Digitized by Google

1. 1. 53

Digitized by Google

C.2

PETRI LAMBECII

PRODROMUS

HISTORIÆ LITERARIÆ,

ET

ITER CELLENSE.

ALEXANDRI FICHET S. I.

ARCANA STUDIORUM METHODUS,

ET

IDEA LOCORUM COMMUNIUM.

GVILELMI LANGII

CATALOGUS MSS. CODICUM BIBL. MEDICEÆ.

by Google

Digitized by Google

PETRI LAMBECII
Hamburgenſis,
PRODROMUS
HISTORIÆ LITERARIÆ,
Et Tabula duplex Chronographica Univerſalis.

Accedunt in hac editione præter Auctoris

ITER CELLENSE,

&

ALEXANDRI FICHETI, S.I.

ARCANAM STUDIORUM METHODUM,

atque

IDEAM LOCORUM COMMUNIUM,

nunc primum in lucem editus

WILHELM LANGII

CATALOGUS LIBRORUM MSS. BIBLIOTHECÆ MEDICEÆ,

curante

JO. ALBERTO FABRICIO,
D. & Prof. Publ. in Gymnaſio Hamb.

LIPSIÆ & FRANCOFURTI,
Ex Officina CHRISTIANI LIEBEZEIT, Bibliopol. Hamb.
Anno M DCC X.

Magnifico, Nobilisſimo ac Juris
Conſultisſimo Viro

D^N. LUCÆ von BOSTEL,

Reip. Hamburgenſis CONSULI

S. D.

JO. ALBERTUS FABRICIUS.

NOndum conquievere plauſus gratulantium, vocesque bene ominantium huic Urbi ac Reipublicæ, quod poſt extinctum ſuperiore eheu anno Patriæ lumen LENGERKENIUM, ſidus Tu illi alterum illuxiſti, ac felici Ortu Tuo magnam omnibus polli-

ceris ſerenitatem. Equidem jam antè tantus fuit Virtutum Tuarum tamque exoptatus ac ſalutaris Hamburgo ſplendor, ut non modo illam jucundisſima luce perfuderit, atque in amorem ſui rapuerit admirationemque, verùm longe lateque etiam ad multum disſitas & alterius veluti Orbis regiones ſparſerit radios, Regumque magnorum & Principum animos adverterit, & gratiam eorum, præclaram exiſtimationem & amorem meritis Tuis conciliaverit. In præſenti vero quid non ſibi læta repromittat Patria, cum Te in Conſulem adſcito, atque Tuos impoſito in humeros munere difficillimo, (excellentibus enim ingeniis, *ut vere T. Livio * obſervatum,* citius defuerit ars qua civem regant, quam quâ hoſtem ſuperent) *helicen ipſi ac cynoſuram juſſit eſſe DEUS dexteritatem, vigilantiam, fidem ac prudentiam Tuam, ad quam reſpiciens ipſa curſum ſuum confidenter dirigat, & ſecuræ felicitatis portum bonis avibus conſequatur. Litteræ ſingillatim ac bonæ artes, quæ refloreſcente Reipublicæ ſtatu & ipſæ ſolent vigere atque eniteſcere, uti afflicto illo facile viciſſim concidunt & obſoleſcunt, incredibiliter ſibi de Te Conſule*

gratu-

* *T. Livius lib.* II. *cap.* XLIII.

gratulantur, ſpondentque perinde atque in Pollionis quondam Conſulatu Maro, candidos alumnis ſuis dies, atque aureum ſæculum.

Teque adeo decus hoc ævi, Te Conſule inibit,
Pollio, & incipient magni procedere menſes
Te Duce - - - - - - -

Vident certe atque intelligunt, in Te non minus exoptatum nactas ſe ac peritum Muſagetam, quam ſapientiſſimum Moderatorem Reipublicæ: quotacunque enim pars eſt laudum Tuarum, quod tot gentium calles linguas, quod doctiſſimus es & eloquentiſſimus, totumque moves Heliconem argutâ carminum, quæ aliud agenti Tibi exciderunt, dulcedine, adeo ut Vrbium Sileſiæ Regina, quæ Illuſtri Præſide quondam ſuo Hofmanno jure merito ſuperbit, jam in Te habeat, quod poſſit Hamburgo ſubinvidere. Quicunque igitur litterarum ſacris in hac Vrbe operantur, Ampliſſimo Ordini quorum prudentia Te ad clavum Reip. tenendum auſpicato allexit, & Tibi cum maxime, ſalutem illarum ac decus, earundemque officinas GYMNASIUM & SCHOLAM, *ſapientibus Patrum auſpiciis laudatiſſime pridem inſtitutas, liberaliq̃ manu hactenus ſuſtentatas, ſingulariter cordi*

porro

porro fore ſperant ac confidunt, cōmendatos que ſe eſſe vehementer cupiunt, in quorum numero cũm & ego nomen profitear meum, publicam hanc demonſtrandæ venerationis erga Te meæ, nuncupandiq; pro felicitate Tua voti occaſionem amittere nolui, quin imo exiſtimavi graviter me pecaturum, ni inter juſtiſſimas omnium gratulationes & ipſe qua poſſem teſtatiſſima ratione devotam Tibi obſervantiam meam, & quantopere TE colerem demonſtrarē. Patere igitur hoc Volumen purpura Nominis Tui ornatum a me Tibi offerri, prædem atq; pignus animi ejusmodi, qualis eſſe debet boni civis & litterarum ſtudio dediti erga optimum Magiſtratum, cum cujus ſalute & incolumitate emolumentum Reip. & litterarum commodum ac decus conjunctum eſſe ſibi perſuaſit. DEUS ter Opt. Max. utrisque in multos annos Te ſervet valentem animi & corporis viribus, cumulatumque gloria proſperorum conſiliorum, & omni genere ſolidæ ac perennis felicitatis. Scripſi Hamburgi, Idibus Martiis, Anni Chriſtiani cIↄ Iↄ cc x.

AD

AD LECTOREM

Præfatio

EDITORIS.

HAbet hoc omnis Hiſtoria, ſive Naturalem illam requiras, ſive Civilem, ſive Eccleſiaſticam, ſive Litterariam denique, ut quemadmodum voluptatem & uſum affert incredibilem cognoſcentibus, ſic unaquæque harum ſit quodammodo infinita, pluribus obſepta tenebris, & fugientem mortalium mentes rerum copiam ac varietatem ambitu ſuo complectatur. Solus poſt hominum memoriam Plinius auſus eſt opus naturæ varietatis æmulum, Græcorum, latinorumqve ſcriptorum voluminibus ultra bis mille ad hoc conſultis, Hiſtoriam Mundi & in illa viginti millia rerum dignarum cura edere, exemploque ſuo probare dictum Domitii Piſonis, *theſauros oportet eſſe, non libros*. Hæc omnium præconiis digniſſima principis ingeniorum viri lucubratio, vicies milleſimam naturæ partem ne de nomine tangit quidem, nedum plene exacte & perſpicue omnia DEI opera perſequitur, aut origines, texturam, ingenium, partes, vires, uſus, cauſas, effectus horumque modos & rationes de ſingulis ad fidem tradit. Duodecim, credo, Legiones Angelorum ad hoc exequendum vix ſufficiant, nedum unius hominis ætas, perſpicacia, calamus, ingenium. Nam & Ariſtoteles ac Theophraſtus, ſummi in omni doctrina Viri, quorum ille animalium, hic plantarum Hiſtoriam, unius partis rerum Naturæ, tradere aggreſſus eſt, quanta quæ deſiderarent, quanta quæ reprehenderent reliquerunt etiam his, qui cum illis comparati pueri ac tirones poſſint videri. Et tamen Theophraſtus centeſimum ætatis annum ſive attigit ſive ſuperavit, Ariſtoteli ab Alexandro cupidine naturam noſcendi inflammato parere juſſa aliquot millia hominum in totius Aſiæ Græciæque tractu, omnium quos venatus, aucupia piſcatusque alebant, quibusque vivaria, armenta, alvearia, piſcinæ, aviaria in cura erant. Jam eat aliquis, & dignam Naturæ Hiſtoriam ab uno mortali exſpectet, aut Vincentii Bellovacenſis ſpeculum Naturale vel ſimiles συναγωγὰς ſeu dixerim rhapſodias conſulat, cujusmodi ex ſcriptis qui naturam integram addiſcere ſe ſperet, idem auſit eodem tempore uno minuto ſpeculo cœlum terramque, & res quæ his continentur univerſas comprehendere ac repræſentare.

Hiſtoria Civilis cujuscunqve gentis ter mille amplius annorum ab Orbe Condito plane nos præterit, etiam citra ullam ſpem, tenuem qvamvis, veſtigia veritatis certo aſſeqvendi, exceptis iis qvæ de gente Hebræa Divino inſpirati afflatu ſcriptores nobis transmiſerunt. In illa ipſa Hebræorum, ſi ad particularia deſcenderis, qvot lacunæ ac hiatus, quæ qvantæque tenebræ, nullius luce ingenii diſpulſæ ſatis nec diſpellendæ. Jam ſi in gentium rebus omiſſo vaſto illo utriusque temporis ſpatio, quod Varro ille usqve quaque doctiſſimus jam ſua olim ætate ob ignorationem rerum incertum, & propter Poëtarum commenta fabuloſum appellavit, deveniamus ad tempus qvod ipſe Hiſtoricum appellat, & à prima Olympiade hoc eſt paucis ante Romam, termillenis vero amplius poſt orbem conditum annis deducitur, præter Romanam Hiſtoriam non integram (nam & hujus nobile ſpatium amiſſi Livii & Dionyſii libri deſiderare nos jubent) & de Perſis ac Græcis monumenta quædam ad nos transmiſſa, cujus qvæſo gentis ac Reip. origines, migrationes, res ac fata non dicam plene, ſed non imperfectiſſime cognoſcimus, ruſpando licet quicqvid eſt veterum monumentorum rimemur. Hoc de Ægyptiis etiam & Carthaginienſibus dictum velim, nam ſi in horum qvoqve hiſtoria hoſpites ſe paſſim fateri neceſſe eſt doctiſſimos viros, qvid de aliis populis & civitatibus infinitis nos non fugiat, qvarum innumerarum ipſa nomina etiam obruta oblivione ac ſepulta ſunt. Verum nolo in præſenti dolere circumſcriptos & redactos in anguſtum veteris Hiſtoriæ terminos, amiſſa penitus tot geſtorum ab antiquis gentibus monumenta præclara, Reſpublicas ducentas amplius ab Ariſtotele, alias à Dicæarcho, Critia & cæteris deſcriptas, leges & inſtituta à Theophraſto enarrata: nolo conqveri de injuria ſive temporum ſive homium, quæ infinitarum earumque pulcherimarum rerum notitiam ad nos pervenire non eſt paſſa, nec minus in ſæculis poſt natum Salvatorem generis humani CHRISTUM, & minus remotis à noſtra ætatibus vix unius tamen & alterius regni paullo explicatiorem Hiſtoriam nobis non invidit, nam ea ipſa quæ extant, & qvæ poſt renatas litteras ſunt in lucem à doctiſſimis hominibus prolata, qvis ita mente eſt complexus, ut Hiſtoriam civilem colligere ex illis, non ſumma capita vel lacinias quasdam tantum decerpere, vel ad ſummum primas quasdam lineas modo tanti operis ducere maluerit. Quo propius vero ad hæc ipſa quibus vivimus tèmpora deſcendimus, quo uberior lux Hiſtoriæ aperiri videtur, eo major ab ipſa ubertate & varietate rerum multitudineque ac diſſonantia, nec minus defectibus ſcriptorum caligo offunditur, diverſitate inſuper linguarum quibus utuntur accedente, ut Hiſtoria Civilis perfectior noſtræ tantummodo ætatis, nec Europæ dicam ſed vel ſolius Germaniæ noſtræ aut minoris etiam regni, induſtriam unius hominis videatur ſuperare, nedum hiſtoria gentium & ætatum quarumcunque.

Quid dicam de Hiſtoria Eccleſiæ, non certe magis, quam illa Civilis eſt, facili vel explicata: nam exceptis iis quæ de populo DEI per ſacros Scriptores tradita ſufficere nobis debent, & de Græcis ac Romanis pauca quædam, quid qnæſo ad CHRISTI tempora usque non altisſima eſt caligine involutum? quis edocet nos de religione & cultu Cainigenarum, qua ante univerſalem illam eluvionem uſi ſunt, de ipſorum cœtibus ritibusque ſacris, de origine ac progresſibus tot turpisſimarum aberrationum, generum idololatriæ quibus ipſi fuerunt in varias partes diſciſſi, & non minus locis ac gentibus quam ſententiis à ſe procul ſejuncti ac ſeparati? Quam obſcura ſunt & pugnan-

pugnantia quæ poſtea de cerimoniis religioſisque inſtitutis Ægyptiorum, Indorum, Chaldæorum, Perſarum, Scytharum, ne alias infinitas gentes jam memorem, referuntur? Unde auctores & Magiſtros tot profanorum rituum, rationes religionum, ſucceſsiones, poteſtatem & officia ſacerdotum, motus, tolerantiam mutuam vel perſecutiones invicem graſſantes petere poſſumus? Pleraqve profecto horum ita ſunt à ſcientia non vulgi modo, ſed eruditisſimorum etiam hominum remota, ut non dicam integram rem certo tenere, ſed de innumeris ne rudera qvidem vel parietinas aut veſtigia iuvenire valeamus. Hinc ſi ad auream illam ætatem feramur, qva lux ſalutaris humano generi per natum CHRISTUM orta eſt, per primos ſtatim annos trecentos, qvos maxime ſciri intererat, cum ab divinis Apoſtolorum ſcriptis diſceſſimus, univerſa illa quæ vel Euſebius nobis fauſto ſidere ſervavit, vel viri docti ſummo ac laudatisſimo ſtudio undiqvaqve collecta in commentarios & Annales digeſſerunt, quantula pars ſunt eorum qvæ nos latent latebuntque? qvot Euſebio ipſi laudatos Hiſtoriæ ſcriptores una cum infinitis conciliorum geſtis hodie deſideramus? Deinceps per ſubſecuta ſecula, qvorum ſpatio mores & pura doctrina Eccleſiæ rebus paullatim ceſſere ſecundis, copia pariter & inopia monumentorum impedit, quo minus dignum ſatis atque integrum Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ corpus habeamus, nedum ut cujusque ſit vel adverſis inter ſe frontibus concurrentia teſtimonia componere ac dijudicare, vel vaſtum illum Patrum enavigare oceanum, vel particularium Eccleſiarum ſparſi per univerſas terras orbis Chriſtiani (ne de Judaiſmo ac latisſime patentibus Ethniciſmo ac Muhamedaniſmo dicam) initia, progreſſus, fata, Antiſtites accurate perſequi atqve evolvere. Omitto illætabilem illam non annorum ſed ſæculorum complurium noctem erroribus obſcuram & ignorantiâ, qvæ longe lateqve hinc omnia obduxit, donec lux Verbi Divini clarius iterum perſtringere orſa eſt animos hominum, atque in Europa præcipue una cum litteris rurſus cœpit effloreſcere. In his ipſis propioribus noſtræ memoriæ ac felicioribus temporibus, & noſtris etiam & vicinis regionibus, niſi quis generali qvadam & ſuperficiaria notitia velit eſſe contentus, qvam paucæ civitates ſunt (ne de provinciis ac regnis integris aut diſsitis longe terris jam loquar,) quæ paullo exactiorem notitiam rerum ſuarum Eccleſiaſticarum fide dignis monumentis conſignatam habent, qvantum obſcuritatis ubiqve ſedet, quot nodi ac difficultates offendunt etiam in rebus tota Europa teſte geſtis, qvam multa ambigua, incerta, hiulca, incredibilia, quam multa obtecta ſilentio, & memoriæ hominum, negligentiâ, vel ſtudio partium ſubducta, aut certe iis demerſa jacent involucris, ut ex profundo veritatis in quo jacent puteo eruere illa, vix ac ne vix qvidem opis humanæ videatur eſſe.

Jam ut ad Hiſtoriam literariam deniqve, cujus in gratiam totus inſtitutus eſt, noſter hic ſermo deſcendat, fateor libenter ac præ me fero, non minus longisſime ultra cujuscunqve mortalis unius vires poſitum eſſe, abſolutius ac perfectius qvoddam illius corpus dare, quam vel Eccleſiæ univerſæ vel gentium omnium ac civitatum ab hominum memoria, vel rerum naturæ hiſtoriam pleniorem componere, quæ non maximis hiet lacunis, & partibus infinitis membrisque ſit manca, jejuna, nulla. Cum enim tribus ſummis capitibus res omnis literaria abſolvatur, linguarum primum, tum ſcriptorum, & tertio rerum ſive diſciplinarum, artiumqve & inventorum hi-

ſtoria; ut conſtet quomodo cœperint ſingula, quibus auctibus creverint, vel iterum retro lapſa defecerint, vel quid adhuc in illis deſideretur: de ſcriptorum vero ingenii laude clarorum, neque illorum primæ caveæ tantum, ſed cum olitor etiam interdum opportuna loquatur, medii non minus & fortaſſe ultimi ſubſellii eruditorum (etſi primorum maxime) vitam, ſcripta, ingenium, virtutes & vitia, denique linguarum primam originem, propagines, mutationes & variam conditionem, quatenus iſta exputare non Grammatici & Critici ſed Hiſtorici virique non Grammaticæ tantum ſed omnis doctrinæ ſcientia imbuti eſt officium, facile apparet nullum ex his tribus membris, nedum univerſa tria ſic à quoquam elaborata eſſe, vel elaborari ab uno quodam poſſe ut perfectius quoddam Hiſtoriæ literariæ corpus exſurgat.

Ut a linguis dicendi initium capiam, non puto fuiſſe quenquam nec eſſe mortalium, qui vel de nomine linguas univerſi orbis, Europæarumve dialectos compellare noverit, nedum hiſtoriam earundem & differentias ac reſpectus mutuos, exploratos habuerit omnes habeatve. Quæ vero de idiomatibus aliquibus perpaucis, vel de lingua naturali, aut de linguarum origine univerſe diſputata à viris etiam doctiſſimis ſunt, talia ferme videntur, ut præter trita illa & omnium decantata vocibus calamisque, vel ad conjecturas & erudita ſomnia redeant pleraque, vel fabellis ſint ſimillima. Tantum ſane abeſt ut de pleniore & certiore linguarum (de notioribus tantum loquor) hiſtoria inter doctos conſtet, ut ipſi mutuo veluti ſeſe deridentes in ipſo limine ſtatim abeant in diverſiſſima, & quam linguam alii inter filias & neptes referunt, hæc ab aliis audacter venditetur pro matre, vel avia: quamque hi pro diverſiſſima & longe alterius familiæ cenſere non dubitant, & rebus ſe ſperunt manifeſtum facere, illam alii pro ſorore vel filia non ſine cauſſa habere ſe probaturos rationibus confidant. Equidem nemo non videt in plerorumque omnium horum ſcriptis pauciſſima vel nulla afferri argumenta hiſtorica, petita à gentium migrationibus, Coloniarum deductionibus, & bellis, aut ſi adducantur, lubrica tantum & longiſſime petita adduci, vel ut à doctiſſimo Atlanticæ conditore factum, per crines attrahi potius, maximam vero operam impendi colligendis exemplis quibusdam vocum ex duabus linguis, ſono utcumque & ſignificatione conſpirantium, quod quidem argumentandi genus quemadmodum controverſioſum eſt & anceps, ſic vere pronunciatam à S. Auguſtino fuit, *ut ſomniorum interpretationem ita verborum originem pro cujusque ingenio prædicari*. In ipſis vero illis quæ perſpecta magis ac certiora videntur, ut de lingua Hebraica, hujusque filiabus Chaldæa, Samaritana, Syriaca, Arabica aliisque, de latinæ originibus è Græcâ & dialecto ſingillatim Æolica repetendis, de linguis è latina, Theotiſca, Slavonica perſpicue derivatis, ecquis demum quæ ſo tempora & gradus quibus hoc in unaquaque factum eſt, nos diſtincte & certo edocere, atque adeo hiſtoriam vel notiſſimarum per Europam linguarum, in qua tantum omnia non hient ac deſiderentur vel quod ab hiſtoria longe abeſt, majorem partem meris non nitatur ſuſpicionibus, à prima ſtirpe dare ſe poſſe ſperet?

In ſcriptorum notitia, ſive quod ad ipſos eruditos, ſive quod ad ingeniorum quæ ediderunt monumenta attinet, ſimiliter longisſime adhuc abſumus ab illa perfectione, ut quisquam ſobrius ſperare audeat plenius vel integrius ſe corpus in hoc genere poſſe elucubrare. Omittam in præſenti ſcriptorum

rum deperditorum infinitum numerum, theſauros prætereo Bibliothecarum Aſiæ & Africæ, quos nemo niſi paucisſimos & vix unus itemque alter forte Europæorum vel eminus aſpexit; nec de illis ſcriptis dicam, quæ inedita in bibliotaphiis Europæ deliteſcunt ſane non pauca: tantum loquar de ſcriptoribus quorum lucubrationes ſunt per ducentorum & quod excedit a tempore reperti incomparabilis artificii chalcographiæ annorum ſpatium exſcriptæ typis ac vulgatæ. Certe ſive temporum rationem, ſive nationum, ſive autorum, ſive typographorum, ſive materiæ denique & argumenti genus ſequi velis, ubique apparebit, tot & tanta adhuc deſiderari ac deeſſe, ut quem vaſtitas & magnitudo rei ſupra unius hominis facultatem poſitæ non deterreat, eum defectus & ignoratio certe maximæ partis debeat repellere ac removere. Si quis a primo tempore quo libri impresſi ſunt, optet auſpicari, utut laude dignisſimos fateor præſtantium Virorum Labbei, Reiſeri, Chevillerii & Beughemii maxime, in hoc genere conatus, affirmo tamen vix unius hominis ætatem adhuc ſufficere, ut digna librorum ante annum MD. excuſorum quæ adhuc deſideratur notitia ex Bibliothecarum abditis eruatur, & eruditorum curioſitati ſatisfaciat, ne memorem, videri multa ſcripta illo tempore impreſſa jam periiſſe, aut vix ac ne vix quidem obvia eſſe. Inſecutorum autem binorum ſæculorum libros typis per Europam excuſos annuatim annumerare, quo longius ab illo tempore progredimur eo eſt difficilius & propter multitudinem tantum non ἀδύνατον, & qvanquam noſtra ætate per Ephemeridum litterariarum ſcriptores non inficianda ac præcipua quædam Hiſtoriæ litterariæ lux affulſit, tamen horum etiam multitudini non pauca ſe ſcripta ſubducunt quotidie, vel de induſtria prætermittuntur. Si miſſo annorum ordine per populos progredi placeat, inter nationes Europæas multæ nullos, pleræque mancos & jejunos habent civium ſuorum eruditorum commendatores. Vix ulla eſt gens cujus ſcriptores tanto ſtudio recenſitos habemus quam Hiſpana, cui hoc beneficium imputare poteſt Nicolaus Antonius, & tamen quot annos jam illi deeſt qui continuet & ſuppleat laborem præſtantiſſimum? Ecqvis vero Germanos, quis Gallos, quis aliorum populorum viros doctos pro dignitate ita deſcripſit, ut vitam primo exponeret, qua & ipſa in parte Antonius perbrevem ſe præbet plerumque, tum lucubrationes etiam exiguas ordine temporis accurate referret; locum, quo excuſa quæque eſt, idioma, argumentum, magnitudinem, pretiumque, uſum & dignitatem operis annotaret? Hui, inquis, nimium eſt quod poſtulas! & tamen hoc eſt ſcriptorum notitiam profiteri. Auctores ordine litterarum & uniuscujusque ſcripta recenſenda laborem in ſe ſuſcepit Varro ille Germaniæ Conradus Gesnerus: imitati ſunt eum quidam minore longe ſtudio, denique noſtra ætate etiam, ne de Lexicis præſtantiſſimis Hiſtoricis nunc dicam, præclari viri Kœnigius, Hallervordus & Pandectarum Brandenburgenſium ſcriptor, qui poſtremus cum infinita congeſſerit, non potuit digerere ſingula ſatis, nec eſſe in omnibus ad unguem accuratus, dolendum tamen eſt vehementer, primas duas literas tantum, non totum opus ab illo compoſitum in lucem exiiſſe. In his omnibus non ſcriptores tantum bene multi, ſcriptave, ſed de ſcriptoribus etiam & ſcriptis plurima deſiderantur, quæ ſcire lectoris intererat, ut de nævis & hallucinationibus dicere ſuperſedeam. Typographorum nobilium Catalogos monumenta quæ typis ſuis exſcripſere enumerantes habemus ſane aliquos in pandectis Gesneri, & ſeparatim quoque excuſos, ſed qvam paucos illos quam imperfectos, ne dicam jejunos & ſteriles. Solorum Stephanorum paulo digniorem hiſtoriam nuper poſt Clarisſimi Almeloveenii laudatam lucu-

brationem ab erudito Anglo Michaele Mattario compoſitam tenemus. Secundum argumenta digeſſit ſane ſcriptores ſuo tempore idem qvem ſupra dixi Gesnerus, noſtro etiam Lipenius ὁ μακαρίτης utili & commendanda induſtriâ: ſed qvam longe hi aliiqve ejusdem generis libri (extant enim non pauci) remoti ſint ab illa plenitudine & accuratione, qvam hic deſideramus, intelliget aliqvis ſi verbi gratia titulum qvo editiones librorum Sacrorum recenſent conferat cum elaboratisſimo opere Bibliothecæ ſacræ, ſolas Bibliorum editiones verſionesque recenſente, quam ſuperiore anno Pariſiis edidit V. C. Jacobus le Long Pariſinus. Et tamen huic etiam qvas adjungeret, in repetita illius libri eodem anno Lipſiæ editione, ſexcentas præclaras obſervationes in promptu habuit novum Patriæ meæ, ſed lucidum ſidus Chriſtianus Fridericus Boernerus, Profeſſor humaniorum litterarum in Academia Lipſienſi dignisſimus. Qvam multa ſuperiorum induſtriæ circa ſcriptores Eccleſiaſticos recenſendos addidere viri doctiſſimi Caveus, Ittigius, Tillemontius & Elias du Pin? qvanta in aliis adſtruxerunt adſtruentqve qvi cum laude in Hiſtoria litteraria locupletanda cum maxime deſudant (ut nonnullos e Germanis noſtris tantum memorem) præſtantisſimi Viri, Jo. Franciſcus Buddeus, Burch. Gothelf. Struvius, Jo. Mollerus, Jac. Fridericus Reimmannus, Carolus Arndius, & pauci quidam alii.

Diſciplinarum deniqve & artium omnium, etiam mechanicarum origines, fata, incrementa plene & accurate ecquis unus exponere poſſit, cum ne unius quidem ſcientiæ Hiſtoriam adhuc meminerim extare, quæ non vel compendiario labore ſumma tantum rerum perſequatur, vel uno ſolum aut altero capite induſtriam qualemcumque probans ſubſiſtat, gentium plurimarum ætatumqve geſta ne attingat qvidem. Ex qvibus omnibus clariſſime elucet, Hiſtoriæ litterariæ pulcherrimum qvidem ſed tam amplum eſſe ac ſpatioſum campum, ut illi emetiendo non unius, ſed ne plurium qvidem hominum, eruditiſſimorum licet & chalcenterorum, ingenia aut calami ſufficiant.

Qvorſum vero hæc omnia à me diſputantur? non ſane eum in finem, ut virorum præſtantium qvi hactenus in illuſtranda Hiſtoria ſive Civili ſive Eccleſiaſtica, ſive naturali, aut litteraria deniqve, hoc præſertim ac ſuperiore ſeculo non invitis Muſis verſati ſunt, ſtudia & conatus contemnam atqve elevem, qvod eſt à me alieniſſimum, qvi veneror eos inprimis & colo, & laboribus eorum uti frui nos poſſe, vehementer gaudeo, absqve qvorum induſtria ſi foret, craſſiſſimis ubiqve cum tenebris ignorantiæ noſtræ adhuc eſſet luctandum. Sed hoc tantummodo cupio, illuc ſermo meus omnis collineat, ut lectori velut in tabella ob oculos ponam, qvantum adhuc usqve qvaqve indagandam, expoliendum, perficiendum reſtet acribus & diligentibus ingeniis, ut ordinata magis, pleniora ſemper, accuratiora, dilucidiora, certiora, pulchriora omnia, ad poſteros transmittantur: & qvantæ ſint illis qvi hactenus in tam difficili & non niſi à qvam plurimis per longos temporis tractus perficiendo opere elaborarunt, gratiæ agendæ potius pro iis, qvæ ſtudio ſuo in lucem feliciter produxerunt, qvam propter ea qvæ adhuc addenda vel expolienda reliqvere, de ipſis conqverendum, nedum inſultandum eorum manibus aut meritis. Agnoſcent eqvidem facile mecum omnes æqvi judices, à proximo ſeculo ad præſentem usque ætatem tanta contentione inſudaſſe viros præclariſſimos, atqve in his, præfiſci ne dixerim, non infimos Germanos noſtros, ad hiſtoriam omnis generis, litte-

rari-

rariam maxime illuſtrandam, ut ſi non perfectam rerum naturæ vel civilium geſtorum aut fatorum Eccleſiæ & artium, ſcriptorumqve notitiam, & omnibus partibus abſolutam valuerint nobis exhibere, tamen viam magis magisque ad illam complanaverint, & per membra ac particulas egregie multa explicuerint, de qvibus obſcuriſſimis antea, jam dicere licet *diſcuſſa eſt illa caligo, diluxit, patet, videmus omnia.* Horum exemplo incitari ſe ut patiantur orandi tanto magis ſunt qvi poſſunt Viri eruditi, ut cum non deſit fabro materia, fabri ipſimet deeſſe materiæ nolint, ſed pro ſuo qvisqve captu & ingenio partem vel novæ vel veteris hiſtoriæ novo lumine perfundendam ſuſcipiat, ſive primis placeat libera per vacuum veſtigia ponere, & avia Pieridum nec ullius ante trita ſolo loca peragrare, ſive ea quæ ab aliis jam ſed non ſatis luculenter & accurate tractata ſunt, retractare atque expolire. Ita fiet, ut facies ipſa Hiſtoriæ litterariæ atqve adeo corpus pulchrius ſuccique plenius pulatim oculis ſeſe eruditi orbis offerat, & exſurgat, ad ingentem non voluptatem tantum, ſed utilitatem qvoqve omnium ſtudiis operantium, qvinimo longe ſe ipſam ſupergreſſa poſt aliqvot non ariſtas ſed ſæculorum decurſus ſua videns regna tandem admiretur.

Primus LAMBECIUS noſter ante hos qvinqvaginta annos corpus Hiſtoriæ litterariæ non minus præclaro auſu qvam Plinius naturæ rerum Hiſtoriam & complecti animo, & delineare aggreſſus eſt, cujus licet partem tantum dedit elaboratam, ita tamen vel ipſa nec plane ſterilis illa univerſi corporis qvam exhibet adumbratio, ſimulac prodiit in lucem, cepit eruditorum animos, ea qvoqve ſe commendat utilitate varietateqve rerum ſcitu digniſſimarum, ut mihi perſvadeam haud ingratam fore ſtudioſis iteratam hujus editionem libri, in librariis tabernis jampridem neutiqvam obvii, qvam inſuper locupletandam cenſui alio ejusdem Lambecii non minus deſiderato volumine, quo *iter* ſuum *Cellenſe* deſcripſit. Subjunxi etiam ALEXANDRI FICHETI, de qvo viro Sotvvellum in Bibliotheca Scriptorum S. J. conſulere juvabit, arcanam ſtudiorum Methodum, Locorumqve Communium Ideam, qvi uterqve liber nec ab Hiſtoriæ litterariæ comparandæ inſtituto abludere mihi videbatur, & raro in Bibliothecis occurrit, certe merebatur ob inſignem præſtantiam recudi inter ſcriptores Conſiliorum de bene inſtituendis litterarum ſtudiis, qvorum tertium jam Volumen debemus Thomæ Crenio V. C. & tot aliis nominibus bene de litteris promerito. Deniqve habes à me (necdum qvod ſciam in lucem editum) Catalogum MSS. Codicum Bibliothecæ locupletiſſimæ, qvam Florentiæ ad D. Laurentii illa collapſarum per Græciam litterarum Patrona divinitus in Italia excitata Sereniſſima Medicea domus, velut templum Minervæ conſecravit, unde tot jam præclari libri in lucem exierunt, & adhuc qvotidie tanta litteris affulget lux, aditusqve ad illius adyta conceditur doctis, Myſtagogo atqve Hierophanta incomparabili, Antonio Magliabechio. Edidit ſane Henricus Ernſtius, Academiæ Soranæ cum viveret decus inſigne, Catalogum hujus Bibliothecæ, Amſtelod. typis Joh. Janſſonii A. M DC XLI. Sed enim ex pagellis cuilibet pluteo affixis, ſine privata Codicum inſpectione compoſitum illum eſſe, jam obſervavit H. Meibomius ad Vogleri introductionem in Notitiam librorum pag. 155. Magis etiam mancus eſt, qvem ad Apparatus ſacri calcem Antonius Poſſevinus edidit. Hic præſens noſter qvem e ſectione librorum illuſtris Viri Marquardi Gudii accepi, longe eſt ple-

nior

nior & accuratior, atqve auctorem, ut in MStó annotatum video, habe.
GVILELMUM LANGIUM Profeſſorem poſtea Hafnienſem, de
qvo viro docto & aliis ejus ſcriptis operæ pretium eſt adire Clariſſimi Jo
Molleri Hypomnemeta ad Albertum Bartholinum de Danorum ſcriptis
Vale, B. L. & DEO continuante mihi benigniter valetudinem, tria
quæ reſtant Bibliothecæ Græca Volumina proxime
à me expecta.

IMP.

IMP. CÆS.

LEOPOLDO I.

DIVI FERDINANDI III. F.

AUGUSTO:

PIISSIMO FORTISSIMOQUE PRINCIPI:
VICTORI AC TRIUMPHATORI
INVICTISSIMO:
PATRI PATRIÆ
ET
VIGILANTISSIMO SALUTIS PUBLICÆ CONSERVATORI:
GERMANIÆ, HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ, CROATIÆ
ET SCLAVONIÆ REGI:
ARCHIDUCI AUSTRIÆ, &c:
PETRUS LAMBECIUS HAMBURGENSIS,
NUMINI MAJESTATIQUE EJUS
DEVOTISSIMUS,

S. D.

AD ſacros pedes tuos, POTENTISSIME IMPERATOR LEOPOLDE, primitias ecce depono vaſtisſimæ illius Hiſtoriæ Literariæ, quam partim mente tantùm adhuc concepi, partim primâ manu elaborare jam aggreſſus ſum. Equidem haud me latet, quanti momenti res ſit, CÆSARI ſcriptum aliquod dicare, & ſtupendo Imperialis Aulæ ſplendori trepidam objicere Muſarum verecundiam; atenim verò uti me conſideratio hæc, quo minùs id, quod nunc facio, auderem, deterrere potuit, ſic contrà, ne me deterreri paterer, complures non minoris ponderis rationes animum meum confirmarunt. In his meritò principem tribuo locum admirandæ illi clementiæ & benignitati, quam Sereniſſima Familia, ex quâ oriundus es, & ſuperioribus ſeculis, & noſtro ævo, tùm in omnes mortales, omniaque honeſta & Chriſtiano orbi profutura ſtudia, tùm præcipuè in Literas & Literatos exercuit. Quod ſi exemplis probare vellem, actum, ut ajunt, agerem; utpote qui rem inſtar meridianæ lucis clarisſimam quaſi per adulationem inani loquentiá clariorem reddere anniterer. Loquatur ergo hic pro me ipſum veritatis ſilentium, & pro innumeris aliunde petitis teſtimoniis tacita ſolius conſcientiæ tuæ ſuffragatio, CÆSAR, Tibi ſufficiat. Quemadmodum enim vel infimâ plebis fæce certisſimum vilisſimi ingenii indicium cenſetur, in os laudari velle, & vana virtutum ſuarum commemoratione delectari, ita minimè eſt dubium, quin cognatio ea, quæ Imperatoriæ inter homines Majeſtati cum DEO, æterno omnium rerum Imperatore, eſt, nulla ex re alia magis eluceat, quam odio affectatæ aſſentationis, & amore erga ſinceram ſimplicitatem, minimèque fucatum alloquium. Accipe igitur,

SACRATISSIME IMPERATOR, literarium hoc munuſculum eo vultu, quo arduorum conatuum, qui utilitatis publicæ cauſa ſuſcipiuntur, qualiacunque primordia ab æquis cenſoribus excipi ſolent, nec tam, quid in propoſito hoc opere jam à me præſtitum ſit, intuere, quam quid ſub auguſtiſſimo patrocinio tuo, ſi me illo dignari velis, poſthac præſtari poſſit, quantasque gratias, incorrupta præteritarum rerum Judex, Poſteritas eo nomine Tibi æternum & debitura & actura ſit, conſidera. Ego vero DEUM OPT. MAX., cujus Omnipotentia Sacram Imperii Romani Monarchiam in ampliſſimum terrarum orbis faſtigium extulit, publica voce obteſtor atque precor, ut cum univerſam AUSTRIACAM DOMUM, tanquam validiſſimum Germaniæ noſtræ & totius Chriſtiani orbis adverſus barbaras gentes propugnaculum, tum præcipue Tuam, INVICTISSIME PRINCEPS, Majeſtatem, cuſtodiat, ſervet, protegat, omniumque rerum Tibi ſucceſſum plus quam ex voto præbeat feliciſſimum. Dabam Hamburgi VI *Id. Octob. A. Æ. C.* CIↃ IↃC LIX.

SUA
QUEMQUE SORS
MANET.

PETRI

PETRI LAMBECII

PROLEGOMENA

AD CANDIDUM LECTOREM.

ORſurus Hiſtoriam Literariam, ſatisprævideo CANDIDE LECTOR, laborem hunc meum non periculoſum minus & malignis liventium Zoilorum dentibus obnoxium, qnam prolixum fore & difficilem. Res ipſa igitur poſtulat, ut, priusquam ulterius progrediaris, hic in limine paululum te morer, &, quantum per anguſtias temporis, catenatamque publicarum ac privatarum occupationum molem licet, cum propoſiti mei rationem reddam, tum vel maxime temerario rigidorum Cenſorum occurram judicio. Jam primum ergo perſuaſiſſimum habeas velim, quicquid hoc eſt conaminis, cujus primum nunc tibi exhibeo ſpecimen, non niſi à pura proficiſci voluntate bene merendi de cupida ſolidæ eruditionis juventute, & præſtandi aliis, quod ipſemet olim anxie deſideravi & etiam nunc deſidero. Cum enim inde ab ineunte ætate occulto quodam Genii mei ductu & inſtigatione antiquitatem ſummo amore & reverentia ſemper fuerim proſecutus, ideoque vetuſtiſſimos quosque Autores, veluti ſcaturigines ac fontes, recentioribus Scriptoribus, tanquam aliunde derivatis rivulis, longe præferendos eſſe crediderim, contigit, ut, quo magis mihi tempus veritatem hujus opinionis detegeret, & quo majorem ex ea fructum in dies perciperem, pari incremento ingens me invaderet cupido noſcendi, per quos bomines, quibusque temporibus & qua ſucceſſione Res literaria vel fundata, vel aucta, vel inſtaurata eſſet, ac inter tam frequentes diverſarum gentium transmigrationes, adeòque varias humani generis calamitates, ita, uti nunc ſe babet, ad noſtrum usque ævum perveniſſet. Ex hac autem inveſtigatione aliud porro ſupra ſpem maximum mihi provenit commodum, nempe ut cum nominibus & ætate veterum recentiumque Autorum ſimul etiam multiplicem plurimarum rerum, qnæ ab iis tractatæ eſſent, notitiam mihi compararem. Hinc demum fiebat, ut ſi quo de argumento agendum eſſet, non tantum non deeſſent probatiſſimi Scriptores, quos conſulerem, verum etiam de autoritate eorum, quatenus reſpectu temporis aliarumque inde dependentium circumſtantiarum ratione alterum alteri oporteret præferri, indies mihi magis atque magis conſtaret. Compilabant interim alii cum diſpendio optimæ ætatis & chartæ ex recentiſſimis quibuſcunque autoribus quos neſcio Locos Communes, quibus cum ad rem perventum eſſet, vel omnino uti non poterant, vel ſaltem non idoneè; utpo⁺e qui omni ſua tranſcribendi induſtria hoc tantum profeciſſent, ut, cum in ſolide doctorum Virorum ſcripta inciderent, putarent ſe in alium terrarum orbem eſſe delatos. Experiendo itaque edocto, quantum cognitio optimorum autorum ad ſolidam eruditionem acquirendam conferret, nihil mihi antiquius fuit, ſtatim atque publicam Hiſtoriarum Profeſſionem adeptus, aliorum ſtudiis præeſſe cœpi, quam ut auditoribus meis in publicis privatisque prælectionibus commonſtratione iſtius viæ, qua ipſe profeciſſem, prodeſſe anniterer. Neque vero obiter duntaxat & deſultorie hoc mihi faciendum eſſe exiſtumavi, ſed ſeriam in animo meo inſtituens deliberationem,

quærere occœpi; qua ratione univerſam Hiſtoriam Literariam ſecundum continuam temporum ſeriem à creatione Mundi usque ad noſtram ætatem compendioſâ ſimul & accurata enarratione poſſem pertractare. In tota autem hac conſultatione difficultas præcipua verſabatur circa Autorem, quem explicandum mihi deligerem; quippe cum juxta Gymnaſii noſtri leges certus, qui explanaretur, contextus neceſſario requireretur. Offerebant quidem hic ſe mihi complures tam antiqui, quam recentes Scriptores quorum alii vitas illuſtrium virorum unius alicujus nationis, vel ævi, vel profeſſionis conſignaſſent literis, alii vero Indices compoſuiſſent librorum ab illis editorum, alii denique alias Hiſtoriæ Literariæ partes ſeparatim attigiſſent, ſed, qui totum illud argumentum uno quaſi faſciculo ſummatim comprehendiſſet, & debitâ ratione elaboraſſet, inveniebam neminem. Incidit fortè inter hæc in manus meas *Bibliotheca Chronologica Claſſicorum Autorum Joannis Jacobi Friſii, Tigurini*, quæ quidem inſcriptione ſuâ aureos mihi pollicebatur montes, adeò ut, quod quæſiveram, certo jam crederem me inveniſſe; verum ubi opus illud penitus introſpexi, pro theſauro, ut ajunt, carbones, & pro virgine cervam repperi. Præterquam enim, quod tota temporum ſupputatio, qua is ibi utitur, per ſe vitioſa ſit, applicatio inſuper Autorum multis locis tam manifeſte falſa eſt, ut (1) *Julius* quidem *Obſequens*, qui de Prodigiis ſcripſit, & in confinio Seculorum poſt Æram Chriſtianam quarti & quinti ſub Impp. Arcadio & Honorio floruit, integro ſeptem ſeculorum Prochroniſmo ad Seculum ante Æ. C. tertium & Ptolemæi Philadelphi tempora referatur: (2) *Cadmus* autem *Mileſius* tradatur paulo junior fuiſſe Orpheo & circa bellum Trojanum floruiſſe, cum tamen ex Fl. Joſepho adverſus Apionem certo conſtet, illum integris ſex ſeculis poſt bellum Trojanum, & paulo ante Perſarum expeditionem in Græciam, vixiſſe. Conſimili errore Orpheo Argonautæ (3) *Pherecydes Athenienſis* tanquam σύγχρονος conjungitur & ad Seculum ante Æ. C. XIII. refertur, cum is revera ad Seculum ante Æ. C. V. & tempora Darii Hyſtaſpidæ pertineat Adhæc tantum abeſt, ut ſpuria, ſuppoſititia & ψευδεπίγραφα ſcripta à veris & genuinis ibi diſtinguantur, ut in ipſo ſtatim operis primordio (4) *libri decem ἀναγνώσεως* ſive *Recognitionum*, qui ſub nomine *S. Clementis I. P P.* extant, pro genuinis citentur, & putidæ *Beroſi Anniani* fabulæ de (5) *Samothe Diſcelta*, (6) *Chameſemo*, (7) *Sabatio Sagâ*, (8) publicis literarum ſtudiis ab *Ingævone* apud Germanos inſtitutis, (9) *Sarrone Celtarum Rege*, & *Dryio* principe Druidarum, pro veris obtrudantur. Hinc igitur haud mirum eſt eodem loco inſulſum illud, quod ſub nominibus *duodecim filiorum Jacobi Patriarchæ* extat (10) *Teſtamentum, ut &* (11) *librum Alchymiſticum Mariæ ſororis Moyſis*, (12) *Orphei Argonautica* (13) *Daretis Phrygii &* (14) *Dictyos Cretenſis*, qui nunc extant, de bello Trojano libros, aliaque ejusdem farinæ ſcripta ſimpliciter & ſine ulla animadverſione, tanquam ſinceritatis & fidei minime dubiæ, recenſeri. Æque intolerabile eſt in jam memorata Claſſicorum Autorum Bibliotheca, quod diverſi ejusdem nominis Scriptores ubivis fere perperam confunduntur; ut (15) *Pherecydes Lerius* ſive *Athenienſis* cum *Pherecyde Syrio*; (16) *Archilochus Parius Poeta* cum *Archilocho Hiſtorico*; (17) *Simonides Amorginus*, Jamborum ſcriptor, cum *Simonide Ceo* Lyrico; (18) *Ariſtoxenus Selinuntius* poeta cum *Ariſtoxeno Tarentino*,

Ari-

(1) *Part. 1. ad A.M. 3720 pag. 56.*
(2) *Part. 1. ad A.M. 2710 pag. 7.*
(3) *Part. 1. ad A.M. 2700. pag. 6.*
(4) *Part. 1. ad A.M. 1820 pag. 1.*
(5) *Part. 1. ad A.M. 1800. pag. 1.*
(6) *Part. 1. ad A.M. 1820. & 2030. pag. 1. & 2.*
(7) *Part. 1. ad A.M. 1970 pag. 2.*
(8 & 9) *Part. 1. ad A.M 2010 pag. 2.*
(10) *Part. 1. ad A.M. 2330 pag. 3.*
(11) *Part. 1. ad A.M 2460. pag. 4.*
(12) *Part. 1. ad A.M. 2700. pag. 6.*
(13 & 14) *Part. 1. ad A.M. 2800. pag. 7.*
(15) *Part. 1. ad A.M. 2700 pag. 6. & ad A.M 3430. pag. 21.*
(16. 17. 18) *Part. 1. ad A.M. 3300. pag. 12. 13.*

Ariſtotelis diſcipulo; (1) *Alcaus Mitylenæus* poeta Lyricus, cum *Alcæo Comico*, qui temporibus Philippi patris Alexandri M. floruit; (2) *Ariſtarchus Tegeates*, Poeta Tragicus, cum *Ariſtarcho Samio* Aſtronomo; (3) *Euclides Megarenſis*, diſcipulus Socratis, cum *Euclide Mathematico*; (4) *Crates* poeta Comicus cum *Cratete* Athenienſi Philoſopho Academico, diſcipulo Polemonis & præceptore Arceſilai, fundatoris Academiæ novæ; (5) *Hecatæus Abderita* cum *Hecatæo Mileſio*, qui integris tribus ſeculis eſt antiquior & ſub Cyro atque Cambyſe floruit; (6) S. *Hegeſippus*, SS. Apoſtolorum temporibus proximus, qui ſcripſit græce (7) libros quinq: *Actuum Eccleſiaſticorum*, cum multo recentiori & ſine controverſia ſuppoſititio *Hegeſippo*, ſub cujus nomine extant libri quinque *Hiſtoriæ rerum Iudaicarum* a principatu Maccabæorum uſque ad deſtructionem Urbis Hieroſolymitanæ per Titum Imp. Veſpaſiani filium; (8) *Nilus*, Epiſcopns Ægypti & Martyr, cujus Euſebius Hiſt. Eccl. lib. 8. cap. 22. meminit, cum S. Nilo, S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulo. & ex Præfecto Urbis Conſtantinopolitanæ monacho primum, ac dein Abbate; (9) *Sophronius*, qui librum S. Hieronymi de Scriptoribus Eccleſiaſticis græce tranſtulit, cum *Sophronio* paraphraſte Græco Ariſtotelis; (10) *Eutropius presbyter*, S. Auguſtini diſcipulus, cum *Eutropio Sophiſta*, qui ſcripſit Breviarium Rerum Romanarum libris decem; (11) S. *Vigilius*, Epiſcopus Tridentinus & Martyr, cujus Gennadius cap. 37. meminit, cum *Vigilio*, cujus extant libri quinque contra Neſtorium & Eutychen; (12) *S. Brigida Scota*, quæ A. Æ. C. 521. in Hibernia obiit, cum *S. Brigitta*, ſeu potius *Birgitta*, *Sueca*, quæ Volumen Revelationum ſcripſit, & obiit A. Æ. C. 1373. (13) *Imp Conſtantinus Pogonatus*, qui cœpit imperare A. Æ. C. 668. cum *Imp. Conſtantino Porphyrogenneto*, Imp. Leonis Sapientis filio, qui cœpit imperare A. Æ. C. 912; (14) *Amalarius*, *Metenſis Eccleſiæ Diaconus*, cum *Amalario Fortunato*, *Archiepiſcopo Trevirenſi*; ac demum (15) *Guntherus Monachus Elvonenſis*, qui ſcripſit paſſionem S. Cyriaci, cum *Gunthero poeta*, qui *Ligurinum* ſive libros decem de rebus geſtis Imp. Friderici Æno Barbi ſive Barbaroſſæ compoſuit. His igitur aliiſque innumeris erroribus etiamſi *Bibliotheca Friſiana* ſcateret, ideoque emendatio ejus non minus moleſtiæ & laboris, quam *Augiani* cujusdam *ſtabuli* purgatio, requireret, cum aliud tàmen non ſuppeteret propoſiti argumenti commodius compendium, Catone hoc contentus eſſe, & moleſtiſſimum onus ſubire malui, quam videri laboris impatientia utiliſſimo conſilio deſtitiſſe. Aggreſſo inde rem ipſam, prima mihi cura fuit ut ſumptibus meis jam dictæ *Bibliothecæ* centum imprimerentur exemplaria, ne ſtudioſi juvenes, qui vel tunc temporis, vel deinceps explicationi ejus intereſſe vellent, ſua manu eam deſcribere cogerentur. In adornanda autem hac editione primum & antiquiſſimum ſecutus ſum exemplar, quod ipſius Friſii cura Tiguri typis Froſchoverianis A. Æ. C. 1592. in lucem prodiit: nec ullam novandi licentiam mihi arrogavi, præterquam quod reſpectu temporis ante & poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ in duas illam diviſerim partes, & ſcriptores Eccleſiaſticos, qui ſeorſum collocati erant, aſteriſcis notatos, Catalogo autorum profanorum ſuis locis inſeruerim. Cætera omnia, quæ corrigenda aut monenda erant, Collegiis duobus, eo nomine privatim inſtituendis, reſervanda eſſe cenſui. Horum primum, in quo *Pars prior* explicabatur, quodque novendecim conſtabat auditoribus, duravit à d. 17. Martii A. Æ. C. 1656. usque ad d. 3. Septembris; alterum vero, in quo

(1) *Part. 1. ad A. M. 3360 pag. 14. 15.*
(2) *Part. 1. ad A. M. 3510. pag. 28.*
(3) *Part. 1 ad A. M. 3542. pag. 33.*
(4. 5.) *Part. 1. ad A. M. 3650. pag. 49. 50.*
(6) *Part. 2. A. C. 160. pag. 20.*
(7) *Notabile ex iis deſumptum fragmentum extat apud Euſebium Hiſt. Eccleſ. lib. 2. cap. 22.*
(8) *Part. 2. ad A. C. 300. pag. 34.*
(9) *Part. 2. ad A. C. 390. pag. 43. & ad A. C. 450. pag. 59.*
(10) *Part. 2. ad A. C. 430. pag. 54. 55.*
(11) *Part 2. ad A. C. 480. pag. 62.*
(12) *Part. 2. ad A. C. 520. pag. 67.*
(13) *Part. 2. ad A. C 670 pag. 78.*
(14) *Part. 2. ad A C. 780. pag. 84*
(15) *Part. 2. ad A. C. 1100. pag. 105, & ad A C. 1150. pag. 110, ubi* Guntherus *perperam* Ligurinus *appellatur. Nomen enim hoc poematis, non poetæ eſt.*

Pars ſecunda exponebatur, quodque viginti quatuor conſtabat auditoribus, inchoatum d. 10. Septembris A. Æ. C. 1656, & d. 11. Martii A. Æ. C. 1657.[1] feliciter fuit abſolutum. In utroque hunc ſervavi ordinem. Orſus ſum à ſuccincta enarratione *duarum Tabularum Chronographiæ univerſalis*, quas in Calce primi hujus Tomi Prodromi Hiſtoriæ Literariæ cum exigua præfatione invenies; cumque ex iis generalem aliquam ideam percepiſſent connexionis omnium Seculorum, quatenus reſpectu vulgaris Æræ Chriſtianæ vel aſcendendo verſus creationem Mundi, vel deſcendendo verſus noſtram ætatem ſupputantur, tranſii deinceps ad explanationem ipſius contextus Friſiani, eamque ſumma diligentia & incredibili labore ita pertractavi, ut non tantum pro vitioſâ temporum ſupputatione probam ſubſtituerem, autores, qui ibi recenſentur, ad verum ætatis ipſorum tempus revocarem, ſuppoſititia & falſa diſtinguerem à genuinis, & multa, quæ perperam omiſſa erant adderem; verum etiam ut ipſa veterum recentiorumque autorum, de quibus agebatur, ſcripta auditoribus meis exhiberem, & quænam cujusque optima editio, quis optimus interpres aut commentator, & quodnam de eo in utramque partem doctorum virorum eſſet judicium, indicarem. Adhæc libros, quos oſtenderam, deditâ operâ poſt prælectionem in eo, ubi Collegii conventus habebatur, conclavi, per aliquot horas reliqui, ut, ſi qui diligentiores eſſe & rariſſima ſolidæ eruditionis comparandæ occaſione vellent uti, titulos optimarum editionum deſcriberent, & præſtantiſſimos cujuscunque facultatis & ſcientiæ Scriptores pro lubitu perluſtrarent. Dum igitur hac ratione officio meo ſatisfacere pro virili parte annitor, ſimul evenit, ut ingentem illam variarum rerum ad Hiſtoriam Literariam pertinentium molem, quam ſuperioribus annis in Belgio, Gallia atque Italia paulatim collegeram, in qualemcunque ordinem redigere & elaborare inciperem. Quoniam enim ſolam unius duntaxat profeſſionis, vel ætatis, vel gentis Scriptorum illuſtrium Hiſtoriam, ut cunque literis conſignatam, maximo ſemper applauſu exceptam eſſe intelligebam, non abſurde hinc colligi poſſe arbitrabar, ſi quis juſtum Hiſtoriæ Literariæ corpus, hoc eſt, omnium divinarum atque humanarum rerum notitiæ Syſtema, componere aggrederetur, qualemcunque tanti conaminis ſucceſſum apud gratam poſteritatem impetraturum veniam. Qua ſpe & fiducia confirmatus, cum ad tam utile opus animum ſerio appuliſſem, & inter has cogitationes explicationi *Bibliothecæ Friſianæ* finis eſſet impoſitus, recte atque ordine me facturum credidi, ſi recenſioni ſucceſſionis illuſtrium Scriptorum Hiſtoriam originis, incrementi, naturæ & conſtitutionis omnium Facultatum, Scientiarum & Artium ſubjungerem. Itaque *Polydori Vergilii de rerum inventoribus libros octo* explicandos mihi delegi, quorum *duos priores* à d. 8. Auguſti A. Æ. C. 1657. usque ad d. 31. Octobris, *tertium & quartum* à d. 7. Novembris A. Æ. C. 1657. usque ad. d. 13. Februarii A. Æ. C. 1658, *quatuor* autem *poſteriores* à d. 17 Februarii A. Æ. C. 1658. usque ad d. 8. Maij, tribus ſatis frequentibus Collegiis privatis expoſui. Eadem intentione in publico etiam Auditorio *Diogenis Laertii libros decem de Vitis, dogmatibus & apophthegmatibus illuſtrium veteris Græciæ Philoſophorum* à die 12. Auguſti A. Æ. C. 1658 usque ad d. 11. Novembris explicavi: nec alio fine hoc ipſo anno, d. 3. Maij, publice prælegere aggreſſus ſum *Jacobi Middendorpii libros octo de celebribus univerſi terrarum orbis Academiis*, quorum expoſitioni etiam nunc immoror. Et hactenus quidem, CANDIDE LECTOR, candide tibi expoſui, qua potiſſimum causâ & qua occaſione impulſus, Hiſtoriam Literariam conſcribere auſus ſim: ſupereſt, ut quem in ea elaboranda ordinem ac modum partim jam ſim ſecutus, partim vero deinceps ſequi conſtituerim, paucis adjiciam. Jamprimum igitur ſic habeto, univerſum hoc Opus, quod Prodromum Hiſtoriæ Literariæ inſcripſi, in *triginta octo* libros diviſum eſſe, ex quibus Primum duntaxat & Secundi quatuor Capita priora nunc tibi exhibeo. Etenim quod illis evenire ſolet, qui novarum regionum inveſtigandarum gratia per vaſta & incognita maria incertum pariter ac intentatum iter ſuſcipiunt, idem omnino mihi in novo hoc cœpto accidit. Quippe plenus bonæ ſpei & lætus fiducia felicis ſucceſſus è portu cum ſolviſſem, certo credebam, ſi conceptam animo deſignationem, tanquam generalem aliquam hydrographicam tabulam ſequerer, fore, ut exiguo temporis ſpatio deſiderii mei contingerem metam, & omnes *triginta octo* Prodromi Hiſtoriæ Literariæ libros conjunctim abſolverem. Verum enim vero poſteaquam, relicta litoris ora, in altum provectus, longiori ſemper intervallo à cognita diſceſſi terra, graviorem indies expertus ſum propoſiti itineris moleſtiam & difficultatem, quam inexpertus cogitando præſumpſeram. Creſcebat nempe opus ſub manu in immodicum, & quod una alterave paragrapho comprehendi poſſe exiſtimaveram, non integrum modo caput, ſed librum peculiarem ſentiebam requirere. Accedebant huc tempeſtates invidæ fortunæ quæ me in propoſito curſu vel turbarent non mediocriter, vel inevitabili quadam violentia ab inſtituta via abriperent. Prævidebam inſuper commeatum haud ſuffecturum, nec privatis ſumptibus abſolvi poſſe navigationem, quæ plusquam Regio indigeret patrocinio. Quare cum in elaboratione libri ſecundi perveniſſem usque ad Argonautarum Expeditionem in Colchidem, arbitratus ſum, nemini mihi vitio daturum, ſi cum illis aliquantulum deſcenderem in terram & defatigatas vires brevi quiete paululum reficerem. Cæterum, quæcunque in præſens tam libro primo, quam libri ſecundi quatuor prioribus capitibus imperfecta & prima tantum manu edolata exhibentur, ea, volente Deo, ſi quando à Prodromo ad juſtam Hiſtoriam Literariam perventum fuerit, ſumma cura reddentur incudi, & nova quadam facie ſecundum repræſentabuntur. Idem velim multo etiam magis dictum exiſtimetur de Sciagraphiis poſteriorum triginta duorum Capitum libri ſecundi; utpote quæ non ſemel tantum, ſed duplici cura elaborandæ ſint, priusquam in formam integrorum librorum redigantur. Dum hæc ſcribo, CANDIDE LECTOR, ſingularis aliqua ſupervenit cauſa, quæ me impedit, quo minus inchoatam diſſertationem de Hiſtoriæ Literariæ conſcribendæ ratione nunc contineam. Excuſatum itaque me habeas rogo, & quod impræſentiarum differre cogor, certo à me exſpectes, cum primum Deus mihi majus pertexendi hujus operis otium conceſſerit. Vale. Dabam Hamburgi VII. Kal. Novembr. A. Æ. C. CIↃ IↃC LIX. Ætat. XXXII, Profeſſorii Muneris VIII.

L. TANTA CIRCA NOS. II. § SI QUID AUTEM. XIV. C. DE VET. JUR. ENUCL.
OMNIUM HABERE MEMORIAM, ET PENITUS IN NULLO PECCARE, DIVINITATIS MAGIS, QUAM MORTALITATIS EST.

FRAN-

FRANCISCI BACONI, BARONIS DE VERULAMIO

Notabilis de Hiſtoria Literaria locus, qui extat libri ſecundi de Augmentis Scientiarum Capite quarto.

Hiſtoriam Civilem in tres ſpecies rectè dividi putamus: Primò Sacram ſive Eccleſiaſticam: deinde eam, quæ generis nomen retinet, Civilem: poſtremò Literarum & Artium. Ordiemur autem ab ea Specie, quàm poſtremò poſuimus, quia reliquæ duæ habentur, illam autem inter Deſiderata referre viſum eſt. Ea eſt Hiſtoria Literarum. Atque certe Hiſtoria Mundi, ſi hac parte fuerit deſtituta, non abſimilis cenſeri poſſit Statuæ Polyphemi, eruto oculo; cum ea pars imaginis deſit, quæ ingenium & indolem Perſonæ maximè referat. Hanc licet deſiderari ſtatuamus, nos nihilominus minime fugit, in Scientiis particularibus Jureconſultorum, Mathematicorum, Rhetorum, Philoſophorum, haberi levem aliquam mentionem, aut narrationes quaſdam jejunas, de Sectis, Scholis, Libris, Auctoribus, & Succeſſionibus hujuſmodi Scientiarum: Inveniri etiam de Rerum & Artium Inventoribus, tractatus aliquos exiles, & infructuoſos; attamen juſtam atque univerſalem Literarum Hiſtoriam nullam adhuc editam aſſerimus. Ejus itaque & Argumentum, & conficiendi Modum, & uſum proponemus. Argumentum non aliud eſt, quam ut ex omni Memoria repetatur, quæ doctrinæ & Artes, quibus mundi ætatibus, & regionibus floruerint. Earum antiquitates, progreſſus, etiam peregrinationes, per diverſas Orbis partes (migrant enim ſcientiæ, non ſecus ac populi) rurſus declinationes, inſtaurationes commemorentur. Obſervetur ſimul per ſingulas artes, inventionis occaſio & origo: tradendi mos & diſciplina; colendi & exercendi ratio & inſtituta. Adjiciantur etiam Sectæ, & Controverſiæ maximè celebres, quæ homines doctos tenuerunt; calumniæ, quibus patuerunt; Laudes & honores quibus decoratæ ſunt. Notentur Auctores præcipui, libri præſtantiores, Scholæ, Succeſſiones, Academiæ, Societates, Collegia, Ordines; denique omnia, quæ ad Statum Literarum ſpectant. Ante omnia etiam id agi volumus (quod Civilis Hiſtoriæ decus eſt, & quaſi anima) ut cum eventis cauſæ copulentur; videlicet, ut memorentur Naturæ regionum ac populorum; Indoleſque apta & habilis, aut inepta & inhabilis ad diſciplinas diverſas. Accidentia temporum, quæ Scientiis adverſa fuerint aut propitia; Zeli & mixturæ Religionum; Malitia & favores Legum; Virtutes denique inſignes, & efficacia quorumdam virorum, erga literas promovendas, & ſimilia. At hæc omnia ita tractari præcipimus, ut non Criticorum more, in laude & cenſura tempus teratur; ſed plane hiſtoricè res ipſæ narrentur, judicium parcius interponatur. De Modo autem hujuſmodi Hiſtoriæ conficiendi, illud inprimis monemus: ut materia & copia ejus, non tantum ab hiſtoriis, & Criticis petatur, verum etiam ſingulas annorum Centurias, aut etiam minora intervalla, ſeriatim, (ab ultima antiquitate facto principio) libri præcipui, qui eo temporis ſpacio conſcripti ſunt, in conſilium adhibeantur; ut ex eorum non perlectione (id enim infinitum quiddam eſſet) ſed deguſtatione & obſervatione Argumenti, Stili, Methodi, Genius temporis literarius, veluti incantatione quadam a mortuis evocetur. Quod ad Uſum attinet, hæc eo ſpectant; non ut honor Literarum, & pompa, per tot circumfuſas imagines celebretur; nec quia, pro flagrantiſſimo, quo literas proſequimur, amore, omnia quæ ad harum ſtatum quoquo modo pertinent, uſque ad curioſitatem inquirere, & ſcire, & conſervare avemus: ſed præcipue ob cauſam magis ſeriam & gravem: Ea eſt (ut verbo dicamus) quoniam per talem, qualem deſcripſimus, Narrationem, ad Virorum doctorum, in Doctrinæ uſu & adminiſtratione, prudentiam & ſolertiam, maximam acceſſionem fieri poſſe exiſtimamus: & rerum intellectualium, non minus quam Civilium motus, & perturbationes, vitiaq; & virtutes, notari poſſe, & Regimen inde optimum educi & inſtitui. Neque enim B. Auguſtini aut B. Ambroſii opera, ad prudentiam Epiſcopi, aut Theologi, tantum facere poſſe putamus, quantum ſi Eccleſiaſtica Hiſtoria diligenter inſpiciatur, & revolvatur. Quod & Viris doctis, ex Hiſtoria Literarum obventurum non dubitamus. Caſum enim omnino recipit, & temeritati exponitur, quod exemplis & memoria rerum non fulcitur. Atque de Hiſtoria Literaria, hæc dicta ſint.

Secun-

Secundus ad eandem materiam pertinens Locus,

qui extat apud

CHRISTOPHORUM MYLÆUM

in fine Libri quarti de ſcribenda Univerſitatis rerum Hiſtoria.

D*iligentius mihi in hanc partem (* Hiſtoriæ Univerſitatis rerum, *quam ab ipſa literarum tractatione* Literariam *appellandam eſſe duximus) intuenti, multum ad literas felicius tractandas referre videtur, cognitum habere & perſpectum, à quibus per tam multas ætates ſtudia doctrinarum omnium excitata ſunt, & per quos ad hanc noſtram uſque memoriam progreſſa. Itaque cum multi ſuperioribus ſeculis rec principatuum magnis voluminibus à primordiis repetierint, grave illud exiſtimavi, neminem, qui in univerſum de claris & eruditis temporibus ſcriberet, auditum mihi, & cognitum, unde diverſarum gentium in literis amplificandis progreſſiones uno ex loco nominatim perterentur. Nam quæ in hoc genere diligenter, copioſè, accuratè que à plurimis ſunt ſcripta, enumerationem continent, eorum qui ex Grammaticis, Hiſtoricis, Poetis, Oratoribus, & Philoſophis, Medicis etiam, atque Jureconſultis, atque Theologis excelluerint: idque nonnunquam unius gentis aut profeſſionis, ſeparata tractatione ſcriptores aliquot deligentes, faciunt. Sed ex his æſtimari ſatis non poteſt judicium illud ſeculorum omnium, niſi eadem ex diſperſis varie membris, in unum quaſi corpus, ſervato rerum atque temporum ordine, colligentur.*

Tertius ejuſdem Argumenti inſignis Locus,

qui extat apud incomparabilem Virum

GERARDUM JOANNEM VOSSIUM

Libri doctiſſimi de Philologia Capite XIV. §. VIII. IX. X.

H*iſtoria* Literaria *ſive* Scholaſtica, *eſt de viris doctis, eorum ſcriptis, & ſcientiarum incrementis. Item de artium inventoribus, earumque progreſſu. Qua in hiſtoria cæteris præivit* Xenophon. *Nam* ἱςορίαν φιλοσόφων πρῶτος ἔγραψε, *ut in vita ejus Laertius monet atque ex eo Suidas,* Ξενοφῶν * Γρύλλε, Ἀθηναῖος, φιλόσοφος Σωκρατικὸς, ὃς πρῶτος ἔγραψε βίους φιλοσόφων. *Quod opus utinam extaret. Niſi hoc ſolum voluere, ſcribendo de vita, ac morte Socratis, præiſſe omnibus, qui in ſcholaſtica hiſtoria ſe occuparunt. Quales poſtea* Sotion *in libris* Διαδοχῆς, ** *& alii, qui non exſtant. Ex Hiſtoricis iis, qui ſuperſunt, hac de parte habemus* Laertium, Philoſtratum, Eunapium, Heſychium illuſtrem, Suidam: *atque è latinis* Ciceronem de claris Oratoribus, & Suetonium de illuſtribus Grammaticis, ac Rhetoribus, *& aliquot poetis. Prope etiam omnes huc pertinent eorum, qui de illuſtribus Eccleſiæ viris ſcripſere: ut fecerunt* B. Hieronymus, Gennadius Maſſilienſis, Iſidorus Hiſpalenſis, Hildephonſus Toletanus, Sigebertus, Honorius Auguſtodunenſis, *&* Henricus de Gandavo. *E junioribus huc refer* Polydorum Virgilium *&* Lilium Gyraldum *de poetis: quæque de* Rhetoribus antiquis, *ac imprimis de* Hiſtoricis Latinis, *&* Græcis, *imò &* poetis, *ſcripſimus. Etiam inter Eccleſiaſticos ſcriptores multi huc pertinent Vide bibliothecam* Trithemii, *ac* Simleri. *Item varios de vitis* Theologorum, Juriſconſultorum, *ac* Medicorum.

* Xenophon, *Grylli filius, Athenienſis, philoſophus, Socraticus; qui primus ſcripſit vitas philoſophorum.*

** *Succeſſionis.*

Inſuper conſulenda eſt

REINERI REINECCII

Methodus legendi cognoſcendique Hiſtoriam tam ſacram,

quam profanam, ubi peculiaris de Hiſtoria Scholaſtica extat diſſertatio, quæ ob prolixitatem ſuam hic non poteſt inſeri.

SOCRATES

APUD XENOPHONTEM LIBRO II.

ἈΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ:

ΟΥ ΠΑΝΥ ΓΕ ῬΑΔΙΟΝ ἘΣΤΙΝ ΕΥΡΕΙΝ ἜΡΓΟΝ, ἘΦ' ὯΙ ΟΥΚ ἊΝ ΤΙΣ ΑἸΤΙΑΝ ἘΧΟΙ. ΧΑΛΕΠΟΝ ΓΑΡ ΟΥΤΩ ΤΙ ΠΟΙΗΣΑΙ, ὭΣΤΕ ΜΗΔΕΝ ἉΜΑΡΤΕΙΝ. ΧΑΛΕΠΟΝ ΔΕ ΚΑΙ ἈΝΑΜΑΡΤΗΤΩΣ ΤΙ ΠΟΙΗΣΑΝΤΑ ΜΗ ἈΓΝΩΜΟΝΙ ΚΡΙΤΗΙ ΠΕΡΙΤΥΧΕΙΝ.

Hoc eſt:

VIX, AUT NE VIX QUIDEM ULLUM REPERIRI POTEST OPUS, IN QUO NON ALIQUID CULPETUR. UT ENIM OMNINO PERFECTE ET SINE ERRATO QUIDQUAM FACERE DIFFICILE EST, SIC CONTRA QUOQUE, ETIAMSI QUID RECTE FACTUM FUERIT, DIFFICILE EST, IN IMPERITUM PARITER AC INIQUUM NON INCIDERE JUDICEM.

Digitized by Google

PETRI LAMBECII HAMBURGENSIS,

LIBER PRIMUS

PRODROMI

HISTORIÆ LITERARIÆ,

Tempora complectens

à creatione Mundi uſqve ad Moyſen, omnium tam ſacrorum, qvam profanorum Scriptorum antiqviſſimum.

Cap. I.

De diviſione temporis ante initium vulgaris Æræ Chriſtianæ in ſecula.

OMne illud tempus, qvod initium vulgaris Æræ Chriſtianæ anteceſſit, in *triginta novem* diviſum eſt *ſecula cum dimidio minus novem menſibus & viginti qvinqve diebus*; nempe à veſpera diem XXVI. Octobris Juliani præcedente, qva Deus in principio rudem indigeſtamqve cœli & terræ molem ex nihilo creavit, usqve ad Kalendas Januarii anni Mundi 3950. unde annorum vulgaris Æræ Chriſtianæ ſeries deducitur. I.

Seqvor enim hic ſupputationem doctiſſimi diligentiſſimiqve Chronologi Sethi Calviſii, qvi licet in proœmio Iſagoges Chronologicæ promittat, ſe in contexendo opere Chronologico rationem temporum ab incomparabili Heroe Joſepho Scaligero invictis argumentis demonſtratam ſeqvi velle, ſtatim in principio tamen non leviter ab ipſo diſſentit. Scaliger enim libro qvinto admirandi operis de Emendatione temporum pag. 369. aſſerit, diem XXVI. Octobris fuiſſe primum poſt magnum illud Sabbathum, in qvo DEUS reqvievit ab opere Hexaemeri, ita ut principium creationis omnium rerum in veſperam diem XIX. Octobris Juliani præcedentem inciderit. Qvam Scaligeri opinionem etiam Ubbo Emmius in Canone Chronico ſeqvitur. At Calviſius, vel ab ipſo Scaligero adhuc ſuperſtite, (ut V. Cl. Reinboldus Franckenbergerus in diſſertatione Chronologica pro Chronologiæ Scaligerianæ veritate veriſimillime judicat) vel proprio, eoqve meliore Marte adductus, initium temporis & creationis Mundi incidiſſe ſtatuit in veſperam diem XXVI. Octobris præcedentem, ita ut primus dies poſt primum Sabbathum à veſpera diem ſecundum Novembris præcedentem cœperit. Vide ipſum Calviſium in principio magni Operis Chronologici & capite 34. Iſagoges Chronologicæ, ubi de tempore Mundi conditi prolixe agit & mundum non verno tempore, ſed principio autumni creatum multis & iis qvidem ſatis validis argumentis comprobat. Adde ſi lubet, de eodem argumento in utramqve partem diſſerentes Benedictum Pererium Comment. in Geneſin Tom. I. lib. I. qvæſt. an. Mundus II.

Digitized by Google

tempore verno fuerit conditus? & Nicolaum Abramum Sacr. Qvæſtion. lib. 1. cujus inſcriptio Hexaemeron.

III. Verumenimvero ut Calviſius à Scaligero & Ubbone Emmio de prima die primi anni à creatione Mundi diſſentit, ſic contra recte cum illis affirmat, creationem Mundi incidiſſe in annum periodi Julianæ 764. annis 3949. ante vulgarem Æram Chriſtianam; charactere Solis V. Lunæ IV. Indictionis XIV. Si qvis igitur datos annos Mundi, qvorum deinceps in hoc Prodromo Hiſtoriæ Literariæ mentio fiet, ad annos Periodi Julianæ redigere velit, is addat anno Mundi dato annos 764. nam, qvi prodibit numerus, annus erit dictæ periodi. Vide Scalig. de Emend. tempor. lib. 5. pag. 369. Ubbon. Emm. ad an. 764. Periodi Julian. in Canon. Chron. & Calviſ. Iſagog. Chronolog.

IV. Hoc autem propterea inprimis monui, qvia primus conditi Mundi annus à R. P. Dionyſio Petavio ad annum Periodi Julianæ 730. & ab aliis Chronologis pro diverſitate opinionum ad alios ejusdem Periodi annos refertur. Qva de re vide ipſum Petavium Rationar. tempor. part. 2. lib. 2. cap. 1. & Joan. Henric. Alſtedium Theſaur. Chronolog. tit. 1. de fundamentis Chronologiæ, §. 24.

V. Cæterum ex triginta novem ſeculis eum dimidio minus novem menſibus & viginti qvinqve diebus, in qvæ ſupra dixi omne tempus, qvod initium vulgaris Æræ Chriſtianæ anteceſſit, diviſum eſſe, primum numeratur, qvod dictam Epocham Chriſtianam proxime antecedit; qvadrageſimum vero & ultimum, in cujus annum qvinqvageſimum creatio Mundi incidit.

VI. Simili ratione cujusqve ſeculi priorem partem dimidiam eam voco, qvæ initium vulgaris Æræ Chriſtianæ reſpicit, poſteriorem autem, qvæ originem Mundi ſpectat.

VII. Qvem qvidem ſupputandi modum præ aliis omnibus, ut maxime commodum, perſpicuum & ſtabilem elegi, qvoniam, teſte Petavio Ration. tempor. part. 2. lib. 1. cap. 15. inter omnes doctos conſtat, Æram Chriſtianam vulgarem cœpiſſe Kalendis Januarii anni Periodi Julianæ 4714. In hoc igitur anno, tanqvam in apice qvodam atqve faſtigio, omnia & ante & poſt initium vulgaris Æ. C. ſecula conjunguntur; ita ut illa qvidem aſcendendo verſus creationem Mundi, hæc vero deſcendendo verſus noſtram ætatem numerentur, ut patet ex Schemate è regione collocato, qvod * ſive Aſteriſco notatum eſt. *

Cap. II.

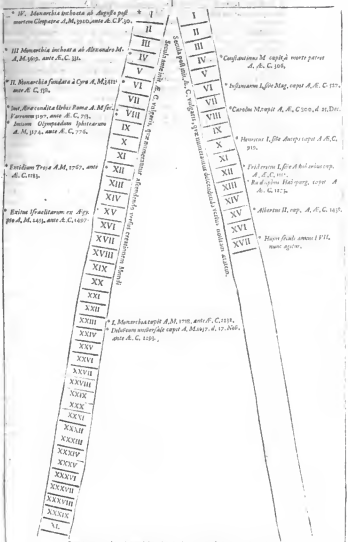
De origine generis humani & prima inventione literarum Hebræarum.

I. NUllos ante Adamum fuiſſe homines tam pie à Chriſtianis creditur, qvam absqve controverſia impie qvis neſcio Atheus abſurdam fabulam de *Præadamitis*, ſive primis hominibus ante Adamum conditis, publico ſcripto nuper in lucem proferre, & teſtimoniis ſacræ Scripturæ ad tuendum ipſi è diametro repugnans dogma abuti auſus eſt. Qvam qvidem hominis miſere ingenioſi inſaniam, igne potius, qvam argumentis coercendam, complures doctiſſimi Viri tam ſolidis & copioſis refutationibus jamdudum repreſſerunt, ut ſi vel unicum ea de re hic addidero verbum, actum agere videar.

II. Cum igitur nullos ante Adamum homines fuiſſe certo conſtet, merito ut futiles & fabuloſas ridemus & rejicimus Chaldæorum, Ægyptiorum, Indorum & Sinenſium monſtroſas temporum ſupputationes, qvæ creationem mundi, per Moyſen inſtinctu Spiritus Sancti in ſacra Scriptura nobis revelatam, multis anno-

rum

INITIUM ÆRÆ CHRISTIANÆ VULGARIS,
quod incidit in Calendas Januarii anni Periodi Julianæ 4714.

Init. Creationis Mundi, quod ſecundum Scaligerum incidit in annum Per. Jul. 764.

rum myriadibus transgrediuntur. De Chaldæis enim à Diodoro Siculo Biblioth. Hiſtor. lib. 5. memoriæ proditum eſt, eos ab illo tempore, qvo ſidera obſervare & Hiſtoriæ naturali operam dare cœperunt, usqve ad expeditionem Alexandri M. in Aſiam, qvæ revera cœpit A. M. ſecundum Calviſium 3616. falſo numeraſſe annorum *qvadraginta ſeptem myriadas & tres chiliadas*, hoc eſt, qvadringenta & ſeptuaginta tria millia. Ipſa Diodori verba, qvæ pag. 118. edit. Laurentii Rhodomanni extant, hæc ſunt: *περὶ δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἐτῶν, ἐν οἷς φασὶ τὴν θεωρίαν τῶν κατὰ τὸν κόσμον πεποιῆσθαι τὸ σύστημα τῶν Χαλδαίων, οὐκ ἄν τις ῥᾳδίως πιστεύσειεν. ἐτῶν γὰρ ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα μυριάδας καὶ τρεῖς ἐπὶ ταύταις χιλιάδας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου διάβασιν γεγονέναι καταριθμοῦσιν, ἀφ' ὅτου τὸ παλαιὸν ἤρξαντο τῶν ἄστρων τὰς παρατηρήσεις ποιεῖσθαι*: h. e. *Annorum numerum, qvibus contemplationi mundi collegium Chaldæorum operam ſe dediſſe affirmat, haud facile qvis crediderit. Nam usqve ad expeditionem Alexandri in Aſiam ſeptem & qvadraginta annorum myriadas & inſuper tres chiliadas numerant, ex qvo ſidera obſervare cœperunt.* Hæc Diodorus de Chaldæis. Idem de Ægyptiis lib 1. pag. 20. refert, illos à regno Oſiridis & Iſidis in Ægypto usqve ad imperium Alexandri M. numeraſſe annos plus decies mille, vel ſecundum alios paulo minus ter & vicies mille: *εἶναι δὲ*, inqvit, *ἔτη φασὶν ἀπὸ Ὀσίριδος καὶ Ἴσιδος ἕως τῆς Ἀλεξάνδρου βασιλείας, τοῦ κτίσαντος ἐν Αἰγύπτῳ τὴν ἐπώνυμον αὐτοῦ πόλιν, πλείω τῶν μυρίων. ὡς δ' ἔνιοι γράφουσι, βραχὺ λείποντα τῶν δισμυρίων καὶ τρισχιλίων.* Huc etiam pertinent, qvæ in Euſebii Pamphili Chronico ex deperditis genuini Manthonis libris citantur de una & triginta dynaſtiis regni Ægyptiaci, qvæ annis qvinqvies millenis trecentis & qvinqvaginta qvinqve imperaſſe dicuntur. De Indis autem Plinius lib. 6. Hiſt natur cap. 17. ſcribit, *colligi à Libero patre* (ſive Baccho, qvi primus Indiam armis invaſit,) *ad Alexandrum Magnum Reges eorum centum qvinqvaginta qvatuor, annis qvinqvies* (vel *ſexies*, ut in nonnullis Codicibus legitur) *mille qvadringentis duobus cum tribus menſibus.* Sinenſes deniqve tam prodigioſa utuntur ſupputatione à primordiis rerum, ut præſens annus vulgaris Æ. C. 1657. qvi revera ſecundum Calviſium aliosqve probatiſſimos Chronologos eſt annus Mundi 5606. ſit in illorum à creatione univerſi Periodo centies octogies qvatermilleſimus ſeptingenteſimus qvinqvageſimus ſeptimus. Hoc enim nos docet Illuſtriſſimus Joſephus Scaliger lib. 1. admirandi operis de emendatione temporum pag. edit. Rover. 19. ubi teſtatur annum Æ. C. 1594. qvo illud opus componebat, fuiſſe juxta Sinenſium ſupputationem à conditu rerum centies octogies qvater milleſimum ſexcenteſimum nonageſimum qvartum. Verumenimvero præterqvam qvod jam memoratæ temporum ſupputationes invicta ſacræ Scripturæ Chronologia manifeſte refelluntur, qvicqvid demum Auctor damnati operis de Præadamitis lib. 3. cap. 6. 7. 8. 9. 10. & 11. oblatrat, videſis etiam de eorum falſitate non minus vere qvam erudite diſſerentes S. Auguſtinum de Civit. Dei lib. 12. cap 10. Joſeph. Scaliger. in Notis ad Euſeb. Chronicon & lib. 1. de emend. temp. cap. de anno: Voſſ. de Idololatr. lib. 1. cap. 28. & de Hiſtor. græcis lib. 1. cap. 14. Claud. Salmaſ. præfat. operis de annis Climactericis: Bened. Perer. Comment. in Geneſ. c. 1. v. 1. Wilhelm. Lang. de annis Chriſti lib. 2. cap. 6. Ubbon. Emm. in Canone Chronico ad an. 300. Paul. Merul. Coſmograph. part. 1. lib. 1. cap. 8. & complures alios, qvos longum foret recenſere Id vero vel inprimis hic notandum eſt, præcipuam tanti Parachroniſmi ſive erroris Chronologici occaſionem præbuiſſe brevitatem priſcorum annorum; qvippe qvi apud Ægyptios aliosqve nonnullos populos initio qvidem menſtrui tantum fuere, poſtea vero bimeſtres, trimeſtres, qvadrimeſtres & paulatim plurium etiam menſium eſſe cœperunt. Qva de re conſule Varronem apud Lactantium divin. Inſtit. lib. 2 cap. 13. ut & Diodor. Sicul. lib. 1. Plin. Hiſt natur. lib. 7. cap. 44. Plutarch. in vita Numæ Pompilii & Cenſorin. de die natali cap. 19 & 20.

III. Cæterum ut ex Scriptura ſacra ſatis clare apparet, primum hominem Adamum in *Aſia* à DEO creatum fuiſſe, eamqve cum poſteris ſuis antediluvianis inha-

inhabitaſſe, ſic inde haud abſurde colligi poſſe videtur, non tantum primitivam
veræ Theologiæ, rituumqve ſacrorum & rectæ rationis vivendi cognitionem,
verum etiam inventionem præcipuarum artium & diſciplinarum liberalium pri-
mumqve literarum & ſcripturæ uſum illi orbis terrarum parti merito attribuen-
dum eſſe.

Sane qvod ad primitivam lingvam, qvæ temporibus antediluvianis, & in IV.
ipſo adeo Paradiſo in uſu fuit, attinet, nemo, ut opinor, ſanæ mentis inficia-
ri auſit, propriam eſſe hanc gloriam *Hebrææ*, cujus idiomate Vetus Teſtamen-
tum, ita ut etiam nunc extat, à Moyſe & Prophetis conſcriptum eſt. Qva de
re vid. S. Auguſtin. de Civ. Dei lib. 16. cap. 11. & lib. 18. cap. 39. Benedict. Perer.
Comment. in Geneſ. cap. 2. verſ. 19. & 20. & in cap. 11. verſ. 7. 8. 9. ubi prolixe
diſputat adverſus Theodoretum, qvi antiqviſſimam primamqve omnium lin-
guarum Syriacam fuiſſe cenſuit. Adde etiam Stephan Menoch. de Rep. He-
bræor. lib. 1. cap. 2. qvæſt. 14. ut & doctiſſimum & recordatione haud vulgaris
familiaritatis, qvæ mihi cum ipſo antehac coram interceſſit, cariſſimum *Samue-
lem Bochartum* operis abſtruſiſſima ſimul atqve ſolidiſſima eruditione refertiſſimi
de Geographia Sacra Part. 1. lib. 1. cap. 15. ubi Hebraicam lingvam *omnium aliarum
lingvarum matricem* eſſe cum S. Hieronymo rectiſſimè aſſerit & argumentis pleniſ-
ſime comprobat.

Qvis vero litetas Hebraicas eorumqve puncta vocalia primus invenerit, V.
non apud omnes in confeſſo eſt. Literarum enim inventionem alii attribuunt
Eſræ, alii Moyſi, alii Abrahamo, alii Noæ, alii Setho, alii ipſi Adamo De
punctis autem, qvæ, ut rectè ait Joſephus Scaliger in Diatribe de arte Critica,
inſtar animæ Hebraiſmi ſunt, æqve magna eſt controverſia, dum alii ea ab Ada-
mo, alii à Moyſe, alii ab Eſra, alii deniqve à Maſorethis ſeu Criticis Hebræorum,
qvi ſecundum Eliam Levitam circa anunum Æ. C. 500. floruerunt, inventa pri-
mum eſſe exiſtimant. Jam ſi qvis ex me qværit, qvam ipſe ex tam variis ſenten-
tiis maximè probem, primas me judice feret illa, ſecundum qvam ipſi Adamo
cum literarum, tum punctorum prima inventio attribuitur: qvippe qvæ optime
conveniat ſingulari illius ſapientiæ, qvam ipſa Scriptura Sacra deprædicat, dum
Geneſ. cap. 2. v. 19. & 20. teſtatur, ipſum cunctis animantibus terræ & univerſis
volatilibus cœli à DEO ad ſe adductis nomina cujusqve animalis naturæ con-
gruentia impoſuiſſe. Ad qvem locum vide inprimis Bened. Pererii eruditiſſi-
mam Diſputationem de amplitudine & excellentia ſcientiæ, qvam Adamus habuit,
& qva ratione cunctis poſt ſe hominibus fuerit ſapientior.

Adamus itaqve à ſe inventas Hebræorum literas, & eas qvidem perfectas, VI.
hoc eſt, cum punctis vocalibus, filio Setho tradidit, & per hunc reliqvis poſteris
ſuis usqve ad Noam, à qvo ad poſtdiluvianos Patriarchas, in qvorum numero He-
ber, translata ſunt Is vero duos habuit filios Phalegum & Jectanem; qvorum
prior, in cujus nativitatem (ſic enim verba בימיו h. e. *in diebus ejus*, qvæ Geneſ.
cap. 10. v. 25. leguntur, explicant Joſephus lib. 1. cap. 7. & S. Auguſt. de Civit Dei
lib. 16. cap 11.) linguarum incidit confuſio, una cum vero veri Dei cultu & lingva pri-
mitiva, primitivas etiam literas, qvæ cum hactenus communes omnium homi-
num fuiſſent, à patre ipſius Hebrææ denominatæ ſunt, retinuit, & per poſteros
ſuos, in qvibus etiam Abrahamus, ad Moyſen usqve propagavit. Hinc in vigo-
re ſuo & incorrupto ſtatu permanſerunt usqve ad captivitatem Babylonicam,
poſt qvam ut ab Eſra inſtauratæ ſunt, pervenere usqve ad ætatem Maſoretha-
rum, qvi à majoribus traditum punctorum uſum & genuinam Scripturæ Vete-
ris Teſtamenti lectionem adminiculo ſtudii Critici ab omni corruptela & prava
innovatione in perpetuum liberarunt. Plura hac de re ſuggerunt Bened. Perer.
Comment in Geneſ. cap. 11. verſ. 7. 8. 9. Alſtedius Theſaur. Chronolog. tit. 28.
Voſſius de qvat. art. popular. cap. 2. §. 8. & de art. Grammat. lib. 1. cap. 9. & lib. 2.
cap. 8. (ubi literarum qvidem inventionem Adamo attribuit, qvod ad puncta
autem attinet, Eliæ Levitæ & Ludovici Capelli, qvi pro Maſorethis ſcripſerunt,

B ſen-

ſententiam tuetur. Inprimis autem vide Buxtorf. Comment. de Maſor. & Cl. V. Joan. Henric. Hottinger Theſaur. Philolog. ſacr. Script. Sect. 2. de verbo DEI *ἀγγραφῳ* & Sect. 4. de Maſora & Maſorethis.

Cap. III.

De Scriptis antediluvianis ſuppoſititiis.

I. Qvamvis præcedenti capite literarum inventionem diluvio univerſali antiqviorem atqve inde ab Adamo derivandam ſtatuerim, attamen privato tantum & domeſtico uſui eas inſerviiſſe exiſtimo, ideoqve absqve ulla controverſia eos libros, qvi vel olim ſub antediluvianorum Patriarcharum nominibus extitere, vel etiam nunc extant, pro ſuppoſititiis & minimè genuinis habendos eſſe: qvippe cum minime dubitem, qvin illud omne, qvod de antediluvianis rebus Deus nos ſcire voluit & ad æternam ſalutem nobis neceſſarium eſt, à Spiritu Sancto per Moyſen, qvem primum Deus tanti myſterii præconem elegit, ſeptem prioribus Geneſeos capitibus abunde revelatum & conſcriptum ſit.

II. De Adamo qvidem Gilbertus Genebrardus Chronographiæ lib. 1. p 8. diſertis verbis affirmat, ipſum libros aliqvot ſcripſiſſe, ejusqve rei teſtem citat S. Auguſtinum de Civit. Dei lib. 18 cap. 38. Atenim vero ſi qvis hunc S. Auguſtini locum vel obiter perlegerit, deprehendet nullam iſtic ſcriptorum Adami, ſed Henochi duntaxat atqve Noæ mentionem fieri. Cum enim S. Auguſtinus cap. 37. jam memorati libri 18. affirmaſſet, auctoritatem Prophetarum Veteris Teſtamenti, qvorum vaticinia inter Canonicos Sacræ Scripturæ libros numerantur, omni origine gentilis Philoſophiæ antiqviorem eſſe, ſubjungit ſeqventi cap. 38. traditionem de ſcriptis antediluvianis Henochi & Noæ tanqvam ſuperfluam ejus, qvod præcedenti capite aſſeruerat probationem, & orditur ex abrupto his verbis: *Jam vero ſi longe antiqviora repetam, & ante illud grande diluvium noſter erat utiqve Noë Patriarcha, qvem Prophetam qvoqve non immerito dixerim: ſiqvidem ipſa arca, qvam fecit, & in qva cum ſuis evaſit, prophetia noſtrorum temporum fuit. Qvid Enoch ſeptimus ab Adam? nonne etiam, in Canonica Epiſtola Apoſtoli Judæ prophetaſſe prædicatur? qvorum* (Noæ puta & Enochi, non autem, ut Genebrard. falſo credit, Adami & Enochi) *ſcripta ut apud Judæos & apud nos in auctoritate non eſſent, nimia fecit antiqvitas, propter qvam videbantur habenda eſſe ſuſpecta, ne proferrentur falſa pro veris.* Hæc ibi S. Auguſtinus: ex qvibus verbis Adamum libros ſcripſiſſe nulla ratione poteſt colligi. Qvæ vero à Gnoſticis & Manichæis aliisqve hæreticis de Adamo & ſub Adami nomine conficta olim & divulgata fuerunt ſcripta (nempe

Liber revelationis Adæ, qvam percepit ſopore propter creationem Evæ à Deo in ſe immiſſo: Geneſ. 2. v. 21.

Liber de filiabus Adæ, alias Geneſis inſcriptus;

Liber de Pœnitentia Adæ.)

ea omnia jam dudum ab orthodoxa Eccleſia unanimi conſenſu tanqvam ſpuria & pernicioſa rejecta & damnata ſunt. Qva de re vide S. Epiphanium lib. 1. Panarii; S. Auguſtinum contra Fauſtum, Gelaſium PP. diſtinct. XV. cap. *Sancta Romana,* & Sixtum Senenſem Biblioth. Sanct. lib. 2.

III. Itidem absqve ullo dubio judicandum eſt de libris, qvos ſub Sethi & ſeptem filiorum ejus nominibus Gnoſtici, Sethiani ſive Sethoitæ & Archontici confinxerunt & ad tuendas hæreſes ſuas pro genuinis allegarunt. Etenim ſub ipſius qvidem Sethi nomine ſeptem ignoti argumenti libros circumtulerunt: ut & octavum *de ſtella in ortu Meſſiæ apparitura:* filiis autem Sethi æqve falſo alios ſeptem libros *Alienigenas* inſcriptos attribuerunt, teſt. S. Epiphan. Panar. lib. 1.

Sixt.

Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. voce Seth, & Gabriel. Prateol. in Elencho omnium Hæreſium. Hujus autem figmenti occaſionem præbuiſſe videtur Flavius Joſephus, qvi Antiqvit. Judaic. lib. 1. cap. 3. pag. 7. & 8. edit. Rovérianæ refert, Sethi poſteros plurimum deditos fuiſſe Aſtrologiæ eamqve ſcientiam, qvatenus tum exculta fuit duabus inſculpſiſſe columnis, lateritiæ alteri, alteri lapideæ, ut ſi orbis terrarum ſecundum Adami prædictionem vel igne vel aqva periret, alterutra ſaltem via utilisſimi iſtius inventi memoria conſervaretur. Subjungit etiam ſuo adhuc ævo unam ex duabus columnis, nempe lapideam in Syria ſuperfuiſſe. Ipſa Joſephi verba, ut à Viro nunqvam ſatis laudando Gerardo Joanne Voſſio lib 1. de Art. Grammat. cap. 9 recte emendantur, hæc ſunt: γίνονται μὲν ἐν παῖδες αὐτῷ (ſc. τῷ Ἀδάμῳ,) ἄλλοι τε πλείες καὶ Σῆθος. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων μακρὸν ἂν εἴη λέγειν, πειράσομαι δὲ μόνα τὰ τῶν ἀπὸ Σῆθε διελθεῖν. τραφεὶς γὰρ οὗτος καὶ παρελθὼν εἰς ἡλικίαν, ἤδη τὰ καλὰ κρίνειν δυνάμενος, ἀρετὴν ἐπετήδευσε, καὶ γενόμενος αὐτὸς ἄριστος, μιμητὰς αὐτῷ τὰς ἀπογόνους καταλέλοιπεν. οἱ δὲ πάντες ἀγαθοὶ φύντες, γῆν τε τὴν αὐτὴν ἀστασίαστοι κατῴκησαν τες εὐδαιμονήσαν, μηδενὸς αὐτοῖς ἄχρι τελευτῆς δυσκόλε προσπεσόντος. σοφίαν τε τὴν περὶ τὰ οὐράνια καὶ τὴν τούτων διακόσμησιν ἐπενόησαν. ὑπὲρ δὲ τῦ μὴ διαφυγεῖν τὰς ἀνθρώπους τὰ εὑρημένα, μηδὲ πρὶν εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν φθαρῆναι, προειρηκότος ἀφανισμὸν Ἀδάμε τῶν ὅλων ἔσεσθαι, τὸν μὲν κατ' ἰσχὺν πυρὸς τὸν ἕτερον δὲ κατὰ βίαν καὶ πλήθος ὕδατος, στήλας δύο ποιησάμενοι, τὴν ἐκ πλίνθε, τὴν δὲ ἑτέραν ἐκ λίθων, ἀμφοτέραις ἐνέγραψαν τὰ εὑρημένα, ἵνα καὶ τῆς πλινθίνης ἀφανισθείσης ὑπὸ τῆς ἐπομβρίας, ἡ λιθίνη μένασα παράσχῃ μαθεῖν τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἐγγεγραμμένα. δηλᾶσα καὶ πλινθίνην δ' ὑπὸ αὐτῶν ἀνατεθῆναι. μένει δ' ἄχρι τῦ δεῦρο κατὰ τὴν Συριάδα: hoc eſt, ut partim Rufinus & Sigismundus Gelenius verterunt, partim autem vertendum eſt. *Fuerunt autem ei* [ſc. Adamo] *& alii complures filii, inter qvos etiam Seth. Verum de aliis qvidem longum foret dicere: itaque tantum, quæ ad Sethum pertinent, narrabo. Hic enim à patre educatus, ubi eo ætatis venit, ut jam, quæ bona ſunt, diſcernere valeret, virtuti ſtuduit, & cum ipſe vir optimus evaſiſſet, imitatores ſui poſteros reliquit; qui qvidem qvod omnes bona indole præditi eſſent, patriam ſuam abſqve ſeditione incolentes, in perpetua felicitate vitam exegerunt. Diſciplinam qvoqve rerum cæleſtium & ejus excolendæ rationem invenerunt. Ne autem à ſe inventa laterent homines, aut prius qvam pernoſcerentur perirent, qvippe cum Adamus duplicem univerſitatis rerum interitum, alterum qvidem incendio, alterum autem diluvio, prædixiſſet; erectis duabus columnis, alteraqvidem lateritia, altera vero lapidea, utrique inventa ſua inſculpſerunt, ut, ſi lateritia ab imbribus ſubverteretur, lapidea ſaltem perdurans, ſuperſtiti humano generi inſculptam traderet doctrinam, & aliam ejus generis lateritiam columnam ab iis erectam fuiſſe indicaret. Et ſane lapidea illa columna usqve ad hanc ætatem extat in Syria.* Huc etiam pertinet ſingularis Svidæ locus voce Σὴθ ubi Sethum ab antediluvianis hominibus DEum appellatum fuiſſe ait διὰ τὸ ἐξευρηκέναι τάτε ἑβραϊκὰ γράμματα, τάς τε τῶν ἀστέρων ὀνομασίας; h. e. *propter literarum Hebraicarum & appellationis ſtellarum inventionem.* Sed verius eſt, qvod ibidem ſubjungitur, Sethum vocatum fuiſſe Deum διὰ τὴν πολλὴν εὐσέβειαν, h. e. *propter inſignem pietatem*: qvo ſenſu etiam omnis pia poſteritas Sethi nomine *filiorum DEI* Geneſ. cap. 6. verſ. 2. comprehenditur, teſte Bened. Perer. Comment. in Geneſ. Tom. 2. lib. 8. cap. 6. ubi adverſus Severum Sulpicium & alios nonnullos antiqvos auctores, qvi jam citato ſacræ Scripturæ loco בני האלהים h. e. *filios DEI*, falſo interpretantur Angelos prolixe ſimul & erudite diſputat. Cæterum qvod ad literarum Hebraicarum & Aſtrologiæ inventionem attinet, ea ipſi potius Adamo, qvam Setho attribuenda videtur; qva de re vide præcedens caput & incomparabilem Virum Gerardum Joan. Voſſium de Scient. Mathemat. cap. 30. §. 4. ubi Adamum primum fuiſſe Aſtrologum & ab eo ſcientiam Aſtrologicam filium Sethum cæterosqve poſteros didiciſſe, recte aſſerit.

Sub *Enoſi* etiam nomine ſuppoſititii qvidam libri olim extitere: ſiqvidem IV.

Gene-

Genebrardus Chronographiæ lib. I. pag. 10. ipſum refert *de religione & modo orandi DEUM & de diſciplinis* ſcripſiſſe. Qvæ falſa traditio nata ſine dubio eſt ex prava interpretatione ultimi verſus cap. 4. Geneſeos : ולשת גם הוא ילד בן ויקרא את שמו אנוש אז הוחל לקרא בשם יהוה h. e. *Sed & Setho natus eſt filius quem vocavit Enos. Iſte cœpit invocare nomen Domini.* Qvibus utiqve verbis non ſignificatur, Enoſum de religione libros conſcripſiſſe, ſed rectam veri DEI colendi rationem accuratiori ſolennitate exornaſſe, & ne illa vel latente pietatis decremento, vel aperta Cainitarum improbitate paulatim abrogaretur, in certum redegiſſe ordinem, certisqve locis, formulis ac ceremoniis circumſcripſiſſe. Cui ſententiæ poſt complures primitivæ Eccleſiæ ſanctiſſimos Doctores etiam Pererius adſtipulatur, ubi jam citatum locum explicat. Ut igitur à Genebrardo memorata Enoſi ſcripta merito pro ſpuriis habenda ſunt, ſic riſu potius, qvam refutatione excipiendus eſt Marianus Scotus, qvi Chronicorum lib. I. cap II. prophetiæ Enochi fragmentum, qvod in Epiſtola S. Apoſtoli Judæ Thaddæi nomine inſcripta verſ. 14. citatur, deceptus ſimilitudine nominum *Enos* & *Enoch*, perperam Enoſo attribuit. Ipſa ejus verba hæc ſunt: *Enos nonaginta annorum genuit Cainan, & poſtea vixit annis octingentis qvindecim. Hunc Enos nonnulla divina ſcripſiſſe, Juda Apoſtolo atteſtante, comperimus. Sed ut beatus Auguſtinus dicit, non fruſtra non ſunt in eo canone Scripturarum, qvi ſcribitur in templo. Hebræi plurimi ſuccedentium diligentia ſacerdotum non aliter ſuſcipiunt illa, niſi qvia ob antiqvitatem ſuſpectæ fidei judicata ſunt.* Hæc Marianus: qvi qvidem ipſa illa S. Judæ Epiſtola refellitur; qvippe in qva fragmenti citatæ prophetiæ auctor clariſſime Ἐνὼχ appellatur, & ne qvid ſuperſit dubii, ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ, h. e. *ſeptimus ab Adamo* cognominatur. Jam vero ut Enoch absqve controverſia ſeptimus ab Adamo fuit, ſic Enos, vel ipſo Mariano teſte, non ſeptimus fuit, ſed tertius. Nec movere hic qvenqvam debet S. Auguſt. à Mariano allegata auctoritas. Si qvis enim ipſa S. Auguſt verba, qvæ lib. 18. de Civ Dei cap. 38. extant, inſpexerit, deprehendet primo intuitu, Patriarcham illum. de cujus prophetia agitur, non *Enoſum* ibi, ſed æqve ac in ipſa Epiſtola S Judæ *Enochum ſeptimum ab Adamo* nuncupari. Errat igitur Marianus Henochum cum Enoſo confundens, nec magis defendi poteſt, qvam S. Hieronymus, qvi ſimilem committit errorem, dum miraculoſam Henochi ex terris translationem perperam Enoſo attribuit lib. I. adverſus Jovinianum his verbis: *Si autem transfertur Enos, non reor idcirco translatum Enos, qvod uxorem habuerit, ſed qvod primus invocaverit Deum.* Hic enim manifeſte Enoch cum Enoſo confunditur; qvippe cum, qvæ de translatione dicuntur, ad Henochum ſpectent, qvæ autem de prima nominis Dei invocatione ſubjunguntur, ad Enoſum pertineant.

V. Qvod porro autem ad Henochi nomine inſcripta monumenta attinet, eorum plurima etiamnum extant fragmenta, qvæ ab antiqvis auctoribus non tantum citantur, verum etiam à nonnullis & præcipue qvidem à Tertulliano libro de Habitu mulierum, ut genuina defenduntur. Dividenda autem ea eſſe videntur in *prophetica, hiſtorica* & *aſtronomica*. Ex *propheticis* deſumptum creditur vaticinium de extremo Dei judicio, cujus particula extat verſ. 14. & 15. Epiſtolæ S. Judæ his verbis: Προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ, λέγων. ἰδοὺ ἦλθε κύριος ἐν μυριάσιν ἁγίοις αὐτοῦ. ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐξελέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν, ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς; qvod eſt ſecundum veterem & vulgatam verſionem: *Prophetavit autem de his ſeptimus ab Adam Enoch dicens: Ecce venit Dominus in ſanctis millibus ſuis. Facere judicium contra omnes & arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum qvibus impie egerunt, & de omnibus duris, qvæ locuti ſunt contra eum peccatores impii.* Hujus fragmenti cauſa tota Epiſtola S. Judæ rejecta olim à plerisqve fuit tanqvam ſpuria, teſte S. Hieronymo, qvi lib de Script. Eccl. cap. 4. *Judas*, inqvit, *frater Jacobi parvam, qvæ de ſeptem Catholicis eſt, epiſtolam reliqvit. Et qvia de libro Enoch, qvi apocryphus eſt, in ea aſſumit teſtimonium, à plerisqve rejicitur: tamen auctoritatem vetuſtate jam & uſu meruit,* &

Digitized by Google

& inter ſacras Scripturas computatur. Hæc S. Hieronymus. Et ſane antiqvi primitivæ Eccleſiæ Patres & Concilia antiqva, (*) Laodicenum videlicet canone ultimo & Carthaginenſe canon. 24. Epiſtolam S. Judæ, ut nihil orthodoxæ religioni repugnans continentem pro canonica habuerunt & talem unanimi conſenſu publice declararunt. Qvid ergo? an cum S. Hieronymo Comment in Epiſt. ad Titum dicendum eſt, S. Apoſtolum non totum Henochi nomine inſcriptum librum, ſed ex eo illud tantummodo probaſſe teſtimonium, qvod de extremo adverſus impios judicio epiſtolæ ſuæ inſeruit? minime. Verum probanda potius eſt ſententia doctiſſimi ſimul atqve fideliſſimi Explanatoris Geneſeos Benedicti Pererii qvi Tom. 1. lib. 7. qvæſt. 6. recte affirmat, nullum tempore S. Judæ fuiſſe librum Henochi, neqve librum in epiſtola ipſius citari, ſed ἄγραφον duntaxat antediluvianam prophetiam: cujus notitia vel ab extraordinaria revelatione divina, vel ab antiqva & pervulgata traditione profecta ſit. Qvin etiam veriſſimum cenſeo, qvod idem eodem loco ut veroſimillimum aſſerit, jam memoratum S. Judæ de ἀγράφῃ Henochi prophetia teſtimonium Gnoſticis aliisqve hæreticis prophetici libri ſub Henochi nomine confingendi & publicandi occaſionem præbuiſſe. Qvo qvidem ex ſuppoſititio libro deſumpta ſine dubio ſunt, qvæ à Tertulliano pro genuinis citantur fragmenta lib. de Idololatr. cap. 4. his verbis: *Anteceſſerat Enoch prædicens, omnia elementa, omnem mundi cenſum, qvæ cælo, qvæ mari, qvæ terra continentur, in idololatriam verſuros Dæmonas & ſpiritus deſertorum Angelorum, ut pro DEO adverſus Dominum conſecrarentur. Deniqve idem Enoch ſimul & cultores idoli & fabricatores in comminatione prædamnat. Et rurſus: juro vobis peccatores, qvod in diem ſanguinis perditionis juſtitia parata eſt. Qvi ſervitis lapidibus & qvi imagines facitis aureas & argenteas & ligneas, & lapideas, & fictiles, & ſervitis phantaſmatibus & dæmoniis & ſpiritibus infamibus & omnibus erroribus non ſecundum ſcientiam, nullum ab iis invenietis auxilium.* Hæc Tertullianus ex commentitia Enochi prophetia capite qvarto. At cap. 15. ejusdem ita meminit: *Hæc igitur ab initio prævidens Spiritus Sanctus etiam oſtia in ſuperſtitionem futura præcecinit per antiqviſſimum Prophetam Enoch.* Qvibus verbis Tertullianus ſine controverſia innuit jam memoratum librum propheticum, ex qvo fragmentum Epiſtolæ S. Judæ deſumptum fingitur. Idem ὑποβολιμαῖον volumen multa etiam continuit vaticinia *de iis rebus, qvæ eventura eſſent filiis ac nepotibus duodecim Patriarcharum;* ut & *de futuris Hebræorum ſceleribus & pœnis, & de Mundi Salvatore ab Hebræis occidendo,* & deniqve *de Hebræorum everſione, captivitate & diſperſione inter gentes perpetua,* ut memoriæ prodidit vetuſtus auctor ſpurii Teſtamenti duodecim Patriarcharum, qvod ab Origene & Procopio Gazæo ſæpius citatur. Aliud ex eodem prophetico Henochi libro depromptum ἀποσπασμάτιον extat in Eclogis propheticis Theodori, qvæ Clementis Alexandrini operibus ſubjunctæ ſunt, pag. edit. Pariſ. Daniel. Heinſii 801. his verbis: Εὐλογημένος εἶ ὁ βλέπων ἀβύσσους, καθήμενος ἐπὶ χερουβίμ, ὁ Δανιὴλ λέγει, ὁμοδοξῶν τῷ Ἐνώχ, τῷ εἰρηκότι, καὶ εἶδον τὰς ὕλας πάσας. Cæterum qvod ad hiſtorica ſub Henochi nomine publicata ſcripta qvorum fragmenta etiamnum extant, attinet, ea non tantum anilibus fabulis referta, ſed & manifeſte hæretica ſunt. Scripſiſſe enim dicitur de deſcenſu filiorum Dei ad filias hominum & de Gigantibus ex Angelorum coitu progenitis: hoc eſt, ut Sulpitii Severi verbis utar, *Angelos, qvibus cælum ſedes erat, ſpecioſarum forma virginum captos illicitas cupiditates appetiviſſe, ac naturæ ſuæ originisqve degeneres, relictis ſuperioribus, qvorum incolæ erant, matrimoniis ſe mortalibus miſcuiſſe, & ex eorum coitu gigantes eſſe editos, cum diverſæ inter ſe naturæ permixtio monſtra gigneret.* Sic enim Pſeudo-Enochus falſo interpretatus eſt locum Gen. c. 6. v. 1. 2. & 4. ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה ובנות ילדו להם: ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבות הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו הנפלים היו בארץ בימים ההם וגם אחרי כן אשר יבאו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להם המה הגברים אשר מעולם אנשי השם. h. e. ſec. verſ. vulg. *Cumqve cæpiſſent homines multiplicari ſuper terram & filias procreaſſent, videntes filii Dei filias hominum, qvod eſſent pulchræ, acceperunt ſibi*

(*) *Hoc Concilium Laodicenum ſecundum Gabrielem Prateolum habitum eſt A. Æ. C. 364. ſecundum Geſner. A. 168. ſecundum Baronium autem, cujus opinionem cæteris præfero, A. Æ. C. 119. ſub Nunechio Laodiceæ Phrygiæ Epiſcopo inter Neocæſarienſe & Nicænum primum. Vide ipſum Append. Tom. IV Annal. Eccleſ. pag. 734. & 735. edit. Plantini.*

uxores ex omnibus, qvas elegerant. Gigantes autem erant ſuper terram in diebus illis: Poſtqvam enim ingreſſi ſunt filii DEI ad filias hominum, illæqve genuerunt, iſti ſunt potentes à ſeculo Viri famoſi. Cujus loci veram & orthodoxam explicationem de connubio inter piam Sethi & impiam Caini progeniem vide apud Joannem Caſſianum, S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulum & Presbyterum Maſſilienſem Collat. Patrum. 8. cap. 21. & Pererium princip. Tom. 2. Comment. in Geneſ. pag. 268. Valeant ergo Tertullianus & Sulpicius Severus & reliqvi omnes antiqvi Scriptores Eccleſiaſtici, qvi falſo Enochi libro decepti, per filios DEI Angelos jam citatæ ſacræ ſcripturæ loco ſignificari falſo crediderunt. Valeat etiam Origenes, qvi Comment. in Joann. Pſeudo-Enochi de deſcenſu filiorum DEI ad filias hominum citans teſtimonium, deſcenſum illum perperam tropice interpretatur *animarum in corpora demigrationem.* Ex eadem hæretica deſcenſus Angelorum hiſtoria deſumpta eſt puerilis fabula, qvæ apud Tertullianum lib. 2. de cultu fœmin. cap. 10. legitur: nempe *Angelos peccatores materias & illecebras auri & lapidum illuſtrium primos detexiſſe & operas eorum tradidiſſe & ipſum callibepharum vellerumqve tincturas inter cætera docuiſſe, ideoqve ſecundum Enochi relationem à Deo damnatos eſſe.* Æqve ridiculum & abſurdum eſt, qvod in Eclogis propheticis Theodoti pag. 808. tanqvam ab Enocho literis conſignatum traditur: *ὡς παραβάντας ἀγγέλους διδάξαι τοὺς ἀνθρώπους ἀστρονομίαν καὶ μαντικὴν καὶ τὰς ἄλλας τέχνας.* h. e. *Angelos deſertores Aſtronomiam & divinationem & cæteras artes homines docuiſſe.* Qvod reliqvum eſt, etiam Aſtronomica qvædam Enochus ſcripſiſſe dicitur, nempe *de numero ac nominibus ſtellarum & de ſecretis earum virtutibus*, ut teſtatur Origenes homilia 28. in Numeros his verbis: *Qvi fecit multitudinem ſtellarum, ut ait Propheta, omnibus eis nomina vocat, de qvibus qvidem nominibus plurima in libellis, qvi vocantur Henoch, ſecreta continentur & arcana. Sed qvia libelli ipſi non videntur apud Hebræos in auctoritate haberi, ea, qvæ ibi nominantur, in exemplum vocare differamus.* Hæc Origenes: cujus qvidem modeſtiam hic tam vehementer laudandam cenſeo, qvam graviter ſummo jure reprehendendus eſt Tertullianus, qvi lib. de cultu fœmin. cap. 3. non tantum Pſeudo-Enochi teſtimonio utitur, ſed & libros ejus pro genuinis & Canonicis habendos eſſe, futilibus nonnullis argumentis nobis perſuadere annititur. Ipſa adeo ejus verba hæc ſunt: *Scio ſcripturam Enoch, qvæ hunc ordinem angelis dedit, non recipi à qvibusdam, qvia nec in armarium Judaicum admittitur. Opinor non putaverunt illam ante cataclyſmum editam, poſt eum caſum orbis, omnium rerum abolitorem, ſalvam eſſe potuiſſe. Si iſta ratio eſt, recordentur pronepotem ipſius Enochi fuiſſe ſuperſtitem cataclyſmi Noë, qvi utiqve domeſtico nomine & hereditaria traditione audierat & meminerat de proavi ſui penes Deum gratia & omnibus prædicatis ejus; cum Enoch filio ſuo Matuſale nihil aliud mandaverit, qvam ut notitiam eorum poſteris ſuis traderet. Igitur ſine dubio potuit Noë in prædicationis delegatione ſucceſſiſſe, vel qvia & alias non tacuiſſet, tam de DEI conſervatoris ſui diſpoſitione, qvam de ipſa domus ſuæ gloria. Hoc ſi non tam expedite haberet, illud qvoqve aſſertionem ſcripturæ illius tueretur. Perinde potuit abolefa[illegible]am eam violentia cataclyſmi in ſpiritu rurſus reformare; qvemadmodum & Hieroſolymis Babylonia expugnatione deletis, omne inſtrumentum Judaicæ literaturæ per Eſdram conſtat reſtauratum. Sed cum Enoch eadem ſcriptura etiam de Domino prædicarit, à nobis qvidem nihil omnino rejiciendum eſt, qvod pertineat ad nos. Et legimus omnem ſcripturam ædificationi habilem, divinitus inſpirari. A Judæis poteſt jam videri propterea rejecta, ſicut & cætera fere, qvæ Chriſtum ſonant. Nec utiqve mirum hoc, ſi ſcripturas aliqvas non receperunt de eo locutas, qvem ipſum coram loqventem non erant recepturi. Eo accedit, qvod Enoch apud Judam Apoſtolum teſtimonium poſſidet.* Hæc Tertullianus: cujus qvidem argutiis oppono reſponſum Abrahami apud S. Lucam cap. 16. verſ. 29. *ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας, ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.* h. e. *Habent Moyſen & Prophetas, audiant illos.* Ubi nota non dici, *Habent Prophetas* (puta Enochum & Noen, antediluvianos & Moyſe antiqviores) *& Moyſen*: ſed vice verſa; *Habent Moyſen & Prophetas*: qvo verborum ordine ſine controverſia ſignificatur verbum Dei *ἔγγραφον* à Moyſe omnium ſacrorum & pro-

profanorum Scriptorum antiqviſſimo cœpiſſe. Plura de ſuppoſititiis Henochi libris & adverſus eosdem vide apud Joann. Chryſoſtom. Comment. in cap. 6. Geneſ. S. Auguſtin. lib. 15. de Civit. Dei cap. 23. & lib. 18. cap. 38. Bened. Perer. Comment. in Geneſ. Tom. 1. lib. 7. cap. 5. pag. edit. Colon. Hierat. 258. & 259. Genebrard. Chronograph. general. lib. 1. cap. 15. Ludov. Viv. Comment. in jam citat. S. Auguſtini loca: Jacob. Pamel. Annotat. in Tertull. cap. 4. de Idololatria & cap. 3. de Habitu muliebri: Cardinal. Bellarmin. de verbo Dei lib. 2. cap. 18. Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. v. Henoch, & Voſſ. de Scient. Mathemat. cap. 3. §. 4.

Cap. IV.

De Scriptis poſtdiluvianis ſuppoſititiis ſeculi ante Æ. C. vulg. XXIII. in cujus annum nonageſimum tertium diluvium univerſale incidit.

QVanqvam de ſupputatione temporum à creatione mundi usqve ad initium Æræ Chriſtianæ vulgaris tam variæ, tamqve diſcrepantes opiniones ſint, ut Terentianum illud, *Qvot homines, tot ſententiæ*, ſi usqvam alibi, hic vel inprimis locum habeat, in primo tamen ſupputationis illius articulo à creatione Mundi usqve ad diluvium omnes conſentiant neceſſe eſt, qvi vel ſacræ ſcripturæ non omnino rudes ſunt, vel impia humanæ ratiocinationis conjectura invictæ verbi divini veritati non audent refragari. I.
Qvod enim ab orbe condito usqve ad diluvium integri *mille ſexcenti & qvinqvaginta ſex* anni præterierint clariſſime nos docet recenſio generationis decem Patriarcharum antediluvianorum, qvæ ex Geneſeos capite qvinto deſumpta ſubjuncta tabula exhibetur:

A. M. 130. natus eſt Seth: anno ætat. Adami 130. impleto
105.

A. M. 235. natus eſt Enos: anno ætat. Sethi 105.
90.

A. M. 325. natus eſt Kenan: anno ætat. Enoſi 90.
70.

A. M. 395. natus eſt Mahalaleel: an. æt. Kenan 70.
65.

A. M. 460. natus eſt Jared: anno æt. Mahaleel 65.
162.

A. M. 622. natus eſt Henoch: anno æt. Jared 162.
165.

A. M. 687. natus eſt Mathuſalah: an. æt. Henoch 65.
187.

A. M. 874. natus eſt Lamech: an. æt. Mathuſalah 187.
182.

A. M. 1056. natus eſt Noah: anno æt. Lamech 182.
500.

A. M. 1556. nat. eſt (*) primog. fil. Noæ: an. æt Noæ 500.
100. annis poſt ingreſſus eſt Noa arcam 100.

A. M. 1656. A. M. 1656. impleto.

(*) *Fuit is ſecundum Joſephi Scaligeri qvidem opinionem Sem, ſecundum Petavium autem & Calviſium & Helvicum aliosq; qvamplures Japhet: qvippe qvi Geneſ. c. 11. v. 10. ſecundo à diluvio anno centum natus annos Arphaxad genuiſſe dicitur.*

Cœpit igitur diluvium ineunte A. M. 1657. & qvidem ſecundum Joſephi Scaligeri & Ubbonis Emmii ſupputationem d. XVII. Novembris, ſecundum Petavium autem d. XXV. & ſecundum Calviſium d. XXVIII. ejusdem menſis. Qva de re vide ipſum Scaligerum de Emendat. temp. lib. 5. cap. de diluvio, pag. 371. & 372. Ubbon. Emm. rer. Chronolog. lib. 2. pag. 41. & Canon. Chronic. ad an. M. 1657. R. P. Dionyſ. Petav. Rationar. temp. part. 2. lib. 2. cap. 1. pag. 83. Seth. Calviſ. Iſagog. Chronolog. cap. 35. pag. 136. Bened. Perer. Comment. in Geneſ. Tom. 1. lib. 7. pag. 251. & 252. edit. Colon. Wilhelm. Lang. de annis Chriſti lib. 2. cap. 3. & Gilbert. Genebrard. Chronograph. lib. 1. p. 21.

II. Cæterum ut inter poſtdiluviana ſcripta tam antiqvitatis qvam religionis reſpectu primum ſibi vendicat locum Hiſtoria Moſaica, ita ſine dubio ſuppoſititia ſunt, qvæ pro vetuſtioribus venditantur. In his primum obtinent locum ſcripta *Noæ*, qvorum S. Auguſtinus lib. 18. de Civit. Dei cap. 38. meminit. Qvod enim propter nimiam antiqvitatem rejicienda ſint, ipſe ibidem his verbis atteſtatur: *Jam vero ſi longe antiqviora repetam, & ante illud grande diluvium noſter erat utiqve Noe Patriarcha, qvem Prophetam quoqve non immerito dixerim, ſiqvidem ipſa arca, qvam fecit, & in qva cum ſuis evaſit, prophetia noſtrorum temporum fuit. Cujus ſcripta ut apud Judæos & nos* (ſc. Chriſtianos Catholicos) *in auctoritate non eſſent, nimia fecit antiquitas, propter qvam videbantur habenda eſſe ſuſpecta, ne proferrentur falſa pro veris. Nam & proferuntur qvædam, qvæ ipſius eſſe dicuntur, ab eis, qvi pro ſuo ſenſu paſſim, qvod volunt, credunt. Sed ea caſtitas canonis non recepit, non qvod hominis, qvi DEO placuit, reprobetur auctoritas, ſed qvod iſta eſſe non credantur ipſius.* Hæc de ſuppoſititiis ſcriptis Noæ S. Auguſtinus. Ex iisdem deſumpta eſſe videntur ſeptem illa præcepta, qvæ ab Hebræis *præcepta filiorum Noæ*, &, qvia etiam gentiles iis teneri credunt, *præcepta naturæ*, appellantur. Sunt autem hæc:

Fugiendam eſſe Idololatriam;
Laudandum & honorandum eſſe DEum;
Servandum eſſe jus publicum;
Abſtinendum eſſe ab inceſto & nefario concubitu;
Fundendum non eſſe humanum ſanguinem;
Vitandam eſſe rapinam;
Edendum non eſſe membrum vivi animalis.

Vide Seder Olam Rabba cap. 5. Genebrard. Chronograph. lib. 1. pag. 26. & Hottinger. Theſaur. Philolog. lib. 2. cap. 3. Sect. 1.

III. A Noa ad filium ipſius *Chamum* tranſeo, qvi qvidem hic tripliciter, nempe ut *Magus*, *Chymicus*, & *Pſeudo-propheta*, conſiderandus eſt. Qvod enim is non tantum Magicis artibus dederit operam, ſed & idem omnino fuerit, atqve *Zoroaſtres* ille Bactrianorum Rex, cui à Juſtino aliisqve gentilibus ſcriptoribus inventio Magiæ adſcribitur, falſo memoriæ proditum eſt in ſuppoſititiis Recognitionum libris, qvi ſub nomine S. Clementis tertii à S. Petro Pontificis Romani circumferuntur. Cujus qvidem falſæ traditionis mentionem etiam facit Joannes Caſſianus Collat. 8. cap. 21. ubi Magicas artes à Chamo refert ante diluvium metallorum laminis & duriſſimis lapidibus inſculpta fuiſſe, ut ad poſtdiluvianos mortales hac ratione propagarentur. Ipſa Caſſiani verba hæc ſunt: *Qvantum itaqve antiqvæ traditiones ferunt, Cham filius Noæ, qvi ſuperſtitionibus iſtis & ſacrilegis fuit artibus ac profanis infectus, ſciens nullum ſe poſſe ſuper his memorialem librum in arcam prorſus inferre, in qvam erat una cum patre juſto ac ſanctis fratribus ingreſſurus, ſceleſtas artes ac profana commenta diverſorum metallorum laminis, qvæ ſcilicet aqvarum non corrumperentur injuria, & duriſſimis lapidibus inſculpſit. Qvæ diluvio peracto eadem, qva illa celaverat, curioſitate perqvirens ſacrilegiorum ac perpetuæ neqvitiæ ſeminarium transmiſit in poſteros.* Hæc ibi Joannes Caſſianus. Simile qvid de Chamo legitur apud Petrum Comeſtorem ſive Manducatorem Hiſtor. Scholaſt. cap. 39. nempe *Chamum Noæ filium eundem eſſe atqve gentilium Zoroaſtrem, eumqve cum regnaret in Thracia inveniſſe artem Magicam & ſeptem artes liberales, qvas in qvatuordecim*

tim columnis ſcripſit, ſeptem aneic adverſus aqvarum alluviones, ſeptem vero lateritiis contra ignis incendia. Cujus fabulæ confingendæ præter modo citatum Caſſiani locum occaſionem ſine dubio etiam præbuit traditio Fl. Joſephi de duabus Columnis à Sethi progenie erectis, qvæ ſupra cap. 3. §. 3. ſatis prolixe à me expoſita eſt. Cæterum jam memoratis futilibus de Magia Chami teſtimoniis accedat Pſeudo-Beroſus Annii Viterbienſis, cujus libro tertio ea non tantum, ſi Diis placet, confirmantur, ſed & inſigni augentur fabula. Ipſa impudentiſſimi illius impoſtoris verba hæc ſunt: *Erat Noa filius ex tribus primus adoleſcentior Chem, qvi ſemper magicæ & veneficæ ſtudens, Zoroaſt nomen conſecutus erat. Is patrem Noam odio habebat, qvia alios ultimo genitos ardentius amabat, ſe vero deſpici videbat. Itaqve nactus opportunitatem, cum Noa pater madidus jaceret, illius virilia comprehendens taciteqve ſubmurmurans, carmine magico patri illuſit; ſimul & illum ſterilem, perinde atqve caſtratum, effecit, neqve deinceps Noa fœmellam aliqvam fœcundare potuit.* Hæc Annius Viterbienſis ſub nomine Beroſi; qvæ ut merito una cum reliqvo ipſius de Chami rebus geſtis & morte abſurdo commento deridentur & à ſincera Hiſtoria rejiciuntur, ſic æqve juſte pro ſuppoſititio habendum & ſumma execratione damnandum eſt pernicioſiſſimum opus, qvod ſub titulo *Scriptura Chami filii Noæ* etiamnunc extat, & elementa atqve praxin artis Necromanticæ continet. De qvo vide plura apud Sixt. Senenſem Biblioth. Sanct. lib. 2. & Samuelem Bochartum Geograph. ſacr. part. 1. lib. 4. cap. 1. Hactenus de magia Chami. Æqve autem falſo attribuitur illi inventio *Alchymiæ*, qvam vani hujus artis cultores ab Auctore Chamo *Chemiam* vel *Chymiam*, & propoſito articulo Arabico *Alchymiam* denominatam exiſtimant. Qvanqvam non deſint multo etiam magis ambitioſi Alchymiæ Encomiaſtæ, qvi originem ejus longe altius, nempe inde usqve à fabuloſis illis Angelis, qvos tempeſtate antediluviana cum filiabus hominum conſueviſſe fabulantur, & à *Tubalcaino* ab ipſis edocto repetunt. Qva de re conſule Bochartum loco jam citato, ubi *Chemiam*, qvæ vulgo Alchymia dicitur, non à Chamo, ſed ab Arabico *chema*, qvod occultare ſignificat, *Alchemiam* qvaſi artem occultam denominatam eſſe aſſerit. De cætero ridiculum omnino eſt, impium patris ſui deriſorem Chamum etiam inter Prophetas olim à nonnullis numeratum, & ſub ejus nomine ſcripta qvædam fatidica conficta & pro genuinis divulgata fuiſſe. Cujus rei inſigne extat teſtimonium apud Clementem Alexandrinum Stromat. lib. 6. pag. 641. & 642. edit. Pariſ. ubi Iſidorus, Baſilidis hæreſiarchæ, (qvi ſub principium ſecundi poſt Æ. C. ſeculi floruit,) filius & diſcipulus, libro primo Commentariorum ſuorum in Prophetam Παρχὼρ prophetiam Chami his verbis citaſſe dicitur: καὶ γάρ μοι δοκεῖ τοὺς προσποιουμένους φιλοσοφεῖν, ἵνα μάθωσι τί ἐστιν ἡ ὑπόπτερος δρῦς καὶ τὸ ἐπ' αὐτῇ πεποικιλμένον φᾶρος. πάντα ὅσα Φερεκύδης ἀλληγορήσας ἐθεολόγησεν, λαβὼν ἀπὸ τῆς τοῦ Χὰμ προφητείας τὴν ὑπόθεσιν. h. e. *Mihi enim videtur æqvum, ut ii qvi pro Philoſophis haberi volunt, diſcant, qvi ſit alata qvercus & varium in ea pallium. Qvæ omnia è Chami Prophetia deſumpta Pherecydes in Theologia ſua allegorice interpretatus eſt.* Hæc ibi Iſidorus; de qvo, ut & de patre ipſius Baſilide Hæreſiarcha, & de utriusqve hæreticis dogmatibus & ſcriptis vide Eminentiſſ. Card. Cæſ. Baronium Annal. Eccleſ. Tom. 2. ad an. Chr. 120. De Pherecyde autem Syrio, cujus libri decem περὶ θεογονίας in præcedente Iſidori fragmento ſubobſcure citantur, legendus eſt, præter Diogenem Laertium lib. 1. de Vit. Philoſoph. & Svidam v. Φερεκύδης, Vir incomparabilis Gerardus Joannes Voſſius in illo non magnæ molis & oſtentationis, ſed majoris, qvam credi aut verbis exprimi poſſit, utilitatis opere de Hiſtoricis græcis lib. 4. c. 4.

Eodem ante initium Æræ Chriſtianæ ſeculo XXIII. in qvod diluvium incidit, non vixiſſe tantum, ſed & tanqvam nurus Noæ una cum ipſo in arca ſervata fingitur, antiqviſſima Sibyllarum Σαμβήθη ſive *Sambethe*, qvæ ſecundum Svidam v. Σίβυλλα & Marcum Antimachum in præfatione græca εἰς τοὺς Σιβυλλιακοὺς χρησμούς, *Chaldæa, Perſica* & *Hebræa* promiſcue olim appellata & à Patriarcha Noa genus decere credita fuit. Integer Svidæ locus, ubi de ipſa & ſcriptis ejus IV.

agitur, hic eſt: Σίβυλλα χαλδαία, ἡ καὶ πρός τινων ἑβραία ὀνομαζομένη, ἡ καὶ Περσὶς ἡ κυρίῳ ὀνόματι καλουμένη Σαμβήθη, ἐκ τοῦ (γένους οὖσα τοῦ) μακαριωτάτου Νῶε, ἡ περὶ τῶν κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα λεγομένων προειρηκυῖα, ἧς μνημονεύει Νικάνωρ ὁ τὸν Ἀλεξάνδρου βίον ἱστορήσας. ἡ περὶ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ μυρία προθεσπίσασα, καὶ τῆς αὐτοῦ παρουσίας. ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ συνᾴδουσιν αὐτῇ, πλὴν ὅτι ταύτης εἰσὶ βιβλία κδʹ περὶ παντὸς ἔθνους καὶ χώρας περιέχοντα. (*) ὅτι δὲ οἱ στίχοι αὐτῆς ἀτελεῖς καὶ ἄμετροι εὑρίσκονται, οὐ τῆς προφήτιδος ἐστὶν ἡ αἰτία, ἀλλὰ τῶν ταχυγράφων, οὐ συμφθασάντων τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου, ἢ καὶ ἀπαιδεύτων γενομένων καὶ ἀπείρων γραμματικῆς. ἅμα γὰρ τῇ ἐπιπνοίᾳ ἐπεπαύετο ἡ τῶν λεχθέντων μνήμη. καὶ διὰ τοῦτο εὑρίσκονται οἱ στίχοι ἀτελεῖς καὶ διάνοια σκάζουσα. εἴτε κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ τοῦτο γέγονεν, ὡς μὴ γινώσκοντο ὑπὸ πολλῶν καὶ ἀναξίων οἱ χρησμοὶ αὐτῆς. εἴτε δὴ καὶ ὁ μακρὸς χρόνος, ὡς καὶ ἄλλων πολλῶν, αἴτιος τούτου ὑπῆρξεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ ἀσάφεια τῶν ὑπὸ τῆς προφήτιδος εἰρημένων, καὶ τὸ πλεονάκις ἴσως ἀντιγραφῆναι τὰ βιβλία, οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ σύγχυσιν τῆς τε διανοίας καὶ τῶν μέτρων ἐμπεποιήκασιν. h. e. *Sibylla Chaldea, quæ à nonnullis etiam Hebræa & Perſica dicitur, proprio appellata fuit nomine Sambethe, & à beatiſſimo Noë generis ſui duxit originem. Vaticinata autem eſt de rebus geſtis Alexandri Magni: unde & Nicanor, qui vitam conſcripſit Alexandri, illius meminit. De Domino etiam noſtro Chriſto ejusque adventu plurima prædixit, quæ & à reliquis Sibyllis itidem præcenta ſunt, præterquam quod hæc illa viginti quatuor libris, quibus de omnibus fere populis & regionibus varia vaticinia continentur, inſeruit. Quod autem verſus ejus imperfecti & vitioſi reperiuntur, non Prophetidis culpa eſt, ſed notariorum, qui orationis celeritatem aſſeqvi non potuerunt, vel etiam indocti fuere & imperiti Grammatices. Una enim cum afflatu eorum etiam, quæ dicta erant, memoria deſinebat; eaqve de cauſa & verſus imperfecti reperiuntur & ſententiæ claudicant. Forte etiam certo Dei conſilio hoc factum eſt, ne à multis & iis quidem indignis oracula ejus cognoſcerentur; aut longum tempus, ut & aliarum multarum, hujus rei cauſa fuit. Quin etiam obſcuritas eorum, quæ à Prophetide dicta ſunt & crebra librorum deſcriptio, nihil miri eſt, ſi & ſententiæ confuſionem & verſuum perturbationem attulerunt.* Hæc Svidas. Atenim vero ex viginti qvatuor Sibyllæ Sambethæ libris, qvorum is meminit, unus tantum hodie ſupereſt, qvi inter octo Sibyllinorum oraculorum libros primum obtinet locum & qvadringentis ſeptem conſtat verſibus. Principium ejus hoc eſt:

(*) *Eadem ferè ad verbum extant in fine præfationis græcæ Marci Antimachi; qui quidem ibi affirmat, ſe hunc locum ex Lactantii Firmiani operibus deſumpſiſſe.*

Εἷς θεὸς, ὃς μόνος ἄρχει, ὑπερμεγέθης, ἀγένητος.
Ἀλλὰ θεὸς μόνος εἷς πανυπέρτατος, ὃς πεποίηκεν
Οὐρανὸν ἠέλιόν τε καὶ ἀστέρας ἠδὲ σελήνην
καρποφόρον γαῖάν τε, καὶ ὕδατος οἴδματα πόντου,
Ὃς μόνος ἐστὶ θεὸς κτίστης, ἀκράτητος ὑπάρχων
Αὐτὸς ἐστήριξεν ἀνθρώπων μορφήν τε τύπον τε
Αὐγὰς μῖξε φύσιν πάντων γενετῆς βιότοιο.
Ἀρχομένη πρώτης γενεῆς μερόπων ἀνθρώπον
Ἄχρις ἐπ' ἐσχατίῃσι προφητεύσω τὰ ἕκαστα.
Ὁππόσα πρὶν γέγονεν, πόσα τ' ἐστὶν, ὁπόσα τε μέλλει
Ἔσσεσθαι κόσμῳ διὰ δυσσεβίας ἀνθρώπων
Πρῶτον δὴ κέλεταί μέγειν θεὸς, ὡς ἐγενήθη
Ἀτρεκέως κόσμος. σὺ δὲ &c.

h. e. interprete Sebaſtiano Caſtalione:

Unus qui ſolus regnat, Deus unus & idem,
Non genitus, verum ſummus, ſuper omnia magnus
Qui cælum, ſolem, ſtellas lunamqve creavit
Frugiferam terram pontiqve fluenta tumentis:
Qui ſolus Deus eſt incomprenſusqve creator.
Hic hominum formam & ſpeciem conſtruxit, & idem
Viventem generis naturam miſcuit omnem,
Aggredior primo generis mortalis ab ævo

Usqve

Digitized by Google

Usqve ad ſupremum divinè pandere cuncta;
Qvæ fuerint mundo, qvæ ſint, qvæ deinde ſeqvantur
Ob ſcelus humanum. Primum qvænam ſit origo
Mundi, dicere me Deus imperat. Ergo &c.

Huic principio ſubjungitur deinceps narratio, non obſcura, perplexa & ambigua, qvalis furibundæ vati convenit, ſed ſimplex, & perſpicua, & qvaſi in ſchola per ſummum otium elaborata, de creatione mundi, lapſu Adami & Evæ eorumqve ex Paradiſo expulſione, de cauſa diluvii ſive improbitate hominum antediluvianorum, de extructione arcæ Noæ, de contemptu prædictionis diluvii & adhortationis ad pœnitentiam, de ingreſſu Noæ in arcam, & deniqve de ipſo diluvio. His usqve ad verſum 289. expoſitis, fit inde tranſitus ad inſtaurationem orbis poſt diluvium & hiſtoriam adventus & paſſionis Chriſti & mox ſubſecuturæ everſionis urbis Hieroſolymitanæ & diſperſionis Judæorum. Prioribus autem octo verſibus ex qvindecim & centum, qvibus hæc usqve ad finem libri recenſentur, introducitur Sibylla de antiqvitate ſua & conjugio ita glorians:

Ἔνθ' αὖθις βιότοιο νέη ἀνέτειλε γενέθλη,
Χρυσείη πρώτη, ἥτις πέλετ' ἕκτη ἀρίστη
Ἐξ οὗ πρωτόπλαστος ἀνὴρ γένετ', οὔνομα δ' αὐτῇ
Οὐρανίη, ὅτι πάντα θεῷ μεμελημένη ἔσται
Ὦ γενεῆς ἕκτης πρῶτον γένος, ὦ μέγα χάρμα,
Ἧς ἔλαχον, μετέπειτ' ὅτε ἔκφυγον αἰπὺν ὄλεθρον
Πολλὰ κλυδωνισθεῖσ' ἅμ' ἐμῷ πόσει ἢ δαέρεσιν
Ἠδ' ἑκυρῷ θ' ἑκυρῇ, ὁμονύμφοισίν τε παθοῦσα.

h. e. interprete Sebaſtiano Caſtalione:

Hinc nova progenies, hinc ætas aurea prima
Exorta eſt hominum, qvæ venit in ordine ſexta:
Optima poſt homines natos, & nomine fertur
Cæleſtis, qvod eam cura Deus unus habebit.
O ævi ſexti ſtirps prima, o gaudia magna,
Qvod ſortita fui, poſtqvam diſcrimina mortis
Effugi, jactata meo cum conjuge multum,
Nec non cum levirio gloſſes ſoceroqve ſocruqve.

Hæc ibi de ſe Sibylla. Verum enimvero rudis omnino & absqve naſo ſit neceſſe eſt, qvi perſvaderi ſibi patiatur, antiqviorem Moyſe ullam unqvam Sibyllam extitiſſe, vel qvi non odoretur, græcum illud Sibyllinorum oraculorum opus, ex qvo ſupra adſcriptos verſus deprompſi, ætatem non dico diluvii, ſed ne Homeri qvidem redolere, nec ab illo profectum eſſe ſpiritu, qvi ſalutis noſtræ per Chriſtum inſtaurandæ myſteria in veteri Teſtamento prædicuntur. Qvod ne qvis exiſtimet à me dictum temere & in contumeliam vel primitivorum Chriſtianorum, qvi, teſte Origene lib. 5. contra Celſum, ob freqventem Sibyllinorum oraculorum lectionem *Sibylliſtæ* appellati fuerunt, vel Sanctorum patrum Juſtini Martyris, Theophili Antiocheni, Clementis Alexandrini, Lactantii Firmiani, Hieronymi, Auguſtini & complurium aliorum, qvi jam dictis oraculis ad convincendos & refutandos Gentilium errores, in ſcriptis ſuis paſſim utuntur; operæ pretium me facturum arbitror, ſi hic inſeruero eruditiſſimam diſſertationem, qvam Vir doctiſſimus Joannes Opſopœus optimæ Oraculorum Sibyllinorum editioni græco-latinæ, qvæ Lutetiæ Pariſiorum anno 1599. in forma, ut vulgo loqvuntur, octava cum ipſius Notis prodiit, ſub titulo præfationis ad Lectorem præfixit. Solidiſſimis enim ibi demonſtrat argumentis, octo Sibyllinorum oraculorum libros, qvi nunc extant, ſpurios & ſuppoſititios eſſe, verſusqve, ſi qvi in iis ſuperſunt, genuinos adeo interpolatos & transformatos eſſe, ut ab adulterinis diſcerni neqveant. En tibi nunc ipſam diſſertationem

nem, cui majoris claritatis cauſa neceſſarias quasdam annotationes in margine appoſui: *Fuiſſe fœminas fatidicas, quas Chaldæi (1) Sambethas, Græci & Latini (2) Æolico more Sibyllas appellarunt, adeo certum eſt, ut nullus in dubium vocare poſſit aut debeat. Sed quot fuerint, quæ ſingularum patria ſit, qui parentes, quæ nomina, quæ ætas, quæ oracula, plane incertum eſt & controverſum, ut facile colligitur è ſequenti (3) Onuphrii libello & ex teſtimoniis (4) Græcorum & (5) Latinorum auctorum in unam ſynopſin in (6) hac editione collatis. In quibus quoniam quæcunque de Sibyllis dici poterant, ſub ſuis auctoribus conſignantur, ampliore enarratione ſuperſedebo. Nunc tantum quod ad rem præſentem attinet, duo capita inquiram in hujus libri veſtibulo & Lectori dijudicanda proponam. I. An oraculorum iſtorum Sibyllarum nomine publicatorum & octo libris comprehenſorum Sibyllæ ſint auctores. II. An omnia ſint unius Sibyllæ, an vero plurium. Novi equidem me in multorum reprehenſionem incurſurum, quod rem certam & omnibus confeſſam convellere, & incertam facere auſim. Sed ii mihi, ut ſpero, æquiores erunt, ubi quas habeam dubitandi cauſas perſpexerint. Hactenus libri iſti, de quibus quæſtionem inſtitui, communi ferè omnium hominum conſenſu Sibyllis adſcripti & pro (7) veris Sibyllarum oraculis habiti ſunt, propter crebra teſtimonia, quæ paſſim ex illis apud antiquos Eccleſiæ ſcriptores, (8) Juſtinum Martyrem, Theophilum Antiochenum, Athenagoram, Clementem Alexandrinum, Firmianum Lactantium & alios contra gentiles citata leguntur. A quo conſenſu recedere nefas duxiſſem, niſi tempus, ordo, dictio & res ipſa horum oraculorum auctoritatem elevare viderentur. Nam ſi ætatem Sibyllarum, quæ vixerunt, conſideremus & Juſtino Martyri, Tatiano, Clementi Alexandrino, Euſebio, cæteris denique Eccleſiaſticis ſcriptoribus credimus, nulla Sibylla Moyſe prior fuit. Quomodo ergo noſtra Sibylla lib. 3. pag. 236. de Moyſe vaticinari, quomodo diluvium prædicere, quomodo pag. 183. una cum Noë in arca eſſe potuit? ait enim ſe cum ſuo marito cum ſocero & ſocru cum leviribus & gloſſibus in undis tempore diluvii fuiſſe jactatam: quod ipſum audita inſolens & à nemine hactenus proditum eſt. Sin Sibyllæ plus quàm illis credimus, oracula hæc conſcripta ſunt mille quingentis annis poſt Græcorum Imperium, ut patet ex pag. 261. Incertum quidem eſt quodnam Græci Im-*

(1) *Secundum Suidam loco ſupra citato Sambetha non fuit generale omnium Sibyllarum nomen apud Chaldæos, ſed proprium tantum illius, quæ antiquiſſima omnium creditur & promiſcue Chaldæa, Perſica & Hebræa cognominatur.*

(2) Σιὸς *enim Æolica dialecto pro* Θεὸς, βυλὴ *autem pro* βελὴ *dicitur. Sibyllæ igitur appellatæ ſunt quaſi* Θεοβελαι *à denunciandis Dei conſiliis. Vid. Lactant. divin. Inſtitut. lib. 1. c. 6. & Baron. Apparat. ad Annal Eccleſ. §. 18.*

(3) *De Sibyllis & carminibus Sibyllinis ſcripſit Onuphrius Panvinius ſingularem libellum, qui cum ipſius Faſtis aliisq; operibus editus eſt Heidelbergæ typ Commelin. in fol. an. 1588. Eundem Joannes Opſopæus Sibyllinis Oraculis à ſe editis integrum præfixit.*

(4) *Nempe Platon. in Theage & Phædro: Ariſtot. Problem. ſect. 30. quæſt. 1. & libr. de mirabil. auſcultat: Diod. Sicul. Biblioth. Hiſt lib. 4. Dionyſ. Halicarnaſ. lib. 1. 3 4. & 10. Strabon. lib. 14. & 17. Plutarch. lib. cur. Pythia non reddat amplius oracula carmine; ut & in Theſeo, Poplicola, Fabio Maximo, Mario, Cæſare, Cicerone, Demoſthene, & lib. de iis, qui tarde à numine puniuntur: Ælian. var. hiſt. lib. 12. Lucian. in epiſt. de mort. Peregrini: Pauſan. in Achaicis & Phocicis: Dion. Caſſ. in Tiber. & Neron. Juſtin. Martyr. in Parænet. ad gentes & Apologetico: Theophil Antiochen. lib 2. ad Autolycum: Clement. Alexandrin Stromat. lib. 1. Euſeb. in Orat. Conſtantin. ad Sanctor. cœtum cap. 18. Jamblich. ad Porphyr. Stephan. de urbib. v.* Γέργις *&* Μερμησσὸς. *Euſtath. Comment. in* β *Iliad p. 351. edit Rom. an. 1542. & Comment. in Dionyſ Alexandr. Periegeſin. Scholiaſt. Ariſtophan Comment. in Aves: Herm. Philoſoph lib. 2 Comment. in Platon. Phædrum: Zoſim. Hiſt lib. 2. Procop. Cæſarienſ lib. 1. de bell Goth. Agath. l. 1. Georg. Cedren Zonar. lib. 3. Nicet Choniat. Joan. Curopalat. Glyc. Suid. v. Sibylla, Herophila, Ilium, Prometheus & Liberna: Joan. Tzetz. Chilid. Hiſtor. 7. 9. 10. Laonic. Chalcocondyl lib. 8. de reb Turcicis.*

(5) *Nempe Varron. de LL. lib 5. & lib 1. de re ruſtic. Ciceron. de divinat. l. 1. & 2. & in Verrin. ult. & Epiſt. 7. lib. 1. ad famil Virgil. l. 3. Æneid Ovid. lib. 14. Metamorph. Livius l. 1 3. & alias paſſim: Valer. Maxim. lib. 1. c. 1. & 9. Tacit. Annal. lib. 4. Plin. Hiſt. natur l. 3. c. 17. lib. 7. cap. 33. lib. 13. & lib. 34. cap 5 Solin. Polyhiſt. c. 7. & 8. Juvenal. Sat. 3. Sueton. in Cæſar. cap. 79. & in Auguſt. c. 31. A. Gell. lib. 1. c 19 Arnob. adverſ gent. lib. 1. Lactant. divin. Inſtitut. lib. 1. c. 6. lib. 7. c. 16. 18 19. 20. & lib. de Ira Dei c. 22. Æl. Spartian. in Hadrian. Jul. Capitolin in Gordian. junior. Trebel Pollion in Gallien Fl. Vopiſc. in Aureliano: Aurel Victor. in Claudio: Ammian. Marcellin. lib 21. 22. 23. Macrob. Saturnal. lib. 1. c. 17. Ambroſ. Comment. in Epiſt. 1. ad Corinth. c. 2. Hieronym lib. 1. adverſ Jovinian. & in Chronicis: Auguſtin. de Civit. Dei l. 3. c. 17. lib. 18. c. 23. 24. 27 & lib. 13. contra Fauſtum Manichæum c. 15 & epiſt. 156. ad Martian. & lib. ſingul. de Grammat. Rutil. Numatian. Itiner. lib 2. Martian. Capell. lib. 2. de nupt. Philolog. Serv. & Donat. Comment. in Virgil. Iſidor. Hiſpal. Origin. l. 8. c. 8. & l. 9. c. 2.*

(6) *Ante hanc enim Opſopæi editionem prodierunt eadem Sibyllina Oracula græce cum annotationibus Xyſti Betuleji Baſileæ typ. Joan. Oporin. an. 1545. in 8. atq; ibidem eadem forma iiſdemque typis carmine heroico reddita à Sebaſtiano Caſtalione an. 1546. Prodierunt etiam Baſileæ græce & latine an 1555. Magna quoq; eorundem oraculorum pars græce & latine edita eſt in Sylloge Apocryphorum monumentorum græcorum, quæ de Michaele Neandro conjunctim publicata ſunt Baſil. typ Joan. Oporin in 8. an. 1567. Inſuper & Oppenheimii opuſculum de vaticiniis Sibyllarum prodiit in 4to, cujus Joan. Jac. Friſ in Bibliotheca ſua an. 1592. Tiguri impreſſa meminit.*

(7) *Vid. Onuphr. Panvin. lib. de Sibyllis & carm. Sibyllin. pag. 23. edit. Heidelberg. an. 1588 in fol. Card. Baron. Apparat. ad Annal. Eccleſiaſt & Caſpar. Barth. Adverſ. l. 7. c. 2. & l. 13. c. 1.*

(8) *Vid. loca veterum græcorum Auctorum paulo ante citata.*

Imperii initium ſtatuat Sibylla: ſed undecunque illud ſumatur, ſive ab (1) Argivorum, ſive à (2) Sicyoniorum, ſive ab (3) Athenienſium regno; de Moſe, de regno Salomonis, de imperio Macedonico, de quatuor monarchiis vana Sibyllæ vaticinia eruut, utpote poſt res geſtas prolata. Quod ſi poſt Moſen demum Graecorum regnum cœpit, verſibus iſtis multo minus auctoritas ſua conſtabit. Nam ab exitu Moſis ex Ægypto usque ad ultimam politiæ Judaicæ deſtructionem ſub Veſpaſiano, numerantur mille quingenti (4) octoginta duo anni. Et certe ut plurima ex iſtis oraculis poſt Chriſtum conſcripta eſſe credam triplici cauſa moveor. Una, quia lib. 5. p. 332. aſſerit Sibylla ſe alterum incendium ædis Veſtalis vidiſſe. Hoc autem, teſte Euſebio in Chronicis, contigit anno Domini (5) CXCIX. ſub Imp. commodo: quo non modo ipſa Veſtæ ædes, ſed etiam palatium & plurima urbis pars ſolo coæquata ſunt. Nam primum incendium ſuit Olympiade CXXXIV. Altera, quia circa Antonini Pii & Commodi tempora innoteſcere, in vulgus efferri, & à ſcriptoribus ejus ætatis citari cœperunt iſta vaticinia Sibyllina antea ignota, nec ab ullo, quem ſciam, adducta. Eo autem magis in hac opinione conſirmor, quod ultra Commodum non extendantur; quippe poſt Adrianum tres Imperatores [id eſt, Antoninum Pium, Antoninum Philoſophum & Commodum] regnaturos lib. 5. pag. 304. & lib. 8. pag. 367. & tunc tempora finem habitura eſſe ſcribitur. Tertia, quia video opiniones nonnullas poſt Chriſtum demum à Chriſtianis excogitatis, hiſce libris inſertas eſſe. Impios poſt aliquot ſecula ex æterno ſupplicio liberatum iri, ſententia eſt Origenis, ut docet Auguſtin. lib. 11. de Civit. Dei cap. 17. & (6) Neronem in vigore ætatis ſubtractum & occultatum ſuo tempore revelatum iri & Antichriſtum fore, ſuſpicio ſuit nonnullorum, orta ex dicto Pauli ad Theſſal. Myſterium iniquitatis jam operatur, ut idem Auguſtinus tradit lib. 20. de Civit. DEI cap. 19. Atqui prior extat pag. 212. & reprehenditur in Græco quodam ſcholio oræ veteris codicis appoſito, quod infra in Notis retuli: poſterior paſſim inculcatur, ubi de Nerone mentio ſit, quemadmodum notatum eſt ad pag. 368. Unde non levis ſuſpicio me tenet, oracula iſta à quodam opinionibus illis imbuto potius quam à Sibylla continuata ſuiſſe. Hæc de tempore. Sed & ordo ipſe multum Sibyllinis libris detrahere videtur. Sibyllæ carmina, ut Juſtinus refert, ſunt inconcinna, (7) obſcura, mutila, ne ab ipſa quidem intellecta, quia eum ſurore quodam effuſa: ita ut proverbio locum dederint, quo rem perplexum ſolius Sibyllæ obſcuriorem eſſe dicimus. At noſtri libri Sibyllini, etſi metri ratio interdum claudicet, fere perpetuum rerum ordinem ſervant, in primo de mundi creatione & ætatibus, de Noë, de diluvio eaſerie, qua in Geneſi: in tertio de Saturno & Titanibus, de Moſe, de Lege, de Babylonica captivitate: in quarto de quatuor Monarchiis: in quinto de rebus geſtis XV. Imperatorum integra hiſtoriæ contexuntur: ita concinne denique & perſpicue omnia referuntur, ut hiſtoria potius quam oraculi, animi ſedati potius quam furoris, perſpicuitatis potius quam obſcuritatis iudicia de ſe prabeant. His conſentit dictio ipſa, ſive voces, ſive phraſes ſpectemus. Voces partim inſolentes & novæ ſunt, partim è ſacris literis & ſcriptoribus deſumpta, partim ineptis etymologiis offuſa. Inſolentes, ut αὐδήσει in audiendi ſignificatione pag. 188. 9. τραχὺς in genere fœminino pag. 279. 20. Nova, ut οἰκυμενικὸς 195. 23. γαλικανὸν 316. 19. κελτιγυνὴ 356. 12. E ſacris literis & ſcriptoribus deſumpta, ut σηλόβρωτα 156. 2. προσοχθίζων 236. 3. θεόχρεισοι 307. 3. Iſtas forſan aliquis ſurori divino adſcribendas dixerit: ſed an quoque nominum rationes & derivationes eidem tribuantur, qualis eſt (8) ἀλφιστήρων 167. Βαβυλῶν 224. 3. Διὸς 227. 15. Δία, inquit, Jovem nominarunt, ὅτι οἱ διεπέμφθη, quia illuc miſſus eſt. Obellum etymon, Græcis auribus dignum, illi plane ſimile, quo Δευκαλίων deducitur παρὰ τοῦ δεῦρο καλεῖν! O præclarum inventum, quo τέσσερα γράμματα Ἀδὰμ pag. 216. (9) quatuor mundi plagas deſignare dicitur. Quaſi vero iſtud ſuroris ſit & non potius otioſi ingenii: quemadmodum & illud, quod legitur pag. 388. de quatuor veſtigiis clavorum. Phraſes vero, ſtylus, tota denique lectio, paucis exceptis, nihil animi numine afflati ſpirant, nihil impetus & ſtimuli divini præ ſe ferunt: imo ne quidem Homericam majeſtatem attinguut, quod magno indicio eſt nos ve-

(1) h. e. ab an. M. 2093. ante Æ. C. 1857. quo cœpit Inachus primus Argivorum Rex.

(2) h. e. ab an. M. 1861. ante Æ. C. 2089. quo cœpit Ægialeus primus Sicyoniorum Rex.

(3) h. e. ab an. M. 2394. ante Æ. C. 1556. quo cœpit Cecrops primus Athenienſium Rex.

(4) At ſecundum Scaligeri, Calviſ. Emm. & Helvic. ſupputationem, quam hic ſequor, numerantur anni mille quingenti ſexaginta ſex: quippe cum in annum Mundi 2453. exitus Iſraelitarum ex Ægypto, in annum autem ejusdem Æræ 4019. ſeu Æ. C. vulg. 70. excidium Hieroſolymitanum ſub Imp. Veſpaſiano inciderit.

(5) Secundum Calviſ. an Æ. C. vulg. 191. Caſſio Apromano, M. Atilio Metilio Bradua II. Conſulibus.

(6) De eodem errore vid. Sulpic. Sever. Hiſtor. ſacra lib. 2. & Dialog. II de Virtutibus B. Martini c. 16.

E rit

(7) *Vid. locum Suidæ ſupra citatum, & Lactant. in grat. præfat. Marci Antimachi ſub finem.*

(8) *Vid. Magn. Etymologicon græc.* v. ἀλφηστής, *Heſych. Lexic.* v. ἀλφεῖν *& Euſtath Comment. in* Σ *&* Φ *Iliad. Homer. & in A. Odyſſ. p. 1166. 1224. & 1422. edit. Rom. an. 1542.*

(9) *Nempe* A ἀνατολὴν *ſive Orientem,* Δ δύσιν *ſive Occidentem, ſecundum* A ἄρκτον *ſive Septentrionem &* M μεσημβρίαν *ſive Meridiem.*

ris Sibyllinis cavere, illorum ſiquidem tanta fuerit gravitas, tanta excellentia, tanta venuſtas, ut Homerus, (1) Diodoro teſte, plurimos verſus ex Sibyllæ oraculis in ſua opera transtulerit. At in noſtris hodie vix ſex vel ſeptem hemiſtichia Homericis ſimilia reperias. Carmina noſtra Sibyllina, ſi verum fateri volumus, maxima ex parte ſibi multum diſſimilia, dura, coacta, & ex ſacris literis, (2) Orpheo, Heſiodo, (3) oraculis Apollinis, Phocylide & cæteris gnomicis Poetis ſarcinata ſunt, ut paſſim in notis obſervavi. Venio nunc ad res ipſas in Sibyllinis expoſitas, quarum pleraque adeo plene, copioſe & aperte deſcribuntur, ut vel inde tantum conjicere liceat, illas non prædictas, ſed prius viſas, auditas aut lectas, ita perſpicue recitatas fuiſſe. Vaticinia alioqui non ſolent omnibus ſuis circumſtantiis limitari, multo minus nomina propria perſonarum in illis deſignari, ut conſtare poteſt ex ſcriptis Prophetarum. Eſaias indefinite prædixit; Ecce virgo pariet puerum. At Sibylla nominatim; Ecce Virgo Maria pariet puerum JEſum in Bethlehem. Quaſi vero Prophetæ minus inſtinctu divino agitati futura prædixerint quam Sibyllæ, aut quaſi nomen Jeſu ante Angeli in Evangelio annunciationem à Sibyllis publicatum fuerit. Chriſti baptiſmum in Jordane nullus Prophetarum prædixit: at Sibylla lib. 6. & baptiſmum illum, & Spiritus ſancti apparitionem in columbæ ſpecie, multo ante, ſi credere fas eſt, præſignificavit. Si ita eſt, cur non plus Sibyllis, quam Prophetis tribuimus? ſed quicunque iſtorum Sibyllinorum auctor eſt, ſuo ſe indicio ſicuti ſorex prodit, cum in hiſtoria de Chriſto, tum in deſcriptione XV. Imperatorum Romanorum ſtatim ab initio lib. 5. ubi ſingulorum nomina & facta ita perſpicue & graphice tanquam in breviario quodam referuntur, ut ab Hiſtorico aliter narrari non potuerint. Ne tamen fraus animadvertatur, non integra nomina exprimuntur, ſed numeri tantum, quos (4) primæ ſeu capitales ſingulorum nominum literis Græcis deſignant: ut, ſi Diis placet, mera ænigmata videantur. Sed cur non eadem ſerie ſubſequentium Imperatorum nomina ſimilibus ænigmatibus & gryphis involvit? An quia imperio jam defunctorum & regnantium nomina nota erant, poſterorum Imperatorum primæ literæ & numeri ignoti? Sibylla autem hæc de præteritis & notis vaticinatur. Quod ſi interdum de futuris loqui velit, ex numeris, qui ex nominum propriorum literis exſurgunt, hariolatur: ut pag. 375. prædicit Romam perituram, poſtquam numerum nominis ſui compleverit. Plura his addere poſſem, ſi minuta omnia, quæ in Notis attigi, hic perſequi vellem. Verum prudenti hæc ſufficere arbitror, ut intelligat judicium meum de Sibyllinis libris ſatis probabilibus rationibus eſſe ſuffultum. Quod ne veteribus Eccleſiæ ſcriptoribus, qui Sibyllas frequenter laudant, aliquid detraxiſſe videar, & ne Camarinam, ut Sibylla noſtra monet, agitem, quam præſtat non agitari; hac interpretatione temperabo. In libris iſtis hactenus vulgatis aliquot vera Sibyllarum oracula, pauca integra, ſed multa depravata & interpolata contineri; at reliqua omnia nova, ſuppoſititia, ex variis auctoribus comportata, ex eventu compoſita, in eum, quo leguntur hodie, ordinem redacta & ſubinde verſibus aliquot adaucta eſſe: quemadmodum ſæpius in Notis monui, & jam uno & altero exemplo oſtendam. Libro ſecundo mentio fit agonis Iſelaſtici. Ut vero ex (5) Plinii epiſtolis conſtat, Trajani tempore certamina Iſelaſtica inſtituta & celebrata fuere, ut ſuſpicio ſit eum locum poſt Trajanum conſcriptum fuiſſe. Nero cum Romam excitato incendio inflammaſſet, ejus criminis invidiam in Judæos & Chriſtianos derivavit. Quod ut videretur à Sibyllis prædictum, à bono quodam viro verſus iſte interſertus fuit, οις ἔχω ἡμετέρων τυχὸν ἄςατα ταῦτα προβάλλει. Clemens, Lactantius, Theophilus, Pauſanias & alii multa citant ex Sibyllinis, quæ aut non extant in his noſtris, aut multum variant, & vel verbis, vel verſibus integris interpolata ſunt, ut diligenter ſuis locis infra notavi. Quæ omnia eo ſpectant, ut doceant Sibyllina noſtra maximam partem eſſe ſpuria, pauca legitima. Utinam vero, ut nota Ciceronis voce utar, tam facile vera invenire poſſem, quam falſa redarguere. Sed quia id præſtare non licet, falſa cum veris, & mala cum bonis erunt toleranda, ut ſaltem aliqua Sibyllinorum oraculorum veſtigia conſervemus. Atque hæc de priore capite ſatis. Sequitur alterum, an omnia iſta unius ſint Sibyllæ, aut ſcriptoris. Hoc, ne quidpiam de ſtyli & rerum diſcrepantia dicam, breviter ex Lactantio expediri poteſt. Ille namque lib. 1. de falſa relig. cap. 6. ſingularum Sibyllarum ſingulos libros eſſe ſcribit: unius tamen credi, quia Sibyllæ nomine circumferuntur: neque diſcerni, ac ſuum cuique propter confuſionem aſſignari poſſe, niſi Erythrææ, quæ & nomen ſuum verum carmini inſeruit, & Erythræam ſe nominat. Erythræa autem eſt is, qui
in

(1) Diod. Sicul. Biblioth. Hiſtor. lib. 4. pag. 269. edition. Werbel. Laurent. Rhadoman.

(2) Quæ ſub Orphei nomine etiamnunc circumferuntur, poemata ſuppoſititia ſunt.

(3) Hæc Apollinis aliorumque falſorum numinum oracula metrica collecta ſunt à Joan. Opſopæo & græce atque latine edita in Sibyllinorum oraculorum Appendice.

(4) Simile fere exemplum vaticinationis per primas nominum propriorum literas vide apud Nicep. Chron. lib. 5 & Imp. Leon. Sapient. primo de Imperio Conſtantinop. oraculo, ubi per vocem αἱμα Alexius, Joannes, Manuel & Alexius ſecundus ſignificantur. Qua de re invenies plura in Annotationibus meis ad Imp. Leonis oracula & in teſtimoniis veterum Auctorum, quæ iis præfixa ſunt: p. 237, 238. 241. 242 & 281. edit. Pariſ. an. 1655. in fol.

(5) lib. 10. epiſt. 119. & 120 ubi vide Buchneri Notas.

in libris noſtris tertium ordinem tenet. Primi libri auctor dicit ſe nurum Noë fuiſſe. (1) *Secundum, ut & ſeptimum adſcribit ſibi ſcortum qvoddam adeo impudicum, ut [ſi recte verba mendoſa pag. 360. accipio] cum patre inceſtum commiſerit: qvale pecus neqvidem Ethnici inter Sibyllas caſtas & Deo plenas agnoſcerent. Qvintum librum ſibi vendicat Iſidis ſoror. Cæteri ſub incertis auctoribus feruntur.* Hæc Opſopœus: cujus qvidem de octo Sibyllinorum oraculorum libris, qvi nunc extant, judicium Vir magnus Gerardus Joannes Voſſius libri de Poetis Græcis capite primo non tantum ſummopere probat & debita laude extollit, verum etiam dilucida explanatione illuſtrat & validiſſimis aliqvot argumentis auget atqve corrobarat. Inter ea vel præcipuum illud eſt, qvod his ipſius verbis continetur: *Qvæ hodie & à multis retro ſeculis inſcribuntur Sibyllina oracula, plane diverſa ſunt ab iis, qvorum Livius & alii ante Chriſtiana per orbem religionis notitiam meminerunt. Qvod primo evincitur ex argumento plane diſpari, cum gentilium illa non Chriſtianiſmum, ſed gentilem ſuaſerint idololatriam. Qvale eſt Æſculapium ab Epidauro, matrem Idæam à Peſſinunte, Romam eſſe arceſſendam; præterea ad ædem Saturni eſſe immolandum ac lectiſternium habendum: Jovi ludos magnos & ædes Veneri Erycinæ vovendas: humanas eſſe hoſtias immolandas, Galli & Galla, Græci & Græca, ac ſimilia. At Sibyllina, qvæ extant, invehuntur in Deorum cultum, & contra unius veri Dei filiiqve ejus JEſu Chriſti cultum ſuadent. Alia igitur ſunt hæc ab illis, qvæ Romæ à* (2) *Decemviris conſuli ſolebant usqve ad Theodoſii ſenioris Imperium ac imperante ejus filio Honorio à Stilichone combuſta ſunt, idqve magno cum dolore gentilium: qvod vel oſtendunt* (3) *verſus Rutilii Numatiani in Gall. Itiner. lib. 2.*

Nec tantum Geticis graſſatus proditor annis,
Ante Sibyllinæ fata cremavit opis.
Odimus Althæam conſumpti fœdere torris,
Niſæum crimen flere putantur aves.
At Stilicho æterni fatalia pignora libri
Et plenos voluit præcipitare colus.

At antea ſcripſerat idem:

Qvo magis eſt facinus diri Stilichonis acerbum
Proditor arcani qui fuit imperii.

Non ita indigne tuliſſet Stilichonis factum tantus religionis Chriſtianæ hoſtis, ſi ii libri continuiſſent myſteria omnia religionis Chriſtianæ. Imo neqve id ſi eſſet, ea Chriſtiani concremaſſent. Huc accedit, qvod ab eodem doctiſſimo Viro ibidem recte obſervatum eſt, ſecundo poſt Æ. C. ſeculo circa Antoninorum Pii, Philoſophi & Commodi tempora, cum primum ea, qvæ nunc extant, Sibyllina oracula à Sanctis Patribus citari cœperunt, non tantum ab hæreticis, ſed & à Catholicis & piis hominibus pro nimio de Chriſtiana religione bene merendi ſtudio ſuppoſititios confictos fuiſſe libros, qvorum ſpecioſis titulis vel gentiles converterent vel recens converſos in fide confirmarent. Cujus perverſi zeli plurima exempla exhibent Concilium Romanum ſub Pontifice Gelaſio habitum diſtinct. 15. cap. Sancta Romana, & Voſſius lib. 2. de Hiſt. gr. c. 9. Inter ea autem præ cæteris notatu digniſſimum eſt, qvod de ψευδεπιγράφοις actis S. Pauli & Theclæ Tertullianus lib. de baptiſmo cap. 17. refert his verbis: *Qvod ſi, qvæ Pauli perperam ſcripta legunt, exemplum Theclæ ad licentiam mulierum docendi tingendiqve defendunt: ſciant in Aſia presbyterum, qvia eam ſcripturam conſtruxit, qvaſi titulo Pauli de ſuo cumulans, convictum atqve confeſſum, id ſe amore Pauli feciſſe, loco deceſſiſſe.* Idem confirmat S. Hieronymus lib. de ſcript. Eccleſ. cap. 7. ubi de S. Luca agitur, inqviens: *Igitur περιόδους Pauli & Theclæ & totam baptizati Leonis fabulam inter apocryphas ſcripturas computamus. Qvale enim eſt, ut individuus comes Apoſtoli, inter cæteras ejus res hoc ſolum ignoraverit? Sed & Tertullianus, vicinus eorum temporum, refert presbyterum qvendam in Aſia, σπουδαστὴν Apoſtoli Pauli, convictum apud Joannem, qvod auctor eſſet libri, & confeſſum ſe hoc Pauli amore feciſſe, & ob id de loco excidiſſe.* Hinc ergo haud abſurde colligitur, ſimili Gentiles convertendi & corroborandæ authoritatis religionis Chriſtianæ ſtudio, ſub Sibyllarum nominibus oracula illa, qvæ nunc extant & merum Chriſtianiſmum ſapiunt, conficta & falſo divulgata fuiſſe. Cui ſen-

(1) Hanc opinionem magis probo, qvam alteram, ſecundum qvam primus & ſecundus liber ab uno atqve eodem auctore ſcripti creduntur. Vide ſis ipſe noſtram poſteriores libri ſecundi verſus & de utraqve opinione judica.

(2) De Duumviris & Qvindecim viris Sacrorum faciundorum, penes qvos cura fuit cuſtodiendi & inſpiciendi libros Sibyllinos vide præter Auctores antiqvos, qvos hic longum foret recenſere Joan. Roſin. Antiqvit. Roman. lib. 3. cap. 24. & Th. Dempſteri Paralipomena.

(3) Extant pag. 30. edit. Rom. qvæ cum notis Joſephi Caſtalionis an. 1582. in lucem prodiit. Iidem citantur à Baronio Annal. Eccleſ. Tom. V. ad an. Chr. 399. ubi de combuſtione Sibyllinorum oraculorum per Stilichonem agit, pag. 98. edit. Plantin.

ſententiæ præter Opſopœum & Voſſium adſtipulatur Vir doctiſſimus & judicii abſq; controverſia limatiſſimi Samuel Bochartus Geograph. ſacr. part. 1. lib. 1. cap. 3. ubi agit de loco, in qvo arca Noæ ſubſtitit, & recte concludit, montes Ararat, qvorum Geneſ. cap 8. v. 4. in verbis, ותנח התבה על הרי אררט mentio fit, perperam in Phrygia collocari libro primo Sibyllinorum oraculorum his verſibus:

Ἔςι δέ τις Φρυγίης ἐπὶ ἠπείρου μελαίνης
Ἠλίβατον τανύμηκες ὄρος, Ἀραρὰτ δὲ καλεῖται
Ὅτι ἄρα σαθήσεσθαι ἐπ' αὐτῷ πάντες ἔμελλον.
Ἐν τούτῳ μεγάλη δὲ ποθὴ καταθύμιος ἦεν.
Ἔνθα φλέβες μεγάλου πυταμοῦ Μαρσύου πέφυκαν.

ſive, ut verſum hunc emendat Bochartus:

Μαρσύου ἔνθα φλέβες μεγάλου ποτάμοιο πέφυκαν.
Τοῦ δὲ κιβωτὸς ἔμεινεν ἐν ὑψηλοῖο καρήνῳ
Ληξάντων ὑδάτων.

h. e. Sebaſtiano Caſtalione interprete:

Aſſurgit Phrygiæ mons qvidam in finibus atræ,
Arduus, alta petens, Ararat qvem nomine dicunt,
Qvod fatale fuit illic evadere cunctis,
Optataqve frui tandem charaqve ſalute.
Fluminis unde alti Marſya manat origo.
Hujus in excelſo poſtqvam ceſſantibus undis
Conſtitit arca jugo, &c.

Revera autem per montes *Ararat* ſignificantur montes Gordyæi in Armenia majore ſiti, ut accuratiſſime demonſtrat jam memoratus Bochartus, qvi ſimul etiam de Sibyllinis oraculis judicium ſuum eodem loco his verbis exprimit: *Mihi & aliis, qvorum judicio multum tribuo, hæc Sibyllarum oracula multis nominibus pridem fuere ſuſpecta, adeoqve in hoc ipſo argumento. de qvo agitur. Nam, ut cætera taceam, Sibylla Noe σύγχρονος qvomodo meminit Marſyæ amnis, cum Marſyas, unde amni nomen, vixerit poſt Regem Midam, à qvo idem amnis ante Marſyam vocabatur Midæ fons, ut ſcribunt Plutarchus de fluminibus & Euſtathius in Dionyſium Periegeten.* Hæc ille. Fruſtra autem hic qvis objecerit, Sibyllinorum oraculorum lectionem commendari ab ipſo etiam S. Apoſtolo Paulo apud Clementem Alexandrinum Stromat 6. pag. 636. edit. Pariſ. ubi hæc leguntur: ἐπεὶ ὅτι καθάπερ Ἰουδαίους σώζεσθαι ἐβούλετο ὁ Θεὸς, τοὺς προφήτας διδοὺς, οὕτως καὶ Ἑλλήνων τοὺς δοκιμωτάτους, οἰκείους αὐτῶν τῇ διαλέκτῳ προφήτας ἀναστήσας, ὡς οἷοί τε ἦσαν δέχεσθαι τὴν παρὰ Θεοῦ εὐεργεσίαν, τῶν χυδαίων ἀνθρώπων διέκρινεν. δηλώσει πρὸς τῷ Πέτρου κηρύγματι ὁ Ἀπόστολος λέγων Παῦλος. Λάβετε καὶ τὰς Ἑλληνικὰς βίβλους· ἐπίγνωτε Σίβυλλαν, ὡς δηλοῖ ἕνα Θεὸν καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι· καὶ τὸν Ὑστάσπην λαβόντες, ἀνάγνωτε καὶ εὑρήσετε πολλῷ τηλαυγέστερον καὶ σαφέστερον γεγραμμένον τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ καθὼς παράταξιν ποιήσουσι τῷ Χριστῷ πολλοὶ βασιλεῖς, μισοῦντες αὐτὸν, καὶ τοὺς φοροῦντας τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ: h. e. *Qvod enim, qvemadmodum Judæos Deus ſalvos eſſe voluit, dans eis Prophetas, ita etiam Græcorum ſpectatiſſimos propriæ ſuæ linguæ Prophetas excitatos, prout poterant capere Dei beneficentiam, à vulgo ſecrevit, præter Petri prædicationem declarabit Paulus Apoſtolus dicens: Libros qvoqve Græcos ſumite, agnoſcite Sibyllam, qvomodo unum Deum ſignificet, & ea, qvæ ſunt futura: & Hyſtaſpen ſive Hydaſpen ſumite & legite, & invenietis DEI filium multo clarius & apertius eſſe ſcriptum, & qvemadmodum adverſus Chriſtum multi Reges inſtruent aciem, qvi eum habent odio, & eos, qvi nomen ejus geſtant, & ejus fideles, & ejus tolerantiam & adventum.* Hoc enim prædicationis S. Pauli fragmentum merito ut adulterinum rejicitur, nec Sibyllinis oraculis qvidqvam auctoritatis poteſt conciliare; qvippe qvod in epiſtolis ipſius non extet, & ab auctore citetur, qvi, ut aliàs accuratius demonſtrabo, ab orthodoxo Catholicæ Eccleſiæ conſenſu in ſcriptis ſuis ſæpius recedit, & in allegandis apocryphis monumentis tam fre-

qvens

qvens eſt, ut iis delectari videatur. Qvo nomine etiam ab Euſebio Pamphili Hiſtor. Eccleſ. lib. 6. cap. 13. & 14. diſtinctionis græcæ reprehend tur. Plura de Sibyllis & Sibyllinis oraculis vide apud Auctores antiqvos paulo ſuperius ad Opſopœi diſſertationem in margine annotatos & Flav. Joſeph. de Antiqvit. Judaicis lib. 1. cap. 5. qvibus adde Baron. Apparat. ad Annal. Eccl. à §. 18. usqve 23. & Tom. V. ad an. Chr. 1399 Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. Caſpar. Peucer. de Theomantia & Eraſm. Schmidii opuſculum de Sibyllis, libris Sibyllinis & eorum auctoritate, qvod Wittebergæ an. 1618. in 8. impreſſum eſt.

V. Idem ſeculum ante Æ. C. XXIII. qvod diluvii univerſalis charactere mnemonico ſignatum eſt, illuſtre etiam reddidit *Æra Chaldæorum* (1) *antiqviſſima*, cujus principium ſecundum maxime receptam complurium doctisſimorum hominum opinionem idem eſt atqve initium Imperii Babylonici ſeu primæ Monarchiæ. Illud autem incidit in annum Mundi 1718. qvi eſt Periodi Julianæ annus 2482. Cujus ſupputationis probationem, ex Diodor. Sicul. Biblioth. Hiſtor. lib. 2. pag. 115. edit. Wechel. Laurent. Rhodoman. & Juſtin. lib. 1. cap. 2. deſumptam, vide apud Scalig. in Notis ad fragmenta veterum Græcorum operi de Emendat. temp. ſubjuncta, pag. 41. ut & apud Seth. Calviſ. Emm. & Helvic. ad an. M. 1718. Hinc igitur, miſsis ambagibus & tricis Chronologicis, hiſtoriam qvatuor Monarchiarum ſive ſummorum Imperiorum, Prophetiæ Danielis cap. 2. & 7. præſignificatorum, ordiendam cenſeo. Cæterum qvis primam ſeu Babylonicam Monarchiam fundaverit, ſatis aperte docet Scriptura ſacra Geneſ. cap. 10. verſ. 8. & 10. ubi de *Nimrodo* pranepote Noæ ex nepote Chuſſo Chami filio dicitur, ipſum cœpiſſe eſſe potentem in terra & principium regni ejus fuiſſe Babylonem. Ipſa Moyſis verba hæc ſunt: יכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבר בארץ : ותהי ראשית ממלכתו בבל וארך ואכד וכלנה בארץ שנער. h. e. *Et Chus genuit Nimrod: ipſe cœpit eſſe potens in terra. Et fuit principium regni ejus Babel, & Erech, & Achad, & Chalneh in terra Schinhar.* His enim verbis fundatio primæ Monarchiæ tam clare & perſpicue Nimrodo attribuitur, ut Spiritum ſanctum mendacii accuſaturus ſit, qvi id in dubium vocaverit. Eqvidem non me latet Diodorum Siculum, Juſtinum aliosqve gentiles ſcriptores hiſtoriam qvatuor Monarchiarum à *Nino* inchoare; ſed hoc ab illis eo factum eſt, qvia rudes hiſtoriæ Hebræorum, Nimrodum vel plane ignorarunt, vel cum filio Nino perperam confuderunt: qva ratione etiam ab Auctore Chronici Alexandrini, Gerardo Mercatore in Chronologia & Wilhelmo Langio lib. 2. de annis Chriſti cap. 5. erratum eſt. Ego vero ut Nimrodum à Nino diſtinguendum cenſeo, ſic cum viris doctisſimis Bened. Pererio Comment. in Geneſ. cap. 10. v. 8. 9. 10. 11. Dionyſ. Petavio Rationar. temp. part. 1. lib. 1. cap. 2. Voſſio de Idololatria lib. 1. c. 24. & l. 2. c. 64. Samuel. Bocharto Geogr. ſacr. part. 1. l. 4. c. 12. & 14. & Chriſtoph. Helvico in Synopſi Hiſt. univerſalis Nimrodum eundem eſſe atqve *Belum*, qvi ab ethnicis ſcriptoribus Nini pater ſtatuitur, firmiter aſſero: qvanqvam non ignorem Joan. Sleidanum de qvat. ſum. Imp. l. 1. Seth. Calviſium, Ub. Emmium & ſuppoſititium Annii Viterbienſis Beroſum contrariam tueri ſententiam, & Belum à Nimrodo diſtinguere, ita ut ex illorum opinione Belus Nimrodi filius & Nini pater fuerit. Nimrod igitur, qvem dixi eundem eſſe atqve *Belum Aſſyrium* Nini patrem, primus omnium nova dominandi cupiditate potens evaſit in terra, aliosqve mortales violenta manu ſubjugavit & oppreſſit. Qvo ſenſu Gen. c. 10. v. 9. גבר ציד h. e. potens venator metaphorice appellatur. Etenim cum homines poſt diluvium multiplicari, & Armenia majori, ubi arca ſubſtiterat, (2) primum diſceſſiſſent commodæ ſedis qværendæ gratia, & inveniſſent campum Schinhar ſive Sennaar, h. e. Babyloniam, ibiqve cœpiſſent habitare, ducem ſe eorum conſtituit

F Nim-

(1) *Ita hæc Æra cognominatur ad differentiam Æræ Chaldæorum Nabonaſſareæ, quæ cœpit ſeculo ante Æ. C. VIII. A. M. 1203.*

(2) *Vid. Bochart. Geograph. ſacr. part 1 lib. 1. cap. 7. ubi explicat verba Geneſ. cap. 11. verſ. 2. Cumq; proficiſcerentur ab Oriente, invenerunt campum in terra Sennaar & habitaverunt in eo. Defendit enim hanc vulgatam verſionem contra Chaldæum Paraphraſten Onkelos, qvi* מקדם *non interpretatur* ab oriente, *ſed* in principio *ut & à me hoc loco dedita opera factum eſt.*

Nimrodus, conditisqve urbibus Erech & Achad & Chalneh, animum deniqve appulit ad extruendam regiam urbem, qvæ caput Imperii ſui eſſet & arcis loco turrim haberet tantæ altitudinis ac molis, ut poſteris in perpetuum ſtupori eſſet, & ſimul indicio multitudinis & potentiæ hominum, qvi ibi congregati fuiſſent. Qva veſana ſuperbia irritatus Deus, cum jam Nimrodicum agmen & Regis ſui voluntati & propriæ ambitioni conjunctis viribus & unanimi impietatis conſenſu ſatisfacere anniterentur, & in ædificanda urbe ac turri maxime occupati eſſent, interpoſuit Deus tam audaci cœpto inopinatum obſtaculum. Cum enim hactenus unica tantum lingua, nempe *Hebræa*, in mundo fuiſſet, & communi omnium hominum inſerviiſſet commercio, confudit eam Deus tam miraculoſe, ut momento temporis (1) per vocalium & literarum radicalium transpoſitionem, ſubtractionem, ſynæreſin, antitheſin, epentheſin, aliasqve ejusmodi mutationes ex una primitiva complures lingvæ vocabulis ſonis & ſignificationibus diverſæ ortæ fuerint. Sublata igitur colloqvendi facultate, tanqvam præcipuo convictus & converſationis adminiculo, non tantum ab inchoata ædificatione deſiſtendum fuit, verum etiam ſubſecuta eſt ſtatim gentium ibi congregatarum diſperſio. Hinc & ipſe Nimrodus, ſive territus tanto miraculo, ſive cupiditate propagandi Imperii, ſive ab inſalubritate aëris, ut nonnulli ſcriptores Judaici etiamnunc falſo credunt, oblivionem priſtinæ lingvæ profectam exiſtimans, campum Schinhar ſive Babyloniam, qvaſi infauſtam & noxiam regionem odiſſe cœpit, atqve inde profectus eſt in Aſſyriam, ubi cum alias urbes, tum præcipue Niniven condidit. Sic enim cum orientalium linguarum peritiſſimis Viris, Imman. Tremellio & Franc. Junio in Annotat. in Geneſ. & Sam. Bocharto Geograph. ſacr. part. 1. l. 4. cap. 12. verſum undecimum capitis decimi Geneſeos interpretor, ut אשור ibi non ſit nomen proprium *Aſſuris* filii Semi, cujus verſu 22. ejusdem capitis fit mentio, ſed לאשור, h. e. *in Aſſyriam* ſignificet. Ipſa Moyſis verba hæc ſunt: מן הארץ ההוא יצא אשור ויבן את נינוה ואת רחבת עיר ואת כלח h. e. ſec. Tremel. Jun. & Bochart. verſionem: *E terra hac proceſſit* ſive *egreſſus eſt in Aſſyriam, & ædificavit Niniven & Rechoboth urbem & Chalach.* Hoc ſane verſu continuat Moyſes hiſtoriam Nimrodi, de qvo præcedentibus tribus verſibus egit, &, qvo ille poſt confuſionem linguæ primitivæ devenerit, commemorat. Nempe tota hiſtoria vitæ & rerum geſtarum Nimrodi, qvatenus à Moyſe conſignata eſt literis, in duas claſſes dividenda eſt: qvarum prior, qvæ verſ. 8. 9. 10. continetur, comprehendit ipſius natales, indolem & principium Imperii in Babylonia ab an. M. 1718. in qvem antiqvisſima Chaldæorum Æra incidit, usqve ad an. M. 1757. qvo diſperſio gentium in ædificatione turris Babel contigit: poſterior autem pars, qvæ extat verſ. 11. complectitur res geſtas ipſius poſt diſperſionem gentium & exitum è campo Schinhar ſive Babylonia. Duplicem ergo habuit Nimrodus Imperii ſui ſedem, alteram qvidem ante confuſionem linguarum *in Babylonia*, qvo ſenſu verſ. 10. dicitur, principium ejus fuiſſe Babel & Erech, & Achad, & Chalneh in terra Schinhar: alteram autem poſt confuſionem linguarum *in Aſſyria*, qvo ſenſu dicitur verſ. 11. ipſum è terra Babel ſive confuſionis egreſſum eſſe אשור, h. e. in Aſſyriam, atqve ibi Niniven condidiſſe. Qvod autem haud nove אשור pro לאשור hic dictum ſit, demonſtrat teſtimoniis aliqvot ſacræ Scripturæ doctisſimus Bochartus loco ſupra citato, ubi ſeptem validisſimis argumentis ſententiæ ſuæ veritatem adſtruit, qvæ ſtudioſæ juventutis gratia (qvandoqvidem eruditisſimum illud Geographiæ ſacræ opus non ubivis facile reperitur) ipſius verbis integre hic inſeram: *Regni, inqvit, Nimrodi principium fuere Babylon, & Erech, & Chalne & Achad in terra Sinhar, ex qva in Aſſyriam egreſſus, ibi ædificavit Niniven & Rehoboth urbem, & Chalach, & Reſen; qva eſt magna urbs inter Niniven & Chalach. Hæc eſt mens verborum Moyſis verſibus* 10. 11. *&* 12. *Qvorum qvi medius eſt, à pleriſqve ita redditur;* Ex terra illa egreſſus eſt Aſſur *(Semi filius)* & ædificavit Niniven: *Qvod à Propheta mente cur putem eſſe plane alienum has habeo cauſas non contemnendas. Primo aliena eſſet hoc loco mentio Aſſuris filii Semi, qvia hæc eſt genealogia*

(1) *Præclarum hujus rei ſpecimen vide in Obſervationibus de lingua Chaldaica ex Hebraica derivatione præfixis V. Cl. Joann. Buxtorfii Magno Lexico Chaldaico, Rabbinico & Thalmudico.*

logia filiorum Chami, non Semi. 2. *Nec patitur ordo hiſtoriæ, ut Aſſuris geſta referat Moſes verſ.*12. *& nativitatem verſ.* 22. *& ex abrupto memoret urbes ab eo conditas, quem antea ne nominaverat qvidem.* 3. *Præterea non fuit peculiare Aſſuræ Semi filio, qvod egreſſus eſt ex terra Schinhar, cum ex eadem prodierint pene univerſi homines, qvos inde diſperſit DEus in omnes terras Geneſ.* 11. *v.* 8. *Itaqve nullus video, qvorſum velint hujus expoſitionis aſſertores Prophetam tam alieno loco de Aſſure id obſervaſſe, qvod illi fuit commune cum toto humano genere.* 4. *Addo hæc optime cohærere & pene neceſſario nexu:* Principium regni Nimrodi fuit Babel *&c.* in terra Schinhar; Et is inde egreſſus eſt in Aſſyriam *&c. Nam ideo principium regni vocatur Babylon, qvia priori illi regno aliud adjunxit Nimrod, nempe Aſſyriam. Qvod ſi neges, biulca erit & pendula oratio Moſis, nec poterit colligi ex ſacro textu, cur Babylon & terra Scinhar dicatur fuiſſe principium regni Nimrod.* 5. *Nec leve eſt, qvod Aſſyria vocatur terra Nimrod in loco Michæ, cap.* 5. *v.* 6. *qvo bis idem dicitur diverſis verbis:* Et depaſcent terram Aſſyriæ gladio, & terram Nimrod lanceis ejus, *aut ſi mavis,* in oſtiis ejus. 6. *Denique hiſtoria exotica, qvam non puto temere rejiciendam, receptæ interpretationi plane repugnat. Nam ex Creſia Diodorus & alii docent Ninum ſive Niniven Babylonem ſtatim ab initio eosdem habuiſſe dominos, & Belum illum, qui Babylone celebratur, fuiſſe Nini patrem, à qvo Ninive nomen habuit.* 7. *Itaque habeo perſuaſiſſimum, Aſſur hic hominis nomen non eſſe, ſed loci, ut Geneſ.* 2. *v.* 18. *& paſſim; adeoque verba Hebræa* יצא אשור *ita reddenda eſſe, Egreſſus eſt in Aſſyriam, ut* אשור *ſit pro* לאשור, *qvomodo* בית 2. *Samuel.* 6. *v.* 10. *pro* לבית 1. *Chron.* 13. *v.* 13. *&* ארץ 2. *Sam.* 10. *pro* אל ארץ 1. *Chron.* 19. *v.* 2. *Nimrod porro dicitur egreſſus eſſe in Aſſur, nempe ad bellum inferendum. Id enim fert Hebræa phraſis. Sic* 2. *Sam.* 11. *v.* 1. Et fuit vertente anno, qvo tempore egrediuntur Reges, *id eſt, eo tempore, quo ſolent Reges ad bella procedere; Qvomodo interpretatur S. Hieronymus recte omnino, & ex Hebræis Salomo Jarchi & R. Levi Ben Gerſon. Sic Zachar.* 14. v. 3. Egreſſus eſt Dominus, pugnavit in gentes *Eſ.* 42. *v.* 13. Dominus ut robuſtus miles egreditur, *Pſ.* 60. *v.* 12. Non es egreſſus ô DEus cum exercitibus noſtris. *Eadem locutio freqvens eſt apud Arabes. Sic Elmacinus hiſtoria Saracenica lib.* 1. *cap.* 2. *pag.* 16. Egreſſus eſt Abubecrus juſtus contra Abaſenos & Dibanos. *Et cap.* 3 *pag.* 22. Egreſſus eſt Omar in Syriam. *Et cap.* 12. *pag.* 63. Egreſſi ſunt contra Hagagum, nempe ab bellum. *Ita egreſſus eſt Nimrod in Aſſyriam, qva cum obtigiſſet Semi filius, Nimrod è Chami ſtirpe nihil habebat in eam juris. Sed qvod jure non poterat ſibi arrogare, id per vim uſurpavit.* Hæc Bochartus. (1) Plura de Nimrodo vide apud Bochart. jam citat. loco & cap. 14. ejusdem libri: ut & apud Perer. Comment. in jam citata Geneſeos loca pag. 402. 403. 404. & 405. edit. Colon. an. 1606. & apud Nicol. Abramum Phari vet. Teſtament. ſive ſacrar. Qvæſtion. lib. 5. qvi inſcribitur Baſilius ſive de prima regnorum inſtitutione. Cæterum ſi qvis forte exiſtimaverit, qvæ de Nimrodo hactenus dicta ſunt, Prodromo Hiſtoriæ Literariæ, tanqvam loco alieno, ſuperflue inſerta eſſe, is ſciat, haud temere me illud feciſſe, ſe dedita opera & certo conſilio: nempe qvia ſucceſſionis qvatuor Monarchiarum freqvens in hoc opere poſthac fiet mentio; qvippe qvam, ut certiſſimam Hiſtoriæ tam ſacræ qvam profanæ ex ſcriptura ſacra deſumptam cynoſuram, omnibus humani ingenii methodicis commentis longe præferendam cenſeo. Cum igitur inter qvatuor illa ſumma Imperia Babylonicum, qvod diverſo reſpectu etiam Aſſyriacum, & Chaldaicum, & Medicum appellatur, primum ſine dubio locum obtineat, & ex ſupra citatis Geneſeos locis ſatis manifeſte conſtet, à Nimrodo illud fundatum fuiſſe, neceſſarium utiqve fuit, de principio regni ipſius in Babylonia & ſubſecuto in Aſſyriam tranſitu hic qvædam præmittere, ne de ſerie qvatuor Monarchiarum ſuis deinceps locis inferenda diſſertatio videretur ἀκέφαλος. Qvod ſupereſt, priusqvam ad ſeqvens caput transgrediar, apponam hic tres tabulas, qvarum prima (*) diviſionem Hiſtoriæ univerſalis reſpectu qvatuor Monarchiarum, ſecunda (**) ſeriem Regum primæ Monarchiæ, tertia (***) qvinqve diverſas de Nimrodi & Nini genealogia opiniones continet.

(1) Qui contrariam defendunt opinionem, & אשור *jam citato Geneſeos loco pro nomine proprio Aſſuris filii Semi accipiunt, ut verbum* יצא *ſic interpretantur: Aſſurem Semi filium è terra Schinhar egreſſum, vel nolentem, h.e. ſævitia & tyrannide Nimrodi expulſum, vel volentem, h.e. ſponte fugam capeſſentem, terram Schinhar reliqviſſe & Niniven Aſſyriæ metropolin condidiſſe, ut ſe adverſus Chamitarum potentiam defendere poſſet: qvippe cum videret Nimrodum tyrannidem affectare & vera religione abrogata, Idololatriam ſtabilire. Qvam interpretationem licet minus probem, commemorandam tamen hic eſſe cenſui, ne qvis eam vel ignorantia, vel dolo malo à me omiſſam crederet.*

(*) HI-

(*)

HISTORIA UNIVERSALIS

reſpectu qvatuor Monarchiarum dividitur

in

ANTEMONARCHICAM

qvæ complectitur res geſtas à creatione Mundi usqve ad initium primæ Monarchiæ, & dividitur

in

Antediluvianam,	Poſtdiluvianam,
qvæ pertingit à creatione Mundi usqve ad an. 1657. qvo cœpit diluvium.	*qvæ pertingit à diluvio uſq; ad an. M. 1718. in qvem Babylonici Imperii ſive primæ Monarchiæ initium incidit.*
1. *primus Mundi an.* 1657. *Diluvium.*	1657. *Diluvium;* 1718. *Principium regni Nimrodi ſeu primæ Monarchiæ in Babylonia.*
Primum Hiſt. univerſ. intervallum, complectens hiſtoriam Antemonarchicam antediluvianam, ſeu annos integros 1656.	*Secundum Hiſt. univerſ. intervallum, complectens hiſtoriam Antemonarchicam poſtdiluvianam, ſeu annos* 61.

ET

MONARCHICAM,

qvæ complectitur res geſtas ſub qvatuor Monarchiis, nempe

BABYLONIORUM.	PERSARUM.	GRÆCORUM.	ROMANORUM.
qvæ & Aſſyriorum, & Chaldæorum & Medorum dicitur. Duravit ab an. M. 1718. *qvo Nimrod cœp. uſq; ad an.* 3412. *qvo Darius Medus à Cyro victus & Babylon capta eſt.*	*qvæ duravit ab an. M.* 3412. *qvo Darius Medus à Cyro victus eſt, uſq; ad an. M.* 3619. *qvo Darius Codomannus ultimus Perſarum Rex tertium ab Alexandro M. victus eſt.*	*qvæ duravit ab an. M.* 3619. *qvo Darius Codomannus tertium ab Alexandro M. victus eſt, uſq; ad an. M.* 3920. *in qvem interitus Cleopatræ ultimæ Ægypti Reginæ incidit.*	*qvæ duravit ab an. M.* 3920. *qvo Cleopatra ab Auguſto victa periit, uſq; ad an. M.* 5606. *qvi eſt præſens annus Æ. C. vulg.* 1657.
1718. *Nimrod cœpit.*	3412. *Cyrus victo Dario Medo Babylonem occupavit.*	3619. *Alex. M. Darium Codomannum tertio prælio ab Arbela ſuperavit;*	3920. *Translatio tituli Monarchiæ à Græcis ad Romanos ſub Auguſto.*
3412. *Darius Medus victus eſt à Cyro.*	3619. *Darius Codoman. tertium ab Alexand. M. victus eſt.*	3920. *Cleopatra ab Auguſto victa periit.*	5606. *præſens Mundi annus.*
Tertium Hiſt. univerſ. intervallum, complectens res geſtas ſub prima Monarchia ſeu annos 1694.	*Qvartum Hiſt. univerſ. intervallum, complectens res geſtas ſub ſecunda Monarchia ſeu annos* 207.	*Qvintum Hiſt. univerſ. intervallum, complectens res geſtas ſub tertia Monarchia ſeu annos* 301.	*Sextum Hiſt. univerſ. intervallum, complectens res geſtas ſub qvarta Monarchia ſeu annos* 1686.

Primus intervallum:			1657.
II.	-	-	61.
III.	-	-	1694.
IV.	-	-	207.
V.	-	-	301.
VI.	-	-	1686.

Annus Mundi præſens 5606. *qvi eſt annus Æ. C. vulgaris* 1657. *à vero autem tempore nativitatis Chriſti* 1659.

(**)

Nimrod,
idem atqve Belus, cœpit An. M. 1718.
regnavit annos 59.

Ninus
filius Beli ſive Nimrodi: cœpit A. 1777.
regnavit annos 52.

Semiramis
cœpit poſt mortem mariti An. 1829.
regnavit annos 42.

Ninyas.
qvi & Zameis, Nini & Semiramidis filius, cœpit An 1871.
regnavit annos 39. usqve ad An. M. 1910.
qvo cœpit Arius

Intervallum Annorum 1167. à morte Ninyæ usqve ad interitum
Sardanapali ſeu Annum 3077.
qvo
diviſa hac Monarchia

1. Arbaces *occupavit* REGNUM MEDORUM *cum Præfectura Perſiæ*	1. Belochus *ſive Beleſus occupavit* REGNUM ASSYRIORUM *cum Præfectura Babyloniæ*	
2. Mandanes	2. — —	
3. Soſarmus	3. Phul	
4. Artycas	4. Tiglath-Pileſer *ſive Tiglath-Phul-Aſar.*	1. Nabonaſſar qvo duce Babylonii ab Aſſyriis defecerunt, novum fundavit. REGNUM BABYLONIÆ Anno M. 3203.
	5. Jareb	
	6. Sargon	
	7. Salmanaſſar	2. Naſſius
	8. Sennacherib	3. Chinzerus & Porus
5. Arbianes	9. Aſſarhaddon Finis regni Aſſyriaci	4. Dulilæus
		5. Merodach ſeu Mardokempad, qvi victo Aſſaraddone Aſſyrios Babyloniis ſubjecit
6. Arſæus		6. Arkeanos
		7. Belithus
		8. Aporonadicus
		9. Herigebalus
7. Artynes		10. Naſnoemondacus
		11. Jeraedin
		12. Saosducinus
8. Aſtybares		13. Kiniladachus
9. Aſtyages — cœpit A. M. 3355.		14. Nabopollaſſar
		15. Nabuchodonoſor
—		16. Evilmerodach
—	Cyrus, qvo duce Perſæ à Medis defecerunt fundavit REGNUM PERSICUM A. M. 3391.	17. Nerigloſoorer
—		18. Laboroſoardach ſeu Belzazar.
—		19. Darius Medus victus à Cyro primo Perſarum Rege A. M. 3412.
Victus eſt à Cyro A. M. 3399. Finis Regni Medorum.		Finis Regni Babylonici & ſimul primæ Monarchiæ.

(*)
HISTORIA UNIVERSALIS
reſpectu qvatuor Monarchiarum dividitur
in
ANTEMONARCHICAM
qvæ complectitur res geſtas à creatione Mundi usqve ad initium primæ Monarchiæ, & dividitur
in

Antediluvianam,	Poſtdiluvianam,
qvæ pertingit à creatione Mundi usqve ad an. 1657. qvo cœpit diluvium.	*qvæ pertingit à diluvio usq; ad an. M. 1718. in qvem Babylonici Imperii ſive primæ Monarchiæ initium incidit.*
1. *primus Mundi an.* 1657. *Diluvium.*	1657. *Diluvium;* 1718. *Principium regni Nimrodi ſeu primæ Monarchiæ in Babylonia.*
Primum Hiſt. univerſ. intervallum, complectens hiſtoriam Antemonarchicam antediluvianam, ſeu annos integros 1656.	*Secundum Hiſt. univerſ. intervallum, complectens hiſtoriam Antemonarchicam poſtdiluvianam, ſeu annos 61.*

ET
MONARCHICAM,
qvæ complectitur res geſtas ſub qvatuor Moonarchiis, nempe

Babyloniorum.	Perſarum.	Græcorum.	Romanorum.
qvæ & Aſſyriorum, & Chaldæorum & Medorum dicitur. Duravit ab an. M. 1718. qvo Nimrod cœp. usq; ad an. 3412. qvo Darius Medus à Cyro victus & Babylon capta eſt.	*qvæ duravit ab an. M. 3412. qvo Darius Medus à Cyro victus eſt, usq; ad an. M. 3619. qvo Darius Codomanus ultimus Perſarum Rex tertium ab Alexandro M. victus eſt.*	*qvæ duravit ab an. M. 3619. qvo Darius Codomannus tertium ab Alexandro M. victus eſt, usq; ad an. M. 3920. in qvem interitus Cleopatræ ultima Ægypti Reginæ incidit.*	*qvæ duravit ab an. M. 3920. qvo Cleopatra ab Auguſto victa periit, usq; ad an. M. 5606. qvi eſt præſens annus Æ. C. vulg. 1657.*
1718. *Nimrod cœpit.*	3412. *Cyrus victo Dario Medo Babylonem occupavit.*	3619. *Alex. M. Darium Codomannum tertio prælio ab Arbela ſuperavit;*	3920. *Translatio tituli Monarchiæ à Græcis ad Romanos ſub Auguſto.*
3412. *Darius Medus victus eſt à Cyro.*	3619. *Darius Codoman. tertium ab Alexand. M. victus eſt.*	3920. *Cleopatra ab Auguſto victa periit.*	5606. *præſens Mundi annus.*
Tertium Hiſt. univerſ. intervallum, complectens res geſtas ſub prima Monarchia ſeu annos 1694.	*Qvartum Hiſt. univerſ. intervallum, complectens res geſtas ſub ſecunda Monarchia ſeu annos 207.*	*Qvintum Hiſt. univerſ. intervallum, complectens res geſtas ſub tertia Monarchia ſeu annos 301.*	*Sextum Hiſt. univerſ. intervallum, complectens res geſtas ſub qvarta Monarchia ſeu annos 1686.*

Primus intervallum:			1657.
II.	-	-	61.
III.	-	-	1694.
IV.	-	-	207.
V.	-	-	301.
VI.	-	-	1686.

Annus Mundi præſens 5606. qvi eſt annus Æ. C. vulgaris 1657. à vero autem tempore nativitatis Chriſti 1659.

(**)

Nimrod,
idem atqve Belus, cœpit An. M. 1718.
regnavit annos 59.

Ninus
filius Beli ſive Nimrodi: cœpit A. 1777.
regnavit annos 52.

Semiramis
cœpit poſt mortem mariti An. 1829.
regnavit annos 42.

Ninyas,
qvi & Zameis, Nini & Semiramidis filius, cœpit An 1871.
regnavit annos 39. usqve ad An. M. 1910.
qvo cœpit Arius

Intervallum Annorum 1167. à morte Ninyæ usqve ad interitum
Sardanapali ſeu Annum 3077.
qvo
diviſa hac Monarchia

1. Arbaces *occupavit* REGNUM MEDORUM *cum Præfectura Perſiæ*	1. Belochus *ſive Beleſus occupavit* REGNUM ASSYRIORUM *cum Præfectura Babyloniæ*	
2. Mandanes	2. — —	
3. Soſarmus	3. Phul	
4. Artycas	4. Tiglath-Pileſer *ſive Tiglath-Phul-Aſar.*	1. Nabonaſſar qvo duce Babylonii ab Aſſyriis defecerunt, novum fundavit, REGNUM BABYLONIÆ Anno M. 3203.
	5. Jareb	
	6. Sargon	
	7. Salmanaſſar	2. Nasſius
	8. Sennacherib	3. Chinzerus & Porus
5. Arbianes	9. Aſſarhaddon	4. Dulilæus
	Finis regni Aſſyriaci	5. Merodach ſeu Mardokempad, qvi victo Aſſaraddone Aſſyrios Babyloniis ſubjecit
6. Arſæus		6. Arkeahos
		7. Belithus
		8. Aporonadicus
		9. Herigebalus
7. Artynes		10. Naſingemondacus
		11. Jeraedin
		12. Saosducinus
8. Aſtybares		13. Kiniladachus
9. Aſtyages		14. Nabopollaſſar
— cœpit A. M. 3355.		15. Nabuchodonoſor
—		16. Evilmerodach
—	Cyrus,	17. Nerigloſooror
—	qvo duce Perſæ à Medis defecerunt fundavit	18. Laboroſoardachſeu Belzazar.
—	REGNUM PERSICUM A. M. 3391.	19. Darius Medus
Victus eſt à Cyro A. M. 3399. Finis Regni Medorum.		victus à Cyro primo Perſarum Rege A. M. 3412.
		Finis Regni Babylonici & ſimul primæ Monarchiæ.

(***)

Primo opinio:

Noach

Sem — *Cham* — *Japhet*

Cham
Chus
I. Nimrod, idem atqve Belus, fundator primæ Monarchiæ.
II. Ninus — *III. Semiramis;*
filius Nimrodi, ſive Beli. | *uxor Nini, poſt cujus mortem regnavit.*
IV. Ninyas, qvi & Zameis dicitur, filius Nini & Semiramidis, regnavit poſt matrem, & usqve ad primam primæ Monarchiæ diviſionem viginti octo habuit ſucceſſores; quorum primus Arius, ultimus autem Sardanapalus, qvi periit A. M. 3077.

Hanc opinionem, cui ipſe accedo, probant & defendunt Bened. Perer. Comment. in Geneſ. cap. 10. Sam. Bochart. Geograph. ſacr. part. 1. lib. 4. cap. 12. & 14. Petav. Ration. temp. part. 1. lib. 1. cap. 2. Voſſ. de Idololatr. lib. 1. cap. 24. & lib. 2. c. 64. & Chriſtoph. Helvic. in Synopſ. Hiſtor. univerſalis.

Scundo opinio:

Noach

Sem — *Cham* — *Japhet*

Cham
Chus
I. Nimrod.
II. Belus
III. Ninus — *IV. Semiramis.*
V. Ninyas ſive Zameis.

Hanc opinionem ſeqvuntur Joan. Sleidan. de quat. ſum. Imp. lib. 1. §. 8. 9. 10. & 11. & Beroſus ſuppoſititius Annii Viterbienſis lib. 5.

Tertia opinio:

Noach

Sem — *Cham* — *Japhet*

Cham
I. Chus
II. Nimrod, idem atq; Ninus — *III. Semiramis, uxor Nimrodi ſive Nini*
II. Ninyas.

Hanc opinionem tuentur Auctor Chronici Alexandrini: Ger. Mercator in Chronolog. & Wilhelm. Langius de Annis Chriſti lib. 2. c. 5.

Qvarta opinio:

Noach

Sem — *Cham* — *Japhet*

Sem
II. Aſſur, idẽ atq; Ninus — *III. Semiramis*
IV. Ninyas

Cham
Chus
Nimrod

Hanc opinionem propugnant Suidas v. Ἀσσύριοι & Joſeph. Scalig. in Notis ad fragmenta vet. Græc. operi de Emendat. temp. ſubjuncta.

Qvinta opinio:

Noah

Sem — *Cham* — *Japhet*

Sem
II. Aſur idem atq; Belus
III. Ninus — *IV. Semiramis*
V. Niuyas

Cham
Chus
I. Nimrod

Hanc opinionem protegit Chriſt. Matthiæ in Theatro hiſtorico quat. Monarch. ubi agitur de perſona & ortu Nini.

CAP.

CAP. V.

De ſeculo ante Æ. C. XXII. in qvod ædificatio turris Babel & confuſio linguæ primitivæ incidit.

SUb finem ſeculi ante Æ. C. XXII. cum annus à creatione Mundi 1757. à diluvio autem centeſimus primus ageretur, contigit mirabilis illa linguæ primitivæ confuſio, qvæ ædificationem turris Babel famoſam reddidit. Qvæ qvidem ſupputatio temporum deſumpta eſt ex Geneſ. cap. 11. verſ. 10. 12. 14. & 16. ubi diſertis verbis traditur, *biennio poſt diluvium*, h. e. ut doctiſſimi hujus & ſuperioris ævi Chronologi interpretantur, ſecundo ab initio diluvii anno; nempe A. M. 1658. ex Semo Arphaxadum, ex hoc autem triginta qvinqve annis poſt Salah, & porro ex hoc triginta poſt annis Heberum, & ex hoc deniqve poſt triginta qvatuor annos Phalegum ſive Pelegum natum fuiſſe, ut clarius apparet ex ſubjuncto ſchemate:

Arphaxad ex Semo natus eſt an. M. 1658. currente:
Arphaxad Selam genuit anno ætatis 35. impleto
Sela Heberum genuit anno ætatis 30. impleto
Heberus Phalegum genuit anno ætatis 34. impleto

A. M. 1757.

Natus igitur eſt Phalegus an. 1757. cum jam cœpiſſet annus à diluvio centeſimus primus, nec minus certo conſtat, Phalegi nomen à Patre ipſi impoſitum fuiſſe, qvoniam in ejus tempora diſperſio gentium in ædificatione turris Babel & diviſio orbis terrarum incidit. Hoc enim expreſſe docet Scriptura ſacra Geneſ. cap. 10. v. 25. his verbis: ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ h. e. ſec. verſ. vulg. *Natiqve ſunt Heber filii duo: nomen uni Phaleg, eo qvod in diebus ejus diviſa ſit terra.* Cæterum qvo ſenſu hic vox בימיו h. e. *in diebus ejus* accipienda ſit, non æqve apud omnes in confeſſo eſt. (1) Auctor enim סדר עולם רבא h. e. *Seder Olam Rabba* ſeu Chronologiæ Hebræorum majoris, aſſerit diſperſionem gentium contigiſſe circa mortem Phalegi, idqve probare annititur, enumeratione filiorum Jectanis fratris Phalegi, qvæ Geneſeos capiti decimo inſerta, hiſtoriam ædificationis turris Babel capite 11. comprehenſam antecedit. Ipſa Chronologi verba, ut ea Hebraicarum literarum peritiſſimus Vir Gilbertus Genebrardus latine tranſtulit, hæc ſunt: *Heber, ut ſcriptum reliqvit R. Joſe, magnus fuit Propheta, qvoniam afflatu Spiritus ſancti filium ſuum Phaleg nominavit. Nam ſcribitur; Qvia diebus ejus diviſa eſt terra. Non qvidem dierum vitæ ejus initio. Nam certe Jectan frater ejus natu erat minor, qvi tamen tredecim cognationes ſive ſtirpes & familiarum capita, qva in hanc venerunt diviſionem, procreavit. Non in medio: nam id minime occultaſſet Moſaica Geneſis hiſtoria, ſed indicaſſet. Qvod ergo ait diebus ejus diviſam fuiſſe terram, ad finem dierum & vitæ ipſius pertinet.* Hæc Chronologus ille Hebræus. Unde ſeqvitur Heberum filio ſuo Phalego nomen פלג prophetico ſpiritu ducentis triginta novem annis ante diviſionem orbis terrarum impoſuiſſe & confuſionem linguæ primitivæ trecenteſimo trigeſimo nono anno à diluvio contigiſſe, cum jam Semiramis Nini uxor poſt mariti mortem Babyloniis & Aſſyriis imperaret. Qvam opinionem ſeqvitur ipſe Genebrardus Chronograph. lib. 1. pag. 32. 33. 34. & 40. ubi affirmat, linguarum confuſionem & diſperſionem gentium anno

(1) Buxtorfius in Bibliotheca ſua Rabbinica exiſtimat auctorem hujus Chronologiæ eſſe Rabbi Joſeu ben Chalpheta, qvi circa annum Chriſti 130. vixit & præceptor fuit R. Judæ Sancti, auctoris libri Miſchnajoth. Gilbertus autem Genebrardus Chronologum hunc floruiſſe credit circa annum Æ. C. milleſimum. Sane apud Hebræos hæc Chronologia tantæ autoritatis eſt, ut prope ad canonicos libros accedat & ab ipſo Eſdra magna ex parte conſcripta putetur, ut refert Nic. Abramus Sacrar. Qvæſtion. lib. 4. Qvid vero de his diverſis opinionibus judicandum ſit, ſuo loco indicabitur.

no ætatis Phalegi ultimo, Abrahami autem qvadrageſimo octavo accidiſſe, & Noam decem duntaxat annis tam magnæ rerum mutationi fuiſſe ſuperſtitem. Licet autem præter Genebrardum Judaicam illam vocis בימיו interpretationem etiam S. Joannes Chryſoſtomus, Nicolaus Lyranus & Alphonſus Toſtatus amplexi ſint, mihi tamen, qvod ſalva tantorum Virorum exiſtimatione dixerim, magis probatur, per *dies Phalegi*, tempus nativitatis ipſius ſignificari; qvippe cum hæc opinio, ſive rationibus, ſive teſtimoniis pugnandum ſit, primas obtineat. Auctoritati enim *Seder Olam Rabba* tam antiqvitatis, qvam eruditionis reſpectu ſine controverſia longe præferenda eſt auctoritas Flavii Joſephi, qvi antiqvit. Judaic. lib. 1. cap. 7. ſupra citatum Geneſeos locum ita paraphrazei: *Ἕβερος δὲ Ἰεκτὰν καὶ Φάλεγον ἐγέννησεν. ἐκλήθη δὲ Φάλεγος, ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἀποδασμὸν τῆς οἰκήσεως τίκτεται. Φαλὲκ γὰρ τὸν μερισμὸν Ἑβραῖοι καλοῦσιν*: h. e. *Heberus autem Juctan & Phalegum genuit. Qvorum alteri Phalegi nomen fuit impoſitum, qvia circa diviſionem habitationis terrarum natus eſt. Diſtributionem enim Hebræi Phalec nuncupant.* Qvod ſi qvis hic objiciat, Joſephum, ut pro interpretatione ſua nihil allegantem, audiendum non eſſe, ſed prævalere aſſertionem Auctoris *Seder Olam Rabba*, qvoniam ea non nude proponitur, ſed argumento ab enumeratione filiorum Jectanis deſumpto ſtabilitur, duplex in promptu reſponſum eſt. Horum primum eſt S. Auguſtini, qvi lib. 16. de Civit. Dei cap. 11. affirmat, primo qvidem Phalegum in ſacra Scriptura nominari, at longe tamen poſt fratrem ſuum Jectanem fuiſſe natum; nempe cum jam filii Jectanis numeroſas haberent familias & in linguas proprias dividi poſſent. Ipſa S. Auguſtini verba, qvæ maxime ad rem faciunt, hæc ſunt: *Dixerit aliqvis: Si in diebus Phalech filii Heber diviſa eſt terra per linguas, id eſt, homines, qvi tunc erant in terra, ex ejus nomine potius debuit appellari lingua illa, qvæ fuit omnibus ante communis. Sed intelligendum eſt, ipſum Heber propterea tale nomen impoſuiſſe filio ſuo, ut vocaretur Phalech, qvod interpretatur diviſio, qvia tunc ei natus eſt, qvando per linguas terra diviſa eſt, id eſt, ipſo tempore, ut hoc ſit qvod dictum eſt: In diebus ejus diviſa eſt terra.* Nec multo poſt: *Sane intelligendum eſt, qvando terra diviſa eſt, non ſolum jam natos fuiſſe cæteros filios filiorum Noæ, qvi commemorantur patres gentium, ſed etiam ejus ætatis fuiſſe, ut numeroſas familias haberent, qvæ dignæ fuiſſent nominibus gentium. Unde neqvaqvam putandum, qvod eo fuerint ordine geniti, qvo commemorantur leguntur. Alioqvin* (1) *duodecim filii Jectan, qvi erat filius alius Heber, frater Phalec, qvomodo potuerunt jam gentes facere, ſi poſt Phalec fratrem ſuum Jectan natus eſt, ſicut poſt eum commemoratus eſt: qvandoqvidem tempore, qvo natus eſt Phalec, diviſa eſt terra? Proinde intelligendum eſt, priorem qvidem Phalec nominatum, ſed longe poſt fratrem ſuum Jectan fuiſſe natum; cujus Jectan duodecim filii tam grandes jam familias haberent ut in linguas proprias dividi poſſent. Sic enim potuit prior commemorari, qvi erat ætate poſterior, qvemadmodum prius commemorati ſunt ex tribus filiis Noë procreati filii Japhet, qvi erat minimus eorum, deinde filii Cham, qvi erat medius, poſtremo filii Sem, qvi erat primus & maximus.* Hæc S. Auguſtinus. Videtur autem illi occaſionem & anſam hujus expoſitionis præbuiſſe locus Fl. Joſephi paulo ante à me citatus, qvippe ubi Jectan Phalego præponitur. Alterum reſponſum ad argumentum *Seder Olam Rabba* hoc eſt: Jectanis & filiorum ejus Geneſ. cap. 10. mentionem fieri *κατὰ πρόληψιν* ſive per anticipationem, nec qvenqvam eorum ante diſperſionem gentium natum fuiſſe, qvamvis ante hiſtoriam ædificationis turris Babel recenſeantur. Freqventiſſime enim in Scriptura ſacra hujusmodi occurrit anticipatio; ut ejusdem capitis decimi verſu 5. ubi de Japheti filiis & nepotibus dicitur, *ab iis diviſas eſſe regiones gentium, cuiqve ſecundum linguam ſuam.* Æqve enim perperam hinc concluderetur, ante ædificationem turris Babel, qvæ ſeqventi capite 11. narratur, aliàs linguas præter primitivam ſive Hebræam in uſu fuiſſe, qvam falſo (2) negaretur, Noam ſuperſtitem fuiſſe diſperſioni gentium, qvia de hac Geneſ. cap. 11. de morte autem Noæ capite 9 agitur. Plura, qvæ huc pertinent, &, ne nimia diſſertationis prolixitas faſtidium pariat, dedita opera à me prætermittuntur, videſis ipſe apud Bened. Pererium Comment. in Geneſ. cap.

(1) *Imo tredecim, Vid. Gen. c. 10. v. 26.*

(2) *Vid. Perer. præfat. lib. 16. Comment. in Gen. ubi Auctorem Hiſtoriæ Scholaſticæ hujusmodi Parachroniſmi arguit.*

cap. 10. verſ. 25. Franciſc. Jun. & Imman. Tremel. in Annotat. ad eund. locum, & Sam. Bochartum Geograph. ſacr. part. 1. qvæ *Phaleg* inſcribitur, lib. 1. cap. 1. & 10. & lib. 2. cap. 14. qvi omnes præter complures alios unanimi conſenſu multisqve egregiis rationibus probant, diſperſionem gentium non in poſtremum, ſed primum ætatis Phalegi annum incidiſſe. Conſule inſuper, ſi lubet, R. P. Dionyſ. Petav. Rationar. temp. part. 1. lib. 1. cap. 2. Jacob Salianum in Annal. Eccleſiaſt. Vet. Teſtam. & Nicol. Abrahamum Sacrar. Qvæſtion. lib. 4. qvi *Merops, ſive de diviſione Linguarum* inſcribitur: qvi licet in hoc à nobis diſſentiant, qvod diſperſionem gentium primo ætatis Phalegi anno contigiſſe negant, ſtrenue tamen pro noſtra pugnant opinione, dum diviſionem terrarum ultimo ætatis Phalegi anno non contigiſſe aſſerunt,

Cum igitur ſub Phalegi nativitatem, nempe A. M. 1757. Deus ædificatione II.
turris Babel irritatus, linguam, qvæ hactenus toti humano generi communis fuerat, confudiſſet, miraculoſa mutatione, ut præcedenti capite dictum eſt, in varias linguas transformaſſet, exinde primitiva, ut à derivativis dignoſceretur, peculiare ſortita nomen, & à familia Heberi, penes qvam una cum vero veri DEI cultu remanſerat, Hebræa appellata eſt. Teſtatur hoc S. Auguſtinus lib. 16. de Civit. Dei cap. 11. his verbis: *Qvamobrem ſicut lingua una cum eſſet omnium, non ideo filii peſtilentiæ defuerunt; nam & ante diluvium una erat lingua, & tamen omnes præter unam Noa juſti domum deleri diluvio meruerunt: ita qvando merito elatioris impietatis gentes linguarum diverſitate punitæ atqve diviſæ ſunt, & civitas impiorum confuſionis nomen accepit, hoc eſt, appellata eſt Babylon, non defuit domus Heber, ubi ea, qvæ antea fuit omnium, lingua remaneret. Unde ſicut ſupra memoravi, cum cœpiſſent enumerari filii Sem, qvi ſinguli gentes ſingulas procrearunt, primus eſt commemoratus Heber, cum ſit abnepos ipſius, hoc eſt, ab illo qvintus inveniatur exortus. Qvia ergo in ejus familia remanſit hæc lingua diviſis per alias linguas cæteris gentibus, qvæ lingua prius humano generi non immerito creditur fuiſſe communis, ideo deinceps Hebræa eſt nuncupata. Tunc enim opus erat eam diſtingui ab aliis linguis nomine proprio, ſicut aliæ qvoqve vocatæ ſunt nominibus propriis. Qvando autem erat una, nihil aliud qvam humana lingua vel humana locutio vocabatur, qva ſola univerſum genus humanum loqvebatur.* Hucusqve S. Auguſtinus. De numero autem linguarum, qvæ in diſturbatione ædificationis turris Babel ortæ fuerunt, magna olim fuit, & etiamnunc eſt controverſia. Etenim ſecundum Hebræorum ſententiam, de qva vide Genebrardum Chronograph. gener. lib. pag. 34. ortæ ſunt linguæ ſeptuaginta, qvia Geneſ. cap. 10. in Hebraico Pentateuchi textu ſeptuaginta gentium à Noa per tres ipſius filios Japhetum, Chamum & Semum oriundarum principes totidem recenſentur. Græci vero & Latini Patres ſecuti verſionem græcam, qvæ ſeptuaginta duobus Interpretibus attribuitur, ortas eſſe linguas credunt ſeptuaginta duas qvoniam in ea translatione græca numerus jam dictorum ſeptuaginta poſterorum Noæ duobus Kainan, altero qvidem (1) Semi, altero autem (2) Arphaxadi filio auctus reperitur, ita ut in univerſum ſeptuaginta duo familiarum à tribus Noæ filiis oriundarum principes ibi enumerentur. Qva de re extat apud Clement. Alexandrin. lib. 1. Stromat. pag. 338. edit. Pariſ. hoc inſigne teſtimonium: *Φαίνονται δὲ εἶναι καὶ κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον αἱ γενικαὶ διάλεκτοι δύο καὶ ἑβδομήκοντα, ὡς αἱ (3) ἡμέτεραι παραδιδοῦσι γραφαί:* h. e. *Videntur autem ex vera ratione linguæ, ſeu dialecti ut vocant, & ſermones generales eſſe ſeptuaginta dua, ut noſtræ tradunt ſcriptura.* Qvibus verbis refellit eodem loco opinionem (4) Euphori hiſtorici græci, qvi pro numero animarum, (5) qvæ ſecundum LXXII. Interpretum traditionem cum Jacobi in Ægyptum ingreſſæ ſunt, ſeptuaginta qvinqve linguas in diſperſione gentium ortas eſſe, memoriæ falſo prodidit. Ipſa Clementis verba hæc

ſunt

(1) *Verſ. 22.*
(2) *Verſ. 24.*
(3) *Intelligenda hic ſine dubio eſt LXXII Interpretum græca translatio.*
(4) *Diverſus hic eſt Euphorus à celeberrimo Hiſtorico Ephoro Cumano, Iſocratis diſcipulo, qui ſeculi qvarti ante Æ. C. priori parte dimidii floruit. Vid. Voſſ. de Hiſt. gr. lib. 1. cap. 7.*
(5) *De numero & nominibus eorum, qui cum Jacobo Ægyptum ingreſſi ſunt, vide prolixe ac docte diſſerentem R. P. Bened. Pererium Comment. in Geneſ. c. 46.*

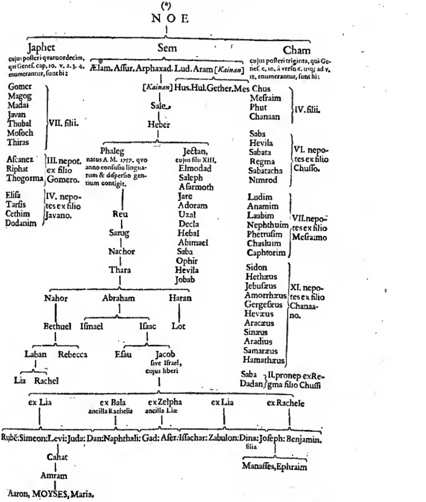
ſunt: Εὔφορος δὲ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἱστορικῶν, καὶ ἔθνη καὶ γλώσσας πέντε καὶ ἑβδομήκοντα λέγουσιν εἶναι ἐπακούσαντες τῆς φωνῆς Μωσέως λεγούσης· ἦσαν δὲ πᾶσαι αἱ ἐξ Ἰακὼβ πέντε καὶ ἑβδομήκοντα αἱ εἰς Αἴγυπτον κατελθοῦσαι. h. e. *Euphorus autem & alii multi hiſtorici, & gentes & linguas dicunt ſeptuaginta qvinqve, cum audiſſent vocem Moyſis dicentis. Erant autem omnes animæ ex Jacob ſeptuaginta qvinqve, quæ deſcenderunt in Ægyptum.* Ut autem hæc Euphori opinio à Clemente merito rejicitur, ſic neqve audiendus eſt (1) Pacianus Epiſcopus Barcinonenſis, qvi Epiſtola ſecunda contra Novatianos ex confuſione Babylonica *centum & viginti* linguas natas fuiſſe aſſerit. Ego vero qvam maxime probo ſententiam doctisſimi Pererii, qvi recte pronunciat, numerum linguarum, qvæ tum temporis ortæ ſunt, non poſſe certo aliqvo numero definiri. Vide, ſi lubet, ipſum Comment. in Geneſ. lib. 16. ubi hiſtoriam ædificationis turris Babel & confuſionis linguæ primitivæ decem eruditisſimis explanat diſputationibus. Conſule etiam V. Cl. Samuelem Bochartum, qvi idem argumentum Geograph. ſacr. part. 1. lib. 1. cap. 15. more ſuo, hoc eſt, accuratisſima ſoliditate pertractat, & æqve ac Pererius de linguarum illarum numero ἐπέχει.

(1) *De hoc Paciano vide S. Hieronymum lib. de Script. Eccleſiaſt. c. 106. Epiſtolæ ejus tres contra Novatianos, qvarum ſecunda hic citatur, extant in Bibliotheca SS. Patrum una cum aliis nonnullis ejusdem opuſculis, de qvibus ſuo loco à nobis agetur.*

III. Cæterum ut cum S. Auguſtino perſuaſiſſimum habeo, in familia Heberi primitivam linguam & veram religionem permanſiſſe, itidem minime dubito, qvin conſervationem qvoqve literarum primitivarum, de qvibus ſupra cap. 2. §. 4 5. & 6. egi, eidem familiæ debeamus. Hæ enim literæ, qvæ ab Hebero, qvi in confuſione linguarum eas retinuit, *Hebrææ* denominatæ ſunt, per Phalegum ejusqve poſteros ad Moyſen, & inde porro usqve ad noſtram ætatem pervenere ſtudio potiſſimum & opera Eſræ & Maſoretharum, ut jam memorato loco prolixius à me expoſitum eſt. Ab Heberi igitur pia per Phalegum oriunda familia, qvæ à diſperſione gentium usqve ad migrationem Tharæ patris Abrahami, de qva Geneſ. cap. 11. v. 31. agitur, in Chaldæa regione Babyloniæ ſubſtitit, Chaldæi primum & Aſſyrii, deinde vero Phœnices & Ægyptii literarum uſum & ſcribendi rationem mutuati ſunt. A Phœnicibus porro ad Græcos, à Græcis ad Romanos, à Romanis deniqve ad Hiſpanos, Gallos, Britannos, Germanos aliasqve trans Alpes ſeptentrionem verſus ſitas nationes utiliſſimum literarum inventum, qvanqvam longinqvitate temporis valde mutatum, tranſiit. Qva de re cum ad Cadmi Phœnicii tempora perventum fuerit, accuratius diſſeram, &, qvam nunc paucis indicavi opinionem meam de migratione literarum, uberius declarabo. Interim vide ſummi Herois Joſephi Scaligeri animadverſiones Euſebianas ad num. M DC XVII. ubi agit de Cadmeis & Jonicis literis: ut & ejusdem duas pereruditas epiſtolas ad Thomſonem & Stephanum Ubertum, in qvibus de Chananæarum literarum figura diſſerit. Conſule inſuper Clariſſimos Viros Hermann. Hugonem lib. de prima ſcribendi origine ſive de literarum antiqvitate: Gerard. Joann. Voſſium de arte Grammat. lib. 1. cap. 9. 10. 11. & Samuel. Bochartum Geograph. ſacr. part. 2. lib. 1. cap. 20. ubi Græcos accepiſſe literas à Phœnicibus & Cadmo recte aſſerit, & Samaritani ſeu Phœnicii Alphabethi cum Alphabetho Hebraico & Græco collationem ſingulari diagrammate exhibet. Qvod ſupereſt, qvo clariora reddantur, qvæ de Phalegi nativitate & linguarum ex confuſione linguæ primitivæ ortarum numero ſuperius tradita ſunt, haud abs re fore arbitror, ſi poſtdiluvianorum Patriarcharum διαδοχὴν à Semo usqve ad Moyſen, una cum poſteritate Japheti & Chami, qvæ Geneſ. cap. 10. memoratur, Genealogica repræſentatam tabula (2) hic inſeruero. Qvandoqvidem autem in Hebraicis nominibus propriis latina Scriptura exprimendis maxima varietas eſt & diſcrepantia, dum qvæqve natio authenticam Hebrææ linguæ pronunciationem ad vernaculæ linguæ ſcripturam accommodat, conſilium mihi eſt, veterem & vulgatam ſeqvi Latinam verſionem; qva ſi qvis contentus eſſe nolit, ipſum adeat Hebraicum textum, aut, ſi ſanctæ linguæ imperitus ſit, doctiſſimorum Virorum Xantis Pagnini Lucenſis, Bened. Ariæ Montani Hiſpalenſis,

(2) *En tibi illam ſub aſteriſci ſigno è regione collocatam.* (*)

(*)

(*)
NOE
Japhet
cujus poſteri quatuordecim, qui Geneſ. cap. 10. v. 2. 3. 4. enumerantur, ſunt hi:
Gomer
Magog
Madai
Javan
Thubal
Moſoch
Thiras
VII. filii.
Aſcanez
Riphat
Thogorma
III. nepot. ex filio Gomero.
Eliſa
Tarſis
Cethim
Dodanim
IV. nepotes ex filio Javano.
Sem
Ælam. Aſſur. Arphaxad. Lud. Aram [Kainan]
[Kainan] Hus. Hul. Gether. Mes
Sale
Heber
Phaleg
natus A. M. 1757. quo anno confuſio linguarum & diſperſio gentium contigit.
Reu
Sarug
Nachor
Thara
Jectan,
cujus filii XIII,
Elmodad
Saleph
Aſarmoth
Jare
Adoram
Uzal
Decla
Hebal
Abimael
Saba
Ophir
Hevila
Jobab
Nahor
Abraham
Haran
Bethuel
Iſmael
Iſaac
Lot
Laban
Rebecca
Eſau
Jacob
ſive Iſrael, cujus liberi
Lia
Rachel
ex Lia
ex Bala
ancilla Rachelis
ex Zelpha
ancilla Liæ
ex Lia
ex Rachele
Rubē: Simeon: Levi: Juda: Dan: Naphthali: Gad: Aſer: Iſſachar: Zabulon: Dina: Joſeph: Benjamin.
filia
Cahat
Amram
Aaron, MOYSES, Maria,
Manaſſes, Ephraim
Cham
cujus poſteri triginta, qui Geneſ. c. 10. à verſu 6. usq; ad v. 18. enumerantur, ſunt hi:
Chus
Meſraim
Phut
Chanaan
IV. filii.
Saba
Hevila
Sabata
Regma
Sabatacha
Nimrod
VI. nepotes ex filio Chuſſo.
Ludim
Anamim
Laabim
Nephthuim
Phetruſim
Chasluim
Caphtorim
VII. nepotes ex filio Meſraimo
Sidon
Hethæus
Jebuſæus
Amorrhæus
Gergeſæus
Hevæus
Aracæus
Sinæus
Aradius
Samaræus
Hamathæus
XI. nepotes ex filio Chanaano.
Saba
Dadan
II. pronep ex Regma filio Chuſſi

Imma-

Immanuelis Tremellii & Franciſci Junii translationes latinas, ad Hebraicum idioma proxime accedentes, conſulat.

IV. Eodem ſeculo ante Æ. C. XXII. floruit *Zoroaſtres* Bactrianorum Rex, qvem ad differentiam aliorum, qvi idem habuere nomen *primum* ſive *antiqviſſimum* licet appellare. Ab Arnobio ſaoe lib. 1. adverſus Gentes & Ammian. Marcellin. lib. 23. ſimili diſtinctione *Bactrianus* cognominatur; nempe ut à Zoroaſtre *Perſomeda* & Zoroaſtre *Proconneſio*, qvorum prior ſeculo ante Æ. C. XVII. poſterior autem ſeculo ante eandem Æram ſexto floruit, diverſus appareat. Eſt autem ἡ Βακτρία ſive Βακτριανὴ Aſiæ majoris regio ad Oxum fluvium, qvi haud procul ab Indi fontibus ortus, modico flexu ex meridie in occidentem verſus, plures adit populos, donec in mare Caſpium ſive Hyrcanum erumpat. Caput regionis *Bactra* olim fuere, cujus urbis ſitum Strabo Geograph. lib. 11. pag. 516. edit. Pariſ. Caſaub. ita deſcribit: Πόλεις δ' εἶχον οἱ Βακτριανοὶ τά τε Βάκτρα, ἥνπερ καὶ Ζαριάσπαν καλοῦσιν ἣν διαῤῥεῖ ὁμώνυμος ποταμὸς ἐμβάλλων εἰς τὸν Ὦξον, καὶ Δάραψαν, καὶ ἄλλας πλείους. h. e. *Urbes habuerunt Bactriani Bactra, (qvæ & Zoriaſpa dicitur, eamqve fluvius ejusdem nominis perfluit, in Oxum ſe evolvens) Darapſam & alias plures.* De iisdem Bactrianis, eorumqve metropoli & antiqva potentia inſignis etiam extat locus apud Ammian. Marcellinum. lib. 23. *Proximos*, inqvit, *Margianis limites poſſident Bactriani, natio ante hac bellatrix & potentiſſima, Perſisqve ſemper infeſta, antequam circumſitos populos omnes ad ditionem gentilitatemqve traherent nominis ſui, qvam rexere veteribus ſeculis etiam Arſaci formidabiles Reges. Ejus pleraqve partes, ita ut Margiana, procul à littoribus ſunt diſparata, ſed humi gignentium fertiles, & pecus, qvod illic per campeſtria loca veſcitur & montana, membris eſt magnis compactum & validis: ut indicio ſunt cameli à Mithridate exinde perducti, & primum in obſidione Cyzicena Romanis viſi. Gentes iisdem Bactrianis obediunt plures, qvæ arva plana arant, & ad Italiæ ſpeciem crebris fluminibus inundantur, è qvibus Artamis & Zariaſpes ante ſibi conſociati, itidemqve Ochus & Orgomanes juncti convenis aqvis, augent immania Oxi fluenta. Sunt & hic civitates, qvas omnes diverſi perſtringunt, his cedentes ut melioribus Gathra & Charte, & Alicodra, & Aſtacia, & Menapila, & Bactra ipſa, unde regnum & vocabulum nationis eſt inſtitutum, ſub imis montium pedibus, qvos appellant Sogdios. Inter qvos amnes duo fluunt navium capaciſſimi Araxates & Dymas, qvi per juga vallesqve præcipites in campeſtrem planiciem decurrentes, Oxiam nomine paludem efficiunt longe lateqve diffuſam.* Hujus igitur tam potentis populi, cui, teſte Strabone, etiam Sogdiani inter Oxum & Jaxartem fluvios habitantes, paruerunt, Rex fuit *Zoroaſtres* ille *primus* ſive *antiqviſſimus*, qvi, ut veterum ſcriptorum probatiſſimi qviqve memoriæ prodiderunt, Nino Aſſyriorum Regi fuit σύγχρονος ſive contemporaneus. Præclarum inprimis hac de re extat teſtimonium apud Euſebium lib. 10. de Præparat. Evangel. his verbis: Νῖνον τὸν Ἀσσύριον πρῶτον φασὶν ἁπάσης τῆς Ἀσίας πλὴν Ἰνδῶν κεκρατηκέναι, οὗ Νῖνος ἐπώνυμος πόλις, ἣ Νινευὶ παρ' Ἑβραίοις ὠνόμασται· καθ' ὃν Ζωροάστρης ὁ μάγος Βακτρίων ἐβασίλευσε. h. e. *Ninum Aſſyrium primum ajunt toti Aſiæ, India ſolum excepta, regnaſſe: à cujus nomine civitas Ninus appellata eſt, qvam Judæi Niniven dicunt. Ejusdem tempore Zoroaſtres magus apud Bactrianos regnabat.* Neqve vero Nini temporibus Zoroaſtres tantum vixit, verum etiam graviſſimum cum eo bellum gerere coactus eſt, in qvo victoriam pariter & vitam perdidit. Prolixe olim illud bellum, ut & reliqvas res geſtas Zoroaſtris Bactriani diſcripſerat *Cteſias Cnidius* libro primo deperditæ hiſtoriæ Aſſyriacæ & Perſicæ, ut teſtatur Arnobius lib. 1. adverſus gentes his verbis: *Age nunc veniat qvis ſuper igneam Zonam magus interiore ab orbe Zoroaſtres, Hermippo ut aſſentiamur autori. Bactrianus & ille conveniat, cujus Cteſias res geſtas hiſtoriarum exponit in primo.* Ex eodem Cteſiæ libro primo ſine dubio deſumptum eſt, qvod idem Arnobius non multo ante jam citatum locum refert, *inter Aſſyrios & Bactrianos Nino qvondam Zoroaſtreqve ductoribus non tantum ferro & viribus, verum etiam magicis & Chaldæorum reconditis diſciplinis dimicatum fuiſſe.* Cteſiam in narratione hujus belli ſeqvitur qvidem etiam Diodorus Siculus

Bibiloth.

Biblioth. Hiſtor. lib. I. ita tamen, ut ab Arnobio non mediocriter diſſentire videatur, dum Bactrianum Zoroaſtrem mutato nomine *Oxyartem* nuncupat. Qvæ diſcrepantia nullo negotio tolli poteſt, ſi dicamus, utrumqve uni eidem Regi fuiſſe nomen, *Oxyartis* qvidem inde à nativitate *Zoroaſtris* autem, ex qvo Aſtrologiæ ſtudio inclaruit. Sic enim idem eſt apud Danielem *Balzazar*, qvi à genuino Beroſo & Abydeno in fragmentis veterum Græcorum Hiſtoricorum, à Joſepho Scaligero collectis & operi de Emend. temp. ſubjunctis, Λαβοροσοάρχοδος & Λαβασσοάρασκος vocatur. Sic etiam *Darius Medus*, ultimus Perſicæ Monarchiæ Rex, cujus itidem in Prophetia Danielis mentio fit, à jam citatis hiſtoricis profanis Ναβόννηδος & Ναβαννίδοχος, ab Herodoto autem lib. I cap. 74. & 77. Λαβύνητος dicitur. Qvod ſi qvis hac conciliatione contentus eſſe nolit, ſed nihilominus Diodori Siculi autoritate fretus, Zoroaſtrem ab Oxyarte diverſum eſſe contendat, huic præter ſupra citatum Arnobii teſtimonium, qvod ex Cteſia deſumptum eſſe certo conſtat, propugnatorem ſententiæ noſtræ oppono *Trogum Pompejum*, hiſtoricum & ætate, & fide, ſi non præferendum Diodoro, at certe comparandum. In hujus enim à Juſtino concinnata epitome lib. I. cap. I. bellum Nini cum Bactrianorum Rege Zoroaſtre ſic commemoratur: *Poſtremum Nino bellum cum Zoroaſtre Rege Bactrianorum fuit, qvi primus dicitur artes magicas inveniſſe, & mundi principia ſiderumqve motus diligentisſime ſpectaſſe. Hoc occiſo & ipſe deceſſit, relicto adhuc impubere filio Ninya & uxore Semiramide.* Hæc ex Trogo Pompejo Juſtinus. Unde ſatis clare, ut opinor, apparet, *Zoroaſtrem* eundem eſſe, qvi à Diodoro *Oxyartes* appellatur; qvippe cum Ninus cum uno duntaxat Bactrianorum Rege bellum geſſerit. Notandum etiam hoc loco eſt, ultimum bellorum Nini Bactrianum fuiſſe, occiſoqve Zoroaſtre & Ninum deceſſiſſe. Hinc enim recte colligitur, ſi de tempore obitus Nini aliqvid certi ſtatui poſſit, conſeqventer etiam ætati Zoroaſtris certum characterem Chronologicum aſſignari poſſe. Hactenus de ætate Zoroaſtris Bactriani: at nunc dicendum mihi eſt, qva de cauſa is Hiſtoriæ literariæ à me inſeratur. Ea autem ſecundum jam citatam Juſtini ex Trogo Pompejo traditionem triplex eſt; nempe *prima magicarum artium inventio, inqviſitio in principia rerum* & Aſtronomiæ ſtudium ſive *motus ſiderum contemplatio.* Et per magicas qvidem artes hic non intelligitur illa à natura & arte proficiſcens magia, qvæ apud Perſas olim præcipue in uſu fuit & Philoſophiæ reſpondit Græcorum, ut aliàs prolixius narrabitur; ſed ſignificantur incantationes, divinationes & præſtigiæ diabolicæ, qvæ γοητείας nomine generatim comprehenduntur. Tales enim fuerunt *recondita* illæ *diſciplinæ* ſive ἀπόῤῥητοι ἱερουργίαι, qvibus teſte Arnobio Zoroaſtres contra Ninum dimicavit, qvæ tamen ipſi obfuerunt magis, qvam profuerunt, ut recte notat S. Auguſtinus de Civit. Dei lib. 21. cap. 14. his verbis: *Solum, qvando natus eſt, (1) ferunt riſiſſe Zoroaſtrem, nec ei boni aliqvid monſtroſus ille riſus portendit. Nam magicarum artium fuiſſe perhibetur inventor, qvæ qvidem illi nec ad præſentis vitæ vanam felicitatem contra ſuos inimicos prodeſſe potuerunt. At Nino qvippe Rege Aſſyriorum, cum eſſet ipſe Bactrianorum Rex, bello ſuperatus eſt.* Hæc S. Auguſtinus. Dum itaqve Euſebius ſupra citato loco Zoroaſtrem (2) μάγον cognominat, ſumpto in malam partem mediæ ſignificationis vocabulo, γόητα ipſum & δαιμονολάτρην fuiſſe innuit. Cæterum qvod ad primam vetitæ Magiæ inventionem attinet, ea qvidem à Trogo Pompejo, S. Auguſtino, Paulo Oroſio & compluribus aliis probatisſimis ſcriptoribus *Bactriano Zoroaſtri* adſcribitur; qvo reſpectu etiam is à Sixto Senenſi Biblioth. Sanctæ lib. 2. *primus Magiæ ſeu Philoſophiæ Theoretica corruptor* appellatur: alii autem Magiæ vetitæ originem multo altius repetunt, qvippe qvi freti auctoritate ſuppoſititii libri Henochi, Angelum qvendam nomine Φαρμαρὸν antediluvianos homines Φαρμακείας, ἐπαοιδίας καὶ ἐπαοιδῶν λυτήρια, h. e. *veneficia incantationes earumqve remedia docuiſſe* exiſtimant.

(1) *Nempe Plinius Hiſt. nat. lib. 7. c. 16. his verbis: Riſiſſe eodem die, qvo genitus eſſet, unum hominem accepimus Zoroaſtrem. Eidem cerebrum ita palpitaſſe, ut impoſitam repelleret manum futuræ præſagio ſcientiæ.*

(2) *In antiqva Chronici Euſebiani latina editione, qvæ Baſileæ An. 1579. in fol. ex officina Henricpetrina in lucem prodiit, perperam legitur* Zoroaſtes magnus *pro* Zoroaſtres Magus.

Qvam traditionem ut fabuloſam & ridiculam merito ridet doctiſſimus Bochartus Geograph. ſacr. part. 1. lib. 4. cap. 1. nec minus juſte eodem loco eos reprehendit, qvi *Chamo*, qvem perperam cum Zoroaſtre Bactriano confundunt, vel filio ejus *Meſraimo* inventionem illicitæ Magiæ attribuunt. Audiendus qvoqve hic non eſt Gregorius Turonenſis, qvi Hiſt. lib. 1. cap. 5. *Chuſſum* Chami filium, qvem cum Zoroaſtre ſecundo ſive Perſomeda confundit, primum Dæmonolatriæ magicæ inventorem fuiſſe tradit his verbis: *Primogenitus vero Chami Chus. Hic fuit totius artis Magicæ imbuente diabolo, & primus Idololatriæ adinventor. Hic primus ſtatunculam adorandam diaboli inſtigatione conſtituit: qvi & ſtellas & ignem de cælo cadere, falſa virtute hominibus oſtendebat. Hic ad Perſas tranſiit. Hunc Perſæ vocitavere Zoroaſtrem, id eſt, viventem ſtellam. Ab hoc etiam ignem adorare conſueti, ipſum divinitus igne conſumptum ut Deum colunt.* Hæc Gregorius Turonenſis. Ego vero perſuaſiſſimum habeo, primum vetitæ Magiæ inventorem & magiſtrum ſine dubio ipſum fuiſſe Diabolum; ab hoc autem primum ex poſtdiluvianis hominibus *Zoroaſtrem Bactrianum* ſeductum, aperte eam exercere cœpiſſe, & apud rudes novæ artis populos impiis ſuis præſtigiis ingentem ſapientiæ & familiaritatis cum Diis gloriam ſibi comparaſſe. Tetitatis nempe variorum hominum ingeniis, Zoroaſtrem potius Diabolus, qvam aliqvem alium ſibi delegit diſcipulum, utpote qvem ſuperbia & curioſitate, & hypocriſi aliisqve ejus generis vitiis ſui ſimillimum deprehendit, iisqve deditum ſcientiis, qvarum abuſus præcipua ſuperſtitionis magicæ baſis & inſtrumentum eſt. Qvanto enim ſtudio, qvantaqve cura & ſolicitudine Zoroaſtres in originis & cauſæ efficientis omnium rerum, gubernationis Univerſi, conſtitutionis & naturæ corporum cœleſtium, revolutionis & viciſſitudinis temporum & occultæ operationis ſubſtantiarum tam viſibilium, qvam inviſibilium curioſam inveſtigationem incubuerit, ſummatim indicat Juſtinus, dum ipſum *principia mundi, ſiderumqve motus diligentiſſime ſpectaſſe* commemorat. Potuiſſet ſane Zoroaſtres ex Hebero & Phalego veram creationis omnium rerum hiſtoriam, verumqve veri DEI cultum diſcere; niſi arrogantia ſua & φιλαυτίᾳ ductus, ipſe maluiſſet ſcrutari, &, ſpreta ἀγράφῳ ſanctorum Patriarcharum traditione, privatam proprii ingenii ſubtilitatem in indagandis mundi principiis adhibere. Hac igitur ambitioſi hominis perverſa ingenioſitate & periculoſa πολυπραγμοσύνῃ egregie in rem ſuam uſus eſt Diabolus, nec prius acqvievit, qvam totum ſibi manciparet. Et initio qvidem Zoroaſtri beneficio artis magicæ omnia adeo feliciter ſucceſſerunt, ut tam potentiæ qvam ſcientiæ reſpectu pro terreno qvodam numine habitus fuerit; tandem autem, cum male fundata fortuna maxime ſplenderet, derepente, ut ſolet, collapſa eſt, & qvi reportandæ à Nino victoriæ omnem ſpem in Diabolo poſuerat, turpiter ab illo deſertus, non tantum exercitum & regnum amiſit, ſed & ipſe in prælio miſere periit. De qvo Zoroaſtris interitu præter Trogum Pompejum & S. Auguſtinum, qvorum verba paulo ante citata ſunt, teſtatur etiam Paulus Oroſius lib. 1. cap. 4. ubi de Nino agit his verbis: *Zoroaſtrem Bactrianorum Regem, eundemqve Magicæ ut ferunt artis repertorem pugna oppreſſum interfecit.* Errat itaqve Svidas, qvi Zoroaſtrem Bactrianum igne cœleſti conſumptum refert; confundens nempe illum cum Zoroaſtre ſecundo ſive Perſomede, qvi tam prodigioſo mortis genere interiit, ut ſuo loco prolixius narrabitur. Interim vero, ne Svidæ injuriam facere, & verbis ejus alienum ſenſum affingere videar, en tibi ipſa, ut tomo primo edit. græc. lat. Æmilii Porti pag. 1133. leguntur: Ζωροάστρης, ἀστρονόμος, ἐπὶ Νίνου βασιλέως ἀσσυρίων. ὅς τις ηὔξατο ὑπὸ πυρὸς οὐρανίου τελευτῆσαι, παρεγγυήσας τοῖς ἀσσυρίοις τὴν τέφραν αὐτοῦ φυλάττειν. οὕτω γὰρ αὐτοῖς ἡ βασιλεία οὐκ ἐκλείψει διαπαντός. ὅπερ μέχρι νῦν πεφύλακται αὐτοῖς. h. eſt interprete Porto: *Zoroaſtres, aſtronomus ſub Nino Rege Aſſyriorum; qvi precatus eſt, ut igne cœleſti conſumptus obiret. Monuit autem Aſſyrios, ut ſuum cinerem conſervarent. Sic enim ipſis regnum perpetuo permanſurum dixit. Qvod etiamnunc apud ipſos obſervatur.* Hæc ex qvo neſcio Anonymo auctore Svidas: ubi & illud notandum eſt, verba ἐπὶ τοῦ Νίνου non ſignificare

care, ut (1) Franciſcus Patricius exiſtimat, Zoroaſtrem *Chaldæum fuiſſe & Nino ſubditum*, ſed idem valere, atqve ſupra citato Euſebii loco verba κατὰ τὸν Νῖνον, hoc eſt, Zoroaſtrem Nino σύγχρονον fuiſſe. Abſit autem cum Geſnero exiſtimes, inter Ninum & Trojanum bellum qvingentos tantum annos interceſſiſſe, & Zoroaſtrem Bactrianum atqve Perſomeden unum & eundem eſſe. Svidas enim, cujus teſtimonio ipſe ad hoc probandum utitur, manifeſte illos ſeparat, & de utroqve ſeorſum agit. Nempe de Zoroaſtre Bactriano ait, ipſum temporibus Nini floruiſſe; de Zoroaſtre autem Perſomede refert, ipſum qvingentis ante bellum Trojanum annis vixiſſe, & Magiæ Perſicæ fundatorem fuiſſe, eidemqve ſcripta nonnulla, de qvibus ſuo loco agetur, attribuit. At Geſnerus utrumqve Svidæ confundit locum & ex duobus Zoroaſtribus unum conflat his verbis: *Zoroaſtres aſtronomus Perſomedes ſub Nino Rege Aſſyriorum annis qvingentis ante bellum Trojanum, primus magorum, ſcripſit de natura libros qvatuor, de lapidibus pretioſis unum & Aſteroſcopica apoteleſmatica libris qvinque.* Hæc Geſnerus: ubi Zoroaſtrem Bactrianum cum Perſomede apertiſſime confundit. Nam, ut alia in præſens prætermittam, à bello Trojano usqve ad Ninum, non qvingenti tantum præteriere anni, ſed nongenti nonaginta, ſi cum Helvico aliisqve probatiſſimis Chronologis principium Imperii Nini in annum M. 1777. excidium autem urbis Trojanæ in A. M 2767. referamus. Æqve ac Geſnerus, errat etiam Raphael Volaterranus Commentariorum Urbanorum lib. 20. confundens contra mentem Svidæ Bactrianum Zoroaſtrem cum Perſomede, dum de utroqve conjunctim, tanqvam de una perſona; ſic ſcribit: *Zoroaſtes* (leg. *Zoroaſtres*) *Rex Bactrianorum, qvi primus in oriente magicam cœpit. Emicuit Nini Regis temporibus, cum qvo bella geſſit. Fuit ante bellum Trojanum annis CCCC.* (hic ſine dubio culpa operariorum Typographicorum unum C. excidit: nam apud Svidam ſatis clare legitur ἔτεσι φ', h. e. annis qvingentis) *Abſumptus eſt igne cœleſti, prædixitqve Aſſyriis, ſi ejus* (barbare pro *ſuos*) *cineres ſervarent, regnum eorum non defuturum. Feruntur ejus de natura libri IV. de lapidibus item pretioſis unus, præterea Aſtronomica & alia.* Hæc Volaterranus. Similiter & alii complures alioqvi doctiſſimi Viri duos hoſce Zoroaſtres confundunt, qvos recenſere ut prolixum, ſic qvodammodo etiam inhumanum foret. Miſſo itaqve hoc errore, ad nomen Zoroaſtris tranſeamus. De ejus autem origine & ſignificatione qvadruplex eſt opinio. Annius Viterbienſis lib. 3. ſuppoſititii ſui Beroſi & ineptis ſuis ad proprium commentum commentariis vocem *Zoroaſt magum & veneficum* ait ſignificare. Qvam vaniſſimi hominis aſſertionem, ut omni probabili argumento deſtitutam cum cæteris ipſius nugis refutatione indignam cenſeo. Satis enim perſpicuè ipſe ſtultitiam ſuam & ignorantiam prodit, dum æqve inepte hic Ζωροάστρην in *Zoroaſt* ſive *Zoroaſten*, qvam in eadem ſpuriarum antiqvitatum ſylloge Μεγασθένην, celeberrimum Indicarum rerum ſcriptorem, transformat in *Metaſthenem*, & libro qvinto ſuppoſititii Beroſi Celtarum veterum Philoſophos, qvos Diogenes Laertius in principio prooemii operis de vitis Philoſophorum Σεμνοθέους, h. e. cultores Dei appellatos fuiſſe teſtatur, perperam & absqve ulla ſignificatione vocat *Samotheos*, derivata, ſi Diis placet, origine vocabuli à qvodam *Samothe* Diſcelta, qvi nunqvam in rerum natura extitit. Qvos errores tam craſſos tamqve manifeſtos nollem à Joanne Funccio, Joanne Jacobo Friſio aliisqve nonnullis bonis Viris, tanqvam è tripode Delphico profecta oracula, ſcriptis ſuis absqve ullo judicio & cenſura inſertos eſſe, ne & aliis autoritate ſua occaſionem errandi præberent. Secunda de Zoroaſtris nomine opinio eſt Pſeudo-Clementis in ſuppoſititiis Recognitionum libris, ut & Gregorii Turonenſis loco ſupra citato, & nonnullorum aliorum, qvi Ζωροάστρην interpretantur *vivum aſtrum*. Hi enim nomen hoc compoſitum exiſtimant ex vocibus ζωρότερος & ἀστήρ. Ζωρότερος autem ſecundum Magni Etymologici Græci auctorem idem eſt atqve ζωτικώτερος. Verba ipſa pag. 414. edit. Commelinianæ Frid. Sylburgii hæc ſunt: ζωρότερον δὲ κέραιε, Ἰλιάδος ι. ζωτικώτερον, ἀκρατώτερον, ἐνεργές· οἱ δὲ, θερμότερον· παρὰ τὸ ζωρὸς, ὁ ἄκρατος· καὶ οὐδέτερον, ζωρὸν καὶ ζωρότερον πότον.

ἀπὸ

(1) *In diſſertatione hiſtorica de vita Zoroaſtris præfixa editioni CCCXX. Oraculorum ipſius græco-latinæ, quæ Ferrariæ A. 1591. in fol. prodiit.*

ἀπὸ τȣ̃ ζῆν ἢ ζεῖν γίνεται ζωότερον, καὶ πλεονασμῷ τȣ̃ ρ· ἐν ᾧ ὁ οἶνος ἐκ ἠφάνισαι ἀλλ᾽ ἔτι ζῇ ἢ ζεῖ καὶ θερμὸς ἐϛιν. Eandem Etymologiam legere eſt apud Homeri græcum Interpretem Euſtathium in hunc l. Iliad. verſum:

Ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ᾽ ἔντυνον ἑκάϛῳ,

ubi pag. 746. edit. Rom. ait, Ζωρότερον δὲ ἢ ἀντὶ τȣ̃ σπυδαιότερον καὶ ζωηρότερον, ἢ ἀντὶ τȣ̃ ἀκρατότερον, καὶ αὐτὸ παρὰ τὸ ζῆν. aliaqve multa ejus generis ſubjungit qvæ hic inſerere nimis longum foret. Tertia de Zoroaſtris nomine opinio eſt Dinonis, probatisſimi, ſi Cornelio Nep. in vita Cononis credendum eſt, hiſtoriæ Perſicæ autoris & Diogenis Laertii, qvi ζωροάϛρην interpretantur ἀϛροθύτην, h. e. *aſtrorum cultorem*, ſive, ſi ad verbum reddatur, *aſtris victimas immolantem*. Verba Laertii hæc ſunt: Δείνων ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱϛοριῶν μεθερμηνευόμενον φησὶ τὸν ζωροάϛρην ἀϛροθύτην εἶναι. Φησὶ δὲ τȣ̃το καὶ Ἑρμόδωρος. h. e. *Dinon in qvinto hiſtoriarum libro Zoroaſtrem ex interpretatione nominis ſui aſtrorum aſſerit fuiſſe cultorem. Hoc ipſum & Hermodorus tradit.* Hæc Laertius: at recte reſpondetur, ἀϛροθύτην non eum, qvi aſtrum immolandis victimis colit, ſed qvi *ipſum aſtrum immolat*, ſignificare. Qvarta de Zoroaſtris nomine opinio, cui ipſe accedo, eſt V. Cl. Samuelis Bocharti Geograph. ſacr. p. 1. lib. 4. cap. 1. ubi recte docet ζωροάϛρην ſignificare, ἀϛροθεάτην ſive *aſtrorum contemplatorem*; qvippe cum *Ster*, teſte Joſepho Scaligero, ἀϛέρα ſive *ſtellam* Perſice donotet, שור autem Hebraice idem ſit atqve contemplari. Eſt igitur ex Hebraico & Perſico vocabulo mixtum nomen שורואסתר, cui titulus ἀϛρονόμȣ, qvi Zoroaſtri Bactriano à Svida tribuitur, qvam maximè convenit, ut & Trogi hoc apud Juſtinum teſtimonium, *primum omnium Zoroaſtrem ſiderum motus diligentiſſime ſpectaſſe.* Audi nunc, ſi lubet, ipſum Bochartum, cujus verba de nomine Zoroaſtris, qvia lectu dignisſima ſunt, non piget adſcribere: *Zoroaſtrem*, inqvit, *vulgus ſcriptorum aſtrum vivum exponit, tanqvam ex Pſeudo-Clemente. Id Græculorum eſt ſomnium, qvibus* ζωρότερον *Iliad. I. idem eſt qvod* ζωτικώτερον, *ac ſi ſiat* ἀπὸ τȣ̃ ζῆν πλεονασμῷ τȣ̃ ρ. *Vide Homeri Scholiaſtem & magnum Etymologicum. At Dinon celebratus author, cuique nos plurimum de Perſicis rebus credimus* μεθερμηνευόμενον φησὶ τὸν ζωροάϛρην ἀϛροθύτην εἶναι. *Ita Laertius, in quem locum magnus Scaliger vult Zoroaſtrem lingua Perſica ſignificare aſtrorum ſacrificulum. Nos ſcimus de poſteriore verbo veriſſimum eſſe, Ster Perſice eſſe* ἄϛρον *aut* ἀϛέρα, *unde Eſther dicta fuerit. De priore membro qværant peritiores linguæ Perſicæ. Nos enim non ſumus ii, qvos pudet non omnia ſcire. Hæc ille. Nos ſuſpicamur græcam vocem eſſe corruptam, quia aſtrorum ſacrificulus non diceretur* ἀϛροθύτης. *Qvin* ἀϛροθύτης *ad verbum eſſet, qvi aſtrum immolat, ut* βȣθύτης, *qvi bovem. Itaqve verbum* ἀϛροθύτην *mutandum cenſeo in* ἀϛροθεάτην, *id eſt, aſtrorum contemplatorem. Ita Zoroaſtres ſcribetur* שורואסתר *Zoroaſter, litera* ש *expreſſa per Z, ut in* σιζα *pro* שישא *in græca verſione 3. Reg. 4. v. 3. &* ζόφος *caligo pro* שופ *&* ζατρίκιον *ſchacchorum ludus pro voce Perſica* שטרנג. *Porro in* שורואסתר *nemo non ſtatim agnoſcit* שור *Hebræum, qvod contemplari ſignificat, etiam cum de cælo agitur, ut Job. 35. v. 5.* הבט שמים וראה ושור שחקים: *ubi vulgata recteverrit: Suſpice cælum & intuere & contemplare aſtra. Ita etiam apud Arabes* שורה *aſpectum ſonat &* שור *in prima & decima aſpicere, in ſecunda & qvarta indicare. Videtur hæc vox ut ab Hebræis ad Arabes, ita ab Arabibus tranſiiſſe ad Perſas, ut aliæ de qvibus ſupra.* Hucusqꝫ Bochartus. Qvod ſupereſt firmiter credo & conſtantisſime affirmo, nullum Zoroaſtis Bactriani genuinum ſcriptum vel olim extitiſſe, vel etiam nunc extare. Eqvidem non me latet à Franciſco Patricio Zoroaſtrem Bactrianum æqve, ac à Volaterrano & Geſnero factum paulo ante demonſtravi, cum Zoroaſtre Perſomede, Magiæ Perſicæ autore, perperam confundi, ideoqve ei attribui trecenta viginti oracula Chaldaica, qvæ ipſe ex Platonicorum Philoſophorum ſcriptis, ubi ſub nomine Zoroaſtris citantur, collegit, & græce atqve latine Ferrariæ A. Æ. C. 1591. in fol. edidit. Verum Magia, qvæ his oraculis continetur, toto cœlo diverſa eſt ab illa Zoroaſtris Bactriani, neqve ætatem Nini, ſed partim Pythagoræ ſcholam, partim Platonis Academiam, partim & Chriſtianiſmum ſapit; ut non multo poſt, cum ad Seculum ante Æ. C. XVII. qvo ſecundum Svidam Zoroaſtres Perſomedes, autor

nom

nominis & Philoſophiæ Magorum Perſicorum, floruit, perventum fuerit, prolixius indicabo. Huc qvoqve non pertinent oracula illa magica, qvæ primum opera Ludovici Tiletani græce, & poſtea ſtudio Joannis Opſopœi græce & latine cum græcis Plethonis Gemiſti & Michaelis Pſelli Scholiis Lutetiæ Pariſiorum, in lucem prodierunt ſub hac inſcriptione, *μαγικὰ λόγια τῶν ἀπὸ τοῦ Ζωροάστρου Μάγων*: de qvibus itidem, cum ad Zoroaſtrem Perſomeden pervenero, copioſius diſſeram. Interim, ſi qvis plura de Zoroaſtre Bactriano & origine ac progreſſu vetitæ Magiæ, cujus ipſe primus inventor fuiſſe traditur, ſcire deſideret, conſulat Michaelis Pſelli Dialogum *περὶ ἐνεργείας δαιμόνων*, à Gilberto Gaulminio A. 1615. Lutet. Pariſ. in 8. editum: Cornel. Agrippam de vanitat. ſcient. cap. 41. 42 & deinceps usqve ad cap. 48. Voſſium de Hiſtor. gr. lib. 3. de Idololatria lib. 1. c. 5. & de Scient. Mathem. cap. 30. Bochartum Geograph. ſacr. part. 1. lib. 4. cap. 1. Gabr. Naudæum cap. 8. Apologiæ illuſtrium Virorum, qvi falſo accuſati fuerunt Magiæ: Franciſc. Patricii diſſertationem Zoroaſtris Oraculis præfixam: Mart. Delrii doctiſſimum diſqviſitionum magicarum opus: Caſp. Peucerum & Joachim. Camerarium de generibus divinationum: Joann. Bodinum de magorum Dæmonomania: Joann. Wierum de præſtigiis Dæmonum lib. 2. c. 3. & ſexcentos alios, qvi idem argumentum integris voluminibus accuratiſſime pertractarunt.

CAP. VI.

De ſeculis ante Æ. C. XXI. XX. & XIX. in qvæ hiſtoria vitæ Abrahami incidit.

Seculi ante Æ. C. XXI. principium inſignivit nativitas Patriarchæ *Abrahami*; qvippe qvæ absqve ulla controverſia in annum Mundi (ε) 1948. incidit. Deſumpta autem hæc ſupputatio eſt ex Geneſ. cap. 11. ubi poſtdiluvianorum Patriarcharum ſucceſſio ab Arphaxado usqve ad Abrahamum ita recenſetur, ut in ſubjuncto ſchemate appoſita eſt: I.

(ε) *Vid. Seth. Calviſ. Iſagog. Chronolog. c. 36. & Bened. Perer. Comment. in c. 11. & 12. Geneſeos, ubi obſcuram & perplexam qvæſtionem de nativitate & migrationibus Abrahami accuratiſſime pertractant. Conſule inſuper & libb. Emm. Rer. Chronol. lib. 4*

A. M. 1656. impleto cœpit diluvium: an. ætat. Noæ 600.
2.
A. M. 1657. natus eſt Arphaxad: an æt. Semi 100. ab init. dil. 2.
35.
A. M. 1693. natus eſt Sale: anno ætatis Arphaxadi 35.
30.
A. M. 1723. natus eſt Heber: anno ætatis Salæ 30.
34.
A. M. 1757. natus eſt Phaleg: anno ætatis Heberi 34.
30.
A. M. 1787. natus eſt Reu: anno ætatis Phalegi 30.
32.
A. M. 1819. natus eſt Sarug: anno ætatis Reu 32.
30.
A. M. 1849. natus eſt Nachor: anno ætatis Sarug 30.
29.
A. M. 1878. natus eſt Thara: anno ætatis Nachor 29.
70.
A. M. 1948. natus eſt Abraham: an. ætat. Tharæ 70.
qvi eſt annus Æ. C. V.
2002. K 1948. An-

Anteceſſit igitur nativitas Abrahami verum nativitatis noſtri Salvatoris tempus integris viginti ſeculis, ſeu annis bis mille: vulgarem autem Æram Chriſtianam annis bis mille & duobus. Etenim ſecundum maxime receptam (1) ſententiam probatiſſimorum Chronologorum, qvorum ſupputationem in hoc opere me ſecuturum ſupra cap. 1. § 2. promiſi, natus eſt Chriſtus A. M. 3947. & qvidem circa initium Octobris Calendarii Juliani: currente anno Juliano 43. Imperii Auguſti, ſi illud à cæde Julii Cæſaris ordiamur, 42. Periodi Julianæ 4711. U. C. 751. L. Cornelio Lentulo & M. Valerio Meſſalino Conſulibus. Secundum vulgarem autem opinionem, cujus autor eſt *Dionyſius Exiguus*, Abbas Romanus, qvi ſupputationem temporum ſecundum annos Æræ Chriſtianæ temporibus Imp. Juſtiniani A. Æ. C. 532. primus in Eccleſiam Chriſtianam introduxit, natus falſo creditur Chriſtus die 25. Decembris A. M. 3949. currente anno Juliano 45. Imperii Auguſti 44. Periodi Julianæ 4713. V. C. 753. Coſſo Cornelio Lentulo & L. Calpurnio Piſone Conſulibus. Ab hac Epocha Dionyſiana paululum receſſit *Beda* cognomento *Venerabilis*, qvi priori parte dimidia ſeculi poſt Æ. C. octavi floruit. Is enim primus omnium octiduo poſt vulgarem illum natalem Chriſti auſpicatus eſt à Kal. Januar. A. M. 3950. ineunte Anno Juliano 46. Periodi Julianæ 4714. currente anno Imperii Auguſti 45. V. C. 754. C. Julio Auguſti F. Cæſare & Lentulo Æmilio Paulo Conſulibus: eaqve ſupputatione in publicis privatisqve monumentis etiamnunc utimur.

II. Seculi ante Æ. C. XX. parte priori dimidia contigit triplex Abrahami migratio, qvarum prima memoratur Geneſ. cap. 11. verſ. 31. & 32. ubi legimus, ipſum una cum patre Thara ex *Vr. Chaldæorum* (qvam urbem Plinius lib. 5 cap. 24. *Uram*, Ptolemæus autem *Urchoam* nuncupat) profectum eſſe in Meſopotamiam, atqve ibi aliqvamdiu habitaſſe in *Charan*, h. e. *Carris*, M. Craſſi infelici adverſus Parthos prælio & miſero interitu nobili urbe, ut refert Florus Rer. Rom. lib. 3. cap. 11. Altera Abrahami migratio incidit in A. M. 2023. ſive an. ante Æ. C. 1927. qvo, relictis *Carris* ſive *Charan*, urbe Meſopotamiæ, in Palæſtinam ſeu terram Chanaan profectus eſt, ut Geneſ. cap. 12. à verſ. 1. usqve ad 9. prolixe commemoratur. Tertia Abrahami fame compulſi migratio ex terra Chanaan in Ægyptum incidit ſecundum Calviſium in eundem annum M. 2023. qvo & ſecundam migrationem dixi contigiſſe. Qvamdiu autem Abrahamus in Ægypto permanſerit, haud certo conſtat. *Artapanus* enim, antiqvus incertæ ætatis ſcriptor græcus, cujus συγγραμμα περὶ Ιυδαίων, à Clemente Alexandr. Stromat. lib. 1. pag. 344. citatur, referente Euſebio de Præparat. Evangel. lib. 9. memoriæ prodidit, Abrahamum integros *viginti annos* in Ægypto commoratum fuiſſe & tum demum remigraſſe in Syriam. Qvæ traditio manifeſte repugnat ſacræ Scripturæ; qvippe qvæ Geneſ. cap. 16. verſ. 3. diſertis verbis teſtatur, à primo ingreſſu Abrahami in terram Chanaan usqve ad matrimonium cum ancilla Agar contractum & conceptionem Iſmaelis *decem* duntaxat *annos* præteriiſſe. At contra R. P. Bened. Pererius in explicat. cap. 12. Gen. aſſerit Abrahamum (2) *per breve tempus*, qvod eſt, ut ipſe interpretatur, *ne unum qvidem annum* in Ægypto manſiſſe. Verba ejus hæc ſunt: *Qvinimmo ne unum qvidem annum in Ægypto moratum eſſe Abram, ex hac ipſa Moſis narratione non obſcure perſpicitur. Siqvidem ſtatim ut Abram intravit Ægyptum, viſa ab Ægyptiis pulchritudine Sarai, ſublata eſt & ad Regem ducta: ſtatimqve Rex ob eam ipſam cauſam flagellatus eſt. Alioqvi ſi longa interveniſſet mora, magnum perdendæ pudicitiæ fuiſſet periculum. Statim porro ut Rex calamitatis ſuæ cauſam agnovit, accerſito Abræ uxorem reddidit, & ex Ægypto dimiſit, ita eum affatus: Ecce conjux tua accipe eam & vade. Præcepitqve Pharao ſuper Abram viris: & deduxerunt eum, & uxorem illius, & omnia qvæ habebat. Qvis ex hac narratione non intelligit Abram perbrevi tempore manſiſſe in Ægypto?* Hæc Pererius. Cujus opinionem ea conditione probo, ne tam breve commorationis illud tempus fuiſſe intelligatur, qvin Abrahamus cum ſacerdotibus Ægyptiis aliqvamdiu familiariter converſari & mathematicarum ſcientiarum

(1) *Vid. Joſeph Scalig. de emendat. temp. l. 6. Calviſ. Iſagog. Chronolog. c. 46. libb. Emm. Rerum Chronolog. lib. 4. & Gerard Joan. Voſſ. diſſertat. de natali anno Chriſti.*

(2) *Secundum auctorem Seder Olam Rabba & Gilb. Genebrardum lib. 1. Chronograph. gener. manſit Abrahamus in Ægypto tres menſes. Ipſa jam memorata Chronologia Hebræorum majoris Verba hæc ſunt:* Is ipſe annus, qvo exiit Abraham pater noſter de Haran, eſt annus famis, cujus cauſa deſcendit in Ægyptum, ubi tranſegit tres menſes.

rum præcipua fundamenta ac principia cum iis communicare potuerit. Hoc enim non minus conſtanter, qvam veriſimiliter affirmat Fl. Joſephus Antiqvit. Judaic. lib. 1. cap. 9. cujus teſtimonium, qvod proxime ſeqventi paragrapho integrum inſeram, non temere rejiciendum, ſed, qvoad fieri poteſt, ſacræ Scripturæ narrationi conciliandum exiſtimo. Priusqvam autem eo transgrediar, illud adjiciendum videtur, eadem ſeculi ante Æ. C. XX. priori parte dimidia, & qvidem A. M. 2047. *ſacramentum Circumciſionis* inſtitutum, & ſubſeqventi anno, qvi ætatis Abrahami fuit centeſimus, *Iſaacum* natum fuiſſe.

III. Qvandoqvidem igitur Abrahamus jam dicto ſeculo ante Æ. C. XX. præcipue floruit, res ipſa poſtulat, ut hic de ſtudiis, qvibus potiſſimum revera deditus fuit, aut deditus fuiſſe perperam traditur, ut & de ſcriptis, qvæ falſo ſub nomine ejus partim antehac extitere, partim vero etiamnunc extant, paucis diſſetam. Et qvod primum qvidem ad ſtudia Abrahami attinet, principem inter ea locum ſine dubio obtinet veræ Theologiæ & ſinceri cultus divini profeſſio. Hic autem gravis oritur qvæſtio, fueritne Abrahamus inde à nativitate ſincerus Dei cultor, an in Idololatria natus & educatus, virili demum ætate verum Deum agnoſcere. & abjecto Idolorum cultu, invocare cœperit? Primam opinionem defendit S Auguſtinus de Civit. Dei lib. 16. cap. 12. his verbis: *Nunc jam videamus procurſum civitatis Dei etiam ab illo articulo temporis, qvi factus eſt in patre Abraham, unde incipit eſſe notitia ejus evidentior, & ubi clariora leguntur promiſſa divina, qva nunc in Chriſto videmus impleri. Sic ergo Scriptura ſancta indicante didicimus: In regione Chaldæorum natus eſt Abraham: qva terra ad regnum pertinebat Aſſyriorum. Apud Chaldæos autem jam etiam tunc ſuperſtitiones impiæ prævalebant, qvemadmodum per cæteras gentes. Una igitur Thara domus erat, de qva natus eſt Abraham, in qva unius veri Dei cultus, &, qvantum credibile eſt, in qva jam ſola etiam Hebræa lingua remanſerat: qvamvis & ipſe ſicut jam manifeſtior Dei populus in Ægypto, ita in Meſopotamia* [1] *ſerviſſe diis alienis, Jeſu Naue narrante, refertur: cæteris ex progenie illius Heber in linguas paulatim alias & in nationes alias defluentibus. Proinde, ſicut per aqvarum diluvium una domus Noa remanſerat ad reparandum genus humanum, ſic in diluvio multarum ſuperſtitionum per univerſum mundum una remanſerat domus Thara, in qva cuſtodita eſt plantatio civitatis Dei.* Et ſeqventi capite eandem opinionem teſtimonio ex Hiſtoria Judithæ deſumpto probat his verbis: *In libro enim, qvi inſcribitur Judith, cum qværeret Holofernes hoſtis Iſraelitarum, qvænam gens illa eſſet, utrum adverſus eam bellandum fuiſſet, ſic ei reſpondit Achior dux Ammonitarum: Audiat Dominus noſter verbum de ore pueri ſui, & referam tibi veritatem de populo, qvi habitat juxta montana hæc, & non exibit mendacium de ore ſervi tui. Hæc enim progenies populi eſt Chaldæorum & antea habitaverunt Meſopotamiam, qvi noluerunt ſeqvi Deos patrum ſuorum, qvi fuerunt in terra Chaldæorum glorioſi, ſed declinaverunt de via parentum ſuorum & adoraverunt Deum cœli, qvem cognoverunt, & projecerunt eos à facie deorum ſuorum: & fugerunt in Meſopotamiam, & habitaverunt ibi dies multos. Dixitqve illis Deus eorum, ut exirent de habitatione ſua, & irent in terram Chanaan, & habitaverunt ibi, & cætera qvæ narrat Achior Ammonites. Unde manifeſtum eſt, domum Thara perſecutionem paſſam fuiſſe à Chaldæis pro vera pietate, qva unus & verus ab eis colebatur Deus.* Hæc S. Auguſtinus. Eandem ſententiam laudat & tuetur Bened. Pererius, nec ſimplici tantum aſſertione, ſed tam conſtanti aſſeveratione, ut digna ſit, qvæ hic inſeratur: *Arbitror igitur*, inqvit, *nullo tempore falſorum deorum ſuperſtitione occupatum & infectum eſſe Abraham: ſed ab initio usqve ad extremum ſpiritum veri DEI fidem ac religionem tenuiſſe. Qvæ ſententia, ut contraria longe probabilior, non ſolum mihi ſemper magis placuit, ſed ita meo in animo penitus inſedit, ut ea nullis auctoritatibus nullisqve argumentis evelli poſſit.* Hæc Pererius. At pro contraria ſententia ſtare (2) videtur Joſua, ſucceſſor Moyſis, qvi hiſtoriæ ſuæ cap. 24. verſ. 2. orationem ſuam ad univerſalem populi Iſraelitici conventum his

(1) *Nota hic, ſecundum S. Auguſtini explicationem* ſervire Diis alienis, *lib. Joſuæ c. 24. v. 2 non ſignificare colere Deos alienos, ſive Idololatram eſſe, ſed Idololatris ſubditum eſſe & pro vera religione ab iis pati perſecutionem.*

(2) *Videtur inqvam ſtare Joſua pro hac ſententia, vera autem non ſtat: ſi audiendus eſt S. Auguſtinus, cujus pro Abrahamo maxime probabilem interpretationem vide paulo ſuperius.*

his verbis alloqvitur: כה אמר יהוה אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלהים אחרים: h. e. ſecund. verſ. vulg. *Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: trans fluvium habitaverunt patres veſtri ab initio Thare pater Abraham & Nachor, ſervieruntqve Diis alienis.* Qvem locum Vir doctisſimus Andreas Maſius in eruditisſimo ad Hiſtoriam Joſuæ Commentario ſic explicat: *Valet hæc oratio Joſua ad explicandam Dei benignitatem, qvam ille in populum Iſraeliticum contulit. Qvod porro ait, Majores ipſorum trans fluvium (1) coluiſſe Deos alienos, non ad Sem & Noe aliosqve remotiores, ſed ad proximos majores tantum pertinet. Hoc enim ſolum agitur, ut conſtet, gratuito ipſos eſſe à Deo adoptatos pro populo: neq; gratis ſolum, verum eum etiam hoſtes eſſent & divinum cultum & honorem non vero DEO, cui debebatur, ſed alienis falſisqve diis exhiberent. Nominatim autem ponitur ante oculos Thare, & duo ejus filii Abraham & Nachor, qvod ex his univerſa populi Hebræi ſtirps eſſet prognata. Namqve à Nachor maternum genus duxit per Rebeccam, Liam & Rachelem. Neqve enim eos audire poſſum, qvi magno conatu Abrahamum ab hoc Idololatriæ turpiſſimo ſcelere vindicare, neſcio qvibus argutiis, ſtudent. Qvaſi vero non tanto illuſtrior ſit DEI gratia, qva illum eſt complexus, quanto ipſe fuit ſceleratior, minusqve tanto dignus favore. Annon pro admirabili beneficio DEI toties commemorat atq; inculcat animis noſtris ſacra hiſtoria, qvod illum qvaſi manu arreptum è patria atqve Idololatrarum conſortio extraxerit? Nam Judæi qvi fabulam de Ur Chaldæorum, hoc eſt, igne, qvem Abraham noluerit patriis ritibus adorare, commenti ſunt, refelli non merentur, cum ſit certisſimum, Ur loci nomen eſſe.* Hæc Maſius. Cui acutisſimus ſimul atqve diſertisſimus ſcriptor Philo Hebræus in libro cui titulus βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος, ἢ περὶ νόμων ἀγράφων, ὅ ἐστι περὶ Ἀβραάμ, ſuffragio ſuo jam dudum præivit, qvod, uti pag. 359. 360. & 361. edit. Pariſ. an. 1640. extat, ita hic tibi exhibeo: Χαλδαῖοι γὰρ ἐν τοῖς μάλιστα διαπονήσαντες ἀστρονομίαν, καὶ πάντα ταῖς κινήσεσι τῶν ἀστέρων ἀναθέντες, ὑπέλαβον οἰκονομεῖσθαι τὰ ἐν κόσμῳ δυνάμεσιν, ἃς περιέχουσιν ἀριθμοὶ καὶ ἀριθμῶν ἀναλογίαι, τὴν ὁρατὴν οὐσίαν ἐσέμνυνον, τῆς ἀοράτου καὶ νοητῆς οὐ λαβόντες ἔννοιαν, ἀλλὰ τὴν ἐν ἐκείνοις τάξιν διερευνώμενοι, κατά τε τὰς ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῶν ἄλλων πλανήτων καὶ ἀπλανῶν περιόδους, ἢ κατὰ τὰς τῶν ἐτησίων ὡρῶν μεταβολάς, καὶ κατὰ τὴν τῶν οὐρανίων πρὸς τὰ ἐπίγεια συμπάθειαν, τὸν κόσμον αὐτὸν ὑπέλαβον εἶναι θεόν, οὐκ εὐαγῶς τὸ γενόμενον ἐξομοιώσαντες τῷ πεποιηκότι. ταύτῃ ὁ Ἀβραὰμ τῇ δόξῃ συντραφείς, καὶ χαλδαΐσας μακρόν τινα χρόνον, ὥσπερ ἐκ βαθέος ὕπνου διανοίξας τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα, καὶ καθαρὰν αὐγὴν ἀντὶ σκότους βαθέος βλέπειν ἀρξάμενος, ἠκολούθησε τῷ φέγγει, καὶ κατεῖδεν ὃ μὴ πρότερον ἐθεάσατο, τοῦ κόσμου τινὰ ἡνίοχον καὶ κυβερνήτην ἐφεστῶτα, καὶ σωτηρίως εὐθύνοντα τὸ οἰκεῖον ἔργον, ἐπιμέλειάν τε καὶ προστασίαν καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν, ὅσα θείας ἐπάξια φροντίδος ποιούμενον. h. e. *Nam Chaldæi cumprimis exercitati ſiderali ſcientia, omnia tribuentes ſtellarum motibus, à qvibus credebant diſpenſari mundi potentias, qvæ conſtant ex numeris eorumqve proportionibus, venerabantur iſtas res viſibiles, non percipientes inviſibilia & intelligibilia, ſcrutantes illarum tantum ordinem: atqve ita è Solis, Lunæ, ſtellarum erraticarum fixarumqve circuitibus, & anni in qvatuor tempora diſtincti vicibus, conſenſuqve rerum cœleſtium ac terreſtrium, mundum ipſum exiſtimabant eſſe DEum, profana opinione creaturam facientes creatori ſimilem. Huic innutritus dogmati Abrahamus, & per tempus longum Chaldaico imbutus delirio, tanqvam poſt altum ſomnum aperto mentis oculo, poſtqvam puram lucem pro denſis tenebris cœpit intueri, ſecutus ejus ſplendorem, animadvertit, qvod prius non viderat: præeſſe mundo qvendam aurigam gubernatoremqve, qvi operis ſui ſaluti prævideat, curator tutorqve etiam partium ejus, qvæ divina cura dignæ ſunt.* Et paulo poſt: Λέγεται γὰρ ἅμα τῇ μεταναστάσει εὐθὺς τοῦ σοφοῦ, ὤφθη δὲ ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ᾧ δηλονότι πρότερον οὐκ ἦν ἐμφανής, ὅτε χαλδαΐζων τῇ τῶν ἀστέρων πορείᾳ προσεῖχεν, ἔξω τοῦ κόσμου καὶ τῆς αἰσθητῆς οὐσίας, εὐάρμοστον καὶ νοητὴν φύσιν οὐδεμίαν ἁπλῶς καταλαμβάνων· ἐπεὶ δὲ μεθωρμίσατο καὶ μετεχώρησε, κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἔγνω τὸν κόσμον ὑπήκοον, ἀλλ' οὐκ αὐτοκράτορα, οὐ πρυτανεύοντα, ἀλλὰ πρυτανευόμενον ὑπ' αἰτίου τοῦ πεποιηκότος· ὅπερ ἡ διάνοια τότε πρῶτον ἀντιβλέψασα εἶδε. πολλὴ γὰρ αὐτῆς πρότερον ἀχλὺς ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν κατεκέχυτο, ἣν ἐνθέρμοις καὶ διαπύροις δόγμασιν ἀνασκεδάσασα, μόλις ἴσχυσεν, ὡς ἐν αἰθρίᾳ καθαρᾷ τοῦ πάλαι κρυπτομένου καὶ ἀειδοῦς φαντασίαν λαβεῖν, ὃς

ἐνιδὼν

(1) *Aliud ſecundum S. Auguſtinum eſt ſervire Diis alienis, aliud eos colere. Vide ipſum paulo ſuperius.*

ἕνεκεν φιλανθρωπίας ἀφικνουμένην τὴν ψυχὴν ὡς αὐτὸν ἐκ ἀπεστράφη, προϋπαντήσας δὲ τὴν ἑαυτῆ φύσιν ἔδειξε, καθ' ὅσον οἷόν τ' ἦν ἰδεῖν τὸν βλέποντα. διὸ λέγεται, ἐχ' ὅτι ὁ σοφὸς εἶδε θεὸν, ἀλλ' ὅτι ὁ θεὸς ὤφθη τῷ σοφῷ. καὶ γὰρ ἦν ἀδύνατον καταλαβεῖν τινὰ δι' αὐτῦ τὸ πρὸς ἀλήθειαν ὂν, μὴ παραφήναντ@ ἐκείνου ἑαυτὸ καὶ παραδείξαντ@. μαρτυρεῖ δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ ἡ τῦ ὀνόματ@ ὑπαλλαγὴ καὶ μετάθεσις. ἐκαλεῖτο γὰρ Ἄβραμ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, προσερρήθη δ' ὕστερον Ἀβραάμ, φωνῆ μὲν ἑνὸς στοιχείου τῦ α διπλασιασθέντ@, δυνάμει δὲ μεγάλυ πράγματ@ ἐνδειξαμένυ τὴν μεταβολήν. Ἀβραμ μὲν γὰρ ἑρμηνευθὲν ἐστὶ πατὴρ μετέωρ@. Ἀβραὰμ δὲ πατὴρ ἐκλεκτὸς ἠχῦς. τὸ μὲν πρότερον ἐμφαῖνον τὸν ἀστρολογικὸν καὶ μετεωρολογικὸν ἐπικαλέμενον, ἐζω τῶν χαλδαίων δογμάτων ἐπιμελέμενον, ὡς ἂν τις πατὴρ ἐγγόνων ἐπιμεληθείη· τὸ δὲ ὕστερον, τὸν σοφόν. h. e. *Dicitur enim Deus apparuiſſe Abrahamo, cum primum ille profectus eſt ex Chaldæâ: videlicet prius non fuerat ei notus, quando more Chaldæorum intentus ſyderum curſibus, ſupra mundum hunc ſenſibilem nullam prorſus eſſe naturam intelligentem credebat. At poſtquam ſolum vertit, ſtatim agnovit Mundum eſſe ſubditum, non dominum, nec regere, ſed regi ab auctore ſuo. Nam prius ſenſibilia magnam ei caliginem offuderant: quam ubi diſcuſſit, tandem potuit velut in ſerenitate pura cum, qui prius latuiſſet, cernere. Deus vero pro ſua dignitate venientem ad ſe illum non eſt averſatus: quin etiam ultro ei procedens obviam, oſtendit naturam ſuam, quatenus videri poterat. Quamobrem non dicitur Abraham vidiſſe Deum, ſed Deum apparuiſſe Abrahamo. Non enim quisquam per ſe ipſum potuiſſet videre eum, qui vere eſt, niſi ille ſe ultro videndum præbuiſſet. Teſtatur hoc etiam mutatio nominis. Prius enim Abram vocatus, mox cœpit appellari Abraham, unius tantum duplicatione literæ, videlicet A, ſed quæ magnum quiddam ſignificabat. Abram enim interpretatur pater ſublimis: (1) Abraham vero pater electus vocis. Prius indicat virum aſtrologicum & meteorologicum, Chaldæorum placitis tanta cura deditum, quantam ſolent parentes impendere ſuis filiis: poſterius vero ſapientem.* Hæc Philo: cui ſuffragatur Flavius Joſephus Antiqvit. Judaic. lib. 1. cap. 8. his verbis: Ἀβραάμ@ δὲ, Λῶτον τὸν Ἀρανυ τῦ ἀδελφῦ υἱὸν, τῆς δὲ γυναικὸς αὐτῦ Σάῤῥας ἀδελφὸν εἰσεποιήσατο γνησίυ παιδὸς ἀπορῶν. καὶ καταλείπει τὴν χαλδαίαν ἑβδομήκοντα καὶ πέντε γεγονὼς ἔτη, τῦ θεῦ κελεύσαντ@ εἰς τὴν χαναναίαν μετελθεῖν. ἐν ᾗ καὶ κατῴκησε καὶ τοῖς ἀπογόνοις κατέλιπε, δεινὸς ὢν συνιέναι τε περὶ πάντων καὶ πιθανὸς τοῖς ἀκροωμένοις, περί τε ὧν εἰκάσειεν ὁ ἀστοχῶν. διὰ τῦτο καὶ φρονεῖν ἐπ' ἀρετῇ μεῖζον τῶν ἄλλων ἠγμένος, καὶ τὴν περὶ τῦ θεῦ δόξαν, ἣν ἅπασι συνέβαινεν εἶναι, καινίσαι καὶ μεταβαλεῖν ἔγνω. πρῶτ@ οὖν τολμᾷ θεὸν ἀποφήνασθαι δημιουργὸν τῶν ὅλων ἕνα· τῶν δὲ λοιπῶν εἰ καί τι πρὸς εὐδαιμονίαν συντελεῖ, κατὰ προσταγὴν τὴν τύτυ παρέχειν ἕκαστον καὶ ὐκ κατ' οἰκείαν ἰσχύν. εἴκαζε δὲ ταῦτα τοῖς γῆς καὶ θαλάττης παθήμασι, τοῖς τε περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ πᾶσι τοῖς κατ' οὐρανὸν συμβαίνυσι. δυνάμεως γὰρ αὐτοῖς παρούσης καὶ προνοῆσαι τῆς καθ' αὑτοὺς εὐταξίας. ταύτης δὲ ὑστερῦντας φανερῶς γίνεσθαι μηδ' ὅσα πρὸς τὸ χρησιμώτερον ἡμῖν συνεργῦσι κατὰ τὴν αὐτῶν ἐξυσίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῦ κελεύοντ@ ἰσχὺν ὑπυργεῖν, ᾧ καλῶς ἔχει μόνῳ τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐχαριστίαν ἀπονέμειν. διόπερ χαλδαίων τε καὶ μεσοποταμιτῶν στασιαζόντων πρὸς αὐτὸν, μετοικεῖν δοκιμάσας, κατὰ θέλησιν καὶ βοήθειαν τῦ θεῦ τὴν χαναναίαν ἔσχε γῆν. ἱδρυθεὶς τε αὐτόθι βωμὸν ᾠκοδόμησε καὶ θυσίαν ἐτέλεσε τῷ θεῷ. h. e. Sigismundo Gelenio interprete: *Abrahamus vero Lotum, Arami fratris ſui filium, Saræ conjugis ſuæ fratrem, adoptavit, quod naturali filio careret: & cum jam eſſet annorum ſeptuaginta quinq; ex Chaldæa juſſu Dei in Chananæam ſe contulit: quam & ipſe deinceps inhabitavit & poſteris ſuis reliquit, vir ſapiens æque ac eloquens & in conjectando ſagax. Cumque ob virtutem eximiam ſapiens eſſet præ cunctis habitus, auſus eſt vulgo receptam de Deo perſuaſionem convellere & in melius vertere. Ergo primus omnium clara voce prædicavit unum eſſe Deum verum univerſitatis conditorem: de cætero ſi quid ad felicitatem conferat, non noſtris nobis viribus, ſed illius voluntate contingere. Hoc vero ex terra ac maris obſervatione colligebat, tum eorum, quæ circa ſolem ac lunam & reliqua ſidera videbat accidere: eſſe nimirum potentiam quandam, quæ harum curam gerat & omnia decenter adminiſtret, qua ceſſante nihil noſtris utilitatibus ſerviturum, cum nihil ſuapte virtute polleat, ſed univerſa omnipotenti ipſius voluntati obſecundent: quapropter huic uni honorem deberi, huic gratias agi oportere. Quamobrem cum Chaldæi & Meſopotamitæ contra ſe inſurgerent,*

(1) [illegible] non [illegible] tanda. [illegible] enim nominis Abrahami etymologia traditur Gen. 17. verſ. 5. ubi Deus Abra[illegible] [illegible] non [illegible] tur nomen. [illegible] ſed appellaberis Abraham [illegible] patrem multarum gentium [illegible] Abrahamum patrem [illegible] [illegible] patrem [illegible] tarum [illegible] אב pater, רם excelſus & המון multitudo.

L

conſilium migrandi cœpit, & voluntate ac favore Dei fretus, terram Chanaan tenuit: ubi, ſedibus poſitis, Deo ſtruxit aram & hoſtias mactavit. Hucusqve Joſephus: cujus teſtimonium miror à doctiſſimo Pererio pro contraria opinione allegari; qvippe cui manifeſtè repugnat qvod hic legitur, Abrahamum fuiſſe virum ſapientem, & in conjectando ſagacem, ideoqve auſum eſſe, vulgo receptam de Deo opinionem convellere & in melius vertere. Si enim Abrahamus à piis parentibus cum lacte materno veram hauſiſſet religionem, haud opus fuiſſet ad conjectandum unius veri Dei cultum humana ſagacitate & ſapientia, nec filius diceretur ſuperſtitioni Idololatricæ primus repugnaſſe, niſi parentes Idololatras habuiſſet. Sic Joſephi jam citatum locum declarat Svidas V. Ἀβραάμ, ubi Abrahami converſionem his verbis commemorat: Ἀβραάμ, ὁ πρῶτος ἐν πατριάρχαις· εἰς ὃν ἀποσεμνύνετο δῆμος ὁ τῶν Ἑβραίων τὸ πρότερον, πρὶν ἢ Θεοῦ ἀποσκιρτῆσαι, καὶ γενέσθαι τοῦ ἀλλότριοι, καὶ τὸ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ αἷμα ἐφ' ἑαυτοὺς ἐπισπάσασθαι. οὗτος ἐκ μὲν τῆς Χαλδαίων γῆς ὑπῆρχεν ὁρμώμενος, τῶν περὶ τὰ μετέωρα καὶ τοὺς ἀστέρας τὸν βίον ὅλον καταναλισκόντων. ἀσκηθεὶς οὖν κατὰ τὸν πάτριον νόμον τὰς τῶν ἐπουρανίων ἀστέρων κινήσεις, καὶ στοχασάμενος, ὡς οὐκ ἐν τούτοις ἐστὶ τὸ μεγαλουργὸν τῆς φαινομένης ταύτης κτίσεως, ἀλλ' ἔχει τινὰ τὸν δημιουργὸν, καὶ κινοῦντα, καὶ διευθύνοντα τὴν ἐναρμόνιον τῶν ἀστέρων πορείαν, καὶ τοῦ κόσμου παντὸς τὴν κατάστασιν, καὶ διὰ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς καλλονῆς τῶν κτισμάτων τὸν γενεσιουργὸν αὐτῶν ὡς ἐνῆν θεωρήσας, οὐκ ἔστη μέχρι τούτων, οὐδὲ τὴν ἔφεσιν εἰς ταῦτα κατεδαπάνησεν· ἀλλὰ τῶν οὐρανίων ἁψίδων ὑπεραρθεὶς, καὶ πᾶσαν διαβὰς τὴν νοητήν τε καὶ ὑπερκόσμιον σύμπηξιν, οὐκ ἀπέστη τοῦ ζητουμένου, ἕως οὗ ὁ ποθούμενος ἑαυτὸν αὐτῷ ἐφανέρωσε, τύποις τε καὶ μορφώμασι, καὶ οἷς ἑαυτὸν ἐμφανίζει ὁ ἀφανὴς καὶ ἀόρατος. Et paulo poſt: Τοῦτό μοι καὶ Φίλων ὁ ἐξ Ἑβραίων φιλόσοφος, ἐν τῷ τοῦ πολιτικοῦ βίου συντάγματι μαρτυρήσει (Φίλων περὶ οὗ ἐῤῥέθη, Φίλων πλατωνίζει, ἢ Πλάτων φιλωνίζει) ὅτι ἤρξατο ἡ εἰδωλολατρεία ἀπὸ Σερούχ ἕως τῶν χρόνων Θάρα τοῦ πατρὸς Ἀβραάμ. ὃς Ἀβραὰμ ὑπάρχων ἐτῶν ιδ΄, καὶ θεογνωσίας ἀξιωθεὶς, ἐνουθέτει τὸν πατέρα αὐτοῦ, λέγων· τί πλανᾷς τοὺς ἀνθρώπους διὰ κέρδος ἐπιζήμιον; τουτέστι, τὰ εἴδωλα· οὐκ ἔστιν ἄλλος θεὸς, εἰ μὴ ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὁ καὶ πάντα τὸν κόσμον δημιουργήσας. ὁρῶν γὰρ τοὺς ἀνθρώπους κτισματολατρεύοντας διηνεχῶς διαπονούμενος, καὶ τὸν ὄντως ὄντα Θεὸν ἐκζητῶν ἐκ φιλοθέου καρδίας. ὁρῶν δὲ τὸν οὐρανὸν ποτὲ μὲν λαμπρὸν, ποτὲ δὲ σκοτεινὸν, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστιν οὗτος θεός. ὁμοίως καὶ τὸν ἥλιον, καὶ τὴν σελήνην, τὸν μὲν ἀποκρυπτόμενον καὶ ἀμαυρούμενον, τὴν δὲ φθίνουσαν καὶ ἀπολήγουσαν, ἔφησεν οὐδ' οὗτοι εἰσὶ θεοί. καὶ μέντοι καὶ τὴν τῶν ἀστέρων κίνησιν (ὑπὸ τοῦ πατρὸς γὰρ ἐπαιδεύετο τὴν ἀστρονομίαν) ἀπορῶν ἐδυσχέραινεν. ὤφθη δὲ αὐτῷ ὁ Θεὸς, καὶ λέγει αὐτῷ· ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου. καὶ λαβὼν τὰ εἴδωλα τοῦ πατρὸς, καὶ τὰ μὲν κλάσας, τὰ δὲ ἐμπορίσας, ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ πατρὸς ἐκ γῆς Χαλδαίων. h. e. paraphraſte potius, qvam interprete Æmilio Porto: *Abrahamus inter Patriachas primus, qvo populus Hebræorum olim gloriabatur, priusqvam à Deo defeciſſent, atqve ab eo alienati fuiſſent, & ipſius unigeniti filii ſanguinem in ſe ipſos attraxiſſent. Hic oriundus erat ex terra Chaldæorum, qvi totam ætatem in rebus ſublimibus & ſtellis, ſive in ſtellarum ſpeculatione & rerum, qvæ ſunt in ſublimi contemplatione, conſumunt. Exercitatus igitur patrio more in cæleſtium ſtellarum ſiderumqve motibus, & per conjecturas aſſecutus ac animadvertens magnificentiam hujus operis conditi, totiusqve mundi noſtris oculis apparentis non conſiſtere in his rebus conditis, qvæ nobis apparent & oculis cernuntur: ſed habere aliqvem opificem, qvi moveat & dirigat aptum illum & concinnum ſtellarum inceſſum & mundi totius conſtitutionem. Atqve ex magnitudine & elegantia rerum conditarum, creatorem ipſarum, qvantum licuit contemplatus, in his non reſtitit, neqve ſuum deſiderium in his conſumpſit: ſed ſupra cæleſtes apſides & ultra ſtellarum circulos evectus, & pervagatus omnem rerum conditarum compagem, qvæ ſub intelligentiam cadit, animoqve cernitur & ratione percipitur, & qva mundum cœlosqve ſuperat, ab eo qværendo, qvem cognoſcere cupiebat, non deſtitit, donec ille, cujus deſiderio flagrabat, ſe ipſi patefecit typis qvibusdam & formis ac imaginibus & cæteris rationibus, qvibus ille, qvi cerni conſpiciqve neqvit, ſe mortalibus patefacit, & conſpiciendum præbet.* Et paulo poſt: *Hoc autem, qvod ego dico, & Philo Hebraicus Philoſophus, in viri civilis vita, ſuo teſtimonio confirmabit. [Philo, inqvam, ille de qvo dictum eſt, Philo platoniſſat & Platophiloniſſat] Teſtabitur autem, imaginum cultum cœpiſſe à Serucho, & viguiſſe usqve ad tempora*

Thara,

Thara, patris Abrahami; qvi Abrahamus natus qvatuordecim annos & DEI cognitione decoratus ac illuſtratus, patrem ſuum admonuit his verbis: Qvid ſeducis homines ob lucrum pernicioſum, hoc eſt, ob imagines? Non eſt alius Deus, niſi ille, qvi in cœlis eſt & regnat, qvi etiam univerſum mundum fabricavit. Cum enim videret homines rebus creatis inſervire, cultumqve divinum ipſis deferre, varias regiones magno labore & animo religioſo verum Deum exqvirens, peragrabat. Cum autem videret cœlum, modo qvidem ſerenum ac ſplendens, modo vero nubilum & obſcurum, in ſe ipſo & in animo ſuo dicebat, hoc cœlum non eſt Deus. Similiter etiam Solem & Lunam, illum qvidem occultari & obſcurari, hanc vero deficere & deſinere cum cerneret, dixit, ne iſti qvidem Dii ſunt. Qvin etiam aſtrorum motum (à patre enim aſtronomiam edocebatur) dubitans cum moleſtia tractabat. Apparuit autem ipſi Deus & ipſi dixit: Exi ex tua terra & ex cognatione tua. Qvamobrem Abrahamus correptis patris ſimulacris, iisqve partim fractis, partim crematis, ex Chaldæorum terra cum patre exceſſit. Hæc Svidas: ubi inprimis notatu dignum eſt, non tantum converſionem Abrahami recenſeri, ſed & annum exprimi ætatis *decimum qvartum*, qvo Deum primo agnoviſſe, & patrem Tharam Idololatriæ immerſum pio veræ religionis zelo reprehendiſſe ſcribitur. Etenim nonnulli ex Rabbinis anno ætatis ipſius *tertio*, alii autem anno *octavo*, id prorſus miraculoſe factum tradunt: qvos qvidem cum anilibus ſuis fabulis valere jubeo. Magis autem veriſimilis videtur traditio רמבם ſive *R. Moſis Majmonidæ*, qvi libro (1) diſſertationum de cultu ſtellarum ac planetarum & ſtatutis gentium cap. 1. §. 5. & 6. editionis Dionyſii Voſſii refert, Abrahamum, cum parvulus eſſet, cœpiſſe in majorum fide vacillare & magis magisqve ſuſpectam habuiſſe Idololatriam: ſed annos natum *qvadraginta octo* in fide recta prorſus fuiſſe firmatum, ita ut deinceps ſoli vero Deo ſemper adhæſerit. Ipſa verba Rambam, ut à jam memorato magni Gerardi Joannis Voſſii filio latinè tranſlata ſunt, hæc ſunt: *Atqve hoc modo mundus incedebat volvebaturqve, donec natus eſt, columna mundi, Abraham pater noſter. Poſtqvam ablactatus eſt fortis ille, cœpit vacillare animus ejus, dum etiamnum parvus erat; & orſus eſt cogitare die ac noctu cum admiratione, qvomodo fieri poſſet, ut orbis hic aſſidue regeretur ſine rectore, aut qvis eum circumageret, qvando ſponte ſua moveri neqviret. Neqve erat ei doctor, aut ullus omnino, qvi ei qvidpiam indicaret, ſed in Ur Chaldæorum ſubmerſus erat inter fatuos idololatras. Pater autem ac mater ejus, omnisqve populus idola colebant, & ille una cum iis. Vacillabatqve animus ejus, & magis magisqve intelligere cœpit, donec deprehendit veritatem, perſpectamqve habuit juſtitiæ regulam rectitudine intellectus ſui. Itaqve cognovit eſſe Deum unum, gubernatorem orbis, qvi cuncta creaſſet, neqve in omnibus, qvæ ſunt, alium eſſe Deum præter illum. Advertit qvoqve univerſum mundum errare, & cauſam erroris eſſe, qvod idolis ſerviiſſent, donec ex animis eorum veritas exceſſiſſet. Erat autem Abraham annorum octo & qvadraginta, qvando agnovit Creatorem ſuum.* Hæc R. Moſche ben Majmoni: qvæ nec confirmare, nec refellere in animo mihi eſt, ſed qvisqve iis ex ingenio ſuo vel addat fidem, vel detrahat. Nempe ſufficit, ex Scriptura ſacra certo conſtare, Abrahamum, poſteaqvam à Deo primam futuri Meſſiæ promisſionem accepit, & in terram Chanaan profectus eſt, perfectisſimum, qvoad in hac vita fieri poteſt, veri Theologi, fidelisſimiqve ſervi, amici ac præconis Dei exemplum fuiſſe. Qvo reſpectu à Majmonide loco jam citato עמוד של עולם h. e. *Columna Mundi* ſive *Seculi*, convenientisſime appellatur. Hactenus de ſtudio Abrahami Theologico. Cui proxime ſubjungendam cenſeo *conſervationem linguæ ſanctæ & literarum Hebræarum*, qvas ille primus in terram Chanaan intulit, & per poſteros ſuos ad Moyſen propagavit. Minime enim probo eorum (2) opinionem, qvi perſuadere nobis contendunt, Abrahamum, qvamdiu in Chaldæa vixit, & cum in terram Chanaan veniret, *Chaldaice* locutum; in terra autem Chanaan *Chananæam* didiciſſe, qva ejus poſteri uſi ſint; ideoqve Chananæorum linguam, qva perſcriptæ ſunt ſacræ literæ, *Hebræam* vocari, non qvia ſoli Hebræi uſurparint, ſed qvia horum duntaxat libri ad nos pervenerunt. Sane argumentum illud ex Geneſ. cap. 31. verſ. 47. deſumptum, qvod nempe Jacob lingua Chananæa tumulum vocaverit גלעד ſive *Galed*, Laban autem eundem Aſſyria

(1) הלכות עבודת כככים ומזלות וחקות הגוים

(2) *Vid. Voſſ. de art. Grammat. lib. 1. cap. 9.*

ſyria יגר שהדותא ſive *Iegar ſchahaduta* appellaverit; manifeſtiſſimo laborat ἑτεροπλας vitio, nec recte inde colligitur, Abrahami linguam, qva ille uſus eſt, priusqvam veniret in terram Chanaan, diverſam fuiſſe ab ea, qvam Iſaacus & Jacobus, in terra Chanaan nati, inde ab incunabulis uſurparunt. Duplicem enim ſtatuo linguam *Chananeam*; alteram videlicet, qva poſteritas Chami, qvo ad terram Chanaan tenuit, uſa eſt, alteram vero, qva populus Hebræus, à Semo oriundus, qvi juſſu & auſpiciis Dei eandem terram Chanaan occupavit, locutus eſt. Harum priorem, qvam *linguam Chananeam Chananitarum* voco, ignoravit Abrahamus ut peregrinam, poſteriorem autem, qvam *linguam Chananeam Hebræorum* appello, ut πατροπαράδοτον ac vernaculam non minus, qvam Iſaacus & Jacobus, ab infante uſurpavit. Ut enim absqve ulla controverſia certiſſimum eſt, Abrahamum Heberi in recta piorum poſterorum ſerie trinepotem fuiſſe, eoqve reſpectu Geneſ. cap. 14. verſ. 13. *Hebræum* cognominari, ſic cum S. Auguſtino de Civit. Dei lib. 16. cap. 12. firmiter credo linguam primitivam, qvæ poſt confuſionem linguarum ab Hebero Hebræa denominata eſt, in corrupta traditione per Phalegum, Reu, Serug, Nachor & Tharam ad Abrahamum perveniſſe, eamqve non ſimpliciter *Chananeam* vocari poſſe, qvaſi ante Abrahami in terram Chanaan adventum Chananitæ ea pro vernacula uſi eſſent, ſed qvoniam pia & à Deo ſpeciatim electa Heberi progenies duce Abrahamo in terram Chanaan transmigravit, eamqve poſt perpeſſionem ſervitutis Ægyptiacæ ſecundum divinam promiſſionem in poteſtatem ſuam redegit. Tantum igitur abeſt, ut Abrahamus à Chananitis Hebræam linguam didicerit, ut contra ipſe Hebræam linguam Hebræasqve literas primus in terram Chanaan intulerit, & cum Phœnicibus, à qvibus eas poſtmodum Græci, qvamvis longinqvitate temporis plurimum mutatas, acceperunt, communicavit. Hic vero audiendus qvidem non eſt Svidas, dum non tantum converſationem & propagationem linguæ ſanctæ & literarum Hebræarum, ſed & primam earum inventionem Abrahamo attribuit; ea enim gloria ad Deum ipſum & primum mortalium Adamum pertinet, ut ſupra cap. 2. §. 4. 5. 6. prolixius expoſitum eſt: at veriſſimum tamen illud eſt, qvod ab eodem auctore traditur, Græcas literas ab Hebræis, beneficio videlicet Phœnicum originem ducere. Ipſa Svidæ verba qvæ, ut dixi, cenſura indigent, hæc ſunt: οὗτος (ſc. ὁ Ἀβραάμ) εὗρεν ἱερὰ γράμματα καὶ γλῶσσαν ἐμηχανήσατο, ἧς Ἑβραίων παῖδες ἐν ἐπιστήμῃ ἐτύγχανον ὡς τούτου μαθηταὶ καὶ ἀπόγονοι. ἐκ τούτου καὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα τὰς ἀφορμὰς ἔλαβε, κἂν ἄλλως ἑαυτοὺς διαπαίζοντες ἀναγράφωσιν Ἕλληνες, καὶ τούτου μαρτύριον ἡ τοῦ ἄλφα φωνὴ τοῦ πρώτου στοιχείου καὶ ἄρχοντος, ἀπὸ τοῦ ἄλεφ ἑβραϊκοῦ λαβόντος τὴν ἐπίκλησιν τοῦ μακαρίου καὶ πρώτου καὶ ἀθανάτου ὀνόματος. h. e. paraphraſte Æmilio Porto: *Hic* (ſc. Abrahamus) *ſacras literas invenit & linguam excogitavit, cujus notitiam habebant Hebræorum filii, qvod eſſent hujus diſcipuli & poſteri. Ab hoc etiam inventore literæ Græcorum originem duxerunt; qvamvis Græci ſe ipſos illudentes & opinionis errore decepti, aliter hac de re ſcribant. Hujus verò rei manifeſtum eſt teſtimonium illa appellatio* τοῦ ἄλφα, *prima, & principis literæ, ab Aleph Hebraico, beato, & primo, & immortali nomine ſuum nomen ſortita.* Hæc Svidas: qvæ tamen ipſe retractat v. Ἀδὰμ inqviens: τούτου τέχναι καὶ γράμματα. h. e. *Hujus inventa ſunt artes & literæ.* Ubi ſine dubio per γράμματα ſignificantur eadem illa ἱερὰ γράμματα, h. e. *ſanctæ ſive Hebrææ literæ*, qvarum inventio ab eodem Svida perperam Abrahamo & alibi etiam (1) Setho attribuitur. Nec majorem meretur fidem antiqvus Anonymus Poeta, cujus verſus Petrus Crinitus de honeſta diſciplina lib. 17. cap. 1. recitat, in qvibus Moyſi Hebræarum, Abrahamo autem Syriacarum & Chaldaicarum literarum inventio adſcribitur. Verba Criniti jam citato loco hæc ſunt: *Qvoniam ſæpe in qvæſtionem venit, qvot apud veteres idiomatum genera fuerint, qvæqve maximè celebrata, putavi non indignum fore, ſi ſenariolos qvosdam de ſeptem linguis ſubjiciam, qvos eqvidem in pervetuſto codice legi ex Bibliotheca Septimana. In eo enim libro multiplex linguarum varietas demonſtratur, tum qvæ ſeptem literarum genera præcellant; ut*

(1) *Vid. ſupra* cap. 5. §. 3.

Hebrai-

Hebraica, Attica, Latina, Syra, Chaldæa, Ægyptiaca ac Getica. Sed audiamus veteres verſiculos, ne inpendio longius evagemur:

Moyſes primus Hebraicas exaravit literas;

[ſeu, ut verſum hunc emendat doctiſſimus Voſſius de arte Grammat. lib. 1. cap. 9.]

Primus Hebræas Moyſes exaravit literas;
Mente Phœnices ſagaci condiderunt Atticas;
Qvas Latini ſcriptitamus, edidit Nicoſtrata;
Abraham Syras & idem repperit Chaldaicas;
Iſis arte non minore protulit Ægyptias;
Gulſila prompſit Getarum qvas videmus ultimas.

Hæc Poeta ille Anonymus apud Crinitum. Ego vero ut certisſime credo, primitivam lingvam, qvæ à creatione mundi usqve ad ædificationem turris Babylonicæ ſola in orbe fuit, haud aliam eſſe, qvam *Hebræam*, literasqve Hebræas, qvæ etiam nunc in uſu ſunt, una cum punctis ſuis à primo ſapientisſimoqve omnium mortalium Adamo inventas fuiſſe; ſic æqve firmiter exiſtimo, ejusdem lingvæ primitivæ & earundem literarum primitivarum uſum tempore confuſionis lingvarum penes piam Heberi familiam permanſiſſe, nec Abrahamum (1) novas inveniſſe literas, ſed qvas una cum primitiva lingva à majoribus acceperat, perpetuo retinuiſſe. Qvibus itaqve *Chaldæi* uſi ſunt literis, has non invenit Abrahamus, ſed ipſi Hebræorum, qvi usqve ad Abrahami cum patre Thara transmigrationem in Meſopotamiam in Chaldæa habitarunt, ſcribendi rationem imitati ſunt. Idem ſine dubio fecere *Syri*, & in his qvidem præcipue *Phœnices*, poſtqvam Abrahamus ex Meſopotamia in Syriam, cujus pars Palæſtina ſive terra Chanaan eſt, juſſu Dei tranſiit. Eadem ratione paulo poſt & in Ægyptum commigravit literarum uſus, Abrahamo fame compulſo in ea peregrinante: qvi qvidem non ipſe *literas Ægyptiacas* invenit, ſed primum tamen ſenſa animi literis exprimendi exemplum Ægyptiis præbuit. Hoc ſanè multo veriſimilius eſt, qvam qvod in jam citatis Anonymi Poetæ verſibus de literarum Ægyptiacarum per Iſidem inventione traditur. Qvales autem fuerint Ægyptiorum illæ literæ, & qvæ inter *vulgares* ſive profanas & hieroglyphicas ſive *ſacras* differentia fuerit, commodiore loco poſthac docebitur. Interim vide Diodor. Sicul. Biblioth. Hiſtor. lib. 1. pag. 71. & 72. edit. Rhodomanni, & lib. 3. pag. 144. & 145. Hori Apollinis Hieroglyphica: & inprimis R. P. Athanaſii Kircheri doctisſimum opus, qvo obeliſci Ægyptiaci, ex Imp. Antonini Caracallæ Circo translati, & juſſu Summi Pontificis Innocentii X. Romæ in foro Agonali erecti Hieroglyphica mira ingenii ſubtilitate explanavit. Qvod ſupereſt, conſideremus nunc Abrahamum ut *Mathematicum*. Eo enim nomine apud omnes ferè gentes olim fuit celeberrimus. Dedit autem inprimis operam *Arithmeticæ* & *Aſtronomiæ*; qvas ſcientias uti partim à patre Thara, qvem Philo libro de Nobilitate *ἄνδρα ἀστρονομικὸν τῶν περὶ τὰ μαθήματα διατριβόντων* nuncupat, edoctus fuerat, partim propria diligentia excoluerat, ſic eas ſtatim, atqve in Palæſtinam pervenit, cum *Phœnicibus* primum, & mox, ubi fame compulſus in Ægyptum deſcendit, cum *Ægyptiis* communicavit. Teſtatur hoc Fl. Joſephus Antiqvit. Jud. lib. 1. cap. 9. ubi profectionem Abrahami in Ægyptum, periculum caſtitatis Saræ, miraculoſam jam jam committendi adulterii inhibitionem, ſubſecutam affectus Regii erga Abrahamum declarationem, Abrahami cum ſapientisſimis Ægyptiorum Philoſophis de vera Theologia contentionem & primam incognitæ Matheſeos communicationem his verbis commemorat: *Λιμοῦ δὲ ὕστερον τὴν Χαναναίαν καταλαβόντος, Ἄβραμος αἰγυπτίους εὐδαιμονεῖν πυθόμενος, διαίρειν πρὸς αὐτοὺς ἦν πρόθυμος, τῆς τε ἀφθονίας τῆς ἐκείνων μεθέξων, καὶ τῶν ἱερέων ἀκροατὴς ἐσόμενος, ὧν λέγοιεν τε περὶ θεῶν. ἢ γὰρ κρείσοσιν εὑρεθεὶς κατακολουθήσειν, ἢ μετακοσμήσειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ βέλτιον αὐτὸς ἄμεινον φρονῶν. ἐπαγόμενος δὲ καὶ τὴν σάῤῥαν, καὶ φοβούμενος τὸ πρὸς τὰς γυναῖκας τῶν αἰγυπτίων, μὴ διὰ τὴν εὐμορφίαν τῆς γυναικὸς ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀνέλῃ, τέχνην*

(1) *Vid. ſupra cap. 1. §. 1.*

M ἐπινοη-

ἐπεύρησε τοιαύτην. ἀδελφὸς αὐτῆς εἶναι προσεποιήσατο, κἀκείνην τοῦτο ὑποκρίνασθαι, συμφέρειν γὰρ αὐτοῖς, ἐδίδαξεν. ὡς δ' ἧκον εἰς τὴν αἴγυπτον, ἀπέβαινε τῷ ἀβράμῳ καθὼς ὑπενόησε. τότε γὰρ κάλλος ἐξεβοήθη τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. διὸ καὶ Φαραώθης ὁ βασιλεὺς τῶν αἰγυπτίων, οὐ τοῖς περὶ αὐτῆς λεγομένοις ἀρκεσθεὶς, ἀλλὰ καὶ θεάσασθαι σπουδάσας ὥρμητο τε ἦν ἅψασθαι τῆς σάῤῥας. ἐμποδίζει δὲ ὁ θεὸς αὐτοῦ τὴν ἀδόκιμον ἐπιθυμίαν νόσῳ τε καὶ στάσει τῶν πραγμάτων· καὶ πυθομένῳ περὶ ἀπαλλαγῆς, κατὰ μῆνιν θεοῦ τὸ δεινὸν αὐτῷ παρεῖναι ἀπεσήμαινον οἱ ἱερεῖς, ἐφ' οἷς ἠθέλησεν ἐνυβρίσαι τοῦ ξένου τὴν γυναῖκα. ὁ δὲ φοβηθεὶς, ἠρώτα τὴν σάῤῥαν, τίς εἴη, καὶ τίνα τοῦτον ἐπαγάγοιτο ἐρωτᾷ. πυθόμενος δὲ τὴν ἀλήθειαν, ἄβραμον παρῃτεῖτο· νομίζων γὰρ ἀδελφὴν, ἀλλ' οὐ γυναῖκα αὐτοῦ σπουδάσαι περὶ αὐτὴν συγγένειαν ποιήσασθαι βουλόμενος, ἀλλ' οὐχ ὑβρίσαι κατ' ἐπιθυμίαν ὡρμημένος. δωρεῖταί τε αὐτὸν πολλοῖς χρήμασι, καὶ συνεῖναι αἰγυπτίων τοῖς λογιωτάτοις. τήν τε ἀρετὴν καὶ τὴν ἐπ' αὐτῇ δόξαν ἐντεῦθεν ἐπιφανεστέραν συνέβη γενέσθαι. τῶν γὰρ αἰγυπτίων διαφόροις ἀρεσκομένων ἔθεσι, καὶ τὰ παρ' ἀλλήλοις ἐκφαυλιζόντων νόμιμα, καὶ διὰ τοῦτο δυσμενῶς ἐχόντων πρὸς ἀλλήλους, συμβαλὼν αὐτῶν ἑκάστοις καὶ διαπτύων τοὺς λόγους, οὓς ἐποιοῦντο περὶ τῶν ἰδίων, κενοὺς καὶ μηδὲν ἔχοντας ἀληθὲς ἀπέφαινε. θαυμασθεὶς οὖν ὑπ' αὐτῶν ἐν ταῖς συνουσίαις, ὡς συνετώτατος καὶ δεινὸς ἀνὴρ, οὐ νοῆσαι μόνον, ἀλλὰ καὶ πεῖσαι λέγων, περὶ ὧν ἂν ἐπιχειρήσειεν διδάσκειν, τήν τε ἀριθμητικὴν αὐτοῖς χαρίζεται καὶ τὰ περὶ ἀστρονομίαν παραδίδωσι. πρὸ γὰρ τῆς ἀβράμου παρουσίας εἰς αἴγυπτον οἱ αἰγύπτιοι τούτων εἶχον ἀμαθῶς. ἐκ χαλδαίων γὰρ ταῦτ' ἐπεφοίτησεν εἰς αἴγυπτον, ὅθεν ἀνῆλθεν καὶ εἰς τοὺς ἕλληνας. h. e. Sigismundo Gelenio interprete: *Fame deinde Chananaam terram invadente, Abrahamus audita Ægypti ubertate, proficiſci illuc decrevit, tum ut copiis eorum frueretur, tum ut ſententiam ſacerdotum de divinitate cognoſceret: aut ſecuturus illorum opinionem, ſi modo melior eſſet, aut ipſe rectiora eis commonſtraturus. Ceterum cum & Saram ſecum duceret, veritus Ægyptiorum libidinem, ne fortè ob excellentem uxoris formam à Rege interimeretur, artem commentus eſt talem. Fratrem ejus ſe finxit, monitâ prius, ut ob præſentem neceſſitatem ſimulationi ſua ſubſerviat. Ut autem ventum eſt in Ægyptum, id qvod ſuſpicatus fuerat evenit: jam enim conjugis pulchritudinem fama divulgaverat. Qvamobrem Pharaotes gentis Rex, audita oculis ſuis cognoſcere, ac muliere etiam potiri concupivit. Huic malæ libidini Deus obſtitit, peſtilentia & ſeditione res Regis infeſtans: conſultiqve de remedio ſacerdotes, qvove modo placandum eſſet numen, hanc mali cauſam reſponderunt, qvod hoſpitis matrimonio injuriam inferre paraviſſet. Rex territus primum ſciſcitatur, qvænam ſit, qvisve ejus comes. Cognita deinde rei veritate, Abrahamo ſatisfecit: ſororem ſe putaſſe, non uxorem, & affinitatem contrahere, non injuriam inferre voluiſſe, donataqve magna pecunia, poteſtatem fecit congrediendi cum præſtantiſſimo qvoqve Ægyptiorum ac doctiſſimo: qvo factum eſt ut virtutis nomine in maximam exiſtimationem veniret. Nam cum eagens in diverſos ritus & opiniones ſcinderetur, & per mutuum contemptum atqve inſectationem infenſis inter ſe animis agerent, colliſos inter ſe eorum de religione ſermones, & à ſeipſis confutatas, vaniſſimos eſſe nihilqve prorſus veritatis habere declaravit. Ob has diſſertationes in pretio habitus, ut qvi magnam tam intelligendi, qvam eloqvendi docendiqve facultatem præ ſe ferret, & numerorum ſcientiam & ſiderum benigne illis communicavit. Nam ante Abrahami ad ſe adventum Ægypti rudes erant hujusmodi diſciplinarum, qvæ à Chaldæis ad Ægyptios profecta, hinc ad Græcos tandem pervenerunt.* Hæc Joſephus: apud qvem de eodem Abrahami Mathematico ſtudio inſigne extat teſtimonium *genuini Beroſi*, qvi temporibus Ptolemæi Philadelphi potiſſimum floruit, Beliqve Sacerdos Babylone fuit, & hiſtoriam Chaldaicam, ex antiqvis monumentis publicis ſingulari diligentia erutam, literis conſignavit. Verba Joſephi lib. 1. Antiqvit. Jud. cap. 10. hæc ſunt: *μνημονεύει δὲ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀβραάμου Βηρωσὸς, οὐκ ὀνομάζων, λέγων οὕτως· μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν δεκάτῃ γενεᾷ παρὰ χαλδαίοις τις ἦν δίκαιος ἀνὴρ μέγας καὶ τὰ οὐράνια ἔμπειρος.* h. e. Gelenio interprete: *Meminit autem patris noſtri Abrahami Beroſus qvoqve non tamen eum nominans, his verbis: Poſt diluvium autem decima ætate apud Chaldæos erat qvidam juſtitiæ cultor, vir magnus & ſideralis ſcientiæ peritus.* Hæc genuinus ille Beroſus apud Joſephum. Cum itaqve Abrahamum Aſtronomiæ deditum fuiſſe certò conſtet, haud immerito jam qværitur, qvalis illa fuerit. Etenim qvi vel mediocriter liberales artes tractarunt, ſatis, ut opinor, norunt, tam *Aſtronomia*,

qvam

qvam *Aſtrologiæ* vocabulum generale eſſe, & utrïqve nomine doctrinam, qvæ circa ſiderum contemplationem verſatur, ſignificari. At qvoniam contemplationis ille modus varius eſt, hinc & vocabula illa vario ſenſu accipiuntur. Plerumqve tamen Aſtronomia ſive Aſtrologia, qvatenus generali ſignificatu uſurpatur, (1) dividitur in μετεωρολογικὴν, ſive *Aſtronomiam proprie dictam*, qvæ circa cognitionis magnitudinis, figuræ, motus & diſtantiæ ſiderum verſatur: & ἀποτελεσματικὴν, ſive *Aſtrologiam proprie dictam*, qvæ τὰ ἀποτελέσματα ſive effectus ſiderum ad humanæ vitæ rationem conſiderat atqve inde futura prædicit. Unde alias μαντικὴ ſive *divinatrix*, & ποιητικὴ ſive *effectrix*, & vulgo *judiciaria* cognominatur. Hujus pars maximè celebris eſt ἡ γενεθλιακὴ ſive γενεθλιαλογία, qvæ ex conſtitutione cœli, qvæ nativitatis fuit tempore, de ſingulorum hominum natura, ingenio, fortuna & morte colligit. Qvi vaniſſimam hanc artem profitentur, γενεθλιαλόγοι, *Genethliaci, Aſtrologi, Planetarii, Mathematici* κατ' ἐξοχὴν, & à gente, qvæ eam reperiſſe creditur, *Chaldæi* appellantur. Teſtatur hoc Cicero lib. 1. de divinat. p. 178. Tom. IV. edit. Gruter. his verbis: *Chaldei non ex artis, ſed ex gentis vocabulo nominati, diuturna obſervatione ſiderum, ſcientiam putantur effeciſſe, ut prædici poſſet, qvid cuiqve eventurum, & qvo qvisqve fato natus eſſet.* Meminit eorundem Vitruvius lib. 9. cap. 7. *Cætera*, inqvit, *ex Aſtrologia, qvos effectus habeant ſigna duodecim, ſtellæ qvinqve, Sol, Luna ad humanæ vitæ rationem, Chaldæorum ratiocinationibus eſt concedendum: qvod propria eſt eorum genethliologiæ ratio, ut poſſint antefacta & futura, ex ratiocinationibus aſtrorum explicare. Eorum autem inventiones, qvas ſcriptis reliqverunt, qva ſolertia qvibusve acuminibus, & qvam magni fuerint, qui ab ipſa ratione Chaldæorum profluxerunt, oſtendunt.* Apud Tacitum qvoqve crebra eorum mentio in malam partem eſt: ut lib. 2. Annal. cap. 27. ubi narrat, Libonem Druſum Juvenem potentem, ſed improvidum & facilem inanibus *ad Chaldæorum promiſſa*, Magorum ſacra, ſomniorum etiam interpretes à Firmio Cato Senatore impulſum, res novas adverſus Tiberium moliri tentaſſe, & poſt delati ac convicti Libonis voluntariam mortem facta eſſe de *Mathematicis* Magisqve Italia pellendis Senatus conſulta & ex eorum numero L. Pinarium ſaxo dejectum eſſe; in P. Martium autem Conſules extra portam Eſqvilinam, cum claſſicum canere juſſiſſent, more priſco advertiſſe. Itidem lib. 12. Annal. cap. 52. idem Auctor memorat, Furium Scribonianum in exilium actum fuiſſe, qvaſi finem principis per *Chaldæos* ſcrutaretur, ideoqve de *Mathematicis* Italia pellendis factum Senatusconſultum atrox, ſed irritum. Alius de iisdem Pſeudo-mathematicis inſignis extat locus apud eundem ſcriptorem lib. 1. Hiſtor. c. 22. ubi de Othone refert, de invadendo Imperio etiam *Mathematicos* ipſum urſiſſe; qvippe qvi novos motus & clarum Othuni annum obſervatione ſiderum affirmarent. Sed recte ibidem prudentiſſimus Hiſtoricus id genus hominum *potentibus infidum*, & *ſperantibus fallax* nuncupat. In eosdem Aſtrologos graviſſime invehitur Sextus Empiricus lib. 5. πρὸς Μαθηματικούς: item Aulus Gellius Noct. Attic. lib. 14. c. 1. ubi diſſertationis celeberrimi Philoſophi *Phavorini* adverſus iſtos, qvi ſeſe *Chaldæos* ſeu *Genethliacos* appellarent, & de motu poſituqve ſtellarum dicere poſſe, qvæ futura eſſent, profiterentur, præcipua capita atqve argumenta recenſet: & lib. 1. cap. 9. ubi ſummo jure conqveritur, vulgum, qvos gentilitio vocabulo *Chaldæos* dicere oporteret, *Mathematicos* perperam appellare. Idem prolixa diſſertatione comprobat vir pro ſeculi, qvo vixit, genio facundiſſimus ſimul atqve doctiſſimus Johannes Sariſberienſis operis *de nugis Curialium & veſtigiis Philoſophorum*, cui *Policratici* titulus eſt, lib. 2. cap. 19. qvod *de differentia Mathematicæ doctrinalis & Matheſeos reprobatæ, & traditione Mathematicorum, & erroribus eorum* inſcribitur. Conſule inſuper (2) Phœnicem ſuæ ætatis Joannem Picum Comitem Mirandulæ, cujus extant integri duodecim libri adverſus Aſtrologos: ut & R. P. Bened. Perer. Comment. in Geneſ. cap. 1. verſ. 14. & 15. Henr. Cornel. Agrip. de Vanit. ſcientiar. cap. 31. Gerard. Jo. Voſſ. libro de ſcientiis Mathematicis & Salmaſ. de anno Climacterico. Sed qvorſum hæc omnia? nempe ne qvis Aſtronomiam proprie dictam cum Aſtrologia proprie dicta confundendo, Patriar-

(1) *Vid. Joſeph. Scalig. Comment. in lib. 1. Aſtronom. Manilii & Voſſ. de ſcient. mathemat. cap. 31.*

(2) *De hoc Joannis Pici cognomine Sid. Paul. Jovium Elog. doct. Viror. cap. 39.*

triarcham Abrahamum illicitam ſiderum contemplationem tractaſſe exiſtimet. Etenim fuit ille qvidem deditus Aſtronomiæ, ſed piæ ac ſinceræ, qvalem *Adamus* ipſe primus invenit & per (1) *Sethum* ac ſeqventes tam antediluvianos, qvam poſtdiluvianos pios poſteros usqve ad Heberum & Phalegum propagavit. At enimvero poſt confuſionem linguarum, cum Heberus in Chaldæa remanſiſſet, & cum veri DEI cultu & primitiva lingua ſtudium qvoqve Aſtronomicum retinuiſſet, corrupta primum fuit Aſtronomia ab Idololatris illis, qvi ex ædificatorum turris Babylonicæ numero ſuperſtites, una cum Hebero ejusqve familia Chaldæam inhabitarunt. Hos enim Diabolus, æqve ac Evam, ad πολυπραγμοσύνην impulit, & cupidine divinationis ineſcatos à pio licitoqve Aſtronomiæ ſtudio ad fallacem Aſtrologiam traduxit, & ad præſcientiam rerum futurarum ex aſtris conſeqvendam incitavit. His autem minime velim accenſeri *Abrahamum*, ut impiè factum eſt ab Imper. Juliano Apoſtata, qvi Abrahamum Aſtronomiæ ἀποτελεσματικῇ deditum fuiſſe collegit ex verbis Geneſeos cap. 15. verſ. 5, ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך h. e. ſec. verſ. vulg. *Eduxitqve eum foras, & ait illi: Suſpice cœlum & numera ſtellas, ſi potes. Et dixit ei: ſic erit ſemen tuum.* Cujus loci à Juliano in favorem paganicæ ſuperſtitionis excogitatam interpretationem merito reprehendit ac refutat *S. Cyrillus* Archiepiſcopus Alexandrinus ſub finem libri decimi Apologiæ, qvam contra tres ipſius libros, qvibus Sancta Evangelia oppugnavit, pro veritate Chriſtianæ religionis conſcripſit. Verum enim vero multo etiam majori reprehenſione dignus eſt *Eupolemus*, antiqvus Hiſtoricus græcus, qvi, teſte Euſebio de Præparat. Evang. lib. 11. cap. 17. Abrahamum καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ χαλδαϊκὴν εὑρεῖν, h. e. *non tantum Aſtrologiam divinatricem exercuiſſe, ſed & primum omnium eam inveniſſe* memoriæ prodidit. Hoc enim de ſancto Patriarcha credere æqve abſurdum & impium eſt, qvam *aruſpicinæ* ipſum & *extiſpicinæ* & reliqvæ Magiæ vetitæ operam dediſſe; ut Julianus Apoſtata in jam memorato adverſus Chriſtianos opere affirmavit, colligens ſcilicet hanc impiam aſſertionem ex Geneſ. cap. 15. verſ. 7. 8. 9. 10. 11. & 17. ubi hæc leguntur: *Dixitqve Deus ad Abram: Ego Dominus, qvi eduxi te de Vr Chaldæorum, ut darem tibi terram iſtam & poſſideres eam. At ille ait; Domine Deus, unde ſcire poſſum, qvod poſſeſſurus ſim eam. Et reſpondens Dominus: Sume, inqvit, mihi vaccam triennem, capram trimam, & arietem annorum trium, turturem qvoqve & columbam. Qvi tollens univerſa hæc, diviſit ea per medium & utraſqve partes contra ſe altrinſecus poſuit: aves autem non diviſit. Deſcenderuntqve volucres ſuper cadavera, & abigebat eas Abram. Cum ergo occubuiſſet Sol, facta eſt caligo tenebroſa, & apparuit clibanus fumans, & lampas ignis tranſiens inter diviſiones illas.* Cujus loci ſacræ ſcripturæ à Juliano nefariè excogitatam explicationem ſolidiſſimè refutat Cyrillus ſub finem libri decimi jam citatæ pro Chriſtianis Apologiæ. Cæterum præter jam enumerata Abrahamo partim verè, partim falſo attributa ſtudia, adſcribitur eidem à Svida inventio τῆς ὀνειροκριτικῆς ſive *Interpretationis ſomniorum.* Verba Svidæ v. ἀβραάμ hæc ſunt: ἐκ τούτου (ſcil. ἀβραάμου) καὶ τὰ ὀνείρων βιβλία ἐσφετερίσαντο οἱ ἕλληνες h. e. paraphraſte Æmilio Porto: *Ab hoc etiam inventore* (ſc. Abramo) *conſcriptos interpretandorum ſomniorum libros acceperunt Græci, qvos poſtea ſibi vendicarunt.* Hæc Svidas; qvi ſine dubio per Græcos hic intelligit Artemonem Mileſium, Antiphontem, Apollodorum Telmeſſenſem, Apollonium Attalenſem, Ariſtandrum Telmeſſenſem, Ariſtarchum, Alexandrum Myndium, Cratippum, Demetrium Phalereum, Dionyſium Rhodium. Epicharmum, Geminum Tyrium, Hermippum, Nicoſtratum Epheſium, Phœbum Antiochenum, Philochorum, Panyaſin Halicarnaſſeum, Serapionem, Stratonem, Aſtrampſychum & Artemidorum Daldianum, qvi omnes ὀνειροκριτικὰ ſcripſere. Qvibus addendus eſt ex barbaris *Achmet* filius Seirim. Medicus Arabs, cujus Onirocritica cum Artemidoro & eruditiſſimis ſuis in ipſum Notis Vir doctiſſimus Nicolaus Rigaltius Lutetiæ Pariſiorum An. 1603. græcè & latine in lucem edidit. Verum de hoc argumento non

(1) *Vide ſupra cap. 3 §. 3.*

multo

multo poſt commodiori loco prolixius diſſeram. Supereſt jam ultimum, & qvidem præcipuum, ſi Judæis credendum eſt, Abrahami ſtudium; nempe *Cabaliſticum*. קבלה autem ſive ליבול h.e. *Kabbalah* ſive *Kibbul*, h. e. *Acceptio*, ſive *Receptio*, deſcribente literarum orientalium peritisſimo Viro Wilh. Schickardo Diſp. qvarta Examinis Commentationum Rabbinicarum, qvod בחינת הפרושים ſive *Beebinath Happeruſchim* inſcribitur, eſt *abſtruſior Doctrina Hebræorum, de DEI & Angelorum naturis atqve mutuo conſortio, de religionis præſertim Chriſtianæ myſteriis in Veteri Teſtamento latentibus, de morum diſciplina, item Philoſophiæ & bonarum artium arcanis; olim clam habita, nec cuivis concredita, multo minus ſcriptis in vulgus prodita, ſed orali tantum traditione, inter ſapientes diverſorum ſeculorum continua ſucceſsione propagata: partim variis literarum combinationibus, abbreviaturis & permutationibus conſtans, & plerumqve per ejusmodi ſecretiores modos, è divinis ſcripturis Moſis & Prophetarum elicita; hodie à Judæaſtris in ſuperſtitioſum abuſum tracta, & partim in inania myſteria puerilesqve nugas converſa, partim ad Medicinam, Incantationes adeoqve Magiam (ignorata veriori Cabala ab ipſis perfide ſubſtitutam) turpiter abrepta.* Hanc Cabalam Judæi in Commentariis ad ספר יצירה ſive librum Jetzirah, de qvo paulo poſt agetur, Patriarchis traditam ferunt ab (1) Angelis, qvos Præceptorum loco habuiſſe dicuntur. Et Adami qvidem Præceptor Cabaliſticus ſecund. illorum traditionem fuit Angelus רזיאל ſive *Raziel*, Semi יופיאל ſive *Jophiel*, Abrahami צדקיאל ſive *Zadkiel*, Iſaaci רפאל ſive *Raphael*, Jacobi פליאל ſive *Peliel*, Moyſis מטטרון ſive *Metattron*. De Præceptore Adami *Raziele* & prima origine Cabalæ ab illo derivata ſingularis extat locus apud Joannem Reuchlinum lib. 1. de arte Cabaliſtica his (2) verbis: *Poſt miſerabilem generis humani caſum docuit Angelos ſuos Deus de reſtitutione aliqvando futura ſalutis, per qvemnam futura eſſet; & qvidem docuit non qvantum ipſe docere, ſed qvantum capere Angelica conditio poterat. Domino itaqve univerſorum ſedenti ſuper thronum ſuum omnes cœli exercitus aſſiſtentes ei, ut inqvit Micha, à dextris & à ſiniſtris, pro tanta erga mortalium imbecillitatem clementia gratias egerunt. Miſſus eſt igitur Angelus Raziel ad Adam collapſum & mœrore plenum, ut conſolaretur eum, cui ſic dixit: Ne ſupra modum conficiaris gemitu & moleſtia, qvod te duce genus humanum in ſummam corruit perditionem; qvoniam originale peccatum hoc expiabitur. Nam ex tua propagatione naſcetur homo juſtus & pacificus, vir heros, cujus nomen continebit in miſerationibus, etiam has qvatuor literas I. H. V. H. & ille per rectam fidem & placidam oblationem mittet manum ſuam & ſumet de ligno vitæ, & ejus ligni fructus erit omnium ſperantium ſalus. Qvo ſermone confiſus, ille damnatus & ærumnoſus Adam inter miſerias omnes, in qvas incidit, inter dolorem, inter luctum, qvo in tanta calamitate fuerat affectus, confidens in Deum mutandi decreti ſpem concepit, & idcirco incredibili erga factorem ſuum amore actus, divina clementia gratiam habuit. Hæc fuit omnium prima Cabala, primordialis ſalutis munera.* Nec multo poſt de Angelo *Zadkiele*, Abrahami præceptore Cabaliſtico hæc verba ſubjunguntur: *Suſpendebant igitur ea ſecula ſuper ejusmodi recogitationes ſuas usqve in annos Abrahæ filii Tharæ, qvi primo nominatus fuit Abram. Ei viro erat Angelus qvidam familiaris Zadkiel; ſic enim ſcribunt Cabaliſtæ:* רבו של אברהם צדקיאל *id eſt: Præceptor Abrahæ fuit Zadkiel; qvi eandem ei Cabalam tradidit recipienti, qvam Adæ protoplaſmati Raziel.* Hæc Reuchlinus. Qvod ſi Judæi per *Cabalam* intelligunt verbum Dei ἄγραφον, qvod à creatione Mundi usqve ad legislationem Moſaicam in uſu fuit, & adminiculo qvidem traditionis voce viva, æqve tamen incorrupte, ac poſtea à Moyſe & Prophetis literis conſignatum eſt, per piam Adami poſteritatem ad Abrahamum pervenit, minime negaverim, ſummo jure ipſi inter Cabaliſtas vel præcipuum locum deberi. Atenimvero ſtupidus omnino ſit neceſſe eſt, qvi primo intuitu non videat, angelicam illam à Reuchlino deſcriptam *Cabalam* Scripturæ ſacræ à diametro repugnare, & pro anili, putido ac ſacrilego commento habendam eſſe. Teſtatur enim hoc abunde ſuppoſititius liber Salomonis, Cabaliſticus ſimul atqve Magicus, רזיאל ſive *Raziel* inſcriptus, qvi teſte Swentero apud doctiſſimum Buxtorfium in Bibliotheca Rabinica, *continet nomina angelorum & ſpirituum variorum: docet, qvomodo tam boni, qvam mali ſint conciliandi*

(1) *Inſignis de hiſce angelis extat locus apud Reverendiſſimum Epiſcopum Anton Zarum Anatomia ingeniorum & ſcientiarum Sect. 2. Memb. 13 pag. 270. & 271. edit. Venet. an. 1615. in 4.*

(2) *Hæc verba proferuntur ibi ſub perſona* Simonis *cujusdam Cabalæ periti Judæi, qvi cum* Philolao *Pythagoreo &* Marrano *Mahametiſta de Cabala diſſerere fingitur.*

ciliandi, qvomodo cum Sole & Luna loqvendum, qvomodo morbi procreandi, iidemqve iterum curandi, civitates evertendæ, terræ motus excitandi: monſtrat vires herbarum, gemmarum, piſcium, avium, qvadrupedum, lignorum, florum, continet artem vaticinandi, & ex aſtris prædicendi: videndum exhibet baculum Moſis characteribus inſignitum, qvorum virtute ſigna & miracula ediderit, item characterum concurſum, qvem Magi Almandel Salomonis vocant. Ejusdem farinæ penes me eſt liber manuſcriptus, qvi *Practica veræ Magiæ & Cabalæ Patriarcharum ac Prophetarum* inſcribitur, & à qvodam *Rabbi Abrahamo, filio Simeonis, filii Judæ* circa annum Æ. C. ut ipſe teſtatur, 1409. compoſitus eſt, continetqve prolixam expoſitionem, qvomodo virtute certorum verborum ſacræ Scripturæ, vel viva voce pronunciatorum, vel auro, argento, æri, ceræ, aliisqve materiis inſcriptorum vel inſculptorum, ut & adminiculo ſolennium fumigationum, aliarumqve ejus generis ſuperſtitioſarum ceremoniarum, morbi curari, amor odiumve conciliari, ſpectra fugari aut produci, hoſtes absqve armis vinci, terræ motus ſedari, incendia extingui, tonitrua averti, pluviæ & tempeſtates qvæcunqve concitari, res præſentes viſui ſubtrahi, occluſa loca ſponte patefieri, aliaqve ejusmodi innumera fere diabolica miracula edi poſſint. Verum de his aliisqve ejusdem argumenti prohibitis libris eorumqve auctoribus, infra ſuis locis prolixius diſſeram. Plura interim de *Cabala* Judæorum ejusqve origine, uſu & abuſu vide, ſi lubet, apud Joannem Reuchlinum, qvi integros tres libros ad Summum Pontificem Leonem X. de Arte Cabaliſtica conſcripſit; P. Galatinum de Arcanis Catholicæ veritatis lib. 1. cap. 6. Henr. Cornel. Agrippam de vanit. ſcient. cap. 47. Wilh. Schickardum Diſputat. 4. Bechinath Happeruſchim. Joan. Henr. Hottingerum Theſaur. Philolog. ſacræ Scripturæ lib. 1. cap. 3. ſect. 5. Anton. Zaram Anatomes ingeniorum & ſcientiarum Sect. 2. Memb. 2. de Magicis artibus. Joan. Picum Mirandul. in Apologia. Sixtum Senenſem Biblioth. ſanct. l. 3. & complures (1) alios, qvos longum foret enumerare.

VI. Hactenus de *ſtudiis* Abrahami. Reſtat, ut agamus de *libris*; qvi falſo ipſi vel olim attributi fuere, vel etiamnunc attribuuntur. Dividendi autem ii ſunt in qvatuor claſſes, *Theologicam* videlicet, *Oneirocriticam*, *Magicam* & *Cabaliſticam*. Et ad primam qvidem claſſem ſine dubio pertinet celebris ille ab hæreticis qvi Sethiani dicti ſunt, compoſitus liber & ἀποκάλυψις Ἀβραάμου inſcriptus, cujus meminit S. Epiphanius lib. 1. Panarii ſive operis adverſus Hæreſes pag. 128. edit. Baſil. his verbis: βίβλους δὲ τινὰς συγγράφοντες ἐξ ὀνόματος μεγάλων ἀνδρῶν. ἐξ ὀνόματος μὲν Σὴθ ἑπτὰ λέγοντες εἶναι βίβλους, ἄλλας δὲ βίβλους ἑτέρας ἀλλογενεῖς, οὕτω καλοῦσιν. ἄλλην δὲ ἐξ ὀνόματος Ἀβραὰμ, ἣν καὶ ἀποκάλυψιν φάσκουσιν εἶναι πάσης κακίας ἐμπλέων· ἑτέρας δὲ ἐξ ὀνόματος τοῦ Μωυσέως καὶ ἄλλας ἄλλων. h. e. Jano Cornario interprete: *Libros porro qvosdam ex magnorum virorum nominibus conſcribunt. Ex nomine qvidem Seth ſeptem libros eſſe dicentes, alios vero libros Alienigenas; ſic enim vocant. Alium autem ex nomine Abraam, qvem & Revelationem eſſe dicunt, omni malitia refertum. Alios item ex nomine Moſis & alios aliorum.* Huc qvoqve referendus eſt alter ejus generis vel ſub Abrahami nomine, vel de Abrahamo, ab iisdem, ut videtur, hæreticis confictus liber, cui titulus Ἀνάληψις τοῦ Ἀβραάμου ſive *Aſſumptio Abrahami*. Meminit ejus S. Athanaſius Epiſcopus Alexandrinus in Synopſi ſacræ Scripturæ pag. 134. Tom. II. edit. Commelin. his verbis: τὰ δὲ ἀπόκρυφα πάλιν τῆς παλαιᾶς διαθήκης ταῦτα· Ἐνὼχ, πατριάρχαι, προσευχὴ Ἰωσὴφ, διαθήκη Μωυσέως, ἀνάληψις Μωυσέως, Ἀβραὰμ, Ἐλδὰδ καὶ Μωδὰδ, Ἠλίου προφήτου, Σοφονίου προφήτου, Ζαχαρίου πατρὸς Ἰωάννου, Βαροὺχ, Ἀμβακοὺμ, Ἐζεκιὴλ καὶ Δανιὴλ ψευδεπίγραφα. h. e. *Apocryphi libri veteris Teſtamenti ſunt: Enoch, Patriarchæ, Oratio Joſeph, Teſtamentum Moyſis, Aſſumptio Moyſis, Abraham, Eldad & Modad, Eliæ Prophetæ, Sophoniæ Prophetæ, Zachariæ patris Joannis, Baruch, Ambacum, Ezechiel & Daniel falſo inſcripti*: Hæc S. Athanaſius. Sed ut verum fatear, ſuſpectus mihi hic locus eſt de mendo, & parum abeſt qvin affirmare auſim, librum Abrahami, qvi hic memoratur, eundem eſſe, cujus S. Epiphanius loco paulo ante citato meminit, ideoqve vel pro ἀνάληψις ſcribendum eſſe ἀποκάλυψις, vel dicendum eſſe, vocem ἀνάληψις ad nomen duntaxat

Μωυ-

(1) *Vid. Stephan. Menoch. de Rep. Hebr. l. 7. c. 2. qvæſt. 4. Nic. Abram. Sacrar. qvæſtion. lib. 7. & Gilb. Genebrard. Chronograph. general. lib. 2. p. 311. & 312.*

Μαυσεῖως, genitivum autem *Ἀβραὰμ* una cum ſeqventibus nominum propriorum genitivis ad vocem *ψευδεπιγράφῳ* pertinere, & hoc vocabulo etiam *ἀποκάλυψιν* Abrahami comprehendi. Qva in medium relicta duplici conjectura, haud gravatim cum Sixto Senenſi Biblioth. ſanct. lib. 2. crediderim, ex jam memorato *ψευδεπιγράφῳ* Abrahami libro deſumptum eſſe, qvod Origenes homilia. 35. in S. Lucam refert his verbis: *Legimus (ſi tamen cui placet hujuſcemodi ſcripturam recipere) juſtitiæ & iniqvitatis angelos ſuper Abrahæ ſalute & interitu diſceptantes, dum utraqve turma ſuo eum volunt cœtui vendicare.* Ad ſecundam librorum ſuppoſititiorum Abrahami claſſem pertinent *ὀνείρων βιβλία* ſive *τὰ ὀνειροκριτικὰ* qvorum Suidas v. *Ἀβραὰμ* his verbis facit mentionem: *ἐκ τούτου* (ſc. *Ἀβραάμου*) *καὶ τὰ ὀνείρων βιβλία ἐσφετερίσαντο οἱ ἕλληνες*, h. e. paraphraſte Æmilio Porto: *Ab hoc etiam inventore* (ſc. Abrahamo) *conſcriptos interpretandorum ſomniorum libros acceperunt* (1) *Græci, qvos poſtea ſibi vendicarunt.* Qvam Suidæ traditionem confirmat Henr. Cornel Agrippa de vanitat. ſcient. cap. 39. his verbis: *Scripſerunt præterea de Somniorum interpretatione Daldianus & Artemidorus* (immo (2) Artemidorus cognomine Daldianus à Daldia urbe Lydiæ. Ridiculum vero eſt Agrippam ex uno homine Artemidoro Daldiano duos facere, nempe Daldianum & Artemidorum) *& circumferuntur libri ſub Abrahami nomine, qvem Philo in libris de Gigantibus & de* (3) *civili vita aſſerit ſomniorum ſolutiones primum adinveniſſe.* Hæc Agrippa. Ego vero, qvamvis Philonis opera diligentisſime pervolverim, qvæ hujus auctoris ab Agrippa citantur teſtimonia, nusqvam invenire potui. Nam in libro, qvi *βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος, ἢ περὶ νόμων ἀγράφων, ὅ ἐστι περὶ Ἀβραάμ*, h. e. *Vita Viri ſapientis ſive de Abrahamo* inſcribitur, nullus qvod ſciam extat locus, ubi de Oneirocritico Abrahami ſtudio agatur, & qvi ulla ex parte huc trahi posſit, præter eum, qvi ſub principium præcedentis paragraphi à me citatus eſt. Nec libro *de Gigantibus*, ullus qvi huc faciat reperitur locus, niſi Agrippa, qvæ de Philoſophico Abrahami ſtudio generatim dicuntur, ad *ὀνειροκριτικὴν*, qvæ tamen Philoſophiæ nomine indigna eſt, nimis liberali interpretatione ſpeciatim accommodare voluerit. Ipſa Philonis verba ex jam dicto libro de Gigantibus deſumpta hæc ſunt: *ὁ γοῦν Ἀβραὰμ μέχρι μὲν διατρίβων ἦν ἐν τῇ χαλδαίων γῇ τε καὶ δόξῃ πρὶν ἂν μετονομασθῆναι καλούμενος Ἀβρὰμ, ἄνθρωπος οὐρανοῦ, τήν τε μετάρσιον καὶ τὴν αἰθέριον φύσιν διερευνῶν, καὶ κατὰ τὰ συμβαίνοντα καὶ τὰς αἰτίας, καὶ εἴ τι ἄλλο ὁμοιότροπον φιλοσοφῶν, οὗ χάριν καὶ προσρήσεως ὃς ἐπιτετήδευκε τετύχηκεν οἰκείας.* h. e. *Proinde Abram, qvamdiu hærebat in Chaldæorum terra opinioneqve, & nondum mutato nomine vocabatur Abraham, homo cœli erat, ſublimis æthereæqve naturæ ſcrutator, in effectibus eorumqve cauſis, & id genus aliis philoſophando, ex qvo ſtudio & nomen proprium Abram adeptus eſt.* Hæc Philo: unde ſi qvis colligere velit Abrahamum primum omnium *τὴν ὀνειροκριτικὴν* ſeu artem interpretandi ſomnia inveniſſe, divinus ſit neceſſe eſt. Ad tertiam ſuppoſititiorum librorum Abrahami claſſem pertinent *Magici* ſive *Goetici*, qvorum jam memoratus Henr. Cornel. Agrippa de vanit. ſcient. cap. 45. qvod de Goetia & Necromantia inſcribitur, his verbis meminit: *Ex horum vero Goeticorum anagyri profluxerunt omnes iſti tenebrarum libri, qvos improbatæ lectionis Ulpianus Juriſconſultus appellat, protinusqve corrumpendos eſſe ſtatuit. Cujusmodi primus excogitaſſe dicitur Zabulus qvidam, illicitis artibus deditus, deinde Barnabas qvidam Cyprius, & hodie adhuc confictis titulis circumferuntur libri ſub nominibus Adæ, Abelis, Enoch, Abrahæ & Salomonis.* Idem iisdem fere verbis refert Joan. Wierus de præſtigiis dæmonum lib. 2. cap. 3. *Et hodie adhuc*, inqvit, *titulis, qvos præ foribus ſplendidos ſuſpendunt hi magi, ementitis circumferuntur libri ſub nominibus Adæ, Abelis, Enoch (qvem divinorem ante cæteros fuiſſe aſſeruit vetuſtas) item Abrahæ, Aaronis, Danielis ob ſomniorum explicationem, Salomonis (inſigni conjectura, ita ex Joſepho augurantur ſacrilegi, indoctis auribus irrepentes [adhæc Zachariæ Babylonii, Pauli, Honorii, Cypriani, Thomæ, Hieronymi & Eboracenſis cujusdam: ut ob ſpecioſa hæc lenocinia magis arrideant, illiciantqve & citius fidem fortiantur. Verum acrius intuenti aperte ſe prodit horum furciferorum circulatorumqve fallax præſtigium & noſtro ævo jam pridem conficta ſeſe profitentur ipſa volumina.*

(1) *Vid. ſupra pag. 48.*

(2) *Hujus Artemidori Daldiani Oneirocriticôn optima editio eſt, qvæ cura Viri Ampliſſimi Nic. Rigaltii Lutetiæ typis Claudii Morelli græcè & latine an. 1603. in 4to in lucem prodiit.*

(3) *Hic liber Philonis de* vita viri civilis *ſeu* de Joſepho *diverſus eſt ab eo, qvi hic paulo poſt citatur ſub titulo* βίος σοφοῦ *ſeu* de vita Viri ſapientis, *h. e.* de Abrahamo *Plura hac de re Vide infra cap. 7. § 2.*

Ad

Ad qvartam librorum *ὑποβολιμαίων* Abrahami claſſem pertinent liber Cabaliſticus ספר יצירה ſive *Sepher Jezirah* h. e. *Liber creationis ſive formationis rerum* qvi etiamnunc extat & Patriarchæ Abrahamo perperam attribuitur. Continet autem majori ex parte Pythagoricam philoſophandi rationem ex literis & numeris, & præfixas habet *triginta duas Semitas ſapientiæ*, qvibus ſubjungitur capitis primi ſectio prima interprete Joan. Stephano Rittangelio his verbis: *Cum triginta & duabus ſemitis mirabilibus Sapientiæ exſculpſit* יה יהוה *Exercituum Deus Iſrael, Dii viventes & Rex ſeculi, Deus miſericors & gratioſus, ſublimis & exaltatus, habitator æternitatis, excelſus & ſanctus, Nomen ſuum cum tribus numerationibus, Numero, Numerante & Numerato.* Cæterum, fingitur hic liber ab Abrahamo compoſitus ante vocationem divinam & transmigrationem in terram Chanaan, ut apparet ex cap. 5. ſect. 4. ſive ultima, qvæ eodem Rittangelio interprete ſic concepta eſt: *Et poſtqvam Abrahami pater noſter reſpexit & ſpeculatus eſt, & qvod ſpeculatus eſt, exaravit, & exſculpſit & adeptus eſt, apparuit ei Dominus univerſi, & vocavit eum dilectum ſuum, & inciſum eſt ei & ſemini ejus fœdus, & credidit in Tetragrammaton & reputatum eſt illi ad juſtitiam. Incidit cum eo fœdus in decem digitos pedum ſuorum, qvod eſt circumciſio, & inter decem digitos manuum ſuarum, & eſt lingua; & alligavit viginti duas literas lingua ejus & revelavit ei myſterium earum. Attraxit eas in aqva, accendit eas in igne, ſuccendit eas in ſeptem, effudit eas in duodecim ſignis cœleſtibus.* Sic definit liber *Jezirah.* Cujus qvidem auctor, ut modo dixi, falſo creditur *Abrahamus* Patriarcha, in eaqve ſententia doctisſimus Dionyſius Voſſius exiſtimat etiam *Maymonidem* fuiſſe, dum lib. de Idololatria §. 9. poſtqvam & Abrahami, & domeſticorum ipſius ab Idololatria ad unius veri DEI cultum converſionem narravit, ſubjungit: ושתל בלבבם העיקר הגדול הזה וחבר בו ספרים והודיעו ליצחק בנו h. e. *Infixitqve* (Abrahamus) *animis eorum* (ſc. virorum domus ſuæ) *magnum hoc fundamentum* (ſc. unius veri DEI cultum) *compoſuitqve libros de eo, & filio ſuo Iſaac indicium ejus fecit.* Ad qvem locum jam memoratus Dionyſ. Voſſius hæc annotat. *Compoſuitq; Abrahamus libros, nimirum* ספר היצירה, *librum creationis: qvi hodieqve ſi inſcriptioni credere ſat eſt, extat. Mirum non inter Canonicos S. Scripturæ libros eum theſaurum à Cabaliſtis reponi: qvippe per qvem ſeſe miracula qvoqve facere poſſe aſſerant. Vide Gemaram Sanhedrin cap. 7. Alii auctorem ejus eſſe R. Aqvibam volunt.* Hæc Voſſius. Qvi ut merito eos ridet, qvi librum *Jezirah* Abrahamo attribuunt, ſic recte monet, eundem librum ab aliis adſcribi *Rabbi Aqvibæ* ſeu *Akivæ*, qvi circa annnum Æ. C. ſec. Calviſ. 135. floruit, & in bello Adriani Imp. contra Judæos à Romanis fidiculis excarnificatus obiit. Idem enim teſtatur Sixtus Senenſ. Biblioth. ſanct. lib. 2. his verbis: *Fertur apud Hebræos liber ſub nomine Abrahæ Patriarchæ, cujus eſt inſcriptio* יצירה *Jetzira, id eſt, de creatione, qvem non parum literati aſſignant Rabbi Akibæ.* Affirmat hoc qvoqve Vir Clarisſimus Joan. Buxtorfius in Bibliotheca Rabbinica his verbis: יצירה *Jetzirah vel Sepher Jetzirah, liber creationis. Liber Cabaliſticus celebris, qvi tribuitur Abrahamo Patriarchæ, ut titulus præ ſe fert, & Author libri Juchaſin teſtatur, ut & alibi in Abbreviaturis diximus. Qvidam attribuunt eum R. Akivæ, unde in præfatione ſecunda Zohar Mantuani ſcribitur* מי התיר לר עקיבא לכתוב ספר יצירא וקר אהו משנה שהותה שומה בפיהם בקבלה מאברהם אבינו וכו *In libro Coſri Orat. 4. Num. 25. ſcribitur de hoc libro:* ספר יצירה והוא לאברהם אבינו והוא עמוק ופירושו ארוך על אלהותו ואחדותו בדברים מתחלפי מתרכים מתרכים מצד אבל הם מתאחדים וכו. *Vide illic plura & Commentario. Mentio ejus in Talmud Sanhedrin cap. 7. fol. 65. 2.* Hæc Buxtorfius. Ejusdem libri etiam Gilbertus Genebrardus Chronograph. general. lib. 1. pag. 44. hanc facit mentionem: *Abraham in qvodam Græcorum canone libros conſcripſiſſe aſſeritur. Qvod & affirmat Mahometes in Alkorano. Hebræi hodie libellum Jetzira, de formatione rerum, ejus nomine oſtentant, ubi philoſophatur ex literis & numeris, more Pythagorico, & jacit fundamenta Cabbalæ illius vaniſſimæ, de qva alibi. Qvare eſt ſuppoſititius.* Audi inſuper Simonem Judæum, qvi à Joan. Reuchlino libro primo de arte Cabaliſtica, ubi præcipui Cabaliſtici libri recenſentur, de Abrahami Patriarchæ ſcriptis, & nominatim qvidem de libro Jetzira ſic loqvens introducitur: *Citantur*

ab hominibus fide dignis Henoch libri & Abrahæ patris noſtri. Et paulo poſt : *Utimur autem non adeo libroſi, attamen pro noſtra virili, Abrahæ libro patris noſtri, cui eſt inſcriptio* יצירה *de creatione : quem non parum literati qvidam aſſignant Magiſtro Akiba, profecto nobilibus ſcholiis ornatum, ut qvi alioqvin exiſtat reconditus & obſcurus.* Item libro tertio : *Priſca igitur ætate motus inde pater noſter Abraham dixit, ut in libri Jetzira cap. 2. legitur : Aleph cum omnibus & omnia cum Aleph, haud ſecus atqve Beth cum omnibus & omnia cum Beth, & ita de ſingulis. Qvare ut exemplo id fiat manifeſtius viginti duo alphabetha producam in medium, quæ in eodem creationis volumine Abraham ſcite admodum & utiliter ordinavit.* Hæc Simon ille apud Reuchlinum; ubi & multo plura, qvæ hic ob prolixitatem commode inſeri non poſſunt, invenies. Cæterum qvod ad editiones libri Jetzira attinet, excuſus ille eſt primum, qvod ſciam, *Mantuæ in 4to cum commentariis R. Abraham ben Dior, R. Moſis ben Nachman, R. Moſche* בוטרלו *Butrillo, R. Saadia Gaon & R. Elieſer* מגרמישא *anno Chriſti* 1562. Recentiſsima autem editio eſt, cujus titulum ſubjunxi :

> ספר יצירה *id eſt, LIBER JEZIRAH, qvi Abrahamo Patriarchæ adſcribitur, una cum Commentario Rabbi Abraham F. D. ſuper 32. Semitas Sapientiæ, à qvibus liber Jezirah incipit : translatus & notis illuſtratus à Joanne Stephano Rittangelio Ling. Orient. in Elect. Acad. Regiomontana Prof. Extraordinario. Amſtelodami apud Joan. & Jodoc. Janſonios an. 1642. in 4to.*

V. Seculi ante Æ. C. XIX. priori parte dimidia, anno nempe Mundi 2123. qvi fuit annus ante init. vulg. Æ. C. 1827. mortuus eſt Patriarcha Abrahamus anno ætatis ſuæ 175. triginta autem poſt annis, qvam primus Argivorum Rex *Inachus* regnare occœpit, qvippe cujus regni initium in A. M. 2093. ante Æ. C. 1857. incidit. Qvod qvidem eo potiſſimum nomine hic notandum cenſeo, qvoniam Græci, ſi fundatio regni Sicyonii per *Ægialeum*, qvæ in annum M. 1861. ante Æ. C. 2089. incidit, & nativitatem Abrahami octoginta ſeptem annis anteceſſit, excipiatur, nullum regni Argivorum per Inachum fundatione antiqvius hiſtoriæ rerum ſuarum habent initium.

Cap. VII.

De ſeculis ante Æ. C. XVIII. & XVII. in qvæ hiſtoria vitæ Joſephi incidit.

I. SEculo ante Æ. C. XVIII. in qvod *diluvium Ogygium* in Attica incidit, floruit potiſſimum Patriarcha *Jacobus*, qvi præterqvam qvod traditum ſibi à majoribus veræ Theologiæ ſtudium & conſervationem linguæ primitivæ ad poſteros ſuos fideliſſime propagavit, *artes* etiam *liberales* excoluit & profeſſus eſt. Qva de re R. P. Stephanus Menochius de Rep. Hebr. lib. 7. cap. 1. qvæſt. 2. ſic ſcribit : *Qværitur an Jacob ſuo tempore artes liberales docuerit. Reſpondeo, docuiſſe : nam ſcimus ex ſacris literis, eum fuiſſe ad ſapientiæ ſtudia ab ipſa natura formatum; qvippe lenis ut dicitur Geneſ. 27. h. e. levi cute, mollibus carnibus, qvæ, ut docet Ariſtoteles in Phyſiognomonicis, ingenii boni & docilis ſunt argumenta. De eodem dicitur, habitaſſe eum in tabernaculis; Onkelos interpretatur in domo doctrinæ, qvod Hebræi ad ſcholas Theologicas referunt, qvas eum freqventaſſe volunt, doctoribus Sem & Heber, aut ſecundum alios Melchiſedech.* Hucusqve Menochius. De *Cabaliſtico* Jacobi *ſtudio*, qvod à Judæis ipſi attribuitur, & angelo *Pelicle* præceptore ipſius, extat ſingularis locus apud Reuchlinum de Arte Cabaliſtica

lib. 1. ubi Simon Judæus ita diſſerit: *Iſaaco de filiorum altero ſpes non erat, qvi jam benedictionem paternam exercitatione venandi amiſerat: Eſau nomen fuit. De altero magna ſibi pollicitus pater prædicit his verbis rei venturæ vaticinium prætendentibus. Servient tibi populi & adorabunt te gentes. Non acciderat igitur ſine cauſa de Jacob (ſic enim appellabatur iſte filius) eam ingens majoribus noſtris univerſæ ſalutis expectatio, ſed qvia omnium mortalium primus ipſe vidit portam cæli apertam, & ſcalam à terra in cælum porrectam & in ea conſiſtentes qvatuor literas I. H. V. H. qvas apprehendere gerebat in votis. Conſonantem qvoqve Sin per notariacon* שמן *id eſt, unctionem deſignantem, operi adjecit, quo delibutum lapidem in templum qvoddam nomine Bethel exædificavit. Augebat ſuſpicionem qvod angelus Peliel Jacob erat familiaris, qvi multa conſtanti opinione & ſermone præmonuit: tum qvod Jacob elegit ſibi Deus: tum qvod beatus erit ille, cui Deus Jacob in adjutorio ejus. Scribunt autem Cabaliſtæ ſic:* רבו של יעקב פליאל *id eſt: Præceptor Jacob fuit Peliel. Sed edoctus ab angelo ſuo Jacob, ſe non illum fore Salvatorem, qvem bêlemus cæleſtis Cabala prætulerit, negotium in aliud ſeculum divina revelatione rejecit, ſic dicens: Congregamini & annunciabo vobis, qvod contingee in poſtremo dierum. Non auferetur ſceptrum de Juda & legiſlator de ſemore ejus, donec veniat Silo, & eidem congregatio gentium. Qvo vaticinio innotuit aliqvem qvandoqve fore ſalvatorem humani generis, qvi & ex Juda, & in poſtremis dierum naſceretur, & eſſet Silo & ſceptrum regni gereret, & ad ipſum gentes confluerent.* Hactenus Simon ille apud Reuchlinum. Qvod jam porro ad ſcripta ſuppoſititia, qvæ vel antiqvitus ſub nomine Jacobi extitere, vel etiamnunc circumferuntur, attinet, eorum tria ad notitiam meam pervenere: nempe

I. *Scala Jacobi*, ſive Liber ab (1) Ebionæis hæreticis confictus, in qvo Patriarcha Jacobus introducebatur, exponens ſomnium de ſcala ad cœlum usqve pertingente, qvod Geneſ. cap. 28. recenſetur. Meminit hujus ὑπβολιμαίου voluminis S. Epiphanius Panarii ſive operis adverſus hæreſes lib. 1. Sect. 30. qvæ vocatur τῶν Ἐβιωναίων his (2) verbis: ἀναβαθμοὺς γὰρ τινας καὶ ὑφηγήσεις δῆθεν ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς Ἰακώβου ὑποτίθενται, ὡς ἐξηγουμένου κατά τε τοῦ ναοῦ καὶ τῶν θυσιῶν κατά τε τοῦ πυρὸς τοῦ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ ἄλλα πολλὰ κενοφωνίας ἔμπλεα· h. e. (3) interprete Jano Cornario: *Scalas enim qvatdam & in ipſas ſcalas expoſitiones Jacobi proponunt Ebionæi, velut qvi exponat contra templum & ſacrificia, contraqve ignem in altari, & alia multa vanitate plena.*

II. *Teſtamentum Jacobi*, ad imitationem illius prophetiæ Jacobi, qvæ extat Geneſ. cap. 49. confictum, & merito inter apocryphos libros relatum à Pontif. Gelaſio I. in (4) Concilio ſeptuaginta Epiſcoporum Romæ habito. Ipſa Gelaſii verba, qvæ in Decreto Gratiani diſtinct. XV. cap. *Sancta Romana* extant, hæc ſunt: *Liber, qvi appellatur Teſtamentum Jacob, apocryphus.*

III. *Titulus* ſive *Inſcriptio lapidis* (5) poſt viſionem ſcalæ cœleſtis à Jacobo Patriarcha in Bethel ſive Luza erecti: cujus meminit Sixtus Senenſis Bibliothecæ ſanctæ lib. 2. his verbis: *Citatur à Stratonico in collectaneis Titulus à Jacobo Patriarcha ſcriptus in Bethel Luzæ. Verum an titulus ille ſcriptura fuerit in lapide exciſa, an lapis absqve ulla ſcriptura erectus ad perpetuam conſpectæ viſionis memoriam, non ſatis profecto eſt manifeſtum.* Hæc Sixtus Senenſis. Adde R. P. Benedict. Pererii Commentarium in Geneſ. cap. 28. v. 18. ubi (6) de ſignificatione vocis מצבה, qvam Auctor vulgatæ verſionis latinæ *titulum* reddidit, prolixe agitur.

II. Ejusdem Seculi ante Æ. C. XVIII. poſteriori parte dimidia, nempe A. M. 2199. ante Æ. C. 1751. natus eſt *Joſephus* Patriarchæ Jacobi filius, cujus admirandam ſomnia interpretandi peritiam & dexteritatem Scriptura ſacra abunde deprædicat. Hinc ipſe etiam introducitur Geneſ. cap. 44. v. 15. fratres ſuos ita alloqvens: הלוא ידעתם כי נחש ינחש איש אשר במני (7) h. e. ſecundum Xantem Pagninum: *Nonne noviſtis, qvod augurando augurabitur vir, qvi ſicut ego?* at ſecund. verſ. vul-

(1) *De Ebione hæreſiarcha & Ebionæorum ſive Ebionitarum hæreſi. vid. Euſeb. Hiſtor. Eccl. l. 3. c. 21. S. Hieron. de Scrip. Eccl. c. 9. S. Philaſtr. Ep. Brix. Catalog. Hæreſ. c. 37. Gabriel Prateol. Elench. omnium Hæreſ. & Card. Baron. Annal. Eccl. Tom. I. ad an. Chr. 74.*
(2) *pag. 66. edit. gr. Baſil. in fol.*
(3) *pag. 44. edit. lat. Baſil. an. 1578. f.*
(4) *De hoc Concilio Romano ſub PP. Gelaſio I vid. Card. Baron. Annal. Eccleſ. Tom. VI. ad an. Chr. 494.*
(5) *Geneſ. 28. v. 18.*
(6) *pag. 734 & 785. edit. Colon. Hierat. an. 1606. fol.*
(7) *De varia horum verborum explicatione vid. Bened. Perer. Comment. in Geneſ. c. 44. v. 15.*

vulgat: *An ignoratis, qvod non ſit ſimilis mei in augurandi ſcientia?* Ubi נחש non pro illicito proprie dicti augurii exercitio, ſed generaliter pro qvavis conjectatione ac divinatione ſumitur. Abſit enim exiſtimemus, *Joſephum* prohibitæ Magiæ operam dediſſe, & Oneirocriticam qvatenus jam dictæ pravæ magiæ ſpecies eſt, vel inveniſſe primum, vel præ cæteris excoluiſſe. Eqvidem non me latet, à Trogo Pompejo Joſephum hujus criminis inſimulari: qvippe qvi ipſum refert *Magicas artes in Ægypto didiciſſe & ὀνειρομαντείαν*, ſeu ut ipſe loqvi amat, *ſomniorum intelligentiam primum condidiſſe.* Sed hanc calumniam ſatis ſuperqve diſcutit ipſe Joſephus, dum Geneſ. cap. 41. verſ. 16. Pharaoni ſomnii ſui interpretationem petenti, ita reſpondet: בלעדי אלהים יענה את שלום פרעה h. e. ſec. verſ. vulg. *Abſqve me Deus reſpondebit proſpera Pharaoni.* Qvæ verba doctisſimus Pererius hoc lectu dignisſimo illuſtrat ſcholio: *Senſus eſt: Non mihi arrogo hanc ſapientiam, ut ex me ipſo interpretari posſim iſtiusmodi ſomnia. Dei eſt hoc opus, non humanæ ſapientiæ: is per me, qvaſi per organum ſuum, declarabit tibi ea, qvæ faciunt ad regni tui ſalutem. Atqve ita Joſeph occaſionem libenter cepit Regem Ægypti adducendi in cognitionem veri Dei, qvem ipſe colebat. Non igitur negat Joſeph, ſe interpretaturum ſomnia, cum id mox fecerit: ſed ait, eam interpretationem ſine naturali vel humana ſolertia & ſagacitate ſua futuram, totamqve ex Dei revelatione proventuram. Atq; hunc ſenſum clare paraphraſtes Chaldæus expreſſit, ſic reddens hunc locum: Non ex mea ſapientia, ſed à facie Domini reſpondebitur pax Pharaoni. Septuaginta interpretes ita verterunt: Sine Deo non reſpondebitur ſalutare Pharaoni. S. Hieronymus in Traditionibus Hebraicis ſuper hunc locum Geneſis ſcribit, in Hebræo* (1) *ſic eſſe: Sine me Deus reſpondebit pacem Pharaoni: Symmachum autem more ſuo apertius transtuliſſe: Non ego, ſed Deus reſpondebit pacem Pharaoni. Declaravit itaqve Joſeph, ſe non more aliorum conjectorum, ſed per Dei revelationem ſomnium illud interpretaturum.* Hucusqve Pererius. Valeat itaqve Trogus Pompejus cum ſuo de Joſephi Magia & inventione Oneiromantiæ commento: qvod qvidem æqve ridiculum atqve abſurdum eſt, qvam qvod præterea eodem loco contra veritatem Hiſtoriæ ſacræ refert Abrahamum & Iſraelem ſive Jacobum Damaſci reges fuiſſe: Iſraelem ſive Jacobum decem filios habuiſſe: eundem Jacobum ex nomine filii Judæ reliqvam omnem poſteritatem ſuam jam tunc Judæos appellaſſe: minimum inter decem fratres Joſephum fuiſſe: filium Joſephi fuiſſe Moyſen, & Iſraelitas propter ſcabiem Ægypto expulſos in Palæſtinam commigraſſe. Ipſa Trogi verba, ut culpa potius, qvam beneficio Juſtini Epitom. lib. 36. cap. 2. mutila & interpolata ad nos pervenere hæc ſunt: *Judæis origo Damaſcena, Syriæ nobiliſſima civitas; unde & Aſſyriis regibus genus ex regina Semirami fuit. Nomen urbi à Damaſco rege inditum: in cujus honorem Syrii ſepulchrum Arathis uxoris ejus pro templo coluere: deamqve exinde ſanctisſimæ religionis habent. Poſt Damaſcum Azelus, mox Adores & Abraham, & Iſrahel reges fuere. Sed Iſrahelem felix decem filiorum proventus majoribus ſuis clariorem fecit. Itaqve populum in decem regna diviſum filiis tradidit, omnesqve ex nomine Judæ, qvi poſt diviſionem deceſſerat, Judæos appellavit, colique ejus memoriam ab omnibus juſſit. Ejus portio omnibus acceſſerat. Minimus ætate inter fratres Joſeph fuit: cujus excellens ingenium veriti fratres, clam interceptum peregrinis mercatoribus vendiderunt. A qvibus deportatus in Ægyptum, cum Magicas ibi artes ſolerti ingenio percepiſſet, brevi ipſi Regi percarus fuit. Nam & prodigiorum ſagaciſſimus erat, & ſomniorum primus intelligentiam condidit, nihilqve divini Juris humaniqve ei incognitum videbatur: adeo ut etiam ſterilitatem agrorum ante multos annos providerit periſſetqve omnis Ægyptus fame, niſi monitu ejus Rex edicto ſervari per multos annos fruges juſſiſſet: tantaqve experimenta ejus fuerunt, ut non ab homine, ſed à Deo reſponſa dari viderentur. Filius ejus Moſes, fuit, qvem præter paternæ ſcientiæ hær[illegible]atem, etiam formæ pulchritudo commendabat. Sed Ægyptii cum ſcabiem & vitiliginem paterentur, reſponſo moniti, eum cum ægris, ne peſtis ad plures ſerperet, terminis Ægypti pellunt.* Hæc Pompejus Trogus; cujus de antiqvitatibus Judaicis inepta ac puerilis fabula non majorem meretur fidem, qvam alterum ejusdem generis commentum de origine Judæorum, qvod extat apud Tacitum principio libri qvinti hiſtoriarum, & à diſertisſimo Famiano Stra-

(1) *Hoc ſane verum eſt; ideoq; & Xantes Pagninus vertit:* Præter me *eſt* Deus, *qvi* reſpondebit pacē Pharaonis. *Vid. & Buxtorfius v.* בלעדי. *Im. Tremel. & Franc. Jun. paulo aliter eundem locum ſic reddunt:* Non *eſt* penes me; Deus reſpondendo enunciabit proſperitatem ſive pacem Pharaonis.

Strada Proluſionum Academicarum lib. 1. Proluſ. 2. egregie refutatur. Cæterum qvod ad qvæſtionem de obſervatione & interpretatione ſomniorum, qvatenus licita aut illicita ſit, ut & diviſionem ac differentiam ſomniorum attinet, videſis Ariſtotelis libros tres περὶ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως, h. e. *de ſomno & vigilia*, περὶ ἐνυπνίων h. e. *de inſomniis*, & περὶ τῆς καθ' ὕπνον μαντικῆς, h. e *de divinatione per ſomnum*: Lucretium de rer. nat. lib. 4. Ciceronem de divinat. lib. 1. & 2. & Philonis Hebræi libros duos, qvorum prior βίος πολιτικοῦ, ὅπερ ἐστὶ περὶ Ἰωσήφ h. e. *Vita Viri civilis, ſive de Joſepho*, poſterior περὶ τοῦ θεοπέμπτους εἶναι τοὺς ὀνείρους h. e. *De eo, qvod à Deo mittantur ſomnia*, inſcribitur. Conſule etiam Artemidorum Daldianum Oneirocrit. lib. 1. cap. 1. & deinceps usqve ad cap. 14. Achmet. Oneirocrit. cap. 2. 3. 4 Syneſium lib. de Inſomniis: Macrob. Comment. in Somn. Scip. lib. 1. cap. 3. ubi ſomnii generaliter ſumpti qvinqve enumerat ſpecies, nempe ὄνειρον ſive *ſomnium proprie dictum*, ὅραμα ſive *viſionem*, χρηματισμὸν ſive *oraculum*, ἐνύπνιον ſive *Inſomnium*, & φάντασμα ſive *viſum*: item Joan. Saresberienſ. Policrat. lib. 2. cap. 15. Henr. Corn. Agripp. de vanit. ſcient. cap. 39. Anton. Zaram Anatom. Ingen. & ſcient. Sect. 2. Membr. 2. Bened. Perer. Comment. iu Geneſ. cap. 37. v. 11. ac peculiar. volum. *de Magia, obſervatione ſomniorum & divinatione Aſtrologica*: Joachim. Camerar. de generib. divination. pag. 45. Caſpar. Peucer. de gener. divinat. cap. de divinatione ex ſomniis: Rudolph. Goclen. Lex. Philoſoph. v. *Somnium*: Wilhelm. Zepper. Explanat. Leg. Moſaicar. forenſ. lib. 4. c. 4. & complures alios, qvos longum foret recenſere. Inprimis autem inſignis de hoc argumento extat locus apud S. Gregorium Magnum, primum ejus nominis Pontificem Romanum, Expoſitionis moralis in Jobum lib. 8. cap. 13. qvi cum maxime ad rem faciat, multisqve nominibus lectu dignisſimus ſit, integre eum hic inſerendum cenſui. Explicans igitur verba Jobi cap. 7. verſ. 14. *Terrebis me per ſomnia, & per viſiones horrore concuties*, ſic ſcribit: *Exqvirendum eſt, qvot modis tangant animum imagines ſomniorum. Aliqvando ſomnia ventris plenitudine, aliqvando inanitate, aliqvando illuſione, aliqvando cogitatione ſimul & revelatione generantur. Sed duo, qvæ prima diximus, omnes experimento cognoſcimus; ſubjuncta autem qvatuor in ſacræ Scripturæ paginis invenimus. Etenim niſi ſomnia plerumqve à Dæmone per illuſionem fierent, neqvaqvam ſapiens dixiſſet Eccleſiaſtici cap. 34. Multos errare fecerunt ſomnia & illuſiones vanæ. Nec ſcriptum eſſet Levitici 19. Non augurabimini, nec obſervabitis ſomnia. Qvibus verbis, cujus ſint deteſtationis, oſtenditur, qvæ auguriis conjunguntur. Rurſum niſi aliqvando ex cogitatione ſimul & illuſione procederent, Salomon non dixiſſet Eccleſiaſtes 5. Multas curas ſeqvuntur ſomnia. Et niſi qvandoqve ſomnia ex myſterio revelationis orirentur, Joſeph præferendum ſe fratribus per ſomnium non vidiſſet: nec Mariæ ſponſum, ut ablato puero in Ægyptum fugeret, per ſomnum Angelus admonuiſſet. Rurſum niſi aliqvando ſomnia cogitatione ſimul & revelatione procederent, neqvaqvam Daniel viſionem Nabuchodonoſor ediſſerens, à radice cogitationis inchoaſſet, dicens: Tu Rex cogitare cœpiſti in ſtrato tuo, qvid eſſet futurum poſthac, &c. Ergo cum ſomnia tot rerum qvalitatibus alternent, tanto eis credi difficilius debet, qvanto & ex qvo impulſu veniant, difficilius elucet. Sæpe namqve malignus ſpiritus his, qvos amore vitæ præſentis vigilantes intercipit, proſpera etiam dormientibus promittit, & qvos formidare adverſa conſiderat, eis hoc durius ſomnii imaginibus tentat: qvatenus indiſcretam mentem diverſa qvalitate afficiat; eamqve aut ſpe ſublevans, aut deprimens, timore confundat. Sæpe qvoqve ſanctorum corda afficere ſomniis nititur, ut ab intentione cogitationis ſolida ad tempus ſaltem momentumqve deriventur, qvatenus ipſi protinus animum ab illuſionis imaginatione diſcutiant. Sed hoſtis inſidians, qvo eos vigilantes minus ſuperat, eo dormientes gravius impugnat. Qvi tamen talia maligne agere ſuperna diſpenſatione benigne permittitur, ne in electorum cordibus, vel ipſe à paſſionis præmio ſomnus vacet.* Hæc S. Gregorius Magnus. Ut autem is ſomnia recte dividit in *Phyſica*, *Diabolica* & *Divina* ſive θεόπεμπτα, ſic qvoqve totidem interpretationis ſomniorum ſpecies conſtitui poſſunt, qvarum prima à ſola humani ingenii ſagacitate, altera ab illicito ſuperſtitionis Magicæ adminiculo, tertia vero, qva Joſephus in explicando Pharaonis ſomnio uſus eſt, à

mera

mera revelatione divina proficiſcitur. Ex hactenus quidem de vetitæ Magiæ & Oneiromantiæ ſtudiis perperam Joſepho attributis dictum ſit. Cæterum à nonnullis, inter qvos etiam eſt R. P. Nicolaus Abramus Sacrar. Qvæſtion. lib. 8. num. 23. adſcribitur etiam *Joſepho* prima literarum & Matheſeos inventio atqve translatio in Ægyptum. Exiſtimant enim *Joſephum* eundem eſſe atqve antiqviſſimum Ægyptiorum *Mercurium*, qvi à Platone in Philebo & Phædro *Theuth* appellatur & à ſe inventas Mathematicas ſcientias ſcribendiqve rationem cum Ægypti Rege, cui nomen Θάμυς, communicaſſe dicitur. Ipſa Platonis verba, qvæ ſub perſona Socratis in *Philebo* (1) proferuntur, hæc ſunt: Ἐπειδὴ φωνὴν ἄπειρον κατενόησεν εἴτε τις θεὸς, εἴτε καὶ θεῖος ἄνθρωπος, ὡς λόγος ἐν Αἰγύπτῳ Θεῦθ τινὰ τοῦτον γενέσθαι λέγων, ὃς πρῶτος τὰ φωνήεντα ἐν τῷ ἀπείρῳ κατενόησεν, οὐχ ἓν ὄντα, ἀλλὰ πλείω· καὶ πάλιν ἕτερα, φωνῆς μὲν οὔ, φθόγγου δὲ μετέχοντά τινος· ἀριθμὸν δὲ τινὰ καὶ τούτων εἶναι· τρίτον δὲ εἶδος γραμμάτων διεστήσατο, τὰ νῦν λεγόμενα ἄφωνα ἡμῖν· τὸ μετὰ τοῦτο διῄρει τά τε ἄφθογγα καὶ ἄφωνα, μέχρι ἑνὸς ἑκάστου καὶ τὰ φωνήεντα, καὶ τὰ μέσα, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἕως αὐτῶν ἀριθμὸν λαβὼν, ἑνί τε ἑκάστῳ καὶ ξύμπασι στοιχεῖον ἐπωνόμασε· καθορῶν δὲ ὡς οὐδεὶς ἡμῶν οὐδ᾽ ἂν ἓν αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ ἄνευ πάντων μάθοι, τοῦτον τὸν δεσμὸν αὖ λογισάμενος, ὡς ὄντα ἕνα, καὶ ταῦτα πάντα ἕν πως ποιοῦντα, μίαν ἐπ᾽ αὐτοῖς, ὡς οὖσαν γραμματικὴν τέχνην ἐπεφθέγξατο προσειπών. h. e. Marſilio Ficino interprete: *Poſtquam infinitam vocem cogitavit ſive Deus aliquis, ſive homo divinus, qualis apud Ægyptos Theuth quidam fuiſſe fertur, qui primus in ipſa vocis infinitate vocales literas conſideravit, quæ non una, ſed plures ſunt, rurſusque alias, quæ non vocis, ſed ſoni participes eſſent, atque harum numerum certum ſimiliter definivit: tertiam deinde ſpeciem literarum diſtinxit, earum, quas nunc mutas vocamus, poſtremo ſoni expertes mutasque diſcrevit usq; ſingula quædam, vocalesque & medias eodem modo, donec earum numero in ſingulis ſpeciebus & in univerſis reperto, elementa vocavit. Cumq; videret neminem noſtrum horum quicquam ſeorſim percepturum, niſi univerſa percepiſſet, hoc velut vinculum, unum quiddam exiſtens, & in unum diſperſa redigens meditatus, quam unam in his eſſe artem Grammaticen animadvertit, eo nomine appellavit.* Hæc Socrates apud Platonem in Philebo de origine literarum & artis Grammaticæ, Mercurio Ægyptiaco nomine *Theuth* attributa. Idem de hoc Ægyptiaco Θεῦθ aliqvanto etiam prolixius & clarius loqvens introducitur in *Phædro* (2) his verbis: Ἤκουσα τοίνυν περὶ Ναύκρατιν τῆς Αἰγύπτου γενέσθαι τῶν ἐκεῖ παλαιῶν τινα θεῶν, οὗ καὶ τὸ ὄρνεον τὸ ἱερὸν, ὃ δὴ καλοῦσιν ἶβιν· αὐτῷ δὲ ὄνομα τῷ δαίμονι εἶναι Θεῦθ. τοῦτον δὴ, πρῶτον ἀριθμόν τε καὶ λογισμὸν εὑρεῖν, καὶ γεωμετρίαν, καὶ ἀστρονομίαν, ἔτι δὲ πεττείας τε καὶ κυβείας, καὶ δὴ γράμματα. βασιλέως δ᾽ αὖ τότε ὄντος Αἰγύπτου ὅλης Θαμοῦ περὶ τὴν μεγάλην πόλιν τοῦ ἄνω τόπου, ἣν οἱ Ἕλληνες Αἰγυπτίας Θήβας καλοῦσι, καὶ τὸν θεὸν Ἄμμωνα. παρὰ τοῦτον ἐλθὼν ὁ Θεῦθ τὰς τέχνας ἐπέδειξε, καὶ ἔφη δεῖν διαδοθῆναι τοῖς ἄλλοις Αἰγυπτίοις. ὁ δὲ ἤρετο ἥντινα ἑκάστη ἔχει ὠφέλειαν. διεξιόντος δὲ, ὅ, τι καλῶς ἢ μὴ καλῶς δοκεῖ λέγειν, τὸ μὲν ἔψεγε, τὸ δ᾽ ἐπῄνει. πολλὰ μὲν δὴ περὶ ἑκάστης τῆς τέχνης ἐπ᾽ ἀμφότερα Θαμοῦν τῷ Θεῦθ λέγεται ἀποφήνασθαι, ἃ λόγος πολὺς ἂν εἴη διελθεῖν· ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τοῖς γράμμασιν ἦν, τοῦτο δὲ ὦ βασιλεῦ τὸ μάθημα (ἔφη ὁ Θεῦθ) σοφωτέρους Αἰγυπτίους καὶ μνημονικωτέρους παρέξει. μνήμης τε γὰρ καὶ σοφίας φάρμακον εὑρέθη. ὁ δὲ εἶπεν, ὦ τεχνικώτατε Θεῦθ, ἄλλος μὲν τεκεῖν δυνατὸς τὰ τῆς τέχνης, ἄλλος δὲ κρῖναι τίν᾽ ἔχει μοῖραν βλάβης τε καὶ ὠφελείας τοῖς μέλλουσι χρῆσθαι. καὶ νῦν σὺ πατὴρ ὢν γραμμάτων, δι᾽ εὔνοιαν τὸ ἐναντίον εἶπες ἢ δύναται. τοῦτο γὰρ τῶν μαθόντων λήθην μὲν ἐν ψυχαῖς παρέξει, μνήμης ἀμελετησίᾳ, ἅτε διὰ πίστιν γραφῆς ἔξωθεν ὑπ᾽ ἀλλοτρίων τύπων, οὐκ ἔνδοθεν αὐτοὺς ὑφ᾽ αὑτῶν ἀναμιμνησκομένους. οὐκ οὖν μνήμης ἀλλ᾽ ὑπομνήσεως φάρμακον εὗρες. σοφίας δὲ τοῖς μαθηταῖς δόξαν οὐκ ἀλήθειαν πορίζεις. πολυήκοοι γάρ σοι γενόμενοι ἄνευ διδαχῆς, πολυγνώμονες εἶναι δόξουσιν ἀγνώμονες, ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος, ὄντες, καὶ χαλεποὶ ξυνεῖναι δοξόσοφοι γεγονότες ἀντὶ σοφῶν. h. e. *Audivi equidem circa Naucratim Ægypti priſcorum quendam fuiſſe deorum, cui dicata ſit avis, quam Ibim vocant, dæmoni autem ipſi nomen Theuth: hunc primum omnium numerum & numeri computationem inveniſſe, geometriamq; & aſtronomiam, talorum rurſus aleorumque ludos, & literas. Erat tunc totius Ægypti Rex Thamus, & in eminentiſſima ampliſſimaq; civitate, quam Græci Ægyptias Thebas appellant, deumque ipſum Ammonem vocant. Ad hunc Theuth profectus, artes demonſtravit ſuas, dixit-*

(1) pag. 73. edit. gr. latin. Lugdun. 1590. fol.

(2) pag. 316.

xitq; eas diſtribui deinceps Ægyptiis cæteris oportere. Verum ille, quæ cujusq; utilitas foret, interrogavit: & ipſo referente, quod bene dictum videbatur, probabat quidem: quod contra, vituperabat; ubi multa de qualibet arte in utramque partem Thamus fertur Theuthi oſtendiſſe, quorum ſingula ſi enarrare pergamus, prolixior erit oratio. Cum vero ad literas deſcendiſſent, Diſciplina hæc, inquit Theuth, ô Rex, ſapientiores & memoria promptiores Ægyptios faciet. Memoriæ namque & ſapientiæ remedium id eſt inventum. At ille, ô artificioſiſſime Theuth, inquit, aliusqvidem ad artis opera fabricanda idoneus eſt, alius ad judicandum promptior, quid emolumenti damnive ſint utentibus allatura. Atqui & tu literarum pater propter benevolentiam contrarium, qvam efficere valeant, affirmaſti. Nam illarum uſus propter recordationis negligentiam oblivionem in animo diſcentium pariet: quippe qui externis literarum confiſi monumentis, res ipſas intus animo non revolvent. Quamobrem non memoriæ, ſed monitionis remedium inveniſti. Sapientiæ qvoqve opinionem potius, quam veritatem diſcipulis tradis. Nam cum multa abſque præceptoris doctrina perlegerint, multarum rerum, periti vulgo, cum ignari ſint, videbuntur. Conſvetudine quoque moleſtiores erunt, utpote qui non ſapientia ipſa ſint præditi, ſed opinione ſapientiæ ſubornati. Hæc Plato ſub nomine Socratis. Qvæ qvidem doctiſſimus Geographus Philippus Cluverius German. Antiq. lib. 1. cap. 23. 24. & 26. ita explicat, ut per Ægyptiacum Mercurium *Theuth* verum æternumqve DEum, per *Thamum* autem Ægypti Regem, ad qvem Mercurius cum inventis ſuis veniſſe dicitur, primum mortalium *Adamum* intelligendum eſſe affirmet: ſed, qvod ſalva exiſtimatione tanti viri dixerim, æqve abſurdum hoc mihi videtur, qvam qvod ab eodem iisdem locis aſſeritur, *Zoroaſtrem* Magiæ Perſicæ fundatorem eundem fuiſſe ac *Linum* poetam cujus Diogenes Laertius in proœmio operis de Vit. Philoſoph. meminit, & utriusqve nomine primum hominem *Adamum* ſignificari. Qvod ſi Platonica illa narratio ad aliqvem ex Patriarchis referenda ſit, ad *Abrahamum* potius, qvam ad *Joſephum* Jacobi filium eam pertinere crediderim. Is enim primus ex piis Semi ac Heberi poſteris, ut præcedenti capite prolixius expoſitum eſt, in Ægyptum tranſiit, &, teſte Flavio Joſepho: Mathematicas ſcientias ſcribendiqve rationem cum ejus incolis communicavit; non qvidem ut à ſe primum inventas, qvemadmodum Plato ſupra citatis locis, & Diodorus Siculus Biblioth. Hiſt. lib. 1. de Mercurio Ægyptiaco referunt, ſed tanqvam πατρικάς, & inde usqve ab Adamo per Sethum & reliqvam ipſius piam progeniem ad ſe propagatas; qva de re ſupra cap. 2. §. 5. & 6. & cap. 5. §. 2. & 3. pluribus actum eſt. Tranſeamus nunc ad alia: inter qvæ primum ſine dubio locum *Prudentia Civilis* obtinet. Hæc enim Joſephum adeo illuſtrem reddidit, ut Philo Hebræus peculiarem librum, cui titulus βίος πολιτικοῦ, conſcripſerit, in qvo ipſum ut perfectiſſimæ imaginis omnibus numeris abſoluti *Viri Civilis* rariſſimum exemplum exhibet. Qva de re plura dicere ſuperſedeo, ne, dum ea, qvæ copioſiſſime facundiſſimeqve à Philone expoſita ſunt, aliis verbis recenſeo, Soli, ut ajunt, lumen mutuare, & actum agere videar. Hoc duntaxat adjiciendum arbitror, de jam memorata Joſephi prudentia civili, & divinitus ipſi conceſſo ad recte conſtituendam riteqve adminiſtrandam Rempublicam ingenii dexteritate, ut & *ſtudii Politici* cum Ægyptiis communicatione præclarum extare Regis Davidis teſtimonium Pſalm. 105. verſ. 21. & 22. his conceptum verbis! שמו אדון לביתו ומשל בכל קנינו לאסר שריו בנפשו וזקניו יחכם: h. e. ſecundum verſionem, qvæ LXXII. Interpretibus vulgo attribuitur: *κατέστησεν αὐτὸν Κύριον τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ. Τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτὸν, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτοῦ σοφίσαι.* ſec. verſ. vulg. *Conſtituit* (Pharao Rex Ægypti) *eum* (ſc. Joſephum) *dominum domus ſuæ & principem omnis poſſeſſionis ſuæ. Ut erudiret principes ejus ſicut ſemetipſum, & ſenes ejus prudentiam doceret:* ſecundum Pagnin: *Poſuit eum Dominum domus ſuæ & dominatorem in omni poſſeſſione ſua. Ad alligandum principes ejus in anima ſua & ſenes ejus ſapientes efficeret:* ſecund. Tremel. & Junium: *Præpoſuit eum dominum familiæ ſuæ & dominatorem in totam poſſeſſionem ſuam. Ut vinciret principes ejus ex animo ſuo & ſeniores ejus informaret.* De eadem Joſephi prudentia civili vide Bened. Perer. Comment. in Geneſ.

cap. 37. verſ. 3. pag. 865. ubi ſupra citatum Philonis librum commendans recte aio, ipſum omnia qvæ narrantur à Moſe de Joſeph, pulchre accommodare ad oſtendendum qvalia eſſe debeant ſtudia & inſtituta, qvales item mores atqve virtutes ejus, qvi perfectus vir politicus ſive civilis eſſe velit. Qvod ſupereſt refertur etiam *Joſephus* à nonnullis inter *Medicos*, argumento hujus aſſertionis deſumpto ex Geneſ. cap. 50. verſ. 2. ubi legitur, *Joſephum præcepiſſe ſervis ſuis Medicis, ut defunctum in Ægypto patrem Jacobum aromatibus condirent.* Ipſa Moyſis verba hæc ſunt: ויצו יוסף את עבדיו את הרפאים לחנט את אביו ויחנטו הרפאים את ישראל h. e. ſecund. Pagnin: *Et præcepit Joſeph ſervis ſuis medicis ad balſamandum patrem ſuum. Et balſamarunt medici ipſum Iſrael.* Ex qvo loco qvamvis non ſatis colligi poſſit, ipſum Joſephum Medicinæ operam dediſſe, tria tamen inde diſcimus, qvæ & ad rem præſentem plurimum faciunt, & obſervatu ſunt digniſſima: nempe I. temporibus Joſephi Medicinæ ſtudium in Ægypto jam floruiſſe. II. Medicos Ægyptiacos, qvorum jam citato loco mentio fit, fuiſſe ſervos. III. Servos hoſce medicos ex eorum fuiſſe numero, qvi ab Herodoto & Diodoro Siculo ταριχευταὶ appellantur, & mortuos more Ægyptiorum condiendi munere functi ſunt. Et qvod qvidem ad *originem Medicinæ* apud Ægyptios attinet, minime dubito, qvin ea inde ab ipſo *Adamo* derivanda ſit; qvippe qvem non minus primum Medicum, qvam primum Theologum, primum Grammaticum, primumqve Philoſophum tam Theoreticum, qvam Practicum fuiſſe exiſtimo. Cui opinioni meæ ſuffragatur Svidas v. Ἀδάμ his verbis: Ἀδὰμ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὁ χερσὶ Θεοῦ πλασθεὶς καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν μορφωθεὶς τοῦ δημιουργοῦ τε καὶ κτίσαντος. ὁ καὶ τιμηθεὶς τὴν εἰς παράδεισον οἴκησιν. οὗτος δικαίως ἂν πρῶτος καλοῖτο σοφὸς, ὡς πρωτόκτιστον ἄγαλμα καὶ εἰκὼν οὖσα θεόγραφος. ὡς τῶν χαρίτων ὅλων ὑπάρχων ἀνάπλεως, καὶ πάντα καθαρὰ καὶ ἀκίβδηλα περιφέρων τὰ τῆς ψυχῆς τε καὶ σώματος αἰσθητήρια. μαρμαρυγαὶ γάρ τινες, ὡς εἰπεῖν, ἐκ τῆς ἐκείνου ψυχῆς τε ἀπαστράπτουσαι καὶ θείων ἐννοιῶν τε καὶ ἐνεργειῶν πλήθουσαι, κατὰ πᾶσαν εἰσέτρεχον φύσιν, εὐστόχως καὶ ἀναμαρτήτως τὸ οἰκεῖον ἑκάστης πλεονέκτημα φθάνουσαι. ὃς οὐ παρὰ ἀνθρώπων ἐδοκιμάσθη τῶν τὰς κρίσεις πολλάκις ἐπισφαλῶς ποιουμένων, ἀλλὰ παρὰ τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ, τοῦ πᾶσαν γνῶσιν καὶ κρίσιν ὀρθῶς ποιουμένου, καὶ πρὸ τοῦ τὰς ἐννοίας κινηθῆναι παρὰ τῆς αἰσθήσεως τὰ τοιαῦτα ψυχῆς, καὶ ἀποτικτούσης νοήματα. καὶ, ἡ φησὶν ἡ γραφὴ, ἐποίησεν ὁ Θεὸς πάντα τὰ κτήνη καὶ τὰ θηρία, καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινά· καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν Ἀδὰμ ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά. καὶ ὡς ἐκάλεσεν Ἀδὰμ, τοῦτο ὄνομα αὐτῷ. τί τῆς φωνῆς ταύτης καὶ μαρτυρίας ἀριδηλότερον; τί τῆς σοφίας ταύτης καὶ διαγνώσεως ὑψηλότερον; ἐκάλεσεν ὀνόματα, τὴν φύσιν αὐτὴν καὶ τὴν ὑπόστασιν ἑκάστου ζώου ὥσπερ ὑπογραφόμενος, οὐ μελετήσας. οὐ προσκεψάμενος. οὐδὲν τι προπεπονθὼς τῶν ὅσα μεταμανθάνουσιν ἄνθρωποι. καὶ πολλῶν καὶ ἀναριθμήτων γενῶν παραδραμουσῶν, οὐκ ἴσχυσεν οὐδεὶς ὑπαλλάξαι κἂν τοῦ τυχόντος ζώου τὸ ὄνομα, οὐδὲ τῆς ἐκείνου δράξασθαι μεγαλονοίας καὶ διαγνώσεως. μᾶλλον μὲν οὖν μόνου ἅπαντες κατασπάσαι ἐσπαρμένοι τὴν γῆν ἄνθρωποι, τοῖς ἐκείνου στοιχοῦντες ἀμεταθέτοις θεσπίσμασι. καὶ οὐδὲ μέχρι τούτων ἔστη τοῦ πρωτογόνου ἀνθρώπου τὸ ὑπερβάλλον ἐν πᾶσιν ἀξίωμα. ἀλλὰ καὶ σπερμάτων καὶ φυτῶν διαφορὰς, ῥιζῶν τε καὶ βοτανῶν δυνάμεις, καὶ ὅσα εἰς ἀντίληψιν καὶ θεραπείαν ἡ φύσις ἑκάστῳ προσαρμόττει τῶν ζώων, διέκρινέ τε καὶ διεσάφισεν: οὗτος τοίνυν ἐστὶν ὁ δοκιμάσας ἕκαστα, καὶ πᾶσι κανόνας καὶ σταθμὰς ἀκριβεῖς καὶ ὅρους ἀναντιρρήτους ἐναρμοσάμενος. τούτου τέχναι καὶ γράμματα. τούτου ἐπιστῆμαι λογικαί τε καὶ ἄλογοι. τούτου προφητεῖαι. ἱερουργίαι καὶ καθαρμοὶ καὶ νόμοι γραπτοί τε καὶ ἄγραφοι. τούτου πάντα εὑρήματα καὶ διδάγματα καὶ ὅσα κατὰ τὸν βίον ἀναγκαῖαι χρεῖαί τε καὶ δίαιται. h. e. paraphraſte Æmilio Porto: *Adam primus homo, Dei manu effictus, & ad imaginem & ſimilitudinem opificis & conditoris formatus & habitatione Paradiſi honoratus. Hic jure primus ſapiens appellari poteſt, ut primo conditum ſimulacrum & imago divinitus picta exiſtens, ut omnium gratiarum plenus, & omnes animi corporisqve ſenſus puros & incorruptos circumferens. Radii enim qvidam, ut ita loqvar, ex illius animo effulgentes, & divinarum cogitationum & actionum pleni, per omnem naturam penetrantes currebant, ſagaciter & ſine errore proprium & cujusqve naturæ præcipuum commodum antevertentes, & qvidqvid in [illegible] qvaqve rerum natura præſtantiſſimum erat, anticipantes. Qui non ab hominibus probe[illegible]tus eſt,*

qui

qui judicia ſæpe cum lapſu, cum errore temereque faciunt: ſed à Deo univerſitatis auctore, qui de rebus omnibus recte cognoſcit & judicat, vel priuſquam notiones moveantur ab anima quaſi parturiente & pariente tales cogitationes. Nam, ut ſcriptura dicit, Deus fecit omnia jumenta, & feras, & ſerpentes, & volucres, & ipſa ad Adamum adduxit, ut ea videret, quo nomine ipſa eſſet nominaturus. Ut autem Adamus vocavit ipſa, ſic etiam poſtea ſunt vocata, & quod nomen ſingulis animalium generibus impoſuit, hoc ipſum nomen ipſis poſtea ſemper fuit tributum. Quid hac voce & teſtimonio eſt evidentius? Quid hac ſapientia & cognitione ſublimius? Adamus enim omnibus animalibus impoſuit nomina, naturam ipſam & cuique animali vim inſitam veluti penicillo depingens & exprimens, non præmeditatus, non ante contemplatus, quod cuique nomen eſſet imponendum, nihil prorſus eorum ante perpeſſus, quæ homines poſtea vel mutata ſententia diſcunt. Quamvis autem multa, atque adeo innumera ætates jam præterierint, nullus tamen vel minutiſſimi atque viliſſimi animalis nomen mutare, neque amplitudinem ingenii atq; cognitionis, quæ in illo fuit, aſſequi potuit. Imo vero potius omnes homines per univerſum terrarum orbem diſperſi, in illius immutabilibus oraculis, & ſacris eorum veſtigiis incedentes manent, & in iis acquieſcunt. Neque vero uſque ad hos præſtantiæ terminos progreſſa ſtetit, nec hic ſubſtitit hominis primogeniti omnibus in rebus excellens dignitas: ſed & ſeminum, & plantarum diſcrimina, & radicum, & herbarum vires, & quæcunque ad auxilium, defenſionem & Medicinam unicuique animali Natura attribuit, diſtinxit & dilucide explicavit. Hic igitur eſt ille, qui probavit, exploravit, accurate quæſivit, invenit & cognovit omnia, & omnibus regulas, & amuſſes exquiſitas, & limites minime dubios; ac certos ut nullus contradicere poſſit, aptiſſime circumſcribens aſſignavit. Hujus inventa ſunt artes & literæ. Hujus ſunt ſcientiæ tam verbis expreſſæ, quam nullis verbis declaratæ. Hujus ſunt prophetiæ, prædictiones, vaticinationes, ſacrificia, ſacrorum cærimoniæ & luſtrationes, & tam ſcriptæ, quam nullis ſcriptis mandatæ leges. Hujus ſunt omnia inventa & documenta ac omnes doctrinæ, & quicquid ad vitam degendam eſt utile & neceſſarium. Hæc Suidas. Ab Adamo itaq; Medicina primum inventa eſt: hinc duce ac magiſtra neceſſitate paulatim crevit, & ad poſtdiluviana tempora per Noam propagata, cum diſperſione gentium in ædificatione turris Babel in varias orbis terrarum partes diſperſa eſt. Qualis autem fuerit primitiva illa Ægyptiorum Medicina, quam παρὰ προγόνων παραδεδόντος per multa ſecula conſtanter retinuere, docet Herodotus lib. 2. c. 84. his verbis: ἡ δ' ἰητρικὴ κατὰ τάδε σφι δέδασται. μιῆς νούσου ἕκαστος ἰητρός ἐστι καὶ οὐ πλεόνων· πάντα δ' ἰητρῶν ἐστὶ πλέα. οἱ μὲν γὰρ ὀφθαλμῶν ἰητροὶ κατεστέασι· οἱ δὲ κεφαλῆς· οἱ δὲ ὀδόντων· οἱ δὲ τῶν κατὰ νηδύν· οἱ δὲ τῶν ἀφανέων νούσων. h. e. *Jam vero Medicina apud eos hunc in modum eſt diſtributa, ut ſingulorum morborum ſint medici, non plurium: itaq; omnia referta ſunt medicis. Alii enim ſunt oculorum, alii capitis, alii dentium, alii alvi partium, alii morborum occultorum.* Huc quoq; facit inſignis Diodori Siculi locus, qui extat Biblioth. Hiſt. lib. 1. p. 73. & 74. his verbis: τὰς δὲ νόσους προκαταλαμβανόμενοι, θεραπεύουσι τὰ σώματα κλυσμοῖς καὶ ποτίμοις τισὶ καθαρτηρίοις, καὶ νηστείαις καὶ ἐμέτοις, ἐνίοτε μὲν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐνίοτε δὲ τρεῖς ἢ τέτταρας ἡμέρας διαλείποντες. φασὶ γὰρ, πάσης τροφῆς ἀναδοθείσης, τὸ πλέον εἶναι περιττὸν, ἀφ' οὗ γεννᾶσθαι τὰς νόσους. ὥς τε τὴν προειρημένην θεραπείαν ἀναιροῦσαν τὰς ἀρχὰς τῆς νόσου, μάλιστ' ἂν παρασκευάσαι τὴν ὑγίειαν. κατὰ δὲ τὰς στρατείας καὶ τὰς ἐπὶ τῆς χώρας ἐκδημίας θεραπεύονται πάντες, οὐδένα μισθὸν ἰδίᾳ διδόντες. οἱ γὰρ ἰατροὶ τὰς μὲν τροφὰς ἐκ τοῦ κοινοῦ λαμβάνουσι, τὰς δὲ θεραπείας προσάγουσι κατὰ νόμον ἔγγραφον, ἀπὸ πολλῶν καὶ δεδοξασμένων ἰατρῶν ἀρχαίων συγγεγραμμένον. κἂν τοῖς ἱερᾶς βίβλου νόμοις ἀναγινωσκομένοις ἀκολουθήσαντες ἀδυνατήσωσι σῶσαι τὸν κάμνοντα, ἀθῷοι παντὸς ἐγκλήματος ἀπολύονται. ἐὰν δὲ παρὰ τὰ γεγραμμένα ποιήσωσι, θανάτου κρίσιν ὑπομένουσιν· ἡγουμένου τοῦ νομοθέτου τῆς ἐκ πολλῶν χρόνων παρατετηρημένης θεραπείας καὶ συντεταγμένης ὑπὸ τῶν ἀρίστων τεχνιτῶν ὀλίγους ἂν γενέσθαι συνετωτέρους. h. e. Laurentio Rhodomano interprete: *Morbos ut ante vertant clyſteribus & potabilibus quibuſdam purgamentis, jejuniisq; & vomitu corpora medicantur: idq; vel in dies ſingulos repetunt, vel triduum aut quatriduum interponunt. In omni enim nutrimenti digeſtione majorem partem eſſe ſuperfluam, & hinc morbos enaſci; ideoque curationem jam memoratam, qua principia morbi tolluntur, ad recuperandam valetudinem conferre plurimum affirmant. In expeditione bellica aut intra patriæ fines peregrinatione, abſq; mercede curantur.*

Medi-

Medici enim annonam ex publico accipiunt, & Medicinam ex lege ſcripta, per multos ab antiqvo Medicos illuſtres concinnatam, applicant. Si leges, qvas ſacri codicis lectio tradit, ſecuti ægroto ſanitatem reddere neqveant, culpa vacant & indemnes abeunt. Sin contra præſcriptum agant, capitis judicium ſubeunt. Nam medendi rationem longi temporis uſu obſervatam, & ab optimis artificibus ordinatam paucos ingenio & ſolertia ſuperaturos, Legulator cenſuit. Hæc Diodorus. Cæterum qvod antiqviſſimis illis temporibus Medici Ægyptiorum *ſervi* fuerint, mirum non eſt, cum multis poſt ſeculis & apud Romanos Medicina eodem modo pro dignitate ſua non ſatis honeſte habita fuerit, & *ſervi* eam exercuerint, ut liqvet ex ſubjuncta formula teſtamentaria, qvæ ex *Scævolæ* JC. Reſponſorum libro qvarto deſumpta, extat *l. Titais ancillæ* 41. §. *Lucius Titius* 6. *ff. de fideicom Libertatibus: Lucius Titius ita teſtamento cavit: Medicos tibi commendo illum & illum: in tuo judicio erit, ut habeas bonos libertos & medicos. Qvod ſi ego libertatem eis dediſſem, veritus ſum, qvod ſorori meæ cariſſimæ fecerunt medici ſervi ejus, manumiſſi ab ea, qvi, ſalario expleto, reliqverunt eam.* Ad eandem Medicorum apud Romanos vilitatem paſſim in Comœdiis ſuis alludit Plautus: qva de re vide Taubmannum Comment. in Epidic. Act. 2. Scen. 2. ubi annotat. *Medicinam ingenuos homines, ut artem illiberalem, Romæ temporibus Plauti non coluiſſe.* Conſule etiam Titi Popmæ librum ſingularem *de operis ſervorum* & Thomæ Dempſteri Paralipomena ad Roſin. Antiqvit. Rom. lib. 2. cap. 17. ubi de priſcorum medicorum ſervili conditione multa ex Seneca, Svetonio, Plinio juniore, Apulejo aliisqve auctoribus deſumpta teſtimonia allegantur. Adi contra & Cujacium Obſerv. lib. 17. c. 27. ubi ex Hygini Mythologicis refert, Athenienſes lege caviſſe, ne qvis *ſervus* aut *fœmina* artem medicam diſceret: adjunge Plin. Hiſt. nat. l. 29. c. 1. ubi de origine & progreſſu Medicinæ ex profeſſo agitur. De cætero qvales fuerint Ægyptiaci illi ταριχευταὶ, qvorum ſupra facta eſt mentio, & qvæ mortuos condiendi ratio apud Ægyptios antiqvitus in uſu fuerit, docet Herod. l. 2. c. 85. 86. 87. 88. 89. cujus verba ob argumenti, qvod iis tractatur, obſcuritatem non me piget integre adſcribere: ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, οὕτω ἐς τὴν ταρίχευσιν κομίζουσι. (1) Εἰσὶ δὲ οἳ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατέαται, καὶ τέχνην (1) cap. 86.
ἔχουσι ταύτην. οὗτοι ἐπεάν σφι κομισθῇ ὁ νεκρὸς, δεικνύουσι τοῖσι κομίσασι παραδείγματα νεκρῶν ξύλινα, τῇ γραφῇ μεμιμημένα. καὶ τὴν μὲν σπουδαιοτάτην αὐτέων φασὶ εἶναι τοῦ οὐκ ὅσιον ποιεῦμαι τὸ οὔνομα ἐπὶ τοιούτῳ πρήγματι ὀνομάζειν· τὴν δὲ δευτέρην δεικνύουσι ὑποδεεστέρην τε ταύτης καὶ εὐτελεστέρην. τὴν δὲ τρίτην εὐτελεστάτην. φράσαντες δὲ, πυνθάνονται παρ' αὐτέων κατὰ ἥντινα βούλονταί σφι σκευασθῆναι τὸν νεκρόν. οἱ μὲν δὴ ἐκποδὼν μισθῷ ὁμολογήσαντες ἀπαλλάσσονται. οἱ δὲ ὑπολειπόμενοι ἐν οἰκήμασι, ὧδε τὰ σπουδαιότατα ταριχεύουσι. πρῶτα μὲν σκολιῷ σιδήρῳ διὰ τῶν μυξωτήρων ἐξάγουσι τὸν ἐγκέφαλον, τὰ μὲν αὐτοῦ οὕτω ἐξάγοντες, τὰ δὲ φάρμακα ἐγχέοντες. μετὰ δὲ λίθῳ Αἰθιοπικῷ ὀξέι παρασχίσαντες παρὰ τὴν λαπάρην, ἐξ ὧν εἷλον τὴν κοιλίην πᾶσαν· ἐκκαθήραντες δὲ αὐτὴν καὶ διηθήσαντες οἴνῳ φοινικηΐῳ, αὖθις διηθέουσι θυμιήμασι τετριμμένοισι. ἔπειτα τὴν νηδὺν σμύρνης ἀκηράτου τετριμμένης, καὶ κασίης, καὶ τῶν ἄλλων θυωμάτων, πλὴν λιβανωτοῦ, πλήσαντες συῤῥάπτουσι ὀπίσω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ταριχεύουσι νίτρῳ, κρύψαντες ἡμέρας ἑβδομήκοντα· πλεῦνας δὲ τουτέων οὐκ ἔξεστι ταριχεύειν. ἐπεὰν δὲ παρέλθωσι αἱ ἑβδομήκοντα, λούσαντες τὸν νεκρὸν, κατειλίσσουσι πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι κατατετμημένοισι, ὑποχρίοντες τῷ κόμμι, τῷ δὴ ἀντὶ κόλλης τὰ πολλὰ χρέωνται Αἰγύπτιοι. ἐνθεῦτεν δὲ παραδεξάμενοί μιν οἱ προσήκοντες, ποιεῦνται ξύλινον τύπον ἀνθρωποειδέα. ποιησάμενοι δὲ, ἐσεργνῦσι τὸν νεκρόν. καὶ κατακληΐσαντες οὕτω, θησαυρίζουσι ἐν οἰκήματι θηκαίῳ, ἱστάντες ὀρθὸν πρὸς τοῖχον. οὕτω μὲν τοὺς τὰ πολυτελέστατα σκευάζουσι νεκρούς. (2) τοὺς δὲ τὰ μέσα (2) cap. 87.
βουλομένους, τὴν δὲ πολυτελείην ἐκφεύγοντας, σκευάζουσι ὧδε. ἐπεὰν κλυστῆρας πλήσωνται τοῦ ἀπὸ τῆς κέδρου ἀλείφατος γινομένου, ἐν ὧν ἔπλησαν τοῦ νεκροῦ τὴν κοιλίην, οὔτε ἐξελόντες τὴν νηδύν. κατὰ δὲ τὴν ἕδρην ἐσηθήσαντες, καὶ ἐπιλαβόντες τὸ κλύσμα τῆς ὀπίσω ὁδοῦ, ταριχεύουσι τὰς προκειμένας ἡμέρας· τῇ δὲ τελευταίῃ ἐξιεῖσι ἐκ τῆς κοιλίης τὴν κεδρίην, τὴν ἐσῆκαν πρότερον· ἡ δὲ ἔχει τοσαύτην δύναμιν, ὥστε ἅμα ἑωυτῇ τὴν νηδὺν καὶ τὰ σπλάγχνα κατατετηκότα ἐξάγει. τὰς δὲ σάρκας τὸ νίτρον κατατήκει. καὶ δὴ λείπεται τοῦ νεκροῦ τὸ δέρμα μοῦνον καὶ τὰ ὀστέα. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἀπ' ὧν ἔδωκαν οὕτω τὸν νεκρὸν, οὐδὲν ἔτι πρηγματευθέντες. (3) Ἡ δὲ τρίτη ταρίχευσίς ἐστι ἥδε, ἣ τοὺς χρήμασι ἀσθενεστέρους σκευάζει. συρμαίῃ (3) cap. 88.

διηθήσαντες τὴν κοιλίην, ταριχεύουσι ἑβδομήκοντα ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἀπ' ὧν ἔδοσαν ἀποφέρεσθαι. (1) Τὰς δὲ γυναῖκας τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν, ἐπεὰν τελευτήσωσι, οὐ παραυτίκα διδοῦσι ταριχεύειν, οὐδὲ ὅσαι ἂν ὦσι εὐειδέες κάρτα καὶ λόγου πλεῦνος γυναῖκες· ἀλλ' ἐπεὰν τριταῖαι ἢ τεταρταῖαι γένωνται, οὕτω παραδιδοῦσι τοῖσι ταριχεύουσι. τοῦτο δὲ ποιεῦσι οὕτω τοῦδε εἵνεκα, ἵνα μή σφι οἱ ταριχευταὶ μίσγωνται τῇσι γυναιξί. λαμφθῆναι γάρ τινά φασι μισγόμενον νεκρῷ προσφάτῳ γυναικός· κατειπεῖν δὲ τὸν ὁμότεχνον. h. e. *His actis, ita demum ad condiendum portant mortuum. Sunt autem certi ad hoc ipſum conſtituti, qui hoc artificium factitant: qui, cum ad ipſos cadaver portatum eſt, oſtendunt iis, qui portaverunt, exemplaria mortuorum lignea, pingendo aſſimilata. Et eorum unum accuratiſſime fabrefactum eſſe ajunt, cujus nomen nuncupare nefas eſſe duco: alterum illo inferius ac vilioris pretii: tertium viliſſimi. Quibus expoſitis, ſciſcitantur ab iis, ad quod exemplum velint effingi mortuum ſuum. Iſti ubi de pretio convenerunt, illinc abeunt. At hi relicti in ædibus, hunc in modum diligentiſſime condiunt corpus. Ante omnia incurvo ferro cerebrum per nares educunt; ipſum quidem ſic educentes, pharmaca vero infundentes. De hinc acutiſſimo lapide Æthiopico circa ilia conſcindunt, atque illac omnem alvum protrahunt: quam ubi repurgarunt, ac vino palmeo eluerunt, rurſus odoribus contuſis proluunt: tum alvum complentes contuſa myrrha pura, & caſia, & aliis (excepto thure) odoribus, iterum conſuunt. Ubi hæc fecere, ſaliunt nitro abditum ſeptuaginta dies: nam diutius ſalire non licet. Exactis ſeptuaginta diebus cadaver ubi abluerunt, ſindone byſſina totum inciſis loris involvunt, gummi illinentes: quo Ægyptii gluttinis loco plerumque utuntur. Ex deinde recepto, propinqui ligneam hominis effigiem faciunt; in qua mox inſerunt mortuum, incluſumque ita reponunt in loculo, ſeu potius in loco ſepulchrorum loculis dicato, & rectum ſtatuunt ad parietem. Et ſic quidem mortuos ſumptuoſiſſime apparant ſive adornant. Eos autem, qui mediocria volunt, nimium fugientes ſumptum, ita apparant. Clyſterem unguine quod è cedro gignitur, complent: deinde ex hoc alvum mortui, ipſam neque ſcindentes, neque extrahentes, ſed per ſeceſſum, prehenſo viæ poſterioris hiatu, infarciunt, & tot, quot dixi diebus ſale condiunt: quorum dierum ultimo cedrinum unguen, quod prius ingeſſerant, ex alvo egerunt: quod tantam habet vim, ut una ſecum alvum atque inteſtina tabefacta educat. Nitrum autem carnes tabefacit, mortuique tantum cutis & oſſa relinquuntur. Ubi iſta fecere ſic mortuum propinquis reddunt, nulla re alia facta. Tertia conditura hæc eſt, qua adornantur eorum mortui, qui tenuiori ſunt fortuna. Ablutionibus ventrem abſtergunt, arefaciuntque ſale ſeptuaginta per dies, deinde eundem reportandum. Uxores tamen inſignium virorum, non ſtatim vita defunctas tradunt condiendas, ac ne eas quidem fœminas, quæ formoſæ valde & in pretio habitæ fuerint, ſed triduo aut quatriduo ante defunctas: ea de cauſa facientes, ne cum fœminis iſti ſalinarii concumbant. Deprehenſum enim quendam ajunt coeuntem cum recenti cadavere muliebri, delatumque ab ejuſdem artificii ſocio.* Hæc Herodotus: quæ confirmat Diodorus Siculus Biblioth. Hiſt. lib. 1. p. 81. & 82. his verbis: Τῶν δὲ ταφῶν τρεῖς ὑπάρχουσι τάξεις, ἥτε πολυτελεστάτη καὶ ταπεινοτάτη. κατὰ μὲν οὖν τὴν πρώτην ἀναλίσκεσθαι φασὶν ἀργυρίου τάλαντον, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν μνᾶς εἴκοσι, κατὰ δὲ τὴν ἐσχάτην παντελῶς ὀλίγον τι δαπάνημα γίνεσθαι λέγουσιν. οἱ μὲν οὖν τὰ σώματα θεραπεύοντες, εἰσὶ τεχνῖται τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἐκ γένους παρειληφότες, οὗτοι δὲ γραφὴν ἑκάστου τῶν εἰς τὰς ταφὰς δαπανωμένων τοῖς τελευτησάντων προσενέγκαντες, ἐπερωτῶσι τίνα τρόπον βούλονται τὴν θεραπείαν γενέσθαι τοῦ σώματος. διομολογησάμενοι δὲ περὶ πάντων, καὶ τὸν νεκρὸν παραλαβόντες, τοῖς τεταγμένοις ἐπὶ τὴν καθεστισμένην ἐπιμέλειαν τὸ σῶμα παραδιδόασι, καὶ πρῶτος μὲν ὁ γραμματεὺς λεγόμενος, τεθέντος χαμαὶ τοῦ σώματος, ἐπὶ τὴν λαγόνα περιγράφει τὴν εὐώνυμον ὅσον δεῖ τέμνειν. ἔπειθ' ὁ λεγόμενος παρασχίστης, λίθον ἔχων Αἰθιοπικόν, καὶ διατεμὼν ὅσα νόμος κελεύει τὴν σάρκα, παραχρῆμα φεύγει δρόμῳ, διωκόντων τῶν συμπαρόντων καὶ λίθους βαλλόντων, ἔτι δὲ καταρωμένων, καὶ καθαπερεὶ τὸ μῦσος εἰς ἐκεῖνον τρεπόντων. ὑπολαμβάνουσι γὰρ μισητὸν εἶναι πάντα τὸν ὁμοφύλῳ σώματι βίαν προσφέροντα, καὶ τραύματα ποιοῦντα, καὶ καθόλου τι κακὸν ἀπεργαζόμενον. οἱ ταριχευταὶ δὲ καλούμενοι πάσης μὲν τιμῆς καὶ πολυωρίας ἀξιοῦνται, τοῖς τε ἱερεῦσι συνόντες καὶ τὰς εἰς ἱερὸν εἰσόδους ἀκωλύτους ὡς ἱεροὶ ποιοῦνται. πρὸς δὲ τὴν θεραπείαν τοῦ παρεσχισμένου σώματος ἀθροισθέντων αὐτῶν, εἷς καθίησι τὴν χεῖρα διὰ τῆς τοῦ νεκροῦ τομῆς εἰς τὸν θώρακα, καὶ πάντα ἐξαι-

(1) cap. 89.

ἐξαίρει, χωρὶς νεφρῶν καὶ καρδίας. ἕτερος δὲ καθαίρει τῶν ἐγκοιλίων ἕκαστον, ἐγκλύζων οἴνῳ φοινικείῳ καὶ θυμιάμασι. καθόλου δὲ πᾶν τὸ σῶμα τὸ μὲν πρῶτον κεδρίᾳ καὶ τισιν ἄλλοις ἐπιμελείαις ἀξιοῦσιν ἐφ᾽ ἡμέρας πλείους τῶν τριάκοντα, ἔπειτα σμύρνῃ καὶ κινναμώμῳ καὶ τοῖς δυναμένοις μὴ μόνον πολὺν χρόνον τηρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐωδίαν παρέχεσθαι, θεραπεύσαντες, παραδιδόασι τοῖς συγγενέσι τοῦ τελευτηκότος οὕτως ἕκαστον τῶν τοῦ σώματος μελῶν ἀκέραιον τετηρημένον, ὡς τε καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς βλεφάροις καὶ ταῖς ὀφρύσι τρίχας διαμένειν, καὶ τὴν ὅλην πρόσοψιν τοῦ σώματος ἀπαράλλακτον εἶναι, καὶ τὸν τῆς μορφῆς τύπον γνωρίζεσθαι. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν αἰγυπτίων ἐν οἰκήμασι πολυτελέσι φυλάττοντες τὰ σώματα τῶν προγόνων, κατ᾽ ὄψιν ὁρῶσι τοὺς γενεαῖς πολλαῖς τῆς ἑαυτῶν γενέσεως προτετελευτηκότας. ὡς τε ἑκάστων τά τε μεγέθη καὶ τὰς περιοχὰς τῶν σωμάτων, ἔτι δὲ τοὺς τῆς ὄψεως χαρακτῆρας ὁρωμένους, παράδοξον ψυχαγωγίαν παρέχεσθαι, καθάπερ συμβεβιωκότας τοῖς θεωρουμένοις· h. e. *Sepulturæ triplex eſt conditio, ſumptuoſiſſima, mediocris & viliſſima. In primam argenti* (1) *talentum inſumitur: in ſecundam viginti minæ: in ultimam perexiguæ ſiunt impenſæ. Libitinarii qui funus curant, artem à majoribus acceptam factitant. Hi cujusq; rei in funus impendendæ conſignatione mortuorum propinquis oblata, quomodo exequias celebrari velint ſciſcitantur. Ubi de omnibus inter ipſos convenit, acceptum inde cadaver miniſtris ad uſitatum hoc munus conſtitutis tradunt. Primus igitur quem ſcribam vocant, depoſito humi corpore, circum illa ſiniſtrum latus, quantum inde reſecandum ſit, en circumſcribit. Tum Paraſchiſtes ſive Inciſor lapidem tenens Æthiopicum, ubi carnis, quantum lex jubet, diſſecuit, extemplo quantum poteſt curſu aufugit, perſequentibus cum quotquot adſunt cum lapidum jactu & exſecrationibus, ac ſi piaculum in ipſum avertant. Nam quicunq; ejusdem naturæ corpori vim vulnusq; aut quoquomodo malum inferat, odio hunc dignum eſſe perſuaſum habent. Taricheutas vero, qui cadavera condunt, omni honore atq; cultu dignantur. Nam Sacerdotibus familiares ſunt, & in ſacrarium, ut qui ſacri ſint, libere ingrediuntur. Quamprimum ad ſecti cadaveris curationem convenere, unus per hiatum manu ad præcordia immerſa, quicquid inteſtinorum eſt, præter cor & renes extrahit. Alius alvum, cum viſceribus ſingulis repurgatum, vino palmeo, aromaticisque odoribus perluit. Lotum denique cadaver plus triginta diebus, unguento primum cedrino aliisq; delibutum reddunt. Myrrha deinde ac Cinamomo, aliisque non longiori tantum conſervationi, ſed etiam fragrantia aptis conditum propinquis reddunt; ubi ſingula corporis membra tantam habent integritatem, ut etiam palpebrarum & ſuperciliorum pili, adeoque tota corporis ſpecies invariata perſiſtat, & formæ priſtinæ effigies agnoſcatur. Hinc multi Ægyptiorum in magnificis apud ſe ædiculis majorum cadavera aſſervantes, tam expreſſe multis ante ſuam nativitatem ſeculis defunctorum facies contemplantur, ac ſingulorum complexum corporis ac lineamenta faciei contuentes, mirifica voluptate, non ſecus ac ſi adhuc vivant, adficiantur.* Hæc Diodorus. Hujusmodi autem Ægyptiorum veterum humana corpora, aromatibus condita & ſiccata, *Mumiæ* vulgo vocantur: qvod nomen doctiſſimus Gerard. Joan. Voſſius lib. 2. de Vitiis ſermonis & Gloſſemat. latino-barbaris cap. 12. derivat ab Arabica voce מום, qvæ *ceram* ſignificat. *Habet enim*, inqvit, *conſervandi vim etiam mel ac cera.* Ad qvam optimi Viri opinionem confirmandam plurimum facit teſtimonium Strabonis, qvod extat Geographiæ lib. 16. pag. 746. edit. Caſaub. Pariſ. an. 1620. ubi ait Aſſyrios Babyloniosqve in melle mortuos ſuos ſepelire, cera cadavere oblito. Ipſa Strabonis verba hæc ſunt: θρηνοῦσι δὲ τοὺς ἀποθανόντας ὡς οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ πολλοὶ τῶν ἄλλων· θάπτουσι δ᾽ ἐν μέλιτι κηρῷ περιπλάσαντες. h. e. *Lugent mortuos ut Ægyptii, & alii permulti, ſepeliuntq; in melle, cera cadavere oblito.* Hæc Strabo: qvibus multo plura ejusdem argumenti adderem, niſi tam de origine & incremento Medicinæ, qvam vario ejus apud varios antiqvos populos uſu, prolixius poſthac & commodiori loco differere conſtituiſſem. Interim vide Proſperi Alpini de Medicina Ægyptiorum libros qvatuor Venetiis an. 1591. in 4to excuſos: Thomæ Porcachii Dialogum de diverſarum Gentium antiqvo funerandi ritu Venetiis an. 1574. in 4to impreſſum & elegantiſſimis figuris æri inciſis exornatum: Jul. Cæſar. Scaliger. de Subtilit. adverſ. Cardanum Exercit. 104. cap. 9. Joan. Kirchman. de funerib. Romanor. lib. 1. cap. 8. & Joan. Meurſ. Athen. Batav. lib. 1. cap. 12.

(1) *Secundum ſupputationem Paſcaſii Groſippi ſive Gaſparis Scioppii ep. 15. Paradox. liter. valet* Talentum 60. *minas ſive* 600. *ſcutatos, Philippeos, ducatones.* Minæ *autem* viginti *ſecundum eundem valent* 200. *ſcutatos, Philippeos, ducatones.*

Ex

III. Ex ſcriptis ſuppoſititiis, qvæ ſub *Joſephi* nomine vel antiqvitus extitere vel etiamnunc extant, duo tantum ad notitiam meam pervenere: nempe

I. Προσευχὴ Ἰωσήφ, ſive *Oeatio Joſephi*, cujus Sixtus Senenſis Bibliothecæ ſanctæ libro ſecundo, duplex de eodem ab Origene citatum allegans teſtimonium, ita meminit: *Joſeph Oratio, ſive Sermo, vel Narratio, vel Diſputatio Joſephi, filii Jacobi Patriarchæ, ſcriptura fuit apud veteres tam Hebræos, qvam Chriſtianos non parum habens auctoritatis, qvam Origenes non contemnendam ſcripturam appellavit, forte qvod qvadam in ea legiſſet placitis ſuis congruentia. Nam in ſecundo tomo explanationis in Joannem, hujus præcipue teſtimoniis utitur ad confirmandam aſſertionem de Incarnatione qvornndam Angelorum, qvos ipſe credit ad imitationem Servatoris noſtri humanam natnram & corpus aſſumpſiſſe, ita ſcribens: Qvod ſi qvis approbat etiam myſticam illam, qvæ apud Hebræos habetur, Joſeph orationem, is illinc ſimile huic dogma accipiet, ſcilicet qvosdam ex Angeloeum natura in hominnm naturam deſcendiſſe. Ait enim in hac oratione Jacob:* (1) Ego enim, qvi vobiſcum loqvor, Jacob & Iſrael, DEI ſum Angelus & Spiritus principalis, & Abraham & Iſaac ante omne opus creati ſunt. Ego autem Jacob non ab hominibus Jacob vocatus, ſed Iſrael eſt nomen meum, vocatus ſum Iſrael à DEO, Vir videns DEum. Ego enim ſum primogenitus omnis animalis, qvod à DEO vitæ uſum accipit. Et cum venirem ex Meſopotamia Syriæ, exivit Uriel, DEI angelus, meqve in terram deſcendiſſe dixit, & inter homines habitaviſſe, atqve appellari Jacob nomine. Me porro æmulatus eſt, ac mecum pugnavit & luctatus eſt, dicens fore, ut nomen ſuum meo nomini, atqve ei, qvod omne Evangelium anteiret, anteponeretur; eiqve nomen ſuum expreſſi; principatumqve in DEI filiis obtinet. Nam tu Uriel, à me octavus. Ego qvoqve ſum Iſrael, exercitus Domini Archangelus, ſumqve in DEI filiis præfectus mille militum. Nonne ſum ille Iſrael in DEI conſpectu primus miniſter? & DEum meum nomine immortali invocavi. *Sed longius à propoſito aberravimus, aſſumpta de Jacob diſputatione, teſteqve nobis producta non contemnenda ſcriptura. Hae Origenes, qvi in Tomis explanationum in Geneſin oſtendens, ex hac eadem ncareatione, qvod in aſtris cœli, veluti in libris omnes humanorum eventuum prænotiones legi poſſint à peritis ſiderum inſpectoribus, ſic inqvit: Univerſum cœlum eſt qvaſi liber qvidam apertus, omnia ſutura in ſe conſcripta continens. Idcirco in Oratione Joſeph ſic intellegi poteſt, qvod à Jacob ad filios dicitur:* (2) Legi in tabulis cœli, qvæcunqve contingent vobis & filiis veſtris. *Hæc eadem veeba, ex hac ipſa ſcriptura nominatim deſumpta, referunt Euſebius Cæſarienſis libro ſexto Evangelicæ Præparationis & Peocopius Gazæus in ſua Synopſi totam hanc narrationem rejicit inter Apocrypha ſcripta.* Hucusqve Sixtus Senenſis. Et S. Athanaſii qvidem locus, qvi hic ab Origene citatur, præcedentis capitis paragrapho qvarta integer à me inſertus eſt. Simile autem de jam memorato Joſephi ψευδεπιγράφῳ ſcripto extat judicium apud Bened. Pererium Comment. in Geneſ. cap. 49. v. 1. & 2. his verbis: *Fuit olim non incelebris liber hoc titulo prænotatus, Oratio vel Narratio Joſeph filii Jacobi Patriaecha, apud veteres tam Hebræos, qvam Chriſtianos non parum habens auctoeitatis. Eum librum vocat Origenes Myſticam orationem. Nec mirum placuiſſe ipſi; ſuffragari enim videbatur erroribus ejus. Namqve in ſecundo Tomo explanationis Evangelii Joannis hujus præcipue libei teſtimoniis utitur Origenes ad fidem adſtruendam opinioni ſuæ de incarnatione qvorundam angelorum, qvos ille ad exemplum & imitationem Chriſti aſſumpſiſſe humanum corpus & animum eredidit. Et in tomis explanationis libri Geneſeos, ex eo ipſo libro demonſtrare volens, omnes humanorum eventuum ſignificationes & prænotiones in aſtris cœli tanqvam in libris legi poſſe à peritis ſiderum inſpectoribus, ad hunc modum ſcripſit: Univerſum cœlum eſt qvaſi liber qvi-*

(1) *Notabile fragmentum ſuppoſititii libri, cujus titulus* Προσευχὴ Ἰωσήφ.

(2) *Secundum ex Origine deſumptum notabile fragmentum* τῆς Προσευχῆς Ἰωσήφ.

qvidam apertus, omnia futura in ſe velut præſcripta & prænotata continens. Qvocirca in Oratione Joſeph ſic intelligi poteſt illud, qvod Jacob dixit filiis ſuis: Legi in tabulis cæli, qvæcunqve contingent vobis & filiis veſtris. Qvæ verba ex illo ipſo libro ſumpta refert Euſebius libro ſexto Evangelicæ præparationis, & Procopius Gazæus in expoſitione primi capitis libri Geneſeos. Verumenimvero eam Orationem & ſcripturam abjicit Athanaſius in Synopſi, & inter Apocrypha ſcripta rejicit: nimirum nec aſtra præſignare poſſunt futuros eventus hominum, ut à nobis diſputatum eſt in primo tomo Commentariorum noſtrorum in Geneſ. cap. 4. ejus diſputationis, qvam contra Aſtrologos ſcripſimus: & utut aſtra præſignificarent res futuras, Jacob tamen non per Aſtromantiam, ſed divino afflatu & ſpiritu, qvæ commemorantur hoc loco, prædixit. Hæc Pererius. Valeat igitur, qvicunqve demum fuerit hujus ſuppoſititii libri auctor, cum nugis ſuis, & ab iis, qvi ſapiunt, & incorruptam amant ac profitentur religionem, præmii loco dignam tanto falſitatis crimine reportet infamiam.

II. *Teſtamentum Joſephi*, qvod extat capite undecimo ſpurii *Teſtamenti duodecim Patriarcharum filiorum Jacobi*, de qvo reſpectu temporis, in qvod obitus Joſephi incidit, ſeqventi potius, qvam hac paragrapho differendum cenſeo.

Seculi ante Æ. C. XVII. priori parte dimidia, nempe A. M 2309. ante Æ. C. IV.
1641. obiit Joſephus anno ætatis centeſimo decimo, cujus ultima ad fratres verba, qvibus oſſa ſua ex Ægypto in Palæſtinam transportari petiit, extant Geneſ. cap. ult. verſ. 24. & 25. Ad hanc igitur ætatem, ſi genuinum eſſet, pertineret etiam *Teſtamentum duodecim filiorum Jacobi*, cujus capite undecimo ultima Joſephi ad fratres & filios oratio continetur: verum tantum abeſt, ut illud à nobis pro genuino ſit habendum, ut jam temporibus Origenis inter apocryphos veteris Teſtamenti libros relatum fuerit. Origenis de hoc ſcripto teſtimonium extat Homil. 15. in Joſuam (1) his verbis: *Sed & in alio qvodam libello, qvi appellatur Teſtamentum duodecim Patriarcharum, qvamvis non habeatur in Canone, talem tamen qvendam ſenſum invenimus, qvod per ſingulos peccantes ſinguli Satanæ intelligi debeant.* Idem ſcriptum intelligendum ſine dubio eſt apud S. Athanaſium in Synopſi ſacræ ſcripturæ pag. 134. Tom. II. edit Commelinianæ, ubi (2) πατριάρχαι, qvod eſt, ut ego interpretor, *Teſtamenta duodecim filiorum Jacobi inter* ἀπόκρυφα τῆς παλαιᾶς διαθήκης referuntur. Inſignis etiam de hoc libro extat locus apud Bened. Pererium Comment. in Geneſ. cap. 49. verſ. 1. & 2. ubi explicationem ultimæ orationis Jacobi Patriarchæ ad filios his verbis orditur: *Mos fuit priſcis patribus veteris Teſtamenti, cum ſe præſentirent vicinos morti, convocatis filiis & poſteris ſuis vel amicis, aut qvorum ipſi præcipuam gerebant curam, ſuprema verba loqvi, qvibus aut ventura ipſis prænuntiarent, aut ſalutaria bene vivendi præcepta & documenta traderent. At licet primus omnium id feciſſe legatur in ſacris literis Jacob Patriarcha, credibile tamen ſit, idem feciſſe Adamum, Noe, Abraham & Iſaac. Sed qvia noviſſima illorum oratio nihil habuit inſigne & notabile, vel ad prædictionem rerum futurarum, vel ad ſingularem aliqvam poſterorum eruditionem, ob eam opinor cauſam non eſt illa literis & memoriæ prodita. Licet autem valde inſignis fuerit benedictio illa, qva Iſaac benedixit Jacobum, ut narrat Moſes Geneſ. 27. ea tamen non fuit noviſſima & imminente morte collata, ut hæc Jacobi. Exemplum patris ſui Jacob ſecuti ſunt filii ejus, duodecim dico Patriarchas populi Hebræi. Sane ferebatur olim perveruſtus liber hac inſcriptione: Teſtamentum duodecim Patriarcharum. In eo multa erant prophetica oracula, graves item ad ſtudium Virtutis Deiqve cultum exhortationes: nonnulla ex libro Henoch inſerta vaticinia de iis, qvæ filiis & nepotibus duodecim Patriarcharum eventura erant, de futuris Hebræorum ſceleribus & pœnis, de mundi Salvatore ab Hebræis occidendo, & de Judæorum ob illius necis vindictam everſione, captivitate, ac per omnes gentes univerſumqve orbem terrarum diſſipatione. Meminit hujus libri Origenes homilia 15. in Joſuam, & Procopius Gazæus in Commentariis ſuis in Geneſin.* Hæc ibi Pererius. Cæterum, qvod nunc extat *Teſtamentum duodecim Patriarcharum*, Hebrai-

(1) *pag. 318. edit. Baſil.*

(2) *Vide ſupra c. 6. §. 4. p. 50.*

braice initio conſcriptum, dein græce translatum, ac demum latinitate donatum fuiſſe traditur à *Roberto* cognomine (1) *Groſſeteſte* ſive *Megacephalo* (2) *Lincolnienſi* in Anglia Epiſcopo, qvi anno Æ. C. 1235. ad Epiſcopalem dignitatem promotus eſt, & an. Æ. C. 1253. obiit. Utrumqve teſtatur celeberrimus Hiſtoriæ Anglorum ſcriptor *Matthæus Pariſienſis* in actis jam memoratorum annorum. Et de promotione qvidem ipſius ad dignitatem Archi-Epiſcopalem hæc refert: *Eodem tempore* (ſcil. *anno Domini* 1235.) *obiit Hugo de Veller Lincolnienſis Epiſcopus, monachorum perſecutor, Canonicorum & omnium malleus religioſorum, ſeptimo Idus Februarii, & ſepultus eſt apud Lincolniam in Eccleſia cathedrali qvarto Idus ejusdem. Cui ſucceſſit Magiſter Robertus cognomento Groſſeteſte: Vir qvidem nimis literatus, à primis annis in ſcholis educatus. Qui apud Radingum ab Æmundo Cantuarienſi Archi-Epiſcopo conſecratus eſt tertio Nonas Junii, reclamantibus monachis Cantuorienſibus, & allegantibus, ne alibi conſecraretur, qvam in Eccleſia Cantuarienſi.* De morte autem ejusdem Epiſcopi Roberti idem auctor ſic ſcribit: *Anno Domini M CCLIII migravit ab hujusmodi mundi, qvem nunqvam dilexit, exilio, ſanctus Lincolnienſis Epiſcopus Robertus ſecundus apud Bugedonam* (3) *manerium ſuum in nocte ſancti Dionyſii: Domini Papæ & Regis Angliæ redargutor manifeſtus, Prælatorum correptor, Monachorum corrector, Presbyterorum director, Clericorum inſtructor, Scholarium ſuſtentator, Populi prædicator, Incontinentium perſecutor, Scripturarum ſedulus perſcrutator diverſarum, Romanorum malleus & contemptor: In menſa refectionis corporalis dapſilis, copioſus & civilis, hilaris & affabilis: in menſa vero ſpirituali devotus, lachrymoſus & contritus: in officio Pontificali ſedulus, venerabilis & infatigabilis.* Hic igitur Epiſcopus *Robertus Teſtamentum* illud *duodecim Patriarcharum*, de qvo nunc agimus, anno Æ. C. 1242. ex græca lingua in latinam tranſtulit, teſte jam citato Hiſtorico Anglo, qvi eadem (4) ætate floruit. Verba ipſius ea de re hæc ſunt: *Ipſis qvoqve temporibus* (ſc. *anno Domini M. CCXLII.*) *Epiſcopus Lincolnienſis Robertus, Vir in Latino & Græco peritiſſimus, Teſtamenta duodecim Patriarcharum de Græco fideli interpretatione tranſtulit in latinum. Qvæ per multa tempora incognita & abſcondita fuerunt per invidiam Judæorum propter Prophetias de Salvatore in iis comentas. Sed Græci omnium ſcriptorum diligentiſſimi inveſtigatores primi in notitiam illius ſcripti devenientes, illud de Hebræo in Græcum tranſtulerunt, & penes eos usqve in noſtra tempora reſervarunt. Nec tempore beati Hieronymi vel alicujus ſancti interpretis ad* (5) *notitiam Chriſtianorum, machinante Judæorum antiqvorum malitia, potuit qvomodolibet devenire. Illum igitur glorioſum tractatum ad robur fidei Chriſtianæ, & majorem Judæorum confuſionem, tranſtulit plene & evidenter Epiſcopus memoratus de Græco, verbo ad verbum in Latinum, coadjuvante magiſtro Nicolao Græco, clerico Abbatis ſancti Albani.* Hæc Matthæus Pariſienſis. Qvi dum *Teſtamentum duodecim Patriarcharum* ab Epiſcopo *Roberto* latine verſum velut genuinum commendat, craſſam profecto ſimplicitatem ſuam & in examinandis antiqvis monumentis ἀκρίβειαν ſatis manifeſte detegit. Si qvis enim jam memoratum opuſculum vel obiter pervolverit, primo animadvertet intuitu, ſummo jure illud à primitiva Eccleſia reprobatum, & inter apocryphos veteris Teſtamenti libros relatum fuiſſe. Qvod porro jam ad editiones *Teſtamenti duodecim Patriarcharum* attinet, antiqvisſima earum, qvæ in notitiam meam pervenerunt, prodiit Lutetiæ Pariſiorum in 12mo An. Æ. C. 1549. Meminit hujus editionis V. Cl. Aubertus Miræus cap. 395. Auctarii de Scriptoribus Eccleſiaſticis eodemqve loco confiſus auctoritati Molani in Bibliotheca ſacra MSta aſſerit, idem Teſtamentum in Bibliotheca ſancta Sixti Senenſis editum eſſe. Sed fruſtra illud ibi qvæſivi, nec præter ea, qvæ hic ſubjuncta ſunt, qvidqvam de ea reperire potui. *Patriarcharum*, inqvit, (6) *duodecim filiorum Jacobi Teſtamentum eſt liber pervetuſtus, qvem ex Hebræo in Græcum translatum latine vertit Robertus Lincolnienſis Epiſcopus. Narrantur in eo plurima tum prophetica oracula, tum adhortamenta ad virtutem ac DEI cultum, qvæ ſinguli Patriarcharum in extremo vitæ die, advocatis ad ſe filiis ſuis ac nepotibus, elocuti ſunt. Multa qvoqve ex libro Henoch inferuntur in ipſo vaticinia de his, qvæ eventura fuerant filiis ac nepotibus duodecim Patriarcharum; de futuris Hebræorum ſceleribus & pœnis; de mundi Salvatore ab Hebræis occidendo*

(1) *Germ.* Groskopf.
(2) *De* Lincolnia *urbe Angliæ vid. Abraham. Ortel Theſaur. & Synonym. Geograph. &* Cortani *&* Lindon. *Guilielm. Camden. Britan. in deſcript. Comitatus* Lincoln-ſhire; *& Philip. Cluver. Introduct. Geograph. lib. 2. cap. 22.*
(3) Maneria *ſeu* Manerium *pro habitatione cum certa agri portione vid. Voſſ. de Vit. ſermon. lib. 3. cap. 13. & Gloſſar. Hiſt. Matth. Pariſ. v.* Manerium.
(4) *Obiit enim anno Æ. C. 1259. Vid. Voſſ. de Hiſt. Lat. l. 2. c. 58.*
(5) *At Origenes & S. Athanaſius ejus ſcripti meminerunt, ut videre eſt præcedenti pagina.*
(6) *Lib. 2. Biblioth. ſanct. pag. 112. edit. Colon. an. 1626. in 4to.*

dendo; de Hebræorum everſione, captivitate ac diſperſione inter gentes perpetua. *Meminit hujus operis Origenes homilia decima quinta in Joſue, & Procopius Gazæus in Commentariis trigeſimi octavi capituli Geneſeos.* Hæc Sixtus Senenſis; nec plura apud ipſum de Teſtamento duodecim Patriarcharum reperi. Integrum autem extat illud à pag. 1440. usqve 1447. Syntagmatis veterum ſcriptorum Eccleſiaſticorum partim genuinorum, partim ſuppoſititiorum, qvod (1) an. Æ. C. 1555. Baſileæ in fol. typis Henrici Petri ſub titulo *Orthodoxographia* impreſſum eſt. Et in hoc qvidem exemplari, qvo ipſe uſus ſum, dividitur Teſtamentum duodecim Patriarcharum in duodecim capita, his diſtincta inſcriptionibus:

(1) *Idem Orthodoxographorum Syntagma prodiit eisdem typis multo auctius anno 1603, ut videre eſt apud Georgium Draudium in Bibliotheca Claſſica p. 451. 452. & 453. edit. an. 1625. ubi Auctores, ſingulis Tomis contenti, ordine recenſentur.*

CAP. I. Teſtamentum *Ruben*, de his qvæ moriturus in mente, ſpiritu prophetico dictante, habuit.
CAP. II. Teſtamentum *Simeon* de invidia.
CAP. III. Teſtamentum *Levi* de ſacerdotio & ſuperbia.
CAP. IV. Teſtamentum *Juda* de fortitudine, avaritia & fornicatione.
CAP. V. Teſtamentum *Iſachar* de Gula.
CAP. VI. Teſtamentum *Zabulon* de commiſeratione & miſericordia.
CAP. VII. Teſtamentum *Dan* de Ira & mendacio.
CAP. VIII. Teſtamentum *Neptalim* de Bonitate.
CAP. IX. Teſtamentum *Gad* de Odio.
CAP. X. Teſtamentum *Aſer* de duabus faciebus Malitiæ & Virtutis.
CAP. XI. Teſtamentum *Joſeph* de Caſtitate & fraterna dilectione.
CAP. XII. Teſtamentum *Benjamin* de mente munda.

Teſtamenti Ruben hoc eſt principium: *Tranſcriptum Teſtamenti Ruben: quæcunqve mandavit filiis ſuis priusqvam moreretur in CXXV. anno vitæ ipſius. Poſt annos duos mortis Joſeph ad ægrotantem congregati ſunt, ut viſitarent eum filii & filii filiorum ejus, & dixit eis: Filioli mei ego morior & vado viam patrum meorum. Et videns illic Judam, Gad & Aſer fratres ſuos, dixit eis: Erigite me fratres, ut dicam fratribus meis & filiis meis, quæcunque habeo in corde meo abſcondita: deficiens enim ego ſum à modo. Et ſtans oſculatus eſt eos, & plorans dixit: Audite fratres mei, auribus percipite verba Ruben fratris veſtri, quæcunqve mando vobis. Ecce teſtificor vobis DEum cæli hodie*, &c. Atqvo magis de futilitate hujus ſcripti omnibus conſtet, & qvo qvisqve liberius ac plenius de eo judicare poſſit, operæ pretium me facturum arbitror, ſi caput undecimum, qvo ſupra citatum Joſephi ſuppoſititium Teſtamentum continetur, integre hic inſeruero. Id itaqve ſic ſe habet.

Teſtamentum Joſeph de Caſtitate & Fraterna Dilectione XI.

Tranſcriptum teſtamenti Joſeph cum moriturus erat, vocans filios ſuos, & fratres ſuos, dixit eis: Filii mei, & fratres, audite Joſeph dilectum ab Iſrael, auribus percipite filii patrem veſtrum. Ego ſcivi in vita mea invidiam & mortem, quibus me fratres mei perdere volebant. Oderunt enim me, & Dominus dilexit me. Ipſi voluerunt occidere me, & Deus patrum meorum cuſtodivit me. In lacum me miſerunt & altiſſimus reduxit me. Venditus ſum in ſervum, & Dominus liberum me fecit. In captivitatem aſſumptus ſum, & fortis manus ejus adjuvit me. In fame detentus ſum, & ipſe Dominus nutrivit me. Deſolatus eram, & DEus conſolatus eſt me. In infirmitate eram, & altiſſimus viſitavit me. In carcere eram, & ſalvator lætificavit me. In vinculis detinebar, & ſolvit me Dominus. In accuſationibus Ægyptiorum ipſe cauſam meam egit, & liberavit ab invidia & dolo & exaltavit me, quod etiam Phocimar princeps coquorum Pharaonis credidit mihi domum ſuam. Et periclitatus de vita mea propter mulierem inverecundam, ſollicitantem, ut iniqua agerem cum ipſa, flamma libidinis æſtuante circa pectus illius. In carcerem conjectus ſum, verberibus caſus & ſubſannatus. Fecit autem Dominus, ut miſericordia commotus

motus ſit erga me cuſtos carceris. Non enim derelinquit timentes eum, non in tenebris, nec in vinculis, nec in ullis tribulationibus vel neceſſitatibus. Non enim ut homo confunditur Deus, neque ut filius hominis formidat, neque ut terrenus pavore concutitur, vel repellitur. In omnibus vero locis præſens eſt, & in graviſſimis malis conſolatur ſuos. In brevi recedens ad probandum animi conſilia. In decem tentationibus probatum me deprehendit, & in omnibus longanimis fui. quoniam magna medicina eſt longanimitas, & multa bona dat ſuſtinentia. Quoties Ægypsia minata eſt mihi mortem? quoties pœnis tradens, revocavit me mulier? quoties mortem minata cum recuſarem rem habere cum ea? Dicebat enim mihi: Dominaberis mihi & omnibus quæ mea ſunt, ſi tradideris teipſum mihi, atque geſſeris morem mihi, & eris dominator noſtri. Ego vero recordatus ſum ſermonum patris mei Jacob, & ingrediens in thalamum, adoravi Dominum, & jejunavi ſeptem annis, apparui autem Ægyptio eo corporis habitudine quaſi qui in delitiis vixiſſet, quoniam propter DEUM jejunantes faciei gratiam accipiunt. Cumque dabatur mihi vinum, non bibebam. Et in triduano jejunio accipiebam meam diætam, & tribui eam egentibus & infirmis. Et mane evigilavi ad Dominum, & flevi pro Memphitica Ægyptia, quoniam multum indeſinenter moleſta erat mihi. Noctu enim venit ad me quaſi quæ me inviſere vellet, & primo quidem, quoniam filius maſculus non erat ei, fingebat habere me ut filium. Et oravi ad Dominum, ut daret illi marem. Per hoc tempus autem ut filium me amplexa eſt, & ego ignorabam. Denique me ad fornicationem attrahebat, & intelligens triſtatus ſum usque ad mortem, & exeunte ipſa redii ad me ipſum, & triſtabar illius cauſa per dies multos, quoniam cognovi dolum ejus & errorem. Et dicebam ei verba altiſſimi, ſi forte averteretur à concupiſcentia ſua pernicioſa. Multoties ut ſancto Viro, in verbis blandita eſt mihi, non ſine dolo laudans caſtitatem meam coram marito, qui penitus extinguere me volebat. In manifeſto & abſcondito dicit mihi: Ne timeas tibi à viro meo. Etenim perſuaſum eſt ei de caſtitate tua, quoniam & ſi dixerit aliquis ei de nobis, non crederet. Propter hæc omnia in terra jacebam ego indutus ſacco, & deprecabar Dominum, ut liberaret me Dominus ab Ægyptia. Ubi vero nihil potuit efficere hac via, venit denuo aliis inſtructa rationibus, videlicet ut diſceret verbum DEI ex me, atque in hunc modum cœpit loqui: Si vis ut relinquam idola, obtempera mihi, & Ægyptium perſuadebo recedere ab idolis, & in lege Domini Dei tui ambulabimus. His ergo reſpondi: In immunditia non vult Dominus eſſe venerantes ipſum, neque in adulteris beneplacitum eſt ei. Et ita ſiluit, deſiderans explere concupiſcentiam ſuam. Et ego apponebam orationem & jejunium, ut liberaret me Dominus ab ipſa. Rurſus vero alio tempore dicit mihi: ſi adulterare non vis, ego occidam Ægyptium, & ita lege accipiam te in virum. Ego autem ut audivi hoc, ſcidi ſtolam meam, & dicebam: Mulier, pudeat te quæſo horum coram DEO, & time Dominum, neque facias tantam pernicioſam rem, neque deſperes omnino, ut teipſam devoveas malo. Nam ſi pergas, ego proferam cogitationes impietatis tuæ. Timens igitur illa, rogabat, ut nulli annunciarem malitiam ejus, & receſſit. Jam vero tentabat ſeducere me donis, mittens mihi omnia quæ ſunt in uſum filiorum hominum & miſit mihi cibum incantatione conſperſum. Et ut venit Eunuchus ferens ipſum, reſpexi, & vidi virum terribilem tradentem mihi cum diſco gladium. Et intellexi quoniam inſidias ſternerent animæ meæ, & exeunte illo flebam, neque illum neque alium aliquandiu ciborum ipſius guſtans. Poſt unum ergo diem, ipſa veniens ad me, inquit: Quid hoc eſt, quoniam non comediſti de cibo? Et dicebam ad eam, quoniam impleſti illum morte, ſcias autem, quoniam non appropinquo idolis, ſed Domino ſoli. Nunc igitur cognoſce quoniam DEus patris mei per Angelum revelavit malitiam tuam, & ſervavi cibum in redargutionem tui, ſi forte videns illum pœniteas, aut diſcas, quoniam his qui in caſtitate Dominum venerantur, non prævalet malitia impie agentium. Et accipiens coram ipſa comedi, dicens: DEus patrum meorum & Angelus Abraham erit mecum. Illa vero cecidit in faciem ſuam ad pedes meos & flevit. Et erigens illam multis adhortatus ſum ipſam, & promiſit ſe non eſſe facturam poſthac amplius impietatem hanc. Quoniam vero cor ipſius exarſerat ad adulterium ingemiſcens, ſuſpiria trahens ab imo pectore dejecit vultum. Videns vero eam Ægyptius dicit ad eam: Quid concidit facies tua? Illa vero dixit: Dolore cordis ego doleo, & gemitus ſpiritus mei continet me. Et curabat eam non ægrotantem. Tunc inſiluit ad me adhuc, foris exiſtente viro ſuo, & dicit mihi: Suffocor, vel in puteum, vel in præcipitium projicio me ipſam, niſi mihi obtemperaveris. Et intel-

intelligens, qvoniam ſpiritus Beliar ipſum conturbat, orans Dominum, dixi ei: Tu qvid turbaris, aut qvid tumultuaris in peccatis excæcata? Recordare, qvoniam ſi occidas teipſam, Secheu concubina viri tui invidens tibi, colaphos infringet filiis tuis, & perdet memoriam tuam de terra. Et dicit ad me: Eja age, video qvod adhuc aliqva tibi mei cura relicta eſt. Satis habeo qvod protegis vitam meam & filiorum meorum, bona me ſpes habet futurum & potior deſiderio meo. Et non cognovit, qvoniam propter Deum meum dixi ita, & non propter ipſam. Si enim aliqvis paſſioni ſuccumbat deſiderii pernicioſi, huic ſervus efficitur, ut & illa. Et ſi bonum aliqvid audierit in paſſione qva vincatur, accipit illud ad deſiderium pernicioſum. Dico vobis filii, qvoniam hora erat qvaſi ſexta, quando exivit à me, & ege genu flectens oravi ad Dominum per totum diem & totam noctem conjungens. Circa diluculum ſurrexi lacrymans, ut liberaretur tandem Ægyptia. In fine igitur apprehendit mea veſtimenta violenter, attrahens me ad concubitum. Ut igitur vidi, qvoniam inſaniret violentia, ac vi teneret veſtimenta mea, nudus effugi. Illa vero calumniata eſt me apud virum ſuum, qvi miſit me in carcerem, qvi erat in domo regis. Seqventi die, ubi flagris probe cæſus fueram, rurſus conjectus ſum in carcerem. Et cum vinctus jacerem in compedibus Ægyptia infirmata eſt nimio dolore, & auſcultabat, qvaliter laudarem Dominum, exiſtens in domo tenebrarum. Ego autem hilari voce gaudens, glorificans Deum meum ſolum, qvod per hanc occaſionem amovebar ab Ægyptia, ipſa tamen non deſtitit inſtare ac dicere: Age, accipe conditionem qvam offero tibi, ac imple deſiderium meum, & liberabo te à vinculis, & eripiam te ex tenebris. Verum usque adeo nihil potuit perſuadere mihi, ut ne cogitatione qvidem in vota ejus fuerim inclinatus. Diligit enim Deus magis eum, qvi in lacu tenebrarum jejunat in caſtitate, qvam eum qvi in thalamis delicatur cum luxuria. Qvi autem in caſtitate vivit, & vult gloriam, & ſi noverit altiſſimus qvod expediat, tribuit ei & hoc, qvemadmodum & mihi. Multoties infirmata deſcendit ad me immature, & audivit vocem mei orantis & acrius inſtabat. Intelligens vero ego ſuſpiria ejus, ſilui. Etenim qvum eram in domo ejus, nudavit brachia ſua, pectora & tibias, qvo me in amorem ſui accenderet, nimis enim erat pulchra, maximeqve ornata, ut me deciperet, ſed Dominus cuſtodivit me ab operationibus ipſius. Videte igitur filii mei, qvanta operatur ſuſtinentia & oratio cum jejunio. Et vos igitur ſi ſobrietatem & caſtitatem dilexeritis in ſuſtinentia & humilitate cordis, Dominus habitabit in vobis, qvoniam dilexit ſobrietatem. Ubi vero habitat altiſſimus, etſi incidat in invidiam vel ſervitutem vel columniam, Dominus qvi in ipſo habitat, non ſolum propter caſtitatem hunc à malis liberat, ſed exaltat qvoqve & glorificat ipſum ſicut & me. Omnino enim hic vel in opere, vel in verbo, vel in cogitatione continetur. Cognoverunt fratres mei, qvaliter dilexit me pater meus & non exaltatus ſum in corde meo, qvamvis puer exiſtens habebam timorem DEI in mente mea. Silui & moderabar meipſum, & honorabam fratres meos, qvos timebam. Silui venditus, ut non dicerem Iſmaelitis genus meum, qvoniam filius eram Jacob Viri magni & potentis. Et vos igitur habete in actu veſtro DEI timorem & honorate fratres veſtros. Omnis enim qvi facit legem Domini, diligetur ab ipſo. Veniens enim ad (1) Indoculpitas cum Iſmaëlitis interrogabant me, & ego dicebam, qvoniam ſervus ipſorum ſum ex domo, ut non confunderem fratres meos. Dicit autem major eorum: Non es ſervus, qvoniam & aſpectus tuus oſtendit de te, & minatus eſt mihi usqve ad mortem. Ego vero dicebam, qvoniam ſervus ipſorum ſum. Ut autem venimus in Ægyptum, de me decertabant qvis ad theſaurum acciperet me, & placuit omnibus, ut eſſem in Ægypto apud negotiatorem negotiationis ipſorum, usqve qvo reverterentur ferentes negotiationem, & Dominus dedit mihi gratiam in oculis negotiatoris, & credidit mihi domum ſuam & benedixit eum Dominus in manu mea. Et dedit Dominus ei copiam argenti & auri. Et eram cum ipſo menſibus tribus & diebus qvinqve. Hoc tempore tranſivit Memphitica mulier Pethefri in gloria multa, & injecit ſuper me oculos ſuos, qvoniam dixerant ei eunuchi de me, & dicit viro ſuo de negotiatore, qvoniam ditatus eſſet in manu juvenis cujusdam Hebræi; & dicebant qvod furati eſſent eum de terra Chanaan. Nunc ergo fac cum eo judicium & aufer juvenem in diſpenſatorem tuum, & benedicet te Deus Hebræorum, qvoniam gratia ex cælo eſt in ipſo. Pethefris vero perſuaſus verbis ipſius, juſſit adduci negotiatorem, & dicit ei: Qvid hic audio, qvoniam furaris animas ex terra Hebræorum in pueris vendendis? cadens igitur negotiator in faciem ſuam, rogabat

(1) *Legendum Sidetur* Indocolpitas, *h. c. Indici ſinus accolas.*

S

bat dicens: Rogo te Domine non novi quod dicis. Ille vero dicit: Unde igitur tibi iſte Hebræus? & dicit: Iſmaelitæ commendaverunt mihi ipſum, usque quo revertantur. Et non credidit, & juſſit flagellari ipſum. Suſtinente vero eo, dicit Pethefris: Adducatur juvenis, & inductus adoravi principem eunuchorum. Tertius enim erat in dignitate apud Pharaonem princeps omnium eunuchorum habens uxorem & filios & concubinas. Et cum me ſeorſum duxiſſet, dixit mihi: Servus es vel liber? Et dicebam: Servus. Et dicit ad me: Cujus es ſervus. Et dico ei: Iſmaelitarum. Et rurſus dicit mihi: Qualiter ipſorum effectus es ſervus? Et dicebam: Quoniam ex terra Chanaan emerunt me. Ille vero non credidit, dicens: Sane mentiris. Et nudum juſſit me flagellari. Memphitica vero vidit per feneſtram flagellatum me, & mittit ad virum ſuum, dicens: Injuſtum eſt judicium tuum, quoniam & furatum liberum punis injuſte agentem. Ubi autem non mutavi verba, denuo flagellatum juſſit cuſtodiri me, usquequo veniant (ait) Domini pueri. Et uxor ejus dicit ad eum: Propter quid detines captivum & nobilem puerum, quoniam oportuit magis dimitti eum atque te flagellari? voluit enim me videre in deſiderio peccati, & ignorabam de omnibus his. Ille vero dixit ad Memphiticam: Non eſt honeſtum apud Ægyptios, ante oſtenſionem auferri aliena, hoc dixit de negotiatore & de me quando debui incluſus teneri. Poſt viginti vero & quatuor dies venerunt Iſmaelitæ, & audientes quoniam Jacob pater meus triſtatur de me, dixerunt ad me: Quid eſt, dixiſti teipſum ſervum eſſe & ecce cognovimus, quoniam es filius viri magni in terra Chanaan, & teſtatur pater tuus in ſacco. Et rurſus volui lachrymari, & continui meipſum, ut non confunderem fratres meos. Et dixi ego: Iſtud non novi, ſervus ſum. Tunc inibant conſilium, quo me venderent, ne inveniret in manibus eorum. Timuerunt enim Jacob, ne ulciſceretur ſe de ipſis. Auditum eſt enim, quod eſſet magnus apud DEum & homines. Tunc dicit negotiator eis: Redimite eum nunc à judicio Pethefri. Audientes igitur petebant me, dicentes: Quoniam argento emptus eſt à nobis, & ille abſolvit me, Memphitica vero oſtendit viro ſuo, ut emeret me: Audio enim (ait) quoniam vendunt eum. Et miſit eunuchum ad Iſmaelitas, petiit me in venditionem, & non volens facere cum eis reverſus eſt. Eunuchus vero & cum tentaſſet, oſtendit Dominæ quoniam ingens petiverit pretium pueri. Illa vero miſit alterum eunuchum, dicens: Et ſi duas minas auri petiverit, vide ne parcas auro, tantum emas puerum, & duc ad me: Ille vero dedit octoginta aureos pro me: centum dicens Ægyptiæ datos eſſe pro me: Et videns ego ſilui, ut non exquireretur eunuchus. Videte filii quanta ſuſtinui, diligite adinvicem, & in longanimitate ejicite adinvicem ex animo ſimultates. Delectatur enim DEus de concordia fratrum, & in electione cordis probati in dilectione. Quando autem venerunt fratres mei in Ægyptum, & cognoverunt me, reddidi argentum eis, & non exprobravi quicquam illis, ſed & conſolatus ſum eos. Et poſt mortem Jacob abundantius dilexi eos, & omnia quacunque juſſit feci ex abundanti. Et admirabantur. Non enim dimiſi eos tribulari usque ad parvam rem. Et omne quod erat in manu mea eis dedi, filii eorum filii mei apud me habiti ſunt. Et filii mei ut ſervi eorum. Anima eorum anima mea, & omnis dolor eorum, dolor meus, & omnis infirmitas eorum, infirmitas mea. Terra mea terra eorum, conſilium meum, conſilium eorum. Et non exaltavi meipſum in eis in ſuperbia propter mundanam gloriam meam. Sed eram in eis ſicut unus minimorum. Si igitur & vos ambuletis in mandatis Domini, filii mei, exaltabit & vos Dominus & benedicet vobis in bonis perpetuo. Etſi voluerit quis male facere vobis, vos in benignitate orate pro eo, & ab omni malo liberabimini per Dominum. Ecce enim videtis, quoniam propter longanimitatem filiam Dominorum meorum accepi in uxorem, & centum talenta auri mihi data ſunt cum ea. Quoniam eos DEus mihi ſervire fecit, & pulchritudinem dedit mihi, ut quaſi flos ſuper pulchros forem in Iſrael. Et cuſtodivit me usque ad ſenectutem in virtute & pulchritudine, quoniam ego ſimilis in omnibus Jacob extiteram. Audite filii mei & quæ vidi ſomnia. Duodecim cervi paſcebantur, & novem diviſi ſunt, & diſperſi in terra. Similiter & tres vidi, quoniam ex Juda nata eſt virgo, habens ſtolam byſſinam, & ex ipſa prodiit agnus immaculatus. Et à ſiniſtris ejus agnus ut leo, & omnes beſtiæ impetum fecerunt adverſus eum. Et vicit eas agnus, & perdidit in conculcationem, & gaudebant in eo angeli & homines & omnis terra. Hæc autem fient in tempore ſuo in ultimis dierum. Vos igitur filii mei cuſtodite mandata Domini, & honorate Judam & Levi, quoniam ex ipſis orietur vobis agnus DEI, gratia

ſal-

ſalvans omnes Gentes & Iſrael. Regnum enim ejus regnum æternum, qvod non præteribit. Meum enim regnum in vobis conſumatur, ut pomorum cuſtodia, qvoniam poſt meſſem non apparebit. Novi qvoniam poſt mortem meam Ægyptii tribulabunt vos, ſed DEUS faciet ultionem veſtram. Et inducet vos in repromiſſionem patrum veſtrorum. Sed comportate oſſa mea vobiſcum, qvoniam ſi reduxeritis oſſa mea, Dominus in luce erit vobiſcum, contra Ægyptios. Et Beliar in tenebris erit cum Ægyptiis. Et Zelpham matrem veſtram reducite, & prope Ballam juxta Hypodromum proximam Rachel ponentes eam. Et hæc dicens, extendens pedes ſuos, dormivit ſomnum ſecularem. Et planxerunt eum omnes filii Iſrael & omnis Ægyptus planctu magno. Etenim & Ægyptiis, ut propriis membris compaſſus eſt, & benefecit omni tempore conſilio & re aſſiſtens. Hucusqve, ſi Diis placet, Joſephum Patriarcham loqventem audivimus; unde ὡς ἐξ ὄνυχος ſatis opinor elucere, qvid de toto duodecim Patriarcharum teſtamento judicandum ſit. Sane qvi tam frivolum ac futile ſcriptum pro genuino Patriarcharum fœtu, hiſtoriaqve Moſaica antiqviori monumento habuerit, huic ego, tanqvam extrema ἀναισθησίᾳ ſive ſtupiditate laboranti, nihil non perſuaderi poſſe exiſtimo. Qvod ſupereſt, graviter errat *Joannes Trithemius*, dum Robertum Epiſcopum Lincolnienſem, qvi Teſtamentum duodecim Patriarcharum latine vertit, inter eos, *qvi anno Æ. C. 1140. claruerunt*, enumerat. Qvem errorem ſecutus eſt *Joannes Heroldus* in Enarratione Auctorum, ſupra memoratæ Orthodoxographiæ, Baſileæ an. 1555. editæ præfixa, ubi de Teſtamento duodecim Patriarcharum & latina ejus translatione ſic ſcribit: *Teſtamentum Patriarcharum, (1) myſteriis plenum, Epiſcopus Lincolnienſis Robertus Megacephalos latinum reddidit; qvapropter & ipſe ſua laude venbendus erit, qvi vir doctus alia plura ſcripſit, & claruit circa an. Domini MCXL.* Hæc Heroldus. In eundem lapidem impingit doctiſſimus Chronologus Sethus Calviſius, qvi in magno opere Chronologico ad an. poſt C. 1150. ſuam de Epiſcopi Roberti ætate ſententiam his verbis exprimit: *Rupertus Epiſcopus Lincolnienſis, qvi ſcripſit de computo, de Sphæra, de Calendario floret. Trithem.* Verumenimvero minime dubium eſt, qvin Trithemii, Heroldi & Calviſii de Epiſcopi Roberti ætate teſtimoniis ſine controverſia longe præferenda ſit auctoritas Matthæi Pariſienſis, utpote qvi ipſi fuit σύγχρονος. Secundum (2) hunc igitur Robertus ad Epiſcopalem dignitatem evectus eſt an. Æ. C. 1235. Teſtamentum duodecim Patriarcharum latine tranſtulit an. Æ. C. 1242. mortuus deniqve eſt an. 1253. Et hæc qvidem de Roberti Lincolnienſis latino duodecim Patriarcharum Teſtamento in præſens dicta ſufficiant; de reliqvis autem ejusdem ſcriptis, qvæ in Bibliotheca Geſneri & ejus Appendice, nec non in Thomæ Jameſii Catalogo Bibliothecæ publicæ Oxonienſis recenſentur, ſuo deinceps loco, ſi Deus vitam, vires atqve otium conceſſerit, accurate diſſeram.

(1) *Immo magni plenum.*

(2) *Ipſa Matthæi Pariſ. verba vide ſupra p. 66.*

V. Eodem ſeculo ante Æ. C. XVII. cum Patriarcha Joſephus in Ægypto adhuc dominaretur, floruit *Zoroaſtres ſecundus*, de qvo apud Svidam hæc leguntur: Ζωροάστρης Περσομήδης, σοφὸς παρὰ τοῖς ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ. ὃς καὶ πρῶτος ἤρξατο τοῦ παρ' αὐτοῖς πολιτευομένου ὀνόματος τῶν μάγων. ἐγένετο δὲ πρὸ τῶν Τρωικῶν ἔτεσι φ'. φέρεται δ' αὐτοῦ περὶ φύσεως βιβλία δ'. περὶ λίθων τιμίων ἕν. ἀστεροσκοπικὰ ἀποτελεσματικὰ (malim legi ἀποτελέσματα) βιβλία ε'. h. e. interprete Porto: *Zoroaſtres Perſomedus, ceteros Aſtronomos ſapientia ſuperans, qvi etiam fuit primus autor nominis Magorum apud ipſos recepti. Fuit autem annis qvingentis ante bellum Trojanum. Circumferuntur ejus libri qvatuor de Natura: de pretioſis lapillis ſive de gemmis unus: Prædictionum ex inſpectione ſtellarum libri qvinq.* Hæc Svidas: qvæ cum uberiori explanatione indigeant, diſtincte progrediar, &, argumento hoc in qvatuor partes diviſo, primo qvidem de *cognomine* hujus Zoroaſtris; ſecundo de *ætate* ejusdem; tertio de *ratione vitæ ac ſtudiorum* ipſius; qvarto deniqve de *ſcriptis*, qvæ falſo illi attribuuntur, ordine diſſeram. Qvod I. igitur ad *cognomen* Zoroaſtris ſecundi attinet, vocatur is à Svida ad differentiam Zoroaſtris primi ſive Bactriani Περσομήδης, h. e. *Perſa ſimul atqve Medus*, eadem, ut opinor, ratione, qva Cyro Monarchiæ Perſicæ fundatori hoc nomen convenit, qvi patrem qvidem *Cambyſen* natione

Per-

Perſam, matrem autem *Mandanen* Aſtyagis Medorum Regis filiam habuit. Neqve vero ſolus Svidas Zoroaſtrem, de qvo nunc agitur, è Perſia & Media oriundum fuiſſe teſtatur, ſed cum alii plures probatisſimi antiqvi ſcriptores, tum vel inprimis Clemens Alexandrinus, qvi ipſum Stromat. lib. 1. pag. 304. Ζωροάστρην τὸν μάγον τὸν Πέρσην, & eodem libro pag. 334. Ζωροάστρην τὸν Μῆδον nuncupat. Qvo ſenſu autem Zoroaſtres jam citato loco à Clemente μάγος appelletur, paulo poſt indicabitur. Qvod interim II. ad *ætatem* Zoroaſtris Perſomedi attinet, qvatuor de ea repperi diverſas opiniones, qvarum prima eſt *Eudoxi* & *Ariſtotelis*, qvi, teſte Plinio Zoroaſtrem hunc ſex millibus annorum ante Platonis mortem floruiſſe prodiderunt. Ipſa Plinii verba Hiſt. nat. lib. 30. c. 1. hæc ſunt: *Magia ſine dubio orta eſt in Perſide à Zoroaſtre, ut inter auctores convenit. Sed unus hic fuerit, an poſtea & alius, non ſatis conſtat. Eudoxus, qvi inter ſapientia ſectas clariſſimam utiliſſimamqve eam intelligi voluit, Zoroaſtrem hunc ſex millibus annorum ante Platonis mortem fuiſſe prodidit. Sic & Ariſtoteles.* Hæc Plinius: unde ſeqvitur, qvod ridiculum dictu eſt, Zoroaſtrem *bis mille trecentis nonaginta octo* annis creatione Mundi antiqviorem eſſe; qvippe cum ex Hermippi teſtimonio, qvod à Laertio in principio vitæ Platonis citatur, certo conſtet, Platonem primo anno Olympiadis centeſimæ octavæ, h.e. ſecundum Calviſium A. M. 3602. deceſsiſſe. Secunda de Zoroaſtris Perſomedi ætate opinio eſt *Hermodori Platonici* & *Hermippi*, qvi ut Laertius in Proœmio Operis de Vitis Philoſophorum & Plinius Hiſt. Nat. lib. 30. cap. 1. teſtantur, à principe Magorum Perſicorum Zoroaſtre usqve ad excidium Trojæ annos qvinqvies mille ſupputarunt. Laertii verba hæc ſunt: ἀπὸ δὲ τῶν μάγων, ὧν ἄρξαι Ζωροάστρην τὸν Πέρσην, Ἑρμόδωρος μὲν ὁ Πλατωνικὸς ἐν τῷ περὶ μαθημάτων φησὶν εἰς τὴν Τροίας ἅλωσιν ἔτη γεγονέναι πεντακισχίλια. h. e. *A Magis, qvorum Principem fuiſſe Zoroaſtrem Perſam memoriæ proditum eſt, Hermodorus Platonicus in libro de diſciplinis usqve ad excidium Trojæ annos qvinqvies mille computat.* Hermippi autem teſtimonium jam citato Hiſtoriæ naturalis loco à Plinio ſic commemoratur: *Hermippus, qvi de tota ea arte* (ſc. Magica) *diligentiſſime ſcripſit, & vicies centum millia verſuum à Zoroaſtre condita indicibus qvoqve voluminum ejus poſitis explanavit, præceptorem à qvo inſtitutum diceret, tradidit Azonacem, ipſum vero qvinqve millibus annorum ante Trojanum bellum fuiſſe.* Ejusdem opinionis, non nominatis tamen auctoribus, meminit Plutarchus de Iſide & Oſiride his (1) verbis: νομίζουσι γὰρ οἱ μὲν θεοὺς εἶναι δύο, καθάπερ ἀντιτέχνους· τὸν μὲν γὰρ ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαύλων δημιουργόν. οἱ δὲ τὸν μὲν ἀμείνονα, θεὸν, τὸν δ᾽ ἕτερον δαίμονα καλοῦσιν. ὥσπερ Ζωρόαστρις (leg. Ζωροάστρης) ὁ μάγος, ὃν πεντακισχιλίοις ἔτεσι τῶν Τρωικῶν γεγονέναι πρεσβύτερον ἱστοροῦσιν. h. e. *Exiſtimant enim alii duos eſſe Deos, quaſi contrariis deditos artibus, ut bona alter, alter mala opera conficiat. Alii eum, qvi eſt melior, Deum: qvi deterior, dæmonem dicunt. In qua ſententia fuit Zoroaſtres Magus, qvem referunt qvinqvies mille annis antiqviorem bello Trojano extitiſſe.* Secundum hanc itaqve ſupputationem Zoroaſtres bis mille ducentis triginta tribus annis creationem Mundi anteceſſit. Excidium enim Trojæ incidit ſecundum Calviſium aliosqve probatisſimos Chronologos, qvi Scaligerum ſeqvuntur, in A. M. 2767. qvi ſi ſubtrahatur ab annis qvinqvies mille, qvot interceſſiſſe dicuntur inter ætatem Zoroaſtris & Trojæ ἅλωσιν, remanent anni 2233. qvibus ſecundum jam memoratam traditionem Zoroaſtres ipſa omnium rerum creatione antiqvior fuiſſe traditur. Tertia de ætate Zoroaſtris Perſomedi opinio eſt *Svidæ*, qvi ipſum qvingentis ante excidium Trojæ annis floruiſſe tradit, ut ſupra ex ipſius verbis, qvæ hic repetere ſuperfluum foret, clarisſime apparet. Qvarta de ejusdem Zoroaſtris ætate opinio eſt *Xanthi Lydi*, qvi, teſte Laertio, Zoroaſtrem *ſexcentis annis* ante Xerxis tranſitum in Græciam vixiſſe memoriæ prodidit. Ipſa Laertii verba in proœmio Operis de Vitis Philoſophorum hæc ſunt: Ξάνθος δὲ ὁ Λυδὸς εἰς τὴν Ξέρξου διάβασιν ἀπὸ τοῦ Ζωροάστρου ἑξακόσια ἔτη γεγονέναι φησί. *Xanthus vero Lydus à Zoroaſtre usqve ad Xerxis tranſitum ſexcentos annos enumerat.* Hæc Laertius: qvæ ſi vera ſint, vixit *Zoroaſtres Perſomedus* ſeculo ante Æ. C. undecimo, in qvod Davidis ac Salomonis Regum Hebræorum res geſtæ inciderunt. Ut igi-

(1) *pag. 369. Tomi II. Operum Plutarchi edit. Francof. 1620 fol. gr. lat.*

igitur ex qvatuor hiſce opinionibus priores duæ ſine controverſia falſiſſimæ ſunt, & idcirco refutatione non indigent, ſic ex duabus poſterioribus, qvas in medium relinqvo, qvisqve alterutram arbitratu ſuo eligat, qvam tueatur. Qvod jam Illiio ad *rationem vitæ ac ſtudiorum* Zoroaſtris Perſomedi attinet, notandum *primo* eſt, ipſum à Platone in Alcibiade priore vocari Ζωροάστρην τοῦ Ὠρομάζου ſive Ὠρομάσδου; unde apparet Zoroaſtrem hunc creditum fuiſſe filium boni illius DEI, qvem ipſe Ὠρομάζην ſive Ὠρομάσδην appellavit, ut jamjam prolixius narrabitur. *Secundo* notandum eſt, huic Zoroaſtri à Plinio attribui, qvod à (1) S. Auguſtino de Zoroaſtre Bactriano memoratur, nempe ipſum eodem die, qvo natus eſt riſiſſe, & cerebrum inſolito ac plane prodigioſo motu palpitaſſe. Verba Plinii Hiſt. nat. lib. 7. cap. 16. ea de re hæc ſunt: *Riſiſſe eodem die, quo genitus eſſet, unum hominem accepimus Zoroaſtrem. Eidem cerebrum ita palpitaſſe, ut impoſitam repelleret manum, futuræ præſagio ſcientiæ.* *Tertio* notandum eſt, Præceptorem Zoroaſtris *Azonacem* à Plinio appellari lib. 30. cap. 1. ubi ait: *Hermippus, qui de tota arte Magica diligentiſſime ſcripſit, præceptorem, à quo Zoroaſtrem inſtitutum diceret, tradidit Azonacem.* Ex eodem Hermippi Smyrnæi opere περὶ μάγων, cujus jam citato loco Plinius & Laertius in proœmio mentionem faciunt, deſumptum etiam eſt notabile illud, ſed perobſcurum de Zoroaſtre Magorum Perſicorum principe teſtimonium, qvod extat apud Arnobium Diſputat. adverſ. gentes lib. 1. his verbis: *Age nunc veniat quis ſuper igneam Zonam magus interiore ab orbe Zoroaſtres, Hermippo ut aſſentiamur autori: Bactrianus & ille conveniat, cujus Cteſias res geſtas hiſtoriarum exponit in primo.* Hæc Arnobius ſecundum editionem Romanam, qvæ an 1583. prodiit, ut & ſecundum editionem Gebhardi Elmenhorſtii civis noſtri, qvæ Hamburgi an. 1610. in fol. excuſa eſt. Sed ut verum fatear, priorem partem Arnobiani hujus loci non capio, nec, qvid ſibi velit, *Zoroaſtrem Magum ſuper igneam Zonam interiore ab orbe veniſſe,* perſpicere hactenus ita potui, ut interpretatione congrua plene mihi ſatisfacerem. Itaqve hic ſolenne illud Pyrrhonis, οὐ καταλαμβάνω, ingenue pronuncio, & jam citata Arnobii verba aut mendo laborare, aut ob defectum deperditæ hiſtoriæ Magorum Hermippi non niſi divinatione explicari poſſe arbitror. Interim hoc moneo, in prima Arnobii editione, qvæ Romæ an. 1542. in fol. prodiit, ſupra allegata verba ſic concepta & diſtincta eſſe: *Age nunc veniat, qve ſuper igneam Zonam, Magus interiore ab orbe Zoroaſtres, Hermippo ut aſſentiamur autori.* Unde an qvid idonei colligi poſſit, viderint, qvibus majus qvam mihi ad hoc inveſtigandum eſt otium. *Qvarto* notandum eſt, referente eodem Plinio lib. 11. cap. 24. *Zoroaſtrem in deſertis caſeo vixiſſe annis viginti, ita temperato, ut vetuſtatem non ſentiret.* Ego ſane Zoroaſtrem nulla alia de cauſa tamdiu in deſertis vixiſſe exiſtimo, qvam ut ſeparatus à commercio hominum, tenuiqve alimento καὶ σώματος ὑγείαν καὶ ψυχῆς ὀξύτητα ſuſtentans, eo melius ſtudio Philoſophico, ac inprimis qvidem Aſtronomicis obſervationibus vacare & intentus eſſe poſſet. Qvod idem amore ſcientiæ *Prometheus* qvoqve & *Atlas*, & *Democritus*, & alii ejus generis ſpeculatores naturæ antiqvitus fecerunt, ut poſthac latius commonſtrabitur. *Qvinto* notandum eſt, unanimi omnium veterum ſcriptorum conſenſu ab eodem *Zoroaſtre Perſomedo* originem derivari celeberrimæ illius Perſarum *Magiæ*, cujus tanta apud illos fuit dignitas & honos, ut ipſi etiam Reges ab ineunte ætate operam ei dederint. Hoc enim nos docet Plato in Alcibiade priore, ubi Regum Perſarum educationem ſic commemorat: ἐπειδὰν δ᾽ ἑπτέτεις γένωνται οἱ παῖδες, ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ ἐπὶ τοὺς τούτων διδασκάλους φοιτῶσι καὶ ἐπὶ τὰς θήρας ἄρχονται ἰέναι. δὶς ἑπτὰ δὲ γενομένων ἐτῶν, τὸν παῖδα παραλαμβάνουσιν, οὓς ἐκεῖνοι βασιλείους παιδαγωγοὺς ὀνομάζουσιν. εἰσὶ δὲ ἐξειλεγμένοι Περσῶν οἱ ἄριστοι δόξαντες ἐν ἡλικίᾳ τέτταρες. ὅ, τε σοφώτατος, καὶ ὁ δικαιότατος, καὶ ὁ σωφρονέστατος, καὶ ὁ ἀνδρειότατος. ὧν ὁ μὲν μαγείαν τε διδάσκει τὴν Ζωροάστρου τοῦ Ὠρομάζου. (ἔστι δὲ τοῦτο θεῶν θεραπεία) διδάσκει δὲ καὶ τὰ βασιλικά. ὁ δὲ δικαιότατος, ἀληθεύειν διὰ παντὸς τοῦ βίου· ὁ δὲ σωφρονέστατος, μηδ᾽ ἀπὸ μιᾶς ἄρχεσθαι τῶν ἡδονῶν. (ἵνα ἐλεύθερος εἶναι ἐθίζηται, καὶ ὄντως βασιλεύς, ἄρχων πρῶτα τῶν ἐν αὑτῷ, ἀλλὰ μὴ δουλεύων) ὁ δὲ ἀνδρειότατος,

(1) *Vid supra cap. 5. §. 4. pag. 13.*

τατος, ἄφοβον καὶ ἀδεᾶ παρασκευάζων, ὅταν δείσῃ, δοῦλον ὄντα. h. e. *Cum autem pueri ſeptimum ætatis annum impleverunt, eqvos conſcendunt & eqvorum magiſtros freqventant, & venari incipiunt. Anno a.* 14. *puerum ſuſcipiunt ii, qvos illi regios Pædagogos appellant. Sunt vero ii è Perſis ſelecti qvatuor conſtantis ætatis viri, ſapientiſſimus, juſtiſſimus, temperantiſſimus atqve fortiſſimus, qvorum primus Magiam docet Zoroaſtris filii Oromazi: eſt autem illa deorum cultus: atqve idem tradit inſtituta regia. Secundus admonet, ut in omni vita ſit verax. Tertius ne ulla cupiditate ſuperetur, ut liber vivere conſueſcat, ac revera Rex, imperans iis ante omnia, qvæ in ipſo ſunt, nec ulli ſerviens. Qvartus deniqve impavidum illum & intrepidum reddit, ne qvando qvippiam metuens ſervus fias.* Hæc Plato de *Magia Perſica*, qvæ Apulejus in Apologia, qva ipſe ſe defendit publico de Magia judicio, perpetam in excuſationem ſui detorqvet, & ad maleficam illam magiam, qvæ γοητείας nomine comprehenditur, falſo accommodat. Sed audiamus ipſum: *Hem tibi,* inqvit, *illa accuſatio jurgiis inita, verbis aucta, argumentis defecta, nullis poſt ſententiam tuam reliqviis calumniæ permanſura, qva qvidem omnis Æmiliano fuit in iſto uno deſtinata, me Magum eſſe: & ideo libet mihi qværere ab eruditiſſimis ejus advocatis, qvid ſit Magus. Nam ſi, qvod ego apud plurimos lego, Perſarum lingua Magus eſt, qvi noſtra ſacerdos, qvod tandem eſt crimen, ſacerdotem eſſe? & rite noſſe, atqve ſcire, atqve callere leges ceremoniarum, fas ſacrorum, jus religionum? Siqvidem Magia id eſt, qvod Plato interpretatur,* θεῶν θεραπείαν, *cum commemorat, qvibusnam diſciplinis puerum regium adoleſcentem Perſæ imbuant: Verba ipſa divini viri memini, qvæ tu mecum maxime recognoſce, dicentia:* δὶς ἑπτὰ δὲ γενομένων ἐτῶν, τὸν παῖδα παραλαμβάνουσιν, οὓς ἐκεῖνοι βασιλείους παιδαγωγοὺς ὀνομάζουσιν· εἰσὶ δὲ ἐξειλεγμένοι Περσῶν οἱ ἄριστοι δόξαντες ἐν ἡλικίᾳ τέτταρες· ὅ, τε σοφώτατος, καὶ ὁ δικαιότατος, καὶ ὁ σωφρονέστατος, καὶ ὁ ἀνδρειότατος. ὧν ὁ μὲν μαγείαν τε διδάσκει τὴν Ζωροάστρου τοῦ Ὡρομάζου. ἔστι δὲ τοῦτο θεῶν θεραπεία· διδάσκει δὲ καὶ τὰ βασιλικά. *Auditisne Magiam, qvi eam temere accuſatis, artem eſſe Diis immortalibus acceptam, colendi eos ac venerandi pergnaram, piam ſcilicet & divini ſcientem, jam inde à Zoroaſtre & Oromaze auctoribus ſuis nobilem, cœlitum antiſtitem? qvippe inter prima regalia docetur: nec ulli temere inter Perſas conceſſum eſt Magum eſſe, haud magis qvam regnare.* Hucusqve Apulejus, qvi profecto, ut ſcenæ ſuæ inſerviat, nimium hic Platonis autoritate & teſtimonio abutitur: qvippe ex cujus verbis minime colligi poteſt, Perſarum Magos *maleficæ Magiæ* operam dediſſe, ejusqve exercitium à Platone tanqvam maxime piam atqve licitam θεῶν θεραπείαν probari & commendari. Cæterum qvod apud Platonem per *Zoroaſtrem* τοῦ Ὡρομάζου haud alius intelligendus ſit, qvam *Zoroaſtres Perſomedus*, docet Svidas tam eo loco, qvem in principio hujus paragraphi integrum appoſui, qvam in explicatione vocis Μάγοι, ubi ait: Μάγοι παρὰ Πέρσαις οἱ φιλόσοφοι καὶ φιλόθεοι· ὧν ἦρχε Ζωροάστρης· καὶ μετὰ τοῦτον κατὰ διαδοχὴν Ὀστάναι καὶ Ἀστραμψυχοι. Item in expoſitione vocis μαγικὴ, ταύτην, inqvit, ἐφεῦρον μῆδοι καὶ πέρσαι, ἡ διαφέρουσα τῆς γοητείας καὶ αὐτῆς φαρμακείας. Huc etiam facit Plinii locus Hiſt. nat. lib. 30. cap. 1. *Magia ſine dubio orta in Perſide à Zoroaſtre, ut inter auctores convenit. Sed unus hic fuerit an poſtea & alius, non ſatis conſtat.* Idem confirmat Agathias lib. 2. ubi de Perſis eorumqve moribus & inſtitutis agit, his verbis: ἀλλοίοις δέ τισι καὶ οἷον νενοθευμένοις χρῶνται νομίμοις ἐκ τῶν Ζωροάστρου τοῦ Ὀρμάσδεως διδαγμάτων κατακηληθέντες. Οὗτος δὲ ὁ Ζωροάδος (leg. Ζωροάστρης) ἤτοι Ζαράδης (διττὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ ἡ ἐπωνυμία) ὁπηνίκα μὲν ἤκμασε τὴν ἀρχὴν, καὶ τοὺς νόμους ἔθετο, οὐκ ἔνεστι σαφῶς διαγνῶναι. Πέρσαι δὲ αὐτὸν οἱ νῦν Ὑστάσπου, οὕτω δή τι ἁπλῶς φασὶ γεγονέναι, ὡς λίαν ἀμφιγνοεῖσθαι, καὶ οὐκ εἶναι μαθεῖν, πότερον Δαρείου πατὴρ, εἴτε καὶ ἄλλος οὗτος ὑπῆρχεν Ὑστάσπης· ἐφ' ὅτῳ δ' ἂν ἤνθησε χρόνῳ, ὑφηγητὴς αὐτοῖς ἐκεῖνος καὶ καθηγεμὼν τῆς μαγικῆς γέγονεν ἁγιστείας. h. e. *Alienis vero ac veluti adulterinis inſtitutis utuntur, Zoroaſtris filii Oromaſdæ diſciplina deliniti. Ille vero Zoroaſtres aut Zaradus (utrumqve enim nomen habuit) qvando primum floruerit & leges condiderit, liqvido non conſtat. Perſæ vero hujus ætatis ſub Hyſtaſpe ſimpliciter fuiſſe dicunt, ita ut valde ambigatur neqve certo ſciri poſſit, utrum Darii pater an alius qvispiam hic Hyſtaſpes fuerit. Qvocunqve vero tempore floruit, autor eis ac dux Magicæ religionis extitit.* Hæc Agathias. De reliqvo obſervatu dignum eſt, Magos à Svida loco jam citato vocari φιλοθέους καὶ φιλοσόφους.

His

His enim verbis abunde indicatur, Magiam illam Perſicam in duas partes diviſam fuiſſe, curam videlicet atqve adminiſtrationem cultus divini & ſtudium Philoſophiæ tam theoreticæ, qvam practicæ. Et de *ſacerdotio* qvidem *Magorum*, qvos Strabo lib. 15. vocat ὑφηγουμένους τὰ περὶ τοὺς θεούς, innumera apud veteres auctores extant teſtimonia, qvæ hic inſerere nimis prolixum foret. Singulare autem inprimis eſt illud, qvod extat apud Ammianum Marcellinum lib. 23. his verbis: *Hujus originis* (ſc. Magorum) *apud veteres numerus erat exilis, ejusqve myſteriis Perſicæ poteſtates in rebus faciendis divinis ſolenniter utebantur. Eratqve piaculum, aras adire vel hoſtiam contrectare, anteqvam Magus conceptis precationibus libamenta diffunderet præcurſoria. Verum aucti paulatim, in amplitudinem gentis ſolidæ conceſſerunt & nomen, villásqve inhabitantes nulla murorum firmitudine communitas, & legibus ſuis uti permiſſi, religionis reſpectu ſunt honorati.* Præclarum & illud eſt Porphyrii teſtimonium, qvod extat lib. 4. περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων: Παρά γε μὴν, inqvit, τοῖς Πέρσαις, οἱ περὶ τὸ θεῖον σοφοὶ καὶ τούτου θεράποντες, Μάγοι μὲν προσαγορεύονται· τοῦτο γὰρ δηλοῖ κατὰ τὴν ἐπιχώριον διάλεκτον ὁ Μάγος. οὕτω καὶ μέγα καὶ σεβάσμιον γένος τοῦτο παρὰ Πέρσαις νενόμισται, ὥστε καὶ Δαρεῖον τὸν Ὑστάσπου ἐπιγράψαι τῷ μνήματι πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι καὶ μαγικῶν γένοιτο διδάσκαλος. h. e. *Apud Perſas ſane rerum divinarum ſapientes & Numinis miniſtri Magi appellantur. Id enim ſignificat Magus lingua Perſica. Tam auguſtum vero & venerandum apud Perſas habetur hoc hominum genus, ut Darius Hyſtaſpis filius ſuo monumento inter alia hoc inſcribi juſſerit, ſe Magicorum fuiſſe magiſtrum.* Plura ejus generis teſtimonia videſis apud Barnabam Briſſonium lib. 2. de *Regio Perſarum principatu*, ubi de Magis eorumqve dignitate & officiis prolixe agit. Qvod porro jam ad Zoroaſtris & Magorum, qvi ab eo profecti ſunt, *dogmata placitaqve* attinet, primum ſine dubio inter ea obtinet locum, qvo (1) duo ſtatuuntur rerum principia, *bonus* nempe *Dæmon & malus*, qvorum alterum Ὠρομάζην ſive Ὠρομάσδην, alterum Ἀρειμάνιον appellarunt. Inſignis ea de re extat locus apud Plutarchum libro de Iſide & Oſiride his verbis: νομίζουσι γὰρ οἱ μὲν θεοὺς εἶναι δύο, καθάπερ ἀντιτέχνους· τὸν μὲν γὰρ ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαύλων δημιουργόν. οἱ δὲ τὸν μὲν ἀμείνονα, θεὸν, τὸν δ᾽ ἕτερον, δαίμονα καλοῦσιν; ὥσπερ Ζωρόαστρις (leg. Ζωροάστρης) ὁ μάγος, ὃν πεντακισχιλίοις ἔτεσι τῶν Τρωϊκῶν γεγονέναι πρεσβύτερον ἱστοροῦσιν. οὗτος οὖν ἐκάλει τὸν μὲν, Ὠρομάζην, τὸν δὲ, Ἀρειμάνιον· καὶ προσαπεφαίνετο, τὸν μὲν ἐοικέναι φωτὶ μάλιστα τῶν αἰσθητῶν, τὸν δ᾽ ἔμπαλιν σκότῳ, καὶ ἀγνοίᾳ, μέσον δὲ ἀμφοῖν τὸν Μίθρην εἶναι. διὸ καὶ Μίθρην Πέρσαι τὸν μεσίτην ὀνομάζουσιν. ἐδίδαξε μὲν τῷ εὐκταῖα θύειν καὶ χαριστήρια, τῷ δ᾽ ἀποτρόπαια καὶ σκυθρωπά. πόαν γάρ τινα κόπτοντες ὄμωμι καλουμένην ἐν ὅλμῳ, τὸν ᾅδην ἀνακαλοῦνται καὶ τὸν σκότον· εἶτα μίξαντες αἵματι λύκου σφαγέντος, εἰς τόπον ἀνήλιον ἐκφέρουσι καὶ ῥίπτουσι· καὶ γὰρ τῶν φυτῶν νομίζουσι τὰ μὲν, τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ, τὰ δὲ τοῦ κακοδαίμονος εἶναι. καὶ τῶν ζώων ὥσπερ κύνας καὶ ὄρνιθας καὶ χερσαίους ἐχίνους, τοῦ ἀγαθοῦ· τοῦ δὲ φαύλου, τοὺς ἐνύδρους εἶναι. διὸ καὶ τὸν κτείναντα πλείστους εὐδαιμονίζουσιν. οὐ μὴν κἀκεῖνοι πολλὰ μυθώδη περὶ τῶν θεῶν λέγουσιν· οἷα καὶ ταῦτά ἐστιν· ὁ μὲν Ὠρομάζης ἐκ τοῦ καθαρωτάτου φάους, ὁ δ᾽ Ἀρειμάνιος ἐκ τοῦ ζόφου γεγονὼς, πολεμοῦσιν ἀλλήλοις. καὶ ὁ μὲν ἓξ θεοὺς ἐποίησε· τὸν μὲν πρῶτον, εὐνοίας, τὸν δὲ δεύτερον, ἀληθείας, τὸν δὲ τρίτον, εὐνομίας, τῶν δὲ λοιπῶν τὸν μὲν σοφίας, τὸν δὲ πλούτου, τὸν δὲ τῶν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἡδέων δημιουργόν. ὁ δὲ τούτοις ὥσπερ ἀντιτέχνους ἴσους τὸν ἀριθμόν. εἶθ᾽ ὁ μὲν Ὠρομάζης τρὶς ἑαυτὸν αὐξήσας ἀπέστησε τοῦ ἡλίου τοσοῦτον, ὅσον ὁ ἥλιος τῆς γῆς ἀφέστηκε, καὶ τὸν οὐρανὸν ἄστροις ἐκόσμησεν. ἕνα δὲ ἀστέρα πρὸ πάντων, οἷον φύλακα καὶ προόπτην ἐγκατέστησε, τὸν σείριον. ἄλλους δὲ ποιήσας τέσσαρας καὶ εἴκοσι θεοὺς, εἰς ὠὸν ἔθηκεν. οἱ δ᾽ ὑπὸ τοῦ Ἀρειμανίου γενόμενοι, καὶ αὐτοὶ τοσοῦτοι, διατρήσαντες τὸ ὠὸν γανωθὲν, ἀναμέμικται τὰ κακὰ τοῖς ἀγαθοῖς. ἔπεισι δὲ χρόνος εἱμαρμένος, ἐν ᾧ τὸν Ἀρειμάνιον λοιμὸν ἐπάγοντα καὶ λιμὸν ὑπὸ τούτων ἀνάγκη φθαρῆναι παντάπασι καὶ ἀφανισθῆναι, τῆς δὲ γῆς ἐπιπέδου καὶ ὁμαλῆς γενομένης, ἕνα βίον καὶ μίαν πολιτείαν ἀνθρώπων μακαρίων καὶ ὁμογλώσσων ἁπάντων γενέσθαι. Θεόπομπος δέ φησι κατὰ τοὺς μάγους ἀνὰ μέρος τρισχίλια ἔτη τὸν μὲν κρατεῖν, τὸν δὲ κρατεῖσθαι τῶν θεῶν, ἄλλα δὲ τρισχίλια μάχεσθαι καὶ πολεμεῖν καὶ ἀναλύειν τὰ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον. τέλος δ᾽ ἀπολείπεσθαι τὸν ᾅδην, καὶ τοὺς μὲν ἀνθρώπους εὐδαίμονας ἔσεσθαι, μήτε τροφῆς δεομένους, μήτε σκιὰν ποιοῦντας· τὸν δὲ ταῦτα μηχανησάμενον θεὸν, ἠρεμεῖν καὶ ἀναπαύεσθαι χρόνῳ, καλῶς μὲν οὐ πολὺν τῷ θεῷ, ὥσπερ ἀνθρώπῳ κοιμωμένῳ μέτριον. ἡ μὲν οὖν μάγων μυθολογία τοιοῦτον ἔχει τρό-

(1) *Inter Chriſtianos hoc dogma à Perſis mutuati ſunt Manichæi, de qvibus ſic ſcribit* Petrus Siculus *in Hiſtoria Manichæorum pag. 16. edit. Ingolſtad. Matth. Raderi an. 1604. in 4to.* Πρῶτον μὲν γάρ ἐστι τὸ κατ᾽ αὐτοὺς γνώρισμα, τὸ δύο ἀρχὰς ὁμολογεῖν, πονηρὸν θεὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ ἄλλον εἶναι τοῦδε τοῦ κόσμου ποιητήν τε ἐξουσιαστήν· ἕτερον δὲ τοῦ μέλλοντος. *h. e.* Primum illorum axioma eſt, duo rerum eſſe principia Deum malũ & Deum bonũ: aliumq; hujus mundi conditorem ac principem & alium futuri ævi.

τρέπον. h. e. Gulielmo Xylandro interprete: *Exiſtimant enim alii duos eſſe Deos, quaſi contrariis deditos artibus, ut bona alter, alter mala opera conficiat. Alii eum, qui eſt melior, Deum; qui deterior, Dæmonem dicunt. In qua ſententia fuit Zoroaſtres magus, quem narrant quinquies mille annis antiquiorem bello Trojano extitiſſe. Is ergo Zoroaſtres melioris nomen Oromazen, pejoris Arimanium perhibuit, additque hoc enunciatum de rebus ſub ſenſum cadentibus, illum maxime ſimilem eſſe luci, hunc tenebris & ignorantiæ: medium horum eſſe Mithram. Qua cauſa eſt, quod Mithram Perſæ Meſiten, id eſt mediatorem ſeu intermedium nuncupant. Docuitque votivas & pro gratiis agendis oblatas victimas illi immolandas; huic averruncandi mali cauſa inſtitutas & tetricas. Herbam enim quandam Omomi appellatam in mortario tundentes, Ditem invocant & Tenebras: tum admixto lupi jugulati ſanguine, efferunt & abjiciunt in locum, quo Solis radii non pertingunt. Nam & de ſtirpibus ita judicant, quaſdam boni Dei eſſe, mali quaſdam genii: & animalium alia, ut canes, aves, & echinos terreſtres bono, aquaticos malo adjudicant. Itaque & beatum eum prædicant, qui plurimos interfecerit. Enimvero illi quoque multa de diis fabuloſa narrant: cujus generis eſt, quod referam. Oromazen natum ajunt è luce puriſſima, Arimanium è caligine: eos bellum inter ſe gerere: ſex Deos feciſſe Oromazen, primum benevolentiæ, ſecundum veritatis, tertium æquitatis, reliquos ſapientiæ, divitiarum & voluptatis, quæ honeſta conſequitur opificem. Arimanium totidem numero his adverſa facientes. Deinde Oromazen ſeſe triplicaſſe, & à Sole tanto ſe intervallo removiſſe, quanto à terra Sol abeſt: ac cœlum ſtellis decoraſſe, unamque ante alias tanquam cuſtodem & ſpeculatorem conſtituiſſe Sirium. Alios porro XXIV. deos condidiſſe & in ovo poſuiſſe: at totidem numero factos ab Arimanio ovum illud perforaſſe; hinc mala bonis eſſe permixta. Appetere porro fatale tempus, quo neceſſe ſit peſte & fame ab his adducta Arimanium omnino perdi atque aboleri; terraque æquabili & plana facta, unam vitam unamque civitatem beatorum hominum univerſorum unaque lingua utentium fore. Theopompus ait de ſententia Magorum vicibus ter mille annorum alterum Deorum ſuperare, alterum ſuccumbere: & per alia tria annorum millia bellum eos inter ſe gerere, pugnare & alterum alterius opera demoliri: tandem Plutonem deficere, & tunc homines fore beatos, neque alimentis utentes, neque umbram edentes. Deum porro, iſta qui machinetur, quieſcere ad aliquod tempus, non quod longum ſit Deo, ſed rectum & mediocre tanquam hominis dormientis. Hoc modo ſe habent Magorum fabulæ.* Hactenus Plutarchus. Idem confirmat Laertius in proœmio Operis de vitis Philoſophorum, ubi etiam alia multa de moribus & inſtitutis Magorum Perſicorum refert, quæ cum lectu digniſſima ſint, & ad hiſtoriam literariam pertineant, integre hic inſerenda cenſeo. Sunt autem hæc: τοὺς δὲ Μάγους φασὶ περί τε θεραπείας θεῶν διατρίβειν καὶ θυσίας καὶ εὐχάς, αὐτοὺς μόνους ἀκουσμένους. ἀποφαίνεσθαί τε περί τε οὐσίας θεῶν καὶ γενέσεως. οὓς καὶ πῦρ εἶναι καὶ γῆν καὶ ὕδωρ· τῶν δὲ ξοάνων καταγινώσκειν, καὶ μάλιστα τῶν λεγόντων ἄρρενας εἶναι θεοὺς καὶ θηλείας· περί τε δικαιοσύνης λόγους ποιεῖσθαι, καὶ ἀνόσιον ἡγεῖσθαι πυρὶ θάπτειν. καὶ ὅσιον νομίζειν μητρὶ ἢ θυγατρὶ μίγνυσθαι, ὡς ἐν τῷ εἰκοστῷ τρίτῳ φησὶν ὁ Σωτίων. ἀσκεῖν τε καὶ μαντικὴν καὶ πρόρρησιν, καὶ αὐτοῖς θεοὺς ἐμφανίζεσθαι λέγοντας. ἀλλὰ καὶ εἰδώλων πλήρη εἶναι τὸν ἀέρα κατὰ ἀπόρροιαν ὑπὸ ἀναθυμιάσεως εἰσκρινομένων ταῖς ὄψεσι τῶν ὀξυδερκῶν· προκοσμήματά τε καὶ χρυσοφορίας ἀπαγορεύειν. τούτων δὲ ἐσθὴς μὲν λευκή. στιβὰς δὲ, εὐνή· καὶ λάχανον, τροφή, τυρός τε καὶ ἄρτος εὐτελής. καὶ κάλαμος, ἡ βακτηρία, ᾧ κεντοῦντες (φασὶ) τοῦ τυροῦ ἀνῃροῦντο καὶ ἀπήσθιον. τὴν δὲ γοητικὴν μαγείαν οὐδ' ἔγνωσαν φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Μαγικῷ, καὶ Δείνων ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν. ὃς καὶ μεθερμηνευόμενον φησὶ τὸν Ζωροάστρην ἀστροθύτην εἶναι. φησὶ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἑρμόδωρος. Ἀριστοτέλης δ' ἐν πρώτῳ περὶ φιλοσοφίας, καὶ πρεσβυτέρους εἶναι τῶν Αἰγυπτίων, καὶ δύο κατ' αὐτοὺς εἶναι ἀρχάς, ἀγαθὸν δαίμονα καὶ κακὸν δαίμονα. καὶ τῷ μὲν ὄνομα εἶναι Ζεὺς καὶ Ὠρομάσδης, τῷ δὲ Ἅιδης καὶ Ἀρειμάνιος. φησὶ δὲ τοῦτο καὶ Ἕρμιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μάγων, καὶ Εὔδοξος ἐν τῇ περιόδῳ, καὶ Θεόπομπος ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν Φιλιππικῶν. ὃς καὶ ἀναβιώσεσθαι κατὰ τοὺς Μάγους φησὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἔσεσθαι ἀθανάτους, καὶ τὰ ὄντα ταῖς αὐτῶν ἐπικλήσεσι διαμένειν. ταῦτα δὲ καὶ Εὔδημος ὁ Ῥόδιος ἱστορεῖ. Ἑκαταῖος δὲ καὶ γενητοὺς θεοὺς εἶναι κατ' αὐτούς. Κλέαρχος δὲ ὁ Σολεὺς ἐν τῷ περὶ παιδείας καὶ τοὺς γυμνοσοφιστὰς ἀπογόνους εἶναι τῶν Μάγων φησίν· ἔνιοι δὲ καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τούτων εἶναι. πρὸς τούτοις καταγινώσκουσιν Ἡροδότου οἱ τὰ περὶ Μάγων γράψαντες. μὴ γὰρ ἂν εἰς τὸν ἥλιον βέλη Ξέρξην

ἀκον-

ἀκοντίσαι μηδ' εἰς τὴν θαλάσσαν πέδας καθεῖναι· θεοὺς ὑπὸ τῶν Μάγων παραδεδομένους. τὰ μέν τοι ἀγάλματα εἰκότως καθαιρεῖν. h.e. (1) *Magos vero ajunt deorum vacare cultus, & preces illis ac vota & ſacrificia, quaſi ſoli ab iis exaudiantur, offerre: de deorum ſubſtantia & generatione diſſerere, quos item ignem, terram & aquam eſſe arbitrentur: ſigna ſtatuasque reprehendere: & eorum imprimis, qui mares eſſe deos ac fœminas dicant, errorem improbare: de juſtitia verba facere, iniquumque arbitrari atque impium igni ſepelire; licitum matri ac filiæ miſceri, ut in vigeſimo tertio libro ait Sotion: divinationem præterea prædictionemque exercere, ſibi Deos apparere aſſerentes: plenum eſſe dæmonibus aëra, qui tenuiter ac veluti ex evaporatione cernentium oculis influant: exteriorem cultum & auri uſum interdicere. His autem veſtis candida; lectus, humus; eſca, olus, caſeus panisque cibarius eſt. Arundine pro baculo utuntur, cujus in ſummitate præfixum (2) caſeum ori applicantes mandant. Goëticæ illos divinationis (3) ignaros Ariſtoteles ait in libro, quem inſcripſit Magicum, & Dinon quinto Hiſtoriarum libro: qui Zoroaſtrem quoque ex interpretatione nominis ſui aſtrorum aſſerit fuiſſe cultorem. Hoc ipſum & Hermodorus tradit. Ægyptiis vero antiquiores eſſe Magos Ariſtoteles autor eſt in primo de Philoſophia libro, duoque juxta illos eſſe principia, bonum dæmonem & malum: alterumque ex his Jovem & Oromaſdem, alterum Plutonem & Arimanium dici, quod Hermippus quoque in primo de Magis ait, atque Eudoxus in Periodo, & Theopompus octavo Philippicorum libro. Qui & revicturos homines juxta Magorum ſententiam dicit, immortalesque futuros, & univerſa illorum precationibus conſiſtere. Iſta Eudemus quoque Rhodius tradit. Porro Hecatæus deos quoque ex eorum ſententia eſſe genitos ait: Clearchus vero Solenſis libro de diſciplina Gymnoſophiſtas à Magis fluxiſſe aſſeverat: plerique & Judæos ab his originem duxiſſe tradunt. Herodotum præterea in jus vocant, mendaciique arguunt, qui Magorum hiſtoriam ſcripſere. Neque enim jacula in Solem torſiſſe Xerxem, ut ille ait, nec compedes mari immiſiſſe: quod hi à Magis Diis ſunt traditi: ſigna tamen & ſtatuas ex diſciplina inſtituto è medio ſuſtuliſſe.* Hæc Laertius: qvibus adde qvæ de triplici Magorum genere & Pythagorica eorum vivendi ratione refert Porphyrius libro qvarto περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων his verbis: διῄρηνται δ' οἱ μάγοι εἰς γένη τρία, ὥς φησὶ Σύμβουλος [(4) leg. Εὔβουλος] ὅπερ τὴν τοῦ Μίθρα ἱστορίαν ἐν πολλοῖς βιβλίοις ἀναγράψας· ὧν οἱ πρῶτοι οὐτ' ἐσθίουσιν ἔμψυχον, οὔτε φονεύουσιν· ἐμμένουσι δὲ τῇ παλαιᾷ τῶν ζώων ἀποχῇ. οἱ δὲ δεύτεροι χρῶνται μὲν, οὐ μέντοι τῶν ἡμέρων ζώων τι κτείνουσιν. οὐδ' οἱ τρίτοι ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐφάπτονται πάντων· καὶ γὰρ δόγμα πάντων ἐστὶ τῶν πρώτων, τὴν μετεμψύχωσιν εἶναι. h.e. *Dividuntur autem Magi in tria genera, ut ait Eubulus, qui Mithræ hiſtoriam pluribus libris conſcripſit. Quorum primi & doctiſſimi neque edunt, neque necant animalia, ſed veteri ab animalibus abſtinentia adhæreſcunt. Secundi vero ordinis Magi animantes, ſed nullas cicures interficiunt. Neque qui tertii ſunt, omnes pariter attingunt. Omnibus enim primum & maxime ratum eſt dogma, dari animarum transmigrationem.* Hucusqve Porphyrius. Idem libro de antro Nympharum ex eadem Eubuli hiſtoria Mithræ refert, Zoroaſtrem primum omnium in montibus Perſidi vicinis antrum nativum in honorem Mithræ conſecraſſe, & hinc conſuetudinem initia & res ſacras in antris faciendi ad alios populos tranſiiſſe. Οὕτω καὶ Πέρσαι, inqvit, τὴν εἰς κάτω κάθοδον τῶν ψυχῶν καὶ πάλιν ἔξοδον μυσταγωγοῦντες, τελοῦσι τὸν μύστην, ἐπονομάσαντες σπήλαιον τόπον. πρῶτα μὲν, ὡς ἔφη Εὔβουλος, Ζωροάστρου αὐτοφυὲς σπήλαιον ἐν τοῖς πλησίον ὄρεσι τῆς Περσίδος ἀνθηρὸν καὶ πηγὰς ἔχον ἀνιερώσαντος εἰς τιμὴν τοῦ πάντων ποιητοῦ καὶ πατρὸς Μίθρου, εἰκόνα φέροντος αὐτῷ τοῦ σπηλαίου τοῦ κόσμου, ὃν ὁ Μίθρας ἐδημιούργησε. τῶν δὲ ἐντὸς, κατὰ συμμέτρους ἀποστάσεις, σύμβολα φερόντων τῶν κοσμικῶν στοιχείων καὶ κλιμάτων. μετὰ δὲ τοῦτον τὸν Ζωροάστρην κρατήσαντος καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις δι' ἄντρων καὶ σπηλαίων, εἴτ' οὖν αὐτοφυῶν, εἴτε χειροποιήτων τὰς τελετὰς ἀποδιδόναι. h. e avunculo meo Luca Holſtenio interprete: *Eodem modo Perſæ deſcenſum animæ in inferiora & regreſſum ejus myſtice ſignificantes, ſacerdotem initiant, ipſi loco ſpeluncæ nomine impoſito. Quandoquidem, autore Eubulo, Zoroaſter primus omnium in montibus Perſidi vicinis antrum nativum, floridum fontibusque irriguum in honorem creatoris patrisque omnium Mithræ conſecravit. Ita ut antrum conditi à Mithra mundi figuram ei præberet: ea vero quæ intra antrum erant certis invicem intervallis diſpoſita, elementorum climatumque mundanorum ſymbola ſeu figuras gere-*

V

(1) *Hunc Laertii locum docto illuſtravit commentario Hieronymus Wolfius in Annotationibus ad G. Morelli Tilianii Tabulam de Origine, ſucceſſione, ætate & doctrina veterum Philoſophorum, quæ an. 1580 Baſileæ typis Hervagianis in 8vo edita eſt.*

(2) *Sine dubio Zoroaſtris imitati ſunt exemplum, quem Plinius lib. 11. cap. 42. refert viginti annis in deſertis caſeo vixiſſe ita temperato, ut vetuſtatem non ſentiret.*

(3) *Singularis locus de differentia inter Magiam Perſicam & γοητικὴν μαντείαν.*

(4) *Sic legendum eſſe docet S. Hieronymus lib. 2. adverſus Jovinianum, ubi ejusdem loci, qui à Porphyrio hic citatur, ita meminit:* Eubulus qvoq; qvi hiſtoriam Mithræ multis voluminibus explicuit, narrat, apud Perſas tria genera Magorum; qvorum primos, qvi ſint doctiſſimi & eloqventiſſimi, excepta farina & olere, nihil amplius in cibo ſumere.

gererent. *Dein poſt Zoroaſtrem apud alios quoque obtinuit, ut in antris atque ſpecubus, ſive nativis ſive manufactis, initia & res ſacras peragerent.* De iisdem Zoroaſtris & Magorum ab ipſo oriundorum inſtitutis, moribus & dogmatibus præter *Hermippum Smyrnæum*, cujus βιβλίον πρῶτον περὶ μάγων citat Laertius in proœmio, ſcripſerat etiam *Theodorus Mopsveſtenus*, qvi ſub Imp. Arcadio potisſimum floruit, tres libros, qvorum inſcriptio περὶ τῆς ἐν Περσίδι μαγικῆς, καὶ τίς ἡ τῆς εὐσεβείας διαφορά: qvi cum, qvod ſciam, amplius non ſuperſint, operæ pretium me facturum arbitror, ſi argumentum eorum, qvod in Bibliotheca Photii Cod. LXXXI. extat, hic inſeruero: Ἀνεγνώσθη βιβλιδάριον Θεοδώρου περὶ τῆς ἐν Περσίδι μαγικῆς καὶ τίς ἡ τῆς εὐσεβείας διαφορὰ, ἐν λόγοις τρισί. προσφωνεῖ δὲ αὐτοὺς πρὸς Μαστούβιον ἐξ Ἀρμενίας ὁρμώμενον, χωρεπίσκοπον, καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ λόγῳ ἐκτίθεται τὸ μιαρὸν τῶν Περσῶν δόγμα, ὃ Ζαράδης εἰσηγήσατο, ἤτοι περὶ τοῦ Ζαρουὰμ, ὃν ἀρχηγὸν πάντων εἰσάγει, ὃν καὶ Τύχην καλεῖ· καὶ ὅτι σπένδων, ἵνα τέκῃ τὸν Ὁρμίσδαν, ἔτεκεν ἐκεῖνον καὶ τὸν σατανᾶν· καὶ περὶ τῆς αὐτῶν αἱμομιξίας. καὶ ἁπλῶς τὸ δυσσεβὲς καὶ ὑπέραισχρον δόγμα κατὰ λέξιν ἐκθεὶς, ἀνασκευάζει ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ. ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς δυσὶ λόγοις, τὰ περὶ τῆς εὐσεβοῦς διέρχεται πίστεως· ἀπὸ τῆς κοσμογονίας ἀρξάμενος, καὶ περὶ αὐτῆς τῆς χάριτος ὁμοίως ἐπιτροχάδην διελθών. οὗτος δὲ ὁ Θεόδωρος, ὁ Μοψουεστίας εἶναι δοκεῖ. τὴν γὰρ Νεστορίου αἵρεσιν. καὶ μάλιστα ἐν τρίτῳ λόγῳ, ἐπικρατύνων, προσαναφωνεῖ. ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν ἀποκατάστασιν τερατεύεται. h. e. Andrea Schotto interprete: *Lecti ſunt Teodori de Perſica Magia, & quid hac à pio cultu differat, libelli tres, quos Maſtubio Armenio & Chorepiſcopum agenti inſcribit. Ac primo quidem libro exponit nefandum Perſarum dogma, quod* (1) *Zarades induxit; ſive de* (2) *Zarvam, quem principem omnium facit, & Fortunam appellat. Hunc libatione oblata, ut* (3) *Hormudam gigneret, & illum &* (4) *Satanam praterea genuiſſe. De eorum inſuper* (5) *ſanguinis miſtione. Denique ubi ſimpliciter impium ac* (6) *perobſcurum dogma ad verbum propoſuit, priore illud libro refellit. Reliqvis duobus de fidei pia doctrina tractat, ductoque à mundi creatione exordio, ad ipſam legem gratiæ pari modo curſim delabitur. Hic autem Theodorus ille* (7) *Mopſueſtias eſſe creditur. Neſtorii enim hæreſin, maxime libro tertio, confirmans citat. Quin & peccatorum in priſtinum ſtatum reſtitutionem confingit.* Hæc Photius. Qvod ſupereſt, minime dubito, qvin nomen *Magi* mere Perſicum ſit, utpote una cum re ipſa, cujus vim exprimit, in Perſia ortum atqve inde ad Græcos & Romanos translatum, qvi ob defectum æqve proprii ac ſignificantis vocabuli jure civitatis illud donarunt. Et Apulejus qvidem atqve Porphyrius locis jam citatis *Magum* interpretantur *ſacerdotem*, ſeu, ut ipſis Porphyrii verbis utar, τὸν περὶ τὸ θεῖον σοφὸν καὶ τούτου θεράποντα. Similiter & Svidas μάγον exponit φιλόθεον καὶ φιλόσοφον; & Heſychius θεοσεβῆ καὶ θεόλογον καὶ ἱερέα; & Apollonius Thyaneus in (8) epiſtola ad Euphratem θεραπευτὴν τῶν θεῶν, ἢ τὸν τὴν φύσιν θεῖον. Cum igitur nomen Magi Perſicum ſit, nugantur profecto Euſtathius Comment. in Homer. Iliad. Δ pag. 462. edit. Rom. & Autor Magni Etymologici Græci, qvi vocem μάγος deducunt à verbo μάσσειν, qvod *pinſere*, *maſſam aliqvam ſubigere* & *abſtergere* ſignificat, μάγος, inqvit Etymologus pag. 572. edit. Frid. Sylburgii an. 1594. typ. Commelin. παρὰ τὸ μάσσω, τὸ μαλάσσω, ὁ διὰ τῶν μαγικῶν ἐμπλάστρων τὰ μέλλοντα προλέγων. Æqve ineptum eſt, ſi non abſurdius, μάγον dici qvaſi μέγαν, vel ob ſcientiæ vel ob facinorum *magnitudinem*. At rectius à plerisq; doctis viris nomen Magi derivatur ab Hebraico הגה, qvod meditari ſignificat & participium plurale in Hiphil habet מהגים, meditantes, murmurantes, diſputantes, qvod Jeſaiæ cap. 18. verſ. 19. legitur. Hanc opinionem probat ac defendit doctisſimus & de Hebraicis literis

(1) *Is ab Agathia loco paulo ante citato* Ζαράδης *vocatur, & eſt idem atq; Zoroaſtres Perſomedus. Vid. ſup. pag. 74.*

(2) *Locus obſcurum, de cujus vero ſenſu nondum mihi liqvet. An forte per* Ζαρουὰμ *hic intelligendus eſt* Mithra, *quem Porphyrius libro de antro Nympharum ex ſententia Zoroaſtris* πάντων ποιητὴν καὶ πατέρα *nuncupat? Ita ſane videtur. Gilbertus Gaulminus in Notis ad Pſelli Dialogum de operatione dæmonum Zarvam interpretatur* Zarahou *ſive* ſatorem omnium.

(3) *Legendum eſt* Oromaſden, *ut in Græco* Ὠρομάσδην *vel* Ὠρομάζην.

(4) ὁ Ἀρειμάνιος *ſine dubio ſignificatur.*

(5) *De hac* αἱμομιξίᾳ *vide locum Plutarchi citatum ſupra pag. 75.*

(6) *Nempe* matri ac filiæ miſceri licitum eſſe. *Vide Laertii locum citatum ſupra pag. 76.*

(7) *Cognomen hoc eſt Theodori à patria, quæ fuit* Μοψουεστία *ſive* Mopſueſtia, *urbs Ciliciæ, de qua vide* ἐθνικῶν *Stephani Byzantini, ſive operis de populis atq; urbibus reliquias: ubi* πολίτης τῆς Μοψουεστίας *etiam* Μοψεάτης *vocatur.*

(8) *Extat pag. 123. Syntagmatis Epiſtolarum Græcanicarum mutuarum, quod Aureliæ Allobrogum ſive Genevæ an. 1606. in fol. editum eſt.*

teris optime meritus Sebaſtianus Munſterus in Lexico Hebraico his verbis: הגה, *meditatus eſt: Pſal. 37. ſonuit, intonuit: Pſal. 115. Diſputavit: inde הגיון Logica. Et in verbo Hiphil Iſa. 8.* מהגים *murmurantes, muſſitantes. Hinc ego arbitror venire vocabulum Magi Matth. 2. qvantumlibet alii velint eſſe Perſicum.* Sic Munſterus. Qvod ſi מהגים *muſſitantes* potius & *murmurantes*, qvam *meditantes* reddendi ſunt, probe convenit hæc interpretatio Magis Perſicis, non qvidem qvaſi maleficis artibus ac ſuſurris operam dederint, ſed tanqvam Philoſophis; qvippe qvorum proprium eſt, (1) *inter meditandum cogitationem murmure agitare*, ſeu ut Græci loqvi amant, πρὸς ἑαυτὸν ψιθυρίζων καὶ τῷ χείλη ἠρέμα κινεῖν. Inſigne ejus rei teſtimonium extat apud Perſium Sat. 3. ubi miles ex literarum odio ſic loqvens introducitur: (1) *Verba hæc ſunt Qvintiliani Inſtitut. Orator. lib. 10. cap. 3.*

> *- - Qvod ſapio, ſatis eſt mihi: non ego curo*
> *Eſſe qvod Arceſilas ærumnoſiqve Solones,*
> *Obſtipo capite, & figentes lumine terram,*
> *Murmura cum ſecum & rabioſa ſilentia rodunt,*
> *Atqve exporrecto trutinantur verba labello,*
> *Ægroti veteris meditantes ſomnia: gigni*
> *De nihilo nihilum, in nihilum nil poſſe reverti.*

Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. *Sexto* autem notandum eſt, Zoroaſtrem Perſomedum illo mortis genere periiſſe, qvod à Svida perperam *Bactriano Zoroaſtri* attribuitur: nempe ipſum cœleſti igne abſumptum fuiſſe, ut ſæpius optaverat; Aſſyriosqve monuiſſe, ut cineres ſuos conſervarent. Qvod ſi fieret imperium ipſorum prædixit perpetuo duraturum. Ipſa Svidæ verba græca cum ſupra pag. 71. integre à me citata ſint, hic repetere ſuperſedeo. Id tantum adjiciendum videtur, cauſam id genus mortis optandi ſuperſtitioſam ſine dubio ambitionem fuiſſe & gloriæ familiaritatis alicujus ſingularis cum diis callidam affectationem. Cum enim Perſæ (2) *ignem* inſtar alicujus numinis divinis honoribus venerarentur, ideoqve apud ipſos ἡ νεκροκαυστία ſive combuſtio mortuorum ut impia ac nefaria prohibita omnino eſſet, nulla ratione clariorem ſe poſt mortem fore ratus eſt, qvam ſi ab ipſis diis eo honore dignus cenſeri videretur, qvi aliis omnibus denegatus eſſet. Qvod ſi qvis hic qværat, cur jam memorato Svidæ loco *Aſſyriorum* potius qvam *Perſarum* fiat mentio, reſponſum hoc à me feret, id eo factum credi, qvia Zoroaſtres Perſomedus temporibus *primæ Monarchiæ* floruit, & qvidem, ſi Svidam ſeqvamur, integris undecim ſeculis ante, qvam ſummum Imperium ad *Perſas* translatum eſt. Qvod demum IV. ad *ſcripta* ſub Zoroaſtris Perſomedi nomine edita attinet, eorum tantus olim fuit numerus, ut Plinius Hiſt. natur. l. 30. c. 1. referat, *Hermippum Smyrnæum*, qvi temporibus Ptolemæi Evergetæ floruit, *vicies centum millia verſuum à Zoroaſtre condita, indicibus qvoqve voluminum ejus poſitis explanaſſe.* Qvod ſi ex iis ſcriptis, qvorum fragmenta ad nos pervenere, de illis, qvæ omnino perierunt judicare licet, minime mihi dubium eſt, qvin ea omnia vel prorſus ſuppoſititia fuerint, vel certe alterius fuerint Zoroaſtris multo junioris eo, qvi Magiæ Perſicæ autor extitit, & à Svida qvidem ad tempora *Patriarchæ Joſephi*, ab Hermippo autem ad ſeculum *Saulis*, *Davidis* & *Salomonis* refertur. Sed age, miſſis iis, qvorum nihil ad nos pervenit, illa duntaxat conſideremus Zoroaſtri attributa ſcripta, qvorum argumenta à Svida aliisqve antiqvis autoribus recenſentur. Ea autem ſunt hæc:

(2) *Vid. locum Laertii citatum ſupra p. 76. Barnab. Briſſon. de Reg. Perſar. principata lib. 2. & Joan. Kirchmann. de funer. Rom. lib. 1. cap. 2.*

I. Περὶ Φύσεως βιβλία δ' h. e. *de Natura libri qvatuor*: qvi qvidem inter Zoroaſtria Perſomedi ſcripta à Svida primo loco collocantur. Cæterum cujus farinæ illi fuerint, & qvid de iis judicandum ſit, ex illis apparebit, qvæ de ſeqventibus ſcriptis, qvorum fragmenta ſuperſunt, monebuntur.

II. Περὶ λίθων τιμίων βιβλίον ἕν h. e. *de Lapidibus pretioſis* ſive *de Gemmis liber unus*: qvem qvidem Svidas ſecundo loco collocavit: Citatur is à Plinio Hiſt. natur. lib. 37. cap. 10. qvo de qvibusdam gemmis per Alphabethi ordinem agitur, his verbis: *Botrytes alia nigra eſt, alia pampinea, incipienti uvæ ſimilis. Zoroaſtres*

tri-

crinibus mulierum ſimiliorem Boſtrychiten vocat. Hæc Plinius. Ego vero hunc librum non magis à Zoroaſtre Magiæ Perſicæ autore conſcriptum fuiſſe exiſtimo, qvam alterum ejusdem argumenti ab *Orpheo* (1) *ſecundo* ſive *juniore*, qvem is Theodamanti Priami Trojanorum Regis filio dedicaſſe fingitur.

(1) *Diverſus ab hoc eſt Orpheus primus ſive ſenior, qui profectioni Argonautarum in Colchidem interfuit.*

III. Ἀστεροσκοπικῶν ἀποτελεσμάτων βιβλία ε΄ h. e. *Prædictionum ex inſpectione ſtellarum & effectibus ſiderum libri qvinqve*: qvi qvidem inter ſcripta Zoroaſtris Perſomedi tertio loco à Svida ponuntur. Ex his deſumpta ſunt caput *decimum* & *undecimum* libri primi Γεωπονικῶν ſive *Præceptionum ſelectarum de re ruſtica*. En tibi nunc ipſa capita:

Γεωπονικῶν *Lib. I. Cap. X.*

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΤΩ͂Ν ἈΠΟΤΕΛΟΥΜΈΝΩΝ

ἐκ τῆς πρώτης βροντῆς καθ' ἕκαστον ἔτος, μετὰ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολήν.

Ζωροάστρου.

Ἐκείνην χρὴ πρώτην βροντὴν ἡγεῖσθαι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν, τὴν μετὰ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ κυνὸς γινομένην. δεῖ οὖν παρατηρεῖσθαι ἐν ποίῳ οἴκῳ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τῆς σελήνης οὔσης, ἡ βροντὴ ἡ πρώτη γίνεται. ἐπ' ἂν ἐν κριῷ τῆς σελήνης οὔσης βροντὴ γένηται, σημαίνει πτοηθῆναι τινὰς κατὰ χώραν, καὶ γενέσθαι ἀγωνίαν καὶ φυγὴν ἀνθρώπων, ὕστερον δὲ κατάστασιν. ἐν ταύρῳ τῆς σελήνης οὔσης ἐὰν βροντήσῃ, φθορὰν σίτου καὶ κριθῆς σημαίνει, καὶ ἀκρίδων ἔφοδον. ἐν δὲ βασιλικῇ αὐλῇ χαρὰν, τοῖς πρὸς ἀνατολὰς θλῖψιν καὶ λιμόν. ἐν διδύμοις ἐὰν βροντήσῃ, ταραχὴν καὶ νόσον δηλοῖ, καὶ σίτου φθορὰν, καὶ ἀράβων ἀπώλειαν. ἐν καρκίνῳ ἐὰν βροντήσῃ, κριθῆς φθορὰν, καὶ ἀνομβρίαν, καὶ βοῶν θάνατον δηλοῖ. περὶ δὲ μάρτιον καὶ ἀπρίλλιον πολυομβρίαν. ἐν λέοντι ἐὰν βροντήσῃ, σίτου καὶ κριθῆς φθορὰν ἐν τῇ ὀρεινῇ, καὶ κνησμοὺς καὶ λειχῆνας. ἐν παρθένῳ ἐὰν βροντήσῃ, βασιλέως ἀπώλειαν σημαίνει, καὶ ἄλλον βασιλεύσειν τῆς χώρας, τοῖς ναυτιλλομένοις κίνδυνον, περὶ δὲ τὰ σπόριμα ἐρυσίβην. ἐὰν ἐν ζυγῷ βροντήσῃ, πολέμους, καὶ πληγῶν πλησμονὰς, καὶ καρπῶν φθοράν. ἐν σκορπίῳ ἐὰν βροντήσῃ, λιμὸς ἔσται, τὰ δὲ πετεινὰ πληθυνθήσονται. ἐν τοξότῃ ἐὰν βροντήσῃ, σάλον ἐν τῇ χώρᾳ δηλοῖ, ἐν τῇ ὀρεινῇ σίτου εὐφορίαν, καὶ ἐν τῇ πεδιάδι φθοράν. ἐν αἰγοκέρωτι ἐὰν βροντήσῃ, ὄμβρον ἔσεσθαι σημαίνει ἐπὶ ἡμέρας πεντήκοντα, καὶ βασιλέων δόλον καὶ ψόγον, καὶ ἀπρεπῆ λαλίαν, καὶ ἐπιφάνειαν ἄλλου βασιλέως ἀπ' ἀνατολῆς, ὃς ἐπικρατήσει πάσης τῆς οἰκουμένης. εὐκαρπία δὲ ἔσται, καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν θάνατος, καὶ προβάτων γονή. ἐν ὑδροχόῳ ἐὰν βροντήσῃ, πολέμους ἰσχυροὺς ἐν τῇ παραλίᾳ. καρπῶν δὲ τῶν ἄλλων φθορὰν, ὀσπρίων δὲ ἀπώλειαν. ἐν ἰχθύσιν ἐὰν βροντήσῃ, σίτου φθορὰν δηλοῖ ὀλίγην, καὶ θάνατον ἀνδρὸς δυνατοῦ.

h. e. interprete Jano Cornario:

Significatio effectuum ex primo tonitru ſingulis annis, poſt canis ortum.

Zoroaſtra.

Primum tonitru cenſendum eſt ſingulis annis, qvod poſt canis ortum contingit. Qvare obſervandum eſt, in qva domo circuli zodiaci luna exiſtat tum qvam primum tonitru auditur. Etenim ſi luna in ariete exiſtente tonitru fiat: conſternatos & dubiæ rationis qvosdam in regione futuros ſignificat, & futuros timores hominumqve fugam, poſtea vero qvietum ſtatum. In tauro vero luna exiſtente ſi tonuerit, frumenti & hordei corruptionem portendit, & locuſtarum inſultum. In regia autem aula gaudium. His vero qvi ad orientem habitant anguſtiam & famem. In geminis ſi tonuerit, turbas & morbum indicat, frumenti corruptelam, & arabum perditionem. In cancro, hordei corruptionem, & ſiccitatem, boum mortem, circa Martium vero & Aprilem pluviarum copiam. In leone, frumenti ac hordei perniciem in montana regione, & pruritus & impetigines. In virgine, regis interitum, & alienigenam regionis regem, navigantibus periculum, circa ſata rubiginem. In libra, bella & plagarum multitudinem, & fructuum corruptionem. In ſcorpio fames erit, volatilia autem multiplicabuntur. In ſagittario, commotionem ſignificat in regione, in montana regione frumenti fertilitatem, in campeſtri corruptionem. In capricorno, pluvias fore ſignificat in dies qvinqvaginta, & regis dolum ac vituperium & indecoram loqvacitatem, & alieni regis apparitionem ab oriente, qvi univerſo terrarum orbi dominabitur, fructuum abundantia erit, & viro-

virorum præcellentium mors, ovium vero generatio. In aquario, bella grandia in regione maritima, fructuum aliorum fertilitatem, leguminum autem perniciem. In piſcibus frumenti corruptionem modicam, & mortem viri potentis.

Γεωπονικῶν *Lib. I. Cap. XII.*

ΔΩΔΕΚΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ, ΚΑΙ ΟΣΑ ἀποτελεῖ περιπολεύων τοὺς δώδεκα οἴκους τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου.

Ζωροάστρου.

Ζωδιακὸς κύκλος τέτμηται εἰς δώδεκα οἴκους, ἐαρινοὺς μὲν τρεῖς, κριὸν, ταῦρον, διδύμους. εἰς δὲ θερινοὺς οἴκους τρεῖς, καρκίνον, λέοντα, παρθένον. εἰς δὲ φθινοπωρινοὺς τρεῖς, ζυγὸν, σκορπίον, τοξότην. αἰγόκερωτα δὲ καὶ ὑδροχόον καὶ ἰχθύας, χειμερινούς, ἐν ἑκάστῳ οὖν οἴκῳ τοῦ διὸς ἀστὴρ γινόμενος, ἀποτελεῖ τὰ ὑπογεγραμμένα. ἐπὰν ἐπιστῇ τῷ κριῷ ὁ τοῦ διὸς ἀστὴρ, οἴκῳ ὄντι ἄρεως, ὅλον μὲν ἔσται βόρειον τὸ ἔτος, ἐπικοινωνοῦν καὶ τῷ εὔρῳ ἀνέμῳ· ὁ δὲ χειμὼν κατεψυγμένος, καὶ χιονώδης. ὄμβροι δὲ ἔσονται συνεχεῖς, καὶ ποταμοὶ μεγάλοι. μετὰ δὲ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν, μεταβάλλει ὁ ἀὴρ εἰς ὕδατα μαλακὰ καὶ πυκνά. τὸ δὲ θέρος εὔκρατον ἔσται καὶ ὑγιεινὸν, τὸ δὲ φθινόπωρον καυματῶδες. ἔσονται δὲ ἐν αὐτῷ νοσήματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ κεφαλῆς, καὶ κατάῤῥοι, καὶ βῆχες. τῶν δὲ τόπων τὰ πεδινὰ μᾶλλον οἴσει καρπόν. εὔχεσθαι δεῖ, ἵνα μὴ πόλεμοι γένωνται. ὁ δὲ Δημόκριτος λέγει, τὸν οἶνον χρηστὸν καὶ παραμένοντα εἶναι. εὔθετον δὲ εἶναι τὸ ἔτος πρὸς μόνην ἀμπέλων φυτείαν. ἀσφαλίζεσθαι δὲ δεῖ τὸν σῖτον ἐν ταῖς ἅλωσι διὰ τοὺς ὄμβρους, γενέσθαι δὲ ὀρνέων σπάνιν. καλὸν δὲ καὶ κήπους κατασκευάζειν. ὅτε δὲ ταύρῳ γένηται ἐν οἴκῳ τῆς ἀφροδίτης, ὁ χειμὼν ἀρχόμενος μὲν εὔκρατος ἔσται καὶ ἔπομβρος, μεσάζων δὲ νιφετώδης, καὶ λήγων ψυχρός. μάλιστα δὲ ἐν χειμάσει ἀπὸ μέσου χειμῶνος, ἕως ἰσημερίας ἐαρινῆς, τὸ ἔαρ εὔκρατον ἔσται, καὶ κάθυγρον ἕως κυνὸς ἐπιτολῆς. τὸ θέρος καυματῶδες, τὸ φθινόπωρον παγῶδες, καὶ ἐπίνοσον μάλιστα τοῖς νέοις. ἔσονται δὲ ὀφθαλμίαι, οἱ πεδινοὶ τόποι μᾶλλον τῶν ὀρεινῶν εὐφορήσουσιν, ὁ οἶνος ἀδικηθήσεται. διὸ χρὴ τὴν ἄμπελον ὀψὲ τρυγᾶν. ἔσται δὲ καὶ τῶν καρπῶν τῶν ξυλικῶν εὐφορία, ὀρνίθων σπάνις. τοῖς δὲ πλέουσι τὸ ἔτος ἀνεπιτήδειον. ἐν τούτῳ τῷ ἔτει περιλαμπὴς ἀνὴρ τελευτήσει. ὁ δὲ Δημόκριτος φησὶν, ἐν τούτῳ τῷ ἔτει χάλαζαν πολλὴν γίνεσθαι, ἐχίδνας. τοὺς δὲ ἐτησίους μὴ ὁμοίας πνεῖν. εὔχεσθαι δεῖ, μὴ γενέσθαι σεισμοὺς, καὶ στρατείας κίνησιν. ὅτε δὲ διδύμοις ἐν οἴκῳ ἑρμοῦ ὁ ζεὺς γένηται, τὸ ὅλον ἔτος ἕξει πνεῦμα νότειον καὶ λιβυκόν. ὁ δὲ χειμὼν ἀρχόμενος μὲν ἔσται ἀνεμώδης, εὔκρατος δὲ μεσάζων, καὶ λήγων παγώδης καὶ ἀνεμώδης, τὸ ἔαρ εὔκρατον, καὶ λεπτὰ ἔχων ὕδατα. ἔσται δὲ σῖτος πολὺς, τὸ θέρος εὔκρατον, διὰ τὸ τοὺς ἐτησίους ἀνέμους λαμπροὺς ἐπιπνεῦσαι ἐπὶ πολὺν χρόνον. ἐν δὲ ταῖς ἅλωσι οἱ καρποὶ διαψεύσονται, μάλιστα δὲ ἐν συρίᾳ. ἔσται δὲ περὶ τὸ φθινόπωρον νόσος, καὶ μάλιστα τοῖς νέοις καὶ μέσῃ λήξει καὶ γυναιξίν. ἔσονται δὲ καὶ ὀφθαλμίαι, τοῦ φθινοπώρου καυματώδους ὄντος. ἔσται καὶ γυναικῶν θάνατος, τῶν ξυλικῶν ὁ καρπὸς εὐφορήσει. λείψουσι δὲ καὶ αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων. ἄμεινον δὲ καρποὺς ἀποθέσθαι, διὰ τὴν ἐν τῷ ἐρχομένῳ ἔτει ἐσομένην ἀφορίαν. Δημόκριτος δὲ φησὶ, χαλάζης γίνεσθαι βλάβην. εὔχεσθαι δὲ, ἵνα μὴ λοιμικὰ πάθη γένηται. ἐν οἴκῳ δὲ σελήνης καρκίνῳ γενομένου τοῦ διὸς, ὁ χειμὼν τὰ πλεῖστα ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν ἔσται ψυχρός τε καὶ χαλαζώδης καὶ νεφώδης, ἔχων καὶ ποταμοὺς μεγάλους. περὶ δὲ τροπὰς χειμερινὰς ἀνοχὴ ὑδάτων ἔσται. μετὰ δὲ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν, συνεχεῖς ἔσονται χάλαζαι. οἱ δὲ τραχεῖς τόποι μᾶλλον οἴσουσι καρπόν. ὁ δὲ ἐνιαυτὸς ἔσται ὑγιεινὸς, πλὴν τοῦ φθινοπώρου. Δημόκριτος δὲ φησὶν ἐν τῷ φθινοπώρῳ, ἐκζέματα γίνεσθαι περὶ τὰ στόματα, διὸ χρὴ πρὸς τὸ ἔαρ λαχάνων ἅπτεσθαι, κοιλίαν τε λύειν, καὶ μάλιστα τοὺς νέους, ἀκράτῳ δὲ χρῆσθαι. ἡ δὲ ἐλαία εὐφορήσει. γενομένου δὲ τοῦ διὸς ἐν λέοντι τῷ οἴκῳ τοῦ ἡλίου, ὁ χειμὼν ἔσται ἀρχόμενος μὲν ψυχρὸς καὶ ὑδατώδης μετὰ μεγάλων πνευμάτων, ὡς δένδρα καταπεσεῖν· μεσάζων δὲ εὔκρατος, καὶ λήγων κατάψυχρος. τὸ ἔαρ ὑπομβρον, τὸ θέρος ἔαρι ὅμοιον, καὶ λείψουσιν ἐν αὐτῷ αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων, λείψει δὲ καὶ βοσκὴ τοῖς ἀλόγοις. τὸ φθινόπωρον καυματῶδες καὶ ἐπίνοσον, ἀπὸ καταῤῥου καὶ βηχός. διὸ χρὴ ἀρτῳ ἐλάττω χρῆσθαι, οἴνῳ δὲ πλείονι. ὁ σῖτος ἔσται σύμμετρος, ἡ ἄμπελος, καὶ ἡ ἐλαία εὐφορήσει. εὔθετον τὸ ἔτος πρὸς ἐνοφθαλμισμόν. οὐ μὴν πρὸς φυτείαν, τῶν μεγάλων βοσκημάτων ἔσται φθορά, τῶν δὲ ἀγρίων πολυπληθεία. ἀνὴρ ἐπίσημος τελευτήσει. εὔχεσθαι δεῖ, ἵνα μὴ γένωνται σεισμοὶ καὶ πόλεμοι. γενομένου δὲ τοῦ διὸς ἐν παρθένῳ, οἴκῳ τοῦ ἑρμοῦ, ὁ χειμὼν

ἀρχόμενος μὲν ἔσται ψυχρὸς, εὔκρατος δὲ μεσάζων, καὶ λήγων χειμεριώδης, πάγους ἔχων πολλούς. καὶ ὄμβρους καὶ ποταμοὺς μεγάλους, ὡς πολλοὺς θαλασσωθῆναι τόπους. τὸ ἔαρ κατόμβρον καὶ τοῖς δένδρεσι χαλεπόν. λήγοντος δὲ τοῦ ἔαρος, χάλαζαι κατὰ τόπους ἔσονται. τὸ θέρος ἔπομβρον, καὶ γνοφῶδες, καὶ χρὴ τὴν συγκομιδὴν τῶν σιτικῶν καρπῶν συντόμως γενέσθαι, ἵνα μὴ ὑπὸ ὄμβρων φθαρῶσι. τὸ φθινόπωρον ἀνεμῶδες καὶ ὑγιεινόν, ἡ ἄμπελος εὐφορήσει, ἐπιτήδειον τὸ ἔτος πρὸς ἀμπέλων φυτείαν. ὁ σῖτος εὔφθαρτος ἔσται, ὑγιεινὸν ὅλον τὸ ἔτος, μηδεμίαν ἔχον νόσον. εὔχεσθαι δὲ δεῖ περὶ τῶν καρπῶν. ἐν δὲ τῷ οἴκῳ τῆς ἀφροδίτης τῷ ζυγῷ γενομένου τοῦ διὸς, ὁ χειμὼν ἀρχόμενος μὲν ἔσται ὑδατώδης, εὔκρατος καὶ ἀνεμώδης, λήγων δὲ κάθυγρος καὶ παχνώδης. τὸ ἔαρ εὔκρατον, ἔχων ἀσθενήματα ἀπὸ κεφαλῆς. τοῦ δὲ θέρους ἡ ἀρχὴ ἔαρι ἔσται ὁμοία, ταῖς ἐγκύοις γυναιξὶν ἐπιτήδειον ἔσται τὸ ἔτος. Δημόκριτος δέ φησι, ἐν τούτῳ τῷ ἔτει μήτε ποταμοὺς ἔσεσθαι μεγάλους, μήτε χάλαζαν πολλήν· τὸ δὲ φθινόπωρον ἔνυδρον. εἰ ὅτε δὲ ἐν οἴκῳ ἄρεως τῷ σκορπίῳ γένηται ὁ ζεὺς, ὁ χειμὼν ἀρχόμενος ἔσται μετὰ χαλάζης ψυχρὸς. καὶ μεσάζων δὲ θερμὸς, λήγων δὲ πραΰς. τὸ ἔαρ ἔσται χειμερινόν, ἕως τροπῶν θερινῶν, ὄμβρων καὶ βροντῶν γινομένων, λείψουσιν αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων, σῖτος μέσος, ἡ ἄμπελος καὶ ἡ ἐλαία εὐφορήσει, τῶν βοῶν ἔσται φθορά. Δημόκριτος δέ φησι, ποταμοὺς μεγάλους ἔσεσθαι, καὶ νότους περὶ τὸ φθινόπωρον. διὸ εὔχεσθαι δεῖ, ἵνα μὴ λοιμικὰ γένηται πάθη. χρὴ φησὶ βρώμασι μὲν ὀλίγοις, ποτῷ δὲ πλείονι χρῆσθαι. ὅταν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ὁ ζεὺς γένηται τῷ τοξότῃ, ἕξει χειμῶνα εὔκρατον καὶ ἔνυδρον, οὔτε θερμὸν οὔτε ψυχρόν, οἱ ποταμοὶ μεγάλοι ἔσονται. παυομένου δὲ τοῦ χειμῶνος, ψυχὴ καὶ ἄνεμοι ἔσονται. τὸ ἔαρ νότιον καὶ ἔπομβρον, τὸ δὲ θέρος εὔκρατον, καὶ μᾶλλον χειμερινόν. δεῖ δὲ ἀσφαλίζεσθαι τὰς ἅλωνας διὰ τοὺς ὄμβρους. τὸ φθινόπωρον ἀσφαλὲς, διὰ τὸ τὰς ἐτησίας πνεῖν. οἱ πρώιμοι καρποὶ καὶ οἱ ὄψιμοι ἔσονται καλοί, οἱ δὲ μέσοι φαῦλοι, εὐφορήσει σῖτον, καὶ τὰ πεδινὰ καὶ τὰ τραχέα. ὁ οἶνος ἔσται [illegible] ὀψιαίτερον τρυγώμενος, εὐφορήσει πάντα τὰ δένδρα. ἐπιτήδειον τὸ ἔτος πρὸς φυτείαν, καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πάντα. τῶν μεγάλων ζώων πολυπλήθεια, κυνῶν δὲ φθορὰ ἔσται. καὶ θάλασσα χειμέριος καὶ ἄνεμοι μεγάλοι ὄψιμοι. ἀνὴρ δὲ περίβλεπτος τελευτήσει. ἐὰν ὁ ζεὺς αἰγοκέρωτι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κριοῦ γένηται, ὁ χειμὼν ἀρχόμενος μὲν εὔκρατος ἔσται, μεσάζων δὲ κάθυγρος καὶ κατάψυχρος, λήγων δὲ ἀνεμώδης. τὰ δὲ γινόμενα ὕδατα, ἔσται καὶ τῷ σπόρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔργοις βλαβερά. ἄθροοι δὲ ἔσονται ἐπιτάσεις ὑδάτων, καὶ ψύξεσι καὶ χιόσι. τὸ θέρος πρὸ μὲν ἀνατολῆς τοῦ κυνὸς φαῦλον, μετὰ δὲ ταῦτα καυσῶδες καὶ ἐπίνοσον, πνεύσουσι δὲ καὶ ἐτησίαι λάβρως, γίνονται καὶ σεισμοί. τὰ δὲ πεδινὰ μᾶλλον οἴσει καρπόν. ὁ οἶνος φθινίσει ὑπὸ πάχνης, τῶν ξυλικῶν καρπῶν ἐθηνία. τοῖς μικροῖς ζώοις εὔθετον τὸ ἔτος, τοῖς δὲ μεγάλοις ἀσύμφορον, μάλιστα δὲ βουσί. τῷ δὲ φθινοπώρῳ ἔσται νοσήματα ἀπὸ κεφαλαλγίας καὶ ὀφθαλμίας καὶ κνησμονῆς. εὔχεσθαι δὲ δεῖ, ἵνα μὴ οἱ καρποὶ ὑπὸ πάγων καὶ ἀνέμων βλαβῶσιν. ἡνίκα ὁ ζεὺς ἐν τῷ ὑδροχόῳ γένηται τῷ οἴκῳ τοῦ κρόνου, ἄνεμοι ἔσονται πολλοὶ σύμφοροι τῷ σιτικῷ καρπῷ, καὶ μάλιστα τῷ ξυλικῷ. ἔσται δὲ ὁ χειμὼν ἀρχόμενος μὲν κατάψυχρος, λήγων δὲ ἀνεμώδης. τὸ ἔαρ ἔνυδρον, καὶ μᾶλλον χειμερινὸν καὶ παχνῶδες. τὸ δὲ θέρος εὔπνουν, διὰ τὸ σφοδρὸν τῶν ἐτησίων ἀνέμων. ἔσονται δὲ καὶ ὄμβροι ἐν τῷ θέρει, ὥστε καὶ ἐπικλησθῆναι τὸν δημητριακὸν ἐκ μέρους. τῷ φθινοπώρῳ γίνεται πνεύματα ὑδατώδη, καὶ τοῖς καρποῖς βλαβερά. ἔσονται δὲ καὶ πάθη ὀξέα ἐξ ὑγρᾶς αἰτίας τοῖς νέοις, καὶ τοῖς μεσήλιξιν. ἔσται δὲ πάχνη καὶ βλάψει τὰς σταφυλὰς ἐν πολλοῖς τόποις. τὰ δὲ σπόριμα ἔσται κάλλιστα, καὶ τὰ πρώιμα καὶ τὰ ὄψιμα. ἔσται δὲ ὀρνέων φθορὰ, καὶ θηρίων ἀγρίων. ἔσται καὶ ναυάγια πλεῖστα. ἀνὴρ δὲ πάνυ ἐπίσημος τελευτήσει. εὔχεσθαι δὲ δεῖ, ἵνα μὴ γένηται λοιμικὰ πάθη, καὶ σεισμοὶ καὶ κεραυνοί. τοῦ διὸς ἐν τοῖς ἰχθύσιν ἐν τῷ οἴκῳ ἰδίῳ γενομένου, ὁ χειμὼν ἄρχεται μὲν ὑδατώδης, μεσάζων δὲ ἀνεμώδης, καὶ λήγων χαλαζώδης καὶ χιονώδης. ἐν τῷ ἔαρι πνέουσιν ἄνεμοι ζέφυροι καὶ λαμπροὶ, τὸ δὲ θέρος ἔσται καυματῶδες, τὸ φθινόπωρον, πυρρῶδες, μάλιστα γυναιξὶ καὶ παρθένοις. ἐπιπνεύσουσι δὲ καὶ πνεύματα μοχθηρά, ὥστε τὸν ξυλικὸν καρπὸν ἐπικαυθῆναι. οἱ σπόροι ἔσονται καλοί. τὰς ἅλωνας ἀσφαλίζεσθαι χρὴ διὰ τοὺς ὄμβρους. ταῖς ἐγκύοις γυναιξὶν ἐπικίνδυνον τὸ ἔτος. Δημόκριτος δέ φησι, τὴν ἄμπελον καὶ τὴν ἐλαίαν εὐφορήσειν. εὔχεσθαι δὲ δεῖ, μὴ γενέσθαι σεισμούς.

h.e.

h. e. interprete Jano Cornario:

Duodecennium Jovis, & quæ efficit circumvertens ſive percurrens duodecim circuli Zodiaci domos.

Zoroaſtræ.

Circuli Zodiaci domus duodecim.

Circulus Zodiacus in duodecim domos ſectus eſt, tres quidem vernas, Arietem, Taurum, Geminos, tres etiam æſtivas, Cancrum, Leonem, Virginem, tres autumnales, Libram, Scorpium, Sagittarium, tres hyemales, Capricornum, Aquarium, Piſces. At vero Jovis ſtella in unaquaque domo exiſtens ſubſcripta efficit.

Jupiter in Ariete.

Qvum ſtella Jovis in Ariete ſteterit, quæ domus Martis exiſtit, totus annus borealis erit, participans etiam tum Euro vento. Hyems frigida & nivoſa, Imbres autem continui erunt & fluvii magni. Poſt æqvinoctium vernum, aër in aqvas molles ac denſas mutatur. Æſtas autem ordinata erit & ſalubris. Autumnus æſtuoſus, eruntqve in ipſo morbi, & maxime à capite, & deſtillationes, & tuſſes. Ex locis campeſtria magis fructum ferent, ſupplicandum eſt autem ut ne bella oriantur. Democritus dicit vinum bonum & durabile eſſe, annumqve oportunum ad ſolam vitium plantationem, frumentum vero in areis munire oportet propter imbres, fieri etiam volucrium raritatem, & bonum eſſe hortos apparare.

Jupiter in Tauro.

Qvum vero in Tauro fuerit domo Veneris, principium qvidem hyemis temperatum erit & pluvioſum. Medium vero nivoſum. Finis frigidus. Maxime vero hyemabit à medio hyemis usqve ad æqvinoctium vernum. Ver temperatum erit & humidum usqve ad caniculæ exortum. Æſtas æſtuoſa, Autumnus glacioſus & morboſus, maxime vero juvenibus lippitudines accedent. Campeſtres loci magis montanis fertiles erunt. Vinum injuriam patietur. Qvapropter oportet vitem ſero vindemiare, erit autem & fructuum lignoſorum feracitas, avicularum raritas, navigantibus annus ineptus. In hoc anno illuſtris vir morietur. Cæterum Democritus in hoc anno multam grandinem fore dicit, & nives. Eteſias vero non ſimiliter ſpirare, & graudum ut ne terræ motus fiant, & expeditionis militaris motus.

Jupiter in Geminis.

Ubi vero in Geminis in Mercurii domo Jupiter fuerit, totus annus ventum auſtrinum & aphricum ſentiet. Hyemis initium qvidem erit ventoſum. Medium vero temperatum, finis glacioſus ac ventoſus. Ver temperatum, tenues habens aquas. Frumentum erit multum. Æſtas temperata, propterea quod Eteſiæ venti ad multum tempus ſplendidi ſpirant. Fructus in area vitiabuntur, præſertim in Syria. Morbi circa autumnum aborientur, in juvenibus maxime, ac mediæ ætatis, & mulieribus. Erunt & lippitudines autumno æſtuoſo exiſtente. Morientur etiam mulieres. Fructus lignoſi fertiles erunt. Aquæ fontium deficient. Præſtat autem fructus reponere, ob futuram ſeqventis anni ſterilitatem. Democritus grandinis noxam futuram ait, ſupplicandum ut ne peſtilentes affectiones fiant.

Jupiter in Cancro.

At ſi in domo lunæ in cancro Jupiter fuerit, hyems ut plurimum ob orientis partibus frigida erit & caliginoſa, & magnos fluvios habens. Circa ſolſtitium hybernum aquarum tolerantia erit. Poſt æquinoctium vernum aſſidue grandines erunt. Aſperi loci magis fructum ferent. Annus autem ſalubris erit excepto autumno. Democritus in autumno puſtulas fervidas circa os erumpere dicit. Qvare in vere olera contingere oportet, alvumque ſolvere, præſertim juvenes, & mero uti. Olea ferax erit.

Jupiter in Leone.

Exiſtente porro Jove in leone domo Solis, hyemis principium frigidum erit & aquoſum cum magnis ventis, ut & arbores concidant. Medium autem temperatum, finis frigidus. Ver pluvioſum, æſtas veri ſimilis eſt. Deficient in ipſa aqva fontibus, deficient item paſcua brutis. Autumnus æſtuoſus & morboſus ex deſtillatione & tuſſi. Qvare modico pane utendum eſt, & vino pluri. Frumentum moderate habebit. Vitis & olea fertiles erunt. Accommodatus annus eſt ad inoculationem, non item ad plantationem Magnorum manſuetorum animalium interitus erit, ferorum autem ingens ubertas. Vir inſignis morietur. Supplicare oportet ne terræ motus fiant.

Jupiter in Virgine.

Tenente deincept Jove Virginis ſignum & domum Mercurii, hyems incipiens frigida erit. Media temperata, finiens hybernalis, glaciem habens multam, & imbres, & fluvios magnos, ut etiam multi loci undis ſubmergantur. Ver pluvioſum, & arboribus noxium. Deſinente vere grandines in locis erunt. Æſtas pluvioſa & caliginoſa. Et oportet collectionem fructuum frumenti compendioſe fieri, ut ne ab imbribus corrumpantur. Autumnus ventoſus & ſaluber. Vitis fertilis erit. Aptus annus ad vitium plantationem. Frumentum facile corrumpetur, Salubris totus erit annus, nullo morbo obnoxius. Supplican-

Jupiter in Libra.

plicandum autem eſt pro fructibus. In domo deinde Veneris Libra ubi Jupiter ſteterit; principium hyemis aqvoſum erit. Medium tempemtum & ventoſum, finis humidus & pruinoſus. Ver temperatum, habens infirmitates ex capite. Æſtatis principium veri ſimile erit, prægnantibus mulieribus periculoſus erit annus. Democritus ait in hoc anno nunqvam magnos fluvios futuros, neqve grandinem multam. Autumnum vero eſſe aqvoſum.

Jupiter in Scorpio.

Qvum in domo Martis Scorpio, Jupiter fuerit, hyems incipiens frigida erit cum grandine, media calida, finiens vero lenis. Ver erit hyemale, usqve adſolſtitium æſtivum. Imbres & tonitrua apparebunt. Aqva fontium deficient. Frumentum moderatum erit. Vitis & olea fertilitate abundabunt. Boum corruptio erit. Democritus fluvios magnos futuros ait, & morbos circa autumnum. Qvare ſupplicare oportet, ne peſtilentes effectiones fiant. Oportet inqvit cibo qvidem pauco, potu vero uberiore uti.

Jupiter in Sagittario.

Qvando in propria domo in Sagittario Jupiter fuerit, hyemem habebis temperatam & aqvoſam, neqve calidam, neqve frigidam. Fluvii magni erunt, deſinente autem hyeme, frigora & venti erunt. Ver auſtrinum & pluvioſum. Æſtas temperata & magis hybernalis, oportet autem munire areas propter imbres. Autumnus ſecurus propter Eteſiarum flatum. Et præcoces & ſerotini fructus boni erunt, medii vero vitioſi. Frumentum & in campeſtribus, & in aſperis locis abunde proveniet. Vinum durabile erit qvod ſerius vindemiatur. Omnes arbores fertiles erunt. Annus aptus ad plantationem, & ad alia omnia. Magnorum animalium ingens multitudo, canum vero corruptio erit.

Jupiter in Capricorno.

Mare proceloſum, & venti magni ſerotini. Vir circumſpectus morietur. Si Jupiter in Capricorno in domo Saturni fuerit, hyemis initium temperatum erit. Medium humidum & frigidum, finis ventoſus. Aqva vero aucta ſatis, & aliis operibm nociva erunt. Capient autem acervatim incrementum, & aqva & frigora, & nives. Æſtas ante canicula exortum ſimplex & vulgaris, poſtea vero æſtuoſa & morboſa. Spirabunt Eteſiæ ſplendide, fient & terra motus. Campeſtria magis fructum ferent. Vinum à pruina peribit. Lignoſi fructus abundabunt, parvis animalibus annus accommodatus eſt, magnis vero calamitoſus, & præſertim bubus. In autumno morbi exſurgent ex capitis dolore, & lippitudinibm, & pruritu. Supplicandum eſt ne fructus ex glacie & ventis lædantur.

Jupiter in Aqvario.

Qvando Jupiter in Aqvario fuerit in domo Saturni, venti erunt multi commodi frumentario fructui, & maxime lignoſo. Hyemis initium qvidem frigidum, finis vero ventoſus. Ver aqvoſum, & magis hybernum ac pruinoſum. Æſtas ſine ventis, ob Eteſiarum ventorum vehementiam. Erunt & pluvia in æſtate, ut etiam cereales fructus inundationem ſenſuri ſint ex parte. Autumno venti orientur aqvoſi & fructibus nocivi. Erunt & affectiones acutæ, ex humida cauſa juvenibus & mediæ ætati, erit etiam pruina & uvas in multis locis lædet. Sata vero erunt optima tum præcocia, tum ſerotina. Volucres peribunt, & feræ ſylveſtres. Erunt & naufragia multa, & vir inſignis morietur. Supplicatione avertendæ ſunt affectiones peſtilentes, & terræ motus, & fulmina, ut ne fiant.

Jupiter in Piſcibus.

Jove poſtremo in piſcibus in propria domo exiſtente, hyems orditur qvidem pluvioſa, medium habet ventoſum, finem vero grandinoſum ac nivoſum. In vere ſpirant venti favonii ſplendidi. Æſtas erit æſtuoſa, Autumnus ardens, præſertim mulierculis ac virginibus. Inſpirant autem & venti vitioſi qvi lignoſum fructum exurunt. Sata erunt bona. Verum areas munire oportet propter imbres, prægnantibus mulieribus annus periculoſus. Democritus ait & vitem & oleam fertilem futuram. Supplicandum autem ne terræ motus fiant.

Hucusqve fragmenta illa, qvæ ex Zoroaſtris Perſomedi nomine inſignitis ἀστεροσκοπικῶν ἀποτελεσμάτων libris qvinqve deſumpta Imp. Conſtantinus Pogonatus Geoponicis ſuis inſeruit. Atenimvero pro ſuppoſititiis eos libros habendos eſſe, ex ipſis jam citatis fragmentis luce meridiana clarius apparet. Cum enim certo conſtet, Zoroaſtrem Magiæ Perſicæ autorem ſub prima Monarchia & ante translatum ad Perſas ſummum Imperium floruiſſe, ſive ſecundum Svidam ſeculo ante Æ. C. XVII. ſive ſecundum Hermippum ſeculo ante Æ. C. XI. vixerit, impoſſibile profecto eſt, ab illo citari poſſe *Democritum Abderitam*, qvi ſeculi ante Æ. C. qvinti poſteriore parte dimidia ſub Xerxe & Artaxarxe Longimano Perſarum Regibus claruit. Id autem altero ex duobus modo citatis fragmentis ſepties fit: unde recte

con-

concluditur, qvinqve libros *ἀστεροσκοπικῶν ἀποτελεσμάτων*, ex qvibus illud deſumptum eſt, non genuinum *Zoroaſtris Perſomedi* ſcriptum, ſed otioſi alicujus Græculi commentum eſſe. Cui meo de his libris judicio ſuffragatur V. Cl. Gerardus Joannes Voſſius doctiſſimi operis de Mathematicarum ſcientiarum natura & conſtitutione capite 64. §. 14. his verbis: *Claudat nunc agmen, Arabibus hiſce perſimilis, ſeu Perſa, ſeu Græcus; cujus ſub falſo Zoroaſtris nomine circumferebantur olim qvinqve libri de prædictionibus ex inſpectione ſtellarum.*

IV. *Γεωπονικά* h. e. *libri de re ruſtica:* qvorum Imp. Conſtantinus Pogonatus in Hypotheſi ſive argumento libri primi ſuorum *γεωπονικῶν* his verbis meminit: Τὰ διαφόρως τῶν παλαιῶν περί τε γεωργίας καὶ ἐπιμελείας φυτῶν καὶ σπορίμων, καὶ ἑτέρων πολλῶν χρησίμων εἰρημένα, συλλέξας εἰς ἕν, τουτὶ τὸ βιβλίον συνέθηκα. συνείλεκται δὲ ἐκ τῶν Φλωρεντίνου, καὶ Οὐινδανιωνίου, καὶ Ταραντίνου, καὶ Ἀνατολίου, καὶ Βηρυτίου, καὶ Διοφάνους, καὶ Λεοντίου, καὶ Δημοκρίτου, καὶ Ἀφρικανοῦ παραδόξων, καὶ Παμφίλου, καὶ Ἀπουληΐου, καὶ Ζωροάστρου. h. e. Jano Cornario interprete: *Qvæ à veteribus diverſis tum de agricultura, tum de plantarum ſativarum cura, aliisqve multis utilibus relata ſunt, ea in unum collecta in hunc librum congeſſi. Collectus eſt autem ex ſcriptis Florentini, Vindanionii, Anatolii, Berytii, Diophanis, Leontii, Democriti, Tarentini, & ex Aphricani paradoxis, & Pamphili, Apuleii, Varronis, Zoroaſtris.* Qvæ autem ibi ex Zoroaſtris de re ruſtica libris deinceps citantur, ea hæc ſunt:

Γεωπονικῶν Lib. II. Cap. XIII.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ, ΩΣΤΕ ΕΙΔΕΝΑΙ ΠΟΙΑ
τῶν σπειρομένων γενήσονται εὐθαλῆ
Ζωροάστρου.

Τινὲς οὖν τὰ μέλλοντα εὐθαλῆ γίνεσθαι, οὕτω προμανθάνουσι. πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τῆς ἐπιτολῆς τοῦ κυνὸς, ἔν τινι τόπῳ ἀπὸ ἑκάστου σπέρματος πρὸς ὀλίγον μέρος, δοκιμασίας ἕνεκεν σπείρουσιν. ὅταν οὖν ἐπιτέλλει ὁ κύων, τινὰ μὲν τῶν σπαρέντων, ὡς εἰκὸς βλάπτει, τινὰ δὲ οὐδαμῶς, τοῦτο οὖν σημεῖον ποιούμενοι, τὰ ἀβλαβῆ μείναντα ἐν τῇ ἐπιτολῇ σπείρουσι, παραλιμπάνουσι δὲ τὰ ἐπικαμφθέντα. ἔστι δὲ ἡ ἐπιτολὴ τοῦ κυνὸς τῇ ιθ΄ τοῦ ἰουλίου μηνὸς. δεῖ οὖν πρὸ κ΄ ἢ λ΄ ἡμερῶν, τὰ δοκιμασίας ἕνεκα σπαρέντα, ἄρδειν εἰς τὸ φῦναι ταῦτα.

h. e. interprete Jano Cornario:

Prænotio qva ſcitur, qvalia ſemina viridia & fertilia ſint futura.
Zoroaſtra.

Qvidam igitur ſemina viridia & fertilia futura ſic prædiſcunt. Paucis diebus ante caniculæ exortum in qvopiam loco de unoqvoqve ſemine paululum probationis accipiendæ gratia ſerunt. Qvum igitur exoritur Canicula, qvædam ex ſatis ut veriſimile eſt, lædit, qvædam neqvaqvam. Hoc igitur ſignum ſtatuentes, ea qvæ in ejus ortu illæſa manent ſerunt, relinqvunt autem incurvata. Eſt autem Canis exortus decima nona Julii menſis. Cæterum qvæ experimenti gratia ſeremus, ea viginti aut triginta diebus antea rigabimus, qvo videlicet eo commodius naſci poſſint.

Lib. V. Cap. XLIV.

ΕΝ ΠΟΙΩ ΟΙΚΩ ΟΥΣΗΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ
χρὴ τρυγᾶν, καὶ ὅτι ληγούσης αὐτῆς καὶ ἀπογείου
οὔσης, τὸν τρυγητὸν δεῖ ποιεῖν.
Ζωροάστρου.

Δεῖ τρυγᾶν τῆς σελήνης οὔσης ἐν καρκίνῳ ἢ ζυγῷ, ἢ σκορπίῳ, ἢ αἰγοκέρωτι, ἢ ὑδροχόῳ. σπουδάζειν δὲ χρὴ, ληγούσης αὐτῆς, καὶ ὑπογείου οὔσης, τὸν τρυγητὸν ποιεῖσθαι.

h. e.

In qva domo exiſtente luna vindemiare oportet, & qvod deſinente ipſa, & ſub terra exiſtente, vindemiam facere convenit.
Zoroaſtra.

Vindemiare oportet luna in cancro exiſtente, aut in leone, aut libra, aut ſcorpio, aut capricorno, aut aqvario, diligenterq; providendum eſt, ut deſinente ipſa & ſubterra exiſtente uvarum collectionem abſolvamus.

Lib. VII. Cap. V.

ΠΕΡῚ ἈΝΟΊΞΕΩΣ ΠΊΘΩΝ, ΚΑῚ ΤΊ ΧΡΉ

παραφυλάττεσθαι, τῷ καιρῷ τῆς τούτων ἀνοίξεως.

Ζωροάστρου.

Χρὴ ἀνοίγειν τοὺς πίθους, παραφυλαττομένους τὴν τῶν ἄστρων ἐπιτολήν. τότε γὰρ κίνησις γίνεται τοῦ οἴνου, καὶ οὐ χρὴ τὸν οἶνον ψηλαφᾶν. καὶ εἰ μὲν ἐν ἡμέρᾳ τὸν πίθον ἀνοίγοντες, χρὴ ἐπισκοπεῖν τῷ ἡλίῳ, ἵνα μὴ ἡ τούτου αὐγὴ ἐμπίπτῃ τῷ οἴνῳ. εἰ δὲ ἐν νυκτὶ τῆς χρείας πολλάκις καλούσης ἀνοίγειν μέλλεις τὸν πίθον, ἐπισκοπεῖν χρὴ τῷ φωτὶ τῆς σελήνης.

h. e.

De apertione dolorum, & quid obſervare oporteat tempore quo ipſa aperimus.

Zoroaſtræ.

Dolia aperire oportet, ſyderum exortu obſervato ac viſo. Tunc enim motus fit vini & non convenit ipſum contrectare. Etſi quidem in die dolium aperis, ſoli umbram offundere oportet, ne ejus ſplendor vino illabatur. Si vero noctu neceſſitate ſæpe urgente, dolium aperturus es, adverſus lunæ lumen itidem obumbrabis.

Lib. VII. Cap. VI.

ΠΕΡῚ ΜΕΤΑΓΓΙΣΜΟΥ͂ ΟἼΝΟΥ, ΚΑῚ ΠΌΤΕ ΧΡῊ

μεταντλεῖν τοὺς οἴνους, καὶ ὅτι διαφορὰν ἔχει ὁ ἐν τῷ αὐτῷ πίθῳ ἐμβεβλημένος οἶνος.

Ζωροάστρου.

Χρὴ τοὺς οἴνους μεταγγίζειν ἐν τοῖς βορείοις ἀνέμοις, οὐδαμῶς δὲ ἐν τοῖς νοτίοις. καὶ τοὺς μὲν ἀσθενεστέρους τῷ ἔαρι, τοὺς δὲ ἰσχυροτέρους ἐν τῷ θέρει. τοὺς δὲ ἐν αὐχμηροῖς τόποις, μετὰ τροπὰς χειμερινάς. μεταγγιζόμενος δὲ ὁ οἶνος, ἐν πανσελήνῳ ὄξος γίνεται. εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι οἶνος χωριζόμενος τῆς τρεφούσης αὐτὸν τρυγὸς, λεπτομερέστερος καὶ ἀσθενέστερος γίνεται. προνοητέον οὖν, ἵνα χειμῶνος μὲν θερμαίνηται, θέρους δὲ ψύχηται. δεῖ δὲ μεταγγίζειν, τῆς σελήνης αὐξανομένης, καὶ ὑπὸ γῆν οὔσης. Σωτίων δὲ φησὶ, μάλιστα ἐν ταῖς πρὸ σελήνης ἡμέραις μεταγγίζειν, τουτέστι τῇ α' καὶ β' ἡμέρᾳ, πρὶν φανῆναι τὴν σελήνην τοῖς ἀνθρώποις. χρὴ δὲ ἡνίκα ἀπὸ τῶν πίθων εἰς μικρὰ ἀγγεῖα μεταβάλλομεν τὸν οἶνον, φυλάττεσθαι τὰς ἐπιτολὰς τῶν ἀστέρων. κινεῖται γὰρ ἡ τρὺξ ἐν ταῖς ἐπιτολαῖς, καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἄνθει τῶν ῥόδων, ἔτι δὲ καὶ βλαστανούσης τῆς ἀμπέλου. συμβουλεύουσι δὲ οἱ σοφοὶ μάλιστα δὲ Ἡσίοδος, ἀνοιγομένου πίθου, τὸν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πίθου οἶνον, καὶ τὸν περὶ τὸν πυθμένα δαπανᾷν, τὸν δὲ μέσον τοῦ πίθου οἶνον φυλάττειν, ὡς ἰσχυρότερον καὶ μονιμώτερον, καὶ πρὸς παλαίωσιν ἐπιτήδειον. ὁ μὲν γὰρ πρὸς τῷ στόματι τοῦ πίθου οἶνος, ὡς προσομιλῶν τῷ ἀέρι, ἀσθενέστερός ἐστι διαπνεόμενος. ὁ δὲ πρὸς τῷ πυθμένι, ταχέως τρέπεται ὡς πλησιάζων τῇ τρυγί. οὕτω δὲ φησὶν ὁ Ἡσίοδος, ἀρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος, κορέσασθαι, Μεσσόθι, φείδεσθαι. Δεῖ δὲ τὸν μεταγγιζόμενον εἰς τὰ κεράμια οἶνον, οὐ μέχρι τοῦ χείλους τῶν κεραμίων ἐμβάλλεσθαι, ἀλλ' ἕως ὑπὸ κάτω μικρὸν τοῦ τραχήλου, ὥς τε μὴ πνίγεσθαι, ἀλλὰ διαπνοίαν ἔχειν. δεῖ δὲ τοὺς ἐκκενουμένους πίθους παραχρῆμα σμήχειν ἅλμῃ, ἢ κληματίνῃ τέφρᾳ, ἢ κιμωλίᾳ, ἢ ἀργιλλώδει γῇ.

h. e.

De vini tranſfuſione, & quando vina tranſfundere oportet, & quod differentiam habeat vinum in eodem dolio conditum.

Zoroaſtræ.

Vinum in alia vaſa tranſfundere oportet borealibus ventis ſpirantibus, nequaquam vero auſtralibus, & infirmiora quidem vere, fortiora autem æſtate. Quæ vero in ſqualidis locis nata ſunt, poſt ſolſtitium hyemale. Vinum tranſfuſum in alia vaſa in plenilunio, acetum fit. Noſſe autem operæ pretium eſt, quod vinum à fece, unde alimentum habet, ſeperatum, tenuiorum partium & imbecillius redditur. Providendum igitur eſt ut hyeme quidem caleſiat, æſtate vero refrigeretur. Tranſfuſio ipſa facienda eſt, luna augeſcente & ſub terra exiſtente. Sotion tradit in prælunaribus maxime diebus tranſfuſionem fieri debere, hoc eſt prima & ſecunda die, priusquam luna hominibus appareat. Oportet autem vitare, quum de doliis in parva vaſa vinum trajicimus, ſtellarum exortus. Movetur enim fex in exortibus, & maxime dum florent roſæ, amplius

autem

autem vite germen ſundente. Conſulunt ſapientes, & maxime Heſiodus, ubi apertum eſt dolium, id quod in principio, & juxta fundum eſt dolii, vinum conſumendum eſſe, medium vero in dolio ſervandum, velut fortius & durabilius, & ætati ferendæ idoneum. Vinum enim quod ad oſculum dolii eſt, infirmius eſt, utpote quod ob aeris familiaritatem perflatur & tranſpirat. Quod vero ad fundum eſt, cito pervertitur & aceſcit, utpote fecivicinum. Cæterum Heſiodus ſic ait,

Principio vaſis ſaturum & fine eſſe jubemus
In medio parcum.

Oportet porro eum qui in fictilia dolia vinum transfundit, non usque ad labra fictilium vino explere, ſed paulo infra collum, ut ne ſuffocentur, ſed perſpirationem habeant. Dolia autem evacuata ſtatim muria detergenda & mundanda ſunt, aut cinere farmentorum, aut cimolia, aut argilloſa terra.

Lib. VII. Cap. XI.

ὩΣΤΕ ὙΠῸ ΒΡΟΝΤΩ͂Ν ΚΑῚ ἈΣΤΡΑ-
πῶν μὴ τρέπεσθαι τοὺς οἴνους.

Ζωροάστρου.

Σίδηρος τοῖς πώμασι τῶν πίθων ἐπιτιθέμενος, ἀπείργει τὴν ἀπὸ τῶν βροντῶν καὶ ἀστραπῶν βλάβην. ἔνιοι δὲ δάφνης κλάδους ἐπιτιθέασι κατὰ ἀντιπάθειαν.

h. e.

Ut neque tonitrua neque fulgura pervertant vina,

Zoroaſtra.

Ferrum operculis doliorum impoſitum, noxam à fulgore & tonitru detrahit. Quidam lauri ramos imponunt, per naturalem contrarietatem auxiliaturos.

Lib. X. Cap LXXXIII.

ΔΈΝΔΡΟΝ ἌΚΑΡΠΟΝ ΚΑΡΠΟΦΟΡΕΙ͂Ν.

Ζωροάστρου.

Σφιγξάμενος, καὶ ἀνακομβωσάμενος, καὶ λαβὼν πέλεκυν ἢ ἀξίνην μετὰ θυμοῦ, προσελθὲ τῷ δένδρῳ, ἐκκόψαι τοῦτο βουλόμενος. προσελθόντος δέ σοι τινὸς καὶ παραιτουμένου τὴν τούτου ἀποκοπὴν, ὡς ἐγγυητοῦ τοῦ μέλλοντος καρποῦ, δόξον πεισθῆναι καὶ φείσασθαι τοῦ δένδρου, καὶ εὐφορήσει τοῦ λοιποῦ. καὶ ἄχυρα κυάμινα περιβαλλόμενα τῷ στελέχει, ποιεῖ τὸ δένδρον καρποφορεῖν.

h. e.

Ut arbor ſterilis fructum ferat.

Zoroaſtra.

Succinctus & crine in nodum obtorto, arreptaque bipenni aut aſcia, cum indignatione ad arborem accedito, eam exciſurus, obviam autem veniente tibi quopiam, ejusque exciſionem deprecante, & tanquam futuri fructus fidejuſſore, videaris perſuaſus eſſe, & ejus cauſa arbori parcere, & de cætero abunde fructum dabit. Sed & paleæ fabaceæ circumjectæ, arborem fructuoſam efficiunt.

Lib. XIII. Cap. XVI.

ΠΕΡῚ ΚΑΝΘΑΡΊΔΩΝ.

Ζωροάστρου.

Κανθαρίδες οὐ βλάψουσι τὰς ἀμπέλους, ἐὰν αὐτὰς τὰς κανθαρίδας βρέξας, ἐπιχρίσῃς τὴν ἀκόνην, ἐν ᾗ ἀκονᾶν μέλλεις τὰ δρέπανα. ἐὰν δὲ χαλβάνην μετὰ βολβίτων παλαιῶν καύσῃς, ἀποδιώξεις αὐτάς. καὶ ἀγρίου σικύου τὰς ῥίζας ὁμοίως θυμιῶν, ἀπελάσεις αὐτάς. Ἀριστοτέλης δὲ φησὶν, ὅτι ἡ ὀσμὴ τῶν ῥόδων, κανθάρους ἀπόλλυσι, καὶ τὰς γῦπας ἡ τοῦ μύρου ὀσμή. εἶναι γὰρ τούτοις δυσωδίαν τὴν εὐωδίαν βεβαιοῦνται. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἀμπέλων τὰ στελέχη, πρὸς τῇ γῇ στεφανοῦσι κιττοῦ στεφάνῳ, καὶ εὑρίσκουσιν αὐτὰς ὑπὸ τῇ σκιᾷ τοῦ κιττοῦ, καὶ διαφθείρουσιν.

h. e.

De Cantharidibus.

Zoroaſtræ.

Cantharides non lædent vites, ſi ipſas cantharides oleo maceraveris, indeque cotem illeveris, in qua falcem exacuere ſoles, qua vites putantur. Si vero galbanum cum

cum ſtercore bubulo veteri exuſſeris, ipſas fugabis. Et cucumeris ſilveſtris radices ſi ſuffumigaveris, eas ſimiliter exterminabis. Ariſtoteles autem prodit roſarum odore Scarabaos necari. Vultures autem odore unguenti. Hae enim graveolentia ipſis eſſe confirmat. Plerique autem vitium truncos juxta terram hederæ corona circumdant, & inveniunt ipſas ſub hedera umbra, & ſic perdunt.

Uſqve huc fragmenta ex *Zoroaſtris Geoponicis*, qvæ Imp. Conſtantini Eclogis de re ruſtica inſerta ſunt. Meminit eorundem Zoroaſtris librorum etiam Plinius Hiſt. natur. lib. 18. cap. 24, qvod *de bonitate ſeminum & diſciplina ſeminandi* inſcribitur, his verbis: *Adjecit iis Accius in Praxidico, ut ſereretur cum Luna eſſet in Ariete, Geminis, Leone, Libra Aqvario. Zoroaſtres Sole duodecim partes Scorpionis tranſgreſſo, cum Luna eſſet in Tauro.* Cæterum qvod hi libri æqve ac proxime præcedentes ſuppoſititii ſint, ex ipſis jam citatis fragmentis abunde elucet; qvippe in qvibus *Heſiodus* & *Ariſtoteles* citantur, qvi ſine ulla controverſia Zoroaſtre Magorum Perſicorum Principe multo juniores ſunt.

V. ἡ ἱερὰ Συναγωγὴ τῶν Περσικῶν, h. e. *Sacra Perſicarum rerum collectio*, ſive, ut Voſſius de Hiſt. Græc. lib. 3. hunc titulum interpretatur, *Hiſtoria ſacra de religione Perſarum.* Cujus operis notitiam debemus Euſebio Pamphili, qvi ſub finem libri primi de *Preparatione Evangelica*, non ſimpliciter tantum illius meminit, ſed & notabile ejus fragmentum de Deo ſub accipitris figura culto *κατὰ λέξιν* ſive verbotenus allegat. Ipſa Euſebii verba (1) hæc ſunt: Ἔτι μὴν οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐννοίας τὸν κόσμον γράφοντες, περιφερῆ κύκλον ἀεροειδῆ καὶ πυρωπὸν χαράσσουσι, καὶ μέσον τεταμένον ὄφιν ἱερακόμορφον. καὶ ἔστι τὸ πᾶν σχῆμα, ὡς τὸ παρ' ἡμῖν Θῆτα. τὸν μὲν κύκλον, κόσμον μηνύοντες. τὸν δὲ μέσον ὄφιν συνεκτικὸν τούτου, ἀγαθὸν δαίμονα σημαίνοντες. καὶ Ζωροάστρης δὲ ὁ Μάγος ἐν τῇ ἱερᾷ συναγωγῇ τῶν Περσικῶν φησὶ κατὰ λέξιν. Ὁ δὲ θεός ἐστι κεφαλὴν ἔχων ἱέρακος. οὗτός ἐστιν ὁ πρῶτος ἄφθαρτος, ἀΐδιος, ἀγέννητος, ἀμερής, ἀνομοιότατος, ἡνίοχος παντὸς καλοῦ, ἀδωροδόκητος, ἀγαθῶν ἀγαθώτατος, φρονίμων φρονιμώτατος. ἔστι δὲ καὶ πατὴρ εὐνομίας καὶ δικαιοσύνης, αὐτοδίδακτος, φυσικός, καὶ τέλειος, καὶ σοφὸς καὶ ἱεροῦ φυσικοῦ μόνος εὑρετής. h. e. Georgio Trapezuntino interprete: (2) *Ægypti univerſum depingentes mundum, hac ipſa inducti ſententia, inter circulum aereum igneumqve in ſuperficie circumfuſum, ſerpentis accipitri formis figuram extendunt, ut ſit Theta græcæ literæ figura conſimilis, magnitudinem mundi ac formam per circulum ſignificantes, per ſerpentem vero, qvi in circuli medio poſitus eſt, bonum dæmonem conſervatorem omnium, cujus virtute mundus contineatur, oſtendentes. Sed Zoroaſtres qvoqve Magus in libro ſacro in quo res Perſicas collegit, hæc ad verbum ſcribit. Deus caput accipitris habet; is incorruptibilium primus eſt, ſempiternus, ingenitus, expers partium, ſibi ipſi ſimillimus, bonorum omnium auriga, munera non expectans, optimus, prudentiſſimus, pater juris, ſine doctrina juſtitiam perdoctus, natura perfectus, ſapiens, ſacræ naturæ unicus inventor.* Hæc Euſebius. Qvem locum citat Petrus Crinitus de honeſta diſciplina lib. 16. cap. 2, ubi Zoroaſtrem, cujus apud Euſebium fit mentio, ut ab aliis diſtinguat ejusdem nominis, *Oromaſi filium* cognominat, & *apud Perſas ſapientia maxime præſtitiſſe* aſſerit. Idem Euſebii teſtimonium ex Crinito *ἀπαραλλάκτως* deſumptum legere eſt apud Conradum Geſnerum de Hiſt. animal lib. 3. pag. 39. edit Baſil. Froſchoveri an. 1555. ubi de accipitre prolixe agitur. Huc etiam pertinere videtur illud ex Apuleji Apologia: *Cur mihi non noſſe liceat vel Zamolxis bona verba, vel Zoroaſtris ſacerdotia?* qvanqvam veriſimilius ſit, Bactrianum potius Zoroaſtrem, qvam Perſomedum hic intelligendum eſſe; cum Apulejus, ut ſupra pag. 74. prolixius dictum eſt, *τὴν γοητικὴν μαγείαν* cum Perſica ſive Philoſophica Magia perperam confundens, ſacrilegas Dæmonolatricæ Magiæ præſtigias *ſacerdotium* falſo nuncupet. Chryſoſtomus ſane, qvi à Scipione Gentili in Notis ibi citatur, ſine dubio Zoroaſtrem Bactrianum ſignificat; qvippe cum per opera, qvorum S. Joannes Chryſoſtomus Sermone adverſus Gentiles ſive in S. Babylam Epiſcopum & Martyrem mentionem facit, non ſcripta ſive libri intelligendi ſint, ſed miracula diabolica, qvæ

(1) *pag. 27. edit. græc. Rob. Stephan. Lutet. Pariſ. 1544. in fol.*

(2) *pag. 15. edit Baſil. lat. typ. Henr. Petri 1542. in fol.*

qvæ Zoroaſtres Bactrianus & Zamolxis adminiculo vetitæ magiæ ediderunt. Hæc enim ficta miracula Chryſoſtomus ibi cum veris Apoſtolorum miraculis comparans, ſic exclamat: *Dic ſodes, qvare Zoroaſtrem illum & Zamolxin plerique ne à nomine qvidem noverunt, immo nulli niſi admodum pauci? qvia ficta ſunt omnia, qvæ de illis dicuntur. Similiter ignorantur & ſcriptores, qvi de illis libros conſcripſerunt, qvamvis & eloqventes & eximii fuiſſe ferantur tam hi, qvam illi. Autores qvidem, utpote qvi Magicam & invenerint & exercuerint. Scriptores vero, ut qvi ſermone probabili mendacium adumbrarunt, licet incaſſum & fruſtra omnis eorum opera: qvandoqvidem inutilem & mendacem tractabant materiam. Qvæ ſi ſolida & verax, ad eam ſubvertendam vana & inutilia forent omnia, qvæ ab æmulis excogitari poſſunt. Nullo enim ſubſidio opus habet veritatis robur, etiamſi innumeri ſint, qvi eam conentur extingvere.* Hæc Chryſoſtomus; cujus verba invitus latine citavi, cum authenticum ſive græcum exemplar nunc mihi non ſuppetat. Cæterum qvod ad judicium meum de ſupra memorata rerum *Perſicarum ſacra Collectione* attinet, idem omnino eſt atqve illud de reliqvis ſub Zoroaſtris Perſomedi nomine confictis ſcriptis, qvæ partim ex Ethnica Platonis Academia, partim ex hæretica Pſeudo-Chriſtianorum ſchola, partim ex aliis otioſorum Græculorum ſpuriis officinis in lucem prodierunt.

VI. Ἀποκάλυψις ſive *Revelatio Zoroaſtris*; qvam à *Gnoſticis* confictam acerrimus Philoſophiæ Pythagoricæ propugnator *Porphyrius* peculiari volumine refutavit, ſpuriumqve ac recens commentum eſſe multis argumentis demonſtravit: ut ipſe in vita Plotini teſtatur his verbis: Γεγόνασι δὲ κατ' αὐτὸν τῶν χριστιανῶν πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι. αἱρετικοὶ δὲ ἐκ τῆς παλαιᾶς φιλοσοφίας ἀνηγμένοι, οἱ περὶ τὸν Ἀδέλφιον καὶ Ἀκυλῖνον· οἱ τὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Λίβυος, καὶ Φιλοκώμου, καὶ Δημοστράτου, καὶ Λυδοῦ συγγράμματα πλεῖστα κεκτημένοι, ἀποκαλύψεις τε προφέροντες Ζωροάστρου, καὶ Νικοθέου, καὶ Ἀλλογενοῦς, καὶ Μέσου, καὶ ἄλλων τοιούτων, πολλοὺς ἐξηπάτων. καὶ αὐτοὶ ἠπατημένοι, ὡς δὴ τοῦ Πλάτωνος εἰς τὸ βάθος τῆς νοητῆς οὐσίας οὐ πελάσαντος. ὅθεν αὐτὸς μὲν, πολλοὺς ἐλέγχους ποιούμενος ἐν ταῖς συνουσίαις, γράψας δὲ καὶ βιβλίον, ὅπερ πρὸς τοὺς Γνωστικοὺς ἐπεγράψαμεν, ἡμῖν τὰ λοιπὰ κρίνειν καταλέλοιπεν. Ἀμέλιος δὲ ἄχρι τεσσαράκοντα βιβλίων προκεχώρηκε πρὸς τὸ Ζωστριανοῦ βιβλίον ἀντιγράφων. Πορφύριος δὲ ἐγὼ πρὸς τὸ Ζωροάστρου συχνοὺς πεποίημαι ἐλέγχους, ὅπως νόθον τε καὶ νέον τὸ βιβλίον παραδεικνὺς, πεπλασμένον τε ὑπὸ τῶν τὴν αἵρεσιν συστησαμένων, εἰς δόξαν εἶναι τοῦ παλαιοῦ Ζωροάστρου τὰ δόγματα, ἃ αὐτοὶ εἵλοντο πρεσβεύειν. h. e. Marſilio Ficino interprete: *Erant Chriſtiani eo tempore multi, tum alii, tum ex antiqva Philoſophia egreſſi hæretici, Adelphii Acyliniqve ſectatores: qvi Alexandri Libyci, Philocomi, Demoſtrati, Lydi plurimos libros circumſerebant, & revelationes qvasdam Zoroaſtris, Zoſtriani, Nicothei, Allogenis, Meſi aliorumqve ejusmodi palam oſtendentes, & deceperunt multos, & ipſi decepti jam fuerant: aſſerentes Platonem intelligibilis eſſentiæ profundum minime penetraſſe. Qvamobrem Plotinus multas in diſputationibus ſuis in eos argumentationes intulit; ſcripſitqve contra eos librum, qvem contra Gnoſticos nos inſcripſimus, nobisqve reliqva diſcutere & judicare commiſit. Amelius autem libros quadraginta compoſuit contra librum Zoſtriani. Ego vero Porphyrius argumentationibus multis oſtendi, librum Zoroaſtri ab illis inſcriptum, adulterinum novamqve eſſe, & ab eis confictum, qvi ſtruebant hæreſin, ut inſtitutiones ſua eſſe Zoroaſtris veteris crederentur.* Hæc Porphyrius de refutatione ſuppoſititiæ *Apocalypſeos Zoroaſtris* adverſus Gnoſticos à ſe conſcripta. Ejusdem meminit Avunculus meus *Lucas Holſtenius* in Diſſertatione de Vita & Scriptis Porphyrii capite nono, qvo ſcripta ipſius phyſica, theologica & theurgica recenſentur. Idem Revelationis Zoroaſtris adulterinum opus ſignificari arbitror à Clemente Alexandrino Stromatum libro primo, ubi refert *Adamaos* ſive *Adamitas*, qvi *Prodicum*, Carpocratis Gnoſticorum Principis diſcipulum, Hæreſeos ſuæ auctorem habuerunt, de arcanis qvibusdam Zoroaſtris Perſomedi libris, qvos penes ſe eſſe affirmarunt, gloriari ſolitos fuiſſe. Ipſa Clementis verba (1) hæc ſunt: Ζωροάστρην δὲ τὸν Μάγον τὸν Πέρσην ὁ Πυθαγόρας ἐδήλωσεν· βίβλους ἀποκρύφους

(1) *pag. 304. edit. gr. lat. Pariſ. 1641. fol.*

ταύδρ⊙· ἴσδε οἱ τὴν Προδίκου μετιόντες αἵρεσιν, αὐχῶσι κεκτῆσθαι. h. e. *Zoroaſtrem*
autem Magum Perſam Pythagoras explanavit. Qui Prodici hæreſin ſeqvuntur, glo-
riantur ſe arcanos libros illius Viri poſſidere. Hæc Clemens de ſuppoſititiis Reve-
lationum Zoroaſtris libris. *Prodicus* autem, cujus jam citato loco mentio fit,
idem omnino eſt de qvo Stromatum libro ſeptimo memoratur, inter do-
gmata ipſius fuiſſe τὸ μὴ δεῖν εὔχεσθαι, h. e. *non eſſe orandum*, ἐνταῦθα γενόμενος,
(1) *pag. 722.* inqvit (1) Clemens, ὑπεμνήσθην τῶν περὶ τοῦ μὴ δεῖν εὔχεσθαι πρός τινων ἑτεροδόξων,
τουτέστι τῶν ἀμφὶ τὴν Προδίκου αἵρεσιν παρεισαγομένων δογμάτων. ἵνα οὖν μηδὲ ἐπὶ
ταύτῃ αὐτῶν τῇ ἀθέῳ σοφίᾳ ὡς ξένῃ ὀγκύλλωνται αἱρέσει, μαθέτωσαν προειλῆφθαι
μὲν ὑπὸ τῶν Κυρηναϊκῶν λεγομένων φιλοσόφων. h. e. *Hic mihi veniunt in mentem*
qvidam, qvi diverſa ſentiunt, nempe qvi Prodici hæreſin ſeqvuntur, & orandum non eſſe
aſſerunt. Ne ergo de hac impia ſua ſapientia, tanqvam nova hæreſi ſe efferant, ſciant
eam à Philoſophis, qvi dicuntur Cyrenaici, ſe accepiſſe. Qvod ſupereſt, floruit *Pro-*
dicus Adamitarum Hæreſeos princeps & fundator circa annum Æ. C. 120. cu-
jus Actis Eminentisſimus Cardinalis Cæſar Baronius de Prodico ejusqve ſecta
hæc (2) inſerit: *Cæterum proavum genus Carpocratis latius eſt propagatum: nam*
(2) *pag. 73. Tom. II. Annal. Eccleſ. edit. Plantin. 1617.*
ejuſdem ſtirpis fuit Prodicus nefandisſimus, qvi Adamitarum autor extitit, qvi nihilo ſe-
cius eadem, qvæ Carpocratiani & Gnoſticorum reliqvi, turpiſſima perpetrabant: indi-
derunt ſibi & ipſi nomen, ut Gnoſtici dicerentur, qvod Theodoretus teſtatur. De his
plura Epiphanius, qvi horum Eccleſias lupanaria fuiſſe tradit, ubi non niſi nudos com-
morari liceret, qvas Paradiſum nominabant. Addidit his Prodicus alias inſanias ac
nova dogmata: nam qvatuor elementa deos eſſe dicebat, deinde Solem & Lunam
Idem confirmat R. P. Theodorus Petrejus Carthuſianus in Catalogo Hære-
ticorum his verbis: *De Adamæorum ſive Adamitarum moribus ac hæreſibus agit*
cumprimis Epiphanius, qvi eorum Eccleſias, qvas ipſi Paradiſum nominabant, lupanaria
fuiſſe, tradit. Hi exorti ſunt circa annum Domini centeſimum vigeſimum, auctore ne-
fandiſſimo qvodam Prodico, ludibrii magis qvam veritatis dogma habentes. Nudi enim
penitus tum viri tum fœminæ ſimul convenientes, ac preces lectionesqve nonnullas inſti-
tuentes, ſine honore ac pudore eas peragebant. Hæc Petrejus. At Gabriel Pra-
teolus in elencho omnium Hæreſium refert Prodicum & ſectæ ipſius origi-
nem ad annnum Æ. C. 194. & notabilem hunc ex Epiphanio deſumptum locum
ſubjungit: *Primum qvidem, inqvit Epiphanius, Adamitæ dicuntur Eccleſias ſuas*
ſive latibula & ſpeluncas (ſive enim appellaverim Hæreticorum conventicula) in hypo-
cauſtis, id eſt, locis, qvi ſubtus incenduntur, extruere: ſubincendere vero inferne,
ut ſit tepor ad calefactionem intus in domunculo congregatorum. Dum autem ingre-
diuntur, ſunt qvidam veſtium cuſtodes ad fores inſtar (3) capſariorum ab ipſis conſtituti,
(3) *Capſarii dicuntur, qvi mercede ſervandam balneis veſtimenta ſuſcipiunt: l. Nam ſalutem 3. §. ult. ff. de off. Præf. Vigil. Vide & Jac. Cujacium Obſerv. 15. c. 8.*
Et qvilibet ingrediens, ſive vir, ſive mulier, exuitur foris, & ingreditur nudus, velut ex
matris utero, univerſo corpore. Et qvi ipſorum Principes videntur ac Doctores, omnes
velut ex matre nudi ſedent, alii ſuperne, alii inferne, mixtim ac ſparſim. Sunt autem
apud ipſos, qvi Continentes dicuntur, & virgines ſe eſſe jactant (adeo ſe ipſos decipiunt)
& lectiones & alia omnia nudi faciunt. Si vero viſus fuerit qvis (nam & hoc dicunt)
in delicto eſſe, eum non amplius in ſuam congregationem admittunt. Dicunt enim il-
lum eſſe Adam, qvi comedit de ligno, & judicant eum expelli ex Paradiſo, hoc eſt, ex
ipſorum Eccleſia. Putant enim ſuam Eccleſiam eſſe Paradiſum, & ſeipſos eſſe Adam
& Evam. Hæc de Adamitis Prodici ſectatoribus ex Epiphanio Prateolus:
Qvæ qvidem eo potisſimum nomine integre à me citata ſunt, ut qvisqve hinc
colligat, cujus farinæ *Revelatio*, qvæ ſub *Zoroaſtris* nomine olim extitit, fuiſſe
videatur, cum à tam ſceleratis nebulonibus conficta, & ad defendendos
monſtroſos ſuos errores uſurpata fuerit. Ego ſane perſuaſisſimum habeo,
impurisſimis illis Hæreticis in tota Magorum Perſicorum doctrina nihil
æqve arriſiſſe, qvam ὅσιον εἶναι μητρὶ ἢ θυγατρὶ μίγνυσθαι, h. e. *licitum ſecundum*
illos eſſe matri aut filiæ miſceri. Hoc enim execrandum dogma propudioſæ
Adamitarum nuditati optime convenit. Cæterum qvo magis corro-
boretur, qvod de falſitate librorum, qvos Gnoſtici ſub Zoroaſtris nomine
olim

olim oſtentarunt, paulo ante dictum eſt, ſubjungam pro Porphyrii ſententia inſigne ſuffragium, qvod apud *Joannem Picum Mirandulanum* libro primo adverſus Aſtrologos extat his verbis: *Cavendum autem inprimis, ne qva nobis ad fidem irrepant incuſita magis auctoribus volumina præſcribentes, qvod eſt illis cum omni ſuperſtitione commune. Nam qvoniam, qvæ produntur, ab his ratione confirmari non poſſunt; ſive ipſe illa vera credunt, ſive credi volunt ab aliis, libros hujuſcemodi fabularum Viris clariſſimis & antiqviſſimis inſcribunt, & fidem errori ſuo confictis auctoribus aucupantur. Ex hoc genere liber de proprietatibus elementorum, in qvo de magnis agitur conjunctionibus, & de ſecretis ad Alexandrum, qvos tribuunt Ariſtoteli, nulla culpa boni Philoſophi nullo demerito: ſicut libros Platonis de vacca circumferunt: & qvos vocant inſtitutionum execrabilibus ſomniis figmentisqve refertos, & à Platone non minus alienos, qvam iſta ſint mendicabula à Platonis procul & probitate & ſapientia. Sic olim Heretici Gnoſtici nuncupati Zoroaſtri libros oſtentabant; qvibus hæreſin ſuam de Zoroaſtri antiqvitate venerabilem facerent: qvos novos & commentitios eſſe, non Zoroaſtri, Porphyrius multis argumentationibus demonſtravit. Falli autem facile poſſunt & circumveniri per hæc mendacia, ſi qvi ſint humaniorum literarum rudes qvanqvam alioqvin docti, cum per illas maxime & phraſin & indolem ſtatim auctorum cognoſcentes, adulterina à legitimis diſcernamus.* Hucusqve Picus.

VII. *Λόγια* ſive *Oracula*; de qvibus idem, qvod de præcedentibus ſub *Zoroaſtris Perſomedi* nomine confictis ſcriptis, meum eſt judicium: nempe antiqva illa qvidem, ſed ſpuria tamen & adulterina eſſe. Joannes Picus Mirandulanus in epiſtola qvadam ad Marſilium Ficinum *Chaldaice* ea initio conſcripta fuiſſe affirmat, atqve ita in manus ſuas perveniſſe gloriatur. Verba ipſius hæc ſunt: *Non poteras oportunius Maumessem tuum latinum repetere, qvam hoc tempore qvo me propediem Maumettem ipſum patria lingva loqventem auditurum ſpero. Poſtqvam enim Hebraica lingvæ perpetuum menſem dies noctesqve invigilavi, ad Arabica ſtudium & Chaldaica totus me contuli, nihil in eis veritus me profecturum minus, qvam in Hebraica profecerim; in qva poſſum nondum qvidem cum laude, ſed citra culpam epiſtolam dictare. Vide qvid poſſit impetus animi. Vide, qvid labor & diligentia, etiam ubi ſint vires infirmiuſculæ. Animarunt autem me, atqve adeo agentem alia vi compulerunt ad Arabum literas Chaldæorumqve perdiſcendas libri qvidam utriusqve lingua, qvi profecto non temere aut fortuito, ſed dei conſilio & meis ſtudiis bene faventis numinis, ad meas manus pervenerunt. Audi inſcriptiones, vadimonium deſeres. Chaldaici hi libri ſunt: ſi libri ſunt, & non theſauri. Patris Ezre Zoroaſtris & Melchiar Magorum oracula: in qvibus & illa qvoqve, qvæ apud Græcos mendoſa & mutila circumferuntur, leguntur integra & abſoluta. Tum eſt in illa Chaldæorum ſapientum brevis qvidem & ſalebroſa, ſed plena myſteriis interpretatio. Eſt itidem & libellus de dogmatis Chaldaica Theologia, cum Perſarum, Græcorum & Chaldæorum in illa divina & locupletiſſima enarratione. Vide Marſili, qvæ inſperata mihi bona irrepſerunt in ſinum.* Hæc Picus: cujus gloriatio de inventis Zoroaſtris Chaldaicis oraculis valde ſuſpecta mihi eſt; qvanqvam non ignorem Ficinum teſtari, oracula illa à Pico commentariis illuſtrata fuiſſe, eosqve libros commentarios in obitu Pici inter ſcriptorum ipſius reliqvias à ſe repertos eſſe: ſed ita exaratas, ut vix ab ipſo legi poſſent Pico. Refert hoc Franciſcus Patricius in Diſſertatione de Zoroaſtre, & qvamvis ingenue ibi fateatur, in ſupra citatis epiſtolæ Pici verbis Chaldæos, Magos, Perſas & Zoroaſtrem ſine diſcrimine commiſceri, perperam tamen concludit, Zoroaſtrem Magorum Perſicorum principem natione *Chaldæum* fuiſſe. Sic enim ſcribit: *Sed Magorum Princeps iſte Zoroaſter, Perſane fuerit, an alia è gente, in dubium videtur verti poſſe? Plinius namqve & Laertius Perſam eum faciunt. Plotho & eum ſequti Ficinus, Steuchus & alii recentes authores Chaldæum exiſtimant. Chaldæos autem à Magis, qvorum caput fuit Zoroaſter, Prophyrius tum apud Proclum, tum in vita Pythagoræ diſterminat Joannes vero Picus hos utrosqve confundit, dum ad Ficinum ſcribens, gloriatur ſe Chaldaicos quosdam libros inveniſſe his verbis: Chaldaici hi libri ſunt, &c. In qvibus ſane*

Pici

Pici verbis commiſcentur ſine diſcrimine Chaldæi, Magi, Perſæ & Zoroaſter. Sed Chaldæum eum fuiſſe ut credam, multis adducor argumentis, cùm qvod Chaldæorum linguâ ejus oracula hæc ſcripta fuerint, ut hic Picus teſtatur, tum qvod Chaldaica etiam fuerit interpretatio. Tum qvoqve qvoniam Proclus & Pſellus Chaldaica ea appellant, præterea & hanc ipſam oraculorum horum Theologiam, Chaldaicam & Aſſyriam Theologiam vocant. Hæc Patricius: cujus aſſertioni de Zoroaſtris Magorum Perſicorum Principis patria longe præfero auctoritatem Plinii, Laertii, Clementis Alexandrini, Prophyrii, Suidæ & aliorum complurium probatiſſimorum Scriptorum veterum, qvi Zoroaſtrem Magiæ Perſicæ fundatorem, non *Chaldæum*, ſed vel *Perſam* tantum, vel *Perſomedum*, qvaſi ex Perſide ſimul & Media oriundum, vel tanqvam apud Perſas ſimul & Medos florentem, nuncupant. Qvam arcta enim conjunctio inter duos hoſce populos olim fuerit, tum ex (1) diviſione primæ Monarchiæ, qvæ poſt Sardanapali interitum contingit, tum ex hiſtoria nativitatis (2) Cyri, tum ex Prophetiæ Danielis cap. 5. verſ. 28. cap. 6. verſ. 8. 12. & 15, & cap. 8. verſ. 20, ubi ſemper מדי ופרס h. e. Μῆδοι καὶ Πέρσαι conjunctim recenſentur. Ut igitur unanimi tot illuſtrium ſcriptorum conſenſu nixus, perſuaſiſſimum habeo, *Zoroaſtrem* illum, unde Perſarum Magi originem ducunt, *Perſam* vel *Perſomedum* fuiſſe, ſic non minus conſtanter aſſero, vel ex lingva *Chaldaica*, qvâ Oracula, qvæ Zoroaſtri vulgo attribuuntur, initio conſcripta fuiſſe Picus teſtatur, ſatis ſuperqve apparere, qvod ea ad illum Magiæ Perſicæ Principem, de qvo hic agitur, minime pertineant. Cæterum miſere ſe torqvet Franciſcus Patricius, ut nos doceat, qvis Oracula, Zoroaſtri vulgo attributa, ſi ſecundum Pici traditionem *Chaldaice* principio ſcripta ſunt, græce, ut nunc leguntur, verterit. Et primum qvidem hujus translationis auctorem is cenſet *Beroſum*, probatione hujus opinionis deſumpta ex Flavii Joſephi libro primo contra Apionem, ubi de Beroſo hæc leguntur: *μάρτυς δὲ τούτων Βηρωσός, ἀνὴρ χαλδαῖος μὲν τὸ γένος, γνώριμος δὲ τοῖς περὶ παιδείαν ἀναστρεφομένοις, ἐπειδὴ περί τε ἀστρονομίας καὶ περὶ τῶν χαλδαίοις φιλοσοφουμένων αὐτὸς εἰς τοὺς ἕλληνας ἐξήνεγκε τὰς συγγραφάς.* Cujus loci poſtrema verba viris doctis pro ænigmate nunc in medium relinqvo, meam de genuino eorum ſenſu dicturus ſententiam, ſi qvando in vaſtiſſimi hujus operis continuatione ad Seculi ante Æ. C. tertii poſteriorem partem dimidiam, qva Beroſus floruit, pervenero. Audiamus interim Patricium, qvi ea ſic vertit: *Teſtis horum eſt Beroſus, vir Chaldæus genere, notus iis, qvi in diſciplinis verſati ſunt: qvandoqvidem ipſe ſcripta Chaldæorum de Aſtronomia & Philoſophia in Græcos extulit.* At Rufinus antiqvus interpres & Sigiſmundus Gelenius hæc eadem ita reddunt: *Teſtis autem horum eſt Beroſus, vir genere qvidem Chaldæus, notus autem eis, qvi doctrina eruditioniqve congaudent: qvoniam de aſtronomiâ & de Chaldæorum philoſophia ipſe Græcas conſcriptiones edidit.* Secundum Oraculorum Chaldaicorum interpretem Græcum ſtatuit Patricius *Ariſtotelem*, qvoniam is, teſte (3) Laertio, peculiarem edidit librum, cui Μαγικὸς ſive *de Magis* inſcriptio. Ariſtoteli ſubjungit Patricius *Eudoxum Cnidium*, *Hermodorum Platonicum & Xanthum Lydum*, qvaſi & his aliqva pars interpretationis græcæ Chaldaicorum Oraculorum debeatur. Sed neqve de Ariſtotele hoc, neqve de cæteris jam memoratis auctoribus verum eſt; qvippe cum certo conſtet, illos non de *Zoroaſtre* aliqvo *Chaldæo* & *Philoſophis Chaldæorum*, ſed de *Zoroaſtre* (4) *Perſa* ſive *Perſomedo* & *Magis Perſarum* ab ipſo oriundis ſcripſiſſe. Ultimus eorum, qvibus Franciſcus Patricius græcam Oraculorum Chaldaicorum translationem attribuit, eſt *Philoſophus Julianus Chaldæus junior*, cognomine θεουργός, Juliani Chaldæi ſenioris filius, qvi ſeculi poſt Æ. C. ſecundi poſteriore parte dimidia ſub Imp. M. Aurelio Antonino Philoſopho floruit. Qvam aſſertionem is tuetur auctoritate Suidæ, ſed ita ut vim faciat ipſius verbis, ac γράφειν, qvod eſt *ſcribere*, nimia licentia perperam interpretetur μεταφράζειν, qvod eſt *vertere*, & *in alienam lingvam transferre*. Ipſa Suidæ

verba

(1) *Vide tabulam ſucceſſionum Regum primæ Monarchiæ, quæ extat ſupra c. 4. pag. 25.*

(2) *Vid. ſupra pag. 71. in fin.*

(1) *Teſtimonium Laertii, cujus hic mentio fit, vid. ſupra p. 76. 77.*

(4) *Vid. Plin. Hiſt. natur. l. 30. c. 1. Laert. in proœm. & Voſſ. de Hiſt. Græcis.*

verba ſecundum editionem Æmilii Porti hæc ſunt: Ἰουλιανὸς ὁ τοῦ Ἰουλιανοῦ Χαλδαίου, φιλοσόφου, υἱός, γεγονὼς ἐπὶ Μάρκου Ἀντωνίνου τοῦ βασιλέως. ἔγραψε καὶ αὐτὸς (1) θεουργικά, τελεστικά, λόγια δι' ἐπῶν. καὶ ἄλλα ὅσα τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης κρύφια τυγχάνουσι. h. e. *Julianus, Juliani Chaldæi, Philoſophi, filius, qvi ſub Marco Antonino Imperatore floruit. Scripſit & ipſe Theurgica, Initiatoria, Oracula carminibus, & alia, qvæcunqve ſunt hujus ſcientiæ arcana.* Qvem Svidæ locum poſteaqvam citavit Patricius, hæc ſubjicit: *In his verbis nominatim ſunt Logia ab eo carminibus græce ſcripta, ſeu potius è Chaldæo converſa.* Sic Franciſcus Patricius. Ego vero in ea ſententia ſum, verbum γράφειν apud Svidam ſimpliciter accipiendum eſſe pro *conſcribere* ſive *componere*, nec tranſtuliſſe Julianum Λόγια illa δι' ἐπῶν, qvorum apud Svidam mentio fit, ſed ipſum proprio marte ea finxiſſe, literisqve mandaſſe; & qvidem *Græce*: qvamvis *Chaldaica* deinceps cæperint appellari, non qvidem qvod *Chaldaicè* inino conſcripta & ex Chaldaica lingva in Græcam tranſlata fuerint, verum qvia *Julianus* eorum auctor natione fuit *Chaldæus*, qvem tamen non magis abſurdum eſt græce ſcripſiſſe, qvam *Beroſum*, qvi loco Flavii Joſephi paulo ante citato æqve ac Julianus ἀνὴρ Χαλδαῖος nuncupatur. Philoſophum igitur *Julianum Chaldæum juniorem* cognomine *Theurgum*, non autem Zoroaſtrem Perſam ſive Perſomedum, verum ſtatuo auctorem Oraculorum illorum Magicorum, de qvibus hic agitur, & qvorum fragmenta græca in ſcriptis Philoſophorum Pythagoricorum & Platonicorum juniorum, qvi poſt nativitatem Chriſti vixerunt, paſſim citantur. Ad qvod ſtatuendum impellunt me præter clariſſimum Svidæ teſtimonium hæc qvatuor: I. *Stylus*, qvi non Perſidem aut Chaldæam, ſed Pythagoræ & Platonis ſcholam redolet: II. *Ratio philoſophandi*, qvæ partim Pythagorica, partim Platonica, partim Chriſtiana eſt: III. *Genius ſeculi Juliani Chaldæi*; qvippe qvod ferax fuit ſcriptorum ſuppoſititiorum, qvæ ſub ſplendidis veterum auctorum nominibus partim à ſemiethnicis & ſemichriſtianis philoſophis, partim à Chriſtianis hæreticis, partim & ſtudio convertendorum gentilium & confirmandæ veritatis religionis Chriſtianæ ab ipſis Chriſtianis orthodoxis conficta ſunt: IV. *Ætas & conditio auctorum*, qvi Oracula illa Chaldaica vel citarunt obiter, vel ex profeſſo juſtis commentariis illuſtrarunt. Nam hi omnes Juliano Chaldæo juniores ſunt, & ex parte qvidem Pythagoricæ, potiſſimum autem Platonicæ Philoſophiæ operam dederunt. Nempe *Plotinus*, qvi ſub Gallieno potiſſimum floruit: *Porphyrius*, qvi ſub Aureliano & deinceps usqve ad Imperium Diocletiani claruit: *Jamblichus* Porphyrii diſcipulus, qvi ſub Conſtantino Magno ejusqve liberis & Juliano Apoſtata viguit: *Syneſius*, qvi anno Æ. C. 410. à Theophilo Patriarcha Alexandrino ex Philoſopho Epiſcopus Ptolemaidis creatus eſt: *Syrianus* Alexandrinus, qvi vixit circa annum Æ. C. 470. *Olympiodorus*, qvi Syriano fuit σύγχρονος: *Proclus* Diadochus, diſcipulus Syriani & Olympiodori, qvi floruit circa annum Æ. C. 500. *Hermias*, Syriani diſcipulus & Procli condiſcipulus: *Damaſcius* & *Simplicius*, qvi claruerunt ſub Imp. Juſtiniano: *Michael Pſellus*, qvi floruit circa annum Æ. C. 1060. & deinceps: *Nicephorus Gregoras*, qvi in Syneſii librum περὶ ἐνυπνίων ſive de Inſomniis commentarium ſcripſit; ut & Hiſtoriæ Byzantinæ libros undecim usqve ad ætatem ſuam ſeu obitum Andronici Palæologi junioris, qvi in an. Æ. C. 1341. incidit: *Georgius Gemiſtus Pletho*, qvi vixit ſeculo poſt Æ. C. decimo qvinto, qvo Conſtantinopolis à Turcis expugnata eſt: *Marſilius* deniqve *Ficinus*, qvi natus eſt an. Æ. C. 1433. obiit autem anno 1499. Subjungam hic ipſas Chaldaicorum Oraculorum reliqvias ex jam memoratorum Pythagoricorum & Platonicorum Philoſophorum ſcriptis collectas, ut illæ primum qvidem à *Lodoico Tiletano* Pariſiis an. 1538. in 4to, ſecundum à *Franciſco Patricio* Ferrariæ an. 1591. in folio, tertium Hamburgi ex *Bibliotheca Ranzoviana* an. 1593. in 4to, & qvartum à *Joanne Opſopœo* Pariſiis an. 1599. in 8vo editæ ſunt. De duabus prioribus editionibus Franciſcus Patricius in

(1) *Legendum hic cenſeo absqve diſtinctione* θεουργικὰ καὶ τελεστικὰ λόγια δι' ἐπῶν, & *vertendum eſſe* ſacra ad initiandum cultui divino metrice compoſita Oracula.

(1) *Immo ſexageſimo tertio.*

Diſſertatione de Zoroaſtre ſic præſatur: *Ex ſcriptis & Theſauri periere omnia; & ex tanto naufragio vix ſuperfuerunt ſexaginta tantum oracula vere divina, quæ* (1) *quinquageſimo abhinc anno Pariſiis à Lodoico Tiletano fuere græce impreſſa ſub titulo:* Μαγικὰ λόγια τῶν ἀπὸ τοῦ Ζωροάστρου μάγων. h. e. *Magica oracula eorum, qui à Zoroaſtre ſunt, Magorum, cum Græcis commentariis: quæ reperi poſtea eſſe Plethonis Gemiſti. Quem quidem pauxillum numerū auximus nos non pœnitenda additione usq; ad CCCXXIV. magno labore à nobis conquiſita in Platonicorum Philoſophorum, quæ ſuperfuerunt, ſcriptis, Procli, Hermiæ, Simplicii Damaſcii, Syneſii, Olympiodori, Nicephori Gregoræ Syneſii commentatoris, & nonnihil etiam in Arnobio reperimus, cum eorum ſingulorum aliquibus expoſitionibus & argumentis Chaldaicæ Philoſophiæ. Quæ omnia in unum collecta & in ordines quosdam diſtributa, quæ ſparſa invenimus, ad communem philoſophiæ ſincerioris ſtudioſorum, & latina fecimus, & in publicum libentes damus.* Hæc Franciſcus Patricius de comparatione antiquæ editionis Tiletani cum auctiori à ſe publicata editione: quo etiam pertinent, quæ in fine ejusdem diſſertationis de diviſione horum Oraculorum in undecim claſſes ſive capita his verbis ab ipſo traduntur: *Logia hæc nos ſparſa huc illuc, per Platonicorum libros collegimus, ex Procli Theologia, Commentariis in Parmenidem, Timeum, Rempublicam, Cratylum: ex Hermia in Phædrum. Ex Olympiodoro in Philebum & in Phædonem: ex Syneſio: ex Simplicio in quartum Phyſicorum: ex ipſo denique Damaſcio & Nicephoro Gregora: Sed ea in claſſes quasdam, intelligentiæ clarioris gratia, redegimus; nempe XI. ſingulis tamen primam nominis authoris literam præfiximus, ut cognoſcatur, unde ea ſumpſerimus.* Hucusque Patricius. Sequuntur nunc ipſa Oraculorum jam memoratorum ἀποσπασμάτια.

SACRORUM ORACULORUM
JULIANI CHALDÆI JUNIORIS COGNOMINE THEURGI,
QUÆ HACTENUS ZOROASTRI PERPERAM ATTRIBUTA FUERUNT,
RELIQUIÆ:

Secundum Lodoici Tiletani & Joannis Opſopœi editiones ex manuſcriptis Codicibus Bibliothecæ Regiæ Pariſienſis & Sanctandreano.

ΜΑΓΙΚΑ ΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ ΜΑΓΩΝ.

Δίζεο σὺ ψυχῆς ὀχετὸν, ὅθεν, ἢ τίνι τάξει,
Σώματι θητεύσας, ἐπὶ τάξιν ἀφ' ἧς ἐῤῥύης,
Αὖθις ἀναστήσῃς, ἱερῷ λόγῳ ἔργον ἑνώσας.
Μὴ ᾽ κατωνεύσῃς· κρημνὸς κατὰ γῆς ὑπόκειται,
Ἑπταπόρου σύρων κατὰ βαθμίδος. ἣν ὑπὸ, (δεινῆς
Ἀνάγκης θρόνος ἐστί.
Σὸν γὰρ ἀγγεῖον θῆρες χθονὸς οἰκήσουσιν.
Μὴ σύ γ' αὔξανε τὴν εἱμαρμένην.
Οὐ γὰρ ἀπὸ πατρικῆς ἀρχῆς ἀτελές τι τροχάζει.
Ἀλλ' οὐκ εἰσδέχεται κείνης τὸ θέλημα πατρικὸς νοῦς,
Μέχρις ἂν ἐξέλθῃ λήθης, καὶ ῥῆμα λαλήσῃ
Μνήμην ἐνθεμένη πατρικοῦ συνθήματος ἁγνοῦ.
Χρή σε σπεύδειν πρὸς τὸ φάος, καὶ πρὸς πατρὸς αὐγάς.
Ἔνθεν ἐπέμφθη σοι ψυχὴ πολὺν ἑσσαμένη νοῦν.

MAGORUM, QVI A ZOROASTRE PRODIERE, ORACULA.

Exquire animæ viam, unde aut qua ratione, ubi corpori inſervieris, eandem rurſus in locum à quo fluxiſti extolles, ſacro ſermoni opus adjungens.
Neque deorſum vergas: præcipitium interra ſubjacet, trahens ee de limino habente ſeptem meatus, ſubter quod horrendi fati ſedes eſt.
Tuum enim vas beſtiæ terræ incolent.
Tu porro noli fato dare incrementum: neq; enim à præfectura ſummi Dei imperfectum quid procedit.
At vero animus paternus voluntatem illius animæ *non admittit, donec exierit ab oblivione & verbum dixerit, memoria tenens ſanctum paternum ſymbolum.*
Properandum tibi eſt ad lumen & ſplendorem patris, unde miſſa eſt anima, multam complexa mentem.

Αὐ-

Αὐτοὺς χθὼν κατοδύρεται ἐς τέκνα μέχρις.	*Ipſos terra deflet uſque ad filios.*
Ψυχῆς ἐξωστῆρες ἀνάπνοοι εὔλυτοί εἰσιν.	*Expulſores animæ, reſpirare facientes, ſunt ſalubiles.*
Λαιῆς ἐν λαγόσιν κοίτης, ἀρετῆς πέλε πηγή, Ἔνδον ὅλη μίμνουσα, τὸ παρθένον οὐ προϊεῖσα.	*Siniſtris in ilibus cubilis, vis virtutis intus eſt, intus tota manens, virginitatem non projiciens.*
Ψυχὴ ἡ μερόπων θεὸν ἄγξει πως ἐς ἑαυτήν, Οὐδὲν θνητὸν ἔχουσα, ὅλη θεόθεν μεμέθυσται· Ἁρμονίαν αὐχεῖ γὰρ, ὑφ᾽ ᾗ πέλε σῶμα βρότειον.	*Anima hominum Deum vehementer ad ſeipſam conjunget, nihil mortale habens, tota divinitus inebriata eſt: harmoniam enim jactat, in qua eſt humanum corpus.*
Ὅτι ψυχὴ πῦρ δυνάμει πατρὸς οὖσα φαεινόν, Ἀθάνατός τε μένει, καὶ ζωῆς δεσπότις ἐστί, Καὶ ἴσχει κόσμου πολλὰ πληρώματα κόλπων. Ζήτησον παράδεισον.	*Quoniam anima ignis eſt lucidus poteſtate Patris, manet immortalis, & vitæ eſt domina: & quoniam habet multas conſummationes ſinuum mundi, quærito paradiſum.*
Μὴ πνεῦμα μολύνῃς, μηδὲ βαθύνῃς τὸ ἐπίπεδον.	*Ne ſpiritum conſparces, neve illum planum & æquabilem in profundum deprimas.*
Ἔστι καὶ εἰδώλῳ μερὶς εἰς τόπον ἀμφιφάοντα.	*Eſt & ſimulacro animæ pars in loco undique fulgenti & perſpicuo.*
Μηδὲ τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον κρημνῷ καταλείψῃς.	*Neque materiæ craſſamentum in præcipitio deſeras.*
Μὴ ἐξάξῃς, ἵνα μὴ ἐξιοῦσα ἔχῃ τι,	*Ne educas animam, ne exiens è* corpore *habeat aliquid* periculi.
Ἐκτείνας πύρινον νοῦν Ἔργον ἐπ᾽ εὐσεβίης, ῥευστὸν καὶ σῶμα σαώσεις.	*Si extenderis igneam mentem ad opus cultus divini, fluxum etiam corpus tueberis.*
Ἐκ δ᾽ ἄρα κόλπων γαίης θρώσκουσ᾽ οὔποτ᾽ ἀληθὲς Σῆμα βροτῷ ἀνδρὶ χθόνιοι κύνες δεικνύντες.	*Certe ex ſinibus terræ prodeunt canes terreſtres, nunquam demonſtrantes verum ſignum homini mortali.*
Ἡ φύσις πείθει εἶναι τοὺς δαίμονας ἁγνούς, Καὶ τὰ κακῆς ὕλης βλαστήματα χρηστὰ καὶ ἐσθλά.	*Naturalis ratio ſuadet eſſe dæmonas ſanctos, etiam malæ materiæ germina frugi ac bona.*
Αἱ ποιναὶ μερόπων ἄγχτειραι.	*Ultrices furiæ homines conſtringunt.*
Ἡγείσθω ψυχῆς βάθος ἄμβροτον· ὄμματα δ᾽ ἄρδην Πάντ᾽ ἐκπέτασον ἄνω.	*Animæ profunditas immortalis imperet: oculos vero prorſus totos expande ſurſum verſus.*
Ὦ τολμηροτάτης φύσεως ἄνθρωπε τέχνασμα.	*O homo machinamentum naturæ confidentiſſimæ.*
Πολλάκις ἢν λέξῃς μοι, ἀθρήσεις πάντη λεκτόν· Οὔτε γὰρ οὐράνιος κυρτὸς τότε φαίνεται ὄγκος· Ἀστέρες οὐ λάμπουσι, τὸ μήνης φῶς κεκάλυπται, Χθὼν οὐχ ἕστηκε, βλέπεται δὲ τὰ πάντα κεραυνοί.	*Si ſæpius mihi locutus fueris, prorſus videbis memorabilem, neque enim cæleſtis, curvaque & devexa apparet tunc tibi moles, ſtellæ non ſplendent, lunæ lumen tectum eſt, terra non ſtat, videntur vero omnia eſſe fulmina.*
Μὴ φύσεως καλέσῃς αὐτοπτὸν ἄγαλμα.	*Ne vocaveris imaginem naturæ ipſius DEI per ſe conſpicuam.*
Πάντοθεν ἀπλάστῳ ψυχῇ, πυρὸς ἡνία τεῖνον.	*Undique ſimplici animo tende habenas ignis.*
Ἡνίκα μὲν βλέψῃς μορφῆς ἄτερ εὐίερον πῦρ Λαμπόμενον σκιρτηδὸν ὅλου κατὰ βένθεα κόσμου, Κλῦθι πυρὸς τὴν φωνήν.	*Cum videris abſq; forma ſacrum ignem micantem ſaltando per profunda totius mundi, audi ignis ſonitum.*
Σύμβολα πατρικὸς νόος ἐνέσπειρε ταῖς ψυχαῖς.	*Mens ipſius Dei indidit animis hominum ſigna paterna.*
Μάνθανε τὸ νοητὸν ἐπεὶ νόου ἔξω ὑπάρχει.	*Percipe id quod poteſt intellectu percipi: nam eſt extra mentem.*
Ἔστι δή τι νοητόν, ὃ χρή σε νοεῖν νόου ἄνθει.	*Eſt ſane quiddam intelligentia perceptibile, quod oportet te intelligere flore mentis.*

Εἰσὶν

Εἰσὶν πάντα πυρὸς ἑνὸς ἐκγεγαῶτα·	*Omnia ſunt producta ex uno igne: qvippe cum omnia Pater perfecerit, & menti tradiderit ſecundæ, qvam primam vocant nationes hominum.*
Πάντα γὰρ ἐξετέλεσσε πατὴρ, καὶ νῷ παρέδωκε Δευτέρῳ, ὃν πρῶτον κληΐζεται ἔθνεα ἀνδρῶν.	
Νοούμεναι ἴυγγες πατρόθεν νοέουσι καὶ αὐταί, Βουλαῖς ἀφθέγκτοισι κινούμεναι ὥς τε νοῆσαι.	*Species qvæ mente percipiuntur paterna, mente percepta & ipſæ intelligunt, conſiliis tacitis motæ ut intelligant.*
Ὦ πῶς κόσμος ἔχει νοεροὺς ἀνοχῆας ἀκαμπεῖς.	*O qvomodo mundus hic habet rectores vi intelligendi præditos, qvi non flectuntur.*
Ἑαυτὸν ὁ πατὴρ ἥρπασεν· Οὐδ' ἐν ἑῇ δυνάμει νοερᾷ κλείσας ἴδιον πῦρ,	*Seipſum ſummus parens DEus à reliquis omnibus ſubduxit: neqve in ſua potentia intellectili ignem ſuum incluſit.*
Πατὴρ οὐ φόβον ἐνθρώσκει, πειθὼ δ' ἐπιχεύει.	*Pater non metum immittit, ſed obſeqvium infundit.*

ALIA EORUNDEM ORACULORUM TRANSLATIO AUCTORE JACOBO MARTHANO PICTAVIENSI.

Perqvire animæ ductum, unde, qvove ordine,
Navata corpori opera, ad ordinem unde manaſti,
Rurſus erigaris, opere verbis ſacroſanctis adjuncto.
Ne deorſum nuas, præcipitium in terra ſubſternitur,
E loso trahens ſeptem meatibus prædito, infra qvem gravis
Neceſſitatis ſolium eſt.
Tuum vas feræ terræ habitabunt.
Ne fatum auxeris;
Neqve enim à paterno principio imperfectum qvicqvam verſatur.
At vero non admittit ejus vota mens paterna,
Qvoad dum exierit oblivionem, atqve verbum prompſerit,
Memoria inſigens ſacram patris teſſeram.
Adſpirandum tibi properandumqve eſt ad lumen & patris ſplendores,
Unde immiſſa tibi eſt anima, plurima mente circumſepta,
Hos autem terra deplorat ad usq; poſteros,
Expulſores animæ, ac per qvos reſpirare ſit integrum, ſolutu ſunt faciles.
Lævo in latere cubilis, virtutis fons,
Intus totus manet, virginitatem minime projiciens.
Anima hominum, Deum qvadamtenus in ſeſe cogit,
Mortale nihil complexa: tota divinitus inebriata eſt.
In harmonia gloriatur, ſub qva corpus vitale ſit.
Qvoniam anima, cum ſit ignis patris lucidus,
Et immortalis permanet, & eſt vitæ domina.
Eadem mundanorum qvoqve ſinuum multos numeros poſſidet,
Qvare Paradiſon:
Ne ſpurces ſpiritum, renive planam adaugeas.
Eſt & idolo locus in regione ſplendida.
Sed nec materiale corpus præcipitio deſeres,
Ne exegeris, uti neqvid, cum exierit, incommodi perpetiatur.
Si mentem ignitam erexeris, fluxum alioqui corpus ſervabis,
E ſinibus terræ proſiliunt, minus verum
Signum oſtentantes mortali homini, canes.
Natura ſuaſerit dæmonas eſſe integros,
Ac vitioſæ adeo materiæ germina frugi atqve proba.
Pœnæ mortalium vinctrices,
Primas in te vendicet, immortalis animæ altitudo: oculosqve pariter
Omneis ſurſum verſum eriga

Ona-

O naturæ homo præſidentis artificium.
Quod ſi mihi ſæpiuſcule dixeris, omnino dictum cernes.
Nam neque cœleſtis eademque curvæ moles viſitur.
Stellæ nusquam collucent: lunæ lumen conditum eſt:
Terra non extitit:
Ne naturæ imaginem nuncupaveris, exemplar viſile.
Undiquaque neſciæ doli animæ habenis ignis extentis
Cum ſpectaris citra formem ullam ſacroſanctum ignem
Lucentem, hucque & illuc ſubſilientem ad univerſi orbis altitudinem;
Audi ignis vocem.
Symbola mens paterna animabus inſevit.
Cetero ſcito intelligibile extra mentem eſſe.
Eſt intelligibile quod oporteat mentis flore perceptum.
Omnia ab uno igne profecta ſunt:
Quippe cum omnia pater abſolverit, mentique tradiderit
Secundæ, quam Primam appellitant nationes hominum.
Quæ à patre mentes concipiuntur, eædem & ipſæ concipiunt,
Conſiliis mutis illicientes ad concipiendum.
Rectores intellectuales ſimul & inflexiles mundus obtinet.
Ipſum ſeſe pater rapuit,
Ac ne in mente quidem intelligentia compotem, quæ ipſum inſequatur, ignem ſuum incluſit.
Pater non metum, ſed ſuaſionem admovet.

SACRORUM ORACULORUM JULIANI CHALDÆI JUNIORIS COGNOMINE THEURGI, QUÆ HACTENUS ZOROASTRI PERPERAM ATTRIBUTA FUERUNT,

RELIQUIÆ,

à Franciſco Patricio ex ſcriptis Platonicorum Philoſophorum collectæ & in undecim claſſes ſive capita digeſtæ:
ſecundum editionem Ferrarienſem an. 1591. in folio.

	ΤΑ ΤΟΥ ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ ΛΟΓΙΑ. ΜΟΝΑΣ, ΔΥΑΣ, ΚΑΙ ΤΡΙΑΣ.	ZOROASTRI ORACULA. MONAS, DUAS, ET TRIAS.	
Ψελ.	Ὅπου πατρικὴ μονάς ἐστί.	*Ubi paterna monas eſt.*	
Δαμ.	Τανάη ἐστὶ μονάς, ἣ δύο γεννᾷ.	*Ampliatæ eſt Monas, quæ duo generat.*	Pſel.
Προ Δα.	Δυὰς γὰρ παρὰ τῷδε κάθηται, καὶ νοεραῖς ἀστράπτει τομαῖς.	*Duitas enim apud hunc ſedet, & intellectualibus fulget ſectionibus.*	Dam. Pro Da.
	Καὶ τὸ κυβερνᾶν τὰ πάντα, καὶ τάττειν ἕκαστον οὐ ταχθέν.	*Et gubernare cuncta, & ordinare, quodcumque non ordinatum.*	
Δαμ.	Παντὶ γὰρ ἐν κόσμῳ λάμπει τριάς, ἧς μονὰς ἄρχει.	*Toto enim in mundo lucet Trias, cujus Monas eſt princeps.*	Dam.
	Ἀρχὴ πάσης τμήσεως ἥ γε ἡ τάξις.	*Principium omnis ſectionis, hic eſt ordo.*	
Προκ.	Εἰς τρία γὰρ νοῦς εἶπε πατρὸς τέμνεσθαι ἅπαντα.	*In tria namque Mens dixit Patris ſecari omnia.*	Proc.
	Οὗ τὸ θέλειν κατένευσε, καὶ ἤδη πάντα ἐτέτμητο.	*Cujus voluntas annuit, & jam omnia ſecta fuere.*	
	Εἰς τρία γὰρ εἶπε νοῦς πατρὸς ἀϊδίου.	*In tria namque dixit Mens patris æterni.*	
	Νῷ πάντα κυβερνῶν.	*Mente omnia gubernans.*	
Δαμ.	Καὶ ἐφάνησαν ἐν αὐτῇ ἥ τ' ἀρετὴ, καὶ ἡ σοφία.	*Et apparuerunt in ipſa, Virtus & Sapientia.*	Dam.
	Καὶ ἡ πολύφρων ἀτρέκεια.	*Et multiſcia Veritas.*	
	Τῇ τῶν γὰρ ῥεῖ τριάδος δέμας πρὸ τῆς οὐσίης,	*Hinc, fluit Triadis vultus ante eſſentiam.*	
	Οὐ πρώτης, ἀλλ' ἧτο μετρεῖται.	*Non primam, ſed eam, quæ menſuratur,*	
	Ἀρχαῖς γὰρ τρισὶ ταῖσδε λάβοις δουλεύειν ἅπαντα.	*Principiis tribus hiſce capias ſervire cuncta.*	

(1) (2) *Hæc duo Logia à Patricio in latina interpretatione omiſſa ſunt.*

(1) Ἱερὸς πρῶτος δρόμος· ἐν δ' ἄρα μέσῳ.
(2) Ἠέριος τρίτος ἄλλος, ὃς ἐν πυρὶ τὴν χθόνα θάλπει.
Καὶ πηγὴ πηγῶν, καὶ πηγῶν ἁπασῶν.
Μήτρα, συνέχουσα τὰ πάντα. (ὕλης.
Προκ. Ἔνθεν ἄρδην θρώσκει γένεσις πολυποικίλου
Ἔνθεν συρόμενος πρηστὴρ ἀμυδροῦ πυρὸς ἄνθος,
Κόσμων ἐνθρώσκων κοιλώμασι. Πάντα γὰρ ἔνθεν.
Ἄρχεται εἰς τὸ κάτω τείνειν ἀκτῖνας ἀγητάς.

Et fons fontium, & fontium cunctorum.
Matrix continens cuncta.
Inde affatim exilit generatio multivaria materiæ. Proc.
Inde tractus præſtet exilis ignis flos.
Mundorum indens cavitatibus. Omnia namq; inde.
Incipit deorſum tendere radios admirandos.

ΠΑΤΗΡ ΚΑΙ ΝΟΥΣ.

Ψελ. Ἑαυτὸν ὁ πατὴρ ἥρπασεν, οὐδ' ἐν ἑῇ
Δυνάμει νοερᾷ κλείσας ἴδιον πῦρ.
Ψελ. Οὐ γὰρ ἀπὸ πατρικῆς ἀρχῆς ἀτελές τι τροχάζει.
Πάντα γὰρ ἐξετέλεσε πατὴρ.
Καὶ νῷ παρέδωκε δευτέρῳ.
Ὃν πρῶτον κλήζεται πᾶν γένος ἀνδρῶν.
Προκ. Πατρογενὲς φάος. πολὺ γὰρ μόνος.
Ἐκ πατρὸς ἀλκῆς δρεψάμενος νόου ἄνθος.
Ἔργα νοήσας γὰρ πατρικὸς νόος αὐτογένεθλος.
Πᾶσιν ἐνέσπειρε δεσμὸν πυριβριθῆ ἔρωτος.
Ὄφρα τὰ πάντα μένῃ χρόνον εἰς ἀπέραντον ἐρῶντα.
Μήτε πᾶσι τὰ πατρὸς νοερῶς ὑφασμένα φέγγῃ·
Ὡς ἐν ἔρωτι μένῃ κόσμου στοιχεῖα μένοντα.
Ἔχει τὸ νοεῖν, πατρικὸν νοῦν ἐνδιδόναι,
Πάσαις πηγαῖς τε, καὶ ἀρχαῖς.
Ἐστι γὰρ πέρας τοῦ πατρικοῦ βυθοῦ, καὶ πηγὴ τῶν νοερῶν.
Μὴ γὰρ προῆλθεν, ἀλλ' ἔμμενεν ἐν τῷ πατρικῷ βυθῷ.
Καὶ ἐν τῷ ἀδύτῳ κατὰ τὴν θεοθρέμμονα σιγήν.
Οὐ γὰρ εἰς ὕλην πῦρ, ἐπέκεινα τὸ πρῶτον.
Τὴν δύναμιν κατακλείει ἔργοις, ἀλλὰ νόῳ.
Σύμβολα γὰρ πατρικὸς νόος ἔσπειρε κατὰ κόσμον.
Ὃς τὰ νοητὰ νοεῖ, καὶ ἄφρασα καλλύνεται.
Δαμ. Ὁ λοφυὴς μερισμὸς, καὶ ἀμέριστος.
Νῷ μὲν κατέχει τὰ νοητὰ, αἴσθησιν δ' ἐπάγει κόσμοις.
Νῷ μὲν κατέχει τὰ νοητὰ, ψυχὴν δ' ἐπάγει κόσμοις.

PATER, ET MENS.

Seipſum rapuit pater, neque ſua. Pſel.
Potentia mentali claudens proprium ignem.
Nonenim à paterno principio imperfectum quid rotatur. Pſel.
Cuncta namque perfecit pater.
Et menti tradidit ſecunda.
Quam primam vocat omne genus hominum.
Patrogenia lux, multum namque ſola. Proc.
E patris robore decerpens mentis florem.
Opera enim intelligens paterna mens è ſe genita. (amoris.
Cunctis inſeminavit vinculum igni gravis
Quo omnia maneant, tempus in interminatum amantia.
Neque omnibus, quæ patri mentaliter contexta, monſtret.
Ut in amore maneant, mundi elementa manentia.
Habet ipſa intelligentia paternam mentem indere.
Omnibus fontibus, & principatibus.
Eſt etenim finis paterni profundi, & fons mentalium.
Neque progreſſus eſt, ſed manſit in paterno profundo.
Et in adyto, per deonutriens ſilentium.
Non enim in materiam ignis trans, primus.
Suam potentiam claudit operibus, ſed menti.
Symbola enim paterna mens ſeminavit per mundum.
Quæ intelligibilia intelligit, & ineffabilia exornat.
Tota partitio, & impartibilis. Dam.
Mente quidem continet intelligibilia, ſenſum vero inducit mundis.
Mente quidem continet intelligibilia, animam vero inducit mundis.

ΝΟΥΣ, ΝΟΗΤΑ, καὶ νοερά.

Δαμ. Καὶ τοῦ ἑνὸς νοῦ τοῦ νοητοῦ.
Προκ. Οὐ γὰρ ἄνευ νόος ἐστὶ νοητοῦ, οὐ χωρὶς ὑπάρχει.
Τὰ μὲν ἐστὶ νοερὰ καὶ νοητὰ ὅσα νοοῦντα νοεῖται.

MENS, INTELLIGIBILIA, & Mentalia.

Et unius mentis intelligibilis. Dam.
Non enim ſine intelligibili mens eſt, non ſeorſum exiſtit. Proc.
Quædam ſane ſunt mentalia & intelligibilia, quæcunq; dum intelligunt intelliguntur.

Τρο-

Τροφὴ δὲ τῷ νοοῦντι τὸ νοητόν.
Μάνθανε τὸ νοητὸν, ἔπει νόου ἔξω ὑπάρχει.
Καὶ τοῦ νοῦ, ὃς τὸν ἐμπύριον κόσμον ἄγει.
Νου γὰρ νοῦς ἐστὶν, ὁ κόσμου τεχνίτης πυρίου.
Οἱ τὸν ὑπερκόσμιον πατρικὸν βυθὸν ἴστε νοοῦντες.
Ἡ νοητὴ πάσης τμήσεως ἄρχει.
Ἔστι γὰρ τὶ νοητὸν, ὃ χρὴ σὲ νοεῖν νόου ἄνθει.
Δαμ. Ἢν γὰρ ἐπεγκλίνῃς, ὡς ἂν νοῦν κἀκεῖνο νοήσῃς.
Ὥς τὶ νοῶν, οὐ κεῖνον νοήσεις.
Ἐστὶ γὰρ ἀλκῆς ἀμφιφαοῦς δύναμις.
Νοεραῖς στράπτουσα τομαῖσι. Οὐ δὴ χρὴ
Σφοδρότητι νοεῖν τὸ νοητὸν ἐκεῖνο.
Ἀλλὰ νόου ταναοῦ ταναῇ φλογὶ,
Πάντα μετρούσῃ πλὴν τὸ νοητὸν ἐκεῖνο.
Χρεὼ δὴ τοῦτο νοῆσαι. ἢν γὰρ ἐπεγκλίνῃς
Σὸν νοῦν, κἀκεῖνο νοήσεις οὐκ ἀκτενῶς.
Ἀλλ' ἁγνὸν ἐπίστροφον ὄμμα.
Φέροντα σῆς ψυχῆς τεῖναι κενεὸν νόον.
Εἰς τὸ νοητὸν, ὄφρα μάθῃς τὸ νοητὸν,
Ἐπεὶ ἔξω νόου ὑπάρχει.
Τὸν δὲ νοεῖ πᾶς νοῦς θεὸν, οὐ γὰρ ἄνευ
Νόος ἐστὶ νοητοῦ, καὶ τὸ νοητὸν, οὐ νοῦ χωρὶς ὑπάρχει.
Τοῦ δὲ πυρὸς νοεροῦ νοεροῖς πρηστῆρσιν ἅπαντα
Εἴκαθε δουλεύοντα, πατρὸς πειθηνίδι βουλῇ,
Καὶ τὸ νοεῖν, αἰεί τε μένειν, ἀόκνῳ στροφάλιγγι.
Πηγάς τε καὶ ἀρχὰς δινεῖν, αἰεί τε μένειν ἀόκνῳ στροφάλιγγι.
Ἀλλὰ δ' οὔνομα σεμνὸν ἀκοιμήτῳ στροφάλιγγι.
Κόσμοις ἐνθρώσκων κραιπνὴν διὰ πατρὸς ἐνιπήν.
Ὑπὸ δύο νόων ἡ ζωογόνος πηγὴ περιέχεται ψυχῶν.
Καὶ ὁ ποιητὴς, ὃς αὐτουργῶν, τεκτήναται τὸν κόσμον.
Ὃς ἐκ νόου ἔκθορε πρῶτος.
Ἑσσάμενος πυρὶ πῦρ, συνδέσμιον ὄφρα κεράσῃ,
Πηγαίους κρατῆρας ἑοῦ πυρὸς ἄνθος ἐπίσχων.
Νοεραῖς ἀστράπτει τομαῖς, ἔρωτος δ' ἐνέπλησε τὰ πάντα.
Τὰ ἀτύπωτα τυποῦσα.
Σμήνεσιν ἐοικυῖαι φέρονται ῥηγνύμεναι.
Κόσμου περὶ σώμασι.
Ἃ νοῦς λέγει τῷ νοεῖν δή που λέγει.
Ἡ, μὲν γὰρ δύναμις σὺν ἐκείνοις, νους δ' ἀπ' ἐκείνου.

Cibus vero intelligenti eſt intelligibile.
Diſce intelligibile, quandoqvidem extra mentem exiſtit.
Et mentis, quæ empyreum mundum ducit.
Mentis enim mens eſt, quæ mundi eſt artifex ignei.
Qvi ſupermundanum paternum profundum eſtis intelligentes.
Intelligibilis omnis ſectionis princeps eſt.
Eſt enim qvoddam intelligibile, qvod oportet te intelligere mentis flore.
Vel enim inclines ut mentem, & illud intellexeris. Dam.
Ut aliqvid intelligens, non illud intelliges.
Eſt n. roboris circumqvaqve lucidi potentia,
Mentalibus fulgens ſectionibus: non ſane oportet
Vehementia intelligere intelligibile illud:
Sed memis ampla, ampla flamma
Omnia meſiente, præterqvam intelligibile illud.
Opus ergo eſt hoc intelligere, nam ſi inclinaveris. (rum.
Mentem tuam, etiam illud intelliges non pa-
Sed purum converte oculum. (tem.
Ferentem tua animæ, tendere vacuam men-
In intelligibile, ut diſcas intelligibile.
Qvandoqvidem extra mentem exiſtit.
Deum hunc intelligit omnis mens, non n. ſine
Mens eſt intelligibili, & intelligibile
Non ſine meute exiſtit. (Ea
Ignis mentalis, mentalibus preſteribus cun-
Cedunt ſervientia, Patris perſuaſorio conſilio.
Et intelligere, ſemperqve manere impigra vertigine.
Fontes, & principia vertere, ſemperqve manere impigra vertigine.
Sed nomen venerandum inſomni vertigini.
Mundis indeus, terribiles ob patris minas.
Sub duabus mentibus vitigenius fons continetur animarum. (dum
Et factor, qvi per ſe operans fabrefecit mun-
Qvi ex mente exilit primus.
Indutus igni ignem. Vinculorum ut temperet
Fontanos crateras, ſeu ignis florem ſuſtinens.
Mentalibus fulges ſectionibus, amoreqve implevit omnia.
Inſigurata figurans.
Examinibus ſimiles, feruntur perumpentes
Per mundi corpora.
Qvæ Mens dicit, intelligendo ſane dicit.
Potentia qvidem cum illis. Mens vero ab illa.

ITN-

ΙΥΝΓΕΣ. ΙΔΕΑΙ, ΑΡΧΑΙ.

Πολλαὶ μὲν αἵδε ἐπεμβαίνουσι φανεροῖς κόσμοις.
Ἐνθρώσκουσαι. καὶ ἐν αἷς ἀκρότητες εἰσὶ τρεῖς.
Ὑπόκειται αὐταῖς ἀρχικὸς αὐλών.
Ἀρχαὶ, αἳ πατρὸς ἔργα νοήσασαι νοητὰ
Αἰσθητοῖς ἔργοις, καὶ σώμασιν ἀμφεκάλυψεν.
Διαπόρθμιαι ἑστῶτες φάναι τῷ πατρὶ, καὶ τῇ ὕλῃ.
Καὶ τὰ ἐμφανῆ, μιμήματα τῶν ἀφανῶν ἐργαζόμενοι.
Καὶ τ' ἀφανῆ, εἰς τὴν ἐμφανῆ κοσμοποιίαν ἐγγράφοντες.
Νοῦς πατρὸς ἐρροίζησε, νοήσας ἀκμάδι βουλῇ
Παμμόρφους ἰδέας. πηγῆς δ' ἀπὸ μιᾶς ἀποπτᾶσαι
Ἐξέθορον, πατρόθεν γὰρ ἦν, βουλή τε τέλος τε.
Δι' ὧν συνάπτεται τῷ πατρὶ ἄλλην κατ' ἄλλην.
Ζωὴν ἀπὸ μεριζομένων ὀχετῶν
Ἀλλ' ἐμερίσθησαν, νοερῷ πυρὶ μοιρηθεῖσαι
Εἰς ἄλλας νοεράς. κόσμῳ γὰρ ἄναξ πολυμόρφῳ.
Προὔθηκεν νοερὸν τύπον ἄφθιτον, οὐ κατὰ κόσμον.
Ἴχνος ἐπειγόμενος μορφῆς καθ' ὃ κόσμος ἐφάνθη.
Παντοίαις ἰδέαις κεχαρισμένος, ὧν μία πηγή.
Ἐξ ἧς ῥοιζοῦνται μεμερισμέναι ἄλλαι.
Ἀπλατοι ῥηγνύμεναι κόσμου περὶ σώμασι.
Αἳ περὶ κόλπους σμερδαλέους σμήνεσσιν ἐοικυῖαι
Φέρονται τραπεῦσαι, περὶ δ' ἀμφὶ ἀλλυδὶς ἄλλη.
Ἔννοιαι νοεραὶ πηγῆς πατρικῆς ἄπο,
Πολὺ δρεπτόμεναι πυρὸς ἄνθος.
Ἀκοιμήτου χρόνου ἀκμῇ ἀρχηγόνου ἰδέας,
Πρώτη πατρὸς ἔβλυσε, τᾶς δ' αὐτοθαλὴς πηγή.
Νοούμεναι ἴυγγες πατρόθεν. νοέουσι καὶ αὐταί.
Βουλαῖς ἀφθέγκτοισι κινούμεναι ὥστε νοῆσαι.

ΕΚΑΤΗ, ΣΥΝΟΧΕΙΣ, ΚΑΙ τελεταρχαι.

Ἐξ αὐτοῦ γὰρ πάντες ἐκθρώσκουσι.
Ἀμείλικτοί τε κεραυνοὶ καὶ πρηστηροδόχοι κόλποι.
Παμφεγγέος ἀλκῆς πατρογενοῦς Ἑκάτης.
Καὶ ὑπεζωκὼς πυρὸς ἄνθος, ἠδὲ κραταιόν.
Πνεῦμα πόλων πυρίων ἐπέκεινα.
Φρουρεῖν αὐ πρηστῆρσιν ἑοῖς ἀκρότητας ἔδωκεν.

IYNGES, IDEÆ, PRINCIPIA.

Multa quidem hæ ſcandunt lucidos mundos.
Inſilientes, & in quibus ſummitates ſunt tres.
Subjectum ipſis eſt principale pratum.
Principia, quæ patris opera intelligentes intelligibilia (runt.
Senſibilibus operibus, & corporibus revela-
Transvectrices ſtantes, dicere patri, & materiæ. (rantes.
Et manifeſta imitamina latentium ope-
Et latentia in manifeſtam Coſmopeiam inſcribentes.
Mens patris ſtriduit, intelligens vigente conſilio
Omniformes Ideas. Fonte vero ab uno, evolantes
Exilierunt. A patre n, erat conſilium & finis.
Per quæ conjunguntur patri, per aliam atq;
Vitam, à compartitis canalibus. (aliam
Sed partitæ ſunt, mentali igne diſpoſitæ
In alias mentales: mundo namque rex multiformi
Propoſuit mentalem typum, incorruptibilem, non per mundum,
Veſtigium promovens formæ per quæ mundus apparuit.
Omnifariam ideis gratioſus. Quarum unus fons.
Ex qua ſtrident diſpertitæ aliæ. (pora.
Immenſæ perrumpentes mundi circa cor-
Quæ per ſinus immenſos, examinibus ſimiles
Feruntur converſæ, circumque alibi alia
Conceptiones mentales, fonte à paterno,
Multum decerpentes ignis florem.
Inſomnis temporis. Vigor principigeniæ ideæ.
Prima è patre miſſa eſt, cujus per ſe florens fons.
Intellectæ Iynges à patre, intelligunt & ipſæ.
Conſiliis ineffabilibus moventur, ut intelligant.

HECATE, SYNOCHES, ET Teletarchæ.

Ex ipſo enim omnes exiliunt.
Amilictique fulmines, & preſtero capaces ſinus.
Omnilucidæ vigoris patrogenii Hecates.
Et Hypezocus ignis flos, & fortis.
Spiritus polorum igneos trans.
Caſtodire preſteribus ſuis ſummitates dedit.

Iyn-

Ἐγκεράσας ἀλκῆς ἴδιον μένος ἐν συνοχεῦσιν.	*Immiſcens vigoris proprium robur in Synochis.*
Ὥπως ἔχῃ κόσμος νοεροὺς ἀνοχῆας ἀκαμπέας.	*Quo mundus habeat mentales ſuſtentatores inflexiles.*
Ὅτι ἐργάτις, ὅτι ἐκδότις ἐστὶ πυρὸς ζωηφόρου.	*Quia operatrix, quia largitrix eſt ignis vitiferi.*
Ὅτι καὶ τὸ ζωογόνον πληροῖ τῆς Ἑκάτης κόλπον.	*Quia & vitigenium implet Hecatis ſinum.*
Καὶ ἐπιρρεῖ τοῖς Συνοχεῦσιν ἀλκὴν ζωδόνου πυρὸς.	*Et influit Synochis vigorem vitidonum ignis.*
Μέγα δυναμένοιο.	*Magni potentis.*
Ἀλλὰ καὶ φρουροὶ τῶν ἔργων εἰσὶ τοῦ πατρὸς	*Sed & cuſtodes operum ſunt patris.*
Ἀφομοιοῖ γὰρ ἑαυτὸν, ἐκεῖνος ἐπειγόμενος.	*Aſſimilat enim ſeipſum ille, urgens.*
Τὸν τύπον περιβάλλεσθαι τῶν εἰδώλων	*Typum induere idolorum.*
Οἱ τελετάρχαι συνείληπται τοῖς συνοχεῦσι.	*Teletarchæ comprehenſi ſunt, cum Synochis.*
Τοῖς δὲ πυρὸς νοεροῦ, νοεροῖς πρηστῆρσιν	*His vero ignis mentalis mentalibus preſtoribus.*
Ἅπαντα εἴκαθε δουλεύοντα.	*Omnia parent ſervientia.*
Ἀλλὰ καὶ ὑλαίοις ὅσα δουλεύει συνοχεῦσι.	*Sed & quæcunque materialibus ſerviunt Synochis.*
Ἑσσαμένου πάντευχον ἀλκὴν φωτὸς κελάδοντος.	*Induti armorum vigorem luminis reſonantis.*
Ἀλκῇ τριγλώχινι, νόον ψυχήν θ' ὁπλίσαντα,	*Vigore Trichlico, mentem, animamque armantem.*
Παντοίας σύνθημα βαλεῖν φρενί.	*Pervarium Symbema jacere ratiocinio.*
Μηδ' ἐμφοιτᾶν ἐμπυρίοις σποράδην ὀχετοῖς.	*Neque ſuper incedere empyreis ſparſim canalibus,*
Ἀλλὰ στιβαρηδόν.	*Sed collectim.*
Οἱ δὲ τὰ ἄτομα, καὶ αἰσθητὰ δημιουργοῦσι,	*Hi vero individua, & ſenſibilia efficiunt.*
Καὶ σωματοειδῆ, καὶ κατατεταγμένα εἰς ὕλην.	*Et corpori formia, & deſtinata in materiam.*

ΨΥΧΗ, ΦΥΣΙΣ.	ANIMA, NATURA.
Ὅτι ψυχὴ πῦρ δυνάμει πατρὸς οὖσα φαεινὴ,	*Quoniam anima ignis potentia patris exiſtens lucida.*
Ἀθάνατός τε μένει, καὶ ζωῆς δεσπότις ἐστὶ,	*Immortaliſque manet, & vita domina eſt;*
Καὶ ἴσχει κόσμου πολλὰ πληρώματα κόλπων.	*Et tenet mundi multas plenitudines, ſinuum.*
Νοῦ γὰρ μίμημα πέλει, τὸ δὲ τεχθὲν ἔχει τι σώματος.	*Mentis enim imitamen eſt, partum vero habet quid corporis.*
Μιγνυμένων δ' ὀχετῶν πυρὸς ἀφθίτου ἔργα τελοῦσα.	*Miſtis vero canalibus, ignis incorruptibilis opera efficiens.*
Μετὰ δὲ πατρικὰς διανοίας ψυχὴ ἐγὼ ναίω.	*Poſt vero paternas conceptiones anima ego habito.*
Θερμὰ ψυχοῦσα τὰ πάντα. κατέθετο γὰρ	*Calida animans omnia; repoſuit enim*
Νοῦν μὲν ἐνὶ ψυχῇ, ψυχὴν δ' ἐνὶ σώματι ἀργῷ	*Mentem ſane in anima, animam vero in corpore inerti*
Ἡμέων, ἐγκατέθηκε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.	*Noſtro impoſuit pater hominumque Deumque.*
Ἀφθὸν ἐμψυχοῦσα, φάος, πῦρ, αἰθέρα, κόσμους.	*Affatim animans lucem, ignem, æthera, mundos.*
Συνυφίσταται γὰρ τὰ φυσικὰ ἔργα τῷ νοερῷ φέγγει	*Coexiſtunt namque naturalia opera mentali ſplendori*

τοῦ πατρός. Ψυχὴ γὰρ ἡ κοσμήσασα τὸν μέγαν	*Patris. Anima enim eſt qva ornavit, magnum*
Οὐρανὸν, καὶ κοσμοῦσα μετὰ τοῦ πατρός.	*Cœlum, & qva ornat ſimul cum patre.*
Κέρατα δὲ καὶ αὐτῆς ἐστήρικται ἄνω.	*Cornua & ipſius firmata ſunt ſurſum.*
Νώτοις δ' ἀμφὶ θεᾶς Φύσις ἄπλετος ἠώρηται.	*Humeros vero circa Dea natura immenſa attollitur.*
Ἄρχει δ' αὖ Φύσις ἀκαμάτη κόσμων τε καὶ ἔργων.	*Imperat rurſus natura infatigabilis mundisque operibusq;*
Οὐρανὸς ὄφρα θέει δρόμον ἀΐδιον κατασύρων	*Cœlum ut currat curſum æternum trahens,*
Καὶ ταχὺς ἥλιος περὶ κέντρον ὅπως ἐθὰς ἔλθῃ.	*Et celer ſol circa centrum ut aſſuetus veniat,*
Μὴ Φύσεως ἐμβλέψῃς εἱμαρμένον οὔνομα τῆς δέ.	*Noli naturæ inſpicias fatale nomen ejus.*
ΚΟΣΜΟΣ.	**MUNDUS.**
Ὁ ποιητὴς, ὃς αὐτουργῶν τεκτήναιτο τὸν κόσμον	*Factor, qvi per ſe operans fabrefacit mundum.*
Καὶ τὶς πυρὸς ὄγκος ἦν ἕτερος, τὰ δὲ πάντα.	*Etenim qvadam ignis moles erat altera, hæc omnia.*
Αὐτουργῶν ἵνα σῶμα τὸ κοσμικὸν ἐκτολυπεύθῃ.	*Per ſe efficiens, ut corpus mundanum.*
Κόσμος ᾖ ἔκδηλος, καὶ μὴ φαίνηται ὑμενώδης.	*Mundus ut manifeſtus, & non videatur membraneus.*
Τὸν ὅλον κόσμον, ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ γῆς	*Totum mundum ex igne, & aqva, & terra,*
Καὶ παντοτρόφου αἰθέρος.	*Et omnia lenta aëre,*
Τὰ ἄρρητα καὶ τὰ ῥητὰ συνθήματα τοῦ κόσμου.	*Ineffabilia, & fabilia ſynthemata mundi.*
Ἄλλην κατ' ἄλλην ζωὴν ἀπὸ μεριζομένων ὀχετῶν.	*Aliam per aliam vitam, à partitis canalibus.*
Ἄνωθεν διήκοντος ἐπὶ τὸ κατ' ἄντικρυ.	*Deſuper permeantis in oppoſitum.*
Διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς. καὶ πέμπτον μέσον ἄλλον.	*Per centrum terræ, & qvintum medium alium.*
Πυρίοχον, ἔνθα κάτεισι μέχρι ὑλαίων ὀχετῶν.	*Igneum, ubi deſcendit usque ad materiales canales.*
Ζωηφόρον πῦρ.	*Vitifer ignis.*
Κέντρῳ ἐπισπέρχων ἑαυτὸν φωτὸς κελάδοντος.	*Centro incitans ſeipſum lumine reſonante.*
Πηγαῖον ἄλλον, ὃς τὸν ἐμπύριον κόσμον ἄγει.	*Fontanum alium, qvi Empyreum mundum ducit.*
Κέντρον ἀφ' οὗ πᾶσαι, μέχρις ἂν τύχωσιν ἴσαι ἔασι.	*Centrum à qvo omnes, usqve qvo forte æqvales fuerint.*
Σύμβολα γὰρ πατρικὸς νόος ἔσπειρε κατὰ κόσμον,	*Symbola enim paterna mens ſeminavit per mundum.*
Μέσον τῶν πατέρων, ἑκάστης κέντρον φορεῖται.	*Medium inter partes, ſingula centrum fertur.*
Νοῦ γὰρ μίμημα πέλει, τὸ δὲ τεχθὲν ἔχει τι σώματος.	*Mentis enim imitamen eſt, qvod vero partum eſt habet quid corporis.*
ΟΥΡΑΝΟΣ.	**COELUM.**
Ἑπτὰ γὰρ ἐξώγκωσε πατὴρ στερεώματα κόσμων.	*Septem enim in moles formavit pater firmamenta mundorum.*
Τὸν οὐρανὸν κυρτῷ σχήματι περικλείσας.	*Cœlum rotunda figura circumcludens.*
Πῆξε δὲ πολὺν ὅμιλον ἀστέρων ἀπλανῶν,	*Fixitqve multum cœtum aſtrorum inerrantium.*
Ζώων δὲ πλανωμένων ὑφέστηκεν ἑπτάδα.	*Animaliumqve errantium, conſtituit ſeptenarium.*
Τὴν δ' ἐν μέσῳ τιθεὶς, ὕδωρ δ' ἐν γαίης κόλποις,	*Terram in medio poſuit, aqvamqve in terræ ſinibus.*
Ἀέρα δ' ἄνωθεν τούτων.	*Aeremqve ſupra hæc.*
Πῆξε δὲ, καὶ πολὺν ὅμιλον ἀστέρων ἀπλανῶν.	*Fixitqve multum cœtum aſtrorum inerrantium.*

Μὴ

μὴ τάσει ἐπιπόνῳ πονηρᾷ	*Tenſione, non laborioſa mala.*
Πήξει δὲ πλάνην οὐκ ἐχούσῃ φέρεσθαι.	*Sed fixione errorem non habente in motu.*
Ἔπηξε δὲ καὶ πολὺν ὅμιλον ἀστέρων ἀπλανῶν,	*Fixitque multum cœtum aſtrorum inerrantium.*
τὸ πῦρ πρὸς τὸ πῦρ ἀναγκάσας.	*Ignem ad ignem cogens.*
Πήξει πλάνην οὐκ ἐχούσῃ φέρεσθαι.	*Fixione errorem non habente in motu.*
Ἓξ αὐτοὺς ὑπέστησεν, ἕβδομον ἠελίου.	*Sex eos conſtituit, ſeptimum ſolis.*
μεσεμβολήσας πῦρ.	*In medium jaciens ignem.*
τὸ ἄτακτον αὐτῶν εὐτάκτοις ἀνακρεμάσας ζώναις.	*Inordinationem eorum bene ordinatis ſuſpendens zonis.*
Τίκτει γὰρ ἡ Θεὸς ἠέλιόν τε μέγαν, καὶ λαμπρὰν σελήνην	*Parturit enim Dea, ſolemque magnum, & ſplendidam lunam.*
Αἰθὴρ, ἥλιος, πνεῦμα σελήνης, ἠέρος ἀγοί	*Æther, ſol, ſpiritus lunæ, aëris ductores.*
Ἡλιακῶν τε κύκλων, καὶ μηναίων καναχισμῶν.	*Solariumque circulorum, & lunarium & ſtrepituum.*
κόλπων τε ἠερίων.	*Sinuumque aëreorum.*
Αἰθέρος μέλος, ἠελίου τε καὶ μήνης ὀχετῶν, ἠέρος τε,	*Ætheris cantus, ſolisque, & lunæ canalium, & aëris.*
Καὶ πλάτυς ἀὴρ, μηναῖός τε δρόμος, καὶ πόλος ἠελίοιο.	*Et latus aer, lunariſq; curſus, & polus ſolis.*
Συλλέγει αὐτὸ λαμβάνουσα αἰθέρος μέλος	*Colligit ipſum accipiens ætheris harmoniam.*
Ἠελίου τε, σελήνης τε, καὶ ὅσα ἠέρι συνέχονται.	*Solisque, lunæque, & quæcunque aere continentur.*
Πῦρ, πυρὸς ἐξοχέτευμα, καὶ πυρὸς ταμίας	*Ignis, ignis derivatio, & ignis penu.*
Χαῖται γὰρ ἐς ὀξὺ πεφυκότι φωτὶ βλέπονται,	*Crines enim in acute nato lumini conſpiciuntur.*
Ἔνθα Κρόνος.	*Ubi Saturnus.*
Ἠέλιος πάρεδρος ἐπισκοπέων πόλον ἁγνόν.	*Sol aſſeſſor, intuens polum purum.*
Αἰθέριος τε δρόμος, καὶ μήνης ἄπλετος ὁρμή.	*Ætheriuſq; curſus, & lunæ ingens impetus.*
Ἀέριοί τε ῥοαί.	*Aereiq; fluxus.*
Ἠέλιόν τε μέγαν, καὶ λαμπρὰν σελήνην.	*Solemq; magnum, & ſplendidam lunam.*
ΧΡΟΝΟΣ.	**TEMPUS.**
Θεὸν ἐγκόσμιον αἰώνιον, ἀπέραντον	*Deum mundanum, æternum, infinitum.*
Νέον, καὶ πρεσβύτην, ἑλικοειδῆ.	*Juvenem & ſenem.*
Καὶ πηγαῖον ἄλλον, ὃς τὸν ἐμπύριον κόσμον ἄγει.	*Et fontanum aliud, quod empyreum mundum ducit.*
ΨΥΧΗ, ΣΩΜΑ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ.	**ANIMA, CORPUS, HOMO.**
Χρή σε σπεύδειν πρὸς τὸ φάος, καὶ πατρὸς αὐγάς.	*Oportet te feſtinare ad lucem, & patris lumina.*
Ἔνθεν ἐπέμφθη σοὶ ψυχὴ πολὺν ἑσσαμένη νοῦν.	*Unde miſſa eſt tibi anima, multam induta mentem.*
Ταῦτα πατὴρ ἐνόησε, βροτὸς δ' οἱ ἐψύχωτο.	*Hæc pater mente concepit, mortaliſq; ei eſt animatus.*
Σύμβολα γὰρ πατρικὸς νόος ἔσπειρε ταῖς ψυχαῖς.	*Symbola enim paterna mens ſeminavit in animis.*
Ἔρωτι βαθεῖ ἀναπλήσας τὴν ψυχήν	*Amore profundo replens animam.*
Κατέθετο γὰρ νοῦν ἐν ψυχῇ, ἐν σώματι δὲ	*Repoſuit enim mentem in anima: in corpore vero.*
Ὑμέας ἐγκατέθηκε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.	*Vos repoſuit, pater hominumq; deumq;.*
Ἀσώματα μὲν ἐστὶ τὰ θεῖα πάντα	*Incorporea quidem ſunt divina omnia.*
Σώματα δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμῶν ἕνεκεν ἐνδέδεται	*Corpora vero in ipſis veſtri cauſa ſunt alligata.*
Μὴ δυναμένους κατασχεῖν, ἀσωμάτους τῶν σωμάτων.	*Non potentes continere incorporeos corpora.*

Διὰ τὴν σωματικὴν, εἰς ἣν ἐνεκεντρίσθητε, φύσιν.
Ἐν δὲ θεῷ κεῖνται πυρσοὺς ἕλκουσαι ἀκμαίους.
Ἐκ πατρόθεν κατιόντες, ἀφ' ὧν ψυχὴ κατιόντων
Ἐμπυρίων δρέπεται καρπῶν, ψυχότροφον ἄνθος.
Διὸ καὶ νοήσασαι τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς
Μοίρης εἱμαρμένης τὸ πτερὸν φεύγουσιν ἀναιδές.
Κἂν γὰρ τὴν δὲ ψυχὴν ἴδης ἀποκαταστᾶσαν
Ἄλλ' ἄλλην ἐνίησι πατὴρ ἐναρίθμιον εἶναι.
Ἦ μάλα δὴ κεῖναί γε μακάρταται ἔξοχα πασίων
Ψυχάων, ποτὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανόθεν προχέονται,
Κεῖναι ὀλβίαι τε, καὶ οὐ φατὰ νήματα ἔχουσαι
Ὅσσαι ἀπ' αἰγλήεντος ἄναξ σέθεν, ἢ δὲ καὶ αὐτοῦ,
Ἐκ Διὸς ἐξεγένοντο μίτου κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
Ἡγείσθω ψυχῆς βάθος ἄμβροτον, ὄμματα δ' ἄρδην.
Πάντα ἐκ πέτασον ἄνω.
Μήτε κάτω νεύσεις εἰς τὸν μελαναυγέα κόσμον.
Ὧ βυθὸς αἰὲν ἄπιστος ὑπέστρωται τε καὶ Ἅδης
Ἀμφικνεφὴς, ῥυπόων, εἰδωλοχαρὴς ἀνόητος.
Κρημνώδης, σκολιὸς, πηρὸν βάθος αἰὲν ἑλίσσων.
Αἰεὶ νυμφεύων ἀφανὲς δέμας, ἀργὸν, ἄπνευμον.
Καὶ ὁ μισοφανὴς κόσμος, καὶ τὰ σκολιὰ ῥεῖθρα.
Ὑφ' ὧν πολλοὶ κατασύρονται.
Ζήτησον παράδεισον.
Δίζεο σὺ ψυχῆς ὀχετὸν, ὅθεν, ἢ τινὶ τάξει
Σώματι θητεύσας ἐπὶ τάξιν, ἀφ' ἧς ἐῤῥύης
Αὖθις ἀναστήσεις, ἱερῷ λόγῳ ἔργον ἑνώσας.
Μήτε κάτω νεύσεις, κρημνὸς κατὰ γῆς ὑπόκειται.
Ἑπταπόρου σύρων κατὰ βαθμίδος, ἣν ὑπὸ
Δεινῆς ἀνάγκης θρόνος ἐστί.
Μὴ σὺ αὔξανε τὴν εἱμαρμένην.
Ψυχὴ ἡ μερόπων θεὸν ἄγξει πῶς εἰς ἑαυτήν.
Οὐδὲν θνητὸν ἔχουσα, ὅλη θεόθεν μεμέθυσται.
Ἁρμονίαν αὐχεῖ γὰρ, ὑφ' ἣ πέλε σῶμα βρότειον.

Ob corpoream, in qvam concentrati eſtis naturam.
Inqve deo jacent, faces trahentes, validas.
A patre deſcendentes, à quibus anima deſcendentibus.
Empyreos carpit fructus, animam, alentem florem.
Ideoqve mente concipientes opera patris.
Parca fatalis alam fugiunt inverecundam.
Et ſi hanc animam videris redeuntem.
Ad aliam immittit pater, ut in numero ſit.
Certe valde illa ſunt beatiſſima ſupra omnes
Animas, ad terram à cælo profuſa.
Illaqve divites, & ineffabilia ſtamina habentes.
Qvacunqve à lucente, ô rex, à te, vel ipſo
Jove ſunt progenita, Miti valida à neceſſitate.
Ducat anima profunditas immortalis, oculosqve affatim
Omnes ſurſum extende.
Nec deorſum pronus ſis in nigricantem mundum.
Cui profunditas ſemper infida ſubſtrata eſt, & Ades
Circumqvaqve caligans, ſqvalidus, idolis gaudens, amens.
Præcipitoſus, tortuoſus, cæcum profundum ſemper involvens,
Semper deſponſus obſcuram faciem, inertem, ſpiritu carentem.
Et oſor luminis mundus, & tortuoſi fluxus.
A qvibus vulgus attrahitur.
Qvære paradiſum.
Qvære tu animæ canalem, unde, aut qvo ordine.
Corpori inſervieris, in ordinem, à qvo effluxiſti.
Rurſus reſtituas, ſacro ſermoni operam uniens.
Neqve deorſum ſis pronus, præcipitium in terra ſubeſt.
Septemvios-trahens per gradus: qvo ſub
Horribilis neceſſitatis Thronus eſt.
Ne tu augeas fatum.
Anima hominum Deum caget qvodam modo in ſe ipſam.
Nihil mortale habens, tota à Deo eſt ebria facta.
Harmoniam reſonat namqve ſub qua eſt corpus mortale.

Ἐκτὸ

Ἐκτείνας πύρινον νοῦν ἔργον ἐπ' εὐσεβίης.	*Extendens igneam mentem ad opus pietatis.*
Ῥευστὸν καὶ σῶμα σαώσεις.	*Et fluxile corpus ſervabis.*
Ἐστι καὶ εἰδώλῳ μερὶς εἰς τόπον ἀμφιφάοντα.	*Eſt & idolo portio in loco circumlucente.*
Πάντοθεν ἀπλάστῳ ψυχῇ πυρὸς ἡνία τεῖνον.	*Undique inficta anima ignis habenas tende.*
Ἡ πυριθαλπὴς ἔννοια πρωτίστην ἔχει τάξιν.	*Igne calens cogitatio primiſſimum habet ordinem.*
Τῷ πυρὶ γὰρ βροτὸς ἐμπελάσας θεόθεν φάος ἕξει.	*Igni namque mortalis propinquans à Deo lumcu habebit.*
Ἀρκύνοντι γὰρ βροτῷ κραιπνοὶ μάκαρες τελέθουσι.	*Immoranti n. mortali preſto Dii aderunt.*
Αἱ ποιναὶ μερόπων ἀγκτειραι.	*Pœnæ hominum ſunt angores.*
Καὶ τὰ κακῆς ὕλης βλαστήματα χρηστὰ καὶ ἐσθλά.	*Et malæ materiæ, germina, utilia ſunt & bona.*
Ἐλπὶς τρεφέτω σε πυρίοχος, ἀγγελικῷ ἐνὶ χώρῳ.	*Spes nutriat te ignea Angelica in regione.*
Ἀλλ' οὐκ εἰς δέχεται κείνης τὸ θέλειν πατρικὸς νοῦς.	*Sed non recipit illius velle paterna mens.*
Μέχρις ἂν ἐξέλθῃ λήθης, καὶ ῥῆμα λαλήσῃ.	*Donec non exeat ex oblivione,, & verbum loquatur.*
Μνήμην ἐνθεμένη πατρικοῦ συνθήματος ἁγνοῦ.	*Memoriam indens paterni Synthematis puri.*
Τοῖς μὲν διδακτὸν φάους ἔδωκε γνώρισμα λαβέσθαι.	*His quidem diſcibile lucis dedit notitiam ſuſcipere.*
Τοὺς δ' ὑπνώοντας ἑῆς ἐνεκάρπωσεν ἀλκῆς.	*Hos vero, & ſomnolentos ſui fructum dedit roboris.*
Μὴ πνεῦμα μολύνῃς, μήτε βαθύνῃς τὸ ἐπίπεδον.	*Ne ſpiritum macules neque profundum fac ſuperficiem.*
Μήτε τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον κρημνῷ καταλείψεις.	*Neque materiæ quisquiliis præcipitio relinquas.*
Μὴ ἐξάξῃς, ἵνα μὴ ἐξιοῦσα ἔχῃ τι,	*Ne educas, ne exiens habeat quidpiam.*
Βίῃ ὅτι σῶμα λειπόντων ψυχαὶ καθαρώταται.	*Vi corpus relinquentium, anima ſunt puriſſima.*
Ψυχῆς ἐξωστῆρες ἀνάπνοοι, εὔλυτοι εἰσι.	*Animæ expulſores, reſpiratores, & faciles ſolutu ſunt.*
Λαιῆς ἐν λαγόσιν Ἑκάτης ἀρετῆς πέλε πηγή.	*Siniſtris in lumbis Hecates Virtutis eſt fons.*
Ἔνδον ὅλη μίμνουσα, τὸ παρθένον οὐ προϊεῖσα,	*Intus tota manens, virgineum non abjiciens.*
Ὦ τολμηροτάτης φύσεως ἄνθρωπε τέχνασμα.	*O audaciſſime natura homo artificium.*
Μὴ τὰ πελώρια μέτρα γαίης ὑπὸ σὴν φρένα βάλλε.	*Neque ingeutes menſuras terræ, in tuam mentem pone.*
Οὐ γὰρ ἀληθείης φυτὸν ἐνὶ χθονί.	*Non enim veritatis planta eſt in terra.*
Μήτε μέτρει μέτρα ἠελίου κανόνας συναθροίσας.	*Neque menſuras menſures ſolis regulas congregans.*
Ἀϊδίῳ βουλῇ φέρεται, οὐχ ἥνεκα σοῖο.	*Æterno conſilio fertur, nongratia tui.*
Μηναῖον μὲν δρόμημα, καὶ ἀστέριον προπόρευμα.	*Lunarem quidem curſum, & aſtreum progreſſum.*
Μήνης ῥοῖζον ἔασον, ἀεὶ τρέχει ἔργῳ ἀνάγκης.	*Luna ſtrepitum dimitte, ſemper currit opera neceſſitatis.*
Ἀστέριον προπόρευμα σέθεν χάριν οὐκ ἐλοχεύθη.	*Aſtreus progreſſus, tui gratia, non eſt partus.*
Αἰθέριος ὀρνίθων ταρσὸς πλατὺς, οὐ ποτ' ἀληθής.	*Athereus, avium pes latus, nuuqvam verus eſt.*

Οὐ θυσίων σπλάγχνων τ' ὄτομαι, τὰ δ' ἀθύρματα παντα.
Εμποϱικῆς ἀπάτης στηϱίγματα, ψεῦγε σὺ ταῦτα.
Μέλλων εὐσεβίης ἱεϱὸν παϱάδεισον ἀνοίγειν
Ενθ' ἀϱετὴ, σοφία τε, καὶ εὐνομία συνάγονται.
Σὸν γὰϱ ἀγγεῖον θῆϱες χθονὸς οἰκήσουσι.
Αὐτοὺς δὲ χθὼν κατώϱυκται, εἰς τέκνει μέχϱις

Non ſacrificia viſceraqve cupio. Hac ſunt omnia ludi.
Mercatoriæ deceptionis firmamenta; fuge tu hæc.
Si vis pietatis ſacrum paradiſum aperire.
Ubi virtus, ſapientiaqve, & bona lex congregantur.
Tuum enim vas, beſtiæ terra habitabunt.
Ipſas autem terra ſepelist, ad filios usqve.

ΔΑΙΜΟΝΕΣ, ΤΕΛΕΤΑΙ.

Ἡ Φύσις πείθει, εἶναι τοὺς δαίμονας ἁγνοὺς,
Καὶ τὰ κακῆς ὕλης βλαστήματα χϱηστὰ καὶ ἐσθλά.
Αλλὰ ταῦτα ἐν ἀβάτοις σηκοῖς διανοίας ἀνελίττω.
Πῦϱ ἴκελον σκυϱτηδὸν ἐπ' ἠέϱος οἶδμα τιταίνων.
Ἢ καὶ πῦϱ ἀτύπωτον, ὅθεν φωνὴν πϱοθέουσαν.
Ἢ φῶς πλούσιον, ἀμφιγεινὴν, ῥοιζαῖον ἑλιχθέν.
Αλλὰ καὶ ἵππον ἰδεῖν φοτὸς πλέον ἀστϱάπτοντα.
Ἢ καὶ παῖδα τοῖς νώτοις ἐποχούμενον ἵππου.
Ελπυϱὸν, ἢ χϱυσῷ πεπυκασμένον, ἢ παλίγυμνον.
Ἢ καὶ τοξεύοντα, καὶ ἑστῶτα ἐπὶ νώτοις.
Πολλάκις ἢν λέξῃς μοὶ ἀθϱήσῃς πάντα λέοντα.
Οὔτε γὰϱ οὐϱάνιος κυϱτὸς τότε φαίνεται ὄγκος
Αστεϱες οὐ λάμπουσι, τὸ μήνης φῶς κεκάλυπται.
Χθὼν οὐχ ἕστηκε, πλέπεται τε πάντα κεϱαυνοῖς.
Μὴ φύσεως καλέσῃς αὐτόπτον ἄγαλμα
Ου γὰϱ χϱὴ κείνους σε βλέπειν πϱὶν σῶμα τελεσθῇ.
Ὅτε τὰς ψυχὰς θέλγοντες ἀεὶ τῶν τελετῶν ἀπάγουσι.
Ἐκ δ' ἄϱα κόλπων γαίης θϱώσκουσι χθόνιοι κύνες.
Οὐ ποτ' ἀληθὲς σῶμα βϱοτῷ ἀνδϱὶ δεικνύντες.
Ενέϱγει πεϱὶ τὸν Εκατικὸν στϱόφαλον.
Ονόματα βάϱβαϱα μή ποτ' ἀλλάξῃς.
Εἰσὶ γὰϱ ὀνόματα παϱ' ἑκάστοις θεόσδοτα
Δύναμιν ἐν τελεταῖς ἄϱϱητον ἔχοντα.
Ἡνίκα βλέψῃς μοϱφῆς ἄτεϱ εὐΐεϱον πῦϱ.
Λαμπόμενον σκυϱτηδὸν, ὅλου κατὰ βένθεα κόσμου,
Κλῦθι πυϱὸς φωνήν.

ΤΕΛΟΣ.

DÆMONES, SACRIFICIA.

Natura ſuadet eſſe dæmonas puros.
Et mala materiæ germina, utilia & bona.
Sed hæc in abdiſis ſeptis mentis revolvo.
Ignis ſimulacrum ſaltatim in aere in tumorem extendens.
Vel etiam ignem infiguratum, unde vocem currentem.
Vel lumen abundans radians, ſtreperum, convolutum,
Sed & eqvum videre, luce magis fulgurantem.
Vel etiam puerum ſuis humeris ineqvitantem eqvo.
Ignitum, vel auro diſtinctum, vel ſpoliatum.
Vel etiam ſagittantem, & ſtantem ſuper humeris.
Multoties ſi dixeris mihi, cernes omnia leonem.
Neqve enim cæleſtis curvitas tunc apparet moles.
Aſtra non lucent, lunæ lux opertum eſt.
Terra non ſtat, cernuntur vero cuncta fulminibus.
Neqve naturæ voces per ſe viſibile ſimulacrum.
Non enim oportet illos te ſpectare anteqvam corpus ſacris purgetur.
Qvando animas mulcentes ſemper à ſacris abducunt.
Ergo ex finibus terræ exiliunt terreſtres canes.
Nunqvam verum corpus mortali homini monſtrantes.
Operare circa Hecaticum turbinem.
Nomina barbara nunqvam mutaveris.
Sunt etiam nomina apud ſingulos à Deo data,
Potentiam in ſacris ineffabilem habentia.
Qvando videris forma ſine ſacrum ignem.
Collucentem ſaltatim totius per profundum mundi.
Audi ignis vocem.

FINIS.

Et

Et ſic qvidem Oraculorum *Juliani Chaldai junioris* reliqvias, ex Platonicorum Philoſophorum ſcriptis collectas *Franciſcus Patricius* Ferrariæ anno Æ. C. 1591. edidit: in qvibus etſi multa obiter correxerim, longe tamen plura reſtant, qvæ tam in græco contextu, qvam in latina verſione neceſſario emendanda ſunt, ne oratio partim barbara & ſolœca, partim hiulca & absqve ſenſu ſit. Qva de re, volente Deo, accuratius uberiusqve agam, cum in opere hoc ad Seculum poſt Æram Chriſtianam ſecundum, qvo Julianus Chaldæus Julianus junior ſub Imp. M. Antonio Philoſopho vixit, perventum fuerit. Interim ecce tibi, qvisqvis es, qvi hæc legis,

ALIA EORUNDEM ORACULORUM TRANSLATIO
AUTORE OTTHONE HEURNIO,
qvi eam capiti primo libri ſecundi Antiqvitatum Philoſophiæ Barbaricæ, Lugduni Batavorum typis Chriſtophori Raphelengii anno Æ. C. 1600. in 12mo editarum, inſeruit: ſed ſub titulo ſine controverſia alieno & intolerabili; qvippe qvo Oracula illa Zoroaſtri Bactriano, & qvidem tanqvam Principi Magiæ ſinceræ, attribuuntur.

Zoroaſtri Bactrianorum Regis, ac Principis Magorum, Oracula Magica ſincera.

De divina Unitate, Dualitate ac Trinitate.

Cap. I.

Ubi eſt Unitas paterna? Multiplicata eſt unitas & generavit duo. Pſell.

Dualitas enim apud hunc ſedet, & intelligibilibus partitionibus fulget, cunctaqve gubernat, ac ordinat qvodlibet inordinatum. Totoqve in mundo ſplendet Trinitas, cujus princeps eſt Unitas. At hic ordo omnis diſtributionis eſt principium. In tria namqve æterni patris mens, qva cuncta gubernat, omnia ut ſepararentur dixit. Cui voluntas annuit, omniaqve diviſa fuere: ac apparuerunt Virtus, Sapientia, & multiſcia Veritas. Hinc Trinitatis facies manavit ante eſſentiam, non qvidem primam, ſed illam, qva tribus hiſce principiis menſuratur, qvibus cuncta ſervare ſciu. Damaſc. Proclus. Damaſc. Proclus. Damaſc.

Fons fontium, & fontium cunctorum, matrix continens cuncta, unde ubertim exilit multijuga materia generatio. Inde protracta cœleſtis flamma ſubobſcuri ignis floſculus, cavitatibus inſiliens mundorum, deorſum dimittit radios admirandos. Proclus.

De Deo Patre, & Mente divina.

Cap. II.

Se ipſum rapuit. Pater, potentia ſua mentali non claudens proprium ignem.

A paterno principio nihil imperfectum rotatur: nam cuncta perfecit pater, & tradidit Menti ſecundæ, qvam vocat primam univerſum hominum genus.

Prognata patre lux crebro ſolitarium otium colens, decerpſit è Patris robore mentis florem. Proclus.

Opera paterna Mens ex ſe genita intelligens, inſevit omnibus vinculum flagrantis amoris, qvo in infinitum perdurent mutuiter ſe amantia.

Mens non omnibus, qva à Patre intelligibiliter contexta ſunt, monſtrat.

Ut in amore perdurent inviolata permanentia Mundi elementa, ipſa Intelligentia vim habet, paternam mentem ut indere poſſit cunctis fontibus & principatibus.

Mens eſt finis paterni profundi, & fons intelligibilium, neqve prodiit, ſed Deo annuente ſilentio manſit in adytis profundoqve paterno.

Pater haud in materia ignis, qva in natura principem locum tenet, ſuam potentiam operando claudit, ſed Mente. Damaſc.

Symbola per Mundum ſeminavit paterna Mens, qva intelligibilia intelligis, & ineffabilia pulcherrime exornat.

Pater abſolutiſſima partitio, & impertibilis, Mente intelligibilia continet ac ſenſum Mundis indit; atqve etiam Mente retinet intelligibilia, & animam Mundis inducit.

Deus

Euſeb. lib I. De Præparat. Evang. cap. 7.

Deus caput accipitris habet, eſtqve incorruptibilium primus, ſempiternus, ingenitus, partium expers, ſibi ſimillimus, omnium bonorum gubernator, non indigens muneribus, optimus, prudentiſſimus, juris pater, juſtitiam ſine ſtudio callens, naturæ perfectus, ſapiens, unicus inventor ſanctæ naturæ.

De divina Mente, Intelligibilibus, & intelligente natura.

Cap. III

Damaſc. Proclus.

U*Na eſt Mens intelligibilis. Non eſt Mens ſine intelligibili, nec ſeparatim exiſtit.*

Quædam ſunt intelligentia, & intelligibilia, quæ dum intelligunt intelliguntur.

Intelligenti alimentum eſt intelligibile.

Intelligibile diſce qvoniam extra mentem exiſtit.

Eſt Mens quæ empyreum Mundum ducit: nam Mentis eſt Mens, quæ mundi ignei eſt artifex.

Qvi ſupra mundanum paternum gurgitem eſtis intelligentes.

Intelligibilis omnis diſtributionis princeps eſt.

Eſt qvoddam intelligibile, qvod mentis flore intelligere tantum fas eſt. Et etiamſi coneris ut Mentem & illud intelligas, aliqvid intelligens, non illud tamen intelliges. Nam circumqvaqve lucidi roboris potentia eſt circumdatum. Et ſane non decet intelligibile illud intelligere egregia illa, quæ intelligunt partitionibus fulgentia. Sed Mentis amplæ amplam flammam, quæ omnia metitur præterqvam illud intelligibile. Qvare opera pretium eſt hoc intelligere: & qvod ſi mentem tuam inclinaveris, non exiguam ejus intelligentiam adſeqveris. Qvare purum animæ tuæ oculum converte, vacuamqve mentem intende in intelligibile, ut diſcas intelligibile: etenim extra mentem exiſtit.

Deum intelligit omnis mens: non enim ſine intelligibili eſt mens, nec ſine mente intelligibile.

Ignis eſt intelligens, cujus cœleſtibus flammis cuncta ſervientia Patris perſuaſorio conſilio cedunt. Ille intelligit, ſemperqve impigra vertigine perdurat, ac fontes & principia vertit. Ejus nomen venerandum irreqvieta, volutatione inſilis Mundis, ob terribiles Patris minas.

Fons vitam gignens ſub duabus Mentibus continet animas.

Faber qui per ſe operans fabricatus eſt Mundum, is ex Mente exiliit primus, igni ignem indutus, ignisqve ſui florem retinens, qvo fontanos vinculorum crateras temperat. Intelligentibus partitionibus fulget, omniaqꝫ amore implet, figurans inſigurata, quæ veluti apum examina, per mundi corpora feruntur, ea perrumpentia.

Quæ Mens dicit, ſane intelligendo dicit.

Illis qvidem adeſt Potentia: at ab illo eſt Mens.

* *Iynx latinis Motacilla, aviċula eſt maculoſis plumis collo oblongo, lingua admodum protenſa, caudam motitans, cervicemqve volutans. Hanc veneficæ ſibi accommodant ad amatorias incantationes; hanc rota alligant ac ſua cantantes carmina circumvolvunt. Meminit hujus Theocritus in Pharmaceutria & Pindarus Pythior Ode 4. Ubi narrat qvomodo Venus adjuverit per Iynga Jaſonem, cum Vellus aureum peteret. Hic videntur ſignificari Angeli Dei amore flagrantes.*

De *Iyngibus, Ideis & Principiis.

Cap. IV.

P*Lurima qvidem hæ ſcandunt lucidos Mundos, iis inſilientes, in qvibus ſunt tres ſummitates.*

Subſternitur ipſis principale pratum.

Principia intelligibilia Patris opera intelligunt, & ſenſibilia opera corporibus revelarunt.

Cuncta excedentes ſtant, ut dicant teſtimonium de Patre, & materia: & ut latentium manifeſta imitamina operentur, ac latentia in manifeſtam Mundi fabricam inſcribant.

Mens Patris inſonuit intelligens vigente conſilio omniformes Ideas, quæ fonte ab uno evolantes proſilierunt.

A Patre erat conſilium, & finis.

Conjunguntur Patri per aliam atqꝫ aliam vitam, è variis rivulis manantem.

Partita

Partitæ ſunt, & intelligenti igne diſpoſita in alias intelligentes. Nam multiformi Mundo res præpoſuit typum intelligentem, incorruptibilem, Mundum non promoventem veſtigium formæ, per quem Mundus omni ex parte ideis gratioſus apparuit. Formarum enim unus eſt fons, ex quo agmine facto ruunt plurimæ diverſæ, immenſæ, penetrantes Mundi corpora. Quæ per immenſos ſinus ſimiles apum examinibus feruntur: & alibi aliæ notiones intelligentes, & è paterno fonte vigilis temporis plurimos igneos flores decerpentes.

Vigor principii productricis Ideæ primus à Patre emiſſus eſt, ejusque eſt primus fons.

Intellectæ Iynges à Patre intelligunt & ipſæ: nam conſiliis ineffabilibus moventur; ut intelligant.

De Hecate, Synochis, & Teletarchis.

Cap. V.

EX ipſo enim omnia exiliunt, & acerba fulmina, & cæleſtium flammarum capaces ſinus, & lucidiſſimi vigoris prognata patre Hecate. Hic ignis cuncta animantis florem, & fortes polorum igneos ſpiritus, cuſtodire juſſit cæleſtibus ſuis flammis ſummitates.

Immiſcet proprii vigoris robor in Synochis, ut mundus habeat intelligentes ſuſtentatores inflexiles.

Ignis & largitor & opifex eſt ejus quod vitam dat, quia & Hecates vitam generantis ſinum implet, & igneum vigorem vitam largientem, qui magna eſt potentiæ, inſtillat Synochis, quæ patris operum ſunt cuſtodes.

Seipſum ille exprimit, annitens ſimulacbris ſui ſimilitudinem circumfundere.

Teletarchæ ſub Synochis ſunt comprehenſæ, & etiam ſub illis intelligens ignis, cujus cæleſtibus flammis omnia obediunt & ſerviunt.

Quæcumque materialibus ſerviunt Synochis, (quæ ſunt cinctæ robore armaturæ reſonantis luminis, perfecto vigore mentem armantis) illa multivaria indicia profundere percipio, & non ſparſim, ſed collectim per empyreos fontes incedere, atq; ea individua, & ſenſibilia efficere, quæ participant formas corporum effectrices materiæq; dicatas.

De Anima, & Natura.

Cap. VI.

ANimus ignis, Patris potentia eſt lucidus, immortaliſque cum ſit, permanet, vitæque eſt dominus ac omnia mundi gremia implet: nam eſt quædam mentis ſimilitudo: at quod ex ipſo naſcitur corporeum quid habet; nam è miſtis rivulis incorruptibilis ignis opera efficit.

Poſt paternas notiones ego anima habito, calida, animans omnia: nam ſane mentem in anima, animam autem in inerti noſtro corpore repoſuit hominum Pater atque deorum, qui ubertim animat lucem, ignem, æthera, mundos.

Naturalia opera exiſtunt intelligenti Patris ſplendore: nam anima eſt quæ exornat magnum cælum, & quæ ſimul cum Patre exornat, ipſiusque cornua ſurſum verſus ſunt firmata.

Circa Deæ humeros Natura immenſa attollitur, & indefeſſa imperat mundis, operibus, & cælo ut currat æternum decurrens curſum, Solique ut circa centrum adſuetus veniat.

Naturæ fatale nomen ne inſpexeris.

De Mundo.

Cap VII.

FAber qui per ſe operans fabricatus eſt Mundum: nam & erat alter quadam ignis moles, quæ omnia effecit, quæ in corpore ſunt mundano.

Mundus ut ſit conſpicuus, & non ut membrana extenſus totus conſtat ex igne, aqua, terra, & omnium altore aëre.

Ineffabilia, & quæ proloqui poſſunt Mundi ſymbola, alia ab alia vita è variis rivulis proſiliunt, fluentia ex ſummo loco in oppoſitum, per terræ centrum, & aliud quin-

tum medium igneum vitam largiens, ubi id ad materiales ſcaturigines uſque deſcendit, Quod medium ſuo centro lumine reſonante ſe ipſum volvit, & alium ignem fontanum, qui Empyreum mundum ducit centro, quoad omnes æquales fuerint. Per mundum enim ſeminavit centrum, quod medium inter cujuslibet partes fertur, cuncta comprehendens paterna Mens: eſt enim mentis quædam ſimilitudo; at id quod genitum eſt corporei quid habet.

Dè Cœlo.
Cap. IIX.

P*Ater firmamenta mundorum in ſeptem moles formavit, cœlum rotunda figura undique concludens, magnumque cœtum aſtrorum inerrantium fixit, ac aliorum errantium conſtituit ſeptenarium; Terram in medio poſuit; aquamque in terra concavitatibus, & ſupra hæc aërem. Fixit magnum cœlum aſtrorum inerrantium, extenſione haud laborioſa, ſed fixione nullum in motu errorem committente. Fixit magnum cœlum aſtrorum inerrantium, ignem igni congregans fixione nullum in motu errorum committente.*

Sex eos conſtituit, ſeptimum Solis.

Conjecit ignem in medium, inordinatum eorum ordinem bene ordinatis Zonis ſuſpendens,

Parturit Dea magnum Solem. & ſplendidam Lunam.

Æther, Sol, Lunæ ſpiritus, aëris ductores.

Solares circulos, lunares ſtrepitus, aërios ſinus; cantus ætheris, Solis, Lunæ fontium, lati aëris, lunaresq; curſus, & polos Solis ipſa colligit recipiens ætheris harmoniam, Solisq; & Lunæ, & omnium quæ aere continentur.

Ignis ignis derivatio, & ignis omnia adminiſtrans.

Radii in lumine conſpiciuntur in faſtigio, ubi Saturnus, Sol Aſſeſſor purum polum intuens, curſusq; ætherius, & ingens Lunæ impetus, & flexus aëreï.

Magnus Sol, & ſplendida Luna.

De Tempore.
Cap. IX.

D*Eus mundanus, æternus, infinitus, juvenis & ſenex, circumvolvens ſe ipſum, atq; aliud fontanum quod empyreum mundum ducit.*

De Anima, Corpore, & Homine.
Cap. X.

O*Portet te feſtinare ad lucem, & patris lumina, unde tibi immiſſa eſt anima, magna mente induta.*

Hæc Pater mente concepit, mortalemq; protinus animavit.

Cuncta comprehendens paterna mens ſeminavit in animis, amore profundo eas replens: impoſuit enim mentem in anima, in corpore vero nos repoſuit hominum pater atque deorum.

Omnia incorporea ſunt divina, in corporibus autem ſunt ligata veſtra cauſa, qui tamen illa non poteſtis continere, ob corpoream, in quam penitus immerſi eſtis, naturam.

In Deum jaciuns validas, quas trahunt faces, deſcendentes à Patre quo anima deſcendit in faces.

Empyreos carpit fructus floris, animam nutrientis,

Mente concipientes opera Patris fatales Parcæ inverecundam fugiunt alam.

Etſi putes hanc animam te videre redeuntem, aliam tamen immittit Pater, ut numerum augeat.

Sane illæ ſunt beatiſſimæ ſupra omnes animas, quæ de cœlo in terram ſunt effuſæ.

Illæ animæ ſunt divites, & ineffabilia ſtamina habent, ô rex, quæcumq; vel à te fulgente, vel à Jove ſunt prognatæ,

Ex valido neceſſitatis ſtamine ducit immortalis animæ profunditas originem, ad quam crebro oculos ſurſum extende, nec deverge deorſum in nigricantem mundum, cui per-

petim ſubjacet infida vorago, ac infernum undiq; tenebris obſitum, ſqualidum, idolis gaudens, ſapientia privatum, præruptum, tortuoſum, cæcum, profundum ſemper involvens, cujus iners & obſcura facies perpetuo obnubitur, eſtq; nihil aliud quam mundus odio proſeqvens lucem, ac variantes motuum vices.

Qvære Paradiſum. Quæres tu anima ſcaturiginem? ex qvibus, aut qvo ordine? Corporis es impoſitus ab ordine, à qvo effluxiſti.

Dato ſacro ſermoni maximam qvam potes operam, neq; propende deorſum verſus, latet enim ſub terra præcipitium, qvod per ſeptem diverſas vias attrahit, ſub qvo exhorreſcendus neceſſitatis eſt thronus, ut fatum ne augeas.

Anima hominum in ſe qvodammodo Deum cogit.

Nihil mortale habens, tota à Deo eſt ebria.

Harmoniam reſonat, ſub cujus dominio eſt corpus mortale, qvod igneam mentem ad opus pietatis extendit,

Et fluxile corpus ſervabis.

Eſt & idolo in loco lumine undiq; circumfuſo qvædam portio.

Ignis habenas tende animâ non facta.

Igne calens cogitatio principem habet ordinem.

Mortalis igni propinqvans à Deo lumen accipiet.

Qvieſcenti in Deo Dii perfectionem dabunt.

Pœnæ hominum ſunt angores.

Et mala materiæ germina utilia ſunt & bona.

Spes nutriat te ignea in regione Angelica.

Sed non recipit illius voluntatem paterna mens, donec non exierit ex oblivione, & prolocuta fuerit puram teſſeram paternam, eam in memoriam revocans.

His dedit poteſtatem ut eam lucem, qva diſcendo conſeqvi potes, ſuſcipere poſſint.

Ex his ſomnolentis ſui fructus dedit robur.

Ne ſpiritum macules, neq; profundum ſuperficiem facias.

Materiæ qviſqviliæ ne præcipitio relinqvas.

Ne educas, ne exiens habeat qvippiam.

Vi corpus relinqventes animæ ſunt puriſſimæ.

Animæ expulſores & reſpiratores facile ſolvi poſſunt.

Siniſtris in lumbis Hecates virtutis eſt fons, totus manens, virginitatem non abjiciens.

O homo audaciſſimæ naturæ artificium.

Neqve mentem tuum ſubeant ingentes tuæ menſuræ: in terra enim ne veritatis qvidem planta eſt.

Neqve Solis menſuras menſures, regulas congeres, æterno conſilio fertur, non tua gratia.

Lunarem curſum, ſidereum progreſſum, Lunæ ſtrepitum dimitte, nam perpetim currit neceſſitatis opera.

Sidereus progreſſus tua gratia non eſt in lucem editus.

Latus æthereus avium pes, nunqvam eſt verus.

Vas tuum inhabitabunt terræ beſtiæ.

Vos terra ſepeliet ad natos natorum usq;.

De Dæmoniis, ac Sacrificiis.

Cap. XI.

Non ſacrificia, non viſcera cupio: hujusmodi omnia ſunt nugamenta, emptitia impoſturæ firmamentum. Tu longe hæc fuge ſi velis reſerare ſacrum Pietatis paradiſum, in qvo virtus, ſapientia, & omnia congregantur.

Natura ſuadet eſſe Dæmones puros, & mala materiæ germina, & utilia, ac bona: verum hæc in abditis ſeptis mentis revolvo.

Ignis ſimulachrum ſaltim in aere in tumorem extenſum, vel etiam igne infiguratum, à qvo manat præcurſoria vox, & lumen ubertim radians, ſtrepitum edens, convolutum: vel eqvum te videre lumine valde ſplendentem, ejusqve humeris, puerum meqvi-

qvitantem, ignitum, auro diſtinctum, ſagittas emittentem, ac humeris crebro inſtantem, mihi ſi dixeris, ilico omnia faciem leonis induere conſpicies. Tunc nulla cæleſtis motus curvitas apparet, aſtra non lucent, Lunæ lux offuſcatur, terra conſiſtit, cuncta fulminibus impleta cernuntur.

Ne dixeris, per ſe Naturæ viſibile ſimulachrum eſſe: non enim illud te ſpectare oportet antequam corpus purgetur; illud enim ſemper animum à ſacris rebus abducit.

Ex terræ voraginibus exiliunt terreſtres canes, nunquam verum corpus mortali homini oſtendentes.

Operare circa Hecaticum turbinem.

Nomina barbara nunquam mutaveris: ſunt enim nomina ſingulis à Deo data, potentiam in ſacris ineffabilem habentia.

Quando videris ſine forma ſacrum ignem collucentem ſaltim per totius mundi profundum, tunc audi ignis vocem.

Hucuſqve pertingunt fragmenta Oraculorum, qvæ vulgo qvidem perperam *Zoroaſtri* attribuuntur, revera autem à Philoſopho *Juliano Chaldæo Juniore* conſcripta ſunt. Hoc enim luculento Suidæ teſtimonio & qvatuor maxime probabilibus argumentis ſatis valide (1) ſupra à me confirmatum eſt. Qvibus nunc addo qvintum argumentum, qvod deſumptum eſt ex libro qvarto Commentariorum Procli in Timæum Platonis, ubi Juliani Chaldæi Junioris ſive Theurgi ſic fit mentio: ὅθεν οἶμαι καὶ οἱ τῶν θεεργῶν ἀκρότατοι θεὸν καὶ τοῦτον (τὸν νοῦν) ὑμνησαν, ὡς Ἰουλιανὸς ἐν ἑβδόμῳ τῶν ζωνῶν. Ex qvibus verbis Oraculorum Juliani Chaldæi, qvorum fragmenta ſupra inſerui, cum cæteris ejuſdem ſcriptis convenientia manifeſtiſſime apparet. Qvod reſtat, agendum jam nobis eſt de iis auctoribus qvi ἀποσπασμάτια illa Oraculorum Juliani partim obiter, partim ex profeſſo vel Notis illuſtrarunt, vel juſtis Commentariis explicaverunt. Inter hos primus debetur locus (2) *Plotino*, recentiorum Philoſophorum Platonicorum Coryphæo, in cujus Enneadibus paſſim multa leguntur, qvæ ad ſuppoſititia Zoroaſtris Oracula facilius intelligenda plurimum faciunt. Secundus eſt (3) *Porphyrius*, qvi in opere περὶ ὕλης, ſive *de materia prima*, cujus Suidas v. Πορφύριος facit mentionem, auctoritate Oraculorum *Chaldaicorum*, hoc eſt, ut ego interpretor, *Juliani Chaldæi Junioris*, materiam primam principio non carere aſſeruit. Teſtatur hoc Æneas Sophiſta Chriſtianus in Dialogo de immortalitate animæ & reſurrectione corporis, qvi Theophraſtus inſcribitur his verbis: οὐ γὰρ ἀγένητος, οὐδὲ ἄναρχος ἡ ὕλη· τοῦτό σε καὶ Χαλδαῖοι διδάσκουσι, καὶ ὁ Πορφύριος, ἐπιγράφει δὲ καθ᾽ ὕλης (ita hic pro (4) καθ᾽ ὅλε legendum eſt) τὸ βιβλίον, ὃ εἰς μέσον προάγει τῶν Χαλδαίων τὰ (5) λόγια, ἐν οἷς γεγονέναι τὴν ὕλην ἰσχυρίζεται· h. e. *Neqve materia generationis & principii expers eſt; qvod & Chaldæi, & Porphyrius te docent. Hic enim opus aliqvod de materia prima inſcripſit, quo Chaldæorum Oracula producit, qvibus naturam genitam eſſe confirmatur.* Tertius, qvi Oraculis Juliani Chaldæi illuſtrandis operam impendit, eſt (6) *Jamblichus* Porphyrii diſcipulus; utpote cujus de Chaldaica Theologia opus à Damaſcio aliqvoties citatur. Qvartus, cui ſpuria Zoroaſtris Oracula plurimum lucis debent, eſt *Syneſius*, ex Philoſopho Epiſcopus Ptolemaidis, qvi ea in libro περὶ ἐνυπνίων ſive de inſomniis freqvens citat & explicat. Hunc ſeqvitur *Syrianus*, Procli Diadochi magiſter, qvi Suida teſte integros viginti libros ſcripſit περὶ τὰ λόγια, h. e. *in Oracula*; nempe eadem illa Chaldaica, ſive Juliani Chaldæi, qvæ à coætaneo Philoſopho *Olympiodoro* in Commentariis græcis in Philebum & Phædonem Platonis, & ab utriusqve diſcipulo *Proclo Diadocho* partim in libris ſex de Platonica Theologia, partim in Commentariis in Rempublicam, Timæum, (7) Parmenidem & Cratylum Platonis ad confirmanda Platonica dogmata ſæpiſſime allegantur. Iisdem illuſtrandis operam qvoqve impendit *Hermias* Procli condiſcipulus in Commentario in Phædrum; ut & (8) *Damaſcius* & *Simplicius* Philoſophi, qvi temporibus Imperatoris Juſtiniani floruerunt. His addendus eſt *Michael Pſellus*, cujus Oracula Chaldaica, qvæ vulgo perperam Zoroaſtri attribuuntur, Commentarius græcus etiamnunc integer extat, & à

Joan-

(1) *pag. 93.*

(2) *Vita ipſius à Porphyrio accuratè conſcripta & operibus ejus præfixa eſt.*

(3) *Vita ejus extat apud Eunapium.*

(4) *Vide Avunculi mei Lucæ Holſtenii diſſertat. de Vitâ & Scriptis Porphyrii cap. 9.*

(1) *Ambroſius Camaldulenſis in Dialogi hujus latina editione Baſileenſi an. 1516. in 4to* λόγια *perperam hic vertit rationes.*

(6) *Vita ejus extat apud Eunapium.*

(7) *Vide Photii Patriarchæ CP. Biblioth. Cod. CLXXXI.*

(8) *Fragmenta horum duorum Procli Commentariorum ineditorum in Cratylum & Parmenidem Platonis vide in Animadverſionibus meis in Georgii Codini Excerpta de Antiqvitatibus Conſtantinopolitanis, Lutetiæ Pariſ. typis Regiis an. 1655. in fol. editis, num. 27. & 65.*

à Joanne Opſopœo editioni Oraculorum Magicorum Zoroaſtris Pariſienſi an. 1599. in 8vo græce & latine ſubjunctus eſt. Principium ejus ac finem, ut Lector tanqvam ex ungue leonem agnoſcere poſſit, hic exhibeo:

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΨΕΛΛΟΥ ΕΞΗΓΗΣΙΣ εἰς τὰ αὐτὰ [Μαγικὰ τῶν ἀπὸ τοῦ Ζωροάστρου Μάγων] Λόγια.

ΧΑΛΔΑΙΚΟΝ ΛΟΓΙΟΝ.

Ἔστι καὶ εἰδώλῳ μερὶς εἰς τόπον ἀμφιφάοντα.

Εἴδωλα λέγεται παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, τὰ συμφυῆ μὲν κρείττοσιν, ἐλάττονα δὲ ἐκείνων τυγχάνοντα· οἷον συμφυὴς ὁ νοῦς τῷ θεῷ, καὶ τῷ νῷ ἡ λογικὴ ψυχή, καὶ τῇ λογικῇ ψυχῇ ἡ ἄλογος, καὶ τῇ ἀλόγῳ ἡ φύσις, καὶ τῇ φύσει τὸ σῶμα, καὶ τῷ σώματι ἡ ὕλη. Εἴδωλον μὲν οὖν μὲν θεοῦ, ὁ νοῦς· νοῦ δὲ, ἡ λογικὴ ψυχή· τῆς δὲ λογικῆς ψυχῆς, ἡ ἄλογος· τῆς δὲ ἀλόγου ἡ φύσις· τῆς δὲ φύσεως, τὸ σῶμα· τοῦ δὲ σώματος, ἡ ὕλη. Ἐνταῦθα δὲ τὸ Χαλδαϊκὸν λόγιον, εἴδωλον φησὶ, τὴν ἄλογον ψυχὴν τῆς λογικῆς· συμφυὴς γὰρ αὐτὴ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ χείρων ἐκείνης· καὶ φησὶν ὅτι καὶ εἰδώλῳ μερίς ἐστιν εἰς τόπον ἀμφιφάοντα, τουτέστιν, ἡ ἄλογος ψυχὴ ἥτις ἐστὶν εἴδωλον τῆς λογικῆς ψυχῆς καθαρθεῖσα δι᾽ ἀρετῆς ἐν τῷ βίῳ, ἄνεισιν εἰς τὸν ὑπὲρ σελήνην τόπον μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς τοῦ ἀνθρώπου ζωῆς. καὶ ἀποκληροῦται εἰς τὸν ἀμφιφαῆ, τουτέστιν ἀμφοτέρωθεν λάμποντα, καὶ ὁλολαμπῆ. ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ σελήνην τόπος, ἀμφικνεφής ἐστι, τουτέστιν ἀμφοτέρωθεν σκοτεινός. ὁ δὲ σεληνιακὸς, ἑτεροφαὴς, ἢ ἑτεροκνεφής. τουτέστι, τῷ ἡμίσει περιλάμπων, τῷ δὲ ἡμίσει σκότους μεστός, καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ σελήνη, τοιαύτη ἐστὶ, τῷ μὲν ἡμίσει μέρει πεφωτισμένη, καὶ τῷ ἡμίσει ἀφώτιστος. ὁ δὲ ὑπὲρ σελήνην τόπος ἀμφιφαής ἐστιν, ἤτοι διόλου πεφωτισμένος. λέγει οὖν τὸ λόγιον, ὅτι οὐ μόνον ἡ λογικὴ ψυχὴ ἀποκληροῦται εἰς τὸν ὑπὲρ σελήνην τόπον τὸν ἀμφιφαῆ, ἀλλὰ μερίς ἐστι καὶ τῷ εἰδώλῳ αὐτῆς, ἤτοι τῇ ἀλόγῳ ψυχῇ, ἀποκληρωθῆναι εἰς τὸν ἀμφιφαῆ τόπον, ὅταν διαυγὴς καὶ καθαρὰ ἐξέλθῃ τοῦ σώματος. ὁ μὲν γὰρ Ἑλληνικὸς λόγος ἀθάνατον τιθεὶς καὶ τὴν ἄλογον τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν, μέχρι τῶν ὑποσελήνων στοιχείων αὐτὴν ἀνάγει. τὸ δὲ Χαλδαϊκὸν λόγιον καθαῖρον αὐτὴν καὶ ὁμόφρονα τῇ λογικῇ ψυχῇ ποιῶν, εἰς τὸν ἐπέκεινα τῆς σελήνης τὸν ἀμφιφαῆ ταύτην ἀποκαθιστᾷ. καὶ τὰ μὲν τῶν Χαλδαίων δόγματα, τοιαῦτα. οἱ δὲ τῆς εὐσεβείας ὑφηγηταὶ καὶ τῶν Χριστιανικῶν δογμάτων ὑποφῆται καὶ κήρυκες, οὐδαμοῦ τὴν ἄλογον ψυχὴν ἀνάγουσιν,

SAPIENTISSIMI PSELLI COMmentarius in eadem (Magorum qvi à Zoroaſtre prodierunt) oracula.

ORACULUM CHALDAICUM.

Eſt etiam ſimulacro locus ſuus in regione undique & omnino lucida.

Idola ſive ſimulacra dicuntur à philoſophis, quæ congenita quidem ſunt præſtantioribus, attamen illis inferiora & deteriora. Exempli gratia, Deo mens congenita eſt, menti anima rationis particeps, animæ ratione præditæ irrationalis, irrationali natura, naturæ corpus, & corpori materia. Idolum itaque & imago dei mens eſt, mentis anima rationalis, animæ rationalis irrationalis, irrationalis natura, naturæ corpus, corporis materia. Hic autem irrationalem animam vocat Chaldaicum oraculum animæ rationalis ſimulacrum, eo quod huic illa connata eſt, ſed conditione inferiori: aitq; ſimulacro partem attributam eſſe in regione undiquaq; colluſtrata, quo ſignificat animam rationis expertem, quæ imaginem animæ ratione præditæ refert, virtutum auxilio, dum in hac vita moratur, luſtratam, curriculo vitæ humanæ finito ad regionem, quæ ſupra lunam eſt, redire, eiq; forte aſſignari locum undiq; luminoſum, id eſt circumcirca & omni ex parte ſplendore fulgentem. Nam qui ſubter lunam locus eſt, undiq; tenebricoſus eſt, & circumcirca caligine ſeptus, lunaris vero alternatim lucidus & obſcurus eſt, hoc eſt una ex parte lumine clarus, ex altera tenebris oppletus: quemadmodum etiam ipſa luna media ex parte illuminata eſt, & ex media obtenebrata. Locus vero ille ſupra lunam, utrinque lucidus eſt, ſive omni ex parte colluſtratus. Dicit itaq; oraculum, non ſolam animæ ratione præditæ ſuperlunarem illam regionem undiq; luminoſam eſſe deſtinatam, ſed etiam illius imaginem animam brutam hac forte dotatam, ut in regionem omni ex parte lucidam aſciſcatur, modo ſplendida & pura è corpore exierit. Græcorũ ſiquidẽ doctrina irrationalem hominis animam facit interitus neſciam, eamq; usq; ad elementa ſub luna ſita extollit: at Chaldaicũ oraculum expiatam illam & cum rationis participe anima amice conſpirantẽ in regionem hanc, quæ ultra lunam eſt, undiq; lucidam tranſvehet. Atq; hæc quidem ſunt ſtatuta Chaldæorum. Pietatis vero Doctores & Chriſtianorum dogmatum interpretes ac præcones nunquam locorum brutam animam ad ſuperiora

ἀλλὰ θνητὴν διαῤῥήδην ὁρίζονται. ἄλογον δὲ ψυχὴν τίθενται, τὸν θυμὸν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ὀρεγομένην γενέσεως. οὕτω γοῦν ὁ Νυσσένος Γρηγόριος ἐν τῷ περὶ ψυχῆς λόγῳ διέξεισιν.

educunt, ſed aperte interitui obnoxiam eſſe profitentur, habent autem pro anima bruta iram & cupiditatem generationis appetitricem. Atq; ita enarrando tradit Gregorius Niſſenus in oratione de anima.

Et ſic qvidem ſe habet Commentarii principium: ſeqvitur nunc finis.

Αἱ ἴϋγγες νοούμεναι, πατρόθεν νοέουσι καὶ αὐταί.
Βουλῶν ἀφθέγκτων κινούμεναι ὥστε νοῆσαι.

Junges intellectæ, à patre intelligunt: & hæ
Conſiliorum nihil ſonantium moventur ut intelligant.

Αἱ ἴϋγγες δυνάμεις εἰσί τινες μετὰ τὸν πατρικὸν βυθὸν ἐκ τριῶν τριάδων συγκείμεναι· ἃς νοεῖται κατὰ τὸν πατρικὸν νοῦν τὸν τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἑνοειδῶς ἐν ἑαυτῷ προστησάμενον· αἱ δὲ βουλαὶ τοῦ πατρὸς διὰ τὴν νοητὴν ὑπερβολὴν ἀφθέγκτοι. τὰ δὲ τῶν ἐξῃρημένων συνθήματα νοερὰ κἂν νοῆται ὑπὸ τῶν δευτέρων, ὡς ἄφθεγκτα νοεῖται, καὶ ὡς ἐξῃρημένα τῆς νοητῶν προόδων. ὡς γὰρ αἱ τῶν ψυχῶν νοήσεις κἂν νοῶσι τὰς νοερὰς τάξεις, ὡς ἀμεταβάτους νοοῦσιν, οὕτω καὶ αἱ τῶν νοερῶν ἐνέργειαι τὰ νοερὰ συνθήματα νοοῦσαι, ὡς ἄφθεγκτα νοοῦσιν ἐν ὑπάρξεσιν ὑφεστηκότα ἀγνώστοις.

Junges ſunt potentia quædam proximæ poſt fundum paternum è tribus trinitatibus compoſita, quas intelligere ait per paternam mentem, quæ cauſam illarum in unitatis forma ſibi ipſi repræſentatam exhibet. Conſilia autem patris ob intelligibilem excellentiam nullum ſonum edunt. Atqui abſtractarum rerum nota & ſigna intellectu prædita etiamſi à ſecundis ſive inferioribus intelliguntur, ea tamen tanqvam nihil ſonantia & ab omni intelligibili excurſu ſeparata intelliguntur. Ut enim animarum intelligentia licet ordines intellectu præditos intelligunt, eos tamen ut immobiles intelligunt: ſic etiam intellectualium operationes ſymbola intellectus capacia intelligentes, ea absque ſoni emiſſione intelligunt, in ſubſtantiis incognitis ſubſiſtentia.

Huic Exegeſi ſive expoſitioni ſubjungitur porro ſuccincta dogmatum Chaldæorum Epitome, ab eodem Pſello conſcripta, qvæ cum ad fragmenta Oraculorum Juliani Chaldæi junioris & ſcripta cæterorum recentiorum Philoſophorum Platonicorum plenius faciliusqve intelligenda plurimum conferat, integre eam, ut ab (1) Opſopœo edita eſt, hic inſerendam cenſui:

(1) *Alia hujus* Ἐκθέσεως *Pſelli editio ab hac paulum diverſa extat apud Franciſcum Patritium in diſſertatione Oraculis Zoroaſtris præfixa pag. 1. fol. 6 edit. Ferrar.*

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΨΕΛΛΟΥ
ΕΚΘΕΣΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ ΚΑΙ σύντομος τῶν παρὰ Χαλδαίοις δογμάτων.

Ἑπτά φασι σωματικοὺς κόσμους, ἐμπύριον ἕνα καὶ πρῶτον, καὶ τρεῖς μετ' αὐτὸν αἰθερίους, ἔπειτα τρεῖς ὑλαίους· ὧν ὁ ἔσχατος, χθόνιος εἴρηται καὶ μισοφαής, ὅς ἐστιν ὁ ὑπὸ σελήνην τόπος, ἔχων ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν ὕλην ἣν καλοῦσι βυθόν. μίαν ἀρχὴν τῶν πάντων δοξάζουσι, καὶ ἓν αὐτὴν καὶ ἀγαθὸν ἀπογυμνοῦσιν. εἶτα πατρικόν τινα βυθὸν σέβονται, ἐκ τριῶν τριάδων συγκείμενον. ἑκάστη δὲ τριὰς ἔχει πατέρα, δύναμιν, καὶ νοῦν. εἶτά ἐστιν ἡ νοητὴ ἴϋγξ. μετὰ δὲ ταύτην, οἱ συνοχεῖς, ὁ ἐμπύριος, ὁ αἰθέριος, καὶ ὁ ὑλαῖος. μετὰ δὲ τοὺς συνοχεῖς, οἱ τελετάρχαι. μετὰ δὲ τούτους, οἱ πηγαῖοι πατέρες, οἱ καλούμενοι καὶ κοσμαγωγοί. ὧν ὁ πρῶτος ὁ ἅπαξ ἐπέκεινα λεγόμενος· μεθ' ὃν ἡ ἑκάτη, εἶτα ὁ δὶς

EJUSDEM PSELLI SUMMARIA ET BREVIS DOGmatum Chaldaicorum expoſitio.

Chaldæi ſtatuunt ſeptem mundos corporeos, igneum unum eumqve primum, poſt hunc tres æthereos, deinde tres materiales: è qvibus ultimus, terreſtris dicitur & lucis oſor, qui locus eſt ſubter lunam, in ſeſe etiam materiam complectens, qvem fundum nominant. Unicum arbitrantur eſſe rerum omnium principium idq; profitentur unum eſſe & bonum. Deinde colunt paternum qvendam fundum ex tribus trinitatibus compoſitum. Qvalibet autem trinitas habet patrem, potentiam, & mentem. Poſtea ſequitur junx mente comprehenſibilis. Huic proximi ſunt mundorum rectores, igneus, æthereus & materialis. Poſt rectores, ceremoniarum principes. His ſuccedunt perennium fontium patres, qvi & mundi ductores nominantur, quorum primus ſemel ſupra dictus eſt: poſt quem Hecate, deinde is quem bis epi-

ἐπέκεινα· μεθ' ὃν τρεῖς ἀμείλικτοι· καὶ τελευταῖος ὁ ὑπεζωκώς. σέβονται δὲ καὶ πηγαίαν τριάδα πίστεως καὶ ἀληθείας καὶ ἔρωτος. φασὶ δὲ καὶ ἀρχικὸν ἥλιον, ἀπὸ τῆς ὑλικῆς πηγῆς καὶ ἀρχαγγελικόν, καὶ πηγὴν αἰσθήσεως, καὶ πηγαίαν κρίσιν, καὶ κεραύνιον πηγήν, καὶ πηγὴν διόπτρων καὶ χαρακτήρων πηγὴν ἐπιβατεύουσαν τοῖς ἀγνώστοις συνθήμασι καὶ πηγαίας ἀκρότητας. Ἀπόλλωνος, Ὀσίριδος, Ἑρμοῦ. ὑλικὰς δὲ πηγὰς φασίν, κέντρων καὶ στοιχείων, καὶ ὀνείρων ζώνην· καὶ πηγαίαν ψυχήν. μετὰ δὲ τὰς πηγὰς λέγουσιν εἶναι ἀρχάς. αἱ γὰρ πηγαὶ ἀρχικώτεραι τῶν ἀρχῶν. τῶν δὲ ζωογόνων ἀρχῶν, ἡ μὲν ἀκρότης, ἑκάτη καλεῖται· ἡ δὲ μεσότης, ψυχὴ ἀρχική. ἡ δὲ περάτωσις, ἀρετὴ ἀρχική. εἰσὶ δὲ παρ' αὐτοῖς, καὶ ἄζωνοι ἑκάται, ὡς ἡ τριοδῖτις ἡ Χαλδαϊκή, καὶ ἡ κωμαῖς, καὶ ἡ ἐκλυστική· ἀζωνικοὶ δὲ παρ' αὐτοῖς θεοί, ὁ Σάραπις, καὶ ὁ Διόνυσος· καὶ ἡ τοῦ Ὀσίριδος σειρά, καὶ ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος. ἄζωνοι δὲ καλοῦνται, οἱ εὐλύτως ἐνεξουσιάζοντες ταῖς ζώναις καὶ ὑπεριδρυμένοι τῶν ἐμφανῶν θεῶν. ζωναῖοι δὲ, οἱ τὰς ἐν οὐρανῷ ζώνας ἀπολύτως περιελίττοντες, καὶ τὰ τῇδε διοικοῦντες. θεῖον γὰρ γένος ἐστὶ παρ' αὐτοῖς ζωναῖον, τὸ καταυλιζόμενον τὰς τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου μερίδας, καὶ ζωσάμενον τὰς περὶ τὸν ὑλαῖον τόπον διακληρώσεις. μετὰ δὲ τὰς ζώνας ἐστὶν, ὁ ἀπλανὴς κύκλος, περιέχων τὰς ἑπτὰ σφαίρας. ἐν αἷς τὰ ἄστρα. Καὶ ἄλλος μὲν παρ' αὐτοῖς ὁ ἡλιακὸς κόσμος τῷ αἰθερίῳ βάθει δουλεύων. ἄλλος δὲ ὁ ζωναῖος, εἷς ὢν τῶν ἑπτά. τῶν δὲ ἀνθρωπίνων ψυχῶν αἴτια διττὰ πηγαῖα τιθέντες τόν τε πατρικὸν νοῦν, καὶ τὴν πηγαίαν ψυχήν. καὶ προέρχεται μὲν αὐτοῖς ἡ μερικὴ ψυχὴ ἀπὸ τῆς πηγαίας κατὰ βούλησιν τοῦ πατρός· ἔχει δὲ καὶ αὐτόγονον οὐσίαν καὶ αὐτόζωον· οὐ γὰρ ἐστὶν ὡς ἑτεροκίνητος. εἰ γὰρ κατὰ τὸ λόγιον μοῖρα τοῦ πυρὸς ἐστὶ τοῦ θείου καὶ πῦρ φαεινὸν καὶ νόημα πατρικόν, εἶδος ἐστὶν ἄυλον καὶ αὐθυπόστατον. τοιοῦτον γὰρ πᾶν τὸ θεῖον, οὗ μέρος ἡ ψυχή. καὶ ταῦτα φασὶν εἶναι ἐν ἑκάστῃ ψυχῇ· καθ' ἑκάστην δὲ ἰδιότητα ἄγνωστον ῥητοῦ καὶ ἀῤῥήτου συνθήματος. καὶ καταβιβάζουσι δὲ τὴν ψυχὴν πολλάκις ἐν τῷ κόσμῳ δι' αἰτίας πολλάς· ἢ διὰ πτερορρύησιν, ἢ διὰ βούλησιν πατρικήν. δοξάζουσι δὲ τὸν κόσμον αἴδιον καὶ τὰς τῶν ἄστρων

ſupra nominavimus: ab hoc ſunt tres implacabiles, & omnium ultimus ſuccinctor. Venerantur etiam fontanam trinitatem fidei, veritatis, & amoris. Ponunt item ſolem imperatorem, & à fonte materiali archangelicum, ſenſionis fontem, fontanum judicium, fulmineum fontem, ſpeculorum fontem, characterum fontem incognitis ſignis & ſymbolis incumbentem, & ſummitates fontanas, Apollinis, Oſiridis, Mercurii. Materiales vero fontes dicunt eſſe centrorum, elementorum, & ſomniorum Zonam. Item animam fontanam. Fontibus ſubjungunt principia: quod principiis ſuperiores & excellentiores ſint fontes. Principiorum autem animalia procreantium ſummitas vocatur Hecate; medietas, anima inchoativa: extremitas, virtus inchoativa. Sunt apud illos quoque Hecatæ ἄζωνοι, *quæ zonas non habent, ut Chaldaica* τριοδῖτις, κωμαῖς, & ἐκλυστική. *Dii autem* ἄζωνοι *illis dicuntur Sarapis & Dionyſius ſive Bacchus: Oſiridis item* σειρὰ (q.d. geniorum ſeries catenæ more connexa) *& Appollinis. Appellantur* ἄζωνοι *Dii qui expedite poteſtate ſua in zonis utuntur, & ſupra Deos conſpicuos collocati ſunt.* Ζωναῖοι *contra qui zonas habent, libere circa cœli zonas volvuntur & gubernandi munus obeunt. Habent n. Chaldæi deorum genus Zonæum, quod ſenſibilis mundi partes inhabitat, & regiones circa materialem locum ſorte diſtributas cingit. Poſt zonas eſt circulus non errans ſeu fixus ſeptem orbes complectens, in quibus ſtellæ ſunt. Porro alius illis eſt mundus ſolaris, æthereo fundo ſubſerviens: alius Zonæus, unus è ſeptem. Animarum humanarum duplicem ponunt cauſam è fonte perenni promanentem, paternam nempe mentem, & animam fontanam. Prodit autem, ut illi volunt, particularis anima à fontana, juxta patris voluntatem: & habet eſſentiam per ſe generatam & animatam. Aliunde enim non movetur, nam ſi, ut in oraculo fertur, ignis divini pars eſt & ignis lucidus, atque paternæ mentis conceptus, profecto forma eſt materiæ expers & per ſe ſubſiſtens. Illa enim omnia cum divina natura communicant, cujus particula eſt anima. Ajunt omnia inqualibet anima eſſe, ſed & cuilibet inexplicabilem & incognitam ſandorum & inſandorum ſignorum ſymbolorumve proprietatem. Volunt animam in mundum demitti ob multas cauſas, aut propter pennarum defluvium, aut propter paternam voluntatem. Arbitrantur mundum æternum eſſe, ut & ſtellarum*

περι-

περιόδους. τὸν δὲ ᾅδην πολλαχῶς καταμερίζουσι. καὶ νῦν μὲν αὐτὸν θεὸν ὀνομάζουσιν ἀρχηγὸν τῆς περιγείου λήξεως· νῦν δὲ τὸν ὑπὸ σελήνην τόπον φασί· νῦν δὲ τὴν μεσαιτάτην τοῦ αἰθερίου κόσμου καὶ τοῦ ὑλαίου· νῦν δὲ τὴν ἄλογον ψυχήν, καὶ τιθέασιν ἐν αὐτῇ τὴν λογικὴν οὐκ οὐσιωδῶς, ἀλλὰ σχετικῶς, ὅταν συμπαθῶς ἔχῃ πρὸς αὐτήν, καὶ προβάλῃ τὸν μερικὸν λόγον. ἰδέας δὲ νομίζουσι, νῦν μὲν τὰς τοῦ πατρὸς ἐννοίας. νῦν δὲ τοὺς καθόλου λόγους, καὶ φυσικοὺς καὶ ψυχικοὺς καὶ νοητούς· νῦν δὲ τὰς ἐξῃρημένας τῶν ὅλων ὑπάρξεις. τοὺς δὲ περὶ μαγείας λόγους συνιστῶσιν ἀπό τε τῶν ἀκροτάτων δυνάμεων, ἀπό τε τῶν περιγείων ὑλῶν. συμπαθῆ δὲ τὰ ἄνω τοῖς κάτω φασὶ καὶ μάλιστα τὰ ὑπὸ σελήνην, ἀποκαθιστῶσι δὲ τὰς ψυχὰς μετὰ τὸν λεγόμενον θάνατον κατὰ τὰ μέτρα τῶν οἰκείων καθάρσεων, ἐν ὅλοις τοῖς τοῦ κόσμου μέρεσι. τινὰς δὲ καὶ ὑπὲρ τὸν κόσμον ἀναβιβάζουσι· καὶ μέσας αὐτὰς διορίζονται τῶν τε ἀμερίστων καὶ μεριστῶν φύσεων. τούτων δὲ τῶν δογμάτων τὰ πλεῖα καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων ἐδέξαντο. οἱ δὲ περὶ Πλωτῖνον καὶ Ἰάμβλιχον, Πορφύριόν τε καὶ Πρόκλον, πᾶσι κατηκολούθησαν, καὶ ὡς θείας φωνὰς ἀσυλλογίστως ταῦτα ἐδέξαντο.

converſiones. Plutonem ſive infernum in varias partes dividunt, cumq́; modo Deum appellant, ordinis illius, qui circa terram ſortem ſuam obtinuit, ducem; modo regionem ſublunarem: modo medias inter ætherium & materialem mundum partes obeuntem; modo animam rationis expertem; in eaque rationalem animam conſtituunt, non eſſentialiter, ſed proportione quadam, quando convenienter ad illam affecta eſt, particulari ratione projecta. Ideas definiunt modo eſſe, patris intelligentias; modo univerſales rationes, naturales ſcilicet, animales, & intellectiles: modo ſubſtantias à rebus ipſis abſtractas. Aſtruunt omnem magicæ ſcientiæ rationem perfici à ſummis potentiis & terrenis materiis: familiaritatem item & convenientiam ſuperiora cum inferioribus habere, præſertim quæ ſub luna ſunt. Collocant animas poſt mortem, juxta modulum & menſuram luſtrationum ſingulis familiarium & convenientium, in omnibus mundi partibus; quaſdam etiam ultra mundum evehunt: eaſque diſcrimine facto in naturas dividuas & individuas ſeparant. Atque Plato quidem & Ariſtoteles plures ex enumeratis opiniones receperunt; Plotinus vero, Jamblichus, Porphyrius, Proclus, eorumque diſcipuli omnes in univerſum approbarunt, & non ſecus ac divinas voces abſque ullo diſcrimine & examine admiſerunt.

Hucusqve Pſellus: cujus qvidem ἐξήγησιν *Nicephorus Gregoras* ſcholiis ſuis græcis in Syneſii librum περὶ ἐνυπνίων inſeruit. Poſt hunc vero in explicandis ſuppoſititiis Zoroaſtris Oraculis egregiam navavit operam *Georgius Gemiſtus Pletho*, cujus Commentarius græcus à Lodoico Tiletano & Joanne Opſopœo cum ipſis Oraculis editus eſt. Principium ejus ac finis ſic ſe habent:

ΠΛΗΘΩΝΟΣ ΔΙΑΣΑΦΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ τοῖς λογίοις τούτοις ἀσαφεστέρων εἰρημένων.

Δίζεο σὺ ψυχῆς ὀχετόν) Οἱ ἀπὸ Ζωροάστρου μάγοι νομίζουσιν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι συχνοί, τὴν ψυχὴν τὴν ἀνθρωπίνην, ἀθάνατον οὖσαν, ἄνωθέν τε κατιέναι, τῷ θνητῷ τῷδε σώματι θητεύσουσαν, ἤτοι ἐπί τινα χρόνον ἐργασομένην αὐτῷ, καὶ ζωώσουσάν τε καὶ κοσμήσουσαν ἐκ τῶν δυνατῶν, καὶ αὖθις ἐνθένδε ἐκεῖσε ἀποχωρεῖν. πλειόνων δ' ἐκεῖ ὄντων τῇ ψυχῇ χώρων, καὶ τοῦ μὲν ἀμφιφαοῦς, τοῦ δ' ἀμφικνεφοῦς, τῶν δέ τινων μεταξὺ τούτων ἑτεροφαῶν τε δὴ καὶ ἑτεροκνεφῶν· ἀπό γε τοῦ ἀμφιφαοῦς ποτὲ ἐς τόδε τὸ σῶμα κατερρυηκυῖαν τὴν ψυχήν, καλῶς μὲν θητεύσασαν, εἰς τὸν αὐτὸν χῶρον αὖθις

PLETHONIS EXPOSITIO EOrum, qvæ videntur obſcuriora in his Oraculis.

Exqvire animæ viam.) Magi, qvi Zoroaſtrem ſectantur, cenſent, ut & alii multi, animam humanam immortalem de alto deſcendere, mortali huic corpori inſervituram, hoc eſt ad aliqvod tempus operam ſuam ipſi accommodaturam, & ipſum vivum effecturam ornaturamqve pro virili parte; mox eandem hinc retro, unde profecta eſt, ſeſe recipere. Cum autem plures ſint ibi ſedes animæ & alia qvidem circumlucens, undiqve tenebroſa alia, nonnullæ qvæ ſunt inter illas mediæ, partim lucis, partim tenebrarum participes; ab ea certe qvæ omnino lucida eſt, animam in hoc corpus delapſam, ſi bene operam ſuam corpori accommodaverit, in eundem rurſus locum

ava-

ἀναλογίαν μεταπλάς ᾗ, ἐς τοὺς τούτου χείρους αὐτῶν ἀποχωρεῖν, κατὰ λόγον τῶν αὐτῇ βεβιωμένων. πρὸς οὖν ταῦτα λέγει τὸ λόγιον, ζήτει σὺ τὸν τῆς ψυχῆς ὀχετὸν, ἤτοι τὸν ὁδὸν, ἥν σοι ἡ ψυχὴ ἐῤῥύη· ὅθεν, ἢ τίνι τάξει, τοῦ βίου δηλαδή· τῷ δὲ τῷ σώματι θητεύσας, αὖθις ἐπὶ τὴν αὐτὴν τάξιν, ἀφ᾽ ἧς ἐῤῥύης, ἀναστήσεις, τὸν αὐτὸν δηλαδὴ ὀχετὸν τῆς ψυχῆς, ἑνώσας τῷ ἱερῷ λόγῳ καὶ ἔργον. ἱερὸν μὲν οὖν λόγον τὸν περὶ τῆς θεοσεβείας φησίν. ἔργον δὲ τὴν τελετήν. λέγει οὖν τὸ λόγιον, ὅτι πρὸς τῷ περὶ τῆς θεοσεβείας λόγῳ, καὶ τῇ τελετῇ χρεὼ, πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ταύτην ἀναγωγήν.

recurrere: ſin male, in ſedes has deteriores hinc ſe recipere, pro ratione eorum, qvæ in vita fecerit. Ad hæc igitur dicit oraculum, Exqvire tu animæ meatum, *id eſt, viam qva tibi anima fluxit:* unde aut qva ratione, *vitæ nimirnm:* huic corpori opera navata, in eundem locum, à qvo defluxiſti, excitabis, *eundem videlicet animæ ductum conjungens & opus ſacris verbis. Sacroſanctum igitur verbum hoc loco intelligit, qvod ſit de pietate: opus vero, ſacrificium. Dicit itaq; oraculum, ad hanc animi erectionem utendum eſſe una cum ſermone, qvi ſit de cnltn divino, etiam ſacris myſteriis.*

Etſic qvidem orditur Pletho Commentarium hunc: ſeqvitur nunc finis.

Πατὴρ οὐ φόβον ἐπιθρώσκει] Οὐ φόβον ἐμβάλλει ὁ πατὴρ, πειθὼ δὲ ἐπιχεῖ, ἤτοι ἔρωτα· ἅτε γὰρ ἄκρως αὐτὸς ἀγαθὸς ὢν, οὐδὲ ἂν κακοῦ αἴτιος εἴη οὐδενὶ, ὡς ἂν καὶ φοβερὸν εἶναι, ἀγαθῶν δ᾽ ἀεὶ πᾶσιν αἴτιος ὢν, κἂν ἀγαπῷτο ὑπὸ πάντων.

Δῆλοι οὖν εἰσὶν ἄλλοι τε συχνοὶ ἀνθρώπων, τοὺς ἀπὸ Ζωροάστρου τούτοις συνῳδούς πῃ καταστησάμενοι τὰς δόξας· μάλιστά γε μὴν καὶ οἱ περί τε Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα σοφοὶ, ἐπεὶ καὶ ἐκείνοις ἔτι τῶν Ζωροάστρου, οἷς φησὶ περὶ αὐτοῦ ὁ Πλούταρχος, πάνυ σύνῳδα καὶ τὰ Πλάτωνος φαίνεται. Φησὶ δὲ περὶ Ζωροάστρου Πλούταρχος, ὡς τριχῇ τὰ ὄντα διέλοι· καὶ τῇ μὲν πρώτῃ αὐτῶν μοίρᾳ, Ὡρομάζην ἐφιστάναι. τοῦτον δὲ εἶναι τὸν ὑπὸ τῶν λογίων πατέρα καλούμενον· τῇ δὲ ἐσχάτῃ Ἀριμάνην, Μίθρην δὲ τῇ μέσῃ· καὶ τοῦτον δ᾽ ἂν εἶναι τὸν δεύτερον νοῦν καλούμενον ὑπὸ τῶν λογίων· ἀλλ᾽ Ὡρομάζην μὲν ἡλίου, ὅν γε δὴ καὶ κῦρον περσιστὶ καλεῖσθαι, τριπλάσιον ἑαυτὸν ἐφεστακέναι· Μίθρην δὲ δηλονότι, τὸν μετά γε Ὡρομάζην, διπλάσιον. οἵαπερ πάντως σύνῳδα καὶ τὰ Πλάτωνος ἐκεῖνά ἐστι. περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντ᾽ ἐστί· καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα· καὶ ἐκεῖνο αἴτιον ἁπάντων τῶν καλῶν· δεύτερον δὲ, περὶ τὰ δεύτερα. καὶ τρίτον, περὶ τὰ τρίτα. μοίρας δὲ τρεῖς ἐς ἃς Ζωροάστρης τε καὶ Πλάτων τὰ ὄντα διῃρήκεσαν, εἶναι πρώτην μὲν, τὴν αἰώνιον, δευτέραν δὲ, τὴν ἔγχρονον μὲν, ἀΐδιον δὲ· τρίτην δὲ τὴν θνητήν. Ζωροάστρην δὲ φησὶ Πλούταρχος οὕτω παλαιόν τινα γεγονέναι, ὡς καὶ πεντακισχιλίοις ἔτεσι τῶν Τρωικῶν πρεσβύτερον ἱστορεῖσθαι.

Pater non metum immittit, ſed obſequium infundit.] Hoc eſt amorem. Cum n. ipſe ſumme bonus ſit, nulli nllius auctor fuerit mali, unde jure timeri poſſit, ſed omnibns contra ſemper bonorum cauſa, nt ideo à cunctis ametur.

Hac Zoroaſtris oracula freqventes & clari viri conſimiles opiniones ſecuti confirmarunt, ſed præcipue Pythagorici & Platonici: qvandoqvidem illis etiam Zoroaſtri dictis, qvæ de eo Plutarchus refere, plane conſona Platonis ſententia videtur. Refert autem de Zoroaſtre Plutarchus, qvod res omnes in tria genera diſtribuerit: & primæ qvidem illarum parti ſive generi Horomazen præfecerit, eundem cum eo, qvem oracula patrem vocitant: ultima vero Arimanen, at mediæ Mithran, qvem alterum mentem oracula nominant. Et qvod Horomazes Solis, qvi Perſice Cyrus dicitur, ſe triplicem conſtituerit, duplicem autem Mithrm, qvi proximum ab Horomaze locum obtinet. Qvibus omnino Platonica illa reſpondent; omnia ſunt circa regem univerſorum, & ejus gratia ſunt omnia: idemqve omnium bonorum cauſa eſt: ſecundus vero circa ſecunda, tertius circa tertia occupatus eſt. Tres autem partes, in qvas Zoroaſtres & Plato res univerſas diviſerunt, ſunt iſtæ; prima qvidem æterna: ſecunda vero tempore cœpit, ſed æterna eſt: tertia demum corruptioni obnoxia eſt. Cæterum Plutarchus teſtatur Zoroaſtrem adeo vetuſtum eſſe, ut qvinq; millibus annorum bellum Trojanum anteceſſerit.

Huic Plethonis Commentario addendæ ſunt Joannis Opſopœi in eadem Oracula & Pſelli Expoſitionem breves qvidem, ſed eruditiſſimæ Notæ, qvibus vel ipſe multa corrupta loca corrigit & obſcura illuſtrat, vel unde eorum correctio & illuſtratio petenda ſit, indicat. Conſulendi inſuper ſunt Marſilius Fici-

einus in, doctiſſimo opere Philoſophiæ Platonicæ de immortalitate animorum, Franciſcus (1) Patricius in Nova de univerſis Philoſophia, Franciſcus Cataneus Epiſtola ad Chriſtophorum Marcellum, Gilbertus Gaulminus in Notis ad Pſelli Dialogum de operatione dæmonum & Caſp. Barthius Adverſar. lib. 51. cap. 5. Illud qvoqve adjiciendum videtur, eadem illa ſuppoſititia Zoroaſtris Perſomedi Oracula, de qvibus hic agitur, ſine dubio etiam ſignificari ab Henrico Cornelio Agrippa, dum is libri de vanitate ſcientiarum & artium capite qvadrageſimo ſecundo, qvod de Magia naturali inſcribitur, ſcriptorum Zoroaſtris, qvem perperam *Zoroaſten* vocat, ita meminit: *Scripſerunt de Magiæ naturalis operibus Zoroaſtes, Hermes, Evantes Rex Arabum, Zacharias Babylonius, Joſeph Hebræus, Bocus, Aaron, Zenotenus, Kirarmides, Almadal, Toetel, Alebindrus, Abel, Ptolemæus, Geber, Zahel, Nazabarub, Tebith, Acrith, Salomon, Aſtrophon, Hipparchus, Alcmaon, Apollonius, Tryphon & plerique alii qvorum aliqva opera adhuc integra & pleraqve fragmenta adhuc extant, & ad manus meas aliqvando pervenerunt.* Hæc Agrippa: qvem profecto miror, cum vir alioqvi ſatis eruditus & ingenioſus fuerit, vaniſſimis titulis adhibuiſſe fidem, & perſuadere ſibi potuiſſe, qvæ ſub Zoroaſtris, Hermetis Triſmegiſti & cæterorum fere omnium ab ipſo enumeratorum Auctorum nominibus de Magia naturali etiamnunc circumferuntur ſcripta, pro genuinis habenda eſſe. Sane qvod ad *Zoroaſtrem* attinet, ſatis, ut opinor, valide à me demonſtratum eſt, qvæ vulgo ipſi attribuuntur *Oracula*, γνήσια ſive genuina non eſſe, ſed verum eorum auctorem videri Philoſophum, *Julianum Chaldæum juniorem* cognomine *Theurgum*, de qvo accuratius uberiusqve agam, ſi qvando, volente divino numine, in elaboratione hujus Operis ætatem ipſius, nempe Seculi poſt Æram Chriſtianam ſecundi poſteriorem partem dimidiam, feliciter attigero.

(1) *Vide ſis etiam ejusdem Patricii Diſſertationem de Hermete Triſmegiſto, & Opuſcula illa, qvæ idem Patricius de Ægyptiorum, Chaldæorum, ut & Platonis & Ariſtotelis Myſtica Philoſophia conſcripſit, & ſuppoſititiis Hermetis Triſmegiſti ſcriptis, Ferrariæ an. 1591 gr. & lat. in fol. à ſe editis, ſubjunxit.*

FINIS LIBRI PRIMI.

PETRI

PETRI LAMBECII HAMBURGENSIS, LIBER SECUNDUS PRODROMI HISTORIÆ LITERARIÆ,

præviųm exhibens Apparatum

ſubſeqventium triginta trium librorum, qvibus totidem Secula à nativitate Moyſis, omnium tam ſacrorum, qvam profanorum Scriptorum antiqviſſimi, usqve ad noſtram ætatem recenſebuntur.

Cap. I.

De Seculo ante Æ. C. XVI^to. in cujus poſteriorem partem dimidiam nativitas Moyſis incidit.

I. CUm ſuperiori libro usqve ad Seculum ante Æram Chriſtianam vulgarem XVI. in qvod nativitas *Moyſis* incidit, pervenerim, tua æqve CANDIDE LECTOR, atqve mea intereſt, ut priusqvam ulterius progrediar qvalemcunqve reliqvi totius Operis delineationem ſummatim exhibeam. Sic enim fiet, ut tu qvidem, qvid deinceps & qvo ordine expectandum ſit, mature cognoſcas, ego vero in tam vaſto atqve perplexo Labyrintho tanqvam Ariadnæi cujusdam filii ductu exitum facilius inveniam. Accipe igitur hunc librum ſecundum velut *Epitomen* totidem ſubſeqventium librorum, in qvot capita ſecundum triginta trium ſeculorum ſeriem hic à me diviſus eſt. Qvæcunqve enim in præſens leviſſime & vix ſummis digitis à me attinguntur, ea omnia, ſi DEUS mihi vitam, vires, otium & ſumptus ſuppeditaverit, accuratiſſime poſthac elaborabo, addito inſuper uberrimo earum rerum auctario, qvæ partim dedita opera, partim per anguſtias temporis & publicarum privatarumqve occupationum molem ſilentio hic prætermittuntur. Nunc ad rem.

II. Seculi ante initium vulgaris Æræ Chriſtianæ XVI. poſteriori parte dimidia, qvæ creationem Mundi reſpicit, natus eſt ὁ (1) θεόπτης *Moyſes* anno Mundi ſecundum Sethi Calviſii ſupputationem bis millеſimo trecenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, qvi fuit annus ante Æ. C. V. 1577. Secundum Emmium autem incidit nativitas Moyſis in ſeqventem annum M. 2373. ante V. Æ. C. 1576. Qvam qvidem poſteriorem ſupputationem priori ſine controverſia præferendam cenſeo, cum nitatur clariſſimo ipſius Moyſis teſtimonio; qvippe qvi Exordi cap. 7. verſ. 7. *octoginta annorum* ſe fuiſſe ſcribit, qvo tempore Iſraelitas miraculoſo veri Dei auxilio ex Ægypto educens, intolerando Pharaonis jugo liberavit. Hoc autem, ut invicta ſacræ Scripturæ Chronologia nos docet, contigit A. M. 2453. à qvo ſi octoginta anni vitæ Moſis detrahantur, remanet annus Mundi 2373. in qvem nativitas ipſius incidit. Qvod porro ad Genealogiam ejus attinet, patrem is habuit *Amramum*, avum *Cahatum*, proavum *Levi*, unum ex duodecim Patriarchæ *Jacobi* filiis, ut clarius apparet ex tabula illa Geneologica, qvam (2) lib. I. cap. 5. §. 3. inſerui. Cæterum de periculoſiſſima ejusdem Moy-

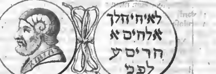
(1) *Hoc epitheton Moyſi tribuitur ab Auctore Magni Etymologici Græci v.* ποινή. *Idem ab eodem cognominatur* ὁ θεοχώρητος *v.* Μωσῆς.

(2) *Vid. ſupra p.* 31.

Sec. ante Æ.C. XVI. Moyſis expoſitione, mirabili conſervatione, regia educatione, neceſſaria ex Ægypto ob juſtiſſimam Ægyptii cujusdam cædem fuga; ut & de reditu ejusdem, & divinitus mandata dimiſſionis Iſraelitarum ſollicitatione vide, præter ipſum Moyſen Exodi cap. 2 & 3. Philonem Hebræum libro primo de Vita Moyſis & Flavium Joſephum Antiqvit. Judaicarum lib. 2. cap. 5. De origine nominis משה ſive *Moſche* variæ ſunt opiniones. Etenim Philo Hebræus derivat illud ab Ægyptiaco qvodam vocabulo μῶς, qvod *aqvam* ait ſignificare. Flavius Joſephus compoſitum exiſtimat nomen ex μῶ *aqva* & ὕσης *extractus*. Verba ipſius lib. 2. cap. 5. hæc ſunt: Καὶ αὐτῷ (τῷ παιδίῳ) τὴν ἐπίκλησιν ταύτην κατὰ τὸ συμβεβηκὸς ἔθετο (ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Θερμουθὶς) εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσόντι. τὸ γὰρ ὕδωρ, μῶ οἱ αἰγύπτιοι καλοῦσιν· ὕσης δὲ τοὺς ἐξ ὕδατος σωθέντας. συνθέντες οὖν ἐξ ἀμφοτέρων τὴν προσηγορίαν αὐτῷ ταύτην τίθενται. h. e. *Et qvia projectus fuerat in aqvam, nomen hoc (filia Regis Thermuthis) ei* (infanti) *impoſuit. Aqvam enim Ægyptii Moy, ſes vero ſervatos ex aqvis nuncupant. Compoſitum igitur ex utraqve voce nomen infanti fuit inditum.* Hæc Joſephus. Alii nomen Moyſis originem ducere exiſtimant à Syriaco Μαῦ, qvod *aqvam* ſignificare aſſerunt. Qvam Etymologiam, ut & illam Flavii Joſephi proxime præcedentem

(1) pag. 597. edit. Frid. Sylburgii typ. Commelin. an. 1594. in fol. probare videtur Magni Etymologici Græci Auctor (1) his verbis: Μωσῆς κλῆσιν ἐπιδέχεται, Μωσῆς μωσοῦ· Μωυσῆς μωυσέος, ὡς εὐσεβὴς, εὐσεβέος, καὶ Μωσεὺς μωσέως, ὡς Πηλεὺς πηλέως. Μωϋσῆς μᾶλλον ὁ θεοχώρητος. At enimvero fruſtra hic nobis Græci & Judæi ἑλληνισταὶ ſuas nobis obtrudunt ineptias Etymologicas, cum ipſe Moyſes originem ſui nominis Exodi c. 2. v. 10. ſatis clare his verbis indicet. ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתהו h. e. *Et vocavit nomen ejus Moſche, & dixit, qvia ex aqvis traxi eum.* Hinc enim manifeſte apparet, nomen *Moſche* ab Hebraico מָשַׁךְ, qvod latine qvidem *trahere, extrahere, protrahere*, græce autem ἀνασπᾶσαι, ſignificat, deſcendere. *Moſche* igitur græce idem eſt atqve ἀνάσπαστος, h. e.

(2) pag. 48 & 49. edit. Genev. typ. Roger. an. 1629. in fol. *attractus, extractus, ſubtractus.* Qva de re vide (2) plura apud magnum Scaligerum in Notis ad Fragmenta veterum Græcorum, admirando ipſius Operi de Emendatione temporum ſubjuncta. Qvod ſupereſt ſtolida prorſus ac plane anilis inveteravit perſuaſio, *Moſchen*, ſeu, ut vulgo corrupte pronunciatur, *Moyſen* ſive *Moſen* fuiſſe *cornutum*. Sic enim divinus ille Legiſlator & θεόπνευστος Proto-Hiſtoricus paſſim fingitur ac pingitur. Occaſionem hujus fabulæ præbuit male intellectus Hiſtoriæ Moſaicæ locus, qvi extat Exodi cap. 34. verſ. 29. & 30. his verbis: ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד משה ברדתו מן ההר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו: וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו וייראו מגשת אליו: Qvæ verba Auctor vulgatæ verſionis ita tranſtulit: *Cumqve Moyſes deſcenderet de monte Sinai, tenebat duas tabulas teſtimonii, & ignorabat, qvod cornuta eſſet facies ſua ex conſortio ſermonis Domini. Videntes autem Aaron & filii Iſrael cornutam Moyſi faciem, timuerunt prope accedere.* Hanc interpretationem qvidam omnino ſimplices & plus qvam cucurbitini capitis homines κατὰ πόδα ſecuti, Moyſen in Jovem Hammonem transformarunt, & cornua illi arietina reflexa, ac ſi revera cornutus fuiſſet, affinxerunt, ut videre eſt in ſubjuncto antiqvo numiſmate, qvod Vir clariſſimus & de re literaria optime meritus *Thomas Bartholinus* capiti tertio eruditiſſimarum ſuarum obſervationum de Unicornu inſeruit.

Alii

Alii paulo ſubtilioris ingenii cornutam Moyſis faciem appellari crediderunt, ob *crinium pulchritudinem*, qvos ipſi, tanqvam clamiſtrato alicui cinædo, inſtar cornuum artificioſe flexos & intortos attribuerunt. Qvam opinionem jam memoratus Thomas Bartholinus Gallos teſtatur ſecutos eſſe in ærea Moyſis ſtatua, qvam Melitæ in templo cathedrali S. Joannis anno 1550. erexerunt. Revera autem קרן non *cornutum eſſe* ſignificat, ſed *ſplendere, reſplendere, radiare, radios ſplendoris inſtar cornuum emittere, promicare* & *ſplendidum fieri*. Sic enim hoc verbum citato Exodi loco Viri orientalium linguarum peritiſſimi Xantes Pagninus, Ben. Ariss Montanus, Immanuel Tremellius, Franciſcus Junius & Joannes Buxtorfius recte interpretantur. Cæterum qvod ad eruditionem Moyſis, & ſtudia, qvorum reſpectu in Hiſtoria literaria primus facile locus illi debetur, ut & ad ſcripta ejus attinet, de hiſce rebus ſeqventi capite agendum eſt; utpote cum ſeculo ante Æ. C. XVII. is ex Ægypto eduxerit Iſraëlitas, ideoqve tunc potisſimum floruerit. *Sec. ante Æ C. XVI.*

III. Eodem ſeculo ante initium V. Æ. C. XVI. in cujus poſteriorem partem dimidiam nativitas Moſis incidit, floruit præcipue & uberrimum admirandæ patientiæ ſuæ fructum percepit איוב ſive *Jiob*, de cujus Genealogia, ætate & libro magna antiqvitus fuit & etiamnunc eſt controverſia. Etenim qvod I. *ad Genealogiam* ipſius attinet, qvatuor de ea extant diverſæ opiniones: qvarum prima eſt *Thomæ Cajetani*, qvi de ea Pyrrhoniano more prorſus ἐπέχει, nec certi qvidqvam affirmari poſſe exiſtimat. Secunda opinio eſt cujusdam *Rabbini*, qvem Toſtatus Comment. in cap. 22. Geneſ. refert affirmare, Jobum fuiſſe Chananæum. Tertia opinio eſt *S. Hieronymi*, qvi in Qvæſtionibus Hebraicis in Geneſin ſtatuit *Jobum* fuiſſe nepotem *Nachoris* fratris Abrahami ex filio (1) *Hus*. Qvod ſi verum eſt, fuit Jobus æqvalis Jacobi Patriarchæ & multo antiqvior Moyſe. Et ita qvidem ſentit Cardinalis Bellarminus lib. de Script. Eccleſiaſticis, ubi opinionem hanc variis argumentis probare annititur. Inter qvæ principem ſine dubio obtinet locum illud, qvod deſumptum eſt à differentia, qvæ eſt inter nomina *Iiob* & *Jobab*; qvippe qvorum alterum Hebraice איוב, alterum יובב ſcribitur. Qvarta denique de Genealogia Jobi opinio eſt auctoris fragmenti apocryphi, qvod in græcis librorum Veteris Teſtamenti exemplaribus genuinæ Hiſtoriæ Iiobi in fine annexum eſt, & ſeptuagintta Interpretibus vulgo attribuitur: ut & *S. Athanaſii, Epiphanii, Chryſoſtomi, Auguſtini, Bedæ* (2) & complurium aliorum, qvi unanimi conſenſu *Jobum* eundem eſſe cenſent, qvi Geneſ. cap. 36. verſ. 33. יובב ſive *Jobab* appellatur & *Eſavi* ex filio *Raguele* & nepote *Zara* fuit pronepos. Sic igitur Jobus ab Abrahamo & Iſaaco per Eſavum deſcendit, ita ut ipſe qvidem ab Abrahamo *qvintus*, Moyſes autem, per Jacobum deſcendens, *ſextus* fuerit. Hanc opinionem Bened. Pererius Comment. in cap. 36. Geneſeos *communem* vocat, & adverſus S. Hieronymum multis argumentis validiſſime tuetur. Idem etiam de hac opinione judicium eſt *Sixti Senenſis*: qvippe qvi Bibliothecæ Sanctæ libro primo, poſteaqvam apocrypham libri Iiobi appendicem, cujus auctoritate ea potiſſimum nititur, in omnibus tam vetuſtis, qvam recentioribus Græcorum exemplaribus reperiri affirmavit, ipſa deinde Appendicis illius verba græce ſubjungit, addito inſuper hoc ejus elogio: (3) *Qvæ ſane verba qvanqvam nec apud Hebræos, nec apud Latinos extent: omnes tamen Græci Patres ſumma veneratione recipiunt, & pleriqve etiam diligenter exponunt. Leguntur adhuc in Catena Græca explanationum in Job, qvam in Bibliotheca mea manu conſcriptam ſervo varia in hanc Genealogiam annotationes Origenis, Chryſoſtomi, Juliani, Severi, Evagrii & Olympiodori.* Hæc Sixtus Senenſis. Verumenimvero qvo facilius rectiusqve percipiantur, qvæ de duabus poſterioribus de Genealogia Iiobi opinionibus dicta ſunt, operæ pretium me facturum arbitror, ſi utramqve opinionem una comprehenſam tabula conjunctim exhibueɔ, ut, qvæ inter illas ſit differentia, uno intuitu perſpiciatur.

(1) *Hac S. Hieronymi opinione, ut potiſſimum principe, pro libri Iobi, qvod his verbis conceptum eſt:* איש היה בארץ עוץ איוב שמו Vir fuit in terra Hus, Iiob nomen ejus

(2) *In Commentariis in Iiob, qvi vulgo perperam S. Hieronymo attribuuntur.*

(3) *pag. 57. edit. Colon. an. 1636. 4to.*

Sec. ante Æ. C. XVI.

Therach *ſive* Thare

Abraham

Nachor—Milcah *ſive* Melcha

Iiſchmael *ſive* Iſmahel.

Iiſchack *ſive* Iſaac

Bethuel: *Geneſ. c. 22. v. 22. 23.*

Huts, *Primogenitus Nachoris: Geneſ. cap. 22. v. 21.*

Machalath, *filia Iſmahelis, uxor Eſavi: Geneſ. c. 28. v. 9.*

Baſemath—Heſau *ſive* Eſau

filia Elonis Chittæi, uxor Eſavi: Gen. c. 26. v. 34

Jahakob *ſive* Jacob

Ribkah *ſive* Rebecca

IIOB. *filius* Hutſi, *ſecundum S. Hieronymum in Quæſtionibus Hebraicis in Geneſin, Qvam opinionem Cardinalis Bellarminus lib. de Script. Eccleſ. tuetur. Vide etiam Voſſ. de orig. & progreſſu Idololatriæ lib. 2. c. 3.*

Rehuel *ſive* Raguel: *Geneſ. cap. 36. v. 10.*

Levi

Zerach *ſive* Zara: *Geneſ. c. 36. v. 13.*

Kehath *ſive* Caath: *Exod. c. 6. v. 16.*

JACOB *qui Gen. cap. 36. v. 33. filius* Zerachi de Boſrah *appellatur & ſecundum apocrypham Libri Iobi appendicem, LXX. Interpretibus vulgo attributam, idem cenſetur eſſe atqve* Iiob. *Qvam opinionem Bened. Pererius Comment. in Gen. cap. 36.* communem *vocat, & adverſus S. Hieronymum multis argumentis defendit.*

Hamram *ſive* Amram: *Exod. c. 6. v. 18.*

MOSCHE *ſive* Moyſes: *Exod. c. 6. v. 20. & Num. c. 26. v. 59.*

Qvod II. ad *ætatem* Jobi attinet de ea non minor, qvam de Genealogia ipſius eſt contentio. Qvidam enim omnino negant, *Jobum* unqvam in rerum natura extitiſſe; ut teſtantur Majmonides in מורה נבוכים ſive *More Nebuchim* part. 3. ſect. 22. & R. Schem Tof in expoſitione libri Jobi. In qva ſententia etiam Flavium Joſephum nonnulli fuiſſe exiſtimant, cum is in Antiqvitatibus Judaicis nullam ejus mentionem fecerit. Sed hic recte reſpondetur, argumentum à teſtimonio humano negative ductum non valere, nec ſeqvi, Jobum in rerum natura nun-

qvam

qvam fuiſſe, qvoniam Joſephus ipſius non meminit. Sane cum in Hiſtoria Jobi nomen ejus & patria, aliæqve multæ hiſtoricæ circumſtantiæ clare exprimantur, cum Propheta *Ezechiel* cap. 14. v. 14. ipſum cum *Noa* ac *Daniele*, qvi ſine dubio in rerum natura fuerunt, conjungat, cum deniqve idem ab Apoſtolo *Jacobo* Epiſt. cap. 5. verſ. 11. tanqvam rariſſimum patientiæ exemplum commendetur, manifeſtisſima profecto fuerit impietas, veritatem hiſtoriæ Jobi in dubium revocare. Valeat itaqve hic adverſus Flavii Joſephi de Jobo ſilentium exceptio doctiſſimi Gilberti Genebrardi, qvi Chronograph. lib. 2. (1) objectionis hujus impetum his verbis diſcutit: *Nec ſatis, ut eorum librorum fides & auctoritati derogetur, Tobiæ, Judith, & ſimilium hiſtorias nominatim non fuiſſe à Joſepho commemoratas. Nam is etiam alia, & qvidem momenti majoris ſilentio præteriit. Ut memorabilem Jobi hiſtoriam, qvam tamen eſſe authenticam, canonicam & ſacram nemo* [immo non pauci; ut ex ſupra dictis patet] *unqvam dubitavit. Ut cædem infantium à bimatu & infra ab Herode factam, cognitam alioqvi Paganis, ſicuti Macrobio lib. 2. Saturn. cap. 4. Ut Probaticæ piſcinæ ingens miraculum, Joan. qvinto expreſſum & in Itinerario R. Benjamin.* Hæc Genebrardus. Cæterum ut graviter errant, qvi hiſtoriam Jobi pro mera habent fabula, ſic neqve audiendi ſunt, qvi teſte Majmonide, *ad Davidis tempora* ipſum referunt, vel, qvod multo etiam magis abſurdum eſt, iis qvi *ex captivitate Babylonica* in Palæſtinam remigrarunt, annumerant. Mihi veriſſima ſemper viſa eſt, & adhuc videtur recepta Judæorum traditio, qvam Auctor *Seder Olam Rabba* ſive Chronologiæ Hebræorum Majoris, interprete Genebrardo, his verbis (2) commemorat: *Vixit Job (ait ſcriptura) poſt flagella hæc 140. annis. Cumque præmiſſum ſit; Et addidit Dominus omnia, qvæcunqve fuerant Job, duplicia; ante flagella attigiſſe eum oportet annum 70. ſicqve conſtat, qvando deſcenderunt Iſraëlitæ in Ægyptum, natum fuiſſe Job, qvando autem ex Ægypto aſcenderunt, jam mortuum.* Hæc Chronologus ille Hebræus. Sic igitur ſtatuo, ſeculi ante Æ. C. XVIII. priori parte dimidia, circa annum Mundi 2238. qvo Jacobus Patriarcha fame compulſus cum tota familia ſua ad filium Joſephum in Ægyptum commigravit, natum fuiſſe *Jobum*, obiiſſe autem qvinqvennio ante exitum Iſraelitarom ex Ægypto, videlicet circa annum Mundi 2448. cum ſeptuaginta annos ante tentationem patientiæ, & poſt eam (3) centum qvadraginta annos vixiſſet. Hinc igitur apparet, Jobum & Patriarchæ Jacobo, & Moyſi σύγχρονον fuiſſe: nempe juvenem alteri, alteri vero decrepitum. Utrum autem Jobus *Dinam* Jacobi filiam, ut (4) Genebrardus refert, in matrimonio habuerit, nec ne, in medium relinqvo, cum ejus rei in Scriptura ſacra nec vola extet, nec veſtigium. Qvod III. jam ad *librum Hiſtoriæ Jobi* attinet, hunc alii ab ipſo *Jobo*, alii ab ejus *amicis*, alii à *Moyſe*, alii à *Salomone*, alii ab aliqvo ex *Prophetis*, alii deniqve ab uno ex *ſapientum Babyloniorum* numero conſcriptum exiſtimant. Et primam qvidem opinionem ſeqvuntur Gregorius M. præfat. in Jobum, Svidas v. Ἰώβ, Raphael Volaterranus Anthropologiæ lib. 16. Sixtus Senenſ. Biblioth. Sanctæ lib. 1. pag. 11. & Genebrardus Chronographiæ lib. 1. pag. 65. Ipſa Raphaelis Volaterrani & Sixti Senenſis verba, vel in primis hac de re notatu digna, haud abs re fore arbitror, ſi integre appoſuero. Prior itaqve in Anthropologia ſua (5) de Jobo agens, ſic ſcribit: *Scripſit ipſemet librum de ſuis vita & ſermonibus Arabica lingua, ut ait Hieronymus.* Poſterior Sectione prima libri primi Bibliothecæ Sanctæ diſſertationem de libro Jobi his verbis orditur: *Libri* איוב *Iiob exiſtimant nonnulli auctorem eſſe ipſum Job, filium Zareth de filiis Eſau, qvintum ab Abraham, qvartum ab Eſau, qvi poſt felicem exitum ærumnarum ſuarum, per ſeipſum victorias ſuas ſcribendo implevit, qvod maxime in calamitate ſua optaverat, dicens: Qvis mihi tribuat, ut ſcribantur ſermones mei: qvis mihi det, ut exarentur in libro, ſtylo ferreo & plumbi lamina, vel certe ſculpantur in ſilice? & alio in loco: Qvis mihi tribuat adjutorem, ut deſiderium meum audiat omnipotens: & librum ſcribat ipſe, qvi judicat; ut in humero portem illum & circumdem illum, qvaſi coram mihi, & per ſingulos gradus meos pronunciabo illum, & qvaſi principi offeram*

Sec. ante Æ. C. XVI.

(1) *pag.* 184. *edit. Lugdun.* 1609. *in fol.*

(2) *pag.* 9. *edit. Lugdun. an.* 1608. *in f.*

(3) *Hiſt. Jobi cap. ult. v. penult.*

(4) *p.* 65. *his verbis*: Job Arabs Huſitarum Princeps, gener Jacob ex Dina uxore. Philo & Chald. Paraphraſ.

(5) *pag.* 370. *edit. Baſil an.* 1559. *in fol.*

Sec. ante Æ.C. XVI.

feram eum? Secundæ opinionis de auctore libri Jobi, ſecundum qvam is *amicis* Jobi attribuitur, idem Sixtus jam citato loco meminit. Tertia de auctore libri Jobi opinio, cui ipſe accedo, nititur, præter communem Hebræorum traditionem, rationibus ſatis validis, qvarum duæ à Cardin. Bellarmino, qvi libro de Script. Eccleſ. eandem opinionem conſtantisſime tuetur, his verbis proponuntur: *Qvod autem liber Jobi, qvi nunc extat, ſit Moſis potius, qvam Jobi, ideo mihi perſuadeo, qvia & Hebræi Doctores ita ſentiunt, & rationes non contemnenda pro hac ſententia poſſunt afferri. Primum enim ſi Job eſſet auctor libri, qvi nunc extat, primus ſcriptor ſacer eſſet Job, non Moſes. Jam enim ex ætate oſtendimus, & ex ipſa ſcriptura, Jobum fuiſſe antiqviorem Moſe. At communi conſenſu, Moſes eſt primus ſcriptor Eccleſiaſticus. Deinde ſi Job eſſet auctor libri hujus, non eſſet hic liber in canonem ſcripturarum ab Hebræis admiſſus. Job enim non fuit de filiis Iſrael, ſed Idumæus & Arabs. Idumæi autem & Arabes pro hoſtibus habebantur ab Hebræis.* Hæc Bellarminus: cum qvo haud vereor Moyſen verum libri Jobi auctorem pronunciare. Sed hic nova oritur qvæſtio, ſcripſeritne Moyſes Hiſtoriam Jobi *Hebraice*, cum antea à nemine literis ea conſignata eſſet, an ex Adverſariis ipſius Jobi, *Arabica* vel *Syriaca* lingua conceptis, in Hebraicum ſermonem eam tranſtulerit. Ego ſane priorem ſententiam maxime ſemper probavi, & etiamnunc conſtanter probo; qvippe qvi perſuaſiſſimum habeam, Moyſen omnium tam ſacrorum, qvam profanorum ſcriptorum eſſe antiqviſſimum. Eqvidem negari non poteſt, in Hiſtoria Jobi cum Hebraiſmo Arabicas qvasdam & Syriacas loqvendi formulas permixtas eſſe: hoc enim S. Hieronymus in præfat. in Job. teſtatur, cum ait, *translationem ſuam nullum de veteribus ſeqvi interpretem, ſed ex ipſo Hebraico, (1) Arabicoqve ſermone, & interdum Syro, nunc verba, nunc ſenſus, nunc ſimul utrumqve reſonare:* verum hinc non magis colligi poſſe arbitror, Hiſtoriam Jobi ante Moyſen *Arabice* conſcriptam fuiſſe, qvam prophetiam Danielis non fuiſſe initio ſcriptam Hebraice, ſed ex *Chaldaica* lingua translatam eſſe, qvod ea multis locis Chaldaiſmum ſapiat. Verba Cardin. Bellarmini, qvibus hanc qvæſtionem pro Moyſe decidit, hæc ſunt: *Liber Job Hebraice ſcriptus eſt, non Syriace, vel Arabice, qvamvis aliqva vocabula Arabica in eo legantur, præſertim qvando introducuntur loqventes amici Job.* Videtur autem Moyſen in conſcribenda Hiſtoria Jobi Arabiſmum & Syriaſmum Hebraiſmo dedita opera intermiſcuiſſe, qvo convenientius atqve ſignificantius Jobi cum amicis exprimeretur colloqvium, & tanqvam in theatro viva voce repræſentaretur. Poſteriorem de libro Jobi à Moyſe conſcripto ſententiam, dubie qvidem, ſed haud exigui ponderis argumentis defendit V. Cl. Joann. Henricus Hottingerus Theſauri Philologici ſacræ Scripturæ lib. 2. cap. 1. ſect. 3. ubi non levis momenti conjecturas affert, qvibus probari poſſe videtur, Hiſtoriam Jobi *Arabice* initio conſcriptam fuiſſe. Cæterum ſive qvis à Moyſe Hebraice conſcriptam, ſive ex Arabico ſermone Hiſtoriam Jobi translatam cenſeat, nemo tamen, ut opinor, inficias iverit, præcipuam ejus vel conſcribendæ vel transferendæ cauſam fuiſſe, ut Iſraelitæ exemplum haberent extremæ patientiæ, cujus ſolatio ſe conſolarentur. Hinc igitur Origenes Hiſtoriam Jobi ſcriptam cenſuit tempore ſervitutis Ægyptiacæ, anteqvam Iſraelitæ jugo Pharaonis, duce Moyſe, liberarentur. Teſtatur hoc Sixtus Senenſis his verbis: *Origenes, cui etiam Rabbini Judæorum aſſentiunt, inqvit, qvod Moſes hanc ſanctam hiſtoriam prius vel à Job, vel ab amicis ejus conſcriptam, ex Syro eloqvio in Hebraicum ſermonem tranſtulerit, ad conſolationem Hebræorum, qvi in Ægypto captivi à Pharaone indigna ſervitute opprimebantur: ut legentes beati viri vehementos ac terribiles illos dolores, invicem ſe conſolarentur, & cum patientia ac gratiarum actione mala, qvæ eos circumdederant, ſufferrent; & ut optimam remunerationem, qvam DEus beato Job poſt tolerantiam largitus eſt, audientes, etiam ipſi liberationem ſperarent, & beneficia beatæ mercedis laborum ſuorum expectarent.* Hanc Originis opinionem haud omnino qvidem improbaverim, ſi ita coarctetur, ut Hiſtoria Jobi ſub finem ſervitutis Ægyptiacæ inter vocationem Moyſis, qvæ in annum M. 2452. incidit, & exitum Iſraelitarum ex Ægypto,

(1) *Idem ab eodem S. Hieronymo confirmatur in præfatione in Danielem his verbis:* Sciendum qvippe eſt Danielem maxime & Eſdram Hebraicis qvidem literis, ſed Chaldæo ſermone conſcriptos & unam Jeremiæ περικοπήν: Job qvoqve cum Arabica lingua plurimam habere ſocietatem.

qvi

qvi ſeqventi anno contigit, ſcripta fuiſſe ſtatuatur: crediderim tamen potius, eam compoſitam fuiſſe poſt exitum ex Ægypto & legislationem, cum Iſraelitæ in Arabiæ Petrææ deſertis impatienter oberrarent, eodemqve tempore primus Pentateuchi liber à Moyſe jam conſcriptus eſſet: qva de re proximo capite prolixius diſſeram. Qvarta de auctore libri Jobi opinio, ſecundum qvam *Salomoni* is attribuitur, eorum eſt, qvi Jobum temporibus *Davidis* vixiſſe exiſtimant meminit ejus Vir ſummus Gerardus Joannes Voſſius de Idololatria lib. 2. cap. 3. his verbis; *Sane Salomoni etiam tribuit* (librum Jobi) *Nazianzenus Orat. ad Julianum tributorum exæqvatorem; ut cenſet ejus interpres Nicetas, ac Olympiodorus præfat. catenæ ſuæ: imo & Polychronius in Jobi cap. XIII, ſive ſecundum vulgarem diſtinct. XIX, 23, exaratum ait,* (1) *Moſis Salomonisve opera. Ac pro hac ſententia facere videtur, qvod ab Hebræis in Bavabathra Pereck primo, ubi Hagiographa recenſentur, primus qvidem locus detur libro Ruth, qvia ſub judicibus vixerit; alter Pſalmis Davidis, qui ex Ruth natus; tertius Jobo, tanqvam æqvali reginæ Sabæ; qvartus Salomonis Proverbiis, Eccleſiaſtæ ac Cantico Canticorum, atqve ita porro. Eodem redit, qvod ab Athanaſio in Synopſi Job Cantico Canticorum ſubjungitur; imo & in Concilio Laodiceno can. ult. & qvibusdam Græcis Bibliis vetuſta manu exaratis, qvæ in Vaticana Romæ adſervantur.* Hæc Voſſius: qvi tamen eodem loco opinionem hanc manifeſte improbat & contra recte aſſerit, librum Jobi à Moyſe ſcriptum fuiſſe, qvo populus Iſraeliticus longam illam peregrinationem in deſerto facilius ferret. Idem eſt Card. Bellarmini de hac opinione judicium, qvod libro de Script. Eccl. his verbis conceptum legitur. *Qvod ſi non eſt Job autor libri hujus, nulli melius tribui poteſt hoc opus, qvam Moſi, qui fuit temporibus Jobi. Qvod enim qvidam dicunt, auctorem hujus libri eſſe Salomonem, ex auctoritate S. Gregorii Nazianzeni Oratione ad Julianum exactorem tributorum, non magnifaciendum eſt. Nam S. Gregorius non dicit, Salomonem eſſe auctorem libri Job, ſed ſolum citat ſub nomine Salomonis qvædam verba, qvæ habentur apud Job. cap. 3. Sed facile fuit, ut S. Gregorius ex lapſu memoriæ verba unius auctoris tribuerit alteri: præſertim cum eo loco, verbis, qvæ ſunt apud Job, adjunxerit etiam alia, qvæ non ſunt apud Iob.* Hucuſqve Bellarminus. Qvintæ opinionis de auctore libri Jobi, ſecundum qvam is *alicui ex Prophetis* adſcribitur, mentionem facit (2) S. Gregorius Magnus Præfat. in Jobum his verbis: *Inter multos ſæpe qværitur, quis libri Iob ſcriptor habeatur. Et alii qvidem Moſen, alii unumqvemlibet ex Prophetis ſcriptorem hujus operis fuiſſe ſuſpicantur.* Qvinta de auctore libri Jobi opinio, ſecundum qvam ia *alicui ex ſapientibus Babylonicis* tribuitur, eorum eſt, qvi Iobum prorſus abſurde crediderunt temporibus captivitatis Babylonicæ vixiſſe, & ex ea cum aliis in palæſtinam reverſum eſſe, ut pluribus ſupra citato loco teſtatur Majmonides. Et hactenus qvidem varias de auctore libri Iobi opiniones expoſui: ſupereſt, nt jam de auctoritate ejus paucis agatur. Ea autem ab Eccleſia Catholica ſemper habita fuit & etiam nunc habetur *authentica*; qvamvis interim, teſte Olympiodoro præfat. catenæ aureæ in Iob, non defuerint hæretici, qvi θεόπνευστον eum negare auſi ſint. Qvam inſaniam noſtra adhuc ætate ſeqvuntur Anabaptiſtæ, qvi Hiſtoriam Iobi per contemptum ac ludibrium *Tragicomœdiam Hebræorum* nuncupant. Fuerunt (3) etiam olim, qvi, teſte (4) Rabbi Levi Ben-Gerſon in Commentariis in Iobum, non qvidem integrum Iobi librum improbarunt, ſed undecim tantum ejus poſteriora capita, tanqvam ſuppoſititia, rejecerunt; qvoniam caput trigeſimum primum his verbis finitur: תמו דברי איוב h. e. Finita ſive abſoluta ſunt verba Iob. Atenim vero recte hic â jam memorato R. Levi, ut & ab Immanuele Tremellio & Franciſco Iunio in annotationibus ad cap. 31. Iobi reſpondetur, ultima illa hujus capitis verba non ſignificare finem totius libri Iobi, ſed earum duntaxat diſputationum, qvas Iiob cum tribus amicis Eliphaze Themanite, Bildado Schuchitę & Tzophoro Nahamatite habuit. Finiti itaqve dicuntur verba Iobi ultimo verſu capitis trigeſimi primi ad differentiam novi colloqvii cum qvarto amico Elihu Buzite, qvod capite trigeſimo ſecundo inchoatur. De reliqvo minime dubium eſt, qvin ea omnia, qvæ non in

Sec. ante Æ. C. XVI.

(1) pag. 142. edit. Lugd. an. 1586.

(2) Vid. Perer. Comment. in Gen. c. 36. pag 259.

(3) Vid Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 1. ſect. 1. p. 11.

(4) Vulgo is per abbreviationem appellatur רלבג ſive Ralbag. Vid. Buxtorf. de Abbreviaturis Hebraicis p. 181. & Biblioth Rabbin. pag. 370. & 409.

Ii He-

Sec. ante Æ. C. XVI. Hebraico Hiſtoriæ Jobi contextu, ſed codicibus tantum Græcis leguntur, pro apocryphis & illegitimis additamentis habenda ſint. Cujusmodi eſt (1) *oratio uxoris Iob*, qvæ cap. 2. v. 9. in Hebraicis qvidem voluminibus ſic concepta legitur: ותאמר לו אשתו עדך מחזיק בתמתך ברך אלהים ומת h.e. ſecundum vulg. verſ. *Dixit autem illi uxor ſua: Adhuc tu permanes in ſimplicitate tua? benedic Deo, & morere.* In Græcis autem Bibliorum exemplaribus oratio hæc uxoris Jobi multo auctior extat his verbis: χρόνου δὲ πολλοῦ προβεβηκότος, εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· μέχρι τίνος καρτερήσεις λέγων, ἰδοὺ ἀναμένω χρόνον ἔτι μικρὸν, προσδεχόμενος τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου; ἰδοὺ γὰρ ἠφάνισταί σου τὸ μνημόσυνον ἀπὸ τῆς γῆς, υἱοὶ καὶ θυγατέρες, ἐμῆς κοιλίας ὠδῖνες καὶ πόνοι, οὓς εἰς τὸ κενὸν ἐκοπίασα μετὰ μόχθων· σύ τε αὐτὸς ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων κάθησαι, διανυκτερεύων αἴθριος· κἀγὼ πλανῆτις καὶ λάτρις τόπον ἐκ τόπου περιερχομένη, καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας, προσδεχομένη τὸν ἥλιον, πότε δύσεται, ἵνα ἀναπαύσωμαι τῶν μόχθων μου καὶ τῶν ὀδυνῶν, αἵ με νῦν συνέχουσιν. ἀλλὰ εἰπέ τι ῥῆμα πρὸς κύριον, καὶ τελεύτα. h.e. *Multo autem tempore elapſo, dixit ipſi uxor ejus: Qvousqve perſeverabis dicens: Ecce expecto parvum adhuc tempus, ut accipiam ſpem ſalutis meæ. Ecce enim evanuit monumentum tuum in terra: filii & filiæ, uteri mei dolores & labores, qvos fruſtra cum moleſtiis eduxi: tuqve in ſutore vermium conſidens, pernoctas ſub dio, & ego erratica ac ſerva, locum ex loco circumiens, & domum ex domo, expecto Solis occaſum, ut reqvieſcam à laboribus meis & doloribus, qvi me nunc circumdant. Dic igitur aliqvod verbum Domino & morere.*

(1) *Vid. Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 1. ſect. 3. pag. 37.*

Hoc igitur fragmentum Græcum Hiſtoriæ Jobi merito ab Origene in Epiſtola ad Julium Africanum Canone ſacræ Scripturæ excluditur. Itidem judicandum eſt de Græca illa libri Jobi *Appendice*, qvæ LXXII. Interpretibus vulgo attribuitur & Genealogiam Jobi continet. Ipſa Appendicis verba, qvæ ultimo contextus Hebraici verſiculo (וימת איוב זקן ושבע ימים h.e. *Et mortuus eſt Iob ſenex & ſatur dierum*) in Græcis Codicibus ſubjunguntur, hæc ſunt: γέγραπται δὲ αὐτὸν πάλιν ἀναστήσεσθαι, μεθ' ὧν ὁ κύριος ἀνίστησεν. οὗτος ἑρμηνεύεται ἐκ τῆς συριακῆς βίβλου, ἐν μὲν γῇ κατοικῶν τῇ αὐσίτιδι, ἐπὶ τοῖς ὄρεσι τῆς ἰδουμαίας καὶ ἀραβίας. προϋπῆρχε δὲ αὐτῷ ὄνομα (*) ἰωβάλ. λαβὼν δὲ γυναῖκα ἀράβισσαν, γεννᾷ υἱὸν, τὸ ὄνομα ἐννών. ἦν δὲ αὐτὸς πατρὸς μὲν ζαρὲ, τῶν ἠσαῦ υἱῶν υἱὸς, μητρὸς δὲ βοσόρας, ὥστε εἶναι αὐτὸν πέμπτον ἀπὸ ἀβραάμ. καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς οἱ βασιλεύσαντες ἐν ἐδώμ, ἧς καὶ αὐτὸς ἦρξε χώρας. πρῶτος βαλὰκ ὁ τοῦ βεώρ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ δενναβά. μετὰ δὲ τὸν βαλὰκ, (2) ἰωβὰλ ὁ καλούμενος ἰώβ. μετὰ δὲ τοῦτον ἀσὼν, ὁ ὑπάρχων ἡγεμὼν τῆς θαιμανίτιδος χώρας. μετὰ δὲ τοῦτον ἀδὰδ, υἱὸς βαδὰδ, ὁ ἐκκόψας μαδιὰμ ἐν τῷ πεδίῳ μωάβ. καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ γεθθαίμ. οἱ δὲ ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν φίλοι, ἐλιφὰζ τῶν ἠσαῦ υἱῶν, θαιμανῶν βασιλεὺς, βαλδὰδ ὁ σαυχαίων τύραννος, σωφὰρ ὁ μιναίων βασιλεύς. h. e. Sixto Senenſi (3) interprete: *Scriptum eſt autem eum rurſus reſurrecturum eſſe cum his, qvos Dominus ſuſcitavit. Hic interpretatus eſt ex Syriaco libro, habitans qvidem in regione Auſitide in finibus Idumææ & Arabiæ. Erat autem ei prius nomen (*) Jobal. Accepta igitur uxore Arabiſſa, genuit filium nomine Ennon. Erat autem ipſe patris qvidem Zarè, Eſau filiorum filius; matris autem Boſoræ. Ita eſt ipſe qvintus ab Abraham, atqve hi reges ſunt, qvi regnaverunt in Edom: cui etiam regioni ipſe præfuit. Primus Balach, Beor filius, & nomen civitatis ejus Dennaba. Poſt Balach autem (*) Jobal, qvi vocatur Job. Poſt hos autem Aſon, qvi erat dux Themanitidis regionis. Poſt hunc Adad, filius Badad, qvi percuſſit Madian in regione Moab, & nomen civitatis ejus Getthaim. Qvi autem ad eum venerunt amici, Eliphaz de filiis Eſau, Themanitarum Rex, Baldad Sauchæorum tyrannus, Sophar Mynæorum Rex.*

(*) ἰωβάβ.

(2) *Legendum hic cenſeo* ἰωβάβ.

(3) *Biblioth. Sancta lib. 1. ſect. 3. pag. 36. & 37.*

(*) *Jobab.*

(*) *Jobab.*

Hucusqve græcum illud Hiſtoriæ Jobi additamentum: qvod qvidem à S. Hieronymo in Qvæſtionibus Hebraicis in Geneſin, tanqvam nullius (4) momenti & auctoritatis omnino rejicitur. *Male*, inqvit, *qvidam exiſtimant, Job de genere eſſe Eſau: ſiqvidem illud, qvod in fine libri ipſius habetur, id eſt, qvod de Syro ſermone tranſlatum ſit, & qvartus ſit ab Eſau, & reliqva, qvæ ibi continentur, in Hebrais voluminibus non habentur.* Contra vero Bened. Pererius Comment. in Geneſ. cap. 36. verſ. 32. aucto-

(4) *Huic opinioni accedis Card. Bellarminus lib. de Script. Eccleſiaſtic, ubi hæc leguntur:* In editione 70. Interpretum habetur appendix ad finem libri Job, in qva dicitur, Jobum fuiſſe de filiis Eſau, & qvintum ab Abraham. Sed ea appendix non videtur de textu 70. ſed ab aliqvo addita: alioqvi non ita liberè à S. Hieronymo rejiceretur.

auctoritatem iſtius Appendicis, tanqvam à LXXII. Interpretibus contextui Hebraico adjectæ, tuetur his verbis: *Altera ratio, qva communis* (de genealogia Jobi) *firmatur opinio, ducta eſt ex auctoritate translationis LXX. Interpretum: qva in extremo libro Job addit nonnulla verba, qva nec in ſcriptura Hebraica, nec in Latina editione leguntur. Illis autem verbis aperte teſtatum eſt, eundem fuiſſe Job & Jobab, qvi fuiſſe dicitur hoc loco de progenie Eſau. S. Hieronymus non aliter ſcripturam hanc eludit, niſi dicendo, eam non reperiri in libris Hebraicis. Fuiſſe tamen eam magnæ auctoritatis apud antiqvos Eccleſiæ Doctores, eo manifeſtum eſt, qvod eam cum honore citavit Origenes in epiſtola ad Africanum: & Athanaſius in Synopſi, & Auguſtinus libro 18. de Civit. DEI cap. 27. & Chryſoſtomus, Homilia ſecunda de patientia Job, & Theodoretus quæſtione 92. in Geneſin. Hi omnes, inqvam, ut partem ſacræ Scripturæ & libri Job agnoſcunt & citant.* Item paulo poſt: *Huic equidem*, inqvit, *communi ſententiæ lubenti animo ſubſcripſerim. Multa me in eandem ſententiam trahunt; in illam Hebræorum præter S. Hieronymum, prorſus nihil movet. Trahit me inprimis auctoritas LXX. Interpretum. Cum enim eſſent viri graviſſimi & ſapientiſſimi, qvod ſcripſerunt de B. Job, & libro ejus adjungendum cenſuerunt, id puto eos exploratum & compertum, vel ex majorum traditionibus, vel ex probatis, quæ tunc extabant ſcriptis, habuiſſe.* Hactenus Pererius. Cujus opinioni de auctoritate græcæ appendicis libri Jobi haud exiguum affert pondus Svidas v. Ἰὼβ his verbis: μόνος γὰρ οὗτος εὐγενὴς τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν, ὁ κλεινὸς καὶ τρισπόθητος, ὁ τοῦτο κερδάνας τῶν ἑαυτοῦ ἄθλων τὸ τελευταῖον καὶ ἔσχατον, τὸ μετὰ Χριστοῦ συναναστῆναι, καὶ τὸν τῆδε κόσμον θεάσασθαι πάλιν μετὰ τοῦ σώματος. h. e. interprete Porto: *Solus hic eſt nobilis ille ab ortu Solis ad occaſum usqve, hic inclytus ille & exoptatus vir, qvi ſuorum certaminum hoc poſtremum & ultimum lucrum tulit, qvod una cum Chriſto reſurrexerit, & hunc mundum denuo cum corpore, qvod prius habebat, viderit.* Perſuaſiſſimum enim habeo, Svidam his verbis alludere ad principium ſupra (1) inſertæ Appendicis: γέγραπται δὲ, αὐτὸν πάλιν ἀναστήσεσθαι, μεθ' ὧν ὁ κύριος ἀνέστησεν. Ubi per γέγραπται δὲ ſine dubio ſignificantur verſus vigeſimus qvintus, ſextus & ſeptimus capitis decimi noni Hiſtoriæ Jobi, qvos auctor vulgatæ verſionis ita tranſtulit: (2) *Scio enim, qvod redemptor meus vivit, & in noviſſimo die de terra ſurrecturus ſum. Et rurſus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo DEum. Qvem viſurus ſum ego ipſe, & oculi mei conſpecturi ſunt, & non alienus.* Qvantum igitur ex Svidæ verbis colligi poteſt, videntur LXXII. Interpretes ſupra citati Appendicis libri Jobi verbis prophetico ſpiritu prædixiſſe, Jobum inter eos fore, qvi poſt Chriſti reſurrectionem reſurrecturi & Hieroſolymis apparituri eſſent. Qvod miraculum S. Matthæus cap. 27. verſ. 52. & 53. hiſce verbis commemorat: καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν. καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη. καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. h. e. *Et monumenta aperta ſunt: & multa corpora ſanctorum, qvi dormierant, ſurrexerunt. Et exeuntes de monumentis poſt reſurrectionem ejus venerunt in ſanctam civitatem, & apparuerunt multis.* Illud adjiciendum videtur, obſervatu dignum hic eſſe, qvod S. Evangeliſta dicat, reſurrexiſſe ſanctos illos μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ. Auctor enim ſæpius memoratæ appendicis libri Jobi & Suidas aliqvantulum à relatione hac diſcedere videntur, dum Jobum μετὰ Χριστοῦ συναναστῆναι aſſerunt. Sed his miſſis, revertamur ad genuinam Jobi hiſtoriam. In ea autem deſcribenda, tractatur præcipue nobiliſſima hæc qvæſtio, *an & qvare Deus viris bonis patiatur fieri aliqvid mali?* Qvod argumentum L. Annæus Seneca itidem peculiari ac vere aureo pertractavit libro, qvi *de providentia*, ſive, *qvare bonis viris mala accidant, cum ſit Providentia*, inſcribitur, nec laudari ſatis, nec ſatis poteſt perlegi. Cæterum qvod ad diſtinctionem & ordinem libri Iobi attinet, dividitur is in capita 42. qvæ rurſus dividuntur in verſus 1070. & ſecundum Jacob. Brandmyllerum in Analyſi Typica lib. Iobi & Ioan Henr. Hottingerum Theſaur. Phil. l. 2. c. 1. ſect. 3. continent qvatuor partes principales: qvarum *prima* deſcribitur Iobi fortuna tam proſpera ante afflictionem, qvam adverſa poſt divinam afflictionis permiſſionem, & in utraqve admiranda ipſius pietas & patientia, cap. 1. & 2.: *ſecunda* comprehenduntur colloqvia Iobi

Sec. ante Æ. C. XVI.

(1) *pag. 126.*

(2) *Neceſſario hic conſulendus eſt ipſe contextus Hebræus: cujus proprietatem ſi qvis per ſe intelligere non poſſit, is præter Xantis Pagnini translationem adeat Tremellio-Junianam verſionem cum ſubjuncta annotatione.*

Sec. ante Æ. C. XII.

bi & qvatuor amicorum ejus, à cap. 2. uſqve ad caput 38. : *tertia* interponit DEus judicium ſuum & controverſiam decidit, cap. 38. 39. 40. 41: *qvarta* commemoratur finis calamitatum Iobi & duplicata ejus in integrum reſtitutio, cap. 42. Huc etiam pertinet inſignis locus Raphaelis Volaterrani de qvatuor diſputationum Hiſtoriæ Iobi generibus, qvi Anthropologiæ libro 10.(1) his verbis legitur: *Qvatuor diſputationum genera Job in ipſo libro complectitur. Prima diſputatio dialectica eſt, qvæ ex probabilibus procedit qva conſiſtit inter Iob & tres ejus amicos: ubi ipſe theſin hanc probat, qvod DEUS hominem juſtum & inſontem qvandoqve affligat. Amici vero ejus contra, qvod DEUS neminem citra culpam plectat. Secunda eſt ſophiſtica ex apparentibus: & hæc eſt inter Iob & Helim* (ſive Elihu, qvartum amicum): *qvamvis Iob minime reſpondeat; qvi qvidem juvenis arrogans & vaniloqvuus concluſionem amicorum Iob approbans, ſophiſtice ſyllogizat. Tertia tentativa inter Dominum & Iob, qui eundem multis quæſtionibus tentat & interrogat, ut ei declaret, qvod nulla ſit apud DEum ſapientia comparata. Qvarta demonſtrativa, in qva pro ipſo Iob Dominus contra eres amicos ejus quæſtionem definiendo demonſtrat.* Hæc Volaterranus. Præterea dividitur etiam Hiſtoria Iobi à (2) nonnullis in viginti colloqvia; nempe

(1) pag. 370. edit. Baſil. fol.

DEi cum Diabolo unum,
Eliphæ cum Iobo tria,
Bildadi cum Iobo tria,
DEi cum Iobo unum,
Iobi cum amicis novem,
Sophar cum Iobo duo,
Elihu cum Iobo unum.

(2) Vid. Sixt. Senenſ. Bibl. Sanct. lib. 1. cap. 1. ſect. 1. pag. 12.

Qvæ diviſio etſi minus mihi placeat, inſerendam tamen hic eam cenſui, ut qvisqve de ea arbitratu ſuo judicet. Si qvis vero accuratiorem non tantum ſingulorum capitum, verum etiam ſingulorum verſuum Analyſin deſideret, is conſulat ſupra citatam *Jacobi Brandmyleri* (3) Typicam libri Iobi Analyſin. De *ſtylo* deniqve & *dignitate* libri Hiſtoriæ Iobi, ſive res, ſive verba qvis ſpectare velit, præclara multa tam apud antiqvos, qvam novos ſcriptores teſtimonia inveniuntur. De ſtylo ſane inprimis audiendus eſt S. Hieronymus, qvi in præfat. in librum Iobi ſic ſcribit: *Obliqvus etiam apud Hebreos totus liber fertur & lubricus, & (qvod Græci Rhetores vocant)* ἐσχηματισμένος, *dum qui aliud loqvitur, aliud agit: ut ſi velis anguillam vel murenulam ſtrictis tenere manibus, qvanto fortius presſeris, tanto citius elabitur. A principio itaqve voluminis uſqve ad verba Iob, apud Hebræos proſa oratio eſt. Porro à verbis Iob, in qvibus ait: Pereat dies, in qva natus ſum, & nox, in qva dictum eſt, conceptus eſt homo: usqve ad eum locum, ubi ante finem voluminis ſcriptum eſt: idcirco ipſe me reprehendo, & ago pœnitentiam in favilla & cinere: hexametri verſus ſunt, dactylo ſpondæoqve currentes: & propter linguæ idioma, crebro recipientes & alios pedes, non earundem ſyllabarum, ſed eorundem temporum. Interdum qvoqve rythmus ipſe dulcis & tinnulus fertur numeris pedum ſolutis: qvod metrici magis, qvam ſimplex lector, intelligunt. A ſupradicto autem verſu usqve ad finem libri, parvum comma, qvod remanet, proſa oratione contexitur. Qvod ſi cui videtur incredulum, metra ſcilicet eſſe apud Hebræos, & in morem noſtri Flacci, Græciqve Pindari, & Alcai, & Sapphus, vel Pſalterium, vel Lamentationes Ieremiæ, vel omnia ferme Scripturarum cantica comprehendi, legat Philonem, Joſephum, Origenem, Cæſarienſem Euſebium, & eorum teſtimonio me verum dicere comprobabit.* Hucusqve S. Hieronymus: cujus de ſtylo libri Iobi judicium approbat Raphael Volaterranus Anthropolog. lib. 16. (4) his verbis: *Liber* (Iobi) *proſa incipit, metro labitur, pedeſtri ſermone finitur. Nam à principio usqve ad locum illum, ubi Iob dicit: Pereat dies, in qva natus ſum: ſtylo proſaico inchoat. Inde usqve circa finem, ubi Dominus tres Iobi amicos redarguit, heroico metro proſeqvitur. Finem vero rithmo colore concludit, omnibusqve dialecticæ artis legibus ſingula verba metitur.* Accedit huc Suidæ lectu digniſſimum teſtimonium v. Ἰώβ, ubi non tantum ſtylum Hiſtoriæ Iobi, ſed & πολυμαθείαν, qva ea referta eſt, his verbis commendat: ἔχεις καὶ τοῦτο [ſc. τοῦ Ἰὼβ] τὴν βίβλον, πολὺ τῆς Ὁμήρου καὶ Πλάτωνος ἀηδόνος λιγυρώτερον ᾄδουσαν. εἰ μύθων

(3) Ea extat in principio Analyſeos Typicæ librorum Veteris Teſtamenti Poeticorum & Propheticorum, qvæ cum reliqvorum omnium cum Veteris, tum Novi Teſtamenti librorum Typicâ Analyſi, à Moſe Pſlachero conſcripta, prodiit Baſileæ an. 1621. in 4to.

(4) pag. 370.

καὶ

καὶ παθῶν ἀλλοτρίων ὑφηγήσεις διαγορεύουσαν. ἢ τὸν θρασύτατον Ἀχιλλέα, ἢ τὸν Ὀδυσσέα τὸν πολυμήχανον, ὧν αἱ σφαγαὶ τυγχάνουσι τρόπαιον, καὶ γυναικῶν φθοραὶ κατορθώματα. ἀλλὰ τὸν σατανᾶν ὑπὸ γυμνοῦ τινος, καὶ ἀνόπλου, καὶ μόνου καταρασσόμενον, καὶ φίλων συμπαθῶν δημηγορίας, καὶ δάκρυα, καὶ φυσιολογίαν ὅλης τῆς κτίσεως. καὶ ζώων, καὶ ὀρνέων φύσεις, καὶ λαμπρά τινα διηγήματα. καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ δράκοντος τὴν εἰκόνα τοῦ σκολιοῦ. καὶ πολλὰς ἔχοντος τὰς ἑλίξεις, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς πῦρ ἀποστίλβοντος. καὶ τὴν εἰς ᾅδην, καὶ τῶν καταχθονίων τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ συγκατάβασιν. καὶ τὴν ἐξ ᾅδου, καὶ τῶν νεκρῶν ἀναβίωσιν. καὶ πάλιν τὸν δίκαιον στεφανίτην ἀναγορεύουσαν καὶ παῖδας, καὶ κτῆσιν ὅλην πολλαπλασίως λαμβάνοντα, καὶ χρόνον ζωῆς διπλασιαζόμενον. h. e. Æmilio Porto interprete: *Habet & ejus* (ſc. Jobi) *librum, Homeri & Platonis luſciniam multa argutius canentem, quæ nec fabularum, nec alienarum calamitatum narrationes prædicat, vel audaciſſimum Achillem, aut calidiſſimum Ulyſſem; quorum cædes ſunt triumphus, & mulierum ſtupra præclara facinora. Sed Satanam deſcribit, & commemorat à nudo quodam & inermi; & ſolo contuſum & ſuperatum, & amicorum vicem ejus dolentium conciones, & lacrymas, & totius rerum conditarum naturæ explicationem, & animalium, & avium naturas, & ſplendidas quasdam narrationes: qvin etiam ipſius intorti ſerpentis imaginem, & varios tractus, ac varias ſpiras habentis draconis, & oculos inſtar ignis micantes, & unigeniti filii DEI ad inferos, & ſubterranea loca deſcenſum, & ex inferis, & mortuorum ſedibus ad ſuperos reditum, reſurrectionem, & reditionem ad vitam. Habes etiam eundem librum, qui juſtum illum pronuntiat victorem, & corona, victoriæ præmio, donatum, & liberos, & omnem rem familiarem recipientem multis modis auctam, magnoqve cum fœnore reſtitutam, & vitæ tempus conduplicatum.* Hæc de argumento, ſtylo & dignitate libri Jobi Suidas. Libet jam huic tam egregio antiqvi auctoris teſtimonio corollarii loco ſubjungere Encomium libri Jobi, qvod extat apud Andream Rivetum Iſagoges ad ſcripturam ſacram capite 28. de Sacrarum Scripturarum eloqventia inſcripto, his verbis: *Quid de Hiſtoria Jobi cenſebimus? quæ etſi, ubi res geſtas narrat, facili, perſpicua & communi dictione utatur, tamen ubi de gravioribus rebus diſputationem inſtituit, vix alibi reperientur tot verborum & ſententiarum lumina: nec poteſt aliquis deſiderare vehementem quandam affectus movendi rationem, in grandiore dicendi genere, ubi vir ſanctus apud amicos calamitates ſuas amplificat. Nec ſcriptore libri hujus extat alius verbis ornatior, figuris illuſtrior, diſputandi ſubtilitate preſſior & acutior, qui grandi & ſublimi ſua oratione longiſſime omnia Græcorum & Latinorum poemata ornatu, gravitate & majeſtate ſuperat: Liber omni genere doctrinæ adeo refertus, ut fruſtra in ejus dictis omnibus explicandis ſit operam poſiturus, qvi Poëtices, Dialectices, Rhetorices, Aſtronomiæ, Phyſices denique non ſit bene peritus.* Hæc Rivetus. Qvæ præterea autem de Jobo, ejusqve libro, Interpretibus, Commentatoribus & editionibus dicenda ſuperſunt, ſuo deinceps loco, ſi Deus permiſerit, accurate recenſebo. Interim videſis S. Gregorii Magni Moralis Expoſitionis in librum Job libros 35. Auguſtini Steuchi Eugubini eruditiſſimas (1) Enarrationes in eundem librum: Sixti Senenſ. Biblioth. Sanct. librum qvartum de divinorum voluminum utriusqve Teſtamenti expoſitoribus; Card. Bellarmini Indicem Explanatorum ſacræ Scripturæ, libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis ſubjunctum; Catalogum Autorum, qvi in ſacros Veteris & Novi Teſtamenti libros ſcripſerunt, Wittebergæ an. 1581. in 8vo impreſſum; Catalogum Expoſitorum S. Scripturæ, juxta ordinem Voluminum utriusqve Teſtamenti diſpoſitum, & à Thoma Jameſio Catalogo Bibliothecæ Oxonienſis inſertum; Georgi Draudii Bibliothecam Claſſicam pag. 337. 338. 339. & ſexcentos alios, qvos nunc mihi per temporis anguſtias haud licet recenſere.

Sec. ante Æ. C. XVI.

(1) Extant Tom. I operum ipſius Venetiis excuſorum an. 1591. fol.

Eodem ante initium vulgaris Æræ Chriſtianæ ſeculo XVI. qvo Moyſes natus eſt, & Jobus potiſſimum floruiſſe videtur, commigrare cœpit humanitas vitæ ex Ægypto in *Atticam* Græciæ Europææ regione, primaqve fundamenta ſapientiæ illius jacta ſunt, cujus gloria deinceps cum Græci omnes, tum præcipue *Athenienſes* paulatim reliqvos mortales ſuperarunt. Tunc enim *Cecrops*, natione Ægyptius, iisqve ſcientiis & artibus, qvas Abrahamus Patriarcha cum Ægy-

Sec. ante Æ. C. XVI.

ptiis benigne communicaverat, probe imbutus, in Atticam ſive Ἀττικὴν, Hellados proprie dictæ maritimam regionem, appulit, & ſublata promiſcua maris & fœminæ inſtar ferarum conjunctione, legitimum introduxit matrimonium, feroces religione mitigavit animos, & neceſſariis rudi populo legibus omnia in meliorem ſtatum redegit. Qvibus tam inſignibus beneficiis dignum ſuo virtute conſecutus eſt præmium, ut nempe ab Atticæ Rege *Actæo* gener electus, hæreditariæ ſucceſſionis jus per uxorem impetraverit. Mortuo igitur ſocero Actæo Cecrops regnare cœpit anno Mundi ſecundum accuratiſſimam Scaligeri, Calviſii, Emmii & Helvici ſupputationem bis milleſimo trecenteſimo nonageſimo qvarto, qvi fuit ante initium vulgaris Æræ Chriſtianæ 1556. Primus autem hic Athenienſium Rex appellari meruit, qvod ab ipſo *Cecropia* Athenarum ἀκρόπολις condita fuerit. Cæterum cur Διφυὴς cognominatus ſit, non ſatis certo conſtat. Variæ enim hujus cognominis rationes apud veteres Auctores repeniuntur. Nonnulli enim Cecropem ita dictum exiſtimant, qvod ſuperne mas, inferne fœmina fuerit. Qvæ interpretatio ut ſine dubio eſt fabuloſa ſic veriſimile eſt, ſi per duplicem Cecropis naturam uterqve ſexus ſignificatur, Hermaphroditum ipſum fuiſſe. Alii Cecropem διφυῆ cognominatum cenſent, qvod ſuperne homo, inferne vel leo, vel draco fuerit. Alii hoc cognomen illi impoſitum fuiſſe exiſtimant, vel qvod corporis ſui magnitudine duorum virorum ſtaturam æqvarit; vel propter ſublationem promiſcui concubitus & legitimæ conjunctionis unius maris uniusqve fœminæ inſtitutionem. Alii deniqve hujus cognominis rationem derivant à duabus linguis *Ægyptiaca* & *Græca*, qvas Cecrops æqve calluit. Qvæ qvidem opinio cœteris probabilior videtur, cum Gellius Noct. Attic. lib. 17. cap. 17. teſtetur, eodem fere ſenſu apud priſcos illos & adhuc rudes Romanos Q. Ennium, qvod loqvi Græce & Oſce & Latine ſciret, tria corda ſeſe habere gloriari ſolitum fuiſſe. Et qvæ hactenus qvidem de Cecrope commemoravi, ea partim ab *Euſebio Pamphili* in Chronico, partim à *Suida v.* κέκροψ memoriæ prodita ſunt. Prioris verba in præfatione Chronici, à S. Hieronymo è græco in latinum ſermonem tranſlati, hæc ſunt: *Moſes licet junior ſupra dictis ſit omnibus, tamen qvos Græci antiqviſſimos putant, ſenior deprehenditur, Homero ſcilicet & Heſiodo Trojanoqve bello, ac multo ſuperior Hercule, Lino, Chirone, Orpheo, Caſtore, Polluce, Æſculapio, Libero, Mercurio, Apolline & cæteris diis gentium, ſacriſqve vel vatibus: ipſius qvoqve Jovis geſtis, qvem Græcia in arce divinitatis collocavit. Hos omnes, qvos enumeravimus, etiam poſt Cecropem Diphyen, primum Atticæ regem, fuiſſe convincimus. Cecropem autem præſens hiſtoria Moſi coætaneum oſtendit.* Nec multo poſt: *Itaqve ſine nulla ambiguitate Moſes & Cecrops, qvi primus Athenienſium Rex fuit, iisdem fuere temporibus. Porro iſte Cecrops Diphyes, ſub qvo primum in arce oliva orta eſt, & Athenienſium urbs ex Minervæ appellatione ſortita nomen. Hic primus omnium Jovem appellavit, ſimulacra reperit, aram ſtatuit, victimas immolavit, neqvaqvam iſtiusmodi rebus in Græcia usqvam viſis. Cætera qvoqve, quæ apud Græcos mira jactantur, poſteriora Cecropis annis deprehenduntur. Si autem Cecropis, conſeqventer & Moſis, qui cum Cecrope fuit.* Et in ipſo Chronico: *Dicebatur autem Cecrops Diphyes, ideſt, duabus naturis, ſive ob longitudinem corporis, ſive idcirco, qvod, cum eſſet Ægytius, utramqve linguam ſciebat, Græcam & Ægyptiacam.* Hæc Euſebius interprete S. Hieronymo. Svidas vero de Cecrope hæc refert: κέκροψ, αἰγύπτιος ὢν τὸ γένος, ᾤκησε τὰς Ἀθήνας. ὅθεν καὶ κεκροπίδαι οἱ Ἀθηναῖοι ἢ οἱ τῆς κεκροπίδος φυλῆς. τινὲς δέ φασὶ τοῦτον καὶ διφυῆ γεγενῆσθαι. τὰ μὲν ἄνω, ἀνδρός. τὰ δὲ κάτω μέρη, γυναικός. οἱ δὲ, θηρίου. ἕτεροι δὲ, ὅτι νόμους ἐξεῦρε τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἀπὸ ἀγριότητος εἰς ἡμερότητα ἤγαγεν. ἄλλοι δὲ, ὅτι τῶν ἀνδρῶν ὡς ἔτυχε μισγομένων ταῖς γυναιξὶ, καὶ ἐκ τούτων μὴ γινωσκομένων, ἢ τοῦ πατρὸς παρὰ τοῦ παιδὸς, ἢ τοῦ παιδὸς παρὰ τοῦ πατρὸς, αὐτὸς νόμους θέμενος, ὥς τε φανερῶς συγγίνεσθαι αὐταῖς, καὶ μιᾷ στοιχεῖν. καὶ σχεδὸν εὑρὼν τὰς δύο φύσεις, τοῦτε πατρὸς, καὶ τῆς μητρὸς, εἰκότως διφυὴς ἐκλήθη. h. e. *Cecrops, natione Ægyptius, Athenis habitavit. Unde & Athenienſes Cecropidæ dicti ſunt: vel illi, qvi ex Cecropia tribu ſunt. Quidam autem ajunt hunc revera fuiſſe biformem, ſuperne qvidem marem, inferne vero fœminam; vel, ſecun-*

cundum alios, ſerpentem. Alii vero hoc ideo ſictum exiſtimant, qvia leges hominibus invenit, & à feritate ad manſuetudinem eos traduxit. Alii vero, qvod cum promiſcue viri fœminis miſcerentur, & propterea nec pater à filio, nec filius à patre cognoſceretur, ipſe legibus latis effecerit, ut legitima fieret conjunctio, & ſinguli viri ſingulis fœminis matrimonio jungerentur. Cum igitur hac ratione duas qvodammodo naturas invenerit, & patris, & matris jure Biformis cognominatus eſt. Sec. ante Æ. C. XVI. Item v. Προμηθεύς· βασιλεύοντος παρ' αἰγυπτίοις Φαραὼ τοῦ καὶ ταραχὼ, παρ' ἕλλησιν ἐν ἀθήναις (ἐβασίλευσε Κέκροψ,) ὃς ἐκλήθη διφυὴς, διὰ τὸ τοῦ σώματος μέγεθος· ἢ ὅτι νόμον ἐξέθετο, ὥς τε τὰς γυναῖκας, παρθένους ἔτι οὔσας ἑνὶ ἐκδίδοσθαι ἀνδρὶ, καλέσας αὐτὰς νύμφας. Πρότερον γὰρ αἱ τῆς χώρας ἐκείνης γυναῖκες, θηριώδη μίξιν ἐμίγνυντο. οὐδενὸς γὰρ ἦν γυνὴ, ἀλλὰ ἐδίδου ἑαυτὴν εἰς πορνείαν ἑκάστῳ. οὐδεὶς δὲ ᾔδει, τινὸς ἦν υἱὸς, ἢ θυγάτηρ τὸ γεννηθὲν ἀλλ' ὡς ἂν ἔδοξε τῇ μητρὶ ἔλεγε, καὶ ἐκδίδου τὸ τεχθὲν ᾧ ἐβούλετο ἀνδρί. τοῦτο δὲ ἐπόνησεν ὁ κέκροψ, ὡς ἐξ αἰγύπτου καταγόμενος, καὶ τὴν νομοθεσίαν ἡφαίστου τοῦ βασιλεύσαντος ἐκεῖ οὐκ ἀγνοήσας. ἔλεγε δὲ ὅτι διὰ τὴν τοιαύτην τῆς ἀσελγείας συνήθειαν ἡ ἀττικὴ κατεκλύσθη. ἀπὸ τότε οὖν ἐσωφρόνησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν τῶν ἑλλήνων χώραν. ἐβασίλευσε δὲ κέκροψ ἔτη ν. ἐλέγετο δὲ διφυὴς, καὶ διὰ τὸ ἀπὸ αἰγύπτου γενέσθαι, καὶ εἰς ἑλλάδα ἐλθεῖν, καὶ βασιλεῦσαι. h. e. *Regnante apud Ægyptios Pharaone, qvi & Taracho dicebatur, regnavit apud Græcos Athenis Cecrops, qvi biformis, ſive duplicis naturæ, ſive bicorpor dictus eſt vel ob corporis magnitudinem, vel qvod legem tulerit, ut fœminæ, qvæ virgines adhuc eſſent, uni viro elocarentur, uniqve marito nuberent; qvas jam deſponſatas ac recens nuptas vocavit Nymphas. Antea enim illius regionis mulieres ferina mixtione miſcebantur, ſive, ferino coitu & more pecudum coibant. Nullius enim certi viri ulla certa uxor erat; ſed unaqvaqve mulier cuivis ad ſcortationem ſe proſtituebat, & pro ſcorto cuivis ſui corporis copiam faciebat. Nullus enim ſciebat, cujusnam eſſet filius, aut filia generatus, ac in lucem editus infans. Sed prout matri placuiſſet, ita infantem natum dicebat, & partum ſuum, cui vellet viro, tradebat. Cecrops autem hoc abrogavit, ut ex Ægypto oriundus, nec ignarus legum, qvas Vulcanus tulerat, qvi in eo loco regnavit. Dicebat enim Atticam ob hanc impuri congreſſus conſuetudinem undis obrutam fuiſſe. Ab illo igitur tempore, qvi Græciam incoluerunt, caſte ac temperanter ſe geſſerunt. Cecrops autem annos 50. regnavit: cognominabatur etiam Biformis ſive dupplici natura præditus, qvod ex Ægypto oriundus eſſet, & inde in Græciam veniſſet, atqve ibi regnaſſet.* Hucusqve Suidas. Plura autem de Cecrope, primo Athenienſium Rege, vide apud Strabonem Geograph. lib. 7. (1) & 9. (2) Pauſaniam Deſcript. Græciæ lib. 1. ſive in Atticis; Euſtathium Comment. in Iliad. A. pag. 23. edit. Rom. an. 1542. fol. in Iliad. Σ pag. 1156. & in Iliad. Ω pag. 1361. Joan. Tzetzen Chiliad. Hiſt. 1. hiſt. 1. & Chiliad. 5. hiſt. 18. Carol. Sigonium de Rep. Athen. lib. 1. cap. 1. & libro de Athenienſium Lacedæmoniorumqve temporibus in princip. Wolfgang. Lazium Rer. Græcar. lib. 2. Ubbon. Emmium veteris Græciæ illuſtratæ Tom. 1. lib. 1. Tom. 2. lib. 1. & Tom. 3. part. 1. qva de Rep. Athen. agitur, Gerard. Joan. Voſſium de Idololat. lib. 1. cap. 13. & Joan. Meurſium in (3) opuſculis ad deſcriptionem Urbis & Reipublicæ Athenienſis pertinentibus.

(1) pag. 381. edit. Pariſ. Caſaubon. an. 1020. fol. (2) pag. 397.

(3) Eorum catalogum vide apud ipſum Meurſium Athenarum Batavarum lib. 2. & Draudium Biblioth. Claſſ. part. 4. de libr. Hiſt. 6. Athenæ.

V. Eodem ſeculo ante Æ. C. XVI. qvod nativitas Moyſis, obitus Jobi & regnum Cecropis illuſtre reddiderunt, floruere tres Poetarum fabulis maxime celebrati fratres *Atlas, Prometheus & Epimetheus.* Seqvor enim hic opinionem Clementis Alexandrini, qvi ea de re Stromatum lib. 1. (4) ſic ſcribit: κατὰ δὲ Τριόπαν, Προμηθεὺς καὶ Ἄτλας, καὶ Ἐπιμηθεὺς, καὶ ὁ διφυὴς Κέκροψ. h. e. *Tempore autem Triopa* (Regis Argivorum, qvi an. M. 2397. cœpit regnare) *fuerunt Prometheus & Atlas, & Epimetheus, &, qvi duplicem naturam habebat Cecrops.* Ex tribus autem iſtis fratribus Atlas, qvi Mauritaniæ Rex fuit, operam præcipue dedit Aſtrologiæ, eamqve in altisſimo Africæ monte Atlanta tanta diligentia, tantoqve ſtudio exercuit, ut Poetæ ipſum (5) humeris ſuis cœlum ſuſtinere finxerint. Qvo alludit

(4) pag. 381. edit. Pariſ. Heinſ. an.

1641. fol. Eandem opinionem approbant Suidas v. Προμηθεύς: *Petavius Rationaris temporum part. 1. l. 2. c. 4. & Voſſius de Scient. Math. c. 30. §. 19.*

(5) Vide Heſiodum in Theogonia: Virgilium Æneid. l. 4. Euſtathium Com. in Homeri Odyſſ. A. pag. 1389. 1390. & in K p. 1645. Etymologicon magnum v. Ἄτλας: *Suidam v.* Ἄτλας *&* Προμηθεύς: *Diogenianum & Eraſmum in explicatione proverbii* Ἄτλας οὐρανὸν ὑπεδέξατο, *h. e.* Atlas cœlum ſuſcepit: *Gebharti Elmenhorſtii Obſervationes in Arnobii librum ſecundum: & Voſſium de ſcient. Mathem. cap. 30. §. 18.*

Ser. ante Æ.C. XVI.

ludit Arnobius lib. 2. adverſ. gentes his verbis: *Qvando ſiderum motus, aut ratio capta eſt genethliaca ſciri? nonne poſt Theutin Ægyptium, aut poſt Atlantem, ut qvidem ferunt, geſtatorem, bajulum, tibicinem illum ac deſtinam cœli?* Hæc Arnobius; qvi ſine dubio hic non ex animi ſui ſententia, ſed ex Græcorum traditione loqvitur: Eqvidem non me latet, etiam Plinium Hiſt. natur. lib. 7. cap. 56. qvod *de rerum Inventoribus* inſcribitur, Atlantem inter eos nomerare, qvibus apud diverſos populos prima Aſtrologiæ inventio antiqvitus fuit attributa: ſed falſam eſſe hanc gloriationem, nec ad alium autorem, qvam ad primum mortalium *Adamum* Aſtrologicæ ſcientiæ originem referendam eſſe, precedenti libro paucis à me indicatum eſt, & alias accuratius uberiusqve demonſtrabitur. Aſtrologiam igitur non ab *Atlante* primum fuiſſe inventam, verum ad *Mauros* ſive Mauritanos tantum beneficio ejus tranſiiſſe exiſtimo. Unde apparet, qvo modo corrigenda ſint qvæ Princeps Architectorum M. Vitruvius lib. 6. cap. 10. de Atlante his verbis commemorat: *Si qva virili figura ſigna mutulos aut coronas ſuſtinent, noſtri Telamones appellant, cujus rationes, qvid ita, aut qvare, ex hiſtoriis non inveniuntur. Græci vero eos ἄτλαντας vocitant. Atlas enim hiſtorice, ſuſtinens mundum, ideo qvod is primum* (nempe in Mauritania) *curſum Solis & Lunæ, ſiderumqve omnium ortus & occaſus, mundiqve verſationum rationes, vigore animi ſolertiaqve curavit hominibus* (Mauris videlicet) *tradendas; eaqve re à pictoribus & ſtatuariis deformatur, pro eo beneficio, ſuſtinens mundum: filiæqve ejus Atlantides, qvas nos Vergilias, Græci autem πλειάδας nominant, cum ſideribus in mundo ſunt dedicatæ.* Hæc de Atlante Vitruvius. Eidem attribuit Diodorus Siculus Bibliothecæ Hiſtoricæ lib. 3 (1) primam Sphæræ inventionem ac delineationem his verbis: Μετὰ δὲ τὴν Ὑπερίονος τελευτὴν μυθολογοῦσι τοὺς υἱοὺς τοῦ Οὐρανοῦ διελέσθαι τὴν βασιλείαν, ὧν ὑπάρχειν ἐπιφανεστάτους Ἄτλαντα καὶ Κρόνον. Τούτων δὲ τὸν μὲν Ἄτλαντα λαχεῖν τοὺς παρὰ τὸν ὠκεανὸν τόπους, καὶ τούς τε λαοὺς ἀτλαντίους ὀνομάσαι, καὶ τὸ μέγιστον τῶν κατὰ τὴν χώραν ὀρῶν ὁμοίως ἄτλαντα προσαγορεῦσαι. Φασὶ δὲ αὐτὸν τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν ἐξακριβῶσαι, καὶ τὸν σφαιρικὸν λόγον εἰς ἀνθρώπους πρῶτον ἐξενεγκεῖν. ἀφ᾽ ἧς αἰτίας δόξαι τὸν σύμπαντα κόσμον ἐπὶ τῶν Ἄτλαντος ὤμων ὀχεῖσθαι, τοῦ μύθου τὴν τῆς σφαίρας εὕρεσιν καὶ καταγραφὴν αἰνιττομένου. h. e. Laurentio Rhodomanno interprete: *Poſt Hyperionem è medio ſublatum, Cœlogenitiregnum inter ſe diviſerunt. Inter qvos clariſſimi Atlas & Saturnus. Atlanti regiones Oceano contermina ſorte obvenerunt: qvi populos illic Atlantios, & maximum terræ montem Atlantem de nomine ſuo appellavit. Exactam Aſtrologia cognitionem habuiſſe perhibent: qvi & Sphæræ rationem primus manifeſtarit. Ex qvo mundum univerſum humeris ejus incumbere, nata eſt opinio; cum inventam ab eo Sphæram & deſcriptam, hac fabula adumbretur.* Hucusqve Diodorus. Cujus ſententiæ adverſari videntur Diogenes Laertius & Plinius: qvippe qvorum primus in Prœmio operis de vitis illuſtrium Philoſophorum inventionem Sphæræ refert ad *Muſæum Athenienſem*, Eumolpi filium, qvi ſeculi ante Æ.C. XIII. priori parte dimidia floruit, his verbis: Ἰδοὺ γοῦν παρὰ μὲν Ἀθηναίοις γέγονε Μουσαῖος, παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος· καὶ τὸν μὲν, Εὐμόλπου παῖδα φασὶ, ποιῆσαι δὲ θεογονίαν καὶ σφαῖραν πρῶτον. h. e. *Nam Muſæo Athenæ, Thebæ Lino inclytæ ſunt. Horum priorem Eumulpi filium, aſſerunt primum deorum generationem & Sphæram compoſuiſſe.* Idem Laertius libri ſecundi capite primo primam Sphæræ conſtructionem attribuit *Anaximandro Mileſio*, Thaletis Mileſii diſcipulo his verbis: τροπάς τε καὶ ἰσημερίας σημαίνοντα καὶ ὡροσκόπια κατεσκεύασε, καὶ γῆς καὶ θαλάσσης περίμετρον πρῶτος ἔγραψεν ἀλλὰ καὶ σφαῖραν κατεσκεύασε. Cui opinioni accedit Plinius Hiſt. natural. lib. 7. cap. 56. ubi ait: *Aſtrologiam Atlas Libyæ filius, ut alii, Ægyptii: ut alii, Aſſyrii* (invenerunt.) *Sphæram in ea Mileſius Anaximander.* Adverſari ſane Diodoro Siculo jam citatis locis videntur Plinius & Laertius, ſed revera non adverſantur; qvippe cum Atlas Muſæo Athenienſi tribus, Anaximandro autem Mileſio decem integris ſeculis antiqvior fuiſſe deprehendatur. Ut igitur traditiones iſtæ ἐναντιοφανεῖς concilientur, *Atlantem* qvidem apud Mauros primum, *Muſæum* vero Athenienſem in Græcia Europæa, & *Anaximandrum* Mileſium in Jonia Aſiæ minoris regione, Sphæram inveniſſe arbitror.

(1) pag. 193. edit. Wechel. gr. lat. Laur. Rhodomanni an. 1604. fol.

Cæte-

Cæterum prorſus abſurdum eſt, qvod Alexander Cornelius Polyhiſtor, teſte Euſebio Præparat. Evangel. lib. 9. cap. (1) 17. Eupolemi auctoritate nixus, memoriæ prodidit, *Atlantem* (2) eundem eſſe atqve *Cuanochum* ſive *Henochum* Patriarcham antediluvianum, de cujus ſtudio Aſtrologico & ſcriptis ſuppoſititiis ſupra lib. 1. cap. 3. §. 5. diſſerui. Cum hic enim ſine controverſia ante diluvium univerſale vixerit, qvomodo idem eſſe poteſt, atqve Atlas, qvem ex Cecropis primi Athenienſium Regis Synchroniſmo æqvalem conſtat fuiſſe temporum Moyſis? Et hæc qvidem de Atlante in præſens ſufficiant. *Prometheus* autem, ipſius frater, præterqvam qvod Aſtrologiæ in altiſſimo Aſiæ monte Caucaſo operam dedit, inſignis fuit *Phyſicus*; qvippe qvi primus rationem fulminum à ſe inveſtigatam, hominibus detexerit. Hinc igitur Poetæ finxerunt, Prometheum ignem cœleſtem Diis ſurripuiſſe, & pœnæ loco alligatum fuiſſe Caucaſo. Alii aliter hanc fabulam interpretantur: inter qvos etiam Diodorus Siculus eſt, qvi Biblioth. Hiſtor. lib. 5. (3) ea ſignificari aſſerit, Prometheum fuiſſe εὑρετὴν τῶν πυρείων, ἐξ ὧν ἐκκαίεται τὸ πῦρ, h. e. *inventorem igniarii, ſive inſtrumenti, qvod ad eliciendum ignem utimur.* Aliam ejusdem fabulæ explicationem vide apud doctisſimum Bochartum Geograph. ſacr. part. 1. lib. 1. cap. 2. ubi multis argumentis nobis perſuadere annititur, *Prometheum Jepeti filium* eundem eſſe atqve *Magogum Japheti filium*, & ſede in Caucaſo fixa, metallisqve omnigenis in Soanis & Colchide & Iberia effosſis, artem metalla igne excoqvendi aut inveniſſe, aut à Tubalcaino inventam inſtauraſſe. Clemens Alexandrinus Stromat. lib. 1. (4) ignem cœleſtem à Prometheo ſurreptum interpretatur *Philoſophiam* his verbis: ἔστιν οὖν καὶ φιλοσοφία τῇ κλαπείσῃ, καθάπερ ὑπὸ Προμηθέως, πῦρ ὀλίγον εἰς φῶς ἐπιτήδειον χρησίμως ζωπυρούμενον, ἴχνος τι σοφίας, καὶ κίνησις παρὰ θεοῦ. Ταῦτα δ' ἂν εἶεν κλέπται καὶ λῃσταὶ οἱ παρ' Ἕλλησι φιλόσοφοι, καὶ πρὸ τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας παρὰ τῶν Ἑβραίων προφητῶν μέρη τῆς ἀληθείας οὐ κατ' ἐπίγνωσιν λαβόντες· ἀλλ' ὡς ἴδια σφετερισάμενοι δόγματα, καὶ τὰ μὲν παραχαράξαντες· τὰ δὲ, ὑπὸ περιεργίας ἀμαθῶς σοφισάμενοι· τὰ δὲ καὶ ἐξευρόντες. h. e. *Eſt ergo etiam in Philoſophia, qvæ furto ſurrepta veluti à Prometheo, tanqvam aliqvantulum ignis, aptum ad lumen, ſi utiliter excitetur, & veſtigium aliqvod ſapientiæ, & motus à DEO. In hii autem latrones & fures fuerint, qvi ſunt apud Græcos Philoſophi, qvi ante Domini adventum, à Prophetis Hebræis partes veritatis id minime agnoſcentes ſumpſerunt, ſed ſibi tanqvam propria dogmata attribuerunt, & alia qvidem adulterarunt, alia autem ſupervacanea qvadam diligentia ſophiſtice interpolarunt, alia autem etiam invenerunt.* Hæc de Promethei furto Clemens Alexandrinus. Eidem à Georgio Cedreno & Svida attribuitur inventio τῆς γραμματικῆς: cujus nomine hic intelligenda videtur ἡ γραμματικὴ (5) qvæ Grammatices primordium eſt, & circa literas tantum elementarias, legendiqve ac ſcribendi ſcientiam verſatur. Cedreni verba ea de re hæc ſunt: Προμηθεὺς γραμματικὴν, ὥς φασιν, ἐξεῦρεν. h. e. *Prometheus, ut ajunt, Grammaticen reperit.* Svidas autem v. Προμηθεύς idem aliqvanto prolixius refert his verbis: ἐπὶ τῶν κριτῶν τῶν Ἰουδαίων παρ' Ἕλλησιν ἐγνωρίζετο Προμηθεύς, ὃς εὗρεν πρῶτος τὴν γραμματικὴν (inſerenda hic neceſſario eſt particula καὶ) φιλοσοφίαν. περὶ οὗ λέγουσιν, ὅτι ἀνθρώπους ἔπλασε· καθότι τινὰς ἰδιώτας ὄντας ἐποίησεν ἐπιγνῶναι σοφίαν. h. e. (6) *Judicium Hebræorum temporibus apud Græcos clarebat Prometheus, qvi primus invenit Grammaticam* (&) *Philoſophiam. Hic homines* (7) *finxiſſe dicitur, qvoniam efficit, ut, qvi rudes eſſent, ſapientiam cognoſcerent.* Idem confirmat Euſebius in S. Chronico à Hieronymo in latinum ſermonem translato his verbis: *à Prometheo homines factos eſſe commemorant, & revera. Cum enim ſapiens eſſet, feritatem eorum & nimiam imperitiam ad humanitatem & ſcientiam transfigurabat.* Hæc Euſebius. Ego vero qvamvis haud negaverim, *Prometheum*, ſi in rerum natura unqvam fuit, inter eos referendum eſſe, qvi Philoſophiam naturalem & mathematicas ſcientias excolendo, aliasqve ad felicitatem vitæ humanæ utilisſimas artes ac diſciplinas partim inveniendo, partim propagando, priſcos illos ac rudes mortales ex belluis in homines transformarunt: ea tamen lege hoc concedo, ut nihil detrahatur gloriæ *Adami*, qvem ut primum hominem, ſic primum

Sec. ante Æ. C. XVI.

(1) *At cap. 4. editionis latinæ Georgii Trapezuntii, qvæ prodiit Venetiis an. 1500. in fol.*

(2) *Vide Genebrardi Chronograph. lib. 1. pag. 14. Voſſ. de Scient. Mathem. cap. 30. §. 19. & Sam. Bochart. Geograph. Sacræ part. 1. lib. 2. c. 13.*

(3) *p. 335. Vide etiam de Promethei aqvila eundem Diodorum lib. 1. pag. 17.*

(4) *pag. 312.*

(5) *Vide Joſephi Scaligeri Diatriben de arte Critica: Joan. Wower. Polymath. c. 3. 4. 5. 6. Voſſ. de qvatuor artibus popularibus c. 2. & de arte Grammatica lib. 1. cap. 3.*

(6) *Judicum Hebræorum numero comprehenditur hic etiam Moyſes; ut ſatis clare ipſe ſignificat Svidas, dum paulo poſt ſubjungit, eodem tempore Cecropem apud Græcos regnaſſe.*

(7) *Vide Clement. Alexand. Strom. lib. 5. p. 197.*

Sec. ante Æ. C. XVI.

qvoqve *Grammaticum*, primumqve *Philoſophum*, tam Theoreticum, qvam Practicum fuiſſe ſupra lib. 1. c. 1. §. 5. 6. cap. 2. §. 3. & cap. 7. §. 2, aſſerui, & etiamnunc conſtanter aſſero. Illud adjiciendum videtur, ſecundum doctiſſimum Auguſtinum Steuchum Eugubinum per Prometheum intelligendum eſſe ipſum verum æternumq; Deum, in unitate trinum; & in trinitate unum, qvem Moyſes primum hominem Adamum עפר מן האדמה h. e. ad verbum, *pulverem de terra*; vel, ut auctor vulgatæ verſionis tranſtulit, *de limo terræ* formaſſe memorat. Ipſa Auguſtini Steuchi Eugubini verba, qvæ in eruditiſſimo Opere de Perenni Philoſophia lib. 9. cap. 4. ea de re extant, hæc ſunt: *Hanc famam (de homine divinitus creato) item à Moſe primo manantem, apud omnes autem tum ex eo libro nobilem, tum ex illo primogenito, tot quibus vixit ſeculis vociferante, ſe manibus divinis compoſitum, corpus ex illo primævo limo ſumptum, animum autem divinitus inſpiratum, declarat, quæ tanquam fabula habita eſt apud Græcos: ſed ſi quis & nomen artificis, & rationem totius rei, tum ſapientum teſtimonia noſcat, non fabula, ſed à primordio rerum fama vera, à primis genitoribus in omnes ab eis ſatas nationes ſparſam de Prometheo, qui corpus humanum ex limo, juxta Theologiam Moſis informarit. Hunc igitur fuiſſe verum DEum, DEum inqvam illum Moſaicum & Platonicum, univerſitatis artificem, cujus ſuprema in tota creatione manus fuerit humana creatio, declarat & ipſum pulcherrimum mirabileqve nomen. Siquidem Græce Prometheus eſt ſapiens, providus: unde προμήθεια.* Et aliqvanto poſt: *Et Græci priſcorum Theologiam, in qua ſub ſcirpis & ænigmatis ſublimia grandiaqve latitant, enodantes, teſtantur Prometheum eſſe divinam providentiam.* E quibus (1) *Cornutus* παραδεδομένης τοίνυν ἔνθεν ὅτι ὁ Προμηθεὺς ἔπλασεν ἐκ τῆς γῆς τὸ πᾶν ἀνθρώπων γένος, ὑπονοητέα προμήθεια εἰρῆσθαι προμήθειαν τῆς ἐν τοῖς ὅλοις ψυχῆς ἣν ἐκάλεσαν οἱ νεώτεροι πρόνοιαν· κατὰ γὰρ ταύτην τά τε ἄλλα ἐγένοντο, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἔφυσαν οἱ ἄνθρωποι ἐπιτηδείως πρὸς τοῦτο ἐχούσης κατ' ἀρχὰς τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως. (2) *Quod autem traditur, Prometheum finxiſſe è terra omne hominum genus, intelligendum, Prometheum appellatam providentiam animæ univerſalis, quam juniores vocarunt Providentiam. Secundum enim hanc homines è terra ſunt nati, apte ſeſe in mundi exordio habente. Hæc ille. Sed non prorſus omnia vere. Nam nec Ovidius, neque Græci, neque Phœnices, aut Ægyptii tradiderunt homines è terra natos, ſed Prometheum acceptum lutum finxiſſe ad imaginem Elohim, id eſt, dominatoris, DEI omnipotentis, illius ſcilicet, qui potenter omnia crearat.* Hæc de Prometheo Steuchus Eugubinus: qvæ utcunqve animadverſa, aut æſtimata erunt, haud in magno ponam diſcrimine. Qvod ſupereſt ſecundo Atlantis fratri *Epimetheo* attribuit Svidas v. Προμηθεὺς *inventionem Muſices* his verbis: Ἐπιμηθεὺς ἐξεῦρε τὴν μουσικήν. Ea vero Epimetheo hoc, qvi Cecropi σύγχρονος fuit, absqve ulla controverſia multo eſt antiqvior: qvippe qvæ in Scriptura Sacra Geneſ. cap. 4. verſ. 21. adſcribatur *Jubali*, (3) Caini ex atnepote Lamecho trinepoti, qvi dicitur fuiſſe אבי כל תפש כנור ועגב h. e. *pater omnis apprehendentis, ſive tractantis citharam & organum.* Verumenimvero de origine Muſices, ejusqve progreſſu, incremento, mutatione & uſu apud varios populos, alias volente Deo, prolixius fuſiusqve diſſeram. Interim videſis Ariſtotel. Politic. lib. 8. cap. 5. 6. 7. Plutarchi librum de Muſica: Polydor. Vergil. de Inventor. rer. lib. 1. cap. 14. 15. Henr. Salmuth. Notas ad Pancirolli librum de rebus deperditis tit. de Muſica: Antonii Zarz Anatomiam Ingenior. Sect. 2. membr. 8. de Muſica Theoretica & Sect. 4. membr. 3. de Muſica Practica: Athanaſii Kircheri Artem magnam Conſoni & Diſſoni; Voſſium de qvartuor artib. popular. cap. 4. & complures alios, qvos hic longum foret enumerare.

VI. Ad idem ſeculum ante Æ. C. XVI. qvo Moyſes natus eſt, & apud Athenienſes Cecrops ὁ Διφυὴς regnavit, referendus eſt *Hermes* ſive *Mercurius*, cognomine Τρισμέγιστος ſive *Ter-maximus*, qvem Svidas v. Ἑρμῆς vocat αἰγύπτιον σοφὸν, hoc eſt, *Ægyptium Sapientem*, & floruiſſe teſtatur πρὸ τοῦ Φαραώ, h. e. *ante Pharaonem*. Ipſa Svidæ verba hæc ſunt: Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος ἦν αἰγύπτιος σοφός· ἤκμαζε δὲ πρὸ τοῦ Φαραώ. Qvod autem alius hic non intelligatur *Pharao*, qvam is, qvi Iſraelitas gravi preſſit ſervitute, nec DEI juſſu dimittere voluit, inde ſatis appare-

re

(1) *ſive Phurnutus in Opere* περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως *h. e. de Deorum natura, quod alias etiam inſcribitur* περὶ Ἑλληνικῆς θεολογίας.

(2) *Aliam hujus loci interpretationem vide in latina Phornuti editione, quæ cum Hygino Baſileæ typis Hervagianis prodiit an. 1549. fol.*

(3) *Kajin*
|
Chanoch
|
Hirad
|
Mehuiael
|
Methuſael
|
Hadah -- *Lemech* -- *Sillah*
Jabal & Jubal | *Thubal Kajin & Nahâma filia.*

Gen. c. 4. v. 17. & deinceps.

re videtur, qvia Euſebius Pamphili in Canone Chronico *Tat*, ſeu *Cath*, Hermetis Triſmegiſti filium, vigeſimo circiter anno ante Moyſis obitum claruiſſe memorat. Qvam de ætate Hermetis Triſmegiſti opinionem alias (1) accuratius expendam, addita inſuper uberrima diſſertatione de inventis ipſius ac ſtudiis, qvorum reſpectu ut *Theologus*, *Legislator*, *Medicus*, *Philoſophus*, *Grammaticus*, *Muſicus*, aliisqve variis modis poteſt conſiderari. Interim nunc de ſcriptis, qvæ ipſi vel antiqvitus attributa fuerunt, vel etiamnunc attribuuntur, pauca veluti in anteceſſum præmittam. Jamblichus igitur Hermetem librorum (2) *plus triginta ſex millia* ſcripſiſſe refert. Sed doctisſimus Bochartus Geograph. Sacræ part. 1. lib. 1. cap. 15. libros hic *verſus* interpretatur. Julius Firmicus *viginti voluminum millia* Hermeti attribuit his verbis: *Mercurius Ægyptius conſcripſerat viginti millia voluminum de variis ſubſtantiis, & principiis, & poteſtatum ordinibus cœleſtium: quæ alia atque alia tradita fuerant. In qvibus Aſtrologia & Theologia Ægyptiorum explicabantur. Qvas artes docuerat Æſculapium & Anubium.* Hæc Julius Firmicus. Clemens vero Alexandrinus Stromatum lib. 6. pag. 633. numerum librorum Hermetis, à Jamblicho & Firmico traditum, valde circumcidit: qvippe qvi *qvadraginta duos* tantum ab ipſo conſcriptos aſſerat, nec aſſerat ſimpliciter, ſed argumenta etiam eorum, & qvibus eos legere licitum fuerit, recenſeat. Ipſa Clementis verba, cum ad rem præſentem plurimum faciant, & dignisſima ſint, qvæ doctorum Virorum oculis ſubjiciantur, integre hic appoſui:

Sec. ante Æ. C. XVI.

(1) *nempe libro tertio hujus Prodromi Hiſtoriæ Literariæ, qvi huic capiti primo libri ſecundi reſpondebit.*

(2) *Vide Franciſci Patritii diſſertationem de Hermete Triſmegiſto pag. 1. & damnatum Syſtema Theologicum de Præadamitis lib. 3. cap. 11.*

μετίασι γὰρ οἰκείαν τινὰ φιλοσοφίαν Αἰγύπτιοι· αὐτίκα τοῦτο ἐμφαίνει μάλιστα ἡ ἱεροπρεπὴς αὐτῶν θρησκεία· πρῶτος μὲν γὰρ προέρχεται ὁ ᾠδός, ἕν τι τῶν τῆς μουσικῆς ἐπιφερόμενος συμβόλων. τοῦτόν φασι δύο βίβλους ἀνειληφέναι δεῖν ἐκ τῶν Ἑρμοῦ· ὧν θάτερον μὲν, ὕμνους περιέχει θεῶν· ἐκλογισμὸν δὲ βασιλικοῦ βίου ὅτι δεύτερον· μετὰ δὲ τὸν ᾠδὸν, ὁ ὡροσκόπος, ὡρολόγιόν τε μετὰ χεῖρα καὶ φοίνικα ἀστρολογίας ἔχων σύμβολα, πρόσεισι. τοῦτον τὰ ἀστρολογούμενα τῶν Ἑρμοῦ βιβλίων, τέσσαρα ὄντα τὸν ἀριθμὸν, ἀεὶ διὰ στόματος ἔχειν χρή· ὧν τὸ μέν ἐστι περὶ τοῦ διακόσμου τῶν ἀπλανῶν φαινομένων ἄστρων· τὸ δὲ περὶ τῶν συνόδων καὶ φωτισμῶν ἡλίου καὶ σελήνης· τὸ δὲ λοιπὸν, περὶ τῶν ἀνατολῶν ἐξῆς ὁ ἱερογραμματεὺς προέρχεται, ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίον τε ἐν χερσὶ καὶ κανόνα, ἐν ᾧ τό τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος ᾗ γράφουσι. τοῦτον τά τε ἱερογλυφικὰ καλούμενα, περί τε τῆς κοσμογραφίας, καὶ γεωγραφίας, τῆς τάξεως τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, καὶ περὶ τῶν πλανωμένων χωρογραφίαν τε τῆς Αἰγύπτου, καὶ τῆς τοῦ Νείλου διαγραφῆς· περί τε τῆς καταγραφῆς σκευῆς τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν ἀφιερωμένων αὐτοῖς χωρίων· περί τε μέτρων καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς χρησίμων, εἰδέναι χρή. ἔπειτα ὁ στολιστὴς τοῖς προειρημένοις ἕπεται, ἔχων τόν τε τῆς δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ τὸ σπονδεῖον οὗτος τὰ παιδευτικὰ πάν-

Suam enim qvandam ac peculiarem exercent Ægyptii Philoſophiam. Hoc autem maxime oſtendunt ſacra eorum ceremoniæ. Primus enim procedit cantor, unum aliqvod afferens ex ſymbolis muſicæ. Eum dicunt oportere accipere duos libros ex libris Mercurii: ex qvibus unus qvidem continet hymnos deorum, alter vero rationes vitæ regiæ. Poſt cantorem vero procedit Horoſcopus, qvi in manu habet horologium & palmam, ſymbola Aſtrologiæ & ſigna. Eum libros Mercurii qvi tractant de Aſtrologia, qvi qvidem ſunt qvatuor numero, oportet ſemper habere in ore. Ex qvibus unus qvidem eſt de ordine inerrantium, qvæ videntur, aſtrorum, alius vero de coitu & illuminatione Solis & Lunæ, reliqvi de eorum ortu. Deinceps autem ἱερογραμματεὺς, id eſt, ſcriba ſacrorum, pennas habens in capite, & librum in manibus ac regulam, in qva eſt atramentum ad ſcribendum, & juncus, qvo ſcribunt, progreditur. Hunc oportet ſcire & ea, qvæ vocantur hieroglyphica, & mundi deſcriptionem, & geographiam, & ordinem Solis & Lunæ, & qvinqve errantium, Ægyptiqve chorographiam & Nili deſcriptionem, & deſcriptionem inſtrumentorum ornamentorumqve ſacrorum, & locorum eis conſecratorum, menſuraſqve, & ea qvæ ſunt in ſacris utilia. Deinde poſt eos, qvi prius dicti ſunt, ſeqvitur qvi dicitur στολιστὴς, id eſt ornator, qvi juſtitiæ cubitum, & ad libandum habet calicem. Is ſcit omnia, qvæ vocantur παι-

δευ-

Sec. ante Æ. C. XVI.

πάντα καὶ μοσχοσφαγιστικὰ καλούμενα· δέκα δέ ἐστι τὰ εἰς τὴν τιμὴν ἀνήκοντα τῶν παρ' αὐτοῖς θεῶν, καὶ τὴν Αἰγυπτίαν εὐσέβειαν περιέχοντα· οἷον περὶ θυμάτων, ἀπαρχῶν, ὕμνων, εὐχῶν, πομπῶν, ἑορτῶν, καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων. ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ προφήτης ἔξεισι, προφανὲς τὸ ὑδρεῖον ἐγκεκολπισμένος· ᾧ ἕπονται οἱ τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζοντες, οὗτος, ὡς ἂν προστάτης τοῦ ἱεροῦ, τὰ ἱερατικὰ καλούμενα ι' βιβλία ἐκμανθάνει. περιέχει δὲ περί τε νόμων καὶ θεῶν, καὶ τῆς ὅλης παιδείας τῶν ἱερέων· ὁ γὰρ προφήτης παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τῆς διανομῆς τῶν προσόδων ἐπιστάτης ἐστίν. δύο μὲν οὖν καὶ τεσσαράκοντα αἱ πάνυ ἀναγκαῖαι τῷ Ἑρμῇ γεγόνασι βίβλοι· ὧν τὰς μὲν λϛ', τὴν πᾶσαν Αἰγυπτίων περιεχούσας φιλοσοφίαν, οἱ προειρημένοι ἐκμανθάνουσι· τὰς δὲ λοιπὰς ϛ', οἱ παστοφόροι ἰατρικὰς οὔσας, περί τε τῆς τοῦ σώματος κατασκευῆς, καὶ περὶ νόσων, καὶ περὶ ὀργάνων, καὶ φαρμάκων, καὶ περὶ ὀφθαλμῶν, καὶ τὸ τελευταῖον περὶ τῶν (1) γυναικιῶν. καὶ τὰ μὲν Αἰγυπτίων, ὡς ἐν βραχεῖ φάναι, τοσαῦτα·

(1) *Legendum hic videtur vel* γυναικείων, *vel* γυναικείων.

δευτικὰ, id eſt ad diſciplinam & inſtitutionem pertinentia, & μοσχοσφαγιστικὰ, *hoc eſt, quæ ad ritum mactandorum ſpectant vitulorum. Sunt autem decem, quæ pertinent ad honorem eorum, qui ſunt apud eos, Deorum, & Ægyptiam continent religionem: nempe ſacrificia, primitias, hymnos, preces, pompas, dies feſtos, & quæ ſunt his ſimilia. Poſt omnes exit Propheta, qui aperte in ſinu geſtat hydriam: quem ſeqvuntur, qui emiſſos panes portant. Is, ut qui ſit ſacrorum præfectus, ediſcit libros decem, qui vocantur Sacerdotales: continent autem de legibus, & Diis, & univerſa Sacerdotum diſciplina: Propheta enim apud Ægyptios præeſt etiam diſtributioni vectigalium. Sunt ergo qvadraginta duo libri Mercurii valde neceſſarii, ex qvibus triginta qvidem & ſex, qvi continent omnem Ægyptiorum philoſophiam, ediſcunt ii, qvi ante dicti ſunt; reliqvos autem ſex* παστοφόροι, *id eſt, qvi geſtant pallium, ut qvi pertineant ad medicinam, nempe de conſtructione corporis & de morbis, & de inſtrumentis, & medicamentis, & de oculis, & poſtremo de mulieribus. Et res qvidem Ægyptiorum, ut paucis dicam, ſunt ejusmodi.*

Hæc Clemens Alexandrinus: qvæ qvo clariora ſint, operæ pretium me facturum arbitror, ſi librorum, qvi *Hermeti Triſmegiſto* antiqvitus attributi fuerunt, Catalogum, ex ipſius verbis deſumptum, unica qvaſi tabella Lectoris oculis hic ſubjecero.

LIBRORUM HERMETIS TRISMEGISTI ſecundum Clementem Alexandrinum CATALOGUS.

Ὕμνοι θεῶν· Hymni in DEos.

Ἐκλογισμὸς βασιλικοῦ βίου· Rationarium vitæ Regiæ.

Τῶν ἀστρολογουμένων βιβλία δ'· Aſtrologicorum libri qvatuor: qvorum

I. περὶ τοῦ διακόσμου τῶν ἀπλανῶν φαινομένων ἄστρων· h. e. de ordine inerrantium, qvæ videntur, aſtrorum.

II. περὶ τῶν συνόδων καὶ φωτισμοῦ ἡλίου καὶ σελήνης· h. e. de coitu & illuminatione Solis & Lunæ.

III. & IV. περὶ τῶν ἀνατολῶν ἡλίου καὶ σελήνης· h. e. de ortu Solis & Lunæ.

Τὰ ἱερογλυφικά· Hieroglyphica.

Περὶ τῆς κοσμογραφίας καὶ γεωγραφίας· h. e. de Coſmographia & Geographia.

Περὶ τῆς τάξεως τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης· de ordine Solis & Lunæ·

Περὶ τῶν ἐπλανωμένων· de qvinqve Planetis præter Solem & Lunam.

Χωρογραφία τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς τοῦ Νείλου διαγραφῆς· Chronographia Ægypti & deſcriptio Nili.

Περὶ τῆς καταγραφῆς σκευῆς τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν ἀφιερωμένων αὐτοῖς χωρίων· h. e. Deſcriptio inſtrumentorum ornamentorumqve ſacrorum, & locorum eis conſecratorum.

Περὶ μέτρων καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς χρησίμων· h. e. de menſuris aliisqve rebus ad ſacra pertinentibus.

Τὰ παιδευτικά· h. e. Ad diſciplinam & inſtitutionem pertinentia.

Τῶν

τῶν μοσχοσφαγιστικῶν βιβλία δέκα, τὰ εἰς τὴν τιμὴν τῶν θεῶν ἀνήκοντα τῶν παρ' Αἰγυπτίοις θεῶν, καὶ τὴν Αἰγυπτίαν εὐσέβειαν περιέχοντα. οἷον περὶ θυμάτων, ἀπαρχῶν, ὕμνων, εὐχῶν πομπῶν, ἑορτῶν, καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων h. e. Moſchoſphagiſticorum libri decem, qvi pertinent ad honorem eorum, qvi ab Ægyptiis coluntur, Deorum, & Ægyptiacam religionem continent: nempe ſacrificia, primitias, hymnos, preces, pompas, dies feſtos, & qvæ ſunt his ſimilia. *Sec. ante Æ. C. XVI.*

τὰ ἱερατικὰ βιβλία δέκα, περὶ νόμων καὶ θεῶν καὶ τῆς ὅλης παιδείας τῶν ἱερέων h. e: Sacerdotales libri decem, de legibus & Diis, & univerſa ſacerdotum diſciplina.

ἰατρικαὶ βίβλοι περὶ τῆς τοῦ σώματος κατασκευῆς.
περὶ νόσων
περὶ ὀργάνων καὶ φαρμάκων.
περὶ ὀφθαλμῶν
περὶ τῶν γυναικείων.

h. e: Libri medici de conſtructione corporis
de morbis
de inſtrumentis & medicamentis
de oculis
de mulieribus.

Hucusqve Index librorum Hermetis Triſmegiſti, qvorum Clemens Alexandrinus ſupra citato loco meminit. Eos autem non ab ipſo Hermete conſcriptos, ſed multis poſt ſeculis ab Ægyptiis ſacerdotibus compoſitos, & ſub Hermetis nomine editos fuiſſe exiſtimo: qvippe qvi omnes ſcientias ſuas & artes, omniaqve inventa ad Hermetem retulerint auctorem, qvo major exiſtimatio iis antiqvitate & celebritate nominis ipſius conciliaretur. Innuere hoc videtur *Jamblichus* in principio libri de Myſteriis Ægyptiorum, ubi, interprete Marſilio Ficino, ſic ſcribit: *Ægyptii ſcriptores putantes omnia inventa eſſe à Mercurio, ſuos libros Mercurio inſcribunt.* Sic etiam Diogenes Laertius in Proœmio refert, Ægyptios certas ſibi de juſtitia conſtituiſſe leges, easqve ad Hermetem ſive Mercurium retuliſſe. ἔθεσαν δὲ, inqvit, οἱ Αἰγύπτιοι καὶ νόμους ὑπὲρ δικαιοσύνης, οὓς εἰς Ἑρμῆν ἀνήνεγκαν. Antiqvos igitur illos ab Ægyptiis ſacerdotibus Hermeti attributos libros, non magis Hermetis fuiſſe arbitror, qvam τὰ τῶν Πυθαγορείων ἔπη τὰ χρυσᾶ ſunt *Pythagoræ*, vel *Catonis* ſunt diſticha illa moralia, qvæ *Catonis* vulgo nuncupantur. Nec mirum, ſacerdotes Ægyptios Hermeti libros ſuos attribuiſſe, cum celebres illos Ægypti obeliſcos, literis Hieroglyphicis exornatos, qvorum genuini auctores, *Mitres, Ramiſes*, aliiqve Ægypti Reges, à Plinio Hiſtor. Natur. lib. 36. cap. 8. recenſentur, eidem Hermeti attribuerint. Teſtatur hoc Jamblichus in principio jam citati libri de Ægyptiorum myſteriis, ubi obeliſcos iſtos *columnas Mercuriales* appellat, his, Marſilio Ficino interprete, verbis: *Mercurius præeſt ſapientiæ & eloqvio. Pythagoras, Plato, Democritus, Eudoxus, & multi ad ſacerdotes Ægyptios acceſſerunt. Dogmata hujus libri ſunt Aſſyriorum, & Ægyptiorum, & ex columnis Mercurii. Pythagoras & Plato didicerunt philoſophiam ex columnis Mercurii in Ægypto. Columnæ Mercurii plenæ doctrinis.* Hæc Jamblichus. Qvi vero etiamnunc ſub Hermetis Triſmegiſti nomine circumferuntur libri, ii ſecundum *Franciſci Patricii* editionem, qvæ cum *Nova* ipſius *de univerſis Philoſophia* & *Zoroaſtris Oraculis* Ferrariæ an. 1591. græce & latine in folio, ut vulgo loqvuntur, prodiit, ſunt hi:

Ἑρμοῦ τοῦ τρισμεγίστου περὶ εὐσεβείας καὶ φιλοσοφίας βιβλίον α' h. e: Hermetis Triſmegiſti de Pietate & Philoſophia. Liber Imus.

Τοῦ αὐτοῦ Ποιμάνδρης βιβλίον β h. e.: Ejusdem Pœmander Liber IIdus.

Τοῦ αὐτοῦ Λόγος ἱερὸς βιβλίον γ'. h. e: Ejusdem Sermo ſacer. Liber IIItius.

Τοῦ αὐτοῦ Κλεὶς βιβλίον δ'. h. e: Ejusdem Clavis. Liber IVtus.

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς Τὰτ τὸν υἱὸν, ὅτι ἀφανὴς ὁ θεὸς, φανερώτατός ἐστι βιβλίον ε' h. e: Ejus-

 dem

S. c. ante Æ. C. XVI.

dem ad Filium ſuum Tat, qvod immanifeſtus Deus manifeſtiſſimus eſt. Liber V.

τοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐν μόνῳ τῷ θεῷ τὸ ἀγαθὸν βιβλίον ς′. h. e. Ejusdem. Qvod in ſolo Deo bonum. Liber VI.

τοῦ αὐτοῦ πρὸς Τὰτ τὸν υἱὸν, ἐν ὄρει λόγος ἀπόκρυφος περὶ παλιγγενεσίας, βιβλίον ζ′. h. e. Ejusdem ad filium ſuum Tat in monte ſermo reconditus de Regeneratione & ſilentii profeſſione. Liber VII.

Cum Appendice, qvæ inſcribitur Ὑμνωδία κρυπτή· λόγος ἅγιος. h. e. Cantio arcana: Sermo ſacer.

τοῦ αὐτοῦ, ὅτι μέγιστον κακὸν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἡ περὶ τοῦ θεοῦ ἀγνωσία· βιβλίον η′. h. e. Ejusdem. Qvod maximum malum in hominibus eſt DEI ignoratio. Liber VIII.

τοῦ αὐτοῦ πρὸς Ἀσκλήπιον λόγος καθολικός· βιβλίον θ′. h. e. Ejusdem ad Aſclepium Sermo univerſalis. Liber IX.

Τοῦ αὐτοῦ· Νοῦς πρὸς Ἑρμῆν· βιβλίον ι′. h. e. Ejusdem: Mens ad Hermetem. Liber X.

τοῦ αὐτοῦ περὶ νοῦ κοινοῦ πρὸς Τάτ· βιβλίον ια′. h. e. Ejusdem de mente communi ad Tat. Liber XI.

τοῦ αὐτοῦ λόγος ὁ κρατὴρ ἢ μονάς. βιβλίον ιβ′. h. e. Ejusdem Sermo Crater vel Monas Liber XII.

τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς ἱερᾶς βίβλου, τῆς ἐπικαλουμένης Κόρης κόσμου· βιβλίον ιγ′. h. e. Ejusdem, ex ſacro libro cognominato Minerva Mundi. Liber XIII.

Cum Appendice qvintuplici:

Περὶ προνοίας καὶ εἱμαρμένης, ἐκ τῶν πρὸς Ἄμμωνα· h. e. de Providentia & fato ex libris ad Ammonem.

Πρὸς τὸν αὐτὸν Ἄμμωνα· h. e. ad eundem Ammonem.

Ἐκ τῶν πρὸς Τὰτ περὶ εἱμαρμένης· h. e. ex ſcriptis ad Tat de fato.

Περὶ χρόνου, πρὸς τὸν αὐτὸν Τάτ· h. e. de tempore ad eundem Tat.

Περὶ τῶν ἀστέρων, πρὸς τὸν αὐτὸν· h. e. de ſtellis ad eundem.

τοῦ αὐτοῦ περὶ ψυχῆς πρὸς τὸν αὐτὸν Ἄμμωνα· βιβλίον ιδ′. h. e. Ejusdem de anima ad eundem Ammonem. Liber XIV.

Cum Appendice πρὸς τὸν αὐτὸν Ἄμμωνα· h. e. Ad eundem Ammonem.

τοῦ αὐτοῦ περὶ αἰσθήσεως καὶ νοήσεως· βιβλίον ιε′ h. e. Ejusdem de ſenſu & intellectione. Liber XV.

τοῦ αὐτοῦ περὶ ἐνεργείας καὶ αἰσθήσεως· βιβλίον ις′. h. e. Ejusdem de Energia & ſenſu. Lib. XVI.

Cum Appendice qvintuplici:

Περὶ ἀϊδίων σωμάτων, πρὸς τὸν αὐτὸν Τάτ. h. e. de æternis corporibus ad eundem Tat.

Ἄνθρωπος h. e. Homo.

Θάνατος h. e. Mors.

Ὁμοιότης τῶν τέκνων, ἐκ τῆς Ἀφροδίτης· h. e. Similitudo natorum ex Venere.

Ἐκ τῆς Ἴσιδος. h. e. Ex Iſide.

τοῦ αὐτοῦ πρὸς Τὰτ περὶ ἀληθείας· βιβλίον ιζ′. h. e. Ejusdem ad Tat de veritate. Liber XVII.

τοῦ αὐτοῦ, ὅτι οὐδὲν τῶν ὄντων ἀπόλλυται· βιβλίον ιη′ h. e. Ejusdem, Qvod nullum Entium pereat. Liber XVIII.

Aſclepius Hermetis Triſmegiſti Dialogus ab Apulejo Maudarenſe Platonico in Latinum converſus.

Et ſic qvidem *Franciſcus Patricius* opuſcula illa Theologica, qvæ ſub *Hermetis* nomine etiamnunc circumferuntur, Ferrariæ an. 1591. græce & latine edidit. Qvam editionem ſecutus eſt illuſtris Cimbricæ Cherſoneſi Produx *Henricus Ranzovius*, qvi

qvi Franciſci Patricii Zoroaſtrem & Hermetem Triſmegiſtum Hamburgi an. 1593. in 8vo ſub titulo *Magia Philoſophica* latine tantum imprimi curavit. Marſilius autem Ficinus, qvi ante Patricium opuſcula illa, qvæ Hermeti vulgo attribuuntur, primus publicavit, in duos dividenda cenſet libros, *Pœmandrum* videlicet & *Aſclepium*, qvorum alterum in qvatuordecim, alterum in qvindecim capita diſtribuit. Ficinianæ hujus editionis Geſnerus in Bibliotheca ſua his verbis meminit: *Mercurii Triſmegiſti, id eſt, Ter-maximi, quod Philoſophus, Sacerdos & Rex maximus fuerit, Pymander* (immo Pœmander) *de poteſtate & ſapientia DEI Dialogus, & Aſclepius de voluntate DEI, extant græcè in Italia. Excuſi ſunt latine, Pymander* [Pœmander] *Marſilio Ficino interprete: alter vero ax L. Apuleii verſione, Venetiis apud Aldum, & Baſileæ apud Bebelium an.* 1532. *in 8, cum aliis quibusdam ex Jamblicho, Proclo & Porphyrio.* Hæc Geſnerus. Ego vero cum hæc ſcriberem, alia uſus ſum, & eâ qvidem aliqvanto recentiori Marſilii Ficini editione, qvæ Lugduni typis Joannis Tornaſii an. 1577. in 12. prodiit. Continentur eà præter Hermetis Triſmegiſti *Pœmandrum* & *Aſclepium*, Jamblichus de Myſteriis Ægyptiorum, Chaldæorum & Aſſyriorum: Excerpta Marſilii Ficini ex græcis Procli Commentariis in Platonis Alcibiadem primum de anima atqve dæmone: Idem de ſacrificio & magia, interprete Ficino: Porphyrius de occaſionibus ſive cauſis ad intelligibilia nos ducentibus, interprete Ficino: Excerpta ex Prophyrio de abſtinentia animalium, interprete Ficino: Excerpta ex Michaele Pſello de Dæmonibus interprete Ficino: Hinc deinde ſeqvuntur *Pœmander* & *Aſclepius* cum argumento ſive præfatione Marſilii Ficini & ejuſdem Commentario ſingulis capitibus ſubjuncto. Præfationis inſcriptio & principium hoc eſt: *Argumentum Marſilii Ficini Florentini in librum Mercurii Triſmegiſti ad Coſmum Medicen, patriæ patrem. Eo tempore, quo Moſes natus eſt, floruit Atlas Aſtrologus, Promethei Phyſici frater*, &c. Nec multo poſt de Hermetis Triſmegiſti ſcriptis Theologicis hæc ſeqvuntur: *Scripſit autem Mercurius libros ad divinarum rerum cognitionem pertinentes quamplurimos, in quibus, proh DEUS immortalis!* [1] *quam arcana myſteria, quam ſtupenda panduntur oracula! nec ut Philoſophus tantum, ſed ut propheta ſæpe numero loquitur, canitque futura. Hic ruinam prævidit priſcæ religionis, hic ortum novæ fidei, hic adventum Chriſti, hic futurum judicium, reſurrectionem ſeculi, beatorum gloriam, ſupplicia peccatorum. Quo factum eſt, ut Aurelius Auguſtinus dubitaverit, peritiane ſiderum, an revelatione dæmonum multa protulerit. Lactantius autem illum inter Sibyllas ac Prophetas commemorare non dubitat. E multis denique Mercurii libris, duo ſunt divini præcipue, unus de voluntate divina, alter de poteſtate & ſapientia DEI. Ille Aſclepius, hic Pymander inſcribitur. Illum Apulejus Platonicus latinum fecit, alter usque adhuc temporis reſtitit apud Græcos: at nuper ex Macedonia in Italiam advectus diligentia Leonardi Piſtorienſis, docti probique Monachi, ad nos pervenit. Ego autem cum tuis exhortationibus provocatus, è Græca lingua in Latinam convertere ſtatuiſſem, æquum fore putavi, Coſme felix, ut nomini tuo opuſculum dedicarem.* Hactenus de editione ſua Marſilius Ficinus. Audiamus nunc qvoqve Franciſcum Patricium editionis ſuæ diviſionem in octodecim libros contra Ficinum defendentem. *De tanto*, inqvit, *numero librorum Mercurii, ſoli ſuperſunt ex Ficini ſententia duo, Pœmander Græce & Aſclepius Latine ab Apulejo jamdiu verſus. Quod & Vergicius & Fluſſas Candalla ſenſerunt, qui Græcum illum imprimi curarunt. Sed noſtra ſententia Pœmander ille à Ficino in quatuordecim capita diſſectus, non unus liber eſt, ſed totidem libelli per ſe à Pœmandro ſeparati. Cui ſolus primus debetur. Reliqui cum nullam Pœmandri mentionem faciant, nec ab eo pendeant, aut ordine dogmatum, aut connexione ulla, Pœmandri partes dici non poſſunt. Eſſe autem eos ab illo diverſos, & quæ modo diximus, & perſona alia Tatus, & Aſclepius, & tituli ab illo alii, Clavis, Crateris, & reliquis libris additi, ſatis clarum faciunt. Sed extat & alius titulo ſacri libri, quem nos in Cypro in monaſterio, cui nomen Encliſtra, ſimul cum reliquis invenimus. Et quem Joan. Stobæus Eclogis ſuis Phyſicis inſeruit, cum fragmentis aliis, & libellis etiam non paucis, partim extantium, partim etiam non extantium. Quæ omnia nos in unum contulimus volumen, ſimul cum iis pauculis, quæ tum apud Cyrillum libris contra Julianum*

Sec. ante Æ. C. XVI.

(1) *Fruſtra hic admiratur Marſilius Ficinus, opuſcula Theologica, quæ ſub Hermetis Triſmegiſti nomine nunc extant, Chriſtianiſmum ſapere; quippe cum certiſſimum ſit, ea ſuppoſititia eſſe, nec ab ipſo illo antiquo Hermete, qui temporibus Moyſis vixit, ſed ſecundo circiter poſt Æram Chriſtianam ſeculo ab auctore ſemi chriſtiano & ſemi-Platonico compoſita fuiſſe. Quâ de re vide paulo poſt plura.*

Sec. ante Æ. C. XVI.

tum apud Suidam reperimus, & juxta noſtra illa exemplaria, plus qvam mille qvadraginta loca, tum in Ficinianis tum in Stobæanis & Candallianis emendavimus. Qvæ lectionum varietas neceſſitatem nobis impoſuit, ut omnes novo labore verteremus. Sed & ordinem libellorum mutavimus ita, ut materiarum ſeqvela magis ſit connexa, & ſcientifica magis appareat. Atqve hæc qvidem de Mercurio Ter maximo, ſive Hermete Triſmegiſto ejusqve libris, ex Cimmeriis, non (1) linguis, ſed antiqvitatis tenebris, qvantum viribus ſuffecimus, à nobis eruta, in lucem prodeant. Qvibus hæc paucula, ab eo, in ejus obitu prolata, addantur, qvæ à Chalcidio referuntur, loqvente ipſo Hermete:

> *Hactenus, Fili, pulſus à patria vixi peregrinus & exul. Nunc incolumis patriam repeto. Cumqve poſt paulum à vobis corporeis vinculis abſolutus diſceſſero, videtote, ne me qvaſi mortuum lugeatis. Nam ad illam optimam beatamqve civitatem regredior, ad qvam univerſi cives mortis conditione venturi ſunt. Ibi namqve ſolus Deus eſt ſummus princeps, qvi cives ſuos replebit ſuavitate mirifica. Qvo hæc, qvam multi vitam exiſtimant, mors eſt potius dicenda, qvam vita.*

(1) Alludit ad Joan. Godopi Becani ineptias ac nugas plusqvam aniles vel pueriles de primitiva qvadam Cimmerica ſive Cimbrica lingua. Vide ſis ipſum Patricium in principio Diſſertationis de Hermete Triſmegiſto.

Hucusqve Patricius de ſua & Marſilii Ficini opuſculorum Theologicorum Hermetis Triſmegiſti editione. Adjiciam inſuper alium eorundem Catalogum à *Conrado Geſnero* ex Græco Codice deſcriptum, qvem is Bibliothecæ ſuæ fol. 510. edit. Tigurin. an. 1545. ita inſeruit.

Ποιμάνδρης.
Πρὸς Τάτον λόγος καθολικός.
Τοῦ αὐτοῦ, λόγος ἱερός.
Πρὸς Τὰτ ὁ κρατὴρ ἢ μονάς.
Πρὸς τὰτ υἱόν, ὅτι ἀφανὴς θεὸς φανερώτατός ἐστι.
Ὅτι οὐδὲν τῶν ὄντων ἀπόλλυται, ἀλλὰ τὰς μεταβολὰς ἀπωλείας καὶ θανάτους πλανώμενοι λέγουσι.
Περὶ νοήσεως καὶ αἰσθήσεως.
Ὅτι ἐν μόνῳ τῷ θεῷ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν ἐστιν, ἀλλαχόθι δὲ οὐδαμοῦ.
Τοῦ αὐτοῦ Κλείς.
Νοῦς πρὸς Ἑρμῆν.
Περὶ (2) τοῦ κοινοῦ πρὸς τάτον.
Πρὸς τὸν υἱὸν τὰτ ἐν (3) ἄρει λόγος ἀπόκρυφος περὶ παλιγγενεσίας, καὶ σιγῆς καὶ ἐπαγγελίας.
Ὑμνῳδία κρυπτή, λόγοι δ'.
Ὅροι Ἀσκληπιοῦ πρὸς (4) Ἄμμον βασιλέα περὶ θεοῦ, περὶ ὕλης, περὶ κακίας, εἱμαρμένης, ἡλίου, νοητῆς οὐσίας, θείας οὐσίας, περὶ ἀνθρώπου, οἰκονομίας τοῦ πληρώματος, τῶν ἑπτὰ ἀστέρων, τοῦ κατ' εἰκόνα ἀνθρώπου.
Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ σώματος ἐμποδιζομένης ψυχῆς.
Περὶ εὐφημίας τοῦ κρείττονος, καὶ ἐγκώμιον βασιλέως.
Μέθοδος εἰς πᾶσαν καταρχὴν ἐπιτήδειος.

(2) Pro τοῦ ſine dubio hic ſcribendum eſt νοῦ.
(3) Legendum hic eſt ὅροι.
(4) Ἄμμωνα.

Hactenus Index ſcriptorum Hermetis Triſmegiſti Geſnerianus. Qvod reſtat, idem de Opuſculis hiſce judicium meum eſt, atqve de *Sibyllarum* & *Zoroaſtris*, qvæ nunc extant, oraculis; nempe ſuppoſititia ea eſſe, nec ab Hermete temporibus Moyſis, ſed ſecundo circiter poſt Æram Chriſtianam ſeculo ab homine ſemi-platonico & ſemi-chriſtiano, cujus generis multi tunc, & deinceps vixerunt, compoſita fuiſſe. Argumenta, qvibus id probari poſſe arbitror, eadem ſunt, ac illa, qvibus ſupra Lib. 1. cap. 4. §. 4. pag. 15. & deinceps, & cap. 7. §. 5. pag. 91. & deinceps. Oracula illa, qvæ ſub Sibyllarum & Zoroaſtris nominibus circumferuntur, ſpuria & ψευδεπίγραφα eſſe demonſtravi. His autem multo etiam plura addam, cum *tertio* hujus Prodromi libro ea, qvæ nunc de Hermete ejusqve ſcriptis in anteceſſum paucis præmiſi, pleniusqve accuratiusqve elaboravero. Ibi enim de ſtylo, argumento, ratione philoſophandi, ætate & interpretibus librorum Hermeticorum, qvantum in me erit diligentiſſime agam, & qvæ a Marſilio Ficino, Auguſtino Steucho Eugubino & Franciſco Patricio, Philoſophiæ Platonico-Chriſtianæ addictiſſimis Scriptoribus, pro eorum defenſione afferuntur, ſoli-

ſolidiſſime expendam ac diſcutiam. Interim ne primus aut ſolus in hoc certamen deſcendere videar, inſeram hic Viri undecunqve doctiſſimi Gerardi Joannis Voſſii judicium de ſcriptis Hermetis Triſmegiſti, qvod extat lib. de origine & progreſſu Idololatriæ cap. 10. his verbis: *Stoici voluere, ipſas ſapientum animas non durare, niſi usqve ad ἐκπύρωσιν ſive conflagrationem univerſi: tunc enim reſolvi omnia in principia ſua, & antiqua elementa: hoc eſt Jovem, ſive divinam mentem, ſive etiam animam univerſi, vel mundanam; humanarum, imo omnium animarum originem. Ab illo enim ſpiritu omnes ſpiritus flamine vel evaporatione quadam eſſe exſpiratos: ab illo fonte vitali, quicqvid vitam haberet, promanaſſe. Proinde non ſolum eſſe à Deo, ſed etiam ex DEo: non κατ' ἀπάρτησιν ſive per abſciſſionem, & imminutione aliqva divinæ ſubſtantiæ; ſed κατ' ἔκτασιν, h. e. per protenſionem ſive dilatationem, ſive ejus emiſſionem: qvo pacto lux à Sole diffunditur absqve ejus noxa. Hoc pacto Stoicorum ſententiam optime Philo Judæus expreſſit libro, Qvod deterius potiori inſidietur: item ſuppoſititius ille ſemi-platonicus, idemqve ſemi-chriſtianus, eruditus interim ſcriptor, qui vulgo dicitur Hermes Triſmegiſtus, Pœmandri cap. X. & XII.* Hactenus Voſſii de Hermetis Pœmandro & ceteris ſupra enumeratis ſcriptis judicium. Qvo qvidem ſine dubio etiam pertinet ad teſtimonium illud de Sanctiſſima Trinitate, qvod Hermeti Triſmegiſto attribuitur à Svida v. Ἑρμῆς ὁ τρισμέγιστος, ubi de ipſo hæc leguntur: οὗτος ἦν αἰγύπτιος σοφός· ἤκμαζε δὲ πρὸ τοῦ Φαραώ. ἐκέκλητο δὲ τρισμέγιστος, διότι περὶ τριάδος ἐφθέγξατο εἰπὼν, ἐν τριάδι μίαν εἶναι θεότητα. οὕτως ἦν φῶς νοερὸν πρὸ φωτὸς νοεροῦ, καὶ ἦν ἀεὶ νοῦς νοὸς φωτεινὸς, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἦν ἢ τούτου ἑνότης. καὶ πνεῦμα πάντα περιέχον. ἐκτὸς τούτου οὐ θεὸς, οὐκ ἄγγελος, οὐκ οὐσία τις ἄλλη. πάντων γὰρ κύριος, καὶ πατὴρ, καὶ θεὸς, καὶ πάντα ὑπ' αὐτὸν, καὶ ἐν αὐτῷ ἐστιν. ὁ γὰρ λόγος αὐτοῦ παντέλειος ὢν, καὶ γόνιμος, καὶ δημιουργὸς ἐν γονίμῳ φύσει πεσὼν, καὶ γονίμῳ ὕδατι ἔγκυον τὸ ὕδωρ ἐποίησε. καὶ ταῦτα εἰρηκὼς ηὔξατο λέγων· ὁρκίζω σε οὐρανὲ, θεοῦ μεγάλου σοφὸν ἔργον. ὁρκίζω σε φωνὴν πατρὸς, ἣν ἐφθέγξατο πρώτην, ἡνίκα τὸν πάντα κόσμον ἐστηρίξατο. ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ μονογενοῦς λόγου, καὶ τοῦ πατρὸς (legendum hic ſine dubio eſt (1) πνεύματος) τοῦ περιέχοντος πάντα· ἵλεως, ἵλεως ἔσο. h. e. Æmilio Porto interprete: *Mercurius Ter-maximus, ſive Triſmegiſtus, ſapiens fuit Ægyptius. Floruit autem ante Pharaonem. Vocatus autem fuit Ter-maximus, qvod de Trinitate locutus fuerit, dicens in Trinitate unam eſſe Deitatem. Sic fuit lumen intelligens ante lumen intelligens, & fuit ſemper mens mentis lucida, & nihil aliud fuit hujus unitas. Et ſpiritus omnia continens. Extra hunc non Deus, non angelus, non ulla alia eſſentia eſt. Omnium enim eſt Dominus, & Pater, & Deus, & omnia ſub ipſo & in ipſo ſunt. Nam ipſius ſermo, qvi eſt undiqve perfectus, & fœcundus, & opifex, in fœcunda natum puer exiſtens, & fœcunda aqva aqvam fœcundam fecit. His autem dictis precatus eſt: Obteſtor te cœlum, magni DEi ſapiens opus. Obteſtor te vocem Patris, qvam locutus eſt primam, cum omnem mundum firmavit. Obteſtor te per unigenitum Sermonem, & Spiritum* (ſic enim hic pro *Patrem* legendum eſt, cum in græco pro πατρὸς ſine controverſia ſcribendum ſit πνεύματος) *omnia continentem: propitium, propitium eſto mihi.* Profecto qvi non videt, Hermetis hæc, à Suida commemorata verba, recentioris cujusdam Platonici Græculi commentum eſſe, eum omni prorſus judicio carere, & in legendis veterum Auctorum ſcriptis omnino rudem eſſe neceſſe eſt. Id qvoqve adjiciendum mihi videtur, ne illam qvidem *Aſclepii* latinam verſionem, qvæ *Apulejo* vulgo attribuitur, *Apuleji* cenſeri, cum ſtylus & ſcribendi ratio reclamare videatur. Qva de re operæ pretium eſt, nos audire duos illos illuſtres, ſed in patria infortunatos Hamburgenſes *Joannem* (2) *VVowerium* & *Gebhardum Elmenhorſtium*, qvorum prior in Diſſertatione de Vita & Scriptis L. Apuleji, editioni Operum ipſius, qvæ Hamburgi an. 1606. in 12mo prodiit, præfixa, ſic ſcribit: *Sunt qvi Aſclepium Hermetis Triſmegiſti Dialogum, tanqvam ab Apulejo verſum, inter ejus opera numerare ſolent. Impellare illum poterat auctoris dignitas & argumenti præſtantia: ſed oratio plane ſicca & exſangvis, nihilqve ſimile habens cum Apulejana ubertate & laticia.* Alter vero idem confirmat in Emendationibus ſuis ad *Hermetis Triſmegiſti de Natura Deorum ad Aſclepium allocutam* his verbis: *Sic hunc librum indigitant membranæ Leidenſes. In Flor. & Brem.*

Sec. ante Æ. C. XVI.

(1) *Sic & paulo ante legitur.* πνεῦμα πάντα περιέχον.

(2) *Appellat ſi* Hamburgum *in Teſtamento ſuo Sleſvici an. 1615. die 16. Martii compoſito* Patriam ingratam & factione malorum in optimum Civem impiam ac contumelioſam.

Nn

Sec. ante Æ.C. XVI.

Brem. eſt, Apuleji Aſclepius, ſive dialogus Mercurii Triſmegiſti. Rom. Ald. Baſil. & Pariſ. edit. Henrici Stephani anni 1505. hanc Epigraphen proferunt: Aſclepius Hermetis Triſmegiſti Dialogus à Lucio Apulejo Madaurenſe Platonico in Latinum converſus. Colvius, Schickeradus & VVowerus, non Apulejo, ſed alii inferioris ævi ſcriptori verſionem hanc attribuunt: quorum qvidem ſententiæ non admodum refragor, cum genus dicendi ſiccum, & plane exſangue penitus conſidero. Nolui tamen hunc Dialogum à continenti corpore Apulejano ſejungere, vel ideo, qvia res ſacras ſcituqve digniſſimas continet. Hæc de latina illa Aſclepii verſione, qvæ Apulejo adſcribitur, VVowerius & Elmenhorſtius. Cæterum qvod ad reliqva ſcripta, qvæ ſub Hermetis Triſmegiſti nomine etiam nunc extant, attinet, minime dubium eſt, qvin ea æqve, ac ſuperiora, ſint ſuppoſititia:

Jatromathematica, h. e. ut Geſnerus interpretatur, *medicationes accommodatæ ad aſtrologicam rationem*; ſive, *doctrina pronuntiandi de morborum eventu ex obſervatione motus & aſpectuum planetarum, regnantium ea hora, qva decubuerit æger, una cum brevi remediorum adjunctione.* Prodierunt autem hæc *Jatromathematica* (1) græce cum aliis qvibusdam Aſtrologicis opera Joachimi Camerarii Norimbergæ an. 532. apud Nicolaum Petrejum in 8vo: item (2) Auguſtæ Vindelicorum typis Michaelis Mangeri an. 1597. in 8vo ſub hoc titulo: *Hermetis Triſmegiſti, Prophetæ, Regis & Sacerdotis Ter-maximi Jatromathematica ad Ammonem Ægyptium, à Davide Haſchelio Auguſtano græce & latine edita, fide MS. Codicis emendata, ſuppleta, cum Notis.*

Secreta ſecretorum Raymundi Lullii & (3) *Hermetis* in libros tres diviſa: quæ impreſſa ſunt cum opuſculo D. Thomæ Aqvinatis de eſſe & eſſentia mineralium, & Cornelii Aluetani de conficiendo divino Elixire libello, Coloniæ apud Goſuinum Colinum an. 1592. in 8vo.

De (4) lapidis Philoſophici ſecreto Tractatus aureus, in capita ſeptem diviſus, & à qvodam anonymo Scholiis illuſtratus, qvi extat volumine quarto Theatri Chymici, editi Argentorati apud Lazarum Zetznerum an. 1613. in 8vo. Opus autem hoc idem eſſe videtur, cujus Geſnerus (5) ita meminit: *Hermi Triſmegiſti tractatus ſeptem memini videre manuſcriptos, qvi, ni fallor, magica qvædam continent, aut certe chymiſtica: videntur autem falſo inſcripti.*

Ejusdem, vel *Orphei*, ſecundum alios, *de Significationibus terræ motuum per ſingula Zodiaci ſigna* verſus ſexaginta ſex, qvi, teſte (6) Geſnero, leguntur in Anthologio Græco folio 285. editionis Aldinæ.

Ejusdem Mercurii Triſmegiſti ex libro ſacro de animabus Diſputatio ſub nomine Iſidis ad Horum, qvæ extat apud Joannem Stobæum libro primo Eclogarum Phyſicarum. Cujus diſſertationis de qvalitatibus populorum ab aere oriundis notabilis locus, qvi legitur pag. 127. editionis Plantinianæ, citatur, corrigitur & illuſtratur à V. CL. Caſparo Barthio Adverſar. lib. 15. cap. 12. Verba ejus loci hæc ſunt: τοὺς δὲ μετὰ τούτους, καὶ μικρῷ πόῤῥω τὸ νῦν Ἰταλικὸν καὶ τὸ ἑλλαδικὸν· πάντες δὲ ἤτοι καλλίμηροι εἰσὶ καὶ εὐπωγωνότεροι. (vel, ut vero ſimillime doctiſſimus Barthius hic legendum cenſet εὐπυγώτεροι) ὥστε τῇ κάλλους τῶν μηρῶν τούτων ὑπερβολῇ καὶ τοὺς ἐνταῦθα ἀνθρώπους πρὸς τὴν τῶν ἀῤῥένων ὁμιλίαν.

Et hæc qvidem de Hermetis Triſmegiſti vita & ſcriptis ſuppoſititiis in præſens ſufficiant. Videſis inſuper Platonem in Philebo pag. 75. & in Phædro pag. 356: Diodorum Siculum Biblioth. Hiſt. lib. 1. pag. 14. 15: S. Auguſtinum de Civitate Dei lib. 8. cap. 26: Lactantium divin. Inſtit. lib. 1: Joannis Stobæi Anthologium Ethico-Politicum Serm. 11. de Veritate, Serm. 13. de Libertate dicendi, & Serm. 119. de Laude mortis: Joan. Tzetzen Chiliad. Hiſtor. 4. hiſtor. 2. pag. 335: Marſilii Ficini Præfationem & Commentarium in Pœmandrum & Aſclepium: Auguſtinum Steuchum Eugubinum de Perenni Philoſophia lib. 1. cap. 25. cui titulus *De Mercurio Triſmegiſto, Theologiamqve ejus eſſe veram, id eſt, ab antiqviſſimo illo Mercurio perſcriptam*: Franciſci Patricii Diſſertationem Hermetis Opuſculis Theologi-

(1) *Vide Geſneri Bibliothecam, ubi agitur de Mercurio Triſmegiſto.*
(2) *Vide Joan. Georg. Schenckii Bibliothecam Medicam lit. H: Draudii Biblioth. Claſſ. cap. 1 de libris Medicis tit. Mathematica curatio: & Lindanum de ſcriptis Medicis lib. 1.*
(3) *Schenck. Biblioth. Medic. lit. R: Draud. Biblioth. tit. Chymica: Lindan. de ſcript. Medic. lib. 1. lit. R.*
(4) *Lindan. de Script. Medic. lib. 1. lit. H.*
(5) *Biblioth. univerſ. lit. M.*
(6) *Jam citato loco.*

logicis præfixam: Philip. Cluverium German. Antiq. lib. 1. c 9. pag. 65. 66. cap. 24. pag. 170. 171. cap. 26. pag. 184. 185. & paſſim aliàs: Gilbert Genebrard. Chronograph. lib. 1. pag. 81. & lib. 2. pag. 279. 280. ubi Mercurium Triſmegiſtum perperam refert ad tempora Ptolemæi Lagi Ægyptiorum Regis: Bened. Perer. Præfat. in Geneſ. pag. 2. & Comment. in Geneſ. cap. 12. verſ. 19. pag. 482: Raphael. Volaterran. Commentar. Urbanor. lib. 33. pag. 783. 784: Voſſium de orig. & progreſſ. Idololatriæ lib. 1. cap. 16. 27. 37: & Thomæ Jameſii Indicem Catalogi Bibliothecæ Bodlejanæ Oxonienſis lit. *M.* Qvorum omnium auctorum jam citata loca, unacum compluribus aliis, qvæ nunc dedita opera ſilentio prætereo, poſthac, ſi DEus permiſerit, accuratiſſime expendam Prodromi hujus libro tertio.

Sec. ante Æ. C. XV.

CAP. II.

De Seculo ante. Æ. C. XV^to, in ejus poſteriorem partem dimidiam Exitus Iſraelitarum ex Ægypto incidit.

SEculo ante Æ. C. XV. floruit potiſſimum *Moyſes*; qvippe qvo is populum Iſraeliticum ex Ægypto eduxit, & tyrannico Pharaonis jugo liberavit. Exitus enim Iſraelitarum ex Ægypto ſecundum unanimem omnium probatiſſimorum Chronologorum ſupputationem incidit (1) in annum Mundi 2453, *decimo qvinto die menſis Aprilis* ineunte. Huc igitur *Moyſen* in Hiſtoria literaria præcipue referendum eſſe cenſeo, utpote perſuaſiſſimum habens, ante *divinam ejus vocationem*, qvæ Exodi capite tertio narratur, & A. M. 2451. contigit, nihil ab ipſo conſcriptum fuiſſe. Et qvod primum qvidem ad *eruditionem Moyſis* attinet, de ea extat inſigne S. Stephani Protomartyris teſtimonium Actor cap. 7. verſ. 21. & 22. his verbis: Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν (ſc. τὸν Μωυσῆν) ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων. ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις. h. e: *Expoſitum autem Moyſen ſuſtulit filia Pharaonis, & nutrivit eum ſibi in filium ſive pro filio. Et eruditus eſt Moſes omni ſapientia Ægyptiorum: & erat potens in verbis & in operibus ſuis.* Qvalis autem fuerit Ægyptiorum illa ſapientia, docet nos Philo Hebræus libro primo de Vita Moyſis, Sigiſmundo Gelenio interprete his verbis: *Ita nactus Moyſes educationem regiam, neqvaqvam infantium more delectabatur aſſentationibus, jocis, luſibusqve, qvamvis indulgenter haberetur ab educatoribus: ſed jam tum modeſtiam gravitatemqve præferens, malebat audire ſpectareqve utilia. Confeſtim enim acceſſerunt aliunde præceptores, qvidam ultro venientes è præfecturis Ægypti proximis, alii magnis præmiis invitati è* (2) *Græcia. Eos intra modicum tempus ille ſuperavit, nativa docilitate inſtitutionem præcurrens, ut reminiſci videretur non diſcere, in rebus difficilioribus de ſuo comminiſcens aliqvid. Nam præclara ingenia multa novant circa ſcientias. Et qvemadmodum bona habitudinis corpora, membris omnibus agilia, ſecuros pædotribas faciunt, exhibendo illis vel nihil negotii, vel minimum, iisdem agricolis generoſæ plantæ, per ſe proficientes in bonas arbores: ſic anima bene nata, præceptis obviam ſe offerens, à ſe ipſa magis, qvam à magiſtris adjuvatur, arreptisqve rudimentis cujuſcunqve ſcientiæ, eqvus, juxta proverbium, fertur in planiciem. Itaqve numeros ſive Arithmeticam, & Geometriam, univerſamqve Muſicam, Rhythmicam, Harmonicam, Metricam, ſive contemplativam, ſive per inſtrumenta vocesqve promentem ſe variis modis, accepit ab Ægyptiis doctoribus: & inſuper occultam philoſophiam, deſcriptam literis ut vocant, hieroglyphicis, hoc eſt, notis animalium, qvæ ipſi venerantur etiam pro numinibus.*

(1) *Vid. Seth. Calviſ. Iſagog. Chronolog. cap. 17.*

(2) *Hoc manifeſte falſum eſt. Græcia enim ſe tunc temporis barbara adhuc fuit & ſine literis.*

Sec. ante Æ. C. XV.

(1) Hoc atqve falſum eſt, atqve illud, qvod paulo ſuperius de Græcis Moyſis præceptoribus dictum eſt. Videſis ea de re Bened. Perer. Comment. in Geneſ. cap. 12 §. 19. pag. 481.

(2) nempe cap. 13. hujus libri.

bus. *Relliqvas liberales artes* (1) *Græci docebant: ex propinqvis autem regionibus vocati Aſſyrii, ſuas literas; Chaldæi ſiderealem ſcientiam. Hanc & ab Ægyptiis didicit, Mathematicæ cumprimis deditus: obſervansqve qvid utrisqve conveniat, in qvo diſcrepent, intactus à contentionibus, veritatem qværebat: qvippe qvi nihil præter eam admittebat, longe aliter, qvam iſti, qvi accepta ſemel qvaliacunqve dogmata, obſtinate defendunt, ſive probata, ſive inprobata, more cauſidicorum mercenariorum, jus & æqvum negligentium.* Hæc Philo de indole & inſtitutione Moyſis & de ſapientia illa, qvam is hauſit ab Ægyptiis. Multo etiam prolixius de eadem *Ægyptiorum ſapientia* agit Sixtus Senenſis Biblioth. Sanctæ lib. 2. lit. A. pag. 46. ubi ea ab ipſo vocatur חכמת מצרים, & dividitur in qvatuor ſpecies, *Mathematicam* videlicet, & *Phyſicam*, & *Ethicam*, & *Teologicam.* Mathematicam verò Ægyptiorum ſapientiam rurſus dividit in *Geometriam*, *Aſtronomiam*, *Arithmeticam & Muſicam:* ſimul etiam ſubjungit, cur Ægyptii veteres hæc potiſſimum ſtudia plurimum exercuerint. *Geometriam*, inqvit, *neceſſitate excoluerunt Ægyptii; qvippe qva inprimis egebant, cum turbatis increſcente Nilo agrorum finibus, poſtqvam amnis in ſuum alveum redierat, ſua cuiqve eſſent reſtituenda, nec alia ratione conſtare poſſet agrorum dimenſio, niſi adhibitis, qua ex certis coalita principiis, fallere peritos menſores neqvirent. Geometria igitur eſt nominata, quaſi terra menſio. Aſtronomia vero ſeſe dediderunt, commoditate; ut qui ſerenas ſemper haberent noctes, aſpicerentqve tractum cæli late patentem, nullis nubibus, nullis nebulis turbatum, facile ortus, occaſus, progreſſus, regreſſusqve ſiderum animadvertere potuerunt. Qua res & ad cognitionem erat jucundiſſima, & ad vitam fructuoſiſſima, & humani ingenii exercitatione digna. His duabus Geometria & Aſtronomia artibus, addita eſt Arithmetica, numerum cognitio, velut utriqve deſerviens, & cujus miniſterio hæ carere non poſſunt. Muſica vero tantum deguſtarunt, qvantum illis ſatis videretur ad decantandas Deorum, atqve Regum & Heroum laudes.* *Phyſicam* porro *Ægyptiorum ſapientiam* idem Sixtus Senenſis eam definit, qvæ principia, cauſas, elementa & opera rerum naturalium pertractat. Minus autem vere addit, eam à *Peripatetica Philoſophia* non multum diverſam fuiſſe. Contra enim invictis argumentis demonſtrari poteſt, veterem illam Ægyptiorum Philoſophiam naturalem longe majorem cum *Pythagorica* ac *Platonica*, qvam *Ariſtotelica* Philoſophia, cognationem habuiſſe. Qva de re infra (2) accuratius agam, cum ad ætatem *Platonis* pervenero. Cæterum *Ethica* ſive *moralis* Ægyptiorum Sapientiæ nomen latiſſime à Sixto Senenſi accipitur pro tota Philoſophia *Practica*, hoc eſt, pro *Oeconomica* ſimul, & *Ethica proprie dicta & politica.* Perperam autem cum Diogene Laertio, leges & inſtituta civilia Ægyptiorum ad auctorem refert *Hermetem Triſmegiſtum.* Etenim cum is eo floruerit ſeculo, qvo Moyſes natus eſt, temporibusqve Patriarcharum Abrahami ac Joſephi leges ac inſtituta civilia in Ægypto jam viguiſſe certo conſtet, minime dubium eſt, qvin origo Politices Ægyptiacæ ad Hermetem Triſmegiſtum haud pertineat. Qvod deniqve ad *Teologicam* Ægyptiorum ſapientiam attinet, ejus præcipua dogmata Sixtus Senenſis hæc commemorat: *Mundum genitum eſſe, atqve ſuapte natura mortalem: Homines in prima omnium rerum origine primum in Ægypto productos, partim propter cæli temperiem, partim propter Nilum: (nam nec hibernis frigoribus, nec æſtivi Solis ardoribus regio premitur, & terra irrigatione Nili ſic fœcunda eſt, ut alimentorum ad uſum hominum nulla terra ferocior ſit) Humanam animam eſſe perennem, eamqve ex corpore in corpus immigrare: Deum unum eſſe, Deorum omnium patrem ac principem; ab hoc vero Deos alios, Solem & Lunam, Deos eſſe, alterumqve Oſirim, alteram Iſin, appellatos; Templa inſuper & ſtatuas Diis diverſis imaginibus fabricandas, qvia verum Deorum imago ignoratur: Multos ex Diis fuiſſe primum mortales homines; deinde vero ob virtutes ſuas, & egregia in homines collata beneficia, divinitatem conſecutos, & ab hominibus divinis honoribus honoratos: imagines animalium ab Ægyptiorum ducibus & imperatoribus galeis & clypeis inſculptas, ferri ſolitas in prælio adverſus hoſtes, parta deinde victoria, ea animalia, qvorum effigies victorioſi duces geſtarunt, qvaſi offenſionem belli ipſa in hoſtes repuliſſent, in Deos relata fuiſſe.* Ad hanc Ægyptiorum Theologicam ſapientiam refert etiam Sixtus Senen-

Senenſis *literas Hieroglyphicas*, de qvorum uſu ac diverſitate ab aliis Ægyptiorum vulgaribus literis, notabilis extat locus apud Clementem Alexandrinum Stromat. lib. 5. pag. 555. & 556. his verbis: *Sec. ante Æ. C. XV.*

Αὐτίκα οἱ παρ' Αἰγυπτίοις παιδευόμενοι, πρῶτον μὲν πάντων τὴν Αἰγυπτίων γραμμάτων μέθοδον ἐκμανθάνουσι, τὴν ἐπιστολογραφικὴν καλουμένην· δευτέραν δὲ, τὴν ἱερατικὴν, ᾗ χρῶνται οἱ ἱερογραμματεῖς. ὑστάτην δὲ καὶ τελευταίαν, τὴν ἱερογλυφικήν· ἧς ἡ μέν ἐστι διὰ τῶν πρώτων στοιχείων κυριολογική· ἡ δὲ, συμβολική· τῆς δὲ συμβολικῆς ἡ μὲν κυριολογεῖται κατὰ μίμησιν· ἡ δ', ὥσπερ τροπικῶς γράφεται· ἡ δὲ, ἄντικρυς ἀλληγορεῖται κατά τινας αἰνιγμούς. Ἥλιον γοῦν γράψαι βουλόμενοι, κύκλον ποιοῦσι· σελήνην δὲ, σχῆμα μηνοειδὲς, κατὰ τὸ κυριολογούμενον εἶδος. τροπικῶς δὲ, κατ' οἰκειότητα μετάγοντες καὶ μετατιθέντες τὰ δ', ἐξαλλάττοντες τὰ δὲ, πολλαχῶς μετασχηματίζοντες, χαράττουσι· τοὺς γοῦν τῶν βασιλέων ἐπαίνους θεολογουμένοις μύθοις παραδιδόντες, ἀναγράφουσι διὰ τῶν ἀναγλύφων. τοῦ δὲ κατὰ τοὺς αἰνιγμοὺς, τρίτου εἴδους, δεῖγμα ἔστω τόδε. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἄστρων, διὰ τὴν πορείαν τὴν λοξὴν, ὄφεων σώμασιν ἀπείκαζον· τὸν δὲ Ἥλιον, τῷ τοῦ κανθάρου· ἐπειδὴ κυκλοτερὲς ἐκ τῆς βοείας ὄνθου σχῆμα πλασάμενος, ἀντιπρόσωπος κυλινδεῖ. Φασὶ δὲ καὶ ἑξάμηνον μὲν ὑπὸ γῆς· θάτερον δὲ τοῦ ἔτους τμῆμα, τὸ ζῶον τοῦτο ὑπὲρ γῆς διαιτᾶσθαι, σπερμαίνειν τε εἰς τὴν σφαῖραν, καὶ γεννᾶν· καὶ θῆλυν κάνθαρον μὴ γίνεσθαι.

Jam vero qvi docentur ab Ægyptiis, primum qvidem diſcunt Ægyptiarum literarum viam ac rationem, qvæ vocatur ἐπιστολογραφική, *hoc eſt, apta adſcribendas epiſtolas: ſecundo autem Sacerdotalem, qva utuntur* ἱερογραμματεῖς, *id eſt, qvi de rebus ſacris ſcribunt: ultimam autem* ἱερογλυφικήν, *id eſt, ſacram, qvæ inſculpitur ſcripturam, cujus una qvidem eſt per prima elementa* κυριολογική, *id eſt, proprie loqvens, altera vero Symbolica, id eſt, per ſigna ſignificans. Symbolica autem una qvidem proprie loqvitur per imitationem, alia vero ſcribitur veluti tropice, alia vero contra ſumitur allegorice per qvædam ænigmata. Qvi ſolem itaqve volunt ſcribere, faciunt circuitum: lunam autem, figuram lunæ cornuum formam præ ſe ferentem, convenienter ei formæ qvæ proprie dicitur. Tropice autem, per convenientiam traducentes & transferentes, & alia qvidem immutantes, alia vero multis modis transfigurantes, imprimunt. Regum itaqve laudes fabulis Tœologicis mandantes, anaglyphicis deſcribunt. Tertii autem generis qvod fit per ænigmata, hoc ſit indicium. Alia qvidem aſtra propter obliqvam converſionem, aſſimilabant corporibus ſerpentum: Solem vero, ſcarabei, qvoniam cum rotundam ex bubulo ſtercore effinxit figuram, eam vultu adverſo convoluit. Ajunt autem hoc qvoqve animal, ſex qvidem menſibus ſub terra, alteram vero partem anni vitam degere ſuper terram, & ſemen in globum emittere, & gignere, & non naſci fœminam ſcarabeum.*

Triplex igitur, ut hinc apparet, apud antiqvos Ægyptios fuit ſcribendi ratio, nempe ἐπιστολογραφική, ἱερατική, ἱερογλυφική, qvarum ultima porro diviſa fuit in κυριολογικὴν & συμβολικήν. Huc etiam pertinet alius æqve inſignis locus de uſu *literarum Hieroglyphicarum*, qvi extat apud eundem Clementem Alexandrinum jam citato libro qvinto, pag. 566. & 567. & ad ſapientiam Ægyptiorum, qva *Moyſes* eruditus fuiſſe dicitur, illuſtrandam, plurimum lucis ſuggerit. De eadem multa inſuper leguntur apud Herodotum Hiſtoriarum libro ſecundo & Diodorum Siculum Bibliothecæ Hiſtoricæ libro primo; nec non apud Diogenem Laertium in proœmio Operis de Vitis illuſtrium Philoſophorum, ubi Theologiæ ac Philoſophiæ veterum Ægyptiorum præcipua capita ſummatim ita recenſet:

Τὴν δὲ Αἰγυπτίων φιλοσοφίαν εἶναι τοιαύτην περί τε θεῶν καὶ ὑπὲρ δικαιοσύνης. Φάσκειν τε ἀρχὴν μὲν εἶναι τὴν ὕλην, εἶτα τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐξ αὐτῆς διακριθῆναι, καὶ ζῶά τινα ἀποτελεσθῆναι. θεοὺς δ' εἶναι ἥλιον καὶ σελήνην· τὸν μὲν, Ὄσιριν, τὴν δ' Ἶσιν καλουμένην·

Ægyptiorum autem hujusmodi philoſophiam de diis ac juſtitia dixere. Materiam principium fuiſſe rerum: ex ea deinceps qvatuor elementa diſcreta, perfectaqve complures animantes: ſolem ac lunam deos eſſe, (1) alterumqve Oſirim, alteram, Iſim, appellatos:

(1) *Hæc pertinet Plutarchi* liber de Iſide & Oſiride,

Sec. ante Æ. C. XV.

νην· ἀπεικάζεσθαί τε αὐτοὺς διά τε κανθάρου καὶ δράκοντος καὶ ἱέρακος καὶ ἄλλων, ὥς φησι Μανέθως ἐν τῇ τῶν Φυσικῶν ἐπιτομῇ, καὶ Ἑκαταῖος ἐν τῇ πρώτῃ περὶ τῆς Αἰγυπτίων φιλοσοφίας. κατασκευάζειν δὲ ἀγάλματα καὶ τεμένη, τῷ μὴ εἰδέναι τὴν τοῦ θεοῦ μορφήν. τὸν κόσμον γενητὸν καὶ φθαρτὸν καὶ σφαιροειδῆ· τοὺς ἀστέρας πῦρ εἶναι, καὶ τῇ τούτων κράσει τὰ ἐπὶ γῆς γίνεσθαι· σελήνην ἐκλείπειν εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσαν· τὴν ψυχὴν καὶ ἐπιδιαμένειν καὶ μεταμβαίνειν· ὑετοὺς κατὰ ἀέρος τροπὴν ἀποτελεῖσθαι· τά τε ἄλλα φυσιολογεῖν, ὡς Ἑκαταῖός τε καὶ Ἀρισταγόρας ἱστοροῦσιν. ἔθεσαν δὲ καὶ νόμους ὑπὲρ δικαιοσύνης, οὓς εἰς Ἑρμῆν ἀνήνεγκαν· καὶ τὰ εὔχρηστα τῶν ζώων θεοὺς ἐδόξασαν. λέγουσι δὲ καὶ ὡς αὐτοὶ γεωμετρίαν καὶ ἀστρολογίαν καὶ ἀριθμητικὴν ἀνεῦρον.

exprimere illos per ſcarabeum & draconem, accipitrem, aliaque animalia, Manethus autor eſt in Naturalium epitome, & Hecatæus in primo de Ægyptiorum philoſophia libro. Statuas præterea & fana à ſe fabricari, quod ignorent effigiem Dei: mundum genitum mortalemque & ad Sphæræ ſimilitudinem rotundum: ſtellas ignem eſſe, quarum temperata commixtione cuncta ſuper terram naſcantur; lunam deficere quum in terra incedit umbram: animam & perdurare & ſubinde migrare: pluvias ex aeris converſionibus fieri. Iſta & hujusmodi illos de rerum natura differere Hecatæus & Ariſtagoras tradunt. De juſtitia quoque leges conſtituerunt, quas ad Mercurium referunt. Utiles quasque & uſui hominum accommodatas animantes divino honore proſequuti ſunt. Aſſerunt & ipſi, geometriam, aſtrologiam, & arithmeticam, ſe primos inveniſſe.

Hæc de Theologia ac Philoſophia Ægyptiorum Laertius. Qvibus illuſtrandis haud exiguam lucet facem Ottho Heurnius Antiqvitatum Philoſophiæ Barbaricæ libro primo, qvi inſcribitur Chaldaicus, pag. 60. & libro ſecundo cap. 13. 14. 15. 16. 17. 18 19. & 20. Cæterum auctarii loco adjiciam haud vulgarem Clementis Alexandrini locum, qvi extat Stromatum lib. 1. pag. 343. ubi ſecundum Philonis, Hebræi traditionem de ſapientia Ægyptiorum, qva Moyſes eruditus fuiſſe dicitur, ita ſcribit:

Ἐν ἡλικίᾳ δὲ γενόμενος, ἀριθμητικήν τε καὶ γεωμετρίαν, ῥυθμητικήν τε καὶ ἁρμονικὴν, ἔτι τε ἰατρικὴν ἅμα καὶ μουσικὴν παρὰ τοῖς διαπρέπουσιν Αἰγυπτίων ἐδιδάσκετο· καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν, ἣν ἐν τοῖς ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν ἐπιδείκνυνται. τὴν δὲ ἄλλην ἐγκύκλιον παιδείαν, (1) Ἕλληνες ἐδίδασκον ἐν Αἰγύπτῳ, ὡς ἂν βασιλικὸν παιδίον, ᾗ φησι Φίλων ἐν τῷ Μωσέως βίῳ. προσεμάνθανε δὲ τὰ Αἰγυπτίων γράμματα, καὶ τὴν τῶν οὐρανίων ἐπιστήμην, παρά τε Χαλδαίων, παρά τε Αἰγυπτίων· ὅθεν ταῖς πράξεσι, πᾶσαν σοφίαν Αἰγυπτίων πεπαιδεῦσθαι φέρεται.

Cum autem ætate eſſet grandior, Arithmeticam & Geometriam, Rythmicam & Harmonicam, & præterea Medicinam ſimul & Muſicam doctus eſt ab iis qui erant inſignes inter Ægyptios, & præterea eam quæ traditur per ſymbola ſeu ſigna philoſophiam, quam in literis oſtendunt Hieroglyphicis. Alium autem doctrinæ orbem, tanqvam puerum regium, Græci eum docuere in Ægypto, ut dicit Philo in vita Moſis. Didicit autem literas Ægyptiorum, & rerum cœleſtium ſcientiam à Chaldæis & ab Ægyptiis. Unde (2) in ejus rebus geſtis dicitur doctus fuiſſe in omni ſapientia Ægyptiorum.

(1) *Dum Clemens Alexandrinus hic ſcribit, Moyſen à Præceptoribus Græcis eruditum fuiſſe, aberrat, atque ipſe Philo Hebræus, cujus autoritate nititur. Qua de re videſis ſupra p. 143. & 144.*

Cum itaqve Moyſes variis modis nempe, ut *Theologus, Propheta, Legislator, Judex; Medicus, Phyſicus, Ethicus, Hiſtoricus, Orator, Poeta & Grammaticus* conſiderari poſſit, dedita tamen opera diſſertationem illam, qvæ ei de re hic inſtituenda eſſet, in *quartum* Prodromi hujus librum differam, & nunc tantum ſcripta ipſius paucis recenſebo. Ea autem in tres claſſes dividenda ſunt, qvarum *prima* complectitur ea, qvæ ſine controverſia Moyſis ſunt; & inter canonica Veteris Teſtamenti ſcripta etiamnunc extant; *ſecunda* vero continet ea, qvæ inter Canonica qvidem Veteris Teſtamenti ſcripta etiamnunc extant, ſed non ſine controverſia Moyſi attribuuntur; *tertia* deniqve comprehendit ea, qvæ nunqvam inter Canonica Veteris Teſtamenti ſcripta locum obtinuere, ſed ſine controverſia ſuppoſititia ſunt.

(2) *Ita hic locus vulgo perperam latine translatus legitur, cum tamen per* πράξεις, *quæ hic extant, non res geſtæ Moyſis, ſed* Acta Apoſtolorum *intelligenda ſint. Vide ſupra pag. 145.*

PRI-

PRIMA CLASSIS SCRIPTORUM MOSAICORUM, qvæ & Canonica, & ſine controverſia genuina ſunt.

Sec. ante Æ. C. XV.

חמשה חומשי תורה h. e. *Quinqve Quintæ* ſive *Pentateuchus*, qvi alias etiam ספר תורה ſive *Liber legis* appellatur, & Hiſtoriam ſacram à creatione Mundi usqve ad annum Mundi 2493. in qvem obitus Moyſis & ſucceſſio Joſuæ incidit, continet. Qvinqve autem illi libri, in qvos Pentateuchus dividitur, apud Hebræos qvidem *primis verbis*, apud Græcos autem & Latinos nominibus à præcipuo *argumento* deſumptis appellantur, & ſunt hi:

I. בראשית h. e. *In Principio.* Græce autem hic liber inſcribitur Γένεσις ſive *Geneſis*,(1) qvoniam continet hiſtoriam creationis omnium rerum & ſucceſſionis generis humani ab *Adamo* usqve ad obitum *Joſephi* Patriarchæ, qvi verſu ultimo capitis qvinqvageſimi ſive ultimi narratur & in annum Mundi 2309. incidit.

(1) *h. e. Generatio.*

II. ואלה שמות h. e. *Et hæc nomina*, vel ſecundum Auctorem vulgatæ verſionis, *Hæc ſunt nomina.* Græce autem hic liber inſcribitur Ἔξοδος ſive *Exodus*,(2) propter exitum Iſraelitarum ex Ægypto, cujus ſumma difficultas, miraculoſa ſolicitatio & admirandus ſucceſſus copioſiſſime ibi enarrantur. Capitibus vero conſtat *qvadraginta*, & continet hiſtoriam *centum qvadraginta qvinqve annorum*, nempe ab A. M. 2309. in qvem Patriarchæ Joſephi obitus incidit, usqve ad A M. 2454. ſive Tabernaculi in deſerto erectionem, qvæ qvadrageſimo ſive ultimo hujus libri capite deſcribitur.

(2) *h. e. Exitus.*

III. ויקרא h. e. *Et vocavit*, vel ſecundum Auctorem vulgatæ verſionis, *Vocavit autem.* Græce autem hic liber inſcribitur Λευιτικὸν ſive *Leviticum*, vel, ut in latina verſione vulgo legitur, *Leviticus*; qvia Levitarum miniſteria, legesqve ac ritus ad tabernaculum & ſacrificia pertinentes eo comprehenduntur. Conſtat vero capitibus *viginti ſeptem*, & continet hiſtoriam *unius menſis* A. M. 2454. ab erectione tabernaculi usqve ad numerationem eorum, qvi apti erant ad bellum.

IV. וידבר h. e. *Et locutus eſt*, vel ſecundum (1) alios במדבר h. e. *in deſerto.* Græce autem hic liber inſcribitur Ἀριθμοὶ, h. e. *Numeri*, propter recenſionem tribuum ex Ægypto egreſſarum & qvadraginta duorum annorum, qvibus Iſraelitæ in deſerto oberrarunt. Conſtat vero capitibus *triginta ſex*, & continet ſecundum Sixtum Senenſem, hiſtoriam *triginta octo annorum, menſium novem & dierum viginti, usqve ad manſionem in campeſtribus Moab ſupra Jordanem.*

(1) *Vide Hotting. Theſaur. Phil. lib. 1. cap. 1. pag. 461.*

V. אלה הדברים h. e. *Hæc ſunt verba*, vel ſecundum Pagninum, *Iſta verba.* Græce autem hic liber inſcribitur Δευτερονόμιον ſive *Deuteronomium*, qvaſi *ſecunda Lex*; qvia lex, in monte Sinai lata, repetendo explicatur. Conſtat vero capitibus *triginta qvatuor*, & hiſtoriam continet *duorum menſium* A. M. 2493. in qvem obitus Moyſis incidit.

Hi igitur *qvinqve libri* ſine controverſia (3) à Moyſe conſcripti ſunt, exceptis *octo poſterioribus verſibus* ultimi capitis Deuteronomii, à verbis וימת שם משה h. e. *Et mortuus eſt Moſes*, usqve ad finem Pentateuchi. De horum enim *octo* verſuum auctore, qvamvis Canonici ſint, non certo conſtat, ut paulo poſt pluribus indicabo. Cæterum qvod ad illas graviſſimas ſimul & nobiliſſimas qvæſtiones attinet, qvo tempore *Moyſes* Geneſin ſcripſerit: nempe utrum ante vocationem divinam, an poſtea, & qvidem vel inter vocationem divinam & exitum Iſraelitarum ex Ægypto, vel inter Exodum & legiſlationem in monte Sinai, vel poſt legiſlationem? utrum Moyſes Hiſtoriam, qvæ ætatem ipſius anteceſſit, ſecundum traditionem majorum, an ex ſpeciali revelatione literis conſignaverit?

(3) *Vid. Exod.* 24, 6. 4. *ubi legitur:* Scripſit autem Moyſes univerſos ſermones Domini: *& Deuteronom. c.* 31. *v.* 9. 24. 26.

Sec. ante Æ. C. XV.

rit? an qvinqve Moyſis libri ita etiamnunc extent, uti initio ab ipſo conſcripti ſunt? utrum ab ipſo Moyſe, an vero ab alio aliqvo, & qvo tempore, Pentateuchus in libros diviſus fuerit? De his aliisqve ejus generis qvæſtionibus; item de deſtinctionibus Pentateuchi Hebraicis, de admiranda & fere ſuperſtitioſa Judæorum in deſcribendo Pentateucho diligentia; ut & de variis ejusdem translationibus, Commentariis & editionibus, ſuo deinceps loco qva par eſt diligentia, diſſeram. Interea conſulendi ſunt Auguſtinus Steuchus Eugubinus in Annotationibus in Pentateuchum; Benedictus Pererius in præfatione doctiſſimi Commentarii in Geneſin; Card. Bellarminus in princip. lib. de Script. Eccleſiaſticis; Sixtus Senenſis Biblioth. Sanct. lib. 1. Sect. 1. pag. 8. 9. & lib. 4 pag. 393. 394. Moſes Pflacherus in Typica librorum Veteris Teſtamenti Analyſi; Joan. VVowerius in Syntagmate de Græca & Latina Bibliorum interpretatione; Georg. Draudius in Biblioth. Claſſica cap. 1. de Libris Theologicis; Joan Buxtorfius in Bibliotheca Rabbinica; Joan. Henr. Hottingerus in Theſauro Philologico, ſeu Clavi Scripturæ, lib. 2. cap. 1. ſect. de ordine libr. V. T. & Pentateucho; Joan. Leusden in Philologo Hebr. Diſſert. 4. de Sectionibus Pentateuchi, Diſſert. 5. de libris V. T. in ſpecie, Diſſert. 34. de Pentateuchis Manuſcriptis; & complures alii Auctores, qvorum poſthac mentionem faciam. Qvod reſtat, ne refutatione qvidem dignum eſt, qvod à *Philone Hebræo* libro, *Qvod mundus ſit incorruptibilis*, traditur, primum Pentateuchi librum ab ipſo Moyſe *Geneſin* inſcriptum fuiſſe. Æqve enim hoc falſum atqve ridiculum eſt, ac illud qvod jam memoratus *Philo*, & auctoritate ejus deceptus *Clemens Alexandrinus* memoriæ prodiderunt, Moyſen non ab Ægyptiis tantum, ſed & à *Græcis* præceptoribus eruditum fuiſſe. Neqve vero minus abſurdum eſt, qvod ab eodem Philone alibi refertur, Pentateuchum à Moyſe *Chaldaica lingua* fuiſſe conſcriptum. Qva qvidem de re alias agam prolixius. Nunc autem à Pentateucho ad cætera Moſaica ſcripta tranſeamus.

SECUNDA CLASSIS SCRIPTORUM MOSAICORUM qvæ Canonica qvidem ſunt, ſed non ſine controverſia Moyſi attribuuntur.

I *Octo poſteriores verſus ultimi capitis Deuteronomii*, à verbis וימת שם משה h. e. *Et mortuus eſt ibi Moſche*, usqve ad finem Pentateuchi. Hos enim Flavius Joſephus Antiqvitatum Judaicarum lib. 4. capite ultimo ab ipſo Moyſe ante obitum prophetico ſpiritu conſcriptos fuiſſe exiſtimat, ne Judæi ſe, poſtqvam inter mortales vivere deſiiſſet, in Deum transformatum crederent. Ipſa Joſephi verba hæc ſunt: *γέγραφε δὲ αὑτὸν ἐν τοῖς ἱεροῖς βιβλίοις τεθνεῶτα, δείσας μὴ δι' ὑπερβολὴν τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς πρὸς τὸ θεῖον αὐτὸν ἀναχωρῆσαι τολμήσωσιν εἰπεῖν.* h. e. *In ſacris autem voluminibus ipſe ſcripſit ſe mortuum, veritus ne propter excellentem ſuam virtutem in Deum ſe transformatum, vel in Deorum numerum relatum Judæi crederent.* Sic enim *ἀναχωρῆσαι εἰς τὸ θεῖον* hic interpretandum potius eſſe cenſeo, qvam cum Gelenio, *à Deo raptum eſſe.* Hactenus Joſephi de auctore octo poſtremorum Pentateuchi verſuum opinio. Alii eosdem attribuunt *Eſræ* vel alicui *Prophetæ*. Ego vero (1) eorum ſententiæ accedo, qvi eos à *Joſua* Hiſtoriæ Moſaicæ adjectos fuiſſe arbitrantur.

(1) *Vid. Sixt. Senenſ. Bibl. Sanct. lib. 1. ſect. 1. pag. 9. & Bellarmin. de Script. Eccleſ.*

II איוב ſive *Liber Iiob*, de cujus auctore variæ extant opiniones, qvas vide præcedenti capite pag. 123. 124. 125. Qvam vero ibi ſententiam præ cæteris approbavi, eandem etiamnunc tueor; nempe à *Moyſe* potius, qvam alio qvolibet auctore Hiſtoriam Jobi conſcriptam fuiſſe.

III *Pſalmi undecim:* qvorum primus eſt Pſalmus *nonageſimus*, vel ſecundum alios *octogeſimus nonus*, qvi inſcribitur תפלה למשה איש האלהים h. e. interprete Pagnino: *Oratio ipſius Moſche viri Dei.* *Undecimus*

autem

autem, ſive ultimus, eſt Pſalmus *centeſimus*, vel ſecundum alios, *nonageſimus nonus*, qvi inſcribitur מזמור לתודה h. e. *Cantus pro confeſſione*. Auctor hujus opinionis eſt *S. Hieronymus*; contra qvem Card. Bellarminus libro de Script. Eccleſ. defendit ſententiam *S. Auguſtini*, qvi totum Pſalterium à *Davide* compoſitum eſſe aſſerit. Plura vide apud eundem Bellarminum jam citato libro, ubi agitur de Davide: ut & apud Sixtum Senenſ. Bibl. Sanct. lib. 1. ſect. 1. p. 12. 13. 14. Hotting. Theſaur. Philol. l. 2. cap. 1. ſect. 3. de Hagiographis, pag. 495. 496. & deinceps; Joan. Leuſden Philol. Hebr. Diſſert. 7. de libris V. T. in ſpecie.

Sec. ante Æ. C. XV.

TERTIA CLASSIS SCRIPTORUM MOSAICORUM, qvæ ſine ulla controverſia pſeudepigrapha & ſuppoſititia ſunt.

I. *Ἀνάβασις τȣ̃ Μωσέως* h. e. *Aſcenſio Moyſis.* Cujus libri meminit Origenes lib. 3. περὶ ἀρχῶν cap. 2. his verbis: *Primo qvidem in Geneſi ſerpens Evam ſeduxiſſe deſcribitur, de qvo in aſcenſione Moſis (cujus libelli meminit in epiſtola ſua Apoſtolus Judas) Michael Archangelus, cum Diabolo diſputans de corpore Moſis, ait Diabolo, inſpiratum ſerpentem cauſam extitiſſe prævaricationis Adæ & Evæ.* Hæc Origenes. Locus autem Epiſtolæ S. Judæ qvem is falſo credit ex jam memorato *de Aſcenſione Moyſis* libro deſumptum eſſe, extat verſ. 9. his verbis: Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ Ἀρχάγγελος ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωυσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ᾽ εἶπεν· Ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος. h. e. ſecundum vulgatam verſionem: *Cum Michael Archangelus, cum Diabolo diſputans, altercaretur de Moſis corpore, non eſt auſus judicium inferre blaſphemiæ, ſed dixit: Imperet tibi Dominus.* Vel ſecundum novam verſionem: *At Michael Archangelus, cum adverſus diabolum certans, diſceptaret de corpore Moyſis non auſus eſt illi impingere notam maledicti, ſed dixit: Increpet te Dominus.* Ad qvem locum *Oecumenius* in Commentario Epiſtolæ Judæ refert, contentionem hanc contigiſſe, cum Archangelus qvidem Michael Moyſen honorifice ſepelire vellet, Diabolus autem, prætextu perpetratæ cædis (1) *Ægyptii* cujusdam, ſepulturam impediret, & ſibi eum vendicare annitceretur. Qvæ traditio nititur hiſtoria mortis & ſepulturæ Moſis, qvæ extat Deuteronomii cap. ultimo verſ. 5. & 6. וימת שם משה עבד יהוה בארץ מואב על פי יהוה׃ ויקבר אתו בגי בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה׃ h. e. interprete auctore vulgatæ verſionis: *Mortuusqve eſt ibi Moyſes ſervus Domini in terra Moab,* (2) *jubente Domino. Et ſepelivit eum in valle terræ Moab contra* (3) *Phogor: & non cognovit* (4) *homo ſepulchrum ejus usqve* (5) *in præſentem diem.* Cum igitur hic Scriptura ſacra expreſſe teſtetur, Moyſen à Deo ſepultum fuiſſe, orta inde videtur apud Hebræos vulgaris illa traditio, DEum in ſepeliendo Moyſe miniſterio angelorum, & ſpeciatim qvidem *Archangeli Michaelis* opera uſum fuiſſe. Huic autem ſe oppoſuiſſe Diabolum, cum is Moyſis corpus ſibi vendicaret, prætextu qvidem perpetratæ cædis Ægyptii, revera autem, ut eo ad Idololatriam abuteretur: eundemqve Archangelum impediviſſe, qvo minus Diabolus ſepulchrum Moyſis eadem Idololatriæ excitandæ intentione Hebræis indicaret. Ex hac itaqve ἀγράφῳ Hebræorum traditione id, qvod S. Apoſtolus *Judas* de contentione inter Archangelum Michaelem & Diabolum Epiſtolæ ſuæ inſeruit, deſumptum eſſe arbitror: eandemqve traditionem Gnoſticis aliisqve hæreticis ſupra memorati apocryphi libri περὶ ἀναβάσεως τȣ̃ Μωσέως fingendi

(1) *Exod.* c. 2. v. 12.

(2) *Hebr.* Super ſecundum os Jehovæ, *h. e.* juxta ſermonem Jehovæ.

(3) *Hebr.* contra Beth Pehor

(4) *Hebr.* qvisqvam.

(5) *Hebr.* usqve ad diem hunc.

Sec. ante Æ. C. VX.

gendi occaſionem præbuiſſe exiſtimo. Sic enim idem S. Judas ejusdem Epiſtolæ v. 14. & 15. ἄγραφον citat *Henochi* de extremo judicio vaticinium, & à S. *Paulo* ſecundæ ad Timotheum epiſtolæ cap. 3. verſ. 8. ſecundum πατροπαράδοτον traditionem *Jannes* & *Mambres* Magi Ægyptiorum commemorantur, & Moyſi reſtitiſſe dicuntur, cum alias uulla eorum in Scriptura ſacra fiat mentio. Qvod ſupereſt, ſine dubio liber ille ſuppoſititius, de qvo hic agitur, ἀνάβασις ſive *Aſcenſio Moyſis* inſcriptus fuit, qvoniam is continuit hiſtoriam ultimi capitis Deuteronomii, ubi aſcenſus Moyſis in verticem montis *Nebo*, una cum ejusdem ultimo cum DEO colloqvio, obitu ac ſepultura enarratur. Hoc enim caput ita incipit: ויעל משה מערבת מואב אל הר נבו h. e. interprete auctore vulgatæ verſionis: *Aſcendit ergo Moyſes de campeſtribus Moab ſuper montem Nebo*; vel ſecundum translationem Pagnini: *Et aſcendit Moſche à planiciebus Moab ad* (ſeu potius *in*) *montem Nebo*. De ſitu autem montis *Nebo* videſis diligentiſſimi Paleſtinæ Chorographi Chriſtiani Adrichomii tabulam *Tribus Ruben*, qvæ extat in ipſius Theatro Terræ Sanctæ Coloniæ Agrippinæ typis Birckmannicis an. 1593. in folio edito, inter pag. 126. & 127. Conſule inſuper Sixtum Senenſem Biblioth. Sanct. lib. 2. pag. 109. Card. Bellarm. de Script. Eccleſ. cap. de S. Juda, & lib. 2. de Verbo DEI cap. 18. Card. Baron. Annal. Eccleſ. Tom. I. ad an. Chr. 68. Michael Walther. Harmon. Biblic. cap. 211. de Epiſt. S. Judæ: & nos ſupra lib. 1. cap. 3. §. 5. pag. 8. & 9. Huc pertinet etiam inſignis ille Philonis Hebræi locus ſub finem libri tertii de Vita Moyſis, qvo, æqve ac (1) Flavius Joſephus, octo poſteriores Deuteronomii verſus qvibus de morte Moyſis agitur, ipſi Moyſi attribuit; atqve inſuper in deſcribenda ipſius ſepultura, miniſterii ſanctorum Angelorum haud obſcure ita (2) meminit: *Miranda ſunt hæc; ſed magis etiam mirari convenit finem ſacrorum, quæ reliqvit, voluminum, quæ ſunt ceu caput juris totius. Jam enim aſſumendus, & in ipſis ſtans carceribus, unde ad cæleſtem metam erat evolaturus, tunc qvoqve afflatus divinitus, vivens adhuc prophetavit de ſeipſo tanqvam mortuo, ante obitum narrans ſe mortuum ſepultumqve inſpectante nemine; videlicet manibus non mortalium, ſed virtutum immortalium* (his verbis ſine dubio ſignificantur Sancti Angeli, qvorum miniſterio ſecundum veterem ac vulgatam Hebræorum traditionem DEus in ſepeliendo Moyſe uſus eſt) *ne majorum quidem monumentis illatum: qvippe cui monumentum contigit eximium, haud cuiqvam notum homini.* Hactenus Philo. Adi qvoqve Gilbert. Genebrard. Chronograph. lib. 1. p. 74. & 75.

(1) *Vid. ſupra pag. 142.*

(2) *Sigiſmundo Gelenio interprete Græcum enim Philonis exemplar in præſentia mihi non ſuppetit.*

II. Ἀνάληψις τοῦ Μωυσέως h. e. *Aſſumptio Moyſis*. Cujus libri meminit S. Athanaſius in Synopſi Sacræ Scripturæ pag. 134. Tom. II. edit. Commelinianæ, ubi eum refert inter apocrypha Veteris Teſtamenti ſcripta (3) his verbis: τὰ δὲ ἀπόκρυφα τῆς παλαιᾶς διαθήκης ταῦτα· Ἐνὼχ, Πατριάρχαι, Προσευχὴ Ἰωσὴφ, Διαθήκη Μωυσέως, Ἀνάληψις Μωυσέως. (4) Unde autem hic liber ita inſcriptus fuerit, ſatis apparet ex notabili hoc ejus fragmento, qvod extat apud Clement. Alexandrinum Stromat. lib. 6. pag. 681. εἰκότως ἄρα καὶ τὸν Μωσέα ἀναλαμβανόμενον διττὸν εἶδεν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ· καὶ τὸν μὲν μετ᾽ Ἀγγέλων· τὸν δὲ, ἐπὶ τὰ ὄρη περὶ τὰς φάραγγας κηδείας ἀξιούμενον· εἶδεν δὲ Ἰησοῦς τὴν θέαν ταύτην κάτω, πνεύματι ἐπαρθεὶς, σὺν καὶ τῷ Χαλέβ. ἀλλ᾽ ὁμοίως ἀμφω θεῶνται· ἀλλ᾽ ὁ μὲν, καὶ θᾶττον κατῆλθεν, πολὺ τὸ βρῖθον ἐπαγόμενος· ὁ δὲ, ἐπικατελθὼν, ὕστερον τὴν δόξαν διηγεῖτο ἣν ἐθεᾶτο, διαθρῆσαι δυνηθεὶς μᾶλλον θατέρου, ἅτε καὶ καθαρώτερος γενόμενος· δηλούσης οἶμαι τῆς ἱστορίας, μὴ πάν-

των

(3) *Vid. ſupra lib. 1. c. 6. §. 4. p. 10.*

(4) *Hujus apocryphi libri fingendi occaſionem præbuiſſe videtur locus Hiſtoriæ Moſaicæ, qui extat Exodi c. 24. v. 13. & ſeqventibus usq; ad finem capitis: qvippe ubi ipſe Moyſes refert, ſe cum Joſua in montem Sinai aſcendiſſe, & gloriam Dei ſuper verticem montis habitaſſe.*

τὰν εἶναι τὴν γνῶσιν· ἐπεὶ οἱ μὲν τὸ σῶμα τῶν γραφῶν τὰς λέξεις καὶ τὰ ὀνόματα, καθάπερ τὸ σῶμα τοῦ Μωσέως, προσβλέπουσιν· οἱ δὲ, τὰς διανοίας καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ὀνομάτων δηλούμενα διορῶσι, τὸν μετὰ ἀγγέλων Μωσέα πολυπραγμονοῦντες. h. e. *Merito ergo Moſen qvoqve qvi aſſumebatur, duplicem vidit Jeſus filius Naue, & unum qvidem cum Angelis, alterum autem ſupra montes, qvi dignus erat, cui in convallibus juſta fierent. Vidit autem Jeſus hoc ſpectaculum inferius, ſublatus ſpiritu, una cum Caleb: ſed non vident ambo ſimiliter. Verum hic qvidem deſcendit citius, ut qvi multum, qvod gravabat inferret: ille autem cum deſcendiſſet, poſtea narravit gloriam, qvam erat contemplatus, ut qvi magis, qvam alter poſſet perſpicere, ut qvi eſſet purior; ſignificante, ut arbitror, hiſtoria, non omnium eſſe cognitionem. Nam alii qvidem corpus literarum, nempe dictiones ac nomina, perinde ac corpus Moſis aſpiciunt: alii vero ſententias, & qvæ à nominibus ſignificantur, pervident, eum, qvi eſt cum Angelis Moſen inqvirentes.* Hæc Clemens. Vide præterea Sixtum Senenſ. Bibl. Sanct. lib. 2. pag. 109. *Sec. ante Æ. C. XV.*

III. Διαθήκη τοῦ Μωυσέως ſive *Teſtamentum Moyſis*; cujus itidem, ac præcedentis libri, S. Athanaſius jam citato Synopſeos ſacræ Scripturæ loco inter apocrypha & ψευδεπίγραφα Veteris Teſtamenti ſcripta meminit. Fuit igitur ſine dubio illud ejusdem farinæ, cujus eſt Teſtamentum duodecim Patriarcharum, cujus ſpecimen ſuperiori libro cap. 7. §. 4. pag. 65. usqve ad pag. 71. inſerui.

IV. *Libri ſub nomine Moyſis ab Hæreticis, qvi Sethiani vocabantur, confícti*, qvos damnat S. Epiphanius lib. 1. Panarii ſive Operis adverſus Hæreſes pag. 128. edit. Baſileenſis. Ipſa S. Epiphanii verba vide ſupra lib. 1. cap. 6. §. 4. pag. 50.

V. Λεπτὴ γένεσις τοῦ Μωυσέως. h. e. *Parva Geneſis Moyſis*; qvæ à Georgio Cedreno citatur, & merito à *Tridentina Synodo* damnata eſt. Qva de re vide Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. pag. 109.

VI. דברי הימים למשה h. e. *Verba Dierum Moyſis*, ſive Hiſtoria de *Tharbi* Æthiopum Regis filia & uxore Moyſis. Cujus libri meminit doctiſſimus & de Scriptura ſacra, orientalibusqve linguis optime meritus Joannes Druſius in Commentario ad difficiliora Pentateuchi loca; ſed apocryphum tamen eum vocat, qvod is nec à Judaica nec à Chriſtiana Eccleſia unqvam receptus fuerit. Vide etiam de eodem libro Joan. Henr. Hottinger. Theſaur. Philol. lib. 2. cap. 2. ſect. 2. de libris, qvorum in V. T. mentio fit; pag. 533. Inprimis autem conſule Joſephum Antiqvit. Judaic. lib. 2. cap. 10. p. 59.

VII. Σύνταξις χυμευτικὴ τοῦ Μωυσέως· h. e. *Syntagma* ſive *Tractatus Moyſis de Chymia.* Cujus operis futilitatem Sam. Bochartus Geograph. ſacr. Part. 1. lib. 4. cap. 1. pag. 234. merito ridet & exagitat his verbis: *Alchimiæ authorem faciunt Chamum, qvaſi de nomine authoris pro Chamia dicatur Chemia & Chymia, & Arabico titulo præfixo Alchymia. Antiqvitatis enim gloriam maxime effectant hujus artis ἐπόπται; qvos non pudet proferre Moſis Prophetæ χυμευτικὴν σύνταξιν; & Mariæ ſororis Moſis librum Alchymiſticum. Ut taceam Hermetis Triſmegiſti ſcilicet, tabulam ſmaragdinam, & ejusdem tractatus Chymicos ſeptem & opus de corporibus transmutandis: & Oſthamis, & Democriti, & Ori χυμευτικὰ, & Jaſonis vellus aureum.* Hæc Bochartus.

VIII. *Cabaliſtici* & *Magici* ſub nomine Moyſis conficti libri; de qvibus aliàs prolixius diſſeram. Interim vide, ſi lubet, qvæ ſupra lib. 1. c. 6. §. 3. pag. 49. & 50. ſcripſi de *Cabala* Judæorum ejusqve origine, uſu & abuſu; ut & de Angelo מטטרון ſive *Metatron*, qvi Moyſis præceptor Cabaliſticus fuiſſe traditur.

Et

Sec. ante Æ. C. XV.

Et hæc qvidem de triplici Moſaicorum ſcriptorum claſſe in præſens ſufficiant. Cæterum ſubjungenda hic jam eſſet ſpecialis diſſertatio de *origine Juris ſcripti* & *Juriſprudentiæ*, utpote qvæ ſine dubio à promulgatione legis divinæ in monte Sinai derivanda eſt: item de duabus, ipſius DEI digito conſcriptis, lapideis *Decalogi* tabulis, qvæ à Moyſe Exodi cap. 31. verſ. ult. לחת העדת h. e. *Tabulæ Teſtimonii* appellantur, omniumqve aliarum divinarum & humanarum legum breviarium atqve baſis ſunt: nec non de ordinatione ac ſtatu Reipublicæ Hebræorum, & de gentilium ſive paganicorum ſcriptorum, tam Græcorum, qvam Latinorum, circa originem, religionem, res geſtas, & reliqvam hiſtoriam Hebræorum erroribus: atenimvero, cum ea, qvæ de his rebus inſtituenda eſſet diſſertatio propter gravitatem & amplitudinem materiæ, non obiter ac curſim pertractari poſſit, ſed incredibilem variorum, tum veterum, tum recentium Auctorum pervolvendorum diligentiam, nec minus temporis ſpatium, ad illa, qvæ ab iis traduntur probe examinanda & rite digerenda, deſideret, neceſſario ea in *qvartum* hujus Prodromi librum differenda eſt. Interea conſule, præter ipſam Scripturam Sacram, *Flavii Joſephi* Antiqvitatum Judaic. libros viginti, in qvorum Procemio inſignis extat locus de legislatione Moyſis; ut & ejusdem de bello Judaico libros ſeptem; nec non librum de Machabæis & libros duos adverſus Apionem, in qvorum poſteriori pag. 1071. lectu digniſſima inter Moyſen aliosqve aliarum gentium Legislatores extat comparatio. Videſis etiam *Philonis Hebræi* de Vita Moyſis libros tres & librum ſingularem de Decalogo: *Gregorium Nyſſenum* de Vita Moyſis: *Ezechielis* Poetæ Judæi Græcam de Moyſe Tragœdiam, (1) qvæ Ἐξαγωγὴ ſive Eductio, h. e. Liberatio Hebræorum & Exitus ex Ægypto, inſcribitur: *Clement. Alexandrinum* Stromat. lib. 1. pag. 342. 343. & deinceps: *Euſebium* lib. 9. de Præparat. Evangelica: *R. Davidis Ganz* צמח דוד ſive Chronologiam Hiſtoriæ ſacræ inſcriptam *Germen Davidis*, & פרקי ſive *Capitula R. Elieſer*, cum Obſervationibus & Animadverſionibus Guilhelm. Henr. Vorſtii: Auctorem *Seder Olam Rabba* ſive Chronologiæ Hebræorum Majoris: *Suidam v. Μωυσῆς*: *Genebrardum* Chronograph. lib. 1. pag. 71. & deinceps, ubi multa exterorum de Moyſe teſtimonia atqve judicia, uno qvaſi faſciculo exhibet. Adi etiam *Juſtinum* ſeu potius *Trogum Pompejum* Hiſtor. Philippicar. lib. 36. cap. 2. 3. & *Tacitum* principio libri qvinti Hiſtoriarum, ubi de Moyſe & reliqva Hebræorum Hiſtoria multa falſo & abſurde referuntur; qvæ egregie refutat diſertisſimus *Famianus Strada* Proluſionum Academicarum lib. 1. Proluſione ſecunda, qvæ Hiſtorica inſcribitur. Conſule inſuper *Sixtum Senenſ.* Biblioth. Sanct. lib. 2. lit. D. pag. 71. 72. ubi de *Tabulis teſtimonii* erudite diſſerit: *Carolum Sigonium, Petrum Cunæum, Stephanum Menochium, & Bonaventuram Cornelium Bertramum* de Republica Hebræorum: *Jacobum Altingium* de Republica Hebræorum Scholaſtica: בבא קמא. ſive Codicem primum *Legum forenſium* populi Iſraelitici, cum doctisſimis Annotationibus Conſtantini L' Empereur: *Wilhelmi Zepperi* libros qvinqve Explanationis legum Moſaicarum forenſium: Moſaicarum & Romanarum legum Collationem à *P. Pithao* editam: *Wilhelmi Schickardi* משפט המלך ſive Jus Regium Hebræorum: *Benedicti Ariæ Montani* Antiqvitatum Judaicarum libros novem, in qvibus præter Judææ, Hieroſolymorum & Templi Salomonis accuratam, delineationem, præcipui ſacri ac profani Judaicæ gentis ritus deſcribuntur: *Davidis Chytræi* Onomaſticon Theologicum lit. M; & *Raphael. Volaterranum* Commentar. Urbanor. lib. 17. p. 399.

(1) *Ea extat in Syntagmate Poetarum Græcorum Comicorum, Tragicorum, Lyricorum & Epigrammatariorum, Genevæ typis Roberianis edito an. 1614. in fol. p. 1017.*

II. Ad idem ante Æ. C. Seculum XV. qvo Moyſes præcipue floruit, pertinent.

I. ספר הברית ſive *Liber Fœderis*, cujus Exodi cap. 24. verſ. 7. fit mentio. Vide etiam Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. lit. F. p. 78.

II. ספר מלחמת יהוה ſive *Liber Bellorum Jehovæ*, qvi citatur Numerorum cap. 21. verſ. 14. Vid. Sixt. Senenſ. Bibl. Sanct. lib. 2. lit. B. pag. 54. Druſium in Com-

Comment. ad difficiliora Numerorum loca, Hotting. Theſaur. Philol. lib. 2, *Sec. ante* cap. 2. ſect. 2. pag. 531. & Genebrard. Chronograph. lib. 1. pag. 65. ubi refert. *Æ. C. XV. Librum Bellorum Domini cum libro Henoch apud Æthiopes adhuc extare.*

III *Libri apocryphi Prophetia* בלעם h. e. *Bilham*, vel, ut in vulgata latina verſione legitur, *Balaam, filii Pehor*, qvi ab Origene citantur Homilia decima qvarta in Numeros, ubi cap. 22. 23. 24. Hiſtoria *Bilhami* ſive *Balaami* ſatis prolixe traditur. Ipſa Origenis verba jam citato loco hæc ſunt: *Si à Moſe Prophetia Balaam ſacris inſerta ſunt voluminibus, qvanto magis deſcripta ſunt ab his, qvi inhabitabant tunc Meſopotamiam, apud qvos magnificus habebatur Balaam qvoiqve artis ejus conſtat fuiſſe diſcipulos. Ex illo deniqve fertur* (1) *Magorum genus & inſtitutio in Orientis partibus vigere: qvi deſcripta habentes apud ſe omnia, qvæ prophetaverat Balaam, etiam hoc habuerunt ſcriptum, qvod orietur ſtella ex Jacob, & exſurget homo ex Iſrael. Hæc ſcripta habebant Magi apud ſemetipſos, & ideo, qvando natus eſt JEſus, agnoverunt ſtellam, & intellexerunt adimpleri prophetiam magis ipſi, qvam populus Iſrael, qvi Sanctorum Prophetarum verba audire contempſit. Illi ergo ex his tantum, qvæ Balaam ſcripta reliqverat, agnoſcentes adeſſe tempus, venerunt & reqvirentes eum ſtatim adoraverunt.* Hæc Origenes. Cui non magis hic credo, qvam aliis multis locis, ubi ejusdem farinæ apocryphis monumentis opiniones ſuas ſtabilit. Eqvidem haud me latet, Numerorum cap. 24. verſ. 17. *Bileami* de Meſſia præclarum hoc commemorari vaticinium: קרוכ דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל h. e. *κατὰ πόδα* ſive ſecundum Hebraiſmum interprete Pagnino: *Prope inceſſit ſtella ex Jahacab, & ſurget virga ex Iſrael:* ſecundum Tremellium & Junium: *Procedit ſtella ex Jacobo, & exſurgit ſceptrum ex Iſraele:* ſecundum vulgatam verſionem: *Orietur ſtella ex Jacob, & conſurget virga de Iſrael.* Perſuaſiſſimum autem habeo, Prophetiam hanc Bilhami *ἄγραφον* ſive *non-ſcriptam* fuiſſe, & mentionem ejus à Moyſe factam improbis aut otioſis hominibus librorum Propheticorum ſub *Bilhami* nomine confingendorum occaſionem præbuiſſe. Qva de re alias pluribus agam. Interim vide Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. lit. B. pag. 53, & Card. Baronium Annal. Eccleſiaſt. Tom. I. ad an. Chr. I. p. 53. edit. Plantinianæ.

(1) *Notabilis Origenis locus de origine Magorum.*

IV *Liber Prophetia* אלדד ומידד h. e. *Eldad & Medad*, de qvibus Numer. cap. 11. verſ. 26. 27. 28. 29. ſecundum vulgatam verſionem hæc leguntur: *Remanſerunt autem in caſtris duo Viri, qvorum unus vocabatur Eldad, & alter Medad, ſuper qvos reqvievit Spiritus: nam & ipſi deſcripti fuerant, & non exierant ad tabernaculum. Cumqve prophetarent in caſtris, cucurrit puer & nuntiavit Moyſi, dicens: Eldad & Medad prophetant in caſtris. Statim Joſue filius Nun, miniſter Moyſi, & electus è pluribus, ait: Domine mi Moyſes prohibe eos. At ille, qvid inqvit, æmularis pro me? qvis tribuat, ut omnis populus prophetet, & det eis Dominus ſpiritum ſuum.* Hic igitur hiſtoriæ Moſaicæ locus vaticinis ſub nominibus Prophetarum *Eldad & Medad* fingendi ac divulgandi occaſionem antiqvitus cuidam præbuit. Teſtimonio hujus libri utitur ſuppoſititius *Hermes* libro, qvi inſcribitur *Paſtor*, his verbis: *Prope eſt Dominus his, qvi ſe ad eum convertunt; ſicut ſcriptum eſt in Heldad & Medad, qvi vaticinati ſunt in ſolitudine populo.* Hic autem ſine controverſia prævalere debet auctoritas S. Epiphanii, qvi in Synopſi ſacræ Scripturæ ſpuriam illam *Eldadi ac Medadi* prophetiam merito inter apocrypha V. T. ſcripta numerat. Ipſa ejus verba vide ſupra lib. 1. cap. 6. §. 4. pag. 50. Adi etiam Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. lit. H. pag. 83. Illud qvoqve adjiciendum videtur, *Librum Eldad & Medad*, de qvo hic agitur, diverſum fuiſſe ab ejusdem fere nominis libro Rabbinico, qvi inſcribitur ספר אלדד הדני h. e. *Liber Eldad Danitæ*, atqve à Genebrardo latine translatus & cum Chronologis Hebræorum Majori & Minori editus eſt. Continet autem *IS fabulam de Judæis Sabbatico fluvio clauſis, eorumqve in Æthiopia imperio.*

Sec. ante Æ. C. XV.

V. ἰαννῆς καὶ ἰαμβρῆς h. e. *Jannes & Jambres*, Principes Magorum Pharaonis, qvi Moyſi Iſraelitarum dimiſſionem ſolicitanti inprimis ſe oppoſuerunt; ut refert S. Paulus ex ἀγράφῃ traditione Epiſt. 2. ad Timoth. cap. 3. verſ. 8. his verbis: *Ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀνέστησαν Μωυσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.* h. e. *Qvemadmodum autem Jannes & Jambres* (vulgo legitur *Mambres*) *reſtiterunt Moyſi: ita & hi reſiſtunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem.* Idem confirmat doctiſſimus Gilbertus Genebrardus Chronograph. lib. 1. pag. 66. ubi antiqvæ Hebræorum tradititionis, qvam S. Paulus ſecutus eſſe videtur, ſic meminit: *Magi Pharaonis Jannes & Mamres, qvi Moſi reſtiterunt, qvando ſigna faceret coram Pharaone; 2. Timoth. 3. Qva nomina non eſſe ficta ab Apoſtolo, ſed è mediis antiqvitatum Hebraicarum hiſtoriis ſumpta, apparet è Talmudica Ghemara cap. Col. Corbanoth. hatſibbur, & R. Nathan in Baal Haruc. Qvando (inqviunt) venit Moſes in Ægyptum cum ſignis divinitus acceptis, dixerunt Jannes* (יוחני) *& Mamre* (ממרא) *principes incantatorum Pharaonis. Hæc eſt ars noſtra, & ſic facere poſſumus incantationibus noſtris. Itaqve ſimilis es iis, qvi paleam ferunt in Aphrym urbem frugum, è qva frumentum in multa loca effertur.* Hactenus Genebrardus. Sub horum itaqve Magorum Ægyptiorum nomine ſuppoſititius olim extitit liber, inſcriptus ספר יוחנא וממרא: cujus Origenes tractat. 35. in Matthæum his verbis meminit: *Qvod ait Paulus: Sicut Jannes & Mambres reſtiterunt Moyſi: non invenio in publicis Scripturis, ſed in libro ſecreto, qvi ſupra ſcribitur, Jannes & Mambres Liber. Unde auſi ſunt qvidam Epiſtolam ad Timotheum repellere, qvaſi habentem in ſe textum alicujus ſecreti, ſed non potuerunt.* Hæc Origenes. Ego vero exiſtimo, tantum abeſſe, ut S. Paulus ex apocrypho V. T. libro jam memoratorum Magorum mentionem deſumpſerit, ut contra ipſius teſtimonium libri apocryphi fingendi occaſionem præbuerit. Unde haud immerito Pontifex Gelaſius Diſtinct. 15. c. *Sancta Romana*, inter apocryphos eum numerat. *Liber*, inqvit, *qvi appellatur Janna & Mambra, apocryphus.* Plura vide apud Euſeb. lib. 9. de Præparat. Evangelica: Sixt. Senenſ. Bibl. Sanct. lib. 2. lit. I. pag. 87.: Druſ. ad difficil. Pentateuch. loca: & Hotting. Theſaur. Philol. lib. 2. cap. 2. ſect. 2. pag. 519.

VI *Liber Og Regis Baſan, cognomine Gigantis*, qvem Pontifex Gelaſius diſtinct. 15. c. *Sancta Romana* inter apocryphos & ab Eccleſia Catholica damnatos libros numerat. *Liber*, inqvit, *qvi appellatur Diogenes nomine gigantis* (ſic in vetuſtiſſimis Decreti Gratiani exemplaribus perperam legitur: at in recentioribus, *Ogiæ nomine gigantis*) *qvi poſt diluvium cum dracone ab hæreticis pugnaſſe perhibetur, apocryphus.* Hiſtoriam veram Regis Og, à Moyſe literis conſignatam, vide Numer. cap. 21. & Deuteron. cap. 3. Conſule etiam Sixt. Senenſ. Bibl. Sanct. lib. 2. lit. O. pag. 112.

VII אהרן ſive *Aharon*; qvi biennio ante fratrem Moyſis, nempe A. M. 2369. natus eſt, nec tantum, qvod ſummorum apud Hebræos Pontificum primus fuerit, ſed & aliis multis nominibus ad Hiſtoriam Literariam pertinet: ut qvarto hujus Prodromi libro, ubi pluribus de illo agendum erit, accurate demonſtrabo.

VIII מרים h. e. *Mirjam* ſive *Maria*, Moyſis & Aaronis ſoror; cujus in Hiſtoria Literaria haud immerito mentio facienda eſt, cum Exod. cap. 15. verſ. 20. & 21. נביאה h. e. *Prophetis* ſive *Propheteſſa* appelletur, & poſt exitum Iſraelitarum ex Ægypto, miraculoſumqve Maris Rubri ſive Sinus Arabici tranſitum, תף ſive *tympanum* manu ſua ſumpſiſſe, atqve omnibus mulieribus, cum tympanis & choris ſe ſubſeqventibus, præcinuiſſe dicitur שירו ליהוה כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים h. e. Interprete Pagnino: *Cantate Domino, qvoniam magnifaciendo magnificatus eſt, eqvum & aſcenſorem ejus projecit in mare*: vel ſecundum verſionem vulgatam: *Cantemus Domi-*

no;

no: glorioſe enim magnificatus eſt. Equum & aſcenſorem ejus dejecit in mare. Sec. ante Cæterum qvi ſub nomine hujus *Mariæ Propheti ſſæ* vulgo circumfertur *liber* Æ. C. XV. *Chymicus*, inſcriptus *Practica Lapidis Philoſophici*, is ſine dubio ſuppoſititius eſt, nec dignum eſt adeo ridiculum commentum prolixiori refutatione. Meminit hujus ſcripti Joannes Jacobus Friſius in Biblioth. Chronolog. Claſſ. Autor. ad an. M. 2460. his verbis: *Maria ſoror Moyſis: cujus liber Alchymiſticus circumfertur manuſcriptus.* Eadem fere verba leguntur in Bibliotheca Univerſali Conradi Geſneri lit. M.. Impreſſum autem extat ſpurium hoc *Mariæ Propheti ſſæ* ſcriptum Tomo primo *Syntagmatis Chymici* ſive *Chemici*, qvod ſub titulo *Artis auriferæ, qvam Chemiam vocant*, Baſileæ editum eſt apud Conrad. Waldkirch an. 1593. & 1610. in 8vo. Videſis etiam Bochart. Geograph. ſacr. Part. 1. lib. 4. cap. 1. pag. 234. cujus verba ſupra à pag. 151. à me citata ſunt. Conſule inſuper doctiſſimum Joan. Antonidem Lindanum lib. 1. de Scriptis Medicis lit. A. pag. 80. & lit. M. pag. 440.

Eodem ſeculo ante Æ. C. XVto, qvo Moſes, centum viginti annorum IV. exiſtens, A. M. 2493. obiit, ſucceſſit ipſi in regimine Populi Iſraelitici יהושע בן נון h. e. *Jehoſchua filius Nun*, qvi à LXXII. Interpretibus vocatur Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ, h. e. *JEſus filius Nave*, & Moyſis fuit עבד h. e. *ſervus*, ſive, ut iidem LXXII. tranſtulerunt ὑπουργός, h. e. *miniſter, adjutor, famulus.* Gubernavit autem *Jehoſchua* ſive Joſua annos ſecundum Calviſium *viginti qvatuor* integros, ita ut obitus ipſius in annum imperii 25. Mundi autem 2518, inciderit. Alias ab hac diverſas Vitæ & Imperii Joſuæ ſupputationes vide apud Genebr. Chronograph. lib. 1. Sixt. Senenſ. Bibl. Sanct. lib. 1. pag. 9. Dionyſ. Petav. Rationar. temp. Part. 1. lib. 1. cap. 6. Ubbon. Emm. in Canone Chronico ad an. M. 2510; Helvic. in Theat. Chronol. ad an. M. 2514; & Hotting. Theſ. Philol. lib. 2. cap. 1. ſect. 2. pag. 468. Cæterum de *auctore libri Joſuæ*, qvi inter Canonicos V. T. libros primum à Pentateucho locum etiamnunc obtinet, magna tam inter antiqvos, qvam recentiores ſcriptores eſt contentio. Theodoretus enim. lib. de obſcuris qvæſtion. in Joſua, librum Joſuæ epitomen exiſtimat eſſe libri ab Anonymo autore conſcripti, qvi libri Joſuæ cap. 10. verſ. 13. citatur, & ספר הישר h. e. *Liber Juſti* ſive *Liber rectus* appellatur. Alii librum Joſuæ compoſitum eſſe arbitrantur à Summo Pontifice *Eleazaro* Aaronis filio. Alii eum attribuunt *Eſræ, ſive ſoli, ſive cum æqvalibus inſigni pietate & eruditione viris, divino Spiritu afflatis.* Qvam opinionem tuentur Andreas Maſius in Præfatione Commentarii in Joſuam, & Junius ad Joſ. cap. 11. verſ. 21. ubi *montanorum Judæ & montanorum Iſraelis* fit mentio. Alii deniqve, qvorum ſententiæ ipſe accedo, librum Joſuæ ad ipſum *Joſuam* auctorem referunt, exceptis *qvinqve* poſterioribus verſibus capitis vigeſimi qvarti ſive ultimi de morte & ſepultura Joſuæ, qvos à *Samuele* vel *Eſra* adjectos fuiſſe verſimile eſt. Hæc ſententia nititur verſu 26. ultimi capitis libri Joſuæ: ויכתב יהושע את הדברים האלה בספר תורה אלהים h. e. *Scripſitqve Jehoſchua verba iſta in libro legis Dei:* vel ſecundum vulgatam verſionem: *Scripſit qvoqve omnia verba hæc in volumine legis Domini.* Hoc confiſi invicto teſtimonio, librum Joſuæ *ab ipſo Joſuâ* conſcriptum eſſe aſſerunt S. Iſidorus Hiſpalenſis Originum lib. 6. cap. 2. qvod de ſcriptoribus & vocabulis ſanctorum librorum inſcribitur: R. Moſes Kimchi in Grammatica: Sixtus Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 1. pag. 9. Card. Bellarminus lib. de Script. Eccleſiaſticis: Genebrardus Chronograph. lib. 1. pag. 82; & Hottinger. Theſaur. Philol. lib. 2. cap. 1. ſect. 2. pag. 467. Eundem doctiſſimum Hottingerum conſule etiam de *Samaritano* ſive *Hypobolimæo libro Joſuæ*, cujus Epitomen ex Arabica lingua translatam Exercitationibus ſuis Samaritanis adtexuit. Pluribus, volentè Deo, de Joſua agam libro qvarto hujus Prodromi. Interim erudito Lectori qvam maxime commendo editionem libri Joſuæ, qvæ Hebraice, Græce & Latine cum eruditiſſimo *Andreæ Maſii* Commentario Antwerpiæ typis Plantinianis an. 1574. in folio prodiit. Videſis etiam Sixtum Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. lit. D. Pag. 73. *de Deutero-*

Sec. ante Æ. C. XV. *teronomio altari in monte Hebal inſculpto*, cujus cap. 8. verſ. 30. 31. 32. libri Joſuæ fit mentio.

V Ad tempora Joſuæ pertinet etiam Diſſertatio de *Libro Juſti*, qvi à Joſua cap. 10. verſ. 12. & 13. citatur: his ſecundum vulgatam translationem verbis: *Tunc locutus eſt Joſua Domino in die, qva tradidit Amorrhæum in conſpectu filiorum Iſrael, dixitqve coram eis: Sol contra Gabaon ne movearis, & luna contra vallem Ajalon. Steteruntqve Sol & Luna, donec ulciſceretur ſe gens de inimicis ſuis. Nonne ſcriptum eſt hoc in libro juſtorum? Stetit itaqve Sol in medio cœli & non feſtinavit occumbere ſpatio unius diei.* In contextu Hebraico hic legitur ספר הישר h. e. *Liber Juſti* ſive *Recti*: qvod LXXII. Interpretes verterunt βιβλίον τοῦ Εὐθοῦς. Idem liber citatur libro Samuelis ſecundo, qvi in vulgata verſione latina *Primus Regum* appellatur, cap. 1. verſ. 18. *Et præcepit David, ut docerent filios Juda arcum, ſicut ſcriptum eſt* על ספר הישר h. e. *ſuper* ſive *in libro Recti*. Is autem à plerisqve viris doctis partim *forenſis*, partim *hiſtoricus* fuiſſe, & tempore captivitatis Babylonicæ periiſſe creditur. Qva de re vide Sixt. Senenſ. Bibl. Sanct. lib. 2. lit. I. pag. 99. Card. Bellarm. l. de Script. Eccl. c. de Joſua: Hotting. Theſ. Phil. lib. 2. cap. 2. ſect. 2. pag. 537. Joan. Leusden. Phil. Hebr. Diſſ. 9 de Libris Apocryphis & in V. T. nominatis. Id qvoqve hic monendum videtur, *Librum Juſti*, de qvo hic agitur, non eſſe confundendum cum *Libro vitæ* ſive *Viventium*, cujus Pſalm. 69. vel ſecundum vulg. lat. edit. 68. verſ. 29. ſic fit mentio: *Deleantur de libro viventium & cum juſtis non ſcribantur.* Ubi *Liber viventium in* Hebraico contextu vocatur ספר חיים, & à S. Auguſtino in Opere de Civitate Dei difinitur *notitia Dei, qva prædeſtinavit eos, qvibus præſcivit ſe daturum vitam æternam.* Vide Sixt. Senenſ. Bibl. Sanct. lib. 2. lit. V. pag. 156. & Hottingerum jam citato loco.

VI Ejusdem ſeculi ante Æ. C. XVti priori parte dimidia temporibus *Joſuæ, Othonielis* & *Ehudis* Judicum ac Ducum Iſraeliticorum, *Danai* autem & *Lincei* Regum Argivorum floruit *Cadmus Phœnix* ſive *Phœnicius*, *Agenoris* Phœnicum Regis filius, & *Europæ* frater, qvi è Patria Phœnice juſſu patris profectus, ut ſororem Europam, à Cretenſibus raptam qværeret, primus in Græciam literas importavit, deſperataqvæ ſororis inventione, in Bœotia cum comitibus ſedem fixit & Thebas ibi condidit: unde & *Thebanus* cognominatur. Alii ſeculi ante Æ. C. XIIIti poſteriore parte dimidia, temporibus *Gideonis* Ducis ac Judicis Iſraelitarum, Cadmum hunc floruiſſe affirmant. Aſterium enim Regem Cretæ ex Europa Cadmi ſorore liberos ſuſcepiſſe ferunt Minoa & Rhadamantum, ideoqve cenſent hiſtoriam Cadmi ad Theſei tempora pertinere, qvod is Minoi fuerit σύγχρονος. Sed hic recte reſpondetur, *duos* fuiſſe *Minoas*, *ſeniorem*, qvi Cadmi Phœnicis æqvalis fuit, & ſeculo ante Æ. C. floruit XVto; atqve *juniorem*, qvi temporibus Theſei vixit, & ſeculo ante Æ. C. floruit XIIItio. Priorem opinionem, cujus reſpectu Cadmus ad hoc caput à me relatum eſt, tuetur Clemens Alexandrinus Stromatum lib. 1. pag. 321. his verbis: κατὰ δὲ Λυγκέα τῆς κόρης ἡ ἁρπαγὴ· καὶ ἡ τοῦ ἐν Ἐλευσῖνι τεμένους καθίδρυσις. Τριπτολέμου τε γεωργία, καὶ ἡ Κάδμου εἰς Θήβας παρουσία Μίνωός τε βασιλεία. h. e, *Tempore autem Lyncei* (Argivorum Regis) *Proſerpina raptus, & exſtructio templi, qvod eſt Eleuſine; & Triptolemi agricultura, & Cadmi Thebas adventus, & regnum Minois.* Et pag. 322. Κάδμος μὲν ὁ Σεμέλης πατὴρ ἐπὶ Λυγκέως εἰς Θήβας ἔρχεται, καὶ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων εὑρετὴς γίνεται. h. e. *Cadmus qvidem pater Semeles tempore Lyncei venit Thebas & fuit inventor Græcarum literarum.* Eandem de ætate Cadmi Phœnicis ſententiam approbant Gilbertus Genebrardus Chronograph. lib 1. pag. 86. Seth. Calviſius in Opere Chronolog. ad an. M. 2520: Ubbo Emmius in Canone Chronico ad an. M. 2520; & Dionyſ. Petavius Rationar. Tempor. Part. 1. lib. 1. cap 9. pag. 43. Cæterum qvod Clemens Alexandrinus jam citato loco de translatione literarum per *Cadmum* in Græciam tradidit, idem confirmat Stromat. lib. 1. pag. 306. his verbis: Κάδμος δὲ Φοίνιξ ἦν, ὁ τῶν γραμμάτων Ἕλλησιν εὑρετής, ὥς φησιν Ἔφορος (ſeu potius, ut Lipſius in Commentar. ad XI. librum Annal. Taciti, & Voſſius de Arte Grammat. lib. 1. cap. 10. hic legendum cen-

cenſent, Ἔφορος) ὅθεν καὶ Φοινίκηα τὰ γράμματα Ἡρόδοτος κεκλῆσθαι γράφει. h. e. *Cadmus autem erat Phœnix, qvi fuit Græcis literarum inventor, ut ait Ephorus: Unde etiam ſcribit Herodotus, literas appellatas fuiſſe Phœnicias.* Verba Herodoti, ad qvæ Clemens Alexandrinus hic reſpicit extant, lib. 5. cap. 58. & ſunt hæc: Οἱ δὲ Φοίνικες οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἦσαν οἱ Γεφυραῖοι, ἄλλα τε πολλὰ, οἰκήσαντες ταύτην τὴν χώρην ἐσήγαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὴ καὶ γράμματα, οὐκ ἐόντα πρὶν Ἕλλησιν, ὡς ἐμοὶ δοκέει. πρῶτα μὲν, τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέωνται Φοίνικες· μετὰ δὲ χρόνου προβαίνοντος ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλον καὶ τὸν ῥυθμὸν τῶν γραμμάτων. περιοίκεον δὲ σφέας τὰ πολλὰ τῶν χώρων τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες· οἱ παραλαβόντες διδαχῇ παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμματα, μεταρρυθμίσαντες σφέων ὀλίγα, ἐχρέωντο. χρεώμενοι δὲ ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε, ἐσαγαγόντων Φοινίκων εἰς τὴν Ἑλλάδα, Φοινικήια κεκλῆσθαι. h. e. *Phœnices iſti, qvi cum Cadmo advenerunt, inter qvos & Gephyræi fuere, dum hanc regionem* (nempe Bœotiam, in qva Herodotus præcedenti capite 57. Cadmum refert cum comitibus ſuis ſedem fixiſſe) *incolunt, cum alias multas doctrinas in Græciam introduxere, tum vero etiam literas, quæ apud Græcos, ut mihi videtur, antea non fuerunt. Et prima qvidem illæ extiterunt, qvibus omnes Phœnices utuntur: progreſſu vero temporis, una cum ſono mutaverunt & modulum priſtinum. Et cum ea tempeſtate in plerisqve circa locis Iones accolæ eſſent eorum, qvi literas à Phœnicibus didicerant, immutata paucarum qvarundam forma, iis utebantur; & utentes famam ſparſerunt (qvemadmodum & æqvitas poſtulabat) qvia Phœnices eas in Græciam introduxerunt, Phœnicias vocandas eſſe.* Hæc ibi Herodotus. Idem ſeqventi etiam capite 59. easdem literas καδμήια γράμματα, h. e. *Cadmeas* nuncupat, easqve ſe apud Thebas Bœotias in Iſmenii Apollinis templo antiqviſſimis qvibusdam tripodibus inciſas vidiſſe teſtatur. Herodoto ſuffragatur Dionyſius, ὁ τὰς παλαιὰς μυθοποιίας συνταξάμενος, ex qvo Diodorus Siculus Biblioth. Hiſt. lib. 3. p. 200. refert, Κάδμον κομίσαντα, ἐκ Φοινίκης τὰ καλούμενα γράμματα, πρῶτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταθεῖναι διάλεκτον, καὶ τὰς προσηγορίας ἑκάστῳ τάξαι, καὶ τοὺς χαρακτῆρας διατυπῶσαι. κοινῇ μὲν τὰ γράμματα Φοινίκια κληθῆναι, διὰ τὸ παρὰ τοὺς Ἕλληνας ἐκ Φοινίκων μετενεχθῆναι. h. e. *Cadmum literas è Phœnice allatas primum ad Græcorum enuntiationem tranſtuliſſe, ſuum cuique nomen attribuentem, & characterem effingentem. Hinc literas vulgo Phœnicias, qvod videlicet ex Phœnicia allata eſſent, denominatas fuiſſe.* Ejusdem rei idem Diodorus lib. 5. p. 328. ita meminit: Κάδμος ὁ Ἀγήνορος ἐκ τῆς Φοινίκης πρῶτος ὑπελήφθη κομίσαι γράμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα· καὶ ἀπ' ἐκείνου τὸ λοιπὸν οἱ Ἕλληνες ἔδοξαν ἀεί τι προσευρίσκειν περὶ τῶν γραμμάτων. h. e. *Cadmus Agenoris filius ex Phœnice in Græciam literas attuliſſe creditur: & poſt hunc Græci doctrinarum inventioni ſubinde adjeciſſe aliqvid putantur.* De eadem literarum tranſlatione per Cadmum in Græciam Europæam inſignis extat locus apud Theodoretum Epiſcopum Cyri Θεραπευτικῆς Ἑλληνικῶν παθημάτων, ſive Operis *de Evangelica veritatis ex Græca Philoſophia agnitione, Sermone primo* περὶ πίστεως ſive *de Fide* (1) his verbis: Τὰ γράμματα Φοίνικας εὑρηκέναι λογοποιοῦσιν οἱ Ἕλληνες, καὶ τὸν Κάδμον ταῦτα πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα κομίσαι. h. e. *Literarum Phœnicas inventores fuiſſe, Græcorum monumenta teſtantur, easqve Cadmum primum omnium in Græciam intuliſſe.* Idem Sermone ſecundo περὶ ἀρχῆς ſive *de Principio* pag. 35. Cadmum præter literas Theologiam qvoqve Phœnicum & cultum Deorum cum Græcis communicaſſe aſſerit. Ὀρφεὺς, inqvit, τὰς Αἰγυπτίων τελετὰς τοὺς Ἕλληνας ἐξεπαίδευσεν· Κάδμος δὲ τῶν Φοινίκων. h. e. *Orpheus Ægyptiorum myſteria, Cadmus autem Phœnicum, Græcos docuit.* Svidas qvoqve v. Κάδμος Græcos à Cadmo literas primum accepiſſe teſtatur, ſed *Cadmum Phœnicum* perperam confundit cum *Cadmo Mileſio*, qvi novem integris poſt ſeculis, nempe ſeculi ante Æ. C. VI. priori parte dimidia, floruit. Ut igitur jam citatis veterum Auctorum teſtimoniis de prima literarum in Græciam Europæam tranſlatione firmam adhibeo fidem, ſic contra errare cenſeo *Joannem Tzetzen* & *Flavium Joſephum*; qvorum prior literarum uſum apud Græcos Cadmo Phœnicio antiqviorem, poſterior autem multo recentiorem eſſe aſſerit. Qva de re vide Tzetzen Chiliad. Hiſtor. V. verſ. 804. & deinceps usqve ad verſ. 828.

Sec. ante Æ. C. XV.

(1) *pag. 7. ed. gr. lat. Fr. id. Sylburgii, qvæ prodiit typ. Commelin. an. 1592. fol.*

Rr Chil-

Sec. ante Æ. C. XV.

Chil. X. à verſ. 441. usqve ad verſ. 474. & Chil. XII. à verſ. 38. usqve ad verſ. 126. Ipſa illius Scriptoris verba piget me ac pudet hic inſerere, qvippe qvo nullus unqvam ſtolidior, ineptior & inſolentior extiterit. Argumenta ejus præcipua, qvibus probare annititur, ὅτι πρὸ τοῦ κάδμου ἦσαν ἑλλήνων γράμματα, h. e. *Græcos etiam ante Cadmum literas habuiſſe*, ſunt duo: nempe Oraculum Cadmo redditum,

(φράζεο δὴ τὸν μῦθον Ἀγήνορος ἔκγονε Κάδμε,
Ἠοῦς ἐγειρόμενος προλιπὼν ἴθι Πυθὼ δῖαν,
Ἔνθάδ' ἔχων ἐσθῆτα καὶ ἀγανέην μετὰ χερσί.

h. e.

Obſerva ſane ſermonem Agenoris fili Cadme,
Aurora excitatus, relinqvens, abi Pytho divinam;
Hic habens veſtem & jaculum in manibus.)

& literæ, qvas Proetus Argivorum Rex hoſpiti ſuo Bellerophonti in Lyciam ad Jobaten perferendas tradidit. Verumenimvero recte Vir incomparabilis Joſephus Scaliger in Animadverſionibus Euſebianis utrumqve Tzetzæ argumentum ait eſſe *futiliſſimum*. Jamprimum enim qvæ de reſponſo Oraculi Cadmo reddito & Bellerophontis literis traduntur, poetica figmenta ſunt. Deinde etſi concedatur, Oraculum Cadmo redditum, qvod à Tzetze citatur, genuinum eſſe, hinc tamen minime concludi poteſt, literarum uſum apud Græcos ante Cadmi tempora jam viguiſſe, cum multi populi ante literarum uſum vates ſuos habuerint. Porro manifeſte falſum eſt, Bellerophontem Cadmo antiqvorem eſſe; utpote cum hic Danai ac Lyncei Argivorum Regum, ille autem Proeti tempore floruerit. Qva de re vide plura apud Scaligerum in Animadverſionibus ad Euſebii Chronicon, & apud Bochartum Geograph. ſacræ Part. 2. lib. 1. cap. 20. pag. 489. 490. Videtur autem Tzetzes eorum opinionem ſecutus eſſe, qvi primam literarum ad Græcos translationem *Cecropi* τῷ Διφυῆ, primo Athenienſium Regi, & Cadmo ſine controverſia antiqviori olim attribuerunt. Cujus traditionis Tacitus Annal. lib. 11. cap. 14. ita meminit: *Primi per figuras animalium Ægyptii ſenſus mentis effingebant, & antiquiſſima monimenta memoriæ humanæ impreſſa ſaxis cernuntur, & literarum ſemet inventores, perhibent: inde Phœnicas, qvia mari præpollebant, intuliſſe Græciæ, gloriamqve adeptos, tanqvam repererint, qvi acceperant. Qvippe fama eſt, Cadmum claſſe Phœnicum vectum, rudibus adhuc Græcorum populis, artis ejus auctorem fuiſſe. Qvidam Cecropem Athenienſem, vel Linum Thebanum, & temporibus Trojanis Palamedem Argivum memorant, ſexdecim literarum formas, mox alios, ac præcipuum Simonidem cæteras repperiſſe.* Ad qvæ Taciti verba videſis Lipſii Commentarium & Voſſium de arte Grammat. lib. 1. cap. 10. pag. 45. Hactenus de errore Tzetzæ. Flavius autem Joſephus, qvi literarum apud Græcos uſum Cadmo longe recentiorem eſſe perperam ſtatuit, opinionem ſuam lib. 1. contra Apionem pag. 1034. his tuetur verbis:

(1) *Ruffino interprete.*

Τὰ μὲν γὰρ παρὰ τοῖς ἕλλησιν ἅπαντα, νέα, καὶ χθὲς, καὶ πρώην ὡς ἂν εἴποι τις, εὕροι γεγονότα. λέγω δὴ τὰς κτίσεις τῶν πόλεων, καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπινοίας τῶν τεχνῶν, καὶ τὰ περὶ τὰς τῶν νόμων ἀναγραφάς. πάντων δ' ἡ νεωτάτη σχεδόν ἐςὶ παρ' αὐτοῖς ἡ περὶ τοῦ συγγράφειν τὰς ἱςορίας ἐπιμέλεια. τὰ μέντοι παρ' αἰγυπτίοις τε, καὶ χαλδαίοις, καὶ Φοίνιξιν, ἐῶ γὰρ νῦν ἡμᾶς ἐκείνοις συγκαταλέγειν, αὐτοὶ δήπουθεν ὁμολογοῦσιν ἀρχαιοτάτην τε καὶ μονιμωτάτην ἔχειν τῆς μνήμης τὴν παράδοσιν. καὶ γὰρ τόποις ἅπαντες οἰκοῦσιν, ἥκιςα ταῖς ἐκ τοῦ περιέχοντος φθοραῖς ὑποκειμένοις. καὶ πολλὴν ἐποιήσαντο πρόνοιαν τοῦ μηδὲν ἀμνηςον τῶν παρ' αὐτοῖς πραττομένων παραλιπεῖν, ἀλλ' ἐν δημοσίαις ἀναγραφαῖς ὑπὸ

Omnia (1) ſiqvidem Græcorum nova, & heri, (ut ita dicam) nuperqve facta cognovi: hoc eſt fabricam civitatum & adinventiones artium conſcriptionesqve legum: cunctarumqve rerum junior apud eos eſt hiſtoria diligentia conſcribendæ. Apud Ægyptios autem, atqve Chaldæos, & Phœnicas (deſino enim nos illis connumerare) ſicut ipſi fatentur, res geſtæ antiqviſſimam & permanentem habent memoriæ traditionem. Nam & locis omnes inhabitant, qvæ neqvaqvam aëris corrupsioni ſubjaceant: & multam providentiam habuere, ut nihil horum qvæ apud eos aguntur ſine memoria relinqveretur: ſed in publicis conſcriptionibus

τῶν

Sec. ante Æ. C. XV.

τῶν σοφωτάτων αἰεὶ καθιεροῦσθαι. τὸν δὲ περὶ τὴν ἑλλάδα τόπον μυρίαι μὲν φθοραὶ κατέσχον, ἐξαλείφουσαι τὴν μνήμην τῶν γεγονότων. ἀεὶ δὲ καὶ νοὺς καθιστάμενοι βίους, τοῦ παντὸς ἐνόμιζον ἄρχειν ἕκαστοι τῶν ἀφ' ἑαυτῶν. ὀψὲ δὲ καὶ μόλις ἔγνωσαν φύσιν γραμμάτων. οἱ γοῦν ἀρχαιοτάτην αὐτῶν τὴν χρῆσιν εἶναι θέλοντες, παρὰ Φοινίκων, καὶ κάδμου σεμνύνονται μαθεῖν. οὐ μὴν οὐδ' ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου δύναιτό τις ἂν δεῖξαι σωζομένην ἀναγραφὴν, οὔτ' ἐν ἱεροῖς, οὔτ' ἐν δημοσίοις ἀναθήμασιν. ὅπου γε καὶ περὶ τῶν ἐπὶ τροίαν τοσούτοις ἔτεσι στρατευσάντων ὕστερον, πολλὴ γέγονεν ἀπορία τε καὶ ζήτησις, εἰ γράμμασιν ἐχρῶντο· καὶ τἀληθὲς ἐπικρατεῖ μᾶλλον, περὶ τοῦ τὴν νῦν οὖσαν τῶν γραμμάτων χρῆσιν ἐκείνους ἀγνοεῖν, ὅλως δὲ παρὰ τοῖς ἕλλησιν οὐδὲν ὁμολογούμενον εὑρίσκεται γράμμα, τῆς ὁμήρου ποιήσεως πρεσβύτερον. οὗτος δὲ καὶ τῶν τρωικῶν ὕστερον φαίνεται γενόμενος, καὶ φασὶν οὐδὲ τοῦτον ἐν γράμμασι τὴν αὐτοῦ ποίησιν καταλιπεῖν, ἀλλὰ διαμνημονευομένην ἐκ τῶν ᾀσμάτων ὕστερον συντεθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰς ἐν αὐτῇ σχεῖν τὰς διαφωνίας.

ſemper à viris ſapientisſimis diceretur. Græcorum vero regionem innumeræ corruptiones invaſere, rerum memoriam delentes. Qui autem novas conſtituentes converſationes, omnium ſe primos eſſe credidere, ſciant quia etiam ſero & vix naturam potuere agnoſcere literarum. Nam antiqviſſimum earum uſum habuiſſe creduntur à Phœnicibus, & à Cadmo ſe didiciſſe gloriantur. Sed neqve illo tempore poterit aliqvis demonſtrare ſervatam inſcriptionem, neqve in templis, neq; in publicis anathematibus; qvando etiam de Trojanis rebus, ubi tot annis militatum eſt, poſtea multa qvæſtio atqve contentio facta eſt, utrum literis uſi ſint: & magis veritas obtinuit, qvod uſus hodiernarum litterarum illis fuiſſet incognitus. Conſtat autem, qvod apud Græcos nulla invenitatur conſcriptio, poëmate Homeri vetuſtior: & hunc etiam poſt bella Trojana fuiſſe manifeſtum eſt. Et ajunt neqve hunc literis ſuum poema reliqviſſe: ſed cantibus memoria reſervatum, poſtea fuiſſe compoſitum, & propterea multam in eo comperiri diſſonantiam.

Hic igitur Joſephus perſuadere nobis, ſeu potius pro imperio obtrudere conatur, Græciam tempore Trojani belli literarum uſu adhuc caruiſſe: nullam eo bello antiqviorem inſcriptionem in templis ac publicis anathematibus unqvam fuiſſe inventam: antiqviſſimum omnium Græcorum ſcriptorum eſſe Homerum: eumqve poemata ſua non conſignaſſe literis, ſed freqventi cantatione memoriæ auſcultantium inculcaſſe. Atenimvero qvam hæc manifeſte falſa ſint, ſatis apparet ex Herodoti Terpſichores, ſive libri 5. cap. 59. 60. 61. ubi ipſe teſtatur, ſuis ſe oculis vidiſſe Thebis Bœotiis in templo Apollinis Iſmenii tres tripodes, qvibus totidem non tantum Homero, ſed & bello Trojano ſine controverſia antiqviores inſcriptiones *Cadmeis literis* inciſæ fuerint. Nempe primo:

Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκεν, ἑὼν ἀπὸ Τηλεβοάων.

h. e.

Obtulit Amphitryon me gentis Teleboarum.

Secundo:

Σκαιὸς πυγμαχέων με ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι
Νικήσας ἀνέθηκε τεῒν περικαλλὲς ἄγαλμα.

h. e.

Scæus in aſſueto pugilum certamine victor,
Me tibi ſacravit ſpecioſum munus Apollo.

Tertio:

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸν ἐϋσκόπῳ Ἀπόλλωνι
Μουναρχέων ἀνέθηκε τεῒν περικαλλὲς ἄγαλμα.

h. e.

Laodomas ipſum tripodem ſua in urbe monarchus.
Hoc inſigne decus tibi magne dicavit Apollo.

Ut hinc igitur certo conſtat, vetuſtiores bello Trojano inſcriptiones antiqvitus extitiſſe, ſic certum eſt, multos Homero longe antiqviores Scriptores Græcos, qvorum opera perierunt, revera extitiſſe. Hoc enim à me ſuo poſthac loco manifeſtisſime uberrimeqve demonſtrabitur. Interim vide doctisſimum Bochar-

Sec. ante Æ. C. XV.

chartum Geograph Sacr. Part. 2. lib. 1. cap. 20. pag. 490. 491. 492. ubi non paucos Scriptores Græcos, qvi multo ante Homerum vixerunt, ſummatim recenſet & literas in Græciam haud aliunde, qvam è *Phœnicia* allatas fuiſſe, triplici argumento, à *figura*, *nominibus & ordine* literarum Hebraicarum, Phœniciarum & Græcarum deſumpto, ſolidiſſime accuratiſſimeqve aſtruit. Cæterum qvæ hactenus de prima literarum translatione per Cadmum Phœnicium in Græciam à me dicta ſunt, ea in hanc partem nolim accipi, qvaſi exiſtimem, Phœnicias literas, qvas Cadmus in Græciam introduxit, ab ipſo primum inventas fuiſſe. Multo enim antiqviores illæ ſunt Cadmo; utpote qvas Phœnices ſibi finxerint ad imitationem earum, *qvas Abrahamus* Patriarcha, cum juſſu Dei ex Charan Meſopotamiæ profectus eſt, in terram Chanaan primus omnium intulit. Ab *Hebræis* igitur, ut ſupra lib. 1. cap. 5. §. 3. pag. 30, & cap. 6. §. 2, pag. 44. aſſerui, *Phœnices*, à *Phœnicibus* autem *Græci* ſuas mutuati ſunt literas; ita tamen, ut vel ſtatim in ipſo principio, vel pedetentim & temporis, ut fieri ſolet, longinqvitate, numeri earum & figuræ, & ordinis, & pronunciationis haud exigua contigerit mutatio. Etenim qvod ad numerum attinet, haud gravatim aſſentior doctiſſimo Bocharto, qvi antiqviſſimum illud Alphabetum, qvod Cadmus in Græciam tranſtulit, *viginti duabus* qvidem literis, æqve ac etiamnunc *Phœnicium* ſive *Samaritanum*, conſtitiſſe exiſtimat, ſed ſedecim earum initio tantum in uſu fuiſſe, nempe Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ: atqve hinc memoriæ proditum eſſe, *ſedecim* duntaxat literas à Cadmo Græcis traditas fuiſſe. Hoc enim præter alios complures antiqvos ſcriptores teſtatur Plinius Hiſt Nat. lib. 7. cap. 56. his verbis: *Literas ſemper arbitror Aſſyrias fuiſſe, ſed alii apud Ægyptios à Mercurio, ut Gellius, alii apud Syros repertas volunt. Utrqve in Græciam intuliſſe è Phœnice Cadmum ſedecim numero. Qvibus Trojano bello Palamedem adjeciſſe qvatuor hac figura Θ, Ξ, Φ, Χ. Totidem poſt eum Simonidem Melicum Ζ, Η, Ψ, Ω: qvarum omnium vis in noſtris recognoſcitur.* Ut autem genuinum *Cadmi* Alphabetum viginti duabus literis conſtitiſſe arbitror, ſic multo etiam magis affirmare auſim, priſcos illos Græciæ Europææ incolas, cum qvibus Phœnicias ſuas literas Cadmus communicavit, haud aliter initio qvam more Phœnicio atqve Hebræo, hoc eſt, *ſiniſtrorſum* ſcripſiſſe; deinde autem, qvod commodius hoc videretur, βυςροφηδὸν ſive *inſtar boum arantium* ſcribere cœpiſſe; hoc eſt ita, ut cum primus ſcripturæ ſulcus à dextra ſiniſtram verſus more Hebræo abſolutus eſſet, ſeqvens ſulcus à præcedentis fine inciperet, & dextrorſum more noſtro ſcriberetur: eoqve finito, tertius denuo ſiniſtrorſum, qvartus vero dextrorſum, & ſic qvintus, ſextus, cæteriqve deinceps ducerentur. Sic enim tabulis ligneis, qvæ Ἄξονες (1) & Κύρβεις appellabantur inſculptæ fuerunt *leges Solonis*; ut Harpocration & Suidas in explicatione verborum *ὁ κάτωθεν νόμος* teſtantur. Pauſanias qvoqve in Eliacis refert Olympiæ Cypſelidarum inſcriptionem literis antiqvis βυςροφηδὸν ſcriptis exſtitiſſe. Ejusdem conſuetudinis meminit Heſychius Grammaticus Alexandrinus in Lexico ſuo v. βυςροφηδὸν. Inſignis etiam in eadem re extat locus apud S. Iſidorum Hiſpalenſem Origin. lib. 6. cap. 14. his verbis: *Verſus autem vulgo vocati: qvia ſic ſcribebant antiqvi, ſicut aratur terra. A (2) ſiniſtra enim ad dextram primum deducebant ſtylum: deinde convertebatur ab inferiore: & rurſus ad dexteram verſus: qvos & hodie ruſtici verſus vocant.* Vide inſuper de hoc ſcribendi modo Meurſium Attic. Lect. lib. 1. cap. 22. Voſſium de arte Grammat. lib. 1. cap. 34. & Bochartum Geograph. ſacr. part. 20. lib. 1. cap. 20. Cæterum cum & hæc βυςροφηδὸν ſcribendi ratio multum incommoditatis habere videretur, tacito demum conſenſu conſuetudo ſiniſtrorſum ſcribendi apud Græcos omnino fuit abrogata. Pro qva mutatione ſcribendi præclarus extat locus apud Bochartum jam citato libri primi Partis ſecundæ capite vigeſimo, qvi cum lectu digniſſimus ſit, integrum eum hic inſerendum cenſui: *Literarum*, inqvit, *ſitum cum ipſa ſcriptione mutari neceſſe fuit, poſtqvam dextrorſum ſcribi cœptum eſt, cum Phœnices & Ægyptii, teſte Herodoto ſcripſerint ſiniſtrorſum, ut hodieqve Hebræi, Syri, Arabes. Qva mutatio facta*

(1) *Vide Harpocrationis Lexicon Decem Rhetorum v.* Ἄξονες *&* Κύρβεις: *Sigon. & Emm. de Rep. Athen. & Meurſ. de Sita Solonis.*

(2) *Immo à dextra ad ſiniſtram more Hebræorum ac Phœnicum, ut paulo ante dictum eſt.*

eſt

eſt natura duce. Nam, ut recte obſervat (1) Julius Scaliger, motus naturalis extrorſum eſt; qvies enim intus ad pectus & oculos in fœtu. Igitur primus motus extrorſum explicatur. Qvare pugna qvoqve ſic cietur extento brachio, non retracto. Præterea nobis relinqvitur ſub oculis ad contemplandum, qvid qvantumqve deſcriptum ſit, qvod illic calamo ac manu integitur, ſæpe etiam recenti ſcriptura inducitur. Illud vero argumentum invictum eſt, eos ipſos, qvi ſiniſtrorſum ſcribunt, literarum ipſarum virgulas ac lineas directas aut tranſverſas à ſiniſtra inchoatis in dextram deſinentes terminare. Qua igitur partis ratio, eadem etiam ſit totius: & qvemadmodum literarum tractus, ita literarum qvoqve ordo ſervandus erit. Hactenus Bochartus. Præivit autem ipſi Julius Cæſar Scaliger lib. 1. de Cauſis Linguæ latinæ cap. 46. qvod de modo ac ratione ſcribendi inſcribitur. Ibi enim accuratiſſime pertractat hanc qvæſtionem, *uter ſit modus naturæ propior in ſcribendo: ıſne quem Hebræi ſeqvuntur, à dextra noſtra in ſiniſtram introrſum: an noſter, qui à ſiniſtra in dextram excurrit dextrorſum?* eamqve contra Hebræos pro noſtra decidit conſuetudine. Idem facit Vir ſummus Gerardus Joannes Voſſius de art. Grammat. lib. 1. cap. 34. ubi de variis ſcribendi modis ſuo more, hoc eſt, doctiſſime diſſerens, contra Hebræorum ſcribendi rationem ſententiam hanc pronuntiat: *Eſt vero hic modus à dextra ſiniſtrorſum ſcribendi, ut cæteris antiqvior ita rudior atqve imperfectior. Natura enim animantium, contra qvam hic fit, prius ſe movet dextrorſum: qvomodo & acturi aliqvid, brachium non attrahimus ſed explicamus. Imo Hebræi ipſi, etſi literas componentes, procedunt ſiniſtrorſum, in ſingulis tamen literis efformandis, prius effingunt ſiniſteriorem, hinc dexteriorem partem.* Hæc Voſſius. Qvamvis autem *Scaligeri*, *Voſſii* & *Bocharti* autoritas plurimum apud me ponderis habeat, minime tamen auſim cum illis affirmare, modum ſcribendi *ſiniſtrorſum*, qvo Hebræi utuntur, reſpectu illius modi, qvem nos uſurpamus, *rudem imperfectum* & παρὰ φύσιν ſive *ductui naturæ contrarium* eſſe; utpote cum perſuaſiſſimum habeam, ipſum totius rerum naturæ Auctorem *Deum*, omnipotenti digito ſuo primam omnium & antiqviſſimam, cujus in Sacris Bibliis mentio fit, Scripturam, in duabus lapideis Decalogi tabulis, Hebræo more h. e. *ſiniſtrorſum* exaraſſe. Eqvidem haud me latet *Nauclerum* Generat. LXV. referre, Hebræos βυςροφηδὸν ſcripſiſſe usqve ad tempora *Eſræ*, eumqve primum inſtituiſſe, ut omnes verſus ſiniſtrorſum ſcriberentur: ſed hæc traditio adeo abſurda mihi ſemper viſa eſt & etiamnunc videtur, ut indignam eam prolixiori refutatione arbitrer. Pluribus de Cadmo ejusqve literis infra agam libro *quarto* hujus Prodromi. Interea videſis Sextum Empiricum cap. 2. & 5. adverſus Mathematicos, qvorum priori ex *Timonis* (2) Phliaſii Sillis hi verſus citantur.

> Γραμματικῆς, τῆς ἔτις ἀνασκοπὴ ἐδ᾽ ἀνάθρησις
> Ἀνδρὶ διδασκομένῳ Φοινικὰ σήματα Κάδμε,
>
> h. e.:
>
> *Grammaticæ ratio minime & reſpectus habetur*
> *Illi, qvi Cadmi Phœnicia ſigna docetur.*

Conſule etiam Diodorum Sicul. Biblioth. Hiſtor. lib. 5. pag. 328. 329. Euſtathium in Comment. in Homer. Odyſſ. Z. pag. 1757: Julinm Cæſarem Scaligerum de Cauſis linguæ Latinæ lib. 1. cap. 6. & 46. Joſeph. Scalig. Animadverſ. in Euſeb. Chronic. lib. 2. Herman Hugonem de prima ſcribendi origine: Voſſium de arte Grammat. lib. 1. à cap. 10. usqve 35. Bochartum Partis ſecundæ Geographiæ ſacræ, qve *Chanaan* ſeu *de Coloniis & Sermone Phœnicum* inſcribitur, lib. 1. cap. 20. cui accuratiſſima Hebraici, Phœnicii ſive Samaritani & Græci Alphabeti collatio inſerta eſt: Hyginum Mythologici cap. ultimo; Chriſtian. Becmannum Manuductionis ad Linguam Latinam cap. 4: & Athanaſ. Kircherum Obeliſci Pamphilii lib. 2. cap. 8, pag. 143. ubi probare annititur, Cadmum natione *Ægyptium* fuiſſe, ideoqve literas per eum non à *Phœnicibus*, ſed ab *Ægyptiis* ad Græcos translatas fuiſſe. Horum igitur aliorumqve complurium tam veterum, qvam recentiorum Scriptorum de Cadmo ejusqve literis teſtimonia, libro *qvarto* hujus Prodromi accurate expendam & fuſe illuſtrabo: additurus inſuper, ſi Deus permiſe-

Sec. ante Æ. C. XV.

(1) *Lib. 1. de Cauſis Linguæ Latinæ c. 46.*

(2) *Vide de eo Diog. Laert. lib. 9. cap. ult. Suid. in* Τίμων, *& Voſſ. de Philoſoph. Sect. cap. 20. §. 9.*

Sec. ante Æ. C. XIV.

miſerit, ſingularem diſſertationem de variis ſcribendi modis, variiſqve Alphabetis tam genuinis, qvam ſuppoſititiis, eorumqꝫ derivatione ex Hebraico. Interim commendo tibi, erudite Lector, Joan. Druſii Alphabetum Hebraicum vetus: & Tabulas variorum Aphabetorum à variis gentibus uſurpatorum, qvæ à Joanne Theodoro & Joanne Iſraele de Bry Francofurti an. 1596. æri inciſa, & Romæ opera Jacobi Bonaventuræ Hephurni an. 1616. in lucem prodierunt: nec non eruditiſſimi Thomæ Bangii Exercitationes tres de antiqvitate Literaria, qvæ *Cœlum Orientis* inſcribuntur, & Hafniæ an. 1657. typis Petri Morſingii in 4to editæ ſunt.

CAP. III.

De Seculo ante Æ. C. XIV. in qvod Hiſtoria Judicum Hebræorum Ehudis, Samgaris, Deboræ & Barachi incidit.

I. *Huic capiti reſpondebit Liber qvintus bonus Prodromi Hiſtoriæ Literariæ.*

VT felix Græciæ ſuperius fuit Seculum propter originem uſus literarum, qvibus ante *Cadmi* adventum ea caruerat, ſic eruditionis ejus primordiis non mediocre acceſſit incrementum ſtudio *artis Poëticæ*, cujus fundatio apud Græcos in Seculum ante Æ. C. XIVtum, de qvo hoc capite nobis agendum eſt, incidit. Perperam autem Græci primam Poeſeos inventionem ſibi vendicant; utpote cum ſine dubio vera ejus origo inde ab ipſis mundi incunabulis & primo mortalium *Adamo* derivanda ſit. Teſtatur enim hoc, præter arctiſſimam animæ humanæ cum Harmonia cognationem, antiqvitas τῆς αὐλητικῆς καὶ κιθαριστικῆς, h. e. *artis canendi tibia & cithara*, cujus inventio Geneſ. cap. 4. v. 21. attribuitur *Jubali*, Kaini trinepoti, qvi ibi *pater* appellatur *omnium contrectantium citharam & organum.* Qva de re vide plura ſupra cap. 1. hujus libri, §. 5. pag. 134. Verumenimvero etſi primitivam illam & mere naturalem poëſin, qvæ ab εὐφυΐα ſive felicitate ingenii & ἐνθουσιασμῷ ſive excitatione mentis, proficiſcitur, cum ipſo genere humano ortam eſſe exiſtimem, minime tamen aſſentior auctori libri Talmudici, (1) *Bava bathra* inſcripti, qvi Pſalmum Davidis *nonageſimum ſecundum*, vel ſecundum alios *nonageſimum primum*, (cujus lemma, מזמור שיר ליום השבת h. e. ſec. Ariam Montan: *Cantus Cantici in die Sabbathi*; ſec. Tremel. & Jun: *Pſalmus & canticum in diem Sabbathi*; ſec. vulg. verſ: *Pſalmus cantici in die Sabbathi*) ab ipſo *Adamo* compoſitum eſſe aſſerit. Cujus traditionis Judaicæ meminit Genebrardus Chronograph. lib. 1. pag. 7, & 8. his verbis: *Cecinit Adam Pſalmum XCIIdum in diem Sabbathi, ut ejus ſanctitatem & cultum poſteris relinqveret ad recolendum creatoris beneficium & magnitudinem: (Talmudici in Bava Bathra) usqve ad tempus videlicet ſecundi Adam, i. e. Chriſti, qvò ad majus beneficium, i. e. recreationis & redemptionis recolendum, in diem Dominicum converteretur.* Vide etiam eundem Genebrardum ejusdem libri primi pag. 107. ubi *decem* recenſentur Auctores, qvorum Pſalmos David Pſalterio ſuo inſeruiſſe creditur. Merito autem à doctiſſimo Gerard. Joan. Voſſio traditio illa de Pſalmo *Adami* lib. de Art. Poët. Natur. & Conſtit. cap. 13. §. 5. tanqvam frivola & nullius momenti rejicitur. Contra idem eodem loco recte affirmat, antiqviſſimum omnium Poetarum, cujus in Scriptura ſacra & vetuſtiſſimis profanarum gentium monumentis ſit mentio, & cujus poemata literis conſignata ad ætatem noſtram pervenerunt, eſſe *Moyſen.* Etenim ut de (2) *Hiſtoria Jobi* & (3) *undecim Pſalmis*, qvi à nonnullis ipſi attribuuntur, nihil dicam, ex *duobus* profecto ſine controverſia *genuinis ejus Canticis*, qvæ Exodi cap-

(1) *Vid. Buxtorf. lib. de Abbreviaturis Heb. pag. 44. & ejusdem Recenſionem Operis Talmudici pag. 240.*

(2) *Vid. ſupra pag. 124. & 148.*

(3) *Vid. ſupra pag. 148.*

cap. 15. & Denteronomii cap. 32. leguntur, ſatis ſuperqve apparet, qvam inſignis Poeta ille fuerit. Prioris cantici meminit Philo Hebræus lib. 1. de vita Moyſis, poſtqvam miraculoſum maris rubri tranſitum narravit, his (1) verbis: *At Hebræi ſtupentes, qvod prodigioſum inſperatamqve ſine ſanguine nacti eſſent victoriam, & videntes hoſtem deletum momento temporis, duos choros, alterum virorum alterum mulierum ſtatuerunt in littore, cecineruntqve Deo hymnos gratulatorios, præeunte carmen viris Moſe, ſorore vero hujus mulieribus.* Ejusdem cantici mentionem qvoqve facit Fl. Joſephus Antiqvit Judaic. lib. 2. cap. ultimo, ubi ſic ſcribit: Τὰς ἢ ἑβραίους ὅδε καταχεῖν ἦν ἐπὶ τῇ χαρᾷ τῆς παραδόξου σωτηρίας καὶ τῇ τῶν πολεμίων ἀπωλείᾳ, βεβαίως νομίζοντας, ἠλευθερῶσθαι τῶν ἀναγκαζόντων δουλεύειν διεφθαρμένων, καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἐναργῶς ἔχοντας βοηθοῦντα. καὶ οἱ μὲν αὐτοί τε τὸν κίνδυνον οὕτως ἐκφυγόντες, καὶ προσέτι τοὺς ἐχθροὺς ἐπιδόντες κεκολασμένους, ὡς οὐκ ἄλλοι τινὲς μνημονεύονται τῶν πρόσθεν ἀνθρώπων, ἐν ὕμνοις ἦσαν καὶ παιδιαῖς ὅλην τὴν νύκτα· καὶ Μωυσῆς ᾠδὴν εἰς τὸν θεὸν ἐγκώμιόν τε καὶ τῆς εὐμενείας εὐχαριστίαν περιέχουσαν, ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ συντίθησιν. h. e. Gelenio interprete: *Hebræi vero vix ſui compotes erant præ gaudio ex tam inopinata ſalute concepto, accedente huc etiam hoſtium interitu, qvo major eſſet libertatis ſecuritas, nemine ſuperſtite, qvi eos in ſervitutem vindicare cuperet, & Deo ex profeſſo illis auxilium ſubmittente. Qvapropter tum ſua ſalute, tum inimicorum ſupplicio læti magis, qvam ulli antehac homines, in hymnis & hilaritate totam noctem exegerunt: & Moyſes carmen, laudes DEI & ob præſentem favorem gratiarum actiones continens, hexametro (2) verſu compoſuit.* Hæc de priori Moyſis Cantico, qvod Exodi capiti decimo qvinto inſertum eſt, Joſephus: qvi poſterioris qvoqve poematis, qvod Deuteronomii cap. 32. extat, haud obſcuram capite ultimo libri qvarti Judaicarum Antiqvitatum facit mentionem. Hæc itaqve duo Moyſis Cantica, ut ſine dubio antiqviſſima ſunt, qvæ in Scriptura ſacra commemorantur, ſic certe omnium profanorum Poetarum, qvotqvot unqvam fuerunt, poemata vetuſtate ſua longe ſuperant. Idem dicendum eſt de cantico *Miriam* ſive Mariæ, ſororis Moyſis, cujus principium, ex Exodi cap. 15. verſ. 21. deſumptum, ſupra pag. 154. Paragrapho ſecundæ capitis præcedentis inſerui. Hinc igitur ſatis apparet Hebræorum poeſin poeſi Græcorum antiqviorem eſſe, ideoqve hos inventionis ejus gloriam ſibi falſo arrogare. Unde merito Theodoretus in eruditiſſimo Opere περὶ Ἑλληνικῶν παθημάτων, Sermone ſecundo περὶ ἀρχῆς ſive *de Principio*, pag. 28. Gentiles his verbis alloqvitur: ἢ ἀγνοεῖτε, ὅτι Μωϋσῆς τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης, πάντων ἐστὶ τῶν ὑμετέρων ποιητῶν, καὶ ξυγγραφέων, καὶ φιλοσόφων πρεσβύτατος; h. e. *Num ignoratis, Moyſen illum, qvi Judaico populo leges tulit, eſſe veſtris omnibus Poetis, Hiſtoricis & Philoſophis antiqviorem?* Deinde vero idem Theodoretus prolixam hujus aſſertionis ſubjungit probationem, qvam non multo poſt per partes debitæ cenſuræ trutina examinabo. Qvod reſtat, neceſſario monendum videtur, ea, qvæ hactenus de canticis *Moyſis* & *Miriam* dicta ſunt, qvamvis huic capiti inſerta ſint, ad Seculum tamen ante Æ. C. XV. de qvo præcedenti capite actum eſt, pertinere. Ampliſſimam itaqve illam *de origine Poeſeos* ejusqve progreſſu & vario apud Hebræos aliosqve populos, qvi ab hiſce eam mutuati ſunt uſu, Diſſertationem, qvam hic paucis tantum attigi, *qvarto* (3) hujus Prodromi libro, ſi Deo ita viſum fuerit, accurate pertractabo. Interea vide Stephan. Monochium de Rep. Heb. lib. 7. cap. 13. qvod de Hiſtoria, & Poëſi Hebræorum, & Mathematicis diſciplinis inſcribitur: Plutarchum libro de Muſica: Polydorum Vergil. de invent. rer. lib. 1. cap. 8. 9. 10. & deinceps: Julium Cæſarem Scaligerum lib. 1. Poetices; Antonium zaram Anatomiæ Ingeniorum Sect. 2. Membr. 3. de Poetica: & Voſſium libro de Artis Poeticæ Natura & Conſtitutione, libris tribus Inſtitutionum Poeticarum; & libris duobus de Poetis Græcis & Latinis.

Sec. ante Æ. C. XIV.

(1) *Sigiſmundo Galenio interprete.*

(2) *Qvo ſenſu hæc accipienda ſint, vide apud Voſſium lib. de art. Poet. Nat. & Conſtit. cap. 13 §. 2. & 5. ubi de Hebræorum Poeſi eruditiſſime diſſerit.*

(3) *Is enim capitis ſecundo libri hujus ſecundi, volente Deo, reſpondebit.*

Seculo igitur ante Æ. C. XIV. qvo דבורה ſive (4) *Debora Prophetis* & ברק ſive II.
Barac canticum illud compoſuerunt, qvod tanqvam inſigne monumentum jam tunc florentis Hebræorum poëſeos libri, Judicum capiti qvinto inſertum eſt; temporibus *Abantis, Præti* & *Acriſii* Regum Argivorum floruit Φημονόη ſive *Phemonoe*

(4) *In LXXII. Interpretum verſione vocatur* Δεββωρά.

Sec. ante Æ. C. XIV.

noe, antiqviſſima Græcorum vates primaqve *Pythia* ſive ſacerdos Apollinis Delphici, cui à Græcis inventio *Hexametri* carminis attribuitur. Et de ætate qvidem Phemonoes inſigne extat teſtimonium apud Clementem Alexandrin. Stormat. lib. 1. pag. 323. (1) ubi ſecundum vulgarem ac inveteratam Græcorum traditionem refert, *Φημονόην πρώτην χρησμῳδῆσαι Ἀκρισίῳ*, hoc eſt, *Phemonoen primam omnium Acriſio reſponſa ececiniſſe.* Euſebius Paulo antiqviorem eam cenſet; qvippe qvi in Canone Chronieo ad *Abantis* Regis Archivorum tempora eam referat. Nec falſo; cum *Abas*, *Prætus* & *Acriſius* uno eodem ſeculo continua ſucceſſione regnaverint. Calviſius Euſebii traditionem ſecutus, mentionem ejus facit ad an. M. 2583. Qvod prima autem omnium *Phemonoe* ſacerdos Apollinis Delphici & inventrix Heroici carminis fuerit, teſtatur Strabo Geograph. lib. 9. pag. 419. edit. Pariſ. gr. lat. Iſ. Caſauboni, ubi in deſcriprione Phocidis de oraculo & templo Delphico agens, *Phemonoes* ita meminit: *Φασὶ δ' εἶναι τὸ μαντεῖον, ἄντρον κοῖλον κατὰ βάθους, οὐ μάλα εὐρύστομον· ἀναφέρεσθαι δ' ἐξ αὐτοῦ πνεῦμα ἐνθουσιαστικόν· ὑπερκεῖσθαι δὲ τοῦ στομίου τρίποδα ὑψηλόν, ἐφ' ὃν τὴν Πυθίαν ἀναβαίνουσαν, δεχομένην τὸ πνεῦμα ἀποθεσπίζειν ἔμμετρά τε καὶ ἄμετρα· ἐντείνειν δὲ καὶ ταῦτα εἰς μέτρον ποιητάς τινας, ὑπουργοῦντας τῷ ἱερῷ. Πρώτην δὲ Φημονόην φασὶ γενέσθαι Πυθίαν· κεκλῆσθαι δὲ καὶ τὴν προφῆτιν οὕτω, καὶ τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ πυθέσθαι· ἐκτετάσθαι δὲ τὴν πρώτην συλλαβήν, ὡς ἐπὶ τοῦ ἀθανάτου, καὶ ἀκαμάτου, καὶ διακόνου.* h. e. Gulielmo Xylandro interprete: *Oraculum ipſum ajunt eſſe cavam profunde ſpecum, aditu non admodum lato: ex ea ſpiritum efferri, furoris divini efficacem: ſupra orificium tripodem ſitum ſublimem, quo conſcenſo Pythia ubi ſpiritum (2) exceperit, carmine ſolutaqve oratione ſontes ab ea pronunciari: porro poëtas eſſe qvosdam fani adminiſtros, qvi proſa oratione edita inverſu numerosqve redigant. Primæ Pythia nomen perhibetur Phemonoe, ajunt Pythia nomen & vati & urbi inditum à percunctando, producta prima ſyllaba, ut in aliis nonnullis vocabulis.* Hæc de Oraculo Delphico & prima Pythia *Phemonoe* Strabo. Idem confirmat Pauſanias in *Phocicis* bis verbis: *Μεγίστη δὲ καὶ παρὰ πλείστων ἐς Φημονόην, δόξα ἐστίν, ὡς πρόμαντις γένοιτο ἡ Φημονόη τοῦ θεοῦ πρώτη, καὶ πρώτη τὸ ἑξάμετρον ᾖσε.* h. e. *Magna vero præ cæteris eſt celebritas nominis Phemonoes; utpote qva, cum Dei* (nempe Apollinis Delphici) *prima vates & interpres fuerit, prima etiam hexametris verſibus oracula cecinit.* Idem Pauſanias eodem Antiqvitatum Græciæ libro nono non multo poſt refert, cum latro qvidam, ex inſula Eubœa oriundus, Phocidem & Apollinis Delphici templum deprædatus, idem ſecundo facere conſtituiſſet, Phocenſes Oraculum Delphicum de imminente vi repellanda conſuluiſſe & à *Phemonoe* hoc accepiſſe reſponſum, fore ut prædo ille Eubœicus ab Apolline ſagittis configeretur; atqve hinc de Pythone, miræ magnitudinis ſerpente, ab Apolline interfecto ortam eſſe fabulam. Ipſi illi perantiqvi verſus, qvibus tunc Phemonoe Phocenſibus reſpondit, ſunt hi:

(1) Eadem pag. 334. ab ipſo appellatur Φημονόη Δελφίς.

(2) Nempe per eam corporis partem, qva erat fœmina. Qva de re ſingula plura apud Julium Cæſarem Bulengerum lib. 1. de Oraculis & Vatibus cap. 6. qvo de Oraculo Delphico agitur, pag. 269. Tom 1. edit. Lugdun. typ. Anton. Pillehotte an. 1621. in fol.

Ἄγχου δὴ βαρὺν ἰὸν ἐπ' ἀνέρι Φοῖβος ἐφήσει
Σίντῃ Παρνησοῖο· φόνου δὲ Κρήσιοι ἄνδρες
Χεῖρας ἁγιστεύσουσι· τὸ δὲ κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.

h. e. ad verbum:

Brevi ſane grave telum in virum Phœbus immittet
Vaſtatorem Parnaſſi; de cæde autem Cretenſes viri
Manus purgabunt, at fama nunqvam abolebitur.

Vel interprete Romulo Amaſæo:

Phœbi miſſa manu ſternet lethalis arundo
Parnaſſi vaſtatorem: tunc cæde piabunt
Hunc Cretes, facti nec fama abolebitur unqvam.

Ejusdem *Phemonoes* Pauſanias eodem libro aliqvanto poſt tertium meminit, & ſecundum aliorum traditionem, qvam ipſe tamen, ut ex ſupra citato loco apparet, non ſeqvitur, *Peliadas* refert Phemonoe fuiſſe ætate ſuperiores, & mulierum omnium primas hoc verſus decantaſſe:

Ζεὺς

Sec. ante Æ. C. XIII.

Ζεὺς ἦν, Ζεὺς ἐςὶ, Ζεὺς ἔσσεται, ὦ μεγάλε Ζεῦ·
Γᾶ καρπὺς ἀνίει, διὸ κλῄζετε ματέρα γαῖαν.

hoc eſt ad verbum:

Jupiter fuit, Jupiter eſt, Jupiter erit; o magne Jupiter:
Terra fruges emittit; idcirco vocate matrem terram.

vel interprete Romulo Amaſæo.

Jupiter eſt, fuit atqve erit: o bone Jupiter alme.
Qvæ tribuit fruges tellurem dicite matrem.

At contra horum verſuum antiqvitatem inventionis Hexametri carminis per Phemonoen ſuffragantur præter jam citatos auctores Euſebius in Canone Chronico, ubi interprete S. Hieronymo ſic ſcribit: *Apud (1) Pythiam vates prima Phemonoe hexametris verſibus futura ceciniſſe narratur.* Item Photius Patriarcha Conſtantinop. in Excerptis ex *Procli* Chreſtomathia Cod. 239. pag. 521. edit. græc. Hœſchelii: καὶ ὅτι τὸ μέλος πρῶτον μὲν ἐφεῦρεν Φημονόη ἡ Ἀπόλλωνος προφῆτις, ἑξαμέτροις χρησμοῖς χρησαμένη. καὶ ἐπειδὴ τοῖς χρησμοῖς τὰ πράγματα εἵπετο καὶ σύμφωνα ἦν, ἔπος τὸ ἐκ τῶν μέτρων ἀληθῆναι. h. e. Andrea Schotto interprete: *Melos* (ſeu ut recte is hic ſcribendum cenſet ἔπος) *primo reperit Phemonoe, Apollinis ſacerdos Hexametris verſibus oracula reddere ſolita. Et qvoniam oracula res ipſæ ſeqvebantur, conſonæqve erant, hinc qvod hexametris conſtat carmen, id omne Epos dictum eſt.* Huic ſententiæ accedit qvoqve Euſtathius Archiepiſcopus Theſſalonicenſis in Proœmio Commentar. in Homeri Iliad. pag. 4. edit. Rom. ubi ait: ὅθεν καὶ συνθέμενοί τινες τὸ ἔμμετρον ἔπος, καὶ τὸ ῥαψῳδικῶς ποιεῖν ὠνόμασαν συνθέτως ἐποποιοὺς, τοὺς ἐν ἁπλότητι λεγομένους καὶ ποιητάς. μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ ἡρωΐζοντας. ὧν καταρξαι λέγεταί τις Φημονόη γυνὴ προφῆτις Ἀπόλλωνος. ἐφευροῦσα φασὶν αὐτὴ πρώτη τὸ ἔπος, κληθὲν οὕτω κατὰ τοὺς παλαιούς· οὐ μόνον καθ᾽ ὑπεροχὴν, δι᾽ ἣν τὸ ἑξάμετρον ἰδιώσατο τὴν κοινὴν προσηγορίαν τοῦ λόγου, ἀλλὰ καὶ διότι ἕπονται φασὶ τὰ πράγματα τοῖς χρησμοῖς. Hucusqve Euſtathius. Vide præterea Jul. Cæſ. Scaligerum Poetices lib. 2. cap. 37. Jul. Cæſar. Bulengerum de Oraculis & vatibus lib. 1. cap. 6. & Voſſium lib. de art. Poet. Nat. & Conſtit. cap. 13. §. 3. Huc qvoqve pertinet inſignis Strabonis locus, qvi extat Geograph. lib. 1. pag. 18. edit. Pariſ. ubi is, metricam ſcribendi rationem ſoluta ſive proſaica oratione antiqviorem apud Græcos eſſe, veriſſime aſſerit. Qva de re pluribus agam, cum ad *Pherecydis Syrii, Cadmi Mileſii* & *Hecatæi Mileſii* ætatem, hoc eſt, ad ſeculum ante Æ. C. ſextum, perventum fuerit.

(1) *Eadem hæc urbs eſt atq;* Delphi *in Phocide Qva de re vide Ortel. Theſaur. & Synonym. Geograph. lit. P.*

Cap. IV.

De Seculo ante Æ. C. XIII. in qvod apud Hebræos Hiſtoria Judicum Gideonis, Abimelechi, Tholæ & Jairis; apud Græcos autem Expeditio Argonautarum in Colchidem incidit.

IN Seculum ante Æ. C. XIII. qvo Judices Hebræorum fuerunt I.

גדעון h. e. *Gidhon* ſive *Gideon*, vel, ut in LXXII. Interpretum verſione legitur, Γεδεὼν ſive *Gedeon*, qvi ſecundum Emmium & Helvicum populo Hebraico præeſſe (2) cœpit A. M. 2671.

אבימלך h. e. *Abimelech*, qvi (3) cœpit A. M. 2711.

תולע h. e. *Tholah*, qvi (4) cœpit A. M. 2714.

יאיר h. e. *Jair*, qvi (5) cæpit A. M. 2737.

incidit celeberrima *Expeditio Argonautarum in Colchidem* ad auferendum vellus aureum.

Huic capiti XIII. reſpondebit Liber ſextus hujus Prodromi Hiſtoriæ Literariæ

(2) *Judic. c. 6 ℣. 11.*
(3) *Judic. c. 9.*
(4) *Judic. c. 10. ℣. 1. 2.*
(5) *Judic. c. 10. ℣. 3.*

Sec. ante Æ. C. XIII.

reum. Ea enim ab Emmio ad A. M. 2677. ab Helvico ad A. M. 2715. à Calviſio ad A. M. 2727. refertur. In qva doctiſſimorum Chronologorum diſſenſione, hoc profecto conſonum & ſine controverſia certum eſt, *Argonautarum Expeditionem* in Seculum ante Æ. C. XIII. qvod Excidium Urbis Trojæ proxime anteceſſit, inci-diſſe. Qva de re conſule præter jam citatos Auctores R. P. *Dionyſium Petavium* Rationar. tempor. Part. 1. lib. 1. cap. 10. & Part. 2. lib. 2. cap. 9. Expeditio autem hæc Argonautarum in Colchidem cum aliis multis nominibus, tum vel inprimis ad Hiſtoriam literariam pertinet, qvoniam Svidas v. Δέρας tradit, *vellus* illud *aureum*, ad qvod auferendum Argonautæ in Colchidem profecti ſunt, fuiſſe librum Alchymiſticum de ratione auri per *Chymiam* faciendi. Ipſa Svidæ verba hæc ſunt: τὸ χρυσόμαλλον δέρας, ὅπερ ὁ Ἰάσων διὰ τῆς ποντικῆς θαλάσσης σὺν τοῖς Ἀργοναύταις εἰς τὴν Κολχίδα παραγενόμενος ἔλαβεν, καὶ τὴν Μήδειαν τοῦ Αἰήτου τοῦ βασιλέως θυγατέρα, τοῦτο οὐχ ὡς ποιητικῶς φέρεται, ἀλλὰ βιβλίον ἦν ἐν δέρμασι γεγραμμένον, περιέχον ὅπως δεῖ γίνεσθαι διὰ χημείας χρυσόν· εἰκότως οὖν οἱ τότε χρυσοῦν ὠνόμαζον αὐτὸ δέρας, διὰ τὴν ἐνέργειαν τὴν ἐξ αὐτοῦ. h. e. *Aureum [vel]lus, qvod Jaſon, cum Argonautis in Colchidem per Pontum Euxinum profectus, una cum M[ed]ea Æetæ Regis filia abduxit, non fuit vellus arietis, ut Poetæ fabulantur, ſed liber in membran[is] ſcriptus, continens quomodo aurum per Chymiam faciendum ſit. Merito igitur hunc illius ſeculi homines vellus vocarunt aureum, propter facultatem parandi auri eo comprehenſam.* Hæc de Jaſonis vellere aureo Svidas: qvem ſummo jure propterea ridet doctiſſimus Bochartus Geograph. ſacr. Part. 1. lib. 4. cap. 1. pag 234. ubi de *Chymiæ* origine erudite diſſerit. Videſis etiam Voſſium lib. de Philoſophia cap. 8. 9. & nos ſupra pag. 13. 151. 154. 155. Si qvis autem de expeditione Argonautarum in Colchidem & hiſtorica ejus explicatione plura ſcire deſideret, is conſulat Diodorum Siculum Biblioth. Hiſtor. lib. 4. à pág. 244. usqve 256. Palæphatum lib. περὶ ἀπίστων ἱστοριῶν ſive de Incredibilibus Hiſtoriis, capite de Phrixo & Helle: Hyginum Mytholog. cap. 14. qvo Argonautæ omnes ordine recenſentur: Orphei ὑποβολιμαῖα ſuppoſititia Argonautica: Apollonii Rhodii Ἀργοναυτικῶν libros qvatuor: C. Valerii Flacci Argonauticorum libros octo: Strabonem Geograph. lib. 1. p. 45. & Tabulam Geographicam itineris Argonautarum, qvæ extat in Abrahami Ortelii Parergo Theatri Orbis terrarum una cum doctiſſimo ejusdem Commentario.

II. Eodem Seculo ante Æ. C. XIII. qvo Argonautæ in Colchidem profecti ſunt, inſigniter apud Græcos crevit *Poeſeos* ac *Muſicæ* ſtudium: cui eodem tempore *Theologia gentilis*, & *Medicina*, & *Phyſice*, & *Aſtronomia*, aliæqve nonnullæ ejusdem generis artes & diſciplinæ acceſſerunt. Floruerunt enim tunc Poetæ, Muſici & Theologi Græcorum antiqviſſimi *Linus*, *Orpheus*, *Muſæus Athenienſis*, *Thamyras*, *Muſæus Thebanus*, *Amphio*, *Anthes* & *Philammon*: qvorum tres priores S. Auguſtinus de Civit. Dei lib. 18. cap. 14. vocat *Poetas Theologos*, qvoniam primi omnium apud Græcos de falſis gentilium diis & rerum natura carmina compoſuerunt. Ipſa Auguſtini verba digniſſima ſunt, qvæ integre hic inſerantur: (1) *Per idem*, inqvit, *temporis intervallum* (h. e. ut ipſe in principio præcedentis capitis loqvitur, *cum poſt mortem Jeſu Nave, populus Dei judices haberet*) *extiterunt poetæ, qvi etiam Theologi dicerentur, qvoniam de diis carmina faciebant; ſed talibus diis, qvi quamlibet magni homines, tamen homines fuerunt; aut mundi hujus, qvem verus Deus fecit, elementa ſunt; aut in principatibus & poteſtatibus pro voluntate creatoris, & non ſuis meritis ordinati: & ſi qvid de uno vero Deo inter multa vana & falſa cecinerunt, colendo cum illo alios, qvi dii non ſunt, eisque exhibendo famulatum, qvi uni tantum debebatur Deo, non ei utique rite ſervierunt, nec à fabuloſo deorum ſuorum dedecore etiam ipſi abſtinere potuerunt. Ex qvorum numero fuiſſe perhibentur Orpheus, Muſæus, Linus. Verum iſti Theologi Deos coluerunt, non pro diis culti ſunt: qvamvis Orpheum neſcio qvomodo, infernis ſacris vel potius ſacrilegiis præficere ſoleat civitas impiorum.* Hucusqve S. Auguſtinus.

(1) Ad hæc verba vide eruditiſſimum Ludovici Vivis Commentarium.

III. *Linus* igitur ſecundum Diogenem Laertium in Proœm. patria fuit *Thebanus*. Sic enim hæc verba accipio: Παρὰ μὲν Ἀθηναίοις γέγονε Μουσαῖος, παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος. h. e. ſec. vulg. verſ. *Muſæo Athenæ, Thebæ Lino inclytæ ſunt.* Idem Laertius

pau-

paulo poſt ait *Λῖνον παῖδα εἶναι Ἑρμοῦ καὶ μούσης Οὐρανίας.* h. e. *Linum Mercurio Muſaque &c. ante Urania genitum eſſe, καὶ τελευτῆσαι ἐν Εὐβοίᾳ, τοξευθέντα ὑπὸ Ἀπόλλωνος.* h. e. *& in Æ. C. XIII. Eubœa occubuiſſe ſagitta ab Apolline percuſſum.* Subjungitur etiam ibidem hoc ipſius Epitaphium:

ὧδε Λῖνον Θηβαῖον ἐδέξατο γαῖα θανόντα,
Μούσης Οὐρανίης υἱὸν ἐυστεφάνου.

h. e.

Candida purpureis redimitæ tempora ſertis
Thebanum Urania continet urna Linum.

Suidas *Chalcidenſem* appellat. Eſt autem *Chalcis* inſulæ Eubœæ urbs, ad Euripum ſita, qvi inſulam à Græcia proprie dicta ſeparat. Ipſa Suidæ verba hæc ſunt: *Λῖνος χαλκιδεύς, Ἀπόλλωνος καὶ Τερψιχόρης· οἱ δὲ Ἀμφιαράου καὶ Οὐρανίας· οἱ δὲ Ἑρμοῦ καὶ Οὐρανίας* h. e. *Linus Chalcidenſis, Apollinis & Terpſichores, vel Amphiarai & Uraniæ, vel Mercurii & Uraniæ filius.* Huic de patria *Lini* ſententiæ ſuffragatur *Plutarchus*, qvi ipſum in principio libri de Muſica ſecundum *Heraclidis* traditionem *ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ἐν μουσικῇ*, *Linum τὸν ἐξ Εὐβοίας* cognominat. Ego utramqve opinionem ita conciliaverim, ut Linus à Patria qvidem *Thebanus*, à domicilio autem & loco ſepulturæ *Chalcidenſis* appellatus fuerit. Primo autem loco is hic à me collocatur, qvoniam ſecundum Suidam v. *Ὀρφεύς* *Orphei* fuit Præceptor, & ab eodem v. *Λῖνος* (1) *Herculem* literas docuiſſe traditur: unde ibi *Ἡρακλέους διδάσκαλος γραμμάτων* nuncupatur. Memoriæ etiam à nonnullis proditum eſt, occiſum eum fuiſſe ab Hercule, cum ob ingenii tarditatem gravius illum objurgaſſet: ſed alii, inter qvos eſt Diogenes Laertius, ab Apolline eum ſagitta percuſſum, & in Eubœa ſepultum referunt. Voſſius lib. 1. de Hiſtor. Græc. cap. 1. *Linum Orpheo & Muſæo* juniorem ſtatuit. Qvam opinionem etiam tueri videtur Diogenes Laertius, cum ſupra citato Proœmii loco prius de *Muſæo* agat, qvam de *Lino*: item S. Auguſtinus de Civit. Dei lib. 18. cap. 14. ubi tres celeberrimos unius ejuſdem ſeculi Poetas Theologos hoc ordine recenſet, ut primus ſit *Orpheus*, ſecundus *Muſæus*, tertius *Linus*. Mihi Suidæ ſententia ſemper viſa eſt veriſimilior, cum haud probabile ſit, *Linum* ſimul & juniorem *Orpheo* & ejuſdem præceptorem fuiſſe. Cæterum attribuitur *Lino* à Suida prima *literarum translatio ex Phœnicia in Græciam* his verbis: *Λέγεται δὲ πρῶτος οὗτος ἀπὸ Φοινίκης γράμματα εἰς Ἕλληνας ἀγαγεῖν.* Idem teſtatur *Tacitus* Annal. lib. 11. cap. 14. cujus verba ſupra pag. 158. integre appoſui. Falſum autem hoc eſſe, ſatis apparet ex iis, qvæ ſupra libri hujus cap. 2. §. 6. de Cadmo Phœnicio dicta ſunt. Eidem *Lino* à Suida adſcribitur *inventio Lyrici Carminis* v. *Λῖνος*, ubi *τῆς λυρικῆς μούσης πρῶτος ἡγεμών* fuiſſe dicitur. Plutarchus libro de Muſica pap. 1132. *Linum* ſcribit *θρήνους πεποιηκέναι*, hoc eſt, ut ego interpretor, *primum omnium lugubria carmina compoſuiſſe*; qvæ inde etiam à *Lino Λῖνοι* appellata eſſe creduntur, ut Athenæi, Euſtathii, Suidæ & aliorum complurium, veterum auctorum teſtimoniis alias prolixius demonſtrabitur. Præter *θρήνους* autem à Plutarcho commemoratos, compoſuit *Linus Poema de Natura rerum*, cujus Laertius in Proœmio ita meminit: *ποιῆσαι δὲ (τὸν Λῖνον φασὶ) κοσμογονίαν, ἡλίου καὶ σελήνης πορείαν, καὶ ζῴων καὶ καρπῶν γενέσεις.* h. e. *Compoſuiſſe autem Linum ferunt poema de creatione Mundi, Solis item & Lunæ curſu, atq; animalium & fructuum generationibus.* Principium hujus Poematis ſecundum Laertium hoc fuit:

Ἦν ποτέ τοι χρόνος οὗτος, ἐν ᾧ ἅμα πάντ' ἐπεφύκει.

h. e.

Tempus erat, quo cuncta ſimul ſunt condita quondam.

Subjungit autem Laertius, doctrinam hanc ſecutum eſſe *Anaxagoram* Philoſophum qvi itidem aſſeruit, *omnia eodem tempore ſimul creata, & poſtea per mentem, quæ acceſſit, ordinata fuiſſe.* Ὅθεν, inqvit, *λαβὼν Ἀναξαγόρας, πάντα ἔφη χρήματα γεγονέναι ὁμοῦ· νοῦν δὲ ἐλθόντα, αὐτὰ διακοσμῆσαι.* Hoc itaqve dogma deſumpſiſſe videtur *Linus* ex ſcriptis *Moſaicis*, qvorum notitiam habere potuit, ſi is, ut Suidas refert, in *Phœnice* aliqvamdiu commoratus eſt. Ex jam memorato autem *Hiſtoria*

(1) *Hinc & à Clemente Alexandr. τοῦ Ἡρακλέους διδάσκαλος appellatur Stromat. lib. 1. pag. 312.*

Sec. ante Æ. C. XIII.

(1) Joan. Jacob. Friſius in Biblioth. Chronol. Claſſ. Author perperam ſcribit, hos verſus apud Stobæum legi in Sermone de Prudentia.

ſtoria naturali Poemate, cujus principium Laertius Proœmio ſuo inſeruit, citantur à Joanne Stobæo Anthologii capite qvinto, qvod περὶ Σωφροσύνης, ſive de (1) Temperantia inſcribitur, hi *decem* verſus:

φράζεο δὴ σπουδὴν ἐντυνάμενος δι᾽ ἀκοῆς
μύθων ἡμετέρων, ἀτραπὸν περὶ παντὸς ἀληθῆ,
Κῆρας ἀπωσάμενος πολυπήμονας, αἵ τε βεβήλων
ὄχλον ἀνιστῶσαι, ἄταις περὶ πάντα πεδῶσι,
Παντοίαις, μορφῶν χαλεπῶν ἀπατήσοατ᾽ ἔχουσαι.
Τὰς μὲν ἀπὸ ψυχῆς εἴργειν φυλακαῖσι νόοιο
ὄντος· γὰρ σε καθαρμὸς ὄντως δικαίως ὁ ἰσωύσει.
Εἰ γὰρ ἀληθείῃ μισέεις ὀλοὸν γένος αὐτῶν,
Ἤδη μὲν πρώτης αἰσχρῶν δώτειραν ἁπάντων,
Ἣν ἐπιθυμία ἡνιοχεῖ μάργοισι χαλινοῖς.

h. e. Interprete Geſnero:

Proſpice, animum intendens & muniens ex auditu
Noſtri ſermonis, viam præcunctis veram.
Noxas repelle, ſorteſqve damnoſas, qvæ profanorum
Vulgus ſubvertunt, maliſqve per omnia implicant
Variis, fraudulentas ſibi ſumentes formas,
Has tu cuſtodia mentis ab anima arceto,
Hæc enim expiatio revera te juſte purgabit:
Siqvidem reipſa oderis exitioſum earum genus,
Inprimis vero illam malorum omnium largitricem,
Qvam regit inſtar aurigæ cupido ſtolidis frenis.

Ab eodem Joanne Stobæo Antholog. cap. 109. περὶ ἐλπίδος ſive de Spe citantur alii duo Lini verſus, qvos adſcripſi:

ἔλπεσθαι χρὴ πάντ᾽, ἐπεὶ οὐκ ἔστ᾽ οὐδὲν ἄελπτον·
ῥᾴδια πάντα θεῷ τελέσαι καὶ ἀνήνυτον οὐδέν.

h. e.

Speranda ſunt omnia: nihil enim non ſperari poteſt:
Omnia Deo factu facilia ſunt, & nihil impoſſibile.

Plura nos de *Lino* alias. Interea videſis, præter jam citata veterum & recentiorum loca, Sextum Empiricum adverſus Mathemat. cap. 10. pag. 41. Clementem Alexandr. Stromat. lib. 1. pag. 323. Theodoretum περὶ θεραπ. ἑλλην. παθήμ. Serm. 2. pag. 28. 29. Euſtathium in Iliad. B. pag. 298. in Iliad. K. pag. 817. & in Iliad. Σ. pag. 1163. Photii Excerpta ex Cononis Narrationibus, Biblioth. Cod. 186. pag. 222. Voſſium de Hiſt. Gr. lib. 1. cap. 1. & lib. de art. Poet. Nat. & Conſtit. cap 13. §. 3. ubi *Linum* Poetam nunqvam in rerum natura fuiſſe aſſerit, ſed nomen Lini ab Hebraico הלין, h. e. *murmurare*, derivandum exiſtimat.

IV. Ὀρφεὺς ſive *Orpheus*, natione *Thrax*, atqve unus ex *Argonautis*, filius fuit Οἰάγρου ſive *Oeagri*, & Καλλιόπης ſive *Calliopes*. Teſtatur hoc Svidas v. Ὀρφεύς. Alii *Apollinis* filium eum fuiſſe tradiderunt. Sed hoc ſine dubio à Poetis propter cantus ſuavitatem fictum eſt. Patriam ipſius Svidas vocat Λειβήθρας τὰς ἐν Θρᾴκῃ h. e. *Lebethras in Thracia*, aqve addit Oeagrum patrem Orphei qvintum fuiſſe ab *Atlante* ex Alcyone, una de filiabus ejus. Idem qvinqve alios in Lexico ſuo recenſet ejuſdem nominis viros, nempe Ὀρφέα Κικοναῖον, Ὀρφέα Ὀδρύσην, Ὀρφέα Κροτωνιάτην, Ὀρφέα Καμαριναῖον, καὶ Ὀρφέα βασιλέα Θρᾳκῶν. Qvi vero deinceps ſubjungitur Ὀρφεὺς ὁ ἐπὶ τῶν παρὰ Ἰουδαίοις κριτῶν, h. e. qvi *ſub Judicibus Judæorum* floruit, idem eſt, atqve *Orpheus Lebethrum*, de qvo hic agitur. De ætate ejus certo conſtat, floruiſſe ipſum *triginta* circiter vel *quadraginta ante bellum Trojanum annis*; utpote qvi *Herculi Thebano* σύγχρονος, atqve unus ex Argonautis fuerit. Hoc enim unanimi conſenſu ab omnibus antiqvis & novis ſcriptoribus traditur, adeo ut de eo dubitare, extremæ ſit ἀναιδείας. Errat itaqve *Joannes Tzetzes*, qvi, qvamvis

Chil 12. Hiſt. 399. *Orpheum* Herculi *ἰσόχρονον* fuiſſe fatetur, integris tamen *centum Sec. ante Annis ante bellum Trojanum* ipſum floruiſſe aſſerit. Ipſa ejus Verba, qvibus id dicit, *Æ. C. XIII.* hæc ſunt:

> Ὀρφεὺς ὁ μέγας σύγχρονος ὑπάρχων Ἡρακλεῖ.
>
> h. e.
>
> *Orpheus magnus, contemporaneus exiſtens Herculi.*

Et paulo poſt:

> Καὶ ὁ Ὀρφεὺς ἰσόχρονος τῷ Ἡρακλεῖ ὑπῆρχε.
> Πρὸ χρόνων ὄντες ἑκατὸν τοῦ τρωικοῦ πολέμου.
>
> h. e.
>
> *Et Orpheus coætaneus Herculi fuit.*
> *Annis cum eſſent centum ante Trojanum bellum.*

Multo gravius atqve manifeſtius errat Svidas, qvi *Orpheum πρὸ ιά γενεῶν Τρωικῶν*; h. e. *undecim ætatibus ſive ſeculis ante bellum Trojanum* floruiſſe, atqve *novem ætates* vixiſſe memorat. Qvod porro jam ad *ſtudia Orphei* attinet, ſextupliciter potiſſimum in Hiſtoria Literaria is conſiderandus eſt: nempe ut *Muſicus Poeta, Philoſophus, Magus, Theologus* & *Medicus*. In *Muſices* ſane & *Poeſeos* ſtudiis tantos ille fecit progreſſus, ut hinc notiſsima illa orta ſit fabula, ipſum ſuavitate cantus non homines tantum, verum etiam feras, ſylvas & ſaxa moviſſe, atqve hujus rei gratia *Lyram* ejus relatam eſſe inter ſidera. Teſtatur hoc M. Manilius Aſtronomicon libro 1. elegantiſſimis hiſce verſibus:

> *At Lyra diductis per cœlum cornibus inter*
> *Sidera conſpicitur, qva qvondam ceperat Orpheus*
> *Omne qvod attigerat cantu, manesqve per ipſos*
> *Fecit iter, domuitqve infernas carmine leges*
> *Huic cœleſtis honos, ſimilisqve potentia cauſæ*
> *Tunc ſilvas & ſaxa trahens, nunc ſidera ducit*
> *Et rapit immenſum Mundi revolubilis orbem.*

Ad qvem locum videſis Magni Scaligeri Notas. Conſule etiam Aratum & Germanici Cæſaris Aratea Phænomena ab Hugone Grotio (1) edita cum imaginibus ex perantiqvo Codice manuſcripto deſumptis, ubi is de Orphei Lyra multa erudite annotavit. Vide & Joannis Stœfleri Commentarium in Procli Diadochi Sphæram, ubi agitur de Lyra; & Diogenis Laertii Prooemium in Opus de Vitis Illuſtrium Philoſophorum, ubi hoc ipſius legitur Epitaphium:

(1) *Lugdun. Batav. typ. Chriſtoph Raphelingii an. 1600. in 4to.*

> Θρήικα χρυσολύρην τῇδ᾽ Ὀρφέα Μοῦσαι ἔθαψαν
> Ὃν κτάνεν ὑψιμέδων Ζεὺς ψολόεντι βέλει
>
> h. e.
>
> *Orphea candenti trajectum fulmine Thracem*
> *Cum aurata Aonides hic poſuere lyra.*

Huc qvoqve pertinet elegantiſsimum incerti Auctoris antiqvi carmen de induſtria *Orphei* circa ſtudium Muſices, qvod *Caſſio Severo Parmenſi* vulgo attribuitur, & primum qvidem ab Achille Statio Luſitano cum Notis in Svetonii libros duos de Illuſtribus Grammaticis & claris Rhetoribus editum eſt, ſecundum autem ſeorſum cum Nathanis Chytræi Commentario Francofurti typ. Joan. Wechel. an. 1585. in 8vo in lucem prodiit. Innumera alia veterum auctorum de *Muſica Orphei* teſtimonia ſilentio dedita opera nunc prætereo. Æqve autem celebre apud eosdem eſt ſtudium ipſius *Poeticum*, & cum ſtudio ejus *Muſico* plerumqve conjungitur. Inſigne ejus generis de Orpheo teſtimonium extat apud Diod. Sic. Bibl. Hiſt. lib. 4. pag. 232. his verbis: Ἐπεὶ δ᾽ Ὀρφέως ἐμνήσθημεν, οὐκ ἀνοίκειον ἐστι παρεκβάντας βραχέα περὶ αὐτοῦ διελθεῖν. Οὗτος γὰρ ἦν υἱὸς μὲν Οἰάγρου, Θρᾷξ δὲ τὸ γένος, παιδείᾳ δὲ καὶ μελῳδίᾳ καὶ ποιήσει πολὺ προέχων τῶν μνημονευομένων· καὶ γὰρ πόιημα συνέταξε τὸ θαυμαζόμενον, καὶ τὴν ᾠδὴν ἐμμελείᾳ διαφέρον. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ προέβη τῇ δόξῃ, ὥστε δοκεῖν τῇ μελῳδίᾳ θέλγειν τά τε θηρία, καὶ τὰ δένδρα. h. e. Rhodomanno interprete:

Sec. ante Æ. C. XIII.

Qvoniam vero in Orphei mentionem incidimus, pauca de illo referre, non alienum eſſe arbitramur. Is Oeagri filius, & patria Thrax fuit, eruditione, ac melodia, artisqve poetica ſcientia omnes poſt hominum memoriam antecellens. Poema enim mirificum & concinnitate modorum excellens compoſuit. Et usqve adeo gloria ejus excrevit, ut modulatiſſimis carminum ſonis feras & arbores delenire putaretur. Similiter idem Diodorus lib. 5. pag. 333. Ὀρφέα ait φύσει διαφόρῳ κεχορηγημένον πρὸς ποίησιν καὶ μελῳδίαν. h. e. *excellenti ingenio ad poeſin & muſicam natura inſtructum fuiſſe.* De *Philoſophico* Orphei ſtudio ſingularis extat locus apud Laertium in Procemio his verbis: Οἱ δὲ τὴν εὕρεσιν [τῆς φιλοσοφίας] διδόντες βαρβάροις, παράγουσι καὶ Ὀρφέα τὸν Θρᾷκα, λέγοντες φιλόσοφον γεγονέναι, καὶ εἶναι ἀρχαιότατον. ἐγὼ δὲ, εἰ τὸν περὶ θεῶν ἐξαγορεύσαντα τοιαῦτα, χρὴ φιλόσοφον καλεῖν, οὐκ οἶδα τίνα δεῖ προσαγορεύειν τὸν πᾶν τὸ ἀνθρώπειον πάθος ἀφειδοῦντα τοῖς θεοῖς προστρίψαι, καὶ τὰ σπανίως ὑπό τινων ἀνθρώπων αἰσχρουργούμενα καὶ τῷ τῆς φωνῆς ὀργάνῳ. h. e. *Qvi autem Philoſophiæ inventionem barbaris aſſignant, Orpheum qvoqve Thracem in medium adducunt Philoſophum fuiſſe, & qvidem antiqviſſimum. Eqvidem is qvi de diis talia commentus eſt, an Philoſophus appellandus ſit, neſcio. Videant certe, qvi ita volunt, qvo ſit cenſendus nomine, qvi Diis vitia, quæ raro à turpiſſimis qvibuscunqve & flagitioſiſſimis hominibus geruntur, adſcribit.* Hactenus Laertius. Ex cujus verbis diſcimus, fuiſſe antiqvitus, qvi primam Philoſophiæ Græcæ originem *Orpheo* attribuerunt. Perperam autem is ac nimis temere ipſum ejusqve Philoſophiam damnat propter illicita & abſurda de Diis commenta, ſuppoſititiis illis comprehenſa voluminibus, qvæ ſub nomine Orphei vel antiqvitus extiterunt, vel etiamnunc circumferuntur. Qva de re non multo poſt, cum ad *Orphei ſcripta* perventum fuerit, prolixius diſſeram. Mihi profecto pro ſummo Philoſopho habendus videtur *Orpheus*, ſiqvidem, ut Lactantius lib. 1. divinar. Inſtitut. aliqve complures magnæ exiſtimationis auctores antiqvi exiſtimant, Poetæ *Orpheum* finxerunt cantu ſuo feras, arbores & ſaxa moviſſe, propterea qvod is feros barbarorum hominum animos bene morata civilis ſocietatis diſciplina mitigaverit. Qvam de Orpheo traditionem Horatius libro de Arte Poetica his verſibus comprobat:

Silveſtres homines ſacer, interpresqve deorum,
Cædibus & victu fœdo deterruit Orpheus
Dictus ob hoc lenire tigres rabidosqve leones.

Huc qvoqve facit præclarus Platonis de Orphica vivendi ratione locus, qvi extat ſub finem libri ſeptimi de Legibus pag. 626. ubi Athenienſis aliqvis ſic loqvens introducitur: Τὸ δὲ μὴν θύειν ἀνθρώπους ἀλλήλους, ἔτι καὶ νῦν παραμένον ὁρῶμεν πολλοῖς· καὶ τοὐναντίον ἀκούομεν ἐν ἄλλοις, ὅτε οὐδὲ βοὸς ἐτολμῶμεν γεύεσθαι· θύματα τε οὐκ ἦν τοῖς θεοῖσι ζῶα, πέλανοι δὲ καὶ μέλιτι καρποὶ δεδευμένοι, καὶ τοιαῦτα ἄλλα ἁγνὰ θύματα. σαρκῶν δ᾽ ἀπείχοντο ὡς οὐχ ὅσιον ὂν ἐσθίειν, οὐδὲ τοὺς τῶν θεῶν βωμοὺς αἵματι μιαίνειν. ἀλλὰ Ὀρφικοί τινες λεγόμενοι βίοι ἐγίγνοντο ἡμῶν τοῖς τότε ἀψύχων μὲν ἐχόμενοι πάντων, ἐμψύχων δὲ τοὐναντίον πάντων ἀπεχόμενοι. h. e. Marſilio Ficino interprete: *At vero qvod ad ſacrificia pertinet, homines ab hominibus ſacrificari apud multos videmus: contrarium etiam de aliis audimus; ſicuti quando nec bovillas carnes guſtare nos audebamus, nec animalia diis immolabamus, ſed liba & fructus melle madentes, cæteraqve hujusmodi ſacrificia pura diis offerebantur. Carnibus autem abſtinebant. Nam veſci carnibus & deorum aras polluere ſanguine, impium videbatur. Ita* (1) *Orphica quadam Vita tunc vigebat. Inanimatis qvippe omnibus veſcebantur, & ab animalibus omnibus abſtinebant.* Hucusqve ſub perſona hoſpitis cujusdam Athenienſis cum Clinia Cretenſi diſſerentis *Plato.* Cujus autoritate fretus conſtanter aſſerere auſim, *Orpheum* in Græcia primum extitiſſe autorem celeberrimi illius Pythagorici dogmatis περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων. h. e. de abſtinentia à necandis & comedendis animalibus: qvod prolixe commendat ac defendit *Porphyrius* integris qvatuor (2) libris, ad qvendam *Firmum Caſtricium* ſcriptis, qvi à Pythagoricis inſtitutis ad eſum carnium defecerat. Certe qvanti Pythagoras *Orpheum* ejusqve doctrinam fecerit, abunde hinc apparet, qvod is qvædam à ſe compoſita poemata ſub ipſius nomine publicaverit; ut teſtantur Laertius in vita Pythagoræ pag. 572. & Clemens Alexandr. Stromat. lib. 1.

(1) *Vid. Eraſ. Adag. tit.* Juſtitiæ *in Param.* Ὀρφικὸς βίος. *h. e.* Orphica Vita.

(2) *Noviſſima eorum editio prodiit Cantabrigiæ gr. lat. an.* 1655. *in* 8vo.

pag.

pag. 333. qvi ambo auctoritate ſe tuentur multo antiqvioris Auctoris *Jonis Chii*, qvem hoc in opere qvodam (1) Τριαγμοὶ inſcripto, memoriæ prodidiſſe referant. Ipſa Laertii verba (2) ſunt hæc: Ἴων δὲ ὁ Χῖος ἐν τοῖς τριαγμοῖς (ſic vulgo perperam hic legitur pro Τριαγμοῖς) *Φησὶν τὸν Πυθαγόραν ἔνια ποιήσαντα ἀνενεγκεῖν εἰς Ὀρφέα*· h. e. *Jon autem Chius in Triagmis Pythagoram ait poemata qvadam à ſe compoſita ad Orpheum autorem falſo retuliſſe.* Clemens autem ejusdem fere verbis eandem rem ita tradit: Ἴων δὲ ὁ Χῖος ἐν τοῖς τριγράμμοις, ſic vulgo perperam hic legitur pro τριαγμοῖς) καὶ Πυθαγόραν εἰς Ὀρφέα ἀνενεγκεῖν τινα ἱστορεῖ. Cujus loci verum & genuinum ſenſum latinus Clementis Interpres minime aſſecutus eſt. Ut igitur multis nominibus admodum probabile eſt, Pythagoram dogma ſuum περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων ab *Orpheo* mutuatum eſſe, ſic non minus fide dignum eſt, qvod Clemens Alexandr. Stromat. lib. 6. pap. 629. refert, Ἡράκλειτον τὸν Ἐφέσιον παρ' Ὀρφέως τὰ πλεῖστα εἰληφέναι h. e. *Heraclitum Epheſium plurima ab Orpheo accepiſſe.* Qva de re, cum ad *Pythagoræ* & *Heracliti* tempora perventum fuerit, agam accuratius. Interea vide ſi lubet, egregia multa de Orphei Philoſophia apud Auguſtinum Steuchum Eugubinum Operis de perenni Philoſophia lib. 7. cap. 10. Venio nunc ad ſtudium *Magiæ* qvod *Orpheo* attribuitur à Pauſania poſteriori Eliacorum libro, ubi refert ex traditione cujusdam Ægyptii, Orpheum, qvamvis *Thrax* vulgo cognominetur, revera tamen fuiſſe Ægypto oriundum, & ſcientia Magica excelluiſſe, atqve hinc poeticam de admiranda cantus ipſius efficacia ortam eſſe fabulam. Qvam de Magia Orphei traditionem præter multos alios cum veteres, tum novos autores confirmant, Plinius Hiſt. Natur. lib. 30. cap. 1; Caſpar Peucerus libro de præcipuis divinationum generibus, cap. de Magia; Joan Fileſacus libri de Idololatria Magica capite ſexto; & Georg. Sabinus in Interpretatione libri decimi Metamorphoſeon Ovidii, ubi fabulam (3) de deſcenſu Orphei ad inferos exponens, auxilio ipſum *Magia Necromantica* defunctæ uxoris ſuæ Eurydices umbram mox evaneſcentem evocaſſe aſſerit. At contra doctiſſimus Gabriel Naudæus, in Apologia pro Viris Illuſtribus falſo Magiæ inſimulatis, Orpheum toto capite nono ſtrenue defendit, & ab infamia exercitii vetitæ Magiæ liberare annititur. De qva controverſia ut in præſens Pyrrhoniano more οὐδὲν ὁρίζω, ſic eam poſthac in pleniori hujus Operis elaboratione aliqvanto accuratius examinabo. De cætero qvod ad Orphei *Theologiam* attinet, adeo multa ab antiqvis auctoribus de ea memoriæ tradita ſunt, ut ſi qvis ea omnia accurate recenſere, conciliare & illuſtrare velit, plurimum ſimul otii, plurimumqve temporis & induſtriæ reqviratur. Qvæ igitur, ſi per publicas privatasqve occupationes meas liceret, inſtituenda hic eſſet diſſertatio de ſacris & myſteriis ab Orpheo in Græciam illatis, & de convenientia Theologiæ ipſius cum *Moſaica* ac *Chriſtiana* religione, eam nunc dedita opera in *ſextum* hujus Prodromi librum differo. Interea audi, ſi lubet, Suidam v. Ὀρφεὺς de hoc argumento ita diſſerentem:

Sec. ante Æ. C. XIII.

(1) *Vid. Iſaaci Caſaub. Not. ad Laertii Pythagoram p. 301.*

(2) *pag. 572.*

(3) *Huc pertinet inſignis locus Platonis, qvi extat in Sympoſio ſive Dialogo de amore p. 318.*

Ἐπὶ τῶν παρὰ Ἰουδαίοις κριτῶν, καταλυθείσης τῆς βασιλείας Ἀθηναίων, Ὀρφεὺς ἐγνωρίζετο, σοφὸς ἄριστος γενόμενος, καὶ πολλὰ μυστήρια διδαχθείς. Φέρονται δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ θεογνωσίας λόγοι ἐξ ὧν εἰσὶ ταῦτα. εἶπε γὰρ ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἀνεδείχθη ὁ αἰθὴρ ὑπὸ τοῦ θεοῦ δημιουργηθεὶς, καὶ ἐντεῦθεν, κἀκεῖθεν τοῦ αἰθέρος ἦν χάος, καὶ νὺξ φοβερὰ πάντα κατεῖχε. καὶ ἐκάλυπτε τὰ ὑπὸ τὸν αἰθέρα. σημαίνων τὴν νύκτα πρωτεύειν. εἰρηκὼς ἀκατάληπτόν τινα καὶ πάντων ὑπέρτατον εἶναι, καὶ προγενέστερον, καὶ δημιουργὸν ἁπάντων, τουτέ-

(4) *Sub Judæorum Judicibus, ſublato Athenienſium regno, Orpheus clarus erat, utpote vir ſapientiſſimus, & multorum myſteriorum, &* arcanorum *peritiſſimus. Feruntur enim ejus orationes etiam de DEi cognitione. Inter quas hæc ſunt. Dixit enim atherem à DEo ab initio factum extitiſſe, qva ab utraqve atheris parte fuiſſe Chaos, & noctem terribilem omnia tenuiſſe, & occultaſſe ea, qvæ ſub æthere erant, ſignificans, noctem eſſe priorem. Idem etiam dixit, ſummum atherem comprehendi non poſſe, & omnium eſſe ſummum & antiqviſſimum, & omnium* rerum *opifi-*

(4) *Æmilio Porto Paraphraſte.*

ὑπερ-

Sec. ante Æ. C. XIV.

ὑπέρτατον αἰθέρα. καὶ τὴν γῆν εἶπεν ἀόρατον. ἔφησε δὲ ὅτι φῶς ῥῆξαν τὸν αἰθέρα, ἐφώτισε τὴν γῆν. καὶ πᾶσαν κτίσιν. ἐκεῖνο εἰπών. τὸ φῶς τὸ ὑπέρτατον πάντων. τὸ ἀπρόσιτον. τὸ πάντα περιέχον ὅπερ ὠνόμασε βουλήν. φῶς ζωήν. ταῦτα τὰ τρία ὀνόματα, μίαν δύναμιν ἀπεφήνατο, καὶ ἓν κράτος τοῦ δημιουργοῦ πάντων θεοῦ τοῦ πάντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος παραγαγόντος εἰς τὸ εἶναι, ὁρατά τε, καὶ ἀόρατα. περὶ δὲ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων εἶπεν. ὅτι καὶ αὐτὸ ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ πάντων, καὶ θεοῦ ἐπλάσθη. καὶ ψυχὴν ἔλαβε λογικὴν ἀκολούθως τοῖς Μωσέως. καὶ ταλαίπωρον εἴρηκας τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ πολλοῖς ὑποκείμενον πάθεσι, ψυχικοῖς τε, καὶ σωματικοῖς. δεκτικόν τε ἀγαθῶν, καὶ πονηρῶν ἔργων, καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀθλίως διακείμενον.

cem. Terram etiam dixit invifibilem eſſe. *Dixit etiam, Lumen, æthere rupto, terram illuſtraſſe, & nomen rem conditam. Illa (inqvit) lux ſuprema omnium, inacceſſa, omnia continens, qvam vocavit conſilium, lucem vitam. Hæc tria nomina unam vim declararunt, & unam potentiam omnium* rerum *opificis DEI, qvi ex eo, qvod non erat, omnia ad eſſe deduxit,* fecit, & creavit, & effecit, ut eſſent *& viſibilia, & inviſibilia. De genere humano autem dixit, ipſum etiam ab omnium* rerum ſummorum *opifice, & Deo formatum fuiſſe, & animam accepiſſe ratione præditam, ſecutus ipſa Moſis* ſcripta. *Dixit etiam genus humanum* eſſe *miſerum, & multis animi, corporisqve calamitatibus obnoxium, & bonorum, & malorum operum capax, & ad vivendum* eſſe *miſere affectum.*

Hactenus Suidas. Conſule inſuper præter ipſa, qvæ *Orpheo* etiamnunc vulgo attribuuntur, poemata, Diodorum Sicul. Biblioth. Hiſt. lib. 1. pag. 20. 86. & lib. 4. pag. 232. Virgilium lib. 6. Æneidos, ubi ejus ſic meminit:

Nec non Threicius longa cum veſte ſacerdos
Obloqvitur numeris ſeptem diſcrimina vocum:

Plutarchum Sympoſ. qvæſt. 3: Clementem Alexandr. in Protreptico ad Gentes pag. 48. Stromat. lib. 3. pag. 433. Stromat. lib. 5. pag. 571. 585: Lactantium divinar. Inſtitut. lib. 1. cap. 5. 22. Euſebium de Præparat. Evangel. lib. 2. cap. 2. Athenagoram in Apolog. pro Chriſtianis: Theodoretum in Opere *θεραπευτικῆς ἑλληνικῶν παθημάτων* Auguſtinum de Civitat. DEI lib. 18. cap. 14. & lib. contra Fauſtum Manichæum: Marſilium Ficinum lib. de immortalit. anim. & in Comment. ad Platonem; Joan. Picum Mirandul. in Apologia & in Concluſionibus: Auguſtinum Steuchum Eugub. de perenni philoſophia lib. 10. cap. 7; Barthium Adverſar. lib. 57. cap. 17. & complures alios tam veteres qvam novos auctores, qvorum teſtimonia commodiori poſthac loco recenſebo & excutiam. Illud qvoqve, qvod paulo ante, ubi de *Poetico* Orphei ſtudio egi, in mentem mihi non venit, hic adjiciendum videtur: nempe Plutarchum Orpheo *inventionem lyrici carminis* attribuere lib. 2. de Muſica pag. 1132. his verbis: *ἐζηλωκέναι δὲ φασὶ τὸν Τέρπανδρον Ὁμήρου μὲν τὰ ἔπη, Ὀρφέως δὲ τὰ μέλη. ὁ δὲ Ὀρφεὺς οὐδένα φαίνεται μεμιμημένος. οὐδεὶς γὰρ πω γεγένητο, εἰ μὴ οἱ τῶν αὐλῳδικῶν ποιηταί. τούτοις δὲ καθ' οὐθὲν τὸ Ὀρφικὸν ἔργον ἔοικεν.* h. e. *Terpandrum in Epico quidem carmine, Homerum in Melico autem ſive Lyrico Orpheum æmulatum eſſe fuerunt. Orpheus autem neminem videtur imitatus; qvippe cum nondum qvisqvam ea ætate extiterit ejus generis poeta, præter eos, qvi componerent ea, qvæ tibiis canerentur. Horum autem poemata cum Orphei operibus nihil commune habuerunt.* Hæc Plutarchus. Cui ſuffragatur Voſſius Inſtitut. Poet. lib. 3. cap. 15. §. 1. ubi agit de *Lyrici carminis* inventoribus. Qvod ſupereſt, præter jam enumerata *Muſices, Poeſeos, Philoſophiæ, Magiæ* & *Theologiæ* ſtudia, *Medicinam* qvoqve Orpheus inſigniter excoluit; qvippe qvi teſte Plinio Hiſtor. Natural. lib. 25. cap. 2. primus omnium apud Græcos ſcripſerit de herbis & ſuffitiones commendaverit. Ipſa Plinii verba ad rem pertinentia hæc ſunt: *Primus autem omnium, qvos memoria novit, Orpheus de Herbis curioſius aliqva prodidit. Poſt eum Muſæus & Heſiodus polion herbam in qvantum mirati ſunt, diximus. Orpheus & Heſiodus ſuffitiones commendavere.* Secundum hoc igitur Plinii teſtimonium, primus de *Medicina* apud Græcos ſcripſit *Orpheus*, eumqve *Muſæus*, de qvo proxime ſeqventi agam paragrapho ſecutus eſt.

eſt. Unde ſatis, ut opinor, certò colligitur, ſeculo ante Æ. C. XIIItio, in qvod *Argonautarum* incidit *expeditio*, Medicinæ ſtudium in Græcia florere primum cœpiſſe. Primæ autem inventionis ejusdem gloriam falſo ſibi Græci arrogant, utpote cum ea præcipue qvidem ipſi *Deo*, ſecundarium vero *neceſſitati*, primoqve mortalium (1) *Adamo* debeatur. Ut enim ante primam primæ legis divinæ in Paradiſo promulgatæ tranſgresſionem, nec morbis, nec morti obnoxium fuit genus humanum, ſic, poſtqvam primi homines Adamus & Eva deguſtatione vetitæ arboris Deum offenderunt, cum morte, primi peccati pœna, præter innumeras alias antea incognitas miſerias, varii inprimis morbi damnatos mortalitate reos, eorumqve poſteritatem invaſere. Neqve vero tanta divini numinis, qvamvis gravisſime læſi, in puniendo fuit ſeveritas, qvin pro juſtitiæ conjuncta clementia, pœnitenti Adamo perfectisſimæ illius, qva ante primam inobedientiam præditus fuerat, omnium rerum ſapientiæ exiguam relinqveret umbram, cujus adminiculo adverſus novum moleſtiæ morborum impetum qvaliacunqve excogitaret remedia, & ad poſteros, corpore ſimul atqve animo indies magis magisqve degenerantes, propagaret. Orta hac ratione Medicina, paulatim cum probitatis humanæ decremento incrementum cepit, & in diluvio univerſali per Noam conſervata, ad confuſionem linguarum, gentiumqve pervenit diſperſionem; ubi ea per totum qvidem terrarum orbem, ſed diſpari ſucceſſu diſſeminata eſt. Longe enim minor tunc Medicinæ notitia apud alios remanſit Noachidas, qvam apud pios Semi per *Heberum* oriundos poſteros; qvippe qvi ut in confuſione Babylonica cum vero veri Dei cultu primitivam linguam retinuerunt, ſic iidem cum aliis utilitati ſocietatis humanæ neceſſariis ſcientiis & artibus, tum vero etiam Medicinæ qvam maxime fuerunt dediti. In his principem obtinuerunt locum Patriarcha *Abrahamus* & *Joſephus*, qvorum commoratione in Ægypto ſapientia Hebræorum cum *Ægyptiis* communicata eſt. Ab *Ægyptiis* autem, ut alia multa *Græci*, ſic majori ex parte artem qvoqve Medicam mutuati ſunt. *Orpheus* enim, qvem jam citato loco Plinius ait *primum omnium, qvos memoria novit, de herbis curioſius aliqvid prodidiſſe*, prima qvidem eruditionis elementa in Græcia hauſit ex *Lino* Thebano, utpote cujus μαθητὴν ſive *diſcipulum* Suidas v. Ὀρφεὺς ipſum fuiſſe teſtatur: deinde vero in *Ægyptum* ſe contulit: unde, & *Moſaicæ* doctrinæ qvalicunqve notitia, & Theologia Ægyptiorum aliisqve compluribus diſciplinis & artibus, jamdudum ibi florentibus, probe imbutus, in Græciam Europæam rediit. Qva de re præclarum hoc apud Diodorum Siculum lib. 4. pag. 232. extat teſtimonium: περὶ δὲ παιδείαν ἀσχοληθεὶς ὁ Ὀρφεὺς, καὶ τὰ περὶ τῆς θεολογίας μυθολογούμενα μαθὼν, ἀπεδήμησε μὲν εἰς Αἴγυπτον, κἀκεῖ πολλὰ προσεπιμαθὼν, μέγιστος ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων ἔν τε ταῖς τελεταῖς, καὶ ταῖς θεολογίαις, καὶ ποιήμασι καὶ μελῳδίαις. h. e. (2) *Cum vero doctrinæ ſtudiis addictus Orpheus, non vulgarem in Theologia veterum ſcientiam comparaſſet: in Ægyptum profectus, multa inſuper didicit, ita ut inter Græcos omnes tum initiationum & Theologiæ peritia, tum poematum & melodiarum artificio præſtantisſimus haberetur.* Eundem Diodori locum citat doctisſimus Athanaſius Kircherus *Obeliſci Pamphilii* lib. 2. cap. 3. pag. 104. ubi auctoritate ejus probare annititur, Orpheum *Hieroglyphicam doctrinam* ex freqventi cum Sacerdotibus Ægyptiacis converſatione addidiciſſe, & ad Græcos tranſtuliſſe. Commorationis Orphei in Ægypto meminit qvoqve *Onomacritus*, ſuppoſititiorum Orphei Argonauticorum autor, verſ. 95. & deinceps, ubi Orpheum Jaſoni, ad expeditionem in Colchidem ſe invitanti, his verbis reſpondentem introducit:

(1) *Vid. ſupr. lib. 1. cap. 7. §. 2. pag. 59. 60. 61.*

(2) *Laurentio Rhodomanno interprete.*

Τὸν μὲν ἐγὼ μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπον·
Αἰσονίδη, τί με ταῦτα παραιφάμενος ἐρεείνεις,
Ὄφρ' ἂν ἐς Κόλχους Μινύαις ἐπιήρανος ἔλθω,
Νηΐ σὺν εὐσέλμῳ πλεύσας ἐπὶ οἴνοπα πόντον;
Ἤδη γδ' μοι ἅλις καμάτων, ἅλις ἔπλετο μόχθων

Sec. ante Æ. C. XIII.

εἷς ἱκοίμην ἐπὶ γαῖαν ἀπειρέσιον, ἠδὲ πόληας
Αἰγύπτῳ Λιβύῃ τε βροτοῖς ἀνὰ θέσφατα φαίνων
Καί με ἀλητείης τε καὶ ἐξ οἴστρου ἐσάωσε
μήτηρ ἡμετέρη, καί ῥ' εἰς δόμον ἤγαγεν ἄλλον
ὄφρα τέλος θανάτοιο κίχω μετὰ γήραϊ λυγρῷ.

h. e.

Inde ego ſum tali reſpondens voce locutus:
Æſonida, qvid tanta monens, hortaris & urges
Ire procelloſas armata puppe per undas,
Ut veniam Colchon Minyis adjutor ad urbem?
At mihi jam ſatis eſt operum, ſatis atqve laborum,
Ex qvo terrarum vidi loca plurima & urbes
Ægypti, Libyesqve viris oracula promens,
Et me ſollicito tandem revocavit ab æſtu
Errantem, in patriamqve parens veneranda reduxit;
Ut teneam tardos morientes tempore canos.

Præter Linum & Ægyptios ſacerdotes, præceptores qvoqve Orphei fuerunt *Idæi Dactyli in Creta*, de qvibus Diodorus Sicul lib. 5. pag. 333. ſic ſcribit:

Πρῶτοι τοίνυν τῶν εἰς μνήμην παραδεδομένων ᾤκησαν τῆς Κρήτης περὶ τὴν Ἴδην οἱ προσαγορευθέντες Ἰδαῖοι Δάκτυλοι. Τούτους δὲ οἱ μὲν ἑκατὸν τὸν ἀριθμὸν γεγονέναι παραδεδώκασιν, οἱ δὲ δέκα φασὶν ὑπάρχοντας τυχεῖν ταύτης τῆς προσηγορίας, τοῖς ἐν ταῖς χερσὶ δακτύλοις ὄντας ἰσαρίθμους. ἔνιοι δὲ ἱστοροῦσιν, ὧν ἐστὶ καὶ Ἔφορος, τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους γενέσθαι μὲν κατὰ τὴν Ἴδην τὴν ἐν Φρυγίᾳ, διαβῆναι δὲ μετὰ Μίνωος εἰς τὴν Εὐρώπην· ὑπάρξαντας δὲ γόητας, ἐπιτηδεῦσαι τάς τε ἐπῳδὰς καὶ τελετὰς καὶ μυστήρια, καὶ περὶ Σαμοθρᾴκην διατρίψαντας, οὐ μετρίως ἐν τούτοις ἐκπλήττειν τοὺς ἐγχωρίους. κατ' ὃν δὴ χρόνον καὶ τὸν Ὀρφέα, φύσει διαφόρῳ κεχορηγημένον πρὸς ποίησιν καὶ μελῳδίαν, μαθητὴν γενέσθαι τούτων, καὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξενεγκεῖν τελετὰς καὶ μυστήρια. οἱ δ' οὖν κατὰ τὴν Κρήτην Ἰδαῖοι Δάκτυλοι παραδέδονται τήν τε τοῦ πυρὸς χρῆσιν καὶ τὴν τοῦ χαλκοῦ καὶ σιδήρου φύσιν ἐξευρεῖν, τῆς ἀντισαπτεραίων χώρας περὶ τὸν καλούμενον Βερέκυνθον, καὶ τὴν ἐργασίαν δι' ἧς κατασκευάζεται. δόξαντας δὲ μεγάλων ἀγαθῶν ἀρχηγοὺς γεγονέναι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, τιμῶν τυχεῖν ἀθανάτων.

Primi ergo (qvorum ſane memoria ad nos propagata eſt, Cretæ incolæ ad Idam montem Idæi Dactyli fuerunt. Qvos alii centum numerant, alii tantum X, pari ſcilicet digitorum numero ſic appellatos. Nonnulli (inter qvos & Ephorus) Idæos Dactylos circa Idam Phrygiæ montem habitaſſe, & cum Minoe in Europam tranſiiſſe, memorant. Et cum præſtigiatores eſſent, incantamentis & ſacris ritibus myſteriisqve operam dediſſe, & in Samothracia verſantes non mediocrem Inſulanis ſtuporem incuſſiſſe. Qvo tempore etiam Orpheus (qvem excellenti ingenio ad poeſin & melodiam natura inſtruxerat) diſcipulus horum fuiſſe, primusqve initiorum Ceremonias & myſteria in Græciam traduxiſſe dicitur. Cæterum Idæi Dactyli in Creta (ut tradunt) ignis uſum invenerunt, æriſqve ac ferri naturam in Berecynthio, Antiſapteræorum regionis monte, indagarunt, ejusqve conflandi rationem docuere. Et qvia inſignium generi humano commodorum auctores habebantur, immortalibus ac divinis honoribus remunerati ſunt.

Hæc de *Idæis Dactylis*, *Orphei* in Creta præceptoribus, Diodorus. Tranſeundum nunc eſt ad *ſcripta Orphei*, qvæ vel antiqvitus ipſi attributa fuerunt, vel etiamnunc attribuuntur. Ea autem omnia, qvamvis ſatis antiqva ſint, merito tamen à probatiſſimis veterum auctorum cenſoribus jam olim pro ſuppoſititiis habita ſunt & hodieqve habentur. Qva de re vide Clementem Alexand. Strom. lib. 1. pag. 332. 333. Svidam v. Ὀρφεύς: Voſſium de art. Poet. Natur. & Conſtit. cap. 13. §. 3. de Poet. Gr. cap. 4. de Philoſoph. Sect. cap. 3. §. 4. Bohartum Geograph. ſacr. part. 2. lib. 1. cap. 39. pag. 725. Scripta autem ſub *Orphei* nomine conficta hæc ſunt:

Ἀργο-

Ἀργοναυτικὰ ſive *Argonautica*; qvæ etiamnunc (1) integra ſuperſunt, & 1373. *Ser. ante Æ. C. XIII.* conſtant verſibus hexametris. Principium eorum hoc eſt:

Ὦναξ Πυθῶνος μεδέων, ἑκατηβόλε μάντι
Ὃς λάχες ἠλιβάτου κορυφῆς Παρνασίδα πέτρην,
Σὴν ἀρετὴν ὑμνῶ &c.

h. e.

O Rex & vates, Pythonis maxime princeps,
Cuiqve ſacra eſt ſummum Parnaſſia petra cacumen,
Virtutem cano Phœbe tuam: &c.

At ultimi duo verſus hi ſunt:

Ἄντρον δ' εἰσέπρησα περικλυτὸν, ἔνθα με μήτηρ
Γείνατ' ἐν λέκτροις μεγαλήτορος Οἰάγρου.

h. e.

Hic antrum ſubii peramabile: protulit hic me
Magnanimi in lectis Oeagri ſplendida mater.

Verus horum *Argonauticorum*, teſte Svida, auctor eſt *Orpheus Crotoniata* ſive *Onomacritus*, qvi Piſiſtrato Athenienſium tyranno, ejusqve filiis Hipparcho & Hippiæ fuit σύγχρονος. Hi vero pertinent ſine dubio ad Seculum ante Æ. C. VI. ubi de Onomacrito ſive Orpheo Crotoniata pluribus diſſeram. Interea vide Voſſium de Poet. Græcis cap. 4. & de Idololatria lib. 1. cap. 39.

(1) *Vide Syntagma Poetarum Græcorum Veterum Heroico carminum, editum Aurel. Allobrog. ſive Genev. an. 1606. in fol. p. 480.*

Εὐχὴ πρὸς Μουσαῖον, h. e. *Votum ad Muſæum*; qvod etiamnunc (2) extat, & ſic incipit:

Μάνθανε δὴ Μουσαῖε θυηπολίην περὶ σέμνην
Εὐχὴν, &c.

Diſce jam Muſæo operationem in ſacrificiis circa religioſam
Orationem, &c.

Conſtat autem hoc Poema verſibus 52. & ab eodem *Onomacrito*, cujus paulo ante facta eſt mentio, compoſitum creditur.

(2) *Vid. Syntagm. Poet. gr. Heroic. pag. 501.*

Τριαγμοὶ ſive τριασμοὶ, h. e. *Numeri ternarii*; qvod opus Clemens Alexandrinus, Laertius & Svidas, *Jonis Chii* fuiſſe teſtantur. Svidæ verba hæc ſunt: ἔγραψε τριασμοὺς λέγονται δ' εἶναι Ἴωνος τοῦ τραγικοῦ, ἐν δὲ τούτοις, τὰ ἱεροστολικὰ καλούμενα, κλίσεις κοσμικαίνας, νεοτευκτικά.

Ἱεροὶ λογοὶ ἐν ῥαψῳδίαις κδ', ſive *Sacrorum Sermonum Rhapſodiæ* (3) *viginti qvatuor*: qvarum auctor à nonnullis habitus fuit *Theognetus Theſſalus*, ab aliis autem *Cercops Pythagoreus*. Svidæ verba hæc ſunt: ἔγραψε ὁ Ὀρφεὺς ἱεροὺς λόγους ἐν ῥαψῳδίαις κδ'. λέγονται δὲ εἶναι Θεογνήτου τοῦ Θεσσαλοῦ. οἱ δὲ, Κέρκωπος τοῦ Πυθαγορείου.

(3) *Duos hujus poematis verſus vide in Magno Etymolog. Gr. v.* Γίγας *ubi citatur* Ὀρφεὺς ἐν τῷ ὀγδόῳ τοῦ ἱεροῦ λόγου.

Χρησμοὶ ſive *Oracula*; qvorum verus autor habitus olim fuit *Onomacritus*, teſte Suida his verbis: ἔγραψε ὁ Ὀρφεὺς χρησμοὺς, οἱ ἀναφέρονται εἰς Ὀνομάκριτον.

Τελεταὶ ſive *Initia*; qvæ itidem dicuntur fuiſſe *Onomacriti*; ſeu, ut ipſis Svidæ verbis utar, ὁμοίως δὲ φασὶ καὶ ταύτας Ὀνομακρίτου.

Σωτήρια ſive *Soteria*; cujus poematis autores, teſte Svida, habiti fuerunt *Timocles Syracuſanus* & *Perginus Mileſius*.

Κρατῆρες ſive *Crateres*; qvod poema Clemens Alexandrinus & Svidas teſtantur fuiſſe *Zopyri Heracleotæ*.

Θρονισμοὶ Μητρῷοι καὶ Βακχικά, h. e. interprete Porto, *Seſſiones Magnæ Deûm matris & Bacchica*; qvorum autor, teſte Svida, fuit *Nicias Eleates*.

Εἰς ᾅδου καταβάσις, ſive *Deſcenſus ad inferos*; cujus autor ſecundum Clementem Alexandrinum fuit *Prodicus Samius*, ſecundum Svidam Ἡρόδικος ὁ Περίνθιος ſive *Herodicus Perinthius*, vel *Orpheus Camarinæus*, ſecundum Epigenem vel *Cercops Pythagoreus*.

Πέπλος καὶ Δίκτυον, ſive *Peplus* & *Rete*; qvorum poematum autor, teſtibus Clemen-

Sec. ante Æ. C. XIII

mente Alexandr. & Svida, habitus fuit à nonnullis *Zopyrus Heracleota*, ab aliis autem *Brotinus* vel *Brontinus*.

Ὀνομαστικὰ ἔπη ασ´. h. e. *Onomaſtica carmina* 1200. Ἀστρονομία ſive *Aſtronomia*; Ἀμοκοπία ſive *Amocopia*: Θυηπολικὸν ſive *Thyepolicon*, h. e. poema de ſacrificiis: Ὠοθυτικὰ ἢ Ὠοσκοπικὰ, h. e. poema de *ovorum immolatione atqve inſpectione*: Καταζωστικὸν ſive *Catazoſticum*: Κορυβαντικὸν ſive *Corybanticum*: Ὕμνοι ſive *Hymni*, qvi hodieqve (1) extant; & τὰ Φυσικὰ (2) ſive *Phyſica*: qvorum omnium poematum auctor ſecundum Svidam, *Brontinus* fuit creditus.

(1) *In Syntagm. Poet. gr. Heroic. à pag. 502. usq. 521. Sunt autem in univerſum Hymni* 86.

(2) *Notabile hujus Operis fragmentum extat in Magno Etymol. Gr. s.* Τριτοπάτορες; *ubi &* ὁ τὸ ἐξηγητικὸν αὐτοῦ ποιήσας. *h. e. anonymus illius antiquus* Scholiaſtes *ſive* Commentator *citatur.*

Ἐφημερίδες καὶ Δωδεκαετηρίδες, h. e. *Ephemerides* ſive *Dodecaeterides.* Utriusqve poematis meminit Joannes Tzetzes Hiſtor. Chil. 12. à verſ. 147. usqve ad verſ. 157. his verbis:

Ὀρφεὺς ὁ μέγας, σύγχρονος ὑπάρχων Ἡρακλεῖ,
Γράψας ἐφημερίδας τε καὶ (3) δωδεκαετηρίδας,
Καὶ περὶ ἄλλων ἀκριβῶς ἐλέγχει τούτους ψεύστας.
Καὶ τῶν ἐφημερίδων μὲν Ὀρφέως ἀρχὴ, τόδε.
Πάντ᾽ εἰδὼς μοῦσαις θεόφραδε, εἰ δέ σ᾽ ἀνώγει
Θυμὸς, ἐπωνυμίας μήνης κατὰ μοῖραν ἀεῖσαι,
Ῥεῖά τε ἐξερέω, σὺ δ᾽ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
Τῶν δὲ δωδεκαετηρίδων ἡ καταρχὴ, τοιάδε.
Δεῦρο νῦν κατά μοι καθαρὰς ἀκοάς τε πετάσας
Κέκλυθι τάξιν ἅπασαν, ὅσην τεκμήρατο δαίμων
Ἔκ τε μιῆς νυκτὸς, ἢ δ᾽ ἐξ ἑνὸς ἤματος αὔτως.

h. e. interprete Paulo Laciſio:

Orpheus magnus, contemporaneus exiſtens Herculi,
Cum ſcripſerit Ephemeridasqve & Dodecaeteridas,
Et de aliis diligenter arguit hos mendaces,
Et Ephemeridarum qvidem Orphei principium hoc:
Omnia doctus es Muſæ divine, ſi autem te jubet
Animus, cognomina lunæ juxta fatum canere,
Facile tibi exponam: tu autem in mentibus pone tuis.
Dodecaeteridarum autem initium tale
Huc nunc aures mihi, puroſque auditus explicans,
Audi ordinem omnem, qvem cogitavit Deus,
Ex una nocte ſive ex una die ſimiliter.

(3) *Perperam Vulgo & hic, & paulo poſt pro* Δωδεκαετηρίδες, *tam in græco contextu, qvam latina interpretatione legitur* Δωδεκαϊηρίδες,

Horum duorum poematum auctorem fuiſſe exiſtimo eundem *Onomacritum* ſive *Orpheum Crotoniatam*, cui antiqvitus omnia fere poemata, ſub Orphei nomine extantia, attributa ferunt, ut teſtatur Tatianus contra gentes his verbis: Ὀρφεὺς δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἡρακλεῖ γέγονεν· ἄλλως τε καὶ τὰ εἰς αὐτὸν ἐπιφερόμενα (Scalig. ἔπη φερόμενα) φασὶν ὑπὸ Ὀνομακρίτου τοῦ Ἀθηναίου συντετάχθαι, γενομένου κατὰ τὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀρχὴν, περὶ τὴν πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. h. e. *Orpheus iisdem cum Hercule temporibus fuit. Verum poemata qvæ ejus nomine circumferuntur, ajunt ab Onomacrito Athenienſi eſſe compoſita, qvi fuit, cum penes Piſiſtratidas Athenis eſſet imperium, circa Olympiadem qvinqvageſimam.* Apud Svidam, ubi agitur de *Orpheo Crotoniata*, qvi à viris doctis idem cenſetur atqve *Onomacritus*, mentio fit poematis ab ipſo compoſiti, cui titulus Δεκαετηρία. Videtur autem ibi ſignificari idem opus, qvod Tzetzes ſupra citato loco Δωδεκαετηρίδας nuncupat; ideoqve Svidæ verba corrigenda & pro Δεκαετηρία Δωδεκαετηρία ſcribendum eſſe cenſeo.

Περὶ λίθων h. e. *de gemmis* ſive *lapidibus pretioſis*: qvod poema etiamnunc (4) extat & ſic incipit:

Δῶρον ἀλεξικάκοιο Διὸς θνητοῖσιν ὀπάσσαι
Κεκλόμενος &c.

(4) *In Syntagm. Poet. Gr. Heroic. à p. 522. usq. 534.*

In

In proœmio hujus libri introducitur *Orpheus* colloqvens cum *Theodomante* Priami filio: unde ſatis clare apparet, autorem ejus non eſſe Orpheum illum antiqviſſimum, qvi expeditioni Argonauticæ interfuit. Si genuinum igitur eſſet hoc poema, pertineret ad ſeqvens ſeculum ante Æ. C. XII. in qvod hiſtoria belli Trojani incidit: aſſentior autem Viris doctis, qvi ψευδεπόγραφον illud eſſe cenſent & *Onomacrito* attribuunt. Pertinere enim huc exiſtimant Svidæ verba hæc: ἔγραψε ὁ Ὀρφεὺς καὶ τελετάς· ὁμοίως δὲ φασι καὶ ταύτας Ὀνομακρίτου. ἐν τούτοις δ' ἐστὶ περὶ λίθων γλυφῆς, ἥτις ὀγδοηκοντάλιθος ἐπιγράφεται. h. e. interprete Porto: *Scripſit Orpheus etiam Initia. Pariter autem hæc quoque dicunt eſſe Onomacriti. In his autem eſt liber de gemmarum ſculptura, qvi ab 80. gemmis inſcribitur.* Ex præfatione libri hujus de gemmis citantur aliqvot verſus à Joanne Stobæo Antholog. Serm. 3. *de Prudentia* pag. 38. Serm. 4. *de Imprudentia* pag. 52. Serm. 29. de *Aſſiduitate & Diligentia* pag. 200. — *Sec. ante Æ. C. XIII.*

Ἔργα καὶ Ἡμέραι h. e. *Opera & dies*: qvod Orphei ſuppoſititium poema citatur à Joanne Tzetze in præfatione Scholiorum Græcorum in Heſiodum. Principium ejus hoc fuit:

> Εἰ δὲ γεωπονίης σε φιλομβρότου ἵμερος αἱρεῖ.

Vide de eo Geſner. Biblioth. lit. O v. Orpheus fol. 530.

Θεογονία ſive *Theogonia*; qvod Orphei poema citatur à Clemente Alexandrino Stromat. lib. 6. pag. 628. his verbis: Εὕροις δ' ἂν καὶ Ὅμηρον, τὸν μέγαν ποιητὴν, ἐκεῖνα τὰ ἔπη.

> Ὡς δὲ τρέφει ἔρνος ἀνὴρ ἐριθηλὲς ἐλαίης

καὶ τὰ ἑξῆς, κατὰ λέξιν μετενηνοχότα παρ' Ὀρφέως ἐκ τοῦ Διονύσου ἀφανισμοῦ. ἐν τε τῇ Θεογονίᾳ ἐπὶ τοῦ Κρόνου Ὀρφεῖ πεποίηται

> Κεῖτ' ἀποδοχμώσας παχὺν αὐχένα, κὰδ δέ μιν ὕπνος
> Ἥρει πανδαμάτωρ — —

ταῦτα δὲ Ὅμηρος ἐπὶ τοῦ Κύκλωπος μετέθηκεν. h. e. *Homerum qvoqve invenias, magnum illum Poetam, hos verſus,*

> *Atqve ut vir nutrit ramum viridantis olivæ*

& qvæ deinceps ſeqvuntur, ad verbum tranſtuliſſe ex Orpheo (1) *de extincto Baccho Et qvæ ab Orpheo in Theogonia dicuntur de Saturno,*

> *Atqve is obliqvus craſſa cervice jacebat;*
> *Utpote qvem cuncta domans ſomnus jam cœperat.*

ea Homerus ad Cyclopem tranſtulit. Ejusdem poematis meminit etiam Macrobius in Somn. Scip. lib. 1. cap. 1. his verbis: *Hoc totum fabularum genus, qvod ſolas aurium delicias profitetur, è ſacrario ſuo in nutricum cunas ſapientiæ tractatus eliminat. Ex his autem, qvæ ad qvandam virtutis ſpeciem intellectum legentis hortantur, fit ſecunda diſcretio. In qvibusdam enim argumentum ex ficto locatur, & per mendacia ipſe relationis ordo contexitur: ut ſunt illæ Æſopi fabulæ, elegantia fictionis illuſtres. At in aliis argumentum qvidem fundatur veri ſoliditate; ſed hæc ipſa veritas per qvædam compoſita & ficta profertur; & hoc jam vocatur fabuloſa narratio, non fabula: ut ſunt ceremoniarum ſacra; ut Heſiodi & Orphei, qvæ de Deorum progenie actuve narrantur; ut myſtica Pythagoreorum ſenſa referuntur.* Item antiqvus græcus Scholiaſtes Apollonii Rhodii, apud qvem in Notis ad librum tertium Argonauticorum pag. 202. 203. hæc leguntur: Ἀπολλώνιος μὲν ἀφροδίτης τὸν ἔρωτα γενεαλογεῖ. Σαπφὼ δὲ γῆς καὶ οὐρανοῦ. Σιμωνίδης δὲ ἀφροδίτης καὶ ἄρεος. Σχέτλιε παῖ δολομήδεος ἀφροδίτας, τὸν ἄρει δολομηχάνῳ τέκεν. Ἴβυκος καὶ Ἡσίοδος ἐκ χάους λέγει τὸν ἔρωτα. ἐν δὲ τοῖς εἰς Ὀρφέα ἀναφερομένοις κρόνου γενεαλογεῖται.

(1) *Sic vulgo hic locus latine tranſlatus legitur. Videtur autem hic* ὁ τοῦ Διονύσου ἀφανισμὸς *idem eſſe poema, qvod à Svida ſimpliciter appellatur* τὰ βακχικά.

Περὶ βοτανῶν ſive *de herbis*; cujus Operis Plinius Hiſtor. natural. lib. 25. cap. 2. ita meminit: *Primus autem omnium, qvos memoria novit, Orpheus de herbis curioſius aliqva prodidit. Poſt eum Muſæus & Heſiodus polion herbam in qvantum*

Sec. ante A. C. XIII

mente Alexandr. & Svida, habitus fuit à nonnullis *Zopyruc Heracleota*, ab aliis autem *Brotinus* vel *Brontinus*.

Ὀνομαστικὰ ἔπη ασ΄, h. e. *Onomaſtica carmina* 1200. Ἀστρονομία ſive *Aſtronomia*; Ἀμοσκοπία ſive *Amocopia*: Θυηπολικὸν ſive *Thyepolicon*, h. e. poema de ſacrificiis: Ὠοθυτικὰ ἢ Ὠοσκοπικὰ, h. e. poema de *ovorum immolatione atqve inſpectione*: Καταζωστικὸν ſive *Catazoſticum*: Κορυβαντικὸν ſive *Corybanticum*: Ὕμνοι ſive *Hymni*, qvi hodieqve (1) extant; & τὰ Φυσικὰ (2) ſive *Phyſica*: qvorum omnium poematum auctor ſecundum Svidam, *Brontinus* fuit creditus.

Ἐφημερίδες καὶ Δωδεκαετηρίδες, h. e. *Ephemerides* ſive *Dodecaeterides*. Utriusqve poematis meminit Joannes Tzetzes Hiſtor. Chil. 12. à verſ. 147. usqve ad verſ. 157. his verbis:

Ὀρφεὺς ὁ μέγας, σύγχρονος ὑπάρχων Ἡρακλεῖ,
Γράψας ἐφημερίδας τε καὶ (3) δωδεκαετηρίδας,
Καὶ περὶ ἄλλων ἀκριβῶς ἐλέγχει τούτους ψεύστας.
Καὶ τῶν ἐφημερίδων μὲν Ὀρφέως ἀρχὴ, τόδε.
Πάντ' εἰδὼς Μούσαις θεόφραδε, εἰ δέ σ' ἀνώγει
Θυμὸς, ἐπωνυμίας μήνης κατὰ μοῖραν ἀεῖσαι,
Ῥεῖά τε ἐξερέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
Τῶν δὲ δωδεκαετηρίδων ἡ καταρχὴ, τοιάδε.
Δεῦρο νῦν κατὰ καὶ καθαρὰς ἀκοάς τε πετάσας
Κέκλυθι τάξιν ἅπασαν, ὅσην τεκμήρατο δαίμων
Ἔκ τε μιῆς νυκτὸς, ἢ δ' ἐξ ἑνὸς ἤματος αὔτως.

h. e. interprete Paulo Laciſio:

Orpheus magnus, contemporaneus exiſtens Herculi,
Cum ſcripſerit Ephemeridasqve & Dodecaeteridas,
Et de aliis diligenter arguit hos mendaces,
Et Ephemeridarum qvidem Orphei principium hoc:
Omnia doctus es Muſae divine, ſi autem te jubet
Animus, cognomina lunae juxta fatum canere,
Facile tibi exponam: tu autem in mentibus pone tuis.
Dodecaeteridarum autem initium tale
Huc nunc aures mihi, purosqve auditus explicans,
Audi ordinem omnem, qvem cogitavit Deus,
Ex una nocte ſive ex una die ſimiliter.

Horum duorum poematum auctorem fuiſſe exiſtimo eundem *Onomacritum* ſive *Orpheum Crotoniatam*, cui antiqvitus omnia fere poemata, ſub Orphei nomine extantia, attributa ferunt, ut teſtatur Tatianus contra gentes his verbis: Ὀρφεὺς δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἡρακλεῖ γέγονεν· ἄλλως τε καὶ τὰ εἰς αὐτὸν ἐπιφερόμενα (Scalig. ἔπη φερόμενα) φασὶν ὑπὸ Ὀνομακρίτου τοῦ Ἀθηναίου συντετάχθαι, γενομένου κατὰ τὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀρχὴν, περὶ τὴν πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. h. e. *Orpheus iisdem cum Hercule temporibus fuit. Verum poemata quae ejus nomine circumferuntur, ajunt ab Onomacrito Athenienſi eſſe compoſita, qvi fuit, cum penes Piſiſtratidas Athenis eſſet imperium, circa Olympiadem qvinqvageſimam.* Apud Svidam, ubi agitur de *Orpheo Crotoniata*, qvi à viris doctis idem cenſetur atqve *Onomacritus*, mentio fit poematis ab ipſo compoſiti, cui titulus Δεκαετηρία. Videtur autem ibi ſignificari idem opus, qvod Tzetzes ſupra citato loco Δωδεκαετηρίδας nuncupat; ideoqve Svidae verba corrigenda & pro Δεκαετηρία Δωδεκαετηρία ſcribendum eſſe cenſeo.

Περὶ λίθων h. e. *de gemmis* ſive *lapidibus pretioſis*: qvod poema etiamnunc (4) extat & ſic incipit:

Δῶρον ἀλεξικάκοιο Διὸς θνητοῖσι ἱκάνεσαι
Κεκλέμενος &c.

(1) *In Syntagm. Poet. gr. Heroic. à pag. 502. usqve 521. Sunt autem in univerſum Hymni* 86.

(2) *Notabile hujus Operis fragmentum extat in Magno Etymol.* Gr. v. Τριτοπάτορες; *ubi &* ὁ τὸ ἐξηγητικὸν αὐτοῦ ποιήσας. *h. e. anonymum illius antiquus* Scholiaſtes *ſive* Commentator *citatur.*

(3) *Perperam vulgo & hic, & paulo poſt pro* Δωδεκαετηρίδες, *tam in graeco contextu, qvam latina interpretatione legitur* Δωδεκατηρίδες.

(4) *In Syntagm. Poet. Gr. Heroic. à p. 522. usq. 534.*

In

In proœmio hujus libri introducitur *Orpheus* colloqvens cum *Theodamante* Priami filio: unde ſatis clare apparet, autorem ejus non eſſe Orpheum illum antiqvisſimum, qvi expeditioni Argonauticæ interfuit. Si genuinum igitur eſſet hoc poema, pertineret ad ſeqvens ſeculum ante Æ. C. XII. in qvod hiſtoria belli Trojani incidit: aſſentior autem Viris doctis, qvi ψευδεπίγραφον illud eſſe cenſent & *Onomacrito* attribuunt. Pertinere enim huc exiſtimant Suidæ verba hæc: ἔγραψε ὁ Ὀρφεὺς καὶ τελετάς· ὁμοίως δὲ φασι καὶ ταύτας Ὀνομακρίτου. ἐν τούτοις δ᾽ ἐστὶ περὶ λίθων γλυφῆς, ἥτις ὀγδοηκοντάλιθος ἐπιγράφεται. h. e. interprete Porto: *Scripſit Orpheus etiam Initia. Pariter autem hæc quoque dicunt eſſe Onomacriti. In his autem eſt liber de gemmarum ſculptura, qui ab 80. gemmis inſcribitur.* Ex præfatione libri hujus de gemmis citantur aliqvot verſus à Joanne Stobæo Antholog. Serm. 3. *de Prudentia* pag. 38. Serm. 4. *de Imprudentia* pag. 52. Serm. 29. de *Aſſiduitate & Diligentia* pag. 200. *Sec. ante Æ. C. XIII.*

Ἔργα καὶ Ἡμέραι h. e. *Opera & dies*: qvod Orphei ſuppoſititium poema citatur à Joanne Tzetze in præfatione Scholiorum Græcorum in Heſiodum. Principium ejus hoc fuit:

Εἰ δὲ γεωπονίης σεφιλεμβρότε ἵμερος αἱρεῖ.

Vide de eo Geſner. Biblioth. lit. O v. Orpheus fol. 530.

Θεογονία ſive *Theogonia*; qvod Orphei poema citatur à Clemente Alexandrino Stromat. lib. 6. pag. 628. his verbis: Εὕροις δ᾽ ἂν καὶ Ὅμηρον, τὸν μέγαν ποιητὴν, ἐκεῖνα τὰ ἔπη.

Ὡς δ᾽ ὅτε τρέφει ἔρνος ἀνὴρ ἐριθηλὲς ἐλαίης

καὶ τὰ ἑξῆς, κατὰ λέξιν μετενηνοχότα παρ᾽ Ὀρφέως ἐκ τοῦ Διονύσου ἀφανισμοῦ. ἐν τῇ Θεογονίᾳ ἐπὶ τοῦ Κρόνου Ὀρφεῖ πεποίηται

Κεῖτ᾽ ἀποδοχμώσας παχὺν αὐχένα, κὰδ δέ μιν ὕπνος
Ἥρει πανδαμάτωρ — —

ταῦτα δὲ Ὅμηρος ἐπὶ τοῦ Κύκλωπος μετέθηκεν. h. e. *Homerum quoque invenias, magnum illum Poetam, hos verſu,*

Atque ut vir nutrit ramum viridantis olivæ

& quæ deinceps ſeqvuntur, ad verbum tranſtuliſſe ex Orpheo (1) *de extincto Baccho Et quæ ab Orpheo in Theogonia dicuntur de Saturno,*

Atque is obliquus craſſa cervice jacebat;
Utpote quem cuncta domans ſomnus jam cœperat.

ea Homerus ad Cyclopem tranſtulit. Ejusdem poematis meminit etiam Macrobius in Somn. Scip. lib. 1. cap. 2. his verbis: *Hoc totum fabularum genus, quod ſolas aurium delicias profitetur, è ſacrario ſuo in nutricum cunas ſapientia tractatus eliminat. Ex his autem, quæ ad quandam virtutis ſpeciem intellectum legentis hortantur, fit ſecunda diſcretio. In quibusdam enim argumentum ex ficto locatur, & per mendacia ipſe relationis ordo contexitur: ut ſunt illæ Æſopi fabulæ, elegantia fictionis illuſtres. At in aliis argumentum quidem fundatur veri ſoliditate; ſed hæc ipſa veritas per quædam compoſita & ficta profertur; & hoc jam vocatur fabuloſa narratio, non fabula: ut ſunt ceremoniarum ſacra; ut Heſiodi & Orphei, quæ de Deorum progenie actuve narrantur; ut myſtica Pythagoreorum ſenſa referuntur.* Item antiqvus græcus Scholiaſtes Apollonii Rhodii, apud qvem in Notis ad librum tertium Argonauticorum pag. 202. 203. hæc leguntur: Ἀπολλώνιος μὲν Ἀφροδίτης τὸν ἔρωτα γενεαλογεῖ. Σαπφὼ δὲ γῆς καὶ οὐρανοῦ. Σιμωνίδης δὲ Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεος. Σχέτλιε παῖ δολομήδεος Ἀφροδίτας, τὸν Ἄρη δολομηχάνῳ τέκεν. Ἴβυκος καὶ Ἡσίοδος ἐκ χάους λέγει τὸν ἔρωτα. ἐν δὲ τοῖς εἰς Ὀρφέα ἀναφερομένοις Κρόνου γενεαλογεῖται.

(1) *Sic Fulgo hic locus latine translatus legitur. Videtur autem hic* ὁ τοῦ Διονύσου ἀφανισμὸς *idem eſſe poema, quod à Suida ſimpliciter appellatur* τὰ Βακχικά.

Περὶ βοτανῶν ſive *de herbis*; cujus Operis Plinius Hiſtor. natural. lib. 25. cap. 2. ita meminit: *Primus autem omnium, quos memoria novit, Orpheus de herbis curioſius aliqua prodidit. Poſt eum Muſæus & Heſiodus polion herbam in quantum*

Sec. ante Æ. C. XIII.

mirati ſunt, diximus. Orpheus & Heſiodus (1) *ſuffitiones commendavere.* Item lib. 20. cap. 5. *Orpheus amatorium ineſſe ſtaphylino dixit, fortaſſis qvoniam Venerem ſtimulari hoc cibo certum eſt. Ideo conceptus adjuvare aliqvi prodiderunt.* Alius ejusdem generis, ex Orphei ſcriptis deſumptus, locus extat apud eundem Plinium lib. 28. cap. 4. his verbis: *Sic & ſagittas corpore eductas, ſi terram non attigerint, ſubjectas cubantibus, amatorium eſſe, Orpheus & Archelaus ſcribunt.*

(1) *Alludit hic ſine dubio Plinius ad Hymnos Orphei, qvi fere omnes* θυμιάματα *ſive* Suffimenta *inſcribuntur.*

Varia poemata, qvæ partim eadem, atqve ſuperiora, partim ab his plane diverſa ſunt, & non minus obſcure, qvam confuſe, in principio ψευδεπιγράφων Orphei Ἀργοναυτικῶν ab Onomacrito à verſu 9. usqve ad verſ. 46. enumerantur. Qvem locum alias uberrima illuſtratum explanatione, huic operi integre inſeram. Interim qvalemcunqve ejus epitomen, ex Otthonis Heurnii Antiqvitatum Philoſophiæ Barbaricæ libri ſecundi capite vigeſimo ſexto deſumptam, hic exhibeo: *Scripſit (Orpheus Thrax, ipſo in Argonauticis teſte) de elementorum transmutatione; de rerum naturalium amoris efficacia; de Gigantum cum Jove pugna; de Raptu & luctu Proſerpinæ: de erroribus Cereris; de laboribus Herculis; de ritibus ſacrorum, Idæorum & Corybantum; de gemmis; de occultis oraculorum reſponſis; de Veneris & Minervæ ſacrificiis; de Ægyptiorum luctu ob mortem Oſyridis, illorumqve luſtrationibus; de vaticiniis; de auſpiciis; de fibrarum ſitu; de ſomniorum interpretatione; de prodigiis eorumqve averruncatione; de expiatione inferorum; de ratione & motu aſtrorum. Verum omnia hæc præclariſſima Orphei ſcripta morſus ævi conſumpſit. Qvæ enim hodie circumferuntur, Orphei ſententiam qvidem exprimunt, at Orphei ſtylo non conſcripta ſunt.* Hæc Heurnius.

Et hactenus qvidem, ſi non omnia, pleraqve tamen ſcripta, qvæ vel olim ſub nomine *Orphei* extiterunt, vel etiamnunc extant, ſpeciatim recenſui. Generaliter autem, & ſuppresſis poematum titulis, citantur pasſim τὰ Ὀρφικὰ ſive Ὀρφαϊκὰ, ab antiqvis tum gentilibus, tum Chriſtianis ſcriptoribus. Qvas *Orphicorum* poematum reliqvias ſumma diligentia ex variis auctoribus collectas, & in certas claſſes diſtributas neceſſariisqve annotationibus illuſtratas, libro ſexto hujus Prodromi, volente Deo, inſeram. Interea videſis Principis typographorum Galliæ, & de re literaria ſcribendo & imprimendo optime meriti Viri Henrici Stephani *Poeſin Philoſophicam.* Notandum inſuper qvam maxime eſt, ex *Orphicis* poematibus eorumqve fragmentis nonnulla qvidem perantiqva eſſe; utpote qvæ Homeri atqve Heſiodi ſimile qviddam ſonent, & ad ſeculum pertineant ante Æ. C. VI. in qvod apud Athenienſes Piſiſtrati & Piſiſtratidarum incidit tyrannis, & *Pythagoras*, cujus Scholam pleraqve redolent, floruit: alia autem his multo recentiora eſſe; qvippe qvæ nimis aperte Chriſtianiſmum Chriſtianaqve tempora ſapiant, & ejusdem prorſus videantur farinæ, ac *Sibyllarum*, *Zoroaſtris Perſomedi* & *Hermetis Triſmegiſti* ψευδεπίγραφα ſcripta, de qvibus ſuperiori libro egimus. Qva de re cum ſuo poſthac loco prolixius accuratiusqve nobis diſſerendum ſit, abrumpam hic inſtitutum de Orphicis poematibus ſermonem, & corollarii loco notabilia aliqvot veterum & novorum Scriptorum indicabo loca, qvæ ad Hiſtoriam de vita & ſcriptis Orphei pertinent, & ſilentio ſuperius prætermiſſa, uno nunc impetu qvaſi per ſatyram ſe mihi offerunt. Jam primum itaqve obſervatu digniſſimus eſt locus ille de parentibus, patria & regno Orphei, qvi extat in principio ſuppoſititiorum Ἀργοναυτικῶν à verſ. 76. usqve 79. ubi Jaſon Orpheum his verbis introducitur alloqvens:

Ὀρφεῦ Καλλιόπης τε καὶ Οἰάγρου φίλε κοῦρε,
Βιστονίῃ κλονέουσι πολυῤῥήνοισιν ἀνάσσων
Χαῖρ', ἐπεὶ Λιμονίας ὄχθας πρώτιστον ἱκάνω
Στρυμονίας τε ῥοὰς, Ῥοδόπης τ' αἰπεινὰ πρὸς ἄγκη.

h. e.

h. e.

Orpheu Calliopes Oeagro nate parente, — *Sec. ante Æ. C. XIII.*
Atque in Biſtonia Ciconum Rex optime ſalve:
Tu namque Æmonias princeps das jura per alpes,
Strymoniasque undas, Rhodopes cacumina ſumma.

Unde apparet Orpheum *Lebethrium* ſive *Argonautam*, Orpheum *Ciconeum*, & Orpheum *Regem Thraciæ*, de qvibus Suidas tanqvam tribus diverſis viris agit, unum atqve eundem hominem fuiſſe. Vide etiam Herodotum lib. 2. cap. 81. ubi *ea, quæ Orphica & Bacchica appellantur, Ægyptia & Pythagorea fuiſſe* aſſerit: Platonem in *Jone* ſeu Dialogo de Poetico Charactere pag. 144. ubi vetuſtiſſimorum Poetarum Græcorum Olympi, Thamyræ, Orphei & Phemii Ithacenſis conjunctim fit mentio: Ariſtotelem de Anima lib. 1. cap. 5. pag. 386. ubi τὰ Ὀρφικὰ καλούμενα ἔπη citantur; & lib. de Mundo cap. 7. περὶ τῶν τοῦ θεοῦ ὀνομάτων, ubi hæc (1) leguntur: Διὸ καὶ ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς λέγεται, ὧδε λέγεται.

(1) pag. 282. 283. edit. gr. lat. Bonaventuræ Vulcanii Lugd. Bat. typ. Raphelang an. 1590. in 8vo.

Ζεὺς πρῶτος γενέτο, Ζεὺς ὕστατος ἀρχικέραυνος.
Ζεὺς κεφαλὴ, Ζεὺς μέσσα. Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.
Ζεὺς πυθμὴν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
Ζεὺς ἄρσην γένετο, Ζεὺς ἄμβροτος ἔπλετο νύμφη.
Ζεὺς πνοιὴ πάντων, Ζεὺς ἀκαμάτου πυρὸς ὁρμή.
Ζεὺς πόντου ῥίζα. Ζεὺς ἥλιος, ἠδὲ σελήνη.
Ζεὺς βασιλεύς· Ζεὺς ἀρχὸς ἁπάντων ἀρχιγένεθλος
Πάντας γὰρ κρύψας αὖτις φάος ἐς πολυγηθὲς
Ἐξ ἱερῆς κραδίης ἀνενέγκατο μέρμερα ῥέζων.

h. e. L. Apulejo interprete:

Orpheus vero hanc effari poteſtatem volens, his de eo (ſc. Deo *ſupremo, quem Græci* Ζῆνα, *Romani Jovem nuncupant*) *verbis canit:*

Primus cunctorum eſt, & Jupiter ultimus idem;
Jupiter & caput, & medium eſt. Sunt ex Jove cuncta.
Jupiter & terræ baſis & ſtellantis Olympi:
Jupiter & mas eſt, atque idem nympha perennis:
Spiritus eſt cunctis, validusque eſt Jupiter ignis.
Jupiter eſt pelagi radix, eſt Lunaque Solque;
Cunctorum rex eſt, princepsque & originis auctor,
Namque ſinu occultans, dulces in luminis auras
Cuncta tulit, ſacro verſans ſub pectore curas.

Præterea conſule Ciceronem Tuſcul. Qvæſtion. lib. 1. pag. 92. edit. Gruter. ubi Orphei, Muſæi, Homeri & Heſiodi conjunctim meminit; & de Nat. Deor. lib. 1. pag. 147. ubi ſic ſcribit: *Orpheum poetam docet Ariſtoteles nunqvam fuiſſe, & hoc Orphicum carmen Pythagorei ferunt cujusdam fuiſſe Cercopis:* item de Nat. Deor. lib. 3. pag. 172. ubi matris Orphei, & pag. 173. ubi *ſacrorum Orphicorum* facit mentionem. Adi qvoqve Strabonem Geograph. lib. 7. pag. 330. lib. 10. pag. 470. 471. & 474. & lib. 16. pag. 762. Sextum Empiricum adverſ. Mathemat. pag. 70. ubi ὁ νομοθέτης cognominatur Orpheus, & aliqvot ejus verſus *de neceſſitate legum* citantur: Cononem Narrat. 45. apud Photium in Biblioth. Cod. CLXXXVI. pag. 233. edit. græc. Hæſchelii, ubi de vita Orphei, & interitu, & capite poſt mortem adhuc canente, & templo multa minus vulgaria referuntur: Athenæum Deipnoſoph. lib. 13. pag. 597. ubi inſigne de eo citatur teſtimonium ex *Leontii Colophonii* Catalogo ἐρωτικῶν, h. e. eorum, qvi vehementius amarunt: Maximum Tyrium Diſſertat. 21. pag. 217. Ovidium princip. lib. XI. Metamorph. Clementem Alexandr. Stromat. lib. 5. p. 321. 322. 332. 333. ubi, qvod inprimis notandum eſt, citatur Ἐπιγένης ἐν τοῖς περὶ τῆς εἰς Ὀρφέα ποιήσεως, h. e. *Epigenes in iis, quæ ſcripſit de poematibus Orpheo attributis*: Stromat. lib. 5. pag. 571. ubi rurſus citatur ὁ Ἐπιγένης ἐν τῷ περὶ τῆς Ὀρφέως ποιήσεως, τὰ ἰδιάζοντα παρ' Ὀρφεῖ ἐκτιθέμενος, h. e. *Epigenes in libro de Poeſi Orphei, & myſti-*

Sec. ante Æ. C. XIII.

myſticorum ſive ſymbolicorum ejus vocabulorum expoſitione; Stromat. lib. 5. pag. 585. & 604. & lib. 6. pag. 626. ubi citatur Λυσίας ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς: Apollonium Rhodium & Valerium Flaccum in Argonauticis: Juſtinum Martyrem, apud qvem extat inſigne Ὀρφικῶν fragmentum, in qvo *Abrahami* & *Moſaicarum Decalogi tabularum* fit mentio: Arnobium adverſ. gent. lib. 5. pag. 100. edit. Hamb. Elmenhorſtii, ubi notabilis citatur locus ex Orphei *Bacchicis* & pag. 103. ubi de turpi Eleuſiniorum ſacrorum origine agens, ſic ſcribit: *Calumniari nos improbe ſi qvis forte hominum ſuſpicatur, libros ſumat Threici vatis, qvos antiqvitatis memoratis eſſe divina: & inveniet nos nihil neqve callide fingere, neqve qvo fine riſui Deum qværere atqve efficere ſanctitates. Ipſos namqve in medio ponemus verſus, qvos Calliopes filius ore edidit Græco, & cantando per ſecula generi publicavit humano:*

Sic effata ſimul veſtem contraxit ab imo
Objecitqve oculis formatas inguinibus res.
Qvas cava ſuccutiens Baubo manu: nam puerilis
Ollis vultus erat: plaudit, contrectat amica.
Tum Dea defigens auguſti luminis orbes,
Triſtitias animi paulum mollita reponit.
Inde manu poculum ſumit, riſuqve ſeqventi
Perducit totum cyceonis læta liqvorem.

Vide qvoqve Philoſtratum in *Philoctete*, ubi refert, Orphei caput Lesbo appulſum vaticinari conſueviſſe, ac Cyro etiam Perſarum Regi cum aliqvos ad illud conſulendum Babylone miſiſſet, reſponſum hoc dediſſe: Τὰ ἐμὰ, ὦ Κῦρε, σά, h. e. *Mea, ô Cyre, tua.* Id Cyrum accepiſſe tanqvam de locis dictum, ideoqve imperii ſui incrementum eo ſignificari credidiſſe: revera autem oraculum de ſorte ſimiliqve vitæ exitu locutum fuiſſe; qvod nempe, ut Orpheus à Threiciis mulieribus dilaceratus periit, ſic Cyro à Tomyride Regina Scytharum caput præcidendum eſſet: Idem Proclum in Theolog. Platon. lib. 1. cap. 4. ubi de differentia inter *Orphicorum* & *Pythagoricorum* philoſophandi rationem ſic ſcribit: Ὀρφικοὶ διὰ συμβόλων, Πυθαγόρειοι διὰ εἰκόνων τὰ θεῖα μηνύειν ἐφιέμενοι: Macrobium in Somn. Scip. lib. 2. cap. 3. pag. 106. edit. Pontani: Svidam v. Φερεκύδης Ἀθηναῖος, ubi tradit *Pherecydem Athenienſem Pherecyde Syrio fuiſſe antiqviorem, & ſcripta Orphei collegiſſe*, ſeu, ut ipſius verbis utar, τὰ Ὀρφέως συναγαγεῖν: Joannem Sareſberienſem Policrat. lib. 1. c 6. pag. 25 ubi Orpheum primum apud Græcos (1) Sodomiticæ παιδεραστίας auctorem fuiſſe ſcribit: Euſtathium in Procem. Comment. in Iliad. pag. 4. & in ipſo Commentar. pag. 817. 291. 359. Joannem Tzetzen in Chiliad. Hiſtor. Lucianum libro de Aſtrologia, ubi Orpheum cenſet primum & antiqviſſimum Græcorum Aſtrologum fuiſſe: Raphaelem Volaterranum Commentar. Urbanor. lib. 17. pag. 406. 407. & lib. 33. pag. 795. Conrad. Geſnerum in Biblioth. lit. O. Otthonem Heurnium Antiqvitat. Philoſoph. Barbaricar. lib. 2. cap. 26. de Orpheo Thrace: Gerard. Joan. Voſſium de orig. & progreſſ. Idololat. lib. 1. cap. 19. pag. 147. & cap. 39. pag. 284. lib. 2. cap. 51. pag. 587. lib. 3. cap. 44 p. 966. lib. 4. cap. 13. pag. 1323. de ſcient. Mathemat. cap. 32. §. 7. 8. pag. 145. ubi Aſtrologiam non ab *Orpheo Thrace*, ſed à *Thalete Mileſio* primum invectam eſſe in Græciam ſtatuit. lib. de art. Poet. nat. & Conſtit. cap. 13. §. 3. ubi Ariſtotelis auctoritatem ſecutus Triumviros iſtos Poeſeos *Linum*, *Orpheum* & *Muſæum* nunqvam fuiſſe affirmat, & Orphei nomen derivat ab Arabico *Arif*, h. e. *ſciens*, *eruditus*, *doctus*: Gilb. Gaulminium in Notis ad Mich. Pſelli Dialogum de operat. dæmonum: Georg. Draudium in Biblioth. Claſſ. Catalog. libror. Poet. tit. *Argonautica* & *Hymni*; ubi qvatuor ſcriptorum Orphei editiones recenſentur; nempe *Veneta* typ. Aldi Manutii an. 1517. in 8vo, *Baſileenſis* typ. Cratandri an. 1523. gr. lat. in 4to, *Pariſienſis* typ. Henrici Stephani in Syntagmate principum Poetarum Græcorum an. 1566. in fol. *Heidelbergenſis* typ. Commelin. gr. lat. in 8vo. Qvibus addendæ ſunt *Florentina* an. 1500. gr. in 4to, *Baſileenſis* latin. interprete Renato Perdrierio,

(1) Idem confirmat teſtimoniis veterum auctorum Raphael Volater. lib. 33. p. 795.

Bono-

Bononienſis lat. an. 1519. *Veneta* an. 1543, in 8vo cum Heſiodo, Theognide, Phocylide, Sibyllinis oraculis & Muſæo; *Genevenſis* typ. Roverianis in Syntagmate Poetarum Græcorum veterum Heroici carminis gr. latin. an. 1606. in fol. qva qvidem, cum hæc ſcriberem, ipſe uſus ſum. De *nova* autem Orphicorum poematum editione adornanda, notabilis extat locus in qvadam Avunculi mei *Lucæ Holſtenii* epiſtola, qvam anno Æ. C. 1646. prid. Kalend. April Roma ad me miſit, cum ſeptendecim annorum juvenis apud magnum Gerardum Joannem Voſſium in Belgio commorans, cum aliis Polymathiæ neceſſariis partibus, tum vel præcipue variis antiqvis Autoribus Græcis legendis & probe conſiderandis darem operam. Ipſa ejus verba hæc ſunt: *De Lycophrone non ſolum probo conſilium tuum, ſed etiam hortor ac moneo, ut ex σκοτεινοῦ auctoris tenebris lucem nomini famæque tuæ qværas. Offero etiam codicem MStum optimæ notæ commentariorum Tzetzæ: ſed ita eſt ὀγκώδης, ut ægre tranſmitti ad te poſſit. Eum igitur apud me tibi paratum ſervo, ubi veneris; interim ingenium experire. Habeo & Orphei poematum exemplar non contemnendum, ex qvo Argonautica plurimis locis emendavi. Auctor ille hucusqve à Criticorum & Correctorum vulgo derelictus, tuam expoſcere videtur operam. Hymni autem, reconditæ antiqvitatis pleniſſimi, juſtum Commentarium merentur: qvem vel unus Procli ſcripta ἀνέκδοτα tibi inſtruent, ut ex Notis meis ad Saluſtium Philoſophum facile perſpicies: ne qvid de cæteris, qvos apud me habeo, Platonicis nunc dicam, in qvibus τῆς μυθικῆς θεολογίας theſaurus latet.*

Hactenus de Orpheo. Venio nunc ad *Muſæum Athenienſem*, de qvo hæc apud Svidam leguntur: Μουσαῖος Ἐλευσίνιος ἐξ Ἀθηνῶν, υἱὸς Ἀντιφήμου, τοῦ Εὐφήμου, τοῦ Ἐκφάντου, τοῦ Κερκυῶνος, ὃν κατεπολέμησεν ὁ Θησεύς, καὶ Ἑλένης γυναικός. μαθητὴς Ὀρφέως, ἐποποιός. μᾶλλον δὲ πρεσβύτερος. ἤκμαζε δὲ κατὰ τὸν δεύτερον Κέκροπα. ἔγραψεν ὑποθήκας Εὐμόλπῳ τῷ υἱῷ ἔπη δ' καὶ ἄλλα πλεῖστα. h. e. *Muſæus, cognomine Eleuſinius, patria Athenienſis, filius Antiphemi, Euphemi nepos, Ecphanti pronepos, Cercyonis abnepos, qvem debellavit Theſeus, & Helenæ uxoris ejus, Orphei fuit diſcipulus, ſeu potius antiqvior eo, & carminis heroici ſcriptor. Floruit autem ſub altero Cecrope. Scripſit præcepta ad Eumolpum filium verſibus* 4000. *& alia plurima.* Hactenus Svidas. Patria itaqve Muſæi fuerunt *Athenæ*; qvod qvidem præter Svidam Diogenes Laertius in proœmio teſtatur his verbis: ἰδὲ γὰρ παρὰ μὲν Ἀθηναίοις γέγονε Μουσαῖος, παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος. Pater ipſius ſecundum *Svidam* fuit *Antiphemus*; qvam ſententiam defendit antiqvus græcus Scholiaſtes Sophoclis in Oedip. Coloneum teſtimonio *Androtionis* Hiſtorici: Ἀνδροτίων μὲν ἐν γράφει, inqvit, ὁ τὸν Εὔμολπον εὑρεῖν τὴν μύησιν, ἀλλ' ἀπὸ τούτου Εὔμολπον πέμπτον γεγονότα. Εὐμόλπου γὰρ γενέσθαι Κήρυκα· τοῦ δὲ, Εὔμολπον· τοῦ δὲ, Ἀντίφημον· τοῦ δὲ, Μουσαῖον τὸν ποιητήν· τοῦ δὲ, Εὔμολπον, τὸν καταδείξαντα τὴν μύησιν καὶ ἱεροφάντην γεγονότα. Qvæ verba Joannes Meurſius libro de ſacris Eleuſiniis cap. 2. erudite explicat. *Diogenes* vero *Laertius*, cujus ſententiæ ipſe accedo, patrem Muſæo attribuit *Eumolpum*, unde clariſſima apud Athenienſes *Eumolpidarum* familia traxit originem. Verba ejus hæc ſunt: τοῦτον (ſc. τὸν Μουσαῖον) τελευτῆσαι Φαληροῖ, καὶ αὐτῷ ἐπιγεγράφθαι τόδε τὸ ἐλεγεῖον·

Εὐμόλπου φίλον υἱὸν ἔχει τὸ Φαληρικὸν οὖδας,
Μουσαῖον φθίμενον σῶμ' ὑπὸ τῷδε τάφῳ.

ἀπὸ δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ Μουσαίου καὶ (1) Εὐμολπίδαι καλοῦνται παρ' Ἀθηναίοις. h. e. *Hunc (ſc. Muſæum ferunt) Phaleris obiiſſe diem & ſepulchro ejus hoc epigramma inſculptum fuiſſe:*

Eumolpi exanimem Muſæum terra Phalera
Claudit in hoc tumulo, pignora chara patris.

Qvin etiam à patre Muſæi Eumolpo Eumolpidæ apud Athenienſes denominati ſunt. Hæc Laertius. Cujus auctoritatem ut Svidæ aſſertioni longe præfero, ſic minime hic audiendum arbitror Diodorum Siculum, qvi Bibl. Hiſtor. lib. 4. pag. 232. edit. Rhodoman. Muſæum Ὀρφέως υἱὸν ſive *Orphei filium* nuncupat. Cæterum qvamvis Muſæus Athenis oriundus fuerit, paſſim tamen ab antiqvis Auctoribus *Eleuſinius* cognominatur, ſive qvod is primus Eleuſinia Cereris myſteria inſtituerit,

Margin notes: *Sec. ante Æ. C. XIII.* — V. — (1) *Vide Suidam & Magn. Etymolog. gr. v.* Εὐμολπίδαι.

Sec. ante Æ. C. XIII.

ut cenſet Tertullianus, in Apologetico ita ſcribens: *Orpheus Pieria, Muſæus Athenis, Melampus Argis, Trophonius Bœotia initiationibus homines obligarunt*: ſive qvoniam Eleuſiniis ſacris præfuit, cum Hercules initiaretur; ut teſtatur Diodorus Siculus jam citato loco his verbis: ὁ δ' Ἡρακλῆς παρῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ μετέσχε τῶν ἐν Ἐλευσῖνι μυστηρίων, Μυσαίου τοῦ Ὀρφέως υἱοῦ τότε προεστηκότος τῆς τελετῆς· h. e. *Hercules autem Athenas ſe contulit ut myſteriis Eleuſiniæ matris initiaretur, quorum Muſæus Orphei filius tunc Antiſtes erat.* Huc qvoqve pertinet minus vulgaris *Leontii Colophonii* locus, qvi extat apud Athenæum Deipnoſoph. lib. 13, p. 597.

Οὐ μὴν οὐδ' υἱὸς Μήνης, ἀγέραστον ἔθηκεν
Μυσαῖος χαρίτων ἤρανος Ἀντιόπην
Ὅστε πολυμνήστην Ἐλευσῖνος παρὰ πέζαν
Εὔασμον κρυφίων ἐξεφόρει λογίων.

De qvorum verſuum genuino ſenſu, ut & de *Eleuſiniorum ſacrorum* origine & ceremoniis commodiori poſthac loco pluribus agam. Interea commendo erudito Lectori *Joan. Meurſii Eleuſinia* ſive de Cereris Eleuſinæ ſacro ac feſto librum ſingularem, qvi Lugd. Batav. typ. Elzevir. an. 1619. in 4to prodiit. Qvod porro jam ad *ætatem Muſæi* attinet, perperam ia à Svida refertur ad tempora *Cecropis ſecundi* ſive junioris, Athenienſium Regis; utpote cum hic qvidem ſeculi ante Æ. C. XIV. Muſæus autem ſeculi ante Æ. C. XIII. priori parte dimidia floruerit. Fuit enim Muſæus Orphei diſcipulus, ut ipſe Svidas fatetur: Orpheus autem, ut ſupra pluribus indicavi, expeditioni Argonauticæ interfuit, ideoqve ad ſeculi ante Æ. C. XIII. priorem partem dimidiam ſine dubio pertinet. De reliqvo errat Clemens Alexandrinus, qvi Stromat. lib. 1. pag. 332. Muſæum ait Orphei præceptorem fuiſſe, cum contra Muſæus Orphei fuerit diſcipulus. Ὀρφεύς τε, inqvit, ὁ συμπλεύσας Ἡρακλεῖ, Μυσαίου μαθητής· h. e. *Orpheus, qui una cum Hercule navigationi Argonauticæ interfuit, diſcipulus fuit Muſæi.* Cui errori ſuffragari videtur etiam Svidas, qvi jam citato loco Muſæum primo qvidem Ὀρφέως μαθητὴν h. e. *Orphei diſcipulum appellat*; deinde vero qvaſi per ἐπανόρθωσιν ſive *correctionem* ſubjungit: μᾶλλον δὲ πρεσβύτερος. Verumenimvero prævalere hic merito debet autoritas plurimorum Clemente Alexandrino longe vetuſtiorum ſcriptorum, qvorum unanimi conſenſu Muſæus Orpheo junior, ejusqve diſcipulus fuiſſe traditur. Cujus rei teſtimonium omni exceptione majus extat in antiqviſſimo illo poemate, ab Onomacrito ſub Orphei nomine compoſito, cui titulus, Ὀρφέως εὐχὴ πρὸς Μυσαῖον. Hoc enim ita incipit: μάνθανε δὴ Μυσαῖε &c. h. e. *Diſce jam Muſæe* &c. Qvod principium inſulſum & ridiculum eſſet, niſi Muſæus Orpheo fuiſſet junior. Qvod denique ad ſtudia Muſæi attinet, iisdem deditus fuit, qvibus ipſe Orpheus: ut ſatis ſuperqve apparet ex ſcriptis, qvæ vel antiqvitus ſub nomine ejus extiterunt, vel etiamnunc circumferuntur. Ea autem ſunt hæc:

Χρησμοὶ ſive *Oracula*, qvæ partim collegit & interpolavit, partim vero primus finxit idem ille *Onomacritus*, qvem præcedente paragrapho dixi ſimilem fraudem in publicandis Orphicis poematibus commiſiſſe. Extat ea de re inſignis locus apud Herodotum lib. 7. cap. 6. qvem cum aliis multis nominibus integre hic inſerendum eſſe cenſeo, tum vel inprimis, ut hinc appareat, ipſo adhuc ſuperſtite Onomacrito, tantam jam Oraculorum ſub nomine Muſæi ab ipſo editorum autoritatem & exiſtimationem fuiſſe, ut eorum promiſſis præcipue impulſus Rex Perſarum Xerxes, Darii Hyſtaſpidis filius, celeberrimam illam adverſus Græcos expeditionem ſuſceperit. Ipſa Herodoti verba hæc ſunt:

Ταῦτα δὲ ἔλεγε, οἷα νεωτέρων ἔργων ἐπιθυμητὴς ἐών, καὶ θέλων αὐτὸς τῆς Ἑλλάδος ὕπαρχος εἶναι. χρόνῳ δὲ κατεργάσατό τε καὶ ἀνέπεισε Ξέρξεα ὥστε ποιέειν ταῦτα. συνέλα-	*Hæc Mardonius dicebat juvenis ac novarum rerum cupidus, imperiique Græciæ pro rege adminiſtrandi. Qvod etiam regi perſuaſit, conditione temporum adjutus. Nam*

βα

βε γὰρ ἢ ἄλλα οἱ σύμμαχα γινόμενα πρὸς ὅτι πείθεσθαι Ξέρξεα. τοῦτο μὲν, ἀπὸ τῆς Θεσσαλίης παρὰ τῶν Ἀλευαδέων ἀπιγμένοι ἄγγελοι ἐπεκαλέοντο βασιλῆα, πᾶσαν προθυμίην παρεχόμενοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· (οἱ δὲ Ἀλευάδαι οὗτοι ἔσαν Θεσσαλίης βασιλῆες) τοῦτο δὲ, Πεισιστρατιδέων οἱ ἀναβεβηκότες ἐς Σοῦσα, τῶν τε αὐτέων λόγων ἐχόμενοι τῶν καὶ οἱ Ἀλευάδαι καὶ δή τι πρὸς τούτοισι ἔτι πλέον προσωρέγοντο οἱ ἔχοντες Ὀνομάκριτον, ἄνδρα Ἀθηναῖον χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρησμῶν τῶν Μουσαίου. ἀναβεβήκεσαν γὰρ τὴν ἔχθρην προκαταλυσάμενοι· ἐξηλάσθη γὰρ ὑπὸ Ἱππάρχου τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηνέων, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἁλοὺς ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἑρμιονέος ἐμποιέων ἐς τὰ Μουσαίου χρησμόν, ὡς αἱ ἐπὶ Λήμνῳ ἐπικείμεναι νῆσοι ἀφανιζοίατο ἐκ τῆς θαλάσσης. διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ Ἵππαρχος, πρότερον χρεώμενος τὰ μάλιστα. τότε δὲ συναναβὰς, ὅκως ἀπίκοιτο ἐς ὄψιν τὴν βασιλῆος, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδέων περὶ αὐτοῦ σεμνοὺς λόγους, κατέλεγε τῶν χρησμῶν. εἰ μέν τι ἐνέοι σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδέν, ὁ δὲ τὰ εὐτυχέστατα ἐκλεγόμενος, ἔλεγε τόν τε Ἑλλήσποντον ὡς ζευχθῆναι χρεὼν εἴη ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, τήν τε ἔλασιν ἐξηγεόμενος. οὗτός τε δὴ χρησμῳδέων προσεφέρετο, καὶ οἵ τε Πεισιστρατίδαι καὶ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας ἀποδεικνύμενοι.

alia ut rex ad hoc faciendum induceretur adjumento fuere. Primum è Theſſalia nuncii ab Alevadis ad regem invocandum adverſus Græciam, ſe enim omne obſeqvium praſtituros. (Alevadæ autem iſti erant Theſſaliæ reges.) deinde ii Piſiſtratidæ qui Suſa aſcenderant: qui cum eadem verba habuerunt quæ Alevadæ, tum vero prætendebant Onomacritum quendam Athenienſem, quem ſecum habebant, ſortilegum, & Muſæi ſortium ediſſertatorem. Aſcenderant autem cum eo reverſi in Græciam. Nam Onomacritus ab Hipparcho Piſiſtrati filio Athenis fuerat ejectus, quod à Laſo Hermionis filio manifeſto deprehenſus fuiſſet, inter Muſei ſortes hanc etiam inſeruiſſe, fore ut inſulæ Lemno adjacentes mari ſubmergerentur. Ob id Hipparchus hominem ejecerat, quum familiariſſime illo antea uteretur. Et tunc cum eodem, ut in conſpectum regis veniret, aſcenderat: deqve eo honorifice cum aliis Piſiſtratidis loqvebatur. Onomacritus, ſi qvæ ſortes cladem barbaro nunciabant, earum nullam recitavit. Itaque accedente hoc ſortilego, & Piſiſtratidarum & Alevadarum ſuaſionibus, Xerxes ad inferendum Græciæ bellum inductus eſt. Sec. ante Æ. C. XIII.

Eorundem Muſæi Oraculorum meminit idem Herodotus l. 8. c. 96. his verbis:

Ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατεῤῥύσαντες ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἕτοιμοι ἔσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλῆα· τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ὁ ἄνεμος ζέφυρος, ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἠιόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα· ὥστε ἀποπλῆσαι τὸν χρησμόν, τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενειχθέντα ὅτι εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τουτέων ἐν χρησμῷ Λυσιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ἕλληνας.

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρίξουσι.

τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλῆος ἔσεσθαι.

Defuncti navali pugna Græci, reductis in Salaminem navibus, potiti ſunt naufragiis, quæ illic ſupererant: parati ad aliam dimicationem, quod ſperarent, regem iis quæ ſibi reliqva erant navibus uſurum. Porro naufragiorum pleraqve ventus zephyrus aſportavit in oram Atticæ, nomine Coliadem: ut impletum ſit omne oraculum, cum de ceteris quæ ad pugnam navalem pertinent faciens mentionem, tum vero de naufragiis illuc evectis, à Bacide & Muſæo multis annis antea prædictum, ac redditum Lyſiſtrato Athenienſi, viro ſortilego, quod omnes Græcos latuerat.

Horrebunt remis mulieres Colia-
denſes.

Hoc autem futurum erat abducto rege.

Ad eadem Muſæi Oracula alludit Strabo Geograph. lib. 16. pag. 762. ubi de illuſtribus agens vatibus, Τοιοῦτος δὲ, inqvit, ὁ Ἀμφιάραος καὶ ὁ Τροφώνιος, καὶ ὁ Ὀρφεὺς καὶ ὁ Μουσαῖος· h. e. *Talis fuit Amphiaraus, & Trophonius, & Orpheus, & Muſæus.* Longe clarius de his Oraculis & vero eorum auctore extat teſtimonium

Sec. ante Æ. C. XIII.

ſtimonium apud Clementem Alexandrinum Stromat. lib. 1. pag. 332. Ναὶ μὴν Ὀνομάκριτος ὁ Ἀθηναῖος, οὗ τὰ εἰς Ὀρφέα φερόμενα ποιήματα λέγεται εἶναι, κατὰ τὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀρχὴν, περὶ τὴν πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα εὑρίσκεται. καὶ τοὺς μὲν ἀναφερομένους εἰς Μουσαῖον χρησμοὺς Ὀνομακρίτου εἶναι λέγουσι. h. e. *Certe Onomacritus Atheniensis, cujus dicuntur eſſe poemata, quæ Orpheo attribuuntur, tempore tyrannidis Piſiſtratidarum, circa quinquageſimum Olympiadem floruiſſe invenitur. Ejusdem quoque eſſe ajunt, quæ Muſæi vulgo feruntur eſſe Oracula.* Huc inſuper pertinent verſus Leontii Colophonii ex Athenæi lib. 13. paulo ante citati; utpote in quibus τῶν κρυφίων Μουσαίου λογίων fit mentio.

Περὶ Θεσπρωτῶν h. e. *Poema de Theſprotis* Epiri incolis, cujus meminit Clemens Alexandr. Stromat. lib. 6. pag. 628. ubi de impudentia Græcorum in committendis plagiis ſive furtis alienorum ſcriptorum diſſerens, ſic ait: ἤδη δὲ τὰς διανοίας μόνον καὶ λέξεις ὑφελόμενοι καὶ παραφράσαντες ἐφωράθησαν, ὡς δειχθήσεται· ἀλλὰ γὰρ καὶ τὰ φώρια ἄντικρυς ὁλόκληρα ἔχοντες διελεγχθήσονται. αὐτοτελῶς γὰρ τὰ ἑτέρων ὑφελόμενοι, ὡς ἴδια ἐξήνεγκαν, καθάπερ Εὐγάμων ὁ Κυρηναῖος ἐκ Μουσαίου τὸ περὶ Θεσπρωτῶν βιβλίον ὁλόκληρον· h. e. *Jam vero quod non ſententias ſolum & dictiones ſuffurati, paraphraſtice enunciaverint, poſthac demonſtrabitur; verum etiam integra furta commiſiſſe arguentur. Nam cum, quæ erant aliorum, tota omnino ſurripuiſſent, enunciarunt ea tanquam propria; ut Eugamon Cyrenæus ex Muſæo librum integrum de* (1) *Theſprotis.* Idem confirmat Euſebius Pamphili de Præparat. Evang. lib. 10. cap. 1. præterquam quod Εὐγράμμων pro Εὐγάμων ibi legitur.

(1) *De ſitu Theſprotiæ vide Strabon. Geograph. lib. 7. pag. 324. Stephan. de Urb.* & Θεσπρωτία; *Ubb. Emm. Græc. Vet. l. 4. p. 13. 14. Phil. Cluver. Introd. in Univerſ. Geograph. lib. 4. c. 7. & Phil. Briet. Parallel. Geograph. Vet. & Nov. Part. 2 lib. 4. p. 368.*

Ἀκέσεις νόσων h. e. *Poema de Curationibus & remediis morborum*; cujus Euſtathius in proœm. Comment. in Iliad. Hom. pag. 4. ita meminit: ὅτι δὲ καὶ ἕτεροι πρὸ Ὁμήρου ἦσαν ποιηταί, ὧν καὶ Μουσαῖος ἀκέσεις νόσων συγγραψάμενος. Item Plinius Hiſtor. Nat. lib. 21. c. 7. *Sic & apud Græcos polion herbam, inclytam Muſæi & Heſiodi laudibus ad omnia utilem prædicantium, ſuperque cætera ad famam etiam ac dignitates, prorſusque miram, ſi modo, ut tradunt, folia ejus mane candida meridie purpurea, ſole occidente cærulea aſpiciuntur.* Et lib. 25. cap. 2. *Primus autem omnium quos memoria novit, Orpheus de herbis curioſius aliquid prodidit. Poſt eum Muſæus & Heſiodus polion herbam in quantum mirati ſunt, diximus.* Hinc igitur, uti Orpheus, ſic & Muſæus à Guolphango Juſto recte inter *illuſtres* refertur *Medicos.* Qua de re vide plura apud ipſum in Chronologia illuſtrium Medicorum, Francofurti ad Viadrum an. 1556. in 8vo edita, ad an. M. 1364. pag. 12.

Θεογονία ſive *Theogonia*; cujus poematis Laertius in proœmio ſic facit mentionem: Καὶ τὸν μὲν Μουσαῖον Εὐμόλπου παῖδα φασί, ποιῆσαι δὲ θεογονίαν καὶ σφαῖραν πρῶτον· φάναι τε ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα γίνεσθαι, καὶ εἰς ταυτὸν ἀναλύεσθαι. h. e. *Muſæum Eumolpi filium fuiſſe ferunt, primumque omnium generationem deorum & ſphæram verſibus conſcripſiſſe, ſimul etiam ex uno omnia fieri, atque in idem reſolvi ſtatuiſſe.* Hæc Laertius. Quibus illuſtrandis plurimum affert lucis doctiſſimus Hieronymus Wolfius in explicatione Tabulæ Philoſophicæ Guilhelmi Morellii Tiliani, Baſileæ an. 1580. typ. Hervag. in 8vo edita, ubi pag. 47. de Theogonia, quæ ſub Muſæi nomine olim extitit, ſic ſcribit: *Aut principia rerum tractavit, Deumque autorem rerum omnium eſſe declaravit, aut in fabulis & nugis fuit occupatus, ſicut Heſiodus in Theogonia; qui aut res naturales, ut elementa, in Deos transformat; aut mortuos homines ob inventas artes & beneficia vitæ hominum collata divinis laudibus ornat; aut monſtra quædam abſurdiſſima & portenta comminiſcitur. Quod idem & Apollodorus in Bibliotheca ſua facit.* Hactenus de Theogonia Muſæi Wolfius. De principio autem ejusdem, ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα γίνεσθαι, καὶ εἰς ταυτὸν ἀναλύεσθαι, idem jam citato loco ſic diſſerit: *Vix exiſtimo eum* (ſc. Muſæum, ſeu potius, ut ego arbitror, Onomacritum) *ſenſiſſe, Deum eſſe Α καὶ Ω, ex quo, in quo & per quem omnia, ut ſacræ literæ docent. Fortaſſis intellexit chaos, primam materiam & elementa, quæ perpetuis vicibus in*

hac

hac inferiore natura mutantur: ut terra liqvefacta paulatim degenerat in aqvam, aqva in aerem, aer in ignem, ab imo elemento adſummum aſcendendo; rurſusqve deſcendendo, ignis in aerem, aer in aqvam, aqva in terram degenerare dicitur, ſubtilitate & puritate amiſſa. Analogia autem elementorum inter ſeſe, etſi à nonnullis philoſophis curioſe indagatur, tamen videtur captum humani ingenii excedere, non minus, qvam numeri illi Platonici, qvi in Timæo extant. Sec. ante Æ. C. XIII.

Σφαῖρα ſive *Sphæra*; cujus poematis idem Laertius loco paulo ante inſerto meminit. Perperam autem τὸ ποιῶν vulgo ibi vertitur *invenire, fabricare, conſtruere*, cum revera ſignificet *verſibus conſcribere*, ſive *metrice deſcribere*.

Ὑποθῆκαι πρὸς Εὔμολπον τὸν υἱὸν, ἔπη δ. h. e. *Præcepta* ſive *Adhortationes ad Eumolpum filium verſibus* 4000. de qvo poemate videſis Svidæ verba, qvæ principio inſerta ſunt hujus paragraphi. Inde autem, qvæ apud Clementem Alexandrin. Stromat. lib. 6. pag. 618. 619. extant, hæc deſumpta eſſe videntur:

> ὡς αἰεὶ τέχνη μέγ' ἀμείνων ἰσχύος ἐστιν
> *Ut longe melior, longe præſtantior eſt ars:*

Et:

> ὡς δ' αὔτως καὶ φύλλα φύει ζείδωρος ἄρουρα
> ἄλλα μὲν ἐν μελίῃσιν ἀποφθίνει, ἄλλα δὲ φύει·
> ὡς δὲ καὶ ἀνθρώπων γενεὴ καὶ φύλλον ἑλίσσει.

h. e.

> *In lucem atqve vides almam folia edere terram*
> *Atqve perire alia in nemis, ac rurſus oriri*
> *Altera, ſic hominum ſeculum generatio volvit.*

Ὕμνος εἰς τὴν Δήμητρα h. e. *Hymnus in Cererem*; de qvo Pauſanias in Atticis interprete Romulo Amaſæo ſic ſcribit: *Qvæ Muſæi inſcribuntur, ea Onomacritum feciſſe arbitror. Nam Muſæi nihil extat præter Hymnum in Cererem, qvem Lycomedis fecit.*

Εὐμολπία: de qvo poemate apud Pauſaniam in Phocicis interprete Amaſæo (nam græcum Pauſaniæ exemplar nunc mihi ad manum non eſt) hæc leguntur: *Poeſin Græci habent, qvæ Eumolpia appellantur. Ejus autorem Muſæum perhibent, Antiphemi filium. In ea proditum eſt memoria, commune Telluri cum Neptuno oraculum illud (Delphicum) fuiſſe. Neptunum interpretem habuiſſe Pyrconem. Ea de re verſus hujusmodi ſunt.*

> *Telluris cuncti ſanctas cognoſcite voces,*
> *Et magno Pyreon Neptuno ſacra ferebat.*

Τὰ καθ' Ἡρὼ καὶ Λέανδρον h. e. *Poema de Herûs & Leandri amoribus*; qvod qvidem etiamnunc integrum ſupereſt & 341. conſtat verſibus. Principium ejus ſic ſe habet:

> Εἰπὲ θεὰ κρυφίων ἐπιμάρτυρα λύχνον ἐρώτων

Finis autem:

> ἀλλήλων δ' ἀπόνηντο καὶ ἐν πυμάτῳ περ ὀλέθρῳ.

De qvo poemate judicium meum idem eſt atqve ſummorum Virorum, Iſaaci Caſauboni & Gerardi Joannis Voſſii, qvorum prior in Notis ad Laertii Proœmium ſententiam ſuam de ſpurio hoc atqve ſuppoſititio Muſæi fœtu hiſce profert atqve tuetur verbis: *Ait* (Laertius) *Muſæum Theogoniam Sphæramqve compoſuiſſe. Sed & alia qvædam jam olim ſub Muſæi nomine fuiſſe circumlata conſtat. Vide Svidam & ſcholia* (1) *in Ariſtophanis Ranas. Video etiam graviſſimos hujus ætatis viros eſſe, qvibus placeat, eum ipſum autorem eſſe carminis, qvod de Leandro & Heroi circumfertur: à qvibus tamen vehementiſſime diſſentio. Primum qvod nusqvam apud veteres, ſeu poetarum interpretes, ſeu alios, qvicqvam ex illo venuſtiſſimo reperitur carmine. Omnium enim antiqviſſimus, qvi ejus meminit, eſt Tzetzes. Atqvi ſi ætate Homerum is poeta, qvicunqve fuit, præceſſiſſet, an tacuiſſent obſecro tot doctiſſimi Grammatici, qvi Homerum ſunt interpretati, qvam multos locos ex eo poemate videri poſſet accepiſſe Homerus! Verum age* Gram-

(1) *Vide etiam antiqva græca ſcholia in lib. 3. Argonaut. Apollonii Rhodii, ubi hæc leguntur:* εἰν δὲ τοῖς εἰς Μουσαῖον ἀναφερομένοις, δύο ἱστοροῦνται γενέσεις μουσῶν. πρεσβυτέρων μὲν, μετὰ τοῦ Κρόνου γενομένων· νεωτέρων δὲ, τῶν ἐκ Διὸς καὶ Μνημοσύνης. *Qvi locus ſine dubio ex Theogonia Muſæi, cujus Laertius meminit, deſumptus eſt.*

Sec. ante Æ. C. XIII.

Grammaticos mitto. At illi certe qui ex profeſſo vetuſtiſſimorum ſcriptorum furta ſunt perſecuti, tam manifeſta, ut illi vocarent, plagia, ut nos συνεμπτώσεις, nunqvam ſiluiſſent: qvod tamen factum eſſe, ex Clemente & Euſebio tam mihi certum, qvam hunc Solem lucere. Deinde movet me qvod in Pauſania legimus, cujus hæc ſunt verba: καὶ ἔςιν οὐδὲν Μυσαίου βεβαίως, ὅτι μὴ μόνον εἰς Δήμητρα ὕμνος. *Poſtremo vel ipſe ſtylus me in eam impellit ſententiam, ut putem veriſſimam eſſe inſcriptionem, qvam Michael Sophianus in ſcriptis codicibus reperit:* Μυσαίου τοῦ Γραμματικοῦ. *Nam ſi qvis conſerat (qvod nos fecimus aliqvando diligenter) id poema cum aliorum recentiorum poetarum Græcorum, maxime Nonni, qui Dionyſiaca conſcripſit, carminibus; non dubitabit hanc ſententiam eſſe veriſſimam.* Hæc Caſaubonus. Voſſius vero tantum abeſt, ut qvod de Herus & Leandri amoribus ſub Muſæi nomine circumfertur poema, genuinum exiſtimet, ut contra ne ipſum qvidem Muſæum unqvam fuiſſe, ſed nomen hoc mere fabuloſum, & ab Hebraico מוכר derivandum eſſe cenſeat. Qva de re vide ipſum lib. de art. Poet. nat. & conſtit. cap. 13. §. 3. item de Orig. & progreſſ. Idololat. lib. 4. cap. 13. de Poet. Græcis cap. 2. & 9. *Muſæum*, inqvit, *qui amores Leandri & Herus conſcripſit, Cæſar Scaliger (at qvantus vir!) in ſuis de re Poetica libris Homero præmiſit, qvia hunc putaret eſſe illum, cujus à Virgilio fit mentio in ſexto magni operis. Sed nihil manifeſtius, qvam hunc vixiſſe ſub Auguſtis, & quidem poſt qvartum ſeculum. Itaqve hic, de qvo jam ſermo nobis in veteribus libris dicitur* Μυσαῖος ὁ Γραμματικός. Locus Julii Cæſaris Scaligeri, qvem Voſſius hic reprehendit, extat Poetices lib. 5. cap. 2. ubi Græcos Latinosqve Poetas inter ſe conferens, de Muſæo & Homero ſic ſcribit: *Arbitror enim ego Muſæi ſtylum longe eſſe Homerico politiorem atqve comptiorem; qvod ut clarius pateat, aliqvot verſus adducere coactus ſum. Nam qvemadmodum omnes ſunt incomparabiles, ſoliqve è Græcanicis Virgilio digni, ita nonnulli adeo compoſiti, ut ab ejus gentis nullo alio, qvam à Muſæo dici potuiſſe videantur. Qvare neqve Homerum, neqve Orpheum, ſed Muſæum fecit ille principem Elyſiacarum cantionum.* Videſis etiam eundem Scaligerum in eodem Opere lib. 3. cap. 96. in fine.

Et hactenus qvidem poemata, qvæ ſub nomine Muſæi vel antiqvitus extitere, vel etiamnunc extant, & ad meam pervenere notitiam, carptim & breviter recenſui. Pluribus autem, volente Deo, de illis agam libro *ſexto* hujus Prodromi: ubi & alia multa ad hiſtoriam Vitæ *Muſæi* pertinentia, qvæ hic partim dedita opera, partim per anguſtias temporis ſilentio prætermiſſa ſunt, adjiciam. Interea conſule Pauſaniam in *Atticis*, ubi refert, intra vetus pomœrium urbis Athenienſis è regione arcis collem fuiſſe, Muſæi vatis cantu & ſepultura celebrem; & in Phocicis, ubi Ἀθηναῖον Μυσαῖον τὸν Ἀντιφήμου recenſet inter χρησμολόγους ἄνδρας ſive *Viros fatidicos*, & ex *Oraculis* ejus tres citat verſus, qvos Romulus Amaſæus latine ita tranſtulit:

Et fera tempeſtas urgebit Cecrope cretos
Fraude ducum: ſed certa aderunt ſolatia victis:
Namq; urbem hoſtilem evertent, pœnasq; repoſcent.

Vide qvoqve Geſner. Biblioth. Univerſ. lit. M. & Draud. Biblioth. Claſſ. Catalog. libror. Poetic. tit. *Amatoria*, ubi variæ poematis Muſæi de amoribus Herûs & Leandri editiones, cum variis ejusdem interpretibus & commentatoribus enumerantur; de qvibus æqve ac de manuſcriptis poematum Orphei & Muſæi codicibus qvos in diverſis Bibliothecis ſcio aſſervari, ſuo poſthac loco accuratiſſime diſſeram.

VI. Præter Linum, Orpheum & Muſæum floruerunt eodem ſeculo ante Æ. C. XIII. Muſici ac Poetæ illuſtres.

Amphion Argonauta & Rex Thebarum Bœotiarum, qvem Poetæ fabulantur, cum Thebani urbem incolerent ſine mœnibus, lyræ cantu ſaxa ita permulſiſſe, ut illa ſua ſponte & ſine fabrorum opera ad urbis munitionem & murorum

rorum ſtructuram convenirent. De qva fabula ejusqve interpretatione vide Euripidem in Phœniſſis; Horatium lib. de arte Poetica, ubi hæc leguntur: *Sec. ante Æ. C. XIII.*

> *Silveſtres homines ſacer interpresqve deorum*
> *Cædibus & victu fœdo deterruit Orpheus,*
> *Dictus ob hoc lenire tigres rabidosqve leones,*
> *Dictus & Amphion, Thebanæ conditor arcis,*
> *Saxa movere ſono teſtudinis, & prece blanda*
> *Ducere, qvo vellet:*

Pauſaniam in Eliacis poſterioribus, ubi ait Amphionem & Orpheum *Magos* fuiſſe: Maximum Tyrium Diſſert. 21. pag. 217. edit. Heinſ. Philoſtratum in Imaginibus; Palæphatum de Incredibil. Hiſtor. cap. περὶ Ζήθου: Euſtathium in Homer. Odyſſ. λ pag. 1682 & complures alios tam antiqvos, qvam novos autores, qvorum loca nunc me piget nominatim allegare. Conſule inſuper Strabonem Geograph. lib. 9. pag. 411. Plutarchum lib. de Muſica in princip. ubi ex Heraclidis Συναγωγῇ τῶν ἐν μουσικῇ refert, τὴν κιθαρῳδίαν καὶ τὴν κιθαρῳδικὴν ποίησιν πρῶτον Ἀμφίονα ἐπινοῆσαι, τὸν Διὸς καὶ Ἀντιόπης, τοῦ πατρὸς δηλονότι διδάξαντος αὐτόν. h. e. *Citharæ cantum ejusqve artem excogitatum primum fuiſſe ab Amphione Jovis & Antiopæ filio, patre nimirum docente:* Svidam v. Ἀμφίων, ubi ex epiſtola qvadam Imperat. Juliani Apoſtatæ inſigne citat fragmentum, in qvo Amphion appellatur τῆς παλαιᾶς μουσικῆς εὑρετὴς, & tres recenſentur cauſæ egregii ipſius in ſtudio Muſico atqve Poetico profectus; nempe χρόνος, θεῖον πνεῦμα καὶ ἔρως ὑμνῳδίας, h. e. *tempus, ſpiritus DEI & amor canendorum hymnorum.* Eſt autem Amphion hic diverſus ab illo longe recentiori *Amphione Theſpienſi*, ex cujus libro περὶ τοῦ ἐν Ἑλικῶνι μουσείου epigramma duorum diſtichorum citatur ab Athenæo Deipnoſoph. lib. 14. pag. 629.

Philammon Delphis oriundus, qvi Latonæ, Dianæ & Apollinis natales carmine melico ſive Lyrico deſcripſit, teſte Plutarcho in princip. libri de Muſica pag. 1132. his verbis: ἀλλὰ καὶ Φιλάμμωνα τὸν ἀδελφὸν (ſcribendum hic ſine dubio eſt τὸν Δελφὸν, h. e. *Delphis oriundum*) Λητοῦς τε καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἀπόλλωνος γένεσιν δηλῶσαι ἐν μέλεσι, καὶ χορούς πρῶτον περὶ τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν στῆσαι. Videſis etiam Theodoretum ad Græc. Serm. 2. περὶ ἀρχῆς pag. 29. ubi *Philammonem* Lini & Muſæi æqvalem fuiſſe teſtatur.

Thamyris vel *Thamyras*, natione Thrax, qvi Philammonis filius fuiſſe creditur; ut teſtatur Svidas v. Φιλάμμων his verbis: Φιλάμμων ἕτερος, ὃν ἄδουσι Θαμύρου τοῦ θρᾳκὸς πατέρα γενέσθαι. h. e. *Philammon alius* (ſc. præter Philammonem pugilem Athenienſem) *quam Thamyræ Thracis patrem fuiſſe ferunt.* Item v. Θάμυρις, ubi de vita Thamyræ hæc leguntur: Θάμυρις ἢ Θαμύρας θρᾷξ ἐξ ἠδονῶν τῆς ἐν Βρέγκοις πόλεως, υἱὸς Φιλάμμωνος καὶ Ἀρσινόης, ἐποποιὸς ᾠδὸς πρὸ Ὁμήρου κατὰ δὲ ἄλλους πέμπτος. οἱ δὲ, ἀπὸ Ὀδρύσσης, οὗτος ὁ Θάμυρις ἐπειδὴ εἰς τὰς μούσας ὕβρισεν, ἐπηρώθη. Φέρεται δὲ αὐτοῦ θεολογία εἰς ἔπη γ. καὶ πρῶτος ἠράσθη παιδὸς Ὑμεναίου τοὔνομα, υἱοῦ Καλλιόπης καὶ Μάγνητος. οἱ δὲ Κρῆτα φασὶ τινὰ Τάλλωνα Ῥαδαμάνθυος ἐρασθῆναι. οἱ δὲ Λάϊον φασὶν ἐρασθῆναι πρῶτον Χρυσίππου τοῦ Πέλοπος υἱοῦ. οἱ δὲ, Ἰταλιώτας πρώτους κατ᾽ ἀνάγκην στρατείας εὑρέσθαι τοῦτο. κατὰ δὲ ἀλήθειαν, αὐτὸς ὁ Ζεὺς πρῶτος ἠράσθη Γανυμήδους. h. e. Æmilio Porto interprete: *Thamyris vel Thamyras Thrax, Hedonus, ex urbe Brincorum, Philammonis & Arſinoes filius, poeta carminis Heroici ante Homerum octavus, ſecundum vero alios qvintus. Alii vero Odryſium dicunt. Hic Thamyris, quod in Muſas contumelioſus fuiſſet, ab illis excæcatus eſt. Ejus vero Theologia extat verſibus ter mille comprehenſa. Primus hic puerum Hymnæum nomine adamavit, Calliopes & Magnetis filium. Alii vero dicunt, qvendam Tallonem Cretenſem fuiſſe primum, qvi Rhadamantum adamarit. Alii vero tradunt Lajum adamaſſe primum Chryſippum, Pelopis filium. Alii vero tradunt Italos primos hoc nefarium amoris*

genus

Sec. ante Æ. C. XIII.

genus ob militiæ neceſſitatem inveniſſe. Sed revera Jupiter primus Ganymedem adamavit. Hactenus Svidas. Plutarchus autem de Thamyra in princip. libri de Muſica ſic ſcribit: Θάμυριν δὲ τὸ γένος Θρᾷκα, εὐφωνότερον καὶ ἐμμελέστερον πάντων τῶν τότε ᾆσαι, ὡς ταῖς Μούσαις, κατὰ τοὺς ποιητὰς, εἰς ἀγῶνα καταστῆναι. πεποιηκέναι δὲ τοῦτον ἱστορεῖται Τιτάνων πρὸς τοὺς θεοὺς πόλεμον. h. e. *Thamyrin autem Thracem genere* (refert Heraclides) *vocalius & elegantius omnibus ea ætate* (nempe qva etiam Amphion, Linus & Philammon floruerunt) *cecinisse: unde cum poeta cum Muſis certamen iniviſſe fabulantur. Fertur autem poema ſcripſiſſe de Titanum bello adverſus deos.* Theodoretus adverſ. Græc. Serm. 2. pag. 29. tantum abeſt, ut Thamyram Philammonis filium fuiſſe exiſtimet, ut contra prius Thamyram, qvam Philammonem recenſeat. Λῖνος δὲ, inqvit, καὶ Μουσαῖος ἀμφὶ τὰ Τρωϊκὰ ἐγενέσθην. καὶ Θάμυρις μετὰ τούτων καὶ Φιλάμμων ὡσαύτως. h. e. *Linus porro & Muſæus circa Trojana tempora viguerunt. Thamyris item ac Philammon fuerunt illis contemporanei.* Ab eodem Thamyra ortum eſt proverbium Θάμυρις μαίνεται· h. e. *Thamyris inſanit:* qvod Suidas dici ait ἐπὶ τῶν κατὰ σύνεσιν παράλογα δοκούντων πράττειν· h. e. *de iis, qvi de induſtria qvadam præter rationem facere videntur.* Vide præterea Zenobii & Diogeniani ab Andrea Schotto edita proverbia Cent. 4. Parœm. 27. Cent. 5. Parœm. 20. Heſychium in Lexico: Michael. Apoſtol. Proverb. Cent. 10. Parœm. 10. Qvod deniqve ad *ſcripta* Thamyræ attinet, extiterunt qvidem olim, teſtibus Plutarcho & Svida, ſub ejus nomine

Τιτάνων πρὸς τοὺς θεοὺς πόλεμος· h. e. *Poema de Titanum bello cum Diis:*

&

Θεολογία εἰς ἔπη γ· h. e. *Theologia verſibus termille comprehenſa:*

Verum de hiſce poematibus idem judicium meum eſt, atqve de illis, qvæ Orpheo & Muſæo attribuuntur; nempe ſuppoſititia ea fuiſſe atqve ψευδεπίγραφα.

Anthes Anthedone in Bœotia natus; qvi teſte Plutarcho lib. de Muſica, *hymnos* compoſuit. Καὶ Ἄνθην τὸν ἐξ Ἀνθηδόνος τῆς Βοιωτίας ὕμνους πεποιηκέναι λέγει Ἡρακλείδης ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ἐν μουσικῇ.

Πίερος ὁ ἐκ Πιερίας ſive *Pierus* ex Pieria regione Macedoniæ, qvi ſecundum Plutarchi jam citato loco teſtimonium compoſuit τὰ περὶ τὰς μούσας ποιήματα h. e. *poemata de Muſis.*

Muſæus Thebanus, Poeta Lyricus; qvem Svidas ait *Thamyræ* filium, *Philammonis* autem nepotem fuiſſe. Sed falſum hoc eſſe, ſatis ex eo apparet, qvod idem mox ſubjungit, *vixiſſe eum multo ante bellum Trojanum.* Cum enim per ſynchroſmum Lini, Orphei & Muſæi certo conſtet, Thamyram & Philammonem ad tempus expeditionis Argonautarum in Colchidem pertinere, non potuit Muſæus hic Thebanus ſimul & Thamyræ filius Philammonisqve nepos eſſe, & *multo ante Trojanum bellum*, hoc eſt, ante ipſum patrem atqve avum florere. Cæterum ſcripta ſuppoſititia, qvæ ſub nomine ejus extitere, fuerunt μέλη καὶ ᾄσματα h. e. (1) *Lyrici verſus & carmina.* Ipſa Svidæ verba ea de re hæc ſunt: Μουσαῖος Θηβαῖος, Θαμύρου υἱός, τοῦ Φιλάμμωνος· γεγονὼς πρὸ τῶν Τρωϊκῶν πολλῷ. ἔγραψε μέλη καὶ ᾄσματα.

(1) *Vel, ut alii vertunt* Hymni & Cantica.

Eumolpus Eleuſinius vel Athenienſis, filius Muſæi Poetæ, diſcipulusqve Orphei, de qvo hæc apud Svidam leguntur: Εὔμολπος, Ἐλευσίνιος ἤτοι Ἀθηναῖος, υἱὸς Μουσαίου τοῦ ποιητοῦ· ὡς δέ τινες, μαθητὴς Ὀρφέως· ἐποποιὸς τῶν πρὸ Ὁμήρου. γέγονε δὲ καὶ Πυθιονίκης. πρὸς λύραν γὰρ ἐπεδείκνυντο οἱ ποιηταί. h. e. *Eumolpus Eleuſinius vel Athenienſis, filius Muſæi Poetæ. Ut vero qvidam tradunt, fuit diſcipulus Orphei: poeta heroici carminis ante Homerum. Fuit etiam Pythionica. Ad lyram enim Poetæ carmina ſua recitantes, lyrico certamine antiqvitus inter ſe contendebant.* Scripta ſuppoſititia, qvæ ſub hujus Eumolpi nomine olim extitere, eodem Svida teſte, hæc ſunt:

Τελ-

Τελεταὶ Δήμητρος καὶ ἡ τῶν μυστηρίων παράδοσις, ἃ ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ γενομένη, ὅπῃ τὰ πάντα τρισχίλια. h. e. *Initia Cereris & traditio Myſteriorum ſuis filiabus commiſſorum: verſibus ſummatim ter mille.* Sec. ante Æ. C. XIII.

Χειροσκοπικά· h. e. *Chiroſcopica* ſive de Divinatione, qvæ fit per manuum inſpectionem.

Πεζὰ βιβλίον ἕν. *Oratione ſoluta liber unus;* cujus titulus à Svida non exprimitur.

Inter Argonautas fuit etiam (1) *Hercules Græcus* ſive *Thebanus*, Alcmenæ filius, ideoqꝫ is ſine controverſia ad hoc ſeculum ante Æ. C. XIII. referendus eſt. In hiſtoria autem Literaria multis nominibus illi debetur locus; qvandoqvidem ut *Philoſophus moralis*, *Medicus*, *Vates*, *Aſtrologus*, variisqve aliis modis poteſt conſiderari. Et de *Philoſophia* qvidem Herculis *Ethica* ſive *Morali* Svidas ſic ſcribit: Ἡρακλῆν, Ἀλκμήνης υἱὸν, φιλόσοφον ἱστοροῦσι, καὶ γράφουσι δορὰν λέοντος φοροῦντα, καὶ ῥόπαλον φέροντα, καὶ γ' μῆλα κρατοῦντα. ἅπερ τρία μῆλα νικήσαντα τὸν ποικίλον τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας λογισμὸν, διὰ τοῦ ῥοπάλου τῆς φιλοσοφίας, ἀφελέσθαι ἐμυθολόγησαν. ἔχοντα περιβόλαιον, φρόνημα· ὡς δορὰν λέοντος, καὶ οὕτω φονεύσας τῷ ῥοπάλῳ τὸν δράκοντα τῆς ἐπιθυμίας, ἀφείλετο τὰ τρία μῆλα· ὅ ἐστι τὰς τρεῖς ἀρετάς· τὸ μὴ ὀργίζεσθαι, καὶ τὸ μὴ φιλαργυρεῖν, καὶ τὸ μὴ φιληδονεῖν. διὰ γὰρ τοῦ ῥοπάλου τῆς καρτερικῆς ψυχῆς, καὶ τῆς δορᾶς τοῦ θρασυτάτου καὶ σώφρονος λογισμοῦ, ἐνίκησε τὸν ἰὸν τῆς φαύλης ἐπιθυμίας, φιλοσοφήσας ἄχρι θανάτου. h. e. *Herculem Alcmenæ filium tradunt fuiſſe philoſophum, & pingunt ipſum geſtantem leonis pellem, & clavam, triaqve mala manu tenentem. Qvæ tria mala ipſum abſtuliſſe fabulantur devicto vario malæ cupiditatis impetu clava Philoſophiæ. Adhæc attribuunt ipſi amiculum ut ſpolium leonis. Interfectum autem clava ab ipſo eſſe innuunt draconem cupiditatis, & ablata tria mala, hoc eſt, tres virtutes; nempe non iraſci, non eſſe cupidum pecuniæ & non eſſe obnoxium voluptatibus. Nam tolerantis animi clava & ſpolio fortiſſimæ ſapientiſſimæqve ratiocinationis, vicit venenum malæ cupiditatis, & ad mortem usqve philoſophiæ dedit operam.* Hucusqve Svidas. De *Medico* autem Herculis ſtudio, & inſigni in eo progreſſu, hoc apud Plutarchum in Erotico pag. 761. extat teſtimonium: Λέγεται δὲ (ὁ Ἡρακλῆς) καὶ τὴν Ἄλκηστιν ἰατρικὸς ὢν ἀπεγνωσμένην σῶσαι, τῷ Ἀδμήτῳ χαριζόμενος, ἐρῶντι μὲν αὐτῷ τῆς γυναικὸς, ἐρωμένῳ δ' αὐτοῦ γενομένῳ. h. e. *Fertur etiam Hercules, rei medicæ peritus cum eſſet, Alceſtidem jam deſperatam Admeto reſtituiſſe, conjugis qvidem amatori, ſuo autem amaſio.* *Mantica* porro, ſive arti divinandi, nec non *Dialecticæ* Herculem, ſed jam ſenem, inſigniter operam dediſſe, atqve hinc ortam eſſe fabulam, tripodem Apollini ipſum abſtuliſſe, idem refert Plutarchus libro περὶ τοῦ Εἶ τοῦ ἐν Δελφοῖς: h. e. *de Ei inſcripto foribus templi Delphici*: ὁ δ' Ἡρακλῆς νέος ὢν καὶ κομιδῆ Βοιώτιος, ἀναιρῶν τὴν διαλεκτικὴν καὶ καταγελῶν τοῦ εἰ τὸ πρῶτον, καὶ δεύτερον, ὑποσπάσαι ἔδοξε βίᾳ τὸν τρίποδα, καὶ διαμάχεσθαι πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς τέχνης· ἐπεὶ πρόσω γε τῷ χρόνῳ, καὶ οὗτος ἔοικε μαντικώτατος ὁμοῦ γενέσθαι καὶ διαλεκτικώτατος. h. e. *Hercules autem, juvenis etiamnunc, & plane Bœotius, Dialecticam abolens, & ſi prius, ergo & poſterius, deridens, creditus eſt vi abſtuliſſe tripodem Apollini, & de arte cum DEO dimicaſſe. Nam auctâ qvidem ætate, ipſe qvoqve & divinationis, & dialectices factus eſt peritiſſimus.* De *Aſtrologico* deniqve Herculis ſtudio mentionem qvidem facit Diodorus Siculus Biblioth. Hiſt. lib. 4. pag. 233. 234. ſed falſo addit *Atlantis* ipſum fuiſſe diſcipulum. *Atlas* enim, ut ſupra capite primo hujus libri, §. 5. pag. 131. & 132. pluribus demonſtravi, ſeculo floruit ante Æ. C. XVI. in qvod nativitas *Moyſis* & regnum *Cecropis* primi Athenienſium Regis inciderunt; *Hercules* autem tribus poſt ſeculis circa *Expeditionem Argonautarum* in Colchidem floruit. Audiamus nunc ipſum Diodorum; cujus verba ea de re hæc ſunt: Τοὺς δὲ λῃστὰς [φασὶν] ἐν κήπῳ τινὶ παιζούσας τὰς κόρας (ſc. τὰς ζ' θυγατέρας τοῦ Ἄτλαντος, ἀπὸ μὲν τοῦ πατρὸς Ἀτλαντίδας, ἀπὸ δὲ τῆς μητρὸς Ἑσπερίδας ὀνομασθείσας) συναρπάσαι, καὶ ταχὺ φυγόντας εἰς τὰς ναῦς ἀποπλεῖν. τούτοις δ' ἐπί τινος ἀκτῆς δειπνοποιουμένοις ἐπιστάντα τὸν Ἡρακλέα, καὶ παρὰ τῶν παρθένων μαθόντα τὸ συμβεβηκὸς, τοὺς μὲν λῃστὰς ἅπαντας ἀποκτεῖναι, τὰς δὲ κόρας ἀποκομίσαι πρὸς Ἄτλαντα

VII.

(1) *Vid. Apollonii, Orphei & Valerii Flacci Argonautica: ut & Apollodorum Diodorum Siculum, Pindarum & Hyginum.*

Sec. ante Æ. C. XIII. τὸν πατέρα. ἀνθ' ὧν τὸν Ἄτλαντα χάριν τῆς εὐεργεσίας ἀποδιδόντα, μὴ μόνον δοῦναι τὰ πρὸς τὸν ἆθλον καθήκοντα προθύμως, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀστρολογίαν ἀφθόνως διδάξαι· περιττότερον γὰρ αὐτοῦ τὰ κατὰ τὴν ἀστρολογίαν ἐκπεπονηκότα, καὶ τὴν τῶν ἄστρων σφαῖραν φιλοτέχνως ἔχοντα, ἔχειν ὑπόληψιν ὡς τὸν κόσμον ὅλον ἐπὶ τῶν ὤμων φέροντα. παραπλησίως δὲ καὶ τοῦ Ἡρακλέους ἐξενέγκαντος εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸν σφαιρικὸν λόγον, δόξης μεγάλης τυχεῖν, ὡς διαδεδεγμένον τὸν Ἀτλάντειον κόσμον αἰνιττομένων τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος. h. e. *Prædones interim, puellis (ſc. ſeptem Atlantis filiabus) ex horto qvodam, ubi luſitabant, abreptis, celeri ad naves fuga evaſerant. Qvos cum genio indulgentes in littore qvodam deprehendiſſet Hercules, de plagio à virginibus certior factus, illos ſane interfecit, Atlanti vero natas vindicavit. Pro qvo ille merito gratiam rependens, non modo pertinentia ad hoc certamen benigne impertivit: verum Aſtrologiæ qvoqve ſcientiam non gravatim ipſum docuit. Singularem vir ille Aſtrologorum diſciplina curam & operam impenderat: & qvia Sphæram ſiderum artificioſe elaboratam habebat, totum humeris ſuis mundum geſtare putabatur. Eodem modo Hercules etiam, cum doctrinam Sphæricam ad Græcos tranſtuliſſet, præclaram obtinuit exiſtimationem: ut qvi mundi onus ab Atlante excepiſſet, cum obſcure, qvid tum accidiſſet, ſignificaretur.* Hactenus Diodorus. Cæterum autem, qvæ de Hercule ratione hiſtoriæ literariæ dicenda ſuperſunt, *ſexto* hujus Prodromi libro uberrime recenſebuntur.

VIII. Synchroniſmo ætatis *Herculis* recte ac certo colligitur, ad idem hoc ante Æ. C. ſeculum XIII. in qvod Expeditio Argonautarum in Colchidem incidit; ipſum etiam *Apollinem*, qvem *Medicinæ*, *Muſices*, *Poeſeos* & *Divinationis* præſidem Deum Poetæ fabulantur, pertinere. Etenim *Admeto*, qvi unus ex Argonautis fuit, una cum *Hercule* præ amore ſerviiſſe traditur. Locuples ejus rei teſtis eſt Plutarchus in Erotico pag. 761. his verbis: καὶ γὰρ τὸν Ἀπόλλωνα μυθολογοῦσιν ἐραστὴν γενόμενον, Ἀδμήτῳ παραθητεῦσαι μέγαν εἰς ἐνιαυτόν. h. e. *Qvin Apollinem Admeti fuiſſe amatorem fabulæ ajunt, ideoqve ei per magnum annum ſerviviſſe.* Item Clemens Alexandr. Stromat. lib. 1. pag. 323. Εἰκότως ἄρα καὶ Βοιώτιος Πίνδαρος γράφει. Ἐν χρόνῳ δὲ γένετ' Ἀπόλλων. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ὅπου δὲ καὶ Ἀδμήτῳ θητεύων εὑρίσκεται, σὺν καὶ Ἡρακλεῖ. h. e. *Merito ergo ſcribit etiam Pindarus Bœotius: In tempore autem Apollo fuit genitus. Nec mirum; cum etiam Admeto una cum Hercule inveniatur ſerviiſſe mercede in magnum annum.* Hic itaqve eſt Apollo ille, Jove ac Latona prognatus, qvi apud Ovidium Metamorph. lib. 1. fab. 13. ita de ſe, at falſo, gloriatur:

Inventum Medicina meum eſt, opiferqve per orbem
Dicor, & herbarum eſt ſubjecta potentia nobis.

Ejuſdem invocatione Hippocrates Jusjurandum ſuum ſic incipit: ὄμνυμι Ἀπόλλωνα ἰητρόν h. e. *Jur oper Apollinem Medicum.* Nec alius eſt, qvem idem in epiſtola ad Philopœmenem *Divinationis* ſimul & *Medicinæ patrem* nuncupat. Ipſa ejus verba (1) hæc ſunt: ταῦτα πιστεύω ἀληθέα εἶναι Φιλοποίμην, καὶ ἐστὶ καὶ οὐκ ἀπογινώσκω τὰ ὀνείρατα. μάλιστα δὲ ὁκόταν καὶ τάξιν διαφυλάττῃ. ἰητρικὴ δὲ καὶ πάνυ μαντικῇ συγγενής ἐστιν· ἐπεὶ τῶν δυοῖν τεχνέων εἷς πατὴρ ὁ Ἀπόλλων, ὁ καὶ πρόγονος ἡμῶν, ἐσομένας νόσους προαγορεύων καὶ νοσέοντας ἰώμενος. h. e. *Hæc vera eſſe, ut ſunt, credo Philopœmen, neqve ſomnia rejicio, præſertim qvæ ordinem conſervant. Medicina autem & Divinatio magnam inter ſe cognationem habent, qvandoqvidem utriusqve artis pater eſt unus Apollo progenitor noſter, qvi & futuros morbos prædicebat & ægrotantes curabat.* Hæc Hippocrates. Qvæ præterea autem de *Apolline* dicenda reſtant, qvatenus hoc nomine vel homo aliqvis, vel Sol, vel, Diabolus, vel DEus ſignificatur; ea in ſextum hujus Prodromi librum differenda ſunt. Interea videſis Ciceronem lib. 1. & 3. de Nat. Deorum: Plutarchum lib. de Iſide & Oſiride: Oracula Apollinis à Joanne Opſopœo collecta: Macrobium Saturnal. lib. 1. à cap 17. usqve ad cap. 23 ubi ſatis prolixe atqve accurate demonſtrat, *omnes gentilium Deos referendos eſſe ad Solem & ex variis Apollinis nominibus apparere, ipſum eundem eſſe atqve Solem*: Philippum Cluverium German. Antiqv. lib. 1. cap. 26. cujus lemma: *De variis Germanorum Diis; ubi oſtenditur, primum omnes gentilium Deorum appellationes ad unum ſpe-*

(1) p. 312. Syntagmatis Epiſtolarum Græcanicarum mutuarum, qvod Aureliæ Allobrogum ſive Genevæ an. 1606. ſub nomine Jac. Cujacii gr. & lat. in lucem prodiit in fol.

ſtare

ſtare ſolem: dein, eaſdem ad unum verum, æternumque Deum eſſe referendas: Jul. Cæſar. Bulenger. lib. de ratione Divinationis, & de Oraculis & Vatibus: Voſſium de Origine & progreſſu Idololatriæ lib. 1. & 2. & Joan. Henr. Meibomium Comment. in Jusjurand. Hippocrat. cap. 4. *Sec. ante Æ. C. XIII.*

Si Apollo ὁ μεσαγέτης, ergo & ipſæ *Muſæ*, qvarum ille dux fuit, ad ſeculum hoc ante Æ. C. XIII. pertinent. Earum autem hæc (1) ſunt nomina: IX.

(1) Hoc ordine novem Hiſtoriæ Herodoti libri his Muſarum nominibus vulgo inſcribuntur.

Κλειὼ *Clio*: Ευτέρπη, *Euterpe*: Θάλεια, *Thalia*:
Μελπομένη, *Melpomene*: Τερψιχόρη, *Terpſichore*: Ἐρατὼ, *Erato*:
Πολύμνια, *Polymnia*: Οὐρανία, *Urania*: Καλλιόπη, *Calliope*.

Plura nunc de novem hiſce Poetarum Muſis non lubet addere; utpote cum non fabuloſam, ſed veram Hiſtoriam Literariam conſcribere mihi ſit conſilium. At ſi qvis plura deſideret, conſulat Lilii Gregorii Giraldi peculiare Syntagma de Muſis: Voſſium de Idololat. lib. 1. cap. 13. & 27. & Athanaſ. Kircherum Obeliſc. Pamphil. cap. 12. pag. 243. 244 & deinceps.

Idem ſeculum ante Æ. C. XIII. protulit *Chironem* Theſſalum, Achillis præceptorem, cujus in *arte Chirurgica* præſtantiam Homerus Iliad. Λ prædicat, ubi Eurypylus, ſagitta in femore vulneratus, Patroclum his verbis alloqvitur: X.

Ἀλλ' ἐμὲ μὲν σὺ σάωσον ἄγων ἐπὶ νῆα μέλαιναν·
Μηροῦ δ' ἔκταμ' ὀϊστὸν, ἀπ' αὐτοῦ δ' αἷμα κελαινὸν
Νίζ' ὕδατι λιαρῷ· ἐπὶ δ' ἤπια φάρμακα πάσσε
Ἐσθλὰ, τά σε προτί φασιν Ἀχιλλῆος δεδιδάχθαι,
Ὃν Χείρων ἐδίδαξε δικαιότατος κενταύρων.

h.e. ad verbum:

Sed me quidem tu ſerva, ducens ad navem nigram:
E fœmore autem exſcinde ſagittam: ab ipſo autem ſanguinem nigrum
Ablue aqva tepida, & lenia medicamenta inſperge
Bona: qvæ te ajunt ab Achille doctum eſſe
Qvem Chiron docuit juſtiſſimus Centaurorum.

Ad qvem locum vide Euſtathium pag. 886. 887. & in Iliad. I. pag. 763. ubi hæc leguntur: καὶ Χείρωνα γὰρ φασι τρωθέντα ποτὲ τὴν χεῖρα, τὴν διὰ βοτανῶν ἐπινοῆσαι ἰατρείαν· h. e. *Ajunt Chironem cum in manu eſſet vulneratus, herbarum excogitaſſe medicinam.* Item in Iliad. Δ pag. 463. ubi ſic ſcribit: Χείρων δὲ εὑρετὴς ἰατρικῆς καὶ λυρικῆς, υἱὸς Φιλύρας καὶ Κρόνου, εἷς τῶν κενταύρων· ἐξ οὗ Χειρώνεια ἕλκη τὰ δυσαλθῆ, ἃ δηλαδὴ Χείρων κατέδειξε θεραπεύεσθαι. Videſis etiam eundem in Iliad. A pag. 45. ubi per Χειρώνεια ἕλκη ἡρμήνευται. h. e. *Chironea ulcera* vel *vulnera* dicuntur ſignificari τὰ δυσίατα, ſive ὅσα δυσαλθῆ ὄντα, δέοιντ' ἂν ἰατροῦ τοῦ Χείρωνος, h. e. *difficillima curatu & Chirone Medicina peritiſſimo indigentia.* Conſule etiam Zenobium Centur. 6. Proverb. 46. ubi χειρώνειον ἕλκος interpretatur τὸ ἀνίατον h. e. *incurabile*. Idem etiam facit Svidas in explicatione ejusdem Proverbii. Hucqvoqve pertinet illud, qvod in Virgilianis Catalectis legitur:

Vivit pectore ſub dolente vulnus
Qvod Chironia nec manus levaret:

ubi ſine dubio *Chironia manus* παροιμιωδῶς pro *ultima ope* ſumitur. Adi etiam Plinium Hiſt. Nat. lib. 7. cap. 56. ubi *Chironi, Saturni & Phyllyræ filio, Herbariæ & Medicamentariæ artis* inventio adſcribitur: ut & lib. 25. cap. 6. lib. 36. cap. 5. atqve aliis nonnullis locis. Cæterum ſcripta ſuppoſititia, qvæ ſub Chironis nomine olim extitere, hæc ſunt:

Ὑποθῆκαι δι' ἐπῶν πρὸς Ἀχιλλέα: h. e. *Præcepta ſive Exhortationes metricæ ad Achillem.*

Ἱππιατρικόν h. e. *Opus de curandis equis.*

Utriusqve ſcripti Svidas ita meminit: Χείρων κένταυρος, ὃς πρῶτος εὗρεν ἰατρικὴν διὰ βοτανῶν, ὑποθήκας δι' ἐπῶν, ἃς ποιεῖται πρὸς Ἀχιλλέα. καὶ ἱππιατρικόν. διὸ καὶ κένταυρος ὠνομάσθη: Vide deniqve Voſſium lib. de Philoſophia cap. 11. §. 5.

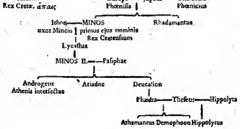
Chi-

Sec. ante Æ. C. XIII. *Chironis* diſcipulos dicitur fuiſſe Ἀσκληπιὸς ſive *Æſculapius*, ut teſtatur Euſtathius Comment. in Iliad. Δ pag. 463. his verbis: Ἀσκληπιὸς δὲ Χείρωνος μαθητής.

XI. Qvod is autem ſeculo hoc ante Æ. C. XIII floruerit, ſatis apparet ex duobus ipſius filiis *Podalirio* & *Machaone*, utpote qvos vel unius Homeri freqventi teſtimonio, certo conſtat Trojani belli temporibus floruiſſe. Qvin etiam inter Argonautas numeratur Æſculapius à Clement. Alexandr. Stromat. lib. 1. pag. 322. Ἀσκληπιὸς τε, inqvit, καὶ Διόσκουροι συνέπλεον αὐτοῖς (ſc. τοῖς Ἀργοναύταις) ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ῥόδιος Ἀπολλώνιος ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς. Cætera, qvæ de *Æſculapio*, ſi temporis permitterent anguſtiæ, hic addenda eſſent, in *ſextum* hujus Prodromi librum differenda ſunt. Interea conſule doctiſſimum Joan. Henric. Meibomium Comment. in Jusjurand. Hippocratis cap. 5. ubi argumentum hoc diligentiſſime eruditiſſimeqve pertractat.

XII. Huc qvoqve pertinet *Medea*, Æetæ Colchorum Regis filia, & Jaſonis, Ducis expeditionis Argonauticæ, uxor; qvippe qvæ traditur *Medicina* ſimul atqve *Magia* fuiſſe peritiſſima. Et de Magia qvidem Medeæ paſſim apud omnes fere antiqvos ſcriptores freqventia occurrunt teſtimonia; de Medicina autem ejus hæc leguntur apud Palæphatum: Περὶ Μηδείας φασὶν ὡς ἀφέψουσα τοὺς πρεσβύτας, νέους ἐποίει· ἐγένετο δὲ τοιοῦτον. Μήδεια πρώτη τοιοῦτον ἄνθος εὑραμένη καὶ λευκὰς ποιῆσαι τὰς τρίχας, καὶ μελαίνας. τοὺς οὖν χαίροντας ἐκ τοῦ πολιὰς ἔχειν μελαίνας τρίχας ἐποίει φαίνεσθαι· πυρίαν δὲ πρώτη Μήδεια ἐξεῦρεν· ἐπυρία οὖν τοὺς βουλομένους, οὐκ ἐν τῷ προφανεῖ, ἵνα μή τις μάθῃ τῶν ἰατρῶν. ὄνομα δὲ ἦν τῷ πράγματι, παρέψησις. οἱ γοῦν ἄνθρωποι ταῖς πυριάσεσιν ἐγίνοντο κουφότεροι, καὶ ὑγιεινότεροι· ἐν δὴ τούτῳ ὁρῶντες τὴν παρασκευήν, λέβητας, καὶ ξύλα, καὶ πῦρ, ἐνόμισαν ὡς ἕψει τοὺς ἀνθρώπους. ὁ δὲ Πελίας, ἄνθρωπος γέρων καὶ ἀσθενής, πυρίᾳ χρώμενος ἐτελεύτησε. h. e. *De Medea, ut ferunt, homines recoquente, atque ex ſenibus faciente juvenes, res ita accidit. Prima illa ejusmodi florem invenit, qvi & albos reddere capillos, & nigros, poſſet; atque ita qui pro albis nigricantes adamarent, efficiebat ut habere viderentur. Invenerat etiam à ſe balneis, caloribus fovebat volentes, non tamen in publico, ne quis medicorum artem addiſceret. Huic rei nomen erat decoctio. Cum itaque per iſtiusmodi fomenta agiliores fierent homines ſanioresque; viſo apparatu, lebetibus ſcilicet, ligno & igni, utique coctturam illam veram exiſtimabant. Sed ea ſimiliter uſus Pelias, vir ſenex, & debilis, vitam perdidit.* Hæc Palæphatus. Vide etiam Svidam v. Μήδεια, ubi φαρμακίστατη γυναικῶν, h. e. vulgo vertitur, *omnium mulierum in exercendis veneficiis peritiſſima* appellatur.

XIII. Argonautarum ætate floruit etiam *Minos*, *ſecundus* ejus nominis Cretenſium Rex, & nepos *Minois primi* ſive *ſenioris*, qvi, ut ſupra cap. 2. hujus libri, §. 6. pag. 156. dictum eſt, *Cadmo Phœnicio* fuit σύγχρονος. Qvod qvo clarum magis, magisqve in aperto ſit, ſubjungendum hic cenſeo ſchema hoc Genealogicum:

Cum

Cum itaqve duo ſuerint *Minoes*, *primus* qvidem horum ſive *ſenior*, (1) Jove & Europa genitus, is eſt, qvi una cum fratre *Rhadamantho* Rempublicam Cretenſium legibus moribusqve ordinavit, *ſecundus* autem ſive *junior*, prioris ex Lycaſto filio nepos, is eſt, qvi, qvod primus imperio maris potitus ſit, θαλασσοκράτωρ fuit cognominatus, & propter occiſum filium *Androgeon* bellum geſſit cum Athenienſibus. Teſtatur hoc Diodorus Siculus lib. 4. pag. 262. 263. his verbis:

Sec. ante Æ. C. XIII.

(1) Secundum Euſeb. in Chronico: Aſterio & Europa.

(2) Alias Τεύταμος vel Τεύταμος.

Τέκταμος (2) ὁ Δώρου, τοῦ Ἕλληνος, τοῦ Δευκαλίωνος, εἰς Κρήτην, πλεύσας μετὰ Αἰολέων καὶ Πελασγῶν, ἐβασίλευσε τῆς νήσου. γήμας δὲ τὴν Κρηθέως θυγατέρα, ἐγέννησεν Ἀστέριον. οὗ βασιλεύοντος ἐν τῇ Κρήτῃ, Ζεύς, ὥς φασιν, Εὐρώπην ἁρπάσας ἐκ Φοινίκης, καὶ διακομίσας εἰς Κρήτην ἐπὶ ταύρου, μιγεὶς αὐτῇ, τρεῖς υἱοὺς ἐγέννησε, Μίνω, καὶ Ῥαδάμανθον καὶ Σαρπηδόνα. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Εὐρώπην Ἀστέριος ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἔγημεν. ἄπαις δὲ ὤν, τοὺς τοῦ Διὸς παῖδας υἱοποιησάμενος, διαδόχους τῆς βασιλείας ἀπέλιπε. τούτων δὲ Ῥαδάμανθος μὲν τοῖς Κρησὶν ἐνομοθέτησε, Μίνως δὲ διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν, καὶ γήμας Ἰτώνην τὴν Λυκτίου, Λύκαστον ἐγέννησεν· ὃς διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν, καὶ γήμας Ἴδην τὴν Κορύβαντος, ἐγέννησε Μίνωα τὸν δεύτερον, ὅν τινες Διὸς υἱὸν ἀναγράφουσιν. οὗτος πρῶτος Ἑλλήνων ναυτικὴν δύναμιν ἀξιόλογον συστησάμενος ἐθαλασσοκράτησε. γήμας δὲ Πασιφάην τὴν Ἡλίου καὶ Κρήτης, ἐγέννησε Δευκαλίωνα, καὶ Ἀστρία, καὶ Ἀνδρόγεων, καὶ Ἀριάδνην, καὶ ἕτερα τέκνα ἔσχε πλείονα.

Teſtamus Hellenis Deucalione nati ex Doro nepos in Creta, qvam cum Æolibus & Pelaſgis occuparat, regnavit; ubi cum Cretei filia matrimonio junctus Aſterium genuit. Qvo regnante in Creta Jupiter, ut proditum eſt, ablatam è Phœnicia Europam, ſuper tauro in Cretam transvexit. Cumqve ea commixtus tres filios, Minoem, Rhadamanthum & Sarpedonem procreavit. Europam dehinc Aſterius Inſulæ Dominus uxorem duxit. At cum liberis careret, adoptatos Jovis filios in regno ſucceſſores reliqvit. Ex his Rhadamanthus leges Cretenſibus ſcripſit. Minos regno ſuſcepto, & Itone Lyctii f. ducta, Lycaſtum genuit. Qvi imperium nactus, ex Ida Corybantis Minoa alterum ſuſtulit; cui Jovem nonnulli patrem attribuunt. Is Græcorum primus, cum claſſem inſtruxiſſet memorabilem, imperium maris adeptus eſt. Et Paſiphaë Solis ac Cretes f. in matrimonium accepta, Deucalionem, Aſtræam, Androgeon, Ariadnen, aliosqve plures inde liberos progenuit.

Hæc Diodorus. Eandem de duobus *Minoibus* ſententiam probant ac tuentur Voſſius de Idololat. lib. 1. cap. 14. & Petavius Rationar. temp. Part. 1 lib. 1. cap. 9. Contra vero multi tam antiqvi, qvam recentes ſcriptores duos hoſce *Minoas* paſſim confundunt, ut videre eſt apud Ariſtotelem Politic. lib. 2. cap. 8. ubi Cretenſem examinat Rempublicam; apud Photium in excerptis ex *Canonis* Narrationibus Cod. 186. pag. 224. & apud Hyginum Mythologici cap. 41. Conſule præterea Herodotum lib. 1. cap. 173. & lib. 7. cap. 169. 170. Virgilium in Ciri: Ovidium Metamorph. lib. 8. Strabonem Geograph. lib. 3. pag. 150. lib. 10. pag. 476. lib. 12. pag. 573. & ſæpe alias: Clement. Alexandr. Stromat. lib. 1. p. 309. 321. 349. 351. & lib. 2. pag. 367. Theodoretum adverſ. Græcos infidel. Serm. 9. de Legibus pag. 123. 124. Serm. 10. de Oraculis pag. 139. Serm. 11. de Fine & Judicio pag. 162. Svidam v. *Μίνως*: Joan. Tzetzen Hiſtor. Chiliad. 1. à verſ. 473. usqve ad verſ. 541. Euſtathium in Odyſſ. Λ pag. 1688. 1699. in Odyſſ. Ρ pag. 1830. & in Odyſſ. Τ. pag. 1861.

Ad *Minois junioris* tempora pertinet *Dædalus*, inſignis ſtatuarius, archite- XIV.
ctus atqve *Mechanicus*, de qvo præter jam citatos Autores vide Palæphatum libro περὶ ἀπίστων ſive de Incredibilibus Hiſtoriis, & Voſſium lib. de qvatuor artibus popularibus cap. 5. §. 4. & lib. de Scient. Mathemat. cap. 45. 46. 47. 48. ubi de Mechanica & Mechanicis ſcriptoribus eruditiſſime diſſerit. Perperam autem à nonnullis ad ſeculum ante Æ. C. XIII. refertur *Hercules Tyrius*, qvem Svidas temporibus *Minois* purpuram primum inveniſſe teſtatur. Qvoniam enim is addit, ipſum *Phœnici* Regi Phœniciæ, qvi Agenoris filius & Cadmi Phœnicii frater fuit, primam purpuram obtuliſſe, ſatis clare inde apparet, *ſeniorem* ibi, non vero *juniorem* Minoem ſignificari, ideoqve *Herculem* illum *Tyrium* non ad ſeculum ante

Sec. ante Æ. C. XIII. Æ. C. XIII. de qvo hic agitur, ſed ad ſeculum ante Æ. C. XV. pertinere. Audiamus nunc ipſum Svidam: Ἀνεφάνη δὲ, inqvit, ἐπὶ Μίνω Ἡρακλῆς Τύριος, ὃς εὗρε τὴν βαφὴν τῆς καλαμίδος κογχύλης, ἀπὸ κυνὸς αἱμαχθέντος, τὰς σιαγόνας· καὶ προσήγαγε Φοίνικι τῷ βασιλεῖ, ὃς πρῶτος ἐφόρεσε πορφύραν. h. e. interprete Porto: *Extitit autem ſub Minoe Hercules Tyrius, qui purpuræ, quæ conchylium vocatur, tincturam invenit opera canis, qvi maxillas capto conchylio cruentarat. Obculit vero eam Regi Phœnici, qui primus purpuram geſtavit.* Hæc Svidas. Plura de *purpura* videſis apud Conradum Geſnerum Hiſtor. Animal. lib. 4. à pag. 897. usqve ad pag. 927. edit. Tigurin. typ. Froſchover. an. 1558. in fol. Lazarum Baifium de re veſtiaria cap. 3. & Henricum Salmuth. in Notis ad Pancirolli cap. 1. de rebus deperditis.

XV. Eodem ſeculo ante Æ. C. XIII, & qvidem, ut Dionyſius Halicarnaſſenſis teſtatur, *ſexaginta* circiter annis ante bellum Trojanum, commigravit ex Peloponneſo in Italiam Arcadica qvædam duarum navium colonia, cui *Nicoſtrata* ſive *Carmenta*, fatidica mulier, cum filio ſuo *Evandro* præfuit. Conſederunt autem hi Arcades permiſſu *Fauni* Aboriginum Regis in monte Latii antiqvi, à Tiberi parum diſſito, qvem ab Arcadiæ urbe *Palantio Palantinum* appellarunt. *Palatinus* is nunc vocatur, & in meditullio urbis Romæ ſitus eſt. Cæterum ut Faunus Evandrum benigne excepit, ſic contra *Evander* rudibus illis Latii incolis plurimum profuit, *literarum* videlicet & *legum* uſum, variasqve ſcientias & artes, qvas à Phœnicibus & Ægyptiis Græci acceperant, liberaliſſime communicando. Ipſa Dionyſii Halicarnaſſenſis verba, qvibus id Antiqvit. Rom. lib. 1. (1) pag. 24. 25. & 26. commemorat, hæc ſunt:

(1) *Edit. Frid Sylburgii gr. lat. Francof. typ Wechel. an. 1586. fol.*

Μετὰ δὲ οὐ πολὺν χρόνον στόλος ἄλλος Ἑλληνικὸς εἰς ταῦτα τὰ χωρία τῆς Ἰταλίας κατάγεται, ἑξηκοστῷ μάλιστα ἔτει πρότερον τῶν Τρωικῶν, ὡς αὐτοὶ Ῥωμαῖοι λέγουσιν, ἐκ Παλλαντίου πόλεως Ἀρκαδικῆς ἀναστάς· ἡγεῖτο δὲ τῆς ἀποικίας Εὔανδρος, Ἑρμοῦ γενόμενος καὶ νύμφης τινὸς Ἀρκάσιν ἐπιχωρίας, ἣν οἱ μὲν Ἕλληνες Θέμιν εἶναι λέγουσι, καὶ θεοφόρητον ἀποφαίνουσιν· οἱ δὲ τὰς Ῥωμαϊκὰς συγγράψαντες ἀρχαιολογίας, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ Καρμέντην ὀνομάζουσιν· εἴη δ' ἂν Ἑλλάδι φωνῇ Θεσπιῳδὸς τῇ νύμφῃ τοὔνομα. τὰς μὲν γὰρ ᾠδὰς καλοῦσι Ῥωμαῖοι κάρμινα. τὴν δὲ γυναῖκα ταύτην ὁμολογοῦσι δαιμονίῳ πνεύματι κάτοχον γινομένην, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν τῷ πλήθει δι' ᾠδῆς προλέγειν. ὁ δὲ στόλος οὗτος οὐκ ἀπὸ κοινοῦ τῆς γνώμης ἐπέμφθη· ἀλλὰ στασιάσαντος τοῦ δήμου, τὸ ἐλαττωθὲν ἑκούσιον μέρος ὑπεξῆλθεν. ἐτύγχανε δὲ τότε τὴν βασιλείαν τῶν Ἀβοριγίνων παρειληφὼς Φαῦνος, Ἄρεος, ὥς φασιν, ἀπόγονος, ἀνὴρ μετὰ τοῦ δραστηρίου καὶ συνετὸς, καὶ αὐτὸν ὡς τῶν ἐπιχωρίων τινὰ Ῥωμαῖοι δαιμόνων θυσίαις καὶ ᾠδαῖς γεραίρουσιν· οὗτος ὁ ἀνὴρ δεξάμενος κατὰ πολλὴν φιλότητα τοὺς Ἀρκάδας ὀλίγους ὄντας, δίδωσιν αὐτοῖς τῆς αὐτοῦ χώρας ὁπόσην ἐβούλοντο. οἱ δὲ Ἀρκάδες, ὡς ἡ Θέμις αὐτοῖς ἐπιθυσιάζουσα ἔφραζεν, αἱροῦνται λόφον, ὀλίγον ἀπέχοντα τοῦ Τιβέριος, ὅς ἐστι νῦν μέσῳ μάλιστα τῆς Ῥωμαίων πόλεως· καὶ κατασκευάζονται πρὸς αὐτῷ κώμην βραχεῖαν, δυσὶ ναυτικοῖς πληρώμασιν, ἐν οἷς ἀπανέστησαν τῆς Ἑλλά-

Non multo poſt, alia claſſis Græcorum in eam Italiæ partem appulit, LX. ferme annis ante bellum Trojanum, ut ipſi Romani auctores ſunt; profecta à Palantio urbe Arcadica. Eam coloniam deduxit Evander Mercurii filius & nymphæ cujusdam Arcadicæ, quam Græci Themin fuiſſe dicunt, & divino afflatu inſtinctam: Romanarum antiquitatum ſcriptores Carmentam patria lingua nominant: Græce Θεσπιῳδὸς (id eſt fatidica) *vocari poteſt:* ᾠδὰς *enim Romani appellant carmina. Hanc mulierem affirmant dæmonis ſpiritu correptam, futura carmine multitudini prædicere ſolitam. Ea claſſis non conſenſu civitatis emiſſa eſt: ſed orta in populo ſeditione, inferior factio ſua ſponte ſeceſſit. Forte tum apud Aborigines regnum à majoribus acceptum tenebat Faunus, à Marte ut ferunt oriundus, vir gnavus ac prudens, à Romanis poſt, tanquam unus indigetum, ſacris honoratus & carminibus. Is paucos illos Arcadas comiter exceptos donavit agrorum quanta ipſi vellent portione. Elegerunt autem, ſicut eis Themis poſt rem divinam peractam præmonuerat, tumulum non longe diſtantem à Tiberi, qui nunc ferme in meditullio Romanæ urbis ſitus eſt. Apud eum conſtruxerunt parvum vicum, capacem hominum quot duæ naves advexerant è Græcia: cui erat in fatis, ut in tantam urbem*

δος

δὲ, ἀποχρῶσαν ἣν ἔμελλε τὸ πεπρωμένον συν-χρόνῳ θήσειν ὅσην οὐδ᾽ Ἑλλάδα πόλιν, οὔτε βάρ-βαρον, κατά γε οἰκήσεως μέγεθος, καὶ κατὰ δυ-ναστείας ἀξίωσιν, καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν εὐτυ-χίαν, χρόνον τε ὁπόσον ἂν ὁ θνητὸς ἀντέχῃ, πόλεων μάλιστα πασῶν μνημονευθησομένην. ὄνομα δὲ τῷ πολίσματι τοῦτο τίθενται Παλάν-τιον, ὡς ἀπὸ τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ σφῶν μητροπόλεως. νῦν μὲν τὸ Παλάτιον ὑπὸ Ῥωμαίων λέγεται, συγχέαντος τοῦ χρόνου τὴν ἀκρίβειαν. καὶ παρέσχε πολλοῖς ἀτόπων ἐτυμολογιῶν ἀφορμάς. λέ-γονται δὲ καὶ γραμμάτων Ἑλληνικῶν χρῆσιν εἰς Ἰταλίαν πρῶτοι διακομίσαι, νεωστὶ φανεῖσαν Ἀρκάδες, καὶ μουσικὴν τὴν δι᾽ ὀργάνων, ἃ δὴ λύραι τε καὶ τρίγωνα καὶ λυδοὶ καλοῦνται, τῶν προτέρων ὅτι μὴ σύριγξι ποιμενικαῖς, οὐδενὶ ἄλλῳ μουσι-κῆς τεχνήματι χρωμένων· νόμους τε θέσθαι, καὶ τὴν δίαιταν ἐκ τοῦ θηριώδους ἐπὶ πλεῖστον εἰς ἡμερό-τητα μεταγαγεῖν· τέχνας τε καὶ ἐπιτηδεύμα-τα, καὶ ἄλλα τινὰ πολλὰ ὠφελήματα εἰς τὸ κοι-νὸν καταθέσθαι, καὶ διὰ ταῦτα πολλῆς ἐπιμε-λείας τυγχάνειν πρὸς τῶν ὑποδεξαμένων.

evaderet, quanta alia nulla vel Græca vel barbara, ſive amplitudo ſedium, ſive majeſtas imperii ſpectetur, ſive alia quævis felicitas; cujus nomen, quoúsque mortales durave-rint, præcunctis urbibus memorabitur. Huic oppidulo à vetere patria nomen imponunt Pa-lantium: nunc vero Palatium à Romanis di-citur, corrupta voce injuria temporum: un-de multis abſurdarum etymologiarum occaſio. Dicuntur etiam Græcarum literarum uſum, Arcadicæ genti recens oſtenſum, primi in Ita-liam transvexiſſe: inſtrumenta quoque muſi-ca, lyram, trigona, & lydos: cum ad id tem-poris non niſi paſtoralibus fiſtulis uſi fuiſſent, nec ullo præter has invento muſico: leges etiam tuliſſe, & vitam antea ferinam majori ex par-te mitem ac manſuetam reddidiſſe: ſed & ar-tes ac ſtudia, multaque alia emolumenta con-tuliſſe in publicum, & propter hæc gratioſos fuiſ-ſe, apud ſuos hoſpites.

Sec. ante Æ. C. XIII.

Hucusqve Dionyſius Halicarnaſſenſis. Idem teſtatur Livius lib. 1. his verbis: *Evander tum* (ſc. cum Hercules, Geryone interempto, ex Hiſpania venit in Ita-liam) *ea* (ſc. prope Tiberim fluvium in Latio antiqvo, ubi nunc Roma eſt) *pro-fugus ex Peloponneſo, authoritate magis, quam imperio regebat loca: venerabilis vir mira-culo literarum, rei novæ inter* (Aborigenes) *rudes artium homines; venerabilior divinitate credita Carmentæ matris, quam fatiloqvam ante Sibyllæ in Italiam adventum, miratæ hæ gentes fuerant.* Ejusdem rei etiam Strabo Geograph. lib. 5. pag. 230. ita memi-nit: Αὕτη μὲν οὖν ἡ μάλιστα πιστευομένη τῆς Ῥώμης κτίσις ἐστίν· ἄλλη δέ τις προτέρα καὶ μυ-θώδης, Ἀρκαδικὴν λέγουσα γενέσθαι τὴν ἀποικίαν ὑπ᾽ Εὐάνδρου· τούτῳ δ᾽ ἐπιξενωθῆναι τὸν Ἡρακλέα, ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνου βοῦς. πυθόμενον δὲ τῆς μητρὸς Νικοστράτης τὸν Εὔανδρον, (εἶναι δ᾽ αὐτὴν μαντικῆς ἔμπειρον) ὅτι τῷ Ἡρακλεῖ πεπρωμένον ἦν τελευτήσαντι τοὺς ἄθλους θεῷ γενέσθαι, φράσαι τε πρὸς τὸν Ἡρακλέα ταῦτα, καὶ τέμενος ἀναδεῖξαι, καὶ θῦσαι θυ-σίαν Ἑλληνικήν· ἣν καὶ νῦν ἔτι φυλάττεσθαι τῷ Ἡρακλεῖ. καὶ ὁ Καίκιλιος ὁ τῶν Ῥωμαίων συγ-γραφεὺς, τοῦτο τίθεται σημεῖον, τοῦ Ἑλληνικὸν εἶναι κτίσμα τὴν Ῥώμην, τὸ παρ᾽ αὐτῇ τὴν πάτριον θυσίαν, Ἑλληνικὴν εἶναι τῷ Ἡρακλεῖ. καὶ τὴν μητέρα δὲ τοῦ Εὐάνδρου, τιμῶσι Ῥω-μαῖοι μίαν τῶν νυμφῶν εἶναι νομίσαντες. h. e. *Atqve hæc de Romæ origine maxime credita eſt narratio. Alia antiqvior eſt & fabuloſa, quæ coloniam eam facit Arcadicam ab Evan-dro deductam: hujus uſum hoſpitio Herculem cum Geryonis boves ageret, & Evandrum, qui è matre ſua Nicoſtrata (erat enim hæc vaticinandi perita) cognoviſſet, Herculem confectis certaminibus fato in deorum numerum relatum iri, id Herculi indicaſſe, locoque dicato ſa-crificium ei Græcanicum feciſſe, quod eodem ritu hodieqve ſervatur. Et Cæcilius rerum Romanarum ſcriptor, eo argumento colligit, Romam à Græcis eſſe conditam, qvod Romani Græco ritu antiqvo inſtituto Herculi rem ſacram faciant. Matrem quoqve Evandri vene-rantur Romani, unam de Nymphis cenſentes, Carmentam denominatam.* Hæc Strabo. Cujus, ut & Dionyſii Halicarnaſſenſis & Livii jam citata verba, pluribus, ſi Deus permiſerit, libro *ſexto* hujus Prodromi expendam & pro virili parte illuſtrabo. In-terea videſis Tacitum Annal. lib. 11. c. 14. ubi ait: *Aborigenes Arcade ab Evandro didi-ciſſe literas, & formam literis Latinis eandem eſſe, quæ veterrimis Græcorum*; & lib 15. cap. 41. ubi *Magna ara præſenti Herculi ab Arcade Evandro ſacrata* meminit: Au-ctorem libri de Origine gentis Rom. qvi Aurelio Victori vulgo attribuitur, c. 5. ubi, qvod apud Dionyſium legitur πρότερον τῶν Τρωικῶν, interpretatur, *ante an-*

nos

Sec. ante Æ. C. XIII. *nos circiter ſexaginta, qvam Æneas in Italiam deferretur*: Plinium Hiſtor. Natur. lib. 7. cap. 58. Hyginum Mythologici cap. 277. Jul. Cæſ. Scaligerum lib. 1. de cauſis Linguæ Latinæ: Joſ. Scaligerum in Animadverſionibus Euſebianis: Voſſium de art. Grammat. lib. 1. cap. 9. & 11. & Chriſtianum Becmannum Manuduct. ad Ling. Lat. cap. 4. & 5.

XVI. Ad ſeculum ante Æ. C. XIII. & qvidem ad A. M. 2710. refertur etiam *Pherecydes Athenienſis* à Joan. Jacob. Friſio in Bibliotheca Chronologica Claſſicorum Autorum, ubi *Philoſophum* ipſum & *Orphei diſcipulum* falſo nuncupat. Svidas enim hoc tantum dicit, ipſum τὰ Ὀρφέως συναγαγεῖν, h. e. *ſcripta ſub Orphei nomine extantia collegiſſe, & Pherecyde Syrio* Præceptore Pythagoræ, fuiſſe antiqviorem. Unde nulla ratione colligi poteſt, *Orpheo Argonautæ* ipſum fuiſſe σύγχρονον. Tantum ſane abeſt, ut Pherecydes Athenienſis Orphei hujus temporibus vixerit, ut Pherecyde etiam Syrio fuerit junior, & ad imperium Darii Hyſtaſpidæ pertineat. Qva de re, volente Deo, poſthac pluribus agam, cum ad ſeculum ante Æ. C. Vtum pervenero: ubi ſimul etiam clariſſime demonſtrabo, qvam graviter erret Friſius, dum Pherecydis Syrii de Theogonia *libros decem* Pherecydi Athenienſi perperam attribuit. Interea vide Svidam v. Φερεκύδης & Voſſium de Hiſtor. lib. 4. cap. 4. pag. 443. deinceps.

XVII. Haud minorem eodem loco idem Friſius errorem committit, referendo *Cadmum Mileſium* ad A. M. 2750. ante Chriſtum autem 1212. h. e. ad principium ſeculi ante Æ. C. XIII. cum tamen teſtimonio Flavii Joſephi contra Apionem (1) certo conſtet, illum integris ſex ſeculis poſt bellum Trojanum, & paulo ante Perſarum expeditionem in Græciam Europæam floruiſſe, ideoqve ad ſeculum ante Æ. C. *ſextum* pertinere, ut ſuo deinceps loco uberius demonſtrabitur.

(1) *Lib.* 1. *pag.* 1034.

FINIS CAPITIS QVARTI
LIBRI SECUNDI.

AP-

APPENDIX
QVATUOR PRIORUM CAPITUM LIBRI SECUNDI
PRODROMI HISTORIÆ LITERARIÆ,

Nudam continens Sciagraphiam ſive primam delineationem præcipuarum Perſonarum ac Rerum, de qvibus, volente DEO, reliqvis viginti novem ejusdem libri capitibus plenius & accuratius agetur.

SCIAGRAPHIA CAPITIS V.

De Seculo ante Æ. C. XII. in qvod apud Hebræos Hiſtoria Judicum Jephthæ, Ebzanis, Elonis, Abdonis, Samſonis & Eli, apud Græcos autem Excidium Trojæ incidit.

INiqvitas illa ſortis meæ, cum qva in omnibus, qvos ante hac unqvam ſuſcepi, non minus arduis, qvam poſteritati profuturis conatibus, perpetuo colluctatus ſum, in præſens etiam me, qvamvis maxime invitum, cogit, ut cœptam Libri *ſecundi* Hiſtoriæ Literariæ elaborationem ad tempus hic abrumpam, donec reſumendi continuandiqve hujus laboris commodior occaſio ſe offerat. Interea en tibi, *Erudite Lector*, reſiduorum *viginti novem* capitum qvalecunqve ſpecimen, unde tanqvam ex ungue leonem cognoſcens, qvid tibi deinceps expectandum ſit intelligas. Tu vero illud æqvi boniqve conſule, nec mihi, ſed fortunæ malignitati interruptionem inchoati operis imputa. I.

Huic capiti qvinto, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber ſeptimus hujus Prodromi Hiſtoriæ Literariæ.

Ad ſeculum igitur ante Æ. C. XII. pertinent

Judices Hebræorum יפתח ſive *Iphthach*, אבצן ſive *Ibtzan*, אילן ſive *Elon*, עברן ſive *Habdon*, שמשון ſive *Schimſchon*, & עלי ſive *Heli*.

Hiſtoria *belli Trojani*, ubi præcipue notandi ſunt annus M. 2755. qvo rapta fuit Helena Menelai Spartanorum Regis uxor à Paride Priami Trojanorum Regis filio; A. M 2756. qvo principes Græciæ convenerunt in Aulide, & de bello Trojanis inferendo conjurarunt; A M. 2757. qvo Troja à Græcis fuit obſeſſa; & A. M. 2767. qvo Troja à Græcis poſt decennalem obſidionem die vigeſimo ſecundo Junii capta eſt; unde incipit nobiliſſima Æra τῆς Ἰλίου ἁλώσεως:

Sec. ante Æ. C. XII.

Genealogia & Succeſſio Regum Trojæ.

Seamander—Ida Nympha

Teucer
Rex Trojan. I.

Dardanus——Batea
Rex Trojan. II | filia Teucri
Erichthonius
Rex Trojan. III.

Tros
Rex Trojan. IV.

Ilus
Rex Trojan. V. | Aſſaracus | Ganymedes

Laomedon
Rex Trojan. VI. | Capys

Priamus
Rex Trojan. VII. | Anchiſes | Latinus
Rex Aboriginum in
Latio antiqvo

Creuſa——Æneas——Lavinia
prima Æneæ uxor. | ſecunda Æneæ uxor.

Æneæ adventus in Italiam A. M. 2769. & ſucceſſio in regno ſoceri ſui Latini A. M. 2771.

Reditus *Heraclidarum* in Peloponneſum & initium regni *Euryſthenis* atqve *Proclis* apud Lacedæmooios A. M. 2847.

Diſſertatio generalis de variis rebus ad Hiſtoriam Literariam pertinentibus, qvarum mentio extat in *Iliade* & *Odyſſea* Homeri.

Diſſertatio ſpecialis de *Gubernatoribus* Heroum belli Trojani, qvi Græce *μνήμονες* ſive *Monitores* appellantur; qvales fuerunt

Phœnix Achillis,
Myiſcus Ulyſſis,
Eudorus Patrocli,
Dardanus Proteſilai,
Chalcon Antilochi,
Dares Hectoris;

de qvibus vide Ptolemæum Hephæſtionem apud Photium cod. CXC. pag. 244. & Clement. Alexandr. Pædagog. lib. 1. cap. 7. pag. 109.

Medicinæ dignitas apud Græcos temporibus belli Trojani; qvippe qvam

Achilles,
Patroclus,
Machaon }
Podalirius } Æſculapii filii

aliiqve Heroes & Heroum filii exercuerunt.

Palamedes, inventor, teſte Plinio Hiſt. nat. lib. 7. cap. 56. *literarum* Θ. Ξ. Φ. Χ. ut & *ludi latrunculorum* ſive *Scacchiæ*: qva de re vide Danielis Souteri Palamedem ſive de Tabula luſoria & variis ejus ludis libros tres:

Poetæ & Hiſtorici Græci celebres, qvi ipſa belli Trojani ætate floruerunt

Corinnus Ilienſis, diſcipulus Palamedis;
Orpheus junior, ſub cujus nomine extat ſuppoſititius liber *de gemmis*;

Siſyphus

Siſyphus Cous, Teucri ſcriba; *Sec. ante Æ. C. XI.*
Syagrus, cujus meminit Ælianus Var. Hiſt. lib. 14. cap. 21.
Dares Phrygius, ſacerdos Trojanus, Monitor Herculis;
Dictys Cretenſis;
Sanchoniathon, ſecundum Svidam *Tyrius*, ſecundum Theodoretum *Berytius*, qvi ſcripſit lingua Phœnicia hiſtoriam & inſtituta *Phœnicum*; ut & de Theologia Ægyptiaca.

SCIAGRAPHIA CAPITIS VI.

De Seculo ante Æ. C. XI. in qvod apud Hebræos Hiſtoria Samuelis, Saulis, Davidis & Salomonis, apud Græcos autem interitus Codri ultimi Athenienſium Regis & Jonica migratio incidit.

AD ſeculum ante Æ. C. XI. pertinent
Scriptores ſacri שמואל ſive *Schemuel*, alias *Samuel*,
דוד ſive *David*,
נתן ſive *Nathan*,
גד ſive *Gad*,
שלמה ſive *Schelomoh*, alias *Salomon*.

Huic Capiti ſexto, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber octavus hujus Prodromi.

Libri ſacri, שופטים ſive liber *Judicum*,
רות ſive Liber *Ruth*;
שמואל א ſive *Samuelis liber primus*, aliàs *primus Regum*;
שמואל ב ſive *Samuelis liber ſecundus*, aliàs *ſecundus Regum*;
מלכים א ſive *Regum liber primus*, aliàs *tertius Regum*, à principio usqve ad cap. 12.
ספר תהלים ſive *Liber Laudum*, alias *Pſalmorum*;
ספר משלי ſive *Liber Proverbiorum Salomonis*;
ספר קהלת ſive *Liber Eccleſiaſtæ*;
שיר השירים ſive *Canticum Canticorum*;
Σοφία Σολομῶντος ſive *Liber Sapientiæ Salomonis*.
Samuelis ספר משפט חמלכה ſive *Liber de Jure Regni Hebræorum*, cujus mentio fit Sam. lib. 1. cap. 10. verſ. 25.
Davidis ſcripta, qvorum in ſacris literis præter *Librum Pſalmorum* fit mentio; nempe
Deſcriptio templi à filio Salomone extruendi, 1. Paralip. 28. v. 11. 12.
Lamentatio Davidis propter interitum Saulis & Jonathanis, 2. Sam. 1. v. 17. 18. & deinceps;
Epiſtola Davidis ad Joabum de nece Uriæ, 2. Sam. 11. v. 14. 15.
כתב דוד ſive *Scriptura Davidis de diſtributione ſeu diviſione Levitarum ſecundum paternas familias*, 2. Paralip. 35. v. 4.
Salomonis ſcripta, qvorum in ſacris literis præter ſupra enumerata fit mentio; nempe
Parabolarum tria millia, 1. Reg. 4. v. 32. Joſeph. Antiqvit. Jud. lib. 8. cap. 2. pag. 257.
Canticorum ſive *Carminum qvinqve millia*, ibid.
דברי הטבע h. e. *Verba Naturæ* ſive *Libri Phyſici*, ibid.
מכתב שלמה ſive *Scriptura Salomonis*, de qva vid. 2. Paralip. 35. v. 4.
Oratio ad Deum pro dedicatione templi, qvæ extat 2. Paralip. 6.
ספר דברי שלמה ſive *Liber verborum Salomonis*, de qvo vid. 1. Reg. 11. v. 41.

Libri

Sec. ante Æ. C. XI.

Libri ſine controverſia ſuppoſititii, qvi ſub nomine *Salomonis* vel antiqvitus extitere, vel etiamnunc circumferuntur;

nempe

דברי רפאות שלמה h. e. *Verba medicinalia Salomonis*, de qvo libro vid. Hottinger. Theſaur. Philol. pag 533.

ספר רזיאל h. e. *Liber Raziel*, de qvo vid. Buxtorf. Bibliothec. Rabin. pag. 408.

Ἐπῳδαὶ αἷς παρηγορεῖται τὰ νοσήματα, h. e. *Incantationes, qvibus morbi pelluntur*; Joſeph. lib. 8. cap. 2.

Τρόποι ἐξορκώσεων h. e. *Modi Exorciſmorum* ſive *Conjurationum ad fugandos dæmones*; Joſeph. ibid.

Salomonis Regis Hebræorum & *Hirami* Regis Tyri epiſtolæ ænigmaticæ mutuæ, de qvibus vid Joſeph. lib 1. contra Apionem pag. 1042.

Liber Sapientiæ Salomonis, ab eo, qvi in ſacris Bibliis extas diverſus, cujus Joan. Picus Mirandulan, in Proœmio Heptapli meminit;

Clavicula Salomonis, liber Magicus, de qvo vid. Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. l. 2. pag. 131.

Contradictio Salomonis, de qvo libro vid. Gelaſ. PP. diſtin. 15. c. Sancta Romana;

Liber Salomonis *de Umbris Idearum*, de qvo vid. Sixt. Senenſ. p. 131.

Teſtamentum Salomonis græca lingua conſcriptum, cujus fragmenta aliqvot citantur à Gilberto Gaulminio in Notis ad Pſell. de Operat. Dæmon. pag. 113. 117. 119. 136. 146.

Liber Salomonis *de Lapide minerali, qvem Philoſophorum appellant*; qvi extat Decad. 11. Harmoniæ Chymico-Philoſophicæ à Joan. Rhenano collectæ, Francof. apud Conr. Eifridum. 1625. in 8vo.

Diſſertatio de *Colle Dei* & *Cœtu Prophetarum*, qvorum 1 Sam. 10. v. 5. fit mentio.

Diſſertatio de nova *ordinatione Leviticæ tribus*, inſtituta à Davide, confirmata à Salomone, & inſtaurata à Regibus Ezechia & Joſia:

Diſſertatio de *Muſica & Muſicis inſtrumentis* Hebræorum:

Diſſertatio de *ædificatione Templi Salomonis*;

Diſſertatio de *Hiramo* Rege Tyri & navigatione in *Ophir* regionem auriferam, 1. Reg. 9. v. 27. 28.

Succeſſio ſeptendecim Regum Athenienſium à *Cecrope* usqꝫ ad *Codrum*, ſeu A. M. ſec. Emm. 2881; ſimul etiam initium *Archontum* διὰ βίου ſive *perpetuorum*.

Jonica migratio A. M. 2907.

SCIAGRAPHIA CAPITIS VII.

De Seculo ante Æ. C. X. in qvod apud Hebræos mors Salomonis & diviſio regni Hebræorum in regnum Judæ & Iſraelis, apud Græcos autem Lycurgi legislatio incidit.

Huic capiti ſeptimo, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber nonus *hujus Prodromi.*

AD ſeculum ante Æ. C. X. pertinent

Mors *Salomonis* 2969. & diviſio regni Hebræorum in Regnum *Judæ* & Regnum *Iſraelis* ſeu decem tribuum:

אחיה השילוני ſive *Achyah Schilonites* Propheta, qvi ſcripſit res geſtas Salomonis; 2. Paralip. 9. v. 29.

יעדי החזה h. e. *Iheddo Videns* ſive *Propheta*, cujus ſcripta citantur 2. Paral. 9. v. 12. 13.

אליהו התשבי h. e. *Elyahu* ſive *Elias Tiſchbites*, Propheta cujus ſcripta ſuppoſititia citantur ab Origine tractat. 35. in Matthæum:

אלישע, *Eliſchah* ſive *Eliſæus Propheta*:

Diſ-

Diſſertatio ampliſſima de ætate, vita & poematibus *Homeri*, principis Poetarum Græcorum, ejusqve interpretibus, commentatoribus, editionibus, aliisqve variis rebus ad hoc argumentum pertinentibus. Inſeretur etiam huic diſſertationi integer *Herodoti* liber de vita *Homeri*, neceſſariis à me illuſtratus Notis atqve Animadverſionibus. *Sec. ante Æ. C. IX.*

Effigies *Homeri* ex antiqvo cimelio.

Diſſertatio *de legislatione Lycurgi* apud Lacedæmonios, qvæ ſecundum Calviſii ſupputationem in A. M. 3024. incidit.

Vita *Lycurgi* à Plutarcho conſcripta, & neceſſariis Annotationibus à me illuſtrata.

Effigies *Lycurgi* ex antiqvo cimelio.

SCIAGRAPHIA CAPITIS VIII.

De Seculo ante Æ. C. IX^no^. in qvod apud Hebræos Hiſtoria Regum Judæ Jorami, Ahaſiæ, Athaliæ, Joaſi, & Amaziæ, apud Aſſyrios autem Sardanapali interitus incidit.

AD ſeculum ante Æ. C. IX. pertinent *Huic Capiti octavo, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber decimus hujus Prodromi.*

Prophetæ יחזיאל ſive *Jachaziel* & אליעזר ſive *Elihezer*, deqvibus vid. 2 Paralip. 20. v. 14. & 37.

Obitus Prophetæ *Eliſæi*, 2. Reg. 13.

Interitus *Sardanapali* A. M. 3077. & Diviſio primæ Monarchiæ in Regnum *Medorum* cum Præfectura *Perſiæ*, qvod *Arbaces* occupavit, & in Regnum *Aſſyriorum* cum Præfectura *Babyloniæ*, qvod *Belocho* ſive *Beleſo* obtigit; ut apparet ex Tabula ſucceſſionis Regum primæ Monarchiæ, lib. 1. cap. 4. pag. 25. inſerta.

Homeri ſenecta & obitus.

Lycurgi Lacedæmoniorum Legislatoris mors.

Heſiodi poetæ nativitas, juventa, ætas conſtans, & ſcripta.

Poetæ græci qvatuor, qvi partim ſeculo nono cum Homero & Heſiodo, partim & ſeculo octavo circa initium Olympiadum Iphitearum floruerunt; nempe

- Πέρσης ſive *Perſes*, frater Heſiodi, qvi à Svida vocatur ἐποποιός, h. e. poeta carminis Epici.
- Ἀρκτῖνος ſive *Arctinus Mileſius*, Homeri diſcipulus, teſte Svida.
- Λέσχης ſive *Leſches Lesbius*, qvi cum Arctino in certamine poetico commiſſus, victoriam obtinuit; Clement. Alex. Strom. lib. 1. pag. 333.
- Κρεώφυλος ſive *Creophylus Chius* vel *Samius*, amicus Homeri, & ſecundum nonnullos ejusdem etiam *Gener*; Svid.

Diſſertatio de origine & ratione publicarum *Recitationum*, qvibus olim Poetæ & Rhetores, cum Græci, tum Latini, de coronis aliisqve præmiis contendebant, qvam dum à me expectas, interea conſule Ludovici Creſollii Theatrum veterum Rhetorum, Lutetiæ Pariſ. typ. Sebaſt. Cramoiſy, an. 1620. in 8vo editum, Gerh. Joan. Voſſii librum de Imitatione cum Oratoria, tum Poetica, deqve Recitatione veterum; & Joan. Wower. de Polymathia cap. 16.

SCIAGRAPHIA CAPITIS IX.

Sec. ante Æ. C. VIII.

De Seculo ante Æ. C. VIII. in qvod apud Hebræos qvidem finis Regni Iſraelis ſive decem tribuum, apud profanas autem gentes tres nobiliſſimæ Æræ, Olympiadum Iphitearum, conditæ Urbis Romæ & Nabonnaſſari inciderunt.

Huic capiti nono, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber undecimus hujus Prodromi Hiſtoriæ Literariæ.

I. AD ſeculi ante Æ. C. VIII. *poſteriorem* partem dimidiam pertinent
Reges Judæ *Uzias* & *Jotham*.
Initium Æræ *Olympiadum Iphitearum* A. M. 3174. ante Æ. C. 776. menſe Julio.

Diſſertatio de *ludis Olympicis*.

Diſſertatio de diviſione temporis ſecundum *Varronem* apud *Cenſorinum* de Die natali cap. 21.

in

Ἄδηλον ſive *Incognitum ab hominum principio ad Cataclyſmum priorem.*

Μυθικὸν ſive *Fabuloſum à Cataclyſmo priore ad Olympiadem primam.*

Ἱστορικὸν ſive *Hiſtoricum à prima Olympiade ad nos.*

Initium Æræ *conditæ Urbis Romæ*, ſecundum

M. Terentium Varronem,

Olymp. 6. an. 3.
Anno Iphiteo 23.
An. Period. Jul. 3961.
An. Mundi 3197.
An. ante V. Æ. C. 753.
An. ante Nat. Chr. 751.
An. poſt excid. Trojæ 430.
Qvam ſententiam cui ipſe accedo, tuentur,
Joſephus Scaliger
Dionyſius Petavius
Ubbo Emmius,
& alii complures probatisſimi Chronologi.

Faſtos Capitolinos, qvi *Verrio Flacco* vulgo attribuuntur,

Olymp. 6. an. 4.
An. Iphiteo 24.
An. Period. Jul. 3962.
An. Mundi 3198.
An. ante V. Æ. C. 752.
An. ante Nat. Chr. 750.
An. poſt excid. Trojæ 431.
Qvam ſententiam defendunt & propugnant
Carolus Sigonius
Sethus Calviſius
Chriſtophorus Helvicus,
Eandem Scaliger à M. Porcio Catone Seniore *Catonianam* appellat; approbante qvidem Emmio, improbante autem Petavio.

Diſſertatio generalis de *Prophetis Hebræorum*, tam *majoribus*, qvam *minoribus*, qvorum inter canonicos Veteris Teſtamenti libros extant vaticinia.

Prophetæ ſex minores, qvi ante finem Regni Iſraelis ſive abductionem decem tribuum, ſub Regibus Judæ Uzia, Jothamo, Achazo & Ezechia vaticinati ſunt, הושע ſive *Hoſcheah*, alias *Oſeas*,
יואל ſive *Joel*,
עמוס ſive *Hamos*, alias *Amos*,
עובדיה ſive *Hobadiah*, alias *Abdias*,

יונה ſive *Jonah*, alias *Jonas*,

מיכה ſive *Michah*, alias *Michaas*: qvi non eſt confundendus cum integris centum annis antiqviori Propheta מיכיהו ſive *Michajehu*, cujus 1. Reg. 22. ſit mentio: Card. Bellarmin. de ſcript. Eccleſ. *Sec. ante Æ. C. VIII,*

ישעיה, *Jeſchahia* ſive *Iſaias*, primus qvatuor Prophetarum majorum, qvi vaticinatus eſt ſub iisdem qvatuor ſupra nominatis Regibus Judæ,

Heſiodi obitus circa initium Olympiadum.

Poeta græci celebres circa initium Olympiadum & deinceps

Σιμμίας ſive *Simmias Rhodius*, de qvod vid. Svid. v. Σιμμίας, Joan. Tzetz. Chil. 7. Hiſt. 144. Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 4. cap. 1.

Εὔμηλος ſive *Eumelus Corinthius*, qvi perperam in antiqva Euſebii editione latina & à Joan. Jacob. Friſio *Cumelus* appellatur; Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 4. cap. 1. & de Poet. gr. cap. 3.

Κιναίθων ὁ Λάκων ſive *Cinathon Lacedamonius*, qvi ſcripſit τηλεγονίαν ſive *Telegoniam*, h. e. poema de *Telegono* Ulyſſis ex Circe filio, qvi Tuſculum in Italia condidit; qvod opus Friſius falſo vocat *Theogoniam*: Voſſ. de Poet. gr. cap. 3.

Sibylla Erythraa, Euſeb. in Chronico.

Romuli, primi Romanorum Regis, inſtituta & leges; Valent. Forſt. Hiſt. Jur. Civil. Rom. lib. 1. cap. 6.

Ad ſeculi ante Æ. C. VIII. priorem partem dimidiam pertinent II.

Reges Judæ אחז ſive *Achaz* & חזקיה ſive *Chizkjia*, alias *Ezechias*.

Initium *Æra Nabonnaſſari* A. M. 3023. ante Æ. C. 747. d. 26. Februarii, inſtitutæ in memoriam defectionis Babyloniorum ab Aſſyriis duce *Nabonnaſſaro*.

Diſſertatio *de Origine qvinqve Ephororum apud Lacedæmonios*, qvæ ab *Herodoto* qvidem lib. 1. cap. 5. attribuitur *Lycurgo*; rectius autem ab *Ariſtotele* Politic. lib. 5. cap. 11. & *Plutarcho* in Vita Lycurgi adſcribitur Regi *Theopompo*, ſub qvo A. M. 3207. *bellum* cœpit *Meſſenium*.

Diſſertatio *de Ephororum munere, poteſtate, abuſu poteſtatis & interitu*; ut & eorundem comparatio cum iis, qvi in Republica *Cretenſi* Κόσμοι ſive *Coſmi*, in *Romana* autem *Tribuni plebis* vocabantur: Ariſtot. Polit. lib. 2. cap. 8.

Finis *Regni Iſraelis* & abductio ultimi Regis *Hoſeæ* cum decem tribubus in *Aſſyriam* per Regem *Salmanaſſarem* A. M. 3227.

Diſſertatio de diſperſione *decem tribuum*; cui inſeretur ספר אלדד הדני h. e. *Liber Eldadi Danitæ de Judæis Sabbatico fluvio clauſis, eorumqve in Æthiopia imperio*; qvem Gilbertus Genebrardus latine translatum cum Chronologia Hebræorum Majori ac Minori edidit.

Prophetæ duo minores, qvi mox poſt abductas decem tribus vaticinati ſunt,

נחום ſive *Nachum*, alias *Nahum*.

&

חבקוק ſive *Chabakuk*, alias *Habacuc*.

Hiſtoria *Tobiæ ſenioris*, qvi una cum filio *Tobia juniore* ab Aſſyriorum Rege Salmanaſſare abductus fuit Niniven; Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 1. p. 25. & Card. Bellarmin. de ſcript. Eccleſ.

Numa Pompilius, ſecundus Romanorum Rex, qvem Livius lib. 1. vocat *conſultiſſimum virum, ut in illa qviſqvam ætate eſſe poterat, omnis divini atqve humani juris*, & *Commentarios rerum ſacrarum* ſcripſiſſe commemorat. Cœpit autem regnare A. V. C. 40. qvi reſpondet A. M. 3237.

Inſtituta & leges Numæ Pompilii: Valent. Forſter. Hiſt. Jur. Civil. Rom. lib. 1. cap. 7.

SCIA-

Sec. ante Æ. C. VII.

SCIAGRAPHIA CAPITIS X.

De Seculo ante Æ. C. VII. in qvod apud Hebræos Hiſtoria Regum Judæ Manaſſis, Amonis, Joſiæ, Joachazi, Jojakimi & Jechoniæ, apud Athenienſes autem creatio primorum novem Archontum annuorum incidit.

Huic capiti decimo, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber duodecimus hujus Prodromi.

I. AD ſeculi ante Æ. C. VII. *poſteriorem* partem dimidiam pertinent
מנשה ſive *Menaſche*, alias *Menaſſes*, Rex Judæ, cujus *Oratio pœnitentialis* extat inter apocryphos Veteris Teſtamenti libros.
דברי חוזי ſive *Verba Chozai*, qvi ſcripſit hiſtoriam vitæ Manaſſis; 2. Paralip. 33. verſ. 18. 19. Sixt. Senenſ. lib. 1. pag. 59.
Martyrium *Iſaiæ* Prophetæ, qvi Manaſſis juſſu ſerra lignea diſſectus eſt.
Obitus Prophetarum *Nahum* & *Habacuc*.
Creatio primorum *novem annuorum Archontum Athenienſium* A. M. ſ. c. Emm. 3262. qvorum primus, cujus nomine annus ſignabatur, vocatus fuit Ἄρχων ἐπώνυμος, ſecundus βασιλεύς, tertius πολέμαρχος, reliqvi autem ſex θεσμοθέται; Joan. Meurſ. lib. de Archont. Athenienſ.
Poetæ Græci, Ἀλκμὰν ſive *Alcman Lacedæmonius*, Lyricus, diverſus ab *Alcmane Meſſenio*; Voſſ. de Poet. gr. cap. 3.
Μεγαλοστράτη ſive *Megaloſtrate*, poetria, Alcmanis amaſia; Voſſ. ibid.
Ἀρχίλοχος ſive *Archilochus Parius*, diverſus ab *Archilocho Hiſtorico*, qvem Scaliger refert ad tempora Darii Hyſtaſpidæ; Voſſ. ibid. & de Hiſt. gr. lib. 1. cap. 1.
Σιμωνίδης ὁ Ἀμοργῖνος, ἢ ὥς ἔνιοι, Σάμιος h. e. *Simonides Amorginus*, vel ſecundum alios, *Samius*, diverſus à multo juniore *Simonide Ceo*, Lyrico, qvi Xerxis temporibus claruit; Voſſ. de Poet. gr. cap. 3.
Ἀριστόξενος ὁ Σελινούντιος, h. e. *Ariſtoxenus Selinuntius*, qvem Friſius perperam confundit cum multo juniore *Ariſtoxeno Tarentino*, diſcipulo Ariſtotelis; Voſſ. de Poet. gr. cap. 3. & de Hiſt. gr. lib. 1. cap. 9.
Initium tertii Romanorum Regis *Tulli Hoſtilii* A. U. C. 83. ejusdemqve *inſtituta* & *leges*; Forſter. Hiſt. Jur. lib. 1. cap. 8.

II. Ad ſeculi ante Æ. C. VII. *priorem* partem dimidiam pertinent
Diſſertatio de *inſtauratione* veræ religionis ac veri cultus divini per piiſſimum Regem Judæ יאשיה ſive *Joſchijah*.
צפניה ſive *Tſephaniah*, alias *Sophonias*, nonus ex duodecim prophetis minoribus, qvi vaticinatus eſt temporibus Regis Joſiæ: Card. Bellarm. de ſcript. Eccleſ.
ירמיה ſive *Jirmejah*, alias *Jeremias*, ſecundus qvatuor Prophetarum majorum, qvi cœpit vaticinari anno decimo tertio Joſiæ: Card. Bellarm. ibid.
חלדה הנביאה h. e. *Chaldah Propheti*s, cujus mentio fit 2. Paralip. 34. v. 22.
אוריה ſive *Urjah Propheta*, cujus mentio fit Jerem. c. 26. v. 23.
Diſſertatio de *Legiſlatione Draconis*, *Archontis Eponymi Athenienſium*, qvæ incidit in annum primum Olympiadis 39. qvi fuit A. M. 3326.
Poetæ Græci, Τέρπανδρος ſive *Terpander*; Voſſ. de Poet. gr. c. 3.
Πείσανδρος ſive *Piſander*; Voſſ. ibid.
Τυρταῖος ſive *Tyrtæus*, Dux Lacedæmoniorum in bello Meſſeniaco; Voſſ. ibid.
Δράκων ſive *Draco*, Athenienſium legiſlator, qvi tribus verſuum millibus ὑποθήκας ſive *Præcepta vitæ* ſcripſiſſe dicitur: Voſſ. ibid.

Ἀρίων ὁ Μηθυμναῖος ſive *Arion Methymnæus*, Alcmanis Lacedæmonii diſcipulus, Lyricus: *Sec. ante Æ. C. VI.*

Στησίχορος ὁ Ἱμεραῖος ſive *Steſichorus Himeræus*, Lyricus:

Σαπφὼ ſive *Sappho Lesbia*, Lyrica:

Erinna poetria, amica Sapphus:

Damophila, Sapphûs æqvalis:

Ἀλκαῖος ſive *Alcæus Mitylenæus*, Lyricus, qvem Friſius §. 50, perperam confundit cum multo juniore *Alcæo*, qvi *Comicus* græcus fuit, & temporibus vixit Philippi Macedonis:

Initium qvarti Regis Romanorum *Anci Martii*, A. U. C. 115. ejusdemqve *inſtituta & leges*; Forſter. Hiſt jur. lib. 1. cap. 9.

Initium qvinti Regis Romanorum *L. Tarqvinii Priſci* A. U. C. 139. ejusdemqve *inſtituta & leges*; Forſt. Hiſt. Jur. lib. 1. cap. 10.

Abductio *Jechoniæ* penultimi Regis Judæ per *Nebucadnezarem, & initium ſeptuaginta annorum Captivitatis Babylonicæ* A. M. 3350.

SCIAGRAPHIA CAPITIS X.

De Seculo ante Æ. C. VI. in qvod apud Hebræos Excidium incidit Urbis Hieroſolymitanæ per Nebucadnezarem, & Cyrus victo Dario Medo, captaqve Babylone ſecundam ſive Perſicam Monarchiam inchoavit.

AD Seculi ante Æ. C. VIti poſteriorem partem dimidiam pertinent *Cylonis* ſeditio Athenis A. M. 3352: II

Initium regni *Nebucadnezaris* poſt mortem Patris *Nabopollaſſari* A. M. 3354: *Huic Capiti* undecimo *cujus Sciagraphia hic exhibetur, respondebit liber* decimus tertius *hujus prodromi.*

Solonis legislatio apud Athenienſes A. M. 3356:

Æra excidii Hieroſolymitani per Nebucadnezarem, deſtructionis templi *Salomonis*, excœcationis *Zedekiæ*, & finis regni Judæ A. M. 3360:

Initium tyrannidis *Phalaridis* apud Agrigentinos A. M. ſecundum Calviſ. & Emm. 3378:

Initium tyrannidis *Piſiſtrati* apud Athenienſes A. M. 3383

Defectio *Perſarum* à Medis duce Cyro A. M. 3391, & primum regni Cyri initium in Perſia:

Finis Regni *Medorum*, & ſecundum regni Cyri initium in Media victo *Aſtyage* avo materno A. M. 3399:

ברוך ſive *Baruch*, miniſter & ſcriba Jeremiæ: [1] Sixt. Senenſ. lib. 1. pag. 26. & Card. Bellarm. de ſcript. Eccleſ.

יחזקאל ſive *Jechezkel*, tertius qvatuor Propherarum majorum, qvi cœpit vaticinari *trigeſimo* & ultimo anno *Nabopollaſſari*, patris Nebucadnezaris:

דניאל ſive *Daniel*, qvartus Prophetarum majorum, qvi vaticinatus eſt usqve ad finem captivitatis Babylonicæ:

Diſſertatio ſpecialis de Prophetia *Danielis*, ejusqve autoritate:

Diſſertatio *de qvatuor Monarchiis*, earumqve apud Danielem præfiguratione; una cum refutatione eorum, qvi vel prophetiam de qvatuor Monarchiis omnino rejiciunt, vel perperam interpretantur:

Diſſertatio *de conſervatione veræ religionis* tempore captivitatis Babylonicæ:

Origo *Synagogarum Judaicarum* derivata à captivitate Babylonica, cujus tempore Judæi templo caruerunt: Sigon. de Rep. Hebr. lib. 2. cap. 8:

Diviſio *Philoſophiæ* in *Barbaricam & Græcam*; ſimul etiam refutatio Diogenis Laertii, qvi *Græcam Barbarica* antiqviorem eſſe aſſerit, & futilibus qvibusdam argumentis hoc probare annititur:

Sec. ante Æ. C. VI.

Diſſertatio de præcipuis Philoſophiæ *Barbaricæ* ſpeciebus, qvæ à Laertio recenſentur: nempe

Perſica, cujus ſectatores vocabantur Μάγοι ſive *Magi*,

Babylonica & *Aſſyriaca*, cui qvi addicti erant, vocabantur Χαλδαῖοι ſive *Chaldæi*;

Indica, cujus ſectatores vocabantur Γυμνοσοφισταὶ, *Gymnoſophiſtæ*;

Celtica, qvam qvi docebant, appellabantur Δρύιδαι καὶ Σεμνόθεοι h. e. *Druidæ* & *Semnothei*;

Ægyptiaca, cujus antiſtites dicebantur Ἱερεῖς καὶ Προφῆται h. e. *Sacerdotes & Prophetæ*;

Phœnicia, cujus inter ſectatores celebris maxime fuit Ὦχος ſive *Ochus*;

Thracica, atq; *Getica*, cujus fundatione Ζάμολξις ſive *Zamolxis* inclaruit;

Mauritanica, cujus princeps & autor fuit Ἄτλας ſive *Atlas*;

Judaica ſive *Hebræa*, qvam falſo nonnulli ſcriptores ethnici à Perſica oriundam crediderunt.

Diſſertatio de vita, dogmatibus & ſcriptis *Septem Græciæ Sapientum*, qvi à Diogene Laertio hoc ordine recenſentur;

Θάλης Μιλήσιος, *Thales Mileſius*,

Σόλων ὁ Σαλαμίνιος, *Solon Salaminius*,

Χείλων ὁ Λακεδαιμόνιος, *Chilo Lacedæmonius*,

Πίττακος ὁ Μιτυληναῖος, *Pittacus Mitylenæus*,

Βίας ὁ Πριηνεύς, *Bias Prieneus*,

Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος, *Cleobulus Lindius*,

Περίανδρος ὁ Κορίνθιος, *Periander Corinthius*:

qvibus ab eodem Laertio annumerantur,

Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης, *Anacharſis Scytha*,

Μύσων ὁ Χηνεύς, *Myſon Chenenſis*,

Ἐπιμενίδης ὁ Κρής, *Epimenides Cretenſis*,

Φερεκύδης ὁ Σύριος, *Pherecydes Syrius*,

Πεισίστρατος ὁ Ἀθηναῖος, *Piſiſtratus Athenienſis*:

Origo *nominis Philoſophiæ* derivata à *Pythagora*:

Diviſio Philoſophiæ *Græcæ* in *Jonicam*, cujus princeps & autor fuit *Thales Mileſius*, Anaximandri Mileſii Præceptor, & *Italicam*, cujus fundator fuit *Pherecydes Syrius*, præceptor Pythagoræ:

Proœmium Operis Laertii de vitis illuſtrium Philoſophorum græce & Latine cum *Notis & Animadverſionibus*:

Liber primus Diogenis Laertii græce & latine cum *Notis & Animadverſionibus*:

Solonis vita à Plutarcho græce conſcripta, cum latina translatione, *Notis & Animadverſionibus*:

Anaximandri Mileſii, Philoſophi Phyſici & diſcipuli Thaletis Mileſii vita, dogmata & ſcripta; Laert. lib. 2. cap. 1:

Herophilus Chalcedonius, Medicus inſignis, qvi Phalaridem Agrigentinorum tyrannum, gravisſimo morbo laborantem ſanaſſe traditur; Voſſ. de Philoſoph. c. 11.

Diſſertatio *de arteriarum pulſu ab Herophilo in muſicos pedes legesq; metricas per ætatum gradus deſcripto*; ut & *de Anatomia vivorum hominum*, propter qvam is à Tertulliano lib. de Anima cap. 10. *lanius* appellatur:

Ἀριστέας ὁ Προκοννήσιος, *Ariſteas Proconneſius*, Poeta & Hiſtoricus, cujus Ἀριμάσπεια ſive poema de *Ariſmaſpis Hyperboreis* ab antiqvis autoribus pasſim citatur; Suid. v. Ἀριστέας. & Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 1. cap. 1. & lib. 4. cap. 2:

Θέσπις, *Theſpis*, poeta Tragicus, qvem ex Laertio conſtat Solonis vixiſſe temporibus; Suid. v. Θέσπις, & Voſſ. de Poet. Gr. cap. 3:

Archetimus Syracuſanus, hiſtoricus græcus, qvi citatur à Laertio in vita Thaletis:

Πολύζηλος, *Polyzelus Meſſenius*, hiſtoricus græcus, pater *Ibyci* poetæ; Suid.

Abaris

Hæc tabula pertinet ad Sciagraphiam capitis XImi, & inſerenda eſt inter pag. 206 & 207. Append. IV. prior. Cap. lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit.

TABULA SUCCESSIONIS ILLUSTRIUM VETERIS GR

qvæ hîc qvidem in præſens primâ tantùm manu delineata exhibetur, mu

PHI

BARBARICA,

cujus præcipuæ ſpecies ſunt

Perſica, *Magorum*: Babylonica, & Aſſyriaca, *Chaldæorum*: Indica, *Gymnoſophiſtarum, Brachmanum, Germanũ, & Hylobiorum*: Celtica, *Druidarum & Semnotheorum*: Ægyptiaca, *Sacerdotum & Prophetarum Ægyptiorum*: Phœnicia, *Ochi*: Thracica, & Getica, *Orphei & Zamolxis*: Mauritani *Atlant*

Diogenes Apo

Xenophon Atheniensis: · Ariſtippus Cyrenæus, princeps & autor *ſectæ Cyrenaicæ*, cujus ſucceſſores *Cyrenaici* vocantur. Hunc audiverunt · Æſchines Athenienſis: · Simmias Thebanus: · Euclides Megarenſis princeps & autor *ſectæ Megaricæ*, cujus ſucceſſores vocantur *Megarici. Eriſtici & Dialectici*; · Crito Athenienſis · Simon Athenienſis Coriarius: · Antiſthenes Athenienſis, princeps & autor *ſectæ Cynicæ*, cui ſucceſſerunt *Cynici* celebres · Glaucon Athenienſis · Ph

Ptolemæus Æthiops · Arete Ipſius Ariſtippi filia, qui ſucceſſerunt · Antipater Cyrenæus, cui ſucceſſerunt · Stilpo Megarenſis · Eubulides Mileſius · Diogenes Sinopenſis · Phi

Ariſtippus cognomento *Metrodidactus*: · Epitimides Cyrenæus, · Aſclepiades Phliaſius, · Dryſo Stilponis filius · Menedemus Eretrienſis, qvi relictâ ſecta *Megaricâ* ad *Eliacam* tranſiit; unde hæc deinceps mutato nomine *Eretrica* ab ipſo appellata eſt, & ſectatores ejus *Eretrici*. · Alexinus Elienſis · Monimus Syracuſanus · Oneſicritus Ægienſis · Crates Thebanus · Menippus Phœnix

Theodorus Athæus princeps & autor *ſectæ Theodoriæ*, cujus ſucceſſores *Theodorii*: · Paræbates: · Metrocles Maronita · Hipparchia Metroclis ſoror & Cratetis uxor · Zeno Citti princeps ... *ſectæ Stoi* ſucceſſo... illuſtres

Bion Boryſthenites, · Hegeſias cognomine *πεισιθάνατος* · Anniceris princeps & autor *ſectæ Annicerie*, · Theombrotus · Cleomenes · Cleanthes A

Menedemus · Demetrius Alexandrinus: · Timarchus Alexandrinus: · Echecrates Epheſius · Sphærus Boſphoranus · Chr

His addend

Potamon Al

Princeps & autor *ſectæ Potamonicæ*, qvi ... hæreſibus Philoſophicis, qvicqvid placeret ...

PHILOSOPHORUM SECUNDUM DIOGENEM LAERTIUM,
... accuratior auctiorq; ſuo deinceps loco in hoc Opere ſecundùm repræſentabitur.

...OPHIA

...c eſt

GRÆCA,
quæ pro diverſitate locorum, ubi primùm inclaruit, dividitur
in

JONICAM
cujus Princeps & autor fuit
Thales Mileſius
cui ſucceſſerunt

Anaximander Mileſius

Anaximenes Mileſius

Anaxagoras Clazomenius

Archelaus Mileſius

Socrates Athenienſis
Inventor Ethices,
ex cujus ſchola prodierunt

Plato Athenienſis
princeps & autor *Academiæ Veteris*, cujus ſucceſſores *Academici* & *Platonici* vocantur.

...euſippus — ...Tororis Platonis, ſucceſſit
Xenocrates — Chalcedonius, qvi poſt Speuſippum *Academiæ Veteri* præfuit
Ariſtoteles — Stagirita, princeps & autor *ſectæ Peripateticæ*, cui ſucceſſerunt

Crantor — Solenſis;
Polemo — Athenienſis;
Theophraſtus — Ereſius;
Heraclides — Ponticus;

Arceſilaus — Pitanæus, princeps & autor *Academiæ mediæ*;
Crates — Athenienſis
Strato — Lampſacenus
Demetrius — Phalereus

Lacydes — ...renæus, princeps & autor *Academiæ novæ*, cui ſucceſſerunt
Lycon — Troadenſis,

...lecles — ...enſis;
Evander — Phocenſis;
Carneades — Cyrenæus;

Clitomachus
ſive *Haſdrubal Carthaginenſis*.

... is ſupra memoratis
... ſive *Elethica* dicitur.

ITALICAM
cujus Princeps & autor fuit
Pherecydes Syrius
cui ſucceſſerunt

Pythagoras Samius
Princeps & autor *ſectæ Pythagoricæ*

Epicharmus — Cous
Hippaſus — Metapontinus
Philolaus — Crotoniata
Telauges — filius Pythagoræ, qvi cum matre ſua Theano patri in regimine ſcholæ Pythagoricæ ſucceſſit.
Xenophanes — Colophonius, qvi Telaugi ſucceſſit, princeps & autor *ſectæ Eleaticæ*:
Alcmæon — Crotoniata;
Archytas — Tarentinus;

Parmenides — Eleates
Heraclitus — Epheſius
Eudoxus — Cnidius;

Meliſſus — Samius
Zeno — Eleates Inventor Dialectices;
Empedocles — Agrigentinus

Leucippus — Eleates

Democritus — Abderita vel Mileſius;

Protagoras — Abderita;
Metrodorus — Chius;

Anaxarchus — Abderita;

Pyrrho
Elienſis
princeps & autor *ſectæ Pyrrhoniæ* ſive *Scepticæ*, cui ſucceſſerunt

Nauſiphanes — Tejus
Eurylochus
Hecatæus — Abderita
Timon — Phliaſius diverſus à *Timone Athenienſi*, cui cognomentum Miſanthropi.
Naucydes

Epicurus
Athenienſis
princeps & autor *ſectæ Epicureæ*.

Digitized by Google

Abaris, Scytharum ad Athenienſes legatus, ſub cujus nomine epiſtola etiamnum extat ad *Phalaridem*; Harpocration v. Ἄβαρις, & Voſſ. de Poet. Gr. cap. 3. *Sec. ante Æ. C. VI.*

Dropides, poeta græcus, frater Solonis; Voſſ. ibid.

Cherſias Orchomenius, poeta græcus, qvi cum Periandro geſſit inimicitias; Voſſ. ibid.

Mimnermus, Elegiacus Poeta græcus; Voſſ. ibid.

Diſſertatio generalis de fabularum origine, differentia & utilitate:

Diſſertatio ſpecialis de *Æſopo* ejusqve fabulis, cui inſeretur Vita Æſopi à *Maximo Planude* græce conſcripta:

Diſſertatio generalis de *Bibliothecis privatis ac publicis*:

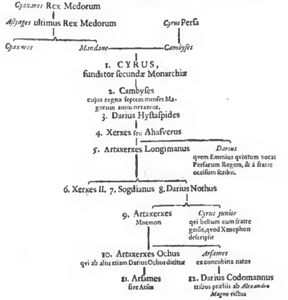
Diſſertatio ſpecialis *de Bibliotheca publica Athenis à Piſiſtrato inſtructa*; A. Gell. lib. 6. cap. 17. & Lipſ. Syntagm. de Bibliothecis:

Servii Tullii, ſexti Romanorum Regis, initium regni A. U. C. 177. ejusdemqve inſtituta & leges; Valent. Forſt. Hiſt. Jur. lib. 1. cap. 11.

Ad ſeculi ante Æ. C. VIti priorem partem dimidiam pertinent

Initium *ſecundæ* ſive *Perſicæ* Monarchiæ, victo per *Cyrum Dario Medo* captaqve Babylone A. M. ſecundum Calviſ. 3412. ante Æ. C. 538.

Duodecim Reges Monarchiæ ſecundæ ſeu Perſicæ;

L, Tar-

Sec. ante Æ. C. VII.

SCIAGRAPHIA CAPITIS X.

De Seculo ante Æ. C. VII. in qvod apud Hebræos Hiſtoria Regum Judæ Manaſſis, Amonis, Joſiæ, Joachazi, Jojakimi & Jechoniæ; apud Athenienſes autem creatio primorum novem Archontum annuorum incidit.

I. AD ſeculi ante Æ. C. VII. *poſteriorem* partem dimidiam pertinent

Huic capiti decimo, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber duodecimus hujus Prodromi.

מנשה ſive *Menaſche*, alias *Menaſſes*, Rex Judæ, cujus *Oratio pœnitentialis* extat inter apocryphos Veteris Teſtamenti libros.

דברי חוזי ſive *Verba Chozai*, qvi ſcripſit hiſtoriam vitæ Manaſſis; 2. Paralip. 33. verſ. 18. 19. Sixt. Senenſ. lib. 1. pag. 59.

Martyrium *Iſaiæ* Prophetæ, qvi Manaſſis juſſu ſerra lignea diſſectus eſt.

Obitus Prophetarum *Nahum* & *Habacuc*.

Creatio primorum *novem annuorum Archontum Athenienſium* A. M. ſ. c. Emm. 3262. qvorum primus, cujus nomine annus ſignabatur, vocatus fuit Ἄρχων ἐπώνυμος, ſecundus βασιλεύς, tertius πολέμαρχος, reliqvi autem ſex θεσμοθέται; Joan. Meurſ. lib. de Archont. Athenienſ.

Poetæ Græci, Ἀλκμὰν ſive *Alcman Lacedæmonius*, Lyricus, diverſus ab *Alcmane Meſſenio*; Voſſ. de Poet. gr. cap. 3.

Μεγαλοστράτη ſive *Megaloſtrate*, poetria, Alcmanis amaſia; Voſſ. ibid.

Ἀρχίλοχος ſive *Archilochus Parius*, diverſus ab *Archilocho Hiſtorico*, qvem Scaliger refert ad tempora Darii Hyſtaſpidæ; Voſſ. ibid. & de Hiſt. gr. lib. 1. cap. 1.

Σιμωνίδης ὁ Ἀμοργῖνος, ἢ ὥς ἔνιοι, Σάμιος h. e. *Simonides Amorginus*, vel ſecundum alios, *Samius*, diverſus à multo juniore *Simonide Ceo*, Lyrico, qvi Xerxis temporibus claruit; Voſſ. de Poet. gr. cap. 3.

Ἀριστόξενος ὁ Σελινούντιος, h. e. *Ariſtoxenus Selinuntius*, qvem Friſius perperam confundit cum multo juniore *Ariſtoxeno Tarentino*, diſcipulo Ariſtotelis: Voſſ. de Poet. gr. cap. 3. & de Hiſt. gr. lib. 1. cap. 9.

Initium tertii Romanorum Regis *Tulli Hoſtilii* A. U. C. 83. ejusdemqve *inſtituta* & *leges*; Forſter. Hiſt. Jur. lib. 1. cap. 8.

II. Ad ſeculi ante Æ. C. VII. *priorem* partem dimidiam pertinent

Diſſertatio de *inſtauratione* veræ religionis ac veri cultus divini per piiſſimum Regem Judæ יאשיה ſive *Joſchijah*.

צפניה ſive *Tſephaniah*, alias *Sophonias*, nonus ex duodecim prophetis minoribus, qvi vaticinatus eſt temporibus Regis Joſiæ: Card. Bellarm. de ſcript. Eccleſ.

ירמיה ſive *Jirmejah*, alias *Jeremias*, ſecundus qvatuor Prophetarum majorum, qvi cœpit vaticinari anno decimo tertio Joſiæ: Card. Bellarm. ibid.

חלדה הנביאה h. e. *Chaldah Prophetis*, cujus mentio fit 2. Paralip. 34. v. 22.

אוריה ſive *Urjah Propheta*, cujus mentio fit Jerem. c. 26. v. 23.

Diſſertatio de *Legislatione Draconis*, *Archontis Eponymi Athenienſium*, qvæ incidit in annum primum Olympiadis 39. qvi fuit A. M. 3326.

Poetæ Græci, Τέρπανδρος ſive *Terpander*; Voſſ. de Poet. gr. c. 3.

Πείσανδρος ſive *Piſander*; Voſſ. ibid.

Τυρταῖος ſive *Tyrtæus*, Dux Lacedæmoniorum in bello Meſſeniaco; Voſſ. ibid.

Δράκων ſive *Draco*, Athenienſium legiſlator, qvi tribus verſuum millibus ὑποθήκας ſive *Præcepta vitæ* ſcripſiſſe dicitur: Voſſ. ibid.

Ἀρίων

Sec. ante Æ. C. VI.

Ἀρίων ὁ Μηθυμναῖος ſive *Arion Methymnæus*, Alcmanis Lacedæmonii diſcipulus, Lyricus:
Στησίχορος ὁ Ἱμεραῖος ſive *Steſichorus Himeræus*, Lyricus:
Σαπφὼ ſive *Sappho Lesbia*, Lyrica:
Erinna poetria, amica Sapphus:
Damophila, Sapphûs æqvalis:
Ἀλκαῖος ſive *Alcæus Mitylenæus*, Lyricus, qvem Friſius §. 50, perperam confundit cum multo juniore *Alcæo*, qvi *Comicus* græcus fuit, & temporibus vixit Philippi Macedonis:
Initium qvarti Regis Romanorum *Anci Martii*, A. U. C. 115. ejusdemqve *inſtituta & leges*; Forſter. Hiſt jur. lib. 1. cap. 9.
Initium qvinti Regis Romanorum *L. Tarqvinii Priſci* A. U. C. 139. ejusdemqve *inſtituta & leges*; Forſt. Hiſt. Jur. lib. 1. cap. 10.
Abductio *Jechoniæ* penultimi Regis Judæ per *Nebucadnezarem, & initium ſeptuaginta annorum Captivitatis Babylonicæ* A. M. 3350.

SCIAGRAPHIA CAPITIS X.

De Seculo ante Æ. C. VI. in qvod apud Hebræos Excidium incidit Urbis Hieroſolymitanæ per Nebucadnezarem, & Cyrus victo Dario Medo, captaqve Babylone ſecundam ſive Perſicam Monarchiam inchoavit.

AD Seculi ante Æ. C. VIti poſteriorem partem dimidiam pertinent *Cylonis* ſeditio Athenis A. M. 3352: II
Initium regni *Nebucadnezaris* poſt mortem Patris *Nabopollaſſari* A. M. 3354:
Solonis legislatio apud Athenienſes A. M. 3356:
Æra excidii Hieroſolymitani per Nebucadnezarem, deſtructionis templi *Salomonis*, excœcationis *Zedekiæ*, & finis regni Judæ A. M. 3360:
Initium tyrannidis *Phalaridis* apud Agrigentinos A. M. ſecundum Calviſ. & Emm. 3378:
Initium tyrannidis *Piſiſtrati* apud Athenienſes A. M. 3383
Defectio *Perſarum* à Medis duce Cyro A. M. 3391, & primum regni Cyri initium in Perſia:
Finis Regni *Medorum*, & ſecundum regni Cyri initium in Media victo *Aſtyage* avo materno A. M. 3399:
ברוך ſive *Baruch*, miniſter & ſcriba Jeremiæ: Sixt. Senenſ. lib. 1. pag. 26. & Card. Bellarm. de ſcript. Eccleſ.
יחזקאל ſive *Jechezkel*, tertius qvatuor Propherarum majorum, qvi cœpit vaticinari *trigeſimo* & ultimo anno *Nabopollaſſari*, patris Nebucadnezaris:
דניאל ſive *Daniel*, qvartus Prophetarum majorum, qvi vaticinatus eſt usqve ad finem captivitatis Babylonicæ:
Diſſertatio ſpecialis de Prophetia *Danielis*, ejusqve autoritate:
Diſſertatio *de qvatuor Monarchiis*, earumqve apud Danielem præfiguratione; una cum refutatione eorum, qvi vel prophetiam de qvatuor Monarchiis omnino rejiciunt, vel perperam interpretantur:
Diſſertatio *de conſervatione veræ religionis* tempore captivitatis Babylonicæ:
Origo *Synagogarum Judaicarum* derivata à captivitate Babylonica, cujus tempore Judæi templo caruerunt: Sigon. de Rep. Hebr. lib. 2. cap. 8:
Diviſio *Philoſophiæ* in *Barbaricam & Græcam*; ſimul etiam refutatio Diogenis Laertii, qvi *Græcam Barbarica* antiqviorem eſſe aſſerit, & futilibus qvibusdam argumentis hoc probare annititur:

Huic Capiti undecimo cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber decimus tertius hujus prodromi.

Sec. ante Æ. C. VI. Diſſertatio de præcipuis Philoſophiæ *Barbaricæ* ſpeciebus, qvæ à Laertio recenſentur: nempe

Perſica, cujus ſectatores vocabantur Μάγοι ſive *Magi*,

Babylonica & *Aſſyriaca*, cui qvi addicti erant, vocabantur Χαλδαῖοι ſive *Chaldæi*;

Indica, cujus ſectatores vocabantur Γυμνοσοφισταὶ, *Gymnoſophiſtæ*;

Celtica, qvam qvi docebant, appellabantur Δρυΐδαι καὶ Σεμνόθεοι h. e. *Druidæ* & *Semnothei*;

Ægyptiaca, cujus antiſtites dicebantur Ἱερεῖς καὶ Προφῆται h. e. *Sacerdotes* & *Prophetæ*;

Phœnicia, cujus inter ſectatores celebris maxime fuit Ὦχος ſive *Ochus*;

Thracica, atque *Getica*, cujus fundatione Ζάμολξις ſive *Zamolxis* inclaruit;

Mauritanica, cujus princeps & autor fuit Ἄτλας ſive *Atlas*;

Judaica ſive *Hebræa*, qvam falſo nonnulli ſcriptores ethnici à Perſica oriundam crediderunt.

Diſſertatio de vita, dogmatibus & ſcriptis *Septem Græciæ Sapientum*, qvi à Diogene Laertio hoc ordine recenſentur;

Θαλῆς Μιλήσιος, *Thales Mileſius*,

Σόλων ὁ Σαλαμίνιος, *Solon Salaminius*,

Χείλων ὁ Λακεδαιμόνιος, *Chilo Lacedæmonius*,

Πίττακος ὁ Μιτυληναῖος, *Pittacus Mitylenæus*,

Βίας ὁ Πριηνεύς, *Bias Prieneus*,

Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος, *Cleobulus Lindius*,

Περίανδρος ὁ Κορίνθιος, *Periander Corinthius*:

qvibus ab eodem Laertio annumerantur,

Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης, *Anacharſis Scytha*,

Μύσων ὁ Χηνεύς, *Myſon Chenenſis*,

Ἐπιμενίδης ὁ Κρής, *Epimenides Cretenſis*,

Φερεκύδης ὁ Σύριος, *Pherecydes Syrius*,

Πεισίστρατος ὁ Ἀθηναῖος, *Piſiſtratus Athenienſis*:

Origo *nominis Philoſophiæ* derivata à *Pythagora*:

Diviſio Philoſophiæ *Græcæ* in *Jonicam*, cujus princeps & autor fuit *Thales Mileſius*, Anaximandri Mileſii Præceptor, & *Italicam*, cujus fundator fuit *Pherecydes Syrius*, præceptor Pythagoræ:

Proœmium Operis Laertii de vitis illuſtrium Philoſophorum græce & Latine cum *Notis & Animadverſionibus*:

Liber primus Diogenis Laertii græce & latine cum *Notis & Animadverſionibus*:

Solonis vita à Plutarcho græce conſcripta, cum latina translatione, *Notis & Animadverſionibus*:

Anaximandri Mileſii, Philoſophi Phyſici & diſcipuli Thaletis Mileſii vita, dogmata & ſcripta; Laert. lib. 2. cap. 1:

Herophilus Chalcedonius, Medicus inſignis, qvi Phalaridem Agrigentinorum tyrannum, gravisſimo morbo laborantem ſanaſſe traditur; Voſſ. de Philoſoph. c. 11.

Diſſertatio *de arteriarum pulſu ab Herophilo in muſicos pedes legesque metricas per ætatum gradus deſcripto*; ut & *de Anatomia vivorum hominum*, propter qvam is à Tertulliano lib. de Anima cap. 10. *lanius* appellatur:

Ἀριστέας ὁ Προκοννήσιος, *Ariſteas Proconneſius*, Poeta & Hiſtoricus, cujus Ἀριμάσπεια ſive poema de *Ariſmaſpis Hyperboreis* ab antiqvis autoribus pasſim citatur; Suid. v. Ἀριστέας, & Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 1. cap. 1. & lib. 4. cap. 2:

Θέσπις, *Theſpis*, poeta Tragicus, qvem ex Laertio conſtat Solonis vixiſſe temporibus; Suid. v. Θέσπις, & Voſſ. de Poet. Gr. cap. 3:

Archetimus Syracuſanus, hiſtoricus græcus, qvi citatur à Laertio in vita Thaletis:

Πολύζηλος, *Polyzelus Meſſenius*, hiſtoricus græcus, pater *Ibyci* poetæ; Suid.:

Hæc tabula pertinet ad Sciagraphiam capitis XImi, & inſerenda eſt inter pag. 206 & 207. Append. IV. prior. Cap. lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit.

TABULA SUCCESSIONIS ILLUSTRIUM VETERIS GRÆC

qvæ hîc qvidem in præſens primâ tantùm manu delineata exhibetur, multo

PHIL

BARBARICA,
cujus præcipuæ ſpecies ſunt

Perſica, *Magorum*:
Babylonica, & Aſſyriaca, *Chaldæorum*:
Indica, *Gymnoſophiſtarum, Brachmanum, Germanū, & Hylobiorum*:
Celtica, *Druidarum & Semnotheorum*:
Ægyptiaca, *Sacerdotum & Prophetarum Ægyptiorum*:
Phœnicia, *Ochi*:
Thracica, & Getica, *Orphei & Zamolxis*:
Mauritanica, *Atlantis*:

Diogenes Apollo

Xenophon Athenienſis:
Ariſtippus Cyrenæus, princeps & autor *ſectæ Cyrenaicæ*, cujus ſucceſſores *Cyrenaici* vocantur. Hunc audiverunt
Æſchines Athenienſis:
Simmias Thebanus:
Euclides Megarenſis princeps & autor *ſectæ Megaricæ*, cujus ſucceſſores vocantur *Megarici. Eriſtici & Dialectici*;
Crito Athenienſis
Simon Athenienſis Coriarius:
Antiſthenes Athenienſis, princeps & autor *ſectæ Cynicæ*, cui ſucceſſerunt *Cynici* celebres
Glaucon Athenienſis
Phædo Elienſis princeps & autor *ſectæ*, cui ſucceſſit

Ptolemæus Æthiops
Arete Ipſius Ariſtippi filia, cui ſucceſſerunt
Antipater Cyrenæus, cui ſucceſſerunt
Stilpo Megarenſis
Eubulides Mileſius
Diogenes Sinopenſis
Pliſtanus Elienſis

Ariſtippus cognomento *Metrodidactus*:
Epitimides Cyrenæus,
Aſclepiades Phliaſius,
Dryſo Stilponis filius
Menedemus Eretrienſis, qvi relictâ ſecta *Megaricâ* ad *Eliacam* tranſiit; unde hæc deinceps mutato nomine *Eretrica* ab ipſo appellata eſt, & ſectatores ejus *Eretrici*.
Alexinus Elienſis
Monimus Syracuſanus
Oneſicritus Æginenſis
Crates Thebanus
Menippus Phœnix

Theodorus Athæus princeps & autor *ſectæ Theodoriæ*, cujus ſucceſſores *Theodorii*:
Paræbates:
Metrocles Maronita
Hipparchia Metroclis ſoror & Cratetis uxor
Zeno Cittienſis, princeps & autor *ſectæ Stoicæ*, cui ſucceſſerunt *Stoici* illuſtres

Bion Boryſthenites.
Hegeſias cognomine πεισιθάνατος
Anniceris princeps & autor *ſectæ Annicerię*,
Theombrotus
Cleomenes
Cleanthes Aſſius

Menedemus
Demetrius Alexandrinus:
Timarchus Alexandrinus:
Echecrates Epheſius
Sphærus Boſphoranus
Chryſippus Solenſis Tarſenſis

His addendus eſt
Potamon Alexandrinus
Princeps & autor *ſectæ Potamonicæ*, qvæ qvoniam ex hæreſibus Philoſophicis, qvicqvid placet, eligit,

E PHILOSOPHORUM SECUNDUM DIOGENEM LAERTIUM,
em accuratior auctiorq; ſuo deinceps loco in hoc Opere ſecundùm repræſentabitur.

SOPHIA
lex eſt

daica,
ive
bræa.

GRÆCA,
qvæ pro diverſitate locorum, ubi primùm inclaruit, dividitur
in

JONICAM
cujus Princeps & autor fuit
Thales Mileſius
cui ſucceſſerunt

Anaximander Mileſius

Anaximenes Mileſius

tes Anaxagoras Clazomenius

Archelaus Mileſius

Socrates Athenienſis
Inventor Ethices,
ex cujus ſchola prodierunt

Cebes
Thebaous

Plato Athenienſis
princeps & autor *Academiæ Veteris*, cujus ſucceſſores *Academici* & *Platonici* vocatur,

Speuſippus
filius ſororis Platonis, qvi ſucceſſit Avunculo:

Xenocrates
Chalcedonius, qvi poſt Speuſippum *Academiæ veteri* præfuit

Ariſtoteles
Stagirita, princeps & autor *ſectæ Peripateticæ*, cui ſucceſſerunt

Crantor
Solenſis:

Polemo
Athenienſis:

Arceſilaus
Pitanæus, princeps & autor *Academiæ mediæ*:

Crates
Athenienſis

Lacydes
Cyrenæus, princeps & autor *Academiæ novæ*, cui ſucceſſerunt

s Telecles
Phocenſis:

Evander
Phocenſis;

Carneades
Cyrenæus:

Clitomachus
ſive *Haſdrubal Carthaginenſis*.

Theophraſtus
Ereſius:

Heraclides
Ponticus:

Strato
Lampſacenus

Demetrius
Phalereus

Lycon
Troadenſis.

nus
ſingulis ſupra memoratis
ſive *Electica* dicitur.

ITALICAM
cujus Princeps & autor fuit
Pherecydes Syrius
cui ſucceſſerunt

Pythagoras Samius
Princeps & autor *ſectæ Pythagoricæ*

Epicharmus
Cous:

Hippaſus
Metapontious

Philolaus
Crotoniata

Telauges
filius Pythagoræ, qvi cum matre ſua Theano patri in regimine ſcholæ Pythagoricæ ſucceſſit.

Xenophanes
Colophonius, qvi Telaugi ſucceſſit, princeps & autor *ſectæ Eleaticæ*:

Alcmæon
Crotoniata:

Archytas
Tarentinus:

Parmenides
Eleates

Heraclitus
Epheſius

Eudoxus
Cnidius:

Meliſſus
Samius

Zeno
Eleates
Inventor Dialectices:

Empedocles
Agrigentinus:

Leucippus
Eleates

Democritus
Abderita vel Mileſius:

Protagoras
Abderita:

Metrodorus
Chius:

Anaxarchus
Abderita:

Pyrrho
Elienſis
princeps & autor *ſectæ Pyrrhoneæ* ſive *Scepticæ*;
cui ſucceſſerunt

Nauſiphanes
Tejus

Epicurus
Athenienſis
princeps & autor *ſectæ Epicureæ*.

Eurylochus

Hecatæus
Abderita

Timon
Phliaſius diverſus à *Timone Athenienſi*, cui cognomentum Miſanthropi,

Naucydes

Sec. ante Æ. C. VIII.

SCIAGRAPHIA CAPITIS IX.

De Seculo ante Æ. C. VIII. in qvod apud Hebræos qvidem finis Regni Iſraelis ſive decem tribuum, apud profanas autem gentes tres nobiliſſimæ Æræ, Olympiadum Iphitearum, conditæ Urbis Romæ & Nabonnaſſari inciderunt.

Huic capiti nono, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber undecimus hujus Prodromi Hiſtoriæ Literariæ.

I. AD ſeculi ante Æ. C. VIII. *poſteriorem* partem dimidiam pertinent Reges Judæ *Uzias* & *Jotham*.

Initium Æræ *Olympiadum Iphitearum* A. M. 3174. ante Æ. C. 776. menſe Julio.

Diſſertatio de *ludis Olympicis*.

Diſſertatio de diviſione temporis ſecundum *Varronem* apud *Cenſorinum* de Die natali cap. 21.

in

ἄδηλον ſive *Incognitum* *ab hominum principio ad Cataclyſmum priorem.*	Μυθικὸν ſive *Fabuloſum* *à Cataclyſmo priore ad Olympiadem primam.*	Ἱστορικὸν ſive *Hiſtoricum* *à prima Olympiade ad nos.*

Initium Æræ *conditæ Urbis Romæ*, ſecundum

M. Terentium Varronem,	*Faſtos Capitolinos*, qvi *Verrio Flacco* vulgo attribuuntur,
Olymp. 6. an. 3. Anno Iphiteo 23. An. Period. Jul. 3961. An. Mundi 3197. An. ante V. Æ. C. 753. An. ante Nat. Chr. 751. An. poſt excid. Trojæ 430.	Olymp. 6. an. 4. An. Iphiteo 24. An. Period. Jul. 3962. An. Mundi 3198. An. ante V. Æ. C. 752. An. ante Nat. Chr. 750. An. poſt excid. Trojæ 431.
Qvam ſententiam cui ipſe accedo, tuentur, *Joſephus Scaliger* *Dionyſius Petavius* *Ubbo Emmius*, & alii complures probatisſimi Chronologi.	Qvam ſententiam defendunt & propugnant *Carolus Sigonius* *Sethus Calviſius* *Chriſtophorus Helvicus*, Eandem Scaliger à M. Porcio Catone Seniore *Catonianam* appellat; approbante qvidem Emmio, improbante autem Petavio.

Diſſertatio generalis de *Prophetis Hebræorum*, tam *majoribus*, qvam *minoribus*, qvorum inter canonicos Veteris Teſtamenti libros extant vaticinia.

Prophetæ ſex minores, qvi ante finem Regni Iſraelis ſive abductionem decem tribuum, ſub Regibus Judæ Uzia, Jothamo, Achazo & Ezechia vaticinati ſunt, הושע ſive *Hoſcheah*, alias *Oſeas*,

יואל ſive *Joel*,

עמוס ſive *Hamos*, alias *Amos*,

עובדיה ſive *Hobadiah*, alias *Abdias*,

יונה

יונה ſive *Jonah*, alias *Jonas*, *Sec. ante Æ. C. VIII.*
מיכה ſive *Michah*, alias *Michaas*: qvi non eſt confundendus cum integris centum annis antiqviori Propheta מיכיהו ſive *Michajehu*, cujus 1. Reg. 22. fit mentio: Card. Bellarmin. de ſcript. Eccleſ.
ישעיה, *Jeſchahia* ſive *Iſaias*, primus qvatuor Prophetarum majorum, qvi vaticinatus eſt ſub iisdem qvatuor ſupra nominatis Regibus Judæ,
Heſiodi obitus circa initium Olympiadum.
Poetæ græci celebres circa initium Olympiadum & deinceps
Σιμμίας ſive *Simmias Rhodius*, de qvod vid. Svid. v. Σιμμίας, Joan. Tzetz. Chil. 7. Hiſt. 144. Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 4. cap. 1.
Εὔμηλος ſive *Eumelus Corinthius*, qvi perperam in antiqva Euſebii editione latina & à Joan. Jacob. Friſio *Cumelus* appellatur; Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 4. cap. 1. & de Poet. gr. cap. 3.
Κιναίθων ὁ Λάκων ſive *Cinæthon Lacedæmonius*, qvi ſcripſit τηλεγονίαν ſive *Telegoniam*, h. e. poema de *Telegono* Ulyſſis ex Circe filio, qvi Tuſculum in Italia condidit; qvod opus Friſius falſo vocat *Theogoniam*: Voſſ. de Poet. gr. cap. 3.
Sibylla Erythræa, Euſeb. in Chronico.
Romuli, primi Romanorum Regis, inſtituta & leges; Valent. Forſt. Hiſt. Jur. Civil. Rom. lib. 1. cap. 6.

Ad ſeculi ante Æ. C. VIII. priorem partem dimidiam pertinent II.
Reges Judæ אחז ſive *Achaz* & חזקיה ſive *Chizkjia*, alias *Ezechias*.
Initium *Æræ Nabonnaſſari* A. M. 3023. ante Æ. C. 747. d. 26. Februarii, inſtitutæ in memoriam defectionis Babyloniorum ab Aſſyriis duce *Nabonnaſſaro*.
Diſſertatio *de Origine qvinqve Ephororum apud Lacedæmonios*, qvæ ab *Herodoto* qvidem lib. 1. cap. 5. attribuitur *Lycurgo*; rectius autem ab *Ariſtotele* Politic. lib. 5. cap. 11. & *Plutarcho* in Vita Lycurgi adſcribitur Regi *Theopompo*, ſub qvo A. M. 3207. *bellum* cœpit *Meſſenium*.
Diſſertatio *de Ephororum munere, poteſtate, abuſu poteſtatis & interitu*; ut & eorundem comparatio cum iis, qvi in Republica *Cretenſi* Κόσμοι ſive *Coſmi*, in *Romana* autem *Tribuni plebis* vocabantur: Ariſtot. Polit. lib. 2. cap. 8.
Finis *Regni Iſraelis* & abductio ultimi Regis *Hoſeæ* cum decem tribubus in *Aſſyriam* per Regem *Salmanaſſarem* A. M. 3227.
Diſſertatio de diſperſione *decem tribuum*; cui inſeretur ספר אלדד הדני h. e. *Liber Eldads Danitæ de Judæis Sabbatico fluvio clauſis, eorumqve in Æthiopia imperio*; qvem Gilbertus Genebrardus latine tranſlatum cum Chronologia Hebræorum Majori ac Minori edidit.
Prophetæ duo minores, qvi mox poſt abductas decem tribus vaticinati ſunt,
נחום ſive *Nachum*, alias *Nahum*.
&
חבקוק ſive *Chabakuk*, alias *Habacuc*.
Hiſtoria *Tobiæ ſenioris*, qvi una cum filio *Tobia juniore* ab Aſſyriorum Rege Salmanaſſare abductus fuit Niniven; Sixt. Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 1. p. 25. & Card. Bellarmin. de ſcript. Eccleſ.
Numa Pompilius, ſecundus Romanorum Rex, qvem Livius lib. 1. vocat *conſultiſſimum virum, ut in illa qviſqvam ætate eſſe poterat, omnis divini atqve humani juris*, & *Commentarios rerum ſacrarum* ſcripſiſſe commemorat. Cœpit autem regnare A. V. C. 40. qvi reſpondet A. M. 3237.
Inſtituta & leges Numæ Pompilii: Valent. Forſter. Hiſt. Jur. Civil. Rom. lib. 1. cap. 7.

SCIA-

Sec. ante Æ. C. VII.

SCIAGRAPHIA CAPITIS X.

De Seculo ante Æ. C. VII. in qvod apud Hebræos Hiſtoria Regum Judæ Manasſis, Amonis, Joſiæ, Joachazi, Jojakimi & Jechoniæ, apud Athenienſes autem creatio primorum novem Archontum annuorum incidit.

I. *Huic capiti decimo, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber duodecimus hujus Prodromi.*

AD ſeculi ante Æ. C. VII. *poſteriorem* partem dimidiam pertinent
מנשה ſive *Menaſche*, alias *Menaſſes*, Rex Judæ, cujus *Oratio pœnitentialis* extat inter apocryphos Veteris Teſtamenti libros.
דברי חוזי ſive *Verba Chozai*, qvi ſcripſit hiſtoriam vitæ Manasſis; 2. Paralip. 33. verſ. 18. 19. Sixt. Senenſ. lib. 1. pag. 59.
Martyrium *Iſaiæ* Prophetæ, qvi Manasſis juſſu ſerra lignea diſſectus eſt.
Obitus Prophetarum *Nahum* & *Habacuc*.
Creatio primorum *novem annuorum Archontum Athenienſium* A. M. ſ. c. Emm. 3262. qvorum primus, cujus nomine annus ſignabatur, vocatus fuit ἄρχων ἐπώνυμος, ſecundus βασιλεύς, tertius πολέμαρχος, reliqvi autem ſex θεσμοθέται; Joan. Meurſ. lib. de Archont. Athenienſ.
Poetæ Græci, Ἀλκμὰν ſive *Alcman Lacedæmonius*, Lyricus, diverſus ab *Alcmane Meſſenio*; Voſſ. de Poet. gr. cap. 3.
Μεγαλοστράτη ſive *Megaloſtrate*, poetria, Alcmanis amaſia; Voſſ. ibid.
Ἀρχίλοχος ſive *Archilochus Parius*, diverſus ab *Archilocho Hiſtorico*, qvem Scaliger refert ad tempora Darii Hyſtaſpidæ; Voſſ. ibid. & de Hiſt. gr. lib. 1. cap. 1.
Σιμωνίδης ὁ Ἀμοργῖνος, ἢ ὥς τινες, Σάμιος h. e. *Simonides Amorginus*, vel ſecundum alios, *Samius*, diverſus à multo juniore *Simonide Ceo*, Lyrico, qvi Xerxis temporibus claruit; Voſſ. de Poet. gr. cap. 3.
Ἀριστόξενος ὁ Σελινούντιος, h. e. *Ariſtoxenus Selinuntius*, qvem Friſius perperam confundit cum multo juniore *Ariſtoxeno Tarentino*, diſcipulo Ariſtotelis: Voſſ. de Poet. gr. cap. 3. & de Hiſt. gr. lib. 1. cap. 9.
Initium tertii Romanorum Regis *Tulli Hoſtilii* A. U. C. 83. ejusdemqve *inſtituta* & *leges*; Forſter. Hiſt. Jur. lib. 1. cap. 8.

II. Ad ſeculi ante Æ. C. VII. *priorem* partem dimidiam pertinent
Diſſertatio de *inſtauratione* veræ religionis ac veri cultus divini per piisſimum Regem Judæ יאשיה ſive *Joſchijah*.
צפניה ſive *Tſephaniah*, alias *Sophonias*, nonus ex duodecim prophetis minoribus, qvi vaticinatus eſt temporibus Regis Joſiæ: Card. Bellarm. de ſcript. Eccleſ.
ירמיה ſive *Jirmejah*, alias *Jeremias*, ſecundus qvatuor Prophetarum majorum, qvi cœpit vaticinari anno decimo tertio Joſiæ: Card. Bellarm. ibid.
חלדה הנביאה h. e. *Chaldah Propheti*s, cujus mentio fit 2. Paralip. 34. v. 22.
אוריה ſive *Urjah Propheta*, cujus mentio fit Jerem. c. 26. v. 23.
Diſſertatio de *Legislatione Draconis*, *Archontis Eponymi Athenienſium*, qvæ incidit in annum primum Olympiadis 39. qvi fuit A. M. 3326.
Poetæ Græci, Τέρπανδρος ſive *Terpander*; Voſſ. de Poet. gr. c. 3.
Πείσανδρος ſive *Piſander*; Voſſ. ibid.
Τυρταῖος ſive *Tyrtæus*, Dux Lacedæmoniorum in bello Meſſeniaco; Voſſ. ibid.
Δράκων ſive *Draco*, Athenienſium legislator, qvi tribus verſuum millibus ὑποθήκας ſive *Præcepta vitæ* ſcripſiſſe dicitur: Voſſ. ibid.

Ἀρίων ὁ Μηθυμναῖος ſive *Arion Methymnæus*, Alcmanis Lacedæmonii diſcipulus, Lyricus: *Sec. ante Æ. C. VI.*

Στησίχορος ὁ Ἱμεραῖος ſive *Steſichorus Himeræus*, Lyricus:

Σαπφὼ ſive *Sappho Lesbia*, Lyrica:

Erinna poetria, amica Sapphus:

Damophila, Sapphûs æqvalis:

Ἀλκαῖος ſive *Alcæus Mitylenæus*, Lyricus, qvem Friſius §. 50, perperam confundit cum multo juniore *Alcæo*, qvi *Comicus* græcus fuit, & temporibus vixit Philippi Macedonis:

Initium qvarti Regis Romanorum *Anci Martii*, A. U. C. 115. ejusdemqve *inſtituta & leges*; Forſter. Hiſt. jur. lib. 1. cap. 9.

Initium qvinti Regis Romanorum *L. Tarqvinii Priſci* A. U. C. 139. ejusdemqve *inſtituta & leges*; Forſt. Hiſt. Jur. lib. 1. cap. 10.

Abductio *Jechoniæ* penultimi Regis Judæ per *Nebucadnezaram*, & *initium ſeptuaginta annorum Captivitatis Babylonicæ* A. M. 3350.

SCIAGRAPHIA CAPITIS X.

De Seculo ante Æ. C. VI. in qvod apud Hebræos Excidium incidit Urbis Hieroſolymitanæ per Nebucadnezarem, & Cyrus victo Dario Medo, captaqve Babylone ſecundam ſive Perſicam Monarchiam inchoavit.

AD Seculi ante Æ. C. VIti poſteriorem partem dimidiam pertinent *Cylonis* ſeditio Athenis A. M. 3352: II

Hunc Capiti undecimo cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber decimus tertius hujus prodromi.

Initium regni *Nebucadnezaris* poſt mortem Patris *Nabopollaſſari* A. M. 3354:

Solonis legislatio apud Athenienſes A. M. 3356:

Æra excidii Hieroſolymitani per Nebucadnezarem, deſtructionis templi *Salomonis*, excœcationis *Zedekiæ*, & finis regni Judæ A. M. 3360:

Initium tyrannidis *Phalaridis* apud Agrigentinos A. M. ſecundum Calviſ. & Emm. 3378:

Initium tyrannidis *Piſiſtrati* apud Athenienſes A. M. 3383

Defectio *Perſarum* à Medis duce Cyro A. M. 3391, & primum regni Cyri initium in Perſia:

Finis Regni *Medorum*, & ſecundum regni Cyri initium in Media victo *Aſtyage* avo materno A. M. 3399:

ברוך ſive *Baruch*, miniſter & ſcriba Jeremiæ: Sixt. Senenſ. lib. 1. pag. 26. & Card. Bellarm. de ſcript. Ecclef.

יחזקאל ſive *Jechezkel*, tertius qvatuor Propherarum majorum, qvi cœpit vaticinari *trigeſimo* & ultimo anno *Nabopollaſſari*, patris Nebucadnezaris:

דניאל ſive *Daniel*, qvartus Prophetarum majorum, qvi vaticinatus eſt usqve ad finem captivitatis Babylonicæ:

Diſſertatio ſpecialis de Prophetia *Danielis*, ejusqve autoritate:

Diſſertatio *de qvatuor Monarchiis*, earumqve apud Danielem præfiguratione; una cum refutatione eorum, qvi vel prophetiam de qvatuor Monarchiis omnino rejiciunt, vel perperam interpretantur:

Diſſertatio *de conſervatione veræ religionis* tempore captivitatis Babylonicæ:

Origo *Synagogarum Judaicarum* derivata à captivitate Babylonica, cujus tempore Judæi templo caruerunt: Sigon. de Rep. Hebr. lib. 2. cap. 8:

Diviſio *Philoſophiæ* in *Barbaricam & Græcam*; ſimul etiam refutatio Diogenis Laertii, qvi *Græcam Barbarica* antiqviorem eſſe aſſerit, & futilibus qvibusdam argumentis hoc probare annititur:

Sæc. ante Æ. C. VI.

Diſſertatio de præcipuis Philoſophiæ *Barbaricæ* ſpeciebus, qvæ à Laertio recenſentur: nempe

Perſica, cujus ſectatores vocabantur Μάγοι ſive *Magi*,

Babylonica & *Aſſyriaca*, cui qvi addicti erant, vocabantur Χαλδαῖοι ſive *Chaldæi*;

Indica, cujus ſectatores vocabantur Γυμνοσοφισταὶ, *Gymnoſophiſtæ*;

Celtica, qvam qvi docebant, appellabantur Δρύιδαι καὶ Σεμνόθεοι h. e. *Druidæ* & *Semnothei*;

Ægyptiaca, cujus antiſtites dicebantur Ἱερεῖς καὶ Προφῆται h. e. *Sacerdotes & Prophetæ*;

Phœnicia, cujus inter ſectatores celebris maxime fuit Ὦχος ſive *Ochus*;

Thracica, atqʒ *Getica*, cujus fundatione Ζάμολξις ſive *Zamolxis* inclaruit;

Mauritanica, cujus princeps & autor fuit Ἄτλας ſive *Atlas*;

Judaica ſive *Hebræa*, qvam falſo nonnulli ſcriptores ethnici à Perſica oriundam crediderunt.

Diſſertatio de vita, dogmatibus & ſcriptis *Septem Græciæ Sapientum*, qvi à Diogene Laertio hoc ordine recenſentur;

Θαλῆς Μιλήσιος, *Thales Mileſius*,
Σόλων ὁ Σαλαμίνιος, *Solon Salaminius*,
Χείλων ὁ Λακεδαιμόνιος, *Chilo Lacedæmonius*,
Πίττακος ὁ Μιτυληναῖος, *Pittacus Mitylenæus*,
Βίας ὁ Πριηνεὺς, *Bias Prieneus*,
Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος, *Cleobulus Lindius*,
Περίανδρος ὁ Κορίνθιος, *Periander Corinthius*:

qvibus ab eodem Laertio annumerantur,

Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης, *Anacharſis Scytha*,
Μύσων ὁ Χηνεὺς, *Myſon Chenenſis*,
Ἐπιμενίδης ὁ Κρὴς, *Epimenides Cretenſis*,
Φερεκύδης ὁ Σύριος, *Pherecydes Syrius*,
Πεισίστρατος ὁ Ἀθηναῖος, *Piſiſtratus Athenienſis*:

Origo *nominis Philoſophiæ* derivata à *Pythagora*:

Diviſio Philoſophiæ *Græcæ* in *Jonicam*, cujus princeps & autor fuit *Thales Mileſius*, Anaximandri Mileſii Præceptor, & *Italicam*, cujus fundator fuit *Pherecydes Syrius*, præceptor Pythagoræ:

Proœmium Operis Laertii de vitis illuſtrium Philoſophorum græce & Latine cum *Notis & Animadverſionibus*:

Liber primus Diogenis Laertii græce & latine cum *Notis & Animadverſionibus*:

Solonis vita à Plutarcho græce conſcripta, cum latina translatione, *Notis & Animadverſionibus*:

Anaximandri Mileſii, Philoſophi Phyſici & diſcipuli Thaletis Mileſii vita, dogmata & ſcripta; Laert. lib. 2. cap. 1:

Herophilus Chalcedonius, Medicus inſignis, qvi Phalaridem Agrigentinorum tyrannum, gravisſimo morbo laborantem ſanaſſe traditur; Voſſ. de Philoſoph. c. 11.

Diſſertatio *de arteriarum pulſu ab Herophilo in muſicos pedes legesqʒ metricas per ætatum gradus deſcripto*; ut & *de Anatomia vivorum hominum*, propter qvam is à Tertulliano lib. de Anima cap. 10. *lanius* appellatur:

Ἀριστέας ὁ Προκοννήσιος, *Ariſteas Proconneſius*, Poeta & Hiſtoricus, cujus Ἀριμάσπεια ſive poema de *Ariſmaſpis Hyperboreis* ab antiqvis autoribus pasſim citatur; Suid. v. Ἀριστέας, & Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 1. cap. 1. & lib. 4. cap. 2:

Θέσπις, *Theſpis*, poeta Tragicus, qvem ex Laertio conſtat Solonis vixiſſe temporibus; Suid. v. Θέσπις, & Voſſ. de Poet. Gr. cap. 3:

Archetimus Syracuſanus, hiſtoricus græcus, qvi citatur à Laertio in vita Thaletis:

Πολύζηλος, *Polyzelus Meſſenius*, hiſtoricus græcus, pater *Ibyci* poetæ; Suid:

Abaris

Hæc tabula pertinet ad Sciagraphiam capitis XImi, & inſerenda eſt inter pag. 206 & 207. Append. IV. prior. Cap. lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit.

TABULA SUCCESSIONIS ILLUSTRIUM VETERIS GRÆC

qvæ hîc qvidem in præſens primâ tantùm manu delineata exhibetur, multo

PHIL

BARBARICA,

cujus præcipuæ ſpecies ſunt

Perſica, *Magorum:*
Babylonica, & Aſſyriaca, *Chaldæorum:*
Indica, *Gymnoſophiſtarum, Brachmanum, Germanũ, & Hylobiorum:*
Celtica, *Druidarum* & *Semnotheorum:*
Ægyptiaca, *Sacerdotum* & *Prophetarum Ægyptiorum:*
Phœnicia, *Ochi:*
Thracica, & Getica, *Orphei & Zamolxis:*
Mauritanica, *Atlantis:*

Diogenes Apollo

Xenophon Athenienſis:
Ariſtippus Cyrenæus, princeps & autor *ſectæ Cyrenaicæ*, cujus ſucceſſores *Cyrenaici* vocantur. Hunc audiverunt
Æſchines Athenienſis:
Simmias Thebanus:
Euclides Megarenſis princeps & autor *ſectæ Megaricæ*, cujus ſucceſſores vocantur *Megarici. Eriſtici & Dialectici;*
Crito Athenienſis
Simon Athenienſis Coriarius:
Antiſthenes Athenienſis, princeps & autor *ſectæ Cynicæ*, cui ſucceſſerunt *Cynici* celebres
Glaucon Athenienſis
Phædo Elienſis princeps & autor *ſectæ* … cui ſucceſſit

Ptolemæus Æthiops
Arete ipſius Ariſtippi filia, cui ſucceſſerunt
Antipater Cyrenæus, cui ſucceſſerunt
Stilpo Megarenſis
Eubulides Mileſius
Diogenes Siñopenſis
Pliſtanus Elienſis

Ariſtippus cognomento *Metrodidactus:*
Epitimides Cyrenæus,
Aſclepiades Phliaſius,
Dryſo Stilponis filius
Menedemus Eretrienſis, qvi relictâ ſectâ *Megaricâ* ad *Eliacam* tranſiit; unde hæc deinceps mutato nomine *Eretrica* ab ipſo appellata eſt, & ſectatores ejus *Eretrici*.
Alexinus Elienſis
Monimus Syracuſanus
Oneſicritus Æginenſis
Crates Thebanus
Menippus Phœnix

Theodorus Athæus princeps & autor *ſectæ Theodoriæ*, cujus ſucceſſores *Theodorii*:
Paræbates:
Metrocles Maronita
Hipparchia Metroclis ſoror & Cratetis uxor
Zeno Cittienſis, princeps & autor *ſectæ Stoicæ*, cui ſucceſſerunt *Stoici* illuſtres

Bion Boryſthenites.
Hegeſias cognomine πεισιθάνατος
Anniceris princeps & autor *ſectæ Annicerii*,
Theombrotus
Cleomenes
Cleanthes
Aſſius

Menedemus
Demetrius Alexandrinus:
Timarchus Alexandrinus:
Echecrates Epheſius
Sphærus Boſphoranus
Chryſippus Solenſis Tarſenſis

His addendus eſt
Potamon Alexandrinus
Princeps & autor *ſectæ Potamonicæ*, qvæ … hæreſibus Philoſophicis, qvicqvid placet, eligit, …

E PHILOSOPHORUM SECUNDUM DIOGENEM LAERTIUM,
em accuratior auctiorq; ſuo deinceps loco in hoc Opere ſecundùm repræſentabitur.

SOPHIA
lex eſt

daica,
ive
bræa

GRÆCA,
qvæ pro diverſitate locorum, ubi primùm inclaruit, dividitur
in

JONICAM
cujus Princeps & autor fuit
Thales Mileſius
cui ſucceſſerunt

Anaximander Mileſius

Anaximenes Mileſius

ates Anaxagoras Clazomenius

Archelaus Mileſius

Socrates Athenienſis
Inventor Ethices,
ex cujus ſchola prodierunt

Cebes Theba-nus

Plato Athenienſis
princeps & autor *Academiæ Veteris*, cujus ſucceſſores *Academici* & *Platonici* vocantur,

Speuſippus filius ſororis Platonis, qvi ſucceſſit Avunculo:

Xenocrates Chalcedonius, qvi poſt Speuſippum *Academiæ Veteri* præfuit

Ariſtoteles Stagirita, princeps & autor *ſectæ Peripateticæ*, cui ſucceſſerunt

Crantor Soleniſis:

Polemo Athenienſis:

Theophraſtus Ereſius:

Heraclides Ponticus:

Arceſilaus Pitanæus, princeps & autor *Academiæ mediæ*:

Crates Athenienſis

Strato Lampſacenus

Demetrius Phalereus,

Lacydes Cyrenæus, princeps & autor *Academiæ novæ*, cui ſucceſſerunt

Lycon Troadenſis.

s Telecles Phocenſis:

Evander Phocenſis;

Carneades Cyrenæus:

Clitomachus ſive *Haſdrubal Carthaginenſis*.

nus
, ſingulis ſupra memoratis
ıtiæ ſive *Ethicæ* dicitur.

ITALICAM
cujus Princeps & autor fuit
Pherecydes Syrius
cui ſucceſſerunt

Pythagoras Samius
Princeps & autor *ſectæ Pythagoricæ*

Epicharmus Cous:

Hippaſus Metapontinus

Philolaus Crotoniata

Telauges filius Pythagoræ, qvi cum matre ſua Theano patri in regimine ſcholæ Pythagoricæ ſucceſſit.

Xenophanes Colophonius, qvi Telaugi ſucceſſit, princeps & autor *ſectæ Eleaticæ*:

Alcmæon Crotoniata:

Archytas Tarentinus:

Parmenides Eleates

Heraclitus Epheſius

Eudoxus Cnidius:

Meliſſus Samius

Zeno Eleates Inventor Dialectices:

Empedocles Agrigentinus:

Leucippus Eleates

Democritus Abderita vel Mileſius:

Protagoras Abderita:

Metrodorus Chius:

Anaxarchus Abderita:

Pyrrho Elienſis princeps & autor *ſectæ Pyrrhoneæ* ſive *Scepticæ*, cui ſucceſſerunt

Nauſiphanes Tejus

Eurylochus

Hecatæus Abderita

Timon Phliaſios diverſus à *Timone Athenienſi*, cui cognomentum Miſanthrop.

Naucydes

Epicurus Athenienſis princeps & autor *ſectæ Epicureæ*.

Abaris, Scytharum ad Athenienſes legatus, ſub cujus nomine epiſtola etiamnum extat ad *Phalaridem*; Harpocration v. Ἄβαρις, & Voſſ. de Poet. Gr. cap. 3. *Sec. ante Æ. C. VI.*
Dropides, poeta græcus, frater Solonis; Voſſ. ibid.
Cherſias Orchomenius, poeta græcus, qvi cum Periandro geſſit inimicitias; Voſſ. ibid.
Mimnermus, Elegiacus Poeta græcus; Voſſ. ibid.
Diſſertatio generalis de fabularum origine, differentia & utilitate:
Diſſertatio ſpecialis de *Æſopo* ejusqve fabulis, cui inſeretur Vita Æſopi à *Maximo Planude* græce conſcripta:
Diſſertatio generalis de *Bibliothecis privatis ac publicis*:
Diſſertatio ſpecialis *de Bibliotheca publica Athenis à Piſiſtrato inſtructa*; A. Gell. lib. 6. cap. 17. & Lipſ. Syntagm. de Bibliothecis:
Servii Tullii, ſexti Romanorum Regis, initium regni A. U. C. 177. ejusdemqve inſtituta & leges; Valent. Forſt. Hiſt. Jur. lib. 1. cap. 11.

Ad ſeculi ante Æ. C. VIti priorem partem dimidiam pertinent
Initium *ſecundæ* ſive *Perſicæ* Monarchiæ, victo per *Cyrum Dario Medo* captaqve Babylone A. M. ſecundum Calviſ. 3412. ante Æ. C. 538.

Duodecim Reges Monarchiæ ſecundæ ſeu Perſicæ;

Cyaxares Rex Medorum
Aſtyages ultimus Rex Medorum — *Cyrus* Perſa
Cyaxares. — *Mandane* — *Cambyſes*

1. CYRUS, fundator ſecundæ Monarchiæ
2. Cambyſes, cujus regno ſeptem menſes Magorum annumerantur.
3. Darius Hyſtaſpides
4. Xerxes ſeu Ahaſverus
5. Artaxerxes Longimanus — *Darius* qvem Emmius qvintum vocat Perſarum Regem, & à fratre occiſum ſcribit.
6. Xerxes II. 7. Sogdianus 8. Darius Nothus
9. Artaxerxes Mnemon — *Cyrus junior* qvi bellum cum fratre geſſit, qvod Xenophon deſcripſit
10. Artaxerxes Ochus qvi ab aliis etiam Darius Ochos dicitur — *Arſames* ex concubina natus
11. Arſames ſive Arſes — 12. Darius Codomannus tribus præliis ab *Alexandro Magno* victus

L. Tar-

Sec. ante Æ. C. VI.

L. Tarqvinii Superbi ſeptimi & ultimi Romanorum Regis initium A. U. C. 221. A. M. 3418.
Finis *captivitatis Babylonicæ* A. M. 3419. ante Æ. C. 531:
Initium regni *Cambyſis* A. M. 3421. ante Æ. C. 529:
Initium regni *Darii Hiſtaſpidæ* A. M. 3429. ante Æ. C. 521:
Cædes *Hipparchi* filii Piſiſtrati, perpetrata ab *Harmodio* & *Ariſtogitone* A. M. 3436. ante Æ. C 514:
Finis tyrannidis *Piſiſtratidarum*, ejecto *Hippia* Hipparchi fratre à *Cliſthene* A. M. 3439. ante Æ. C. 511:
Regifugium Romæ & initium *Conſulatus* A. M. 3441. ante Æ. C. 509. V. C. 245:
Legumlatores & Juriſconſulti
Zaleucus Pythagoræ diſcipulus, apud Locrenſes Epizephyrius in Brutiis, Laert.
Charondas Pythagoræ diſcipulus, apud Thurios ſive Sybaritas in Lucania; Laert.
Zamolxis, Pythagoræ ſervus, apud Getas; Laert.
Papyrius Juriſconſultus Romanus, qvi ſacras omnes profanaſqve leges à Regibus latas & ſine ordine in Pontificum commentariis deliteſcentes collegit, & in unum corpus, qvod *Jus civile Papyrianum* poſtea appellatum fuit, redactas, primus in lucem edidit; Pompon. I. *Neceſſarium* 2. ff. *de Orig. Jur.* & Forſter. Hiſt. Jur. lib. 2. cap. 2.
P. Valerius Poplicola, cujus leges vide apud. Forſt. Hiſt. Jur. lib. 1. cap. 15:
Medicus inſignis *Democedes Crotoniata* Calliphontis filius, qvi primum qvidem in Samo apud tyrannum Polycratem, poſtea vero in Perſia, apud Darium Hyſtaſpidem medicinam feliciſſime exercuit; Herodot. lib. 3. & Voſſ. de Philoſoph. cap. 11. §. 10:
Philoſophi illuſtres
Zoroaſtres tertius, qvem Plinius Hiſt nat. lib. 30. cap. 1. *Proconneſium* vocat & paulo ante Xerxis expeditionem in Græciam vixiſſe refert:
Pythagoras Samius, princeps Philoſophiæ *Italicæ*, de cujus vita, dogmatibus, ſymbolis, ſcriptis, inſtituendorum diſcipulorum ratione ac claris diſcipulis ampliſſima hic inſeretur Diſſertatio, una cum vita ipſius à *Laertio* lib. 8. & *Porphyrio* conſcripta, aliisqve aliis multis rebus ad hoc argumentum pertinentibus:
Theano, uxor Pythagoræ, ſub cujus nomine aliqvot epiſtolæ etiamnunc circumferuntur; Laert.
Mneſarchus & *Telauges*, Pythagoræ filii, qvi una cum matre defuncto patri in regimine ſcholæ Pythagoricæ ſucceſſerunt; Laert.
Xenophanes Colophonius, cujus vita extat apud Laertium lib. 9.
Anaximenes Mileſius, Thaletis & Anaximandri Mileſii auditor, cujus epiſtola ad Pythagoram extat apud Laertium in ipſius vita lib 2.
Alcmæon Crotoniata, Pythagoræ auditor, cujus vita extat apud Laertium lib. 8.
Hiſtorici græci celebres
Cadmus Mileſius, de qvo vid. Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 1. c. 1:
Acuſilaus Argivus:
Theagenes Rheginus:
Archilochus, ſub cujus nomine extat liber ſuppoſititius de temporibus, ab Annio Viterbienſi confictus:
Hecatæus Mileſius:
Bion Proconneſius; de qvo vid. Clement. Alexandrin. Strom. lib. 6:
Poetæ Græci illuſtres
Theognis Megarenſis; Euſeb.

Pho-

Phocylides Mileſius, qvem Voſſius de Poet. Gr. cap. 4. diverſum exiſtimat ab eo,, cujus poema νουθετικὸν ſive *admonitorium* etiamnunc extat: *Sec. ante Æ. C. V.*
Ibycus, poeta Lyricus: unde proverbium, αἱ Ἰβύκου γέρανοι, h. e. *Ibyci Grues*:
Hipponax; Suid.
Anacreon Tejus, Lyricus:
Chœrillus, Athenienſis, Tragicus; Suid.
Melanippides Melius; Suid.
Onomacritus Athenienſis, de qvo vid. ſupra lib. 2. cap. 4. pag. 175:
Laſus Χαβρίνου Ἑρμιονεύς, h. e. *Laſi filius Hermionenſis*; Suid.
Cleobulina Lindia poetria, filia Cleobuli, qvi unus fuit ex ſeptem Græciæ ſapientibus:
Phrynichus, Athenienſis Tragicus;
Cynæthus Chius; Meurſ. de Archont. Ath. lib. 2. cap. 1.
Atoſſa, uxor *Cambyſis* & *Darii* Regum Perſiæ, qvam Tatianus initio libri adverſus Græcos ex Hellanico refert, primam docuiſſe ἐπιϛολὰς συντάσσειν, h. e. *epiſtolas componere*:

Diſſertatio generalis *de origine, incremento, variaq; natura & conſtitutione Muſices apud Græcos*; ut & *de inſtrumentis Muſicis*:
Diſſertatio ſpecialis *de Muſica Græcorum*, cujus auctor fertur *Pythagoras*:
Diſſertatio de *Phyſiognomia* ejusqve uſu in *ſchola Pythagoræ*; A. Gell. lib. 1. cap. 9.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XII.

De Seculo ante Æ. C. V. in qvod apud Hebræos exſtructio ſecundi templi Hieroſolymitani ſub Dario Notho, apud profanas autem gentes Perſicarum ſub Regibus Dario Hyſtaſpide & Xerxe expeditionum in Græciam, & belli Peloponeſiaci Hiſtoria incidit.

AD ſeculi ante Æ. C. Vti *poſteriorem* partem dimidiam pertinent II *Huic capiti duodecimo, cujus Sciagraphia hic exhibetur reſpondebit liber decimus qvartus hujus prodromi.*
Prima Perſarum expeditio in Græciam ſub *Dario Hyſtaſpide* pugna & *Marathonia* A. M. 3459. ante Æ. C. 491:
Principium regni *Xerxis*, qvi in ſacris literis *Ahaſverus* vocatur, A. M. 3465. ante Æ. C. 485.
Secunda Perſarum expeditio in Græciam ſub *Xerxe* A. M. 3470. ante Æ. C. 480, qvo commiſſæ ſunt duæ illuſtres pugnæ, terreſtris altera *ad Thermopylas*, altera autem navalis *ad inſulam Salamina* in ſinu Saronico:
Pugna terreſtris *ad Plataas* } A. M. 3471 ante Æ. C. 479.
Pugna navalis ſub *monte Mycale* in Aſia } A. M. 3471 ante Æ. C. 479.
Principium regni *Artaxerxis Longimani* A. M. 3486:
Res Romanæ,
Creatio *primi Dictatoris* T. Lartii Flavi cum *Magiſtro Eqvitum* Sp. Caſſio Viſcellino, ſecundum Livium A. U. C. 253, ſecundum Dionyſium autem Halicarnaſſenſem, cujus opinio probabilior eſt, A. U. C. 256.
Prima plebis Romanæ *ſeceſſio in Sacrum montem* & Tribunitiæ poteſtatis origo ſecundum Ciceronem & Aſconium Pedianum A. U. C. 260, qvi fuit *decimus ſextus* poſt Regifugium:
Oratio *Menenii Agrippæ* ad ſeditioſam plebem:
Reditus plebis in urbem & *vera Tribunitiæ poteſtatis origo* A. U. C. 261. Sp. Caſſio Viſcellino II. & Poſthumo Cominio Aurunco Coſſ.
Leges ſacratæ de Tribunitia poteſtate & Tribunis plebis:
Lex Caſſia agraria, lata à Sp. Caſſio Viſcellino tertium Conſule A. U. C. 268.

Sec. ante Æ. C. V.

Interitus CCCVI *Fabiorum* ad Cremeram A. U. C. 227. C. Horatio Pulvillo, T. Menenio Lanato Coſſ.

Lex Publilia, qvam Zaſius in Catalogo legum antiqvarum vocat *Voleroniam*, lata à Q. Publilio Volerone Tribuno plebis A. U. C. 282. L. Pinario Rufo, P. Furio Medullino Coſſ. *ut plebeji magiſtratus tributis*, non curiatis, *comitiis fierent*:

Comitiorum Romanorum varietas & deſcriptio:

Lex Terentia, qvæ falſo ab aliis *Terentilla* dicitur, *de qvinqve viris creandis, qvi imperium conſulare certis legibus circumſcriberent*, lata à C. Terentio Arſa Trib. pl. A. U. C. 292. L. Lucretio Tricipitino, T. Veturio Gemino Coſſ.

Lex Icilia de Aventino monte publicando à L. Icilio Trib. pl. lata A. U. C. 298; Liv. lib. 3. in actis an. 298. & 302.

Lex Tarpeja Ateria de multta, qvæ perperam à Zaſio, Forſtero & aliis *Aterina* dicitur, lata A. U. C. 300. à Sp. Tarpejo, A. Aterio Coſſ.

Legatio Triumvirorum in Græciam ad cognoſcenda & deſcribenda inſtituta & leges variarum Rerumpublicarum, & ſpeciatim qvidem *Athenienſis* atqve *Laconicæ*, A. U C. 300. Sp. Tarpejo, A. Aterio Coſſ. Liv. lib 3. & §. *Et non ineleganter.* 10. *Proœm. Inſtit.*

Medici Græci celebres

Aeron Agrigentinus, *à qvo*, ut Plinius Hiſt. nat. lib. 29. cap. 1. loqvi amat, *factio Medicinæ, ab experimentis ſe cognominans Empiricen, cœpit in Sicilia*; Suid. v. Ἄκρων:

Herodicus, inventor τῆς Διαιτητικῆς, & præceptor Hippocratis; Euſtath. in Iliad. I. pag. 763:

Hippocrates Cous, de cujus *vita & ſcriptis* prolixa hic inſeretur diſſertatio, una cum *Jurejurando* ipſius, & aliis multis rebus ad hoc argumentum pertinentibus:

Diſſertatio generalis *de origine & incremento Medicinæ* apud Græcos & Romanos variisqve *ſectis* Medicorum; cui inſeretur *caput primum libri vigeſimi noni* Hiſtoriæ naturalis C. Plinii cum *Notis & Animadverſionibus*:

Refutatio eorum, qvi ad ſeculum hoc ante Æ. C. Vtum referunt *Melampodem Argivum*, qvi revera ad tempora *Præti* Regis Argivorum, cujus filias helleboro à furore liberavit, hoc eſt, ad ſeculum ante Æ. C. XIVtum pertinet.

Philoſophi Græci inſignes

Anaxogoras Clazomenius, Philoſophus Phyſicus, Anaximenis diſcipulus, cujus vita extat apud Laertium lib. 2. cap. 3.

Diogenes Apolloniates. Philoſophus Phyſicus & Anaximenis diſcipulus cujus vita extat apud Laert. lib. 9. cap. 9.

Epicharmus Cous, auditor Pythagoræ & Poeta Phyſicus, cujus vita extat apud Laertium lib. 8. cap. 3.

Parmenides Eleates, Xenophanis Colophonii diſcipulus, cujus vita extat apud Laertium lib. 9. cap. 3.

Zeno Eleates, cujus vita extat apud Laertium lib. 9. cap 5.

Empedocles Agrigentinus, diſcipulus Parmenidis, cujus vita extat apud Laertium lib. 8. cap. 2:

Meliſſus Samius, Parmenidis diſcipulus, cujus vita extat apud Laertium lib. 9. cap. 4.

Archelaus, Philoſophus phyſicus, Socratis præceptor, cujus vita extat apud Laertium lib. 2. cap. 4.

Leucippus Eleates, Zenonis Eleatæ diſcipulus, cujus vita extat apud Laertium lib. 9 cap. 6.

Heraclitus Epheſius, Xenophanis Colophonii diſcipulus, cujus vita extat apud Laertium lib. 9. cap. 1.

Demo-

Democritus Mileſius vel *Abderita*, cujus vita extat apud Laertium lib. 9. cap. 7 *Sec. ante Æ. C. V.*

Diagoras Mileſius, Philoſophus *atheus*, diſcipulus Democriti, de qvo vide Heſychiom Mileſium:

Hiſtorici Græci illuſtres

Eugaon Samius;
Dejochus Proconneſius;
Eudemus Parius;
Democles Phygalenſis;
Meleſagorus vel *Ameleſagaras, Chalcedonius*;
} de qvibus vide Dionyſ. Halicarnaſſ. lib. de charactere Thucydidis & Voſſ. de Hiſt. Græc. lib. 1. cap. 2.

Charon Lampſacenus, de quo vid. Suid. & Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 1. cap. 1. & lib. 4. cap. 3.

Damaſtes Sigeenſes
Xenomedes Chius;
Xanthus Lydus;
} de qvibus vid Dionyſ. Halicarnaſſ. & Voſſ. jam citatis locis:

Dionyſius Mileſius, de qvo vid. Suid. v. Ἑκαταῖος & Διονύσιος.

Menecrates Elaita, de qvo vid. Strabon. lib. 12. & Voſſ de Hiſt. Gr. lib. 4. cap. 3:

Glaucus Rheginus, de qvo vid. Laert. lib. 9. in vita Democriti, & Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 4. cap. 2:

Pherecydes Lyrius, qvi à præcipuo domicilii loco *Athenienſis* etiam fuit cognominatus; Voſſ. de Hiſt Gr. lib. 1. cap. 1. & lib. 4. cap. 4:

Poetæ Græci

Hippys Rheginus, poeta & hiſtoricus, de qvo vid. Suid. v. Ἵππυς, & Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 4. cap. 3. & de Poet. Gr. cap. 4:

Simonides Ceus ſenior, poeta *Lyricus*, de qvo vid. Suid. v. Σιμωνίδης, & Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 4. cap. 3. & de Poet Gr. cap. 4.

Panyaſis Samius vel *Halicarnaſſenſis*, de qvo vid. Suid. v. Πανύασις, & Voſſ. de Hiſt Gr. lib. 4. cap. 6. & de Poet. gr. cap. 5:

Timocreon Rhodius, Comicus; Suid.

Chœrilus Samius, poeta & hiſtoricus:

Phormus Syracuſanus
Magnes Athenienſis
Dinolochus Syracuſanus vel *Agrigentinus*
Cratinus, cujus fragmenta extant in Bibliotheca Veterum Comicorum Jacobi Hertelii.
} *Comici.*

Æſchylus, qvi in prælio Marathonio fortiter pugnavit.
Pratinas Phliaſius
Achæus
Jon Chius
} *Tragici.*

Melanipes junior
Myrtis
Corinna Theſpia
Pindarus Thebanus
} *Lyrici.*

Diſſertatio *de libro Eſther*, qvi מגלת אסתר h.e. *Volumen Eſther* inſcribitur; ut & de ejusdem *Autore*, qvi à plerisqve *Mardochæus* patruus Eſtheræ creditur, & *de Græcis ad eundem librum Adjectionibus*.

Ad ſeculi ante Æ. C. Vti *priorem* partem dimidiam pertinent

Lex Menenia Seſtia de modo mulctarum, lata A. U. C. 302. à T. Menenio Lanato, 1
P. Seſtio Capitolino Coſſ.

Hiſto-

Sec. ante Æ. C. V.

Hiſtoris *Decemviratus legum ſcribeudarum cauſa*, qvæ incidit in A. U C. 303, 304 & 305:

Diſſertatio cum generalis, tum ſpecislis *de Legibus duodecim tabularum*, earumqve compoſitione, promulgatione, srgumento, ſtylo & fragmentis, qvæ ad noſtram ætstem pervenerunt:

Diſſertatio ſpecialis de *Appio Claudio Decemviro*, de qvo Pomponius ait, *maximum ejus in duodecim tabulis ſcribendis conſilium fuiſſe:*

Hermodorus Epheſius, Jureconſultus, in Italia exſulans, qvi primus leges XII. Tabularum interpretatus eſt; Pompon. l. 2. ff. de Orig. Jur. Plin. l. 34. cap. 5. & Forſter lib. 2. cap. 4:

Lex Clodia de liberali cauſa & vindiciis ſecundum libertatem dandis: Liv. & Dionyſ. Hal.

Leges Valeria Horatia in commodum plebis latæ à Conſulibus L. Valerio Potito & M. Horatio Bsrbato A. U C. 305:

Lex Trebonia de decem Tribunis plebis ita deinceps perpetuo creandis, ut qvi plebem Romanam Tribunos plebis rogaret, is usqve eo rogaret, dum decem Tribunos plebis faceret, lata à L. Trebonio Trib. pl. A. U. C. 306. T. Lartio Herminio, T. Virginio Tricoſto Coſſ.

Lex Canuleja de promiſcuo patrum & plebis connubio lata à C. Canulejo Trib. pl. A U, C. 309, M. Genutio Augurino, C. Curtio Philone Coſſ.

Lex à novem Trib. plebis, C. Canuleji collegis, A. U. C. 309. lata *de conſulatu cum plebe communicando*, qvæ ingentes in Rep. Rom. excitsvit turbas usqve sd an. U. C. 390, qvo *L. Sextius Lateranus* primus Conſul ex plebe creatus eſt:

Primi *Tribuni militum conſulari poteſtate* creati A. U. C. 310:

Primi *Cenſores* Romæ creati A. U. C. 311. T. Qvintio Capitolino V. M. Geganio Maccrino II. Coſſ.

Lex Æmilia de cenſura, ne ea plus qvsm annua & ſemeſtris eſſet:

Initium *belli Peloponneſiaci* A. M. ſecundum Cslviſ. 3519. ante Æ. C. 431:

Lex Pinaria de ambitu lata à L. Pinsrio Trip. pl. A. U. C. 323.

Lex Papiria Julia de mulctarum æſtimatione, lata A. U. C. 325. L. Papirio Craſſo II. L. Julio Julo Coſſ.

Principium regni *Darii Nothi*, Perſarum Regis, A. M. 2527.

Ædificatio *ſecundi templi Hieroſolymitani*, inchoata *anno ſecundo Darii Nothi*:

חגי, h. e. *Chaggai* ſive *Haggaus* & זכריה h. e. *Zechariah*, ſive *Zacharias*, Prophetæ duo minores, qvi ſecundo Darii Nothi, Regis Perſarum, anno vaticinari cœperunt, populumqve Hebraicum sd extructionem templi, qvæ ſub eodem Rege contigit, inſtigarunt:

Finis ædificationis ſecundi templi Hieroſolymitani *anno ſexto* Dsrii Nothi:

Diſſertatio de forma regiminis Reip. Hebræorum poſt reditum è captivitate Babylonica, & ſtatu ejus tempore exſtructionis ſecundi templi Hieroſolymitani:

Diſſertatio *de Synedrio* ſive ſummo Concilio Hieroſolymitano aliisqve variis Hebræorum inferioribus conciliis & tribunslibus:

Expugnatio *Athenarum* per *Lyſandrum*, *finis belli Peloponneſiaci*, & initium Imperii XXX. *Tyrannorum* A. M. 3546, ante Æ. C. 404:

Initium regni *Artaxerxis Mnemonis* A. M. 3546:

מלאכי h. e. *Malachi* ſive *Malachias*, ultimus duodecim Prophetsrum minorum, qvi cœpit vaticinari poſt ædificationem *ſecundi* templi Hieroſolymitani anno primo Artaxerxis Mnemonis:

Medici Græci illuſtres

Theſſalus & Draco, filii & ſucceſſores magni Hippocratis Coi:

Polybus diſcipulus & gener Hippocratis:

Dexip-

Dexippus Cous, diſcipulus Hippocratis: *Sec. ante*

Crito diſcipulus Acronis Agrigentini, qvi docuit etiam artem *κοσμητικὴν* h. e. *comtoriam* ſive *exornatoriam*: *Æ. C. V.*

Philoſophi Græci

Prodicus Ceus, ex cujus ſcriptis *Xenophon* ſe fatetur deſumpſiſſe fabulam de Hercule in bivio Virtutis & Voluptatis conſtituto, qvæ *Ἀπομνημονευμάτων* lib. 2. legitur:

Protagoras Abderita vel *Tejus*, cujus vita extat apud Laertium lib. 9. cap. 8.

Socrates Athenienſis, princeps Philoſophiæ *Ethicæ*, cujus vita extat apud Laertium lib. 2. cap. 5.

Cebes Thebanus, diſcipulus Socratis cujus vita extat apud Laert. lib. 2. cap. 17.

Euclides Megarenſis, diſcipulus Socratis, & princeps, *ſectæ Megaricæ*, cujus vita extat apud Laert. lib. 2. cap. 10.

Simon Athenienſis, Coriarius, diſcipulus Socratis, cujus vita extat apud Laertium lib. 2. cap. 14.

Crito, Æſchines, Glaucon, Simmias diſcipuli Socratis, qvorum vitæ extant apud Laertium lib 2. cap. 7. 13. 15. 16.

Phædon Elienſis, diſcipulus Socratis & princeps *ſectæ Eliacæ*, cujus vita extat apud Laertium lib. 2. cap. 9.

Theætetus, diſcipulus Socratis, cujus nomine inſcriptus eſt à Platone Dialogus *περὶ ἐπιστήμης* ſive *de Scientia Θεαίτητος*:

Zopyrus Phyſiognomon, Socratis æqvalis:

Hiſtorici Græci

Hellanicus Mitylenæus
Herodotus Halicarnaſſenſis
Thucydides Athenienſis
Steſimbrotus Thaſius
Antiochus Syracuſanus
Cratippus.
Antipho Rhamnuſius
Herodicus Athenienſis
Simonides Ceus junior

de qvibus præter Dionyſ. Hal. *de Charact. Thucyd.* Marcellin. de vita Thucyd. Plutarch. lib. *de Herodoti malignitate*, Gell. lib 15. cap. 23. Lucian. in *Herodoto* ſive *Aetione*, Suidam & ſexcentos alios antiqvos auctores, vid. Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. 1. cap. 1, 2. 3. 4. & lib. 4. cap. 5. 6. 7.

Poetæ Græci

Plato, diverſus à Platone Philoſopho, cujus fragmenta extant in Bibliotheca vet. Comicor.
Crates, cujus fragmenta extant ibidem;
Hermippus, cujus fragmenta extant ibid.
Ariſtophanes;
Teleclides;
Eupolis, cujus fragmenta extant in Bibl. vet. Comicor.
Phrynichus, Bibl. vet. Com.
Lycus vel *Lycis*,
Ameipſias;
Theognis cognomento *Χιὼν* ſive *Nix*;
Philocles, Æſchyli ſororis filius;
Diocles Athenienſis;
Philyllius;
Sannyrio cognomento *Canabus*;
Æmeus;
Philonides Athenienſis; Bibl. vet. Com.
Nicochares Philonidæ filius;

Comici, de qvibus præter Athenæum, Suidam, aliosqve complures antiqvos auctores, ſuis poſthac locis nominatim citandos, conſule Voſſ. de Poet. Gr. cap. 5. 6. 7.

Sec. ante Æ. C. V.

Nicophron Athenienſis;
Ariſtylus;
Ariſtomenes Athenienſis;
Theorus;
Archippus;
Strattis;
Philiſtion Pruſaenſis vel *Sardianus*;
Chæremon, Bibl. vet. Com.
Theophilus, Medicus Epidaurus; Bibl. vet. Com.
Antiphanes Caryſtius: Bibl. vet. Com.
} *Comici*

Ariſtarchus Tegeates,
Sophocles,
Euripides,
Euphorion,
Nicomachus Athenienſis,
Cephiſodorus Athenienſis,
Agathon,
Chærophon Athenienſis.
Sthenelus,
Morſimus,
} *Tragici*

Bacchylides Ceus Lyricus, è Simonidis fratre natus:
Dionyſius Pheræus:
*Anti*lochus, qvi Lyſandri laudes carmine ſcripſit:
Euenus, poeta *elegiacus*:
Antimachus Clarius, vel, ſecundum alios, *Colophonius*; poeta Carminis *heroici*:
Critias, unus è XXX. tyrannis Athenienſium & poeta *elegiacus*,

Teleſilla Argiva
Praxilla Sicyonia
Aſpaſia Mileſia
} Poetriæ

Sophron Syracuſanus Mimographus:

Diſſertatio *de origine Comœdiarum apud Græcos* & differentia inter Comœdiam *veterem*, *mediam* atqve *novam*; cui inſerentur fragmenta ἐκ τῶν Πλατωνίου περὶ διαφορᾶς τῶν παρ' ἑλ. κωμῳδιῶν καὶ διαφορᾶς χαρακτήρων, qvæ reliqviis vetuſtiſſimorum qvinqvaginta Comicorum Græcorum, à Jacobo Hertelio collectis & Veronæ an. 1616. in 8vo editis, præfixa ſunt:

Diſſertatio *de Tragœdiis Græcorum*, & collatio trium illuſtrium Tragicorum *Æſchyli, Sophoclis & Euripidis*

Diſſertatio *de apparatu ſcenico* tam Comœdiarum, qvam Tragœdiarum:

Diſſertatio *de utilitate & abuſu* Comœdiarum & Tragœdiarum:

Judicium de *Comœdiis* & *Tragœdiis*, qvæ *nunc* in Italia, Hiſpania, Gallia, Germania aliisqve variis regionibus in uſu ſunt; ſimul & confutatio eorum, qvi dramata hujusmodi ſcenica contra unanimem omnium ſuperiorum ſeculorum conſenſum, & contra ipſam Comœdiæ & Tragœdiæ naturam & nomen, *metro* (*) carere poſſe, & libera prorſus atqve *ſoluta* oratione conſcribi debere arbitrantur.

(*) Metro, *inqvam*, *non* rhythmo: *Æqve enim* metrica *eſſe poteſt oratio ſine rhythmo*, *atq;* rhythmica *ſine metro*.

Pericles, *Orator* præſtantiſſimus & Dux Athenienſium in principio belli Peloponneſiaci, cujus vita extat apud Plutarchum in Parallelis, ubi confertur cum *Q. Fabio Maximo*:

Sophiſtæ Periclis æqvales *Thraſymachus Chalcedonius & Polus Agrigentinus*:

Diſſertatio generalis *de artis ſtatuariæ origine, incremento & variis ſpeciebus*; ut & de *ſtatuis*: qvo pertinet Pomponii Gaurici Neapolitani liber *de ſculptura*:

Sta-

Sec. ante Æ. C. IV.

Statuarii celebres
Phidias Athenienſis, qvi, teſte Plinio lib. 34. cap. 8. & lib. 36. cap. 5. Olympiade LXXXIII. floruit:
Alcamenes Athenienſis & Agoracritus Parius, Phidiæ diſcipuli; ut & *Critias, Neſtocles, Hegias, Agelades, Callon, Polycletus, Phragmon vel Phradmon, Gorgias, Lacon, Myron, Pythagoras Rheginus, Scopas, Perelius, Argius, Aſopodorus, Alexis, Ariſtides, Phrynon, Dinon, Athenodorus, Dameas Clitorius, & Myron Lycius*; qvorum omnium Plinius jam citatis locis meminit:
Diſſertatio generalis *de Picturæ origine, incremento, variis ſpeciebus & claris pictoribus*; ſimul & recenſio auctorum, qvi de his ſcripſerunt:
Pictores illuſtres
Panæus frater *Phidiæ* ſtatuarii, qvi & ipſe initio Pictor fuit:
Timagoras Chalcidenſis:
Polygnotus Thaſius, filius *Myconis*, qvi itidem pictor fuit:
Apollodorus Athenienſis, de qvo, ut & de præcedentibus, conſulendi ſunt præter complures alios antiqvos & novos ſcriptores *Plinius* lib 35. *Leo Baptiſta de Albertis* libris tribus de pictura, & *Voſſius* libri de qvatuor artibus popularibus capite qvinto, qvod de *Graphice ſive arte pigendi* inſcribitur:
Diſſertatio *de publicis picturæ certaminibus*, qvorum Plinius lib. 35. cap. 9. meminit.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XIII.

De Seculo ante Æ. C. IV. in qvod initium tertiæ ſive Græcæ Monarchiæ incidit.

AD ſeculi ante Æ. C. IVti *poſteriorem* partem dimidiam pertinent II
עזרא, *Hezra* ſive *Eſdras*, de cujus aſcenſu in urbem Hieroſolymita-
nam anno *ſeptimo* Regis Perſarum Artaxerxis Mnemonis &
ſcriptis, aliisqve variis rebus, ad hoc argumentum pertinentibus, in ple-
niori hujus operis elaboratione prolixe diſſeram:
Explicatio notabilis loci Hiſtoriæ Livianæ *de differentia inſtitutionis puerorum apud*
Græcos & Romanos, qvi extat lib 5. in actis anni V. C. 362. qvo M. Furius Camil-
lus Trib. mil. conſ. poteſt. Pædagogum, qvi principum Faliſcorum liberos e-
rudiens, puerorum fidei ſuæ commiſſorum clandeſtina in caſtra Romana de-
ductione Falerios prodere voluit, virgis cædendum, & reducendum Falerios
pueris tradidit:

Huic capiti decimo tertio, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber decimus qvintus hujus Prodromi.

Roma à Gallis capta A. U. C. 366. Trib. mil. conſ. poſt VI. in qvibus tres
Fabii:
נחמיה. *Nechemiah* ſive *Nehemias*, qvi anno *viceſimo* regni Artaxerxis Mnemonis
Regis Perſarum, cujus *pincerna* erat, Hieroſolymam profectus eſt, & muros
urbis *duodecim* annorum ſpatio inſtauravit:
Lex Cornelia, ne qvis patricius deinceps unqvam in arce Romana ſive Capitolio
habitaret, lata A. U. C. 372.
Leges Liciniæ tres adverſus opes patriciorum & pro commodis plebis latæ à
C. Licinio Stolone, L. Sextio Laterano Trib. pl. A. U. C. 380. I. de *ære alieno*,
ut deducto eo de capite, qvod uſuris pernumeratum eſſet, id qvod ſuper-
eſſet triennio æqvis portionibus perſolveretur; II. *Agraria* ſive *de modo agro-
rum*, ne qvis plus qvingenta jugera agri poſſideret; III. ne Tribunorum mi-
litum comitia fierent, conſulumqve utiqve alter ex *plebe* crearetur. Liv. l. 6.

Pugna

Sec. ante Æ. C. IV.

Pugna Leuctrica inter Lacedæmonios & Thebanos A. M. 3580. ante Æ. C. 370.
Xviri Sacrorum è patriciis & plebe Romæ creati A. U. C. 385
Primus Conſul ex plebe A. U. C. 390. creatus L. Sextius Lateranus cum L. Æmilio Mamerco; ſimul & creatio *primi Prætoris Urbani* Sp. Furii Camilli:
Initium antepenultimi Regis Perſarum *Artaxerxis* ſive *Darii Ochi* A. M. ſecund. Calviſ 3589
Initium *Philippi*, patris Alexandri M. in Macedonia A. M. ſecund. Calv. 3590.
Lex Genutia Æmilia de clavo pangendo lata A. U. C, 393. à Coſſ. Cn. Genutio Aventino, L. Æmilio Mamerco II.
Lex Pœtilia de ambitu, lata à C. Poetilio Trib. pl. A. U. C. 398. C. Fabio Ambuſto, C. Plautio Proculo Coſſ.
Lex Duellia Menenia de unciario fœnore lata à. Trib. pl. M. Duellio & L. Menenio A. U. C. 399. C. Martio Rutilo, Cn. Manlio Capitolino II. Coſſ.
Lex Manlia de viceſima eorum, qvi manumitterentur, lata à. Cn. Manlio Capitolino II. Coſſ. eodem A. U. C. 399.
Lex de non ſevocando populo, lata à Tribunis pl. eodem A. U. C. 399.
Diſſertatio de Hiſtoria *Juduthæ*, qvam Sulpicius Severus ad tempora Regis Perſarum *Darii* ſive *Artaxerxis Ochi* referendum eſſe falſo arbitratur, cum revera ad *Nebucadnezaris* Babyloniorum Regis ætatem pertineat, ut ſuo deinceps loco pluribus demonſtrabitur:
Medici celebres *Cteſias Cnidius, Theomedon, Chryſippus, Philiſtio Siculus, Eudoxus Cnidius & Menecrates Syracuſanus:*
Philoſophi inſignis
Antiſthenes Athenienſis, Socratis diſcipulus & princeps *ſectæ Cynicæ*, cujus vita extat apud Laertium lib. 6. cap. 1.
Ariſtippus Cyrenaicus, Socratis diſcipulus & princeps *ſectæ Cyrenaicæ*, cujus vita extat apud Laertium lib. 2. cap. 8.
Plato Athenienſis, Socratis diſcipulus & princeps *Academiæ veteris*, cujus vita extat apud Laertium lib. 3.
Chion Xenophontis æqvalis, ſub cujus nomine extant qvædam epiſtolæ:
Archytas Tarentinus, *Philolaus Tarentinus*, *Eudoxus Cnidius* } *Pythagorici*, qvorum vitæ extant apud Laertium lib 8. cap. 4. 7. 8.
Philoſophus, diſcipulus Socratis & Platonis, de qvo vid. Suid. v. φιλόσοφος:
Hiſtorici Græci
Xenophon Socratis diſcipulus, cujus vita extat apud Laertium lib 2. cap. 6.
Cteſias Cnidius, de cujus hiſtoria rerum *Aſſyriarum, Perſicarum & Indicarum* vid. Phot. Biblioth. Cod. LXXII.
Anaximander Mileſius junior, cujus meminit Lærtius in vita Anaximandri ſenioris ſive Philoſophi:
Philiſtus Naucratita, vel ſecundum alios, *Syracuſanus:*
Palæphatus Parius, auctor libri περὶ ἀπίστων ἱστοριῶν ſive *de Incredibilibus Hiſtoriis:*
Oratores Græciæ celeberrimi, qvi κατ' ἐξοχὴν *decem Rhetores* appellantur,
Antiphon, Andocides, Lyſias, Iſocrates, Iſæus, Æſchines, Lycurgus, Demoſthenes, Hyperides & Dinarchus, qvorum vitas ſingulari libro deſcripſit *Plutarchus:*
Poetæ Græci
Amphis, Apollophanes, Anaxilas ſive *Anaxilaus, Anaxandrides* Rhodius vel Colophonius, *Eubulus* Cettius, *Mneſimachus, Araros, Philetarus, Agathon, Theopompus* diverſus à Theopompo hiſtorico, *Nicoſtratus Ephippus* Athenienſis, *Epicrates* Ambraciota & *Philippus* Comici:

Amphi-

Amphiareus privignus Iſocratis, *Aſclepiades*, *Aſtydamas*, *Jophon*, *Melitus*, *Dioge-nes* qvi & *Oenomaus*, *Melanthius*, *Carcinus*, *Agathon* diverſus à Comico, & *Aſtydamas* junior, Tragici: *Sec. ante Æ. C. IV.*

Timotheus Mileſius, *Philoxenus* Cytherius, *Teleſtes* Selinuntius & *Polyjedus*, Dithyrambici:

Lyſis Pythagoricus, præceptor *Epaminondæ* Thebani, qvi creditur autor *Aureorum Carminum*, qvæ vulgo dicuntur Pythagoræ:

Xenoclides Athenienſis, qvem ut bonum poetam laudat *Demoſthenes* in Oratione περὶ τῆς παραπρεσβείας ſive *de Falſa Legatione*, ad qvem locum videſis *Ulpiani* antiqvi græci Commentatoris ſcholion pag. 394. edit. Wolfianæ Francof. gr. lat. an. 1604. fol.

Diſſertatio generalis de Athenienſium *Philomathia* & ſingulari *amore erga literas & literatos:*

Diſſertatio ſpecialis de *Academia* ſive *Hecademia*, ſuburbano urbis Athenienſis Gymnaſio, in qvo *Plato* diſcipulos ſuos docuit, qvi inde Academici dicti ſunt:

Diſſertatio ſpecialis de *Cynoſarge* Gymnaſio Athenienſi, in qvo *Antiſthenes* princeps Sectæ Cynicæ philoſophatus eſt:

Diſſertatio de vita & ſcriptis *duorum Dionyſiorum*, qvorum prior Syracuſis tyrannidem invaſit A. U. C. 349. ſive belli Peloponneſiaci penultimo, poſterior autem ad qvem Plato profectus fuit, & qvi tyrannide exutus, Corinthi *ludimagiſtrum* egit, imperare poſt mortem patris cœpit A. U. C. 386.

Pictores clari, *Zeuxis*, *Timanthes*, *Androcydes*, *Eupompus*, *Parrhaſius*, *Euphranor & Pamphilus* præceptor Apellis.

Ad ſeculi ante Æ. C. IV. *priorem* partem pertinent I

Initium penultimi Regis Perſarum *Arſis* ſive *Arſamis* A. M. 3611.

Lex ſacrata militaris, ne cujus militis ſcripti nomen, niſi ipſo volente deleretur, & ne qvis, ubi tribunus militum fuiſſet, poſtea ordinum ductor eſſet, lata à Dictatore M. Valerio Corvino A. U. C. 414. C. Marcio Rutilo IV. Q. Servilio Ahala Coſſ. Liv. lib 7.

Rogationes *Genutiæ* qvatuor, eod. an. U. C. 414. promulgatæ à L. Genutio Trib. pl. I. *ne fœnerare liceret*; II. *ne qvis eundem magiſtratum intra decem an. caperet*; III. *ne qvis duos magiſtratus uno anno gereret*; IV. *ut liceret Conſules ambos plebejos creari*: Liv. l. 7.

Leges Publiliæ tres, latæ A. U. C. 417. à Dictatore Q. Publilio Philone, qvi eodem anno cum T. Æmilio Mamercino Conſul fuit; I. *ut plebiſcita omnes Qvirites tenerent*; II. *ut legum, qvæ comitiis centuriatis ferrentur, ante initum ſuffragium patres autores fierent*; III. *ut alter utiqve ex plebe, cum eo ventum ſit, ut utrumq́ plebejum fieri liceret, cenſor crearetur*: Liv. lib. 8.

Initium ultimi Perſarum Regis *Darii Codomanni* in Perſia & *Alexandri M.* in Macedonia A. M. 3614. U. C. 418.

Diſſertatio *de Roſtris* urbis Romæ, ſive de ſuggeſto in foro Romano ex captis *Antiatium* navibus extructo A. U. C. 418. L. Furio Camillo II. C. Mænio Coſſ. Liv. lib. 8.

Triplex *Alexandri M.* cum *Dario Codomanno* victorioſa pugna,

I. *ad Granicum*; Myſiæ minoris in Aſia Minori fluvium, A. M. 3616. ubi Alexander præmium victoriæ obtinuit totam Aſiam minorem;

II. *ad Iſſum* Ciliciæ urbem A. M. 3617. ubi Mater, Uxor & Filiæ Darii in poteſtatem Alexandri venerunt:

III. *ad Arbela* Aſſyriæ urbem 3619. ubi *titulus Monarchiæ* à Perſis ad Græcos translatus eſt:

Initium Tertiæ ſeu *Græcæ Monarchiæ* A. M. 3619. A. U. C. 423. Cn. Cornelio Cethego, Q. Flaminio Coſſ.

Primum *de veneficiis* publicum judicium Romæ habitum A. U. C. 425. M. Claudio Marcello, C. Valerio Potito Flacco Coſſ. ubi viginti matronæ in ve-

Sec. ante Æ. C. IV.

veneficio deprehenſæ, cum medicamenta à ſe cocta ſalubria eſſe contenderent, epoto juſſu ancillæ, qvæ cauſam publicæ peſtis indicaverat, veneno ſuametipſæ fraude omnes interierunt; & comprehenſæ extemplo earum cemites, magnum numerum matronarum indicaverunt, ex qvibus ad CLXX. damnatæ ſunt: Liv. lib. 8.

Hiſtoria mortis *Calani Gymnoſophiſtæ*, qvi anno ætatis 73. permiſſu Alexandri M. Suſis vivum ſe combuſſit A. M. 3624.

Lex Papyria Pœtelia vel *Petilia de Nexis*, ne qvis, niſi qvi noxam meruiſſet, donec pœnam lueret, in compedibus aut in nervo teneretur, nec corpus, ſed bona tantum debitoris pecuniæ creditæ obnoxia eſſent, lata à Coſſ. L. Papyrio Curſore, C. Pœtelio Libone II. A. U. C. 430. Liv. lib. 8.

Obitus Alexandri M. A. M. 3627. & diviſio Imperii Alexandri in qvatuor præcipua regna, *Aſiaticum, Macedonicum, Syriacum & Ægyptiacum:*

Diſſertatio *de ſcriptis Macedoniæ Regum Philippi & Alexandri M.* & de eorundem *amore ac liberalitate* erga literas & literatos:

Diſſertatio *de templo Samaritano* permiſſu Alexandri M. in monte *Garizim* extructo à *Manaſſe* fratre *Jadduæ* ſummi Pontificis Judæorum: Sigon. de Rep. Hebr. lib. 2. cap. 6.

Lex Flavia, ut in Tuſculanos animadverteretur, qvorum ope ac conſilio Veliterni Privernateſqve populo Romano bellum feciſſent, lata à M. Flavio Trib. pl. A. U. C. 432. qvo Alexander M. deceſſit: Liv. lib. 8.

Lex Furia de jure Campanorum lata à L. Furio Prætore A. U. C. 437. L. Plautio Vennone, M. Foſſio Flaccinatore Coſſ. Liv. lib. 9.

Lex Ælia vel *Attilia Martia*, ut tribuni militum ſemideni in qvatuor legiones à populo crearentur, lata à Lucio Ælio vel Attilio & C. Martio Trib. pl. A. U. C. 445. C. Junio Bruto Bubulco III. Q. Æmilio Barbula II. Coſſ. Liv. lib. 9.

Lex Decia de Duumviris navalis claſſis ordinandæ reficiendæqve cauſa à populo creandis, lata à M. Decio Trib. pl. A. U. C. 445. Liv. lib. 9.

Juriſconſulti Romani

Ap. Claudius Cæcus, qvi in Cenſura ſua A. U. C. 444. M. Valerio Maximo, P. Decio Mure Coſſ. *viam Appiam* à porta Capena Capuam usqve ſtravit, & Conſul primum fuit A. U. C. 448. ſecundum vero A. U. C. 458.

Cn. Flavius, Appii Claudii Cæci *ſcriba*, qvi Jus Civile Romanum, qvod cum legis actionibus & faſtis in penetralibus Pontificum hactenus latitaverat, clanculum inde ſubtraxit & publicavit:

P. Sempronius Sophus, qvi Conſul cum P. Sulpitio Saverrione fuit A. U. C. 451.

Medici Græci

Philippus Acarnan, Archiater Alexandri M. de qvo vid. Curt. lib. 3. c. 6.

Eraſiſtratus Juliates, qvi Seleuco Nicanori Aſiæ minoris & Syriæ Regi perſuaſit, ut filio ſuo Antiocho Soteri uxore cederet, cujus clandeſtino amore in graviſſimum morbum inciderat:

Philoſophi Græci

Ariſtoteles Stagirita, præceptor Alexandri M. & princeps *Sectæ Peripateticæ*, cujus vita extat apud Laertium lib. 5. cap. 1.

Speuſippus filius ſororis Platonis, ejusdemqve in regimine ſcholæ Academicæ ſucceſſor, cujus vita extat apud Laertium lib. 4. cap. 1.

Xenocrates Chalcedonius, Speuſippi in Academica ſive Platonica ſchola ſucceſſor, cujus vita extat apud Laert. lib. 4. cap. 2.

Diogenes Synopenſis, Monimus Syracuſanus, Oneſicritus Æginenſis, Crates Thebanus, & Menippus Phœnix, Cynici; qvorum vitæ extant apud Laertium lib. 6. cap. 2. 3. 4. 5. 8.

Ari-

Digitized by Google

Hæc tabula pertinet ad Sciagraphiam capitis XIIIiii. & inſerenda eſt inter pag. 215 & 219. Append. IV prior. Cap. lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit.

TABULA SUCCESSIONIS REGUM T…

qvæ hîc qvidem in præſens primâ tantùm manu delineata exhibetur, mu…

A L E X A N D E…

Philippi Macedoniæ Regis f…

victo tertiùm ad Arbela Aſſyriæ urbem…

T E R T I A M S E U G R Æ C…

A. M. 3619 inchoavit, eiqve ſolus præfuit…

Poſt cujus mortem fuit hæc Monar…

ASIATICUM

ſive *Aſiæ Minoris*,
cui præfuerunt

1 Antigonus

2 Demetrius Poliorcetes,
qvi à genero ſuo *Seleuco Nicatore*, Syriæ Rege victus, & Aſiæ regno exutus eſt A. M. 3662.

FINIS REGNI ASIATICI.

MACEDONICUM

ſive *Macedonia*,
cui præfuerunt

1 Aridæus,
frater Alexandri M. conſangvineus, qvi qvod mentis impos eſſet, initiò qvidem *Perdiccam*, eo autem occiſo, *Antipatrum* curatorem habuit.

2 Caſſander,
Antipatri filius, occiſa poſt mortem Aridæi *Olympiade* matre Alexandri M. unà cum ejuſdem uxoribus *Barſine* & *Roxane*, duobusque filiis *Hercule* & *Alexandro*, titulum aſſumpſit Regis Macedoniæ.

3 Philippus, qvi patri Caſſandro in regno Macedoniæ ſucceſſit nec multo poſt obiit:

4 Antipater, 5 Alexander, qvi poſt mortem fratris Philippi mutuis bellis ſe confecerunt:

6 Demetrius Poliorcetes,
qvi per occaſionem belli civilis inter Antipatrum & Alexandrum, Caſſandri filios, Macedoniam occupavit:

7 Pyrrhus Rex Epiri:

8 Lyſimachus Rex Thraciæ:

9 Ptolemæus Ceraunus:

10 Meleager:

11 Antipater:

12 Soſthenes:

13 Antigonus Gonatas:
Demetrii Poliorcetæ filius, qvi recuperavit Macedoniam:

14 Demetrius II: Filius nothus:

16 Philippus, qvi ſucceſſit Antigono Doſonti:

15 Antigonus Doſon, ex tutore fratris patruelis Philippi Rex:

17 Perſeus,
ultimus Macedoniæ Rex, qvi victus & captivus Romam abductus eſt à *L. Æmilio Paulo Macedonico* A. M. 3782, A. U. C. 586.

FINIS REGNI MACEDONICI.

…

ſive Syri…

qvi…
Aſiæ…
riaco…

4 Seleu…

6 Seleuc…

8 …

11 Demet…

16 Antioch…

18 Antiochus
Cyzicenus

20 Antiochus
Εὐσεβὴς

24 Antiochus
ultimus *Seleuci…rum*, à Cn Pom…jo regno exutu…

Rex Armen…
Syris evoca…
Pompejus Ma…

FI…

TIÆ SIVE GRÆCÆ MONARCHIÆ
utem accuratior auctiorq; ſuo deinceps loco in hoc Opere ſecundum repræſentabitur.
MAGNUS
, & Amyntæ II. nepos,
no Perſarum Rege *Dario Codomanno*,
AM MONARCHIAM
e ad A. M. 3627, qvo in vivis eſſe deſiit.
iviſa in *quatuor* præcipua *Regna*.

SYRIACUM
Babyloniæ uſqve ad *Perſidem*,
cui præfuerunt
Seleucus Nicator,
ocero ſuo *Demetrio Poliorcete*,
ris regnum occupavit & Sy-
unxit:

Antiochus Σωτὴρ

Antiochus Θεὸς

Καλλίνικος 5 Antiochus Ἱέραξ

7 Antiochus
Magnus

ucus Φιλοπάτωρ 9 Antiochus Epiphanes

Σωτὴρ 10 Antiochus Εὐπάτωρ 12 Alexander Ἐπιφανὴς

14 Demetrius Νικάτωρ 15 Antiochus Θεὸς cum *Tryphone*

Antiochus Γρυπὸς

Seleucus 21 Antiochus 22 Demetrius 23 Philippus

25 Tigranes
ob inteſtina Seleucidarum bella à
& Rex renunciatus; qvem *Cn.*
vicit A. M. 3885, A. U. C. 689.
REGNI SYRIACI.

ÆGYPTIACUM
ſive *Ægypti*,
cui præfuerunt
1 Ptolemæus Lagi

2 Ptolemæus Philadelphus

3 Ptolemæus Euergetes

4 Ptolemæus Philopator

5 Ptolemæus Epiphanes

6 Ptolemæus Philometor 7 Ptolemæus Phyſcon, qvi & *Evergetes II.*

8 Ptolemæus Lathurus 9 Ptolemæus Alexander

9 Ptolemæus Auletes

10 Ptolemæus Dionyſius 11 Cleopatra, qvæ unà cum M. Antonio Triumviro ab *Imp. Auguſto* victa, voluntariâ morte periit A. M. 3920. A. U. C. 724.

FINIS REGNI ÆGYPTIACI
& ſimul
TERTIÆ ſive GRÆCÆ MONARCHIÆ.

Ariſtippus Metrodidactes, Epitimedes, Parabates, Theodorus Atheus, princeps Sectæ *Theodoriæ*, *Hegeſias* princeps Sectæ *Hegeſiaca*, & *Anniceris* princeps Sectæ *Anniceriæ*, Cyrenaici, de qvibus conſulendus eſt Laertius lib 2. cap. 8. de vita Ariſtippi: *Sec. ante Æ. C. IV.*

Stilpo Megarenſis & Eubulides, Euclidis Megarenſis diſcipuli, de qvibus vid. Laert. lib. 2. cap. 10. & 12.

Theophraſtus Ereſius, Heraclides, Ponticus, Dicæarchus, Phanias & Ariſtoxenus Tarentinus; de qvorum duobus prioribus vid. Laert. lib. 5. cap. 2. & 6,

Anaxarchus Abderita, cujus vita extat apud Laert. lib. 9. cap. 10.

Dryſo Stilponis Megarenſis fillius, Menedemus Eretrienſis princeps Sectæ Eretricæ, *Aſclepiades Stilponis* Megarenſis diſcipulus & *Alexinus Elienſis* Eubulidis Megarenſis diſcipulus, de qvibus vid. Laert.

Crantor, Polemon & Crates Athenienſis, Academici, de qvibus vid. Laert. l. 4.

Euclides Mathematicus, de cujus Geometricis vid. Voſſ. de ſcient. Mathem. cap. 15.

Philiſtus vel *Philiſcus Ægineta*, diſcipulus Diogenis Cynici vel Stilponis Megarenſis: Suid. v. Φίλισκος:

Generalis *collatio Philoſophiæ Platonicæ* ſive Academicæ & *Ariſtotelicæ* ſive Peripateticæ, & utriusqve comparatio cum religionis Chriſtianæ dogmatibus:

Diſſertatio ſpecialis *de Lyceo*, ubi *Ariſtoteles* inter deambulandum philoſophatus eſt:

Hiſtorici Græci

Theopompus Chius Ephorus Cumanus, Euphantus Olynthius, Simonides, Leo Byzantius, Calliſthenes, Hieronymus Rhodius, Clearchus Solenſis, Palaphatus Abydenus, Marſyas Pelleus, Ariſtobulus, Clitarchus, Clitus, Anaximenes Lampſacenus ſenior, Oneſicritus, Nearchus, Ptolemæus Lagi, Strattis Olynthius, Eumenes Cardianus, Diodotus Erythræus, Antipater, Archelaus Chorographus, Chares Mitylenæus, Hieronymus Phœnix vel Ægyptius, Menæchmus Sicyonius, Anaximenes Lampſacenus junior, & Callias Syracuſanus,

Poetæ Græci

Myrtillus, Hermippus, Philippides Athenienſis, Lycon, Alexis Archedicus Menander, Philemon, Apollodorus Geloüs, Poſidippus, Diphilus Sinopenſis, Rhinton Tarentinus, Sophilus Sicyonius vel Thebanus, Stephanus filius Alexidis, Comici:

Soſicles Syracuſius, Euphantus Olynthius, & Neophon ſive Neophron, Tragici:

Philetas Cous, Chœrilus, Agis Argivus, Æſchrion Mitylenæus, Euhemerus & Simmias Rhodius:

Rhetores Græci

Demetrius, Perſeus, Theodectes, Iſocrates junior, Philiſcus & Demades:

Muſicus inſignis *Timotheus Mileſius*, cujus meminit Cicero lib. 2. de legibus:

Pictores celebres

Ariſtides Thebanus, Apelles & Protogenes

Diſſertatio *de* differentia inter *Grammatiſticam & Grammaticam*:

Diſſertatio generalis *de diviſione Gramatices* in

μεθοδικὴν, qvæ & ὀργανικὴ & τεχνικὴ vocatur;	ἐξηγητικὴν, qvæ & ἱστορικὴ appellatur;	κριτικὴν, qvæ & μικτὴ dicitur

Diſſertatio ſpecialis *de Grammatica Methodica*, cujus primus autor fuit *Ariſtoteles*:

Diſſertatio ſpecialis *de Grammatica Exegetica*:

Diſſertatio ſpecialis de *arte Critica*:

SCIA-

Sec. ante Æ. C. III.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XIV.

De Seculo ante Æ. C. III. in qvod tranſlatio Sacræ Scripturæ ex Hebraico in Græcum ſermonem ſub Ptolemæo Philadelpho incidit.

II *Huic capiti* decimo qvarto, *cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber* decimus ſextus *hujus Prodromi.*

AD Seculi ante Æ. C. III. *poſteriorem* partem dimidiam pertinent

Rogatio Tribunitia, ut cum qvatuor Augures, qvatuor Pontifices ea tempeſtate eſſent, placeretqve augeri ſacerdotum numerum, qvatuor Pontifices, qvinqve Augures, de plebe omnes allegerentur, promulgata Romæ à Qv. & Cn. Ogulniis Trib. pleb. A. U. C. 454. M. Valerio Corvo V. Q. Apulejo Panſa Coſſ.

Lex Valeria de provocatione tertio poſt exactos Reges per eandem familiam lata à Conſule M. Valerio A. U. C. 454.

Rogatio Tribunitia, ut ante comitia magiſtratuum patres autores fierent, promulgata à Trib. pl. M. Curio A. U. C. 455. M. Fulvio Pœtino, T. Manlio Torqvato IV. Coſſ.

Lex Hortenſia, ut plebiſcitis omnes Qvirites tenerentur, lata à Dict. Q. Hortenſio A. U. C. 468. M. Valerio Maximo Potiro, C. Ælio Pœto Coſſ.

Lex Hortenſia de nundinis, cujus Macrobius meminit Saturnal. lib. 1. cap. 16.

Initium regni *Ptolemæi Philadelphi* poſt mortem patris A. M. 3665.

Hiſtoria *belli Tarentini* Romanorum cum *Pyrrho* Rege Epiri, cujus initium incidit in A. M. 3668. U. C. 472. C. Fabricio Luſcino, Q. Æmilio Papo Coſſ.

Diſſertatio *de Bibliotheca Alexandrina* Ptolemæi Philadelphi:

Diſſertatio *de Demetrio Phalereo*, qvi Ptolemæo Philadelpho à Bibliotheca fuiſſe vulgo creditur:

Diſſertatio *de græca Sacræ Scripturæ tranſlatione per LXXII. Interpretes*, qvæ ſecundum Calviſ. & Emm. in A. M. 3681. incidit:

Diſſertatio *de Judæis Helleniſtis*:

Diſſertatio *de Muſæo Alexandrino*, in qvo publicæ utilitatis gratia viri docti alebantur:

Diſſertatio *de Simone Juſto*, Oniæ I. ſummi Pontificis Judæorum filio & *Jaddua*, qvi Alexandrum M. placavit, nepote:

Initium belli Punici primi A. M. 3686. U. C. 490. Ap. Claudio Caudice, M. Fulvio Flacco Coſſ.

Juriſconſultus Romanus T. Coruncanus, qvi cum P. Valerio Lævino Conſul fuit A. U. C. 474.

Medicus Græcus celebris *Nicias* Pyrrhi Regis Epiri Archiater:

Philoſophi Græci

- *Arceſilas* ſive *Arceſilaus, princeps Academiæ mediæ, & Lacydes princeps Academiæ novæ*, Academici, qvorum vitæ extant apud Laertium lib. 4. cap. 6. & 8.
- *Demetrius Phalereus, Strato Lampſacenus & Lycon Troadenſis*, Peripatetici, qvorum vitæ extant apud Laertium lib. 5. cap. 3. 4. 5.
- *Metrocles Maronita, Hipparchia* Metroclis ſoror, *& Menedemus Coloti Lampſaceni* diſcipulus, Cynici, qvorum vitæ extant apud Laertium lib 6. cap. 6. 7. 9.
- *Diodorus Jaſenſis Eretricus*, cujus vita extat apud Laertium lib. 2. cap. 11.
- *Zeno Citienſis, princeps Sectæ Stoicæ, & Cleanthes*, Stoici, qvorum vitæ extant apud Laertium lib. 7. cap. 1. 3.

Pyrrho

Pyrrho, princeps Sectæ Pyrrhoniæ ſive *Sceptica*, & *Timon Phliaſius*, Sceptici, *Sec. ante* qvorum vitæ extant apud Laertium lib. 9. cap. 11. 12. *Æ. C. III.*

Epicurus, princeps ſectæ Epicureæ, & frater ejus *Neocles*, de qvibus vid. Laert. lib 10.

Diſſertatio ſpecialis *de Stoa* ſive *Porticu*, unde *Stoica* ſecta denominata eſt:

Diſſertatio ſpecialis *de Lacydeo*, ſchola Lacydis, principis Academiæ novæ:

Hiſtorici Græci

Megaſthenes, qvi ab impudentiſſimo ſimul ac imperitiſſimo impoſtore Annio Viterbienſi inſulſe *Metaſthenes* appellatur, *Hecatæus Abderita Idomeneus Lampſacenus*, *Euhemerus*, *Demetrius Phalereus*, *Lycus Butheras*, *Daimachus* ſive *Deimachus*, *Antigonus Caryſtius*, *Hegeſias Magneſius*, *Timæus Tauromenita*, diverſus à Timæo Locro, Philoſopho Pythagorico, *Beroſus Babylonius*, *Manetho Sebennita Dioſpolitanus*, *Philoſtephanus Cyrenæus*, *Ariſtæus*, *Duris Samius*, *Lynceus Samius*, *Neanthes Cyzicenus*, *Cteſibius*, *Soſibius Lacon*, *Antonius Diogenes*, *Theodectes Phaſelites junior*, *Iſidorus Characenus*, *Timocrates*, *Cineas*, *Demetrius Byzantius*, *Pytheas Maſſilienſis* & *Hanno Carthaginenſis*:

Poetæ Græci

Anaxippus, *Poſidippus* & *Damoxenus*, Comici;

Homerus junior & *Alexander Ætolus*, Tragici;

Theocritus Syracuſanus, *Antagoras Rhodius*, *Hermodotus*, *Callimachus Cyrenenſis*, *Heraclitus Halicarnaſſenſis*, *Aratus Solenſis*, *Myro Byzantia*, *Lycophron* & *Soſitheus*:

Grammaticus Græcus inſignis *Zenodotus*, Bibliothecæ Alexandrinæ præfectus, unde παροιμιῶδες illud,

En cor Zenodoti, en jecur Cratetis!

Zoilus Amphipolitanus cognomento *Homeromaſtix* & *Canis Rhetoricus*, qvi Homeri, Platonis, Iſocratis, aliorumqve omnium clariſſimorum virorum invida & maligna reprehenſione infamem famam meruit. I

Ad Seculi ante Æ. C. III. *priorem* partem dimidiam pertinent

Lex Glicia de qverela inofficioſi teſtamenti, de qva vid. l. *Non eſt enim* 4. *ff. de Inofficioſ. teſtam.* & Cujac. Obſervat. lib. 14. cap. 14.

Initium regni *Ptolemæi Evergetæ* A. M. ſec. Calviſ. 3703.

Diſſertatio de *Jeſu Siracide*, qvi ab Hebræis בן סירא dicitur, &, ut ipſe teſtatur, ἐπὶ τ̃ Εὐεργέτου βασιλέως, h. e. *temporibus Regis Ptolemæi* in Ægyptum venit; ſimul & de libro V. T. qvi *Eccleſiaſticus* inſcribitur, & ab ipſo ex Hebraica lingua in Græcam translatus eſt:

Primus *Prætor peregrinus* Romæ creatus A. U. C. 511. C. Sulpitio Gallo, C. Fundanio Fundulo Coſſ.

Finis belli Punici primi A. U. C. 513. Q. Lutatio, A. Manlio Torqvato Coſſ. A. M. 3709.

Prima fabula Romæ exhibita à *L. Livio Andronico*, antiqviſſimo Romanorum poeta *Tragico*, A. U. C. 514. C. Claudio Centhone, M. Sempronio Tuditano Coſſ. A. M. 3710.

Diſſertatio de Romanorum *ludis ſecularibus*, qvi primum Romæ celebrati ſunt A. U. C. 518. P. Cornelio Lentulo, C. Licinio Varo Coſſ.

Primum *divortium* Romæ à *Sp. Carvilio* cum uxore factum A. U. C. 527. P. Valerio Flacco, M. Attilio Regulo Coſſ. *qvia liberi ex ea, corporis vitio, non gignerentur*: Gell. lib. 4. cap. 3.

Initium *belli Punici ſecundi* A. U. C. 536. P. Cornelio Scipione, T. Sempronio Longo Coſſ.

Lex Claudia contra negotiationem Senatorum; Ne qvis Senator, qvive Senatoris pater fuiſſet, maritimam navem, qvæ plus qvam trecentarum amphora-

Sec. ante Æ. C. III.

rum eſſet, haberet; qvod ea ad fructus ex agris vectandos ſatis ampla, & omnis ex negotiatione qvæſtus ampliſſimo ordini Senatorio indecorus videretur, lata à Trib. pl. Q. Claudio A. U. C. 536. Liv. lib. 21.

Lex Oppia ſumptuaria de mundo muliebri ad coercendam mulierum luxuriam; Ne qva mulier plus ſemuncia auri haberet, neu veſtimento verſicolori uteretur, neve juncto vehiculo in urbe oppidove, aut propius inde mille paſſus, niſi ſacrorum publicorum cauſa veheretur, lata à C Oppio Trib. pl. A. U. C. 539. T. Sempronio Graccho, Q. Fabio Maximo Cunctatore III. Coſſ.

Lex Cincia de donis & muneribus contra avaros & rapaces cauſarum patronos, lata à M. Cincio Trib. pl. A. U. C. 550. M. Cornelio Cethego, P. Sempronio Tuditano Coſſ.

Finis *belli Punici ſecundi* A. U. C. 553. Cn. Cornelio Lentulo, P. Ælio Pæto Coſſ.

Jurisconſulti Romani

Q. Fabius Pamphilus, princeps legationis Romanorum ad Carthaginenſes propter expugnationem urbis Sagunti in Hiſpania;

P. Sempronius Tuditanus, Conſul cum M. Cornelio Cethego A. U. C. 550.

P. Ælius Pætus. Conſul cum Cn. Cornelio Lentulo A. U. C. 553.

Medici celebres

Ariſtogenes Cnidius, Chryſippi Philoſophi Stoici ſervus, de qvo vid. Suid. v. Ἀριστογένης.

Archagathus Peloponneſius, primus & antiqviſſimus Romanorum medicus, de qvo vid. Plin. Hiſt. nat. lib. 29. cap. 1.

Philoſophi Græci

Erillus Carthaginenſis, Sphærus Beſphoranus, Chryſippus Solenſis vel Tarſenſis, Ariſto Chius & Antipater Tarſenſis, Stoici, de qvibus vid. Laert. lib. 7.

Apollonius Pergæus, Archimedes Syracuſanus, Eratoſthenes Cyrenæus, Conon & Ariſtarchus Samius, Mathematici:

Hiſtorici Græci

Hermippus Smyrnæus, Nymphis Heracleota, Zeno, Euphorion Cherroneſiota, Timarchus, Aratus Sicyonius, Timoſthenes, Phylarchus, C. Acilius C. F. L. N. Glabrio, qvi, ut eodem tempore *Numerius Fabius Pictor*, etſi Romanus, Græce tamen ſcripſit Annales, qvos ex Græco in Latinum ſermonem vertit Q. Claudius Qvadrigarius; *Philinus, Soſilus, Charon Lampſacenus junior, Iſter Callimachius, & Hannibal* Dux Carthaginenſium:

Hiſtorici Latini

Q. Fabius Pictor & L. Cincius Alimentus

Poetæ Græci

Apollonius Rhodius, Euphorion Chalcidenſis, Callimachus junior, Simonides Magneſius:

Poetæ Latini antiqviſſimi

L. Livius Andronicus & Cn. Nævius; qvorum poſterior ipſe ſibi Epitaphium hoc, *Campanæ*, ut Gellius lib. 1. cap. 24. ait, *ſuperbiæ plenum* compoſuit:

Immortales mortales ſi foret fas flere,
Flerent divæ Camœnæ Nævium poetam.
Itaq; poſt qvam Orchio traditus eſt theſauro,
Obliti ſunt Romæ lingua Latina loqvier.

Diſſertatio de vetuſtiſſimis Romanorum *hymnis Saliaribus*, & de *carmine malo*, qvod in legibus XII. Tabularum interdicitur:

Genea-

Genealogia antiqviſſimi Romanorum Hiſtorici *Q. Fabii Pictoris* ſecundum Voſſium lib. 1. de Hiſt. Lat. cap. 3. *Sec. ante Æ. C. II.*

C. Fabius M. F.
qvi primus omnium ex Fabia gente *Pictor* cognominatus eſt, qvia ædem Salutis pinxit A. U. C. 450. ut teſtatur Plinius Hiſt. Nat. lib. 35. cap. 4.

C. Fabius C. F. M. N. Pictor
qvi Conſulatum geſſit cum Q. Ogulnio Gallo A. U. C. 485.

Q. Fabius C. F. C. N. Pictor
antiqviſſimus Romanorum Hiſtoricus, qvi poſt cladem Cannenſem, qvæ A U C. 538. contigit, Legatus Delphos miſſus fuit, ut ſciſcitaretur, qvibus ſupplicationibus Dii à Romanis poſſent placari.

Servius Fabius Pictor,
qvem Cicero in *Bruto* ait, & juris, & literarum, & antiqvitatis bene peritum fuiſſe.

Numerius Fabius Pictor,
Q. Fabii Pictoris Patruus, qvem Cicero l. 1. de Divinat. teſtatur ſcripſiſſe Annales Græcos; Voſſ. de Hiſtor. Gr. l. 2. cap. 13.

Hoſce qvatuor Fabios, *proavum* videlicet & *avum, & patrem, & filium*, perperam confundunt & in unum transfigurant hominem Raphael Volaterranus Anthropologiæ lib. 16. Bernardinus Rutilius in opere de Vitis JCtorum Richardus Streinius lib de Gentium & famil Rom. ſtemmatibus, Ubbo Emmius in Append. Genealogica, & Valent. Forſterus Hiſtor. Jur. C. Rom. lib. 2. cap. 18.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XV.

De Seculo ante Æ. C. II. in qvod ſecundi templi Hieroſolymitani profanatio per Antiochum Epiphanem incidit.

AD Seculi ante Æ. C. II. *poſteriorem* partem dimidiam pertinent II

Rogatio tribunitia de qvinqve coloniis in oram maritimam deducendis, promulgata Romæ à C. Acilio Trib. pl. A. U. C. 557. C. Cornelio Cethego, Q. Minutio Rufo Coſſ.

Rogatio tribunitia de ſacerdotiis, ut propter ſacrificiorum multitudinem tres viri epulones crearentur, promulgata à P. Manilio Trib. pl. A. U. C. 558. L. Furio Purpureo, M. Claudio Marcello Coſſ.

Abrogatio legis Oppiæ contra luxum mulierum A. U. C. 559. M. Porcio Catone L. Valerio Flacco Coſſ.

Huic capiti decimo qvinto *cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebat liber* decimus ſextus *hujus Prodromi*

Lex

Sec. ante Æ. C. II.

Lex Ælia de duabus coloniis deducendis, lata à Q. Ælio Tuberone A. U. C. 560. P. Cornelio Scipione Africano II. T. Sempronio Longo Coſſ.

Lex Cornelia de bello Antiocheno, lata à P. Cornelio Scipione Naſica A. U. C. 563. P. Cornelio Scipione Naſica, M Acilio Glabrione Coſſ. qvo eodem anno *Forſterus legem* qvoqve *Aciliam de pecuniis repetundis* latam fuiſſe, pro *Beroaldo* contra *Zaſium* aſſerit:

Lex Orchia ſumptuaria de numero convivarum, lata à C. Orchio Trib. pl. A U. C. 571. Q. Fabio Labeone, M. Claudio Marcello Coſſ.

Lex Æmilia Bæbia de ambitu, lata A. U. C. 572. L. Æmilio Paulo, Cn. Bæbio Tamphilo Coſſ.

Obitus Ptolemæi Epiphanis Regis Ægypti & *initium regni Ptolemæi Philometoris* A. M. 3770. A. U. C. 574. A. Poſthumio Albino, C. Calpurnio Piſone Coſſ.

Lex Claudia Sempronia de jure civitatis Romanæ, lata A. U. C. 577. C. Claudio Pulchro, Tib. Sempronio Graccho Coſſ.

Initium regni *Antiochi Epiphanis* A. M. 3775. A. U. C. 579.

Lex Hoſtilia Attilia de actione furti eorum nomine inſtituenda, qvi apud hoſtes eſſent, aut Reip. cauſa abeſſent, qvive in cujus eorum tutela eſſet, lata A. U. C. 584. A. Hoſtilio Mancino, A. Attilio Serrano Coſſ.

Lex Voconia de coercendis mulierum hereditatibus, lata à Q. Voconio Tribun. pl. A. U. C. 585. Q. Martio Philippo II. Cn. Servilio Cepione Coſſ.

Profanatio templi Hieroſolymitani per Antiochum Epiphanem A. M. 3782. ante initium Æ. C. 168.

Repurgatio templi Hieroſolymitani per *Judam Maccabæum* & ejusdem Encœnia A. M. ſec Calviſ. 3785.

Diſſertatio generalis de origine, ſucceſſione, rebus geſtis & interitu *Maccabæorum*:

Diſſertatio ſpecialis *de tribus Maccabæorum libris*, qvi Veteri Teſtamento inſerti ſunt.

Lex Fannia ſumptuaria de ſumptibus Conviviorum, lata A. U. C. 593. C. Fannio Strabone, M. Valerio Meſſala Coſſ.

Clepſydra Romæ dicata à Cenſore P. Cornelio Scipione Naſica A. U. C. 595. Cn. Cornelio Dolabella, M. Fulvio Nobiliore Coſſ:

Lex Cornelia Fulvia contra ambitum, lata A. U. C. 595. à Coſſ. Cn. Cornelio Dolabella & M. Fulvio Nobiliore:

Primum theatrum Romæ à Cenſoribus exſtructum, & ſuaſu P. Cornelii Scipionis Naſicæ rurſus deſtructum:

Juriſconſulti Romani

Sex. Ælius Pætus, autor Juris civilis *Æliani*, *Ælius Pætus filius*, *Attilius Sapiens*, *P. Cornelius Scipio Naſica*, & *Q. Fabius Labeo*.

Philoſophi celebres.

Panætius Rhodius, Stoicus, cujus Cicero in libris Officiorum meminit;

Carneades Cyrenæus, Academicus;

Ariſtobulus Judæus, Peripateticus;

Hipparchus, ſecundum Strabonem *Nicænus*, ſecundum Ptolemæum autem *Rhodius*; & *C. Sulpitius Gallus*, Romanus, Aſtronomi:

Hiſtorici Græci

Polybius Megalopolitanus; *Heraclides* cognomento *Lembus*; *Agatarchides Cnidius*; *Artemidorus* cognomento *Ariſtophanius*; *Strato*; *A. Poſthumius Albinus*, qvi, qvamvis Romanus, de rebus Romanis græce ſcripſit; *Dionyſius Halicarnaſſenſis*, diverſus ab ejusdem nominis Antiqvitatum Romanarum ſcriptore, qvi ſub Auguſto floruit; & *Jaſon Cyrenæus*, cujos qvinqve libros hiſtoriæ Maccabæorum auctor libri ſecundi Maccabæorum in compendium redegit:

Hiſto-

Hiſtorici Latini Sec. ante Æ. C. II.

M. Porcius Cato Cenſorius ſive *Major*; *Munatius Rufus*; *M. Fulvius Nobilior*; *L. Scribonius Libo*;

Poëtæ Latini

Q. Ennius; *M. Pacuvius*; *L. Attius*, Tragici:

M. Accius Plautus; *Cæcilius Statius*; *P. Terentius Afer*; *P. Licinius Tegula*, vel *Imbrex*; *Turpilius*, Comici:

Grammatici, *Ariſtophanes Byzantius*, *Ariſtarchus Samius & Crates Mallotes*:

Epigrammata trium illuſtrium poëtarum, *Ennii*, *Pacuvii & Plauti*, qvæ ipſi fecerunt, & incidenda ſuis ſepulchris reliqverunt:

I

Adſpicite, o Cives, ſenis Ennii imagini formam
Qvi veſtrum panxit maxuma facta patrum.
Nemo me lacrumis decoret neqve funera fletu
Faxit, cum volito vivu' per ora virum.

II

Adoleſcens tametſi properas, hoc te ſaxum rogat,
Ut ſe adſpicias; deinde, qvod ſcriptum eſt legas.
Hic ſunt poëtæ Pacuvii Marci ſita
Oſſa: hoc volebam neſcius ne eſſet; vale.

III

Poſtqvam eſt morte captus Plautus,
Comœdia luget, ſcena eſt deſerta:
Deinde riſus, ludusqve jocusqve & numeri
Innumeri ſimul omnes collachymaverunt.

Diſſertatio de propagatione *Kabbalæ* Judæorum per *Antigonum Sochæum*, qvi *Simoni Juſto* ſupra pag. 220. memorato ſucceſſit, & diſcipulos habuit *Joſen Ben-Joeſer* & *Joſephum Ben-Jochanan*; ut & *Zadokum & Baithoſum*, qvi pias Antigoni ſententias in malam partem interpretantes, fundamenta jecerunt duarum celebrium Judaicarum hæreſium, qvarum ſectatores צדוקים ſive *Sadducæi* & ביתוסים ſive *Baithoſæi* appellantur.

Ad ſeculi ante Æ. C. II. *priorem* partem dimidiam pertinent I

Initium belli Punici tertii A. U. C. 605. L. Marcio Cenſorino, M. Manilio Coſſ.

Lex Calpurnia de pecuniis repetundis, lata à L. Calpurnio Piſone Frugi Trib. pl. eodem anno U. C. 605. Cicer. in Bruto:

Diſſertatio generalis *de Quæſtionibus perpetuis* qvæ ex hoc tempore apud Romanos in uſu eſſe cœperunt:

Initium regni *Ptolemæi Euergetæ ſecundi* cognomento *Phyſconis* A. M. 3804.

Finis belli Punici tertii & Excidium Carthaginis A. U. C. 608. Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio Achaico Coſſ.

Lex Didia ſumptuaria, ut non ſolum urbs Roma, ſed univerſa Italia lege Fannia ſumptuaria teneretur, & ut non tantum ii, qvi prandia cœnasve majore ſumptu feciſſent, ſed etiam qvi ad eas vocitati eſſent, atqve omnino interfuiſſent, pœnis legis tenerentur, lata à Didio Trib. pl. A. U. C. 611. Ap. Claudio Pulchro, Q. Cæcilio Metello Macedonico Coſſ. Macrob. Saturnal. lib. 2. cap. 13.

Lex de Satiellis populo Liguriæ lata A. U. C. 612.

Lex Gabinia Tabellaria ſive *de ſuffragiis tabella ferendis*, lata à Gabinio Trib. pl. A. U. C. 615. Cn. Calpurnio Piſone, M. Popilio Lænate Coſſ.

Lex Caſſia tabellaria lata à L. Caſſio Trib. pl. A. U. C. 617. M. Æmilio Lepido, C. Hoſtilio Mancino Coſſ.

Sec. ante Æ. C. II.

Lex Furia Atilia, ut certis diebus, qvi tamen faſti eſſent, agi cum populo liceret. lata A. U. C. 618. à Coſſ. P. Furio Philo & Sex. Atilio Serrano:

Initium principatus *Joannis Hyrcani* apud Hebræos A. M. 3815.

Diſſertatio cum generalis, tum ſpecialis de *origine*, *incremento*, *dogmatibus & vivendi genere* variorum apud Judæos *hæreticorum*, qvorum præcipui צדוקים ſive *Sadducæi* פרושים ſive *Phariſæi*, h. e. *Separati*; חשאי vel איסיאי ſive *Eſſæi*, qvi & *Eſſeni* dicuntur; ביתוסים ſive *Baithoſæi*; רבנים ſive *Rabbaniſtæ*; קראים ſive *Karræi*:

Interitus *Tib. Sempronii Gracchi* Trib. pl. ob legem *Liciniam Agrariam* à ſe repetitam A. U. C. 621. P. Mucio Scævola, L. Calpurnio Piſone Frugi Coſſ.

Lex Papiria tabellaria, lata à C. Papirio Carbone Trib. pl. A. U. C. 622. P. Popilio Lænate, P. Rupilio Nepote Coſſ.

Leges Semproniæ variæ à *Tib.* & *C. Semproniis Gracchis* fratribus in Tribunatu latæ, qvæ maximos Romæ & in tota Italia tumultus excitarunt; nempe *Agraria*, *de ætate militari, de coloniis deducendis, de libertate civium, de Provinciarum administratione, de populi ſuffragiis, de locatione agri Attalici, de ætate militari, de veſte militari, frumentaria*, *judiciaria* ſive de judiciis à Senatu ad eqveſtrem ordinem transferendis:

Lex Cælia tabellaria, lata A. U. C. 631. Q. Cæcilio Metello Balearico, T. Qvinctio Flaminio Coſſ.

Interitus *C. Sempronii Gracchi* Trib. pl. A. U. C. 633. Q. Fabio Maximo Allobrogico, L. Opimio Nepote Coſſ.

Diſſertatio *de Bibliotheca Attalica* ſive *Pergamena*:

Lex Maria de ambitu, lata à C. Mario Trib. pl. A. U. C. 635. L. Cæcilio Metello, L. Aurelio Cotta Coſſ.

Initium regni *Ptolemæi Lathuri* in Ægypto A. M. ſec. Calviſ. 3834.

Everſio *templi Samaritani* in monte Garizim, A. M. 3838.

Lex Servilia judiciaria de judiciis inter ſenatum & eqvites communicandis, lata A. U. C. 648. Q. Servilio Cæpione, C. Atilio Serrano Coſſ. qvo eodem anno etiam M. Tullius Cicero natus eſt:

Lex Domitia de ſacerdotiis, lata à Cn. Domitio Ænobarbo A. U. C. 650. C. Mario II. C. Flavio Fimbria Coſſ.

Initium regni *Ariſtobuli*, qvi primus ex *Haſmonæorum* ſive *Maccabæorum* familia titulo uſus eſt *Regis Judæorum*:

Lex Maria Lutatia de qværendis ſeditioſis civibus, qvi armati Senatum obſediſſent, & vim intuliſſent magiſtratui, lata A. U. C. 652. à Coſſ. C. Mario IV. & Q. Lutatio Catulo:

Leges Appuleja, agraria, de jure civitatis Romanæ, & Majeſtatis, latæ à ſeditioſo Trib. pl. L. Appulejo Saturnino A. U. C. 653. C. Mario V. M. Aqvillio Coſſ.

Lex Servilia de pecuniis repetundis, lata à C. Servilio Glaucia A. U. C. 654. C. Mario VI. L. Valerio Flacco Coſſ.

Judæi Kabbaliſtæ

Joſua filius Perachia, *Nitaus Arbolenſis*, *Juda filius Tibai & Simeon filius Schatachi*:

Juriſconſulti Romani

M. Junius Brutus; *P. Mucius Scævola*, qvi Conſul fuit A. U. C. 621. cum L. Calpurnio Piſone; *P. Licinius Craſſus Mucianus*, qvi Conſul fuit A. U. C. 623. cum L. Valerio Flacco; *P. Rutilius Rufus*; *Q. Ælius Tubero*; *Sex. Pompejus*; *L. Cælius Antipater*; *Q. Mucius Scævola Augur*, qvi Conſul fuit A. U. C. 637. cum L. Cæcilio Metello Dalmatico:

Medicus & Poëta Græcus celebris *Nicander Colophonius*, cujus extant *Theriaca & Alexipharmaca*:

Philoſophus Academicus Clitomachus, cujus vita extat apud Laertium lib. 4. c. ult.

Diſ-

Diſſertatio *de Philoſophiæ Stoicæ* uſu & dignitate in Republica Romana: *Sec. ante Æ. C. II.*

Hiſtorici Græci

Ptolemæus Phyſcon, qvi & *Evergetes ſecundus* vocatur, Rex Ægypti; *Apollodorus Athenienſis*; *Mnaſeas Patarenſis*, *Artemidorus Epheſius*:

Hiſtorici Latini

L. Calpurnius Piſo Frugi; *L. Caſſius Hemina*; *Q. Fabius Maximus Servilianus*, *C. Fannius*; *C. Sempronius Tuditanus*, *L. Cælius Antipater*; *Sempronius Aſellio*; *Sex Gellius*; *Junius Gracchanus*: *M. Æmilius Scaurus*; *Q. Lutatius Catulus*:

Poetæ Latini

C. Lucilius, *Satirographorum latinorum princeps*; *P. Cornelius Scipio Æmilianus Africanus Minor*; *M. Furius Bibaculus*; *A. Furius Antias*, *C. Titius*; & *Afranius*, qvi in Togatis & Atellanis excelluit:

Diſſertatio generalis de differentia inter *Satyricam Græcorum poeſin & Romanam Satiram*; nec non de utriusqve *origine, incremento, utilitate & abuſu*:

Grammatici Græci

Demetrius Scepſius; *Metrodorus Scepſius*: *Naucrates Nyſeus*; *Ariſtodemus & Herodicus Crateteus*:

Grammatici Latini

C. Octavius Lampadio; *Q. Vargontejus*; *Lælius*; *Archelaus*; *Vectius*; *Q. Philocomus*; *L. Ælius Lanuvinus*, cognomento *Præconinus & Stylo*; *Servius Claudius*; *Lutatius Daphnis*; *Lenæus Meliſſus*; *L. Appulejus*; *Octavius Teucer*; *Siſcennius Jacchus*; *Oppius Cares*; *Sævius Nicanor & Aurelius Opilius*; Sueton. lib. de Illuſtr. Grammat.

Genealogia diverſorum *Scipionum*, qvorum in hac capitis decimi qvinti Sciagraphia facta eſt mentio;

L. Cornelius Scipio,
qvi Conſul fuit A. U. C. 495. cum C. Aqvillio Floro:

Cn. Cornelius Scipio	P. Cornelius Scipio	
Cn. Cornelius Scipio, qvi periit in Hiſpania A. U. C. 542. tempore belli Punici ſecundi:	**P. Cornelius Scipio,** qvi cum fratre periit in Hiſpania A. U. C. 542.	

P. Corn. Scipio Naſica qvi à Senatu *Vir optimus* judicatus eſt, & Conſulatum geſſit A. U. C. 563. cum M'. Acilio:	**P. Cornelius Scipio Africanus Major,** qvi, victo in Africa Hannibale, finem *bello Punico ſecundo* feliciter impoſuit A. U. C. 553. Cn. Cornelio Lentulo, P. Ælio Pæto Coſſ.	**L. Cornelius Scipio Aſiaticus.** qvi *Antiochum Magnum* in Aſia vicit & debellavit A. U. C. 564. qvo ipſe Conſul fuit cum C. Lælio Nepote:
P. Corn. Scipio Naſica, Corculum, qvi Conſul fuit A. U. C. 592. cum Cn. Marcio Figulo, & A. U. C. 599. cum M. Claudio Marcello:	**P. Cornelius Scipio Africanus,** qvi cum valetudinarius eſſet, & liberis maſculis careret, filii loco *L. Æmilium* L. Æmilii Pauli Macedonici filium adoptavit, qvi poſt adoptionem vocatus fuit.	**L. Æmilius Paulus Macedonicus.** qvi ultimum Macedoniæ Regem *Perſea* debellavit & in triumpho duxit A. U. C. 586. qvo ipſe conſul fuit cum C. Licinio Craſſo
P. Corn. Scip. Naſica Serapion, qvi Conſul fuit A. U. C. 616. cum D. Junio Bruto & *Tiber. Sempronium Gracchum* propter ſeditioſas leges privatus interfecit A. U. C. 621.	**P. Cornelius Scipio Æmilianus Africanus Minor,** & capta atqve everſa Carthagine in Africa, *bellum Punicum tertium* abſolvit A. U. C. 608. Cn. Cornelio Lentulo, L. Mommio Achaico Coſſ.	**L. Æmilius Paulus,** qvi poſt adoptionem appellatus fuit *P. Cornelius Scipio Æmilianus Africanus Minor*:

Genea-

Sec. ante Æ. C. I.

Genealogia *Attali IIItii*, ultimi Regis *Pergami*, qvi ſine prole decedens, populum Romanum hæredem inſtituit:

Philetærus
obſcuræ originis homo

Philetærus
ex Præfecto *primus Rex Pergami* contra Lyſimachum:

Eumenes,

Eumenes I.
ſecundus Rex Pergami qvi ſucceſſit patruo Philetæro:

Attalus,

Attalus I.
tertius Rex Pergami qvi ſucceſſit fratri patrueli:

Concubina cujus nomen ignoratur: —— Eumenes II. *quartus Rex Pergami*, qvi ſucceſſit patri: —— Stratonice filia Regis Cappadociæ, qvæ primum qvidem *Eumeni*, ſecundum autem *Attalo* nupta fuit. —— Attalus II. *qvintus Rex Pergami*, qvi ſucceſſit fratri, & tutor fuit Attali III.

Ariſtonicus
filius Eumenis ex Concubina, qvi poſt mortem fratris conſanguinei Attali III de regno Pergami cum Romanis bellavit & à Conſule M. Perpenna victus eſt A. U. C. 624.

Attalus III.
ſextus Rex Pergami, qvi ſucceſſit patruo Attalo II. & ſine libris decedens, Populum Romanum hæredem inſtituit.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XVI.

De Seculo ante Æ. C. I. in qvod initium qvartæ ſive Romanæ Monarchiæ & Nativitas Chriſti incidit.

II

Huic Capiti decimo ſexto cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber decimus octavus *hujus Prodromi.*

AD Seculi ante *Æ.* C. I. *poſteriorem* partem dimidiam pertinent

Lex Cæcilia Didia de legibus rogandis, ut de ſingulis rebus ſeparatim, non de pluribus conjunctim ad populum ferretur, lata A. U. C. 656. Q. Cæcilio Metello Nepote, T. Didio Coſſ.

Lex Licinia ſumptuaria, lata A. U. C. 657. Cn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Craſſo Coſſ.

Lex Licinia Mucia de civibus regundis, lata A. U. C. 659. L. Licinio Caſſo, Q. Mucio Scævola Coſſ.

Lex Livia judiciaria, lata A. U. C. 663. à M. Livio Druſo Trib. pl. L. Marcio Philippo, Sex. Julio Cæſare Coſſ.

Lex Julia de civitate Romana, ſive, ut jus civitatis Romanæ ſociis & Latinis omnibus daretur, lata A. U. C. 664. L. Julio Cæſare, P. Rutilio Lupo Coſſ.

Lex Varia Majeſtatis, inqviri jubens in autores belli Socialis ſive Italici, lata à Q. Valerio Trib. pl. A. U. C. 664. *Sec. ante Æ. C. I*

Leges Plautiæ Variæ, qvarum præcipuæ, *Judiciaria & de Vi*, latæ A. U. C. 665. L. Porcio Catone, Cn. Pompejo Ruſo Coſſ.

Lex Papia de jure civitatis, lata eodem A. U. C. 665.

Diſſertatio ſpecialis de *prima* Ciceronis Oratione *pro Quinto*, habita A. U. C. 673. M. Tullio Decula, C. Cornelio Dolabella Coſſ. una cum *Chronologica Tabula*, omnium Orationum, Epiſtolarum, aliorumqve Ciceronis ſcriptorum ſeriem & argumentum ſecundum annos U. C. & ætatis Ciceronis exhibente;

Leges Corneliæ variæ, latæ A. U. C. 673. & 674. à L. Cornelio Sylla Dictatore, qvarum præcipuæ: 1. *de quæſtionibus publicis & perpetuis*; 2. *Judiciaria*, ut judicia eqveſtri ordini adempta, in ſolum ordinem Senatorium transferrentur; 3. *Repetundarum*; 4. *Agraria*; 5. *Sumptuaria*; 6. *de Magiſtratuum provincialium Imperio*; 7. *de ſumptibus funerum*; 8. *contra Tribunitiam poteſtatem, & Tribunos plebis*; 9. *de creatione Sacerdotum*; 10. *de viginti Quæſtoribus Senatui ſupplendo creandis*; 11. *Majeſtatis*; 12. *de Sicariis & Veneficis*; 13. *de Falſo* ſive criminе falſi; 14. *de Injuriis*; 15. *de Parricidio*; 16. *de Teſtamentis*; 17. *de Luſu*, ne qvis in pecuniam luderet; 18. *de iis, qvi legibus ſolvuntur*; 19 *de jure dicundo*; 20. *de Proſcriptione*:

Lex Æmilia ſumptuaria de generibus ciborum, qvæ lata fuiſſe creditur A. U. C. 676. M. Æmilio Lepido, Q. Lutatio Catulo Coſſ.

Lex Aurelia Octavia, ut Tribunis plebis liceret poſtea alios magiſtratus capere, lata A. U. C. 679. C. Aurelio Cotta, L. Octavio Coſſ.

Lex Terentia Caſſia frumentaria ſive *annonaria* lata A. U. C. 681. à Conſulibus M. Terentio Varrone Lucullo & C. Caſſio Varo:

Lex Gellia de iis, qvos Cn. Pompejus Magnus de conſilii ſententia ſigillatim civitate donaſſet, lata A. U. C. 682. L. Gellio Poplicola, Cn. Cornelio Lentulo Clodiano Coſſ.

Lex Aurelia judiciaria de judicandi munere inter Senatorium & Eqveſtrem ordinem dividendo, lata à C. Aurelio Cotta A. U. C. 684. Cn. Pompejo Magno, M. Licinio Craſſo Coſſ.

Lex Pompeja de Tribunitia poteſtate reſtituenda, lata A. U. C. 684. Cn. Pompejo Magno, M. Licinio Craſſo Coſſ.

Leges Gabiniæ qvatuor, latæ ab A. Gabinio Trib. pl. A. U. C. 686. L. Cæcilio Metello, Q. Marcio Rege Coſſ. 1. *de adminiſtratione belli Piratici Pompejo decernenda*; 2. *de Fœnore, ne jus diceretur de fœneratitia pecunia*; 3. *de Senatu cogendo & legatis exterorum nationum dando*; 4. *ut qvi conciones ullas clandeſtinas in urbe conflaſſet, more majorum capitali ſupplicio mulctaretur*:

Lex Roſcia Theatralis, ut in Theatro *qvatuordecim* proximi gradus Eqvitibus aſſignarentur, lata à L. Roſcio Trib. pl. A. U. C. 687. C. Calpurnio Piſone, M. Acilio Glabrione Coſſ.

Lex Calpurnia Acilia Ambitus ſive de Ambitu, lata A. U. C. 687.

Lex Manilia de bello Mithridatico, ſive, ut bellum contra Mithridatem, potentiſſimum Aſiæ Regem, *Cn. Pompejo Magno* demandaretur, lata à Manilio Trib. pl. A. U. C. 688. M. Æmilio Lepido, L. Volcatio Tullo Coſſ.

Lex Manilia de ſuffragiis libertinorum, ab eodem Manilio Trib. pl lata:

Lex Papia de peregrinis urbe pellendis, lata à C. Papio Trib. pl. A. U. C. 689. L. Aurelio Cotta, L. Manlio Torqvato Coſſ.

Lex Atia de Sacerdotiis, lata à T. Atio Labieno Trib. pl. A. U. C. 690. L. Julio Cæſare, C. Marcio Figulo Coſſ.

Lex Servilia agraria, lata à P. Servilio Rullo Trib. pl. A. U. C. 691. M. Tullio Cicerone, C. Antonio Coſſ.

Sec. ante Æ. C. I.

Lex Tullia de ambitu, lata à Conſule M. Tullio Cicerone A. U. C. 691.

Lex Junia Licinia de tempore legum rogandarum, lata à Coſſ. D. Junio Silano, & L. Licinio Murena A. U. C. 692.

Lex Aufidia de ambitu, lata à Trib. pl. Aufidio Lurcone A. U. C. 693. M. Pupio Piſone, M. Valerio Meſſala Coſſ.

Lex Julia repetundarum lata à Conſule C. Julio Cæſare A. U. C. 695.

Lex Julia agraria, ſive de agro Campano dividendo & Colonia Capuam deducenda, lata à C. Julio Cæſare A. U. C. 595.

Lex Fuſia de ſuffragiis ſeorſim ferendis, lata à. Q. Fuſio Caleno Prætore A. U. C. 695. C. Julio Cæſare, M. Calpurnio Bibulo Coſſ.

Lex Vatinia de provincia Gallia C. Julio Cæſari committenda in qvinqvennium, lata eodem anno U. C. 695.

Leges Clodiæ variæ, latæ à P. Clodio Trib. pl. A. U. C. 696. L. Calpurnio Piſone, A. Gabinio Coſſ. qvarum præcipuæ: 1. *Frumentaria*; 2. *de Comitiis*; 3. *de Collegiis*; 4. *de Cenſoribus*: 5. *de Scribis quæſtoriis*; 6. *de Vi contra Ciceronem, ut de iis, qvi cives Romanos ſine judicio populi, indictaq; cauſa necaſſent, quæſtio haberetur*; 7. *de Ciceronis exilio, ut ipſi aqva & igni interdiceretur, neve ei intra qvingenta paſſuum millia ab Urbe liceret eſſe*; 8. *de provinciis conſularibus*; 9. *de regno Cypri, ut in provincia formam redigeretur*; 10. *de Peſſinuntio ſacerdotio*; 11. *de Moneta.*

Lex Cornelia Cæcilia de reditu Ciceronis in Urbem & reſtitutione in integrum, lata A. U. C. 697. P. Cornelio Lentulo, Q. Cæcilio Metello Coſſ.

Lex Trebonia de prorogatione Imperii Cæſaris in Gallia, lata A. U. C. 699. Cn. Pompejo Magno II. M. Licinio Craſſo II. Coſſ.

Lex Pompeja judiciaria, lata eodem A. U. C. 699. à Cn. Pompejo Magno.

Legei Pompejæ variæ; latæ à Cn. Pompejo Magno *tertium* Conſule A. U. C. 702. nempe 1. *Judiciaria de pecuniis ob rem judicandam captis*; 2. *de Ambitu*; 3. *de Parricidio*; 4. *de Cenſoria poteſtate, quam P. Clodius Trib. pl. imminuerat, reſtituenda*; 5. *de jure magiſtratuum apud Bithynos, inter cujus legis varia capita principem locum hoc obtinet: Ne qvis caperet magiſtratum, neve eſſet in Senatu major triginta annis*; 6. *ne cujus abſentis in magiſtratuum eligendorum comitiis ratio haberetur, uno Cæſare excepto.*

Judæi Kabbaliſtæ

Schemaja, Athalion & Kanah Aben Gadur, qvi autor creditur libri Kabbaliſtici antiqvi, inſcripti קנה בינה h. e. *Compara ſcientiam:*

Juriſconſulti Romani

Q. Mucius Scævola Pontifex Maximus, qvi Conſul fuit cum L. Licinio Craſſo A. U. C. 659. *C. Aqvilius Gallus*; *L. Lucilius Balbus*; *P. Octavius Balbus*; *C. Aculeo*; *Viſellius Varro*; *C. Fimbria*; *Q. Lucretius Viſpillo*; *C. Bilienus*; *P. Qvintilius*; *M. Marcellus*; *L. Valerius*; *P. Conſa*; *Aufidius*; *C. Juventius*; *C. Orbius*; *Sex. Papirius*, *Servius Sulpicius Rufus*, qvi Conſul fuit cum M. Claudio Marcello A. U. C. 703.

Medici illuſtres

Mithridates Ponti & Bithyniæ Rex, & *Aſclepiades* Diotimi filius, Myrlea Bithyniæ urbe oriundus, qvi auctor fuit novæ ſectæ medicæ:

Philoſophi clari *Poſidonius & Cratippus*:

Mathematici Græci, Geminus Rhodius, Theodoſius Tripolita;

Hiſtorici Græci

Alexander Cornelius Polyhiſtor; *Theophanes Lesbius*; *Apollonius Tyrius*; *Demetrius Magnes*; *L. Lucullus*; *M. Tullius Cicero*, qvi Commentarium de Conſulatu ſuo græce ſcripſit; *T. Pomponius Atticus*, qvi idem argumentum græce conſignavit literis:

Hiſtorici Latini

L. Cornelius Sylla Dictator; *T. Manilius*; *L. Siſenna*; *Q. Claudius Quadrigarius*

vius; *Q. Valerius Antias*; *C. Licinius Macer*; *M. Tullius Cicero*; *Q. Hortenſius Ortalus*, *T. Pomponius Atticus*; *Q. Lutatius junior*; *M. Terentius Varro*, *P. Nigidius Figulus*; *L. Ælius Tubero*; *L. Lucceius*; *Tanuſius Geminus*; *Procilius*; *Proſper*, ſuppoſititius Hetruſcarum Antiqvitatum ſcriptor, à Curtio Ingiramio Florentiæ editus: — Sec. ante Æ. C. I.

Poetæ Græci & Latini

Dionyſius Σκυτοβραχίων; *A. Licinius Archias*; *Alexander*; *Philodemus Epicureus*; *T. Lucretius Carus*; *Q. Novius*; *L. Pomponius Bononienſis*; *L. Plotius*; *M. T. Cicero*; *L. Cornelius Sylla*; *T. Quinctius Atta*; *C. Memmius*; *Q. Hortenſius*; *M. Valerius Cato*; *M. Furius Bibaculus*; *Q. Tullius Cicero*; *C. Valerius Catulus*; *Caſius*; *Aquinius*; *Suffenus*; *P. Terentius Varro*; *M. Terentius Varro*; *Dec. Laberius*; *Albinus C. Helvius Cinna*; *C. Licinius Calvus*; *Æſopus Tragœdus*.

Oratores & Grammatici Græci atq; Latini

Æſopus Anagnoſtes Regis Mithridatis, *Apollonius Molo*; *M. Tullius Cicero*; *Q. Hortenſius*; *Aſclepiades Myrleanus*; *Dionyſius Thrax*; *L. Otacilius Pilitus*; *M. Pompilius Andronicus*; *C. Julius Cæſar Strabo*; *M. Antonius Gnipho*; *Orbilius Pupillus Beneventanus*; *Atteius Philologus*; *M. Valerius Cato*; *Cornelius Epicadus*; *Laberius Hiera*; *Curtius Nicia*; *Lenæus Cn. Pompeji Magni libertus*; *Cn. Plancus*; *M. Cœlius*; *Iſocrates tertius*.

Diſſertatio generalis de publicis ac privatis Romanorum *Bibliothecis*:

Diſſertatio ſpecialis de privata Bibliotheca *L. Luculli*, ejusque uſu Viris doctis conceſſo:

Diſſertatio ſpecialis de libris à *L. Cornelio Sylla* Dictatore è Græcia Romam traductis & in Bibliotheca privata diſpoſitis:

Diſſertatio ſpecialis de Bibliotheca privata *M. Tullii Ciceronis*, cujus ipſe meminit:

Diſſertatio ſpecialis de Academiis *Rhodia & Maſſilienſi*:

Diſſertatio de ſtatu Academiæ *Athenienſis* temporibus Ciceronis:

Diſſertatio generalis *de ſcriptura occulta & furtiva*:

Diſſertatio ſpecialis de *Tyrone* Ciceronis liberto, *ejusqve* ac *Senecæ Notis*, qvæ magno Inſcriptionum antiqvarum Operi, à Jano Grutero edito, ſubjunctæ ſunt:

Ad ſeculi ante Æ. C. I. *priorem* partem dimidiam pertinent — I

Initium belli civilis inter *C. Julium Cæſarem & Cn. Pompejum Magnum*, ſocerum & generum A. U. C. 705. L. Cornelio Lentulo, C. Claudio Marcello Coſſ.

Prælium Pharſalicum & initium Monarchiæ C. Julii Cæſaris Dictatoris perpetui A. U. C. 706. C. Julio Cæſare II. P. Servilio Iſaurico Coſſ.

Leges Juliæ variæ, ab Imp. C. Julio Cæſare latæ.

Diſſertatio de *Correctione Calendarii* Romani per C. Julium Cæſarem A. U. C. 708, C. Julio Cæſare III. M. Æmilio Lepido Coſſ. & Initium *annorum Julianorum* A. U. C. 709. C. Julio Cæſare IV. C. Fabio Maximo Coſſ.

Interitus Ciceronis A. U. C. 711. C. Vibio Panſa, A. Hirtio Coſſ.

Leges Antoniæ variæ, latæ à M. Antonio Triumviro.

Lex Aquilia de damni Injuria:

Lex Caſſia de ſupplendo Senatu & patriciis allegendis:

Lex Fabia de ambitu:

Lex Lætoria ſive *Lectoria de minoribus*, ſeu circumſcriptione adoleſcentum:

Leges Juliæ variæ, latæ à Imp. C. Julio Cæſare Octaviano Auguſto; qvarum præcipuæ: *de maritandis ordinibus*; *Teſtamentaria*; *Caducaria*; *Judiciaria*; *Sumptuaria*; *Theatralis*; *de ſervis ab Imperatore manumittendis*; *de ceſſione bonorum*; *de limitibus*; *de prædio dotali invita uxore non alienando*; *de adulteriis*; *de ambitu*; *de peculatu*, *ſacrilegio & reſiduis majeſtatis*.

Diſſer-

Sec. ante Æ. C. I.

Diſſertatio *de lege Regia*, qvæ de imperio Auguſti lata eſt A. U. C. 730. ipſo decimum & C. Norbano Flacco Coſſ.

Lex Falcidia de legatis:

Lex Fuſia Caninia, qva certus modus conſtitutus erat ſervis teſtamento manumittendis:

Diſſertatio *de C. Cilnio Mecænate*, maximo doctorum virorum ſuæ ætatis patrono:

Diſſertatio de officio & autoritate *Juriſconſultorum* ſub Auguſto:

Diſſertatio de duabus ſectis juridicis, *Sabiniana* ſive *Caſſiana* & *Proculiana*, qvæ ſub Imp. Auguſto ortæ ſunt.

JURISPRUDENTIA
temporibus Imp. Auguſti diviſa fuit in duas ſectas

Sabinianorum, ſive *Caſſianorum* qvorum princeps fuit C. Attejus Capito antiqviorum JCtorum placitis conſtanter inſiſtens cui ſucceſſerunt

Maſurius Sabinus
C. Caſſius Longinus
Cœlius Sabinus
Priſcus Jabolenus

Alburnus
Valens Salvius Julianus auctor edicti perpetui.

Proculianorum qvorum princeps fuit Antiſtius Labeo ingenii & doctrinæ fiducia multa innovans, cui ſucceſſerunt

M. Coccejus Nerva pater & filius
Proculus Spiculator
Pegaſus
Juventius Celſus

Celſus filius
Neratius Priſcus

Genealogia *M. Porcii Catonis Uticenſis*, ſive *junioris*

Licinia, prior Catonis uxor.

M. Porcius qvi primus omnium ob prudentiam & rerum peritiam cognominatus eſt CATO: Item Priſcus, Senior, Major & Cenſorius. Conſul fuit A.U.C. 559. cum L. Valerio Flacco, & obiit A.U.C. 606. tempore belli Punici tertii, cum vixiſſet annos octgointa.

Salonia Uxor M. Porcii Catonis Cenſorii

M. Porcius Cato JC. qvi Prætor deſignatus, obiit ante patrem

M. Porcius Cato Salonianus

M. Porcius Cato, cujus Valerius Maximus mentionem facit lib. 8. cap. 2.

M. Porcius Cato cognomento Uticenſis, Minor & Junior, qvi Uticæ in Africa ſeipſum interfecit in bello Civili Cæſariano A. U. C. 708.

Diſ-

Diſſertatio de *prima Bibliotheca publica*, ſuaſu & inſtigatione Imp. Auguſti à *C. Aſinio Pollione* Romæ in Atrio Libertatis dicata. *Sec. ante Æ. C. I.*

Diſſertatio de duabus Bibliothecis *publicis* ab ipſo Imp. Auguſto Romæ dicatis, *Octavia* videlicet & *Palatina*.

Diſſertatio de tempore nativitatis Chriſti

Vero ſecundum Scaligerum, Calviſium, Emmium & Helvicum A. M. 3947, circa initium Octobris,

Falſò ſive *Dionyſiano* ſecundum Dionyſium Exiguum, Abbatem Romanum A. M 3949. VIII. Kal. Jan. ſeu d. 25. Decembris,

Diſſertatio de Genealogia Chriſti ſecundum *Emmium*;

Matthat —— Eſtha —— Melchi | Matthan

Matthat: prior maritus Eſthæ, decimus ſeptimus à Zorobabele;
Eſtha: bis nupta;
Melchi: poſterior maritus Eſthæ, Nazarenus;
Matthan: ſacerdos;

Jacob | Heli —— Anna — Cleophas, | Soror

Jacob: genitus ex Matthat;
Heli: qvi & Joachim filius Melchi, Nazarenus;
Anna: bis nupta, filia Matthan ſacerdotis;
Cleophas: dubium an idem cum fratre Joſephi;
Soror: Annæ ἀνώνυμος;

Cleophas, | Joſeph | MARIA | Maria — Alphæus | Maria | Zebedæ,

Cleophas: an idem cum marito Annæ matris Mariæ virginis incertum;
Joſeph: ſponſus Mariæ virginis;
MARIA: virgo θεοτόκος
Maria: nupta Alphæo ſoror τῆς θεοτόκου;
Alphæus: maritus Mariæ
Maria: Salome, ἀνεψιὰ τῆς θεοτόκου
Zebedæ, maritus Salomes

Simeon | JESUS CHRISTUS | Jacobus Joſes | Simon | Judas | Jacobus | Joañes

Simeon: ſecundus Epiſcopus Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, crucifixus ſub Trajano anno æt. 120.
JESUS CHRISTUS: θεάνθρωπος, Servator mundi.
Jacobus: Apoſtolus, cognomento Minor & frater Domini, primus Epiſcopus Hieroſolymitanus ab Hieroſolymitanis trucidatus ſub Imp. Nerone;
Simon: Cananites Apoſtolus cognomento Zelotes;
Judas: Thaddæus
Jacobus: Apoſtolus cognomẽto Major, ab Herode Agrippa gladio percuſſus;
Joañes: Apoſtolus & Evangeliſta;

Tabula Chronologica Hiſtoriam vitæ Chriſti ſec. annos ætatis ipſius exhibens:

Diſſertatio de vita & rebus geſtis *Herodis Magni* ſive *Infanticidæ*, & poſterorum ejus, qvorum in ſacra Novi Teſtamenti Scriptura & ſubjuncta tabula Genealogica fit mentio:

Herodes Aſcalonita
cognomento *Magnus* atqve *Senior*;
qvi à Senatu Romano Rex Judæorum renunciatus fuit A. U. C. 715. obiitqve A. U. C. 752. qvi à vero tempore nativitatis Chriſti ſecundus eſt.
Liberorum ejus præcipui ſunt

Ariſtobulus, | Herodes, | Archelaus, | Philippus,

Ariſtobulus, ſupplicio à patre affectus ob crimen cogitati parricidii.
Herodes, Antipas, Tetrarcha Galilææ, qvi fratri Philippo eripuit uxorem *Herodiadem*, & S. *Joannem Baptiſtam* decollari juſſit;
Archelaus, qvi duas regni paterni partes ſive Tetrarchias accepit & tandem relegatus fuit in Galliam.
Philippus, Tetrarcha Trachonitidis, qvi uxorem duxit filiam fratris Ariſtobuli *Herodiadem*, qvam ei poſtea frater Herodes eripuit.

Herodias | Agrippa Major

Herodias nupta duobus patruis Philippo & Herodi.
Agrippa Major ſive primus ejus nominis ex Herodis Magni familia; qvi ſucceſſit patruo Herodi Antipæ.

Agrippa Junior | Berenice

Agrippa Junior ſive ſecundus, ad qvem S. Paulus Apoſtolus orationem habuit, Act. c. 26.
Berenice ſoror Agrippæ Junioris

Sec. ante Æ. C. I.

Judæi Kabbaliſtæ celebres הלל ſive *Hillel* & שמאי ſive *Schammai*, principes duarum diverſarum ſectarum, qvæ בית הלל ובית שמאי h. e. *Domus Hillel & Domus Schammai* appellantur.

Diſſertatio generalis de ſtatu *Academiæ Hieroſolymitanæ*, temporibus Herodis Magni ſive Infanticidæ:

Diſſertatio de *Octoginta* præcipuis *Hillelis Senis* diſcipulis, qvorum primus & præſtantiſſimus fuit *Jonathan, Ben-Uziel*, ultimus vero & minimus *Jochanan Ben-Zakkai*:

Diſſertatio de antiqviſſimo libro Kabbaliſtico בהיר ſive *Bahir*, cujus autor eſt רבי נחוניא בן הקנה h. e. *Rabbi Nechonia Ben-Hakkannah*, qvi jam memorato *Jonathani Ben-Uziel* fuit σύγχρονος:

Diſſertatio generalis de origine titulorum, qvibus Doctores Hebræorum primo hoc ante Æ. C. ſeculo uti cœperunt, רב, רבי, רבי, רבן h. e. *Raf, Ribbi, Rabbi, Rabban*:

Diſſertatio ſpecialis de רבן שמעון בן הלל h. e. *Rabban Schimeon Ben-Hillel* ſive *filio Hillelis*, qvi primus appellatus fuit *Rabban*, & ab aliis multis doctis hominibus, tum à diligentiſſimo & de linguis Orientalibus optime merito Viro, Joanne Buxtorfio, libro de Abbreviaturis Hebraicis idem exiſtimatur eſſe atqve *Simeon* ille, qvi *Chriſtum* ulnis ſuis excepit, & ab Evangeliſta Luca cap. 2. ob pietatem atqve juſtitiam maxime commendatur: ubi & præclarum hoc ejus de Chriſto legitur teſtimonium: *Νῦν ἀπολύεις τὸν δȣλόν σȣ δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σȣ, ἐν εἰρήνῃ* &c. *Nunc dimittis ſervum tuum Domine, ſecundum verbum tuum, in pace*: &c.

Diſſertatio de *Channa* ſive *Anna Prophetiſſa, filia Phanuelis*, cujus Lucas cap. 2. verſ. 36. 37. 38. meminit:

Diſſertatio de *origine Fideicommiſſorum & Codicillorum* apud Romanos:

Juriſconſulti Romani

C. Trebatius Teſta; *A. Offilius*; *A. Caſſelius*; *Q. Ælius Tubero junior*; *Cajus diſcipulus Servii Sulpicii*; *T. Caſius*; *Aufidii duo*; *C. Attejus Paccuvius*; *Flavius Priſcus*; *Cinna*; *P. Cæcilius*; *Antiſtius Labeo, pater & filius*; *C. Attejus Capito*:

Medici celebres

Craterus, cujus Cicero in Epiſtolis ad Atticum meminit; *Pedacius Dioſcorides Anazarbæus*; *Themiſon Laodicenus Syrus*, autor novæ ſectæ Medicæ, qvæ *Methodica* dicta eſt; *Philotheus Amphiſſenſis*; *Artorius Muſa*, qvi vulgo *Antonius Muſa*, vocatur; *Euphorbus* frater Antonii Muſæ, Medicus Jubæ Regis Mauritaniæ; *Olympus* Cleopatræ medicus:

Philoſophi Græci celebres Ariſto Alexandrinus, Peripateticus, qvi de Nilo ſcripſit, & *Athenodorus Tarſenſis Stoicus*:

Hiſtorici Græci

Timagenes; *Aſinius Pollio Trallianus*; *Artuaſdes Rex Armeniæ*; *L. Aurunculejus Cotta*; *Caſtor Rhodius, qui & Galata cognominatur*; *Empylus*; *Conon*; *Parthenius Nicænus*; *Chæremon Ægyptius*; *Ariſtocles*; *Diodorus Siculus*; *Dionyſius Halicarnaſſenſis*; *Dionyſius Pergamenus*; *Dionyſius Alexandrinus*; *Juba filius Jubæ Regis Numidiæ & partis Mauritaniæ*; *Neſtor Tarſenſis*; *Nicolaus Damaſcenus*; *Ptolemæus Mendeſius*; *Memnon*; *Socrates Rhodius*; *Canuſius ſive Ganuſius, quem Geſnerus Caliſium vocat*; *Adelphius*; *Lyſimachides*:

Hiſtorici Latini

Imp. C. Julius Cæſar; *A. Hirtius*; *Cornelius Balbus*; *C. Oppius*; *M. Terentius Varro*; *Cornelius Nepos*; *C. Salluſtius Criſpus*; *P. Terentius Varro Atacinus*; *Domitius Marſus*; *C. Aſinius Pollio*; *Telephus*; *Bibulus*, filius M. Calpurnii Bibuli & Porciæ Catonis Uticenſis filiæ; *P. Volumnius*; *Imp. C. Julius Cæſar*

Digitized by Google

ſar Octavianus Auguſtus; *M. Valerius Corvinus Meſſala*; *Aruntius* ſive *Arruntius*; *Sulpicius Galba*, avus Imp. Galbæ; *T. Livius Patavinus*; *Trogus Pompejus*; *L. Feneſtella*; *C Julius Hyginus*; *Iulius Marathus*; *Q. Vitellius Eulogius*; *C. Cilnius Mecenas*; *Druſo, Voluſius, & Tanuſius* inepti Hiſtorici, qvorum Horatius, Catullus & Seneca meminerunt. *Sec. poſt Æ. C. I.*

Architectorum Romanorum princeps *M. Vitruvius Pollio*, cujus libri decem de *Architectura* ad noſtram ætatem pervenere:

Aſtronomus inſignis *Soſigenes Ægyptius*, cujus opera Imp. *C. Julius Cæſar* in reformando Calendario Romano, & anno ad curſum Solis accommodando uſus eſt.

Diſſertatio Chronologica de *annis Julianis & Periodo Juliana*:

Poetæ Græci

Parthenius; *Theodonis*; *Boethus Tarſenſis*; *Imp. Auguſtus*; *Hemitheon Sybarita*; *Iuba Rex Mauritaniæ*; *Nicolaus Damaſcenus*; *Antipater Theſſalonicenſis*:

Poetæ Latini

Imp C. Julius Cæſar; *Valerius Soranus*; *Cn. Mattius*; *Nunnius*; vel *Ninnius Craſſus*; *Hoſtius*; *P. Terentius Varro Atacinus*; *P. Syrus Mimographus*; *Cornificius*; *Cornificia* ſoror Cornificii; *P. Virgilius Maro*; *C. Aſinius Pollio*; *Caſſius Severus Parmenſis*; *Varius*; *Gracchus*; *Codrus*; *Bavius*; *Mævius*; *Anſer*; *C. Rabirius*; *L. Julius Calidius*; *Cornelius Gallus Forojulienſis*; *C. Cilnius Mecænas*; *Q. Horatius Flaccus*; *Plotius Criſpinus*; *Tucca*; *Varus*; *Æmilius Macer Veronenſis*; qvi ſcripſit de herbis; *Philiſtio Magneſianus Mimographus*; *P. Ovidius Naſo*; *Albius Tibullus*; *Sex. Aurelius Propertius*; *Sextilius Ena Cordubenſis*; *A. Cornelius Alpinus*; *Gratius*; *C. Pedo Albinovanus*; *Aulus Sabinus*; *Titius Septimius*; *Cornelius Severus*; *Ariſtius Fuſcus*; *Domitius Marſus*; *Fannius*; *T. Valgius*; *Octavius*; *Pontious*; *C. Meliſſus*; *Turanius*; *Lupus Siculus*; *Battus*; *Carus*; *Priſcus*; *Numa*; *Marius*; *Proculus*; *Fontanus*; *Capella*; *C. Cotta*; *Julius Montanus*; *Largus*; *Camerinus*; *Thuſcus*; *C. Aſinius Gallus, C. Aſinii Pollionis filius*; *C. Caſſius*; *D. Brutus*; *A. Cæcinna*; *M. Lepidus*:

Oratores & Grammatici Græci atqve *Latini*

Timagenes Alexandrinus; *Aſinius Pollio Trallianus*; *Didymus Cognomento* χαλκέντερος & βιβλιολάθης, *Ariſtocles Rhodius*; *Apollodorus Pergamenus*; *Cæcilius Siculus*; *Attejus Philologus*; *Verrius Flaccus*; *C. Albutius Silus*; *L. Craſſitius*; *Scribonius Aphrodiſius*; *C. Julius Hyginus*; *C. Meliſſus*; *M. Pomponius Marcellus*;

Diſſertatio de origine & modo ſaltationis *pantomimicæ* & tribus celeberrimis temporum Auguſti Pantominis, *Bathyllo, Pyllade & Hyla*.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XVII.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ I. ab A. M. 3950. usqve ad A. M. 4049.

AD ſeculum poſt Æ. C. I. pertinent

Diſſertatio de *initio vulgaris Æræ Chriſtianæ*, qvod incidit in Kalendas Januarii A. M. 3950. & reſpondet principio anni *Periodi Julianæ* 4714. *Huic Capiti decimo ſeptimo cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber decimus nonus hujus Prodromi.*

Lex Ælia Sentia, lata A. U. C. 757. Sex. Ælio Cato, C. Sentio Saturnino Coſſ. A. Æ. C. 4.

Magorum & Aſtrologorum ex urbe Roma expulſio A. U. C. 761. M. Furio Camillo, Sex. Nonio Coſſ. A. Æ. C. 8.

Lex Papia Poppæa de caducis hæreditatibus & legatis, lata à Conſulibus ſuffectis M.

Papio

Sec poſt Æ. C. I.

Papio Mutilo & Q. Poppæo II. A. U. C. 762. C. Poppæo Sabino, Q. Sulpitio Camerino Coſſ. A. Æ. C. 9.

Diſputatio Chriſti, duodecim annorum pueri, cum Doctoribus Judæorum in templo Hieroſolymitano, cujus Lucas mentionem facit c. 2. v. 47.

Obitus Imp. *Auguſti* & initium imperii *Tiberii* A. U. C. 767. die XIX. Auguſti, Sex. Pompejo, Sex. Apulejo Coſſ. A. Æ. C. 13.

Lex Iunia Norbana de ſtatu libertinorum, qvi inde *Latini Iuniani* dicti ſunt, lata A. U. C. 772. M. Junio Silano, L. Norbano Flacco Coſſ. A. Æ. C. 19.

Diſſertatio de *tempore Baptiſmi Chriſti* & verbis S. Lucæ c. 2. v. 23. *Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος ὤν*. h. e. ſecundum autorem vulg. verſ. *Et ipſe IEſus erat incipiens qvaſi annorum triginta:* unde propter ambiguitatem particulæ *ὡσεὶ*, *duæ* ſunt diverſæ de tempore Baptiſmi Chriſti ſententiæ; nempe Chriſtum baptizatum eſſe

vel

d. 18. Septemb. A. Æ. C. 28. an. æt. 30. App. Junio Silano P. Silio Nerva Coſſ. Tiberii anno decimo qvinto	d. 6. Januar. A. Æ. C. 29. an. ætat. 31. C. Rubellio Gemino, C. Fuſio Gemino Coſſ. Tiberii anno decimo qvinto; qvam ſententiã alteri præfero

Conſideratio Politica vitæ & interitus *Sejani*, qvi incidit in A. U. C. 684. qvo ipſe fuit Conſul cum Imp. Tiberio qvintum Conſule, A. Æ. C. 31.

Diſſertatio de *tempore paſſionis Chriſti*, de qvo variæ extant opiniones, inter qvas principem tribuo locum *Scaligerianæ*, ſecundum qvam Chriſtus paſſus eſt d. 3. April. A. Æ. C. 33. an. ætat. 35. imperii Tiberii an. 19. A. U. C. 786. Ser. Sulpicio Galba, L. Cornelio Sylla Coſſ.

Initium Imp. *C. Caligulæ* d. XVII. Kal. A. U. C. 790. C. Acerronio Proculo, C. Pontio Nigrino Coſſ. A. Æ. C. 37.

Initium Imp. *Claudii* A. U. C. 794. Imp. C. Caligula IV. Cn. Sentio Saturnino Coſſ. A. Æ. C. 41.

Diſſertatio generalis de *Novi Teſtamenti* libris Canonicis & Apocryphis, lingua Authentica, ſtylo, translatione & variis ejusmodi aliis rebus ad Hiſtoriam literariam pertinentibus:

Diſſertatio generalis de antiqviſſima Novi Teſtamenti *Hierarchia Eccleſiaſtica*:

Diſſertatio ſpecialis de SS. *Apoſtolis*, *Evangeliſtis*, aliisqve utriusqve ſexus *diſcipulis Chriſti*, qvorum in Novo Teſtamento fit mentio:

Diſſertatio generalis de *Conciliis*:

Diſſertatio ſpecialis *de primo SS. Apoſtolorum Concilio*; ut & de *Symbolo Apoſtolico & Canonibus*, qvæ ſub eorum nomine circumferuntur:

Diſſertatio *de Senatusconſulto Vellejano*, qvod factum eſt A. U. C. 806. A. Æ. C. 53.

Initium Imperii *Neronis* eodem A. U. C. 806. D. Junio Silano, Q. Haterio Coſſ.

Diſſertatio generalis *de perſecutionibus Chriſtianorum* ſub ethnicis Imperatoribus:

Diſſertatio ſpecialis de *prima* Chriſtianorum perſecutione ſub *Nerone*:

Hiſtoria Imperatorum Romanorum *Ser. Sulpicii Galbæ*, *M. Salvii Othonis*, *A. Vitellii & T. Flavii Veſpaſiani ſenioris* ſive *patris*:

Hiſtoria *Excidii Urbis Hieroſolymitanæ* per *Titum* Imp. T. Flavii Veſpaſiani filium A. U. C. 823. Imp. T. Flavio Veſpaſiano II. T. Veſpaſiano Cæſare Coſſ. A. Æ. C. 70.

Diſſertatio *de Senatusconſultis Macedoniano & Pegaſiano* ſub Imp. Veſpaſiano factis:

Initium Imperii *T. Flavii Veſpaſiani junioris* ſive *filii* A. U. C. 832. A. Æ. C. 79.

Incen-

Incendium *Veſevi* ſeu *Veſuvii* montis Campaniæ, qvo *C. Plinius Secundus*, clariſſimus Hiſtoriæ naturalis autor, periit eodem A. Æ. 79. d. 2. Novembris: *Sec. poſt Æ. C. I.*

Initium Imperii *Domitiani* A. U. C. 834. M. Plautio Silvano, M. Annio Vero Coſſ. A. Æ. C. 81.

Domitiani Imp. *Lex de non caſtrandis maribus*, lata A. U. C. 835. Imp. Fl. Domitiano VIII. M. Valerio Meſſalino II. Coſſ. A. Æ. C. 82.

Diſſertatio de *ſecunda* Chriſtianorum perſecutione ſub Imp. Domitiano, qvæ ab Emmio refertur ad A. U. C. 847. Imp. Fl. Domitiano XVII. T. Flavio Clemente Coſſ. A. Æ. C. 94.

Initium Imperii *Nervæ* A. U. C. 848. C. Antiſtio Vero, & Fulvio Valente Coſſ. A. Æ. C. 95.

Initium Imperii *Trajani* A. U. C. 850. M. Coccejo Nerva IV. M. Ulpio Trajano II. Coſſ. A. Æ. C. 97.

Diſſertatio Generalis de *Eremitis & vita Eremitica*:

Diſſertatio ſpecialis de *S. Joanne Baptiſta*, Chriſti præcurſore:

Diſſertatio de *Agabo*, propheta Novi Teſtamenti, cujus Actor. cap. 11. v. 28. fit mentio:

Pontifices Romani ſecundum recenſionem Anaſtaſii Bibliothecarii, *S. Petrus Apoſtolus, S. Linus, S. Cletus, S. Clemens*:

Sacri & Eccleſiaſtici Scriptores cum genuini, tum ſuppoſititii

CHRISTUS *Servator Mundi*, cui attribuitur Epiſtola ad Abgarum Edeſſenorum Principem, qvæ extat apud Euſebium Hiſt. Eccl. lib. 1. c. ſecund. Græc. 12. ſecund. Lat. 13. *Abgarus* Princeps Edeſſæ, cujus Epiſtola ad Chriſtum jam citato extat loco Euſebii; B. Virgo ac Mater Dei *Maria*, ſub cujus nomine Epiſtolæ aliqvot ſuppoſititiæ circumferuntur; *S. Petrus*; *S. Paulus*; *S. Jacobus* cognomento *Minor & Frater Domini*; *S. Judas Thaddæus*; *S. Philippus*; *S. Thomas*; *S. Matthæus*; *S. Marcus*; *S. Lucas*; *S. Johannes*; *S. Barnabas*; *Prochorus* unus ex ſeptem Diaconis, qvorum S. Lucas Act. cap. 6. meminit, ſub cujus nomine ſuppoſititia Hiſtoria Vitæ S. Johannis Apoſtoli & Evangeliſtæ etiamnunc circumfertur; *Hermas*, S. Pauli Apoſtoli ut ipſe in Epiſtola ad Romanos cap. 16. teſtatur, diſcipulus, qvi autor creditur libri antiqvi inſcripti *Paſtor*; *Nicodemus* ſub cujus nomine etiamnunc ſuppoſititium extat Evangelium; *Abdias Babylonius*, qvi unus fuiſſe traditur ex LXXII. diſcipulis Chriſti, & Autor habetur librorum decem, Hiſtoriæ certaminis Apoſtolici, qvi merito tamen ab Em. Card. Bellarmino, aliisqve compluribus doctis Viris, ut ſuppoſititii rejiciuntur, *S. Linus* primus Eccleſiæ Romanæ poſt S. Petrum Epiſcopus, ſub cujus nomine ſuppoſititii duo libri de paſſione SS. Petri & Pauli circumferuntur; *S. Clemens I. PP.* ſub cujus nomine extant *Recognitionum* libri decem ſuppoſititii, qvi alias *Itinerarium & Circuitus S. Petri* inſcribuntur; *Anonymus Presbyter Achaia de paſſione S. Andreæ*; *Anonymus Presbyter Aſiaticus*, qvi ſcripſit ſuppoſititia *Acta Theclæ & S. Pauli Apoſtoli*; Autor libri apocryphi de *aſcenſu S. Pauli*; Autor *Evangelii ſecundum Ægyptios*; Autor *Evangelii ſecundum Hebræos*; *L. Annæus Seneca*, ſub cujus nomine extant ſuppoſititiæ qvædam ad S. Paulum epiſtolæ.

Judæi Helleniſtæ celebres

Philo Alexandrinus, Platonis imitator feliciſſimus, qvi legatus ſuæ gentis bis Romam miſſus fuit, primum qvidem ad Imp. C. Caligulam, ſecundum vero ad Imp. Claudium; *Flavius Joſephus*, Matthathiæ filius, qvi ſub Impp. Veſpaſiano & Tito in maximo fuit honore; *Juſtus Tiberi-*

Sec. poſt Æ. C. I.

brienſis, maximus Joſephi adverſarius, qvi hiſtoriam Judaicam ſcripſit à Moyſe usqve ad tertium Imp. Trajani annum, ſeu exitum Agrippæ ſeptimi è familia Herodis & ultimi Judæorum Regis:

Judæi Kabbaliſtæ

Rabban Gamaliel I. ſive *Senex*, Simeonis, qvi primus *Rabban* vocatus fuit filius, & *S. Pauli Apoſtoli* præceptor; אונקלוס הגר *ſive Onkelos proſelytus, qvi* תרגום, *Targum* ſive Paraphraſin Pentateuchi Chaldaicam ſcripſit, qvæ cæteris omnibus Targumim antefertur, inter qvas primum ab hoc Onkeloſi locum obtinet תרגום יונתן בן עוזיאל h. e. *Targum Jonathanis Ben-Uziel*, cujus ſupra pag. 234. facta eſt mentio; *Rabban Schimeon II.* Gamalielis filius, qvi in expugnatione urbis Hieroſolymitanæ periiſſe traditur; *Rabban Jochanan Ben-Zakkai*; *Rabban Gamaliel II.* Schimeonis II. filius; *Rabbi Eliezer Magnus*, *Hircani filius*, cui attribuitur liber inſcriptus פרקי אליעזר h. e. *Capitula R. Eliezeris*, *R. Jehoſuah Ben-Chananja* רבי עקיבא h. e. *Rabbi Akiba*, qvi, ut ſupra pag. 52. pluribus dictum eſt, libri יצירה *Jezirah* autor creditur:

Hæretici Judæi

Hemerobaptiſtæ, qvi qvotidie ſe baptizabant; *Herodiani*, qvi Herodem Magnum ſive Infanticidam promiſſum credebant Meſſiam; *Gaulonitæ*, qvi negabant populum Judaicum alium Dominum, qvam Deum agnoſcere debere, ideoqve Imperatoribus Romanis cenſum & tributum ſolvendum non eſſe ſtatuebant:

Hæretici Chriſtiani

Simoniani ſive *Simoniaci*, *à Simone Mago Samaritano* ſic appellati; *Nicolaitæ* ſic appellati à *Nicolao Antiocheno*, uno ex ſeptem primis Diaconis; *Ebionitæ & Cerinthiani*; *Cajani*, qvi negabant ſalvari qvenqvam poſſe, niſi qvi flagitioſam ac propudioſam viveret vitam, & ad id probandum ſceleſto qvoqvam *Judæ Iſcariothæ* utebantur *Evangelio*; *Menandriani*, ſic appellati à *Menandro*, Simonis Magi diſcipulo; *Hymenæus*, *Alexander Ærarius*; *Philetus & Hermogenes*, qvorum S. Paulus Apoſtolus in Epiſtolis ſuis meminit:

Jurisconſulti Romani

M. Coccejus Nerva pater & filius; *Proculus*, *Spiculator*; *Pegaſus*; *Maſurius Sabinus*; *Caſſius Longinus*; *Cælius Sabinus*:

Medici illuſtres

Caſſius, cujus de animalibus problemata medica etiamnunc extant; *Scribonius Largus*; *Saluſtius*; *Mopſeates*; *Cornelius Celſus*, Hippocrates Latinus & Medicorum Cicero; *Menecrates*; *Valens*; *Theſſalus Trallianus*; *Andromachus ſenior*, *Cretenſis*; *Euax Rex Arabum*; *Seleucus Cyzicenus*; *Stratocles Sidonius*; *Archigenes Apamenſis Syrus*; qvibus à nonnullis annumerantur *Theon Alexandrinus & Aretæus Cappadox*:

Philoſophi clari

Athenodorus, S. Dionyſii Areopagitæ præceptor; *Muſonius*; *Columella*, rei ruſticæ ſcriptor, *Euax Rex*; *Epictetus*; *Apollonius Tyaneus*:

Mathematici celebres

Andromachus Cretenſis, qvi primus edidit theoricas planetarum; *Agrippa*, cujus Ptolemæus lib. 7. μεγάλης συντάξεως cap. 3. meminit:

Hiſtorici Græci profani

Strabo Amaſenus, cujus extant rerum Geographicarum libri ſeptendecim; *Diodorus Sardianus junior*; *Potamon Mitylenæus*; *Sotion Alexandrinus*; *Apion Alexandrinus*, Oaſi Ægypti civitate natus; *Pamphila Ægyptia*, qvæ ſcripſit hiſtoriam miſcellam; *Auctor Peripli*, qvi perpe-

ram

ram vulgo creditur *Arrianus*; *Hermogenes Tarſenſis*; *Maximus Ægienſis*; *Sec. poſt Meragenes* &c. *Æ. C. I.*

Hiſtorici Latini profani

Cornelius Beverus; *A. Cremutius Cordus*; *Aufidius Baſſus*; *T. Labienus*: *Imp. Tiberius*; *C. Vellejus Paterculus*; *Valerius Maximus*; *Brutidius Niger*; *Cornelius Tuſcus*; *Cn. Lentulus Getulicus*; *Agrippina*, mater Imp. Neronis; *Imp. Claudius*; *L. Annæus Seneca*; *Fabius Ruſticus*; *Cn. Domitius Corbulo*; *Pomponius Mela*; *C. Balbillus*; *C. Suetonius Paulinus*; *L. Traſeas Pætus*; *M. Servilius*; *Cornutus*; *M. Licinius Craſſus Mucianus*; *Q. Aſconius Pedianus junior*; *Servilius Novianus*; *M. Cluvius Rufus*; *Julius Secundus*; *Vipſanius Meſſalla*; *Q. Curtius Rufus*; *C. Plinius Secundus*, Hiſtoriæ naturalis ſcriptor; *Herennius Senecio*; *C. Julius Solinus*; *Sextus Julius Frontinus*:

Genealogia duorum *Senecarum*, *Rhetoris* videlicet & *Philoſophi*

M. Annæus Cordubenſis, cognomine *Rhetor* cujus Suaſoriæ, Controverſiæ & Declamationum Excerpta etiamnunc extant. —— Helvia uxor M. Annæi Senecæ Rhetoris, ad qvam extat Senecæ liber de Conſolatione.

M. Annæus Mela Cordubenſis

L. Annæus Seneca Cordubenſis, cognomine Philoſophus & Tragicus; cujus ſcripta Philoſophica & Tragœdiæ etiamnunc extant. Periit 12mo anno Imp. Neronis, ut conſcius Piſonianæ conjurationis, venis juſſu Neronis inciſis & hauſto veneno.

M. Annæus Lucanus Cordubenſis, cujus Pharſalia, ſeu Poema de bello Civili inter Cæſarem & Pompejum libris 10. comprehenſum, hodieqve extat. Periit una cum Patruo L. Annæo Seneca Philoſopho, ut conſcius Piſonianæ Conjurationis adverſus Neronem.

Poetæ Græci

Dionyſius Alexandrinus ὁ περιηγητής; *Imp Tiberius*, *Germanicus Cæſar*; *Andromachus Cretenſis*; *Imp. Titus Veſpaſianus I.*

Poetæ Latini

Abronius Silo; *Imp. Tiberius*; *Germanicus Cæſar*; *Phædrus Thrax Auguſti libertus*; *C. Lutorius Priſcus*; *Ælius Saturninus*; *Alfius Avitus*; *M. Æmilius Scaurus*; *C. Cominius*; *L. Annæus Seneca Cordubenſis*; *A. Perſius Flaccus*; *M. Annæus Lucanus Cordubenſis*; *Petronius Arbiter*; *Silius Italicus*; *Cn. Lentulus Getulicus*; *Q. Rhemmius Palæmon*; *P. Pomponius Secundus*; *Annæus Cornutus*;

Sec. poſt Æ. C. I.

tus; Imp. Nero; Caſius Baſſus; Labeo; Euodus Rhodius; Statius Papinius; C. Valerius Flaccus; M. Valerius Martialis; Decius Junius Juvenalis; Sulpitia; Terentianus Maurus; Curiatius Maternus; Sallejus Baſſus; Curtius Montanus; Imp. Titus; Imp. Domitianus; Turnus; Scæva Memor; Aruntius Stella; Codrus; Paccius; Fauſtus; Rubrenus; M. Unicus; Ligurinus; Laſtrieus Brutianus; Theodorus; Canius Gaditanus; Licinianus; Vocontius Victor; Apollinaris; Paſſienus; Sabellus; Muſeus:

Oratores & Grammatici præter eos, qvorum inter Hiſtoricos Græcos & Latinos jam facta eſt mentio

Tryphon; Q. Aſconius Pedianus ſenior; M. Annæus Seneca; Potamon Mitylenæus, Palæmon; Philoſtratus Lemnius, Philoſtrati junioris ſive *ſecundi*, cujus de vita Apollonii Tyanei libri octo extant, *pater*, vel, ſecundum Voſſium, *avus maternus; Statius Surculus; Andronicus; M. Fabius Qvintilianus; Scopelianus Clazomenius:*

Judicium generale *de ſtatu rei literariæ hujus ſeculi:*

Diſſertatio ſpecialis de *latinitate & ſtylo Imp. Auguſti*, qvem Suetonius in ipſius vita cap. 86. ſic deſcribit: *Genus eloqvendi ſecutus eſt elegans & temperatum: vitatis ſententiarum ineptiis atqve inconcinnitate*, & reconditorum verborum, *ut ipſe dicit*, fœtoribus. *Præcipuamqve curam duxit, ſenſum animi quam apertiſſime exprimere, qvod qvo facilius efficeret, aut nec ubi lectorem vel auditorem obturbaret ac moraretur, neqve præpoſitiones verbis addere, neqve conjunctiones ſæpius iterare dubitavit; qvæ detractæ afferunt aliqvid obſcuritatis, etſi gratiam augent. Cacozelos & antiqvarios, ut diverſo genere vitioſos, pari faſtidio ſprevit. Exagitabat nonnunqvam in primis Mecænatem ſuum, cujus μυροβρεχεῖς, ut ait*, cincinnos *usqveqvaqve perſeqvitur, & imitando per jocum irridet. Sed nec Tiberio parcit & exoletas interdum, & reconditas voces aucupanti. M. qvidem Antonium ut inſanum increpat: quaſi ea ſcribentem, qvæ mirentur potius homines qvam intelligant. Deinde ludens malum & inconſtans in eligendo genere dicendi ingenium ejus, addidit hæc:* Tuqve dubitas, Cimberne Annius an Veranius Flaccus imitandi ſint tibi? ita ut verbis, qvæ C. Saluſtius excerpſit ex originibus Catonis, utaris? an potius Aſiaticorum oratorum inanibus ſententiis, verborum volubilitas in noſtrum ſermonem transferenda? *Et qvadam epiſtola Agrippinæ neptis ingenium collaudans:* Sed opus eſt, *inqvit*, dare te operam, ne moleſte ſcribas aut loqvaris.

Diſſertatio *de decremento linguæ Latinæ poſt Auguſtum* & cauſis corruptæ eloqventiæ:

Diſſertatio de ſuſpenſo, ambiguo & obſcuro dicendi genere, qvo Imp. *Tiberius* etiam in rebus, qvas non occuleret, ſeu natura, ſive adſuetudine uſus eſt; Tacit. Annal. lib. 1. cap. 11.

Diſſertatio de Tiberii ſub Auguſto in Inſulam *Rhodum* receſſu, ubi Suetonius cap. 11. illum refert *circa ſcholas & auditoria Profeſſorum aſſiduum fuiſſe.*

Diſſertatio *de Bibliotheca Tiberiana* cujus Gellius lib. 13. cap. 18. meminit:

Diſſertatio *de Bibliotheca Epaphroditi Chæronenſis Grammatici*, qvi, ut Suidas teſtatur *Archiæ Alexandrini Grammatici* alumnus fuit, & ſub Nerone usqve ad Nervam Romæ vixit; ubi aſſiduè libros emens, usqve ad *triginta millia* collegit, & optimorum qvidem atqve ſelectorum:

Diſſertatio *de Bibliotheca Pacis* qvam Gellius lib. 16. cap. 8. commemorat, & Juſtus Lipſius in Syntagmate de Bibliothecis ab *Imp. Veſpaſiano* inſtructam eſſe arbitratur:

Diſſertatio *de reparatione Bibliothecarum incendio abſumptarum* facta impenſiſſime ab Imp. Domitiano, exemplaribus undiqve petitis, miſſisqve Alexandriam qvi deſcriberent emendarentqve; ut teſtatur Suetonius in Vita Domitiani cap. 20.

SCIA-

SCIAGRAPHIA CAPITIS XVIII.

Sec. poſt Æ. C. II.

De ſeculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ II. ab A. M. 4050. usqve ad A. M. 4149. ſive ab A. Æ. C. 101. usqve ad A. Æ. C. 200.

AD ſeculum poſt Æ. C. II. pertinent

Diſſertatio *de Bibliotheca Ulpia*, qvæ ab Imp. M. Ulpio Trajano inſtructa eſt, & ab A. Gellio lib. 2. cap. 27. *Bibliotheca templi Trajani* appellatur:

Huic Capiti decimo octavo cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber vigeſimus hujus Prodromi.

Diſſertatio de *tertia* Chriſtianorum perſecutione ſub Impp. *Trajano*, *Hadriano & Antonino Pio*, cujus principium ab Ubbone Emmio refertur ad A. Æ. C. 107.

Epiſtola C. Plinii Secundi junioris, *Præſidis Bithyniæ*, *ad Imp. Trajanum de Chriſtianis* ſcripta A. Æ. C. 108. qvæ eſt nonageſima ſeptima libri decimi, una cum *reſponſo Imp. Trajani*, qvo ſtatuit conqvirendos qvidem eos non eſſe, ſed ſi deferantur & arguantur, puniendos eſſe.

Diſſertatio *de Columna cochlide*, cui hiſtoria belli Dacici cum Decebalo inſulpta eſt erecta & dedicata Romæ ab Imp. Trajano A. Æ. C. 110.

Imp. *Hadriani* commoratio & legiſlatio Athenis A. Æ. C. 122.

Senatusconſultum Libonianum, qvod factum eſt A. U. C. 880. M. Annio Libone, L. Nonio Aſprenate Coſſ. A. Æ. C. 127.

Reſcriptum Imp. *Hadriani* ad Proconſulem Aſiæ Minutium Fundanum de *Chriſtianis*

Compoſitio *Edicti perpetui* per *Salvium Iulianum* juſſu Imp. Hadriani A. U. C. 884. Sextio Augurino, Arrio Severiano Coſſ. A. Æ. C. 131.

Fragmenta Edicti perpetui, qvæ ſuperſunt, cum Notis & animadverſionibus:

Initium Imperii *T. Aurelii Antonini Pii* A. Æ. C. 137. d. 10 Julii:

Inhibitio perſecutionis Chriſtianorum per Imp. *Antoninum Pium* A. Æ. C. 152.

Renovatio *legis de adulteriis* tam contra maritos, qvam contra uxores:

Initium Imperii *M. Aurelii Antonini Philoſophi* & *L. Ælii Veri* A. Æ. C. 161.

Initium *qvartæ* perſecutionis Chriſtianorum ſub Impp. M. Antonino Philoſopho & L. Vero A. Æ. C. 166.

Hiſtoria miraculoſæ conſervationis & victoriæ exercitus Romani in bello *Marcomannico* Imp. *M. Antonini Philoſophi* per preces *Chriſtianorum*; Baron. Annal. Eccl. Tom. II. ad an. Chr. 176. pag. 208. edit. Plantin.

Columna cochlis in perpetuam memoriam belli Marcomannici ab Imp. *M. Antonino* Romæ erecta.

Initium Imperii *L. Antonini Commodi* A. Æ. C. 180.

Diſſertatio generalis *de duplici Judæorum Talmude*, *Babylonico* videlicet, qvod תלמוד בבלי vocatur, & *Hieroſolymitano*, qvod תלמוד ירושלמי dicitur:

Diſſertatio de præcipuâ *Talmudis Babylonici* parte, qvæ ספר משניות, *Sepher Miſchnajoth*, h. e. Liber Traditionum appellatur, & à *Rabbi Jehuda Hakkadoſch* ſive *Sancto* A. Æ. C. 190. abſoluta & edita eſt:

Initium Imperii *P. Helvii Pertinacis* Kal. Januar. A. Æ. C. 193.

Initium Imperii *M. Didii Juliani*, *C. Peſcennii Nigri*, *D. Clodii Albini* & *L. Septimii Severi* eodem anno Æ. C. 193.

Secundum Imperii L. Septimii Severi *initium* A. Æ. C. 198. qvo ultimum ex tribus æmulis *D. Clodium Albinum* in Gallia prope Lugdunum vicit, eoqve occiſo ſolus cœpit imperare:

Contentio inter *Romanam & Aſiaticam* Eccleſiam *de tempore celebrandi Paſchatis*; qvarum *prior* ex Apoſtolica traditione Paſcha in memoriam & honorem reſurrectio-

Digitized by Google

rectionis Chriſti, non alio die, qvam *Dominico* celebrandum ſtatuit; poſterior
Sec. poſt Æ. C. II. autem feſtum illud celebrandum cenſuit ſecundum legem Moyſis *decimo quarto die* menſis Niſan ſive Aprilis, in qvemcunqve demum hebdomadis diem is incideret; unde etiam ſectatores hujus opinionis *Quartodecimani* fuerunt appellati:

Pontifices Romani ſecundnm recenſionem Anaſtaſii Bibliothecarii, *S. Anacletus, S. Evariſtus, S. Alexander, S. Sixtus*, ſive *Xyſtus, S. Theleſphorus, S. Hyginus, S. Pius, S. Anicetus, S. Soter, S. Eleutherus, S. Victor*:

Scriptores Eccleſiacici

S. Ignatius Epiſcopus Antiochenus, *S. Polycarpus* Epiſcopus Smyrnenſis, *S. Dionyſius Areopagita, S. Quadratus* Epiſcopus Athenienſis, & *Papias* Hieropolitanus Epiſcopus, qvi licet præcedenti etiam ſeculo cum ipſis SS. Apoſtolis, qvorum diſcipuli fuerunt, vixerint, reſpectu tamen mortis ad hoc ſeculum pertinent; *S. Ariſtides* Philoſophus Athenienſis, qvi eodem tempore, qvo & Qvadratus, Imp. Hadriano Apologiam pro Chriſtianis obtulit; *S. Agrippa* cognomento *Caſtor*, qvi contra Baſilidem ſcripſit; *Aqvila Ponticus*, ſecundus Sacræ Scripturæ Veteris Teſtamenti Græcus interpres; *S. Juſtinus Martyr*; *Melito* Epiſcopus Sardenſis; *S. Athenagoras* Athenienſis, cujus etiamnunc extat liber *de reſurrectione mortuorum & Apologia pro Chriſtianis* ad Impp. M. Antoninum Philoſophum & Commodum; *S. Theophilus* Epiſcopus Antiochenus; *S. Claudius Apollinaris* Epiſcopus Hieropolitanus, *S. Hegeſippus*, proximus SS. Apoſtolorum temporibus & diverſus ab *Hegeſippo*, cujus extant libri qvinqve de rebus Judaicis à Matathia patre Judæ Maccabæi usqve ad excidium urbis Hieroſolymitanæ per Titum Imp. Veſpaſiani filium; *Hermes*, frater Pii I. Pontificis Romani; *S. Dionyſius* Corinthiorum Epiſcopus, *S. Pinytus*, Cnoſſi in Creta Epiſcopus; *Tatianus Aſſyrius* Hæreſiarcha; *Philippus* Gortynæ in Creta Epiſcopus; *Muſanus*; *Modeſtus*; *Bardeſanes*; *S. Irenæus*; *Miltiades*; *Serapion* Epiſcopus Antiochenus; *Apollonius* Senator urbis Romæ; *Theodotion*, tertius Sacræ Scripturæ Veteris Teſtamenti græcus Interpres; *Eluanus Avalonius*, qvi librum de origine Eccleſiæ Britannicæ ſcripſiſſe traditur.

Judæi Kabbaliſtæ

רבן שמעון בן גמליאל, *Rabban Schimeon filius Gamalielis*, qvi compendioſe ſeu ut vulgo loqvuuntur, abbreviate רשבג ſive *Raſchbag* appellatur, ר שמעון בן יוחאי h. e. *Raſchbi* ſive *Rabbi Schimeon filius Jochai*, רשבי ſive qvi autor creditur librorum זהר ſive *Zohar* & ספרי ſive *Siphre*; ר נתן הבבלי, *Rabbi Nathan Babylonius*, autor libri qvi inſcribitur פרקי אבות h. e. *Capitula Patrum*; *R. Jehuda Ben-Gerim*; *R. Meir Ger*; *R. Jehuda Ben-Thema*; ר יוסי בן חלפתה, *Rabbi Joſe Ben-Chilpheta*, qvi autor creditur *Chronologiæ Hebræorum majoris*, qvæ סדר עולם רבא ſive *Seder Olam Rabba* inſcribitur; רבי יהודה הקדוש, *Rabbi Jehudah Sanctus*, qvi alias etiam cognominatur הנשיא ſive *Hannaſi*, h. e. princeps, & interdum ſimplicitur & *κατ᾽ ἐξοχὴν Rabbi* vel *Rabbi Hakkadoſch* ſive *Sanctus* appellatur; *Rabban Gamaliel III. R. Jehuda Sancti filius*; *R. Elieſer filius R. Joſe*:

Hæretici Chriſtiani

Chiliaſtæ ſive *Millenarii*, qvorum princeps *Papias*, S. Joannis Evangeliſtæ diſcipulus; *Saturniani & Baſilidiani*, qvorum princeps *Saturninus & Baſilides* diſcipuli Menandri, ſucceſſores Simonis Magi; *Gnoſtici*, qvorum princeps *Carpocrates*; *Valentiniani*, qvorum princeps *Valentinus* Ægyptius, Philoſophus Pythagoricus & Platonicus; *Bardeſaniſtæ*, qvorum princeps *Bardeſanes*; *Secundiani*, qvorum princeps *Secundus* Valentini diſcipulus; *Cerdoniani & Marcionitæ*, qvorum principes

Cerdon-

Cerdon & Marcion; *Sethiani*; *Abeliani*; *Cajani*; *Praxeas*; *Encratitæ* ſive *Continenter*, qvorum princeps *Tatianus Aſſyrius*; *Hermogeniani*, qvorum princeps *Hermogenes*; *Montaniſtæ*, qvi alias etiam *Qvintiliani Pepuziani & Cataphryges* appellantur & *Montanum* ſectæ ſuæ principem habuerunt; *Proclianitæ*, qvorum princeps *Proclus*, qvi pro Montano ſcripſit; *Adamiani*, qvi & *Adamæi* atqve *Adamitæ* vocantur:

Sec. poſt Æ. C. II.

Juriſconſulti Romani

Juventius Celſus pater & filius; *Neratius Priſcus*; *Alburnus Valens*; *Salvius Julianus*, autor Edicti perpetui; *Domitius Labeo*; *T. Ariſto*; *Priſcus Jabolenus*; *Plautius*; *Vindius Verus*; *Ulpius Marcellus*; *L. Voluſius Metianus*, cujus meminit Julius Capitolinus; *Servidius Scævola*, præceptor Papiniani; *Cajus*, cujus qvatuor libros Inſtitutionum & ſeptem rerum qvotidianarum libros Imp. Juſtinianus laudat in proœmio ſuarum inſtitutionum; *Arrianus*:

Medici celebres

Rufus Epheſius, cujus extant libri tres de Appellationibus partium corporis humani; *Soranus Epheſius*; *Cælius Aurelianus Siccenſis*; *Hermogenes*, medicus Imp. Hadriani; *Claudius Galenus Pergamenus*; *Julianus Alexandrinus*:

Philoſophi clari

Euphrates; *Palladius*, qvi ſcripſit de re ruſtica; *Maximus Tyrius & Taurus Berytius* Platonici; *Imp. M. Antoninus Philoſophus*; *Baſilides Scythopolitanus*; *Apollonius Chalcedonius*, *Stoicus*; *Claudius Ptolemæus Peluſienſis*; *Sextus Chæronenſis*, Plutarchi Chæronenſis nepos, cognomento *Empiricus*, cujus extant libri tres Pyrrhoniarum Hypotheſεων, & decem adverſus Mathematicos; *L. Apulejus Madaurenſis* Platonicus; *Julianus Chaldæus junior*, cujus ſupra libro primo freqvens facta eſt mentio:

Hiſtorici Græci profani

Plutarchus Chæronenſis; *Philo Byblius*; *Severus*, qvi libri Philonis de urbibus compoſuit epitomen; *Phavorinus Arelatenſis*; *Ptolemæus Alexandrinus* cognomento *Chennus*; *Imp. Hadrianus*; *Arrianus Nicomedienſis*; *Claudius Ælianus*; *Phlegon Trallianus*; *Zenobius*, qvi & *Zenodotus* dicitur; *Cephalæon*; *Dionyſius Halicarnaſſenſis junior*; *Hermippus Berytius*; *Nicanor Hermiæ filius*, *Alexandrinus*; *Jaſon Argivus Grammaticus*; *Appianus Alexandrinus*; *M. Antoninus Philoſophus*; *Polianus Macedo*; *Amyntianus*; *Damophilus*; *Pauſanias*, Cæſarea Cappadociæ oriundus; *Crator* Imp. M. Antonini Philoſophi libertus; *Athenæus Naucratita*; *Julius Caſſianus*; *Jamblichus*, diverſus ab eo, qvi ſcripſit vitam Pythagoræ.

Hiſtorici Latini profani

C. Cornelius Tacitus; *C. Plinius Secundus Novicomenſis* ſive, *junior*; C. Plinii Veronenſis, qvi Hiſtoriam Naturalem ſcripſit ſororis filius; *Pompejus Saturninus*; *C. Fannius*, cujus obitum Plinius luget lib. 5. epiſt. 5. *Titinnius Capito*; *Imp. Trajanus*; *L. Annæus Florus*; *C. Suetonius Tranqvillus*; *M. Junianus Juſtinus*, autor epitomes hiſtoriarum Tragi Pompeji, qvi ſub Auguſto vixit; *Neon*.

Poetæ Græci

Serapio Athenienſis, profeſſione medicus; *Caninius Rufus*; *Ptolemæus Alexandrinus*; *Admetus*; *Imp. Hadrianus*; *Meſomedes Cretenſis*, Lyricus; *Marcellus Sidites*; *Iſagoras* Tragicus.

Poetæ Latini

Virgilius Romanus, Comicus & mimi Jamborum ſcriptor; *Imp. Hadrianus*; *Florus*, cum qvo Imp. Hadrianus carmine certavit; *Annianus*, cujus A. Gellius lib. 7. cap. 7. meminit; *Julius Paulus*, cujus idem Gellius lib. 19. cap. 7. facit mentionem; *Marcus Marullus*.

Orato-

Sec. poſt Æ. C. II.

Oratores & Grammatici græci atque latini
Dion Pruſæenſis cognomento *Chryſoſtomus*, Rhetor; *Dionyſius Mileſius*; *Ariſtocles Pergamenus*; *Archibius* Grammaticus; *Cæcilius Surculus Callantianus* Rhetor; *Polemon & Polæmon* Rhetores; *Numenius* Rhetor; *Nicanor & Orion* Grammatici; *Zenobius* Sophiſta, cujus proverbia græca extant ex *Tarrhæo* ac *Didymo* exſcripta; *Diogenianus Heracleam*, cujus extant proverbia græca; *Apollonius Alexandrinus* cognomento Δύσκολος, Grammaticus; *Lucianus Samoſatenſis* Rhetor; *Pollio Alexandrinus* Grammaticus; *Sergius & Sabianus*, Sophiſtæ, *Serapion* Rhetor; *Heliodorus* Epiſtolographus; *Phavorinus*; *Cornelius Fronto* Orator; *Herodes Atticus*, Sophiſta; *Lamprias* Grammaticus; *M. Valerius Probus*; *A. Gellius*; *Juſtinus Julius*, Sophiſta; *Nicoſtratus* Rhetor; *Polianus* Rhetor; *Athenæus Naucratita* Grammaticus; *Hermogenes* Rhetor, cujus extant Inſtitutiones artis Oratoriæ; *Ariſtides* Sophiſta; *Julius Pollux* Grammaticus, diverſus à multo juniore *Julio Polluce*, ex cujus inedito Chronico græco fragmenta aliqvot Animadverſionibus meis in Georgii Codini Excerpta de Originibus Conſtantinopolitanis pag. 143. & 164. inſerui; *Ariſtænetus Byzantius*, diverſus ab longe juniore *Ariſtæneto* Epiſtolographo.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XIX.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ III. ab A. M. 4150. usqve ad A. M. 4249. ſive ab A. Æ. C. 201. usqve ad A. Æ. C. 300.

Huic Seculi decimo nono, cujus Sciagraphia hic exhibetur reſpondebit liber vigeſimus primus hujus Prodromi;

AD Seculum poſt Æ. C. *IIItium* pertinent
Qvinta Chriſtianorum perſecutio ſub Imp. *L. Septimo Severo*, cujus principium ab Emmio refertur ad annum Æ. C. 202.
Initium imperii Macrini A. Æ. C. 217. *Heliogabali* A. Æ. C. 218. *Alexandri Severi* A. Æ. C. 222.
Diſſertatio de amore *Alexandri Severi* erga Juriſconſultos aliosqve doctos Viros:
Initium imperii *Maximini Thracis & ſexta* perſecutionis Chriſtianorum A. Æ. C. 235.
Initium imperii *Gordiani* tertii A. Æ. C. 238.
Initium imperii *Philippi Arabis* A. Æ. C. 244.
Initium imperii *Decii & ſeptimæ* perſecutionis Chriſtianorum A. Æ. C. 249.
Initium imperii *Galli & Voluſiani* A. Æ. C. 251.
Initium imperii *Valeriani & Gallieni* A. Æ. C. 253.
Initium *octavæ* perſecutionis Chriſtianorum ſub Valeriano & Gallieno:
Initium imperii *Claudii II.* A. Æ. C. & Aureliani A. Æ. C. 270.
Initium *nonæ* perſecutionis Chriſtianorum ſub Aureliano L. Æ. C. 275.
Initium imperii *M. Claudii Taciti* A. Æ. C. 275. & ſingularis ejus amor erga hiſtoricum *C. Cornelium Tacitum*, qvem in omnibus Bibliothecis collocari juſſit, & ſingulis annis *decies* deſcribi:
Initium imperii *M. Aurelii Valerii Probi* A. Æ. C. 276.
Diſſertatio de *ſex* annis Imperii *Probi* contra Em. *Cardinalem Baronium*, qvi in Annalibus ſuis Eccleſiaſticis, ut ſupputationem temporum ab initio vulgaris Æræ Chriſtianæ cum ſupputatione à vero tempore nativitatis Chriſti conjungat, duos Probo aufert annos

Marco Aurelio Probo Imp. III. } COSS.
Furio Lupo }

M. Au-

M Aurelio Probo Imp. IV. } COSS. *Sec. poſt*
Ælio Scorpiano *Æ. C. III.*

Initium Imperii *M. Aurelii Cari* & filiorum ejus *Numeriani & Carini* A. Æ. C. 282.

Initium Imperii *Diocletiani & Æra Martyrum Diocletianea* anno ſecundum Scaligerum, Calviſium & Helvicum 284. ſecundum Emmium autem 285.

Pontifices Romani ſecundum recenſionem Anaſtaſii Bibliothecarii *S. Zepherinus, S. Calixtus, S. Urbanus, S. Pontianus, S. Antherus, S. Fabianus, S. Cornelius, (Novatianus* Antipapa I contra S. Cornelium Papam legitimis ſuffragiis creatum electus in Schiſmate*) S. Lucius, S. Stephanus, S. Sixtus* ſive *Xyſtus II. S. Dionyſius, S. Felix, S. Eutychianus, S Cajus, S. Marcellinus*;

Synodi variæ propter controverſiam de tempore feſti Paſchalis in variis orbis terrarum partibus habitæ ·

Diſſertatio cum generalis tum ſpecialis de *Schiſmate* Eccleſiæ Chriſtianæ :

Scriptores Eccleſiaſtici

Symmachus Samaritanus, qvartus S. Scripturæ Veteris Teſtamenti græcus interpres; *Rhodon Aſianus*; *Apollonius*, qvi ſcripſit adverſus Montanum; *Theophilus* Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus ; *Bacchylus* Corinthiorum Epiſcopus ; *Polycrates* Epheſiorum Epiſcopus ; *Heraclius*; *Maximus*; *Sextus*; *Brabianus* ſive *Arabianus*; *Tertullianus*; *Minutius Felix*; *Candidus*; *Appion* ſive *Apion*; *Judas*, qvi ſcripſit de LXX. apud Danielem hebdomadibus; *Pantænus* Philoſophus Stoicus; *Clemens Alexandrinus*; *Ammonius Alexandrinus* ; *Origenes Adamantius* ; *Ambroſius* Alexandrinæ Eccleſiæ diaconus; *Tryphon* Origenis auditor; *Julius Africanus* Chronographus ; *Alexander* Epiſcopus Cappadociæ; *Beryllus* Boſtrenſis Eccleſiæ in Arabia Petræa Epiſcopus; *Hippolytus*, qvi ſcripſit Canonem Paſchalem; *Geminus* Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter; *Dionyſius* Epiſcopus Alexandrinus; *S. Zeno* Epiſcopus Veronenſis & martyr; *S. Cyprianus* ; *Pontius* S. Cypriani diaconus ; *S. Gregorius* Neocæſarienſis Epiſcopus cognomine *Thaumaturgus* ; *Novatianus* Presbyter Romanus, qvi contra *Cornelium* in ſchiſmate Pontifex electus eſt, & à Joanne Jacobo Friſio cum *Novato* auctoræ ſectæ *Novatianæ* perpetam confunditur ; *Malchion* Antagoniſta Pauli Samoſateni; *Archelaus* Epiſcopus Meſopotamiæ ; *Anatolius* Alexandrinus. Laodiceæ Syriæ Epiſcopus; *Victorinus* Epiſcopus Pictavienſis ; *Pamphilus* Presbyter; *Pierius* Alexandrinæ Eccleſiæ Presbyter ; *Lucianus* Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter; *Phileas* Thmuitenſis Eccleſiæ in Ægypto Epiſcopus; *Methodius* Epiſcopus Tyri ; *Arnobius*, cujus extant libri ſeptem adverſus gentes; *S. Nilus* Epiſcopus & Martyr. qvi à Joanne Jacobo Friſio perperam confunditur cum *Nilo* Conſtantinopolitano Monacho, S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulo, qvi ſub Theodoſio juniore vixit, & multa ſcripſit, qvorum nonnulla etiamnunc extant; *Lactantius Firmianus* Arnobii diſcipulus; *Paſicrates*, S. Martyris Georgii ſervus:

Judæi Kabbaliſtæ

ר׳ יהודה בן אלעאי, *R. Jehudah Ben-Elai*, qvi autor à nonnullis creditur
Commentarii in Leviticum, qvi inſcribitur ספרא ſive *Siphra*, & alias
etiam vocatur תורת כהנים ſive *Thorath Chohanim*; ר׳ אושעיא, *R.*
Oſchaja, R. Jehudæ Sancti diſcipulus, qvi ſcripſit in *Miſchnajoth* Com-
mentarium; qvi appellatur בראשית רבא ſive *Bereſchit Rabba*; *Anony-*
mus R. Judæ Sancti diſcipulus, à qvo compoſitus eſt *Commentarius in*
Exodum, qvi inſcribitur מכילתא ſive *Mechiltha*; *Raf*, qvi à nonnullis
habetur pro autore libri ספרא; *R. Iſmael*, qvi oſtendit tredecim mo-
dos interpretandi legem ; *R. Jochanan*, autor תלמוד ירושלמי ſive
Tal-

Q q q

Sec. poſt Æ. C. III.

Talmudis Hieroſolymitani, qvod pro Judæis Palæſtinam inhabitantibus compoſuit:

Hæretici Chriſtiani

Tertullianiſtæ, qvorum princeps *Tertullianus*; *Angelici*; *Origeniani*, qvorum princeps *Origenes*; *Novatiani* ſive *Cathari*, qvorum princeps *Novatus*; *Noetiani*, qvorum princeps *Noetus*; *Praxeatici*, qvorum princeps *Praxeas*; *Hermogeniani*, qvorum princeps *Hermogenes*; *Sabelliani*, qvorum princeps *Sabellius*; *Samoſateniani* ſive *Pauliani*, qvorum princeps *Paulus Samoſatenus*, Epiſcopus Eccleſiæ Antiochenæ; *Manichæi*, qvorum princeps *Manes Perſa*; *Berylliani*, qvorum princeps *Beryllus* Epiſcopus Boſtrenſis; *Apotactici*; *Rebaptizantes* baptizatos ab hæreticis, qvorum princeps *Agrippinus*, qvi S. Cypriano in Epiſcopatu ſucceſſit; *Heleeſaitæ*, qvi ſtatuerunt licitum eſſe, fidem ore negare, dummodo in corde retinerunt; *Alogiani*; *Theodosiani*, qvorum princeps *Theodotus*; *Nepos* Epiſcopus Ægypti:

Juriſconſulti Romani

Æmilius Paulus Papinianus; *Domitius Ulpianus*; *Julius Paulus Patavinus*; *Pomponius*; *Macer*; *Africanus*; *Alphenus junior*; *Calliſtratus*; *Fabius Sabinus*; *Florentinus*; *Heremius Modeſtinus*; *Hermogenes*; *Hermogenianus*; *Proculus junior*; *Metianus junior*; *Junius Frontinus*; *Tertullianus*; *autor SC. Tertullianı*; *Taruntius Paternus*; *Terentius Clemens*; *Menander*; *Arcadius*; *Ruffinus*; *Papyrius Fronto*; *Anthius vel Publius Furius Anthianus*; *Maximus*; *Tryphonianus*; *Juſtus*; *Venulejus Saturninus*; *Celſus*; *Adrianus*; *Puteolanus*; *Gregorius, autor Codicis Gregoriani*:

Medici celebres

Serenus Sammonicus pater & filius; *Philagrius Lycius*; *Sextus Africanus*, *Theodorus Priſcianus*:

Philoſophi clari

Alexander Aphrodiſienſis Peripateticus; *Plotinus* Platonicus; *Dionyſius Longinus*; *Celſus*, contra qvem ſcripſit Origenes; *Porphyrius Tyrius*, Pythagoricus; *Joannes Stobæus*:

Hiſtorici Græci profani

Imp. Septimius Severus; *Dio Caſſius*, qvi & *Coccejus* ſive *Coccejanus* vocatur, & *Nicææ* Bithyniæ urbe fuit oriundus; *Imp. Alexander Severus*; *Bardeſanes Babylonius*; *Philoſtratus ſecundus*, cujus extant libri octo de vita Apollonii Thyanei; *Philoſtratus tertius*, autor operis de vitis Sophiſtarum, cujus patruus ac ſocer præcedens fuiſſe traditur; *Herodianus*; *Nicagoras*; *Aſinius Qvadratus*; *Ephorus Cumanus junior*; *Nicomachus*; *Dexippus Herennius Athenienſis*; *Arrianus junior*, ſeu potius *Arabianus*; *Callicrates Tyrius*; *Theoclius Zenobia* Palmyrenorum regina:

Hiſtorici Latini profani

Julius Titianus ſenior ſive *pater*; *Imp. Septimius Severus*; *Ælius Maurus*; *Lollius Urbicus*; *Aurelius Philippus*; *Encolpius*; *Gargilius Martialis*; *Marius Maximus*; *Cenſorinus*, cujus extat liber de die natali; *Ælius* ſive *Junius Cordus*; *Ælius Sabinus*; *Vulcatius Terentianus*; *Curius Fortunatianus*; *Dionyſius*; *Mæonius Aſtyanax*; *Palfurius Sura*, qvi à Geſnero *Calpurnius Sura* appellatur; *Cæleſtinus*; *Acholius*; *Julius Aterianus*; *Gallus Antipater*, ſeu potius *Antipater Gallus*; *Aurelianus Feſtivus*; *Cornelius Capitolinus*; *Suetonius Optatianus*, ſive *Aclatianus*; *Gellius Fuſcus*; *Oneſimus*, *Fabius Cerilianus*; *Aurelius Apollinaris*; *Fulvius Aſpianus*; *Aſclepiodotus*; *Claudius Euſthenius*; *Ælius Spartianus*; *Vulcatius Gallicanus*; *Trebellius Pollio*; *Julius Capitolinus*:

Poetæ Græci

Neſtor Larandenſis; *Oppianus Cilix*; *Imp. Alexander Severus*; *Piſander Larandenſis*; *Imp. M. Opelius Macrinus*; *Soterichus Oaſites*:

Poe-

Poetæ Latini *Sec. poſt Æ. C. III.*

Q. Serenus Sammonicus; *Toxotius Senator*; *Imp. Gordianus ſenior*; *M. Aurelius Olympius Nemeſianus*, cujus extant Cynegetica; *T. Calpurnius Siculus*; *Imp. Gallienus*; *Imp. Numerianus*:

Oratores & Grammatici Græci atq; Latini

Titianus junior, Orator; *Fronto Emiſenus*, Orator; *Apſines Gadarenſis*, Orator; *Nicagoras Athenienſis*; *Lupercus* Grammaticus Berytius; *Major Arabius* Sophiſta; *Modeſtus*, cujus extat libellus de vocabulis rei militaris:

Diſſertatio *de Bibliotheca 62000. voluminum*, qvam *Q. Serenus Sammonicus ſenior* collegit, & filius ipſius Q. Serenus Sammonicus junior diſcipulo ſuo Imp. Gordiano tertio moriens reliqvit:

Diſſertatio de *Notariis* primitivæ Eccleſiæ Chriſtianæ, qvi *geſta SS. Martyrum* literis conſignarunt.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XX.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ IV. ab A. M. 4250. usqve ad A. M. 4349. ſive ab A. Æ. C. 301. usqve ad A. Æ. C. 400.

Huic capiti vigeſimo cujus Sciagraphia hic exhibetur reſpondebit liber vigeſimus ſecundus hujus Prodromi.

AD ſeculum poſt Æ. C. IV. pertinent

Decima Chriſtianorum perſecutio ſub finem imperii *Diocletiani* & *Maximiani*, cujus initium ab Emmio refertur ad A. Æ. C. 303.

Spontanea *abdicatio* Impp. *Diocletiani & Maximiniani* & initium imperii *Conſtantii Chlori & Galerii* A. Æ. C. 304.

Inqviſitio in veram cauſam voluntariæ abdicationis Impp. Diocletiani & Maximiani, qvæ vulgo creditur fuiſſe *amor erga ſtudium Philoſophiæ*:

Initium imperii *Conſtantini Magni* Eboraci in Britannia poſt mortem patris A. Æ. C. 306.

Victoria Imp. *Conſtantini M.* de *Maxentio* & initium libertatis Eccleſiæ Chriſtianæ A. Æ. C. 312. de 24. Semtembris:

Concilium Oecumenicum ſive generale *primum* 318. Epiſcoporum *Niceæ* in Bithynia habitum contra *Arium* A. Æ. C. 325. præſidente Conſtantino M. nondum baptizato,

Inventio *ſanctæ Crucis* Chriſti per *Helenam* matrem Conſtantini M. A. Æ. C. 326.

Dedicatio *urbis Conſtantinopolitanæ* A. Æ. C. 330. d. 11. Maji, & diviſio Imperii Romani in *Orientale & Occidentale*:

Diſſertatio de *falſa donatione Imp. Conſtantini M.* qvæ extat in Decreto Gratiani diſtinct. 96. cap. Conſtantinus:

Diſſertatio de *baptiſmo* Imp. Conſtantini M.

Diſſertatio de origine, dignitate & conſtitutione *Academiæ Conſtantinopolitanæ*:

Edictum Imp. Conſtantini M. *de gentilium idolis & templis evertendis* promulgatum A. Æ. C. 331.

Initium Imperii *Conſtantini ſecundi* ſive *junioris*, *Conſtantii & Conſtantis* A. Æ. C. 337.

Diſſertatio de *Codice Hermogeniano*, qvi ſub Imp. Conſtantino M. compoſitus eſt:

Initium Imperii *Juliani Apoſtatæ* A. Æ. C. 361.

Edictum Imp. Juliani contra *Chriſtianos inclemens*, ut ab Ammiano Marcellino

Sec. poſt Æ. C. IV.

no lib. 22. vocatur, & *perenni ſilentio obruendum*, qvo ipſos *à magiſtris grammaticis, & rhetoricis doceri vetuit*; ut liberalibus diſciplinis exarmati Philoſophis gentilibus eo minus poſſent reſiſtere:

Initium Imperii *Joviani* A. Æ. C. 363.

Initium Imperii *Valentiniani I.* ſive *ſenioris* & fratris ejus *Valentis* A. Æ. C. 364. qvorum prior, qvi *orthodoxus* fuit, in *Occidente*, poſterior autem, qvi *Arianæ* addictus fuit *hæreſi*, in *Oriente* imperavit:

Initium Imperii *Gratiani* A. Æ. C. 367. cum pater Valentiniano & patruo Valente:

Lex prima tituli Codicis Theodoſiani *de ſtudiis liberalibus urbis Romæ & Conſtantinopoleos*, qvæ promulgata eſt ab Impp. Valentiniano, Valente & Gratiano A. Æ. C. 370. Impp. Valentiniano & Valente III. Coſſ.

Diſſertatio de *Bibliotheca Conſtantinopolitana*, cujus mentio fit in *lege ſecunda* jam memorati tituli Codicis Theodoſiani, qvæ ab iisdem Impp. Valentiniano, Valente & Gratiano promulgata eſt, A. Æ. C. 372. Modeſto & Arintheo Coſſ.

Initium Imperii *Gratiani & Valentiniani II.* ſive *junioris* poſt mortem patris Valentiniani I. A. Æ. C. 375.

Initium Imperii *Theodoſii I.* qvi etiam *Magnus & Senior* cognominatur, A. Æ. C. 379.

Concilium Oecumenicum ſecundum Conſtantinopoli habitum ad verſus *Macedonium*, imperante Theodoſio Magno A. Æ. C. 381.

Contentio Romæ inter Symmachum & Prudentium *de ara Victoriæ in curia reſtituenda* A. Æ. C. 382.

Diſſertatio de *Clementis Maximi*, qvi occiſo Gratiano Imperium in Gallia invaſit, ſeveritate in *Priſcillianiſtas*:

Diſſertatio de *S. Martino Epiſcopo Turonenſi*:

Excommunicatio *Imp. Theodoſii Magni* per *S. Ambroſium* Epiſcopum Mediolanenſem A. Æ. C. 390.

S. Ambroſii oratio funebris in laudem Imp. *Valentiniani junioris*, qui *nondum baptizatus* ab Arbogaſte imperio & vita privatus fuit A. Æ. C. 392.

Initium Imperii filiorum Theodoſii Magni, *Honorii* in Occidente & *Arcadii* in Oriente A. Æ. C. 396.

Initium irruptionum barbaricarum gentium in provincias Imperii Romani Occidentales A. Æ. C. 400. Fl. Stilicone & Aureliano Coſſ.

Pontifices Romani ſecundum Anaſtaſii Bibliothecarii & Onuphrii Panvinii recenſionem.

S. Marcellus; *S. Euſebius*; *S. Melchiades*, ſive *Miltiades*; *S. Sylveſter*; *S. Marcus*; *S. Julius*; *S. Liberius*; (*Felix II. Antipapa*); *S. Damaſus*; (*Urſicius Antipapa*) *S. Siricius*; *S. Anaſtaſius*:

Concilia cum generalia, tum provincialia ſecundum recenſionem *Gabrielis Prateoli*

Ancyranum; *Neocæſarienſe*; *Nicænum I.*; *Romanum ſecundum* qvod ſic cognominatur ad differentiam *primi*, qvod habitum fuit præcedenti ſeculo ſub Pontifice Cornelio contra *Novatum*; *Elibertinum* in Hiſpania; *Arelatenſe* in Gallia; *Gangrenſe* in Paphlagonia; *Arelatenſe ſecundum*; *Carthaginenſe primum*; *Romanum tertium*; *Colonienſe*; *Antiochenum*; *Sardicenſe*; *Hieroſolymitanum ſecundum*; *Sirmienſe* in Pannonia; *Laodicenſe*; *Conſtantinopolitanum primum*; *Valentinum*; *Telenſe* in Africa; *Carthaginenſe ſecundum*; *Carthaginenſe tertium*; *Carthaginenſe qvartum*, *Taurinenſe*:

Scriptores Eccleſiaſtici

Euſebius Pamphili, Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus; *Reticius* Epiſcopus Auguſtodunenſis; *Juvencus* Hiſpanus Presbyter; *Euſtathius Sidetes*; *Mar-*

cellus

cellus Ancyranus Epiſcopus; *Eſaias*, eqves Saborii Regis Perſarum, qvi literis conſignavit martyrium SS. *Jonæ & Barachiſii*; *Diodorus* Epiſcopus Tarſenſis; *Athanaſius* Epiſcopus Alexandrinus; *Antonius* monachus; *Pachomius* Abbas; *Oreſieſis* monachus Ægyptius; *Dorotheus Tyrius*; *Theodorus* Heracliensis Epiſcopus; *Euſebius* Epiſcopus Emeſenus; *Jacobus* cognomine *Sapiens*, Epiſcopus Niſibenus; *Julius Firmicus Maternus*; *Triphyllius* Epiſcopus Cypri; *Macarius* monachus Ægyptius, diſcipulus S. Antonii; *Donatus* Hæreſiarcha; *Aſterius* Arianus; *Oſius* Epiſcopus Cordubenſis; *Vitellius Afer* Donatiſta; *Gregorius Bæticus*; *Euſebius Sardus*, Epiſcopus Vercellenſis; *Lucifer* Epiſcopus Caralitanus; *Fortunatianus Afer*, Epiſcopus Aqvilejenſis; *Fabius Marius Victorinus Afer*; *Serapion* Epiſcopus Ægyptius; *Hilarius* Epiſcopus Pictavienſis; *Acacius* Epiſcopus Cæſareæ Palæſtinæ, Euſebii Pamphili ſucceſſor; *Titus* Epiſcopus Boſtrenſis; *Optatus Afer*, Epiſcopus Milevitanus in Africa; *Pacianus* Epiſcopus Barcinonenſis; *Photinus* hæreſiarcha, Epiſcopus Sirmii; *Phœbadius* Epiſcopus Agennenſis; *Evagrius* monachus, S. Macarii diſcipulus; *Heliodorus* Presbyter; *Didymus Alexandrinus*; *Ephrem* Syrus; *Macrobius* Presbyter Donatiſta; *Aqvilius Severus*; *Baſilius* Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ; *Cyrillus* Archiepiſcopus Hieroſolymitanus; *Gregorius* Nazianzenus; *Euzoius* Epiſcopus Cæſarienſis; *Helvidius*; *Joannes Chryſoſtomus*, Patriarcha Conſtantinopolitanus; *Ambroſius* Epiſcopus Mediolanenſis; *Apollinaris* Epiſcopus Laodiceæ Syriæ; *Prudentius*; *Epiphanius* Salaminæ Cypri Epiſcopus; *Evagrius* Epiſcopus Antiochenus; *Gregorius Nyſſenus*, Frater S. Baſilii Magni; *Maximus*; *Philaſtrius* Epiſcopus Brixienſis; *Palladius* monachus; *Amphilochius* Epiſcopus Iconii; *Cæſarius* Gregorii Nazianzeni frater; *Dexter Paciani filius*; *Diodorus* Epiſcopus Tarſenſis; *Eunomius* Arianæ factionis Epiſcopus Cyzicenus; *Fauſtinus Diaconus*; *Gelaſius* Epiſcopus Cæſareæ Palæſtinæ; *Lucius* Arianus; *Sophronius*; *Theophilus* Epiſcopus Alexandrinus; *Theotimus*; *Ticonius Afer*; *Priſcillianus*; *Tiberianus*; *Matronianus*; *Paulinus*, diſcipulus S. Ephremi; *Ambroſius* Presbyter, Didymi diſcipulus; *Commodianus*; *Idacius Clarus* Epiſcopus Hiſpanus; *Joannes* Epiſcopus Hieroſolymitanus; *Ruffinus* Presbyter Aqvilejenſis; *Severianus* Epiſcopus Gabalenſis; *Vigilantius*; *Chromatius* Epiſcopus Aqvilejenſis; *S. Hieronymus Stridonenſis*; *Palladius Galata*, autor Hiſtoriæ Lauſiacæ; *Timotheus* Epiſcopus Alexandrinus; *Heraclides Origeniſta*; *Euagrius Ponticus*; *Sophronius*: *Sulpicius Severus*; *Virgilius* Epiſcopus Tridentinus; *Paulinus* Epiſcopus Nolanus; *Sec. poſt Æ. C. IV.*

Judæi Kabbaliſtæ

רבא בר נחמוני, *Rabba Bar Nachmoni*, autor Commentariorum in Sacram Scripturam Veteris Teſtamenti, qvi uno communi nomine appellantur רבות ſive *Rabboth*; *R. Ammay*; *R. Aſſe*; *Hillel Hannaſi*, autor *Æræ Judaicæ*, qva etiamnunc Judæi utuntur pro Epocha creationis Mundi; *Raf Aſſe*:

Hæretici Chriſtiani

Ariani, qvorum princeps Ἄρειος ſive *Arius*, Presbyter Alexandrinus, qvi vulgo perperam correpta penultima ſyllaba & geminata litera R. *Arrius* vocatur; *Donatiani* ſive *Donatiſtæ*, qvorum princeps *Donatus*, Epiſcopus Numidiæ in Africa; *Macedoniani*, qvorum princeps *Macedonius* Patriarcha Conſtantinopolitanus; *Photiniani*, qvorum princeps *Photinus*, Epiſcopus Sirmienſis in Pannonia; *Euſebiani* ſive *Semi-Ariani*, qvorum princeps *Euſebius* Epiſcopus Nicomedienſis; *Aetiani & Eunomiani*, qvorum princeps *Aetius & Eunomius*; *Acaciani*, qvorum princeps *Acacius* Epiſcopus Cæſarienſis; *Duliani*; *Audæani* ſive

Sec. poſt Æ. C. IV.

ſive *Anthropomorphitæ*, qvorum princeps *Audæus* Syrus: *Luciferiani*, qvorum princeps *Lucifer* Epiſcopus Caralitanus in Sardinia: *Enthuſiaſtæ*, qvi etiam *Euchitæ* & *Maſſaliani* ſive *Meſſaliani* appellati fuerunt: *Apollinariſtæ* ſive *Dimaritæ*, qvorum princeps *Apollinaris* Laodicenus: *Helvidiani* ſive *Antidicomarianitæ* & *Antimariani*, qvorum princeps *Helvidius*: *Joviniániſtæ*, qvorum princeps *Jovinianus* monachus, contra qvem ſcripſit S. Hieronymus: *Priſcillianiſtæ*, qvorum princeps *Priſcillianus*, Abulæ civitatis Hiſpaniæ Epiſcopus: *Collyridiani*:

Diſſertatio generalis de *Jurisprudentia*, *Jurisconſultis* & *ſcriptis juridicis* hujus ſeculi

Diſſertatio ſpecialis de *Academia Berytienſi* in Phœnicia, qvæ ab Eunapio in vita Proœreſi μήτηρ τῆς νομικῆς παιδείας, h. e. *mater legitimæ ſcientiæ*, ſive ſtudii juria appellatur:

Medici celebres

Zeno Cyprius, cujus vita extat apud Eunapium: *Philoſtrogius*, qvi ἄριστος ἰατρῶν ſive *princeps medicorum* vocatur in Excerptis ex cognominis *Philoſtorgii* Hiſtoria Eccleſiaſtica: *Philagrius* & *Poſidonius*, Philoſtorgii filii: *Oribaſius Pergamenſis*, qvi & *Sardianus* vulgo à præcipuo commorationis ac domicilii loco ſolet cognominari: *Magnus Antiochenus*: *Jonicus Sardianus*: *Aetius Amidenus*: *Julius Auſonius Vaſatenſis*, pater Auſonii poetæ: *Vindicianus*, Comes Archiatrorum, cujus extat epiſtola ad Imp. Valentinianum ſeniorem, *Octavius Horatianus*: *Marcellus Burdigalenſis*:

Hiſtorici Græci

Sopater Apamienſis: *Praxagoras Athenienſis*: *Onaſimus Cyprius* aut *Spartianus*: *Palladius Methonæus*: *Bemarchius Cæſarienſis*; *Eutychianus* Imperatori Conſtantino M. primus à ſecretis: *Conſtantinus* Imperatori Canſtantino M. ab epiſtolis: *Eleuſius diaconus*: *Troilus*: *Heſychius* ὁ ταχυγράφος ſive *Notarius*: *Euſtochius Cappadox*: *Imp. Julianus Apoſtata*: *Jamblichus*: *Eunapius*: *Heliconius*: *Heliodorus* Epiſcopus Tricenſis in Theſſalia autor, librorum decem de amoribus Theagenis & Charicleæ, qvi *Æthiopica* inſcribuntur:

Hiſtorici Latini

Ælius Lampridius: *Tatius*, ſive potius *Statius Cyrillus*; *Flavius Vopiſcus*; *Fabius Soſianus*: *Cejonius Julianus*: *Rufus Celſus*: *Sextus Aurelius Victor*: *Eutropius*, qvem græce vertit *Capito Lycius*: *Sextus Rufus*: *Ammianus Marcellinus*:

Philoſophi, Sophiſtæ & Oratores

Julius Firmicus Maternus: *Themiſtius*: *Jamblichus*: *Ædeſius*: *Maximus Epirota*: *Priſcus*: *Julianus Cappadox*: *Proæreſius*: *Epiphanius Syrius*: *Diophantus Arabs*; *Sopolis*: *Himerius*: *Parnaſius Ariſtænetus* natione *Bithynus*, patria *Nicænus*, profeſſione Rhetor, cujus extant elegantiſſimarum *Epiſtolarum* græcarum libro duo, qvos qvindecim abhinc annia *Commentario* illuſtravi, qvem cum hactenus varias ob cauſaa edere nondum potuerim, huic cum capiti ſuo tempore inſeram, una cum duodecim ante hac non editis *Libanii* Sophiſtæ Epiſtolis, qvarum decem ad ipſum *Ariſtænetum*, duæ autem de illo ad *Eutrechium* & *Acacium* ſcriptæ ſunt, & multa ad hiſtoriam vitæ Ariſtæneti pertinentia continent; *Libanius Sophiſta*: *Palladius Methonæus*: *Nazarius*: *Paulus Ægyptius*: *Eumenius*: *Euſtochius*: *Mamertinus*: *Acacius*: *Nymphidianus*: *Chryſanthius*: *Epigonus*: *Beronicianus*: *M. Flavius Vegetius*: *Theon Alexandrinus*: *Pappus Alexandrinus*: *Chalcidius*: *Q. Aurelius Symmachus*: *Minervius*:

Poetæ

Digitized by Google

Poetæ Græci & Latini *Sec. poſt Æ. C. IV.*

Apollinaris Laodiceæ Epiſcopus in Syria; *Eudæmon Peluſiota*; *Calliſtus*: *Mileſius* Smyrna Joniæ urbe oriundus: *Gregorius Nazianzenus*: *Amphilochius* Epiſcopus Iconienſis: *Rhemnius Fannius*; *Tiberianus*: *P. Optatianus Porphyrius*: *Juvencus Presbyter*: *Lactantius Firmianus*: *Hilarius Pictavienſis*: *Marius Victorinus Afer*: *Aqvilius Severus*: *Auſonius Burdegalenſis*: *Imp. Gratianus*: *Rufus Feſtus Avienus*: *Damaſus Papa*: *Latronianus Hiſpanus*: *Titianus*: *Marcellus*: *Ambroſius* Epiſcopus Mediolanenſis: *Aurelius Prudentius Clemens*: *Pontius Paulinus Aqvitanicus*, Epiſcopus Nolanus: *Flavius*, qvi ſcripſit carmine hexametro de re medica.

Diſſertatio de celebribus *Academiis*, qvæ circa hæc tempora fundatæ, vel inſtauratæ, vel alias ob cauſas hic commemorandæ ſunt; nempe *Auguſtodunenſi* in Gallia; *Cantabrigienſi* & *Bauchorenſi* in Anglis; *Clivienſi*, cui præfuit *Eumenius* Rhetor, cujus extat Oratio pro inſtaurandis ſcholis; *Trevirenſi*: *Burdigalenſi*, de cujus illuſtribus *Profeſſoribus* peculiare extat *Auſonii* poema, qvod hic inſeretur & Commentario à me illuſtrabitur.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXI.

De ſeculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ V. ab A. M. 4350. usqve ad A. M. 4449. ſive ab A. Æ. C. 401. usqve ad A. Æ. C. 500.

AD ſecuculum poſt Æ. C. V. pertinent *Huic capiti vigeſimo primo, cujus Sciagraphia hic exhibetur reſpondebit liber vigeſimus tertius hujus Prodromi.*

Initium Imperii *Theodoſii II.* ſive *junioris* poſt mortem Arcadii A. Æ. C. 409.

Expugnatio urbis *Romæ* per *Alaricum Gothorum Regem* A. Æ. C. 410. qvæ occaſionem *S. Auguſtino* præbuit ſcribendi libros viginti duos de Civitate Dei:

Diſſertatio de *lege Salica* Francorum, ut & de *Wiſigothorum*, *Oſtrogothorum*, *Burgundionum*, *Anglorum*, *Friſiorum*, aliorumqve ejus generis barbarorum populorum legibus, qvæ Codice legum Antiqvarum Friderici Lindenbrogii continentur:

Initium Imperii *Valentiniani tertii* A. Æ. C. 425.

Lex tertia Tituli Codicis Theodoſiani *de ſtudiis liberalibus Urbis Romæ & Conſtantinopoleos*, promulgata A. Æ. C. 425. Impp. Theodoſio & Valentiniano Coſſ.

Lex unica Tituli Codicis Theodoſiani *de Profeſſoribus, qui in urbe Conſtantinopolitanâ docentes, ex lege meruerunt comitivam*, promulgata eodem A. Æ. C. 425.

Expugnatio *Hipponis* in Africa per Vandalos A. Æ. C. 430.

Abſolutio & publicatio *Codicis Theodoſiani* A. Æ. C. 435.

Initium Imperii *Marciani* A. Æ. C. 450.

Origo urbis *Venetæ* A. Æ. C. 452.

Initium Imperii *Leonis Thracis*, cognomento *Senioris*, *Magni & Macellæ* A. Æ. C. 457.

Initium Imperii *Leonis junioris*, eoqve extincto *Zenonis Iſaurici* A. Æ. C. 474.

Finis Imperii Romani in Occidente A. Æ. C. 477. qvo ultimus Imperator Romanus Occidentalis *Momyllus Auguſtulus* ab *Odoacro* Herulorum Rege victus & imperio exutus eſt:

Theodoricus Amalus Oſtrogothorum Rex:

Initium Imperii *Anaſtaſii Dicori* in Oriente A. Æ. C. 491.

Clodovæi Franco Gallorum Regis ad Chriſtianam religionem converſio A. Æ. C. 500,

Pon-

Sec. poſt Æ. C. V.

Pontifices Romani ſecundum Anaſtaſii Bibliothecarii & Onuphrii Panvinii recenſionem

S. Innocentius; *S. Zoſimus*; *S. Bonifacius*; (*Eulalius Antipapa*) *S. Cæleſtinus*; *S. Sixtus* ſive *Xyſtus III.* *S. Leo I.* ſive *Magnus*; *S. Hilarius*; *S. Simplicius*; *S. Felix II.* *S. Gelaſius*; *Anaſtaſius II.* *S. Cælius*; (*Laurentius Antipapa*):

Concilia cum *generalia* tum *provincialia* ſecundum recenſionem *Gabrielis Prateoli*,

Carthaginenſe qvintum; *Toletanum primum*; *Milevitanum*; *Carthaginenſe ſextum*; *Carthaginenſe ſeptimum*; *Epheſinum* contra Neſtorianam hæreſin, qvod fuit Oecumenicum ſive Generale tertium *Rhegienſe*; *Agathenſe*; *Aquilenſe*; *Arauſicanum*; *Vaſenſe*; *Carpentoractenſe*; *Arelatenſe tertium*; *Chalcedonenſe* contra hæreſin Eutychianam, qvod fuit Oecumenicum ſive Generale qvartum; *Veneticum*; *Turonenſe*; *Romanum tertium*; *Tarraconenſe*; *Epaurienſe*:

Scriptores Eccleſiaſtici

S. Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis; *Bonifacius*, cujus extant epiſtolæ ad S Auguſtinum; *C. Cælius Sedulius*; *Petronius* Epiſcopus Bononienſis; *Dioſcorus*, cujus extat epiſtola ad S. Auguſtinum; *Hilarius* & *Longinianus*, qvorum extant epiſtolæ ad S. Auguſtinum; *Neſtorius* Patriarcha Conſtantinopolitanus Hæreſiarcha; *Pelagius* Hæreſiarcha; *Gennadius* Patriarcha Conſtantinopolitanus; *Proclus* Patriarcha Conſtantinopolitanus; *Socrates* & *Hermias* Sozomenus Hiſtorici Eccleſiaſtici; *Atticus* Patriarcha CP. *Lucianus* Presbyter; *Eudocia* uxor Imp. Theodoſii junioris; *Avitus* Presbyter Hiſpanus, *Eucherius* Epiſcopus Lugdunenſis; *Euſebius* Epiſcopus Cremonenſis; *Faſtidius* Epiſcopus Britanniæ; *Flavianus* Epiſcopus Antiochenus; *Joannes Caſſianus* Diaconus Conſtantinopolitanus; *Iſidorus* Epiſcopus Cordubenſis; *Julianus* Epiſcopus Campanus; *Maximus* Epiſcopus Taurinenſis; *Niceas*; *Nonnus Panopolita*; *Olympius* Epiſcopus Hiſpanus; *Simplicianus* Epiſcopus Mediolanenſis; *Theodorus* Epiſcopus Ancyranus; *Theodorus* Presbyter; *Vigilius* Diaconus; *Proba Falconia*; *Cyrillus* Epiſcopus Alexandrinus; *Leporius* Presbyter; *Palladius* Epiſcopus Scotiæ & Hiberniæ; *Paulus* Epiſcopus Emeſenus; *Philippus Sidetes*; *Philippus* Presbyter Hieroſolymitanus; *Poſſidius Afer*; *Vicentius Lirinenſis*; *Hilarius* Epiſcopus Arelatenſis; *Iſaac* Presbyter Antiochenæ Eccleſiæ; *Iſidorus Peluſiata*; *Paulus Pannonius*; *Polychronius* Epiſcopus Apamienſis; *Sabbatius* Epiſcopus Gallicanus; *Syagrius*; *Timotheus* Epiſcopus, qvi compoſuit librum de nativitate Domini; *Urſinus* monachus; *Euſebius* Epiſcopus Mediolanenſis; *Flavianus* Patriarcha Conſtantinopolitanus; *Hilarius* Epiſcopus Viennenſis; *Marcus Eremita*; *Nilus* monachus Conſtantinopolitanus; *Paſchaſius* Epiſcopus Sicilienſis; *Petrus Chryſologus* Archiepiſcopus Ravennas; *Bracharius* ſive *Bachiarius*, natione Britannus; *Proſper* Aqvitanicus; *Proterius* Epiſcopus Alexandrinus; *Paulinus* diverſus à Paulino Epiſcopo Nolano; *Muſæus* Presbyter Maſſilienſis; *Theodoretus* Epiſcopus Cyri; *Eutropius* Presbyter: *Victorianus Voconius* vel *Buconius*: *Victorinus* vel *Victorius Aqvitanicus*: *Timotheus* Epiſcopus Alexandrinus: *Salvianus Maſſilienſis*: *Servus-Dei*: Epiſcopus: *Claudius Marius Victor*, Rhetor Maſſilienſis: *Victor*, Epiſcopus Uticenſis: *Mochimus*, Antiochenus Presbyter: *Petrus* Presbyter Edeſſenus: *Vincentius* Presbyter Gallicanus: *Aſclepius Afer*: *Cerealis* Epiſcopus Africanus: *Cyrus* vel *Syrus* monachus Alexandrinus: *Theodulus*: *C. Sollius Apollinaris Sidonius*, Arvernorum Epiſcopus: *Eugenius* Epiſcopus Carthaginenſis: *Joannes* Presbyter Antiochenus:

Paſtor

Paſtor Epiſcopus; *Pomerius Maurus*; *Samuel* Presbyter Edeſſenus; *Vigilius*, diverſus à *S. Vigilio* Epiſcopo Tridentino & martyre; *Alcimus Avitus*; *Æneas Gazæus*; *Claudianus Mamertus*; *Fauſtus* Epiſcopus; *Paſcaſius* Romanus Diaconus; *Gildas Sapiens*; *Gennadius Maſſilienſis*: Sec. Æ. C.

Judæi Kabbaliſtæ

Maremar; *Mar filius Raf Aſſe*; *Raf Avina*:

Diſſertatio cum generalis, tum ſpecialis *de arte Critica Judæorum*, quæ מסורה, vel מסורת *Maſora*, vel *Maſorath*, & *Criticis Tiberienſibus*, qvi בעלי המסורת ſive *Maſoretha* appellantur:

Hæretici Chriſtiani

Neſtoriani, qvorum princeps *Neſtorius*, initio Antiochenus, deinde Conſtantinopolitanus Patriarcha; *Eutychiani*; qvorum princeps *Eutyches*, Archimandrita ſive Abbas Conſtantinopolitanus, & *Dioſcorus* Cyrilli in Epiſcopali ſede Alexandrina ſucceſſor; *Pelagiani*, qvorum princeps *Pelagius* monachus ex magna Britannia oriundus, adjuvantibus *Cæleſtino & Juliano*; *Semipelagiani*; *Vigilantiani*; qvorum princeps *Vigilantius*, qvem *Dormitantium* vocat S. Hieronymus; *Nudipedes* ſive *Nudipedales*; *Metangiſmonitæ*; *Prædeſtinati*; *Abelonii* ſive *Abelani* vel *Abelionitæ*; *Paterniani* ſive *Venuſtiani*, qvorum princeps *Paternus*.

Diſſertatio generalis de *Jurisprudentia*, *Juriſconſultis & ſcriptis Juridicis* hujus ſeculi:

Diſſertatio ſpecialis de *Codice Theodoſiano*, qvi ab *Imp. Theodoſio juniore* editus eſt Conſtantinopoli A. Æ. C. 435. Imp. Theodoſio XV. Valentiniano IV. Coſſ.

Diſſertatio ſpecialis de *libro Novellarum Conſtitutionum Imp. Theodoſii junioris*, qvi confirmatus & editus eſt Conſtantinopoli Kal. Octobris A. Æ. C. 447. Ardaburio & Alypio Coſſ.

Diſſertatio ſpecialis de *Novellis Conſtitutionibus Imp. Valentiniani III. Marciani, Majoriani, Severi & Anthemii.*

Diſſertio generalis de *Medicina & Medicis* hujus ſeculi:

Philoſophi illuſtres

Urſo, ſub cujus nomine extat liber de Somniorum interpretatione; *Hypatia* filia Theonis Alexandrini; *Syrianus* Procli Diadochi Magiſter; *Æneas Gazæus*; *Proclus Lycius Diadochus*, Platonicus; *Joannes Grammaticus* cognomine *Philoponus*:

Hiſtorici Græci, partim profani, partim Chriſtiani, præter eos, qvorum paulo ante inter Scriptores Eccleſiaſticos facta eſt mentio,

Anianus monachus Ægyptius; *Joannes*, diſcipulus Epiphanii; *Marcus*, Diaconus Gazenſis; *Panodorus* monachus Ægyptius; *Anonymus* autor vitæ S. Pachomii; *Theodoretus* Epiſcopus Cyrenſis; *Zoſimus Comes*; *Olympiodorus*; *Philoſtorgius Cappadox*; *Sabinus*, Epiſcopus Heracleæ Thraciæ; *Jacobus* Heliopolitanus in Phœnicia diaconus; *Pamprepius* Thebis Ægyptiis, vel ſecundum alios, Panopoli oriundus, Procli diſcipulus; *Joannes* Presbyter, Ægeates; *Gelaſius Cyzicenus*, Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus; *Cyrillus* monachus, diſcipulus S. Euthymii Archimandritæ in Palæſtina; *Candidus Iſaurus*; *Euſtathius Epiphanienſis*; *Malchus* Sophiſta; *Timotheus Gazæus* Grammaticus; *Baſilius Cilix*:

Hiſtorici Latini præter eos, qvorum ſupra inter Scriptores Eccleſiaſticos facta fuit mentio

Paulinus Presbyter Mediolanenſis, diverſus à *Paulino* Epiſcopo Nolano; *Paulus Oroſius* Hiſpanus; *Evodius* Epiſcopus Uzalenſis; *Severus* Minoris inſulæ Balearis Epiſcopus; *Avitus* Presbyter, natione Hiſpanus, diverſus ab *Alcimo Avito*; *Sextus Aurelius Victor*, cujus extat liber de viris

Sec. poſt Æ. C. V.

Imperatorum Romanorum usqve ad obitum Imp. Theodoſii junioris: *Claudius Rutilius Numatianus Gallus*: *Patricius* Hibernorum Apoſtolus; *Conſtantinus* Epiſcopus, qvi vitam *S. Germani* ſcripſit: *Uranius* ſive *Uraninus*: *Antonius*, qvi vitam ſcripſit *Simeonis Stylitæ*: *Honoratus* Epiſcopus Maſſilienſis: *Dinamius* patricius, qvi *S. Maximi* Epiſcopi Rhegienſis vitam ſcripſir:

Oratores, Poetæ & Grammatici præter eos, qvi ſupra inter Scriptores Eccleſiaſticos enumerati ſunt,

Claudianus: *Licentius Hipponenſis*: *Cyrus Panopolita*: *Syneſius* Epiſcopus Ptolemaidos: *Nonnus Panopolita*: *Iſaac* Presbyter Antiochenæ Eccleſiæ: *Petrus* Edeſſenæ Eccleſiæ Presbyter: *Pelagius* Patricius: *Qvinctus*, qvi vulgo Calaber cognominatur: *Coluthus* Lycopolita: *Tryphiodorus*: *Muſæus*, autor poematis de amoribus Herus & Leandri: *Marianus Marſi filius*: *Decius* Satyricus: Autor Comœdiæ, qvæ *Plauti Qverolus* inſcribitur: *Turcius Rufus Aſterius*: *Helladius* Alexandrinus Grammaticus: *Orion* Thebanus: *Plutarchus junior* ſive *Nicolaus Rhetor*: *Pancratius* Sophiſta: *Severianus* Epiſtolographus: *Eugenius* Grammaticus: *Zoſimus Gazæus*: *Timotheus Gazæus*:

Diſſertatio de *Academiis*, qvæ hoc ſeculo fundatæ creduntur, qvarum præcipua *Bononienſis*, cujus fundatio *Imp. Theodoſio II. attribuitur.*

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXII.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ VI. ab A. M. 4450. usqve ad A. M. 4549. ſive ab A. Æ. C. 501. usqve ad A. Æ. C. 600.

Huic capiti vigeſimo ſecundo, cujus Sciagraphia hic exhibetur reſpondebit liber vigeſimus qvartus hujus Prodromi.

AD ſeculum poſt Æ. C. VI. pertinent

Initium imperii *Juſtini Thracis* in Oriente A. Æ. C. 518.

Interitus *Boetii & Symmachi*; ut & obitus *Theodorici* Oſtrogothorum Regis, cujus præcipiti ſententia interempti illi fuerunt A. Æ. C. 526.

Initium Imperii *Juſtiniani I*, ſive *Magni* A. Æ. C. 527.

Hiſtoria vitæ Imp. *Juſtiniani*, qva præter alia complura, ad Hiſtoriam Literariam pertinentia, continentur

Conſtitutio *de novo Codice faciendo*, promulgata Conſtantinopoli Idib. Febr. A. Æ C. 528. Imp Juſtiniano II. Coſſ.

Abſolutio *Codicis Juſtinianei primæ prælectionis*, & Conſtitutio *de Juſtinianeo Codice confirmando*, Conſtantinopoli VII. Idib. Apr. Decio V. Cl. Coſ.

Conſtitutio *de Conceptione Digeſtorum*, qvæ eſt *lex I. C. de Vet. Jur. enucl.* & promulgata fuit XVIII. Kal. Jan. A. Æ. C. 530. Lampadio & Oreſte Coſſ.

Proœmium *Inſtitutionum Juſtinianeorum*, qvo illæ, poſt Digeſta qvidem compoſitæ, ante Digeſta tamen confirmatæ ſunt Conſtantinopoli Imp. Juſtiniano III Coſſ.

Conſtitutio *de Confirmatione Digeſtorum ad Senatum & omnes populos* promulgata Conſtantinopoli XVII Kal. Jan. A. Æ. C. 533. Imp. Juſtiniano III. Coſſ.

Conſtitutio *de Confirmatione Digeſtorum ad Magnum Senatum & Populum & omnes orbis Romani civitates*, promulgata eodem loco, eodem die, eodemqve Conſule:

Con-

Conſtitutio *de ſtudio Juris ad Antecessores* Theophilum, Dorotheum, Theodorum, Iſidorum, Anatolium, Thallileum, Cratinum & Salaminium, promolgata eodem loco, eodem die, eodemqve Conſule: *Sec. poſt Æ. C. VI.*

Conſtitutio *de emendatione Codicis Juſtinianei & confirmatione Codicis repetitæ prælectionis*, promolgata Conſtantinopoli, XVI. Kal. Decemb. A. Æ. C. 534. Imp. Juſtiniano IV. & Theodoro Paulino V. CL. Coſſ.

Novellæ Conſtitutiones CLXVIII. qvas Imp. Juſtinianus poſt promulgationem Codicis repetitæ prælectionis ab A. Æ. C. 535. usqve ad. A. 565. edidit, & incertus autor poſt ejus mortem in ſingulare aliqvod redegit Syntagma, qvod *Authenticum* appellatur:

Edicta Imp. Juſtiniani, qvæ Codici repetitæ prælectionis ſubjuncta ſunt:

Diſſertatio cum generalis, tum ſpecialis de *Jurisconſultis*, qvorum opera Imp. Juſtinianus in reformando Jure Civili Romano uſus eſt:

Diſſertatio ſpecialis de *Triboniano*:

Diſſertatio de *Pandectis Florentinis*:

Judicium de reformatione Juris Civilis Romani per Imp. Juſtinianum:

Jodicium de *Hiſtoria arcana* Procopii Cæſarienſis:

Diſſertatio de variis rebus ad *Hiſtoriam Literariam* pertinentibus, qvarum in corpore Juris Civilis fit mentio:

Tabula Chronologica, Vitam Imp. Juſtiniani ſecundum annos ætatis ipſius exhibens:

Chronologia legum corporis Juris Civilis, à Juſtiniano editi:

Diſſertatio de *vulgari Æra Chriſtiana*, *à Dionyſio Exiguo*, Abbate Romano, inventa & in Chriſtianum terrarum orbem introducta A. Æ. C. 532.

Bella Imp. Juſtiniani tria præcipua

Perſicum cum Choſroe, qvod finitum eſt A. Æ. C. 533. qvo anno cum Perſis à Beliſario victis pax perpetua facta eſt.

Vandalicum cum Rege Gilimere in Africa, qvod, recuperata Carthagine, eodem anno 533. à Beliſario abſolutum eſt.

Oſtrogothicum in Italia, qvod à Beliſario inchoatum & à Nerſete abſolutum eſt:

Refutatio fabulæ de *Beliſarii* excœcatione & mendicitate:

Initium imperii *Juſtini II.* ſive *junioris* A. Æ. C. 565.

Initium *regni Longobardorum in Italia*, qvorum Rex *Alboinus* à Narſete ex Pannonia fuit evocatus; ſimol etiam initium *Exarchatus* Imperatorum Conſtantinopolitanorum *Ravennæ* A. Æ. C. 568.

Initium Imperii *Imp. Tiberii Thracis* A. Æ. C. 582.

Initium Imperii *Imp. Mauritii Cappadocis* A. Æ. C. 586.

Contentio de titulo *Oecumenici* ſive *Univerſalis Epiſcopi* inter *S. Gregorium Magnum*, qvi A. Æ. C. 591. Pontifex Romanus electus eſt, & *Joannem* Patriarcham Conſtantinopolitanum:

Pontifices Romani ſecundum Anaſtaſii Bibliothecarii & Onuphrii Panvinii recenſionem

S. Hormisda: S. Joannes I. S. Felix III. alias IV. *Bonifacius II.* (*Dioſcurus Antipapa*) *Joannes II. S. Agapetus: S. Sylverius: Vigilius: S. Pelagius: S. Joannes III. S. Benedictus: S. Pelagius II. S. Gregorius Magnus.*

Concilia cum *generalia*, tum *provincialia* ſecundum recenſionem Gabrielis Prateoli

Ilerdenſe: *Valentinum*: *Aurelianenſe I. Gerundenſe*: *Cæſaraugustanum*: *Toletanum II. Conſtantinopolitanum II.* contra Origenis, Evagrii & Didymi ſcripta, qvod fuit Oecumenicum ſive Generale qvintum: *Aurelianenſe II. Aurelianenſe III. Arvernenſe*; *Aurelianenſe IV. Turonenſe II.*

Pari-

Digitized by Google

Sec. poſt Æ. C. VI.

Pariſienſe I. Aurelianenſe V. Hiſpalenſe I. Toletanum III. Matiſconenſe I. Maticonenſe II.

Scriptores Eccleſiaſtici præter eos, qvi inter Pontifices Romanos jam enumerati ſunt,

Cæſarius Epiſcopus Arelatenſis; *Fulgentius* Epiſcopus Rupenſis; *Godelberæus* Presbyter; *Petrus* Tripolitanus Abbas; *Procopius Gazæus*; *Antoninus* Conſtannnienſis in Africa Epiſcopus; *Ennodius* Epiſcopus Ticinenſis; *Eugypius* Abbas; *Boetius*; *S. Brigida Scota*, diverſa à *S. Brigitta*, in Suecia illuſtriſſimo genere nata, qvæ obiit A. Æ. C. 1373. & Volumen *Revelationum* ſcripſit, qvod etiamnunc extat; *Joannes Maxentius* Abbas Pictavienſis; *Epiphanius Scholaſticus*; *Magnus Aurelius Caſſiodorus*; *Andreas* Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ; *Imp. Juſtinianus I.* ſive *Magnus*; *Junilius* Epiſcopus Africanus; *Primaſius* Epiſcopus Africanus; *Victor* Cartennenſis in Mauritania Epiſcopus; *Aprigius* Epiſcopus Pacis Juliæ in Hiſpania; *S. Benedictus* Abbas monaſterii Caſinenſis & fundator ordinis Benedictini; *Facundus* Ermianenſis in Africa Epiſcopus; *Ruſticus*, Diaconus Romanus; *Martinus* Abbas Dumienſis & Epiſcopus Braccarenſis; *Arator & Dracontius*, poetæ Chriſtiani: *Dionyſius Exiguus*, Abbas Romanus; *Joannes Baſilianus*; *Juſtinianus* Epiſcopus Valentiæ in Hiſpania; *Juſtus Urgelitanus* in Hiſpania Epiſcopus; *Mutianus Scholaſticus*; *Victor*, Epiſcopus Tunnenſis; *Joannes Climacus*; *Aretas* Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ; *Imp. Juſtinus II.* ſive *Junior*; *Venantius Fortunatus*; *Leander* Epiſcopus Hiſpalenſis; *Licinianus* Epiſcopus Carthaginis novæ in Hiſpania; *Severus* Epiſcopus Malacitanus; *Joannes* Patriarcha Conſtantinopolitanus; *Joannes* Epiſcopus Gerundenſis; *Eutropius* Epiſcopus Valentiæ in Hiſpania; *Evagrius Scholaſticus*, cujus extat Hiſtoria Eccleſiaſtica; *Heſychius* Epiſcopus Hieroſolymitanus; *Claudius* Claſſitanæ Urbis Abbas; *Paterius* Romanæ Eccleſiæ Notarius; *Gregorius Turonenſis*; *Fauſtus* monachus; *Marcus* monachus, S. Benedicti diſcipulus; *Anaſtaſius* Sinaita Epiſcopus Antiochenus; *Columbanus* Abbas:

Hæretici Chriſtiani

Monotheletæ, qvorum princeps *Cyrus* Epiſcopus Alexandrinus & *Sergius* Epiſcopus Conſtantinopolitanus; *Aphthartodocitæ*, qvorum hæreſi ipſe Imp. *Juſtinianus* addictus fuiſſe traditur; *Theodoſiani*, qvorum princeps *Theodoſius* Epiſcopus Alexandrinus; *Acephali*; *Severiani*, qvorum princeps *Severus* Epiſcopus Antiochenus, diverſus à *Severo* qvodam Tatiani hæreſiarchæ diſcipulo; *Contobabditæ* vel *Contobaptitæ*; *Angelitæ*; *Julianiſtæ*, qvorum princeps *Julianus Halicarnaſſenſis*; *Tritheitæ* ſive *Triformiani*; *Agnoetæ*; *Monophyſitæ*; *Themiſtiani*; *Damiani*; *Paulianiſtæ*; *Petritæ*; *Jacobitæ*, qvorum princeps *Jacobus* natione *Syrus*; *Armenii* ſive *Qvaternarii*, qvi & *Chazinzarii*, aliisqve variis nominibus appellati fuerunt:

Diſſertatio cum generalis, tum ſpecialis de *ordine S. Benedicti & monaſteriis Benedictinis*:

Diſſertatio generalis de *Juriſprudentia*, *Juriſconſultis & ſcriptis Juridicis* hujus ſeculi:

Medicus inſignis, qvi temporibus Imp. Juſtiniani claruit,

Alexander Trallianus, cujus extant *Therapeutica*:

Philoſophi celebres

Boetius; *Marinus Neapolitanus*, diſcipulus Procli Diadochi; *Damaſcius*; *Simplicius*:

Hiſto-

Hiſtorici Græci præter eos, qvorum aliis nominibus jam facta fuit mentio, *Sec. poſt Æ. C. VI.*

Theodorus Anagnoſtes ſive *Lector*; *Heſychius Illuſtris Mileſius*; *Procopius Agathias*; *Joannes Lydus*: *Plutarchus*, Imp. Juſtiniano à ſecretis; *Hermolaus* Conſtantinopolitanus Grammaticus, qvi *Stephani* Byzantini ſive Conſtantinopolitani ἐθνικὰ redegit in compendium, qvod de *Urbibus* inſcribitur; *Petrus*, Legatus Imp. Juſtiniani ad Choſroën; *Gordianus*, qvi ſcripſit vitam *Placidi* monachi; *Nonnoſus*; *Damaſcenus*; *Theophanes Byzantius*; *Andreas Cretenſis*; *Menander Protector*:

Hiſtorici Latini præter eos, qvorum jam ſupra aliis nominibus facta fuit mentio.

Dacius ſive *Datius*, Epiſcopus Mediolanenſis; *Marcellinus Comes* Illyricianus; *Paulus Florus*; *Jornandes* ſive *Jordanus*, Epiſcopus Ravennæ; *Liberatus*, Archidiaconus Eccleſiæ Carthaginenſis; *Paſchaſius* Romanæ Eccleſiæ diaconus; *Pelagius* diaconus; *Cyprianus*, *Meſſianus & Stephanus*, diſcipuli Cæſarii Arelatenſis; *Anonymus* autor vitæ *S. Launomari*, Abbatis & Confeſſoris; *Teliesinus Helius*, qvi & *Thelesinus* dicitur; *Melkinus Avalonius*; *Bandoninia*; *Hunibaldus Francus*; *Anonymus* autor vitæ *S. Domnoli*, Epiſcopi Cenomanenſis; *Anonymus* autor vitæ *S. Auſtregiſili*, Archiepiſcopi Bituricenſis; *Beulanus* Presbyter Anglus; *Anonymus* autor vitæ *S. Eugendi*, Abbatis Jurenſis; *Eluodugus Probus*, monachus Bannochorenſis; *Aſaphus Venedota*; *Anonymus* autor vitæ *S. Ebrulphi*; *Anonymus* autor vitæ *S. Eparchii*.

Oratores, *Poetæ & Grammatici* præter eos, qvorum ſupra aliis nominibus jam facta fuit mentio,

Paulus Silentiarius, de cujus hactenus inedita *Ecphraſi* ſive *deſcriptione templi S. Sophiæ* Conſtantinopolitani, vide Animadverſiones meas in Georgii Codini Excerpta de Originibus Conſtantinopolitanis num. 32. & 133. *Tribonianus Sidetes*; *Eunomianus*; *Priſcianus* Grammaticus; *Orentius* Epiſcopus Tarraconenſis; *Corippus*; *Stephanus*, Presbyter Africanus; *Martianus Capella*, qvibus à nonnullis annumeratur *Suidas* Lexicographus.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXIII.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ VII. ab A. M. 4550. usqve ad A. M. 4649. ſive ab A. Æ. C. 601. usqve ad A. Æ. C. 700.

Huic capiti vigeſimo tertio, cujus Sciagraphia hic exhibetur reſpondebit liber vigeſimus qvintus hujus Prodromi.

AD ſeculum poſt Æ. C. VII. pertinent

Initium Imperii *Phocæ* A. Æ. C. 602. & initium imperii Heraclii A. Æ. C. 610.

Initium *Æræ Hegiræ* ſive *Muhametanæ* A. Æ. C. 622. anno duodecimo Heraclii, qvo Pſeudopropheta מחמד ſive *Muchammed*, vel, ut vulgo vocatur, *Mahomet*, metu inimicorum profugit ex Mecha & dux factus eſt *Saracenorum* ſive *Arabum Scenitarum*, qvi mercenarii erant milites, nunc Romanis, nunc Perſis merentes:

Diſſertatio generalis *de vita & rebus geſtis Muchammedis* ſive Mahometi:

Diſſertatio ſpecialis de *Alcorano Mahometico, & religione Turcica:*

Obitus Pſeudoprophetæ *Muchammedis* ſive Mahometi A. Æ. C. 631.

Initium Imperii *Conſtantini* filii Imp. Heraclii ex prima uxore *Eudocia & Heracleonæ*

filii Imp. Heraclii ex ſecunda conjuge *Martina*, A. Æ. C. 641.

Initium Imperii *Conſtantini*, nepotis Imp. Heraclii ex filio Conſtantino A. Æ. C. 642.

Sec. poſt Æ. C. VII.

Initium Imperii *Conſtantini Pogonati*, qvi *autor* creditur τῶν Γεωπονικῶν ſive *Selectorum librorum vigiti de re ruſtica*, A. Æ. C. ſecundum Calviſium 668. & ſecundum Emm. 669.

Initium imperii *Juſtiniani II.* ſive *Rhinotmeti* A. Æ. C. 685.

Initium Imperii *Leontii* A. Æ. C. ſecundum Calviſium 694, ſecundum Emmium autem 696.

Initium Imperii *Tiberii Apſimari* A. Æ. C. ſecundum Calviſium 697. ſecundum Emmium 699.

Pontifices Romani ſecundum Anaſtaſii & Onuphrii Panvinii recenſionem

Sabinianus; Bonifacius III. Bonifacius IV. Deusdedit; Bonifacius V. Honorius; Severinus; Joannes IV. Theodorus; Martinus; Eugenius; Vitalianus; Adeodatus; Donus, alias *Domnio* vel *Domnus; Agatho; Leo II. Benedictus II. Joannes V.* (*Petrus & Theodorus* Antipapæ) *Conon*, alias *Cuno*; (*Theodorus II. & Paſchalis* Antipapæ) *Sergius*:

Concilia cum *generalia* tum *provincialia* ſecundum recenſionem Gabrielis Prateoli

Antiſiodorenſe; Hiſpalenſe II. Toletanum IV. Toletanum V. Toletanum VI. Braccarenſe I. Braccarenſe II. Toletanum VII. Lateranenſe I. Toletanum VIII. Toletanum IX. Toletanum X. Cabilonenſe; Toletanum XI. Braccarenſe III. Coſtantinopolitanum III. contra Monotheletas, qvod fuit Oecumenicum ſive Generale ſextum; *Toletanum XII. Toletanum XIII.*

Scriptores Eccleſiaſtici præter eos, qvorum inter Pontifices Romanos jam facta eſt mentio

Leontius Epiſcopus Cypri; *Heſychius & Sophronius* Epiſcopi Hieroſolymitani; *Joannes Moſchus*: *Antiochus* Monachus; *Eligius* Epiſcopus; *Berengoſius* Abbas; *Eſaias* Abbas; *Maximus* Monachus Conſtantinopolitanus & Martyr; *Anaſtaſius* Epiſcopus Nicænus; *Drepanius Florus*, natione Gallus; *Iſidorus Hiſpalenſis*; *Felix Burgundio*; *Audoënus*; *Hildefonſus* Epiſcopus Toletanus; *Jonas* monachus; *Rudolphus*; *Ceolfridus*; *Smaragdus Abbas*; *Theodorus* Archiepiſcopus Cantuarienſis; *Julianus* Epiſcopus Toletanus; *Adamannus Coludius Scotus*; *Aldelmus*:

Diſſertatio cum generalis, tum ſpecialis *de Juriſprudentia, Juriſconſultis & ſcriptis juridicis* hujus ſeculi:

Hiſtorici Græci & Latini præter eos, qvorum ſupra aliis nominibus jam facta fuit mentio:

Theophylactus Simocatta; Anonymus autor Chronici Alexandrini; Georgius Piſides, Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Diaconus; Eleuſius ſive Georgius Presbyter: Trajanus Patricius: Elboldus Britannus: Anonymus autor vitæ S. Arnulphi Epiſcopi Metenſis; Secundus, qvi ſcripſit geſta Longobardorum: Euſtaſius: Nennius Anglus: Braubo: Samuel Beulanus: Anonymus Autor vitæ S. Amati Presbyteri: Anonymus autor vitæ Pontificis Martini I. Elerius Cambrius: Anonymus autor vitæ S. Walerici Abbatis: Eleutherius Doreeſtrius: Baudemundus Abbas Blandinienſis: Anonymus autor vitæ S. Bathildis Reginæ Francorum: Anonymus autor vitæ S. Aqvilini Epiſcopi Ebroicenſis: Anonymus autor vitæ S. Siviardi Abbatis Aniſolenſis: Anonymus autor vitæ S. Bonisi Epiſcopi Arvernorum: Eguvinus: Ouno ſive Ouvo vel Ovo, monachus Friſius:

Diſſertatio de *Academiis*, qvæ hoc ſeculo fundatæ ſunt, vel fundatæ falſo creduntur:

Diſſetatio de *monaſterio Benedictino Corbejæ veteris* ad Samaram Galliæ fluvium in Picardia, qvod fundatum fuit à *S. Bathilde*, Clodovæi ſive Ludovici II. Francoorum Regis uxore, A. Æ. C. 665.

SCIA-

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXIV.

Sec. poſt Æ. C. VIII.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ VIII.

ad A. M. 4650. usqve ad A. M. 4749. ſive ab. A. Æ. C. 701. usqve ad A. Æ. C. 800.

AD Seculum poſt Æ. C. VIII. pertinent

Huic Capiti vigeſimo qvarto, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber vigeſimus ſextus hujus Prodromi.

Secundum Initium Imperii *Juſtiniani II.* ſive *Rhinotmeti* A. Æ. C. ſecundum Calviſ. 703. ſecund. Emm. 704.

Initium Imperii *Philippici Bardanis* A. Æ. C. 711

Initium Imperii *Artemii* ſive *Anaſtaſii II.* A. Æ. C. ſec. Calviſ. 713. ſec. Emm. 704.

Initium Imperii *Theodoſii Adramytteni* A. Æ. C. 715.

Initium Imperii *Leonis Iſauri*, cognomento *Iconomachi & Iconoclaſta*, A. Æ. C. ſec. Calviſ. 716. ſec. Emm. 717.

Initium Imperii *Conſtantini Copronymi* A. Æ. C. 741,

Expugnatio *Ravennæ* per Aiſtulphum Longobardorum Regem, & *finis Exarchatus* Impp. Conſtantinopolitanorum in Italia, fugato ultimo Exarcho Eutychio A. Æ. C. 752.

Genealogia *Caroli Magni* Francorum Regis, & Expeditio ejusdem adverſus *Deſiderium* ultimum Longobardorum Regem A. Æ. C. 773.

Finis regni Longobardorum in Italia A. Æ. C. 774. qvo Ticinum, in qvod Rex Deſiderius ſe receperat, à Carolo Magno captum eſt:

Initium Imperii *Leonis IV.* cognomento *Chazari* A. Æ. C. 775.

Initium Imperii *Conſtantini VII.* adhuc pueri, ſub tutela matris *Irenes* A. Æ. C. 780.

Exoculatio Imp. *Conſtantini VII.* juſſu matris *Irenes* A. Æ. C. 797.

Inſtauratio Imperii Romani in Occidente A. Æ. C. 800. d. 25. Decembris, qvo *Carolus Magnus*, Rex Francorum, à Pontifice *Leone III.* Romæ in Baſilica Vaticana S. Petri ſolemniter coronatus & *Imperator Occidentis* renuntiatus eſt:

Diſſertatio de *translatione Imperii Romani ad Germanos*, aliisqve variis rebus ad Jus publicum Imperii Romano Germanici pertinentibus:

Pontifices Romani ſecundum Anaſtaſii Bibliothecarii & Onuphrii Panvinii recenſionem

Joannes VI. Joannes VII. Siſinnius; Conſtantinus; Gregorius II. Gregorius III. Zacharias; Stephanus II. Stephanus III. alias *II. Paulus, (Theophylactus, Conſtantinus II. & Philippus, Antipapa) Stephanus IV.* alias *III. Hadrianus; Leo III.*

Concilium Nicænum II. contra Iconomachos, qvod fuit Oecumenicum ſive Generale ſeptimum:

Scriptores Eccleſiaſtici præter eos, qvi inter Pontifices Romanos jam enumerati ſunt

Marcellinus Presbyter; Accas Epiſcopus; *Eguinus Wiccius; Germanus* Patriarcha Conſtantinopolitanus; *Inas* Viſi-Saxonum Rex; *Beda* cognomine *Venerabilis; Felix* monachus; *Joannes Damaſcenus; Willibrodus*, primus Trajectenſium Epiſcopus; *Bonifacius Winfridus*, Archiepiſcopus Moguntinus; *Antonius Meliſſa*, monachus; *Coſmas Hieroſolymitanus; Verus*, Arauſionenſis in Gallia Epiſcopus; *Guthbertus*, diſcipulus Bedæ; *Ethelwolphus; Wilibaldus*, primus Epiſcopus Eiſtetenſis; *Joannes* Patriarcha Hieroſolymitanus; *Flaccus Alcuinus Albinus; Paulinus* Epiſcopus Aqvilejenſis:

Judæi Kabbaliſtæ

ר׳ שמעון קיירא, *R. Schimeon Kejara*, autor הלכות גדולות, *Hilcoth gedoloth*, h. e.

Sec. poſt Æ.C. VIII.

h.e Deciſionum magnarum variorum caſuum juxta ſtatuta Juris Talmudici; רובן h. e. ר' יהודה בר נחמן, *R. Jehuda Bar-Nachman*, autor libri inſcripti הלכות פסוקות, *Hilcoth peſukoth*, qvi præcedentis libri, à R. Schimeone compoſiti, eſt epitome:

Hæretici Chriſtiani

Iconoclaſtæ ſive *Iconomachi*, qvorum princeps *Gizid* Dux Saracenorum; *Aldebertus, Godelſacius & Clemens*, Hæreſiarchæ; *Feliciani* ſive *Adoptionarii*, qvorum princeps *Felix* Epiſcopus Urgelitanus:

Diſſertatio generalis de *Jurisprudentia, Jureconſultis & ſcriptis Juridicis* hujus ſeculi:

Hiſtorici Græci & Latini præter eos, qvorum ſupra aliis nominibus jam facta fuit mentio

Theodorus Studites; *Joannes* Patriarcha Conſtantinopolitanus, diverſus abeo, cujus ſupra cap. 22. facta fuit mentio; *Georgius Syncellus*; *Georgius Theophanes*; *Eulogius*; *Anonymus* autor vitæ *S. Huberti* Epiſcopi Leodienſis; *Heddius Stephanus*; *Nothbertus* Londinenſis; *Cumbertus* ſive *Kimbertus* Lindeſejus; *Daniel Wentanus*; *Anonymus* autor vitæ *S. Auſtrebertha* virginis; *Anonymus* autor vitæ *S. Wandregiſili* Abbatis; *Jonas* Fontanellenſis monachus; *Hunebertus* ſive *Wibertus* Deirus; *Iglacus*, Anglus; *Aribo* Epiſcopus Friſingenſis; *Meginhardus* monachus; *Anonymus* autor appendicis Hiſtoriæ Francorum Gregorii Turonenſis; *Anſo* monachus; *Wilibaldus Devonius*; *Marcellinus Brigantius*; *Autbertus* Abbas; *Paulus Warnefridus*, cognomento *Winfridus*, *Diaconus Aqvilejenſis* & Deſiderii ultimi Longobardorum Regis Cancellarius; *Ludgerus*, primus Epiſcopus Mimigardevenſis ſeu Monaſterienſis in Weſtfalia; *Turpinus* ſive *Tulpinus* Archiepiſcopus Rhemenſis:

Diſſertatio de *qvatuor* celebribus *Academiis Pariſina, Patavina, Ticinenſi & Toloſana*, à Carolo M. hoc ſeculo fundatis.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXV.

De ſeculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ IX. ab A. M. 4730. usqve ad A. M. 4849. ſive ab A. Æ. C. 801. usqve ad A. Æ. C. 900.

Huic Capiti vigeſimo qvinto, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber vigeſimus ſeptimus hujus Prodromi.

AD Seculum poſt Æ. C. IX. pertinent

Imperatores Imperii Romano-Germanici

Carolus Magnus, cujus imperii initium in præcedens Seculum incidit.

Ludovicus I. cognomine *Pius*, qvi cœpit A. Æ. C. 814.

Lotarius I. qvi cœpit A. Æ. C. 840.

Ludovicus II. qvi cœpit A. Æ. C. 855.

Carolus II. cognomine *Calvus*, qvi cœpit A. Æ. C. 875.

Ludovicus III. cognomine *Balbus*, qvi cœpit A. Æ. C. 877.

Carolus III. cognomine *Craſſus*; qvi cœpit A. Æ. C. 879.

Arnulphus, qvi cœpit A. Æ. C. 888.

Ludovicus IV. qvi cœpit A. Æ. C. 899.

Diſſertatio de *bello Saxonico* Imp. Caroli Magni & *converſione Saxonum* ad Chriſtianam religionem:

Diſſertatio de variis *Epiſcopatibus* ab Imp. Carolo M. in Germania atqve alibi inſtitutis:

Diſſertatio de origine & fortuna Urbis *Hamburgenſis* ſub Imp. Carolo M.

Refutatio eorum, qvi *Hamburgum* falſo *Auguſtam Gambrivior um* nominant:

Diſ-

Diſſertatio de *Schola & Bibliotheca Hamburgenſi*, cujus in Vita *S. Anſcharii* à *S. Remberto* conſcripta, & à *Gualdone* monacho Corbejenſi metrice translata, fit mentio: *Sec. poſt Æ. C. IX.*

Pontifices Romani ſecundum Anaſtaſii Bibliothecarii & Onuphrii Panvinii recenſionem,

Stephanus V. alias *IV. Paſchalis*; *Eugenius II.* (*Zinzinus* Antipapa) *Valentinus*; *Gregorius IV. Sergius II. Leo IV. Benedictus III.* (*Anaſtaſius* Antipapa) *Nicolaus I.* cognomine *Magnus*; *Hadrianus II. Joannes VIII. Marinus*; *Hadrianus III. Stephanus VI.* alias *V. Formoſus*; (*Sergius III.* Antipapa) *Bonifacius VI. Stephanus VI. Romanus*; *Theodorus II. Joannes IX. Benedictus IV.*

Diſſertatio de *Joanne Anglico* ſive *Joanna*, qvæ inter Leonem IV. & Benedictum III. Pontificatum ſummum geſſiſſe falſo creditur:

Concilia ſecundum Gabrielis Prateoli recenſionem

Moguntiacum; *Wormatienſe*; *Remenſe*; *Conſtantinopolitanum*, qvod propter injuſtam Ignatii Patriarchæ Conſtantinopolitani depoſitionem fuit habitum; *Triburienſe*;

Scriptores Eccleſiaſtici præter eos, qvorum inter Pontif. Rom. jam facta fuit mentio

Imp. Carolus Magnus; *Imp. Ludovicus Pius*; *S. Anſgarius* ſive *Anſcharius*, primus Archiepiſcopus Hamburgenſis; *Eginhardus*; *Walafridus Strabo*; *Claudius Clemens Scotus*; *Joannes Mailroſius*; *Amalarius Metenſis*; *Chriſtianus Druthmarus*; *Aponius*; *Amalarius Fortunatus* Archiepiſcopus Trevirenſis; *Boſo*; *Luispertus* Archiepiſcopus Moguntinus; *Rabanus Maurus*; *Angelomus* monachus; *Haymo* Epiſcopus Halberſtadenſis; *Hilduinus*, Abbas monaſterii S. Dionyſii; *Anſegiſus*, Abbas; *Bellator* Presbyter; *Freculphus* Epiſcopus Lexovienſis; *Halitgarius* Epiſcopus Cameracenſis; *Theodulphus* Epiſcopus Aurelianenſis; *Wandelbertus*; *Thegandus* ſive *Theganus*, Chorepiſcopus Trevirenſis; *Imp. Carolus II.* ſive *Calvus*; *Photius* Patriarcha Conſtantinopolitanus; *Joannes Erigena*, natione *Scotus*; *Lupus Servatus*; *Notgerus* Epiſcopus Leodicenſis; *Anaſtaſius Bibliothecarius*; *Gildas* Britannus; *Guntherus* Archiepiſcopus Colonienſis; *Hincmarus* Archiepiſcopus Remenſis; *Huldaricus* Epiſcopus Auguſtanus; *Michael* Imp. CP. *Hartmundus* monachus; *Milo* monachus; *Otfridus*, diſcipulus Rabani; *Hugbaldus* monachus; *Henricus* ſive *Ericus Altiſiodorenſis*; *Paſchaſius Rathbertus*; *Remigius*, monachus Altiſiodorenſis; *Guido* Presbyter Ravennas; *Simeon Metaphraſtes*:

Hiſtorici Græci & Latini, præter eos, qvorum ſupra aliis nominibus jam facta fuit mentio

Nicephorus Patriarcha CP. *Michael* monachus; *Theoſterictus*: *Sergius Confeſſor*: *Nicephorus* Conſtantinopolitanus junior; *Anonymus* autor vitæ *S. Athanaſiæ*: *Nicetas David*, qvi & *Paphlago* cognominatur; *Hippolytus Thebanus*: *Petrus Siculus*: *Uſuardus*; *Hatto* ſive *Hetto*, Epiſcopus Baſileenſis: *Anonymus* autor hiſtoriæ translationis corporis *S. Germani*, Epiſcopi Pariſienſis; *Fetius Nelpericus*: *Paulus diaconus Neapolitanus*: *Solco Fortenam*, *Hanco Fortenam*, *Svardus*, *Joannes Abgillus* & *Adel Adelingus*, ſuppoſititii ſcriptores Friſii: *Othelgrimus Walafridus Strabo*, abbas S. Galli: *Nithardus*: *Candidus* monachus Fuldenſis: *Aimoinus* monachus: *Anonymus* autor hiſtoriæ translationis *S. Viti*: *Anonymus* autor vitæ *Caroli Magni* à Pithœo editæ, qvi fuit monachus cænobii *Egoliſmenſis* S. Eparchii: *Landulphus Sagax*: *Wandelbertus* diaconus & monachus Prumienſis: *Ruthardus*, monachus cœnobii Hirſaugienſis: *Rudolphus* monachus Fuldenſis: *Altfridus* Epiſcopus Monaſterienſis: *Urſus* Eccleſiæ Romanæ Diaconus: *Rampertus* Epiſcopus Brixienſis:

Sec. poſt Æ.C. IX.

ſis; *Werembertus* monachus Sangallenſis; *Meginhartus* monachus; *Florus* monachus Trudmopolitanus in Epiſcopatu Leodicenſi; *Almannus Gallus*; *Joannes* diaconus; *Haimonus* monachus; *Burchardus Dorceſtrius*; *Emericus* monachus; *Anonymus* autor *annalium Francicorum* à Petro Pythœo editus; *Rembertus*, autor vitæ S. Anſgarii, cui in Archiepiſcopatu Hamburgenſi ſucceſſit; *Anonymus* autor vitæ *Remberti*, ſecundi Archiepiſcopi Hamburgenſis; *Ado*, Archiepiſcopus Viennenſis; *Guido Ravennas*; *Anonymus* monachus *Sangallenſis*, qvi ſcripſit vitam Caroli Magni; *Anonymus* monachus *Hirsfeldenſis*, qvi *S. Winberchti* vitam, à Lupo Servato proſa oratione conſcriptam, metrice tranſtulit; *Abbo*, monachus cœnobii S. Germani Pratenſis; *Anonymus* autor hiſtoriæ inventionis *SS. Diodori & Mariani* aliorumqve Martyrum; *Alphredus*, ſive *Aelfredus*, Rex Angliæ; *Adrevaldus*, qvi & *Adelbertus*, monachus Floriacenſis; *Aurelianus*, clericus Remenſis; *Bonno* Abbas Elwangenſis; *Stephanus*, decimus Leodicenſium Epiſcopus:

Diſſertatio generalis de *Juriſprudentia*, *Juriſconſultis & ſcriptis juridicis* hujus ſeculi:

Diſſertatio ſpecialis de *Novellis Imperatorum Conſtantinopolitanorum* hujus ſeculi:

Diſſertatio ſpecialis de Epitome Juris Juſtinianæi, ab Imp. CP. *Baſilio Macedone* edita, cujus inſcriptio πρόχειρον νομικὸν:

Diſſertatio ſpecialis de libris *Baſilicῶν*:

Diſſertatio ſpecialis de *Impp. Caroli Magni & Ludovici Pii Capitulis*, ſive legibus Eccleſiaſticis & Civilibus, ab *Anſegiſo Abbate & Benedicto Levita* collectis; ut & de *Caroli Calvi Capitulis*, aliisqve variis rebus ad hoc argumentum pertinentibus:

Scholæ illuſtres

Oſnabrugenſis, qvæ inſtituta fuit ab *Imp. Carolo Magno*, & *Fuldenſis*, qvam *Rabanus Maurus* celebrem reddidit:

Diſſertatio de *Academia Oxonienſi*, qvam *Alphredus* Rex Angliæ fundavit:

Diſſertatio de *Colegiis Canonicorum*, qvæ ab Imp. Carolo M. inſtituta & Epiſcopatibus adjuncta fuerunt, *ut juventus in iis inſtitueretur.*

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXVI.

De ſeculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ X. ab A. M. 4850. usqve ad A. M. 4949. ſive ab A. Æ. C. 901. usqve ad A. Æ. C. 1000.

Huic Capiti vigeſimo ſexto, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber vigeſimus octavus hujus Prodromi.

AD ſeculum poſt Æ. C. X. pertinent

Imperatores Imperii Romano-Germanici

Ludovicus IV. cujus imperii initium in præcedens ſeculum incidit.

Conradus I. Franconiæ Dux, qvi cœpit A. Æ. C. 912.

Henricus I. cognomine *Auceps*, qvi cœpit A. Æ. C. 919.

Otto I. ſive *Magnus*, qvi cœpit A. Æ. C. 936.

Otto II. qvi cœpit A. Æ. C. 973.

Otto III. qvi cœpit A. Æ. C. 983.

Refutatio eorum, qvi inſtitutionem *ſeptem Electorum Imperii Romano-Germanici* ad tempora Pontificis *Gregorii V.* & Imp. *Ottonis III.* referunt;

Pontifices Romani ſecundum Platinæ & Onuphrii Panvinii recenſionem,

Leo V. Chriſtophorus I. Sergius III. Anaſtaſius III. Landus ſive *Lando*; *Joannes X. Joannes XI. Leo VI. Stephanus VII.* alias *VIII. Leo VII. Stephanus VIII.* alias

alias *IX. Marinus II.* qvi à Platina *Martinus III.* vocatur; *Agapetus II. Joannes* *Sec. poſt*
XII. alias *XIII. Leo VIII.* (*Benedictus V.* Antipapa;) *Joannes XIII.* slias *XIV.* *Æ. C. X.*
Benedictus V. alias *VI. Donus II. Bonifacius VII. Benedictus VI.* alias *VII. Joannes XIV.* alias *XV. Joannes XV.* alias *XVI. Joannes XVI.* alias *XVII. Gregorius V.* (*Joannes* Antipaps;) *Sylveſter II.*

Scriptores Eccleſiaſtici, præter eos, qvi inter Pontifices Romanos jam enumersti ſunt.

Ratbodus, Epiſcopus Trajectenſis; *Idiota*; *Marcus Eremita*; *Radulphus Flaviacenſis*; *Hilduinus*, Abbas Lobienſis; *Odo* Abbas Cluniacenſis; *Ratherius*, ex monacho cœnobii Lobienſis Epiſcopus Veronenſis; *Hildebertus* Archiepiſcopus Moguntinus; *Fridegodus* Diaconus; *Odo Severus*; *Dunſtanus*, monachus Anglicus; *Stephanus Eduenſis*; *Abbo Floriacenſis*; *Ethelvvodus* ſive *Ethelvvoldus Wentanus*; *Moſes Bar-cepha*, Epiſcopus Syrus, qvi ſcripſit Syriace libros tres de Paradiſo:

Doctores Judæorum celebres

R. Saadias; *R. David. Ben-Saccai*; *R. Scherira*, cujus extant תשובות ſive *Tſchuvoth*, h. e. *Reſponſiones*:

Diſſertatio de origine *Ordinis Cluniacenſis*, qvi ex ordine S. Benedicti hoc ſeculo ortus eſt:

Diſſertatio generalis de *Juriſprudentia*, *Jureconſultis & ſcriptis juridicis* hujus ſeculi;

Hiſtorici Græci & Latini præter eos, qvorum ſupra aliis nominibus jam facta fuit mentio,

Imp. Conſtantinus Porphyrogennetus; *Nicephorus* Philoſophus & Orator, qvi ſcripſit vitam Antonii Patriarchæ Conſtantinopolitani; *Gregorius* Presbyter, qvi ſcripſit vitam S. Gregorii Nazianzeni; *Joannes Aſſer*; *Radulphus*, monachus Benedictinus; *Sigebertus Corbejenſis*; *Anonymus* autor vitæ *S. Hugonis* Abbatis S. Martini Eduenſis; *Raguel* Presbyter Cordubenſis; *Joannes* Abbas Caſinenſis; *Nagoldus* ſive *Nalgodus* monachus Cluniscenſis; *Anonymus* autor vitæ *S. Huldarici* Epiſcopi Auguſtani; *Rhegino*, Abbss cœnobii Prumienſis in diœceſi Trevirenſi; *Stephanus*, Epiſcopus Leodicenſis; *Anonymus* sutor vitæ *S. Liborii*, Epiſcopi Cenomanenſis; *Cappidus Staurienſis*; *Conradus* Abbas Benedictinus; *Bruno*, Archiepiſcopus Colonienſis; *Luitprandus* Ticinenſis; *Utho*, Epiſcopus Argentinenſis; *Anaſtaſius*, qvi vitam S. Gregorii Nazianzeni, à Gregorio Presbytero græce conſcriptam, latine tranſtulit; *Guilielmus* Archiepiſcopus Moguntinus; *Saliphilax* Britannus; *Joannes* Italus, monachus Cluniacenſis; *Frodoardus* ſive *Flodoardus*, Presbyter Remenſis; *Reginaldus* Epiſcopus Eiſtetenſis; *Anonymus* autor vitæ *S. Hunegundis*: *Anonymus* autor hiſtoriæ tranſlationis *S. Epiphanii* Epiſcopi Ticinenſis; *Theodoricus* Archiepiſcopus Trevirenſis; *Unvvonus* Britannus; *Otto Scharlenſis*, autor ſuppoſititius, qvi Origenes Friſicas ſcripſiſſe dicitur; *Nothkerus*, monachus S. Galli; *Ajo* monachus Anglus ordinis S. Benedicti; *Witichindus* ſive *Winduchindus* vel *Windichinus*, monachus Corbejenſis; *Lamfridus* Aoglus; *Roſvvitha* ſive *Roſuida*; *Herigerus* Abbas Lobienſis; *Albertus* ſive *Olbertus* monachus Lobienſis; *Notgerus* Epiſcopus Leodienſis; *Alfredus* Anglus, Abbas Malmesburienſis; *Ammonius* ſive *Aumonius*, monachus Floriacenſis; *Stephanus* monachus, qvi ſcripſit hiſtoriam inventionis *S. Maurini* Abbstis & Martyris; *Lethaldus*, monachus Cenomanenſis; *Anonymi* duo autores vitæ *S. Adalberti* Epiſcopi Pragenſis; *Anonymi* monachi *Medelocenſes*, qvi ſcripſerunt vitsm *S. Adalberti Confeſſoris*; *Dudo Neuſtrius*; *Wolſtanus*, monachus Wintonienſis; *Othlonus*, monachus

Sec. poſt Æ. C. XI.

chus Fuldenſis; *Uſſingus* ſive *Uſſo Friſius*, monachus Werthienſis; *Luitholphus* Epiſcopus Auguſtanus:

Diſſertatio de origine & incremento *Academiarum Lovanienſis* in Anglia & *Hiſpalenſis* in Hiſpania.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXVII.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ XI. ad A. M. 4950. usqve ad A. M. 5049. ſive ab. A. Æ. C. 1001. usqve ad A. Æ. C. 1100.

Huic Capiti vigeſimo ſeptimo, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber vigeſimus nonus hujus Prodromi.

AD Seculum poſt Æ. C. XI. pertinent

Imperatores Imperii Romano-Germanici

Henricus II. cognomento *Claudius & Sanctus*, qvi cœpit A. Æ. C. 1002.

Conradus II. cognomento *Saliqvus*, qvi cœpit A. Æ. C. 1024.

Henricus III. cognomine *Niger*, qvi cœpit A. Æ. C. 1039.

Henricus IV. qvi cœpit A. Æ. C. 1056.

Diſſertatio de variis graviſſimisqve turbis hoc ſeculo in Imperio Romano-Germanico ortis ob *matrimonia ſacerdotum*, *collationem beneficiorum Eccleſiaſticorum*, *confirmationem Imperatoris Romano-Germanici*, & *excommunicationem Imp. Henrici IV.*

Pontifices Romani ſecundum Platinæ & Onuphrii Panvinii recenſionem

Joannes XVII. alias *XVIII.* vel *XIX. Sergius IV. Benedictus VII.* alias *VIII. Joannes XIX.* alias *XXI. Benedictus VIII.* alias *IX.* (*Sylveſter III.* Antipapa) (*Joannes XX.* Antipapa) *Gregorius VI. Clemens II. Damaſus II. Leo IX. Victor II. Stephanus IX.* (*Benedictus IX.* alias *X.* Antipapa) *Nicolaus II.* (*Honorius II.* Antipapa) *Alexander II. Gregorius VII.* (*Clemens III.* Antipapa) *Victor III. Urbanus II. Paſchalis II.*

Concilia præcipua

Lateranenſe contra Berengarium hæreſiarcham; *Sutrinum*, *Brixienſe* & *Moguntinum* pro Imp. Henrico IV. contra Pontificem Gregorium VII. *Claromontanum* in Gallia, in qvo decreta fuit expeditio in terram ſanctam:

Initium *ſacræ expeditionis Chriſtianorum* in Aſiam contra Saracenos & Turcas A. Æ. C. 1096.

Expugnatio urbis Hieroſolymitanæ per Godfridum ſive *Gotofredum Bullionium*, Lotharingiæ Ducem, L. Æ. C. 1099.

Fundatio ordinis *Camaldulenſium* autore *S. Romualdo*, ordinis *Vallis umbroſæ* autore *S. Joanne Gualberto*, & ordinis *Carthuſianorum* autore *S. Brunone Colonienſi*:

Doctores & Scriptores Judaici

R. Chananael; *R. Jehuda*, Arabs Feſſanus, cognomine חיוג ſive *Chijug*, qvi primus apud Judæos creditur ſcripſiſſe de arte Grammatica; *R. Jona Gerundenſis*; *R. Schemuel* הכהן ſive *Hacohen*; *R. Gerſchom*; *Raf Alpes*; *R. Schelomoh Ben Gavirol*; *R. Schelomoh Jarchi*, qvi abbreviate vocatur רשי ſive *Raſchi*; *R. Jehuda Barcellonius*, ſive *Barcinonenſis*; *R. Moſche Aben-Eſra*; *R. Iſaac Cordubenſis*; *Raf Niſſim* qvi ſcripſit Comentarium in librum אלפסי ſive *Alpheſi*; *R. Iſaac-Beimiram*, Medicus; *R. Nathan*, autor Lexici Chaldaici & Talmudici, inſcripti *Aruch*:

Diſſertatio de *hæreſi Berengariana*, qvæ & *Exſubſtantiariorum* dicitur, & ſeculo hoc orta eſt in Gallia autore *Berengario* Turonenſi, Archidiacono Andegavenſi:

Scri-

Scriptores Eccleſiaſtici, præter eos, qvi jam momoratorum Pontificum Romanorum numero comprehenduntur. *Sec. poſt Æ. C. XI.*

Fulpertus Epiſcopus Carnutenſis; *Berno* Abbas Augienſis; *Bruchardus* Epiſcopus Wormatienſis; *Haymo*, monachus Floriacenſis; *Aribo* Archiepiſcopus Moguntinus; *Guido Aretinus*, Abbas; *Bruno*, Epiſcopus Herbipolenſis; *Haymo* Archidiaconus Cantuarienſis; *Anshelmus*, monachus Remenſis; *Odilo* Abbas Cluniacenſis; *Theophylactus*, Epiſcopus Bulgarorum; *Leo Acridanus*, Archiepiſcopus Bulgarorum; *Michael* Patriarcha Conſtantinopolitanus; *Samuel* ex Judæo Chriſtianus; *Osbertus* monachus Cantuarienſis; *Adelmannus* Epiſcopus Brixienſis; *Guitmundus* Epiſcopus Averſanus; *Nicetas*, monachus græcus; *Humbertus* Cardinalis; *Petrus Damiani*, Epiſcopus Oſtienſis; *Anſelmus*, Archiepiſcopus Cantuarienſis; *Anſelmus*, Laudunenſis Scholaſticus; *Benno* Cardinalis; *Bernoldus* ſive *Bertoldus* Presbyter Conſtantienſis; *Franco* Scholaſticus Leodienſis; *Lanfrancus* Archiepiſcopus Cantuarienſis; *Sulcardus* Anglus; *Bernardus*, monachus Corbejenſis; *Drogo*, Epiſcopus Morinorum; *Willeramus* Abbas Merſburgenſis: *Anſelmus*, Epiſcopus Lucenſis; *Joannes Micrologus*; *Bruno*, fundator ordinis Carthuſiani; *Marianus*, monachus Fuldenſis; *Oſmundus Neuſtrius*; *Giſelbertus* ſive *Gilbertus*, Præpoſitus Weſtmonaſterienſis: *Guilhelmus* Abbas Hirſaugienſis: *Warnerus* monachus, qvi ſcripſit Homilias; *Conradus* monachus; *Ivo*, Carnutenſis Epiſcopus; *Hugo*, monachus Floriacenſis; *Stephanus* Epiſcopus Halberſtadenſis; *Gunterus* monachus Elvonenſis; *Samuel Marochianus* ſive *Maurocanus*, ex Judæo Chriſtianus:

Hiſtorici Græci & Latini, aliiqve Scriptores illuſtres, præter eos, qvorum aliis nominibus jam facta fuit mentio,

Anonymus autor vitæ *S. Nili* à Frederico Metio, Epiſcopo Thermularum editæ: *Gregorius Cedrenus*: *Michael Pſellus*: *Joannes Curopalates*: *Joannes Xiphilinus*: *Suidas* Lexicographus, diverſus ab altero longe antiqviore *Suida*, cujus Strabo lib. 7. meminit: *Maurus*, Epiſcopus Qvinqveeccleſienſis: *Theodoricus* monachus S. Matthiæ prope Treverim: *Adelboldus* ſive *Adelbodus*: qvem Baronius *Adalberonem* vocat, Epiſcopus Trajectenſis: *Meginfridus* monachus Fuldenſis: *Alfricus* ſive *Elfricus*, cognomine *Grammaticus*, Abbas Abindonenſis: *Reinerus*, monachus Leodicenſis cœnobii S. Laurentii: *Andreas Lencander* Anglus, qvi à Poſſevino vocatur *Lernander*: *Tancmarus*, Presbyter Hildesheimenſis: *Arnoldus Saxo*, monachus Altahenſis ſive Altachienſis in Bavaria: *Eberhardus*, diſcipulus S. Harvici Epiſcopi Salisburgenſis: *Warmannus* Epiſcopus Conſtantienſis: *Theodericus*, monachus Benedictinus S. Albani apud Moguntiam: *Bertrada* ſive *Berta*, virgo ſacra cœnobii Vilecenſis, qvæ ſcripſit vitam *S. Adelheidis*: *Rogerus* monachus Cluniacenſis in Britannia: *Glaber Radulphus*, monachus Cluniacenſis: *Evervvinus*, Abbas Dolejenſis in agro Trevirenſi: *Helgaldus* ſive *Helgaudus*, qvi & corupte *Helgaudus* dicitur, monachus Floriacenſis: *Wippo* Presbyter: *Joannes de Garlandia* Anglus: *Everhelmus*, Abbas Blandinienſis in Flandria: *Odorannus* monachus: *Anonymus* autor vitæ *S. Guidonis*, Abbatis Pompoſiani: *Olbertus* Abbas Gemblacenſis: *Hermannus Contractus*: *Anſelmus* Legienſis ſive Leodienſis clericus: *Anonymus* autor vitæ *S. Theobaldi*: *Wibertus* Archidiaconus: *Folchardus* Bertinienſis: *Paulus* Genuenſis, monachus Caſinenſis: *Gualferius*, qvi & *Benedictinus Salernitanus* vocatur, monachus Caſi-

Sec. poſt Æ. C. XI.

nenſis; *Alphanus* Archiepiſcopus Salernitanus; *Folcbardus* Dorobernenſis: *Anonymus* autor vitæ *S. Macarii*, Patriarchæ Antiocheni; *Anonymus* autor vitæ *S. Gudvvali* Archiepiſcopi; *Amatus* monachus Caſinenſis; *Joannes* monachus, diſcipulus Petri Damiani: *Anonymus* monachus Sigebergenſis, qvi ſcripſit vitam *S. Annonis* Archiepiſcopi Colonienſis; *Hugo*, monachus Cluniacenſis: *Lambertus de Legia* ſive *Leodicenſis*; *Liſiardus*, Epiſcopus Sueſſionenſis; *Stephanus* monachus Cluniacenſis; *Tocudus* Abbas: *Joannes*, Archidiaconus Barenſis in Apulia; *Albericus*, monachus Caſinenſis & Cardinalis; *Lambertus Schafnaburgenſis*, ſive *Aſchaffenburgenſis*; *Wenceslaus* Abbas; *Haimeranus*, Præpoſitus Reginoburgenſis; *Marianus Scotus*: *Robertus* Herfordenſis: *Anonymus* autor poematis de bello Imp. Henrici IV. cum Saxonibus: *Adamus Bremenſis*: *Anonymus* Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Venerabilis Bedæ *Continuator* Britannus: *Ingulphus* Anglus, Abbas Croilandienſis, qvi perperam à nonnullis *Indulphus* appellatur: *Baldericus*, Noviomenſis & Tornacenſis Epiſcopus: *Bruno* monachus, qvi ſcripſit hiſtoriam belli Saxonici, ab Imp Henrico IV. geſti: *Hugo* monachus Floriacenſis: *Elfvvardus* ſive *Eshelvverdus* Anglus: *Gaufredus*, monachus Benedictinus: *Guilhelmus* Pictavienſis: *Guido* Ambianenſis: *Alexander* Abbas Cluniacenſis: *Chartuitius* ſive *Chartuitus*, Epiſcopus Hungarus: *Theofridus* Epternacenſis: Abbas Benedictinus: *Gualdo*, monachus Corbejenſis, qvi vitam *S Anſcharii*, à S. Remberto proſa oratione conſcriptam, metrice tranſtulit, & cum Originibus Hamburgenſibus, ſive primo Rerum Hamburgenſium libro primum à me in lucem editus eſt.

Fundatio ordinis *Ciſtercienſis*:

Medici celebres

Avicenna & Conſtantinus Africanus.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXVIII.

De ſeculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ XII.

ab A. M. 5050. usqve ad A. M. 5149. ſive ab A. Æ. C. 1101. usqve ad A. Æ. C. 1200.

Huic Capiti vigeſimo octavo, *cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber* vigeſimus *hujus Prodromi*.

AD ſeculum poſt Æ. C. XII. pertinent

Imperatores Imperii Romano-Germanici

Henricus V. qvi cœpit A. Æ. C. 1106.

Lotarius II. cognomine *Saxo*, qvi cœpit A. Æ. C. 1125.

Conradus III. qvi cœpit A. Æ. C. 1137.

Fridericus I. cognomine *Ænobarbus* ſive *Barbaroſſa*, qvi cœpit A. Æ. C. 1152.

Henricus VI cognomine *Aſper*, qvi cœpit A. Æ. C. 1190.

Philippus Friderici I. filius & *Otto IV.* qvi cœperunt in ſchiſmate A. Æ. C. 1199.

Pontifices Romani ſecundum Platinæ & Onuphrii Panvinii recenſionem

(*Albertus*, *Sylveſter & Maginbulphus* Antipapæ, qvi contra Paſchalem II. in ſchiſmate electi fuerunt;) *Gelaſius II.* (*Gregorius* Antipapa) *Caliſtus II. Honorius II.* (*Caleſtinus*, Antipapa) *Innocentius II.* (*Anaclecus II. & Victor III.* Antipapæ) *Caleſtinus II. Lucius II. Eugenius III. Anaſtaſius IV. Hadrianus IV.* (*Victor IV. Caliſtus III. & Paſchalis III.* Antipapæ;) *Alexander III. Lucius III. Urbanus III. Gregorius VIII. Clemens III. Caleſtinus III. Innocentius III.*

Scriptores Eccleſiaſtici

Marbodaus, Epiſcopus Redonenſis; *Leo Marſicanus*, Epiſcopus Oſtienſis; *Zacha-*

Zacharias, Epiſcopus Chryſopolitanus; *Godfridus*, Abbas Vindocinenſis; *Enthymius Zigabenus*, monachus; *Algerus*, Scholaſticus Leodicenſis; *Hildebertus*, Archiepiſcopus Turonenſis; *Waltramus* Epiſcopus; *Franco*, Abbas Haffligemenſis in Brabantia; *Theodoricus*, Abbas Leodicenſis; *Faritius* ſive *Fabricius Tuſcus*; *Florentinus Bravonius*, Wigornienſis monachus; *Odo*, Epiſcopus Cameracenſis; *Rudolphus* Abbas; *Rupertus* Abbas Tuitienſis; *Rubertus* Ketenenſis; *Rubertus* monachus S. Remigii; *Eadmerus* monachus Cantuarienſis; *S. Bernardus*, Abbas Claravallenſis; *Richardus* Præmonſtratenſis; *Joannes Serlo*; *Petrus* Cluniacenſis; *Hugo de S. Victore*; *Richardus de S. Victore*; *Gratianus*, monachus Benedictinus, autor *Decreti* ſive primæ partis Juris Canonici; *Petrus Lombardus* Epiſcopus Pariſienſis & Princeps Theologorum Scholaſticorum, qvi vulgo *Magiſter Sententiarum* dicitur; *Hugo Etherianus*; *Arnoldus Carnutenſis*; *Petrus Bleſenſis*; *Guilhelmus Nenbrigenſis*; *Theodorus Balſamon*; *Bernardus Morlanenſis*; monachus Cluniacenſis: *Sec. poſt Æ.C. XII.*

Diſſertatio cum generalis tum ſpecialis de *Jure Canonico* ejusqve origine, conſtitutione & autoritate:

Diſſertatio de origine & natura *Theologia Scholaſtica*:

Fundatio ordinis *Equitum Templariorum*; autoribus *Hugone à Paganis & Gaufredo à S. Aldemaro*, ordinis *Hoſpitaliariorum S. Joannnis Hieroſolymitani* cognomine *Eleemoſynarii*, autore qvodam *Gerardo*; ordinis *Pramonſtratenſium* autore *S. Notberto* Lotharingo; ordinis *Carmelitarum* autore *Almerico* Archiepiſcopo Antiocheno; ordinis *Equitum Teutonicorum* autore *Henrico Walpot*; ordinis *Crucigerorum* ſive *Cruciferorum*:

Hæretici Chriſtiani

Petrobruſiani, qvorum princeps *Petrus de Bruis*, natione Gallus; *Henriciani*, qvorum princeps *Henricus* qvidam, patria *Toloſanus*; *Petrus Abailardus*, natione Gallus; *Arnoldus Brixienſis*; *Waldenſes*, ſive *Pauperes de Lugduno*, qvorum princeps *Waldo* Civis Lugdonenſis; *Petrus Joannis*, qvi ſecutus eſt errores *Joachimi* Abbatis Calabrienſis:

Doctores & Scriptores Judæorum celebres

R. Meir; *R. Iſaac Bar-Nathan*; autor Chronologiæ Hebræorum minoris, qvæ כדר עלם זוטא ſive *Seder Olam Suta* inſcribitur; *R. Jehudah Levita*, autor libri כוזרי ſive *Choſri*; *R. Joſeph Ben-Meir*; ראבע ſive *Raba*, h. e. רבי אבן עזרא ſive *Rabbi Aben-Ezra*: ראבד ſive *Rabad*, h. e. ר אברהם בן דיאור, ſive *Rabbi Abraham Ben-Dior*; *R. Bechai*; *Rabbenu Tam* cum fratre רשבם h. e. *R. Samuele Ben-Meir*; *R. Iſaac Bar-Abba*; *R. Benjamin Bar-Jona*, cujus extat *Itinerarium*; רמבם ſive *Rambam*, h. e. ר משה בן מימוני ſive *R. Moſche Ben-Majmoni*; ראבד ſive *Rabad*, h. e. *R. Abraham Bar-David*; *R. David Kimchi & R. Moſche Kimchi*, fratres:

Diſſertatio generalis de *Jurisprudentia*, *Juriſconſultis & ſcriptis juridicis* hujus ſeculi:

Diſſertatio ſpecialis de *inſtauratione Juris Civilis Romani*, qvæ ſub *Imp. Lotario II.* ſive *Saxone* opera *Irnerii* ſive *Werneri* circa annum Æ. C. 1150. contigit:

Juriſconſulti celebres

Irnerius ſive *Wernerus*; *Gratianus*; *Placentinus*; *Bulgarottus*; *Azo*; *Rofredus*; *Joannes Baſianus*:

Medici & Philoſophi clari

Joannes de Mediolano ſive Mediolanenſis, autor libri de conſervanda bona valetudine, qvi *Schola Salernitana* inſcribitur; *Joannes Meſua Damaſcenus*; *Bulcaſis* ſive *Albulcaſis Benaberazerin*; *Averroes Cordubenſis*; *Iſaac Benimiram*; *Joannes Serapionis filius*; *Raſis*; *Geber*; *Machometus Bagedi-*

Digitized by Google

Sec. poſt Æ. C. XII.

gedinus: *Athelardus* ſive *Adelardus*, Anglus, monachus Bathonienſis, qvi Euclidem ex Arabico in latinum ſermonem tranſtulit: *Albertus Magnus*: *Rodulphus* ſive *Rudulphus Brugenſis*: *Joannes Hiſpalenſis*, qvi Alfraganum latine tranſtulit: *Almeon Almanſorius*: *Humenus Ægyptius*: *Clemens* Langthonienſis Presbyter:

Hiſtorici Græci & Latini, aliiqve Scriptores illuſtres præter eos, qvi ſupra aliis nominibus jam memorati ſunt,

Joannes Zonaras; *Anna Comnena*: *Michael Glycas*; *Conſtantinus Manaſſes*: *Joannes Tzetzes* & *Iſacius Tzetzes*, fratres: *Alphredus*, ſacerdos Beverlacenſis in Anglia: *Anonymus* autor vitæ *Imper. Henrici IV.* *Stephanus*, Abbas Leodicenſis ad S. Jacobum: *Dietmarus*, Abbas Helmovardienſis: *Udeſcalcus* ſive *Udalſcalcus*: *Sigebertus*, monachus *Gemblacenſis*: *Turgotus* Dunelmenſis, S. Andreæ in Scotia Epiſcopus: *Goceelinus* ſive *Gotzelinus Bertinianus*: *Amandus*, Prior monaſterii Aqvicinctini: *Rodulphus* ſive *Radulphus*, Abbas monaſterii S. Trudonis in diœceſi Leodicenſi: *Anonymus* autor vitæ *S. Gervini*, Abbatis Aldenburgenſis: *Vilco Jaerſma* Friſius: *Anonymus* autor *Chronici Hieroſolymitani*, à Reinero Reineccio editi: *Anonymus* autor hiſtoriæ translationis *S. Valentini*, Epiſcopi Patavini: *Emundus*, monachus Cantuarienſis, qvi à plerisqve doctis viris idem creditur eſſe, atqve *Eadmerus*, cujus paulo ante inter Scriptores Eccleſiaſticos jam facta eſt mentio: *Gualterus Calenius*, Britannus: *Joannes Pyke*, Anglus: *Nicolaus* monachus Sueſſionenſis: *Munio*, Mindonienſis Epiſcopus, *Hugo*, Epiſcopus Portugalenſis ſive Luſitanus, & *Giraldus* Presbyter, autores Hiſtoriæ Compoſtellanæ: *Guilielmus Gemeticenſis*: *Guigo* ſive *Guido*, Prior Carthuſianus: *Anonymus* monachus Præmonſtratenſis, qvi ſcripſit vitam *Godefridi*, Comitis Cappenburgenſis: *Philippus* Abbas monaſterii Bonæ ſpei apud Binchium: *Auctus Florentinus*: *Eckardus*, Abbas Vrangienſis: *Hariulphus* Abbas Aldeburgenſis: *Diemo*, monachus Benedictinus: *Anonymus* autor vitæ *S. Guilhelmi*, primi Abbatis Ciſtercienſis: *Osbertus Clarentius*: *Petrus Oſtienſis*: *Petrus Diaconus*, monachus Caſinenſis: *Petrus* cognomine *Venerabilis*, Abbas Cluniacenſis: *Guilielmus*, monachus Clarævallenſis: *Anonymus* Remenſis Eccleſiæ Canonicus, qvi hiſtoriam *Flodoardi* in Epitomen redegit: *Sefridus ſive Sigfridus*, *Thimo*, *Ebbo* & *Herbordus*, Scriptores vitæ *S. Othonis*, Apoſtoli Pomeranorum: *Robertus*, Archidiaconus Auſtravandiæ: *Anonymus* autor vitæ *S. Ludgeri*: *Anshelmus*, Avelburgenſis ſive Havelbergenſis Epiſcopus: *Radulphus* monachus Cluniacenſis: *Eliſabetha* Schonaugienſis; *Turſtinus* ſive *Truſtinus*, qvi & *Turſtanus*, Archiepiſcopus Eboracenſis: *Guilielmus Rhievallenſis*: *Robertus Salopienſis*: *Radulphus*, Abbas S. Albani in Anglia: *Galterus* Hemtingtonus: *Guilielmus Malmesburienſis*: *Henricus Hungtingtonenſis*: *Caradocus Lancarvanenſis*: *Ealredus* ſive *Ethelbredus*, Abbas Ciſtercienſis: *Joannes Mercianus*: *Simeon Dunelmenſis*: *Conganus*, Abbas Ciſtercienſis: *Ganfridus* ſive *Galfridus*, Monetmutenſis Archidiaconus: *Henricus Uridonenſis*: *Robertus de Monte Michaelis*: *Joannes Sarisberienſis*: *Thomas Monemutenſis*, monachus: *Odo Cantianus*, monachus Benedictinus: *Joannes de Hexham*, ſive *Hagulſtadienſis*: *Laurentius* Dunelmenſis cœnobii præcentor: *Achardus Bridlingtonenſis*: *Godricus*, Eremita: *Nicolaus*, monachus Dunelmenſis: *Senatus* ſive *Servatus Bravonius*, qvi à Poſſevino *Braconius* vocatur: *Robertus Foliothus* ſive *Melundinenſis*: *Guilielmus Rameſeye*: *Heribertus de Boſham*: *Eadmundus Gryme*: *Benedictus Petroburgenſis*: *Rogerius*, monachus Ciſtercienſis: *Richardus* Prior Hagulſtadenſis: *Richardus*

Digitized by Google

dus Diviſienſis: *Guilbertus Folioth*: *Guilielmus Stephanides*: *Nicolaus Walkington*: *Richardus Præmonſtratenſis*: *Petrus Ripponenſis*: *Otto* Epiſcopus Friſingenſis: *Eckebertus* ſive *Egbertus* Trevirenſis: *Richardus* monachus Cluniacenſis: *Alexander*, monachus Cœnobii Celeſini: *Rogerius* ſive *Ruggerus*, monachus Fuldenſis: *Ariodulphus*: *Radevicus* Canonicus Friſingenſis: *Guntherus*, autor decem librorum de geſtis Imp. Friderici I. ſive Ænobarbi, qvi *Ligurinus* inſcribuntur; *Richardus de Sancto Victore*, qvi & *Anglicus* cognominatur: *Nicolaus*, Canonicus Leodicenſis: *Anonymus monachus Cavenſis*, qvi ſcripſit vitas qvatuor primorum Abbatum monaſterii Cavenſis juxta Neapolim: *Herimannus*, Abbas Tornacenſis: *Anonymus autor vitæ S. Anthelmi*: *Petrus Comeſtor*, autor hiſtoriæ Scholaſticæ: *Sicardus* Epiſcopus Cremonenſis: *Arnoldus* ſive *Ernaldus*, Ciſtercienſis Abbas cœnobii Bonævallenſis: *Burchardus*, Notarius Imp. Friderici Barbaroſſæ; *Chriſtianus*, Archicancellarius ejusdem Imperatoris & Archiepiſcopus Moguntinus: *Hildegardis*, Abbatiſſa; *Lampertus Waterloſius*: *Helmoldus* Presbyter Buzovienſis; *Anonymus* autor *Chronici Laurishamenſis*; *Gaufridus* Abbas Altæ-tumbæ; *Guilielmus*, Archiepiſcopus *Tyrius*; *Henricus Syain*, Præpoſitus Utinenſis; *Pandulphus Piſanus*, Cardinalis; Anonymus autor *Hiſtoriæ Epiſcoporum Salisburgenſium*, à Caniſio editæ: *Sylveſter Giraldus*, Gambrienſis; *Gualterus Mapes* ſive *Mapus*: *Laurentius*, monachus Leodicenſis: *Tageno*, Decanus Patavinus: *Anonymus* autor hiſtoriæ expeditionis Aſiaticæ Imp. Friderici I. ſive Ænobarbi, à Caniſio editæ; *Magnus Richobergenſis Noricus*; Anonymus autor vitæ *S. Hugonis* Epiſcopi Lincolnienſis; *Lambertus parvus*, monachus Leodicenſis: *Elimandus*, monachus Frigidi montis: *Gualterus de Conſtantiis*: *Guilielmus Peregrinus*: *Richardus* Canonicus Londinenſis: *Gotfridus Viterbienſis*: Anonymus autor vitæ *S. Gisberti* ſive *Gilberti*: *Theodericus*, Abbas Benedictinus: *Stephanus Hiſpanus*, monachus Cluniacenſis: *Robertus*, monachus S. Mariani: *Saxo Grammaticus*: *Dodichinus* ſive *Dudechinus*: Abbas monaſterii S. Dyſibodi; *Joannes Nuſcenſis*, monachus: Anonymus autor *Chronici de Welphis principibus*: *Euſtathius* Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, cujus extat erudiſſimus Commentarius græcus in Homerum; *Papias Lombardus*:

Sec. poſt Æ. C. XII.

Diſſertatio de *Academiis Remenſi, Montiſpeſſulana, Salernitana & Mutinenſi.*

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXIX.

De ſeculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ XII. ab A. M. 5150. usqve ad A. M. 5249. ſive ab A. Æ. C. 1201. usqve ad A. Æ. C. 1300.

AD ſeculum poſt Æ. C. XIII. pertinent

Imperatores Imperii Romano-Germanici

Fridericus II. Imp. Henrici VI. filius, qvi cœpit A. Æ. C. 1218.

Henricus Landgravius Thuringiæ, contra Fridericum II. electus A. Æ. C. 1246.

Conradus IV. filius Imp. Friderici II. qvi cœpit A. Æ. C. 1250.

Wilhelmus, Comes Hollandiæ, qvi cœpit A. Æ. C. 1254.

Richardus, Comes Cornubiæ, Joannis Regis Angliæ frater, qvi cœpit A. Æ. C. 1256.

Alphonſus, Rex Caſtiliarum & Legionis, electus contra Richardum A. Æ. C. 1257.

Huic Capiti vigeſimo nono, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebit liber trigeſimus primus hujus Prodromi.

Sec. poſt Æ. C. XIII.

Radolphus I. ſive *Habſpurgenſis*, primus poſt magnum illud à morte Imp. Friderici II. interregnum legitimus unanimi omnium conſenſu Imperator, qvi cœpit A. Æ. C. 1273.

Adolphus Naſſovius & Albertus I. Auſtriacus, qvi cœperunt in ſchiſmate A. Æ. C. 1298.

Vera origo Inſtitutionis Collegii *ſeptem Electorum* Imperio Romano-Germanici, derivata ab A. Æ. C. 1208. qvo Imp. Otto IV. poſt mortem Imp. Philippi ſolus cœpit imperare:

Pontifices Romani ſecundum Platinæ & Onuphrii Panvinii recenſionem,

Honorius III, Gregorius IX. Cæleſtinus IV. Innocentius IV. Alexander IV. Urbanus IV. Clemens IV. Gregorius X. Innocentius V. Hadrianus V. Joannes XX. alias *XXI* vel *XXII, Nicolaus III. Martinus II.* alias *IV. Honorius IV. Nicolaus IV. Cæleſtinus. V. Bonifacius VIII.*

Concilium Lateranenſe ſecundum A. Æ. C. 1215.

Fundatio ordinis *Franciſcanorum* ſive *Fratrum minorum*, autore S. *Franciſco Aſſiſiate*; ordinis *Dominicanorum* ſive *Prædicatorum*, autore *S. Dominico Calaguritano*; ordinis *redemptionis captivorum*; ordinis *Sylveſtrinorum*; ordinis *Flagellantium*; ordinis *Cæleſtinorum*:

Scriptores Eccleſiaſtici

S. Antonius de Padua; *Guilielmus* Epiſcopus Antiſiodorenſis; *Guilielmus* Epiſcopus Pariſienſis; *Jacobus à Vitriaco*; *S. Edmundus Cantuarienſis*; *Alexander Halenſis*; *Hugo de S. Caro*; *Humbertus Viennenſis*: *Robertus Sorbona*; *Albertus Magnus*; *S. Thomas Aqvinas*; *Thomas Cantapratenſis*; *S. Bonaventura*, Albanenſis Epiſcopus & Cardinalis; *Udalricus Argentinenſis*; *Rupertus de Ruſſia*; *Ægidius Romanus*; *Raymundus Lullius*; *Richardus de Media-villa*; *Henricus Gandavenſis*; *Joannes Pariſienſis*;

Heretici Chriſtiani

Almaricus, patria Carnutenſis & Doctor Pariſienſis; *Albigenſes*; *Guilhelmus de Sancto amore*; *Deſiderius Longobardus*; *Fratricelli* ſive *Fratres de paupere vita*:

Doctores & Scriptores Judæorum celebriores

רמבן. ſive *Ramban*, h. e. *R. Moche Bar-Nachman, Gerundenſis*; *R. Schimſon*, autor libri כריתות; *R. Jehudah Chaſid*; *R. Iſaac Ben-Schelomoh*; *R. Moſche Miktotzi*; *R. Niſſim*, diſcipulus R Moſis Ben-Nachman; *R. Moſche Aben-Tybbon*; הראש, ſive *Haroſch*, h. e. *R. Aſcher*; *R. Schelomoh Ben-Adrath*; *R. Meir de Rotenburg*; *B. Menachem Rekanat*; *R. Becchai*; *R. Schem Tof*; *R. Jedaja Happenimi*:

Juriſconſulti illuſtres

Accurſius Florentinus; *Rofredus Beneventanus*; *Jacobus Balduini*; *Joannes de Blanaſco*; *Gregorius IX. PP. Innocentius IV. PP. Odofredus Beneventanus*; *Bernhardus* Compoſtellanus Presbyter; *Henricus de Seguſia*, Cardinalis; *Hoſtienſis* ſive *Oſtienſis*; *Guilielmus Duranti*, qvi vulgo *Speculator* dicitur; *Bartolemæus Brixienſis*; *Albertus Galeotti* Parmenſis; *Joannes de Deo*; *Jacobus de Belloviſu*, Bononienſis; S. *Ivo* ſive *Ipho*; *Bonifacius VIII. PP. Dinus Mugellanus*; *Franciſcus Accurſius*, Accurſii Senioris filius; *Richardus Senenſis*:

Medici & Philoſophi celebres, qvorum ſupra aliis nominibus nondum facta fuit mentio,

Demetrius Pegagomenus, qvi juſſu Imp. Michaelis Palæologi græce librum ſcripſit de Podagra; *Guilielmus Placentinus* Veronenſis; *Thaddeus* Florentinus; *Lanfrancus* Mediolanenſis; *Alphonſus* Rex Caſtellæ; *Gervaſius Tilberienſis*, Anglus; *Jordanus Nemorarius*, cujus extant elementa Arithmetica; *Rogerus Baconus*; *Alexander de Villa Dei*; *Odingtonus*, Anglus; *Joannes de* Sacroboſco; *Joannes Baldus* Genuenſis:

Hiſto-

Digitized by Google

Hiſtorici Græci & Latini, *aliique Scriptores clari*, qvi ſupra nondum enumerati ſunt, *Sec. poſt Æ. C. XIII.*

Nicetas Acominatus Choniates; *Georgius Logothetes Acropolides*; *Georgius Pachymerius*: *Reinerus*, Prior monaſterii S. Jacobi Leodicenſis; *Helinaldus*, monachus Frigidi Montis; *Engelhardus*, Abbas in Lanchaim; *Otto Sanblaſianus*, ſive de S Blaſio; *Gunterus* monachus, autor hiſtoriæ expugnationis urbis Conſtantinopolitanæ à Chriſtianis; *Anonymus monachus Egmondanus*, qvi ſcripſit *Chronicon Belgicum*: *Robertus Montenſis*: *Arnoldus*, Præpoſitus Hildesheimenſis; Continuator Helmoldi: *Albertus Bohemus*: *Joannes Oxfordius* ſive Oxonienſis: *Rogerius de Houden*, Britannus: *Joſephus Debonius*: *Colmannus Sapiens* Britannus: *Rogerus*, monachus Crolandienſis; *Gervaſius de Melkelaya* ſive *Dorobernenſis*: *Gilbertus de Hoilauda*: *Guilielmus Litle*, ſive *Parvus*, qvi & *Neubrigenſis* cognominatur: *Radulphus Dicetenſis*: *Joannes*, Fordenſis Cœnobii Abbas: *Jocelinus Brakelonde*, monachus Benedictinus: *Joannes Graye*, Nordovicenſis in Anglia Epiſcopus: *Adamus Barkingenſis*, Britannus: *Hugo Candidus*, monachus Petroburgenſis in Anglia: *Stephanus Langtonus*, Anglus: *Alanus*, Tenkesburienſis; monaſterii Abbas in Anglia; *Conradus* monachus in Scheurn; *Lambertus Leodicenſis*; *Anonymus* autor vitæ *S. Wilhelmi*, Rotſchildenſis in Dania Abbatis: *Hugo Floreffienſis*; *Vincentius Cadlubius*, Epiſcopus Cracovienſis; *Honorius Auguſtodunenſis*; *Henricus*, Comes à Kalwe, Abbas Augiædivitis; *Conradus*, Prior Scyrenſis in Bavaria; *Eckerhardus*, Decanus S. Galli; *Jordanus*, Saxo, Theologus Pariſienſis; *Gito*, monachus Cluniacenſis: *Cæſarius Heiſterbacenſis*; *Rigoldus* ſive *Rigordus*, vel *Rigotus*, clericus S. Dionyſii Pariſienſis: *Ludolphus*, qvi & *Lupuldus*, *Bebenburgius*, ſive de *Babenberg*; *Oldomius* monachus Hiſpanus; *Conradus à Lichtenaw*, *Abbas Urſpergenſis*; *Thomas de Cellano*; *Joannes Gallus*, Abbas Fontanellæ: *Sibrandus*, Abbas Horti Mariæ in Friſia: *Jacobus Foruerius* ſive *Furnius*, Toloſanus; *Gaufredus de Bello-loco*; *Anonymus* autor vitæ *S. Hermanni* monachi Præmonſtratenſis: *Albertus* monachus Patavinus; *Anonymus* autor vitæ *S. Gerlaci*; *Anonymus* autor vitæ *S Antonii Ulyſſiponenſis*; *Rodericus Ximenes*, Archiepiſcopus Toletanus; *Conradus à Martburg*, ſive *à Matburg*, autor vitæ *S. Eliſabethæ*, Andreæ Hungariæ Regis, filiæ; *Lucas*, Epiſcopus Tudenſis; *Godefridus*, monachus Colonienſis: *Guilielmus*, monachus S. Dionyſii Pariſienſis: *Godefridus Calvus*, Archiepiſcopus Bituricenſis: *Gerardus Mauriſius*, Vicentinus: *Radulphus Niger*, Anglus; *Alexander*, monachus Eſſebienſis: *Richardus Elienſis*; *Hugo Kircoſtallenſis*; *Gualterus Coveutrienſis*; *Petrus Henhamus*, Anglus, Monachus Waldenſis: *Radulphus Coggeshale*, monachus Ciſtercienſis: *Guilielmus Langtonienſis*; *Petrus* Canonicus Londinenſis: *Cornelius*, Hibernus: *Rogerius de Windeshora*: *Robertus Richius*, Abindonenſis: *Matthæus Paris*, ſive *Pariſius*: *Michael Blaunpainus*: *Guilielmus de Risbrucke* vel *Ruiſeroskes*: *Albericus Verus*: *Martinus Scotus*: *Joannes de Novoburgo*, qvi & *Joannes Canonicus* dicitur: *Joannes Gualenſis* Franciſcanus: *Radulphus Bockinge*, Dominicanus: *Helias Trickyngam*, monachus Benedictinus: *Helias de Eveshamo*, Wigornienſis: *Vincentius*, Bellovacenſis Epiſcopus: *Rufinus Sipius*: *Conſtantius Verberitanus*: *Rogerius*, autor hiſtoriæ deſtructionis regni Hungariæ, per Tartaros factæ: *Gualterus Philippus Caſtilionius*: *Godofridus* ſive *Geofridus* Beaglerius: *Engelbertus*, Abbas Ciſtercienſis: *Conradus*, Epiſcopus, autor Chronici rerum Moguntinarum: *Albertus*, Abbas Stadenſis: *Thomas Lentinus*, Patriarcha Hieroſolymitanus: *Udalricus Herlinger à Wurmberg*: *Jo-*

Digitized by Google

Sec. poſt Æ.C. XIII.

Joannes Columna, Archiepiſcopus Meſſanenſis; *Anonymus* autor vitæ *S. Claræ*; *M. Juſtinus Lippienſis*; *Gerardus Fracheto*, Lemovicenſis; *Guilhelmus* monachus Haſigemenſis; *Richardus* Pictavienſis; *Anonymus* autor vitæ *S. Godebertæ* virginis; *Stephanus* Mediolanenſis; *Anonymus* autor fragmenti, qvod Chronico *Alberti Argentinenſis* præmitti ſolet; *Anonymus* monachus Patavinus, qvi tres ſcripſit libros de *Inſubribus & Euganeis*; *Anonymus* monachus Dominicanus, qvi *Annales monachorum Colmarienſium* primus ſcribere agreſſus eſt; *Martinus Polonus*; *Guilielmus Tripolitanus*; *Petrus Argentoratenſis*, Carmelita; *Gerardus*, monachus cœnobii S. Qvirini in Inſula; *Godeſcalus*, Canonicus Leodicenſis; *Conradus à Mure*; *Hermannus*, Abbas Altaichienſis; *Salimbenus de Salimbenis*; *Anonymus monachus Pruſeningenſis*, autor vitæ S. Erminoldi; *Henricus Bonicolli*, alias *Eutrachebus* ſive *Goedhals*, Gandavenſis; *Guilhelmus de Samuco*; *Guilielmus de Bongevilla*; *Marcus Paulus Venetus*, *Brocardus* ſive *Burchardus*, Argentoratenſis; *Guido de Columna*; *Jaçobus de Viragine* ſive *Voragine*, Epiſcopus Genuenſis; *Gerardus* Prior, Dominicanus; *Balduinus Ninivenſis*, Flander; *Theodericus Thuringus*; *Thomas Spottus* vel *Sprottus*; *Petrus Iekehamus*; *Joannes de Hayda*; *Joannes Brurienſis*; *Joannes Rufus*; *Thomas Wiceius*; *Gregorius Cairgueut*, ſive *de Wintonia*; *Sigeardus*, monachus cœnobii S. Albani; *Nicolaus Falcon*; *Gualterus Exceſtrenſis*; *Joannes Caſtorius*, ſive *Fiberius* vel *Beverius Theodericus de Appoldia*; *Aitonus* ſive *Haitonus*, *Armenius*; *Conradus*, qvi ſcripſit vitam S. Dominici; *Stephanardus è Vicomercato*; *Stephanardus Flamma*, de qvo dubitatur, an idem ſit cum præcedente; *Engelbertus*, Abbas, Admontenſis monaſterii; *Henricus à Klingenberg*, Epiſcopus Conſtantienſis; *Bernardus Guidonis*, Lemovicenſis; *Petrus Calo*; *Gervaſius Ricobaldus* Ferrarienſis; *Egilwardus*, autor vitæ S. Buchardi, Epiſcopi Herbipolenſis; *Petrus Pictavienſis*; *Henricus Stero*; *Eberhardus Altahenſis*; *Guilhelmus de Nangiaco*; *Siffridus*, Presbyter Miſnenſis:

Diſſertatio de *Academiis*

Ferrarienſi, Biturienſi, Viennenſi, Conimbricenſi, Navarrenſi, & Peruſina; ut & de Collegio *Sorbonæ* Pariſienſi;

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXX.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ XIV. ab A. M. 5250. usqve ad A. M. 5349. h. e. ab A. Æ. C. 1301. usqve ad A. Æ. C. 1400.

Huic Capiti trigeſimo cujus Sciagraphia hic exhibetur reſpondebit liber trigeſimus ſecundus hujus Prodromi.

AD Seculum poſt Æ. C. XIV. pertinent

Imperatores Imperii Romano-Germanici

Henricus VII. Lutzenburgenſis, qvi cœpit A. Æ. C. 1308.

Fridericus III. Auſtriacus, & Ludovicus V. ſive *Bavarus*, qvi cœperunt in ſchiſmate A. Æ. C. 1314.

Carolus IV. Rex Bohemiæ, qvi cœpit poſt mortem Imp. Ludovici V. A. Æ. C. 1347.

Eduardus, Angliæ Rex, *Ludovicus*, Landgravius Thuringiæ, & *Guntherus* Comes Schwartzburgenſis, in ſchiſmate contra *Carolum IV.* electi A. Æ. C. 1349.

Wenceslaus, Imp. Sigiſmundi filius, qvi cœpit A. Æ. C. 1378.

Fridericus IV. Dux Brunſvicenſis & Luneburgenſis, ante coronationem occiſus A. Æ. C. 1400.

Rupertus, Comes Palatinus Rheni, qvi cœpit A. Æ. C. 1400.

Ini-

Initium *Imperii Othomannici* in Oriente A. Æ. C. 1302. qvo *Othomannus*, ex Præfecto Ciliciæ Sultanus Turcarum, Pruſam Bithyniæ urbem occupavit: *Sec. poſt Æ. C. XIV.*

Interitus Eqvitum *Templariorum*:

Pontifices Romani

Benedictus IX. alias *XI. Clemens V. Joannes XXI* alias *XXII.* vel *XXIII* (*Nicolaus V.* Antipapa;) *Benedictus X.* alias *XI. Clemens VI. Innocentius VI. Urbanus V. Gregorius XI. Urbanus VI. Bonifacius IX. Clemens VII. Benedictus XI.* alias *XIII.*

Concilium Viennenſe, in qvo *Clementina* Conſtitutiones confirmatæ ſunt, & *Templariorum* ordo damnatus eſt:

Scriptores Eccleſiaſtici

Joannes Duns Scotus; *Auguſtinus Anconitanus*; *Barlaamus, Epiſcopus Hieracenſis*; *Petrus Aureolus*, *Antonius Andreæ*; *Durandus à S. Portiano*; *Herveus Natalis*; *Franciſcus Mayron Scotus*; *Guilielmus Ockam*; *Monaldus Dalmata*, *Nicolaus Liranus*; *Pelagius Alvarus*; *Bertrandus, Epiſcopus Heduenſis*; *Petrus Paludanus*; *Burgundus*; *Guido Carmelita, Catalanus*; *Aſteſanus Aſtenſis*; *Adamus Goddamus*; *Landulphus Carthuſianus*; *Bartholemæus Piſanus*; *Joannes de Baccone, Anglus*; *Simon de Caſſia*; *Henricus Suſo*; *Robertus Holkoth*; *Thomas Argentinenſis*; *Nicolaus Cabaſilas*; *Gregorius Ariminenſis*; *Richardus*, Archiepiſcopus Armacanus; *Nicolaus Gorram*; *Alphonſus Vargas*, Archiepiſcopus Hiſpalenſis; *Joannes Taulerus*; *Manuel Caleca*; *Henricus de Haſſia*: *Joannes Rusbrochius*:

Fundatio ordinis *Equitum Chriſti* in Luſitania; item ordinis *Jeſuatorum* autore *B. Joanne Columbino* Senenſe, & ordinis *Montis Oliveti*:

Hæretici Chriſtiani

Lollardiani, qvorum princeps *Lollardus Gualterus*: *Marſilius de Padua*; *Wicleſitæ*, qvorum princeps *Joannes Wiclef*, Anglus:

Doctores & Scriptores Judæorum

R. Iſaac, diſcipulus R. Aſcher & autor libri יסוד עולם, ſive *Jeſod Olam*, h. e. *Fundamentum mundi*, vel *Fundamentum æternum*; *Mardochai Gadol*, ſive *Mardochæus Magnus*; *R. Jehudah Ben-Benjamin*; *R. Aharon Haccohen*, *Jerucham*; *R. Iſaac Durenſis*, autor libri שערי דורא; *R. Jacob Ben-Aſcher*; רלבג ſive *Ralbag*, h. e. *R. Levi Ben-Gerſom*; ריבש ſive *Rivaſch*, h. e. *R. Iſaac Ben-Scheſchath*; *R. Iſaac Schepharth*; ריטבא ſive *Ritba*, h. e. *R. Jom Tof Ben-Abraham*; *R. Schimeon Duran*; *R. Schimeon Bar-Tzemach*: *R. Chaſdai*:

Diſſertatio generalis de *Jurisprudentia*, *Juriſconſultis & ſcriptis juridicis* hujus ſeculi:

Diſſertatio ſpecialis de *Aurea Bulla Imp. Caroli IV.* promulgata Norimbergæ A. Æ. C. 1356.

Juriſconſulti celebres

Guido de Baypho, Archidiaconus Bononienſis; *Ganfredus de Trano*; *Jacobus de Ravani, Lotharingus*; *Petrus de Bellapertica*; *Rolandus Placiola*; *Fabius Maximus, alias de S. Urbano*; *Nicolaus Malumbra*; *Jacobus de Arena, Parmenſis*; *Nicolaus Neapolitanus*, *Martinus Sylvanus*; *Martinus de Sulmannis*; *Richardus Malumbra, Cremonenſis*; *Lambertinus de Ramponibus*; *Guilhelmus de Cumo ſive Comenſis*; *Guilhelmus, Abbas de Monte-Landino*; *Joannes Andreæ*; *Cynus, ex illuſtri Siniobaldorum apud Piſtorienſes familia*; *Olradus de Ponte*; *Joannes Monachi*; *Joannes Calderini, Bononienſis*; *Jacobus de Butrigariis*; *Fridericus Petrucius Senenſis*; *Rainerus Forolivienſis*; *Joannes Fabri*; *Simon de Burſiano*; *Paulus Eleazaris*; *Lapus de Caſtellione*; *Joannes Platenſis*; *Andreas de Iſernia*; *Bartolus de Saxoferrato*; *Franciſcus Tigrini, Piſanus*, *Nicolaus Alexandrinus*; *Nicolaus Spinellus Neapolitanus*; *Franciſcus de Albergotis, Aretinus*; *Albericus Roſatus, Bergomenſis*: *Signoro-*

Sec. poſt Æ. C. XIV.

lus de Homodeis, Mediolanenſis; Baldus de Ubaldis, Peruſinus; Anglus de Ubaldis, & Petrus de Ubaldis, Baldi fratres: Joannes Ludovicus Lambertatius; Bonjacobus; Victor Feltrenſis; Bartolomaeus de Saliceto: Joannes de Liguano, Mediolanenſis; Franciſcus de Platea; Caſpar Calderinus: Laurentius de Rodulphis, Florentinus:

Diſſertatio generalis de *arte Magnetica:*

Diſſertatio ſpecialis de inventione *pyxidis nauticæ*, qvæ *Melphitanis* in Regno Neapolitano attribuitur:

Medici & Philoſophi clari

Arnoldus de Villanova; *Magnus* vel *Magninus*, Mediolanenſis; *Druſianus* vel *Turriſanus*, Thaddæi diſcipulus: *Petrus Raichſpalt*; *Bonominus* Pergamenſis: *Dinus de Garbo*, Florentinus; *Bernardus Gordonius* ſive *Cordonius*, Gallus; *Mundinus* Vicentinus; *Mundinus* Bononienſis; *Mundinus* Anatomicus; *Mundinus* Florentinus; *Elluchaſem Elimitar de Baldach*; *Thomas de Garbo*, Florentinus; *Gentilis Fulginas*; *Gentilis* Florentinus; *Petrus de Apono* ſive *Aponenſis*; *Guilhelmus Varignana*: *Joannes Platearius*, Salernitanus; *Matthæus Sylvaticus*, Mantuanus; *Petrus de Ubaldis*, pater Baldi JCti; *Nicolaus de Regio*, Calaber; *Guido de Cauliano*, Gallus; *Jacobus de Manliis*: *Matthæus de Gradibus*; *Jacobus de Dundis*, Patavinus, cognomine *Aggregator*; *Nicolaus Nicolus*, Florentinus; *Marſilius de S. Sophia*; *Jacobus Forolivienſis*; *Thebit*, Aſtrologus; *Paulus Gerardus*, Florentinus; *Prophatius* Judæus; *Climitonus Langlejus*; *Guilhelmus Griſauntus*, Pater Pontificis Urbani V. *Nicolaus Linnenſis Petrus de Dacia*; *Joannes de Ligneriis*; *Joannes Eſtwidus*: *Simon Bredonus*, Anglus; *Barlaam* monachus, cujus extat Arithmetice; *Maximus Planudes*:

Hiſtorici Græci & Latini, aliique Scriptores illuſtres, qvorum ſupra nondum facta eſt mentio,

Ephræm, qvi vitas Imperatorum Conſtantinopolitanorum Jambico ſcripſit carmine: *Nicephorus Calliſti* filius, *Xanthopbulus*; *Theodorus Metochita*; *Nicephorus Gregoras*: *Joannes Cantacuzenus*; *Volcomarus Furſtenfeldenſis*: *Joannes Diaconus*, Canonicus Veronenſis: *Anonymus* autor Chronici de ſeptem ætatibus: *Bernardus de Caſtris S. Vincentii*: *Robertus Beſtonus* vel *Baſtonus*: *Thomas de La-moore*: *Vincentius & Martinus Carſuloni*: *Landulphus de Columna*: *Sozomenus Piſtorienſis*: *Matthæus Vindocinenſis*: *Guilhelmus Paſtrengus*, Veronenſis: *Antonius de Godis*: *Joannes Docreus*: *Philippus Eiſtetenſis*: *Albertinus Muſatus Patavinus*: *Ptolomæus de Luca* ſive *Lucenſis*: *Sibertus de Beka*: *Odericus* è portu Naono, oppido Fori Julii: *Annibaldus Ceccanus*: *Ludolphus Saxo*, Carthuſianus: *Guilielmus Procurator* cœnobii Egmondani: *Ludovicus Marchentus*, Veronenſis: *Udalricus à Lentzburch*: *Conradus S. Udalrici*: *Wilbertus Alemannus*: *Guilielmus de Baldenſel*: *Garinus*: *Galvanus Flamma*: *Bartholomæus de Oſa* vel *Oſſanus*, Bergomenſis: *Nicolaus Threveth* ſive *Triveth*: *Thomas Caſteforde*: *Thomas Langforde*: *Stephanus Eyton* ſive *Edonus*: *Guilhelmus Aſketle*: *Thomas Haſtwode* vel *Haſilwode*: *Joannes Thanatenſis*: *Martinus Alnewyck*: *Joannes Everiadenus*: *Gualterus Burley*: *Rogerus Ceſtrius*: *Adamus Carthuſianus*: *Gualterus Hemmyngforde*: *Robertus de Lyceſtria*: *Joannes Burgenſis*: *Thomas Eckleſton*: *Joannes Boccatius*: *Petrus Coriſtinus*, Florentinus: *Porcellius*, Poëta: *Philippus Macerius*, Siculus: *Facius de Ubertis, Florentinus*: *Rodolphus de Frameinſperg*: Bavarus: *Joannes de Beka*: *Joannes de Vineta*: *Ægidius Muſſius*: *Joannes Honſemius* vel *Hoxſemius*: *Paſtor Gallus*: *Henricus de Erfordia*: *Albertus Comes ab Hohenberg*: *Henricus Rebdorſienſis*: *Fredericus Cloſnerus*: *Amalricus Augerii*: *Petrus Paſſerinus*: *Joannes Hildeſhemenſis*: *Radulphus Hygdenus*: *Joannes Malvernæus*

neus ſive *Milvernaus*, monachus Wingorníenſis; *Richardus Ciceſtrius*, monachus Weſtmonaſterienſis; *Joannes Olneus*, monachus Carthuſianus; *Guilhelmus Coventrius*; *Galfridus Hardeby*; *Bartholomæus Glanvyle*, cognomine *Anglicus*; *Joannes Timmouthenſis*, monachus Benedictinus; *Joannes Graunſon*, ſive *Grandiſonus*, Epiſcopus Exonienſis; *Ranulphus Strodus*; *Joannes Mandevyle*; *Anonymus* autor prioris partis Epitomes de ſacris Chriſtianorum expeditionibus in terram Sanctam; *Thomas Stubs*, ſive *Stubæus*, Eboracenſis; *Matthæus Weſtmonaſterienſis*; *M. Alberetus Argentinenſis*; *Lobardus Strichius*, Patavinos: *Benevenutus de Rambaldis* Imolenſis; *Philippus Riboti*, Carmelita: *Marius Georgius*, Venetus; *Joannes de Kikelew*; *Raimundus Capuanus*, Magiſter generalis Ordinis Prædicatorum; *Joannes Aylinus Maniacus*; *Thomas Diaconus*, Flander; *Joannes de Heſe*, Presbyter Trajectenſis: *Jacobus Guyſius*, Montenſis, monachus Franciſcanus; *Joannes de Bele*, Leodicenſis; *Conradus Alpendorp*, Carmelita; *Henricus Kalkarienſis*, cognomine *Æger*, monachus Carthuſianus; *Guilielmus Thorne*, monachus Benedictinus; *Guilhelmus Pachontonus*; *Richardus Lauynhal*; *Radulphus Marham*, monachus Auguſtinianus, *Henricus Knyghton*; *Stephanus Brickingtonus*; *Joannes Gaſcoinus*; *Adamus Muremuthenſis*: *Anonymus* autor vitæ *Joannis Bridlyngtonii*: *Joannes Gowerus* ſive *Goverus*: *Guilhelmus Gillynbam*, monachus Benedictinus Cantuarienſis: *Guilielmus Starnefeldus*: *Galfridus Linge*, Minorita: *Joannes Staffordius*, Minorita.

Sec. poſt Æ. C. XIV.

Diſſertatio de celebribos *Academiis* hoc ſeculo fundatis, nempe *Aurelianenſi*, *Cadurcenſi*, *Ilerdenſi*, *Piſana*, *Heidelbergenſi*, *Pragenſi*, *Cracovienſi*, *Senenſi*, *Colonienſi*, *Avenionenſi*, & *Andegavenſi*.

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXXI.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ XV. ab A. M. 5350. usqve ad A. M. 5449. h. e. ab A. Æ. C. 1401. usqve ad A. Æ. C. 1500.

AD Seculum poſt Æ. C. XV. pertinent

Imperatores Imperii Romano-Germanici

Jodocus cognomine *Barbatus*, Marchio Moraviæ, qvi cœpit A. Æ. C. 1410.

Sigismundus, Hungariæ & Bohemiæ Rex, qvi cœpit A. Æ. C. 1411

Albertus II. Auſtriacus, qvi cœpit A. Æ. C. 1438.

Fridericus, Auſtriacus, revera V. vulgo autem IV. vel III. dictus, qvi cœpit A. Æ. C. 1440.

Huic Capiti vigeſimo primo, cujus Sciagraphia hic exhibetur, reſpondebat liber trigeſimus tertius hujus Prodromi.

Maximilianus I. Auſtriacus, qvi cœpit A. Æ. C. 1493.

Hiſtoria *Concilii Conſtantienſis*, in qvo *Joannes Hus* & *Hieronymus Pragenſis* hæreſeos damnati & combuſti ſunt A. Æ. C. 1415. d. 6. Julii, & A. Æ. C. 1416. d. 30. Maji:

Diſſertatio generalis de *inventione Typographiæ*, ejusqve incremento, uſu & abuſu:

Diſſertatio ſpecialis de primis Germaniæ Typographis *Joanne Fauſto Moguntino* & *Joanne Gutenbergio Argentoratenſi*:

Finis Imperii Romani in Oriente A. Æ. C. 1453. d. 29. Maji, qvo *Conſtantinopolis* à Mahometo II. Turcarum Imperatore fuit expugnata, imperante Conſtantino Palæologo:

Diſ-

Sec. poſt Æ.C. XV.

Diſſertatio de *America* ſive *Novo terrarum orbe*, ejusqve inventione per *Chriſtophorum Columbum Genuenſem* A. Æ. C. 1492.

Pontifices Romani ſecundum Platinæ & Onuphrii Panvinii recenſionem

Innocentius VII. Gregorius XII. Alexander V. Joannes XXII. alias XXIII. & XXIV. *Martinus III.* alias V. *Eugenius IV.* (*Felix IV.* alias V. Antipapa) *Nicolaus V. Caliſtus* ſive *Calixtus III. Pius II. Paulus II. Xyſtus* ſive *Sixtus IV. Innocentius VIII. Alexander VI.*

Diſſertatio de *Conciliis Baſileenſi & Florentino:*

Fundatio ordinis *Hieronymianorum* ſive *S. Hieronymi*, ordinis *S. Georgii* & ordinis *Minimorum:*

Scriptores Eccleſiaſtici

Joannes Capreolus, Toloſanus: *Vincentius Ferrerius*, Valentinus: *Franciſcus Zabarella*, Cardinalis & Archiepiſcopus Florentinus; *Petrus ab Alliaco*, Cardinalis & Archiepiſcopus Cameracenſis; *Joannes Gerſon*, monachus Cæleſtinus & Cancellarius Pariſienſis; *Thomas Valdenſis*, Carmelita; *Auguſtinus de Roma*; *Paulus*, Epiſcopus Burgenſis; *Joannes Raguſæus*, Dominicanus; *Henricus Kalteiſen*, Dominicanus; *S. Bernardinus Senenſis*, Franciſcanus; *Joannes de Polemar*, Archidiaconus Barcinonenſis; *Joannes de Capiſtrano*, Franciſcanus; *Alphonſus Toſtatus*, Hiſpanus, Epiſcopus Abulenſis; *Antonius Florentinus*, Dominicanus; *Æneas Sylvius*, ſive *Pontifex Pius II. Joannes Baſſolius*, Franciſcanus; *Laurentius Juſtinianus*, primus urbis Venetæ Patriarcha; *Joannes de Turrecremata*, Cardinalis; *Beſſarion*, Cardinalis, natione Græcus; *Georgius Scholarius*, Græcus; *Joſephus Methonenſis*, Græcus; *Georgius Protoſyncellus*, Græcus; *Nicolaus de Cuſa*, ſive *Cuſanus*, Cardinalis; *Dionyſius Carthuſianus*, Belga; *Thomas de Kempis*, Belga; *Henricus Harphius*, Mechlinienſis; *Ambroſius Camaldulenſis*, Florentinus; *Pacificus*, Franciſcanus; *Angelus à Clavaſio*, Franciſcanus; *Bapeſta Trovamola*: *Gabriel Biel*, Germanus; *Marſilius ab Ingen*, Germanus; *Jacobus de Valentia*: *Cyprianus Benetus*, Arragonenſis; *Finus Hadrianus*, Ferrarienſis; *Joannes Picus*, Comes Mirandulæ; *Marſilius Ficinus*, Florentinus; *Paulus Middelburgius*, Epiſcopus Fori Sempronii: *Baptiſta Mantuanus*, Ordinis Carmelitarum Prior generalis; *Hieronymus Donatus*, Patricius Venetus; *Judocus Beiſelius*, Aqvisgranenſis; *Robertus* Licienſis: *Joannes Blarus*, Prior Benedictinus: *Hieronymus Savanarola*, Ferrarienſis: *Nicolaus Plovaus*, Presbyter Eccleſiæ Poſnonienſis: *Joannes Poteanus*, Præpoſitus S. Gregorii Colonienſis: *Joannes Ludovicus Vivaldus*, Dominicanus: *Auguſtinus Dodo*, Friſius: *Guilielmus Houpellandus*, Bononienſis: *Stephanus Bruliſer*: *Oliverius Maillardus*: *Michael Franciſcus*, Inſulenſis: *Mathæus Boſſus*, Veronenſis: *Paulus Scriptor* Minorita: *Antonius Mathelicius*, Apulus: *Conſtantius Applanus*, Mediolanenſis: *Reinerus Piſanus*: *Armennus de Bellovifu*: *Arnoldus Badetus*, Dominicanus: *Vincentius Bandellus à Caſtro novo*:

Doctores & Scriptores Judæorum,

R. Joſeph Albo: *R. Jacob Levita*: *R. Mardachai Nathan*: *R. Lipman Mulhuſinus*: *R. Abraham Hannaſi*: *R. Iſaac Avuhaſ*: *R. David Vital*: *R. Abdias*, præceptor Joannis Capnionis ſive Reuchlini: *R. Jochanan Alleman*, præceptor Joannis Pii Mirandulani: *R. Elias Miſrachi*; *R. Iſaac Ben-Aramah*: *R. Jacob Aben-Chaſif*: *R. Joſeph Ben-Gecatilia*: *R. Abraham*, autor libri דרך אמונה, ſive *Via fidei*: *R. Schemuel* סרסא, ſive *Sirſa*, qvi perperam à nonnullis *Tarſa* vocatur:

Diſſertatio generalis de *Jurisprudentia* hujus ſeculi:

Jurisconſulti illuſtres

Petrus de Anchorano, Bononienſis: *Antonius de Butrio*, Bononienſis:

Bene-

Benedictus Plumbinus; *Franciſcus Zabarella*, ſive *de Zabarellis*, Patavinus; *Franciſcus Ramponius*, Bononienſis: *Joannes Petrus Ferrarius*, Papienſis: *Chriſtophorus Caſtellioneus*, Mediolanenſis: *Raphael Comenſis*: *Raphael Fulgoſius*; *Petrus Maurocenus*, Venetus: *Joannes de Imola*, Bononienſis: *Gregorius Heimburgius*, Germanus: *Caſpar Schlick*, Germanus: *Paulus de Caſtro*, Imolenſis; *Dominicus de Sancto Gemimano*; *Matthæus Mattheſilanus*, Bononienſis: *Ludovicus Pontanus*, qvi patria qvidem *Spoletanus* fuit, ſed *Romanus* tamen plerumqve vocatur, qvod maximam vitæ partem Romæ tranſegerit: *Nicolaus Siculus* de Tudeſchis, Cardinalis & archiepiſcopus *Panormitanus*: *Jacobus Zochus*, Ferrarienſis: *Chriſtophorus Porcus*: *Guido Papa*, Gallus: *Benedictus Sala*, Patavinus: *Joannes de Anania*, Bononienſis: *Jacobus Alvarottus ſenior*, Patavinus: *Petrus Mattheſilanus*, Bononienſis: *Florianus de S. Petro*, Bononienſis: *Petrus Beſutius* Mediolanenſis: *Angelus de Periglis*: *Angelus de Gambelionibus*, *Aretinus*: *Joannes de Platea*, Bononienſis: *Joannes Baptiſta Caccialupus*, Bononienſis: *Alexander Tartagnus*, Imolenſis: *Bartholomæus Capolla*, Veronenſis: *Marianus Socinus*, Senenſis: *Petrus Philippus Corneus*, Peruſinus; *Martinus Landenſis*: *Jacobus de Puteo*: *Benedictus Capra*, Peruſinus: *Lanfrancus de Oriano*: *Laurentius Calcaneus*, Brixienſis: *Franciſcus de Accoltis*, Aretinus: *Joannes Maria Riminaldus*, Ferrarienſis: *Nicolaus Boerius*, Monſpeſſulanus: *Andreas Barbatia Siculus*; *Antonius Roſellus*: *Jacobus Ardizonus*: *Franciſcus Curtius ſenior*: *Jacobinus de S. Georgio*: *Claudius ab Aquis*: *Hieronymus Tortus*: *Claudius Seiſellius*: *Antonius Corſettus*: *Joannes Baptiſta Roſellus*: *Joannes Campegius*: *Comes Alvarottus*: *Joannes Sadoletus*: *Bulgarus Bulgarini* nepos: *M. Antonius Baccerius*: *Joannes Georgius Brandisius*: *Bartholomæus Socinus*: *Ludovicus Bologninus*: *Sec. poſt Æ. C. XV.*

Medici & Philoſophi celebres præter eos, qvorum ſupra aliis nominibus jam facta fuit mentio

Valeſcus de Taranta; *Bartholomæus Montagna*, Patavinus: *Leonardus Bertapalia*, ſive Prædapalia, Patavinus: *Sanctus de Arduinis*, Piſaurenſis: *Antonius Gaynerius*, Papienſis: *Hugo Senenſis*; *Raymundus Sebundius*, Hiſpanus; *Joannes de Marliano*; *Joannes Sermoneta*; *Joannes de Concoregio*, Mediolanenſis: *Joannes de S. Ægidio*, Anglus: *Hugo de Luca*: *Antonius Cermiſonus*; *Chriſtophorus de Barziziis*, Bergomenſis: *Joannes Michael Savonarola*, Patavinus: *Rolandus Capellutus*, Chryſopolitanus: *Clemens* ſive *Clementius Clementinus*, Amerinus: *Antonius de Gradi*, Mediolanenſis: *Chriſtianus Caſtellus*, Turonenſis: *Gerardus de Solo*; *Everhardus Schleuſingerus*; *Guilielmus Brixienſis*; *Joannes Matthæus de Gradi*; *Hubertinus*: Clericus Creſcentinus: *Berengarius Catalanus*; *Jacobus de Partibus*: *Andreas Brentius*, Patavinus: *Georgius Valla*, Placentinus: *Joannes Arculanus* ſive *Herculanus*: Veronenſis: *Hieronymus Manfredus*: *Joannes de S. Paulo*, Gallus: *Vitalis de Furno*: *Petrus Argelata* ſive *Argillata*, Bononienſis: *Hermolaus Barbarus*; *Antonius Zenus*, Venetus: *Antonius Gazius*, Patavinus: *Nicolaus Leonicenus*, Vicentinus: *Galeatius de S. Sophia*: *Ioannes de Kirtham* ſive *de Ketham*, Germanus: *Laurentius Majolus*, Genuenſis: *Philippus de Soldevilda*, Catalanus: *Ioannes Abioſus*, Neapolitanus: *Petrus Pintor*, Valentinus: *Henricus Euticus*, Francus orientalis: *Antonius Gratarolus*, Bergomenſis: *Theodoricus Cercienſis*: *Ioannes Iacobus*, Gallus: *Theodoricus Gerkrdus*, Gandavus: *Guilielmus Chriſtianus Aurelius*: *Alexander Benedicti*, Veronenſis: *Qviricus de Auguſtis*, Dertonenſis: *Antonius de Monte Ulmi*: *Antonius Benevenius*: *Gabriel Zerbus*, ſive *de Zerbis*, Veronenſis: *Chriſtophorus Oroſcius*, Hiſpanus; *Ioannes Agricola Ammonius*; *Franciſcus*

Sec. poſt Æ.C. XV.

Capuanus de Manfredonia; *Joannes de S Amando*, Gallus; *Joannes Tremuleti*; *Martinus Pollichius*, Melleſtadius; *Laurentius Laurentianus*, Florentinus; *Bartholomaus Cocles*, Bononienſis: *Oronotus Bqveti*, Gallus: *Joſephus Grundbeckius*; *Petrus Creſcentinus*; *Cajetanus Vincentinus*; *Joannes de Marliano*; *Joannes Blanchinus*, *Franciſcus Barbarus*, Venetus; *Georgius Purbachius*; *Joannes Mullerus* Regiomontanus; *Georgius Trapezuntius*; *Jacobus* Comes Purliliarum; *Chriſtophorus Landinus*; *Dominicus de Flandria*; *Thomas Bricotus*;

Hiſtorici Graci & Latini; ut & *Oratores, Poeta, aliiq; Scriptores* clari; qvi ſupra nondum enumerati ſunt,

Georgius Gemiſtus Pletho, Conſtantinopolitanus; *Georgius Phranza*; *Laonicus Chalcocondylas*; *Manuel Chryſoloras*; *Anonymus* autor ex familia Ducarum, qvi ſcripſit de Turcarum rebus geſtis adverſus Græcos & expugnatione urbis Conſtantinopolitanæ; *Leonardus Chienſis*; *Georgius Codinus Curopalata*; *Theodorus Gaza*, Theſſalonicenſis; *Joannes Argyropolus*, Conſtantinopolitanus: *Joannes Froiſſardus*: *Joannes Weentius*, Abbas Egmondanus; *Hermannus de Lerbeke*, monachus Dominicanus S. Pauli apud Mindenſis; *Theodericus à Niem*, Epiſcopus Verdenſis; *Paulus Bonetus*, Narbonenſis, Carmelita; *Joannes Rochefordus*, Anglus; *Boſtonus Burienſis* Anglus; *Thomas Otterburne*, Anglus; *Joannes Saxonius*; *Theodoricus Urie*; *Joannes de Schonhovia*; *Poggius Brandolinus* vel *Bracciolinus*, Florentinus; *Balduinus* Parochus Paderbornenſis; *Andreas*, Presbyter *Ratiſbonenſis*; *Andreas Bilius*, Mediolanenſis; *Brando Joannes*; *Anonymus* autor poſterioris partis Epitomes de ſacris Chriſtianorum expeditionibus in terram Sanctam; *Anonymus* autor operis inſcripti *Breviarium hiſtoriale*; *Anonymus* autor antiqvioris Chronici S. Petri Vivi Senonenſis; *Leonardus Juſtinianus*, Patricius Venetus; *Petrus Paulus Vergerius*; *Emundus de Dynter*, ſive *Dynterus*; *Michael Rubertus*, Florentinus; *Joannes Lopez*, ſive *Lupus*; *Ericus*, Daniæ Rex ejus nominis *decimus*; *Anonymus* autor hiſtorici operis *de Laude Brabantia*; *Bartholomaus Facius Genuenſis*; *Ambroſius Camaldulenſis*; *Leonardus Aretinus*; *Robertus Maſchal*, Anglus; *Richardus Grisdale*, Anglus; *Thomas Rudburne* vel *Radburnus*, Anglus; *Alanus de Lynna*, Anglus; *Joannes Langdenus*, Anglus; *Guilhelmus Lindwodus*, Anglus; *Joannes Polus*, Anglus; *Joannes Louve*, Anglus; *Nicolaus Cantilouve*, ſive *Cantilupus*, Anglus: *Thomas Dando* vel *Daudo*, Anglus; *Joannes Langtonus*, Anglus; *Albertus Arnhemius*, qvi & *Arnoldus Kruet*, monachus Carthuſianus; *Jacobus Suedericus*, Germanus, Franciſcanus; *Stephanus Juliacus*; *Jacobus Clericus*, Atrebatenſis: *Joannes Stabularius*, monachus Leodicenſis: *Oliverius Longus*, Prior Benedictinus Gandavi: *Theodericus Pauli*; Gorcomenſis; *Joannes Loſſenſis*, Abbas Leodicenſis; *Ægidius Aurifaber*, monachus Carthuſianus: *Joannes Brugmannus*, Belga Franciſcanus: *Anianus*, monachus Benedictinus: *Anonymus* autor hiſtoriæ de ritibus & moribus Turcarum: *Guilhelmus Abſelius*, Carthuſianus: *Joannes Longinus Dugloſſus* ſive *Dlugoſſus* Canonicus Cracovienſis & Epiſcopus Leopolitanus: *Anonymus* autor hiſtoriæ *Flandrica* usqve ad A. Æ.C. 1462. *Vitus Arenpechius*, Landshutenſis: *Adrianus Rutius*, Hulſtenſis; *Rudolphus Agricola*; *Alanus de Rupe*, Dominicanus Zuollenſis: *Henricus Arnoldi*, Saxo: *Petrus Ranzanus*; *Guilielmus de Berchem*, Geldrus: *Griphon, Flander*, Franciſcanus: *Coriolanus Cepio* Dalmata: *Arnoldus de Buſco* ſive *Buſchius*; *Henricus de Zoemeren*, Brabantus: *Anonymus* autor *Magni Chronici Belgici*; *Georgius Hugo*; *Joannes Tucherus*, Norimbergenſis: *Anonymus* autor Chronici Salisburgenſis: *Andreas*, Abbas Benedictinus Bambergæ; *Wernerus*

nerus Rolevinc, Carthuſianus: *Felix Fabri*, monachus Dominicanus Ulmæ; *Bernhardus Breitenbach*, Decanus Eccleſiæ Moguntinæ; *Adrianus de Veteri Buſco*; *Sigiſmundus Gaſſenprot*, ſive *Goſſenbrot*; *Udalricus Wellingus*, moachus S. Afræ; *Conradus Wellingus*; *Henricus de Geilnhauſen*, *Joannes à Duſſeldorp*, Carmelita; *Conradus Molitor*; *Theodorus*, Archiepiſcopus Trevirenſis; *Petrus Durlandus*, Prior Carthuſianus; *Joannes Turocius*, Pannonius; *Hubertus Leonardus*, Carmelita; *Henricus Friſo*, Carthuſianus; *Joannes Paleonydorus*, ſive *de Aquaveteri*; *Hermannus Scedel*, Norimbergenſis: *Marinus Borletius*, Dalmata; *Matthæus Palmerius*, Florentinus; *Joannes Baptiſta Pajarinus*, Vicentinus; *Ludovicus Marchentus*, Veronenſis: *Renatus Andegavenſis*, Rex Siciliæ & Neapoleos: *Carolus Aretinus*; *Hieronymus Vallus*, Patavinus: *Joannes Marchanova*, Patavinus; *Joannes Aretinus*, cognomine Tortellius: *Laurentius Valla*, ſive *Vallenſis*, Canonicus Romanus: *Benedictus Morandus*; *Benedictus de Accoltis*, Aretinus: *Andreas Dominicus Floccus*, Florentinus: *Jannotius Manettus*; *Bartholomæus Veronenſis*; *Anonymus* autor vitæ *S. Bernardini Senenſis*; *Franciſcus Contarenus*, Venetus: *Joannes Antonius Campanus*; *Petrus Candidus December*; *Horatius Romanus*; *Guarinus Veronenſis*; *Blondus Flavius*, Forojulienſis: *Antoninus*, Archiepiſcopus Florentinus: *Alphonſus*, Epiſcopus Carthaginis novæ in Hiſpania: *Joannes Hagen* ſive *de Indagine*; *Ambroſius Contarenus*: B. h. e. *Baptiſta* vel *Bartholomæus Platina*; *Nicolaus Perottus*, Archiepiſcopus Sipontinus: *Franciſcus Philephus*, Anconitanus: *Antonius Panormita*, Siculus: *Nicolaus Segundinus* ſive *Secundinus*, vel *Sagundinus*; *Leodriſius Cribellus*; *Jacobus*, patria qvidem *Volaterranus*, ſed cognomine *Ticinenſis*; *Antonius Tudertinus*; *Ludovicus Vicentinus*; *Franciſcus Caſtilionenſis*; *Rodericus Santius de Arevalo*, Epiſcopus Palentinus: *Michael Carrarienſis*; *Petrus de Natalibus*; *Alexander Benedictus*, Veronenſis: *Paulus Lulmæ* ſive *Lulmius*, Bergomenſis; *Palladius Fuſcus* ſive *Niger*, Patavinus; *Franciſcus Diedus*, Venetus: *Georgius Merula*, Alexandrinus: *Feus Belcbamus* ſive *Belcharius*, Florentinus: *Jacobus Picolominæus*, Lucenſis: *Auguſtinus Patricius*: *Joſephus Barbarus*, Venetus: *Jacobus Zenus*, Venetus: *Guilielmus Pariſienſis*: *Joannes Nicolaus Bukoeus*, Epiſcopus Saguntinus: *Chriſtophorus Perſona*, ſive *Perſona*: *Jacobus Bracciolinus* ſive *Brandolinus*: *Bernardus Juſtinianus*, Venetus: *Ambroſius Coranus* ſive *Coriolanus*: *Joannes Matthias Tiberinus*: *Ægidius de Roya*, Gallus: *Octavianus de Martinis* Sueſlanus: *Felix Petantius*: *Matthias Palmerius*, Piſanus: *Ioannes Iovianus Pontanus*: *Alexander ab Alexandro*, Neapolitanus: *Ioannes Annius Viterbienſis*, Dominicanus: *Aurelius Brandolinus*, cognomine *Lippus*, Florentinus: *Thomas Baſinus*, Epiſcopus Lexovienſis: *Ioannes Dominicus Spazzarinus*, Patavinus: *Alamannus Rinucinus*: *Guilielmus Courinus*: *Hieronymus Forolivienſis*, Dominicanus: *Franciſcus Patavinus*: *Baptiſta Fulgoſus*, qvi alias *Baptiſtinus Frigoſus*, vel *Baptiſta Fregoſus* appellatur: *Salvus Caſſetta*, Panormitanus: *Antonius Geraldinus*: *Ioannes Margarinus*, Epiſcopus Gerundenſis: *Iulius Pomponius Lætus*: *Iulius Pomponius Sabinus*; *Bartholomæus Scala*, Florentinus: *Iacobus Bracellus*, Genuenſis: *Carolus Verardus*: *Alexandra*, Bartholomæi Scalæ filia: *Michael Marullus* Tarchaniota: *Bernardinus Corius*, Mediolanenſis: *Antonius Galateus*: *Nicolaus Dathus*: *Ioannes Maria Politianus*, Carmelita: *Ponticus Virunnius*, Tarviſinus: *Philippus Callimachus Experiens*, Florentinus; *Paulus Atavantius*, Florentinus: *Donatus Boſſius*, Mediolanenſis: *Celſus Maphæus*, Veronenſis: *Joannes Antonius Pantheus*, Veronenſis: *Donatus Acciaolus*, Florentinus: *Ioannes*

Sec. poſt Æ. C. XV.

Sec. poſt Æ. C. XV.

nes Simoneta, Calaber: Alexander Corteſius: Bonifacius Simoneta, Abbas: Hugolinus, ſive Ugolinus, Verinus: Antonius Cornazanus, Placentinus: Hieronymus Albertucius Burſellus, qvi alias etiam Hieronymus de Bononia dicitur: Angelus Baſſus Politianus: Pacificus Maximus, Aſculanus: Thomas Scrope, alias Brundley, Anglus: Ioannes Lydgate, Anglus: Thomas Walſingham Norfolcienſis: Ioannes Stonus, Anglus: Nicolaus Bungey: Ioannes Whethampſtedus, alias Frumentarius, Ioannes Blacnejus vel Blaceney: Rogerius Albanus: Anonymus Anglus, qvi ſcripſit vitam Regis Henrici V. Ioannes Amundeham: Thadeus ſive Thatheus, Abbas Scotorum: Ioannes Capgrave, vel Capgrave: Nicolaus Montacutius: Thomas Gaſtoigne: Ioannes Chandeler, ſive Candelarius: Guilielmus Botonerus: Ioannes Hardinge: Robertus Balaus ſenior: Ioannes Phreas ſive Phreus, Londinenſis: Ioannes Stonus, vel Stonaus, monachus Cantabrigienſis: Nicolaus Kenton, ſive Chenton: Guilhelmus Grenaus ſive Viretus: Thomas Wigenhale, Præmonſtratenſis: Gualterus Hunte, alias Venantius: Guilielmus Elpinſton, Scotus: David Morganius: Thomas Rudburne, monachus Wintonienſis: Guilhelmus Caxtonus: Georgius Riplay, Carmelita: Ioannes Rowſe, alias Roſſus, Warwicenſis: Imp. Maximilianus I. Nicolaus Simonis, Batavus, Carmelita: Philippus Wielanus: Iacobus Reimolanus, Flander: Iacobus Wimphelingus, Sletſtadenſis: Ægidius Aurifaber, Bruxellenſis: Rodulphus Langius, Weſtphalus: Folkerus Simonis, Friſius: Sebaſtianus Titio, ſive Brand, Argentinenſis: Arnoldus Boſtius, ſive Boſchus vel Boſchius, Carmelita: Conradus Celtes: Ioannes Gerbrandi de Leidis: Philippus Cominaus: Andreas, Abbas S. Michaelis extra Bambergam: Ioannes Capnio ſive Reuchlinus; Paulus Langius, monachus Benedictinus: Matthaus Udalrici filius Mareſchalcus de Bappenheim: Anonymus autor Speculi exemplorum: Ioannes Trittenhemius ſive Tritbemius: Ioannes Mauburnus, alias Maulbornus & Maubenus, qvi & Ioannes de Bruxellis appellatur: Eraſmus Vitellius; Ioannes Nauclerus: Anonymus autor vitæ S. Cunetæ, qvæ una fuit ex ſociabus S. Urſulæ: Albertus Kranszius, ſive Crantzius, qvi & Albertus Hamburgenſis dicitur: Iacobus Drieſchus; Hieronymus Pauli, Barcinonenſis: Darius Tibertus: Baptiſta Ferrarienſis, cognomento Panetius: Ælius Antonius Nebriſſenſis: Antonius Bonfinius: Galeottus Martius, Narnienſis: Iacobus Philippus Bergomas: Bartholomaus Fontius Laurentius Burellus, Divionenſis: Ioannes Franciſcus Picus: Ioannes Stella, Sacerdos Venetus: Ioannes Pinus, Toloſanus: Ioannes Carolus, Florentinus Dominicanus: Robertus Gaguinus; Petrus Iacobus Montepalchius: Baptiſta Spagnolus, Mantuanus: Petrus Marcellus: Marinus Sanutus, junior: Auguſtinus Ticinenſis Canonicus: Philippus Beroaldus, Bononienſis: Albertus Caſtellanus, Venetus: Humfredus Gilbrrtus, Anglus: Roberius Balæus, junior: Robertus Fabian, Londinenſis: Henricus Bradſhaus, Anglus: M. Antonius Coccius Sabellicus: Iocundus Veronenſis: Americus Veſputius; Franciſcus Albertinus Florentinus: qvibus complures alios, qvi æqve, ac multi jam memoratorum illuſtrium Virorum, in confinio Seculorum XV. & XVI. floruerunt, adderem, niſi de iis ſeqventi capite, ad qvod reſpectu mortis pertinent, agere conſtituiſſem.

Diſſertatio de Academiis & Scholis celebribus:

Herbipolenſi, Salmanticenſi, Palensina, Lipſienſi, Sanctandreana, Roſtochienſi, Cadomenſi, Dolana, Pictavienſi, Florensina, Glaſcovienſi, Grypswaldenſi, Baſileenſi, Veneta, Friburgenſi, Veronenſi, Valentina, Ingolſtadienſi, Tubingenſi, Aberdonenſi, Mantuana, Moguntina, Londinenſi, Taurina, ſive Taurinenſi, & Barcinonenſi.

SCIA-

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXXII.

Sec. poſt Æ. C. XV.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ XVI.

ab A. M. 5450. usqve ad A. M. 5549. h. e. ab A. Æ. C. 1501. usqve ad A. Æ. C. 1600.

*
*
*

Huic Capiti trigeſimo ſecundo, *cujus Sciagraphia alias exhibebitur, reſpondebat liber* trigeſim⁹ qvartus *hujus Prodromi.*

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXXIII.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ XVII.

ab A. M. 5550. usqve ad A. M. 5608. h. e. ab A. Æ. C. 1601. usqve ad A. Æ. C. 1659.

Huic Capiti trigeſimo tertio, *cujus Sciagraphia alias exhibebitur, reſpondebit liber* trigeſimus qvintus *hujus Prodromi.*

HAſce *duas* Sciagraphias, BENIGNE LECTOR, qvamvis jam conceptæ ſint, multis tamen graviſſimisqve de cauſis in præſens tibi hic nondum poſſum exhibere. Prodibunt autem illæ, volente DEO, brevi in lucem cum libri hujus Capite *qvinto*, cujus, ut & nonnullorum ſubſeqventium, elaboratio jam fere ad umbilicum perducta eſt. Cæterum ut nemo adeo bene ſubducta ratione ad vitam eſt, qvin res, ætas, uſus ſemper aliqvid apportet novi, ſic & ego, *Sciagraphias* haſce in ordinem redigendo, animadverti *triginta tribus* capitibus, in qvæ librum hunc *ſecundum* pro numero totidem *ſeculorum* à Moyſe usqve ad noſtram ætatem (1) diviſi, *tria* inſuper alia neceſſario adjicienda eſſe; nempe

(1) *ſupra pag.* 197.

Caput XXXIV.

De perſonis & rebus incertæ ætatis, ad Hiſtoriam Literariam pertinentibus, ordine Alphabetico:

*
*
*

Huic Capiti trigeſimo qvarto *reſpondebit liber* trigeſimus ſextus *hujus Prodromi.*

Caput XXXV.

Continens Additamenta præcedentium triginta qvatuor Capitum:

*
*
*

Huic Capiti trigeſimo qvinto *reſpondebit liber* trigeſimus ſeptimus *hujus Prodromi.*

Caput XXXVI.

Continens Indicem generalem totius Libri ſecundi Prodromi Hiſtoriæ Literariæ.

Huic Capiti trigeſimo ſexto *reſpondebit liber* trigeſimus octavus *hujus Prodromi.*

Sec. poſt Æ. C. XV.

HÆc igitur omnia, STUDIOSE LECTOR, dum utilitatis tuæ & poſteritatis gratia incredibili labore & cum non mediocri detrimento Vitæ, ſanitatis & facultatum elaboro, hoc unum meo qvodam jure à te peto, ut ſincero & candido animo meo pari benevolentia reſpondeas, nec de *Sciagraphiis* Appendice hac exhibitis temere judices, priusqvam, aliqvot earum juſta diligentia elaboratis, *ſecundam* hujus Operis *partem* in lucem edidero.

APPENDICIS QVATUOR PRIORUM CAPITUM LIBRI SECUNDI PRODROMI HISTORIÆ LITERARIÆ FINIS.

CATA-

CATALOGUS PRÆCIPUORUM AUTORUM,

qvi de Scriptoribus Seculorum XVI. & XVII. conſulendi ſunt.

Apponitur autem is hoc loco, partim ne folium hoc vacuum remaneat, partim vero ut defectus duarum poſteriorum Sciagraphiarum Appendicis, qvatuor priorum Capitum hujus libri ſecundi ſuppleatur.

Pauli Jovii Novocomenſis, Epiſcopi Nucerini, Elogia doctorum Virorum, publicatis ingenii monumentis illuſtrium.
Conradi Geſneri Tigurini Bibliotheca Univerſalis, Tiguri typis Chriſtophori Froſchoveri 1545. fol.
Appendix Bibliotheca Conradi Geſneri, Tiguri typ. Froſchover. 1555. fol.
Conradi Lycoſthenis & *Joſiæ Simleri* Epitome Bibliothecæ Conradi Geſneri, Tiguri typ. Froſchover. 1555. fol.
Raphaelis Volaterrani Commentariorum Urbanorum libri XXXVIII. Baſil. 1559. fol.
Gilberti Genebrardi Chronographia, Lugduni ad Rhodanum 1609. fol.
Sethi Calviſii Opus Chronologicum, Francof. 1650. fol.
Ubbonis Emmii Opus Chronologicum, Groningæ 1619. fol.
Chriſtophori Helvici Theatrum Hiſtoricum & Chronologicum, Marpurgi 1638. fol.
Abrahami Bucholceri Index Chronologicus, Francof. 1634. 8vo.
Joannis Gualteri Dies natales & emortuales Virorum literis armisqve inſignium. Tomo II. Chronici Chronicorum, Francof. 1614. 8vo.
Georgii Draudii Bibliotheca Claſſica, Francof. 1625. 4to, II. Volum.
Joannis Henrici Alſtedii Theſaurus Chronologiæ, Herbornæ 1650. 8vo.
Joannis Jacobi Friſii Bibliotheca Chronologica Claſſicorum Autorum, Tiguri 1592. 4to.
Roberti Conſtantini Nomenclator inſignium Scriptorum, Pariſ. 1555. 8vo.
Henrici Pantaleonis Proſopographia Heroum atqve illuſtrium Virorum totius Germaniæ, Baſil. 1565. fol.
Sixti Senenſis Bibliotheca Sancta, Colon. Agrip. 1626. 4to.
Roberti Bellarmini Cardinalis liber de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Colon. Agrip. 1613. 8vo.
Auberti Miræi Bibliotheca Eccleſiaſtica, Antverp. 1639. fol.
Bibliotheca Hiſpaniæ, Francof. typis Wechel 1608. 4to.
Joannis Jacobi Boiſſardi Icones Virorum illuſtrium eruditone præſtantium, Francof. apud Theodorum de Bry 1597. 8vo.
Gerardus Joannes Voſſius de Hiſtoricis Latinis lib. 3. cap. 11. 12. 13.
Idem de Qvatuor artibus popularibus, de Philologia, de Scientiis Mathematicis & de Poetis Latinis.
M. Mantuæ Illuſtrium Jureconſultorum effigies, Venet. 1570. fol.
Melchioris Adami Vitæ Germanorum Theologorum, Francof. 1653. 8vo.
Ejusdem Vitæ Theologorum exterorum, ibid. eod. an.
Ejusdem Vitæ Germanorum Jureconſultorum & Politicorum, Heidelbergæ 1620. 8vo.
Ejusdem Vitæ Germanorum Medicorum, ibid. eod. an.
Ejusdem Vitæ Germanorum Philoſophorum & Philologorum, Heidelbergæ 1615. 8vo.
Bernardini Rutilii Vitæ Jurisconſultorum, Baſileæ 1537. 4to.
Valentini Forſteri Hiſtoria Juris Civilis Romani, Helmſtadii 1610. 8vo.
Index omnium eorum, qvi tam de Jure Canonico, qvam Civili ſcripſerunt, Venetiis typis Jordani Ziletti 1559. 4to.
Jacobi Philippi Tomaſini Patavini illuſtrium Virorum Elogia Iconibus exornata, Patavii apud Donatum Paſqvardum 1630. 4to.

Ejuſdem Elogia Virorum literis & ſapientia illuſtrium, ad vivum expreſſis imaginibus exornata, Patavii typis Sebaſtiani Sardi 1644. 4to.

Jani Nicii Erythræi Pinacotheca imaginum Virorum doctrinæ vel ingenii laude illuſtrium, qvi autore ſuperſtite diem ſuum obierunt, Colon. Agrip. 1. & 2. Pars an. 1645. 3. Pars an. 1648. 8vo.

La Libraria del *Doni* Fiorentino, in Vinegia appreſſo Gabriel Golitto 1557. 8vo.

Wolffgangi Freymonii Elenchus omnium Autorum, qvi in Jure Civili tam Canonico, qvam Civili commentando ſcripſerunt, Francof. 1585. 4to.

Andreæ Schotti Catalogus Catholicorum S. Scripturæ Interpretum, Colon. 1618. 4to.

Petri Ribadneiræ Catalogus Scriptorum Societatis Jeſu, Antwerp. typ. Plantin 1613. 8vo.

Theodorici Petrei Bibliotheca Carthuſiana, ſeu illuſtrium Scriptorum Ordinis Carthuſienſis Catalogus, Colon. typ. Hierat. 1609. 8vo.

Bibliotheca Cluniacenſis, Lutet Pariſ. 1614. fol.

Thomæ Gratiani Anaſtaſis Auguſtiniana, ſive Catalogus Scriptorum Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, Antwerp. apud Hieron. Verduſſium 1613. 4to.

Leonis Allatii Apes Urbanæ, ſive Catalogus Virorum illuſtrium qvi ab anno 1630. usqve ad annum 1632. Romæ vixerunt & typis aliqvid evulgarunt, Rom. 1633.

Gabrielis Naudei Bibliographia Politica, Wittebergæ 1641. 12mo.

Othonis Brunfelſii Catalogus illuſtrium Medicorum, Argentorati 1530. 4to.

Symphorianus Campegius de claris Scriptoribus Medicis, Lugduni 8vo.

Guolphgangi Juſti Francofurtenſis Chronologia omnium illuſtrium Medicorum, Francof. ad Viadrum 1556. 8vo.

Joannis Sambuci Icones illuſtrium Medicorum & Philoſophorum Amſtelodami 1612. fol.

Joannis Antonidæ Lindani libri duo de Scriptis Medicis, Amſtelod. typ. Joan. Blau. 1651. 8vo.

Joannis Georgii Schenckii Biblia Jatrica ſive Bibliotheca Medica, Francof. 1609. 8vo.

Joannis Meurſii Athenæ Batavæ, Lugd. Bat. 1625. 4to.

Ludovici Jacobi libri tres de claris Scriptoribus Cabilonenſibus, Pariſ. 1652. 4to.

Simonis Staravolſchi Scriptorum Polonicorum Elogia & Vitæ Francof. 1625. & Venet. 1627. 4to.

Martini Zeileri liber de celebribus Hiſtoricis, Chronologis & Geographis, Ulmæ 1652. 8vo.

Gabrielis Naudei Catalogus Bibliothecæ *Cordeſianæ*, Pariſ. 1643. 4to.

Joannis Buxtorfii Bibliotheca Rabbinica, Baſil. 1640. 8vo.

SUCCESSIO
Genealogico Chronologica
IMPERATORUM
à
JULIO CÆSARE
uſqve ad
LEOPOLDUM
glorioſæ memoriæ.

qvæ hic qvidem in præſens prima tantum manu delineata exhibetur, multo au[ctior …]

Hæc Tabula una cũ ſeqventibus pertinet ad Sciagraphiam Capitis XVIi & ſubſeqventium uſq; ad finem Appendicis IV. prior. Cap. lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit.

C. Julius Cæſar —— Aurelia
qvi, cum Pratura perfunctus eſſet, nulli evidenti cauſa Piſis repente obiit, dum mane calceatur: Plin. lib. 7. cap. 53.

Cornelia —— 1 Imp. C. Julius CÆSAR Dictator perpetuus,
Cornelia: L. Cornelii Cinnæ qvater Conſulis filia.
Imp. C. Julius Cæſar: Socer Cn. Pompeji Magni & Avunculus magnus & Pater adoptivus Octaviani Auguſti. Cœpit A. U. C. 706, qvo Pompejus ab ipſo victus fuit in campis Pharſalicis Theſſaliæ: occiſus autem fuit Romæ in curia Pompeji à M. Bruto, C. Caſſio, D. Bruto, aliiſqve conjuratis A. V. C. 710, Id. Mart.

Julia —— M. Accius Balbus
Julia: ſoror Imp. C. Julii Cæſaris

Cn. Pompejus Magnus —— Julia
Cn. Pompejus Magnus: gener C. Julii Cæſaris.
Julia: filia Imp. C. Julii Cæſaris, & uxor Cn. Pompeji Magni, qvæ obiit ſine liberis ante bellum civile.

Accia —— C. Octavius
Accia: filia Juliæ, ſororis Imp. Julii Cæſaris.
C. Octavius: Prætor A. U. C. [...] pater naturalis [...] Auguſti.

Tib. Claudius Nero —— Livia —— 2 Imp. C. Julius Cæſar Octavianus AUGUST[US]
Tib. Claudius Nero: Qvæſtor Imp. C. Julii Cæſaris in bello Africano; pater naturalis Imp. Tiberii.
Livia: nupta primum Tiber. Claudio Neroni, à qvo interceſſione amicorum ad evitandum bellum civile Imp. Auguſto fuit tradita, cum jam in ſextum menſem gravida eſſet.
Imp. C. Julius Cæſar Octavianus Auguſtus: nepos Juliæ ſororis Cæſaris Dictatoris, à qvo a[doptatus] in Juliam gentem & familiam Cæſarum tranſi[it, cum an]te adoptionem vocaretur C. Octavius. Initium imperii ejus qvintuplex eſt; nempe
1 à cæde patris adoptivi C. Julii Cæſaris A. V. C. 71[0]
2 à Triumviratu cum M. Antonio & M. Lepido A. [V. C.] 711.
3 à Victoria Actiaca A. V. C. 723, IV. Non. Sept.
4 à morte Cleopatræ & initio qvartæ Monarchiæ A. [V. C.] 724.
5 à confirmatione Imperii per Senatum A. V. C. [...] Auguſtus à Senatu fuit appellatus, eodemq[ue …]te, adminiſtrationem Reip. ſub nomine Princ[ipis] perpetuum ſuſcepit.
Obiit A. V. C. 767, ſive A. Æræ Chriſtianæ [...] Auguſti.

3 Imp. TIBERIUS Julius Cæſar Claudianus Auguſtus,
qvi à vitrico ſuo Auguſto adoptatus in Juliam gentem & familiam Cæſarum tranſiit, cum ante adoptionem appellaretur Tiberius Claudius Nero. Succeſſit Imp. Auguſto A. Æ. C. 14; obiit autem A. Æ. C. 37. d. 16. Martii.

Nero Claudius Druſus —— Antonia minor.
Nero Claudius Druſus: cognomine Germanicus, qvi tribus poſt menſibus, qvam Claudius uxorem Liviam dimiſerat, in domo Auguſti natus eſt. Unde ortum proverbium: Fortunatis etiam trimeſtres naſcuntur liberi.
Antonia minor: M. Antonii Triumviri filia.

Germanicus Cæſar,
Juſſu Imp. Auguſti à Tiberio filii loco adoptatus.

5 Imp. Tib. CLAUDIUS Cæ[ſar]
qvi ſucceſſit fratris filio C. Caligulæ A. Æ. C. [41.] d. 24. Januar. & veneno extinctus [eſt …] Agrippina A. Æ. C. 53. d. 13. Octobr.

Cn. Domitius Ænobarbus, —— Agrippina,
Cn. Domitius Ænobarbus: primus Agrippinæ maritus, & pater naturalis Imp. Neronis.
Agrippina: filia Germanici, qvæ primum qvidem nupta fuit Cn. Domitio, ſecundum autem Imp. Claudio patruo ſuo.

4 Imp. CAJUS Cæſar CALIGULA,
nepos adoptivus Imp. Tiberii, cui ſucceſſit A. Æ. C. 37. d. 16. Martii. Occiſus fuit A. Æ. C. 41. d. 24. Januar.

Britannicus Cæ[ſar]
à Nerone veneno ſu[blatus]

6 Imp. NERO Claudius Cæſar,
qvi antequam à vitrico ſuo Imp. Claudio fuit adoptatus, L. Domitius Ænobarbus appellatus fuit. Succeſſit patri adoptivo Claudio A. Æ. C. 53. d. 13. Octobr.: periit autem A. Æ. C. 68. d. 9. Julii.

:curatior auctiorqve ſuo deinceps loco in hoc opere ſecundùm repræſentabitur,

Poſt Imp. Neronis interitum, qvi d. 9. Junii A. Æ. C. 68. contigit,

qvatuor Imperatores à diverſis exercitibus renunciati fuerunt,

7 [I]mp. Servius Sulpicius GALBA,
[qu]i cœpit in Hiſpania imperare [co]ntra Neronem. Occiſus autem [es]t Romæ cum filio adoptivo *L. [C]alpurnio Piſone* inſidiis Othonis [d.] 16. Januar. A. Æ. C. 69.

8 Imp. M. Salvius OTHO,
qvi cœpit imperare Romæ die cædis Galbæ, electus à Prætorianis militibus. Ipſe ſe occidit, prælio victus à Vitellii ducibus d. 20. Aprilis A. Æ. C. 69.

9 Imp. A. VITELLIUS,
qvi vivente adhuc Galba imperare cœpit, electus à legionibus Germaniæ inferioris. Solus cœpit imperare poſt interitum Othonis d. 20. Aprilis A. Æ. C. 69. Occiſus eſt Romæ à militibus Veſpaſiani d. 22. Decembr. ejusdem anni.

10 Imp. T. Flavius VESPASIANUS,
Imperator ab Exercitu Ægypti & Syriæ renunciatus Kal. Jul. A. Æ. C. 69. in Judæa, ſuperſtite adhuc Vitellio; poſt cujus cædem cœpit imperare ſolus. Obiit d. 23. Junii A. Æ. C. 79.

11 Imp. TITUS Flavius Veſpaſianus,
qvi cœpit imperare poſt mortem patris d. 23. Jun. A. Æ. C. 79. Obiit d. 13. Septembr. A. Æ. C. 81.

12 Imp. Flavius DOMITIANUS,
qvi ſucceſſit fratri Tito A. Æ. C. 81. d. 13. Sept. Occiſus fuit Romæ A. Æ. C. 95. d. 18. Sept.

13 Imp. M. Coccejus NERVA,
qvi cœpit d. 18. Sept. A. Æ. C. 95. & obiit d. 24. Jan. A. Æ. C. 97.

14 Imp. M. Ulpius Crinitus TRAJANUS,
qvi Nervæ, patri ſuo adoptivo, ſucceſſit d. 24. Jan. A. Æ. C. 97. & obiit d. 10. Auguſt. A. Æ. C. 117.

15 Imp. P. Ælius HADRIANUS,
qvi Trajano, Patri ſuo adoptivo ſucceſſit d. 10 Aug. A. Æ. C. 117. & obiit d. 10. Jul. A. Æ. C. 137.

Fauſtina Auguſta —— 16 Imp. T. Aurelius ANTONINUS PIUS,
qvi Hadriano, patri ſuo adoptivo ſucceſſit d. 10. Julii A. Æ. C. 137. & obiit d. 5. Martii A. Æ. C. 161.

Fauſtina —— 17 Imp. MARCUS Aurelius ANTONINUS, PHILOSOPHVS,
qvi cœpit imperare A. Æ. C 161. d. 5. Martii, & obiit d. 16. Mart. A. Æ. C. 180.

18 Imp. L. ÆLIUS VERVS,
Sive *Cejonius Commodus*, qvi cœpit A. Æ. C. 161. d. 5. Mart cum fratre adoptivo M. Antonino Philoſopho, à qvo etiam gener aſſumptus eſt. Obiit A. Æ. C. 170.

19 Imp. L. Aurelius Antoninus COMMODVS,
qvi vulgo creditus fuit natus ex adulterio Fauſtinæ cum qvodam gladiatore. Succeſſit patri Antonino Philoſopho d. 16. Mart. A. Æ. C. 180. & periit nocte Kal. Januar. antecedente A. Æ. C. 193.

Sec. poſt Æ.C. XV.

Diſſertatio de *America* ſive *Novo terrarum orbe*, ejusqve inventione per *Chriſtophorum Columbum Genuenſem* A. Æ. C. 1492.

Pontifices Romani ſecundum Platinæ & Onuphrii Panvinii recenſionem

Innocentius VII. Gregorius XII. Alexander V. Joannes XXII. alias XXIII. & XXIV. *Martinus III.* alias V. *Eugenius IV.* (*Felix IV.* alias V. Antipapa) *Nicolaus V. Caliſtus* ſive *Calixtus III. Pius II. Paulus II. Xyſtus* ſive *Sixtus IV. Innocentius VIII. Alexander VI.*

Diſſertatio de *Conciliis Baſileenſi & Florentino:*

Fundatio ordinis *Hieronymianorum* ſive *S. Hieronymi*, ordinis *S. Georgii* & ordinis *Minimorum:*

Scriptores Eccleſiaſtici

Joannes Capreolus, Toloſanus: *Vincentius Ferrerius*, Valentinus: *Franciſcus Zabarella*, Cardinalis & Archiepiſcopus Florentinus; *Petrus ab Alliaco*, Cardinalis & Archiepiſcopus Cameracenſis; *Joannes Gerſon*, monachus Cæleſtinus & Cancellarius Pariſienſis; *Thomas Valdenſis*, Carmelita; *Auguſtinus de Roma*; *Paulus*, Epiſcopus Burgenſis; *Joannes Raguſaus*, Dominicanus; *Henricus Kalteiſen*, Dominicanus; *S. Bernardinus Senenſis*, Franciſcanus; *Joannes de Polemar*, Archidiaconus Barcinonenſis; *Joannes de Capiſtrano*, Franciſcanus; *Alphonſus Toſtatus*, Hiſpanus, Epiſcopus Abulenſis; *Antonius Florentinus*, Dominicanus; *Æneas Sylvius*, ſive *Pontifex Pius II. Joannes Baſſolius*, Franciſcanus; *Laurentius Juſtinianus*, primus urbis Venetæ Patriarcha; *Joannes de Turrecremata*, Cardinalis; *Beſſarion*, Cardinalis, natione Græcus; *Georgius Scholarius*, Græcus; *Joſephus Methonenſis*, Græcus; *Georgius Protoſyncellus*, Græcus; *Nicolaus de Cuſa*, ſive *Cuſanus*, Cardinalis; *Dionyſius Carthuſianus*, Belga; *Thomas de Kempis*, Belga; *Henricus Harphius*, Mechlinienſis; *Ambroſius Camaldulenſis*, Florentinus; *Pacificus*, Franciſcanus; *Angelus à Clavaſio*, Franciſcanus; *Baptiſta Trovamola*: *Gabriel Biel*, Germanus; *Marſilius ab Ingen*, Germanus; *Jacobus de Valentia*: *Cyprianus Benetus*; Arragonenſis; *Finus Hadrianus*, Ferrarienſis; *Joannes Picus*, Comes Mirandulæ; *Marſilius Ficinus*, Florentinus; *Paulus Middelburgius*, Epiſcopus Fori Sempronii: *Baptiſta Mantuanus*, Ordinis Carmelitarum Prior generalis; *Hieronymus Donatus*, Patricius Venetus; *Judocus Beiſelius*, Aqviſgranenſis; *Robertus* Licienſis: *Joannes Blarus*, Prior Benedictinus: *Hieronymus Savanarola*, Ferrarienſis: *Nicolaus Plovans*, Presbyter Eccleſiæ Poſnonienſis: *Joannes Poteanus*, Præpoſitus S. Gregorii Colonienſis: *Joannes Ludovicus Vivaldus*, Dominicanus: *Auguſtinus Dodo*, Friſius: *Guilielmus Houpellandus*, Bononienſis: *Stephanus Brulifer*: *Oliverius Maillardus*: *Michael Franciſcus*, Inſulenſis: *Mathæus Boſſus*, Veronenſis: *Paulus Scriptor* Minorita: *Antonius Mathelicus*, Apulus: *Conſtantius Applanus*, Mediolanenſis: *Reinerus Piſanus*: *Armannus de Bellviſu*: *Arnoldus Badenus*, Dominicanus: *Vincentius Bandellus à Caſtro novo*:

Doctores & Scriptores Judæorum,

R. Joſeph Albo: *R. Jacob Levita*: *R. Mardachai Nathan*: *R. Lipman Mulhuſinus*: *R. Abraham Hannaſi*: *R. Iſaac Avuhaf*: *R. David Vital*: *R. Abdias*, præceptor Joannis Capnionis ſive Reuchlini: *R. Jochanan Alleman*, præceptor Joannis Pii Mirandulani: *R. Elias Miſrachi*; *R. Iſaac Ben-Aramah*: *R. Jacob Aben-Chaſif*: *R. Joſeph Ben-Gecaſilia*: *R. Abraham*, autor libri דרך אמונה, ſive *Via fidei*: *R. Schemuel* סרסא, ſive *Sirſa*, qvi perperam à nonnullis *Tarſa* vocatur:

Diſſertatio generalis de *Juriſprudentia* hujus ſeculi:

Juriſconſulti illuſtres

Petrus de Anchorano, Bononienſis: *Antonius de Butrio*, Bononienſis: *Bene-*

Sec. poſt Æ. C. XV.

Benedictus Plumbinus; *Franciſcus Zabarella*, ſive *de Zabarellis*, Patavinus; *Franciſcus Ramponius*, Bononienſis: *Joannes Petrus Ferrarius*, Papienſis: *Chriſtophorus Caſtellioneus*, Mediolanenſis: *Raphael Comenſis*. *Raphael Fulgoſius*; *Petrus Maurocenus*, Venetus: *Joannes de Imola*, Bononienſis: *Gregorius Heimburgius*, Germanus: *Caſpar Schlick*, Germanus: *Paulus de Caſtro*, Imolenſis; *Dominicus de Sancto Geminiano*: *Matthæus Matthesilanus*, Bononienſis: *Ludovicus Pontanus*, qvi patria qvidem *Spoletanus* fuit, ſed *Romanus* tamen plerumqve vocatur, qvod maximam vita partem Romæ tranſegerit: *Nicolaus Siculus* de Tudeſchis, Cardinalis & archiepiſcopus *Panormitanus*: *Jacobus Zochus*, Ferrarienſis: *Chriſtophorus Porcus*: *Guido Papa*, Gallus: *Benedictus Sala*, Patavinus: *Joannes de Anania*, Bononienſis: *Jacobus Alvarottus ſenior*, Patavinus: *Petrus Matthesilanus*, Bononienſis: *Florianus de S. Petro*, Bononienſis: *Petrus Beſutius* Mediolanenſis: *Angelus de Periglis*: *Angelus de Gambellionibus*, *Aretinus*: *Joannes de Platea*, Bononienſis: *Joannes Baptiſta Caccialupus*, Bononienſis: *Alexander Tartagnus*, Imolenſis: *Bartholomæus Cepolla*, Veronenſis: *Marianus Socinus*, Senenſis: *Petrus Philippus Corneus*, Peruſinus; *Martinus Laudenſis*: *Jacobus de Puteo*: *Benedictus Capra*, Peruſinus: *Lanfrancus de Oriano*: *Laurentius Calcaneus*, Brixienſis: *Franciſcus de Accoltis*, Aretinus: *Joannes Maria Riminaldus*, Ferrarienſis: *Nicolaus Boerius*, Monspeſſulanus: *Andreas Barbatia Siculus*; *Antonius Roſellus*: *Jacobus Ardizonus*: *Franciſcus Curtius ſenior*: *Jacobinus de S. Georgio*: *Claudius ab Aqvis*: *Hieronymus Tortus*: *Claudius Seiſſellius*: *Antonius Corſettus*: *Joannes Baptiſta Roſellus*: *Joannes Campegius*: *Comes Alvarottus*: *Joannes Sadoletus*: *Bulgarus Bulgarini* nepos: *M. Antonius Baccerius*: *Joannes Georgius Brundisius*: *Bartholomæus Socinus*: *Ludovicus Bologninus*:

Medici & Philoſophi celebres præter eos, qvorum ſupra aliis nominibus jam facta fuit mentio

Valeſcus de Taranta; *Bartholomæus Montagna*, Patavinus: *Leonardus Bertapalia*, ſive Prædapalia, Patavinus: *Sanctus de Arduinis*, Piſaurenſis: *Antonius Gaynerius*, Papienſis: *Hugo Senenſis*; *Raymundus Sebundius*, Hiſpanus; *Joannes de Marliano*; *Joannes Sermoneta*; *Joannes de Concoregio*, Mediolanenſis: *Joannes de S. Ægidio*, Anglus: *Hugo de Luca*: *Antonius Cermiſonus*; *Chriſtophorus de Barziziis*, Bergomenſis: *Joannes Michael Savonarola*, Patavinus: *Rolandus Capellutus*, Chryſopolitanus: *Clemens* ſive *Clementius Clementinus*, Amerinus: *Antonius de Gradi*, Mediolanenſis: *Chriſtianus Caſtellus*, Turonenſis: *Gerardus de Solo*; *Everhardus Schleuſingerus*; *Guilielmus Brixienſis*; *Joannes Matthæus de Gradi*; *Hubertinus*: Clericus Creſcentinus: *Berengarius Catalanus*; *Jacobus de Partibus*: *Andreas Brenſius*, Patavinus: *Georgius Valla*, Placentinus: *Joannes Arculanus* ſive *Herculanus*: Veronenſis: *Hieronymus Manfredus*: *Joannes de S. Paulo*, Gallus: *Vitalis de Furno*: *Petrus Argelata* ſive *Argillata*, Bononienſis: *Hermolaus Barbarus*; *Antonius Zenus*, Venetus: *Antonius Gazius*, Patavinus: *Nicolaus Leonicenus*, Vicentinus: *Galeatius de S. Sophia*: *Ioannes de Kirtham* ſive *de Ketham*, Germanus: *Laurentius Majolus*, Genuenſis: *Philippus de Soldevilda*, Catalanus: *Ioannes Abioſus*, Neapolitanus: *Petrus Pintor*, Valentinus: *Henricus Euticus*, Francus orientalis: *Antonius Gratarolus*, Bergomenſis: *Theodoricus Cercienſis*: *Ioannes Iacobus*, Gallus: *Theodoricus Gerhardus*, Gandavus: *Guilielmus Chriſtianus Aurelius*: *Alexander Benedicti*, Veronenſis: *Qviricus de Auguſtis*, Dertonenſis: *Antonius de Monte Ulmi*: *Antonius Benevenius*: *Gabriel Zerbus*, ſive *de Zerbis*, Veronenſis: *Chriſtophorus Oroſcius*, Hiſpanus; *Ioannes Agricola Ammonius*; *Franciſcus Ca-*

Sec. poſt Æ.C. XV.

Capuanus de Manfredonia; *Joannes de S Amando*, Gallus; *Joannes Tremuleti*; *Martinus Pollichius*, Melleſtadius; *Laurentius Laurentianus*, Florentinus; *Bartholomaus Cocles*, Bononienſis: *Oronotus Biqveti*, Gallus: *Joſephus Grundbeckius*; *Petrus Creſcentinus*; *Cajetanus Vincentinus*; *Joannes de Marliano*; *Joannes Blanchinus*, *Franciſcus Barbarus*, Venetus; *Georgius Purbachius*; *Joannes Mullerus* Regiomontanus; *Georgius Trapezuntius*; *Jacobus* Comes Purliliarum; *Chriſtophorus Landinus*; *Dominicus de Flandria*; *Thomas Bricotus*;

Hiſtorici Graci & Latini; ut & *Oratores*, *Poeta*, *aliiq́*, *Scriptores* clari; qvi ſupra nondum enumerati ſunt,

Georgius Gemiſtus Pletho, Conſtantinopolitanus; *Georgius Phranza*; *Laonicus Chalcocondylas*; *Manuel Chryſoloras*; *Anonymus* autor ex familia Ducarum, qvi ſcripſit de Turcarum rebus geſtis adverſus Græcos & expugnatione urbis Conſtantinopolitanæ; *Leonardus Chienſis*; *Georgius Codinus Curopalata*; *Theodorus Gaza*, Theſſalonicenſis; *Joannes Argyropolus*, Conſtantinopolitanus: *Joannes Froiſſardus*: *Joannes Weentius*, Abbas Egmondanus; *Hermannus de Lerbeke*, monachus Dominicanus S. Pauli apud Mindenſis; *Theodericus à Niem*, Epiſcopus Verdenſis; *Paulus Bonetus*, Narbonenſis, Carmelita; *Joannes Rocheſordus*, Anglus; *Boſtonus Burienſis* Anglus; *Thomas Otterburne*, Anglus; *Joannes Saxonius*; *Theodoricus Uric*; *Joannes de Schonhovia*; *Poggius Braudolinus* vel *Bracciolinus*, Florentinus; *Balduinus* Parochus Paderbornenſis; *Andreas*, Presbyter *Ratisbonenſis*; *Andreas Bilius*, Mediolanenſis; *Brando Joannes*; *Anonymus* autor poſterioris partis Epitomes de ſacris Chriſtianorum expeditionibus in terram Sanctam; *Anonymus* autor operis inſcripti *Breviarium hiſtoriale*; *Anonymus* autor antiqvioris Chronici S. Petri Vivi Senonenſis; *Leonardus Juſtinianus*, Patricius Venetus; *Petrus Paulus Vergerius*; *Emundus de Dynter*, ſive *Dynterus*; *Michael Rubertus*, Florentinus; *Joannes Lopez*, ſive *Lupus*; *Ericus*, Daniæ Rex ejus nominis *decimus*; *Anonymus* autor hiſtorici operis *de Laude Brabantia*; *Bartholomaus Facius Genuenſis*; *Ambroſius Camaldulenſis*; *Leonardus Aretinus*; *Robertus Maſchal*, Anglus; *Richardus Grnſdale*, Anglus; *Thomas Rudburne* vel *Radburnus*, Anglus; *Alanus de Lynna*, Anglus; *Joannes Langdenus*, Anglus; *Guilhelmus Lindwodus*, Anglus; *Joannes Polus*, Anglus; *Joannes Louve*, Anglus; *Nicolaus Cantilouve*, ſive *Cantilupus*, Anglus: *Thomas Dando* vel *Daudo*, Anglus; *Joannes Langtonus*, Anglus; *Albertus Arnhemius*, qvi & *Arnoldus Kevet*, monachus Carthuſianus; *Jacobus Suedericus*, Germanus, Franciſcanus; *Stephanus Juliacus*; *Jacobus Clericus*, Atrebatenſis: *Joannes Stabularius*, monachus Leodicenſis: *Oliverius Longus*, Prior Benedictinus Gandavi: *Theodericus Pauli*; Gorcomenſis; *Joannes Loſſenſis*, Abbas Leodicenſis; *Ægidius Aurifaber*, monachus Carthuſianus: *Joannes Brugmannus*, Belga Franciſcanus: *Anianus*, monachus Benedictinus: *Anonymus* autor hiſtoriæ de ritibus & moribus Turcarum: *Guilhelmus Abſelius*, Carthuſianus: *Joannes Longinus Dugloſſus* ſive *Dlugoſſus* Canonicus Cracovienſis & Epiſcopus Leopolitanus: *Anonymus* autor hiſtoriæ *Flandricæ* usqve ad A. Æ.C. 1462. *Vitus Arenpechius*, Landshutenſis: *Adrianus Rutius*, Hulſtenſis; *Rudolphus Agricola*; *Alanus de Rupe*, Dominicanus Zuollenſis: *Henricus Arnoldi*, Saxo: *Petrus Ranzanus*; *Guilielmus de Berchem*, Geldrus: *Griphon*, *Flander*, Franciſcanus: *Coriolanus Crpio* Dalmata: *Arnoldus de Buſco* ſive *Buſchius*; *Henricus de Zoemeren*, Brabantus: *Anonymus* autor *Magni Chronici Belgici*; *Georgius Hugo*; *Joannes Tucherus*, Norimbergenſis: *Anonymus* autor Chronici Salisburgenſis: *Andreas*, Abbas Benedictinus Bambergæ; *Wer-*

nerus

nerus Rolevinc, Carthuſianus: *Felix Fabri*, monachus Dominicanus Ulmæ; *Bernhardus Breuenbach*, Decanus Eccleſiæ Moguntinæ; *Adrianus de Veteri Buſco*; *Sigiſmundus Gaſſenprot*, ſive *Goſſenbrot*; *Udalricus Wellingus*, moachus S. Afræ; *Conradus Wellingus*; *Henricus de Geilnhauſen*, *Joannes à Duſſeldorp*, Carmelita; *Conradus Molitor*; *Theodorus*, Archiepiſcopus Trevirenſis; *Petrus Durlandus*, Prior Carthuſianus; *Joannes Turocius*, Pannonius; *Hubertus Leonardus*, Carmelita; *Henricus Friſo*, Carthuſianus; *Joannes Palæonydorus*, ſive *de Aquavetori*; *Hermannus Scedel*, Norimbergenſis: *Marinus Borletius*, Dalmata; *Matthæus Palmerius*, Florentinus; *Joannes Baptiſta Pajarinus*, Vicentinus; *Ludovicus Marchenetus*, Veronenſis: *Renatus Andegavenſis*, Rex Siciliæ & Neapoleos: *Carolus Aretinus*; *Hieronymus Vallis*, Patavinus: *Joannes Marchanova*, Patavinus; *Joannes Aretinus*, cognomine Tortellius: *Laurentius Valla*, ſive *Vallenſis*, Canonicus Romanus: *Benedictus Morandus*; *Benedictus de Accoltis*, Aretinus: *Andreas Dominicus Floccus*, Florentinus: *Jannotius Manettus*; *Bartholomæus Veronenſis*; *Anonymus* autor vitæ *S. Bernardini Senenſis*; *Franciſcus Contarenus*, Venetus: *Joannes Antonius Campanus*; *Petrus Candidus December*; *Horatius Romanus*; *Guarinus Veronenſis*; *Blondus Flavius*, Forojulienſis: *Antoninus*, Archiepiſcopus Florentinus: *Alphonſus*, Epiſcopus Carthaginis novæ in Hiſpania: *Joannes Hagen* ſive *de Indagine*; *Ambroſius Contarenus*: *B.h.e. Baptiſta* vel *Bartholomæus Platina*; *Nicolaus Perottus*, Archiepiſcopus Sipontinus: *Franciſcus Philephus*, Anconitanus: *Antonius Panormita*, Siculus: *Nicolaus Segundinus* ſive *Secundinus*, vel *Sagundinus*; *Leodriſius Cribellus*; *Jacobus*, patria qvidem *Volaterranus*, ſed cognomine *Ticinenſis*; *Antonius Tudertinus*; *Ludovicus Vicentinus*; *Franciſcus Caſtilionenſis*; *Rodericus Sansius de Arevalo*, Epiſcopus Palentinus: *Michael Carrarienſis*; *Petrus de Natalibus*; *Alexander Benedictus*, Veronenſis: *Paulus Lulmas* ſive *Lulmius*, Bergomenſis; *Palladius Fuſcus* ſive *Niger*, Patavinus; *Franciſcus Diedus*, Venetus: *Georgius Merula*, Alexandrinus: *Feus Belchamus* ſive *Belcharius*, Florentinus: *Jacobus Picolomineus*, Lucenſis: *Auguſtinus Patricius*: *Joſephus Barbarus*, Venetus: *Jacobus Zenus*, Venetus: *Guilielmus Pariſienſis*: *Joannes Nicolaus Buboicus*, Epiſcopus Saguntinus: *Chriſtophorus Perſona*, ſive *Perſena*: *Jacobus Bracciolinus* ſive *Brandolinus*; *Bernardus Juſtinianus*, Venetus: *Ambroſius Coranus* ſive *Coriolanus*: *Joannes Matthias Tiberinus*: *Ægidius de Roya*, Gallus: *Octavianus de Martinis* Sueſſanus: *Felix Petantius*: *Matthias Palmerius*, Piſanus: *Ioannes Iovianus Pontanus*: *Alexander ab Alexandro*, Neapolitanus: *Ioannes Annius Viterbienſis*, Dominicanus: *Aurelius Brandolinus*, cognomine *Lippus*, Florentinus: *Thomas Baſinus*, Epiſcopus Lexovienſis: *Ioannes Dominicus Spazzarinus*, Patavinus: *Alamannus Rinucinus*: *Guilielmus Courinus*: *Hieronymus Forolivienſis*, Dominicanus: *Franciſcus Patrvinus*: *Baptiſta Fulgoſus*, qvi alias *Bapſiſtinus Frigoſus*, vel *Baptiſta Fregoſus* appellatur: *Salvus Caſſetta*, Panormitanus: *Antonius Geraldinus*: *Ioannes Margarinus*, Epiſcopus Gerundenſis: *Iulius Pomponius Lætus*: *Iulius Pomponius Sabinus*; *Bartholomæus Scala*, Florentinus: *Iacobus Bracellus*, Genuenſis: *Carolus Verardus*: *Alexandra*, Bartholomæi Scalæ filia: *Michael Marullus* Tarchaniota: *Bernardinus Corius*, Mediolanenſis: *Antonius Galateus*: *Nicolaus Dathus*: *Ioannes Maria Politianus*, Carmelita: *Ponticus Virunnius*, Tarviſinus: *Philippus Callimachus Experiens*, Florentinus; *Paulus Atavantius*, Florentinus: *Donatus Boſſius*, Mediolanenſis: *Celſus Maphæus*, Veronenſis: *Joannes Antonius Panthens*, Veronenſis: *Donatus Acciaolus*, Florentinus: *Ioannes*

Sec. poſt Æ. C. XV.

Sec. poſt Æ. C. XV.

nes Simoneta, Calaber: *Alexander Corteſius*: *Bonifacius Simoneta*, Abbas: *Hugolinus*, ſive *Ugolinus*, *Verinus*: *Antonius Cornazanus*, Placentinus: *Hieronymus Albertucius Burſellus*, qvi alias etiam *Hieronymus de Bononia* dicitur: *Angelus Baſſus Politianus*: *Pacificus Maximus*, Aſculanus: *Thomas Scrope*, alias *Brandley*, Anglus: *Ioannes Lydgate*, Anglus: *Thomas Walſingham* Norfolcienſis: *Ioannes Stonus*, Anglus: *Nicolaus Bungey*: *Ioannes Whethampſtedus*, alias *Frumentarius*, *Ioannes Blacnejus* vel *Blaceney*: *Rogerius Albanus*: *Anonymuus Anglus*, qvi ſcripſit vitam Regis Henrici V. *Ioannes Amundeham*: *Thadeus* ſive *Thatheus*, Abbas Scotorum: *Ioannes Capnave*, vel *Capgrave*: *Nicolaus Montacutius*: *Thomas Gaſcoigne*: *Ioannes Chandeler*, ſive *Candelarius*: *Guilielmus Botonerus*: *Ioannes Hardinge*: *Robertus Balaus ſenior*: *Ioannes Phreas* ſive *Phrens*, Londinenſis: *Ioannes Stonus*, vel *Stonaus*, monachus Cantabrigienſis: *Nicolaus Kenton*, ſive *Chenton*: *Guilhelmus Grenaus* ſive *Viretus*: *Thomas Wigenhale*, Præmonſtratenſis: *Gualterus Hunte*, alias Venantius: *Guilielmus Elpinſton*, Scotus: *David Morganius*: *Thomas Rudburne*, monachus Wintonienſis: *Guilhelmus Caxtonus*: *Georgius Riplay*, Carmelita: *Ioannes Rowſe*, alias *Roſſus*, Warwicenſis: *Imp. Maximilianus I. Nicolaus Simonis*, Batavus, Carmelita: *Philippus Wielanus*: *Iacobus Reimolanus*, Flander: *Iacobus Wimphelingus*, Sletſtadenſis· *Ægidius Aurifaber*, Bruxellenſis: *Rodulphus Langius*, Weſtphalus; *Folkerus Simonis*, Friſius: *Sebaſtianus Tisio*, ſive *Brand*, Argentinenſis: *Arnoldus Boſtius*, ſive *Roſchus* vel *Boſchius*, Carmelita: *Conradus Celtes*: *Ioannes Gerbrandi de Leidis*: *Philippus Cominaus*; *Andreas*, Abbas S. Michaelis extra Bambergam: *Ioannes Capnio* ſive *Reuchlinus*; *Paulus Langius*; monachus Benedictinos: *Mattheus Udalrici* filius Mareſchalcus de Bappenheim: *Anonymus* autor *Speculi exemplorum*: *Ioannes Trittenheminus* ſive *Trithemius*; *Ioannes Mauburnus*, alias *Maulbornus & Maubenus*, qvi & *Ioannes de Bruxellis* appellatur: *Eraſmus Vitellius*; *Ioannes Nauclerus*: *Anonymus* autor vitæ *S. Cunetæ*, qvæ una fuit ex ſociabus S. Urſolæ: *Albertus Krantzius*, ſive *Crantzius*, qvi & *Albertus Hamburgenſis* dicitur: *Iacobus Drieſchus*; *Hieronymus Pauli*, Barcinonenſis: *Darius Tibertus*: *Baptiſta Ferrarienſis*, cognomento *Panetius*: *Ælius Antonius Nebriſſenſis*: *Antonius Bonfinius*: *Galeottus Martius*, Narnienſis: *Iacobus Philippus Bergomas*: *Bartholomæus Fontius Laurentius Burellus*, Divionenſis: *Ioannes Franciſcus Picus*: *Ioannes Stella*, Sacerdos Venetus: *Ioannes Pinus*, Toloſanus: *Ioannes Carolus*, Florentinus Dominicanus: *Robertus Gaguinus*; *Petrus Iacobus Montepalchius*: *Baptiſta Spagnolus*, Mantuanus: *Petrus Marcellus*: *Marinus Sanutus*, junior: *Auguſtinus* Ticinenſis Canonicus: *Philippus Beroaldus*, Bononienſis: *Albertus Caſtellanus*, Venetus: *Humfredus Gilbertus*, Anglus: *Robertus Balæus*, junior: *Robertus Fabian*, Londinenſis: *Henricus Bradſhaus*, Anglus: *M. Antonius Coccius Sabellicus*: *Iocundus Veronenſis*: *Americus Veſputius*; *Franciſcus Albertinus* Florentinus: qvibus complures alios, qvi æqve, ac multi jam memoratorum illuſtrium Virorum, in confinio Seculorum XV. & XVI. floruerunt, adderem, niſi de iis ſeqventi capite, ad qvod reſpectu *mortis* pertinent, agere conſtituiſſem.

Diſſertatio de *Academiis & Scholis* celebribus:

Herbipolenſi, Salmanticenſi, Palentina, Lipſienſi, Sanctandreana, Roſtochienſi, Cadomenſi, Dolana, Pictavienſi, Florentina, Glaſcovienſi, Grypswaldenſi, Baſileenſi, Veneta, Friburgenſi, Veronenſi, Valentina, Ingolſtadienſi, Tubingenſi, Aberdonenſi, Mantuana, Moguntina, Londinenſi, Taurina, ſive Taurinenſi, & Barcinonenſi.

SCIA-

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXXII.

Sec. poſt Æ. C. XV.

De Seculo poſt initium vulgaris Æræ Chriſtianæ XVI. ab A. M. 5450. usqve ad A. M. 5549. h. e. ab. A. Æ. C. 1501. usqve ad A. Æ. C. 1600.

Huic Capiti trigeſimo ſecundo, *cujus Sciagraphia alias exhibebitur, reſpondebit liber* trigeſim⁹ qvartus *hujus Prodromi.*

*
*
*

SCIAGRAPHIA CAPITIS XXXIII.

De Seculo poſt initium vulgaris ÆręChriſtianæXVII. ab A. M. 5550. usqve ad A. M. 5608. h. e. ab A. Æ. C. 1601. usqve ad A. Æ. C. 1659.

Huic Capiti trigeſimo tertio, *cujus Sciagraphia alias exhibebitur, reſpondebit liber* trigeſimus qvintus *hujus Prodromi.*

HAſce *duas* Sciagraphias, BENIGNE LECTOR, qvamvis jam conceptæ ſint, multis tamen graviſſimisqve de cauſis in præſens tibi hic nondum poſſum exhibere. Prodibunt autem illæ, volente DEO, brevi in lucem cum libri hujus Capite *qvinto*, cujus, ut & nonnullorum ſubſeqventium, elaboratio jam fere ad umbilicum perducta eſt. Cæterum ut nemo adeo bene ſubducta ratione ad vitam eſt, qvin res, ætas, uſus ſemper aliqvid apportet novi, ſic & ego, *Sciagraphias* haſce in ordinem redigendo, animadverti *triginta tribus* capitibus, in qvæ librum hunc *ſecundum* pro numero totidem *ſeculorum* à Moyſe usqve ad noſtram ætatem (1) diviſi, *tria* inſuper alia neceſſario adjicienda eſſe; nempe

(1) *ſupra pag* 197.

CAPUT XXXIV.

De perſonis & rebus incertæ ætatis, ad Hiſtoriam Literariam pertinentibus, ordine Alphabetico:

Huic Capiti trigeſimo qvarto *reſpondebit liber* trigeſimus ſextus *hujus Prodromi.*

*
*
*

CAPUT XXXV.

Continens Additamenta præcedentium triginta qvatuor Capitum:

Huic Capiti trigeſimo qvinto *reſpondebit liber* trigeſimus ſeptimus *hujus Prodromi.*

*
*
*

CAPUT XXXVI.

Continens Indicem generalem totius Libri ſecundi Prodromi Hiſtoriæ Literariæ.

Huic Capiti trigeſimo ſexto *reſpondebit liber* trigeſimus octavus *hujus Prodromi.*

Sec. poſt Æ. C. XV. HÆc igitur omnia, STUDIOSE LECTOR, dum utilitatis tuæ & poſteritatis gratia incredibili labore & cum non mediocri detrimento Vitæ, ſanitatis & facultatum elaboro, hoc unum meo qvodam jure à te peto, ut ſincero & candido animo meo pari benevolentia reſpondeas, nec de *Sciagraphiis* Appendice hac exhibitis temere judices, priusqvam, aliqvot earum juſta diligentia elaboratis, *ſecundam* hujus Operis *partem* in lucem edidero.

APPENDICIS QVATUOR PRIORUM CAPITUM LIBRI SECUNDI PRODROMI HISTORIÆ LITERARIÆ FINIS.

CATA-

CATALOGUS PRÆCIPUORUM AUTORUM,

qvi de Scriptoribus Seculorum XVI. & XVII. conſulendi ſunt,

Apponitur autem is hoc loco, partim ne folium hoc vacuum remaneat, partim vero ut defectus duarum poſteriorum Sciagraphiarum Appendicis, qvatuor priorum Capitum hujus libri ſecundi ſuppleatur.

PAuli Jovii Novocomenſis, Epiſcopi Nucerini, Elogia doctorum Virorum, publicatis ingenii monumentis illuſtrium.

Conradi Geſneri Tigurini Bibliotheca Univerſalis, Tiguri typis Chriſtophori Froſchoveri 1545. fol.

Appendix Bibliotheca Conradi Geſneri, Tiguri typ. Froſchover. 1555. fol.

Conradi Lycoſthenis & Joſiæ Simleri Epitome Bibliothecæ Conradi Geſneri, Tiguri typ. Froſchover, 1555. fol.

Raphaelis Volaterrani Commentariorum Urbanorum libri XXXVIII. Baſil. 1559. fol.

Gilberti Genebrardi Chronographia, Lugduni ad Rhodanum 1609. fol.

Sethi Calviſii Opus Chronologicum, Francof. 1650. fol.

Ubbonis Emmii Opus Chronologicum, Groningæ 1619. fol.

Chriſtophori Helvici Theatrum Hiſtoricum & Chronologicum, Marpurgi 1638. fol.

Abrahami Bucholceri Index Chronologicus, Francof. 1634. 8vo.

Joannis Gualterii Dies natales & emortuales Virorum literis armisqve inſignium. Tomo II. Chronici Chronicorum, Francof. 1614. 8vo.

Georgii Draudii Bibliotheca Claſſica, Francof. 1625. 4to, II. Volum.

Joannis Henrici Alſtedii Theſaurus Chronologiæ, Herbornæ 1650. 8vo.

Joannis Jacobi Friſii Bibliotheca Chronologica Claſſicorum Autorum, Tiguri 1592. 4to.

Roberti Conſtantini Nomenclator inſignium Scriptorum, Pariſ. 1555. 8vo.

Henrici Pantaleonis Proſopographia Heroum atqve illuſtrium Virorum totius Germaniæ, Baſil. 1565. fol.

Sixti Senenſis Bibliotheca Sancta, Colon. Agrip. 1626. 4to.

Roberti Bellarmini Cardinalis liber de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Colon. Agrip. 1613. 8vo.

Auberti Miræi Bibliotheca Eccleſiaſtica, Antverp. 1639. fol.

Bibliotheca Hiſpania, Francof. typis Wechel 1608. 4to.

Joannis Jacobi Boiſſardi Icones Virorum illuſtrium eruditone præſtantium, Francof. apud Theodorum de Bry 1597. 8vo.

Gerardus Joannes Voſſius de Hiſtoricis Latinis lib. 3. cap. 11. 12. 13.

Idem de Qvatuor artibus popularibus, de Philologia, de Scientiis Mathematicis & de Poetis Latinis.

M. Mantua Illuſtrium Jureconſultorum effigies, Venet. 1570. fol.

Melchioris Adami Vitæ Germanorum Theologorum, Francof. 1653. 8vo.

Ejusdem Vitæ Theologorum exterorum, ibid. eod. an.

Ejusdem Vitæ Germanorum Jureconſultorum & Politicorum, Heidelbergæ 1620. 8vo.

Ejusdem Vitæ Germanorum Medicorum, ibid. eod. an.

Ejusdem Vitæ Germanorum Philoſophorum & Philologorum, Heidelbergæ 1615. 8vo.

Bernardini Rutilii Vitæ Juriſconſultorum, Baſileæ 1537. 4to.

Valentini Forſteri Hiſtoria Juris Civilis Romani, Helmſtadii 1610. 8vo.

Index omnium eorum, qvi tam de Jure Canonico, qvam Civili ſcripſerunt, Venetiis typis Jordani Ziletti 1559. 4to.

Jacobi Philippi Tomaſini Patavini illuſtrium Virorum Elogia Iconibus exornata, Patavii apud Donatum Paſqvardum 1630. 4to.

Ejus-

Ejuſdem Elogia Virorum literis & ſapientia illuſtrium, ad vivum expreſſis imaginibus exornata, Patavii typis Sebaſtiani Sardi 1644. 4to.

Jani Nicii Erythræi Pinacotheca imaginum Virorum doctrinæ vel ingenii laude illuſtrium, qvi autore ſuperſtite diem ſuum obierunt, Colon. Agrip. 1. & 2. Pars an. 1645. 3. Pars an. 1648. 8vo.

La Libraria del *Doni* Fiorentino, in Vinegia appreſſo Gabriel Golitto 1557. 8vo.

Wolffgangi Freymonii Elenchus omnium Autorum, qvi in Jure Civili tam Canonico, qvam Civili commentando ſcripſerunt, Francof. 1585. 4to.

Andreæ Schotti Catalogus Catholicorum S. Scripturæ Interpretum, Colon. 1618. 4to.

Petri Ribadineiræ Catalogus Scriptorum Societatis Jeſu, Antwerp. typ. Plantin 1613. 8vo.

Theodorici Petrei Bibliotheca Carthuſiana, ſeu illuſtrium Scriptorum Ordinis Carthuſienſis Catalogus, Colon. typ. Hierat. 1609. 8vo.

Bibliotheca Cluniacenſis, Lutet Pariſ. 1614. fol.

Thomæ Gratiani Anaſtaſis Auguſtiniana, ſive Catalogus Scriptorum Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, Antwerp. apud Hieron. Verduſſium 1613. 4to.

Leonis Allatii Apes Urbanæ, ſive Catalogus Virorum illuſtrium qvi ab anno 1630. usqve ad annum 1632. Romæ vixerunt & typis aliqvid evulgarunt, Rom. 1633.

Gabrielis Naudei Bibliographia Politica, Wittebergæ 1641. 12mo.

Othonis Brunfelſii Catalogus illuſtrium Medicorum, Argentorati 1530. 4to.

Symphorianus Campegius de claris Scriptoribus Medicis, Lugduni 8vo.

Guolphgangi Juſti Francofurtenſis Chronologia omnium illuſtrium Medicorum, Francof. ad Viadrum 1556. 8vo.

Joannis Sambuci Icones illuſtrium Medicorum & Philoſophorum Amſtelodami 1612. fol.

Joannis Antonidæ Lindani libri duo de Scriptis Medicis, Amſtelod. typ. Joan. Blau. 1651. 8vo.

Joannis Georgii Schenckii Biblia Jatrica ſive Bibliotheca Medica, Francof. 1609. 8vo.

Joannis Meurſii Athenæ Batavæ, Lugd. Bat. 1625. 4to.

Ludovici Jacobi libri tres de claris Scriptoribus Cabilonenſibus, Pariſ. 1652. 4to.

Simonis Starovolſchi Scriptorum Polonicorum Elogia & Vitæ Francof. 1625. & Venet. 1627. 4to.

Martini Zeileri liber de celebribus Hiſtoricis, Chronologis & Geographis, Ulmæ 1652. 8vo.

Gabrielis Naudei Catalogus Bibliothecæ *Cordeſianæ*, Pariſ. 1643. 4to.

Joannis Buxtorfii Bibliotheca Rabbinica, Baſil. 1640. 8vo.

SUCCESSIO
Genealogico Chronologica
IMPERATORUM
à
JULIO CÆSARE
uſqve ad
LEOPOLDUM
glorioſæ memoriæ.

Cccc

curatior auctiorqve ſuo deinceps loco in hoc opere ſecundùm repræſentabitur.

Poſt Imp. Neronis interitum, qvi d. 9. Junii A. Æ. C. 68. contigit,

qvatuor Imperatores à diverſis exercitibus renunciati fuerunt,

7
Imp. Servius Sulpicius GALBA,
qvi cœpit in Hiſpania imperare contra Neronem. Occiſus autem Romæ cum filio adoptivo *L. Calpurnio Piſone* inſidiis Othonis d. 16. Januar. A. Æ. C. 69.

8
Imp. M. Salvius OTHO,
qvi cœpit imperare Romæ die cædis Galbæ, electus à Prætorianis militibus. Ipſe ſe occidit, prælio victus à Vitellii ducibus d. 20. Aprilis A. Æ. C. 69.

9
Imp. A. VITELLIUS,
qvi vivente adhuc Galba imperare cœpit, electus à legionibus Germaniæ inferioris. Solus cœpit imperare poſt interitum Othonis d. 20. Aprilis A. Æ. C. 69. Occiſus eſt Romæ à militibus Veſpaſiani d. 22. Decembr. ejusdem anni.

10
Imp. T. Flavius VESPASIANUS,
Imperator ab Exercitu Ægypti & Syriæ renunciatus Kal. Jul. A. Æ. C. 69. in Judæa, ſuperſtite adhuc Vitellio; poſt cujus cædem cœpit imperare ſolus. Obiit d. 23. Junii A. Æ. C. 79.

11
Imp. TITUS Flavius Veſpaſianus,
qvi cœpit imperare poſt mortem patris d. 23. Jun. A. Æ. C. 79. Obiit d. 13. Septembr. A. Æ. C. 81.

12
Imp. Flavius DOMITIANUS,
qvi ſucceſſit fratri Tito A. Æ. C. 81. d. 13. Sept. Occiſus fuit Romæ A. Æ. C. 95. d. 18. Sept.

13
Imp. M. Coccejus NERVA,
qvi cœpit d. 18. Sept. A. Æ. C. 95. & obiit d. 24. Jan. A. Æ. C. 97.

14
Imp. M. Ulpius Crinitus TRAJANUS,
qvi Nervæ, patri ſuo adoptivo, ſucceſſit d. 24. Jan. A. Æ. C. 97. & obiit d. 10. Auguſt. A. Æ. C. 117.

15
Imp. P. Ælius HADRIANUS,
qvi Trajano, Patri ſuo adoptivo ſucceſſit d. 10 Aug. A. Æ. C. 117. & obiit d. 10. Jul. A. Æ. C. 137.

16
Fauſtina Auguſta — **Imp. T. Aurelius ANTONINUS PIUS,**
qvi Hadriano, patri ſuo adoptivo ſucceſſit d. 10. Julii A. Æ. C. 137. & obiit d. 5. Martii A. Æ. C. 161.

17
Fauſtina — **Imp. MARCUS Aurelius ANTONINUS, PHILOSOPHVS,**
qvi cœpit imperare A. Æ. C 161. d. 5. Martii, & obiit d. 16. Mart. A. Æ. C. 180.

18
Imp. L. ÆLIUS VERVS,
Sive *Cejonius Commodus*, qvi cœpit A. Æ. C. 161. d. 5. Mart cum fratre adoptivo M. Antonino Philoſopho, à qvo etiam gener aſſumptus eſt. Obiit A. Æ. C. 170.

19
Imp. L. Aurelius Antoninus COMMODVS,
qvi vulgo creditus fuit natus ex adulterio Fauſtinæ cum qvodam gladiatore. Succeſſit patri Antonino Philoſopho d. 16. Mart. A. Æ. C. 180. & periit nocte Kal. Januar. antecedente A. Æ. C. 193.

SUCCESSIO IMPERATORUM ROMANORUM

qvæ hic qvidem in præſens prima tantum manu delineata exhibetur, multo autem

Hæc Tabula una cũ ſeqventibus pertinet ad Sciagraphiam Capitis XVti & ſubſeqventium usq; ad finem Appendicis IV. prior. Cap. lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit.

C. Julius Cæſar —— Aurelia

qvi, cum Prætura perfunctus eſſet, nulli evidenti cauſa Piſis repente obiit, dum mane calceatur: Plin. lib. 7. cap. 53.

Cornelia —— 1 Imp. C. Julius CÆSAR Dictator perpetuus,

Cornelia: L. Cornelii Cinnæ qvater Conſulis filia.

Imp. C. Julius CÆSAR: Socer Cn. Pompeji Magni & Avunculus magnus & Pater adoptivus Octaviani Auguſti. Cœpit A. U. C. 706, qvo Pompejus ab ipſo victus fuit in campis Pharſalicis Theſſaliæ: occiſus autem fuit Romæ in curia Pompeji à M. Bruto, C. Caſſio, D. Bruto, aliiſqve conjuratis A. V. C. 710. Id. Mart.

Julia —— M. Accius Balbus

Julia: ſoror Imp. C. Julii Cæſaris

Cn. Pompejus Magnus, —— Julia

Cn. Pompejus Magnus: gener C. Julii Cæſaris.

Julia: filia Imp. C. Julii Cæſaris, & uxor Cn. Pompeji Magni, qvæ obiit ſine liberis ante bellum civile.

Accia —— C. Octavius,

Accia: filia Juliæ, ſororis Imp. Julii Cæſaris.

C. Octavius: Prætor A. U. C. 692. pater naturalis Imp. Auguſti.

Tib. Claudius Nero —— Livia —— 2 Imp. C. Julius Cæſar Octavianus AUGUSTUS

Tib. Claudius Nero: Qvæſtor Imp. C. Julii Cæſaris in bello Africano; pater naturalis Imp. Tiberii.

Livia: nupta primum Tiber. Claudio Neroni, à qvo interceſſione amicorum ad evitandum bellum civile Imp. Auguſto fuit tradita, cum jam in ſextum menſem gravida eſſet.

Imp. C. Julius Cæſar Octavianus AUGUSTUS: nepos Juliæ ſororis Cæſaris Dictatoris, à qvo adoptatus in Juliam gentem & familiam Cæſarum tranſiit, cum ante adoptionem vocaretur C. Octavius.
Initium imperii ejus qvintuplex eſt; nempe
1 à cæde patris adoptivi C. Julii Cæſaris A. V. C. 710.
2 à Triumviratu cum M. Antonio & M. Lepido A. U. C. 711.
3 à Victoria Actiaca A. V. C. 723. IV. Non Sept.
4 à morte Cleopatræ & initio qvartæ Monarchiæ A. V. C. 724.
5 à confirmatione Imperii per Senatum A. V. C. 726. qvo Auguſtus à Senatu fuit appellatus, eodemqve rogante, adminiſtrationem Reip. ſub nomine Principis perpetuum ſuſcepit.
Obiit A. V. C. 767. ſive A. Æræ Chriſtianæ 14. d. 19 Auguſti.

3 Imp. TIBERIUS Julius Cæſar Claudianus Auguſtus,

qvi à vitrico ſuo Auguſto adoptatus in Juliam gentem & familiam Cæſarum tranſiit, cum ante adoptionem appellaretur Tiberius Claudius Nero. Succeſſit Imp. Auguſto A. Æ. C. 14: obiit autem A. Æ. C. 37. d. 16. Martii.

Nero Claudius Druſus —— Antonia minor.

Nero Claudius Druſus: cognomine Germanicus, qvi tribus poſt menſibus, qvam Claudius uxorem Liviam dimiſerat, in domo Auguſti natus eſt. Unde ortum proverbium: Fortunatis etiam trimeſtres naſcuntur liberi.

Antonia minor: M. Antonii Triumviri filia.

Germanicus Cæſar,

juſſu Imp. Auguſti à Tiberio filii loco adoptatus.

5 Imp. Tib. CLAUDIUS Cæſar

qvi ſucceſſit fratris filio C. Caligulæ A. Æ. C. 41. d. 24. Januar. & veneno extinctus eſt ab uxore Agrippina A. Æ. C. 53. d. 13. Octobr.

Cn. Domitius Ænobarbus, —— Agrippina,

Cn. Domitius Ænobarbus: primus Agrippinæ maritus, & pater naturalis Imp. Neronis.

Agrippina: filia Germanici, qvæ primum qvidem nupta fuit Cn. Domitio, ſecundum autem Imp. Claudio patruo ſuo.

4 Imp. CAJUS Cæſar CALIGULA,

nepos adoptivus Imp. Tiberii, cui ſucceſſit A. Æ. C. 37. d. 16. Martii. Occiſus fuit A. Æ. C. 41. d. 24. Januar.

Britannicus Cæſar

à Nerone veneno ſublatus

6 Imp. NERO Claudius Cæſar,

qvi antequam à vitrico ſuo Imp. Claudio fuit adoptatus, L. Domitius Ænobarbus appellatus fuit. Succeſſit patri adoptivo Claudio A. Æ. C. 53. d. 13. Octobr.: periit autem A. Æ. C. 68. d. 9. Julii.

A C. JULIO CÆSARE USQVE AD LEOPOLDUM I,
accuratior auctiorqve ſuo deinceps loco in hoc opere ſecundùm repræſentabitur.

Poſt Imp. Neronis interitum, qvi d. 9. Junii A. Æ. C. 68. contigit,

qvatuor Imperatores à diverſis exercitibus renunciati fuerunt,

7
Imp. Servius Sulpicius GALBA,
qvi cœpit in Hiſpania imperare contra Neronem. Occiſus autem eſt Romæ cum filio adoptivo *L. Calpurnio Piſone* inſidiis Othonis d. 16. Januar. A. Æ. C. 69.

8
Imp. M. Salvius OTHO,
qvi cœpit imperare Romæ die cædis Galbæ, electus à Prætorianis militibus. Ipſe ſe occidit, prælio victus à Vitellii ducibus d. 20. Aprilis A. Æ. C. 69.

9
Imp. A. VITELLIUS,
qvi vivente adhuc Galba imperare cœpit, electus à legionibus Germaniæ inferioris. Solus cœpit imperare poſt interitum Othonis d. 20. Aprilis A. Æ. C. 69. Occiſus eſt Romæ à militibus Veſpaſiani d. 22. Decembr. ejusdem anni.

10
Imp. T. Flavius VESPASIANUS,
Imperator ab Exercitu Ægypti & Syriæ renunciatus Kal. Jul. A. Æ. C. 69. in Judæa, ſuperſtite adhuc Vitellio; poſt cujus cædem cœpit imperare ſolus. Obiit d. 23. Junii A. Æ. C. 79.

11
Imp. TITUS Flavius Veſpaſianus,
qvi cœpit imperare poſt mortem patris d. 23. Jun. A. Æ. C. 79. Obiit d. 13. Septembr. A. Æ. C. 81.

12
Imp. Flavius DOMITIANUS,
qvi ſucceſſit fratri Tito A. Æ. C. 81. d. 13. Sept. Occiſus fuit Romæ A. Æ. C. 95. d. 18. Sept.

13
Imp. M. Coccejus NERVA,
qvi cœpit d. 18. Sept. A. Æ. C. 95. & obiit d. 24. Jan. A. Æ. C. 97.

14
Imp. M. Ulpius Crinitus TRAJANUS,
qvi Nervæ, patri ſuo adoptivo, ſucceſſit d. 24. Jan. A. Æ. C. 97. & obiit d. 10. Auguſt. A. Æ. C. 117.

15
Imp. P. Ælius HADRIANUS,
qvi Trajano, Patri ſuo adoptivo ſucceſſit d. 10. Aug. A. Æ. C. 117. & obiit d. 10. Jul. A. Æ. C. 137.

Fauſtina Auguſta — 16 **Imp. T. Aurelius ANTONINUS PIUS,**
qvi Hadriano, patri ſuo adoptivo ſucceſſit d. 10. Julii A. Æ. C. 137. & obiit d. 5. Martii A. Æ. C. 161.

Fauſtina — 17 **Imp. MARCUS Aurelius ANTONINUS, PHILOSOPHVS,**
qvi cœpit imperare A. Æ. C. 161. d. 5. Martii, & obiit d. 16. Mart. A. Æ. C. 180.

18
Imp. L. ÆLIUS VERVS,
live *Cejonius Commodus*, qvi cœpit A. Æ. C. 161. d. 5. Mart. cum fratre adoptivo M. Antonino Philoſopho, à qvo etiam gener aſſumptus eſt. Obiit A. Æ. C. 170.

19
Imp. L. Aurelius Antoninus COMMODVS,
qvi vulgo creditus fuit natus ex adulterio Fauſtinæ cum qvodam gladiatore. Succeſſit patri Antonino Philoſopho d. 16. Mart. A. Æ. C. 180. & periit nocte Kal. Januar. antecedente A. Æ. C. 193.

36
Imp. M. Julius PHILIPPUS ARABS
Senior ſive Pater
37 &
Imp. M. Julius PHILIPPUS ARABS
Junior ſive *filius*, à patre collega aſſumptus; qvi cœperunt imperare poſt Gordiani III. cædem A. Æ. C. 244. Horum prior Veronæ A Æ. C. 249, poſterior autem Romæ eodem anno à militibus occiſus eſt.

41
Imp. C. Vibius TREBONIANUS GALLUS,
qvi cœpit poſt interitum trium Deciorum in Mœſia A. Æ. C. 252. Victus ab Æmiliano in prœlio periit A. Æ. C. 253.

42
Imp. C. Vibius VOLUSIANUS,
à Patre Treboniano Gallo collega aſſumptus, non multo poſt ejus cædem occiſus eſt A. Æ. C. 253.

44
Imp. P. Aurelius Licinius Valerius VALERIANUS,
qvi cœpit poſt cædem C. Jul Æmiliani A. Æ. C. 254. & à Sapore Perſarum Rege A. Æ. C. 260. captus, in ignominioſiſſima ſervitute periit.

45
Imp. P. Aurelius Licinius GALLIENUS,
collega aſſumptus à patre: qvo capto imperavit cum fratre uſqve ad A. Æ. C. 268, qvo ab Aureolo, uno ex triginta Tyrannis, Mediolani occiſus eſt.

46
Imp. P. Aurelius Licinius VALERIANUS JUNIOR,
à fratre collega aſſumptus & cum eodem occiſus A. Æ. C. 268.

TRIGINTA TYRANNI,
qvi contra Gallienum & Valerianum juniorem imperium in diverſis regionibus invaſere. Horum vitas ſingulari libro deſcripſit Trebellius Pollio.

35
Imp. Cn. Meſſius DECIUS,
electus à legionibus Illyricianis contra Philippos. Periit pugnans in Mœſia contra barbaros, proditione & inſidiis Treboniani Galli, ducis limitis Mœſiaci, A. Æ C. 252.

39
Imp. Q. HERENNIUS HETRUSCUS Decius,

40
Imp. C. Valens HOSTILIANUS Decius,

à patre Collegæ aſſumpti, cum eodem perierunt.

43
Imp. C. Julius ÆMILIANUS,
qvi electus eſt contra Gallum & Voluſianum, iiſq; occiſis imperavit uſqve ad A. Æ. C. 254, qvo & ipſe à Valeriano victus periit.

N

47
Imp. M. Aurelius CLAUDIUS,
qvi cœpit imperare Ticini A. Æ. C. 268 poſt interitum Gallieni & Valeriani junioris & obiit peſte A. Æ. C. 270.

48
Imp. M. Aurelius QVINCTILIUS,
frater Imp. Claudii ſecundi, poſt cujus mortem imperium invaſit, ſed paulo poſt tumultu militari periit.

49
Imp. M. Aurelius Valerius AURELIANUS,
qvi cœpit imperare poſt mortem Imp. Claudii II. A. Æ. C. 270. & occiſus eſt à familiaribus culpa Mneſthei Scribæ A. Æ. C. 275. d. 29. Januarii.

N

50
Imp. M. Claudius TACITUS,
Romæ à Senatu electus poſt cædem Aureliani A Æ C. 275. d. 25. Septembris. Obiit Tarſi in Cilicia A. Æ C. 276. d. 13. Aprilis.

51
Imp. M. Annius FLORIANUS,
qvi poſt mortem fratris ſui Taciti imperium arripuit A. Æ. C. 276. ſed eodem anno à militibus tumultantibus occiſus eſt.

52
Imp. M. Aurelius Valerius PROBUS,
qvi cœpit imperare A. Æ. C. 276. poſt mortem Taciti contra fratrem ipſius Florianum, & occiſus eſt à militibus tumultuantibus A. Æ. C. 282.

53
Imp. M. Aurelius CARUS,
qvi cœpit poſt cædem Probi A. Æ. C. 282, & fulmine ictus in tentorio periit A. Æ. C. 283.

55
Imp. M. Aurelius CARINUS,
qvi patri ſucceſſit unà cum fratre A. Æ. C. 283. & prælio victus à Diocletiano, periit A. Æ. C. 285.

54
Imp. M. Aurelius NUMERIANUS,
qvi patri Caro ſucceſſit una cum fratre Carino, & fraude ſoceri ſui Arrii Apri, Præfecti Prætorio, in Syria occiſus eſt A. Æ. C. 284.

56
Imp. C. Aurelius Valerius DIOCLETIANUS,

qvi cœpit imperare poſt Carum, Carinum & Numerianum A.Æ.C. 284. d. 12 Aprilis. Sponte ſe Imperio abdicavit A.Æ.C. 304. d. 21. Aprilis Nicomediæ. Latuit deinceps Salonæ in Dalmatia, ubi faſtidio vitæ potato veneno deceſſit A.Æ.C. 316.

57
Imp. M. Aurelius Valerius MAXIMIANUS HERCULIUS,

qvi collega aſſumptus & Imperator appellatus fuit à Diocletiano A.Æ.C. 286. Sponte ſe Imperio abdicavit A.Æ.C. 304. d. 21. April. Mediolani. Qvo facto, cum res novas moliretur, reſumpturus Imperium, ſtrangolatus eſt Maſſiliæ juſſu generi Imp. Conſtantini Magni A.Æ.C. 309.

Valeria, filia naturalis Diocletiani, qvæ nupſit C. Galerio Maximiano, Maximiani Herculii filio adoptivo, A.Æ.C. 292.

Theodora, privigna Maximiani Herculii, qvæ nupſit Conſtantio Chloro, filio adoptivo Diocletiani, A.Æ.C. 292.

59
Imp. C. GALERIUS Valerius MAXIMIANUS, filius adoptivus Maximiani Herculii, à qvo adoptatus eſt A.Æ.C. 292. Kal. Mart. & dimiſſâ primâ uxore, duxit Valeriam Diocletiani filiam. Obiit A.Æ.C. 311. in Illyrico φθειριάσει ſive pediculari morbo.

61
Imp. M. Aurelius Valerius MAXENTIUS, filius naturalis Maximiani Herculii, qvi Romæ à Prætorianis militibus Imperator creatus fuit contra Conſtantinum M. A.Æ.C. 306. d. 27. Septembris. Prælio victus à Conſtantino M. in Tiberi periit apud pontem Milvium A.Æ.C. 312. d. 24. Sept. unde incipit Æra libertatis Eccleſiæ Chriſtianæ.

M. Aurelius Valerius SEVERUS CÆSAR, filius ſororis Imp. Galerii Maximiani, à qvo adoptatus eſt A.Æ.C. 306. Hunc Euſebius à Maxentio Ravennæ interfectum ſcribit: alii vero eum avi adoptivi Maximiani Herculii inſidiis Romæ extinctum referunt A.Æ.C. 307.

62
Imp. C. GALERIUS Valerius MAXIMINUS, filius Sororis Imp. Galerii Maximiani, à qvo adoptatus eſt A.Æ.C. 306. Imperatoris titulum propria autoritate arripuit A.Æ.C. 311. contra Licinium. Obiit Tarſi in Cilicia A.Æ.C. 313.

62
Imp. C. Valerius LICINIUS Licinianus, natione Dacus, qui à moribondo Imp. Galerio Maximiano, cui nulla cognatione conjunctus erat, Imperator renunciatus eſt A.Æ.C. 307. d. 11. Aprilis. Victus aliqvoties ab Imp. Conſtantino M. & depoſito Imperio in gratiam receptus, cum denuo res novas moliretur, ejus juſſu occiſus eſt A.Æ.C. 325.

Helena, Britannica, prima uxor Conſtantii Chlori.

58
Imp. Flavius Valerius CONSTANTINUS CHLORUS,

filius adoptivus Imp. Diocletiani, à qvo adoptatus eſt A.Æ.C. 292. *Kal. Martii*, & dimiſſâ primâ uxore Helenâ, duxit Theodoram privignam Maximiani Herculii. Obiit Eboraci in Britannia A.Æ.C. 306. d. 25. Jul.

Theodora, privigna Imp. Maximiani Herculii, ſecundi Conſtantii Chlori uxor.

Minervina, Concubina.

60
Imp. Flavius Valerius CONSTANTINUS MAGNUS,

cujus Imperii initium triplex eſt:
1 à morte patris in Britannia A.Æ.C. 306. d. 25. Julii.
2 ab interitu Maxentii & publicatione libertatis Eccleſiæ Chriſtianæ A.Æ.C. 312. d. 24. Sept.
3 à cæde Licinii, mariti ſororis Conſtantiæ A.Æ.C. 325. qvo ſublatis omnibus æmulis, ſolus demum cœpit imperare. Obiit primus hic Imperator Chriſtianus A.Æ.C. 337. d. 22. Maj.

Fauſta, Imp. Maximiani Herculii filia, Conſtantini M. uxor.

Hannibalianus,

Fl. Conſtantius,

Eutropia

Conſtantia, ex qvâ & Imp. Licinio nata eſt.

Fl. Criſp⁹ Cæſar, qvi ob ſuſpicionem ſtupri cum noverca Fauſta inſons à patre Conſtantino occiſus eſt A.Æ.C. 325.

64
Imp. Conſtantius II, ſive Junior, qvi non contentus Hiſpania, Gallia & Britannis, fratrem Conſtantem armis laceſſivit, & ab eo in prælio occiſus eſt apud Aqvilejam Italiæ urbem A.Æ.C. 340.

65
Imp. Conſtantius, qvi poſt mortẽ fratrum Conſtantini & Conſtantis & interitum tyranni Magnentii, ſolus tàm Occidentis qvam Orientis Imperio potitus eſt & obiit A.Æ.C. 361. d. 5 Oct.

66
Imp. Conſtans, qvi A.Æ.C. 350 ad Pyrenæos montes ex inſidiis occiſus eſt à Magnentio tyranno, qvi imperium Rom. occidẽtale invaſerat.

Conſtantia, Galli uxor.

Helena, uxor Imp. Juliani.

Dalmatius:

Hannibalianus junior: qvi tres à patruele ſuo Imp. Conſtantio occiſi ſunt.

Gallus,

67
Imp. JULIANUS Apoſtata, qvi ſucceſſit Imp. Conſtantio A.Æ.C. 361. d. 5. Octobr. & periit d. 26. Jun. A.Æ.C. 363.

Nepotianus.

Licinius Junior, qvi juſſu avunculi Conſtantini M. occiſus eſt.

68
Imp. JOVIANUS,
qvi vulgo perperam *Jobinianus* dicitur, cœpit imperare poſt Juliani Apoſtatæ interitum A. Æ. C. 363, & obiit A. Æ. C. 364. d. 14. Febr.

Gratianus,
ex Pannonia oriundus, initio Tribunus militum, deinde Præfectus Prætorio

Severa, prima uxor Valentiniani I. —

69
Imp. VALENTINIANUS I, ſive SENIOR,
qvi Imp. Joviano ſucceſſit A. Æ. C. 364. & collegam aſſumpſit fratrem Valentem. Imperavit in Occidente, Catholicæ religioni addictus, uſqve ad A. Æ. C. 375. qvo obiit d. 17. Novembr.

— **Juſtina**, ſecunda uxor.

70
Imp. VALENS; Arianus,
qvi à fratre Valentiniano collega aſſumptus eſt A. Æ. C. 364. Kal. April., & victus à Gothis, periit A. Æ. C. 378, cum 14. annos in Oriente imperaſſet.

71
Imp. GRATIANUS,
qvi à patre Valentiniano in Imperio in Occidentis Collega aſſumptus eſt A. Æ. C. 367; poſt cujus mortem Collegam ejusdem Imperii habuit fratrem Valentinianum juniorem. Morte patrui Valentis, qvi ſine liberis deceſſit, evaſit Imperator Orientis, qvem deinde regendum commiſit Theodoſio Magno, qvem collegam aſſumpſit A. Æ. C. 379. d. 21. Januarii. Occiſus eſt in Gallia prope Lugdunum à Clemente Maximo, Imperii Occidentalis invaſore, A. Æ. C. 383. d. 25. Auguſti.

72
Imp. VALENTINIANUS II, ſive JUNIOR,
qvi poſt mortem patris Imperator ab exercitu appellatus eſt in Galliis A. Æ. C. 375. & partim cum fratre Gratiano, partim ſolus in Occidente imperavit uſqve ad annum A. Æ. C. 392, qvo Viennæ in Gallis à tyranno Arbogaſte interfectus eſt.

73
Imp. THEODOSIUS I, cognomine Magnus & Senior,
ex Gallæcia, Hiſpaniæ provinciâ, oriundus, qvi collega aſſumptus eſt ab Imp. Gratiano A. Æ. C. 379. d. 21. Januar. & obiit A. Æ. C. 395. d. 17. Januarii.

74
Imp. ARCADIUS
qvi patri ſucceſſit in Oriente A. Æ. C. 395, & obiit A. Æ. C. 408. Kal. Maj.

75
Imp. HONORIUS
qvi patri ſucceſſit in Occidente A. Æ. C. 395, & obiit A. Æ. C. 423. d. 15. Auguſti.

Galla Placidia ſoror Arcadii & Honorii. — **Conſtantius Cæſar.**

Eudoxia Leontii Athenienſis Philoſophi filia, ante baptiſmum dicta Athenais. —

76
Imp. THEODOSIUS II, ſive Junior,
qvi ſucceſſit patri in Oriente A. Æ. C. 408. Kal. Maj. & obiit A. Æ. C. 450. d. 26. Julii.

Placilla Marina filiæ Imp. Arcadii minus celebres.

Pulcheria filia Imp. Arcadii natu maxima, qvæ poſt mortem fratris Theodoſii II, virgo qvinqvagenaria nupſit Marciano, qvi hac ratione pervenit ad imperium. —

78
Imp. MARCIANUS,
qvi ſucceſſit Imp. Theodoſio II in Oriente A. Æ. C. 450. d. 26. Jul. & obiit A. Æ. C. 457. ſub finem Januarii.

Imp. VALENTINIANUS III.

79
Imp. Fl. ANICIUS MAXIMUS
qvi cœpit imperare in Occidente poſt cædem Valentiniani III. d. 17. Martii A. Æ. C. 455. eodemqve anno, capta à Genſerico Vandalorum Rege urbe Roma, in fuga à ſuis occiſus eſt. —

Eudocia qvæ nupſit Valentiniano III, & poſt ejus cædem Anicio Maximo, ſed invita. —

77
Imp. VALENTINIANUS III,
qvi ab Imp. Honorio ſub titulo Cæſaris collega aſſumptus eſt A. Æ. C. 420. & permiſſu Imp. Theodoſii II. titulo Imperatoris in Occidente uti cœpit A. Æ. C. 425. Occiſus eſt Romæ A. Æ. C. 455. d. 17. Mart. inſidiis Anicii Maximi, cujus uxori ſtuprum intulerat.

Genſericus Vandalorum Rex.

Olybrius Imperator Occidentis, de ... vo conſule ... 498. — **Placidia**, qvæ nupſit Olybrio.

Eudocia qvæ nupſit Thraſymundo. — **Thraſymundus** Vandalorum Rex.

80
Imp. Fl. AVITUS,
qvi poſt interitum Anicii Maximi Toloſæ in Gallia Imperator ab exercitu renunciatus eſt A. Æ. C. 455. Captus à Ricimere Patricio, Imperio renunciavit A. Æ. C. 457.

Digitized by Google

Sec. poſt Æ. C. XV. HÆc igitur omnia, STUDIOSE LECTOR, dum utilitatis tuæ & poſteritatis gratia incredibili labore & cum non mediocri detrimento Vitæ, ſanitatis & facultatum elaboro, hoc unum meo qvodam jure à te peto, ut ſincero & candido animo meo pari benevolentia reſpondeas, nec de *Sciagraphiis* Appendice hac exhibitis temere judices, priusqvam, aliqvot earum juſta diligentia elaboratis, *ſecundam* hujus Operis *partem* in lucem edidero.

APPENDICIS QVATUOR PRIORUM CAPITUM LIBRI SECUNDI PRODROMI HISTORIÆ LITERARIÆ FINIS.

CATA-

CATALOGUS PRÆCIPUORUM AUTORUM,

qvi de Scriptoribus Seculorum XVI. & XVII. conſulendi ſunt.

Apponitur autem is hoc loco, partim ne folium hoc vacuum remaneat, partim vero ut defectus duarum poſteriorum Sciagraphiarum Appendicis, qvatuor priorum Capitum hujus libri ſecundi ſuppleatur.

Pauli Jovii Novocomenſis, Epiſcopi Nucerini, Elogia doctorum Virorum, publicatis ingenii monumentis illuſtrium.

Conradi Geſneri Tigurini Bibliotheca Univerſalis, Tiguri typis Chriſtophori Froſchoveri 1545. fol.

Appendix Bibliotheca Conradi Geſneri, Tiguri typ. Froſchover. 1555. fol.

Conradi Lycoſthenis & *Joſiæ Simleri* Epitome Bibliothecæ Conradi Geſneri, Tiguri typ. Froſchover, 1555. fol.

Raphaelis Voloterrani Commentariorum Urbanorum libri XXXVIII. Baſil. 1559. fol.

Gilberti Genebrardi Chronographia, Lugduni ad Rhodanum 1609. fol.

Sethi Calviſii Opus Chronologicum, Francof. 1650. fol.

Ubbonis Emmii Opus Chronologicum, Groningæ 1619. fol.

Chriſtophori Helvici Theatrum Hiſtoricum & Chronologicum, Marpurgi 1638. fol.

Abrahami Bucholceri Index Chronologicus, Francof. 1634. 8vo.

Joannis Gualterii Dies natales & emortuales Virorum literis armisqve inſignium. Tomo II. Chronici Chronicorum, Francof. 1614. 8vo.

Georgii Draudii Bibliotheca Claſſica, Francof. 1625. 4to, II. Volum.

Joannis Henrici Alſtedii Theſaurus Chronologiæ, Herbornæ 1650. 8vo.

Joannis Jacobi Friſii Bibliotheca Chronologica Claſſicorum Autorum, Tiguri 1592. 4to.

Roberti Conſtantini Nomenclator inſignium Scriptorum, Pariſ. 1555. 8vo.

Henrici Pantaleonis Proſopographia Heroum atqve illuſtrium Virorum totius Germaniæ, Baſil. 1565. fol.

Sixti Senenſis Bibliotheca Sancta, Colon. Agrip. 1626. 4to.

Roberti Bellarmini Cardinalis liber de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Colon. Agrip. 1613. 8vo.

Auberti Miræi Bibliotheca Eccleſiaſtica, Antverp. 1639. fol.

Bibliotheca Hiſpaniæ, Francof. typis Wechel. 1608. 4to.

Joannis Jacobi Boiſſardi Icones Virorum illuſtrium eruditone præſtantium, Francof. apud Theodorum de Bry 1597. 8vo.

Gerardus Joannes Voſſius de Hiſtoricis Latinis lib. 3. cap. 11. 12. 13.

Idem de Qvatuor artibus popularibus, de Philologia, de Scientiis Mathematicis & de Poetis Latinis.

M. Mantua Illuſtrium Jureconſultorum effigies, Venet. 1570. fol.

Melchioris Adami Vitæ Germanorum Theologorum, Francof. 1653. 8vo.

Ejusdem Vitæ Theologorum exterorum, ibid. eod. an.

Ejusdem Vitæ Germanorum Jureconſultorum & Politicorum, Heidelbergæ 1620. 8vo.

Ejusdem Vitæ Germanorum Medicorum, ibid. eod. an.

Ejusdem Vitæ Germanorum Philoſopborum & Philologorum, Heidelbergæ 1615. 8vo.

Bernardini Rutilii Vitæ Jurisconſultorum, Baſileæ 1537. 4to.

Valentini Forſteri Hiſtoria Juris Civilis Romani, Helmſtadii 1610. 8vo.

Index omnium eorum, qvi tam de Jure Canonico, qvam Civili ſcripſerunt, Venetiis typis Jordani Ziletti 1559. 4to.

Jacobi Philippi Tomaſini Patavini illuſtrium Virorum Elogia Iconibus exornata, Patavii apud Donatum Paſqvardum 1630. 4to.

Ejus-

Ejuſdem Elogia Virorum literis & ſapientia illuſtrium, ad vivum expreſſis imaginibus exornata, Patavii typis Sebaſtiani Sardi 1644. 4to.

Jani Nicii Erythræi Pinacotheca imaginum Virorum doctrinæ vel ingenii laude illuſtrium, qvi autore ſuperſtite diem ſuum obierunt, Colon. Agrip. 1. & 2. Pars an. 1645. 3. Pars an. 1648. 8vo.

La Libraria del *Doni* Fiorentino, in Vinegia appreſſo Gabriel Golitto 1557. 8vo.

Wolffgangi Freymonii Elenchus omnium Autorum, qvi in Jure Civili tam Canonico, qvam Civili commentando ſcripſerunt, Francof. 1585. 4to.

Andreæ Schotti Catalogus Catholicorum S. Scripturæ Interpretum, Colon. 1618. 4to.

Petri Ribadneiræ Catalogus Scriptorum Societatis Jeſu, Antwerp. typ. Plantin 1613. 8vo.

Theodorici Petrei Bibliotheca Carthuſiana, ſeu illuſtrium Scriptorum Ordinis Carthuſienſis Catalogus, Colon. typ. Hierat. 1609. 8vo.

Bibliotheca Cluniacenſis, Lutet Pariſ. 1614. fol.

Thomæ Gratiani Anaſtaſis Auguſtiniana, ſive Catalogus Scriptorum Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, Antwerp. apud Hieron. Verduſſium 1613. 4to.

Leonis Allatii Apes Urbanæ, ſive Catalogus Virorum illuſtrium qvi ab anno 1630. usqve ad annum 1632. Romæ vixerunt & typis aliqvid evulgarunt, Rom. 1633.

Gabrielis Naudei Bibliographia Politica, Wittebergæ 1641. 12mo.

Othonis Brunfelſii Catalogus illuſtrium Medicorum, Argentorati 1530. 4to.

Symphorianus Campegius de claris Scriptoribus Medicis, Lugduni 8vo.

Guolphgangi Juſti Francofurtenſis Chronologia omnium illuſtrium Medicorum, Francof. ad Viadrum 1556. 8vo.

Joannis Sambuci Icones illuſtrium Medicorum & Philoſophorum Amſtelodami 1612. fol.

Joannis Antonidæ Lindani libri duo de Scriptis Medicis, Amſtelod. typ. Joan. Blau. 1651. 8vo.

Joannis Georgii Schenckii Biblia Jatrica ſive Bibliotheca Medica, Francof. 1609. 8vo.

Joannis Meurſii Athenæ Batavæ, Lugd. Bat. 1625. 4to.

Ludovici Jacobi libri tres de claris Scriptoribus Cabilonenſibus, Pariſ. 1652. 4to.

Simonis Staravolſchi Scriptorum Polonicorum Elogia & Vitæ Francof. 1625. & Venet. 1627. 4to.

Martini Zeileri liber de celebribus Hiſtoricis, Chronologis & Geographis, Ulmæ 1652. 8vo.

Gabrielis Naudæi Catalogus Bibliothecæ *Cordeſianæ*, Pariſ. 1643. 4to.

Joannis Buxtorfii Bibliotheca Rabbinica, Baſil. 1640. 8vo.

SUC-

SUCCESSIO
Genealogico Chronologica
IMPERATORUM
à
JULIO CÆSARE
uſqve ad
LEOPOLDUM
glorioſæ memoriæ.

Cccc

A C. JULIO CÆSARE USQVE AD LEOPOLDUM I,

accuratior auctiorqve ſuo deinceps loco in hoc opere ſecundùm repræſentabitur,

Poſt Imp. Neronis interitum, qvi d. 9. Junii A. Æ. C. 68. contigit,

qvatuor Imperatores à diverſis exercitibus renunciati fuerunt,

7
Imp. Servius Sulpicius GALBA,
qvi cœpit in Hiſpania imperare contra Neronem. Occiſus autem eſt Romæ cum filio adoptivo *L. Calpurnio Piſone* inſidiis Othonis d. 16. Januar. A. Æ. C. 69.

8
Imp. M. Salvius OTHO,
qvi cœpit imperare Romæ die cædis Galbæ, electus à Prætorianis militibus. Ipſe ſe occidit, prælio victus à Vitellii ducibus d. 20. Aprilis A. Æ. C. 69.

9
Imp. A. VITELLIUS,
qvi vivente adhuc Galba imperare cœpit, electus à legionibus Germaniæ inferioris. Solus cœpit imperare poſt interitum Othonis d. 20. Aprilis A. Æ. C. 69. Occiſus eſt Romæ à militibus Veſpaſiani d. 22. Decembr. ejusdem anni.

10
Imp. T. Flavius VESPASIANUS,
Imperator ab Exercitu Ægypti & Syriæ renunciatus Kal. Jul. A. Æ. C. 69. in Judæa, ſuperſtite adhuc Vitellio; poſt cujus cædem cœpit imperare ſolus. Obiit d. 23. Junii A. Æ. C. 79.

11
Imp. TITUS Flavius Veſpaſianus,
qvi cœpit imperare poſt mortem patris d. 23. Jun. A. Æ. C. 79. Obiit d. 13. Septembr. A. Æ. C. 81.

12
Imp. Flavius DOMITIANUS,
qvi ſucceſſit fratri Tito A. Æ. C. 81. d. 13. Sept. Occiſus fuit Romæ A. Æ. C. 95. d. 19. Sept.

13
Imp. M. Coccejus NERVA,
qvi cœpit d. 18. Sept. A. Æ. C. 95. & obiit d. 24. Jan. A. Æ. C. 97.

14
Imp. M. Ulpius Crinitus TRAJANUS,
qvi Nervæ, patri ſuo adoptivo, ſucceſſit d. 24. Jan. A. Æ. C. 97. & obiit d. 10. Auguſt. A. Æ. C. 117.

15
Imp. P. Ælius HADRIANUS,
qvi Trajano, Patri ſuo adoptivo ſucceſſit d. 10. Aug. A. Æ. C. 117. & obiit d. 10. Jul. A. Æ. C. 137.

16
Fauſtina Auguſta —— **Imp. T. Aurelius ANTONINUS PIUS,**
qvi Hadriano, patri ſuo adoptivo ſucceſſit d. 10. Julii A. Æ. C. 137. & obiit d. 5. Martii A. Æ. C. 161.

17
Fauſtina —— **Imp. MARCUS Aurelius ANTONINUS, PHILOSOPHVS,**
qvi cœpit imperare A. Æ. C. 161. d. 5. Martii, & obiit d. 16. Mart. A. Æ. C. 180.

18
Imp. L. ÆLIUS VERVS,
ſive *Cejonius Commodus*, qvi cœpit A. Æ. C. 161. d. 5. Mart cum fratre adoptivo M. Antonino Philoſopho, à qvo etiam gener aſſumptus eſt. Obiit A. Æ. C. 170.

19
Imp. L. Aurelius Antoninus COMMODVS,
qvi vulgo creditus fuit natus ex adulterio Fauſtinæ cum qvodam gladiatore. Succeſſit patri Antonino Philoſopho d. 16. Mart. A. Æ. C. 180. & periit nocte Kal. Januar. antecedente A. Æ. C. 193.

36 Imp. M. Julius PHILIPPUS ARABS
Senior ſive Pater
37 &
Imp. M. Julius PHILIPPUS ARABS
Junior ſive *filius*, à patre collega aſſumptus; qvi cœperunt imperare poſt Gordiani III. cædem A. Æ. C. 244. Horum prior Veronæ A Æ.C.249, poſterior autem Romæ eodem anno à militibus occiſus eſt.

41 Imp. C. Vibius TREBONIANUS GALLUS,
qvi cœpit poſt interitum trium Deciorum in Mœſia A. Æ. C. 252. Victus ab Æmiliano in prœlio periit A. Æ. C. 253.

42 Imp. C. Vibius VOLUSIANUS,
à Patre Treboniano Gallo collega aſſumptus, non multo poſt ejus cædem occiſus eſt A Æ.C.253.

44 Imp. P. Aurelius Licinius Valerius VALERIANUS,
qvi cœpit poſt cædem C. Jul Æmiliani A. Æ. C. 254. & à Sapore Perſarum Rege A. Æ. C. 260. captus, in ignominioſiſſima ſervitute periit.

45 Imp. P. Aurelius Licinius GALLIENUS,
collega aſſumptus à patre: qvo capto imperavit cum fratre uſqve ad A. Æ. C. 268, qvo ab Aureolo, uno ex triginta Tyrannis, Mediolani occiſus eſt.

46 Imp. P. Aurelius Licinius VALERIANUS JUNIOR,
à fratre collega aſſumptus & cum eodem occiſus A. Æ. C. 268.

TRIGINTA TYRANNI,
qvi contra Gallienum & Valerianum juniorem imperium in diverſis regionibus invaſere. Horum vitas ſingularis libro deſcripſit Trebellius Pollio.

38 Imp. Cn. Meſſius DECIUS,
electus à legionibus Illyricianis contra Philippos. Periit pugnans in Mœſia contra barbaros, proditione & inſidiis Treboniani Galli, ducis limitis Mœſiaci, A. Æ C.252.

39 Imp. Q. HERENNIUS HETRUSCUS Decius,
40 Imp. C. Valens HOSTILIANUS Decius,
à patre Collegæ aſſumpti, cum eodem perierunt.

43 Imp. C. Julius ÆMILIANUS,
qvi electus eſt contra Gallum & Voluſianum, iiſq; occiſis imperavit uſqve ad A. Æ. C. 254, qvo & ipſe à Valeriano victus periit.

N

47 Imp. M. Aurelius CLAUDIUS,
qvi cœpit imperare Ticini A. Æ. C. 268 poſt interitum Gallieni & Valeriani junioris & obiit peſte A. Æ. C. 270.

48 Imp. M. Aureli⁹ QVINCTILIUS,
frater Imp. Claudii ſecundi, poſt cujus mortem imperium invaſit, ſed paulo poſt tumultu militari periit.

49 Imp. M. Aurelius Valerius AURELIANUS,
qvi cœpit imperare poſt mortem Imp. Claudii II. A. Æ. C. 270. & occiſus eſt à familiaribus culpa Mneſthei Scribæ A. Æ. C. 275. d. 29. Januarii.

N

50 Imp. M. Claudius TACITUS,
Romæ à Senatu electus poſt cædem Aureliani A Æ C. 275. d. 25. Septembris. Obiit Tarſi in Cilicia A. Æ C. 276. d. 13. Aprilis.

51 Imp. M. Annius FLORIANUS,
qvi poſt mortem fratris ſui Taciti imperium arripuit A. Æ. C. 276. ſed eodem anno à militibus tumultuantibus occiſus eſt.

52 Imp. M. Aurelius Valerius PROBUS,
qvi cœpit imperare A. Æ. C. 276. poſt mortem Taciti contra fratrem ipſius Florianum, & occiſus eſt à militibus tumultuantibus A. Æ. C. 282.

53 Imp. M. Aurelius CARUS,
qvi cœpit poſt cædem Probi A. Æ. C. 282, & fulmine ictus in tentorio periit A. Æ. C. 283.

55 Imp. M. Aurelius CARINUS,
qvi patri ſucceſſit unà cum fratre A. Æ. C. 283, & prælio victus à Diocletiano, periit A. Æ. C. 285.

54 Imp. M. Aurelius NUMERIANUS,
qvi patri Caro ſucceſſit una cum fratre Carino, & fraude ſoceri ſui Arrii Apri, Præfecti Prætorio, in Syria occiſus eſt A. Æ. C. 284.

68
Imp. JOVIANUS,
qvi vulgò perperam *Jovinianus* dicitur, cœpit imperare poſt Juliani Apoſtatæ interitum A. Æ. C. 363, & obiit A. Æ. C. 364. d. 14. Febr.

Gratianus,
ex Pannonia oriundus, initio Tribunus militum, deinde Præfectus Prætorio

Severa — prima uxor Valentiniani I.

69
Imp. VALENTINIANUS I, ſive SENIOR,
qvi Imp. Joviano ſucceſſit A. Æ. C. 364. & collegam aſſumpſit fratrem Valentem. Imperavit in Occidente, Catholicæ religioni addictus, uſqve ad A. Æ. C. 375. qvo obiit d. 17. Novembr.

Juſtina, ſecunda uxor.

70
Imp. VALENS; Arianus,
qvi à fratre Valentiniano collega aſſumptus eſt A. Æ. C. 364. Kal. April., & victus à Gothis, periit A. Æ. C. 378, cum 14. annos in Oriente imperaſſet.

71
Imp. GRATIANUS,
qvi à patre Valentiniano in Imperio in Occidentis Collega aſſumptus eſt A. Æ. C. 367; poſt cujus mortem Collegam ejusdem Imperii habuit fratrem Valentinianum juniorem. Morte patrui Valentis, qvi ſine liberis deceſſit, evaſit Imperator Orientis, qvem deinde regendum commiſit Theodoſio Magno, qvem collegam aſſumpſit A. Æ. C. 379. d. 21. Januarii. Occiſus eſt in Gallia prope Lugdunum à Clemente Maximo, Imperii Occidentalis invaſore, A. Æ. C. 383. d. 25. Auguſti.

72
Imp. VALENTINIANUS II, ſive JUNIOR,
qvi poſt mortem patris Imperator ab exercitu appellatus eſt in Galliis A. Æ. C. 375. & partim cum fratre Gratiano, partim ſolus in Occidente imperavit uſqve ad annum A. Æ. C. 392. qvo Viennæ in Gallis à tyranno Arbogaſte interfectus eſt.

73
Imp. THEODOSIUS I, cognomine Magnus & Senior,
ex Gallœcia, Hiſpaniæ provinciâ, oriundus, qvi collega aſſumptus eſt ab Imp. Gratiano A. Æ. C. 379. d. 21. Januar. & obiit A. Æ. C. 395. d. 17. Januarii.

74
Imp. ARCADIUS
qvi patri ſucceſſit in Oriente A. Æ. C. 395. & obiit A. Æ. C. 408. Kal. Maj.

75
Imp. HONORIUS
qvi patri ſucceſſit in Occidente A. Æ. C. 395. & obiit A. Æ. C. 423. d. 15. Auguſti.

Galla Placidia — ſoror Arcadii & Honorii, — **Conſtantius Cæſar.**

Eudoxia — Leontii Athenienſis Philoſophi filia, ante baptiſmum dicta Athenais.

76
Imp. THEODOSIUS II, ſive Junior,
qvi ſucceſſit patri in Oriente A. Æ. C. 408. Kal. Maj. & obiit A. Æ. C. 450. d. 26. Julii.

Placilla Marina filiæ Imp. Arcadii minus celebres.

Pulcheria — filia Imp. Arcadii natu maxima, qvæ poſt mortem fratris Theodoſii II, virgo qvinqvagenaria nupſit Marciano, qvi hac ratione pervenit ad imperium.

78
Imp. MARCIANUS,
qvi ſucceſſit Imp. Theodoſio II in Oriente A. Æ. C. 450. d. 26. Jul. & obiit A. Æ. C. 457. ſob finem Januarii.

Imp. VALENTINIANUS III.

79
Imp. Fl. ANICIUS MAXIMUS
qvi cœpit imperare in Occidente poſt cædem Valentiniani III. d. 17. Martii A. Æ. C. 455. eodemqve anno, capta à Genſerico Vandalorum Rege urbe Roma, in fuga à ſuis occiſus eſt.

Eudocia — qvæ nupſit Valentiniano III, & poſt ejus cædem Anicio Maximo, ſed invita.

77
Imp. VALENTINIANUS III,
qvi ab Imp. Honorio ſub titulo Cæſaris collega aſſumptus eſt A. Æ. C. 420. & permiſſu Imp. Theodoſii II. titulo Imperatoris in Occidente uti cœpit A. Æ. C. 425. Occiſus eſt Romæ A. Æ. C. 455. d. 17. Mart. inſidiis Anicii Maximi, cujus uxori ſtuprum intulerat.

Genſericus Vandalorum Rex.

Olybrius — Imperator Occidentis, de qvo conſule p. 298.

Placidia, qvæ nupſit Olybrio.

Eudocia — qvæ nupſit Thraſymundo.

Thraſymundus Vandalorum Rex.

80
Imp. Fl. AVITUS,
qvi poſt interitum Anicii Maximi Toloſæ in Gallia Imperator ab exercito renunciatus eſt A. Æ. C. 455. Captus à Ricimere Patricio, Imperio renunciavit A. Æ. C. 457.

Heraclius, Præfectus Africæ,

98 Imp. HERACLIVS, qvi poſt Phocam imperare cœpit A. Æ. C. 610. & obiit A. Æ. C. 641. d. 11. Martii.

Eudocia, prior Imp. Heraclii uxor.

Martina, ſecunda Imp. Heraclii uxor.

99
Imp. CONSTANTINUS III,
qvi ſucceſſit patri Heraclio A. Æ. C. 641. d. 11. Martii eodemqve Anno à noverca Martina veneno ſublatus eſt.

100
Imp. HERACLEONAS,
qvi ſucceſſit fratri Conſtantino A. Æ. C. 641 d. 22. Junii, naſoqve amputato, unâ cum matre Martina in exilium pulſus eſt ſub finem ejusdem anni.

101
Imp. CONSTANS,
Heraclii Imp. nepos, qvi poſt Heracleonam Imperator ſub finem anni Æ. C. 641. creatus, & A. Æ. C. 668. d. 15. Julii Syracuſis in balneo occiſus eſt.

102
Imp. CONSTANTINUS IV,
cognomine POGONATUS,
qvi ſucceſſit patri A. Æ. C. 668. & obiit A. Æ. C. 685. menſe Sept.

103
Imp. JUSTINIANUS II,
cognomine RHINOTMETUS,
qvi ſucceſſit patri A. Æ. C. 685, & naribus amputatis, à Leontio Patricio relegatus eſt A. Æ. C. 695.

*
*
*
*
*
*
*

104
Imp. LEONTIUS,
qvi cœpit A. Æ. C. 695. & mutilatus naſo, in monaſterium à Tiberio Apſimaro detruſus eſt A. Æ. C. 698.

105
Imp. TIBERIUS APSIMARUS,
qvi cœpit A. Æ. C. 698. & unà cum Leontio interfectus eſt ab Imp. Juſtiniano Rhinotmeto A. Æ. C. 705.

Imp. JUSTINIANUS RHINOTMETUS,
ope Bulgarorum Imperium recuperavit A. Æ. C. 705. & juſſu Philippici Bardanis cum filio interfectus eſt A. Æ. C. 711.

106
Imp. PHILIPPICUS BARDANES,
qvi cœpit poſt Juſtinianum Rhinotmetum A. Æ. C. 711. & A. Æ. C. 713. oculis ſimul & imperio privatus eſt.

107
Imp. ARTEMIUS, qvi & ANASTASIUS II,
exoculato & pulſo Philippico cœpit A. Æ. C. 713. d. 3. Junii, & coactus abdicavit A. Æ. C. 715.

108
Imp. THEODOSIUS ADRAMYTTENUS,
qvi cœpit invitus imperare A. Æ. C. 715. & ſponte ceſſit Leoni Iſaurico A. Æ. C. 717. d. 25. Martii.

109
Imp. LEO III. cognomine CONON & ICONOMACHUS,
natione Iſaurus ſive Iſauricus, qvi ſucceſſit Theodoſio Adramytteno A. Æ. C. 717, & obiit A. Æ. C. 741. d. 18. Jun.

110
Imp. CONSTANTINUS V,
cognomine COPRONYMUS & CABALLINUS,
qvi ſucceſſit patri A. Æ. C. 741. & periit A. Æ. C. 775. d. 14. Sept.

111
Imp. LEO IV, cognomine CHAZARUS,
qvi ſucceſſit patri A. Æ. C. 775. & obiit A. Æ. C. 780 d. 8. Sept.

113
Imp. IRENE, Athenienſis,
qvæ nupſit Leoni IV, vivente adhuc patre ejus Conſtantino A. Æ. C. 770. Filio ſuo Conſtantino oculos effodi juſſit A. Æ. C. 797, & ex eo tempore ſola imperavit uſqve ad annum Æ. C. 802, qvo à Nicephoro Logetheta die ultimo Octobris Imperio exuta & in Inſulam Lesbum relegata eſt.

112
Imp. CONSTANTINUS VI,
Leonis IV. & Irenes filius qvi à Patre collega aſſumptus eſt A. Æ. C. 776, & à morte patris, ſive A. Æ. C. 780 imperavit ſub tutela matris Irenes uſq; ad A. Æ. C. 790, qvo jam adultus matrem in monaſterium detruſit, & deinceps ſolus imperavit uſq; ad A. Æ. C. 797, qvo matris juſſu exoculatus, obiit d. 16. Aug.

E eee

16
Imp. CONRADUS II cognomine SALIQVUS,
qvi ſucceſſit Imp. Henrico II, ſive Sancto *A. Æ. C.* 1024, d. 13. Julii, & obiit *A. Æ. C.* 1039. d. 4 Junii.

17
Imp. HENRICUS III cognomine NIGER,
qvi ſucceſſit patri Conrado *A. Æ. C.* 1039. d. 4. Junii, & obiit *A. Æ. C.* 1056. d. 5. Octobr.

18
Imp. HENRICUS IV.
qvi ſucceſſit patri Henrico III. *A. Æ. C.* 1056. d. 5. Octob. & obiit *A. Æ. C.* 1106. d. 7. Auguſti.

20 — Imp. LOTHARIUS II, cognomine SAXO, qvi ſucceſſit Henrico V, *A. Æ. C.* 1125 d. 23 Maji, & obiit *A. Æ. C.* 1137 d. 6 Decemb.

Henricus Dux Bavariæ.

19 — Imp. HENRICUS V, qvi ſucceſſit patri Henrico IV. *A. Æ. C.* 1106, d. 7. Auguſt. & obiit *A. Æ. C.* 1125 d. 23 Maji.

Agnes ſoror Imp. Henrici V. — Fridericus Dux Sveviæ.

Gertrudis, Imp. Lotharii filia. — Henricus Superbus, Bavariæ & Saxoniæ Dux.

Welpho, patruus Henrici Leonis.

Juditha — Fridericus Dux Sveviæ.

21 — Imp. CONRADUS III, qvi ſucceſſit Imp. Lothario Saxoni *A. Æ. C.* 1137, & obiit *A. Æ. C.* 1152, d. 15 Februar.

Henricus Leo, Bavariæ & Saxoniæ Dux potentiſſimus; qvi ab Imp. Friderico I proſcriptus & omnibus ditionibus ſuis privatus eſt.

22
Imp. FRIDERICUS I, cognomine BARBAROSSA ſive ÆNOBARBUS,
qvi ſucceſſit patruo ſuo Conrado III. *A. Æ. C.* 1152 d. 15 Febr. & periit in fluvio qvodam Armeniæ minoris *A. Æ. C.* 1190.

25 — Imp. OTTO IV, qvi imperium invaſit contra Philippum *A. Æ. C.* 1199 menſe Martio, idemqve principum Germaniæ conſenſu ſucceſſit & ſolus imperare cœpit *A. Æ. C.* 1208. d. 12 Junii. Obiit *A. Æ. C.* 1218 d. 19 Maji.

23 — Imp. HENRICUS VI, cognomine ASPER, qvi ſucceſſit patri Friderico *A. Æ. C.* 1190. d. 10 Jun.

24 — Imp. PHILIPPUS, qvi ſucceſſit fratri *A. Æ. C.* 1199, & cum Ottone IV. qvi eodem tempore Imperium invaſit, graviſſimũ geſſit bellum. Occiſus eſt *A. Æ. C.* 1208 d. 22 Jun.

26
Imp. FRIDERICUS II,
qvi ſucceſſit Ottoni IV, *A. Æ. C.* 1218, & primus à Septemviris electus creditur. Obiit *A. Æ. C.* 1250 d. 26 Decembris.

27
Imp. CONRADUS IV,
qvi ſucceſſit patri Friderico II, *A. Æ. C.* 1254 d. 26 Decemb. & obiit *A. Æ. C.* 1254 d. 22. Maji.

Henricus, Landgravius Thuringiæ, electus à nonnullis Germaniæ Principibus contra Fridericum II, *A. Æ. C.* 1246, obiit ex vulnere *A. Æ. C.* 1248.

Imp. CONSTANTINUS,
Romani II, ſive junioris filius, de qvo vid. pag. præced.

135 — Imp. THEODORA, qvæ ſucceſſit Conſtantino Monomacho *A. Æ. C.* 1056, eodemqve anno obiit.

Imp. ZOE — qvæ jam qvinqvagenaria nupſit primum Romano Argyro & poſt illius mortem ſecundum nupſit adultero ſuo Michaeli Paphlagoni, tertium autem Conſtantino Monomacho.

131 — Imp. ROMANUS III, cognomine ARGYRUS ſive ARGYROPYLUS, qvi cœpit *A. Æ. C.* 1028, menſe Novembri.

132 — Imp. MICHAEL PAPHILAGO, ſecundus Zoes maritus, qvi cœpit *A. Æ. C.* 1034, d. 11. April.

134 — Imp. CONSTANTINUS MONAMACHUS, tertius Zoes maritus, qvi ſucceſſit Michaeli Calaphati *A. Æ. C.* 1041, vel 1042.

133 — Imp. MICHAEL CALAPHATES, Mariæ, ſororis Michaelis Paphlagonis filius, qvi ſucceſſit avunculo *A. Æ. C.* 1041.

136 — Imp. MICHAEL STRATIOTICUS, qvi ſucceſſit Imperatrici Theodoræ, ſorori Zoes *A. Æ. C.* 1056, menſe Auguſto.

137 — Imp. ISAACIUS COMNENUS, qvi ſucceſſit Michaeli Stratiotico *A. Æ. C.* 1057. Kal. Sept.

138 — Imp. CONSTANTINUS DUCAS, qvi ſucceſſit ſponte cedenti Iſaacio Comneno *A. Æ. C.* 1059 d. 25 Decemb. — Eudocia, — 139 Imp. ROMANUS DIOGENES, ſecundus Eudociæ maritus, qvi cœpit *A. Æ. C.* 1068, Id. Januar.

141 — Imp. NICEPHORUS BOTONIATES, qvi ſucceſſit abdicato Michaeli Ducæ *A. Æ. C.* 1078 d. 7 April.

140 — Imp. MICHAEL DUCAS cognomine PARAPINACIUS, qvi ſucceſſit vitrico Romano *A. Æ. C.* 1071 Kal. Octob.

142
Imp. ALEXIUS COMNENUS,
qvi ſucceſſit abdicato Nicephoro Botoniatæ *A. Æ. C.* 1081 Kal. April.

Nicephorus — Anna Comnena.

143 — Imp. JOANNES COMNENUS, qvi etiam Calo Joannes dicitur, & ſucceſſit patri *A. Æ. C.* 1118.

Iſaacius Comnenus.

144 — Imp. MANUEL COMNENUS, qvi ſucceſſit patri *A. Æ. C.* 1143, menſe Aprili.

146 — Imp. ANDRONICUS COMNENUS, qvi occiſo Alexio juniori ſucceſſit *A. Æ. C.* 1183.

145
Imp. ALEXIUS COMNENUS II ſive Junior,
qvi ſucceſſit patri *A. Æ. C.* 1180, circa autumnum.

N 149

147 — Imp. ISAACIUS ANGELUS, qvi occiſo Andronico Comneno ſucceſſit *A. Æ. C.* 1185 d. 12 Sept.

Imp. ALEXIUS ANGELUS, qvi ſucceſſit fratri Iſaacio excæcato *A. Æ. C.* 1195 d. 10 Aprilis. Hoc imperante Conſtantinopolis à Balduino Comite Flandriæ & Venetis capta eſt *A. Æ. C.* 1203, d. 18. Julii.

148
Imp. ALEXIUS,
qvi cum patre cæco per aliqvot menſes imperavit.

28
Imp. GVILHELMUS,

Hollandiæ Comes, qvi poſt mortem Henrici Landgravii Thuringiæ contrà Fridericum II. imperare cœpit A. Æ. C. 1248, & cum ipſo atqve filio ipſius Conrado in ſchiſmate imperavit uſqve ad A. Æ. C. 1254. qvo ſolus cœpit imperare poſt Conradi obitum. Inſidiis Friſiorum occiſus eſt A. Æ. C. 1256.

29
Imp. RICHARDUS,

Cornubiæ Comes, Joannis Regis Angliæ frater, qvi ſucceſſit Guilhelmo, electus eſt à parte Septemvirorum A. Æ. C. 1256, & imperavit in ſchiſmate contra Alphonſum uſqve ad A. Æ. C. 1271, qvo mortuus eſt in Anglia.

30
Imp. ALPHONSUS,
Rex Caſtellæ & Legionis,

à parte Septemvirorum electus A. Æ. C. 1257. contra Richardum. Qvo mortuo ſolus cœpit imperare A. Æ. C. 1271. Sponte Imperio ſe abdicavit, & in Hiſpaniam profectus eſt A. Æ. C. 1273, ubi non multo poſt obiit.

31
Imp. RUDOLPHUS I,
Comes Habſpurgenſis,

qvi unanimi omnium Electorum conſenſu poſt magnum illud ſchiſma, qvod ſub Imp. Friderico II, cœpit, electus fuit A. Æ. C. 1273, die feſto S. Michaelis, & obiit A. Æ. C. 1291. d. 15. Julii.

33
Imp. ALBERTUS I,

primus ex Comitibus Habſpurgenſibus Archidux Auſtriæ, qvam à patre Rudolpho accepit, qvi eam injuſto poſſeſſori Ottocaro, Regi Bohemiæ, armis eripuerat. Electus eſt à parte Septemvirorum contra Adolphum Naſſovium; qvo occiſo ſolus imperare cœpit A. Æ. C. 1298. d. 2. Julii. Occiſus eſt à fratris filio Joanne, Duce Sveviæ Kal. Maji, A. Æ. C. 1308. ob non maturè reſtitutam hæreditatem.

32
Imp. ADOLPHUS NASSOVIUS,

qvi poſt mortem Rudolphi I, electus eſt à parte Collegii Septemviralis A. Æ. C. 1292, d. 8. Januar. & occiſus eſt in prælio contra Albertum I, d. 2. Jul. A. Æ. C. 1298.

34
Imp. HENRICUS VII,
Comes Lucelburgenſis,

qvi ſucceſſit unanimi Electorum conſenſu Alberto I. A. Æ. C. 1308. d. 25. Novemb. & veneno extinctus eſt A. Æ. C. 1313. d. 24. Auguſti.

150
Imp. ALEXIUS DUCAS MURTZUPHLUS,

qvi cœpit A. Æ. C. 1204.

151
Imp. BALDUINUS,
Comes Flandriæ

primus ex Latinis Imperat. Conſtantinop. A. Æ. C. 1204

152
Imp. THEODORUS LASCARIS,

qvi cœpit A. Æ. C. 1204. extra Conſtantinopolim.

153
Imp. HENRICUS,

frater Balduini, qvi cœpit A. Æ. C. 1206.

156
Imp. JOANNES DUCAS,
cognomine Batatzes,

qvi ſucceſſit ſocero Theodoro A. Æ. C. 1222.

154
Imp. PETRUS,

Comes Autisſiodorenſis, qvi cœpit A. Æ. C. 1216.

158
Imp. THEODORUS LASCARIS II,

ſive *Junior*, qvi ſucceſſit patri A. Æ. C. 1255.

155
Imp. ROBERTUS,

Petri filius, qvi cœpit A. Æ. C. 1221.

159
Imp. JOANNES,

Theodori Laſcaris II filius, qvi ſucceſſit patri A. Æ. C. 1259.

157
Imp. BALDUINUS II,
Roberti frater,

qvi cœpit A. Æ. C. 1228. & A. Æ. C. 1261. à Michaele Palæologo Conſtantinopoli expulſus eſt.

160
Imp. MICHAEL PALÆOLOGUS.

qvi fugato Balduino II recuperavit Conſtantinopolim A. Æ. C. ſecundum nonnullos 1260 menſe Septembri. ſecundum alios autem A. Æ. C. 1261 d. 25. Julii Obiit A. Æ. C. 1283.

161
Imp. ANDRONICUS PALÆOLOGUS I
ſive Senior,

qvi ſucceſſit patri Michaeli A. Æ. C. 1283, & à nepote ſuo Andronico abdicare coactus eſt A. Æ. C. 1327. Obiit autem qvadriennio poſt, nempe A. Æ. C. 1332.

Michael Palæologus,

qvi cum jam Imperator deſignatus eſſet, obiit ante patrem. Hujus filius fuit *Imp. Andronicus II* ſive *Junior*, de qvo conſule proxime ſeqventem paginam.

Digitized by Google

33 Imp. ALBERTUS I, de qvo conſule paginam præcedentem.

36 Albertus, ſecundus ejus nominis Archidux Auſtriæ.

Imp. FRIDERICUS III. Archidux Auſtriæ, qvi electus eſt à parte Septemvirorum contra Ludovicum Bavarum A. Æ. C. 1314. d. 18 Octobris, & ab eodem prælio ſoperatus A. Æ. C. 1323. d. 29. Sept. triennalem captivitatem ſubiit.

Joannes, ex Comite Lucelburgenſi Rex Bohemiæ per conjugem.

35 Imp. LUDOVICUS V, cognomine BAVARUS, qvi ſucceſſit Henrico VII, A. Æ. C. 1314. d. 18 Octobr. & veneno periit A. Æ. C. 1347. d. 11. Octobr.

Leopoldus, Archidux Auſtriæ.

Albert⁹ III, Archidux Auſtriæ.

Joannes Henric⁹, Marchio Moraviæ, frater Imp. Caroli IV.

37 Imp. CAROLUS IV, Rex Bohemiæ, qvi electus eſt à parte Septemvirorum contra Ludovicum Bavarum excommunicatum A. Æ. C 1346. d. 11 Jul. & obiit Prage A. Æ. C. 1378.

38 Imp. EDUARDUS, Rex Angliæ, qvi electus à parte Septemvirorum poſt mortem Ludovici Bavari contra Carolum IV, A. Æ. C. 1348. d. 6. Jan.

39 Imp. GUNTERUS, Comes Schwartzeburgenſis, qvi poſt Eduardum contra Carolum IV, elect⁹ eſt A. Æ. C. 1349. d. 2. Februar.

162 Imp. ANDRONICUS II, ſive JUNIOR, qvi abdicato avo Andronico Seniori ſucceſſit A. Æ. C. 1317. d. 19. Maj, & obiit A. Æ. C. 1341. d. 16. Maj.

163 Imp. JOANNES CANTACUZENUS, tutor & ſocer Joannis ſive Calo-Joannis Palæologi, qvi ſucceſſit Andronico II, A. Æ. C. 1341, & depoſito Imperio, Monaſteriom ingreſſus eſt, aſſompto nomine Joſaaphi Chriſtoduli, A. Æ. C. 1347.

164 Imp. JOANNES ſive CALOJOANNES, qvi ſucceſſit ſocero Joanni Cantacuzeno A. Æ. C. 1347. & obiit A. Æ. C. 1384. — Filia, cujus nomen ignoratur.

165 Imp. MANUEL PALÆOLOGUS, qvi ſucceſſit patri A. Æ. C. 1384. & imperare deſiit A. Æ. C. 1419. Obiit autem A. Æ. C. 1425.

166 Imp. JOANNES PALÆOLOGUS, qvi patri ſucceſſit A. Æ. C. 1419, & obiit A. Æ. C. 1448.

167 Imp. CONSTANTINUS PALÆOLOGUS, qvi ſucceſſit fratri Joanni A. Æ. C. 1448, & periit A. Æ. C. 1453. d. 29. Maj, qvo Conſtantinopolis à *Mahomete II.* Turcicarum Imperatore capta eſt.

FINIS IMPERII ROMANI IN ORIENTE.

Erneſtus, Archidux Auſtriæ & ſpeciatim Stiriæ & Carinthiæ Dux.

43 Albertus, Archidux Auſtriæ.

Imp. JODOCUS, cognomine Barbatus, qvi ſucceſſit Imp. Ruperto A. Æ. C. 1410. d. 20. Sept. & obiit A. Æ. C. 1411.

40 Imp. WENCESLAUS, qvi ſucceſſit patri Carolo IV, A. Æ. C. 1378. & propter gnaviam abdicarus eſt à Septemviris A. Æ. C. 1400. d. 20. Auguſt.

41 Imp. FRIDERICUS IV, Dux Brunſwicenſis & Luneburgenſis, qvi loco Wenceslai A. Æ. C. 1400. electus, & ante coronationem eodem anno occiſus eſt.

42 Imp. Rupertus, Comes Palatinus Rheni, qvi ſucceſſit Friderico IV. A. Æ. C. 1400. d. 10. Septembr. & obiit A. Æ. C. 1410. d. 23. Maj.

44 Imp. SIGISMUNDUS Hungariæ atqve Bohemiæ Rex, qvi ſucceſſit patrueli Jodoco A. Æ. C. 1411. & obiit A. Æ. C. 1437. d. 27. Octobr.

46 Imp. FRIDERICUS V, qvi vulgo III, appellatur Archidux Auſtriæ, qvi ſucceſſit Imp. Alberto II, A. Æ. C. 1440. d. 30. Mart. & obiit A. Æ. C. 1493. d. 19. Auguſti.

45 ALBERTUS II, Archidux Auſtriæ, Imp. Alberti I, abnepos, & per uxorem Hungariæ & Bohemiæ Rex, qvi ſucceſſit ſocero Sigiſmundo ſob initium A. Æ. C. 1438. & obiit A. Æ. C. 1439. d. 26. Sept. — Eliſabetha, filia Imp. Sigiſmundi, qvæ nopſit Imp. Alberto II.

CONTINUATIO SUCCESSIONIS IMPERATORUM ROMANO-GERMANICORUM EX SERENISSIMA FAMILIA AUSTRIACA.

46
Imp FRIDERICUS V.
vulgo dictus III.
de qvo conſule paginam 307.

47
Imp. MAXIMILIANUS I.
qvi ſucceſsit patri Friderico A.Æ.C.1493. & obiit A.Æ.C.1519. d. 12. Januarii.

Philippus.
Archidux Auſtriæ & per conjugem Rex Hiſpaniæ.

48
Imp. CAROLUS V,
qvi ſucceſsit avo Maximiliano I, A. Æ. C. 1519. & ſponte imperio ſe abdicavit A. Æ. C. 1556.

49
Imp. FERDINANDUS I,
qvi ſucceſsit fratri Carolo V. A. Æ. C. 1558. & obiit A. Æ. C. 1564. d. 25. Julii.

50
Imp. MAXIMILIANUS II,
qvi ſucceſsit patri Ferdinando I, A. Æ. C. 1564. & obiit A. Æ. C. 1576 d. 12. Octobris.

Carolus
Archidux
Auſtriæ.

51
Imp. RUDOLPHUS II,
qvi ſucceſsit patri Maximiliano II, A. Æ. C. 1576 & obiit A. Æ. C. 1612. d. 10. Januar.

52
Imp. MATTHIAS,
qvi ſucceſsit fratri Rudolpho II, A Æ. C. 1612, & obiit A. Æ. C. 1619. d. 10. Mart.

53
Imp. FERDINANDUS II,
qvi ſucceſsit fratri patrueli Matthiæ A. Æ. C. 1619. & obiit A. Æ. C. 1637.

54
Imp. FERDINANDUS III,
qvi ſucceſsit patri A. Æ. C. 1637. & obiit A. Æ. C. 1657. d. 2. April.

55
Imp. LEOPOLDUS I,
qvi ſucceſsit patri A. Æ. C. 1658.

FINIS TABULÆ SUCCESSIONIS IMPERATORUM ROMANORUM A C. JULIO CÆSARE USQUE AD LEOPOLDUM.

SUCCESSIO TYRANNORUM TURCICORUM

A MAHOMETO II, QVI CONSTANTINOPOLIM A. Æ. C. MCCCCLIII EXPUGNAVIT USQUE AD IBRAHIMUM I.

MAHOMETUS II,
cognomine Magnus,
qvi Conſtantinopolim expugnavit A. Æ. C. 1453. & obiit A. Æ. C. 1481.

BAJAZETES II,
qvi patri ſuccesſit A. Æ. C. 1481. & obiit A. Æ. C. 1512.

SELIMVS I,
qvi patri veneno extincto ſucceſſit A. Æ. C. 1512. & obiit A. Æ. C. 1520.

SOLIMANNVS,
qvi ſuccesſit patri Selimo A. Æ. C. 1520. & obiit A. Æ. C. 1566.

SELIMVS II,
qvi ſuccesſit patri Solimanno A. Æ. C. 1566. & obiit A. Æ. C. 1574.

AMVRATES III,
qvi ſuccesſit patri A. Æ. C. 1574. & obiit A. Æ. C. 1594.

MAHOMETVS III,
qvi ſuccesſit patri A. Æ. C. 1594. & obiit A. Æ. C. 1603.

ACHMET,
qvi ſuccesſit patri Mahometo III A. Æ. C. 1603 & obiit A. Æ. C. 1617.

MVSTAPHA II,
qvi ſuccesſit fratri A. Æ. C. 1617. & Imperio privatus fuit à proceribus Aulæ Turcicæ A. Æ. C. 1618. Secundum imperare cœpit A. Æ. C. 1622 poſt interitum Oſmanni, & ſeqventi A. Æ. C. 1623 lubens ſe imperio abdicavit.

OSMAN,
qvi ſuccesſit patruo Muſtaphæ A. Æ. C. 1618. & mantili ſuffocatus eſt A. Æ. C. 1622.

AMVRATHES IV,
qvi ſuccesſit Muſtaphæ A. Æ. C. 1623. & obiit A. Æ. C. 1640.

IBRAHIM I,
qvi ſuccesſit fratri Amurathi A. Æ. C. 1640. & A. Æ. C. 1648. occiſus eſt.

FINIS SVCCESSIONIS TYRANNORVM TVRCICORVM A MAHOMETO II, USQUE AD IBRAHIMUM I.

INDEX

INDEX
PRÆCIPUARUM RERUM ET PERSONARUM,
de qvibus in prima hac parte Prodromi Hiſtoriæ Literariæ, partim ex profeſſo & accurate agitur, partim vero obiter duntaxat & in anteceſſum fit mentio.

A

Aronis fratris, Moyſis, nativitas. pag. 273
R. Aaron Haccohen 273
Abarie. 207
Abbo Floriacenſis. 263
Abbo monachus Cœnobii S. Germani Pratenſis. 262
Abdias Babylonius. 237
R. Abdias, præceptor Joannis Capnionis ſive Reuchlini. 276
Abdias, Propheta. 202
Abeliani, hæretici. 243
Abelonii ſive *Abelani* vel *Abelionita.* 253
R. Aben-Ezra, qvi abbreviate dicitur *Raba.* 267
Abgarus. 273
Abimelech, Judex Hebræorum. 165
Abrahami Patriarchæ vita, eruditio & ſcripta. pag. 37. & deinceps usqve ad 53
Abrahamus inventor literarum Hebraicarum. 5.44
R. Abraham. 276
R. Abraham Bar-David, qvi abbreviate dicitur *Rabad,* 267
R. Abraham Ben-Dior, qvi abbreviate dicitur *Rabad,* 267
R. Abmham Hannaſi. 276
Abronius Silo 239
Acacius Epiſcopus Cæſareæ Paleſtinæ, Hæreſiarcha. 249
Acacius, Sophiſta. 250
Acaciani, hæretici. 249
Acron Agrigentinus, Medicus. 210
Acuſilaus Argivus. 208
Academia, ſive *Hecademia*, ſuburbanum urbis Athenienſis Gymnaſium. 217
Academia *Aberdonenſis.* 280
Academia *Andegavenſis.* 275
Academiæ *Athenienſis* ſtatus tempore Ciceronis. 231
Academia *Auguſtodunenſis* in Gallia. 251
Academia *Aurelianenſis.* 275
Academia *Avenionenſis.* 275
Academia *Banchorenſis.* 251
Academia *Barcinonenſis.* 280
Academia *Baſileenſis.* 280
Academia *Berytienſis.* 250
Academia *Bituricenſis.* 272
Academia *Bononienſis* 254
Academia *Burdigalenſis.* 251
Academia *Cadomenſis.* 280
Academia *Cadurcenſis.* 275
Academia *Cantabrigienſis.* 251
Academia *Clivenſis.* 251
Academia *Colonienſis.* 275
Academia *Conimbricenſis.* 272
Academia *Conſtantinopolitana.* 247
Academia *Cracovienſis.* 275
Academia *Dolana.* 280
Academia *Ferrarienſis.* 272
Academia *Florentina.* 280
Academia *Friburgenſis.* 280
Academia *Glaſcovienſis.* 280
Academia *Grypſwaldenſis.* 280
Academia *Herbipolenſis.* 280
Academia *Heidelbergenſis.* 275
Academiæ *Hieroſolymitana* ſtatus tempore Herodis magni. 234
Academia *Hiſpalenſis.* 264
Academia *Ilerdenſis.* 275
Academia *Ingolſtadienſis.* 280
Academia *Lovanienſis.* 264
Academia *Lipſienſis.* 280
Academia *Mantuana.* 280
Academia *Maſſilienſis.* 231
Academia *Moguntina.* 280
Academia *Montiſpeſſulana.* 269
Academia *Mutinenſis.* 269
Academia *Navarrenſis.* 272
Academia *Oxonienſis.* 262
Academia *Palentina.* 280
Academia *Pariſina.* 260
Academia *Patavina.* 260
Academia *Peruſina.* 272
Academia *Pictavienſis.* 280
Academia *Piſana.* 275
Academia *Pragenſis.* 275
Academia *Remenſis.* 269
Academia, *Rhodia.* 231
Academia *Roſtochienſis.* 280
Academia *Salernitana.* 269

Academia *Salmanticenſis.* 280
Academia *Sanctandreana.* 280
Academia *Senenſis.* 275
Academia *Taurina* ſive *Taurinenſis* 280
Academia *Ticinenſis.* 260
Academia *Toloſana.* 260
Academia *Trevirenſis* 251
Academia *Tubingenſis.* 280
Academia *Valentina.* 280
Academia *Veneta.* 280
Academia *Veronenſis.* 280
Academia *Viennenſis.* 272
Academia: vid. *Schola.*
Accas Epiſcopus 259
Accurſius Florentinus 270
Acephali. 256
Achæus, poeta Tragicus. 211
Achardus Bridlingtonenſis. 268
Achaz, Rex Judæ. 293
Achyach Schilonites, Propheta. 200
C. *Acilius* Glabrio. 222
Acholius. 246
Acta S. Pauli & Thecla ſuppoſititia. 19. 237
C. *Aculeo.* 230
Adamaorum ſive *Adamitarum* hæreſis 89. 90
Adamannus Coludius Scotus. 258
Adamiani hæretici, qvi & *Adamæi*, atqve *Adamitæ* vocantur. 243
Adami ſapientia. 5
Adami ſcripta ſuppoſititia. 6
Adam primus Aſtrologus. 7. 58. 59
Adamus falſo cujusdam Pſalmi Davidis autor habetur. 162
Adamus omnium Mortalium primus. 2
Adamus inventor literarum Hebraicarum. 5. 44
Adamus primus Theologus, Philoſophus, Medicus & Grammaticus. 59, 60. 133. 134. 137
Adamus Bremenſis. 266
Adamus Carthuſianus. 274
Adamus Goddamus. 273
Adamus Muremuthenſis. 275
Adel Adelingus. 261
Adelbertus: vid. *Adrevaldus.*
Adelboldus, ſive *Adelbodus*, Epiſcopus Trajectenſis. 265
Adelmannus, Epiſcopus Brixienſis. 261
Adelphius. 234
Adeodatus. PP. 258
Admetus 243
Ado, Archiepiſcopus Viennenſis. 262
Imp. *Adolphi Naſſovii*, initium imperii. 270
Adrevaldus, qvi & *Adelbertus.* 262
Adrianus. 246
Adrianus Butius, Hulſtenſis. 278
Adrianus de Veteri Buſco. 279
Adrianus: vide *Hadrianus.*
Ædeſius. 250
Ægialei initium regnandi. 53
Ægidius Aurifaber, Bruxellenſis. 279
Ægidius Aurifaber, monachus Carthuſianus. 278
Ægidius de Roya, Gallus. 279
Ægidius Muiſius. 274
Ægidius Romanus. 270
Ægyptiorum leges, ad autorem Hermetem Triſmegiſtum falſo relatæ. 144
Ægyptii mathematicas ſcientias ab Abrahamo acceperunt. 28. 39
Ægyptiorum monſtroſa temporum ſupputatio. 2. 4
Ægyptiorum mortuos condiendi ratio. 59. 61. & deinceps
Ægyptiorum ſapientia, qva inſtructus fuiſſe dicitur Moyſes. 143, 144. 145
Ægyptiorum ſcribendi ratio triplex. 145
Ægyptiorum veterum Theologia. 144 145. 146
Ælianus. 245
Ælius Antonius Nebriſſenſis. 279
Ælius Lampridius. 250
L. Ælius Lanuvinus, cognomento *Præconinus & Stylo.* 227
Ælius Maurus. 246
P. Ælius Pætus. 222
Ælius Pætus filius. 224
Sext. Ælius Pætus. 224
Ælius Sabinus. 246
Ælius Saturnius. 239
Ælius ſive *Junius Cordus.* 246
Ælius Spartianus. 246
L. *Ælius Tubero.* 231
Q. Ælius Tubero. 226
Q. Ælius Tubero junior. 234
Æmilius Macer Veronenſis. 235
Æmilius Paulus Papinianus. 246
M. Æmilius Scaurus. 227
M. Æmilius Scaurus. 239
Æneæ adventus in Italiam. 198
Æneas Gazæus. 253
Æneas Sylvius, ſive Pontifex *Pius II.* 276
Ænicus, Comicus. 213
Æra Obis conditi. 1

Æra

Digitized by Google

INDEX.

Æra Judaica Hillelis. 249
Æra diluvii univerſalis. 12
Æra Exitus Iſraelitarum ex Ægypto. 143
Æra Chaldæorum antiqviſſima, ſive initium primæ Monarchiæ. 21
Æra captæ urbis Trojæ. 197
Æra Olympiadum Iphitearum. 202
Æra conditæ urbis Romæ. 203
Æra Chaldæorum Nabonnaſſaræa. 21. 203
Æra captivitatis Babylonicæ. 205
Æra excidii Hieroſolymitani per Nebucadnezarem. 205
Æra annorum Julianorum. 231
Æra Chriſtiana vulgaris ſive Dionyſiana. 1. 38. 255
Æra Martyrum Diocletianea. 245
Æra libertatis Eccleſiæ Chriſtianæ. 247
Æra Hegiræ ſive Muhametana. 257
Æſchines, diſcipulus Socratis. 213
Æſchines, Rhetor. 216
Æſchrion Mitylenæus. 219
Æſchylus, poeta Tragicus. 211
Æſculapius, Chironis diſcipulus. 192
Æſopus. 207
Æſopus anagnoſtes Regis Mithridatis. 231
Aetiani. 249
Aetius Amidemus. 250
Aetius, hæreſiarcha. 249
Afranius. 227
Africanus JC. 246
P. Cornelius Scipio *Africanus Minor*. 227
Agabus, Propheta Novi Teſtamenti. 237
S. Agapetus, PP. 255
Agapetus II, PP. 263
Agatarchides Cnidius. 224
Agathias. 257
Agatho PP. 258
Agathon, Comicus. 216
Agathon, Tragicus. 214. 217
Agelades, ſtatuarius. 215
Agis Argivus. 219
Agnoeta. 256
Agoracritus Parius ſtatuarius. 215
Agrippa. 238
S. Agrippa, cognomento *Caſtor*. 242
Agrippa Mathematicus. 238
Agrippina. 239
Agrippinus, Hæreſiarcha. 246
Ahaſverus idem atqve *Xerxes*. 209
Aimoinus monachus. 271
Aſo monachus Anglus ordinis S. Benedicti 263
Aiſtulphus Longobardorum Rex 259
Aitonus ſive *Haitonus*, Armenius. 272
R. *Akiva*. 52. 238
Alamannus Rinucinus. 279
Alanus de Lynna, Anglus. 278
Alanus, Tenkesburienſis monaſterii Abbas in Anglia. 271
Alanus de Rupe, Dominicanus Zvollenſis. 278
Alaricus Gothorum Rex Romam expugnavit. 251
Albericus, monachus Caſinenſis, & Cardinalis. 266
Albericus Roſatus, Bergomenſis. 273
Imp. *Alberti I*, Auſtriaci, initium Imperii. 270
Imp. *Alberti II*, Auſtriaci, initium Imperii. 275
Albertinus Muſatus Patavinus. 274
Albertus, Abbas Stadenſis. 271
Albertus Antipapa, contra Paſchalem II. 266
Albertus Argentinenſis. 275
Albertus Arnhemius, qvi & *Arnoldus Kivet*, monachus Carthuſianus, 278
Albertus Bohemus, 271
Albertus Comes ab Hohenberg. 274
Albertus Galeotti Parmenſis. 270
Albertus Krantzius, ſive *Crantzius*, qvi & *Albertus Hamburgenſis* dicitur. 279
Albertus Magnus. 268. 270
Albertus, monachus Patavinus. 271
Alburnus Valens. 243
Albinus. 231
Albius Tibullus, 235
C. *Albutius* Silus. 235
Alcæus Mitylenæus, poeta. 205
Alcamenes Athenienſis, ſtatuarius. 215
Alchymia: vide *Chymia*.
Alchymiæ inventio Chamo attributa. 12. 13
Alcimus Avitus. 253
Alcmæon Crotoniata. 208
Alcman, poeta. 204
Alcoranus Mahometicus. 259
Aldebertus Hæreſiarcha. 260
Aldelmus. 258
Alexander poeta. 231
S. *Alexander* PP. 242
Alexander II. PP. 264
Alexander III. PP. 266
Alexander IV. 271

Ale-

INDEX.

Alexander V. PP. 276
Alexander VI. PP. 276
Alexander ab Alexandro, Neapolitanus. 279
Alexander Aphrodiſienſis. 246
Alexander, Abbas Cluniacenſis. 266
Alexander Æmrius. 238
Alexander Ætolus, Tragicus. 221
Alexander Benedictus, vel *Benedicti*, Veronenſis. 277. 279
Alexander Cornelius Polyhiſtor. 230
Alexander Corteſius. 280
Alexander Epiſcopus Cappadociæ. 245
Alexander Halenſis. 270
Alexander, monachus Cœnobii Celeſini. 269
Alexander monachus Eslebienſis. 271
Imp *Alexander Severus.* 244. 246
Alexander Trallianus. 256
Alexander Tartagnus, Imolenſis. 277
Alexander de Villa Dei. 270
Alexandri M. obitus. 218
Alexandri M. ſcripta. 218
Alexandri M. triplex de Dario Codomanno victoria. 217
Alexandra, Bartholomæi Scalæ filia. 279
Aleximus Elienſis. 219
Alexis, Comicus. 219
Alexis, ſtatuarius. 215
Alfius Avitus. 239
Alfredus Anglus. 263
Alfricus ſive *Elfricus*, Abbas Abindonenſis. 265
Algerus, Scholaſticus Leodicenſis. 267
Albericus Verus. 271
Almanus Gallus. 262
Almeon Almanſorius. 269
Almericus, Archiepiſcopus Antiochenus. 267
Alogiani. 246
Aphabeta varia, tam genuina, qvam ſuppoſititia. 162
Alphabeti Hebraici & *Græci* cum *Phœnicio* ſive *Samaritano* collatio. 30
Alphabetum Phœnicium ſive *Samaritanum* viginti duarum literarum. 160
Alphabetum Samaritanum idem atqve *Phœnicium.* 30
Alphanus Archiepiſcopus Salernitanus. 265
Imp. *Alphonſi*, Regis Caſtiliarum & Legionis, electi contra Richardum, initium imperii. 269
Alphonſus Epiſcopus Carthaginis novæ in Hiſpania. 279
Alphonſus Rex Caſtellæ. 279
Alphonſus Toſtatus, Hiſpanus, Epiſcopus Abulenſis. 276
Alphonſus Vargas, Archiepiſcopus Hiſpalenſis. 273
Alphredus, ſive *Aelfredus*, Rex Angliæ. 262
Alphenus junior. 246
Alphredus, Sacerdos Bacerlacenſis in Anglia. 268
Altfridus. 261
Amalricus Augerii. 274
Amalarius Fortunatus. 261
Amalarius Metenſis. 261
Amandus, Prior monaſterii Aqvicinctini 268
Amatus, monachus Caſinenſis. 266
S. Ambroſii oratio funebris in Imp. Valentinianum II. 248
Ambroſius, Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconus. 245
Ambroſius Camaldulenſis. 278
Ambroſius Camaldulenſis, Florentinus. 276
Ambroſius Contarenus. 279
Ambroſius Coranus, ſive *Coriolanus* 279
S. Ambroſius, Epiſcopus Mediolanenſis. 248. 251
Ambroſius presbyter. 249
Amepſias, Comicus. 213
America, ſive Novi Terrarum orbis inventio. 276
Americus Veſputius. 279
R. Ammai. 249
Ammianus Marcellinus. 250
Ammonius Alexandrinus. 244
Ammonius ſive *Aumonius*, monachus Floriacenſis. 263
Amphiareus, Tragicus. 217
Amphilochius. 249
Amphilochius. 257
Amphion Argonauta. 186. 187
Amphis, Poeta. 216
Amos, Propheta. 202
Amyntianus. 245
Anacharſis Scytha. 206
S. Anacletus. PP. 242
Anacletus II. Antipapa. 266
Anacreon Tejus. 209
Imp. *Anaſtaſii Dicori* initium imperii. 251
S. Anaſtaſius PP. 248
Anaſtaſius II. PP. 252
Anaſtaſius III. PP. 262
Anaſtaſius IV. PP. 266
Anaſtaſius Antipapa. 261

Ana-

INDEX.

Anaſtaſius Bibliothecarius. 261
Anaſtaſius Epiſcopus Nicænus. 258
Anaſtaſius, qvi vitam *S. Gregorii Nazianzeni*, à Gregorio presbytero græce conſcriptam, latine tranſtulit. 263
Anaſtaſius Sinaita, Epiſcopus Antiochenus. 256
Anatolius. 245
Anatomia vivorum hominum. 206
Anaxagoras Clazomenius. 210
Anaxandrides, poeta. 216
Anaxarchus Abderita. 219
Anaxilas, ſive *Anaxilaus*, poeta 216
Anaxippus Comicus. 221
Anaximander Mileſius. 206
Anaximander Mileſius, junior. 216
Anaximenes Mileſius. 208
Anaximenes Lampſacenus ſenior. 219
Anaximenes Lampſacenus junior. 219
Ancus Marcius, IV. Rom. Rex. 205
Andocides, Rhetor. 216
Andreas Dominicus Floccus, Florentinus. 279
Andreas, Abbas S. Michaelis extra Bambergam. 279
Andreas Barbatia Siculus. 277
Andreas, Abbas Benedictinus Bambergæ. 278
Andreas Bilius, Mediolanenſis. 278
Andreas Brentius, Patavinus. 277
Andreas Cretenſis. 257
Andreas de Iſernia. 273
Andreas, Epiſc. Cæſareæ Cappadociæ. 256
Andreas Leucander, Anglus. 265
Andreas, Presbyter Ratisbonenſis. 278
Androcydes, pictor. 217
Andromachus Cretenſis. 238. 239
Andronicus. 240
Angeli, aſtronomiæ, divinationis, aliarumqve artium Inventores. 10
Angelici. 246
Angeli Cabaliſta. 49
Angeli Chymiæ inventores. 13
Angelica. 256
Angelus Baſſus Politianus. 280
Angelus à Clavaſio, Franciſcanus. 276
Angelomus monachus. 261
Angelus de Ubaldis. 274
Annianus. 243
Anianus monachus Ægyptius. 253
Anianus, monachus Benedictinus. 278
Anna Commena. 268
Anna ſive *Channa*, Prophetiſſa. 234
Anni menſtrui, bimeſtres, trimeſtres, qvadrimeſtres. 4
Annibaldus Ceccanus. 274
S. Anicetus, PP. 242
Annicoris. 219
Anni Juliani. 235
Annius Viterbienſis reprehenſus. 35
Anonymus autor vitæ *S. Amati* Presbyteri. 258
Anonymus autor vitæ *S. Antonii* Ulysſiponenſis. 271
Anonymus autor vitæ *S. Anthelmi.* 269
Anonymus autor vitæ *S. Aqvilini* Epiſcopi Ebroicenſis. 258
Anonymus autor vitæ *S. Arnulphi* Epiſcopi Metenſis. 258
Anonymus autor vitæ *S. Athanaſiæ.* 261
Anonymus autor vitæ *S. Auſtregiſili*, Archiepiſcopi Bituricenſis. 257
Anonymus autor vitæ *S. Auſtrebertha* virginis. 260
Anonymus autor vitæ *S. Bathildis* Reginæ Francorum. 258
Anonymus autor vitæ *S. Bernardini Senenſ.* 297
Anonymus autor vitæ *S. Boniti* Epiſcopi Arvernorum. 258
Anonymus autor vitæ *Caroli Magni* à Pithæo editæ, qvi fuit monachus Cœnobii Egoliſmenſis S. Eparchii. 261
Anonymus autor vitæ *S. Claræ.* 271
Anonymus autor vitæ *S. Cunetæ*, qvæ una fuit ex ſociabus S. Urſulæ. 279
Anonymus autor vitæ *S. Domnoli*, Epiſcopi Cenomanenſis. 257
Anonymus autor vitæ *S. Ebrulphi.* 257
Anonymus autor vitæ *S. Eparchii.* 257
Anonymus monachus Pruſeningenſis, autor vitæ *S. Erminoldi.* 272
Anonymus autor vitæ *S. Eugendi*, Abbatis Jurenſis. 257
Anonymus autor vitæ *S. Gerlaci.* 271
Anonymus autor vitæ *S Gervini.* 268
Anonymus autor vitæ *S. Giſberti* ſive *Gilberti.* 269
Anonymus autor vitæ *S. Godeberta* virginis. 272
Anonymus autor vitæ *S. Goedovali* Archiepiſcopi. 266
Anonymus autor vitæ *S. Gordonii*, Abbatis Pompoſiani. 265
Anonymus autor vitæ *S Guilhelmi.* 268
Anonymus autor vitæ Imp. *Henrici IV.* 268
Anonymus autor vitæ *S. Hermanni* monachi Præmonſtratenſis. 271
Anonymus autor vitæ *S. Huberti*, Epiſcopi Leodienſis. 260

INDEX.

Anonymus autor vitæ *S. Hugonis*, Abbatis S. *Martini* Eduenſis. 263
Anonymus autor vitæ *S. Huldarici* Epiſcopi Auguſtani. 263
Anonymus autor vitæ *S. Huniegundis*. 263
Anonymus autor vitæ *S. Launomari*, Abbatis. 256
Anonymus autor vitæ *S. Liborii*, Epiſcopi Cenomanenſis. 263
Anonymus autor vitæ *S. Ludgeri*. 268
Anonymus autor vitæ Joannis *Bridlyngtonii*. 275
Anonymus autor vitæ *S. Macarii*, Patriarchæ Antiocheni. 266
Anonymus autor vitæ Pontificis *Martini I.* 258
Anonymus autor vitæ *S. Nili*. 265
Anonymus autor vitæ *S. Pachomii*. 253
Anonymus autor libri *de aſcenſu S. Pauli Apoſtoli*. 237
Anonymus autor vitæ *S. Remberti*, ſecundi Archiepiſcopi Hamburgenſis. 262
Anonymus autor vitæ *S. Siviardi* Abbatis Aniſolenſis. 258
Anonymus autor vitæ *S. Theobaldi*. 265
Anonymus autor vitæ *S. Walerici* Abbatis. 258
Anonymus autor prioris partis Epitomes *de ſacris Chriſtianorum expeditionibus in terram Sanctam*. 275
Anonymi duo autores vitæ *S. Adalberti* Epiſcopi Pragenſis. 263
Anonymus autor vitæ *S. Wandegiſili* Abbatis. 260
Anonymus autor vitæ *S. Wilhelmi*, Rotſchildenſis in Dania Abbatis. 271
Anonymus monachus Hirſchfeldenſis, qvi *S. Winberchti* vitam, à Lupo Servato proſa oratione conſcriptam, metrice tranſtulit. 262
Anonymus autor antiqvioris Chronici S. *Petri Vivi* Senonenſis. 278
Anonymus autor ex familia Ducarum, qvi ſcripſit de *Turcarum* rebus geſtis adverſus Græcos & expugnatione urbis Conſtantinopolitanæ. 278
Anonymus autor hiſtoriæ translationis S. *Valentini*. 268
Anonymus autor hiſtoriæ *Flandricæ* usqve ad A. Æ. C. 1462. 278
Anonymus monachus Cavenſis, qvi ſcripſit vitas *qvatuor priorum Abbatum monaſterii Cavenſis* juxta Neapolim. 269
Anonymus monachus Patavinus, qvi tres ſcripſit libros de *Iſubribus* & *Euganeis*. 272
Anonymus autor *Speculi exemplorum*. 279
Anonymus Anglus, qvi ſcripſit vitam Regis *Henrici V*. 280
Anonymus monachus Dominicanus, qvi *Annales monachorum Colmarienſium* primus ſcribere aggreſſus eſt. 272
Anonymus autor hiſtorici operis *de Laude Brabantiæ*. 278
Anonymus autor *Chronici Hieroſolymitani* 268
Anonymus monachus Sangallenſis, qvi ſcripſit vitam *Caroli Magni*. 262
Anonymus presbyter Aſiaticus, qvi ſcripſit ſuppoſititia *Acta Theclæ & S. Pauli Apoſtoli*. 19.237
Anonymus autor operis inſcripti *Breviarium hiſtoriale*. 278
Anonymus Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Venerabilis *Bedæ Continuator* Britannus 266
Anonymus autor *Annalium Francicorum* à Petro Pithœo editus. 262
Anonymus autor hiſtoriæ translationis S. *Epiphanii* Epiſcopi Ticinenſis. 263
Anonymus autor poematis de bello Imp. *Henrici IV*. cum Saxonibus. 266
Anonymus monachus Egmondanus, qvi ſcripſit *Chronicon Belgicum*. 271
Anonymus autor Chronici *de Welphis Principibus*. 269
Anonymus autor hiſtoriæ expeditionis Aſiaticæ Imp. *Friderici I*, ſive *Ænobarbi*, à Caniſio editæ. 269
Anonymus autor *Chronici Lauriſhamenſis*. 269
Anonymus autor hiſtoriæ inventionis SS. *Diodori & Mariani* aliorumqve Martyrum. 262
Anonymus autor poſterioris partis Epitomes *de ſacris Chriſtianorum expeditionibus* in terram Sanctam. 278
Anonymus autor Chronici *de ſeptem ætatibus*. 274
Anonymus monachus Sigebergenſis. 266
Anonymus presbyter Achaiæ de paſſione *S. Andreæ*. 237
Anonymus autor *Magni Chronici Belgici*. 278
Anonymus autor hiſtoriæ translationis S. *Viti*. 261

Ano-

Digitized by Google

Anonymus autor vitæ *S. Hugonis* Epiſcopi Lincolnienſis. 269
Anonymus Remenſis Eccleſiæ Canonicus. 268
Anonymus autor Appendicis Hiſtoriæ Francorum *Gregorii Turonenſis.* 260
Anonymus autor Hiſtoriæ *Epiſcoporum Salisburgenſium*, à Caniſio editæ. 269
Anonymus autor fragmenti, qvod Chronico Alberti Argentinenſis præmitti ſolet. 272
Anonymi monachi Medelocenſes, qvi ſcripſerunt Vitam *S. Adalberti* Confeſſoris. 263
Anonymus autor hiſtoriæ de ritibus & moribus *Turcarum.* 278
Anonymus autor *Chronici Alexandrini.* 258
Anonymus monachus Præmonſtratenſis. 268
Anonymus autor *Chronici Salisburgenſis.* 278
Anonymus autor hiſtoriæ translationis S. *Germani*, Epiſcopi Pariſienſis. 261
Anſegiſus, Abbas. 261. 262
Anſelmus Epiſcopus Lucenſis. 263
Anſelmus Legienſis ſive Leodicenſis Clericus. 265
Anſelmus Archiepiſcopus Cantuarienſis. 265
Anſelmus, Laudunenſis Scholaſticus. 265
Anſer. 235
S. Anſgarius ſive *Anſcharius*, primus Archiepiſcopus Hamburgenſis. 261
Anſelmus, monachus Remenſis. 265
Anſelmus, Avelburgenſis Epiſcopus. 268
Anſo monachus. 260
Antagoras Rhodius. 221
Imp. *Anthemii* Novellæ Conſtitutiones. 253
S. Autherus, PP. 245
Anthes poeta. 188
Anthius vel *Publius Furius Anthianus.* 246
Anticipatio in Scriptura Sacra freqvens occurrit. 28
Antidicomarianitæ. 250
Antigonus Caryſtius. 221
Antigonus Sochæus, Kabbaliſta. 226
Antilochus, poeta. 214
Antimachus Clarius, vel *Colophonius.* 214
Antimariani. 250
Antiochus Monachus. 258
Antiochus Syracuſanus. 213
Antipater, hiſtoricus. 219
Antipater Tarſenſis. 222
Antipater Theſſalonicenſis. 235
Antiphanes Caryſtius, Comicus. 214
Antiphon, Rhetor. 216
Antipho Rhamnuſius. 213
Antiſthenes Athenienſis. 216
Antiſtius Labeo, pater & filius. 234
Imp. *Antonii Pii* initium imperii. 241
Antonius. 254
Antonius Andrea. 273
Antonius Archiepiſcopus Florentinus. 279
Antonius Bonfinius. 279
Antonius Benevenius. 277
Antonius Cermiſonus. 277
M. Antonius Coccius Sabellicus. 279
Antonius Cornazanus, Placentinus. 280
Antonius Corſettus. 277
Antonius de Butrio, Bononienſis. 276
Antonius de Godis. 274
Antonius de monte Ulmi. 277
S. Antonius de Padua. 270
Antonius Diogenes. 221
Antiochi Epiphanis initium Regni. 224
Antonius Epiſcopus. 256
Antonius Galateus. 279
Antonius Gaynerius, Papienſis. 277
Antonius Gazius, Patavinus. 277
Antonius Florentinus, Dominicanus 276
Antonius Geraldinus. 279
M. Antonius Gnipho. 231
Antonius de Gradi, Mediolanenſis. 277
Antonius Cratarolus, Bergomenſis. 277
Antonius Mathelicius, Apulus. 276
Antonius Meliſſa, monachus. 259
Antonius, monachus. 249
Antonius Muſa: vide *Artonius.*
Antonius Nebriſſenſis: vide *Ælius Antonius.*
Antonius Panormita, Siculus. 279
Imp. *M. Antonius Philoſophus.* 243. 245
Aoſopodorus, ſtatuarius. 215
Antonius Roſellus. 277
Antonius Tudertinus. 279
Antonius Zeno, Venetus 277
Appion ſive *Apion*, Scriptor Eccleſiaſticus. 245
Apion Alexandrinus. 238
Aphthartodocitæ. 256
Apelles, pictor. 219
Apollinaris. 240
Apollinaris, Epiſcopus Laodiceæ Syriæ. 249. 251
Apollinaris, Hæreſiarcha. 250
C. Sollius Apollinaris Sidonius, Arvernorum Epiſcopus. 252

Apol-

Anonymus autor vitæ *S. Hugonis*, Abbatis S. *Martini* Eduenſis. 263
Anonymus autor vitæ *S. Huldarici* Epiſcopi Auguſtani. 263
Anonymus autor vitæ *S. Hunegundis.* 263
Anonymus autor vitæ *S. Launomari*, Abbatis. 256
Anonymus autor vitæ *S. Liborii*, Epiſcopi Cenomanenſis. 263
Anonymus autor vitæ *S. Ludgeri.* 268
Anonymus autor vitæ Joannis *Bridlyngtonii.* 275
Anonymus autor vitæ *S. Macarii*, Patriarchæ Antiocheni. 266
Anonymus autor vitæ Pontificis *Martini I.* 258
Anonymus autor vitæ *S. Nili.* 265
Anonymus autor vitæ *S. Pachomii.* 253
Anonymus autor libri *de aſcenſu S. Pauli Apoſtoli.* 237
Anonymus autor vitæ *S. Remberti*, ſecundi Archiepiſcopi Hamburgenſis. 262
Anonymus autor vitæ *S. Suiardi* Abbatis Aniſolenſis. 258
Anonymus autor vitæ *S. Theobaldi.* 265
Anonymus autor vitæ *S. Walerici* Abbatis. 258
Anonymus autor prioris partis Epitomes *de ſacris Chriſtianorum expeditionibus in terram Sanctam.* 275
Anonymi duo autores vitæ *S. Adalberti* Epiſcopi Pragenſis. 263
Anonymus autor vitæ *S. Wandegiſili* Abbatis. 260
Anonymus autor vitæ *S. Wilhelmi*, Rotſchildenſis in Dania Abbatis. 271
Anonymus monachus Hirſchfeldenſis, qvi *S. Winberchti* vitam, à Lupo Servato proſa oratione conſcriptam, metrice tranſtulit. 262
Anonymus autor antiqvioris Chronici S. *Petri Vivi* Senonenſis. 278
Anonymus autor ex familia Ducarum, qvi ſcripſit de *Turcarum* rebus geſtis adverſus Græcos & expugnatione urbis Conſtantinopolitanæ. 278
Anonymus autor hiſtoriæ translationis S. *Valentini.* 268
Anonymus autor hiſtoriæ *Flandricæ* usqꝫ ad A. Æ. C. 1462. 278
Anonymus monachus Cavenſis, qvi ſcripſit vitas *qvatuor priorum Abbatum monaſterii Cavenſis* juxta Neapolim. 269
Anonymus monachus Patavinus, qvi tres ſcripſit libros de *Iſubribus* & *Euganeis.* 272
Anonymus autor *Speculi exemplorum.* 279
Anonymus Anglus, qvi ſcripſit vitam Regis *Henrici V.* 280
Anonymus monachus Dominicanus, qvi *Annales monachorum Colmarienſium* primus ſcribere aggreſſus eſt. 272
Anonymus autor hiſtorici operis *de Laude Brabantiæ.* 278
Anonymus autor *Chronici Hieroſolymitani* 268
Anonymus monachus Sangallenſis, qvi ſcripſit vitam *Caroli Magni.* 262
Anonymus presbyter Aſiaticus, qvi ſcripſit ſuppoſititia *Acta Theclæ & S. Pauli Apoſtoli.* 19. 237
Anonymus autor operis inſcripti *Breviarium hiſtoriale.* 278
Anonymus Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Venerabilis *Bedæ Continuator* Britannus 266
Anonymus autor *Annalium Francicorum* à Petro Pithœo editus. 262
Anonymus autor hiſtoriæ translationis S. *Epiphanii* Epiſcopi Ticinenſis. 263
Anonymus autor poematis de bello Imp. *Henrici IV.* cum Saxonibus. 266
Anonymus monachus Egmondanus, qvi ſcripſit *Chronicon Belgicum.* 271
Anonymus autor Chronici *de Welphis Principibus.* 269
Anonymus autor hiſtoriæ expeditionis Aſiaticæ Imp. *Friderici I.* ſive *Ænobarbi*, à Caniſio editæ. 269
Anonymus autor *Chronici Laurishamenſis.* 269
Anonymus autor hiſtoriæ inventionis SS. *Diodori & Mariani* aliorumqve Martyrum. 262
Anonymus autor poſterioris partis Epitomes *de ſacris Chriſtianorum expeditionibus* in terram Sanctam. 278
Anonymus autor Chronici *de ſeptem ætatibus.* 274
Anonymus monachus Sigebergenſis. 266
Anonymus presbyter Achaiæ de paſſione *S. Andreæ.* 237
Anonymus autor *Magni Chronici Belgici.* 278
Anonymus autor hiſtoriæ translationis S. *Viti.* 261

Anonymus autor vitæ *S. Hugonis* Epiſcopi Lincolnienſis. 269
Anonymus Remenſis Eccleſiæ Canonicus. 268
Anonymus autor Appendicis Hiſtoriæ Francorum *Gregorii Turonenſis*. 260
Anonymus autor Hiſtoriæ *Epiſcoporum Salisburgenſium*, à Caniſio editæ. 269
Anonymus autor fragmenti, qvod Chronico Alberti Argentinenſis præmitti ſolet. 272
Anonymi monachi Medelocenſes, qvi ſcripſerunt Vitam *S. Adalberti* Confeſſoris. 263
Anonymus autor hiſtoriæ de ritibus & moribus *Turcarum*. 278
Anonymus autor *Chronici Alexandrini*. 258
Anonymus monachus Præmonſtratenſis. 268
Anonymus autor *Chronici Salisburgenſis*. 278
Anonymus autor hiſtoriæ translationis S. *Germani*, Epiſcopi Pariſienſis. 261
Anſegiſus, Abbas. 261. 262
Anſelmus Epiſcopus Luceoſis. 263
Anſelmus Legienſis ſive Leodicenſis Clericus. 265
Anſelmus Archiepiſcopus Cantuarienſis. 265
Anſelmus, Laudunenſis Scholaſticus. 265
Anſer. 235
S. Anſgarius ſive *Anſcharius*, primus Archiepiſcopus Hamburgenſis. 261
Anſelmus, monachus Remenſis. 265
Anſelmus, Avelburgenſis Epiſcopus. 268
Anſo monachus. 260
Antagoras Rhodius. 221
Imp. *Anthemii* Novellæ Conſtitutiones. 253
S. Antherus, PP. 245
Anthes poeta. 188
Anthius vel *Publius Furius Anthianus*. 246
Anticipatio in Scriptura Sacra freqvens occurrit. 28
Antidicomarianita. 250
Antigonus Caryſtius. 221
Antigonus Sochæus, Kabbaliſta. 226
Antilochus, poeta. 214
Antimachus Clarius, vel *Colophonius*. 214
Antimariani. 250
Antiochus Monachus. 258
Antiochus Syracuſanus. 213
Antipater, hiſtoricus. 219
Antipater Tarſenſis. 222
Antipater Theſſalonicenſis. 235
Antiphanes Cariſtius, Comicus. 214
Antiphon, Rhetor. 216
Antipho Rhamnuſius. 213
Antiſthenes Athenienſis. 216
Antiſtius Labeo, pater & filius. 234
Imp. *Antonii Pii* initium imperii. 241
Antonius. 254
Antonius Andrea. 273
Antonius Archiepiſcopus Florentinus. 279
Antonius Bonfinius. 279
Antonius Benevenius. 277
Antonius Cermiſonus. 277
M. Antonius Coccius Sabellicus. 279
Antonius Cornazanus, Placentinus. 280
Antonius Corſettus. 277
Antonius de Butrio, Bononienſis. 276
Antonius de Godis. 274
Antonius de monte Ulmi. 277
S. Antonius de Padua. 270
Antonius Diogenes. 221
Antiochi Epiphanis initium Regni. 224
Antonius Epiſcopus. 256
Antonius Galateus. 279
Antonius Gaynerius, Papienſis. 277
Antonius Gazius, Patavinus. 277
Antonius Florentinus, Dominicanus 276
Antonius Geraldinus. 279
M. Antonius Gnipho. 231
Antonius de Gradi, Mediolanenſis. 277
Antonius Cruttarolus, Bergomenſis. 277
Antonius Mathelicius, Apulus. 276
Antonius Meliſſa, monachus. 259
Antonius, monachus. 249
Antonius Muſa: vide *Artonius*.
Antonius Nebriſſenſis: vide *Ælius Antonius*.
Antonius Panormita, Siculus. 279
Imp. *M. Antonius Philoſophus*. 243. 245
Aoſopodorus, ſtatuarius. 215
Antonius Roſellus. 277
Antonius Tudertinus. 279
Antonius Zenu, Venetus 277
Appion ſive *Apion*, Scriptor Eccleſiaſticus. 245
Apion Alexandrinus. 238
Aphthartodocita. 256
Apelles, pictor. 219
Apollinaris. 240
Apollinaris, Epiſcopus Laodiceæ Syriæ. 249. 251
Apollinaris, Hæreſiarcha. 250
C. Sollius Apollinaris Sidonius, Arvernorum Epiſcopus. 252

Apol-

INDEX.

Apollinariſtæ ſeu *Dimeritæ*. 250
Apollinis Græcorum ætas & ſtudia. 190. 191
Apollodorus Athenienſis. 227
Apollodorus Athenienſis, pictor. 215
Apollodorus Gelous, Comicus. 219
Apollodorus Pergamenus. 235
Apollonius, Senator urbis Romæ. 242
Apollonius Alexandrinus, Grammaticus. 244
Apollonius Chalcedonicus. 243
Apollonius Molo. 231
Apollonius Pergæus. 222
Apollonius Rhodius. 222
Apollonius Tyaneus. 238
Apollonius Tyrius. 230
Apollophanes, poeta. 216
Aponius. 261
Apotactici. 246
De SS. *Apoſtolis*, *Evangeliſtis*, aliisqve diſcipulis Chriſti diſſertatio. 236
Appendix libri Jobi apocrypha. 126. 127
Appia via. 218
Appianus Alexandrinus. 245
Appius Claudius Decemvir. 212
Ap. Claudius Cæcus. 218
L. Appulejus, Grammaticus. 227
Aprigius, Epiſcopus Pacis Juliæ in Hiſpania. 256
Apſines Gadarenſis. 247
L. Appulejus Madaurenſis. 243
Appuleji locus illuſtratus. 88
Appulejus notatus. 74
Aqvila Ponticus. 262
G. Aqvilius Gallus. 230
Aqvilius Severus. 249. 251
Aqvinus. 231
Arabiſmus libri Jobi. 123. 124
Araros, poeta. 216
Arator, poeta. 256
Aratus Sicyonius. 222
Aratus Solenſis. 221
Arcadius. 246
Imp. *Arcadii* initium imperii. 248
Archagathus Peloponneſius. 222
Arceſilas ſive *Arceſilaus*. 220
Archedicus, Comicus. 219
Archelaus Grammaticus. 227
Archelaus, Chorographus. 219
Archelaus, Epiſcopus Meſopotamiæ. 245
Archelaus, Philoſophus Phyſicus. 210
Archetimus Syracuſanus. 206
Archibius, Grammaticus. 244
A. *Licinius Archias*. 231
Archigenes Apamenſis Syrus. 238
Archilochus, hiſtoricus græcus. 208
Archilochus Parius. 204
Archimedes Syracuſanus. 222
Archippus, Comicus. 214
Archontes novem annui Athenienſes. 204
Archytas Tarentinus. 216
Archontici, Hæretici. 6
Arctinus Mileſius. 201
Aretæus Cappadox. 238
Aretas Epiſcopus. 256
Argivi regni fundatio. 53
Argius, ſtatuarius. 215
Argonautarum expeditio in Colchidem. 165. 166
Ariani. 249
Aribo, Epiſcopus Friſingenſis. 260
Aribo, Archiepiſcopus Moguntinus. 265
Ariodulphus. 269
Arion, poeta. 205
Ariſtæas Proconneſius. 206
Ariſtænetus Byzantius. 244
Ariſtænetus Epiſtolographus, natione *Bithynus*, patria *Nicænus*. 250
Ariſtæus. 221
Ariſtarchus Samius. 222
Ariſtarchus Samius. 225
Ariſtarchus Tegeates, Tragicus. 214
S. Ariſtides. 242
Ariſtides Sophiſta. 244
Ariſtides ſtatuarius. 215
Ariſtides Thebanus, pictor. 219
Ariſtius Fuſcus. 235
Ariſtippus, Cyrenaicus. 216
Ariſtippus Metrodidactes. 219
T. Ariſto. 243
Ariſto Alexandrinus. 234
Ariſtobuli Regis Judæorum initium regni. 226
Ariſtobulus, Hiſtoricus. 219
Ariſtobulus, natione Judæus, Philoſophus, Peripateticus. 224
Ariſtocles. 234
Ariſtocles Pergamenus. 244
Ariſtocles Rhodius. 235
Ariſto Chius. 222
Ariſtodemus. 227
Ariſtogenes Cnidius. 222
Ariſtogiton tyrannicida. 208
Ariſtomenes Athenienſis, Comicus. 214
Ariſtophanes Byzantius. 225

Ari-

INDEX.

Ariſtophanes, Comicus. 213
Ariſtoteles Stagirita. 218
Ariſtoxenus Selinuntius. 204
Ariſtoxenus Tarentinus. 219
Ariſtylus, Comicus. 214
Arithmetices & *Aſtronomiæ* transmigratio in Ægyptum. 45.46
Arius, Hæreſiarcha. 249
Arnoldus ſive *Ernaldus*, Abbas. 269
Armandus de Bellovifu. 276
Armenii, ſive *Qvaternarii*, qvi & *Chazinzarii.* 256
Arnobius. 245
Arnobii locus obſcurus. 73
Arnoldus Badetus, Dominicanus. 276
Arnoldus Boſtius ſive *Boſchius* vel *Boſchius*, Carmelita. 279
Arnoldus Brixienſis, Hæreſiarcha. 267
Arnoldus de Buſco ſive *Buſchius.* 278
Arnoldus Carnutenſis. 267
Arnoldus Kivet: vide *Albertus Arnhemius.*
Arnoldus, Præpoſitus Hildesheimenſis. 271
Arnoldus Saxo, mõnachus Althahenſis. 265
Arnoldus de Villa nova, 274
Imp. *Arnulphi* initium imperii. 260
Arrianus. 243
Arrianus Nicomedienſis. 245
Arrianus junior, ſeu potius *Arabianus.* 246
Arrianus, qvi vulgo creditur auctor Peripli. 238.239
Arſis ſive *Arſamis* initium regni. 217
Ars Magnetica. 274
Artaxerxis Longimani initium regni. 209
Artaxerxis Mnemonis initium regni. 212
Artaxerxis ſive *Darii Ochi* initium regni. 216
Artemidorus Ariſtophanius. 224
Artemidorus Epheſius. 227
Imp. *Artemii* ſive *Anaſtaſii II*, initium imperii. 259
Artorius Muſa, qvi vulgo *Antonius Muſa* vocatur. 234
Artuaſdes Rex Armeniæ. 234
Aruch. 246
Aruntius ſive *Arruntius.* 235
Aruntius Stella. 240
Aſaphus Venedotus. 257
R. *Aſcher.* 270
Aſclepiades. 230
Aſclepiades Myrleanus. 231
Aſclepiades, Stilponis Megarenſis diſcipulus. 219
Aſclepiades, Tragicus. 217
Aſclepiodotus. 256
Aſclepius Afer. 252
Q. Aſconius Pedianus, ſenior. 240
Q. Aſconius Pedianus, junior. 239
Aſiæ encomium ob creationem primi hominis & inventionem Scientiarum & artium. 4.5
C. *Aſinius Pollio.* 234.235
Aſinius Pollio primam Bibliothecam Romæ dicavit. 233
C. Aſinius Gallus, C. Aſinii Pollionis filius. 235
Aſinius Pollio Trallianus. 234.235
Aſinius Quadratus. 246
Aſpaſia Mileſia, poetria. 214
Raſ *Aſſe*, 249
Aſterius, Arianus. 249
Aſteſanus Aſtenſis. 273
Aſtrologiæ inventio *Adamo* vel Setho attributa. 7
Aſtrologia inventio, attributa *Atlanti* 132
Aſtrologia judiciaria. 46.47.48
Aſtronomia & *Aſtrologia* differentia. 46.47
Aſtydamas ſenior, Tragicus. 217
Aſtydamas junior, Tragicus. 217
Athalion. 230
Athanaſius, Epiſcopus Alexandrinus. 249
Athelardus ſive *Adelardus.* 268
Athenæ à Lyſandro captæ. 212
Athenæus Naucratita. 244.245
S. Athenagoras. 242
Athenienſium novem Archontes annui. 204
Athenienſium Regum ſucceſſio. 200
Athenodorus, 238
Athenodorus, ſtatuarius. 215
Athenodorus Tarſenſis. 234
Atlas. 206
Atlantis, Mauritianæ Regis, ætas & ſtudium Aſtrologiæ. 131.132
Atlas diverſus ab *Henocho.* 133
Attali III, ultimi Regis Pergami, Genealogia. 228
C. *Attejus Capito.* 234
C. *Attejus Paccuvius.* 234
Attejus Philologus, 231
Attejus Philologus. 235
Atticus Patriarcha CP. 252
Attilius Sapiens. 224

L. Attius. 225
Atoſſa, Regina Perſiæ. 209
Auctor Peripli, qvi perperam vulgo creditur *Arrianus*. 238.239
Auctus Florentinus. 268
Audæani ſive *Anthropomorphitæ*. 249.250
Audæus Syrus, Hæreſiarcha. 250
Audoënus. 258
Averroes Cordubenſis. 267
Aufidii duo. 234
Aufidius. 230
Aufidius Baſſus. 239
S. Auguſtinus, Epiſcopus Hipponenſis. 252
S. Auguſtini libri de Civitate Dei. 251
S. Auguſtinus notatus. 28
Auguſtinus Anconitanus. 273
Auguſtinus Caſtellanus, Venetus. 279
Auguſtinus de Roma. 276
Auguſtinus Dodo, Friſius. 276
Auguſtinus Patricius. 279
Imp. Octavianus *Auguſtus*. 234.235.236
Imp. *Auguſti* latinitas & ſtylus. 240
Avicenna. 266
Raf *Avina*. 253
Avitus presbyter Hiſpanus. 252.253
Aulus Sabinus. 235
Aurea Bulla Imp. Caroli IV. 273
Aurelius Apollinaris. 246
Aurelianus, clericus Remenſis. 262
Aurelius Brandolinus, cognomine *Lippus*, Florentinus. 279
Aurelius Opilius. 227
Aurelius Philippus. 246
L. Auruncule jus Cotta. 234
Auſonius Burdegalenſis. 251
Autbertus Abbas. 260
Azo. 267

B.

B*abylonia*, campus Sennaar. 21.22
Bactra, Bactriani, Bactriana. 32
Bacchylides Ceus. 214
Bacchylus. 245
Bagarottus. 267
Bahir, liber Kabbaliſticus. 234
Baithoſæi. 225
Baithoſus, princeps ſectæ Baitheſæorum. 225
C. Balbillus. 239
Baldericus, Noviomenſis & Tornacenſis Epiſcopus. 266
Balduinus, Parochus Paderbornenſis. 278
Baldus de Ubaldis, Peruſinus. 273
S. *Balthidis*, Clodovæi ſive Ludovici II. Francorum Regis uxor. 258
Bandoninia. 257
Baptiſta Ferrarienſis cognom. *Panætius*. 279
Baptiſta Fulgoſus, qvi alias *Baptiſtinus*. *Fregoſus*, vel *Baptiſta Fregoſus* appellatur. 279
Baptiſta Mantuanus, Ordinis Carmelitarum prior generalis. 276
Baptiſta Spagnolus, Mantuanus. 279
Baptiſta Trovamola. 276
Barac. 163
Barbaricarum gentium in Imperium Romanum occidentale irruptio. 248
Bardeſanes Babylonius. 246
Bardeſanes, Hæreſiarcha. 242
Bardeſaniſtæ. 242
Barlaam monachus, cujus extat Arithmetica. 274
Barlaamus, Epiſcopus Hieracenſis. 273
S. Barnabas. 237
Bartholomæus Capella, Veronenſis. 277
Bartholomæus Cocles, Bononienſis. 278
Bartholomæus Facius, Genuenſis. 278
Bartholomæus Fontius. 279
Bartholomæus Glanvyle, cognomine *Anglicus*. 275
Bartholomæus Montagna, Patavinus. 277
Bartholomæus de Oſa ſive *Oſſanus*, Bergomenſis. 274
Bartholomæus Scala, Florentinus. 279
Bartholomæus Socinus. 277
Bartholomæus Veronenſis. 279
Bartholomæus Brixienſis. 270
Bartholomæus de Saliceto. 274
Bartolus de Saxoferrato. 273
Bartholomæus Piſanus. 273
Baruch, ſcriba Jeremiæ. 205
Baſilicon libri. 262
Baſilides, hæreſiarcha. 13
Baſilides, heræſiarcha. 242
Baſilides Scythopolitanus. 243
Baſilidiani. 242
Imp. *Baſilii* Macedonis Epitome Juris Juſtinianæi. 262
Baſilius Cilex. 253
Bathyllus, Pantomimus. 235
Battus. 235
Baudemundus Abbas Blandinienſis. 258
Bavius. 235
R. Becchai. 267.270
Beda, cognomine *Venerabilis*. 38.259
Beliſarii excæcatio & mendicitas refutata. 255

Bel-

Bellator, presbyter. 261
Bellorum Jehovæ liber. 152
Bellum civile inter Cæſarem & Pompejum. 231
Belus Nini pater, idem atque *Nimrod*. 21
Belzazeris varia nomina. 33
Bemarchius Cæſarienſis. 250
S. Benedictus PP. 255
Benedictus II. PP. 258
Benedictus III. PP. 261
Benedictus IV. PP. 261
Benedictus Antipapa. 263
Benedictus V. alias *VI.* PP. 263
Benedictus VI. alias *VII.* PP. 263
Benedictus VII. alias *VIII.* PP. 264
Benedictus VIII. alias *IX.* PP. 264
Benedictus IX. alias *X.* Antipapa. 264
Benedictus X. alias *XI.* PP. 273
Benedictus XI. alias *XII.* PP. 273
Benedictus XII. alias *XIII.* Antipapa. 273
S. Benedictus, Abbas monaſterii Caſinenſis, & fundator ordinis Benedictini. 256
Benedictus Capra, Peruſinus. 277
Benedictus de Accoltis Aretinus. 279
Benedictus Levita. 262
Benedictus Morandus. 279
Benedictus Petroburgenſis. 268
Benedictus Plumbinus. 277
Benedictus Sala, Patavinus. 277
Beneficiorum Eccleſiaſticorum collatio. 264
Benevenutus de Rambaldis Imolenſis. 275
R. Benjamin Bar-Jona. 267
Benno, Cardinalis. 265
Berengarius Catalanus. 277
Berengariana hæreſis, quæ & *Exſubſtantiatiorum* dicitur. 264
Berengarius Turonenſis, Hæreſiarcha. 264
Berengoſus, Abbas. 258
Bereſchit Rabba. 245
Berillus, Hæreſiarcha. 246
Bernardinus Corius, Mediolanenſis. 279
S. Bernardinus Senenſis Franciſcanus. 276
S. Bernardus, Abbas Claræuallenſis. 267
Bernardus de Caſtris S. Vincentii. 274
Bernardus, *Compoſtellanus* presbyter. 270
Bernardus Gordonius ſive *Cordonius*, Gallus. 274
Bernardus Guidonis, Lemovicenſis. 272
Bernardus, monachus Corbejenſis. 265
Bernardus Morlanenſis, monachus Cluniacenſis. 267
Bernardus Juſtinianus, Venetus. 279
Bernardus Breitenbach, Decanus Eccleſiæ Moguntinæ. 279
Berno Abbas Augienſis. 265
Bernoldus ſive *Bertoldus*, presbyter Conſtantienſis. 265
Beronicianus. 250
Beroſus Babylonius. 221
Beroſus, Oraculorum Zoroaſtris interpres. 92
Bertrada, ſive *Berta*, virgo ſacra cœnobii Vilecenſis. 265
Bertrandus, Epiſcopus Heduenſis. 273
Beſſarion, Cardinalis, natione Græcus. 276
Berylliani. 246
Beryllus. 245
Beulanus presbyter Anglus. 257
Bias Prieneus. 206
Bibulus. 234
Bibliotheca *Alexandrina*. 220
Bibliotheca *Athenienſis* Piſiſtrati. 207
Bibliotheca *Attalica* ſive *Pergamena*. 226
Bibliotheca *veterum Comicorum* Jacobi Hertelii. 211.213.214
Bibliotheca *M. Tullii Ciceronis*. 231
Bibliotheca *Conſtantinopolitana*. 248
Bibliotheca *L. Cornelii Syllæ* Dictatoris. 231
Bibliothecæ ab Imp. *Domitiano* inſtauratæ. 240
Bibliotheca *Epaphroditi Charonenſis*. 240
Bibliotheca *Hamburgenſis*, tempore *S. Anſcharii*. 261
Bibliotheca *L. Luculli*. 231
Bibliotheca *Pacis*. 240
Bibliotheca *Palatina* ab Imp. *Auguſto* dicata. 233
Bibliotheca prima *publica Aſinii Pollionis*. Romæ. 233
Bibliothecæ *publicæ* ac *privatæ Romanorum*. 231
De *Bibliothecis* privatis ac publicis diſſertatio generalis. 207
Bibliotheca *Octavia* ab Imperatore Auguſto dicata. 233
Bibliotheca *Tiberiana*. 240
Bibliotheca *templi Trajani*. 241
Bibliotheca *Q. Sereni Sammonici Senioris*. 247
Bibliotheca *Ulpia* Imp. M. Ulpii *Trajani*. 241

Bel-

Bilbami, ſive *Balaami* Prophetia. 153
C. Bilienus. 230
Bion Procomeſius. 208
Blandumus Ninivenſis, Flander. 272
Blondus Flavius, Forojulienſis, 279
Bochartus: vid. *Samuel Bochartus.*
Boetus Tarſenſis. 235
Boetii interitus. 254
Boetius. 256
S. Bonaventura, Albanenſis Epiſcopus & Cardinalis, 270
Bonfinius: vid. *Antonius*,
Bonjacobus. 274
S. Bonifacius, PP. 252
Bonifacius II. PP. 255
Bonifacius III. PP. 258
Bonifacius IV. PP. 258
Bonifacius V. PP. 258
Bonifacius VI. PP. 201
Bonifacius VII. PP. 263
Bonifacius VIII. PP. 270
Bonifacius IX PP. 273
Bonifacius, cujus extant epiſtolæ ad S. Auguſtinum. 252
Bonifacius Simoneta, Abbas. 280
Bonifacius Winfridus, Archiepiſcopus Moguntinus. 259
Bonominus Pergamenſis. 274
Bonno Abbas Elwangenſis. 262
Boſo. 261
Brabianus, ſive *Arabianus.* 244
Boſtonus Burienſis, Anglus. 278
Bracbarius, ſive *Bachiarius*, natione Britannus. 252
Brando Joannes. 278
Braulio. 258
S. Brigida Scota. 256
S. Brigitta Sueca, quæ ſcripſit Revelationum volumen. 256
Brocardus ſive *Burchardus*, Argentoratenſis. 272
Bruno, Archiepiſcopus Colonienſis. 263
S. Bruno Colonienſis, autor ordinis Carthuſianorum. 264.265
Bruno, Epiſcopus Herbipolenſis. 265
Bruno, monachus. 266
Brutianus. 240
Brutidius Niger. 239
D. Brutus. 235
Burchardus, Epiſcopus Wormatienſis. 265
Bulcaſis ſive *Abulcaſis* Beneberazerin. 267
Bulgarus Bulgarini nepos. 277
Burchardus Dorceſtrius. 262
Burchardus, Notarius Imp. Friderici Barbaroſſæ. 269
Butius: vide *Adrianus Butius.*

C.

Cabala. 49.50
Cabbala ſive *Kabbala*, propagatio poſt captivitatem Babylonicam. 225
Cadmi Phœnicii ætas, inventa & res geſtæ. p. 158. & deinceps usque ad pag. 162
Cadmi Mileſii ætas. 196
Cadmus Mileſius diverſus à *Cadmo Phœnicio.* 157
Cadmus Mileſius. 208
Cadmus Phœnicius literarum uſum tranſtulit in Græciam. 30
C. Julius Cæſar Imp. 234
C. Julius Cæſar Strabo. 231
A. Cæcinna. 235
P. Cæcilius. 234
Cæcilius Siculus. 235
Cæcilius Statius. 225
Cæcilius Surculus Callantianus. 244
M. Cælius. 231
L. Cælius Antipater. 226.227
Cæſarius. 249
Cæſarius, Epiſcopus Arelatenſis. 256
Cæſarius Heiſterbacenſis. 271
Cæſius. 231
T. Cæſius. 234
Cajani. 238.243
Cajetanus Vicentinus. 278
Cajus JC. 243
S. Cajus PP. 245
Cajus, diſcipulus Servii Sulpicii. 234
Calanus Gymnoſophiſta. 218
Calendarii Romani correctio per Imp. C. Julium Cæſarem. 231
Imp. *C. Caligulæ* initium. 236
S. Caliſtus ſive *Calixtus.* 245
Caliſtus II. PP. 266
Caliſtus ſive *Calixtus III.* PP. 276
Caliſtus Antipapa. 266
Callias Syracuſanus. 219
Callicrates Tyrius. 246
Callimachus Cyrenenſis. 223
Callimachus junior. 222
Calliſthenes. 219
Calliſtratus. 246
Calliſtus. 251

Cal-

INDEX.

Callon, ſtatuarius. 215
L. Calpurnius Piſo Frugi. 227
T. Calpurnius Siculus. 247
Camaldulenſium ordo. 264
Cambyſis initium. 208
Camerinus. 235
Campus Schinhar ſive *Sennaar*, Babylonia. 21.22
Candidus. 245
Candidus Iſaurus. 253
Candidus monachus Fuldenſis. 261
Caninius Rufus. 243
Canius Gaditanus. 240
Canones SS. Apoſtolorum. 236
Canonici juris origo, conſtitutio & autoritas. 267
Canonisorum Collegia, inſtituta ab Imp. Carolo M. 262
Canticum Canticorum. 199
Canuſius ſive *Ganuſius*. 234
Capella. 235
Capito Lycius. 250
Cappidus Stauriensis. 263
Captivitatis Babylonica initium p. 205
Ejusdem finis. 208
Capitula R. Eliezeris. 238
Capitula Patrum, liber *R. Nathanis Babylonii*. 242
Carcinus, Tragicus. 217
Imp. *Cari* initium imperii. 245
Imp. *Carini* initium imperii. 245
Carmen malum, cujus mentio in legibus XII. Tabularum. 222
Carmelitarum Ordo. 267
Carmenta, mater Evandri. 194
Carneades Cyrenaus. 224
Caroducus Lancarnanenſis. 268
Imp. *Caroli M.* expeditio adverſus *Deſiderium* ultimum Longobardorum Regem. 259
Imp. *Caroli M.* coronatio per PP. *Leonem III.* 259
Imp. *Caroli M.* bellum Saxonium. 260
Imp. *Caroli M.* eruditio & ſcripta. 261
Imp. *Caroli* M. capitula. 262
Imp. *Carolus M.* varios inſtituit Epiſcopatus. 260
Imp. *Caroli M.* Genealogia. 259
Imp. *Caroli II.* ſive *Calvi*, initium imperii. 260.261
Imp. *Caroli Calvi* capitula. 262
Imp. *Caroli III*, ſive *Craſſi*, initium imperii. 260
Imp. *Caroli IV.* Regis Bohemiæ, initium imperii. 272
Imp. *Caroli IV.* Aurea Bulla. 273
Carolus Aretinus. 279
Carolus Verardus. 279
Carpocrates Gnoſticorum princeps. 89. 242
Carra ſive *Charan*, urbs Meſopotamiæ. 38
Carthuſianorum ordo. 264
Carus. 235
Caſpar Schlick, JC. Germanus. 277
A. Caſſelius. 234
Caſſiana Jurisconſultorum ſecta. 232
C. Caſſius. 235
Caſſius 238
L. Caſſius Hemina. 227
Caſſius Longinus. 238
Caſſius Severus Parmenſis. 235
Caſtor Rhodius, qvi & *Galata* cognominatur. 234
Cataphryges. 243
M. Porcius *Cato Cenſorinus* ſive *Major*. 225
Catonum diverſorum Genealogia. 232
M. Porcius *Cato Major*, ſive *Senior*. 232
M. Porcius *Cato Minor* ſive *Junior*. 232
C. Valerius *Catullus*. 231
Cebes Thebanus. 213
Cecropis, primi Athenienſium Regis commigratio ex Ægypto in Græciam. 129.130.131
Cecrops cur *Diphyes* appellatus fuerit. 130
Cecrops, primus, ſecundum nonnullos, literarum translator in Græciam. 158
Cejonius Julianus. 250
Celſus 246
Celſus contra qvem ſcripſit Origenes. 246
Celſus Maphaus, Veronenſis. 279
Cenſores primi Romæ. 212
Cenſorinus. 246
Ceolfridus. 258
Cephalaon. 245
Caphiſodorus Athenienſis Tragicus. 214
Cerdon, Hæreſiarcha. 243
Cerdoniani. 242
Cerealis, Epiſcopus Africanus. 252
Cerinthiani. 238
Charemon Ægyptius. 234
Charemon, Comicus. 214

Cherillus Athenienſis. 209
Cherilus. 219
Cherilus Samius. 211
Cherophon Athenienſis, Comicus. 214
Chalcidius. 250
Chaldæi, Babyloniorum & Aſſyriorum Philoſophi. 206
Chaldah prophetis. 204
Chaldaica literæ falſo creduntur ab Abrahamo inventæ. 44.45
Chaldæi, Genethlialogi. 47
Chaldaiſmus in Daniele & Eſra. 124
Chaldæorum monſtroſa temporum ſuppututio. 2.4
Chalcon. Antilochi monitor. 198
Cham, Magus Chymicus & Pſeudopropheta. 12.13
Chami ſcripta ſuppoſititia. 12.13
Chananæa Chananitarum lingua diverſa ab Hebræorum lingua Chananæa. 44
Chares Mitylenæus. 219
Charondas 208
Charon Lampaſcenus, 211
Charon Lampaſcenus junior. 222
Chartuitius ſive *Chartuitus*, Epiſcopus Hungarus. 266
R. Chaſdai, 273
Cherſias Orchomenius, 207
Chiliaſtæ ſive *Millenarii*. 242
Chilo Lacedæmonius. 206
Chion Philoſophus. 216
Chironea ulcera vel *vulnera.* 191
Chironia manus. 191
Choſri, liber Rabbinicus. 267
Chozas, 204
Chriſtianorum ſacra expeditio in Aſiam. 264
Chriſti Genealogia, 233
Chriſti nativitas, 233
Chriſti, duodecim annorum pueri diſputatio cum Doctoribus Judæorum. 236
Chriſti Baptiſmus. 236
Chriſti paſſio. 236
Chriſti Epiſtola ad Abgarum. 237
Chriſtianus, Archicancellarius Imp. Friderici Barbaroſſæ, & Archiepiſcopus Moguntinus, 269
Chriſtianus Caſtellus, Turonenſis. 277
Chriſtianus Druthmarus, 261
Chriſtophorus de Barziziis, Bergomenſis. 277
Chriſtophorus Landinus. 278
Chriſtophorus Perſona, ſive *Perſena.* 279
Chriſtophorus Caſtellioneus, Mediolanenſis. 277
Chriſtophorus Columbus, Genuenſis. 276
Chriſtophorus I. PP. 262
Chriſtophorus Porcus. 277
Chriſtophorus Oroſcius, Hiſpanus. 277
Chromatius, Epiſcopus Aqvilejenſis. 249
Chronologi probatiſſimi, qvorum ſupputationem Auctor in hoc opere ſeqvitur. 1
Chronologorum diſcrepantia, 11
Chymia inventio Tubalcaino attributa. 13
Chymiæ origo & Etymologia. 12.13
Chymia: vide *Alchymia.*
Chymicus liber *Mariæ* ſororis Moyſis. 155
Chryſanthius. 250
Chryſippus, Medicus. 216
Chryſippus Solenſis vel *Terſenſis.* 222
M. Tullii *Ciceronis* interitus. 231
Ciceronis oratio prima pro Qvintio. 229
M. Tullius *Cicero.* 230.231
Q. Tullius *Cicero.* 231
L. Cincius Alimentus. 222
Cinæthon Lacædemonius. 203
Cineas. 221
Cinna. 234
Circumciſionis inſtitutio. 39
Ciſtercienſis ordo. 266
Claudius Seiſellius. 277
Claudianus. 254
Claudianus Mamertus. 253
Imp. *Claudii* initium. 236
Imp. *Claudii II.* initium imperii. 244
Imp. *Claudius.* 239
Claudius Ælianus: vide *Ælianus.*
S. Claudius Apollinaris, 242
Claudius ab Aqvis, 277
Claudius, Claſſitanæ Urbis Abbas. 256
Claudius Clemens Scotus. 261
Claudius Marius Victor, Rhetor Maſſilienſis. 252
Claudius Euſthenius. 246
Q. Claudius Qvadrigarius. 222
Claudius Rutilius Numatianus; Gallus. 254
Cleanthes. 220
Clearchus Solenſis. 219
Clemens Alexandrinus. 245
Clemens Alexandrinus reprehenſus ob-

ſre-

INDEX.

frequentem citationem ſcriptorum ſuppoſititiorum. 20.21
Clemens Alexandrinus notatus. 146
Clementis Alexandrini verſio latina correcta. 146
Clemens Hæreſiarcha. 260
S. Clemens I. PP. 237
Clemens II. PP. 264
Clemens III. PP. 266
Clemens IV. PP 270
Clemens V. PP. 273
Clemens VI. PP. 273
Clemens VII. Antipapa. 273
Clemens, Antipapa. 264
Clemens ſive *Clementius Clementinus*, Amerinus. 277
Clementinæ Conſtitutiones. 273
Clemens, Langthonienſis presbyter. 268
Clementis Maximi ſeveritas in *Priſcillianiſtas.* 248
Clepſydra prima Romæ dicata. 224
Cleobulina Lindia poetria 209
Cleobulus Lindius. 206
S. Cletus, PP. 237
Climisonus Langlejus. 274
Cliſthenes Athenienſis. 208
Clitarchus. 219
Clitomachus. 226
Clitorius, ſtatuarius. 215
Clitus, hiſtoricus. 219
Clodovæi Franco-Gallorum Regis ad chriſtianam Religionem converſio. 251
Cluniacenſis Ordo, ex ordine S. Benedicti ortus. 263
M. *Cluvius* Rufus. 239
Codex Hermogenianus. 247
Codicillorum origo. 234
Codicis Theodoſiani publicatio. 251.253
Codrus. 235
Codrus. 240
Cæleſtinorum Ordo. 270
Cæleſtinus. 246
Cæleſtinus, Antipapa. 266
Cæleſtinus, Hæreſiarcha. 253
S. Cæleſtinus. PP. 252
Cæleſtinus II. PP. 266
Cæleſtinus III. PP. 266
Cæleſtinus IV. PP, 270
Cæleſtinus V. PP. 270
Cælius Aurelianus Siccenſis. 243
S. Cælius, PP. 252
Cælius Sabinus. 238
C. *Cælius Sedulius.* 252
Caſſius Baſſus. 240
Collegia Canonicorum ab Imp. Carolo M. inſtituta. 262
Collegium Sorbonæ Pariſienſe. 272
Collis Dei & *Cœtus Prophetarum.* 200
Collyridiani. 250
Coludius Adamannus: vide *Adamannus.*
Columna cochlis Imp. M. Antonini Philoſophi. 241
Columna cochlis Imp. Trajani. 241
Colmannus he Melkelaya ſive Derobernenſis. 271
Columbanus, Abbas. 256
Columella. 238
Columnæ duæ à Sethi poſteris ante Diluvium erectæ. 7
Coluthus Lycopolita. 254
Comes Alvarottus, 277
C. *Cominius.* 239
Comitiorum Romanorum varietas & deſcriptio. 210
Commodianus. 249
Imp. *Commodi* initium imperii. 241
Comœdiæ & Tragœdiæ rhythmo qvidem, ſed non metro carere poſſunt. 214
Comœdiarum apud Græcos origo & differentia. 214
Comœdiarum & Tragœdiarum utilitas & abuſus. 214
De *Comœdiis & Tragœdiis*, qvæ nunc in uſu ſunt, judicium. 214
Conciliorum hiſtoria generalis. 236
Concilium *Agathenſe.* 252
Concilium *Ancyranum.* 248
Concilium *Antiſiodorenſe.* 258
Concilium *Aqvilejenſe.* 251
Concilium *Arauſicanum.* 252
Concilium *Arelatenſe.* 248
Concilium *Arelatenſe ſecundum.* 248
Concilium *Arelatenſe tertium.* 252
Concilium *Arvernenſe.* 255
Concilium *Antiochenum.* 248
Concilium *Aurelianenſe I.* 255
Concilium *Aurelianenſe II.* 255
Concilium *Aurelianenſe III.* 255
Concilium *Aurelianenſe IV.* 255
Concilium *Aurelianenſe V.* 256
Concilium *Baſileenſe.* 276
Concilium *Braccarenſe I.* 258
Concilium *Braccarenſe II.* 258
Concilium *Braccarenſe III.* 258
Concilium *Brixienſe.* 264

Con-

Concilium *Cæſar auguſtanum.* 255
Concilium *Carpentoractenſe.* 252
Concilium *Carthaginenſe primum.* 248
Concilium *Carthaginenſe ſecundum.* 248
Concilium *Carthaginenſe tertium* 248
Concilium *Carthaginenſe qvintum.* 252
Concilium *Carthaginenſe ſextum.* 252
Concilium *Carthaginenſe ſeptimum.* 252
Concilium *Chalcedonenſe* ſive *Generale qvartum.* 252
Concilium *Claromontanum.* 264
Concilium *Colonienſe.* 248
Concilium *Conſtantienſe.* 275
Concilium *Conſtantinopolitanum primum*, ſive *Oecumenicum ſecundum*, contra Macedonium. 248
Concilium *Conſtantinopolitanum II*, ſive *Generale qvintum.* 255
Concilium *Conſtantinopolitanum III.* ſive *Generale ſextum.* 258
Concilium *Conſtantinopolitanum.* 261
Concilium *Elibertinum.* 248
Concilium *Epaurienſe.* 252
Concilium *Ephesinum* ſive *Generale tertium* 252
Concilium *Florentinum.* 278
Concilium *Gangrenſe.* 248
Concilium *Gerundenſe.* 255
Concilium *Hieroſolymitanum ſecundum.* 248
Concilium *Hiſpalenſe I.* 256
Concilium *Hiſpalenſe II.* 258
Concilium *Ilerdenſe* 255
Concilium *Laodicenſe.* 248
Concilium *Lateranenſe.* 258
Concilium *Lateranenſe ſecundum.* 270
Concilium *Lateranenſe.* 264
Concilium *Matiſconenſe I.* 256
Concilium *Matiſconenſe II.* 256
Concilium *Milevitanum.* 252
Concilium *Moguntiacum* ſive *Moguntinum.* 261. 264
Concilium *Neocaſarienſe.* 248
Concilium *Nicenum*, qvod fuit *Oecumenicum* ſive *Generale primum* contra Arium. 247. 248
Concilium *Nicænum II.* contra Iconomachos, qvod fuit *Oecumenicum* ſive *Generale ſeptimum.* 259
Concilium *Pariſienſe I,* 256
Concilium *primum SS. Apoſtolorum.* 236
Concilium *Remenſe.* 261
Concilium *Rhegienſe.* 252
Concilium *Romanum ſecundum.* 248
Concilium *Romanum tertium.* 248
Concilium *Romanum qvartum.* 248
Concilium *Sardicenſe.* 248
Concilium *Sirmienſe.* 248
Concilium *Sutrinum.* 264
Concilium *Tarraconenſe.* 252
Concilium *Taurinenſe.* 248
Concilium *Telenſe* in Africa. 248
Concilium *Toletanum primum.* 252
Concilium *Toletanum II.* 255
Concilium *Toletanum III.* 256
Concilium *Toletanum IV.* 258
Concilium *Toletanum V.* 258
Concilium *Toletanum VI.* 258
Concilium *Toletanum VII.* 258
Concilium *Toletanum VIII.* 258
Concilium *Toletanum IX* 258
Concilium *Toletanum X.* 258
Concilium *Toletanum XI.* 258
Concilium *Toletanum XII.* 258
Concilium *Toletanum XIII.* 258
Concilium *Triburienſe.* 261
Concilium *Turonenſe.* 252
Concilium *Turonenſe II.* 255
Concilium *Valentinum.* 248
Concilium *Valentinum.* 255
Concilium *Veneticum.* 252
Concilium *Vaſenſe.* 252
Concilium *Wormatienſe.* 261
Congamus, Abbas Ciſtercienſis. 268
Conon. 234
Conon, alias *Cuno* PP. 258
Conon, Mathematicus. 222
Imp *Conradi I.* Franconiæ Ducis, initium imperii. 262
Imp. *Conradi II.* cognomento Saliqvi, initium imperii. 264
Imp. *Conradi III.* initinm imperii. 266
Imp. *Conradi IV.* filii Imp. Friderici II. initium imperii. 269
Conradus, Abbas Benedictinus. 263
Conradus Alpendorp, Carmelita. 275
Conradus Celtes. 278
Conradus Epiſcopus, autor Chronici rerum Moguntinarum. 271
Conradus à Lichtenavv, Abbas Urſpergenſis. 271
Conradus à Marburg, ſive *à Marburg*, autor vitæ *S. Eliſabetha*, Andreæ Hungariæ Regis filiæ. 271

INDEX.

Conradus, monachus in Scheurn. 271
Conradus Molitor. 279
Conradus, monachus. 265
Conradus à Mure. 272
Conradus, prior Scyrenſis in Bavaria. 271
Conradus S. Udalrici. 274
Conradus, qui ſcripſit vitam *S. Dominici.* 272
Conradus Wellingus, 279
P. Conſa. 230
Imp. *Conſtantii Chlori* initium imperii. 247
Imp. *Conſtantini Magni* initium imperii. 247
Imp. *Conſtantini Magni* victoria de Maxentio. 247
Imp *Conſtantini M* Edictum de gentilium idolis & templis evertendis. 247
Imp. *Conſtantini Magni donatio* falſa. 247
Imp. *Conſtantini M* baptiſmus. 247
Imp. *Conſtantini ſecundi* ſive *junioris* initium imperii. 247
Imp *Conſtantii* initium imperii. 247
Imp. *Conſtantii Copronymi* initium imperii. 259
Imp. *Conſtantini VII.* initium imperii 259
Imp. *Conſtantini VII.* juſſu matris Irenes exoculatio. 259
Imp. *Conſtantini Pogonati* initium imperii 258
Imp. *Conſtantini Pogonati* Selecti libri viginti de re ruſtica. 258
Conſtantini Palaeologi, ultimi Imperatoris CP. interitus. 275
Conſtantinopolitanae urbis dedicatio. 247
Conſtantinopoleos per Mahometum II. expugnatio. 275
Conſtantinus. 250
Conſtantinus Africanus. 266
Conſtantinus, Epiſcopus. 254
Conſtantinus, PP. 259
Conſtantinus, Antipapa. 259
Conſtantinus Manaſſes. 268
Imp. *Conſtantinus Porphyrogennetus.* 263
Imp. *Conſtantis* filii Imp. Heraclii initium imperii 257
Imp. *Conſtantis* initium imperii. 247
Imp. *Conſtantis*, nepotis Imp. Heraclii initium imperii 257
Conſtantius Apulanus, Mediolanenſis. 276
Conſtantius Verberanus. 271
Conſtitutiones Clementinae. 273
Conſulatus initium Romae. 208
Conſul primus Romae *ex plebe.* 216
Contobabdita, vel *Contobaptita.* 2,6
Corbeja veteris monaſterium Benedictinum. 258
Corinna Theſpia. 211
Corinnus Ilienſis, diſcipulus Palamedis. 198
Coriolanus Cepio Dalmata. 278
Corippus. 257
A. Cornelius Alpinus. 235
Cornelius Balbus. 234
Cornelius Capitolinus. 246
Cornelius Celſus, 238
Cornelius Beverus. 239
Cornelius Epicadus. 231
Cornelius Gallus, Forojulienſis. 235
Cornelius Fronto. 244
S. Cornelius PP. 245
Cornelius Hibernus. 271
Cornelius Nepos. 234
Cornelius Severus. 235
Cornelius Tuſcus. 239
Cornificia. 235
Cornificius. 235
Annaeus *Cornutus.* 239
T. Coruncanus. 220
Coſmas Hieroſolymitanus. 259
C. Cotta. 235
Crantor. 219
L. Craſſitius. 235
Cratinus Comicus. 211
Craterus. 234
Crates Athenienſis. 219
Crates Comicus. 213
Crates Mallotes. 225
Crates Thebanus. 218
Cratippus. 213
Cratippus. 230
Chreophylus Chius. 201
A Cremutius Cordus. 239
Critias, poeta. 214
Critias, ſtatuarius. 215
Critica ars. 219
Critica Judaeorum dicta *Maſora.* 253
Critici Judaeorum Tiberienſes. 253
Crito, Medicus. 213
Crito philoſophus, diſcipulus Socratis. 213
Crucigerorum ſive *Cruciferorum* ordo. 267

INDEX.

Crucis Christi inventio per Helenam matrem Imp. Conſtantini Magni. 247
Cteſias Cnidius, medicus & hiſtoricus. 216
Cteſibius. 221
Cumbertus ſive *Kimbertus* Lindeſejus. 260
Curiatius Maternus. 240
Curius Fortunatianus. 246
Curtius Montanus. 240
Curtius Nicia. 231
Q. Curtius Rufus. 239
Cuthbertus, diſcipulus Bedæ. 259
Cynæthus Chius, 209
Cylonis ſeditio Athenis. 205
Cynoſarges, Gymnaſium Athenienſe. 217
Cynus, ex illuſtri Siniſbaldorum apud Piſtorienſes familia. 273
S. Cyprianus, 245
Cyprianus; diſcipulus Cæſarii Arelatenſis. 257
Cyprianus Benetus, Arragonenſis. 276
Cyri initium regni primum & ſecundum. 205
Cyrillus, Archiepiſcopus Hieroſolymitanus. 249
Cyrillus, Archiepiſcopus Alexandrinus. 252
Cyrillus, monachus. 253
Cyrus, Epiſcopus Alexandrinus, Hæreſiarcha. 256
Cyrus Panopolita, 254
Cyrus, vel *Syrus*, monachus Alexandrinus. 252

D.

D*Ædalus*, inſignis ſtatuarius, Architectus atqve Mechanicus, 193
Daimachus ſive *Deimachus*. 221
Damaſcenus. 257
Damaſcii ætas. 93
Damaſcius. 256
Damaſtes Sigeenſes. 211
S. Damaſus PP. 248
Damaſus Papa. 251
Damaſus II. PP. 264
Dameas, ſtatuarius. 215
Damiani. 256
Daniel, Propheta. 205
Daniel Wentanus. 260
Damophila, poetria. 205
Damophilus. 245
Damoxenus, Comicus. 221
Dardanus, Proteſilai monitor. 198
Dares Phrygius, Hectoris monitor. 198. 199
Darii Medi varia nomina. 33
Darii Codomanni initium regni. 217
Darii Hyſtaſpidis expeditio in Græciam. 209
Darii Nothi principium regni. 212
Darius Ochus: vide *Artaxerxes Ochus*.
Darius Tiberius. 279
Darius ſive *Dacius*, Epiſcopus Mediolanenſis. 257
R. David. Ben-Saccai. 263
Davidis, Regis & Prophetæ, ſcripta præter librum Pſalmorum. 199
R. David Kimchi, 267
David Morganus. 279
David, Rex & Propheta. 199
R. David Vital. 276
Decebalicum bellum Imp. Trajani. 241
Debora Prophetis. 162. 163
Decemviratus legum ſcribendarum cauſa. 212
Decemviri Sacrorum faciundorum. 216
Imp. *Decii* initium imperii. 244
Imp. *D. Clodii Albini* initium imperii & interitus. 241
Decius Satyricus. 254
Dejochus Proconneſius. 211
Demades, Rhetor. 219
Demetrius Byzantius, 221
Demetrius Magnes. 230
Demetrius Pegagomenus. 270
Demetrius Phalereus. 220. 221.
Demetrius, Rhetor. 219
Demetrius Scepſius. 227
Democedes Crotoniata, Medicus, 208
Democles Phygalenſis. 211
Democritus Mileſius vel *Abderita*. 211
Demoſthenes. 216
Deſiderius, ultimus Longobardorum Rex. 259
Deusdedit, PP. 258
Dexippus Cous, medicus. 213
Dexippus Herennius, Athenienſis. 246
Dexter. 249
Diagoras Mileſius. 211
Dictator primus, T. Lartius Flavus. 209
Dictys Cretenſis. 199
Didymus Alexandrinus. 249
Didymus cognomento χαλκέντερ© & βιβλιολάθης. 235
Dicæarchus. 219
Diemo, monachus Benedictinus. 268

Diet-

INDEX.

Dictmarus, Abbas Helmovardienſis. 268
Diluvium univerſale. 12
Dinamius, Patricius. 254
Dinarchus, Rhetor. 216
Dina, uxor Ijobi. 213
Dinon ſtatuarius. 215
Dinus Mugellanus 270
Dio Caſſius. 246
Diocles Athenienſis Comicus. 213
Imp. *Diocletiani* initium imperii. 245
Imp. *Diocletiani* ſpontanea abdicatio. 247
Diodorus Epiſcopus Tarſenſis. 249
Diodorus Jaſenſis. 220
Diodorus Sardianus junior. 238
Diodorus Siculus. 234
Diodotus Erythræus. 219
Diogenes Apolloniates. 210
Diogenianus Heracleota. 244
Diogenes ſive *Oenomaus*. 217
Diogenes Sinopenſis. 218
Dion Pruſaenſis cognomento *Chryſoſtomus*. 244
Dionyſii duo, Syracuſanorum tyranni. 217
Dionyſius. 246
Dionyſius Alexandrinus. 234
Dionyſius Alexandrinus. 239
S. Dionyſius Areopagita. 242
Dionyſius Carthuſianus, Belga 276
S. Dionyſius, Corinthiorum Epiſcopus. 242
Dionyſius, Epiſcopus Alexandrinus. 245
Dionyſius Exiguus. 38
Dionyſius Exiguus, Abbas Romanus. 256
Dionyſius Halicarnaſſenſis. 224
Dionyſius Halicarnaſſenſis. 234
Dionyſius Halicarnaſſenſis junior. 245
Dionyſius Longinus. 246
Dionyſius Mileſius. 211
Dionyſius Mileſius. 244
S. Dionyſius. PP. 245
Dionyſius Pergamenus, 234
Dionyſius Pheræus. 214
Dionyſius Σκυτοβραχίων. 231
Dionyſius Thrax. 231
Diophantus Arabs. 250
Dioſcorus, cujus extat epiſtola ad S. Auguſtinum. 252
Dioſcorus, Hæreſiarcha. 253
Dioſcorus Antipapa. 255
Dinolochus Syracuſanus. 211
Dinus de Garbo, Florentinus. 274
Diphilus Sinopenſis, Comicus. 219
Divortium primum Romæ. 221
Dodichinus ſive *Dudechinus*, 269
Dominicanorum ordo. 270
S. Dominicus Calaguritanus. 270
Dominicus de Flandria. 278
Dominicus de Sancto Geminiano. 277
Imp. *Domitiani* cura circa Bibliothecas inſtaurandas. 240
Imp. *Domitiani* initium, 237
Imp. *Domitianus*. 240
Cn. *Domitius* Corbulo. 239
Domitius Labeo. 243
Domitius Marſus. 234. 235
Domitius Ulpianus. 246
Donatiani ſive *Donatiſta*. 249
Donatio falſa Imp. *Conſtantini M*. 247
Donatus Acciaolus, Florentinus. 279
Donatus Boſſius, Mediolanenſis. 279
Donatus Hæreſiarcha. 249
Donus, alias *Domnio* vel *Domnus* PP. 258
Donus II. PP. 263
Dorotheus Tyrius. 249
Draco, medicus. 212
Draconis legiſlatio & ſcripta. 204
Dracontius. 256
Dreparius Florus. 258
Drogo, Epiſcopus Morinorum. 265
Dropides, poeta. 207
Druidæ. 206
Druſianus vel *Turriſanus*, Thaddæi diſcipulus. 274
Druſo. 235
Dryſo. 219
Dudo Neuſtrius. 263
Duliani. 249
Dunſtanus, monachus Anglicus. 263
Durandus à S. Portiano. 273
Durius Samius. 221
Duumviri & Quindecimviri Sacrorum faciundorum. 19

E.

EAdmerus, monachus Cantuarienſis. 267
Eadmundus Gryme. 268
Ealredus ſive *Ethelbredus*, Abbas Ciſtercienſis. 268
Ebbo, ſcriptor vitæ S. Othonis. 268
Eberhardus Altahenſis. 272
Eberhardus, diſcipulus *S. Harvici* Epiſcopi Salisburgenſis. 265

Eber-

INDEX.

Eberhardus Schleuſingerus. 277
Ebionitæ. 238
Ebionitarum hæreſis. 54
Eccleſiaſtes. 199
Eckardus, Abbas Vrangienſis. 268
Eckebertus ſive *Egbertus* Trevirenſis. 269
Eckerhardus, Decanus S. Galli. 271
Edictum perpetuum Salvii Juliani. 241
S. Edmundus Cantuarienſis. 270
Imp. *Eduardi*, Angliæ Regis initium imperii. 272
Egilvvardus, autor vitæ *S. Burchardi*, Epiſcopi Herbipolenſis. 272
Eginhardus. 261
Eguinus Wiccius. 259
Eguvinus, 258
Ehud, Judex Hebræorum. 156. 162
Elbodus Britannus. 258
Eldadi Danitæ liber de Judæis clauſis. 153. 203
Eldad & Medad Prophetæ. 153
Electorum ſeptem Imperii Romano-Germanici inſtitutio. 262. 270
Elerius Cambrius. 258
Eleuſius ſive *Georgius presbyter*, 258
Eleutherius Dorceſtrius. 258
S. Eleutherus. PP. 242
Eleuſius diaconus. 250
Elſvvardus, ſive *Ethelvverdus*, Anglus. 266
Elias Levita. 5
R. Elias Miſrachi. 276
Elias, Propheta. 200
R. Elieſer filius R. Joſe. 242
Rabbi *Eliezer Magnus.* 238
Eligius Epiſcopus. 258
Elihezer, Propheta. 201
Elimandus, monachus Frigidi montis. 269
Eliſabetha Schonaugienſis 268
Eliſæus Propheta. 200
Eliſæi Prophetæ obitus. 201
Elluchaſem Elimitar de Baldach. 274
Eluanus Avalonius. 242
Elon, Judex Hebræorum. 197
Eluodugus Probus, monachus Bannochorenſis. 257
Emericus monachus. 262
Empedocles Agrigentinus. 210
Empylus. 234
Emundus de Dynter, ſive *Dynterus.* 278
Emundus, monachus Cantuarienſis. 268
Enclopius. 246
Encratitæ ſive *Continentes.* 243
Engelbertus, Abbas. 272
Engelbertus, Abbas Ciſtercienſis. 271
Engelhardus, Abbas in Lachaim. 271
Q. Ennius. 256
Enoſi ſcripta ſuppoſititia. 8
Enthuſiaſtæ. 250
Entrechius. 250
Epaphroditi Chæronenſis Bibliotheca. 240
Ephippus, poeta. 216
Ephorus Cumanus. 219
Ephororum Spartanorum origo & munus. 203
Ephorus Cumanus junior. 246
Ephraëm. 274
Ephrem Syrus. 249
Epicharmus Cous. 210
Epicrates, Comicus. 216
Epictetus. 238
Epicurus. 221
Epigonus. 250
Epimenides Cretenſis. 206
Epimetheus, ejusqve inventa. 134
Epiphanius Syrius, 250
Epiphanius Salaminæ Cypri Epiſcopus. 249
Epiphanius Scholaſticus. 256
Epiſcopatus ab Imp. Carolo M. inſtituti. 260
Epiſtolæ mutuæ *S. Pauli* Apoſtoli & *Senecæ.* 237
Epitaphia Ennii, Paccuvii & Plauti 225
Epitaphium *Cn. Nævii.* 222
Epitimedes. 219
Eqvitum Chriſti ordo. 273
Eraſiſtratus Juliates, Medicus. 218
Eraſmus Vitellius. 279
Eratoſthenes Cyrenæus. 222
Eremitæ, & vita *Eremitica.* 237
Ericus, Daniæ Rex ejus nominis decimus. 278
Erillus, Carthaginenſis. 222
Erinna, poetria. 205
Eſaias, Abbas. 258
Eſaias, eqves Saborii Regis Perſarum. 249
Eſaias: vide *Iſaias.*
Eſras ſive *Hezra.* 215
Eſras Inventor literarum Hebraicarum. 5

Eſſai

INDEX.

Eſſæi, ſive *Eſſeni*, hæretici Judæorum. 226
Eſther. 211
Ethelwolphus. 259
Ethelwodus, ſive *Ethelwoldus* Wentanus. 263
Etymologia nominis *Moſche.* 120
Etymologia nominum *Abram & Abraham.* 41
Etymologia nominis *Magi* varia. 78.79
Evagrius, Epiſcopus Antiochenus. 249
Evagrius Ponticus. 249
Evagrius Scholaſticus. 256
Evagrius, monachus. 249
Evandri adventus in Latium. 194.195
Evangelium Judæ Iſcariothæ. 238
Evangelium *ſecundum Hebræos.* 237
Evangelium *ſecundum Ægyptios.* 237
S. Evariſtus. PP. 242
Evax, Rex Arabum. 238
Eubulus. poeta. 216
Eubulides. 219
Eucherius, Epiſcopus Lugdunenſis. 252
Euchitæ. 250
Euclides Megarenſis. 213
Euclides Mathematicus. 219
Eudæmon Peluſiota, 251
Eudoxia, uxor Imp. Theodoſii jun. 252
Eudorus, Patrocli monitor. 198
Eudoxus Cnidius, medicus & hiſtoricus. 216
Eudemus Parius. 211
Evenus, Poeta. 214
Evervvinus, Abbas Dolejenſis in agro Treverenſi. 265
Everhelmus, Abbas Blandinienſis in Flandria. 265
Eugæon Samius. 211
Eugenius. PP. 258
Eugenius II. PP. 261
Eugenius III PP. 266
Eugenius IV. PP. 276
Eugenius, Epiſcopus Carthaginenſis. 252
Eugenius, Grammaticus. 254
Eugyppius, Abbas. 256
Euhemerus. 219
Euhemerus, hiſtoricus. 221
Eulalius Antipapa. 252
Eulogius. 260
Eumelus Corinthius. 203
Eumenius. 250.251
Eumenes Cardianus. 219
Eumolpus, Eleuſinius vel Athenienſis. filius Muſæi poetæ. 187.188
Eunapius. 250
Eunomius, Arianæ factionis Epiſcopus Cyzicenus. 249
Eunomianus. 257
Eunomiani. 249
Eunomius Hæreſiarcha. 249
Euodus Rhodius. 240
Euodius, Epiſcopus Uzalenſis. 253
Euphantus Olynthius. 219
Euphorbus. 234
Euphorus, hiſtoricus Græcus diverſus ab *Ephoro Cumano.* 29
Euphorion Cherroneſiota. 222
Euphorion Chalcidenſis. 222
Euphorion, Tragicus. 214
Euphranor, pictor. 217
Euphrates. 243
Eupolis, Comicus. 213
Eupompus, pictor. 217
Euripides, Tragicus. 214
Euſebius, Epiſcopus Mediolanenſis. 252
Euſebius, Epiſcopus Emeſenus. 249
Euſebius, Epiſcopus Cremonenſis. 252
Euſebius Sardus. 249
Euſebius, Epiſcopus Nicomedienſis, Hæreſiarcha. 249
Euſebius Pamphili. 248
S. Euſebius, PP. 248
Euſebiani ſive *Semi-Ariani.* 249
Euſtaſius. 258
Euſtathius, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis. 269
Euſtathius, Epiphanienſis. 253
Euſtathius Sidites. 248
Euſtochius. 250
Euſtochius Cappadox. 250
Eutropius. 250
Eutropius, Epiſcopus Valentiæ in Hiſpania. 256
Eutropius, Presbyter. 252
Eutyches, Hæreſiarcha. 253
Eutychianus. 250
S. Eutychianus, PP. 245
Eutychiani. 253
Eutychius ultimus Exarchus. 259
Euthymius Zigabenus, monachus. 267
Euzoius, Epiſcopus Cæſarienſis. 249
Exarchatus Ravennæ initium. 255
Exarchatus Imp. Conſtantinopolitanorum in Italia finis. 259
Expeditio Chriſtianorum ſacra in Aſiam 264
Exſubſtantiariorum hæreſis. 264

Ezechias, Rex Judæ. 203
Ezechiel ſive *Jechezkel.* 205

F.

S. *Fabianus*, PP. 425
S. *Fabius Cerilianus.* 246
Q. Fabius Labeo. 224
Q. Fabius Maximus Servilianus. 227
Fabius Maximus, alias *de S. Urbano*. 273
Q. Fabius Pamphilus. 222
Q. Fabius Pictor. 222
Fabius Ruſticus. 239
Fabius Sabinus. 246
Fabius Soſianus. 250
Fabiorum CCCVI. interitus. 210
Fabula prima Romæ acta. 221
Fabularum Æſopicarum origo, differentia & utilitas. 207
Facius de Ubertis, Florentinus. 274
Facundus, Epiſcopus. 256
C. Fannius. 227
Fannius. 235
C. Fannius. 243
Faritius ſive *Fabricius* Tuſcus. 267
Faſtidius, Epiſcopus Britanniæ. 252
Fauſtinus Diaconus. 249
Fauſtus. 240
Fauſtus, Epiſcopus. 253
Fauſtus, monachus. 256
Feliciani ſive *Adoptionarii.* 260
Felix Burgundio. 258
Felix Epiſcopus Urgelitanus. 260
Felix, monachus. 259
S. Felix, PP. 245
S. Felix II. PP. 252
Felix II. Antipapa. 248
S. Felix III. alias *IV.* PP. 255
Felix IV. alias *V.* Antipapa. 276
Felix Fabri, Monachus Dominicanus Ulmæ. 279
Felix Perantius. 279
L. Feneſtella. 235
Ferius Nelpericus. 261
Feus Belchamus, ſive *Belcharius*, Florentinus. 279
Fideicommiſſorum origo. 234
C. Fimbria. 230
Finus Hadrianus, Ferrarienſis. 276
Flaccus Alcuinus Albinus. 259
Flagellantium ordo. 270
Flavianus, Epiſcopus Antiochenus. 252
Flavianus, Patriarcha Conſtantinopolitanus. 252
Cn. *Flavius*, Juriſconſultus. 218
Flavius, qvi ſcripſit carmine hexametro de re medica. 251
Flavius Priſcus. 234
Flavius Vopiſcus. 250
Florentinus. 246
Florentinus Bravonius, Wigornienſis monachus. 267
L. Annaus Florus. 245
Florus, monachus. 262
Florus. 243
Fœderis liber. 352
Folchardus, Bertinienſis. 265
Folchardus, Dorobernenſis. 266
Folkerus Simonis, Friſius. 279
Fontanus. 235
Formoſus, PP. 261
Fortunatus Afer. 249
Fragmentum *libri Jiobi* apocryphum. 126
Franciſcanorum ſive *Fratrum minorum* ordo. 270
Franciſcus de Albergotis Aretinus. 273
Franciſcus Albertinus, Florentinus. 279
Franciſcus de Accolitis, Aretinus. 277
Franciſcus Accurſius. 270
S. Franciſcus Aſſiſius. 270
Franciſcus Barbarus, Venetus. 278
Franciſcus Capuanus de Manfredonia. 278
Franciſcus Caſtilionenſis. 279
Franciſcus Contarenus, Venetus. 279
Franciſcus Curſius ſenior. 277
Franciſcus Diedus, Venetus. 279
Franciſcus Mayron, Scotus. 273
Franciſcus Patavinus. 279
Franciſcus Patricius notatus. 35
Franciſcus Philelphus, Anconitanus. 279
Franciſcus de Platea. 274
Franciſcus Ramponius, Bononienſis. 277
Franciſcus Tigrini, Piſanus. 273
Franciſcus Zabarella, ſive *de Zabarellis*, Cardinalis & Archiepiſcopus Florentinus. 276. 277
Franco, Abbas Haffligemenſis in Brabantia. 267
Franco, Scholaſticus Leodienſis. 265
Freculphus, Epiſcopus Lexovienſis. 261
Fredericus Cloſnerus. 274
Fridegodus Diaconus. 263

Fri-

INDEX.

Fridericus Petrucius, Senenſis, 273
Imp. *Friderici I.* cognomine *Ænobarbi* ſive *Barbaroſſæ*, initium imperii. 266
Imp. *Friderici II.* Imp. Henrici VI. filii initium imperii. 269
Imp. *Friderici III.* Auſtriaci, initium imperii. 272
Imp. *Friderici IV.* Ducis Brunſvicenſis & Luneburgenſis, initium imperii. 272
Imp. *Friderici*, Auſtriaci, V. vulgo IV. vel III. initium imperii. 275
Joan. Jacob. *Friſius* notatus. 196
Frodoardus ſive *Flodoardus*, Presbyter Remenſis. 261
Sextus Julius *Frontinus*. 239
Fronto Emiſenus. 247
Fulgentius, Epiſcopus. 256
Fulpertus, Epiſcopus Carnutenſis. 265
Fulvius Aſpianus. 246
M. Fulvius Nobilior. 225
A. Furius Antias. 227
M. Furius Bibaculus. 227.231

G.

GAbriel Riel, Germanus. 276
Gabriel Zerbus, ſive *de Zerbis*, Veronenſis. 277
Gad, Propheta. 199
Imp. Ser. Sulpicius *Galba*. 236
Galeatius de S. Sophia. 277
Imp. *Galerii* initium imperii. 247
Claudius *Galenus* Pergamenus. 243
Galeottus Martius, Narnienſis. 279
Galfridus Hardeby. 275
Galfridus Linge, Minorita. 275
Imp. *Gallieni* initium imperii. 244
Imp. *Gallienus*. 247
Imp. *Galli* initium imperii. 244
Galterus Hemlingtonus. 268
Galvanus Flamma. 274
Rabban *Gamaliel I.* ſive *ſenex*. 238
Rabban *Gamaliel II.* 235
Rabban *Gamaliel III.* R. Jehudæ Sancti filius. 242
Ganfredus de Trano. 273
Ganfridus, ſive *Galfridus*, Monelmutenſis Archidiaconus. 268
Gargilius Martialis. 246
Garinus. 274
Gaſpar Calderinus. 274
Gaulonitæ. 238
Gaufredus à S. Aldemaro. 267
Gaufridus Abbas Altæ-Tumbæ. 269
Gaufredus de Bello-loco. 271
Gaufredus, monachus Benedictinus. 266
Geber. 267
Gelaſius Cyzicenus. 253
Gelaſius, Epiſcopus Cæſareæ Paleſtinæ. 249
S. Gelaſius PP. 252
Gelaſius II PP. 266
Gellius Fuſcus. 246
A. Gellius. 244
Sext. *Gellius*, 227
Geminus, Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter. 245
Geminus Rhodius. 230
Genealogia *Q. Fabii Pictoris*. 222
Genealogia duorum *Senecarum* Rhetoris & Philoſophi. 239
Genebrardus notatus. 6
Genethlialogia. 47
Gennadius Maſſilienſis. 253
Gennadius Patriarcha Conſtantinopolitanus. 252
Gentilis Fulginas. 274
Gentilis Florentinus. 274
Geoponica Imp. Conſtantini Pogonati, p. 80. & deinceps usqve ad pag. 88
Georgius Cedrenus. 265
Georgius Codinus Curapolata. 278
Georgius Gemiſtus Phleto, CP. 278
Georgii Gemiſti Phletonis ætas. 93
Georgius Hugo. 278
Georgius Logothetes Acropolites. 271
Georgius Merula, Alexandrinus. 279
S. Georgii ordo. 276
Georgius Pachymerius. 271
Georgius Phranza. 278
Georgius Purbachius. 278
Georgius Piſides, Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Diaconus. 258
Georgius Riplay, Carmelita. 279
Georgius Scholarius. 276
Georgius Syncellus. 260
Georgius Theophanes. 260
Georgius Valla, Placentinus. 277
Gerardus Fracheto, Lemgovicenſis. 272
Gerardi Joannis Voſſii judicium de oraculis Sibyllinis qvæ nunc extant. 19
Gerardus, fundator ordinis *Hoſpitaliariorum*. 276
Gerardus Mauriſius, Vicentinus. 271
Gerardus, monachus cœnobii S. Qvirini in inſula. 272
Gerardus, Prior Dominicanus. 272

Ger-

Gerardus de Solo. 277
Germanicus Cæſar. 239
Germanus Patriarcha CP. 259
Gervaſius Ricobaldus, Ferrarienſis. 272
Gervaſius Tilberienſis, Anglus. 270
Gidbon ſive *Gideon.* 165
Gilbertus de Hoilanda. 271
Gildas, Britannus. 261
Gildas Sapiens. 253
Gito, monachus Cluniacenſis. 271
Giſelbertus ſive *Gilbertus*, Præpoſitus Weſt-monaſterienſis. 265
Gizid Dux Saracenorum, Hæreſiarcha. 260
Glaber Radulphus, monachus Cluniacenſis. 265
Glabrio: vide *Acilius Glabrio.*
Glaucon, diſcipulus Socratis. 213
Glaucus Rheginus. 211
Gnoſtici, Hæretici. 6, 242
Goddamus; vide *Adamus Goddamus.*
Godelbertus Presbyter. 256
Godelſceius, Hæreſiarcha. 260
Godeſcalus Canonicus Leodicenſis. 272
Godefridus Calvus, Archiepiſcopus Bituricenſis. 271
Godefridus, monachus Colonienſis. 271
Godefridus, Abbas Vindocinenſis. 267
Godfridus ſive *Gotofredus Bullionius.* 264
Godofridus ſive *Geofridus Beaglerius.* 271
Godricus, Eremita. 268
Imp. *Gordiani* initium imperii. 244
Imp. *Gordianus* ſenior. 247
Gordianus, qvi ſcripſit vitam Placidi monachi. 257
Gordyæi montes in Armenia. 20
Gorgias, ſtatuarius. 215
Gotfridus, Viterbienſis. 269
Gracchus. 235
Grammatica Exegetica. 2.9
Grammatica Methodica. 219
Grammatices diviſio. 219
Grammaticus Hebræorum antiqviſſimus. 264
Grammatiſtica. 219
Grammatiſtices origo. 133
Imp. *Gratiani* initium primum imperii. 248
Imp. *Gratiani* initium imperii ſecundum. 248
Gratianus. 267
Imp. *Gratianus.* 251
Gratianus, monachus Benedictinus. 267
Gratianus. 235
Georgius Trapezuntius. 278
S. Gregorius. 245
Gregorius, Antipapa. 266
Gregorius Ariminenſis. 273
Gregorius Baticus. 249
Gregorius Cairguens ſive *de Wintonia.* 272
Gregorius, autor Codicis Gregoriani. 246
Gregorius Heimburgius, Germanus. 277
Gregorius Nazianzenus. 249
Gregorius Naxianzenus. 251
Gregorius Nyſſenus. 249
S. Gregorius Magnus. 255
Gregorius II. PP. 259
Gregorius III. PP. 259
Gregorius IV. PP. 261
Gregorius V. PP. 263
Gregorius VI. PP. 264
Gregorius VII. PP. 264
Gregorius VIII. PP. 266
Gregorius IX. PP. 270
Gregorius X. PP. 270
Gregorius XI. PP. 273
Gregorius XII. PP. 276
Gregorius Presbyter. 263
Gregorius Protoſyncellus, Græcus. 276
Gregorius Turonenſis. 256
Griphon, Flander, Franciſcanus. 278
Gualferius, monachus Caſinenſis. 265
Gualdo, monachus Corbejenſis. 261. 266
Gualterus Burley. 274
Gualterus Calenius, Britannus. 268
Gualterus de Conſtantiis. 269
Gualterus Coventrienſis. 271
Gualterus Exceſtrenſis. 272
Gualterus Hemmyngforde. 274
Gualterus Hunte, alias *Venantius.* 279
Gualterus Mapes ſive *Mapus.* 269
Gualterus Philippus Caſtellionius. 277
Guarinus Veronenſis. 279
Guido, Ambianenſis. 266
Guido Aretinus, Abbas. 265
Guido de Baypho, Archidiaconus Bononienſis. 273
Guido Carmelita Catalanus. 273
Guido de Cauliano, Gallus. 274
Guido de Columna. 272
Guido Papa, Gallus. 277
Guido, Presbyter Ravennas. 261. 262
Guigo ſive *Guido*, Prior Carthuſianus. 268

Gul-

INDEX.

Gilbertus Folioth. 269
Guilhelmus, Abbas Hirſaugienſis. 265
Guilhelmus, Abbas de Monte-Landino. 273
Guilhelmus Asketle. 274
Guilhelmus Caxtonus. 279
Guilhelmus Coventrius. 275
Guilhelmus de Cumo ſive *Comenſis.* 273
Guilhelmus Gillynbam, monachus Benedictinus Cantuarienſis. 275
Guilhelmus Grenaus ſive Viretus. 279
Guilhelmus Griſaunus, Pater Pontificis Urbani V. 274
Guilhelmus Lindwodus, Anglus. 278
Guilhelmus Neubrigenſis. 267
Guilhelmus Pariſienſis. 279
Guilhelmus Paſtrangus, Veronenſis. 274
Guilhelmus Pictavienſis. 266
Guilhelmus Varignana. 274
Guilielmus Abſelus, Cartuſianus. 278
Guilielmus, Archiepiſcopus Moguntinus. 263
Guilielmus, Archiepiſcopus *Tyrius.* 269
Guilielmus de Baldenſel. 274
Guilielmus de Berchem, Geldrus. 278
Guilielmus de Bongevilla. 272
Guilielmus Boronerus. 280
Guilielmus Brixienſis. 277
Guilielmus Chriſtianus Aurelius. 277
Guilielmus Courinus. 279
Guilielmus Duranti, qvi vulgo *Speculator* dicitur. 270
Guilielmus Elpinſton, Scotus. 279
Guilielmus Epiſcopus Antiſiodorenſis. 270
Guilielmus, Epiſcopus Pariſienſis. 270
Guilielmus Gemeticenſis. 268
Guilielmus Houpellandus, Bononienſis. 276
Guillelmus Langtonienſis. 271
Guilielmus Litle, ſive *Parvus*, qvi & *Neubrigenſis* cognominatur. 271
Guilielmus Malmesburienſis. 268
Guilielmus, monachus S. Dionyſii Pariſienſis. 271
Guilielmus, monachus Claravallenſis. 268
Guilielmus, monachus Haſligemenſis. 272
Guilielmus de Nangiaco. 272
Guilielmus Ockam. 273
Guilielmus Pachontonus. 275
Guilielmus Peregrinus. 269
Guilielmus Placentinus Veronenſis. 270
Guilielmus Procurator cœnobii Egmondani. 274
Guilielmus Rameſeye. 268
Guilielmus Rhievallenſis. 268
Guilielmus Risbroucke vel *Ruiſeroskes.* 271
Guilielmus de Samuco. 272
Guilielmus Starnefaldus. 275
Guilielmus Stephanides. 269
Guilielmus Thorne, monachus Benedictinus. 275
Guilielmus Tripolitanus. 272
Guitmundus, Epiſcopus Averſanus. 265
Gulfilas. 45
Guntherus. 269
Imp *Guntheri* Comitis Schwartzburgenſis, initium imperii. 272
Guntherus Archiepiſcopus Colonienſis. 261
Guntherus, monachus Elvonenſis. 265
Guntherus, monachus. 271
Gymnoſophiſtæ. 206
Gyraldus, Presbyter. 268

H.

HAbacuc, Propheta. 203.204
Habdon, Judex Hebræorum. 197
Imp. *Hadriani* commoratio & legiſlatio Athenis. 241
Imp. *Hadriani* Reſcriptum de Chriſtianis. 241
Imp. *Hadrianus.* 243.245
Hadrianus PP. 259
Hadrianus II. PP. 261
Hadrianus III. PP. 461
Hadrianus IV. PP. 266
Hadrianus V. PP. 270
Hadrianus: vide *Adrianus.*
Hæreſis *Berengariana*, qvæ & Exſubſtantiariorum dicitur. 264
Haggæus, Propheta. 212
Haimonus, monachus. 262
Haimeranus, Præpoſitus Reginsburgenſis. 266
Haitonus: vid. *Aitonus.*
R. Hakkadoſch. 242
Halenſis: vide *Alexander Halenſis.*
Halitgarius. 261
Hamburgenſis Schola & Bibliotheca tempore S. Anſcharii. 261
Hamburgi origo & fortuna ſub Imp. Carolo M. 260
Hamburgum falſo vocatur Auguſta Gambriviorum. 260
Hanco Fortenam. 261
Hannibal Dux Carthaginenſium. 222
Hanno Carthaginenſis. 221
Harulphus, Abbas Uldeburgenſis. 268
Harmodius tyrannicida. 208
Hartmannus Scedel, Norimbergenſis. 279
Hartmundus, monachus. 261

Nnnn *Hat-*

Hatto ſive *Hetto.* 261
Haymo, monachus Floriacenſis. 265
Haymo Epiſcopus Halberſtadenſis. 261
Haymo, Archidiaconus Cantuarienſis. 265
Heberi filii *Phaleg* & *Jactan.* 5
Hebrææ linguæ conſervatio in familia Heberi per Phalegum, ejusqve poſteros. 30
Hebrææ linguæ varia apud varios populos pronuntiatio.
Hebræa lingua primitiva, 5
Hebraicarum literarum conſervatio per Heberum. 30
Hebraicarum literarum inventio Adamo attributa. 5
Hebraicarum literarum origo, propagatio, inſtauratio & conſervatio. 5
Hecademia: vide *Academia.*
Hecatæus Abderita. 221
Hecatæus Mileſius. 208
Heddius Stephanus. 260
Hegeſias. 219
Hegeſias Magneſius, 221
Hegeſippus, autor qvinqve librorum de rebus Judaicis. 242
S. Hegeſippus. 242
Hegias, ſtatuarius. 215
Helceſaitæ. 246
Helgaldus, ſive *Helgaudus*, monachus Floriacenſis. 265
Helias de Eveshamo, Wigornienſis. 271
Helias Trickyngam, monachus Benedictinus. 271
Heliconius. 250
Heli, Judex Hebræorum. 197
Helinaldus, monachus Frigidi Montis. 271
Heliodorus, Epiſcopus Tricenſis. 250
Heliodorus, Epiſtolographus. 244
Heliodorus, Presbyter. 249
Imp. *Heliogabali* initium imperii. 244
Hellanicus Mitylenæus. 213
Helladius. 254
Helleniſtæ Judæi. 220
Helmoldus, Presbyter Buxovienſis. 269
Helvidius. 249
Helvidiani, 250
C. Helvius Cinna. 231
Hemerobaptiſtæ. 238
Hemitheon, Sybarita. 235
Henoch diverſus ab *Atlante*. 133
Henochi ſcripta ſuppoſititia. 8. 9. 10
Henriciani, heretici. 267
Henricus ſive *Ericus Altiſiodorenſis.* 261
Henricus Arnoldi, Saxo 278
Henricus Bonicolli, alias *Eutrachelus* ſive *Goedbals*, Gandavenſis. 272
Henricus Bradshaus, Anglus. 279
Henricus, Comes à Kalvve, Abbas Augiæ divitis. 271
Henricus de Euſordia. 274
Henricus Euticus, Francus orientalis. 277
Henricus Friſo, Carthuſianus. 279
Henricus Gandavenſis. 270
Henricus de Geilnhauſen. 279
Henricus Harphius, Mechlinienſis. 276
Henricus de Haſſia. 273
Henricus Hungtingtonenſis. 268
Henricus Kalkarienſis, cognomine *Æger*, monachus Carthuſianus. 275
Henricus Kalteiſen, Dominicanus. 276
Henricus à Klingenberg, Epiſcopus Conſtantienſis. 272
Henricus Knyghton. 275
Imp. *Henrici I.* ſive *Aucupis*, initium imperii. 262
Imp. *Henrici II.* cognomento *Claudi* & *Sancti* initium imperii. 264
Imp. *Henrici III.* cognomine Nigri, initium imperii. 264
Imp. *Henrici IV.* initium imperii 264
Imp. *Henrici IV.* excommunicatio. 264
Imp. *Henrici V.* initium imperii. 264
Imp. *Henrici VI.* cognomine *Aſperi*, initium imperii. 266
Imp. *Henrici* Landgravii Thuringiæ, contra Fridericum II. electi initium imperii. 269
Imp. *Henrici VII. Lutzenburgenſis*, initium imperii. 272
Henricus Rebdorfienſis. 274
Henricus de Seguſia, Cardinalis. 270
Henricus Stero. 272
Henricus Suſo. 273
Henricus Syam, Præpoſitus Utinenſis. 269
Henricus, patria *Toloſanus*, Hæreſiarcha. 267
Henricus Ulidomenſis. 268
Henricus Walpot. 267
Henricus de Zoemeren, Brabantus. 278
Imp. *Heracleonæ* filii Imp. Heraclii initium imperii. 257
Heraclius. 245
Heraclidarum reditus in Peloponneſum. 198

INDEX.

Heraclides Lembus. 224
Heraclides Origeniſta. 249
Heraclides Ponticus. 219
Imp. *Heraclii* initium imperii. 257
Heraclitus Epheſius. 210
Heraclitus *Halicarnaſſenſis.* 221
Herbordus, ſcriptor vitæ S. Othonis. 268
Hercules Græcus, ſive *Thebanus*, Philoſophus, Medicus, Vates & Aſtrologus. 189.190
Herculis Tyrii ætas & inventum. 193.194
Herennius Modeſtinus. 246
Herennius Senecio. 239
Heribertus de Bosham. 268
Herigerus, Abbas Lobienſis. 263
Hermannus, Abbas Altaichienſis. 272
Hermannus, Abbas Tornacenſis. 269
Hermannus Contractus. 265
Hermannus de Lerbeke, monachus Dominicanus S. Pauli apud Mindenſes, 278
Hermas. 237
Hermes, frater Pii I. Pontificis Romani. 242
Hermetis Triſmegiſti ætas, vita, ſtudia & ſcripta p. 134. & deinceps usqve ad pag. 143
Hermes Triſmegiſtus, falſo creditus primus Ægyptiorum legislator. 144
Hermias Sozomenus, Hiſtoricus Eccleſiaſticus. 252
Hermii ætas. 93
Hermippus Berytius. 245
Hermippus, Comicus. 213
Hermippus. 219
Hermippus Smyrnæus. 222
Hermodorus Epheſius. 212
Hermodotus. 221
Hermogenes, hæreſiarcha. 243
Hermogenes, medicus. 243.246
Hermogenes. 238
Hermogenes. 244
Hermogenes Tarſenſis. 239
Hermogeniani. 243.246
Hermogenianus. 246
Hermolaus Barbarus. 277
Hermogenianus Codex. 247
Hermolaus, CP. Grammaticus. 257
Herodes Atticus. 244
Herodes Magnus falſo à nonnullis creditus promiſſus Meſſias, 238
Herodiani. 238
Herodianus. 246
Herodicus Athenienſis. 213
Herodicus Cnitetens. 227
Herodicus, Medicus. 250
Herodis Magni, ſive *Infanticidæ* vita. 233
Herodotus Halicarnaſſenſis. 213
Herodum diverſorum Genealogia. 233
Herophilus Chalcedonius, Medicus. 206
Herveus Natalis. 273
Heſiodus. 201.203
Heſychius, Epiſcopus Hieroſolymitanus. 256
Heſychius, Epiſcopus Hieroſolymitanus. 258
Heſychius. 250
Heſychius illuſtris Mileſius. 257
Hierarchia Eccleſiaſtica Novi Teſtamenti. 236
Hieroglyphicæ Ægyptiorum literæ. 45
Hieronymianorum ſive *S. Hieronymi* ordo. 276
S. Hieronymi error, confundentis Enoſum cum Henocho. 8
Hieronymus Albertucius Burſellus, qvi alias etiam *Hieronymus de Bononia* dicitur. 280
Hieronymus Donatus, Patricius Venetus. 276
Hieronymus Forolivienſis, Dominicanus. 279
Hieronymus Manfredus. 277
Hieronymus Pauli, Barcinonenſis. 279
Hieronymus Phœnix vel *Ægyptius.* 219
Hieronymus Pragenſis. 275
Hieronymus Rhodius. 219
Hieronymus Savanarola, Ferrarienſis. 276
S. Hieronymus Stridonenſis. 249
Hieronymus Tortus. 277
Hieronymus Vallis, Patavinus. 279
Hieroſolymitanæ urbis expugnatio per *Godofridum* ſive *Godfridum Bullionum.* 264
Hilarius. 252
Hilarius, Epiſcopus Arelatenſis. 252
Hilarius, Epiſcopus Pictavienſis. 249.251
Hilarius, Epiſcopus Viennenſis. 252
S. Hilarius PP. 252
Hilcoth gedoloth, liber Rabbinicus. 250.260
Hilcoth peſuſchoth, liber Rabbinicus. 260
Hildebertus, Archiepiſcopus Moguntinus. 263
Hildebertus, Archiepiſcopus Turonenſis. 267
Hildefonſus, Epiſcopus Toletanus, 258
Hildegardis, Abbatiſſa. 269

Hil.

Hilduinus. 261
Hilduinus, Abbas Lobienſis. 263
R. Hillel. 234
R. Hillel Hannaſi. 249
R. Hillelis diſcipuli præcipui octoginta. 234
Himerius. 250
Hincmarus, Archiepiſcopus Remenſis. 261
Hipparchia. 220
Hipparchi, filii Piſiſtrati, cædes. 208
Hipparchus Nicænus ſeu *Rhodius*. 224
Hippias, filius Piſiſtrati. 208
Hippocrates Cous. 210
Hippolytus. 245
Hippolytus Thebanus. 261
Hipponis expugnatio per Vandalos. 251
Hipponax. 209
Hippys Rheginus. 211
Hiram Rex Tyri. 200
A. Hirtius. 234
Hiſtoria arcana Procopii. 255
Homerus. 201
Homerus junior, Tragicus. 221
Honoratus, Epiſcopus Maſſilienſis. 254
Imp. *Honorii* initium imperii. 248
Honorius Auguſtodunenſis. 271
Honorius PP. 258
Honorius II. Antipapa. 264
Honorius II. PP. 266
Honorius III. PP. 270
Honorius IV PP. 270
Q. Horatius Flaccus. 235
Horatius Romanus. 279
S. Hormisda. PP. 255
Q. Hortenſius. 231
Hoſpitalariorum S. Joannis Hieroſolymitani, cognomine Eleemoſynarii ordo. 267
Hoſtienſis ſive *Oſtienſis*. 270
Hoſtius. 235
Hubertinus, Clericus Creſcentinus. 277
Hubertus Leonardus, Carmelita. 279
Hugbaldus, monachus. 261
Hugo Candidus, monachus Petroburgenſis in Anglia. 271
Hugo de S. Caro. 270
Hugo Etherianus. 267
Hugo, Epiſcopus Portugalenſis. 268
Hugo, monachus Floriacenſis. 265. 266
Hugo Floreffienſis. 271
Hugo Kircoſtallenſis. 271
Hugolinus ſive *Uglinus*, Verinus. 280
Hugo de Luca. 277
Hugo, monachus Cluniacenſis. 266
Hugo à Paganis, 267
Hugo de S. Victore. 267
Hugo Senenſis. 277
Huldaricus, Epiſcopus Auguſtanus. 261
Humbertus, Cardinalis. 265
Humbertus Viennenſis. 270
Humenus, Ægyptius. 268
Humfredus Gilbertus, Anglus. 279
Hunebertus ſive *Wibertus Deirus.* 260
Hunibaldus, Francus. 257
C. Julius *Hyginus.* 235
S. Hyginus. PP. 242
Hylas, Pantomimus. 235
Hymenæus. 238
Hypatia. 253
Hyperides, Rhetor. 216

I.

Jachaziel, Propheta. 201
R. Jacob Aben-Chafef. 276
R. Jacob Ben-Aſcher. 273
Jacobi Patriarchæ deſcenſus in Ægyptum. 29. 30
Jacobi Patriarchæ eruditio & ſcripta. 53. 54
Jacobus de S. Georgio, 277
Jacobita. 256
Jacobus Ardizonus. 277
Jacobus de Arena, Parmenſis. 273
Jacobus Alvorottus ſenior, Patavinus. 277
Jacobus Balduini. 270
Jacobus de Bellovifu, Bononienſis. 270
Jacobus Bracellius, Genuenſis. 279
Jacobus Bracciolinus, ſive *Brandalinus.* 279
Jacobus de Rutrigariis. 273
Jacobus Clericus, Atrebatenſis. 278
Jacobus Comes Purliliarum. 278
Jacobus Drieſchus. 279
Jacobus de Dundis, Patavinus, cognomine *Aggregato*. 274
Jacobus Fornerius ſive *Furnius*, Toloſanus. 278
Jacobus Forolivienſis. 274
Jacobus Guyſius, Montenſis monachus Franciſcanus. 275
Jacobus Heliopolitanus in Phœnicia Diaconus. 253
R. Jacob Levita. 276
Jacobus de Manlius. 274
S. Jacobus cognomento *Minor.* 237

Jaco-

INDEX.

Jacobus de Partibus. 277
Jacobus Philippus Bergomas. 279
Jacobus Picolomineus, Lucenſis. 279
Jacobus de Puteo. 277
Jacobus de Ravani, Lotharingus. 273
Jacobus Reimolanus, Flander. 279
Jacobus, cognomine *Sapiens.* 249
Jacobus, natione Syrus, Hæreſiarcha. 256
Jacobus Snedericus, Germanus, Franciſcanus. 278
Jacobus de Valentia. 276
Jacobus, patria Volateranus, cognomine vero *Ticinenſis*, 279
Jacobus de Viragine, ſive *Voragine.* 272
Jacobus à Vitriaco. 270
Jacobus Wimphelingus, Sletſtadenſis. 279
Jacobus Zenus, Venetus. 279
Jacobus Zochus, Ferrarienſis. 277
Jaddua, ſummus Pontifex Judæorum. 218. 220
Jair, Judex Hebræorum. 265
Jamblichi ætas. 93
Jamblichus. 243
Jamblichus. 250
Jamilius, Epiſcopus Africanus. 256
Jannes & Jambres, Magi Pharaonis. 154
Janutius Manettus. 279
Jaſon Argivus Grammaticus. 245
Jaſon Cyrenæus. 224
Ibzan, Judex Hebræorum. 197
Ibycus Poeta. 209
Iconoclaſtæ ſive *Iconomachi.* 260
Idaeus Clarus. 249
Idiota. 263
Idomeneus Lampſacenus. 221
Jechoniæ abductio & initium captivitatis Babylonicæ. 205
Jectan, filius Heberi. 5.27.28
R. Jedaia Happenimi. 270
Jehoſchuah: vid. *Joſua.*
R. Jehuda Barcellonius, ſive *Barcinonenſis.* 264
R. Jehudah Ben-Elai. 245
R. Jehuda Ben-Benjamin. 273
R. Jehuda Ben-Gerim. 242
R. Jehuda Ben-Ihema. 242
R. Jehuda Chaſid. 270
R. Jehudah cognomine *Chijug.* 264
R. Jehudah Haſckadoſch ſive *Sanctus.* 241
R. Jehudah Levita, autor Choſri. 267
R. Jehudah Sanctus. 242
Jehuda: vid. *Juda.*
Jeremias, Propheta. 204
Jerucham. 273
Jeſuatorum ordo. 273
Jeſus Siracides. 221
Jetzirah, liber Cabaliſticus Abrahamo attributus. 51.52.53.238
Iglacus Anglus. 260
S. Ignatius. 242
Ignarii inventio. 133
Ibeddo, Propheta. 200
Iiobi genealogia, ætas, vita & liber. 121. 122.123. & deinceps.
Iiobi liber Moyſi attributus. 148
Iiphthach ſive *Jephthe*, Judex Hebræorum. 179
Ilnas Viſi Saxonum Rex. 259
Imperii *Othomanici* in Oriente finis. 273
Imperii Romani ad Germanos translatio. 259
Imperii Romani diviſio in Orientale & Occidentale 247
Imperii Romani occidentalis per Barbaricas gentes inviſio. 248
Imperii Romani in Occidente finis. 258
Imperii Romani in Occidente inſtauratio. 259
Imperii Romani in Oriente finis. 275
Imperii Romano Germanici ſeptem Electorum inſtitutio. 262
Inachi initium regnandi. 53
Indorum monſtroſa temporum ſupputatio, 2. & 4
Ingulphus Anglus, Abbas Crolandienſis. 266
S. Innocentius. PP. 252
Innocentius II. PP. 266
Innocentius III. PP. 266
Innocentius IV. PP. 270
Innocentius V. PP. 270
Innocentius VI. PP. 273
Innocentius VII. PP. 276
Innocentius VIII. 276
Inſcriptiones Cadmeis literis inciſæ & bello Trojano antiqviores. 159
Inſtitutionis puerorum apud Græcos & Romanos differentia. 215
S. Joannes. 237
Joannes, Abbas Caſinenſis. 263
Joannes Abgillus. 261
Joannes Abioſus, Neapolitanus. 277

INDEX.

Joannes de S. Ægidio, Anglus. 277
Joannes Agricola Ammonius. 277
Joannes de S. Amando, Gallus. 278
Joannes Amundisham. 280
Joannes de Anania, Bononienſis. 277
Joannes Andrea. 273
Joannes Anglicus, ſive *Joanna Papiſſa*. 261
Joannes Annius Viterbienſis, Dominicanus. 279
Joannes, Antipapa. 263
Ioannes XX. Antipapa. 264
Ioannes Antonius Campanus. 279
Ioannes Antonius Pantheus, Veronenſis. 279
Ioannes, Archidiaconus Barenſis. 266
Ioannes Arculanus, ſive *Herculanus*, Veronenſis. 277
Ioannes Aretinus cognomine *Tortellius*. 279
Ioannes Argyropolus, CP. 278
Ioannes Aylinus, Maniacus. 275
Ioannes Aſſer. 263
Ioannes de Baccone, Anglus. 273
Ioannes Baldus, Genuenſis. 270
S. Ioannes Baptiſta. 237
Ioannes Baptiſta Pajarinus, Vicentinus. 279
Ioannes Baptiſta Roſellus. 277
Ioannes Baſianus. 267
Ioannes Baſſolius, Franciſcanus. 276
Ioannes de Beka. 274
Ioannes de Bele, Leodicenſis. 275
Ioannes Blarus, Prior Benedictinus. 276
Ioannes de Blanaſco. 270
Ioannes Blanchinus. 278
Ioannes Blanejus vel *Blackeney*. 280
Ioannes Boccacius. 274
Ioannes Baſſilianus. 256
Ioannes Brurienſis. 272
Ioannes Brugmannus, Belga, Franciſcanus. 278
Ioannes Burgenſis. 274
Ioannes Calderini, Bononienſis. 273
Ioannes Campegius. 277
Ioannes Cantacuzenus. 274
Ioannes de Capiſtrano, Franciſcanus. 276
Ioannes Capnio ſive *Reuchlinus*. 278
Ioannes Caprave, ſive *Capgrave*. 280
Ioannes Carolus, Florentinus Dominicanus. 279
Ioannes Caſſianus, Diaconus Conſtantinopolitanus. 252
Ioannes Caſtorius, ſive *Fiberius* vel *Beverius*. 272
Ioannes Chaundeler, ſive *Candelarius*. 280
Joannes Chryſoſtomus, Patriarcha Conſtantinopolitanus. 249
Joannes Climacus. 256
B. Joannes Columbinus, Senenſis. 273
Joannes Columna. 272
Joannes de Concoregio, Mediolanenſis. 277
Joannes Capreolus, Toloſanus. 276
Joannes Curopolates. 265
Joannes Damaſcenus. 259
Joannes de Deo. 270
Joannes Diaconus, 262
Joanes, diſcipulus Epiphanii. 253
Joannes Diaconus, Canonicus Veronenſis. 274
Joannes Docreus. 274
Joannes Dominicus Spazzarinus, Patavinus. 279
Joannes Duns Scotus. 273
Joannes à Duſſeldorp, Carmelita. 279
Joannes Epiſcopus Gerundenſis. 259
Joannes Epiſcopus Hieroſolymitanus. 249
Joannes Erigena, natione Scotus. 261
Joannes Eſtvvidus. 274
Joannes Everiſdenus. 274
Joannes Fabri, 273
Joannes Fauſtus, Moguntinus. 275
Joannes, *Fordenſis* Cœnobii Abbas. 271
Joannes Franciſcus Picus. 279
Joannes Froſſardus. 278
Joannes de Garlandia, Anglus. 265
Joannes Gallus, Abbas Fontanellæ. 271
Joannes Gaſcoinus. 275
Joannes Georgius Branditius. 277
Joannes Gerbrandi de Leidis. 279
Joannes Gerſon, monachus Cœleſtinus & Cancellarius Pariſienſis. 275
Joannes Gouverus, ſive *Goverus*. 275
Joannes Grammaticus, cognomine *Philoponus*. 253
Joannes Gnye, Nordovicenſis in Anglia Epiſcopus. 271
Joannes Graunſon ſive *Grandiſonus*, Epiſcopus Oxonienſis. 275
S. Joannes Gualbertus, ordinis Vallis umbroſæ autor. 264
Joannes Gualenſis, Franciſcanus. 271
Joannes Gutenbergius, Argentoratenſis. 275
Joannes Hagen, ſive *de Indagine*. 279
Joannes Hardinge. 280
Joannes de Hayda. 272

Joan-

INDEX.

Ioannes Heroldus notatus. 71
Ioannes de Heſe, Presbyter Trajectenſis. 275
Ioannes de Hexham, ſive *Hagniſtadienſis*. 268
Ioannes Hildeshemenſis. 274
Ioannes Hiſpalenſis. 268
Ioannes Honſemius vel *Hoxſemius*. 274
Ioannes Hus. 275
Ioannes Iacobus, Gallus. 277
Ioannes de Imola Bononienſis. 277
Ioannes Italus. 263
Ioannes de Kikelevo. 275
Ioannes de Kirtham, ſive *de Ketham*, Germanus. 277
Ioannes Ludovicus Lambertatius. 274
Ioannes Langdenus, Anglus. 278
Ioannes Langtonus, Anglus. 278
Ioannes de Lignano, Mediolanenſis. 274
Ioannes de Ligneriis 274
Ioannes Longinus Dugloſſus ſive *Dlugoſſus*, Canonicus Cracovienſis & Epiſcopus Leopolitanus. 278
Ioannes Lopez, ſive *Lupius*. 278
Ioannes Loſſenſis, Abbas Leodicenſis. 278
Ioannes Iovianus, *Pontanus*. 279
Ioannes Ludovicus Vivaldus, Dominicanus. 276
Ioannes Louve, Anglus. 278
Ioannes Lydgate, Anglus. 280
Ioannes Lydus. 257
Ioannes Mullerus Regiomontanus. 278
Ioannes Mailroſius. 261
Ioannes Malvernaus, ſive *Milvernaus*, monachus Wingornienſis. 274
Ioannes Mandevyle. 275
Ioannes Marchanova, Patavinus. 279
Ioannes Margarinus, Epiſcopus Gerundenſis. 279
Ioannes Maria Politanus, Carmelita. 279
Ioannes Maria Riminaldus, Ferrarienſis. 277
Ioannes de Marliano. 277.278
Ioannes Matthaeus de Gradi. 277
Ioannes Matthias Tiberinus. 279
Ioannes Mauburnus, alias *Maulbornus* & *Maubenus*, qvi & Joannes de Bruxellis appellatur. 279
Ioannes Maxentius, Abbas Pictavienſis. 256
Ioannes de Mediolano. 267
Ioannes Meſua, Damaſcenus, 267
Ioannes Mercianus. 268
Ioannes Michael Savonarola, Patavinus. 277
Ioannes Micrologus. 265
Ioannes Monachi. 273
Ioannes, *Monachus*. 266
Ioannes Moſchus. 258
Ioannes Narclerus. 279
Ioannes de Novoburgo, qvi & *Ioannes Canonicus* dicitur. 271
Ioannes Nuſcenſis, monachus, 269
Ioannes Olneus, Monachus Carthuſianus. 275
Ioannis Opſopœi Judicium de Sibyllinis oraculis. 15.16.17.18.19
Ioannes Oxfordius ſive *Oxonienſis*. 271
Ioannes Palaonydorus ſive de Aqva veteri. 279
S. Ioannes I. PP. 255
Ioannes II. PP. 255
Ioannes III. PP. 255
Ioannes IV. PP. 258
Ioannes V. PP. 258
Ioannes VI. PP. 259
Ioannes VII. PP. 259
Ioannes VIII. PP. 261
Ioannes IX. PP. 261
Ioannes X. PP. 262
Ioannes XI. PP. 262
Ioannes XII. alias XIII. PP. 263
Ioannes XIII. alias XIV. PP. 263
Ioannes XIV. alias XV. PP. 263
Ioannes XV. alias XVI. PP. 263
Ioannes XVI. alias XVII. PP. 263
Ioannes XVII. alias XVII. vel XIX. PP. 264
Ioannes XIX. alias XXI. PP. 264
Ioannes XX. alias XXI. vel XXII. 270
Ioannes XXII. alias XXIII. & XXIV. PP. 276
Ioannes XXV. alias XXII. vel XXIII. PP. 273
Ioannes Pariſienſis. 270
Ioannes Patriarcha CP. 256
Ioannes, Patriarcha Conſtantinopolitanus. 260
Ioannes, Patriarcha Hieroſolymitanus. 259
Ioannes de S. Paulo, Gallus. 277
Ioannes Petrus Ferrarius, Papienſis. 277
Ioannes Phreas ſive *Phreus*, Londinenſis. 280
Ioannes Picus, Comes Mirandulae. 276

Ioan-

Ioannes Pinus, Toloſanus. 279
Ioannes Platearius, Salernitanus. 274
Ioannes Platenſis. 273
Ioannes Poleanus, præpoſitus S. Gregorii Colonienſis. 276
Ioannes de Polemar, Archidiaconus Barcinonenſis. 276
Ioannes Polus, Anglus. 278
Ioannes Presbyter. 253
Ioannes presbyter Antiochenus. 252
Ioannes Pyke, Anglus. 268
Ioannes Raguſeus, Dominicanus. 276
Ioannes Recbefordiu, Anglus. 278
Ioannus Rovuſe, alias *Roſſus*, Warwicenſis. 279
Ioannes Rufus. 272
Ioannes Rusbrochius. 273
Ioannes de Sacroboſco. 270
Ioannes Sadoletus. 277
Ioannes Sariberienſis, 268
Ioannes Saxonius. 278
Ioannes de Schonhovia. 278
Ioannes Serapionis filius. 267
Ioannes Sermoneta. 277
Ioannes Serlo. 267
Ioannes Simoneta, Calaber. 279
Ioannes Stabularius, monachus Leodicenſis. 278
Ioannes Staffordius, Minorita. 275
Ioannes Stella, Sacerdos Venetus. 279
Ioannes Stobans. 246
Ioannes Stonus, vel *Stoneus*, monachus Cantabrigienſis. 279
Ioannes Stovus, Anglus. 280
Ioannes Taulerus. 273
Ioannes Thanatenſis. 274
Ioannes Tinmouthenſis, monachus Benedictinus. 275
Ioannes Tremuleti. 278
Ioannes Trittenhemius ſive *Trithemius.* 279
Ioannes Trithemius notatus. 71
Ioannes Tucherus, Norimbergenſis. 278
Ioannes Turocius Pannonius. 279
Ioannes de Turrecremata, Cardinalis. 276
Ioannes Tzetzes & Iſaacius Tzetzes, fratres. 268
Ioannes Tzetzes notatus, 157. 158. 159. 160. 168. 169
Ioannes de Vineta. 274
Ioannes Weentius, Abbas Egmondanus. 278
Ioannes Whethampſtedus, alias Frumentarius. 280
Joannes Wiclef, Anglus Hæreſiarcha. 273
Joannes Hyrcani principatus initium. 226
Joannis Wovveri Teſtamentum. 141
Joannis Xiphilinus. 265
Ioannas Zonaras. 268
Iocelinus Bruſcelonde, monachus Benedictinus. 271
R. Iochanan. 245
R. Iochanan Alleman, præceptor Joannis Pici Mirandulani. 276
R. Iochanan Ben-Zakkai. 234
Rabban *Iochanan Ben-Zakkai.* 238
Iocundus Veronenſis. 279
Imp. *Iodoci* cognomine *Barbati*, Marchionis Moraviæ, initium imperii. 275
Ioel, Propheta. 202
R. Iom Tof Ben-Abraham. 273
R. Jona Gerundenſis. 264
R. Ionathan Ben-Uziel. 234. 238
Ionas Fontanellenſis, monachus. 260
Ionas, monachus. 258
Ionas, Propheta. 203
Ion Chius. 211
Ionica litera. 30
Ionica migratio. 200
Ionicus Sardianus. 250
Iophon, Tragicus. 217
Iordanus Nemorarius. 270
Iordanus Saxo, Theologus Pariſienſis. 271
Iornandes ſive *Iordanus*, Epiſcopus Ravennæ. 257
R. Ioſe Ben-Chilpheta. 242
R. Ioſeph Albo. 276
R. Ioſeph Ben-Gecatilia. 276
Fl. Ioſephi locus emendatus & notatus. 7
Fl. Ioſephi locus obſcurus de Beroſo. 92
Ioſephi Patriarchæ Oratio. 64. 65
Ioſephi Patriarchæ vita, eruditio & ſcripta. pag. 53. & deinceps usqve ad pag. 71
Ioſephi Patriarchæ Teſtamentum, pag. 65. 66. 67. & deinceps.
Flavius Ioſephus. 237
Ioſephus Barbarus, Venetus. 279
Ioſephus Ben-Iochanan. 225
Ioſephus Debonius. 271
Ioſephus Grunbeckius. 278
Ioſephus Methonenſis. 276
Fl. Ioſephus notatus. 157. 158. 159. 160
Ioſes Ben-Ioeſer. 225
Ioſias ſive *Ioſchijah*, Rex Judæ. 204

INDEX.

Ioſua, autor octo poſteriorum verſuum ultimi capitis Deuteronomii. 148
Ioſua liber ſuppoſititius. 155
Ioſua ſucceſſio in locum Moyſis & de ejuſdem libro diſſertatio. 155
Ioſua filius Perachia. 226
R. Ioſuah Ben-Chanania. 238
Ioſua: vid. Iehoſchuah.
Iotham, Rex Judæ. 202
Imp. Ioviani initium imperii. 248
Iovinianiſta. 250
Iovinianus, Hæreſiarcha. 250
S. Ireneus. 242
Irnerus ſive Wernerus, inſtaurator Juris Civilis Romani. 267
Iſaac. 254
R. Iſaac Avnbaf. 276
R. Iſaac Bar-Abba. 267
R. Iſaac Belmiram Medicus. 264. 267
R. Iſaac Ben-Aramah. 276
Iſaac Ben-Scheſchath. 273
R. Iſaac Ben-Schelomoh. 270
R. Iſaac Cordubenſis. 264
R. Iſaac Durenſis. 273
R. Iſaac, diſcipulus R. Aſcher. 273
Iſaaci Patriarchæ nativitas. 39
Iſaac Presbyter Antiochenæ Eccleſiæ. 252
R. Iſaac Schephari. 273
Iſagoras, Tragicus. 243
Iſaus Rhetor. 216
Iſaiæ Prophetæ martyrium. 204
Iſaias, Propheta. 203
Iſaias: vid. Eſaias.
Iſidorus Baſilidis Hæreſiarchæ filius & diſcipulus pag. 13. ejusdem Commentarii in Prophetam Parchor. ibid.
Iſidorus Characenus. 221
Iſidorus, Epiſcopus Cordubenſis. 252
Iſidorus Hiſpalenſis. 258
Iſidorus Peluſiota. 252
R. Iſmael. 245
Iſocrates, Rhetor. 216
Iſocrates junior. 219
Iſocrates tertius. 231
Iſter Callimachius. 222
Iubal inventor Muſices. 134
Iuba filius Jubæ Regis Numidiæ. 234
Iuba Rex Mauritaniæ. 235
Iuda Iſcariothæ Evangelium. 238
Iudæorum origo falſo tradita, à Trogo Pompejo & Juſtino. 55
Iuda filius Tibai. 226
S. Iudas Thaddæus. 237
Iuda vid. Iehudah.
Iudas, qvi ſcripſit de LXX, apud Danielem hebdomadibus. 245
S. Iudæ Epiſtola pro apocrypha à nonnullis, ab aliis vero pro Canonica habita. 8
Iudæi Helleniſtæ. 220
Iudicum liber. 199
Iudithæ hiſtoria. 216
Iudocus Boiſelius, Aqvisgranenſis. 276
Imp. Juliani Apoſtatæ initium imperii. 247
Imp. Iuliani Apoſtatæ edictum contra Chriſtianos. 247. 248
Imp. Julianus Apoſtata. 250
Iulianiſta. 256
Iulianus Alexandrinus. 243
Iulianus Cappadox. 250
Iuliani Chaldæi junioris ætas. 118
Iulianus Chaldeus junior, Philoſophus, autor oraculorum Zoroaſtris. pag. 92. 93 & deinceps; ut & 112
Iulianus Chaldæus junior. 243
Iulianus Epiſcopus Campanus. 252
Iulianus Epiſcopus Toletanus. 258
Iulianus, Hæreſiarcha. 253
Iulianus Halicarnaſſenſis, Hæreſiarcha. 256
Iulius Africanus. 245
Iulius Auſonius Vaſatenſis. 250
L. Iulius Calidius. 235
Iulius Capitolinus. 246
Iulius Caſſianus. 243
Iulius Feſtivus. 246
Iulius Firmicus Maternus. 249. 250
M. Iulianus Iuſtinus. 243
Iulius Frontinus. 246
Iulius Marathus. 235
Iulius Montanus. 235
S. Iulius PP. 248
Iulius Paulus Patavinus. 246
Iulius Paulus. 243
Iulius Pollux. 244
Iulius Pollux junior. 244
Iulius Pomponius Lætus. 279
Iulius Pomponius Sabinus. 279
Iulius Secundus. 239
Iulius Tiſianus ſenior ſive pater. 246
M. Iunius Brutus. 226
Iunius Gracchanus. 227
Dec. Iunius Iuvenalis. 240
Iunius Cordus; vid. Ælius Cordus.
Iuris Civilis Romani per Imp. Juſtinianum reformatio. 254. 255
Iuris Civilis Romani inſtauratio, tempore Imp. Lotarii II. ſive Saxonis. 267

Juris Canonici origo, conſtitutio & autoritas. 267
Juriſconſulti, qvorum opera Imp. Juſtinianus in reformando Jure Civili Romano uſus eſt. 255
Juriſconſultorum ſub Auguſto officium & autoritas. 232
Juris Juſtinianai epitome. 262
Juriſprudentiæ diviſio in *Sabinianam*, ſive *Caſſianam & Proculianam.* 232
Jus Civile Papyrianum. 208
Imp. *Juſtiniani I.* initium imperii. 254
Imp. *Juſtiniani* Conſtitutio de novo Codice faciendo. 254
Imp. *Juſtiniani* Codex primæ prælectionis. 254
Imp. *Juſtiniani* Conſtitutio de Conceptione Digeſtorum. 254
Imp. *Juſtiniani* Conſtitutiones de Confirmatione Digeſtorum & de ſtudio Juris ad Antecellores. 255. 256.
Imp. *Juſtiniani* Procemium Inſtitutionum. 254
Imp. *Juſtiniani* Codex repetitæ prælectionis, Novellæ Conſtitutiones & edicta. 255
Imp. *Juſtiniani* bella tria præcipua & ſcripta. 255. 256.
Imp. *Juſtini I.* initium imperii. 254
Imp. *Juſtiniani II.* ſive *Rhinotmeti* initium primum imperii. 258
Imp. *Juſtiniani II.* ſive *Rhinotmeti* initium ſecundum imperii. 259
Juſtinianus, Epiſcopus Valentiæ in Hiſpania. 256
Imp. *Juſtini II.* initium imperii. 255
Imp. *Juſtinus II.* ſive *Junior.* 25[illegible]
Juſtinus Julius. 244
Juſtinus Lippienſis. 272
S. Juſtinus Martyr. 242
Juſtus. 246
Juſtus Tiberienſis. 237
Juſtus Urgelitanus in Hiſpania Epiſcopus. 256
Juvencus. 248
Juvencus Presbyter. 251
C. Juventius. 230
Juventius Celſus, pater & filius. 243
Ivo, Carnutenſis Epiſcopus. 265
S. Ivo ſive *Ipbo.* 270

K.

Kabbala: vid. *Cabbala.*
Kanab Aben Gadur. 230
Karrei, hæretici Judæorum. 226

L.

Dec. Laberius. 231
T. Labienus. 239
Laberius Hiero. 231
Lacydeum. 221
Lacydes. 220
Lacon, ſtatuarius. 215
Labeo. 240
Lactantius Firmianus. 245. 251
Lælius. 227
Lambertus de Legia, ſive *Leodicenſis.* 266
Laertii Diogenis Procemium & liber primus. 206
Lambertus Leodicenſis. 271
Lambertus parvus, monachus Leodicenſis. 269
Lambertinus de Ramponibus. 273
Lambertus Schafnaburgenſis, ſive *Aſchaffenburgenſis.* 266
Lampridius: vide *Ælius Lampridius.*
Lamfridus, Anglus. 263
Lamprias. 244
Lampertus Waterloſius. 269
Landulphus Carthuſianus. 273
Landulphus de Columna. 274
Landulphus Sagax. 261
Lanfrancus, Archiepiſcopus Cantuarienſis. 265
Landus ſive *Lando, P.P.* 262
Lanfrancus Mediolanenſis. 270
Lanfrancus de Oriano. 277
Lapus de Caſtellione. 273
Largus. 235
Laurentius Antipapa. 252
Laurentius Burellus, Divionenſis. 279
Laurentius Calcaneus, Brixienſis. 277
Laurentius Juſtinianus, primus urbis Venetæ Patriarcha. 276
Laurentius Laurentianus, Florentinus. 278
Laurentius Majolus, Genuenſis. 277
Laurentius monachus Leodicenſis. 269
Laurentius de Rodulphis, Florentinus. 274
Laurentius Valla, ſive *Vallenſis*, Canonicus Romanus. 279

Lau-

INDEX.

Laurentius Dunelmenſis cœnobii præcentor. 208
Laſus Hermionenſis. 209
Latinitas & ſtylus Imp. Auguſti. 240
Latinæ Linguæ decrementum poſt Auguſtum. 240
Latronianus Hiſpanus. 251
Leander, Epiſcopus Hiſpalenſis. 256
Legatio Triumvirorum in Græciam propter leges. 210
Leges *Antoniæ* variæ. 231
Leges *Apulejæ* variæ. 226
Leges *Corneliæ* variæ. 229
Leges *Clodiæ* variæ. 230
Leges *duodecim tabularum.* 212
Leges *Gabiniæ.* 229
Leges *Genutia.* 217
Leges *Juliæ* variæ ab Imp. *Auguſto* latæ. 231
Leges *Juliæ* variæ ab Imp. *C. Julio Cæſare* latæ. 231
Leges *Liciniæ.* 215
Leges *Oſtrogothorum.* 251
Leges *Plautiæ* variæ. 229
Leges *Pompejæ* variæ. 230
Leges *Publiliæ* tres. 217
Leges *ſacratæ* de Tribunitia poteſtate. 209
Leges *Semproniæ* variæ. 226
Leges *Valeriæ Horatiæ.* 212
Leges *Wiſigothorum.* 251
Legis *de adulteriis* Renovatio per Imp. Antoninum Pium. 241
Legis *Oppiæ* abrogatio. 223
Leges: vid *Lex.*
Lenæus Meliſſus. 227
Cn. *Lentulus Getulicus.* 239
Lenæus Cn. Pompeji Magni libertus. 231
Leo Acridanus, Archiepiſcopus Bulgarorum. 265
Leo Byzantius. 219
Leodriſius Cribellus. 279
Leo Marſicanus, Epiſcopus Oſtienſis. 266
S. Leo I. ſive *Magnus.* 252
Leo II. PP. 258
Leo III. PP. 259
Leo IV. PP. 261
Leo V. PP. 262
Leo VII. PP. 262
Leo VIII. PP. 263
Leo IX. PP. 264
Leo X. PP. 262
Leonardus Aretinus. 278
Leonardus Bertapalia, ſive *Pradapalia*, Patavinus. 277
Leonardus Chienſis. 278
Leonardus Juſtinianus, patricius Venetus. 278
Leonicus Chalcocondylas, 278
Imp. *Leonis Iſauri*, cognomento Iconomachi & Iconoclaſtæ, initium imperii. 259
Imp. *Leonis II.* ſive *junioris* initium imperii. 251
Imp. *Leonis IV.* cognomento *Chazari* initium imperii. 259
Imp. *Leonis Thracis*, cognomine *Magni* initium imperii. 251
Imp. *Leontii* initium imperii. 258
Leontius Epiſcopus Cypri. 258
M. Lepidus. 235
Leporius Presbyter 252
Leſches Lesbius. 701
Letbaldus, monachus Cenomanenſis. 263
Leucippus Eleates. 210
R. Levi Ben-Gerſom. 273
Levitica tribus ordinatio. 200
Lex Ælia de duabus coloniis deducendis. 224
Lex *Ælia Sentia.* 235
Lex *Æmilia Bæbia* de ambitu. 224
Lex *Æmilia*, de cenſura. 212
Lex *Æmilia ſumptuaria.* 229
Lex *Anglorum.* 251
Lex *Aquilia de damno injuria.* 231
Lex *Aufidia* de ambitu. 230
Lex *Atia* de Sacerdotiis. 229
Lex *Aurelia* judiciaria. 229
Lex *Aurelia Octavia.* 229
Lex *Burgundionum.* 251
Lex *Cæcilia Didia.* 228
Lex *Cæcilia tabellaria.* 226
Lex *Calpurnia Acilia* de ambitu. 229
Lex *Calpurnia* de pecuniis repetundis. 215
Lex *Canuleja.* 211
Lex *Caſſia agraria.* 209
Lex *Caſſia* de ſupplendo Senatu. 231
Lex *Caſſia Tabellaria.* 225
Lex *Cincia.* 222

Lex

INDEX.

Lex *Claudia* contra negotiationem Senatorum. 221
Lex *Claudia Sempronia* de Jure Civitatis Romanæ. 224
Lex *Clodia*, de liberali cauſa. 212
Lex *de conſulatu cum plebe communicando.* 212
Lex *Cornelia.* 215
Lex *Cornelia* de bello Antiocheno. 224
Lex *Cornelia Cæcilia* de reditu Ciceronis. 230
Lex *Cornelia Fulvia* de ambitu. 224
Lex *Decia.* 218
Lex *de non ſevocando populo.* 216
Lex *Didia* ſumptuaria. 225
Lex *Domitia* de ſacerdotiis. 226
Lex Imp. *Domitiani de non caſtrandis maribus.* 237
Lex *Duellia Menenia.* 216
Lex *Fabia* de ambitu. 231
Lex *Falcidia* de legatis. 232
Lex *Fannia ſumptuaria.* 224
Lex *Flavia.* 218
Lex *Friſiorum.* 251
Lex *Furia*, de Jure Campanorum. 218
Lex *Furia Attilia.* 226
Lex *Fuſia*, de ſuffragiis ſeorſim ferendis. 230
Lex *Fuſia Caninia.* 231
Lex *Gabinia Tabellaria.* 225
Lex *Gellia.* 229
Lex *Genutia Æmilia.* 216
Lex *Glicia.* 221
Lex *Hortenſia*, de nundinis. 220
Lex *Hortenſia*, de plebiſcitis. 220
Lex *Hoſtilia Attilia.* 224
Lex *Icilia.* 210
Lex *Julia agraria.* 230
Lex *Julia* de civitate Romana. 228
Lex *Julia* repetundarum. 230
Lex *Junia Licinia.* 230
Lex *Junia Norbana.* 236
Lex *Lætoria* ſive *Lectoria* de minoribus. 231
Lex *Licinia Mucia.* 228
Lex *Licinia* ſumptuaria. 228
Lex *Livia* judiciaria. 228
Lex *Manilia* de bello Mithridatico. 229
Lex *Maria Lutatia.* 226
Lex *Maria* de ambitu. 216
Lex *Manlia.* 216
Lex *Menenia Seſtia.* 211
Lex *Oppia* ſumptuaria. 222
Lex *Orchia* ſumptuaria. 224
Lex *Papia* de jure civitatis. 229
Lex *Papia* de peregrinis urbe pellendis. 229
Lex *Papia Poppæa* de caducis hæreditatibus & legatis. 235
Lex *Papiria* Julia. 212
Lex *Papiria* tabellaria. 226
Lex *Papyria Pætelia* vel *Petilia* de Nexis. 218
Lex *Pætilia* de ambitu. 216
Lex *Pompeja* judiciaria. 230
Lex *Pompeja* de tribunitia poteſtate reſtituenda. 229
Lex *Pinaria* de ambitu. 212
Lex *Publilia.* 210
Lex *Regia*, de imperio Auguſti, 232
Lex *Roſcia* Theatralis. 229
Lex *ſacrata* militaris. 217
Lex *Salica Francorum.* 251
Lex *Servilia* agraria. 229
Lex *Servilia* judiciaria. 226
Lex *Servila* de pecuniis repetundis. 226
Lex *de Statiellis.* 225
Lex I. & II. *Cod. Theodoſ.* de ſtudiis liberalibus urbis Romæ & Conſtantinopoleos. 248
Lex III. *C. Theod.* de ſtud. liberal. urbis Romæ & CP. 251
Lex *Tarpeja* Ateria. 210
Lex *Terentia*, qvæ falſo *Terentilla* dicitur. 210
Lex *Terentia Caſſia.* 229
Lex *Trebonia.* 212
Lex *Trebonia.* 230
Lex *Tullia* de ambitu. 230
Lex *Valeria*, de provocatione. 220
Lex *Varia Majeſtatis.* 221
Lex *Vatinia.* 230
Lex *Voconia* de coercendis mulierum hæreditatibus. 224
Lex *Voleronia.* 210
Lex *unica* Tituli C. Theod. *de Profeſſorib. urbis CP.* 251
Lex: vid. *Leges.*
Lexicon Chaldaicum & Talmudicum inſcriptum *Aruch.* 264
Libanius Sophiſta. 250
Liber Bellorum Jehovæ. 152, 153
Liber Fœderis, qvi Exod. c. 24. citatus. 152

Liber

INDEX.

Liber juſti, ſive *Liber rectus*. 155.156
Liber Prophetiæ Eldad & Medad. 153
Liber vitæ ſive *viventium*. 156
Liberatus, Archidiaconus Eccleſiæ Carthaginenſis. 257
S. Liberius, PP. 248
Libertatis Eccleſiæ Chriſtianæ initium 247
Libri apocryphi Prophetiæ *Bilhami* ſive *Balaami*. 153
Libri *Jiobi* autor, argumentum, diviſio, ſtylus & dignitas. pag. 123. & deinceps usqve ad pag. 129
Licentius Hipponenſis. 254
Licinianus. 240
C. Licinius Calvus. 231
M. Licinius Craſſus Mucianus. 239
P. Licinius Craſſus Mucianus. 226
Licinianus Epiſcopus. 256
C. Licinius Macer. 231
P. Licinius Tegula, vel *Imbrex*. 225
Ligurinus. 240
Linguarum in ædificatione turris Babel ortarum numerus p. 29.30. & deinceps.
Linguarum confuſio tempore nativitatis Phalegi contigit. pag. 5. 27. 28.29. & deinceps.
Linguarum, qvæ in diſturbatione ædificationis turris Babel ortæ fuerunt, numerus. 29.30
Linguæ primitivæ confuſio in ædificatione turris Babel. 27.28
S. Linus, PP. 237
Linus, Poeta Græcorum Theologus. 166. 167.178
R. Lipman Mulhuſinus. 276
Literarum ad varias gentes transmigratio. 30
Literarum translatio per *Cadmum Phœnicium* in Græciam. p 156.157. & deinceps.
Literarum transmigratio *ex Arcadia in Latium*. 194.195
Literarum uſus, origo, apud Chaldæos, Phœnices, Ægyptios, Græcos, aliosqve varios populos. 30
Literarum Geticarum inventor Gulfilas. 45
Literæ Phœniciæ Cadmo antiqviores. 160
Liſiardus, Epiſcopus Sueſſionenſis. 266
T. Livius Andronicus. 221.222
T. Livius Patavinus. 235
Lobardus Sirichius, Patavinus. 275
Lodovicus Pontanus. 277
Lollardiani, Hæretici. 273
Longinianus. 252
Longobardici Regni in Italia initium. 255
Longobardorum Regni in Italia finis. 259
Lollius Urbicus. 246
Imp. *Lotarii I.* initium imperii. 260
Imp. *Lotarii II*, cognomine Saxonis initium imperii. 266
Lucani Poetæ genealogia. 239
M. Annæus *Lucanus* Cordubenſis. 239
Lucas, Epiſcopus Tudenſis. 271
L. Lucceius. 231
Lucianus. 245
Lucianus Presbyter. 252
Lucianus Samoſatenſis. 244
Lucifer Epiſcopus Caralitanus. 249
Luciferani. 250
C. Lucilius. 227
L. Lucilius Balbus. 230
Lucius Arianus. 249
S. Lucius, PP. 245
Lucius II. PP. 266
Lucius III. PP. 266
Q. Lucretius Viſpillo. 230
T. Lucretius Carus. 231
L. Lucullus. 230
Ludgerus, primus Epiſcopus Mimigardevenſis ſeu Monaſterienſis in Weſtfalia. 260
Ludi ſeculares. 221
Ludolphus Saxo Carthuſianus. 274
Ludovicus Bologninus. 277
Ludolphus qvi, & *Lupoldus*, *Bebenburgius*, ſive *de Babenberg*. 271
Imp. *Ludovici*, Landgravii Thuringiæ initium imperii. 272
Ludovicus Marchentus Veronenſis. 274
Ludovicus Marchentus Veronenſis. 279
S. Lucas. 237
Ludovicus Vintentinus. 279
Imp. *Ludovici Pii*, initium imperii. 260
Imp. *Ludovicus Pius*. 261
Imp. *Ludovici Pii* Capitula. 262
Imp. *Ludovici II.* initium imperii. 260
Imp. *Ludovici III.* ſive *Balbi*, initium imperii. 260
Imp. *Ludovici IV.* initium imperii. 260
Imp. *Ludovici V.* ſive *Bavari*, initium imperii. 272
Luitbolphus Epiſcopus Auguſtanus. 264
Luitpertus Archiepiſcopus Moguntinus. 261
Luitprandus Ticinenſis. 263

Lupercus. 247
Lupus Servatus. 261
Lupus Siculus. 235
Luſtricus. 240
Q. Lutatius Catulus. 227
Lutatius Daphnis. 227
Q. Lutatius junior. 231
C. Lutorius Priſcus. 239
Lyceum. 219
Lynceus Samius. 221
Lycon, poeta Comicus. 219
Lycon Troadenſis. 220
Lycurgus, Lacedæmoniorum legislator. 201
Lycus Butheras. 221
Lycus vel *Lycu*, Comicus. 213
Lycurgi Lacedæmoniorum legislatoris obitus. 201
Lycurgus, Rhetor Athenienſis. 216
Lyſias, Rhetor. 216
Lycophron. 221
Lyſimachides. 234

M.

M*Acarius.* 249
M*accabæorum* hiſtoria. 224
M*acedoniani.* 249
M*acedonius*, Hæreſiarcha. 249
M*acer*: vide *Æmilius.*
M*acer.* 246
Imp. M*acrini* initium imperii. 244
M*acrobius* Presbyter Donatiſta. 249
M*æonius Aſtyanax.* 246
M*ævius.* 235
M*agi*, Perſarum Philoſophi. 206
M*agiæ Perſicæ* origo pag. 73. & deinceps.
M*agiæ vetitæ* origo. 12. 13
M*agnes* Athenienſis. 211
M*agnetica ars.* 274
M*agnus* vel M*agninus*, Mediolanenſis. 274
C. Cilnius *Mæcenas.* 232. 235
M*agnus Aurelius Caſſiodorus.* 256
M*agnus Antiochenus.* 250
M*agnus* Richobergenſis, Notarius. 269
M*agorum* Perſicorum triplex genus & vivendi ratio. 77. 78
M*agorum* & *Aſtrologorum* ex urbe Roma expulſio. 235
M*aginhulphus*, Antipapa contra Paſchalem II. 266
M*ahometicus Alcoranus.* 257
Mahomet, ſive *Mahumed.* 257
Mahometus II, Turcarum Imperator. 276
Magiſter Equitum primus, Sp. Caſſius Viſcellinus. 209
Major Ambius. 247
Malachias, Propheta. 211
Malchion. 245
Malchus, Sophiſta. 253
Imp. *Majoriani* Novellæ Conſtitutiones. 253
Mamertinus. 250
Manaſſes, frater Jadduæ ſummi Pontificis Judæorum. 218
Manaſſes Rex Judæ. 204
Maneria vel *Manerium* pro habitatione. 66
Manes Perſa, Hæreſiarcha. 246
Manetho. 221
Manichæi. 246
T. Manilius. 230
M*anuel Calecа.* 273
M*anuel Chryſoloras.* 278
M*arbodæus*, Epiſcopus Redonenſis. 266
M*arcellus Brigantius.* 260
M*arcellinus* Comes Illyricanus. 257
S. M*arcellinus, PP.* 245
M*arcellus* Ancyranus Epiſcopus. 249
M*arcellus.* 251
M. M*arcellus.* 230
M*arcellinus* Presbyter. 259
M*arcellus Burdigalenſis.* 250
S. M*arcellus, PP.* 248
M*arcellus Sidites.* 243
M*arcionitæ.* 242
Imp. M*arciani* initium imperii. 251
Imp. M*arciani* Novellæ Conſtitutiones. 253
M*arcion*, Hæreſiarcha. 243
M*acromannicum* bellum Imp. Antonini Philoſophi & in eo miraculum. 241
Imp. M. *Antonini Philoſophi* Columna Cochlis. 241
M. *Antonius Baccerius.* 277
Imp. M. *Didii Juliani* initium imperii. 241
Imp. M. *Antonini Philoſophi* initium imperii. 241
M. *Valerius Corvinus* M*eſſala.* 235
M*arcus*, Diaconus Gazenſis. 253
S. M*arcus, PP.* 248
Imp. M. *Opelius* M*acrinus.* 246
M*arcus* monachus. 256
S. M*arcus.* 237

Mar-

INDEX.

Marcus Paulus Venetus. 272
Marcus Eremita. 252.263
Marcus Marullus. 243
Mardochæus, patruus Eſtheræ. 211
Mardochai Gadol, ſive Mardochæus Magnus. 273
R. Mardochai Nathan. 276
Mazemar. 253
Mar filius Raf Aſſe. 253
B. Maria Mater Dei. 237
Maria, ſoror Moyſis. 154
Marianus Socinus, Senenſis. 277
Marius. 235
Mariani Scoti error confundentis Enoſum cum Henocho. 8
Marinus Neapolitanus. 256
Marinus Sanutus, junior. 279
Marius Maximus. 246
Marianus Scotus. 266
Marinus, PP. 261
Marianus, monachus Fuldenſis. 265
Marius Victorinus Afer. 251
Marinus Borletius Dalmata. 279
Maria ſororis Moyſis Canticum. 163
Marius Georgius, Venetus. 275
Marinus II, qvi Platina Martinus III. vocatur. PP. 263
Marianus Marſi filius. 254
Marathonia pugna. 209
Marſilii Ficini ætas. 93
Marſilius ab Ingen, Germanus. 276
Marſilius de Padua, Hæreticus. 273
Marſilius de S. Sophia. 274
Marſilius Ficinus, Florentinus. 93.276
Marſyas Pellaus. 219
Martinus Abbas Dumicenſis & Epiſcopus. + Braccarenſis. 256
Martinus Alnevvyck. 274
S. Martinus Epiſcopus Turonenſis. 248
Martinus Laudenſis. 277
M. Valerius Martialis. 240
Martinus, PP. 258
Martinus II. alias III. PP. 270
Martinus III. alias IV. 276
Martinus Pollichius, Melleſtadius. 278
Martinus Polonus. 272
Martianus Capella. 257
Martinus de Sulmannis. 273
Martinus Sylvanus. 273
Martinus Scotus. 271
Maſora, Critica Judæorum. 253
Maſurius Sabinus. 238
Maſſaliani ſive Meſſaliani. 250
Maſoretha. 253
Maſorethæ, ſive Critici Hebræorum, qvibus punctorum vocalium inventio à nonnullis adſcribitur. 5
Matthæus Boſſus, Veronenſis. 276
Mathematici, Genethlialogi. 47
Matthæus de Gradibus. 274
Matthæus Matthæſilanus, Bononienſis. 277
Matthæus Paris ſive Pariſius. 271
S. Matthæus. 237
Matthæus Pariſienſis notatus. 66
Matthias Palmerius, Piſanus. 279
Matthæus Palmerius, Florentinus. 279
Matthæus Sylvaticus, Mantuanus. 274
Matthæus Vindocinenſis. 274
Matthæus Udalrici filius Mareſchalcus de Pappenheim. 279
Matthæus Weſtmonaſterienſis. 275
Imp. Maximiliani I. Auſtriaci, initium imperii. 275
Maximus Ægienſis. 239
Maximus Epirota. 250
Imp. Maximiani ſpontanea abdicatio. 247
Maximus, Epiſcopus Taurinenſis. 252
Imp. Maximini Thracis initium imperii. 244
Maximus. 245
Imp. Maximilianus I. 279
Maximus, monachus CP. & Martyr. 258
Maximus. 246
Maximus. 249
Maximus Planudes. 274
Maximus Tyrius. 243
Cn. Mattius. 235
Matrimonium Sacerdotum. 264
Matronianus. 249
Imp. Mauritii Cappadocis initium imperii. 255
Maurus, Epiſcopus Qvinqveeccleſienſis. 265
Maurus: vid. Ælius.
Mechiltha, Commentarius in Exodum Rabbinicus. 245
Medea, Æetæ Colchorum Regis filiæ, ſtudium Medicinæ. 192
Medica ſcripta Orphei. 172.173
Medici Ægyptiorum ſervi. 59.61
Medicinæ Ægyptiorum deſcriptio. 60.61
Medicinæ apud Athenienſes dignitas. 61

Medi-

Medicinæ dignitas apud Græcos temporibus belli Trojani. 198
Medicinæ origo & incrementum apud Græcos & Romanos. 210
Medicinæ origo, p. 59. & deinceps; ut & pag. 173
Medici Romanorum antiqviſſimi ſervi. 261
Medicorum variæ ſectæ. 210
Megaloſtratæ poetria. 204
Megaſthenes. 221
Meginfridus, Monachus Fuldenſis. 265
Meginhardus, monachus. 260
Meginhartus, monachus. 262
R. Meir Ger. 242
R. Meir. 267
R. Meir de Ratenburg. 270
Melampus Argivus, Medicus. 210
Melanippides Melius. 209
Melanippides junior. 211
Melanthius. 217
S Melchiades, ſive *Miltiades, PP.* 248
Meleſagoras vel *Ameleſagoras* Chalcedonius. 211
Melito, Epiſcopus Sardenſis. 242
C. Meliſſus. 235
Meliſſus Samius. 210
Melitus, Tragicus. 217
Melkinus Avalonius. 257
C. Memmius. 231
Memnon. 234
R. Menachem Rekanat. 270
Menæchmus Sicyonius. 219
Menander. 246
Menander, Comicus. 219
Menander Protector. 257
Menander, Simonis Magi diſcipulus. 238
Menandriani. 238
Menecrates. 238
Menecrates Elaita. 211
Menecrates Syracuſanus. 216
Menedemus Coloti Lampſaceni diſcipulus. 220
Menedemus Eretrienſis. 219
Menenius Agrippa. 209
Menippus Phœnix. 218
Meſomedes Cretenſis. 243
Meſſianus. 257
Metangumonita. 253
Metallicæ artis origo. 133
Metaſthenes. 221
Methodius. 245
Metianus junior. 246
Metrica oratio poteſt eſſe ſine rhythmo. 214
Metrica ſcribendi ratio *proſaica* oratione antiqvior apud Græcos. 165
Metrocles Maronita. 220
Metrodorus Scepſius. 227
Michæas, Propheta. 230
Michael Blaunpainus. 271
Michael Franciſcus, Inſulenſis. 276
Michael Carrarienſis. 279
Michael Glycas. 268
Michael Imp. CP. 261
Michaelis Archangeli cum Diabolo de corpore Moyſis certamen. 149
Michael Marullus, Tarchaniota. 279
Michael, monachus. 261
Michael, Patriarcha Conſtantinopolitanus. 265
Michael Pſellus. 93. 265
Michael Rubertus, Florentinus. 278
Mileſius. 251
Milo, monachus. 261
Miltiades. 242
Mimnermus, Poeta. 207
Minervius. 250
Minimorum ordo. 276
Minoes duo. 156
Minorum Fratrum ordo. 270
Minos primus ſive *ſenior*, legislator Cretenſium. 193
Minos ſecundus ſive *junior*, primus imperio maris potitus eſt. 193
Minucius Fælix. 245
Miraculum belli Marcomannici. 241
Mirjam ſive *Maria*, Moyſis & Aaronis ſoror. 154
Mithridates. 230
Mnaſeas Patarenſis. 227
Mneſarchus Pythagoræ filius. 208
Mneſimachus, Poeta. 216
Mochimus, Antiochenus Presbyter. 252
Mochometus Bagedivus. 267
Modeſtus. 242
Modeſtus. 247
Mœragenes. 239
Momylli Auguſtuli finis imperii. 251
Monarchia prima ſive *Babylonica* initium. 21
Monarchia prima diviſio. 201
Monarchia ſecunda ſive *Perſica* initium. 207

Monar-

INDEX.

Monarchia tertia ſeu *Græca* initium. 217
Monarchia C. Julii Cæſaris initium, qvod diverſum eſt ab initio *Monarchiæ qvartæ* ſive *Romanæ.* 231
Monarchia qvarta ſive *Romana* initium verum A. M. 3920. qvo Cleopatra periit. 24.228
Monarchiarum qvatuor præfiguratio apud Danielem. 205
Monaldus Dalmata. 273
Monitores ſive *Gubernatores* Heroum belli Trojani. 198
Monophyſita. 256
Monotheleta. 256
Montaniſtæ. 243
Montanus, Hæreſiarcha. 243
Montes Ararat, montes Gordyæi. 20
Montis Olveti ordo. 273
Monymus Syracuſanus. 218
Morſimus, Tragicus. 214
R. Moſche Aben-Eſra. 264
R. Moſche Aben-Tybbon. 270
R. Moſche Bar-Nachman, Gerundenſis. 270
R. Moſche Ben-Maimoni, qvi abbreviate dicitur Rambam. 267.43
R. Moſche Kimchi 267
R. Moſche Mikkotzi. 270
Moſes Barcepha, Epiſcopus Syrius. 263
Moyſis Cantica genuina. 162.163
Moyſis effigies ex antiqvo numiſmate. 120
Moyſes inventor literarum Hebraicarum. 5.45
Moyſis librorum, in tres claſſes diviſorum, recenſio pag. 147. deinceps usqve ad pag. 152
Moyſis nativitas, genealogia, nomen & cornua. 119.120.121
Moyſis obitus. 155
Moyſes omnium ſcriptorum antiqviſſimus. 6.12
Muchammedis ſive *Mahometi* vita, & res geſtæ, & obitus. 257
Muchammed ſive *Mahomet.* 257
Q. Mucius Scævola Augur. 226
Q. Mucius Scævola. 230
Mumia Ægyptiorum. 63
Munatius Rufus. 225
Mundinus Anatomicus. 274
Mundinus Bononienſis. 274
Mundinus Florentinus. 274
Mundinus Vicentinus. 274
Mundus circa æqvinoctium autumnale conditus. 1
Munio, Mindonienſis Epiſcopus. 268
Muſæi Athenienſis vita & ſcripta. pag. 166 180. & deinceps usqve ad pag. 186
Muſæum Alexandrinum. 220
Muſæus. 240
Muſæus. 254
Muſæus, Presbyter Maſſilienſis. 252
Muſæus Thebanus. 188
Muſanus. 242
Muſarum novem ætas & nomina. 191
Muſica Græcorum, & inſtrumenta ejus varia. 209
Muſica & inſtrumenta muſica *Hebræorum.* 200
Muſica Pythagoræ. 209
Muſices inventio *Epimetheo* attributa. 134
Muſices inventio *Jubali* attributa. 134
Muſonius. 238
Mutianus Scholaſticus. 256
Myiſcus Ulyſſis monitor. 198
Myro Byzantia. 221
Myron Lycius, ſtatuarius. 215
Myrtillus, poeta. 219
Myrtis. 211
Myſon Chenenſis. 206

N.

N*Abopollaſſar*, poeta Nebucadnezaris. 205
Cn. *Nævius.* 222
Nagoldus ſive *Nalgodus*, monachus Cluniacenſis. 263
Nahum, Propheta. 203.204
R. Nathan. 264
R. Nathan Babylonius. 242
Nathan, Propheta. 199
Nativitatis Chriſti tempus verum & falſum. 233.38
Nauclerus notatus. 161
Naucratus Nyſæus. 227
Nautica Pixis à Melphitanis inventa. 274
Nazarius. 250
Neanthes Cyzicenus. 221
Nearchus. 219
Nebucadnezaris initium poſt mortem patris. 205
R. Nechonia Ben-Hakkanah. 234

Nehemias. 215
M. Aurelius Olympius *Nemeſianus.* 247
Nennius Angelus. 258
Neocles, frater Epicuri. 221
Neon. 243
Neophon ſive *Neophron*, Tragicus. 219
Nepos, Epiſcopus Ægypti. 246
Neratius Priſcus. 243
Imp. *Neronis* initium. 230
Imp. *Nero.* 240
Imp. *Nerva* initium. 237
M. Coccejus *Nerva*, pater & filius. 238
Neſtocles, ſtatuarius. 215
Neſtorians. 253
Neſtorius Patriarcha Conſtantinopolitanus, Hæreſiarcha. 252
Neſtor Larandenſis. 246
Neſtor Tarſenſis. 234
Noach inventor literarum Hebraicarum. 5
Noachi arca ſubſtitit in montibus Gordyæis. 20
Noachi filiorum ordo nativitatis. 11
Noachi ſcripta ſuppoſititia. 6.12
Noëtiani. 246
Nonnoſus. 257
Nonnus Panopolita. 252. 254
Notæ Tyronis & Senecæ. 231
Notarii primitivæ Eccleſiæ Chriſtianæ, qvi geſta SS. Martyrum conſcripſerunt. 247
Notarius. 250
S. Notbertus Lotharingus. 267
Notgerus Epiſcopus Leodicenſis. 261
Nothbertus Londinenſis. 260
Nothkerus, monachus S. Galli. 263
Novatiani ſive *Cathari.* 246
Novatianus Antipapa. 245
Novatianus Presbyter Romanus. 245
Novatus, Hæreſiarcha. 246
Novellæ Impp. CP. ſeculi poſt Æ. C. IX. 262
Novi terrarum orbis, ſive *Americæ* inventio. 276
Novi Teſtamenti libri Canonici & Apocryphi. 236
Q. Novius. 231
Nicagoras Athenienſis. 246
Nicander Colophonius. 226
Nicanor. 244
Nicanor Hermiæ filius Alexandrinus. 243
Niceas. 252
Nicephorus. 263
Nicephorus Calliſti filius. 274
Nicephorus Patriarcha CP. 261
Nicephorus CP. junior. 261
Nicephorus Gregoras. 93. 274
Nicetas Acominatus Choniates. 271
Nicetas David, qvi & *Paphlago* cognominatur. 261
Nicetas, monachus Græcus. 265
Nicias, Medicus. 220
Nicochares, Comicus. 213
Nicodemus, 235
Nicolaitæ. 238
Nicolaus Alexandrinus. 273
Nicolaus Antiochenus, Hæreſiarcha. 238
Nicolaus V. Antipapa. 273
Nicolaus Boerius, Monspeſſulanus. 277
Joannes *Nicolaus Buboicus*, Epiſcopus Saguntinus. 279
Nicolaus Bungerii. 280
Nicolaus Cabaſilas, 273
Nicolaus, Canonicus Leodicenſis. 269
Nicolaus Cantilouve ſive *Canis lupus*, Anglus. 278
Nicolaus de Cuſa, ſive *Cuſanus*, Cardinalis. 276
Nicolaus Damaſcenus. 234. 235
Nicolaus Dathus. 279
Nicolaus Falcon. 272
Nicolaus Gorram. 273
Nicolaus Kenton ſive *Chenton.* 279
Nicolaus Leonicenus, Vincentinus. 277
Nicolaus Linnenſis. 274
Nicolaus Limnus. 273
Nicolaus Malumbra. 273
Nicolaus, monachus Dunelmenſis. 268
Nicolaus, monachus Sueſſionenſis. 268
Nicolaus Montacutius. 280
Nicolaus Neapolitanus. 273
Nicolaus Nicolus, Florentinus. 274
Nicolaus I. cognomine *Magnus. PP.* 261
Nicolaus II, PP. 264
Nicolaus III. PP. 270
Nicolaus IV. PP. 270
Nicolaus V. PP. 276
Nicolaus Perottus, Archiepiſcopus Sipontinus. 279
Nicolaus Ploveus, Presbyter Eccleſiæ Posnonienſis. 276
Nicolaus de Regio, Calaber. 274
Nicolaus Rhetor. 254

Nico-

Nicolaus Segundinus ſive *Secundinus* vel *Sagundinus*. 279
Nicolaus Siculus de Tudeſchis, Cardinalis & Archiepiſcopus *Panormitanus*. 277
Nicolaus Simonis, Batavus, Carmelita. 279
Nicolaus Spinellus, Neapolitanus. 273
Nicolaus Threveth ſive *Triveth*. 274
Nicolaus Walkington. 269
Nicomachus. 246
Nicomachus Athenienſis, Tragicus. 214
Nicophron Athenienſis, Comicus. 214
Nicoſtrata inventrix literarum Latinarum. 45
Nicoſtratus, Poeta. 216
Nicoſtratus Rhetor. 244
P. Nigidius Figulus. 231
S. Nilus. 245
Nilus, monachus CP. S. Johannis Chryſoſtomi diſcipulus. 245
Nilus, monachus CP. 552
Nimrod, fundator primæ Monarchiæ. 21
Nimrod, fundavit primam Monarchiam in Babylonia, & poſt confuſionem linguarum tranſiit in Aſſyriam. 21. 22. 23
Nimrod idem atqve *Belus*, Nini pater. 21
Nimrod diverſus à *Nino*. 21
Nini cum *Zoroaſtre Bactriano* bellum. 22
Ninive à Nimrodo condita. 22. 23
Ninus, fundator primæ Monarchiæ, ſecundum Ethnicos Scriptores. 21
R. Niſſim. 270
Nitaus Arbolenſis. 226
Nithardus. 261
Nidipedes ſive *Nudipedales*. 253
Numa. 235
Numa Pompilius, *II.* Rom. Rex. 203
Numenius. 244
Imp. *Numeriani* initium imperii. 245
Imp. *Numerianus*. 247
Numerius Fabius Pictor. 222
Numnius vel *Ninnius Craſſus*. 235
Nymphidianus. 250
Nymphis Heracleota. 222

O.

Occo Scharlenſis, autor ſuppoſititius. 263
Ochus Phœnicius. 206
Octavianus de Martinis, Sueſſanus. 279
Octavius. 235
P. Octavius Balbus. 230
Octavius Horatianus. 250
Q. Octavius Lampadio. 227
Octavius Teucer. 227
Odericus à portu Naono, oppido Fori Julii. 274
Odingtonus, Anglus. 270
Odilo, Abbas Cluniacenſis. 265
Odoacer Hærulorum Rex. 251
Odo, Abbas Cluniacenſis. 263
Odo, Epiſcopus Cameracenſis. 267
Odo Cantianus, Monachus Benedictinus. 268
Odofredus Beneventanus. 270
Odo Severus. 263
Odoramus, monachus. 265
Oecumenici ſive *Univerſalis Epiſcopi* titulus à Joanne Patriarcha CP. affectatus contra S. Gregorium Magnum. 255
Oenomaus ſive *Diogenes*. 217
A. Offilius. 234
Og Regis Baſan liber. 154
Olbertus, Abbas Gemblacenſis. 265
Oldominus, monachus Hiſpanus. 271
Oliverius Longus, Prior Benedictinus Gandavi. 278
Oliverius Maillardus. 276
Olradus de Ponte. 273
Olympici ludi ab *Iphito* inſtaurati. 202
Olympiodori ætas. 93. 253
Olympius, Epiſcopus Hiſpanus. 252
Olympus, Cleopatræ Medicus. 234
Onaſimus Cyprius aut *Spartianus*. 250
Onckelos proſelicus. 238
Oneſicritus Æginenſis 218. 219
Oneſimus. 264
Onno ſive *Ouvo* vel *Ovo*, monachus Friſius. 258
Onomacritus ſive *Orpheus Crotoniata* pag. 175. 176. 178. 182. 209
Ophir, regio aurifera. 200
Oppianus Cilix. 246
C. Oppius. 234
Oppius Cares. 227
Opſopœus: vid. *Joannes Opſopœus*.
P. Optatianus Porphyrius. 251
Optatus Afer. 249
Oracula Zoroaſtris ſecundum Franciſcum Patricium. p. 97. & deinceps usqve ad pag. 107
Oracula Zoroaſtris ſecundum Jacobum Marithanum. 96

Oracula Zoroaſtris ſecundum Otthonem Heurnium. pag. 107. & deinceps usqve ad pag. 112
Oracula Zoroaſtris ſecundum Tiletanum & Opſopœum. pag. 94. & deinceps.
Oracula Zoroaſtris ſuppoſititia. pag. 36. 91. & deinceps usqve ad pag. 118
Oraculorum Zoroaſtris interpretes varii. 92
Oraculorum Zoroaſtris interpretes & commentatores. pag. 112. 113. & deinceps usqve ad pag. 118
Oraculum Cadmo redditum. 158
Orbilius Pupillus Beneventanus. 231
C. Orbius. 230
Ordo *Benedictinus.* 256
Ordo *Camaldulenſium.* 264
Ordo *Carmelitarum.* 267
Ordo *Carthuſianorum.* 264
Ordo *Cæleſtinorum.* 270
Ordo *Ciſtercienſis.* 266
Ordo *Cluniacenſis.* 263
Ordo *Crucigerorum* ſive *Cruciferorum.* 267
Ordo *Dominicanorum* ſive *Prædicatorum.* 270
Ordo *Equitum Chriſti.* 273
Ordo *Equitum Templariorum.* 267. 273
Ordo *Equitum Teutonicorum.* 267
Ordo *Flagellantium.* 270
Ordo *Franciſcanorum* ſive *Fratrum minorum.* 270
Ordo *S. Georgii.* 276
Ordo *Hieronymianorū* ſive *S. Hieronymi.* 276
Ordo *Hoſpitaliariorum* S. Joannis Hieroſolymitani, cognomine Eleemoſynarii. 267
Ordo *Jeſuatorum.* 273
Ordo *Minimorum.* 276
Ordo *Montis Oliveti.* 273
Ordo *Præmonſtratenſium.* 267
Ordo *Redemptionis Captivorum.* 270
Ordo *Sylveſtrinorum.* 270
Ordo *Vallis umbroſæ.* 264
Orentius Epiſcopus Tarraconenſis. 257
Oreſieſis. 249
Oribaſius Pergamenſis, qvi & Sardianus. 250
Origenes Adamantius. 245
Origeniani. 246
Orion. 244
Origenis error circa explicationem v. 1. c. 6. Gen. 10
Orion Thebanus. 254
Oronotus Biqveti, Gallus. 278
Orphei junioris liber ſuppoſititius de gemmis. 80
Orpheus junior. 198
Orpheus Thrax. pag. 166. 168. & deinceps usqve ad pag. 181
Orphei Thracis præceptores & ſcripta. pag. 173. & deinceps usqve ad pag. 178
Osbertus, monachus Cantuarienſis. 265
Osbertus Clarentius. 268
Oſeas, Propheta. 202
Oſius Epiſcopus Cordubenſis. 249
Oſmundus Neuſtrius. 265
L. Otacilius Pilitus. 231
Otfridus. 261
Othelgrimus. 261
Othlonus, monachus Fuldenſis. 263. 264
Othoniel, judex Hebræorum. 156
Imp. M. Salvius *Otho.* 236
Imp. *Ottonis I.* ſive *Magni* initium imperii. 262
Imp. *Ottonis II.* initium imperii. 262
Imp. *Ottonis III.* initium imperii. 262
Imp. *Ottonis IV.* initium imperii. 266
Otto Epiſcopus Friſingenſis. 269
Otto Samblaſianus, ſive *de S. Blaſio.* 271
P. Ovidius Naſo, 235
Oxus fluvius. 32
Oxyartes: ſecundum Diodorum Siculum idem atqve *Zoroaſtres Bactrianus.* 33

P.

PAcius. 240
M. Pacuvius. 225
Pacianus Epiſcopus Barcinonenſis. 30. 249
Pacificus, Franciſcanus. 276
Pacificus Maximus Aſculanus. 280
Pætus: vide *Ælius.*
Palæmon. 240
Palæphatus Abydenus. 219
Palæphatus Parius. 216
Palfurius Sura. 246
Palladius. 243
Palladius, Epiſcopus Scotiæ & Hiberniæ. 252
Palladius Fuſcus, ſive *Niger,* Patavinus. 279
Palladius Galata. 249
Palladius Methonæus. 250
Palladius monachus. 249
Palamedes Inventor ludi latrunculorum. 198

INDEX.

Pamphila Ægyptia 238
Pamphilus. 245
Pamphilus, pictor. 217
Pampepius. 253
Panaus, pictor. 215
Pancratius, Sophiſta. 254
Pandecta Florentina. 255
Pandulphus Piſanus, Cardinalis. 269
Panodorus Monachus Ægyptius. 253
Panatius Rhodius. 224
Pantanus. 245
Pantomimica ſaltatio. 235
Panyaſis Samius. 211
Papias Lambardus. 269
Papias Hieropolitanus Epiſcopus. 242
Sex. *Papirius.* 230
Papinianus: vide *Æmilius Paulus.*
Pappus Alexandrinus. 250
Papyrius, antiqviſſimus Juriſconſultus Romanus. 208
Papyrius Fronto. 246
Parabates. 219
Parchor, Propheta. 13
Parmenides Eleates. 210
Parnaſius. 250
Parrhaſius, pictor. 217
Parthenius. 235
Parthenius Nicanus. 234
Paſchalis Antipapa. 258
Paſchalis, PP. 261
Paſchalis II. PP. 264
Paſchalis III. Antipapa. 266
Paſchatis celebrandi tempus controverſioſum. 241.242
Paſchaſius, Epiſcopus Siciliensis. 252
Paſchaſius Rathbertus. 261
Paſchaſius Romanus Diaconus. 253.257
Paſicrates. 245
Paſſienus. 240
Paſtor Epiſcopus. 253
Paſtor Gallus. 274
Paterius Rom. Eccleſiæ Notarius. 256
Paterniani ſive *Venuſtiani.* 253
Paternus, hæreſiarcha. 253
Patriarcha antediluviani decem. 11
Patricius, Hibernorum Apoſtolus. 254
Pauliani. 256
S. Pauli Apoſtoli Prædicatio ſuppoſititia. 20
S. Pauli & Thecla Acta ſuppoſititia pag. 19. 237
Paulinus, diſcipulus S. Ephremi. 249
Paulinus, diverſus à Paulino Epiſcopo Nolano. 252
Paulinus Epiſcopus Aqvilejenſis. 259
Paulinus, Epiſcopus Nolanus. 249
Paulinus Presbyter Mediolanenſis. 253
S. Paulus. 237
Paulus Ægyptius. 250
Paulus Antvantius, Florentinus. 279
Paulus Bonetus, Narbonenſis, Carmelita. 278
Paulus de Caſtro, Imolenſis. 277
Paulus Diaconus Neapolitanus. 261
Paulus, Epiſcopus Burgenſis. 276
Paulus Epiſcopus Emeſenus. 252
Paulus de Eleazaris. 273
Paulus Florus. 257
Paulus Genuenſis, Monachus Caſinenſis. 265
Paulus Gerardus, Florentinus. 274
Paulus Langius, Monachus Benedictinus. 279
Paulus Lulmas, ſive *Lulmius*, Bergomenſis. 279
Paulus Middelburgius, Epiſcopus ForiSempronii. 276
Paulus Oroſius, Hiſpanus. 253
Paulus Pannonius. 252
Paulus, PP. 259
Paulus II. PP. 276
Paulus Samoſatenus, Hæreſiarcha. 246
Paulus Scriptor Minorita. 276
Paulus Silentiarius. 257
Paulus Warnefridus, cognomento *Winfridus*, *Diaconus* Aqvilejenſis & Deſiderii ultimi Longobardorum Regis Cancellarius. 260
Pauſanias. 245
Pedacius Dioſcorides Anazarbaus. 234
C. Pedo Albinovanus. 235
Pegaſus. 238
Pelagiani. 253
Pelagius Alvarus. 273
Pelagius Diaconus. 257
Pelagius, Hæreſiarcha. 252.253
S. Pelagius, PP. 255
S. Pelagius II. PP. 255
Pelagius Patricius. 254
Pelıade, poetriæ Græcorum antiqviſſimæ. 164.165
Peloponneſiaci belli initium & finis 212
Pepuziani. 243
Perelius, ſtatuarius. 215
Periander Corinthius. 206

Pericles Athenienſis. 214
Periodi Julianæ cum Æra Chriſtiana vulgari collatio. 2
Periodi Julianæ cum Æra Orbis conditi collatio. 2
Periodus Juliana. 235
Perſarum religio. pag. 74. 75. & deinceps; ut & pag. 90
Perſecutio Chriſtianorum *prima* ſub Nerone. 236
Perſecutio Chriſtianorum *ſecunda* ſub Imp. Domitiano. 237
Perſecutio Chriſtianorum *tertia* ſub Imp. Trajano, Hadriano & Antonino Pio. 241
Perſecutio Chriſtianorum *quarta* ſub Imp. Antonino Philoſopho & L. Vero. 241
Perſecutio Chriſtianorum *quinta* ſub Imp. L. Septimo Severo. 244
Perſecutio Chriſtianorum *ſexta* ſub Maximino Thrace. 244
Perſecutio Chriſtianorum *ſeptima* ſub Imp. Decio. 244
Perſecutio Chriſtianorum *octava* ſub Valerio & Galieno. 244
Perſecutio Chriſtianorum *nona* ſub Aureliano. 244
Perſecutio Chriſtianorum *decima* ſub Diocletiano & Maximiniano. 247
Perſecutionis Chriſtianorum inhibitio per Imp. Antoninum Pium. 241
Perſecutionum Eccleſiæ Chriſtianæ hiſtoria generalis. 236
Perſes, frater Heſiodi. 201
Perſeus, Rhetor. 219
A. Perſius Flaccus. 239
Imp. *Pertinacis* initium imperii. 241
Peritæ. 256
Petrobruſiani, Hæretici. 267
Petronius Arbiter. 239
Petronius Epiſcopus Bononienſis. 252
S. Petrus. 237
Petrus Abailardus, Hæreticus. 267
Petrus ab Alliaco, Cardinalis & Archiepiſcopus Cameracenſis. 276
Petrus de Anchorano, Bononienſis. 276
Petrus Antipapa. 258
Petrus de Apono ſive *Aponenſis.* 274
S. Petrus Apoſtolus, Pontifex Romanus. 237
Petrus Argentoratenſis, Carmelita. 272
Petrus Argelata ſive *Argillata*, Bononienſis. 277
Petrus Aureolus. 273
Petrus de Bellapertica. 273
Petrus Bleſenſis. 267
Petrus de Bruis, natione Gallus, Hæreſiarcha. 267
Petrus Calo. 272
Petrus Comeſtor, autor hiſtoriæ ſcholaſticæ. 269
Petrus Candidus December. 279
Petrus, Canonicus Londinenſis. 271
Petrus Chryſologus, Archiepiſcopus Ravennas. 252
Petrus Cluniacenſis. 267
Petrus Conſtinus, Florentinus. 274
Petrus Creſcentinus. 278
Petrus de Dacia. 274
Petrus Damiani, Epiſcopus Oſtienſis. 265
Petrus Diaconus, monachus Caſinenſis. 268
Petrus Durlandus, Prior Carthuſianus. 279
Petrus Henhamus, Anglus, monachus Waldenſis. 271
Petrus Jacobus Montepalchus. 279
Petrus Joannis, hæreticus. 267
Petrus Ickchamus. 272
Petrus, Legatus Imp. Juſtiniani ad Choſroen. 257
Petrus Lombardus. 267
Petrus Marcellus. 279
Petrus Matthæſilanus Bononienſis. 277
Petrus Maurocenus, Venetus. 277
Petrus de Natalibus. 279
Petrus Oſtienſis, 268
Petrus Paludanus, Burgundus.
Petrus Paſſerinus. 274
Petrus Paulus Vergerius. 278
Imp. C. *Peſcennii Nigri* initium imperii. 241
Petrus Philippus Corneus, Peruſinus. 277
Petrus Pictavienſis. 272
Petrus Pintor, Valentinus. 277
Petrus, Presbyter Edeſſenus. 252. 254
Petrus Raichspalt. 274
Petrus Ranzanus. 278
Petrus Ripponenſis. 269
Petrus Siculus. 261
Petrus Tripolitanus Abbas. 256
Petrus cognomine *Venerabilis*, Abbas Cluniacenſis. 268
Petrus de Ubaldis. 273

INDEX.

Petrus de Ubaldis, pater Baldi JCti. 274
Phœbadius. 249
Phœdrus Thrax Auguſti libertus. 239
Phalaris. 205
Phalegi nativitas. 5.27.28.29
Phanias. 219
Phariſæorum hæreſeos origo & deſcriptio. 226
Phavorinus. 244
Phavorinus Arelatenſis. 245
Pherecydes Syrius. 13.106.196
Pherecydes Athenienſis diverſus à Pherecyde Syrio. 196
Phemonoë antiqviſſima Græcorum poëtria. 163.164.165
Pherecydes Lerius. 211
Phidias Athenienſis, ſtatuarius. 215
Philagrius Lycius. 246
Philammon. 178
Philaſtrius. 249
Phileas. 245
Philemon, Comicus. 219
Philetærus, poeta. 216
Philetas Cous. 219
Philetus. 238
Philinus. 222
Imp. *Philippi Arabis* initium imperii. 244
Philippides Athenienſis. 219
Philippi patris Alexandri M. initium regni. 216
Philippi, patris Alexandri Magni ſcripta. 218
Imp. *Philippici Bardanis* initium imperii. 259
Imp. *Philippi*, Friderici I. filii initium imperii. 266
S. Philippus. 237
Philippus. 242
Philippus, Abbas monaſterii Bonæ Spei. 268
Philippus Acarnan, Medicus. 218
Philippus, Antipapa. 259
Philippus Callimachius Experiens, Florentinus. 279
Philippus, Comicus. 217
Philippus Cominæus. 279
Philippus Eyſtetenſis. 274
Philippus Macerius, Siculus. 274
Philippus Presbyter Hieroſolymitanus. 252
Philippus Riboti, Carmelita. 275
Philippus Sidetes. 252
Philippus de Soldevilda, Catalanus. 277
Philippus Wielanus. 279
Philiſcus. 219
Philiſtio Magneſianus Mimographus. 235
Philiſtion, Comicus. 214
Philiſtio Siculus, Medicus. 216
Philiſtus Naucratita. 216
Philiſtus vel *Philiſcus Ægineta*. 219
Philillius, Comicus. 213
Philo Alexandrinus. 237
Philo Byblius. 245
Philocles, Comicus. 213
Q. Philocomus. 227
Philodemus Epicureus. 231
Philo Hebræus notatus. 143.144.148
Philonides Athenienſis, Comicus. 213
Philolaus Tarentinus. 216
Philoſophiæ Barbaricæ ſpecies. 206
Philoſophiæ diviſio in Barbaricam & Græcam. 205
Philoſophiæ Græcæ diviſio, in Jonicam & Italicam. 206
Philoſophiæ nominis origo. 206
Philoſophiæ Platonicæ & *Ariſtotelicæ* collatio. 219
Philoſophiæ Stoicæ dignitas & uſus in Republica Romana. 227
Philoſophus, diſcipulus Socratis & Platonis. 216
Philoſtephanus. 221
Philoſtorgius, Hiſtoricus Eccleſiaſticus. 250
Philoſtorgius, Medicus. 250
Philoſtorgus Cappadox. 253
Philoſtratus Lemnius, Philoſtrati junioris ſive ſecundi pater vel Avus maternus. 240
Philoſtratus ſecundus. 246
Philoſtratus tertius. 246
Philotheus Amphiſſenſis. 234
Philoxenus Cytherius. 217
Phlegon Trallianus. 245
Imp. *Phocæ* initium imperii. 257
Phocylides Mileſius. 209
Phædon Elienſis. 213
Phœnix, Achyllis monitor. 198
Phormus Syracuſanus. 211
Photiniani. 249
Photinus, Hæreſiarcha. 249
Photius Patriarcha CP. 261
Phragmon ſive *Phradmon*, ſtatuarius. 215

Phry-

INDEX.

Phrynichus Athenienſis, poeta Tragicus. 209
Phrynichus, Comicus. 213
Phrynon, ſtatuarius. 215
Phylarchus. 222
Phyſiognomiæ uſus in ſchola Pythagoræ. 209
Pici Mirandulani locus examinatus. 91.92
Pictores clari. 215
Picturæ certamina publica. 215
Picturæ origo, incrementum & variæ ſpecies. 215
Pierius. 245
Pierius, poeta. 188
Pindarus Thebanus. 211
S. Pinytus. 242
Pirke avot. 242
Piſander Larandenſis. 246
Piſander, poeta. 204
Piſiſtratus, tyrannus Athenienſis. 205. 206
Pittacus Mitylenæus. 206
S. Pius. PP. 242
Pius II. PP. 276
Placentinus. 267
Cn. *Plancus*. 231
B. h. e. *Baptiſta* vel *Bartholomæus Platina*. 279
Plato Athenienſis. 216
Plato, Comicus. 213
Platonis fragmentum de Comœdia Græcorum. 214
Plauti Qverolus. 254
Plautius. 243
M. Accius *Plautus*. 225
Plinii Secundi junioris Epiſtola de Chriſtianis. 241
C. *Plinius Secundus*. 239
C. *Plinius Secundus Novicomenſis* ſive *junior*. 243
Plotini ætas. 93
Plotinus. 246
L. Plotius. 231
Plocius Criſpinus. 235
Plutarcus Cheronenſis. 243
Plutarchus junior ſive *Nicolaus Rhetor*. 254
Plutarchus, Imp. Juſtiniano à ſecretis. 257
Pochomius. 249
Poeticæ artis Græcorum origo, derivata à Phemonoe. 162.163.164.165
Poeticæ artis origo derivata ab ipſa generis humani origine. 162
Poggius Brandolinus vel Bracciolinus, Florentinus. 278
Polemon. 219
Polemon 244
Polianus. 244.245
Politianus: vide *Angelus Baſſus Politianus*.
Pollio Alexandrinus. 244
Polus Agrigentinus, Sophiſta. 214
Polybius Megalopolitanus. 224
Polybus, Medicus. 212
S. Polycarpus. 242
Polychronius, Epiſcopus Apamienſis. 252
Polycletus, ſtatuarius. 215
Polycrates. 245
Polygnotus Thaſius Pictor. 215
Polyzedus, poeta. 217
Polyzelus Meſſenius. 206
Pomerius Maurus. 253
Sex. *Pompejus*. 226
Pompejus Saturnius. 243
M. Pompilius Andronicus. 231
Pomponius. 246
T. Pomponius Atticus. 230.231
L. Pomponius Bononienſis. 231
Pomponius Mela. 239
M. Pomponius Marcellus. 235
P. Pomponius Secundus. 239
S. Pontianus, PP. 245
Ponticus. 235
Pontius. 245
Pontius Paulinus Aquitanicus. 251
Ponticus Virumnius, Tarviſinus. 279
Porcellius, poeta. 274
Porphyrii ætas. 93
Porphyrius Tyrius. 246
Poſidippus, Comicus. 219.221
Paſidonius. 230
Poſidonius. 250
Poſſidius Afer. 252
A. Poſthumius Albinus. 224
Potamon Mitylenæus. 238.240
Præadamitarum fabula rejecta. 2
Præcepta filiorum Noæ. 12
Prædeſtinati. 253
Prædicatorum ordo. 270
Præmonſtratenſium ordo. 267
Prætor peregrinus Romæ primum creatus. 221
Præterius, Epiſcopus Alexandrinus. 252
Pratinas Phliaſius. 211

Praxa-

INDEX.

Praxagoras Athenienſis. 250
Praxcatici. 246
Praxeas. 243.246
Praxilla, poetria. 214
Primaſius, Epiſcopus Africanus. 256
Priſcianus, Grammaticus. 257
Priſcillianiſta. 250
Priſcillianiſta ſevere tractati à Clemente Maximo. 248
Priſcillianus, hæreſiarcha. 249.250
Priſcus. 235
Priſcus. 245
Priſcus Jabolenus. 243
Proæreſius. 250
Proba Falconia. 252
Imp. *Probi* initium imperii & anni imperii ſex. 244.245
Prochorus. 237
Procilius. 231
Proclianita. 243
Procli Diadochi ætas. 93
Proclus, Hæreſiarcha. 243
Proclus Lycius Diodochus. 253
Proclus, Patriarcha Conſtantinopolitanus. 252
Procopius. 257
Procopius Gazaus. 256
Proculiana Juriſconſultorum ſecta. 233
Proculus. 235
Proculus Spiculator. 238
Proculus junior. 246
Prodicus Ceus. 213
Prodicus, Princeps hæreſeos Adamitarum. 89.90
Prometheus, ſecundum Bochartum idem atqve Magog Japheti filius. 133
Promethei ſtudium Phyſicum & inventa. 133
Prometheus ſecundum Steuchum Eugubinum idem eſt atqve verus æternusqve Deus. 143
Sex. Aurelius *Propertius.* 235
Prophatius Judæus. 274
Propheta & Sacerdotes Ægyptiorum. 206
Prophetia Henochi ſuppoſititia. 9
Proſper. 231
Proſper Aqvitanicus. 252
Protagoras Abderita vel *Tejus.* 213
Protogenes, pictor. 219
Proverbia Salomonis. 199
Prudentii & Symmachi contentio de ara victoriæ. 248
Prudentius. 249
Aurelius *Prudentius* Clemens. 251
Pſalmi undecim Moyſi attributi. 148.149
Pſalmorum liber. 199
Pſalmus qvidam Davidis, *Adamo* perperam attributus. 162
Ptolemai Epiphanis obitus. 224
Ptolemai Evergetæ initium regni. 221
Ptolemai Lathuri initium regni. 226
Ptolemai Philadelphi initium regni. 220
Ptolemai Philometoris initium regni. 224
Ptolemeus Alexandrinus. 243.245
Claudius Ptolomaus. 243
Ptolomaus Lagi. 219
Ptolomaus de Luca ſive *Lucenſis.* 274
Ptolomaus Mendeſius. 234
Ptolomaus Phyſcon, qvi & *Evergetes ſecundus.* 227
Pugna *ad Plateas.* 209
Pugna *ad Thermopylas.* 209
Pugna *Leuctrica.* 216
Pugna *Marathonia.* 209
Pugna *ſub monte Mycale*, in Aſia. 209
Pugna *Pharſalica.* 231
Punctorum vocalium linguæ Hebraicæ inventio attributa *Adamo.* 5
Punici belli primi initium & finis. 220.221
Punici belli ſecundi initium & finis. 221.222
Punici belli tertii initium & finis. 225
Purpura prima inventio per *Herculem Tyrium.* 193.194
Puteolanus. 246
Pylas, Pantomimus. 235
Pythagora Phyſiognomonia. 209
Pythagoras Rheginus, ſtatuarius. 215
Pythagoras Samius. 208.206
Pythagoricum dogma de abſtinentia à necandis & comedendis animalibus derivatum ab *Orpheo Thrace.* 170.171
Pytheas Maſſilienſis. 221
Pyrrho. 221
Pyxis nautica à Melphitanis inventa. 274

Q.

S. *Qvadratus.* 242
S. *Qvartodecimani.* 242
T. Qvinctius Atta. 231
Qvinctus cognomine *Calaber.* 254
Qvintiliani. 243
M. Fabius *Qvintilianus.* 240
P. Qvintilius. 230
Qviricus de Auguſtis, Dertonenſis. 277

R.

R*Aba*: vide *Aben-Ezra*.
Rabanus Maurus. 261. 262
Rabad: vide *Abraham Bar-David, & Abraham Ben-Dior.*
Rabbaniſta, hæretici Judæorum. 226
Rabba Bar-Nachmoni. 249
Rabboth, Commentarius in vetus Teſtamentum Rabbinicus. 249
R. Iſaac Bar-Nathan, autor *Seder Olam Suta.* 267
C. Rabirius. 235
R Chananael. 264
Radevicus Canonicus Friſingenſis. 269
Radulphus, Abbas S. Abani in Anglia. 268
Radulphus Bockinge, Dominicanus. 271
Radulphus Coggeshale, monachus Ciſterciensis. 271
Radulphus Dicetenſis. 271
Radulphus Flaviacenſis. 263
Radulphus Hygdinus. 274
Radulphus, Monachus Benedictinus. 263
Radulphus, Monachus Cluniacenſis. 268
Radulphus Marham, Monachus Auguſtinianus. 275
Radulphus Niger, Anglus. 271
Raf. 245
Raf Alpes. 264
Raf Niſſim. 264
Raf, Ribbi, Rabbi, Rabban, tituli Doctorum Hebræorum. 234
Raguel Presbyter Cordubenſis. 263
Raimundus Capuanus, Magiſter generalis ordinis Prædicatorum. 275
Rainerius Foroliviensis. 273
Rampertus. 261
Ranulphus Strodus. 275
Raphael Comenſis. 277
Raphael Fulgoſius. 277
Raſchbach. 242
Raſchbi ſive *Rabbi Schimeon filius Jochai.* 242
Raſis. 267
Rathodus, Epiſcopus Trajectenſis. 263
Ratherius, ex monacho cœnobii Lobienſis Epiſcopus Veronenſis. 263
Ravenna expugnatio per Aiſtulphum Longobardorum Regem. 259
Raymundus Sebundus, Hiſpanus. 277
Raymundus Lullius. 270
Rebaptizantes. 246
Recitationum publicarum apud varios populos origo & ratio. 201
Redemptionis Captivorum ordo. 270
Regifugium Roma. 208
Reginaldus Epiſcopus Eiſtetenſis. 265
Regni Iſraelis finis. 203
Regum liber primus, alias *tertius.* 199
Reinerus, monachus Leodicenſis. 265
Reinerus Piſanus. 276
Reinerus, Prior monaſterii S. Jacobi Leodicenſis. 271
Reip. Hebraorum forma, poſt captivitatem Babylonicam. 212
Religionis vera conſervatio tempore captivitatis Babylonicæ. 205
S. Rembertus, Archiepiſcopus Hamburgenſis. 261
Rembertus, autor vitæ S. Anſgarii, cui in Archiepiſcopatu Hamburgenſi ſucceſſit. 262
Remigius, monachus. 261
Renatus Andegavenſis, Rex Siciliæ & Neapoleos. 279
Reticius. 248
Rhadamanthus, frater Minois primi & legiſlator Cretenſium. 193
Rhegino, Abbas. 263
Rhemnius Fannius. 251
Q. Remmius Palæmon. 239
Rhinton Tarentinus, Comicus. 219
Rhodon Aſianus. 245
Rhythmica oratio poteſt eſſe ſine metro. 241
Richardus, Archiepiſcopus Armacanus. 273
Richardus, Canonicus Londinenſis. 269
Richardus Ciceſtrius, Monachus Weſtmonaſterienſis. 275
Imp. *Richardi*, Comitis Cornubiæ, Joannis Regis Angliæ fratris, initium imperii. 269
Richardus de Media-villa. 270
Richardus de Sancto victore. 267
Richardus de Sancto victore, qvi & *Anglicus* cognominatur. 269
Richardus Diviſienſis. 268. 269.
Richardus Elienſis. 271
Richardus Grasdale, Angelus. 278
Richardus Launyhal. 275
Richardus Malumbra, Cremonenſis. 273
Richardus Monachus Cluniacenſis. 269
Richardus Pictavienſis. 272
Richardus Premonſtratenſis. 267. 269

Richar-

INDEX.

Richardus, Prior Hagulſtadenſis. 268
Richardus Senenſis. 270
Rigoldus ſive *Rigordus* vel *Rigotus.* 271
Robertus, Archidiaconus Auſtravandiæ. 268
Robertus Balæus, ſenior. 280
Robertus Balæus, junior. 279
Robertus Beſtonus vel *Baſtonus.* 274
Robertus de Lyceſtria. 274
Robertus de Monte Michaelis. 268
Robertus Fabian, Londinenſis 279
Robertus Foliothus, ſive *Medulmenſis.* 268
Robertus Gaguinus. 279
Robertus Groſſeteſte ſive *Megacephalus* Lincolnienſis in Anglia Epiſcopus. 66.71
Robertus Herfordenſis. 266
Robertus Holkoth. 273
Robertus Licienſis. 276
Robertus Maſchal, Anglos. 278
Robertus, Monachus S. Mariani. 269
Robertus Montenſis. 271
Robertus Richius, Abindonenſis. 271
Robertus Solopienſis. 268
Robertus Sorbona. 270
Rodericus Santius de Arevalo. 279
Rodericus Ximenes, Archiepiſcopos Toletanus. 271
Rodolphus de Frameinſperg, Bavarus. 274
Rodulphus Langius, Weſtphalus. 278
Rodulphus ſive *Radulphus*, Abbas monaſterii S. Trudonis in diœceſi Leodicenſi. 268
Rodulphus ſive *Rudulphus* Brugenſis. 268
Rofredus Beneventanus. 270
Rofredus. 267
Rogerius, autor hiſtoriæ deſtructionis regni Hungariæ, per Tartaros facta. 271
Rogatitribunitia, de augendo Augurum & Pontificum numero. 220
Rogatio tribunitia, de comitiis magiſtratuum. 220
Rogatio tribunitia de ſacerdotiis. 223
Rogatio tribunitia de coloniis deducendis. 223
Rogerius, Monachus Ciſtercienſis. 268
Rogerius Albanus. 280
Rogerius ſive *Ruggerus*, Monachus Fuldenſis. 269
Rogerius de Houden, Britannus. 271
Rogerus de Windeshora. 271
Rogerus Baconus. 270
Rogerus, Monachus Cluniacenſis. 269
Rogerus Ceſtrius. 274
Rogerus, Monachus Crolandienſis. 271
Rolandus Placiola. 273
Rolandus Capellutus, Chryſopolitanus. 277
Roma à Gallis capta. 215
Romanus, *PP.* 261
Romanæ urbis fundatio. 203
Romanæ urbis expugnatio per Alaricum Gothorum Regem. 258
Imperatoris Romano-Germanici confirmatio. 264
S. Romualdus, autor ordinis Camaldulenſis. 264
Romulus, primus Rom. Rex. 203
Roſvvitha ſive *Roſuida.* 263
Rubertus, Monachus S. Remigii. 267
Rubertus Ketenenſis. 267
Rubrenus. 240
Imp. *Rudolphi I.* ſive *Habſpurgenſis* initium imperii. 270
Rudolphus. 258
Rudolphus, Abbas. 267
Rudolphus Agricola. 278
Rudolphus, Monachus Fuldenſis. 261
Ruffinus. 246
Ruffinus Presbyter Aqvilenſis. 249
Rufinus Sipius. 278
Rufus Celſus, 250
Rufus Epheſius. 243
Rufus Feſtus Avienus. 251
Imp. *Ruperti*, Comitis Palatini Rheni, initium imperii. 272
Rupertus, Abbas Tuitienſis. 267
Ruſticus, Diaconus Romanus. 256
Rupertus de Ruſſia. 270
Ruthardus, Monachus cœnobii Hirſaugienſis. 261
Ruth liber. 199
P. Rutilius Rufus, 226
Rutilius Numatianus; vide *Claudius Rutilius.*

S.

Saadias. 263
Sabbatius, Epiſcopus Gallicanus. 252
Sabelliani 246
Sabellicus: vide *Antonius.*
Sabellius, Hæreſiarcha. 246
Sabellus. 240

Digitized by Google

Sabianus. 244
Sabiniana Juriſconſultorum ſecta. 232
Sabinianus PP. 258
Sabinus: vide *Ælius.*
Sabinus, Epiſcopus Heracleæ Thraciæ. 253
Sacerdotum Matrimonium. 264
Sadok, princeps ſectæ Sadducæorum. 225
Saducæorum hæreſeos origo. 225
Sævius Nicanor. 227
Saliares hymni Romanorum. 222
Salimbenus de Salimbenis. 272
Salsphilax, Britannus. 263
Sallejus Baſſus. 240
C. Salluſtius Criſpus. 234
Salomonis liber Sapientiæ. 199
Samuelis liber primus & ſecundus. 199
Salomonis mors. 200
Salomonis ſcripta præter eos, qvi inter ſacros Veteris Teſtamenti libros etiam nunc extant. 199.200
Salomon, ſive *Schelomoh.* 199
Salomon: vide *Schelomoh.*
Salvii Juliani Edictum perpetuum. 241
Salvius Julianus. 243
Saluſtius Mopſeates. 238
Salvus Caſſetta, Panormitanus. 279
Sambetha, generale nomen omnium Sibyllarum. 16
Sambethes Sibyllæ antiqviſſimæ ſcripta ſuppoſititia. 13. 14. & deinceps.
Samgar Judex Hebræorum. 162
Samoſatenſiani ſive *Pauliani.* 246
R. Samuel Ben-Meir. 267
Samuel Beulanus. 258
Samuel, ex Judæo Chriſtianus. 265
Samuel Marochianus, ſive *Maurocanus.* 265
Samuelis Bocharti judicium de Oraculis Sibyllinis qvæ nunc extant. 20
Samuelis liber de jure Regni Hebræorum. 199
Samuel Presbyter Edeſſenus. 253
Samuel: vide *Schemuel.*
Samuel ſive *Schemuel.* 199
Sanchoniathon. 199
Sanctes de Arduinis, Piſaurenſis. 277
Sannyrio, Comicus. 213
Sappho Lesbia, poetria. 205
Sardanapali interitus. 201
Satura ſive *Satura Romana.* 227
Saturninus: vide *Ælius.*
Satyrica Græcorum poeſis. 227
Saturniani. 242
Saturninus, Hæreſiarcha. 242
Saxo Grammaticus. 269
Saxonum Converſio ad Chriſtianam religionem. 260
Scacchia ludus. 198
Scæva Memor. 240
P. Mucius *Scævola.* 226
R. Schammai. 234
Scaurus: vide *Æmilius.*
R. Sc elomoh Ben-Adrath. 270
R. Schelomoh Ben-Gavirol. 264
R. Schelomoh Jarchi ſive *Raſchi.* 264
Schelomoh: vide *Salomon.*
Schemaja. 230
R. Schemuel Hacohen. 264
Schemuel: vid. *Samuel.*
Scenicus apparatus Comœdiarum & Tragœdiarum. 214
R. Scherira. 263
R. Schimeon Bar-Tzemach. 273
Rabban Schimeon Ben-Hillel. 234
R. Schimeon Duran. 273
Rabban *Schimeon* filius Gamalielis. 242
R. Schimeon filius Jochai. 242
R. Schimeon Kejara. 259
Rabban *Schimeon II.* 238
Schimeon: vid. *Simeon.*
Schimſchon ſive *Sampſon*, Judex Hebræorum. 197
R. Schimſon. 270
Scinhar ſive *Sennaar* campus. 21.22
P. Cornelius *Scipio Æmilianus.* 227
P. Cornelius *Scipio Naſica*, 224
Scipionum diverſorum Genealogia. 227
Schola Hamburgenſis, tempore S. Anſcharii. 261
Schola Fuldenſis, qvam *Rabanus Maurus* celebrem reddidit. 262
Schola Oſnabrugenſis, inſtituta ab imp. Carolo M. 262
Scholaſtica Theologiæ origo & conſtitutio. 267
Schola: vid. *Academia*
Scopas, ſtatuarius. 215
Scopelianus Clazomenius. 240
Scribendi ratio ſiniſtrorſum. 160.161
Scribendi ratio ſiniſtrorſum & dextrorſum inſtar boum arantium. 160.161
Scribonius Aphrodiſius. 235

Scri-

Scribonius Largus. 238
L. Scribonius Libo. 225
Scriptura Sacra græca tranſlatio per LXXII. interpretes. 220
Scripturæ ſacræ loca illuſtrata *Geneſ. cap.* 10. *verſ.* 25. *p.* 5. *cap.* 6, *verſ.* 2. *pag.* 7. *c.* 4. *verſ. ult. pag.* 8. *Epiſt. S. Judæ verſ.* 14. & 15. *p.* 8. *Geneſ. c.* 6. *verſ.* 1. 2. & 4. *p.* 9. *S. Luc. c.* 16. *v.* 29. *p.* 10. *Geneſ. c.* 5. *p.* 11. *Geneſ. c.* 10. *v.* 8. 9. 10. 11. *p.* 21. 22. 23. *Geneſ. cap.* 10. *v.* 25. *pag.* 27. 28. & *deincept. Geneſ. c.* 9. *v.* 11. *p.* 28. *Joſuæ c.* 24. *v.* 2. *pag.* 39. 40. *Geneſ. cap.* 17. *v.* 5. *Geneſ. cap.* 41. *v.* 16. *p.* 55. *Pſalm.* 105. *v.* 22. 23. *Geneſ. c.* 50. *v.* 2. *p.* 59. *Daniel. c.* 5. *v.* 28. *c.* 6. *v.* 8. 12. & 15. *c.* 8. *v.* 20. *p.* 92. *Epiſt. Judæ v.* 9. *p.* 149. *Joſuæ c.* 11. *v.* 21. & *c. ult. v.* 26. & paſſim alibi.
Scriptura occulta & furtiva. 231
Sebaſtianus Titio ſive *Brand* Argentinenſis. 279
Seceſſio prima plebis Romanæ in ſacrum montem. 209
Secula antediluviana. p. 1. & deinceps uſqve ad pag. 11
Seculum ante Æ. C. XXIII. in qvod diluvium univerſale incidit. 11.
Seculum ante Æ. C. XXII. 27
Secula ante Æ. C. XXI. XX. & XIX. 37
Secula ante Æ. C. XVIII. & XVII. 33
Seculum ante Æ. C. XVI. 119
Seculum ante Æ. C. XV. 149
Seculum ante Æ. C. XIV. 162
Seculum ante Æ. C. XIII. 165
Seculum ante Æ. C. XII. 197
Seculum ante Æ. C. XI. 199
Seculum ante Æ. C. X. 200
Seculum ante Æ. C. IX. 201
Seculum ante Æ. C. VIII. 202
Seculum ante Æ. C. VII. 204
Seculum ante Æ. C. VI. 205
Seculum ante Æ. C. V. 209
Seculum ante Æ. C. IV. 215
Seculum ante Æ. C. III. 220
Seculum ante Æ. C. II. 223
Seculum ante Æ. C. I. 228
Seculum poſt Æ. C. I. 235
Seculum poſt Æ. C. II. 241
Seculum poſt Æ. C. III. 244
Seculum poſt Æ. C. IV. 247
Seculum poſt Æ. C. V. 251
Seculum poſt Æ. C. VI. 254
Seculum poſt Æ. C. VII. 257
Seculum poſt Æ. C. VIII. 259
Seculum poſt Æ. C. IX. 260
Seculum poſt Æ. C. X. 262
Seculum poſt Æ. C. XI. 264
Seculum poſt Æ. C. XII. 266
Seculum poſt Æ. C. XIII. 269
Seculum poſt Æ. C. XIV. 275
Secundiani. 242
Secundus, qvi ſcripſit geſta Longobardorum. 258
Secundus, Valentini Hæreſiarchæ diſcipulus. 242
Seder, Olam, Rabba. 27. 28. 242
Seder, Olam, Suta, ſive Chronologia Hebræorum minor. 267
Sedulius: vide *Cœlius Sedulius.*
Sefridus, ſive *Sigfridus*, ſcriptor vitæ S. Othonis. 268
R. Sechem Tof. 270
Sejani vita & interitus. 236
Seleucus Cyzicenus. 238
Salvianus Maſſilienſis. 252
Semnothei. 206
Semipelagiani. 253
Semnothei, Philoſophi Celtarum. 35
Tib. *Sempronii Gracchi* interitus. 226
C. Sempronii Gracchi interitus. 226
Sempronius Aſellio. 227
P. Sempronius Sophus, Jurisconſultus. 218
P. Sempronius Tuditanus. 222.
C. Sempronius Tuditanus. 227
Senatusconſultum *Libonianum.* 241
Senatusconſultum *Vellejanum.* 236
Senatus, ſive *Servatus Bruvonius.* 268
Senatusconſultum *Macedonianum.* 236
Senatusconſultum *Pegaſianum.* 236
Seneca Notæ. 231
L. Annæus *Seneca* Cordubenſis. 239
M. Annæus *Seneca.* 240
Senecarum Genealogia, 239
Sennaar ſive *Sembar* campus. 21. 22
Serapion Athenienſis. 243
Septem Electorum Imperii Romano-Germanici inſtitutio. 262
Septem Græciæ Sapientes, 206
Sepher Miſchnajoth. 241
Imp. *L. Septimii Severi* initium imperii primum & ſecundum. 241
Imp. *Septimius Severus.* 246
Titius *Septimus.* 235
Serapion. 242
Serapion. 244
Serapion. 259

Q. Sereni Sammonici ſenioris Bibliotheca. 247
Serenus Sammonicus, pater & filius. 246. 247
Sergius. 244
Sergius III. Antipapa. 261
Sergius Confeſſor. 261
Sergius, Epiſcopus CP. Hæreſiarcha. 256
Sergius, PP. 258
Sergius II. PP. 261
Sergius III. PP. 262
Sergius IV. PP. 254
M. Servilius. 239
Servilius Novianus. 239
Servidius Scævola. 243
Servius Claudius. 227
Servius Tullius, VI. Rom. Rex. 207
Servius Sulpicius Rufus. 230
Servus Dei, Epiſcopus. 252
Seth Deus appellatus ab antediluvianis hominibus. 7
Sethiani. 243
Sethiani ſive *Sethoitæ*, Hæretici. 6
Sethi filiorum ſcripta ſuppoſititia. 6.7
Seth inventor literarum Hebraicarum. 5.7.44
Sethi poſteri Aſtronomiæ dediti. 7
Sethi ſcripta ſuppoſititia. 6
Sethitæ filii Dei. 7
Seth primus poſt patrem Adamum *Aſtrologus.* 7
Sethus Calviſius notatus. 7
Severiani. 256
Severianus, Epiſcopus Gabalenſis. 249
Severianus Epiſtolographus. 254
Imp. *Severi* Novellæ Conſtitutiones. 253
Severinus, PP. 258
Severus. 245
Severus, Epiſcopus Malacitanus. 256
Severus, Epiſcopus Antiochenus, Hæreſiarcha. 256
Severus, Epiſcopus minoris Inſulæ Balearis. 253
Severus, Tatiani Hæreſiarchæ diſcipulus. 256
Sextilius Ena Cordubènſis. 235
Sextus. 245
Sextus Africanus. 246
Sextus Aurelius Victor. 250
Sextus Aurelius Victor. 253
Sextus Charonenſis. 243
Sextus Rufus. 250
Sibrandus, Abbas Horti Mariæ in Friſia 271
Sibertus de Beka. 274
Sibylla antiqviſſima Sambethe. pag. 13.14 & deinceps.
Sibyllæ Etymologia. 16
Sibylla Erythræa. 103
Sibyllina Oracula genuina. 19
Sibyllina Oracula ſuppoſititia. pag. 13.14. & deinceps.
Sibyllinorum Oraculorum uſus in primitiva Eccleſia Chriſtiana. pag. 15.16. & deinceps.
Sibyllinorum Oraculorum variæ editiones. 15.16
Sibylliſtæ dicti ſunt primi Chriſtiani. 15
Siffridus, Presbyter Miſnenſis. 272
Sicardus, Epiſcopus Cremonenſis. 269
Sidonius Apollinaris: vide *Apollinaris.*
Sigeardus, Monachus cœnobii S. Albani. 272
Sigebertus Corbejenſis. 263
Sigebertus, Monachus Gemblacenſis. 268
Imp. *Sigiſmundi*, Hungariæ & Bohemiæ Regis, initium imperii. 275
Sigiſmundus Goſſenprot, ſive *Groſſenbrot.* 279
Signorolus de Homedeis, Mediolanenſis. 273
Silius Italicus. 239
Simeon Dunelmenſis. 268
Simeon Metaphraſtes. 261
Simeon filius Schatachi. 226
Simeon, qvi Chriſtum ulnis ſuis excepit. 234
Simeon: vid. *Schimeon.*
Simmias, diſcipulus Socratis. 213
Simmias Rhodius. 203.219
Simon Athenienſis. 213
Simon Bredonus, Anglus. 274
Simon de Burſiano. 273
Simon de Caſſia. 273
Simonides Amorginus. 204
Simonides Ceus ſenior. 211
Simonides Ceus junior. 213
Simonides, hiſtoricus. 219
Simonides Magneſius. 222
Simoniani ſive *Simoniaci.* 238
Simon juſtus, Oniæ I. filius & Jadduæ nepos. 220.225
Simon Magus, Samaritanus, Hæreſiarcha. 238

Sim-

INDEX.

Simplicianus, Epiſcopus Mediolanenſis. 252
Simplicii ætas. 93
Simplicius. 256
S. *Simplicius, PP.* 252
Sinenſium monſtroſa temporum ſupputatio. 2.4
Siphra, Commentarius in Leviticum Rabbinicus. 245
Siphre. 242
Siracides. 221
S. *Siricius. PP.* 248
Siſcennius Jachus. 227
L. Siſenna. 130
Siſinnius, PP. 259
Siſyphus Cous, Teucri ſcriba. 198
Siwardus. 261
S. *Sixtus* ſive *Xyſtus. PP.* 242
S. *Sixtus* ſive *Xyſtus II.* 245
S. *Sixtus* ſive *Xyſtus III. PP.* 252
Sicyonii regni fundatio. 53
Smaragdus, Abbas. 258
Socrates Athenienſis. 213
Socrates, hiſtoricus Eccleſiaſticus. 252
Socrates Rhodius. 234
Solco Fortenam. 261
C. Julius *Solinus*. 239
Solonis legislatio. 205
Solon Salaminius. 206
Somniorum interpretatio, & de ea varii autores antiqvi. 48. 51. 55. 56.
Sopater Apamienſis. 250
Sophilus Sicyonius vel *Thebanus* Comicus. 219
Sophocles, Tragicus. 214
Sophonias, Propheta. 204
Sophronius. 249
Sophronius, Epiſcopus Hieroſolymitanus. 258
Sophron Syracuſanus. 214
Sopolis. 250
Soranus Epheſius. 243
Sorbonæ Collegium: vid. *Collegium Sorbonæ*.
Soſibius Lacon. 221
Soſicles Syracuſanus, Tragicus. 219
Soſigenes Ægyptius, Aſtronomus. 235
Soſilus. 222
Soſitheus. 221
S. *Soter. PP.* 242
Soterichus Oaſites. 246
Sotion Alexandrinus. 238
Sozomenus Piſtorienſis. 274
Spartianus: vide *Ælius*.
Sphæra prima inventio attributa *Muſæo Athenienſi*, vel *Anaximandro Mileſio*. 132
Sphæra prima inventio *Atlanti* attributa. 132
Sphærus Boſphoranus. 222
Speuſippus. 218
Statius Papinius. 240
Statuariæ artis origo & variæ ſpecies. 214
Statuarii celebres. 215
Stephanardus Flamma. 272
Stephanardus à Vicomercato. 272
Stephanus. 257
Stephanus, Abbas Leodicenſis ad S. Jacobum. 268
Stephanus Brackingtonus. 275
Stephanus Brulifer. 276
Stephanus Eduenſis. 263
Stephanus, Epiſcopus Halberſtadenſis. 265
Stephanus, Epiſcopus Leodicenſis. 263
Stephanus, decimus Leodicenſium Epiſcopus. 262
Stephanus Eyton ſive *Edonus*. 274
Stephanus filius Alexidis, Comicus. 219
Stephanus Hiſpanus, Monachus Cluniacenſis. 269
Stephanus Julianus. 278
Stephanus Longtonus, Anglus. 271
Stephanus Mediolanenſis. 272
Stephanus monachus. 263
Stephanus, monachus Cluniacenſis. 266
S. *Stephanus. PP.* 245
Stephanus II. PP. 259
Stephanus III. alias *II. PP.* 259
Stephanus IV alias *III. PP.* 259
Stephanus V. alias *IV. PP.* 261
Stephanus VI. PP. 261
Stephanus VI. alias *VII. PP.* 261
Stephanus VII. alias *VIII. PP.* 262
Stephanus VIII. alias *IX. PP.* 262
Stephanus IX. PP. 264
Stephanus, Presbyter Africanus 257
Steſichorus Himeræus. 205
Steſimbrotus Thaſius. 213
Sthenelus, Tragicus. 214
Stilpo Megarenſis. 219
Stoa, Gymnaſium Stoicorum. 221
Strabo Amaſenus. 238
Stratocles Sidonius. 238

Strato. 224
Strato Lampſacenus. 220
Strattis, Comicus. 214
Strattis Olynthius, hiſtoricus. 219
S. Suetonius Paulinus. 239
Suetonius Optatianus, ſive *Aćtatianus.* 246
S. Suetonius Tranquillus. 243
Suffenus. 231
Sulcardus, Anglus. 265
Sulpicia. 240
Sulpicii Severi error circa explicationem v. 1. c. 6. Gen. 9. 10
Sulpicius Severus. 249
C Sulpicius Gallus. 224
Sulpicius Galba. 235
Suidæ locus correćtus. 133
Suidas illuſtratus. 79. 92. 93. 127. 134
Suidas Lexicographus. 257. 265
Suidas notatus. 44. 157. 169
Suppoſititiorum librorum freqvens uſus in primitiva Eccleſia Chriſtiana. 19
Supputationes qvædam temporum monſtroſæ. 2. 4
Syagrius. 252
Syagrius, poeta. 199
L. Cornelius *Sylla Dićtator.* 230. 231
S. Sylverius. PP. 255
Sylveſter, Antipapa contra Paſchalem. II. 166
Sylveſter III. Antipapa. 264
Sylveſter Giraldus Cambrienſis. 269
S. Sylveſter, PP. 248
Sylveſter II. PP. 263
Sylveſtrinorum ordo. 270
Symbolum Apoſtolicum. 236
Symmachi & Prudentii contentio de ara vićtoriæ. 248
Symmachi interitus. 254
Q. Aurelius *Symmachus.* 250
Symmachus Samaritanus. 245
Symeon Methaphraſtes. 261
Synagogarum Judaicarum origo. 205
Syneſii ætas. 93
Syneſius. 254
Synodi variæ propter controverſiam de tempore feſti Paſchalis habitæ. 245
Syriacæ literæ falſo creduntur ab Abrahamo inventæ. 44. 45
Syriaca lingua à Theodoreto perperam habetur pro primitiva. 5
Syriani ætas. 93
Syrianus. 253
P. Syrus Mimographus. 235

T.

T*Abula Chronologica*, continens leges corporis Juris civilis Juſtinianei. 255
Tabula Chronologica, continens vitam Imp. Juſtiniani. 255
Tabula Chronologica vitæ & ſcriptorum M. Tullii Ciceronis. 229
Tabula Chronologica vitæ Chriſti. 233
Tabula continens Trojanorum Regum ſucceſſionem. 198
Tabula, exhibens diviſionem Hiſtoriæ univerſalis in Antemonarchicam & Monarchicam. 224
Tabula, exhibens diviſionem Juriſprudentiæ in Sabinianam & Proculianam. 232
Tabula, exhibens diviſionem univerſi temporis in Secula ante & poſt Chriſtum. 3
Tabula, exhibens duplicem de Genealogia Jobi opinionem. 122
Tabula, exhibens familiam Herodis Aſcalonitæ. 233
Tabula, exhibens Genealogiam Attali III. & ultimi Regis Pergami. 228
Tabula, exhibens Genealogiam Chriſti. 233
Tabula, exhibens Genealogiam diverſorum Scipionum. 277
Tabula, exhibens Genealogiam duorum Senecarum. 239
Tabula, exhibens Genealogiam Nimrodi & Nini. 26
Tabula, exhibens Genealogiam M. Porcii Catonis, majoris & minoris. 232
Tabula, exhibens Patriarchas antediluvianos. 11
Tabula, exhibens poſteritatem Caini. 134
Tabula, exhibens poſteritatem Noæ usqve ad Moyſen. 31
Tabula, exhibens ſucceſſionem illuſtrium veteris Græciæ Philoſophorum, ſecundum Laertium. 206
Tabula, exhibens ſucceſſionem Patriarcharum poſtdiluvianorum à Noa usqve ad Abrahami nativitatem. 37

Tabu-

INDEX.

Tabula, exhibens ſucceſſionem Patriarcharum poſtdiluvianorum à Semo usqve ad Moyſen. 31
Tabula, exhibens ſucceſſionem Regum primæ Monarchiæ. 25
Tabula, exhibens Reges Monarchiæ Perſicæ. 207
Tabula, exhibens ſucceſſionem Regum tertiæ ſive Græcæ Monarchiæ. 218
Tabula, Minois ſenioris & junioris genealogiam exhibens. 192
Imp. *Taciti* initium imperii & amor erga Tacitum hiſtoricum. 244
C. Cornelius *Tacitus*. 243
Tageno, Decanus Patavinus. 269
Talenti & Minæ valor. 63
Talmud Judæorum duplex, *Babylonicum & Hieroſolymitanum*. 241
Talmudis Hieroſolymitani autor *R. Jochanan*. 246
Rabbenu *Tam*. 267
Tancmarus, Presbyter Hildesheimenſis. 265
Tanuſius. 235
Tanuſius Geminus. 231
Tarentinum bellum Romanorum. 220
Targum Jonathanis Ben-Uziel. 238
Targum Onkeloſi. 238
L. Tarquinius Priſcus, V. Rom. Rex. 205
L. Tarquinius Superbus, VII. Rom Rex. 208
Tartagnus: vide *Alexander Tartagnus*.
Taruntius Paternus. 246
Tatianus Aſſyrius. 242.243
Tatius, ſive potius *Statius Cyrillus*. 250
Taurus Berytius. 243
Telauges, Pythagoræ filius. 208
Teleclides, Comicus. 213
Telephus. 234
Teleſilla, poetria. 214
Teleſtes Selinuntius. 217
Teleſinus Helius, qvi & *Theleſinus*. 257
Templariorum Equitum ordo. 267.273
Templi Hieroſolymitani ſecundi ædificatio. 212
Templi Hieroſolymitani profanatio per Antiochum Epiphanem. 224
Templi Hieroſolymitani repurgatio per Judam Maccabæum. 224
Templi Salomonis ædificatio. 200
Templum Samaritanum in monte Garizim exſtructum. 218
Templi Samaritani in monte Garizim everſio. 226
Temporis ante initium vulgaris Æræ Chriſtianæ diviſio in ſecula. 1.2.
Temporis diviſio ſecundum Varronem. 202
Terentianus Maurus. 240
P. T. Afer. 225
Terentius Clemens. 246
Terpander, poeta. 204
Tertullianiſtæ. 246
Tertullianus. 245.246
Tertullianus notatus ob defenſionem ſcriptorum ſuppoſititiorum.
Teſtamentum duodecim filiorum Ja triarchæ. 9.65.66.67.&
Theuth Ægyptiorum Mercuri
Teutonicorum Equitum ordo.
Thadæus ſive *Thathæus*
Thadæus Florentinus.
Thales Mileſius.
Thamus, Rex Ægyp
Thamyris vel *Than*
Thaumaturgus.
Theagenes Rheo
Theano.
Theætetus.
Theatr
Thebit
Theclæ
S. Theleſp
Themiſon La.
Themiſtiani. 2
Themiſtius. 250
Theoclius. 246
Theocritus Syracuſanus. 221
Theodotion. 242
Theodectes. 219
Theodectes Phalelites junior. 221
Theodericus, Abbas Benedictinus. 269
Theodericus de Apoldia. 272
Theodericus, Monachus Benedictinus S. Albani. 265
Theodericus, Monachus S. Matthiæ. 265
Theodericus à Niem, Epiſcopus Verdenſis. 278
Theodericus Pauli, Gorcomenſis. 278
Theodericus Thuringus. 272
Theodonis. 235
Theodoretus, Epiſcopus Cyri. 252
Theodoretus, Epiſcopus Cyrenſis. 253
Theodoricus, Abbas Leodicenſis. 267
Theodoricus Amalus, Oſtrogothorum Rex. 251.254

INDEX.

Theodoricus, Archiepiſcopus Trevirenſis. 263
Theodericus Certienſis. 277
Theodoricus Gerardus, Gandavus. 277
Theodoricus Uric. 278
Theodori Mopsveſteni locus obſcurus apud Photium illuſtratus. 78
Theodorus. 240
Theodorus Anagnoſtes ſive *Lector.* 251
Theodorus Antipapa. 258
[illegible]*eodorus II.* Antipapa. 258
[illegible]*rus* Archiepiſcopus Cantuarienſis. 279
[illegible] Archiepiſcopus Trevirenſis. 279
[illegible]*us.* 219
[illegible]*on.* 267
[illegible]us Ancyranus. 252
[illegible]ſalonicenſis. 278
[illegible] Epiſcopus. 249
[illegible] 274
[illegible] 258
[illegible] 261
[illegible] 252
[illegible] 246
[illegible] 260
[illegible] 256
[illegible] imperii. 259
[illegible] vellarum 253
Imp. *Theo*[illegible] initium imperii. 248
Imp. *Theodoſii II.* initium imperii. 251
Imp. *Theodoſii Magni* Excommunicatio per S. Ambroſium. 248
Theodoſius, Epiſcopus Alexandrinus, Hæreſiarcha. 256
Theodoſius Tripolita, 230
Theodotiani. 246
Theodotus, Hæreſiarcha. 246
Theodulphus. 261
Theodulus. 252
Theofridus Epternacenſis, Abbas Benedictinus. 266
Theognis, Comicus. 213
Theognis Megarenſis. 208
Theologiæ Scholaſticæ origo & conſtitutio. 267
Theomedon, Medicus. 216
Theon Alexandrinus. 238. 250
Theophanes Byzantius. 257
Theophanes Lesbius. 230
Theophilus, Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus. 245
Theophilus, Epiſcopus Alexandrinus. 245
S. Theophilus Epiſcopus Antiochenus. 242
Theophilus, Medicus Epidaurius & Comicus. 214
Theophraſtus Ereſius. 219
Theophylactus Antipapa. 259
Theophylactus, Epiſcopus Bulgarorum. 265
Theophylactus Simocatta. 258
Theopompus Chius. 219
Theopompus, poeta. 216
Theorus, Comicus. 214
Theoſterictus. 261
Theotimus. 249
Theſſalus, Medicus. 212
Theſſalus Trallianus. 238
Theſpis, poeta Tragicus. 206
Thegandus ſive *Theganus*, Chorepiſcopus Trevirenſis. 261
Theudus, Abbas. 266
Thimo, ſcriptor vitæ S. Othonis. 268
Tholab, Judex Hebræorum. 165
S. Thomas. 237
S. Thomas Aquinas. 270
Thomas Argentinenſis. 273
Thomas Baſinus, Epiſcopus Lexovienſis. 279
Thomas Bricotus. 278
Thomas Cantapratenſis. 270
Thomas Caſteforde. 274
Thomas de Cellano. 271
Thorath Chobanim, Commentarius in Leviticum Rabbinicus. 245
Thomas Dando vel *Daudo*, Anglus. 278
Thomas Diaconus, Flander. 275
Thomas Eckleſton. 274
Thomas Gaſcoigne. 280
Thomas de Garbo, Florentinus. 274
Thomas Haſiwode vel *Haſilwode.* 274
Thomas de Kempis, Belga. 276
Thomas de Lamoore. 274
Thomas Langforde. 274
Thomas Lentinus, Patriarcha Hieroſolymitanus. 271
Thomas Monemutenſis, monachus. 268
Thomas Otterburne, Anglus. 27

Tho-

INDEX.

Thomas Rudburne vel *Radburnus*, Anglus. 268
Thomas Rudburne, monachus Wintonienſis. 279
Thomas Scrope, alias *Brandeley*, Anglus. 280
Thomas Stottus vel *Sprottus*. 272
Thomas Stubs ſive *Stubaus*, Eboracenſis. 275
Thomas Waldenſis, Carmelita. 276
Thomas Walſingham, Norfolcienſis. 280
Thomas Wigenbaele, Præmonſtratenſis. 279
Thomas Wiccius. 272
Thraſemachus Chalcedonius, Sophiſta, 214
Thucydides Athenienſis. 213
Thuſcus. 235
Tiberiana Bibliotheca. 240
Tiberianus. 249. 251
Imp. *Tiberii Apſimari* initium imperii. 258
Imp. *Tiberii* genus dicendi. 240
Imp. *Tiberii Thracis* initium imperii. 255
Imp. *Tiberius*. 239
Tibullus: vide *Albius Tibullus*.
Ticonius Afer. 249
Timaus Locrus. 221
Timaus Tauromenites. 221
Timagenes. 234
Timagenes Alexandrinus. 235
Timagoras Chalcidenſis, pictor. 215
Timanthes, pictor. 217
Timarchus. 222
Timocrates. 221
Timocreon Rhodius. 211
Timon Phliaſius. 221
Timotheus Mileſius, 217
Timotheus, Epiſcopus. 252
Timotheus, Epiſcopus Alexandrinus. 249
Timotheus, Epiſcopus Alexandrinus. 252
Timotheus Gazaus. 253
Timotheus Mileſius, Muſicus. 219
Timoſthenes. 222
Titianus. 251
Titianus junior. 247
Titinnius Capito. 243
Q. Titius. 227
Tituli Doctorum Hebræorum. 234
Imp. *Titus*. 240
Titus Epiſcopus Boſtrenſis. 249
Imp. *Titus Veſpaſianus I*. 239
Tobias ſenior & junior. 203
Toſtatus: vide *Alphonſus Toſtatus*.
Toxotius Senator. 247
Tragædia Græcorum. 214
Imp. *Trajani* bellum cum Decebulo. 241
Imp. *Trajani* Bibliotheca. 241
Imp. *Trajani* Columna cochlis. 241
Imp. *Trajani* initium. 237
Imp. *Trajani* reſcriptum de Chriſtianus. 241
Imp. *Trajanus*. 243
Trajanus Patricius. 258
Trallianus: vide *Alexander Trallianus*.
Translationes Veteris Teſtamenti latinæ, ad veritatem contextus Hebraici proxime accedentes. 30. 32
L. Traſeas Pætus. 239
C. Trebatius Teſta. 234
Trebellius Pollio. 246
Tribonianus. 255
Tribonianus Sidetes. 257
Tribuni militum conſulari poteſtate primum creati. 212
Tribunitia poteſtatis origo. 209
Triginta Tyranni Athenienſium. 212
Triphyllius Epiſcopus Cypri. 249
Tritheita ſive *Triformiani*. 256
Trogus Pompejus. 235. 243
Trojani belli hiſtoria. 197
Troilus. 250
Tryphiodorus. 254
Tryphon. 240. 245
Tryphonianus. 246
Tſchuvoth, liber Rabbinicus. 263
Tubalcain inventor Chymiæ. 13
Tubero: vide *Ælius*.
Tucca. 235
Tullius Hoſtilius III. Rom. Rex. 204
Turcica Religio, 257
Turcius Rufus Aſterius. 254
Turgotus Dunelmenſis S. Andreæ in Scotia Epiſcopus. 268
Turnnius. 235
Turnus. 240
Turpilius. 225
Turpinus ſive *Tulpinus* Archiepiſcopus Rhemenſis. 260
Turſtinus ſive *Truſtinus*, Archiepiſcopus Eboracenſis. 268

Typa

Typographiæ inventio, incrementum, uſus & abuſus. 275
Tyronis Notæ. 231
Tyrtæus, Poeta. 204

V.

Valens IC. vide *Alburnus Valens.*
Valens, Medicus. 238
Valentiniani 242
Imp *Valentiniani I.* ſive *ſenioris* initium imperii. 248
Imp. *Valentiniani II.* initium Imperii. 248
Imp. *Valentiniani II.* obitus ante baptiſmum. 248
Imp. *Valentiniani tertii* initium imperii. 251
Imp. *Valentini III.* Novellæ Conſtitutiones. 253
Valentinus, Hæreſiarcha. 242
Valentinus. PP. 261
Imp. *Valentis* initium imperii. 248
Imp. *Valeriani* initium imperii. 244
L. Valerius. 230
Q. Valerius Antias. 231
C. Valerius Flaccus. 240
M. Valerius Cato. 231
Valerius Maximus. 239
P. Valerius Poplicola. 208
M. Valerius Probus. 244
Valerius Soranus. 235
Vallis umbroſa ordo. 264
Valeſcus de Taranta. 277
T. Valgius. 235
Q. Vargontejus. 227
Varius. 235
P. Terentius Varro. 231
M. Terentius Varro. 231.234
P. Terentius Varro Atacinus. 234.235
Varus. 235
Udalricus à Lenczburch. 274
Udalricus Wellingus, Monachus S. Afræ. 279
Udeſcalcus, ſive *Udalſcalcus.* 268
Vectius. 227
M. Flavius Vegetius. 250
C. Vellejus Paterculus. 239
Venantius Fortunatus. 256
De *Veneficiis* primum judicium publicum Romæ. 217
Venetiarum origo. 251
Venulejus Saturninus. 246
Verbum Dei ſcriptum à Moyſe incipit. 6
Verrius Flaccus. 235
Verus Arauſionenſis in Gallia Epiſcopus. 259
Imp. *Veſpaſiani* Bibliotheca. 240
Imp. T. Flavius *Veſpaſianus ſenior*, ſive *pater.* 236
Imp. T. Flavius *Veſpaſianus junior.* 236
Veſuvii montis incendium. 237
De Veteri Buſco Adrianus: vide *Adrianus.*
Imp. *A. Vitellius.* 236
Uffingus ſive *Uffo Friſius*, Monachus Werthienſis. 264
Victor III. Antipapa. 266
Victor IV. Antipapa. 266
Victor Cartennenſis in Mauritana Epiſcopus. 256
Victor, Epiſcopus Tununenſis. 256
Victor, Epiſcopus Uticenſis. 252
Victor Feltrenſis. 274
Victorinus. 245
Victorinus vel *Victorius Aquitanicus.* 252
Victorianus Voconius vel *Buconius.* 252
Fabius Marius *Victorinus* Afer. 249
S. Victor. PP. 242
Victor II. PP. 264
Victor III. PP. 264
Vigilantiani. 249
Vigilantius, Hæreſiarcha. 253
Vigilius, diverſus à S. Vigilio Epiſcopo Tridentino & Martyre. 253
Vigilius Diaconus. 252
Vigilius Epiſcopus Tridentinus. 249
Vigilius PP. 255
Vilco Laerſma Friſius. 268
Vincentius Bandellus à Caſtro novo. 276
Vincentius Bellovacenſis Epiſcopus. 271
Vincentius Cadlubius, Epiſcopus Cracovienſis. 271
Vincentius & Martinus Carſulani. 274
Vincentius Ferrerius, Valentinus. 276
Vincentius Lirinenſis. 252
Vincentius, Presbyter Gallicanus. 252
Vindius Verus. 243
Vindicianus. 250
Vipſanius Meſſala. 239
P. Virgilius Maro. 235
Virgilius Romanus. 243
Viſellius Varro. 230
Vitalianus, PP. 258
Vitalis de Furno. 277

Vitel-

INDEX.

Vitellius Afer Donatiſta. 249
Q. Vitellius Eulogius. 235
M. Vitruvius Pollio. 235
Vitus Arenpeckius, Landshutenſis. 278
Uldaricus Argentinenſis. 270
Uldaricus Herlinger à Wurmberg 271
Ulpius Marcellus. 243
Voconius Victor. 240
Volcomarus Fürſtenfeldenſis. 274
P. Volumnius. 234
Imp. *Voluſiani initium imperii.* 244
L. Voluſius Metianus. 243
Voſſius: vide *Gerardus Joannes Voſſius.*
M. Unicus. 240
Unvvonus Britannus. 263
Uranius ſive *Uraninus.* 254
S. Urbanus, PP. 254
Urbanus II. PP. 264
Urbanus III. PP. 266
Urbanus IV. PP. 270
Urbanus V. PP. 273
Urbanus VI. PP. 273
Urjah, Propheta. 204
Urſicius, Antipapa. 248
Urſinus, Monachus. 252
Ur ſive *Ura*, ſeu *Urchoa* Chaldæorum, 38
Urſo. 253
Urſus. 261
R. Uſchaja. 245
Uſuardus. 261
Utho, Epiſcopus Argentinenſis. 263
Vulcatius Gallicanus. 246
Vulcatius Terentianus. 246
Uzias, Rex Judæ. 202

W.

W*Alafridus Strabo*, Abbas S. Galli. 261
Waldenſes, ſive *Pauperes de Lugdono*, Hæretici. 267
Waldo, Civis Lugdunenſis Hæreſiarcha. 267
Waltranus, Epiſcopus. 267
Wandelbertus. 261
Warmannus, Epiſcopus Conſtantienſis. 265
Warnerus, Monachus. 265
Imp. *Wenceslai*, Imp. Sigismundi filii initium imperii. 272
Werembertus, Monachus Sangallenſis. 262
Wenceslaus, Abbas. 266
Wernerus JC. vid. Irnæreus.
Wernerus Rolevinc, Carthuſianus. 278
279
Wielefita, Hæretici. 273
Wilbaldus Devonius. 260
Wilbertus Alemannus. 274
Wilbertus, Archidiaconus. 265
Imp. *Wilhelmi*, Comitis Hollandiæ, initium imperii. 269
Wilibaldus, primus Epiſcopus Eiſtetenſis. 259
Willeramus, Abbas Merſburgenſis. 265
Willibrodus, primus Trajectenſium Epiſcopus. 259
Wippo, presbyter. 265
Wittichindus ſive *Winduchindus*, vel *Windichinus.* 263
Wolſtanus, Monachus Wintonienſis. 263

X.

X*Antopulus.* 274
Xanthus Lydus. 211
Xenoclides Athenienſis. 217
Xenocrates Chalcedonius. 278
Xenomedes Chius. 211
Xenophanes Colophonius. 208
Xenophon. 216
Xerxes idem atqve *Abaſverus.* 209
Xerxis expeditio in Græciam. 209
Xerxis initium regni. 209
Xyſtus, ſive *Sixtus IV.* PP. 276

Z.

Z*Acharias*, Epiſcopus Chryſopolitanus. 267
Zacharias, Propheta. 212
Zacharias, PP. 259
Zaleucus. 208
Zamolxis Thrax. 206
Zedekiæ excæcatio. 205
Zenobia. 246
Zenobius, qvi & *Zenodotus.* 245
Zenobius, Sophiſta. 244
Zeno Citienſis. 220
Zeno Cyprius. 250
Zenodotus Grammaticus. 221
Zeno Eleates. 210
S. Zeno, Epiſcopus Veronenſis, 245
Zeno, Hiſtoricus. 222

Imp. *Zenonis Iſaurici* Initium Imperii. 251
S. Zepherinus PP. 245
Zeuxis, pictor, 217
Zinzinus, Antipapa. 261
Zohar. 242
Zoilus Amphipolitanus. 221
Zopyrus Phyſiognomon. 213
Zoroaſtres Bactrianorum Rex. 32.33.34 35.36.37
Zoroaſtres, Bactrianorum Rex, inventor Magiæ vetitæ. 12
Zoroaſtres Perſomeda ſive *Perſomedus.* 23
Zoroaſtres Proconneſius. 32
Zoroaſtres Tertius, ſive *Proconneſius.* 208
Zoroaſtris Perſomedi ſcripta ſuppoſititia. 79 & deinceps usqve ad pag. 118
Zoroaſtris ſecundi ſive *Perſomedi* nomen, ætas, vita & ſcripta. p. 71. & deinceps usqve ad pag. 118
Zoſimus Comes. 253
Zoſimus Gazaus. 254
S. Zoſimus. 252

FINIS.

PETRI

PETRI LAMBECII HAMBURGENSIS

TABULÆ DUÆ

CHRONOGRAPHIÆ UNIVERSALIS,

ad Prodromum Hiſtoriæ Literariæ pertinentes;

Qvarum priori ſucceſſio omnium Seculorum à creatione Mundi usqve ad initium vulgaris Æræ Chriſtianæ, poſteriori autem continuatio eorundem ab initio vulgaris Æræ Chriſtianæ usqve ad noſtram ætatem exhibetur.

CANDIDO LECTORI S.

EN tibi, *Candide Lector,* Corollarii ſive Mantiſſæ loco Tabulas duas Chronographiæ univerſalis, qvas integro abhinc triennio compoſui, cum *Joannis Jacobi Friſii Tigurini* Bibliothecam Chronologicam Claſſicorum Autorum in duobus privatis Collegiis, qvorum primum novendecim, alterum vero viginti qvatuor conſtabat ſtudioſiſſimis Juvenibus, prima vice prælegere & explicare aggrederer. Cauſas, cur nunc publici juris eas faciam, multas habeo, ſed in his præcipuam, ut deſcribendi moleſtia liberentur, ſi qvi poſthac illis uti voluerint. Cæterum tantum abeſt, ut illas tibi obtrudere auſim qvaſi perfectas, ut contra qvam maxime rogem, ne hunc laborem meum niſi pro vix dum incœpto & ruditer duntaxat delineato opere excipias. Neqve vero mireris de hiſtoria tam ſacra qvam profana in hiſce tabulis plurima deſiderari, cum dedita opera in præſens ea ſilentio præterierim, utpote contentus res tantum maxime celebres exhibere, qvarum Synchroniſmo unumqvodqve Seculum, tanqvam certiſſimo Charactere mnemonico, diſtingui ab aliis omnibus poſſit & illuſtrari. Vale, &, ut alacriorem me reddas ad pertexendum, qvod orſus ſum, ingens Hiſtoriæ Literariæ opus, æqvi boniqve conſule hoc ejus qvalecunqve præludium, CIↃ IↃ CLIX, XIII. Kal. Octobr.

TABU-

TABULÆ CHRONO

ad Petri Lambecii Prodromum

INTERCOLUMNIUM

Res ſacras memoratu digniſſimas à creatione Mundi

Supputatio temporum ſec. Secula ante i- nit. Vulg. Æ. C.		
½	3950 3901	Principium creationis omnium rerum, ſive *Æra conditi Mundi*, veſpera diem 26. Octobris præcedente, ADAM & EVA à Deo creati. *Cain* naſcitur non diu poſt primordia Mundi.
39	3900 3851	
	3850 3801	SETH naſcitur A. M. 130. impleto.
38	3800 3751	
	3750 3701	ENOS naſcitur A. M. 235. impleto.
37	3700 3651	
	3650 3601	CAINAN naſcitur A. M. 325 impleto.
36	3600 3551	MAHALALEEL naſcitur A. M. 395. impleto
	3550 3501	
35	3500 3451	JARED naſcitur A. M. 460. impleto.
	3450 3401	
34	3400 3351	
	3350 3301	HENOCH naſcitur A. M. 622. impleto.
33	3300 3251	MATHUSALA naſcitur A. M. 687. impleto.
	3250 3201	
32	3200 3151	
	3150 3101	
31	3100 3051	LAMECH naſcitur A. M. 874. impleto.
	3050 3001	
30	3000 2951	
	2950 2901	
29	2900 2851	NOACH naſcitur A. M. 1056. impleto, & ineunte A. M. 1057.
	2850 2801	
28	2800 2751	
	2750 2701	
27	2700 2651	
	2650 2601	
26	2600 2551	
	2550 2501	
25	2500 2451	
	2450 2401	
24	2400 2351	SEM, CHAM & JAPHET nati, cum Noach eſſet qvingentorum annorum.
	2350 2301	

OGICÆ PRIMÆ,

ſtoriæ Literariæ pertinentis,
PRIMUM.
que ad initium vulgaris Æræ Chriſtianæ exhibens,

	Supputatio temporum ſec. Secula à creatione Mundi.	
no Periodi Julianæ ſecundum Calviſium, Emmium & Helvicum currente 764. el poſt fratrem Cainum naſcitur.	1 49	1
	50 99	
	100 149	2
tium Æræ conditi Mundi *R. Hillelis Hannaſi*, quâ Judæi etiamnunc utuntur, d. 24. Sept. A. M. 129.	150 199	
	200 249	3
	250 299	
	300 349	4
	350 399	
	400 449	5
	450 499	
	500 549	6
	550 599	
	600 649	7
	650 699	
	700 749	8
	750 799	
	800 849	9
	850 899	
m moritur A. M. 930.	900 949	10
ch vivus à Deo in cœlum transfertur A. M. 987.	950 999	
h moritur A. M. 1042.	1000 1049	11
	1050 1099	
r moritur A. M. 1140.	1100 1149	12
	1150 1199	
nan moritur A. M. 1235.	1200 1249	13
halaleel moritur A. M. 1290.	1250 1299	
	1300 1349	14
	1350 1399	
red moritur A. M. 1422.	1400 1449	15
	1450 1499	
	1500 1549	16
	1550 1599	
	1600 1649	17

23	2300 2251 2250 2201	DILUVIUM UNIVERSALE cœpit ineunte A. M. 1657. d. 17. Novembris: A. ante Æ. C. 2293.
22	2200 2151 2150 2101	PHALEGI nativitas, *confuſione linguæ primitivæ* & diſperſione gentium inſignis, A.M. 1757; ante Æ. C. [illegible]
21	2100 2051 2050 2001	ABRAHAM naſcitur A. M. 1948: ante Æ. 2002.
20	2000 1951 1950 1901	VOCATIO Abrahami & migratio ex Meſopotamia in Palæſtinam A. M. ſec. Calviſ. 2023. ante Æ. C. [illegible] ISAAC naſcitur A. M. 2048. ante Æ. C. 1902.
19	1900 1851 1850 1801	ESAU & JACOB naſcuntur A. M. 2108: ante Æ. C. 1842.
18	1800 1751 1750 1701	JOSEPH naſcitur A. M. 2199: ante Æ. C. 1751.
17	1700 1651 1650 1601	JACOB moritur in Ægypto A. M 2255: ante Æ. C. 1695. JOSEPH moritur A. M. 2309: ante Æ. C. 1641.
16	1600 1551 1550 1501	MOYSES naſcitur A. M. ſec. Calviſ. 2372: ante Æ. C. 1577: vel rectius ſec. Emm. A. M. 2373. ante Æ. C. 1576.
15	1500 1451 1450 1401	EXITUS ISRAELITARUM duce Moyſe ex Ægypto A. M. 2453. d. 15. Aprilis, ante Æ. C. 1497. IOSUA ſuccedit Moyſi defuncto A. M. 2493. ante Æ. C 1457.
14	1400 1351 1350 1301	*Ehud*, Judex Iſraelitarum, cœpit A. M. 2551. ante Æ. C. 1399. *Sangar, Debora, & Barac*, Judices Iſraelitarum
13	1300 1251 1250 1201	*Gideon*, Judex Iſraelitarum, cœpit A. M. 2671. ante Æ. C. 1279. *Abimelech, Thola, & Iair*, Judices Iſraelitarum.
12	1200 1151 1150 1101	*Iephtha, Ebzan, Elon, Abdon* & *Samſon*, Judices Iſraelitarum. *Eli*, Judex Iſraelitarum, cœpit A. M. [illegible] ante Æ. C. [illegible] *Samuel*, Propheta & Judex ſucceſſit Eli A. M 2849. ante Æ. C. 1101.
11	1100 1051 1050 1001	SAUL, primus Rex Iſraelitarum, cœpit A. M. 2879. ante Æ. C. 1071. DAVID poſt mortem Saulis cœpit A. M. 2889. ante Æ. C. 1061. SALOMO cœpit A. M. [illegible] ante Æ C 1021. *Templi Hieroſolymitani fundatio*, A M. 2932. ante Æ. C. 1018.
10	1000 951 950 901	*Mors Salomonis* & diviſio regni Hebræorum in Regnum *Iuda* & *Iſraelis* A. M. 2969. ante Æ. C. 981.
9	900 851 850 801	

	1650 1699	17
	1700 1749	18
	1750 1799	
	1800 1849	19
	1850 1899	
	1900 1949	20
	1950 1999	
Circumciſio inſtituta A. M. 2047, ante Æ. C. 1903.	2000 2049	21
	2050 2099	
	2100 2149	22
	2150 2199	
	2200 2249	23
	2250 2299	
	2300 2349	24
	2350 2399	
	2400 2449	25
	2450 2499	
	2500 2549	26
	2550 2599	
	2600 2649	27
	2650 2699	
	2700 2749	28
	2750 2799	
	2800 2849	29
	2850 2899	
	2900 2949	30
	2950 2999	
	3000 3049	31
	3050 3099	
	3100 3149	32

8	800	
	751	
	750	Finis REGNI ISRAELIS, & abductio ultimi Regis HOSEÆ cum X tribubus in captivitatem Aſſyriac
	701	
7	700	Martyrium *Iſaiæ* Prophetæ, qui Regis *Manaſſis* juſſu ſerra lignea diſſectus eſt.
	651	
	650	Inſtauratio veri cultus divini per piiſſimum Regem Judæ *Joſiam*.
	601	
6	600	Initium CAPTIVITATIS BABYLONICÆ, & abductio *Jechoniæ*, penultimi Regis Judæ, in Babylo Æræ EXCIDII URBIS HIEROSOLYMITANÆ per *Nebucadnezarem*, deſtructionis templi Salom
	551	
	550	Finis CAPTIVITATIS BABYLONICÆ, A. M. 3419. ante Æ. C. 536.
	501	
5	500	Hiſtoria *Ahaſveri* ſive *Xerxis* & *Eſtheræ* ſive *Ameſtris*.
	451	
	450	Ædificatio SECUNDI TEMPLI HIEROSOLYMITANI, inchoata *ſecundo* anno & abſoluta *ſexto* ann
	401	
4	400	ESRÆ aſcenſus in urbem Hieroſolymitanam anno *ſeptimo Artaxerxis Mnemonis* Regis Perſarum, NEHEMIÆ commigratio Hieroſolymitano anno *vigeſimo Artaxerxis Mnemonis*.
	351	
	350	
	301	Extructio *Templi Samaritani in monte Garizim* per *Manaſſem*, fratrem *Jaddua* ſummi Pontificis Judæor
3	300	*Translatio* Sacræ Scripturæ Veteris Teſtamenti in Græcam lingvam per LXXII. *Interpretes* juſſu Regis
	251	
	250	
	201	
2	200	*Profanatio* Templi Hieroſolymitani per Regem *Antiochum Epiphanem* A. M. 3782. ante Æ. C. 168. *Repurgatio* Templi Hieroſolymitani per *Judam Maccabæum* A. M. 3785.
	151	
	150	Initium principatus *Joannis Hyrcani* A. M. 3815. ante Æ. C. 135. ARISTOBULUS, *primus* poſt captivitatem Babilonicam ex Maccabæorum familia *Rex Judæorum*, co
	101	
1	100	
	51	
	50	HERODES Romæ *Rex Judæorum* renunciatur A. M. 3910. ante Æ. C. 40. Ædificatio TERTII TEMPLI HIEROSOLYMITANI ab Herode inchoata A. M. 3931. ante Æ. C. 19. CHRISTUS naſcitur A. M. 3947. *circa initium Octobris*: An. Juliano 43. U. C. 751.
	1	

	3150 – 3199	32
... Regem *Salmanaſſarem* A. M. 3227, ante Æ. C. 723.	3200 – 3249	33
	3250 – 3299	
	3300 – 3349	34
... *Nebucadnezarem* A. M. 3350, ante Æ. C. 600. Hiſtoria TOBIÆ. ... excæcationis *Zedekiæ* & finis REGNI JUDÆ A. M. 3360, ante Æ. C. 590.	3350 – 3399	
	3400 – 3449	35
	3450 – 3499	
... *ris Nothi*, Regis Perſarum, qvi cœpit regnare A. M. 3527.	3500 – 3549	36
	3550 – 3599	
... miſſu *Alexandri M.*	3600 – 3649	37
... *Philadelphi* A. M. ſec. Calviſ. & Emm. 3681, ante Æ. C. 269.	3650 – 3699	
	3700 – 3749	38
	3750 – 3799	
... M. 3846, ante Æ. C. 104.	3800 – 3849	39
	3850 – 3899	
... *roſolyma* ab Herode capitur A. M. 3912, ante Æ. C. 38, eodemqve anno *Antigonus*, ultimus ex Maccabæo ... rum familia Rex Judæorum ſecuri percutitur juſſu *M. Antonii Triumviri*. ... IRISTUS falſo creditur natus A. M. 3949, *d. 25. Decemb.* An. Juliano 45. U. C. 753.	3900 – 3949	40

TABULÆ CHRONO

ad Petri Lambecii Prodromum

INTERCOLUMNIUM

Res profanas memoratu digniſſimas à creatione Mund

Supputatio temporum ſec. Secula ante init. Vulg. Æ.C.		
½	3950 3901	Origo *agriculturæ* partim in Paradiſo ante lapſum Adami, partim vero extra Paradiſum ſtatim poſt lapſum
39	3900 3851 3850 3801	Cæteræ res profanæ antediluvianæ, qvarum Genel. cap. 4 v. 17. 20. 21. 22. mentio fit, (nempe *ædificatio prima* *origo canendi cithara & organo deriſata à Jubale, origo artis metallicæ & operum fabrilium ex ære & ferro*
38	3800 3751 3750 3701	
37	3700 3651 3650 3601	*Ægyptiorum Regum* Dynaſtiæ antediluvianæ, qvarum *decima* initium incidit in A. M. 300, ſine controv
36	3600 3551 3550 3501	
35	3500 3451 3450 3401	
34	3400 3351 3350 3301	
33	3300 3251 3250 3201	
32	3200 3151 3150 3101	
31	3100 3051 3050 3001	
30	3000 2951 2950 2901	
29	2900 2851 2850 2801	
28	2800 2751 2750 2701	
27	2700 2651 2650 2601	
26	2600 2551 2550 2501	
25	2500 2451 2450 2401	
24	2400 2351 2350 2301	

LOGICÆ PRIMÆ,
Hiſtoriæ Literariæ pertinentis,
SECUNDUM,
uſque ad initium vulgaris Æræ Chriſtianæ exhibent.

	Supputatio temporum ſec Secula à creatione Mundi.	
Adami: Geneſ. c. 2. v. 15. & cap. 3. v. 23.	1 49	1
…ibitatis Hanochiæ per Cainum, origo vitæ paſtoritiæ & conſvetudinis habitandi in tentoriis derivata à Jabale, …vata à Tubalcaino) non modo non ad certum A. M. verum ne ad certum qvidem Seculum referri poſſunt.	50 99	
	100 149	2
Initium Æræ conditi Mundi *R. Hillelis Hannaſi*, qvâ Judæi etiamnunc utuntur, d. 24. Sept. A. M. 189.	150 199	
	200 249	3
	250 299	
commentitiæ ſunt.	300 349	4
	350 399	
	400 449	5
	450 499	
	500 549	6
	550 599	
	600 649	7
	650 699	
	700 749	8
	750 799	
	800 849	9
	850 899	
	900 949	10
	950 999	
	1000 1049	11
	1050 1099	
	1100 1149	12
	1150 1199	
	1200 1249	13
	1250 1299	
	1300 1349	14
	1350 1399	
	1400 1449	15
	1450 1499	
	1500 1549	16
	1550 1599	
	1600 1649	17

23	2300 – 2251	
	2250 – 2201	Initium ÆRÆ CHALDÆORUM antiqviſſimæ, ſive Fundatio PRIMÆ MONARCHIÆ per *Nimrodum*
22	2200 – 2151	NINUS, filius *Nimrodis* ſive *Beli*, cœpit A. M. 1777, ante Æ. C. 2173.
	2150 – 2101	SEMIRAMIS cœpit poſt mortem mariti A. M. 1829, ante Æ. C. 2121.
21	2100 – 2051	*Ægialeus*, primus Sicyoniorum Rex, cœpit A. M. 1861, ante Æ. C. 2089. NINYAS cœpit A. M. 1871, ante Æ. C. 2079.
	2050 – 2001	*Ninyas* imperare deſiit A. M. 1910, ante Æ. C. 2040.
20	2000 – 1951	
	1950 – 1901	
19	1900 – 1851	INACHUS, primus *Argivorum* Rex cœpit A. M. 2093., ante Æ. C. 1857.
	1850 – 1801	
18	1800 – 1751	Diluvium *Ogygium* in Atticâ A. M. 2154, ante Æ. C. 1796.
	1750 – 1701	
17	1700 – 1651	
	1650 – 1601	
16	1600 – 1551	CECROPS ὁ Διφυής, primus *Athenienſium* Rex, cœpit A. M. 2394, ante Æ. C. 1556.
	1550 – 1501	Diluvium *Deucalionium* in Theſſalia A. M. ſec. Calviſ. 2437, ante Æ. C. 1513.
15	1500 – 1451	
	1450 – 1401	
14	1400 – 1351	
	1350 – 1301	
13	1300 – 1251	
	1250 – 1201	EXPEDITIO ARGONAUTARUM in Colchidem A. M. ſec. Helvic. 2715, ante Æ. C. 1235. & ſec. Calviſ. A. M.
12	1200 – 1151	Initium *belli Trojani* A. M. 2757, ante Æ. C. 1193. EXCIDIUM TROIÆ A. M. 2767, ante Æ. C. 1183, d. 22. Junii.
	1150 – 1101	Reditus *Heraclidarum* in Peloponneſum, & initium *Euryſthenis* atqve *Proclis* apud Lacedæmonios A. M.
11	1100 – 1051	CODRUS, ultimus Rex *Athenienſium*, periit A. M. ſec. Emm. 2881, ante Æ. C. 1069.
	1050 – 1001	JONICA MIGRATIO A. M. 2907, ante Æ. C. 1043.
10	1000 – 951	
	950 – 901	LYCURGI LEGISLATIO A. M. ſec. Calviſ. 3024, ante Æ. C. 926.
9	900 – 851	SARDANAPALI interitus A. M. 3077, ante Æ. C. 873.
	850 – 801	

	1650 1699	17
M,1718, ante Æ, C, 2232.	1700 1749	18
	1750 1799	
	1800 1849	19
	1850 1899	
	1900 1949	20
	1950 1999	
	2000 2049	21
	2050 2099	
	2100 2149	22
	2150 2199	
	2200 2249	23
	2250 2299	
	2300 2349	24
	2350 2399	
	2400 2449	25
	2450 2499	
	2500 2549	26
	2550 2599	
	2600 2649	27
	2650 2699	
17, ante Æ, C, 1223.	2700 2749	28
	2750 2799	
ate Æ, C, 1103.	2800 2849	29
	2850 2899	
	2900 2949	30
	2950 2999	
	3000 3049	31
	3050 3099	
	3100 3149	32

8

800 — Initium ÆRÆ OLYMPIADUM IPHITEARUM A. M. 3174. ante Æ. C. 776, menſe Julio,

751 — Initium ÆRÆ CONDITÆ URBIS ROMÆ A. M. ſec, *Varronem* 3197. ante Æ. C. 753.

750 — Initium ÆRÆ NABONNASSARI A. M. 3203, ante Æ. C. 747. d. 26. Febr.
Origo *quinque Ephororum* apud Lacedæmonios A. M ſec. Emm. 3210, ante Æ. C. 740.

701 — *Numa Pompilius* cœpit A. U. C. 40, A. M 3237.

7

700 — *Archonthontes novem* annui primum Athenis creati A. M. ſec. Emm. 3262, ante Æ. C. 688.

651 — *Tullus Hoſtilius* cœpit A. U. C. 83. A. M. 3279.

650 — *Ancus Marcius* cœpit A. U. C. 115, A. M. 3311.
DRACONIS legislatio Athenis A. M. 3326, ante Æ. C. 624. *L. Tarquinius Priſcus* cœpit A. U. C. 139, A. M. ...

601

6

600 — *Cylonis* ſeditio Athenis A. M 3352, ante Æ. C. 598. Initium regni *Nebucadnezaris* poſt mortem patris ...
SOLONIS legislatio A. M. 3356, ante Æ. C. 594. Initium *Servii Tullii*, ſexti Rom. Regis, A. U. C. 177. A. M. ...
Initium tyrannidis *Phalaridis* apud Argentinos A. M. 3378. Initium tyrannidis *Piſiſtrati* apud Athenienſes ...

551 — Finis regni *Medorum* & *ſecundum* regni *Cyri* initium victo *Aſtyage*, avo materno, A. M. 3399. ante Æ. C. ...

550 — CYRUS, victo Dario Medo & capta Babylone, inchoat SECUNDAM ſive PERSICAM MONARCHIAM ...
Cambyſes cœpit A. M. 3421, ante Æ. C. 529. *Darius Hyſtaſpides* cœpit A. M. 3429, ante Æ. C. 521. Finis ...
REGIFUGIUM Romæ & Initium *Conſulatus* A. M. 3441, ante Æ. C. 509.

501

5

500 — Prima PERSARUM EXPEDITIO IN GRÆCIAM ſub *Dario Hyſtaſpide* & pugna *Marathonia* A. M. ...
Secunda PERSARUM EXPEDITIO IN GRÆCIAM ſub *Xerxe* A. M. 3470, ante Æ. C. 480.

451

450 — Initium *belli Peloponneſiaci* A. M. 3519, ante Æ. C. 431.
Finis *belli Peloponneſiaci*, captis à Lyſandro Athenis, & initium dominationis *triginta Tyrannorum* A. M. ...

401

4

400 — Pugna *Leuctrica* A. M. 3580, ante Æ. C. 370.

351

350 — *Darius Codomannus* & *Alexander M.* cœperunt A. M. 3614, ante Æ. C. 336.
ALEXANDER MAGNUS, victo tertium ab Arbela *Dario Codomanno* inchoat TERTIAM ſive GRÆCAM ...
Alexander M moritur A. M. 3627. ante Æ. C. 323.

301

3

300 — *Ptolemæus Philadelphus* cœpit regnare in Ægypto A. M. 3665. ante Æ. C. 285.
Initium *belli Punici primi* A. M. 3686., U. C. 490. Ap. Claudio Caudice, M. Fulvio Flacco Coſſ.

251

250 — Finis *belli Punici primi* A. M. 3709. U. C. 513. Q. Lutatio, A. Manlio Torquato Coſſ.
Initium *belli Punici ſecundi* A. M. 3732., U. C. 536, P. Cornelio Scipione, T. Sempronio Longo Coſſ.
Finis *belli Punici ſecundi*, A. M. 3749. U. C. 553. Cn. Cornelio Lentulo, P. Ælio Pæto Coſſ.

201

2

200 — Initium regni *Antiochi Epiphanis* A. M. 3775. U. C. 579.
Perſeus, ultimus Macedoniæ Rex, à *L. Æmilio Paulo* vincitur & captivus Romam abducitur A. M. 3782 ...

151

150 — Initium *belli Punici tertii* A. M. 3801. U. C. 605. L. Marcio Cenſorino, M. Manilio Coſſ.
Finis *belli Punici tertii* & excidium *Carthaginis* A. M. 3804. U. C. 608. Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio ...

101

1

100 — Initium belli civilis inter *Syllam* & *Marium* A. M. 3862, U. C. 666.

51

50 — Initium belli civilis inter *Cæſarem* & *Pompejum* A. M. 3901, U. C. 705. L. Cornelio Lentulo, C. Claudio ...
Primus *annus Julianus* A. M. 3919. ante Æ. C. 31, U. C. 709, C. Julio Cæſare IV., C. Fabio Maximo Coſſ.
Pugna *Actiaca* A. M. 3919. ante Æ. C. 31. AUGUSTUS poſt mortem *Cleopatræ* inchoat QVARTAM ...

1

	3150	32
	3199	
	3200	
	3249	33
	3250	
	3299	
	3300	
	3349	34
llaſſars A. M, 3354. ante Æ, C, 596.	3350	
. M, 3383. Defectio Perſarum à Medis duce *Cyro* A. M. 3391, ante Æ. C. 559.		
	3399	
. M, ſec. Calviſ. 3412, ante Æ. C. 538. *L. Tarquinius Superbus* cœpit A. M. 3418, U. C. 221. *s Piſiſtratidarum* Athenis A. M. 3439, ante Æ. C. 511.	3406	
	3449	35
nte Æ. C. 401. Initium regni Xerxis A. M. 3465, ante Æ. C. 485.	3450	
	3499	
	3500	
nte Æ. C. 404.		
	3549	36
	3550	
	3599	
	3600	
IONARCHIAM A. M. 3619, ante Æ. C. 331. *Era Seleucidarum* A. M. 3638, ante Æ. C. 312.		
	3649	37
	3650	
	3699	
	3700	
	3749	38
	3750	
Æ. C. 168. U. C. 586.		
	3799	
	3800	
chaico Coſſ.		
	3849	39
	3850	
	3899	
	3900	
llio Coſſ. *Cicerons* interitus A. U. C. 711. A. Hirtio, C. Vibio Panſa Coſſ. OMANAM MONARCHIAM A. M. 3920, ante Æ. C. 30.		
	3949	40

TABULÆ CHRONO

ad Petri Lambecii Prodromum

INTERCOLUMNIU[M]

Succeſſionem Scriptorum illuſtrium à creatione Mu[ndi]

Supputatio temporum ſec. Secula ante init. Vulg. Æ.C.		
½	3950 3901	*Adamus*, inventor literarum Hebraicarum, ſub cujus nomine ſcripta quædam ſuppoſititia olim extiterunt,
39	3900 3851	*Abelis* ſcripta magica ſuppoſititia.
	3850 3801	*Sethi & ſeptem filiorum* ejus ſcripta ſuppoſititia. Fabula de *duabus columnis Aſtrologicis* à Sethi poſiti[s]
38	3800 3751	
	3750 3701	*Enoſi* ſcripta ſuppoſititia.
37	3700 3651	
	3650 3601	
36	3600 3551	
	3550 3501	
35	3500 3451	
	3450 3401	
34	3400 3351	
	3350 3301	*Henochi* ſcripta ſuppoſititia.
33	3300 3251	
	3250 3201	
32	3200 3151	
	3150 3101	
31	3100 3051	
	3050 3001	
30	3000 2951	
	2950 2901	
29	2900 2851	*Noachi* ſcripta ſuppoſititia.
	2850 2801	
28	2800 2751	
	2750 2701	
27	2700 2651	
	2650 2601	
26	2600 2551	
	2550 2501	
25	2500 2451	
	2450 2401	
24	2400 2351	Angelus *Iophiel*, Semi præceptor Cabballiſticus.
	2350 2301	

OGICÆ PRIMÆ,

oriæ Literariæ pertinentis,

ERTIUM,

re ad initium vulgaris Æræ Chriſtianæ exhibens,

	Supputatio temporum ſec.	Secula à creatione Mundi.
Evangelium Evæ ſuppoſititium. Angelus *Raziel*, Adami præceptor Cabaliſticus.	1 – 49	1
— — — — — — — —	50 – 99	
ſtis ad nullum certum Seculum antediluvianum revocari poteſt	100 – 149	2
— — — — — — — —	150 – 199	
	200 – 249	3
— — — — — — — —	250 – 299	
	300 – 349	4
— — — — — — — —	350 – 399	
	400 – 449	5
— — — — — — — —	450 – 499	
	500 – 549	6
— — — — — — — —	550 – 599	
	600 – 649	7
— — — — — — — —	650 – 699	
	700 – 749	8
— — — — — — — —	750 – 799	
	800 – 849	9
— — — — — — — —	850 – 899	
	900 – 949	10
— — — — — — — —	950 – 999	
	1000 – 1049	11
— — — — — — — —	1050 – 1099	
	1100 – 1149	12
— — — — — — — —	1150 – 1199	
	1200 – 1249	13
— — — — — — — —	1250 – 1299	
	1300 – 1349	14
— — — — — — — —	1350 – 1399	
	1400 – 1449	15
— — — — — — — —	1450 – 1499	
	1500 – 1549	16
— — — — — — — —	1550 – 1599	
	1600 – 1649	17

23	2300 2251	NOACH. *Cham.* *Sambethe*, Sibyllarum omnium antiqviſſima, quæ fingitur fuiſſe nurus Noachi.
	2250 2201	
22	2200 2151	HEBER.
	2150 2101	
21	2100 2051	
	2050 2001	
20	2000 1951	
	1950 1901	ABRAHAM.
19	1900 1851	
	1850 1801	JACOB.
18	1800 1751	
	1750 1701	
17	1700 1651	JOSEPH.
	1650 1601	
16	1600 1551	*Iiob* ſive *Iob.*
	1550 1501	
15.	1500 1451	MOYSES. *Aharon* ſive *Aaron*, *Mirjam* ſive *Maria*, Moyſis & Aaronis ſoror. *Liber Fœderis*, *Liber bellorum* JOSUA. *Liber Juſti.*
	1450 1401	
14	1400 1351	
	1350 1301	*Debora* & *Barac.*
13	1300 1251	
	1250 1201	*Linus* Thebanus, *Orpheus* T[...] *Musæus* Eleuſinius. vel Athe[...]
12	1200 1151	
	1150 1101	
11	1100 1051	SAMUEL. DAVID. *Gad*, *Nathan.*
	1050 1001	SALOMON.
10	1000 951	*Achijah* & *Jheddo*, Prophetæ. ELIAS & *Eliſæus*, Prophetæ.
	950 901	
9.	900 851	*Jachaziel* & *Eliezer*, Prophetæ.
	850 801	

	1650 1699	17
	1700 1749	18
Zoroaſtres, Bactrianorum Rex.	1750 1799	
	1800 1849	19
	1850 1899	
	1900 1949	20
	1950 1999	
	2000 2049	21
	2050 2099	
	2100 2149	22
	2150 2199	
	2200 2249	23
Zoroaſtres ſecundus, ſive *Perſomedus*.	2250 2299	
	2300 2349	24
Cecrops ὁ Διφυής, primus Athenienſium Rex.	2350 2399	
Atlas. Prometheus. Epimetheus. Hermes Triſmegiſtus.	2400 2449	25
Jobab. Bilham ſive *Balaam. Eldad & Medad. Jannes & Jambres. Og*, Rex Baſan.	2450 2499	
Cadmus Phœnix ſive *Phœnicius, Minos*, Cretenſium Rex & legiſlator, *Rhadamanthus*, Minois frater, *Hercules Tyrius*.	2500 2549	26
	2550 2599	
Phemonoe, antiquiſſima Græcorum vates, primaque *Pythia* ſive ſacerdos Apollinis Delphici.	2600 2649	27
	2650 2699	
Muſæus Athenienſis. *Amphion, Philammon. Thamyris* vel *Thamyras. Anthes, Pierius, Muſæus* Thebanus, *Eu-* ſis, *Hercules* Thebanus, *Apollo, Muſa Chiron* Theſſalus. *Æſculapius, Medea. Dædalus Carmenta. Evander.*	2700 2749	28
Palamedes, Corinnus Ilieotis, *Orpheus* junior. *Siſyphus* Cous. *Syagrus. Dares Phrygius, Dictys Cretenſis Sanchoniathon* Tyrius vel Berytius.	2750 2799	
	2800 2849	29
	2850 2899	
	2900 2949	30
	2950 2999	
HOMERUS, *Lycurgus*, Lacedæmoniorum legiſlator.	3000 3049	31
	3050 3099	
HESIODUS, *Perſes*, frater Heſiodi. *Arctinus Mileſius, Leſches Lesbius, Creophylus* Chius vel Samius.	3100 3149	32

8	800–751	OSEAS, JOEL, AMOS, ABDIAS, JONAS, MICHÆAS, ISAIAS, Prophetæ. *Simmias Rhodius*, *Eumelus*
	750–701	NAHUM & HABACUC, Prophetæ. TOBIAS *ſenior* & *junior*. *Eliachim* ſeu *Joachim*, autor libri JUDITH.
7	700–651	MANASSES, Rex Judæ. *Chozai*, qvi ſcripſit Hiſtoriam vitæ *Manaſſis*. *Alcman Lacedæmonius*, *Megaloſtrate*,
	650–601	SOPHONIAS & JEREMIAS, Prophetæ. *Chaldah*, Prophetis. *Uzjah*, Propheta. *Draco*, Legislator Athen… *Mitylenæus*, Poetæ Græci.
6	600–551	BARUCH, EZECHIEL, DANIEL. *Thales*, *Solon*, *Chilo*. *Pittacus*, *Bias*, *Cleobulus*, *Periander*, *Anacharſis*, *My*… …*ſteas*, *Proconneſius*. *Theſpis*. *Archetimus Syracuſanus*. *Polyzelus Meſſenius*, *Abaris*. *Dropides frater Solonis*. *Cho*…
	550–501	*Zaleucus*. *Charondas Zamolxis*. *Papyrius*, antiqviſſimus Romanorum JCtus. *P. Valerius Poplicola* JC. *Democ*… *Colophonius*. *Anaximenes Mileſius*. *Alcmæon Crotoniata*. *Cadmus Mileſius*. *Acuſilaus Argivus*. *Theagen*… *Anacreon*. *Charilus*. *Menalippides*. *Onomacritus Ath*. *Laſus Cleobulina*. *Phrynichus*. *Cynæthus Chius*. *Æſc*…
5	500–451	*Mardochæus*, autor libri ESTHER. *Acron Agrigentinus*, *Herodicus* & *Hippocrates Cous*, Medici. *Anaxagoras* *Leucippus*, *Heraclitus*, *Democritus* & *Diagoras*, Philoſophi. *Eugæon*, *Deiochus*, *Eudemus*, *Democles*, *Meleſag*… ſtorici Græci *Hippys*, *Simonides Ceus* ſenior, *Panyaſis*, *Timocreon*, *Charilus Samius*, *Phormus*, *Magnes*, *Dio*… *Lamprides* junior, *Myrtis*, *Corinna Theſpia* & *Pindarus Thebanus*, Lyrici.
	450–401	HAGGÆUS, ZACHARIAS & MALACHIAS, Prophetæ. *Leges duodecim Tabularum*. *Appius Claudius X-Vir*… *tes*, *Cebes*, *Euclides Megarenſis*, *Simon*, *Crito*, *Æſchines*, *Glaucon*, *Simmias*, *Phædon*, *Theætetus* & *Zopyrus*, Philo… *Simonides Ceus* Junior, Hiſtorici Græci. *Plato*. *Crates*, *Hermippus*, *Ariſtophanes*, *Teleclides*, *Eupolis*, *Phryn*… *Ariſtylus Ariſtomenes*, *Theorus*, *Archippus*, *Strattis*, *Philiſtion*, *Chæremon*, *Theophilus*, *Antiphanes*, Comici *Sthenelus* & *Morſimus*, Tragici Græci. *Bacchylides*, *Dionyſius Pheræus*. *Antilochus*. *Evenus Antimachus*, *Critias*,
4	400–351	ESRAS. NEHEMIAS. *Cteſias*, *Theomedon*, *Chryſippus*. *Philiſtio Eudoxus* & *Menecrates*, Medici. *Antiſthen*… *lophanes Parius*. Hiſtorici. *Antiphon*. *Andocides*, *Lyſias*, *Iſocrates*. *Iſæus*, *Æſchines*, *Lycurgus*, *Demoſthenes*, *Hy*… *Philetærus*. *Agathon*, *Theopompus*, *Nicoſtratus*, *Ephippus*, *Epicrates* & *Philippus*, Comici Græci. *Amphitrit*… *Timotheus*, *Philoxenus*, *Teleſtes*, *Polyidus*, Dithyrambici. *Lyſis*, præceptor Epaminondæ. *Xenoclides*.
	350–301	*Ap. Claudius Cæcus*, *Cn. Flavius*. & *P. Sempronius Sophus*, JCti. *Philippus Acarnan* & *Eraſiſtratus*, Medici. *Ariſto*… *tilus*. *Epitimedes*, *Parebates*, *Theodorus Atheus*, *Hegeſias*, *Anniceris*, *Stilpo*, *Eubulides*, *Theophraſtus*, *Ereſius*, *He*… *Alexinus*, *Crantor*, *Polemon*, *Crates Athenienſis*, *Euclides Mathematicus*, *Philiſtus*, Philoſophi. *Theopomp*… *demus*, &c. Hiſtorici. Reliqvos hujus ſeculi Hiſtoricos, ut & Poetas, Rhetores, aliosqve illuſtres Scriptores,
3	300–251	*R. Simeon Juſtus*. *T. Coruncanius* JC. *Arceſilas*, *Demetrius Phalereus*, *Strato*, *Lycon*, *Metrocles*, *Hipparchia*, *Menn*… *Manetho*, *Hecatæus Abderita*, *Ariſthæus*, *Hanno Carthaginenſis*, *Idomeneus*, *Euhemerus*, *Lycus Butheræus*. *Dei*… *thes*, *Cteſibius*. *Soſibius*, *Antonius Diogenes*, *Theodectes* junior. *Iſidorus Characenus*, *Timocrates*, *Cineas*. *Dio*… *Ætolus*. Tragici. *Theocritus*, *Antagoras Rhodius*, *Hermodotus*, *Callimachus*, *Heraclitus Halicarnaſſ.*, *Aratus*,
	250–201	JESUS SIRACIDES. *Q. Fabius Pamphilus*, *P. Sempronius Tuditanus*, *P. Ælius Pætus* JCti. *Ariſtogenes Cnid*… *Pergæus*, *Archimedes*, *Eratoſthenes*, *Conon*, *Ariſtarchus Samius*, Mathematici. *Hermippus*, *Nymphis*, *Zeno*, *Ri*… *nus*, *Soſibius*, *Charon Lampſacenus* Junior, *Iſter Callimachius* & *Hannibal*, Hiſtorici Græci. *Q. Fabius Pictor* &… *mides Magneſius*, Poetæ Græci. *L. Livius Andronicus* & *Cn. Nævius*, Poetæ Latini.
2	200–151	*Sex. Ælius Pætus*, *Ælius Pætus* filius, *Attilius Sapiens*, *P. Cornelius Scipio Naſica* & *Q. Fabius Labeo* JCti. *Panæ*… *Heraclides Lembus*, *Agatarchides*, *Artemidorus Ariſtophanius*, *Straco*, *A. Poſthumius Albinus*, *Dionyſius Hal*… *Fulvius Nobilior*, *L. Scribonius Libo*, Hiſtorici Latini. *Q. Ennius*, *M. Pacuvius*, *L. Attius*, Tragici. *M. Ariſ*… *ſtarchus Samius* & *Crates Mallotes*, Grammatici. *R. Joſes Ben-Joeſer*, *Joſephus Ben-Jochanan*, *Zadokus* &
	150–101	*M. Junius Brutus*, *P. Mucius Scævola*, *P. Licinius Craſſus Mutianus*, *P. Rutilius Rufus*, *Q. Ælius Tubero*, *Sex. Pomp*… phus Academicus. *Ptolemæus Phyſcon*, *Apollodorus Ath.*, *Mnaſeas*, *Artemidorus Epheſius*, Hiſtorici Græc… *nus*, *L. Cœlius Antipater*, *Sempronius Aſellio*, *Sex. Gellius*, *Junius Gracchanus*, *M. Æmilius Scaurus*, *Q. Lutatius* *C. Titius*, *Afranius*, Poetæ Latini. *Demetrius Scepſius*, *Metrodorus Scepſius*, *Nausrates Nyſæus*, *Ariſtodemus* &c. Grammatici Latini. Reliqvos hujus Seculi illuſtres Scriptores, qvi hic per anguſtias ſpatii appo…
1	100–51	*Schemaja*, *Athalion* & *Kanah Aben-Gadur*, Judæi Kabbaliſtæ. *Q. Mucius Scævola*, Pontifex Maximus, *C. Apol*… dicus. *Alexander Cornelius Polyhiſtor*. *Apollonius Tyrius*. *L. Lucullus*. *L. Cornelius Sylla*. *L. Siſenna*. *Q. Claudi*… Reliquos hujus Seculi Hiſtoricos, ut & Poetas, Rhetores, alioſque illuſtres Scriptores, qui per anguſtias
	50–1	*R. Hillel*, *Schammai*, *R. Jonathan Ben Uziel*, *R. Jochanan Ben-Zakkai*, *R. Nechonia Ben Hakkanah*, *Rabban Sim*… *terus*, *Dioſcorides*, *Themiſon*, &c. Medici. *Parthenius*, *Diodorus Siculus*, *Dionyſius Halicarnaſſenſis*, *Nicolaus* *Pompejus*, *Feneſtella*, *Hyginus*, &c. Hiſtorici Latini. *Vitruvius*. *Virgilius*. *Soſigenes Ægyptius*, *Verrius Flaccus*, qui per anguſtias ſpatii hic apponi non poſſunt, videſis lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. cap. 16. p. 114. 11…

...yinthus, Cinathon Lacedæmonius, Poetæ Græci. *Sibylla Erythræa.*	3150 3199	32
— — — — — — — — —		
Numa Pompilius.	3200 3249	33
...chilochus Parius, Simonides Amorginus, Ariſtoxenus Selinuntius, Poetæ Græci.	3250 3299	
— — — — — — — — —		
...um, Terpander, Piſander, Tyrtæus, Arion Methymnæus, Steſichorus, Sappho, *Erinna, Damophila, Alcæus*	3300 3349	34
..., Epimenides, Pherecydes Syrus, Piſiſtratus, Æſopus, Anaximander Mileſius, Herophilus Chalcedonius, Ar- *...Orchomenius, Mimnermus.*	3350 3399	
— — — — — — — — —		
...toniata, Zoroaſtres tertius ſive *Proconneſius, Pythagoras Samius, Theano, Mneſarchus Telauges, Xenophanes* *...ugenus, Archilogus*, Hiſtoricus. *Hecatæus Mileſius, Bion Proconneſius, Theognis, Phocylides, Ibycus, Hipponax,* ...gina Perſiæ.	3400 3449	35
...xamenius, Diogenes Apolloniates, Epicharmus, Parmenides, Zeno Eleates, Empedocles, Meliſſus, Archelaus, *..., Charon, Damaſtes, Xenomedes, Xanthus, Dionyſius Mileſius, Menecrates, Glaucus & Pherecydes Lerius.* Hi- *...bus & Cratinus*, Poetæ Græci Comici. *Æſchylus, Pratinas, Achæus & Ion Chius*, Poetæ Græci Tragici. *Mila-*	3450 3499	
— — — — — — — — —		
Hermodorus Epheſius, JCti. *Theſſalus, Draco, Polybus; Dexippus & Crito*, Medici. *Prodicus, Protagoras, Socra-* ...phi, *Hellanicus, Herodotus, Thucydides, Steſimbrotus, Antiochus Syracuſanus, Cratippus, Antipho, Herodicus,* *...s, Lycus, Ameipſias, Theognis, Philocles. Diocles, Philyllius, Sannyrio, Æniceus, Philonides, Nicochares, Nicophron,* ...æci. *Ariſtarchus Tegeates, Sophocles, Euripides, Euphorion, Nicomachus, Cephiſodorus, Agathon, Chærephon,* *...leſilla, Praxilla, Aſpaſia Mileſia, Sophron Syracuſanus.*	3500 3549	36
...iſippus, Plato, Chion, Archytas, Philolaus, Philoſophi. *Xenophon, Anaximander Mileſius* junior. *Philiſtus, Pa-* *...ides & Dinarchus*, Rhetores. *Amphis, Apollophanes, Anaxilas Anaxandrides, Eubulus, Mneſimachus, Araros,* *...lepiades, Aſtydamas, Iophon, Melitus, Diogenes Melanthius, Carcinus, Agathon, Aſtydamas* junior, Tragici.	3550 3599	
— — — — — — — — —		
...es, Speuſippus, Xenocrates, Diogenes Sinopenſis, Monimus, Oneſicritus, Crates Thebanus, Menippus Metrodida- *...clides, Dicæarchus, Phanias, Ariſtoxenus Tarentinus, Anaxarchus, Dryſo, Menedemus Eretrienſis, Aſclepiades,* *...borus, Euphantus, Simonides, Leo Byzantius, Calliſthenes, Hieronymus Rhodius, Clearchus, Palæphatus Aby-* ...i per anguſtias ſpatii hîc apponi non poſſunt, videſis lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. cap. 13, pag. 219.	3600 3649	37
...s Coloti diſcipulus, *Diodorus Jaſenſis, Zeno Cittienſis, Pyrrho, Epicurus*, Philoſophi. *Megaſthenes, Beroſus,* *...chus, Antigonus Caryſtius, Hegeſias Magneſius, Timæus Tauromenita, Philoſtephanus, Duris, Lynceus, Nean-* *...us Byzantius, Pytheas*, Hiſtorici. *Anaxippus, Poſidippus, Damoxenus*, Comici. *Homerus* junior, & *Alexander* *...tro, Lycophron, Soſitheus*, Poetæ Græci. *Zenodotus, Zoilus.*	3650 3699	
— — — — — — — — —		
& *Archagathus Peloponneſius*, Medici. *Erillus, Sphærus, Chryſippus, Ariſto, Antipater*, Philoſophi. *Apollonius* *...orion, Timarchus Aratus Sicyonius, Timoſthenes, Phylarchus, C. Acilius Glabrio, Numerius Fabius Pictor, Philo-* *..., Cincius Alimentus*, Hiſtorici Latini. *Apollonius Rhodius, Euphorion Chalcidenſis, Callimachus* junior, *Simo-*	3700 3749	38
Rhodius. Carneades, Ariſtobulus Judæus, Philoſophi. *Hipparchus & C. Sulpitius Gallus*, Aſtronomi. *Polybius,* *...rnaſſenſis* ſenior, *Jaſon Cyrenæus*, Hiſtorici Græci. *M. Porcius Cato Cenſorius* ſive *Major, Munatius Rufus, M.* *...autus, Cæcilius Statius, P. Terentius Afer, P. Licinius Tegula, Turpilius*, Comici. *Ariſtophanes Byzantius, Ari-* *...ucthoſius*, diſcipuli *Antigoni Sochæi.*	3750 3799	
— — — — — — — — —		
..., L. Cælius Antipater, Q. Mucius Scævola Augur, JCti. *Nicander Colophonius*, Medicus. *Clitomachus*, Philoſo- *...Calpurnius Piſo Frugi, L. Caſſius Hemina, Q. Fabius Maximus Servilianus, C. Fannius, C. Sempronius Tudita-* *...nulus*, Hiſtorici Latini, C. *Lucilius, P. Cornelius Scipio Africanus Minor, M. Furius Bibaculus, A. Furius Antias,* *...Herodicus Cratetens*, Grammatici Græci, C. *Octavius Lampadio, Q. Vargontejus Lælius, Archelaus, Vettius.* ...non poſſunt, videſis lib. 2. Prodr. Hiſt. Lit. Sciagr. cap. 15. pag. 226, 227.	3800 3849	39
...r Gallus, L. Lucilius Balbus, P. Octavius Balbus, Servius Sulpitius Rufus &c. JCti. *Mithridates. Aſclepiades*, Me- *... Quadrigarius Q. Valerius Antias, M. Tullius Cicero. Q. Hortenſius, T. Pomponius Atticus, Varro, Catullus*, &c. ...atii hîc apponi non poſſunt, videſis lib. 2. Prodr. Hiſt. Lit. Sciagr. cap. 16. pag. 230, 231.	3850 3899	
— — — — — — — — —		
...non Ben-Hillel, Judæi Kabbaliſtæ. C. *Trebatius Teſta, A. Ofilius, Antiſtius Labeo, C. Attejus Capito*, JCti. *Cra-* *...amaſcenus*, &c. Hiſtorici Græci. *Cæſar Hirtius, Varro, Cornelius Nepos, Salluſtius, Meſſala, T. Livius, Trogus* *...ſidius, Tibullus*, &c. Reliqvos hujus Seculi Hiſtoricos, ut & Poetas, Rhetores, alioſqve illuſtres Scriptores,	3900 3949	40

TABULÆ CHRONO

ad Petri Lambecii Prodromum
INTERCOLUMNIUM
Res ſacras memoratu dignisſimas ab initio vulgaris Æræ

Supputatio temporum ſec. Secula ab initio vulg. Æ. C.		
	1	Initium vulgaris ÆRÆ CHRISTIANÆ Kal. Januar. A. M. 3950. Ao. Periodi Julianæ 4714, An. Julian. 46,U.C.
		CHRISTUS *baptizatur* d. 6. Januar. U. Æ. C. 29, Ao. ætatis 31, An. Imp. Tiberii *decimo quinto*, C. Rubellio Gemi
		CHRISTUS pro ſalute generis humani *crucifigitur* d. 3. April. A. Æ. C. 33, an. ætat 35, an. Imp. Tiberii 19, Se.
I	50	— — — — — — — — —
	51	*Prima* Chriſtianorum perſecutio ſub Imp. *Nerone* A. Æ. C. 64, Q. Lecanio Baſſo, M. Licinio Craſſo Coſſ.
		Excidium HIEROSOLYMÆ per *Titum* Imp. Veſpaſiani filium A. Æ. C. 70, Imp. T. Flavio Veſpaſiano II, T. Ve
		Secunda Chriſtianorum perſecutio ſub Imp. *Domitiano* A. Æ. C. 94, Imp. Flavio Domitiano XVII, T. Flavi
	100	
	101	*Tertia* Chriſtianorum perſecutio ſub Imp. *Trajano*, *Hadriano* & *Antonino Pio*, cujus principium ab Emm.
		Plinii junioris Epiſtola de Chriſtianis, ſcripta ad Imp. Trajanum A. Æ. C. 108.
	150	*S. Juſtinus Martyr* Apologiam *primam* pro Chriſtianis Imp. Antonino Pio offert A. Æ. C. 148.
2		— — — — — — — — —
	151	Perſecutio Chriſtianorum ab Imp. Antonino Pio *inhibetur* A. Æ. C. 152. ſec. Emm.
		Quarta Chriſtianorum perſecutio ab Imp. *M. Antonino Philoſopho* & L. Ælio Vero A. Æ. C. 162. Eodem an
		Victoria *miraculoſa* Imp. M. Antonini Philoſophi in bello *Marcomannico* precibus Chriſtianorũ impetrata A. Æ. C.
		Sepher Miſchnajoth, præcipua *Talmudis Babylonici* pars, abſolvitur à *R. Jehuda Sancto* A. Æ. C. 190.
	200	
	201	*Quinta* Chriſtianorum perſecutio ſub Imp. L. *Septimio Severo*, cujus principium ab Em. refertur ad A. Æ. C. 20
		Sexta Chriſtianorum perſecutio ſub Imp. *Maximino Thrace* A. Æ. C. 235. & 236.
		Septima Chriſtianorum perſecutionis ſub Imp. *Cn. Meſſio Decio* initium.
	250	
3		— — — — — — — — —
	251	*Octava* Chriſtianorum perſecutio ſub Imp. *Valeriano* & *Gallieno*.
		Nona perſecutionis Chriſtianorum ſub Imp. *Aureliano* initium A. Æ. C. 275.
	300	
	301	*Decima* Chriſtianorum perſecutio ſub finem Imperii *Diocletiani* & *Maximiani*, cujus initium ab Emmio rela
		Victoria Imp. CONSTANTINI M. de *Maxentio* & initium *Libertatis Eccleſiæ Chriſtianæ* A. Æ. C. 312. d. 24. Sept.
		Inventio *S. Crucis Chriſti* per S. Helenam matrem Imp. Conſtantini M. A. Æ. C. 326.
	350	
4		— — — — — — — — —
	351	Concilium Oecumenicum II, ſive *Conſtantinopolitanum I.* adverſus *Macedonium* A. Æ. C. 381.
		Excommunicatio Imp. Theodoſii M. per S. Ambroſium A. Æ. C. 390.
	400	
	401	Roma ab *Alarico* Gothorum Rege expugnatur A. Æ. C. 410. quæ res S. *Auguſtino* occaſionem præbuit ſcrib
		Concilium Oecumenicum III, ſive *Epheſinum* contra *Neſtorium* A. Æ. C. 431.
	450	
5		— — — — — — — — —
	451	Concilium Oecumenicum IV, ſive *Chalcedonenſe* contra *Eutychianam hæreſin* A. Æ. C. 451.
	500	*Clodovæi* ſive *Ludovici I*, Francorum Regis ad Chriſtianam religionem converſio A. Æ. C. 500.

LOGICÆ SECUNDÆ, Hiſtoriæ Literariæ pertinentis, PRIMUM, Chriſtianæ uſqve ad noſtram ætatem exhibens.	*Supputatio temporum ſec. Secula à creatione Mundi.*	
714. A. Imp. Auguſti 44.		
no, C, Fuſio Geminо Coſſ.	3950	40
Sulpitio Galba, L. Cornelio Sylla Coſſ.		
	3999	
Martyrium *SS Petri & Pauli* Romæ.	4000	
ſpaſiano Cæſare Coſſ.		
Clemente Coſſ. S. *Joannis Evangeliſtæ* relegatio in Pathmum, & decollatio S. *Dionyſii Areopagitæ*.		
	4049	41
refertur ad A. Æ. C. 107. S. *Ignatius Martyr* Romæ beſtiis objicitur.	4050	
S. Quadratus, Epiſc. Ath. & *S. Ariſtides* Apologias pro Chriſtianis Imp. Hadriano offerunt.		
	4099	
S. Juſtinus Martyr Imp. M. Antonino *ſecundam* pro Chriſtianis Apologiam offert, & ſeqventi an. Æ. C. 163. juſſu *Ruſtici Præfecti Urbis* poſt flagellationem ſecuri percutitur. Martyrium *S. Polycarpi* A. Æ. C. 167. ſec. Emm. 175. ſec. Calviſ. 174.	4100	
Contentio inter Romanam & Aſiaticam Eccleſiam de tempore celebrandi Paſchatis.		
	4149	42
Martyrium S. *Irenæi*, Epiſc. Lugdun. A. Æ. C. 203.	4150	
	4199	
Sanctorum *Sixti I.* PP. *Laurentii* & *Cypriani* martyrium.	4200	
	4249	43
ur ad A. Æ. C. 303.	4250	
Concilium Oecumenicum I. *Niceæ* habitum contra *Arium* A. Æ. C. 325.		
Edictum Imp. *Conſtantini M.* de gentilium idolis & templis evertendis. A. Æ. C. 331.		
	4299	
Contentio Romæ inter Symmachum & Prudentium de ara Victoriæ in Curia reſtituenda A. Æ. C. 381.	4300	
	4349	44
n libros viginti duos *de Civitate Dei*.	4350	
	4399	
	4400	
	4449	45

6	501 – 550	*Dionyſius Exiguus*, Abbas Romanus rationem ſupputandi tempora ſecundum *Vulgarem Æram Chriſtianam* [illegible]
	551 – 600	Concilium Oecumenicum V, ſive *Conſtantinopolitanum II*, contra Origenis, Evangrii & Didymi ſcripta [illegible] *S. Gregorius Magnus* PP. cœpit A. Æ. C. 591. Contentio de titulo *Oecumenici* ſive *Univerſalis Epiſcopi* inter S. Gregorium M. & Joannem Patriarcham C[illegible]
7	601 – 650	Pſeudopropheta *Machammed* ſive *Mahomet* profugit ex Mechâ & dux conſtituitur Saracenorum A. Æ. C. [illegible]
	651 – 700	Concilium Oecumenicum VI, ſive *Conſtantinopolitanum III.* contra Monotheletas A. Æ. C. 680.
8	701 – 705	S. *Bonifacius*, Archiepiſcopus Moguntinus magnam Germaniæ partem convertit ad Chriſtianam religionem [illegible]
	751 – 800	Concilium Oecumenicum VI, ſive *Nicænum II*, contra Iconomaches A. Æ. C. 787.
9	801 – 850	Templum primum & antiqvisſimum, qvod nunc *Cathedrale* eſt fundatur *Hamburgi* ab Imp. Carolo Magno [illegible] *Archiepiſcopatus Hamburgenſis* inſtituitur ab Imp. Ludovico Pio A. Æ. C. 833. & primus Archiepiſcopus [illegible]
	851 – 900	Initium gravisſimi motus in Eccleſia Conſtantinopolitana propter *Ignatium* Patriarcham, cui de ſede ſua [illegible]
10	901 – 950	*Heraldus*, Danorum Rex, ab Imp. Ottone M. victus, baptizatur A. Æ. C. 948.
	951 – 1000	*Benedictus V*, Antipâpa, juſſu Imp. Ottonis M. ab *Adeldago* Archiepiſcopo Hamburgenſi Româ Hamburgum [illegible] *Archiepiſcopatus Magdeburgenſis* inſtituitur ab Imp. Ottone M. A. Æ. C. 972. & primus Epiſcopus crea[illegible]
11	1001 – 1050	
	1051 – 1100	Volumen *Decretorum* Juris Canonici abſolvitur à *Gratiano*, Monacho Bononienſi A. Æ. C. 1051. Initium Pontificatus *Gregorii VII*, A. Æ. C. 1073.

roducit *A. Æ.C.* 532. | 4450 | 45

| 4499 |

| 4500 |

itum *A. Æ. C.* 553.

antinopolitanum. | 4549 |

| 4550 | 46

nno duodecimo Imp. Heraclii,

| 4599 |

| 4600 |

| 4649 |

| 4650 | 47

| 4699 |

| 4700 |

| 4749 |

| 4750 | 48

honorem *Chriſti Salvatoris & beatiſſimæ Matris ejus Mariæ A. Æ.* C. 811.

t S. Ansgarius.

| 4799 |

| 4800 |

è depulſo ſubrogatus fuit *Photius*, homo turbulentus pariter atque ambitioſus *A. Æ.* C. 858.

| 4849 |

| 4850 | 49

| 4899 |

| 4900 |

educitur, & ibi moritur A. Æ. C. 965

lbertus.

| 4949 |

| 4950 | 50

| 4999 |

| 5000 |

 | 5049 | 51

	1101	Origo Ordinis *Templariorum* A. Æ. C. 1118.
12	1150	
	1151	Volumen *Decretorum* Juris Canonici abſolvitur à *Gratiano*, Monacho Bononienſi, A. Æ. C. 1151.
	1200	
	1201	Concilium *Lateranenſe ſecundum* A. Æ. C. 1215. Origo Ordinum S. *Franciſci* & S. *Dominici*.
13	1250	
	1251	
	1300	
	1301	Translatio Sedis Apoſtolicæ *Avenionem* ſub Pontifice *Clemente V.* qui cœpit A. Æ. C. 1305. Concilium *Viennenſe* in Gallia cœpit A. Æ. C. 1311. Abrogatio Ordinis *Templariorum* A. Æ. C. 1312.
14	1350	
	1351	Reductio Sedis Apoſtolicæ *Romam* ſub Pontifice *Gregorio XI.* A. Æ. C. 1377.
	1400	
	1401	Concilium *Conſtantienſe* cœpit A. Æ. C. 1414.
15	1450	
	1451	
	1500	
	1501	*Leo X.* P. P. A. Æ. C. 1503. Concilii *Tridentini* initium A. Æ. C. 1545. d. 13 Decembris ſub *Paulo III.* Pont. Max.
16	1550	
	1551	Concilii *Tridentini* finis A. Æ. C. 1563. d. 4 Decembris ſub *Pio IV.* Pont. Max.
	1600	
	1601	
17	1650	
	1651	
	1700	

5050 – 5099	51
5100 – 5149	52
5150 – 5199	
5200 – 5249	53
5250 – 5299	
5300 – 5349	54
5350 – 5399	
5400 – 5449	55
5450 – 5499	
5500 – 5549	56
5550 – 5599	
5600 – 5649	57

TABULÆ CHRONO

ad Petri Lambecii Prodrom[...]
INTERCOLUMNIU[...]
Res profanas memoratu digniſſimas ab initio vulgaris Æ[...]

Supputatio temporum ſec. Secula ab initio Vulg. Æ C.		
1	1	Imp. AUGUSTI annus XLIVtus à cæde Julii Cæſaris, in qvem initium vulgaris Æræ Chriſtianæ incidit [...] Imp. TIBERIUS, cœpit à morte Auguſti A. Æ. C. 14. d. 19. Aug. Imp. CAJUS CALIGULA cœpit *A. Æ.* C. 37. d. 16. Mart. Imp. CLAUDIUS cœpit *A. Æ.* C. 41. d. 24 Januar.
	50	
	51	Imp. NERO cœpit d. 13. Octob. *A. Æ. C.* 53, periit autem d. 9. Jun. *A. Æ. C* 68. Impp. GALBA, OTHO & VITELLIUS, poſt *Neronis* interitum à diverſis legionibus electi; qvorum [...] Imp. VESPASIANUS poſt mortem *Vitellii* ſolus cœpit *A. Æ. C.* 69. Imp. TITUS cœpit d. 23. Jun. *A. Æ. C.* 79. Imp. DOMITIANUS cœpit d. 13. Sept. *A. Æ. C.* 81. Imp. NERVA [...] Imp. TRAJANUS cœpit d. 24. Jan. *A. Æ. C.* 97.
	100	
2	101	Imp. HADRIANUS cœpit *A. Æ. C.* 117. d. 10. Auguſt. Imp. T. ANTONINUS PIUS cœpit *A. Æ. C.* 137, d. 10 Julii.
	150	
	151	Impp. M. ANTONINUS PHILOSOPHUS & L. ÆLIUS VERUS cœperunt *A. Æ. C.* 161. d. 5 Martii. Imp. COMMODUS cœpit *A. Æ. C.* 180. d. 19. Mart. Imp. PERTINAX cœpit Kal. Jan. *A. Æ. C.* 193. Imppp. DIDIUS JULIANUS, PESCENNIUS NIGER & CLODIUS ALBINUS, à diverſis legionibus poſt[...] Imp. L. SEPTIMIUS SEVERUS poſt cœdem *Albini* ſolus cœpit *A. Æ. C.* 198 d. 19. Febr.
	200	
3	201	Impp. ANTONINUS CARACALLA & SEPTIMIUS GETA cœperunt *A. Æ. C.* 211. d. 4. Febr. Imp. MACRINUS cum filio DIADUMENIANO cœpit *A. Æ. C.* 217. Imp. Antoninus HELIOGABALUS [...] Imp SEVERUS ALEXANDER cœpit *A. Æ. C.* 222. d. 19. Febr. Imp. MAXIMINUS THRAX cum filio [...] Impp. GORDIANUS I. ſive *Pater*, & GORDIANUS II. ſive *Filius*, contra Maximinos *in Africa* electi *A. Æ.* [...] Imp. GORDIANUS III ſive *Nepos* cœpit *A. Æ. C.* 238. Impp. PHILIPPUS ARABS *Pater & Filius* cœperunt *A. Æ.* [...]
	250	
	251	Imp. TREBONIANUS GALLUS cum filio VOLUSIANO cœpit *A. Æ C.* 252. Imp. C. *Julius* ÆMILIANUS [...] Imp. VALERIANUS cœpit *A. Æ. C.* 254. Impp. GALLIENUS & VALERIANUS *Junior* cœperunt [...] Imp. CLAUDIUS cœpit *A. Æ. C.* 268. Imp. QVINCTILLUS, frater Claudii cœpit *A. Æ. C.* 270. Imp. [...] Imp. ANNIUS FLORIANUS, *Taciti frater* cœpit *A. Æ. C.* 276. d. 13. *April.* Imp. PROBUS cœpit *A. Æ. C.* [...] Imp. DIOCLETIANUS cœpit *A. Æ. C.* 284. d. 21. *April.* Imp. MAXIMIANUS HERCULIUS à *Diocletiano* [...]
	300	
4	301	Imp CONSTANTIUS CHLORVS & C. GALERIVS MAXIMIANVS cœperunt *A. Æ. C.* 304. d. 21. *April.* Imp. CONSTANTINVS MAGNVS cœpit *A. Æ. C.* 306. d. 25. Jul. Imp. MAXENTIVS Romæ à Prætorianis [...] Imp. LICINIVS cœpit *A. Æ. C.* 311. d. 21. *April.* Imppp. CONSTANTINUS II, CONSTANTIUS & CONSTANS cœperunt *poſt mortem patris A. Æ. C.* [...]
	350	
	351	Imp. JULIANUS *Apoſtata* cœpit poſt Conſtantium *A. Æ. C.* 361. d. 5. Octobr. Imp JOVIANUS cœpit *A. Æ C.* 363. d. 26. Junii. Imp. VALENTINIANVS I. cœpit in OCCIDENTE *A Æ C.* 364. Impp. GRATIANVS & VALENTINIANVS II. cœperunt *poſt mortem patris A. Æ. C.* 375. Imp. HONORIVS cœpit *A. Æ. C.* 395. d. 17. Januar.
	400	
5	401	Imp. VALENTINIANUS III. cœpit *A. Æ. C.* 425.
	450	
	451	Imp. ANICIUS MAXIMUS cœpit *A. Æ. C.* 455. d. 17 Mart. Imp AVITUS cœpit *A. Æ. C.* 455. Imp. MAJORIANUS cœpit *A. Æ. C* 457. Imp. SEVERUS cœpit *A. Æ. C* 460. Imp. ANTHEMIUS cœpit *A Æ. C.* 467. Imp. OLYBRIUS cœpit *A. Æ* C. 472. Imp. GLYCERIUS cœpit *A. Æ.* C. 473. Imp. JULIUS NEPOS cœpit *A. Æ.* C 474. Imp. MOMYLLUS AUGUSTULUS cœpit *A. Æ.* C. 475. d. 31. Octobr. deſiit autem imperare d. 23. Aug. *A. Æ.* C. 476. qvo ab ODOACRO *Herulorum Rege* victus eſt. — *Theodericus* Oſtrogothorum Rex, occiſo *Odoacro* cœpit regnare in Italia *A. Æ.* C. 49[...]
	500	

…LOGICÆ SECUNDÆ,

…ſtoriæ Literariæ pertinentis,
…ECUNDUM,
…riſtianæ uſqve ad noſtram ætatem exhibens,

Supputatio temporum ſec. Secula à creatione Mundi.

…nuar. A. M 3950, A. Julian. 46, U.C. 754. C. Julio Auguſti F. Cæſare, L. Æmilio Paulo Coſſ. — 3950 — 40

Sejani interitus *A.Æ.C.* 31. d. 18. Octob.

3999

Piſoniana conjuratio contra Neronem detecta *A.Æ.C.* 65. — 4000

…riit *A.Æ.C.* 69. d. 22. Decemb.

…t d. 18, Sept. *A.Æ.C.* 95.

Ingens incendium *Veſuvii* montis in Campania *A.Æ.C.* 79. d. 1. Nov.

4049 — 41

4050

Dedicatio columnæ cochlidis *Trajani A.Æ.C.* 110.
Compoſitio *Edicti perpetui* per Salvium Julianum *A.Æ.C.* 131.
Judæi rebellare incipiunt duce *Barcochaba A.Æ.C.* 132.

4099

4100

…ritum Pertinacis electi: qvorum *ultimus* à Septimio Severo victus periit *A.Æ.C.* 198. d. 19. Febr.
Byzantium à Sept. Severo capitur & deſtruitur *A.Æ.C.* 197.

4149 — 42

Papinianus JC. juſſu Caracallæ ſecuri percutitur *A.Æ.C.* 212. — 4150
Agon millenarius Romæ celebratus A.U.C. 1000, *A.Æ.C.* 247.

…t *A.Æ.C.* 218.
…MINO JUNIORE cœpit *A.Æ.C.* 235. d. 19. Mart.
… COELIUS BALBINUS & M. CLODIUS PUPIENUS MAXIMUS cont. Maximinos *Romæ* electi *A.Æ.C.* 236
…4. Imp. DECIUS cum filiis Q. HERENNIO HETRUSCO & C. VALENTE HOSTILIANO cœpit *A.Æ.C.* 249.

4199

4200

…epit *A.Æ.C.* 253.
…Perſis capto *A.Æ.C.* 268. *Triginta Tyranni.*
…IANUS cœpit *A.Æ.C.* 270. Imp. M. Claudius TACITUS cœpit *A.Æ.C.* 275 d. 25. Sept.
…ontra *Florianum.* Imp. CARUS cœpit *A.Æ.C.* 282, d. 2. Nov. Impp. CARINUS & NUMERIANUS cœperunt *A.Æ.C.* 283.
…ollega aſſumitur *A.Æ.C.* 286.

4249 — 43

4250

…tibus *contra Conſtantinum M.* electus, cœpit *A.Æ.C.* 306. d. 25. Sept.
…mp. GALERIUS MAXIMINUS cœpit *contra Licinium A.Æ.C.* 311.
Encænia Urbis Conſtantinopolitanæ *A.Æ.C.* 330. d. 11. Maj.

…7. d. 22. Maj.

4299

4300

…mp. VALENS cœpit in Oriente *A.Æ.C.* 364.
…mp. THEODOSIUS I. ſive MAGNUS. cœpit *A.Æ.C.* 379.
…mp. ARCADIUS cœpit *A.Æ.C.* 395. d. 17. Januar.

Initium *irruptionis* barbaricarum gentium in provincias Imperii Rom. Occident. *A.Æ.C.* 400.

4349 — 44

…mp. THEODOSIUS II. ſive JUNIOR cœpit *A.Æ.C.* 408. Kal. Maj. — 4350

Expugnatio *Hipponis* in Africa per Vandalos *A.Æ.C.* 430
Abſolutio & publicatio *Codicis Theodoſ. A.Æ.C.* 435.

…mp. MARCIANUS cœpit *A.Æ.C.* 450. d. 26. Julii. — 4399

Origo *Venetiarum* metu *Attilæ A.Æ.C.* 452. — 4400

…mp. LEO THRAX cognomine MAGNUS, SENIOR & MACELLES cœpit *A.Æ.C.* 457.

…mp. LEO JUNIOR cœpit poſt *avum A.Æ.C.* 474. Imp. ZENO ISAURICUS cœpit *A.Æ.C.* 474.

…mp. ANASTASIUS DICORUS cœpit *A.Æ.C.* 491. d. 6. April. — 4449 — 45

Sec.	Anni	
6	501 – 550	THEODORICUS, *Oſtrogotthorum* in Italia Rex moritur *A.Æ.C.* 526. Initium belli *Oſtrogotthici* Imp. Juſtiniani in Italia *A.Æ.C.* 534.
	551 – 600	Finis *Regni Oſtrogotthorum* in Italia, TEIA Rege ultimo à *Narſete* victo & occiſo *A.Æ.C.* ſec. Em. 552, ſeq Calv. 554. Initium *Regni Longobardorum* in Italia, qvorum Rex ALBOINUS à Narſete ex Pannonia fuit evocatus *A.Æ.C.* 568; ſimul etiam principium EXARCHATUS Imperatorum CP. *Rabennæ.*
7	601 – 650	
	651 – 700	
8	701 – 750	
	751 – 800	EUTYCHIUS, ultimus *Exarchus Rabennæ*, ab AISWOLPHO Longobardorum Rege, captâ *Rabennâ* Italia expellitur *A.Æ.C.* 752. Finis *Regni Longobardorum* in Italia *A.Æ.C.* 774, qvo *Ticinum*, in qvod ultimus Rex DESIDERIUS ſe receperat, à *Carolo M.* captum eſt. Imp. CAROLUS MAGNUS, Inſtaurator Imperii Romani in OCCIDENTE, cœpit *A.Æ.C.* 800. d. 25. Decemb.
9	801 – 850	Imp. LUDOVICUS I, ſive PIUS cœpit *A.Æ.C.* 814. d. 28. Januarii. Imp. LOTHARIUS I, cœpit *A.Æ.C.* 840. d. 20. Junii.
	851 – 900	Imp. LUDOVICUS II. cœpit *A.Æ.C.* 855. Imp. CAROLUS II, ſive CALVUS cœpit *A.Æ.C.* 875. Imp. LUDOVICUS III, ſive BALBUS cœpit *A.Æ.C.* 877. Imp. CAROLUS III, ſive CRASSVS cœpit *A.Æ.C.* 879. Imp. ARNULPHUS cœpit *A.Æ.C.* 888. Imp. LUDOVICVS IV, cœpit *A.Æ.C.* 899. vel ſecundum alios 900.
10	901 – 950	Imp. CONRADVS I. cœpit *A.Æ.C.* 912 Imp. HENRICVS I, cognomine AVCEPS cœpit *A.Æ.C.* 919. Imp. OTTO I. ſive MAGNVS cœpit *A.Æ.C.* 936.
	951 – 1000	Imp. OTTO II, cœpit *A.Æ.C.* 973. Imp. OTTO *III.* cœpit *A.Æ.C.* 983.
11	1001 – 1050	Imp. HENRICVS II, cognomine SANCTVS & CLAVDVS, cœpit *A.Æ.C.* 1002. Imp. CONRADVS II, cognomine SALIQVUS cœpit *A.Æ.C.* 1024. Imp. HENRICVS III, cognomine NIGER, cœpit *A.Æ.C.* 1039.
	1051 – 1100	Imp. HENRICVS IV, cœpit *A.Æ.C.* 1056.

mp JUSTINUS I, cognomine THRAX, cœpit *A.Æ.C.* 518. mp. JUSTINIANUS I, ſive MAGNUS cœpit *A.Æ.C.* 527. Kal. Auguſt.	4450 4499	45
mp. JUSTINUS II, ſive JUNIOR cœpit *A. Æ. C.* 565. mp. TIBERIUS THRAX cœpit *A. Æ. C.* 582. mp. MAURICIUS CAPPADOX cœpit *A.Æ.C.* 586.	4500 4549	
mp. PHOCAS cœpit *A.Æ.C.* 602. mp. HERACLIUS, *Heraclii* Præfecti Africæ filius, cœpit *A.Æ.C.* 610. Initium *Æra Hegiræ* ſive *Mahametana A.Æ.C.* 622. mp. CONSTANTINUS, Imp. Heraclii ex prima uxore *Eudocia* filius cœpit *A.Æ.C.* 641. Imp. HERACLEONAS cœpit *A.Æ.C.* 641. mp. CONSTANS, Imp. *Heraclii* ex filio Conſtantino *nepos* cœpit *A.Æ.C.* 642.	4550 4599	46
mp. CONSTANTINUS POGONATUS cœpit *A.Æ.C.* 668. mp. JUSTINIANUS II, ſive RHINOTMETUS cœpit *A.Æ.C.* 685. mp. LEONTIUS cœpit *A.Æ.C.* 694. vel ſec. alios 695. mp. TIBERIUS APSIMARUS cœpit *A.Æ.C.* 697. vel ſec. alios 698.	4600 4649	
mp. JUSTINIANUS II. ſive RHINOTMETUS cœpit ſecundum *A.Æ.C.* juxta Calviſ. 703, juxta Emm. 704 juxta alios 705. mp. PHILIPPICUS BARDANES cœpit *A.Æ.C.* 711. mp. ARTEMIUS, qui & ANASTASIUS II, cœpit *A.Æ.C.* 713. mp. THEODOSIUS ADRAMYTTENUS cœpit *A. Æ. C.* 715. Imp. LEO ISAURUS cœpit *A. Æ.* C. 717. mp. CONSTANTINUS COPRONYMUS cœpit *A. Æ.* C. 741.	4650 4699	47
mp. LEO CHAZARUS cœpit *A. Æ.* C. 775. mp. CONSTANTINUS, Irenes filius, cœpit *A.Æ.* C. 780. mp. IRENE cœpit *A. Æ.* C. 797.	4700 4749	
mp. NICEPHORUS LOGOTHETA cœpit *A. Æ.* C. 802. Imp. STAURACIUS à patre *Nicephoro* collega aſſumptus. mp. MICHAEL CUROPALATES cœpit *A. Æ.* C. 811. mp. LEO ARMENIUS cœpit *A.Æ* C 813. mp. MICHAEL BALBUS cœpit *A. Æ.* C. 820. mp. THEOPHILUS cœpit *A.Æ.C.* 829 mp. MICHAEL METHYSTA cum matre THEODORA cœpit *A.Æ* C. 841.	4750 4799	48
mp. BASILIUS MACEDO cœpit *A.Æ.C.* 867. Imp. LEO PHILOSOPHUS ſive SAPIENS cœpit *A.Æ.C.* 889.	4800 4849	
Imp ALEXANDER, Imp. *Leonis Sapientis* frater cœpit *A. Æ.C.* 911. Imp. CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS cœpit A. Æ. C. 912. Imp. ROMANUS LACAPENUS cœpit *A. Æ.* C. 922.	4850 4899	49
Imp. ROMANUS II, ſive JUNIOR cœpit *A. Æ.* C. 959. Imp. NICEPHORUS II, cognomine PHOCAS, cœpit *A.Æ.C.* 963. Imp. JOANNES TZIMISCES, cœpit *A.Æ.C.* 969. Imp. BASILIUS *II*, & CONSTANTINUS VII, Imp. *Nicephori II.* filii cœperunt A. Æ. C. 975.	4900 4949	
Imp. ROMANUS III, cognomine ARGYRUS, cœpit *A Æ. C.* 1028. Imp. MICHAEL PAPHLAGO cœpit A. Æ C. 1034. Imp. MICHAEL CALAPHATES cœpit A. Æ. C. 1041. Imp. CONSTANTINUS MONOMACHUS, cœpit A. Æ. C. 1042. vel 1043.	4950 4999	50
Imp. THEODORA cœpit *A. Æ.* C. 1056. Imp. MICHAEL STRATIOTICUS cœpit A. Æ. C. 1056. Imp. ISAACIUS COMNENUS cœpit *A.Æ.C* 1057. Imp. CONSTANTINUS DUCAS cœpit *A. Æ.* C. 1059. Imp NICEPHORUS BOTONIATES cœpit *A.Æ.C.* 1078. Imp. ROMANUS DIOGENES cœpit *A.Æ.C.* 1068. Imp. MICHAEL DUCAS cœpit *A.Æ.C.* 1071. Imp ALEXIUS COMNENUS cœpit *A.Æ.C.* 1081.	5000 5049	51

12	1101–1150	Imp. HENRICUS V. cœpit *A.Æ.C.* 1106. Imp. LOTHARIUS II cognomine SAXO cœpit *A.Æ.C.* 1125 Imp. CONRADUS III. cœpit *A.Æ.C.* 1137.	
	1151–1200	Imp. FRIDERICUS I, cognomine ÆNOBARBUS ſive BARBAROSSA, cœpit *A.Æ.C.* 1152. Imp HENRICUS VI, cognomine ASPER, cœpit *A.Æ.* C. 1190. Impp. PHILIPPUS, Imp. Friderici filius, & OTTO IV, cœperunt *A.Æ.* C. 1199.	
13	1201–1250	Imp. FRIDERICUS II, cœpit *A.Æ.C.* 1218. HENRICUS Landgravius Thuringiæ, contra Imp. Fridericum II. electus, cœpit *A. Æ.* C. 1246. Imp. CONRADUS. IV, cœpit *A. Æ* C. 1250.	
	1251–1300	Imp. GVILHELMUS, Hollandiæ Comes, cœpit poſt mortem Conradi IV. *A. Æ.* C. 1254. Imp. RICHARDUS, Cornubiæ Comes, cœpit *A. Æ.* C. 1256. Imp. ALPHONSUS, Rex Caſtellæ & Legionis, poſt mortem Richardi ſolus cœpit *A.Æ.* C. 1271. Imp. RUDOLPHUS I. Comes Habſpurgenſis, cœpit *A. Æ.* C. 1273. Imp. ADOLPHUS Naſſovius cœpit *A. Æ.* C. 1292. Imp. ALBERTUS I. cœpit *A. Æ.* C. 1298.	
14	1301–1350	Imp HENRICUS VII. Comes *Lucelburgenſis* cœpit *A. Æ.* C. 1308. Impp. FRIDERICUS III. *Auſtriacus* & LUDOVICUS V. ſive BAVARUS cœperunt *A. Æ.* C. 1314. Imp. CAROLUS IV. cœpit ſolus poſt *Ludovicum Bavarum A. Æ* C. 1347. Imp. EDVARDUS cœpit cont. *Carolum IV. A* Æ. C. 1348 Imp. GUNTHERUS cœp. cont. *Carolum IV. A. Æ.* C. [illegible]	
	1351–1400	Imp. WENCESLAUS cœpit *A. Æ.* C. 1378. Imp. FRIDERICUS IV, Dux Brunſw. & Luneb. electus & occiſus ante coronationem A. Æ. C. 1400. Imp. RUBERTUS *Comes Palatinus Rheni*, cœpit A. Æ. C. 1400.	*Aurea Bulla Imp Caroli IV*, promulgatur Norimbergæ *A. Æ.* C. 1356.
15	1401–1450	Imp. JODOCUS cognomine *Barbatus*, Marchio Moraviæ, cœpit *A. Æ.* C. 1410. Imp. SIGISMUNDUS, Hungar. & Bohem. Rex, cœdit *A. Æ.* C. 1411. Imp. ALBERTUS II. Auſtriacus, cœpit A. Æ. C. 1438. Imp. FRIDERICUS V. vulgo III. dictus, Auſtriacus, cœpit A. Æ. C. 1440.	*Joanna, puella Aurel*[illegible] vulgo dicta, floret [illegible] lia A. Æ. C. 1429, & [illegible] Inventio *Typographiæ* [illegible] A. Æ. C. 1440. [illegible]
	1451–1500	Imp. MAXIMILIANUS I, Auſtriacus, cœpit A. Æ. C. 1493.	*Joanne Guttenbergio* [illegible] tinenſi, & *Joanne Fuſ*[illegible] Moguntino. Detectio *Novi Orbis* terrarum per *Chriſtophorum Columbum* Geouenſem A. Æ. C. 1492.
16	1501–1550	Imp. CAROLUS V, Auſtriacus, cœpit A. Æ. C. 1519.	Expugnatio Urbis *Romæ* per exercitum [illegible] *Caroli V* duce *Carolo Bourbonio* A. Æ. C. 1527. d. 6. Maj.
	1551–1600	Imp. FERDINANDUS I, Auſtriacus, cœpit A. Æ. C. 1558. Imp. MAXIMILIANUS II, Auſtriacus, cœpit A. Æ. C. 1564 Imp. RUDOLPHUS II, Auſtriacus, cœpit A. Æ. C. 1576.	Initium *Belli Belgici* A. Æ. C. 1566.
17	1601–1650	Imp. MATTHIAS, Auſtriacus, cœpit A. Æ. C. 1612. Imp. FERDINANDUS II, Auſtriacus, cœpit A. Æ. C. 1619. Imp. FERDINANDUS III. Auſtriacus, cœpit A. Æ C. 1637.	Initium *Belli Bohemo-Germanici* A. Æ. C. [illegible] d. 13. Maj. Guſtavi Adolphi, Regis Sveciæ Expedit[illegible] Germaniam A. Æ C. 1630. & interitus [illegible] Æ. C. 1632.
	1651–1700	Imp. LEOPOLDUS I, Auſtriacus, cœpit A. Æ. C. 1658.	

mp. JOANNES COMNENUS cœpit *A.Æ.C.* 1118. 5050 51

mp. MANUEL COMNENUS cœpit *A.Æ.C.* 1143.

5099

5100

mp ALEXIUS COMNENUS II. cœpit *A. Æ. C.* 1180.
mp ANDRONICUS COMNENUS cœpit *A.Æ.C.* 1183. Imp. ISAACIUS ANGELUS cœpit *A.Æ.C.* 1185.
mp. ALEXIUS, Iſaacii filius, qvi cum patre imperavit. Imp. ALEXIUS ANGELUS cœpit *A.Æ.C.* 1195. 5149 52

5150
mp. ALEXIUS DUCAS MURTZUPHLUS cœpit *A. Æ.C.* 1204. Imp. BALDUINUS I. cœpit *A.Æ.C.* 1204.
mp. THEODORUS LASCARIS cœpit *A.Æ.C.* 1204. Imp. HENRICUS frater Balduini cœpit *A.Æ.C.* 1206.
mp. PETRUS Comes Antiſſiodor. cœpit *A.Æ.C.* 1216. Imp. ROBERTUS cœpit *A.Æ.C.* 1221.
mp. JOANNES DUCAS cœpit *A.Æ.C.* 1222. Imp. BALDUINUS II. cœpit *A.Æ.C.* 1228.

5199

mp. THEODORUS LASCARIS II. cœpit *A.Æ.C.* 1255. 5200
mp. JOANNES, Theodori Laſcaris II. filius, cœpit *A.Æ.C.* 1259.
mp. MICHAEL PALÆOLOGUS cœpit *A.Æ.C* 1260. vel 1261.
mp. ANDRONICUS PALÆOLOGUS I. cœpit *A.Æ.C.* 1283.

5249 53

mp. ANDRONICUS II. ſive JUNIOR cœpit *A.Æ.C.* 1327. — Initium Imperii *Othomannici* in Oriente *A.Æ.C.* 1302. qvo *Othomannus* Sultanus Turcarum *Pruſam* Bithyniæ urbem occupavit. 5250
mp. JOANNES CANTACUZENUS cœpit *A.Æ.C.* 1341.
mp. JOANNES ſive CALO JOANNES cœpit *A.Æ.C.* 1347.

5299

5300

Imp. MANUEL PALÆOLOGUS cœpit *A.Æ.C.* 1384.

5349

Imp. JOANNES PALÆOLOGUS cœpit *A.Æ.C.* 1419. 5350 54

Imp. CONSTANTINUS PALÆOLOGUS cœpit *A.Æ.C.* 1448. & periit A.Æ.C. 1453. d. 29. Maj. qvo *Conſtantinopolis* à *Mahomete II*, Turcarum Imperatore, capta eſt.

5399

5400

5449 55

5450

5499

5500

5549 56

5550

Finis belli *Sveco-Germanici* A.Æ.C. 1648. d. 24. Octob. — Decollatio *Caroli I.* Regis Magnæ Britanniæ A.Æ.C. 1649. d. 30. Januar. 5599

5600

Ogggg 5649 57

TABULÆ CHRONO

ad Petri Lambecii Prodrom…
INTERCOLUMNIU…
Succeſſionem Scriptorum illuſtrium ab initio vulgaris Æræ…

Supputatio temporum ſec. Secula ab initio vulg. Æ. C.		
1	1 – 50 / 51 – 100	CHRISTUS Servator Mundi, B. Virgo ac Mater Dei *Maria*, *S. Petrus*, *S. Paulus*, *S. Jacobus minor*, *S. Judas Th*… *mas*, *Nicodemus*, *Abdias Babylonius*, *S. Linus*, *S. Clemens*, &c. Sacri & Eccleſiaſtici Scriptores. *Philo Alexand*… *Akiba*, &c. Judæi Kabbaliſtæ. *Nerva Proculus*, *Pegaſus*, *Maſurius Sabinus*, *Caſſius Longinus*, *Cælius Sabi*… *neca*, *Columella*, *Ebax Epictetus*, *Apollonius Tyaneus*, Philoſophi *Strabo*, Geographus *Apion Alexandr*… *nior*, *Solinus*, *Frontinus*, &c. Hiſtorici, *Dionyſius Alexandrinus*, *Phædrus*, *Perſius*, *Lucanus*, *Petronius*, *Silius It*… *M. Fabius Quintilianus*, Orator. Reliqvos hujus ſeculi Scriptores illuſtres videſis Lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. …
2	101 – 150 / 151 – 200	*S. Ignatius Martyr*, *S. Dionyſius Areopagita*, *S. Quadratus*, *S. Ariſtides*, *S. Agrippa*, *Aquila Ponticus*, *S. Juſtin*… *bag*, *Raſchbi*, *R. Joſe Ben Chilpheta*, *R. Juda Sanctus* &c. Judæi Kabbaliſtæ *Juventius Celſus*, *Neratius Priſc*… *dius Galenus*, &c. Medici. *Palladius*, *Maximus Tyrius*, *Taurus Berytius*, *M. Antoninus*, *Claudius Ptolem*… *torinus*, *Arrianus*, *Phlegon Trallianus*, *Appianus*, *Polianus*, *Pauſanias*, *Athenæus*, Hiſtorici Græci. *Tacitus*, … *nus*, *Apollonius Alexandrinus*, *Lucianus Samoſatenſis*, *Herodes Atticus*, *Lamprias*, *M. Valerius Probus*, *A. Gell*… res videſis Lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. Cap. 18. pag. 242. 243. 244.
3	201 – 250 / 251 – 300	*Symmachus Samaritanus*, *Pantænus*, *Clemens Alexandrinus*, *Origenes*, *Julius Africanus*, *S. Cyprianus*, *S. Gregor*… *Ben-Elai*, *R. Uſchaja*, *R. Jochanan*, &c. Judæi Kabbaliſtæ. *Papinianus*, *Ulpianus*, *Julius Paulus*, *Africanus*, … dici. *Alexander Aphrodiſienſis*, *Plotinus*, *Dionyſius Longinus*, *Celſus*, *Porphyrius*, *Joannes Stobæus*, Philoſophi… *catius Gallicanus*, *Trebellius Pollio*, *Julius Capitolinus*, &c. Hiſtorici Latini. *Oppianus*, *Piſander*, &c. Poet… *ſis*, *Modeſtus*, &c. Oratores & Grammatici. Reliqvos hujus ſeculi Scriptores illuſtres videſis Lib. 2. Prodrom…
4	301 – 350 / 351 – 400	*Euſebius Pamphili*, *Juvencus*, *S. Athanaſius*, *Julius Firmicus*, *S. Hilarius Pictavienſis*, *Optatus Afer*, *S. Baſilius M*… Mediolan. *Prudentius*, *S. Epiphanius*, *S. Gregorius Nyſſenus*, *Philaſtrius*, *Idacius Clarus*, *Ruffinus*, *S. Hieronym*… *lel Hannaſi*, &c. Judæi Kabbaliſtæ. *Oribaſius*, *Magnus Antiochenus*, *Aetius*, *Vindicianus*, *Marcellus* … *Sextus Aurelius*, *Victor*, *Eutropius*, *Sextus Rufus*, *Ammianus Marcellinus*, &c. Hiſtorici Latini. *Themiſtius*, … *machus*, &c. Philoſophi, Sophiſtæ & Oratores. *Rhemnius Fannius*, *Marius Victorinus Afer*, *Aſilius Sev*… Lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. cap. 20. p. 248. 249. 250. 251.
5	401 – 450 / 451 – 500	*S. Auguſtinus*, *Sedulius*, *Neſtorius* Hæreſiarcha, *Pelagius* Hæreſiarcha, *Proclus*, Patriarcha CP. *Socrates* & … ſis, *Nonnus Panopolita*, *Proba Falconia*, *Cyrillus* Ep. Alexandrinus, *Philippus Sidetes*, *Poſſidius Afer*, *Vic*… *ctor Uticenſis*, *Salvianus Maſſilienſis*, *Theodoretus* Ep. Cyri, *Theodulus*, *Sidonius Apollinaris*, *Æneas Gaz*… *clus*, *Joannes Philoponus*, Philoſophi *Panodorus*, *Zoſimus*, *Philoſtorgius*, *Candidus Iſaurus*. *Paulus Oroſi*… *Syneſius*, *Quinctus Calaber*, *Coluthus*, *Tryphiodorus*, *Muſæus*, &c. Poetæ. Reliqvos hujus Seculi illuſtres …

OGICÆ SECUNDÆ, loriæ Literariæ pertinentis, E R T I U M, riſtianæ uſqve ad noſtram ætatem exhibens.	*Supputatio temporum ſec Secula à creatione Mundi.*	
us, S. Philippus, S. Thomas, S. Matthaus, S. Marcus, S. Lucas, S. Johannes, S. Barnabas, Prochorus, Abgarus, Her- *r, Flavius Joſephus & Juſtus Tiberienſis*, Judæi Helleniſtæ, *Rabban Gamaliel I. Onkelos, R. Eliezer Magnus, R.* i Romani, *Scribonius Largus, Cornelius Celſus, Aretæus*, &c. Medici. *Athenodorus, Moſonius, L. Annæus Se-* ammaticus. *Vellejus Paterculus, Valerius Maximus, Pomponius Mela, Q. Curtius Rufus, C. Plinius Secundus Se-* *us, Statius Papinius, Valerius Flaccus Martialis, Juvenalis*, &c. Poetæ. *Aſconius Pedianus ſenior*, Grammaticus, agr. cap. 17. p. 237. 238. 239. 240.	3950 3999	40
	4000 4049	
artyr. S. Athenagoras, S Hegeſippus, Hermes, Tatianus Aſſyrius, Theodotion, &c. Scriptores Eccleſiaſtici. *Raſch-* *burnus Valens, Salvius Julianus, Jabolenus, Marcellus, Servidius Scævola*, JCti Romani. *Rufus Epheſius, Clau-* *xtus Empiricus, L. Apulejus, Julianus Chaldæus junior*, Philoſophi. *Plutarchus Cheronenſis, Philo Byblius, Pha-* *us junior, Florus, Svetonius, Juſtinus*, &c. Hiſtorici Latini. *Dion Chryſoſtomus, Numenius, Zenobius, Diogenia-* *, Hermogenes, Ariſtides, Julius Pollux*, &c. Oratores & Grammatici. Reliqvos hujus ſeculi illuſtres Scripto-	4050 4099	41
	4100 4149	
haumaturgus, Anatolius, Pamphilus, Lucianus, Arnobius, Lactantius, &c. Scriptores Eccleſiaſtici. *R. Jehudah* *ntinus, Modeſtinus, Hermogenes, Gregorius*, &c. JCti Romani. *Serenus Sammonicus, Philagrius Lycius*, &c. Me- *io Caſſius, Philoſtratus ſecundus & tertius, Herodianus*, &c. Hiſtorici Græci. *Cenſorinus, Ælius Spartianus, Vul-* ræci *Olympius Nemeſianus, T. Calpurnius Siculus*, &c. Poetæ Latini. *Apſines Gadarenſis, Nicagoras Athenien-* iſt. Lit. Sciagr. cap. 19. pag. 245. 246. 247.	4150 4199	42
	4200 4249	
nus, S. Cyrillus, Archiepiſc. Hieroſolym. *S. Gregorius Nazianzenus, S. Joannes Chryſoſtomus, S. Ambroſius*, Ep. *ophronius, Sulpicius Severus, Paulinus* Ep. Nolanus, &c. Scriptores Eccleſiaſtici. *Rabba Bar-Nachmoni, R. Hil-* *nſis*, &c. Medici. *Jamblichus, Eunapius, Heliodorus*, &c. Hiſtorici Græci. *Ælius Lampridius, Flavius Vopiſcus,* *anetus, Libanius, Nazarius, Eumenius, Vegetius, Theon Alexandrinus, Pappus Alexandrinus, Chalcidius, Sym-* *Auſonius Burdegalenſis, Avienus, Damaſus Papa*, &c. Poetæ. Reliqvos hujus ſeculi illuſtres Scriptores videſis	4250 4299	43
	4300 4349	
s Sozomenus, Eudoxia, Avitus, Eucherius, Euſebius, Ep. Cremonenſis, *Joannes Caſſianus, Iſidorus* Ep. Corduben- *s Sozomenus, Eudoxia, Avitus, Eucherius, Euſebius*, Ep. Cremonenſis, *Joannes Caſſianus, Iſidorus* Ep. Corduben-	4350 4399	44
	4400 4449	45

6	501 – 550 / 551 – 600	*Caſarius*, Ep. Arelatenſis, *S. Fulgentius*, Ep. Ruſpenſis, *Godelbertus*, *Petrus* Tripolit. Abbas, *Procopius* Ga[illegible] *dorus*, *Petrus* Ep Cæſar. Cappadociæ, Imp. *Juſtinianus I. Junilius*, *Primaſius*, *Victor* Ep. Cartennenſis, *Ap*[illegible] *Joannes Baſilianus*, *Juſtinianus* Ep. Valentinus, *Juſtus* Ep. Urgelitanus, *Mutianus Victor* Ep. Tununen[illegible] Malacitanus, *Joannes* Patriarcha CP, *Joannes* Ep. Gerundenſis, *Eutropius* Ep. Valentiæ, *Evagrius Schol*[illegible] *Marcus monachus*, *Anaſtaſius Sinaita*, *Columbanus* Abbas, Scriptores Eccleſiaſtici *Alexander Trallianus*, [illegible] *chius illuſtris Mileſius*, *Procopius*, *Agathias*, *Joannes Lydus*, *Plutarchus*, *Hermolaus*. *Theophanes Byzan*[illegible] *tius*, *Paulus Silentiarius*, *Tribonianus Sidetes*, *Eunomianus*, *Priſcianus*, *Corippus*, *Martianus Capella*, &c. [illegible] c. 22. p. 256 257.
7	601 – 650 / 651 – 700	*Leontius* Ep. Cypri, *Heſychius* & *Sophronius* Ep. Hieroſolymitani, *Antiochus* monachus, *Iſidorus*, *Hiſpalenſ*[illegible] Eccleſiaſtici. *Theophylactus Simocatta*, *Anonymus Autor Chronici Alexandrini*, *Georgius Piſides*, *Elu*[illegible] Hiſtorici Græci & Latini. Reliqvos hujus ſeculi Scriptores illuſtres videſis Lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciag[illegible]
8	701 – 750 / 751 – 800	*Marcellinus* Presbyter, *Germanus*, Patriarcha CP. *Beda* cognomine *Venerabilis*, *S. Joannes Damaſcenus*, *S.*[illegible] *cuinus Albinus*, *Paulinus*, Ep. Aqvilejenſis, &c. Scriptores Eccleſiaſtici. *Theodorus Studites*, *Georgius Sy*[illegible] Latini. Reliqvos hujus Seculi illuſtres Scriptores, videſis Lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. c. 24. p. 2[illegible]
9	801 – 850 / 851 – 900	Imp. *Carolus Magnus*, Imp. *Ludovicus Pius*, *S. Anſgarius*, *Walafridus Strabo*, *Claudius Clemens Scotus*, *Ju*[illegible] *culphus*, *Theodulphus*, *Thegranus*, *Photius* Patriarcha CP., *Lupus Servatus*, *Anaſtaſius* Bibliothecarius, *Nice*[illegible] *phorus* Patriarcha CP., *Nicephorus C. Pnus junior*, *Hippolytus Thebanus*, *Petrus Siculus*, *Uſuardus*, *Nithar*[illegible] *chus S. Germani Pratenſis*, &c. Hiſtorici Græci & Latini. Reliqvos hujus Seculi Scriptores illuſtres vide[illegible]
10	901 – 950 / 951 – 1000	*Ratbodus* Ep. Trajectenſis, *Marcus Eremita*, *Radulphus Flaviacenſis*, *Hilduinus* Abbas Lobienſis, *Od*[illegible] Scriptores Eccleſiaſtici Imp. *Conſtantinus Porphyrogennetus*, *Nicephorus Autor Vitæ Antonii Patriarchæ*[illegible] *Presbyter Remenſis*, *Witechindus monachus Corbejenſis*, *Roſvitha* ſive *Roſuida*, *Lamfridus Angelus*, [illegible] illuſtres videſis Lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. cap. 26. p. 263, 264.
11	1001 – 1050 / 1051 – 1100	*Fulpertus* Ep. Carnutenſis, *Berno*, *Haymo monachus Floriacenſis*, *Guido Aretinus*, *Anſhelmus monachus* [illegible] burgenſis, *S. Bruno fundator Ordinis Carthuſiani*, *Ivo Carnutenſis*, Scriptores Eccleſiaſtici, *Georgius Cedren*[illegible] *Berta*, *Glaber Radulphus*, *Lambertus Schafnaburgenſis*, *Marianus Scotus*, *Adamus Bremenſis*, *Guido Am*[illegible] deſis Lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. cap. 27. p. 264. 265. 266.

...ntonius Ep. Conſtantinienſis, *Ennodius*, *S. Brigida* Scota, *Joannes Maxentius*, *Epiphanius Scholaſticus*, *Caſſio*- 4450 45
...*S. Benedictus* Abbas Caſinenſis, *Facundus*, *Martinus* Abbas Dumienſis, *Arator*, *Dracontius*, *Dionyſius Exiguus*,
...*annes Climacus*, *Aretas*, Imp. *Juſtinus II* *Venantius Fortunatus*, *Leander* Ep. Hiſpalenſis, *Licinianus*, *Severus* Ep.
...*Heſychius* Ep. Hieroſolymit. *Claudius* Abbas Claſſicanus, *Paterius*, *Gregorius Turonenſis*, *Fauſtus Monachus*,
...*licus Boetius*, *Martinus Neapolitanus*, *Damaſcius*, *Simplicius*, Philoſophi celebres. *Theodorus Anagnoſtes*, *Heſy*-
...*ander Protector*, &c. Hiſtorici Græci, *Marcellinus Comes*, *Paulus Florus*, *Jornandes* ſive *Jordanus*. Hiſtorici La- 4499
...tores, Poetæ & Grammatici. Reliqvos hujus Seculi Scriproses illuſtres, videſis Lib. 2. Psodrom. Hiſt. Lit. Sciagr.

4500

4549 46

...*lix Burgundio*, *Audoenus*, *Hildefonſus* Ep. Toletanus, *Smaragdus* Abbas, *Julianus* Ep. Toletanus, &c. Scriptores 4550
...*Georgius presbyter*, *Trajanus Patricius*, *Elbodus Britannus*, *Anonymus autor vita S. Arnulphi* Ep. Metenſis, &c.
...c. 23. p. 258.

4599

4600

4649 47

...*brodus* Ep Trajectenſis, *S. Bonifacius Winfriedus* Archiep. Moguntinus, *Coſmas Hieroſolymitanus*, *Flaccus Al*- 4650
...*us Georgius Theophanes*, *Paulus Diaconus*, *Turpinus* ſive *Tulpinus*, Archiep. Rhemenſis, &c. Hiſtorici Græci &

4699

4700

4749 48

...*Mailroſius*, *Amalarius Metenſis*, *Amalarius Fortunatus*, *Luitpertus*, *Rabanus Maurus*, *Hilduinus*, *Anſegiſus*, *Fre*- 4750
...*Malroſius*...
...*us*, *Otfredus*. *Paſchaſius Ratbbertus*, *Guido Ravennas*, *Simeon Metaphraſtes*, &c. Scriptores Eccleſiaſtici. *Nice*-
...*Aimoinus*, *Landulphus Sagax*, *Wandelbertus*, *Rembertus Archiep. Hamburgenſis*, *Ado Viennenſis*, *Abbo*, *mona*-
...Lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. c. 25. p. 261. 262.

4799

4800

4849 49

...Cluniacenſis, *Ratherius* Ep. Veronenſis, *Hildebertus* Archiep. Moguntinus, *Odo Severus*, *Abbo Floriacenſis*, &c. 4850
...*Radulphus* monachus Benedictinus, *Joannes* Abbas Caſinenſis, *Rhegino*, *Luitprandus Ticinenſis*, *Frodoardus*
...Abbas Lobienſis, *Notgerus* Ep. Leodienſis, &c. Hiſtorici Græci & Latini, Reliqvos hujus Seculi Scriptores

4899

4900

4949 50

...*Leo Acridanus*, *Petrus Damiani*, *Anshelmus* Archiep. Cantuarienſis, *Benno Cardinalis*, *Willeramus* Abbas Mert- 4950
...*Michael Pſellus*, *Joannes Curopalates*, *Joannes Xiphilinus*, *Suidas Lexicographus*, *Arnoldus Saxo*, *Bertrada* ſive
...*ſis*, *Gualdo monachus Corbejenſis*, &c. Hiſtorici Græci & Latini, Reliqvos hujus Seculi Scriptores illuſtres vi-

4999

5000

5049 51

Sec.	Anni	
12	1101 – 1150 / 1151 – 1200	*Marbodæus, Ep. Redonenſis, Leo Marſicanus, Euthymius Zigabenus, Rupertus Abbas Tuitienſis, S. Bernardus Ab*… eccleſiaſtici. *R. Iſaac Bar-Nathan, R. Aben-Ezra, R. Abraham Ben-Dior, R. Benjamin Bar Jona, R. Moſche Ba*… *rottus, Azo, Rofredus, Joannes Baſianus,* JCti. *Joannes de Mediolano, autor Scholæ Salernitanæ, Joannes* … *annes Zonaras, Anna Comnena, Michael Glycas, Conſtantinus Manaſſes, Joannes Tzetzes, Iſaacius Tze*… *Guntherus, Autor Ligurini, Guilielmus Archiep. Tyrius, Gotfredus Viterbienſis, Saxo Grammaticus, Dodechin*… videſis Lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. cap. 28. p. 266. 267. 268. 269.
13	1201 – 1250 / 1251 – 1300	*S. Antonius de Padua, Guilielmus* Ep. *Antiſiodorenſ. Guilielmus* Ep. *Pariſ. Alexander Halenſis, Robertus Sorbon*… *Florentinus, Jacobus Balduini, Joannes de Blanaſco, Gregorius IX. PP, Innocentius IV. PP. Odofredus Beneva*… *xienſis, Albertus Galeotti, Joannes de Deo, Jacobus de Belloviſu, S. Ivo, Bonifacius VIII. PP. Dinus Mugellan*… *Florentinus, Alphonſus Rex Caſtellæ, Rogerus Baconus, Alexander de Villa Dei. Joannes de Sacroboſco*, &c. … *nuator Helmoldi, Ludolphus* ſive *Lupuldus de Babenberg, Conradus Abbas Uſpergenſis, Matthæus Paris, Go*… *Polonus, Haitonus Armenus*, &c. Hiſtorici Græci & Latini. Reliqvos hujus ſeculi illuſtres Scriptores vid…
14	1301 – 1350 / 1351 – 1400	*Joannes Duns Scotus, Auguſtinus Anconitanus, Guilielmus Ockam, Nicolaus Liranus, Guido Carmelita, Lu*… Eccleſiaſtici. *Guido de Baypho Archidiaconus Bononienſis, Ganfredus de Trano, Jacobus de Ravani, Petrus* … *tolomæus de Saliceto*, &c. JCti. *Arnoldus de Villanova, Dinus de Garbo, Mundinus, Petrus Aponenſis, Ma*… loſophi. *Nicephorus Calliſti Xanthopulus, Theodorus Metochita, Nicephorus Gregoras, Joannes Cantacuzen*… *Albertus Argentinenſis*, &c. Hiſtorici Græci & Latini. Reliqvos hujus ſeculi illuſtres Scriptores videſis Lib…
15	1401 – 1450 / 1451 – 1500	*Franciſcus Zarabella, Petrus ab Alliaco, Joannes Gerſon, S. Bernardinus Senenſis Æneas Sylvius,* ſive *Pontifex Pi*… *Savanarola*, &c. Scriptores Eccleſiaſtici. *Petrus de Ancherano, Franciſcus Ramponius, Raphael Comenſis, N*… *Panormitanus, Guido Papa, Alexander Tartagnus, Bartolomæus Cæpolla, Marianus Socinus, Nicolaus Borra*… *ranta, Bartolomæus Montagna, Hugo Senenſis, Reymundus Sebundius, Joannes Sermoneta, Georgius Valla, Re*… *giomontanus, Georgius Trapezuntius*, &c. Medici & Philoſophi. *Georgius Gemiſtus Pletho, Georgius Phranza*… *Argyropolus, Joannes Froſſardus, Hermannus de Lerbeke, Theodoricus à Niem, Ericus X. Rex Daniæ, Barth*… *Palmerius, Blondus Flavius, Platina, Joannes Jovianus Pontanus, Joannes Annius Viterbienſis, Joannes Nau*… *Sabellicus, Americus Veſpucius*, &c. Hiſtorici Græci & Latini. Reliqvos hujus Seculi illuſtres Scriptores vi…
16	1501 – 1550 / 1551 – 1600	
17	1601 – 1650 / 1651 – 1700	De duabus hiſce Chronographiæ Univerſalis Tabulis, Qviſqvis es, qvi fortè in eas incidis, noli temerè judic…

Clarævallenſis, Gratianus, Petrus Lombardus, Theodorus Balſamon, Bernardus Morlanenſis, &c. Scriptores Ec- 5050 51
Maimonis, R. David Kimchi, R. Moſche Kimchi, Rabbini Judæorum, Irnerius ſive Wernerus, Placentinus, Bago-
ſus Damaſcenus, Averroes Cordubenſis, Albertus Magnus, Rodulphus Brugenſis, &c. Medici & Philoſophi. Jo-
Sigebertus Gemblacenſis, Sigfridus, Joannes Sarisberienſis, Otto, Ep. Friſingenſis, Radevicus Canonicus Friſingenſis,
Euſtatius Archiep. Theſſalonicenſis, &c. Hiſtorici Græci & Latini. Reliqvos hujus Seculi illuſtres Scriptores

5099

5100

5149

Thomas Aqvinas, S. Bonaventura, Raymundus Lullus, Henricus Gandavenſis &c. Scriptores Eccleſiaſtici, Accurſius 5150 52
nus, Henricus de Seguſia, Cardinalis, Hoſtienſis, Guilielmus Duranti, cognomine Speculator, Bartolomæus Bri-
Franciſcus Accurſius junior, Richardus Senenſis, JCti. Demetrius Pegagomenus, Guilielmus Placentinus, Thaddæus
dici & Philoſophi. Nicetas, Acominatus Chomates, Georgius Logotheta, Georgius Pachymerius, Arnoldus Conti-
rus Philippus Caſtellionius, Conradus, autor Chronici Rerum Moguntinarum, Albertus Abbas Stadenſis, Martinus
Lib. 2. Prodr. Hiſt. Lit. Sciagr. c. 29. p. 270. 271. 272.

5199

5200

5249 53

hus Carthuſianus, Nicolaus Cabaſilas, Alphonſus Vargas, Joannes Taulerus, Henricus de Haſſia, &c. Scriptores 5250
Bellapertica, Joannes Andrea Cynus, Olradus de Ponte, Barolus de Saxoferrato, Baldus de Ubaldis Peruſinus, Bar-
s Sylvaticus, Jacobus de Dundis, cognomine Aggregator, Petrus de Dacia, Barlaam, monachus, &c. Medici & Phi-
Henricus de Erfordia, Joannes Boccatius, Facius de Ubertis, Joannes de Buka, Albertus Comes ab Hohenberg, M.
Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. cap. 30. p. 273. 274. 275.

5299

5300

5349

, Beſſarion, Nicolaus Cuſanus, Dionyſius Carthuſianus, Thomas de Kempis, Ambroſius Camaldulenſis, Hieronymus 5350 54
hael Fulgoſius, Joannes de Imola, Paulus de Caſtro, Dominicus de Sancto Geminiano, Nicolaus Siculus Archiepiſc.
Andreas Barbatia Siculus, Claudius Seiſellius, Joannes Sadoletus, Bartolomæus Socinus, &c. JCti. Valeſcus de Ta-
lius Vicinus, Joannes Picus Comes Mirandula, Franciſcus Barbarus, Georgius Purbachius, Joannes Mulferus Re-
aonicus Chalcocondylas, Manuel Chryſoloras, Georgius Codinus, Theodorus Gaza, Leonardus Chienſis, Joannes
aus Fatius Anonymus autor Magni Chronici Bellici, Bernardus Breitenbach, Hartmannus Sceder, Matthæus 5399
us, Albertus Krantzius, Jacobus Philippus Bergomas, Joannes Stella, Robertus Gagvinus, Marcus Antonius Coccius
s Lib. 2. Prodrom. Hiſt. Lit. Sciagr. cap. 31. p. 276. 277. 278. 279. 280. 5400

5449

5450 55

5499

5500

5549

5550 56

5599

5600

uſqvam ipſum Hiſtoriæ Literariæ Prodromum diligenter pervolveris. 5649 57

PETRUS LAMBECIUS
BENIGNO LECTORI S.

PRæter *ſecundum Prodromi Hiſtoriæ Literariæ Tomum*, qvo *triginta duorum* poſteriorum Capitum Libri ſecundi plenior elaboratio continebitur, brevi à me expecta hæc, partim jamdudum integre abſoluta, partim ad umbilicum ferè perducta & exiguo temporis ſpacio abſolvenda Opera:

Ariſtæneti, (1) antiqvi Græci Rhetoris *Nicæni* Epiſtolas, Commentario illuſtratas, unâ cum diſſertatione de *vita* ipſius, aliiſqve veteribus *Epiſtolographis*, cui *Libanii Sophiſtæ* duodecim Epiſtolæ elegantiſſimæ, hactenus ineditæ, qvarum decem ad ipſum *Ariſtænetum*, duæ autem de illo ad *Eutrechium* & *Acacium* ſcriptæ ſunt, inſerentur:

(1) *Vid. ſupra pag. 150.*

Rerum Hamburgenſium Librum ſecundum ab A. Æ. C. 1255. uſqve ad annum 1292. cui inſertæ ſunt *qvadraginta novem* hactenus, qvod ſciam, nondum editæ *Tabulæ antiqvæ*, qvibus tam Eccleſiaſtica, qvam Civilis illorum temporum Hiſtoria plurimum, poteſt illuſtrari:

Anonymi cujuſdam *Presbyteri Bremenſis Continuationem Chronici Slavorum Helmoldi*, ab A. Æ. C. 1164. uſqve ad annum 1448. nunc primum è tenebris erutam & *Notis* illuſtratam.

Antiqvitatum Archiepiſcopatus Magdeburgenſis Librum ſingularem, qvo continentur plusqvam *centum* antehac non edita variorum privilegiorum, fundationum, donationum, aliarumqve ejus generis materiarum Eccleſiaſticarum *diplomata*, ex pervetuſto Codice membranaceo MSto, qvem in Bibliotheca mea aſſervo, deſumpta, & *Notis* illuſtrata.

Prodromi Lucubrationum in A. Gellii Noctes Atticas editionem ſecundam, primâ illâ, qvæ Lutetiæ Pariſiorum typis Cramoiſianis A. Æ. C. 1647. in 8vo prodiit, qvadruplo auctiorem:

Spicilegium Notarum & Indicem accuratiſſimum in Georgii Codini Excerpta de Originibus Conſtantinopolitanis, qvæ cum latina verſione & Animadverſionibus meis Lutetiæ typis Regiis A. 1655. in folio excuſa ſunt.

Hiſtoriæ Auguſtæ Imperatorum ex Sereniſſima Familia Auſtriaca oriundorum *Librum primum*, ſive Annales vitæ & rerum geſtarum *Imp. Rudolphi I.*

Vitam fortiſſimi Herois *Chriſtiani IV.* Regis Daniæ & Norwegiæ:

Qvinqve Centurias Epiſtolarum ineditarum, qvas qvidem hujus ſeculi ſolide docti Viri de variis lectu digniſſimis argumentis, & præcipue qvidem de re literariâ, elegantiſſimo ſtylo ad ſe invicem ſcripſerunt:

Philippi Cluveri introductionem in univerſam Geographiam, tam veterem, qvam novam, utiliſſima methodo in *Synopticas* redactam *Tabulas*.

Orationes tres publicè in Gymnaſio Hamburgenſi ex ſuperiori cathedra habitas: nempe *primam* de inſigni Hiſtoriarum cum reliqvis Facultatibus, Scientiis & Artibus commercio A. Æ. C. 1652 d. 13. Januarii, cum publicam Hiſtoriarum Profeſſionem ſolenniter ſuſciperem; *ſecundam* vero & *tertiam* A. Æ. C. 1653 d. 10 Junii & 7. Octobr. cum librum primum & ſecundum Hiſtoriæ Romanæ *T. Livii* publice explicare aggrederer:

Bibliothecæ Chronologicæ Claſſicorum Autorum Joannis Jacobi Friſii Tigurini novam editionem cum accurata emendatione ſupputationis temporum, aliiſqve neceſſariis *Animadverſionibus* & locupletiſſimo *Indice*:

Analyſin & Selecta publicarum & privatarum Prælectionum in *Joannis Sleidani libros tres de qvatuor Summis Imperiis*, unà cum emendatione ingentium errorum, qvi in iis latitant:

Analyſin & Selecta publicarum & privatarum Prælectionum *in Ubbonis Emmii deſcriptionem Rerumpublicarum Athenienſis & Laconicæ*, cum non contemnendo ejuſdem argumenti *Spicilegio*.

Analyſin & Selecta privatarum Prælectionum in *Polydori Vergilii libros octo de rerum inventoribus*; cum uberrimo ejuſdem argumenti *Spicilegio*:

Analyſin & Selecta publicarum Prælectionum in *Diogenis Laertii libros decem de illuſtribus Veteris Græciæ Philoſophis*, cum accuratiſſimo *Indice* omnium Scriptorum, qvi in eo opere citantur, ſecundum Alphabeti ſeriem.

Analyſin & Selecta privatarum Prælectionum in *Caroli Sigonii libros ſeptem de Republica Hebræorum*, cum non mediocri ejuſdem materiæ *Spicilegio*:

Analyſin & Selecta publicarum Prælectionum in *primam Decadem Hiſtoriæ Romanæ T. Livii*, cum *Gnomologia Ethico-Politicâ* & accuratis ſingulorum librorum *tabulis Chronologicis*.

Analyſin & Selecta publicarum Prælectionum in *C. Cornelii Taciti Annalium libros duos priores*, cum *Gnomologia* & *Monitorum Politicorum* Sylloge:

Analyſin & Selecta Prælectionum privatarum in *Valentini Forſteri Hiſtoriam Juris Civilis Romani*, cum diligenti emendatione *Chronologiæ*, aliiſqve neceſſariis *Notis & Animadverſionibus*.

Theophili Golii Ethica & Politica, facilioris cognitionis & repetitionis gratia in *Synopticas* redacta *Tabulas*:

Analyſin & Selecta privatarum Prælectionum in *Inſtitutiones Juſtinianeas*, cum *Synopticis* aliqvot *Tabulis* totius reliqvi *Juris Civilis Romani*, nec non *Juris Canonici*.

Bibliothecæ meæ ter mille circiter ſelectiſſimorum *voluminum*, qvâ in publicis atqve privatis hiſce laboribus adornandis uſus ſum, *Catalogum duplicem*, nempe & ſecundum *nomina Autorum*, & ſecundum *varietatem materiarum*, ordine alphabetico compoſitum.

Hæc igitur omnia, BENIGNE LECTOR, lubentiſſime tecum communicabo, qvamprimum largius otium & Bibliopolam, qvi ſumptus ſuppeditet, nactus fuero. Interea autem, ſi qvid forte eorum præter ſpem, vel nolente, vel inſcio ſaltem me, uſpiam ſub nomine meo imprimeretur, palam & publicè hic proteſtor, me id non tantum non agniturum pro meo, verumetiam eum, qvi hoc fecerit, pro *falſi* pariter ac *plagii* reo habiturum. Etiam atqve etiam vale.

F I N I S.

PETRI

PETRI LAMBECII
HAMBURGENSIS

DIARIUM SACRI ITINERIS CELLENSIS,

INTERRUPTI ET REPETITI,
QVOD
SACRATISSIMUS GLORIOSISSIMUSQVE PRINCEPS ET DN.
IMP. CÆS.

LEOPOLDUS I.

PIUS, FELIX, INCLYTUS, VICTOR AC TRIUMPHATOR SEMPER
AUGUSTUS,
ANNO Æ. C. MDCLXV.
PRIMUM QVIDEM DIE XXVII. JUNII SUSCEPIT IRRITE, POSTEA AUTEM FELICITER PERREGIT A DIE XI. AUGUSTI USQVE AD DIEM EJUSDEM MENSIS VIGESIMUM.

HAMBURGI,
Impenſis CHRISTIANI LIEBEZEITII,
LEOBURGI, Typis PFEIFFERIANIS, M DCC X.

C. PLINIUS JUNIOR
in Panegyrico ad Imp. Trajanum.

QVOD ENIM PRÆSTABILIUS EST AUT PULCHRIUS MUNUS DEORUM, QVAM CASTUS, ET SANCTUS, ET DIIS SIMILLIMUS PRINCEPS ? AC, SI ADHUC DUBIUM FUISSET, FORTE CASUQVE RECTORES TERRIS, AN ALIQVO NUMINE DARENTUR, PRINCIPEM TAMEN NOSTRUM LIQVERET DIVINITUS CONSTITUTUM.

PERILLUSTRI ET GENEROSISSIMO

DOMINO,

D. EMERICO FRIDERICO,

LIBERO BARONI

DE WALDERDORF,

AUGUSTISSIMI TRIBUNALIS SPIRENSIS

ADSESSORI CÆSAREO DIGNISSIMO.

PETRUS LAMBECIUS HAMBURGENSIS, J. U. D.
& S. Cæſ. Majeſt. Conſiliarius, Hiſtoriographus, ac
Bibliotbecarius S.

VT propter complures eximias virtutes Tuas, 1.
qvas niſi modeſtiæ Tuæ parcendum eſſet, nominatim
hic recenſerem, ſummo jure felicisſimum me judico,
qvod, cum (1) ſuperiori menſe Julio una cum fratre
Tuo Reverendisſimo & Generoſiſſimo Dn. *Joanne Phi-*
lippo Metropolitanæ Eccleſiæ Treverenſis Archidiaco- 2.
no, alterum fratrem Tuum Reverendiſſimum & Excel-
lentisſimum Dominum, Dn. *Wildericum*, S. Cæſ. Ma-
jeſtatis Conſiliarium Intimum, & S. Romani Imperii Pro-Cancellarium *Vindobonæ*
inviſeres, & hac occaſione inter cætera, qvæ ibi ſpectatu digna ſunt, *Auguſtiſſimam*
qvoqve *Bibliothecam Cæſaream* perluſtrares, haud vulgarem amicitiam mecum
contraxeris, ita pariter mea plurimum intereſſe arbitror, ut qvam maxime ſolici-
tus ſim, ne ulla res, qvæ ad conſervationem Tuæ erga me benevolentiæ facere
poſſit, negligentia vel deſidia mea intermittatur. Qvandoqvidem igitur bene
adhuc memini, rogatum me tunc à Te fuiſſe, ut *Sacrum Iter Cellenſe*, qvod Sacra-
tisſimus ac Glorioſiſſimus Imperator Noſter LEOPOLDUS, primum qvidem ir-
rito conatu paulo ante adventum tuum in Urbem, ſpe autem melioris ſucceſſus
octiduo ante tuum ex Urbe diſceſſum ſecundum inchoavit, redux per literas
Tecum communicarem, ſatisfaciam nunc deſiderio tuo & meæ promiſſioni, ac,
qvæ præcipue huc pertinere videbuntur, & coram à me obſervata ſunt, qvam po-
tero fideliſſime referam.

(A) 2 Cum

(1) *Anno* 1665.

II. Cum ſuperiori anno *milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo qvarto* barbara Tyranni
3 Turcarum feritas per celeberrimam illam *Kalendis Auguſti* haud procul à *S. Gothardi*
oppido commiſſam pugnam adeo fortiter & fortunate repulſa eſſet, ut ſuperbiſ-
ſimus hoſtis ultro pacem petere coactus fuerit, præcipua dein Piiſſimo Impera-
tori Noſtro LEOPOLDO cura fuit, ut DEO OPT. MAX. & *Beatisſimæ Ipſius Ge-
nitrici* pro conceſſa tam inſigni victoria ſingulari aliqvo ſacræ devotionis exem-
plo debitas ageret & referret gratias. Exeqvendo autem ſancto huic propoſito
is potisſimum *Styriæ Superioris* locus, qvi vulgo Mariæ Cella appellatur, viſus
eſt convenientiſſimus, partim qvidem propter celebritatem freqventium miracu-
lorum per imaginem *Beatiſſimæ Virginis* ibi editorum, partim vero reſpectu ſæviſſi-
mæ devaſtationis, qvæ præ aliis omnibus regionibus Styriæ potiſſimum immi-
nuerat, ſi barbarus hoſtis in *Gothardiano* prælio victor evaſiſſet. Primam Sacri
hujus Itineris mentionem CÆSAR erga me fecit, cum præcedentis anni *die ſecun-
do Octobris* Sacram Ipſius Majeſtatem in Arce *Ebersdorfienſi* inviſerem, eodemqve
tempore ſolita humanitate adjunxit, *placere* SIBI, *ut ego quoque in illo itinere comi-
tui ſuo intereſſem.* Qva perbenigna invitatione qvantum exhilaratus fuerim, in-
credibile dictu eſt, cum qvod natura ad peregrinandum proclivis ſim, & qvæ-
4 cunqve *Beatisſimæ DEI-Genitricis* Templa ſingulari cultu venerer, tum qvia ſatis
prævidebam, fore, ut in hoc itinere multa obſervarem, qvæ ad Chorographi-
cam *Cetii* montis & *Pannoniæ Superioris* ac *Norici Ripenſis* pertinerent notitiam, & in
conſcribendis *Rerum Auſtriacarum Annalibus* plurimum mihi in poſterum poſſent
inſervire. Cæterum licet CÆSAR itineris hujus faciendi eſſet cupidiſſimus, ne-
ceſſario tamen id eousqve differendum fuit, donec pax cum *Turcis* per mutuas
III. legationes utrinqve eſſet confirmata. Publicum ejus rei principium incidit in
anni *hujus* 1665. *diem ſeptimum Maji*; qvippe qvo Excellentiſſimus atqve Illuſtriſ-
ſimus Comes *Walterus Leslaus*, S. Cæſ. Majeſtatis Conſiliarius Intimus, qvi præ-
cedenti die *Eqves Inclyti Velleris aurei* creatus erat, ſe ſuumqve integrum comita-
tum, Turcico more magnificentiſſime veſtitum, ſolenni in Aulam eqvitatione
Imperatori ſpectandum exhibuit, eodem prorſus ordine eademqve pompa, qva
tanqvam *Magnus S. Cæſ. Majeſtatis Legatus*, vel *Hadrianopolim*, vel *Conſtantinopolim* eſ-
ſet introiturus. Cum ergo is *die vigeſimo qvinto* ejusdem menſis *Maji* Vindobona
diſcedens, Legationis ſuæ iter per Danubium inchoaſſet, vice verſa Turcicus
5 qvoqve Legatus, qvi in confinio Chriſtianæ ditionis jam expectaverat, fine
mora contendit Vindobonam, & *die octavo Junii* ibidem appulit. Introitus à
parte *Turcarum* minime reſpondit expectationi, nec alia ulla re notabilis fuit,
præterqvam truculenta qvadam ſordidæ diſciplinæ militaris ſpecie & affectatæ
elegantiæ negligentia: at *noſtri*, qvi ad hunc actum ſplendide pariter ac ſum-
ptuoſe ſe præparaverant, illis ipſis, ad qvorum ſe ornaverant exceptionem,
propter nimiam munditiem fuere ludibrio. Plura hac de re in præſens non ad-
do; utpote cum utriusqve jam memoratæ Legationis Hiſtoria *peculiari Syngram-
IV. mate* digna ſit. Poſt adventum itaqve *Legationis Turcicæ* in Urbem, & primam illi
conceſſam publicam audientiam, cum omnia, qvæ ad confirmandam pacem ne-
ceſſaria viſa fuerant, rite ordinata eſſent, omni dein ſtudio & incredibili pieta-
te CÆSAR ad propoſitum *Iter Sacrum* ſe accinxit, & tandem (1) *die vigeſimo ſepti-
mo Junii Vindobonâ* bene mane profectus eſt. Sacrum eo die audivit primo ab
Urbe milliari Germanico in pago *Hitzing*, ſeu potius *Hiezing*, qvi Beatisſimæ Dei-
Genitricis templo & crebris ibi editis miraculis eſt percelebris: qvo facto perre-
xit ad celeberrimam *Carthuſiam Maurbacenſem*, qvæ unum milliare inde diſtans, ad
radices *Cetii* montis in meridionali *Pannoniæ Superioris* limine ſita eſt.
6 Cingitur ea undiqve *Sylva* (2) *Vindonenſi*, vulgo der Wiener-Wald/ & primam funda-
tionem ſuam debet Archi-Duci Auſtriæ Friderico III. cognomine Pulchro,
Imp.

(1) *Anno* 1665.
(2) Vindonenſis *ea appellatur à* Vindone *amne vulgò* die Wien, *qui in ea oritur, & ipſi urbi* Vindo-
bonæ, *juxta cujus mœnia* Danubio, *miſcetur, nomen dedit.*

Imp. *Alberti I.* filio, qvi anno Æræ Chriſtianæ 1314. die decimo octavo Octobris à parte Septem-Virorum electus fuit Imperator contra *Ludovicum Bavarum*, & ab eodem anno 1323. die vigeſimo nono Septembris prælio ſuperatus, triennalem captivitatem ſubiit; deinde autem in priſtinam dignitatem reſtitutus, anno demum 1330. ex hac vita migravit, & ibidem ſepultus eſt. Incredibiliter profecto hoc mihi placuit monaſterium, tam propter ipſum *Carthuſianum* ordinem; qvippe qvem ut exactiſſimum perfectæ vitæ Aſceticæ exemplar præ aliis omnibus ſacris Ordinibus ex animo ſemper amavi; qvam ob ædificii nitorem ac magnificentiam, utpote cujus reſpectu non pro domicilio monachorum, ſed pro Imperiali Palatio habendum ſit. Jure merito igitur CÆSAR prandium hic ſumpſit: pomeridianum vero tempus impendit venationi, læto qvidem principio, ſed fine præter ſpem haud æqve jucundo. Inter ipſam enim venatoriæ exercitationis oblectationem nuntius ecce adeſt ex *Aula Oenipontana* cum literis prorſus inopinati argumenti, Sereniſſimum Archiducem *Sigiſmundum Franciſcum* ex ve- 7
natione reducem, derepente in graviſſimum incidiſſe morbum, & abſqve ſenſuum & loqvelæ uſu per integras aliqvot horas mente alienatum jacuiſſe, vitæqve ſpem vix ullam ſupereſſe. Perculſus CÆSAR triſti hoc & improviſo nuntio, venatione confeſtim deſtitit, & inſtituta ſuper hac re cum Primoribus Aulæ extemporanea deliberatione, properavit ad pagum *Königſteten*, unum milliare Germanicum inde diſtantem: qvo cum ſub principium noctis perveniſſet, ablegavit continuo Illuſtriſſimum Comitem *Franciſcum Chriſtophorum Keſenhullerum Oenipontem*, ut is, qvo in ſtatu res eſſet, coram intueretur. Seqventi die *vigeſimo* V.
octavo Junii Concioni & Sacro CÆSAR publice interfuit in Parœciali templo jam memorati pagi *Königſteten*; inde autem regrediens domum, cum inter cæteros, qvi honoris & obſeqvii causâ præſto erant, me qvoqve in Antecamera vidiſſet, propria voce in tranſitu juſſit, ut ad SE redirem poſt prandium. Qvod cum debita feciſſem obedientia & ſermonem hinc orſus eſſem, *ex animo me dolere, qvod Sacra Ipſius Majeſtas ſtatim in principio hujus itineris turbata eſſet periculo novi luctus, per Sereniſſimi Archi-Ducis Oenipontani improviſum æqve ac ancipitem morbum Auguſtiſſimæ Domui Auſtriacæ imminente*, magno animo CÆSAR reſpondit, *fragilitatem vitæ* 8
humanæ, etſi floridiſſima fraterno Regis Romanorum Ferdinandi IV. nedum aliis domeſticis exemplis, jam ſatis ſibi cognitam, ideoqve adverſus ejus generis fortuita qvalibet animum ſe firmaſſe; meliora tamen ſperare, &, qvia à vomitu morbus Archiducis Sigismundi Franciſci cœpiſſet, probabile ſibi videri, in variolas eum erupturum: qvod ſi fieret, nihil SE magis optare, qvàm ut in eo morbo exantlando eadem Illi contingeret felicitas, qvæ SIBI contigiſſet. Digreſſo deinde ad alia, & inter hæc ad Geographiæ Veteris & Novæ Synonymiam, non potui, qvin paucis indicarem, præcedenti die ex *Pannonia Superiori* nos tranſiſſe in *Noricum Ripenſe*, utriusqve vero regionis communem terminum eſſe *Cetium* montem, qvi à dextra *Danubii* ripa ſurgens, primo qvidem appellatur der Kalenberg; deinde autem ſæpius nomen mutans, meridiem verſus procurrit usqve ad *Dravum* fluvium, atqve hinc porro usqve ad *Savum* juxta *Celejam*, vulgo *Cilley*, omnium *Norici* urbium ab iſta parte ultimam: *Maurbachium* itaqve, cum cis *Cetium* montem ſit, ad *Pannoniam Superiorem*, pagum autem *Königſteten*, cum trans *Cetium* ſit, ad *Noricum* pertinere. Addidi inſuper, me ejusdem diei ſummo mane cum hoſpite meo *Cetium* montem conſcendiſſe, & ex eo illam *Norici Ripenſis* partem, qvæ *Campus Tulnenſis*, ſive vernaculo ſermone 9
das Tulnerfeld nuncupatur, ut & *Danubii* curſum, & *Qvadorum* regionem trans *Danubium Norico Ripenſi* objacentem, ſumma diligentia conſideraſſe. Rogavi deniqve, ut Majeſtas Sua clementisſime permitteret, *Tulnam* me qvam primum præcedere, ut iſtinc ſecundo *Danubio* aliqvantiſper devectus, veram contemplarer diſtantiam *Comagenorum Norici* ab *Aſturis Qvadorum*; qvæ duo loca in *Itinerario Antonini Auguſti* & veteri *Notitia Dignitatum utriusqve Imperii*, nec non in *Vita S. Severini* Noricorum Apoſtoli ab *Eugippio* conſcripta, aliqvoties memorantur, & à præſtantiſſimo Geographo *Philippo Cluverio* veriſimiliter habentur pro Langenleber &

Stockerau. Annuit CÆSAR non tantum haud gravatim petitioni meæ, verum
etiam calcar, ut vulgo dicitur, currenti addidit, ſerio monens, ut *pergerem ſine mo-*
VI. *ra, nec qvid temporis inutiliter præterlabi ſinerem.* Properavi itaqve *Tulnam*, perve-
tuſtam *Auſtriæ Inferioris* Urbem & florentisſimum olim Cis-Danubianum Empo-
rium, ubi *Hartmannus* Imp. *Rudolphi I.* filius in monaſterio Sacrarum Virginum
cognomine *S. Crucis*, inchoato qvidem à patre, à ſe autem exædificato, una cum
fratre *Friderico* ſepultus eſt: ſed, priusqvam eo pervenirem, vehementisſimus
10 ventus derepente ortus propoſitum meum reddidit irritum. Adeo enim pro-
celloſum & tumidum deprehendi *Danubium*, ut omnes nautæ navigationem, tan-
qvam nimis periculoſam, unanimiter & ſummopere diſſuaſerint. Advenit poſt-
ea CÆSAR circa veſperam, & à civibus armatis honorificentiſſimo pro exiguita-
te loci obſeqvio exceptus, haud prius in hoſpitium SIBI præparatum divertit,
qvam IPSE ſuis oculis & prorſus paterna ſolicitudine conſideraſſet, qva ratione
Danubius, indies magis ac magis in dextram ibi penetrans ripam, & ipſis urbis
mænibus ruinam minitans, averti poſſet aut ſaltem cohiberi. Qvo facto, cum
in primarii cujusdam civis domum, manſioni nocturnæ deſtinatam, ſe recepiſſet,
accerſi me non multo poſt curavit per ſatellitem, &, cum debita obedientia ſta-
tim comparuiſſem, perbenigne indicavit, *gratum* SIBI *eſſe*, *qvod navigatione Danu-*
bii tempeſtate periculoſa abſtinuiſſem. Leniter dein ſubridens, *Bibliothecam*, inqvit,
in Cubiculo meo repperi, qvam velim mecum excutias. Ingreſſus animadverti CÆ-
SARIS jocum. Nam *triginta* circiter erant libri ſermonis vernaculi, & ii qvidem
omnes ſqvalidi, laceri, & præ pulverulento ſitu vix tractabiles. Perluſtrato
11 igitur hoc tam lepido theſauro, C Æ S A R E M ego non minus reliqvi hilarem,
VII. qvam ipſe hilaris à Majeſtate Sua dimiſſus ſum. Atenimvero vixdum Reveren-
disſimus Pater *Philippus Millerus*, Conſcientiæ S. Cæſ. Majeſtatis religioſiſſimus ar-
biter, Nobilisſimusqve Dn. *Chriſtophorus Abele*, Conſilii Intimi S. Cæſ. Majeſtatis
Secretarius exercitatiſſimus, ut & Excellentiſſimus Dn. (1) *Rumoldus von der Burg*,
S. Cæſ. Majeſtatis experientiſſimus Archiater, una mecum accubuerant cœnæ,
cum præter omnem expectationem nobis indicatur, rediiſſe Comitem *Keſenbulle-*
rum Oeniponte, & de morte Sereniſſimi Archiducis certum attuliſſe nuntium;
ſimul & ab Illuſtrisſimo Comite *Joanne Georgio de Königſeck*, Oenipontanæ Aulæ
Supremo Præfecto, nec non ab aliis ejusdem Aulæ primariis Miniſtris, qvibus a-
nimæ & corporis cura præ cæteris incubuerat, redduntur literæ, qvarum una-
nime argumentum, *Sereniſſimum Principem in ſummo ætatis flore apoplexia correptum,*
intra paucas horas præmaturam mortem obiiſſe. Obſtupeſcentibus itaqve omnibus ad-
eo miſerando, adeoqve magni ponderis caſu, ſubita momento temporis fit rerum
converſio, & qvæ læto apparatu poſita fuerat menſa, luctu tollitur. Fit inde
12 partim ſolatii, partim conſilii cauſa concurſus ad CÆSAREM: ſed IS tunc qvo-
qve ſibi conſtans, &, ut adverſus utramqve fortunam immotus, juſtiſſimam do-
loris vehementiam recta temperans ratione, ſine multa deliberatione prudentiſ-
ſime decrevit, craſtino die *Vindobonam* ſe reverſurum, cum qvod indecens & re-
ſpectu defuncti Principis injurioſum videretur, lugubri principio infauſtum iter
ſine lugubri apparatu continuare, tum vero etiam, qvod haud ignoraret, qvam
matura præparatione opus eſſet ad ſubeundam novi regiminis molem, qvæ illo
obitu ad SE devolveretur. Poſtero igitur die *XXIX. Junii*, adeo mane diſcesſit
Tulna, adeoqve celeriter per *Norici Ripenſis* pagum nomine *Tulbing in Pannoniam Su-*
periorem convertit iter, ut ante conſuetum prandii tempus *Vindobonam* redierit.
VIII. Ex qvo tempore licet variis gravisſimisqve negotiis incredibiliter fuerit obru-
tus, nulla tamen cujuscunqve momenti occupatio impedire potuit, qvominus de
interrupto *Sacro Itinere Cellenſi* qvam-primum repetendo ſæpius cogitarit, & donec
illud

(1) *Differunt prænomina* Rumoldus & Romualdus, *ut & ipſi eorundem nominum Sancti. Nam S.* Rumoldi *Martyris, qui Scotorum Regis filius & Archiepiſcopus fuit Dublinenſis, ac* Machliniæ *commoratus eſt, memoria celebratur* Kalend. Julii, *Sancti autem* Romualdi, *qui Anachoreta fuit, & Monachorum Camaldulenſium Abbas, memoria colitur* d. 7. Febr. & d. 19. Junii; *uti in* Martyrologio Romano *videre eſt.*

illud repeteretur, ergâ *Bibliothecam* qvoqve *ſuam Vindobonenſem* varia non vulgaris affectus ediderit exempla; qvorum unum, cujus notitiam rei literariæ inſervire poſſe exiſtimo, obiter, hic inſeram. Die videlicet *decimo quarto Julii* inviſit 13
IPSE jam memoratam *Aulæ ſuæ Bibliothecam*, & qvidem tranſeundo per novum illud ambulacrum penſile, qvod paulo ante inchoationem *interrupti Sacri Itineris Cellenſis* fieri curaverat, qvo commodius inæſtimabili iſto librario Gazophylacio perfrui poſſet, ac immediate & ſine arbitris ex Cubiculo ſuo illuc transgredi. Antea enim aliud qvidem ejus generis erat ambulacrum, ſed loco minus idoneo, nec poterat S. Cæſarea Majeſtas *Bibliotheca ſua* uti, niſi via obſcura ac difficili per *Cameram Ærarii aulici* & ſcribarum aliorumqve hominum plerumqve ibi degentium multitudinem tranſiret. Jamdicto igitur die *decimo qvarto Julii* intravit CÆSAR *Bibliothecam* circa horam tertiam pomeridianam, eamqve Excellentiſſimo atqve Illuſtrisſimo Comiti Maximiliano *de Martiniz*, Conſiliario Suo Intimo & (1) Regiæ Bohemicæ Aulæ Supremo Præfecto Provinciali, qvi tunc in Urbe commorans, videndæ ejus deſiderio, flagraverat ſumma benignitate ſpectandam exhibuit; ſimul etiam propriæ curioſitati ſatisfaciens, antiqvum Codicem membranaceum manuſcriptum, in qvo Glorioſiſſimus Romanorum Imperator *Fridericus*, Imp. *Maximiliani I.* Pater, qvi vulgo qvidem *Tertius* vel *Qvartus* cognominatur, revera autem ejus nominis fuit *Qvintus*, diurna vitæ ſuæ acta, aliasqve varias miſcellaneas obſervationes propria exaravit manu, adeo diligenter & atten- 14
te à capite ad calcem pervolvit, ut ad probandam ejus, ſi ita loqvi liceat, genuinitatem *archetypas* nonnullorum ejusdem Imp. *Friderici* diplomatum *ſubſcriptiones* cum altera illa ſcriptura ſtudioſe contulerit; admirantibus interim juxta mecum tantam tanti Principis induſtriam Illuſtrisſimis Comitibus *Franciſco Auguſtino de Waldſtein*, (2) Satellitum prætorianorum Præfecto, & *Paulo Sixto Trautſonio de Falckenſtein*, Conſiliario Regiminis Auſtriæ Inferioris, qvi præter ſupra memoratum Excellentiſſimum *Comitem de Martiniz* una tunc aderant. Cæterum qvan- IX.
doqvidem ipſa S. Cæſ. Majeſtas Codicem iſtum tam accurata perluſtratione dignata eſt, operæ pretium me facturum arbitror, ſi qvalis ſit, & qvid majori ex parte contineat, paucis aliqvot inde excerptis fragmentis indicavero. Et principio qvidem veriſimile mihi videtur, *Imp. Fridericum* ad componendum hoc *vitæ ſuæ Diarium* non alia de cauſa animum appuliſſe, qvam laudabili æmulatione ſecundi Romanorum Imperatoris re & nomine *Auguſti*, de qvo, cum adhuc adoleſcens humanioribus literis daret operam, vel ipſe legerit, vel ex Præceptoribus ſuis audiverit, eum omnia ſere tam privata, qvam publica acta ſua propria annotaſſe manu, & in *diurnos Commentarios* retuliſſe. Hoc igitur, ut ego opinor, exemplum 15
Imp. Auguſti imitaturus *Fridericus*, nondum qvidem Romanorum Imperator, ſed tantum Archi-Dux Auſtriæ, ſimilem qvandam rerum ad ſe pertinentium privatam Annotationem orſus eſt anno *milleſimo qvadringenteſimo trigeſimo ſeptimo*, & qvidem proximo die Sabbati poſt feſtum *S. Georgii*, ut ipſe *primi* folii, qvod compacturæ agglutinatum eſt, pagina *ſecunda* teſtatur his verbis:

Dis Puech iſt angefangen nach Kriſti gepurd tauſend jar, vir hundert jar, darnach in dem ſiben und dreiſſigen jar, amb Sambſtag nach (3) *Sand Jorgen tag mit mein Selbs band.*

Hæc ipſe *Fridericus*: qvæ qvidem cum propria manu ſcriberet, annum egit ætatis *vigeſimum ſecundum*: utpote cum A. M. CCCC XV. XI. Kal. Octobris natus ſit. Seqvitur deinde eadem *ſecunda* pagina eademqve *Imp. Friderici* manu explicatio vera ac genuina ænigmatici iſtius qvinqve latinarum vocalium ſymboli, ab Ipſo primum inventi & conſtanter uſurpati, qvod cum aliis plurimis locis; tum inprimis *Vindobonæ* in ipſa (4) Areæ Palatinæ porta ab utroqve latere viſitur inſcriptum, hiſce ſingularibus literis aureis. X.

A. E.

(1) *Vulgo* Obriſter Land-Hofmeiſter.
(2) *Vulgo* Trabanten Hauptmann.
(3) *Sand* pro *Sanct.* (4) *Vulgo* der Burg-Platz.

16 # A. E. I. O. V.

Qvibus qvinqve vocalibus qvid *Imp. Fridericus*, tunc temporis, ubi hoc ænigma Symbolicum excogitavit, Archidux tantum Auſtriæ, innuere voluerit, à variis curioſiſſimis ingeniis ſolicite fuit indagatum, ut ex ſubjunctis diverſis interpretationibus videre eſt.

Auſtria Erit In Orbe Vltima.
Auſtriacum Erit Imperium Orbi Vltimum.
Auſtria Extenditur In Orbem Vniverſum.
Auſtria Extremis Imperabit Oppidis Vrbibusq;.
Auſtria Eccleſiæ Imperioq; Obſervantiſſima Vsq;.
Auſtria Exterminabit Iſmaëlis Oppugnationem Validam.
Auſtria Et Imperium Optime Vnita.
Auſtria Eſt Imperii Oculus Venuſtus.
Auſtria, Exoſis Invidioſa, Odio Vireſcit.
Auſtria Excipit Inimicos Obviis Vlnis.
Archidux, Electus Imperator, Optamus Vivat.
Archidux, Electus Imperator, Optimè Valeat.
Aqvila Electa Iuſte Omnia Vincit.
Aqvila Eſt Imperatrix Orbis Vaſti.
Aqvila Eſt Invictiſſima Omnium Volucrum.
Aqvila Exſuſcitata Inimicis Oſtendet Virtutem.
Aqvila Evolat In Orbem Vniverſum.
17 *Aqvila Ex Iſtro Ovanter Volat.*
Aqvila { *Expergiſcens* / *Evigilans* / *Eveſtigans* } *Iugulat* { *Omnia* / *Orbem* / *Oculate* } *Vincendo.*
Augur Exiſtimabitur Interpretans Ordinem Vocalium.
Ars Eſt Ignaris Odioſa Viris.
Avaritia Eſt Inſatiabile Oſtium Voraginis.
Absqve Efficacia Ira Omnis Vana.
Amici Erunt Ibi, Opes Vbi.
Auro Eſſe Ignoras Omnia Venalia?
Argentum Exponenti Innumeri Occurrunt Verna.
Amici Eſtote Ipſi Opportuni Vobis.
Alienata Eſt Imperatoris Optimi Vendicare.
Amico Eget Intimo Omnis Vir.
Amicus Eſt Immenſa Opulentia Verus.
Amor Eſt Ibi, Oculus Vbi.
Amor Elaboratioqve Improba Omnia Vincunt.
Aurum Examinas Ignis, Oracula Veritas.
Aula Exulas Integritas, Oditur Veritas.
Aula Exeas Integre Optans Vivere.
Aller Ehren Iſt Oſterreich Vol.

XI. Sed ohe, jam ſatis eſt. Piget enim me ac pudet plures ejusmodi ſuppoſititias, & majori ex parte ineptas expoſitiones recenſere. Audiamus ergo ipſum *Imp. Fridericum*, iſtius ænigmatici Symboli primum inventorem; utpote qvi in jam memorati *Diarii* ſui principio mentionem ejus facit his verbis:

(1) *Bey welchem hau, oder auff welchem Silbergeſchir, oder andern Klainoten, der* 18
ſtrich und die funf buechſtaben ſteben.

A. E. I. O. V.

Das iſt mein Herzog Fridrichs des jungern geweſen, oder ich hab daſſelbig hauen oder machen laſſen.

Explicatio autem hujus Symboli vera & genuina, qvæ eadem ipſius *Imp. Friderici* manu, tam *latine*, qvam *germanice*, ibidem adſcripta cernitur, eſt hæc:

AUSTRIÆ EST IMPERARE ORBI UNIVERSO;

ALLES ERDREICH IST ÖSTERREICH VNTERTHAN.

Haud ſum ignarus, *Auguſtiſſimam Domum Auſtriacam*, licet præ aliis omnibus ma-
ximæ dignitatis illuſtribus familiis piiſſimam, & ab omni ſuperbia ac faſtu longe
alienam, immerito tamen multiplici invidiæ obnoxiam eſſe, ideoqve malevolis
ejus obtrectatoribus hanc qvinqve vocalium interpretationem primo intuitu fal-
ſam & nimis ambitioſam viſum iri; ſed ſi iidem bona fide & ſine maligno præ-
judicio conſideraverint, primum qvidem, qvod *Auguſtiſſima Domus Auſtriaca* per
integra jam aliqvot ſecula præfuerit & etiamnunc præſit *Imperio Romano*, hoc eſt,
ultimæ ex *qvatuor* illis *Monarchiis* ſive *Summis Imperiis*, qvæ usqve ad finem mundi
duratura eſſe ſacra Danielis Prophetia certo indicat; deinde vero, qvod eadem 19
Auguſtisſima Domus amplitudinem ſui generis eousqve extenderit, ut omnibus
fere totius Chriſtiani Orbis Regibus & Principibus vel *ſanguinis neceſſitudine*, vel
affinitatis nexu conjuncta ſit; demum autem, qvod *Potentia Hiſpanica*, qvæ ejusdem
Auguſtiſſimæ Domus altera, ut Imperii Romani regimen prima, qva nititur, co-
lumna eſt, in utroqve Orbis terrarum Hemiſphærio, non titulo tenus tantum, ſed
re ipſa longe lateqve dominetur; ſi, inqvam, bene hæc conſideraverint, & juſti
rerum æſtimatores velint haberi, qvo jure aut qva fronte magis reprehendere
poterunt, qvod *Imp. Fridericus*, ait, *Auſtriæ Eſſe Imperare Orbi Vniverſo*, qvam qvod
S. Lucas Evangeliſta dicit, *Imp. Auguſti edicto πᾶσαν τὴν οἰκουμένην*, hoc eſt ſecundum
verſionem vulgatam, *Univerſum Orbem cenſus cauſa deſcriptum fuiſſe.* Certe qvippe
conſtat, *Imp. Auguſtum* ne qvartæ qvidem Univerſi Orbis parti revera imperaſſe,
multoqve latius nunc dominari duas illas, in qvas *Auguſtiſſima Domus Auſtriaca*
diviſa eſt, maſculinas ſtirpes, *Germanicam* & *Hiſpanicam*, qvam *Monarchia Romana*
dominata eſt, ubi vel ſub *Imp. Auguſto*, vel ſub *Imp. Trajano* qvam maxime floruit.
Univerſus itaqve *Orbis* in Symbolo *Imp. Friderici* non generatim & politice interpre- 20
tandus eſt, ſed ſpeciatim & Theologice ſecundum metonymicum ſacræ Scriptu-
ræ ſenſum, qvo ſummum Orbis terrarum regimen à creatione Mundi usqve ad
ejusdem finem *qvatuor* tantum attribuitur *Monarchiis*; (2) qvarum prima *Babyloni-
ca*, qvæ à *Nimrodo* fundata, diverſo reſpectu etiam *Aſſyriaca, Chaldaica* & *Medica* ap-
pellari poteſt; ſecunda *Perſica*, qvam victo *Dario Medo* inchoavit *Cyrus*: tertia *Græ-
ca*, qvæ poſt obitum *Alexandri Magni*, qvi eam, *Dario Codomanno* ad *Arbela* victo,
fundaverat, in qvatuor regna, *Aſia* videlicet *propria dicta*, *Macedonicum*, *Syriacum* &
Ægyptiacum, fuit diviſa; qvarta autem & ultima *Romana*, à ſecundo Romanorum
Imperatore *Auguſto* poſt pugnam *Actiacam* & voluntarium *Cleopatræ* ultimæ Ægy-
pti Reginæ interitum inchoata, qvæ in Oriente qvidem à Tyranno Turcarum
Mahometo II. A. 1453. extincta eſt, in Occidente autem etiamnunc durat, & à Glo-
rioſisſimo Imperatore Noſtro LEOPOLDO I. laudabiliter adminiſtratur. Qvam-
vis enim nulla ex hiſce qvatuor Monarchiis revera, ſeu, ut in ſcholis loqvuntur,

(1) *Hoc eſt*: Qvo in Ædificio, qvave in ſupellectili argentea, qvibusve aliis in cimeliis, linea hæc & hæ qvinqve literæ extant, ea ad me Ducem, Fridericum Juniorem pertinuerunt, aut Ego extruenda ea vel facienda curavi.

(2) *Vide ſis* Hiſtoriam meam Literariam *l. 1. c. 4. §. 5. p. 21. 22. 23. 24. 25. l. 2. c. 11. p. 207. l. 2. c. 13. p. 218. & eod. lib p. 286.*

actu toti terrarum Orbi unqvam imperaverit, tanta tamen uniuscujusqve earum, vel in principio, vel alio aliqvo durationis ſuæ tempore, dignitas fuit & poten-
21 tia, ut ſingulæ ſingula eorundem temporum magna Imperia non ſplendore tantum ſuperaverint, ſed & armis ſubjugare potuerint. Qvam communem & Sanctorum Catholicæ Eccleſiæ Patrum unanimi conſenſu approbatam Prophetiæ *Danielis* interpretationem uti Hiſtoriæ meæ Literariæ (1) Tomo primo ſecutus ſum, ita eandem etiamnunc tueor, &, ſiqvando per alias occupationes licuerit, peculiari poſthac diſſertatione defendam, cum contra qvoscunqve alios ejus oppugnatores, tum præcipue contra *Joannem Bodinum Andegavenſem*, qvi capite ſeptimo Opuſculi, qvod *Methodum ad facilem Hiſtoriarum cognitionem* inſcripſit, ex ingenerato erga Germanos & Imperium Romano-Germanicum odio, frivolis qvibusdam & nullius momenti argumentis eos confutare annititur, qvi ſecundum *Danielis* prophetiam *qvatuor Monarchias* ſtatuunt. Hac igitur de re in præſens ſatis. Redeundum enim eſt ad *Imp. Friderici Diarium*, qvod mentionis de Imperii Romani Mo-
XII. narchia faciendæ occaſionem præbuit. Eadem nempe *ſecunda* ejus Codicis pagina, qva jam memoratum Symbolum A. E. I. O. V. cum vera ipſius *Imp. Friderici* interpretatione latina & germanica extat, inter alias complures miſcellaneas
22 annotationes etiam de morte Dn. (2) *Wilhelmi de Perneck*, qvi Aulæ Ipſius ſupremus fuit Præfectus, & A. 1439. obiit, hæc leguntur verba:

An dem Freytag vor dem (3) *Aufertag* 1439. *iſt mein Hofmeiſter Wilhelm ven Pernek tod.*

Continentur qvoqve eadem pagina variæ ſententiæ ethicæ & politicæ, inter qvas ſunt hæ:

(4) *Rerum irrecuperabilium ſumma felicitas eſt oblivio.*
Ubi Amor ibi oculus; ubi dolor ibi manus.
Wer da (5) *bil, daß im geling,*
(6) *Der ſich ſelb zu ſeinem ding.*
Lieb iſt Laid.
Spero neſcio qvid; ſuſpiro neſcio qvo.

XIII. Pagina *tertia* de morte Sereniſſimi Archiducis Auſtriæ *Erneſti* cognomine *Ferrei*, qvi *pater* Ipſius fuit & A. 1424. obiit, nec non de obitu *matris* Ipſius *Cimburgæ*, ſeu, ut ibi ſcriptum eſt, *Cinburga*, qvæ *Alexii* ſive *Ziemoviti* Ducis Maſſoviæ ex *Alexandra* ſorore *Jagellonis* Poloniæ Regis filia fuit, & A. 1429. cum *ſacrum* faceret *Iter Cellenſe*, in monaſterio *Campililiorum* obiit & ibidem ſepulta eſt, hæc leguntur:

Mein Vater Ertzherzog Ernſt iſt geſtorben amb Pfingſtabend 1424.
Mein Mutter Frau Cinburga iſt geſtorben an (7) *Sand Michels abent* 1429.

23 Seqvuntur deinde ibidem aliæ complures Annotationes; nempe de initio regiminis Ipſius in *Auſtria* A. 1435.

Als man zalt 1435. *jar, hab ich angefangen* (8) *ze regieren meines alters im* 20. *jar.*

De Morte *Imp. Alberti II.* qvi d. 27. Octobris Anno 1439. obiit:

An dem abent Simonis und Judæ iſt geſtorben Her Albrecht mein Vetter, der Romiſch ze Ungern, ze Bohem, Dalmatzen (9) *Grabatzen, &c. Künig, und Margraf ze Merhern, und Hertzog ze Oſterreich.*

De

(1) *Prodiit is in lucem Hamburgi typis Michaelis Pipari Anno* 1659. *in fol.*
(2) *Vid.* Laz de Migrat. Gent. *lib.* 6. *pag.* 244. & 245.
(3) Aufertag *pro* Auffahrttag.
(4) *Pereruditam hujus ſententiæ explicationem vide apud* Nicolaum Reuſnerum *in Opere de Symbolis Imperatorum Romanorum, ubi agitur de Imp.* Friderico *Imp.* Maximiliani *patre.*
(5) bil *pro* wil.
(6) ſich *pro* ſelbſt.
(7) Sand *pro* Sanct.
(8) ze *pro* zu: *ut aliàs infra.*
(9) Grabatzen *pro* Croatien.

De electione ipſius *Friderici* in Romanorum Imperatorem A. 1440. die feſto Purificationis Beatiſſimæ Virginis ſive *die ſecundo Februarii*, anno ætatis *vigeſimo qvinto*:

An dem Lichtmeſtag unſer Frauen 1440. *pin ich zum Romiſchen Künig* (1) *erbelt worden, meines alters in dem XXV. jar.*

Corrigendus igitur eſt *Onuphrius Panvinius*, qvi *Romanorum Principum* libro tertio 24
electionem illam factam ſcribit *Calendis Januarii.* Corrigendus qvoqve eſt *Sethus Calviſius*, qvi in *Opere* ſuo *Chronologico*, non tantum qvod ad *menſem* & *diem* electionis, verum etiam qvod ad *annum* ætatis attinet, errat, dum ſic ſcribit: *Fridericus Archidux Auſtriæ anno ætatis vigeſimo ſexto eligitur Imperator ab Electoribus menſe Martio*, Pro *menſe* enim *Martio* ſcribendum eſt menſe *Februario*, & pro *anno ætatis* 26. ſcribendum eſt *anno ætatis* 25. Eadem inſuper *tertia* pagina, æqve ac præcedenti, variæ leguntur ejusdem Imperatoris manuſcriptæ ſententiæ ethicæ & politicæ, inter qvas ſunt hæ:

Veteri inimico reconciliato non confidas in æternum.
Felix, quem faciunt aliena pericula cautum,
Dominium & Connubium nolunt habere ſocium.
Juſtitia ſine miſericordia eſt ſeveritas.
Miſericordia ſine juſtitia eſt puſillanimitas.

Es ſey kurtz oder lang,
Lieb iſt laides anfang:
Wer lieb hat (2) *an laid,*
Dem iſt wol auf meinem aid.

Pagina *qvarta* tota olim repleta fuit variis propriæ manus ejusdem Imp. *Friderici* XIV
annotationibus; ſed illas omnes ſcalpello eraſit vetus qvidam hujus libri poſſeſſor, 25
ut ipſe ſua manu teſtatum relinqveret, ſe Codicem hunc A. 1621, menſe Majo, cùm una cum Illuſtriſſimo Comite *Friderico de Solms*, ad Invictiſſimum Romanorum Imperatorem *Ferdinandum II.* victi & proſcripti Electoris Palatini *Friderici* cauſa, Legatus & deprecator miſſus eſſet, *Vindobonæ* fortuito inventum emiſſe, & ex legatione reducem, Celſiſſimo Duci ac Domino ſuo *Joanni Friderico* Duci Wirtembergenſi dono dediſſe. Pagina *qvinta* & *ſexta* continentur enumeratio & pretium variarum rerum, qvas *Fridericus* Archiducali tantum dignitate adhuc præditus, emit *Venetiis* A. 1436. cum in *Palæſtinam* ſive *Terram Sanctam* navigaturus, aliqvantiſper ibi commoraretur. Ipſa ejus verba, qvæ tituli locum obtinent, hæc ſunt:

Vermerckt, was ich zu Venedig gekaufft hab 1436.

Seqvitur hinc ipſe rerum emptarum Index una cum pretio & aliis qvibusdam miſcellaneis annotationibus, inter qvas etiam hæ duæ ſunt ſententiæ:

Grata ſuperveniet, qvæ non ſperabitur hora.
Ich hab nie hören ſagen,
Daz (3) *zwen hund* (4) *an greinem nagent:*
Doch nagent oft zwen hund umb ain pein, 26
Daz jeder maint, er habt allain.

Pagina *ſeptima* Comites, Barones ac Nobiles, qvi anno 1436. cum ipſo Archiduce XV.
Friderico Sacrum Iter *Hieroſolymitanum* peregerunt, & in ſodalitium *Cyprii Ordinis Equeſtris* fuerunt recepti, recenſentur hoc modo:

Vermerckt die da mit mir Ritter vorden ſind, und mit mir gefaren ſind 1436.

Von erſt Marinus (5) *Piſolf von Trieſt.*	*Graf* (7) *Pernhart von Schaunberg,* —
Graf (6) *Eberhart von Kirkberg der junger.*	*Albrecht von* (8) *Neiperg: fecit me cre.*

Jorg

(1) erbelt *pro* erwelt. (2) an *pro* ohn. (3) *In MSto legitur* zben *pro* zwen. (4) an *pro* ohn.
(5) Piſolf *pro* Piſchofl, *uti paſſim in antiqvis ejus ætatis Germanicis Codicibus MStis legitur; hoc eſt,* Epiſcopus, *vulgo nunc* Biſchof. *Hic nempe eſt* Marinus de Coroninis Arbenſis, *qvi à Summo Pontifice* Martino V. *Epiſcopus* Tergeſtinus, *creatus fuit A.* 1424. *die* 22. *Dec.* & *A.* 1441. *obiit. Vide* Ferdinandi Vghelli Italiam Sacram *Tom. V. pag.* 507.
(6) *Vid.* Wolfg. Laz. de Migrationibus Gentium *lib.* 8. *pag.* 549. 550.
(7) *Vid.* Laz. de Migrat. Gent. *lib.* 7 *pag* 397. 398. *Sed ibi pro* Schaunberg *legitur* Schaunburg.
(8) *Alias* Neidperg. *Vid.* Laz. de Migrat. Gent. *lib.* 6 *pag* 219.

27 *Jorg von* (1) *Pucham.*
Hans von (2) *Neſperg.*
Sigmund von (3) *Eberſtorſ.*
Leutoldt von (4) *Stubenberg.*
Hans von (5) *Kunringen.*
Otto von (6) *Stubenberg.*
Paul von Potendorſ.
Hans von Puechaim.
Perchtold von Loſſenſtain.
Wilhelm von Peruek.
Hans von Starenberg.
Ludweig von Ekertzau.
Ulreich von Polhaim.
Wolfgang von (7) *Winden.*

Barones præſcripti.

Hans Ungnad Hofmarſchalk.
Wolfart Fux von Fuxberg.
Purchart von (8) *Ellerbach.*
Gamaret (9) *Silberberger.*
Hainreich Entzerſtorffer.
Ulreich Saurer der älter.
Jorg Fux von Fuxberg.
Ludwig von Ratenſtain.
Andre Holeneker.
Niclas von Pollonz.
Triſtram (10) *Teuſenpechk.*
Veit Wolkenſtainer.
Leupold Trauner.
Jorg Apphalterer.
Leinhart Harracher.
28 *Fridreich Tunner.*
Pernhart Tebenſtainer.
Ulreich Fledennizer.
Hans Waldſtainer.
Jorg Scharnommel.
Hans Saurer.
Pangraz Vinkchſchad.
Haidenreich Zebinger.
Wilhelm von der Alben.
Sigmund Windiſchgrezer.
Wilhelm Reiſperger.
Antoni Holeneker.
Fridreich Lugaſter.
Jorg Stainreuter.
Hans Lampoltiner.
Leinhart Vilſekker.
Sigmund (11) *Kirperger.*
Hans (12) *Greiſſeneker.*

XVI. Hucusqꝫ Catalogus Comitum, Baronum ac Nobilium, qvi A. 1436. cum Archiduce *Friderico* in *Palæſtinam* ſive *Terram Sanctam* profecti ſunt & in ſodalitium *Cyprii Ordinis Eqveſtris* recipi meruerunt. Notandum autem hic eſt, *Wilhelmū de Pernek* ſive *Berneck*, cujus ibi fit mentio, eundem eſſe, de qvo pagina *ſecunda* ejusdem *Diarii* legitur,
29 eum Archiducis *Friderici Supremum Aulæ Præfectum* fuiſſe, & A. 1439. ex hac vita migraſſe. Meminit etiam illius *Wolfgangus Lazius* libro ſexto de Migrationibus Gentium, pagina 244. 245. his verbis. *Wilhelmus Dominus de Styra & Berneck, ex vetuſtiſſima apud Styros familia ab eodemqve fonte, qvo Principes Styriæ, deſcendens, tres habuit uxores; primo, filiam Domini Udalrici à Starenberg; ſecundo, Adelhaidem Thomæ Comitis à Corbau filiam, Croatam, tertio denique natam Domini Camerarii à Lichtenſtain: ex quibus reliquit Wilhelmum qvartum & binas filias; Wandalam conjugem Wolfgangi de Winden & Barbaram Georgii Dichtemberger, quæ poſteà nupſit Volkardo ab Aurſperg. Erat autem Wilhelmus Præfectus Aulæ apud Fridericum III.* (immo V. & tunc temporis Archiducem tantum, nondum autem Imperatorem) *qvem Magiſtrum Curiæ* (Germ. Obriſter-Hofmeiſter) *vocant.* Hæc *Lazius* de *Wilhelmo de Berneck*: qvæ *Hieronymus Henningus* more ſuo redegit in tabulam &, omiſſa *Lazii* mentione, *Operi* ſuo *Genealogico* inſeruit. Notandum porro eſt, *Joannem à Greyſneck*, qvi inter eos, qvos Archidux *Fridericus* in Sacro Itinere *Hieroſolymitano* comites habuit, ultimo loco memoratur fuiſſe

(1) *Aliàs* Puechaim; *ut paulo poſt.*
(2) *Alias* Neidberg, *Vid.* Laz. *loco ſupracitato.*
(3) *Vide* Laz. de Migrat. Gent, *lib.* 8. *pag.* 561.
(4) *Vide* Laz. de Migrat. Gent. *lib.* 6. *pag.* 241. & 242.
(5) *Vide* Laz. de Migrat. Gent. *lib.* 8. *pag.* 615.
(6) *Vide* Laz. de Migrat. Gent. *lib.* 8. *pag.* 615.
(7) *In MSto legitur* Bolſang *pro* Wolfgang: *item paulo ante* Ludbeig *pro* Ludweig.
(8) *Aliàs* Ollerbach. *Vid. Laz. de Migrat. Gent lib.* 8. *pag.* 596.
(9) *Aliàs* von Silberberg. *Vid. Laz. de Migrat. Gent. lib* 6. *pag.* 249.
(10) *Aliàs* Triſtamus von Tieffenbach. *Vid. Laz. de Migrat Gent. lib.* 6. *pag.* 271.
(11) *Aliàs* von Kirchperg. *Vid Laz. de Migrat. Gent. lib.* 6. *pag.* 264.
(12) *Aliàs* von Greyſneck. *Vid. Laz de Migrat. Gent. lib.* 6. *pag.* 265.

fuiſſe Ipſius *Camerarium* hoc eſt, ut ego interpretor, *Supremum Cubiculi Præfectum*,
& A. 1438. obiiſſe. Teſtatur enim hoc ipſe *Fridericus* pagina *ſecunda Diarii* ſui his
verbis:

> 1438. *amb Mitwochen vor Latare in der faſten umb erſten ſchlaf ze Gratz* 30
> *obiit Hans Greiſſeneker mein Camerarius.*

Notandum præterea eſt, manu *Alberti à Neiperg* ſive *Neidperg*, qvi inter *Hieroſolymitani* Itineris comites *qvarto* loco recenſetur, Archiducem *Fridericum* in Sodalitium *Cyprii Ordinis Eqveſtris* fuiſſe cooptatum, idqve ſignificari tribus hiſce verbis
nomini ejus adjunctis: *Fecit me Eqveſtrem.* Prolixior autem hujus rei comme- XVII.
moratio extat pagina *undecima* ejusdem *Diarii*; qvippe ubi *Fridericus* refert, ſe A.
1436. pridie feſti *S. Laurentii Tergeſte* navim conſcendiſſe, & *Palæſtinam* verſus inchoaſſe iter; nocte autem proximæ diei Dominicæ poſt feſtum Nativitatis *Beatiſſimæ Dei-Genitricis* anno ætatis ſuæ *vigeſimo primo* à jam memorato *Alberto à Neiperg* ſive *Neidperg* in Eqveſtrem Ordinem receptum eſſe. Ipſa ejus verba hæc ſunt:

> 14. *in dem ſex und dreiſſigſten jar an Sand Laurentzen abent pin ich zu Trieſt auf das mer geſeſſen: und pin Ritter geslagen an der Suntagnacht nach unſer Frauen tag der gepurd, von Herrn Albrechten von Neiperg meines alters 21. jar.*

Qvod vero per *Ordinem Eqveſtrem*, cujus hic fit mentio, non alius intelligendus 31
ſit, qvam qvi cognominatur *Cypri*, & inter diverſas ad defenſionem *Sancti Sepulchri Hieroſolymitani* & recuperationem *Terræ Sanctæ* inſtitutas Sodalitates haud poſtremum locum obtinet, eam præcipue ob cauſam veriſimile mihi videtur, qvoniam ipſe Archidux *Fridericus* tota præcedenti pagina decima de Ordinis iſtius inſignibus ac ſtatutis tanqvam ex profeſſo agit his verbis:

Wer die Geſellſchaft zu Cipern hat, das iſt (1) ein Swert-blos mit einem reim auf einem plaben poden, und ſol getragen werden ob der gurtel. Der reim iſt Frantzoſiſch, und heiſt Die gerechten zu beſchirmen. Vnd was die Geſelſchaft in hat, das mus ein jeder, der ſie hat, geloben zu verſweigen, und ſweren, daz er davon mit niemand reden, noch das iemand ſagen, dan den, die auch in der Geſelſchaft ſind, und auch die ſtuck alle zu halten.

Dem erſten, ſol ein jeder, der in der Geſelſchaft iſt, an dem Heiligen Kreutztag Exaltationis amb herbs vier Meſſen und ein geſungen Ampt laſſen und frummen zu halten in den eren des Heiligen Kreutz, und ſol dazu opfern, doch nach ſeinem gefallen; und in den eren der Heiligen funf Wunden.

Vnd wan der Obriſt, der in der Geſelſchaft iſt, das iſt der Küng von Jeruſalem, Cipri 32
und Armenia, aufziehen wil wieder die Haiden, das Heilig Grab zu gewinnen, ſo ſol ein jeder der in der Geſellſchaft iſt, mit ſein ſelbs leib mit ziehen auf ſein ſelbs zebrung.

Iſt dan ein ander, der da ziehen wolt, und ſein nicht vermocht, dem ſüllen die andern zu hilf nach iren ſtaten kommen.

Er ſol die gerechtigkeit beſchirmen, und wittib und waiſen.

Was einen verhindern mag rechtleich zu ſolchem zug nicht zu kommen, noch mit zu ziehen: Gots gewalt, ehaft, und krankheit leibs; ob ſein Landfürſt rechtleichen Krieg het; oder er ſelber rechtleichen Krieg het, oder ob ſein Landfürſt ein vermeſſen veldſtrait vorhanden het; oder ob er in kampf gegen einen andern ſtund von ſeiner ern wegen: ſo bedarf er zu ſolchem zug nicht zu ziehen.

Hæc de *Cyprio Ordine Eqveſtri* ipſe Imp. *Fridericus.* Cæterum etſi incognitum XVIII
ſit, qvo tempore, & à qvo Principe hic *Ordo Eqvitum Cypri* inſtitutus fuerit, certo tamen conſtat, inſtitutionis ejus gloriam deberi Illuſtriſſimæ familiæ *Luſinianæ*, *Luſiniano*, Galliæ *Aqvitanicæ* apud *Pictones* antiqvo pariter ac fabula *Meluſina* celebri
oppido, oriundæ, qvæ *Hieroſolymis*, *Armeniæ* ac *Cypro* diu & glorioſe imperavit. Qva- 33
re haud mirum eſt, *Symbolum Ordinis Cyprii*, utpote à Gallis inſtituti, *Gallicum* eſſe, nempe hoc:

POUR LOYAUTE MAINTENIR.

(1) *In MSto legitur* Sbert *pro* Swert, *& paulo poſt* plaben *pro* blauen.

qvod qvidem *Franciſcus Menenius* Antverpienſis in libro, qvem *Delicias Eqveſtrium Ordinum* inſcripſit, vertit, *Pro* (1) *fide ſervanda*; Imperator autem *Fridericus* jam citato loco germanice reddidit: *Die Gerechtigkeit zu beſchirmen*; hoc eſt, *Ad juſtitiam defendendam*, ſive *Juſtitiæ tuendæ & propugnandæ cauſa*. Fuit nempe Ordini iſti Eqveſtri pro inſigni collare ſeu Baltheus eqveſtris, aureis literis S. exornatus, intercurrentibus laciniis aureis, qvibus inferne appendebat gladius nudus, lamina argentea capuloqve aureo inſignitus. Huic itaqve gladio jam memoratum Gallicum Symbolum inſtar literæ S. erat circumvolutum, uti ex ſubjunctis *Luſinianæ* familiæ gentilitiis inſignibus, qvorum exemplum in jam citato *Franciſci Menenii* de Eqveſtribus Ordinibus Opuſculo extat, videre eſt.

34 Qvod reſtat, minime dubium eſt, qvin primus hujus Ordinis inſtitutor per literam S. qva hoc inſigne exornatum eſt, SECRETUM SOCIETATIS SILENDUM eſſe innuerit. Confirmat certe hoc ipſe Imp. *Fridericus*, dum jam citato loco teſtatur, Eqvites iſtius Ordinis *Silentium Secreti Societatis* ſolenni jura-

XIX. mento promiſiſſe. Verum hac de re ſatis. Redeo ad paginam *Diarii undecimam*: qvippe qva *Fridericus* non tantum de proprio ſuo Itinere *Hieroſolymitano* agit, verum etiam, qvi cum patre ſuo Archiduce *Erneſto* cognomine *Ferreo* adierint *Palæ-*

35 *ſtinam*, & *Eqvites Sancti Sepulchri Hieroſolymitani* creati fuerint, his exponit verbis:

Vermerkt die Ritter, die mit meinem Herrn und Vater Ritter worden ſind zu dem Heiligen Grab.

Graf Paul von dem Fortenſtain.	*Ulreich Starkkenberger.*
Leupold von Kreig.	*Franciſk Straſſauer.*
Rudolf vou Liechtenſtain.	*Jorg Furſtenvelder.*
Albrecht von Neiperg.	*Hans Laun.*
Ulreich von Stubenberg.	*Wolfgang Jorger.*
Hainreich von Potendorf.	*Colman Windiſchgrezer.*
Wolfgang Drauner.	*Hans Zink.*
36 *Wilhelm von Zelking.*	*Ulreich Wurffel.*
Hans von Eberſtorf.	*Wolfgang Jorger.*
Ulreich Wilhelm Smaurer.	*Conrad Nempſi.*
Ulreich Velber.	*Hans Sweinpekch.*
Hans Sweinwarter.	*Caſpar Pelkendorfer.*
Hans von Spaur.	*Ulreich der Lang.*

Hucusqve Catalogus *Eqvitum Sancti Sepulchri* qvi Archiducis Auſtriæ *Erneſti Ferrei* in Sacro Itinere *Hieroſolymitano* fuere comites. De Statutis vero ejusdem Ordinis Eqveſtris, & de ſolenni Juramento in ſuſceptione illius præſtando, eadem pagina *undecima* hæc leguntur.

Welcher Ritter wirt zu Jeruſalem auf dem Heiligen Grab, der mues ſweren dreyſtuck: das erſt, Wittib und Weiſen zu beſchirmen; das ander, rechs gericht zu fueren dem armen, als dem reichen; das drit, wan man das Heilig Grab mit gewalt auz den henden der haiden und der unglaubigen gewinnen und nemen wolt, ſo ſol ein jeder der da Ritter wirt, daſelbs hinkommen, und darzu mit allem ſeinen vermügen helfen ungeferlich.

XX. Pagina *duodecima* & *decima tertia* ejusdem *Diarii* continentur Annotationes qvædam *œconomicæ* de diverſis modis acqvirendæ pecuniæ, ſi Princeps ea indigeat;

37 nec non de graviſſimo qvodã furto, qvod A. 1439. tempore qvadrageſimalis Jejunii, in ipſo Archiducali *Gazophylacio* & *Cimeliarchio* à ſcelerato qvodam homine, cujus nomen manus neſcio qvæ eraſit, commiſſum eſt. Pagina *octava*, *nona*, *decima qvarta* & *decima qvinta*, præter *cryptographicum* hoc ab ipſo Imp. *Friderico* A. 1431. excogitatum *Alphabetum*

e c b f a d h g o l k n m i q p ſ r u t y x z w:
a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u w x y z:

præterqve alias nonnullas miſcellaneas annotationes, continentur qvoqve varia lin-

(1) *Seu potius* fidelitate.

Singularum Orientalium Alphabeta, nempe *Hebraicum*, *Arabicum*, *Turcicum*, *Armeniacum*, *Syriacum* & *Græcum*, propria ejusdem Principis manu exarata; unde apparet, Ipſum hiſce linguis, qvarum prima elementa in *Hieroſolymitano* itinere didicerat, etiam poſt reditum in patriam non mediocriter fuiſſe delectatum, ideoqve haud mirum eſſe, qvod etiamnunc in *Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea Vindobonenſi* non pauci extant jam memoratarum linguarum Autores, qvi Ipſius juſſu & impenſis vel deſcripti, vel in alias linguas primum tranſlati ſunt. Et hactenus qvidem ſatis, ut opinor, copioſo ſpecimine indicavi, qvale ſit illud Imp. *Friderici*, vulgo *Tertii* vel *Qvarti* revera autem ejus nominis *Qvinti*, *Diarium*, qvod Sacratiſſimus Imperator 38
Noſter LEOPOLDUS I. cum anni hujus M DCLXV. die XIV. Julii *Bibliothecam ſuam aulicam* inviſeret, accuratisſima diligentia perluſtrare dignatus eſt. Revertor itaqve nunc ad Sacrum Ipſius Iter *Cellenſe*, à qvo per occaſionem deſcriptionis jam memorati *Diarii* aliqvantiſper digreſſus ſum. Qvadrageſimus nempe XXI.
tertius à reditu ex *Interrupto Itinere* jam agebatur dies, qvi qvidem *undecimus* erat menſis *Auguſti*, cum S. Cæſ. Majeſtas, longioris moræ impatiens, *repetendo* eidem Sacro Itineri meliori ſucceſſus ſpe felix fecit initium; diſcedens *Vindobona* paulo ante meridiem, & à via ordinaria lævam verſus per (1) *Carinthiacum* pontem (2) *Vindonenſem* pauliſper deflectens, ut in amœnisſimo ſuburbano Horto, qvi à *favore aulico* nomen habet, Sereniſſimæ Imperatrici ELEONORÆ in prandio valediceret. Qvo facto, contendit recta per *Cetium* montem ad *Norici Ripenſis* pagum *Königſtetten*, cujus, uti & *Hiezinga* ac *Maurbachii*, qvæ duo loca eodem pomeridiano tempore prætermeavit, in ſuperiori itinere jam facta eſt mentio. Nocte igitur ibi transacta, & audito ſeqventi mane, ut ſingulis deinceps totius Itineris diebus, *duplici* Sacro, perrexit inde per qvatuor milliaria Germanica ad pagum *Capellam*, via plana ac perjucunda, qvæ à læva qvidem vitiferas haberet *Cetii* montis radices, 39
à dextera vero fertiliſſimum *Campum Tulnenſem*, (vulgo *das Tunnerfeld*) qvi usqve ad *Danubii* & *Trigiſami* (vulgo *die Traſam*) confluentes longe lateqve extenditur. Poſt prandium *Capella* profectus CÆSAR, tria alia eodem adhuc die confecit milliaria; transgreſſus videlicet jam memoratum fluvium *Trigiſamum* apud *Oppidum S. Hippolyti* (vulgo *Sanct Pölten*) qvod licet non intraverit, cives tamen, ne officio ſuo deeſſent, debiti honoris & obſeqvii cauſa ante portam urbis Ripenſem armatos ſe exhibuerunt; atqve hinc porro juxta eundem fluvium à læva comitem continuans iter usqve ad Oppidum *Guilielmiburgum*, (vulgo *Wilhelmsburg*) ubi proximam noctem ſubſiſtere placuit. Poſtero die, qvi *decimus tertius* erat *Auguſti*, cir- XXII.
ca horam decimam antemeridianam, pervenit CÆSAR ad ſplendidiſſimum pariter atqve opulentiſſimum Auſtriæ Inferioris Monaſterium *Ciſtercienſe*, qvod *Campus Liliorum*, (vulgo *Lilienfeld*) appellatur, & Anno *milleſimo ducenteſimo ſexto* fundatum eſt à *Leopoldo*, cognomine *Glorioſo*, qvi *Septimus* ejus nominis ex *Svevica familia Babenbergenſi*, *qvartus* autem *Ducis* titulo, *Auſtriam* tenuit, ejusqve uxore *Theodora*, Imp. Conſtantinopolitani *Manuelis Comneni*, qvi A. 1180. obiit, filia, cum qva A. M CCII. *Vindobona* celebravit nuptias. Annum fundationis Monaſterii iſtius 40
reperi apud *Wichardum de Polhaim*, qvi A. M CCC XII. Archiepiſcopus *Saltzburgenſis* electus eſt, & A. M CCCXV. obiit, in *Chronico* ipſius hactenus *inedito*, cujus antiqvus Codex membranaceus Manuſcriptus in Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea extat, & inter Hiſtoricos Latinos MStos *qvadringenteſimus qvintus* eſt. Verba ejus hæc ſunt: *Anno M CC VI. fundata eſt domus in Campo liliorum.* De nuptiis vero Ducis *Leopoldi* & *Theodoræ* ibidem hæc leguntur: *Anno M CC II. Leupoldus Dux Auſtriæ & Styriæ Theodoram natam Regis Græcorum duxit uxorem, & nuptias Wiennæ, multis Principibus ibi convenientibus, pompoſiſſime celebravit.* Hæc *Wichardus de Polhaim.* Nomen autem Imperatoris Conſtantinopolitani, qvi pater fuit *Theodoræ*, extat apud *Joannem Ennichel*, Eqvitem Auſtriacum, patria *Vindobonenſem*, in Chronico ipſius Auſtriaco hactenus *inedito*, cujus antiqvus Codex membranaceus manuſcriptus

(1) Die Karner-Brücke über die Wien.
(2) Vindo *amnis*, *vulgo* die Wien.

ptus in Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea adſervatur. Rhythmi germanici, qvibus id memoriæ tradidit, ſunt hi:

Daz iſt Herzog Leupolt,
Do das Got wolt,
41 *Daz er im ein frawen nem,*
Die im wol gezem,
Do ſant er im in ſeinen mut,
Als er noch hewt manigen tut,
Als Got ſprach zu dem Weyſſagen,
Semen tuum multiplicabo,
Das ſpricht in der deuſch alſo:
Ich wil deinen ſam merem,
Als an dem Himmel die ſteren.
Ein frawe er zu kan nam,
Die von tugent ein pluem der ſtam,
Vnd geporen aus Kriechnlant,
Der frawn vater waz ſogenant,
Chunig Emanuel,
Si waz im lieb ſam ſein ſel,
Vnd waz gehaiſſen Theodora,
Man hiez ſi ze Oſterreich her na,
Nach dewſcher ſprach Gedrawt,
Si ſchuf paide ſtill und laut;
Wer ſi erchant oder ſach
Daz er ir nicht wan tugent jach,
Do wol waz an ir ſcheu,
Vnd an iren Herren ain.
Das Kloſter zu Liligenveld
Stiften ſi durch ir ſeld:
42 *Vnd er wart auch da pegraben,*
Vnd ſein gepain (1) *auz Pullenwart getragen:*
Ze Newnburch auf den kor vil werden.
Peſtat man ſi auch zu der erden.

XXIII Hucusqve *Joannes Ennichelius*. Corrigendus itaqve eſt *Joannes Cuſpinianus*, qvi in
ſua *Deſcriptione Auſtriæ*, pagina 613. ubi de *Leopoldo Septimo* cognomento *Glorioſo*
agit, uxorem ejus *Theodoram* falſo appellat, *Emanuelis Conſtantinopolitani Cæſaris con-*
ſanguineam, cum ea revera fuerit *Emanuelis filia*. Ipſa Cuſpiniani verba hæc ſunt:
Hic Dux Wiennæ habitabat, (2) *Burgumqve, qvod jam regiis ædificiis exornatum eſt, ex-*
truit. Nam Heinrici primi Ducis Auſtriæ (3) *habitatio Carmelitis ceſſit. Multum enim*
Wiennenſes amabat, pluresqve illis immunitates conceſſit, & privilegia, qvia illum viciſſim
devotiſſime obſervabant, illiqve fideliter obtemperabant. Ob id nuptias hic præſente Rege Ro-
manorum Philippo aliisqve Principibus magnificas regiis ſumptibus cum Theodora Emanue-
lis Conſtantinopolitani Cæſaris expulſi conſanguinea celebravit honorificentiſſime. Hæc Cu-
ſpinianus. Ubi reliqva omnia bene ſe habent, dummodo deleatur vox *expulſi*, &
pro *conſanguinea* ſcribatur *filia*. Cæterum notatu dignum eſt, qvod ex eodem jam
citato *Joannis Ennichelii* fragmento diſcimus) licet Dux Auſtriæ & Styriæ *Leopoldus*
43 *Glorioſus* in *Apulia*, A. MCCXXX. obierit, corpus tamen ejus in *Auſtriam* transla-
tum, & in Monaſterio *Campililiorum*, à ſe ædificato, fuiſſe ſepultum; uxorem au-
tem ejus *Theodoram* in Monaſterio *Neoburgenſi*, vulgo *Cloſter Neuburg*, conditam eſ-
ſe. Confirmat enim hoc *Joannes Cuſpinianus* jam citati Operis pagina 615. his ver-
bis:

(1) Ex Apulia. *Sic hodieqve Itali dicunt* Puglia *pro* Apulia.
(2) *Notabilis locus de origine Imperialis Palatii Viennæ.*
(3) Auf dem Hof, *ubi nunc eſt loco Monaſterii Carmelitani Collegium Jeſuitarum.*

bis: *Cum exitiales inimicitiæ ſub id tempus eſſent inter Gregorium IX. Pontificem Maximum & Fridericum II. Imperatorem, qvem diris devovit Pontifex Maximus, ob amorem Imperatoris conceſſit Dux Leopoldus in Apuliam cum Patriarcha Aqvilejenſi, Bertoldo Archiepiſcopo Saltzburgenſi, Udalrico Pataviensi, Hermanno Duce Carinthiæ, accerſitisqve nonnullis aliis Principibus, Imperatorem Pontifici conciliavit, pacemqve fecit anno à nato Chriſto M CC XXX. qvo anno lethali morbo correptus in Apulia ad S. Germanum vitam ſuam finivit; cum jam Styriam annis XXXVII. Auſtriam unum & triginta annos gubernaſſet, inteſtinis ſuis ſepultis in monte Caſſino: oſſa vero delata in Auſtriam, in cœnobio Campililiorum à ſe fundato & conſtructo conduntur in ſarcophago elato, qvi hodie in Choro cernitur D. Andreæ Apoſtoli, cui ab Archiepiſcopo Saltzburgenſi templum cœnobii eſt conſecratum. Habuit autem uxorem Theodoram, Alexii Conſtantinopolitani Cæſaris* (1) *conſanguineam, è qva tres filios & qvatuor filias procreavit, Leopoldum ſcilicet VIII. cognomento Infantem; qvi puer ex negli-* 44
gentia pædagogi ſui, cum in horto ex arbore præcipitatus periret nono ætatis ſuæ anno, patri vehementem dolorem excitavit. In Cœnobio Noviburgi ſepultus eſt anno Chriſti M CC XVI. cum matre ſua Theodora, qvæ etiam illic qvieſcit. Hæc Cuſpinianus. Ubi notandum eſt, per *Alexium* Cæſarem Conſtantinopolitanum, cujus ibi fit mentio, intelligendum eſſe Imp. *Manuelis Comneni*; qvi A. M CLXXX. obiit, ex filio *Alexio Comneno II.* ſive *Juniore* nepotem *Alexium Comnenum* cognomine *Angelum*, qvi A. M CXCV. cœpit imperare, & A. M CCIII. amiſit *Conſtantinopolim*; qvippe qvæ ejus anni d. xx. Julii à *Balduino* Comite Flandriæ & *Venetis* capta eſt. Hujus nempe Imp. *Alexii amita* fuit Ducis Auſtriæ & Styriæ *Leopoldi Glorioſi* uxor *Theodora*; uti ex ſubjuncto diagrammate Genealogico videre eſt.

Imp. *MANUEL COMNENUS*, 45
qvi ſucceſſit patri ſuo Imp. *Joanni Comneno* A. 1143. menſe Aprili, & 1180. obiit.

Imp. *Andronicus Comnenus*, qvi occiſo Imp. *Alexio II.* ſive *Juniore*, invaſit Imperium A. 1183.

Imp. *Alexius Comnenus II.* ſive *Junior*, qvi ſuceſſit Patri ſuo *Manueli* A. 1180. & ab *Andronico Comneno* occiſus eſt A. 1183.

Theodora —— *Leopoldus*

Theodora: Imp. *Manuelis Comneni* filia, & Impp. *Iſaacii Angeli* atqve *Alexii Angeli* amita, cum qva Auſtriæ & Styriæ Dux *Leopoldus* cognomine *Glorioſus* nuptias celebravit *Vindobonæ* ſive *Wiennæ* A. C. 1202.

Leopoldus Septimus hujus nominis ex Svevica Comitum Babenbergenſium familia, qvi in Ducatu qvidem *Auſtriæ* ſucceſſit patri *Leopoldo VI.* A. 1193. in Ducatu autem *Styriæ* fratri natu majori *Friderico* A. 1198. Condidit is præter *Neapolim* ſive *Novam Civitatem* Auſtriæ & *Burgum Vindobonenſem* ſive *Wiennenſem*, qvi nunc Palatium Cæſareum eſt, *Cœnobium* qvoqve *Lilietanum*, vulgo *Lilienfeld*, & uxorem habuit *Theodoram* Imp. *Manuelis Comneni* filiam.

Children of Imp. *Alexius Comnenus II.*:

Imp. *Iſaacius Angelus*, qvi occiſo *Andronico Comneno* ſucceſſit An. 1185. d. 12. Sept.

Imp. *Alexius*, qvi cum patre cœco per aliqvot menſes imperavit.

Imp. *Alexius Angelus*, qvi ſucceſſit fratri *Iſaacio* excœcato An. 1195. d. 10. Aprilis. Hoc imperante *Conſtantinopolis* à *Balduino* Comite Flandriæ & *Venetis* capta eſt A. 1203. d. 20. Julii.

In celeberrimo igitur illo *Monaſterio Lilietano* qvod Auſtriæ Dux *Leopoldus Glorioſus* & uxor ejus *Theodora* A. M CC VI. fundarunt, excepit S. Cæſ. Majeſtatem Reveren- XXIV

(E)

(1) *Nempe amitam.*

verendiſſimus Dn. Abbas *Matthæus* cognomine *Colweitz* non tantum ſolenni Sa-
cro, verum etiam lautiſſimo prandio; nec minorem totus comitatus aulicus,
qvam ipſe CÆSAR, humaniſſimi iſtius Antiſtitis hoſpitalitatem ac munificen-
46 tiam expertus eſt. Qvo minus tamen hæc recreatio ab omni parte beata eſſet,
continua impedivit ejus diei pluvia, per qvam amœnitate jucundiſſimæ iſtius E-
remi integre frui non licuit. Finito prandio, continuavimus iter aliqvamdiu in
perangusta & ſaxoſa *Trigiſami* amnis valle inter montes utrinqve peraltos: nec ſi-
ne periculo ſubverſionis curruum. Unus certe, qvo duo S. Cæſ. Majeſtatis Ephe-
bi vehebantur, in præterfluentem aqvam, qvæ diuturnis imbribus aucta, exun-
daverat, præceps decidit, ita ut tam de Ephebis iſtis, qvam de auriga & eqvis
actum foret, niſi ripæ infixa arbor non tam fortuito, qvam, uti ego arbitror, Dei
ac Beatiſſimæ Dei-Genitricis præſenti auxilio, ruentes ſuſtinuiſſet. Qvin etiam
tertius Ephebus, currui cadenti obeqvitans, in non minori fuit diſcrimine, dum
ſociis ſuis opitulari cupiens, etiam ipſe cum eqvo lapſus eſt. Supervenit fortu-
nato huic infortunio, ſupra memoratus Reverendiſſimus Abbas *Libetanus*, qvi,
ut CÆSARI viam præpararet, eqvitando anteverterat, &, cum ſubverſum ac arbori
impendentem conſpexiſſet currum, derepente ex eqvo deſiliens, ipſe propria ma-
nu ſtrenue adjuvit, ut omnia qvamprimum reſtituerentur in integrum. Seqveba-
47 tur enim jam CÆSAR, &, niſi erigendo curru feſtinatum eſſet, obſtructam repe-
riſſet viam, qva oportebat prætereqvitare. Sic ergo, ſuperata hac difficultate, per-
venimus ad pagum *Tyrnitur*, ubi CÆSAR pernoctavit, & qvidem in tam anguſta ac
pauperima domo, ut, cum poſt cœnã colloqvii cauſa eſſem accerſitus, & præter lectũ
vix exiguæ menſæ & uni ſellæ in cubiculo locum eſſe vidiſſem, IPSE per jocum me
interrogaverit, *Anne nocturnum diverſorium meridiano hoſpitio egregie reſponderet?* Sub-
junxit deinde prorſus generoſe ac ſapienter: *Ita nempe vel præcipuus peregrinationis*
XXV. *fructus eſt, cuicunqve rerum conditioni aſſueſcere.* Seqventi die XIV. Auguſti ex me-
diocri planitie, in qva jam memoratus pagus *Tyrnitz* ſitus eſt, intravimus paula-
tim aliam qvandam convallem, utrinqve montibus cinctam, qvæ poſt duorum
milliarium difficilem & anfractuoſam viam, in cujus circiter medio notiſſimus il-
le ad dexteram locus eſt, qvi à *Septem* diverſis *fonticulis*, ex *una* eadem rupe pro-
rumpentibus, vernaculo ſermone *Die ſieben Brünlein* appellatur, tandem nos de-
duxit ad transverſum *Cetii* montis jugum, vulgo *Monte S. Annæ* ſive *Annaberg* di-
ctum; qvod licet altiſſimum ſit, neceſſario tamen ſuperandum eſt, ſi qvis iſthac
ex ea *Norici* parte, qvæ *Auſtria Inferior* appellatur, transgredi velit in eam partem
48 *Pannoniæ Superioris*, qvæ *Styriæ* nomine comprehenditur. Errant enim *Wolfgangus*
Lazius & nonnulli alii, authoritate ejus decepti, recentiores Scriptores, qvi *Duca-
tum Styriæ*, (vulgo *die Steyrmarck*,) *Norico* attribuunt: reclamante ipſa rerum natu-
ra; qvippe qvæ *Cetio* monte *Pannoniam Superiorem* ſeparavit à *Norico*; ut libri ſe-
cundi Commentariorum meorum de Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea duobus
prioribus capitibus, qvibus de ſitu Urbis *Viennæ* in *Pannonia Superiori*, & vero ejus-
dem Urbis antiqvo nomine VINDOBONA ex profeſſo acturus ſum, ſolidiſſime
demonſtrabitur. Qvod autem *Cetii* montis nomine non tantum ſignificetur *pri-
mum* ejus jugum, qvod à dextera *Danubii* ripa ſurgens, vulgo vocatur *der Kalen-
berg*, verum etiam qvod eadem appellatione comprebendantur *der Wienerwald*,
der Caumberg, *der Annaberg*, *der Saurüſſel*, *der Teufelsſtaig*, *der Golach*, *der Schneberg*, *der
Simmering*, & alia varia, diverſis nominibus inſignita ejusdem montis juga, qvæ à
Danubio usqve ad *Savum* fluvium juxta oppidum *Celejam* pertingunt, id profecto
certius ac manifeſtius eſt, qvam ut probatione ulla indigeat. Qvin etiam ipſe
Lazius aperte ſibi contradicit, dum *Styriam* ait eſſe ſitam in *Norico*, & tamen eandem
eſſe aſſerit atqve regionem illam, qvam antiqvi Scriptores vocant *Valeriam*. Certo
49 enim & ſine controverſia conſtat, nec ab ipſo *Lazio* negari poteſt, per *Valeriam* ab
antiqvis Scriptoribus intelligi eam *utriusqve Pannoniæ*, *Superioris* ſcilicet & *Inferioris*,
partem, qvæ eſt inter *Dravum* & *Savum* fluvios ſita, ideoqve alias *Riparenſis* & *In-
teramnia* dicitur. Qvicqvid ergo *Styria* in *Valeria* eſt ſub *Dravo*, id eſt in *Pannonia*,
non autem in *Norico*: & ſimiliter qvoqve, qvicqvid *Styria* extra *Valeriam* inter
Dra-

Dravum & *Cetium* montem eſt, id eſt in *Pannonia*, non autem in *Norico*. Cum ita- XXVI.
qve CÆSAR, ut ſupra memoravi, die xiv. Auguſti ad radicem celeberrimi iſtius
montis S. Annæ perveniſſet, IPSE qvidem per admodum arduam & longa ambage
moleſtiſſimam viam in ſupremum montis faſtigium eqvitando eluctatus, forti-
tudinis ſimul ac pietatis inſigne reliqvis exemplum præbuit: qvotqvot autem
currus itineri inſervierant, ii omnes incredibili boum, ex variis locis ibi congre-
gatorum, multitudine ſurſum tracti ſunt, vectoribus maxima ex parte vacui: ut-
pote qvi per compendioſam ſemitam, ſed continua præcedentis diei pluvia adhuc
madentem, ideoqve non ſine periculo lubricam, manibus pedibusqve in altum
perreptarunt. Qvi qvidem aſcendendi labor egregium fuit condimentum ſub-
ſecuti in monte prandii, adeo ut nullus ex toto aulico comitatu excitandi appe- 50
titus cauſa Medico indiguerit. Secutus hinc eſt poſt meridiem facilior ex mon-
te deſcenſus. & via partim in ipſa valle, partim per modicos qvosdam colles pau-
lo, qvam ante, commodior, donec uno circiter abſoluto milliari Germanico ven-
tum eſt ad locum, qvi vulgo *Die Wiennerbrücke*, hoc eſt, *Pons* (1) *Vindobonenſis* appel-
latur, & limitaneo ex *Auſtria* in *Styriam* tranſitu, qvi haud procul inde diſtat, eſt
notabilis. Mox enim aliud transverſum *Cetii* montis jugum ſe conſcendendum
obtulit, qvod olim qvidem *der Saurüſſel*, hoc eſt, *Roſtrum ſuillum*, vocabatur, nunc
vero ab Eccleſia in eo ædificata *Mons S. Joſephi* dicitur. Qvoper eqveſtrem
qvidem ac pedeſtrem ſemitam mediocri, curribus autem multa difficultate ſupe-
rato, tranſivimus non multo poſt in profundo qvodam crepidinis montium fle-
xu *Molendinum* cognominatum *Diaboli*, vulgo *die Teufelsmühl*; & ſtatim rurſus
aſcendentes per viam aſperam & ipſo nomine ſuo terribilem; qvippe qvæ in an-
tiqvis tabulis Chorographicis nuncupatur *Der Teufelſtaig*, hoc eſt, *Semita Diaboli*;
tandem aliqvando contigimus verticem montis ab altera parte ſenſim & æqvali-
ter declivem: ex qvo paulatim deſcendimus ad illam diu aptatam MARIANAM
CELLAM, cujus vel primus è longinqvo conſpectus omnem totius itineris dif- 51
ficultatem abundantiſſime compenſavit. Vergebat jam in occaſum dies, cum
CÆSAR inclytum hunc Pagum ingreſſus, principio qvidem recta adiit Tem-
plum, &, dum veſpernnæ decantarentur preces, DEO ac Beatisſimæ Ipſius *Matri
Semper-Virgini* pro felici itineris ſucceſſu & adventu incolumi ſalutationis loco de-
votisſimas egit gratias: deinde autem in *Monaſterium* templo contiguum, qvod
Reverendiſſimus *S. Lamberti* Abbas Dn. *Franciſcus à Kaltenhauſen* Sacræ Ipſius Ma-
jeſtati pro hoſpitio magnifice apparari curaverat, divertens, ſancto jejunio aliis-
qve piis exercitiis ad inſtantem ſeqventis *diei XVti Auguſti*, qvi à Sancta Eccleſia
Catholica *Beatiſſimæ Dei-Genitricis Aſſumptioni* in cœlum dicatus eſt, ſolennitatem
rite & cum vero Sacræ peregrinationis fructu, non tantum propriæ, ſed & publi-
cæ utilitatis cauſa celebrandam, ſe accingere orſus eſt. Qva de re priusqvam plu-
ra addam, necesſitas poſtulat, ut originem & incrementum religionis iſtius loci
paucis indicem. Anno Chriſti *milleſimo ſeptuageſimo qvarto*, imperante *Henrico, qvar-* XXVII.
to ejus nominis Romanorum Imperatore, primus celeberrimi iſtius, & ab omni
Jurisdictione Epiſcopali prorſus exempti Monaſterii *Benedictini*, qvod in *Superiori
Styriæ* ſitum eſt, & *S. Lamberti* appellatur, fundamenta jecit *Marqvardus Carinthiæ Dux* 52
tertius, ſecundus autem *Marchio Styriæ*, qvi cum morte præventus, inchoatum Mo-
naſterium non abſolviſſet, filium ſuum *Henricum*, Ducatus *Carinthiæ* hæredem, te-
ſtamento obſtrinxit, ut imperfectum hunc piæ voluntatis ſuæ conatum pro virili
adimpleret. Is igitur tam paterni mandati reverentia, qvam propriæ pietatis im-
pulſu, erectionem jam memorati Monaſterii, & ſimul etiam Templi, ſecundus
aggreſſus eſt, tantamqve impendit diligentiam ac liberalitatem, ut ante annum
milleſimum centeſimum vigeſimum ſecundum, qvo præmature mortuus eſt, utramqve
ſtructuram feliciter abſolverit; ut teſtatur hæc ſepulchri Ipſius, qvæ in illa ipſa *S.
Lamberti* æde extat, Inſcriptio:

Sacra

(1) Vindobonenſis *hic pons nominatur, qvia Mariana Cellæ reſpectu* Vindobonam *ſive* Wiennam *verſus ſitus eſt.*

Sacra ſub hoc ſaxo tenet oſſa Carinthius Heros
HEINRICUS, *qvondam gloria ſumma Ducum:*
Inclyta qvi Divo hæc LAMBERTO *Clauſtra dicavit,*
MARQVARDI *exeqvitur dum pia vota patris.*
Prætulit humanis Divina, DEOqve caducas
Obtulit Orbis opes, cœlica regna tenens.

Inter cætera itaqve amplisſima bona, qvibus *Carinthiæ* Dux *Henricus* Monaſterium
S. Lamberti, inchoatum qvidem à patre ſuo *Marqvardo*, à ſe autem exædificatum,
53 ditavit, inclyta qvoqve illa fuit *vallis*, *Cellana* nunc ſive *Cellenſis*, & vernaculo ſer-
mone *das Cellthal* dicta; utpote qvam cum omnibus prædiis, ſylvis, paſcuis, flu-
minibus, piſcinis & lacubus eidem Monaſterio aſſignavit. Etſi autem hæc vallis
uno circiter & viginti milliaribus Germanicis à Monaſterio *S. Lamberti* diſtet,
ipſi tamen Abbates tam Eccleſiaſticam, qvam Civilem vallicolarum per ſe geſſe-
runt curam, & freqventer eo profecti, neceſſaria inſpectione functi ſunt, donec
circa annum *milleſimum centeſimum qvinqvageſimum ſeptimum ſextus* eorum nomine
Otto à Summo Pontifice *Adriano IV.* impetravit, ut ſibi liceret vicariam ejus loci ad-
miniſtrationem committere uni ex Conventus ſui religioſis Viris, qvi perpetuo
ibi commorans, non tantum proventuum annuorum ageret Oeconomum, verum
etiam vel præcipue rudes vallicolarum animos rerum divinarum imbueret noti-
XXVIII tia, & ſalutari propriæ vitæ exemplo ad virtutem dirigeret. Hoc ergo munus
primo omnium commiſſum fuit cuidam Monaſterii iſtius alumno, cujus qvidem
nomen vetuſtate jam obliteratum eſt, pietas autem, cujus uberrimus fructus à qvi-
buscunqve tam advenis, qvam indigenis, etiamnunc percipitur, æternum erit
clariſſima. Is enim ex Aſceterio ſuo *Lambertino*, tanqvam ex gremio matris, in
54 longinqvam illam proficiſcens vallem, ſolatii ſimul ac devotionis cauſa eo ſecum
detulit cubitalem ſtatuam *Beatisſimæ Virginis Deiparæ*, ſuavisſimum ſuum JESU-
LUM brachio ſuſtentantis, ex tiliæ ligno ita ſculptam, ut Filius Matri pomum,
Mater Filio pyrum porrigat. Cui ſacræ Imagini, qvam in cellula ſua Monaſterii
S. Lamberti ſingulari qvodam affectu coluerat, cum in nova ſibi concredita pro-
vincia novam qværeret domicilii ſedem, præ cæteris, qvæ ad hoc ibi ſe offere-
bant, locis, collem qvendam elegit, ad duorum amnium (1) *Golradi* & (2) *Salczæ*,
qvorum poſterior in *Anaſum* ſe exonerat, confluentes ſitum, & nubiferis monti-
bus undiqvaqve circumdatum. Congeſta deinde adjumento vallicolarum ex vi-
cinis ſylvis materia, paupertinam & aſceticæ vitæ convenientem iſtic ſibi extru-
xit caſam, in cujus intimo receſſu ſuper parva qvadam lapidea ara jam memora-
tam Chriſti *Servatoris noſtri* & *Magnæ Ipſius Matris* ligneam ſtatuam ſumma vene-
ratione depoſuit. Ab hac itaqve monaſtica cella, qvam cum pro-
pter non vulgarem fundatoris ſui ſanctitatem vitæ, tum vel inprimis
ex pietate erga DEUM ac Beatisſimam Dei-Genitricem, & crebra
experientia efficaciæ piarum precum ibi conceptarum, non tantum ab ac-
colis ſed & aliis longius remotis hominibus in dies magis ac magis contigit fre-
55 qventari, tota illa *vallis*, qvæ parum antehac fuerat cognita, & certo caruerat no-
mine, *Cellana* deinceps ſive *Cellenſis*, & germanica lingua *das Cell-thal* cœpit appel-
XXIX. lari. Crevit porro inſigniter Sacri iſtius loci celebritas & eo peregrinandi fer-
vor anno *milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſexto*, cujus occaſionem breviter, ſed optima
fide referam. Cum anno *milleſimo ducenteſimo octogeſimo qvarto* Moraviæ Marchio
Henricus ejusqve uxor *Agnes*, ambo uno eodem tempore, in gravisſimum incidiſ-
ſent morbum, & omnium membrorum uſu per paralyſin privati, integrum jam
biennium miſerrime decubuiſſent, ita ut nulla humanæ opis vel ſpes, vel ratio ſu-
pereſſet, univerſalis deniqve per omnem *Moraviam* non ſolum Eccleſiaſtici ordi-
nis

(1) *Alias* Goldeadt.
(2) *Aliàs* Salze. *Oritur autem hic amnis* Salcza *ſive* Salza *in* Cetii *montis jugo dicto* Golach, *& influit in* Anaſum *ſive* Aniſum, *vulgo* die Ens. *Confundendus itaqve non eſt, cum fluvio olim* Juvano, *nunc autem* Salcza *dicto; qvem* Oenus *recipit.*

nis, ſed totius qvoqve populi inſtituta fuit ſupplicatio, ut omnes conjunctim, ad
utriusqve Principis ſalutem extraordinario Omnipotentis DEI auxilio impetran-
dam, à *Beatiſſima Virgine Deipara* & tutelari *Moraviæ* Patrono *S. Wenceslao* cœleſtes
obtinerent ſuppetias. Qvo facto, apparuit ſeqventi nocte *S. Wenceslaus* Marchio-
ni *Henrico* per ſomnium, digito commonſtrans iter ad MARIANAM *Styriæ* CEL-
LAM, & Sacram qvæ ibi coleretur imaginem, exhibens, his additis verbis: *Ex-*
auditas eſſe Ipſius & Uxoris ejus per unanimem univerſi Cleri & Populi comprecationem corro- 56
boratas preces; irent igitur, & pro recuperata priſtina ſanitate Beatiſſimæ DEI-Genitrici, cu-
jus efficaciſſimæ interceſſioni Divinum Numen clementiſſime annuiſſet, debitas agerent gratias.
Excitus ſomno Princeps *Henricus*, dubitare de veritate nocturnæ viſionis non
potuit, qvod non modo ſeipſum morbo liberatum eſſe, & membris qvaſi demor-
tuis novam rediiſſe vitam ſentiret, ſed etiam *Uxori* idem intelligeret miraculoſum
beneficium eadem nocte contigiſſe. Qvamobrem, ut cœleſti admonitioni de-
bita obedientia ſatisfaceret, & pro inæſtimabili ſanitatis dono condigne gratum ſe
præberet, ſuſcepit is ſine mora una cum Conjuge ſua *Agnete* divinitus ſibi man-
datum *Iter Sacrum Cellenſe*, ſtipatus partim ordinario ſuo comitatu aulico, partim
vero etiam numeroſiſſima aliorum cujuscunqve conditionis hominum caterva,
qvos tanto miraculo attonitos, videndæ MARIANÆ CELLÆ cupido inceſſerat.
Certo conſtat, & teſtatur etiam nunc marmorea tabula, qvæ ſuper *Templi Cellenſis*
portam viſitur, Marchionem *Henricum* in illo itinere à recta aberaſſe via, ſed ſub
ſpecie cujusdam peregrini, ſive ab *Angelo* aliqvo, ſive à *S. Wenceslao*, in eam redu-
ctum eſſe. Superata hac ratione itineris incogniti difficultate, cum tandem per- 57
ventum eſſet ad cœlitus indigitatam CELLAM, & pius Marchio cum ipſam, tum
qvoqve Sacram Imaginem, per ſomnium ſibi monſtratam, agnoviſſet, ineffabili
perfuſus gaudio, & cum Conjuge ſua ac tota comitantium multitudine demiſſiſſi-
me in terram proſtratus, *Potentiſſimæ Reginæ Cœli* & *Benigniſſimæ Humani Generis Pa-*
tronæ, pro ſanitate recuperata multiplices perſolvit gratias. Neqve vero verbis
duntaxat gratum ſe præbuit, ſed, præterqvam qvod ipſam Sacram Imaginem
pretioſiſſimis exornavit muneribus, pro lignea qvoqve iſta caſula, qvæ illi hacte-
nus ſacelli loco fuerat, tanqvam nimis vili & incendii periculis obnoxia, ſumpti-
bus ſuis integrum à fundamentis extruxit templum, & inſigni hoc pietatis ſuæ
exemplo effecit, ut adeo illuſtris miraculi fama non per *Moraviam* modo & *Styriam*,
ſed per omnem qvoqve *Bohemiam*, *Auſtriam*, *Carinthiam*, *Hungariam*, aliasqve con-
terminas regiones longe lateqve emanaverit, ideoqve paralytici, claudi, cœci, mu-
ti, epileptici, energumeni, & alii qvicunqve miſeri ad MARIANAM *Styriæ* CEL-
LAM, veluti ad recens apertum miſericordiæ fontem, auxilii gratia ſupplices
confugerint. Ex illo igitur tempore, nempe ab anno *milleſimo ducenteſimo octogeſi-* XXX.
mo ſexto, votorum pariter atqve miraculorum numerus adeo auctus eſt, ut ſeqven- 58
ti poſt Chriſtum ſeculo XIV. Hungariæ Rex *Ludovicus I.* jam memoratum Mar-
chionis Moraviæ *Henrici* templum, tanqvam nimis anguſtum, nec majeſtati reli-
gionis ejus loci ſatis reſpondens, aboleverit, ut pro eo magnificentius aliud ac
ſplendidius erigeret. Cum enim anno *milleſimo trecenteſimo ſexageſimo tertio* Turca-
rum Tyrannus *Amurathes I.* ex *Aſia* per *Helleſpontum* & *Thraciam*, *Mœſiamqve inferio-*
rem & *ſuperiorem* cum numeroſiſſimo exercitu in *Pannoniam* irrupiſſet, magno qvi-
dem animo illi occurrit Rex *Ludovicus* cum *viginti millibus* militum, qvos per an-
guſtias temporis vix ægre collegerat: ſed, poſteaqvam in conſpectu fuere barba-
ri, labare cœpit, &, exiguam ſuorum manum cum qvadruplo vel qvintuplo ma-
joribus hoſtium copiis comparando, nocturnam fugam meditari. Venit tamen
Ipſi inter hæc opportune in mentem admirandi auxilii, qvod *Diva Virgo Cellenſis*
conſtanti fiducia ſe implorantibus ſæpe in extremis vitæ periculis, immo in ipſa
morte præſtitiſſet. Hujus igitur expertæ benignitati cum ſe ſuumqve exerci-
tum precibus ac ſuſpiriis qvam ardentiſſime commendaſſet, & reficiendi corporis
causſa aliqvantulum recubuiſſet, apparuit IPSA defatigato, nimioqve ex labore ac
cura in ſomnum delapſo, &, diſſuaſa fuga, certam victoriam promiſit, ſi intrepide 59

capeſſeret pugnam, & Omnipotentiæ Divinæ eventum committeret. Simul etiam, ne Rex Ludovicus cœleſte hoc monitum pro inani haberet phantaſmate, impoſuit dormientis pectori imaginem ſuam elegantiſſime pictam, qvam is devotiſſime venerari, & in omnibus itineribus ſecum circumferre conſueverat. Interrupto hac ratione ſomno, & deprehenſa ſuper pectus ſacra illa à ſe adamata imagine, recepit extemplo animum Rex *Ludovicus*, &, convocato univerſo exercitui, qvid ſibi contigiſſet, ſumma confidentia indicans, ut pollicitationi divinæ haberetur fides, verbis ſimul & fiduciæ ſuæ exemplo admonuit; ſubſeqvente confeſtim tanto omnium aſſenſu & dimicandi deſiderio, ut hic ipſe concors animorum ardor luculentum fuerit omen futuræ victoriæ. Committitur ergo prælium: pugnatur utrinqve fortiter: funduntur tandem barbari; & CHRISTUS campum obtinet. Parta hac prorſus ſtupenda victoria, haud immemor Rex *Ludovicus*, cui tantum deberet beneficium, gratiarum actionis cauſa victorem exercitum ad MARIANAM deduxit CELLAM, ubi, ut hodieqve videre eſt, *enſem & calcaria*, qvi-
60 bus in prælio uſus fuerat, *coronam argenteam inauratam gemmisqve diſtinctam*, cum *paludamento Regio*; *calicem ex puro auro* aliaqve varia Eccleſiaſtica ornamenta; pretioſiſſimam præterea *thecam* diverſis *Sanctorum reliqviis* repletam, qvam collo appendentem geſtaverat: ut & illam ipſam *Sacram Imaginem*, qvæ dormientis pectori fuerat impoſita, *Invictiſſimæ Chriſtiani nominis Patronæ*, & *Mahometicæ Lunæ Conculcatrici* ad perpetuam poſteritatis memoriam venerabundus dono obtulit. Totum inſuper templum, ab *Henrico* Moraviæ Marchione olim exſtructum, tanqvam Majeſtati *Divinæ Virginis*, & devotæ ad Ipſam confugientium multitudini, ſplendore & magnitudine impar, abolevit, ejusqve loco magnificentius aliud ex ſolidis lapidibus ad amuſſim perpolitis condidit, qvod qvidem pro baſi habet nativum ſaxum artificioſe excavatum, ſuperne autem arcuato opertum eſt tecto, qvod
XXXI decem ingentibus columnis innititur. Meminit liberalitatis hujus vere regiæ *Joannes, Archidiaconus de Kykullew*, & in Tranſſylvana Eccleſia Strigonienſis rerum Spiritualium Vicarius Generalis, in Chronico, qvod de geſtis Regis *Ludovici*, cujus ipſe fuit *Secretorum Notarius*, compoſuit, & *Joannes Turocius* ſive *Turocenſis*, qvi aliàs de *Thwrocz* ſeu *Thurocz*, à *Trithemio* autem minus recte *Thuroth* appellatur,
61 Syntagmati ſuo Hiſtoriæ Hungaricæ verbotenus inſeruit. Ipſa *Joannis, Archidiaconi de Kykullew* verba, qvæ ea de re capite qvadrageſimo qvarto extant, ſunt hæc: *Item Rex Ludovicus unam capellam Aqvisgrani; & aliam CELLIS ad Beatam Virginem pulchro & miro opere conſtruxit; ſufficienter & largiter dotavit, ac pretioſis utenſilibus ad cultum divinum, vaſis, calicibus, libris & ornamentis diverſis, ac calice de puro auro decoravit.* Hæc *Joannes, Archidiaconus de Kykullew*. Qvod autem is jam citato loco templum à Rege *Ludovico* extructum *Capellam* tantum ſive *Sacellum* vocat, non fit ratione magnitudinis, ſed reſpectu *primæ originis* à Monaſterio *S. Lamberti* derivatæ. Perſuaſiſſimum etiam habeo, Hiſtoriam vitæ Regis *Ludovici*, à *Joanne Archidiacono de Kykullew* compoſitam, qvam *Joannes Turocenſis* edidit, non eſſe integram, ſed abbreviatam tantum & æqve interpolatam, qvam ſunt *prima & ſecunda pars* ejusdem Syntagmatis *Turociani*, qvæ res geſtas Hungarorum ab origine gentis usqve ad annum Chriſti *milleſimum trecenteſimum qvadrageſimum ſecundum*, ſeu mortem Regis *Caroli*, patris Regis *Ludovici* complectuntur. Falſo qvippe hactenus à qvibusdam creditum eſt, *Joannem Turocium* ſive *Turocenſem*, qui ſub Rege *Matthia Corvino* po-
62 tiſſimum floruit, Operis iſtius, qvod ſub titulo *Chronicæ Hungarorum*, edidit, partem *primam* & *ſecundam* ſuo marte & ſuopte ingenio conſcripſiſſe. Contrarium enim demonſtrat *Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea Vindobonenſis*, utpote in qva etiamnunc adſervatur antiqvus Anonymi cujusdam Autoris Codex membranaceus MStus in folio, inter Hiſtoricos Latinos MStos *qvadringenteſimus qvinqvageſimus ſextus*, ſcriptus Anno *milleſimo trecenteſimo qvinqvageſimo octavo*, & ſpectatu digniſſimis inauratis picturis exornatus, ex qvo *Joannes Turocenſis* omnia, *qvæ duabus* illis *prioribus* partibus continentur, partim ſimpliciter; partim interpolate mutuatus eſt.
XXXII Immorarer nunc diutius Hiſtoriæ incrementi MARIANÆ CELLÆ, & ex miraculis

culis fere innumeris, qvibus Beatisſima *Virgo* Deipara *ſecundum Cellenſe templum*, à Rege *Ludovico* exſtructum, inde à jam memorato anno *milleſimo trecenteſimo ſexageſimo tertio*, usqve ad bunc diem illuſtrare dignata eſt, notiora qvædam recenſerem: nempe

qvomodo A. 1370. fœmina qvædam ab integra Dœmonum legione liberata fuerit.

qvomodo A. 1406. capite plectendus tres carnificis ictus exceperit ſine ullo vulnere.

qvomodo A. 1410. puero à nativitate muto ſolutum fuerit vinculum linguæ.

qvomodo A. 1420. puer ex arcis in rupe altiſſima ſitæ feneſtra decidens, ſer- 63
vatus fuerit incolumis.

qvomodo A. 1430. Sacerdos ab impiis Judæis in ardentem rogum conjectus, ardorem flammæ & periculum mortis evaſerit.

qvomodo A. 1440. duo, monomachia ſive ſingulari certamine congreſſi, vulnerari neqviverint.

qvomodo A. 1450. infans in vaſe aqva repleto ſubmerſus, vitam receperit.

qvomodo A. 1460. eqves profundum & cœnoſum fluvium per imprudentiam trajiciens præſentiſſimo vitæ diſcrimini ereptus fuerit.

qvomodo A. 1464. fœmina ob ingentes capitis dolores amens ſanitatem recuperaverit.

qvomodo A. 1465. & alias ſæpius, cujusdam in carcerem incluſi vincula mirabiliter ſoluta fuerint.

qvomodo A. 1470. duo infantes ſubverſis cunis oppreſſi, revixerint.

qvomodo A. 1471. latro, confractis oſſibus in rotam actus, retinuerit vitam, & priſtinam corporis integritatem receperit.

qvomodo A. 1472. puella ex arbore delapſa, & triduum mortua, revixerit.

qvomodo A. 1473. præciſa fœminæ manus brachio rurſus accreverit. 64

qvomodo A. 1474. infanti epileptico, ex gremio matris in terram prolapſo, & caſu extincto vita reſtituta fuerit.

qvomodo A. 1475. fœdiſſimo Gallico morbo incurabiliter qvis laborans ſine ullo remedio humano ſanatus fuerit.

qvomodo A. 1477. puerperæ in ipſo partu cum prole jam fere expiranti ſubventum ſit.

qvomodo A. 1479. fœmina, totis qvatuordecim annis cœca, viſum receperit.

qvomodo A. 1480. infanti in utero matris mortuo, donec baptiſmum ſuſciperet, vita conceſſa fuerit.

qvomodo 1484. fœmina à ſedecim dæmonibus liberata fuerit.

qvomodo 1486. excæcatum par conjugum viſu donatum fuerit: & infans, ex gravisſimo caſu ruptus, præter omnem ſpem convaluerit.

qvomodo A. 1488. puerpera paralytica, & A. 1489. juvenis paralyticus, membrorum ſuorum uſum recuperaverint.

qvomodo A. 1493. duo cœci Sacerdotes viſum receperint.

qvomodo A. 1494. duo infantes, qvorum alterum propria mater per inſaniam 65
occiderat, revixerint.

qvomodo A. 1498. 1500. 1501. 1502. 1504. & ſæpius alias, lethaliter vulneratis ſubventum fuerit.

qvomodo A. 1507. lapſus in puteum vivus conſervatus, & A. 1509. ſerpens [illegible] corpore hominis expulſus fuerit.

qvomodo A. 1510. & ſæpius alias, peſtifera lue infecti præſentisſimam mortem evaſerint.

qvomodo A. 1514. Serenisſima Auſtriæ Archidux *Maria*, Imp. *Caroli V.* ſoror & *Ludovici II.* Hugariæ & Bohemiæ Regis ſponſa, in *Rheno* periclitans, ſervata fuerit.

qvo-

qvomodo A. 1529. Turcæ MARIANAM CELLAM everſuri, partim cæcitate,
partim aliis modis divinitus puniti fuerint ; eodemqve tempore corona,
ſplendida faſtigium templi in argumentum cœleſtis tutelæ ambierit ; & ſa-
gittæ Turcarum igniferæ tecto infixæ, ſine incendio *Sacræ Ædis*, ſolæ pro-
priis flammis conflagraverint.
hæc, inqvam, & alia ejusmodi complura notisſima verisſimaqve miracula ex illis
66 fere innumeris, qvibus Beatisſima Virgo Deipara *ſecundum Cellenſe Templum* ab
anno *milleſimo trecenteſimo ſexageſimo tertio* usqve ad hoc tempus illuſtravit, recenſe-
rem, niſi id abunde jam præſtitum eſſet partim qvidem à *Chriſtophoro Andrea Fi-
ſchero*, cujus *Hiſtoria Eccleſiæ Cellenſis Vindobonæ* ſive *Wiennæ* typis *Ludovici Bonnober-
geri* A. 1604. in 4to impreſſa eſt; partim vero etiam, & qvidem multo accuratius
atqve prolixius, ab anonymo qvodam Divæ Virginis Cliente, cujus Hiſtoria, BE-
NEDICTA VIRGO CELLENSIS inſcripta, cum multis figuris æri incisis *Græ-
cii* typis *Widmanſtadianis* A. 1645. in 8vo excuſa eſt. Qvicqvid ergo de inclyti
iſtius Loci non tantum freqventisſimis miraculis, verum etiam pretioſisſimis do-
nis votivis & amplisſimis Sacris Indulgentiis, nec non de ingenerato *Auguſtiſſimæ
Domus Auſtriacæ* erga eundem affectu, tanqvam narratu nimis prolixum, de indu-
ſtria hic à me omittitur, id omne à jam memoratis duobus Autoribus, qvorum
XXXIII. uterqve argumentum hoc peculiari Syngrammate pertractavit, petendum eſt. Re-
vertor nunc ad CÆSAREM. Appetebat nempe annuum *Aſſumptionis Beatiſſimæ
Virginis* feſtum, cum IS, ut (1) ſupra narravi, *die XIV. Auguſti* poſt meridiem multa
adhuc luce ad MARIANAM CELLAM feliciter pervenit ; eaqve de cauſa ac-
celeraverat iter, ut jam dictæ Solennitati IPSE ibi intereſſet. Eſt enim hoc fe-
67 ſtum omnium *Divæ Virginis* celeberrimum, ideoqve per excellentiam olim *Dies
Dominæ* fuit appellatum, ut teſtatur Epiſcopus *Chartuitius* ſive *Chartuitus* in (2) Vita
S. Stephani Hungarorum Regis his (3) verbis : *Erat ſane Rex ille fidelis & integer in
omnibus factis ſuis, DEO toto pectore deditus & addictus : ſeipſum qvoqve & regnum ſuum
per votum & oblationem in perpetuæ Virginis MARIÆ tutelam aſſiduis precibus contulit.
Cujus ſacratisſimæ Virginis honor & gloria tam eſt celebris apud Hungaros, ut feſtum Aſſum-
ptionis ejus tacito proprio nomine ſua lingua DIEM DOMINÆ appellent.* Et aliqvanto
(3) poſt, ubi de morte ejusdem Sancti Regis agitur: *Inſtabat*, inqvit, *tunc præcipua
ſolennitas, celebris Angelis & hominibus, ASSUMPTIONIS Beatiſſimæ MARIÆ dies; in
cujus gaudiis ut ſui corporis fieret diſſolutio precibus à Domino contendit, lacbrymis & gemiti-
bus impetravit, ſperans cumulationis miſericordiæ ſe ſpem habiturum. Aderat ergo felix ille
dies, ejus obitu mox felicitatis aliqvam acceſſionem habiturus: circumſtabant cum Clero Epi-
ſcopi, cum miniſtris Principes & Comites : Rex in medio jacens ſacram percepit unctionem,
ſanctamqve animam, Corporis & Sanguinis CHRISTI recreatam viatico, anno Dominicæ In-
68 carnationis milleſimo trigeſimo* (4) *qvarto, in manus perpetuæ Virginis & ſanctorum Angelo-
rum, æternæ qvietis beatitudini inferendam, tradidit.* Hæc *Chartuitius* ſive *Chartuitus*
Epiſcopus Hungarus, qvi jam citatam *S. Stephani* vitam dicavit *octavo* Regi Hunga-
riæ *Colomanno*, qvi regnare cœpit A. 1095. & A. 1114. obiit. Memini etiam ego,
ex parentibus meis me audiviſſe, avorum ſuorum memoria in *Saxonia* qvoqve no-
ſtra, priusqvam ea à Catholica fide ad Lutheraniſmum deficeret, *Aſſumptionis D.
Virginis feſtum*, eadem ratione atqve apud *Hungaros*, vulgo appellatum fuiſſe *der
XXXIV. Groſſe Frauwentag*, hoc eſt, *Magnum Diem Dominæ*. Prima qvippe hujus ſolennitatis
inſtitutio adeo antiqva eſt, ut origo ejus ignoretur, ideoqve ipſorum *Chriſti Diſci-
pulorum*, qvi *D. Virgini* ſuperſtites fuerunt, piæ, ſed privatæ, devotioni veriſimiliter
poſſit

(1) *Segmento XXVI, pag. 53.*
(2) *Extat apud* Laur. Surium, *ſed mutato ſtylo, Tomo IV. de probatis Sanctorum Viris, d. 20 Auguſt.
& in Corpore* Rerum Hungaricarum *Francofurti typis* Wechelianis *A.* 1600. *edito, à pag.* 268. *usq;
ad pag.* 280.
(3) *pag.* 273.
(4) *Corrigenda itaq; eſt* Joannis Piſtorii *Genealogia Regum Hungariæ, quæ extat in Corpore* Rerum
Hungaricarum, *ubi pagina* 551. *mendoſe legitur*, S. Stephanum *Hungariæ Regem ex hac vita migraſſe
anno* milleſimo trigeſimo octavo.

poſſit attribui. Publica enim ejus confirmatio & præceptio inſtitutione ipſa re-
centior eſt, nec uno eodem tempore in omnibus Catholicæ Eccleſiæ provinciis
fuit promulgata: ſed *Romæ* qvidem ſeculo Æræ Chriſtianæ *qvarto*, non multo poſt
initium libertatis, Religioni Chriſtianæ ab *Imp. Conſtantino Magno* conceſſæ; tar-
dius autem *Conſtantinopoli*, nempe ſeculo *ſexto* ſub Imperatore *Mauricio*; ac demum
ſeculo nono ſub Imperatore *Carolo Magno* in *Germania* atqve *Gallia*. Certe qvod ad 69
jam memoratam hujus feſti in Eccleſia *Romana* antiqvitatem attinet, ne illi ipſi
qvidem, qvi à Catholica fide ſunt alieni, eam negare poſſunt; ideoqve *Matthæus*
Dreſſerus, impius hujus feſti calumniator, in Opuſculo ſuo *de feſtis* refert, à *S. Da-*
maſo Papa illud A. 364. inſtitutum fuiſſe. Qvæ traditio licet nullo, qvod ego
ſciam, idonei cujusdam antiqvi ſcriptoris autoritate nitatur, atqve inſuper Chro-
nologiæ ſucceſſionis Summorum Pontificum manifeſte repugnet; qvia nimi-
rum A. 364. *S. Liberius* geſſit Pontificatum, non vero *S. Damaſus*, utpote qvi A. 367.
electus eſt: attamen inde, ut dixi, apparet, ne illos ipſos qvidem, qvibus *feſtum*
Aſſumptionis qvam maxime inviſum & odioſum eſt, negare poſſe, qvod ſeculo poſt
Chriſtum *qvarto Romæ* illud jam in uſu fuerit. Nos autem primam hujus feſti in-
ſtitutionem ſeculo etiam *qvarto* ſtatuimus *antiqviorem*, & ab ipſorum *Chriſti diſcipu-*
lorum privata devotione derivamus. Qvis autem Romanorum Pontificum an-
nuam ejus celebrationem publica promulgatione primus præceperit, id, tanqvam
nimia vetuſtate obliteratum, in medio relinqvimus. Qvamobrem recte *S. Bern-*
hardus Epiſtola *centeſima ſeptuageſima qvarta, qvam de Conceptione Beatiſſimæ Virginis* ad
Canonicos Lugdunenſes ſcripſit, *feſtum Aſſumptionis* non aliunde ſe accepiſſe teſtatur, 70
qvam *ab Eccleſia*. Ipſa ejus verba (1) hæc ſunt: *Honora Matris Domini & Reginæ*
Virginum integritatem carnis, vitæ ſanctitatem. Mirare fœcunditatem in virgine; prolem
venerare divinam. Extolle neſcientem vel in concipiendo concupiſcentiam, vel in pariendo
dolorem. Prædica reverendam angelis, deſideratam gentibus, Patriarchis Prophetisqve præ-
cognitam, electam ex omnibus, prælatam omnibus. Magnifica gratiæ inventricem, mediatri-
cem ſalutis, reſtauratricem ſeculorum. Exalta denique exaltatam ſuper choros Angelorum
ad cæleſtia regna. Hæc mihi de illa cantat Eccleſia, & me eadem docuit decantare. Ego
vero, qvod ab illa accepi, ſecurus & teneo & trado, qvod non ſcrupuloſius fateor admiſerim.
Accepi ſane ab Eccleſia illum diem cum ſumma veneratione colendum, qvo ASSUMPTA de
ſeculo neqvam, Cœlis qvoqve intulit celeberrimorum feſta gaudiorum. Hæc S. Bernhardus
de prima feſti *Aſſumptionis B. Virginis* origine. De dignitate autem & præſtantia
ejusdem ſolennitatis integri *qvinqve* apud eundem extant *Sermones*, pleni Spiritus
DEI & cœleſtis gratiæ; in qvorum primo, cauſam lætitiæ generis humani, huic
feſto debitæ, commemorans, ita (2) exclamat: *Præceſſit nos Regina noſtra; præceſſit, &*
tam glorioſe ſuſcepta eſt, ut fiducialiter ſeqvantur Dominam ſervuli clamantes: Trahe nos poſt 71
Te; in odore ungventorum tuorum curremus. Advocatam præmiſit peregrinatio noſtra, qvæ
tanqvam Judicis Mater, & Mater Miſericordiæ ſimpliciter & efficaciter ſalutis noſtræ negotia
pertractabit. Pretioſum hodie munus terra noſtra direxit in Cœlum, ut dando & accipien-
do felici amicitiarum fœdere copulentur humana divinis, terrena cœleſtibus, ima ſummis. Illo
enim aſcendit fructus terræ ſublimis, unde data optima & dona perfecta deſcendunt. Aſcen-
dens ergo in altum Virgo beata, dabit ipſa qvoqve dona hominibus. Qvidni daret? ſi qvi-
dem nec facultas ei deeſſe poterit, nec voluntas. Regina cœlorum eſt; miſericors eſt: de-
niqve Mater eſt unigeniti Filii DEI. Nihil enim ſic poteſt poteſtatis ejus ſeu pietatis magni-
tudinem commendare; niſi forte aut non creditur DEI Filius honorare Matrem, aut dubita-
re qvis poteſt omnino in affectum charitatis tranſiiſſe MARIÆ viſcera, in qvibus Ipſa, qvæ ex
DEO eſt Charitas, novem menſibus corporaliter reqvievit. Hucusqve *S. Bernhardus*. Cu- XXXV.
jus authoritate ſi qvis nolit eſſe contentus, adeat *S. Gregorii Primi* ſive *Magni*, qvi
A. 590. Pontificatum Romanum adeptus eſt, (3) *Librum Sacramentorum*, ſeu potius
(G) *Sacra-*

(1) *Tomo ſecundo, pag.* 206 *editionis Regiæ Pariſinæ Operum S. Bernardi A.* 1586. *in fol.*
(2) *Operum S. Bernardi Tomo ſecundo, pag.* 321 *ſupra citatæ editionis.*
(3) *Extat Tomo V. Operum* S. Gregorii Magni *Antverpiæ editorum A* 1615 *apud Petrum & Joannem Bellerum in fol. Plura de eo vide infra Segmento hujus Diarii qvadrageſimo pag.* 92. 93.

Sacramentarium, & inveniet ibi *ſolemnes preces* in *Vigilia* & *Feſto Aſſumptionis D. Virginis*
72 ſeculo poſt Chriſtum *ſexto* ſecundum antiqvam Sedis Apoſtolicæ conſuetudinem
recitari ſolitas Inſpiciat *Anaſtaſii* S. R. E. Bibliothecarii (1) *Hiſtoriam de Vitis Pontifi-
cum Romanorum*, & mirabitur inſigne miraculum, qvod in ejusdem feſti ſolenni-
tate ſub *S. Leone IV.* A. 847. qvo is Pontifex Romanus electus eſt, Romæ contigit,
& digniſſimum profecto eſt, ut ipſis *Anaſtaſii*, illius ævi ſcriptoris, verbis hic inſe-
ratur. *Hic*, inqvit, *præcipuus & inſignis Præſul divinarum ſcripturarum ſcientia & erudi-
tione probatiſſimus extitit prædicator, qvi ſama tantæ beatitudinis atqve ſanctitatis claruit,
ut in conſpectu univerſæ iſtius in Chriſto fundatæ Eccleſiæ populi miracula operaretur. Inpri-
mo qvidem Pontificatus ſui anno juxta Baſilicam B. Luciæ Martyris, qvæ in* (2) *Orphea ſita
eſt, in qvibusdam terris abditisqve cavernis diri generis ſerpens, qvi Baſiliſcus græce, latine
Regulus dicitur, ortus eſt, qvi flatu ſuo ac viſione omnes, qvi ad easdem properabant caver-
nas, celeriter necabat, mortisqve tradebat periculo, ita ut omnes ſtupor ac timor invaderet, ſer-
pentis virtutes mirantes & cladem. Ipſe vero beatiſſimus & præclarus Pontifex hanc popu-
li necem, audiensqve perniciem, ad orationes ſe convertit cum jejuniis, Dominum deprecari*
73 *non ceſſans, ut ab hujusmodi omnes interitu liberaret. Dum hæc agerentur, præclarus &
celeberrimus dies advenit, in qvo Beatæ Dei-Genitricis ſemperq́; Virginis MARIÆ ASSUM-
PTIO celebratur. Tunc præfatus & univerſalis Papa à Patriarchio cum hymnis & canticis
ſpiritualibus ſancta præcedente icona ad Baſilicam S. Hadriani Martyris, ſicut mos eſt, propriis
pedibus cum omni Clero perrexit. De qva regreſſus, cum omni fidelium cœtu ad Baſilicam
Beatæ Genitricis DEI & Domini noſtri JEſu Chriſti, qvæ ad Præſepe dicitur, cum Dei laudi-
bus magna comitante caterva populi properabat. Qvi cum perveniſſet ad locum, in qvo
ipſe ſæviſſimus Baſiliſcus terris, ut jam ſuperius diximus, jacebat cavernis, omnem Clerum
& populum ſtare præcepit, atqve juxta easdem cavernas properans ſuper foramen ipſius ubi
peſtiferi flatus egrediebatur ſerpentis, intrepidus ſtetit, & oculos ad cœlum pariter tetendit &
palmas, Chriſtumqve, qvi eſt ſuper omnia DEUS, profuſis lachrymis deprecatus eſt, ut ab eo-
dem loco diri ſerpentis genus ſua potentia effugaret. Et data ſuper populum oratione, Dei
laudes ad Baſilicam, qvam ſuperius memoravimus, profectus eſt exhibere. Ab eodem vero
die ipſe peſtifer baſiliſcus ita effugatus, atqve ab ipſis projectus eſt antris, ut ultra in illis locis*
74 *nulla læſionis ejus macula appareret.* Hucusqve Anaſtaſius. Conſulat deniqve Pon-
tificis *Nicolai I.* qvi A. 858. electus eſt, (3) *Reſponſa ad Conſulta Bulgarorum*, & cogno-
ſcet, inter antiqviſſima Eccleſiæ Catholicæ *Jejunia* illud qvoqve recenſeri, qvo et-
iam nunc *Vigilia Feſti Aſſumptionis B. Virginis* honoratur. Ipſa Pontificis *Nicolai I.*
verba capite *ſexto* hæc ſunt: *Qvot temporibus vel diebus in circuitu ſit anni à carnibus
abſtinendum, nunc vobis, qvi rudes eſtis, & in fide qvodammodo parvuli, ſuperflue ducimus
exponendum. In diebus jejuniorum, in qvibus per abſtinentiam & lamentum pœnitentiæ
præcipue Domino ſupplicandum eſt, modis omnibus eſt à carnibus abſtinendum. Qvoniam
licet omnibus orare & abſtinere conveniat, jejuniorum tamen temporibus amplius abſtinentiæ
inſervire oportet, videlicet, ut qvi ſe ſciverit illicita perpetraſſe, ſecundum ſacra decretalia in his
etiam à licitis ſe qvibusdam abſtineat: Qvadrageſimali videlicet tempore, qvod eſt ante Pa-
ſcha, jejunio poſt Pentecoſten, jejunio ante ſolennitatem ASSUMPTIONIS Sanctæ Dei Geni-
tricis & ſemper Virginis Dominæ noſtræ MARIÆ, nec non jejunio ante natalis Domini noſtri
JEſu Chriſti feſtivitatem; qvæ jejunia ſancta Romana ſuſcepit antiqvitus & tenet Eccleſia.*
XXXVI. Hæc Pontifex *Nicolaus Primus.* Qvod porro ad ejusdem feſti Aſſumptionis B.
Virginis celebrationem, publico Imp. *Mauritii*, qvi A. 582. imperare cœpit, edi-
75 cto promulgatam attinet, ea de re apud *Nicephorum Calliſtum* Hiſtoriæ Eccleſiaſti-
cæ lib. 17. cap. 28. hæc leguntur: Ταῦτα δὲ (ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς μετὰ τὴν ἁγίαν
πέμπτην οἰκουμενικὴν Σύνοδον) καὶ τὴν τοῦ Σωτῆρος ὑπαπαντὴν ἄρτι πρώτως ἁπανταχοῦ τῆς
γῆς ἑορτάζεσθαι· ὥσπερ Ἰουστῖνος τὴν τοῦ Χριστοῦ ἁγίαν γέννησιν· καὶ Μαυρίκιος οὐ πολλῷ ὕστε-
ρον τὴν τῆς (4) πανάγνου καὶ Θεομήτορος κοίμησιν κατὰ τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ Αὐγούστου
μηνός.

(1) *Pag. 178. & 179. editionis Regiæ Pariſinæ A. 1649 in fol.*
(2) *Apud* Platinam *legitur* in Orthea.
(3) *Extant Tomo III. Syntagmatis omnium Conciliorum, à* Severino Binio *editi, parte prima, p. 770.*
(4) Joannes Langus, *qvi Nicephori Calliſti Hiſtoriam Eccleſiaſticam primus latine vertit, pro* πανάγνου *ſine dubio hic legit* παναγίας, *Vertit enim* ſacroſanctæ.

μνῶς. Hoc eſt, ut ego interpretor: *Promulgavit etiam Imp. Juſtinianus tunc primum,*
nempe poſt ſanctum Concilium Conſtantinopolitanum II. ſeu Univerſale Quintum, h.e. A. C.
553. edictum, ut ſolennitas, quæ à Græcis quidem ἑορτὴ τῆς τοῦ Σωτῆρ@-ὑπαπαντῆς, id eſt,
Feſtum Occurſus Servatoris ſive feſtum Oblationis & Exceptionis Dominica, à Latinis autem
feſtum Simeonis & Annæ, feſtum Præſentationis & feſtum Purificationis B. MARIÆ Virgi-
nis appellatur, toto terrarum orbe celebraretur; quemadmodum Imp. Juſtinus ſanctam Chri-
ſti Nativitatem, & non multo poſt Imp. Mauritius caſtiſſimæ Virginis ac Dei Genitricis Ob-
dormitionem ſive obitum decimo quinto die menſis Auguſti præcepit celebrari. Hæc Nice-
phorus Calliſtus. Qvibus verbis *Rudolphus Hoſpinianus* atqve alii nonnulli à fide
Catholica alieni, ut *feſtum Aſſumptionis B. Virginis* tanqvam novitium criminentur,
perperam confirmare annituntur, ſolennitatem illam ab Imp. *Mauritio* primum 76
inſtitutam, nec antea unqvam in uſu fuiſſe. Sed manifeſte reclamat jam citati
loci contextus. Uti enim ibi nec de Imp. *Juſtiniano* ſimpliciter dicitur, ipſum pri-
mum omnium præcepiſſe, ut feſtum *Hypapantes* ſive *Purificationis* celebraretur, nec
de Imp. *Juſtino*, ut celebraretur feſtum *Nativitatis Chriſti*; utriusqve enim feſti ſo-
lennitas ante Imp. *Juſtinianum* & *Juſtinum* in Eccleſia Catholica tam Orientali,
qvam Occidentali fuit uſitata; ſed hoc tantum illis *Nicephori* verbis ſignificatur,
jam memoratos duos Imperatores edixiſſe, ut duo illa feſta, nempe *Nativitatis* &
Purificationis, qvæ antea nec omnibus locis, nec uno eodem tempore qvotannis
æqvaliter celebrata fuerant, impoſterum πανταχῦ τῆς γῆς, hoc eſt, *toto terrarum or-*
be, tum reſpectu loci, tum temporis, uniformiter celebrarentur: ſic etiam ibidem
de Imp. *Mauritio* non ſimpliciter traditur, qvod celebrationem feſti *Aſſumptionis B.*
MARIÆ Virginis primus omnium publico edicto præceperit, ſed qvod ſolennita-
tem ejus feſti, multo ante qvidem inſtitutam, non tamen ubivis, nec eodem tem-
pore æqvaliter obſervatam, novo edicto ita confirmaverit, ut deinceps & toto ter-
rarum orbe, & uno eodem tempore, nempe *die decimo quinto Auguſti*, perpetuum 77
celebraretur. Cæterum notabile eſt, feſtum *Aſſumptionis Beatiſſimæ Dei-Genitricis* XXXVII.
tam ſupra citato *Nicephori Calliſti* loco, qvam apud reliqvos Græcos Scriptores Ec-
cleſiaſticos κοιμησιν, hoc eſt, *feſtum Dormitionis* ſive *Obdormitionis* vocari, nempe qvia
τὸ κοιμᾶσθαι, qvod proprie *dormio, obdormio, obdormiſco, quieſco*, ſignificat, in Novo
Teſtamento metaphorice etiam pro *morior* uſorpatur: uti apud *S. Joannem Evang.*
cap. 11. v. 11. 12. 13. 14. Ταῦτα εἶπε ὁ Ἰησῦς καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς. Λάζαρ@- ὁ φί-
λ@- ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. Εἶπον ὖν οἱ μαθηταὶ αὐτῦ·
κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. Εἰρήκει ᾗ ὁ Ἰησῦς περὶ τοῦ θανάτυ αὐτῦ· ἐκεῖνοι ᾗ ἔδο-
ξαν, ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνυ λέγει. Τότε ὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησῦς παῤῥησίᾳ. Λά-
ζαρ@- ἀπέθανε. Hoc eſt ſecundum vulgatam verſionem latinam: *Hæc ait JEſus,*
& poſt hæc dixit eis: Lazarus amicus noſter dormit: ſed vado ut à ſomno excitem eum. Di-
xerunt ergo diſcipuli ejus: Domine, ſi dormit, ſalvus erit. Dixerat autem JEſus de morte
ejus: illi autem putaverunt, quia de dormitione ſomni diceret. Tunc ergo JEſus dixit eis
manifeſte: Lazarus mortuus eſt. Item Epiſtolæ ſecundæ *S. Petri* cap. 3. verſ. 4. ποῦ 78
ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρυσίας αὐτῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα ὕτω
διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. Hoc eſt ſecundum vulgatam verſionem latinam: *Ubi*
eſt promiſſio aut adventus ejus? ex quo enim patres dormierunt, omnia ſic perſeverant ab
initio creaturæ. Hinc etiam *Sepulchreta* ſive loca circum templa mortuis ſepe-
liendis conſecrata vocantur κοιμητήρια, *Cœmeteria*, hoc eſt, *Dormitoria. Quid enim,*
ut in *Dialogo de Senectute* recte ait *Cicero, tam ſimile morti eſt, quam ſomnus?* Qvo qvi-
dem reſpectu & ipſe verbum obdormiſcere, æqve ac Græci κοιμᾶσθαι, *libro primo*
Tuſculanarum Quæſtionum uſurpat pro *mori. Quid melius*, inqvit, *quam in mediis vitæ*
laboribus obdormiſcere, & ita conniventem ſomno conſopiri ſempiterno? Qvamvis itaqve XXXVIII.
Sancta Eccleſia Catholica tam in *Oriente*, qvam *Occidente*, beatiſſimam Sanctiſſi-
mæ Dei-Genitricis *mortem*, & glorioſiſſimam Ejusdem *Aſſumptionem in Cœlum* uno
eodem die *decimo quinto Auguſti* celebret, *Græci* tamen hanc ſolennitatem, qvam
Latini feſtum *Aſſumptionis* appellant, maluerunt nominare ἑορτὴν τῆς κοιμήσεως, hoc
eſt, *feſtum Obdormitionis* ſive *Obitus*; non qvidem, qvod Beatiſſimæ Virginis ἀνά-

λῆψιν εἰς οὐρανὸν, h. e. *Aſſumptionem in Cœlum*, minus qvam Ejusdem *Obitum* vel cre-
79 diderint, vel coluerint: contrarium enim docent *Joannes Damaſcenus*, *Andreas Cre-
tenſis*, *Epiphanius Presbyter*, atqve alii Græci Scriptores Eccleſiaſtici, qvorum *Ser-
mones* de eadem celebritate habiti, etiamnunc extant: ſed ut κοιμήσεως, hoc eſt,
Obdormitionis ſive *Obitus* nomine indicarent, alienos ſe eſſe à *Collyridianorum hæreſi*,
qvi, ut *S. Epiphanius* in Opere ſuo adverſus octoginta Hæreſes teſtatur, Sanctiſſi-
mæ Virgini *Deitatem* ſive *divinam naturam* attribuentes, *mortis* eam prorſus fuiſſe
expertem, & inſtar *Henochi* ac *Eliæ* in Cœlum translatam crediderunt; & ne Sacræ
Scripturæ deeſſet autoritas, ſeu potius obtentus, traxerunt eo locum *Apocalypſeos
S. Joannis* cap. 12. v. 13. & 14. ubi legitur, *Draconem adverſus mulierem properaſſe, quæ
marem, pepererat, & datas illi eſſe pennas aqvilæ, & translatam eſſe in deſertum, ne eam
Draco comprehenderet.* Ipſa *Apocalypſeos* verba hæc ſunt: καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων, ὅτι
ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα, ἥτις ἔτεκε τὸν ἄῤῥενα. Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ
δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέ-
φεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς, καὶ ἥμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. Hoc eſt ſe-
cundum vulgatam verſionem latinam: *Et poſtqvam vidit draco, qvod projectus eſſet in
80 terram, perſecutus eſt mulierem, qvæ peperit maſculum: & data ſunt mulieri alæ duæ aqvi-
læ magnæ, ut volaret in deſertum in locum ſuum, ubi alitur per tempus & tempora, & dimi-
dium temporis à facie ſerpentis.* Hucusqve verba Apocalypſeos. Verumenimvero
licet erroneam hanc opionem *S. Epiphanius*, qvod ad *divinitatem* B. Virginis attinet,
abunde refutet, de *morte* tamen *nihil certi* affirmare audet, ſed in medio eam relin-
qvit his verbis: Ζητησάτωσαν τὰ ἴχνη τῶν γραφῶν, καὶ εὑρήσουσιν ἂν οὔτε θάνατον Μαρίας, οὔτε
εἰ τέθνηκεν, οὔτε εἰ μὴ τέθνηκεν, οὔτε εἰ τέθαπται, οὔτε εἰ μὴ τέθαπται· οὐ πάντως δὲ ὁρί-
ζομαι τοῦτο, καὶ οὐ λέγω ὅτι ἀθάνατος ἔμεινεν, ἀλλ᾽ οὔτε διαβεβαιοῦμαι εἰ τέθνηκεν· ὑπε-
ρέβαλε γὰρ ἡ γραφὴ τὸν νοῦν τὸν ἀνθρώπινον, καὶ ἐν μετεώρῳ εἴασε διὰ τὸ σκεῦος τὸ τί-
μιον καὶ ἐξοχώτατον, ἵνα μή τις ἐν ὑπονοίᾳ γένηται περὶ αὐτῆς σαρκικῶν πραγμάτων.
κάν τε οὖν τέθνηκεν, οὐκ ἔγνωμεν· καὶ εἰ τέθαπται, οὐ συνῆπται σαρκί· μὴ γένοιτο. Hoc
eſt: *Scrutentur veſtigia Sacrarum Scripturarum, & nullam in iis de obitu MARIÆ men-
tionem invenient; nempe utrum mortua ſit, nec ne; utrum ſepulta, an non ſepulta fuerit.
81 Non autem omnino definio hoc, neqve dico, qvod immortalis permanſerit, neqve affirmo, qvod
ſit mortua. Supergreſſa qvippe Scriptura Sacra humanæ mentis captum, rem in incerto re-
liqvit propter vas illud pretioſum & excellentiſſimum, ne qvis ullam de ea carnalium rerum
ſuſpicionem concipiat. An igitur mortua ſit, haud eqvidem novimus: ſi autem ſepulta eſt,
abſit, ut eam carni copulatam fuiſſe arbitremur.* Hæc S. Epiphanius in refutatione
ſeptuageſimæ octavæ hæreſeos *Antidicomarianitarum*, qvi *Virginitatem* Sanctiſſimæ
XXXIX. & ab omni labe puriſſimæ Dei-Genitricis infamare auſi ſunt. Ut enim omnem
calumniandi cauſam illis adimeret, negavit (1) Beatiſſimam Virginem apud *S.
Joannem*, cui à Chriſto commendata fuerat, perpetuo manſiſſe, eumqve in *Aſiam
Minorem* proficiſcentem comitaſſe. Abutebantur enim nonnulli eo exemplo in
occaſionem peccati, dum *devotas Virgines*, qvas συνεισάκτους καὶ ἀγαπητὰς, hoc eſt,
82 *Contubernales* & *Dilectas* vocabant, apud ſe retinere conceſſum putarent. Ipſa *S.
Epiphanii* verba hæc ſunt: Λέγει δὲ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἔλαβεν
αὐτὴν πρὸς ἑαυτόν. εἰ δὲ εἶχεν ἄνδρα, εἰ εἶχεν οἶκον, εἰ εἶχε τέκνα, εἰς τὰ ἴδια ἀνεχώρει,
καὶ οὐ πρὸς τὸν ἀλλότριον. Ἀλλὰ μὴ τοῦτο γραφῇ εἰς βλάβην τισὶ, καὶ δόξωσιν ἐν τούτῳ
λαμβάνειν πρόφασιν, συνεισάκτους καὶ ἀγαπητὰς ἐπικαλούμενοι ἑαυτοῖς ἐπινοεῖν, διὰ
κακομήχανον ὑπόνοιαν. ἐκεῖσε γὰρ τὰ πράγματα ἐτελεῖτο, κατ᾽ οἰκονομίαν δὲ διηρη-
μένα

(1) *Qvæſtionem hanc, an* B. Dei-Genitrix *cum* S. Joanne *Evangeliſta in* Aſiam Minorem *profecta ſit, & apud eundem habitaverit* Epheſi, *affirmative perſolvit Concilium Generale* Epheſinum *A.* 431. *celebratum, in cujus* Synodica *ad Clerum Conſtantinopolitanum* Epiſtola *expreſſe legitur*, S. Joannem Theologum *&* S. Virginem Deiparam *Civitatem* Epheſiorum *qvandoqve incoluiſſe, ideoqve eo potiſſimum loco Hæreſiarcham* Neſtorium, *qvi* B. Virginem MARIAM non DEI-Genitricem, *ſed tantum* Chriſti Genitricem *appellandam cenſuit, merito condemnatum eſſe. Vid. Em. Card.* Baron. *Annal. Eccleſ. Tom. I. ad A. C.* 44. *&* Franciſci Bivarii *Comment. ad* Fl. Lucii Dextri *Chronicon omnimodæ Hiſtoriæ, qvod à* Gabriele Pennoto, Auberto Miræo, *& aliis creditur ſuppoſititium.*

ἰδίων τῶν πραγμάτων ἀπὸ τῆς ἄλλης ἁπάσης κατὰ Θεὸν ὀφειλούσης φυλάττεσθαι ἀκριβείας. καὶ γὰρ ὅτε τοῦτο γεγένηται, καὶ παρείληφεν αὐτὴν πρὸς ἑαυτόν, οὐκέτι παρέμεινε παρ' αὐτῷ. καὶ τοί γε τοῦ Ἰωάννου περὶ τὴν Ἀσίαν ἐνστειλαμένου τὴν πορείαν, καὶ οὐδαμοῦ λέγει, ὅτι ἐπηγάγετο μεθ' ἑαυτοῦ τὴν ἁγίαν Παρθένον· ἀλλ' ἁπλῶς ἐσιώπησεν ἡ γραφή. Hoc eſt, R.P. *Dionyſio Petavio* interprete: *Ex illo die, inqvit Evangelium, accepit eam Diſcipulus ad ſeſe. Atqui ſi & virum haberet, & domum, & liberos, ad ſua potius, qvam ad alienum ſeſe conferret. Vereor ne hoc ipſum, qvod dicimus, fraudi ſit aliqvibus, ut ad Contubernales & Dilectas, qvas vocant, fœminas retinendas, qvod genus peſſimo ſibi animi errore machinati ſunt, fucum inde aliqvem & colorem acceſſiſſe videantur. Verum illic certa qvadam providentiæ ratione adminiſtrata ſunt omnia; ita ut totum hoc negotium ab aliorum omnium, qvæ ex Dei mandato præſtanda ſunt, officiorum lege eſſet, ac neceſſitate ſejunctum. Præterea, poſteaqvam illud ita geſtum eſt, & ad ſeſe illam accepit, non amplius apud ipſum permanſit. Ac cum Joannes interim in Aſiam profectus ſit, nusqvam tamen B. Virginem itineris comitem ſecum illum habuiſſe ſignificat; ſed de ea re penitus Scriptura conticeſcit.* 83
Poſtqvam igitur *S. Epiphanius* jam citatis verbis negavit, Sacræ Scripturæ teſtimonio probari poſſe *B. Virginem* licet eam *S. Joannes* ad ſe receperit, perpetuo apud eundem manſiſſe, tranſit ea occaſione ad alteram illam qvæſtionem, an de ejusdem Sanctiſſimæ Virginis *obitu* ulla in ſacris literis extet mentio; cumqve ex illis, nec qvod mortem obierit, nec qvod absqve morte in cœlum aſſumpta ſit, manifeſte probari qveat, ipſe deciſionem ejus dubii in medio reliqvens, neutrum definit, ſed contentus eſt, ſublimem *Beatiſſimæ Dei-Genitricis* excellentiam & ab omni corporis illecebra munditiem *Antidicomarianitis* vel hoc ipſo demonſtraſſe, qvod, an mortua fuerit, ex *divinis Scripturis* non poſſit elici. Atenimvero etſi *Scriptura Sacra* hic ſileat, & *Epiphanius* dubitet, nos tamen ſine ulla hæſitatione cum *Sancta Eccleſia Catholica* firmiter credimus & conſtanter profitemur, *Beatiſſimam Dei-Genitricem* ut humanæ naturæ conſortem, humanam pariter re ipſa ſubiiſſe moriendi neceſſitatem; ſingulari autem Omnipotentis Filii ſui gratia è morte ſuſcitatam, & cum ſacratiſſimo illo corpore, in qvo & ex qvo DEus carnem ſuſceperat, in cœlum aſſumptam fuiſſe. Teſtantur enim hoc *vetuſtiſſimæ preces* in ſolennem memoriam beatiſſimi *obitus* & glorioſæ *Aſſumptionis* Sanctiſſimæ Virginis conceptæ, qvarum duas ex *Auguſtiſſimæ Bibliotheca Cæſarea* perantiqvo Codice membranaceo manuſcripto, inter Theologicos Latinos MStos trecenteſimo ſexageſimo, qvo *S. Gregorii Magni*, qvi A. 590. in Romanum Pontificem electus eſt, & A. 604. obiit, (1) *Liber Sacramentorum* ante *mille & ſexaginta* annos compoſitus, continetur, ſpeciminis loco hic ſubjungo:

84 / XL.

Veneranda nobis Domine, hujus eſt diei feſtivitas, in qva ſancta Dei genitrix mortem ſubiit temporalem, nec tamen mortis nexibus deprimi potuit, qvæ filium tuum Dominum noſtrum de ſe genuit incarnatum: (2) *cujus interceſſione qvæſumus ut mortem evadere poſſimus animarum; per Chriſtum Dominum noſtrum.*

Subveniat, Domine plebi tuæ Dei genitricis oratio, qvam etſi pro conditione carnis migraſſe cognoſcimus, in cœleſti gloria apud te pro nobis orare ſentiamus; per Chriſtum Dominum noſtrum. 85

Extat etiam in jam memorato pervetuſto Codice manuſcripto hactenus *ineditum* ejusdem *S. Gregorii Magni Benedictionale*, ſive *Syntagma ſolennium ſacrarum Benedictionum*, in Sancta Eccleſia Catholica ante *mille & ſexaginta* annos uſitatarum, inter qvas etiam hæc eſt.

BENEDICTIO IN ASSUMPTIONE S. MARIÆ.

Deus, qui beatiſſimam virginem Mariam, Domini noſtri Jeſu Chriſti glorioſiſſimam genitricem, hodierna die ad cœlos voluit evocare, & ſuper choros angelorum ſublimiter ex- (H) *altare,*

(1) *Vide Tomum V. ſupra citatæ Antverpienſis editionis omnium Operum* S. Gregorii Magni, *pag.* 142. & 143.

(2) *Hæc* clauſula *in utraqve editione, tam* Romana, *qvam* Antwerpienſi, *culpa depravatorum Codicum manuſcriptorum perperam omiſſa eſt.*

*altare ſua vos benedictionis gratia per interceſſionem ejus & merita dignetur taliter di-
tare, qvaliter à vitiis ad virtutes mereamini transmigrare, AMEN.*
*Concedatqve vobis in hoc ſeculo ſic ſide vigere, ſpe gaudere, & charitate pollere, caſtitatis
86 jugiter eminentia fulgere, & humilitatis etiam excellentia ſplendere, qvo ipſi per omnia
bonis operibus adornati valeatis placere, AMEN.*
*Faciatqve vos omnia præterita flagitia & facinora, ita die noctuqve gemitibus & fletibus
expiare, præſentia & futura tam ſalubriter evitare, qvatenus cum ipſa poſſitis æternali-
ter in cœleſtibus emicare, AMEN.*
*Qvod ipſe præſtare dignetur, cujus regnum & imperium ſine fine permanet in ſecula ſecu-
lorum, AMEN.*

XLI. Hactenus igitur demonſtraſſe ſufficiat, erraſſe *Collyridianos*, qvi Sanctisſimam *Dei-
Genitricem* pro *Dea* habentes, morti eam *non* fuiſſe *obnoxiam* falſo crediderunt, id-
eoqve *Græcos*, ut ab eorum hæreſi alienos ſe oſtenderent, ſolennitatem illam, qvæ
à *Latinis* feſtum *Aſſumptionis* vocatur, ἑορτὴν τῆς κοιμήσεως, h. e. feſtum *Obdormitionis*
ſive *Obitus* maluiſſe appellare. Eſt inſuper & alia cauſa, propter qvam Eccleſia
Græca nomine κοιμήσεως ea in re uti voluerit; nempe qvia κοίμησις *lenioris* ſignifi-
cationis vox eſt, qvam θάνατος &, ſtricte ſumpta metaphora, non qvamlibet de-
87 notat *mortis* ſpeciem, ſed eam tantum, qvæ inſtar *ſomni* ſive *obdormitionis* eſt *placidiſ-
ſima*. Fuerunt enim olim, qvi, ut *S. Epiphanius* in ſupra citata *Antidicomarianitarum*
refutatione teſtatur, Sacroſanctam Virginem *Deiparam* crediderunt *cruentum* Chri-
ſtianæ fidei ſubiiſſe martyrium, & *gladio* occubuiſſe; idqꝫ apud *S. Lucam* Evange-
liſtam cap. 2. v. 34. & 35. ſignificari, dum eam *S. Simeon* prophetico Spiritus Sancti
impulſu alloqvitur his verbis: ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ
Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία,
ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. Hoc eſt ſecundum vul-
gatam verſionem latinam: *Ecce poſitus eſt hic in ruinam & in reſurrectionem multorum
in Iſrael, & in ſignum, cui contradicetur: & tuam ipſius animam pertranſibit gladius, ut re-
velentur ex multis cordibus cogitationes.* Ut itaqve Eccleſia *Græca* hanc qvoqve fal-
ſam opinionem à ſe improbari innueret, merito dulcisſimam minimeqve violen-
tam Beatiſſimæ *Virginis* mortem ſignificantisſimo vocabulo κοίμησιν ſive *Obdormi-
tionem* appellandam cenſuit. Similiter etiam Eccleſia *Occidentalis* ſive *Latina* can-
XLII. dem illam ſolennitatem diei *decimæ qvintæ Auguſti*, qva Beatisſimæ *Dei-Genitricis* na-
turalis ſimul mors, & ſupranaturalis cum corpore in cœlum receptio celebratur,
88 non temere nec ſine certo conſilio, ſed duas potiſſimum graves ob cauſas *Feſtum
ASSUMPTIONIS* nuncupat: nempe primo qvidem, ut hoc ipſo nomine damnet
eorum hæreſin, qvi Sanctisſimæ *Dei-Genitricis* receptionem in Cœlum ad *animam*
Ipſius tantum, non vero ſimul etiam ad *corpus* pertinere exiſtimant; ſecundo
autem ut differentiam indicet inter CHRISTUM, ut Θεάνθρωπον, hoc eſt, *DEUM
& hominem*, cujus anima una cum corpore non aliena, ſed propria virtute in Cœ-
lum aſcendit, unde & ea ſolennitas proprie *Aſcenſio* dicitur; & inter Beatisſimam
Virginem MARIAM, ut Θεοτόκον ἀνθρωπείαν ſive *Dei-Genitricem humana natura
præditam*, qvæ non ſuapte virtute à mortuis reſurrexit & conſcendit Cœlum, ſed à
XLIII Filio ſuo & è morte ſuſcitata, & in cœlum tranſlata eſt. Qvod deniqve ad ejus-
dem feſti *Aſſumptionis* celebrationem ſeculo poſt Chriſtum *nono* ſub Imp. *Carolo Ma-
gno* in *Germania* & *Gallia* publica autoritate confirmatam & præceptam attinet, ea
præcipue debetur *Concilio Moguntiaco primo*, ſub *Richolpho* Archiepiſcopo Mogun-
tiæ in Clauſtro Baſilicæ *S. Albani* Martyris A. 813. juſſu Imp. *Caroli M.* celebrato, in
cujus *Statutis* capite 36. hæc leguntur: *Feſtos dies anno celebrare ſancimus; hoc eſt, diem
89 Dominicum Paſcha cum omni honore & ſobrietate venerari: ſimiliter tota hebdomada illa ob-
ſervari decrevimus: diem Aſcenſionis Domini pleniter celebrare: item Pentecoſten ſimiliter
ut in Paſcha; & natali Apoſtolorum Petri & Pauli diem unum: nativitatem S. Joannis Ba-
ptiſtæ; Aſſumptionem Sanctæ MARIÆ.* Hucusqve verba *Concilii Moguntiaci primi*; cu-
jus decreto omnis controverſia, qvæ ante annum 813. in *Germania* & *Gallia* de feſto

Aſſum-

Aſſumptionis B. Virginis fuerat, penitus ſublata eſt. Qvod enim feſti hujus cele-
brandi ratio usqve ad illud tempus à nonnullis maligne impugnata fuerit, ſatis
apparet ex libro *primo Capitulorum* ſive Legum Eccleſiaſticarum ac Civilium Im-
peratoris *Caroli Magni*, ubi capite 164. de feſtivitatibus anni hæc traduntur: *Hæ
ſunt feſtivitates in anno, qvæ per omnia venerari debent: Natalis Domini, S. Stephani, S. Jo-
annis Evangeliſtæ, Innocentium, Octava Natalis Domini, Epiphania, Octava Epiphaniæ, Puri-
ficatio S. Mariæ, Paſchæ dies octo, Letania major, Aſcenſio Domini, Pentecoſte, S. Joannis Ba-
ptiſtæ, SS. Petri & Pauli, S. Martini, S. Andreæ. De Aſſumptione S. Mariæ interrogan-
dum relinqvimus.* Hæc ipſe Imp. *Carolus Magnus.* Ubi notandum eſt, reliqvorum
qvidem, qvæ ibi commemorantur, feſtorum ſolennem celebrationem non *ſimpli-
citer* tantum præcipi, ſed *per omnia*, hoc eſt, ut ſupra citatis Nicephori Calliſti ver- 90
bis ego interpretor, παντάχȣ τῆς γῆς ſive *toto terrarum* orbe: feſti autem *Aſſumptio-
nis B. Virginis* celebrationem, non improbari, præceptum tamen ejus *per omnia* ſive
univerſaliter d. xv. Auguſti celebrandi eousqve differri, donec accuratior ea de re
inſtituta eſſet interrogatio. Hæc igitur interrogatio juſſu Imp. *Caroli M.* in ſupra
memorato *Concilio Moguntiaco* A. 813. propoſita eſt; in qvo cum definitum ac con-
cluſum eſſet, ſolennitatem *Aſſumptionis B. Virginis*, æqve ac ſolenniſſima qvæqve
totius anni feſta, non pro lubitu tantum privato, ſed ex præcepto *ab omnibus* & *per
omnia die* (1) *decimo qvinto Auguſti* celebrandum eſſe, lubens illud recepit Imp. *Caro-
lus Magnus*, & ſuo qvoqve edicto confirmavit, ut jam citati Eccleſiaſticarum & Ci-
vilium legum Syntagmatis libro *ſecundo*, capite *trigeſimo qvinto*, videre eſt. *Feſtos*,
inqvit, *dies in anno celebrare ſanximus: hoc eſt, diem Dominicum Paſchæ cum honore &
ſobrietate venerari: ſimili modo totam hebdomadam illam obſervare decrevimus; diem A- 91
ſcenſionis Domini pleniter celebrare: in Pentecoſte ſimiliter ut in Paſcha: in natali Apoſto-
lorum Petri & Pauli diem unum: nativitatem S. Joannis Baptiſtæ: Aſſumptionem S. MA-
RIÆ.* Item lib. 6. cap. 186. *Diem Dominicum ſecundum reverentiam colite. Opus ſer-
vile, id eſt, agrum, pratum, vineam, vel ſi qva graviora ſunt, in eo non faciatis, nec cauſas,
nec calumnias inter vos dicatis, ſed tantum divinis cultibus ſerviatis: & à veſpera usqve ad
veſperam dies Dominicus ſervetur. Has ſiqvidem præcipuas feſtivitates adnuntient Presby-
teri, & diebus Dominicis ſabbatizare: id eſt, in Natali Domini dies qvatuor, VIII. Kalend.
Januariarum; in Circumciſione Domini Kalend. Januarii diem unum; in Epiphania VIII.
Idus Januarii diem unum; in Purificatione S. MARIÆ IV. Non. Februar. diem unum; in
Paſcha Domini usqve in octavas Paſchæ, poſt Dominicam dies tres; in Aſcenſione Domini
diem unum; in Natali S. Joannis Baptiſtæ VIII. Kal. Jul. diem unum; in paſſione SS. Apo-
ſtolorum Petri & Pauli III. Kal. Julii diem unum: in ASSUMPTIONE Sanctæ MARIÆ
XVIII. Kal. Septembr. diem unum.* Ex jam citatis itaqve duobus locis ſatis elucet,
Imp. *Carolum Magnum*, ejusqve filium Imp. *Ludovicum Pium*, antiqvam Sacræ Ec-
cleſiæ *Romanæ* traditionem de feſto *Aſſumptionis B. MARIÆ Virginis* ſimpliciter ap- 92
probaſſe, & conſeqventer non *animæ* tantum, ſed & *corporis* ejus translationem
in cœlum crediiſſe. Nec aliter interpretandus eſt *Uſuardi* ſive *Huſuardi* locus XLIV
ſubdifficilis, qvi extat in *Martyrologio* ipſius qvod juſſu qvidem Imp. *Caroli Magni*,
ſed ante *Concilium Moguntiacum primum*, ſive A. 813. compoſuit. *Decimo octavo*, in-
qvit *Kalendas Septembris* (id eſt, die xv. Auguſti) *ASSUMPTIO Sanctiſſimæ Dei Geni-
tricis MARIÆ, ad cujus venerandas exeqvias, ſicut in libro de Divinis Nominibus legitur,
Princeps Apoſtolorum Petrus, & alii Apoſtoli convenerunt. Affuit etiam Timotheus, Areo-
pagita Dionyſius, & magiſter ejusdem Dionyſii Hierotheus, & qvam plures alii viri ſancti,
divinam proſeqventes laudibus bonitatem. Cujus qvidem Sacratiſſimum corpus, etſi nou in-*
veni-

(1) *Antea enim hoc feſtum in* Germania & Gallia *à nonnullis celebratum eſt* medio menſe Novem-
bri, *ut teſtatur* S. Gregorius Magnus *de Gloria Sanctorum Martyrum lib. 1. c. 9. his verbis*: Hujus
(*nempe Aſſumptionis B. Dei Genitricis*) facia mediante menſe undecimo celebratur. *Hæc S. Gre-
gorius Turonenſis. Ab aliis autem idem feſtum celebratum eſt*, die octavo Novembr. *ut videre
eſt ex hoc* Albini Flacci Alcuini *diſticho*: Virginis alma caro tumulata octo Novembris; Nec
putet in tumulo Virginis alma caro. *Extat hoc in Poemate ipſius XLVIII. cujus principium*. Al-
ma DEUS Trinitas, &c. *pag. 1686. editionis Operum Alcuini Lut. Pariſ. typ. Nivell. apud Sebaſt. Cra-
moiſy A. 1617. in fol.*

*venitur ſuper terram, tamen pia mater Eccleſia venerabilem ejus memoriam ſic feſtivam
agit, ut pro conditione carnis eam migraſſe non dubitet. Qvo autem illud venerabile Spiri-
tus Sancti templum nutu & conſilio divino occultatum ſit, plus eligit ſobrietas Eccleſiæ neſci-
re, qvam aliqvid frivolum & apocryphum inde tenendo docere.* Hæc Uſuardus. Ubi
primo notandum eſt, qvod clare & expreſſe affirmat, Sacratiſſimum Beatiſſimæ Vir-
93 ginis Corpus non inveniri *ſuper terram* h. e. *in terra*, ſed venerabile illud Spiritus
ſancti templum nutu ac conſilio divino occultatum eſſe. Notandum *ſecundo* eſt,
qvod itidem luculente teſtatur, *piæ matris Eccleſiæ traditionem* ſe hac in re ſeqvi,
& cum ea non dubitare, qvin Sanctiſſima Virgo pro conditione carnis ex hac vi-
ta migraverit. His enim verbis reſpicit ad antiqvam illam ejus feſti ſolennem
precationem, qvæ ex *Libro Sacramentorum S. Gregorii Magni* ſupra qvidem à me in-
tegre jam eſt citata, ſed neceſſario tamen hic repetenda eſt.

*Subveniat, Domine, plebi tuæ Dei genitricis oratio, qvam etſi pro conditione carnis
migraſſe cognoſcimus, in cœleſti gloria apud te pro nobis orare ſentiamus; per Chri-
ſtum Dominum noſtrum.*

Tertio notandum eſt, qvod *Uſuardus* non ſimpliciter ait, Eccleſiam *neſcire*, ubi
Corpus B. Virginis, qvod ſuper terram non invenitur, nutu ac conſilio divino
occultatum ſit, ſed hoc tantum dicit, Eccleſiam *eligere*, hoc eſt, malle, *PLUS
neſcire* de Aſſumptionis iſtius myſterio, qvam *frivolum ALIQVID* & *apocryphum*
docere. Nam per illud *ALIQVID frivolum* & *apocryphum* intel-
ligitur ſine dubio *Liber de tranſitu B. MARIÆ Virginis*, qvi falſo attribuitur
94 Melitoni Epiſcopo Sardenſi, & Decreto *Romani Concilii*, cui Pontifex *Gelaſius I.* A.
C. 494. præfuit, ut ſuppoſititius, & multa inſulſa, atqve ipſis adeo Apoſtolo-
rum actis repugnantia continens improbatus ac rejectus eſt. Sub finem iſtius
ſpurii & apocryphi opuſculi, capite videlicet 17. & 18. ſpeciatim memoratur,
qvomodo *Chriſtus Michaeli* Archangelo præceperit, ut animam *B. Virginis*, corpori
rurſus jungendam, deferret è cœlo: qvomodo Archangelus *Gabriel* revolverit
lapidem ab oſtio monumenti: qvibus verbis *Chriſtus* in ſuſcitanda *Matre*, *Mater*
vero poſt reſurrectionem gratias ipſi agens uſa ſit: qvomodo *Chriſtus* Matrem
oſculatus, ab ea receſſerit, & angeli juſſu Ipſius eandem adminiculo nubis in
Paradiſum tranſtulerint: de his nimirum Aſſumptionis B. Virginis in Cœlum &
commorationis in cœlo ſpecialibus circumſtantiis, qvæ ſupra memorata ſuppo-
ſititia *de Tranſitu B. Virginis* narratione continentur; ut & de aliis ejusdem gene-
ris apocryphis traditionibus, eadem narratione non contentis, inter qvas etiam
hæc eſt, qvod Sanctiſſima *Dei-Genitrix S. Apoſtolo Thomæ*, tempore exeqviarum
ſuarum (1) abſenti, cingulum, qvo uſa fuerat, à cœlo miſerit: de his, inqvam,
aliisqve ejusmodi Aſſumptionis B. Virginis in cœlum & commorationis ejusdem
95 in cœlo ſpecialibus circumſtantiis, *ſobrietas Eccleſiæ*, ut *Uſuardus* loqvi amat, *PLUS
eligit neſcire, qvam ALIQVID frivolum* & *apocryphum inde tenendo docere.* Credidit
ergo *Uſuardus*, ut ex ipſius verbis manifeſte apparet, ſacratiſſimum ſanctiſſimæ
Dei-Genitricis MARIÆ corpus & venerabile Spiritus ſancti templum, in qvo & ex
qvo DEUS carnem ſuſcepit, non inveniri *ſuper terram*, hoc eſt, non extare
& aſſervari in terra, ſed nutu & conſilio divino extra terram occultari. At ſi
qvis ex eo qværat, ubi illud à conſpectu noſtro occultatum ſit, ipſe qvidem ſi-
let, at pro ipſo *Sancta Eccleſia Catholica*, cui ut *piæ matri* ſe aſſentiri profitetur, re-
ſpondet, *in cœleſti gloria*: &, ſi qvis porro ex eodem qværat, in qvanam parte
cœli & cœleſtis gloriæ, reſpondet eadem pro ipſo, *ſuper choros angelorum.* Hæc
certe vel ipſius *Uſuardi*, cum ſupra citatum *Martyrologii* locum ſcriberet, mens fuit,
vel ſaltem ita locus iſte interpretandus eſt, ne irreprehenſibili S. Eccleſiæ Catholi-
cæ autoritati adverſetur. Cæterum qvod ad *S. Dionyſii Areopagitæ* de exeqviis *B.
Virginis* locum, ab *Uſuardo* ex libro ipſius *de Divinis Nominibus* citatum, attinet, is
non multo poſt occaſione alia integre in medium proferetur, & paucis illuſtra-
XLV. bitur. Interim neceſſario hic monendum eſt, *Adonem* Archiepiſcopum Vien-
96 nenſem, qvi ſub Rege Francorum *Ludovico* cognomine *Simplici* circa annum Chri-
ſti

(1) *Vid. Niceph. Calliſt. Hiſt. Eccleſ. lib. 2. cap. 23.*

ſti 879. potiſſimum floruit, &, præter *Chronicon* ab Orbe condito usqve ad jam
memoratum Æræ Chriſtianæ annum, *Martyrologium* etiam & *Libellum de Feſtivitati-*
bus SS. Apoſtolorum & reliqvorum, qvi diſcipuli aut vicini, ſucceſſoresqve ipſorum Apoſtolo-
rum fuerunt, compoſuit, caute admodum legendum eſſe, ubi *Aſſumptionis B. Vir-*
ginis meminit. Perperam enim is contra unanimem totius Eccleſiæ Catholicæ
Occidentalis conſuetudinem feſtum *Aſſumptionis* B. Virginis cum *Græcis* feſtum
Dormitionis appellare amat, & falſò nobis perſuadere conatur, S. Eccleſiam Ca-
tholicam de corporali *S. Virginis Aſſumptione in cœlum* nec ſcire qvidqvam, nec, ut
qvidqvam ſciret, unqvam fuiſſe ſolicitam. Ipſa ejus verba in libello de *Feſtivita-*
tibus SS. Apoſtolorum hæc ſunt: *Sexto Idus* (id eſt, die octavo) *Septembris Natalis Bea-*
tiſſimæ Dei-Genitricis Mariæ perpetuæ Virginis: cujus Dormitionem XVIII. *Kal. Septembr.*
(id eſt, die xv. Auguſti) *omnis celebrat Eccleſia. Cujus* (1) *etſi ſacrum corpus non inve-*
nitur ſupra terram; ſicut nec beati Moyſis ſepulchrum, qvem Sacra Scriptura dicit à Domi-
no ſepultum: tamen pia mater Eccleſia, qvæ ſuas obſervationibus integerrima fide fundata
conſiſtit, ejus venerabilem memoriam ſic feſtivam agit, ut pro conditione carnis eam migraſ- 97
ſe non dubitet. Ubi autem venerabile Spiritus ſancti templum illud; id eſt, caro ipſius bea-
tiſſimæ Virginis MARIÆ, divino nutu & conſilio occultatum ſit, MAGIS elegit ſobrietas Ec-
cleſiæ cum pietate neſcire, qvam aliqvid frivolum & apocryphum tenendo docere. Sufficiunt
enim ei ad ſanctitatem & vitam Virginis & Matris Domini commendandam Evangeliſta-
rum teſtimonia, nec de ea qværere ultra neceſſarium putat. Hæc *Ado*: qvæ qvidem, ut
res ipſa manifeſte indicat, ex ſupra citato *Uſuardi Martyrologio* deſumpta ſunt, ſed
adeo interpolate, ut ea *Uſuardus* pro ſuis amplius non poſſit agnoſcere. Utitur
enim *Uſuardus* cum *Latinis* vocabulo *Aſſumptionis*; *Ado* autem cum *Græcis*, *Dormitio-*
nis. *Uſuardus* ſimpliciter ait, ſacratiſſimum B. Virginis corpus non inveniri ſuper
terram: *Ado* autem de ſuo addit abſurdiſſimam comparationem *corporis B. Virginis*
cum *ſepulchro Moyſis*. *Uſuardus* per venerabile Spiritus ſancti templum intelligit
totam B. Virginem cum anima ſimul ac corpore; *Ado* autem addit erroneum
ſuum gloſſema, & per venerabile Spiritus ſancti templum ſolam B. Virginis *car-*
nem ſignificari aſſerit. *Uſuardus* ait, Eccleſiam *eligere* de Aſſumptione B. Virginis
PLUS neſcire, qvam *ALIQVID frivolum & apocryphum docere*; *Ado* autem, vel non aſ- 98
ſeqvens verum verborum Uſuardi ſenſum, vel male diſſimulans, mutat *PLUS* in
MAGIS, & præſens *ELIGIT* in præteritum *ELEGIT*, & corrupta hac ratione tota
iſtius loci ſententia, Eccleſiam ſcribit *MAGIS elegiſſe neſcire Aſſumptionem B. Virgi-*
nis, hoc eſt, ſuperioribus jam ſeculis maluiſſe nihil omnino de ea ſcire, qvam
aliqvid frivolum & apocryphum docere. Addit deinde hujus falſæ aſſertionis
rationem, qvæ apud *Uſuardum* non legitur, de ſuo, & errorem errore augens,
non erubeſcit affirmare, S. Eccleſiam Catholicam non tantum nihil omnino ſcire
de corporali Aſſumptione B. Virginis in cœlum, ſed nec voluiſſe ſcire, aut neceſ-
ſarium putaſſe de ea ultra qværere, utpote cum ad commendandam Matris Do-
mini ſanctitatem & vitam teſtimonia Evangeliſtarum ei ſufficerent. Hinc itaqve
apparet, inter ſupra citata duo *Uſuardi* & *Adonis* loca, qvamvis primo intuitu ſi-
milia videantur, magnam revera eſſe differentiam, & *Uſuardi* qvidem verba qva-
litercunqve, *Adonis* autem non itidem in bonam partem poſſe explicari. Mini- XLVI
me porro dubium eſt, qvin & *Ado* & *Uſuardus*, ſi is ſupra citata verba ſua ſecun-
dum *Adonis* interpretationem intelligi voluit, erroneam illam dubitationem de
corporali B. Virginis Aſſumptione in Cœlum hauſerint ex ſuppoſititio illo ac ſpurio de 99
Aſſumptione B. Virginis ſermone, à nonnullis *S. Hieronymo*, ab aliis autem *Sophro-*
nio, qvi librum ipſius de *Scriptoribus Eccleſiaſticis* in Græcum ſermonem tranſtu-
lit, perperam attributo; cujus exordium, licet ſatis ſit prolixum, qvia tamen ad
rem præſentem qvam maxime pertinet, & ad detegendam Autoris, qvi eum com-
poſuit, impoſturam, aliqvoties deinde citabitur, integrum hic inſero.

Cogitis me, ô Paula & Euſtochium, imo charitas Chriſti me compellit, qvi vobis dudum

(1) *In Antverpienſi editione Heriberti Roſweidi A. 1613. in fol. pro* etſi *perperam legitur* &; *item paulo poſt* æqſo *depravate* ſic *pro* ſicut.

tractatibus loqvi conſueveram, ut novo loqvendi genere ſanctis, qvæ vobiſcum degunt virgi-
nibus, latino utens eloqvio, exhortationis gratia ſermonem faciam de Aſſumptione beatæ &
glorioſæ ſemper Virginis MARIÆ, more eorum, qvi declamatorie in Eccleſiis ſolent loqvi ad
populum, qvod utiqve genus docendi necdum attigeram. Sed qvia negare neqveo qvicqvid
injungitis nimia veſtra devictus dilectione, experiar qvo hortamini, affectu infantium more
balbutientium, qvi, qvæcunqve audierint, fari geſtiunt, cum necdum poſſint ad plenum ver-
ba formare: maxime qvia propter ſimpliciores qvasqve id me depromere compellitis, ut ha-
beant ſermone latino, qvibus ſe occupent laudibus eadem die, qvibusve divinis vacent lectioni-
100 *bus, præſertim cum & eadem in multis feſtivitatibus multorum ſanctorum Patrum ſtudia mi-*
ro cuderint eloqvio, qvæ de hac qvidem uberius ubiqve in ſcripturis divinis prædicata legun-
tur. Qvid enim aliud ſonant Evangelia, niſi naſcentem Dominum ex MARIA virgine? &
omnia incrementa ejus, qvoûsqve fuit in mundo duntaxat, divinis efferunt præconiis. Por-
ro ab exordio ſancti Evangelii Gabrielem Archangelum colloqventem MARIÆ audiſtis, & de-
inceps reliqva omnia plenius legiſtis. Ad præſepe qvoqve, ô Paula, te teſte, nato puero,
multitudinem angelorum inter crepundia novi partus, & qverelas neſcii ploratus, pro feſcen-
ninis, (1) Gloria in excelſis DEO, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, cantantem au-
diſti, & radiantem ſtellam vidiſti, paſtoribus inſuper evangelizantibus credidiſti. Magos
præterea tria deferentes munera in viſione beatis oculis conſpexiſti, ipſa eadem munera bene
intelligendo, votis omnibus fide DEO obtuliſti. Nam & cum eisdem Magis DEUM puerum
in præſepi adoraſti. Sed forte conqveſta, me delatorem, qvod te prodiderim, clamabis: Ad
qvod ego: Si celatum eſſe volebas teſte conſcientia, mihi narrare ante præſepium, ubi plu-
rimum lachrymata es, non deberes; qvod, ut verum fatear, Chriſti præconia, etiamſi ve-
101 *lucro adjuratus, neqve tuas laudes, omnino tacere qveo. Idcirco tua te interrogent filiæ,*
qvas lacte nutris; tu ea melius reſerabis, qvæ neſcio ſi per ſpeciem aliqvam, aut certe in
ſpiritu vidiſti. Unde vos, ô filiæ, pulſate matrem precibus, pulſate ad oſtium invitantis
amici, ſi qvo modo vobis tandem aperiantur, qvæ reſerata ſunt matri. Veruntamen de his
qvid plura dicam. Omnia Salvatoris geſta & beatæ MARIÆ obſeqvia, nec non & actus
vita ex Evangelio didiciſtis. Et nunc qvid supereſt, ut ab aliqvo doctorum reqviratis? De
aſſumptione tamen ejus, qvaliter aſſumpta eſt, (qvia veſtra id depoſcit intentio) præſentia ab-
ſens ſcribere vobis curavi, qvæ abſentia præſens devotus obtuli: ut habeat ſanctum colle-
gium veſtrum in die tantæ ſolennitatis munus latini ſermonis, in qvo diſcat tenera infantia
lactis experiri dulcedinem, & de exiguis eximia cogitare; qvaliter favente DEO, per ſingu-
los annos tota hæc dies expendatur in laudem, & cum gaudio celebretur: ne forte ſi vene-
rit veſtris in manibus illud apocryphum de tranſitu ejusdem virginis, dubia pro certis accipia-
tis: qvod multi Latinorum pietatis amore, ſtudio legendi charius amplectuntur; præſertim
cum ex his nihil aliud experiri poſſit pro certo, niſi qvod hodierna die glorioſa migravit à cor-
pore. Monſtratur autem ſepulchrum ejus cernentibus nobis usqve ad præſens in vallis Joſaphat
102 *medio, qvæ vallis eſt inter montem Sion, & montem Oliveti poſita; qvam & tu Paula oculis*
conſpexiſti: ubi in ejus honorem fabricata eſt Eccleſia miro lapideo tabulatu, in qva ſepulta
fuiſſe, ut ſcire poteſtis, ab omnibus ibidem prædicatur, ſed nunc vacuum eſſe Mauſoleum cer-
nentibus oſtenditur. Hæc idcirco dixerim, qvia multi noſtrorum dubitant, utrum aſſumpta
fuerit ſimul cum corpore, an abierit relicto corpore. Qvomodo autem, vel qvo tempore, aut
à qvibus perſonis ſanctiſſimum corpus inde ablatum fuerit, vel ubi tranſpoſitum, utrumve
reſurrexit; neſcitur: qvamvis nonnulli aſtruere velint eam jam reſuſcitatam, & beata cum
Chriſto immortalitate in cœleſtibus veſtiri. Qvod & de beato Joanne Evangeliſta ejus mini-
ſtro, cui virgini à Chriſto (2) virgo commiſſa eſt, plurimi aſſeverant, qvia in ſepulchro ejus, ut
fertur, non niſi manna invenitur, qvod & ſcaturire cernitur. Veruntamen qvid horum ve-
rius cenſeatur ambigimus, melius tamen DEO totum, cui nihil impoſſibile eſt, committimus,
qvam aliqvid temere definire velimus authoritate noſtra, qvod non probamus; ſicuti & de
his, qvos cum Domino, teſte Evangelio reſurrexiſſe credimus; ſed utrum redierint in terra
pulverem, certum non habemus: niſi qvod legimus, qvia (3) multa corpora ſanctorum, qvi
dormi-

(1) Luc. cap. 2.
(2) Joan. cap. 19.
(3) Matth. cap. 27.

dormitant, ſurrexerunt, ac venerunt in ſanctam Civitatem, ſcilicet Hieruſalem, appar- 103
erunt multis. De qvibus profecto nonnulli doctorum ſenſerunt, etiam & in ſuis reliqverunt
ſcriptis, qvod jam in illis perpetua ſit completa reſurrectio. Fatentur enim, qvod veri te-
ſtes non eſſent, niſi & vera eſſet eorum reſurrectio. Unde & B. Petrus (1) *dixiſſe legitur, cum*
de David loqveretur in teſtimonium: Et ſepulchrum, inqvit, ejus apud nos eſt: qvaſi non ſit
auſus dicere; qvod ipſe, aut corpus ejus apud nos eſt, ſed tantum ſepulchrum, qvo conditus
fuerat. Hinc ajunt reſurrexiſſe & ipſum cum cæteris ſanctis, & ideo vacuum remanſiſſe
Mauſoleum, uti nunc Beatæ MARIÆ cernitur. Qvod ſane factum & de aliis qvibuslibet
locis ſcripturarum affirmare conantur, qvod hi jam cum Chriſto regnent, reſuſcitati in æterna
ſocietate. Qvod qvia DEO nihil eſt impoſſibile, nec nos de Beata MARIA factum abnuimus;
qvanqvam propter cautelam, ſalvâ fide, pio magis deſiderio opinari oporteat, qvam inconſul-
te definire, qvod ſine periculo neſcitur. Unde de his, ex qvibus certi ſumus, tantiſper loqva-
mur, ad exhortationem veſtram qvalicunqve ſermone ad ædificationem & laudem nominis
DEI, ut & religio conſervetur pro famulatu, & devotio augeatur pro affectu: qvoniam hæc
eſt Virgo, qvæ ſola interemit univerſam hæreticam pravitatem; ſola poſt DEUM, qvæ nos
confirmet in omni veritate, ſuisqve commendet meritis, & precibus auxilietur, ut & ipſi digni 104
inveniamur ejus laudibus. Hucusqve exordium ſuppoſititii iſtius Sermonis, qvi (2) XLVII.
Adoni, & forte etiam *Uſuardo*, de corporali Aſſumptione B. Virginis in cœlum du-
bitationis anſam præbuit. Autor ejus olim creditus fuit *S. Hieronymus*, propter
mentionem videlicet *Paulæ* & *Euſtochii*; ut in Auguſtisſimæ Bibliothecæ Cæſareæ
Codice membranaceo, ante *ſexcentos* circiter annos ſcripto, & inter Codices Theo-
logicos Latinos MStos *nonageſimo nono* videre eſt, ubi Inſcriptio ſive titulus ita ſe
habet: *Epiſtola Hieronymi Presbyteri ad Paulam & Euſtochium de Aſſumptione Sanctæ MA-*
RIÆ. Falſum autem hoc eſſe meridiana luce clarius apparet ex ipſo ſupra citati
Exordii principio; qvippe ubi Autor ejus non *Latinum*, ſed *Græcum* ſe eſſe profi-
tetur, dum & *Latinum eloqvium ſibi* teſtatur *eſſe inconſuetum*, & in *Latinos* invehitur,
qvod multi eorum *apocryphum de tranſitu B. Virginis libellum* ſtudioſe amplectantur. 105
Item paulo poſt: *Multi*, inqvit, *NOSTRORUM*, hoc eſt, *Orientalium* ſive *Græcorum* du-
bitant, *utrum aſſumpta fuerit ſimul cum corpore, an abierit relicto corpore.* Cum igitur
certo hinc conſtet, *S. Hieronymum* Sermonis iſtius autorem non eſſe, placuit non-
nullis, & inter eos *Eraſmo* etiam *Roterodamo*, attribuere illum *Sophronio*, qvi & *S.*
Hieronymo fuit æqvalis, & librum ipſius *de Scriptoribus Eccleſiaſticis* in *Græcam* linguam
tranſtulit. Nam qvod huic qvoqve cum *Paula* & *Euſtochio* familiaritas fuerit, vel
ex eo patet, qvod teſte ipſo *S. Hieronymo*, peculiare aliqvod opuſculum *de Virgini-*
tate ad *Euſtochium* compoſuit. Atenimvero recte jam pridem animadvertit Emi-
nentiſſimus Cardinalis (3) *Baronius*, ne *Sophronium* qvidem Sermonis iſtius auto-
rem eſſe, ſed verum ejus autorem poſt Concilia Generalia *Epheſinum* & *Chalcedo-*
nenſe, in qvibus A. 431. & 451. *Neſtorii* atqve *Eutychetis* hæretica dogmata damnata
ſunt, vixiſſe, &, ut Homiliæ ſuæ autoritatem concilians, vel pro *S. Hieronymo*, vel
pro *Sophronio* haberetur, dolo malo finxiſſe, ſe illam ſcribere ad *Paulam* & *Euſto-*
chium. Elucet enim hoc inprimis ex hiſce verbis: *Alia eſt natura, qva DEUS Pater*
ſecundum ſe honoratur, alia qva idem parentibus ſubditur. In utraqve tamen unus idemqve 106
Chriſtus recte creditur, eo qvod Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis, unus

(1) *Ema-*

(1) Actor. cap. 2.

(2) *Cum hæc jam ſcripſiſſem, obſervavi poſtea, non ſolum* Adonem, *& forte etiam* Uſuardum, *ſed an-*
te utrumqve etiam Venerabilem Bedam, *qvi A. C. 735. obiit eandem ob cauſam in eundem errorem*
incidiſſe; uti videre eſt cap. 7. Libelli de Locis ſanctis, *ubi hæc leguntur*: In eadem valle Joſo-
phat S. MARIÆ rotunda eſt Eccleſia, lapideo tabulatu diſcreta; cujus in ſuperioribus qvatuor
altaria, in inferioribus unum habetur in Orientali plaga & ad ejus dexteram monumentum
vacuum, in qvo ſancta MARIA aliqvamdiu pauſaſſe dicitur: ſed à qvo, vel qvando ſit abla-
ta, neſcitur. *Hæc Beda: qvæ profecto non ſcripſiſſet, niſi & ipſe ſuppoſititium iſtum Sermonem*
de Aſſumptione B. Virginis, qvi S. Hieronymo *vel* Sophronio *perperam attribuitur, pro genuino*
habuiſſet. Ex iſtius enim Sermonis jam citato exordio ultima hæc verba: Sed à qvo, vel qvando
ſit ablata, neſcitur; *ſine ulla controverſia deſumpta ſunt.*

(3) *Annal. Eccleſ. Tom. I. ad an. 48. & in Annotat. ad Martyrolog. Roman. d.* XV. *Auguſti.*

(1) *Emanuel, qvod eſt, Nobiſcum DEUS. Hanc qvippe unitionem divinitatis atqve huma-*
nitatis inconfuſam atqve indiviſam fides Catholica ſervat, qvam ſane intelligendo cognoſcit na-
turalis, atqve ſecundum ſubſtantiam conventio unitatis, ut neqve converſio in alterutram dua-
rum ſubſtantiarum partem recipiatur, nec diviſio. Sic namqve credere eſt honorare Ma-
trem Domini, qvæ & DEUM nobis genuit & hominem, neqve hominem ſine DEO, neq; ſine
homine DEUM, ſed DEUM & hominem unum & verum JEſum Chriſtum; alioqvi Dei-Ge-
nitrix dici non poſſet (QVOD MULTI HÆRETICORUM NEGARE CONATI
SUNT) *niſi DEUM vere genuiſſet incarnatum: & propterea duas in Chriſto recte confite-*
mur nativitates; unam videlicet de Patre ſine initio, & ſine tempore, ſempiternam & coæ-
ternam DEO Patri; alteram de Matre cum tempore, qvando miſerationem induens & mi-
ſericordiam, ſpontanea voluntate ad nos deſcendit homo natus DEUS, ac per hoc juxta veri-
107 *tatem & matris geſtatur utero, qui ſemper DEUS agnoſcitur. Hinc etiam* THEOTOCON
eam veraciter confitemur, DEI ſcilicet Genitricem, nec non & CHRISTOTOCON, *non*
qvod Verbum carnem ſecum detulerit, neqve olim præfata carni copulatum ſit; ſed tunc
qvando Verbum caro factum eſt ex carne Virginis, divinitatis atqve humanitatis ſubſtantia
in utero ita inconfuſe unitur, ut una perſona ſit DEUS & homo Chriſtus. Item aliqvanto
poſt: *Intelligenda* inqvit, *ſunt ipſorum Chriſti operum qvalitates, contemplandumqve ſem-*
per, ad qvæ provehatur humilitas carnis, & ad qvæ inclinetur altitudo divinitatis; ita ut
per omnem textum ſancti Evangelii videatur nihil caro ſine Verbo agere, neqve Verbum ſine
carne qvidqvam efficere. Unde qvod concipit & parit Virgo, ſicut non ſine potentia Verbi
eſt, ita non ſine veritate carnis, qvod naſcitur, qvod pannorum faſciis jacet involutum, & in
præſepio reclinatur. Porro qvod ſtella duce à Magis adoratur, ſicut Deitatis eſt, ita & hu-
manitatis, cum in Ægyptum per fugam, ne capiatur, abducitur. Sic itaqve omnia virtutum
opera conſideranda ſunt, ut reddamus DEO, qvæ DEI ſunt, & homini, qvæ ſunt hominis.
Qvoniam ſicut eſt unus, qvi Lazarum verbo potentiæ ſuæ vocat, ut exeat foras à monumen-
to; ſic idem ipſe unus eſt, qvi flevit humanitatis affectu. Sic qvippe cuncta oportet conſide-
108 *rare, qvatenus & plena divinitas in Chriſto intelligatur homini unita, & plena humanitas in*
DEUM aſſumpta. Hæc idcirco dixerim tantiſper de fide INCARNATIONIS *Chriſti, Ca-*
riſſima, qvia, qvod PLURES ORIENTALIUM *circumeunt ſuis* FÆCIBUS OBVO-
LUTI, *moneri debuiſtis; ne ſuo obnubilare vos velint* OBSCURITATIS *eloqvio, vel*
GRÆCO *turbine* LATINAM *confundere puritatem.* Hucusqve ſuppoſititii iſtius
Sermonis verba, qvæ præ cæteris hic inſerere mihi libuit, qvoniam *Neſtorii* ſimul
& *Eutychetis* hæreſis conjunctim ibi refellitur. Etenim nemo in Hiſtoria Eccle-
ſiaſtica vel leviter verſatus ignorat *Neſtorium* docuiſſe, Chriſtum duabus à ſe invi-
cem ſeparatis conſtare perſonis, divina nempe & humana; & reſpectu qvidem di-
vinitatis, qvæ propter inculpatam vitæ ipſius ſanctitatem in eo habitare dignata ſit,
appellari *Filium DEI* reſpectu autem humanitatis *filium hominis*: ideoqve MA-
RIAM χριστοτόκον, hoc eſt, *Chriſtiparam* ſive *Chriſtigenitricem* tantum, non autem
θεοτόκον, hoc eſt *Deiparam* ſive *Deigenitricem* nominandam eſſe. Similiter etiam de
Eutychete notiſſimum eſt, qvod Chriſtum crediderit unica tantum natura, nempe
divina, præditum eſſe, corpusqve ipſius, qvod è cœlo in uterum Virginis detu-
109 liſſet, ipſo Incarnationis momento in divinitatem mutatum fuiſſe aſſeruerit.
Qvandoqvidem igitur jam memoratæ duæ hæreſes, *Neſtoriana* videlicet & *Euty-*
chiana, in ſuppoſititio illo ſermone non tantum evidenter, ſed & ſatis prolixe re-
futantur, rectisſime profecto Eminentiſſimus Card. *Baronius* inde collegit, nec *S.*
Hieronymum, nec *Sophronium* autorem ejus eſſe, utpote cum uterqve ante duo illa
Concilia Generalia, qvæ A. C. 431. & 451. contra *Neſtorium* & *Eutychetem* celebrata
ſunt, deceſſerit. Autor autem ſuppoſititiæ iſtius Homiliæ, qviscunqve demum
fuerit, poſt illa vixit & ſcripſit Concilia, Idcirco enim, ubi hæreticorum memi-
nit,

(1) *Ita appellatur* Chriſtus Eſaiæ *capite ſeptimo. Qvem locum Hæreſiarcha* Neſtorius *non hoc ſenſu interpretatus eſt, qvod Chriſtus ſimul & verus* DEUS *ſit & verus homo, ſed qvia in humanitate divinitas habitaret: qvare etiam Chriſtum appellabit* hominem. θεοφόρον *h. e.* Deiferum, *non ſignificatione Catholica, qva Sancti Patres ante* Neſtorianam *hæreſin ea voce uſi ſunt, ſed abuſu hæretico, propter qvem SS. Patres poſt* Neſtorianam *hæreſin ab ea voce, tanqvam ambigua abhorruerunt; ut pluribus docet* S. Cyrillus Alexandrinus *in libro* de Incarnatione Unigeniti *cap.* 22. & 23.

nit, qvi *B. Virginem* Θεοτόκον appellandam eſſe negarunt, non utitur verbo præſen-
tis temporis, dicendo, qvosdam hoc CONARI negare, ſed, tanqvam de re vetu-
ſta loqvens, MULTOS ait *hæreticorum id negare* CONATOS *eſſe*. Cæterum, qvod XLVIII.
ad me attinet, perſuaſiſſimum habeo, ſuppoſititiam illam Homiliam compoſitam
fuiſſe ſeculo poſt Chriſtum *ſeptimo*, & qvidem paulo ante annum 681. qvo ſub
Agathone Papa & Imp. *Conſtantino Pogonato* ejusqve filiis hæreſis *Monothelitarum*, qvi
alias etiam *Monophyſitæ* & *Theopaſchitæ* dicebantur, in Concilio *Generali VI.* ſive *Con-
ſtantinopolitano III.* damnata eſt. Tribuebant illi Chriſto unam tantum voluntatem 110
& unam actionem, nempe *divinam*, ſine voluntate & actione humana; ita vide-
licet ratiocinantes: ſi duas in Chriſto voluntates eſſe concedatur, neceſſario etiam
duas eſſe ſtatuendas naturas; ſi vero duæ naturæ ſtatuantur, pari neceſſitate con-
cedendas eſſe duas perſonas, & duas virtutes operatrices inter ſe prorſus contra-
rias. Hos ergo *Monothelitas*, ut novam *Eutychianorum* progeniem, refellit inco-
gnitus ille autor in diſſertatione ſua de Incarnatione Chriſti, qvam Homiliæ ſuæ
de *Aſſumptione B. Virginis* inſeruit; ſummo ſtudio admonens, ne voluntates & actio-
nes Chriſti Θεανδρικὰ confundantur, ſed omnium operum ejus qvalitates, & o-
mnia virtutum ejus opera ita conſiderentur, ut reddantur DEO qvæ ſunt DEI, &
homini, qvæ ſunt hominis. Neqve vero ſimpliciter hoc monet, ſed rationem
reddit, cur hunc de duplici voluntate & actione Chriſti articulum adeo diligen-
ter inculcet; nempe qvod *Monothelitæ* illo ipſo tempore, cum Homiliam iſtam ſcri-
beret, non tantum in *Orientali* ſive Græca Eccleſia valde creſcerent, ſed & *Occi-
dentalem* ſive *Latinam* Eccleſiam eadem hæretica pravitate clanculum inficere an-
niterentur. Ipſa ejus verba, ſupra qvidem jam citata, ſed neceſſario hic repeten-
da, hæc ſunt: *Hæc idcirco dixerim tantiſper de fide Incarnationis Chriſti, Chariſſima, qvia,* 111
qvod PLURES ORIENTALIUM CIRCUMEUNT SUIS FÆCIBUS OBVO-
LUTI, *moneri debuiſtis, ne ſuo obnubilare vos velint obſcuritatis eloqvio, vel* GRÆCO *tur-
bine* LATINAM *confundere puritatem.* Ubi primo qvidem notandum eſt, qvod,
tanqvam de re præſenti loqvens, CIRCUMIRE ait *Orientales illos hæreticos*; innui-
tur enim hac ratione, eos, cum hæc ſcriberentur in Concilio *Conſtantinopolitano III.*
ſive *Generali VI.* qvod contra illos A. C. 680. & 681. ex profeſſo celebratum eſt,
nondum fuiſſe condemnatos: ſecundo autem notandum eſt, qvod eosdem ait
circumire ſuis FÆCIBUS OBVOLUTOS. Qvænam enim illæ FÆCES, niſi *Ma-
netis, Apollinaris, Eutychetis, Dioſcori, Petri Cnaphei*, & aliorum ejus generis ab Eccle-
ſia Catholica jampridem damnatorum Hæreſiarcharum reliqvæ ſive excrementa
reſidua? Cur *fæcibus* SUIS, *non* autem *alienis* dicuntur *circumire obvoluti*, niſi qvia
jam memorati *Monothelitarum* primi & antiqviſſimi Anteſignani æqve fuerunt *O-
rientales* ſive *Græci*, qvam recentiores illi *Monothelitæ*, qvi propter eandem hæreſin
in Concilio *Conſtantinopolitano III.* damnari meruerunt? Hæc itaqve, ut dixi, mea
eſt ſententia, verum ſuppoſititii iſtius Sermonis de Aſſumptione B. Virginis au- 112
torem integris *duobus* poſt *S. Hieronymum* & *Sophronium ſeculis*, nempe ſeculo Æræ
Chriſtianæ *ſeptimo*, vixiſſe, & Homiliam ſuam ſcripſiſſe non multo ante annum
Chriſti 681. qvo nova *Monothelitarum* hæreſis in peculiari eam ob cauſam inſtitu-
to Generali Concilio *ſexto* FÆCIBUS SUIS EVOLUTA, & publice condemnata
eſt. *Qvæ*cunqve ergo de *Paula* & *Euſtochio* veluti adhuc viventibus ſcribit, mera XLIX.
figmenta ſunt, qvibus Homiliæ ſuæ, tanqvam *S. Hieronymi* ævo ſcriptæ, apud im-
peritos falſam vetuſtatis autoritatem conciliare voluit. Qvam enim egregie
mentiatur, dum in ſupra citato exordio refert, *ſepulchrum ſanctæ Dei-Genitricis* eo
tempore, qvo *Paula* & *Euſtochium* vivebant, palam & ante oculos omnium extitiſ-
ſe in medio vallis *Joſaphat*, & Eccleſia in honorem ejus fabricata fuiſſe conſpi-
cuum, ſolidiſſime demonſtrat Em. Cardinalis *Baronius* his verbis: *Qva ratione S.
Epiphanius, Jeroſolymis ſæpe verſatus, (ut de eo tradit S. Hieronymus) ſe ambigere ait, an
mortua fuerit, ſi ejus ſepulchrum ob oculos omnium poſitum, perſpicuum omnibus factum eſſet?
Vel qvomodo de eo mentionem facere Hieronymus prætermiſiſſet, qvi relegens cuncta Palæſti-
næ loca, qvæ S. Paula Romam veniens inviſit, &, ut taceam de Chriſti ſepulchro, alia cuncta,*

113 *qvæ ibi erant memoria digna monumenta recenſet, ut duodecim Patriarcharum, Joſue, Elea-*
zari filii Aaron, Eliſæi, Abdiæ, Michææ, Joannis Baptiſtæ, Lazari, nec non & mauſoleum He-
lenæ Adiabenorum Reginæ, qvæ tempore Claudii populum fame laborantem pavit? Qvis ad-
duci poteſt, ut credat, unum tantum Dei-Genitricis ſepulchrum à Paula ſpretum, ut non in-
viſeris, vel S. Hieronymo mente excidiſſe, ut non meminerit, cum præſertim agens de Gethſe-
mani in libro de locis Hebraicis, unam tantum illic erectam Eccleſiam, ubi Dominus in horto
oravit, affirmet, nec de contiguo eidem loco Dei-Genitricis ſepulchro vel verbum faciat? Ex
his igitur manifeſtior redditur hominis impoſtura, qvi nomine ejusdem S. Hieronymi dictam
epiſtolam ſcribit ad Paulam, dum hæc ait: Monſtratur autem ſepulchrum ejus cernentibus
nobis usqve ad præſens in vallis Joſaphat medio, qvæ eſt vallis inter montem Sion & montem
Oliveti poſita; qvod tu, ô Paula, oculis adſpexiſti: ubi in ejus honorem fabricata eſt Eccleſia
miro lapide tabulata, in qva ſepulta fuiſſe, (ut ſcire poteſtis) ab omnibus ibidem prædicatur,
ſed nunc vacuum eſſe mauſoleum cernentibus oſtenditur. Hæc egregius ille mendaciorum
concinnator, qvi non ex his tantum, qvæ diximus, arguitur patentis mendacii, ſed etiam ex
Euſebio, & aliis, qvi egerunt de locis ſanctis, Conſtantini temporibus repertis, & ædificiis illu-
114 *ſtratis, cum nullus eorum vel levem ſaltem de ſepulchro Virginis fecerit mentionem.* Huc-
L. usqve Em. Cardinalis *Baronius*. Judicet nunc unus qvisqve æqvus rerum æſti-
mator, utrum anonymo iſti ſemigræco & ſemilatino tenebrioni, qvi à tanto Viro
jure ac merito *mendaciorum concinnator* appellatur, major habenda ſit fides de *corpo-*
rali Aſſumptione B. Virginis in cœlum dubitanti, an *S. Gregorio Magno* & antiqviſſimis
S. Eccleſiæ Catholicæ publicis precibus, qvibus ea ſolenniter confirmatur. No-
tabile enim inprimis eſt, qvod incognitus ille impoſtor *corporalem B. Virginis Aſ-*
ſumptionem in cœlum non ſimpliciter negat, ſed tantum de ea dubitat: & qvidem
adeo frivole & inconſtanter, ut vel ex illa ipſa dubitatione veritas antiqvæ traditionis
affirmativæ poſſit elici. *Multi*, inqvit, NOSTORUM *dubitant, utrum aſſumpta fuerit*
ſimul cum corpore, an obierit relicto corpore. Hic certe ſi qværatur, qvinam ſint illi, qvos
NOSTROS vocat, & reſponſi loco ſive *Orientales* hoc eſt *Græci* ſive *Occidentales*, hoc eſt
Latini intelligantur, nemo negaverit, ex eo, qvod *multos* ait *dubitare*, recte colligi,
contra etiam fuiſſe, qvi *non dubitarent*, ſed corporalem B. Virginis Aſſumptionem in
cœlum indubitanter crederent. Qvare etiam ipſe ſtatim ſubjungit: *Qvamvis* NON-
115 NULLI *aſtruere velint eam jam reſuſcitatam, & beata cum Chriſto immortalitate in cæleſti-*
bus veſtiri. Recenſet deinde, qvædam eorum argumenta, & tandem concludit
his verbis: *Davidem ajunt reſurrexiſſe & ipſum cum cæteris ſanctis, & ideo vacuum re-*
manſiſſe mauſoleum, uti nunc B. MARIÆ cernitur. Qvod ſane factum & de aliis qvibus-
libet locis ſcripturarum affirmare conantur, qvod hi jam cum Chriſto regnent reſuſcitati in
æterna ſocietate. Qvod, qvia DEO nihil eſt impoſſibile, NEC NOS DE BEATA MA-
RIA FACTUM ABNUIMUS: *qvanqvam propter cautelam*, SALVA FIDE, *pio*
magis deſiderio opinari oporteat, qvam inconſulte definire, qvod ſine periculo neſcitur. Hæc
ille. Ubi notandum eſt, qvod expreſſe ait, ſe NON ABNUERE idem factum
de *B. MARIA*, hoc eſt, eam jam reſurrexiſſe à mortuis, & cum corpore in cœlum
aſſumptam eſſe. Si ergo *non abnuit* hoc factum eſſe, cur ſupra dicit *ſe dubitare &*
neſcire? aut cur mox addit, *propter cautelam pio magis deſiderio ſe opinari, qvam incon-*
ſulte definire. Si enim, ut ipſe *non abnuit*, de facto conſtat, qvid opus eſt *cautela*
dubiæ opinationis? aut qvi poteſt *inconſulta* appellari *definitio*, ſi qvis factum affir-
met, qvod factum eſſe *non* poteſt *abnui?* Qvid porro opus eſt *privata definitione*, ubi
116 S. Eccleſia Catholica ſolennibus ſuis precibus publice aliqvid teſtatur? aut qvid
prodeſt *privata dubitationis cautela*, ubi ea per apologeticam formulam SALVA FI-
DE, hoc eſt, *ſalva S. Eccleſiæ Catholicæ communi & vulgata ſententia*, excuſanda eſt?
Profecto non dubitaſſet tantum impoſtor ille de *corporali B. Virginis Aſſumptione in*
cælum, ſed ſimpliciter eam negaſſet, ſi id potuiſſet facere SALVA FIDE CA-
LI. THOLICA, hoc eſt, niſi obſtitiſſet S. Eccleſiæ Catholicæ autoritas. Valeat igi-
tur is cum frivola ſua & inconſtanti dubitatione; nos autem cum S. Eccleſia Ca-
tholica firmiter credimus & conſtanter profitemur, *Sanctiſſimam Dei-Genitricem*
mortem qvidem ſubiiſſe temporalem, mortis tamen nexibus non potuiſſe depri-
mi,

mi, ſed ab omnipotenti filio ſuo è morte ſuſcitatam, & cum corpore in cœlum aſſumptam, ſuper choros angelorum in æterna gloria reſidere, ac pro nobis indeſinenter orare ac intercedere. Excellentiſſimum ea de re extat teſtimonium in vetuſtiſſimo illo Sermone de Sanctiſſima *Deipara*, qvi *S. Athanaſii Archiepiſcopi Alexandrini* Operibus inſertus eſt, ſed ab Eminentiſſ. Cardinalibus *Bellarmino* ac *Baronio* propter refutationem *Neſtorianiſmi S. Cyrillo Alexandrino* potius, qvam ipſi *S. Athanaſio* attribuitur. Verba iſtius Sermonis ad præſens argumentum præcipue pertinentia ſunt hæc: ἐπεὶ αὐτὸς βασιλεύς ἐστιν ὁ ἐκ τῆς παρθένου γεννηθεὶς, καὶ αὐτὸς 117
κύριος ὁ Θεὸς, δι' αὐτὸν καὶ ἡ τεκοῦσα αὐτὸν βασίλισσα, καὶ κυρία, καὶ Θεοτόκος κυρίως καὶ ἀληθῶς δογματίζεται καὶ ἐφαρμόζεται· κἀντεῦθεν λέγειν ὡς πρὸς αὐτὴν ἀφορῶντας ἡμᾶς, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα σαρκοφόρον υἱὸν αὐτῆς· νῦν παρέστη ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ, περιβεβλημένη πεποικιλμένη· καὶ γὰρ καθὸ γυνὴ ἐχρημάτισεν ἡ βασίλισσα, καὶ κυρία, καὶ μήτηρ τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ γυναικεῖον αὐτῆς σχῆμα, καὶ νῦν ὡς βασίλισσα παρισταμένη ἐκ δεξιῶν τοῦ παμβασιλέως υἱοῦ αὐτῆς ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ τῆς ἀφθαρσίας καὶ ἀθανασίας, περιβεβλημένη πεποικιλμένη ἱερολογεῖται· ἀνθ' ὧν μὴ ᾖ καθ' ἁπλότητα πνευματικὴν καὶ ὥσπερ ἄσαρκον καὶ ἀσώματον παρίσταται, ἀλλὰ περιβεβλημένη μὲν κατὰ τὴν παρθενικωτάτην αὐτῆς σάρκα, τὴν ἀφθαρσίαν καὶ ἀθανασίαν, καὶ πεποικιλμένη κατὰ τὰ ὑπερείδοντα αὐτῆς τὴν σάρκα παρθενικώτατα ὀστᾶ. καὶ γὰρ ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτῆς, ὡς ἐκ τοῦ παλαιοῦ Ἀδὰμ, ὁ νέος Ἀδὰμ κατ' ἀντιπρόσωπον πλάσας ἑαυτῷ τὴν ὡς πλευρὰν σάρκωσιν, φέρει αὐτὴν εἰς τὸ διηνεκές· καὶ ἐντεῦθεν ἡ νέα Εὔα μήτηρ τῆς ζωῆς ὀνομαζομένη, μένει περιβεβλημένη πεποικιλμένη, 118
εἰς ἀπαρχὴν ζωῆς ἀθανάτου πάντων τῶν ζώντων. εἴπωμεν τοίνυν καὶ αὖθις καὶ πάλιν καὶ ἀεὶ καὶ διὰ παντὸς, ὡς πρὸς αὐτὸν τὸν βασιλέα, κύριον καὶ Θεὸν, ἢ πρὸς αὐτὴν τὴν βασίλισσαν, κυρίαν τε καὶ Θεοτόκον ἀποβλέποντες, κινήσει θεωρίας τοῦ κατὰ νοῦν ἡμῶν διορατικοῦ ὀφθαλμοῦ· παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη πεποικιλμένη. Hoc eſt ſecundum editionis Commelianæ verſionem latinam: *Qvandoqvidem ipſe Rex eſt, qvi natus eſt ex Virgine, idemqve & Dominus & Deus, eapropter & mater, qvæ eum genuit, & Regina, & Domina, & Deipara proprie & vere cenſetur, licebitqve nobis ita congruenter dicere, dum ad ipſam & ad eum, qvi ex ea genitus eſt, carniferum filium reſpicimus: Nunc ſcilicet adeſt Regina à dextris tuis veſtitu deaurato circumamicta, variegata: eo qvod ſecundum ſexum fœmineum Regina, & Domina, & Mater Dei appellari debeat. Eaqve nunc ut Regina aſſiſtens à dextris Filii, ubiqve regnantis, qvaſi veſtitu deaurato incorruptionis & immortalitatis circumamicta & variegata, ſacris & ſolennibus verbis celebratur, non qvidem ſecundum ſpiritualem ſimplicitatem, aut qvaſi ſine carne & corpore aſſiſtat, ſed qvod induta ſit, qvantum ſpectat ad ſanctiſſimam ejus carnem, in-* 119
corruptibilitate & immortalitate. Variegata rurſus eſt, qvantum attinet ad oſſa ſanctiſſima, qvæ ejus carnem ſuſtinent. Nam ex carne ejus & ex oſſibus ejus, veluti ex veteri Adamo, novus iſte Adam, ut vicem ejus expleret, coſtam ſibi finxit, nimirum iſtam Incarnationem, eamqve ſemel indutam perpetuo geſtat. Ac proinde iſta nova Eva mater vitæ appellatur, variegataqve permanet ad primitias vitæ immortalis omnium viventium. (1) *Dicimus igitur eam iterum atqve iterum, & ſemper & undeqvaqve beatiſſimam. Sicuti ergo cum ad Ipſum reſpicimus, Regem, Dominum & DEUM appellamus: ita qvoqve cum ad Eam oculos rejicimus, Reginam, Dominam & Deiparam eſſe animadvertimus, idqve contemplatione oculi mentalis. Adeſt Regina à dextris tuis, veſtitu deaurato circumamicta, variegata.* Hæc *S. Athanaſius*, vel ſecundum Eminentiſſ. Cardinales *Bellarminum* & *Baronium*, *S. Cyrillus Alexandrinus* de corporali B. Virginis Aſſumptione in cœlum. Cui in- LII.
ſigni teſtimonio *Græco* aliud addam *Latinum*, qvod extat in appendice Tomi *noni* Operum *S. Augustini* Tractatu *octavo*, cujus principium: *Ad interrogata de Virginis & Matris Domini reſolutione temporali & aſſumptione perenni, qvid intelligam, reſponſurus, &c.*

Poſt-

(1) *Aberrat hoc loco Interpres à vero contextus Græci ſenſu, utpote qvi hic eſt:* Dicamus igitur iterum atqve iterum, & ſemper & ubiqve ad Ipſum qvidem, tanqvam ad Regem, Dominum & Deum, ad Illam vero tanqvam ad Reginam, Dominam & Deiparam, contemplatione oculi mentalis reſpicientes: Adeſt Regina à dextris tuis, veſtitu deaurato circumamicta variegata.

120 Poſteaqvam enim autor iſtius Tractatus de nobiliſſimo hoc argumento in utram-
qve partem ſatis prolixe diſſeruit, tandem, qvid ipſe credat, epilogi loco bis ver-
bis profitetur: *Conſideratis igitur his univerſis, vera ratione confitendum cenſeo, Mariam
in Chriſto & apud Chriſtum eſſe. In Chriſto, quia in ipſo vivimus, movemur & ſumus:
apud Chriſtum glorioſe ad æternitatis gaudia aſſumptam, benignitate Chriſti honoratius ſuſce-
ptam cæteris, qvam hic gratia honoravit præ cæteris, neqve usqve ad communem humilita-
tem eſſe adductam poſt mortem, putredinis videlicet, & vermis, & pulveris, quæ ſuum &
omnium genuit Salvatorem; in cujus ſi poteſtate eſt, Sanctorum de capite capillum non peri-
re, eſt & illam anima & corpore integram poſſe ſervare. De cujus poteſtate ſi nullus du-
bitet Eccleſiaſticorum, qvin poſſit matrem ſine corruptione in perpetuum ſervare, cur dubitan-
dum eſt voluiſſe, qvod attinet ad tanta benignitatis gratiam? Si elegit divina voluntas ſola
gratia inter crepitantes vehementium ignium flammas, non ſolum puerorum corpora ſervare
illæſa, verum & ipſa veſtimenta ſervare inuſta, cur abnuat in Matre propria, qvod elegit in
veſte aliena? Jonam ſervare in ventre ceti præter naturalem uſum voluit incorruptum ſola
miſericordia, Mariam incorruptam præter naturam non ſervabit gratia? Servatus eſt Da-*
121 *niel ab intemperatiſſima fame leonum, non ſervanda eſt Maria tantis dotata meritis digni-
tatum? Hæc cuncta, qvæ diximus, qvia naturam non ſervaſſe cognoſcimus, in Maria inte-
gritate plus potuiſſe gratiam, qvam naturam non dubitamus. Divinitatis enim ſunt opera,
qvæ dicimus, & ideo poſſibilia, qvia ſunt ab omnipotentia. Chriſtus autem Dei virtus eſt
& Dei ſapientia, cujus omnia qvæ Patris ſunt, ſua ſunt & velle; velle autem omnia, qvæ
ſunt juſta & digna. Sic per hoc digne videtur lætari Maria lætitia inenarrabili anima &
corpore, in proprio filio, per proprium filium, nec ullam ſequi debere corruptionis ærumnam,
qvam nulla ſecuta eſt tantum filium pariendo integritatis corruptio: ut ſit ſemper incorrupta,
qvam tanta perfudit gratia; ſit integraliter vivens, qvæ omnium integram perfectamqve ge-
nuit vitam, ſit cum illo, qvem in ſuo geſſit utero; ſit apud illum illa, qvæ genuit, fovit &
aluit illum, Maria Dei genitrix, Dei miniſtratrix, & Dei ſecutrix: de qva, ut jam dixi,*
LIII. *qvia aliter ſentire non audeo, aliter dicere non præſumo.* Hæc ille. Ubi notandum eſt,
Tractatum hunc vulgo qvidem attribui *S. Auguſtino*, eamqve opinionem etiam à
Laurentio Surio Carthuſiano, qvi illum *Albini Flacci Alcuini Homiliario* primus inſe-
ruit, probari, rectius autem à *Theologis Lovanienſibus* in editione ſua Operum *S. Au-*
122 *guſtini*, nec non ab Em. Card. *Baronio* eidem abjudicari. Cui poſteriori ſententiæ
ipſe accedo: utpote qvi perſuaſiſſimum habeo, ſcriptum eſſe hunc Tractatum
ſub finem ſeculi poſt Chriſtum *octavi*: nempe eodem circiter tempore, qvo *Ca-
rolus Magnus*, nondum *Imperator*, ſed tantum, ut ipſe loqvi amat, *Rex & Rector regni
Francorum*, Capitulorum ſuorum, ſive Legum Eccleſiaſticarum & Civilium li-
brum *primum* edidit. Qvod enim tunc (1) temporis *Feſtum Aſſumptionis B. Virginis*
in *Germania* & *Gallia* publica autoritate nondum confirmatum & ſancitum, ſed
partim negligenter ac inæqvaliter cultum, partim impie & maligne à nonnullis
impugnatum fuerit, ipſe indicat *Carolus Magnus*, dum cæteris, qvas recenſet, feſti-
vitatibus anni hanc ſubjungit clauſulam: *De Aſſumptione S. Mariæ interrogandum re-
linqvimus.* Veriſimillimum itaqve eſt, *Carolum Magnum* interrogationem hanc
primum omnium ac præ cæteris Præceptori ſuo *Albino Flacco Alcuino*, qvi A. C.
804. obiit, privatim propoſuiſſe, reſponſi autem loco hunc ab *Alcuino* compoſi-
tum eſſe Tractatum, in cujus principio, tanqvam ad jam citata *Caroli Magni* verba
reſpiciens ac alludens, expreſſe teſtatur, ſe, qvid de Virginis ac Matris Domi-
ni reſolutione temporali & aſſumptione perenni intelligat, non ſcribere proprio
123 inſtinctu, ſed *ad interrogata reſpondere*. Confirmant enim hanc conjecturam ſu-
pra citata *Caroli M.* verba, & principium hujus Tractatus *Caroli M.* verbis reſpon-
dens. Confirmant eandem *ſtylus Alcuini*, & *qvæſtiones ſacræ à Carolo Magno* eidem
alias propoſitæ. Confirmant eandem *aſſertio* de corporali B. Virginis Aſſumptio-
ne, in ſcriptis *Alcuini* alias occurrens, & *Index ſcriptorum Alcuini* apud *Joannem Baleum*
Centuria ſecunda Scriptorum *Britanniæ*, in qvo per librum, cui titulus, *Reſponſiones ad
Interrogata* hunc ipſum de Aſſumptione B. Virginis Tractatum ſignificari exiſtimo.

Con-

(1) *Vide ſupra Segmentum hujus Diarii qvadrageſimum tertium, pag. 88. 89. 90. 91.*

Confirmat deniq; conjecturam iſtam *Homiliarium* ab *Alcuino* juſſu *Caroli Magni* col-
lectum, cui Tractatum illum ſive Sermonem de Aſſumptione ſine dubio inſeruiſſet
Alcuinus, ſi *S. Auguſtini* is fuiſſet, non autem proprius. Primus enim *Homiliarium Alcuini*
Sermone iſto auxit *F. Laurentius Surius* Carthuſianus in editione Colonienſi in fol.
qvæ typis Materni Cholini A. 1576. in lucem prodiit. In omnibus enim anti-
qvioribus ejusdem Homiliarii editionibus, nempe in prima & antiqviſſima Lug-
dunenſi typis Joannis Clein A. 1520. in fol. in Colonienſi typis Eucharii Cervi-
corni A. 1539. in fol. & in duabus Colonienſibus Materni Cholini A. 1557. & A.
1569. in folio, Tractatus hic, qvi perperam *S. Auguſtino* attribuitur, non reperitur. 124
Suppoſititius autem ille *S. Hieronymi* vel *Sophronii* ſermo de Aſſumptione in omni-
bus *Homiliarii* iſtius extat editionibus: qvem profecto ipſe *Alcuinus* ei inſeruit;
nec inſeruiſſet, niſi & ipſe ſpecioſis *Paulæ* & *Euſtochii* nominibus deceptus, ſpu-
rium hoc ſcriptum pro genuino habuiſſet. Qvod ſi tunc temporis alter ille Tra-
ctatus, qvi vulgo perperam *S. Auguſtino* tribuitur, inter Opera ejus jam extitiſſet,
inſeruiſſet *Alcuinus* ſine dubio etiam illum *Homiliario* ſuo, & dubitationi *S. Hieronymi*
indubitatam *S. Auguſtini* affirmationem oppoſuiſſet. Hinc apparet, qvanta exe-
cratione dignus ſit incognitus ille impoſtor, qvi ſeculo, ut ſupra demonſtravi,
poſt Chriſtum *ſeptimo*, privatam dubitationem ſuam de corporali Aſſumptione B.
Virginis in cœlum ſub venerando *S. Hieronymi* nomine, tanqvam ad *Paulam* & *Eu-
ſtochium* ſcriptam, publicavit, & ipſi etiam *Carolo Magno* interrogationis anſam præ-
buit. Nondum enim detectis ſuppoſititii iſtius ſermonis fraudibus, tanti pon-
deris apud omnes fuit *S. Hieronymi* prætenta autoritas, ut ipſe *Alcuinus*, ne tanto
Eccleſiæ Doctori obloqvi videretur, Tractatum illum reſponſorium, qvo ad in-
terrogationem *Caroli Magni* de corporali B. Virginis Aſſumptione affirmativam
ſuam ſententiam aperuit, non niſi *ſuppreſſo nomine ſuo* ediderit. Unde porro con- 125
tigit, ut, cum *Alcuinus* in componendo illo reſponſo ſtylum *S. Auguſtini* de indu-
ſtria valde imitatus eſſet, ſeqventibus ſemibarbaris ſeculis ipſi *S. Auguſtino* Tra-
ctatus iſte adſcriptus ſit. Qvicqvid autem in *Germania* & *Gallia* poſt *Albini* con-
ſultationem & reſponſum de corporali B. Virginis Aſſumptione in cœlum, & ſo-
lenni ejusdem celebratione ſecundum Eccleſiæ Romanæ conſuetudinem univer-
ſaliter colenda ſuperfuit dubitationis, id omne penitus ſublatum & extinctum
eſt, poſteaqvam Imp. *Carolus Magnus* A. C. 813. eandem *Interrogationem* in *Concilio
Moguntino* publice curavit proponi, & *decretum Eccleſiaſticum Cæſareo edicto ſuo* con-
firmavit. Cum igitur *Albinus Reſponſum ſuum* de Aſſumptione B. Virginis ſcripſe- LIV.
rit propter *Interrogationem Caroli Magni*, *Carolus* autem *Magnus* interrogationem il-
lam propoſuerit propter *dubitationem* ſuppoſititii iſtius *S. Hieronymi* vel *Sophronii*,
haud ab re qvis porro qvæſierit, qvam ob rem impoſtor ille, qvi pro *S. Hierony-
mo* vel *Sophronio* haberi vult, ad componendum ſuppoſititium ſermonem, in qvo
de Reſurrectione B. Virginis & corporali ejusdem Aſſumptione ſe *dubitare* profi-
tetur, animum appulerit. Cauſam autem ejus rei in Exordio ipſe indicat his
verbis: *Omnia Salvatoris geſta, & Beatæ Mariæ obſeqvia, nec non & actus vitæ ex Evange-* 126
*lio didiciſtis. Et nunc qvid ſupereſt, ut ab aliqvo doctorum reqviratis? De Aſſumptione ta-
men ejus qvaliter aſſumpta eſt, qvia veſtra id depoſcit intentio, præſentia abſens ſcribere vobis
curavi, qvæ abſentia præſens devotus obtuli: ut habeat ſanctum collegium veſtrum in die tan-
tæ ſolennitatis munus latini ſermonis, in qvo diſcat tenera infantia lactis experiri dulcedinem,
& de exiguis exigua cogitare: qvaliter, favente Deo, per ſingulos annos tota hac dies expen-
datur in laudem, & cum gaudio celebretur: ne forte ſi venerit veſtris in manibus illud A-*
POCRYPHUM DE TRANSITU *ejusdem* VIRGINIS, *dubia pro certis recipiatis:
qvod* MULTI LATINORUM *pietatis amore, ſtudio legendi charius amplectuntur: præ-
ſertim cum ex his nihil aliud experiri poſſit pro certo, niſi qvod hodierna die glorioſa migravit
à corpore.* Hæc ipſe ille Anonymus tenebrio. Cauſa ergo ſcribendi hujus ſermo-
nis, uti hinc diſcimus, fuit *apocryphum* illud *ſcriptum de tranſitu B. Virginis*, qvod *Me-
litonis Epiſcopi Sardenſis* nomine falſo inſignitur. Ubi primo qvidem notandum
eſt, qvod librum illum *de Tranſitu B. Virginis* vocat *apocryphum*; ſecundo autem,

qvod non ſimpliciter ait *Latinos*, ſed *multos Latinorum* pietatis amore, ſtudio legen-
di charius eum amplecti. Hinc enim recte colligitur, Autorem ejus ſermonis
127 hæc ſcripſiſſe poſt annum Chriſti 494. qvo libellus iſte *de Tranſitu B. Virginis* in
Concilio Romano, cui *S. Gelaſius I.* præfuit, in *apocryphorum* librorum numerum relatus
eſt. Ipſa *S. Gelaſii* Papæ verba in *Decreto Gratiani diſtinct. XV. cap. Sancta Romana*,
hæc ſunt: *Liber, qui appellatur Tranſitus S. Mariæ, apocryphus.* Per *multos* autem *La-
tinorum*, qvos ait eundem librum, licet is à *Concilio Romano* & *S. Gelaſio* Papa *apocry-
phus* declaratus eſſet, pietatis amore & ſtudio legendi charius amplecti, arbitror
tacite ſignificari *S. Gregorium Turonenſem*, qvi A. C. 594. obiit, & libri *primi* de *Glo-
ria ſanctorum Martyrum* capite *quarto* Aſſumptionem B. Dei-Genitricis commemo-
rat his verbis: *Poſt admirabilem dominicæ Aſcenſionis gloriam, quæ contrito diabolicæ ma-
lignitatis capite, mentes fidelium ad contemplanda cœleſtia animavit, ſancti Apoſtoli Domini
& Salvatoris noſtri cum beata Maria matre ejus in unam congregati domum, omnia pone-
bant in medio, nec quisquam ſuum aliquid eſſe dicebat, ſed unusquisque cuncta poſſidebat
in charitate, ſicut ſacer Apoſtolicæ Actionis narrat ſtylus. Poſt hæc diſperſi ſunt per regiones
diverſas ad prædicandum Verbum Dei. Denique impleto à beata Maria hujus vitæ curſu,
cum jam vocaretur à ſeculo, congregati ſunt omnes Apoſtoli de ſingulis regionibus ad domum
ejus. Cumque audiſſent, quia eſſet adſumenda de mundo, vigilabant cum ea ſimul: & ecce
128 Dominus JESUS advenit cum Angelis ſuis, & accipiens animam ejus, tradidit Michaeli Ar-
changelo, & receſſit. Diluculo autem levaverunt Apoſtoli cum lectulo corpus ejus, poſuerun-
que illud in monumento, & cuſtodiebant ipſum, adventum Domini præſtolantes. Et ecce
iterum adſtitit eis Dominus, ſuſceptumque corpus ſanctum in nube, deferri juſſit in Paradi-
ſum, ubi nunc reſumpta anima cum electis ejus exultans, æternitatis bonis, nullo occaſuris fi-
ne, perfruitur.* Hæc *S. Gregorius Turonenſis*, qvæ ſine ulla controverſia ex ſupra me-
morato libello *de Tranſitu B. Virginis* abbreviate deſumpta ſunt. Cum igitur jam
citatus *S. Gregorii Turonenſis* locus ſeculo poſt Chriſtum *ſexto* apocryphæ iſti narra-
tioni, tam in *Germania*, qvam in *Gallia*, novam conciliaſſet autoritatem, ideoqve
ea à multis ſtudioſe legeretur, arripuit incognitus ille Autor ſeqventi ſeculo *ſepti-
mo* hanc occaſionem dubitationis ſuæ de *corporali Aſſumptione B. Virginis* publican-
dæ, &, cum ipſe non eſſet tantæ exiſtimationis, ut *S. Gregorium Turonenſem* aperte ac
nominatim auderet reprehendere, ſuppoſititium illum compoſuit ſermonem qva-
ſi ad *Paulam* & *Euſtochium*, ut hac ratione vel pro ipſo *S. Hieronymo*, vel minimum
129 pro æqvali ejus *Sophronio* haberetur. Velatus itaqve ſpecioſo hoc alienæ autori-
tatis tegmine, non contentus fuit eos culpare, qvi exemplo *S. Gregorii Turonenſis*
apocryphæ *de Tranſitu B. Virginis* narrationi nimiam haberent fidem, ſed propter
apocryphas illas corporalis Aſſumptionis Ejus circumſtantias de Aſſumptione
ipſa dubitare, & dubitatione ſua alios qvoqve in eundem errorem inducere au-
LV. ſus eſt. De reliqvo, qvod ad *Melitonem*, ſub cujus nomine ſæpius memoratus a-
pocryphus libellus editus eſt, attinet, fuit is *Sardium in Lycia, Aſiæ Minoris Provinciæ,
Epiſcopus* ſub *Imp. M. Aurelio Vero Antonino Philoſopho*, eidemqve Apologiam pro
Chriſtiana religione obtulit; ut præter *Euſebium Pamphili* in Chronico ad annum
Chriſti 170. & Hiſtor. Eccleſiaſticæ lib. 4. cap. 25. teſtatur *S. Hieronymus* Catalogi
Scriptorum Eccleſiaſticorum capite vigeſimo qvarto: ubi notandum inprimis
eſt, qvod *Imp. M. Aurelius Antoninus Philoſophus* ibi appellatur *M. Antoninus Verus.*
Ipſa *S. Hieronymi* verba hæc ſunt: *Melito Aſianus, Sardenſis Epiſcopus, librum Imp. M.
Antonino Vero, qui Frontonis Oratoris diſcipulus fuit, pro Chriſtiano dogmate dedit.* Qvæ
verba *Aubertus Miræus* in ſuo ad hunc locum *Scholio* ita interpretatur, qvaſi ea non
130 de *Imp. Antonino Philoſopho*, ſed de *Antonino Vero*, qvem is Collegam Imperii ha-
buit, intelligenda ſint. Sed manifeſte reclamat differentia *prænominis.* Uti enim
prior ſine ulla controverſia *MARCUS Aurelius Verus Antoninus Philoſophus*, ſic poſte-
rior æqve conſtanter in omnibus antiqvis numiſmatibus *LUCIUS Aurelius Verus
Antoninus* nuncupatur. Qvamvis autem jam citatis locis tam ab *Euſebio*, qvam *S.
Hieronymo Melitonis* Opera ſtudioſe recenſentur, nulla tamen libelli de *Tranſitu B.
Virginis*, vel tanqvam genuini, vel tanqvam apocryphi, inter ea fit mentio. Ex
qvo

qvo utriusqve Autoris unanimi ſilentio ſatis, ut opinor, manifeſte apparet, apo-
cryphum iſtum de *Tranſitu B. Virginis* libellum non tantum à *Melitone* non eſſe
compoſitum, verum etiam ætate *Euſebii Pamphili* & *S. Hieronymi* recentiorem eſſe.
Confirmat hoc *Juvenalis* Archiepiſcopus Hieroſolymitanus Oratione ſua, qvam
A. C. 451. in *Concilio Chalcedonenſi* de Aſſumptione B. Virginis ad *Imp. Marcianum*
ejusqve conjugem *Pulcheriam* habuit, utpote in qva expreſſe ait, Hiſtoriam Aſſum-
ptionis B. Dei-Genitricis non qvidem extare in *ſacra Scriptura*, attamen ἀρχαίᾳ
τινὶ καὶ ἀληθεστάτῃ πάμπαν παραδόσει, hoc eſt, *antiqva qvadam & veriſſima traditione*
usqve ad illud tempus propagatam eſſe, Qvis enim dubitet, ſi illa ætate libellus 131
aliqvis ſub nomine *Melitonis*, vel alterius cujusdam Diſcipuli SS. Apoſtolorum, aut
ſub nomine alicujus ex ipſis SS. Apoſtolis ea de re extitiſſet, qvin ex eo *Imp. Mar-
ciano* & conjugi ipſius *Pulcheriæ* B. Dei-Genitricis corporalis Aſſumptio in cœlum
fuiſſet cognita? aut qvis ambigat, qvin Archiepiſcopus *Juvenalis* relationem
ſuam de corporali Aſſumptione B. Dei-Genitricis teſtimonio hujusmodi ſcripti
æqve ſtabilivisſet, qvam autoritate *S. Dionyſii Areopagitæ* ibidem probat, SS. Apoſto-
los propter imminentem B. Virginis obitum ex diverſis Orbis terrarum regioni-
bus Hieroſolymam conveniſſe. Verumenimvero qvò hæc clariora ſint neceſſi- LVI.
tas poſtulat ut libri *decimi qvinti* Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ *Nicephori Calliſti*, caput *deci-
mum qvartum*, cui jam memorata *Juvenalis* Archiepiſcopi Hieroſolymitani Oratio
inſerta eſt, integrum hic exhibeam, & nonnulla, ad argumenti hujus illuſtratio-
nem pertinentia, paulo accuratius, qvam ab aliis antehac factum fuit, conſiderem.
Verba itaqve iſtius capitis hæc ſunt: Πουλχερία δὲ ἡ ἀοίδιμος βασιλὶς, πολλὰ μὲν
παρὰ πάντα τὸν βίον ἐπεποίησε κατορθώματα· πολλὰ δὲ καὶ κοινὰ ξένων καὶ πτωχῶν συνε- 132
στήσατο καταγώγια, ξενοταφιά τε καὶ ἄλλα θεοφιλοῦς διανοίας τεκμήρια· ἐν οἷς καὶ ὁ
τοῦ μάρτυρός ἐστι Λαυρεντίου ναός· τρεῖς δὲ ὑπερμεγέθεις δόμους καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ μητρὶ ἐξ αὐ-
τῶν ἀνέστη κρηπίδων· ὧν εἷς ὁ τῶν χαλκοπρατείων τῆς ἁγίας σοροῦ ὄνομα ἔχων, ᾧ τὴν ζώ-
νην τῆς Θεομήτορος ἐθησαύριζε. περὶ οὗ μετρίως τῷ πρὸ τούτου βιβλίῳ ἐν δευτέρῳ κεφα-
λαίῳ εἰρήκαμεν· ἐν ᾧ καὶ παννυχίδα καὶ λιτὴν κατὰ πᾶσαν τετράδα ἐθέσπιζε γίνεσθαι,
καὶ αὐτῆς παρεζῆ προϊούσης, συνάμα φωτὶ ὁ πηγάζει λαμπάς· δεύτερος ὁ τῶν ὁδηγῶν
ἐστίν· ἐν ᾧ τὴν ἐξ Ἀντιόχου σταλεῖσαν εἰκόνα τῆς τοῦ Λόγου μητρὸς ἐνετίθει· ἣν Λουκᾶς ὁ θεῖος
ἀπόστολος χερσὶ καθιστόρει, ζώσης ἔτι, καὶ τὸν τύπον ὁρώσης, καὶ τὴν χάριν τῇ μορφῇ
ἐνιείσης. ἣ δή τις εἰκὼν ἐν τῷ τριβουναλίῳ λεγομένῳ πρώτως τὸ ἐς δεῦρο τελούμενον αὐτῇ
διεπράξατο· ἐφ' ᾧ καὶ κατὰ τὴν τρίτην τῶν ἡμερῶν τὴν παννυχίδα καὶ τὴν λιτὴν ἐνομοθέτει
τελεῖσθαι· ὃ δὴ καὶ ἐς δεῦρο ὁρᾶται τηρούμενον· τρίτον δ' ἕτερον κάλλει ἀμυθήτῳ καὶ παντο-
δαπαῖς ὕλαις κοσμούμενον, τῇ τοῦ Λόγου ἀφιέρου μητρὶ, ᾧ Βλαχέρναι ἐπώνυμον. ὃν διαφε-
ρόντως εἰς φιλότιμον κάλλος κοσμήσασα, Μαρκιανοῦ τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα διέποντος,
σπουδὴν καὶ ἄμφω πᾶσαν ἐποιοῦντο, καὶ τὸ πάνσεπτον καὶ παναχραντον καὶ θεοδόχον ἐκεί-
νης σκῆνος εὑρεῖν, καὶ τούτῳ ἐναποθέσθαι· καὶ δῆτα παρόντα τηνικάδε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον 133
Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιον, καὶ τοὺς ἐκ Παλαιστίνης ἥκοντας ἐπισκόπους διὰ τὴν ἐν Χαλκη-
δόνι σύνοδον, μεταστειλάμενοι ἐπυνθάνοντο, εἴ γε τὸ θεῖον τῆς Θεοτόκου κατὰ Παλαιστίνην
τέμενος ἐξαίσιον μάλα γε ὂν, καὶ τὸ θεῖον ἐκείνης σκῆνος ἔτι τῇ σορῷ παραμένοι, ἡ ἐθέ-
τη τὸ κατ' ἀρχάς· βουλομένοις γὰρ εἶναι ἐκεῖθεν μετακομίζειν παρὰ τὸ ἐκείνοις ἀνεγερθὲν τέ-
μενος, φυλακτήριον ἐσόμενον τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων. ταύτης γὰρ οὖσαν καὶ τὴν πόλιν καὶ
τὸν νεὼν, χρῆναι ἔφασκον μηδὲ τοῦ ἱεροῦ σκήνους ἐκείνης ἄμοιρα καθεστάναι· πρὸς δὴ ταῦτα
ὑπολαβόντα Ἰουβενάλιον, ἀποκρίνασθαι· τῇ μὲν ἱερᾷ καὶ θεοπνεύστῳ γραφῇ οὐδαμῶς τὰ
κατὰ τὴν τελευτὴν τῆς ἁγίας καὶ ἀειπαρθένου Θεοτόκου Μαρίας ἐμφέρεται· ἀρχαίᾳ δέ τινι
καὶ ἀληθεστάτῃ πάμπαν παραδόσει πεῖσθαι, ὡς ἐπιστάσης ἐκείνῃ τῆς τελευτῆς, ἀθρόον
ἐκ περάτων γῆς ἐπὶ τὸ κήρυγμα τοῖς ἀποστόλοις διεσπαρμένοις, μεταρσίους νεφέλαις τισὶν,
εἰς Ἱεροσόλυμα γεγενῆσθαι· ὀπτασία δὲ κρείττονι, ὕμνος θείων δυνάμεων ἐξηχεῖτο· αἰφ-
νίδιον δὲ πάλιν ὑπερφυῶς τὸν Λόγον καὶ υἱὸν αὐτῆς κατιόντα, τὸ θεῖον ἐκείνης πνεῦμα εἰς
χεῖρας λαβεῖν· τὸ δ' ἐκείνης θεοειδέστατον σκῆνος ἀγγελικῇ καὶ ἀποστολικῇ συνάμα
ὑμνῳδίᾳ ἐκκομισθὲν, σορῷ τινὶ ἐν χώρῳ Γεθσημανῆ κατετέθη, καί γε εἰς τρίτην ἡμέραν ὁ 334
τῶν ἀγγέλων ὕμνος τῷ χώρῳ διέμενεν ἀσιγήτοις ὑμνῳδίαις γεραίρων τὴν Θεομήτορα· ὡς
δ' ἐκείνη ἐπαύετο, καὶ τις τοῦ χοροῦ, τῶν ἀποστόλων ἀπολειφθεὶς, ἐπανῆκε μετὰ τρίτην τῶν
ἡμε-

ἡμερῶν βιασάμενος τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον χορὸν, ἀνοίγειν τὴν σορὸν ἐπειρᾶτο, καὶ τὸ εἰκὸς τῇ μη-
τρὶ τοῦ λόγου ἀφοσιῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς σφραγῖδος διαλυθείσης ἠνοίγετο, τὸ μὲν θεῖον ἐκεί-
νης σῶμα παντάπασιν ἀνεύρετον ἦν. τὰ γε μὴν ἐντάφια σπάργανα μόνοντα κατὰ χώραν
ἀθιγῆ καὶ ἀπρόσψαυστα, ὥσπερ ἄρτι ἀπολελοιπότος ἐκεῖνα τοῦ σώματος, ἀρρήτῳ τινὶ
εὐωδίᾳ ἀστράπτοντα. ἧς εἰς μᾶλλον ἐμφορηθέντες, σφραγῖδι αὖθις τὴν σορὸν ἐπισημη-
νάμενοι, ἀπηλλάττοντο, ἐκπεπληγμένοι τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος· τοῦτο μόνον ὡς
γε ὀρθὴν ἐπιλογισάμενοι, ὡς ἄρα ὁ ἐξ αὐτῆς ἰδίᾳ ὑποστάσει εὐδοκήσας ἀρρήτως καὶ ἀπε-
ρινοήτως σάρκα λαβεῖν καὶ γεννηθῆναι Θεὸς Λόγος, καὶ τῆς δόξης ὢν κύριος· εἶτα καὶ μετὰ
τὴν ἄρρητον κύησιν ἀλήμαντον τὴν παρθενίαν διατηρήσας. αὐτὸς ἠξίωσε καὶ μετὰ τὴν ἐν-
θένδε ἀπαλλαγὴν, τὸ ὑπερφυῶς ἄχραντον καὶ ἀμίαντον ἐκείνης καὶ πανάγιον σῶμα, καὶ
πρὸ τῆς νενομισμένης καὶ κοινῆς ἅπασιν ἀναστάσεως ἀφθαρσίᾳ τιμήσας καὶ μεταθέσει ἀγ-
135 γελικῇ μεταστήσας, εἰς τινας ὑπερφώτους καὶ ἀφθάρτους χώρας τῶν ἐπουρανίων μονῶν, γε-
ρας ὥσπερ τι ἐξαίσιον χαριζόμενος, τὸ μὴ τοῖς λοιποῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν μάλιστα εὐ-
δοκιμησάντων, συνάμα καὶ ταύτην αἰσθέσθαι· συνῆσαν δὲ τηνικάδε τοῖς ἀποστόλοις ὅ, τε
ἁγιώτατος Τιμόθεος, Διονύσιός τε ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ ὁ πολὺς τὰ θεῖα καὶ σοφὸς Ἱε-
ρόθεος· ὥσπερ αὐτὸς φησὶ Διονύσιος (1) ἐν τοῖς πρὸς Τιμόθεον ποιηθεῖσιν αὐτῷ, περὶ τοῦ
μακαρίου Ἱεροθέου λέγων οὕτως· ἐπεὶ καὶ παρ᾽ αὐτοῖς τοῖς θεολήπτοις ἡμῶν ἱεράρχαις, ἡνί-
κα καὶ ἡμεῖς, ὡς οἶσθα, καὶ αὐτὸς, καὶ πολλοὶ τῶν ἱερῶν ἡμῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τὴν θέαν τοῦ ζω-
αρχικοῦ καὶ θεοδόχου σώματος συνεληλύθαμεν· παρῆν δὲ καὶ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος,
καὶ Πέτρος ἡ κορυφαία καὶ πρεσβυτάτη τῶν θεολόγων ἀκρότης· εἶτα ἐδόκει μετὰ τὴν
θέαν, ὑμνῆσαι τοὺς ἱεράρχας ἅπαντας, ὡς ἕκαστος ἦν ἱκανὸς τὴν ἀπειροδύναμον ἀγα-
136 θότητα τῆς θεαρχικῆς (2) εὐσθενείας, πάντων ἐκράτει μετὰ τοὺς (3) θείους λόγους ὡς οἶ-
σθα τῶν ἄλλων ἱερομυστῶν, ὅλος ἐκδημῶν, ὅλος ἐξιστάμενος ἑαυτοῦ, καὶ τὴν πρὸς τὰ ὑμνού-
μενα κοινωνίαν πάσχων· καὶ πρὸς πάντων (4) ἠκούετο καὶ ἐγινώσκετο καὶ ἑωρᾶτο θεό-
ληπτος ὕμνος, καὶ θεῖος ὑμνολόγος κρινόμενος· καὶ τί ἄν σοι περὶ τῶν ἐκεῖ θεολο-
γηθέντων λέγοιμι; καὶ (5) εἰ μὴ καὶ ἐμαυτοῦ ἐπιλέλησμαι, πολλάκις οἶδα παρὰ σοῦ καὶ μέ-
ρη τινὰ τῶν (6) ἐνθεωτικῶν ἐκείνων ὑμνῳδιῶν ἐπακούσας. Ταῦτα διεξελθόντος Ἰουβεναλίου,
οἱ κρατοῦντες τὴν ἁγίαν ἐκείνην ἐδέοντο πέμπειν σορὸν, μετὰ τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἀμφίων,
ἀσφαλῶς τῇ σφραγῖδι ἐνσημηνάμενοι. ἣν δὴ καὶ πρὸς Ἰουβεναλίου ἀποσταλεῖσαν, ἐν τῷ
παρ᾽ αὐτῶν οἰκοδομηθέντι μεγίστῳ νεῷ τῶν Βλαχερνῶν ὁσίαις κατεθέντο ταῖς χερσὶν, ἔγ-
γιστα τῆς ἱερᾶς καὶ θείας τραπέζης, ἔτι τοῖς ζῶσι κατειλεγμένου Μαρκιανοῦ· ἡ γὰρ τιμία
ἐσθὴς ἐπὶ Λέοντος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκομίζετο· ἣ δὴ καὶ ἐν τῷ περιφερεῖ ἀνετέθη νεῷ, ὃν Λέων
LVII. ὁ μέγας ἐδείματο, ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου γενόμενοι λέξομεν. Hoc eſt, *Joanne Lango* & *Frontone*
Ducæo interpretibus: *Celeberrima hæc (7) Pulcheria multas per vitam præclare res geſſit:*
137 *multa publica hoſpitum & pauperum condidit domicilia. Advenarum etiam ſepulchra &*
alia ædificia conſtruxit, piæ mentis ejus indicia: in quibus etiam eſt Martyris Laurentii de-
lubrum. Tria quoque Dei Matri ex ipſis fundamentis templa erexit. Quorum unum eſt
in Chalcopratiis, Sacri loculi nomen habens. In hoc, veluti theſaurum, Deigenitricis depo-
ſuit Zonam: de qua paucis libro proximo, capite ſecundo, mentionem fecimus. Hoc in tem-
plo,

(1) *Lib. de* Divinis Nominibus *cap.* 3.

(2) *Ita quidem in antiquo & hactenus unico Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ* Nicephori Calliſti *Codice MSto Cæſareo, ex quo non ſolum* Joannis Langi *Latina verſio, ſed & ipſe contextus Græcus primum in lucem prodiit, ſcriptum legitur, minime tamen dubium eſt, quin pro* εὐσθενείας, *legendum ſit* ἀσθενείας, *ut non multo poſt in explicatione hujus* Dionyſiani *loci ſolidiſſime demonſtrabitur. Corrigendus etiam eſt idem* Nicephori *Codex lib.* 2. *cap.* 22. *ubi pro* ἀσθενείας *mendoſe legitur,* ἀγιαστείας.

(3) *Ita quidem in Codice MSto Cæſareo hic legitur, ſed ſine ulla controverſia ſcribendum eſt* μετὰ τοὺς θεολόγους. *Intelliguntur enim per* Theologos *antonomaſtice Sancti duodecim* Apoſtoli; *ut paulo ante. Vide eundem* Nicephorum *lib.* 2. *c.* 22.

(4) *Locus corruptus, Legendum* καὶ πρὸς πάντων, ὧν ἠκούετο καὶ ἑωρᾶτο, καὶ ἐγινώσκετο, καὶ οὐκ ἐγινώσκετο, θεόληπτος εἶναι καὶ θεῖος ὑμνολόγος κρινόμενος.

(5) *Leg.* καὶ γὰρ εἰ μὴ *&c. ut apud eund.* Nicephorum *lib.* 2. *c.* 22.

(6) *Pro* ἐνθεωτικῶν *ſine controverſia hic legendum eſt* ἐνθεαστικῶν; *uti apud eundem* Nicephorum *lib.* 2. *cap.* 22.

(7) *Imperatrix ſive Auguſta.*

*plo, ut quarto quoque hebdomadis die pervigilium & ſupplicatio ad lucernas & lampades fie-
ret, conſtituit; quam & ipſa pedes frequentare ſolita erat. Secundum templum Via ducum
eſt, ubi Antiochiâ miſſam Verbi Matris imaginem dedicavit, quam divus Apoſtolus Lucas ſuis
ipſe manibus depinxit, illa adhuc vivente, & tabulam ipſam vidente, gratiamque adeo illi
forma ſuæ imminente. Hæc imago primum in loco, qui Tribunal dicitur, fuit; ubi ea, quæ
nunc quoque fiunt, miracula peracta ſunt. Porro in templo iſto, ut tertio quoque ſeptimanæ
die pervigilium itidem & ſupplicatio perageretur, curavit: quod ad hunc usque diem ſer-
vatur. Tertium autem Verbi Matri incredibiliter pulchritudine & omnis generis materia
ornatum conſecravit templum, cui Blacherna cognomen eſt: quo abunde per ambitionem
quandam & liberalitatem decorato, Marciano Romani Imperii ſceptra tenente, magnopere* 138
*una cum eo operam dedit, ut modis omnibus venerandum, immaculatum, Deiferumque illius
corpus inveniret, & in Eccleſia ea reponeret. Itaque Juvenalem Hieroſolymorum Archiepi-
ſcopum & Palaſtinos Epiſcopos, qui Concilii celebrandi cauſa Chalcedonem venerant, accitos
interrogavit, an divinum Deigenitricis (1) templum & ſacroſanctum corpus adhuc apud Pa-
laſtinos in eo tumulo, quo primum repoſitum eſſet, reperiretur: velle ſe id inde translatum, in
templum hoc ejus inferre, ut imperantis Urbis cuſtodia eſſet & præſidium. Cum enim &
Urbs ipſa & templum illi dicatum eſſet, æquum eſſe dixit, ut ſacrum etiam ejus corpus ab eis
non abeſſet. Ad quæ verba Juvenalis reſpondit: In ſacris divinitusque inſpiratis ſcripturis
obitum ſanctæ ſemperque Virginis Deigenitricis Mariæ minime referri, antiquiſſima autem &
veriſſima omnino traditione receptum eſſe, (2) inſtante illius obitu, Apoſtolos ex ipſis orbis
terrarum finibus, ubi ad prædicationem obeundam diſperſi erant, ſublimes in aëre Hieroſoly-
ma veniſſe, viſione auſpicatiore hymnos divinarum poteſtatum exauditos eſſe: & absque ſtre-
pitu aliquo, mirifico modo, Verbum & filium ejus adveniſſe, atque in manus ſuas divinum
illius ſpiritum ſuſcepiſſe. Sacroſanctum autem corpus illius Angelica ſimul & Apoſtolica
hymnodia elatum in tumulo quodam, in regione Getzemani repoſitum eſſe, & in tertium usque* 139
*diem eo loco carmina angelos perpetua in honorem & laudem Deigenitricis ceciniſſe. Et cum
eodem tertio die (3) is, qui in obitu Virginis Matris choro Apoſtolorum non adfuerat, adve-
niſſet, & ſacrum illum cœtum, ut tumulum recluderet, quo & ipſe Verbi matri debitum ſu-
premumque perſolveret honorem, precibus ſummopere ſollicitaſſet, atque ſigillo ablato ſepul-
chrum apertum eſſet, ſacrum illius corpus prorſus repertum non eſſe, ſed ſepulchrales illius fa-
ſcias tantum ſuo loco intactas atque inviolatas, perinde atque corpus ea paulo ante reliquiſſet,
repertas, & quidem inenarrabili odoris ſuavitate redolentes; eaque illos abunde afflatos, ſi-
gnaculo rurſum tumulo impoſito abiiſſe ad miraculum tantum conſternatos, atque illud ſolum,
pro eo atque decebat, animo ſecum meditatos, illum ipſum DEum Verbum & Dominum glo-
riæ, qui ſubſiſtentia ſua, pro beneplacito ſuo, eo quem neque verbis neque intelligentia aſſe-
qui liceat modo, carnem ex ea ſuſcipere, & deinde poſt ineffabilem illam uteri geſtationem &
partum virginitatem illæſam conſervare dignatus ſit: illum, inquam, ipſum, etiam poſt obi-
tum, & ex viſa hac migrationem mirifice immaculatum, impollutum, & modis omnibus ſan-
ctum corpus ejus ante deſtinatam quoque & communem omnium reſurrectionem immortali-
tate cohoneſtaſſe, eoque per angelorum miniſterium in loca quædam cœleſtium regionum luci-
diſſima, & à corruptione alieniſſima translato, honore præcipuo proſecutum eſſe ne una cum re-* 140
*liquis vel celeberrimis laudatiſſimisque hominibus reſurgeret. Porro cum diſcipulis ibi tunc
adfuiſſe addidit, ſanctiſſimum illum Timotheum, Dionyſium Areopagitam, magnumque divi-
num & ſapientem Hierotheum, quemadmodum hac de re Dionyſius ipſe in (4) ſuis ad Timo-
theum de beato Hierotheo ſcriptis teſtatus ſit his verbis: Congreſſus etiam eſt cum Hierar-"
chis divino numine afflatis, cum & ego & tu ipſe, aliique multi ex ſanctis fratribus noſtris"
ad ſpectaculum corporis, quod autorem vitæ Deumque ſuſcepiſſet, conveniſſemus. Aderat"
ibi Jacobus quoque frater Domini, & item Petrus ſupremum atque venerandum Theologo-"
rum faſtigium. Deinde poſt id ſpectaculum, viſum eſt, ut Hierarchæ omnes, pro ſe quisque"*

(M) *ut*

(1) *Explicationem hujus loci vide infra Segmento hujus Diarii ſexageſimo quarto & ſexageſimo quinto.*
(2) *Vide eandem* Nicephori Callisti *Hiſtoriam Eccleſiaſticam lib. 2. c. 21. 22. 23.*
(3) *Rectius verteretur* aliquis. *Creditur autem hic fuiſſe* S. Thomas *Apoſtolus. Vide* Nicephor. Cal-
liſt. *Hiſt. Eccleſ. lib. 2. cap. 23.*
(4) *Libro de* divinis Nominibus *capite ſecundo.*

„ut poſſet, hymno cantato, infiniti-potentem divinæ (1) *virtutis bonitatem concelebrarent. Me-*
„miniſti tu ſatis, ut ibi ſecundum (2) *Theologos ipſos, omnes alios ſacros myſtas longe ſupera-*
„rit, totus à ſeipſo ſecedens, totus mente extra ſeipſum degens, & prorſus convenientia eis, quæ
141 *„canebat, patiens, ita ut à qvibus audiebatur & conſpiciebatur, ſimul & cognoſceretur & non*
„cognoſceretur: numine afflatus & divinus hymnorum cantor judicatus. Sed quid tibi de iis,
„qvæ tum ſancti illi viri theologati ſint, dicam? cum, niſi mei qvoqve ipſius ſim oblitus, memi-
„nerim, me multos hymnos & partes qvasdam divinitus inſpiratarum illarum laudum, te ca-
„nente, audire. Hæc ubi Juvenalis dixit, Principes ipſi ab eo, ut ſanctum eum tumulum,
una cum ſacris veſtibus probe obſignatum, ad ſe mitteret rogarunt: eumqve ita à Juvenali
transmiſſum, in maximo, qvod ab eis conſtructum eſt, Blachernarum templo piis conſecra-
runt atqve depoſuerunt manibus, proxime ad ſacram divinamqve menſam. Factum id Mar-
ciano adhuc ſuperſtite. Veneranda enim veſtis ejus aliqvanto poſt ſub Leone eſt allata, & in
rotundo templo, qvod Leo Magnus ædificavit, collocata eſt, ſicuti in hiſtoria ejus dicemus.
Hucusqve caput XIV. libri XV. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ *Nicephori Calliſti*, cui Archi-
epiſcopi Hieroſolymitani *Juvenalis* Oratio, qvam is A. 451. de *Aſſumptione Deigeni-*
LVIII. *tricis* ad Imp. *Marcianum* habuit, inſerta eſt. Qvo loco præterqvam qvod, ut (3)
ſupra monui, notandum *primo* eſt, nullam vel ipſius, *Melitonis*, vel iſtius *libelli de*
Aſſumptione B. Deigenitricis, qvi nunc ſub nomine ejus extat, mentionem fieri, illud
etiam *ſecundo* obſervatu eſt digniſſimum, antiqvam illam *παράδοσιν* ſive *traditionem*,
142 ſecundum qvam Archiepiſcopus *Juvenalis* Hiſtoriam Aſſumptionis B. Virginis
ibi refert, ab altera illa narratione, qvæ *Melitoni* falſo attribuitur, non mediocriter
diſcrepare; uti vel ex hoc uno liqvet, qvod ſuppoſititius *Melito* ſcribit, Chriſtum
ad preces Sanctorum Apoſtolorum, & in eorundem præſentia Beatiſſimam Ma-
trem ſuam ſuſcitaſſe à mortuis, & una cum corpore in Cœlum tranſtuliſſe, cum
contra *Juvenalis* referat, corporalem illam Aſſumptionem contigiſſe inſciis Apo-
ſtolis, eosqve tum demum myſterium hoc animadvertiſſe, poſteaqvam glorioſiſ-
LIX. ſimum B. Virginis corpus in ſepulchro non amplius invenerunt. Notandum
tertio eſt, qvamvis antiqva illa *Juvenalis* traditio à ſuppoſititia *Melitonis* narratione
jam memorato modo diſcrepet, miraculoſam tamen Sanctorum Apoſtolorum
translationem in Urbem *Hieroſolymitanam*, qvæ adminiculo *nubium* facta eſt, tam
à *Juvenale*, qvam à *Pſeudo-Melitone* æqve recenſeri, neo propterea Orationi *Juve-
nalis* fidem derogandam, & totam Aſſumptionis B. Virginis hiſtoriam, tanqvam
fabuloſam, rejiciendam eſſe. Qvod enim Archiepiſcopus *Juvenalis* traditioni
iſti, qvam *antiqviſſimam & veriſſimam* vocat, miraculoſam illam Apoſtolorum trans-
lationem in *nubibus* non de ſuo addiderit, nec addere potuerit, ſatis liqvet, par-
143 tim ex conditione vitæ & ſtatus ipſius, partim vero etiam ex præſentia reliqvo-
rum Epiſcoporum *Palæſtinæ*, qvam ſine dubio eſſet reveritus, ſi mendacii ab illis
convinci potuiſſet. Qvod autem *Nicephorus Calliſtus*, uti forſan qvis ſuſpicaretur,
Orationem illam ſub nomine Archiepiſcopi *Juvenalis* non finxerit, & conſeqven-
ter etiam miraculoſam illam Apoſtolorum translationem non commentus ſit, ab-
unde apparet, partim ex ſuppoſititio *Melitonis* libello, qvi non tantum *Nicephoro
Calliſto*, ſed & *Concilio Romano*, cui anno 494. Pontifex *Gelaſius primus* præfuit, ſine
controverſia eſt antiqvior, partim vero etiam ex *S. Joannis Damaſceni* oratione *ſe-
cunda* in honorem ac memoriam *Aſſumptionis B. Dei-Genitricis* habita, ubi de ſupra-
naturali iſto Sanctorum Apoſtolorũ conventu *Hieroſolymitano* hæc leguntur: (4) *τίνα
ἢ τὰ ἐπ' αὐτῇ γέρα τότε τελέσματα πρὸς τῷ γεραίρειν τοὺς τεκόντας θεσμοθετήσαντος; τοὺς
μὲν ἁπανταχῆ γῆς πρὸς τῶν ἀνθρώπων ἄλειαν διασπαρέντας, ταῖς πολυαρμονίοις καὶ
ποι-*

(1) *Immo* divinæ imbecillitatis; *Non enim εὐσθενείας in Græco contextu, ſed ἀσθενείας legendum eſt; ut in explicatione hujus loci paulo poſt ſolidiſſime demonſtrabitur.*
(2) *In Græco perperam hic apud* Nicephorum *legitur μετὰ τοὺς θείους λόγους pro μετὰ τοὺς θεο-λόγους.*
(3) *Vide ſupra Segmentum hujus Diarii qvinqvageſimum qvintum, pag. 130. 131.*
(4) *Deſcripſi hunc locum ex Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea antiqviſſimo Codice membranaceo MSto inter Theologicos Græcos* centeſimo vigeſimo ſecundo; *fol. 185. & 186.*

ποικίλαις γλώσσαις τοῦ πνεύματος καὶ τῇ τοῦ λόγου σαγήνῃ τοὺς ἀνθρώπους ζωγροῦντας ἐκ
τοῦ τῆς πλάνης βυθοῦ πρὸς τὴν πνευματικὴν ἐπουράνιον τράπεζαν τοῦ δείπνου τοῦ μυστικοῦ τῆς ἱε-
ρᾶς πανδαισίας τῶν πνευματικῶν τοῦ οὐρανίου νυμφίου γάμων, οὓς ὁ πατὴρ τῷ ἰσοσθενεῖ καὶ 144
ὁμοφυεῖ υἱῷ λαμπρῶς ἑστιᾷ καὶ λίαν βασιλικώτατα, θεῖον πρόσταγμα πρὸς Ἱερουσαλὴμ,
ὥσπερ τις σαγήνη, ἡ νεφέλη κατήπειγεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς, οἷά τινας ἀετοὺς συνάγου-
σα καὶ συναθροίζουσα. ὅπου γὰρ τὸ πτῶμα Χριστὸς ἡ ἀλήθεια ἔφησε τοὺς ἀετοὺς συναχθή-
σεσθαι. εἰ γὰρ καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ ταῦτα λέξαντος δευτέρας μεγάλης καὶ ἐπιφανοῦς οὐρα-
νόθεν καταφοιτήσεως ἡ ῥῆσις ἤδη προλέλεκται, ἀλλ᾽ οὐ κατόπιν ὥσπερ ἥδυσμά τι τοῦ λόγου
κἀνταῦθα παραληφθήσεται. παρῆσαν τοίνυν οἱ αὐτόπται τοῦ λόγου καὶ θεράποντες
κατ᾽ ὀφειλὴν καὶ τῇ τούτου μητρὶ λειτουργήσοντες, καὶ, κλῆρον ὥσπερ πολυτελῆ καὶ ὑπέρτι-
μον, τὴν εὐλογίαν ἐξ αὐτῆς ἀρυσόμενοι. Hoc eſt ſecundum latinam verſionem, quæ
extat apud *Laurentium Surium* Tomo quarto (1) de vitis Sanctorum, die XV. Au-
guſti: *Quinam autem ei* (ſc. B. Deigenitrici) *habiti ſunt honores ab eo* (ſc. Chriſto) *qui
lege ſanxit eſſe honorandos parentes? Eos* (ſc. Apoſtolos) *quidem, qui diſperſi erant per
univerſum orbem terræ, multiplicibus & variis linguis, Spiritusque & verbi ſagena captos ho-
mines deducebant ex profundo erroris ad ſpiritualem, & cæleſtem menſam cœnæ myſticæ;
ſacri, inquam, convivii ſpiritualium Sponſi cæleſtis nuptiarum, quas Pater Filio, qui eſt ejus-* 145
*dem potentiæ & naturæ, ſplendide celebrat & plane regie; eos, inquam, ad Urbem Hieroſoly-
mitanam juſſus divinus, nempe nubes, tanquam quoddam rete, urgebat ex finibus terræ, ve-
luti quasdam aquilas cogens & congregans. Ubi enim cadaver, illic congregandas eſſe aqui-
las*, (2) *dixit Chriſtus Veritas ipſa. Nam etſi de ipſius, qui hæc dixit, magno & glorioſo ſe-
cundo adventu id prædictum fuit, non abſurde tamen, tanquam quoddam condimentum ora-
tionis, hic quoque aſſumetur. Aderant ergo ii, qui Verbum & ipſi viderant, & ei ſervierant,
ejus quoque Matri, ut debebant, miniſtraturi, & tanquam præclaram ac precioſam hæredita-
tem ab ea hauſturi benedictionem.* Hucusque S. Joannes Damaſcenus. *Germanus* au-
tem *Patriarcha Conſtantinopolitanus* in ejusdem argumenti oratione non tantum mi-
raculoſæ iſtius translationis Sanctorum Apoſtolorum ſimpliciter meminit, ſed &
eandem exemplo *Habacuci* confirmat ac tuetur. Ipſa ejus verba hæc ſunt: (3) οὐκ
ἀμάρτυρος γὰρ, Θεοτόκε, ἡ μετάστασίς σου (4) οὐ ψευδὴς ἡ κοίμησις. ὁ οὐρανὸς τῶν
ἐπὶ σοὶ τότε συνδραμόντων διηγεῖται (5) τὴν δόξαν· ἡ γῆ τὴν περὶ αὐτῶν παρίστησιν ἀλή- 146
θειαν· αἱ νεφέλαι τὴν ἐξ αὐτῶν σοι διακονηθεῖσαν βοῶσι τιμήν· καὶ ἄγγελοι τὴν εἰς σὲ
τότε γενομένην ἀπαγγέλλουσι (6) δορυφορίαν· τὸ πῶς φημὶ, κατὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἀπό-
στολοι (7) παραγεγόνασιν πρὸς σέ. καθάπερ καὶ (8) Ἀμβακοὺμ ὁ προφήτης ἐκ μερῶν (9)
τῆς Ἰουδαίας ἐν ὥρᾳ μιᾷ διὰ νεφέλης ἁρπαγεὶς, καὶ ἀγγελικῆς δεξιᾶς (10) ὑποβληθεὶς ἐν τῇ
Περ-

(1) *pag.* 619.
(2) *Matth. cap.* 24.
(3) *Deſcripſi hunc locum ex Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea antiquiſſimo Codice membranaceo MSto, inter Theologicos Græcos* centeſimo vigeſimo ſecundo, *fol.* 169.
(4) *In Auctario Bibliothecæ SS. Patrum græco latina, Pariſiis A.* 1648. *duobus Tomis in fol. edita, Tomo II pag.* 1461. *legitur* οὐδέ.
(5) τὴν *deeſt in editione Pariſina.*
(6) *In edit. Pariſ. legitur* δωρυφορίαν *per* ω *in prima ſyllaba.*
(7) *In edit. Pariſ. legitur* παραγένοντο.
(8) *In edit. Pariſ. perperam legitur* Ἀμβρακούμ.
(9) *In edit. Pariſ. pro* τῆς Ἰουδαίας *legitur* τῆς Ὀρεινῆς; *è regione autem hac appoſita eſt latina verſio* ex partibus Orines Judæaque. *In Codice igitur MSto, quem interpres ille ſecutus eſt, ſine dubio ſcri-ptum fuit*, ἐκ μερῶν τῆς Ὀρεινῆς καὶ Ἰουδαίας; *ſed perperam. Nam aut delenda eſt particula* καὶ, *& legendum*, ἐκ μερῶν τῆς ὀρεινῆς Ἰουδαίας, *hoc eſt*, ex partibus montanæ Judææ, *ſive* mon-tanorum Judææ, *aut, omiſſa voce* ὀρεινῆς; *ſimpliciter legendum eſt ut in Codice MSto Cæſareo* ἐκ μερῶν τῆς Ἰουδαίας, *hoc eſt*, ex partibus Judææ. *Quam lectionem alteri præfero, quia ſimiliter apud* Danielem *c.* 14. *v.* 32. *ad quem locum autor hujus Orationis reſpicit; legitur:* καὶ ἦν Ἀμβακοὺμ ὁ προφήτης ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ; *nec additur*, ὀρεινῇ. *Vide tamen de* Montanis Judææ *Annota-tionem* Chriſtiani Adrichomii *in* Theatro Terræ Sanctæ, *ubi agitur de* Tribu Juda, *Num.* 174.
(10) *In edit. Pariſ. pro* ὑποβληθεὶς *legitur* ὑποληφθεὶς.

Περσικῇ Βαβυλῶνι (1) πρὸς τὸν λάκκον τοῦ Δανιὴλ παρέστη. Hoc eſt: *Non enim teſti-*
bus caret, ὁ Deipara, tuus tranſitus; nec dormitio tua falſi qvidqvam habet. Enarrat cœ-
lum gloriam eorum, qvæ in Te tunc concurrerunt; terra eorum repræſentat veritatem: nu-
bes honorem, qvem famulatu exhibuerunt, clamant; denique Angeli ſatellitium ſuum tunc
tibi præſtitum annunciant: ut nimirum Apoſtoli ad Te Hieroſolymam convenerint; qvemad-
147 *modum etiam Habacuc Propheta hora una in nube raptus, ſurripiente Angelica dextra, ex*
partibus Judææ Babylone Perſidis ad lacum Danielis præſto fuit. Hæc Germanus Patri-
archa Conſtantinopolitanus. Neqve vero *Habacuci* tantum exemplum aeria illa
Apoſtolorum transvectio ab inſimulatione falſitatis vindicari poteſt, verum et-
iam aliis compluribus Omnipotentiæ Divinæ miraculis, qvæ in Scriptura Sacra re-
cenſentur, & propter ſimulitudinem qvandam haud abſurde huc poſſunt accom-
LX. modari, ſed nimiæ prolixitatis vitandæ cauſa conſulto hic omittuntur. Notan-
dum *qvarto* eſt, ſupra citatam narrationem de Imp. *Marciano* ejusqve conjuge *Pul-*
cheria & Hieroſolymitano Archiepiſcopo *Juvenale*, qvam *Nicephorus Calliſtus* capiti
decimo qvarto libri decimi qvinti Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ inſeruit, deſumptam eſſe ex
alia multo antiqviori Hiſtoria, qvam *S. Joannes Damaſcenus* vocat *Euthymiacam*,
148 non qvidem, ut qvis falſo crederet, qvod (2) ab *Euthymio* qvodam compoſita fue-
rit, ſed qvia *S. Euthymii Archimandritæ* ſive *Abbatis in Palæſtina*, qvi Anno Chriſti
472. mortuus eſt, vitam & res geſtas continuit. Perſuaſiſſimum autem habeo
autorem *Euthymiacæ* iſtius *Hiſtoriæ* fuiſſe *Cyrillum monachum, S. Sabæ Abbatis*, qvi (3)
A. C. 531. obiit, diſcipulum, cujus etiam nunc apud *Laurentium Surium* Tomo pri-
mo de probatis Sanctorum vitis ad diem XX. Januarii extat Narratio qvædam de
Vita & rebus geſtis *S. Euthymii.* Titulus hujus Narrationis apud *Surium* hic eſt:
Vita & res geſtæ S. Patris noſtri, Magni illius Euthymii Abbatis, autore Cyrillo monacho. For-
taſſis autem tota Hiſtoria à Metaphraſte paraphraſtice reddita eſt. Hæc Surius. Ego ve-
ro contra pro certo habeo, *Hiſtoriam* illam *Euthymiacam Cyrilli* non tantum à *Symeo-*
ne ſive *Simone Metaphraſte* non *paraphraſtice* redditam, hoc eſt, latiori qvadam & co-
pioſiori expoſitione auctam eſſe, ſed vice verſa eam vel ab ipſo jam memorato
Metaphraſte, vel ab aliqvo alio *abbreviatam*, & in *Epitomen* redactam eſſe. Hoc enim
vel ex ipſo Narrationis iſtius, qvæ nunc extat, exordio patet; qvippe qvod, licet
æqve ac Hiſtoria ipſa abbreviatum ſit, priſtinæ tamen amplitudinis ſuæ qvalemcun-
qve retinet umbram; nempe generalem Hiſtorici ſtudii commendationem, qvæ
149 non qvalicunqve narrationi, ſed juſtæ ſive perfectæ Hiſtoriæ conveniat. Huc
præter alia multa ejusdem generis argumenta accedit, qvod ex *S. Joannis Dama-*
ſceni ſupra citata Oratione certo conſtat, *Euthymiacam* illam *Cyrilli monachi Hiſtoriam*
cum integra adhuc eſſet, tantæ fuiſſe magnitudinis, ut non ſolum in *capita*, ſed &
in *libros* diviſa fuerit. Poſteaqvam enim ibi *S. Joannes Damaſcenus* ſatis prolixe &
multo ſententiarum ac verborum ornatu expoſuit, qvomodo qvibusqve circum-
ſtantiis ipſe credat glorioſſimam Beatiſſimæ Dei-Genitricis Aſſumptionem conti-
giſſe, tandem narrationem illam claudit ac confirmat autoritate *Hiſtoriæ Euthymiacæ*;
utpote ex cujus capite *qvadrageſimo* libri *tertii* ad verbum recitat totum illum lo-
cum, qvo *Juvenalis* Archiepiſcopi Hieroſolymitani Oratio de obitu & Aſſumptio-
ne B. Deiparæ, coram Imp. *Marciano* ejusqve conjuge *Pulcheria* in Synodo *Chalce-*
do-

(1) *In edit Pariſ. pro* πρὸς *legitur* εἰς; *qvam lectionem confirmat ſupra citatus* Danielis *Prophetæ lo-*
cus cap. 12.

(2) *Notabile hujus erroris exemplum extat apud Eminentiſſ Card.* Baronium *Annal. Eccleſ. Tom.* 1.
ad an Chr. 48. *pag.* 366. *edit. Plantiniana: nec non apud R P* Martinum Delrium *in* Vindiciis A-
reopagiticis, *à R. P.* Balthaſare Corderio. *Plantinianæ Operum* S. Dionyſii Areopagitæ *editioni ſub-*
junctis; qvippe ubi Tom. 1. *pag* 417. *hæc leguntur:* Hoc B Juliani teſtimonium profert Euthy-
mius Hiſtoricus lib. 3 cap. 40. citatus à B. Joanne Damaſceno Orat. de Dormitione Deiparæ. *Cor-*
rigendus enim eſt hic locus hoc modo: Hoc B. Juvenalis teſtimonium profert Cyrillus monachus
in Hiſtoria ſua de Vita & rebus geſtis S. Euthymii Abbatis lib. 3 cap. 40. *Notandum etiam eſt,*
Juvenalem *Archiepiſcopum Hieroſolymitanum ibidem non ſemel tantum, ſed ter perperam vocari*
Julianum.

(3) *Vid. Baron Annal. Eccleſ. Tom. VII. an.* 531. *& ejusdem Notas ad Martyrologii Romani diem V.*
Decembris.

donenſi habita, continetur. Qvamvis enim in ea, qvæ nunc extat, *abbreviata S. Euthymii vita* jam memoratus locus non amplius inveniatur, minime tamen dubium eſt, qvin in *integra Hiſtoria Euthymiaca* olim extiterit, & culpa Abbreviatoris, tanqvam ad *S. Euthymii* res geſtas minus pertinens, omiſſus ſit. Vixit qvippe
S. Euthymius Archiepiſcopi Hieroſolymitani *Juvenalis* & Synodi *Calchedonenſis* ſive 150
Chalcedonenſis temporibus, ideoqve haud mirum eſt, qvod *Cyrillus* ampliſſimæ illi, qvam de *Vita S. Euthymii* ſcripſit, Hiſtoriæ multa qvoqve de rebus geſtis *Juvenalis* & Synodo *Chalcedonenſi* immiſcuerit. Utinam autem ea Hiſtoria ad nos perveniſſet integra! nunc enim ſupra memoratam tantum habemus *Epitomen*, in qva licet (1) nonnullis locis Archiepiſcopi *Juvenalis* & Synodi *Chalcedonenſis* obiter adhuc fiat mentio, pleraqve tamen eodem pertinentia omiſſa ſunt; & inter hæc eximius qvoqve ille locus de *Obitu & Aſſumptione B. Dei-Genitricis*, cujus conſervationem debemus *S. Joanni Damaſceno*, ex cujus ſupra citata Oratione is neceſſario hic inſerendus eſt, ut ipſa *Euthymiacæ Hiſtoriæ* verba cum *Nicephori Calliſti* narratione, qvæ, licet ſine ulla *Euthymiacæ Hiſtoriæ* mentione, ex iisdem tamen ejus verbis deſumpta eſt, conferantur, & qvam mutationis ſtyli licentiam *Nicephorus* ſibi arrogaverit, inde
perſpiciatur. Cæterum qvandoqvidem illa *S. Joannis Damaſceni* Oratio in antiqva LXI
Operum ipſius editione, qvæ Baſileæ typis Henrici Petri A. 1559. in fol. prodiit, omnino non extat, altera autem multo auctior editio, qvæ opera & ſtudio *Jacobi Billii* Lutetiæ Pariſiorum A. 1577. in fol. prodiit, & inter alia *duas* etiam Orationes
de Obitu & Aſſumptione B. Dei-Genitricis continet, in præſens mihi ad manum 151
non eſt, exhibeo hic partem illam Orationis *S. Joannis Damaſceni*, cui ſæpe memoratus *Euthymiacæ Hiſtoriæ* locus inſertus eſt, ex antiqviſſimo Codice membranaceo MSto, qvi in Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea Vindobonenſi inter MStos Codices Theologicos Græcos eſt *centeſimus vigeſimus ſecundus*. Continet is Vitas Sanctorum menſis *Auguſti*: inter qvas, poſtqvam ad diem *decimum qvintum* ejusdem menſis perventum eſt, etiam extant trium veterum Græcorum Patrum *Andreæ* Archiepiſcopi Cretenſis, *Germani* Patriarchæ Conſtantinopolitani, & *Joannis Damaſceni* in Obitum & Aſſumptionem B. Dei-Genitricis Homiliæ ſive Orationes ſacræ *novem*, qvarum Indicem hic exhibeo.

Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης, τοῦ Ἱεροσολυμιτανοῦ, λόγος εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου
Μαρίας. h. e. *Sancti Patris noſtri Andreæ (2) Archiepiſcopi Cretæ, cognomento Hie-* 152
roſolymitani, Oratio in omni veneratione proſeqvendam Obdormitionem ſive placidiſſimum Obitum Sanctiſſimæ Dominæ noſtræ Deiparæ & Semper-Virginis MARIÆ.

Principium: *Μυστήριον ἡ παροῦσα πανήγυρις· ὑπόθεσιν ἔχουσα τῆς Θεοτόκου τὴν κοίμησιν.* &c. à folii 141. pagina 2. usqve ad folii 147. paginam 2.

Extat hæc Oratio, ſed *latine* tantum, apud *Laurentium Surium* Tomo IV. de probatis Sanctorum Vitis d. XV. Auguſti. pag. 670. & apud *Laurentium Cumdium* Tomo IV. Bibliothecæ Homiliarum priſcorum Eccleſiæ Patrum pag. 631. editionis Lugdunenſis apud Juntas A. 1588. in fol.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεομήτορος λόγος Β. *Eadem die. Ejusdem in Obdormitionem Dei-Genitricis Oratio ſecunda.*

Principium: *Ὅσοι τὸ σεπτὸν τοῦτο τῆς Θεοτόκου κατειλήφατε τέμενος*, &c. à fol. 147. pag. 2. usqve ad fol. 156. pag. 2.

Hæc Oratio neqve apud *Surium*, neqve apud *Cumdium* extat, ſed, qvod ego 153
ſciam hactenus nondum eſt edita.

(1) *Apud Surium de probatis Sanctorum Vitis Tomo I d. XX Jan. pag.* 460. 461. 467. 468. 472. 473.

(2) *Apud* Surium & Cumdium *perperam verſum legitur*: S. Patris noſtri Andreæ Cretenſis, Archiepiſcopi Hieroſolymitani, &c. *Fuit enim* Andreas *hic, cujus diem feſtum Græci d. 4. Julii celebrant, patria qvidem* Damaſcenus, *Archiepiſcopus autem* Cretæ, *& cognomento* Hieroſolymitanus *qvoniam* Hieroſolymis *monaſticam vitam iniit. Qva de re præter Ritualem Græcorum librum, qvi* Triodium *inſcribitur, conſulendus eſt* Aubertus Miræus *in Auctario de Scriptoribus Eccleſiaſticis.*

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεομήτορος λόγος Γ. *Eadem die. Ejusdem in Obdormitionem Dei-Genitricis Oratio tertia.*

Principium: Καλεῖ πάλιν ἡμᾶς τὸ συνεχὲς τοῦ λόγου πρὸς τὴν πανήγυριν. &c. à fol. 157. pag. 1. usqve ad fol. 163. pag. 1.

Hæc Oratio extat, ſed *latine* tantum, apud *Surium* Tom. IV. pag. 675. & apud *Cumdium* pag. 633.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐγκώμιον εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. h. e. *Eadem die, Sancti Patris noſtri Germani Archiepiſcopi Conſtantinopolitani Encomium in Obdormitionem Sanctiſſimæ Deiparæ.*

Principium: Ὁ χρεωστῶν πάντοτε τὸν ἴδιον εὐεργέτην ἀνυμνεῖ. &c. à fol. 163. pag. 1. usqve ad fol. 166. pag. 2.

154 Hæc Oratio neqve apud *Surium*, neqve apud *Cumdium* extat, ſed *Tomo primo Auctarii Bibliothecæ SS. Patrum græco-latinæ*, Pariſiis A. 1648. in fol. editi, pag. 1445.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Τοῦ αὐτοῦ ἐγκώμιον εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεομήτορος Β. *Eadem die. Ejusdem Encomium in Obdormitionem Dei-Genitricis ſecundum.*

Principium: Παυσάσθωσαν τῶν αἱρετικῶν ἀμαθεῖς καὶ ἐμβροντητοὶ λόγοι &c. à fol. 166. pag. 2. usqve ad fol. 169. pag. 2.

Hæc Oratio extat neqve apud *Surium*, neqve apud *Cumdium*, ſed *Tomo primo Auctarii Bibliothecæ SS. Patrum græco-latinæ*, Pariſiis A. 1648. in fol. editi, pag. 1456.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Τοῦ αὐτοῦ ἐγκώμιον εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς Θεομήτορος Γ. *Eadem die, Ejusdem Encomium in omni veneratione proſeqvendam Obdormitionem Dei-Genitricis tertium.*

Principium: Φήμη καλὴ καὶ ἀγαθὴ λιπαίνει κατὰ τὸ γεγραμμένον ὀστᾶ. &c. à fol. 170. pag. 1. usqve ad fol. 174. pag. 2.

155 Hæc Oratio extat neqve apud *Surium*, neqve apud *Cumdium*, neqve in *Auctario Bibliothecæ SS. Patrum græco-latinæ*, Pariſiis edito, ſed, qvod ego ſciam, hactenus nondum eſt edita.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐγκώμιον εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς Θεομήτορος. *Eadem die. S. Patris noſtri Joannis Damaſceni Encomium in omni veneratione proſeqvendam Obdormitionem Matris Dei.*

Principium: Μνήμη δικαίων μετ᾽ ἐγκωμίων γίνεται, φησὶν ὁ σοφώτατος Σολομῶν &c. à fol. 175. pag. 1. usqve ad fol. 182. pag. 2.

Hæc Oratio neqve apud *Surium*, neqve apud *Cumdium* extat, ſed, niſi ex *duabus* ejusdem argumenti Orationibus, qvæ in *Billiana* Operum *S. Joannis Damaſceni* editione extat, una ſit, hactenus, qvod ego ſciam, nondum eſt edita.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Τοῦ αὐτοῦ ἐγκώμιον εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς Θεομήτορος Β. *Eadem die. Ejusdem Encomium in omni veneratione proſeqvendam Obdormitionem Matris Dei ſecundum.*

156. Principium: Ἔστι μὲν ἀνθρώπων οὐδεὶς, ὃς κατ᾽ ἀξίαν τῆς Θεομήτορος τὴν ἱερὰν ἐκδημίαν εὐφημῆσαι δυνήσεται, &c. à fol. 182. pag. 2. usqve ad fol. 193. pag. 1.

Hæc Oratio extat, ſed, *latine* tantum, apud *Surium* Tomo IV. pag. 680. & apud *Cumdium* Tomo IV. pag. 637; *græce* autem & *latine*, niſi fallor, in *Billiana* Operum *S. Joannis Damaſceni* editione. Editio enim hæc, ut ſuprajam monui, in præſens mihi non eſt ad manum.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Τοῦ αὐτοῦ ἐγκώμιον εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς Θεομήτορος Γ. *Eadem die. Ejusdem Encomium in omni veneratione proſeqvendam Obdormitionem Matris Dei tertium.*

Princi-

Principium: Ἔτ☉ ἐςὶ τοῖς ἐρωτικῶς πρός τι διακειμένοις, ἐπὶ γλώσσης ἀεὶ τοῦτο φέρειν, καὶ τοῦ νοῦ νύκτωρ τε καὶ μεθ᾽ ἡμέραν φαντάζεσθαι &c. à fol. 193. pag. 1. usqve ad fol. 196. pag. 2.

Hæc Oratio neqve apud *Surium*, neqve apud *Cumdium* extat, ſed, niſi ex *duabus* ejusdem argumenti Orationibus, qvæ in *Billiana* Operum *S. Joannis* 157
Damaſceni editione extant, una ſit, hactenus, qvod ego ſciam, nondum eſt edita.

In *ſecunda* igitur harum trium Orationum, qvas *S. Joannes Damaſcenus* de Obitu & LXII.
Aſſumptione *B. Dei-Genitricis* habuit, allegatur antiqvum illud *Euthymiacæ Hiſtoriæ*
de eadem re teſtimonium hoc modo: Ὁρᾶτε φίλοι Πατέρες καὶ ἀδελφοὶ, οἷα πρὸς
ἡμᾶς ὁ πανευκλεὴς ἀποτείνεται τάφ☉; Καὶ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ ἐν τῇ Εὐθυμιακῇ
ἱςορίᾳ, τρίτῳ λόγῳ, κεφαλαίῳ τεσσαρακοςῷ, οὕτως αὐτολεξεὶ γέγραπται. Εἴρηται μὲν
ἀνωτέρω, ὡς πολλὰς ἐν Κωνςαντινουπόλει ἤγειρε τῷ Χριςῷ ἐκκλησίας ἡ ἐν ἁγίοις Πουλχερία· (1) μία δὲ τούτων ἐςὶ καὶ ἡ ἐν Βλαχέρναις οἰκοδομηθεῖσα ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας τοῦ τῆς
θείας λήξεως Μαρκιανοῦ. οὗτοι τοιγαροῦν ἐκεῖσε σεβάσμιον οἶκον τῇ πανυμνήτῳ καὶ παναγίᾳ Θεοτόκῳ καὶ ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ οἰκοδομήσαντες, καὶ παντὶ κόσμῳ κοσμήσαντες
τὸ ταύτης πανάγιον καὶ θεοδόχον σῶμα ἐζήτουν, καὶ μεταπεμψάμενοι Ἰουβενάλιον τὸν
ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων καὶ τοὺς ἀπὸ Παλαιςίνης ἐπισκόπους, τότε τῇ βασιλευούσῃ ἐνδημοῦντας πόλει διὰ τὸ τηνικαῦτα ἐν Χαλκηδόνι γενομένην σύνοδον, λέγουσιν αὐτοῖς. Ἀκούο- 158
μεν εἶναι ἐν Ἱεροσολύμοις τὴν πρώτην καὶ ἐξαίρετον τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐκκλησίαν ἐν χωρίῳ Γεθσημανῆ καλουμένῳ· ἔνθα τὸ ζωηφόρον αὐτῆς σῶμα κατετέθη ἐν σορῷ. βουλόμεθα τοίνυν τοῦτο τὸ λείψανον ἀγαγεῖν ἐνταῦθα εἰς φυλακτήριον τῆς βασιλευούσης ταύτης πόλεως. ὑπολαβὼν δὲ Ἰουβενάλι☉ ἀπεκρίθη. τῇ μὲν ἁγίᾳ καὶ θεοπνεύςῳ γραφῇ οὐκ ἐμφέρεται τὰ κατὰ τὴν τελευτὴν τῆς παναγίας Θεοτόκου Μαρίας· ἐξ ἀρχαίας δὲ καὶ ἀληθεςάτης παραδόσεως παρειλήφαμεν, ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐνδόξου κοιμήσεως αὐτῆς οἱ μὲν ἅγιοι
σύμπαντες ἀπόςολοι, ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἐθνῶν τὴν οἰκουμένην διαθέοντες, ἐν καιροῦ ῥοπῇ μετάρσιοι συνήχθησαν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ πρὸς αὐτὴν οὖσιν, ὀπτασία αὐτοῖς ἀγγελικὴ γίνεται. καὶ θεία ὑμνῳδία ἠκούετο κρειττόνων δυνάμεων· καὶ οὕτω θεία δόξῃ καὶ ἐπουρανίῳ εἰς
χεῖρας τοῦ Θεοῦ τὴν ἁγίαν παρέθετο ψυχὴν, ἀρρήτῳ τινὶ λόγῳ· τὸ δὲ θεοδόχον αὐτῆς σῶμα
μετὰ ἀγγελικῆς καὶ ἀποςολικῆς ὑμνῳδίας ἐκκομισθὲν καὶ κηδευθὲν ἐν σορῷ τῇ ἐν Γεθσημανῇ κατετέθη· ἐν ᾧ τόπῳ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἡ τῶν ἀγγέλων χοροςασία καὶ ὑμνῳδία διέμενεν ἄπαυς☉. μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς ἀγγελικῆς ὑμνῳδίας παυσαμένης, παρόντες οἱ ἀπόςολοι ἑνὸς αὐτοῖς ἀπολειφθέντ☉, καὶ μετὰ τὴν τρίτην ἐλθόντ☉, καὶ τὸ θεο- 159
δόχον σῶμα προσκυνῆσαι βουληθέντ☉, ἤνοιξαν τὴν σορόν· καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτῆς τὸ πανύμνητον οὐδαμῶς εὑρεῖν ἠδυνήθησαν· μόνα δὲ αὐτῆς τὰ ἐντάφια κείμενα εὑρόντες, καὶ τῆς ἐξ
αὐτῶν ἀφάτου εὐωδίας ἐμφορηθέντες, ἠσφάλισαν τὴν σορόν, καὶ τὸ τοῦ μυςηρίου θαῦμα ἐκπλαγέντες, τοῦτο μόνον ἔσχον λογίσασθαι, ὅτιπερ ὁ εὐδοκήσας κατιδίαν ὑπόςασιν σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπῆσαι ἐξ αὐτῆς, καὶ γεννηθῆναι σαρκὶ Θεὸς Λόγ☉ καὶ Κύρι☉ τῆς δόξης καὶ μετὰ τὸν τόκον τὴν αὐτῆς ἄφθαρτον παρθενίαν διαφυλάξας, αὐτὸς ηὐδόκησε καὶ
μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀποβίωσιν τὸ ταύτης ἄχραντον καὶ ἀμίαντον σῶμα τῇ ἀφθαρσίᾳ, καὶ
μεταθέσει τιμῆσαι πρὸ τῆς κοινῆς καὶ καθολικῆς ἀναςάσεως. Παρῆσαν δὲ τότε σὺν τοῖς
ἀποςόλοις ὅ τε ἁγιώτατ☉ Τιμόθε☉ ὁ ἀπόςολ☉ καὶ τῆς Ἐφεσίων πρῶτ☉ ἐπίσκοπ☉,
καὶ Διονύσι☉ ὁ Ἀρεοπαγίτης· καθὼς αὐτ☉ ὁ μέγας Διονύσι☉ μαρτυρεῖ (2) ἐν τοῖς περὶ
τοῦ μακαρίου Ἱεροθέου, καὶ αὐτοῦ τότε παρόντ☉, πρὸς τὸν ῥηθέντα ἀπόςολον Τιμόθεον ποιηθεῖσι λόγοις, οὕτω λέγων· Ἐπεὶ καὶ παρ᾽ αὐτοῖς τοῖς θεολήπτοις ἡμῶν ἱεράρχαις, ἡνίκα
καὶ ἡμεῖς, ὡς οἶσθα καὶ αὐτὸς, καὶ πολλοὶ τῶν ἱερῶν ἡμῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τὴν θέαν τοῦ ζωαρχικοῦ καὶ θεοδόχου σώματ☉ συνεληλύθαμεν. παρῆν δὲ καὶ ὁ ἀδελφόθε☉ Ἰάκωβ☉, 160
καὶ Πέτρ☉ ἡ κορυφαία καὶ πρεσβυτάτη τῶν θεολόγων ἀκρότης. εἶτα ἐδόκει μετὰ τὴν
θέαν ὑμνῆσαι τοὺς ἱεράρχας ἅπαντας, ὡς ἕκας☉ ἦν ἱκανὸς, τὴν ἀπειροδύναμον ἀγαθότητα τῆς θεαρχικῆς (3) ἀσθενείας, πάντων ἐκράτει μετὰ τοὺς (4) θεολόγους, ὡς οἶσθα,

τῶν

(1) *Vide ſupra Segmentum hujus Diarii qvinqvageſimum ſextum, à pag. 131. usq; ad pag. 136.*

(2) *Lib. de Divinis* Nominibus *cap. 3.*

(3) *Apud* Nicephorum Calliſtum *lib. 15. c. 14. pro* ἀσθενείας *perperam legitur* εὐσθενείας.

(4) *Apud* Nicephorum Calliſtum *lib. 15. c. 14. mendoſe legitur,* μετὰ τοὺς θείους λόγους.

τῶν ἄλλων ἱερομυστῶν, ὅλος ἐκδημῶν, ὅλος ἐξιστάμενος ἑαυτοῦ, καὶ τὴν πρὸς τὰ ὑμνούμενα
κοινωνίαν πάσχων, καὶ πρὸς πάντων, (1) ὧν ἠκούετο καὶ ἑωρᾶτο, καὶ ἐγινώσκετο καὶ οὐκ ἐγινώσκετο, θεόληπτος εἶναι καὶ θεῖος ὑμνολόγος κρινόμενος. καὶ τί ἄν σοι περὶ τῶν ἐκεῖ
θεολογηθέντων λέγοιμι. καὶ (2) γὰρ, εἰ μὴ καὶ ἐμαυτοῦ ἐπιλέλησμαι, πολλάκις οἶδα παρὰ
σοῦ καὶ μέρη τινὰ τῶν (3) ἐνθεαστικῶν ἐκείνων ὑμνῳδιῶν ἐπακούσας. Καὶ ταῦτα οἱ βασιλεῖς ἀκούσαντες, ᾐτήσαντο αὐτὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἰουβενάλιον τὴν ἁγίαν ἐκείνην σορὸν μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ τῆς ἐνδόξου καὶ παναγίας Θεοτόκου Μαρίας (4) σιδόνων καὶ ἱματίων (5) βε-
161 βουλλωμένην ἀσφαλῶς ἀποσταλῆναι αὐτοῖς· καὶ ταύτην ἀποσταλεῖσαν κατέθεντο ἐν τῷ
LXIII Βλαχέρναις οἴκῳ τῆς παναγίας Θεοτόκου. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Hoc eſt, ſecundum verſionem latinam, quæ extat apud *Surium* : *Videtis amici Patres & fratres, quæ nobis porrigit ſepulchrum glorioſiſſimum? Quod autem hæc ita ſe habeant, in Euthymiaca quoque Hiſtoria libro tertio, capite quadrageſimo, his verbis ſcriptum eſt: Superius quidem dictum eſt, quod Conſtantinopoli multas Chriſto erexit Eccleſias ſancta Pulcheria.* (6) *Ex his autem una eſt, quæ in Blachernis fuit ædificata in principio imperii divinæ memoriæ Marciani. Is ergo, ſcilicet Marcianus & Pulcheria, cum illic ædificaſſent domum venerabilem maxime celebrandæ & ſanctiſſimæ Deiparæ & ſemper Virginis MARIÆ, & eam omnibus exornaſſent ornamentis, quærebant ejus ſanctiſſimum corpus, quod DEUM ſuſceperat. Et cum accerſiviſſent Juvenalem Hieroſolymitanum Archiepiſcopum, & Palæſtinæ Epiſcopos, qui in regia Urbe verſabantur propter Synodum, quæ tunc facta eſt Chalcedone; dicunt eis: Audimus eſſe Hieroſolymis primam & egregiam ſanctiſſimæ Deiparæ & ſemper Virginis MARIÆ Eccleſiam in prædio, quod vocatur Gethſemane, ubi ejus, quod Vitam portavit, corpus fuit in loculo depo-*
162 *ſitum. Volumus ergo ejus huc adduci reliquias ad cuſtodiam hujus regiæ Civitatis. Excipiens autem, reſpondit Juvenalis: In ſancta quidem & divinitus inſpirata ſcriptura de deceſſu ſanctæ Deiparæ MARIÆ nihil traditur; ex antiqua autem & veriſſima accepimus traditione, quod tempore glorioſæ ejus dormitionis, univerſi quidem ſancti Apoſtoli, qui orbem terræ ad ſalutem gentium obibant, momento temporis ſublime ſublati, convenerunt Hieroſolymis. Et cum apud Ipſam eſſent, viſio eis extitit Angelica, & audita fuit divina hymnodia præſtantiorum poteſtatum; & ſic cum divina ſupercæleſti gloria, in manus Dei ſanctam tradidit animam ratione quadam ineffabili. Quod vero DEUM ſuſcepit corpus ejus, cum Angelica & Apoſtolica hymnodia elatum, juſtis ei factis, in loculo fuit depoſitum Gethſemane. Quo in loco Angelorum chorea & hymnodia manſit tres dies perpetuos. Poſt tres dies autem, ceſſante hymnodia, qui aderant Apoſtoli, cum unus abfuiſſet, & poſt tertium diem veniſſet, & quod DEum ſuſceperat corpus adorare voluiſſet, loculum aperuerunt, ſed intemeratum quidem & omni ex parte laudandum corpus nequaquam invenire potuerunt. Cum ea autem ſola inveniſſent, in quibus fuerat compoſitum & poſitum & ineffabili, quæ ex iis proficiſcebatur, eſſent*
163 *odore repleti, loculum clauſerunt. Qui myſterii obſtupefacti miraculo, hoc ſolum poterant cogitare, quod, cui placuit in propria perſona carne indui, & ex ſacroſancta Virgine homo fieri, & naſci in carne DEUS Verbum & Dominus gloriæ, & poſt partum incorruptam ejus conſervavit virginitatem, ei quoque viſum eſſet, poſtquam ea è vivis exceſſit, intemeratum ejus & impollutum corpus honorare incorruptibilitate & translatione ante communem & univerſalem reſurrectionem. Tunc autem aderant cum Apoſtolis ſanctiſſimus Timotheus Apoſtolus & primus Epiſcopus Epheſiorum, & Dionyſius Areopagita, ſicut hic ipſe magnus teſtatur Dionyſius in iis, quæ de beato Hierotheo, qui ipſe quoque tunc aderat, conſcripſit ad ipſum Apoſtolum Timotheum, ſic dicens: Nam etiam apud ipſos à DEO afflatos ſacrorum antiſtites, quando nos quoque, ſicut ipſe noſti, & multi ex ſacris noſtris fratribus, ad ſpectaculum corporis,*

(1) *Apud* Nicephorum Calliſtum *lib. 15. cap. 14. perperam & corrupte legitur:* καὶ πρὸς πάντων ἠκούετο, καὶ ἑωρᾶτο θεόληπτος ὕμνος καὶ θεῖος ὑμνολόγος κρινόμενος.

(2) *Apud* Nicephorum Calliſtum *lib. 15. cap. 14. particula* γὰρ *perperam omiſſa eſt.*

(3) *Apud* Nicephorum Calliſtum *lib. 15. c. 14. pro* ἐνθεαστικῶν *mendoſe legitur* ἐνθεωτικῶν.

(4) *Sic in MSto legitur* σιδόνων, *ſine* ν *pro* σινδόνων.

(5) βουλλόειν *ſive* βουλλοῦν *hoc eſt* bullare, *vox græco-barbara pro* obſignare *ſive* appoſito ſigillo occludere. *Vid. Matthiæ Martinii Lexicon Philologicum voce* Bulla; *Joan. Kirchmann. de Annulis cap. 8 & Joan. Meurſii Gloſſarium græco barbarum v.* βοῦλλα & βουλλεύειν.

(6) *Vide ſupra Segmentum hujus Diarii quinquageſimum ſeptimum, à pag. 136. usq. ad p. 142.*

ris, quod vita principium dedit & DEum ſuſcepit, convenimus, (aderat autem & Domini
frater Jacobus, & Petrus ſuprema & antiqviſſima Theologorum ſummitas) & poſtqvam illud
vidiſſemus, viſum fuit, ut omnes Sacerdotes hymnos canerent & laudarent, prout poterat
unusqvisqve infinitam bonitatem divinarum (1) *virium: poſt Theologos ille, ut ſcis, vicit* 164
omnes alios myſtas ſacrorum, ut qvi plane excederet & à ſe omnino abduceretur, & in ea,
qvam hymnis celebrabat, afficeretur ſocietate & communione, & ab omnibus, à qvibus audie-
batur & videbatur, & cognoſcebatur & non cognoſcebatur, judicaretur eſſe à Deo afflatus &
divinus Hymnologus. Et qvid tibi amplius dixerim de iis, qvæ illic divine dicta ſunt? Et-
enim, niſi mei qvoqve ſum oblitus, ſcio me ſæpius, multosqve alios à te audiiſſe qvædam par-
tes illorum DEO afflantium hymnorum. Hæc cum audiiſſent Imperator & Imperatrix, pe-
tierunt ab ipſo Archiepiſcopo Juvenale, ut ſanctus ille loculus cum veſtibus clariſſima & ſan-
ctiſſima Deiparæ MARIÆ, ſigillo munitus, ad ſe mitteretur. Qvi loculus cum Conſtanti-
nopolim miſſus eſſet, depoſuerunt eum in veneranda æde, qvæ ædificata fuerat in Blachernis.
Et hæc qvidem ſic. Hucusqve *Euthymiaca Hiſtoria* à *S. Joanne Damaſceno* citatus locus,
unde *Nicephorus Calliſtus* totam illam narrationem de Obitu & Aſſumptione B. Dei-
genitricis, qvæ capite XIV. libri XV. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ipſius extat, mutuatus.
Notandum *qvinto* eſt, in jam citato *Hiſtoriæ Euthymiacæ* fragmento per τὴν πρώτην καὶ LXIV
ἐξαίρετον τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐκκλησίαν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν χωρίῳ Γεθσιμανῆ καλου- 165
μένῳ, hoc eſt, per *primam illam & præcipuam Sanctiſſimæ Deiparæ Eccleſiam*, qvam
Imp. *Marcianus* ejusqve conjux *Pulcheria* audierant *Hieroſolymis* eſſe in villa *Gethſe-*
mane, non intelligendum eſſe templum aliqvod, vel ab Imp. *Conſtantino Magno*, vel
à matre ipſius *S. Helena* ſupra ſepulchrum B. Dei-Genitricis conditum; uti à *Ni-*
cephoro Calliſto Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lib. 8. cap. 30. perperam traditur: ſed ſigni-
ficari partim ipſam *ſpeluncam* ſive cryptam ſubterraneam, in qva ſacratisſimum
Beatiſſimæ Dei Genitricis corpus ab ipſis ſanctis Apoſtolis fuit depoſitum, par-
tim vero *fornicem ſepulchralem*, qvi communi veterum *Hebræorum* more ſupra ſpe-
luncam ſepulchri fuit exſtructus. Qvæ qvidem primi hujus & antiqviſſimi ſacelli
ſepulchralis *B. Deiparæ* pars ſuper terram eminens permanſit integra usqve ad an-
num Æræ Chriſtianæ vulgaris *ſeptuageſimum*, qvo Urbs *Hieroſolymitana* à *Tito* Imp.
Veſpaſiani filio expugnata, & vallis *Joſaphat* una cum villa *Gethſemane* Templi à Ro-
manis combuſti, aliorumqve ædificiorum ruinis adeo impleta & obruta eſt, ut ſi-
mul etiam ſupra terraneum B. Dei-Genitricis monumentum æqvatum ſolo, & ſub-
terranea ejusdem crypta ſine ullius indicii veſtigiis prorſus cooperta ſit. Teſta-
tur hoc *Burchardus Argentoratenſis* in Deſcriptione *Terræ Sanctæ*, A. 1283. compoſita, 166
his verbis: *In valle Joſaphat, non qvidem in ima profunditate, verum in pede montis Olive-*
ti, parum tamen ſupra ipſam vallem, locatum fuit beatiſſimæ & Chriſtiferæ Virginis ſepul-
chrum, qvod qvidem ante ſubverſionem Jeruſalem per Romanos, ſupra terram eminens erat,
nunc autem terra coopertum eſt, adeo qvod Eccleſia, ibidem in honorem Virginis conſtructa,
cum ſit ſublimium parietum, nobiliſſimeqve teſtudinata, ſicut decens eſt tantam Virginem ho-
norare, nunc ſit tota ſubterranea, & repletionibus ruinarum templi & atriorum, de qvibus ſu-
pra diximus, omnino ſit cooperta, vallisqve Joſaphat ibidem adeo repleta fuit, qvod extat via
publica tranſiens ſuper prædictam Eccleſiam, jam ſub terra abſconditam. Hæc *Burchardus*
ille, qvi ab illis *Borchardus* & corrupte *Brocardus* appellatur. Ab expugnatione igitur
Hieroſolymorum per *Romanos*, qvæ in annum Chriſti *ſeptuageſimum* incidit, latitavit
ſub Hieroſolymitani excidii ruderibus *primum* illud & antiqviſſimum B. Dei-Geni-
tricis *ſepulchrale monumentum* ſubterraneum usqve ad annum ejusdem Æræ Chri-
ſtianæ *qvadringenteſimum qvinqvageſimum primum*, qvo Concilium generale *qvartum*
Chalcedone celebratum eſt, eaqve occaſione *Imp. Marcianus* ejusqve conjux *Pulcheria*
vehementiſſimum ſuum abſconditi iſtius theſauri inveniendi deſiderium Ar- 167
chiepiſcopo Hieroſolymitano *Juvenali*, cæterisqve *Palæſtinæ* Epiſcopis indicarunt.
Qvod enim non tantum Imp. *Conſtantini M.* & matris ipſius *S. Helenæ*, verum etiam
S. Epiphanii Conſtantiæ ſive Salaminis in Cypro inſula Epiſcopi & *S. Hieronymi*
(O) tem-

(1) *Immo* divinæ imbecillitatis, *ἀσθενείας enim non autem* εὐσθενείας *in Græco* S. Dionyſii Areo-
pagitæ *contextu legendum eſt; ut paulo poſt ſolide demonſtrabo.*

temporibus, ſepulchrum *B. Dei-Genitricis*, prorſus adhuc fuerit incognitum, ſoli-
diſſime demonſtrat Eminentiſſ. Card. *Baronius* Annalium Eccleſiaſticorum Tomo
primo ad annum Chriſti 48. pag. 370. edit. Plantin. ubi merum eſſe mendacium
oſtendit, qvod *Pſeudo-Hieronymus*, vel ſecundum alios *Pſeudo-Sophronius* in ſuppoſi-
tiria ſua de Aſſumptione B. Virginis ad *Paulam* & *Euſtochium* Epiſtola refert, ſepul-
chrum B. Dei-Genitricis eo tempore, qvo *Paula* & *Euſtochium* vivebant, palam &
ante oculos omnium extitiſſe in medio vallis *Joſaphat*, & Eccleſia in honorem
ejus fabricata fuiſſe conſpicuum. Qvem Cardinalis *Baronii* locum cum (1) ſupra
ad verbum integre jam citaverim, ſuperfluum eſt, ut is hic à me repetatur. Id
tantum nunc addo, ſi alia deeſſent argumenta, vel ex ſolo Archiepiſcopi *Juvenalis*
ad Imp. *Marcianum* ejusqve conjugem *Pulcheriam* reſponſo ſatis elucere, qvod
non tantum *ſepulchrum Dei-Genitricis* tunc temporis nondum fuerit inventum, ſed
168 nec antiqviſſima illa traditio de corporali ipſius Aſſumptione in Cœlum plerisqve
LXV. fuerit cognita. Reverſi itaqve in *Terram Sanctam* Archiepiſcopus Hieroſolymi-
tanus *Juvenalis* cæteriqve *Palæſtinæ* Epiſcopi, ſumma diligentia maximoqve ſtu-
dio in eam curam incubuerunt, ut *Imp. Marciani* ejusqve conjugis *Pulcheriæ* pio de-
ſiderio qvamprimum ſatisfacerent; ideoqve adhibita numeroſiſſima foſſorum
manu repurgarunt eam vallis *Joſaphat*, & villæ *Gethſemanæ* partem, in qva ſecun-
dum ſupra memoratam antiqviſſimam traditionem *ſepulchrum B. Dei-Genitricis*
olim fuiſſe veriſimile viſum eſt, nec prius à labore deſtiterunt, qvam felici per-
ſcrutatione inæſtimabilem illum theſaurum, qvi inde ab anno Æræ Chriſtianæ
ſeptuageſimo usqve ad illud tempus per *trecentos octoginta annos* ſub terra delituerat,
repererint. Qvo reperto, confirmata fuit veritas antiqviſſimæ traditionis de *cor-
porali Aſſumptione B. Dei-Genitricis in Cœlum*; qvippe cum ſepulchrum Ipſius, uti
olim à *Sanctis Apoſtolis* vacuum inventum fuerat, ita tunc qvoqve à *Juvenale* Archi-
epiſcopo Hieroſolymitano, cæterisqve *Palæſtinæ* Epiſcopis vacuum deprehenſum
ſit. Qvamvis autem, ut *Hieroſolymis* etiamnunc videre eſt, ſepulchrum *B. Dei-*
169 *paræ*, inſtar ſepulchri *Chriſti*, in petra exciſum ſit, & tanqvam nativus lapis immo-
biliter ſpeluncæ adhæreat, corpus tamen Ipſius non jacuit in eo immediate, ſed
incluſum fuit alteri cuidam loculo *exemptili*, qvi una cum linteis Ejus ſepulchra-
libus ab Archiepiſcopo *Juvenale* Conſtantinopolim ad Imp. *Marcianum* ejusqve
conjugem *Pulcheriam* miſſus, atqve ibidem in templo *Blachernarum*, qvod in hono-
rem B. Dei-Genitricis à fundamentis exſtruxerant, debita veneratione repoſitus
eſt. Qvod enim *nativo* B. Dei-Genitricis ſepulchro olim inſertus fuerit loculus
exemptilis, non ſolum conſtat ex *Euthymiaca Hiſtoria Cyrilli* & Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ
Nicephori Calliſti ſupra citatis locis, verum etiam ex *Bernardi de Breydenbach*, Eccle-
ſiæ Moguntinæ Decani & Camerarii, qvi A. 1483. *Terram Sanctam* inviſit, *Itinerario*;
utpote in qvo refert, ſepulchrum B. Dei-Genitricis *latius* eſſe, qvam ſepulchrum
Domini; nempe haud aliam ob cauſam, qvam propter loculum *exemptilem* nati-
vo lapidi inſertum, qvo monumentum Chriſti propter tumultuariam ſepulturam
caruit. Cæterum uti Imp *Marcianus* ejusqve conjux *Pulcheria* pro ſingulari ſua
pietate primo qvidem anſam præbuerunt qværendi & inveniendi *Sepulchri Dei-
Genitricis*, eo autem invento, loculum ſacrum *interiorem*, qvi ſanctiſſimum glorio-
170 ſiſſimæ Virginis corpus immediate, continuerat, & una cum *linteis ſepulchralibus*
miſſus fuit *Conſtantinopolim*, tanqvam pretioſiſſimum, immo inæſtimabilem theſau-
rum, ſumma reverentia & honore in celeberrimo templo *Blachernenſi* religioſiſſi-
me repoſuerunt, ſic qvoqve alteri illi *exteriori* loculo ſepulchrali ex *nativo* lapide,
qvi *Hieroſolymis* vacuus remanſit, ſimilem exhibuerunt honorem, & ſubterraneam
cryptam, cui etiamnunc immobiliter inhæret, ſuperexſtructa Eccleſia exornarunt.
LXVI Meminit Hieroſolymitani iſtius ſepulchri *nativi Burchardus Argentoratenſis*, &, qvo
in ſtatu illud A. 1283. viderit, refert his verbis: *In valle Joſaphat, non qvidem in ima
profunditate, verum in pede montis Oliveti, parum tamen ſupra ipſam vallem, locatum fuit
beatiſſimæ & Chriſtiferæ Virginis ſepulchrum, qvod qvidem ante ſubverſionem Jeruſalem per
Roma-*

(1) *Segmento hujus Diarii qvadrageſimo nono, pag. 112, 113, 114.*

*Romanos, ſupra terram eminens erat, nunc autem terra coopertum eſt, adeo quod Eccleſia
ibidem in honorem Virginis conſtructa, cum ſit ſublimium parietum, nobiliſſimeqve teſtudina-
ta, ſicut decens eſt tantam Virginem honorare, nunc ſit tota ſubterranea, & repletionibus
ruinarum templi & atriorum, de qvibus ſupra diximus, omnino ſit cooperta, vallisqve Joſa-
phat ibidem adeo repleta fuit, qvod extat via publica tranſiens ſuper prædictam Eccleſiam,
jam ſub terra abſconditam. Eſt tamen ibidem in terra ſuperficis poſt Urbis reparationem* 171
*conſtructa Eccleſia vel ædificium per modum capellæ: qvod cum ingreſſus fueris, deſcendes per
gradus plurimos ſub terra in Eccleſiam præſcriptam, & ad ſepulchrum Beatisſimæ Virginis;
& credo, ni fallor, ſunt gradus ſexaginta. Eſt autem ſepulchrum in medio chori ante alta-
re marmoreum, & magnifice decoratum; qvod & Saraceni devotiſſime venerantur, oſculantes
proſtrati, & ſacra Virginis ſuffragia alta voce ſuo more implorantes. Ego fui in ſepulchro
ipſo, viſumqve eſt mihi hortus aromatum ex fragrantia tantæ Virginitatis, & neſciens præ ſpi-
ritu & admiratione, qvid dicerem, decantare cœpi: Sicut cinamomum & balſamum aroma-
tizans odorem dedi; lachrymæqve omnium adſtantium comitum meorum ubertim effluebant,
ac bene nobis erat cum eis. Nolo autem te ignorare ſtudioſe Lector, Eccleſiam quæ jam ſub-
terranea effecta eſt, valde* (1) *humilem eſſe, eo qvod torrens Cedron repletionibus prædictis
coopertus, ſub ipſa decurrit, & ex inundantia aqvarum excreſcit aliqvando, ut ſcaturiens in
tantum erumpat, qvod Eccleſiam replet aqvis, & aſcendens per omnes gradus, per oſtium ca-
pellæ ſuperioris extra fluit. In cæmeterio ejusdem non longe ab ejus oſtio indigenæ hauriunt
aqvam ex fonte, qvi apud Nehemiam Draconis fons appellatur, ante portam gregis ſive
vallis. Beatiſſimæ Virginis Eccleſia intus illuminatur ex feneſtris orientalibus, diſpoſitis con-* 172
tra montem Oliveti. Hæc *Burchardus* Argentoratenſis, Ordinis Prædicatorum,
qvem Doctiſſimus *Andreas Maſius* Comment. in lib. Joſuæ cap. 10. v. 38. *ſcriptorem*
vocat *diligentiſſimum.* Caute tamen legendum eſt, qvod jam citato loco ait, Ec-
cleſiam illam, qvæ tempore ipſius viſebatur ſupra ſepulchrum B. Dei-Genitricis
conſtructam fuiſſe *poſt Urbis Hieroſolymitanæ reparationem.* Qvamvis enim hic ſine du-
bio intelligenda ſit reparatio Urbis, qvæ tempore Imp. *Conſtantini M.* ſtudio po-
tiſſimum & opera matris ipſius S. *Helenæ* contigit, inventio tamen ſepulchri B. Dei-
Genitricis, & Eccleſiæ ſuper illud ædificatæ ſtructura non ipſi Imp. *Conſtantino Ma-
gno*, vel matri ipſius *S. Helenæ*, ſed Imp. *Marciano* ejusqve conjugi *Pulcheriæ* attri-
buenda eſt. Meminit ejusdem Eccleſiæ B. Semper-Virginis etiam *Bernardus de* LXVII.
Breydenbach, in ſupra citato *Terræ Sanctæ Itinerario* his verbis: *Hinc in vallem Joſa-
phat deſcendimus ad torrentem Cedron, qvi æſtivo qvidem tempore aqvis caret, ſed verno tem-
pore, & præſertim circa tempus qvadrageſimale copioſe illis abundat. Pontem habet lapi-
deum in eo loco, qvem S. Helena conſtrui fecit, ubi lignum illud jacuit, ex qvo crux Chriſti
facta fuit. Dicitur qvod lignum illud fuerit viale ſive yea per ripam illam, qvodqve Regina* 173
*Saba noluerit tranſire, neqve pedibus ſuis ipſum contingere, eo qvod cognoviſſet in ſpiritu, Re-
demptorem mundi in eo paſſurum. Inde non procul venimus ad qvandam Eccleſiam B. Vir-
ginis titulo & ſepulchro inſignem, grandem & teſtudinatam; eſtqve deſcenſus in ea per gra-
dus qvadraginta octo: & ibi ſepulchrum Virginis glorioſæ ex albo marmore factum paulo la-
tius Chriſti ſepulchro, poteſtqve ibi celebrari, ſicut & ſuper ſepulchro Chriſti: & habet duas
januas, per qvas ingrediatur vel egrediatur. Illic intemeratum Virginis glorioſæ corpus ejus
poſt mortem ab Apoſtolis honorifice traditum ſepulturæ, ſed tertia poſt die, ut pie creditur,
aſſumptum fuit in Cœlum, anima Virginis beata reſurrectione unitum.* Hæc Bernardus de
Breydenbach; à qvo licet fundator iſtius Eccleſiæ, in honorem ſepulchri B. Dei-
Genitricis *Hieroſolymis* exſtructæ, non nominetur, haud alius tamen intelligendus LXVIII.
eſt, qvam Imp. *Marcianus* cum conjuge ſua *Pulcheria.* Contra autem corrigendus
eſt *Nicephorus Calliſtus*, qvi Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lib. 8. cap. 30. ædificationem iſtius
Eccleſiæ perperam attribuit *S. Helenæ*, Imp. *Conſtantini M.* matri, his verbis: Ἡ δὲ
βασιλὶς Ἑλένη ὑπερφυῆ τινα ἕτερον ἐν τῷ χωρίῳ Γεθσημανῆ ναὸν τῇ Θεοτόκῳ ἐγείρει· ἔν-
θεν τοῦ θυσιαστηρίου τὸν ζωηφόρον ἐκείνης τάφον ἀσφαλῶς περιστείλασα. καταφερὴς δὲ ὄν- 174
τος

(1) *Exiſtimo hic pro* valde humilem *legendum eſſe* valde humidam. *Alioqvi enim ipſe ſibi contradicit* Burchardus, *utpote qvi paulo ante ſcribit, Eccleſiam hanc, licet ſubterraneam,* ſublimes *tamen habere* parietes.

τος τοῦ τόπου, ἀναβαθμοὺς ἐκ μαρμάρων ποιησαμένη, τοὺς βουλομένους ἐκ τῆς ἁγίας πό-
λεως πρὸς ἀνατολὰς κατάγει. λέγεται γὰρ τοι καὶ στόμασι πολλῶν περιάγεται, ὡς ἐς τὸ
κάταντες ἰὼν ὁ τόπος κοιλὰς κλαυθμῶνος καλεῖται. χειμάῤῥους τε τῶν κέδρων, καὶ κοι-
λὰς τοῦ Ἰωσαφάτ. Hoc eſt, *Joanne Lango* interprete : *Excitavit qvoqve Imperatrix
Helena aliud mirificum templum in prædio Gethſemane Dei-Genitrici ; atqve in ſacrario ipſo
vivificum ejus ſepulchrum firmiter incluſit. Cum vero declivis is ſit locus, gradus marmoreos
fieri curavit, viatores ex ſancta Urbe Orientalem plagam verſus ducentes. Multorum enim
ſermonibus circumfertur, decliviorem eum locum, Vallem fletus, & torrentem Cedron, atqve
etiam vallem Joſaphat dici.* Hæc Nicephorus Calliſtus ; falſo attribuens *S. Helenæ*,
qvæ ad Imp. *Marcianum* ejusqve conjugem *Pulcheriam* pertinent. Teſtatur enim
S. Hieronymus in libro de *locis Hebraicis*, ſua ætate *unam* tantum in villa *Gethſemane*
fuiſſe Eccleſiam, ubi Dominus in horto oravit ; de contiguo autem *B. Dei-Geni-
tricis ſepulchro* & *Eccleſia nullam omnino* facit mentionem ; nempe qvia ipſo adhuc
175 ſuperſtite ſepulchrum illud nondum eſſet inventum : uti contra impoſtorem il-
lum, qvi ſub perſona *S. Hieronymi* vel *Sophronii* ſuppoſititiam de Aſſumptione B.
Deiparæ Epiſtolam, qvaſi ad *Paulam* & *Euſtochium* ſcriptam, compoſuit, ſupra jam
LXIX monui. Notandum *ſexto* eſt inſignem illum *S. Dionyſii Areopagitæ* locum, qvem
Hieroſolymitanus Archiepiſcopus *Juvenalis* ad probandam antiqviſſimam tradi-
tionem de corporali B. Dei-Genitricis Aſſumptione in Cœlum coram Imp. *Mar-
ciano* ejusqve conjuge *Pulcheria* publice recitavit, deſumptum eſſe ex ſubtiliſſimi
libri de *Divinis Nominibus* capite *tertio*, & in tribus pervetuſtis Operum *S. Dionyſii
Areopagitæ* Codicibus membranaceis MStis, qvi in Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſa-
rea Vindobonenſi inter MStos Codices Theologicos Græcos ſunt *ſexageſimus ſe-
cundus, ſexageſimus tertius* & *nonageſimus qvartus*, hujusqve rei cauſa ſumma diligen-
tia à me inſpecti, ac tam inter ſe, qvam cum impreſſis editionibus ſtudioſiſſime
collati ſunt, eodem prorſus modo, uti in ſupra citata *Joannis Damaſceni* Oratio-
ne de Obitu Deiparæ legitur, ſine ulla vel minima diſcrepantia ſcriptum reperiri.
Citatur qvidem etiam idem locus bis in *Nicephori Calliſti* Hiſtoria Eccleſiaſtica,
nempe lib. 2. cap. 22. & lib. 15. cap. 14. ſed utroqve loco mendoſe & corrupte ;
176 uti (1) ſupra ad poſteriorem locum paucis in margine jam monui. Eſt autem
inter illa menda unum, qvod non librarii negligentiæ attribuendum eſt, ſed in-
ſcitiæ & temeritati ipſius *Nicephori* ; utpote qvi verum verborum *S. Dionyſii Areo-
pagitæ* ſenſum non aſſeqvens, vocem aliqvam ſuo arbitratu immutare auſus eſt,
& hac ratione non tantum ipſe erravit, verum etiam primo interpreti ſuo *Joanni
Lango*, ejusqve interpolatori *Frontoni Ducæo* in verſione latina errandi anſam præ-
buit. Refert nimirum jam citato loco *S. Dionyſius Areopagita*, placuiſſe ſanctis
Apoſtolis poſt contemplationem corporis defunctæ Dei-Genitricis, qvod ipſius
DEI qvi autor & princeps vitæ eſt, receptaculum fuerat, laudare omnes pro vi-
rili τὴν ἀπειροδύναμον ἀγαθότητα τῆς θεαρχικῆς ἀσθενείας, hoc eſt, *omnipotentem bo-
nitatem divinæ imbecillitatis.* Horum igitur verborum verum ac genuinum ſenſum
cum *Nicephorus Calliſtus* non potuerit aſſeqvi, ſed abſurdum crediderit τῇ ἀπειρο-
δυνάμῳ θεαρχίᾳ, hoc eſt, *infinitæ divini numinis omnipotentiæ* conjungere τὴν ἀσθέ-
νειαν, hoc eſt, *imbecillitatem*, mutavit is Hiſtoriæ ſuæ Eccleſiaſticæ lib. 2. cap. 22. vo-
cem ἀσθενείας, tanqvam de mendo ſibi ſuſpectam, in vocem ἁγιαστείας ſeu potius
177 ἁγιαστίας, hoc eſt, *ſanctimoniæ*, vel *ſanctificationis* ; per τὴν θεαρχικὴν ἁγιαστίαν, ni fal-
lor, ſignificari putans ſupranaturalem B. Dei-Genitricis per Spiritum Sanctum
ſanctificationem, & ſanctiſſimam ejus tam in partu, qvam poſt partum miraculo-
ſe conſervatam virginitatem : deinde autem, cum ita ſibi nondum ſatis feciſſet,
propriam hanc ipſe correxit emendationem lib. 15. cap. 14. & vocem ἀσθενείας mu-
tavit in contrariam vocem εὐσθενεία ; exiſtimans, ut ego arbitror, per τὴν θεαρχι-
κὴν εὐσθένειαν, hoc eſt, *divini numinis robur*, ſignificari reconditiſſimum divinæ in-
carnationis myſterium, tanqvam Omnipotentiæ Dei ſummum apicem & faſti-
gium. Qvam poſteriorem, ſed æqve falſam ac præcedentem, Dionyſiani iſtius
loci

(1) *Segmento hujus Diarii qvinqvageſimo ſexto, pag. 135. & 136.*

loci emendationem ſecuti *Joannes Langus*, & *R. P. Fronto Ducæus* in tranſlatione latina Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Nicephori, tam lib. 2. cap. 22. qvam lib. 15. cap. 14. *τὴν θεαρχικὴν εὐθένειαν* verterunt *divinam virtutem*; eundemqve errorem commiſit interprès *Vitæ S. Abbatis Euthymii* apud *Laurentium Surium* Tomo primo de probatis Sanctorum Vitis ad diem XX. Januarii, ubi *τὴν ἀγαθότητα τῆς θεαρχικῆς εὐθενείας* interpretatus eſt *bonitatem divinarum virium*. Verumenimvero reclamant pravæ LXX.
huic *Dionyſiani* contextus immutationi non ſolum omnes antiqvi Codices MSti Græci; utpote in qvibus conſtantiſſime *ἀσθενείας*, non autem *εὐθενείας* vel *ἁγια-* 178
σίας legitur, ſed & *ratio ipſa*, & omnium veterum Græcorum ac Latinorum Scriptorum, qvi *S. Dionyſii Areopagitæ* librum de *Divinis Nominibus*, *Scholiis Græcis*, *Paraphraſi Græca* & *latina tranſlatione* illuſtrarunt, unanimis autoritas. *Ἀσθενείας* enim ſine ulla diſcrepantia & varietate lectionis *R. P. Balthaſar Corderius* Soc. JESU ſcriptum reperit in omnibus antiqvis Codicibus MStis Græcis, qvibus ad ultimam & optimam Operum *S. Dionyſii Areopagitæ* editionem græco-latinam qva A. 1634. Antwerpiæ ex officina Plantiniana duobus Tomis in folio prodiit, adornandam uſus eſt: nec aliter legitur in tribus à me ſupra memoratis Codicibus MStis Græcis *Auguſtiſſimæ Bibliothecæ Cæſareæ*, qvos eam ob rem ipſe meis oculis conſului. Eadem qvoqve lectio extitit in Codice MSto Græco, ex qvo juſſu Regis Francorum *Caroli Calvi*, qvi A. C. 875. Imperator evaſit Romanorum, Opera *S. Dionyſii Areopagitæ* à *Joanne* monacho Ordinis S. Benedicti, qvi à *Sigeberto Gemblacenſi* lib. de Scriptor. Eccleſiaſt. cap. 94. (1) *Erigena* cognominatur, ſed revera *Iberniġena* ſeu *Hibernigena* appellandus eſt, in latinum ſermonem tranſlata ſunt. In antiqvæ enim hujus & hactenus qvod ſciam *nondum editæ* verſionis latinæ duobus Codici- 179
bus membranaceis MStis, qvi in *Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea* adſervantur, & inter MStos Codices Theologicos Latinos ſunt *vigeſimus ſecundus* & *qvadringenteſimus nonageſimus ſextus*, legitur præclarus ille, de qvo nunc agitur, locus hoc modo: *Qvoniam & cum ipſis Deo acceptabilibus noſtris ſummis ſacerdotibus, qvando & nos*, (2) *ut æſtimatur, & tu, & multi ſanctorum noſtrorum fratrum in viſionem vimm inchoantis & Deum recipientis corporis convenimus. Aderat autem & Dei frater Jacobus, & Petrus, vertex & honorabiliſſima Theologorum ſummitas. Deinde placuit poſt viſionem laudare ſummos ſacerdotes ſimul omnes, qvomodo unusqvisqve erat idoneus, multum potentem bonitatem divinæ infirmitatis, Omnium dominabatur poſt Theologos, ut cognoſcis, aliorum ſanctorum Doctorum; totus* (3) *ex populis, totus exiſtens* (4) *ſemet ipſo, &* (5) *ad laudandam ſocie-* 180
tatem patiens, & ab omnibus, qvibus auditus eſt & viſus, & cognitus eſt & non cognitus, eſt Deo acceptabilis eſſe & divinus laudator judicatus. Hucusqve antiqva illa latina verſio; ubi, uti videre eſt, *τὴν ἀπειροδύναμον ἀγαθότητα τῆς θεαρχικῆς ἀσθενείας* in-

(P) ter-

(1) *Idem à R. P.* Philippo Labbæo *in Diſſertatione de Scriptoribus Eccleſiaſticis vocatur* Eeigena, *à R. autem P.* Antonio Poſſevino *in Apparatu Sacro nominatur* Eeiginus *&* Eeigina: *Eundem teſtatur* Petrus Sifeidus *in duobus Codicibus manuſcriptis* Gemblacenſi *&* Affliginenſi *appellari* Eurigenam. *In uno Codice* Cæſareo *ipſe ſcriptum reperi* Jerugena. *Sed omnes hæ appellationes corrupta ſunt ac mendoſæ. Verum enim ille cognomen fuit* Hibernigena *ſeu* Ivernigena, *vel* Jernigena, *qvoniam oriundus fuit ex* Hibernia, *qvæ à Ptolomæo* Iveenia, *à Strabone autem* Jerne *ſive* Jernia, *& vulgo Germanice* Irlandia *nuncupatur. Eadem ab* Iſidoeo *aliisqve mediæ ætatis ſcriptoribus dicitur* Scotia; *eamqve ob cauſam idem ille* Joannes *à Summo Pontifice* Nicolao I *in Epiſtola ad Regem Francorum* Carolum Calvum, *& à* Joanne Trithemio *in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis* Scotus *vocatur, à* Conrado *autem* Geſnero, *in Bibliotheca Univerſali* Scongena. *Ita enim ibi, non autem* Scotigina *legendum eſt; qvod mendum etiam extat apud* Joennem Jacobum Feſium. *Vide infra Segmentum hujus Diarii ſeptuageſimum ſecundum pag.* 184.

(2) ὡς οἶσθα, ut noſti.

(3) *Interpres pro* ἐκδημῶν *perperam legit* ἐκ δήμων. ἐκδημῶν ἑαυτοῦ Petronius Arbiter *elegantiſſime reddit* à ſe exire. *Ipſa ejus verba hæc ſunt*: Ego qvoqve ſinum meum ſaxis onerabo, ut, qvotiescunqve cæperis à te exire, ſangvinem tibi à capite mittam.

(4) Exiſtens ſemetipſo, *pro* extra ſe ipſum exiſtens.

(5) *In altero Codice MSto Cæſareo legitur;* & laudanda ſocietatem patiens. *Qvare opinor revera ibi olim ſcriptum fuiſſe*, & ad laudanda ſocietatem patiens, ut in Græco καὶ τὴν πρὸς τὰ ὑμνούμενα κοινωνίαν πάσχων.

terpres reddidit *multum potentem bonitatem divinæ infirmitatis.* Qvænam ergo hæc
infirmitas ſive *imbecillitas divina*, cujus infinita potentia præditam bonitatem ſancti
Apoſtoli poſt contemplationem corporis defunctæ Dei-Genitricis tantopere lau-
darunt? Haud alia profecto, qvam incomprehenſibilis & cuncta comprehen-
dentis Divinæ Majeſtatis humillima in arctum contractio, qva humanam infir-
mitatem & imbecillitatem imitari voluit, dum in utero *Beatiſſimæ Semper-Virginis*
MARIÆ carnem aſſumpſit, & usqve ad partum per novem menſes tenerrimi in-
ſtar infantis delituit. Qvamvis enim per τὴν θεαρχικὴν ἀσθένειαν, h. e. *divinam im-
becillitatem* ſive *infirmitatem* tota Chriſti vita & paſſio recte poſſit intelligi, reſpectu
tamen corporis defunctæ *Dei-Genitricis*, cujus contemplatio ſanctos Apoſtolos ad
181 omnipotentem divinæ iſtius imbecillitatis bonitatem laudandam tunc impulit,
Incarnationis potiſſimum & Nativitatis myſterium, qvod in utero *B. Semper-Vir-
ginis* contigit, hic intelligendum eſt. Confirmat hoc *S. Maximus Martyr*, qvi A.
C. 662. obiit, in ſuo ad hunc locum *Scholio* his verbis: Θεαρχικὴν ἀσθένειαν ἐνταῦ-
θά φησι τὴν ἑκούσιον τοῦ Υἱοῦ ἄχρι σαρκὸς, ἁμαρτίας δίχα, συγκατάβασιν. Ἁμαρτίαν
γὰρ πάντη ἀγνοήσας, κατηξίωσεν ὑπὲρ ἡμῶν, μὴ ἐκστὰς τῶν οἰκείων, ἀναμαρτήτως ἁμαρ-
τία γενέσθαι, ἵν᾽ ἡμᾶς τοὺς δουλωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ, διὰ τῆς δι᾽ ἑαυτοῦ ἡμῶν υἱοθεσίας εἰς
τὴν ἀρχαίαν ἐπαναγάγῃ ἐλευθερίαν. Πλούσιος γὰρ ὢν θεότητι, πτωχεύει τὴν πλουτο-
ποιὸν πτωχείαν, ἀναλαβὼν ὑπερφυῶς τὴν ἡμῶν σάρκα, ἵνα ἡμεῖς τὴν ἐκείνου πλουτήσωμεν
θεότητα· καὶ ἐν μορφῇ Θεοῦ, καὶ Θεὸς κατ᾽ οὐσίαν ὑπάρχων, τὴν τοῦ δούλου δι᾽ ὑπερέκχυ-
σιν ἀγαθότητος ὑπέδυ μορφήν. Λόγος ἁπλοῦς ὤν, ἐνυπόστατος καὶ γεγονὼς ἀτρέπτως
σάρξ. Hoc eſt: *Divinam imbecillitatem hic vocat voluntariam condeſcenſionem Filii Dei
usqve ad corpus absqve peccato. Cum enim peccatum prorſus ignoraret, dignatus eſt pro no-
bis, propria non deſerens, ſine peccato fieri peccatum, ut nos peccato mancipatos, per noſtri
182 adoptionem, qvæ per ipſum facta eſt, in priſtinam aſſereret libertatem. Nam cum dives eſ-
ſet divinitate, locupletante nos inopia fit pauper, excellenti qvodam modo carnem noſtram aſ-
ſumens, ut nos divinitate ejus ditaremur: & cum in forma Dei, ac ſecundum eſſentiam Deus,
exiſteret, propter effuſam bonitatem ſervi formam induit. Cum ſimplex Verbum exiſteret,
factus eſt immutabiliter ſubſiſtens caro.* Hæc *S. Maximus* de Myſterio Incarnationis
& Nativitatis Chriſti, qvod per τὴν θεαρχικὴν ἀσθένειαν præcipue hic ſignificatur.
Eodem modo, ſed aliqvanto brevius, explicat eundem locum *Georgius Pachymeres*
in *Paraphraſi* Operum *S. Dionyſii Areopagitæ*, qvæ ſupra memoratæ Plantinianæ edi-
tioni una cum *S. Maximi Scholiis* græce & latine inſerta eſt. Hinc itaqve apparet
duas illas *Nicephori Calliſti* corruptas lectiones ἀγιασίας & εὐσθενείας merito abo-
lendas eſſe, antiqvam autem illam Dionyſiani contextus lectionem ἀσθενείας non
ſolum veriſſimam eſſe, ſed & elegantiſſimam, propter *implicationem contradictionis*
ſive contrarium in προσκειμένῳ, dum *Thearchiæ imbecillitas* ſive *infirmitas* conjungi-
tur. Qvod (1) genus loqvendi veteres Græci autores ὀξύμωρον & σιδηρόξυλον ap-
LXXI. 183 pellare conſueverunt. Notandum *ſeptimo* eſt, ex ſola hac oratione, qvam Archi-
epiſcopus Hieroſolymitanus *Juvenalis* coram Imp. *Marciano* ejusqve conjuge *Pul-
cheria* A. C. 451. habuit, ſatis elucere, librum de *Divinis Nominibus* genuinum eſſe
S. Dionyſii Areopagitæ fœtum, & à Patribus, in Generali Concilio *Chalcedonenſi* congre-
gatis, indubitate pro tali fuiſſe habitum. Si enim tunc temporis ulla contra
iſtum librum, tanqvam ſuppoſititium & ψευδεπίγραφον, fuiſſet exceptio, qvi au-
ſus eſſet *Juvenalis* teſtimonio inde deprompto antiqvam illam traditionem de obi-
tu & aſſumptione *B. Dei-Genitricis* palam confirmare, & autorem ejus laudare no-
LXXII. minatim veluti σύγχρονον & αὐτόπτην? Notandum *octavo* eſt, ex eadem Archiepi-
ſcopi *Juvenalis* Oratione liqvere, qvod ſupracitato *S. Dionyſii Areopagitæ* loco per
corpus illud, qvod ab ipſo θεοδόχον, hoc eſt, *Deum recipiens* appellatur, nihil aliud
intelligendum ſit, qvam *corpus Beatiſſimæ Dei-Genitricis*, ad cujus obitum ſancti A-
poſtoli Hieroſolymam miraculoſe convenerunt. Hujus enim antiqvæ traditio-
nis confirmandæ cauſa locus ille *S. Dionyſii Areopagitæ* ab Archiepiſcopo *Juvenale*
fuit

(1) *Vide Athenæum Deipnoſophiſt. lib. 10. Eraſm. Roterodam. Prolegom. in Chiliades Proverbiorum, & Conrad. Ritterhuſ. Comment. in Oppiani Cynegeticorum lib. 1. pag. 29.*

fuit citatus: qvod profecto non feciſſet, ſi qvis cæterorum Patrum, qvi *Chalcedo-*
nenſi Concilio tunc interfuerunt, de vero hoc & genuino *Dionyſiani* iſtius loci ſenſu 184
dubitaſſet. Recte igitur *S. Maximus Martyr* in ſuo ad illum locum *Scholio* τὸ ζωαρ-
χικὸν καὶ θεοδόχον σῶμα eadem ratione interpretatur, inqviens: τὸ τῆς ἁγίας Θεο-
τόκου λέγει, τότε κοιμηθείσης, hoc eſt: *De corpore loquitur Sanctiſſimæ Deiparæ, quæ tunc*
obiit. Eandem interpretationem etiam *Georgius Pachymeres* in ſua ejusdem loci
Paraphraſi, & *Joannes Damaſcenus*, *Andreas Cretenſis*, ac *Epiphanius Presbyter* in ſuis de
obitu B. Deiparæ *Homiliis*, merito unanimiter confirmant ac tuentur. Contra au-
tem ſunt corrigendi, qvi *Dionyſianum* illum locum aliter expoſuerunt. *Joannes*
enim monachus Ordinis S. Benedicti, cognomine (1) *Hibernigena*, in (2) præfatione
ad Regem Francorum *Carolum Calvum*, qvam Operibus *S. Dionyſii Areopagitæ* à ſe latine
verſis præfixit, per corpus θεοδόχον ſive *Deum recipiens* falſo credidit intelligi *car-*
nem Chriſti, qvæ Divinitatis ipſius fuit receptaculum, ideoqve perperam hinc col- 185
legit, *S. Dionyſium Areopagitam* præſentem fuiſſe, ubi Chriſtus poſt reſurrectionem
ſuam Apoſtolis ſuis multisqve aliis ſanctis corporaliter apparuit. Ipſa *Joannis Hi-*
bernigenæ verba, uti in duobus ſupra laudatis *Auguſtiſſimæ Bibliothecæ Cæſareæ* Codi-
cibus manuſcriptis leguntur, hæc ſunt: *Sanctus ergo Dionyſius, ut prædiximus, Areo-*
pagita ex vico videlicet Martis denominatus, (aris namque à Græcis bellum vocatur) primis
juventutis ſuæ floribus Academiæ ſtudiis eruditus; deinde divino atque ineffabili miraculo So-
laris Eclipſeos, quæ facta eſt confixo Domino noſtro JEſu Chriſto patibulo crucis, commotus,
(ipſe ſiqvidem, ut in quadam ſuarum epiſtolarum commemorat, dum eſſet juxta Heliopolim
cum Polycarpo Epiſcopo cæterisque, qvi tunc aderant divina procurante providentia, mirabi-
liter in modum conſpexeras Lunam Soli ſubeuntem, ac per hoc Solem defeciſſe) moxque ſan-
ctiſſimum Virum, Apoſtolorum diſcipulum, Hierotheum videlicet Epiſcopum ſecutus, cujus in
tertio hujus Operis libro memoriam facit, eundemque Magiſtrum ſuum venerabilem nomi-
nat, cæterisque tunc temporis Coepiſcopis poſt Apoſtolos in Theologia præferre non dubitat:
cum quo, multisque aliis ſanctis in unum convenientibus, Chriſtum poſt reſurrectionem cor-
poraliter eſt contemplatus; aderantque ibi, ut ipſe ait, Jacobus frater Domini & Petrus ver- 186
tex Apoſtolorum. Hæc *Joannes Hibernigena.* Summus autem Pontifex *Nicolaus I.*
qvi A. C. 858. electus eſt, & A. 867. obiit, cum intellexiſſet, *Joannem Hibernigenam*,
Opera *S. Dionyſii Areopagitæ* in Latinum ſermonem tranſtuliſſe, ſcripſit ea de cauſa
ad Regem Francorum *Carolum Calvum*, &, ut verſio illa cenſuræ ſuæ ſubjiceretur,
poſtulavit his verbis: *Relatum eſt Apoſtolatui noſtro, quod Opus B. Dionyſii Areopagitæ,*
quod de Divinis Nominibus vel Cæleſtibus Ordinibus Græco deſcripſit eloquio, quidam vir
Joannes, (3) *Scotus genere, nuper in Latinum tranſtulerit: quod juxta morem nobis mitti,*
& noſtro judicio debuit approbari; præſertim cum idem Joannes, licet multæ ſcientiæ eſſe
prædicetur, olim non ſane ſapere in quibusdam frequenti rumore dicatur. Hæc Nicolaus
Papa. Cum igitur is verſionem iſtam accepiſſet, inter cæteros, qvos in illa repe-
rit & improbavit, errores, ſimul etiam damnavit falſam iſtam interpretationem
τοῦ θεοδόχου σώματος, h. e. *Corporis Deum recipientis*, & per hæc verba non *carnem*
Chriſti reſurgentis, ſed *corpus defunctæ Dei-Genitricis* ſignificari monuit; uti ex antiqvo
hoc *Scholio*, qvod in *priori* Codice Cæſareo æqve antiqva manu, ac ipſe contextus,
in margine ſcriptum legitur, videre eſt: *Noveris hic tranſlatorem non bene ſenſiſſe in*
eo, quod Beatum Dionyſium Chriſtum poſt reſurrectionem corporaliter contemplatum aſſtruit, 187
ex

(1) *Vide ſupra Segmentum hujus Diarii ſeptuageſimum pag.* 179.

(2) *Hanc* Ioannis Hibernigenæ *Præfationem ad Francorum Regem* Carolum Calvum, *perperam attribuit Em. Card.* Baronius Anaſtaſio Bibliothecario *Annal. Eccl. Tom. I. ad an.* 48. *pag.* 166. *editionis Plantinianæ.* *Errandi occaſionem* Baronio *præbuit alia qvædam Præfatio eidem antiqvæ latinæ verſioni præfixa, qvæ revera eſt* Anaſtaſii Bibliothecarii, *& propter Scholia Operum* S. Dionyſii Areopagitæ, *ab ipſo in latinum ſermonem tranſlata, ad* Carolum Calvum *miſſa eſt* 10. *Kal. April. A. C.* 871. *Indictione octava.* *At* Joannes Hibernigena *Opera* S. Dionyſii Areopagitæ, *juſſu* Caroli Calvi *tranſtulit ſub Pontificatu* Nicolai I. *qvi A. C.* 867. *obiit.*

(3) *Immo revera Hibernigena; hoc eſt, oriundus ex Hibernia: qvæ ab Iſidoro & aliis mediæ ætatis ſcriptoribus perperam Scotia, appellatur. Cujus rei etiam hic exemplum habemus. Plura videſis apud Abrah. Ortelium in Theſauro Geographico voce Hibernia.*

*ex verbis ſcilicet ipſius ſancti Dionyſii, qui ſcribens ita loqvitur : Qvando & nos , ut æſtima-
tur, & tu, & multi ſanctorum noſtrorum fratrum in viſionem vitam inchoantis, & Deum re-
cipientis corporis convenimus. Aderat autem & Dei frater Jacobus, &c. Non corpus Chri-
ſti, ſed Beatæ Maria vult auctor intelligi, ad cujus obitum Apoſtoli, & ipſe Dionyſius , & alii
ſancti fratres convenerunt.* Hucusqve antiqvum illud *Scholion*; cui ſuffragatur ipſa
Scriptura ſacra, utpote ex qvâ certo conſtat, eo tempore, qvo *Chriſtus* crucifixus eſt
& reſurrexit, non tantum *Dionyſium Areopagitam* nondum fuiſſe converſum , ſed ne
ipſum qvidem *Paulum* , à qvo *Dionyſius* converſus eſt. Reclamat inſuper ipſe *S.
Dionyſii Areopagitæ* contextus græcus, *Chriſti* enim *corpus* non poteſt recte appellari
σῶμα θεοδόχον, hoc eſt, *corpus Deum recipiens* , ſed σῶμα θεανθρωπικὸν, hoc eſt, *Cor-
pus Dei & hominis* ; at *Corpus B. Dei-Genitricis* vere ac proprie σῶμα θεοδόχον h. e.
corpus Deum recipiens appellatur, qvia nempe Deus carnem, qvam de cœlo non at-
tulerat, ex ipſâ & in ipſius aſſumpſit utero. Ut merito igitur *Joannes Hiberugena* à
188 Summo Pontifice *Nicolao I.* reprehenſus eſt, qvod per σῶμα θεοδόχον ipſum *Chriſti
corpus* ſignificari falſo crediderit, ſic multo etiam magis corrigendi ſunt *Hilduinus*
S. Dionyſii juxta civitatem Pariſienſem Abbas, & *Matthæus Galenus* , qvi *S. Dionyſii
Areopagitæ* vitam , juſſu Imp. Ludovici Pii ab *Hilduino* collectam primus edidit.
Hilduinus enim per σῶμα θεοδόχον exiſtimavit ſignificari *ſepulchrum Chriſti* : *Mat-
thæus* autem *Galenus* eadem verba rectius accipi poſſe arbitratur *de ædibus S. Joan-
nis Evangeliſtæ*, in qvas B. Dei-Genitrix recepta eſt. Sed utrumqve egregie refu-
tat Eminentiſſ. Card. *Baronius* Annal. Eccleſ. Tom. I. ad an. 48. his verbis: *Dicat
velim uterqve qvænam ſubfuerit ratio, ut non tantum Hierotheus ac Dionyſius, ſed & Apoſto-
li antea per Orbem diſperſi, ad contuendum ſepulchrum Dominicum , vel Joannis ædes conve-
nerint, atqve ad illa contuendi vel laudanda omne tunc ſtudium & vim ſpiritus adhibuerint;
Numqvid non alias ſæpe viderant, atqve uberius laudare potuerant ? Eſto qvod Hierotheus
& Dionyſius, vel ſi qvi alii Apoſtolorum diſcipuli, qvi nunqvam hactenus vidiſſent , eo conve-
nerint, & ad ejus præconia fuerint divinitus excitati ; qvid de Apoſtolis dixerimus, qvi mul-
tos annos (ut vidimus) poſt aſcenſionem Domini Hieroſolymis manentes , & ſepulchrum Chriſti
& ædes Joannis præ oculis ſemper habentes, tunc potiſſimum ad ea contuenda advenerint, &
189 ad laudanda recens excitati fuerint ? Sed & in eo Galenus manifeſtiſſime videtur erraſſe ,
dum eundem Apoſtolorum, & aliorum conventum tunc Hieroſolymis factum exiſtimat, qvando
Paulus, ut ipſe ſcribit Galat. 2. aſſumpto Tito profectus eſt Hieroſolymam : nam eo tempore
nondum Paulus Athenas acceſſerat, nec Dionyſium ad fidem converterat , ut ex jam dictis ap-
paret. Immo conſulat ipſa Acta à Luca conſcripta, & manifeſte videbit, poſt Dionyſii conver-
ſionem nunqvam Paulum veniſſe Hieroſolymam, niſi cum collectam deferens , illuc veniens , à
Judæis detentus eſt atqve ligatus.* Hæc *Baronius*. Repugnat inſuper falſis hiſce *Dio-
nyſiani* loci interpretationibus ipſe contextus Græcus. Præterqvam enim qvod
ſepulchrum aut *ædificium* non niſi improprie σῶμα ſive *corpus* poteſt appellari, mini-
me etiam dubium eſt , qvin *ſepulchrum Chriſti* non θεοδόχον, ſed θεανθρωποδόχον ,
ædificium autem, in qvo *B. Dei-Genitrix* commorata eſt, non θεοδόχον , ſed θεοτοκο-
δόχον cognominandum ſit. Exploſis ergo *Joannis Hibernigenæ* , *Hilduini Abbatis*, &
Matthæi Galeni falſis interpretationibus, maximas Archiepiſcopo Hieroſolymitano
Juvenali debemus gratias, qvod ex ipſius oratione , qvam coram Imp. *Marciano*
ejusqve conjuge *Pulcheria* habuit certo nobis conſtet, ſupra citata *S. Dionyſii Areo-*
190 *pagitæ* verba haud aliter, qvam de *corpore defunctæ Dei-Genitricis* intelligenda eſſe.
LXXIII. Cæterum, ut ad ejusdem revertar *corporalem Aſſumptionem in Cælum*, de ea , ut ſupra
pluribus jam demonſtravi , Imp. *Marciani* temporibus vel ſub nomine *Melitonis* ,
vel alterius cujusdam diſcipuli SS. Apoſtolorum, aut ſub nomine alicujus ex ipſis
SS. Apoſtolis, peculiaris aliqvis libellus , qvo Archiepiſcopus *Juvenalis* narratio-
nem ſuam confirmare potuiſſet, nondum extitit, ſed memoria ejus rei partim vul-
gari qvadam *traditione*, partim extraordinaria & ſupranaturali *relatione divina* usqve
ad illam ætatem fuit propagata. Et qvod qvidem ad παράδοσιν ſive *traditionem* il-
lam attinet, eam ipſe *Juvenalis* appellat ἀρχαίαν καὶ ἀληθεστάτην, h. e. *antiqvam & ve-
riſſimam : revelationis* autem *ſupranaturalis* , qva eadem traditio *divinitus* confirmata
eſt,

eſt, meminit *Euſebius Pamphili* in *Chronico* ſuo ad annum Chriſti *qvadrageſimum octa-*
vum his verbis: *MARIA Virgo, JESU Chriſti Mater, ad Filium in cœlum aſſumitur, ut qvi-*
dam ſibi fuiſſe revelatum ſcribunt. Qvi Chronici Euſebiani locus in editione *Pari-*
ſiana Henrici Stephani A. 1518. in 4to, ut & in editione *Baſileenſi* Henrici Petri A.
1529. in folio, ac in editione *Burdigalenſi Arnaldi Pontaci* Epiſcopi Vazatenſis A.
1604. in folio, eo, ut hic à me citatus eſt, modo conſtanter legitur; à *Joſepho* au- 191
tem *Scaligero* in editione *Lugduno-Batava*, Thomæ Baſſoni A. 1606. in fol. de indu-
ſtria perperam omiſſus eſt. Atenimvero poſteaqvam Archiepiſcopus Hieroſo-
lymitanus *Juvenalis* in Concilio Chalcedonenſi coram Imp. *Marciano* ejusqve con-
juge *Pulcheria*, qvid ſibi de Hiſtoria obitus & Aſſumptionis *B. Dei-Genitricis* cogni-
tum eſſet, publice indicavit, nec multo poſt ejusdem Archiepiſcopi *Juvenalis*, cæ-
terorumqve *Palæſtinæ* Epiſcoporum cura & ſtudio ipſum Glorioſiſſimæ iſtius Vir-
ginis *ſepulchrum*, ſub Vallis *Joſaphat* & Villæ *Gethſemana* ruderibus feliciter inveſti-
gatum & vacuum repertum eſt, haud defuit tam apud *Latinos*, qvam apud *Græcos*,
qvi hac occaſione antiqvam illam traditionem, cujus Archiepiſcopus
Juvenalis meminerat, novis, ut fieri ſolet, augeret additamentis, & in formam
libelli redactam, ſub ſpecioſo vetuſti cujusdam Autoris nomine publicaret.
Apud *Latinos* enim in lucem prodiit *Liber de Tranſitu S. Mariæ Melitonis Epiſcopi Sar-* LXXIV.
denſis nomine inſcriptus, qvi jure & merito in *Concilio Romano*, cui Pontifex *Gela-*
ſius I. A. C. 494. præfuit, ſuppoſititius declaratus, &, ut multa abſurda continens,
rejectus eſt. De qvo *apocrypho* ſcripto licet ſupra diverſis locis jam egerim, face-
re tamen non poſſum, qvin hic addam inſignem locum, ex *Venerabilis Bedæ Re-* 192
tractatione in Actorum Apoſtolicorum caput ſeptimum, ubi illud ipſum exagitatur his
verbis: *Si diſperſa Eccleſia Apoſtoli remanſerunt in Hieruſalem, ut Lucas ait, conſtat, qvia*
mendacium ſcripſit ille, qvi ex perſona Melitonis Epiſcopi Aſiæ, librum exponens de obitu Bea-
tæ Genitricis Dei, dicit, qvod ſecundo poſt Aſcenſionem Domini anno Apoſtoli fuerint omnes to-
to orbe ad prædicandum in ſuam qvisqvam provinciam diviſi: qvi univerſi appropinquante
Obitu Beatæ Mariæ de locis, in qvibus prædicabant verbum Dei, elevati in nubibus rapti ſunt
Hieroſolymam, ac depoſiti ante oſtium domus ejus: inter qvos etiam Paulus, nuper ex per-
ſecutore ad fidem Chriſti converſus, qvi aſſumptus eſt cum Barnaba in miniſterium gentium.
Qvæ ſcriptura etiam ſpecialiter de Joanne Apoſtolo refert, qvod eo tempore Epheſi prædicave-
rit. Qvæ cuncta verbis Lucæ aperte contradicunt, qvibus narrat, Apoſtolos, cæteris fideli-
bus ab Hieroſolymis propulſis, remanſiſſe ibidem, & prædicaſſe per omnia, donec Eccleſia per
totam Judæam & Samariam & Galilæam pacem haberet. Qvod in uno anno perfici non
potuiſſe nulli dubium eſt. Qvi etiam manifeſte inſinuat, Paulum non ſecundo poſt aſcenſio-
nem Domini anno, ſed longo poſt tempore in miniſterium gentium cum Barnaba ordinatum.
Abſit autem ut credamus, Joannem Apoſtolum, cui Dominus in cruce matrem ſuam virginem 193
virgini commendavit, poſt unum annum receſſiſſe, & eam reliqviſſe ſolam, ac (1) *tanto tempo-*
re dejectam, ut etiam corpus ſuum defuncta timeret ab hoſtibus eſſe comburendum, eumqve
propter qvam raptus eſt in nubibus, ad ſe rediſſe velut oblitum ſive incurioſum ſui ſolicita præ-
caretur dicens: Rogo te, fili Joannes, ut memor ſis verbi magiſtri tui Domini mei JESU Chri-
ſti, qvi me commendavit tibi. Ecce enim vocata ingrediar viam univerſæ terræ. Audivi
autem conſilia Judæorum dicentium: Expectemus diem qvando moriatur, qvæ portavit JEſum
Nazarenum, & corpus ejus comburamus. Nunc ergo fili curam habeto exeqviarum mearum.
Hæc ideo commemorare curavi, qvia (2) *nonnullos novi contra autoritatem beati Lucæ in-*
cauta temeritate aſſenſum præbere. Hæc Venerabilis *Beda* de ſuppoſititio illo libello,
qvi de *Tranſitu B. Dei-Genitricis* ab homine qvodam *Latino* inter annos Chriſti *qva-*
dringenteſimum qvinqvageſimum primum, & *qvadringenteſimum nonageſimum qvartum*
compoſitus, & ſub ſpecioſo *Melitonis Epiſcopi Sardenſis* nomine publicatus eſt, *Manu-*
ſcripta ejus Exemplaria, ut & hoc obiter addam, in *Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea*
Vindobonenſi adſervantur *duo*, qvorum primum extat in antiqvo Codice membra-

(Q) naceo,

(1) *Legendum hic videtur* tantopere.
(2) *Inter qvos etiam fuit* S. Gregorius Archiepiſcopus Turonenſis, *ut ſupra jam monui, nempe Se-*
gmento hujus Diarii qvinqvageſimo qvarto, pag. 127. 128. 129.

194 naceo, inter MStos Codices Theologicos Latinos *centeſimo nonageſima tertio*, ubi *Melito* perperam *Miletus*, nec Epiſcopus *Sardenſis*, ſed *Sardinienſis* corrupte appellatur; alterum vero extat in antiqvo Codice membranaceo inter MStos Codices Hiſtoricos Latinos *quadrageſimo*, ubi *Melito* perperam *Mileta* vocatur, & ipſe libelli contextus editionibus hactenus impreſſis aliqvanto eſt auctior, uti vel ex hoc ejus Exordio videre eſt: (1) *Melito ſervus Chriſti, Eccleſiæ* (2) *Sardenſis Epiſcopus, venerabilibus in Chriſto fratribus Laodiceæ conſtitutis in pace* (3) *Chriſti ſalutem.* (4) *Cum vobis de vita Prophetarum vel Incarnatione Dominica duo opuſcula condidiſſem, denuo popoſciſtis, ut vobis de Eccleſia librum unum conderem, atqve, qvid de obitu Genitricis Domini certum haberem, vobis literis indicarem: maxime ob hoc, qvia ſicut illa Chriſtum pariens corporaliter virgo permanſit poſt partum, ita Eccleſia Chriſto per fidem filios ſpirituales gignens, virginitatis meritum pariendo cuſtodit. Sæpe namqve ſcripſiſſe me memini de qvodam* (5) *Lucio, qvi nobiſcum & cum Apoſtolis converſatus,* (6) *alieno ſenſu & animo temerario à via juſtitiæ* (7) *diſcedens,*
195 *plurima de Apoſtolorum actibus in libris ſuis inſeruit, & de virtutibus qvidem eorum multa* (8) *vera dixit, de doctrina vero illorum plurima mentitus eſt, aſſerens eos aliter docuiſſe, & ſtabilitem qvaſi ex eorum verbis ſua* (9) *neſaria commenta. Nec hoc ſolum arbitratus eſt ſibi ſufficere, verum etiam Tranſitum Beatæ ſemper Virginis Mariæ Genitricis Dei ita impio* (10) *depravavit ſtylo, ut in Eccleſia Dei non ſolum* (11) *legi, ſed etiam* (12) *ridiculum ſit audire: Nos ergo petentibus vobis, qvæ ab Apoſtolo Joanne audivimus,* (13) *hoc in brevi capite ſimpliciter ſcribentes, veſtræ Fraternitati* (14) *dirigimus, credentes non* (15) *aliena dogmata ab Hæreticis pullulantia, ſed* (16) *Patrem in Filio & Filium in Patre, Spiritum Sanctum cum Patre & Filio unius Deitatis & individuæ ſubſtantiæ, trina manente Perſona: neque* (17) *duas naturas boni vel mali conditas, ſed unam tantum bonam à Deo bono conditam, qvæ dolo eſt* (18)
196 *antiqvi ſerpentis vitiata per culpam, ſed Chriſti eſt reparata per gratiam.* Hucusqve ſuppoſititii iſtius libelli Exordium; uti illud in ſupra memorato Codice MSto Cæſareo impreſſis editionibus *auctius* legitur. Id qvoqve adjiciendum videtur, ex eodem hoc ſuppoſititio libello *Jacobum de* (19) *Voragine* narrationem ſuam hauſiſſe, qvam de Obitu & Aſſumptione B. Dei-Genitricis Hiſtoriæ Sanctorum, qvæ *Lombardica* ſive *Longobardica* vulgo vocatur, inſeruit. Qvoniam enim autor hujus libelli fingit, ea ſe ſcribere, qvæ à *S. Joanne Apoſtolo & Evangeliſta* audiverit, hinc à jam memorato *Jacobo de Voragine* libellus iſte ipſi *S. Joanni Apoſtolo* attribuitur his verbis: *Aſſumptio Beatæ Mariæ Virginis qvaliter facta ſit, ex qvodam libello apocrypho, qvi Jo-*
LXXV *anni Evangeliſtæ adſcribitur, edocetur.* Hæc Jacobus de Voragine. Uti ergo apud *Latinos* tenebrio neſcio qvis ſub nomine *Melitonis Epiſcopi Sardenſis* libellum de Obitu & Aſſumptione B. Dei-Genitricis edidit, ſic qvoqve apud *Græcos* fuit, qvi de eodem

(1) *In poſteriori hoc Codice MSto perperam legitur* Mileto, *in priori autem* Miletus.
(2) *In priori Codice MSto perperam legitur* Sardinienſis, *in poſteriori autem* Sardienſis.
(3) Τὸ Chriſti *deeſt in impreſſis editionibus*
(4) *Omnia hæc à verbis* Cum vobis, *uſqve ad verba*, Sæpe namqve ſcripſiſſe *deſunt in impreſſis editionibus, ut & in priori Codice MSto Cæſareo.*
(5) *In impreſſis editionibus & priori Codice MSto Cæſareo legitur* Leucio.
(6) *In poſteriori Codice MSto legitur* alienus ſenſu.
(7) *In MSto perperam legitur* deſcendens.
(8) *In impreſſis editionibus pro* vera *perperam legitur* varia.
(9) *In impreſſis editionibus perperam legitur* neſanda argumenta.
(10) *In MSto perperam legitur* depravabat.
(11) *In impreſſis editionibus legitur* legere.
(12) *In impreſſis editionibus pro* ridiculum *legitur* nefas; *in priori autem Codice MSto* nefarium.
(13) *Verba* hoc in brevi capite, *deſunt tam in impreſſis editionibus, qvam in priori Codice MSto.*
(14) *In impreſſis editionibus & priori Codice MSto legitur* direximus.
(15) *In priori Codice MSto perperam legitur* alieno dogmate ab hæreticis populanda.
(16) *In impreſſis editionibus locus hic mutilate & corrupte legitur hoc modo:* Patrem in Filio, Filium in Patre deitatis, & indiviſæ ſubſtantiæ.
(17) *In Impreſſis editionibus perperam legitur* neqve duas hominis naturas conditas, bonam ſcilicet & malam.
(18) Antiqvi *deeſt in impreſſis editionibus.*
(19) *Ita vulgo appellatur, cum revera Voraginus ſit* Jacobus de Viragine. *Claruit circa annum Chriſti 1290. & fuit Epiſcopus Genuenſis.*

dem argumento componeret libellum, & ſub *S. Joannis Apoſtoli & Evangeliſtæ* no-
mine publicaret; ut teſtatur *Epiphanius monachus & Presbyter* in principio Opuſculi
ſui de Vita Sanctiſſimæ *Deiparæ* his verbis: Ἐγκωμιασταὶ δὲ αὐτῆς πολλοὶ ἐκ τῶν ἁγίων
πατέρων γεγόνασιν· οὐδεὶς δὲ ἐξ αὐτῶν περὶ τῆς βιώσεως αὐτῆς, καὶ τῶν χρόνων ἢ τῆς ἀνατρο-
φῆς, ἢ τοῦ τέλους ὀρθῶς καὶ εὐαποδέκτως ἐσήμανεν. ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπιχειρήσαντες, καὶ μέ- 197
ρη τινὰ εἰπόντες οὐκ ὠρθοτόμησαν, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἐγένοντο κατήγοροι· οἷος Ἰάκωβος
Ἑβραῖος, καὶ Ἀφροδισιανὸς Πέρσης, καὶ ἄλλοι τίνες μόνον περὶ τῆς γενέσεως αὐτῆς εἰπόντες,
εὐθέως ἀπεσιώπησαν. περὶ δὲ τῆς κοιμήσεως αὐτῆς Ἰωάννης ὁ Θεσσαλονικεὺς πολυθρύλ-
λητον ποιησάμενος λόγον, αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπεσκίασεν· καὶ ἕτερος δὲ Ἰωάννης ἑαυτὸν Θεο-
λόγον ἐπιχρώσας, τὸ τοῦ ψεύδους ἔγκλημα ἐφ' ἑαυτοῦ ἐπεσπάσατο. Hoc eſt: V. Cl.
Leone Allatio interprete: *Laudatores autem Ipſius* (ſc. B. Dei-Genitricis) *multi ex San-
ctis Patribus fuere, ſed nullus de ejus vita, annis, educatione & vitæ fine certa aſſert atqve pro-
nuntiavit: verum ii ipſi qvi ad hoc manus admoverunt, & qvædam ſingulatim narraverunt,
non recte rem peregerunt; immo alter alterum improbavit: qvalis fuit Jacobus He-
bræus, & Aphrodiſianus Perſa, & alii, qvi principiis de ejus Nativitate prolatis, illico ſibi
ſilentium indixerunt: de ejus autem* (1) *dormitione ſive obitu Joannes Theſſalonicenſis qvan-
qvam Orationem ſatis prolixam edidiſſet, non multam laudem conſecutus eſt; & alius Joan-
nes, qvi Theologi nomen ſibi vendicat, notam mendacii in ſe accepit.* Hæc Epiphanius. 198
Opinor autem Hiſtoriam hanc de Obitu & Aſſumptione B. Dei-Genitricis, qvæ
S. Joannis Apoſtoli & Evangeliſtæ nomine falſo fuit inſcripta; hactenus nondum
prodiiſſe in lucem, ſed eandem eſſe, qvæ in *Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea* Codice
manuſcripto, inter Theologicos Græcos *qvadrageſimo nono*, *S. Jacobo Apoſtolo*, qvi
Ἀδελφόθεος ſive *Frater Domini* cognominari ſolet, attribuitur his verbis: Κοίμησις
τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν καὶ Θεοτόκου Μαρίας, συγγραφεῖσα ὑπὸ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφο-
θέου. h. e. *Obdormitio ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ & Dei-Genitricis Mariæ, conſcripta à Ja-
cobo Fratre Domini.* Principium ejus hoc eſt: Τῆς ἁγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρ-
θένου Μαρίας, κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐν τῷ ἁγίῳ μνήματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐρχομένης θυμιάσαι,
&c. Qvamvis enim hæc Narratio, qvod ad titulum attinet, *& Jacobo Apoſtolo & Fra-
tri Domini* attribuitur, in ipſa tamen Narratione *S. Joannes Evangeliſta* ita loqvens
introducitur, ut ipſe potius, qvam *S. Jacobus*, autor ejus ſimuletur; qvemadmo-
dum ex hoc fragmento videre eſt: Παρεγενόμην ἐγὼ Ἰωάννης, τοῦ πνεύματος τοῦ
ἁγίου ἁρπάσαντός με διὰ νεφέλης ἀπὸ Ἐφέσου, καὶ στήσαντός με ἐν τῷ τόπῳ, ἔνθα ἀπέ- 199
κειτο ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου. εἰσελθὼν δὲ πρὸς αὐτὴν, δοξάσας τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα, εἶπον·
χαῖρε ὦ μῆτερ τοῦ κυρίου μου, ἡ γεννήσασα χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν· εὐφραίνου, ὅτι ἐν δόξῃ με-
γάλῃ ἐξέρχῃ τοῦ βίου τούτου. καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν ἡ ἁγία Μαρία, ὅτι ἦλθεν ἐγὼ Ἰωάννης
πρὸς αὐτήν. Hoc eſt: *Adſui ego Ioannes, raptus à Spiritu ſancto in nube ex urbe Epheſo,
& collocatus in eo loco, ubi Mater Domini recumbebat. Ingreſſus autem, laudato eo, qvem
ipſa pepererat, dixi: Ave ô Mater Domini mei, qvæ peperiſti Chriſtum Deum noſtrum: læ-
tare, qvia cum magna gloria migras ex hac vita. Et laudavit Sancta Maria Deum, qvod
ego Joannes ad ſe veniſſem.* Hæc incognitus ille Narrationis iſtius autor ſub perſo-
na *S. Joannis Evangeliſtæ* ſive *Theologi*. Verum enimvero ſive *S. Joanni Evangeliſtæ*,
ſive *S. Jacobi Fratri Domini* ea Narratio titulotenus adſcribatur, minime dubium
eſt, qvin æqve ſuppoſititia ſit, qvam altera illa, qvæ ſub nomine *Melitonis* latine
circumfertur. Qvanqvam ergo *S. Eccleſia Catholica* hujusmodi *apocryphas* qvis- LXXVI.
qvilias merito improbat ac rejicit, de ipſa taman *B. Dei-Genitricis corporali Aſſumptio-
ne in cœlum* neqvaqvam dubitat, ſed venerandum glorioſiſſimi iſtius myſterii me-
moriam feſtiva ſolennitate qvotannis celebrat. Qvam vehementer autem DEO 200
hæc erga *Matrem ſuam* pietas placeat, manifeſte elucet ex ultionis divinæ exem-
plis, qvæ ſubinde in illius Feſti contemptores edita ſunt. Horum duo, qvorum
alterum *antiqvum*, alterum *recens* eſt inſerere hic mihi lubet, ut, qvicqvid de Aſ-
ſumptione B. Dei-Genitricis ejusqve Feſto diſſerui, hac qvaſi coronide conclu-
datur.

(1) *Notandum eſt, inter eos autores, qvi de* Obitu B. Dei-Genitricis *ex profeſſo ſcripſerunt nullam hic
fieri mentionem* Melitonis Epiſcopi Sardenſis; *nempe qvoniam is, qvi ſub nomine ipſius libellum de*
Tranſitu B. MARIÆ *compoſuit, revera* Latinus *fuit, licet* Græcum *ſe ſimulet.*

datur. Et prius qvidem exemplum, qvod *antiqvum* appellavi, extat in vita *S. O-*
thonis Epiſcopi Bambergenſis, ab *Andrea* Abbate Cœnobii Benedictini S. Michaëlis
Archangeli prope Bambergam conſcripta, lib. 3. cap. 29. ubi de *Boceeo S. Othonis*
Presbytero agitur, &, poſt expoſitam cœleſtis vindictæ pœnam in eos, qvi *S. Lau-*
rentii Martyris feſtum labore ſervili profanaverant, hæc ſubjunguntur: *Simile qvid-*
dam, eodem Presbytero per viam pergente, in Aſſumptione Beatæ ſemperqve Virginis MARIÆ
factum comperimus, duobus, ruſtico videlicet & ejus uxore, in agro metentibus. Zelo etenim
religionis Presbyter eos prohibebat dicens; huic diei propter Aſſumptionem Dei - Genitricis
MARIÆ honorem deberi. Erat autem ſecunda feria. Dicebat ergo ruſticus: Heri pro-
pter Dominicam operari non licuit, & iterum hodie vacare jubemur. Qvæ eſt hæc doctrina,
201 *qvæ homines à rebus neceſſariis & bonis jubet ceſſare? Qvando ergo collectas videbimus*
fruges noſtras? puto vos invidere utilitatibus noſtris. Cumqve jam ad blaſphemandum os
aperire velles, & falcem crebris tractibus meſſor vehemens in calamos vibraret, mirum dictu,
ſubito extinctus, in ſulcos cecidit, falcemqve in dextra, ſegetem autem in ſiniſtra, ut abſciſſa
erat, tam fortiter mortuus tenebat, ut à nullo auferri poſſet. Mulier autem infelix, ſocia
operis, morte qvidem mulctata non eſt; puto qvia ſub viri obedientia poſita fuit; ſed tamen
ſine pœna & confuſione non evaſit. Nam corpus exanimi viri ad Eccleſiam ſecuta, falcem &
ſegetem de manibus ſuis & ipſa excutere non potuit, qvousqve coram populo & Clero argu-
mentum hoc illicitæ operationis probaretur. Sepulto ergo viro, & abeunte cum timore popu-
lo, mulier ſoluta eſt. Ex hoc autem facto populus majorem Dei-Genitricis reverentiam,
majoremqve aliis feſtis celebritatem doctus eſt exhibere. Poſterius exemplum, qvod *re-*
cens vocavi, extat apud *Tilemannum Bredenbachium* Collationum ſacrarum lib. 2. cap.
26. his verbis: *Anno 1556. ipſo aſſumptæ Virginis Matris die, Terpati in Livonia Sacer-*
dotes ex recepto Eccleſiæ more diem illum ſolennem habebant, & magno, ut ſolet, cum appara-
tu & crebro campanarum pulſu divinum cultum peragebant. Eam celebritatem & reveren-
tiam Virgini Matri ad ſummi Numinis honorem exhibitam cum matrona qvædam Luthe-
202 *rana impendio invideret, mandat pediſſeqvæ, ut balneum apparet, caminum inſtruat, ſe cum*
marito lavari decreviſſe. Illa ſolennis feſti dominam ſubmonere, utqve alium in diem trans-
ferat, rogare. Matrona repente excandeſcens, qvid, inqvit, de Maria narras? fuit illa mu-
lier ſimilis mihi, nec ullius potentiæ aut gratiæ prærogativam habet; tu juſſa mea exeqvere.
Famula, ne dominam gravius exacerbaret, imperata perficit. Ubi ad caminum ventum eſt,
arida ligna, qvæ alioqvi haud difficulter flammam excipiunt, nulla ope, nullis nutrimentis ac-
cendi potuerunt. Illa ubi ſe undiqve vertit, laboris fruſtranei pertæſa, tectum omne ardere
conſpicit, nec ulla vi flammam extingvere valet. Ignis primum ipſum balneum vaſtat, mox
duas contiguas ædes ingenti civium omnium terrore populatur. Confluit extemplo univer-
ſum vulgus, & vix tandem latius ſerpere incendium prohibet. Poſtero die lignorum faſcicu-
LXXVII. *lus, camino ingeſtus, omnino incombuſtus comperitur.* Hucusqve Bredenbachius. Ut
celeberrimæ igitur huic *Aſſumptionis B. Dei-Genitricis* ſolennitati piiſſimus Impera-
tor Noſter LEOPOLDUS in MARIANA *Styriæ* CELLA intereſſet, accelera-
to, ut (1) ſupra narravi, itinere, feliciter eo pervenit *die XIV. Auguſti* poſt meri-
diem, &, cum recta Templum ingreſſus, *DEO ac Beatiſſimæ Ipſius Genitrici* pro inco-
203 lomi adventu ſalutationis loco devotiſſimas egiſſet gratias, ac veſpertinæ interim
decantatæ eſſent preces, divertit deinde in monaſterium templo contiguum,
qvod Reverendiſſimus *S. Lamberti* Abbas Dn. *Franciſcus à Kaltenhauſen* Sacræ Ipſius
Majeſtati pro hoſpitio magnifice adornari curaverat, & ad ſeqventem diem reli-
gione debita, ac cum vero ſacræ peregrinationis fructu celebrandum, omni pie-
tatis genere ſe præparavit. Illuxit is, ſi qvis unqvam alius, MARIANÆ CELLÆ
ſpecioſiſſimus; qvippe qvo CÆSAR, emaculata bene mane per ſacram confeſſio-
nem conſcientia, in publico omnium conſpectu ante ſummum B. Dei-Genitricis
altare ad *Eucharisticam* acceſſit *Synaxin*, & myſtica illa fruens cœleſtis menſæ partici-
patione, admirandum rariſſimæ ſanctimoniæ ſpectaculum exhibuit. Qvam in-
ſignem tanti Monarchæ pietatem non ſolum tota, ut fieri ſolet, aula, verum etiam
reliqvus omnis populus certatim imitans, tanto concurſu *Venerabilis Sacramenti*
com-

(1) *Segmento hujus Diarii vigeſimo ſexto, pag. 49. 50. 51. & Segmento XXXIII. pag. 66.*

communionem ambiit, ut cum incredibili hominum freqventiæ in templo, licet
ampliſſimo, deeſſet locus, complures extra illud ſub dio ſacroſanctam Euchari-
ſtiam perceperint. Præter ingentem enim mortalium numerum, qvi privata de-
votione ſeparatim ac ſine certo duce ex variis locis eo confluxerant, adfuerunt ibi 204
eodem tempore duæ, ut vulgo vocantur, *Proceſſiones publicæ* ac *ſolennes*; nempe *Vin-
dobonenſis* ſive *Wiennenſis* ductu admodum Reverendi Dn. *Laurentii Haberelli*, Cano-
nici Cathedralis Eccleſiæ S. Stephani, cujus comes admodum Reverendus Dn.
Georgius Muntzerus, SS. Theologiæ & Juris Canonici Doctor, ejusdemqve Eccle-
ſiæ Cathedralis *Senior*, ut vulgo vocatur, *Curatus*, tunc coram S. Cæſ. Majeſtate in
honorem Sanctiſſimæ *Deiparæ* concinnum piisqve affectibus movendis accommo-
datiſſimum ſermonem habuit; & *Gratzenſis*, ductu admodum RR. Patrum Socie-
tatis JESU, ex celeberrimo *Styriæ* oppido *Gratz*, qvod præſtantiſſimus Geographus
Philippus Cluverius Ptolemæi Muröelam eſſe exiſtimat. Ea itaqve ut jam memoravi
ratione CÆSAR antemeridianum iſtius diei tempus tranſegit: pomeridianum
autem impendit partim qvidem *admiſſioni Illuſtriſſimorum Styriæ Procerum*, qvi debi-
ti honoris & obſeqvii cauſa præſto fuere, partim vero *veſpertinis precibus*, qvæ haud
vulgari magnificentia in templo decantatæ ſunt, partim deniqve perluſtrando *voti-
vorum donariorum Theſauro*, qvem IPSE, ut hujus ſui *Itineris Sacri* monumentum po-
ſteris relinqveret, *pretioſiſſimo Ciborio & duobus Candelabris, ex argento inaurato variisq;
gemmis diſtincto artificioſiſſime fabrefactis*, non mediocriter auxit & amplificavit. In- 205
ter illos autem *Styriæ Proceres*, qvorum modo feci mentionem præcipuum obti-
nuere locum

Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Sigismundus Fridericus* Comes *de Trautmans-
dorff*, *Lands Haupt-mann.*
Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Eraſmus Wilhelmus* Comes *de Saurau*, *Lands-Ver-weſer.*
Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Georgius Chriſtianus* Comes *de Saurau*, *Land Mar-ſchalk.*
Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Joannes Maximilianus* Comes *de Herberſtein*. *Vice-Stadt-halter zu Gratz.*

Poſt cœnam ejusdem diei juſſit CÆSAR me accerſi in cubiculum, &, cum acto-
rum totius diei memoriam humaniſſimo repetiiſſet colloqvio, ac ſpeciatim qvi-
dem, qvid circa *puellam* qvandam *energumenam* ſive *à dæmone obſeſſam*, & indubi-
tata certæ liberationis ſpe ad ſacrum illum locum deductam, obſervaſſem, curio-
ſiſſime inqviſiviſſet, ſolita tandem me dimiſit benignitate ac clementia, & lauda- LXXVIII.
biliter conſumptum diem læto exitu finiit. Proximo autem die, qvi *decimus ſex-
tus* erat *Augusti*, cum iterum publice audiviſſet ſacrum, & DEO ac *B. Dei-Genitrici* de-
votiſſima valedictione SE ſuaqve omnia ardentiſſime commendaſſet, diſceſſit cir-
ca horam octavam matutinam, & prandio in *monte S. Annæ* celebrato, ſeqventem
noctem tranſegit in pago *Tyrnitz*, ubi etiam antea pernoctaverat. Die XVII. Au- 206
guſti circa meridiem revertimus ad ſupra laudatum celeberrimum *Monaſterium
Lilietanum*, vulgo *Lilienfeld*, cujus Reverendiſſimus Abbas non ſolum Ipſam S. Cæ-
ſaream Majeſtatem, ſed & totam aulam liberaliſſimo rurſus excepit prandio: qvo
peracto, defleximus à priori via dextram verſus, & per varias amnis *Gelſa* amba-
ges veſperi pervenimus ad oppidulum *Hainfeld*, qvod ad eundem amnem ſitum
eſt. Die XVIII. Auguſti ſuperavimus eam *Cetii* montis partem, qvæ peculiari no-
mine *Comagenus mons*, vernaculo autem ſermone *der Kaumberg* appellatur, pran-
dioqve ſumpto in pago *Altenmarckt*, ubi *Proceſſio Presburgenſis*, MARIANAM CEL-
LAM petens, nobis fuit obvia, multa adhuc luce pervenimus ad inclytum *Ordinis
Ciſtercienſis Cœnobium*, qvod vocatur *Sanctæ Crucis*, vulgo *Heiligen Creutz*, & peramœ-
nis collibus atqve ſylvis undiqve cingitur. Condidit illud A. 1136. *S. Leopoldus*,
quartus ejus nominis ex *Suevica Comitum Babenbergenſium familia Marchio Auſtriæ*, co-
gnomento *Pius*, cujus filius *Conradus*, celeberrimi Hiſtorici *Othonis* Epiſcopi Fri-
ſingenſis frater germanus, & *Imp. Conradi III.* frater uterinus, ex Abbate hujus Mo-
naſterii primum qvidem A. C. 1148. Epiſcopus evaſit Pataviensis, poſtea autem 207
A. 1164. *Salisburgenſis* Archiepiſcopus. In hoc igitur florentiſſimo Cœnobio ex-
cepit S. Cæſaream Majeſtatem non minus magnifice, qvam ſuaviter Reverendiſſi-

mus Abbas *Clemens Scheferus*; cujus Viri ſummam humanitatem cum pari ſancti-
monia vitæ, prudentia regiminis & amore eruditioois conjunctam, non magis
poſſum condigne prædicare, qvam ampliſſimam capacitatem, ordinatiſſimam ſtru-
cturam, & elegatiſſimum ornatum ipſius Cœoobii. Pernoctavit autem ibi ea
nocte noo ſolum CÆSAR cum toto ſuo aulico comitatu, verum etiam numero-
ſiſſima *Proceſſio Vindobonenſis* ſive *Wiennenſis*, qvæ qvotannis ductu Reverendorum
Patrum *Dominicanorum* circa feſtum *S. Bartholomæi* ad MARIANAM CELLAM
inſtituitur. Mihi, qvo nomine etiamnuoc maximas ago gratias, in ipſo *interiori*
Clauſtro pro diverſorio conceſſa fuit cella, Reverendisſimi Patris *Philippi Milleri* cel-
læ contigua, qvo commodius ſimul & totum ædificii corpus contemplari poſſem,
& tam boni vicini ſaluberrima familiaritate perfrui. Cæterum qvanti hunc locum
LXXIX ipſa S. Cæſarea Majeſtas fecerit, hinc videre eſt, qvod, cum more ſolito poſt cœ-
nam accerſitus eſſem, inter alia ſerio monuerit, ut qvicqvid ibi ſpectatu dignum
eſſet, diligenter obſervarem, & inprimis qvidem in *Bibliotheca*, non ſolum impreſ-
208 ſis libris, ſed & *manuſcriptis Codicibus*, egregie ioſtructa, accurate, qvantum per an-
guſtias temporis liceret, perſcrutater, an ibi adhuc extaret antiqvus ille Codex
manuſcriptus, in qvo doctisſimus *Joannes Seifridus* Vratislavienſis, Sacri Ciſter-
tienſis Ordinis in Monaſterio *Clara-Vallis Auſtriæ*, vulgo *Zwethal dicta*, Abbas olim
optime meritus, *ſupra centum & qvinqvaginta hactenus ineditas Imp. Rudolphi I. Epiſto-*
las reperiſſet. Hoc enim in Præfatione eruditisſimi ſolidisſimiqve Operis de
Genealogia Serenisſimorum Principum Auguſtisſimæ Domus Auſtriacæ, qvod
inſcribitur, *Arbor Aniciana*, ipſe teſtatur his verbis: *Sane me felicem, me beatum re-*
puto, qui tanto dignatus & ditatus ſum theſauro, tam raro, tam charo; epiſtolis, inquam,
Imp. Rudolphi Primi, qvas in perſcrutandis veterum manuſcriptorum voluminibus in Biblio-
theca Monaſterii S. Crucis manu vetuſta in membrana exaratas, numero ſupra centum &
qvinqvaginta reperi. Hæc Reverendisſimus Abbas *Seifridus*. Ad inveſtigandas igi-
tur has *Imp. Rudolphi I. Epiſtolas* ſponte, ut ajunt, curreoti mihi calcaria CÆSAR
tunc addidit, ideoqve præ deſiderio ipſa ſubſeqvens nox ſolito mihi viſa eſt lon-
209 gior. Poſtero itaqve *die XIX. Auguſti* qvantum per ſolenne ſacrum mane fieri
poterat, cum alia varia inclyti iſtius Monaſterii antiqva monumenta ſtudioſa
contemplatione coofideravi, tum vel præcipue *ſepulchrum qvinti & ultimi ex Svevico*
Comitum Babenbergenſium familia Ducis Auſtriæ Friderici, cognomine *Bellicoſi*, qvi A. C.
1246. in prælio contra Hungariæ Regem *Belam* fortiter pugnando occubuit, vel,
ſecundum aliorum traditionem, ab *Auſtriaco* qvodam *Barone de Potendorf*, proprii
eqvi capiſtro ſtrangulatus & pugione transfixus eſt. *Bibliothecam* qvoqve deinde
inviſi, perbenignam mihi hac in re operam navantibus RR. PP. *Leopoldo Fideli Prio-*
re & *Caſparo Aſamo Sub-Priore* ac *Bibliothecario*; neqve vero ante meridiem dunta-
xat, ſed multo etiam magis poſtmeridiano tempore, dum CÆSAR venando ſe
oblectaret, egregium illum literarium Theſaurum avidiſſime pervolvi, irrito ta-
men primario propoſito meo, qvod nempe *epiſtolas Imp. Rudolphi I.* qvas qvam
maxime qværebam, haud potuerim invenire. Qvamobrem veriſimile mihi vi-
detur, manuſcriptum illum Codicem, in qvo illæ extiterunt, à ſupra memorato
Reverendisſimo Abbate *Seifrido*, ubi is ex *Monaſterio S. Crucis*, cujus alumnus fue-
210 rat, in *Clarævallenſe* ſive *Zwethalenſe*, commigravit Cœoobium eodem translatum
eſſe, & ibidem etiamnunc deliteſcere, una cum altero ejusdem argumenti præ-
ſtantisſimo Codice MSto, qvi ab eodem Abbate *Seifrido* inter *Bibliotheca Claræval-*
lenſis ſive *Zwethalenſis* Codices manuſcriptos inventus eſt; uti ipſe teſtatur in qva-
dam hactenus inedita epiſtola ad V. Cl. *Sebaſtianum Tengnagelum*, tertiom ante
me *Auguſtiſſimæ Bibliothecæ Cæſareæ Vindobonenſis* Præfectum, qvam multas ob cauſis
digniſſimam judico, ut hic à me inſeratur.

Nobi-

Nobiliſsime, Clariſsime & Doctiſsime Domine Tengnageli.

Superaſne adhuc? adeo abs te & de te altum hactenus ſilentium, ut an ſpires & reſpires ex mi-
nimo calami tui motu deprehendere poſſimus. Qvod ſi vales, &, ut cupio ac precor, bene
vales, qvis tibi iſtud literarum juſtitium edixit & indixit? an ex perditiſſimo rerum præſen-
tium ſtatu veterno contracto memoriam noſtri perdidiſti? Scripſeram ante aliqvot menſes de
Epiſtolis Friderici II. Manfredi, Conradi, &c. qvas admodum R. P. Gretzero communicare
vellem, ſi viciſſim ipſe Epiſtolas Imp. Rudolphi I. qvæ habentur inter epiſtolas Pontificum Roma-
norum in Vaticana Bibliotheca, deſcribendas mihi curaret: item de exploranda mente Dn.
Hierati, ſi partus meus ad prælum usqve matureſceret. Ad hæc nullum recepi reſponſum. 211
Una litterula rem, ut ſe habet, expedire poterit. Sed qvid ego de re literaria? qvi inter
ſpem & metum, inter bellum & famem, omniumqve rerum penuriam poſiti ſumus. Non
deſiſtimus tamen à lucubrationibus, etſi non eo ſtudio, ardore & ſedulitate, qva tempore pa-
cis, cogimurqve ſæpe nobis ab hujusmodi negotioſo otio remedium præſentium malorum mu-
tuare. Vivat igitur, vincat & veniat Leo ille Bavaricus, & - - - rugitu ſuo territos in lati-
bula ac ſpelæa ſua quamprimum conjiciat, ut & ſecuri Muſis vacare, & Domitorem perfida-
rum ac perduellium nationum jure meritoqve laudare valeamus. Cæterum, ut lætiora ſub-
jungamus, eſt qvod mihi ſummopere gratuleris. Nuper enim, dum noſtram manuſcriptam
Bibliothecam excuterem, reperi; an qvod pueri in faba? minime: ſed magnum theſaurum;
Codicem nimirum manuſcriptum, plenum epiſtolarum Imp. Rudolphi I. in qvo non non ſolum
pulchra ac legibili litera omnes eæ epiſtolæ continentur, qvas hactenus magno temporis impen-
dio & oculorum labore ex exemplari Monaſterii S. Crucis deſcripſi, ſed etiam plurima alia,
qvæ maximi ſunt ponderis & momenti: ut eſt prima Rudolphi epiſtola, qva Gregorio X. ſi-
gnificat ſuam electionem; item Engelberti Archiepiſcopi Colonienſis ad eundem de eadem; item
Principum Imperii poſt approbationem Electionis, eorundemqve approbatio Rudolphi donatio-
nis Romanæ Eccleſiæ facta; item compoſitio cum Alphonſo Caſtellæ Rege; item cum Carolo Si- 212
ciliæ Rege, &c. Igitur cogor de novo ordiri opus, qvod jam media ex parte confectum vide-
batur, aliumqve epiſtolarum inſtituere ordinem, qvi cum temporis ratione maxime congruat.
Reperi & alia digna luce; ſed temporum injuria hujusmodi partum præfocat. Expecto ita-
qve abs te, Clariſſime & Doctiſſime Domine, ob inventum theſaurum tantum peramplam
gratulationem, & aliqvam in his bellorum terriculamentis conſolationem. Interim nos pa-
riter divinæ protectioni commendo, E Monaſterio noſtro Claravallenſi d. 30. Aug. 1621.

Hucusqve epiſtola Reverendiſſimi Abbatis *Scifridi* ad Clariſſimum *Tengnagelium* de
duobus illis Codicibus MStis Monaſterii *S. Crucis* & Monaſterii *Claravallenſis* ſive
Zwethallenſis, in qvibus complures *Imp. Rudolphi I. Epiſtolas* reperit, qvæ, qvod ego
ſciam, nondum in lucem prodierunt, ſed cum maximo Hiſtoriæ illorum tempo-
rum damno adhuc latitant. Atenimvero qvamvis *Codicem* illum *epiſtolarum Imp.*
Rudolphi I. non invenerim, laboris tamen, qvem *Bibliotheca* iſti pervolvendæ tunc
impendi, neqvaqvam me pœnitet propter non paucos alios ſatis bonæ notæ Co-
dices manuſcriptos *Latinos*, (nam *Græcum* nullum ibi reperi,) qvos ea occaſione
obiter perluſtravi. Erant autem inter illos, qvantum recordor, maxime conſpi- 213
cui ingentes *qvatuor* membranacei, qvi continebant *Vitas Sanctorum* in qvatuor claſ-
ſes diviſas, ita ut *primus* Tomus menſem Januarium, Februarium & Martium; *ſe-*
cundus Aprilem, Majum & Junium: *tertius* Julium, Auguſtum & Septembrem;
qvartus Octobrem, Novembrem & Decembrem comprehenderet. His qvoqve
annumerandos cenſeo alios *duos* magnos Codices membranaceos, qvi comple-
ctebantur *Flavii Joſephi Opera*, à *Rufino* Presbytero Aqvilejenſi in *latinum* ſermonem
translata, & *S. Auguſtini libros de Civitate Dei*, qvi propter Græcas & Romanas anti-
qvitates, paſſim inſperſas, collatione veterum manuſcriptorum exemplarium val-
de indigent. Qvod ſupereſt, cum ſeqventi *die XX. Auguſti*, qvi *S. Bernardo* ſacer erat, LXXX.
ſummo mane ſpectaſſem venerandam illam *S. Crucis* particulam, qvæ in primario
Altari

Altari Eccleſiæ ejusdem Cœnobii religioſiſſime adſervatur, nec multo poſt CÆSARI, qvi præcedente veſpera illud audientiæ tempus mihi indici juſſerat, conſueta ſinceritate retuliſſem, qvomodo ſuperioris diei curioſitas mihi ſucceſſiſſet, & qvid ſpei de *Imp. Rudolphi I. epiſtolis*, in *Claravallenſi* ſive *Zwethalenſi Monaſterio* invenien-
214 dis, ſupereſſe crederem, deſcendit IPSE hora circiter nona in templum, auditoq; ſacro ſermone, in qvo ab admodum R. P. *Chriſtophoro Traus è Soc. Jeſu* inter *S. Bernardum* & melliferam, ſed ſimul etiam aculeatam apem admirabili ſubtilitate ingenii & minime vulgari facundia linguæ elegantiſſima comparatio inſtituta eſt, interfuit porro ſolenni ſacro, qvod in ejusdem *Melliflui Patris* honorem ac memoriam *à Ciſtertienſi* potiſſimum *Ordine* ſumma magnificentia ſolet celebrari. Poſt meridiem autem amœniſſimo iſti valedixit Cœnobio, & recta *Vindobonam* properans, intra paucas horas pervenit ad ſuburbanum *Favoritarum* hortum, ubi Sereniſſimam Imperatricem ELEONORAM, qvæ Sacræ Ipſius Majeſtati per Illuſtriſſimum Comitem *Ferdinandum de* (1) *Scherffenberg*, usqve ad Monaſterium *S. Crucis* obviam miſſum, de felici reditu gratulari curaverat, gratias agendi cauſa officioſiſſime inviſit. Qvo facto, rediit ſub principium noctis in Urbem, & *Repetito*
LXXXI. huic *Itineri ſacro* proſperum finem impoſuit. Qvod deniqve ad *comitatum aulicum*, qvi idem hoc iter una peregit, attinet, is non tantum mediocris fuit, ſed & perexiguus, & illa ipſa parvitate ſua religioſi devotioni congruens. Ex ſummis enim Aulæ Proceribus non niſi tres illi interfuerunt; nempe

216 Celſiſſimus atqve Excellentiſſimus Princeps ac Dominus, Dn. *Wenceslaus*, Dux Saganenſis in Sileſia & Princeps *de Lobcovitz*, Eqves Inclyti Velleris aurei, & S. Cæſ. Majeſtatis Conſiliarius intimus ac (2) *Supremus Aulæ Præfectus*.

Excellentiſſimus atqve Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Joannes Maximilianus* Comes *de Lamberg*, Eqves Inclyti Velleris aurei, & S. Cæſ. Majeſtatis Conſiliarius intimus ac (3) *Supremus Sacri Cubiculi Præfectus*.

Excellentiſſimus atqve Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Gundaccarus* Comes *à Dietrichſtein*, S. Cæſ. Majeſtatis (4) *Supremus Stabuli Præfectus*.

Ex reliqva autem *Eqveſtri Nobilitate*, cui (5) *ſacri Cubiculi cura* commiſſa eſt, interfuerunt eidem itineri hi pauci:

Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Humbertus Joannes* Comes *de Czernin*.

Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Franciſcus Auguſtinus* Comes *de Waldſtein*, S. Cæſ. Majeſtatis (6) *Satellitum Prætorianorum Præfectus*.

Illuſtriſſimus Dominus Dn. *Ferdinandus Maximilianus* Comes *de Sprinzenſtein*.

Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Ludovicus* Comes *de Colloredo*.

217 Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Franciſcus Carolus* Comes *Cauriani*.

Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Adamus Wilhelmus* Comes *de Brandeis*.

Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Joachimus* Comes *Schlawata*.

Illuſtriſſimus Dominus, Dn. *Carolus* Comes *de Thurn*.

qvos omnes honoris cauſa & debito cuiqve reſpectu nominatim recenſui, ut illorum qvoqve erga *Beatiſſimam Dei-Genitricem* pietas ad ſempiternam memoriam propagetur. Hæc ſunt, *Perilluſtris ac Generoſiſſime Baro de Walderdorf*, qvæ de S. Cæſ. Majeſtatis *duplici Itinere Sacro* CELLENSI, *Interrupto* videlicet & *repetito*, ad Te ſcribere habui; qvibus ſi forte videbor nimis prolixam *Diſſertationem de Aſſumptione Sanctiſſimæ Deiparæ ejusqve Feſto* intexuiſſe, ignoſcas mihi velim propter argumenti dignitatem & convenientiam. Vale Amice plurimum obſervande, & ſicubi opus fuerit, conſtanter me abſentem tuere ac protege. Dabam *Vindobonæ ex Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea* d. XIX. Decembris anno Æræ Chriſtianæ CIↃ IↃC LXV.

(1) *Illuſtriſſima hæc* Scherffenbergiorum *familia vulgo nunc corrupte appellatur* de Schaffenberg.
(2) Obriſter-Hofmeiſter.
(3) Obriſter-Cammerer.
(4) Obriſter-Stallmeiſter.
(5) Cammer-Herren.
(6) Trabanten-Hauptmann.

ADDI-

473

ADDITAMENTA QVÆDAM, 217
AD PRÆCEDENS

SACRI ITINERIS CELLENSIS DIARIUM

PERTINENTIA,

QVÆ NEC IPSI CONTEXTUI, NEC MARGINALIBUS NOTIS COMMODE POTUERUNT INSERI.

ADDITAMENTUM I.

De Imp. *Friderico* Imp. *Maximiliani I.* patre, utrum is *Tertius* ejus nominis, an *Qvartus* vel *Qvintus* cognominandus ſit.

QVandoqvidem præcedentis *Diarii* Segmento *octavo*, pag. 13. & Segmento *vigeſimo*, pag. 37. Imp. *Fridericum* Imp. *Maximiliani I.* patrem, qvi vulgo *Tertius* vel *Qvartus* cognominatur, revera *Qvintum* ejus nominis fuiſſe monui, ſed obiter tantum & curſim, neceſſarium arbitror, qvo jure id fecerim, &, qvot *Friderici* ante Imp. *Maximiliani I.* patrem ad Imperiale Faſtigium pervenerint, paucis hic à me declaretur.

Primus itaqve eorum eſt *Fridericus* cognomine *Ænobarbus*, ſive *Barbaroſſa*, qvi
A. C. 1152. ex Duce Sveviæ in Imperatorem Romanorum Francofurti legitime 218
electus, & poſt acceptationem oblati Imperii, eodem anno, eodemqve menſe Martio, Aqvisgrani ab *Arnoldo* Archiepiſcopo Colonienſi coronatus eſt, & ſine ulla controverſia in omnibus Imperatorum Romanorum Catalogis debitum locum obtinet.

Secundus eorum eſt *Fridericus*, jam memorati Imp. *Friderici I.* ex filio Imp. *Henrico VI.* cognomine *Aſpero*, nepos, qvi unanimi omnium Principum Germaniæ conſenſu ſucceſſit defuncto Imp. *Ottoni IV.* A. 1218, & hoc modo, tanqvam per novam electionem legitimam, ex violento Imperii invaſore legitimus factus Imperator, in omnibus Imperatorum Romanorum Catalogis æqve memoratur.

Tertius eorum eſt *Fridericus* cognomine *Pulcher*, Imp. *Rudolphi I.* ex filio Imp. *Alberto I.* nepos, qvi poſt mortem Imp. *Henrici VII.* cum S. Imperium Romanorum integro plus anno jam vacaſſet, A. 1314. contra *Ludovicum Bavarum* Imperator electus eſt à parte Electorum; qvæ ſine ulla controverſia major fuiſſet ac potior, niſi contra voluntatem *Waldemari* Electoris Brandeburgenſis, fraude Legati ipſius *Nicolai de Boock*, corrupta eſſet electio: uti teſtatur (1) ejusdem ſeculi ſcriptor *Albertus*

(S)

(1) *Qvod* Albertus Argentinenſis *non tantum eodem, qvo Imperatores* Fridericus Pulcher *&* Ludovicus Bavarus, *ſeculo vixerit, verum etiam, ut vir in publicis negotiis & aulis Principum verſatus, electionis amborum Imperatorum, & rerum ab iisdem geſtarum non vulgarem habuerit notitiam, proprio ipſius conſtat teſtimonio, dum in Chronico ſuo, pag. 129. editionis Urſtiſianæ, refert, ſe A.* 1338. *ab Epiſcopo Argentinenſi miſſum fuiſſe ad Summum Pontificem* Benedictum XII. *ut certiorem eum faceret de Decreto Imp.* Ludovici Bavari *in Comitiis Francofurtenſibus promulgato, cujus hæc ſumma eſſet,* Imperatorem non poſſe à Papa exautorari, cum jurisdictiones ſint diſtinctæ.

219 tus Argentinenſis in Chronico ſuo, qvod usqve ad annum C. 1378. pertingit, his ver-
bis: Mortuo itaqve Hainrico Imp. & vocatis Principibus in Franckfurt, Fridericus Dux Au-
ſtriæ, Filius Alberti Regis, & nepos Rudolphi Regis, pro regno laborabat. Cui Petrus Treve-
renſis, Mogunt. & olim Epiſcopus Baſileenſis, qvem Albertus qvondam Rex læſerat, & Baldui-
nus Treverenſis, & Joannes Bohemus, ſe opponunt. Fridericus autem Auſtralis alloqvitur Ru-
dolphum & Ludovicum Duces Bavariæ, Palatinos Rheni, exhibens ſe ad aſſiſtendum eis. At
illi æſtimantes, ſe tanto negotio impotentes, ſe Friderici ſervitio aſtrinxerunt. Dux qvoqve Sa-
xoniæ, & Woldemarus Marchio Brandenburgenſis Friderico adhæſerunt. Hi enim Laici o-
mnes & uxor Bohemi, fuerunt qvondam Regis Rudolphi nepotes. Item Hainricus de Vir-
nenberg Colonienſis, qvi acto inter alios tractatu fecit, qvod filia fratris ſui Comitis de Virnen-
berg copulata fuit Hainrico Duci Auſtriæ, fratri Friderici, ſimiliter adhæſit eidem. Veniente
autem Friderico cum forti exercitu valde, caſtrametante juxta Franckfurt apud Saxenhau-
220 ſen, Petrus Moguntinus naves afferens, victualia juxta Moguntiam abſtulit Friderico. Exer-
citus autem Moguntini, Treverenſis & Bohemi, ſe ex inferiori parte Mogani collocavit. Indu-
ctus eſt autem Dux Ludovicus Bavariæ junior, qvi & alias Friderico prævaluit in conflictu,
qvod contra eum eligi ſe permiſit, qvia in promiſſione facta Friderico, ipſe Ludovicus intelli-
gebatur exceptus. (1) Inductus eſt etiam (2) N. (3) miles Woldemari Brandenburgenſis,
habens ab eo mandatum ſufficiens in genere eligendi, Ludovicum elegit contra Domini (4)
voluntatem. Electi ſunt igitur in diſcordia, in die beati Lucæ Evangeliſtæ anno Domini
M CCC XIV. Fridericus Dux Auſtriæ ab (5) Archiepiſcopo Colonienſi, à Rudolpho Bavaro
Palatino Rheni, & à (6) Duce Saxoniæ. Ludovicus vero, à Petro Moguntinenſi, Balduino
Treverenſi, Archiepiſcopis, Woldemaro Marchione & Joanne Rege Bohemiæ: nec ſi Princi-
pes convenerant, ſed qvisqve in ſuo exercitu, per ſe vel per Procuratorem elegit, & in ſuis exer-
citibus publicarunt. Fridericus autem Auſtralis præ fame recedere eſt coactus, multiqve
221 dextrarii in aſcenſu mauſerunt in via. Ludovicus itaqve Aqvisgrani à Moguntino & Treve-
renſi, in loco qvo debuit, ſed non à qvo debuit: Fridericus vero in Bunna à Colonienſe, à qvo
debuit, ſed non in loco, in qvo debuit, coronati ſunt. Hæc Albertus Argentinenſis. Con-
firmat eadem & illuſtrat Joannes Cuſpinianus, Imp. Maximiliani I. Hiſtoriographus,
in Opere ſuo de Imperatoribus Romanis, ubi de controverſioſa iſta electione
Imperatoria aliqvanto prolixius agit his verbis: Mortem Imperatoris Henrici ſubſe-
cutum eſt interregnum, qvod annuo pene ſpacio & amplius durat. Vacabat enim à morte
Henrici Imperium menſibus tredecim, & dies aliqvot. Nam poſt Virginis partum anno
qvartodecimo poſt milleſimum trecenteſimum, die, qvo celeberrimi divi Lucæ Evangeliſtæ ſolen-
nitas peragitur, electio utriusqve Francofurti indicta eſt; qvæ & difficilis & periculoſa fuit,
utpote qvæ inter duos competitores conſobrinos ſuborta eſt. Fridericus enim Auſtriæ Dux, fi-
lius Alberti Ducis Auſtriæ, & Romanorum Regis, Ludovicus vero Mechtildis filius, filiæ Ru-
dolphi Romanorum Regis erat. Periculoſum itaqve fuit alterutrum vel contemnere, vel al-
teri præferre. Qvanqvam ſi electio integra manſiſſet, non largitionibus corrupta & dolis in-
verſa, penes Fridericum Auſtriæ Ducem ſtetiſſet concors & parte maxima. Id qvod apertiſ-
222 ſime & ſerie qvadam explicabo. Cum enim Fridericus Auſtriæ ſtrenuiſſimus Princeps, ne à
majorum nobilitate degeneraret, & Patris & Avi veſtigiis innixus, pro regno adipiſcendo ela-
borabat, contrarios, qvos non ſperabat, reperit: Petrum Moguntinum Præſulem, qvem Alber-
tus Rex Pater ex Baſilienſi ad hanc extulerat dignitatem, Balduinum item Treverenſem An-
tiſtitem, Henrici Septimi Imperatoris defuncti fratrem; cui Joannes Boëmiæ Rex, Henrici
qvoqve filius adhæſit. Hi ſe Friderico opponunt. Fridericus itaqve Conſobrinos ſuos adiens,
Rudolphum & Ludovicum Juniorem fratres Duces Bavariæ Palatinosqve Rheni operam
ſuam

(1) Inducere & induci hic accipiendum eſt in malam partem; uti apud Ciceronem in Orat. pro Roſc. Amerino: Pretio, gratia, ſpe, promiſſis inducere aliqvem; Adoleſcentulus corruptus & neqvam ab hominibus inductus. Item apud eundem Philippica ſecunda: Nihil qveror de Dolabella, qvi tum eſt impulſus, eluſus, inductus.
(2) Nicolaus de Boeck.
(3) Milites eo ævo appellabantur Viri Eqveſtris Ordinis dignitate præditi; Ritter vel Rittermäſſige Perſonen. Qva de re vide plura Libro ſecundo Hiſtoriæ meæ Hamburgenſis ad A. 1225. p. 9. in margine.
(4) Contra ſpeciale mandatum ſecretum.
(5) Henrico.
(6) Rudolpho.

*ſuam iis pollicetur. At illi tanto negotio ſe impares aſſerunt, Friderico operam ſuam promit-
tunt, ſeqve illi obligant. Favit Waldemarus Marchio Brandenburgenſis Friderico qvoqve &
item Saxoniæ Dux Senior* (1) *Albertus. Omnes enim hi una cum uxore Regis Boëmiæ, Rudol-
phi Regis olim nepotes erant. Præterea cum Saxoniæ Dux Senior jam à Pontifice deſignatus
eſſet Patavienſis Præſul, literas has apoſtolicas (qvibus ei proviſum erat) acceptare recuſat;
renuncians literis, ne electionis munus amitteret. Qvanqvam aliqvi hunc cauſabantur indi-
gnum, qvod Henricum Lucelburgenſem prius elegiſſet, eligendiqve munus nunc Juniori Saxo-
niæ Duci fratri competere aſſererent. Qvi fratrem qvoqve inhabilem affirmavit, qvod Sa-* 223
*cris eſſet initiatus. Et ob id ille Friderico contrarius extitit, Ludovicoqve ſuffragia ſua con-
tulit. Adhæc Henricus de* (2) *Virnburg Præſul Colonienſis, Friderico favebat, qvoniam filia
fratris Comitis* (3) *de Virnburg, Henrico Duci Auſtriæ fratri Friderici, in uxorem paulo ante
data fuit. Cum ergo Comitiorum dies adveniſſet, Principes qvoqve non omnes in Francofur-
to convenirent, ſed alii per Procuratores, alii per literas ſua vota explicarent: ecce immen-
ſum militis cujusdam alioqvi ſtrenui, Nicolai cognomine de Boock, dolum & facinus animad-
verſione dignum. Hunc Waldemarus Marchio Brandenburgenſis cum literis Diplomate mu-
nitis ac corroboratis, Principum Congregationi nuntium miſit, cum ipſe aut venire nolles, aut
non poſſet, Fridericum Regem ſuo ſuffragio conſtituens. Miles is qvod nihil ſe ſperabat à Fri-
derico conſecuturum, ſimul etiam qvod plurimum animos in Ludovicum cerneret inclinatos,
abraſa membrana, expunctoqve nomine Friderici, Ludovicum ſubſtituit contra Domini ſui vo-
luntatem, literis adulteratis. Ob qvod etiam ſcelus Waldemarus Marchio, poſtqvam intel-
lexit, electionem in aliam partem inclinatam proditione legati ſui, militem redeuntem, vincu-
lis alligatum cuſtodiæ demandat, inediaqve conficit. Qvotidie enim delicatiſſimos cibos, qvi-* 224
*bus hunc cupide novit veſci, ei apponi juſſit: adhibitis militibus, qvi hos vorarent, eo ſpectan-
te & ligato, donec is fame periret. Alii ſcribunt binas literas militem à Marchione pari ſi-
gillo munitas accepiſſe; qvarum una raſa extiterunt, qvas fidei ſuæ commendavit, ut illis ute-
retur pro occaſione. Qvi fracta fide, cum Ludovicum delegiſſet, per literas contra Domini
voluntatem, animumqve Domini prodidiſſet, has tandem proditionis pœnas luiſſe. Fit ergo à
Principibus electio, Colonienſis Epiſcopus Fridericum elegit Auſtriæ Ducem. Huic accedit Ru-
dolphus Bavariæ Dux & Rheni Palatinus, fidem promiſſam ſervans, nec fratrem ſuum Ludo-
vicum eligens. Ob cujus dehinc odium etiam exulare coactus. Dux item Saxoniæ ſenior in
Fridericum conſentit. Si Marchio jam præſens fuiſſet, abſqve heſitatione Fridericus plura
ſuffragia ſortitus, tantum prævaluiſſet: qvamvis & ſic numero ſuperior eſſet, antecelleretqve
Bavariæ Ducem Ludovicum. Qvi etiam ei (ut ſuperius ſcripſimus) operam ſuam ſtrenue
pollicitus erat. In ſuiipſius tamen electione, promiſſionem factam ſervandam minime arbi-
trabatur. Ob id inductus miles, literas Marchionis protulit, qvæ in Ludovicum vertebantur.
Cui Moguntinus & Treverenſes Antiſtites conſenſerant, & item Boëmus. Nemini igitur du-
bium, qvin Auſtriæ Dux legitime electus fuerit per plura honeſtioraqve ſuffragia. Ludovicus* 225
*vero, ut ſe cunctis monſtraret rite electum, à ſingulis Principibus literas petit, qvas undiqve
populis oſtendit. Subſtitit interim, dum electio fieret Friderici exercitus in oppido Saxenhau-
ſen qvod è regione Franckfordiæ ultra Menum jacet. Cui Moguntinus victum commeatum-
qve ſubtraxit. Nam haud longe à Moguntia, Treverenſis, Moguntini & Boëmi exercitus ab-
erant, finem negocii utrobiqve expectantes. Dum ergo ii electionem alterius improbarent,
qvisqve aſſertores ſuos habebat, electionem nunc ex abſentia qvorundam, nunc ex inhabilium
Electorum votis improbantes. Diſcordia hæc armis erat ſedanda. Mox igitur Ludovicus
Aqvisgrani, in loco qvidem, qvo debuit, à Moguntino, aſtante Treverenſi Epiſcopo, corona eſt
inſignitus. Fridericus pariter Bunnæ à Colonienſi Præſule (cujus certe eſt primam Imperii co-
ronam dare) ſed non in loco, qvo debuit, coronatus eſt.* Hucusqve *Joannes Cuſpinianus.*
Qvamvis igitur ex *Alberti Argentinenſis* & *Joannis Cuſpiniani* jam citatis duobus locis
ſatis apparet, *Fridericum Auſtriacum* cognomine *Pulchrum*, reſpectu electionis &
coronationis Germanicæ, non minori jure Catalogo Imperatorum Romanorum
inferendum eſſe, qvam *Ludovicum Bavarum*, majoris tamen certitudinis cauſa lu-
bet

(1) *Immo* Rudolphus.
(2) Virnenberg.
(3) Virneoberg.

226 bet hic mihi addere ipſa illa *tria* (1) diplomata, qvibus tunc electio Imp. *Friderici* ab *Henrico* Archiepiſcopo Colonienſi & tribus Electoribus ſecularibus, *Henrico* Rege Bohemiæ, *Rudolpho* Comite Palatino Rheni & *Rudolpho* Duce Saxoniæ, S. Sedi Apoſtolicæ & univerſo Imperio Romano publice ſignificata eſt. Horum primum, qvod ipſo electionis die, nempe d. XIV. Kalend Novembris ſive d. 19. Octobris A. ↀↄ ccc xiv. à jam memoratis *tribus Electoribus ſecularibus* ad S. Sedem Apoſtolicam & (2) *futurum* Summum Pontificem miſſum eſt, conſtat his verbis:

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, ac Domino, Satroſanctæ Romanæ ac Univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici futuro. Henricus Dei Gratia, Bohemiæ & Poloniæ Rex, Dux Carinthiæ, Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ, & Rudolphus Dux Saxoniæ, Angariæ, Weſtphaliæ, Comes in Brene, & Burgravius in Magdeburg, Sacri Imperii Principes ac Electores, Romanorum Regis in Imperatorem promovendi, devotiſſima pedum oſcula beatorum. Vacante nuper Sacro Impe-
227 rio per mortem claræ memoriæ Domini Henrici, qvondam Romanorum Imperatoris inclyti ſub anno Domini milleſimo trecenteſimo tertio decimo, dieqve certa videlicet craſtino beati Lucæ Evangeliſtæ, qvod fuit XIV. Kalend. Novembr. ſub Anno Domini milleſimo trecenteſimo qvartodecimo, ad eligendum Romanorum Regem in futurum Imperatorem promovendum, apud Franckenfurt locum ſolitum & conſuetum, per Nos & alios Conprincipes & Coëlectores noſtros, jus una nobiſcum in electione Romanorum Regis habentes, peremptorie ſtatuta ſeu præfixa, Nobisqve Rege Bohemiæ, Rudolpho Comite Palatino Duce Bavariæ, nec non Rudolpho Duce Saxoniæ, prædictis convenientibus, die & loco præfinitis, ad electionem futuri Regis Romanorum celebrandum, ac Reverendo in Chriſto Patre, Domino Henrico, Colonienſi Archiepiſcopo, Sacri Imperii per Italiam Archicancellario, Conprincipe & Coëlectore noſtro, dicto craſtino, ad prædictum locum Franckenfurt, ex certis & legitimis cauſis convenire nobiſcum in hujusmodi electionis negotio neqveunte, ipſe Pater & Dominus noſter Archiepiſcopus, Nobis Rudolpho Comiti Palatino prædicto, qvoad dictæ electionis negotium commiſit totaliter vices ſuas, dans nobis plenam, generalem & liberam poteſtatem, nominandi & eligendi vice & nomine ipſius perſonam idoneam in Regem
228 Romanorum, in Imperatorem promovendum, prout in ipſius Patris & Domini Procuratorio ſuper hoc habito plenius continetur. Nobis placuit ipſa die in dicto loco procedere ad electionem Regis Romanorum, in Imperatorem promovendi, prout ipſe terminus reqvirebat. Tandem cum alii Conprincipes & Coëlectores noſtri dicta die & loco prædicto per Nos diutius expectati, in ejusdem electionis negotio ad hujusmodi electionem celebrandam venire ſeu procedere nobiſcum minime curaverint, & ſic qvoad dictæ electionis negotium de jure alienos ſe fecerunt, Reverendus Pater & Dominus Henricus Gurcenſis Epiſcopus, mandato à Nobis ſpecialiter ſibi facto, vice & nomine noſtrum omnium & ſingulorum, proteſtationem qvandam legit, & publicavit in hunc modum. Nos Henricus Dei Gratia, Bohemiæ & Poloniæ Rex, Dux Carinthiæ, Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ, nec non Rudolphus Dux Saxoniæ, Principes Sacri Imperii ac Electores Romanorum Regis, in Imperatorem promovendi, nomine noſtro & vice, & nomine Reverendi in Chriſto Patris Domini Henrici Colonienſis Archiepiſcopi, Sacri Imperii per Italiam Archicancellarii, Conprincipis noſtri monemus omnes excommunicatos, ſuſpenſos & interdictos, nec non qvoscunqve alios,
229 qvi de jure aut conſvetudine intereſſe in ipſo electionis negotio non debent, qvod recedant, Nos eligere libere permitttentes, proteſtantes, qvod non eſt noſtra inten-

(1) *Ejusdem generis diplomata nonnulla fuerunt tunc etiam ab adverſæ partis Electoribus promulgata pro Imp.* Ludovico Bavaro, *uti in* Joan. Georg. Hervvarti, *Bavariæ olim Cancellarii, Apologia contra* Bzovium *videre eſt.*

(2) *Vacavit enim tunc S. Sedes Apoſtolica poſt mortem Pontificis* Clementis V. *qui A.* 1314. *d.* 11. *vel ſecundum alios, die* 20. *Aprilis obiit, per integros duos annos, menſes tres & dies* 17. *nempe usq; ad d.* 7. *Auguſti A.* 1316. *quo* Joannes, *qui vulgo* XXII. *appellatur, in Summum Pontificem electus eſt.*

tentio, tales admittere, tanqvam jus in electione habentes, aut procedere vel li-
gere cum eisdem, immo volumus, qvod voces talium, ſi qvi reperientur inter [illegible]
ſo, poſtea nulli præſtent ſuffragium, nec afferant alicui nocumentum, & p[illegible]is
pro non receptis ſive pro non habitis habeantur. Qva proteſtatione pr[illegible],
& poſt multos tractatus, varios & multiplices, conſideratis ſollicite & diligent[illegible]cir-
cumſtantiis, conditionibus & ſtatu perſonarum diverſarum, per qvas regno v[illegible]
ti poſſet ſalubrius provideri. Tandem in Illuſtrem Principem, Dominum F[illegible]e-
ricum, Ducem Auſtriæ & Styriæ, virum utiqve Catholicum, orthodoxæ fidei fer-
vidum Zelatorem, ſerenum & ſagacem, converſationibus & moribus non modi-
cum ornatum, devotum & humilem, de Romanorum Regum proſapia oriundum,
Sacri Imperii gubernacula regere, magnifice & jura ipſius manutenere potentem,
nec non Reipublicæ præeſſe utiliter & prodeſſe valentem, in omni morum hone-
ſtate perſpicuum & præclarum, affabilem, benignum & manſuetum, ac in aliis a-
gibilibus pro regimine Reipublicæ plurimum circumſpectum, divina favente
clementia conſenſimus, & in ipſum vota noſtra direximus, ipſumqve nominavi-
mus eligendum in Regem Romanorum, in Imperatorem promovendum, ſub for- 230
ma infra ſcripta. Nos Henricus Dei Gratia, Bohemiæ & Poloniæ Rex, Dux Ca-
rinthiæ, conſentimus in Illuſtrem Principem Dominum Fridericum Ducem Au-
ſtriæ & Styriæ, ipſumqve nominamus eligendum in Regem Romanorum, in Im-
peratorem promovendum. Nos Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Dux Bava-
riæ, nomine noſtro, ac nomine & vice Reverendi in Chriſto Patris, Domini Hen-
rici Colonienſis Archiepiſcopi, Sacri Imperii per Italiam Archicancellarii, haben-
tes ſuper hoc ab ipſo Domino Archiepiſcopo plenam & liberam poteſtatem, con-
ſentimus in Illuſtrem Principem Dominum Fridericum Ducem Auſtriæ & Styriæ,
ipſumqve nomine, qvo ſuper, nominamus eligendum in Regem Romanorum,
in Imperatorem promovendum. Nos Rudolphus Dux Saxoniæ conſentimus in
Illuſtrem Principem Dominum Fridericum Ducem Auſtriæ & Styriæ, ipſumqve
nominamus eligendum in Regem Romanorum in Imperatorem promovendum.
Qvibus legitime ſic peractis, Nos Rudolphus Comes Palatinus prædictus, de vo-
luntate & mandato ſpeciali dictorum Coelectorum noſtrorum & cujuslibet eo-
rundem, Dominum Fridericum Ducem Auſtriæ & Styriæ elegimus in hunc mo-
dum. In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Cum vacante regno ſeu Ro- 231
mano Imperio, per mortem claræ memoriæ Domini Henrici qvondam Romano-
rum Imperatoris inclyti, vocatis, qvi fuerant evocandi, ſuper electione Regis Ro-
manorum facienda, dies certa apud Franckenfurt eſſet ad hoc præfixa, placuit No-
bis & dictis Coelectoribus noſtris, juxta ipſius diei præfixionem factam, ad ele-
ctionem procedere futuri Regis Romanorum, aliis Coelectoribus noſtris ipſa die
diutius expectatis, & legitime eligere nobiſcum non curantibus, inqviſitis votis
noſtris & dictorum Coelectorum noſtrorum, in ipſa electione apparet, nos, apud
qvos tunc reſedit poteſtas ſeu jus eligendi perſonam idoneam in Regem Roma-
norum, concorditer direxiſſe vota noſtra in Illuſtrem Principem Dominum Fri-
dericum Ducem Auſtriæ & Styriæ, in eundem conſentiendo, & ipſum nominando
in Romanorum Regem, in Imperatorem promovendum. Idcirco Nos Rudolphus
Comes Palatinus prædictus, vice noſtra & Domini Henrici Colonienſis Archi-
Epiſcopi prædicti, ac aliorum dictorum Coelectorum noſtrorum nobiſcum con-
ſentientium in hac parte, ex poteſtate Nobis tradita & conceſſa ab iisdem, invo-
cata Spiritus ſancti gratia, Dominum Fridericum Ducem Auſtriæ & Styriæ prædi-
ctum, eligimus in Regem Romanorum, in Imperatorem promovendum, in Advo- 232
catum Sacroſanctæ Romanæ & Univerſalis Eccleſiæ, ac Defenſorem pauperum,
viduarum, pupillorum ac orphanorum. Qvi electus hujusmodi electioni cano-
nicæ de ſe factæ, divinæ nolens reſiſtere voluntati, interpellatus ſuper hoc à Nobis
cum diligentia magna, conſenſit. Qvapropter Sanctitati veſtræ, cum devotione,
qva decet, voce unanimi ſupplicamus, ut ipſum Dominum Fridericum, ſic devote
& canonice electum, paternis pietais veſtræ brachiis amplectentes, electionem

h ismodi canonicam de ipſo à Nobis factam ſolita clementia approbare, ipſum
in ngere & conſecrare, ſibiqve de ſacroſanctis manibus veſtris Sacri Imperii Dia-
dei a dignemini favorabiliter impertiri, loco & tempore opportunis. Cæterum
ut b atitudo veſtra cognoſcat evidentius præmiſſa omnia vera eſſe, præſens ele-
ctio is noſtræ Decretum Sanctitati veſtræ transmittimus, cum ſigillorum noſtro-
rum videlicet Rudolphi Comitis Palatini Rheni, Ducis Bavariæ, necnon Rudolphi
Ducis Saxoniæ prædictorum appenſione ex certa ſcientia roboratum. Nos vero
Henricus Dei Gratia, Bohemiæ & Poloniæ Rex, Dux Carinthiæ, qvia ſigillum no-
ſtrum hac vice penes Nos non habuimus, ſigillis prædictorum Ducum Bavariæ
& Saxoniæ uſi ſumus & contenti, in teſtimonium & evidentiam omnium præ-
miſſorum. Actum & datum, loco, die & anno prædictis.

233 Secundum diploma, qvod de ejusdem Imp. *Friderici Pulchri* electione &
coronatione ab *Henrico* Archiepiſcopo Colonienſi d. xxv. Novembris A. ciↄccccxiv,
ad omnes univerſi *S. Imp. Romani* Principes & Status miſſum eſt,
his conſtat verbis:

IN DEI nomine, Amen. Henricus Dei Gratia, Sacræ Colonienſis Eccleſiæ Ar-
chiepiſcopus, Sacri Imperii per Italiam Archicancellarius, Magnificis Principi-
bus, Proceribus, Nobilibus, Miniſterialibus, Caſtrenſibus, Civibus, & Univerſis
Sacri Romani Imperii fidelibus, ad qvos præſentes literæ pervenerint, infra ſcri-
ptorum cognoſcere veritatem. Alias vacante Romano Imperio ſeu Regno, per
mortem inclytæ memoriæ Domini Henrici, qvondam Romanorum Imperatoris,
& de communi voluntate Principum, jus in electione futuri Romanorum Regis
habentium, ad electionem dicti Regis, die videlicet craſtino ſancti Lucæ Evange-
liſtæ proxime præterito apud Franckenſort aſſignato, ibidem eadem die ſic aſſi-
gnata, & in loco eodem debito, videlicet Franckenfort, ab Illuſtribus Rudolpho
Comite Palatino Rheni, Duce Bavariæ, habente illa vice per literas noſtras paten-
tes poteſtatem pro Nobis eligendi ac Rudolpho Duce Saxoniæ, qvi in poſſeſſione
234 juris vel qvaſi eligendi fuit, & eſt, & progenitores ſui fuerant, à tempore, cujus
memoria in contrarium non exiſtit; ac Henrico Duce Carinthiæ, vero hærede &
Rege Bohemiæ, Illuſtris Princeps Dominus Fridericus Dux Auſtriæ in Romano-
rum Regem eligebatur. Deinde idem Fridericus ſic electus, comparens coram
Nobis electionem ſuam per Nos acceptam haberi, atqve in Regem Romanorum
ungi & coronari petiit, cum inſtantia debita & conſueta: Nos autem, ne per re-
pentinam manus impoſitionem, contra doctrinam Apoſtoli, qvidqvid in hac par-
te facere perperam videremur, Illuſtrem Ludovicum Ducem Bavariæ, qvi, ut ad
Nos pervenit, ejusdem Friderici à qvibusdam aliis Principibus ſe aſſeruit coële-
ctum, omnesqve, qvi ſe dicto Friderico opponere vellent, vel ſibi in Romano
Regno jus potius vendicarent, citari ſecimus coram nobis ad certum diem & lo-
cum, ad docendum de jure, ſi qvod eis competeret in Regno memorato. Cives
etiam Aqvenſes interim per ſolemnes noſtros nuntios & ſpeciales primo, ſecun-
do & tertio ad eos transmiſſos reqviri fecimus, ut nos intromiſiſſent pro corona-
tione hujusmodi Aqvis facienda, ut eſt moris. Die itaqve ſupradicta ſic per Nos
eidem Ludovico, & aliis oppoſitoribus ipſius Friderici præfixa, ne ipſe Ludovi-
235 cus, nec aliqvis alter per ſe, vel per alios coram nobis comparuerunt, nec propo-
ni qvidqvam fecerunt, qvare ipſi Friderico in præmiſſis noſtrum non debere-
mus officii debitum impertiri. Qvia igitur invenimus dictum Fridericum rite
electum, utpote à Principibus prædictis, & die ac loco præfixis, ipſiusqve Ludo-
vici electionem, ſi qva fuit, ex poſt facto die ſeqventi, & non de communi con-
ſenſu Principum prorogatam, & etiam electione dicti Friderici tanqvam priori
non caſſata de facto attentatam, & qvia dicti Cives Aqvenſes ſic à Nobis reqviſi-
ti Nos intromittere improvide recuſarunt, Nos, ne propter rebellionem, in Sacri
Romani Imperii & Reipublicæ, immo totius Chriſtianitatis diſpendium, corona-
tio eadem plus debito differretur, & etiam ex privilegiis Sedis Apoſtolicæ, nobis

&

Eccleſiæ noſtræ conceſſis, intra noſtram Diœceſin vel Provinciam, ubi nobis ex-
pediens videbitur, electos in Romanorum Reges pro tempore poſſumus corona-
re, qvæ qvidem privilegia ante ipſam coronationem, & in eadem Clero & popu-
lo præſentibus, ſub veris ſtylo & filo & Bulla, ne qvis putare poſſet, dictam Coro-
nationem, eo, qvia Aqvis non fiebat, minus fore validam, fecimus ſolemniter pu-
blicari, eundem Fridericum, ipſa die Beatæ Catharinæ Virginis, in oppido noſtro
Bunnen, qvod eſt intra noſtram Diœceſin, in Romanorum Regem unximus & co-
ronavimus, in futurum Imperatorem dante Domino promovendum, adhibitis cir- 236
ca Coronationem eandem, ſolemnitatibus debitis & conſuetis, Epiſcopis & Nobi-
libus ac Proceribus multis præſentibus in dicto loco. Qvam unctionem & coro-
nationem ſic per Nos, qvi habemus de jure & de conſvetudine, ut eſt dictum, co-
ronationem, & non alius, facere antedictam, eidem Friderico impenſam, ad ſin-
gulorum & univerſorum virorum notitiam deducimus, vobisqve eandem notifi-
camus per præſentes, rogantes & reqvirentes vos omnes & ſingulos, ut dicto Do-
mino noſtro & vero Domino Friderico, tanqvam vero Romanorum Regi fideli-
tatis debitum præſtanres, eidem obediatis & intendatis, prout Romanorum Regi-
bus Prædeceſſoribus ſuis fieri & obediri eſt conſvetum, ut veſtra ex hoc poſſit ſuo
tempore fidelitas, qvam ipſi imperio tenemini, merito commendari. In cujus
rei teſtimonium præſentes literas noſtras & dicti Rudolphi Ducis Saxoniæ, ac
Capituli Bunnenſis, cui de horum veritate conſtat, ſigilla præſentibus ſunt appen-
ſa, & nihilominus ad ampliorem præmiſſorum veritatem, ea per Notarium publi-
cum infraſcriptum in hanc formam publicam redigi mandavimus, ſuoqve ſigillo
ſignari. Actum in Monaſterio Fratrum Minorum, in præſentia Illuſtrium Ru-
dolphi Ducis Saxoniæ, Ottonis Landgravii de Haſſia, Domini Eng. de Marca,
Gerlaci, Henrici, Emech. de Naſſove, Simonis & Joannis de Spanchem, Roperti de
Virneberg, Dytheri de Katzenellenbogen Comitum, Henrici Bunnenſis, Hartradi 237
de Merenberg Werflarienſis, Heydenrici San Severini Colonienſis Præpoſitorum,
nec non Nobilium virorum Gerlaci de Lymberg, Henrici de Lowenberg & Joan-
nis de Sollendorp, & Comitum de Toneberg duorum & Joannis de Dowenheim
Scholaſtici Bunnenſis, & qvam plurium aliorum fide dignorum. Anno Domini
milleſimo trecenteſimo qvarrodecimo, indictione decima tertia, viceſima qvinta
die menſis Novembris, qvæ fuit dies Beatæ Catharinæ Virginis. Et nos Rudol-
phus Dei Gratia Dux Saxoniæ, prius recognoſcentes, qvia præmiſſis interfuimus,
ea vera eſſe, ſigillum noſtrum in eorundem evidentiam, duximus his literis ap-
ponendum, ſub dato & die prædictis. Nos autem Capitulum Bunnenſis Eccle-
ſiæ, qvia antedicta intra oppidum Bunnenſe acta ſunt, & Nobis conſtat vera eſſe,
Sigillum Eccleſiæ noſtræ ad cauſas in horum firmitatem, ad præſentes Reverendi
Domini noſtri, Domini Henrici Archiepiſcopi Colonienſis prædicti, appoſuimus
huic ſcripto. Et ego Tilmannus dictus de Unna, publicus auctoritate Imperiali
Notarius, qvia officio unctionis & coronationis prædictarum, per dictum Domi-
num Archiepiſcopum Colonienſem, in perſona Sereniſſimi Domini Friderici Ro- 238
manorum Regis factarum, à principio usqve in finem præſens interfui, ea, qvæ in
eisdem agebantur ſolemniter, vidi & audivi, ſic acta eſſe, cum teſtibus ante-
dictis, & mandatum & reqviſitionem præfati Domini Henrici Archiepiſcopi Co-
lonienſis præſens inſtrumentum ex eisdem confeci, & in hanc publicam formam
ſub Anno Domini, indictione & die prædictus redegi, meoqve ſigno conſueto ſi-
gnavi, vocatus ad hoc ſpecialiter rogatus.

Tertium diploma, qvod eadem de cauſa ab eodem Archiepiſcopo Colonienſi *Henrico* IV. Kal. Decembris ejusdem anni CIↃ CCC XIV. ad *S. Sedem Apoſtolicam* & (1) *futurum Summum Pontificem* miſſum eſt, conſtat his verbis:

SAnctiſſimo in Chriſto Patri ac Domino, Sacroſanctæ Romanæ ac Univerſalis Ec-
cleſiæ Summo Pontifici futuro, Henricus Dei Gratia, ſanctæ Colonienſis Ec-
cleſiæ

(1) *Vide ſupra pag. 266, in marg.*

cleſiæ Archiepiſcopus, Sacri Imperii per Italiam Archi-Cancellarius, devota pe-
dum oſcula Beatorum: Cum nuper, per mortem divæ recordationis qvondam
Domini Henrici Romanorum Imperatoris, vacante Romano Imperio, dies certa,
craſtinum videlicet feſtivitatis Beati Lucæ Evangeliſtæ præteritum, qvod fuit XIV.
239 Kalend. Novembris ſub Anno Domini milleſimo trecenteſimo qvartodecimo, ad
eligendum Romanorum Regem, in futurum Imperatorum promovendum, fuiſſet
apud Franckenfurt, locum ad hoc ſolitum & conſuetum, peremptorie præfixa. per
Nos & alios Conprincipes & Coëlectores noſtros, jus una nobiſcum in electione
Romanorum Regis habentes nobisqve propter inimicitias, qvas Reverendi in
Chriſto Patres & Domini Mogunt. & Treverenſis Eccleſiarum Archiepiſcopi, &
nobilis vir Gerhardus Comes Juliacenſis, eum ipſorum fautoribus & compliei-
bus, contra Nos habuerunt & habent, ſecurus ad prædictum locum Franckenfurt
non pateret acceſſus, adeo, qvod non poſſemus absqve rerum & corporis pericu-
lo ad eundem locum Franckenfurt termino ſupradicto venire, & intereſſe ad
electionem futuri Regis Romanorum, ſicut permittitur, celebrandam. Nos no-
lentes jus, nobis nomine Eccleſiæ noſtræ in electione prædicta competens, negli-
gere illa vice, & ne nobis aut Eccleſiæ noſtræ aliqvod qvomodolibet ad præſens
vel impoſterum generari poſſet præjudicium in hac parte, Illuſtrem Dominum
Rudolphum Comitem Palatinum Rheni, Ducem Bavariæ, Conprincipem & Coë-
lectorem noſtrum, fecimus & conſtituimus noſtrum certum & ſpecialem Procu-
ratorem, ſibiqve qvoad prædictæ electionis tunc inſtantis negotium commiſi-
240 mus totaliter vices noſtras, dantes eidem plenam, generalem & liberam poteſta-
tem, vice & nomine noſtro nominandi, & eligendi perſonam idoneam in Regem
Romanorum, in Imperatorem promovendum, acjurandi in animam noſtram, ſi
opus foret, juxta formam generalis Concilii, qvod Nos legitimo impedimento,
de qvo permittitur, teneremur, & qvod crederemus, eodem impedimento adhuc
Nos teneri in termino ſupradicto, qvodqve tunc eſſemus in loco, de qvo Electo-
res abſentes vocari debent ad ipſius electionis negotium, & nihilominus alia
omnia & ſingula noſtro nomine faciendi, qvæ per Nos, ſi præſentes eſſemus, fa-
cere in ipſius Electionis negotio poſſemus, vel qvomodolibet expedire. Qvi Do-
minus Rudolphus Comes Palatinus prædictus, hujusmodi Procurationis noſtræ
mandatum, & vices noſtras ſibi in hac parte commiſſas in ſe ſponte ſuſcipiens,
ſuo & noſtro nomine, una cum aliis Conprincipibus & Coëlectoribus noſtris,
apud qvos illa vice dicta reſedit electio, ſcrutatis prius ſecrete & ſigillatim ſingu-
lorum votis, & eisdem poſtmodum publicatis, poteſtate ſibi ab eisdem Coëlecto-
ribus noſtris tradita, Illuſtrem Principem Dominum Fridericum Ducem Auſtriæ
& Styriæ, Virum Catholicum, & omnibus bonis conditionibus, qvæ tanto regimi-
241 ni, ſicut eſt Romanum Imperium, conveniunt, excellenter præ aliis Principibus
adornatum, ſuo ac noſtro & aliorum Coëlectorum noſtrorum nobiſcum in hac
parte conſentientium nomine, ex poteſtate ſibi ab iisdem tunc tradita & conceſ-
ſa, invocata Sancti Spiritus gratia, termino & loco antedictis, elegit in Regem Ro-
manorum, in Imperatorem poſtmodum promovendum. Qvi ſic electus divinæ
nolens reſiſtere voluntati, hujusmodi canonicæ electioni de ſe factæ, ſuper hoc ab
eisdem cum magna diligentia interpellatus, conſenſit, & deinde per Nos, cui hoc
ſecundum habitam hactenus à tempore, cujus non eſt memoria, obſervantiam, &
ex indulto Sedis Apoſtolicæ nomine Colonienſis Eccleſiæ, competit, die certa, qvæ
fuit feſtum Beatæ Catharinæ nuper præteritum, ad hoc ſtatuta, & proclamatione,
ſicut juris eſt, præmiſſa, in Regem Romanorum extitit inunctus, & cum ſolenni-
tate debita regali Diademate coronatus. Qvæ omnia & ſingula ex decreto ele-
ctionis prædictæ, Domini Rudolphi Comitis Palatini prædicti & Rudolphi Ducis
Saxoniæ Coëlectorum noſtrorum Sigillis, ſuo & aliorum cum eis conſentientium
nomine, ſigillato, cui etiam cum noſtro ſigillo præſens noſtra ſupplicatio eſt an-
nexa, & per inſtrumenta de mandato prædicto Comiti Palatino à nobis dato, &
de inunctione & coronatione prædictis conſcripta, & in formam publicam redacta
luci-

lucide demonſtrantur. Qvapropter Sanctitati veſtræ humiliter ſopplicamus, qva- 242
tenus electionem ſupradictam, & prædicto Domino Friderico Chriſtianæ fidei fer-
vido Zelatore tam canonice factam, & coronationem noſtram exigente juſtitia
ſubſecutam, ex ſolita Paternitatis veſtræ Clementia dignemini approbare, eun-
demqve Eccleſiæ Romanæ & Virum devotum paternis viſceribus confovere. Da-
tum IV. Kalend. Decembris, Anno Domini prædicto.

Hucusqve *tria* illa diplomata antiqva, ex qvibus æqve ac ex *Alberti Argenti-
nenſis* & *Joannis Cuſpiniani* ſupra citatis locis clariſſime elucet, *Fridericum Auſtriacum*,
cognomine *Pulchrum*, reſpectu electionis & coronationis ſuæ, non minori jure
Catalogo Imperatorum Romaoorum inſerendum eſſe, qvam *Ludovicum Bavarum*,
qvi *ſeqventi* die, nempe XV. Kalend. Novembris ſive d. 20. Octobris ab altera Ele-
ctorum parte contra eundem Imperator electus eſt. Licet etiam Imp. *Fridericus*
ab Imp. *Ludovico* A. CIↃ CCC XXII. ſuperatus prælio, triennalem ſubierit captivita-
tem, attamen noo renuntiavit, ut à (1) qvibusdam falſo traditum eſt, Imperatorio
ſuo Juri & Titulo recoperandæ libertatis cauſa, ſed poſteaqvam A. CIↃ CCC XXV. è
cuſtodia dimiſſus eſt, *pari* deinceps *poteſtate* cum Imp. *Ludovico* Imperiom Roma-
num gubernavit, uti ex ſubjuncto Reconciliatioois diplomate, qvod *Joannes Cuſpi-* 243
nianus in ſua Deſcriptione Auſtriæ (2) primus publicavit, videre eſt:

Wir Ludwich und Friderich/ von Gottes Gnaden Römiſche Künige/ zu allen Zeitten
merer des Reichs/ thun kundt allen den/ die diſen brieff ſehen/ oder hören leſen/ daß
Wir in dem namen Gottes/ Gott vnd ſeinen heiligen zu lob/ der Kirchen zu Rom zu ehren/
Römiſchen Reich zu frum/ vnd der heiligen Chriſtenheit zu fride vnd zu ſchirm/ nach weiſer
vnd gelerter leutte/ pfaffen und läyen rhatt vnd weiſung/ vns miteinander verainet vnd ver-
bunden haben ewiglich/ daß wir das Römiſche Reich/ darzu Wir beyde erwölt vnd ge-
weicht ſein/ mit allen ſeinen würden/ ehren/ rechten/ leutten und guettern/ vnd waß es hat/
vnd darzu gehört/ über alle die welt miteinander/ gleich als ain perſon/ ainem nicht baß dan
dem andern jetweder/ mer noch minder beſitzen/ haben pflegen/ vnd handlen ſollen/ vnd wel-
len vns miteinander beholffen ſein mit ſtetter eew/ mit reiten/ mit arbait/ mit flaißikhait/
mit reden/ mit werckhen/ vnd mit allen vnd an allen ſachen/ als ferr vns leib und gut wärett/
wider aller menigkhlich/ vnd ſollen ainer den andern nit laſſen/ noch im entweichen/ ob ai-
nen ſonderlich ſach angeing/ weltlich oder geiſtlich; ſonder was ains ſach iſt/ die ſoll ouch deß
andern ſein/ auff alle ort/ vnd auff alle not: vnd ſollen übel vnd gut/ frum vnd ſchaden/ gleich 244
wegen an allen dingen. Wir ſollen auch gleich eer haben zu ſtraffen/ zu khirchen/ vnd an al-
ler ſtatt/ vnd vns baide Römiſche Khönige vnd merer deß Reichs ſchreiben vnd nennen/
vnd vns Brüder haiſſen vnd ſchreiben antinander/ vnd auch als Brüder haben. Vnd
wer vnder vns dem andern ſchreibet/ der ſol im fürſetzen: ſchreiben wir aber beide mitein-
ander handveſt vnd breiff/ ſo ſetz ſich der heutte/ der morgen für/ daß daran khain vorgang
ſei. Handlet vnſer ainer icht/ do der ander nit entgegen iſt/ an welcherlay ſach das iſt/ der
ſoll das thun in jehnes vnd in ſeinen namen/ vnd ſoll iñ fürwerffen/ daß man nicht war nem/
daß die handlung deß pöſer ſey/ der ſie thuet/ dann deß andern; wann vnſer werck von bai-
der wegen vntäilig geſchehen ſollen/ an allen dingen. Wir ſollen zwap newe Inſigel ma-
chen/ in den yetwedern vnſer baider namen geſchriben ſein/ vnd in vnſerm Künig Ludwigs
Inſigel ſol Künig Friderichs namen vorſteen; als den in vnſerm Künig Friderichs Inſi-
gel/ ſol Künig Ludwigs namen vorſteen; vnd ſollen die Inſigel gleicher gröſſe/ form vnd
puechſtab ſein. Was groſſe Lehen/ als Künigreiche/ Fürſtenthumb/ Graffſchafft/ Herr-
ſchafft/ vnd die anderſt groſſe lehen ſeind/ dem Reich ledig werdent/ die ſollen wir baide mit 245
ainander leihen/ vnd ainer an den andern nicht. Ander weltliche lehen vnd geiſtliche/
Probſtey/ khirchen/ wie ſie genant ſein/ werden die ledig/ wer die verleihet vnter vns/ ſol der
ander ſtat haben/ vnd hat fürgang. Leihen wir aber gleich/ wer die gwer ee gwiende/ der
gwinnt. Vnd nach weltlichen lehen/ die ledig werdent/ welcher vnder vns leihet/ der ſol den
aide nach dem lehen nemen/ daß vns bäiden geſchworen werd: vnd der fürgeſetzt an dem äid/

(U) der

(1) *Vide Joan. Georg. Herwarti Apologiam pro Imp. Ludovico Bavaro contra Bzovium.*
(2) *Pag. 638, 639. & 640. Baſileenſis editionis Joan. Oporini A. 1553. in fol.*

der nit entgegen iſt: vnd ſol er den lehen man zu dem andern weiſen/ ſo er ſchieriſt zu jm khu-
men mag / daß er ſie auch von jm empfahe. Iſt es aber das ein geiſtlicher oder weltlicher
Fürſt/ Prelat oder Herre / der ſein lehen von dem Reiche nemmen ſoll / von vnſern ainin
empfieng / der ſoll den aid von jm nemen vnd in zu den andern weiſen / als vorgeſchriben
ſtet. Vnſer yetweder an den andern/ ſol noch mag des Reichs ſteet/ burg/ veſte/ herrſchaft/
landt vnd leutte vnd was ſo geeſt iſt/ nicht emphremden noch vorkhumuen/noch gar grüſſe
ſache handelen. Feri vnſer einer gen Wäliſchlanden/ dem ſol der ander ſein gewalt hin-
ein geben/ vnd jhener dieſen hie auſſen laſſen williglich. Was auch vnſer ainer fürbaß
244 thuet/ das ſol der ander ſtat haben/ vnd biſtätigen mit ſeinen brieffen. Was aber vorher
vnſer yetweder gethan hat/ mit gaben/ mit lehen/ mit verſehen/ verkhumbern / vnd welcher-
lay anders das iſt/ es ſey an weltlich oder an geiſtlich ſachen / da er gewalt hett / daß ſol ſtet
ſein yederman. Es ſei dan/ daß wir mit gemainem Rat vnd willen dem Reich baß gebeſ-
ſern mügen/ vnd mit namen was wir Künig Ludwig gen vnſern ſün dem Margraven von
Brandenburg vnd gen vnſer maiden dem Margraven von Meiſſen/ mit lehen jrer Für-
ſtenthumb/ vnd mit andern gethon haben/ das ſol gantz vnd ſtee ſeyn: haben wir baider ſeit
ein gut oder ding/ was das iſt/ zwaien oder mer gegeben / verlihen / verſetzt / oder verkhum-
bert/ welcher des in nutz vnd gwer ſitzet/ dem ſol das belaiben. Alles auch das vnſer yet-
weder deß Reichs inne hat/ oder noch eingewinnet/ land/ leutte vnd wie das genant iſt/ daß
ſol er den ander onderthänig machen; vnd wer einen geſchworen hat/ oder ſchweret / der
ſol dem andern auch ſchweren/ Er ſey Fürſt weltlich oder geiſtlich/ Grave/ frey/ dienſtmann/
Stätt/ marckt/ pfaffen oder laye: vnd wer vnſer aines freund vnd günner (1) wer aber ſich
deß ſetzte/ wieder den ſollen wir vns aneinander beholffen ſein mit aller Macht/ daß der oder
245 die ſein benödtet werden. Wir ſollen auch baide ainen Hoffrichter vnd einen Hoffſchriber
haben/ daß vnſer gericht vngetailt ſey; vnd die ſollen ein halbs Jar/ oder vierteljares / bey
vnſer ainem/ das ander täil bey dem andern ſeyn: vnd was vor vnſer ainem gerichtet wird/
das iſt vor dem andern ſtät: vnd das angefachet wird vor ainem/ daß mag geendet werden
vor dem andern/ vnd herwieder khumen als digk ſich die Zil verlauffen: vnd wer vor vnſer
ainem geachtet würde / der mag vor dem andern davon khummen/ wann es ain gericht
vnd Richter iſt. Was auch vor vns gericht zwiſchen den die vns für Khünig heiten/ daß
ſoll baider ſeit ſtett ſein vnd volfüert werden: Was aber wir Khünig Friderich gen den die
an Khünig Ludwigen jähen nach der vnſer Khlage/ vnd wir Khünig Ludwig hinwieder
gen den die Khünig Friderich jähen/ nach der vnſer Khlag gerichtet haben/ das iſt baider ſeit
ab: vnd ſoll yederman fürbaß von dem andern recht nemmen vnd thun. Vber daß alles/
an allen ſachen/ wirden vnd eeren in allen landen/ über alle die welt / zu allen rechten und
wirden vnd zu allen dingen gen Fürſten gaiſtlich oder weltlich/ Graven/ freien/ ſtetten/ gen
Reichen vnd armen/ edlen vnd vnedlen/ ſein Wir gleiches gewalts vnd herrſchafft / daß
aintweder der vorder noch der hinder/ der ober noch der nider iſt en allem daß das Reich hat:
246 vnd ſollen vns baid ſetzen als ain man/ob man wider vns/ oder wider vnſer ainen mit gaiſt-
lichen oder weltlichen ſachen/ es ſeind pfaffen oder laye/ icht es ich gehandeln oder thun wolt/
oder vor gehandelt oder gethon hett / vns oder dem Reich zu gever oder zu ſchaden / wel-
cherlay weiß das iſt: vnd ſollen vns an ainander nit laſſen/ durch khain not / geiſtlich oder
weltlich. Vnd wann wir in Gott/ vnd mit Gott/ alles das vorgeſchriebeniſt / ainmüttig-
lich gethan haben/ gehaiſſen wir bey vnſern ayden vnd trewen / die wir darüber leiplich ge-
ſchworen vnd geben haben/ vnd bey aller Verbindnuß/ der wir vns gen Gott zwiſchen vns
vor vnſern Beichtigern vor verbunden haben/ daß wie es alles von wort zu wort / als oben
geſchrieben iſt/ biß an vnſer baider ende vnzeebrochenlich ſtett vnd gantz halten/ leiplich vnd
getrewlich/ vnd volfüren wellen/ an allen ſeinen Stücken; vnd beſonderlich/ daß wir in der
aynung dem Römiſchen Reich ſein eere/ ſein gut/ vnd wirde vordern / wären/ halten / vnd
meren wellen / mit aller Macht / als wir ferriſt mügen leibs vnd gutz halb / nach rechtem
glauben vnd Chriſtlichen leben. Darüber zuurkhund haben Wir dieſen brieff mit vnſern
anhangenden inſigel / der wir jetzt walten verſiglen vnd gehäiſſen / bey aller der Verbin-
247 dung/ als nun vorgeſchrieben iſt/ daß wir in vernewren vnd verſigeln mit vnſern newen in-
ſigeln/ als ſy ſchireſt gegeaben werdent. Aller der vorgeſchriben ſachen ſein gezeüge/ Grave
Brecht

(1) iſt/ daß der dis andern freunt vnd günner ſey.

Berchtolt von Hennenberg/ Friderich Burggrave von Nürnberg/ Bruder Conrad von Gundelfingen Maiſter des Teutſchen Ordens in Teutſchen landen / Herman von Lichtenberg Cantzler / Maiſter Ulrich der Wilde oberſte Schreiber unſers Küng Ludwigs/ Dieterich von Billichdorff/ Hans Drugſäß von Dieſſenhofen/ Weigand von Trawsniche/ Bruder Conrad Prior von Münichen/ und Bruder Gotfrid Prior zu Maurbach in aller Hailigentall unſer baider Beichtiger/ die alle dobei geweſen ſeint. Der Brieff iſt geben zu Münichen/ an dem Pfintztag vor unſer Frawentag/ als ſie geborn wardt / da man zalt von Chriſti Geburt dreyzehen hundert Jar/ darnach in dem fünff und zwantzigſten Jare/ in dem ailfften Jar unſers Reichs.

Verſio hujus diplomatis latina, qvam *Joannes Georgius Herwartus ab Hohenburg* Sereniſſimi Ducis Bavariæ olim Conſiliarius Intimus, & Inclytorum Bavariæ Ordinum Cancellarius, (1) *Apologiæ*, ſuæ pro Imp. *Ludovico Bavaro* inſeruit, hæc eſt:

NOs Ludovicus & Fridericus Dei Gratia, Romanorum Reges ſemper Auguſti, notum faci-
mus omnibus has literas viſuris, aut legi audituris, qvod in nomine Dei, ad Dei & San- 248
ctorum ejus laudem, Eccleſiæ Romanæ honorem, Romani Imperii utilitatem & Sanctæ Chri-
ſtianitatis pacem ac defenſionem, juxta ſapientum atqve doctorum virorum clericorum ac lai-
corum conſilium & informationem, nos invicem reconciliavimus & confœderavimus in perpe-
tuum, ea lege, ut Romanum Imperium, ad qvod ambo electi & conſecrati ſumus, cum omnibus
ſuis dignitatibus, honoribus, juribus, hominibus atqve bonis, & qvidqvid habet, & ad illud per-
tinet, in univerſo Mundo pariter tanqvam una perſona, unus non melius, qvam alter, nec
plus, aut minus poſſideamus, habeamus, procuremus & adminiſtremus. Volumus etiam Nos
invicem adjuvare perpetua fide, vindicando, laborando, ſatagendo, loqvendo, agendo, & cum
omnibus, atqve in omnibus rebus, qvousqve noſtrum corpus & bona perdurant, contra qvos-
cunqve, ac debet alter alterum non deſerere, nec ab ipſo diſcedere, ſi alteri peculiaria negotia
fierent ſecularia, aut ſpiritualia: ſed cauſa unius eſto etiam alterius, in omni loco, & in omni
neceſſitate. Debemus inſuper malum & bonum, emolumentum & damnum pariter æſtimare
omnibus in rebus, parem qvoqve dignitatem habere in viis, in Eccleſiis, & in omni loco; &
Nos ambos Romanos Reges & Auguſtos ſcribere & nominare, & nos fratres vocare & ſcribere 249
invicem, atqve etiam ceu fratres gerere: Et qvi ex Nobis alteri ſcribit, is eum præponat, cum
vero ſcribimus ambo ſimul privilegia, vel literas, tum præponat ſe hic hodie, ille cras; ut in hoc
prærogativa ſit nulla. Cum agit unus noſtrum qvippiam altero abſente qvacunqve in re, id
agat alterius & ſuo nomine, illumqve præferat, ut non animadvertatur, actum ejus eſſe me-
liorem, qvi eum perficit, qvam alterius, qvandoqvidem actiones utriusqve noſtrum indiviſæ fie-
ri debent in omnibus rebus. Debemus etiam duo nova ſigilla facere, in qvibus ambobus u-
triusqve noſtrum nomina ſcripta ſint, & in noſtro Regis Ludovici ſigillo debet Regis Friderici no-
men præcedere, ſicut in noſtro Regis Friderici ſigillo debet Regis Ludovici nomen praire, & de-
bent ſigilla ejusdem magnitudinis, forma & literæ eſſe. Qvæ majora feuda, utpote Regna,
Principatus, Comitatus, & qvæ alias majora feuda ſunt; ad Imperium devolvuntur, ea debemus
ambo ſimul conferre, non alter absqve altero. Alia ſecularia feuda & Eccleſiaſtica, Præpo-
ſituræ, Eccleſiæ, qvomodocunqve nominentur, ſi vacent, eaqve alteruter conſerat ex nobis, al-
ter ratum habeto, & firmum. Si autem ſimul conferamus feudum; qvi inveſtituram prius
conſeqvitur, is acqvirit feudum: Et in ſecularibus feudis, qvæ vacant, alteruter qvi ex nobis 250
ea confert, homagium pro feudo ita recipiat, ut nobis ambobus juretur & præponatur in jura-
menta, qvi non eſt præſens. Vaſallum item ad alterum dirigat, qvamprimum eum adire pot-
erit, ut feudum ab eo qvoqve accipiat. Qvod ſi vero Eccleſiaſticus aut ſecularis Princeps,
Prælatus vel Dominus, qvi ſua feuda ab Imperio accipere tenetur, ab altero noſtrum acciperet,
is homagium ab eo recipiat, eumqve ad alterum dirigat, ſicut ſupra ſcriptum eſt. Alter no-
ſtrum absqve altero, non debet, nec poteſt Imperii civitates, caſtra, munitiones, dominia, ter-
ras, & homines & qvidqvid tam magnum eſt, alienare, neqve oppignorare, neqve res valde
magnas pertractare. Si proficiſcatur unus ex nobis in Italiam, huic debet alter mandatum
ſuum eo tradere, & iſte huic hic (in Germania) relinqvere ſponte. Qvidqvid etiam unus no-
ſtrum in poſterum facit, hoc debet alter ratum habere & confirmare ſuis literis. Qvidqvid
autem

(1) *Prodiit ea in lucem Monachii typis Nicolai Henrici, Anno 1618 in 4to.*

*autem antea uterqve noſtrum fecit, donando, feuda conſerendo, providendo, oppignorando, &
qvocunqve alio modo, ſive in Secularibus ſive in Eccleſiaſticis rebus, in qvibus poteſtatem ha-
bet, id firmum eſto omnibus, niſi id communi conſilio & voluntate, in melius ad Imperii utilita-
tem mutare poſſimus, & nominatim qvidqvid Nos Rex Ludovicus erga noſtrum filium Mar-
251 chionem Brandenbuegenſem, & erga noſtrum generum Marchionem Miſnenſem feuda Princi-
patuum, aliaqve eis conferendo fecimus, ratum & firmum eſto. Si utrinqve rem aliqvam &
bonum qvodcunqve, duobus vel pluribus dedimus, in feudum contulimus, oppignoravimus;
qvicunqve poſſidet hoc & evicit, penes illum maneto. Omne qvoqve, qvod alteruter noſtrum
de Imperio poſſidet, aut deinceps acqvirit, terras, homines, aut qvidvis aliud, id alteri ſubjiciat;
& qvicunqve uni juravit vel jurat, is alteri qvoqve juret, ſive ſit Princeps Secularis, ſive Eccle-
ſiaſticus, Comes, Liber, Vaſallus, Civitas, Oppidum, Clericus ſive Laicus, & qvisqvis unius no-
ſtrum amicus eſt & fautor, alterius qvoqve amicus & fautor eſto: qvi vero hoc denegaverit,
contra hunc debemus nos invicem juvare pro viribus, ut ille vel illi cogantur. Debemus qvo-
qve Nos ambo eundem Judicem Curiæ, & eundem Scribam Curiæ habere, ut noſtrum judi-
cium indiviſum ſit; & hi debent per dimidium annum, vel per qvartam partem anni modo
apud unum, modo apud alterum noſtrum per vices manere; & qvidqvid coram uno ex nobis
judicabitur, hoc erit coram altero ratum; & qvod inchoatur coram uno, hoc poteſt, finiri co-
ram altero, & viciſſim reaſſumi, qvotieſcunqve termini elabuntur; & qvisqvis ab uno noſtrum
252 bannitur, is poteſt coram altero abſolvi, ſiqvidem unum eſt judicium & unus judex. Qvid-
qvid etiam coram Nobis judicatum eſt inter eos, qvi Nos pro Regibus habebant, hoc debet ex
utraqve parte ratum eſſe, & ad finem perduci: qvidqvid autem Nos Rex Fridericus contra il-
los qvi Regis Ludovici partes ſeqvebantur ad noſtrorum actionem; & Nos Rex Ludovicus vi-
ciſſim contra Regis Friderici ſectatores ſuper noſtrorum poſtulationem judicavimus, hoc eſt
utrinqve caſſum: & debet qvilibet in poſterum ab altero jus petere, & facere ſuper hac omnia,
in omnibus rebus, dignitatibus, honoribus, in omnibus terris totius orbis, ad omnia jura & di-
gnitates, circa res omnes, erga Principes Eccleſiaſticos vel Seculares, Comites, Liberos, Civita-
tes, Divites & Pauperes, Nobiles & Ignobiles; qvibus omnibus ſumus paris poteſtatis & do-
minationis, adeo ut uterter noſtrum prior vel poſterior, ſuperior vel inferior ſit in omnibus, qvæ
Imperium habet: & debemus Nos ambos tanqvam unus Vir opponere, ſi contra Nos vel alte-
rum ex nobis in Spiritualibus & Secularibus negotiis, ſive Clerici ſive Laici, aliqvid unqvam
agere vel facere vellent, aut antehac egiſſent feciſſentve in noſtrum aut Imperii præjudicium
qvocunqve modo: debemus item nos invicem non deſerere per ullam neceſſitatem Eccleſiaſti-
253 cam vel Secularem. Et qvandoqvidem Nos in DEO, & cum DEO, omne qvod ſupra ſcriptum
eſt, unanimiter fecimus, promittimus per juramentum noſtrum & fidem, qva ſuper hæc corpora-
liter præſtitimus, & dedimus ſub omni obligatione, qva Nos erga DEUM coram noſtris Confeſ-
ſariis antea conſtrinximus: qvod nos omnia de verbo ad verbum, ſicut ſupra ſcriptum eſt, usqve
ad noſtrum utriusqve obitum, inviolabiliter rata ac integra tenere amabiliter & fideliter, &
perficere volumus in omnibus ſuis partibus: & præcipue qvod nos in hac reconciliatione Ro-
mano Imperio ſuum honorem, ſua bona & dignitatem promovere, tutari, tenere & augere vo-
lumus omni noſtra ope, ac vi qvanta maxima poterimus, in corpore & bonis, ſecundum veram
fidem & Chriſtianam vitam. In qvorum teſtimonium damus has literas, cum dependentibus
noſtris ſigillis, & promittimus ſub omni obligatione ſupra ſcripta, qvod illas velimus renovare, &
ſigillare noſtris novis ſigillis, qvam primum illa ſculpta fuerint. Omnium ſupra ſcriptarum
rerum ſunt teſtes Comes Bertholdus de Henneberg, Fridericus Burggravius de Nürnberg, Fra-
ter Conradus de Gundelfingen Magiſter Teutonici Ordinis in Alemania, Hermannus à Liechten-
berg Cancellarius, Magiſter Ulricus Wilde, ſupremus Scriba noſtri Regis Ludovici, Dietericus
254 de Pillichdorf, Joannes Dapifer de Dieſſenhoven, Beigandus à Trausnicht, Frater Conradus
Prior de Monachio, & Frater Gotsfridus Prior Maurbachenſis in omnium Sanctorum Valle,
utriusqve noſtrum Confeſſarii qvi omnes interfuerunt. Hæ literæ datæ ſunt Monachii die Jo-
vis ante Dominæ noſtræ diem cum naſceretur, anno à Chriſti nativitate M CCC XXV. unde-
cimo anno noſtri regni.*

Hucusqve latina verſio germanici iſtius diplomatis, ex qvo, ut ſupra jam monui, cuilibet videre eſt, Imp. *Fridericum Pulchrum*, licet is ab Imp. *Ludovico Bavaro*

A.

A. 1322. ſuperatus prælio, triennalem ſubierit captivitatem, Imperatorio tamen
ſuo juri & Titulo recuperandæ libertatis cauſa non renunciaſſe, ſed, poſteaqvam
A. 1325. è cuſtodia dimiſſus eſt, *pari* deinceps *poteſtate* cum Imp. *Ludovico Bavaro*,
Imperium Romanum gubernaſſe, ideoqve maximam illi fieri injuriam, ſi Impera-
torum Romanorum Catalogo excludatur.

Poſt mortem Imp. *Ludovici Bavari*, qvæ in annum 1347. incidit, & poſt recu-
ſationem *Eduardi* Regis Angliæ, cui ſub principium ſeqventis anni 1348. major E-
lectorum pars contra *Carolum IV.* qvi ſuperſtite adhuc Imp. *Ludovico Bavaro* A.
1346. illegitima ratione, & illicitis modis Imperatoris titulum ſibi acqviſivit, Im-
perium obtulerat, legitime qvidem ab iisdem Electoribus eodem anno in Impera- 255
torem electus eſt *Fridericus Landgravius Thuringiæ & Marchio & Miſniæ*, Princeps acer
ac ſtrenuus, qvi unus tunc inter omnes Germaniæ Principes prudentiæ, gravita-
tis, fortitudinis & opum gloria excellebat, & ad Imperium bene adminiſtrandum
omnia neceſſaria belli & pacis præſidia allaturus eſſe videbatur; ſed, qvia præter
omnium ſpem & opinionem, ne per novum cum Imp. *Carolo IV.* bellum Germa-
nia, plus ſatis jam afflicta, denuo perturbaretur, electioni non conſenſit, jure ac
merito is Imperatorum Romanorum Catalogo excluditur: utpote cum ad Impe-
ratoriæ Majeſtatis *ſubſtantialem* perfectionem non ſolum *legitima electio*, ſed & ele-
cti *legitimus conſenſus* neceſſario reqviratur.

Qvartus Fridericus, qvi ante Imp. *Fridericum*, Imp. *Maximiliani I.* patrem, ad
Imperiale faſtigium pervenit, eſt *Fridericus Dux Brunſvicenſis & Luneburgenſis*, Ducis
Magni Junioris & *Catharinæ* filiæ *Woldemari* Marchionis Brandenburgenſis filius,
Princeps bellicoſus & prudens, qvi A. C. 1400. Francofurti poſt abdicationem
Imp. *Wenceslai Ignavi*, ab Electoribus legitime & cum legitimo ſuo conſenſu in Im-
peratorem electus eſt, &, licet eodem anno in reditu à Comitiis inſtinctu Archi-
epiſcopi Moguntini, qvi ſolus ejus electioni adverſatus erat, prope *Fritzlariam* per 256
Comitem de Waldeck inſidioſe circumventus, & ante coronationem ſuam perfide oc-
ciſus ſit, Catalogo tamen Imperatorum Romanorum non eſt excludendus; qvip-
pe cum certo conſtet, ſi qvis ſecundum conſtitutionem S. Imperii Romani, qvæ
Aurea dicitur *Bulla*, vel ab omnibus Electoribus, vel à majori & potiori eorundem
parte, in Imperatorem rite eligatur, ipſe autem iis conſentiendo, oblatam S. Im-
perii commiſſionem acceptet, & pro Imperatore ſe gerens, univerſis & ſingulis
Principibus Electoribus Eccleſiaſticis & ſecularibus omnia ipſorum jura, pri-
vilegia, dignitates, conſuetudines & poſſeſſiones ſine mora ac contradictione con-
firmet, hoc facto, etſi ne *Germanica* qvidem adhuc ſubſecuta ſit *coronatio*, revera ta-
men illum jam eſſe *Imperatorem*, ideoqve haut injuria *titulo* qvoqve *Imperatoris* con-
decorandum eſſe.

Hinc igitur apparet, qvo jure in *Diario Sacri Itineris Cellenſis* monuerim, Imp.
Fridericum Imp. *Maximiliani I.* patrem, qvi vulgo *Tertius* vel *Qvartus* cognominatur,
revera *Qvintum* eſſe appellandum; nempe reſpectu *electionis* ſuæ per Principes E-
lectores Germaniæ, à qvibus A. 1440. d. 2 Februarii Francofurti legitime, & cum
legitimo ſuo conſenſu Imperator creatus eſt. Qvod autem Ipſe Imp *Fridericus* tam 257
in *Epitaphio*, qvod Ipſe ſibi vivus compoſuit, & etiamnunc *Vindobonæ* in Cathedrali
Baſilica *S. Stephani* juxta ſepulchrum Ejus marmoreæ tabulæ inſculptum cernitur,
qvam in (1) ſupra memorato *Vitæ ſuæ Diario*, propria Ipſius manu exarato, aliis-
qve variis monumentis manuſcriptis, qvæ in *Auguſtisſima Bibliotheca Cæſarea* adſer-
vantur, partim integra ſcriptura, partim vero per abbreviatam hanc Nominis ſui
notam

(X) *Tertium*

(1) *Vide præcedens Diarium Sacri Itineris Cellenſis à Segmento IX. usqve ad Segmentum XX.*

autem antea uterqve noſtrum fecit, donando, feuda conferendo, providendo, oppignorando, &
qvocunqve alio modo, ſive in Secularibus ſive in Eccleſiaſticis rebus, in qvibus poteſtatem ha-
bet, id firmum eſto omnibus, niſi id communi conſilio & voluntate, in melius ad Imperii utilita-
tem mutare poſſimus, & nominatim qvidqvid Nos Rex Ludovicus erga noſtrum filium Mar-
251 *chionem Brandenburgenſem, & erga noſtrum generum Marchionem Miſneuſem feuda Princi-*
patuum, aliaqve eis conferendo fecimus, ratum & firmum eſto. Si utrinqve rem aliqvam &
bonum qvodcunqve, duobus vel pluribus dedimus, in feudum contulimus, oppignoravimus;
qvicunqve poſſidet hoc & evicit, penes illum maneto. Omne qvoqve, qvod alteruter noſtrum
de Imperio poſſidet, aut deinceps acqvirit, terras, homines, aut qvidvis aliud, id alteri ſubjiciat;
& qvicunqve uni juravit vel jurat, is alteri qvoqve juret, ſive ſit Princeps Secularis, ſive Eccle-
ſiaſticus, Comes, Liber, Vaſallus, Civitas, Oppidum, Clericus ſive Laicus, & qviſqvis unius no-
ſtrum amicus eſt & fautor, alterius qvoqve amicus & fautor eſto: qvi vero hoc denegaverit,
contra hunc debemus nos invicem juvare pro viribus, ut ille vel illi cogantur. Debemus qvo-
qve Nos ambo eundem Judicem Curiæ, & eundem Scribam Curiæ habere, ut noſtrum judi-
cium indiviſum ſit; & hi debent per dimidium annum, vel per qvartam partem anni modo
apud unum, modo apud alterum noſtrum per vices manere; & qvidqvid coram uno ex nobis
judicabitur, hoc erit coram altero ratum; & qvod inchoatur coram uno, hoc poteſt, finiri co-
ram altero, & viciſſim reaſſumi, qvotieſcunqve termini elabuntur; & qviſqvis ab uno noſtrum
522 *bannitur, is poteſt coram altero abſolvi, ſiqvidem unum eſt judicium & unus judex. Qvid-*
qvid etiam coram Nobis judicatum eſt inter eos, qvi Nos pro Regibus habebant, hoc debet ex
utraqve parte ratum eſſe, & ad finem perduci: qvidqvid autem Nos Rex Fridericus contra il-
los qvi Regis Ludovici partes ſeqvebantur ad noſtrorum actionem; & Nos Rex Ludovicus vi-
ciſſim contra Regis Friderici ſectatores ſuper noſtrorum poſtulationem judicavimus, hoc eſt
utrinqve caſſum: & debet qvilibet in poſterum ab altero jus petere, & facere ſuper hac omnia,
in omnibus rebus, dignitatibus, honoribus, in omnibus terris totius orbis, ad omnia jura & di-
gnitates, circa res omnes, erga Principes Eccleſiaſticos vel Seculares, Comites, Liberos, Civita-
tes, Divites & Pauperes, Nobiles & Ignobiles; qvibus omnibus ſumus paris poteſtatis & do-
minationis, adeo ut neuter noſtrum prior vel poſterior, ſuperior vel inferior ſit in omnibus, qvæ
Imperium habet: & debemus Nos ambos tanqvam unus Vir opponere, ſi contra Nos vel alte-
rum ex nobis in Spiritualibus & Secularibus negotiis, ſive Clerici ſive Laici, aliqvid unqvam
agere vel facere vellent, aut antehac egiſſent feciſſentve in noſtrum aut Imperii præjudicium
qvocunqve modo: debemus item nos invicem non deſerere per ullam neceſſitatem Eccleſiaſti-
253 *cam vel Secularem. Et qvandoqvidem Nos in DEO, & cum DEO, omne qvod ſupra ſcriptum*
eſt, unanimiter fecimus, promittimus per juramentum noſtrum & fidem, qva ſuper hac corpora-
liter præſtitimus, & dedimus ſub omni obligatione, qva Nos erga DEUM coram noſtris Confeſ-
ſariis antea conſtrinximus: qvod nos omnia de verbo ad verbum, ſicut ſupra ſcriptum eſt, usq;
ad noſtrum utriusqve obitum, inviolabiliter rata ac integra tenere amabiliter & fideliter, &
perficere volumus in omnibus ſuis partibus: & præcipue qvod nos in hac reconciliatione Ro-
mano Imperio ſuum honorem, ſua bona & dignitatem promovere, tutari, tenere & augere vo-
lumus omni noſtra ope, ac vi qvanta maxima poterimus, in corpore & bonis, ſecundum veram
fidem & Chriſtianam vitam. In qvorum teſtimonium damus has literas, cum dependentibus
noſtris ſigillis, & promittimus ſub omni obligatione ſupra ſcripta, qvod illas velimus renovare, &
ſigillare noſtris novis ſigillis, qvam primum illa ſculpta fuerint. Omnium ſupra ſcriptarum
rerum ſunt teſtes Comes Bertholdus de Henneberg, Fridericus Burggravius de Nürnberg, Fra-
ter Conradus de Gundelfingen Magiſter Teutonici Ordinis in Alemania, Hermannus à Liechten-
berg Cancellarius, Magiſter Ulricus Wilde, ſupremus Scriba noſtri Regis Ludovici, Ditericus
254 *de Pillichdorf, Joannes Dapifer de Dieſſenhoven, Beigaudus à Trauſnicht, Frater Conradus*
Prior de Monachio, & Frater Gottfridus Prior Maurbachenſis in omnium Sanctorum Valle,
utriusqve noſtrum Confeſſarii qvi omnes interfuerunt. Hæ literæ datæ ſunt Monachii die Jo-
vis ante Dominæ noſtræ diem cum naſceretur, anno à Chriſti nativitate M CCC XXV. unde-
cimo anno noſtri regni.

Hucusqve latina verſio germanici iſtius diplomatis, ex qvo, ut ſupra jam monui, cuilibet videre eſt, Imp. *Fridericum Pulchrum*, licet is ab Imp. *Ludovico Bavaro*

A.

A. 1322. ſuperatus prælio, triennalem ſubierit captivitatem, Imperatorio tamen ſuo juri & Titulo recuperandæ libertatis cauſa non renunciaſſe, ſed, poſteaqvam A. 1325. è cuſtodia dimiſſus eſt, *pari* deinceps *poteſtate* cum Imp. *Ludovico Bavaro*, Imperium Romanum gubernaſſe, ideoqve maximam illi fieri injuriam, ſi Imperatorum Romanorum Catalogo excludatur.

Poſt mortem Imp. *Ludovici Bavari*, qvæ in annum 1347. incidit, & poſt recuſationem *Eduardi* Regis Angliæ, cui ſub principium ſeqventis anni 1348. major Electorum pars contra *Carolum IV.* qvi ſuperſtite adhuc Imp. *Ludovico Bavaro* A. 1346. illegitima ratione, & illicitis modis Imperatoris titulum ſibi acqviſivit, Im-
perium obtulerat, legitime qvidem ab iisdem Electoribus eodem anno in Impera- 255
torem electus eſt *Fridericus Landgravius Thuringiæ & Marchio & Miſniæ*, Princeps acer ac ſtrenuus, qvi unus tunc inter omnes Germaniæ Principes prudentiæ, gravitatis, fortitudinis & opum gloria excellebat, & ad Imperium bene adminiſtrandum omnia neceſſaria belli & pacis præſidia allaturus eſſe videbatur; ſed, qvia præter omnium ſpem & opinionem, ne per novum cum Imp. *Carolo IV.* bellum Germania, plus ſatis jam afflicta, denuo perturbaretur, electioni non conſenſit, jure ac merito is Imperatorum Romanorum Catalogo excluditur: utpote cum ad Imperatoriæ Majeſtatis *ſubſtantialem* perfectionem non ſolum *legitima electio*, ſed & electi *legitimus conſenſus* neceſſario reqviratur.

Qvartus Fridericus, qvi ante Imp. *Fridericum*, Imp. *Maximiliani I.* patrem, ad Imperiale faſtigium pervenit, eſt *Fridericus Dux Brunſvicenſis & Luneburgenſis*, Ducis *Magni Junioris* & *Catharinæ* filiæ *Woldemari* Marchionis Brandenburgenſis filius, Princeps bellicoſus & prudens, qvi A. C. 1400. Francofurti poſt abdicationem Imp. *Wenceslai Ignavi*, ab Electoribus legitime & cum legitimo ſuo conſenſu in Imperatorem electus eſt, &, licet eodem anno in reditu à Comitiis inſtinctu Archi-
epiſcopi Moguntini, qvi ſolus ejus electioni adverſatus erat, prope *Fritzlariam* per 256
Comitem de Waldeck inſidioſe circumventus, & ante coronationem ſuam perfide occiſus ſit, Catalogo tamen Imperatorum Romanorum non eſt excludendus; qvippe cum certo conſtet, ſi qvis ſecundum conſtitutionem S. Imperii Romani, qvæ *Aurea* dicitur *Bulla*, vel ab omnibus Electoribus, vel à majori & potiori eorundem parte, in Imperatorem rite eligatur, ipſe autem iis conſentiendo, oblatam S. Imperii commiſſionem acceptet, & pro Imperatore ſe gerens, univerſis & ſingulis Principibus Electoribus Eccleſiaſticis & ſecularibus omnia ipſorum jura, privilegia, dignitates, conſuetudines & poſſeſſiones ſine mora ac contradictione confirmet, hoc facto, etſi ne *Germanica* qvidem adhuc ſubſecuta ſit *coronatio*, revera tamen illum jam eſſe *Imperatorem*, ideoqve haut injuria *titulo* qvoqve *Imperatoris* condecorandum eſſe.

Hinc igitur apparet, qvo jure in *Diario Sacri Itineris Cellenſis* monuerim, Imp. *Fridericum* Imp. *Maximiliani I.* patrem, qvi vulgo *Tertius* vel *Qvartus* cognominatur, revera *Qvintum* eſſe appellandum; nempe reſpectu *electionis* ſuæ per Principes Electores Germaniæ, à qvibus A. 1440. d. 2. Februarii Francofurti legitime, & cum
legitimo ſuo conſenſu Imperator creatus eſt. Qvod autem Ipſe Imp *Fridericus* tam 257
in *Epitaphio*, qvod Ipſe ſibi vivus compoſuit, & etiamnunc *Vindobonæ* in Cathedrali Baſilica *S. Stephani* juxta ſepulchrum Ejus marmoreæ tabulæ inſculptum cernitur, qvam in (1) ſupra memorato *Vitæ ſuæ Diario*, propria Ipſius manu exarato, aliisqve variis monumentis manuſcriptis, qvæ in *Auguſtisſima Bibliotheca Cæſarea* adſervantur, partim integra ſcriptura, partim vero per abbreviatam hanc Nominis ſui notam

(X) *Tertium*

(1) *Vide præcedens Diarium Sacri Itineris Cellenſis à Segmento IX. usqve ad Segmentum XX.*

Tertium ſe appellat, non ſit reſpectu *electionis & coronationis Germanicæ*, & qvaſi ſup-
putatione hac Imp. *Fridericus Auſtriacus* cognomine *Pulcher* & Imp. *Fridericus Dux
Brunſvicenſis & Luneburgenſis* Imperatorum Romanorum numero excludantur, ſed
reſpectu *coronationis Romanæ per Summum Pontificem:* qvippe qvam ex *qvatuor* præ-
cedentibus *Fridericis* duo tantum conſecuti ſunt; nempe Imp. *Fridericus I.* ſive *Æ-
nobarbus* & Imp. *Fridericus II.* Imp. *Friderici I.* ex filio Imp. *Henrico Aſpero* nepos, qvi-
258 bus Ipſe acceſſit *Tertius*, utpote qvi A. 1451. à Summo Pontifice *Nicolao V. Romæ* in
Baſilica Vaticana *S. Petri* coronatus eſt.

De reliqvo, cum jam abſolviſſem hoc Additamentum, &, uti cætera omnia
ſcripta mea, clementiſſimæ *Ipſius S. Cæſareæ Majeſtatis* cenſuræ ac limatiſſimo *Ejusdem*
judicio illud ſubjeciſſem, contigit, ut *Ea* non tantum more ſolito ſtudioſiſſime id
perlegerit, ſed & ipſum iſtud authenticum Diploma, qvo Imperatorum *Friderici
Auſtriaci* & *Ludovici Bavari* Reconciliatio, & de S. Imperio Romano pari poteſtate
adminiſtrando Concordia continetur, ſumma diligentia inveſtigandum curaverit,
tam ut Ipſius Imp. *Friderici* exiſtimatio defenderetur contra eos, qvi illum liber-
tatis recuperandæ cauſa Imperatorio ſuo juri ac Titulo renuntiaſſe falſo aſſerant,
qvam ut manifeſtaretur innocentia integerrimi, & de re literaria optime meriti
Viri, *Joannis Cuſpiniani*, Imp. *Maximiliani I.* Hiſtoriographi, qvi jam memoratum
Diploma in ſua *Deſcriptione Auſtriæ* primus publicavit, ideoqve à *Joanne Georgio
Herwarto*, Bavarico olim Cancellario, in *Apologia* ſua pro Imp. *Ludovico Bavaro*, tan-
qvam falſi & à ſe conficti Diplomatis editor, commiſſæ fraudis arguitur. Anti-
qvum igitur hoc, nec minus incorruptum, qvam genuinum Hiſtoriæ Auſtriaco-
259 Bavaricæ monumentum, ipſum, inqvam, illud authenticum Diploma Reconcilia-
tionis Imperatorum *Friderici Auſtriaci* & *Ludovici Bavari*, qvod Sacratiſſimus Glo-
rioſiſſimusqve Imperator noſter LEOPOLDUS die *decimo ſeptimo Octobris* anni hu-
jus *milleſimi ſexcenteſimi ſexageſimi ſexti*, circa horam *qvintam* pomeridianam, propria
manu mihi tradere dignatus eſt, adſervatur etiam nunc in *Auguſtiſſimo Archivo Cæ-
ſareo Vindobonenſi*, & cuilibet, cui videndi ejus cupido eſt ſine ulla tergiverſatione
monſtrabitur. Scriptum illud eſt in membrana, & appenſa habet *duo* ſigilla cerea
unius ejusdem coloris & magnitudinis; in qvorum *dextro* circum imaginem Imp.
Ludovici Bavari, Imperatoriis ornati inſignibus, & in ſolio Imperiali ſedentis, hæc
leguntur verba: LUDOVICUS DEI GRATIA ROMANORUM REX SEM-
PER AUGUSTUS; in *ſiniſtro* autem circum imaginem Imp. *Friderici Pulchri*, iti-
dem Imperatoriis ornamentis inſigniti, & in ſolio Imperiali ſedentis, hæc: FRI-
DERICUS DEI GRATIA ROMANORUM REX SEMPER AUGUSTUS.
Qvod deniqve ad ipſum Diplomatis *contextum* attinet, nulla inter authenticum
hoc Diploma *manuſcriptum*, & Cuſpinianæam editionem *impreſſam* eſt diſcrepantia,
260 niſi qvod obſoleta illa Germanicæ linguæ orthographia, qvæ *qvarto* ab hinc ſeculo
in uſu fuit, ſecundum *recentiorem* loqvendi ſcribendiqve rationem aliqvantulum
immutata ſit; uti patet ex ſubjuncto hoc fideliſſimo *Apographo* meo, ſi cum Cuſpi-
nianæa editione conferatur.

WIr Ludowich vñ Friderich von Gots gnaden Romiſche Chunige ze allen zeiten mer'
dez Riches. Tuon chuont allen die diſen brief ſehent od' horent leſen. Daz wir
in dem namen Gots/ Got vñ ſeinen Heiligen ze lobe/ d' Chirchen zuo Rome ze Eren/ Romi-
ſchem Riche ze fruom vñ d' Hailgen criſtenheit ze fride vñ ze ſch'm nach weiſer vnd geleri'
Laeute Pfaffen vñ leyen Rat vñ wiſuong/ vns mit ein and' v'ainet vñ v'bunden haben ewic-
lich. Daz wir daz Romiſche Riche darzo wir bede erwelt vñ geweihet ſein mit allen ſei-
nen wirden/ Eren/ rechten/ laeuten/ vñ guoten/ vñ ſwaz ez hat vñ darzo gehoert vber al die
w't mit ein and' glich als ein Perſone einem nicht baz dann dem and'n ietwed'm mer noch
minre beſitzen/ haben/ pflegn/ vñ handeln ſullen/ vnd ſullen vns mit ein and' beholfen ſein
mit ſtaet' trawe/ mit Raeten/ mit arbeit/ mit vleizzichait/ mit reden/ vñ w'chen/ vñ mit allen
vñ an allen ſachen als v'e vns leip vñ guot weret wid' aller maenniclich. Vnd ſullen ein'
261 den and'n nicht lazzen noch im entwichen ob einen ſund'liche ſache angienge w'tlich od' geiſt-
lich

lich. Sund' ſwaz eins ſache iſt die ſol ſein dez and'n auf alle ort vñ auf alle not / vñ ſullen
vbel vñ guot/ fruom vñ ſchaden glich erogen an allen dingen. Wir ſullen auch gliche Ere
haben ze ſtrazzen/ ze Chirchen/ vnd an aller ſtat/ vnd vns bede Romiſche Chunige vnd mer'
dez Riches ſchriben vnd nennen/ vnd vns brueder hezzen vnd ſchriben an ein and' vnd auch
als brueder haben. Vnd ſw' vnd' vns dem and'n ſchriber/ der ſol in fuer ſetzen. Schri-
ben av' wir bede mit ein and' Hantveſt/ od' briefe/ ſo ſetze ſich der heute/ d' morgen fuer daz
daran khain vorganch ſei. Handele vnſer ein' iche do d' and'n nicht engagen iſt an ſwel-
cherlay ſache daz iſt/ d' ſol daz tuon in ienes vnd in ſeinem namen / vnd ſol in fuer w'ſen daz
man icht waene/ daz die handeluong dez baz ſei d' ſi tuot/ dann dez and'n wann vnſer w'ch
von beder wegn vnteilich geſchehen ſullen an allen dingen. Wir ſullen zwei niwe Inſigel
machen in den ietwed'm vnſer beder namen gegraben ſein. Vnd in vnſ'm Chunig Ludo-
wiges inſigel ſol Chunig Frideriches name vor ſten. Alſam in vnſ'm Chunig Frider'. in-
ſigel ſol Chunig Ludowiges name vor ſteen; vnd ſullen die inſigel glicher grezze/ forme/ vñ
buochſtab ſein. Swaz grozzer lehen als Chunichriche/ Fürſtentuom / Grafſchaft / Her-
ſchaft/ vnd die and's grozze lehen ſeine/ dem Riche ledich w'dent/ die ſullen wir bede mit ein 262
and' leihen/ vnd einer an den and'n nicht. Ander w'tliche lehen vnd geiſtliche/ Probeſtey/
Chirchen/ vnd ſwie ſi genant ſeint w'dent die ledich/ ſw' die e-leihet vnd' vns das ſol d' and'
ſtaete haben/ vnd hat fuerganch. Leihen wir av' glich- w' die Gewere / e-gewinnet / d' ge-
winnet/ vnd nach w'tlichen lehen die ledich w'dent ſwelcher die vnd' vns leihet d' ſol den apt
nach den lehen naemen/ daz vns beden geſworn w'de/ vnd der fuer geſetzet an dem ayde der
nicht engagen iſt/ vnd ſol er den lehenman zvo dem and'n wiſen ſo er ſchireſt zvo im chuomen
mach/ daz er ſi auch von im enphahe. Sam iſt ob ein geiſtlicher / od' w'tlicher Fürſte/ Pre-
late/ oder H're/ der ſeine lehen von dem Riche naemen ſol von vnſ'm einem enphienge/ der ſol
den apt von im naemen/ vñ in zvo dem and'n wiſen als vor geſchriben ſtet. Vnſer entwed'
an den and'n ſol noch mach dez Riches Stete/ Buerg/ Veſtin/ Herſchaft/ lant vñ laeute/ vnd
ſwaz ſo grozers iſt/ nicht enpfremden / noch v'chvomm'n/ noch gar grozze ſache handeln.
Vert vnſer ein' ein gein Walhiſchen landen/ dem ſol d' and' ſeinen gewalt hin ein geben/ vñ
ien' diſem hie auz lazzen vollichlich. Swaz auch vnſer einer furbaz tuot/ daz ſol d' and' ſtete
haben/ vnd beſtigen mit ſeinen brieſn. Swas av' vor her vnſer ietwed' getan hat/ mit ga- 263
be/ mit lehen/ mit verſetzen/ v'chvomm'n/ vnd ſwelcherley and's daz iſt/ ez ſei an w'tlichen/ od'
an geiſtlichen ſachen/ do er gewalt heit/ daz ſol ſtaete ſein iedem manne: Es ſei danne daz wir
mit gemainen Rat vnd willen dem Riche daz gebezz'n moegn. Vnd mit namen ſwaz wir
Chunig Ludowich gein vnſ'm Svone dem Marchgrafen von Brandembuerch / vnd gein
vnſ'm Eydem dem Marchgrafen von Myſne mit lehen irer Fürſtentuom / vñ mit and'n
ſachen getan haben/ daz ſol gantz vnd ſtaete ſein. Haben wir bederſit ein Guot / od' dinch
ſwaz daz iſt zwein/ od' mer/ gegeben/ v'lihen/ v'ſetzet/ od' v'chvomm'e/ ſwelcher dz in nutz vñ
gewere ſitzet/ dem ſol daz beliben. Allez auch daz vnſer ietweder dez Riches inne hat / oder
noch ein gewinnet/ Lant/ laevte/ vnd ſwie daz genant iſt/ daz ſol er dem and'n vnd'tenich ma-
chen. Vnd ſw' einem geſworn hat/ oder ſchweret/ der ſol dem and'n auch ſweren. Er
ſey Furſte/ w'tlich od' geiſtlich/ Grafe/ Vreye/ dienſtman/ Stete/ Maercht / Pfaffe/ oder
leye/ vnd ſw' vnſer eins vreunt vnd gvenn' iſt/ daz der dez and'n vreunt vnd gvenn' ſei. Sw'
av' ſich dez ſaetzte/ wid' den ſullen wir vns an ein and' beholfen ſein mit aller macht/ daz der/
oder die ſein benoetet w'den. Wir ſullen auch bede einen Hofrichter vnd einen Hofſchriber 264
haben/ daz vnſer Gericht vngeteilet ſey/ vnd die ſullen halbs jar oder ein vierteil jares bey vn-
ſer einem/ daz ander teil bei dem and'n ſein. Vñ ſwaz vor vnſer einem gerichtet wirt / daz
iſt vor dem and'n ſtaete/ vnd daz angevenget wirt vor einem/ daz mach geendet w'den vor dem
and'n/ vnd herwider vnd hin chvomen als dicke ſich die zil v'loufen. Vnd ſw' vor vnſer ei-
nem gedechtet wirt/ d' mach vor dem and'm davon chvomen wann ez ein Gericht vnd Richt
iſt. Swaz auch vor vns gerichtet iſt zwiſchen den die vns fuer Chunige hetten/ daz ſol be-
derſit ſtaete ſein / vnd volfuert w'den. Swaz av' wir Chunig Frider'. gein den die an
Chunig Ludowigen iahen nach der vnſ'a clage/ vnd wir Chunig Ludowig hintwid' gein den
die an Chunig Frider'. iahen nach der vnſ'n clage gerichtet haben/ daz iſt bederſit abe / vnd
ſol ied'man fuerbaz von dem and'n recht naemen vnd tuon. Vber daz allez an allen ſachen/
wirden/ vnd Eren in allen Landen vber al die w'lt ze allen rechten vnd wirden / vnd ze allen
din-

dingen gein Furſten/ geiſtlich vnd w'tlich/ Grafen/ Vreyen/ Steten/ gein Richen vnd Ar-
men/ Edeln und Vnedeln ſein wir gliches gewaltes vnd Herſchafft/ daz entwed' der vor der/
noch der hind'/ der ober/ noch der nider iſt in allem daz daz Riche hat. Vnd ſullen vns bede
265 ſetzen als ein man/ ob man wid' vns / od' wider vnſer einen mit geiſtlichen od' w'tlichen ſa-
chen ez ſei Pfaffe oder leye ichtes icht handeln oder tuon wolt/ od' vor gehandelt/od' getan hett
vns/ od' dem Riche zuo gev'de/ oder ze ſchaden ſweicherley weis daz iſt. Vnd ſullen vns dez
an ein and' nicht lazzen/ duorch dhain not geiſtlich oder w'tlich. Vnd wanne wir in Got
vnd mit Got allez daz vor geſchriben iſt/ einmueticlich getan haben. Geheiſſen wir bei vnſern
eyden vnd trawen/ die wir dar vber leiplich geſworn/ vnd gegeben haben/ vnd bey aller v'bund-
nvoz der wir vns gein Got/ zwiſchen vns vor vnſern Pichtig'n/ vor v'bunden haben / daz
wir ez allez von worte ze worte/ als oben geſchriben iſt biz an vnſer beder ende vnzerbrochen-
lich ſtaet vnd gantz haben / lieplich vnd get'welich/ vnd volfueren an allen ſeinen ſtucken.
Vnd beſunderlich daz wir in der aynvoz dem Romiſchen Riche ſeine Ere / ſein Guot / vnd
wirde vordern / weren / halten / vnd meren mit aller macht als wir v'reſt moegn leibes vnd
guotes nach rechtem glouben vnd criſtenlichen leben. Dar vber zuo vrchuend' geben wir
diſen brief mit vnſern hangenden inſigeln/ der wir ietzo walten/ verſigelten. Vnd geheiz-
zen bei aller der v'bundnvoz/ als nuo vor geſchriben iſt / daz wir in v'niwen vnd v'ſigeln mit
266 vnſern niwen Inſigeln als ſi ſchiereſt gegraben w'dent. Aller der vorgeſchriben ſache ſeint
gezeuge Grafe Bertolt von Hennemberg/ Frider'. Burgrafe von Nuremberg / bruod'
Chuonrat von Gundelfingen Maiſter dez Deutſchen Ordens in Deutſchen Landen / Her-
man von Lichtemberg Cantzeler/ Maiſter Vlrich der Wilde Oberſter Schrib' vnſer Chu-
nig Ludowiges/ Dytrich von Pilichtorf/ Hans Truchtſaetze von Dyezzenhofen/ Weignant
von Traufnicht/ bruod' Conrat Prior von Muenchen / vnd bruoder Goetfrit Prior zuo
Motwerbach in aller Heiligen tal vnſer beder Pichtiger/ die alle do bei geweſen ſeint. Der
brief iſt geben zuo Munchen an dem Pfintztag vor vnſer Vrowen tag als ſi geboen wart.
Do man zalt von Criſts gebuert Dreutzehen huend'r Jar. Darnach in dem ſuͤnf vnd
zweintzigiſtem Jare. In dem Eylifften Jare vnſ'ſ Riches.

Hucusqꝫ *Additamentum primum*, ad præcedens *Sacri Itineris Cellenſis Diarium* pertinens. Quod ſupereſt, licet per varias cauſas impoſſibile ſit, ut in præſens *cætera* quoqve *Additamenta*, qvæ ſimul edere conſtitueram, conſueta diligentia ac ſoliditate elaborem & abſolvam, *Indicem* tamen eorum hic ſubjungo, tanqvam futuræ cujusdam imaginis primam adumbrationem, ne *primarium* cujusqꝫ *argumentum* omnino latitet.

267

ADDITAMENTUM II.

DE *Auguſtiſſimæ Bibliothecæ Cæſareæ Vindobonenſis* elegantiſſimo (1) Codice membranaceo, A. C. 1358. ſcripto, qvi continet antiqvam illam *Rerum Hungaricarum Hiſtoriam*, ex qva *Joannes de Thwrocz*, alias *de Thurocz & Turocius*, ſive *Turocenſis* dictus, *primam & ſecundam* partem Operis iſtius, qvod (2) *Chronica Hungarorum* inſcribitur, partim ſimpliciter, partim interpolate mutuatus eſt:

ut &

de altero ejusdem *Auguſtiſſimæ Bibliothecæ* antiqvo Codice membranaceo manu-ſcripto, qvo continetur alia qvædam hactenus inedita *Hiſtoria Hungarica*, cujus autor in principio Præfationis ſuæ ſe appellat *Belæ Regis Hungariæ Notarium:*

nec non

de *prima* & rariſſima *Hiſtoriæ Hungaricæ* editione impreſſa, qvæ A. C. 1473. *Budæ* typis *Andreæ Heſs* in fol. in lucem prodiit & à jam memorato Andrea dedicata eſt *Ladiſlao* Præpoſito Eccleſiæ Budenſis ac Regis *Matthiæ Corvini* Vice-Cancellario.

Perti-

(1) *Eſt is inter Hiſtoricos Latinos MStos* qvadringenteſimus ſextus.

(2) *Editiones hujus Chronici in Auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea extant tres*; *nempe* Brunenſis *ſive* Brinnenſis *Anno* 1488. *d.* 20. *Martii in folio*, Auguſtana *Anno* 1488. *tertio Nonas Junii typis Erhardi Ratdolt in 4to. &* Francofurtenſis, *A.* 1600 *typis hæredum Andreæ Wecheli in folio, inter Scriptores Rerum Hungaricarum uno Syntagmate comprehenſos.*

Pertinet autem hoc Additamentum ſecundum ad præcedentis Diarii Segmentum trigeſimum primum, p. 60. 61. 62.

ADDITAMENTUM III. 268

DE *Auguſtiſſimæ Bibliothecæ Cæſareæ Vindobonenſis* pervetuſto Codice Membranaceo, ante *mille* circiter annos ſcripto, qvi inter Codices Theologicos Latinos MStos eſt *trecenteſimus ſexageſimus*, & præter antiqvum *Calendarium Eccleſiaſticum* hactenus ineditum, qvo Hiſtoria tam profana, qvam ſacra non mediocriter illuſtrari poteſt; nec non præter *formulam ſacræ Confeſſionis priſca Germanica lingua conceptam, & S. Gregorii Magni Librum Sacramentorum* genuinum, & minime interpolatum, inſuper qvoqve continet ejusdem *S. Gregorii Magni hactenus ineditum Benedictionale* ſive ſyntagma ſolennium ſacrarum Benedictionum in Sancta Eccleſia Catholica ante mille & ſexaginta annos uſitatarum.

Pertinet autem hoc Additamentum tertium ad præcedentis Diarii Segmentum qvadrageſimum, p. 84. 85. & 86.

ADDITAMENTUM IV.

DE *Auguſtiſſimæ Bibliothecæ Cæſareæ Vindobonenſis* antiqvo Codice, inter MStos Theologicos Græcos *centeſimo ſexageſimo quarto*, qvo præter alia varia variorum opuſcula continetur etiam *Calliſti Patriarchæ Conſtantinopolitani Homilia* ſive *Oratio in* 269
Obdormitionem ſive Obitum Beatiſſimæ Dei-Genitricis hactenus inedita, cujus titulus & principium ſe habent hoc modo:

τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίου Καλλίστου ὁμιλία εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου.

Μέγα καὶ παράδοξον, Ἀδελφοὶ, καὶ πάντων, οὐχ ἡμῶν, μόνον ἀλλ' ἤδη καὶ τῆς τῶν ἀγγέλων αὐτῶν φύσεως ὑπερβαῖνον πάντα καὶ νοῦν καὶ διάνοιαν ἐκτετέλεσται σήμερον. τὰ γὰρ, &c.

Pertinet autem hoc Additamentum qvartum ad præcedentis Diarii Segmentum trigeſimum octavum p. 79. & Segm. qvinqvageſimum nonum, p. 143. 144. 145. 146 & 147.

ADDITAMENTUM V.

DE *fornicibus ſepulchralibus*, qvi ab antiqvis *Hebræis* ſupra *ſpeluncas ſepulchrorum* extruebantur: item de *faſciatione mortuorum* apud eosdem uſitata, & de *linteis ſepulchralibus*; ut & de antiqviſſimis *tribus tabulis*, ſine ulla controverſia ante *annos mille & ducentos pictis*, qvæ ad hoc argumentum pertinent, & in *Auguſtiſſimæ Bibliothecæ Cæ-*
ſareæ Vindobonenſis incomparabili Codice Græco membranaceo, aureis & argenteis 270
literis majusculis ſcripto, & *primum Hiſtoriæ Moſaicæ librum* complectente, etiam nunc viſuntur ſatis incolumes, una cum aliis *quadraginta qvinqve* ejusdem vetuſtatis picturis, qvarum beneficio cum variæ aliæ Antiqvitates tam ſacræ, qvam profanæ, tum inprimis *Romæ ſubterraneæ imagines* & maxima pars *Rei veſtiariæ*, apud diverſas gentes antiqvitus uſitatæ, plurimum poſſunt illuſtrari.

Pertinet autem hoc Additamentum qvintum præcipue ad præcedentis Diarii Segmentum LXIV. p. 165. 166.

ADDITAMENTUM. VI.

DE *Auguſtiſſimæ Bibliothecæ Cæſareæ Vindobonenſis* antiqvis Codicibus manu-ſcriptis *Græcis & Latinis*, qvibus Opera *S. Dionyſii Areopagitæ* continentur; & inter hæc *Epiſtola* qvædam hactenus inedita de *Morte SS. Apoſtolorum Petri & Pauli ad S. Timotheum* Epiſcopum Epheſinum.

Pertinet autem hoc Additamentum ad præcedentis Diarii Segmentum LXIX. LXX. LXXI. & LXXII. à p. 177. usqve ad p. 199.

FINIS.

INDEX.

Numerus in margine appoſitam denotat paginam primæ editionis in 4to.

A.

ADonis Archiepiſcopi Viennenſis locus de Aſſumptione B. Virginis explicatur & corrigitur. Segm. XLV. à pag. 95, usqve ad p. 98.

A. E. I. O. U. Symbolum Imp. *Friderici V.* ejusq; variæ explicationes falſæ, ſed unica tantum vera & genuina. Seg. X. XI. XII. à pag 15. usqve ad pag. 21.

Imp. *Alberti II.* Obitus. Segm. XIII. p. 23.

Alberti Argentinenſis teſtimonium de electione Imp. *Friderici III.* ſive *Pulchri.* Additam. I. p. 218. 219. 220.

Albertus à Neidperg. Segm. XVI. & XVII. p. 30.

Albini Flacci Alcuini Homiliarium & tractatus de Aſſomptione B. Virginis. Seg. LIII. p. 121. 122. 123. 124.

Altenmarckt pagus. Segment. LXXVIII. p. 206.

Anaſtaſii Bibliothecarii teſtimonium de feſto Aſſumptionis B. Virginis. Segm. XXXV. p. 72. 73.

Anaſtaſii Bibliothecarii Præfatio & Scholia latina in Opera S. Dionyſii Areopagitæ. Segm. LXXII. p. 184.

Andreæ Archiepiſcopi Cretenſis Homiliæ tres in Aſſumptionem B. Deigenitricis. Segm. LXI. p. 151. 152. 153.

S. Anna mons, vulgo der Annenberg. Segm. XXV. p. 47. 48. Segm XXVI. p. 49. 50. Segm. LXXVIII. p. 205.

Antidicomarianitarum hæreſis. Segm. XXXVIII. XXXIX. p. 81. 82. 83.

Antonini Auguſti Itinerarium. Segm. V. p. 9.

SS. Apoſtolorum miraculoſa translatio in Urbem Hieroſolymitanam propter mortem B. Virginis defenditur. Segm. LIX. p. 142. 143. 144. 145.

Aſſumptio corporalis B. Dei-Genitricis in cœlum, ejusqve ſolenne Feſtum illuſtratur ac defenditur. Segm XXXIII. & ſeqventibus cunctis usqve ad Segm. LXXVI. incluſive: nempe à p. 66. usq; ad p. 202. Vide etiam *Feſtum* Aſſumptionis B. Virginis.

Aſſumptio in Cœlum differt ab *Aſcenſione* in cœlum. Segm. XLII. p. 87. 88.

Aſtura Qvadorum. Segm. V. p. 9.

S. Anaſtaſii Archiepiſcopi Alexandrini, ſeo potius S. Cyrilli Alexandrini teſtimonium de Aſſumptione B. Virginis Seg. LI. p. 116. 117. 118. 119. verſio ejusdem loci latina corrigitur & illuſtratur. p. 119.

Imp. *Auguſti* Commentarii diurni Segm. IX. p. 14. 15.

Auberti Miræi error circa Imp. M. Antoninum Philoſophum & L. Aurelium Verum Segm. LV. p. 129. 130.

S. Auguſtini nomine inſcriptus Tractatus de Aſſumptione B. Virginis ſuppoſititius. Segm. LII. & LIII. à pag. 119. usq; ad p. 125.

Verus ejus Autor *Albinus Flaccus Alcuinus.* p. 122.

S. Auguſtini Libri de Civitate Dei MSti in Bibliotheca Monaſterii S. Crucis. Segm. LXXIX. p. 213.

Auſtriaca Domus Potentia. Segm. XI. p. 18. 19. 20. 21.

B.

Card. *Baronii* Annales Eccleſiaſtici corriguntur Segm. LX. p. 147.

Card. *Baronii* error circa aotorem antiqvæ verſionis latinæ Operum S. Dionyſii Areopagitæ Segm. LXXII. p. 184.

Bedæ Venerabilis teſtimonium contra ſuppoſititium libellum de Tranſitu B Virginis nomine Melitonis inſcriptum. Segm. LXXIV. pag. 192. 193.

Bernardi de Breydenbach locus de Sepulchro B. Deigenitricis citatur & illuſtratur. Segm. LXVII p. 172. 173.

S. Bernhardi inſigne teſtimonium de feſto Aſſumptionis B. Virginis. Segmento XXXIV. p. 69. 70. 71.

S. Bernhardus cum mellifera, ſed ſimul etiam aculeata apicula comparatus. Seg. LXXX p. 214.

Bibliotheca Cæſareæ Vindobonenſis Codices manuſcripti linguarum orientalium. Segm XX. p. 37.

Bullare, obſignare ſive appoſito ſigillo occludere; græco-barbare *βυλλόειν* ſive *βυλλᾶν* Seg. LXII. p. 160.

Bernardi Argentoratenſis locus de ſepulchro B. Deigenitricis citatur, emendatur & illuſtratur, Segm. LXVI. pag. 170, 171. 172.

C.

Calendarium Eccleſiaſticum antiqvum MStum hactenus ineditum. Additam. III. p. 268.

Calliſti Patriarchæ Conſtantinop. Homilia in Obitum & Aſſumptinoem B. Deigeni-

INDEX.

nitricis, hactenus inedita. Additam. IV. p. 268. 269.

Capella, pagus. Segm. XXI. p. 38.

Imp. *Caroli Magni* teſtimonium de feſto aſſumptionis B. Virginis, ejusqve explicatio. Segm. XLIII. p. 88. 89. 90. 91. 92.

Cella Mariana in Styria. Vide *Mariana Cella*.

Cellana Vallis, das Cellthal. Segm XXVII. p. 53. Segm. XXVIII. p. 55.

Cetius mons. Segm. V. p. 8. Segm. XXI. p. 38. Seg. XXV. p. 47. 48 49.

Chriſtus Emanuel & Homo Θεοφόρος diverſo ſenſu appellatus. Segm. XLVII. p. 106.

Cimburga Uxor Archiducis Erneſti Ferrei. Segm. XIII. p. 22. 23.

Claravallenſis ſive *Zwethalenſis* Monaſterii Bibliotheca. Segment. LXXIX. p. 209. 210. 211.

Cœmeteria. Dormitoria. Segm. XXXVII. p. 78.

Collyridianorum hæreſis. Segm. XXXVIII. p. 79. Segm. XLI. p. 86.

Comagena Norici. Segm. V. p. 9.

Comagenus mons, der Kaumberg. Segment. LXXVIII. p. 206.

Commeniana Imperatorum Conſtantinopolitanorum Genealogia. Segm. XXII. XXIII. & XXIV. à p. 39. usqꝫ ad p. 46.

Concilium Generale Chalcedonenſe. Segment. XLVII. p. 105. Seg. LV. p. 130.

Concilium Generale Epheſinum. Seg. XLVII. p. 105.

Concilii Moguntiaci primi teſtimonium de feſto Aſſumptionis B. Virginis. Segm. XLIII. p. 88. 89.

Concilium Romanum ſub ſummo Pontifice Gelaſio I. Segm. XLIV. p. 94. & Segm LIV. p. 127.

Confeſſionis ſacræ formula antiqva MSta, priſca Germanica lingua concepta. Additam. III. p. 268.

Cryptographicum Alphabetum Imp. Friderici V. Segm. XX. p 37.

S. Crucis Cœnobium Ciſtercienſe, vulgo Heiligen Creutz conditum à S Leopoldo Marchione Auſtriæ. Seg. LXXVIII. LXXIX. & LXXX. à p. 206. usqve ad p. 214.
  Bibliotheca ejus Monaſterii & Codices MSti antiqvi: Ibid.
  Particula S. Crucis: Ibid.

Cyprius Ordo Eqveſtris, ejusqꝫ origo, leges & Symbolum Segm. XV. XVI. XVII. XVIII. à p. 26. usqꝫ ad p. 34.

Cyrilli Monachi Hiſtoria Euthymiaca abbreviata. Segm. LX. p. 147. 148. 149. 150.

D.

Diaboli Molendinum, die Teufels-Mühl, & Diaboli Semita, der Teufels-Steig. Seg. XXVI. p. 50.

Dies Dominæ, feſtum aſſumtionis B. Virginis. Seg. XXXIII. p. 67. 68.

Differentia inter θάνατον & κοίμησιν. Segm. XLI. p. 86. 87.

Differentia inter *Aſſumptionem & Aſcenſionem* in Cœlum. Segm. XLII. p. 87. 88.

S. Dionyſii Areopagitæ teſtimonium de exeqviis B. Virginis citatur, emendatur & illuſtratur. Segm XLIV. p. 95. Segm. LXIX. LXX. LXXI. LXXII. à p. 175. usqꝫ ad p. 190.

S. Dionyſii Areopagitæ Operum Antiqvi Codices MSti Græci & Latini in Auguſtiſſ. Bibliotheca Cæſarea. Segm. LXIX. & ſeqventibus usqꝫ ad Segm. LXXII. incluſive: nempe à p. 175 usqꝫ ad pag. 190. & Additam. VI. p. 270.

S. Dionyſii Areopagitæ liber de divinis nominibus Seg. LXXI. p. 183.

S. Dionyſii Areopagitæ ad S. Timotheum Epiſcopum Epheſinum de morte SS. Apoſtolorum Petri & Pauli Epiſtola hactenus inedita. Additam. VI p. 270.

Divina Imbecillitas qvid ſit apud S. Dionyſium Areopagitam. Seg. LXX. p. 180. 181. 182.

E.

Ebersdorfienſis Arx. Seg. II. p. 3.

Epheſus commoratione B. Virginis Deiparæ & S. Joannis Evangeliſtæ celebris. Segm. XXXIX. p. 81. 82.

S. Epiphanii dubitatio erronea circa mortem B. Virginis Segm. XXXVIII. p. 80. 81. Segm. XXXIX p. 83. 84.

S. Epiphanii opinio de commoratione B. Virginis Deiparæ apud. S. Joannem Segm. XXXIX. p. 81. 82. 83.

Epiphanii monachi & Presbyteri Opuſculum de Vita. B. Deigenitricis. Segm. LXXV. p. 196. 197. 198.

Eqvites Ordinis Cyprii: Vide *Cyprius Ordo Eqveſtris*.

Eqvites Sancti Sepulchri Hieroſolymitani Segm. XIX. 35. 36.

Erneſtus Ferreus Archidux Auſtriæ. Segm. XII.

XII. p. 22. 23. iter ipſius in Palæſtinam Segm. XIX. p. 34. 35. 36.
Euſebii Pamphili teſtimonium de Aſſumptione B. Deigenitricis. Seg. LXXIII. p. 190. 191.
Euſtochium. Seg. XLVII. p. 104. 105.
Eutychetis hæreſis. Segm. XLVII. à p. 105. usq; ad p. 109.
Euthymiacæ Hiſtoriæ teſtimonium de Morte & Aſſumptione B. Deigenitricis. Seg. LXII. & LXIII. à pag. 157. usqve ad p. 164.
Euthymiaca hiſtoria de vita & rebus geſtis S. Euthymii Abbatis in Palæſtina, cujus Autor Cyrillus Monachus, non extat amplius integra, ſed tantum abbreviata. Seg. LX. p. 147. 148. 149. 150.

F.

Feſtum Aſſumptionis B. Virginis cur à Græcis Feſtum *κοιμήσεως*, hoc eſt, Dormitionis ſive Obdormitionis appelletur. Segm. XXXVII. XXXVIII. XXXIX. XL. XLI. à p. 77. usq; ad p. 87.
Feſti Aſſumptionis B. Virginis antiqvitas in Eccleſia Romana; Segm. XXXIV. & XXXV. à p. 68. usq; ad p. 74.
Ejusdem *Feſti* antiqvitas in Eccleſia Conſtantinopolitana, Segment. XXXVI. XXXVII. XXXVIII. XXXIX. XL. XLI. XLII. à p. 74. usq; ad p. 88.
Feſti Aſſumptionis B. Virginis antiqvitas in Germania & Gallia. Segm. XLIII. p. 88. 89. 90. 91. 92. Segm. LIII. 122. 123. 124.
In *Feſtum* Aſſumtionis B. Virginis Sermones variorum Scriptorum Eccleſiaſticorum. Græcorum. Segm. XXXVIII. p. 79.
In *Feſti* Aſſumptionis B. Deigenitricis contemptores exempla duo inſignis divinæ ultionis. Segm. LXXVI. p. 200. 201. 202.
Flavii Joſephi Opera MSta latinè in Bibliotheca Monaſterii S. Crucis. Segment. LXXIX. p. 213.
Friderici Bellicoſi, Ducis Auſtriæ, ſepulchrum in Monaſterio S. Crucis. Segm. LXXIX. p. 209.
Imp. *Fridericus I.* cognomine *Ænobarbus* ſive *Barbaroſſa*, Addit. 1. p. 217. 218.
Im. *Fridericus II.* Imp. Friderici I. Nepos. Addit. 1. p. 218.
Imp. *Friderici III.* cognomine *Pulchri*, electio contra Imp. Ludovicum Bavarum, & Coronatio Germanica, ſolennibus S. Imperii Romani Electorum Diplomatibus publicata & corroborata; ut & ejusdem Imp. Friderici bellum cum Imp. Ludovico Bavaro, ac ſubſecuta triennalis captivitas, & poſt eam Reconciliatio atq; de S. Imperio Romano pari poteſtate deinceps adminiſtrando concordia. Segm. IV. p. 6. & Addit. 1. à p. 218. usq; ad p. 264.
Fridericus, Landgravius Thuringiæ & Marchio Miſniæ, pro Imperatore non habendus, qvia non conſenſit electioni. Additam. 1. p. 255.
Imp *Fridericus IV.* Dux Brunſvicenſis & Luneburgenſis, legitime qvidem electus, ſed ante coronationem Germanicam perfide occiſus. Addit. 1. p. 255. 256.
Imp. *Friderici V.* patris Imp. Maximiliani I. Diarium Vitæ ſuæ. Seg. VIII. IX. X XI. XII. XIII. XIV. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. à p. 12. usq; ad p. 38. & Additam. I. p. 257.
Imp. *Friderici V.* electio in Imperatorem Romanorum, & Iter in Terram Sanctam. Segm XIII. p. 23. 24. & Segm. XIV. 25. 26.
Imp. *Fridericus*, Imp. Maximiliani I. Pater, revera *Qvintus* ejus nominis Imperator Romanorum, reſpectu electionis & Coronationis Germanicæ: ſed vulgo *Qvartus*, omiſſo Friderico IV. Duce Brunſvicenſi ac Luneburgenſi; vel *Tertius* reſpectu Coronationis Romanæ per Summum Pontificem. Segm. VIII. p. 13. Segm. XX. p. 37. & Addit. primo à p. 217. usq; ad p. 258.

G.

Germani Patriarchæ Conſtantinop. teſtimonium de SS. Apoſtolorum miraculoſa translatione in Urbem Hieroſolymitanam, propter mortem B. Dei-genitricis citatur, emendatur & Illuſtratur. Segm. LIX. p. 145. 146. 147.
Germani Patriarchæ Conſtantinop. Orationes tres in Aſſumptionem B. Deigenitricis. Segm. LXI. p. 153. 154.
Golrad amnis. Seg. XXVIII. p. 54.
Gothardianum prælium. Segm. II p. 3.
S. Gregorii Magni Liber Sacramentorum, & in eo ſolennes preces ad Feſtum Aſſumptionis B. Virginis pertinentes. Segment. XXXV, pag. 71. 72. Segm. XL.

Google

INDEX.

XL p. 84. 85. Seg. XLIV. p. 93. Addit. III p. 268.

S. Gregorii Magni Benedictionale hactenus ineditum. Segm. XL. p. 85. 86. Addit. III. p. 268.

S. Gregorii Turonenſis locus de Aſſumptione B. Virginis caute legendus. Segm. LIV. p. 127. 128. 129.

Guilielmiburgum, vulgo *Wilhelmsburg* Seg. XXI. p. 39.

H.

Henricus Dux Carinthiæ. Segment. XXVII. p. 52.

Henricus Marchio Moraviæ ejusqve uxor Agnes. Seg. XXIX p. 55. 56. 57.

Hibernia ſive *Ivernia* & *Iernia* à mediæ ætatis Scriptoribus confunditur cum *Scotia* Seg. LXX. p. 179.

S. Hieronymi nomine inſcriptus Sermo de Aſſumptione B. Virginis ſuppoſititius & erroneus, ejusq; refutatio. Segment XLVI. XLVII. XLVIII. XLIX. L. à p. 98. usq; ad p. 116.

Attribuitur is à nonnulis *Sophronio*, ſed falſo: p. 99. & 105.

Ejus titulus in codice MSto Auguſtiſſ. Bibliothecæ Cæſareæ: p 104.

Ejusdem verus Autor vixit ſeculo poſt Chriſtum ſeptimo: p. 109. 110. 111. 112. & Segm. LIV. p. 125. 126. 127. 128. 129.

S. Hieronymi Catalogus Scriptorum Eccleſiaſticorum illuſtratur. Seg. LV. p. 129. 130.

Hieroſolymitanus Ordo Eqveſtris ejusq; leges. Segm. XIX. p. 35. 36.

Hiezing. Segm. IV. p. 5.

Hilduini Abbatis error in interpretando S. Dionyſii Areopagitæ loco de corpore B. Deigenitricis. Segm. LXXII. p. 188. 189.

S. Hippolyti Oppidum, vulgo Sanct. Pölten. Seg. XXI p. 39.

Hungaricum Chronicon MStum hactenus ineditum, qvo Joannes Turocius uſus eſt. Segm. XXXI. p. 62. & Additam. II. p. 267.

Hungaricum Chronicon MStum hactenus ineditum, cujus autor ſe appellat Notarium Regis Belæ. Addit. II. p. 267.

Hungarici Chronici antiqviſſima editio impreſſa Budenſis. Additam. II. p. 267.

I.

S. Jacobi Apoſtoli, cognomine fratris Domini, nomine inſcripta Narratio ſuppoſititia de obitu & Aſſumptione B. Deigenitricis extat MSta in Auguſtiſſ. Bibliotheca Cæſarea. Segm. LXXV. p. 198 199.

Jacobo de Voragine error circa autorem ſuppoſititii libelli de tranſitu B. Virginis. Segm. LXXIV. p. 196.

Imperii Romani magnitudo ſub Impp. Auguſto & Trajano. Segm. XI. p 19.

Inducere & *Induci*. Addit. I. p. 220.

Joannis Archidiaconi de Kykullew Chronicon de geſtis Ludovici I. Regis Hungariæ illuſtratur. Segm. XXXI. p. 60. 61. 62.

Joannis Bodini ingeneratum odium erga Germanos & Imperium Romano-Germanicum. Seg. XI. p. 21.

Joannis Cuſpiniani Deſcriptio Auſtriæ corrigitur. Segm. XXIII p. 42.

Joannis Cuſpiniani integritas & bona fides in publicandis antiqvis Diplomatibus, ad Imp. Friderici III. ſive Pulchri hiſtoriam pertinentibus. Additam. I. p. 258. 259. 260.

S. Joannis Damaſceni teſtimonium de SS. Apoſtolorum miracoloſa translatione in Urbem Hieroſolymitanam propter mortem B. Dei-genitricis. Segm. LIX. p 143. 144 145.

S. Joannis Damaſceni Orationes tres in Aſſumptionem B. Dei-genitricis. Segm. LXI. p. 155. 156. 157.

Joannis Ennichelii Chronicon. Auſtriacum hactenus ineditum. Segment. XXII. p. 40. 41. 42.

S. Joannis Evangeliſtæ nomine inſcriptus libellus ſuppoſititius de Obitu & Aſſumptione Deigenitricis. Seg. LXXIV. & LXXV. à p. 96. usq; ad p. 199.

Joannes à Greyſnek. Seg. XVI. p 29. 30.

Joannis Hibernigena, qvi vulgo perperam *Erigena* cognominatur, antiqva verſio latina Operum S. Dionyſii Areopagitæ citatur, emendatur & illuſtratur. Seg. LXX. p. 178. 179. 180. 181.

Variorum Autorum veterum & recentiorum errores circa cognomen *Joannis Hibernigenæ* deteguntur & emendantur. Segment. LXX. p. 179. Seg. LXXII. p. 186.

Joannis Langi latina verſio Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Nicephori Calliſti emendatur. Segm. LVI. pag. 135. 136. Seg. LVII. pag.

p. 137. 138. 139. 140. Segm. LXIX. pag. 175. 176. 177.
Joannis Piſtorii Genealogia Regum Hungariæ corrigitur. Segm. XXX. p. 68.
Joannis Seifridi, Abbatis Zwethalenſis in Auſtria, *Arbor Aniciana*, & Epiſtola ad *Sabaſtianum Tengnagelium* de Epiſtolis Imp. Rudolphi I. hactenus ineditis. Seg. LXXIX. p. 208. 209. 210. 211. 212.
Joannis Turocii plagium in editione Chronici Hungariæ commiſſum. Segment. XXXI. p. 60. 61. 62. & Addit. II. p. 267.
S. Joſephi mons, alias der Salerüſſel. Segm. XXVI. p. 50.
Joſephus Scaliger, in editione ſua Chronici Euſebiani de induſtria omiſit locum Euſebii de Aſſumptione B. Deigenitricis. Segm. LXXIII. p. 191.
Itineris Sacri Cellenſis interrupti, principium & finis. Seg. IV. p. 5. & Seg. VII. p. 12.
Itineris Sacri Cellenſis repetiti principium & finis Segm. XXI. p. 38. & Seg. LXXX. p. 214.
Juvenalis Archiepiſcopi Hieroſolymitani teſtimonium de *S. Dionyſii Areopagitæ* libro de *Divinis nominibus*. Segm. LXXI. p. 138.
Juvenalis Archiepiſcopi Hieroſolymitani Oratio de Morte, Exeqviis & Aſſumptione B. Virginis, habita coram Imp. *Marciano* ejusq; Conjuge *Pulcheria* in Concilio generali *Chalcedonenſi* citatur, illuſtratur & defenditur. Segment. LV. LVI. LVII. LVIII. LIX. LX. LXI. LXII. LXIII. LXIV. LXV. LXVI. LXVII. LXVIII. LXIX. LXX. LXXI LXXII. à p. 130. usq; ad p. 190.

K.

Kalenberg. Seg. V. p. 8. Segm. XXV. p. 48.
Königſteten pagus. Segm. V. p. 7.

L.

S. Lamberti monaſterium in Styria ſuperiori. Segm. XXVII. p. 51. 52. 53.
Langenleber, Segm. V. p. 9.
Laurentii Cumdii Bibliotheca Homiliarum priſcorum Eccleſiæ Patrum. Segment. LXI. p. 151. 152. 153. 154. 155. 156.
Laurentii Surii error circa *Hiſtoriam Euthymiacam* Cyrilli Monachi. Segm. LX. p. 148. 149. 150. Ejusdem *Surii* error circa Andream Archiepiſcopum Cretenſem. Segm. LXI. p. 151.
Ejusdem *Surii* error in interpretando S. Dionyſii Areopagitæ loco de exeqviis B. Dei-genitricis. Segm. LXIX. p. 177.
Leopoldus Glorioſus, Dux Auſtriæ. Segm. XXII. XXIII. & XXIV. p. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45.
S. Leopoldus, Marchio Auſtriæ, Conditor Cœnobii S. Crucis in Auſtria. Segm. LXXVIII. p. 206. 207.
Imp. *Leopoldi* adventus in *Marianam Cellam*. Segm. XXVI. p. 51. Segm. XXX. p. 66. Segm. LXXVII. p. 202. 203.
Pietas *Ejusdem* erga *Feſtum Aſſumptionis B. Dei-genitricis*, & *liberalitas* erga *Marianam Cellam*. Segm. LXXVII. p. 203. 204. 205.
Diſceſſus ex *Mariana Cella*. Segment. LXXVIII. p. 205. & felix in *Urbem* reditus. Segm. LXXX. p. 214.
Ejusdem *Comitatus Aulicus*, qvi Sacrum iter Cellenſe una peregit. Segmento LXXXI. p. 214. 215. 216.
Liliorum Campus, ſive Monaſterium *Liliense*num, vulgo Lilienfeld. Segm. XXII. XXIII. & XXIV. à p. 39. usq; ad p. 46. & Segm. LXXVIII. p. 206.
S. *Lucæ Evangeliſtæ* locus explicatur. Segm. XI. p. 19.
Imp. *Ludovicus Bavarus*. Vide Imp. *Fridericus III.* ſive *Pulcher*.
Ludovici I. Regis Hungariæ miraculoſa Victoria de Turcis, & gratitudo erga Marianam Cellam. Segm. XXX. p. 58. 59. 60.
Luſiniana familia & fabula *Meluſinæ*. Segm. XVIII. p. 32. 33. 34.

M.

Imp. *Marciani* & Conjugis ipſius *Pulcheriæ* pietas & liberalitas erga *Sepulchrum B. Deigenitricis*. Segm. LXVI. p. 168. 169. 170.
Mariæ-Cella in Styria ſuperiori. Segm. II. p. 3.
Marianæ Cellæ in Styria origo, incrementum & miracula. Seg. XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. XXXI. XXXII. à pag. 51. usq; ad p. 66.
Marianæ Statuæ Cellenſis diſcriptio. Segm. XXVIII. p. 54.
Martinus de Coroninis, Epiſcopus Tergeſtinus. Segm. XV. p. 26.
Marqvardus Dux Carinthiæ. Segment. XXVII. p. 51.
Martini Delrii Vindiciæ Areopagiticæ corriguntur. Segm. LX. p. 147.

INDEX.

Matthai Dreſſeri error circa Pontificatum *S. Liberii* & *S. Damaſi*. Segm. XXXIV. p. 69.

Matthai Galeni error in interpretando *S. Dionyſii Areopagitæ* loco de corpore B. Dei-genitricis. Segm. LXXII. p. 188. 189.

Maurbacenſis Carthuſia. Segm. IV. p. 5. 6.

Imp. *Mauritii* Edictum de feſto Aſſumptionis B. Virginis. Segm. XXXVI. p. 74. 75. 76.

Melitonis Epiſcopi Sardenſis ætas & Apologia pro Chriſtianis. Segm. LV. pag. 129. 130.

Melitonis Epiſcopi Sardenſis nomine inſcriptus Liber de tranſitu B. Mariæ Virginis ſuppoſititius eſt & apocryphus. Segm. XLVI. p. 93. Segm. LIV. p. 127. 128. 129. Segm. LV. 130. 131 Segment. LVIII. p. 141. 142. item Segm. LXXIII. & LXXIV. à p. 190. usq; ad p. 196. & Segm. LXXV. 197.

Attribuitur idem libellus à *Jacobo de Voragine* perperam ipſi *Joanni Evangeliſta*. Segm. LXXIV. p. 196.

Editio ejus libelli impreſſa augetur & emendatur; ibid.

Veri autoris ejusdem ætas; Segm. LIV. p. 128. & Segm. LXXIV. p. 193.

Codices ejus manuſcripti antiqvi in Auguſtiſſ. Bibliotheca Cæſarea. Segm. LXXIV. p. 193. 194. 195. 196.

Miracula Marianæ Cellæ in Styria ſuperiori. Vide Mariana Cella.

Monarchiæ qvatuor ſecundum Prophetiam *Danielis*, earumqve defenſio contra Joannem Bodinum. Segm XI. p. 20. 21.

Monothelitarum ſive *Monophyſitarum* & *Theopaſchitarum* hæreſis. Segm. XLVIII. p. 109. 110. 111. 112.

Mors, ſomnus. Segm. XXXVII. p. 77. 78.

Moſaicæ Hiſtoriæ Liber *primus*, ante *mille & ducentos* annos in membrana purpurea aureis argenteisqve literis majuſculis ſcriptus, & *qvadraginta octo* ejusdem vetuſtatis tabulis pictis exornatus. Addit. V. p. 269. 270.

N.

Neſtoriana hæreſis. Segm. XLVII. à p. 105. usq; ad p. 109.

Nicolaus de Boock. Additam. I. p. 218. 220.

Nicolai I. Pontificis Romani teſtimonium de feſto *Aſſumptionis* B. Virginis, Segm. XXXIV. pag. 73. 74.

Nicolai I. Pontific. Rom. Cenſura de Joannis Hibernigenæ latina verſione Operum *S. Dionyſii Areopagitæ*. Segment. LXXII. p. 186. 187.

Nicephori Calliſti locus de feſto Aſſumptionis B. Virginis, qvi extat lib. 17. cap. 28. explicatur contra Rudolphum Hoſpinianum. Segm. XXXVI. 75. 76.

Nicephori Calliſti duo loca de Morte & Aſſumptione B. Virginis, qvæ extant lib. 2. c. 22. & lib. 15. c. 14. citantur, emendantur, illuſtrantur & defenduntur. à Segm. LVI. & ſeqventibus usq; ad Segm. LXXIII. incluſive; nempe à p. 131. usq; ad p. 190.

Nicephori Calliſti Codex MStus Cæſareus emendatur. Segm. LVI. p. 135. 136.

Nicephori Calliſti error in interpretando S. Dionyſii Areopagitæ loco de Sepulchro B. Dei-genitricis refutatur & emendatur. Segm. LXIX. & Segm. LXX. à p. 175. usq; ad p. 183.

Nicephori Calliſti error circa templum Sepulchri B. Dei-genitricis. Segment. LXIV. p. 165. Segm. LXVIII pag. 173. 174. 175.

Noricum Ripenſe. Segm. V. p. 8.

Norici & *Pannoniæ Superioris* confinia. Segment. XXV. p. 47. 48. 49.

Notitia Dignitatum Utriusqve *Imperii Romani*; Orientalis nempe & Occidentalis. Segm. V. p. 9.

Novæ Civitatis Auſtriæ origo. Segm. XXIII. p. 45.

O.

Obdormiſcere pro *mori*. Segm. XXXVII. p. 77. 78.

Onuphrii Panvinii liber de Principibus Romanis corrigitur. Segm. XIII. p. 23. 24.

P.

Pannonia Superior. Segm. V. p. 8. Segm. XXV. p. 47. 48. 49.

Paula & *Euſtochium*. Segm. XLVII. p. 104. 105.

Proceſſiones publicæ ac ſolennes ad Marianam Styriæ Cellam *Vindobonenſis* ſive *Wiennenſes duæ*; nempe prima Eccleſiæ Cathedralis S. Stephani, cujus fit mentio. Segm LXXVII. p. 204. ſecunda autem RR. Patrum Dominicanorum, cujus fit mentio. Seg. LXXVIII. p. 207.

Proceſſio publica ac ſolennis ex primario Styriæ Oppido *Græcz* ad Marianam Cel-

Cellam ductu RR. Patrum Soc. Jesu. Segm. LXXVII. pag. 204.
Proceſſio publica ac ſolennis ex Hungariæ Superioris Oppido *Presburgo* ad Marianam Styriæ Cellam. Seg. LXXVIII. p. 206.

Q.

Qvadi. Segm. V. p. 9.

R.

Imp. *Rudolphi I.* filii *Hartmannus* & *Fridericus*. Segm. VI. p. 9.
Imp. *Rudolphi I.* Epiſtolæ hactenus ineditæ. Segm. LXXIX. pag. 208. 209. 210. 211. 212.
Rumoldus & *Romualdus* diverſa nomina. Segm. VII. p. 11. in marg.

S.

Salcza ſive *Salza*. Segm. XXVIII. p. 54.
Salza fluvius, olim *Juvavus*. Segment. XXVIII. p. 54.
Scotigena pro *Hibernigena*. Seg. LXX. p. 179.
Septem fonticuli ex una eadem rupe prorumpentes, vulgo die Sieben Brünlein. Segm. XXV. p. 47.
Sepulchrum B. Dei-genitricis in medio vallis Joſaphat tempore S. Hieronymi adhuc fuit incognitum. Segm. XLIX. p. 112. 113. 114. Segm. LXIV. p. 167. Segm. LXVIII. p. 174. 175.
Sepulchrum B. Dei-Genitricis obrutum fuit ruinis Templi Hieroſolymitani à Romanis combuſti, & incognitum delituit usq; ad ætatem Imp. Marciani. Seg. LXIV. LXV. à p. 164. usq; ad p. 170.
Sepulchri B. Dei-Genitricis crypta ſubterranea cum fornice ſepulchrali. Segment. LXIV. p. 165. 166.
Sepulchrales fornices veterum Hebræorum. Seg. LXIV. p. 165. & Addit. V. p. 269.
Sepulchri B. Dei-genitricis loculus duplex, nativus & exemptilis. Segm. LXV. p. 168. 169. 170.
Sethi Calviſii Opus Chronologicum corrigitur. Segm. XIII. p. 24.
Sigismundi Franciſci, Sereniſſimi Archiducis Auſtriæ Oenipontani morbus & mors. Segm. IV. & V. p. 6. 7. & Segm. VII. p. 11. 12.
Sophronii nomine inſcriptus Sermo de Aſſumptione B. Virginis ſuppoſititius & erroneus. Segm. XLVI. p. 99. & Seg. XLVII. p. 105.
S. Stephanus Rex Hungariæ. Segm. XXXIII. p. 67. 68.
Stockeraw. Seg. V. p. 9.
Styria Ducatus non eſt in Norico, ſed in Pannonia Superiori S. XXV. p. 48. 49.
Styriæ Proceres. Seg. LXXVII. p. 204. 205.

T.

Theodora Imp. *Manuelis Comneni* filia. Seg. XXII. XIII. & XXIV. p. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45.
S. *Thomas* Apoſtolus non interfuit exeqviis B. Virginis. Segm. XLIV. p. 94.
Trigiſamus fluvius, vulgo die Traſam. Seg. XXI. p. 39.
Tulbing pagus. Segm. VII. p. 12.
Tulna oppidum & *Tulnenſis* campus. Segm. V. p. 9. Segm. VI. & VII. p. 9. 10. 11. 12. Segm. XX. p. 39.
Turcarum clades apud *S. Gothardi* oppidum. Segm. II. p. 3.
Turcici Legati introitus in Urbem *Vindobonenſem* ſive *Wiennenſem* A. 1665. Seg. III. p. 5.
Tyrnitz pagus. Segm. XXIV. p. 47. Segm. LXXVIII. p. 206.

V.

Valeria, alias *Pannonia Riperenſis* & *Interamnia*, Segm. XXV. p. 48. 49.
Vindo amnis, vulgo die Wien. Segm. IV. p. 6. & Segm. XXI. p. 38.
Vindobonenſis ſive *Wiennenſis Burgi* origo. Segm. XXIII. p. 45.
Vindobonenſis pons haud procul à limitaneo tranſitu ex Auſtria in Styriam. Segm. XXVI. p. 50.
Vindobonenſis Sylva, der Wiener Wald. Segm. IV. p. 6.
Vindobonenſis pons Carinthiacus. Segm. XXI. p. 38.
Virgines devotæ, apud viros habitantes, *Contubernales* & *Dilectæ* appellatæ: *συνεισακτοι καὶ ἀγαπηταί*. Segm. XXXIX. p. 81. 82.
Vitæ Sanctorum MStæ in Bibliotheca Monaſterii S. Crucis Segm. LXXIX. p. 213.
Uſuardi teſtimonium de feſto Aſſumptionis B. Virginis ejusqve Catholica explicatio. Segm. XLIV. & XLV. à pag. 92. usq; ad p. 98.

W.

S. *Wenceslaus* tutelaris Patronus Moraviæ. Segm. XXIX. p. 55. 56.
Wichardi de Polhaim Archiepiſcopi Saltzburgenſis Chronicon hactenus Ineditum, Seg. XXII. p. 40.
Wilhelm de Perneck. Segm. XII. p. 21. 22. & Segm. XVI. p. 28. 29.
Wolfgangus Lazius corrigitur. Seg. XXV. p. 48. 49.

FINIS.

ARCA-

ARCANA STUDIORUM OMNIUM METHODUS, ET BIBLIOTHECA SCIENTIARUM, LIBRORUMQUE, EARUM ORDINE TRIBUTORUM, UNIVERSALIS.

AUCTORE

R. P. ALEXANDRO FICHET,
SOCIETATIS JESU, D. THEOLOGO.

Dimidium & Totum.

Ad editionem quæ prodiit
LUGDUNI,
Apud GUILLELMUM BARBIER, Typographum Regium,
A. C. M. DC. XLIX.

Ampliſſimo, Reverendiſſimoq; Domino,

D. DE BURGAT,

CATHEDRALIS ECCLESIÆ CABILONENSIS DECANO MERITISSIMO, SANCTÆ CRUCIS PRIORI, ET EJUSDEM CABILONENSIS ECCLESIÆ VICARIO GENERALI DIGNISSIMO.

MAJESTATEM *Imperatoriam, quam armorum & legum monumentis, atque munimentis armandam, exornandamque pronuntiabat effato Divino Juſtinianus, adeo Pietate & Munificentia conſecravit Antoninus, ut ex omnibus, & præ omnibus unus, in comitiis Principum, conciliοque Deorum, ut in Cæſaribus aſſeruit Julianus, Imperio dignus cenſeretur. Ille autem tanti Nominis, &, ut ita dicam, Numinis Imperator, tanto ſtudio, tantaq; impenſa Clementiam & vim beneficam excoluit, ut nullum in ea modum amplificanda, nullum ejus commendandæ finem fecerit, donec eam Templo omnium pene auguſtiſſimo, Flaminibusque lectiſſimis indigitaret. Atque ut in eo dedicando, cæteris omnibus infinita laude antecelleret, inaudito Deam, ignotoque vel ingeniis ſapientiſſimis elogio, & nomine appellavit. Dignus plane ſempiterna memoria delubro Princeps, ſujus nomen ſanctiſſimus quibusque Imperatoribus æmulationis & conſecrationis gratia ita impoſitum eſt, ut tamen illo tanto oneri ferendo impares, tantoque honore minores ſe profiterentur.* QUOD ILLE BENEFICENTIÆ, HOC EGO GRATITUDINI TRIBUTUM VELIM: *Enimvero, cum ea Regia liberalitate, & propenſa in demerendis mortalibus voluntate, hoc fuerit aſſecutus, ut eam virtutem velut quoddam æterni numinis ſimulachrum, in omnium pectoribus conſecrarit, nonne hoc elato præconio clamare videntur immortalia ipſius beneficia, ut ſultrices munificentiæ gratias, & conciliatricem humanitatis gratitudinem, eodem in templo ſanctiſſimis hisce Religionibus dedicemus; quæ certent officiis & votis perpetuis, quæ ſacris operentur continuis, & munerum tuorum prædicationem, tum in me juvando, ornandoque benevolentia quanta poſſunt maxima obſtricti animi ſignificatione reſpondeant. At quia inſolita & inuſitata prorſus humanitate, Cabilonenſem Civem evehendum duxiſti, ut patriam has veluti laurea coronares more ſacris certaminibus vincentium, ut cum Plinio loquar, ſuccendum etiam hoc operæpretium exiſtimavi, ut inuſitato quopiam titulo, & incognito vel experentiſſimis Ritu ſacrum hoc inaugurarer & inſignirem. Quod enim illuſtriſſimus æque ac ſapientiſſimus Præſes* PERRAUTUS, *Chriſtianiſſimo Regi, & Sereniſſimo, Potentiſſimoque Principi Condæo, a Conſiliis, qua pollet auctoritate & gratia, me velut clientem addictiſſimum, Patronus æternum obſervandus, ſuſceperit, ac veluti in ſtatu, quod ajunt, collocarit, Tua fuit commendationis; quod illius eximii beneficii perennes fructus perſipio quotidie, tua eſt munificentia.* TUA *igitur,* TIBI, *de* TUIS, *ut ajebat ille, offero, &* TUUS; *at ne ſic quidem gratus ſatis, quia meus eſſe voluiſti, & tuos omnes meos, in quibus* GIRARDÆUM *ſydus Sereniſſimo, Victorioſiſſimoque Heroi Principi Condæo velut Soli Gallico, ſecretis & conſiliis præcurrens, qui, ut appreſor, utinam & mihi cum Jove præſide fauſtus alluceat ab Aulæ culo. At quia Gratiarum minima Rogat; maxima vero Confert; tertia, Fert acceptum, & refert de Suo, Ego, quia de meo non habeo, refero de alieno, imo & de Tuo. Tuum enim eſt Auctoris voto triennali munus hoc, ſeu potius Sapientiæ templum, & diſciplinarum omnium Pantheon, in quo Te Muſæ colant omnes ingenuæ, omnia ingeniorum monumenta conſerrent, omnes artium & ſcientiarum omnium auctores, teſtes ſint tuæ in me liberaliſſimæ voluntatis, & præcones, meæque vades gratitudinis & obſervantiæ. In hoc bonarum artium Muſæo, & theſauro cæleſtium Doctrinarum, ut cum Euſtathio loquar,* κειμήλιον, ἐφόδιον, πάσαι ἐπιστημῶν ἀπόῤῥοιαι, *ſicut* ἐξ ὠκεανοῦ, πᾶσαι ποταμοί, πᾶσαι πηγαί, πάντα φρέατα. *In Te Virtutum, Dignitatum, Dotiumque animi & diſciplinarum concentus; in Te rerum bene gerendarum, tum ſacrarum tum publicarum ſapientia, felicitas, experientia; in te deligendo, totius Burgundiæ, quæ prima Triumphatricis Galliæ provincia eſt; Ordinum conſenſus & votum; nam Condæorum Principum gratiam, & illuſtriſſimi, perfectiſſimique Antiſtitis ſuffragium, qui ſuas Tibi vices, ob probatam toties in rebus divinis ſapientiam commiſit, quis extollat pro dignitate? Viden' ut toto ſcriptorum, ut ita loquar, mundo, comitatus, ſuorum orbem meritorum, tuorumque in me multitudinem beneficiorum aggrediar prædicare. Excipe benevole cœtum hunc Sapientum, quocum Te ſalutatum advenio, & ad tuas limen aras in Dei Beneficii Templo more Majorum, itaque de eis exiſtima, ut de obſequioſiſſimis, ſicut illi præſtantiſſimum Te, in conferenda gratia demirantur. V. V.*

Amplitudinis tuæ Reverendiſſimæ,

Servus humillimus, & obſequentiſſimus Cliens,
G. BARBIER.

Ad initiandos Studiorum myſteriis,

AUCTORIS EPISTOLA.

FUerunt a veteribus Romanis, uſu, ſapientiaque præſtantibus, TEMPLA TRIA, mutorum ambitu continua ductuque parietum connexa, magno publici boni ſtudio, diligentiaque artis non mediocri, ad eum modum exædificata fuiſſe, ut ad ultimum e tribus, non niſi per ſecundum ei proximum, & ad hoc, non alia quam per primum omnium via adiretur. Quibus velut involucris & integumentis, illud innuebant civibus initiandis, Rerum myſteria, diſciplinarumque, adeo conglutinata, concatenataque videri inter ſe, ut ordo diſcendi, parandique, & partis fruendi, a primis ad media, & ab his ad ultima, ſupremaque pertineat, prioribusque veluti gradibus jactis ad ſumma conſcendatur; nec aliam eſſe viam, qua deamatam ſibi felicitatem humana poſſit adipiſci induſtria. PRIMUM autem trium hujusmodi Templorum, quo velut Ædituo, fores ad reliqua duo pandebantur, SCIENTIÆ eſſe voluerunt, VIRTUTIS alterum, ſupremum HONORIS, e quo ad BEATÆ VITÆ perveniretur, in cujus poſſeſſionem Animus ita informatus, numerisque ſuis omnibus abſolutus merito mittebatur, a DEO ſapientiæ Præſide, felicitatisque muneratio coronandus. Nimirum exiſtimaverunt cordatiſſimi illi bonarum artium Antiſtites, vetis honoribus aliquem velificari minime poſſe, niſi virtute niteretur, cujus eſca, præmiumque optimum, vera eſt gloria; neque vero Virtutem exquiſitam ulli contingere mortalium, qui Doctrinarum non ſit imbutus myſteriis, cum eruditio facem præferre ſoleat humanæ voluntati, docerique debeat virtus & cognoſci, ut pro dignitate excolatur. Eam ob rem, duobus aliis Honoris & Virtutis, a Valerio proditis Maximo, Tertium hoc SCIENTIÆ, Diſciplinarumque cœleſtium Templum a majoribus prætextum, Symmachus eximii vir ingenii, & eloquentiæ ſingularis indigitavit. Verumenimvero, veteres illi divino lumine ſacrorum myſteriorum deſtituti, pervidere non potuerunt rerum omnium bonarum ornamentum & principium, GRATIAM, quam ſi oculis, animisque conſpicere potuiſſent, adamaſſent haud dubie; primamque ei ÆDEM, per quam ad alia omnia delubra pateret aditus, religioſiſſime poſuiſſent. Addamus ergo nos caſte, divinis eruditi præceptis, ornati donis, & luce colluſtrati, veteribus illis, novum iſtud adytum, reliquorum omnium aditum, in eoque primum figamus gradum; jaciamus hoc primum omnis literaturæ politioris fundamentum & virtutis, GRATIAM; eamque ſtudiorum omnium parentem & nutricem, a præpotente Deo ſapientiæ perfectiſſimæ fonte, precibus, votis, ſacrificiis enixiſſime flagitemus, Hæc Dei, Optimi,

mi, Maximi Parentis filia, Sapientiæ Mater eſt, qua bene vivimus, qua beate vivemus; quod, ut votorum omnium noſtrorum eſt ſummum; ita Dei beneficiorum eſt maximum, maximeque expetendum.

Dicendum eſt, Deus ipſe fuit, Deus, inclyte Myſtes,

Qui primus vitæ rationem invenit eam, quæ Nunc appellatur ſapientia,

Dicendum, inquam, Deoque caſte & pie reſtituendum, quod ei eripere conatus eſt impie, Lucretius impius, ut impurato & atheo tribueret Epicuro. Ac quia ſemper a Deo proficiſcitur cœleſtis hæc diſciplina, ſemper ab eo Salomonis & Siracidis exemplo, conceptisque verbis eſt poſtulanda; atque ubi accepta fuerit, ei ſemper impendenda, ejus obſequio conſecranda; ad eum ut finem & ſcopum, circulo Religionis, ut loquitur Mirandulanus, & fœnore gratitudinis, ut innuit Lactantius, eſt reducenda, revocandaque; qui eſt ille toties a Bernardo dilaudatus diſcendi, ſciendique modus. Unde & cœleſtes illæ D. Auguſtini voces, ſolemnesque Sacramenti noſtri literarii formulæ: *Tibi ſerviat, Domine, quod lego, quod ſcribo, quidquid utile puer didici*; quibus accinunt verbis lectiſſimis, ſententiisque graviſſimis Hilarius, & Arnobius. Tibi ſerviat, inquam, ὦ Τριὰς, Κορυφὴ τῆς ἐπιστήμης, quam principio Dionyſius invocat: Tibi ὦ πατὴρ σοφίας, Tibi qui λόγος καθολικὸς καὶ νοῦς σοφίας, Tibi πνεῦμα σοφίας νοερὸν ἅγιον. Te Adjutrice, quæ Θεοτόκος μήτηρ σοφίας, Te Cuſtode, qui μυσταγωγὸς σοφίας. His præſidibus duobus, hoc Numen Trinunum, τρισήλιον μορφὴν σοφίας, ut Marguntius adveneratur, in Adyto Gratiæ adoremus, huic pro doctrinarum certamine & corona ſupplicemus; hoc Studiorum omnium præmium, æternam ſcilicet Sapientiam, ut acute & pie ſuo more monet Auguſtinus, expectemus. Caſte literarum limen adeamus. Ne vetitis artibus, aut libris improbatæ lectionis incumbamus; vitemus errorum & vitiorum præcipitia, in vitæ bivio rectam virtutis viam arcte teneamus. Romanæ fidei, Chriſtianæque Religionis veritati inhæreamus invictiſſime: ſit facilius Solem a curriculo ſuo, quam nos a Sedis Apoſtolicæ ſententia, vel latum, quod ajunt, unguem avocare. Huic Fidei ſerviant, & aſſurgant omnes diſciplinæ, ipſaque cum Aſſeclis ſuis omnibus Regina Sapientia, ſic enim demum commodis noſtris & ſaluti, ſic non tempori modo & ſcenæ, ſed felicitati & æternitati noſtræ ſerviemus. *Studeamus* hoc animo, ut tertium inclamabat avidiſſimis Arcanorum ſuorum Diſcipulis, Juriſperitorum olim conſultiſſimus. *Studeamus*, inquam, ſed Deo, qui tantum ſcientiæ & ſapientiæ bonum non confert niſi *Studioſis*, ut ait Seneca, quique ſtudet ſemper ſui ſtudioſis.

Sidonius Apoll. lib. 7. ep. 14.

Conclamata ſunt omnia: Judicio Urbis, Scientia, Dignitas, Virtutis prærogativa, cujus ad maximum culmen meritorum gradibus aſcenditur.

Diophantus Bacheti lib. 1. Arithm.

Ταχεῖα εἰς μάθησιν ἐπιθυμία προσλαβοῦσα τὴν διδαχήν.

Velox ad ſcientiam Cupiditas, nacta Magiſtram,

Amor diſcendi & docendi, Magiſter optimus. *Plin. Jun. Epiſt.*

Suidas in dictione Νικόλαος Δαμασκηνός.

N. Δ. Γνώριμος Ἡρώδου καὶ Αὐγούστου, φιλόσοφος περιπατητικὸς, καὶ πλατωνικός. ἔγραψεν ἱστορίαν καθολικὴν ἐν βιβλίοις ὀγδοήκοντα, καὶ Καίσαρος ἀγωγὴν, καὶ περὶ τοῦ ἰδίου βίου. γραμματικῆς, ποιητικῆς, τραγῳδίας, κωμῳδίας, ῥητορικῆς, μουσικῆς, τῆς περὶ τὰ μαθήματα θεωρίας, καὶ φιλοσοφίας ἁπάσης ἐπεμελήθη. τὸ ΠΟΙΚΙΛΟΝ, τὸ περὶ τὰ εἴδη παιδείας ἀγαπήσας. χάριν εἰδέναι πᾶσιν ἔλεγεν ἀεὶ τοῖς μαθήμασι. πολὺ μὲν ἔχουσι τὸ ἐλευθέριον, πολὺ δὲ τὸ χρήσιμον, εἰς τὸν βίον πάντων δὲ μάλιστα, τὸ διαγωγὸν πρός τε νεότητα, καὶ γῆρας. ἔλεγε δὲ καὶ τὰς μούσας ἄρα διὰ τοῦτο πολλὰς ὑπὸ τῶν θεολόγων παραδεδόσθαι. ὅτι πολὺ τὸ ποικίλον ἔχει τὰ παιδεύματα. καὶ πρὸς πᾶσαν βίου χρῆσιν οἰκεῖον. καὶ ἔτι τὴν ἐμπειρίαν αὐτῶν, καὶ ἔτι ἀπόλαυσιν ὁμοίως ὑπολαμβάνειν εἶναι τῶν βαναύσων τεχνῶν, ἀλλὰ τοὐναντίον, ἐπονείδιστον τοῖς μετρίως ζῶσι, τήν τε τούτων ἄγνοιαν, καὶ τὴν τῶν βαναύσων ἐπιστήμην. Οὗτος μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ὅτῳ τῶν παιδευμάτων πρὸς ἀργυρισμὸν ἐχρήσατο οὐδὲ ἐκαπήλευσεν. Ἔφη δὲ Νικόλαος ἐοικέναι τὴν ὅλην παιδείαν ἀποδημίᾳ· ὡς γὰρ ἐν ταύτῃ συμβαίνει τοῖς ἀποδημοῦσι, καὶ μακρὰν ὁδὸν διεξιοῦσιν ἔστι μὲν ἐγκαταλύεσθαί τι καὶ ἐναυλίζεσθαι μόνον, ἔστι δὲ πλείους ἐνδημεῖν ἡμέρας, ἐνίοις δὲ τόποις ἐκ παρόδου θεωρεῖν, ἐπανελθόντας μέντοι τὰς ἑαυτῶν ἐνοικεῖν ἑστίας· οὕτω καὶ διὰ ὅλης παιδείας διερχομένους δεῖν ἐν οἷς μὲν ἐπιτηδεύμασιν ἐπὶ πλεῖον ἐνδιατρίβειν, ἐν οἷς δ᾽ ἐπ᾽ ἔλαττον. καὶ τὰ μὲν ὅλα, τὰ δὲ ἐκ μέρους, τὰ δὲ ἄχρι στοιχειώσεως παραλαμβάνειν, καὶ τὸ ἐκείνων χρήσιμον κατεσχηκότας, ἐπὶ τὴν ἀσφαλῶς πατρῴαν ἀνελθόντας φιλοσοφεῖν.

Hac longa oratione Suidas deſcripſit ingenium Nicolai Damaſceni, qui Encyclopædiam ſcientiarum, quam ipſe exhauſerat, omnibus plane commendabat, & ſtudia literarum peregrinationi, patriæque comparabat, ut capite primo docebimus.

METHODI

METHODI STUDIORUM ARCANÆ, LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

Primum Initiandorum Myſterium, hoc eſt, Amare STUDIA, *&* LIBROS: *Noſſe Facultates omnes, unam profiteri.*

NICOLAUS Damaſcenus omni literatura perpolitus, Doctrinarum Studia, Mundumque Scientiarum, non abſimilem Peregrinationi jucundiſſimæ, qua luſtratur Orbis univerſus, eleganti plane ſententia, judicioque ſundatiſſimo pronuntiabat. Sicut enim illi, qui ſolo natali tantiſper valere juſſo, peregrinatiooem in alienas oras ſuſcipiuot, ut ea qvæ toto laudantur orbe, oculis uſurpent ſuis, ſeque peramœno Mundi velut aperti ſpectaculo impleant, non figunt ubique genium ſedem, ſed fame videndi, audiendique curioſitate cumulata, revertuntur in Patriam, Artis & Naturæ Convivæ ſaturi, ut referant ad ſuos univerſi Miracula, jactantes illud *Romam vidimus*, ſeque deinceps Rerum conſpectarum memoria paſcentes, amœnitatibus ad ſatietatem domi perfruantur. Ad eundem plane modum, qui Muſas colunt manſuetiores, omnem quidem omnium Diſciplinarum Orbem luſtrare, univerſamque, ut vocant, ſtudiorum liberalium Eocyclopædiam inſpicere penitus ſolent & exhaurire: unam tamen incolunt patriam, unam amant præ ancillis Reginam Penelopen, una in Scientia conquieſcuot, cum qva reliquum vitæ ſemper exigant Beati, quamque uſu & opera perenni profiteantur. Neque enim *Vir Eruditus, qvi ex omnibus ut ajunt, Artibus exiſtit*, ulla in re hoſpes eſſe debet; Neque vero eam quam ſibi cepit ut *Amatam Veſtalem*, poteſt ſine aliarum omnium præſidiis & mundo, vel exornare, vel cuſtodire; Cum ſcientiæ, ſicut Virtutes atque Gratiæ, connexæ ſint & concatenatæ, unaque ſine aliarum apparatu & comitatu ſuam tueri dignitatem, aut ab Authore præſtari nequaquam poſſit. Neque vero licet aliquis omnium Artium bonarum peritiſſimus eſſe poſſit, cujuſmodi oos Ingeniorum portenta miraculaque Doctrinarum vidimus, omnes tamen ſcientias aut exercitatiooe aut magiſterio profiteri poteſt, Cæſar ſit licet aut Bleſenſis, qui ſeptenas ſimul dictabant Epiſtolas, verbis & rebus, perſonis, oegotiiſque diverſiſſimas. Licet equidem levandi gratia faſtidii, ad alias aliqvando more eorum, qui ut otio oegotium interpungant, ruſticari ſolent, divertere; Verum, ut ait ille, cum aliqvantisper deambulaveris, ſolitis ſpatiis in urbem ad procurandam familiam, opuſque procudendum Artis, eſt revertendum. Qvi ſimul & intempeſtive adoriuntur omnia, Metiochi vocitantur & Ardeliones, riſuque & ſibilo excipiuntur in Theatris: qvi propoſitum mutant quotidie, ſemper Tyrones ſunt, Magiſtri nunquam, & ad *filium Inconſtantiæ* à Boëdo Epictetoque amandantur, *Inceptis omnia, toto animo nihil:* Scitum illud Ariſtotelis τὸ Ἓν & Juvenalis, *Humana duas non admittentia curas Pectora*, addo & Seoecæ, *Certis ingeniis immorari & innutriri oportet.* Ubi ergo maturo conſilio, Numiniſque propitii afflatu una delecta eſt, cui oos deſpondimus, de divortio, aut miſſione cogitandum eſt nuoquam, niſi venti contrarii, quibus obſequendum eſt, reflare cœperint, aut imperioſa Neceſſitas cogere, aut obſecundans providentia meliora oſtentare. Unam qvi colunt, ſucceſſus habent innumeros; qvi plures ſectantur, nullos. Mali patriſfamilias eſt alienum agrum colere, noo ſuum. Ad hunc lapidem offenduot plerique imperiti ſuæ, alienæ artis æmuli & ſectatores, aliaque omnia potius quam quæ præ manibus ſunt ſpectantes: uni ergo & propriæ incumbendum eſt facultati; de reliquis, qvod in rem noſtram facit, delibandum. Hoc primum in Arcanis noſtris, hoc princeps initiandorum myſterium. Hæc Sacra non aliter conſtant, quæ cum Chriſtiana ſiot, noo Iſiaca, oon Oſiræa, noo Mithriaca vel Pythagorica, tanta cæteris antecellunt laude, quanta Chriſtus author ſalutis & rerum cœleſtium Magiſter, vaniſſimis nugarum Magiſtris humanarum. Ament denique hæc ſtudia, ſtudiorumve libros probatæ lectionis ut Animos ſuos, vt delicias ſuas, ut Amicos & conſiliarios veriſſimos (ſic ſuadent, Julianus, Laërtius,

tius, Plutarchus, Seneca, Photius) ut fortunæ utriuſque remedia, ut animi medicamentum, ornamentum & pabulum, ut bonorum auctores maximorum, ut gradus ad felicitatem & gloriam, ut Beatæ vitæ optimos præceptores. Hic Amor ſapientiſſimus eſt & ſapientes facit; hic vitæ curſus honeſtiſſimus, uſu feliciſſimus, æternæque ſaluti opportuniſſimus, ſive privatum ſpectes otiū & commodium, ſive Rem expendas publicam. Hic denique lege Regia *Publica privatis præponet, ſacra prophanis*, Plura Budæus De *ſtudio litterarum recte inſtituendo.* opt. Plin. l. 7. ep. 9. Seneca epiſt. 2. Quintilianus lib. Inſtit. Orator.

CAPUT II.

Scopus ſtudiorum certus & incertus.

ALTERUM Methodi noſtræ ARCANUM, & Cardo ſtudiorum, poli inſtar magnetici, eſt *SCOPUS. Finem* alii vocitant qvem ſibi qviſque præfigere ab ipſis carceribus ſapienti conſilio, maturaque deliberatione ſolet, *ſi quid ei ſalit in læva parte mamillæ*, ut admonet Perſius, ut *metam* ad qvam citatis equis decurrat, ut portum cui veliſicetur, ut Spartam qvam incolat & colat: Alioqvi nullo ſcopo jaculari, & piſcari qvod ajunt in aëre, dementium eſt, impenſam & operam ludentium, Eam ob rem Initiandis ioclamant Sacerdotes literarum:

Eſt-ne aliquid quo tendis? & in quid dirigis arcum?

Magnum eſt Incentivum Virtutis magnumque calcar virium *Scopus*, ut canit illo Veritatis ex adyto

Magnum iter aſcendo, ſed dat mihi gloria Vires.

Regit etiam Animum, Oculum, Ictum & Manum ipſe ſcopus, Ideo Primo loco proponi ſolitum in omni Diſciplinarum genere cum præmiis innuit Caſſianus col. 1. *Ut ſemper feriat quodcumque minabitur Arcus.* SCOPI autem appellatione non illos fines alienos innuo, opes Senecæ, lucra Quintiliani, conſulatus Auſonii, curioſitatem Alexandri, Galeni Divitias, & Honores Juſtiniani, aut Apollonii famam, qvamvis dixerit Symmachus, per *Ædem Scientiæ* ad Virtutis & Honoris graſſari & itare ſolere candidatos: & Hieronymus *deguſtare ſe laboris ſui poma prædulcia*, Socrateſque *Carpi dulces fructus Radicis amaræ*, neque *Modum illum Sciendi* Bernardo laudatum modò ſignifico, in qvo Dei negotium geritur, & ſalutis animorum; Decantatiſſimum enim illud eſt Platonis, Epicteti, Boëtii, Ambroſii, Triſmegiſti, DEUM eſſe SCOPUM in quem omnes noſtræ cogitationes, & omnia debent ſtudia collimare, ſed ſub hoc ſcopum alium ſpecto domeſticum, quem ut fontem intento demonſtrem digito, *ſcientiam ſcilicet & Diſciplinam* quam ſibi quiſque ſponſam, velut procus, conjugio & confarreatione capit perpetua; & ſponſæ Dotalem fundum ac modum. Nam cum alius Divinis ſcripturarum Oraculis ſuas dedicet lucubrationes, Alius amet Prudentiam JURIS, Alteri placeat Medicina, Theologiam Iſte, Mathematicen Ille, ſacram nonnulli eloquentiam ambiant; Et in liberalibus ut vocant Philologiæ ſtudiis, quæ omnes ornant & juvant diſciplinas, aliud ſequatur Juriſconſultus, aliud Orator, Philoſophus aliud; Imo etiam in eadem facultate quam profitetur, alius unam ſibi proponat metam ad quam collineet, alius alias ſibi deſcribat lineas; facturum me putavi operæ pretium, ſi ſtudiis omnium dirigendis diverſis licet, uno quod ajunt organo communi Polyopto, unoque Inſtrumento literario inſervirem. Quidam enim improbo labore ſtudent ut ſcribant *Digna legi*, ut ait Horatius, quod probo admodum, alii ut etiam dicant, faciant, & doceant publico privatoque ſalutis bono, quod Heroum eſt ut Macrobius & Vitruvius prædicant; nonnulli ut animum alant duntaxat, ſibique canant intus, quod ſapientum otioſorum eſt negotium: paſcitur enim animus ſtudio, ut corpus cibo, ait Auguſtinus, & pluribus horis vivit dum muſinatur, ut major pronuntiat Plinius. Aliqui ſcientiam unam ſuſcipiunt illuſtrandam univerſam; partem alii aliquam dumtaxat, alii ſingularia tantum, & Electa pro temporis & virium modulo: Denique plerique ſuas tantum edunt in publicum cogitationes pedaneo contenti Judice, nullis majorum rogatis ſuffragiis, nullis teſtium & authorum externis locis, ſed unis utentes internis, hoc eſt, mancam, monoculam, nudam, inornatamque facultatem oratoriam in Theatrum inducentes, fideque & amore auditorum penitus deſtitutam. Alii vero, ſenatum rogant univerſum, & dum ſuas, Antiquorum ornant firmantque ſententiis, ſapientem proferunt Eloquentiam, non ſua placita, ſed ſenatus conſulta loquuntur, Memoriæ miraculo, Judicium fundatiſſimum commendant, rerum varietate levant auditorum faſtidium, oblectant amœnitatibus, aucupiis curioſitatis, o-

pinione

pinione Doctrinæ ſenſim obrepunt, ut Rationum firmamentis & ordine dicendi perſuadeant; interdumque cum illud Senecæ, velut ex adyto effantur, SIC CENSEO, non Interpretes ſed Authores, ſenanun etiam ipſum ſuas in partes trahant: Tantas habet vires erudita oratio, tantum auctoritatis & benevolentiæ Doctiſſimus quiſpiam apud omnes promeretur. Sed hæc Corinthus non aditur niſi *Magno labore*, quem effœminati fugiunt; non niſi magno judicio, ingenio præſtanti, memoria præſentiſſima; Magiſtris optimis, opportunitate beata, quæ omnia ut in unum conveniant, muneris eſt plane diviniſſimi. Quoſdam Satyra & cenſura, quoſdam Conſilium, alios capit & oblectat Panegyricus. Hi publico, privatis alii laborant. Illi formicarum conſervant more theſauros communium locorum dumtaxat, alii apum induſtria collectum è floribus rorem in mella condiunt eloquentiæ & Doctrinarum. Pauci complectuntur animo Bonarum Artium curricula pene omnia, Mundumque ſcientiarum ſtadio, ſicut armis Alexander, expugnandum proponunt ſibi glorioſiſſimo ſane in incœpto, & homine digniſſimo, qui ſacerdos Iſiacus, hoc eſt, omnis entis ſcientiſſimus eſſe debeat, & Palladem ablato velo contueri. Cum ſit *Veritas omnis*, humani ſponſa Intellectus, ut aſſerit Plotinus, & nune ENS humanæ Mentis objectum, ut ſapientes aſſeverant.

SCOPUS autem hic, cum Invocato Numine, Genioqve ſuo cuique cooſulto debeat optari, non parum profuerit ſapientes Amicos, & publicæ privatæque rei commoda in conſilium advocare, & cum eis ponere calculos. Notus enim quiſqve Amicis & familiaribus eſt potius quam ſibi, quia *cæcus eſt amor ſui*, & ſibi quiſque ſua in re *Suffenus eſt* & adulator. Conſulat etiam peritos uſuque contritos diuturno Magiſtros, ſed non admodum multos, ne ut ille *Medicorum* turba, ita hic multitudini conſiliorum pereat. Ingenium etiam & naturam ſequatur oportet, eique cum exploratam habuerit, obſequatur: Alius enim ad alia natus eſt, nec omnis fert omnia tellus, ET UT invitis canibus Venatio, ſic quod invitâ fit Minerva ſucceſſum non habet: Raritas etiam aut multitudo ſymmyſtarum & commilitonum ſpectari conſuevit, facilius enim & proclivius eſt ut inter paucos, aut ſolus quis emineat, qvam in magno ſociorum numero: Difficultas quoque venit in partem conſilii ut & Diuturnitas & Uſus rerum omnium Magiſter optimus, ac viciſſitudo, pretia rerum immutans. Hæc ſane ſu's omnia momentis expendi par eſt, cum ſit hoc omnium deliberationum potiſſima & *quæſtio ſtatus* ut ajunt, qua Vita libratur univerſa & cui Regulas omnes habendi Delectus impendi neceſſum eſt.

Tempus autem hujus Delectus opportuniſſimum illud eſt, quod poſt Rudimenta ſcientiarum poſita primum occurret; vix enim ante illum Temporis articulum, idoneus eſt aliquis ad communes locos, ut par eſt, concinnandos; cum ignoret quibus rebus quæque res uſui eſſe poſſint, aut quibus ipſe rebus indigere poſſit impoſterum, aut denique quibus potiſſimum negotiis & literis operam navaturus. Duas autem ob Cauſas iſta præcipiuntur in hunc modum, quia in ſcholis cruda ſunt adhuc ſtudia, ut cauſatur Petronius, & ſtudendi modus potius à pleriſque omnibus, quam ipſæ ſcientiæ combibuntur; Altera vero potior, quia nulla Diſciplinarum ab ullo, licet à natura bene comparato ſine ſcholarum pulvere fœliciter acquiritur, & ipſa Magiſtra rerum Experientia comperimus, eos qui uſu ſcholarum & Academiarum exercitationibus uti palæſtra limaque contriti excultiqve fuere, in ſummos viros euadere, ſi vel mediocrem adhibeant diligentiam: eos vero qui hanc defugiunt probationem, hærere ſemper in ſalebris, luctari cum difficultatibus, ex quibus ſe expediant nomquam, & vix ac ne vix quidem in cacumen erepere poſſe, aut in adyta penetrare Muſarum. Conſultiſſimum tamen eſt ut ipſi tyrones humaniorum literarum & Philoſophiæ communes ordiantur locos, & claſſicorum lectionem auctorum; ſapor enim ille Doctrinarum inelcat illecebris quibuſdam animos, & famem perpetuam obſonat eruditionis, ita ſuggerit mihi rudimentorum in ſcholis poſitorum recordatio; ita venari canis non deſinit ex quo ſemel *Cervinam pellem latravit in aula.*

QVIBUS integrum non eſt CERTUM ſcopum ſuis ſtudiis præfigere, incertaque meta ſtadium decurrunt, aut inopia conſilii, vel fortunæ modo, vel ſtatus ſui conditione, aut vitæ Religioſæ lege: Primum ii quædam ſtatibus omnibus communia & accommodata comparare poſſunt; qua in claſſe cenſentur, antiquitatum, linguarum, virtutum, vitiorum naturæque totius & artis Religionisque Myſteria. Deinde conſentaneum eſt ut caput ſui ſtatus arcte teneant, ut eſt apud nos Theologia, Philoſophia, dicendique Artes; & in alienis non deſipiant aut repueraſcant: exci-

excidunt enim ſtatu ſuo dum aut vernaculam poëſim aut alia ludicra ſeriorum tempore ſtudiorum, tentant: *ſtudium* ut ait ille, *inutile;* addo ego, pernicioſum. Tertium eſt, ad ea adjiciant animum in quibus ſpes major affulget eventus boni, atque ita omnibus incumbant pro virili, ut nautarum exemplo ſecundum ventos mutare velificationem, & juxta fortunæ modum Diſciplinam profiteri aliam atque aliam queant; Medicinam, Juriſprudentiam, Theologiam, Mathematicen, Philoſophiam, concionatoriam, linguarum peritiam, literas humaniores, togatam armatamque Militiam, Aulam, Caulas. Optimum enim eſt, non tantum duabus ſed pluribus anchoris niti. Atque ut certo in ſtatu, certoque in ſcopo, miſſis inutilibus, optima quæque conſectanda ſunt, quæ in uſum, & rem præſentem veniunt, concitantque admirationem: Ita Scopo incerto, ea quæ in omnem eventum ſunt opportuniſſima, comparanda ſunt. Ita Mathematice Ariſtippo poſt naufragium, Dionyſio poſt exilium Grammatice eſt opitulata; aliis legum & medendi peritia, nobis artes ingenuæ, ſupremæ Diſciplinæ, Conciones, Sapientia Myſtica, locupletiſſimi ſunt inſtar patrimonii: Scopo autem cum incerto maxime, tum etiam certo erit aptiſſimus Ordo communium locorum Alphabeticus Onomaſticorum, qualis Creſpetii, Berchorii, &c.

CORONIS ARCANI SECUNDI.

Milii Aurei in vias omnes Diſtributio, ſeu, Scientiæ in TITULOS *locorum Communium Partitio.*

SCOPO Studiorum præfixo, Scientiaque conſtituta, quam præſtare profiterique certum eſt, è re erit noſtra illam omnem ſub oculos ponere, ac in partes ſuas velut arborem opacam in ramos ſuos dividere, totidemque titulos locorum communium filis atqve ſemifoliis ſeparatos, niſi liber puræ cartæ jam compactus arrideat magis, præparare, velut cellas & alveolos quos melle Doctrinarum impleamus. Ita Juriſconſultus dividet Juriſprudentiam in Titulos, ſive Rubricas, & leges paragraphoſque Pandectarum, Codicis, Authenticorum, Feudorum & Inſtitutionum; Similes, ſeu potius eoſdem, in unum, ex libris illis diverſis, conferens & conflans, qui modus edendi Juris in publicum novus eſſet & commodiſſimus, ne ſparſa diverſis libris & titulis cum faſtidio & labore cogeremur emendicare: Ita Theologus in quæſtiones & articulos quatuor partium Summę Theologicæ, aut in præſtantiores, de Trinitate, Prædeſtinatione, &c. tribuet Divinam Scientiam. Ad eundem modum Archiater Medicinam in partes quinque Fernelii methodo, aut in tres Auſonii Galenique more. Concionator oratoriam Sacram in Evangelia totius anni tribuet. Qui parant commentarios in Sacram Scripturam, ut vocant, aut qui in quoſvis alios libros, eadem arte partes inſtituti ſui deſcribant per capita atque verſiculos & voces, ut qui de Antiquitatibus parant commentarios, in rivulos diverſos monumenta ſua diſpertiunt, ut apud Lipſium & Bulengerum videre eſt. Hic modus juvat plurimum; commentarii ſine ordine licet eruditi, remorantur feſtinantes, ut Fabri Agoniſt. Idem eſto judicium, de Rhetorica, Poëtica & cæteris facultatibus, quarum tabellę & ſchemata delineata à peritiſſimis proſtant.

Scientia igitur ſine facultate ad hunc modum in partes ſuas omnes tributa; aut certe in præcipuas & maxime utiles pro cujuſq; Scopo; qvidqvid occurret inter cogitandum, diſſerendum, legendum, audiendum, ſtudendum, ad titulum proprium partemque ſcientiæ referemus, quacumque tandem lingua fuerit pronunciatum, eoque arcano modo, capſas illas omnes aureis obſervationibus brevi referciemus. Hoc autem inſtitutum, maturo & ab ipſo Studiorum initio tenendum eſt, ſi modo patres familias divites eſſe velimus, & habere unde vel ex tempore convivas primarum partium in Apolline excipere valeamus, & diutiſſime fortunatiſſimis opibus cum animi voluptate & famæ gloria uti, fruique. Si ſero notare, & ſero ſcribere occeperimus, metuo ne ſero ſapiamus, ac ne ſera nos cito ſtrangulet pœnitentia: legere enim ſine notis, eſt aureum flumen præterfluens haurire cribro; Ac memoriæ fidere, eſt proditori aut furi theſaurum concredere; plena rimarum eſt, hac illac perpluit. Ne cartis, ne notis parcas unqvam, ut famæ parcas, cito enim alioqvi obrepit oblivio, nec ſenibus tantum, & de copia inopiam, de locuplete pauperrimum traducit apud mortales. Qui in libros Rationum accepta & expenſa referunt accurate, Kalendariumque diligenter explorant, hi conſtare ſuas ſibi cernunt divitias, ſua lucra; qvi hanc curam præ tædio negotiorum prætermittunt, fruſtra quærunt opes omiſſas, ſero queruntur amiſ-
ſas.

ſas. Oblivio Dolium Danaidum eſt, memoria tenax, theſaurus; palimpſeſtus, & carta, memoriæ fideicommiſſum. Adverſaria interdum tumultuario opere exarantur, ut mercaturæ rationes, ſed deinceps per otium, in proprios Titulos velut in libros manipulares & quæſtorios referuntur, ut ſumma conſtet negoriorum.

Locus autem communis, ſeu titulus quilibet erit inſtar libri unius numeris omnibus abſoluti, conſtabitque verbis lectiſſimis, formulis eruditiſſimis, ſcientiæ pronuntiatis & medulla, ſapientiſſimis ſententiis claſſicorum auctorum Lat. Græcor. Hebr. Arabic. Vernaculorum, exemplis illuſtriſſimis mortalium, Gentium moribus, Antiquitatibus & Juribus Narionum, Symbolis, Hieroglyphicis, Emblematis, Stemmaris, Griphis, Proverbiis, Oraculis, Dogmatis, Reſponſis, Monumentis, Legibus, Artefactis, Naturæ totius Arcanis, atque Miraculis. Eventibus, Vaticiniis, Prodigiis, Ludis, Stratagematis; Artibus, Militari, Equeſtri, Venatica, Architectonica, Diagraphice &c. Philoſophorum, Oratorum, Imperatorum, Sacerdotum, Agricolarum, colonorum Diſciplina, &c. Inventionibus rerum, gemmarum pretio, plantarum viribus, &c. rationibus, argumentis, probationibus, réfutationibus, amplificationibus, deſcriptionibus, placitis Theologorum, Philoſophorum, Juriſperitorum, Medicorum, oraculis Cóciliorum, omnibus deniq; Internis & Externis locis Rhetorices. Sane qui libros edunt in publicum, eos omni hoc apparatu diſciplinarum inſtruunt, ut oculos omnium in ſe convertant; & qui Bibliothecas adornant nobiles, eas omni ſuppellectile librorum doctiſſimorum locupletant. Quantæ hoc ſit molis & laudis, vel ex eo conſtat quod eruditiſſimi viri in unico horum argumento, puta in oraculis, in proverbiis &c. vitam omnem & operam poſuerunt. Porro ne quempiam commoveat tot Rerum acervus in ſingulos Titulos exaggeratus, repetendum memoria eſt, quod ſupra monuimus, artes omnes concatenatas eſſe, mutuaſque ſibi præſtare operas; quem in modum Aſtrologia juvat Medicos, Juriſprudentia Theologos, Philoſophia & Rhetorica omnibus opitulantur; & omnes ad Sacram Scripturam, Divinamque Scientiam referuntur. Accedit Ars magna Lulli quæ omnia de omnibus prædicat, quia centro Mundi, lineiſque paribus inter ſe connexa ſunt omnia: Idem labyrinthus d'Albartii, idem Piſeus, quod noſtra Methodus præ ſe fert, & profitetur, ſuas autem cogitationes, ſuas inventiones qui communibus utetur locis interponat, itaque proponat, ac ſi ſolus degeret in orbe literatus, omniaque concoquens & veluti ſua depromens. Porro titulos omnes noſtro digeſtos more infra, ut Exercitum aliquem ſub vexillis & ducibus, ordinabimus. Exempla Locorum cōmunium videre eſt in Stobæo præclatiſſima.

CAPUT III.

MYSTERIUMQUE TERTIUM.

Ordo Studiorum Labyrinthus.

TERTIUM in ARCANIS noſtris eſt ORDO, quo ut nihil eſt in rerum natura Divinius, cum ducat ad Deum, ut ait Auguſtinus, nihil in adipiſcendis ſcientiis compendioſius, aut in utendis, fruendiſque jucundius, uberius, commodius, ita nihil cum in rem præſentem ventum eſt, ad experiendum difficilius, nil varium magis ad eligendum. Quot capita tot Ordines: mutantur enim pro Geniorum & Ingeniorum ſtomacho & varietate, ſive ſeriem librorum, ſive modum legendorum, ſive rationem excerpendi floſculos fructuſque colligendi per ſpicilegia ſpectemus: Alii enim ab Oratoribus, alii à Poëtis, ab Hiſtoricis nonnulli & variis ipſorum operibus ducunt primordia. Quidam omnium principes delibant Philologos, Roſinum, Lipſium, Fabrum, Bulengerum &c. ut eorum exemplo condiſcant, artem annotandi: plærique ab Artis Magiſtris auſpicantur, Poëtica Pontani, ejuſdemque Rhetorica, à concionatore ſeu oratore Chriſtiano &c. ut artis lineamenta deprehendere norint in authoribus: Itaque tanto cum profectu lectitent auctores, quanto Judicio eos expendunt. Neque enim currendo & libando, ſed lente feſtinando ſuiſque momentis dicta, ſcriptaque ponderando, & ſæpe regustando mentem animumque virorum eruditorum haurimus, quæ præcepta ſalis mica adhibita uſu tenenda ſunt. Ita ſunt aliqui ut initium capiant à ſapientibus, Triſmegiſto, Platone, Seneca, Plutarcho, &c. Magna pars victa deſperatione nullum ſervat ordinem, ſed modo hunc, modo illum, pro faſtidio ſtomachi, vel otii opportunitate, liguriunt, quod ſatius eſt quam otio torpere, quod ſine litteris mors eſt: Interdum obſequendum eſt Ingenio, nec obruendus eſt mole ſtudiorum Animus, reſpiret licet & ut

ægro Hippocrates, ſic & nos patienti nauſeam & tædium ut quod ſapit legat, dum noxium non ſit, indulgeamus. Quod in cibis eorumque ordine ſumendorum, hoc etiam in libris uſu venire ſolet: Non omnibus eadem ſapiunt, eadem aut ferculorum ſerie & pompa deguſtantur: ſicut tamen in victu, ita in ſtudiis, qui ſervant ordinem rite præſtitutum, habent melius, vivunt diutius & ſapiunt amplius. Ita & in familia regenda, & exercitu ducendo qui ſervant ordines, pugnant felicius, degunt beatius: Emeritis & jam rude donatis, leges non condimus, norunt ſine Analecta ſtudere. Neque ſcientiis ſuperioribus in hoc capite normam præſcribimus: Habent illæ ſuum Ordinem Compoſitivum à principiis & partibus ad totum, ſi ſpeculativæ ſunt, ut Phyſica, Mathematice, &c. habent Reſolutivum ſeu Analyticum à toto & fine ad partes ut Moralis ſapientia; habent autores & interpretes præfinitos, & materiarum ſeriem, à qua ne latum quidem unguem aberrare poſſunt. Politior autem literatura, ſeu Philologia, nec certis finitur cancellis, nec authoribus aut itineribus certis continetur. Res eſt immenſi, infiniti, & incertiſſimi Operis, opuſque eſt filo pluſquam Ariadnæo, ad emergendum. Qui Latinam apprime jam callent linguam, orationemque jam ſunt aſſecuti limatam & perpolitam, dum legant optimos quoſque, eruditiſſimoſque authores ad comparandam ſupellectilem auream Doctrinæ, non admodum intereſt quo ordine promoveant ſtudia, ſi Hiſtoriam exceperis, quæ Temporum ſeriem, quorum eſt Teſtis, affectatur. Illis autem qui Tyrocinium ponunt, needum initiatis author eſſem, ut ab iis qui ſtylum incude, quod ajunt, Tulliana procudunt & formant, ordiantur, ac Ciceronis *Paradoxa* primum combibant, ubi artis initia in illuſtri extant emblemate, & dictio admodum eſt elaborata: Experientia didici in hac brevi Tabella totum orbem eloquentiæ depingi & hoc eſſe totius Oratoriæ facultatis compendium: Tum illas faciliores & ſecundarum partium orationes delibent, accurate artificium & elegantiam expendentes, pro Archia Poëta, pro lege Manilia, pro Deiotaro Rege, pro Ligario, pro Amerino, contra Catilinam; Ab his gradum faciant ad Grandiloquentiam fulmineam & magnificam, quæ in Philippicis, Miloniana, Verrinis & ſimilibus tonat. Libros tamen de Oratore, Partitioneſque Oratorias ad Artem pernoſcendam prælibatos eſſe oportuit; ſub hæc, defatigatum Rhetorica illa contentione Animum, Philoſophicis libris aureo labentibus flumine recreabunt, de Amicitia, Senectute, natura Deorum, Officiorum, &c.

Tum juverit conciones Hiſtoricorum Latinorum uno comprehenſas volumine propter Artis & ſermonis elegantiam reguſtare, *Nec* enim ſatis *eſt vidiſſe ſemel juvat uſque tueri*. Deinceps ſumant in manus, aurea conſcriptos lingua, Livii Annales, & alios oris Romani Roſcios, Salluſtiū, Cæſarem, Curtium Velleium Paterculum, Florum, Valerium Maximum, & qui noſtris floruerunt temporibus, veteris eloquentiæ æmuli, ſæculique illius aurei Reliquiæ, Paulum Æmylium, Jovium, Maffeium, Turſellinum, Orlandinum, Jachinum, Stradam, Hiſtoriam proſtratæ Rebellionis &c. Mureti & Perpiniani Orationes, & ſimilium qui notiores ſunt, quam ut noſtra indigeant commendatione, vel nomenclatura. Si Artem Dicendi ſpectes, ſemper in ore & ſinu habendi ſunt Panegyrici illi prope Divini, Plinii, Pacati, Nazarii, Nemeſii, Auſonii; ſtylo tamen inferiores ſunt prioribus, jam inclinata ſcilicet *ætate & flore SUADÆ*. Neque vero his cedit Themiſtius, Chryſoſtomus, Dio, Maximus Tyrius, Libanius, Julianus Imp. Ariſtides. Denique primi illi & ſummi Oratores ipſius Ciceronis initiatores, Demoſthenes, Iſocrates, Æſchines, Lyſias, Dinarchus, Lycurgus, Gorgias; & Græcorum hiſtoricorum conciones uno cum Latinis concluſæ codice.

Epiſtolas Ciceronis præcipuas, ad Q. fratrem, ad Atticum, & familiares, horis velim legi ſubciſivis, non continuo ſtudio quia verbis tantum valent, non ſucco Doctrinæ, ſi aliquas exceperis: nauſeam autem patitur animus legentis & famem, ſi floribus duntaxat, non fructibus alitur. Plus habent ſanguinis & ſapientiæ Hieronymi Epiſtolæ, Plinianæ, & Symmachi, ſimiles ſunt Ciceronianis.

Demum Oratores vernaculo ſermone præſtantes, & quavis lingua celebres evolvendi, uſuque terendi ſunt: ad hos enim reliqui veteres referuntur informandos, & horum ſermone ſuadet eloquentia conterraneis ſuis: eam ob rem vernaculam patriæ linguam, præ aliis omnibus, Orator debet excolere.

De Lactantio, Cypriano, Hieronymo, Tertulliano, Minutio Felice, Arnobio, Ambroſio, Salviano, Favo Patrum Lat. deque Græcis Patribus facundiſſimis dicemus, po-

ſtea

ſtea feſtis diebus delibandis. Poſt Oratorium ſtylum Poëſis, quæ dignitate & utilitate poſterior eſt, inferiorque multo, locum & tempus obtinebit ſuum: neque enim miſcenda ſunt hæc ſtudia, vel alia ulla, niſi levandi animi gratia, faſtidiique mitigandi cauſa interdum, ut author eſt Quintilianus. *Ut non in eadem Tabella alii ſuper alios vultus pingendi ſunt*, ſic nec in eodem animo Diſciplinarum imagines tam variæ, perturbant enim Rationem & in antiquum Chaos omnia revolvunt: quæ diſtincta diremptaque Divinus ordo protulit in lucem. Aberrant igitur à ſcopo longiſſime, qui quotidie omnia deguſtare nituntur ſtudiorum Genera, qui Matutinum tempus Oratoribus tribuunt, Poëtis vero veſpertinum, quia facultas una aliam loco movet, & neutra bene condiſcitur, cum ſimul diſcitur. Animus integer & ſolida dies impendenda eſt cuilibet facultati, quæ *totum Hominem* ut ajunt, ſibi depoſcit. Alia Ratio puerorum eſt in ſcholis, qui dimidii plus ſunt, quam toti, ob levitatem. A metamorphoſi purgata, & Homero ducendum eſt principium propter fabularum peritiam; à Propertio propter elegiaci carminis elegantiam, Tum à Virgilio ob ſtyli puritatem rerumque judicium. Hinc ad Statium fiet gradus ob inventionum Poëticarum ſoecuoditatem; deinde veniendum erit ad Horatium Lyricorum Latinorum principem, Tum ad Claudiani paoegyricos, tragœdias Senecæ, Plauti, Terentiique, luſtratas comœdias, Phædri fabulas Lariniſſimas. Idem in Græcis elegiacis, heroicis, lyricis, tragicis, comicis erit ordo tenendus, dummodo Homerum, Pindarum, Theocritum, Theognidem, Euripidem, Ariſtophanem habeant familiares: Reliquos deinde Latinos & Græcos ex utroque choro poëtarum ſalutare licebit per otium: prælibanda tamen foret ars Ariſtotelis Poëtica, Horatii, Scaligeri, Pontani; & Muſæum noſtrum Poëticum choro poëtarum præfixum, ut ejuſdem Ariſtotelis Rhetorica & Halicarnaſſei, ac Quintiliani, & Muſæum ooſtrum Rhetoricum ante Oratorum lectionem. Hæ vices ternis, aut ſenis menſibus, interpolato ſtudio fructuoſiſſime amœniſſimeque inter oratoriam & poëticam obſervabuntur. Ubi ſtylus uterque cum lectione, tum imitationo & alio exercitationum genere fuerit comparatus, ad Philologos itare licebit initio ab antiquioribus ſumpto, Athenæo, Pauſania, Macrobio, Agellio, Luciano, Philoſtrato &c. Præire tamen poſſunt cum utilitate, tum dignitate, Plinius, Plutarchus, Seneca, Vitruvius, Cato, Varro, Columella, Palladius &c. quorum uſû judicium formatur, quod caput artis eſt in ſtudiis.

Ordo Historiæ, cum à ſtylo diſceſſeris, idem eſt qui temporum & ætatum: ordiendum enim eſt ab Hiſtoria Moſis omnium antiquiſſima, ut docent, Euſebius, Clemens Alex. & alii innumeri, inde ad Babylonicam, Ægyptiacam, Perſicam, Græcam, Romanam veniendum, tum ad Eccleſiaſticam, Euſebii, Sozomeni, Socratis, Theodoreti, Evagrii, Nicephori &c. Tum ad Regnorum Galliæ, Hiſpaniæ, Angliæ, Germaniæ, &c. Provinciarum, Urbium, Familiarum, Religioſorum Ordinum. Primus eſto, ſecundum Moſem Joſephus (Beroſus enim, ut alii plures quos laudat Euſebius, injuria temporum exciderunt nobis irreparabili jactura) tum Herodotus, Xenophon, Thucydides, Theopompus ſive Juſtinus, Diodorus Siculus, Plutarchus, Polybius, Livius, Halicarnaſſeus, Salluſtius, Cæſar, Suetonius, Dio Caſſius, Tacitus, Spartianus, Capitolinus, Lampridius, Trebellius Pollio, Vulcatius, Vopiſcus, Amianus Marcell. &c. ut ex catalogo deſcribendo conſtabit. Mixti ex variis interſerendi ſunt aliis, ut Juſtinus, Diod. Plut. Polyb. Conferendi ſunt inter ſe qui eandem ſcripſere Hiſtoriam ut exploratior ſit veritas, loca, tempora, ſucceſſus, circumſtantiaſque omnes, ut vocant, ſuis momentis trutinando, Prudentiamque politicam exquiſito rerum geſtarum Judicio comparando. Chronologia quoque pernecеſſaria eſt, vt quo quælibet res tempore, & Coſmographia, ut quo loco, & ubinam Gentium geratur, exploratum habeamus: eam ob rem dum pelleguntur Hiſtoriæ temporum, operæ pretium eſt ante oculos ponere cartas Geographicas, & Chronologorum canunes atque periodos Euſebii, Pontaci, Scaligeri, Petavii, Saillani, Spondani, &c. Ac quia communes loci, cum ex Sacris, tum ex Profanis auctoribus coaleſcunt, interea dum ſolidos præſtolamur annos SS. Patrum ſtudio dedicandos, opportunum erit ſacris feſtiſque diebus, ſacros oratores & Poëtas qui pietatem cum eloquentia conjunxerunt arctiſſime, manu pertractare, ingenioque deguſtare, Cyprianum, Lactantium, Hieronymum, Ambroſium de virg. & off. Minutium Felicem, Eucherii Epiſc. ad Valerianum, Paulini & Sidoni epiſtolas, Hilarium Arelat. de laude vitæ ſolit. Vincentium Lirinenſ. Salvianum, Arno-

Arnobium, Tertullianum, Xyſti Diſſertationes tres, poëtam Prudentium, Boëtium, &c. in choro poëtarum Sacro. Edidimus olim Lugduni Favum SS. Patrum in quo dulciſſima mella ſacræ fluunt eloquentiæ ex citatis hoc loco condita. Erit unus inſtar plurimorum.

APPENDIX
ORDINIS STUDIORUM.

Methodus locorum communium.

JAM ut ad modum aptandi concinnandique cõmunes locos, qui labyrinthus eſt omnium fere ingeniorum, Theſeis exceptis, accedat oratio; ſic ſunt aliqui laboris hoſtes, nihil ut annotent, cribrum ut ajunt lavantes, aquam haurientes nullam, canentes cum cicada, colligentes nihil, quibus opima merces eſt inopia rerum & verborum. Nonnulli moræ impatientes & ordinis, nulla lege ſervata, deſcribunt ea quæ occurrunt ſine ulla prorſus Titulorum Rubrica, Myconum unam & Babylonem ut ajunt ædificantes, inutili penitus inſtituto. Neque enim ex congeſtis in unum acervum tam variis ſcrutis eruere poſſunt quæ ad rem & propoſitum faciant ſine jactura temporis maxima, tædioque inextricabili ſummæ difficultatis. Haud abſimiles illis qui vaſa omnia, ruſticum omne inſtrumentum; omnemque ſupellectilem domeſticam in ſtruem unam conjicerent temere, unde vaſculum nullum ad uſum familiæ valerent eximere niſi poſt exantlatos Herculeos labores, & jam elapſa utendi opportunitate. Occurremus ajunt huic malo, INDICIS opera; ſed plærumque ad Kalendas Græcas, numquam, aut ſero, cum jam uſus eſt nullus: Deinde Indicis Apparatus, plenum eſt tædii opus, atque faſtidii, & labor ille Pſyches intricatiſſimus. Nam cum notæ quæ ad eandem rem pertinent uno que in loco paratæ & ad manum eſſe deberent, ſparſæ ſint ut Oſiridis membra, locis mille, mille notandi ſunt numeri, paginæ adeundæ mille, quæ res ad reſtim adigit. Peius habent ii qui notant nihil, & cum oblivioni fecerint, ſapere coguntur per Indices Librorum, quod Medicorum eſt, aut è Theatro Eruditorum excedere, cum nec habeant quod dicant aut conſcribant: fruſtra enim quærunt amiſſa, quæ ipſi prodegerunt. Quo autem colloces eum qui cõmunes locos magno concinnatos ſudore conſulit numquam?

Dandus ſane eſt Horatiano ſeni collega & comes, qui

Quærit & inventis miſer abſtinet & timet uti.

Fefellit tempus, inquies; ſit ita, ſed & fefellit operam. Quidam hoc inſtituto vivunt, ut libros eruditos quos legunt, in compendium & ſummam brevem redigant, aut ſelecta tantum & cedro digna, quæ deinceps certis temporum ſpatiis relegant, unoque velut oculi conjectu ingentia velut terrarum ſpatia contemplentur: ſed huic cõmodo, æqualia ſunt eadem incõmoda quæ ſupra in INDICE reperimus. Aliqui leporem unum tantum conſectantur, exempli gratia, calceum Balduinus, funera Guicciardinus, Coronas Paſchalius &c. atque hi quidem levius laborant & jucundius, ſed non evadunt admodum locupletes. Eſt aliquid tamen, *unius ſeſe dominum feciſſe lacertæ.* Unum qui novit bene novit, ſatius in uno primas tenere quam in multis tertias. Quantus eſt Lipſius in Poliorceticis, & Amphitheatro? Gilbertus in Magnete: Faber in Agoniſtico; merito de his canas illud:

Sæpius in libro memoratur Perſius uno
Quam levis in tota Marſus Amazonide.

Hi tamen rem illam unicam ſuas in partes & Titulos tribuere amant, ut ſuccedat eis opera: ſic Roſinus Antiquitates Romanas, Curopalates Conſtantinopolitanas, ſic alii Templa, Statuas, Numiſmata, Pompas, Sacrificia, Legatos, Triumphos, ſunt proſecuti.

Ordine literarum alii iter faciunt, Alphabeticum vocant, varias pro numero rerum ducentes lineas, ut in officina loculos & pyxides; atque hic modus, tam cõmodus eſt quam cõmunis & vulgatus. In quo illud accurate præſtandum eſt, ut ſingulis literis non parentur plures cartæ quam ferat neceſſitas & occaſio, alioqui fient ingentes tomi, & notæ pauciſſimæ in plerisq; literis, ridebunturq;

Rari nantes in Gurgite vaſto.

Tituli porro omnes ſubdividendi ſunt in partes præcipuas, ne permixta ſint omnia, ſed non in minuta ſegmenta, ne ſint diverticula potius quam compendia, AMOR, v.g. in genere: Amor Humanus: Amor Divinus, Amoris cauſæ, Amoris vires & damna, opera &c. pars autem paginæ dimidia Sacris, pars altera profanis detur: erit enim percõmoda partitio ad uſum. Jam ſemiſolio, quod filo & linea coërcetur, notis impleto, aliud ſemifolium adjicitur, & ſic deinceps creſcit opus, quod longe cõmodius eſt libris puris & compactis. Mul-

Multi inter legendum, exſcribunt nihil, ſed locum dumtaxat calamo deſignant, ut ſuo tempore cum occaſio poſtulabit ex indicio repetant, atque hi quidem ſi libros habeant ſuos; eodemque maneant loco, compendium faciunt laboris & temporis permagnum; ſed perincom̄odum ad tam diverſos codices ex notis recurrere: at laudabilius eſt infinitis partibus res ipſas ante oculos habere *Deſcriptas*; & velut arma, partas ad pugnam. Cæterum hoc velut Præconis voce proclamandum, paucisſima, eaque ferientia ut vocant, exſcribenda eſſe, paucaque citanda, quæ ſcilicet optima: longiora vero & prolixiora, minuſve inſignia, aſteriſcis quibuſdam ad libros ipſos remittenda. Habet hæc lex ſiremps magnum temporis & laboris lucrum, & ſumptuaria poteſt appellari. Nos certe docuit experientia, pauca de tantis, eaque optima dumtaxat in uſum dicendi de roſtris venire, licet ad alios uſus, omnia impendantur. Qui vero librorum domini non ſunt, & emigrant creberrime, ut Religioſorum pars maxima, hi deſcribant optima neceſſe eſt, paucis, ut omnia, Biantis inſtar & Ariſtippi ferant ſecum, Reliqua remittant ad libros, ſi forte illos ubivis reperiant, ad utendum. Ac quia libri disſimiles ſunt editione & characteribus, ita deſignent notas ut promptas ad uſum habere posſint, paſſuri alioqui magnas ingenii anguſtias & inextricabiles difficultates: ſeria ſedate, ſtatario modo legenda ſunt, ut forment judicium, & mentem informent legentis; levia curſium, aut ne legenda quidem. Regulas aureas præſcripſit Plutarchus libro de Auditu, v v. Aliqui laborant aliis potius quam ſibi, & texunt indicem auctorum qui ſingulas materias pertractaverunt, uti Molanus, Fabianus, Juſtinianus, magno volumine, quod & nos præſtabimus, & tabellam hujuſcemodi videre eſt in Bibliotheca Cœleſtinorum Avenion. Denique alia eſt Methodus Doctrinæ, ut ajunt quæ rerum ipſarum & mundi totius ordinem imitatur, linea & ſerie categoriarum ſapientiæ, eamque nos trademus inſiſtentes veſtigiis Petri Gregorii in Syntaxi Artis mirabilis, Plinii in hiſtoria naturali, Rhodigini, Lulli, & veterum fere omnium. Hujus autem Methodi hoc eſt arcanum, ut à Deo rerum omnium Authore & fonte auſpiciis fœlicibus ordiamur; Tum conditarum ordines proſequamur, Angelos, Homines, & quæ ad eos ſpectant omnia, ſcientiam, virtutes &c. Animantes, plantas, lapides, gemmas, metalla, liquores; Artium opera, demum Miſcellanea & dubia. Hujus autem myſterii ea vis eſt quam in Kabala, triginta, & quinquaginta portis intelligentiæ ex Arcanis Hebræorum eruit Reuchlinus, ut ſcientiam rerum omnium, & mundum doctrinarum univerſum, quaſi viva in tabella depictum ſubjiciat oculis, ordine plane admirabili: Denique continet omnia & ſingula, ſingulaque ut omnia, & omnia ut ſingula adamuſſim explicat, efformatque illum quem deſideramus hominem, ex omnibus conflatum compoſitumque diſciplinis, quem Orator optabat, quem Tacitus indicat, quem deſcribit Quintilianus. Atque iſta quidem arte & methodo procudi poteſt & elaborari iſtud ingeniorum miraculum, maxime ſi diſtinctis annorum ſpatiis atque curriculis, velit ille poſtquam ex ephebis Rhetorices & Philoſophiæ exceſſerit, majores diſciplinas condiſcere biennio ſingulas, partim in pulvere Academiarum, partim privato ſtudio, quod meo judicio perhci poteſt intra decennium, quo e:.acto, coronari poterit anno ætatis triceſimo *Iſiacus*, hoc eſt, omnium Sacerdos ſcientiarum, qui deinceps ſeipſum expoliat, & locupletet annis ſubſequentibus, & depromat ad omnem uſum diutisſime quæ paucis an̄is & laboribus acquiſivit. Neq; hoc inauditum portentum doctrinæ & ingenii, cum Mirandulanus ætatis an̄o ſecundo & viceſimo, Poterius quinto & viceſimo, hic Auguſtæ Taurinorum, Romæ ille, propoſitiones ex omnibus excerptas ſcientiis in Academia cum laude & plauſu omnium defenderint. Quibus arduum videtur ipſo principio tot adoriri diſciplinas & tot certamina ſuſcipere, aut quibus præ feſtinatione, aut familiæ per negotia majorumque juſſa nō licet; poterunt illi domi per otium reliquo vitæ ſpatio comparare, quod initio non licuit. Nam una ſcientiarum probe percepta, & uſu, exercitationeque multorum annorum perfecta, quid agunt, mortales otioſi? quorſum non adoptant ſeſe in aliarum artium bonarum familias, ſeſeque nobilitant tot affinitatum Srem̄atibus? Novi ego quamplurimos Juriſconſultisſimos, qui exhauſta Juris univerſi facultate, Theologiam, Medicinam, Mathematicen, Concilia, Sanctos Patres, Philologus, Oratores, Poëtas, omnemque literaturam felici plane vitæ curſu coluerunt; ita ut peritisſimos in quavis facultate non æquarent modo, ſed pene ſuperarent. Tantum valet improbus labor & continuum ſtudium, quod ætatis & ſapientiæ condimentum eſt.

e * Com-

Compendia porro ſcientiarum quæ jactant aliqui, larvæ ſunt metæ, & ſuci leviter tingendis anis excogitati: Nam ei qui profundo, quod ajunt, ſulco ſcientias in pectore deſcribere ſtatuerit, integræ & ſolidæ perdiſcendæ ſunt à procemiis ad celeuma, à prologo ad epilogum, ut docentur in Academiis, nec eſt ullum iter aliud brevius, *Stultis Magiſter brevis.* Quis, obſecro, Mathematicas diſciplinas compendio doceat, ſi non omnia principia, demonſtrationeſque penitus inculcet? Quis linguas eruditas poſſit in Epitomen redigere? cum ſint dictiones omnes appellandæ? Quis materias ipſas ſcientiarum, ut vocant, quis leges quæ jam compendia ſunt, eaque breviſſima, cogat in aliud compendium? Illudunt igitur oculis & animis qui mortales excantant hujuſmodi faſcino. Hæ ſunt epitomæ, bæc compendia, ſi magiſtri abſtineant ſuperfluis, & inutilibus, nec in nugis terant tempus; ſi in ſeriis parci non ſint, non tamen prolixi nimis, ſi ſtudio & labore improbo, ſi docendi perſpicuitate moras amputent proficiendi.

Compendium unicum denique eſt, Vir aliquis eruditus ad unguem, quem ſubinde conſulas ut magiſtrum, qui viam velit compendioſam, quam ſero invenit, ut ait Seneca, tibi demonſtrare, pretioſos indicare libros, fontes aperire: ſed rarus eſt qui hoc velit, quia plena faſtidii opera eſt; aut qui poſſit, magnis enim impenſis fit & conſtat iſta vox ait Seneca, O hominem doctum! *Numero nam vix totidem quot Theatrum porta, vel divitis oſtia Nili*, ſunt hujuſmodi ſapientes quos venamur. Certe ſi quem offenderemus hujuſmodi meliore metallo formatum myſtã, qui fores templi clauſas aperire, ante quas oberramus diu, Sacraque ignota panderet volens & lubens, næ paucis menſium flexibus multorum annorum ſpatia conficeremus, & paucis miſſibus totius hujus circi pompam impleremus. Aliæ enim viæ aliis ſunt planiores & minus impeditæ ſaxis extantibus, alios brevi ſecundus ad portum provehit ventus, alios longa fatigat malacia, & citatis veredariis ad optatam metam citius pervenitur. Hoc de maximis Arcanis eſt unum. Hunc tu hominem de meridie vel accenſa face quære & perveſtiga, hunc eme vel aureo mundo ſi potes: ſi non invenis unum peritum omnium, alios etiam adhibe, quorum ſinguli Duces ſint & Magiſtri lubentes ad ſingulas facultates. Ita Principes amantiſſimi ſapientiæ, dum ad menſam audiunt eruditiſſimos, optima quæque ab optimis, optimi ipſi & maximi ſumma cum voluptate perdiſcunt.

Hac eadem Arte peregrinationes inſtituerunt Antiqui ſapientes, ad Indos, in Ægyptũ, ad Chaldæos, ut corum arcana perciperent; hoc ſcopo peregrinantur etiam ævo noſtro quamplurimi, ut Academias Nobiles perluſtrent, Bibliothecas eruditiſſimas perveſtigent, libros reconditiſſimos, etiam Manuſcriptos indagent, doctiſſimos quoſque viros fama notos conſulant, eorumque ſecretiſſima conſilia rimentur, aut amicitia conciliatrice animorum blanda ſuffurentur: Et ſane fatetur ingcoue Lindanus, peregrinationis ſuæ Biennio plura ſe conſecutum quam totis quadraginta ſtudiorum annis. Profecit etiam mirum quantum Poſſevinus, ut de Hieronymo, aliiſque veteribus nihil dicam; Accedit & illud lucrum in magnis reponendum, quod oculis ipſis uſurpantur omnia monumenta Antiquitatis, cernuntur abſoluti operis effectus artificum, Muſæa doctorum hominum referta ſupellectile curioſiſſima pretioſiſſimaque ingeniorum ſpectaotur; ipſa denique Naturæ totius Spectacula dicam an Miracula in oculos ſtupentium incurrunt, quod in Authore *Otiorum Imperialium* videre eſt. Servet ſibi tamen hic Magiſter unam in tabula lineam, quam ſolus ducere norit Appelles, unamque in gladiatoria petitionem, & plures, ne Diſcipulus ei palmam præripiat, clavamque, quod dici ſolet, de manibus Herculis rapiat: hoc Arcanum ſemper eſto.

CAPUT .IV.

MYSTERIUM IV.

Ternarii Griphus : tria omnia, Verba, Res, Artificia.

QUARTUM Artis noſtræ pronuntiatum, univerſale eſt, & triplici quaſi gyro atque circulo includit omoia. Tribus enim conſtat periodis Arcana Methodus, VERBIS, ARTIFICIIS, & REBUS. ut Juriſprudentia Perſonis, Actionibus, & Rebus, ut alię omnes Diſciplinę ternario quævis ſuo apud Auſonium. VERBA colligenda ſunt ex claſſicis authoribus, pura, oitida, graodiloqua, propria, concepta, quæ ſapiunt doctrinam & formulas, illudque commodiſſimum eſt ad uſum & memoriam ſi ordine collocentur Alphabetico; quale eſt in lit. A, v,

c, ſuis

c. ſuis coloribus *Adumbrare*, *Amoliri à Cervicibus* onus, &c. in lit. C, Theſaurum alterius fidei *Concredere*, blanditiis & illecebris animos *Conciliare*, patris ſapiens dictum filii exitus *Comprobavit*, &c. E re mea *Eſt*, culpam hanc ego *præſtabo*, &c. Ut in Latina lingua ex Tullio, & aliis ſupra laudatis; ita in Græca & Vernacula ex eloquentiſſimis probatiſſimiſque ſeligenda. Illudque tenendum memoria, moribus antiquis vivendum, verbis utendum novis. Ut enim ſolia, ſic verba mutantur: ſed hæc ſtudia juvenilia primam amant ætatem, quæ floribus capitur: non puduit tamen Catonem aut Hieronymum, aut ætate noſtra Maldonatum repueraſcere quoddammodo carpendis dictionum ſertis & corollis; Tanti eſt bene otnateque dicendo perſuadere, hoc eſt Animorum imperium obtinere. Ad ſpicilegia verborum referri poſſunt *Inſcriptiones* publicorum monumentorum quarum exempla Lipſius, Scaliger, Smetius, Gruterus edidere; *Formulæ*, quas magno labore Briſſonius ordinavit; *Symbola*, Numiſmataque inſculpta, quæ plutima Duchoux, Reuſnerus, Ruſcellus, Typotius, Ferrarius, Jovius, Areſus prodiderunt, ut Proverbia Manutius. Ad hanc eandem claſſem verborum pertinent caſcæ & ænigmaticæ voces, quas ab ipſis ſtudiorum incunabulis adnotaſſe juverit plurimum, ut præſto ſint cum ſe dabit utendi occaſio. Hujus exemplum laboris eſt *Antiquarius*. Pertinent eodem Artium ſingularum verba nativa & locutiones propriæ, Picturæ, Architecturæ, Agriculturæ, Militiæ, &c. quæ ex Vitruvio, Plinio, Vegetio, Catone, Varrone, Columella, & aliis amœniſſimis pratis leguntur Authorum amœniſſimorum. Erudita verba quæ ſcholiis interpretum & luce Doctrinarum egent, ex Capitolino, Lampridio, Spartiano & ſimilibus, & ex ſcholiis & commentariis doctiſſimorum eluceſcunt. Quæ ſibi quiſque quæſivit, & paravit, ea ſapiunt dulcius & hærent memoriæ firmius, ac quod caput eſt, in uſum depromuntur aptius: ſunt autem retractanda crebro, oculiſque & ore repetenda ut etiã ultro occurrant non cogitanti. Hæc eo moneo diligentius quo ſucceſſum memini feliciorem habuiſſe Avenione verborum hunc delectum. Arcanum autem hoc ne intermoriatur, in aurem ſuggero, memoria tenendas paginas aliquot eleganter abs te, aut alio compoſitas, & crebro repetendas, ut occurrant ſemper, ita enim ſemper eleganter dices uno mutato aut paucis.

Artificia vero pertinent ad dicendi normam & ſcribendi: ſunt autem Rhetorica aut Poëtica, de quibus accurate egimus in Muſæo Rhet. & Poëtico, Occurrunt autem apud Oratores Sacros & prophanos plurima, ut & apud poëtas, nulloque deprehenduntur negotio ab eruditis oculis, & à tyronibus vel mediocriter oculatis Demonſtrativi, Deliberativi & Judicialis generis exempla illuſtria; exordia inſignia, perorationes admirandæ, tranſitiones opportunæ, modi confirmandi & refutandi non vulgares, Argumentorum machinæ, Motus vehementes, & lenes, Amplificationes exaggeratæ, Enumerationes eruditæ, Deſcriptiones graphicæ, figuræ ſententiarum & verborum elegantes, fabulæ doctæ, inventiones ingenioſæ, acute Dicta & Reſponſa, Joci, Elogia. Poëticas Invocationes, Propoſitiones, Narrationes retrogradas in cõnviviis, in textrina, in itinere, oracula, ſomnia, cælaturas columnarum, templorum, vaſorum, veſtium, conciones, & alia id genus proſecuti ſumus in Muſæo poëtico in gratiam alumnorum. Modum autem ſcribendi duplicem tradidit Quintilianus: Aut enim profunduntur impetu ſubito omnia ut occurrunt animo ſub calamum, ac deinceps, ſecernuntur induſtria & limantur accurata diligentia in carta pura; qui modus eſt eorum, qui prompto & celeri ſunt ingenio; Nam alioquî dum moratur mens in elaborando, cogitationes optimæ prætervolant. Aut certe nil cartæ committitur niſi diu expenſum, ſuiſq; trutinatum momentis, quo ratio moroſior eſt, & laborioſior, & tardiorum ingeniorum. Sat cito perficitur opus dum bene fiat: Ac parum refert, quo fiat modo, dum ſubſcribi poſſit, Feci. Res autem ſunt ipſæ ſcientiarum omnium Materiæ, & Diſſertationes, aliaque omnia, quæ proferuntur ut ornamenta aut firmamenta Diſputationum, ratiocinando, in quo maxime judicium Dicentis & Doctrina ſpectatur. Faciunt in hanc partem plurimum, ſententiæ Sapientum, Oratorum, Poëtarum, Hiſtoricorum, Exempla in omnem partem eminentiſſima, Mores mortalium, Jura, & leges, Ritus antiqui, Pronuntiata Diſciplinarum, Hieroglyphica, Symbola, Monumenta ſacra, Religiones, Gemmarum pretia, Plantarum, Animantium, Fontium, aliaque Naturæ, & Artium miracula, &c. quæ ex auctoribus leguntur, quos indicabimus, & collocantur eo ordine, quem deſcribemus. Ducuntur autem ex his ſimilitudines, comparationes, argumenta à Minori ad Majus, &c. locique

ciq; cum interni tum externi. Definitiones, Deſcriptiones A cauſis, Ab effectis, &c. quorum locorum exempla coacervanda ſunt ſicut & argumentationum & motuum. Sint autem quæ excernuntur ad annotandum, ſolida, gravia, pretioſa, jucunda, curioſa ad ineſcandos & convincendos animos, perſuadendumque idonea.

CAPUT V.

MYSTERIUM V.

ULYSSES POLYTROPUS.

Arcana politica Studior. plura & pracipua.

UT Telemacho Pallas, Ulyſſi multiplex adſtes ſemper eſt ſapientia: Ita viris eruditis Prudentia, mater Arcanorum, quæ hæc magno numero in unum concilium coegit.

Quintum ergo Myſterium expluribus conglutinatum arcanis; ad imprimendam animo Rerum optimarum ſupellectilem, habendamque ſub manum, ut dici ſolet: SÆPE repetere, ſæpius relegere communes ſuos locos, ſæpiſſime Notas eruditas evolvere, atque recognoſcere, in nſumque dicendi impendere; *Theſauri enim ſepulti nullus eſt fructus*; Ac de omnibus, rariſſimas, pretioſiſſimas, atque pulcherrimas ſeponere in memoriæ parte lectiſſima, ut ciſtam Iſidis in Adyto, eaſque, ut ſolent matronæ gemmas, & avari loculos, creberrime retractare, ut ad omnem occaſionem promantur inde velut è ſacrario diviniſſima quæque, & curioſiſſima, vel ex tempore, ad auditores, qui aures lotas aceto & nares habent emunctiſſimas. Atque hoc erit Suadæ Muſæum & Gemmarium, Arcanorumque Arcanum. Eodem confert & illud, ut AUTHORES exquiſitiſſimos memoria repetamus quoties agendum, dicendum ve eſt; occurret enim luſtranti, præſtantiſſimum quidpiam, quo velut miſſu & ferculo conditiſſimo, vocatos convivas in ſigmate Doctrinarum excipiamus. Et ſane, uti jam diximus, ſemper in manibus habendi ſunt illi libri, qui eloquentia & raritate doctrinæ præſtant, judiciumque ratiocinando, linguam bene dicendo exacuunt, eorumque vivendum eſt quadra quotidie, ut & vivorum auditione oratorum, ſapientumque perfectorum.

Inclaruerunt etiam permulti, quorum famæ Interfui & gloriæ, ea, quam mox ſubnectemus, induſtria, quæ in eo poſita eſt conſilio, ut AUTHORES nanciſcamur reconditos, & theſauros, ut ait Clemens Alex. non viſos ulli mortalium, aut certe quam pauciſſimis Argis & Lynceis. Inde enim ſemper inaudita promentur & admiranda. Conferunt ad hoc manuſcripti codices paucis noti, libri peregrina lingua conſcripti, Italicâ, Hiſpanicâ, Germanicâ, Polonicâ, Anglicâ, Gallicâ, & volumina dictionibus, ut vocant, eruditis exarata; Hebraicis, Arabicis, Syriacis, Græcis, ſive conceptis eorum verbis ad opinionem Doctrinæ conciliandam, parce tamen laudentur, ſive vernacula aut Latina. Nulla enim, ne Tullii quidem oratio exprimat, quanti ſit linguarum eruditarum peritia; quot linguæ tot auri fodinæ, tot novi Mundi doctrinarum. Neque vero ſine Græca & Hebraica ſacras, profanaſve literas aſſequi pro dignitate quiſquam poteſt, cum ſint primi fontes diſciplinarum & ſapientiæ procreatrices. Ad eumdem ſcopum collimat aliud conſilium; ut novos ſemper libros perquiramus unde ramenta coacervemus aurea, eoſque advehi ex aliis oris, vel remotiſſimis, Arabia, Ægypto, &c. procuremus; aut ex ſecretioribus bibliothecis: ita fiet ut *ſemper ſtudeamus*, quod eſt in hac Arte potiſſimum, ſemperque ſtudendo, quaſi navigando, novos continuo Mundos Orbi veteri aperiamus. Maximum ſane peccatum in hoc choro, ceſſatio à ſtudiis, multi enim ad doctrinam pervenirent niſi ceſſarent, ſibique perſuaderent jam ſe ad ſcientiarum culmen perveniſſe, *Seneſce diſcens*, ut ait ille, *in honore ſeneſce*; famam etiam exaugent ea quæ in itinerariis & peregrinationibus annotavérimus, in Muſæis, in Palatiis, in Bibliothecis, vulgo enim mira ſunt aliis, quia curioſa & inaudita. Jam ad ea quæ hoc capite ſuggeſſimus, conferet Bibliotheca Photii, ut & Colonienſis 19. voluminum; quoties enim reguſtantur, toties nova condimenta, ſaporeſque novos apparant. Bibliotheca Rabbinica Buxtorffii ſubminiſtrat hebraicam ponum; Chronicon Alexandrinum, Strabo, Itinerarium Benjamini, aliique ejuſdem notę auctores novos ſemper offerunt fructus adeuntibus eorum limina. Pares primitias Bibliotheca Fuxenſis, Fabriana, Büenſis, Toloſæ: Regia, Thuana, Petaviana, Richeliana, Seguireana, Meſmeana, Pithœna, Signonæna, Pariſiis: Vaticana, Colomnenſis, Barberiana, Jeſuana, Cryptæ-Ferratæ, Romæ: Ambroſiana Mediolani, Aldroandina Bononiæ; Bauarica, Auguſtana, Viennenſis in Germa-

519

Germania; Lugduni, Turnone, Avenione, Taurini Jeſuana, Aquiſſextiis Peireſiana, Michaëlina, Roqucana, ubi Borilienſe Muſæum pretioſis rebus nobile. Sunt & aliæ novæ, quas non mihi contigit inſpexiſſe in Belgio, in Burgundia, in Hiſpania, Sicilia, Neapoli, Polonia: earum Arcana dicite Pierides & Analecta; plures memorat Poſſevinus in ſua Bibliotheca V.V.

Utere etiam & Lulliano ſecreto; omnia de omnibus dicito, communem locum habeto, quem mutato nomine, omnibus ut cothurnum tragicum aptes. Naturæ & Artis & Politicæ partes omnes ut ſpeculum habe præ oculis, & materiæ, de qua differendum eſt, adſcribe illa omnia. Ita fiet, ut locupletiſſima redundet oratio. Ita Græci Oratores in Panegyricis Deiparæ, Crucis, jejunii, & rerum aliarum, elogia, definitiones conglobatas coacervant, Cælum, Solem, Lunam, Aſtra, Paradiſum, ignem, aërem, pluviam, manna, fontem, mare, terram, gemmam, aurum, arborem, phœnicem, Reginam, aulam, thronum, ſceptrum, coronam, ducem, vexillum, aciem caſtrorum, arma, victoriam, theſaurum, &c. vocitantes: percurrunt ætates, puerorum, virorum, ſenum, ſtatus Regum, Sacerdotum, Militum, &c. provincias enumerant, &c. V. Epiph. Baſil. Athanaſ. Gretſ. Ita Juſtitiam in cælo, in terris, & ubique rimabatur orator Auſpicalibus curiæ feriis. Ita Piſeus in ſuis concionibus aliquid ex ſingulis diſciplinis & linguis in prata ſua ut rivos aquarum & ſalientes derivat; ſed cum in eo inſtituto Vulgatæ ſuum momentum habeant, ferient animos acrius & ſcopum certius eæ, quæ ſunt reconditiores, ut Maſora, cabala, optica, Alchymica, Odœporica, Architectonica, Ictacica, Venatica, Nautica, Equeſtris, Notarica, Gemurica, Gemarica, Ciffrica, Polygraphica, Steganographica, ſi tamen licita, Mathematice mirabilis, Naturalis magia, &c. Alſtedius ad has viam aperiet in Encyclopædia, & Garzonius in Platea univerſali. De qualibet virtute dicere licebit ea omnia, quæ ſupra dicta ſunt, eſſe fontem bonorum, Reginam rerum, Solem orbis terrarum, virorum robur, ornamentum matronarum: De Rege dices eadem, Deum, Dei Vicarium in terris, baſim & columnam ſtatus, caput, oculos, & cor imperii, &c. ſic enim etiam percurruntur partes humani corporis, & templorum, aræ, ſacra, victimæ, &c. Varietate tamen erit utendum ut larva, ne ars pateat oculis. Loci interni & externi, argumenta, reſutationes, motus adhibendi erunt, & figuræ; eaque induſtria magnum dicturis viæ compendium erit complanatum, Cypr. & Tertull. oratione de patientia, locos omnes percurrunt oratorios, efformantque in Animis dicendi modum optimum. Hos tu conſule, & oratores Auſpicales De Neſmond, de Vair, d'Orleans, le Bret, Xaintonge, &c. Præter has, ſerva tibi arcanam artem, quam nulli pandas æmulo, vendita, & extolle more myſteriorum merces tuas, eas tamen ne vende ſed abſconde, & ſecretum prodere noli, Alchymicorum exemplo: Omnis enim vita ars eſt, ait Ant. Perez nellas cartas ſegondas.

CAPUT VI.

MYSTERIUM VI.

TEMPUS, LINEA, DIES, OTIUM, NEGOTIUM.

De Tempore ſtudiorum aptiſſimo.

SEXTUM Caput Arcanorum ſpectat ad TEMPUS, quia non veritas modo, ut in Tabella calumniæ pinxit Lucianus, ſed etiam ſcientia, ſapientiaque Temporis filia eſt. Duo autem ſunt Tempora ſacra, ut ait Hieronymus, ſtudiiſque graviſſimis accommodatiſſima, ut in Arcanis Pythagoræ prodidit Jamblichus, *Matutinum*, quo natali auroræ Muſæ interſunt omnes, & *Veſpertinum*, Minervæ, quam noctua repræſentat, aptiſſimum, gratiſſimumque: Veris amœnitas, Autumnique temperies, præſtant æſtivis, & hybernis; ſunt tamen & hypocauſta Germanis, & algida Tuſculana Romanis. Antelucana ſtudia ſaniora ſunt nocturnis; Magnum enim eſt pervigiliæ malum, ut habet in Brenno Juſtinus. Pomeridianum tempus à cibo ad merendam colloquiis eruditorum & amœnis ſtudiis ego deſtinaverim. Addo tertium Tempus prioribus adhuc opportunius ad ſucceſſum & profectum. Illud nempe quod eſt ab otio, à recreatione diuturniore, à deambulatione & corporis exercitatione ludicra proximum. Dici enim vix poteſt quantos animus, corporis motu concitatus, impetus habeat, ait Plinius Junior, quantove curſu calamus fluat, otii intercapedine recreatus: certe alacriores omnes ad ſtudia poſt quietem conſurgimus, ait Plinius; & iſtud ipſum Portii Declamatoris exemplo confirmat in controverſiis Rhetor Seneca. Hæc ergo tempora tria majoribus

ſtudiis impendenda ſunt, reliqua jucundioribus & minus ſeriis, Symbolis puta, Emblematibus, Numiſmatis, ænigmatis, ſtemmatis, &c. Sunt etiam horæ quædam ſubciſivæ, ac quaſi temporis micæ & furta lucroſiſſima, dum componunt diſcipuli, dum expectatur, dum luditur, &c. quibus temporibus erudita quædam velut ramenta legere poſſumus; Militarem, Equeſtrem, venaticam, &c. Hac parſimonia temporis eruditiſſima quæque ſtudia percurri poſſunt, quæ uſus habent maximos in vita Doctiſſimorum. Quando in temporis laude verſamur, cavendum eſt imprimis, ne ſicut avari dulcedine uſurarum pereunt, ita nos ſtudiorum voluptate valetudini noceamus, diuturnæ enim vigiliæ & horæ longiores exedunt animum & corpus, vires exhauriunt, hebetant & obtundunt ingenium vel acutiſſimum. Nil de ſomno demendum: non ſtatim à cibo, ſed poſt horas aliquot incumbendum arti. Eſt quædam in ſtudiis literarum ingluvies & avaritia, quæ nocet animo, non concoquenti, ſicut cibus avidius ingeſtus ſtomacho. Ne mihi ſis Helluo librorum, ſed Amicus; Modus ergo adhibendus eſt, qui rebus omnibus eſt ſalutaris. Illi enim diutius & feliciùs ſtudent, qui valent diutius; Valent autem illi diutius, qui ſtudiis moderantur ſapientius; qui autem effrænata ſciendi cupiditate procurrunt immoderate, auferrique ſe ſinunt, in ipſo limine corruunt, ut Claudii cantherius, fractis momento corporis & animi viribus. Neque vero moles illa librorum evolvenda, aut terrorem incutere, aut ad feſtinationem præcocem animum præcipitem dare debet, cum vita longa ſit, ſi ea bene utamur, & ars brevis, ſi methodo ſapienti tradatur, ut contra Hippocratis Aphoriſmum primum Seneca pronuntiavit; & alioqui faſciculus ſagittarum frangi, aut equi cauda ſimul avelli nequeat, ſed pilus poſt pilum, & ſagitta poſt ſagittam; Sapienti ſum Monoſyllabus Magiſter, ſuperfuerunt mihi anni plurimi, licet occupatiſſimo, poſt delibatas omnes diſciplinas, & ut ajebat apud Polyænum Semiramis, horæ plures amicis tribuendæ: cavendi tamen FURES temporis, importuniſſimi. Porro menſura temporis, in eo qui ſui compos eſt, à menſura virium pendet; nunquam ad defatigationem uſque ſudandum lucubrando, ſicut non eſt uſque ad deliquium mittendus ſanguis, niſi imperante neceſſitate; fatigatis enim corporis organis, capiti, oculis, pectori, manibus, cruribus, imperandum nihil eſt; alternis quietis & laboris vicibus recreanda ſunt; Arcus & fides muſicæ nimia contentione franguntur, remiſſione durant: ferrum uſu probo ſplendeſcit, improbo hebetatur & frangitur: limam valetudinis tacitam ajunt eſſe ſtudia, ne ergo conatu incipiente uſque in medullas illam reciprocando, premendoque uſque in medullas immergamus:

Quod caret alterna requie durabile non eſt.
Otia corpus alunt, animus quoq; paſcitur illis.

Otio negotia interpungebat Scipio, ut ait Velleius. Iſtud ipſum deſcribit exordio libri Felix Minutius. Hic diutius incumbendo, venam rupit; ille calore ſtudiorum hecticam febrim, phthiſim, capititis morbos, podagram, Iſchiaticam contraxit; ille in inſaniam & infrunitum ſtatum actus eſt: ſenſim ſerpit malum, & ſero medicina paratur; videmus quotidie tabe confici ingenioſos adoleſcentes dum meditationibus nimiis & ſtudiis intabeſcunt; Minuendus eſt labor, ut augeantur vires; non autem onere præfocentur. Nullis magis impendi decet artem tuendæ valetudinis, quam literatis piis, nulli enim mortalium eam utilius impendunt: gradatim à rudimentis ad ſumma nitendum: qui præpropero ſtatim ad omnia, & ad ſumma feſtinant, conatu aut dum minoribus ſtudiis vacandum eſt, conciones adornant, tot curis diſtricto, diſtentoque animo franguntur & corruunt; ingenioſum tamen eſt admodum defatigationis remedium, quod Experientia ſuffragante Quintilianus excogitavit. Nam cum defeſſi quopiam ſtudio ſumus, recentes & integri ad aliud reperimur, faſtidium animi condiente novitate; Mutanda ſunt ergo ſtudia, & à remiſſione modica, aurificum exemplo, qui reficiunt oculos exhauſtos auri fulgore, nitoreve argenti, gemmarum virentibus pratis; omiſſis tantiſper ſeriis, jucundiores in manus ſumendi ſunt libri, qui literarum amœnitates deſcribunt curioſas, Regum pompas urbes ſubeuntium, ſtemmata principum, tabulas Geographicas, ſymbola Nobilium, Architecturæ ordines, Mathematicas practicas, Urbium munitiones, &c. Ratio quoque in his habenda nationum & ætatem; Alia Gallis, alia Italis, Hiſpanis, Germanis ſunt ingenia, aliæ juvenum & ſenum vires, alia pericula. Alii diutius ſtudendo, meditandoque perdurare poſſunt, alii non item: temperamentum quoque expendendum: Bilioſi alacriores, promptioreſque ſunt; difficilius & laborioſius ſtudent. Pituita qui concreti ſunt, tardiores ſunt, at non ita fatigan-

tigantur. Melancholici, obſtinatiores laborando habentur. Sanguinei medii ſunt. Illorum omnium caloribus æſtivis pomeridianis periculoſa eſt contentio. Decipiendus animus eſt illecebris ſtudiorum, Muſæoque velut optima ſede continendus. Qui foras prominent & vagantur, ut lapides volubiles muſco nunquam obducuntur. Nec ſtando ſemper, nec ſemper ſedendo, ſtudiorum celebranda ſunt myſteria, æquale enim periculum eſt, niſi alternis vicibus, & inambulando plerumque tractentur. Delicatius aliquanto mihi videtur & mollius decumbentium in molli culcitra, lectove, ſtudium: digni tamen illi commendatione ſunt, qui morbi occaſione, ſtratum in muſæum demutarunt, & ſcientiam Medicorum omnem exhauſerunt, ut alii itinerum opportunitate Geographiam & Antiquitates, litium importunitate Juriſprudentiam, & cauſæ cujuslibet aut concionis & orationis occurſu materiam illam omnem, quæ ad eam pertinet, accumularunt, quæ deinceps ad alia plurima promanavit: hoc Medicis, hoc Concionatoribus, hoc Juriſconſultis eſt conſultiſſimum, ut & omnibus immortalis illa Apellis conſuetudo, quotidie lineam ducere, nullam ſine ſtudio & exercitatione diem prætermittere; Athletæ Terentiani more, vires & artem alere, valetudinis & eloquentiæ gratia declamare ſæpe: hac via ad gloriam vadunt heroës, ut innuit Plinius. Ideo vaticinatur ex Tripode Horatius:

Nulla dies abeat quin linea ducta ſuperſit.

Anima ſicca, veteri proverbio, ſapientiſſima dicitur, quo innuitur aptiſſimos eſſe literis jejuniorum dies, vitæque modum abſtinentiſſimum; pinguis enim venter non gignit ſenſum tenuem, quidquid de Ennio Bacchante dixerit Horatius,

Ennius ipſe pater nunquam niſi potus ad arma
Proſiluit dicenda.

Nec durare diu poſſe carmina, *Quæ ſcribuntur aquæ potoribus.* Vinum quidem, ut affirmat in problematis Ariſtoteles, loquentiam excitat, & ingenio calcar ſubdit, ſed moderate hauſtum, quartus enim cyathus inſaniæ eſt, ut fertur adagio.

APPENDIX.

CAPUT VI.

De feſtis Diebus, & Ordine legendi Patres.

UT pietati præcipuæ, ſic etiam ſanctorum Patrum lectioni feſti dies dandi mihi videntur interea, donec maturiore ætate, ſtudiiſque jam in altum provectis ſolidos annos & pingue illis otium conſecremus. Diximus ſupra delibandos eos, qui Religionem cum eloquentia devinxerunt, Hieronymum, Lactantium, Cyprianum, Eucherium, Salvianum, Ambroſium, &c. Nunc arrepta anſa præſcribemus ordinem eorum omnium perlegendorum, quẽ tanto vehementius omnes deſiderant, quanto invenitur difficilius, & felicius uſurpatur. Quando ergo de SS. Patribus opportuniſſimam intulimus mentionem, proferemus in medium ſententias omnium, ac poſtremo loco noſtram collocabimus. Cenſent nonnulli legendos eos ordine Antiquitatis & temporis, quo vixere; ſive ſint Latini, ſive Græci, quia facit multum ad Hiſtoriæ peritiam, & ad doctrinam temporibus aptam & moribus, necnon ad dirimendas hæreticorum controverſias. In hunc uſum Coccius Chronologiam contexuit, ut & Gauterius, & Theophilus tabellam percommodam, in qua ad oculi nictum apparet qua ætate quiſque vixerit. Placet aliis ordo linguarum, ne permiſceatur, perturbeturq; ſtylus; ideoque à Græcis ordiuntur præſtantioribus primum, aut brevioribus, tum ad Latinos ſe convertunt evolvendos. Quidam ordinem materiarum affectantur, & auſpicantur ab iis qui ſcripſere tractatus & diſſertationes, Cypriano, Tertulliano, Gregorio Naz. tum ad eos ſe accingunt qui in ſacram Scripturam edidere commentarios, Origenem, Gregorium Magnum, &c. Ac quia plerique in utroque claruerunt genere, ut Hieronymus, Auguſtinus, Baſilius, Theodoretus, Chryſoſtomus, &c. Primum horum orationes, tum demum legunt commentarios, ne ſtudia miſceant; alii ne dimidiatos relinquant libros & interrupta opera, integros Patres unum poſt alium devorant, quod eſt conſultius legentibus, ſcribentibus non item: aliqui nullam methodum aliam ſervant, quam ut incipiant à brevioribus & facilioribus ut ſenſim percurrant omnes; legunt cæteri ut poſſunt, qui enim ſui juris non ſunt, aut Bibliothecam ad manum inſtructiſſimam non habent, ut valeant pro arbitrio delectum hunc ſequi, diligentiam in fortunæ ſubſidium advocare ſtudeant: una fidelia duos dealbant parietes, compendiumque viæ faciunt, qui loco libri ſpiritualis ut vocant, ad igniculos pietatis eliciendos, pios lectitant Patres, eorumque pia opera; puta Confeſſiones Auguſtini, & ſoliloquia, & Pſalmorum Comment. Hiero-

Hieronymi & Paulini Epiſtolas; Ambroſii libros de Offic. Virg. fuga ſæc. bono mortis, Bernardum, Bonaventuram, Caſſianum, Dorotheum, Doſitheum, Idiotam, Climachum, Richardum Victorinum, & alios in Bibl. Col. &c. A Lactantio, Cypriano, Minutio, Arnobio, Tertulliano, Salviano, viam ſibi ad alios aperiunt: ab homiliis Chryſoſtomi ducunt initium concionabundi. Ego eſſem auctor ut minores illi Patres in horas ſubciſivas & furta temporis remitterentur, & qui conciones ſcripſere Chryſologus, Leo Maximus in dies concionum amandarentur altius inſerendi, occaſione temporis & feſtorum, quibus addendi alii, qui homilias inter alia opera edidere, Auguſt. Ambroſ. Greg. Naz. Nyſſ. Magn. Baſil. Deinceps exiſtimaverim ab Origene ordiendum, qui pios admodum & utiles in Scripturam edidit Commentarios, cui ſubnecterem Philonem Judæum, earumdem authorem allegoriarum, & imitatorem ejus Ambroſium, Baſilium, Hieronymum, Theodoretum, Gregorios Naz. & Nyſſ. Chryſoſtomum, Auguſtinum de Civitate, de Doctrina Chr. de Gratia, de Virginitate, Trinitate, &c. Tertullianum, Hilarium, Athanaſium, Clementem Alex. Syneſium, Irenæum, Juſtinum, M. Baſil. Seleuc. Iſidorum Peluſ. Magnum Gregorium, &c. qui Colon. & Pariſ. Bibliothecâ comprehenduntur. Sane dum omnes, aut præcipuos legas, Dionyſium Areopagitam, Doctores octo, ut vocant Græc. & Lat. Euſebium, Athanaſium, Epiphanium, Cyprianum, Arnobium, & qui omnium optime demonſtrat diſcurrendi modum, Tertullianum; eruditos, Clementem Alex. Julium Firmicum, &c. in Catalogo noſtro citandos, non eſt ſcrupuloſius de ordine laborandum. Porro illud lege Regia tenendum eſt, ut ſingulos lingua ſua lectites, & cites, noriſque quid vitandum, quidve amplectendum. Nam, v. g. in Irenæo & Lactantio vitandus eſt error Millenariorum, in Tertulliano & Origene longe plures: ſi quos autem, ex manuſcriptis Vaticanæ, Regiæ, & aliarum Bibliothecarum, incognitos nanciſci poteris, habebit ea res gratiam novitatis, famamque doctrinæ. Cæterum etſi laudatiſſimum ſit odore SS. Patrum primam ætatem, ut teſtam recentem, imbuere; & Scripturæ ſacræ cum memoria tenendæ, tum interpretationis, ſtudio; maturiorem tamen ætatem exigit hæc ſchola, nec facile eſt niſi ſecundum exercitationes Theologicas eo curſu defungi feliciter, cum hujus ope ſapientiæ ſoleant intelligi ea quæ ſancti Patres ſunt commentati, ejuſque, & lydio Conciliorum, Romanæque fide Eccleſiæ dijudicari.

Denique vacationum diebus, licet implere cellas, favoſque condire, licet aurea meſſe locupletare mentem, & ampliſſima tractate ſtudia, cum otio, & omnibus ingenii præſidiis abundemus. Eam ob rem Creſolius ſuos de Arte Rhetorica cõmentarios, *Vacationes* Autumnales appellavit, & ſuos Tullius de humanis Affectibus libros Quæſtiones Tuſculanas; & curioſos ſuos Dialogos Majolus dies vocavit Caniculares. Hæ ſane vacationes animos doctrina, Bibliothecas librorum monumentis referſerunt. Novi ego virum doctiſſimum, qui unis vacationibus initia peritiæ ſuæ tribuere ſolitus ſit. Hoc ergo ſcopo fruendum eſt feriatis diebus, ut magnorum virorum exemplo, aut progreſſus magnos legendo faciamus, aut ſcribamus profuturos orbi commentarios, arboreſque feramus futuris ætatibus fructum non pœnitendum allaturas.

CAPUT VII.

MYSTERIUM VII.

Modus lectionis ſine modo.

Septimo nos admonent ſacrorum Myſtæ, ut legamus quidem multa, eaque præſtantiſſima, ſed *Multum, non multa*, hoc eſt, feſtinemus lente; obruitur enim memoria multitudine, feſtinatione judicium, ingeniumque corrumpitur. Convivas imitemur oportet, qui cibis non ingurgitant ſeſe, quos non concoquerent, ſed ſedata fame, & lento dente veſcuntur, eaque menſura & modo, ut digerere & in ſuccum ſuum demutare queant dapes illatas: Hoc ritu non tantum multum legitur, ad profectum ſcilicet utile, ſed etiam multa: optima namque multorum inſtar eſſe ſolent. Examine, & judicio exquiſitiſſimo eſt opus, & viria, doteſque librorum librandæ, ne virtutum loco peccata Authorum ſubeant; fingendus item ad eorum imitationem eſt animus, formandumque judicium, quæ potiſſima laus eſt ſtudiorum. Currendo autem & properando tantum opus perfici non poteſt. Labor fidiſſimus comes eſt, & ſponſor fideliſſimus, ſemper habet eventus felices, hunc ſuſcipe, *labor hic tibi proderit olim.* Non eſt interrumpenda lectio notis exſcribendis, ſed ad finem à

capite

capite ad calcem pertexenda, atque regu-ſtanda denuo, ut ars dicendi, judiciumque combibatur, tum notæ per otium ſignis poſitis indicatæ, excerpentur. Bis & ter quod pulchrum eſt, imo libri præcipui terendi, & præ manibus habendi ſunt ſemper; eam ob rem ille ut Amaſium ſuum circumferebat Homerum ſemper, Heſiodum alius, hic Tullii familiares Epiſtolas, ille Caſſianum, Alphonſus Curtium, & ſacra volumina, Franciſcus Sales Gebennenſis Epiſcopus Epictetum, S. Ignatius noſter Thomam de Kempis. Qui ſubſultim legunt, & faſtidiente animo, non proficiunt hilum: libri, ut ædes affabre factæ oculis eruditis ſpectandi ſunt, ut ſcilicet inde exemplum ſimile petamus nobis, ait ille, ingeniumque authoris in noſtrum transferamus, Apum more, quæ ſalivam illam ſyderum, ſuccumque cæli collectum è floribus, ut mel ſuum, ſuaque conditum opera propinant mortalibus. Alioqui molem ſententiarum indigeſtam, arenam ſine calce vocitabit Quintilianus. Qui memoriam dumtaxat exercent notarum acervo, judicii vero prætermittunt exercitationem, vbi deficiunt eos notæ, de ſuo promere nil norunt, quæ ſuma eſt inopia. Sic informatus eſſe debet animus, ut etiam de medio ſublatis omnibus commentariis, ſuo poſſit marte de quavis quęſtione propoſita ſapienter perorare; *Noſtis tamen*, & legat omnia. Eadem vis eſt illius præcepti & ſententiæ, quæ ſuadet ut adeamus ſontes, rivulos autem non conſectemur; qui enim ſontes invenit, multum & multa legit, cum principiis inſint omnia: qui rivulis irretitur licet multis, legendo multa, parum aut nihil legit: mea æterna ęrunt, ajebat ille apud Valerium Maximum, tua horaria. *Fontes* autem dicuntur authores ſcientiarum, & in facultatibus principes: Rivuli, interpretes, Analectæ, Murileguli, Minorum gentium libri. Fons eloquentiæ Cicero, Hiſtoriæ Livius, Poëſeos Homerus, & magna ingenia fontibus capiuntur, mediocria rivulis. Clamat porro Seneca: quouſque interpres eris, & nunquam author? Dic aliquid in Senatu Doctorum de tuo, & ne ſequaris ſemper alienam ſententiam.

Cum autem ſtudia fræna ſint vitiorum, ut Faber ajebat, & affectuum, animique morborum medicamenta, *ψυχῆς ἰατρεῖον ut Seſoſtris in Bibliotheca regia titulo profitebatur*, ac denique vitandarum Aſyla tutiſſima voluptatum, ut Ulyſſis ſapientia demonſtrabat, occludendi ſunt oculi, obſerandæ aures Sirenum cantibus, & ora poculis Circæis; hoc eſt, cavendum imprimis ne aut voluptatum illecebris inter legendum illiciamur, aut errorum veneno corrumpamur, aut vitiorum colluvione inficiamur; ſerpunt enim ut cancer, & irrepunt ſenſim in animum, oculorum & aurium contagione, hę peſtes, atque, ut catoblepas, aſpectu necant; faceſſant igitur & in ultimas aſportentur terras, librorum impurorum, damnatorumque monſtra, ac ne de nomine, ſed de inuſto cauterio appellentur: monet ille poëta, licet peſſimus:

Teneros ne tange Poëtas.
Scripta cave relegas blanda conſcripta puella,
Conſtantes animos ſcripta relecta movent.

Plura diximus in hanc rem in præfatione Chori Poëtici, & in edicto perpetuo adverſus impuros Poëtas V. V. *Præſtandum & illud eſt, ne ſtudiorum amor, Amorem divinum è ſua ſede dimoveat*, certe Diſcipuli Dei præpotentis momento plura diſcunt, quam alii longiſſimis temporum ſpatiis. Teſtis fagorum diſcipulus Bernardus, Crucifixi *μαθητὴς* Bonaventura Deiparæ auditor Albertus Rupertus ſapientiæ alumnus, Joachimus potor Angelicæ phialæ: Ephrem devorator oblati è cælo libri, Salomon, Apoſtoli denique divino inaugurati Spiritu, *Magiſter nobis Chriſtus* eſt. Non omittendum etiam illud, ſic legendos libros quaſi non ſimus amplius lecturi, ſic hauriendas in ſcholis ſcientias quaſi repetituri non ſimus; ſic de ſonte aureo & torrente hauriendum, quaſi deinceps haurire non liceat, ita fiet ut accuratiſſime ſtudia obeamus; etſi enim nonnulla crebro retractanda ſint, quæ in uſum veniunt occupationum, omnia tamen repetenda non ſunt, alioqui Siſiphium ſaxum volveremus; ſemel tenenda Philoſophia eſt, ſemel legendus Livius, &c. hoc quod in ſæcularibus ludis præco pronuntiabat, hic inclamemus: *Venite viſuri quæ nunquam amplius eſtis viſuri.* Sic hæreant, ſic infigantur memoriæ, ut reduce non ſit opus; fiat tamen, ſi ſit opus. Denique cum eadem res, quam annotamus Rubrica, poſſit, ad diverſos titulos pertinere, perfacile fuerit ad marginem paucis id ſignificare & transferre per otium. Nulla ſunt enim quæ variis uſibus aptari non queant: ſi occurrat dubitatio ad quem res titulum potius pertineat, referatur ad Miſcellanea. Qui autem ſemel ad unum ordinem quempiam ſua tranſtulerit, ne referat ad alios; v. g. ſi Concionator virtutes & vitia, &c. in com-

e * muni-

munibus Evangeliorum ordinaverit: Ne deſcribat alios titulos virt. & vit. Item ſi in Theologia aut Philoſophia, &c.

CAPUT VIII.

MYSTERIUM VIII.

Sæpe ſtylum vertas non tantum corrigendo, ſed ſcribendo notas & libros.

OCTAVUM ARCANUM ſtudiorum ab Hieronymo repetendum, qui *Lectionem ſine ſtylo ſomnum appellat*, & velut vivi ſepulturam ingenii: accinit Themiſtius, qui libros, ſepulchra ſapientum vocat, ubi non corpora, ſed animi eruditi ita jacent ut vivant. Syneſius etiam accenſendus, qui filios & partus liberos indigitat ipſos libros. Suas igitur habeat vices STYLUS, ſua tempora, ubi expletus fuerit animus lectione: *libri ſane liberi ſunt qui ex alimento reſiduo procreantur.* Nunc ergo oratoria, deineeps poëtica, interdum hiſtorica ſuſcipienda exercitatio eſt, aut etiam ſacra declamatio. Primam omnium vult Quintilianus eſſe imitationem perfecti Oratoris, Poëtæ, Hiſtoriei, in ſimili genere materiæ, quod egregie præſtitit Du Vair, Ciceronem in eloquentia Gallica imitatus, Virgilius Homerum. Duplex autem eſt illa, aut enim Latinam orationem vernacula lingua, aut vernaculam Latinâ, aut Græcam Latinâ, Latinam Græcâ donamus. Dumtaxat, ut interea eombibamus artem & lectiſſima verba atque ſententias. Aut certe quod eſt operoſius, in alia materia, idem artificium impendimus, ut ſi quis laudes Pompeji orat. pro lege Manilia, in laudem alterius Imperatoris demutet, aut panegyricos Plinii, Claudiani, &c. in Elogia Principum. Libet etiam profanas materias in ſacras demutare: ita D. Ambroſius Officia Ciceronis imitatus eſt Officiis Chriſtianis; ita Epiſtolam ad Q. Fratrem expreſſit Eucherius Epiſtola ad Valerianum, Mantuanus Ovidii Faſtos ſequutus eſt, alii alia.

Deligenda eſt elegans materia, quam accurate pertractemus, & in qua omnem Rhetoricæ amplitudinem expromamus; proponendus & deſtinandus animo Liber aliquis eruditus, quem juris publici facturi ſimus, & hoc jam inde ab ipſis primordiis, ut diu parata, ſint in promptu, eum poſcet occaſio. Imitandi ſunt aliqui Veterum loci perilluſtres, panegyrici, ſuaſoriæ, judiciales, morales inſtituendæ de Officiis diſſertationes. Declamandum, colloquendum, diſputandum more ſapientum quæſtionibus, verbo, genus omne exercitationum, non ludicrum, ſed ſerium, oratione, verſu, æmulatione ſummorum, quæ alit & evehit ingenia, ſuſcipiendum: *Hoc vero in his myſteriis eſt ſtylum vertere, hoc eſt, à notis conſcribendis ad componendum, edendumque convertere.* Audiendus Horatius:

Sumite materiam, &c.

Et illud:

Nonumque prematur in annum.

Necnon Hieron. *Grandes materias ingenia parva non ſuſtinent.* Ex intervallo ſpectata opera, ubi qui incalueratpoſuit, & deferbuit animus, ſaniori cenſura dijudicantur: debent etiam ut pictorum tabellæ ſpectatorum oculis emendari, authoris manu limari, perpoliri; paucis Artis fiducia contigit, ut ſubſcriberent FECI. Quæ cum ita ſint, viri graves quamplurimi publicum illum ſcribendi laborem non ſuſcipiunt, & maxima cum laude ſtudiis auguſtiſſimis & aureæ lectioni dant operam, ut animum oblectent & paſcant ſuum, ſeque ad faſtigia doctrinarum evehant. Præſtanti plane judicio viri, qui nolint onerare mortales ſub librorum faſcibus jam fatiſcentes, intelligantque ſummos quoſque Magiſtros ſcripſiſſe nihil, neque meliores ſemper edere lucubrationes ſuas, ſed interdum feliciores & audaciores. Adde quod *tenet inſanabile multos ſcribendi cacoëthes*, quotum peccata nonniſi *una litura* deleverit. Adſcribendum autem naturas rerum oportet noſſe, & eauſas, & proprietates, definitiones item, diviſiones, ſpecies, partes, effectus; necnon rationes divinas, humanasque, à jure divino, canonico, civili, à medicina, à politica, à locis Rhetoricis, à Philoſophia præſertim morali, ab Authorum ſententiis, exempliſque repetitas, definitiones cooglobatas, epitheta illuſtria, virtutum, vitiorum, aliarumque rerum enumerationes, amplificationes, motus vehementes, adhortationes inflam̃atiſſimas & incitatiſſimas. Exemplum Enumerationis accipe Sixti, orat. de fide & operibus: *MULTI ſunt quos aut odiendi acerbitate, aut zelandi æmulatione, aut cupiditatis ardore, aut obtrectationis malignitate, aut iracundiæ furore, aut impatiendi æſtimatione, aut luxuriandi voluptate, aut ſuperbiæ æmulatione, aut mentiendi falſitate, aut maledicendi aſperitate, aut quocumque alio hujuſmodi vitio, ita male inſti-*

tutioni:

tutionis conſuetudo & longi temporis uſus infecit, ut pertæſum ſit illis inveteratam conſuetudinem bonæ converſationis inſtitutione mutare. En quam elegaoter vitia recenſuit. Plura vide in Favo Patrum noſtro ex Cypriano ad Donatum, de pat. de element. ex Salviano, Ambroſio, &c. Exemplar item habes orationis comptiſſimæ apud Paulum Æmylium in Philippo Pulchro; eſt Ægidii de commendatione Juſtitiæ, Hoc ingenii ſpecimine propoſito, licebit alia nobiliſſimorum Autorum moonumenta æmulari, clavamque, ut ajebat Virgilius, Homerum imitaodo ſuperans, de manibus Herculis extorquere. Materiarum pro roſtris publicis declamandarum indicem, & catalogum exquiſitum jam inde ab initio contexunt accurate qui ſunt induſtrii, necnon Poëmatum, Tragœdiarum, Comœdiarum, Dramatum, Controverſiarum, Dialogorum, Judiciorum, Pomparum, Epigrammatum, Emblematum, Ænigmatum, ad excipiendos Principes, ad funera, &c. ad quæ omnia mirum in modum confert aliorum exempla ſuis oculis aſpexiſſe. Idem de concion. d. Cum autem Authorum ſententiæ ſæpiſſime tacitis eorum nominibus, velut noſtræ proferantur; ſi ad opinionem doctrinæ conciliandam & fidem, appellabuntur, ut fieri amat in controverſiis, in coocionibus, & laudationum ornamentis, pauciſſima verba concepta, eaque aurea dumtaxat & acuta proferantur, eaque illuſtrium tantum, & vulgo ignotorum, eaque induſtria, ut ii quorum fragmenta tantũ extant, apud Stobæum, Athenæum, Photium, Euſebium, Eugubinum, &c. integri videantur, & ex integris ipſorum libris citati. Facit enim ea res ad novitatem & authoritatem non parum. Plinius junior Epiſtola 9. lib. 7. materiam hanc exhauſit, & accurate legendus combibenduſque eſt.

CAPUT IX.

MYSTERIUM IX.

Diſcipulus, omnium eſt Magiſter.

NOoum ſecreti loco habendum, quod Hieronymus, Niluſque præcipiuot, *Diſcipulus eſto priuſquam Magiſter, Ne doceas quod non didiceris, Ars nulla ſine Magiſtro diſcitur.* Ridebunt alioqui Alexandrum Tyrones Apellis, & periti artis Icarum audaculum ſubſannabunt. Ideo factu optimum eſt, ut ab ipſis artificibus & rerum gnaris, artium, rerumque omnium arcana expiſcemur. A Ducibus belli res bellicas, ab Aulicis aulam, à Senatoribus curiam, à mercatoribus mercimonia, à matronis mundum muliebrem, à colonis agriculturam, ab opificibus artium arcana, à Medicis, Theologis, Juriſperitis, &c. ipſorum pronuntiata, non verba tantum & formulas. Ita dum Pictorum, Aurificum, Nautarum, Venatorum, Equiſooum, &c. fit diſcipulus quiſpiam, ſenſim omnium creatur magiſter, atque uoiverſali rerum notitia rapit omnes in admirationem; & re vera maximum eſt mortalium, & totius orbis miraculum ille vir omniſcius. De quo dixeris illud quod de Roma Olympiodorus:

Urbs eſt una domus, mille urbes continet una.

Mirantur & amant Agricolæ, Milites, Opifices, Principes, Judices, Medici, Matrooæ, Advocati, mortales omnes, de ſiuis rebus omnibus unum hominem tam enucleate perorantem. Eſt quidem & hæc legere in libris de rebus omuibus ſeorſum atque artibus conſcriptis, ſed de ore peritorum excepiſſe, imo & oculis ſpectaſſe ſuis, uſuque & experientia domeſtica condidiciſſe, looge eſt præſtaotius. In hanc rem Artium omnium, & Exercitationum libros indicabimus, libro poſteriore, qui facultates, earumque commentarios continebit. Hæc fuit olim, & ounc eſt, cauſa peregrinationum omnium ad audiendos, conſulendoſque ſapientes, & rerum abditarum peritos Artifices; ita Hieronymus in Galliam, Italiam, Græciam; ita Apollonius in Indias & Æthiopiam; ita Pythagoras ad Memphiticos vates, ita Plato in Ægyptum; ita multi oobiles ad Titum Livium de ultimis Hiſpaniæ, Galliarumque finibus; ita Poſtellus, Paulus Venetus, & alii, quorum legimus itineraria, ſunt peregrinati.

CAPUT X.

MYSTERIUM X.

Aures, & oculi ſcientiæ Fures, alienæ, & noſtræ.

DEcimum Artis Myſterium eſt, non legere modo opera immortalia ſummorum ingeniorum, non dicere tantum ornate, & elaboratas orationes procudere, habereque apud eruditos & in ſupremo conatu, coram Regibus, Conciliis, Pontificibus, Senatoribus, Academicis Doctoribus: ſed etiam AUDIRE creberrime perfectos oratores, viroſque diſertiſſimos de pulpito dicentes: uno enim momento temporis effuſa-

effundunt in ſinum noſtrum quod longiſſimo plurimorum annorum labore coacervarunt, atque hoc nullo noſtro labore, magnaque cum animi noſtri voluptate contingit. Velint nolint, cum videri docti appetant, ſua prodant arcana omnia neceſſum eſt, quæ etiam neceſſitas ut Tantali ſaxum nobis incumbit: itaque mutui fures Doctrinarum ſumus, dum audimus & ſpectamus invicem: ſunt enim oculi & aures ſcientiarum omnium adminiſtri & proxenetæ. Eſt & aliud commodum in lucro reponendum maximo, quod ex hominum eruditæ lectionis ore audiuntur authorum citationes ignotorum, & diſcuntur pretioſa reconditarum rerum nomina, hoc eſt, aurei fontes, auri ſodinæ, gemmaria, Mundi bonorum: ubi audiveris Codini Paralipomena, venationem Arriani, Philonis Byzantii miracula: Procopii ἀνέκδοτα, Benjamini itinerarium, otia Imperialia, Sixti tractatus elegantes, Juliani Cæſares, Julii Firmici errores profanarum religionum, Hieroclis in aurea Pythagoræ carmina comentarios, Apuleji Metamorph. & Florida, Seldeni Syros Deos, Jul. Cyniciſmum, Galatini arcana, Cabalam Reuchlini, Maſoram Buxtorfii, Plut. Iſidem, & oracula Opſopœi, Balſamonis in Nomoc. præfationem, Chryſelium Bulgarum, Exordia Arnobii & Capellæ, Corippi; & Curopalatæ pretia, Olympiodori Rara, & alia hujuſmodi, quæ bibliothecam curioſam componunt. Ubi codices manuſcriptos promi ſenſeris, jam in tuis illam omnem ſuppellectilem regiam numerabis bonis.

Idem judicium de conſuetudine & converſatione doctiſſimorum eſto. Eadem enim ab illis elicia familiaritate & arte blandiſſime ſuffuraberis, eadem diſces & forte docebis. Mutua enim hæc eſt inter eruditos & ingenuos opera, nam callidi noſtra furantur, & ſua non depromunt: Abſit ſupercilium, vincendique ſtudium ab hujuſmodi familiaritate, adſit diſcendi, docendique benevola modeſtia, quam in Nepotiano dilaudat Hieronymus, quamque in veterum libris exploratam habemus atque perſpectam: Magna tamen arte fama ſuſtinenda, ſervandumque arcanum ſilentiariorum ope Geniorum: Nam etſi ſpecimen eruditionis dandum ſit ſemper in publico, remota ambitione, præſtitaque humanitate, illud tamen quo præſtas aliis aperiendum non eſt, ne coronam tibi tuam præripiant, tuiſque graculorum more plumis ſe conveſtiant: ſit tamen aliquid in quo emineas, ſit aliquid quod ſuggeras, & proferas inauditum, parce & modeſte, ne prodigas tua, tuiſque te ſpolies, ſat eſt, ſi agnoſcant ex ungue leonem. De Hebraicis, Arabicis, de Juriſprudentia, Medicina, Hiſtoria & aliis arcanis ſalis modo inſperſis, quanta lateant ſuſpicentur. Tu vero & laudibus, argutis interrogationibus, & blanditiis erue arcana eorum, ſi potes: ſapientiæ genus eſt hoc genus doli boni. Huc etiam pertinet arcanum illud maximum, ne cuiquam adverſaria, notas, & dictata tua pervolvenda permittas; ne cuipiam dixeris quo ſtudeas modo, qua dicas aut conſcribas arte, quos habeas arcanos libros. Nam ea quæ latent, ſuſpicione ſemper & curioſitate inſita mortalibus, majoris fiunt, ut è longinquo majorem eſſe reverentiam aſſerebat Tacitus, & majus pretium; ubi vidit oculus, aſpernatur. Vidi ego virum doctum habitum contemptui, quia feneſtris, quod ajunt, apertis ſcribebat, habendum alioqui in pretio & admiratione maxima ſi ſtudēdi modum arcani majeſtate obvelaſſet. Ad famam quoque pertinet, nova dicere, neque Recoctam cramben convivis apponere, cum propter æmulos & exploratores, tum quia argumentum eſt patrisfamilias locupletis. Adſit comitas & ingenuitas, blanda conciliatrix animorum, quæ tamen vulneri non pateat, neque latus nudet aliorum ſimulationi & calliditati, horum peſti temporum, venenoque converſationis. Sit ſilentium ſermone potius, niſi de ignorantiæ ſuſpicione periclitemur. Sit in audiendo patiens animus, auris benevola, laus liberaliſſima; nec vultu aut nutu lædatur amicitia, quæ etiam pietate condiri debet. Moroſa non ſit, neque contentioſa converſatio, ſed blande veritati aſſentiens: moleſtiſſimi ſunt enim, odioſiſſimique mortalium, qui contradicunt ſemper, ut Ariſtoteles eſt effatus. Mentiendum numquam citando, aut aliena ſibi aſcribendo, cum reverentia veritatis, tunc ne quiſpiam Analecta furta, mendaciaque deprehendat, quod præſtitiſſe Ariſtophanem ludis Ptolemæi refert Vitruvius. Denique ut in pilæ ludo, & gratiarum choro jucunda debet eſſe præbens, & accipiens viciſſitudo doctrinarum.

CAPUT XI.

MYSTERIUM XI.

VACUUS MECOENATIS LOCUS.

Alimenta & detrimenta ſtudiorum.

Arca

ARcanum undecimum, adjumenta & impedimenta & remoras ſtudiorum complectitur. Incentiva ſtudiorum olim erant ludi Grçci in quibus de ingenio certabatur, ſunebres maxime, ut iſuit Vitruvius in Mauſoli funere, & Arrianus in Ephæſtionis parentalibus factitatum: Theatra Romana, coronæ, præmia, quæ certamina etiam nunc Anicii, Rhotomagi, Toloſæ, eadem Cadomi celebrantur, argenteo flore præmii inſtituto. Idem factum memini in dedicatione ſtatuæ equeſtris Henrici magni tota Callia; meoque judicio præmium & coronam Goujonus Rhetor Lugdunenſis promeruit, ita ſubſcribens in baſi:

Ceſar, Alexandrum cernens in imagine, flevit:
Mauortem Henricum, fleret uterque, videns.

Comitia, roſtra, judicia, ſenarus, populus, concio, frequens corona, forenſes actiones in Republica, in imperio panegyrici, declamatorum ſcholæ, philoſophorum Academiæ, gloria, quæ immenſum habet calcar, & honos alebat artes, aderant etiam Mecœnates altores poëtarum maxime, unde natum eſt illud:

Sint Mecœnates, non deerunt, Flacce, Marones.

Carolus Magnus, D. Ludovicus, Franciſcus primus, Ludovicus tertius. decimus, literarum parentes, eam ob rem indigitantur in Gallia, Philibertus, & Carolus Emanucles in Sabaudia; Leones & Gregorii Coſmæ Medices & Veneti in Italia, Alphonſus Neapoli, Philippi in Hiſpania, Auſtriaci Bavarique in Germania, Archiduces in Belgio, in Lotharingia Caroli, Franciſci, & in Europa univerſa urbes collegiorum Academiarumque fundatrices eodem elogio æternitati commendantur: ſed quo piaculo ſilebam te Roberte à Sorbona, te Ximeni Franciſce, te Franciſce à Turnone, te Claromontenſis Epiſcope, vos denique bonarum artium auctores & ingeniorum, & ut ita dicam fundatores urbium & Deos; quod enim aliud monumentum aut columnam, quæ veſtras laudes capiat, erigant LITERÆ præter ſeipſasquantæ quantæ ſunt, vos enim Athenas ipſas ſcientiarum procreatrices, & omnia Athenæa beneficiis in eruditos collatis ſuperaſtis. Imitamini genios iſtos poſteri, & hac vadite ad immortalitatem via: ut non tantum coronis, ſed aris & templis, quam acclamat Vitruvius conſecremini: in hunc modum Guillelmus Fichetus Pariſienſis univerſitatis ante ducentos annos alumnus & Rector, prædicat Æduenſem Cardinalem Rolinum hortatorem ſuum, incitatorem Beſſarionem, Xyſtum quartum promotorem: nunc vero, ô tempora, ô ſtatum rerum! deſunt plærumque munerarii, ſucceſſere obtrectatores, cenſores, & æmuli (paupertatem ut ſileam ob quam haud facile emergant ingenia) aliæque ſtudiorum remoræ, bella, venales honores, &c. Auſim tamen dicere, ſi vitium, & malevolentiæ venum huic belluæ ademeris, nullum majus *Æmulatione* ingeniorum, ſtimulum ſtudiorum eſſe poſſe. Mirum quantum acuat nos, & incitet aliorum maximeque æmulorum; qui nobiſcum de præſtantia contendunt aut fama, aut audita facundia, ſive doctrina. Quod in rerum natura præſtat ἀντιπερίστασις, hoc in ſtudiis Æmulatio: vires exauget & exaggerat, motus ciet maximus, ingentia molitur miracula: Quam igitur utilitatem ab inimicis capiendam admonet eruditiſſimus antiquorum ſapientum Plutarchus, hanc ego ab Æmulis hauriendam cenſeo. Ita tamen ut boni ſimus æmulatores, ex Pauli oraculis, & charitatis donaria præcipue exambiamus, ſuadente Bernardo. Amor Dei calcar eſſe debet omnium ſtudiorum, qui & Magiſter omnium diſciplinarum eſt optimus vel Platone teſte, & munificentiſſimus remunerator. Honor vero Dei laborum omnium eruditorum ſcopus eſt ſupremus. Eam ob rem Salvianus in præfatione plane divina librorum ad Eccleſiam, Honori divino ſuas omnes dicat lucubrationes, ut Lucas Amori divino, hic Theophilum, ille Timotheum appellans. Hoc ſtudiorum incentivum; hoc autoramentum eſt maximum, his ſtudiis orbem univerſum, & mundus animorum pretioſiſſimos acquirimus Imperatori Deo. His ſtudiis Dei ſedes eſt vir doctus caſte colens diſciplinas, ad quas amor impudicus acceſſum habet nullum, ut vel ex fabulis docuit Lucianus.

CAPUT XII.

MYSTERIUM XII.

In minimis vis maxima. *Ariſt. Pauſ.*

Manus, & os, & lingua excolenda.

DUodecimum, quod vix quiſquam ſibi perſuadeat, arcanum eſt, manus expedita, & bene pingendi artifex. Sciant, inquit, eleganter pingere, & velocibus notis ſcribere, viri doctrina præſtantes; tum quia res in contrarium plane

vertit,

vertit, tum ut compendium temporis faciant, tum ut citiſſime legere poſſint, quæ annotarunt, tum etiam ut aliis legenda publicam ad utilitatem ſua ſcripta proponant; tum denique ut aliena manu non ſit opus cum arcana perſcribenda erunt ad amicos, alioqui proditioni erunt obnoxii. Certe ipſi ſibi cruces figunt & ſphingas, qui luctantur oculis cum manu & ſcriptis inquinate exaratis. Diſcant etiam accurate arcanos ſcribendi modos & abbreviaturas, ut Codices manuſcriptos Græcos, Latinos, Hebræos, Arabicos, Copticos, Chaldæos, Rabinicos, & alios lingua vulgari exaratos perlegere, & capere queant. In iis quæ ſilentium non exigunt, aliena manu ſublevare ſuum tædium poſſunt, & oculis etiam parcere, quod admonebat Æдituus Dianæ, qui ſcriptione pluſquam lectione detenruntur. Quæ quis uni ſibi ſcripta & nota velit, illa notis arcanis & ciffris Steganographiæ Vigeneii conſcribat, ut ſi quis alius in illa incidat vel luce meridiana caliget, ut in Cimmeriis & parietinis tenebris. Orthographiam Grammatici, actionem & pronuntiationem Rhetores. Unum admoneo in linguis perdiſcendis, quas eruditas vocamus, Hebraicis, Arabicis, Græcis, omiſſis tricis minutarum obſervationum, tribus lectionibus tradenda legendi, declinandi, atque conjugandi principia; quarta, rationem inveſtigandi Thematis ac Radicis: tum ad legendos & interpretandos authores progrediendum & componendum; hoc probavi in viris ingenioſis: pueri diuturniore paulo indigent labore & ſtudio. Vernaculæ porro linguæ, Italica, Hiſpanica, Germanica, Anglica, uſu, & ſimilitudine cum Latina & Gallica percipiuntur, & lectione ac verſionibus, ut vocant, columnis hinc inde oppoſitis. Quanti porro ſit linguarum peritia, pretio ipſarum ſcientiarum penſitandum eſt & fama doctrinæ.

CAPUT XIII.

MYSTERIUM XIII.

Memoria immemor, oblivio memor.

Meminiſſe cum velis, aut oblíviſci.

ARcanum quartumdecimum ad memoriam attinet, quam qui habent à Natura præſentiſſimam, felices habendi ſunt, dum illam exercitatione excolant & impleant rebus pretioſis, nec ea, quá artificioſam vocant, egent magnopere, quam facilius utantur. Qui autem ea deſtituti ſunt, miſeri plane & ad profectum apti minus, minuſque ad dicendum idonei, niſi ſubſidio diligentiam adhibeant & palimpſeſtum artis, ut ait Tullius. Qui mediocri hac facultate ſunt prædití, medii ſunt, & ſortis mediæ. Porro ars juvandæ memoriæ, quæ cuſtos eſt & theſaurus ſcientiarum, in his poſita eſt præceptis. *Primum* eſt, ut crebro relegantur & repetantur ea quæ annotata ſunt; itaque imprimantur animo altiſſime, & in uſum convertantur, hoc etiam utantur præcepto neceſſe eſt qui cito diſcunt, & illico obliviſcuntur. Qui pollent memoria, qua vice primum legunt authorem quempiam, accurate illud præſtent & ſedate, pura enim cum eſt tabella, tum felicius illinuntur colores, & hærent diutius. Ante ſomnum legenda, & matutino, antelucanove ſtudio retractanda ſunt ea dictata, quæ quis velit cito condiſcere. *Alterum* eſt, ut ſtatim atque notæ ſunt excerptæ: aptentur ſcopo noſtro, & applicentur inſtituto præcipuo, puta Evangeliis, concionibus Scripturæ SS. aut aliis Diſciplinis nobis propoſitis; hæc enim conſuetudo permagnæ eſt utilitatis, quia cum ſenſim apparatum ſuum inſtruat, cum in rem præſentem veniendum eſt, ad manum habet omnem ſupellectilem neceſſariam. *Tertium*, ut per notiora nobis, & quæ non poſſumus obliviſci, cum incurrant in oculos, illa quæ volumus appareant nobis velut in ſpeculo, ſiſtanturque illico ubi fuerint advocata. Ad hunc modum ſigna monitura ponunt ante oculos qui magni momenti negotia gerenda ſuſceperunt, aut in Palimpſeſto deſcribunt, ut lectione admoneantur, inducuntque litura quæ jam perfecta, & ad exitum perducta ſunt; ita Oratores, imagines agentes, ut appellat Cicero, quæ oculis obverſentur & memoriá dicendorum refricent, ſibi proponunt: ita qui linguas ediſcunt, ſimilitudine & affinitate vocum cum vernacula, aut Latina, quam norunt ad unguem facillime omnia conſequi ſolent: juvat etiam ad hoc ipſum negotium, ordo Alphabeticus, quem quia non poſſumus obliviſci, levi brachio eorum recordamur, quæ lineis ejuſmodi velut exercitum ordinaverimus, & ad hanc rem conferunt majuſculæ literæ, & à capite crebro majoribus elementis exarata; typi enim quo ſunt grandiores, aut varii, eo magis inurunt memoriæ, quæ ſunt commendata: prodeſt etiam viva vox, quæ alte inculcat, altoque ferit ſulco. Artis etiam eſt, pauculis vocibus

per

per initia aliarum compoſitis, recordari multarum, quo artificio Pontificum, Regumque nomina ſyllabis aliquot includimus; v.g. *lieleclemaneval.* Linum, Cletum, Clementem, Anacletum, Evariſtum, Alexandrum ſonat. Hoc erudito ſtratagemate, contra Theſes quinquaginta ſæpe diſputavi verbis quioque mihi notis comprehenſas; ſic Petri nomine mihi noto, memini Petronii: urbes autem & vicos, domoſque ac cellas varias in domibus probavi nunquam: porro ſimilitudo primarum literarum, profuit mihi perſæpe cum enumerarem authores ab hac vel illa ducentes initium, v.g. àlittera P, aut C, &c. Præ omnibus tamen eſt crebra retractatio, more uſurariorum crebro Kalendarium manu verſantium. Auguſtus laterculum Militum explorabat quotidie: Franciſcus Primus Galliarum Rex, in denis digitis reditus & expenſas regni intuebatur; illi bis die numerant pecus. Quid prohibet eruditum virum diligentiam etiam diligentiorem præſtare utendo? Ac quia mollior eſt in adoleſcentibus cera memoriæ, occaſione utendum eſt, & ferrum, dum eſt in igni, tundendum. Exerceatur ergo mentis illa facultas, moralibus oraculis ex Homero, Pindaro, Phocyllide, Theognide, Tragicis, Satyricis, Lyricis, Heroicis, Euripide, Perſio, Juvenale, Horatio, Virgilio, Lucano, Claudiano; Item ex ſapientibus, Platone, Tullio, Plutarcho, Tacito, Livio, Seneca, Triſmegiſto, Dione, Chr. Themiſtio condiſcendis. Exerceatur etiam audiendis eruditiſſimis & eloquentiſſimis cum Magiſtris, tum Oratoribus, & quæ audierit, repetendis. Porro dum de memoria quidpiam è pulpito dicitur, eidem aliarum rerum imperanda eſt oblivio, ne perturbatio cooriatur in dicente. Cum autem duplex ſit memoria, rerum & verborum; qui rerum memoria pollent, judicio & ingenio ſunt exquiſito, qui utrâque præſtant, ſapientes ad miraculum elucent, uti Seneca Rhetor, Perronius Cardinalis, & alii effloruere. Qui in humanioribus literis quæ memoria præſertim conſtant, & Philoſophiæ, Theologiæque myſteria capere non potuere, illi judicio deficiuntur præſtanti, quamvis prudentia rerum, negotiorumve gerendorum valeant interdum: ſumma ingenia judicio, ingenio, memoriaque antecellunt alios ſpatiis prope infinitis & ad omnia ſunt aptiſſimi. Qui ad Philoſophiam tantum, aut politiores literas modo nati ſunt, nec valent ad omnia; finita, terminataque ingenia nuncupantur, diſcrimen ex organis, ut ajunt, aut etiam ab animi propenſione pendet, quam etiam conſuetudo nationum ſuo pondere demergit.

CAPUT XIV.

MYSTERIUM XIV.

ΑΔΥΤΟΝ ΑΒΑΤΟΝ, Nili & Rhodi.

Occultatio defectuum, & ſtudiorum.

QUintumdecimum Myſterium in ſilentio, arcana ingeniorum, ut Perſarum Regum occultante: non adibatur ab iis qui initiati non erant ſacrarium, ideo ἄδυτον dicebatur; Nili origo, & Rhodi ſtigmate inuſtæ ab Artemiſia ſtatua inacceſſibilis erat, eam ob rem ἄβατον appellabatur ſaxum. Hunc in modum ſtudiorum noſtrorum methodus occultanda eſt, & Pictorum more ſub velo ducendæ ſunt in tabella lineæ; defectus porro majori ſtudio tacendi ſunt ne ars infametur, vt ait Hippocrates. Etſi enim faſces, ut ajunt, præ modeſtia ſumittendi ſint, prodenda tamen non ſunt apud alios, quæ videntur nocitura, notitiam enim defectuum illico fama malum velociſſimum centum ſpargit linguis, ac ut ſunt ita comparati à natura mortales, ut aliorum ſic malis & inopia gaudeant, ut curioſitate geſtiunt ea cognoſcendi, magna famam credulitate excipiunt, magnaque deſpicientia, notatos proſequuntur & contemptu, cum obtegere potius humanitate inſita bene natis, exemploque deberent Conſtantini, qui defectus operiebat purpura, ut homines cohoneſtaret ſua ſponte jam invidia minuit exiſtimationem, & Solem Meridianum conſpuere nō veretur, calumnia vero lucem ipſam offuſcare tenebris & carbone inficere conabitur ſemper. Quid ergo non molientur ſi acceſſerit confeſſio, & ſui publicatio? De omni plane exiſtimationis gradu hominem deturbabunt. Neque ergo memoriæ defectus, nec difficultas componendi, nec ſtudendi moleſtia, nec capitis aut oculorum imbecillitas, nec ingenii tenuitas in medium eſt proferenda. Imo nec facilitas ſcribendi, memoriæve felicitas, aliæve dotes jactandæ, quia non placent qui ſuas pugnas prædicant, ſui præcones, ac illico vileſcunt quæ ſine labore perfici putantur. Ergo ſilentiarios oportet Genios Muſarum colere, ſagax eſt plurimum curioſitas mortalium ad inveſtiganda ingenii peccata, & ſine venia traducendi. Ne ergo calcar currenti ſubdamus, ſed auram potius

adverſo vento cervorum more ſeſe tuentium ſubducamus: famâ, non bella modo, ſed etiam ſtudia, & alia omnia conſtant. Qui non habent facultatem orationis extemporaneæ, quam in Oratore exigit Quintilianus, neque copiam fandi in circulis & cœtu populari; illi converſatione crebra debent abſtinere, aut domo paratas afferre in medium materias, quod etiam illi præſtant qui pedanea valent in cœtibus eloquentia: ſatius tamen eſt ut pulpito & roſtris ſint contenti; ſeque illis ut cancellis contineant, ne decreſcant, ſeque ipſis minores eſſe videantur. Qui autem abundant doctrina & dicendi facultate, dicant è pulpito in frequentiſſima auditorum corona.

Cæterum nunquam in publicum prodeat diſputaturus, peroraturus, aut aliud quidpiam præſtiturus, niſi paratus eximie, & ad concitandam admirationem inſtructiſſimus. Vel unica minus ornata, minuſque compta diſputatio, hominem capite minuit & fama: omnium autem maxime elaborata ſit oportet, quæ prima eſt, quia ab ea ſucceſſus & opinio pendet: Qui offendit in limine, & memoria labitur, aut eventu caret proſpero, ſecundiſque ventis, cadit in deſperationem plerumque, animumque ita deſpondet, ut remittat ſtudiis nuntium, ut illi bello, qui primo prælio parum proſpere depugnarunt, Labor improbus fidiſſimus comes eſt, & ſemper cum uſura fructum & ſucceſſum affert. Laboremus pertinaciter, ut Pertinax Imperator; militemus ſtrenue, ut ille alius Imperator, & de amaro ſemine, quod ait Hieronymus, dulcem fructum metemus. Cauſa raritatis Oratorum, ait Tullius, labor eſt, quem plerique fugimus; labore venduntur omnia, labor eſt hominum nutritius & omnium perfectus artifex operum, ait Philo: labore hoc conſequemur, ut non tantum ſimiles nobis ſimus ſemper, minores nunquam, ſed majores ſemper, atque perfectiores. Nullos magis decet improbus labor quam magna ingenia, judiciaque præſtantia, quia plus illi provehuntur, & ut opimâ gleba, ſegetem proferunt uberiorem. Tarda ingenia labore aſſiduo nonnunquam aſſequuntur, interdum præcedunt promptiora, nam ingenioſi ſi laborem fugitent, lolium tantum & avenas ſteriles gignunt: ex labore otium.

CAPUT XVI.

MYSTERIUM XVI.

Scientia ſine labore, & in molli menſa & lecto.

ARcanum hoc ſeptimum decimum prædivitum eſt, & authoritate dignitateque præſtantium, aliorum oculis legere, alienis manibus ſcribere, alienis ſtudiis proficere, Analectas habere, ut refert Seneca, qui authores indicent, qui compendio referant verbo vel ſcripto quidquid eſt in optimis libris ſcitu dignum, auditu jucundum, æſtimatione pretioſum: Hac arte quamplurimi hodie paucis nummis & ſportulis exhauriunt omnes virorum doctiſſimorum Bibliothecas. Paupertas eruditiſſima divitum auro ſuſtentata: ſtudet illis, ſcribit illis ſuas illis refundit opes inæſtimabili fœnore, & majori eos ſolatio remuneratur, maxime cum gratis, pro optimatibus elaborat lucubrationes, quod Religioſorum eruditorum eſt negotium perpetuum. Hic modus affinis eſt Regum felicitati, qui ad menſam inter epularum illecebras, paſcuntur eſca doctrinarum, & in ipſa lectuli quiete, auditione rerum optimarum acquieſcunt. Hanc etiam induſtriam magna ex parte imitantur qui collata cum aliis ſtudiorum opera, ſpolia dividunt militiæ, juvant enim ſeſe mutuo eruditi, & doctus doctum acuit, commilitiique jura tuenda putat, ut in Cardinali Sirleto & coætaneis videre eſt. Simili arte ounдinantur ingreſſum Bibliothecarum alii, librariorum officinas frequentes adeunt, indices eorum percurrunt, & Geſneri & aliorum Dictionarium ſcriptorum: ſcruta librorum ſcrutantur & coëmunt. Bibliothecas hominum Doctorum licitantur. De Papyrii Maſſoni Muſæo quanta & quam pretioſa vænierint ſcio. Hæ ſunt lucroſiſſimæ omnium nundinæ, noſtra maxime tempeſtate cum apud Bibliopolas ſumma eſt veterum eruditorumque Authorum inopia, omnibus lucro inhiantibus, & vulgares duntaxat libros qui uſu teruntur & conſuetudine quotidiana, excudentibus. Denique alii undequaque data teſſera pecuniaria ex omnibus emporiis libros accumulant curioſos vel ex ipſa Arabia & Ægypto. Nova etiam in dies procuduntur monumenta, vetera quotidie ex manuſcriptis eruuntur Bibliothecarum, deflagaverint licet plurima incendio Alexandriæ, Conſtantinopolitanæ, Cæſarianæ Bibliothecæ, & longe plura Gothorum Bellis perierint. Ex Hiſpania hoc año 1645. laminæ plumbeæ Arabica lingua deſcriptæ Romam allatæ ſunt, in quibus vetus omnis Jacobi Theologia eſt exarata ut ferunt, ut in ultima Sinarum ora, apud Judæos inventi ſunt

ſacri libri ante Chriſtum natum conſcripti ſub tempus captivitatis qui feruntur incorruptiſſimi. Ceterum cum efferri non debeant ex Bibliothecis Libri, neque commodari, niſi vade accepto & ſponſore, propter furta creberrima, & ſpoliationes Bibliothecarum lugendas; neque donari, aut vendi, propter injuriam eruditorum, & interitum literarum: tutiſſimum eſt armariis, & clave obſerare, aut catenulis veterum more illigare, nam alioqui Argus non ſufficeret illis cuſtodiendis, & ipſis cuſtodibus alii adhibendi eſſent cuſtodes: nonnulli enim mortalium injuſtiſſimi comportant ingentem optimorum ſtruem ſuas in cellulas, pulvere, & tineis exedendam, parum laborantes de ſociorum inopia; quanquam qui oſtentant librorum multitudinem, quorum nec indicem norunt, neque doctrinam, ſapientius facerent, ſi eos eruditis ad uſum commodarent, itaque pulverem excuterent. Porro plagiarii ſunt illi qui libros communi uſui deſtinatos abdunt, ut ſoli fruantur, ſoli videantur eruditi: aut per ſummum ſcelus lacerant, extirpatis foliis curioſis quibus ſoli ornentur, aut commaculant per incuriam, aut infamant, ne alii utantur.

Denique cum librorum copia eo ſpectet ut creet homines eruditos, via tutiſſima certiſſimaque ad comparandam ſolidam doctrinam, eſt DOCERE, ſignum enim, ait ille, ſcientis eſt poſſe docere: imo & gradus ad ſcientiam firmiſſimus. Qui autem ejuſmodi eſt, is erit paratiſſimus ad omnes modos qui quotidie novi, monetæ inſtar, procuduntur, ſi eos judicet Arti conſentaneos. Qui alios ſtudiorum artifices adire voluerit, habet Horatium in Arte poëtica, Petronium initio epiſtolæ, Quintilianum primis Inſtitutionum orat. libris, Tacitum de claris oratoribus, Senecam Rhetorem in controverſiis & ſuaſoriis, Senecam Philoſ. epiſt. Plinium Jun. epiſt. Auguſtinum quatuor de doctrina Chriſtiana libris, Plutarch. de Aud. & Educ. Petrum Gregorium ſyntaxi Artis mirabilis, Lullum in Arte magna, Lipſium, verbo, omnes Rhetoricorum præceptorum Authores: Muſæum noſtrum Rhetoricum & Poëticum. Seria porro ſtudia Philoſophiæ, Rhetoricæ, Theologiæ, Juriſprudentiæ, Medicinæ, amplectenda: ludicra omittenda niſi juvent.

CAPUT XVII.

MYSTERIUM XVII.

In Microcoſmo Megalocoſmus, hoc eſt Mundus Literarum in Homine.

Quia non unam tantum, ut ſæpe monuimus, prehenſamus diſciplinam, ſed omnes nobis deſpondimus, neque civem modo privatumque hominem, ſed Imperatorem orbi literario præfururum creamus & efformamus, eam ob rem ideam univerſalem Iſiacorum exemplo delineabimus, quæ pertineat ad omnes ſcientias accurata diſciplina perdiſcendas. Ponemus ante oculus Mundum omnem, ut animus velut ex edita ſpecula luſtret omnia, ſicut oculus ex alto ſubjectam, quæ ſeſe aperit, planitiem contemplatur. Hoc more ut ait Max. Tyrius, ſapiens omnibus ætatibus, locis, rebus intereſt omnibus, nec eſt ulpiam gentium aliquid, quod ejus ſe ſubducat aſpectibus. Humana MENS ad res omnes cognoſcendas facta aptaque eſt, & veritas ipſa omnis, ut cenſuit Plotinus, Humani ſponſa eſt intellectus, omne verum objectū eſt noſtræ rationis. Hæc Iſiaci Sacerdotes ipſo nomine præ ſe ferebát, omnis ſcilicet ENTIS ſcientiā, SOLI, hoc eſt, ſapientiæ & veritati facientes: eoque Pallas Saitana profitebatur eſſe ſe, quicquid fuerat, erat, & futurum in rerum natura erat, velumque à nemine ſibi ablatum, quia ſymbolis, hieroglyphicis & ænigmatibus velut involucris omnia obtegebant. Triſmegiſtus Mercurius duobus quadraginta libris, omnes illas diſciplinas tradiderat, quos Clemens Alex. 6. Strom. commemorat. Duos obeliſcos Romæ vidimus, alterum ad S. Mariam Majorem, alterum ad Portam populi, hieroglyphicis, ſacriſque literis, ſcientiarum omnium argumenta continentes, ut ex noctua, ibide, gradibus crebris, templorum valvis, accipitre, Serapidis ſignis, ſalutis litera & aliis figuris videre eſt. De quibus Horus Apollo, Pierius, Goropius, Athanaſius Kirker in Prodromo, &c. Has etiam ille apud Suidam πρῶτος σοφὸς, ſuis concrediderat univerſas. Hunc morem veteres affectabantur ut ex Plinio, Auguſtino, Caſſiodoro, Boëtio, Beda, Alcuino, Rabano, Oecumenico, Hugone Victorino, Alberto, Vincentio Bellovacenſi, Authore propriet. Rhodigino, Petro Gregorio noſtra ætate conſtat.

Hac ſit iter, manifeſta ROTÆ *veſtigia cerne.*

LIBER SECUNDUS,

SEU

IDEA

COMMUNIUM LOCORUM.

ORBIS LITERARIUS ORBEM RERUM UNIVERSUM IN SUOS TITULOS DESCRIPTARUM SUB DEO CONDITORE COMPLECTENS.

Tituli Locorum communium.

Deus, Chriſtus, Deipara, Angeli, Sancti, Dæmones, Dii falſi, Homo, & quæ ad Corpus, Animum, Statuſque diverſos pertinent, Animalia, Plantæ, Metalla, Lapides, Meteora, Elementa, Cælum, Planetæ, Stellæ, Mundus.

HOs TITULOS, qui exhauſerit penitus, omne plane Scientiarum & Artium omnium ſtadium decurrerit. Nihil enim eſt uſpiam extra hos circulos. Atque hic erit ISIACUS ille decantatiſſimus, hoc eſt, *Omnis Entis ſcientiſſimus:* Et hic liber ISIUM à Plutarcho celebratum, hoc eſt, *Omnis Entis Academia*, ubi ſapientia docet, *Omne quod eſt, quod fuit, & quod erit, non velata, ſed aperta facie.* Erit etiam hoc adamatum ſtudii, laboris, atque temporis compendium. Cum enim ſcientiæ plures eadem de Deo, de homine, de legibus, de virtute, de felicitate, moribuſque decantent & recoquant; hæc ſemel emetitur omne milium aureum, & quod optabat Seneca, Mundum ſapientiæ ſub unum aſpectum ſubjicit, adeo ut ipſa Titulorum tabella ſit omnium doctrinarum, ut cum Græcis ſentiam, protheoria, & humanarum, divinarumque diſciplinarum, non Breviarium modo, ſed ipſa prope Unitas: ſed operæ pretium eſt, ut hos Titulos, in ſuas partes veluti Rivos, aut Ramos arboris opacæ dividamus.

CAPUT I.

D E U S.

ENS Entium, & cauſa cauſarum, Unum omnia, totus oculus, totus auditus, totus animus, totus animi, totus ſui: ut loquuntur Plinius, Syneſius, & Pariſienſis Guillelmus, Primo loco ſtatuitur, quia unum, ſummum, & optimum eſt, extra omnem, & ſupra omnem categoriam poſitus, ut ajunt Anſelmus, Caſſiodorus, & Tertullianus.

DEUS *in genere, Dei laudes, elogia, deſcriptiones*, &c. De his ſacri Præcones, Tertullianus de Trinit. Minutius Fel. Dionyſius de Divinis Nom. & Theologia Myſtica; Arnobius lib. 1. Hilarius & Auguſtinus libb. de Trinit. Lactantius lib. 1. Gregor. Nazianz. quatuor orationibus Theolog. à 36. ad 40. Chryſoſtomus de incompreh. n. Dei: Syneſius in Hymnis opt. Prudentius in Apotheoſi & hamartigenia: Damaſcenus lib. 1. orthodox. fid. & in Parallelis, Fulgentius ad Mon. & Petr. Richardus Victor. de Trinitate: Bernardus lib. 5. de conſid. Anſelmus in Monol. & Proſol. Victorinus in Bibliotheca Patrum, Nicetas in Theſ. Cypariſiota, Petavius tom. 1. Eccl. dogm. Philo Jud. paſſim. Garaſſus in ſumma Theolog. Theophilus in Theolog. natur. & Sebondius, Propriet. rerum, Guillelm. Pariſ. libb. de Univerſo: Recupitus, Coccius in Theſauro: Caſſiodorus lib. de Amicitia: Nicol. de Cuſa Card. acutiſſ. Euthymius in Panoplia, & Lindanus. Scripturæ ſacræ loci illuſtr. Pſalm. &c. communes loci Scr. Concordantiæ Latinæ, Græcæ, Hebraicæ, Galatin. Reuchlin. Fr. Georg. Venetus ex Rabbinis. D. Thom.

1. p.

1. p. initio: Magiſter ſentent. initio: Theologi ſchol. ibi. Maximi Centuriæ, Liturgiæ ſacræ, Horologium Græc. Pontificale Rom. Rituale, Preces Eccl. Preces Hebræorum: Berchorius, Creſpetius, & alii Alphabetarii.

Ex profanis, Aratus, Orpheus, Homerus, Poëtæ Græci, Latini, Triſmegiſtus in Pimandro, Aſclepio, ſermone ſacro, clave, & aliis citatis in eclogis phyſ. Stobæi, & Vaticana Bibliothec. Plato in Timæo, Rep. & alibi paſſim. Platonici apud Euſebium de præp. Eu. Plotinus in Enneadibus, Proclus, Pſellus, Porphyrius, Jamblychus, Eugubinus de perenni Philoſoph. libb. prioribus affert ex antiquis reconditiſſima. Plinius lib. 2. natur. hiſt. initio: Lilius Giraldus init. Dio. Chryſoſt. oratione Theolog. peroptima. Maximus Tyrius diſſertatione prima ingenioſiſſima, & 26. 27. Rhodiginus lib. 1. Antiquit. Ludovic. Carbo, Yuez Capuc. Auſonius in oratione Ephemeris.

AN SIT DEUS, DEI EXISTENTIA, contra Atheos, Dionyſ. de divin. nomin. cap. 5. & c. Ex ſacris autoribus, iidem qui ſupra, & ex prophanis item, præſertim Garaſſus, Theophilus Rayn. & Leſſius. Sebondius, Doctr. curioſa Garaſſi: Theodoretus de providentia: Boëtius de Trinit. Julius Firmicus de errore prof. Relig. Clemens Alex. Athenagoras, Lact. Arnob. Minutius & alii, qui contra Idola ſcripſere, Granatenſis in Catech. Camus in Diverſ. Tertullianus de Teſtimonio Animæ opt. Petavius tom. 1. lib. 1. Dogm. inſtar omnium eſt: Origen. de principiis: Coccius in theſauro. Inter profanos Cicero lib. 2. de Natura Deorum, Suidas in Epicuro contra Atheos, Laërtius in Pyrrhoniſtis & Diagora, Poëtæ Græc. & Lat. Petrus Gregorius lib. 1. Syntaxeos; legendæ ſententiæ Cicer. Eclogæ Stobæi, Poëtarum flores & Mirabellus in Polyanthea.

Demonſtratur à Theologis 1. p. q. 2. Mag. 1. ex effectis, & ab Ariſtot. 1. de cælo ex movente immobili.

Probatur ex conſenſu omnium nationum.

Ex collectione omnium cauſarum, ſupra quas eſſe debet una non facta.

Ex contingentibus quæ ab ente fieri neceſſario debent.

VITA DEI. *Vivit Dominus;* Sacramentum ſolemne ſcribit Ambroſius, Pſalm. 36. Dionyſius de divin. nomin. cap. 6. & 11. D. Thom. 1. part. quæſt. 28. Syneſ. Hymni, SS. PP. in Joan. 1. *In ipſo vita erat.* Auguſt. Cyrill. Chryſoſt. Rupertus in illud *Ego ſum via, veritas, & vita.*

QUID SIT DEUS? Qualis definitio dari poſſit aut potius deſcriptio? ENS à ſe, Ens independens &c. Infinitum eſſentia undequaque; Actus purus, totus Actus, Sum qui ſum: QUI EST. Νόησις νοήσεως νόησις, cognitio cognitionis cognitio, mens mentis mens, Ariſt 12 Metaph. opt. Intellectus Intelligens per eſſentiam. Spiritus univerſalis in eſſendo ſeu in eſſentiæ perfectione infinita, In cognoſcendo, In cauſando, Duratione, Immenſitate &c. Spiritus eſt Deus. Joan. 4. HOC EST ſolus, Boëtius de Trinit. Id quo melius cogitari non poteſt, Triſmeg. Lactantius: numen præſtantiſſimæ mentis, Tullius l. 2. de natura D. Videndus Bern. ad frat. de monte Dei & lib. 5, De conſider. Anſelm. in Monol. Victorinus. Dionyſ. 1. de Div. nom. &c. SS. PP. ſupra citati, Hilarius maxime in illud EGO ſum, de quo & alii Exodi interpretes: Philolaüs apud Philon. Jud. de mundi opificio: ἐστὶ γὰρ ἡγεμὼν καὶ ἄρχων ἁπάντων θεός, εἷς ἀεὶ ὤν μόνιμος, ἀκίνητος, αὐτὸς αὑτῷ ὅμοιος, ἕτερος τῶν ἄλλων. Eſt Author & princeps rerum omnium Deus, ſemper unus, ſtabilis, immobilis, aliorum diſſimilis. Plin. l. 2. Eugubinus. Salv. lib. 1. de provid. Nicol. de Cuſa Card. acutiſſime, Plutarch. de titulo templi Delph. EI. opt. Senec. 1. nat. qq. Theolog. in 1. ſent. Et 1. p. S. Thom. fuſe. Philoſophi in Theolog. natur. cum Ariſtot. 12. Metaph. Theophilus Rayn. in Theologia nat. Garaſſus in ſumma Theologica, Rhodiginus, Coccius, Philo Jud. paſſim: Origen. de Principiis caute legendus. Petavius lib. 1. tom. 1. dogmat. Ec. opt. Exod. 3. *Ego ſum qui ſum.* quam admirabilem Dei ſignificationem vocat Hilar. lib. 1. de Trinit. initio.

DEUS UNUS. Arnobius contra Gentes, Lact. lib. 1. Divin. Inſtit. Tertull. contra Marc. l. 1. & 2. Clem. Alex. in protreptico, Athenagoras, Philo Jud. paſſim, maxime lib. de Monarchia, Theophylus Raynaudus Th. nat. Petavius ſupra Dionyſ. de divin. nom. c. 13.

Sibyllarum oracula citata à Lactantio & SS. PP. & apud Obſopœum, Εἷς μόνος ἐστι θεός. Triſmegiſtus ſupra citatus. Plato, Tullius, Poëtæ Gr. Lat. Theophylus Raynaudus in ſua Theologia naturali citat plurimos: legendi Cyrillus Hieroſol. Catech. 6. De *Monarchia Dei*, Catechiſmus Concilii Trident. Baius, Auguſtin. in explic. ſymboli. Cypr. Ruffinus & SS. PP. Item Catechiſtæ citandi in lib. 2. Aula Theolog. Expendendum illud pro dignitate quod inculcat Moſes, *Deus tuus, Deus unus eſt:* Deut. 6. & illa Salica Galliarum lex ſapien-

ſapientiſſima æque ac Religioſiſſima, Regiis LugdunenſisCivitatis portis adventante Henrico II. inſculpta, Unus DEUS, una FIDES, una LEX, unus REX, Theologi 1. ſent. & 1. p. q. 1. Demonſtratur, quia non poſſunt eſſe duo ultimi fines, nec duo ſumma ut ratiocinatur Tertull. & ſi haberent, eaſdem dotes, noo eſſent, niſi unus; ſi non haberent, nemo eorum eſſet Deus, quia careret aliqua perfectione, Déus autem omnem habet perfectionem. Duo Soles, duæ Animæ, duo Reges, duo Aurigæ: duo Gubernatores, duo patresfam. eſſe non poſſunt. Nec duo Magiſtri in eadem cathedra ſimul. Vid. com. loc. Scripturæ & ſententiæ exquiſitæ.

DEUS, ſilentio myſtico, & ignorando, ſcitur, & cognoſcitur melius. Dionyſius de div. nomin. & Theol. myſt. Triſmeg. in Pim. ubi & de caligine &c. Eugub. de per. Ph. σκότ☉ 3. Victorinus, Auguſt. Greg. Naz. orat. Theol. & de Chriſt. Nativit. Chryſoſt de incomprehen. natura Dei. Eugubius de perenni philoſ. Philippus Abbas de ſilentio. Pſ. 64. *Tibi ſilentium laus.* Hebr. Per Attributa *Negativa* melius exprimitur quam per *Affirmativa*, ἀόρατ☉, ἀπείρατ☉ ἀκατάληπτ☉, Inviſibilis, incomprehenſibilis, infinitus, inacceſſibilis: ἀνεκλάλητ☉ ἀνεκφώνητ☉, ineffabilis. Dionyſ. de div. nom. Naz. Damaſceous lib. 1. orthod. fid. Victorinus & alii ſupra citati PP. A ponte in Duce ſpirituali & Medit. Attributorum, Triſmegiſtus io Pimandro & Aſclepio.

DEI Cognitio naturalis, per fidem, per Theologiam, per miracula, per ſcripturas SS. per Chriſtum, per Apoſt. & Doctores Eccleſiæ, per Gentiles, Naz. or. 34. Origen. 1. de princip. Dion. 1. de div. nom. Mag. ſent. in 1. d. 3. op. D. Thom. 1. p. q. 12. Plutarch. lib. de EI Delphico opt. Plin. l. 2. c. 1. Petavius lib. 7. Dogm. c. 1. Cyrill. in 45. Iſaiæ, Theoph. in Theol. Nat. Xenoph. de dictis Socr. Eugub. Philo Jud. paſſim. S. Jure lib. plur. Dio. Chryſ. orat. Theologica. Aug. paſſim.

DEI Ignorantia, oblivio. Triſmeg. in Bibl. Vatic. MS. Deus eſt occultiſſ. & manifeſt. quod Dei ignoratio ſit malum max. Item in Pim. Philo Judæus paſſim.

DEUS Igootus quis? Baron. in Annal. Iſid. Peluſiota. l. 4. ep. 69. Chryſoſtomus & Oecumenius, Act. 17.

DEI Attributa & Perfectiones in genere. Abſoluta, Relativa, Affirmativa, Negativa, quæ, & quot, & quomodo diſtincta inter ſe, & ab Eſſentia ſeu Natura Divina. De his optimè Bernardus lib. 5. de conſideratione: *Omnia in omnibus, ſingula in ſingulis, ſingula in omnibus, omnia in ſingulis, hoc eſt Deo Eſſe, idem quod hæc omnia eſſe*, &c. Tertull. de Trin. omni magnitudine major, omni virtute viritior &c. Damaſc. 1. orth. fid. Aug. 1. confeſſ. in medit. Syneſius in Hymnis, D. Thom. Opuſc. de Moribus divinis. Fauſtus Reg. de gratia in fine Sap. Omnip. Juſt. & Bonitatem Dei in creando hom. deſcribens ut Dam. & D. Thom. in Incarnatione Naz. or. Nativit. & alii citati. Chavaſſius de notis Eccl. Coccius, Theoph. Raynaud. *Leſſius* ex profeſſo & opt. tomo integro. Garaſſ. in ſumma, Petavius tom. 1. Dogm. eccl. libris decem opt. l. 6. de perfect. Lud. Carbo. V. loci Script. ſelecti, V. Pſal. 144. & alii. Omnis perfectio ſimpliciter ſimplex quæ nullam invehat imperfectionem, Deo tribuenda eſt. Attributa divina & cum eſſentia & inter ſe identificantur re, ſola Ratione differunt, Miſericordia divina Juſtitia eſt, & Deus. *Relativa* reſpiciunt creaturas ut Juſtitia omnipotentia, miſeric. *Abſoluta* non reſpiciunt, ut pulchritudo Dei, felicitas, ſanctitas. *Negativa* non dicunt negationem, ſed perfectionem veram, ut infinitas, immenſitas, incomprehenſibilitas. Hæc philoſophamur modo concipiendi noſtro, ut ajunt DD. Th. 1. p. q. 4. *Deus eſt perfectiſſimus.*

Sibyllina Oracula, Orphei Hymni & Hom. quæ enim falſis Diis impie tribuunt, Deo aptari debent ſoli ut Bonorum omnium fonti. V. Macrob. de ſole, & Jul. Firmicus de errore profanæ religionis.

Attributa omnia DEI, communia ſunt tribus perſonis ſicut eſſentia divina: Juſtus Pater, juſtus Filius, juſtus Spiritus ſanctus, licet approprientur quædam Patri, alia Filio, alia Spiritui S. Propter analogiam ad originationes, & proceſſiooes. Triſmegiſtus in Hymno Divino quem Theophilus velut coronidem Theologiæ naturali impoſuit: Plato dialogo de Sancto, & in libris de Republ. Deum bonum, juſtum, immutabilem prædicans, & cauſam bonorum non autem malorum. Philo paſſim duas Dei prædicans perfectiones, Omnipotentiam & bonitatem, & alias. Imperatoriam atque legiſlatricem facultatem. Plot. in Ennead. Eugubinus de peren. ph. Petr. Greg. in Syntaxi Artis mirab. tom. 1.

SIMPLICITAS DEI. Deus nec eſt compoſitus ex materia, & forma, nec ex partibus entitativis aut quantitativis, nec ex integrantibus, nec ex animo & corpore, quia non

non eſt corpus, ſed ſpiritus, Immort. infinitus eſſentia. Nec eſt compoſitus ex genere, & & differentia, nec ex ſubſtantia & accidente, nec ex eote & potentia, quia eſt Actus purus, ſimplex & immutabilis. Nulla eſt in Deo duplicitas, nulla diſſimulatio, dolus nullus, ſed vera ſinceritas, & ſincera fidelitas. Leſſius, Theophilus, Petavius lib. 2. tom. 1. dogm. Eccl. opt. D. Thom. 1. p. q. 3. & omnes Theologi, Mag. ſent. in 1. & 8. Epiphanius & alii contra Anthropomorphitas, qui Deum corporeum eſſe fingebant. V. Caſſian. Liturgiæ ſacr. in Hymn. ἅγιος ἀθάνατος.

SANCTITAS DEI, Impeccabilitas, Deus non eſt auctor peccati, ſed oſor, & Judex, Dionyſ. 12. de divin. Nomin. Baſilius oratione præſtantiſſ. de ea re, & Tertulk contra Marc. PP. in illud Iſaiæ 6. S. S. S. Orig. Hieron. Theodor. Cyrill. Baſil. Chryſoſtom. Liturgiæ ſacræ in Triſagio, & Hymno Victoriæ Ἅγιος ἀθάνατος, & Interpretes liturg. io Bibl. PP. Hiſtoria Eccleſ. de eodem Hymno, Soerat. Sozomen. Nicephori, Baronii, Spondani. Tertull. de Trinit. Gregor. Nazianzen. & alii eitati ſupr. Coccius in Theſauro, Leſſius de attributis, D. Petavius lib. 6. t. 1. dogm. Eccl. Prudentius in Hamartigenia & Apotheoſi, Theophil. Rayo. Theol. N. Eſt omnis perfectionis puritas ab omni macula aliena, & irreprehenſibilis, ſpeculum ſine macula, candor lucis æternæ, & fons limpidus omnis virtutis. Videndi Controverſiſtæ contra Calvinum, Blaſphemum, qui Deum facit authorem pecc. Vide Theol. & Philoſ de eoocurſu Dei ad actiones hum. non autem ad peccatum in Tract. de peccatis, & cauſa effic. V. Script. loci inſignes de pœnis peccati, & hiſt. Vide Salvian. lib. 1. Proverb. & totis octo libris de peccatorum punitione perpetua ab orbe condito.

Triſmeg. in Hymno divino opt. Pimandri, Plato Dialogo de Sancto & 10. Reipub. in ERI fabula ad finem libri.

BONITAS DEI: Omne bonum, ſummum bonum, Dionyſius 4. de Divin. Nom. Tertull. lib. 2. in Marc. initio op. & ſeq. Bonitas præfecit hominem univerſis fruendis, regnandis, cognominandis. Bonitas adjecit delicias h. Auguſt. io Pſalm. Anſelm. de æt. fel. Dilige unum in quo ſunt omnia bona, Iſidorus de ſummo Bono. S. Proſper de vita contempl. Fauſtus Rheg. de Grat. fioe lib. Damaſcen. de Incarn. Boëtius de conſol. *Forma Boni livore carens.* Eugubinus, Coccius, Theophilus R. Garaſſus, LESSIUS, Recupitus, Petavius l. dogmatum. D. Thom. 1. p. 6. q. 6. & S. Bernardus lib. 5. de conſid. Vid. loc. Script. inſignes & Interpret. SS. PP. vid. Vincent. Bellovac. in ſpeculo Theolog. Exodi 33. *Oſtendam tibi omne bonum.*

Triſmegiſtus in eclogis Phyſ. Stobæi, & in Pimandro. Plato de Repub. & in Timæo, Epictetus Arr. & Enchir. paſſim, Tullius 2. de Nat. Deor. Plotinus in Enneadibus, Seneca lib. 3. & 4. de Beneficiis.

Ideo, FINIS ULTIMUS & PRINCIPIUM PRIMUM; quia Bonus eſt Deus, Mag. ſent. in 2. D. 1. Boët.

Tu requies tranquilla piis, te cernere finis,
Principium, Dux, ſemita, terminus.

Idem,

Felix qui potuit Boni Fontem viſere lucidum. Dionyſ. Lactant. de vero præmio, Iſidorus lib. de Summo Bono, Auguſt. de Vita Beata, Guill. Pariſ. Vincent. Bellov. Ambroſ. de Fide, Leſſius de Attributis, Anſelm. in Monol. & proſol. Vide quæ de Beatitudine dicuntur. Aug. in Pſalm. Summum bonum eſt bonum tuum, & 22. civit. Aratus, Triſmegiſtus, Stobæus in Eclogis Phyſicis, Plato in Tim. 10. leg. Tull. in ſomn. Scipion. & Macrob. vide ſentent. Cic.

VERITAS, FIDELITAS. *Super omnia vincit veritas*, Eſdræ 3. c. 4. *Magnum principium Regina Veritas*, Clem. Alex. in Strom. 8. Philo Jud. paſſim, Auguſt. libb. de Mendacio, D. Thom. 1. p. q. 18. in opuſc. de Verit. Lactantius paſſim, D. Aoſelm. de Verit. Diooyſ. de Divin. Nom. cap. 7. Ruits 4. de ver. Plato paſſim, Plotin. in Ennead. Seneca in Epiſt. Paſſim Stobæus in ſerm. Rhodigin. Diodor. Sic. in Æg. Judice; Petrarcha in Palatio Cryſtall. Africæ; Matth. Vegius libro integro in Bibl. Patrum, Colon. Hymn. Orphei 1 Leſſius, Lucretius lib. 6. initio, *Veridicis igitur purgavit pectora dictis.* Imagines Deorum; Irenæus in deſcript. veritatis Valentinianorum. Vid. Philoſ. in Metaph. vid. Mag. ſeot. lib. 1. d. 8. Exodi 28. Levit. 8. in ratiooali Pontificis Urim & thumim, hoc eſt, doctrina & veritas, de quibus Hieron. in Epiſt. de Veſtitu Sacerdotum, Philo Jud. Origenes in Exod.

SAPIENTIA. Salomonis libb. *ſapientiales*, ut vocant, Diooyſius de Divin. nom. 9. & Theolog. myſt. Lactantius de vera Sapientia: S. Leo, Damaſcen. & alii Patres de Incarnatione: Philo Judæus paſſim, lib. ad Oroſium, & 14. de Trinit. Valentia in cootroverſiis, Theophilus in Theolog. natur. &

Chriſto: Petavius lib. 4. Dogm. Damaſcen. Ambroſ. Cypariſſiota paſſim. Vid. Job. c. 28. &Interpr. Baruch. cap. 3. opt. Vide Rupert. Auguſtin. Bernard. de Dono ſap. cum. D. Thom. & Mag. ſentent. de Dono ſap. Sylv. Alleg. Caniſius in catech. Ant. Mirabellus auctus, Tit. Sapientiæ; Meſa. Labata, & alii Alphabeti ord. ſcribentes.

Triſmegiſtus in Pimandro & Aſclepio, & eclogis Phyſicis Stob. Plato paſſim, Plotinus, Eugubinus, Seneca paſſim in epiſt. & tract. Lucret. Pierius in Hierogl. Eraſmus in Adagiis, Rhodiginus in lect. antiquis, Zuingerus in Theatro vitæ humanæ, Berchorius.

PULCHRITUDO: Boët. de conſol.

—— Pulchrum pulcherrimus ipſe .
Mundum mente gerens, ſimilique ab imagine formans.

Eſther 15. *Valde mirabilis es tu & facies tua plena Gratiarum.* Auguſt. in Confeſſ. Leſſius, Petavius lib. 6. tom. dogm. Dionyſ. 4. de divin. Nom. Vid. Cant. Cantic. 1. *Ecce tu pulcher es.* vid. Reuchlin. in 10. Sephirot. *Tipheret* enim pulchritudo, unus de 10. gradibus ad Deum eſt; vid. Auguſt. Pſalm. 44. Pulcher in cælo, in terris, &c.

Plato in Phædro, Dio Chryſoſt. in Melancoma, & Platonici omnes.

BEATITUDO, felicitas, D. Thom. 1. part. quæſt. 26. & Theolog. 1. Tim. 6. 11. *Beatus ſolus*, &c. & cap. 1. Evang. glor. *Beati* Dei, Off. Eccleſ. *O Beata Trinitas!* Vid. Mag. 1. ſententiarum, diſtinct. 36.

Leſſius Nomina Dei *αὐτάρκης*, & *Sadai*, ſufficiens ſibi & abundans, ic indicant.

Ariſt. 1. Ethic. Lucretius,

—— Deûm natura neceſſe eſt
Ipſa ſui pollens opibus, nihil indiga noſtri.

Providet tamen nobis, & curam gerit noſtri, quod negavit Lucretius.

AMOR DEI quo amat. Dionyſ. de divin. Nomin. cap. 4. Boët. in Conſolat. Bernard. de amore Dei. Auguſt. in Epiſt. Jo. *Deus eſt Charitas*, opt. & in illud: *Sic Deus dilexit mundum.* Salvian. lib. 3. de prov. Richard. Vict. de Trinit. Idiota de Amore, D. Bonaventura in opuſc. Leo Hebræus libb. de Amore, Leſſius, Lactantius de Triumpho amoris, qui Deos omnes captivos duxit. D. Thom. 1. part. quæſt. 20. Mag. ſent. lib. 1. diſt. 10. *eſt amor in Trinitate, qui eſt Trinitas:* Deus enim amor, & charitas. Hic eſt Amor *Abſolutus* communis tribus perſonis. Nam Amor *Notionalis Relativus* & ſpirator eſt unus duorum ſpirantium, Patris & Filii: Amor vero ſpiratus unus eſt, ſcilicet Spiritus ſanctus: *O felix hominum genus, ſi noſtros animos Amor, quo cælum regitur, regat!* hæc & plura Boët.

Plato in convivio Deum Antiquiſſ. & auctorem omnium vocat diſciplinarum: V. Vigenere in Amorib. Philoſtr. Euſtathius Soph. Amor crucifixus Ignatii & Auſonii, *Pacis Amor Deus eſt:* Propert. Orphei hymn. Amoris; Athen. Seldenus de Thamuz & Adonide in Diis Syris, Athenæus fabula Pſyches, quæ nupſit Amori divino, ut deſcribunt Fulgentius & Apulejus.

CLEMENTIA, MISERICORDIA. Chryſolog. Auguſt. Gregorius Magnus, Hieron. & alii Sancti Patres in Prodigo & Magdal. Bern. de ſeptem miſericordiis, D. Petr. Cell. de panibus; Tertull. Pacianus, & alii Patres, de Pœnitentia; *D.* Thom. 1. p. quæſt. 21. & in Opuſculo de Moribus divinis. LESSIUS, dulcedo, & ſuavitas Dei, Sap. 16. in Symbolo Manna, & Pſalm 24. 33. 85. 99. vid. loc. Script. inſignes. vid. Gregor. Nyſſ. & Chromat. de Beatitudinibus. vid. Patres in illud, *Eſtote miſericordes ſicut*, &c. vid. Evang. Panum. vid. concion. 3. Quadrag. vid. Pſalm. 135. op.

Claudianus:

Sis pius imprimis, Nam cum vincamus in omni
Munere, ſola Deos æquat clementia Nobis.
Principio magni cuſtos clementia mundi.

In Panegyr. Honor. Plut. de Ira cohib. Deum ait vocari *μειλίχιον*, mellitum. Plin. in præf. *Deus eſt mortali juvare mortalem*, &c. Pauſanias, Aram miſericordiæ decantatam, ad quã omnes confugiebant, deſcribit Athenis. Statius clementiæ templum admirab. Seneca libb. de clementia opt. Themiſt. in orat. de laudibus Theodoſii clementiſſ. Finguot Deum Romanorum innominatum, & alios Genios urbium, qui ab hoſtibus evocabantur fuiſſe *Clementiam.* V. Aul. Gell. Hoc eſt Palladium urbium, Dei miſericordia.

JUSTITIA DEI. Lactantius de vera Juſtitia, Salvianus lib. 1. de provid. & ſeptem ſeqq. Auguſt. de Trinit. *Primo Juſtitia, deinde potentia;* Jobius apud Photium, libræ & trutinæ Deum comparat, Philo de Judice, & alibi paſſim. Mauritius Imperator moriens, *Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum.* Idem Andronicus ſenior Hiſt. Eccl. LESSIUS, Clem. Alex. in Strom. *Dei* ſponſam facit, ex Pindaro, & Matrem ſervatorum. Item *D*elrio in Adag. Bernard. 5. de conſid. & de ſeptem oſcitationibus. V. loci Script. nobiles. *D.* Thom. 1. p. q. 21. *D*ionyſ. de divin. Nom. cap. 8. Theologi de Chriſti rigoroſa ſatisfact. & de Pœnit. virtute quæ juſtitia eſt.

Ima-

Imagines *Deorum*, Fabulæ de *Themide* aſſideote *Dei* throno: Plato in Prometheo, & alibi paſſim. Orph. in Hymnis, Ammianus Marcell. *Vigilavit oculus*. Juſt. Euſebius in Eclogis Stobæi. Pomponius Lætus in Rhamnuſia, Plutarch. de *Divina* vind. *Theatrum* Vitæ hum. Valer. Max. Fulgoſius, *Daurotius*, Poëtæ Lat. & Græci paſſim, *Dio* Chryſ. orat. 1. de Monarchia, Stobæus ſermone 9. Plutarch. de ſera Numinis vindicta.

OMNIPOTENTIA *DEI*, qua poteſt quicquid non implicat contradictionem, aut imperſectionem; ideo *quod factum eſt, infectum fieri non poteſt*, ut ait Plin. a. nat.h. initio, nec bene ratiocinatur in contrarium. Petr. *Dam*. Card. opuſc. de Omnipot. V. *Dionyſ*. Areop. 10. de div. Nom. Philo Jud. paſſim. Bernard lib. 5. de conſider. Aoſelmus in Monologio & Proſologio, Naz. or. Nativit. Georg. Piſid. in Coſmop. Guill. Pariſ. de univerſo: Ambroſ. lib. 4. ſacram. & init. Myſt. Chavaſſius de Notis Eccl. Leſſius, Valentia controv. Minutius, Arnobius, V. Controverſiſtæ de Euchariſtia, Petavius lib. 5. tom. 1. *Dogm*. cap. 5. *Theoph*. in *Theol*. natur. Sibillæ *παντοκράτορα* vocant. Orph. in Hymn. *Triſmeg*. Plato in Timæo, *Tullius* 2. de nat. *Deor*. Poëtæ Græc. Lat. Stob. in eclogis Phyſ. Mag. ſent. in 1. diſt. 42. *D*. Thom. 1. p. q. 25. Potentia *ordinaria* dicitur qua *Deus* agit juxta ordinem naturæ. *Extraordinaria*, qua miracula & alia patrat ſupra naturæ ſtatum. Potentia *obedientialis*, qua creatura obedit omnipotentiæ *Dei* ad opera admiranda.

MIRACULA & OPERA DEI, Sapientiæ & Omnipotentiæ tribuuntur.

LIBERALITAS & MAGNIFICENTIA. Vid. *Titul*. *Bonitatis & Amoris*. Auguſt. de civit. Dei, & Bernard. apud Pererium & Saillanum de parad. terreſtri. V. Ambroſ. Baſil. in Hexameron de bonis homini collatis: V. Ficinum in Epiſtola de Anima, de Anima, quæ aurea eſt: *Venite & videte quanta fecit Dominus animæ meæ*. *T*ertull. de reſurrect. carnis, Bernard. de ſeptem miſer. & alibi. *Dilige eum qui tibi miniſtrat ſyderum curſus, aëris temperiem* & c. de Paſſione item Granatenſis de Beneſ. D. & Carthuſianus, de iiſdem Fr. de Sales lib. de Amore, D. Leſſius Chryſol. S. 69. op. V. tractat. de Euchariſt. & Liberalitate Chriſt. *D. T* h. opuſc. de Sacram. Altaris opt. Se dat in præmium. Chryſ. in Jo. Matth. & Paulum de Euchariſt. Salv. 1. de provid. *Dei*, liberalitatem in Judæos deſcr. op. in *Davidem*, & Salom. lib. 2. & 3. Reg. in Chriſtianos, die Pentecoſtes. vid. conciones ibi, & Boſius de ſignis in Reges Gall. Vivaldus, Roſſelet io lilio S. Seneca lib. 3. de Beneficiis, & 4. Triſmegiſt. apud Stobæum in Eclogis Phiſ. deſcribit *Deum* plena manu omnia bona in naturæ ſinum conferentem.

IMMUTABILITAS. *D*. *T*hom. 1. p. q. 9. Boët in conſol. Auguſt. 1. Confeſſ. *Damaſcen*. 1. Orth. F. Nazianz. orat. Nativit. & quatuor Theol. orat. Chryſ. de incomprehenſ. na. *Dei*, Philo in illud, *Tu vero hic ſta mecum*, & alibi paſſim, Leſſius, Theodor. *Dialog*. *Immutabilis*, & Philo, quod *Deus* immutabilis. Petavius, t. 1. lib. 3. opt. Mag. ſen. in 1. *D*. 8. cum pœnitere dicitur, *ἀνθρωποπαθῶς* dicitur; & ex Ambroſio, mutat *Deus* ſententiam cum peccator mutat voluntatem, quia conditionatæ ſunt *Dei* ſententiæ, ideoque non mutaotur: mutamur nos, ſolus non mutatur. Auguſtin. contra Maxim. V. *T*heol. de voluntate & libertate *Dei*, Ruits, &c.

Plato ſæpe illud inculcat *αὐτὸ τὸ αὐτὸ*, &c. *P*lutarchus in tit. templi *D*elph. EI. ES. docet eleganter quemadmodum *DEUS* ſit immutabilis, & nos continuo mutabiles. Petavius lib. 3. tom. 1. dogm. Ec. inſtar omnium eſt.

ÆTERNITAS *DEI*. *Dionyſ*. de *Divin*. nom. 9. Greg. Naz. orat. nativit. & 38. quæ Theologica eſt. Auguſt. in confeſſ. Gregor. Magn. 9. moral. 26. Zachar. Mityl. Iſidor. Peluſ. lib. 3. ep. 149. Baſil. & Nyſſ. contra Eunom. lib. 1. Boët. conſol. Victorinus, Philo Jud. paſſim. Guill. Pariſ. Theophyl. Rayn. Petavius lib. 3. tom. 1. c. 3. Galatin. Leſſius, Syneſ. hymn. *D*. Thom. 1. p. q. 10. Maximus, *Dion*. Interpr. *D*emetrius, Cydonius, *D*amaſc. 1. orth. f.

Plat. in Timæo, *P*latonici, Alcin. *P*roclus, Ficinus & *P*lotin. io Ennead. Eugub. *P*lin. lib. 2. natal. Claudian. deſcr. Ætern. in Stilicone, Ronſardus in Æternitatis Hymno opt. Imagines *D*eorum, Orphei hymni, Numiſmata Æternit. *D*u Choux, Hieroglyph. *P*ierii. V. *P*hiloſ. lib. de Cælo & Mundo, an ab Æterno eſſe potuerit, Conimbric. *P*etavius lib. 3. t. 1.

INFINITAS ESSENTIÆ & PERFECTIONUM. Nazian. or. Nat. *D*. Thom. 1. p. q. 7. *D*amaſcen. 1. orth. f. Chryſoſtom. de incompr. Nat. *Dei*, *D*ionyſ. Boëtius, & alii, citati initio; Cyrill. Hieroſol. in Catecheſ. de *Deo*.

IMMENSITAS, Deus ubique per eſſ. præſ. potentiam, *D*ionyſ. *D*iv. Nom. 1. Clem. Alex. 6. Strom. Naz. orat. 34. Athan. *D*ialog. 2. Chryſ. 38. in Acta, *D*amaſcen. 1. fid. Nyſſen. orat. catech. Auguſt. epiſt. 57. op. & 1. confeſſ. Cyrill.

con-

contra Jul. *P*hilo paſſim, Mag. ſent. in 1. *D* 37. V. *D.* Thom. 1. p. quæſt. 8. V. Ariam de *D*ei præſentia, pie diſp. & practice. Vid. Auguſt. epiſt. 57. quomodo *D*eus ubique ſit.
*P*lotin. Enn. 6. Virg.

—— Deum namque ire per omnes
Terraſque, tractuſque maris, cælumque profundum.

*A*ratus,

Διὸς μεςὰ ἄπαντα: μεςοὶ λιμένες.

Deo plena omnia, Salvianus lib. 1. de provid. ex *P*ythagora, mens univerſi.

PERFECTIO. Dionyſ. de Divin. nomin. cap. 13. & ejus comment.

INTELLECTUS DEI. Idem cum eſſentia, Re; Ratione dumtaxat diſtinguitur. Communis tribus perſonis; ut & intellectio rerum omnium abſoluta & comprehenſiva *D*ei. Notionalis autem, qua generatur Verbum, eſt ſolius *P*atris generantis, & dicentis Filium. Iren. lib. 2. 47. Victorinus contra Arrianos, Triſmegiſt. in Pimandro, & Aſcl. V. D. Thom. 1. p. q. 14. 4. Eugub. de mente &c. in perenni *P*hiloſoph. *P*lotinus in Ennead. *P*etr. Gregor. in Syntaxi, Mirandulani duo, Theolog. in D. Thom. quæſt. 14. Leſſius, Theophil.

SCIENTIA DEI, PRÆSCIENTIA, Cognitio Ideæ, omnia ab æterno, *D*ivinæ menti ſunt præſentiſſima: ſcientia *ſimplicis intelligentiæ*, eſt ſcientia poſſibilium & impoſſibilium: *Scientia viſionis*, eſt ſcientia eorum quæ ſunt, & futura ſunt io æterna mente, ſeu *Scientia futurorum.* Scientia *conditionata*, ſeu *media* inter duas præcedentes, eſt ea qua cognoſcit *D*eus quid facturæ ſint creaturæ liberæ, ſi in tali & tali tempore producantur, & in talibus circumſtantiis, tali gratia adiutæ fueriot. Scientia *contingentium futur.* pertinet ad ſcientiam *viſionis. Decretum* eſt, quo *D*eus decernit futura: & præcedit ſcientiam viſionis ſive ſint neceſſaria, ſive libera. *D*icitur *præſcientia*, & *prævifio*, quia Res omnes à *D*eo cognoſcuntur antequam ſint; ab æterno cognitioni ejus præſentes. & illæ ita ſunt Ideæ, ſeu exemplaria rerum futurarum. *D*ei enim eſſentia & natura ſimpliciſſima eſt participabilis ab infinitis creaturis, & hæc eſt radix poſſibilinm & impoſſibilium. Non ſunt tamen RES, in *D*eo ſecundum eſſe Reale quod habituræ ſunt, ſed ſecundum eſſe cognoſcitivum Ideale, quia cognoſcuntur à *D*eo ſicut ſunt. Quicquid autem in *D*eo eſt, *D*eus eſt, & in *D*eo omnia ſunt unum, ut acutiſſime ratiocinatur Nicol. de Cuſa, Card. *D.* Thom. 1. p. q. 14. 15. 16. 17. Mag. ſent. in 1. *D.* 35. 38. 39. de ſcientia præſc. & quomodo Res ſint in *D*eo.

*D*ionyſ. 7. div. Nom. Clem. Alex. 6. Strom. Auguſt. 15. *T*rin. Cyrill. in Jo. & 31. Theſ. Auguſt. in 1. c. 10. Hilar. 12. *T*rin. Gregor. Magn. 20. mor. 23. Ambroſ. 3. fid. 7. Boët. 5. conſol. Anſelm. in Monol. & concord. *P*hilo de mundi opif. Euthym. in *P*anoplia, Cypariſſiota, Nicetas in Theſaur. *D*amaſcen. 1. orth. fid. Syneſ. de Inſomn. & Hymn. *P. D*am. op. 36. Theophil. *P*etavius lib. 4. div. *D*ogm. opt. Leſſius. Vid. *P*roſper. Fulgent. & alii citandi in prædeſtinat. ob præſcient. Bern. 5. de conſid.

Euſtratius in 1. Ethic. Ariſt. *P*lotin. in Enn. *P*roclus, Ariſt. in Met. & Aſclep. Ammoo. in lib. interpr. *P*ſellus, *T*riſmegiſt. in *P*im. Aſclepio cum ampliſſimis commentariis, Videnda Pallas Saitana, & Iſium apud *P*lut. lib. Oſiridis. Vid. *P*lat. in Tim. Alcinous & *P*latonici, Ficinus, Mirandul. *P*icolomineus.

PROVIDENTIA DEI, quæ eſt Sapientia, *attingens à fine ad finem fortiter, ſuaviterque diſponens omnia*, &c. Benevola *D*ei voluntas gubernationi totius orbis incumbens, *D*ionyſ. in Theol. myſt. Syneſius de provid. Chriſoſtom. homil. plurib. Theodoretus libris decem, Salvianus libris octo, Boëtius de conſol. Hugo Etherian. Lactant. contra Epic. Minutius, *D*amaſcen. lib. 1. Leſſius, Theophil. Rayn. in Theol. nat. Garaſſus, Sebond. Granat. Nicol. Cuſanus in imagine quæ circumquaque intuetur, Recupitus. V. liber Sapientiæ, & Eccleſiaſticus, & libri Salom. Mag. in 1. *D.* 35. *D.* Thom. 1. p. q. 22. Vid. Clem. Alex. *A*thanag. & alii qui ſcripſere contra Gentiles. V. Nemeſium & *P*etavium lib. 8. ſex. capit. Guil. *P*ariſ. 3. part. 1. de univerſo: *Neſme de la Provid.* *A*riſt. lib. de Mundo, Claudian. in Ruffinum.

*P*lato in Timæo, *P*lotinus, *A*lcin. *P*ſell. *P*roclus, Ficinus, Mirandul. Triſmeg. Tull. de nat. *D*eor. Seneca, Epictet. *A*rr. Lucianus in Icaromenippo, Eugub. de peren. phil. *A*lex. *P*hiloſ. lib. de *P*rovident. De Choux *Medailles.*

PRÆDESTINATIO *P*ræſcientiam meritorum ex gratia & voluntatem ſalvaodi complectēs, *Antecedentem Conditionatam*, ſi bene uti gratia voluerit creatura rationalis, & *Subſequentem Abſolutam*, prævifis meritis ex uſu gratiæ. Innuit *P*aulus Rom. 8. *Quos præſcivit, & prædeſtinavit*, hoc in *P*ropoſito; in Executione vero, per gratiam *vocavit*, & *juſtificavit*, tum demum *glorificavit*; ὡς προέγνω καὶ προώρισε. Cum autem executio conformis ſit propoſito & ideæ; ſicut executio dat gloriam

gloriam meritis, ita & prædeſtinatio deſtinavit meritis. Vita æterna, ut ait Auguſt. meritis datur; ergo prædeſtinatur meritis. Hier. in 1. Iſaiæ, v. 19. *ſi volueritis. Liberum ſervat Arbitrium, ut in utramque partem, non ex præjudicio Dei, ſed ex meritis ſingulorum, vel pœna vel præmium ſit.* Et Malach. 1. *Dilectio & odium Dei, vel ex præſcientia naſcitur futurorum, vel ex operibus.* Ambroſ. lib. 5. de fide, cap. 5. *Quorum merita præſcivit; eorum præmia prædeſtinavit: non petitionibus defertur, ſed meritis. Juſtitiam ſervo, non Gratiam.* ita Fauſt. Rheg. *Præſcientia prævidet merita, Prædeſtinatio præparat præmia.* idem Ambroſius Rom. 8. ait, Jacob dilectum, quia prævidit Deus bonum fore; Eſau odio habitum, quia prævisus futurus malus. Baſilius orat. quod D. n. e. author pec. docet vaſa gloriæ fieri ex meritis, & ignominiæ ex demeritis. Iren. lib. 1. cap. 76. Orig. Rom. 8. & de princip. Chryſoſt. homil. 16. in cap. 9. epiſt. Rom. Thendoret. OEcumen in cap. 8. epiſt. Rom. Gen̄ad. de prædeſt. Vaſquez Auguſtinum in eadem ſuiſſe ſententia docet, & citat hæc ejus verba: *non ex electione Propoſitum, ſed ex propoſito Electio ad ſalutem.* & illud: *Invenit merita quæ eligat.* Propoſitum autem eſt Voluntas antecedens ſalvandi omnes per auxilia Gratiæ, ſi voluerint ei cooperari. Electio vero eſt voluntas conſequens abſoluta ſalvandi eos, qui meruerunt per gratiam, & prævidentur in gratia morituri, ut ait Honorius: ideo ait Auguſt. Prædeſtinationem eſſe præparationem beneficiorum ſeu gratiarum, quibus ſalvamur; quæ oritur ex voluntate ſalvandi nos: *Vult autem Deus omnes ſalvos fieri*, 1. Timoth. 2. & 2. Petr. 3. *Non vult aliquem perire.* Dat ergo omnibus media ad ſalutem neceſſaria, denique nullum reprobat niſi prævisis demeritis; nullum ergo prædeſtinat niſi prævisis meritis. Vid. Auguſt. de prædeſt. de corr. & gratia, epiſt. ad Sixt. & Simplic. Proſp. de vocat. Gent. lib. 2. Eccleſia Lugd. in Bibl. PP.

Dicitur Electio ad gratiam & gloriam, & tranſmiſſio creaturæ rationalis ad vitam æternam, Scot. D. Thom. Præparatio Beneficiorum. Auguſt. Mag. ſent. in 1. D. 35. & 40. D. Thom. 1. p. q. 23. 24. Prædeſtinatio, eſt voluntas æterna ſalvandi adultos, quos prævidit Deus ſalutem merituros auxiliis Gratiæ, & pueros remediis à Deo ordinatis, juſtificatos. Ita Honor. Auguſtod. de prædeſt. (& omnes SS. PP. citati à Petavio lib. 9. c. 1. dogmat. cap. 16. & 3.) addens eos prævisos morituros in gratia. V. Boët. lib. 5. de conſol. Philoſ. Anſelmus, Damaſcen. Cypariſſiota, Auguſt. de prædeſt. SS. Maximus, Martyr. Nicetas in Theſauro, Sixtus Senenſis in Bibl. S. Philo Jud. paſſim; ſed gratiam Chriſti ignoravit. V. Leſſius de Attributis, & opuſc. de Gratia, Garaſſus in Summa, Gamaſchius, Moncæus, Martinonus, Mæratius, Vaſquez, Suarez. Ex profanis, Tullius de Natura Deorum, Plato 10. Reip. fine, Cebes in Tabella Vitæ humanæ, Epict. in Enchiridio, Seneca de providentia, Plin. in præfatione, Virg.

Quos ardens evexit ad æthera virtus.

Omnes cum Poëtæ, tum Oratores, & Philoſophi, cælum virtutis præmium pronuntiavere, ſed gratiam Chriſti ignoraverunt, ſine qua nemo ſalvatur, neque poteſt ſalvari Auguſt. de Nat. & Gra. Concil. Arauſicanum.

Vocatio, & Juſtificatio ſunt Effectus voluntatis *Antecedentis* ſalvandi omnes; ſunt tamen effectus in ratione cauſæ finalis, prædeſtinationis. ita D. Thom. non enim omnes vocati, aut juſtificati ſalvantur; nam *multi vocati, pauci electi.* Glorificatio vero eſt effectus prædeſtinationis ex prævisis meritis, quæ eſt voluntas conſequens. In eum ſenſum Honor. Auguſtod. de prædeſt.

REPROBATIO: Voluntas æterna, damnandi malos propter prævisa demerita, mortemque in peccato, vel originali, vel actuali. Mag. in 1. d. 40. 41. Hanc præcedunt in executione induratio, excæcatio, obſtinatio ex conſuetudine peccandi, quæ non ſunt à Deo, ſed à peccatore nolente gratiis Dei coperari, Deus enim, ut ait Auguſt. neminem deſerit, antequam ab eo deſeratur; neminem quoque reprobat antequam peccet, ut ajunt omnes; & refert Proſp. 2. voc. denique Pharao induravit cor ſuum; & Oſeæ 13. *Perditio tua, Iſraël* (hoc eſt, ex te,) *in me tantummodo auxilium tuum.* D. Bernard lib. 1. de conſid. deſcribit *cor durum*, quod nec minis movetur, nec beneficiis; & concludit, *Nemo duri cordis unquam ſalvatus eſt.* Vide quo te hæc ducunt ad *cor durum* Videndi iidem auctores qui ſupra citati ſunt de Prædeſt. Petavius, Leſſ. ss. PP. Pereterius & Cornelius in Exodum, de Induratione cordis Pharaonis, ex Theodor. Origene, Auguſtino, Gregorio Magno, &c. Videndus Auguſt. de peccato in Spiritum ſanctum, homil. de Verb. D. de Duritie, ſerm. de Lazaro. De gradibus eo ducentibus in Confeſſ. *Velle meum tenebat inimicus; ex voluntate perverſa facta eſt libido, & dum libidi-*

ni non reſiſtitur, facta eſt conſuetudo, & ex conſuetudine, facta eſt neceſſitas. V. Caniſ. in Catech. de peccatis in Spiritum ſanctum. Porro quod *præſcientia* Dei nullam inſerat neceſſitatem bene aut male agendi docet Boët. 5. conſol. & alii cit. nec gratia item, decernit Concil. Trid.

VOLUNTAS DEI. Idem re, cum eſſentia & Natura divina, cum Intellectu & Attributis; communis tribus perſonis, Ratione ſola diſtincta. Spiratio tamen Activa, qua Pater & Filius per voluntatem, tanquam uno principio communi ſpirant Spiritum S. non eſt communis Spiritui ſancto, quia notionalis eſt: ſicut ſpiratio paſſiva non eſt communis Patri & Filio, quia non ſpirantur, ſed ſpirant. Voluntas hæc in rebus ad intra, ut vocant, neceſſaria eſt, licet non coacta; in rebus ad extra libera eſt, & neceſſario libera, quia, ut demonſtravimus olim, creaturæ omnes ſunt contingentes, & produci à Deo poſſunt, ut ſunt participabiles naturæ divinæ, & non alio modo; libere ergo produci poſſunt. Eſt ergo libertas in Deo ad eas producendas aut omittendas; explic. in ord. ad creata; Ruitz. tom. de volunt. Dei, Suar. Vaſq. Mag. ſent. lib. 1. d. 45. 46. 47. D. Thom. 1. p. q. 19. *Voluntas ſigni*, eſt ea quæ ſignificatur per legem & Evangelium præceptis, & hæc non ſemper impletur, quia homines non obediunt. Voluntas *Abſoluta*, quæ ſine conditione eſt; *Conditionata*, quæ habet adjunctam conditionem. Hæc eſt Antecedens, qua vult ſalvare nos, ſi velimus mereri. Illa Abſoluta, qua vult ſalvare benemeritos, & damnare malos. Et dicitur eadem voluntas Beneplaciti, & ſemper impletur, & nemo ei reſiſtit. Qui voluntatem ſigni facit, ſalvabitur; qui non facit, damnabitur. Eſt etiam voluntas Dei *Bona:* in præceptis comm. *Beneplacens* in conſiliis & votis, ac ſupererogationis operibus. *Perfecta* in excellentia perfectionis; eſt & permiſſiva & abſoluta.

LIBERTAS DEI. Baſilius in Hexameron, & Ambroſ. lib. 1. Nemeſius item, & Nyſſen. Hieronym. in epiſt. ad Philem. Deus bonus eſt, quia vult, non quia cogitur; ſic homo Deo ſimilis. Dionyſ. 4. div. Nom. Auguſt. 1. de fide, cap. 3. Damaſcen. lib. 2. c. 22. S. Thom. contra Gentil. lib. 1. cap. 82. Boëtius de conſol.

Quem non externæ pepulerunt fingere cauſæ,
Materiæ fluitantis opus, verum inſita ſummi
Forma boni livore carens.

Chryſoſt. in epiſt. ad Epheſ. Damaſcen. 1. fid. cap. 29. Anſelmus lib. de voluntate Dei; Leſſius, Theophilus, Petávius lib. 5. cap. 4. Coccius, perfectio hominis in conformitate volunt. divin. ſita eſt. Bernard. ad Fratres Mont. Dei. Triſmegiſt. Plato, Philo, Epictetus, Art. Poët. Gr. Lat. Eugubin. Lipſius in manuductione.

DE VISIONE, AMORE, FRUITIONE DEI, ET UNIONE. In quibus eſt ſita fœlicitas æterna & Beatitudo noſtra Aug. l. 22. de civit. Dei ſerm. 111. epiſt. 121. in Medit. & ſoliloq. Dion. de div. nom. c. 1. Bern. ſerm. 4. SS. & lib. 5. de conſiderat. Greg. M. 18. Moral. 28. Epiph. hær. 70. Iren. lib. 5. cap. 3. Hieron. 2. contr. Jovin. Orig. 1. Matth. Hilar. Pſ. 64. Chryſ. 41. h. 1. Cor. Boet. 10 conſol. Anſelm. homil. de æt. fœl. Bellarm. de æt. fœl. Sanct. Coccius, Caniſius in catech. auctorit. Theophilus Rayn. in Theol. & morali ſcientia. Beda in homil. SS. om. Petavius lib. 7. dogm. Eccl. Leſſius, Plotin. Ennead. 5. Ambroſ. in funere Theodoſii, Valentiniani & Satyri: Nyſſenus in funere Pulcheriæ. SS. PP. in homiliis in laudem Sanctorum. Greg. 4. Mor. 27. Cyrill. ad Reg. Baſil. Naz. Chryſoſt. in panegyr. Guill. Pariſ. de univerſ. V. Salaſar de conceptione immaculata Deiparæ, ubi docet eam, in hac vita aliquoties Deum vidiſſe clare; de Moſe & de Paulo diſputant alii. D. Tho. opuſculo de Beatitudine & 1. p. q. 12. Mag. 1. ſent. d. 1. & 4. 5. d. 49. & rurſum 1. ſent. d. 1. ex Aug. de Trin. & doctr. Chr. Deo fruendum; rebus utendum. Comprehenſiva Dei cognitio, eſt qua cognoſcitur Deus quantum cognoſcibilis eſt, & omnes effect. & ſoli Deo convenire poteſt. Viſio clara Dei ſicuti eſt, fit auxilio luminis gloriæ & eſſentiæ Dei concurrentis. V. controverſiſtæ de inæqualitate viſionis. & de felic. animorum. v. Aug. epiſt. 112. An oculus corporeus Deum viſurus ſit, & de videndo Deo. vid. Fernandium in viſionum explanatione Chryſ. in ill. Iſai. *Regem in decore ſuo videbunt*, deſcribit enim theatrum div. gloriæ. Damaſc. in vita Barl. & alias viſiones Paradiſi.

DEI MAJESTAS GLORIA, DIVITIÆ, ABYSSI, Sublimis, profundus, Terribilis, Inſcrutabilis, Inviſibilis, Incomprehenſibilis, Magnus, Laudabilis, Mirabilis, Sufficiens, Plenus. SS. Patres in viſionem Iſ. c. 6. & Danielis 7. Apocal. 4. & 5. Exod. 19. Rupert. Matth. 1. & Hier. in currum Ezechielis. Chryſol. in Evang. *hominis cujuſdam divitis.* Clem. Al. 5. ſtrom. de theſauris abſcond. Naz. or. quatuor Theol. Dionyſ. 1. div. nom. Damaſc. 1. l. Chryſoſt. de incompr. nat. Dei, Proſper l. 2. vocat. 9. Galatin. de Arcanis, Reuchl. de Sephirot. Bern. l. 5. de

conſide-

conſider. Aug. 1. confeſ. & in medit. *Triſmeg.* Philo Jud. Leſſius, Garaſſ. *Theophil.* Rayn. Sibillyna oracula. Obſop. Aratus initio, Orphei Hymni, Clem. Alex. & Athenag. c. gentes.

DEUS, REX, DOMINUS, Judex, Paſtor, tutor, lux, cauſa prima, creator, conſervator, author omnium bonorum, Remunerator, Mundus Archetypus. Pater, radix, fons, mare Eſſentiæ, Sol, centrum, circulus, baſis, locus, Dominus ſcientiarum, &c. Dionyſ. de div. nom. 11.12.9.5. de Rege R. magno, parvo, pace, exempl. ſalute, &c. Syneſ. in Hym. Marguntius, Damaſc. Naz. Auguſt. Philo, Nyſſ. in catech. Philo Jud. l. de Monarchia & alibi paſſim & in MS. Bibl. Vatic. *Triſmegiſtus.* Eugub. Cyrill. hieroſol. Chryſolog. Cyprian. *Tertull.* in explicat. orat. Dom. Catech. Concil. Trid. *Tertull.* iterum de *Trinit.* aut Novat. Arnob. l. 1. cont. gent. Hilar. l. 1. de Trin. *Triſmegiſtus* in Pim. & eclogis Stobæi.

DEI NOMINA. Tetragrammaton, & alia, Galatin. de Arcanis, Reuchlin. Porchetus. Fr. G. Venetus ex Rabb. Faber. lib. Dodecamenon. Petavius lib. 8. cap. 6.7.8.9. Dogm. Eccl. Dion. cap. 1. div. nom. Damaſc. 1. fid. orth. Syneſ. in Hymn. Eugubinus de Perenni philoſ. Dio Ch. orat. 1. de Monarchia. Plut. & Lucianus paſſim, Orpheus in Hymnis & Homer. vid. Hieron. epiſt. de veſt. Sacerd. Buxtorf. in Abbrev.

DEI PICTURÆ, SYMBOLA, HIEROGLYPHICA. Ariſt. de Theol. Ægypt. Euſeb. de præpar. Evangel. Clem. Al. 5. ſtrom. Epiphan. Horus Apollo, Cauſſin. Pierius, Goropius, Prodromus *A*than. Kirker, Oedipus obeliſcorum Rom. *A*uthores ſymbolorum, vulgo *Deviſes Impreſe*, Ital. Ferrarius, *T*ypotius & *A*reſius. Coccius, Bellarm. & alii controverſiſtę docent qua ratione Deus ſymbolice pingi queat. Nam alioqui ſpiritalis natura pingi vere non poteſt.

MODI LOQUENDI, de Deo ἀνθρωποπαθῶς. Ira, pœnitentia. *Deſcendam, videbo. Neſcio vos* &c. *leo rugiet, quis non pavebit?* Videndi ſcript. ſacr. Interpretes, SS. PP. & *T*heologi cum S. *T*h. 1. p. Ruits maxime, vid. Dionyſ. de div. nom. & in *T*heol. myſtica, Lactantius opere integro de ira Dei.

CULTUS DEI. Sacerdotes, Sacrificia, templa, vota, donaria. vid. in tit. virt. Religionis, & ſtatus ſacri Pontificum: & infra, v. Lact. de vero cultu. *A*uguſt. libb. de Religione & in Enchiridio, Liturgiæ *A*poſtolorum & SS. PP. *T*heologia officii divini, t. 10. Bibl. Pariſ. Pontific. Rituales libri.

HÆRESES CONTRA DEUM. Epiph. *T*ertull. *A*ug. *T*heod. Philaſtrius, Coccius, Gauterius, Hæreſiologia, Caſtr. Prateolus. De Mahometiſmo, Idololatria, *A*theiſmo infra dicemus.

HYMNI, Syneſii, Prudentii, Boëtii, Damaſc. Marguntii, *A*mbroſii, Paulini, Piſidæ, Græcorum, & Latinorum, Pſalmi Davidici, Salomoniaci, Magneſii, Odæ Jonini, &c. v. Hymn. Orphei.

LEGES, de Deo colendo. Script. ſacr. Concilia, Decretalium, tit. 1. cod. Juſt. tit. 1. leges Goth. in Hiſp. illuſtr. Jus Orient. libri Baſilicon, Nomocanon Photii. v. Ryntelen, Ficlerum, Diod. de Charonda, Plut. in Numa, Solone, Lycurgo.

CAPUT II.

Deus Trinus, ſeu Trinitas SSS.

DE TRINITATE, In Genere, hoc eſt de Deo Uno in Eſſentia, & TRINO in perſonis, non autem triplici, quod Myſterium ſacratiſſimum & ſecretiſſimum appellat Richardus Victorinus, alii Auguſtiſſimum, ſanctiſſimum, & ſupremum maximeque adorandum; ſcripſit idem Rich. Vict. tractatum excellentiſſimum, Aug. libb. 17. Hilarius libb. 12. *T*ertullianus ſeu Novatus orationem ampliſſ. Naz. oration. quatuor Theol. Nicenum concilium & ſeq. Athanaſius, Baſil. & Nyſſ. contra Eunom. Victorinus opt. Fulgentius ad Monimum & Traſim. Don. de fide ad Petr. Anſelmus in monol. & proſ. Boëtius de Trinit. Petr. Lombardus, toto l. 1. ſentent. diſp. de Trin. 48. diſtinctionibus, D. Th. 1. p. qq. 16. à 27. ad 43. incluſ. Greg. 9. decretal. 1. Codex. Juſt. tit. 1. lib. Julianus Toletanus, Ambroſ. libb. de fide, & Spir. Sancto.

Vincentius Bellov. in ſpeculo Theol. Proprietarium rerum. Philo Jud. tres potentias agnoſcit, ut Seneca ad Helviam, libro de ſacrificiis Abel, & alibi paſſim, & hoc vocat Arcanum, Coccius in theſ. Nicetas, Cypariſſiota, Euthymius in Panoplia Græcol. Damaſcenus. 1. fid. orth. Garaſſus in ſumma Theol. Petavius tomo ſecundo dogmatum Eccleſiaſt. opt. Michael Vaſquez orat. elegantiſſima, Perpinianus orat. Ruits, Lud. Carbo, Nicol. de Cuſa Card. Berchor. Creſpetius. Gerſo. Cancell. Guill. Pariſ. Cathedra Chriſti, Dominica Trinit. ubi & de *feſto & officio Trinit.* ex tomo 10. Bibl. PP. Pariſ. Sixt. Senenſ. Carthagena, Galatin. in Arcanis,

Prochetus

Prochetus contra Jud. Girald. Pierius in Hieroglyph. Cauſſin. ſymbol. τριόφθαλμος. Videndi Theol. Scholaſtici, Alenſis Bonav. Scotus, Albertus, Suarez, Vaſquez, Valentia, &c. Ruits imprimis, Tannerus, Martinonus, Becanus. Vid. loc. Scripturæ inſignes Job. 28. Eccleſiaſtici 43.

Ex prophanis, Triſmegiſtus in Pim. Plato in Epiſt. Platonici plures. Numenius, Jamblichus, Plotinus apud Eugub. l. 1. de perenni Phil. Suidas in dictione *Sarug*. Obſopœus in Oraculis. Rhodiginus lib. 1. Antiq. Auſonius in gripho ternarii numeri, Bungus de numeris in ternario, Plut. de orat. ceſſ. in Triangulo rerum, opt.

Symbola Trinitatis τρισήλιος μορφή, forma triſolaris: ita Damaſc. Marguntius in hym. ſic, *omnis Tricolor Iris*, Vitellio triſolium, fons Tririvus, mons Trivertex, truncus arb. triramus, annulus tricirculus. PP. triangulum æquilaterum, ternarius n. ſupra. Τρισ ἐκφωνῶ. ter cano; tria ſunt omnia. Proverb. tres Reges, unum Regnum, tres potentiæ, una mens. Eugub. monas monadem genuit, & reflexit in ſe. Triſmeg. mens, lux, nexus amb. ſpiritus idem. Circa regem omnium omnia, circa primum prima, circa ſecundum ſecunda, circa tertium tertia. Plat. arcanum in epiſt.

Πρῶτα πατὴρ μετέπειτα λόγος, καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς,
Σύμφυτα μὲν τρία, καὶ εἰς ἓν ἰόντα.

Orac. Sarug. apud Suidam. Primus pater, tum filius, & ſpiritus, cum eis tria conſubſtantialia & in idem convenientia: lapis pretioſus τριόφθαλμος, Trioculus apud Cauſſinum in ſymbolis: palma una tres producens, & tres ſatæ unam, Garaſſus in ſumma Th. qui & alia plurima profundit. ut & Sebondius in Theolog. nat. tria Jod. Hebraica, & una vocalis, camets, circulo unico clauſa, quaſi tres perſonæ in tribus Jod, & unus Deus in una ſyballa *Ja*, hoc eſt *Deus*. Lil. Girald. ex Chald. arcanis Tricipitia, & Geryones pingit Pierius, Goropius, author imaginum Deorum, Sinarum. Item populi & alii Barbari, ut Acoſta & Trigautius referunt. Vulgo ſol, ut ſymbolum, affectus luce, ſplendore, & radio, cum tres ſoles, aut tres gemmæ, in unum confluunt, quia tres perſonæ licet realiter inter ſe diſtinctæ & relative oppoſitæ, identificantur tamen cum eſſentia realiter: funiculus triplex, qui difficile rumpitur. V. Salazar in Proverb. Salom. Bonzii funiculum è collo pendentem 3. filis contextum geſtant quaſi torquem equeſtrem: Jeremias ter exclamat, A, A, A: tria principia, unum Principium. Et Apocal. 4. novies Animalia plena oculis repetunt ἅγιος, cum ter tantum in Latinis ſit Sanctus. Unde & F. Georg. Venetus in Harmonia mundi quam aptavit, omnia ad novem revocat, ut ſunt 9. ordines Angelorum, cœlorum, corporum, &c. Rupert. in Deuter. opt. affert ſimilit. *dilectionis* quæ eſt unica, & habet 3. relationes ad Deum, ad ſe, & ad proximum. S. Aug. 15. Trinit. profert 3. omnium rerum gradus & 3. Animæ potentias, memoriam, intellectum, voluntatem, opt. Alii tres gradus Animæ unius, vegetat. ſenſit. rationalem, eſſe, ſubſiſtere, vivere. Ambroſ. tres Angelos Abrahæ apparentes ut unum ſalutatos, *Tres vidit, unum adoravit. Tribus digitis appendit molem terræ.* Hi tres digiti ſcrib. in pariete: tres digiti, manus una: triſagion SSS. Iſaiæ 6. in *nomine* P. F. & Spir. S. nomen unum, tres perſonæ. *Hi tres unum ſunt*, Jo. ep. David in pſ. rep. 3. Deus, D. Deus. *Faciamus hom. ad imaginem*, &c. *Ecce Adam ſicut unus ex nobis.* Job. tribus vicibus hæc omnia operatur per ſingulos, &c. 3. ibidem viſio Eliphaz arcana. Salom. Prov. 30. verba congreg. filii vom: Ibi P. Fil. Spir. S. appellat. Paul. 2. Cor. 13. 13. TER in ANNO jubentur omnes Judæi apparere coram Domino: tres erant partes templi Salomonis: viam trium dierum in ſolitudine Moſes poſcebat. Ægytii in myſteriis ſuis ter exclamabant tenebræ incognitæ σκότος ἄγνωστον, Eugub. de perenn. ph. l. 2.

AN SIT TRINITAS. Trinitatem eſſe fides Chriſtiana profitetur & probat ex Scripturis, Conciliis, SS. Patribus, Traditione Apoſtolica, & Symbolis Niceno, Conſtantinop. Romano, Athanaſiano; Miraculis, contra Judæos, Mahometanos qui negant Filium & Spiritum S. Hæreticos. Mirabilis mater ſupra modum quæ in perſecutione Vandalica ſuccla mabat: *Memento fili te in fide Trinitatis fuiſſe baptizatum*, Victor. Utic. hoc idem alii Martyres ſuo ſanguine ſunt atteſtati: Tres enim teſtimonium dant in terra, Spiritus, Aqua & ſanguis, Tribus qui unum ſunt, in cœlo. Vid. Catech. Concilii Trident. & Catechiſtas. Vid. Patres omnes ſupra citatos.

QUID SIT TRINITAS: Trias perſonarum & eſſentiæ unitas: Deus Trinunus; ſingulare & ineffabile myſterium, cujus viſio; corona meritorum eſt. Vid. PP. citati ſupra; Aug. præſertim de civitate Dei, ultimo c.

cur

Google

CUR TRINITAS? Richard. Vict. op. Tract. de Tri. Cur non plures quam tres Perſonæ? Quia cognitione Patris, omne verum; & Amore P. & Filii omoe Bonum exhauſtum eſt. Ideo nil ſupereſt quod illi, aut Spiritus S. poſſint ad intra in Trinitate producere. Fulgentius. Ita Theolog. in 1. & 1. p. S. Th. Anſelm. in Monol.

TRINITAS *Homouſios, conſubſtantialis:* non autem homoiouſios; ſimilis ſubſtantiæ. Perſonæ tres æquales, & ejuſdem naturæ & eſſentiæ, licet inter ſe differant realiter ratione perſonæ. Concil. Nicenum, Athanaſius in ſymbolo & contra Arrianos, Fulgent. SS. Patres & Theologi, omnes ſupra citati.

QUID eſſentia Divina: Quid Perſonæ in quibus natura Divina ſubſiſtit, Quid hypoſtaſis, & perſonalitas? Quid relationes Perſonarum? An Perſonæ conſtituantur per Relationes: an per proceſſiones: an per perſonalitates? v. SS. PP. iidem & Theologi.

ESSE Abſolutum, naturam; relativum, perſonas indicat Relationes quatuor, Paternitas, filiatio, ſpiratio activa, & ſpiratio paſſiva: Activa non cooſtituit perſonam ullam, quia invenit conſtitutas 2. Paſſiva, Spiritum S. Duæ priores patrem & filium conſtituunt: ſunt etiam *hæ quatuor notiones perſonarum*, quibus adde quintam *innaſcibilitatem, ſeu ingenitum*, quæ etiam eſt Patris ſolius, ut & generatio: filii nativitas propria eſt, amor Spiritus S. In Trinitate eſt alius, & alius, non autem aliud, & aliud: quia alius perſonas, aliud naturam reſpicit. In Incarnatione eſt aliud & aliud, duæ ſc. naturæ, divina, & hum. non tamen alius, quia eſt unica perſona Verbi, SS. PP. citati ſupra, & Theologi in 1. 5. & in 1. p. S. Th.

Perſonarum diſtinctio & æqualitas: Greg. nonus 1. decretal. Petavius tom. 2. dogm. Theol. Fulgentius & alii PP. citati ſupra.

Quid Proceſſio? vox communis filio, & ſpiritui, nam uterque procedit, ita & origo, uterque enim oritur & emanat ſuntque duæ proceſſiones tantum filii, per generationem, & Spiritus ſancti per ſpirationem activam Patris & Filii.

Quid generatio? qua Pater generat filium, ſeu dictio qua dicit illum, ut verbum ſuum ſubſtantiale, ex cognitione ſui, & eſſentiæ divinæ, & perſonarum & rerum omnium. Generatio eſt Proceſſio ſeu origo viventis à vivente ex principio vitæ conjuncto, in ſimilitudinem naturæ. V. Victorinus. Quænam in Patre poteſtas ad generandum filium?

Quid Spiratio activa? qua Pater & filius diligendo ſe mutuo uno communi voluotatis principio ſpirant Spiritum S. qui eſt amor perſonalis, terminus dilectionis qua ſe diligunt.

Quid Spiratio paſſiva? Relatio qua Spiritus S. refertur ad Patrem & Filium, duos ſpirantes, ſed unum Spiratorem. Theol. & SS. PP. ſupra.

Quomodo differt Spiritus à Filio? Quia Filius procedit ut natus per cognitionem & in ſimilitudioem fœcunditatis paternæ, Spiritus autem S. ut dilectus, per amorem, & non in ſimilitudinem fœcunditatis; nihil enim producit in Trinitate. Ita Rich. Victorinus Tract. de Trinit.

Differretne Spiritus à Filio, ſi ab eo non procederet? Non: quia nullam haberet cum eo oppoſitionem relativam, quæ conſtituit perſonarum diverſitatem. Scotus aliter ſenſit.

QUID PATER, Paternitas, Innaſcibilitas, & aliæ Patris proprietates? Novatus, ſeu Tertull. lib. de Trinitate, de perſona Patris pluribus diſſerit, & Petavius ex SS. PP. toto libro quioto Dogmatum Theologicorum Tomi primi. Videndus eſt Marius Victorinus, Athanaſius. Hilar. Auguſt. ſupra citati, & qui contra Arianos ſcripſere.

QUID FILIUS: Verbum, ſplendor, character, ſpeculum, imago, figura ſubſtantiæ, idea, ars, ſimilitudo, λόγος, Νοῦς, ſapientia? D. Ambroſ. in prologo lib. de fide, duodecim gemmis rationalis, comparat duodecim filii proprietates. De eo etiam diffuſe Tertull. lib. de Trinitate, Petavius lib. 6. toto Dogmatum Theologicorum, Primogenitus, unigenitus. Filius æqualis Patri, & coæternus, Deus de Deo, lumen de lumine, non autem creatura, ut blaſphemabant Arriani, *homouſios*, conſubſtantialis Patri, non autem *homoiouſios*, ſimilis ſubſtantiæ. Eſt quidem ſimilis Patri ut Filius & Verbum, ſed habet eamdem ſubſtantiam & naturam divinam cum Patre, ut & Spiritus ſanctus. In hoc fuit omnis Sanctorum Patrum diſputatio contra Arrianos. Hoc definitum fuit in Nicæno Concilio 118. Patrum. De hoc Athanaſ. Ambroſ. de fide, Auguſt. Hilarius de Trinit. Victorinus, & alii ſancti Patres citati ſupra; Fauſtinus, Vigilius, Ruſt. Diaconus in Bibl. Patrum. V. Paul. Hebr. 1. opt. & paſſim alibi. Proverb. 30. omnis ſermo. Baruch 3. Sapientia, Iſa. 9. & 45. Agnus, Apocal. Athanaſius, Auguſt. Hilarius, & alii Patres citati ſupra; Gigas biform. naturæ, Æmil. Filius etiam dicitur

citur Veritas, quia gignitur per cognitionem patris. V. Fulgentius ad Monimum, Coccius in Theſ. fuſe Petavius tomo 2. Dogm. Theolog. lib. 6. præſertim Rupert. de victoria Verbi, D. Cyrill. catecheſ. Hieroſol. V. Galatin. de Filii Dei nominibus, lib. Arcanorum. V. Rupert. de Victoria Verbi Dei. Petavius lib. 7. toto tit. 2. Dogmatum Eccleſ. eruditiſſime Coccius in Theſauro. V. Naz. Nyſſenus. V. Chryſoſt. & alii in feſto Pentecoſtes. V. Fulgentius ad Monimum, Cyrill. catech. de Spiritu ſancto; Bernard. in feſto Pentecoſt. S. Leo, Chryſoſtom. Rupert. Petavius, Garaſſ. Carthagen.

QUID SPIRITUS S. Et quod procedat à Patre & Filio, contra Græcos, qui à ſolo Patre procedere mentiuntur, & Patre ac Filio minorem, tanquã ſervum amborum blaſphemant; Concilium Florentinum, in quo diſputatum eſt de eo, & omnes Patres Græci citati ſunt, deditque manus Græcia Larinis. D. Ambroſ. libb. de Spiritu ſancto, Baſil. & Nyſſen. contra Eunom. Didymus de Spiritu ſancto, Rupertus fuſe de Spiritu ſancto, & donis ac operibus, Garaſſ. in ſumm. Theol. de Proprietatibus & Nominibus Spiritus ſancti. Quod ſit Amor, Donum, Paracletus, Digitus Dei, Pater pauperum, Gratiarum Parochus, ſeu Diſtributor, Sponſus, & Cor Trinit. Arrabo, Pignus.

De Donis & Gratiis Spiritus ſancti ex Iſa. & Paulo, & de fructibus ejuſdem Spiritus, Rupertus diffuſiſſime, Petr. Lombardus lib. 3. ſent. D. 34. D Thom. 1. 2. q. 68. D. Auguſtin. aptat 8. Beatitudinibus, Caniſius in Catech. authorit. Cyrill. catech. D. Thom. 2. 2.

Quid *Circumincesſio*, ſeu περιχώρησις, perſonarum? Eſt illatio unius ex alia & reciproca commeatio ex una in aliam non localis, ſed ſpiritalis, Pater enim in Filium, hi duo in Spiritum ſanctum; Spiritus autem, ut ait Salomon, in circulos ſuos revertitur. Ita Rupert. de Spiritu ſancto loquitur, ita Theologi & SS. PP.

Quid *Immanſio?* Eſt inſeparabilis trium perſonarum unio, qua immanent ſibi invicem Perſonæ una in alia, inſeparabiliter. Hic eſt funiculus triplex, qui difficile rumpitur. Salazar in Proverb.

Quid *Miſſio?* Eſt proceſſio ſeu origo unius perſonæ ab alia cum aliquo effectu externo; ſic Chriſtus miſſus eſt à Patre ſolo quatenus Verbum, quia ab eo ſolo originatur & procedit; & hominem univit ſibi: quatenus homo, dicit ſe miſſum etiam à Spiritu: Spiritus miſſus eſt à Patre & Filio, quia eſt Spiritus amborum, uniens ambos, procedens ab ambobus, & in linguis igneis, ac columba apparuit. Vide Bernard. ſerm. de Paſſ. in fine, ubi Spiritus ſancti elogia recitat. La Cepede in hymn. comment.

Quid *Appropriatio?* Eſt communium tribus Perſonis proprietatum, aut operum, ad aliquam è tribus relatio propter conformitatem proprietatum ipſius. Ita creatio tribuitur Patri propter Generationem Filii, & principium ſine principio: eſt enim Pater origo & principium Filii, licet non ſit cauſa. Ita ſapientia Filio adſcribitur, quia cognitione gignitur; & ſanctitas Spiritui, quia ſpiratur amore. Porro omnia opera ad extra communia ſunt tribus Perſonis, & omnia abſoluta ad intra, eſſentia & attributa. Supra diximus, Notiones quinque eſſe proprietates & notas, quibus perſunarum differentia dignoſcitur. De his omnibus D. Thom. ſub finem qq. de Trinit. & Theologi.

Symbola perſonarum licet ex Eugubino, de perenni Philoſophia excerpere, & ex Scriptura ac Patribus; Pater, foote, radice, trunco, origine: Filius, Sole, luce, veritate, ſapientia, libro, radio, rivo: Spiritus, igne, ſono, Echone, lingua, vento, exprimitur. Syneſius in hymnis, Eucherius in Allegoriis Script. Sylva Allegor. Loreti & SS. PP. habent hujuſcemodi innumera hierogl. Deum *Enepb* Ægypt. deſcribit Euſeb. libb. de præparat. Evang.

Hæreſes contra Trinit. Epiphan. Theodor. Auguſt. Philaſtrius, Athanaſ. Nazianzen. Nyſſen. Baſilius, Coccius, Prateolus, Gauterius, Caſtrius, enumerant. Videnda Hæreſiologia, tomo integro, Damaſceous.

Quomodo homines dicantur Dii? ſimilitudine, officio, & vicaria vice, necnon gratia, ex Dionyſ. de Eccl. Hieroo. Naz. in Apolog. Creſolius in Myſtagogo, tom. 10. Chriſtus ipſe Deos dixit, ad quos ſermo Dei factus eſt. Pſalm. 81. Judices Dii.

Theologia, Myſtica, Poſitiva, Scholaſtica, Moralis, Eccleſiaſticæ officii; concionatoria, doctr. catechetica, titulo ſcientiarum, & libro 2. in aula Theologorum delineabitur & inſtruetur ſuis Authoribus. V. Petavius in præfat. trium tom. dogmat. Seneca 1. Nat. qq. Eugub. de per. phil. Gillius in Prolegom. Euſebius libb. præparat. Evangelicæ de Theolog. referunt.

Notandum imprimis, eruendos è libris divinis locos arcanos & inſignes, & ex verſio-

nibus.

nibus, ſeu textibus Hebr. Græcis, Syriacis, Arabicis, Chaldæis, ſenſus abſtruſos ad doctrinæ famam adduceodos in medium: ex ſanctis Patribus, item & hymnis, Syneſii, Ambroſ. Prudent. Marguotii, Nazianz. Hilar. Necnon ex prophanis, Orphei, & aliorum; & ex Concordantiis, ac indicibus ſine rubore. Libri Triſmegiſti, citati à Stobæo in eclogis Phyſicis, liber Platonis de Sancto, Timæus, Phædrus, liber Plutarchi de Oſiride & Iſide, Zoroaſtris oracula, Pythagorici ab Euſebio laudati libris de præparatione, Stoici in manuductione Lipſii, fabulæ Poëtarum apud Strabonem lib. 1. Theologiam Veterum arguunt, ut & hymni Orphei.

CAPUT III.

Dii Falſi in genere.

QUI? & quam multi? Polytheiſmus, Atheiſmus, Mahometiſmus, Antichriſtus, Judaiſm. impius. Unde Idola? quam vana, ridicula, impia, crudelia; quando cœperit Idololatria; quando ceſſaverit in Rom. Imperio, & alibi Gentium. Qui fuerint Dii Chaldæorum, Aſſyriorum, Perſarum, Ægyptiorum, Chananæorum, Romanorum, Gallorum, Hiſpanorum, Germaoorum, Indorum & Nationum. Quæ Templa, qui modus Templorum? quæ Dedicatiooes, qui hono, s, quod jus Aſyli, quæ Immunitates? quæ Aræ, quæ ſacrificia, quæ victimæ, qui Sacerdotes, quæ Sacerdotum initiationes, munia, & jura: quæ Veſtales & aliæ Virgines? quæ vota, donaria, pompæ, convivia, ſodalitates? qui feſti dies, qui ritus, quæ myſteria? quæ ſtatuæ & imagines Deorum, quæ coronæ, & alia inſignia, & numiſmata? quæ fabulæ & genealogiæ? quæ ſacra Eleuſina, Iſiaca, Oſirea, Mithriaca, Cabiræa, Dodonæa, Delphica, Orgia, Deæ bonæ, &c. Quæ ſortes, divinationes, auguria, auſpicia, tripudia, ſolœcima, ſomnia? quæ Magica maleficia? quæ funera? quæ Apotheoſes, quæ vaſa & inſtrumenta templorum & ſacrificiorum? quæ veſtes, qui cultus Deorum, quæ luſtrationes, expiationes; qui ludi in honorem Deorum, quæ devotiones capitis Curtii Anchari, Deciorum? Quæ evocationes Geniorum? Tyranni, ſtudioſi Idolorum, & alii Victores Idolorum, & deſtructores. Fraudes idolorum; hum. victimæ: videndus Heſiodus in Theogonia, Homerus & Orpheus in hymnis, Lucianus in Dialogis, Apul. in Metam. 11.

EX ſacris Auctoribus, qui ſcripſere contra Idola & cootra Gentiles, Julius Firmicus de errore prophan. Religionum opt. in Bibl. Patrum, Clemens Alex. in Protreptico, Athenagoras, Juſtinus Martyr, Tatianus, Arnobius ampliſſime, Minutius Felix, Lactantius eleganter, Tertull. & ejus comment. Pamelius in Apologetico, & lib. de Idololatria; Nazianz. & Cyrill. contra Julian. Aug. de Civit. Dei, Orig. cootra Celſ. Joſeph. contra Appionem, Prudentius in hymno Romani Martyris, & contra Symmachum, D. Thom. contra Gentiles, Euſeb. Cæſ. libb. præpar. & demonſtr. Evangelicæ, & contra Hieroclem. Eſt & in vitis PP. Roſveydi notatu dignum, de Origine Idolorum; Ambroſius, Cyprianus, Chryſologus contra Kalendas Januar. idem Ambroſ. contra Symmachum de ara victoriæ contra Judæos & Saracenos; plures ſunt tractatus in Bibliotheca Patrum, Colon. Pariſ. Lat. & Græci. Theophil. Rayn. in Theolog. nat. op. Garaſſus in ſumm. Th. Moametica in Biblioth. SS. PP. qui de Antich. ſcripſ. Iren. Hippol. Effrem, Lactant. Plato in convivio, Heſiodus in Theogonia, Bocatius de Genealog. Deor. Lilius Giraldus ſuſiſſime, Natalis Comes, Hyginus, Phurn Fulgentius, Orpheus in hymnis, Ovid. in Metam. & Faſtis, Poëtæ Græci & Latini, Triſmegiſtus 48. libb. Author imaginum Deorum, Plin. lib. 2. nat. hiſt. cap. 1. Macrobius de Sole, Herodorus & Diodorus 5. de Ægyptiis, & aliis, Philoſtr. in imaginib. Athenæus, Vitruvius templa & Aras deſcr. Pauſanias templa, aras, ſtatuas totius Græciæ, Varro de Diis duodecim: Hiſtorici prophani omnes, Cæſar, Livius, Svetonius, &c. Apulejus, Lucianus, Seldenus de Diis Syris, Voſſius de origine Idololatriæ ſuſiſſime, ſed purgandus. Plutarchus de Iſide, Oſiride, Oraculis, Goropius de Diis Ægyptiorum, ou Choux de Relig. Rom. Roſini Aotiquitates, Alexander Tiraquell. Rhodigin. Grutherus de jure manium, Paſchal. de Coronis, Guicciardin. de funeribus, Scholiaſtæ & commentarii Authorum, Acoſta de Diis Mexici, Trigaut. de Sinis, Cluverius, itineraria Indica, Canadica.

Eſt autem ſcitu, notatuque dignum, quemlibet horum titulorum in plurimos ita poſſe deſcribi ut quilibet, bene magnum volumen efficiat: exempli gratia, *Templorum* titulus, ſi in ſacra & prophana dividatur, tum in ſacra, ritus, & numerum templorum toto orbe illuſtrium, & ſæculis omnibus, quod opus olim in Rhetoricis dictatis moliti ſumus: idem

idem dictum puta de ſtatuis aureis, argenteis, æneis, marmoreis, ligneis tam variis forma, quam varii Dii, Genii, & Heroës, quibus ſi ſacras & pias addideris, ut pellant impias Theodoreti conſilio, imo Apoſtolorum. quis non videt quam lata ſeſe aperiat ſcribendi planities, & doctrinæ campus? Non abſimilis labor in Sacrificiis, & aliis id genus ſuſcipi cum laude poſſet. Qui ſcribere amabit & illibatam materiam adoriri, videat exemplar Paſchalii, Lipſii, Bulengeri, Guicciardini, Agoniſtici Fabri, Illorum enim inſiſtendo veſtigiis & lineis, poterit intactas ab eis Antiquitates exhaurire.

Et capiti inde ſuo decerpere fronde coronam. ut cum Lucretio loquar. Mirabile porro Machab. 1. c. 3. v. 48. fertur, ex libris legis ſolitos Gentiles ſcrutari ſimilitudinem ſimulachrorum ſuorum, quos enim Scriptura deſcribit abominando, illi colendo ſibi ſumebant, adeo in perverſum ficta, factaque eſt nequitia.

DII *in ſpecie.* Jupiter, Saturnus, Mars, Neptunus, Pluto, Apollo, Mercurius, mares, &c. de his Lilius Giraldus, Jul. Firm.

DEÆ: Juno, Ceres, Cybele, Venus, Diana, Pallas, Proſerpina. V. Natalis Comes, & ſupra citati, Imagines Deorum præſertim. Seldenus Deos & Deas in Scriptura ſacra memoratos deſcribit. Dæmogorgon omnium pater, apud Bocatium, hoc eſt Dæmon. V. Heſiod. in Theogonia, Orpheus in hymnis, Plato in convivio.

CAPUT IV.

JESUS CHRISTUS,

DEUS-HOMO, ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ, ORBIS SERVATOR.

Mirabile Amoris myſterium.

IN genere CHRISTI Laudes communes, Elogia, Epitheta. Arnobius lib. 1. contra Gentes ſub med. op. op. Lactantius lib. 4. & 5. divin. Inſtit. Euſebius Cæſar in Oratione Conſtantini, Origenes contra Celſum, Clemens Alex. in Pædag. & Paræneſi, Nyſſenus de perfecta Chriſtiani forma. Ambroſius in Cantica, & alii cantic. interpr. PP. & de Virg. Cyrillus contra Jul. & Naz. Hieronym. Rupertus & alii in curru Ezechielis, & Apocalyp. Agno. Prudentii, Syneſii, Damaſceni, Nazianz. Vidæ, Mantuani, &c. Carmina, Bernardi proſæ, &c. Garaſſus in ſuſma Theolog. op. Theophilus Raynaudus in opere eruditiſſimo, quod inſcribitur CHRISTUS, omnes Chriſti titulos exhauriens cumulatiſſime. Elogia Juglaris opt. Coccius in Theſ. ampliſſime, Petrus Damianus in homilia, Berule de Magnitudine Jesu, Gall. SENAUT de Homine reparato 9. S. Jure Gall. & alii innum. in Medit. Eſneuve, Dupont, Grenade Suffren. Vide Anaſtaſium Sinait. contempl. anagog. in hexameron die 4. de Sole.

CHRISTUS dicitur Gigas biformis naturæ; à S. Ambroſio lib. de Fide, Vænantio Fortun &c. Videndi SS. Patres in Homiliis Myſter. Chriſti, Chryſoſt. Epiphan. S. Leo, &c. Videndi Baronius in Apparatu Annal. Eccl. & Saillanus tom. ult. Annal. de Chriſto, Joſephus, Niceph. Euſeb. in Hiſt. Eccleſ. Laudatur in Alcorano ut Propheta, ſed Mahometh blaſphemus, negat Deum, & ſe præponit ei impie.

INCARNATIONIS Myſterium quod erit ſemper *Myſterium*, ut ait Baſil. Seleuciæ oratione eximia de ea, & *Ænigma inſolubile* ut Cyrillus aſſeruit in Conc. Epheſino & ex eo Suarez initio diſp. ac Theophilus, loco tamen non citato Concilium Epheſinum ſuſiſſime, contra Neſtorium, qui negabat Chriſti divinitatem, & Mariam Θεοτόκον, Concilium Chalced. contra Eutychem qui duas naturas in unam confuſas deblaterabat; in utroque citantur Patres plurimi antiquiſſ. Athanaſius lib. de Incarnatione, ut & Auguſtinus, & Caſſianus de Incarnatione Ambroſius lib. de fide & lib. de Incarnationis Sacramento, Theodoretus dialogis tribus, inconfuſo, immutabili, impatibili, Damaſcenus, Jobius in Bibl. Photii, Richard. Victorinus & Anſelm. lib. Cur *Deus homo.* S. Leo in epiſtolis ad Concil. & Imp. & Homiliis Nativit. Epiph. Paſſionis: Fulgentius ad Traſimundum, Fauſtinus, Vigilius, Ruſticus Diaconus, Eterius & Beatus in Bibl. PP. Chryſologus de Incarnationis Myſterio & Annunciatione Deiparæ. Bernard. in Cantica & ſuper *Miſſus eſt.* Cyrill. Hieroſ. catech. Cyrill. Alex. in Theſ. & de fide ad Reginas, Euthymius in Panoplia. Nicetas in Theſ. Cypariſſiota, Coccius, Theophil. Garaſſus, & alii ſupra laudati. Proſper libb. promiſſ. Tertull. de carne Chriſti & adverſus Jud. & hæret. V. Rich. Vict. de Emanuele, Origenes de Principiis, S. Effrem Gregor. Neocæſ. de Annunt. Vid. Opſopœus in oraculis de Chriſto, V. Acoſta de Chr. revelato Mag. ſent. lib. 3. diſtinctionibus trigintaquinque, diſputat de Incarnatione Et poſt eum D. Th.

3. p. q. 59. & eorum interpretes Theologi, Alenſ. Bonav. Scotus, Albertus M. Suarez, Valquez, Valentia, Delugo Card. Mendoza, Vincent. in ſpec. Theol. Coruſcationes Veſtoni, Vid. orationes SS. PP. habitæ in feſtis Annunt. Nativit. Epiphaniæ, Purificationis, &c. Naz. Nyſſ. Chryſoſt. Auguſt. Ambroſ. Epiphanius, Max. Bern. P. Dam. Carthagena. Vid. Patres qui de Deipara peroravere quos infra laudabimus.

CAUSÆ Incarnationis, an neceſſitas, ad rigoroſam ſatisfactionem pro peccatis? an ſolo Amore incarnandus, ſi peccatum non fuiſſet? Hi qui ſupra cit. *cur Deus homo*, & Theologi Vaſq. Suarez. Lugo Cardin. Salazar de conceptione, Theophil. Raynaudus in Chriſto, Ragula. De convenientia Incarn. ad ſap. bon. & juſt. Dei, oſtend. Damaſcenus, Thom. Theol. Vaſq. Suarez. De cognitione Incarnat. ab Angelis, & homin. iidem. Baruch 3. *Poſt hæc in terris viſus eſt*. op.

Præparatio, promiſſio, Prophetiæ, figuræ Incarnat. Proſper Aquit. libb. promiſſ. prædict. & benedictionum fuſe, Tertull. de carne Chriſti in Adami forma, de reſurrect. carnis, ss. PP. in nuptiis Patriarch. in Cant. cantic. in Balaami prophet. Num. 23. 24. in vellere Gedeon. horologio Achaz. &c. Idiota in Iride, in Nube alii. Vid. Cyrill. in Glaphyr. & libb. de adoratione, Petr. Damian. ſerm. V. Baëza de Chriſto figurato.

Oracula Sybillarum, & vaticinia Veterum, Lactantius, Obſopœus, Galatinus in Arcanis, Cedrenus, Caniſius in Mariali, ex Cedreno, & aliis. Videndus Baron. in Apparat. Oroſius in hiſt. Daurotius in catech. hiſt.

QUID INCARNATIO? Verbi divini cum humana carne unio. *Verbum caro factum*, ut ait Jo. cap. 1. Totius hominis in hypoſtaſim Verbi Aſſumptio: Naturæ divinæ & humanæ in perſona verbi unio; *ἐνανθρώπησις*, *συσάρκωσις*, Filii Dei cum filio hominis hypoſtatica ſeu perſonalis conjunctio; Damaſcen. de fide orthodox. Patres & Theologi ſupra citati: Auguſt. S. Leo, & alii in homiliis Nativitatis; Auguſt. in feſto Nat. *Factus eſt Deus homo, ut hominem faceret Deum*. Cur Filius incarnatus non Pater. Mag. in 1. d. 1. Rich. Vict. de Emanuele, & cur Deus h. Jobius Photii. Damaſcenus de fide orthod.

QUID UNIO Hypoſtatica, terminata ad perſonam Verbi, qua media ſanctificatus eſt homo, tota Deitate unctus: quomodo concomitanter cum Verbo adſint Pater & Spiritus ſanctus, licet non uniti homini? Quæ vis unionis ad meritum Chriſti infinitum, ut docet Bonifac. Extravag. comm. Antiquorum, de Pœnit. & Remiſſ. & ibid. Clem. VI. Extravag. *unigenitus*, Chriſtum vocans Theſaurum infinitum hominibus, & guttam ſanguinis ipſius ſufficientem pro redemptione totius generis humani propter *unionem ad Verbum*. Gloſſ. *exceſſum* appellat de quo in Transfiguratione loquebantur. Eucher. ait, *Inventum eſſe* quomodo homo Deum valeret unione hypoſtat. Irenæus addit, *Inventum eſſe in homine pretium Dei*, Jacobus Cardinalis S. Georgii, ad Velum aur. libro de Jubileo, in Bibl. Patrum Pariſ. aureas habet ſenteotias, & ait, guttam unam ſanguinis Chriſti mille mundos eripere poſſe Dæmoni. Hæc eſt corrigia calcei Chriſti, de qua Joannes B. loquebatur; Modus unionis in homine ſpoliato propria ſubſiſtentia, terminatus ad Verbum, per quem humana natura Chriſti ſubſiſtit in perſona Verbi, & facit unum compoſitum ex duabus naturis, humana & divina; ideoque Chriſtus dicitur compoſitus ex duabus illis naturis. Mag. ſent. in 1. d. 2. D. Thom. 3. p. q. 2. 3. 4. 5. Theologi omnes ibid. Concilium Epheſinum 2. & 3. parte, S. Leo in ſermonibus de Nat. & Epiphan. Auguſt. tract. 7. in Joann. explicat, comparatione mulieris decantatæ, quæ ſanguinis gutta ex auricula, in aure avulſa defluxit præponderante idolo aureo, Deum emiſſe ſuis dicebatur; quanto magis gutta ſanguinis Chriſti toti orbi præponderavit. V. Velaſq. in epiſt. ad Philipp. Concil. Epheſ. 3. p. Nazianz. orat. Nativit. S. Leo ſermonibus cit. Damaſcen. Ambroſ. de Fide.

Dignitas hominis inde reſultans. Paul. Hebr. 1. *Cui dixit Angelorum, Filius meus es tu*. Athanaſ. de Incarn. Leo de Nat. Agnoſce homo dignitatem tuam. Ambroſ. de Jacob. lib. 2. op.

Quid communicatio idiomatum, ſeu proprietatum reciproca ob unionem duarum naturarum in perſona Verbi, ob quam fit ut divina de homine, & humana de Deo prædicentur; Deus mortuus, Deus infans, homo omnipotens, homo Dominus cæli & terræ. Ita Chryſolog. Venit Deus humana accipere, & dare divina. Ita Auguſt. & Leo de forma Dei, & forma ſervi reciproce ratiocinantur in homiliis Nativit. Epiphaniæ, &c.

Similitudines quibus explicatur unio hypoſtatica & incarnatio, & nomina uſitata: carbo ignitus Iſaiæ: Verbum *inſitum* Jacob. Apoſt. Ignis roridus fornacis. Nuptiæ, ſcala Jacob, rubus Moſis, arca Teſtamenti, nubes

 caſtrorum;

caſtrorum; Habitus, veſtis, viſitatio, ſuſceptio, converſatio, locutio Patris in Filio, miſſio, ſanctificatio, unctio, eructatio, ſcriptio, aſſumptio, agglutinatio animæ Jonathæ & Davidis: umbra, obumbratio, unio animæ & corporis, ex ſymb. Athan. Cyrill. in collectan. Suarez, diffuſe & accurate in 3. p. Concil. Epheſ. 3. p. in Homil. Ioſitio & inoculatio arborum egregie depingit. V. Plin. & Domus ruſt. & Geoponica, de umbra Virginea. Novarin. tom. integ.

Quid aſſumpſit verbum, caro factum? Totum homioem illum, quem univit ſibi, non autem alios homines, corpus, ſanguinem, capillos, animam, & animæ facultates. Denique, ut canit Eccleſia ex ſymbolo Athanaſii, quod Auguſtinus citavit, ut in edit. Baſil. legi, *Perfectus Deus, perfectus homo, ex anima rationali & humana carne conſiſtens.* Contra Apollinariſtas, qui divinitatem animæ loco collocabant. Vid. Epiphan. contra Theodor. Auguſt. Philaſtrius. De hoc Mag. in 1. d. 2. 3. 4. 5. D. Thom. 3. p. q. 6. & 7. & eorum ſequaces Theologi omnes.

CHRISTUS filius naturalis non Adoptivus. Eterius & Beatus contra Elipandum in Bibl. PP. facundus Hermion. S. Leo ſerm. de Transfigurat. in illud, *Hic eſt Filius meus.* V. PP. in illud, *Aſcendo ad Patrem meum, & Patrem veſtrum*, D. Thom. 3. p. q. 21.

Duæ operationes in Chriſto, & duæ voluntates, ſemper tamen concordes; humana, & divina, Concil. Romanum ſub Martino I. & Conſtantinopol. contra Monothelitas. De his Binius in Notis ad Concilia, & Baron. in Annal. S. Leo in ſerm. de Paſſ. Euthym. in Panoplia, Cypariſſiota, Nicetas, Damaſcenus, Coccius, D. Thom. 3. p. quæſt. 18. 19. Delrio in vindiciis Areopagiticis.

CHRISTI Operationes Theandricæ omnes fuere, hoc eſt, Dei-viriles, Deo-humanæ, quia ipſe Deus-Homo Θεάνθρωπος, ita Dionyſ. in Theol. Myſt. Damaſc. &c. una perſona verbi, naturæ duæ, hum. & divina. Theodoret. Vid. Delrio in vindiciis Areopagiticis, Theologi omnes citati, Concil. Epheſ. & Chalced.

CHRISTUS Beatus Animo & comprehenſor, corpore autem viator, ideo meruit gloriam corporis, non Animi, Baſil. Seleuciæ, Damaſc. S. Leo, Petr. Vener. Chryſoſt. in myſterio Transfiguration. Ambroſ. in Lucam, Theologi omnes: Garaſſus, ibid. Theoph. Raynaudus in Chriſto ſuo.

CHRISTUS impeccabilis propter Unionem Hypoſtaticam, & gratiam: humana enim natura, regebatur à divina. Liber tamen erat, & liberrima voluntate fruebatur. Si peccare non poterat, quomodo liber? quomodo potuit mereri nobis gratiam & ſalutem; famoſa quæſtio & pene inſolubilis poſito præcepto Patris à quo recedere non poterat: ait Cajet. liberum fuiſſe quia potuit petere diſpenſationem à præcepto, & non petiit: Theophilus vero, quia liber fuit in electione temporis. Videtur tamen Pater ei præſcripſiſſe tempus cum dicat: *Pater venit hora.* Alii, quia obtulit ſe cognita Patris voluntate ante ipſum præceptum, quæ eſt obedientia ſigni perfectiſſima apud S. Ignatium. Unde eſt illud David. *Tunc dixi, Ecce venio.* Alii denique libertatem ponunt in electione motivorum liberrima, quæ ingrediuntur ſubſtantiam Actus. Neque enim ei imperaverat Pater ut moreretur amoris & zeli motivo, aut alio quopiam. Anſelmus ſpontanea voluntate mortuum ait, non autem cogente neceſſitate, quaſi non attenderet ad illam neceſſitatem, ſed ageret humanæ libertatis modo, quam ei unio non abſtulit quoad ea quæ non pendebant à viſione beata. Aug. Cyrill. Chryſoſt. Rupert. Catenæ SS. PP. Gr. & Lat. in cap. 8. Joan. quis ex vobis arguet me de peccato? Origenes, Tolet. Rich. Vict. de Emanuele, & Butyro ac melle, hoc eſt Patris & Spiritus S. delitiis, quibus Chriſtus continuo fruebatur. D. Th. 3. p. q. 15. Theologi omnes ibi, Suarez, Vaſq. Valentia, Card. Lugo, Mendoça, Martinon. Mæratius, Gamaſchius, Theoph. Raynaudus in Chriſto Raguſa.

Gratia Chriſti immenſa. in Pſal. 44. & commentariis D. Thom. 3. p. q. 7. Mag. l. 3. ſent. d. 13. 14. & Sequaces, Raguſa, Suarez tomo 1. in 3. p. & tomo de Gratia, divino prorſus, Martinonus Mæratius, Delugo &c. Lorin. in Pſ. 44.

Meritum Chriſti. Quid ſibi meruerit & nobis. Mag. ſent. lib. 3. d. 18. Clem. VI. Extrav. unigenitus. Aug. tract. 7. in Joan. Adde ea omnia quæ dicuntur de copioſa redemptione ex cumulo omnium actionum, quarum minima pretii fuit infiniti: adde quæ dixi ſupra De vi unionis Hypoſtaticæ, quæ pretium infinitum operibus Chriſti imponebat: Eucher. homil. Aſcenſ. Aug. de verb. Dei, Quem contemnis attende, & totum mundum cum Chriſto appende. Ambr. Chriſti vulnera noſtræ pretia libertatis vocat, & Animam noſtram Chriſti ſanguine factam pretioſam. lib. 1. de

Jacob.

Jacob. Jacobus Cardinal. S. Georgii libro de Jubilæo, Gloſſa extravag. Clem. VI. Unigenitus, de pœnitentiis & remiſſionibus, S. Leo in ſerm. nativit. Aug. in Pſal. paſſim: *Conſciſſus eſt ſaccus, & effuſus eſt ſanguis Chriſti, pretium orbis terrarum.* V. Aug. & alii in illud Pſal. *verumtamen pretium meum cogitaverunt repellere.* Gratia omnis per Chriſtum. Aug. lib. de Gratia, Suarez de Gratia capitis. D. Th. 3. p. q. 8. Bern. *Origo gratiarum Chriſtus, ut mare fluminum.* In cant. cant. ſerm.

DONA Spiritus in Chriſto ex Iſai. cap. 2. & 61. D. Th. p. 3. q. 7. Mag. ſentent. lib. 3. diſt. 13. 14. 34. & ſequaces interpretes, in cap. Iſa. 11. & 61. Rupertus diffuſiſſime de Donis Sp. S. & de Victoria verbi: Et in cap. 1. Joan. vidi ſpiritum deſcendentem ſicut columbam, in Apocal. ſeptem cornua Agni, ſunt ſeptem ſpiritus.

De ſcientia Chriſti, Divina, Beata, infuſa, experim. D. Th. 3. p. q. 9. 10. 11. 12. Mag. in 3. d. 13. Aug. in Jo. cap. 7. Sapientia Salomonis, Sap. c. 6. 7. 8. 9. 10. figura erat ſapientiæ Chriſti, qui pluſquam Salomoo fuit, & pluſquam Adam Auctor ſcientiarum, Suida in verbo Adam & Seth. V. ibi columnas duas ſcientiarum omnium. Doctrinæ Chriſti Evangelicæ vis & efficacia. Lact. de vera ſapientia Clem. Alex. 5. ſtrom. & lib. Pædagogi.

VIRTUTES Chriſti Theandricæ, Caritas, Virginitas, Humilitas, Patientia, Religio, Obedientia, Paupertas, Manſuetudo, Juſtitia, Fortitudo, Temperantia, Sapientia, Prudentia, Zelus gloriæ divinæ & Animorum. Miſericordia, Gratitudo, Pietas, Liberalitas, Devotio, veracitas. Fides in eo non fuit quia Deum clare videbat, & omnia. Spes noo fuit, niſi quo ad ea quæ noodum habebat. Pœnitentia non fuit, quæ eſt de propriis peccatis: de his D. Thom. 3. p. q. 7. Mag. ſent. l. 3. d. 33. Bern. & alii SS. Patres in Homiliis & orationibus de myſteriis Chriſti, Nativit. Circunciſ. Oblationis, Prædic. Paſſionis, Reſurr. Auctores medit. Granat. A ponte, Berule de Jeſu magn. Auctores de Imitatione JESU, Gaudier, à Kempis, Nyſſ. Lactantius lib. 4. Div. Inſtit. de Juſtitia, Ambr. in Proverb. SS. Patres ſupra citati in elogiis. Bernardus, homil. ſuper Miſſus eſt: & de Nativit. Ambroſ. in Lucam, Nyſſenus de forma Chriſtiani. Auguſt. in Joan. Gallinæ eum comparans, Drogo de Sacr. paſſ. Jul. Firm. de error. p. Rel. Aug. de Virginitate, Tertull. & Cypr. orat. de patientia, Nyſſenus de perfecta Chriſtiani forma, Beroard. in Cantica proponit ſibi Jeſum ut formam virtutum: de Jeſu nomine diſp. Bonav. in ſtimulo divini Amoris, Gaudier. de Imit. Jeſu.

MYSTERIA Vitæ Chriſti: Conceptio, Nativitas, Circumciſio, Oblatio, fuga & reditus de Ægypto, Inventio in Templo, Silentium altum uſque ad 30. an. Baptiſmus quo in ignem verſa omnia circum, ait Juſt. Mart. tentatio, Vita perfecta, jejunium, prædicatio Evangelii. Miracula, Transfiguratio, Triumphus, Pedum lotio, Euchariſtiæ Inſtitutio, Paſſio, Crucis myſteria, ſepultura, deſcenſus ad Limbos, Reſurrectio, Aſcenſio, Miſſio S. Spir. Judicium, poſt Victoriam de Antichriſto. De his Baronius & Saillaous in Annalibus accurate. Interpretes Evangeliorum, ss. pp. & alii: & Bibliotheca homiliarum tomis 4. & Cathedra Chriſti concionantis à nobis adornata: Et catenæ Patrum. Lat. Gr. In Evang. Suarez, tomo de vita Chriſti, op. Ludolphus de vita Chriſti, & Lanſpergius. SS. Patrum orat. Cypriani Zenonis, Nili, Cyrilli, Naz. Nyſſ. Chryſoſt. Baſilii Seleuciæ, Methodii, Epiphanii, Leonis, Ambr. Aug. Chryſol. Max. Bernardi, Petri Dam. Laur. Juſtin. Guill. Par. Gerſonis Cancell. S. Th. Bonaventuræ, Carthagenæ & al. recentiorum, P. Marcell. Capucinus, Drogo de Sacram. D. Paſſ. Gaudentius Brixienſis de Agno, & Damaſc. de Transfigur. Patres Concilii Epheſ. p. 3. Theodotus & alii. Gaufrid. Bleſenſis, Yuo Carnotenſis, tom. 10. Bibl. Pariſ. pp. Ubi Theologia officii Divini de cruce ſcripſ. Grethſerus & plur. Patres tomo 2. ejus Palcotus, Mallonius, Fr. Bozius opt. Lipſius, De Sales, Collius de ſang. Chriſti, Pintus de Chriſto Cruxifixo, La Riviere Carthuſ. ſcr. Meditationes, Guevarre, Granata, A ponte, Eſneuve Suffren, Debarri, Metezelli conciones.

In Cathedra Chriſti indicavimus ad omnes totius Anni conciones ss. pp. qui de his ſcripſere myſteriis, Nilus apud Photium, de Aſcenſ. Reſurr.

Dotes corporis Chriſti Viatoris, Sanitas, Robur, ſenſuum præſtantia, pulchritudo. Dotes corporis glorioſi.

Dotes animæ Chriſti naturales, Memoria, intellectus, judicium, ingenium, naturale lumen, voluntas, affectus. Dotes animæ Chriſti ſupernaturales, gratiæ, dona, ſcientiæ infuſæ, per ſe & per accidens, experimentales, virtutes item infuſæ, & acquiſitæ, vitæ ratio & genius. Dotes animæ beatæ, viſio excellentiæ, amor, fruitio, unio. De his omnibus

bus iidem qui ſupra *T*heol. & SS. Patres, Suarez eximie t. 3. de vita *C*h. in 3. p. S. *T*hom. Perfectionis *C*hriſti ſymbolum fuit Adamus in paradiſo terreſtri, & *C*herub ille Ezech. perfectus decore & ſapientia, V. Pſal. 44.

NOMEN JESU SSS. De hoc nos fuſiſſime egimus noſtris in Matth. comm. Galatinus in Arcanis, Arnob. lib. 1. contra gentes, *C*arretus Jud. ad fidem converſus, clavem omnium ſcripturarum & myſteriorum in *C*hriſti humero cernens hoc nomine conſignatam, S. Bern. in cant. cant. 1. 5. *oleum effuſum* &c. Seyſellus in Lucam, Serarius & Magallianus in Joſue, Philo bibl. in Davide, Iſidorus Peluſ. lib. 1. ep. de Danielis nom. Baltaſare. Dicitur hoc nomen *gloria SSS. omnipotens, mirabile, magnum memoriale, benedictum*, &c. in Scripturis. *C*hriſtus promeruit illud in cruce, Philip. 2. ideo eſt nomen acquiſitum, ut Africanus, Aſiaticus, Francicus, Magnus. De hoc vid. Alex. Severi vitam in hiſt. Aug. Origines, *C*hryſoſt. Naz. Effrem, & alii PP. Anagr. ES JUS VIS ES. Sibyllæ in oracul. numerum 888. *C*lem. Al. 318. *A*br. militum num *A*mbr. foris Jeſus, *C*rux intus, Deſtr. Hierico ad Grat. imper. I. lib. de fide 2. fine.

NOMINA alia CHRISTI. Iſaiæ 9. *admirabilis* &c. ibi & Iſa. 7. *Emmanuel* Gen. 49. *Silo, filoach, miſſus, ſapientia, Legifer, Dux, Radix David* &c. in O. officii *filius hominis, Chriſtus*, lapis, petra, mons, Sol. &c. Damaſ. in verſ. *fortis Iſraël*, & in *C*anticis *Dilectus*. Pſ. 18. *Sponſus, Gigas, Meſſias, filius olei*, Iſ. Galatinus in *A*rcanis, Porchetus, *D*e o. offic. V. *A*malarius Fortunatus tom. 10. Bibl. Pariſ. & opuſc. *T*h. Raynaudi deo.

*A*ttributa Chriſti: ſanctitas, ſapientia, bonitas, fortitudo, miſericordia, poteſtas excellentiæ, eloquentia, gratia, veritas, manſuetudo, juſtitia, pax. Pſal. 44. Lux mundi, caput hominum & *A*ngelorum. Garaſſus, *T*heophilus Raynaudus in Chriſto.

*D*ignitates & officia: pontifex, Epiſcopus animarum, Paſtor bonus, Pan magnus, *A*poſtolus confeſſionis noſtræ, *A*ngelus *T*eſtamenti, dominator, *T*riumphator, Rex Regum, & *D*ominus dominantium, princeps paſtorum, judex vivorum & mortuorum, primogenitus, unigenitus, Rex Gloriæ, Gloria *D*omini, MESSIAS, SALVATOR, Redemptor, mediator, advocatus, pretium noſtrum, negotiator, theſaurus, margarita, medicus, præceptor, rabbi, magiſter, propheta, & ſacerdos magnus, præcurſor pro nobis; paracletus, *A*gnus *D*ei; templum, altare, propitiatorium, ſacrificium, regni cœl. Evangeliſta, exemplar, idea, forma noſtra, omnia eſt nobis Chriſtus, ut *A*mbr. l. 3. de virg. & Clem. *A*l. pædag. c. 6. & alii SS. *P*atres dixere. *omnis ſermo*. *P*roverb. cap. 30. initio & 1. *A*pocal. *α* & *ω*. *A*lphabetum omnis ſcientiæ, *T*heophilus in Chriſto ſuo, Garaſſus in ſumma *T*heo. Galatinus in *A*rcanis, Rupertus, Hier. & alii in curru Ezech. & 4. faciebus, *A*mbroſ. 2. fid. & de Jacob. c. 1. *A*uguſtinus paſſim, Coccius Bellar. *P*erron. *D*e Euchar. & Sacerd. Ch. Berule de magnit. Chriſti. Clem. *A*l. in *P*æd. & hymn. Naz. in apol. carm. & orat. *T*h. Nyſſ. de perf. Chr. forma, Greg. magn. in Ezech. *P*aulinus in Epiſt. Fulgent. ad *T*hraſim.

*P*rædeſtinatio Chriſti: Rom. 1. Hebr. 1. *A*uguſt. de prædeſt. ſanctorum, Suarez. & alii *T*heologi.

Cultus, *A*doratio, Gloria Chriſti toto orbe. Garaſſus in ſumma *T*heol. opt. *T*heophil. in Chriſto ſuo excel. Rupert. de victoria verbi. Euſeb. in orat. Conſtant. Hebr. 1. Gen. 49. in figura Joſeph, Mardochæi, *D*anielis, *D*avidis, Samſonis, Gedeonis, Nehemiæ, Zorobabelis, &c. V. Gyrill. in Glaphyris, & libb. de *A*doratione, Nerembergius in ſtromatis, S. *A*ug. in ſerm. quadr. de temp. Cyrill. de Cyro Iſ. 45. Syrac. in Eccleſ. à cap. 44. ad finem.

Oratio Chriſti. *A*ctiones Chriſti, converſatio Chriſti, pueritia, adoleſcentia Chriſti &c. V. Garciam con. Evang. Barad. Salmeron. *A*mbroſ. Morales, Suarem to. 3. 3. p. *T*h. Raynoud. in Chriſto.

Genealogia Chriſti. Hieron. Rupertus in Matth. & de victoria verbi *D*. & interpr. Matth. Gloſſa ord. Recentiſſ. Baron. Saill. iidem de hebdom. *D*anielis 72. in *D*aniel. ut & *T*heodor. Cyrill. Cornelius, *T*orniell. Scaliger: Et nos in commentariis noſtris ad Matth. de Geneal. dix. fuſe. Binetus quoque in concionibus adventus. *A*rborem hanc Genealogicam ſæpe conatus eſt dæmon ſecuri injecta ſuccidere aut eradicare ſterilitate *A*nnæ, Ezechiæ morte &c. ut notat Rupertus, ſed *D*eus conſervavit, Greg. Magn. in Job. hamum & lineam qua Leviathan cap. Genealogiam Chr. dicit; Ruper. ſcalam Jacob, initio in Matth.

*A*dventus Chriſti duo: primus humilis in incarnat. ſecundus glorioſus in judicio. *A*lii in figuris, per gratiam in Euchariſtia, In viſitationibus adverſ. proſp. in concionibus, *T*ertull. de carne Chr. & adverſus Jud. Irenæus,

Lactantius,

Lactantius, Auguſt. ep. ad Heſychium. Hieron. ad Heliod. Cyprianus & Tertull. de ſpectac. Hyppolytus de conſum. Effrem, Eucherius in homil. de judicio. Cyrill. or. de exitu An. D. Thom. & Mag. ſent. ad finem de 4. Noviſſ. Cypr. de Eleem.

De Antichriſto, quem deſtruet Chriſtus adventu ſuo, iidem, & interpretes Apocal. Viegas, Cornelius, Caniſius in Catech. auctor de 4. Noviſſ. affert. Bern. Iſid. Chryſ. Baſil. & alios innumer. V. Bibliotheca homil. de judicio, ampliſſ. V. Acoſta de Chriſto Revelato, & liber coruſcationum, opt. de his & nos egimus in concionibus Advent. in Cathedra Chriſti coron.

Regnum Chriſti, Garaſſus luculenta Oratione depinxitin ſumma Theol. Theophil. in Chriſto. Cyrillus in Cyro Iſ. 45. Macarius in homiliis paſſim, ut & Auguſt. S. Ignatius lib. exercit. Spir. Gregor. Magn. lib. Reg. Figuræ in regno Davidis, Salomonis, Joſaphat, Joſiæ, Ezechiæ, Cyri. Parallelas lineas duxit Saillanus in Annal. Pineda de rebus Salom. Baeza de Chriſto figurato: de eo diſputant Theologi. V. Suar. tom. 3. in 3. p. Lorinus in Pſal. 2. Bernard. epiſt. ad Conradum Regem.

Præmia Chriſti, referenda ſunt ad Titul. Aſcenſ. & Gloriæ; præmia vero quæ pollicetur ſuis imitatorib. ad titul. Beatitud. & ad ſtatum Religioſum: de imitatione Chriſti in tit. imitat. Dei. videndi Patres de Reſur. & Aſcenſ. homiliis plur. *hæc ſunt præmia humilitatis tuæ Chriſte*, exclamat Eucher. Cypr. de Aſcenſ. Epiph.

Hæreſes contra Chriſtum, præter Idololatriam, Magiam, Judaiſmum impium, Mahometiſmum, Atheiſmum, & ut ſic dicam, Achriſticiſmum hujus temp. Neſtoriana, Eutychetis, Monothelitarum, Acephalorum, Apolliniſtarum &c. enumerant & confutant Tertull. contra Jud. & Hermog. Iren. Epiphanius, Philaſtrius, Aug. Theodoretus; Facundus, Eterius, & Beatus, & alii in Bibl. Patrum, recentiores Acaſtro, Coccius, Bellarm. Gauterius, Prateolus.

Denique videndus Ambroſ. in Prov. quomodo pertranſierit Chriſtus benefaciendo omnibus, via Aquilæ incedendo, & libro 3. de fide cap. 4. quomodo ſit principium Redempt. & omnis virtutis noſtræ, Bern. 13. in cantic. origo fluminum mare, origo virtutum & gratiarum Jeſus.

Poſſevinus in apparatu ſacro citat alios authores magno numero, qui habentur Manuſcripti in Bibliothecis Italiæ, Galliæ, Hiſpaniæ, Germaniæ, apud Religioſos PP. Auguſtinianos, Carmelitas, Dominicanos, Franciſcanos & alios. Præter eos qui in Vaticana, Regia, Bauarica, Auguſtana, & aliis inclytis Bibliothecis aſſervantur, theſaurorum inſtar.

CAPUT V.
MARIA DEIPARA',
ΘΕΟΤΟ'ΚΟΣ.

LAUDES & Elogia in genere: Gregor. Neocæſarienſ. Thaumaturgus, Methodius, Epiphanius, Ephrem, Syrus, Cyrillus, & alii, homil. authores, Proclus, Theodotus, &c. parte 3. concil. Epheſ. Hieronymus, Auguſtinus, Ambroſius lib. 2. de Virginib. Nazianz. in Chriſto Pat. Nyſſen. in Nat. Fulgentius, Damaſcenus, h. Chryſippus, Heſychius, Andreas Cret. & Hieroſol. Germanus, PP. Conſtant. Hildephonſus, Anſelmus, Bernardus, Fulbertus Carnot. Petrus Bleſenſis, Amed. Lauſan. Richardus à S. Vict. Hugo Vict. Bonaventura in ſpeculo, &c. Vincentius Bellov. in magno Mariali MS. Bibl. Fuxenſis, Joan. Geometra verſ. Græcolat. S. Thom. Guerricus Abb. Richard. à S. Laurentio, S. Antoninus opt. Gerſo Cancellar. Bernardin. Petr. Cluniac. in epiſt. de ejus merito, de quo & Biel. Mariale Buſtii, Caniſii, Delrii; Sanazarius, Mantuanus, Salazar, Poza, Viegas in Apoc. carthagena; Spinellus egregio volumine, Poireus in triplici corona, Valentinus in Triumpho virg. caniſius in catech. authorit. de Salute Angelica, ſpeculum exemplorum, Delrio in cantica, Laur. Juſtinian. in homil. Metaphraſtes, Mariale Bruni, Baron. in Appar. & Annal. Saillanus in Ann. ult. Nicephor. in hiſt. Eccleſ. Hieronym. contra Helvidium, Coccius in theſauro opt. Suarez tomo de vita Chriſti optime. Roſaria plur. Litaneuticon, Theoph. Rayn. Spieras in conc. Sabbathi, quad. Bibliotheca homiliarum tomis 4. in conc. de ea. cathedra Chriſti noſtra coronata in conci. de ea, Iſolanus in Biblioth. Patrum, Suida, Guill. Pariſienſ. Novarini umbra virginea eruditiſſ. Irenæus elegantiſſime ait, Mariam à circulo mortis, cui nos EVA innodaverat, nos *Recirculaſſe vitæ*, lib. 4.

MARIÆ nomen, & Deiparæ Virginis, & alia, Bonavent. Epiphan. Spinellus, & alii ſupra; & qui de ſalutat. Ang. ſer. apud caniſium.

Prædeſtinatio & Amor totius Trinit. Epiph. Spierus, Salazar.

Figuræ, prophetiæ, oracula Sibyllarum, & Delphica, habentur omnes in concionibus PP. Damaſeen. Epiphan. &c. & in libb. citatis Spinelli, caniſii, ex cedreno, & aliis authoribus, Opſopœus legendus in oraculis.

Conceptio. Anſelm. Petr. Lomb. 3. 3. Gaguinus in Poemate eleg. catharinus, Vadinghus, caniſius, Salazar, Poza, Gerſo canc. opt. Spinellus, cathedra noſtra coronata, carolus Fernandus, Lorin. concil. Baſileenſe.

Myſteria alia vitæ, D. V. Nativitas, Præſentatio, Annunciatio, Viſitatio, Purificatio, Vita, compaſſio, Aſſumptio. Videndæ homiliæ SS. Patrum in eos dies, Thaumat. Damaſcen. &c. ſupra citatorum, Hildeph. Andr. cret. Procli, Germani, Bernard. Paleotus in hiſtoria admiranda de ſpaſmo Virg. concil. Baſil. Martyrolog. Baronii, Surius, Metaphraſtes, Marial. caniſii, &aliorum, Meditationes Pl. V. Bibl. homiliarum, 4. tom. De aliis feſtis Deiparæ Spinellus egit fuſe, Poireus, caniſius, & alii citati principio.

Gratia Deiparæ: Dona S. Spiritus, privilegia, Bernard. ſerm. de ſigno magno, de quo extat tabella pulcherrima, Bonavent. in ſpeculo fuſiſſime, Suarez; &citati ſupra.

Virtutes Deiparæ: opera, exempla, merita, præmia, fides, ſpes, amor divinus, virginitas, humilitas, pietas, obedientia, patientia, clementia, miſericordia, prudentia, fortitudo, juſtitia, modeſtia. Ambroſius lib. 2. de virg. Damaſcen. Med. vitæ ipſ. & citati ſupra Spinellus, Poireus, ſancti Patres in homiliis ſupra laudatis.

Attributa Deiparæ: Mater Dei, Θεοτόκος, Mater Eccleſiæ, & Chriſtianorum, & miſericordiæ, Mediatrix, Advocata, Regina, Sponſa, Filia Dei, Templum Trinitatis, thronus, cælum, arca Teſtam. DEA; Gregor. Nazianzen. in Chriſto pat. ſ. V. Salazar de conceptione, Theoph. litaniæ, Auguſt. formam Dei vocat, Concil. Epheſ. Aug. Bernard. Epiph. op. Iren. Damaſc. Petrus Cluniacenſis, D. Antoninus ait plus eſſe, dici matrem miſericordiæ, quam Deam.

Nutrix: Martyr, Virgo, Vidua, Sacerdos ſub cruce, majeſtas, & gloria; Paleotus, Mallonius, hiſt. admiranda, Adhelmus, in cordis ſang. offerebat ſacrificium, Chriſtus in ſang. corporis.

CULTUS ab omni ævo, & ubique terr. oracula Sibyllarum, Argonautarum, carnutenſ. Auguſt. viſio, imagines toto orbe, templa, miracula, aſyla, donaria, vota. V. hiſt. Podienſ. Monſerrat. Lauret. Hallenſ. Lipſii, Sichem, charmenſem, Lætam, & alias. Spinell. caniſius ex cedreno. Bonifacius, de B. V. Poiræus in corona.

Regna illi oblata: Urbes conſecratæ: Hungaria, Gallia, Sabaudia, Hiſpania, Ordines Equitum torquatorum, iidem qui ſupra, Favin. D. Ruits Armorial. conſtantinopolis à conſtant. Magno Deiparę devota.

Victoriæ ejus opera obtentæ: Duces, Imp. in eam pii. Hiſt. Eccleſ. Bonif. Spinellus.

Dona ſcientiæ, ſalutis, Imperii, & alia impetrata, Daurotius in catech. Bonif. Spinellus cantipratanus, Pelbartus.

Apparitiones, & alia id genus; iidem qui ſupra. Peccatores ab ea ſervati, & alii à periculis eruti.

Religioſi Ordines illi addictiſſimi, & ejus ope atque præſidio inſtituti, conſervati, aucti. Hieronym. Platus de bono ſtatus Religioſi, & alii citati ſupra.

Congregationes & ſodalitates ſub ejus tutela. Spinell. Annal. congr.

Peregrinationes illuſtres ad D. Lauret. Anicienſis, Montiſſerrat. Sichemienſis, Hallenſis, charmenſis, Lætæ, &c. Turſell. hiſt. Lauret. Odo Giſſe Anicienſ. Lipſius, & alii Hiſtorici Deip. Spinellus.

Loci Scripturæ, qui ei aptantur, præter figuras ſcalæ Jacob, Paradiſi, Arboris vitæ, Arcæ, Tabernaculi, Templi, Nubis, Iridis, & illuſtrium fœminarum, ab Eva uſque ad matrem Machabæorum, Pſalm. 44. 86. &c. canticum cantic. Proverb. cap. 8. 9. & ult. Sapientiæ cap. 8. 9. 10. Eccleſiaſtici cap. 24. Apoc. 11. Num. 24. Iſaiæ 8. 7. 38. Jeremiæ 31. Eccleſiaſtæ 7. Sol, Luna, Iris. Eccl. 43. Mare, & omne genus arb. Eccl. 24. Damaſcen. Effrem, Epiph. Greg. Thaumaturgus, Andreas Hieroſol. & Cret. Bonaventura, & alii citati initio. Buſtius in Mariali diffuſe. V. Coccius in Theſ.

Symbola cum ex ſacris, tum ex prophanis, Aſtræa Arati & Virgilii: ſignum cæl. Virginis, Lunæ, ſtellæ. V. ſupra laudati. V. Sylvam Allegor. V. Hiſpanos Poëtas pios in libro, qui inſcribitur, *Cancionero general.*

Preces ejus quanti ponderis apud Deum. Filius oſtendit vulnera, mater ubera, non poſſunt pati repulſam tantæ interceſſionis ſuffragia, Adhelm. Accedit ut Domina, non Ancilla; non rogans, ſed imperans. P. Damian. Authoritate matris Fulbert. πειθάρχει, perſuadet filio, Germanus de dormit. Deip. Anſelmus de Excell. Virginis, Binetus in notis Prædeſtinat. Caniſ. in catech. In tentationi-

bus

bus & periculis invocanda. Bernard. ſuper *Miſſus eſt:* Reſpice Stellam, voca Mariam: ſi inſurgunt venti tentat. &c.

Signum Prædeſtinationis, pietas in Mariam. Binet. lib. ea de re, Anſelm. de Excel. Virginis.

CAPUT VI.

Sancti, Angeli, & Homines.

IN genere, Laudes, Elogia, Panegyrici. In Orat. & Homiliis S. Baſilii, Nazianzeni, Nyſſen. Zenonis, Chryſoſtomi, Auguſtini, Ambroſii, Maximi, Leonis, Fulgentii, Baſilii Seleuc. Timothei, Heſychii, P. Damiani, Bernardi, Bonav. Thom. Hug. Vict. Rabani: Guil. Pariſ. Metaphraſtæ. M. S. Vatic. & Reg. Laur. Juſtinian. &c. In Cathedra Chriſti coronata. Vid. Bibliotheca Homil. magna tomo de SS. & cathedra coronata, & Blanchetus.

In quo ſita ſit Sanctitas. In Excellenti gratia Dei & virtute Heroïca, Fid. Sp. car. Relig. &c. V. Vitam D. de chantal. l. 1. Signa Sanctitatis. Miracula, canonizatio, varietas, multitudo, in omni ætate, ſæculo, & ſtatu vitæ, & natione: videndæ bullæ canonizationis S. Ludov. in ejus vita per Menardum, & Bullæ aliarum canoniz.

SANCTORUM Cultus, invocatio, Patrocinium regnorum, ſodalitatum: ſortes patronorum, Templa, Imagines, Sepulchra, Reliquiæ, *D*onaria, vota, Peregrinationes, preces apud *D*eum efficaces, *D*ona mortalibus impetrata, Victoriæ; Salus &c. *D*ocent hæc omnia SS. PP. citati ſupra, in Homiliis, docent Liturgiæ ſeu Miſſæ Apoſt. in quibus invocantur. *D*ocent tabulæ dipticæ, menæa, & horologia Græca. *D*ocet Officium Eccleſ. tom. 10. Bibl. Pariſ. docent Martyrologia, Breviaria: docent concilia generalia, docet cœlum, docet mundus. Fatentur *D*æmones ad eorum ſepulchra ululantes ut cypr. ad *D*emetr. Hieron. contra Vigilantium tonat. Videndus omnino Severtius in locis communibus ex vita SS. concinnatis, opere laborioſo & glorioſo Baronius in Martyrol. & Annal. Hiſtoria Eccl. Euſebii, Socr. Sozo. *T*heod. Evagrii, *T*ripartita, caſſiodori, Nicephori, Lauſiaca, Gregorii *T*uron. & SS. Patrum. V. vitæ PP. Roſueydii. Vitæ SS. Lipomani, Surii, Ribadeneiræ; *D*uvalii, Rollandi, Gononi, chiffletii, & aliæ ſingulares Benedicti, Bernardi, Malachiæ, Ignatii, Caroli, *T*ereſiæ: loci Script. ſingulares à nobis allati ſunt, in Arcu Triumphali Euchariſtiæ Gratianopoli excuſo. Job. 5. 9. & 19. *orabam filios*, & Hebr. 12. nubes teſtium, Bellarm de æt. fœlicit. SS. Coccius de Invocat. SS. op. Cottonus in Inſtitution. Gauterius in tab. Chronol. Caniſius in Catech. Auctor. Ambroſ. lib. de viduis Job. 11. *Deprecabantur faciem tuam plurimi:* Jobo mortuo hoc promittitur, Aug. de civit. de S. Stephano, Iſidorus Hiſpal. Sixtus Senenſis, Perronius Cardinalis, Richelius Cardinalis, in Catech. Damaſcen. de imaginib. lib. 4. orth. fid.

STATUS SS. Angelorum in via. Fid. Sp. car. Obed. Hum. Gratia in veteri Teſtam. Patriarch. Judic. Reg. Pontif. Prophetarum, Juſtorũ, Jobi, Tobiæ, Matath. Machab. &c. in novo Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſ. Virg. Vid. Regum & omnes eadem gratia & fide in Chriſto, & aliis virtutibus cœlum meruere. Ante Chriſti Aſcenſionem nemo in cœlum ingreſſus. Poſt. Aſc. Animæ SS. cœlo potiuntur. Pantheon SS. in feſto SS. omn. V. Cathedra Chriſti & Proſper Rheg. videndæ Homiliæ SS. PP. Cuindii. Infra de Angelis dicetur de aliis, Paul. Hebr. 11. Controverſiſtæ citati ſup. Coccius, Bellar. Perron. Debarraut, Gauterius; Cottonus, ex SS. PP. lib. promiſ. de cœleſti Dea Afric.

Patriarchæ, Reges, Judices, Prophetæ, Mulieres laudantur: Geneſ. 49. in Benedict. Deuteron. 33. Eccleſ. 44. uſque ad cap. 50. opt. Eſter. 8. Macab. 1. 2. & lib. 2. c. 7. & ep. ad Hebr. c. 11. elegantiſſ. de Abrahamo, Iſaac, Joſepho, Moſe, Anna, Davide, Jobo, Noëmo, &c. Philo, Ambroſ. Nyſſen. Zeno, Auguſt. Baſilius Seleuciæ, de Machab. Naz. Aug. Ambroſ. &c. apud Serarium. V. Saillan. in Elogiis Annal. Nieremberg. in Stromatis S. Baeza in Chriſto figurato, libr. ſingul.

De S. Joſeph. Sponſo Deiparæ, & Jeſu Patre exiſtimato, Bern. Rupert. in Matth. initio. Iſolanus, Gerſo Cancell. opt. & in Joſephina cantica cantic. de hoc amore conjugali interpretatur. Morales, carthagena, cathedra chriſti coronata, Vid. Suarez tomo 3. 3. p. de vita chriſti opt. Somn. *Vidi Solem, lunam, & ſtellas undecim adorare me.* De chriſto, Deip. Apoſtolis.

De S. Jo. *Bapt. Bern.* op. *A*uguſtinus, &c. V. bibl. homiliarum. V. chryſologus V. Suarez & interp.

De Prophetis iidem qui ſupra: *Ambr. Baſil.* Seleuciæ, de Elia & de pluribus aliis. Item Epiph. de vitis Prophetarum, Doroth. Athan. Hieron. de dono Prophetiæ. Greg. M. D. Thom.

Thom. Interpretes Proph. V. Iſidorus Hiſpal. Sixtus Senenenſis.

De Apoſtolis in genere, & *A*poſtolatu, chryſoſt. Greg. & alii in Homiliis Pentecoſtes, *B*ellarm. in controv. *Baron.* in *A*nnal. 34. Job. 26. *Spiritus ejus ornavit cœlos.* Theophilus libro de Juda. Heſych. in Homilia SS. *A*ndr. *Bern.* in cantic. Interpr. Pſ. 18. 126.44. 1. cor. 12. *T*ertull. de præſcr. de Eccl. *A*poſtolic. Vincentius in commonit. controv. de notis Eccl. *A*poſtolicæ, Proſper de V. contemp. Anaſtaſ. Sinaita in contempl. anagog. in hexam. die 4. Zodiacus op. expl. Duodecim gemmæ Rationalis, 12. portæ Hieruſ. 12. Leones Salom. 12. panes propoſit. 12. ſigna Zodiaci, apud. *A*naſt. Sin. 12. Patr. Proph. Seniores 24. *A*poc.

Petrus: de primatu ejus *B*ellarm. coccius, Gauter. *B*arraut. contra Molin. coeffeteau, Duperron, Lindanus, Staplet. Sanderus, *T*roph. S. Sedis: Homiliæ S. Leonis Pap. *A*ug. *A*mbr. Max. *Bern.* Cath. Chriſt. coronata, Gerſo Cancell. Guill. P. Bibl. homiliarum Cunidii, Jus Can. Concilia.

Paulus: Maſſutius, in vita P. op. Chryſ. in epiſt. *B*ibl. homiliarum.

Joannes: Sherlogus in Cant. omnia coacervavit. V. *A*ug. in Joan. Vid. *B*ibl. homil. Rupertus in Joan. Chryſoſt. Paulinus in ep. op. Hilar. de Trin.

Andreas, homil. Heſych. apud Photium, *B*ern. & de Cruce decuſſata Plat. in Tim. Juſt. Martyr. Contr. Tryph.

De cæteris *A*poſt. V. homiliarum *B*ibliotheca, hiſt. Eccl. *A*bdias.

Innocentes, Nyſſenus, homiliæ PP. Epiph. bibl. hom. *B*aron.

Martyres, de Martyrio, *T*heodoretus de Martyribus, Theologi de Martyrio. *A*gones, Devoti Decii. Heroes aptantur martyribus. Hieron. in epiſt. multa de Martyrio ſpirit. & Gretſerus tom. 1. de Cruce: parte ult. de Cruce morali. D. Hier. Platus, Stephanus, Laurentius, Vincentius, &c. Nyſſen. *A*ug. Prudentius, *B*ibliotheca Homiliarum Cunidii. cathedra Chriſti coronata, *T*heophilus de Martyrio per peſtem &c. De Laureola Martyrum *A*ug. lib. de Virginit. & *T*heol. de *B*eatitud.

Pontifices Summi, de primatu Papæ, Concilia, jus Can. Patres antiquiſſimi unanimi conſenſu, Iren. *T*ertull. Hier. *A*ug. *A*mbr. Leo, &c. apud Coccium fuſiſſime, *B*ellarm. *B*aron. Gauter. Perron. Staplet. Sanderum, Eccl. Monarchiam, Coeffeteau, *B*zovium lib. erud. *T*roph. S. Sed. *T*heoph. Raynaudum in corona Pontif. *B*ulenger. M.S. de Patriarchis apud P. de *B*us V. cap. 45. Eccleſ. 7. & 49. de *A*arone, & Onia, & Saill. de aliis. Vid. Pontificale Roman. Rituale, *A*rcudium, Loci Script. illuſtres, V. tract. Greg. 13. de Poot. tomis duobus, & juris can. interpretes, V. *B*ibliotheca Pontificia, Onuphrius Plat. & ejus continuator, *C*iaconius, Surius in vitis SS. Pontificum, *B*ibl. Vaticana Sixti, opera *A*poſtolica Greg. 13. & al. Pont. Roma ipſa & orbis prædicat. V. Eugub. de Donatione *C*onſt. & Pamelius. V. Hiſt. Eccl. *A*nn. *B*aronii, & omnium nationum, & ætat.

Archiepiſcopi, Primates, Patriarchæ. In jure can. in tomis concil. Zonara, *B*alſamont. Codice Juſtin. Nomocanone, *B*aſilicis, Harmenopulo, Gallia Chriſtiana Roberti, & imitatores ipſius. V. Scriptores om. Epiſcopatuum, Demochares, Hierarchiæ Dionyſii, Cellotii, Petavii, Homiliæ SS. PP.

Doctores, Laureola Doctorum. V. bibl. Homil. & Officium, Eccl. Theolog. Eccleſ. 24. Dan. 12. Greg. moral. Job. 9. & 26. Deut. 32. Eccl. 39. hom. Doct. de Sale terræ.

Fundatores, Patriarchæ Relig. V. Fr. Odoardus in procemio & qui homil. de Abbatibus ſcripſ. Antonio. *B*en. F.D.P. &c.

Confeſſores, ex Homiliarum bibl. *B*lancheto, Severtio, &c. V. homiliæ officii, & Cathedra Chriſti coronata.

Virgines, Hier. c. Jovinianum, ep. ad Demetr. Aug. de virginitate, & *B*aſil. Athan. Nyſſ. Ambr. Proſper, Adhelmus, Epiſt. Iuſt. M. Tertullianus, Cyprianus, de virginum habitu, V. coccius, *B*ellarm. &c. controverſiſtæ.

Anachoretæ, Religioſi, Hilar. *B*aſil. de laud. Erem. & Hieron. chryſoſt. contra Vituper. vit. Mon. Platus, de bono ſtat. Religioſi, V. Roſveydus, in vit. Patr. Theodor. Palladius.

Viduæ, Vid. Ambroſ. de viduis, Hieron. de viduitate ſervanda, coccium.

Sancti, ſingulorum Ordinum, & locorum, & Tutelares Patroni, vitæ ſingulorum, loci communes Severtii, Panegyrici ſcripti ſingulorum, cathedra Chriſti.

CAPUT VII.

A N G E L I.

IN genere, laus Angelorum, præſtantia, nobilitas, virtus, merita, prælia, præmia. *D*ionyſ. de cœl. Hier. Sophronius in *B*ibl. PP. Albertinus de Ang. Gonzagæ Medit. Max. Pachym. Hugo V. & alii interp.

Diony-

Dionyſii. D. Thom. *Bon.* Damaſcen. libb. orth. f. Petr. Greg. in ſyntaxi: Le loyer de ſpectris, Delrio diſ. Mag. Tyræus, Petavius tom. 3. Dogmatum Theologicorum libris duobus. Theophilus Rayn. in Theol. Nat. Sebondius, Eugubinus de perenni philoſ. lib. 8. coccius, *Bern.* 5. de conſider. Pſ. 90. & in cant. cant. Lipſius in Manuductione, Rhodiginus lib. 2. lect. antiquarum, Gregor. Magn. hom. 34. io Evang. & lib. 1. Moral. Mag. in 2. ſent. diſtinct. decem. & Theologi omnes D. Th. 1. p. à q. 50. ad q. 63. V. loci illuſtr. Script. Geneſ. Exod. Jud. Tob. Jud. [illegible]aſcen. 2. orth. fidei, Triſmegiſt. Plato, Chaldæi, Platonici, Proclus Damaſcius Hermias, Plot. Stobæus in eclogis phyſ. Reuchlin. ex Rabb. Bubalus de Angelis, Guillelm. Pariſ. de univerſo, lib. de Angelo turelari qui eſt ſodalitaris Angelic. *Milice des Anges. S. Michel.*

Novem ordines Angelorum, Diooyſ. in cœl. Hierarchia & ejus inrerpretes ſupra citati, Greg. Magn. Hom. 34. Sophron. Petavius, Eugubinus & ſupra citati. Franc. Georg. Venetus in harmonia muodi, Reuchlinus in Cabala, Porchetus, interp. Apocalypſ. Nomina communia Angelorum: ſpiritus, intelligentiæ, genii boni. Mentes. Lipſius in manuduct. Rhodig. Petr. Gregorius, Gregorius Magnus hom. 34. Cherub. Ezech. 28. Hier. & interp. *ibi*, Eugub. l. 8. c. 9. orbis ſuſtentatores inflexib. Job. 9.

Eſſe Angelos: Eſſe immateriales: quot ſpecies: De Numero Angelorum Theologi ſupra cit. ex Scr. & SS. PP. Vid. Petavius accuratiſſimus, & Euguh. Sixtus Sen. P. Gregor. Angeli immortales. Petav. t. 2. lib. 1. c. 5. citati ſupra plures.

Quid Angeli? ſubſtantiæ ſpirituales, intellectuales & completæ creatæ à Deo, muodi initio, in cœlo, ſed in via, dooec alii per gratiam meruere fœlicitatem æternam, alii per ſuperbiam & inobedientiam lapſi, ad inferos damnati ſunt. Judas Apoſt. in epiſt. canon. Apocal. Draco. 12, 13. 16. 20. Danielis cap. mult.

: Quid Hierarchia? quis ordo Politic. Dion. de cœl. h. Petav. t. 2. l. 2. cap. 3. V. Cellotii hierarchiam, & interpr. Diooyſ. Theol. cum Mag. & Th.

Quis locus, motus, extenſio, vires, poteſtas? Theologi 1. p. cum S. Th. à q. 50. Delrio diſq. Mag.

Quæ ſcientia? quæ linguæ? quis iotell. quæ ſpecies? An cognoſcant ſecreta cordis? An futura norint? Theologi qui ſupra, catech. hiſtoria.

Quæ gratiæ? quæ dona ſpiritus? quæ privilegia? Inæqualis Beatitudo Angelorum; ſecundum merita inæqualia, inæquales gratiæ, ſecundum Theologos.

Quæ virtutes? quæ merita? quomodo mer. Beatitud. de voluntate Angelorum. Petav. t. 2. lib. 1. cap. 11.

Quis ſtatus viæ? quanto tempore duraverit? ubi q.

An venialiter peccarint aliqui? An tempus pœnitentiæ datum Rebellibus?

Quale prælium contra Dæmones ex Apoc. 12, & aliis.

Quomodo aſſiſtant coram Deo, ex Jobo, Zach. Apocalypſ.

Attributa Angelorum, ſapientia, decor, intell. &c. Ezech. 28.

Miniſtratio & obedientia promptiſſima: Aſtra matutina, ſtellæ, Job. 38.

Apparitiones Angelorum in Scriptura plurimæ, & aliæ plures, le Loyer, Petr. Gregor. Delrio diſq. Daurotius &c. coccius in Theſ.

Motores cœlorum, Præſides rerum creatarum varii. Orig. lib. de principiis in Pentat. in Joſue. Ariſtotel. Petavius, Rhodiginus, Eugubinus. l. 8. peren. philoſ.

Septem Aſſiſt. coram Domino. Apoc. 1. Tob. ultimo. interpretes ibid.

De Michaële: Sophronius, Horologium Græc. Nicephor. eſt protector Eccleſiæ catholicæ, ſicut fuit olim Judaicæ, in Eccleſiaſtica hiſtoria: de Michaelio ab Argonautis extructo & mutato in Soſthenium templum à Conſtant. Magno V. Off. Eccleſ. & biblioth. homiliarum, Gregor. hom. 34.

De Gabriele in 3. P. Concil. Eph. in homil. ſignificat hominem Deum. Greg. hom. 34.

De Raphaele: Greg. hom. 34. Serarius in Tobiam.

De Angelo Tutelari, Albertinus libro peculiari, Liber ſodalitii Angelorum, Bero. in Pſ. 90. Gonzagæ med. Origenes & alii plures apud Coccium in Theſauro. Hilar. Mat. 18. Cottonus in inſtitution. Petavius lib. 2. dogm. cap. 6. opt. tom. 3.

De tutel. regum, regnorum, civitatum, Petav. l. 2. cap. 7.

Angelorum cultus, invocatio, præſidium. Coccius in Theſ. Cottonus, Bellarm. de Barraut contra Molinæum. Arcus noſter triumphalis ex Jobi cap. 5. & Geneſ. 49. V. interp. ibi.

Quis primus Angelorum Luciferi loco? Michael an alius? V. Suarez de Angel.

Quomodo victores tentationum, occupa-

bunt ſedes lapſorum Angelorum: Origen. in Joſue.

Cur Angelos non apprehendit filius Dei, ſed hominem? Vid. interp. Pauli.

Quomodo ſimiles ſumus Angelis caſtitate? & erimus? Effrem de caſtit. & alii.

An præter Deiparam erunt aliqui beatiores Angelis?

Quid diſcant Angeli ab Eccl. & ex oobis?

Quomodo Angelos judicabimus?

Hæreſes circa Angelos. Epiphanius.

CAPUT VIII.

ANGELI MALI,

Dæmones.

IN genere: de eorum malitia, odio Dei & hominum, & nocendi ſtudio. Cypr. de Tent. Chryſol. & alii Patres ibid. V. *Cathedra* Chriſti Coronata, & bibl. homiliarum Cunidii, Greg. M. io Job. de *Beemot, & Leviathan*, Chryſoſt. l. 6. de ſacerd. Hieron. ad Nepot. Bern. Pſ. 90. & alii, Rich. Pſ. 28. Guill. Pariſ. de tent. *C*limachus, Severtius in locis comm. *D*aurotius in Catech. Delrio, le Lojer, Petr. Greg. Bodin. in Dæmonomania; Tyræus, de locis infeſtis. Apocal. c. 11. 12. &c uſque in fioem. V. qui de Antichriſto ſcripſere, Iren. Hippolytus, Lactantius, Ephrem, Viegas &c. Mag. in 2. d. 5. 6. 7. 8. D. Thom. in 1. q. 63. Incorporeos eſſe docet Petavius t. 2. l. 3. c. 1. Nomina Dæmonum *Beelzebut*, *Aſmodeus*, Draco, Leo, *Beemot*, *Leviathan*, *Myrmicoleon*.

De peccato Angelorum, impœnitentia, ruina, inferis, Theologi, Interpr. Mag. ſent. & Thom. ſupr. cit. plur. qq. ſuperbia peccaſſe, docet plurib. Petavius ex Patribus tom. 3. dogmatum Theol. cap. 2. lib. 3. Dominium ſupremum in res creatas affectaſſe. Hodie ex D. Bern. plures ajunt peccaſſe adoratione Chriſti propoſita, quam ei impendere noluit. Exiſtimo adorari ſe voluiſſe à ſociis, ſicut hoc affectant io idolis, & nunc in ſagis, magis, Pactis tacitis, & expreſſis. V. Bern. de mont. 3.

Quomodo torqueantur igne corporeo, & æterno. V. Theologi plurib. & Petavius tom. 3. dogm. l. 3. cap. 5. inæquales eorum pœnæ, juxta inæqualitatem peccati. De numero lapſorum. De Angelo malo cujuſque. Quid amiſerint in lapſu. omn. ſupernatur. Naturalia omnia ſalva eis ſunt, ſcientia, vires, ingenium.

De loco Dæmonum, de locis infeſtis; *Tyræus.* Bodin. Petav. tom. 3. dogm. lib. 3. c. 4.

De ſcientia, experientia, linguis, viribus, politia, cordis ſecreto, futurorum prædict. *D*elrio diſq. Petav. P. Greg. *B*od. de oraculis. V. *P*lutarch. Opſopœus.

De apparitionibus & formis variis: Delrio, le Loyer, *P*etr. Gregorius io ſyntaxi, Tyræus. De Ancre, Nider, Judex Sanclaudianus, Daurotius, Greg. M. in Dialog. *C*lim. v. *v.* PP. Vid. Severtii locos communes cap. de Dæmonibus.

Quot Geoera Dæmonum? fam[illegible]ium, miniſtrantium, amantium, ridiculorum, crudelium, pugnantium, tentantium, in idolis latitantium, loca infeſtantium & domos, in itineribus, in mari, in aurifodinis, in theſauris, obſidentium & poſſidentium corpora, tempeſtates procreantium, & alia maleficia, præſidentium ſynagogis; magis apparentium in deſperatis rebus, gratiam coociliantium apud principes &c. Eugub. de perenni *Phil.* l. 8. à cap. 19. ad 41. Rhodig. lib. 2. Delrio diſq. Mag. *B*odin. *D*æmonoman. Thyræus de locis infeſtis, *P*etr. Greg. in ſyotaxi art.

Io hora mortis apparent & infeſtant maxime. *S.* Greg. homil. 39. *P*etr. cluniac. lib. de miracul. *B*eda hiſt. Anglica. *C*yril. or. de exitu, Daurotius in catech. hiſtorico.

De principe Dæmonum, ex Iſ. 14. Ezech. 28. & Apocalypſ. Vid. *P*etavius lib. 3. cap. 3. tom. 3. *D*elrio, *D*aurotius. V. interpretes Hier. &c.

De tentationibus *D*æmooum, Athanaſ. in vita S. *A*ntoo. Hieron. in vita Hilarion. *P*alladius, Theod. Hier. Roſueydus in VV. *P*atrum. *C*limachus, *C*aſſianus, *P*ratum ſpir. *B*ern. *P*ſ. 90. Rich. V. *P*ſ. 28. Guill. *P*ariſ. tractatu opt. Leo de Epiph. *C*hryſol. *A*ug. *A*mbr. & alii ss. PP. cum *C*yp. ſerm. de tenat. & nos in Cathedra *C*hriſti coronata 4. conc. quadrageſimæ. *De* remediis tent. iidem agunt; & *P*atres ſpiritales. *D*epaz. Nigronius, Granat. *B*onaventura, &c.

De magis, ſagis, & Satanicis conventibus: de pactis tacitis & expreſſis, de maleficiis & aliis magorum operibus, illuſionibus, fraudibus, ſuppliciis, *D'A*ncre, Nider, *D*elrio, *B*odin. de remediis maleficiorum, iidem. V. *A*rchivium Ebredun. & Gratianop. cameræ; de locis infeſtis & remediis iidem: de famoſis magis, *P*haraonis, Nabucodonoſoris, *B*alaamo, *P*ythoniſſa; Elyma, *A*pollonio, Jarcha, Simone, *P*ythagora, *P*orphyrio &c. Vid. directorium S. Inquiſitionis Eymerici, *P*etr.

Gregorius

Gregorius in ſyntaxi, Jus can. 26. q. 5. de conſcr. *D.* 4. *C.* ſacerd. *Cod.* lib. 9. c. 18. proceſſus contra ſagas & magos, *D*elrio diſ. V. Gauffridi Hiſtoriam, Theophil. ſectio. 3. de ſtigmatibus, *D'A*ncre magiam convictam, Sanclaudianum judicem.

De poſſeſſis, obſeſſis, & infeſtatis à Dæmone, atque exorciſmis, Rituale Eccl. *C*athol. quom. dignoſcantur? üdem qui ſupra Authores.

Remedia contra Dæmones; ſacramenta, oratio, ſacramentalia, aqua luſtralis, cerei ben. cera beoedicta Agnorum Dei. *C*ampanæ, Reliq. SS. Abrenunciatio, pacti revocatio, *C*rux, fides, ſpes, caritas, verbum Dei. Exorciſmi Eccl. peregrin. ad loca SS. imagines ſacræ, ſepulchra ſanctorum. Euchar. Deiparæ Virginis invocatio & præſidium tutiſſimum, Angelorum & SS. Aux. Jeſû & Mariæ nomen auſpicatiſſ. *Invoca Cuſtodem tuum, Ductorem tuum, Adjutorem tuum*, ait Bern. Pſ. 90. Iſa. 63. *Angelus faciei ſuæ ſalvavit eos.* Tertull. & *C*yprianus ad ſanctorum ſepulchra torqueri Dæmones docent. *C*occius in Theſauro de ſanctis & reliquiis.

Exitus infœlices magorum, ſagarum, & eorum qui ſe *D*æmonibus devoverunt: alii ſtrangulati, alii in aëra abrepti, alii ad parietem alliſi. Quinam evaſerunt per pœnitentiam, *D*aurotius, *D*elrius: pacto reddito, Theophil. ſect. 3. de ſtigm. c. 2.

De Dæmonibus paredris, de alaſtoribus. Rhodigin. l. 2. V. Plutarch. de Dæmonio Socratis, Manuduct. Lipſii de geniis.

Quinam opera *D*æmonum amores, opes, honores, ſap. obtinuerint. Theatrum vitæ humanæ. *D*elrio diſq. Mag. le Loyer, de ſpectris. Pier. in Hierog. Roſæ, Philoſtr. de linguis deorum in throno Perſico.

Qui de ſanctis potiſſimum vim habuerint contra Dæmonum tyrannidem. Hieron in vita S. Paulę Severtius in locis communibus ſanctorum, vitæ SS. Greg. Tur. hiſt. Greg. Neocæſ.

De Idololatria & oraculis *D*æm. dixi in Tit. *D*eorum falſorum. Vid. hiſtor. eccl. de Marna & Serapide. Videndus Opſopœus libro oraculorum. Plut. de orac. ceſſatione, Suida in Auguſto.

De divinationibus: Tullius libro peculiari. Roſin. de haruſpicibus, Bulengerus lib. bene longo, Peucer lib. de divinationib. *D*elrio diſq. Mag. Fluſtius purgandus, Poëtarum interpretes. Orpheus de lap.

CAPUT IX.

H O M O.

IN genere, Hominis præſtantia, dignitas, laudes. Baſil. 8. Hexam. Ambroſ. ultim. Hexam. & de *D*ignitate hominis, Nemeſ. de Nat. hominis, Nyſſen. de hominis opific. Tertull. de carnis reſ. Ex *D*ei ſimilitudine laudatur à SS. PP. quos *P*ererius & Saillanus referunt, Philo de Mundi opificio, Boëtius de conſolat. Majolus, Rhodig. lib. 2.

In vituperium, Plin. lib. 7. cap. 1. & 7. Seneca paſſim, Stob. *P*indarus, Homer. *A*nthol. Gr. V. *C*horus *P*oët. *P*roverbia, Homo bulla & pila, *D*el. *P*etrarcha de remed. ut. fort. *D*amaſc. 2. orth. fid. Triſm. animal adoraodum vocat, Manil. *D*ei exemplum in imagine parva, Ovid. *Sanctius animal, mentiſque capacius altæ.*

Nomina Græca, Hebraica, Latina, quibus exprimitur Syntaxis art. mirab. de h.

Mas: in laudem. V. *P*lin. de Eſſenis, leges ſacræ & hum. prohibent fœminas ab omni officio.

Fæmina, in laudem & vitup. *A*thenæus, *P*olyæn. lib. 8. Plut. de fœm. illuſtr. Theatrum hum. vitæ, Sylva nuptialis, *P*lato in Repub. communia officia viris & fœminis tribuit.

Comparatio maris & fœm. *P*lato in Repub. Stobæus in ſerm. in aſtris, plantis, metallis, gemmis, mas & fœm. Tiraquellus de legibus connubial. Stobæus in eclogis, *P*oët. Lat. Græci.

Nationes variæ, mores, linguæ, barbaræ, humanæ, &c. in catalog. Geograph. Avienus, *P*riſcianus, Strabo, Nic. *D*amaſcen. *A*ubanus, *C*luverius, Geograph. *A*vity.

Dotes hominis & miſeriæ, Stobæus, Rhodig. Triſmegiſt. *A*uguſt. Bernard. SS. *PP.* in Hexam. Tertull. Lactantius, *A*mbroſius. V. Theatr. hum. miſeriarum, V. *P*eta. lib. 3. 4. 5. de lib.

*C*reatio hominis, & *D*ei beneficia: ſtatus naturæ hum. in paradiſo integræ, tum corruptæ & reparatæ, *P*etavius t. 3. dogm. lib. de opere ſex d. Eugub. lib. 9. de peren. ph. *P*ererius in Geneſ. Saillan. Theol. de opere ſex dierum, SS. PP. in hexam. Seneca de beneficiis, lib. 3. Mag. 1. d. 16. &c. *D*. Thom. 1. p. à q. 75. ad 105. Mag. in 3. à diſt. 16. ad 44. *A*uguſt. de Gratia, Suarez de Gratia, Moſes Barcepha, Theoph. R. de libertate, Senaut Homo reus, *P*rodigus Seguirani.

Comparatio hominis, ſeu caro in genere, in

in laud. & vitup. Tertull. de reſurr. &c. PP. Theodor. Nyſſ. Nemeſ. Baſil. ſup. Georg. Piſidas, Naz. in carm. Palamaſ. Bern. Gregor. M. Tullius de nat. D. Triſmeg. Plato in Protag. Timæo, Stobæus, Rhodiginus l. 2. Anatomiſtæ omnes. De ſtatura recta Ovid. 1. Met. & Boët. in conſolat.

Partes corporis omnes: uſus, officia, capitis dignitas, morbi, coronæ, oculi duces vitæ, doctrinæ, amoris, &c. Aures inſtrumenta ſcientiæ, lingua mentis interpres, facies animi ſpeculum, Dentes, genæ, ſupercilia, capilli, barba, manus organum organorũ, annuli, cor vitæ fons, pedes, humeri, brachia, nervi, ſanguis, bilis, pitutia, melanch. unde varii mores, corporis moles, Gigantes & Pigmæi: corporis formæ prodigioſæ, monſtra, notæ in corporibus.

Corporis dotes, ſanitas, robur, forma, Theodoretus de provid. op. Piſidas, Nemeſius, Nyſſ. Baſil. Ambroſ. Hippocr. de natura hōm. Galenus de uſu partium, Anatomiſtæ omnes, Laurentius, Veſalius, Fallop. Medici omnes, & Philoſ. Animaſtici: Majolus, Cardanus, Scaliger, Plinius, eleg. Theatrum hum. vitæ. de capill. V. ep. Paulini eleg. de variis tondendi modis, de ornamentis corporis. V. Antiquarii. V. Plutarchus de auditu, Clem. Alex. in Pædag. Damaſcen. Ambroſ. de omnibus partibus corporis Deo ſerv. & Paulus. Mirandæ Dotes aliquorum corp. Plin. l. 7. Majolus. Sympathiæ, antipathiæ, inclin. variæ, ut facies & voces. Fracaſtorius, Plin. Scalig. Cardan. Rhodig. De velocitate, &c. Plin. lib. 7. Majolus in D. canicularibus. De omnibus optime Richeomus lib. de animæ diſceſſu à corpore. V. Sylva Allegoriarum, de allegor. harum part. Pier. Aldroandus, & libri ſymbolorum. V. Ariſtot. de partibus animalium. de garrulit. Plutarch. Bern. & de conſcientia Petrarcha de remed. Tiraquell. de forma, Dio. in Melancoma. Phil. Abb. de ſilentio, de mutis, ſurdis, cæcis, gibb. V. jura & leges, & miracula curation. De corporis gloria in reſurr. aut pœnitentia Vid. tit. Beatid. & Damnationis.

De Morborum natura, ſpeciebus, cauſis, remed. in Aula Med. l. 3.

De Sanitate tuenda: Celſus, Hipp. Gal. Leſſius, Schola Salernitana, &c. Fernel. Avic. &c. *Mens ſana, in corpore ſano*. Juvenal. V. Hymnus & imago ſanit. Athen. V. Theatrum vitæ hum. calamit. & Cebetis tabula.

Fœcunditas, ſterilitas, orbitas. Plin. lib. 7. Medici varii. vigilia, ſomnus, ſomnia. Guſman de hon. labore, Macrob. Artemidorus, Ariſtot.

Vita brevis, longa, felix, miſera, Auguſt. Bernard. Anſelm. Seneca, Poëtæ Græci, Latini, Stobæus in eclogis, Ambroſ. Hieron. Phlegon. Val. Max.

Mors: Mortis genera, bona & mala. Ambroſ. de bono mort. Dionyſ. Hierarch. eccl. Bern. Auguſt. homil. Seneca in conſol. & ep. Plut. Stob. Poëtæ. De funerib. & ſepul. Guicc. & inſcript. Smetii.

Ætates. Infantia, pueritia, adoleſc. virilis & matur. ſenectus. De moribus ætatum. Horat. in arte poët. & Ariſtot. Tull. de ſeneƈt. Sen. ep. Philn, Epheb. Suidæ.

Tempus breve. Hippocr. Philo Jud. Seneca, Stobæus, Bern. Poetæ. Guſman. de hon. labore.

Ciborum genera, & artes, alendo corpori: Triclinia, convivia, vina. Athenæus, Plinius, Ciaconius, Varro, & alii de re ruſt. Geoponica, & labor, & otium. V. Philo de labore, & Stobæus, & Guſman pro L. contra otium. Exercitationum genera, ludi varii. Agoniſticon Fabri, Mercurialis Gymnaſtica, Pauſanias in Eliac. Anthologia, Gr. Lipſius, Buleng. Roſinus, Alex. ab Alex. Tiraquell. Rhodiginus antiq. lect.

Veſtium genera, operiendo & ornando. Baiffius, Roſin. Hieron. Tertull. Cypr. contra Lux. mul. Caſſiodorus de purpura, Plin. de ſerico, &c.

Domus, lecti, turres, palatia, urbes, ſupellex, vaſa, tuendo corpori. Vitruvius de architectura, Baiffius de vaſis, Domus Ruſt. authores, Herod. de pyramid. Æg. & aliis monumentis Vet. Lipſius de magn. Romana. Balnea, unguenta, muſica, ſerta, ſpectacula, choreæ, voluptates. V. SS. Patres & Poëtæ contra luxum, & Stob. & Theatr. v. h. Athenæus, Lipſius, Buleng. Roſinus thermas & alia deſcribens. Nuptię Ritus, dos, matrim. bona & mala, Roſin. Alex. Tiraquel. de leg. connub. Naz. in carm. ad Olymp. Auguſt. de bono c. Tert. Hieron. ſyntagma Juris, Stob. Plato in Rep. Clem. Alex. pæd. Plutarchi præcepta conjugalia. Ars Halicarnaſſei, Neueſinus, Nyſſen. Baſil. Ath. de virgin. Amphiloch. Petrarch. Rem. v. fort. Nutrix ex Phavor. Agellius. V. Stob. de his omn. in ſermonibus propriis.

Pater, mater, filii, fratres, agnati, affines, & alia pietatis nomina. Hieron. Plato, Plutarch. Valer. Max. Theatr. v. h. Authent. ut cum, de Appell. Patria, exilium ss. PP. cælum, d. patr. Plato, conſol. Senecæ, Poëtæ, Tull.

Ambroſ.

Ambroſ. in officiis, imag. Deorum, Stobæus ſerm. proprio. Fames, ſitis, æſtus, algor, vulnera, cæcitas, & alia corporis mala. Auguſt. in deſcr. hum. vitæ, Pandoræ pyxis, ignis Japeti apud Horatium. Deſcr. famis apud Ovid. metamorph.

ANIMA in genere, laus, elogia, præſtantia, Imago Dei, Tertull. de Anima & Teſt. A. Cl. Mamer. Nyſſ. Nem. Theod. Sen. 3. Benef.

Quid anima? Forma rationalis corporis humani, ſubſtantia ſpiritualis incompleta. V. Conimbric. lib. de An. Dandinus, Concil. Viennenſe, Ficinus ep. eleg. de anim. V. Pſyche, Fulgent. & Apuleii. V. Endelechia Capellæ 1.

Immortalis, Auguſt. Hugo, Eterianus, Claud. Mamer. Nyſſen. Ambroſ. Philo, Æneas Gazæus, Petr. Gregor. in Syntaxi, Petav. lib. 3. tom. 3. Dogm.

Peccato moritur, licet ſuperſtes & æterna, Auguſt. de civ. ss. PP. Guil. Pariſ. tract. de immort. & 2. p. 2. part. de univerſo fuſe. Actus corp. org. p. v. orat. hab. Prudentius in apotheoſi, Eugub. lib. 9. de peren. Phil. Sillon. Arnulph. ad Philoſtr. Angelica, la Riviere, Tertull. de anim. & reſurr. Plotin. Plato in Phædon. Pyth. apud Ovidium, & Herodotum, Ficinus epiſt. eleg. Triſmegiſt. Le Loyer, de ſpectris, Vincent. in ſpec. Rhodiginus Conimbric. Ariſtoteles libb. de Anim. Interpr. Ariſtot. vet. & rec. D. Thom. 1. p. q. 75.

Communicat corpori, & media unione ei impertitur vitam vegetativam, qua nutritur, creſcit & generat ſibi ſimile, quod plantarum eſt, vitam etiam ſenſitivam & animalem, qua per quinque ſenſus externos, viſum, auditum, odoratum, guſtum, & tactum, ſentiendi vim exerit. In quibus, vigor, aut hebetudo ſpectatur, & ex eis dolor, vol. faſtid. De his in organis & patribus corporis actum eſt. Sentit etiam per ſenſus internos, communem ſenſum, phantaſiam, ſeu imaginativam, æſtimativam, memorativam, inſtinctum nat. ſomnia; Appetitivam, appetitu concupiſcibili & iraſcibili, amoris, odii, deſiderii, ſpei, gaudii, timoris, doloris, triſtitiæ, iræ, audaciæ; quibus etiam reſpondent in parte rationali totidem affectus ſpiritales, quos virtus debet compeſcere ut & irrationales. De quibus affectibus Rhetorica diſſerit ad motus animorum ciendos, aut temperandos. De his nos egimus in Muſæo Rhetorico poſt Ariſtot. Rhet. Lactantius, Ambroſ. in offic. Caſſianus, Theophilus Rayn, in morali Phil. Seneca libb. 3. de ira, Plut. de ira, curioſ. garrul. &c. Climachus, Doroth. curſus Ezech. apud Ambroſ. lib. 3. de Virgin. De Affectibus temper. Nerembergius, Senault, Coeffeteau, le Moyne, le Maiſtre, æt. noſtra ſcripſerunt.

Denique Vitam rationalem agit in corpore, dicurſivam, hominis propriam; quam exaggerat vita virtutis & gratiæ, & tandem vita beata gloriæ. Vita eſſentialis eſt unio animæ cum corpore; vita potentialis eſt potentiarum & facultatum animæ poſſeſſio, ſive materiales ſint, ut ſenſuum; ſive ſpirituales, ut intell. & vol. vita actualis perfectiſſime, eſt uſus & exercitium facultatum animæ, viſio, iotellectio, &c. De his omnibus Philoſ. libb. de Anima, & Theol. in opere ſex D. Hiſtorici naturales, Plinius, Solinus, Majolus.

Ratio quid? rationis laudes, vis admirativa, riſus, & fletus origo ex diſcurſu, Rationis comites, conſcientia, dictamen, remorſus, ſynteresis, lumen naturale, habitus principiorum. Eugub. Philo, Seneca, Plato, Claudianus in Honorio. Tertull. de anima. Theod. de prov. Tullius de Nat. D. Nemeſ. Nyſſ. Lipſ. in manud. rationem ducem ſequi, rationi oppoſita ſtultitia, furor, effectus inordinati, ignorantia, inconſideratio, pertinacia. Facultates animæ, memoria ſenſit. & ſpiritalis. De reminiſcentia Tertull. l. de an. Auguſt. in Confeſ. Theatr. V. oblivio, cauſæ oblivionis. V. Rhodigin. Pauſanias, de riſu & fletu, Plin. l. 7. & alibi. Anthol. Petrus Cell. de pano lachrymarum, Chryſol. de Magdal. de conſcientia Bernardus, Lactantius ex Sen. Stobæus, Theoph. Moral. Conimbric. Medici. Theatr. V. h. & calam. Binet conſol. Majolus, Iſidorus Hiſpalen.

Intellectus; vis cognoſcendi: tres ejus operationes; apprehenſio, enuntiatio, diſcurſus: quæ in Rhetorica ſunt ornatæ, in ſcientiis nudæ, utrobique fortes probationes, argumentationes, ſententiæ, definitiones, à locis petitæ argumentorum. In eo ſpectatur ingenium ad inveniendum, docilitas ad percipiendum, judicium ad eligendum & confirmandum, refutandum, reſpondendum. Mens etiam dicitur, cum alta contemplatur, ſpiritus & hegemonicum, cum vis ejus præcipua, ſubtilis & ductrix ſignificatur.

In intellectu humano ſpectantur habitus laudab. ſcientiarum, artium liberalium & illiberalium, virtutum moralium, & ſupernaturalium, veracitatis, ſtudioſitatis, pruden-

tiæ, fidei, luminis gratiæ & gloriæ: illis opponuntur ignorantiæ, dub. opin. error, hæreſis, apoſtaſia, infidelitas, privatio æterna luminis. Tertull. lib. de anima, Claud. Mamertus, Eugub. Plotinus elegantiſſime. Philo Jud. Guill. Par. Conimbr. *D*andinus. Triſmeg. Plato, Mirandulanus. Intell. agens, poſſibilis, patiens, ſpecies intelligib. Sorel. Ceriſier. S. Joſeph. Philo de Cherub. & ex eo Mirand. in heptapl. ajunt, animum ornatum ſcientiis eſſe *D*ei ſedem. Symmach. per ſcientiæ templum, adiri virtutem & honorem. Contra ſcient. Sext. Empir. Agrippa de vanit. ſcient.

Theologiæ *D*ignitas, Senec. 1. Nat. qq. Eugub. l. 1. & 2. *T*heologia multiplex, *Prima* Scripturæ. Aug. de doctr. Chriſt. Eucher. Caſſiod. Junilius, Iſidor. Serar. Salm. Tirin. Gloſſ. 1646.

Secunda officii Eccle. Dion. hier. Eccl. tom. 10. bibl. liturgiæ.

Tertia myſtica, *D*ion. Rich. V. Bern. Bon. Gerſo. Caſſ. de Paz.

Quarta Scholaſtica, In 4. partes diviſa: 1. de Deo, Angelis, Hom. 2. de actibus hum. peccatis, gratia, lege 3. de fide, ſpe, caritate, juſtitia, religione, & cæteris virtutib. 4. de incarn. ſacramentis, & ult. fin.

Quinta moralis, caſuum, de præcept. benef. cenſuris & matrimonio. Appendix eſt ſcholaſticæ. Authores qui de hoc omni genere Theolog. diſputavere, lib. 3. hujus arcanæ Methodi appellabuntur de nomine.

Sexta concionatoria, complectens omnes, in totius anni conciones diviſa, de myſteriis, virtut. & peccatis.

Septima beatorum, Deum clare videntium eoque fruent. Hæ omnes in ſuas partes dividendæ ſunt & in materias ſingulares, & omnes tituli exſaturandi: de commodis & uſu Theologiæ, deque præcipuo ſtudio in ea ponendo, cum ſit hæc columna & firmamentum veritatis ſecundum fidem Eccleſiæ & Romanæ ſedis regulam: diſſeritur in prolegomenis de Cabala Hebr. Galatinus: Reuchlin. Porchetus. Fran. G. Venetus, Buxtorf, Alſtedius & alii diſſeruere & Garzonus.

Juriſprudentia in genere, præſtantia, laus, elogia; diviſio in Canonicam & Civilem, & utriuſque in Reorum cauſas ac civiles: de concordia utriuſque partis: ut ſunt diſtributio juris Canonici in ſuas; perſonæ ſacræ, actiones item, & res, quo decreto 1. Gratiani, decretalibus Greg. & Bonif. Clement. & Extravag. comprehenduntur; ſed auctorum diverſitas non eſt ad rem: ad hanc pertinent Conciliorum tom. 9. Nomocanon Photii & SS. Patrum ſententiæ: citabuntur lib. 3. authores plurimi.

Anteceſſores hujus juris præcedunt DD. juris civilis: de comparatione utriuſque agitur tom. 1. tractat. Greg. XIII.

Diſtributio juris civilis in perſonas, res, actiones, quæ digeſtis, veteri, infortiato, novo, codice, authenticis, & feudorum libb. de inſtitutis explicantur. Libri baſilicon ſexaginta non habent vim legis. Rectius divideretur per formas juris & dominii, ſeu per rationes ob quas, ſuum quiſque dicit, occupatione, inventione, productione, donatione, emptione, &c. Dio. Chr. Srob. de lege, de his multa tom. 1. Tractat. Greg. XIII. Juriſperiti ſancti, juſtitiæ laudes, legum dignitas, origo, cauſæ, effectus, virtutes & forma omnium actionum & negotiorum. Legislatores, ſtudii hujus dignitas, fructus, difficultas, Abuſus. Juriſperiti celeberr. Academiæ Privileg. hiſt. Juris tomo 1. tract. juris Greg. XIII. Dio Chryſ. orat. op. de leg. Demoſth. paſſim.

Medicina in genere: laus, util. neceſ. origo, abuſus. Prophetæ, & reges medici, miranda Medic. Scrip. S. loci. Diſtributio in partes, ſc. Phyſiologiam, Pathologiam, Criticam, Diæteticam, Therapeuticam ex Fernelio; in tres ſectas ex Celſo: contra medic. quæ dici ſolent. Medici celeberrimi ex Plinio, Suida, Tzetze, Tiraquello. Herbæ medicæ, Balnea & alia vim med. ſortita, clem. Alex. 6. Strom. ait Triſmegiſtum ſcripſiſſe libros de Medicina ſex. citabuntur authores lib. 3. in claſſe Medic.

Philoſophia in genere, laus, dign. util. neceſſitas, ſectæ Philoſophorum & ritus. Ægyp. Indor. Græc. Ital. Druidum. Partes, Philologica, Phyſica, Metaphyſ. Ethica. Diſtributio ſingularum in ſua capita & quæſtiones. Magia naturalis, Alchymia, curioſa, opera Philoſ. Reges Philoſophi, & Philoſophi celeberr. in pretio habiti. Politica pars Ethicæ, ſcientiarum gubernatrix, partes ejus tres: Monarchia, Ariſtocratia, Democratia. Legislatores nobiles: Magiſtratus, Concilia. Lipſius in manuduct. Cæſar de Druidibus, de Gymnoſophiſtis & Sophiſtis Philoſtrat. V. Laërt. Eunapius, Sextus Empiric. Kirker, Cabeus, Gilbertus, Agricola, Majolus, Aporta, Cardanus, Scaliger, otia Imperialia Tilesberii, Theatrũ Chymicum, Conimbr. initio Logicæ, Plut. de Iſiacis in Oſiride. Plura lib. 3. methodi.

Mathematicæ Diſcipl. laus, voluptas, honor, utilit. partes, Arithmetica, & Muſica,

Geome-

Geometria & ſub hac Aſtrologia, Gnomonica, Coſmographia, Optica, Mechanica, ſeu Machinatrix: Atque ſingulæ in ſua membra tribuendæ: Curioſa. Mathematici nobiles eorumque opera: de Boëtio, Caſſiodor. lib. 1. variarum mira prædicat: V. Bætinum, Kirker. Aguilon. Skeinerum, de ſpeculis, tubis, horolog. helioſcopiis V. Appiani torquetum, Galilæum, Gaſſendum.

Laurea doctorum. Tract. 1. Greg. 13. Vitruvius, in præfat. Agoniſticon Fabri, Pauſanias in Eliacis aptari poteſt eruditiſſ. liber undecimus Apuleji Metamorph.

Academiarum laudes, fundatores, fructus. Themiſt. in Panegyr. Conſtantini, vocat bibliothecas domos animarum ſapientum: Laertius in Academicorum ſecta, Midendorp. de univerſit.

Rhetorica in genere, laus, fructus, præſtantia, oratorum perfect. raritas, præſtantia, genera dicendi tria, demonſtrativum, deliberativum, judiciale. Partes quinque, inventio, diſpoſitio, elocutio, memoria, actio. Orationis partes; exordium, narratio, propoſitio, confirmatio, refutatio, peroratio. Loci interni, externi, ſedes argumentorum, argumenta, motus, figuræ, tranſitiones orationum: genera, Panegyrici, Genethliaca, Epithalamia, funebres orationes, Epheboea, Paranymphæa; V. Halic. oratores nobiliſſimi omnium nat. & linguarum.

Ars Epiſtolarum, Pontif. regiarum, urbanarum, moralium, medicarum, juriſper. familiarium in omni genere linguarum, Luc. in Hercule Gallico, Tull. Capella, Onoſander, Ars D. Halicarnaſſei, Muſæum Rhetoricum noſtrum in choro Poëtarum, Cauſſinus, Creſolii vacationes, Ant. palatium eloq. Pelleterii, Senecæ Rhetoris controv. ſuaſor. Declam. Quintil. & inſtit. orat. Tacitus de claris oratorib. V. Lipſ. Buxtorfius Cujacius, Balſac de Epiſtolis.

Poëtica in genere laus, origo, antiq. Theol. Philoſoph. Sacra poëſis, Heroica, Tragica, Lyrica, Elegiaca, Comica, Proſaïca. Poëtæ celeberrimi quavis ætate, lingua, natione. Agones publici poëtarum, eorumque præmia: in Græcia, Italia, Gallia, Anicii, Rhotomagi, Toloſæ, Agoniſt. Fabri. Vitruv. Artis poëticæ ſcriptores, Horatius, Scaliger, Pontanus. Artificia poëtica eximia, Muſæum poët. noſtr. Ronſard Gall. Fabulæ Poëticæ, Ovid. metam. Heſiodus, Palæphatus, Hyginus, Phurnutus, Fulgent. Heraclides, Homeri Alleg. Æſop. Phædrus, Prodromus, Avienus, Cyrillus, Calcagninus: aliæ eruditæ Triſmeg. Plato, Themiſtius, Dio Chr. Julian. Imp. V. Strabo. lib. 1. Seneca in ep. Plato in Repubi. contra fabulas poët. Edictum contra poëtas impuros in choro poëtarum. Commentarii poët. rec. Scholiaſtæ veteres. Ars commentandi.

HISTORIA in genere, laus, util. dignitas, Diodor. Sic. Livius, Tull. Lipſius. Naturalis, Politica, Græca, Romana, Sacra, Eccleſiaſtica, Pontificia, Imperatoria; Turcica, Gallica, Italica, Hiſpanica, Germanica, Anglica, Hung. Perſ. leges Hiſtoriæ, peccata Hiſtoricorum. Tull. Lipſius.

Grammatica: non ſolum Ars congrue loquendi, & ſcribendi, ſed erudite, & interpretandi perdocte, linguis omnibus. Methodus ſtudendi ad commentarios ſcribend. critica, & jud. de Autorib. de emendatione. Philologos omnes complectitur Regul. Lexica dict. Magiſtri, Diſcipuli Educatio, Methodi Docendi, Salaria, Honores, Privilegia, Fundatores, Colleg. Bibliothecæ, leges ſtudiorum, catalogi ſcriptorum, librorum amor, pretium, ex Sibylla. Agell. Scripturæ Arcanæ modi, Trithem. Vigenere.

ARTES, Pictura, Archit. Agricult. Mercat. Textrina, Sutrina, Sartrina, &c. de his Garzonus, Alſtedius, D. Ruſt. Inventores Rerum, Polydor. Virg. Perdita, Inventa, Pancirol.

VOLUNTAS, in genere: laus, vis, præſtantia, inconſtantia, propenſio ad malum, cæca Potentia, Regina, Domina, Imperium vol. compar. cum intellectu, Amore ſummi boni beanda. Aug. Aurel. Plotinus, Bern. de domo inter. & S. conſiderat. Ariſt. 1. Eth. Conimbr. Dand. libb. de Anima, Seneca ep. Aug. confeſſ. Plotinus in Ennead. Coccius, Cotton. Gaut. controverſiſtæ alii, Stobæus, Tull. Poëtæ, Philo, Theophil. leges de ſervis.

Libertas, indifferentia activa ad utrumlibet, de ea Tertull. 2. Marc. op. Philo Jud. Aug. Bern. Aurel. Proſp. Theoph. in morali ſc. Petav. tom. 3. Dogm. lib. 3. 4. 5.

Oppoſita libertati neceſſitas, ignorantia; vis, affectus, maleficia, ſervitus naturalis, & moralis.

Gratia voluntatem adjuvans præveniendo, cooper. gratiæ gratis datæ. Gratia juſtificans, Th. 1. 2. q. 115. Aug. Hier. Proſper. Suarez tom. de gratia, Maſcarenas, Valentia.

De actibus humanis, bonis, malis, indifferentibus, Mag. in 3. à d. 24. ad 44. Theologi cum D. Th. 1. 2. Philoſ. in Eth. Theoph. in morali.

IN Voluntate ſpectantur Habitus virtutum

tutum & vitiorum, *A*riſtot. libb. Ethic. D. Th. 2. 2. Seneca totus, Philo tot. Plato, Epictetus, Cebes in tabella. v. h. Dio Chryſ. Themiſt. poëtæ omn.

VIRTUS in genere: laus, præſtantia, præmium. Virtus quid? habitus rectus, honeſtus, rectæ rationi conformis. Virtus quotuplex: moralis, ſupernaturalis, Theol. Cardinalis, purgativa, purgati animi. Exemplaris, Heroïca, Activa, Contemplativa, mixta, privata, publica, Sacra, Civilis, Regia, Hierarchica, Symbola virtutum, & imagines: apud Pierium, Loretum, Cauſſinum, Areſium, Ferrarium, *T*ypotium, imagines *D*eorum, Aldroandum. De virtutib. Theophr. Charact. Iſocr. *A*gapetus, *T*heop. Raynaudi moral. opt. In ſeq. cap. om. videndæ, Stobæus, diffuſe. Greg. Mag. tot. Bern. Guill. Pariſ. op. de virtut. omn. Stobæus in ſerm. ſuſe, Chorus poëtarum Lat. Lact. Macrob. Philo, Plato, Plutarch. *T*ull. *A*mbr. in officiis, *T*uſcul. Peraldus, Roſſignolius, *C*reſolius, *B*uſæus, *A*uguſt. Meliſſa, Ariſtot. in Ethic. Javell. Theoph. in morali philoſ. Mirabellus, D. *T*ho. 2. 2. Charron. purgatus.

Catena virtutum connexarum, imperantium, agentium, pugnantium contra vitia. Pſychomachia Prud. Ambr. Aug. D. Th. 1. 2. à q. 55. ad 68. Mag. in 3. d. 36.

Actiones virtutum ſingularum, ſingulæ enumerandæ. Nos in curriculo vitæ Spirit. primi F. & in vita D. de Chantal.

Theologicæ Virtutes: earum dignitas, augm. meritum.

Fides, in genere, Laus, præſt. opera, merita, præmia, viſio. De ea Mag. in 3. d. 23. & 5. D. Th. 2. 2. q. 2. ad 18. Guill. par. op. S. Bruno op. Milleloquia Aug. Ambr. S. Leo Bern. curricul. vit. ſp. Paul. Hebr. 11. Fides quid? ex Paul. Hebr. 11. argum. non apparent. Formale objectum, prima veritas, authoritas Dei revelantis. Actus; Credo, quia Deus dixit: Materiale Objectum, Articuli fidei: Scriptura, Traditio Apoſt. Pontificum oracula ex Cathedra: Theologi in 3. & 2. 2. Staplet. Propoſitio Eccleſiæ quæ Regula eſt fidei. Analyſis fidei. Mirac. Motiva, Lact. Tertul. Juſtin. Vincent. Lyr. Iren. Coccius.

Profeſſio fidei externa, Martyres, libellatici thuris, apoſt.

Signa Eccleſiæ: fides miraculorum, Dona ſecundum fidem.

Probatio articulorum fidei per ſæcula: & ex Scripturis.

Probatio Doctorum, Dionyſ. Cyrilli, Delrio, & alii nobiſcum in Vict. Eccleſ. Vincentius in ſpeculo Th. libri bellorum Spirit. labor, ſudor, præmium. Heſiod. Ariſt. Philo Jud. *A*ug. Guſman. *T*heophil. Raynaud. Eſneuve, S. Jure. D. *T*h. 2. 2. Caniſius, Theol. de fide hum. Cic. in off. Clem. 1. Strom. *C*hryſoſt. *B*aſil. Sel. Aug. in centur. & Cananæa, *A*ug. *A*mbr. Fulg. de fide, *C*occius, *B*ellarminus, Cottonus, & alii ſcript. controverſiarum, S. *B*runo. Vid. Tertull. de præſc. & Iren. lib. 3. & 4. *A*ctiones fidei ſigillatim enumerandæ. Guil. Pariſ. Infidel. hæreſis, blaſphemia titulo N. vitiorum.

SPES: in genere, laus, dignitas, merita, præmia, fruitio æt. Formale objectum, ſalus ardua Dei gratia & labore obtinenda. Materiale, ſalus, & media de *D*ei miſericordia ſperanda.

Spes quid? virtus Theologica infuſa, ſalutis de Dei gratia & meritis expectatrix.

*A*ctiones ſpei & fiduciæ Dei, & diffidentiæ ſui. Perald. &c. S. Mag. in 3. *D*. 26. *D*. Th. 3. p. q. 17. Milleloquia, Meliſſa. Oratio ſpei filia, oratio Domin. Titulo Religionis, de ſpe Humana, Stobæus & Poëtæ.

CHARITAS in genere: laudes, & præmia Charitatis, ſalus. Mag. in 3. d. 27. D. Th. 3. p. q. 24. & ſeq. Dionyſ. de diu nom. Guill. Pariſ. S. Bruno Curricul. vitæ ſpirit. vita D. de Chantal. Guill. Pariſ. Bruno, Proſper. de vita Cont. Milleloquia Aug. Ambr. Rich. Vict. opt. op. Idiota, Bernardus, Guill. Pariſ. Bruno, Peraldus, Caniſ. Bonaventura, Iſidorus, Climachus, Cyril. Theodo. Leo Hebræus ſuſe. Granat. De Sales, Binet. Curricul. V. Sp. S. Jure, Eſneuve, Chriſtoval. de Paz. Meliſſa.

Charitas quid? virtus Theol. inſuſa, Dei propter ſe amatrix, ſui, & proximi propter Deum.

Charitatis objectum materiale, Deus & prox. formale Deus ut ratio amoris.

De vero Amore ſui contra Amorem vitioſ. Aug. 11. Civit. & hom.

De Amore inimicorum, V. Concio tertia quadr. & SS. PP. ibi.

De ordine Charitatis. D. Th. cit. D. Bern. in Cantica.

De Augmento Charitatis, de effectibus Charitatis in juſtif. in merito, in Martyrio, in obſervatione Mandatorum, in Zelo Animorum, in operibus bonis, in cœlo. cit. s.

De viribus Amoris divini, collatis cum humano, & morte. Cant. 8.

De variis nominibus & dotibus Amoris, dulcis fort. prud. agentis, patientis, violenti, Seraph.

Seraph. &c. ex Paulo 1. Cor. 13. Rich. V. Bonaventurá, Curriculo V. Spir. V. Chryſol. S. 69. op. Plato in convivio & Phædr. Ficinus, Philoſtratus, Vigenere, Euſtathius, hymni Orphei, Stobæus, Themiſt. Luc. de Amicit. Latini poëtæ, Auſonii Amor crucifixus, Cicero, & Ambroſ. de Officiis, Ariſtot. in Ethicis. De concordia Prudent. in fine Pſychomachiæ, la Riviere de 4. Amor. Petrus Bleſenſis, aut Caſſiodorus, de Amicitia, & Ariſt. 8. 9. Ethic. V. Aug. de vero Amore, hom.... ex 50.

Quid majus, Amare an amari? Aug. op. de Petro & P. in Jo. F.

De cauſis & incentivis Amoris: Dei Beneficiis. Gran. Bleſ.

De Amore Dei, Chriſti, Deiparæ, & Sanctorum in Nos.

De Amore Reciproco in Deum. Salv. l. 3. Bern. Bonav. Idiota. Dionyſius, Canticorum interpretes, ubi Amor Eccleſiæ pingitur.

Exempla Amoris, *Deus*, Chriſtus, *Deipara*, Seraph. Petr. P. Moſes.

Amor Crucis, Andreas, Ignatius, Franciſc. Bern. *faſcic. myrrhæ.* Bonav.

Amor in *Deiparam*. V. Spinellum, Daurotium, Poirærum &c.

Quæ Impediant amorem divinum? qui apti ad amandum?

De concordia, Bern. Greg. in Admon. De amore conjugali Plut. Tert. Aug. Polyænus.

De Amore paterno & fil. Valer. Max. Theatr. v. h. Stobæus, Fulgoſius.

De Amore vitioſo, Plato in convivio, Poëtæ Gr. Latin. V. hoſpitale Amoris.

Miſericordia, Eleemoſyna, Amoris filiæ, ex affectu compaſſionis beneficæ. Matth. 5. Beati. Nyſſ. Chromatius, Laudes, merita, præmia immenſa, Cypr. de eleemoſyna, Chryſ. artem vocat. Baſil. Ambr. in divite avaro. Chryſolog. ſerm. quadrag. 8. 9. Maximus, ibid. Georgius Piſidas in Coſmop. Paulinus, Hieron. in Paula, Caniſius, D'aurotius, Severtius in locis comm. Peraldus, Buſæus. Vid. apud. Statium, & Pauſaniam, Ara & templum Clementiæ, V. Seneca lib. 2. de Clem. contra Miſericord. diſput. Videnda conc. quadrag. 5. in illud. *Eſurivi, & non dediſtis*, V. Jo. Eleemoſynarii vita, Gregorii dialogi, D'aurotius.

RELIGIO, pietas in Deum & Sanctos in genere: laus, dign. præmium, objectum formale, cultus Dei ſupremus, latria, & ſub Deo cultus *Deiparæ*, hyperdulia; & dulia Sanctorum, Religionis actio, adoratio, qua nos ſubjicimus *Deo*, ut ſupremo Domino ſervire parati & obedire in omnibus.

Sacrificium, quo mactamus & offerimus victimas tanquam vitæ mortiſque *Domino*, & jam loco illarum Chriſtum incruento modo, quotidie immolamus, ut propitiatorium, pacificum, & holocauſtum, ut Paulus Epiſt. ad Hebr. ſignificat. *Oblatio* donorum, primitiarum, decimarum, dotationum, fundationum, fit ſine mutatione & mactatione ex eodem affectu divini cultus. *Vota* item, promiſſiones de meliori bono *Deo* nuncupatæ. Unde Religioſi ordines à votorum ſolemnium, & noſtrorum ſimplicium nuncupatione, de quibus linea duci poſſet bene longa. *Juramenta* pia, quibus *Deum* veritatem infallibilem in teſtem invocamus, de quibus ingentes texuntur codices. *Reverentia* in templis, ſacramentorum, ſacrarum rerum, reliquiarum, vaſorum, veſtium, altarium, Unctio Regum, vexillorum & armorum, B. trophæorum, imaginum dedicatio, aſyla, immunitates, templa toto orbe decantata; ſupplicationes eodem ſpectant. Oratio; petitio bonorum à Deo ut rerum omnium & authore, & donatore, publica, privata, vocalis, mentalis, laudatio, deprecatio, obſecratio, gratiarum actio, litan. rogationes, lectio, conſideratio, medit. contemplatio. ars hujuſmodi ſpiritualis: auditio & prædicatio D. Verbi, D. Thom. 2. 2. q. 61. Vincentius in ſpec. Th. Auguſt. libb. de Religione, & Eucher. Lact. de v. cultu, Vaſq. de adoratione, Suarez tomis 3. de relig. Cyrill. de adoratione, Grat. D. de conſecrat. tom. 10. Bibl. PP. de offic. Liturgicnn Pontificale, Rituale, Theoph. Rayn. Jul. Firmicus de Errore prof. Relig. Philo Jud. paſſim, Plato paſſim. Ælianus de felici regione pietatis. Minutius Felix de vero ſarificio, Innocentius, Lactantius de vero cultu, orat. laudis divinæ, de Neſmond de Sacram. *Baſil.* Nyſſen. Chryſoſt. Iſidorus, Caſſianus, *Clim.* *Bernard.* Bonav. Rich. Vict. Gerſo, Guil. Pariſienſis, *Depaz*, A ponte Tractatibus prop. de orat. Sidonius de Litan. Rogarion.

Ordines Sacerdotum, qui rerum ſacrarum ſunt miniſtri. Hierarchia, ſacramenta. De his infra, ut & de Religioſis Ordinibus *in ſtatu politico ſacro*.

Cenſuræ Relig. Excommunicatio, interdictum, ſuſpenſio, irregularitas, pœnit. pub. degradatio, Cypr. in epiſt. Tertull. de pœnit. Thaum. in cap. Pœnit. Nyſſ. Concilia, Jus canonicum. V. Suarez de cenſuris, Avila, & Caſuiſtæ alii.

HUMILITAS: elogia, præmia, exempla, virtus Chriſti, & Chriſtianorum, quorum omnis diſciplina, humilitas. *A*uguſt. quid primum, ſecundum, tertium? humilitas.

QUID? Virtus in mediocritate honoris. Ita Nos. Quotuplex humilitas? *A*ctiones humilitatis plurimæ: motiva, cauſæ, conſiderationes, quæ eam generant: Effectus & ſigna humilitatis veræ, & fictæ: cognitio ſui & Dei, mater eſt humilitatis. Exemplum Chriſti, Deiparæ, & SS. Humilitas initium omnis boni, ut ſuperbia mali. Humilitas eſt veritas, *B*ernard. in Pſalm. 90. Omnis Chriſti doctrina, *A*uguſt. de Virginitate.

Loci Script. & exempla Eſtheris, *D*avid, Abigail, Edictum Regis Chr. *B*ern. Guill. Pariſ. V. curricul. vitæ ſpir. in vita D. Chantal. *D*orothei Doct. de H. Clim. grad. Humil. Caſſ. Laur. Juſtin. Roſſign. Peraldus de hac virtute, *B*aſil. & Zeno in illud. *Attende tibi*, Sainct. Jure eleg. Eſneuve, Depaz, Nigron. Richeomus, Antiochus, Abbas, Iſid. Peluſ. in epiſt. Studita in ſermonib.

PRUDENTIA: laudes, præſtantia, opera ſelic. Prudentia quid? Virtus mentis, actionum directrix. Quotuplex? ſacra, prophana, privata, publica, œconomica. De hac Ariſt. in Eth. 6. Theoph. Roſſignolius.

Prudentiæ comites: Diſcretio, de qua Caſſ. collat. 1. Bern. in Cant. Doroth. in doctr. providentia, ſolertia, conſilium, circumſpectio, De his Valentia in 3. p.

Actiones Prudentiæ: ſilentium: Philipp. Abb. de ſilentio fuſiſſ. Plutarch. de garrulitate: maturitas conſilii, celeritas operis; V. Tit. politicæ. V. de Neſmond de ſecreto in orat. auſpic. Curiæ ſymbola, Prud. Pierius, Aldroand. imagines Deorum, *D*. Bern. de conſideratione, Chavaſſius lib. integro, *D*. Thom. 3. p. q. 47. Mag. in 3. d. 33. Valentia, Peraldus de virtutibus. Guill. Pariſ. S. Bruno, Margueſtaudius, ſerm. Stobæi ampliſſ.

De prudentia militari, Veget. Frontinus & Polyænus in Stratag. Onoſander, Leo Imp.

De Sapientia, Plato, Philo, Triſmeg. Eugub. Seneca, Tullius, Lipſ. Stobæus, Poët. Lat. paſſim omnes. *D*e veracitate, ſtudioſitate, diligentia. *D*. Thom. Guſman. honeſt. lab.

JUSTITIA: Laudes, pretium, Deo cariſſima. Ambroſ. de paradiſo, & in officiis. Auguſt. Philo, Plato, Meliſſa, Ariſt. in Ethicis, Stobæus diffuſe, Peraldus, *D*. Thom. 3. p. q. 57. Mag. in 3. d. 33. Imagines Deorum, ſymbola, Juſt. Pierius, Aldroandus, Numiſmata. Juſtitiæ hymni apud Orpheum, ſerm. Stobæi. Aratus in aurea æt. Ovid. Virgil. Plutarch. paſſim, Valer. Max. Fulgent. in exemplis, Theatrum v. hum. fuſiſſime, Ambroſ. in 4. Flum. parad. Plin. in Taprobana, Diod. Sicul. in Æg.

Juſtitia quid? Virtus Juris tribuendi.

Quotuplex? Commutativa, ſecundum æqualitatem rei ad rem. Diſtributiva, ſecundum dignitatem perſonarum. Vindicativa, juxta modum culpæ. Ariſt. Eth. Tullius & Ambroſ. in off. Quintil. in declam. Stobæus, &c.

Juſtitia legalis in ordine ad civitatem, & ſociet. cæleſtem. De hac Theologi 2. 2. Juſtitia legis divinæ, qua dicuntur Juſti in Scripturis SS. qui Dei mandata exactiſſime obſervant. Philo, Ambr. de Jacob. liber Sapient. totus. de Neſmond, d'Orleans, *Entrées de Palais*, Doſive, *Juſtice aux pieds du Roy*.

Leges, Juſtitiæ & Juris norma: Plato, Philo de leg. & decalog. lib. 1. Digeſt. v. de juſt. & jure. Gratian. de legib. *D*io Chryſ. *D*emoſthenes paſſim, & Oratores veteres Græci, Cic. de legibus, Picolom. in morali Phil. theophil. Rayn. ibid. Bertach. Calv. Lexicon, Harmenop. Stobæus in ſerm. de Neſmond, *D* orleans in Auſpic. de lege divina & hum. Th. 1. 2. à q. 91. ad 108. Valentia opt. Suarez, Molina, Salas, Leſſius, Guill. Pariſ. op. de legibus ſacris Scripturæ, de legibus Locrenſ. *D*iod. Sic.

Judices, Philo l. de Judicibus, Rhodigin. Stobæus in ſerm. Symbola, Pierius, Aldroand. Loretus, Ferrarius, Tullius. Salomonis thronus; Septuag. San. Areopag. Babylonii coram *D*iis, Bythini coram Sole judicab. Lolius, *Actions Forenſes*, Authent. *ut Judices*, de Neſmond, Dorleans de ſacramento, &c. Cauſſinus in ſymbolis.

Sub Juſtitia, ut partes potentiales ex *D*. Th. cenſentur *Pietas* in *D*eum, ſeu Religio, ſuprà. *Pietas* in patriam, & parentes ſuprà. *Gratitudo*, de qua Seneca libb. 7. benef. & ep. Tull. & Ambr. in off. Ariſt. in Ethicis, Stobæus, peraldus, Roſſignol. Guil. pariſ. Bernard. Baſilius. *De* Gratiis ag. *D*eo, contra ingrat. prof. V. poëtar. Chor. *Liberalitas*: iidem qui ſupra, & plin. in præfat. hiſt. nat. *D*uchoux in Numiſmatibus. *Magnificentia* iidem: *Clementia*, *Manſuetudo*; iidem; Seneca de Clementia, Stobæus: *Amicitia*, de qua ſupra in charitate. V. plutarch. de Amico & *A*dulatore, Toxaris Luciani op. opt. Caſſiod. de amicitia, Govion de amicitia, Ariſtot. 8. & 9. Ethicor. Lælius Ciceronis, Themiſtii oratio de amic. *D*io Chryſ. de concord. peraldus de virtut. *Obedientia* Deo, paſtoribus ſummis, Regi, Magiſtrat.

giſtrat. ſuperioribus: iidem qui ſupra, Caſſianus, Climachus, Nilus, Antiochus, Studita, Dorotheus, Vitæ patrum Roſucydi, Bern. de præcepto, & diſp. Baſil. Epiſtola S. Ignatii, Depaz, Rodriguez, Roſſignol, Nigronius, Gregor. M. in Saule, Delrio in Adagial. Plutarch. in conv. Sap. in Apophth. & præc. polit. in vita Lycurgi, Stob. Theatrum vitæ hum. De *Voto Obedientiæ*, quo Religionis virtute exaggeratur obedientia: Platus præter ſuprad. Booaveot, Depaz.

FORTITUDO io genere: Heroum virtus, coronarum mater, fortitudo: magnitudo animi, conſtantia, patientia, perſeverantia, conſiderata periculorum, mortiſque contemptio, laborum, dolorumque tolerantia, firma in bono propoſito uſque ad finem permanſio, etſi fractus illabatur orbis. Fortitudo Chriſt. & ſap. in contemptu rerum humanarum; Fortitudo militaris, Ariſt. in Eth. Tull. & Ambroſ. in offic. idem Tull. in qq. Tuſcul. D. Thom. 2. 2. q. 123. Seneca de injur. Sap. de tranquil. & in omn. ep. ac de provid. Dio Chr. Epictetus, Stobæus, Lipſius, de conſt. panegyr. Plin. Pacati, Claud. Sidon. Symbola, Pierius, Aldro. Cauſſin. Ferrarius, Typot, Ruſch. Reuſn. Nos in curriculo vitæ ſpir. & in vita D. de Chantal, lib. 3. fuſe. De hac Rup. in fort. dono, Ambroſ. in officiis, SS. PP. in Martyrum panegyr. Prudentius in hymn. de martyrib. Theodor. Ambroſ. in Agnete 2. virg. Philo de fortitudine, Lactantius de mart. Valer. Maxim. Fulgoſ. Theatr. vitæ hum.

TEMPERANTIA in genere: Præſtantia, utilitas: vitæ moderatrix. Quid? Virtus voluptatum contemptrix, & vanitatum vitæ. Sub Temperantia, ſobrietas in potu, abſtinentia in cibis, continentia in voluptatibus: caſtitas, virginitas victrix libidinum; modeſtia totius animi & corporis, modus & decorum, cuſtodia ſenſuũ, mortificatio affectuum inordinatorum. Paupertas, virtus magnanima, divitiarum contemptrix, quæ & voto religioſo conſecratur. De qua Hier. Platus, Nig. Roff. D. Thom. 3. p. q. 141. Valentia ibid. &c. Tull. Ambroſ. in off. Ariſt. Eth. Stobæus, Epictetus, Poëtæ, Porphyr. de abſt. animal. Prudent. in Pſychomach. Auguſt. Caſſian. Climach. Athan. Nyſſen. Baſil. Proſper de Virginit. Nazianz. In carminibus, Depaz de caſtit. Chryſoſt. in homiliis, Cypr. Tertull. de hab. Virg. de velandis virg. Hieron. in epiſt. ad Dem. Euſt. Plut. de ira, garrul. &c. Idem in qq. convivalib. V. Poëtarum chorus, Tertul. de pudicitia.

Jejunium: De quo SS. PP. Auguſt. Baſil. Athan. Chryſoſt. Chryſol. Bernard. Tertull. Meliſſa, Max. Ambroſ. Cathedra Chriſti, Coron. Videndi Medici de ſalubri diæta, de ſanitate tuenda, Hippocr. Galen. Celſus, Ficinus. Fernelius intemperantiam vocat Medicorum matrem, Temperantiam novercam. De jejunio, Baſilius orat. opt. Ambroſ. de Elia & Jejunio, Chryſol. & alii initio Quadrag. Caniſius in catechiſ. authorit.

Eutrapelia: modum in jocis, otio & recretionibus ponit. De jocis, ludis recreat. Macrob. Plut. qq. conv. Val. Maxim. Tull. in officiis, Theatr. v. h. o. Thom. 2. 2.

Epieichia ſeveritatem & rigorem modo humanitatis temperat. De his Ariſt. in Eth. Theophraſtus in characteribus.

Pœnitentia virtus huc etiam pertinet & ad juſtitiam, ſed etiam eſt ſacramentum. De hac Tertull. Pacianus, Cypr. Chryſoſt. Ambroſ. Auguſt. Laurent. Novar. Cæſarius, Caniſius, & alii innum. præter Theolog. in 3. p. S. Th. & Gratianum diſt. de pœnit & Concilia.

Virtutibus illuſtres viri. In Theatr. v. h. Val. M. Hiſtoricis.

Perfectio, quæ ex virtutum poſſeſſione exurgit, de qua Origenes, Proſper de vita cont. Dionyſ. in Hierar. Eccleſ. Ambroſ. libro de Jacob. opt. & omnes libri ſpiritales. Nos in vita D. de Chantal ex omnibus eam deſcripſimus. Seneca viri boni animum virtutibus radiantem deſcrib. elegant. Mirandul. item, in Heptaplo. Hieron. in epitaph. Nepot. Plin. & Pacatus in Paneg. & Claud.

Felicitas hujus vitæ ex virtute, & præmium futuræ ex operibus virtutum, meritiſque Dei gratia libertatem humanam præveniente & adjuvante profectis. Ad Ariſtot. Chriſtiani Philoſophi gratiam & gloriam addunt ſuis in Ethic. 1. Commentariis, Theophil. Pavonios, Javellos. Accedunt Theologi de Beatudine diſputantes cum D. Thom. 1. 2. quæſt. 1. 2. 3. 4. 5. de ea diximus in titulo Sanctorum. De fluxa vitæ hujus felicitate, Theophil. Rayn. in morali philoſophia, Stobæus fuſe. Plin. lib. 7. Seneca paſſim. Ante obitum nemo beatus. Ariſtot. 1. Eth. Ovid.

Alii alia virtute clari, alii virtutes vitiis obſcurarunt. De operibus bonis, de merito operum bonorum, & reviviſcentia meriti. D. Thom. 1. 2. quæſt. 114. Grat. d. 4. 5. 6. de pœnit. Theologi, Caniſius in catech. Authorit. Chryſol. 8. 5.

Pla-

565

Placita Sapientum, de amore honeſti, ſtudio virtutum, vita ſecundum rationem, Deum ſequendo, virum bonum, hon. contentum vivere.

CAPUT X.
VITIUM.

EXtrema duo occupat contra virtutis medium; Exceſſum & Defectum. Monſtrum animi eſt, conſcientiæ patibulum, humani generis labes. Turpitudo vitiorum, miſeriæ, pœnæ; multitudo, varictas per ætates & tempora privata, publica, latentia, ſerpentia, contagione, ex malitia, ex propenſione, & natalibus. Monſtra vitiorum, famoſi vitiis tyranni, & alii. Infelices exitus, vitia conſecrata in idolis, fabulis, legibus. Origo vitiorum, viria velata virtutibus. Vitia quibus honos habetur, & virtutum appellantnr nominibus: vitia pudenda, vitiorum auctoramenta, merces, incentiva, alimenta, opes, otium, ſpectacula, exempla, converſatio, ſermo. Magiſtri, hortatores, laudatores, tentatores, Magi, judiciarii, libri impudici, cantica, munera, mulierum familiaritas, conſuetudo mala, Dæmones toti conflati ex ſceleribus. Vid. Guill. Pariſ. tract. de vitiis opt. Prud. in Pſychomachia, Ariſtot. in Eth. 1. & interpretes, Cebetis tabula, Triſmegiſt. in Pimandro, Seneca paſſim, Plutarch. Srobæus diffuſe ex Græc. Philoſ. & Poëtis, Poëtæ Lat. in choro P. Valer. Max. Fulgoſ. in exemplis, Theatrum hum. calamitatum, Lactantius, Arnobius Tertull. de ſpect. & Apolog. Hieron. in epiſt. moral. Auguſt. in confeſſ. Guſman. Hiſtoria Auguſt. Luc. Apulejus, Petronius.

PECCATUM in genere, Malitia, enormitas, turpitudo, pœna. Dionyſ. de Div. nom. in malo, boni privatione. Prud. hamartigenia, Cyrillus in catech. Chryſoſt. paſſim. Caniſius in catech. author. Dionyſ. Carthuſ. Granatenſis in Duce pecc. V. Guil. Par. de peccatis.

Peccatum quid? privatio rectitudinis actionum contra Deum & rectam rationem. Nihil, annihilans hominem: deforme malum, tranſgreſſio legis divinæ: Dionyſ. de div. nom. op. de malo. D. Thom. 1. 2. à q. 71. ad 90. Theologi interpretes, Valentia & alii, Auguſt. Ambroſ. Tertull. Pacianus de pœnitentia, Nazian. in carminibus, Prud. Peccante nil eſt tetrius, Origen. in Joſ. Bern. 5. conſid.

Cauſæ peccati, concupiſcentia carnis, opum, honorum, amor ſui.

Effectus peccati: macula reatus, privatio gratiæ, meriti ſuſpenſio, privatio gloriæ æternæ, damnatio æterna. D. Thom. 1. 2. q. 84. & q. 85. de his Theologi fuſe. V. Bivia Cebetis, Prodici, Silii, Lact. Hier. Them. Dionyſ. D. Thom. 1. 2. q. 88. 89. Valcntia, &c. Theol. Caniſius in catech. De contrarietate virtutis & vitii, V. Th. Mag. ſent. in 3. à. diſt. 29. ad. 44. V. Guil. Pariſ. tract. de vitiis. & pec. de orig. &c.

Quotuplex peccatum? ſecundum objecta, contrarietatem virtutum aut præceptorum multiplicarur ſpecie & numero; ſunt & aliæ diſtinctiones, in originale, & actuale; in mortale & veniale; in carnale & ſpirituale; commiſſionis & omiſſionis; proprium, alienum; clamans in cœlum, contra naturam; in Patrem, in Filium, In Spiritum ſanctum; contra Deum, contra proximum, contra ſeipſum; contra præcepta Dei & Eccleſiæ: ex ignorantia, ex malitia. In intellectu error, infidelitas, hæreſis, blaſphemia. Alia in voluntate, recidivum, ſcandaloſum. Capitalia. an peccata reviviſcant per relapſum. Gratian. d. 4. 5. de pœnit. & Theologi.

Peccatum tollitur per gratiam juſtificantem, diſponente pœnitentia. Suarez tomo de gratia, Gelaſ. Cyric. in Concil. Niceno. De Juſtific. Conç. Trid. Bellarm. Coccius, Theol.

Opera carnis & ſpiritus, ex Paulo, Galat. 5. & Interpret. de corp. & animi diſſidio, Gregor. Palamaſ. Tertull. de reſ. carn. Richeomus de diſceſſu animæ.

Infideliras contra fidem, hæreſis, impietas, blaſphemia, atheiſmus, magia, de his egimus ſupra, D. Thom. ubi de fide. de infidel. humana, proditione, perfidia.

Deſperatio contra ſpem., præſumptio ſalutis ſine meritis.

Odium Dei & proximi contra charitatem, & vindicta, ſcandalum, exemplum malum, impulſio ad pecc. maleficia; ſchiſma, diſcordia. V. Panarium Buſæi, Mirabell. Polyanth.

Contra religionem, impietas, idololatria, ſacrilegium, apoſtaſia, irreverentia, ſuperſtitio, periurium. Auguſt. in Pſalm. Caniſius in catech. authorit. Gregor. in admonition. Tertull. Cypr. D. Thom. 2. 2. Theatr. v. h. Daurotius, Bajus, Caſuiſtæ, leges civil. & canon.

Mendacium contra veritatem: hypocriſis contra ſinceritatem, adulatio & diſſimulatio. Item contra amic. calumnia, detractio, quæ ſunt etiam contra juſtitiam. Auguſt. de mend. Cypr. de jejunio Chriſti, Chryſ. in Evang. 1. quadrag. Plut. de adul. Themiſt. or. de amicit. Lucian. de calumnia, Matth. Vegius tom. ult. Bibl. Colon.

Curioſitas

Curioſitas contra ſtudioſitatem, & oegligentia; inde divinationes vetitæ. Alchymia fallax: Auguſt. de Aſtrol. *B*ulenger. Peucer. de divinat. Petrarcha de Alch.

Imprudentia, inconſideratio, ſtultitia, contra prudeotiam, injuſtitia, injuria, ingratitudo, parcitas, prodigalitas. Inobedientia, crudelitas contra juſtitiam, & ejus partes: & judicium temer. iojuſta ſent. detractio, *A*riſt. Stobæus, & citati ſup. pro virtutibus.

Puſillaminitas; impatientia, inconſtantia, timor, mollities animi, otioſitas, contra fortitudinem, & lab. Guſman. & citati ſupra pro fortit. Stobæus.

Intemperantia, immodeſtia, luxuries, ingluvies, ebrietas, loquacitas, garrulitas; amor voluptatum, ſenſuum licentia, affectuum ioordinatio, cootra Temperantiam, *B*aſil. Chryſ. & alii de ebriet. *C*aſſian. Philo de ebriet. *C*aniſ. in catech. auctorit.

*C*apitalia ſeptem vitia: ita dicta quia ſicut nervi à capite multiplices, ita ab his plura peccata naſcuntur. Albin. Flac. in cap. jejunii, lib. de divinis off. op. de omnibus *C*aſſian. de octo cap. vitiis, vanam glor. accenſens ut octavam. Draco ſepticeps Apoc. & interp. *C*aniſius.

Superbia, Prud. Bern. Iſid. Peluſ. Hier. *C*aſſ. Clim. *C*aniſ. Guill. *P*ariſienſis, Buſæus.

Avaritia: uſura, rapinæ, furta, doli, alieni retentio, Tull. & Ambr. de offic. Seneca paſſim. Meliſſa, Proſper, *C*aniſius, Iſidorus Hiſpalen. homiliæ Baſil. Ambr. de Tobia, Zeno, *B*aſil. *P*rudent. in *P*ſychom.

Luxuria, ſupra Tit. intemp. Stobæus, *P*oetæ Gr. Lat. *P*etrarcha de remediis utriuſque fortunæ, *P*lin. Seneca paſſim.

Invidia. Chryſolog. in prodigo. Baſil. hom. op. Stobæus. Chryſoſt. paſſim. *C*aniſius in Catechiſmo Aut. Ovid. in Metamorph. fabulæ Avienl.

Ira, *P*rudent. Baſil. Chryſ. Seneca lib. 3. *P*lutarch. lib. de ira cohib. Stobæus in ſermonib.

Gula, *C*aſſianus de 8. vitiis cap. Clim. Doroth. *C*aniſius, Stobæus. Seneca paſſim. *P*linius paſſim repreh.

Acedia. Guſman. *beneſtos trabajos.* *C*aſſianus de 8. princip. vitiis. Climachus.

*P*ugnæ, & diſcordia vitiorum inter ſe & cum virtutibus. Chryſol ſer. 13. tractatus Aug. & Ambr. de ea re, *P*rudentii *P*ſycomachia, Hatligarius de vitiis & virtutibus, tomo. 5. lectionum antiqu. *C*aniſii.

Infœlicitas hujus vitæ & futuræ, ex vitiis, tentationes. Guill. Pariſ. de tent. Rich. V. Pſal. 28. Bern. Pſal. 90.

Labor & ſtudium in expugnandis vitiis ſuis, ſtudium legislatorum, Magiſtrat. concionatorum, paſtorum, parentum, magiſtrorum, ad eradic. vitia. Plut. de educ. de auditu, Tacitus de claris orat. Seneca paſſim, Novell. Juſtin.

Placita ſapientum: mortem peccato potiorem, *Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa*, murum eſſe aheneum, conſcientiæ tortores eſſe peccata, conſcientiam teſtem eſſe ineluctabilem, neminem contentum vivere, niſi virum bonum cum Deo, Stoici apud Lipſ. in manuduct. Seneca & Philo paſſim. Ambr. de vita beata.

Morbi animi & natiooum: pertinacia, judicii ſui tenax, & voluntatis, levitas, vanitas, otium, moroſitas; loquacitas, nugacitas, ſolitudo, infrunitus animus; irreſolutio; ſuſpicacitas, ſcrupuli, critica, contradicendi & vincendi ſtudium: ſtudium inutilium rerum & ſcrutorum curioſitas, rerum novarum amor & ſtudium, modi novitatum, jactantia, laus ſui ipſius, amor ſui, præcedendi ſtudium, loqui & non audire; durities & inurbanitas morum, Barbaries, ſecreti non tenaces, incurii; diffidentes, impatientes, præcipites, prompti, tardi. Davity, Aubanus, Nicol. Damaſceous, Strabo, Priſcianus, Avienus & alii Geographi, Cluverius.

Præter ſupra dicta, ſpectantur in homine ſtatus varii, eſt enim homo mundus maximus ſuis elementis & mixtis conſtans. Triſmeg. Naz. Rhodig. inſtit. Juſtiniani, l. 1. quæſtio ſtatus apud juriſconſultos eſt omnium potiſſima: electio ſtatus ſui potiſſima deliberatio, Ariſt. polit. Plato, Plutarch. in politicis præceptis.

Liberi, ſervi, domini, vaſſalli, oobiles, non nobiles, artifices, agricolæ, milites; patritii, advocati: &c. patresfamilias, filii-fam. Oecooomica Ariſt. Xenoph. Monarchia, Ariſtocratia, Democratia, ſtatus legit. ſtatus illegit. Tyrannis, oligarch, ochlocratia, in his eſt ſtatus publicus: in œconomic. privatus: ſtatus initio mundi ſub patribusfam. aut ducibus. Status alius ſacer, Hierachia, alius profanus, Dionyſ. de Hier. ec. auth. coll. 1. quo. oport. Cellotius de Hierarchia, tomi duo de Monarch. Eccl. Bellarm. Perron. Coeffeteau, Coccius, Pighius, Stapletonus, Tapen Roff. Gauter. Cotton. Bern. de conſid. tract. Greg. 13. tomis 2. Tuſchus, jus can. Codex Juſtin. pl. titul. Barboſa praxis epiſ. hiſtor.

Pontif. & epiſc. comparatio utriuſque: Nicol. P. ſoli & lunæ comp. c. ſolicitæ de major. & obed. Novell. 6. Juſtin. opt. utrumque comparab.

In ſtatu ſacro Monarchico, Pontifex Max. de quo ſupra, Cardinales, Legati, V. leg. Canones, Concilia, SS. Patres, Bzovius, Theoph. Troph. S. ſedis. Patriarchæ, Primares, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Chor. Coadjutores, Vicarii general. Capitula, decani, præpoſiti, archidiaconi, & aliæ dignirates atque perſonatus, Canonici, Parochi, Sacerdotes. Vid. lib. M. 5. Bulengeri de Patriarchis V. romi conciliorum novem, Nomocanon Photii, Zonaras & Balſamon in Canones, Rituale & Pontificale Rom. Ordo Romanus, & alii, tom. 10. Bibl. ss. PP. de officio Eccl. immunitates Eccleſiaſticæ, de quibus Gambacurta & alii.

Religioſi; abbates, generales, provinciales, ſuperiores, clerici, monachi, Religioſæ, abbatiſſæ, domus religioſæ, capitula, Congr. gen. provinc. Vota religioſa, regulæ, novitiatus, profeſſio. Privilegia: Indulgentiæ, fructus; fundarores SS. centuplum religioſis promiſſum, perfectio relig. difformatio, reformatio, integritas, ſuppreſſio, veſtis. Tertiarii, affiliario comm. meritorum, dot. fundationes, perſecutiones, diſpenſationes, tranſitus, cenſuræ, jus can. & civile, qq. Regularium Roder. Baſil. de Abdicat. & in regulis Chryſoſt. de compar. Reg. & mon. & contra vituper. mon. V. Caſſianus, Eucher. h. vitæ Patrum, ordinum hiſtoriæ Cæſ. de vita ſolit. Hier. Plarus de bono ſtat. rel. Tabulæ ordinum. Mare Magn. privilegiorum, Bullarium. Petr. Ven. epiſt. Bern. ad Fratr. de monte Dei & paſſim toto ſuo opere, Climachus, Doroth. Bonav. Nilus, Iſaias ab. Studita, Antiochus. D. Th. 2. 2. q. 88. Rodrig. Depaz. Nigronii Aſcetica.

Concilia, canones, officia, beneficia, jura, electiones, poſtulationes, judicia, templa, ſacrificia, ritus varii, & alia, quæ toto jure canonico traduntur, V. Nomocanon Photii, Balſamon & Zonaras in canon. Yvonis decr. concilia plur. tomis juris canon. DD. in Arcana Methodo, Rebuff. Garcias, Barboſá, Lotherius, Æmilius.

Sacramenta, rei ſacræ ſigna gratiam conferentia, numerus, miniſter; materia, forma, effectus, de Sacram. opt. Guill. Pariſ. Ambroſius lib. de Sacram. Hugo Vict. in ſpeculo & de ſacram. Theologi cum S. Thom. & Magiſtro, Suarez. Vaſq. Konink. controverſiſtæ, Valdenſis, Coccius &c. Milleloquia Ambr. Aug. confeſſio Hieronom.

Baptiſmus, Tertull. Naz. Nyſſ. Auguſt. Dion. Hier. eccl. tract. propriis. Cypr.

Confirmatio, Coccius in Theſ. ex ss. PP. Caniſius in catech. auctor.

Pœnitentia, Tert. Pacian. Ambr. Aug. Laus, Novar. Eligius. Chryſ. Baſil. homiliis & tract. propr.

Eucbariſtia, Sacramentum & ſacrificium Ambroſ. 4. de Sacram. Cypr. de cœna D. Chryſ. in 6. Jo. 24. Math. 1. cor. 10. 11. Cyrill. in Joan. 6. Cyril. Hieroſ. catech. 4. & 5. Myſt. Hieron. comm. loci, Max. Caſab. in bibl. PP. Græc. & colon. Perron. coëffereau, Turr. Gagneus, candelabr. Rayn. Pigna 15. Eccl. 7. de Saintes, Demochares, coccius, cotton. inſtit. Gauter, chronolog. Garetius, Dionyſ. Eccl. Hierarc. victoria & arcus triumph. noſt.

Ordo, Chryſoſt. de Sacerd. Myſtagog. creſolii, caniſius in catech. Proſper de vita contempl. concil. Mogunt. &c. Bellarm. de cœlibatu cler.

Extrema unctio, Epiſtola Jacobi cath. coccius in Theſauro, Theologi cum S. Th. pr.

Matrimonium 1. cor. 7. Eph. 5. & ibi interp. & PP. V. Matr. Patriarch. Aug. de bono conjug. Hier. contra Jovin. coccius in Theſ. Neviſanus. Petr. Greg. in Syntagm. Sanchez, Reginaldus & alii caſiſtæ Bonac. Azor. jus civile, jus canon. plurima ſuggerent. Sanchez.

Sacramentalia: aqua luſtralis, cera bened. campanæ, de his coccius in Theſ. ex Patribus. Durantus & Durandus de ritibus Eccl. Pancirolius lib. invent. & perdit. rerum.

Feſti dies. Dominica: &c. quadrag. tempora quatuor, coccius in Theſ. de feſtis Hebr. Cyrill. de Adorat. Buxtorfius homilia SS. Patrum in dies feſtos. Chryſ. Aug. Naz. Nyſ. Baſil. Leonis. Ambroſ. Maximi &c. Vid. Biblioth. homiliarum de feſtis gentilium, vide Roſinum, Ovidii faſtos, Græciam feriatam.

Eccleſia Catholica, Apoſtolica, Romana, una, ſancta, Dotes aliæ Eccleſiæ; ſigna, de quibus Boſius, Chavaſſ. perſecutiones, victoriæ, incrementa, decrementa, figuræ, opera, fides, char. Authoritas infallibilis, invincibilis. V. hiſt. Eccle. Aug. Hier. Ambr. Proverb. 34. Tertull. Vinc. Lerinenſ. Bell. Cocc. Pigh. Taper, Hoſius, Stapleton. Ekius, Cochleus, Poſſevinus verbo *Eccleſia*, &c. In controverſiarum libris, & nos in Arcu triumph. Euchariſtiæ, Baronius & Spondanus in Annalibus Eccleſ.

Status profanus laicorum: Imperatores, Reges; creatio, unctio, dignitas, dotes, virtutes, officium, vitia, regna, aula, conſiliarii, dignitates

dignitates palatinæ, palatia, Reginæ, uxores, matres, liberi, educatio. Theſauri, tributa, moneta, ærarium; Fiſcus, Senatus, Judices, ſacrorum miniſtri, leges. Bella, Duces, milites, ſtipendia, pugnæ, arces, arma, machinæ, ſtratagemata. Expugnationes, victoriæ, triumphi, coronæ, pax, fœd. legati, præmia, pœnæ, cura literarum & artium B. commercii opificium, Agricol. Magiſtratuum op. urbium, religionis, congiaria, Purp. thron. acclam. ſymbola Regum, Reges op. SS, honor. imag. vexilla, Regum opera, exercitatiooes, venatio, armatura, &c. Codinus, Curopalates, Caſſiodor. lib. 6. variarum, Lipſ. de Magiſtr. Gallicis, Bodini Reſpublica, Codex Henriceus, & leges Gall. Hiſp, Engelbertus de Imperio, Schedel. Hotmannus, Syneſius, *Baſilius* de Regno, Dio Chr. de Monarchia, Syneſ. de providentia opt. Plut. Xenoph. Cyrop. &c. Iſocratis & Agap. præcepta, Conſiliarius ſtatus Gall. Petri Gregorii Reſpub. Gontzen. Naxera, Celada, Menochius, Covarr. Monetus de monetis. Vid. Stobæum ſerm. de regno, de rep. & Magiſtratibus.

Reſpublica. Vid. ſtatus omnes Europæ parvis tomis in Hollandia excuſos, Mundum d'Aviti, Ariſt. politica. Platonis polit. Rempub. leges, Tullium de legib. Roſin. Alex. Tiraquel. leges, Athen. Petiti de regno Perſ. Briſon. de Rep. Spartan. & Ægypt. alios authores, Onuphrii faſtos, Romam novam & vet. Donati, Agoniſticon Fabr. Bulengerum de theatro, Lipſii Poliorcetica, Guicciard. de funeribus, Jul. Frontin, Vegetium, Vitruvium, Lipſium de amphitheatro, Roſini antiquit. Duchoux, De Rel. Rom. & Numiſmat.

Reſpublica Romana, Athenienſis, Spartana, Cretenſis, Carthaginenſis, Veneta, Genuenſis, & aliæ plures. Magiſtratus, Senatus, Conſules, Prætores, Cenſores, Æd. Tribuni, Proconſules, Quæſtores, Præfecti Prætorio, Præſides, & alii inoum. ſub Imper. V. Curopalates, Caſſiodor. Roſin. Magiſtratus Athenienſium, Spartan. V. Polyb. Ariſt. Sigonius; comitia, judicia, ærarium, ſeditiones, ritus varii, monumenta, & opera publica, palatia, templa, circi, theatra, amphitheatra, ludi, ſpectacula, agones, gymnaſia, academiæ, fora, mauſolea, pyramides, columnæ, ſtatuæ, ſepulchra, fontes, aquæductus, pontes, thermæ, coloſſi, arcus triumphales, trophæa, porticus, muri urbium, arteſacta rara, hortorum & villarum mirac. res bellica, res ruſtica, annona, commercia, artes, res nautica, claſſes. V. Baiffius, Guideſin. Navigat. Xenodochia, Noſocomia, orphanotrophia. V. hiſt. Eccl. conſtitut.

Fortuna in genere. Plin. lib. 2. c. 1. optime, Plut. de fort. Alex.

Proſpera, Petrarch. de remed. utriuſque fort. Orpheus hymn. ſ. Roierius orat. de fortuna revert. Seneca paſſim, Epictet. Stobæus ſerm. de fortuna, index noſter chori poët.

Adverſa, Petracha de remed. Seneca de provid. & alibi paſſim, Panarium Buſæi, Plut. Cicero, Seneca in conſolationibus, Tert. Cyp. Zeno de patient.

Divitiæ Stobæus ſerm. de divitiis, *Baſil.* Ambroſ. Zeno ſerm. in divites, Lucianus dialog. de Pluto. Chryſol. ſerm. de Mammona, Seneca paſſim, Eucher. ad Valer.

Paupertas. Seneca paſſim in epiſt. de tranquil. Epict. in Eochir. Iodex noſter chori poët. Chrom. & Nyſſ. in 1. beatit. Platus, Depaz.

Salus publica: In legibus 12. tab. ſuprema lex eſto ſalus publ. Seneca in fine lib. de clem. Numiſmata, Duchoux, Plin. lib. 22. c. 3. 4. 5. 6. de corona graminea ob ſervatos cives.

Dona, Xenia, Coovivia, & antiquitates veſtium, & rerum, Ciacon. de Triclinio, Roſin. Athenęus, Pancirolii Antiq. Alex. Tiraquell. Roſini Antiq. V. arcanam methodum noſtram tit. *Philologorum.*

Fioes Hominum 4. mors, judicium, cælum, infernus. Caniſ. in catech. authoritatum ex Patribus Stob. & Meliſſ. ſerm. propr. Baſil. Chryſ. in homiliis propr. V. Conciones cathedræ Chriſti propriæ.

Purgatorium, medium ante cœlum. Bellarmin. Coccius in theſauro, Cottonus in inſtit. ex ſanctis Patribus, & Script. & nos in Arc. triumph.

CAPUT XII.
ANIMALIA.

In genere, creatio, propagatio, ſubjectio, amica, inimica homini.

Partes & anatomia animalium, induſtria, arma, vires, tegumenta, proprietates, amicitiæ, inimicitiæ, venena, medicinæ, ſigna progooſtica, memoria, diſciplina; pro Diis habita. Symbola ſunt rerum bonarum aut malarum juxta dotes ſuas. Ita Eucherius in allegoriis Scripturæ, Loretus in ſylva allegor. Pierius, Epiphan. Cauſſinus; Numiſmata, Stemmata, Symbola Areſi, Ruſcelli, Aug. in Pſalm. Leo v. g. Deum, Chriſtum, Regem

Regem ſignificat, vigil. clementia, præſtantia, Diabolum & tyrannos feritate, &c.

Admiranda & nova quædam in animalibus. Numerus; Indica, inaudita. v. hiſt. Indicæ, Acoſta, itineraria variorum. Majolus in canicular. *D.* Ariſtot. hiſtor. animal. & de partibus anim. Cicero 2. de Nat. *D*eor. Plinius tota hiſt. nat. Ælian. de anim. v. hiſt. Phil. ſapiens, Dioſcorid. Theodoretus de provid. Plutarchus de ter. & aquat. Geſnerus ampliſſime, Aldroandus opt. Æſopus, Avienus, Cyrillus in fabulis, *B*aſil. Ambroſ. in Hexam. Saillaous. & alii in gen. Geograph. tabulæ & hiſt. Volaterranus.

AVES.

Comunia, anatomia, nidi, ova, venatio, ſenſus. Phœnix, Pelicanus, Monocodiata, Aquila, Vultur, Falco, Milvus, Ibis, Ciconia, Grus, Accipiter, Phaſianus, Gallus, & Indicus, Struthio, cycnus, anſer, otis, anas, fulica, mergus, motacilla, pavo, perdix, columba, turtur, coturnix, merula, pſittacus, graculus, pica corvus, cornix, picus martius, avis crocodili, cuculus, noctua, turdi, alaudæ, icteris, luſcinia, carduclis, linaria, trinnuoculus, chloris, upupa, paſſer, ulula, ſritilla, ſpinus, tharaupis, caprimulgus, myrthinus, cenchramus, veſpertilio, apodes, aclyon. Aves ſeleucides, meleagrides, diomedeæ, ardea, barliathes. Aves ex ſoliis in aquam cadentibus natæ, Piſcatrices indicæ. Avis Iodica Elephantorum hoſtis, magnitudine gigantea. Hyinges linguæ Deorum quatuor, in ſolio Regis Perſarum, Philoſtr. Apes, muſcæ, cicadæ, locuſtæ, veſpæ, fuci, papiliones, crabrones, pyrauſtæ. Iidem qui ſupra, & Bellonus, d'Eſparroo in aucupio op. Fovilloux in venatione, ſymbola virtut. vit. rerum ſacrarum & profan. ſtemm.

QUADRUPEDES.

Propria quadrupedum, robur, velocitas, ſeoſus, uſus, imag. Elephas, leo, leopardus, pardus, tigris, hyæna, equus, bos, rhinoceros, monoceros, cervus, dama, urſus, aper, ſues, lupi, cameli, dromedarii, muli, aſini, canes, oves, tragelaphus, crocodilus, lynx, ſimia, panthera; capræ ſylveſtres, lepus, vulpes, cuniculus, porculus Sinarum, crocuta, manticora, mus ponticus, muſtela, felis, felis odorata, martes zibellioæ, glires, ictis, ælurus, herinaceus, talpa, tarandus, onagri, cynocephali, ichneumoo, meles, chamæleon, ſalamandra, teſtudo, mures, caſtor. Indicæ, Scythicæ, peregrinæ beſtiæ, de quibus Geographi, Aldroandus, Geſnerus, Bellonus. De his iidem qui ſupra. V. Dom. Ruſt. Liebaut de cane & elephant. Lipſii epiſt. curioſa.

Serpentium anim. genera: dracones, baſiliſci, viperæ, ſerpentes; jaculi, tarantula, ſtellio, lacertæ. Aldroandus, Geſnerus, Bellonus, Dioſcorid. ult. libro de venenis, Plin. &c.

AQUATICA.

Propria eorum induſtria: Piſcatio, ova, ſenſus; Auguria, domeſtici piſces, volantes, exocœti, terræ & maris incolæ, fiber, caſtor. Balenæ, orcæ, delphini, thynni, turſiones, ſalmon, mullus, ſalpa, thombus, lupus, lucius, mothua, aphya, perca, lotta, rubellio, trutta, lauaretus, barbatulus, carpa, tanca, ſola, anthia, acipenſer, anguilla, purpuræ cochleæ, uniones. Margaritæ, opes maris, pretioſa, pericula, conchylia, vitulus marinus, equus marinus, ſeu hippopotamus, locuſtæ marinæ, cancri, paſtinacæ, rajæ. Torpedn, ſapia, muræna, mugilus, ſtellæ marinæ, dactyli, haleces, canis marinus, echeneis ſeu remora, plani piſces, ſardinia, loligo, polypus, pectines, pinna, aſellus, ranæ, urtica marina, mænis; Plura Aldroandus, Dioſcorides, Geſnerus, Rondeletius.

CAPUT XIII.
PLANTÆ.

Mundus, Arbor rerum, ex Aug. Homo, planta cœleſtis, Philo: laudes, fructus, uſus, cibi, medicinæ, varietas, diuturnitas, venena, ſignaturæ, mirabiles, peregrinæ, ſemper virentes, odoratæ, aromaticæ, felices, fructiferæ, ſteriles, infelices, inſitiones, culturæ mirabiles, inſcriptæ, radices intinctæ. Anatomia plantarum ex Theophraſto, radices, caules, ſpicæ, trunci, cortices, medulla, rami, venæ, folia, flores, fructus, lachrymæ, gummi, glandulæ, ſucci, liquores, umbræ, ſemina, ſario, ſeminarium, ars ad odoratos & inſcriptos fructus. Symbola, Hieroglyphica, herbæ magicæ apud Plin. herbæ quibus utitur Eccleſia in exorciſmis & ben. Delrio. Horti regii, Medici, Horti penſiles. *Φυτὸν οὐράνιον*, Plut. Dorleans in libro qui *Planta humana* dicitur. V. Domus ruſticæ St. Liebaut Deſerres & aliæ veteres & Geopon. Conſtantini. Theoph. de plantis, Plinius in hiſt. nat. Dioſcorides, Mathiol. Dalechamp. Colin. Garcias ab horto, Majolus in canic. dieb. Albert. Duret. Saliger. Acoſta, Itineraria

571

ria Indica. Coſmographi. Herbaria & Botanica variorum, Ferrarius de florib. & fructibus, Curtius de Hortorum cultura, Cato, Varro, Columella, Palladius de re ruſt. authorum nomenclat. in Arcanæ Methodi libro 3. infra tit. hiſtoriæ natur. Géoponica Conſtant. Valeſ. de Arbor. S. Script. Dorenee in hort. Sequanico.

Herbæ hortenſes: herbæ floridæ, herbæ modicæ. Arbuſta, Arundo ſaccarina, & vulgaris, ſaccarum, manna; viſcus, ſemina, triticum, & legumina, fungi, tubera.

Arbores fructiferæ, ligna & fructus earumdem, vitis, vina, Balſamus, Balſamum: citrus aurata, limonia, mala medica, palma, dactyli, ficus, olea, olivæ, oleum, malus, poma, pyrus, pyra, perſica, varia & multiplex, mala perſica, ceraſus, ceraſa, prunus, pruna; malogranatum, nux, caſtanea, avellana, corylus, myrobalanus, caryophyllus, piper, nux moſchata, cinnamonum, zingiber, caſſia, thus, myrrha, morus; amygdalus, malus armeniaca, pinus, nuces pineæ, piſtacia, galbanus, meſpila, cornus, ſorbus, ſtacte, capparis, ſtorax.

Cedrus, abies, quercus, platanus, populus, fraxinus, fagus, tilia, alnus, cupreſſus, laurus, buxus, ornus, terebinthus, ulmus, ſalix; acer, ilex, myrtus, hedera, larix, bombyx, cannabis, linum, ſinapi, goſſipion, byſſus, taxus, lotos, lentiſcus.

Liquores, vinum, oleum, balſamum, mel, ſanguis, lae, & quæ lacte conflantur in animalibus, ſpectanda ſunt, terebinthina, pix, cera.

Bdellium, ceruſſa, ſtibium; Chryſocolla, auripigmentum, naphta, minium; ſarcocolla, ſpuma argenti. Citri, colores ad metallica referimus ut & cretæ genera.

Gemmæ, uniones, margaritæ ſupra, adamas, carbunculus, topazius, ſmaragdus, ſapphirus, hyacinthus, jaſpis, chryſolithus, chryſopraſus, beryllus, achates, opalus, ligurius, amethyſtus, chalcedonius, onychinus, cryſtallus, electrum, corallium, ſyderites, ſolaris, ſelenites, lyncurjus, murrhina, vitri genera; de his Plin. ultimis libris hiſt. natur. & Gemmarium Gallicum, Pancirol. lib. invent. & perditorum.

Lapides in genere, unde? an creſcant? rupes, antra, cavernæ, montes famoſi altitudine, magnitùdine, re quapiam inſigni: geſta, & ſita in montibus, montes ignivomi, feraces, tricala, inſuperabil. lapidum genera, lapides ſpeculares, marmora, fodinæ lapidum, tophi, magnes, lapis lydius, lapis acetoſus, lapides marini; lapis fulmineus, cotes, lapides igniti, molares, hæmatites, dracontites, aëtites, bezoardus, & alii naſci in animalibus ſoliti, aſteria, iris, amianthus, lapis fungifer, gypſum, calx, lapis, carbo, pumex: V. Campanella de ſenſu rerum & titulus hiſtoriæ naturalis in lib. 3. methodi, Albertus Magnus de lapid. Plinius fuſe poſtremis libris.

Veſtium & pannorum genera, & telarum, vel ad animalia, vel ad plantas referenda ſunt: aut enim ex lana, pilis, pellibus ac coriis; aut ex cannabe, lino, ſerico, goſſipio, auro, argentove texuntur, tinguntur vero coloribus ſupra d. cocco, vermiculo, Braſilico ligno &c. Glaſtum ſeu iſatis vulgata ſunt: V. Baiffius de re veſtiaria, Plin. in hiſt. natur. de lanis &c.

Metalla & Metallica, in genere, materia, forma, vis, cauſæ, fodinæ metallicæ, & gigantei labores, inventores, aurum, argentum, ſtannum, æs, plumbum, ferrum, argentum vivum, vulgo mercurius.

Sulphur, nitrum, antimonium, vitriolum, alumen, ſal petræ, chalcites, ſal, ambarus, pulvis tormentarius, V. Georgius Agricola de Metallis, Cæſalpinus, Albertus Magnus.

Aquæ ſtillatitiæ, eſſentiæ, elixir, unguenta & pulveres, atque omnes medicamentorum compoſitiones ad medicinæ partem ſpectant, quæ pharmacopœa dicitur & ad ſpagiricos Alchymiſtas: V. Bauderonus. Mathiolus, theatrum chymicum.

ELEMENTA quid? corpora ſimplicia, corruptibilia, ex quibus oriuntur corpora mixta qualitatum mixtione: quot ſint? quatuor, quæ eorum qualitates, ſymbolæ, diſſymbolæ, concordia, & pugna mutua: magnitudo, proportio, locus? Mixtio, quid? Miſſibilium alteratorum unio: qualitates quatuor, calor, frigus, humiditas, ſiccitas: Motrices duæ gravitas, levitas; figura, de his omnibus videndi Philoſophi, & hiſtoriæ naturalis Authores citati, lib. 3. methodi.

TERRA, elementum infimum, ſiccum in ſummo, frigidum in remiſſo, magnitudo, figura, centrum, fœcunditas, Mater mortalium, locus quadrupedum, & patria; hominum exilium, Geographia. Nuptiæ cum cœlo. Terrarum genera, pinguis, macra, fertilis, ſterilis, areoſa, argilloſa, nigra, rubra, levis, vitifera, meſſifera; *Non omnis fert omnia tellus:* ferax heroum, ingeniorum, &c.

Terra ſigillata; Cretarum genera: Peregrinatio.

Terræ motus, & indæ ſecute mutationes, exha-

exhalationes, venti, meteora ex terra: regiones tres, itinera, & itineraria, hoſpitia, urbes, metalla: V. Plin. & Domus Ruſt. Liebaut.

AQUA, optima Pindaro, elementum frigidum in ſummo, humidum in remiſſo, loco & gravitate poſt terram ſecundum, cum qua globum unum facit.

Laus Aquarum, & uſus, & varietas. Mare unde ſalſum: Maris laus, Maria diverſa, Æſtus maris, lacus, ſtagna, flumina, fontes, putei: mira aquar. Meteora Aquea, nubes, pluviæ, irides, Rores, dium ſeu aura ſerena, mel, manna, nix, grando, pruina; vapor ex aqua elevatus calore ſolis, frigore aëris, repercuſſus reſolvitur, & cadit pro modo frigoris. Locus Piſcium, Hydrographia. inſulæ, mira. V. Phil. Geogr. Seneca in qq. Natural. & citati l. 3. in Hiſtor. nat.

AER, elementum humidum in ſummo, Calidum in remiſſo, levitate ſupra aquam, infra ignem, & loco. Laus, ſalubritas, inſalubr. Regiones tres. In aëre, meteora, venti, iris, Parhelia, halo, virgæ, cometæ, &c. quæ & ad ignem referuntur, tonitrua, fulmina.

Locus Avium, volatus hominum, de meteoris, V. Damaſcenus in Phyſica, Seneca in Nat. qq. Cabeus in meteoris. Conimbric. de Onciaco.

IGNIS, elementum calidum in ſummo, ſiccum in remiſſo, levitate & loco ſupremum. Vis efficaciſſima, igne fiunt omnia. Plin. Magiſter Philoſophiæ, Theophr. Medicus, Hippocr.

Ignes ſubterranei, undæ terræ motus; & à ventis incluſis.

Meteora Ignea, cometæ, bolides, trabes, Dracones volantes.

Ignes fatui, Caſtor & Pollux in navibus, fulgur, fulmen, tonitru. Fiunt tamen in aëris ſuprema regione cometæ, & in cœlo interdum, ex pingui exhalatione ſicca, & calida. Pulveris tormentarii prodigia. Ignes perp. in Igne viv. Igne lavantur telæ amianthi.

MIXTA perfecta ſunt corpora naturalia, in quibus ſolæ qualitates elementorum manent refractæ, qualia ſunt omnia exc. meteoris.

Mixta imperfecta, quæ & meteora dicuntur quia in ſublimi apparent, ſunt ea in quibus manet forma elementi alicujus: qualitatibus fractis ut in cometis eſt forma Ignis, in nive, forma aquæ.

Natura eſt principium motus, & quietis, forma ſc. à qua corpora dicuntur naturalia, materia, & forma conſtantia: Principia tria, materia, forma, privatio. Cauſæ quatuor, efficiens, & finis, materia, & forma: qualitates, quantitas: gravitas, levitas, calor, frigus, hum. ſiccitas primæ: & ſecundæ color, ſonus, ſpecies ſenſibiles, figura, habitus, potentiæ. Actiones & paſſiones variæ. Alteratio, raref. condenſatio, mixtio, Aſſatio, elixatio, triturario, conditura, infuſio, Balneatio, motus locales: locus, vacuum, tempus, finitum, infinitum: in quibus tota deſudat Phyſica & Metaphyſica, in categoriis decem, ſubſtantia, accidente, & accidentis modis ſupradictis, & principiis ſupremis ſapientiæ, ſicut Logica in diſcurrendi modis: ſecundum naturum vivere naturum ſequi, Lipſ. in manuduct.

COELUM, corpus naturale, ſimplex, incorruptibile, lucidum: lux enim actus perſpicui: etſi in igne cernatur, cœli tamen dos eſt propria, cujus ſcintillæ in nitedulis micant: laus cœli, locus, figura, motus, numerus, influentiæ, ſolidumne? ex excentricis, concentr. epicyclis conflatum; an fluidum inſtar aëris, ex phænomenis, & apparentiis mathematicorum experientia deprehenſis dijudicandum. An in fine corrumpetur deflagrante mundo; Quid empyreum? cujus formæ? Beati intrà, an ſuprà. Quid mobile primum? cryſtallinum, firmamentum, cœli planetarum. Quæ inter eos proportio magnitudinis? qui concentus: Ariſt. & Philoſ. Plin. Guill. Par. 1. p. & de univerſo, Theodor. de provid. Aſtrologi, Julius Firmicus Aſtrolog. Manilius lib. Aſtronom. alii plures citandi, l. 3. in claſſe Mathematices Mirandulan. contra Aſtrologos & P. de Angelis.

Stellæ quid? Corpora lucida, incorrupt. quot 1022. Magnitudinis primæ, ſecundæ, 3. 4. 5. 6. nebuloſæ. Galaxia pars cœli faſciæ modo lucida, & lactea, aut minutarum ſtellarum multitudo. Hæ cadent ſub finem, & in aëre diſſolventur. Conſtellationes ſunt 48. multitudo ſc. ſtellarum figuram certam exprimentium cum certo effectu. Duodecim Zodiaci ſigna, domus ſolis. 12. ſphæræ circuli majores, minores; Horarii, pro horologiis. Zonæ quinque, torrida intra duos tropicos: temperatæ duæ poſt. 2. tropicos. Frigidæ intra polares circulos, ubi obliquiſſima ſphæra.

Planetæ quid? ſydera quæ non eodem circulo feruntur, ſicut ſtellæ fixæ: ſeptem numero: magnitudo, motus, figura, influentiæ, horoſcopi, diſtantia à terra & à ſe invicem eclipſes, aſpectus, parallaxes, elevationes, Aux, Augis oppoſitum. Maculæ Lunæ & Solis,

Solis; ſydera Borbonia, nova, prædictiones rerum naturalium ex Aſtris, Horoſcopi incertiſſ.

Terra non movetur ſed cœlum. Demonſtratur ex diſtantia Solis, & poli quæ mutatur 47. totis grad. ex ortu ſtell. ex eodem puncto.

MUNDUS: quid? corporum naturalium una complexio: unus ab uno conditus Deo, initio temporis. Perfectus, duraturus ſi Deus eum non ſolveret in meliorem formam reſtituturus. Ab æterno condi potuit? Mundus Archetypus, Deus ipſe eſt, mundus Angelicus, Angelorum hierarchia; Microcoſmus, homo, pulchritudo, liber Deum demonſtrans, ſcala ad Deum, Teletius de natura rerum, de mundo, Guill. Pariſ. opt. l. de univerſo, Ariſtot. & Phil. de mund. Theol. in hexam. & PP. SS. Saillanus, 1. to. Annal. Ambr. Nyſſ. Nemeſ. Triſmegiſt. in Plin. Stob. Eclog. mundi vanitas, & contemptus. Dei amor: mundo utendum, Deo fruendum, finis ſine fine.

LIBER III.

CLASSIS SAPIENTUM ET PHILOSOPHORUM,

Qui eloquentiam & ſapientiam juvant.

PHILOSOPHOS militares & contentioſos differimus in aliam Aulam ſcientiarum ſolidiſſimarum; hoc loco perceſebimus eos qui de moribus oratorum more diſputaverunt, & habent in oratione cum authoritate venuſtatem, ut Boëtius in ſapientiſſima Philoſophiæ conſolatione, & Tullius: hi ſunt præcipui: Mercurius Triſmegiſtus, Græcol. cum Roſſelii com. Magn. in Pimandrum & Aſclepium, Stobæus in eclogis phyſ. citat Clavim. Sermonem Cathol. & ſacrum. Clem. Alex. 6. Strom. libros 52. in bibl. Vaticana tractatus MSS. plures de Deo, bono, ſolo, occultiſſimo, notiſſimo. Plato Græcol. cum Ficini com. Alcinoo, Chalcidio. Iſocrates Græcol. clariſſ. facill. & moratiſſimus. Xenophon in Cyropædia & Socrate, elegant. Græcol. Ariſtoteles Græcol. in ethicis, rhet. poëtæ polit. probl. coment, Aphrodiſæi, Ammonii Simplicii, Themiſtii &c. Theophraſtus Græcol. Stobæus Græcol. op. ex omnib. Plotinus libb. Enneadum op. Porphyrius de abſt. animalium & myſteriis, Proclus, Pſellus, Eugub. Petavius, Euſebius citant plurimos, ut & Stob. & Photius in bibl. Numenium, Damaſcium, Amelium, Theodorum, Iſidorum, Muſonium, Stenidam, Diotogenem, Ecphantam, Cynum, Theagem Archytam, Meropum; ſed ex micis & fragmentis duntaxat, neque enim amplius uſura lucis fruuntur, magno rei literariæ detrimento. Epictetus Arriani & enchiridium aureum quod Carolus Borromæus & Duvairius ſunt admirati & exoſculati. Plutarchi moralia opera inſtar omnium, Cebetis Tabula humanæ vitæ divina plane. Hierocles in aurea carmina Pythagoræ, Laërtius de vita Philoſophorum; Jamblichus de vita Pythag. Antoninus imperator de vita ſua; Phocyllidis & Theognidis aureæ ſententiæ, Agapetus, Baſilii imp. monita ad Leonem filium: hi omnes Græcol.

Ex Latinis, opera Ciceronis Philoſophica op. Senecæ Philoſophi (tandem Chriſtiani, ut ajunt, Hieronym. in ſcript. Eccl. & Cauſſinus) opera pretioſiſſima: Phædri moratiſſ. & Latiniſſ. fabulæ rationales, Auguſti tempore editæ; Horatii, Perſii, Juvenalis ſatyræ & Epiſtolæ, ſententiæ Cic. & flores Poëtarum Lat. Boëtius de conſol. quem imitatus eſt Duvairius: ut & Epictetum in ſancta Phil. ut Lipſius Senecam, manuductio Lipſii ex Stoicis placitis texta. Petrarcha de remediis utr. fort. &c. tomis duobus, Jo. & Fr. Mirandulani magno volum. Ficini Epiſtolæ & alia opera: Eugubinus de perenni omnium temporum Philoſophia, teſte Chriſt. religionis op. Nicolaus de Cuſa Card. Picolomineus, Theophili Raynaudi Theologia nat. & moralis ſcientia, opt. Javelli Phil. moralis Chriſtiana, Peraldus de virtutibus, Gemiſtus, Pletho, Georgius Scholarius, Æneas Sylvius, Philo Judæus, & Guill. Pariſ. in Claſſe Patrum numerabuntur exempla virtutum &c. Hanapi, Valer. Maximi, Guidonis, Sabellici,

Fulgo-

Fulgoſii, Maruli, Heraclidis Parthenii; Frontini, theatrum vitæ hum. Arſenius Monembaſienſis, Marius Calaſio, anthologia Mirabelli; Theophili moralia, Theolog. naturalis, moralis Gallutii, Javelli, Budæus de contemptu rerum &c. opt.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ: præter Plat. Ariſt. Tull. lib. de Republ. & legibus, Plut. Baſil. Xenoph. ſupra citatos: Cyropædia Xenophontis ſupra citata eſt, & totus Xenophon, Platonis politicus &c. Bodini reſpublica, Petrus Greg. de rep. Gontzen politica, Hieropoliticon Menochii, S. Th. de regimine principum; Statiſta Pedem. Syneſius de regno & magiſtratibus, Dio Caſſius in Auguſto de abdicando imp. Engelbertus de uno monarcha orbis, Sarisberienſis de nugis curialium; SS. Cancellarii P. Lanouvii, Utopia Mori, Patritii, Hieronymi Romani, Bovadillæ, Reſpublica; conſiliarius, ſtatus Gall. Torres, Baconus Baro. Lipſii exempla politica, Syneſius de providentia op. opt. Sillonius, Villeroi, refuge, Cardinalium Oſſati & Perronii Litteræ negotiorum; imperium juſti contra Machiavelli impia dogmata, Nouallii epiſc. urbs Solis Campanellæ, ſed æque improb. ac Plat. reſp. Platonis, atlantica inſula, Diodori Siculi urbs beatorum: Æliani euſebia: Eſpencæi inſtitutio principis & de ſcientia regum, academia Gallica; parnaſſus Boccalini, Guicciardini & al. politica axiomata uno vol. Tacitus; Cominæus; Mancini *privato*. Juliani Cæſares opt. Baſilii imp. monita ad filium, politica Chriſtiana Monerii: ſecreta moralia Gal. de jure regni Hebr. de jure gentium Seldeni, Signonius de antiquo jure Italiæ, principum intereſſe; homo Papæ & regis, miles Gallus, eques ſabaudus. Apologia P. Monod & Amedeus pacificus. Huraldi monita Gal. Petrus Cunæus de rep. Hebræorũ Sigonius de rep. Athenienſiũ; Briſſonius de regno Perſarum, de regno Ægyptiorum alius, abbreviaturæ & maſor. Buxtorſ. ubi compendium politiæ Hebr. & ſynagoga ejuſdem. Jura Coronæ Franciciæ Caſſani. Jura domus Sabaud. Monod. Status omnes Europæ parvis tomis plurib. Lugduni Batav. mundus Daviti 4. tomis, in quo diſſerit de politia nat. omnium, Marinus, Monier, *Politique Chreſt.* Cordier. *S. famille.*

Rhetores, & Oratores ad eloquentiam informandam.

RHETORICA Ariſtotelis, ad Alexandrum, Græcol. Hermogenes, Aphtonius, Longinus, & alii adjuncti, Græcol. Ciceronis libri Rhetorici, Quintilianus, Antiqui Rhetores, Latini, Rutilius Lupus, Aquila Romanus, Jul. Ruffinianus, Curius Fortunatianus, Emporius Rhetor, Julius Severianus, Ruffinus, Priſcianus, Auguſtinus, Beda, Caſſiodorus, Iſidorus Alcuinus, uno volumine, Tacitus de Claris oratoribus, Seneca Rhetor. in controverſiis, & ſuaſoriis, Dionyſii Halicarnaſſei, ΤΕΧΝΗ, ſeu Ars ad omnia orationum genera concinnanda, porſus unica, & ſingularis, Græce tantum habetur. Donanda plane eſſet Latinitate: Muſæum noſtrum Rhetoricum, & poëticum, choro poëtarum præfixum, ejus obibit vices. Cauſſinus. Palatium eloquentiæ, vacationes Autumnales Creſolii, Guill. Fichet Rhetorica Sorbonica, Rhetorica Granatenſis, & Stellæ, Caulerus, Trapeſuntius: Orator Chriſtianus, Voëllus, Soarius, Carbo de officio orat. & Rhet. divina, Richobonus. V. Auguſt. de Doctrina Chriſtiana, lib. 4. toto opt. V. Rhetoric. divin. Guillelmi Pariſ. Cavalcantus. Conferunt Manutius, Hadrianus, Turſellinus, Schorus, Delectus Latinitatis P. Monet, Sylvius maxime pro contextu orat. Theſ. ling. Lat. Fontes Aurei, Sulpitii & Victoris Inſtitutiones, Calderinus, Trapezuntius, Perrotus, Chryſoloras, Voellus, Soarius.

Oratores Græci.

Oratores veteres uno volumine. Æſchynes, Iſæus, Andocides, Hyperides, Dinarchus, Lyſias, Antiphon. Lycurgus, &c. Græce dumtaxat habentur, digni ſermone Romano: eorum compendium extat apud Photium Græcol. Demoſthenes, Græcol. notis Ulpiani illuſtratus, Iſocrates, Ariſtides, Polemon, Maximus Tyrius, Dio Chryſoſtomus, Themiſtius, Libanius, Julianus Imperator. Himerius apud Photium, Nicephorus Gregoras in Hiſt. Græcol. omnes.

SS. PP. Baſilius, Thaumaturgus, Nazianzenus, & Nyſſenus, Gregorii, Chryſoſtomus, Epiphanius, Cyrillus, & alii 3. p. Concil. Epheſ. Theodoretus, Damaſcenus, Euſebius in panegyr. Conſtantini Magni: Methodius, Proclus, Germanus, Andreas Cret. & alii apud Gretſerum: Homiliis de cruce perelegantibus. Græcol. omnes, Germanus Conſtantinop. Chryſippus, Heſychius, Conferunt Sophiſtæ, Philoſtratus, Euſtachius, Heliodorus, Achilles Tatius.

Conciones Herodoti, Thucydidis, Xenophontis, & aliorum uno volumine cum Latinis ſic inſcr. *Conciones Hiſtoricorum,*

Oratores

Oratores Latini.

CICERO Romanæ parens eloquentiæ. Seneca Rhetor, alii plures quorum nomina conſecrat. in controverſiis & ſuaſoriis. Panegyrici, Plinii, Pacati, Mamertini, Nemeſii, Auſonii, cum epiſt. Plinii. Aurei omnes, & ad verbum ediſcendi. Quintiliani declamationes Dub. ut & Portii Latronis, Apuleji Apologia, & florida, Conciones, Salluſtii, Livii, Taciti, Curtii uno volumine cum Græcis, aureæ plane, & combibendæ penitus, Panegyricus Publii Optalicii Porphyrii, Conſtantino oblatus, præfationes, Plin. hiſt. naturalis Vitruvii in omnibus libris, Varronis, & Vegetii: Panegyricus Ennodii, & alia opera Rhetorica, Symmachi Oratio pro Ara Victoriæ, & D. Ambroſii Reſpnnſio divina plane, Petrarcha de remediis utriuſque fortunæ acutiſſimus.

PATRES, Tertullianus, Majeſtate, & arte valet: ſed ſtylus rudis, & Africanus devenuſtat orationem licet maſculam. Cyprianus, cultior Magiſtro, Minutius Fœlix. breviſſ. & elegantiſſimus, Arnoblus, l. 1. ſtylo rudior, Lactantius, Cicero Chriſtianus, Hieronymus fortis & vibrans in ep. panegyr. & contra Jovinianum, Vigilantium, & Helvidium, Ambroſius, in paneg. offic. & de Virgin. & Jacob. Tobia, Helia, Salvianus eloquentiæ Salvia, flumen aureum fundens. Hilarius de laud. v. ſolitariæ, Eucherii homil. & Epiſtola ad Valer. Paulini epiſtolæ, Sidonii Apoll. ep. VincentiusLir. Optatus, Lucifer Calarit. Hilarius contra Conſtantium, orationis Rhodanus.

Recentiores aliquot, Guill. Fichet Rectoris pariſ. UniverſitatisOrationes. epiſt. & de luctu pariſienſi, orationes poggii, Aretin. petr. Victorii, philelphi, Auguſt. Dathi, orationes Mureti, Perpiniani, Reimondi, Nigronii, Puteani, Sachini, Stradæ; Tomus orationum habitarum in Concilio Tridentino, orationes clarorum hominum, Elogia Recupiti, Alberti, Juglaris, & aliorum, Epiſtolæ dedicatoriæ, deciſionum Rotæ, Fabri vitæ, & ad Serarium in lib. Reg. noſtræ, plures in Muſæo D. Michaëlis Conſiliarii Regii in Curia Rationum ſuprema Aquiſſ. Adde Orationes ad Ludovicum XIII. de Rupellana expugnatione & Natali Ludovici XIV. Petioti, & alias plures cum noſtrorum, tum aliorum.

ORATORES, vernacula qualibet lingua præſtantes noti conterraneis ſuis.

Italica lingua: Cieco d'Adria, Mancini, Marini opera, orationes illuſt. vir. diſcurſus Academici, Parnaſſus Boccalini.

Conciones P. Albricii, Bitontini, Panigarolæ, Areſii.

Gallica lingua: Præſtantiſſimæ orationes uno vol. comprehenſæ. Tit. *Sertum eloquentia Gallica, Le Bouquet de l'eloquence Françoiſe*, ou *Harangues*. Opera Du-Vair, orationes funebres Henrici IV. Clari orationes, Apologiæ P. Richeomi, Montheloni orat. auſpicales, vulgo *Entrées de Palais*, Lud. d'Orleans, de Neſmond, le Bret, Dupré, Xaintonge, Servin, Signon, Gaſſion, Balſaci Princeps & epiſtolæ, opera Malherbe, Coëffeteau, Sillon, Senaut, le Moine, Ceriſier, De Vaugelas, Duboſc, *L'honneſte femme*; Farel, *L'honneſte homme, l'honneſte fille*; orationes funebr. P. Arnulph. Jac. Georgii, Benigni, Grillotii, Deflotte, Morelli, Epiſtolæ dedic. Silloni, Senaut, & noſtræ ad Regem, Delphinum, Cardinalem Richeleum, & ſummum Pont. & Fr. Saleſium, V. Monſtreuil, Talon, Godeau. Item: Demeaux, d'Expily, Lolive, Dumeſnil, *Actions forenſes*, *Oeuvres* de la Motthe, de Balſac, Romans. Hiſpana lingua & Germana permulti Oratores efflореſcunt, ſed non veniunt in manus noſtras. Legi Antonii Perez epiſtolas perelegantes, Granatenſis & Guſmani opera, circumferuntur conciones plurimæ.

Epiſtolas omnes Græcas in unum volumen compegit Cujacius; itaque percommode legi poſſunt ſacræ & profanæ.

Epiſtolæ Latinæ D. Hieronymi, & omnium PP. Latinorum, Cypriani, Ambroſii, &c. Hildeberti Cœnom. Bleſenſis, Yuonis, Sidonii, Ennodii, Lupi, Gerberti, Arnulphi, Sariſbērienſis, Bembi, Philelphi, Ficini, Sirleti, Petri Venerab. Caſſiodori, Symmachi opt. Plinii, Tull. ad. E. fratrem, & Sadoleti.

Gallicæ: Balſaci, Daudiguerii, ad matronas Aulæ, Secretarius, Malherbe.

Italicæ, *compimenti & Feſte: Cartas*, Hiſt. 1. & 2. d'Antonio Perez.

E numero Hiſtoricorum conferunt ad ſtylum Livius, Salluſtius, Cæſar, Curtius, Paterculus, Florus, Val. Maxim. & è recentioribus, Maffejus, P. Æmilius, Jovius, Oſorius, Peguillo, Thuanus, Turſellinus, Pap. Maſſonus, Orlandinus, Sachinus, Strada, hiſtoria proſtratæ rebellionis. Ital. Avil.

Didactico ſtylo, Lipſius, Argenis, Oſorius, Lact. Ambroſ. Puteanus, Eraſmus purg. Pontanus, Scribanius, Turr.

Militari ſtylo: Hieronymus, Lucifer Calar. facundus Tertull. Optatus Milevitanus, Hilarius, Bonartius.

Claſſis Poëtarum.

Qui plurimum ad eloquentiam, doctrinam,

nam, & ſapientiam conferunt, ut ex Strabone & Seneca dixi in Muſæo poëtico. Nulla alia lege præſationis impræſentiarum tenemur, cum ſat ſuperque de his libro ſuperiore diſputatum ſit: quinam principes, qui ſecundarum & tertiarum partium? quo legendi ordine & modo. Inſtar omnium eſſe poteſt Muſæum poëticum, in quo arcana omnia publici fecimus juris.

ARTEM Poëticam condidere Ariſtoteles opt. Horatius, Pontanus, Scaliger, & nos in Muſæo, & poëtice olim Latina & Gallica. Ronſardus etiam præcepta Gallica prodidit, verſibus pangendis opportuniſſima. Piget commemorare alium Mimum inteſtabilem & deteſtabilem, cum ars ejus ſit inquinatiſſima & turpiſſimis exemplis infamis.

Poëtæ Græci.

Omnes ſimul in corpore Poëtarum Græcol. duobus tomis bene magnis, aut etiam tribus. Ibi heroici, elegiaci, lyrici, tragici, hiſt. & anthologia; ſeorſum tamen habendi ſunt cum ſcholiis veterum, Homerus cum Euſtathio, & aliis ſchol. Heſiodus, Orpheus, Theocritus, Theognis, Nonnus, Q. Smyrnæus, &c. Pindarus cum ſcholiis; Anacreon, Tragi & Comici cum ſcholiis; Sophocles, Euripides, Æſychlus, Ariſtophanes cum ſcholiis; Jo. Stobæus, Athenæus, Plutarchus, citant innumeros, qui interiere temporum injuria; Tzetzes arcanorum eſt penus, ut & Anthologia: Cyrus, Prodromus, Poëſis philoſophica uno vol.

Sacri Poëtæ; Gregor. Nazianz. tom. 2. carminum, Syneſius, Damaſcenus, Marguntius, Jo. Geometra, Nonnus in Jo. Evang. Joninus, Georgius Piſidas ingenioſiſſimus, Moſchopulus, Tzetzes, Proclus & Jo. Diaconus erudita ſcholia edidere in Heſiodum, Græce, & alii in Pind. in Bibl. noſtra Vienneſi proſtant.

Poëtæ Latini.

CHORUS Poëtarum Latinorum, ſacrorum & prophanorum, à nobis auctus notis, Muſæo & Poëtis pluribus, omnes uno complectitur volumine claſſicos veteres. Addendi erunt cum iterum excudetur Phædrus latiniſſimus, Corippus eruditus, Rutilii itinerarium, Ligurinus, Abbo. Avieni atque Priſciani Geographia verſu exarata terſo, Gratii Cynegeticon, & alii ex vol. inſcripto *Epigrammata Veterum*, dum expurgentur. Alexandrias, Gaguini poëma de conceptione Deiparæ eruditiſſimum; Sanazarius, Mantuanus, Vidas, Verinus, Cato, Jonin. Miliæi Moſes viator; Magneſii Pſalmi, & Bucan. purg. Fruſii epigrammata, Amphitheatrum honoris, Hercules Gall. Henrico IV. dicatus Avenione, Henricias Viaſii, ſacra Rhemenſia Ludovici XIII. Panegir. Romæ dictus Innocentiorum Pontificum ſacra Decas oblata Innocentio X. comitiis noſtris generalibus, à nobis anno 1646. Pia Hilaria, & alii pii poëtæ, Teronii & Labbei verſus triumphales. Leoninorum Caſci ſcriptores ſeorſum habendi, cum commentariis, Virgilius, Ovidius, Propertius, Horatius, Statius, Seneca, Silius, Claudianus, Lucanus, Juvenalis, Perſius, Martialis, Prudentius, Boëtius, Sidonius, Corippus, Phædrus, Lucanus, Miliæus, Joninus.

Sunt & alii Poëtæ recentiores plures tomis ſex minoribus comprehenſi qui ad manum eſſe poſſunt; ſed luſtro caſto luſtrandi ſunt, ut & Pontanus: ſcripſit Scaliger urbium Elogia verſibus.

Poëtæ Galli: Ronſardus, Auratus, Bellajus, Jodeleus, Perronius; Deſportes, Garnerius, Bartaſius expurgandus, Malherbe; Delingende, Godeau; Muſæ adunatæ purgandæ ut & Parnaſſus. Tragœdiæ hujus temporis, Cid, Joanna Regina, Polyeuctus &c. S. Amand. *Sonnets devots & doctes du Preſident de la Ceppede*, veteres plures obſoleti, vulgo *Romans* contra quos ſcripſit Gerſo Cancell. tanquam templi virginei ſacrilegos incendiarios. *Dondon infernal de la Belaudiere; Hymnes: & Noels Choiſis*, Coyſſard.

Itali Poëtæ, Torquatus, Taſſus princeps, Petrarcha, Dantes, Arioſtus, purgandi. *Paſtor fido* ingenioſiſſimus.

Hiſpani Poëtæ plures uno volumine vulgo *Cancionero*, centum Poëtas complectitur hic cento & plurimos de rebus piis refertos. Ibi Tallante, Altamira, Guzman, Oliva, Proaza, Tapia, Santillana; Guevarra, Manrriquez, de Mena, Cartagena, Gato; Roman, de Badajos, Soria, Cardña; Vaſquez, Eſtunniga, Vinyoles, Luducena, *obras nuevas*, &c. Notandum eſt autem vocari apud Hiſpanos vero nomine Poëtas, INVENTORES, tota enim ratio Poëſeos in fictione & inventione ingenioſa poſita eſt: fabulæ Poëtarum ſunt, ſub quarum involucris & integumentis veritas latet. Lucanus & alii qui hiſtoriam verſu ſcribunt, Hiſtorici ſunt. Vox Hiſpana, ſenſum hunc optime tangit, *TROBADORES de Eſpanna:* congruit vox Provinciæ Salyum, *Trouadours*, quorum lingua ſcriptum eſt Poë-

ma

ma ingeoiofiſſimum, de carcere, Inſcr. *Dondon infernau*, ſignum tartareum campanæ ad duccndum reum ad ſupplicium.

CLASSES HISTORICORUM,

Qui & nativa florent eloquentia, & rerum temporumque doctrina præſtant.

De his nil occurrit addendum iis quæ priore libro monuimus cum de ordine legendi diſputaremus. Neque enim leges hiſtoriæ continuæ ſancimus, in qua res geſtæ non diſtinguuntur per annos, neque miſcentur unius facta cum aliis, aut peregrina cum domeſticis, ſed una ſerie res una non ioterpuncta varietate rerum contexitur, Neque Annalium ſcita condimus, ubi per annorum periodos geſta exiguntur, & ſacris profana, domeſticis aliena connectuntur obſervatis ad libellam & amuſſim temporum momentis, in utroque narrationis modo, ſuum eſt operæ pretium. Jucundior tamen eſt hiſtoria continua, nullis interrupta diverticulis, nullis impedita parergis: feſtioat enim animus ad exitum qui in Annalibus dum differtur, aufertur, & dum alienis miſcetur, offuſcatur, & alieno colore quoddammodo fucatur. Si igitur accedat hiſtoriæ perpetuæ & nativæ, illa temporum ad calculos exacta notatio nullus ei deerit apparatus ad perfectiſſimam voluptatem, dummodo accedant ad numerum CHRONOLOGIA, & COSMOGRAPHIA, veluti copiæ auxiliares. Hallucinatur enim & in tcoebris propc parietinis verſatur, qui ſine temporum ſerie & ordine, ac ſine locorum ſitu & aſpectu circum & ſtadium decurrit hiſtoriæ. Hæ ſunt faces, hæc lucida ſydera in hoc certamine deſudantium. Habendi ſunt igitur ad manum Chronologi & Coſmógraphi qui promptam & continuam navent operam hiſtoriæ, atque Locis & temporibus rerum omnium aciem ordinent.

CHRONOLOGI & HISTORICI Univerſales qui omnem ab orbe condito hiſtoriam pertexuere. Euſebius Cæſarienſis contiouatore Hieronymo, Proſpero, Palmerio cum notis Pontaci & Scaligeri de temporum emeodatiooe, quibus ſubjungendus Dion. Petavius eruditiſſimus tom. duobus de doctrina temporum Spondanus item qui ab Adamo ad annum Chr. 1644. totius hiſtoriæ contexuit auream catenam. Genebrardus, Gordonus, Lapeyre, Nauclerus, Sabellicus, regiſtrum temporum, Schedel, faſciculus temporum, mare hiſtoriarum, ſpeculum hiſtor. Vincentii, D. Antooinus, Matthæus Paris, Otho Friſingenſis, Conradus Abbas Uſpergenſis, Marianus Scotus, Sigebertus, Ado, Beda, Freculphus, Hermannus contractus, Marianus Fuldenſis, Honorius Auguſtoduneoſis, Philipp. Bergomas, Chronicon Alexandrinum, ſeu faſti Siculi, Jo. Siculi Chronicon vetus, Julii Pollucis Chronicon, Aurelius Perus, Zonaras, Glycas, Cedrenus. Hi ad ſua uſque tempora, Petrus l'Abbe, & Turſellinus ad noſtram ætatem ſuos promovere calculos, & nos uſque ad annum 1615. *Sederolam rabba, & caton*, hoc eſt, Chronicon mundi majus & minus Hebræorum eſt, Vaſæus æram Hiſpanam in ſuo Chronico intexuit, quæ annis 42. antecedit Chriſtiaoam. Hegiram Mahometicam Turcæ ſequuntur ab anno Chr. 600. ab Adamo ad Chriſtum Saillanus & Torniellus accurate in dextræ digitis annos putaverunt, A Chriſto Baronius & Spnndanus, per annos, Gauterius per ſæcula. Sunt & alii Chronicorum ſcriptores ſine numero apud Fabianum Juſtinianum in ſuo indice, ſed ii quos laudavimus ſufficiunt ad inſtitutum. Sunt etiam ſuo compendio perutiles & percommodæ cartæ Chronologicæ expanſæ, in quibus ut in ſpeculo, uno aſpectu omnia temporum ſpatia & mundus ipſe perſpicitur. Coccius, Theophilus & Gauterius ſcriptorum tabulas ediderunt: proſtant & Cartæ Pontificum, Imperatorum, Regum &c. In numiſmatis veterum alii ordinatam in muſæis eruditorum contemplantur hiſtoriam: Imo & nunc in foliis luſoriis idem Gallorum excogitavit induſtria, ut inter delitias à teneris unguiculis Annalium miracula combibantur. Hoc porro arcte teneant qui prælegunt hiſtoricos, ut chronologicas, & coſmographicas tabellas proponant adoleſcentibus, alioqui monſtra errorum loco veritatis in eorum mentibus enaſcentur, & in Aſia res geſtas, io Europa ſpectabunt, & poſt Chriſti tempora collocabunt quæ aote Trojam facta feruntur.

COSMOGRAPHI magno ſunt numero, ſed ad inſtitutum ooſtrum abunde ſufficient Globi terreſtres, ut vocant, majuſculi: Mappæ, ut vocant univerſales, rotundæ, in modum circuli globo in duas partes ſciſſo, ſive polis in medio, ſive in ſummo, ut Poſtellus & alii per æquinoctialem circulum, aut per meridianum, ipſum globum terræ ut pomum diviſerunt: Cordatæ, liliatæ, palliatæ, quadratæ eodem recidunt. Accedant iſtis oportet, tabellæ peculiares, Europæ, Aſiæ, Africæ, Americæ,

mericæ, eæque recentiſſimæ, tum regnorum & Provinciarum Galliæ, Hiſpaniæ, Italiæ, Germaniæ, Belgii, Sabaudiæ &c. Denique peculiares inſularum, locorum, ex Hydrographia, Chorographia, Topographia: imo & urbium imagines: quibus in aula vel porticu appenſis ſimul cum Chronologiæ tabulis, licebit omnium locorum & temporum ſpectaculis expleri ad cumulatiſſimam, & aucupiis omnium amœnitatum jucuodiſſimam voluptatem & doctrinarum ſatietatem. Erit etiam è re noſtra recentes tabellas cum veteribus Ptolemæi componere, & antiqua cúm novis locorum nomina comparare: ut enim tempora & regna, ita vocabula immutata ſunt cum circulus rerum ſit perpetuus, & conſtans in inconſtantia ſua tota viciſſitudinis numquam conquieſcat. Admoveantur etiam oculis neceſſe eſt Magini, Mercatoris, & Ortelii majores, aut minores tabellæ cum Geographico Theſauro ad cumulatiorem notitiam locorum. Glateanus, Appiaous, & alii rudimenta tradent Geographica, ut & Maginus. Clavius in ſphæram, zonas, climata, longitudines, & latitudines locorum, & alia ex Aſtrologia ſuggeret. Strabo, Plinius, Capella, Belleforeſius, d'Aviti 4. tomis mundi ſylvam aperient totius Geogr. & hiſtoriæ. V. Lipſ. Videndæ civitates orbis Georg. Bruin. & regiſtri chronicorum, & Munſteri, Belleforeſii.

Hiſtoriam omnium antiquiſſimam Hebræam, Aſſyriam, Chaldaicam, &c.

Scripſit Moſes in Pentateucho, ſcriptorum antiquiſſ. ut probant Euſeb. Clem. Alex. &c. Triſmegiſtus ſi fuit eo prior, jam non extat. Job. in lib. de vita ſua, Joſue, Judices, Samuel, Nathan, Gad, Ahias & alii prophetæ. Eſdras, Nehemias, Tobias, Eliacim, Mardochæus, Machabæi, Beroſus, ſed excidit. Annii Beroſus commentitius eſt, ut Philo Biblicus. V. Varreſium ultimo tom. Bibl. Colonienſis. Megaſthenes, Abydenus, Eupolemus, Artapanus, Alex. Polyhiſtor. & alii quos laudat Euſebius libb. de Demonſtr. Evang. injuria temporum periere, aut certe, Bibliothecarum incendio deflagravere, adeo verum non eſt quod ait M. Tullius, nec incendio, nec naufragio, nec aliis fortunæ telis aut periculis obnoxias & propoſitas eſſe liberales diſciplinas. Quis vero neſcit quanti Gothorum aliorumve Barbarorum bellis lacerati ſunt authores immortalitate digniſſimi! ſed authorum funera leſſumque doctrinarum in aliud tempus differamus: ſat ſuperit ad parentandum piis manibus otii, licet lachrymarum numquam ſatis. Quis non planxit quadraginta librorum millia incendio Alexandr. Bibliothecæ conſepulta? Scripſit & Joſephus in ſuis antiquitatum libris Græce eoſdem ab orbe condito commentarios, & chronol. ſupra. Jactant Sinenſes populi & Japonii octo & duodecim millia annorum tabulas, ut & Agareni; ſed veritatis flagello aut fuſte abigendi ſunt.

MIXTAM HISTORIAM ex Perſica, Ægyptia, Græca, Romana, Aſſyria, Chaldaica, ſcripſere præter citatos ſupra, Herodotus, Græcol. Cteſias, Juſtinus, Theopompi epitome, Diodorus Siculus, Xenophon, Plutarchus in vitis, Polybius, Procopius, Agathias, Photius in fragmentis, Hiſtoriæ Eccl. ſcriptores, & Græcæ infra citandi. Et hi Græcol. habendi ſunt, & quotquot Græce ſcripſere. Add. Briſſon. de Regno Perſarum, & alter de Ægypt. R. V. Georg. Gemiſt. continuans Xenoph.

HISTORIAM GRÆCAM, & Turcicam ſcr. Herodotus, & citati ſupra. In mixta hiſtoria, & Antiq. Thucydides, hiſtoriæ pater, (ut Tacitus, Cominæus, Guicciardinus apud nos) Pauſanias, V. libros octo Stratag. Polyæni, octavum de illuſtr. matronis, ſcripſit Arrianus etiam Parthica apud Photium. V. Acta conciliorum general. & provinc. Codinus de dignit. & magiſtr. Imperii op. op. Plutarchus, in Parallelis, apophtegmatis, vitis, matronis, Dictys Cretenſis, Diogenes, Laërtius; Philoſtratus in vita Apollonii, & Sophiſtarum, Eunapius in vitis Sophiſtarum, Ælianus in varia hiſt. Arrianus de geſtis Alexandri Magni, ut & Curtius, Jamblichus, de vita Pythagoræ, M. A. Antoninus, de vita ſua & Sophiſtæ. M. vita ad calcem, Suida rebus rariſſimis abundans. Tzetzes, in corpore poëtarum, Authores hiſtoriæ Eccl. infra laudandi, Euſebius, &c. Zonaras, Nicetas, Nicephorus Gregoras, uno vol. Cedrenus, Glycas, Curopalates, Theophanes, Chalcondylus, cui adjuncta eſt Othomannica hiſt. Gallice. Annales Conſtantini Manaſſis, Conſtantinus Porphyrogeneta, Jo. Cantacuzenus, Nicephori Patriarchæ, *B*reviarium, Theophylactus Simocata de Mauricii Imp. rebus, Philoſtorgius, Xantopulus, Georg. Logotheta, Procopius, Agathias, Jornandes, Phlegon. Apud Photium compendii modo, Olympiodorus, Conon, Agatharchides, Alexand. Admirabilium, Ant. Diog. incredibilium, Memnon, Praxagoras, de conſt. mag. Ptol. Hepheſtion, Candidus,

didus, Nonnoſus, Damaſcius, Dexippus cum Eunapio, Heſychius, Julius Africanus Juſtus Tiberienſis, Regum Judæorum Chronicnn, Pamphil. Malchus Sophiſta; Hiſtoria Byzuntina: Zoſimus comes. Eſt & libellus inſcr. Codini, Paralipomena, refertus optimis rebus, ut Itinerarium Benjamini: pertinent etiam ad hanc Hiſt. Authores, Belli ſacri plures uno vol. infra citandi, in Hiſtoria ſacra. Item Sigonius de Repub. Athenienſium, Peronius, de Magiſtratibus Græc. liber de Rep. Spartan. Annales Sultannrum Leunclavii: Hiſtoria Ottoman. G. Hiſtoria Turcarum, Jnvius in Hiſt. ſui temporis, à lib. 12. ad 37. & in viris illuſtr. Turc. Leo Afer, Hermannus Dalmata, Chronica Saracenorum, Rupertus, Monachus de bello adverſus Saracenos, V. corpus hiſtor. Hiſpaniæ illuſtratæ, Balduini Africa, Andreas Cambinus, de orig. Turc. Martinus Barletius, Henricus Penia de Bellis Iſmaëlis, & Setymi, Ben. Accoltus, de bello pro ſepulc. Leonardus Gienſis, de capta Conſtantinop. Philippus experiens de Bello Turcico, *Hiſtoire du Serrail de Baudovin*. Cuſpinianus, de Imperatoribus Rom. & Turcis opt. *Hiſtoire des Turcs, par Baudier.*

Volaterranus, lib. 23. addit iſtos, Pſellum Philoſ. Theodorum, Joſephum, Geneſium, Manuëlem Byzantii, Leonem Aſianum, Theodorum Proëdrum, Sidim, Demetrium Cizicenum, Jo. Monachum, Ephrenum carmine Jambico. his addendus Otho de S. Blaſio, Guntherus, & Gillii hiſtoria Mauſulmanica; Villamontius, Sertum ſactum, & alia itineraria terræ SS. Mundus Daviti, Pacificus.

Hiſtoria Latina Scriptores. Fabius Pictor Catonis Orig. & alii veteres non extant: fucati ſunt qui vulgò circumſeruntur, Salluſtius, Cæſar, Hirtius, Vellejus Paterculus, Titus Livius, Florus, Dionyſ. Halicarnaſſeus, Græcol. Polybius, Plutarchus, Dio Caſſius, Xiphilinus, Appianus, Herodianus, Zozymus, Juliani Cæſares, Olympiodorus, Procopius, & Arcana ejus hiſtoria hi omnes Græcol. Juſtinus, Theopompi Compendium. Valerius Max. Solinus Polyhiſtor. Cornel. Nepos, ſeu Æmilius Probus, Plinius de viris illuſtribus, Suetonius cum commentariis eruditorum, Cornel. Tacitus cum Lipſii, & Orleani commentationibus, Auguſtæ Hiſtoriæ, ut vocant ſcriptores alii ſeq. Ælius Spartianus, Jul. Capitolinus, Lampridius, Flav. Vopiſcus, Trebellius Pollio. Vulcatius Gallicus, Ammianus Marcellinus, cum lucubrationibus eruditorum. Aurelius Victor, Eutropius, Ruffus, Egnatius de Cæſaribus, & Pomponius Lætus. Et de Imperatoribus Occid. & Orientis Cuſpinianus, Oraſius, Paulus Diaconus, Polybius de legationibus, Onomaſticum Hiſtoriæ Romanæ Reyneri.

Recentiores, Blondus, Sigonius de Regno Italiæ, Paulus Jovius libb. Hiſtoriarum ſui temporis, & de viris illuſtribus. Leander, Sabellicus, Platina, & continuator ipſius uſque ad Innocentium decimum S. Antoninus, Vincentius, Villanius, Onuphrius in faſtis, & in ſua Romana Republica, Roſinus, Contarenus, Volaterranus, Gaſpar Urſinus, de vitis Regum, Imperatorum atque Pontificum, uſque ad Carolum V. Imp. Barthol. Marlianus, Meſſala Corvinus, Robortellus, Bonitus, Poſſevinus, lib. 16. Bibl. Nap. 7. de Livin, Chronicon Monfortianum imperii Romani, Herempertus, & alii eodem vol. Ptolem. Lucenſis, Guicciardinus, Ciaconius de vitis Pontificum ex variis Authoribus quos citat, Ligorius Raphael, Acta Conciliorum Trid. &c. *Hiſtoire Romaini par Coeffeteau, & S. Lazare*, Multum conferent Hiſtoriæ Gal. Hiſp. Germ. Angl. Siculæ & ſacræ Scriptores ob affinitates belli, & negotiorum.

Hiſtoria ſacra, & Eccleſiaſtica Auctores.

MOSES, & alii ſupra citati in antiquiſſima Hiſtoria. Evangeliſtæ quatuor, è quibus & Lucas Actorum Apoſtolicorum enarrator ad Theophilum opt. & fortiſſimum, ut notavit Origenes, Clemens, Abdias apoc. Joſephus Gorionis, & Flavius. Egeſippus de Excidio Hieroſ. ſed verus, & germanus author intercidit, Ariſteas de ſeptuaginta interpret. in Bibl. PP. Græc. Procorus de geſtis. S. Jo. Evangel. in Bibl. PP. apocr. Euſebius Cæſ. Socrates, Sozomenus, Theodoretus, Evagrius Græcol. uno vol. de Hiſtoria Eccleſiaſtica, Tripartita Caſſiodori ex tribus ſuptad. contexta, Flavii Dextri Chron. cum commentariis, Hieronymus de Scriptor. Eccleſ. Gennadius, Sigebert. Trithemius, Bellarminus, Poſſevinus, & Geſnerus mixtim, Draudius, Suida. Item mixtim Bibl. Pontificia, Scriptores ordinum religioſ. Gregorius Turonenſis, Severus Sulpitius; Victor. Uticenſis, Nicephorus Calixtus tomis 2. Græcol. Beda & Gildas ſapiens de Angl. hiſt. Oroſius, Paulus Diaconus, Baſilius Cilix, & Jo. Presbiter apud Photium, Theophanes, Anaſtaſius Biblioth. Acta Conciliorum t. 9. Theodoretus, Hiſtoria PP. Anachor. Heraclidis Paradiſus, Palladii Lauſiaca, Jo. Moſchi

Evirati pratum ſpiritale. Vitæ Patrum Roſueydi ex Hieron. Palladio, & aliis; Vitæ PP. Occidentis per Gononum: vitæ PP. Antonii temp. apud Phot. Sanctorum vitæ per Lippomanum, Surium, Bollandum, Ribadeneiram, Duvallium, &c. Compendium vitæ SS. Vitæ ſanctarum fœminarum, Fodererii, Martyrologia Baronii, Roſueydi, Adonis, Bedæ, Uſuardi, Menologium Græcorum, Martyrologium Gallicanum Sauſſæi. SS. Lugdunenſes Raynaudi: Martyrologium Eulogii, in Bibl. PP. Antimartyrologium Severtii, Martyrologia, & vitæ SS. Ordinum Religioſorum ſuis locis proponentur. Communes loci de Sanctis à Severtio magno labore compilati. Platina & ejus continuator, Onuphrius, Maſſonus de vitis Pontificum; Ciaconius 2. tomis de Pontificibus, & Cardinalibus, ex variis auth. Gallia purpurata, Frizoni, Rupepozæi Nomenclator Cardinalium, Henricus Albi Elogia Cardinalium ſcripſit Gall. Saillani Annales vet. teſt. & epitome. Tornielli item, Annales Eccl. Baronii, Epitome, & continuatio Spondani.

Bzovius continuator Baronii, Biſciolæ compendium, & alt. Ital. Viridarium Raderi, Democharis, Catalogi Epiſcoporum totius orbis. Scriptores Annalium omnium ordinum Religioſorum infra deſcribendi. Notitia Epiſcopatuum orbis totius, Myræi Hiſtoria Eccleſ. Dupreau 2. tomis Eccleſiæ Gallicanæ, Hiſtoria Boſqueti. GALLIA CHRISTIANA Roberti quam la Riviere amplificare pomœriis moliebatur, ſed pendent adhuc opera interrupta: ſuſcepit tamen velut Atlas illud onus, unus è familia Auguſtiniana mihi notus: eo exemplo permoti vicini Italiam, Hiſpaniam, Germaniam Chriſtianam nobis pollicentur, hoc eſt totius Orbis Epiſcopos, ſi ex Annalibus Eccl. Græcorum Orthodoxi annumerentur.

Seorſum vero Scriptores Epiſcopatuum.

Lugdunenſium, & Matiſconenſium, Severtius, de quibus etiam Hiſt. Eccl. Paradinus, Rubius.

Arelatenſium, Saxius, Robertus, Demochares.

Bituricenſium, Jo. Chenu, & alii ſupra.
Rhemenſium, Frodoardus, & ſupra citati.
Ebredunenſium, Fornier, & Robertus Dem.
Viennenſium, Robertus, Demochares.
Rhotomagenſium, Rob. Democh.
Avenionenſium, Rob. Dem.
Toloſatum, Robertus Democh.
Auxitanotum, Robertus Demochares.
Pariſienſium Archivium Pariſienſe, Robertus.

Aquenſium, Auguſtinianus qui ſupra, Rob. Dem.

Maſſilienſium, idem qui ſupra, & al. Maſſilienſis.
Cadurcenſium, la Croix. Rob. Democh.
Metenſium, Meuriſſe Rob. Dem.
Lodovenſium, la Pauſe, & ſupra cit.
Argentinenſium, Guillemantius, &c. ſupra.
Salisburgenſium, Jordanus, Everardus: catalog. notitia donorum, Eccleſ. chron.

Bononienſium, Sigiſmundus, Sigonius. Leodienſium, Hochemius, Radulph. Suffridus, Capeaville, Aurelianenſium, Hiſtoria Eccl. Aurel. Democh. Germaniæ Epiſc. Krantſii Metropoles, &c. Valentinenſium, & Dienſium, Joannes Colombi Soc. I. Theol. Camillus Peregrin. ſcripſit vitas Pontif. Claud. Rota item & Volaterranus in Antropologia, ne Mornieu Conſil. Lugd. edidit ſeriem Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Galliæ, Jo. Chenu edidit Galliæ Præſules. Jo. Magni metropoles, notitia Epiſcopatuum Barboſæ, & Rom. Curiæ, de dignitate Cardinalium, S. R. E. ſcripſere Aug. Triumphus, Turrecremata, Onuphrius, Antoninus, Delphinus, Waldenſis, Barbatius, Albanus, Valerius, Platus, Bellarminus, Baronius, Tuſchi, Ughellus, & alii in Ciaconio, & tractatibus Juris, Abdias, Alazio, Annales eremi Deipar. vita SS. Hybemiæ authore Meſſinphano, Leander de viris Ill. Dom. Trithemius de Benedict. Fiamma vitæ SS. Teleſphori heremitæ, prognoſtica Pontificum, Muſſi divina hiſtoria, Pitſei de rebus Anglic. Anaſtaſius Bibliothec. Paradiſus Carmelitarum, authore Alegre, hiſtoria Patrum ex plur. hiſtoria Martyrum min. authore Boucherio, chron, carth. Dorlandi, *Hiſtoire de Fonteurand*, liber mirabilis, hiſtoria Romana ficta moralizata, Martyrolog. Gallicarum Theoph. de SS. Lugdunenſ. *L'isle ſainSte*. Eccleſ. Hiſtor. Franc. Rhit.

Hiſtoria Lauretana, Turſellini, Bonifacii, hiſt. Virginis Mariæ, Spiuelli Thronus, Annales congregationum Deiparæ: Hiſtoriæ peculiares imaginum Deiparæ, ut *Anicienſis* per Odonem de Giſſe, *latæ* per Binetum Hallenſis, & Sichemienſis, per Lipſium, Charmenſis, Maria Auguſta Locri, de ejus Tempiis orbe toto. Hiſtoria Montiſſerratenſis, Mondevienſis.

Vitæ peculiares piorum S. Martini per S. Sulpitium vita S. LUDOVICI per Menardum, ubi Gonvilles & alii vitæ ſanctorum principum per Bellarminum, vita S. Bernardi de Menthon, & D. de Chantal. noſtra, vita Franciſci de Sales Epiſc. Gebennenſis per Rivierium,

vierium,

vierium, & Car. Aug. nepotem nunc Epiſc. Geben. vita S. Gabini Homoboni, per Henricum Albi, vitæ fundatorum ſuis locis in hiſt. ordin. Rel. Roierii. Abbates: Martyrologium S. Eulogii, Cantipratanus Bredembachius, Pelbartus, Marulus d'Aurotius, liber inſcriptus exempla virtutum hiſtoria per locos communes Valer. max. Guidonis Bituris, Fulgoſii & theatrum humanæ vitæ, licet profanis mixtum, Alphonſus Villegas, Adrianus de vita Clementis, Vita Bened. XI. Villanius Jovius.

Hiſtoria hæreticorum à catholicis ſcripta ad convincendam hæreticorum apoſtaſiam. Hi præcipui ſcriptores, Epiphanius, Auguſtinus, Damaſcenus Philaſtrius, Theodoretus, Euſebius, & alii in hiſtoria Eccleſiaſtica, Nicephorus, &c. conciliorum acta, Acaſtro, Sanderus, Prateolus, Gauterius in tabula chronologica; ubi & de Mahometiſmo fuſe. Hiſtoria Albegenſium Petri Valliſſernenſis, hiſtoria originis & ruinæ hæreſeos Florimondi de Remond, hiſtoria Vviclefi; hiſtoria Huſſitana Cochlæi, vita Calvini per Medicum Lugd. hiſtoria tumultuum, Baronius & Spondanus in hiſtoria Eccleſiaſtica, controverſiarum Theologi in Biblioth. Patrum contra Albigenſes, Vviclefiſtas, & alios.

Corpus hiſtoriæ Belli ſacri, in quo hi authores, Robertus, Monachus, Baldericus Dolenſis, Albertus Aquenſis, Raim. de Agiles, Fulcherius Carnotenſis, Gauterius Cancellarius, Guibertus Abbas, Guillelmus Tyrius deeſt continuator Jo. Herolt, Jacobus de Vitriaco, Marinus Sanutus, geſta Francorum hiſt. Albigenſis hiſt. Valdenſis.

Hiſtoriam Religioſorum Ordinum præbent in genere.

Primum, citati ſupra, ſcriptores hiſt. Eccleſ. Euſebius, Nicephorus, Theod. & Baronius, Spondanus, Roſueydus, Gononus, &c. Molanus, Binetus, Platus, Maurolycus, Myræus in originibus Religioſorum Ordinum. Mare Religioſorum, Catalogus Clericorum Regularium. V. Quæſtiones Regul. & Criminal. ſunt & tabellæ expanſæ omnium in navi Eccleſiæ & aliis tabellis Auguſtinianorum, Franciſcanorum, habes in Caſſiano, Climacho, Dorotheo, Roſueydo, V. Surium in vitis SS. S. Antoninus de omnibus ſcripſ. Gauterius item in chronol. tabula, Vincentius in ſpeculo hiſtor.

Hiſtoriam Religioſorum S. Baſilii habes in ejus vita & regulis, in Chryſoſtomo contra vitup. V. Monaſt. in hiſtor. Eccl. in actis Concil. in codice Juſtin. Chr. anno 400.

Hiſtoriam ordinis S. Benedicti tradit Greg. Magn. in Dialogis, Beda in hiſtoria Anglicana; Uvion fuſiſſime in ligno vitæ. Bibliotheca Cluniacenſis, & Floriacenſis, Chronicon Lerinenſe, Chronicon Ordinis S. benedicti, favus Patrum, Hilarius de laude vitæ ſolitariæ, Rutilius in itinerario, vita S. Antonii ab Ennodio ſcripta Trithemius, Rojerus, Doubletus in hiſt. Sandionyſiani Monaſterii, comment. Dialogorum S. Gregorii. vid. Epiſtolas Petri Clun. & S. Bern. V. Cartæ caritatis. V. vitam S. Columbani Chr. anno 520. H. Platus S. Anton. V. Lud. du Four in ſuo Leontio Rojerius de Abbatib. N de regulis ord.

Ciſtertienſium hiſtoriam habes In menologio magno Ciſtertienſium, apud cæſarium de viris illuſtribus Ordinis Ciſtertienſis; apud Myræum, & Folietam in faſciculo Sanctorum Ord. Ciſtert. & chronicon Ciſtertienſe, Vid. Aviti & Favinum de Ordinibus torquatorum equitum Ord. Ciſtert. in Hiſpania. V. Baron. Spond. Lilium Ciſtert. Chryſ. Chr. ann. 1098. H. Platus S. Antonin.

Claræwallenſium hiſtoriam reperies in vita S. Roberti, & S. Bernardi fundatorum & in hiſt. Eccleſ. Baronii, Spondani, &c. S. Antoninus H. Platus.

Cœleſtinorum hiſtoriam in vita Cæleſtini. S. Antoninus Chr. an. 1274. H. Platus.

Camaldulenſium, in vita S. Romualdi, & apud Auguſtinum Florentium, S. Antoninus, Chr. ann. 1000. H. Platus.

Vallis-Umbroſæ, vita Gualberti fundatores. Platus, Gauterius, S. Antoninus, Bern. Ubertinus, Bern. Vallis umb. de Abbat. Generalibus ann. 1290.

Carthuſianorum, anno Chr. 1100. Bibliotheca Carthuſiana Myræi, Platus, Beſtius de patribus Carthuſianæ familiæ, vita S. Brunonis, S. Anton. Theoph. Rayn. de tribus Patriarchis.

Melitenſium, Franciſcus Boſius, Boiſſat, hiſtoria magna & generalis Melitenſium, Henricus Pantaleon, Villagagnon, Dupreau, Jo. Antonius, Caorſin, Obſidio Rhodia, Tevet, Melitenſium Equitum ſtatuta, Aviti, Favin. anno Chr. 1040. In revel. S. Brigittæ multa ſunt de militibus Chriſti.

Carmelitarum, Arnoldus Boſtius, Olerius, Trithemius, Falco, Jac. de plebe ſervorum, J. Caſtellenſis, Jo. Mechlienſis, Petrus Lucius, ſpeculum Carmelitarum, Mare Magn. privilegiorum, Codex Vaticanus de rebus geſtis Carme-

Carmelitarum, Mantuanus, Baronius, ſcriptores Ordinis Carmel. S. Antonin. in vita S. Thereſiæ, reformatio Diſcalceatorum & Carmelitanarum anno Chr. 1112. ex Plato, jam inde ab Elia aut 1200.

Auguſtinianorum, Chronicon Regularium Ordinis S. Aug. Arnoldus, Buſco, Jo. Philip. Novarienſis ſcripſit Chronicon Canonicorum S. Auguſtin. Chronicon Eremitarum, Jo. Trullus, Pamphilus, S. Antonin. Pennotus fuſiſſime, Spondanus de S. Ruffi Canonicis Noſtra ætate Cardinalis Rupefulcaldius Congregationes horum Canonicorum Pariſiis reformavit ann. Chr. 500. aut ut aliꝭ de Eremitis 1200. V. Rich. & Hug. Victor. opera: Eremitæ reformati in Gallia viſi an. 1607. alii mitigati 1630.

Antonianorum, qui Canonici Regul. S. Aug. habentur. Author hiſt. Antonianæ, vita, R.P. Toloſani reformatoris Ordinis; vita Primi ejus ſocii, vita S. Anton. Magni, cujus corpus in primo Monaſterio Ordinis aſſervatur, & effertur pompa maxima ipſo Aſcenſionis die ſuccollantibus primis Delphinatus Baronibus anno Chr. 1120. Epiſtolæ S. Antonii plures editionis noviſſimæ.

Præmonſtratenſium, Bibliotheca Ordinis Præmonſtratenſis, Chronicum Præmonſtratenſe Myræi. Dina lib. 10.

Franciſcanorum, Marcus Ulyſipponenſis, Seraphica hiſtoria, Annales Minorum Vadinghi; Bonaventura in vita S. Franciſci, Nitela Franciſ. Religionis, Bernardus de Beſſe, Chronicon Generalium factoris, Leidanus Fr. Gonzaga, Theoph. Raynaudus lib. de tribus Patriarchis, ſpeculum, compendium privilegiorum, firmamenta 3. Ordin. conſtit. Nicol. 3. *Exiit qui ſeminat*, & Clementina, *Exivi de Paradiſo*, eod. tit. & Extravag. Joan. XXII. *Quorumdam exigit. Quia nonumquam, & Ad conditorem*, eodem titulo, Fodere. S. Antoninus fuſe anno Chr. 1212. V. Bullaria Pontif. Obſervantinorum reformatio 1480. Recollectorum & Tertiariorum ætate noſtra reformatio, Vitæ pecul. SS. Ordinis, Scriptores Ordinis.

Capucinorum, Annales Boverii, Zarlinus de orig. capucinorum & patientia 1525.

Dominicanorum, Ferdinandus Caſtiglia, chronicon Prædicatorum, Anton. Senenſ. Gerardus Lemovicenſis, Leander Albertus, Bzovius in continuatione Baronii, Gauterius in tabula chronologica, vita S. Dominici, Scriptores Ordinis, viri illuſtres Ordinis, an. chr. 1216. S. Antonin. Platus, Vincent. in ſpeculo Hiſtorico, vitæ ſanctorum Ordin. Domin.

Servitarum, Annales ſcripſit Gianius, Platus, Antonin. Ann. chr. 1230.

Cruciferorum, Hieronymitanorum, Olivetanorum, Platus, Gauterius, Antoninus, an. chr. 1383. 1320.

Jeſuatarum, Villegas in vita B. Tuſſiniani, Platus, Gauter. anno chr. 1356.

Redemptionis, Trinitariorum, Gauter.

Minimorum, chronicon Generale Ord. Min. P. Lanovii hiſtoria Minimorum & virorum illuſtrium Ordinis. Gallice per Illuſtriſſimum Epiſcopum Rhegienſem, d'Attichi, vita S. Franciſci de Paula, Cominæus, Mathæus, Duplex in Ludovico XI. Reg. Gall. & Carolo VIII. P. Montoya ann. chr. 1450. Hieron. Platus, Gauterius.

Jeſuitarum, hiſtoria Societatis Jeſu pluribus tomis, Lancitius de gloria S. Ignatii & rebus Societatis; vita S. Ignatii per Ridabeneiram, Maffeium, Favardum, ainetum, & alia, Italica brevior, Acta & Bulla Canonizationis SS. Ignatii & Xauerii, vita R. Borgiæ, B. Gonzagæ &c. Stanislai vita, Fabri, Anchietæ, Realini, Alvarez, Bercmani, Augerii, Cottoni, Barzæi, Apologiæ P. Richeomi, Montholoni relationes Indicæ, Japonicæ, Sinenſes, Canadenſes, Acoſta, Maffeius in hiſtoria Indica, Trigautius in Sinenſi. Hiſt. Indica, Du-Jarric ex hiſt. Portugall. hiſtoria Martyrum Japonenſium: tabulæ expanſæ totius Ordinis, Domorum, P. P. & eorum qui pro fide occiſi ſunt ſupra ducentos. Acta congregationum Generalium, Reſponſio P. Rho. Forerus, Bonartius, viri illuſtres, Geſta Societ. ann. chr. 1539. cœpit, Spondanus in Annalibus, Florimondus, in hiſt. hær. ruentis, ſcriptores Societ. Ribadeneira primum, poſtea Pater Allegambe magno volum. V. Neremb.

Barnabitarum, Gauterius in chronol. tab. anno chriſt. 1525.

Theatinorum, Gauterius, vita fundatoris, anno Chriſt. 1530.

Somaſchiorum, Gauterius.

Patres Oratorii Romani; vita fundatoris. Anno 1540.

Patres Oratorii Gallicani, vita Cardinal. Beruſe, anno Chriſt. 1610.

Patres Miſſionis ætate noſtra. 1630.

Patres de Propaganda fide ætate noſtra. 1640.

Hiſtoriam Religioſarum, & Piarum fœminarum.

HABES in antiquis PP. Juſtino, Tertull. Cypr. Epiphanio, Ambr. Baſilio, Naz. Nyſſ. Aug.

Aug. Hieronymo; Hiſtoria Eccleſ. in vitis PP. Roſueydi. In vitis SS. Surii, Foderei, in Hiſt Religioſorum ejuſdem Ordinis, Benedictinarum, Ciſtertienſ. Bernardinarum, Auguſtinianarum, Carmelitanarum, Capucinarum, Franciſcanarum, à S. Clara; Dominicanarum in quibus Catharina Senenſis: Annuntiatæ Virginis Religioſas fundavit Ludovici XI. Regis Gall. ſoror. Aliæ, Cœleſtes nuncupantur anno 1610. primum in Galliis viſæ. A Viſitatione nuncupatæ anno 1610. in vita D. De Chantal. à nobis ſcripta, in vita Franciſci de Sales, fundatoris, & in libro Illuſtrium, ac fundationum. Hoc eodem tempore Urſulæ Magiſtræ puellarum cœpere. Gueſnajus de S. Magdalena percrudite, & pie, vitam Catharinæ Bonon. ſcripſit Palæotus. Sigon. Lemba.

Hiſtoriæ Gallicanæ Scriptores.

JUSTINUS, Livius, Suetonius, Plutarchus, Florus, Tacitus, Auguſtæ Hiſt. ſcriptores, Cæſar potiſſimum de Bello Gallico, Strabo, Plinius, Ptolemæus, & Geographi veteres in deſcriptione Galliarum.

Gregorius Turonenſis, Scriptores veteres Hiſtor. Gall. authore Ducheſne, duobus bene magnis Volum. Aymonius, Nithardus, Eginardus, Helgaudus; vita Caroli Magni. Vita Ludovici pii, Hilduinus, Dudo, S. Quintini Decanus, Joan. Monachus. Geſta Dei per Francos & alii authores eodem volomine. Corpus Hiſtoriæ Gall. veteris in quo hi Authores, Glaber Radulphus, Sugerius Abbas, Rigordus, Guill. Brito, vita Philippi, Ludovici, &c. V. Chronulogi univerſales & aliarum nation. Annales, cum quibus bella Galli geſſere, Germ. Angl. Hiſp. Itali.

Roberti Cœnalis Hiſtor. Gall. *Genealogie des Rois de France, Grande Chronique de France, 3. tom. Hiſtoire de Berri; Chamean Hiſtoire de Lyon, Champier. Recueil des pieces pour l'hiſtoire de France.* De antiquo ſtatu Burgundiæ, Paradin. *Recherches de la Kaze. Hiſtoire de Henri IV. & Louys XIII.* Chronicon Gall. Italice. *Alliances, de Paradin. Genealogie des maiſons de Bourbon; Dreux, Guines, Ardres,* &c. Campegius de Monarchia Gall. *Annales generales de la ville de Paris, Hiſtoire des Miniſtres d'Eſtas; Antiquitez de la ville d'Amiens.* Hier. Rubei Gallia, Moneti Gallia & Cracina. De Imperio Burgund & regione Cabilonenſi M.S.D. de Virey. Item Geneal. Ducum Burg. *Memoires M. S. Premiers Preſidents, Planchard.* Promptuarium Antiquit. Tricaſſinarum, Camuſat. Ansberti familia rediv. *Veritable origine de la maiſon de France, Boucher.* Valdeſius de Dignitate Regum. *Hiſtoire du Mareſchal de Toiras, Baudier. Niſmes, par Albenas. Hiſtoire de l'Abbaje S. Denys. Sainteté de Clovis, par Savaron. Hiſtoire de France, par Anbert. Hiſt. de Geofroy Villechandon, par Vigenere. Apologie de Louys XIII. La Catalogne Françoiſe.* Rerum Burgund. chronicon Vignerii. *Hiſtoire d'Orleans, par le Maire. Hiſt. de Foix, d'Holagarai. Traisé de la petise Bretagne. Hiſt. de Luxembourg.* Aſſertor Gallicus, Ant. Dominici, Annalium Francorum ſcriptores, coætanei, Pithoei. *Theatre d'honneur des Rois de France, Marlet, M.S. de la grandeur de France. Guidon François. Pucelle d'Orleans, Jean Hordal. Hiſt. de Louys XII. par Seyſſel, & Danthon, Charles VIII. par André la Vigne, Charles VI. par Juvenal des Urſins. Rei di Francia, per Torſoſa Genealogie de Henry IV. Texere.* Thomæ Alençonii de rebus Henrici II. *Memoires de Philippe de Mornai. Hiſtoire des choſes memorables de France. Apologie Cardinale. Recueil pour la Roine & oraiſon funeb. par Morgues. Veritez Françoiſes, Soldat François, & Suedois. La ligneé des Seigneurs d'Amboiſe, Genealogie de 61. maiſons. Eſtats de Chypre. Droiss de Hieruſalem, Hiſt. de la ville d'Auxonne, Preſſeance de Châlom, Danphiné, & Provence, par Aymar du Perier.* Merula, de Gall. Ciſalpina. Francogallia, Turrelli. *Gaule Françoiſe,* Hotoman. *Tableau des Gaules. Recneil de Roville. Origine des François, Cl. Duprez.* Petri Rami de moribus veterum Gallorum. *Chronique des Rois, Papes, Empereurs, Rois de France, Angler. &c. Chambre, Preſſeance, &c. Excellence des Rois de France; Anguſtin Cravate.* Expeditio Rupellana, Sammartani. *Chron. Abregeé,* Caſſan. *Titres des Rois de France, Peyrat. Traité de la troiſieſme maiſon de France, par Ch. du Moulin.* Elogia Maſſoni. *Conjuraſion de Conchino, Hugnes Capet, de S. Julien. Paradoxes Chronologique des Eſtats generaux, Savaron.* Alphonſi d'Elbene, de Marchionibus Gothiæ, Comitibus S. Ægidii & Toloſæ. Liber legis Salicæ, Pithoei. *Diſcours des Eſtats, par Baudoin.* Florus Francicus. *Du ſacre & couronnement des Rois. Genealogie de S. Louys, Montagu, les effets miraculeux de la ſacreé main des Rois.* Laurentius de Strumarum curatione. *Les Antiquisez & grandeurs des Rois. Hiſtoire des Hiſtoires, Admiral. & trois Mondes, de la Popeliniere.* Rampinus, de Origine Hugonis Capeti. *Diſcours de la vie de Catherine de Medicis, Legende de Charles*

de Lorraine, ſiege d'Orleans, Heſdin, &c. Camillo Capiglia, de la S. Barthelemy, Deſcriptio Comitatus Burgundiæ, Cognati. *Genealogie de Godefroi de Boüillon. Aquitaine, de Jean de la Haye. Liberté de Monaco, par Venaſque. Journal de Caſal Rez. &c. Hiſtoire de noſtre temps, Paradin. Rivieres de France, Coulon, Loy ſalique, Thevet, des Eſtats de France, & de leur puiſſance, plaintes, &c.* Itinerarium Galliæ Narb. *Anciennes & Modernes alliances de France. Faſtes de Paris. Faits memorables. Inventaire de Duplex.* Monarchia Franciæ Seyſelli, & lex Salica. *Recherches des Conneſtables, Feron. Hiſtoire de France, Corozet. Rois de France, Flavigni. Le Miniſtre fidele, par Baudoin : Officiers de la Couronne de France. Le grand Aumoſnier de France. Memoire de la Ligue. Memoire des Comtes du Maine, Rouillar. Hiſtoire de Provence, Quinqueran, Louvet, Gervais. Hiſtoire & Chronique de Normandie.* Auguſtoduni Antiquitates, *Origene des Magiſtrats de France. Conference de Rubis. Hiſtoire de Louys III. de Bourbon.* Lupanus de Magiſtrat. Gall. Zampini, *Du premier Prince du ſang, Catholique d'Eſtat de Ferrier. Recueil des excellences & forces de France. Loy Salique, Malingre. Recueil des Traitez de paix. Deleſtang; hiſtoire & conqueſtes des Gaules. Vignier. de l'Antiquité des Gaules: vie de Henry IV. par Moriſot, & Foſſi. Hiſt. de Louys XIII. Le Miroir des François. Grandeurs des Rois de France. Vojez les Titres, Chartres, Chambres des Comptes.*

Hiſtorici Belli ſacri uno vol. ſupra citati in hiſtoria ſacra, ut & alii qui ad rem Eccleſ. pertinent: Bibliotheca Floriacenſis in qua veteres aliqui ſcriptores Galliæ. Lectiones Antiquæ Caniſii ſex volum. in quibus plures de Caſcis illis & antiquis ſcriptoribus, Laoovuji. SS. Cancellarii veteres Francorum, turpini Hiſtoria Kar. M. vita S. Ludovici, per Jonvilleum: & alia per ipſius confeſſarium à Menardo edita: Hunnibaldus, Hubertus, Leonardus de Origine Francorum, Trithemius de geſtis Francorum, Heuteri Philippus Audax, Ruperti Bellum contra Saracenos, Guillelmus Armoricus M.S. Siffridi Epitome. Feraldus de privilegiis Regum Fr. Forcatulus, Caroli V. vita & congreſſus cum Carolo IV. Imperatore. Caroli VI. Caroli VII. Vita per Juvenalem & Monachum Sandionyſianum. Ludovici XII. vita & congreſſus cum Aragooum Rege Ferd. Ludovici XI. vita per Comineum, quem Lipſius Tacito adæquat. Gaguinus; Ferronus ejus continuator. Paulus Æmylius Latiniſſimus, Peguillo item ſed mutilatus inclementer, Froiſſardus, Mooſtreletius, du Tillet, du Bellai; Monluc; *Vies de Gueſclin, Boucicaud. & Bajard.* Belleſoretius ampliſſ. qui & Carolos, & viros Illuſtres relig. ſcripſit, *Caier du Haillan.* Nicolaus Gilles du Verdier, Vignerius, Fauchet; *Roſier de France, Conneſtables & Mareſchaux de France*; Ferroni, Serranus Hær. prohib. Tarault. Bulengeri Hiſtoria ſui temporis, Thuanus perpolitus, Hiſtoria tumultuum, Hiſtoria ſcandaloſa, Margaritæ Reginæ adverſaria, congreſſus Reginæ Catharinæ cum Regina Hiſpaniæ Eliſabetha: Hiſtoria Genealogica Francorum, per S. Marthe. Caſſani jura coronæ Franciciæ. Joan. Charron Hiſtoria univerſalis; Avila Italice, op. Hiſtoria proſtratæ rebellionis: Antiquitates urb. & hiſt. Burg. du Cheſne, Duplex recentiſſimus & omnium commodiſſimus, Pet. Matthæus Hiſt. Henr. IV. & Ludovic. XI. Chappuyſius; Papyrius Maſſonus de Regibus, & de fluminibus Galliæ. D'Aviti in Mundo. Caroli VIII. Hiſtoria Theod· Godiffredi. Hiſtoria oovæ Franciæ Relationes Canadenſes. Conamur tenues grandia, & vix ea movemus: cum Ducheſne Hiſtoriarum Bibliotheca, memoriæque ſequeſter, librum unum bene magnum ediderit ſolo Indice Hiſtoricorum Galliæ conſtantem. Eſt & Dagobertus per Coccium Soc. Jeſu. *Commentaires Hiſtoriques de S. Amand.* Zampinus de ſtatu Franciæ. *Genealogie de France par Cypr.* Annales Papyrii Maſſoni, *Des libertez Gallicanes 2. tom. prohib. Abbregé des Rois; Chambre.* Tabellæ Regum omnium. Cartæ Geogr. D'Aviti in ſuo Mundo. opt. V. Camerarii Hiſtor. Annal. Francicorum fragmenta tomo 3. Lectionum Antiqu. Caniſii *Vittorio Siri de Tempi*, Mercurii plures, Gazulæ vulgares plur. annorum.

Hiſtorici Provinciarum, Urbium, & illuſtrium familiarium Galliæ.

PRÆTER ſupra citatos Hiſtoricos, & Geographos, *Burgundiæ* Hiſtoriam ſcripſere autor Annalium Burg. incertus, Æmuodus de ducibus Burg. Olіverius de la Marche, op. Sainct. Julien, op. du Cheſne, Goulu, Paradin, Delbene.

Aquitaniæ, Bochet, Chronicon Burdegalenſe.

Britanniæ, Argentré, Vignier.

Provinciæ; Noſtradamus, Quinqueram, Athen. Strabo.

Occitaniæ; Ducatel, hiſtoria Nemauſenſis; & M.S.

Nor-

Normanniæ, Jo. Monachus Dudo Decan. Hiſt. Anglic. Petrus, geſta Norman. & Guillelmi Ducis, Joan. Monachus, Guillelmus Pictavienſis.

Bellovacenſium, Loyſel.

Tricaſſinorum, Camuſat.

Bituricenſium, Joan. Chameau.

Delphinatus, in HiſtoriaSabaudiæ, & L'Eſdiguerii.

Vaſconiæ, Othevard.

Fuxenſium, hiſtoria Fuxenſis D'Holagarai.

Luxenburgenſium, Bertelli.

Urbium omnium Antiquitates proſecutus eſt uno vol. du Cheſne, Georg. Bruin Regiſtrum Chronicorum & Geograph.

Lugduni, Paradinus, de Rubis, Regum Pompæ Acta Conciliorum Lugd. Gallia Chriſtiana Roberti, Severtii Archiepiſcopi Lugd. V. orat. de Martyribus Lugd. de Comitibus, & Sanctis Lugdunenſibus Theophili Raynaudi, Fodereus.

Lutetiæ, Antiquitates Pariſ. du Breul. memor. Hiſt. Collegii Navarræi, Regum ingreſſus triumphales.

Aureliani, Annales Sauſſæi, hiſtoria Aurelianenſis Miguelli, Obſidio Aurelianenſis. V. bell. Angl. puellæ Aurelianenſis, & ejus hiſtoria.

Carnotenſis, Rotiillardus.

Ambiani, Morlierius, Nivernenſis Coquille.

Rhemorum, Berger. Frodoardus.

Sandionyſii, Doublet.

Veſontionis, Chiffletius.

Forojulii, in Provincia, Fr. durour. in Leontio.

Avenionis, Valladerius in Hercule Gal. & in Benezet Theoph.

Viennæ, Robertus in Gall. chr. Debuz, in orat.

Burdegalæ, Delorbe, V. Robertum in Gallia Chriſtiana, de ſingul. urbibus differentem, & du Cheſne de urbibus Galliæ, Georg. Bruin. Regiſtrum chronicorum, Belle-foreſt, Ortelium, Mercatorem.

Familiarum, *De Mommorancy, de Vergy, de Crequi, de Laval; de Chaſtillon, de Dreux, Dupleſſis, Vitré, par du Cheſne, & par Geslard.* in hiſtoria ſupra citata Conneſtabilium, & magiſtrorũ Equitum. Ferroni permultæ familiæ illuſtres deſcribuntur. Jam memini Gueſclini, Bajardi, Boucicaudi, & Monſortii qui familias ſuas conſecrarunt famæ: ut & L'Eſdiguerius. Vidi Stemmata, de Poitiers, d'Anthonne, de Nucheze. Michaël Ritius ſcripſit de Regibus Francorum, Hiſpanorum, Neapolitanorum, Siculorum, Hungarorum, Hieroſolymitanorum, Gallice alius de Regib. Gall. Angl. Scotiæ.

Hiſtorici Sabaudiæ.

Chronicon Sabaudiæ, M. S. in Bibl. Coll. Camber. peruetus, Pingonius, Paradinus, Papyrius Maſſonus, vita Philiberti Emanuelis per Tonſum, Valdemburgius. Vita B. Amedei Sabaudiæ Ducis per Binetum, & Bellarm. Amedeus pacificus, Apologia P. Monod. contra calumniatorum Ducum Sab. Jura domus Sabaud. conſultatio Montisferratenſis Fabri protopræſidis. Panegyricus domus Sab. Præſidis de la Valbonne, Taurinenſis obſidio per Emanuelem Theſaurum, Theatrum Allobrogicum P. Monod, Affinitates Regiæ Domus Sab. per eundem quas & nos eodem tempore prælo deſtinabamus in gratiam nuptiarum Victoris & Chriſtianæ. Hiſtoria Bellorum Pedemont Caſalenſium, &c. per Capriatam, & Prioratum Commentarii P. Monod. & Cæſarei Caroli Emmanuelis ſereniſſimi Ducis Sab. Friſatti domus Sabaudiæ, & rebellio Genevæ. Ex Hiſt. Galliæ, Burg. Italiæ &c. plurima repetenda. V. Regiſtrum Chronicarum in Genevæ deſcriptione, V. Tabulas Ducum Sabaudiæ.

HISTORICI LOTHARINGIÆ, Stemmata, Ducum Lothar. de Roſieres Ammirati Stemmata. Hiſtorici Belli ſacri, de Gothofredo. Bald. &c. Reg. Hieruſal. V. Hiſtor. Gall. Germ. Sicil. Hieruſol. Oliv. de la March. in Carol. Burg. Duce, Petr. de Blaſſano, Nanceis.

HISTORICI BELGII, Chronicon Belgicum, Annales Belgici Myræi, Chronologia Belgica Locrii, Reinerius rerum Batavicarum, Radulphus geſtorum Leodienſium, Meieri hiſtoria Belgica, Adriani Barlandi Brabantia, Æmundus de Ducibus Burgundiæ, Flandriæ, Hollandiæ, Brabantiæ, Beyſelli de geſtis Flandrenſium. LEO Belgicus, Jo. à Leyda, Ægidius de Roſa, Adriani Junii Brabantia, Gerardus Noviomagus, Hiſtoria Flandriæ vulgo *pays bas*, Gateti, Oſtendæ obſidio per Bonours in modum diarii, Duces Brabantiæ Famianus Strada latiniſſimus. Gallica laurea donatus. Bentivolius Card. de bello Flandrico hujus temporis, Sandæi Agialogium Flandriæ, codex donationum piarum Myræi, notitia Eccleſiarum Belgii Myræi; hiſtoria S. Huberti per Jo. Robertum, Staphylus de Carolo V. ejuſdem Caroli ſeptenarius Ferdinandi introitus Gandavum. Suffridus de Friſorum Antiquit. Ziegleri, Schondia, Leydericus d'Auxironi, videndi libri quos Mercurios vocant, & diaria ſeu Ephemerides vulgo *Gazettes*, de rebus hujus temporis, Status Hollandiæ

landiæ cum aliis Lugd. Batavorum exuuſ. cum aliis exiguis tomis.

Genealogia Comitum Naſſoviæ; *Chronique de Flandres, par Sauvage, Chronique de Holland. par Hondius.* Antiquitates Galliæ Belgicæ, Richardi Valbon. Georgii Flori, de Bello Belgico, Illuſtratio Belgii, Barlei Amſterodamum, Spinola Mirei, Martini Hanconi Friſia, Meurſii Sexennium Alberti Ducis. Hutteri Rerum Belgicarum lib. 15. Chronicon Belgicum, Jani Douſæ, & Groſſii Hollandiæ Chronicon, Veteres, & novi, Belgii Hiſtorici, Hutteri Brabanticarum rerum libb. 9. Dinet. Apologeticus Hollandiæ, Origo tumultuum Belgii, Jodoci Sinceri, de Origine Friſiorum, Hiſtoria Friſicarum rerum, Emmii, Erneſtus Marchantii. *Vojage d'Alue, Dom. I. d'Auſtriche.*

Hiſtorici Hiſpanici.

Primum veteres illi omnes quos laudavimus ipſo principio hiſt. Gallicæ, cum Larini, tum Græci, Polybius, Plutarchus, Diodorus, Sicul. Florus, Juſtinus, Livius, Dio Caſſus, hiſtoria Auguſta, Plinius, Strabo, Ptolemæus, Priſcianus Avienus, poëtæ de Geryone, Beroſus.

Corpus hiſtoriæ Hiſpanicæ ſeu Hiſpania illuſtrata tomis quatuor, continet omnes ſcriptores Lat. antiquiores & recentiſſimum Marianam libris triginta, Joan. Gerumdenſem, Rodericum Santium, Alphonſum à Carthagena, Lucium Marinæum Siculum, Tarapham Vaſæum, Neubriſſenſem, Geomecium de Ximenii vita, Ritium de Hiſpaniæ regibus, Iſidorum de ſcriptoribus & Epiſcopis, Rodericum Toletanum Ximenium, Pantinum, Marianam lib. 30. Matamorum de Academiis, Reſendium, Hieronymum Paulum, Hieronymum Blancam de regibus Aragonum, Ambr. Morales, Cordubam, Caroli Verardi de expugnatione regni Granatæ, indices rerum geſtarum Aragonenſ. Gaufredum Malaterram de Vviſcardo & Rogerio, Alexandrum de geſtis Rogerii Siculi, Gomeſium de Jacobo primo Aragonum rege, Hier. Blancam de rebus Aragonum, Genealogias, Leges Gothorum. Lucæ Tudenſis Chronicon mundi, & alia duo, Idacium Eulogium, Nonium, Appendicem Marianæ à 21. libro ad 30. Tabulas Gironum heroicæ Nob tomo primo continentur etiam multa Luſitanica, Æthiopia, Indica.

Hiſtoria Hiſpaniæ Gall. per Turquetum, hiſtoria Aragonenſis Hiſpanicæ, hiſtoria Barcinonenſis Hiſpanice, vita Caroli V. Italice, vita Philippi II. Italice. Quinque libri hiſtoriæ Ferdinandi Catholici Hiſpanica lingua: Annales Coronæ Arag. Hiſpano idiomate, Corona Generalis Hiſpaniæ eadem lingua, Compendium Chronologiæ regnorum omnium Hiſpaniæ, Hiſpanice: Sarit rerum Aragon. Bernardus Gomes vita Jacobi regis Aragonum, Garinajus hiſtoria Hiſpaniæ. Cæſar Campana, vita Philippi. Valla, vita Ferdinandi Gonſales, Antiquitates Salmanticenſes, Sandoval. Epitomes Genealogicæ.

Succeſſi della Monarchia Deſpagna, Maluezi, conveniencia, de las dos Monarquias, Jo. de la Puente, hiſtoria comitum Barcinonenſium, Fr. Diago, Philippe le Prudent, chronica de la conquiſta de Napoles: Expulſion de los Moriſcos, hiſtoria de las Guerras civiles de Granada, Union de Portugal. Borrelli de regis catholici Præſtantia, *Inventaire d'Eſpagne par Salazar.* Relationes Antonii Perez. Hiſpaniæ Bibliotheca.

Hiſtorici Luſitaniæ.

Præter ea quæ in Romana & Hiſpanica hiſt. ſparſa ſunt, Vaſconcellus de regibus Luſitaniæ, Maffejus & du Jarric rerum Indicarum hiſtor. ut & Trigautius Sinenſium, Japonicarum alii Oſorius, de hiſtor. Luſitaniæ & de rebus Emanuelis, Hiſtoria Portugalliæ Gall. in primo tomo Hiſpaniæ illuſtratæ habentur iſti: Damianus à Goes de Olyſippone, Reſendius, Morales, Coneſtagius, Viperanus, Duardus, Nonus & variæ regum Luſitanorum Epiſtolæ, Joannes Barrius de geſtis Edoardi: Regolatus Barroſus de Africæ deſcriptione. Portugalliæ Regum Geneal. & de regibus Portugalliæ, Duard. & Nonus, D'Aviti in mundo Geogr. & Belleforeſius vita Fr. Xaverii, Japon. Martyres, relaciones Ind. vita S. Elizabetæ, Perpinianus, hiſt. Societatis Jeſu, hiſt. Indiæ Orientalis, Itineraria, Status Europæ, videndæ tabulæ regum Luſitaniæ & Cartæ Geogr. Acta regum Luſitanorum P. Antonii, Luſitanæ hiſtoriæ delitiæ, Mercurius Luſitanus, *Geofroy de l'origine des Rois de Portugal. Union de Portugal*, de Jure ſuccedendi in Regn. Luſit.

Hiſtorici Angliæ.

Præter ea quæ in hiſtoria Romana, Gall. Hiſp. & Eccleſiaſtica, bellique ſacri monumentis leguntur, Beda venerab. de hiſtoria Anglicana. Gildas ſapiens de excidio Britanniæ: corpus hiſtoriæ Anglicanæ, in quo veteres ſcriptores habentur. Matthæus Vveſtmonaſterienſis,

monaſterienſis, Guillelmus Malmeſburienſis, Henricus Huntindonus, Ingulphus, Rogerus Huedem, Thomas Vulſinganus, Galfredus Monumerenſis. Ponticus Virunenſis: Neubricenſis, Polydorus Virgilius, Haſphelduis: Hi tres non ſunt in illo corpore. Hiſtoria Angliæ Gall. du Cheſne, Sanderus de ſchiſmate Anglicano, hiſtoria Reginæ Elizabetæ, Martinus Polonus & Rogerus continuator, Camdenus, Buchanam, Vaſſeburgenſis, Florimondus de Remond tomo 2. de Maria Scotiæ regina per ſummum nefas cæſa, vita Gueſclini, Talbotti & aliorum debellatoris, Acta Puellæ Aurelianenſis, Joannes Monachus de Guillelmo conquiſitore, Merlini fabulæ proph. apud Sigebertum, & regiſtrum temporum. Duplex de bellis ævo noſtro ad Rupellam & inſulas geſtis, Monetus in Cracina op. d'Aviti in mundo Geographico, Status Europæ Lugd. Batavorum tomis exiguis, Britannia Camdeni, Britannia illuſtrata Scriverii, videndæ regum Tabellæ & Cartæ Geographicæ necnon Chronologi. Item compendium regum Gall. Angl. Scotiæ &c. uno vol. Epiſt. P. Bleſenſis, Baronii Annal. corpus hiſt. belli ſacri Joan. Monachus & Sariſberienſis totus, Gauterii chronol.

Rerum Britannicarum ſcriptores, Gildas, Beda, Galfridus, Virunius, *les grandes Annales d'Angleterre, hiſt. d'Elizabet par Camden*, hiſtoriæ Hiberniæ compend. Hiberniæ Vindiciæ *l'Innocence de Marie Stuart.*

Hiſtorici Scotiæ.

Hiſtorici SCOTIÆ. Præter ea omnia quæ in Angliæ vicinæ ſcriptoribus reperiuntur: Leſlæus Epiſcop. de regibus Scotorum, Hector Boëthus de Scotiæ hiſt. Saxo Grammaticus, Florimondus de Remond. tom. 2. regum Galliæ, Angliæ & Scotiæ compendium uno vol. Joannes Major, hiſtoriæ Scotiæ ſcriptor. d'Aviti in mundo Geograph. Belleforeſius, Scotorum hiſtoriæ libb. 16. *Abbregé des Roys de France & d'Eſcoſſe*, Sanderus, Tabella regum Scot. Carta Geograph. Gauterius in ſua chronol. tabella, Mercurii, Gazulæ hujus temporis, Duplex hiſtor. Gall. Spondanus.

Hiſtorici HIBERNIÆ præter ea quæ in Angliæ, Scotiæ, Galliæque hiſtoricis referuntur. Eſt liber eximius de ſanctis Hiberniæ, vita S. Malachiæ apud ſanct. Bernardum: vita S. Patritii. V. Bedam, d'Aviti in mundo Geograph. vitam Elizabetæ, Mercurios & Gazulas hujus temporis. Hac ætate 1641. & ſeq. annis ſtrenue decertarunt Hiberni catholici contra hæreticos & de illis triumpharunt ſæpe.

Hiſtorici Germaniæ.

Cæſar, Suetonius, Livius, Tacitus, Florus, Auguſt. hiſt. ſcript. Plutarc. Strabo, Plinius & alii veteres, hiſtoria Eccleſiaſtica, Gallica, Italica, Anglica, Hiſpanica plurima conferunt ad Germanicam rem & gloriam: Præterea, magnum monumentum eſt Alemahnicarum rerum ſcriptores numero XIX. uno volumine Hayminsfeldii.

Corpus hiſtoriæ Germanicæ tomis ſeptem, in quibus hiſtorici celeberrimi ſupra numerum, Otho Friſingenſis, Conradus Abbas Vrſpergenſis, Schnafnaburgenſis, Ligurinus, Matthæus Paris, Marianus Scotus & alii prope infiniti: vidi in Biblioth. D. de Virey Cabilonenſis Conſiliarii regii inſtructiſſima & humaniſſima, & in bibl. Collegii noſtri Taurinenſis à P. Monod locupletata hiſtoricis, inibi ſex Tomos lectionum antiquarum Caniſii ſpirantes eruditam Antiquitatem in pluribus ſcriptorum monumentis ad Germaniam ſpectantibus. De Dories, de Ducibus Bavariæ, tom. 2. lect. Ant. Caniſii.

Hiſtor. Germaniæ, Fuccii & Pontani hiſtoria ſuorum temporum, Bertii commentarii rerum Germanicarum, Lazii, Vienna Auſtriæ, Annales Suevici, Krutii, Urtiſii, & Piſtoris, Alemannia Godari, rerum Germanicarum ſcriptores, Turpinus, Sigebertus, Robertus de monte, Lambertus, Schnafnaburgenſ. Francolini Vienna, Genealogia Auſtriæ Lazii, Velſeri Auguſta Vindelicorum, hiſt. Ubiorum, item Mandubiorum. Eadmeri hiſtor. Hermanni Cerberke chronicon comitum Schauemburgenſium de ſeptemviratu Imperii, Genuolde hiſtoria Comitum Luſatiæ, Viperti, chronicon Braugeri, Albertus. V. Dornani, origines Palat. Marquardi, Freheri.

Sarmatia Gaguini, & Genealogia regum Poloniæ.

Vitichindus, hiſtoria Saxoniæ, de Vethphalis Saxonibus, Verneri.

Rerum Moſcoviticarum authores. Rerum Moſcoviticarum, Sigiſmundi Liberi, Fabri. Rerum Bohemicarum ſcriptores.

Hiſtoria motuum Rhetiæ; Spercheri, legatio Rhetica Paſchalii.

Krantzii Metropoles. Ejuſdem Saxonica, Bohemica, Dania, Norvegia, Suecia, Wandalica, &c. Joannes Aventinus, Annales Bojorum. Item Hiſtoria Bojorum ab uno P. de Societate JESU, Cuſpiniani Cæſares, & Egnatii, Luitprandi hiſtoria, Turpinus, Eghinardus, & alii, de Carolo Magno, & Ludov. Pio in hiſtoricis Galliæ, Chronicon Germanicum

Gallice Nauclerus, Trithemius de origine Bavarorum. Lud. Dulcis vita Caroli quinti. Sleidanus mendax, & hæreticus. Chronicon Hirſaugienſe: Surius, Hiſtoria ſuorum temporum, Reinerius de Reineci' Familiis, Theatrũ Genealogicum. Regiſtrum Chronicorum.

Genealogia Auſtriæ Vitignani.

Ludovici ab Avila libri de Bello Germanico, Caroli Turlei de Migrationibus, Item Cluverii, Kyriandri Annales Treverenſes, Germaniæ deſcriptio, Andreæ Athamen. Rheni diverſoria, Pontani, Monarchia SS. Imperii, Goldaſti, Freheri, Piſtoris, Vitæ Imperatorum, Stradæ à Keberg *Chaſtelains de Basle.*

Chronicon Auſtriæ, domus Auſtriacæ ſtemma Ammir. Lupoldus de Zelo Germanorum: Cluverus de moribus antiquis &c. Germ. Natalis Comitis hiſtoria, Æneas Sylvius, Chaſſanæus in Catalogo gloriæ mundi de dignitatibus Imperii: Beatus Rhenanus hiſtor. German. Lonſæus de viris Illuſtr. Germ. de origine domus Auſtriacæ. Eraſmus Stella de Antiquit. Boruſſiæ. Mollerus deſcriptio Rheni, Chronicon Bavaricum, Poſſevinus, lib. 16. cap. 17. Bibl. ſelectæ. Guillemani Suiſer. Annales. Vita Henrici Imperat. Chronicon Auguſtanum: Serarius, Rebdorffi Annales. Compilatio Chronicorum, Sanſovinus in Ottone. Vid. Sabaudiæ hiſt. Reiner. Batavia & Junii. Witembergus, Benterus, Hartmannus. Schardius, Andreas Braver. hiſtoria Bojorum. Vitæ omnium Imperatorum Italice. Caniſii antiquitates Ingolſtadii, Duces Bavariæ, chronicon Argentinenſe, hiſtoria de Landgraviis Turingiæ, Chytræi, Saxonia Pingonii, ſtemma Saxonicon, Ammirati ſtemmata, Serarius, Rerum Moguntinarum, Regiſtrum temporum, D'Aviti in mundo, Belleforeſius in Geogr. & hiſtoria.

BOEMICA Hiſtoria: Boemica Æneæ Sylvii, Jo. Epiſc. Olomucenſis, Jo. Pubranii hiſt. Boem. Krantzii Boemica, Chronicon Boemiæ, Petri D'Aviti in mundo Geograph. hiſtorici belli ſacri ſupra, depoſitio, Friderici Conc. Lugd. hiſtoriæ Italicæ ſcriptores, de bell. Imper. in Italia geſtis, Mercurii, & Gazulæ horum temporum ab anno 1619. quo cœpere Bella infœliciſſima tota Europa, Cometa horrendo anni 1618. & aliis igneis meteoris prænuntiis, in Germania præſertim, ob Mantuanum, & Montisſerratenſe diſſidium & Palatinum. V. Rerum Boëmicarum Antiqui ſcriptores uno vol. Videndæ tabellæ Imperatorum, & Cartæ Geographicæ, hujuſque temporis Gazulæ, & Mercurii.

HUNGARIÆ Hiſtoriam ſcripſit Bonfinius, Æneas Sylvius, Turotius in Chronico. Petr. Randanus, Melchior Soiterus, Alphonſus Ciaconius, Poſſevinus, Stuarth. Rogerius Preſbyter in volumine ſcriptorum Hungariæ, Turotoſius in Annalibus, D'Aviti in mundo Geogr. Homines Illuſtres Theveti. op. op. in Mathia Corvino, Jo. Huniade, &c. Gauterius, Videndæ Tabellæ Regum, Cartæ Geogr. Mercurii, Gazulæ hujus temporis, de Bellis Regis Hung. Imperat. contra Suecos, totis 27. annis & amplius.

POLONIÆ Hiſtoriam exequitur Cromerus, Remoldus, Æneas Sylvius, rerum Polonicarum Scriptores uno volumine. Philippus Callimachus hiſtoriam Polonorum contra Turcas, hiſtoriæ Poloniæ libri 7. D'Aviti in mundo Geograph. Belleforeſius. V. Tabulæ regum, Cartæ Geogr. Mercurii, & Gazulæ de bellis noſtrorum tempor. & victoriis de Turca & Moſc. reportatis.

Hiſtoria GOTHICHA & DANICA, *Saxo* Grammaticus. Olaus Magnus, Procopius, Agathias, Jornandes de rebus Gethicis, Leonardus Aretinus de Bello Gothico, Chronicon de Origine Francorum, & Gothorum, Cluverius, Victor Uticenſis, hiſtoria Eccleſiaſtica, Hiſpanica, Gallica, de Gothis, Wiſſigothis, Hunnis, Wandalis, Longobardis Orbem inundantibus, Claud. in Stilicone, Ennodius, & Sidonius Apollin. in Theodorico Olympiodorus apud Phot. Dialogi Gregorii Magni, Pontanus rerum Danicarum, Krantzii Dania, Hiſtoria Regum Daniæ, d'Aviti in mundo Geographico, Videndæ leges, &c. Gothorum, in corpore Hiſtoriæ Hiſp. leges Longobard. de Attila, Hunner. idem de bellis Suecorum in Dania an. 1644. à Sueco Horn. illatis: vide Mercurios, & Gazulas hujus temp.

HELVETICA & SUEVICA, Chronicon Helveticum, hiſtor. Helvetica tribus tomis, Annales Suevorum Cruſii, Fabuſ. Chronicon Suevorum, Guillemani Helvetia, Oliverius de la Marche in hiſtoria Caroli poſtremi Burg. Ducis, in hiſt. Germaniæ, & Gall. plur. ſub Franciſco I. d'Aviti in mundo Geogr. Belleforeſt, Spondanus, Jovius, Guicciardin. *Co*minæus, Annales Sangallenſes Everardi. Status Helveticus, Lugduni Batavorum tomo exiguo cum aliis excuſus.

Moſcovitica Hiſtoria, Poſſevinus in ſua Moſcovia, & Moſcoviticis, Herbeſtanus, Jovius, Beinoldus, Eidenſtenius, *Sclavo-*

Sclavonia Annales Sclavorum Helmodi.
Leodienſium, Geſtorum Radulphus.
Saxonica, Krantzii, D'Aviti,
Norvegica, Krantzii, n'Aviti, Olai magni,
Suecica, Krantzii, D'Aviti.

Hiſtorici Italia.

Præter citatos ſupra in Hiſtoriæ Latinæ Romanæque titulo, qui magno ſunt numero, cum Antiqui, tum recentiores. Legendi ſunt recentiſſimi. *Priorato*, & Capriata de Bellis noſtri temporis: liber vulgaris Rom. deſcriptionum, Roma ſubterranea. Parietinæ, Pighius, Romanarum Antiquitatum tomis 3. & itinerarium Italiæ Principis Condæi curioſis refertum rebus. Roma vetus, & recens Donati. Cluverius libro Antiquitatum Italiæ, Siciliæ, Germ. Leandri, deſcriptio Italiæ, n'Aviti in muodo Geographico, Villamontius, Volaterranus, Theveti, Boccatii, Jovii Petrarchæ commentarii de viris illuſtribus, Villhoi hiſtoria Piſtorienſis, Mellinus & Luchinus, hiſtoria Comitiſſæ Mathildis, hiſtoria Pontificia, ſupra poſita eſt in hiſtoria ſacra, & Eccleſiaſtica. Videndæ tabulæ ſum. Pontificum, tabulæ Ducum Venet. Regum Neapolit. & Siciliæ, & aliorum Italiæ Principum. Venetiæ, Saoſovini, Scriptores de diſſidio Pauli V. & Venetorum, *Hiſtoire de Ravenne*, Thomaſi.

Legendi etiam ſunt qui peculiarem Provinciarum, & ſtatuum Italiæ deſcriptionem contexuere, parvis tom. Lugduni Batavorum.

Mantuæ, Bergomas, Pyrrhus, Pontius, Platina, Æquicola, Volaterranus, D'Aviti.

Ravennatium, Rubeus, n'Aviti.

Neapolitanæ hiſtoriæ ſcriptores, Barthol. Fantius, Bened. Falcus, Jov. Pontanus, Herempertus, & alii duo. Lud. Contilis, Zenobius, Acciajolus, Pandulphus, Collenutius, Mambrum, Petrus Stephanus, Fagius de geſtis Alphonſi. Item de eodem Æneas Sylvius, Faccius de Rebus Alphonſi, Summontius, Coſto, Noſtradamus in hiſtoria Provinciæ, hiſtoria Hiſp. de Viſcardo, & Rogerio, hiſtoria Gallica Caroli 8. Lud. 12. 11. & aliorum, hiſtoria Aragonum, hiſtoria Belli ſacri. Jovius, vita conſalvi magni apud Jovium. Ferdinandi geſta Guicciardin. V. hiſt. Rom. Pontif. donatio Ludov. Pii, Jovius libb. hiſtor.

Sieulæ hiſtoriæ ſcriptores unn volumine habentur, Volaterranus, Gemiſti Plethonis epitome rerum Sicularum, Faſellus cum aliis ſcript. D'Aviti in mundo Geographieo.

Venetæ hiſtoriæ ſcriptores. Donatus, Janottus, Jacob. Purliliarum comes, Egnatius, Sabellicus, Bembus, Petrus Juſtinianus, Petr. Marcellus, Faroldi Annales Veneti, Blondus, Vencarii Annales Veneti. Volaterranus, Dandulus, Maurocus, D'Oglioni, D'Aviti in mundo Geographico. Status Reipublicæ Venetæ Lugd. Batavorum. cum aliis excuſus parvis volum. hiſtoria Belli ſacri ſupra citata; in ſacra hiſtoria. Sanutus maxime: videndæ tabellæ expanſæ Ducum Venetorum, Mercurii, Gazulæ, de bello contra Turcas geſto ab anno 1645. Victrice Republica Veneta. Suis copiis ſine auxiliaribus, quod eſt glorioſiſſimum.

Florentinæ hiſtoriæ Authores. Ammiratus, Nardus, Poggius, Villanus, Leonardus Florent. Boninſegnius, Ugolinus, Verinus, Aretinus, Leander, Ptolemæus Lucenſis, Maleſpina, Machiavel, hiſt. Florentina, Volaterranus, D'Aviti, in mundo Geographico. Videndi ſtatus Lugd. Batavorum excuſi, Mercurii, & Gazulæ, de Bello Barber.

Ferrariæ Hiſtorici, Serdus, Jo. Bapt. Pigna, Guil. de Podio, Gregorius, Priſcianus de Antiquitate Ferrariæ, Hiſtoria Ferrarienſis Atteſtinorum Volater. D'Aviti in mundo Geograph. hiſt. Pontif. Clementis VIII.

Mediolanenſis & Longobardicæ hiſtoriæ commentarii. Joan. Maria Duces Mediolanenſes; Ripamontius; Carolus Sigonius de Regno Italiæ. Boſſus, Corius, Paulus Diaconus, Simoneta de Franciſco primo Duce Mediol. Jovius de Viris Illuſtr. in Sfortia & Galeario. Georgius Merula, Hiſtoria Vicecomitum Mediolanenſium, Triſtani Hiſtoria; Jovius Libb. Hiſtoriarum, Guicciardinus, d'Aviti in Mundo Geogr. V. Hiſt. Gallic. Hiſp. Eccleſ. Status Lugd. Batav. Diaria, Mercurii Vittorio, Capriata, Priorato.

Genuenſis hiſtoriæ Authnres. Defliſch. Auguſtin. Juſtinianus, Antonius, Gallus, Senarega Capharus, Chriſtoph. Cyprius, Cirinus, Georgius Stella, Jac. de Voragine, Bracelius, Parthenopæus, Bizarus, Paulus Interianus, Folietus, Braccellus de Claris Genuenſibus, Paulus Peruſinus, Capellus, & Sigonius de Andrea Auria, Benevenutus de S. Georgio; Volater. D'Aviti in mundo Geographico. Status Genuenſis, Lugduni Batav. exeuſus. Hiſtor. Ludovici XII. Regis Galliarum & Lud. XI. Videndæ Tabellæ Ducum Genuenſium, & Mercurii de Bellis Caroli Eman. 1623. & Gazulæ Hodiernæ.

Bononiæ H. Leander Albertus, Sigonius, cherub. Girandas, Pompon. Viz. Joan. Garzonii

zonii Hiſt. *B*ononienſium, Alb. Bononia Sigonii, Epiſc. Bonon.

Montisferratenſis H. Benevenutus de S. Georgio. Hiſtoriæ Tragicæ de Alerano primo Marquione.

De Atteſtinis Principibus, Cynthius, & Pignac.

De Eſtenſibus Principibus. Gallonius.

De Urſina Caſa: Sanſovinus, D'*A*viti in mundo, Volater. in *A*nthropol.

Patavii, Coruſcus, *A*cephalus Dandulus, Faba fuſca, *A*nnales Patavini, Cortuſus, deſcriptio Patavii, de rebus Patavinis in Monaſterio Carcerum Rolandi Patavini, *A*nnales de Ezzelini rebus, Scaliger item, Vedalti Ann. Patavini, Zamaldoni hiſtoria Patavina. Luitpr. 860.

*G*aleatius & *G*atinus de Dominis Carraerienſibus. Piſtorienſium hiſtoria Melini, & Renati Serravallini, Crema Allemanni, Cremona Cavitelli, Loffredi *A*ntiquit. Puteolorum: Bergomum Bellafilii; Brixia Capreoli, Placentia Humberti Locati. Cremona I. B. Burdegalli.

Novocomum Porcarii, Bertuſſii Catajum; Jo. Barbarani Vicetia, Fr. Vincentii Laudes Vercellarum; Marcolini origo Barbarorum, Barletius de Obſidione Scondrenſi, Sarainæ. Verona, de Senarum Antiq. Guido presb. Ravennas de Italiæ civitatibus, Imolenſis hiſtoria Mainardi Epiſcopi V. Theatrum Bruin. Urbium totius Orbis tomis plur. & Regiſtrum temporum & Cartæ Geograph. V. Raviſium, Egnatium, hiſt. Tragicas. Dodecameron. Bocatii prohibitum.

*B*arletius de vita Gilberti tertii Corrigienſis. Jul. Goſſelinus de vita Ferdinandi Gonzagæ, Tigrinus de vita Caſtrutii. Bembus de vita Guidi Ubaldi & Barthol. Colleonis.

Hieroſolymitana hiſtora ex ſacra Script. Joſepho, Annalibus Saillani, deſcriptione terræ SS. Adrichomii; Hier. Bedæ, &c. & corpore hiſtoriæ belli ſacri ſupra citati, ex itinerario Villamontii; ſerti ſacri, ex mundo Geogr. D'Aviti; ex Evareſmio in illuſtratione terræ S. ex Pineda de rebus Salom. ex Prado & Villalpando, ex faſtis Siculis; ex hiſt. Saracenorum, & Ægyptiorum, atque Othomannorum, ex vita S. Ludovici, ex Epiſtolis Hieronymi, ex hiſtoria Helenæ, & Eudociæ Imperatricum; ex hiſtoria Eccleſiaſtica ſupra citata; ex geſtis Patriarcharum ex Annal. Baronii. Videnda Carta terræ Sanctæ *B*urchard. *B*edæ deſcript. Anſelmi ord. M. Valafridus de ſubverſ. urb. Hieroſol. Anſelmi Epit. bell. ſacr. Hier. S. terr. Frameſti, Friderici exped. Aſiatica. Guill. Odoeporicon. Pacifici itinerarium; *Bouquet ſacré*, Villamont. *B*ellonus.

Hiſtoriam Cypri ſcripſit Steph. Luſignanus. D'Aviti in mundo Geogr. *B*elleforeſius.

Dalmaticam in vita Scanderberg & Pyrrhi habes, & in mundo Coſmogr. D'*A*viti, in hiſt. Veneta.

Hiſtoriæ Perſicæ authores: Herodotus, Xenophon, Plutarchus, Procopius, *B*izarrus, Spondiginas in vita Iſmaelis. Florimondus tom. I. hiſt. Hæreſeos, & D'Aviti in mundo Geograph. rerum Perſicarum varii ſcript. Briſſonius de regno Perſarum. Chron. Alex. Beroſus, Manethon, Megaſthenes, & alii apud Euſebium, non extant. V. Joſephus. Script. ſacr. V. hiſt. Eccleſ. & Imper. Rom. atque Græci ſupra.

Hiſtoriæ Africanæ authores, Romani, Græci ſupra, & Procopius. Jovius, & Thevetus in Tomumbejo Ægyptiam taogunt, vita S. Ludov. hiſtoria belli ſacri, Hiſpanica D'Aviti, de Regno Marochiano & aliis in mundo Geograph. de Jarric, & Maffejus in hiſt. Ind. Plut. in Annibale, Polybius, Juſtinus, Florus, Appianus, Diod. Siculus, & ſeq.

Æthiopicæ hiſt. authores. Damianus à Goeſ. deſcriptio Africæ, Leonis, & *A*lvarez, *A*loyſius Cadamuſtus, Ludovici Romani navigatio Jovii lib. 18. Sannuti Geographia *A*fricæ. Nicolaus Godinus de rebus *A*byſſinorum, D'Aviti in mundo *G*eographico, *B*elleforeſius. V. hiſt. Indica, & geſta patriarcharum & hujus temporis hiſtor. tomi duo hiſt. Orient. opt.

Tartarorum hiſtoria. In vita Tamerlanis. Per I. Dubec excell. per Thevetum in viris illuſtribus: in itinerario Pauli Veneti, Rara ſunt admodum, & curioſa. videnda alia itinerar. tribus volum. Italice *Viaggi*.

Scytharum hiſtor. ex Herodoto, Juſtino, Strabone, &c. Parthorum item ex Plutarch. in Craſſo. Xenoph. Philoſtrato.

*H*iſtoria Indiæ Orientalis, Maffeus, du Jarric: Trigautius. Hiſtoria Japonica, & Martyr. Japon. tomi duo hiſtoriæ Indiæ Orientalis tabulis refertiſſimi & rebus curioſis. Itineraria citata in hiſtoria Luſitanica & Hiſpanica; plura d'*A*viti in mundo Geogr. Navigationes Holland. & bella frequentia, expugn. Malacæ.

*H*iſtoria Indiæ Occidentalis, Joſeph à Coſta, Fernandus Cortez, itineraria tomis tribus, Holl. navigationes; hiſtoria *A*mericæ tomis tribus Thomæ Hariot curioſa admodum, Petrus Cieca. Joan. Lery, Monardus, *G*arcias,

carata,

Google

Carata, Theveti Francia, Antractica, Aug. de Zarate. Florida Baſſanerl, Fr. Lopez navigationes Columbi, Veſpucii, Magellani, & Anglorum. Hiſpania illuſtrata, Gooſalvus Ferdinandus, Ovetenſis hiſtoria generalis; Funez, hiſtoria Gallica Indiæ Occ. Canadenſis hiſtoriæ ſcriptor Gallicus. Relatio Patris Biardi primi Miſſi ad Evangelizandum Canadenſibus cum patre Maſſeo. Relationes Canadenſes P. le Jeune, &c. & P. Lallemand. *Hiſtoire des Tncas du Peru. Baudoin.* Hollandica bella Fernambuci, &c. Gazulæ & Mercurii hujus temporis.

De Viris illuſtribus, Plinius, Æm. Probus, Petrarcha, Bocatius; Urſinus, Ferronus, Ritius, Bergomas de clar. Mulieribus, & Plutarch. Polyæous, Jovius, Thevetus, *Coſte, femme illuſtre.* Fodere, exempla virtutum P. Rho. Vitæ Pictorum, & Arch. Vaſari & Baglione. Vitæ Juriſconſultorum in tract. I. Vitæ Medicorum. de ſcriptorib. Hieron. Gennadius, Sigebertus Trithemius, Poſſevious, Geſnerus; Allegambe, & alii de ſcript. ordinum religioſorum. Draudius, Bibliotheca Pontificia, Fab. Juſtinianus, Schotus, Bellarm. Molanus, Gauter. Spondan. Genebr. Jacob. la Croix.

Hiſtoriæ Naturalis Authores.

ORDINEM rerum à Deo præpotente ſapientiſſime conſtitutum, ſequatur neceſſe eſt Ordo hiſtoriæ: poſteaquam igitur ea percurrimus quæ ad homines ſpectant; ſubnectenda nobis occurrunt, ea quæ ad Brutas Animantes & reliquas naturæ partes videntur pertinere. De his igitur diſſeruere, ac veluti in ampliſſimo theatro conſpicienda propoſuere, Ariſtoteles de hiſtoria & partibus animalium ac natura univerſa, hab. Græcol. ut & Theophraſtus de plantis & aliis rebus naturalibus, quas indicat Photius in Bibl. Plinius in hiſtoria naturali quæ eſt mundus magnus rerum omnium ex 1022. volum. Ælianus de animalibus & varia hiſtoria Græcol. ut & Philo ſapiens in corpore Poët. Græc. Georgius Piſidas ibid. Fabulæ Æſopi, Phædri, Avieni, Cyrilli, natura ſua magiſterium homini præbentibus animantib. Tullius, & Plutarch. de induſtria animalium ut & Baſil. Ambr. Theodoretus.

Dioſcorides de plantis & aliis rebus naturalib. Mathiolus, d'Alechampius, Rouillius, Bellonus, Durante, Duretus, Scaliger, Cardanus, Garcias ab Horto, Colinus, Botanica, ſeu Herbaria, Ferrarius de Floribus & plantis, Curtius & alii de hortis. Itineraria Indiarum, Acoſta, Majoli dies caniculares, Gaudentius rerum mirabilium, liber otiorum Imperial. Agatharchides, Geoponica Cooſt. Cato, Varro, Columella, Palladius de re ruſtica, domus ruſticæ ut vocant Liebaut, Deſerres, & aliæ aotiquiores plenæ Arcanis. Magia naturalis à Porta, ſpagirica variorum; Theatrum Chymicum, Geber, Ulſtadius Flammel. Augurell. Lullus & clavis ejus MS. à Villanova Cæſarius, Kunradus, Hermes, Turba Philoſ. Gemmarius Perfectus; liber de Gemmis, Alberti Magni opera, arcana de Metallis, &c. Agricola, Cæſalpinus de metallis, Cabeus de Meteoris & alii vulgares; Gilbertus, Cabeus, & Kirker de Magnete, Gometius de Sale, Anemologia ſeu tractatus de ventis; Kirker de luce & umbris; Berchorius & Buſtius de Gemmis, Libri de Mumia & Antimonio, de tribus regionibus terræ, Neſmond, de Ambaro. Tardinus de pilis. Campanella.

Hiſtoria naturalis Americæ, Acoſta de natura novi orbis: hiſtoria Aquatilium, Boſſuetius, Rondeletius de Piſcibus, Salmani hiſtoria animalium, Vvotonis de differ. animal. Geſnerus hiſtoriæ animalium Gigas. Aldroandus naturæ Genius, cujus nos Muſæum Bononiæ vidimus in urbis Palatio rebus rariſſimis refertum teſtamento legatum Bononienſibus, de Balneis Italiæ authores ſexaginta uno volumine. de Balneis Sabaudiæ & Galliæ ſcripſ. alii. Aviarium d'Eſparron. Venatica Fouilloux, Cynegetica poëtarum & Halieutica; Nerembergius rara de rebus nat. ſcrip. Areſius. Ruſcellus, Tardinus de pilis, Muſæum Domini de Peyres, & aliud Borillii Aquiſſextiis plenum raris rebus. Muſæa Regum, Principum, Card. & erud. Medicorum præſertim. Guildinus de centro gravitatis, Fromondus de Meteoris, Palatium ſapient. Boneti, Heresbach de ruſtica, Decreſcens de fruct. agrorum.

CLASSIS PHILOLOGORUM,

Qui doctrina Humanioris literatura præſtant, & ornant eloquentiam, juvantque ſcientias eminentiores.

PRÆTER jam laudatos in hiſtoria naturali & Philoſophis Moralibus, Martianus Capella de nuptiis Philologiæ, Athenæus de cibis & conviviis antiq. eruditis. Græcol. Pauſanias de templis & ſtatuis Græc. lib. 6. maxime. Græcol. Petronius & Apulejus (non caſti) hujus lib. 11. op. &

Florida Macrobius eruditus. Aulus Gellius perdoctus, Cenſorinus de die natali, Philoſtratus Græcol. Gall. com. Vigenere op. ut & in Onoſandrum qui & Gr. l. Vitruvius de Architectura cum commentariis, Lucianus Græcol. Photii Bibliotheca 300. codicum, Breviarium, Gr. l. plena rebus Arcanis, Onoſander de re bell. Gr. l. Conſtant. Porphyrogeneta, Æliani Tactica cum notis Sixti Arcerii, & Leonis Imp. Tactica uno volumine Græcol. Vegetius, Frontinus, Ælianus, Polyænus lib. 8. Stratagem. Leo Imperator, Valtrinus, Lipſii Poliorcetica, Dux Perfectus, Errardus, & de Ville de munitionibus. Item Perretus, & alii plurimi in Bibl. militari comitis Ill. de la *Buiſſe*, militiæ Hollandicæ exemplaria plur. tom. Inſtructiones militares: de Bombardis ibid. & aliis. *Art militaire à cheval, & pour l'infanterie de Vvalauſen. Caſtrametation de Steuin. Artillerie de Diego Uſano*, Architectura militaris moderna, Gogen. Jo. Mandena de curioſis orbis, authores finium regundorum eruditiſſ. per Rigaltium, Codinus Curopalates de officiis imperii cum Greſſ. com. adde catalogum gloriæ mundi Chaſſanæi, Feneſtellam de Magiſtratibus Rom. Sigonium, Lipſium de off. Galliæ, & L'Oyſeau, du Tillet, Bulengerum de Imper. theatro, &c. Aléxandrum ab Alex. Tiraquelli, notitiam Pancirolii & libr. de antiquis perditis, & novis inveotis, Polydorum Virgilium de inventoribus rerum, Textoris Officinam, Eraſmi opera purgata, Manutii Adagia, cœlium Rhodiginum, Antiquitatum, Roſinum editionis ultimæ, & Calcagninum, itinerarium Benjamini rariſſimum & perantiquum, itinerarium Antonini & Rutilii, itineraria Indiarum & alia ſupra cit. legenda Alſtedii omnium ſcientiarum Encyclopædia, & Thomæ Garzonii ejuſdem rationis platea univerſalis, Eluſt. expurgatus. Ars Magna Lulli, & in eam Digeſt. Yues Capuc. Trithemii Polygraphia, (Steganographia vetita eſt) Vigeneri ciffræ & notæ arcanæ, Gaffarelli curioſitates inauditæ purgatæ. Digeſtum Yues, Petri Gregorii Syntaxis Artis mirabilis, compendium ſcientiarum, Julius Pollux, Onomaſticum Romanum Diction. hiſt. poëticum Agoniſticon & ſemeſtria Fabri, Mercurialis Gymnaſtica, Bocatius de Genealogia Deorum, Lilius Giraldus de diis, imagines Deorum, Hyginus, Phurnutus, Fulgentius Palæphatus, Natalis Comes de fabulis Deorum, Budæi Pandectæ & de Aſſe, *B*riſſonii formulæ & Marculphi, Caſſiodorus Variarum, Goropius, Prodromus Kirker, *B*riſſonius de regno Perſarum, Apoſtolii Parœmiæ & Diogen. Oudin. *Prov. Eſpagnols*, Arſenius Monembaſienſis, Monier *Politiq. S. famille* Corderi, Gervaſius Tilesberius de otiis Imperialibus, theatrum genealogicum omnium ætatum & famil. Henninges, tom. 4. theatrum Hondorfii, Legatus Paſchalii, & alter, Friderici Malaſear, Wierus de præſtigiis Dæm. *Les familles de France par Jaques de Bée*, Gallia purpurata, Criſpus de Ethnicis caute legendis, de anima. *Admiral de France de la Popeliniere*, Digreſſiones Sopranis, Donati Roma vetus & recens, Rho variorum exmpl. Gruterus de jure Pontif. & jure Manium, Meurſii Græcia feriata, gloſſarium ejuſdem, Voſſius de idololatria purgatus, & R. Majemonidæ, Middendorpius de officiis ſcholaſticorum, Fournier de navigatione, Onomatographia *B*alleſteri, Oſorii inſtitutio Principis, & de juſtitia nobil. gloria Marquez, *l'homme d'eſtat*, Hiſp. *Gouernador*, Fabiani, Juſtiniani index authorum, & Elenchus materiarum univerſalis, Draudii theatrum authorum, Schoti, Molani, Bellarm. Poſſevini. Bibliot. ſcriptorum, Polymnemо́magiri, Eraſmi opera omnia purg. Lycoſthenes, Textor. Et de nuptiis: de Ægyptiis ſcr. alius, Leges Atticæ Petiti, Græcia feriata Meurſii & alia ejus opera, Seldenus de Diis Syris & jure gentium, de orig. idololatriæ, 2. volum. ſcripſit in Hollandia, alius, ſed hæreticus & Sanctorum hoſtis, Voſſius, Midendorpius de Academiis, Gruterus de jure Manium, Guicciardinus de funeribus, Epitaphia veterum. Inſcriptiones Smetii, Lipſii, Scaligeri, omnium monumentorum, Pierii Hieroglyphica, Horus Apollo, Cauſſini Symbola, & Epiphanii, Alciati Emblemata, Duchoux numiſmata, & de religione & milit. Rom. promptuarium numiſmatum, & iconum antiq. Symbola Reuſneri, Jovii, Dominici, Paradini, Typotii, Ferrarii, Areſii, Ruſcelli, & alterius recentiſſ. ſtemmatum ratio Phil. *Monet, la Barre, de Varennes, Moreau, Colombiniere, de Charmette, Conneſtables, & Chevallier de l'Ordre; le grand Armorial.* Ferroni, Favini theatrum, Ordines equitum Torquatorum D'Aviti, Compini ſtemmata M.S. & alia citata ſupr. Elogia Recupiti, Alberti, Juglaris, l'Abbe, Icones Virtutum, Habiti Antichi, Baiffius de re veſtiaria & nautica, *B*alduinus de Calceo, Paſcalius de coronis, & Legatus, quem & Federicus ſcripſit Marſelas, Lampas artium, ſeu Theſaurus Criticus 7. t. Theatrum vitæ hum.

Stobęus

Stobęus, Polyanthea, Mirabelli exempla virtutum, ubi ſex authores, Parthenii Erotica, Heraclidis politica: Apollodorus, Allegoriæ Homeri Heraclidis, Plutarchus Junior de Flum. & Mont. Mauſaci, Turnebus, P. Meſſie, Victorius, Aug. Dathus, (Caſaubonus, & Salmaſius aliique hæretici non ſine venia & antidoto legendi,) Angel. Politianus, Lazius, Hotman. de leg. Rom. Monetus de Monetis, Cluverii opera, Aubanus de morib. Gent. Putcani opera, Adagia Arabica, capitula patrum Hebræol. Volaterranus, Ant. Meliſſa, Græcol. Stobæo ſuppar. Oracula, Obſop. dies Caniculares Majoli, Aucupium d'Eſparron, & Renaudii, Venatio Dufouilloux, Ars equeſtris, Pluvinel. & alterius antiquioris, vocabula Artium Binet. & P. Moneti, Nomenclatura, Pantocolmus, Navigat. Hollandicæ, Congreſſus Regum, vulgo *Entreueües des Rois*, opt. Caroli 4. & 5. Lud. 12. & Ferdin. Catharinæ & Iſabellæ, triumphales Regum ingreſſus, *Labyrinthe Roial.* Hercules Gall. Theſeus, Perſeus, Auguſtus in reduces, coronæ Regnorum, Aven. Lugd. Pariſ. Burdegalæ, Matiſcone Aquiſſ. Pandectæ triumphales Modii tomis duobus, Serlio de Architectura, *De l'Orme*, *Duret*, *Droüet*, *Perret*, *Vignoles*, *Polyphile*; Merula Guilelmi Nicolas, ordines quinque, & Joan. Vredeman. fuſiſſime: de Machinis Baſſant Philo, Byzantius de 7. mundi miraculis M. S. De l'Agneau, ut & Arriani Venatio, Beda de ſeptem mundi miraculis, Malingræus de lege Salica, Humbertus Maurus de unctione Reg. Rouſſelet, Lilium Sacr. & de Regum Gall. virtutibus Heroicis, Vivaldus gloria liliorum, de his & Gerſo. Pintus de unctiſſimo Gall. Rege, Delrio diſquiſit. Magic. d'Ancre, de Magia convicta tom. 2. Bodini Dæmonomania, Le Loier de Spectris, Tyræus de locis infeſtis, Nider, Malleus Maleficarum, Peucer de Divinationibus & Buleng. Enſis Regius Savaroni, Guſmani, Honeſtos trabajos, Schotti obſervationes, Voſſii origo idolatriæ, Pithoci opera erudita, Sigonii faſti Rom. & Onuphrii: Idem Sigonius de antiquo jure Italiæ, Horæ ſubciſivæ *B*iſciolæ, Raderi obſervationes & Cerdæ. Simeonis Epitaphia veterum, Adagia veterum Eraſmi purgata, Tiraquellus de nobilitate, legibus connubialibus, & jure Primigeniorum: Item in Alex. ab Alexandro, Cragii Reſpublica Lacedæmoniorum, Sebaſtiani, Erigenæ Numiſmata, inſigne Velleris aurei Chifletii, Iconologia Del-Ripa, Imperii Romani Numiſmata, Symbola Camilli: umbræ apparentes, ejuſdem, Fulvii Urſini familiæ Romanæ, ejuſdem Urſini imagines virorum illuſtrium. Aotiquitates conviviorum Stuckii & Grutheri, Gazæi Epiſt. arcanæ, Ciaconius de Triclinio, faſti Vignerii, Turturetus de Nobilitate, de Origine Auſtriaca, *B*udæus de Philologia, ſtudio literarum, &c.

Philologi Sacri.

Quamvis hi authores qui divina præſtant literatura pertineant ad aulam Theologiæ, tamen in gratiam eorum qui curioſam amant Bibliothecam, eos hoc loco ordinabimus ne interluceat acies.

Liturgiæ apoſtolorum & SS. PP. ſeu miſſæ Græcol. cum interpret. liturgicon Pameſii. Durandus Dur. & Albaſpinus de ritibus Eccl. Gretſerus 3. tomis de Cruce, Jacobus Bozius de Cruce, op. Palcoti hiſtoria admir. de SS. Syndone Sabaud. cum Mallonii comm. Chiflet de Syndone Veſontionenſi, Collius de ſanguine Chr. Adagialia ſacra Delrio, ſingularia de Roa.

Onomaſticon ſacrum: Arcudius, Novarini opera. Roma ſubterranea, Parietinæ, Galatinus de Arcanis, Reuchlini Cabala, Porchetus, Harmonia & Problemata Fr. ge. Veneti purgata: Leo Hebræus & alii Rabbini uno volum. *B*uxtorfi ſynagoga Hebr. Maſora, Epiſtolæ, Abbreviaturæ, Bibliotheca, Libri antiquitatum liturgicarum. Elæochriſmata, Fortunati Saccha, Bulengerus de ſacris veſtibus, Opera d'Aquin ex Hebr. Chriſtiani, jus regni, Diatribæ *B*ulengeri contra Caſaub. Cellotii Hierarchia & Petavii tomo 3. lib. ult. dogmatum Theologic. de ſcripturæ antiquit. Neremberg. Stromata ſacra ejuſdem, Gretſer. de proceſſionibus, hortus crucis, Serarius de proceſſiooibus: Theoph. Raynaudi opuſcula, Joſephi Vicecomitis obſervationes Eccleſiaſticæ, *B*olducius, Tyræus de apparitionibus, Bozius de ſignis Eccleſiæ, Gretſerus de imaginibus, Buleng. MS. de Patriarchis, Ryntelen & Fichler ex legibus, probatio omnium myſt. fidei. tom. 10. Bibl. PP. Pariſ. Cellotii hierarchia & alia opera, Reynaldi lilia, Vivaldi opera, expeditiones S. Roman. Sauſſeyus de oſculo pedum, Gavantius Chytræus de apparit. Diſquiſitiones reliquiariæ Ferrandi Soc. I. Theol. Adagialia ſacra Schoti, Encomia Muſculi, Jay ſpeculum prælator. Honori opuſcula, Sirmondi opera varia, ad Suburbicarias &c. Smiglerius, Valtejus Vicecom. obſerv. Eccleſ. Arcudius, Theoph. Rayn. de

ſtigma-

ſtigmatibus, corona, heteroelita, liber de agno & de O. tres Patriarchæ, de Martyrio, de duobus capitibus, de Juda proditore &c. Rubenus de falſis Prophetis, Spoelbergius, Rupeſulcaudius Cardin. vir im̃ortalis memoriæ.

Claſſis Grammaticorum.

Sub his tyrocinium ponant neceſſe eſt, qui ad doctrinæ & eloquentiæ regnum adſpirant, jaciunt enim bene dieendi fundamenta, dum recte loquendi ſcribendique formam præſcribunt, & primos humani ſermonis lapides dum dedicant auſpicato, gradum ſibi ad Rhetoricæ facundiæque præſtruunt faſtigium: eam ob rem Heſiodus linguæ Theſaurum præſtantiſſimum appellavit, & Diodorus Siculus harum Nutriculam literarum Grammaticam laudibus in cœlum uſque extulit. In hae Claſſe Orthographiam, Etymologiam, com̃entarios, Lexica, Dictionaria Grammaticas, ut vocant, ordino, alii in Philologorum acie reperientur. De Grammatica, Orthographia &c. videndus Caſſiodorus de div. lect. Rabanus, Beda.

Authores linguæ Latinæ, Varro, Nonius Feſtus, Sextus Pompejus, uno vol. Iſidori Etymologiæ ſeu origines, Gloſſarium Meurſii, antiquarius, Julius Pollux; Suida, 2. vol. eruditiſſ. Goropius, Euſtathius in Homerum, 4. vol. Fr. Sylvius, Hadrianus, Turſellinus, Schorus delectus Latinit. Fons-aureus Manutii phraſes, apparatus, Nizolius, Calepinus, Theſaurus linguæ Lat. op. op. Dictionar. Monet, Lexicon juris Calvini eruditiſſ. Lexicon medicinæ, Lexicon Heſychii, Budæi, Scapulæ, Theſaurus ling. Græc. opt. Lexicon Tuſani, Conſtantini, Lexicon aliud brevius, lexica bibl. regiorum & Ximeniorum, Hebr. Chald. Syriaca & Græca, Lexicon Gilii maximum, Lexicon Hebr. Buxtorf. Arca Noë, Pagnini, Syriaeum unius de Soc. Jeſu, Pentaglotton Hebr. Arab. Chaldaicum, Gloſſarium Græcum, Vetus Papiæ Diction. R. Kimki, Morellius, Gram. Coptica Kirker, Grammatica Latina, Priſciani, Manutii, Alvari, Deſpauterii, Vilbonii, Græca Chryſoloræ. Garini, Vergaræ, Anteſignani, Clenardi, Gretſeri, Gram. Hebræa, Quinquarborei, Bellarmini, Mayri &c. Arabica Poſtelli, Grammaticæ omnium linguarum & Dictionaria Gallica, Germanica, Italiea, Hiſpanica, Anglica, Indica, Sinica, Sclavonica, Polonica, Æthiop. Alphabeta omnium linguarum uno vol. Scholiaſtæ veteres Homeri, Pindari, Ariſtoph. Sophoclis, Euripidis, Æſchyli, Spondanus, Servius, Donatus, Probus, Pomponius, Beroaldus, Lambertus, Hortenſius, Naſcimbænus, Landinus, Pontanus, Scaliger, la Cerda, Abramus in Virgilium. Raph. Regii in Metam. Ovidii & Gall. comment. Conſtantii, Pauli, Merulæ, Mycilli, Zarotti, Ciofani, Calderini & noſtri in Elegiacos & Met. Ovidii, Bonfinius, Acron, Porphyrio, Mancinellus, Badius & Abramus, Lambinuſque in Horatium, Delrio in Senecæ Tragœdias, Claverius in Claudianum, Paſſeratius in Catullum, Tibullum, Propertium, Placidus Lactantius in Statium, Britannieus, Pithœus, Cario, Pulmannus, Badius Aſcenſius in Juvenalem, Caſaubonus in Perſium, Raderus in Martialem, Jo. Brodæus in Anthologiam Epigramm. Gr.

Abrami commentarii, in Ciceronis orat. &e. Sylvii, Aſconii Pædiani, Manutii, Vallæ, Strebæi, Balduini, Marſi, Merulæ, Hubertini, Clerici, Philetici, Badii Aſcenſii, Camerarii, Rami, Victorii, Rulandi, Michaëlis, Toxitæ, Boëtii, Ferrarii, &c.

Commentarios in Suetonium, Tacitum, Livium, Senecam, &e. hoc loco non citamus, nec eos qui SS. Patres ſunt interpretati quia notiſſimi ſunt & fere ſemper cum Authoribus eduntur. Sunt ſane eruditiſſimi in Sidonium Apollinarem, & Tacitum. Theologorum, Philoſophorum, Juriſp. & Medicorum Mercurii, ad ſuperiores evolant diſciplinas: ſumma vero in Arce locum ſibi elegerunt Oedipi ſacræ Scripturæ, & Mercurii Triſmegiſti tanto plane Elogio digniſſimi, qui ſine omnium ſcientiarum etiam ſupremarum præſtanti notitia, & afflatu divini Spiritus, provinciam illam Regiam, & divinam ſibi optatam aut demandatam, pro dignitate procurare non poſſunt.

CAPUT II.

Aula ſecunda divinæ Scripturæ.

UNum prædicat Hieronymus, unum iterumque, iterumq; replicans admonet, ut divinæ legis amore animum occupemus, ut Scripturarum ſcientiam amemus, ne vitia carnis amemus, ut pro gemmis, & ſerico divinos codices amplectamur: dignus plane cui in mortalium Concione peroranti omnes uno acclament ore, applaudant conſenſu, quippe qui ſit in hoe ſtudiorum genere experientiſſimus, & toties ſacro certamine victor coronatus, ut divinorum librorum

brorum Eſdras Bibliothecarius & Arca teſtamenti utriuſque merito indigitetur. Et vero Scripturæ ſacræ ſtudium tanto aliis omnibus altius, & divinius eſt, quanto hi libri, ut ita dicam, lintei ſunt Sibyllinis, & aliis vel eminentiſſimis diviniores, afflatu nimirum cœleſtis numinis conſcripti, lingua Dei dictati ac pene digito Spiritus S. ſculpti, ut lex ipſa Moſi concredita, cæterarum mater, & parens fœcunda Commentationum. Quot libri, tot è cęlo demiſſa munera: quot voces, tot oracula; quot ſententiæ, tot miracula: quot ſyllabæ, tot Myſteria; quot apices, tot arcanorum adyta divinorum. Eam ob rem caſte adeundas admonet Myſtes Petrus cœleſtium paginas diſciplinarum: *Hoc primum intelligentes quod omnis prophetia ſcriptura propria interpretatione non fit. Non enim voluntate humana allata eſt aliquando prophetia, ſed ſpiritu ſancto inſpirati locuti ſunt ſancti Dei homines.* Succinit Paulus in hanc ſententiam allocutus diſcipulum: *Ab infantia ſacras literas noſti, quæ te poſſunt inſtruere ad ſalutem per fidem quæ eſt in Chriſto Jeſu. OMNIS SCRIPTURA divinitus inſpirata utilis eſt ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in juſtitia, ut perfectus ſit homo Dei ad omne opus bonum inſtructus.* Utilis, inquam, non ſufficiens. Accedat enim traditio Apoſtolica, & Eccleſiæ authoritas atque interpretatio neceſſe eſt. Quæ verba Pauli Chryſoſtomus, Primaſius, Sedulius, Olympiodorus graviſſimis, & copioſiſſimis exaggerant amplificationibus, ſed non placet extra orbitam currere, aut propoſiti noſtri lineas tranſilire. His ergo præfandi more ſtabilitis; ſtatuendum eſt primo loco qui ſint libri Scripturæ, quos vocant *Protocanonicos*, Veteris Teſtamenti hebraice exaratos; & Eſdræ temporibus ab Eccleſia Judaica authoratos, & quos vocant *Deuterocanonicos* æqualis quidem authoritatis cum Protocanonicis, ſed poſteriore tempore in canonem relatos, ac fere Græca lingua deſcriptos, ob frequentem illius linguæ uſum in Judæa, ea tempeſtate, ut docent exempla Septuaginta interpretum. Sunt autem omnes Canonici, qui conſueto volumine ſcripturarum continentur, ſi diſceſſeris à quarto, & tertio Eſdræ libro, ac tertio Machabæorum, & Manaſſis oratione, atque in eorum numero Protocanonici illi quos diximus Hebraice exaratos, & ſub Eſdra Canoni inſertos, Deuterocanonici, qui Græce conſcripti, & poſt ea tempora inter Canonicos annumerati. Canonici autem à Regula Eccleſiæ dicuntur, quæ Spiritu ſancto gubernata cognoſcit libros, ab eodem Spiritu profectos, & ob veritatem authoritatemque divinam fidei noſtræ Regulas eſſe profitetur traditione, & interpretatione ſua conſignatos. Canonem ergo omnium librorum divinorum determinavit Eccleſia, eademque ex omnibus, ſolam verſionem Latinam affirmat authenticam, quia in alias hæreticorum fraude, & Judæorum perfidia errores irrepſere. Depravationes præcipuas erudito volumine P. Cottonus annotavit, ex antiquis Patribus erutas, qui jam tunc hæreticis, notam inuſſerunt corruptelæ, & ex hæreticorum hujus temporis ſtrophis.

Docendum deinceps quinam ſint authores librorum Canonicorum, qui divino afflati Spiritu eos condiderunt. Neque vero cum hoc nodo luctandum eſt nobis magnopere, cum omnes fere ſcriptoris nomen proferant, exceptis Judicum libris, qui à Samuele feruntur exarati, ut Regum 1. Reliqui Regum libri à prophetis Gad, Nathan, Ahia, & ſequentibus conditi ſuut, ut & liber Paralipomenon. De libris Judith, Eſther, Tobiæ, Sapientiæ, Machabæorum certa ferri non poteſt ſententia: putat Saillanus librum Judith ab Eliacim Pontifice concinnatum, Tobiæ à juniore Tobia; Eſtheris à Mardochæo; Machabæorum libros à Simone poſtremo. Genebrardus autem librum Sapientiæ Philoni cuipiam aſcribit; non autem Judæo Philoni. Mihi non liquet. Ratum tamen fixumque eſt à propheticis viris eos profluxiſſe. Tempus vero quo conſcripti ſunt ex Authorum ætate certa, vel incerta, pronuntiandum.

Tertium, in hac diſputatione opportunum, eſt ipſa divinorum librorum partitio: quæ cum varia ſit admodum apud Authores Hebræos, & Chriſtianos, unicam ſequemur, in Vetus, & Novum Teſtamentum, ac duos & viginti Veteris Teſtamenti, octo vero novi libros, ita ut totius cœleſtis ſcripturæ ſint libri triginta, denario, & ternario conſecrati. In Unius & Trini Dei reverentiam, & majeſtatem.

Interrogant nonnulli quinto loco, de verſion eut vocant, & translatione Scripturæ, in alias linguas: Ex Hebræa in Græcam jam ante Ptolemæum facta fuerat demutatio, ut docet Cottonus, & ex ea ſuffurati plurima, Plato, & alii Græci fuerant, ut arguit Clem. Al. 5. Strom. ſed nobiliſſima illa fuit, quæ à

ſeptuaginta interpretibus ad Ptolemæum miſſis perfecta eſt, Spiritu ſancto eadem omnibus ſuggerente, ſive diverſis incluſi eſſent cellis, ſive eadem aula recepti: Rem deſcribunt Joſephus in Antiq. Jud. & Ariſteas, in Bibl. PP. Gr. Porro ob miraculum tanti conſenſus tantæ fuit authoritatis, & tantam omnibus admirationem concitavit, ut præ Hebræa citaretur ab ipſis Apoſtolis, de qua & Auguſtinus ſuis de Civitate libris prædicat inaudita, donata vero latinitate eſt à Spirituali, & prophetico viro qui *Italicæ* fuit Author verſionis primis Eccleſiæ temporibus, ex Hebraica, & Græca lingua in Romanam demutatis voluminibus: quam operarum indiligentia, & hæreticorum nequitia perturbatam reſtituit Hieronymus, & approbavit Eccleſia Romana. Norunt porro eruditi viri in SS. PP. lectione verſatiſſimi, & exploratum habent, in Africa, Italia, Gallia, Hiſpania, & officio Eccleſiæ, Latinas translationes admodum varias fuiſſe, verbis quidem, noo tamen ſententiis diſerepantes. Certe Duvallius Sorbonæ columen, peculiarem in Eccleſia Lugdunenſi deprehendit ſuis in libr. Eccleſiæ Lugd. notis, qui Bibl. Colonienſi SS. PP. contineotur. Porro in linguam vernaculam jam olim translatos ſcripturæ libros animadvertimus, ſed cenſura Eccleſiæ Romanæ tota ea res definita eſt, propter hæreticorum ſycophantiam.

Ad extremum diſputari ſolet de ſenſu ſeripturæ, Sex D. Auguſtinus agnoſcit. Sixtus Senenſis ſupra tricenos. Nos cum Caſſiano & Comitiis SS. PP. quatuor duntaxat numerabimus, qui & ad duos revocari ſolent, Literalem & Spiritalem, ſeu Myſticum, ut ferunt. Ita Magiſter orbis Paulus: *Litera occidit, ſpiritus vivificat: Non litera ſed ſpiritu*, quamvis enim de litera veteris teſtamenti id pronuntiarit; in novo tamen teſtameoto præter literam, ſenſum etiam cæleſtem D. Auguſtinus & omnes patres prædicant, literalis porro ſubdivitur in Grammaticum, qui eſt ſoni & ſignificationis propriæ verborum, & in intentum à Spiritu ſancto, per literalem metaphoricum. Ita in Apocalypſi Stellæ 7. & candelabra 7. & Byſſinum, & incenſa. Grammatico ſenſu ſignificant id quod ſonant: intento autem ſenſu ſunt, ſeptem Epiſcopi & juſtificationes, & orationes: eadem ratione cantica canticorum, & alia metaphorica explanantur: verum extra metaphoras literalis eſt uoicus. Cæterum in Symbolicis & metaphoricis aliud verba ſonant, & aliud innuunt. Ita Clem. Al. 5. Strom. & Eucherius liballegor. Spiritalis autem ſenſus, & myſticus, is eſt qui ſub literæ Cortice nucleum habet ſpiritalem, ſignificationemque altiorem. Et hic eſt triplex, Allegoricus, qui refertur ad Chriſtum, ad Deip. & Eccleſiam; Tropologicus, qui ad animum & mores, Anagogicus ad æternam vitam cæleſtemque poſitiam pertinet: exempli gratia ait Caſſianus, Hieruſalem ſenſu literali, ſignificat urbem illam Regiam Judææ Metropolim, allegorico Chriſti humanitatem, Deiparam, &c. Tropologico animum Chriſtianotum, Dei ſedem, Anagogico Hieruſalem cæleſtem. Idem de omnibus dictum puta, de Davide, Joſepho, Joſue, &c. literali, & myſtico ſenſu acceptis, inde ſylvæ allegoriarum, inde allegoriæ Theophili, Eucherii, Greg. &c. fundamentum tamen literæ ſemper eſt retinendum, in quo Philo Jud. & Orig. offenderuot. Chryſoſtomus literalem ſenſum amplexus eſt qui eſt aliorum omnium fundamentum, dum tamen per literam veteris teſtamenti intelligas ex figuris veritatem & ſpiritum novi, & in novo teſtamento, agnoſcas exploratam hujus vitæ gratiam, & futuræ æternam fœlicitatem. Porro in allegorico ſenſu illud obſervandum eſt eandem rem pro varietate dotium nunc in bonam, mox in malam partem accipi, nam Leo, v.g. ſignificat Chriſtum ob vigilantiam, terrorem & clementiam majeſtatis: *Leo rugiet, quis non pavebit?* At propter barbaram & inhumanam crudelitatem, dæmonem notat qui circuit quærens quem devoret. Idem eſto judicium de aliis rebus omnibus animatis, & anima deſtitutis: plerumque in numeris eſt myſterium & fracti cum integris accenſentur. Sæpe ab una re in aliam ordine rupto tranſiliunt ſcriptores ſacri, nec ſimul aut eodem tenore ſcriptæ ſunt prophetiæ, ſed pro occaſione temporum, ſtatuum & bellorum. Diſtinctio vero ſeripturæ in ſectiones, & capita à Judæis originem duxit prout in Synagogis Sabbathis ſingulis legebatur ejus portio aliqua: in capita autem, ut modo proſtat, oon ita pridem novum & vetus teſtamentum diſtributum eſt, adiectis capitum ſumariis, imo & ſingulorum verſuum, ut ſulcorum diſcrimine. Numerarunt Hebræi ſingulas diſtinctiones, imo & literas, inde Maſora & Concordantiæ Hebr. Gr. Lat. Gloſſam Ordinariam concinnavit Strabus ex SS. PP. anno Chriſt. 900. quam Liranus, Burgenſis, Fevardentius, & hoc anno 1647. alii pluribus

bus Patrum ſententiis locupletaverunt, Cateoas aureas ex SS. PP. Græci, Latinique contexuere in omnes fere libros ſcript. in Evang. in epiſt. Paul. in Prophetas, in Job. in Proverbia, Pſalmos, in Pentateuchum. Plutes, MS. habentur in Bibliotheca Vaticana, Regia, &c. ut indicat Poſſev. in catalog. aliæ jam luce fruuotur in Paul. io Job. in Evang. in Pent. Regulæ Tichonii apud Aug. libb. de doctr. Chriſt. magnam afferunt lucem, ut & ea quæ ibi Sanctus Doctor ediſſerit: Pauca ego meo ſeoſu moneo, remiſſis ad Junilium, Caſſiodorum, Iſidorum, Salmeronem, Serarium, & Sixtum Senenſem lectoribus: primum ediſcendam à puero dum tenera & tenax eſt memoria, Scripturam ſacram veterum more, quem innuit Hier. in epiſtol. tum legendam ſæpius ab Geneſi ad Apocalypſim. Alphonſus Rex Catholicus legerat in tantis Regni & bellorum negotiis quaterdecies: Legebant Hebræi totam annis ſingulis in Synagogis & feſtum abſolutæ lectionis celebrabant; legit Eccleſia quotannis in templis. Legunt & religioſi in Tricliniis. Tertium quod admoneo ex his illud eſt, interpretandam eodem divini ſpiritus afflatu quo ſpirata eſt, & ex arcanis Apoſtolorum Patrumque veterum ſcriniis, ibi enim theſauri deliteſcunt, inauditi, & incogniti. Porro legendæ illius ordo alius mihi noo videtur quam à principio ad finem, & à capite, quod ajunt, ad calcem, marte proprio ad faciendum ingenii periculum. Deinde cum comm. etſi Hier. à Pſalmis, Eccleſiaſte, Jobo. ad prophetas & cantica promovendum gradum ſuadeat Demetriadi. Author eſſem potius, ut ab Evangelio & Epiſtolis legendi primordia caperentur: ſuadeo deinde, ut Patres & interpretes in tot partes dividantur quot ſunt ſenſus in quolibet verſiculo, & ut ſinguli ad eas ſenteotias, & ſenſus ſimul allegentur in quibus conſentiunt. Ita enim demum veritas ex ordine eluceſcet. Porro ſinguli verſiculi capitum ſingulorum in quatuor ſenſus diviſi, exornandi erunt variis Hebraicæ, Syriacæ, Chaldaicæ, Samaritanæ, Arabicæ, Copticæ, Græcæ, Latinæque linguæ, ut vocant lectionibus, & verborum arcanis ſymboliciſque ſignificationibus, necnou omnis literaturæ humanioris & ſcientiarum eminentiſſimarum, cum ſacrarum tum profanarum placitis. Addo eruendos ſenſus altos, & reconditos ex SS. PP. & abſtruſis doctrinarum theſauris. Didici enim experientia, ea vulgo promi quæ ſunt in cortice, nuces autem non frangi, in quarum ſinu, & umbilico latet nucleus. Porro cum Scriptura ſacra lucem offerat, & omnibus diſciplinis opem ferat, omnes quoque illi ſubſerviant neceſſe eſt, Theol. Juriſpr. Med. Math. Philoſ. Rhet. Philologia, peritia linguarum, omnis denique Encyclopædia velut ancilla Reginæ doctrinarum aſſurgat: docent hoc Cornelius à Rynthelen, & Fichlerus qui ex codice Juſtinianæo, myſteria Romanæ fidei, & religionis omnia contra hæreticos comprobarunt. Docuit Sandæus in Medico, & Juriſc. Evangelico, Seldenus in diis Syris, Pithoeus in legibus, Delrio in Adagialibus, Villalpandus in templo Salomonis.

Claſſis Librorum Sacrorum.

Biblia ſacra Xiſti & Clementis, Latina authentica variis excuſa formis & typis, diverſis locis. Biblia Græcol. Xyſti cum notis diverſ. lect. 2. t. op. Biblia Complutenſia Ximenii pl. tom. ling. diction, Biblia Regia, Antverp. pl. tom. ling. dict. & Apparatu, Biblia Regia Pariſienſia omnium præſtantiſſima, ubi linguæ omnes & Pentateuchus Samarit. &c. Biblia Ariæ Montani Hebræolatina veter. teſtam. & novi teſt. Græcol. & Biblia Pagoini ejuſdem modi, Biblia Vatabli Hebræograecol. V. T. & N. Græcol. Biblia Latina pluribus tomis cum Gloſſa Strabi interlineari, Lirani & Burg. ootis, & SS. PP. ſentent. à Feuardentio pridem & hoc anno 1647. plur. aucta. Biblia cum Catenis aureis Patrum Græc. & Lat. Biblia Hebraica cum Targum & commentariis Raſchi. Ralbag. Abenczra &c, hoc eſt Rabi Symeon Jarchi Rabi Levi filii Gerſon. Biblia latina ingenti volumine, Marginalibus notis ss. Patrum & tabellis illuſtrata pluribus, Biblia Latina min. vol. & pluribus parvis tom. Biblia Græca & Hebraica plur. tomis minor. Biblia parva in quarto. vetus teſtam. Hebraice, Novum vero Græce continentia commodiſſ. rara. Biblia Syriaca Novi Teſt. Biblia Arabica, Biblia Coptica MS. Vatic. Pſalmi Arabolatini, Pſalterium Hebræogræcolatinum optimum. Novum Teſt. Græcolat. & tomi alii ſeorſum, Lat. Gr. Biblia Antiquiſſimæ Topographiæ, & MS. vetuſtiſſima. Biblia Hebraica cum Mazora Hebræorum min. & major. hoc eſt, Concordantiis Hebraicis notatis. Biblia Gallica Lovanienſia additis Cottoni notis locorum ab Hæreticis depravatorum ex Geneva plag. Biblia Italica, Hiſpanica, Germanica, probata ut & alia lingua vernacula ſcripta dum Roma probet. Exapla, Octapla, Canones Evangelici, Pſalmi Salomonis putati quos citat Lanctantius,

tius, & Novarinus. Editiones ſpectandæ, Romana, Veneta, Pariſ. Tigurina, Lugdunenſis.

Concordantiæ Bibliorum Alphabeticæ, Latinæ, Græcæ, Hebraicæ: Aliæ ſunt œconomicæ & per communes locos digeſtæ, compendioſæ & portatiles minutiſſimo charactere, aliæ ampliſſ. loci communes in ſcripturam, Indices Dictionum Hebraicarum.

Novum Teſtamentum Tabellis illuſtratum & notis ad commentandum ordinatis, P. Natalis. Paraphraſes Monſtrevil & Talon, & Epiſcopi Graſſenſis Gallicæ.

Nonnus heroicis verſibus Græc. Joan. Ev. ſcrip. Juvencus Presbyter Latinis verſibus, Evangelia Anicii in Velaudunis aſſervantur in Theſauro Eccleſiæ Cathedralis, S. Theoduli Aurelianenſis Epiſcopi Biblia argenteis characteribus picta ſcripſerat olim Theodoſius Junior aureis, & P. Trigautius accepit à Sereniſſimo duce Bavariæ aureis ſcripta litteris munus ad Sinarum regem. Zimiſces Imp. Gemmata & aurea triumphare in curru poſt victoriam juſſit. Clodoveus, Cramnus, Andronicus ſortes ante bellum ſacras inde petiere, & in conciliis Generalibus in ara accenſis facibus proſtant, Romanæ fidei & Chriſtianæ Religionis oracula.

Sixti Senenſis Bibliotheca ſancta juvat plurimum, Iſidori, Caſſiodori, Junilii Africani, Athanaſii & Dorothei Synopſes, partitiones Tyrini, Salmer. Serarii & aliorum in ſcripturam univerſam proluſiones.

Hiſtoria Scholaſtica Petri Comeſtoris, Novum Teſtamentum Lat. cum Iconibus, Epiſtolæ & Evangelia totius Anni. Lat. Gall. Biblia Marii cum Prolegomenis opt. Biblia Gordoni, Marianæ, Sa, Menochii, Tirini, Columbi.

Claſſes conciliorum & Canonum.

QUIA Magnus Gregorius, conciliis quatuor primis Generalibus ut quatuor Evangeliis, habere ſe fidem profitetur, idemque de omnibus generalibus indictis, & approbatis à ſummo Pontifice credendum eſt; eam ob rem poſt Scripturas concilia ordinamus: Canones Apoſtol. Conſtitutiones Apoſt. Turrian. de Soc. Jesu, Concilia gener. Græcol. Romæ 4. t. concilia generalia græcol. & latina cum provincialibus Coloniæ excuſa cum notis Binii erud. Eadem edita Pariſiis tomis 9. loco 4. Colon. ſed prima editio ſcatet erroribus incuria operarum: habenda ſunt igitur 2. edit. concilia Generalia, & Provincialia latine duntaxat tomis aliquot: Epitome eorumdem omnium. Item Canones omnium. Concilia Toletana, ſeorſum, Africana ſeorſum, Gallicana Sirmondi tomis 3. ubi caute leges canon. de adult. concil. Arel. & Nicol. de bapt. vini. Collectanea Canonum mult. Fulgentii, Ferrandi, Creſconii, Iſidori, Burchardi, Aug. decretum Yuonis, in modum locorum Com. Decretum Gratiani Theologico more diſp. 99. agitatum. Jus canonicum totum, ex decreto, Decretalibus, Clementinis, & Extravagantibus coagmentatum. Gloſſis atque margaritis, & Lancelloti Inſtitutionibus adornatum. Nomocanon Photii ubi leges Imper. & Canones Paralleli, adiecta in fronte præfatione ſyderea Balſamonis qua leges firmamento ſtellato confert, Balſamon, & Zonaras in Canones tomis 2. op. Græcol. ſeorſum: interpretes, & Gloſſæ Juris can. V. Bullaria recentiſſima Pontificum, & decret. epiſt. Petri Greg. Toloſ. Repetitiones 5. Vol. Panormitanus, Felinus, I. Andr. Turrecr. Hoſt. Speculator.

Claſſis Patrum.

Damus his locum ante alios interpretes ſcripturæ quia eas Apoſtolico ſpiritu enucleatius explicarunt, tum quia dignitate, author. ſanct. antecellunt.

PATRES GRÆCI. Liturgiæ ſacræ ſeu Miſſæ Apoſtolorum, Petri, Jacobi utriuſque Matthæi, Baſilii, Chryſoſtomi editæ à Cl. de Saintes, cum interpr. Maximi, Cabaſ. Germani, &c. in Bibl. PP. Gr. Pariſ. Liturgicon Pamelii 2. tom. opt. Lindanus in Petri Liturg. Miſſa Æth. Muſarabum, in PP. Bibl. tomus 10. Bibl. PP. Pariſ. ubi Ratio divini Officii à Patribus explicatur: Pontificale, & Rituale Rom.

Philo Judæus Græcol. Dionyſius Areopagita, Lancelii Corderi, Haloix cum commentariis, Maximi, & Pachymeris: Ignatii Epiſtolæ Gr. l. cum comment. Athenagoras græcol. cum com. & vita, in Bibl. PP. Gr. Pariſienſi habentur plures, Clemens Alex. Græcol. cui annexa doctrina Orient. Origenes lat. cujus Philocalia, & in Celſum Gr. Citat Origenis comm. græca, in Evang. Bulenger. in diatribis contra Caſaubon. Gregor. Neocæſ. Thaumaturgus Græcolatin. Euſebius Cæſar. de præpar. & Dem. Evangel. Hiſtoria Eccl. de vita Conſt. c. Hierocl. & Mar. Gr. l. S. Athanaſius. Græcol. tom. 2. edit. Pariſ. Nov. quædam ab Holſtenio deprompta continens. S. Baſilius Græcol. tomis 3. edit. Pariſ. S. Gregorius

Naz.

Naz. cum com. Nicetæ 2. t. Græcol. S. Greg. Nyſſenus Baſilii frat. tom. 2. Græcol. Cæſarius frater Naz. habetur in Bibl. PP. Gr. Pariſ. S. Chryſoſtomus Gr. l. Frontonis Duc. tomo 9. S. Ephrem Syrus cum comm. 2. t. lat. S. Cyrilli Alex. opera tom. 7. Gr. l. Auberti, de eo plurima toto concil. Epheſino. S. Cyrilli Hieroſ. Patriarchę catecheſes illuminatorum, & myſticæ Græcolat. S. Epiphanius, Petavii 2. tom. Græcol. Theodoretus Sirmondi, Græcol. tomis 4. Syneſii opera Græcol. Iſidori Peluſiotæ libb. Epiph. Græcol. Baſilii Seleuciæ, Macarii, & Thaum. opera Gr. l. uno vol. Euſtachius Græcol. Methodii orat. de Purif. græcol. Gennadius patr. conſt. græcol Damaſcen. grædol. Theophylactus io Evangelia, & Epiſt. Pauli Græcol. Jobii, Ephræmii, Eulogii, Methodii, Nili opera S. ſunt & aliorum apud Photium fragm. Th. Galletus aliquos etiam refert in ſuo religioſo, Epitome apud Photium Diodori Tarſenſis, Homiliæ de cruce variorum apud Gretſer. t. 2. de cruce, Joao. Climacus, Græcol. Oecumenius, & Aretas 2. t. græcol. Catenæ PP. Gr. variæ, in Proph. & Evang. Job. Prov. in Bibl. PP. Gr. Pariſ. habentur iſti, Ignatius, Cæſarius, Theophil. Antioch. Tatianus, Hermias, Gregentius, Dionyſ. Alex. Proclus, Theodorus Presb. Zacharias Mitylen. Abucara Theorianus, Leontius, Harmenopulus, Dorothei doctrinæ, M. Erem. Antiochus, ſententiæ PP. de imaginibus, tomo 2. Liturgiæ Veteres, Germani Max. Cabaſilæ explic. Nicolaus Methonenſis, Samonas, Nicetas, Euthymius. Philotheus, Hyppolitus Martyr. Agapetus, Æn. Gazæus, Heſychius, Chryſippus, Andr. Hieroſ. (eſt, & Cretenſis,) Nemeſius, Olympiodorus, Pſellus, & alii io cant. Titus Boſtrenus in Luc. Amphilochius, Timoth. Cyril. Palladii Lauſiaca, Ariſteas, Moſchi pratum ſpir. Nilus, Thalaſſius. Aſterii Homil. Græcol. omnes. Eſt, & additus tom. tertius: ſunt & tomi duo inſcripti, Orthodoxi PP. ubi Cydonius de morte calcand. citat coccius in Theſauro plures alios in Bibl. Lat. PP. Colon. & Pariſ. Philo Carpathius in cant. Anaſtaſius Synaïta io Gen. Anaſt. Antiochen. Cypariſiota, Nicetas, Studita, Iſaias presb. habentur M.S. in vaticana Regia, Bavarica, Palatina, Ilar. de his Poſſevinus, in Apparatu ſacro.

Patres Latini.

IRENÆUS Lugdunenſis Epiſc. Latine tantum habetur Tertul. cum comm. Pamelii, cerdæ, Rigaltii, Cyprianus cum comm. Arnobius, Minutius Felix, Zeno Veronenſis, Lactantius, Hilarius Pictavienſis, Ambroſius, Maximus, Hieronymus, Victor, Marius Victorinus, Auguſtinus edit. Baſil. Caſſianus, cum comm. & libris de incarnatione, Ruffinus, Paulinus, Optatus Milev. Lucifer Calar. Proſper Aquit. Vincentius Lirin. Hilarius, & Cæſarius Arel. Euchetius Lugd. Chryſologus, S. Leo, Max. & Fulgentius eodem vol. & Valerianus, Facundus caute leg. cum de Eucharistia loquitur & Bapt. Chriſti, Salvianus Maſſilieoſis in Favo patrum à nobis edito, Ennodius, Sidonius Apoll. Claudianus Mamertus, Caſſiodorus, Gregorius Magnus, Iſidorus Hiſp. Hildephonſus, Ferrandus Diaconus, Franco Abbas de Gratia, Beda, Alcuinus, Rabanus, Lanfrancus, Algerus, & Guitmundus, Anſelmus, Rupertus, Idiota, Hincmarus Rhem. Yvo Carnot. Hugo, & Richardus de S. Vict. S. Bruno, S. Bernardus, Petrus Bleſenſis, Jo. Sarisber. Amedeus Lauſanenſis, Petrus Cluniacenſis, Goffridus Vindocinenſis, Magiſter ſententiarum, Alenſis, Bonaventura, S. Thomas, Scotus, Guillelm. Pariſ. opera & tom. alter concionum, Gerſo Cancellarius tomis 2. Laurentius Juſtinianus, Philip. Abbas de ſilentio, Guerricus Abbas, Holanus, Petrus Cellenſis, Adhelmus, Arnoldus; lectiones antiquæ Caniſii. Vide plures in Bibliotheca Patrum Pariſ. edit. ult. & ampliſſ. præter aliquot ſupradictos proſtant iſti, tomo 1. Junilius Africanus de partibus divinæ legis, Theodorus de incarn. Moſes Barcepha de Paradiſo, Urban. IV. Salonius Vien. in prov. Olympiodorus Philo Carpath. Aponius, Juſtus Orgelitanus, Lucas, in cant. Theoph. Antioch. Petrus & German. in orat. Dom. Arnoldus de Virgin. Deiparæ, Victor in Evang. Marci, Titus in Luc. Theodulus in epiſt. ad Rom. clem. Al. in ep. canonicas, Victorinus io Apocal. Julianus io proph. Nahum, Remigius in Prophetas Min. cl. Taurin. in ep. ad Gal. Primaſius in epiſt. Pauli, & Apocal. Andreas Cæſ. in Apocal. Sedulius in epiſt. Pauli, Chromatius de 8. beatitud. Eſaias Abbas, Sophron, Cæſarius, Pantaleon, Theofridus, Berengoſius & Drogo, opt. de Sacramento Dominicæ paſſionis. Julius Firmicus op. opt. de errore profan. Relig. Julianus Toletanus, R. Samuel Marochianus, Phœbadius, Idacius clarus, Paulinus Aquilejenſis, Cerealis Victor. Joannes I. Xyſtus, Hier. à S. fide, Gelaſius, Joan. Maxentius, Vigilius, Fauſtinus, Fauſtus, Ruſticus Diaconus, Peregrinus, Bertrandus, Steph. Pariſienſis, V. Decretales ep. ſum. Pontificum in tomis Concil. V. Martialis epiſt.

In Bibl. PP. Pacianus, Gaudentius Brixienſ. Philaſtrius, S. Ambr. æquales, Fauſtus Rhegienſis, Eligius Noviomenſ. Laurentius Novar. Jonas Aurelianenſ. Stephanus Æduenſis, Petrus Damianus, Gerberti, Lupi Steph. Tornacenſ, Arnulphi epiſtolæ Polycarp. Martial. Cornel. Anton. liber. Fauſti, Nicephori Paciani, Bachiarii, Theoph. Procli, Antonini Symmachi. Hildeberti op. Agnelli, Niconis Athanaſii, Aleſii, Studit. Adhelmanni, Durandi de Euchariſtia, Ruricii, Deſiderii ex biblioth. Colon. epiſtol. Barlaami opera, Gaudentius Brix. Gennadius, Ebrardus, Bernardus, Ermengardus, Reinerus, Lucas, Pilicfordius contra Vvald. Paulinus Aquileienſis, Ecbertus, Dungalus, Humbertus Cardin. Eccleſia Lug. contra Joan. Scotum, Eterius, & Beatus contra Elipandum, Serapion Hermas, liber Paſtoris, Marci capitula, Diadochus, Gildas Iſaac. teſtamentum 12. patriarch. Oreſieſis, Mart. Dumienſis, Evagrius, Dacrianus, Edmundus, Zutphanius, Halitgarius, Liturgiæ, Miſſæ, Severus de Ritibus, B. Odo, Methodius Timoth. Nicetas, Jac. à S. Georgio de Jubilco, Berrario, &c. Ammonius, Sophronius, Dorotheus, Prochorus, Linus, Sulpitius, Severus Sul. Hilarionis chronol. Nicephorus, Egeſippus, Melito, Falco, Odo, Marcellini Chr. Poëtæ ſacri & Sibillæ, Didymus, Hildephonſus, Paſchaſius de ſpiritu S. Paſchaſius Ratbertus de corpore, & ſang. Chriſt. Eulogius, Julianus, Rol. Hugo Etherianus de regreſſu Anim. Potho Prumienſis de domo Dei, Joan. Hieroſ. Nic. Oreſmius de Monetis, Gregor. Palamaſ. anim. & corp. luêta, Petr. Cell. de panib. Agobardus, Honorius Auguſtodunenſis, Pariſienſis Bibliotheca ſecuta eſt ordinem materiarum, & tractatuum; Colonienſis vero ordinem temporum per ſeriem ſexdecim Sæculorum. Ex Bibliotheca Colonienſi alii plures repetendi: ex Vaticana, Regia Bavarica, Palatina, Auguſtana, & aliis Bibliothecis M. S. plures videndi quos citat Poſſevin. ex Theſauro Jo. Coccii.

Theologia officii Eccleſiaſtici.

Subteximus catalogo Patrum eos qui Theologiam officii divini tradidere, hoc eſt, myſteriorum & cæremoniarum rationes: quæ Theolog. tanto eſt divinior, quanto propius ad ipſa adyta accedit, & pretioſes habet ſui ſtudioſos. Decet autem imprimis ſacerdotes. Hujus fontes ſunt Liturgiæ & earum interpretes ſupra laudati, & Dionyſ. in Hierarchia Eccl. Cyrillus in catech. tom. 5. Liturgicus. Bibl. Pariſ. tom. 10. totus, ubi ordo Romanus, Iſidorus, Albinus, Amalarius, Rabanus, Valfridus. Berno, Petr. Dam. Micrologus, Yuo, Hildebertus Cænoman. Rupertus fuſiſſime, P. Cluniac. Radulphus, Gemma animæ, Carolus Borromæus, Cl. Marcellus. Fons alter eſt, Pontificale, & Rituale Romanum: quorum rationes Durantus, & Durandus eruditior afferunt in medium. Scortia de Miſſa, Biel in canonem Miſſæ, Albaſpinus, Arcudius, & in Liturgico ſuo erudito Pamelius, videndus Bellarminus de Miſſa, Coccius, Richcomus, & alii controverſiarum Agoniſtæ, Manuale Gavantii.

Theologia Doctrinæ Chriſtianæ.

Comes eſt SS. Patrum hæc Theologia, ac licet humiliori ſtylo, & pedeſtri ſermone incedat Tyronum gratia, docet tamen eadem quæ SS. Patres, & Scholaſtici Theologi, de fide, ſpe, charitate, præceptis, ſacramentis, & operibus bonis. Hanc tradit cyrillus Hieroſol. Catecheſibus 23. Hanc Auguſt. Chryſol. cypr. Tertul. Nyſſenus, Ruffinus in ſymbolo, & oratione dominica. Hanc Hieron. in epiſt. hanc concilia generalia in ſymbolis, & articulis fidei. Hanc magnifice Concilium Tridentinum in catechiſmo Conciliũ, hanc Peraldus de virtutibus; hanc Caniſius in catechiſmo authorit. quod ſolum opus è tribus à S. Ignatio demandatis perfectum eſt, reliqua duo ſumã ſcilicet Theologiea & caſuũ ab aliis duobus tentata patribus interrupta permanſit: Croquetius, Daurotius, Granatenſis: Richeomus, Augerius, Coyſſardus, Barnaudius, Bellarm. Bonnefontius, Sonnius in demonſtrationibus Evangelicis, Baille in catechiſmo controverſiarum, Coſterus in Enchiridio controverſ. Conſtantinus, Fontius, Cottonus in inſtitutionibus & Lactantius, Bayus in catech. Theol. Pædagogus Chriſtianus, parochorum Manuale, Marulus, Buſæus proſequuntur. Conſtat Theologica doctrina, Patribus, & exemplis, ac praxi. Scripturæ, loci, & fidei decreta ex conciliis proferenda, & ſimilitudinibus explic. tradendæ praxes confeſſ. comm. Miſſæ, orationis, remedia tent. peccat. virtutum actus, ars merendi per bona opera & præcepta, ephemerides ſacræ vulgo, *Journee Chreſt.* Caucini & ordo noſter vitæ, ſolarium, annus Chriſt. Suffreni, P. Barri, libb. ſpirit. Stobæus, Polyanthea.

Theologia ſpiritualis Myſtica.

Theologia ſpiritualis, quæ in perfecto Dei

cultu,

cultu, & amore poſita eſt, à perfectis aut eo tendentibus, exhibito, ut indicat Auguſtin. in Enchiridio ad Laur. ſubſequi divinæ ſcripturæ, & SS. Patrum ordinem debet, quandoquidem hi ſunt ejus fontes duo. Chriſtus enim ſermone in monte, Paulus, & alii Apoſtoli in Epiſtolis, David in Pſalmis, Prophetæ, & Job in oraculis, Salomon in Canticis, Arcana omnia ſpiritualis vitæ prodiderunt: patres autem quamplurimi citati jam à nobis eam cœleſtium diſciplinarum Principem, & Magiſtram perdocuerunt. Dionyſ. Hieron. Aug. Proſper. Eucherius, Hilarius, Cæſarius, Ambroſius, Baſilius, Nyſſ. Naz. in Carminibus, Paulinus, Caſſianus, Climachus, Nilus, Dorotheus, Diadochus, Antiochus, Studita, Eſaias, Iſaac, Idiota, Bernardus, Hugo, & Richardus à S. Victore, Symeon Junior, Dacrianus, Zutphanius, Bonaventura, Edmundus, Potho, Guill. Pariſ. Gerſo Cancell. Petrus Damianus, Laurentius, Juſtinianus: Hildegardis, Catharina Senenſis, Brigitta in revelationibus, Benedict. & alii fundatores, in Reg. Antonius in epiſtolis adauctis recens, Gregorius Magn. in paſtorali, Bruno, SS. vitæ Surii Bollandi, &c. Receotiores innumeri, Bloſius, Thomas à Kempis, Cantiprat. Granatenſis, Harfius, Suſon. Taulerus, Eskius, Exercitia S. Ignatii aurea, Barlaami, & Joſaphat vita à S. Damaſceno olim, jam deſcripta, Dionyſius Carthuſ. ſive Rikelius, Ludolphus, & Lanſpergius de Chriſti vita, Coſterus, Baldeſanus, Arias, Arnaja, Depaz. Dupont, Rodriguez, Caucinus, Suffrenus, Fr. de Sales, Faſcius de Mortif. Drexelius, Nerembergius de Arte voluntatis, Richeomi, Bineti, Cottoni opera: Debarri, Poireus, Molina, Carthuſ. La Riviere quatuor Amores divini. La Riviere Carthuſiani opera, Nigroni Aſcetica, & in Regul. Roſſignolius, Hier. Natalis, Chriſtoval. de charitate. Abecedarium ſpir. Guſman de labore, Hermes Chriſti Jacquinotii. Opera Camuſii, Guevara, Ledeſma, Ambr. Camald. Fonſeca de amore Dei, Humbertus Æduus, Stellæ vanitas mundi. Deſiderans, militia, & prælium ſcript. Gall. Caſtro de B. Virg. Varſevicius, Maſſovita, cœli via, cœli Peregr. Alex. Arioſtus Curriculum ſpiritale, & ſolarium noſtr. Vita item D. Chantal. Conſtantini opera, Filerii, Oltrandi, Thereſiæ, Berullii, Verruchini, Fombardi, Domeneci, Palatium Amoris divini, Bellarmini opera pia, Luxemburgii, Theophil. Albertinus de Angelo cuſtode, & liber Societatis Angelicæ. Saillanus de Timore Dei, liber de fiducia in Deum op. Gal. Jo. à Jeſu Maria, Gerſo, Pinelli. Platus de Bono ſtatus Rel. Eſneuve opera, ſoliloquia Animæ. Affectus Animæ devotæ Renaudiani. Maximæ D'Auxironi, dedicatio ſui, Chifletii, Lilium Sacrum Rouſſcleti, Augerius, de pœnit. Arnulphi Canonici opera, Quatuor fines hominis ſeu extrema, & noviſſima ut vocitant: de Roſario plures, Lancitii opera ſpiritualia: Amator Jeſu: Jeſus Amabilis. Epiſtolæ, & opera D. de Chantal. Bonneſon. ſaint Jure op. op. Meditationes Capigliæ, Bruni, Aponte, Suffren. Eſnævi, Natalis Granatenſis, Aug. Anſel. Bernardi, in exterminatione mali, promotione boni Rich. Vict. & de Paz, in Abrenunt. mundi, & ſui, Baſil. Doroth. in virtutum praxi, & contemplatione, Proſper. Aquit. in Amore perfecto. Aug. Bonaventura, in ſanctitate perfecta, & unione cum divina voluntate, Bernard. vid. quæ diximus de ſanctitate, in vita D. de Chantal. Roſveydi, Gononi, vitæ Sophronii pratum ſpir. vitæ piorum innum. in Hiſt. ſacra citatæ, *Neſme de la provid.* Aquado, *Oeuvres ſpirituel. Addreſſe de ſalut, Toloſain, Creſpet*, Inſtitutio Virgin. vir juſtus Caſtanæi, *Conference d'Arnaja*, Scribanius, Coſte, ſymbolum, *Monde renverſé* Finari, de expeditionibus, S. Roman. Pinti imago vitæ Chriſtiauæ, *Horloge*, Coriolani. Ripaut *Directeur pacifique Grandeurs de la maiſon de Dieu par Dubois. Le Chevalier Chreſtien. Le Soldat Chreſtien*, Hiſp. *Ragionamenti da Vulpiano.* Fonſeca de Amore Dei, Carbo de Frat. Concordia. Vanales de Sacerdotio. Aviſo de Ribera. *Honofre de l'oraiſon.* Navigatio cœli, Segorbe. *Exercices Dom Sans Juoye. L'Amoureux de Jeſus, Le Nazareth de Sarclier, Garet conſolateur des ſcrupuleux, Creſpet triomphe, Exerc.* &c. Muerte Chriſtiana Avila, *Guide des affligés, De Salo, du Purgatoire.* Poſſevin. Villogaile,, Maric. Clypeus Patientiæ Coreni, *Le Pelerin du Ciel, Chemin du Ciel.* Sydereo, *D'Oraiſon. Eſtats de l'autre vie*, Nic. du Sault. *Confiance en Dieu, Inſtruction de Caſtori*, Bernardini de perſeverantia, Cordub. in Regulam, S. Franc. Corona Virginis Poſarelli, Bonifacii ſapiens fructuoſ. *L'Eucharistie Couronnée*, Speranza Hortus paſtorum, de perfectione Religioſa, *Piatti della Paſſione*, Scribanii opera varia, Arias de imitatione Chriſti, &c. *D'Angles conduitte, Cordier la famille ſainte, Prato fiorito d'Eſſempi.*

Porro Theologia hæc cum ſit pretioſiſſima, & ad cœlum promerendum maxime conducibilis, ſumma doceri induſtria, & improbo labore

labore exhauriri diſcendo exercendoque debet. Eam ob rem per principia, & rationes, quod ajunt, tradenda eſt, ejuſque pronuntiata pro virili, more Theologico ſtabilienda eſſent ſcripturæ locis, conciliorum authoritate, & SS. PP. ac Magiſtrorum ſpiritualium teſtimoniis, & experientia, ut conſtet perpetuam, atque immutabilem, hanc fuiſſe diſciplinam, & eatur obviam imperitis, & novatoribus qui præſumunt docere, quod numquam didicerunt, ut ajunt Nilus, & Hieronymus, ut decipiant animos aut diſcipulos, & diſcipulas, ut ita dicam, poſt ſe abducant in præcipitium. Sic ergo docendum eſſet: Ita ſanxit Chriſtus Dominus. Ita pronuntiarunt Petrus, Jacobus, Paulus, Joannes Apoſtoli, In hunc modum, Antonius, Pachomius, Macarius, Paphnutius, Hilarion, & Arſenius locuti ſunt, & evicere. Ita præſcripſere Baſilius, Caſſianus, Climach. Benedictus, Ignatius, ſic habent Bonaventura, Richardus, & Hugo Victorinus: ſic Bernardus, Bruno, Franciſcus, Dominicus, Laurentius, Juſtinianus. Rationes Theologicæ, Philoſophicæ, Politicæ, morales, & naturales evincunt, & ſtabiliunt vitam virtutum, quam gratia Dei, ſupernaturalem præveniendo, & adjuvando præſtat. Hoc primum, & novum inſtituimus in curriculo noſtro ſpirituali tomis 4. ſi Dei adſpiret gratia. Alterum quod molimur, ordo eſt docendi diſcendique, ut ordine tradatur, & acquiratur hæc diſciplina quantum Dei Beneficiis, & humano conatu fieri poterit. Ita præfamur Dei O. M. veniam, Dei enim munus eſt vita ſpiritualis, Dei donum eſt contemplatio, pluſque orando, & tolerando boniſque ſtudiis incumbendo proficitur, quam doctrina Magiſtrorum, quamvis ſine Magiſtro, & Duce labyrinthum hunc Regium ingredi debeat nemo, alioqui nec exitum neque ſalutem inventurus. Igitur adſpirante vocationis divinæ gratia, Statuatur ordo vitiorum, & affectuum ordinatorum, ſingulis artibus ſingulorum enumeratis ut ſigillatim edomentur, omneſque fibræ radicitus extir, entur quæ ſunt partes virtutis purgatricis. Tum virtutum omnium acies ordinetur. Ita ut una poſt aliam & ſingulæ per partes examine, & exercitio peculiari præter generale omnium, acquirantur, quod ad animi purgati ſtatum facit, inde ad virtutes Heroicas exemplares, & aliorum perfectrices eadem methodo progrediemur, etſi ad omnes occaſiones omnium virtutum intenti excubare ſemper debeamus. Statuatur etiam ordo meditandarum rerum, per virtutes, vitiorum, & affectuum debellatrices, & per myſteria divina præſertim Pſalmorum, Evangel. epiſtolarum, & aliorum divinæ ſcripturæ librorum. Per ordinem Attributorum Dei. Chr. Deiparæ, & creaturarum quem deſcripſimus. Senſim enim hac arte perdiſcuntur omnia, & cognitione atque uſu vita perficitur; Alioqui, ſine ordine qui gradiuntur, circum aguntur in orbem, & in idem redeunt oſtium, promoventque maximo labore nihil.

Claſſis interpretum Scripturæ.

Diſtulimus in hunc locum Interpretes, ut expeditiorem campum aliis complanaremus, & hanc etiam Patrum operam, in cumulum laudum, & coronam ipſorum civicam conferremus. Sunt enim ipſi Principes interpretum, & Magiſtri, ſecundum chriſtum, & Apoſtolos qui plurima Vet. Teſt. loca in novo ſpiritus afflatu divini explanarunt quę primo loco ſtatuenda ſunt. Videndi indices locorum Scripturæ in omnibus Patribus, & Bibliothecis PP. plurima enim inde recondita eruuntur, & ſine labore aliorum labore fruimur. Tenendum & illud eſt, alios quidem laboraſſe in textu Scripturæ vertendo, ſtabiliendo, expurgando, ut ſeptuaginta interpretes, Hieronymus, Author Italicæ, Ximenius card. Arias Mont. cottonus fecere: alios apparatum ſtruxiſſe in Scripturam univerſam, qua in claſſe numerandi ſunt Junilius, caſſiodorus, Iſidorus, Sixtus Sen. Arias Montanus, Tirinus, Serarius, Salmeronus, & ævo noſtro Pariſienſes DD. Quoſdam vero in totam ſcripturam continuaſſe commentarios, aut pene in totam, Chryſoſt. Aug. Lir. Bedam, Rabanum, Strabum, Hugonem, card. Lyranum, Dionyſ. Carthuſ. Haymonem, Tirinum, gordonum, Menochium, Sa, Marianam, Cornelium. Alios denique in partem unam tantum, aut plures, ut fecit Toſtatus, Nyſſ. Hilarius, Ambroſius. Nonnulli hoc tantum operepretium fecere ut allegorias ſcriberent, Loretus, Eucherius, Valerius de arboribus ſcr. Delrio, Adagia, Pintus locos de crucifixo. Ita Delrius Pharum ſcribens per partes divulſas ſolem & diem allaturum ſe arbitrabatur obſcuris: Aliqui locos comm. & conciones ad ſingulos textus exaggerant in commodum concionatorum, Velaſquez, Mendoça, Celada: alii tractatus moliuntur ingentes, ut Pineda de Salom. Villapandus, de Templo, ſolas ſuas cogitationes Sanctius adducit in medium. Nos omni literatura humana divi-

naque,

naque, linguis, & SS. *PP.* Arcanis ſententiis, & omni apparatu cenſemus ordonandos librorum divinorum commentarios. Sed Delus de diis Syris qui in ſcript. memorantur diſſerendo, ſtravit viam eruditis. Novarinus in circuitu ſacro, Umbra Virg. Aquis nuptial. &c. feneſtram aperuit, & fores muſarum piarum. Supereſt ad exhauriendum laborem hunc ultimum, ut juxta librorum ordinem laterculum interpretum componamus. Mature Cartas eſſe Paratas oportet in ſingulos Script. libros, & capita, & verſus, ut ſtudiorum tempore ab ipſis primordiis quidquid occurrit notatu dignum, ad Loculos referatur ſive à profanis ſive à Sacris authoribus excerpatur. Ita demum ſenſim ſine ſenſu, & Patrum ſententiis, & juris Oraculis, & Philoſop. Medicinæque arcanis, & politiore literaturæ gemmis commentarii exornabuntur. Videnda Clavis Catarini in ſcript. Prolegomena Serarii Salmer. Tirini, Marg. Sixti ſen. notæ. Vide pp. Catenæ plures, confer Joſephus libb. Antiquit. Jud. io rotum vetus Teſt. & Seder ollam Hebr. V. Guill. Pariſ. op. op. tract. 1. de legibus fuſe.

In totam ſcripſere illi quos initio cap. laudavi, & de Hebræis, Raſchi, Ralbag. Aben-Ezra, Targumiſtæ.

In Geneſim, Origenes, Philo, Baſil. Chryſ. Nyſſ. Nemeſ. Auguſtin. Theodoretus, Cyrillus iidemque in quinque lib. Moſis quem Pentateuchum appellant vulgo. Toſtat. Cornel. Pererius, Catena Lipomam. & græc. pp. Fernandius, in Gen. Lorinus in Levit. & Deut. Heſychius in Levit. Roier. M. S. Conſtantinus, Rabanus, Ruſconus, Procopius; Saillanus, Marius Victor. Tertull. verſu, in Choro poët. noſtrn. in Joſue, & Judices, Origenes, Auguſt. Toſtatus, Procop. Theodoretus, Saillanus in Annal. Serarius, Magallianus, Naxera.

In libb. Regum, Gregorius Magn. Rabanus, & Paralip. Theodoretus, Angelomus, Eucherius, Freculphus, Toſt. Sanctius op. Mendoza princip. Pineda, & Villapanda, de rebus Salom. & Templo, Torniell. Saillan. in Annal. V. Ambroſ. in Apologia Davidis, Chryſoſt. de Davide, & Baſil. Seleuc.

In Eſdram, & Nehemiam: Beda, Lombard. gloſſa recentiſſ. & qui in totam ſcripſ. Sanctius.

In Judith. Rabanus, Serarius, Celada, Saillan. &c. ſup. viæ Chronol. Genebrardi, Petavii, Gordon. & Bellarm.

In Tobiam, Ambroſius, Beda, Serarius gloſ. Saillan. Celada.

In Eſther, Serarius, Rabanus, Saillan. V. Sixt. Sen. Iſidorus.

In Job. Origenes, Hieron. Philippus preſbyter. Auguſt. Gregor. Mag. allegor. Catena SS. PP. duorum, & viginti, Catena Comitoli, Didacus Huniga, Pineda, op. op. Saillan. Bolducius, Ambroſ. de interpellatione, Gloſſa ord. recentiſſima.

In Pſalmos aliquot Origenes, Ambroſius, Nyſſenus in titulos Pſ. Baſilius, Chryſoſtomus, Chryſologus, in cantica omnia ſcripturæ, Jacobus de Valentia. Proſper, Bernardus, recenſentur 150. interpretes Pſalmorum à Poſſevino in verbo *David*, B.

In omnes Pſalmos, Auguſt. Hieronymus, Ruffinus, Arnobius, Junior, Apollinarius, Jacobus de Valentia, Remigius, D. Thom. Genebrardus, Titelmanus, & omnium locupletiſſime Lorinus tomis 3. ingentibus Janſenius, Velaſquez, Senenſis recenſet plurim. Catena SS. PP.

In *P*roverbia Hieronymus, Janſenius, Baſilius, & Ambroſius in aliquot locos, Salonius, Vienenſis, Rabanus, *P*eltanus, Salazar omnium ampliſſime, & eruditiſſime, & Cornelius à Lapide, V. Catenæ SS. PP.

In Eccleſiaſtem, Gregor. Thaumaturg. & Nazianzenus, Paraphraſ. Hieronymus opt. ſapientiſſime, Salonius, Olympiodorus in Bibl. PP. Lorinus, Pineda doctiſſ.

In Cantica, Origenes, Nyſſenus op. Theodoretus, tres *P*atres, *P*hilo Carpathius, Aponius, Juſtus Orgel. Lucas, Honorius, Rupertus, Richardus Victorious, Bernardus, D. Thom. Guillelmus. *P*et. Joan. Cantacuzenus, Sanotius, Delrio, Sherlogus, Beſſonus, Giſſerius fuſe, Coſmas Damianus, Pſellus, Polychronius, Italus al. Salazar.

In Sapientiam, Rabanus, Lorinus, &c. univerſales Gloſſæ.

In Eccleſiaſticum, Rabanus, Pina docte, Cornelius à Lapide erudite, Tuſus, egregie, Gloſſa recens.

In Prophetas omnes aut pene omnes, Hieron. Theodoretus, Cyrillus, Cornelius à Lapide, Maldonat. in aliquos.

In Iſaiam, Origenes, Baſilius, Chryſoſtomus, D. Thom. Procopius, Hector Pintus, Oleaſter, Sasbout, Forezus, Oſorius, Sanctius, Alvarez, Cornelius.

In Jeremiam, Origenes, Rabanus, D. Thom. Caſtrius, Agellius, Hugo Vict. Quinquarboreus, Giſſerius. Acoſta in Threnos.

In Ezechielem, Origenes, Gregorius Magn. Rabanus, Hugo Victor. Richardus Vict. Hector, Pintus, Pradus, & Villalpandus.

In Danielem, Richardus Vict. Joach. Ab. Pererius, Michael Picardus, Capgravius, Pererius.

In Oſeam, & alios Prophetas, Minores, ii qui in omnes ſup. Julianus, Toletanus, Remigius, Albertus, Alenſis, Ribera, Palatius, Theophylactus, Philippeaux, in Oſee, Caſtro, vid. Catenas *SS. PP.*

In Machabæos, Serarius, Joſephus, opere opt. Nazianzenus, & qui laudarunt Machabæos apud Serarium, V. Bellarmin. & Baraud. alioſque controverſ. Alcaſar, in vetus Teſtam.

In Evangelia omnia, Harmonia Ammonii, Baradius, Juvencus presb. verſu cecinit Evangel. Cornelius, Salmero, Maldonatus, Quadriga Evang. Garſias, Beauxamis, Ferus, Catena D. Thomæ, & Catena Gontzen. Janſenius, Hieron. Natalis, Rupertus, Auguſtin. in qq. & de conſenſu Evang. Euthymius, Theophylactus, Chryſologus in aliquot, ut & Chryſoſt. Origenes, Titelmanus, Greg. M. Catenæ PP. Corderi, Sandæus in Medico Evang. Juriſper.

In Matthæum, Hilarius, Hieronymus, Chryſoſtomus, Rabanus, Toſtatus, Chriſtianus, Drunthmarus, &c. ſupra.

In Marcum, Victor Antiochenus, &c. ſupra.

In Lucam, Ambroſius, Titus, Boſtrenus, Græcol. in Bibl. PP. Gr. Toletus, op. Seyſellus, moratiſſime, Stella, catena Patrum 32. in Bibliot. Palatina.

In Joannem Chryſoſtomus, Cyrillus, Alexandrin. Nonnus, Heroico verſu Græco. Auguſtin. Beda, Toletus op.

In Acta Apoſt. Chryſoſtomus, Oecumenii Catena PP. Arator, Diaconus verſibus, Lorious op. Sanctius, Cornelius.

In epiſtolas omnes Pauli, Chryſoſtomus, Theodoret. Græcolat. Sedulius, Primaſius, Ambroſius, D. Thomas, Beda, Anſelmus, Theophylactus, Græcol. Juſtinianus, Cornelius, Oecumenii Catena PP. Græcol. Salmero, Titelmanus.

In aliquot epiſtolas Pauli, Origenes, & Auguſtinus in epiſt. ad Romanos, Hieron. ad Galatas, Theodulus, Claud. Taurin. Hugo Vict. Rabanus, Cl. Altiſſiodorenſis, Velaſquez, in epiſtol. ad Philipp.

In epiſtolas canonicas, Clemens Alex. Didymus Alex. Serarius, Lorinus, Salmero, Clemens Lanthonienſis, Conradus, Henſel. Paez. in epiſt. Jacobi, Cornel.

In Apocalypſim, Auguſtinus, Victorinus, Andreas Cæſarienſis cum Oecumenio, Græcol. Ambroſius, Anſbertus, Rupertus, Primaſius, Viegas, Ribera, Alcaſar, Aureolus, Pavonius Joachimus Abbas, Cornelius luculentiſſime, Monſtrevil. Paraphraſis Gall. Circumferebat quidam circulator Romæ fabuloſam de Turca, Apocal. explicationem ann. 1646. luit pœnas.

Videnda Geneva plagiaria Cottoni, de locis corruptis ab hæreticis. V. Ariæ Montani, Scripturæ explic. in Bibl. Regiis.

Mixta opera edidere, Alanus, Alcuinus, Spieras, Auguſt. Triumphus, Mich. Ayguanus, Bertharius, Bonaventura, Auguſtinianus, Brunus, Guillaudus, cl. Scotus, in Bibl. Vatic. Regia, & aliis apod *Poſſevinum*, citantur, interpretes Mſſ. innumeri.

Claſſis Concionatorum.

Claudant agmen Concionatores, qui velut Rorarii, & Triarii Romanæ Eccleſiæ, librorum omnium apparatu, & armamentario inſtructi contra hoſtes debent depugnare. Scripturam, & Patres, ut digitos, norint ſuos, & impendant, ut ſalem & ſolem orationis, quibus melius eſt nihil. Oratorem Chriſtianum, Stellam, & Granatenſis Rhetoricam calleant ad unguem: audiant viros eloquentes, ait Auguſtin. & Apoſtolicos, faciant opus Evangeliſtarum, contemant eos qui auribus pruriunt, & à veritate auditum avertunt, unum eorum ſit opus, *Salus animorum*, quod eſt opus Dei. Non plauſus, ſed cruces ambiant; conciones SS. PP. combibant penitus, Baſilii, Nazian. Nyſſ. Chryſoſtomi, Chryſologi, Cypriani, Auguſtini, Gregorii M. Eucherii, Cæſarii, Fulgentii, Epiphanii, Ambroſii, Leoois, Damaſceni, Methodii, Baſilii Seleuciæ, Eligii, Laurentii, Nov. Juſtiniani, Fulberti, Andreæ, Cret. Germani, Chryſippi, Heſychii, Petri Cluniac. Aſterii, Yuonis, Bernardi, Petri Bleſ. Gerſonis, Guillel. Pariſ. D. Thom. Bonav. Richardi Hug. Vict. Bedæ, Rabani, videant Epitomen concionum P. Blanchet. & in Cathedra Chriſti coronata, omnes citatos in ſingulas conciones ac innumeros modos ad perorandum quolibet die comitiorum Chriſtianorum. Habeant etiam ad manum Bibliothecam magnam 4. tomorum Cunidii homiliis SS. PP. in omnes dies abundantem, aut aliam Minorem, juvat etiam habere ad manum vernacula lingua concionatores Hiſpanos, Italos, Gallos, & pios libros ſupra citatos, Caucinum, Granatam, Aponte,

te,

te, Sanjureum, conciones Bernardini, Vincentii Ferrerii, Spieratis, Granatæ, Bellarmini, Buſtii, Oſorii, Avilæ, Diez. Carthagenæ, Metezelli, Panigarolæ, Suarez, Valladerii, Lopez, Bitontini, Mazarini, Albricii, Olivæ, aineti, Seguirani, Cottoni, Valderamæ, Pipini, Baczæ, Acoſta, Kearnæi, Delrii, Hilareti, Stapletoni, Raulini, Avega, Senautii, Pelbarti, Garciæ, Ekii, S. Geminiano, Coeffeteau, Ardentis, Nauſeæ, Delicio; Sophologi, Clitovei, Nideri, Camus, aeſſe de Paulude, Meurieri, Maillartii, Lamberti, Diſcipuli, Molinerii, Beaux-amis, Antonii In opere aureo, Caniſii, Hugonis de prato Florido, &c. conciones Feri, Bielis, Clictovei, Vigelii, Avega, Vivaldi, Parati, Inchino, Mariſſi, Zamoræ, Gaſtii, Peroneti, de Vitriaco, de Voragine, Helmeſii, Segobienſis, Toſſignani, Saniago, Peraça, Caſtanei, Vigor. Janieri, Dynoci Loyer, in Magnificat, Pacheco ſpeculum ſacerdot. Epitome Lopez, Thezaurus concionatorum Præſentati, Eſtremera de nomine Jeſu, Picart, Carancæ, Catechiſmus Croquetii Catecheſes, Beauxamis conciones *L'entreé Royale de Jeſu*, conciones Dupuyer, Radulphus Ardens, Horoſco, Urimaria, Buratel. Araneus Taſſo, Magnificat, A S. Geminiano. Quadrageſ. Gori, Dominicus à pace, Franciſchinus, Areſi, Righinus, Honofrius, Michael de Miſſa, conciones Cyni, Cottoni, Molinier, Canegiani, Carraciolæ, Verrati Ovandi, de Janguas, d'Oſſuna, Marcello, Boſquier, Homel. Gaut. Illyricus Auximus, Roſarium Topiaris, Trophæum Iſraelitarum, Gravatii ſimilitudines, & aliorum plurium. Sylva Granatenſis, Rojon. Albricio, Coſto in Symbolum, Polygrano, Fiamma Conc. Grodicii, Kearnæi Coſteri, Sachez, Coſtæ: Caniſii, Quadrageſ. la Haye, Conc. Marcellini Depiſe, Encyclopædia ejuſdem. Qui ſuo Marte poſſunt cudere orationes, illis ſuadeo nullos, ut conſulant præter SS. Patres, & S. Bonaventuræ Bibliothecam, unde non inflantia, ſed inflammantia verba hauriant, & Seraphicos ſenſus Cherubicaſque conciones: Chriſtus enim in cathedra crucis opere concionatur, & verbo, & meritis infinitis, ſalutis: hic eſt faſciculus myrrhæ, Bernardi hæc ſumma Philoſophia, quam de ſcripturis SS. ad populum propalamus. Scitum illud Plin. hiſt. n. *Sale & ſole nil eſt melius*, Theophyl. in epiſt. de Chryſelio opt. *Sole & auro nihil eſt pretioſius*, utrumque ſuo nomine optime complectabatur, *Chryſelius*, hoc eſt, ſol aureus, aurum ſolare is erat omnium ſcientiarum, & virtutum compoſ. talem volo concionatorem Chryſelium, aut Heliæum ex ſole, & ſale: ſal terræ, & ſol ſit oportet, ait Chriſtus, Evangeliſta Catholicus novas ſemper cudat conciones. Numquam niſi egregiè paratus verba faciat: ſtudium, & labor pro Chriſto ſunt concionum fideliſſimi comites, & remuneratores. Deliniant initio verbis electis, & rebus curioſis, ut ſub finem motibus ſalutem perſuadeant.

Claſſis Controverſiarum.

Hi ſont Heroes Eccleſiæ & concionatorum Coryphæi qui ſuſtinent impetus hoſtium qui fugant & fundunt copias Hæreticorum, qui Bella Domini, Spiritu Domini, armis Domini, Scriptura, traditione, Conciliis, Patribus & lingua, omnibus eruditis, ut gladio utraque parte acuto conficiunt, qui cum Auguſtino & Hieronymo Monſtra perdomant, & calamo & lingua, ſapientiſſime utentes, Ambidextri, utraque manu pugnant contra vitia & mores corruptos in roſtris Catholicis, & contra Hæreſeon Portenta in Urbibus hæreſi ambuſtis, in hac acie generoſiſſima FORTIUM DAVID, præter citatos, SS. PP. numerantur, Bellarminus, Duperron, Debarraut, Coëffeteau, Deſaintes, Demochares, Roffenſis, Vvaldenſis, Stapletonus, Sanderus Baronius in Annal. Hoſius card. coccius, Armamentarium omnium PP. Gonterius, Gauterius, Cottonus, Valentia, Becanus, Gretſerus, Serarius, Chavaſſius, Veron. Fichet, Araucour, Turrianus, Garetius, Eſpencæus, Fevardentius, Villegagnon D'hilaire, Marcellinus Capucinos, Richeomus, Valentinus, Clemenſonus, Ferrerius, Florimondus, Alphonſus Piſanus, Caſtrius, Andreas Jungenicius, Confeſſio Hieronymiana Ambroſiana & Auguſtiniana, Milleloquia eorumdem, Malleus Calviniſtarum Uranii ex chryſoſtomo, Panoplia Lat. Lindani, Panoplia Græca Euthymii Latino-Gr. Ruardus Tapper, explicatio articulorum Lovanienſium, Princeps Condæus, Petavius, Raconis, Cauſſinus, le Moyne, Boſc. & alii ætate noſtra contra Arnaudum & Cyranum qui & retrus Aurelius, Theoph. Raynaudus contra hæreſim duorum capitum, Miraillet, Iſnard, Coſteri Enchiridion, Poſſevini reſponſio, Hajus, Saconay, Pamelius in liturgico & comment. Tertul. Guerus Cutbertus, Cornelius à Ryntelen, & Fiklerus omnia fidei Myſteria probaverunt ex codice Juſtinianæo contra Lutheranos & Calviniſtas: ex eadem arce machinas & tormenta libravit in eos præſes

Pri-

Primus Sabaudiæ Senatus, vir æterna fama dignus ob doctrinâ & pietatê aurei ſæculi, Fatornæus, Raimuodus, Catech. Baſilii Socolovius, Vives, Coiſſier, Zacharias Boverius, Antimornæus Coquæ, Antichriſtus Ferrerii, Sonnius, Clingius, Hermas, Pamelii Liturgicon, Garetius, Turrianus, Valentia, Caniſius, Regin. Polus ad Henricum 8. Porcheti victoria Judæorum, Raymondi Pugio, Hæreſeologia, Mocquot, Michael. Epiſc. Maſpurg. Cochleus, V. in Biblioth. PP. Pariſ. contra Vvicleſiſtas, plures DD. *Antimartyrologe & Anacriſe de Severt*, *Deſchamps*, & alii contra Janſeniſtas de gratia ſufficiente; videoda victoria & Arcus Triumphales & Trophæum S. ſedis & Baſiliſcus noſter, & card. Richelius. Exorcizare ſolebat hæreticos cottonus tacitis verbis & Patorneus. Non eſt agendum coram audientium corona, cum eis qui meditantur converſionem, quia nolunt videre vinci, non cum indoctis quia inſoleſcunt. Gonterji & Veroni Methodus opt. Noſtram ſumus experti invictam.: Aut Eccleſia poteſt errare, aut non: Si non? falſo vos adveniſtis titulo, qui ea tantum cauſa veniſſe vos dicitis: ſi ita, nulla ergo eſſet fides quæ errori ſubiaceret. Huic argumento centum & vigenti Miniſtelli per totos ſex annos non potuere reſpondere hilum. Serio & diu hæc ſcientia controverſiarum comparanda & uſus Libris conjungendus: Pecunia & ſuo intereſſe omnes capiuntur, his machinis expugnandi ſunt: ipſi hoc ſuggeſſere mihi, & probavi experientia; O ſi pecuniæ in hæc animarum lucra expenderentur! Bella alunt hereſes. O ſi principes pacem colerent! Porro hæretici, ut Faber ajebat, primum à peccatis & vitiis; deinde ab hæreſi abducendi ſunt, oratione, ſacrificiis, mortificationibus, exemplo, patientia, manſuetudine, doctrina inuſitata, SS. PP. conciliorum, linguæ Hebraicæ, Græcæ, Latinæque peritia ad miraculum, ipſorum libris & articulis fidei contrariis ſcripturæ convincendi ſunt, audiendi, tum è pulpito refutandi: ſcripto nullus finis, reſpondendum eſt tamen & pro uno millia reponenda, ſed cavendum ne vel in apice erremus. Optimus modus fuit Perronii & noſter, falſas citationes ipſorum demonſtrando: contra hæreticos exemplis egit Petraſanta noſter.

CAPUT III.

Aula III. Theologiæ Scholaſticæ,

Et Claſſis Theologorum Scholaſticorum.

Theologia Corona ſcientiarum, in lamina ſummi ſacerdotis aurea tetragrammato inſcripta collucens, ut prædicat Hierouymus Epiſtola de veſt. Sacerdotum, ſupremum doctrinarum culmen & κορυφὴ τῆς ἐπιστήμης, ut ex Pythagoreis affirmat Eugubinus lib. 2. peren. Philoſ. cœlum ingeniorum tot Aſtris micans quot arcanis diſputationibus, ut initio Naturalium quæſtionum pronuntiat Annæus Seneca; hac inauguratione Arcana tradi ſolet & ſuſcipi, ut in celeberrima florentiſſimaque Academia, & à ſapientiſſimis eruditiſſimiſque magiſtris, ab ingenioſiſſimis moratiſſimiſque diſcipulis hauriatur, in Sorbona Pariſ. in acad. Hiſp. Ital. Germ. Gall. in collegiis Societ. Jeſu &c. Relig. Magna prorſus diligentia, magna fidei & Religionis puritate, & accuratiſſimo ſtudio doctrinarum tradenda docendaque eſt, magno labore colenda, & vigiliarum lucubratione retractanda reguſtandaque, magna veneratione ob fidei veritatem qua nititur, & ob religionis majeſtatem quam tuetur & præſtat, excipienda. Præclarum ſane faciunt operæ pretium & incredibili demerentur initiatos Beneficio, qui pertractant omnia hujus eminentiſſimæ ſapientię arcana, nihilque eorum quæ in uſum & diſputationem cadere ſolent intactum prætermittunt. Qui autem ludunt operam in prolegomenis ut vocant & parergis, aut ita prolixe luxuriantur in nonnullis quæſtionibus interdum etiam alienis ab inſtituto, ut illibatas relinquant partes præcipuas, v. g. de Trinitate, de gratia, de peccatis, de merito, de juſtif. de legib. de Matrim. Confir. Extr. unct. ult. finibus næ ſummam injuriam inſerunt auditoribus, & notam inurunt ipſis myſteriis indiligentiæ. Ordo Magiſtri ſententiarum eſt peropportunus, ut S. Thomæ, Alenſis, Bonav. Scoti, aliorumque veterum Theologorum. Docendi Methodus uſu contrita præſtantiſſima eſt & ſaluberrima, quam ſecuti ſuot omnes notæ melioris antiſtites diſciplinarum, & immortale nomen aſſecuti in Sorbona, ubi de ſcriptura etiam & hiſtoria Eccleſiaſtica reſpondendum, utinam & de linguis omnibus eruditis, in collegiis noſtris, ubi & de caſibus conſc. reſpond. Alius modus Damaſceni floridior eſt & Petavii, ſed hic ſolidior & fortior. Compendia Becani, à S. Joſeph. &c. ſunt accommodata properantibus aut recolentibus curſim ſtudia, verum molientibus atque moventibus majus opus, non eſt feſtinandum, ſed terenda ſunt limina ſcholarum & ipſa ſubſel-

lia

lia laboribus incurvanda, clamoribuſque concertatiooum frangenda ſunt. Non enim bene niſi in Sole & pulvere Scholaſtico, in certamine & palæſtra quotidiana, in gymnaſticis exercitationibus, io Agonibus heroicis diſputationum Herculearum, & auditione aſſidua præſtantiſſimorum magiſtrorum, meditationeque athletica & conſtanti, necnon optimorum authorum lectione, ac judicio maturo verarum opinioourn, hæc Regina & Domina ſcientiarum comparatur, qua qui initiati non ſunt aut leviter tantum tincti, nec ſcribere de rebus ſacris noruot caſte & emendate, nec pro Roſtris de Religione ſecure perorare: Gomes in vita Card. Ximenii ait eum admiratum actus Sorbonicos, eorum imitatione Academiam Complutenſem inſtituiſſe, & lepidum narrat eventum propugnantis præ timore Claudii imitatione Imperatoris. Armanda porro eſt Theologia, ſcientia militari controverſiarum quaſi ſcuto, & gladio veritatis, ſcripturarum oraculis illuminanda, & cnnciliorum, antiquorum Patrum effatis, ut columnis ſtabilienda, emblemate vermiculato ornanda, corroboranda, quod præſtitere diligenter Mag. ſent. D. Thom. Valentia, Vaſquez, Duvallius Gamaſchius Ruitz. & præ aliis Dionyſius Petavius in libris dogmatum Eccleſiaſticorum, Bellarminus, Perronius, Coeffetæus, & Coccius ac Deſaintes in controverſiis, ita & Cottonus, Gauterius. Eadem firmanda civilibus Imperatorum Regumque legibus, canonico ſtipanda jure, ac demum in pias conciones, & eruditas, animorumque ſalutem expendenda, totius curriculo vitæ exaugenda, qua lucubrationibus, & ſcriptis, qua diſputationibus & amicorum colloquiis, ac demum ſapientia Beatorum, ut ait Aug. conſumanda coronandaque laurea ſempiterni doctoratus. Ferendæ ſunt in oculis diſputationes quæ ſunt primarum partium de Deo uno, de Trinitate, de viſione Dei, de libertate Dei, de prædeſtinatione. De Chriſti unione hypoſtatica, libertate, & meritis. De transſubſtantiatione, & unica laicorum ſpecie, de gratia & juſtificatione; cavendum ab opinionibus erroneis, & novitate ſuſpectis, quæ periculum animo creant, & Eccleſiæ perturbationem. Novarum enim opinionum ſtudioſi & rerum, ac veterum eruderatores, fuere ſæpiſſime hæreſum authores, & damnatarum infauſta capita ſectarum; dum præfidunt ingenio ſuo, ut de Origene, Tertulliano, & Vincentio, ait Vincentius Lirinenſis, & inventa ſua more ſimiarum, & ore impudenti, contra fidem Eccl. & authoritatem indurata & indomita obfirmati pertinacia defendunt mordicus. Porro Theologiæ, quæ fide fundatiſſima eſt, regulis, expungendi ſunt errores qui occurrunt in libris veterum contra traditionem Apoſtolicam, & ſenſum Eccleſiæ Romanæ, quale eſt illud Cypriani de rebaptizandis hæreticis, Concilii Arel. de nuptiis adulteræ ſolvendis, & renubendi licentia contra Evang. Marc. 10. Luc. 16. Rom. 7. 1. Cor. 7. verbis conceptis, & illud de vini Baptiſmo, quod ore Chriſti damnatum eſt. In Patribus etiam occurrunt aliquando ſcopuli Eccleſiæ regula & ſcripturarum enavigandi, ut in Irenæo, Lact. & aliis ſomnia millenariorum. In Origene & Irenæo damnatæ hær. in Fauſto & Caſſiano Nævi, de Gratia Semipelag. in Hilario & Ambroſio Nebulæ, hic enim ignem inferis, ille dolorem Chriſto demit patienti, Facundus quoque duriſſime de Sacramento Euchariſtiæ locutus eſt, ut & Theodoretus dum ex illa ſumunt argumentum contra adverſarios, ſed ex fumo fecit ſplendorem Cardinalis Perronius, ingenii, doctrinæque miraculum. Non offendet autem ad lapidem ullum, qui Regia via tutiſſimarum & communiſſimarum ſententiarum progredietur, & firmiſſimum in fuodatiſſima Theologia figet gradum. Qui multa legerunt, non multum, & Theologiæ myſteria non norunt, aura limine ſalutarent duntaxat, illi multa, & maxima peccare ſolent. Novatoribus & ſcruta neſcio quæ fumoſæ nec legitimæ antiquitatis oſtentis ſimilia, ſacrorum Iſidis inſtar oſtentantibus obluctandum eſt omnibus fidei viribus, donec in terram, ur air ille, ſeptima volutatione arietentur. Peritiſſimis ſaniſſimæque ſententiæ Doctoribus auſcultandum, ſtandum traditionibus, ſcripturis, conciliis approbatis, fidei regulis, Eccleſiæ Romanæ authoritate, SS. Parrum conſenſu. Cæterum cum eodem genere palæſtræ, Theologiæ, Philoſophiæque conſtent Agones, Dimidium facti jam habent qui victores è Philoſophiæ quadrivio laureatique prodierunt. Itaque myſteriis initiantur, ut cum magiſtris plurimum tribuant, authores tamen ſerio lectitent, ſeu prælibando, ſeu regustando, ſeu inter utrumque volando. Hoc eſt arcanum maximum. Petrus Lombardus Epiſc. Pariſienſis, magiſter ſententiarum qui prælegitur, ita dictus à Patrum ſententiis quas ut dictata profert, quatuor libris omnem Theologiam eſt amplexus. In 1. de Deo trino, & uno diſputat. In 2. de Angelis homine,

ne, & peccatis ac gratia. In 3. de Incarnatione Chriſti & virtutibus fide, ſpe, caritate, religiooe, &c. In 4. de Sacramentis; Judicio, Purg. Inf. Beatitudine: ac per diſtinctiones tantum, & ſententias progreditur. Itaque citatur, Mag. in 1. d. 26. in 4. d. 6. hoc eſt libro 1. diſt. 26. in hunc omnes antiqui ſcripſere commentarios D. Thom. Bonav. Scotus, Mayro. D. Thomas etiam quadrifariam diviſit hanc diſciplinarum omnium diſciplinam: In prima parte agit de Deo uno trino, Angelis, homine, creaturis. In ſecunda parte quæ dicitur prima ſecundæ partis pars, tractat de Actibus humanis; de peccato, gratia, & legibus, & virtutibus in univerſum atque donis. In ſecunda ſecundæ partis parte, agit de virtutibus, fide, ſpe, charitate, religione, juſtitia, &c. in quarta; quæ tertia pars dicitur diſputat de Incarnatione, & Sacramentis: quia tamen morte præventus, illam non abſolvit, additum eſt ſupplementum, ut vocant tertiæ partis, in quo quod ſupererat de Sacramento Pœnitentiæ, Ordinis, Extr. Unct. & Matrimonii peragit, ac de finibus ul. Modus autem diſputandi ipſius per quæſtiones, & articulos contexitur, ac in articulis proponit primum argumenta contraria, tum concluſionem, quam ratione firmat in corpore, ut vocant articuli, & ad extremum, ad argumenta reſpondet citaturque in hunc modum, D. Thom. 1. 2. q. 5. art. 4. a. 1. aut 2. 2. q. 3. a. 3. aut in corpore art. hoc eſt. D. Thomas prima ſecundæ quæſtione 5. ad 5. art. 4. primum arg. in ſecunda ſecundæ quæſt. tertia. 3. aut in corpore articuli: opuſcula ejus, & alia opera citantur ſuo modo; faciunt hæc ad indicem etiam ipſius intelligendum in gratiam eorum qui aliis facultatibus addixerunt ſeſe. Theologi ſecundum illas materias dividunt quadriennium. De Deo, de Angelis, de actibus humanis, de peccatis, gratia & legibus, de fide, ſpe, charitate, & religione. De Juſtitia & Jure, de Incarnatione, de Sacramentis in genere, & in ſpecie, de Baptiſmo & Euchariſtia, de Pœnitentia, & aliis. Jam ita ſunt hæc connexa, ut Deus proponatur tanquam finis obtinendus per media interna, gratiæ & virtutum, & per externa Incarnationis, & Sacramentorum: duo ergo ſunt finis & media. Vulgo, tractatum de Matrimonio ad caſiſtas remittunt, & præcepta divina. De confirm. & extr. unct. ſilent, & de ult. finibus, deberent tamen amputare fimbrias, & lacinias diſput. prolixiorum in quibus luxuriat ſtylus, & omnes partes perdocere; non de canonico jure ſcita proferre plurima quæ ad Theol. conferunt. De juſtificatione agunt alii in tract. de pœnitentia, alii cum de gratia & meritis, ac reviviſcentia eorumdem. De ea Conc. Trid.

Jam vero, Citavimus Patres, & concilia in Idea locorum communium: neque neceſſum eſt eadem recantare. Dionyſio ergo Origene, Hilario, Auguſtino, Nazianzeno, & aliis tacitis, ordiemur à Damaſceno qui Græcorum Primus Theologiam eo ordine fere quem diximus, quatuor libris orthodoxæ fidei contexuit, Nicetas, in Theſauro, Cypariſſiota in centuriis, Euthymius in Panoplia Græcolat. Magiſter ſententiarum Petrus Lombardus, Al. Alenſis D. Irrefragabilis, Bonaventura D. Seraphicus: Albertus Magnus, S. Thomas D. Angelicus, cujus ſummam multi, & prælegunt, & comentantur. Vincentius Bellov. in ſpeculo Theol. Scotus D. Subtilis, Henricus Gandavenſis, Mayronis Actus Herculei Sorbonici author. Durandus, Aureolus, Caperolus, Jo. Major, Herveus, Petrus de Alliaco, Ægydius Romanus, Petrus Victoria, Gregorius Ariminenſis, Ochamus Dux Nominalium. Guill. Pariſienſis, Gerſo Cancellarius, Hieronymus ab Angeſto, Almainus, Paludanus, Marſilius, Alanus Copus, Aug. Romanus, Dom. Flandria, Vivaldus, Gabriel Biel. Beliratius, Driedo. A. Vega, Trigoſius, in Bonav. Cajetanus, Soto, Melch. Canus, Bonnez, Palatios, Viger, in 1. p. Sonnii demonſtrat. Baconus, Javellus, Valentia, Molina, Vaſquez, Suarez, Delugo Card. Mæratius, Gillius, Ruits, Conink, Alarcon, Zuniga, Salas, Moncæus, Rebellus, Leſſius, Becanus, Tannerus, Baldellus, Bubalus, Martinonus, Mendoça, Atriaga, Palaſicinus, Ripaldi, Hungerus, Henriquez, Scortia, Maſcaregnas, Gamaſchius, Garaſſius, Petavius, Theophilus Raynaudus, Raim. Sebondius, Fileſacus, A. S. Joſeph Compendium, S. Thom. Bonjoannis, & aliud brevius ſolarum concluſionum. Opuſcula D. Bonaventuræ, & D. Thomæ, Suarez, Leſſii, Molinæ, &c. Horum alii in univerſam Theologiam aut fere univerſam ſcripſere, commentariis Authorum, alii diſputationibus, ut Suarez, Vaſquez, Valentia: alii in partem aliquam: de prædeſt. Moncæus, ab Angeſt. de Angelis Bubalus: de legibus Salas, Vega de juſtif. Baldellus de Actib. h. Ruits de Trin. Medin. Soto & Rebell. de juſt. Konincq. de Sacram. Delugo, de incar. juſt. Sacram. Præpoſitus de incarnatione, Raguſa, Maldonatus de Sacramentis, & indulg.

Pro-

Proſtius de Jubilæo, Leſſius, de gratia, Turrianus, de gratia, Molina de gratia, Diotallevius, de gratia, Artubal in 1. partem, Granadus in 1. part. diſputationes Th. Haji, Becanus, Tractatus Marianæ, Ricardus de media villa, Braduardinus de cauſa Dei, Pennotus de libertate, Faventini diſput. Malderus de virtutibus Th. Delorca, Dionyſ. Carthuſ. Roſellus de Sacramentis, Vega, Aragonius Koëlim. Ledeſma, Curiel, Cumel. Caſpenſis, Conrad. de contractibus, Hæredia de Sacramentis, Thomas Argentin. Curſus Tbeol. Sebaſtiani Oxonienſis de Sacram. Articuli Lovan. Teperi, Fœlix de Incarnat. Gregor. Ariminenſis: Arriba, Roſarium Pelbarti, Hadrianus Florentius. Pici Theoremata, Seyſelius de Providentia, Syrenus de Angelis, Camerarius de Prædeſtinatione, Petrus Simon de veritate, Rupipoſei diſtinctiones, Lexicon Theologicum, Attenſtain compendium D. Th. & Theologiæ, concluſiones D. Th. Baſſolis, Malvenda de Antichriſto, de Rubione, Vignerii inſtitution. Bayi Catechiſmus Theologic. Rugetus, Zechi tractatus: Bonacina de Incarnatione, Jo. Major. Sirenius de fato, Eſpencæus de continentia. Soneinas: de Rada de Chriſto, Gervaſius de Notitiis, Dionyſ. Ciſtertienſis, Galante. Lenſæus de libert. Canus, Mengo flagellum Dæmonum. Cutbertus Tonſtalius de Euch. Sanchez de Sacramentis, Turrianus de juſtificatione, Roſſi opera. Vincent. Regius, Marande Theol. Yues.

Claſſis Theologorum Moralium vulgo Caſiſtarum.

Greg. Naz. in explanatione currus Ezechielis perelegaoti, affirmat eminentiſſimam illam Aquilæ faciem humanã eſſe conſcientiam, ſeu conſcientiæ ſcientiam pretioſiſſimã, quæ ideo ferri *deſuper* dicitur, quia diſeiplinæ omnes ad amuſſim, & regulam ipſius dirigi, & ad ſeopum ipſius qui eſt ſalus æterna, debent recta linea collimare; eam ob rem Lucenſis Epiſc. Hugo Carretus M.S. in Bibl. Fuxenſi Toloſana in Ezech. aſſeverat Aquilam ſignificare motum Creaturæ Rationalis in ſuptemum finem.

His ergo ponderibus, & momentis præſtantia hujus facultatis diviniſſimæ definienda eſt, quæ in otdlne ad æternam vitam ſpectat, Jus ſacrum ſeu licitum, & illicitum per Dei legem, & Eccleſiæ ſeu internum forum ſeu etiam externum, & utrumque attendas, fori, & poli ut ajunt: eam ob rem media eſt inter Theologiam ſcholaſticam, canonicam, & jus civile, quia de Theologia ſchol. mutuatur Regulas humanorum Actuum, conſcientiæ, legum obligationes, Sacramentorum, & peccatorum rationem, etſi non tam accurate, aut prolixè de iis diſputet contenta ſolido: de jure Can. Leges, & canones Eccleſiaſticos necnon cenſuras, & pœnam; de jure civili, leges Imperatorum, & municipales quæ conſcientiam legitimis certiſque vinculis obligant, & conſtringunt: mutuas ergo ſibi præbeot operas hæ diſciplinæ, & moralis ſeientia ſublevat ſcholaſticam diſputationibus decalogi, præceptorum Eccleſiæ, cenſurarum, Beoeficiorum, & Matrimonii: his enim fere finibus, & cancellis circumſcribitur ſchola conſcientiæ, niſi Reſtitutionum adjicias materiam, quæ eſt Juſtitiæ, & juris. Porro practica eſt univerſa, & vim habet maximam, & uſum quotidianum, in Eccleſiæ Gubernatione, & ſacramentorum adminiſtratione, & conſcientiæ regimine: ſero pœnitet non ſtuduiſſe. Authores hujus diſciplinæ, Theologi omnes qui de pœnitentia, & aliis ſacramentis, de Actibus humanis, & de Juſtitia, & Jure, deque reſtitutione, ac religione diſſetuut: tum jus canonicum, & Concilia, & ſumm. Pontificum Bullaria. Jus civile univerſum atque conſuetudlncs, ut vocant provinciarum. Denique illi omnes qui curriculum Caſuum laboribus, ſtudiis, & ſcriptis emenſi ſunt ſuis, ſive totum, ſive partes: porro alii per compendia, & enchiridia ſeu Manualia ordine Alphabetieo tradunt caſuũ definitiones inſtar Aphoriſmorum Hippocratis, ut Emanuel Sa, Navarrus, Toletus, Filliucius, Sylveſter, Tabiena, Angelus, Antoninus, Fumus, Roſella, Cajetanus, Hermes parochorum Gal. Medulla caſuum. Alii modo, & more Theologico progrediuntur, ut Henriquez, Sanchez, Valerius Reginaldus, Fillucius in opere majore, Azor, Rebellus, Leſſius, Suarez de Religione, Molina de legibus, Baldellus de Act. hum. Bonacina totus, Fagundez, & Sanchez de præceptis, Caſtro palao de ſacramentis, &c. Rodriguez in quæſtionibus Regularium, Layman, Sayrus, Comitolus, Diana, Barboſa de poteſtate Eccleſiaſtica, Garſias de beneficiis, Avila de cenſuris, Theophilus Rayn. de mooitoriis, Salas, & Medina de obligationibus. Pontius de matrimonio, & Mart. Perez. Jacobus Graffius, Villalobos, Praxis Criminalis regularium, Alberti Lucenſis, Navarri opera: majora conſilia, & reliqua, Rebuffus de beneficiis, methodum juris ſequitur Proſtius de jubilæo, & indulgentiis, Jacobus à S. Georgio, de jubilæo,

lico, in Bibl. PP. Cottonus in inſtitutionibus: ſumma Benedicti.

Huc pertinent Regulæ Cancellariæ & omnes juris Canonici interpretes, controverſiſtæ certarum rerum gratia, Morales Philoſophi, Javellus. Theophilus Raynaudus Philiarchus de Sacerdotis officio, Myſtagogus Creſolii & Anthologia ejus ſacra, Liber Valerii Regin. ſeorſum editus de Prudentia Confeſſarii aureus, Theologia Moralis Gordoni.

CAPUT IV. AULA IV.

Juriſprudentia.

JUriſprudentia Regina Regnorum, Domina Populorum, Mortalium Arbitra, judex civium, Divinarum humanarumque rerum ſcientia, forenſis Religionis Sacerdos & Antiſtita: Caſſiod. 1. Var. l. 1. de juſt. & jure, ſapientia rerump. cui toto orbe Academiæ & univerſitates ut vocant veluti quædam juſtitiæ templa, à Pontificibus, Imperatoribus, Regibus, Principibus, Optimatibus, rebuſque publicis orbe toto conſecratæ ſunt, ut Politici Status ſemioaria & firmamenta regnorum, ut Juſtioianus in præf. inſtitut. &c. pronuntiat: hac methodo ab infulatis juris flaminibus & myſtis traditur, & ab inauguratis Laureaque Doctoratus coronandis excipitur. *Æquitatis* ſcopo non lucri cupiditate, legum divinarum & humanarum reverentia, non violatione; labore improbo, non otio Nepotantium diſſoluto, memoria fœlici, judicio fundatiſſimo, laudabili advocatione veritatis, non fuco mendacii, pauperum patrocinio & defenſione, non divitum loculis exenterandis, Dei oculis, non mortalium acceptatione. Conduceret plurimum ordiri ab effatis Theologiæ quæ de legibus auguſtiſſimas inſtituit diſputationes: Tractatum *de legibus*, appellitaot, eſtque breviſſimus apud Greg. de Valentia, diffuſior apud Molinam, Suarem, Baldellum. Juris tradidit modum Præſes primus Senatus Sabaudiæ ſæculi noſtri Papinianus, mihique perſamiliaris, *Via ſcientiæ* ut vocant per principia Moralis & politicæ diſciplinæ in ſua *Juriſprudentia Papinianæa* & per Rationes legum in ſuis rationalibus, eſt enim anima legum ratio, & interpres earumdem oratio. Tradidit vero ſecundum vulgatam juris diviſionem in res, actiooes & perſonas, Gregorius Toloſanus in ampliſſimo juris ſyntagmate, ſed deſideratur à nonnullis in eo paulò profundior ſcientia cum extet & emineat, in eo opere politior literatura, idem etiam tradidit jus Canonicum methodo commoda in partitionibus juris canonici. Alias ſecuti ſunt vias Hotmaonus, Donnellus, Poſſevinus, Vigelius, Myſingerus, Vveſembechius. Placeretſane omnibus Philoſophica docendi ratio, hac enim via ſolidius & compendioſius doceretur juriſprudentia, citatis legibus ad ſingulas concluſiones diſputationum, materiis juris, ordine ſcientiæ & objecti diſpoſitis, definitionibus, diviſionibus, ſpeciebus, caſibus ſingularibus, cauſis, effectis, principiis, rationibus, contrariis, ſimilibus, objectionibus, ſolutionibus, corollariis denique omnibus adductis in medium, ita demum jus civile & canonicum diſceretur per regulas & principia univerſalia, quæ pertinent ad omnia prorſus negotia omneſque controverſias, noo autem memoria legum tantum, quæ corticis eſt tantum delibatio non medullæ. Certe cum juſtitia ſit *virtus juris cogniti tribuendi*, & juriſprudentia cognitio juris, ſeu legum, quæ jus definiunt & ccntinent, & illa in voluntate, hæc ſita ſit io intellectu. Juriſperitus verus ex juſtitia & juriſprudentia conflari debet, ut ſit vir bonus & juris tribuendi peritus, itaque juſtus virtute & ſcientia. Jus autem, eſt Ratio dominii ſeu debiti, ſeu ratio & titulus propter quem res tali, & tali debetur, ſeu jus eſt ratio SUI, ob quam quilibet aſſerit aliquam rem eſſe ſuam. Quam Ratiooem lex determinat, concluſione, definitione, ſententia, lata ſcilicet ab homine juſto & perito juris, qui rem ſuam cuique voluit tributam, qui eſt ſapiens legiſlator, non privatum bonum ſuum ſecutus, ſed publicum omnium: finis enim hujus ſcientiæ eſt ſalus mortalium civilis, quæ in eo eſt poſita ut ſuo jure & ſua re quilibet potiatur: Hoc eſt ergo juris omnis Breviarium, & dividitur omne jus & omnis juris prudentia ſecundum diverſas rationes debiti, ſeu ſui, aut *ſuitatis* & hæc eſt forma nativa ſcientiæ: Nam alia diviſio in res, actiones & perſonas, eſt materialis & omnibus artibus communis: rationes igitur dominii, ſeu ob quas rem ſuam quivis dicit merito, & aſſerit ſibi debitam, ſunt germaniſſimæ partes juriſprudentiæ, inde eſt juſtum quod eſt ſecundum illas rationes, injuſtum quod eſt contra ejuſmodi rationes, medium rationis & rei inter plus & minus appellant Theologi: juſtum quando quis habet quantum debet, nec plus, nec minus, inde lanx & libra juſtitiæ & æqui-

411

æquiponderans ἰσοῤῥόπον, Græci vocant, Io commutativa juſtitia attenditur æqualitas rerum inter ſe ſine perſonarum attentione: in diſtributiva attenduntur res ſecundum perſonas, plus enim Duci debetur ſpoliorum, quam Gregario militi: at in nominum ſolutione, tantum reddendum eſt ab omnibus cuilibet mutuum danti, quantum commodavit, tantum pœnæ & ſupplicii cuique imponendum, quantum peccavit: in vindicativa juſtitia tantam debet offenſo ſatisfactionem, quantum offendit, hoc eſt jus tertii & læſæ partis. Jus ergo in una lance librandum eſt, & res debita in alia lance, ut fit in monetarum pondere examinando. Jam rationes ob quas dicit aliquis rem eſſe ſuam, ſunt, *inventio*, *occupatio*, productio, piſcatio, venatio, ſocietas humana, & civilis, publicum privatum, donatio, teſtamentum, ſubſtitutio, fideicommiſſum, legatum, contractus, ſtipulatio &c. Ut tamen ordo ſervetur inter iſtas rationes SUI, ſeu debiti & Dominii, ordiendum eſſet à jure naturali, & pergendum inde ad jus Gentium, tum ad civile & municipale, ſacrum, profanum, publicum, privatum: v.g. jure naturali continentur ea quæ omnibus hominibus ſunt debita jure ſocietatis humanæ, tum quæ ad Nuptias, & patris ac filiorum officia, alimenta, Teſtamenta &c. in Gentium jure, de commerciis, bellis &c. in civili de contractibus &c. in jure Canonico, eædem ſunt formæ juris. Beneficium enim quis dicit ſuum electione, poſtulatione, collatione, nominatione Patroni, & Paſtoris inſtitutione, Reſignatione, permutatione, triennali pacifica poſſeſſione &c. Quia vero in ſua cauſa judex eſſe debet nemo, propter amorem ſui qui cæcus eſt & jus non videt, exoculatus cupiditate inflammata, ad ſalutem publicam tuendam & bella cædeſque devitandas dum de ſuo certatur, inſtituti ſunt judices & forum competens, & leges conditæ, ut judices non arbitratu ſuo, & corruptelis affectuum, & munerum, ſed ſecundum leges de ſuo, ſeu de jure pronuntiarent; inſtituti advocati & procuratores & dies fatales, & teſtes, & tabulæ ut de jure & ratione SUI conſtaret judicibus, inſtitutæ etiam actiones quibus res repeterentur advocatorum poſtulatione, vindicationes rei, evictiones, reſtitutiones ſpoliatorum, executiones ad exhibendum, Publiciana, inſtitoria negotiorum geſtorum &c. Sed ex alto, jam in littus obvertenda' prora eſt, eoque, unde vento inopinato provecti ſumus revertendum.

Deinceps igitur exiſtimaverim, juri canonico incumbendum ſtudio præcipuo contra quam fiat, quia corrigit & emendat jus civile, eoque dignius eſt, quo divinius & nobilius; quam etiam ob rem juris anteceſſores canonici *protoſedent*, ut cum Tertulliano loquar. Hoc vero clavo figendum trabali in animis initiandorum; arcanum omne facultatis hujus, hoc eſt prudentiæ juris utriuſque, in textu canonum & legum poſitum eſſe, & in RATIONE quæ anima eſt omnium jurium, erubeſcunt enim legum & artis hujus antiſtites ſine lege loqui, & legem ſine ratione proferre, aut etiam pronuntiare niſi tota lege perſpecta. Porro juris canonici textus conſtat Decreto Gratiani: Decretalibus Gregorii Noni. Decretalibus *B*onifacii octavi, Clementinis Clementis quioti, & Extravagantibus decretalibus communibus & Joannis XXII. Decretum Gratiani in partes tres tribuitur, Prima centum diſtinctionibus componitur: Secunda cauſis ſex & triginta, & diſtinctionibus ſeptem de pœnitentia ad cauſam uſque 33. Tertia conflatur & coaleſcit ex quinque diſtinctionibus de conſecratione hoc eſt de ſacramentis. Centum Primæ diſt. citantur in hunc modum, primo canonis vocabulo, vel duobus aut tribus cum plures canones ab eadem voce principium ſortiuntur. v.g. C. non decet, diſt. 12. hoc eſt canone qui ſic incipit, diſtinct. duodecima. Cauſæ vero in ſecunda parte ita citantur, v.g. 1. q. 1. Can. Gratis, hoc eſt, cauſa prima, & ejus cauſæ quæſtione prima: canone cujus initium eſt illa vox Gratis. In tertia parte citantur per canones & diſtinctiones ut can. Baptiſmi. D. 4. de conſecratione. Gloſſæ canonum citantur hac nota Gloſ. Conglutinatum eſt autem Gratiani Decretum ex canonibus veterum Conciliorum & SS. Patrum ſententiis ante annos quingentos: digeſſit autem illud author ejus Gratianus in materias & velut communes locos additis diſputationibus & quæſtionibus Theologorum more. Alia Decreta Yvonis, Iſidori, Creſconii citavimus ſupra in tit. Canonum. Decretales Gregorii IX. conſtant ſolis Pontificum reſponſis, libris quinque, & citantur per capitum voces primas more Canonum & per titulos, ut Cap. ſubdiaconus, de temporibus Ordinationum, ita citatur liber Sextus Decretalium Bonifacii Octavi addita voce in Sexto. Ita & Clementinæ præmiſſa nota Clem. ita Extravagantes præpoſita voce extrav. Inſtitutiones juris Can. Lancellotti authoritatem non habent,

facem tamen præferunt tyronibus. Confert ad hujus juris vim & notitiam Bullarium Pontif. noviſſimum quod eſt ampliſſ. Nomocanon Photii, leges civiles parallelorum more componens cum canonicis. Balſamom & Zonaras in canones, Conciliorum tomi. Abbaris Siculi, Panormitani, Felini, Jo. Andreæ Gloſſæ, repetitiones Juris Can. tomis 5. ubi veteres omnes canoniſtæ habentur. Tuſchi repertorium ſeu definitiones. tractatus Greg. XIII. tomis 23. ſumma Hoſtienſis, Speculator, Durahdus, Jo. à Turrecremata Card. Rebuffus in Decretal. & tract. varii, *B*arboſæ tomi plures, Gambacurta de immunitatibus, Garſias de beneficiis, Lotherius de benefic. Flaminius Æmylius, Caſiſtæ citati in Claſſe Theologorum, Gonzales de beneficiis, Gigas de penſionibus Epone de Jure g. Her. qq. de immunit. Duardus de cenſibus, Pontius de Matrimonio. Lotherius de re beneficiaria, Candidi Diſquiſ. Morales, Index juris Canon. d'Aoys, Marius Alterius de cenſuris, Salgado de regia protectione, ſumma Villalobos. Roſellæ, *Somme Beneficielle Bouchel.* Anaſtaſius Germonius de Sacrorum immunitatibus, Anellus de Sacerdotio. Fragoſi regimen reip. Chriſt. Deciſiones Canonicæ, 4. DD. Mohedani, Bellameræ, Caſſiodori, Capellæ Tholoſanæ, Collectio Privilegiorum Roderici, Pariſius de reſignat. benefic. Moneta de commutationib. ultimarum voluntatum. Barboſæ Collectanea DD. de poteſt. Parochi &c. tract. Decreta Eccl. Gallic. Bouchelli, Maſcardus de probationib. 3. t. Bonacina de Clauſura. Manuale Prælatorum Regularium Mirandæ. Thom. à Jeſu de Statu Monach. differentiæ Ir. Fontaneti, Gutierrez de Matrimonio. Epiſt. Decret. Pontificum, 3. t. Epiſtolæ Nicolai PP. tom. M. Epiſtolæ Innocentii 3. & ejus opera omnia, Sanctiones Joverii, ſumma Reynerii, Tabiennæ, Ant. Genuenſ. de jure Eccleſ. Blennianus de benficiis, Theſaurus Sacerd. Samarini, Theſ. Religioſ. *B*atholomæi, Homobonus de Statibus, & examine Eccleſiaſtico, ſumma conſtitut. Matthæi, ſumma Nalei, & Aſtenſis, ſumma juris can. Caniſii, dubia Regularia Portelli, examen Fernandez, inſtit. beneficiariæ, Toloſani titulorum expoſitio, Carthagena de Clericatu, de Graſſis Theſ. Chr. Religion. Guerrero, Marchini bellum Divinum, & de Ord. Aſvar. Pelag. Planctus Eccleſ. Bruni de legationibus, Ricciulus de jure perſonarum extra Eccleſiam, Elucidar. Eccl. Officii Dognate de contractibus, Ugolinus de irregularitatib. caſus militares Creſpolti, Lopez de contractibus, &c. canonicæ qq. Gutierrez, Practicabilia Eccleſiaſtica Antonii Genuenſis.

Lucerna inquiſitorum, Bern. Simanca de Cathol. inſtitution. Zerolæ praxis Epiſcopalis, Privilegia ord. Minor. Aſorbo, Sbrozzo de Vicario Epiſcopi, Directorium Viſitatorum Reſtolæ, Abredo de dignit. Epiſcop. Auguſt. de emendat. Gratiani, ſpeculum conjugiorum, Hildoſti de juriſd. in exempt. Akonis Pragmatica Sanctio Gumieri, Concordata Rebuffi.

Practica Criminal. Salſedo, Veſtrii introductio Rom. Aulæ ſumma Conciliorum Caranſæ & Bullarum, & Quarantæ, Villete *des Cerem. Eccleſiaſtiq.* Coriolanus, de caſibus reſervatis, Gudebarus de Vivæ Voc. oraculis, Summa divinorum præceptorum Zaradi.

Catalogus Abbatum MS. Binsfeldus de uſuris & maleficorum confeſſionibus, Dæmonomaſtix, Joſephi Vicecom. Obſerv. Eccleſ. Rævardus, Conſilia Sanchez, Vocabularium, Scot. Theſaurus de pœnis Eccleſ. Soprani Appendix Filſucii, Gordoni Theologia Moralis, Alagona Compendium juris, c. praxis ad Bullas pœnitent. Debolo œconomia canonum, Leonis Romani, opt. Boiſ. in decretales & Guido Papæ. Imola, Covarruvias, Navarrus, Cæcilii concilia, praxis Criminalis regularium ſerti Lucenſis quæſtiones regul. Roderici, Cellotius & Petavius de Hierar. Eccleſiæ & plurimi eorum qui mox citabuntur in jure Civili. Directorium inquiſitionis Eymerici & alii ejuſd. g. Numerus & taxa beneficiorum totius orbis; ſcientia Canonica Giballini, Clauſura.

JURIS autem Civilis Textus conſtat inſtitutionum Juſtiniani libris 4. qui citantur per paragraphos & titulos hoc more §. 1. inſtitut. *de authoritate tutorum*, Digeſtorum ſeu Pandectarum libris 50. conflatis ex veterum juriſc. reliquiis & citantur *ita* ff. vel, ππ. legis prima dictione & tit. l. *hoc edicto* ππ. vel ff. de *dolo malo* hoc eſt lege illa quæ ita incipit, Pandectis ſeu ff. de dolo malo. Si lex ſit amplior, dividitur in paragraphos hac nota §. ut §. idem Pomponius, lege, hoc edicto, digeſtis de dolo malo; vel certe citantur authores ipſi legum, ut hic, Ulpianus lib. 2. ad edictum. Non enim ſolent citare Juriſconſulti per libros & numeros legis, niſi raro admodum, ut cum l. fin. c. fin. hoc eſt lege finali: aut in jure can. capitulo finali, hoc eſt ultimo illius tituli. Tituli porro ſunt omnes ordinati in indice ordine Alphabetico, ſub ini-

613

initium totius juris. Pandectæ autem dictæ ſunt ἀπὸ τοῦ πάντα ἔχειν, quod eſt, omnia habere, quia jus omne continent. Dividuntur in digeſtum vetus, infortiatum, & novum: infortiati vox barbara ſignificat adauctum & corroboratum, non autem Φορτίον onus, quia ſcriberetur per pb. non f. digeſta vero dicta ſunt ab ordine rerum per libros & titulos commode ordinatarum. Pars vero juris potiſſima, cui ſtudium majus eſt impendendum propter uſum & authoritatem majorem, eſt Codex Juſtinianeus libris duodecim coagmentatus, quorum priores novem impenduntur in lites potiſſimum. Citatur autem Codex per vocem primam legis & titulos more digeſtorum præpoſito ſigno Codicis. C, vel Cod. utl. *properandum* C, de *Iudiciis*. ſubſequuntur novellæ Imperatorum leges, per libros authenticorum diſpoſitæ quæ citantur per Numeros Novell. 17. de *mandatis* Principum, vel per authenticorum lib. hoc modo, authenticorum collatione tertia, &c. de mandatis principum: ſunt autem collationes 9. quæ citantur per titulos & capita novellarum: è novellis 168. tantum ſunt authenticæ & authoritatem habent, reliquæ exauthoratæ & antiquatæ ſunt. Denique duo ſunt feudorum libri qui per capita & titulos citantur, ut feud. lib. 1. cap. 6. §. 2. brevius ſic feud. 1. 6. 2. id eſt, feudorum lib. 1. cap. 6. §. 2. Ad textus formam accedunt libri 60. Baſilicon Græcol. multis volum. quorum etiam extat compendium uno vol. quibus Baſilius Imp. exauthorabat Juſtiniani Codicem & Pandectas, ut ſuas leges ſtabiliret, ut videre eſt in ſcholiis Nomocanonis Photiani. Verum neque hi libri habent authoritatem, neque novellæ Iſaaci, Leonis & aliorum ad calcem Codicis annexæ: accedunt & leges Gothorum in libb. Hiſpaniæ illuſtratæ. Leges Longobardorum, Bojorum, Ripuariorum, Salicæ: jus Orientale Græcorum, Codex omnium legum, leges 12. Tab. Atticæ, Spartanæ, Locrenſes, Moſaicæ, quas Pithoeus lineis parallelis aptavit civilibus, conſtitutiones regni Neapol. ſtatuta Sabaudica, Delphinalia, conſuetudines Pariſ. Burg. Norm. Bojorum, Auguſtæ prætoriæ, &c. Omnes porro bonæ leges ab æterna lege, fonte juſtitiæ derivantur, ut ex Auguſtino docent Theologi, & ex illo principio velut concluſiones deducuntur aliæ certiſſimæ, aliæ probabiles; bonus autem textuarius, ut ajunt, eſt opt. Juriſ. bonus inſtitutiſta & bonus rubricarius eſt bonus Juriſta, hoc eſt qui callet ad unguem textum legum & inſtitutiones Juſtiniani & titulos legum Rubeo olim colore deſcribi ſolitos, adde paratitla, ſummas ſcil. titulorum, næ ille bonus erit Juriſperitus: his ergo inſudandum eſt, hic Rhodus hic ſaltus, ſecundum textum, Gloſſæ ad amuſſim tenendæ ſunt, citantur enim hac nota Gloſſ. & habent authoritatem ac pondus ſive ſint Accurſii, ſive aliorum DD. vetuerat omnes Gloſſas Juſtinianus præter unam κατὰ πόδα, ad pedem literæ, ut ajunt: atque utinam obeditum eſſet, non laboraremus immenſo pelago, & inextricabili opinionum labyrintho, ut Petrus ait Bleſenſis communibus contra communes digladiantibus, incerto litium eventu, & alea judiciorum ambigua, ad quem, legum Tyrones, ut Athenienſes ephœbi, ad Minotaurum damnati videntur, niſi Theſeus aliquis aut Ariadne porrecto induſtriæ filo opituletur oberrantibus. Jam vero leges hæ Juſtinianeæ vim nullam habent niſi quam Principes eis nutu & voluntate ſua, tribuunt, ideo edicta legibus contraria panguntur, & plurimi conſuetudinibus ſuis reguntur, non legibus; penes quos leges Auguſtales authoritatem habent nullam, niſi ornamenti & exempli. Capitularia Caroli Magni, & Caroli Calvi loco legum erant olim in Gallia, priuſquam ex adyto Florentino pandectæ promerentur ante años ſupra 400. nunc in pretio eſt Codex Henricæus in Gallia, & Regum ordinationes, ut vocant, habetur tamen honor. Pandectis, tanto ſcilicet ingenio, judicio, doctrinaque concinnatis, & ſecundum eas Germania, Italia, Hiſpania, Sabaudia, Delphinatus, Provincia, Toloſa judicat. Secundum textum & Gloſſas vim habent doctrinæ repetitiones juris can. & civilis (deciſiones autem authoritatem judiciariam) hoc eſt interpretationes continuæ totius textus legum. diximus ſupra de jure can. In jure civili Bartoli, Baldi, Jaſonis, Fabri, Cujacii & aliorum illuſtriſſ. DD. accedunt *lecturæ*, hoc eſt interpretationes ſeparatæ aliquot titulorum, & commentarii non continui. Sic ſunt lecturæ Seyſelli, Alciati, &c. ſub hæc *Tractatus* juris, hoc eſt ampliſſimæ diſputationes de materia quapiam doctrinæ methodo, hujuſmodi ſunt tractatus Menochii de præſumption. Fabri de erroribus pragmaticorum, &c. deinceps ſunt *conſilia*, hoc eſt, Advocatorum conſultationes & reſp. in cauſis propoſitis: ſed hæc licet abundent doctrina in utramque partem: ſuſpectæ tamen ſunt fidei, quia patroni ſuis indul-

dulgent clientibus ſtudio majori victoriæ quam juſtitiæ, & veritatis: hac in claſſe cenſentur conſilia Romaoi, Decii, Bartoli, Surdi, &c. huc revocantur lites conteſtatæ vulgo, *Palaidoyez*, *D'expilli*, *Marion*, *Puymiſſon*, &c. præſtant tamen uſu & rerum judicatarum authoritate eæ juris partes quas vocant *Deciſiones*, vulgo *Arreſts*. hujuſmodi eſt Fabrianus Codex, Sc. Sabaudiæ complectens Guido Papæ, Delphin. Romanæ Rotæ deciſiones, &c. *Practicæ*, ſubſequuntur omnium utiliſſimæ, & uſu frequentiſſimæ in ordine judiciorum, quales Damouderii, Imberti, &c. ad has pertinet ſtylus curiæ, ſeu modus procedendi in cauſis, & judiciis. *Repertoria* quoque ſuum obtinent locum, hoc eſt, judices concluſionum & ſententiarum juris univerſi ordine percommodo Alphabeti citatis legibus, & Doctoribus, ut merito non communes locos modo, ſed fontes cauſarum, & juſtitiæ Bibliothecas appelles, hujuſmodi eſt repertorium Bertachioi, Brixienſis, & Tuſchi. Accenſendæ ſunt Margaritæ & indices juris d'Aoys, &c. Lexicon juris eruditiſſimum Calvini, notæ Gothofredi Marginales.

Tyronibus initiandis deſtinantur Inſtituarii, qui docent inſtitutiones, Iſagogen, & introductionem ad juris univerſi doctrinam, ut Myſingerus, Vveſembec. &c. Rubricarii qui titulorum Rubricas, Summiſtæ qui legum ſummas; Paratitlarii, qui paratitla hoc eſt, brevia titulorum argumenta conficiunt, ut fecit Cujacius, & alii. Neceſſum eſt autem, ut tituli varii & multiplices memoriæ comendentur, ut ſciatur, quo in cubili, quove loco fera latitet, & novacula ad juris nodos diſſolvendos aut proſcindendos. Caput artis eſt Academia florentiſſima ſub Papiniano quopiam, aut Paulo, legum doctrinam excepiſſe. Cujacium, Fabrum, Duarenum, initiatores habuiſſe, plus confert, quam cujuſquam oratione poſſit explicari. Philoſophiæ peritia ad ratiocinandum, & reſpondendum, experientia ſuri quæ praxis eſt, uſus legum, Bibliothecarum luſtratio, librorum areanorum delectus, & præ omnibus comes juris divina Sapientia juvat cum auditores legum, tum magiſtros ipſos. Ducatur autem initium à lectione citationum juris & Doctorum, quæ cum fiat per abbreviaturas & notas, ſine Mercurio peragi non poteſt: hanc diſciplinam paucis tradidit Haloander, & nos ſupra fores aperuimus ad adytum juris Doctorum citationes multas implent paginas, & ex eorum nominum notitia pendent: ſecundum hæc traduntur inſtitutiones, & paratitla, quaſi juris totius compendia: tum libri codicis aut digeſtorum poſt communis juris principia, & hiſtoriam, quæ continetur elegantiſſimis Juſtiniani præfationibus, tomo etiam 1. tract. Greg. XIII.

Olim, ordine conſtituto, materiæ juris tradebantur in Academia Berytenſi & aliis toto quinquennio, ita ut auditores primo anoo Juſtiniaoci de nomine Imperatoris appellarentur, Dupondii primitus dicebantur, velut duorum obolorum. 1. anno rudiment. ſecundo *Edictales* ab edictis; tertio Papinianei à libris Papiniani; quarto Lytæ quaſi jam ſoluti legibus ſtudiorum; quinto paralytæ pluſquam ſoluti & quodammodo ſocii magiſtrotum & Doctorum. Conſtat hoc ipſum ex proœmio digeſtorum de methodo juris docendi ad aoteceſſores: tunc omnes juris libros & titulos perdiſcebant ad numerum; nunc ſine ordine illo Juſtinianeo alea Tyrocinii ponitur, & pauciſſimi tituli explicantur, quia moram non ſerunt, nec labores ſtudiorum tyrunculi, utinam ſaltem exularet ab Academicis auditoribus morum corruptela; non enim deſunt anteceſſores eruditi: nunc enim plurimi ad leges perdiſcendas miſſi, eo ſioe leges audire videntur, ut ſint exleges, adeo enim effractis pudoris & verecundiæ repagulis, & Chriſtianæ modeſtiæ frænis excuſſis effrænes ad peccandum impunitate ſibi ſumpta feruntur, ut vitiorum omnium voluptatumque emiſſarii videantur. Eam ob rem domi erudiri eos ſub oculis parentis atque cenſoris tutius eſt, ac deinceps ad Academias, ſubeundi gratia examinis laureæque Doctoratus promerendæ gratia dimitti, quod videmus à ſapientiſſimis factitatum. Quo in agone lex à Doctoribus propoſita poſt præfatiunculam ex Caji præſcripto, ſummatur primum, tum dividitur in partes & capita, & explicatur deinceps caſus legis, ſeu exemplum proponitur, & deciditur: ampliatur lex, ad alia extenditur, reſtringitur, & limitatur ad certas lineas, & terminos. Leges ſimiles & affines tum ex civili, tum ex jure canonico proferuntur ad lucem & ornatum; Doctorum effatis, & ſententiis confirmatur, ſoluuntur antinomiæ legum contrariarum, res etiam judicatæ poſſent afferri, ſicut in Paodectis ſuis præſtitit Ayrodius, ad extremum reſpondetur Argumentis Doctorum, & aguntur gratiæ.

Confert autem plurimum ad legum majeſtatem, humaniorum literarum peritia, ut docens

cent Cujacii obſervationes. Annotavit Petitus, ad legem Rhodiam de jactu erratum irrepſiſſe, in Italia pro in Talia inſula Cycladum: neque enim diripi potuiſſent à Cycladenſibus qui in Italia naufragium feciſſent, & movet riſum omnibus gloſſa quæ Cyclades Græciæ inſulas in Italia collocat: In codice Theodoſiano, ut annotavit Sirmondus legebatur judicem debere pronuntiare de periculis, pro pariculis, id eſt, ſcripto & paribus exemplaribus, quæ obſervatio liberavit eruditos magna difficultate. Et nos in lege *laudabile*, de Advocatis diverſorum judicum animadvertimus retinendum eſſe, *Solatium puncti*, id eſt, ſalarium & præmium ſuffragii obtenti de præſtantia præ aliis, quo ſuffragio qui judicabatur à Senatoribus primates advocatorum, fiebant ab imperatore advocati fiſci, & Kalendis Januariis ſolatium illud ſeu ſalarium percipiebant. Qui mos ſervabatur olim in ſenatu Pariſienſi ante Pauletam Nummariam, & ſervatur adhuc in ſenatu Dolano, ſufficitur enim in locum demortui ſenatoris unus de tribus qui punctum ſeu ſuffragium habet curiæ inter Primates advocatorum: ſervatur adhuc mos ſuffragii in ſenatu Sabaudico, ſed præmium ſuffragii non percipitur, accedat enim oportet & qui dat cenſus honores comes doctrinæ: indicat hoc ipſum lex *Jubemus pro tempore Primatem*, Male autem Savaro in notis ad Epiſt. Sidonii Appollin. aptavit advocatis fiſci, quod ſolis oratoribus & Poëtis tribuebatur ſalarium, qui Kalendis Januariis eloquentiæ punctum omne & ſuffragium tulerant, in Conſulis aut Imperatoris eo die prodeuntis Panegyricis, Meminiſſe autem oportet eorum quæ diximus libri primi principio, de Methodo conflandorum locorum communium juriſprudentiæ, quæ non repetimus, ut nauſeam & faſtidium velut averruncos genios ablegemus. Intereſt autem plurimum authorum multitudinem noſſe, eorumque Nomenclatorem in promptu habere, præſertim in Italia, ubi pars major vincit & qui pro ſe plures Doctores allegat, cauſam obtinet & reportat victoriam & victoriæ præmium.

Præter textus legum & fontes juris allatos ſupra, magni fieri ſolet Harmenopuli Enchiridion Græcol. item ejuſdem promptuarium & epitome legum Baſilii & Leonis atque Alexii in Bibliotheca Heidelbergenſi. Item promptuarium juris canonici ibid. & excerpta ex legibus ad ſacrorum dogmatum fidem: quo exemplo Ryntelen & Fichlerus juriſprudentiam Theologicam ediderunt ad confutandos Lutheranos & Calviniſtas heroico plane & divino opere: magnifiunt tractatus Gregorii XIII. tomis tribus & viginti diſtenti in quibus præſtantiſſimæ materiæ à laudatiſſimis juriſperitis pertractantur, quorum indicem mox dabimus, laudatur etiam ille liber bene magnus qui ſingularia Doctorum inſcribitur, capit enim plurimos magni nominis Doctores, Tuſchus mole ſua & definitionibus infinitis admirandus, promptuarium juris raritate & utilitate commendatur, aptavit enim legibus ſcripturam aut potius leges ſcripturæ divinæ in commodum concionatorum, Azonis ſumma magni eſt pretii, Fabrum, Cujacium, Bartolum, Baldum, Jaſonem, Panormitanum, Felinum, & alios ſupra laudavimus, conſtit. Carolinæ Vigelii V. Theologi & Caſiſtæ de legibus, de juſtitia & jure, de beneficiis & cenſuris, Molina, Suarez, Leſſius, Sanchez.

Repetitiones juris Canonici quinque volumin. inſtar Theſauri ſunt: Octo volumina repetitionum in jus civile edita Lugd, aurifodinas juris civilis nobis exhibent, Aurelius David in Pandectas, Coſtalius, Coraſius, Cynus, Dynus, Cagnolus, Fabri rationalia, Monarcius, Donellus enucleatus, Alciatus, Hotman. Udalricus Zazius purgatus, Matheſilanus, Anton. Clarius ad leges 12. tab. Benedictus in *cap. Raynutius*. Ant. Cuchus, A Butrio, Gribaldus, Oldendorpius, Lecturæ Seyſelli, Purpurati, Odofredi, Diaz de regulis juris, Bulgarus, Faber, Vivienus, Mayerius, Vigelius in Canones, & in Pandectas, omnia ad Syllogiſticem Logicam & concluſiones revocans, Bibliotheca juris Gall. Charondæ, Pandectæ item Boucheti, lecturæ I. à Ripa, Alexandri, Salicet, Imolæ, Zabarellæ, Jo. de Anagnia, Connanus in jus Civile, Chopinus in conſuetudines Galliæ, de variis Privilegiis Scholaſt. Ruſticorum &c. Chaſſaneus in conſuetudines Burg. & Catalog. Gloriæ Mundi, in conſuetudines Britanniæ Argentré, in conſuetudines Pariſienſis Molineus purgandus, diſp. de Cherri, Deciſiones, Bellameræ, Caſſiodori, Capellæ Toloſ. Taurin. Matthæi de Afflictis, Capitii, Grammatici, Boerii, Surdi, Theſauri, Guidonis Papæ, Rotæ Romanæ, Vincentii de Franchis, Martæ, Farinacii, Meynardi, Marci, Putei, Ayrod. Pandectæ rerum judicatarum, A. Graphiis, Codex Fabrianus præſtantiſſimus, Cedro dignus, Arreſta Paponi op. *Arreſt de Loüet*, *Chenu*, *Bouvot*, *Filleau 2. tom. Arreſt de Monthelon*, *de Tornet*, Ro-

bertus rerum judicatarum, Marcus Mantua, Duarenus, Collect. Riccii, Maynard. Fontanon. Tractatus juris Greg. XIII.tomis 23. rarum opus; decem alia Volumina Tractatuum opt. Lugduni edita variorum, Syntagma communium opinionum 3. voluminib. Menochius de præſumptionibus, de Arbitrariis judicum, de retinenda Poſſeſſione, Maſcardus de Probationibus, Duarenus de ſacris Eccleſię Miniſteriis, & officiis, Ruzæus de jure Regaliorum A. S. Geminiano, de Bannitis, Stracca de Mercatorib. Robertus de utroque gladio. Neguſtutinus de Pignoribus, & alii plures eodem vol. Boſſii tractatus varii, Craveta de Antiquitate temporis, Paleotus de nothis, & ſpuriis, Ricciaillius de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ. Nicol. Genüa de ſcriptura privata, Paſchalius de juribus patriæ poteſt. & Ayrodius, tractatus cautelarum Cæpolæ, *Notaires de Papon*, 3. vol. & Berguere, Tractatus de Dote variorum, Aſinius de executionibus, de lodemiis variorum, Fontanellus de pactisootalib. Fuſavius de ſubſtitutione, Petri Greg. Syntagma, & partit. I. Can. Mantica de tacitis ambiguis & conventionib. & conjecturis, ult. voluntatum. Galganetus de jure publico, collatio Juris Gal. A. Pinelli de Reſcindenda vend. & bonis matern. tractatus variorum de Tutelis, & Curatelis, Cancerius, var. reſolutionum, & Covarruvias, Promptuarium juris Montholini. A S. Geminiano de appellationib. Ubald de Soc. de honore ſunerum Mareſchal. Tr. de Cambiis, Gratus de dictionibus, *Ragneau des droicts Seigneuriaux*, le Bret de Regum ſummo imperio, Boſquet jura coronæ, Francicæ, Chopin, de Domino Regio, de legibus, & conſ. finium regundorum Brixiani, Rigaltii, Vaure ſtatus Chriſtianus, Georg. Mandii de diffamationibus, de Expenſis, & melioramentis, Jo. Garſiæ, Jo. de Selva, de Beneficiis, Peckius, de jure ſiſtendi, Berlichii de jure Novercarum, Gigas de penſionibus. Bruſſellus de conditionibus, Marſilius de Redltibus Eccl. Peckius de teſtamentis conjugum, Vaſquerius, de ſucceſſionibus 2. vol. Maſſa de ſucceſſione legati. tract. de Reſtitutionib. in integrum decem Authorum: de Tutela Regia, Valeſcus, de emphyteutico jure, Lazarus de Monitoriis, & Cenſuris, Ant. Fabri opera omnia, Act. forenſes Pelei. Fachineus digeſtorum noviſſim. ſcientiæ, Martæ, Fuſarius de Subſtitutionibus, emptione, & conſilia recent. Fontanella de Pactis nuptialibus, Gomeſius ad leges Tauri Ariſmini, Tepati ſententiæ, Steph. Duranti qq. Juris Budæi Forenſia, Caranza, de partu naturali, & legitimo, Cancerii Reſolutiones, Trigliorius de ſubſtitutionibus, Scattia de Cambiis, Paſchalis Conſentini, de viribus patriæ poteſt. *Obſervations du droict, Bernard, Droits de Patronage, Corbin, & loix de France, Edits concernant la Cour des Aides, Queſtions de Coquille, Ordonnance des Rois de France depuis S. Louys.* Moneta de conſervatoribus, Rodericus Gallæcus de Annuis, & menſtruis reditibus, Tractatus de Actionibus, duodecim Doctorum, Reſolutiones de Ripol. & varii Tractatus, *Bibliotheque Toloſaine, ou Arreſts de Maynard*, &c. Hippolytus Riminaldus, Coraſius, Novellæ Juſtin. Græcæ, & Latinæ, Contalii Adverſaria, Briſſonii de verborum ſignific. Methodus Juris Vigelii, Mudæus pro Socio, Syntagma opinionum comm. ſpeculum communium opinion. contra commune, Cævallos, Ziletti Tractatus Criminal. *Juriſprudence de l'Ommeau*, Vveſembekius, in Pandectas, Codicem, & Inſtitutiones, Poſtius de manutenendo, Rotellus de Magiſtrat. & Edict. Coteræus, de jure militum, *Theveneau Ordonnances, Bouquet du Domaine*, Mornacii opera, Fontanoni Arreſta, Rob. Cerealis, de ponderibus, & menſuris, Rod. Sucri Allegation, & conſilia, Laurentius de Judice ſuſpecto, Argelus de acquir. poſſeſſione, Surdus de Alimentis, Ubald de Societate, Sebaſt. Medicis de fortuitis caſibus, Peregrinus, de Fideicommiſſis, Salteur. Opuſc. & *D'oncieu, des mains mortes, l'Oyſeau des offices*, Barboſa de præſcript. & Epiſc. praxi, Mancinis, de ratione ſtatus, Bened. XII. Majolus, de Irregular. Tiraquellus, de Jure primogeniorum, de Nobil. & legibus connubialibus, de majoratibus DD. Hiſpani, de duello, & aliis plur. Alcitatus, Gutierres, de Tutela Regia, Lopez de contractibus, Mirandæ Manuale.

Conſilia Fulgoſii, Cumani, Barbatiæ, Bolognini, Curtii, Surdi, Romani, Decii, Alb. à Roſate, Rolandi à Valle, Navarri, Beroï, Burſati, Ferreti, Elberti, Leonini, Hug. diſſuti, Everardi, Grammatici, Hippolyti Riminaldi, Jo. Mariæ, Dupinu, Paſceti, Sylvani, Zazii, Socini, Grati, Angeli de Peruſio, Panciroli, Rivini, Cornæi, Nattæ, Cravetæ, Croti, Caſtrii, Ancharani, Maſchianeſii, Hotomanni, Mandelli, Pariſii, Portii, Molinchi, Plauti, Philippi, Gabrielii, Pigneroli, Holdradi, Bertrandi, Myſingeri, Veſembechii, Menochii, Alciati, Farinacii, Baldi, Belloni, Angeli, Gambelloribus, Dubret, Cacherani,

A Ri-

A Ripa, Belloni, Chaſſanel, Zunti, Garſiæ crimin. *Practica*, Imberti, Bruni, Bojeri, Maſueri, Gallicæ. Ars Notariatus Colon. Papponi, Bergueri, Aurea Berberii, Diaz. Ballandier, de Ferrariis, Criminalis, Damouhderii, Lopes, Serti Regularium, directorium Eymerici, Theorica Mandoſii, & Tannini, V. Farinacius pro criminalibus.

Repertoria Bertachini plur. volum. Petr. Brixienſis, Tuſchi Cardinalis, D'Aoys, juris civilis, & Juris canon. 2. tom. Vigelii Penus, Juris civilis, Brederodi, Emporium Juris civilis, &c. Reyger Theſaurus Juris civilis, ſententiæ Juris, loci communes Juris, Margaritæ decreti, & decretalium. Syntagma P. Gregorii.

Dictionarium juridicum Alberici, Pratæi, Spigelii Alphabetum juris, Lexicon juris Briſſonii, Calvini opt. Pandectæ Budęi, tomi tres indicis, tractatuum juris 24. volumin. 24. tom. flores legum.

Inſtitutarii, Angelus, Ferrarius, Faber. Skeneidevinus, Borcolten. Caciuncula, Veſembekius, Myſingerus, Hoperus, Haloander, qui & docet legere in jure, Contius, Marcilius, Cuchius, Nicaſius, Nomius, Portius, Theophilus, Fabrotius, Fregius, Melch. Kling. Franciottus, Junerius. Harpreoten.

Paratitlarii & Rubricarii, Cujacius, Vigelius, Maran. Veſembekius, Goveanus.

Compendia juris, Pacii, Lagii, Antinomiæ Pacii, Belloni partitiones juris, Hotmanni, Hoſſerii, de Brochardis juris, Alciatus.

Ratio docendi juris, Droſſæi, Loriot. Vigelii, Coraſii, Donnelli, Hoſſeri, Hotmanni, ratio legendi, Haloandri, Veſembekii.

Actiones Forenſes, d'Expilli, Marioni, Puymiſſoni, Lebret, Servini, Varenni, Roberti, Dvvair Senatuſconſulta, Peleus, diſceptationes Forenſes Gratiani.

INDEX

Tractatuum Juris, Gregorii XIII.

TOMUS PRIMUS.

HISTORIA juris civilis Aymarii Rivellii. Hiſtoria juris civilis Valentini Forſterii. De jure civili in artem redigendo, Joannis Coraſii.
De juris arte Joachimi Hoſperii.
De juris civilis artę defenſ. Ludovici Belleo.
De ultimo fine juris civilis & canon. Fortunii Garciæ.
De veritate, ac excell. legal. ſcient. Petri Andr. Gammari.
De Senatus Conſult. Placentini.
De Magiſtratibus Romanis Pyrri Angleberſ. nei.
De juris peritis Catelliani Cottæ.
Juriſconſultorum vitæ Bernardini Rutilii.
Juriſconſult. recentiorum vitæ Joañis Ficardi.
De viris illuſtribus Marci Mantuæ.
De exercitatione juriſperitorum Antonii Maſſæ.
De cognitione lib. jur. canon. Bartholom. Cępollæ.
De ratione dicendi Franciſci Duranei.
Contradictiones juris canon. cum civi. Baptiſtæ à ſancto Blaſio.
De differentiis legum & canonum Galvani Bononien.
De differentiis inter jus civile & canon. Proſdocimi de comitibus.
De differ. inter jus canon. & civile Hieronymi Zanetini.
De interpretatione legum Stephani & Federicis.
De legibus XII. tabularum Franciſci Balduini.
De legibus XII. tabularum Jacobi Revardi.
Catalogus legum antiquarum Joan. Ulrici, Zaſii.
De legibus duodecim tabularum Ludovici Charonda.
Eiuſdem, & Jacobi Cuiacii in titulos XXIX. Ulpiani.
Indagationes iuris Rainaldi Corſii.
De lege, iure & æquitate diſputationes Alberti Bolognetti.
Speculum conſcientiæ B. Joannis à Capiſtrano.
De iuſtitia & iniuſtitia Guillelmi le Roville.
De iuris interpretatione Conſtantini Rogerii.
De legis potentia eiuſdem.

TOMUS II.

De Statutis, Conſuetudinibus, & Privilegiis,

De ſtatutis, Alb. à Roſate, Baldus, Brunus, Nata, Campegii, Laurius de Palatiis, Lancillottus Galliæ, Curtius, Petr. Ravennatis, regulæ ſtatutorum Bartoli.

TOMUS III.

PARS I.

De iuriſdictione & Imperio, Gollotus.
Arbor iuriſdictionum, Louveranus, & de Graſſis.
De Origine iuriſdictionis, Bertrandus.

De

De ordine iudiciorum, Odofredus, Guido de Suſaria, Jacobus Gentilis, Tancretus.
De officio iudicis, Cautiuncula.
Speculum iudicum, Ravaudus.
Qui dicantur dies ſeſſionum, Revardus.
De iudiciis, Placentinus, Soccinus, Maſſa.
De Matthæis.
De officio iudicis in cauſis capitalib. Trach.
De compromiſſis inter coniunctos, & de exceptionib. Blancus, de Butrigariis.
De arbitris Lanfrancus de Oriano, Bapt. Peruſinus, à ſancto Blaſio, Petrus Jac. à Monte Peſſulano.
De laude meri juris, Gazzonus.
De conſiliis habendis, Bartolus.
De conſilio ſapientis adhibendo, Scala.
De recuſationibus, Aufrerius, Lanfrancus de Oriano.
De officio advocati, Politius.
De tabellionib. de Peruſio.
De ſubſtantialib. procuratorii, de Graſſis.
De alienarione, Pulveus.
De remiſſionib. litigatorum, Severolus.
De actib. judicialib. Guterius.
De foro conſcientiæ, & contentioſo, de Zanetinis.

PARS II.

De ſummo bono, Rogerius.
De juriſdictione & imperio, Muſcornus.
De reſcriptis, Guido Papæ, de Graſſis.
De præceptis judicum, de Arena.
De actionum varietate, Placentinus.
De actione & ejus natura, de S. Blaſio.
De in jus vocando, Schench.
De citationib. ab Ariadno.
De Monitoriis, Mandoſii.
De compulſoriis litteris, Guido Papæ.
De ceſſione juris, Joannes de Graſſis.
De ceſſione actionum, de Arena.
De petitione, Lanfrancus ab Ariadno.
De exceptionibus Martinus de Favo, Lãfrancus ab Ariadno, Iñocentius quartus. De Monte Albano.
De libellis formandis Odofredus, Germanus Barenſis.
De dilationib. Lanfrancus ab Ariadno.
Deſenſorium juris, Jo. Monachus.
De exceptionibus dilatoriis, & declinatoriis judicii, Bagarotus.
De jurejurando propter calumniam. Cartius.
De ſatiſdationib. Schenc.
De judiciali miſſione in poſſeſſionem. Vincentius.
De 1. & 2. decreto, Odofredus, de Belviſo, & Guido de Suza. Guido Papæ.
De excuſſionibus pignorum, Bartolus de Saxo Ferrato.
De excuſſionib. bonorum, de Arena.
De diſcuſſionib. de plumbino.
De ſequeſtris, de Peruſio, Curtius.
De ſequeſtrationibus, de Arena.
De debitore ſuſpecto, & fugitivo, Caccialupus.
De iure ſiſtendi, Pechius.
De ceſſione bonorum, Brunus.
De debitore inope, Beatius.
De remediis poſſeſſoriis, Rogerius.
De adipiſcendis poſſeſſ. Perſonalis.
De mentiente circa poſſeſſionem, Cuchus.
De interdicto *uti poſſidetis*, de Boccatiis.
Fallentiæ ad regulam *ſpoliatus*, &c. Corſetus.
Petitorii diſputatio, Francus.
De finib. regundis, de Monte.
De iureiurando in litem, de Phanutiis.
De expenſis in iudicio factis, de Arena, Lanfrancus ab Ariadno, Schenk.

TOMUS IV.

De Probationibus.

De poſitionibus, Odofredi, de Arena, de Bobio, Curtii.
De negativa probanda, Martini de Fano, Fr. Herculani.
De probationibus Federici Skenk.
De inſtrumentorum fide & productione, Lanfranchini ab Adriano.
De probationibus & confeſſionibus, eiuſdem.
De reaſſumptione inſtrumentorum, Paridis de puteo.
De notorio. Ant. de Butrio.
De teſtibus, Nepotis à Monte Albano, Butrigarii, Bartoli, Baldi, Schench. Nelli, Campegii, Curtii, Barbarii, Aufrerii, Tindari, Croti, Alberici de maletis, Lanfr. de Oriano, Mariani, Socini ſenioris.
De reprobatione teſtium, Bartoli, Bagaroti, Jacobi Ægidii, Angeli de Peruſio.
De teſtium examinatione. Nic. Leſcut. Repertorium teſtium Jo. Mariæ Monticello; de præſumptionibus, Aciati, Guid. Papæ.
De iureiurando Joan. de Selua Corſeti, Baueriæ.
De nullitatibus proceſſuum ac ſententiarum, Sebaſtiani Vantio.

TOMUS V.

De ſententiis, & re judicata, Feder. Schench.
De ſent. defin. & interlocutoria, Fr. de Acceptantibus.

De

De intereſſe, ſeu eo quod intereſt, Dyni, Mugellani, Alciati, Fumei, Caballini.
De executione rei, indicatæ. Schench.
De executione inſtrumentorum. Anton. de Canario.
De appellationibus, Boniconti, Schenk. Ferrarii, Guid. Papæ.
De inhibitionibus, Quintiliani Mandoſii.
De tempore utili & continuo, M. Ant. Bardi.
De attentatis appellatione pendente Hier. Manfredi, Herculani.
De attentatis & iñovatis Roberti Lancellotti.

TOMUS VI.

De Contractibus licitis.

PARS I.

De Pactis, Baldi de Ubaldis, Caccialupi, Duareni, & p. 2. Andreæ ab Exea Nattæ.
De unione prolium Jac. Richii.
De tranſactionib. Caccialupi.
De conſtituto Baldi de Ubaldis. De emptione, V. D. Fab. de Monte S. Savini. De pacto retrovenditionis, Zannetti.
De ſubhaſtationibus, Damouderii. De evictionibus, Caballini.
De Ædititiis art. ejuſdem. De equo, Bonacoſſæ.
De famulis, ejuſdem.
De ſocietatibus Angeli de Periglia.
De duobus fratribus Petr. de Ubaldis, Fr. de Porcellinis.
De jure emphyteutico, Guid. de Suzaria.
De pignoribus & hypotheticis, Neguſani, Donelli, Balduini.
De contractibus mercatorum. Nides.
De Mercatura, Benu. Strachæ.
De ſponſionibus, Nautis, Navibus, Navigatione, ejuſdem.
De decoctoribus & proceſſu, & pactis decoctorum. Eiuſdem.
De cauſis mercatorum, iudicibus, conſulibus, libellis, proxenetis, aſſecurationibus, & ſponſionibus, eiuſdem & Petri Santernæ.
De adiecto, Strachæ. De cambiis. Thomæ de Vio, Hier. de Luca, Fabiani Januenſis.
De monte Pietatis, Th. de Vio.

PARS II.

De contractibus iuratis, Guterii. De cenſuariis, Follerii.
De cenſibus, Ben. Bonii. De ſervitutibus urban. prædiorum, Cæpollæ.
De ſervitutibus ruſtic. prædiorum. Eiuſdem.
De annua præſtatione, Jac. Venenti. De compenſationib. Tyndari, Sebaſtiani Medicis. De inſinuationibus, Ant. de Canario.
De indemnitatibus mulierum, Aymonis Cravettæ.
De decretis, &c. ſolemnitatibus contractuum, Octavii Simonelli.
De rei alienæ diſtractione, Adriani Pulvei.
De Guarentigiis, Ben. de Barzis, & Guidoois de Suzaria.
De formula cameralis obligationis, Antonii Maſſæ.
De dividuis, & individuis obligationibus. Eginarii Aaronis.
De novationibus, Sebaſt. Medicis, & de acceptilationibus.
De renuntiationibus iuris civilis, Nutrigarii.
De Mora, Baverii, Bart. de Saliceto, Ferreti, Saportæ, Forcatuli.

TOMUS VII.

De contractibus illicitis, & aliis illicitis.

De contractibus ſimulatis, Cæpollæ.
De uſuris, Laur. de Rodulphis, Ambr. de Vignate, Roſelli, Guid. Papæ, Guil. Bont. S. Antonini, Jo. B. Lupi. De Ludo. Paridis de Puteo, Caccialupi, Seb. Coſtæ. De Ludo Scacchorum, Thom. Aetii.
De fortuitis caſibus, Seb. Medices.
De ſindicatu, Baldi de Peruſio, Angeli de Peruſio, Paridis de Puteo, Amodæi Juſtini, Cataldioi de Boncompagnis, Auguſtini Dulceti.

TOMUS VII.

De ultimis voluntatibus.

PARS I.

De Teſtameotis, Rolandini, de Gambellionibus, Jul. Clari, Covarruvias, Phil. de Caſolis, Durantis de Arte teſt. de hæred. inſtit. de ſubſtit. de legatis, de tutore, & exec.
De præceptis teſtatorum, de ſepulturis, de mutatiooe & adempt. legatorum, de acquir. vel repudianda hæredit. Eiuſdem de teſtamentis mariti, & uxoris coniuncte, vel ſeparatim factis. Petri Peckii, de ult. vol. Gutheri.
De formulis teſtamentorum. Lud. Lana, De executoribus ult. vol. Jac. à Canibus, Joan. Jureconſulti: De commiſſariis, Jacobi de Arena.
De Codicillis, Rolandini Paſſagerii: de Donationibus cauſa mortis. ejuſdem.

De ſubſtitutionibus, Baldi de Ubaldis, Bartoli de Hucio, Ant. Fumei, Lanceloti Polyti, Udalrici Zaſii, Paul. Leonii.

De ſucceſſionibus ab inteſtato, Dini Magellani, Cini Piſt. Matth. Matthesilani, Nicol. de Ubaldis, Paſſagerii, Ant. de Roſellis, Oliverii Textoris, Covarruvias.

De ſucceſſ. ab inteſtato clericorum Regul. & Sæcul. N. de Ubaldis.

De hæredibus ab inreſtato, Maturini, Epitome ſucceſſ. de Rojas.

De jure Accreſcendi, Joan. Duareni. De quartarum materia, Bartoli de Hucio.

De Trebellianica Ant. Corſeti.

De legitima filiorum, Marci Mantuæ. De Alimentis cujuſcumque generis, Jo. B. Pontani. De collatiooibus, Vitalis Nemauſenſis, & Joan. Saportæ.

PARS II.

De jure liberorum, Marci Vertrani, de filiis non legitime natis, Ben. de Barzis, de naturalibus liberis, & eorum ſucceſſ. Lud. à Sardis, de nothis ſpuriiſque filiis, Gabr. Paleotti.

De legitimatione, Anton. de Roſellis, Martini Laudenſis.

De patria poteſtate, Aſcan. Clementii, Sebaſt. Monticuli.

De ſuitate, Ang. de Periglis, Jo. Pyrrh. J, Raynaudi, & extraneitate.

De inventario, Ang. de Peruſio, Rol. à Valle, Seb. Monticuli, Phanucii de Phanuciis, Guid. Papæ, Baldus de Peruſio.

De tutore & curatore, Ant. Piaggii, Borgnini Cavalcanti. Pupillorum patrocinium d'Hamouderii. De tutorum ratione, modo, forma juſtif. mercede, periculis, liberatione, gratiis, ejuſdem.

De Pupilli, libertatis, & liberationis favoribus, M. Mantuæ. De Eſſentia infantis, proximi infanti, & pubertati, Faræ Sardi.

De curatore boois dando, Odofredi.

TOMUS IX.

De Matrimonio & Dote.

De ſponſalibus & matrimoniis, Jo. Aodreæ, Jo. Brunelli, Ant. Guberti, Alex. Carrerii, A Capiſtrano.

De legitimis nuptiis, Jo. Boſchei. De ritu nuptiarum, & jure connubiorum Briſſonii.

De nubere vol. doctrina, Bern. Aquilani.

De matrim. hæret. dirim. à Pontif. Thom. Campegii.

De pœnis & remediis, ſecundo oubentium, Jo. Garonis, Fajani.

De Bigamia, Jo. Montagne, de conſang. & affinitate, St. Coſtæ.

De arbore conſang. & affinit. Jo. Andreæ, Prosdocimi de comitib. Jo. Cynthol. Hier. Mangiaræ, de affinitat. Greg. Rhamnuſii.

De doobus, earum juribus, Privilegiis, Baldi de Bartholinis.

De dote, lucro, juribus, privilegiis, dotario, dotis reſtit. ſundo dot. Campegii, Rogerii, Rol. à Valle, Guberti, Paleotti, Phanucii, Butrigarii, Bapt. de S. Blaſio, Bernardini Pandi, Pandulphi Pratei.

De donatione mutua inter virum & uxorem, Anglebermei.

TOMUS X.

De Feudis: P. 1. & 2. Mart. de Silimanis, Baldi, Caccialupi, Laur. Silvarii, Guerini Piſonis, Th. de Marinis, Guill. Hannetonii, Jacobini de S. Georgio: Jac. de Ardizone, Jo. Blanchi, Petr. Rebuffi, Udalrici Zazii, Melchior Palaes, Petr. de Bella-pertica, Petri Ravennatis, Jo. Andreæ, Curtii junioris, Jo. Ferrarii Montani, Fr. Sonsbekii.

De fœminis ad feuda recipiendis vel non, Hiero. Garzonii.

De Homagiis, Jacob. de S. Georgio.

Quæſtiones Laudemiales, Amedei Aponte.

Quis ſit Judex in cauſa Feudali, ejuſdem.

Lucerna Laudemiorum, F. Solonæ.

De Primogenitura. Mart. Laudenſis, Jo. Lecirier, Jac. à Saa.

TOMUS XI.

De Judiciis Criminalibus.

De accuſationibus publicorum judiciorum, Placentini.

De accuſationibus & inquiſitionibus Boniconti.

De Criminibus in genere, Barth. Tægii.

De Crimine Læſæ Majeſtatis, Mart. Laudenſis, incerti, A. Hier. Gigantis. de ſeditioſis, Nic. Boërii, Conr. Brunii.

De publicis concubinariis, Bermondi Choveronii.

De quæſtionibus, Antonii de Canario.

De Carceribus, Baldi de Peruſio. de poteſtate procuratoris & defenſoris in cauſis crim. Rubei, de defenſionibus, Jac. Novelli.

De ſecuritate ac ſalvoconducto, Greg. de Magalottis. de ſuga, Joh. Thierii.

De Tormentis, indiciis, & tortura, Guid. de Sura Bruni, A. de Roſellis.

De

621

De indiciis homicidii, M. A. Blanci. de maleficiis, Fr. Caſſoni.

De Quæſtionibus, Jac. de Arena.

PARS II.

De Hæreſi, Ambroſii de Vignate, & Pegnæ, de hæreticis, & eorum pœnis, Pauli Grillandi, Nic. Arelatani, Villadiego, Carerii, Jo. à Royas, Zanchini Ugolini, Bruni. de agnoſcendis aſſertionibus Cathol. & Hær. Arnaldi Albertini. de Cath. inſtitutionibus, Jac. Simancæ.

De Strigibus & Lamiis, Lucerna inquiſitorum Bern. Comenſis, Pozinibius, Barth. Spinæus qui & de preæminentia Theologiæ: de Sortilegis, Gtilaodi, Malvitii: de ſortibus, de ſuperſtitionibus, Mart. de Arles, de brachio ſæc. Mart. de Fano, de modo procedendi contra Apoſtatas, & Hær. Pegnæ &c.

TOMUS XII.

De fiſco & ejus Privilegiis Mart. Laudenſis, Lucani.

De muneribus, Guil. de Cuneo, Petri Antiboli, de gabellis, tributis, munerib. onerib. publicanis, Berthachini, Julii Ferreti.

De collectis & mun. Patrimon. Petri de Ubaldis, Ægid. Thomati.

De jure adhoæ, relevii, ſubſidii, Jac. de Ajello, de æſtimo & collectis, Nic. Feſtaſii: de exemptionibus, Baldi de Peruſio: de excuſandis ob numerum liberorum, Ferdin. Paez: de monetis, Mart. Laudenſis, Curtii ſenioris, Regnaudi: de augmeoto, diminut. mutatione monetarum, Covarruvias & colleg. Papienſe, de menſuris, & author. Regnaudi.

De principiis pacis, Ant. Corſeti, de amicitia, J. à Lignano.

De ſecuritate, Guil. de Cuneo, de priv. reconciliatione, Corſi.

De repacificatione, Lud. Carbon. de repræſaliis, Jo. Jac. à Canibus, & Mart. Laudenſis: de ouello, Jo. de Lignano, Jac. de Caſtillo, Ferreti, Alciati, Maſſæ: de militiis ex caſu, Lælii, Taurelli. de Bravio, Corſeti.

De jure & re Navali, Ferreti; de jure Regaliæ, Ruzæi Probi.

De origine juriſdictionis Eccleſiaſticæ & ſæcul. Petri Bertrandi.

TOMUS XIII.

De poteſtate Eccleſiaſtica.

De libertate Eccleſiaſtica, Jo. Lupi, de immunitate Eccleſiarum, H. Alboni, Jo. de Viſchis, de translat. concil. Baſil. Cataldini Boncompagnii.

De poteſtate Papæ, Bart. de Spina, Hier. Albani, Jo. à Capiſtrano qui & de poteſt. Concilii, de immunitate Aſili, Remigii de Gonny.

De authorit. Papæ, Fr. Vargis, Pet. Albiniani, de poteſt. Eccleſ. Auſrerii.

De primatu Papæ & majeſtate Imperatoris, Petri à Monte.

De modo celebr. Concil. Generalia, Guil. Durandi, de concilio, M. Mantuæ, Jacobatii Cardinalis, de authorit. Conciliorum Thom. Campegii. P. 2. de Romanæ ſedis origine & authorit. Lælii Jordani.

De unitate Ovilis & Paſtoris, Mich. de Annyon.

De adoratione pedum, Joſ. Stevano, de orig. & præſt. Cardinalium de Cardinalibus, Laudenſis, Barbatiæ, Manfredi, Albani, Villadiego.

De Legatis à latere, & poteſt. Boërii, Gambari, Brunelli, Villadiego, de præſtantia Patriarchali, Matthæ Ugonii.

De officio quatuor Prælatorum, V. g. Selcſtad. de Epiſcopis Bertachini, de juriſd. Epiſc. Ant. de Pretis, Clypeus Paſtor. ejuſd.

De reſideotia Epiſc. Hier. Gigantis, de Synodo, Botæi.

De officio & poteſt. capituli ſede vacante, Jo. Fr. de Pavinis.

De Statu & vita Eremitarum, Boërii, deciſiones, de Amortizationibus, de ſeudis, regaliis, Vaſſallibus, Boërii.

TOMUS XIV.

De fide Cath. Fr. Epiſc. Squillacenſis.

De reprobatione ſententiæ Pilati, Lud. Montalti contra Judæos, Iſidori Hiſpal. Marquardi de Suſanis.

De Sacramentis & adminiſtr. Nic. Plove, & de Miſſa.

De ſanctorum Caoonizatione, Troili Malvitii.

De Relig. ſectis & authorib. Remondi Fraguier.

De cælibatu Sacerd. non abrogando, Marquardi de Suſanis.

De oblationibus, Socini Senioris, Troili Malvitii.

De Indulgentiis, Lud. Bologni, Ant. Roſelli, Felini Sandæi.

De jejunio, Jac. Zocchi, de Hoſpitalitate, Lupi de Caſtelliono.

De diſpenſationibus & formulis, Randæi, Bonaguidæ.

De

De mutationibus Ecclefiarum, Status & perſonarum. Petri de Peruſio.

De viſitationibus, Jo, Fr. de Paninis, de Spoliis Eccleſiaſt. Redoani.

De Spolio, J. B. Pontani, de cenſuris Eccleſiaſt. Jo. de Lignano.

De interdicto Eccleſiaſt. Calderini, Pulvei, Jo. de Lignano, tabula remiſſoria ejuſdem, Antonini de Excommunicatione, Fr. de Platis, Nic. Pulvei, Antonini, Jac. de Belviſo, A Capiſtrano.

De Canone pœnitentiali, ejuſdem.

De irregularitate, Nic. Pulvei, Antonini.

TOMUS XV.

De beneficiis, permutat. incompatib. Jo. de Selua, Duareni, Io. de Lignano, Alf. Hojedæ, Petri de Ubaldis, Feder. de Senis, Æg. Bellamera, Gommari, de mandatis Apoſtol. Leobini Dallerii.

De unionibus, Caccialupi, de unione Eccleſ. & Revoc. P. de Peruſio.

De Benef. reſervationibus, Gaſp. de Peruſio, de reſervatis Papæ & legatis, Æneæ de Falco, de Gratiis expectarivis, Io. Stafilei, Lud. Gomeſü, de penſione Eccleſiaſtica, Pauli de Roma.

De penſionibus, Caccialupi, Hier. Gigantis, Taxæ Cancellariæ Op.

Directorium electionum, P. de Baiſyo, de electione novorum Prælatorum, Guilliel. de Mandagoto.

PARS II.

De Simonia mentali, Redoani, de Simonia, Caraffæ.

De Decimis, Tyndari, Rebuffi, Andreæ Hiſpani.

De caritativo ſubſidio, Bart. Bellenceni, Remigii de Gonny.

De Canonica portione, & de quarta, Lupi de Caſtellione.

De Canonica, Epiſcopali, & Parochiali, Petri de Ubaldis.

De beneficiorum congrua portione, Rebuffi.

De beneficiis, acquiſ. amiſſione, Chr. Roffinatii, Coraſü.

De nominationibus, Rebuffi. de Eccleſiaſt. reditibus, Marci Ant. Marſilü Columnæ, Fr. Sarmenti.

De rebus Eccleſiæ non alienandis, Redoani.

Papa an poſſit incurrere labem Simoniæ, Campegii.

De beneficiorum pluralitate, penſ. reſervat. fruct. regreſſu, ejuſdem.

De Penſionibus Epiſcopalib. Camilii Cautii.

De beneficiorum ſervationibus, Campegii.

De benefic. commendis, unionibus, Annatis, reſid. ep. Coadiut. ejuſd.

De pacificis poſſeſſoribus, Rebuffi, de horis Can. Io. de Lignano, Alberti de Ferrariis, Nic. Plovii.

De donatione Conſtantini, Hier. Albani, vid. Eugubinum.

TOMUS XVI.

De dignitate & poteſtate ſæculari.

De dignitate, Laudenſis, de nobilitate, Bonni de Cartili.

De Rom. imperio & juriſd. Fr. Zoanneti de imperatore Caſtaldi.

De Ariſtocratia Chriſt. civitatis, Io. Quintini de Régim. mundi Amich. Ulcurrunni, de poteſtate regia Ant. Corſeti.

De majeſtate principis, Jo. Redin. de juribus & privilegiis regni Francorum, Io. Feraldi, de ſucceſſione regum, Guil. de Montferrat, Schedula Magiſtratuum Civilium, de Magiſtrat. Rom. Io. Pyrrhi.

De principibus, Mart. de Caraſiis, de conſiliariis principium.

De legatis principum, ejuſdem, de nobilit. Hiſp. Io. de Arze.

De authorit. præmin. Concilii magni & parlamentorum, Io. Montagne.

De Parlamentis, ejuſdem, de Caſtellanis & caſtris & official. dominorum M. Laudenſis.

De Cuſtodia Clavium portarum civit. Boërii.

De poteſtate ſæcularium ſuper Eccleſiis, Auferii, Bern. Laurentii.

De confœderat. Pace, convent. principum: Laudenſis, Io. Lupi.

De imperat. militum deligendo, Cæpollæ, de bello & bellat. Lupi.

De bello & ejus juſtitia, M. Laudenſis, Fr. Arias, Petrini Bellini, Io. de Lignano, Paridis de puteo, de re militari, iidem.

De jure & privilegiis militum. cl. Cotereo, Marci mantuæ.

De milite, Mart. Laudenſis.

TOMUS XVII.

De variis juribus & acquiſitionibus.

De jure Prothomiſeos, Matth. de Afflictis, Baldi de Ubald. Iac. Novelli, de præſcriptionibus, Rogerii Dyni de Mugillo Fr. Balbi, de Antiquitatibus Temporum, Aymonis Cravetæ.

De Statutaria Urbis præſcriptione, Io. B. Bonii.

De

De Moratoria præſcriptione, Marci Ant. Cucchi.

Annales cenſus. Quintiliani Mandoſii.

De rei furtivæ prohibita uſucapione, Adriani Pulizæ.

De proteſtationibus, Mart. de Ve. Ioan. de Auguſellis, Conſtantii Rogerii, de curatore bonis dando, Odofredi, quæ res fructus appellatione continentur, Io. Copi, de fructibus futuris, pendent. perceptis, qui percipi pot. aridis, liquidis, veteribus, novis, gravioribus de fructibus, & dotis fr. ejuſdē.

De expenſis & meliorationibus, Io. Garſia, de augmento rebuſque additis, Alb. Bruni, de diminut. deteriorat. interitu, peremptione, refectione, mutatinne, transformatione, de permanentibus, ſeu perſeverantibus in eodem ſtatu, ejuſdem.

De venatione, piſcatione, aucupio, Sebaſt. Medicis.

TOMUS XVIII.

De variis verbis juris.

De privilegio, Mart. Laudenſis, de privilegiis Doctorum, Petri Lenauderii, Miles an Doctor præferend. chr. Lanfranchini Signoroli, de Homodeis, de Equeſtri dignitate, P. Calefati.

De privilegiis ſcholarium, Rebuffi, Horatii Lucii.

De privilegiis ruſticorum, Renati Chopini.

De privilegiis creditorum, Petri Verani.

De Paupertate & ejus privilegiis, Cornelii Benincaſii.

De peſte & ejus privilegiis, Hier. Prævidelli.

De authoritate Gloſſæ, Ant. Corſeti, de Gloſſis contr. Dyni, de concordantia Gloſſarum, Ant. Nicelli.

De electione opinionum, Matth. Mattheſilani.

De communi opinione Ant. Mariæ Coratio.

De extenſionibus, Petr. And. Gammari, de correlativis, Bapt. de S. Blaſio, de verbis geminatis, Corſeti, de minimis, ejuſdem, de gerundiis, Ciaffi.

De præpoſitionibus, Alberti de Pergamo.

De conjunctionibus, Ant. Fumei, de definitionibus, Seb. Medicis, de rebus dubiis & quæſtionibus controv. Nic. Valla.

De rebus ſeu diſpoſitionibus dubiis, Alber. Bruni.

De clauſulis, Vitalis, de Cambanis, Celſi Ugonis.

De Brocardis, D. Damaſi, V. Alciatum.

In his tomis 18. partes ſunt 25. adjecti ſunt 3. tomi indicis locupletiſſimi, qui eſt inſtar repertorii juris; omnia duce & auſpice Gregorio 13. Pontifice Maximo, ſed jam antea præceſſerant tomi 8. tractatuum juris.

Singularia Doctorum.

Lud. Romani; Matth. Mattheſilani, Henrici de Boverio, Guid. Papæ, Fr. Cremenſis, Gerardi de Petra Santa, Antonii Corſeti, Hippolyti de Marſiliis, Guil. de Ludo, Marci de Mantua, Amanelli de Clarag. Io. de Arnono, Trigona, Bartoli, Dini Raynerii, Petri de Ravenna, Innocentii, Alberti, Ant. Colombeti, Andr. de Yſſerna, Guill. Mar. Boni.

INDEX

Omnium Authorum, qui in lib. repetitionum Juris Canonici continentur.

ALex. de Antilla.
Alex Snancus Bononienſis.
Ambroſ. de Vignate,
Andreas Barbatia,
Andreas ab Exea,
Anton Burgos,
Ant. de Butrio,
Ant. Corſetus,
Ant. Roſellus,
Arnaldus Albertinus,
Arnaldus de Solerio,
Azo à Ramenghis,
Bapt. de ſancto Blaſio,
Barth. Belleſſinus,
Bened. Canophilus,
Bened. Capra,
Boſchus Codeca,
Conſt. Coptius,
Ægid. Bellamera,
Emman. Coſta,
Ferd. Paez.
Feder. de Senis,
Fortunius Garcias,
Franc. Arias,
Franc. Coſetus,
Franc. Niconitius Nigro,
Franc. Zabarella,
Gaſp. Calderinus,
Georg. Nata,
Guillel. de Monte Lauduno,
Hipp. de Marſilus,
Hipp. Riminaldus,
Iacob. de Beluſo,
Iac. Cagnaſſenus,
Iac. Zochius,
Ioan. Ant. Niger,
Ioan. Bapt. Ferretus,
Ioan. Brunellus,
Ioan. Calderinus,
Ioan. de Capiſtrano,
Ioan. Crot,
Ioan. de Graſſis,

Ioan. Gutherius,
Ioan. Quintinus,
Lanfrancus de Oriano,
Laur. Behus,
Laur. de Rodulphis,
Lud. Gomeſius,
Marc. Ant. Marſcotus de Calvis,
Marian. Socinus,
Math. Neuritius,
Mich. Calidonius,
Nic. de Tudeſchus,
Paul. de Elcazaris,
Petr. Andr. Gammarus,
Petr. Ancharanus,
Petr. de Craſſis,
Petr. Paul. Pariſius,
Petr. Rebufus,
Petr. de Ubaldis,
Philip. Francus de Peruſio,
Quintil. Mandoſius,
Rochus Curſius,
Sebaſt. Medices,
Steph. Aufrerius,
Steph. Coſta,
Steph. de Gaeta,
Thom. Cananus,
Vinc. Carotus.

Hi in diverſa Capita juris Canonici ſcripſere.

CAPUT V. AULA V.

Medicinæ.

MEdicina, parens & ſervatrix humani generis, ut ait Caſſiodorus (hæc oratorie dicuntur, ſalva ſemper fide & religione Romanæ Eccleſiæ) quæ abjectum à natura, oppreſſum ab hoſtibus morbis, depoſitum à ſociis hominem, ſublevandum ope ſua, & à doloribus ac periculis mortis recreandum ſuſcipit, quæ medicos quodammodo ἰσοθέως, ut canit Hippocrates, divinandi peritia & admiratione mortalium efficit, & ſervatos opera Dioſcurorum ſuorum deorum nominibus indigitat, ut Dea quapiam filios ab ſe novo valetudinis reſtitutæ partu editos, ut Suidas obſervavit, in Academia celeberrima, ut olim Alexandriæ, & noſtra ætate Pariſiis, Monſpelii & aliis Gall. Hiſp. Ital. Germ. univerſitatibus, & ab experientiſſimis magiſtris, purpuratis DD. tradi ſolet iis qui Philoſophiæ ſtadium cum laude decurrerunt. Ibi enim medicus incipit, ubi deſinit *Phyſicus*, magno illo Hippocratis jurejurando & Sacramento ſanctiſſ. adactis in fronte operum Hippocr. Tres porro medicorum ſectæ numerantur, licet omnes ſcopum eundem ſpectent, valetudinem curandam, ſanitatem reſtituendam, morbos abolendos. Sunt enim *Empirici* qui ſola experientia nituntur medicamentorum, loca, tempora, temperamenta, ætates non attendendo, atque hi ſunt omnium periculoſiſſimi: alium enim in bilioſis, alium in pituitoſis, alium in ſene, viro, puero effectum & eventum medicamenta eadem ſortiri ſolent: aliud præſtabit venæ ſectio in putrida febre, alium in pleuretica, aliud integris viribus, aliud proſtratis. Alii ſunt *Empyrici*, ab igne nuncupati & à Chymicis remediis, qui eſſentias rerum ut vocant, ſpiritum, ſalem, ſulphur, oleum, Mercurium & Antimonium præparatum porrigunt & propinant mortalibus, magno ſane periculo, niſi rationalium more temperent illa ſtillatitia arcana pro ægrotantium modulo, & alia rerum opportunitate. *Methodici* dicuntur illi, qui ſimplicium medicaminum vires & morborum naturam expendunt quidem, ſed ad alia multa non adjiciunt animum, & hi ad eundem ſcopulum allidunt corpora ægrotantium, mutatur enim ſucceſſus, pro temporum locorum, virium, ætatum, temperamentorum & ſexuum varietate. *Rationales* denique omnium minime periculoſi, omnium maxime ſalutares, maximeque expetendi, ſi ament ægrotantem, ſperentque mercedem amplam & ſecuram; ſi religione Romana fideque ſint inſignes, ſi remedia chymica opportuna riteque præparata non reſpuant, ſi experientia & ſucceſſu felici *Beati*. Hi duabus ſectis præcedentibus addunt *Rationem*, medicamentorum moderatricem, conditricemque perdoctam, quæ ſpectatis omnibus circumſtantiarum modis & varietate temperamentorum, ætatum, ſexuum, virium, locorum, temporum & victus conſuetudine, & eruditis componendorum adhibendorumque regulis pharmacorum fœliciter artem adminiſtrant. Aliæ ſectæ natione tantum differunt non modo medendi, Judæorum, Arabum, Ægyptiorum, Latinorum, Græcorum. Judæi perfidia & odio in Chriſtianos infames fuere ſemper; Arabes præcellunt remediis, Ægyptii jam inde à Mercurio Triſmeg. nominatiſſimi fuere, παςοφόροι, ſeu *Palliati* dicti à pallio, ſex libris Triſmegiſti de Medicina perceptis qui cum aliis 48. diſciplinarum omnium arcanis reſertiſſimis in pompa circumferebantur, de his Cornelius Celſus elegantiſſ. in operis ſui proœmio. Traducit alias ſectas Plinius quæ ad deliniendos mortales & decipiendos, utebantur Balneis, lectis ſuſpenſis, oſcillatione, vini voluptate, aliarumque blandiſſimarum voluptatibus ſorbitiuncularum. Clemens Alex. lib. 6. Strom.

Tria ſunt Medicinæ Munia ut cecinit Auſonius,

ſonius, *ſervare, cavere, mederi*, in Gripho Tern. eſt medicina triplex, Galen. apud Framboiſ. *τὸ γνῶναι, προγνῶναι θεραπεῦσαι*, noſſe ſcil. morbum ejuſque remedia: prænoſſe exitum, & curare pro virili, ſanitatemque inſtaurare, hoc enim imprimis incumbit medico ut norit apprime naturam rerum & morborum; vim remediorum, exitum morbi, & curandi modum, cum adhibeatur valetudinis ſervandæ aut recuperandæ gratia: ſi autem morbi curationiſve ſucceſſum prædicere non noverit, & incurabilia fuerit aggreſſus, artem ipſam infamabit, quod per ſacramentum eſt nefas ut & ſecretorum propalatio. Verum hujus ſcientiæ quæ donum & inventum eſt Dei, ut ait Syracides, quamque nemo niſi inſanus contemnere ſolet, ut idem ait, cum ſit mortalium cuſtos & ſoſpitatrix. Solemnis diviſio in Theoreticen & Practicam nota eſt, ſed exactior in partes quinq; tradi conſuevit.

Prima PHYSIOLOGIA eſt: cognitio ſcilicet naturæ rerum, ad remedia comparanda, & corporis humani, cui medendum eſt. *Anatomia* corpus humanum deſcribit. *Oſteologia*, oſſium compage, venarum, arteriarū, nervorum, muſculorum, ligamentorumque deſcriptione, tum triplicis ventris Tabulis, capitis, pectoris, & ventris infimi artuumq; delineatione continetur. Pars altera Phyſiologiæ, rerum naturam omnem & maxime plantarum & aliorum medicamentorum ſimplicium vim contemplatur, duce Dioſcoride, comitibus aliis pluribus: ſacra plane & momenti maximi eſt hæc pars, quæ in remediorum inveſtigatione verſatur.

Altera Medicinæ pars PATHOLOGIA dicitur à Paſſionibus morbificis, eſt autem notitia morborum hominem infeſtantium, qui ſunt affectus præter naturam qui lædunt aut impediunt actiones naturales cum dolore; eſt & cauſarum atque ſymptomatum eorundem morborum cognitio. Sunt autem alii morbi *ſimilares* qui totum hominem impetuot, ut Febris, calor præter naturam cordi impactus & inde in omnes corporis partes diffuſus; Quotidiana à pituita, Tertiana à bile, Quartana à melancholia, continua à ſanguine corrupto, complicata ex duabus aut pluribus, multis humoribus ſimul efferveſcentibus; Ephemeræ unius diei à ſuccenſis cordis ſpiritibus, Hecticæ habituales à ſubſtantia ſolida cordis accenſa, aliæ ab humida ſubſtantia cordis excandeſcentes: acutæ quæ ſtatim magnas habent exacerbationes: hyperacutæ quæ majores proferunt dolores & quatriduo interimunt: hyperperacutæ quæ biduo naturam vi mali expugnant: eſſentiales in quibus eſt vera febris, natura & focus cordis: ſymptomaticæ quæ ex alio morbo cooriuntur: aliæ peſtilentes, & contagioſæ quæ vim ſuam vicinis inurunt ob malignitatem venenatæ qualitatis, & arguuntur exanthematis & puſtulis. *Diſſimilares* morbi ſunt ii qui certas partes corporis organici invadunt, & hi ſunt in triplici ordine anatomico, alii enim ſunt morbi capitis, Hemicrania, Cephalalgia, Epilepſia, Carus, Catoche, Catalepſis, Apoplexia, Paralyſis, Lethargia, ab humore frigido inundante cerebrum, ut delirium, inſania & mania, phreneſiſque multiplex à vapore inflammante cerebri membranas,blioſo præſertim, & ab atra & flava bile: eſt & dolor capitis pulſans à ſanguinis redundantia & exuberantia accenſa, qui ſanguinis miſſione curatur, alius à ſole, à ſtudio &c. eſt & per vigilia & inſomnia, à prædictis cauſſis; tum oculorum, aurium, dentium, linguæ, tonſillarum, laryngis affectus, & colli ſtrumæ, anginæ, gutturoſitates ab humorum defluxu. Pectoris morbi pectoris partes impetunt, Phthiſis pulmonem ferit & corrumpit acri de cerebro fluxione, aut ulcere nato ex venæ ruptæ malo, Orthopnœa, Diſpnœa, Aſthmus, in quibus reſpiratio laborat propter humoris affluxum. Peripneumonia, inflammatio pulmonis, acutus morbus & difficillimæ curationis, ob motum perpetuum & cordis viciniam. Cordis morbi præcipui ſunt febres, & palpitatio, ſpaſmus, & præfocatio à vapore infeſto, & halitu maligno: lateris dolor, Pleureſis eſt, membranam illam tranſverſam, quæ diaphragma dicitur laceſſens affluxu frigidi & calidi humoris incluſis ex quo fit empyema cor tandem obruens: ſanatur miſſione ſanguinis properata, & Chirurgicà lateris apertione ad pus ſenſim educendum. Hepatis affectus ſunt calor immodicus, caloris defectus, ſcirrhi. Unde oritur peccatum & defectus hæmatoſeos, ſeu ſanguificationis laudabilis, ex quo peccato ruina totius ædificii corporis humani ſuccedit: inde lepra varia, ſcabieſque multiplex vitiato ſanguine. Inde hydropiſis, cum aqueus humor ſanguinis loco procuditur. Oppilatio item atque duries hepar infeſtat & ſanguinem lædit, inde colores pallidi, & icterus. Ventris infimi paſſiones, Diarrhæa, lienteria, concoctricis & retentricis facultatis luxatio, dyſenteria, fluxus ſanguinis, tetanos, expultricis facultatis torpor, fames canina, pica, atrophia,

cacochy-

cacochymia, concoctionis defectus à caloris infirmitate, facultatis retentricis & expultricis læſio, ſingultus, cholera morbus ab affluxu bilis; algor ſtomachi, languor; & hydropiſis triplex, tympanitis, anaſarca, aſcites à flatibus, aut aqueo humore, colicus dolor inteſtinorum à bile, aut humore pituitoſo; calculi dolor, dyſuria, hernia multiplex, & is qui vulgo *miſerere* à deſperata curatione dicitur. Sunt lienis ſcirrhi & alia horrenda pathemata, incubi, ephialtis, icterici, hydrophobi, plethora, à ſanguinis redundantia, torpor à pituita, ſtupor à melancholia, emproſthotonos, opiſthotonos, morbi nervorum, antrorſum aut retrorſum curvati, à repletione, aut inanitione, convulſiones vulgo, anticæ & poſticæ, ut paralyſis à reſolutione; ſunt tumores, ulcera, fracturæ, vulnera; ſunt à venenis frigidis, aut calidis ſupra modum lethales affectus, ſeu morſu venenatorum animantium, ſeu propinatione infuſis, venenum enim ait Dioſcorides, ſubito corpus univerſum in ſui ſimilitudinem convertit ob exuperantem vim igneæ, aut algidæ qualitatis: ſunt morbi mulierum innumeri à matrice, ſunt puerorum & ſenum affectus; morbi plures quam remedia à natura noverca, & matre. Differentiæ horum affectuum dicuntur accidentales à tempore, & modo petitæ, inde alii Chronici, diuturni & longi feruntur morbi, alii breves, alii leves ſine periculo, alii graves & periculoſi, alii lethales & incurabiles, alii magni à doloris, & cauſæ gravitate, alii acuti à doloris & periculi gravitate, cito enim acuti tollunt hominem de medio. Epidemici & populares ab aëre infecto, aut alia cauſa communi, contagioſi qui contagione, & afflatu maligno hauriuntur, peſtilentes, qui occulta veneni malignitate ſerpunt, & præſens intentant periculum, ſive calore, ut cantaris, ſive frigore, ut cicuta, ſive occulta alia qualitate, eſt enim in morbis τὸ θεῖον τι, ut ait Hippocrates, à Deo inflictum telum. Interdum lenta ſæviunt tabe morbi, ut venena nonnulla. Interdum ſubita impreſſione, ut venena præſentiſſima. Canis rabidi morſus interdum poſt novem annos hydrophobos facit, & aquæ timore furioſos. Sphacelismus, ſideratio, gangræna ſubito interimunt, cancer ſero tandem. Fœlix Mithridates qui antidoto invento, & poto ſæpe veneno profecit, *Toxica ne poſſent ſæva nocere ſibi*: fœlix, qui contra hanc morborum cohortem, poſt raptum ætherea domo ignem exortam, remediorum auxiliares copias in procinctu ſemper habet & ad dimicandum paratiſſimas colluctandumque: natura enim cum morbo luctante, debilior cadat neceſſe eſt, vincat fortior. Alea plane incertior hæc eſt quam belli: cadendum eſt demum, & in domum æternitatis noſtræ abeundum.

Tertia pars Medicinæ CRITICA nuncupatur à judicio, quia de eventu morbi judicat & eſt judicialis tota. Hujus ſpecies ſunt *Simiotica*, quæ ſigna contemplatur, quæ ſunt argumenta ſecuritatis, aut periculi. *Diagnoſtica*, quæ diſcernit alia ab aliis examine accurato. *Prognoſtica* quæ ex dictis providet eventum ac ſucceſſum, & prædicit, ſicut Aſtrologi ex aſpectu ſyderum naturales effectus prænuntiant: quam rem admirandam prorſus affirmat Hippocrates, & famæ proxenetam. Sunt in herbis & plantis ſigna virium, quas vocant ſignaturas, ex quibus agnoſcitur cui morbo medeantur: ſic pulmonaria, dentaria, ſerpentaria, &c. docent, ex ſimilitudine opem quam ferunt. Signa & ſymptomata ſunt effectus morborum ex quibus medicus agnoſcit cauſas, & ex cauſis pronuntiat futurum exitum demonſtratione, ὅτι καὶ διότι; à priori, & à poſteriori, ut Logici appellant; atque hæ ſunt indicationes, ut vocant morborum: judicationes autem, aut criſes ſunt velut Senatuſconſulta & Arreſta quibus lata eſt ſententia: & altera pars victrix eſt, altera victa; ita ſudoribus, ſomno, purgatione alvi, urinis &c. judicantur morbi victi. Singuli morbi ſuas habent indicationes, hoc eſt, ſua ſigna propria, quibus, ut effectis agnoſcuntur, ut febres ſuis periodis dierum 3. 4. pleureſis ex lateris dolore pungenti, & reſpirandi anxia difficultate, ſi adſit febris: ſunt & generales indicationes ex pulſibus quorum ſunt differentiæ 50. formicans, caprizans, vermicularis, deficiens inſtantem arguunt mortem; validus vires arguit & vim morbi; creber & incitatus calorem vehementem, & acumen morbi; oppreſſus morbi magnitudinem; varius humorum diverſitatem; lentus pituitam aut virium imbecillitatem notat; qui ſervat rithmum & periodum, bonus; intercadens dicrotus non bonus: ex urinis & excrementis argumenta ſumuntur; lividæ, nigræ, crudæ malam omen ferunt: ex vultu depreſſo, aut incenſo, ex naſo contracto, ex oculis cavis, ex modo decumbendi, ex inſomnia, delirio, ex cibi appetentia & coctione, ex diebus criticis & judicialibus, quarto quolibet indices, ſeptimo judice, ex ſudoribus, ex medicamentorum ſucceſſu, & totius corporis in-

flamma-

flammatione, aut refrigeratione, ex facultatis, naturalis, vitalis, & animalis functionibus, ex quiete aut inquietudine decumbendi notatur phlegmon iutus latens, unde oritur febris accenſa. Docet artem criticam Hippocrates in Coacis prænotionibus, in prognoſtico, in epidemicis, & in aphoriſmis, illa tuties repetens, *Φοβερὸν κακὸν, θανάσιμον θανατῶδες*. Docet Galenus lib. de pulſibus.

Quarta pars Diætetica: Ratio victus, & valetudinis curandæ ſcientia, quæ locis ſalubribus, aëre, tempeſtatibus anni opportunis, temporum varietate Aſtrologica, ciborum delectu, menſura, intercapedine, modo exercitationum, & occupationum genere laboris, quietis, otii & negotii, ſomni & vigiliæ libratione temperata, caſtitate, & affectuum moderatione, fuga noxiorum, uſu ſalubrium velut amuletis, & antidotis continetur. Galenus opt. de curandis animi morbis: quanti enim ira, odio, amore, triſtitia periere, & ambitionis veneno. De hac Hippocrates, de ſalubri diæta, aëre & locis, Galenus, de tuenda ſanitate, Celſus optime initio ſui operis, ſchola Salernitana perjucunde, Leſſius, Mercurialis, &c. Duobus illam finiebat capularis ſenex; intus mulſo, foris oleo: quatuor Italus; *Soccoli, broccoli, bon capello, poco cervello:* Cura pedum & capitis, fuga curarum, uſu ſalubrium ciborum. Temperantia & liber animus ab affectibus inordinatis vitam propagant: intemperantia, luxuries & animus effrænis jugulant, & præfocant.

Quinta Therapeutica, ſeu ſanatrix appellatur & morborum curatrix, pars exoptatiſſima & ad quam aliæ partes, ut ad ſcopum collineant, ut ad portum feruntur. Ac cum aliæ Theoreticæ videantur, hæc tota practica eſt & in uſu deſudat. Atque hæc eſt demum illa ſcientia remediorum præſcribendorum & adhibendorum ad depellendos morbos, valetudinemque reſtituendam in qua eluceſcit operæ pretium Medicinæ, glorioſum & triumphis dignum, quia principes ſervat & triumphatores. Hæc autem curatio vel fit medicamentorum potionibus & aliis corpori infuſis, vel affuſis, inunctis, & adhibitis, quo in genere Balnea numerantur herbarum, aut mineralium, & Pharmacopoea dicitur à pharmacis, ſeu medicamentis componendis & propinandis, unde & Pharmacopolæ qui vendunt pharmaca, Pharmacopoei, qui conficiunt: pharmacorum genera Bauderonus enumerat, & antidotarium multiplex, & Tabella Mathioli. Aut certe manu, igne, ferro, ſectione agit, & Chirurgia dicitur quaſi manu opus ſuum peragens, quæ & tumores, phlegonem, ulcera, vulnera, fracturas procurat & luxationes, & adhibet medicamenta, emplaſtra, unguenta & alia id genus. Diæta quoque pertinet ad Therapeuticem. Si enim ſervari ſanitas ſine certa ratione victus non poteſt, multo minus recuperari. Plerique abſtinentia una perſanati ſunt: ita ex pluvio ſudum optabat Heraclitus.

Has ergo partes, ut præſtet Medicus, ſeque dignum elogio præſtet Homerico,

Ιητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων:
Unus vir Medicus multis mortalibus anteeſt.

debet eſſe curriculum univerſum emenſus Medicinæ, theſeſque in Academia nominatiſſima de ea univerſa pro dignitate propugnaſſe, ad lauream & purpureas inſulas promerendas; tum adiiſſe celeberrimas Academias, & ætatem cum experientiſſimis & ſapientiſſimis medicis duxiſſe, corumque arcana emunxiſſe. Authores qui curriculum univerſum emetiuntur devoraſſe, parentes Medicinæ Hippocratem & Galenum combibiſſe, Celſum Oribaſium, Raſis, Avicennam, Aëtium, Fernelium concoxiſſe, ſocietatem in practica Medicina cum fœlicibus & fortunatis Archiatris iniiſſe, plus meditationi remediorum quam urbanitati & concinnitudini quam affectant aliqui, tribuiſſe, communes locos ſecundum ordinem morborum, & medicamentorum longo uſu & ſtudio comparaſſe, in Xenodochiis tyrocinium poſuiſſe, adinveniſſeque ſalutare quidpiam mortalibus, ut inter eos locum obtinere poſſit quos Suidas, & Tzetzes immortalitati commendarunt, quoſve opera virtutis, & fidei & religionis cum doctrina conjunctæ merita in cælum evocarunt. Eſt quod diſcat etiam à Ruſticis Medicus. Sit caſtus & pius imprimis, ut manum Dei auxiliatricem ſentiat, non illas Menecratis ambitioſi θεῶν χεῖρας, non amuleta ſuperſtitioſorum. Sit moratus, amœnus, fidelis & ſacramenti Hippocratici memor, ſed longe amplius Chriſtiani, & ſalutis, ita curam gerat corporum, ut animorum valetudini proſpiciat, admonendo maturè laborantes de procuranda conſcientia. Ægrorum temperamentum, ſtudia, mores, affectus, adverſa, proſpera, conſuetudinem exploret, ut tempora, ſydera, cauſaſque morborum: Chirurgorum & Pharmacopoeorum præſtantiſſimorum, ut & medicamentorum dotibus utatur: domeſticos qui aſſident ægrotanti interroget, plenum bonæ ſpei vultum præ ſe ferat ſemper, nil in aures ad-

ſtantium inſuſurret inſpectante ægro, & acquieſcat in nonnullis levioris momenti, fiduciam & amorem ſui ingeneret. Curam & ſtudium oſtentet frequentia, admoneat partem magnam ſalutis ab ægrotantis animo forti pendere & obedienti. Jam in conſultationibus, non ducatur æmulatione vel pertinacia, ſed veritatis ſtudio & ſalutis. Agitur æterna vita, ubi de vita vel morte hominis agitur, ubi nulla celeritas temeraria, nulla cunctatio longa eſt, cum res, & occaſio poſtulaot. Venena neſciat, niſi ut paret antidota, ut monet Dioſcorides. Non præſcribat pharmaca ad lucrum & famam, ſed ad neceſſitatem: ſimplicium, ut vocant, norit vires, hortum ipſe habeat medicum in quo avocetur erudite, regium ſpectarit diligenter. Domeſticas & peregrinas norit plantas, Plinium non aſpernetur, ſtudia colat liberalia, & deguſtet alias ſcientias, ut omnium horarum & opportunitatum homo eſſe poſſit. Incurrit enim Medicus in omnium hominum genera frequentiſſime. Celſus Medicinam, conjecturalem artem appellat quæ non pervideat intus, ſed foris tantum, ideo oportere medicum, noſſe plurima, amicumque ideo extraneo utiliorem. Jam, ut ad authores veniamus, Traquellus libro de Nobilitate recenſet & nobilitat innumerabiles. Clem. Alex. indigitat Triſmegiſtum l. 6. ſtrom. noti ſunt parentes Medicinæ, Hippocrates, Fœſii com̃. infiniti, Galenus totus Græcol. & Galeni compendium Lacunæ, Celſus Latino ſermone præſtans, Oribaſius, Trallianus, Aetius in tetrabiblo, Act. Paulus Ægineta, Nicander in corporib. poëtica Græc. Sereous Sam. in choro Lat. poëtarum. Largus, Aretæus, Empiricus, Ruſus, Actuarius, Myrepſus, Trincavellius, uno volumine, Medicæ artis Principes, Varandæus, Toletus, Rodericus à Caſtro de morbis mulierum, & Medicus politicus, Valeriola, Donatus, Anton. Alex. Maſſaria, Carancæus, Medica decas, Franc. Porti Theſaurus pauperum, Langæi epiſtolæ Medicæ, Praxis Bauderoni, Joan. Henricii praxis medica, Joan. Gallego de Ciſerna Pyretologia: Vidividius. *Examen des Eſprits, criſe des eſprits.* Joan. Skenkii obſervationes, Fogeroles de morbis Seoum, Ranchinus de morbis pueror. Arnaldus à Villanova, Cuſner de Pueris, Foxius, Cæl. Aurel. tardarum paſſionum, Leonellus Faventinus, Augerius Ferrerius, Gorræus, Sanctorii Methodus errorum vitanda, Roſa Anglica Joan. Anglici, Lazari Riverii praxis medica, Anatomia Gocel. Vigier. Steph. Roder. Caſtr. quæ ex quibus, Jac. Primeroſius de Vulgi in Medicina erroribus, ſcriptores de Chirurgia, Tagautius, Hollerius, Marianus Santus, Geſnerus, Dondus, Maggius, Ferrius, opus Chirurgomedicum Fabricii Hild. Jonſtoni idea Medicinæ, Bollonii opera, Vatablus, Leſſius de cur. valetud. Prævotius Medic. pauperum, Heuroius, Rammelious, Colledonius, La Moniere, Aloyſius de Riſu Sardonico, Marſilius Galeat. de Febribus, & Ricardus de Grades uno vol. Duncanus, Anton. Ludovicus, Onomaſticon Bunsfeldii, Rhegini exercitationes, Roſa Gallica Champerii, Dioſcorides, Mathiolo, Dalechampio, Dureto, Gartia, Colino, adauctus, & Botanicis ſeu Herbariis, ac Plinio, Leonicenus, Riolandus, Geſnerus, Bellonus, Hermolaus, Philomium, Avicenna, Meſue, Hali, Serapion, Iſaac, Almanſor, Raſis totum continens. G. Benedictus, Mercurialis, A Vega, Fernelius, Fracaſtorius, Valeſius, Veſalius, Fallopius, Laurentius, Joubertus, Sylvius, Monardus, Guillemeau, Ranchin, Fontanus, Merindolus, Senertus, Zacutus, Cardanus, liber de Balneis Venetiis excuſus complectens Savonarolam, Montagnanam, Gainerium, Uguſinum, Mengum, I. de Doodis, Pantheum, Aleardum, Bendinellum, Bertolinum, Franciottum, Fumanellum, Zimaliam, Paſinum, Elyſium, Branchaleonem, Maſſam, Bart. Taurinenſem. Georg. Agricolam, & de Balneis Digniæ, Aug. Dunius, de Natura hom. Alexis ſecreta, Bar. Mayrolæ de morbis acutis, Iatrologia Baſſiani, Balneus, Viluenſis, Eraſtus, de putredine, Foreſti obſervationes, Ferrerius, & Fracaſtorius de morbo Neap. & ſympathia. Gentilis de febribus, Gerardi opuſcula. Heurnii opera, Hucherus de different. febrium: Michael Baptiſta libro mirabil. Med. Citeſius de Abſtin. Jo. de Tornamira, Myrepſii op. medica. Picolomineus de humoribus, Sylvius de ſignis ſalubrib. Silvaticus de febribus, Soebergius, Vayrus, de faſcino, Tuſſanus de febribus, Silanus, in 9. Almanſoris, Paradoxa Fuskii, Moxius, Rondelet. de cur. morbis.

Practica Jouberti, Hollerii, Dureti, Bruelli, Rondeletii, Heurnii, Methodus Berthotii, Montui, Haſfurtii, Sylvii, Zuingerii, Boſuetus de Arte medendi, Enchiridion medicinæ Gualteri, Scrinium medici, Riff. Veterinaria medicinæ, Framboiſiere, Med. Charitatis, methodus medendi, Galeni, Fernelii, praxis Bauderoni.

Ad Chirurgiam pertinet Anatomia, Laurentii,

rentii, Fallop. Veſalii, Cabrol. Caroli Stephani, Paré, Curtii, Andernatii. Euſtachii cum figuris, Pigræi Chirurgia, & Cauliaci, Paræi, Ponc. & Botalius de ſanguinis miſſione, Petrus Martyr de Ulceribus, Sclopetorum vulnerum natura, & curatio, Thadæus de venę ſectione, Mizaldi, harmonia corporis hum. Saracenus, & Salius de peſte, ac Th. Jordanus, Gourmelin. & Pigræus, de ulceribus, & tumoribus, Gręvinus de Venenis, lectiones Anatomicæ Dalechamp, de lue Venerea, Th. Paracelſi opera expurgata, Tagautii Chirurgia, Fabricii, Guidonis, Chirurgorum dux, vulgo, *Guidon des Chirurgiens*.

Ad Pharmacopœam ſpectant omnes qui de plantis ſcripſere, de quibus ſupra cum Dioſcoride, Cluſii Herbarium, Fukſii, Collenucii, Leoniceni, Nevarei, Dorſtenii, Coſtæi, Scaligeri, Dureti, Cæſalpini Hortus, Chriſtoph. Depas, Monardis, Miraldi, Curtii, Ferrarii, omnes de quibus in Hiſtoria Nat. domus Ruſticæ, &c. Omnia diſpenſatoria ut vocant, & Antidotaria, Meſue, Nic. Præpoſiti, Vvecheri, *Bauderoni*, Med. Charitatis, Nic. Salernitæ, Antidot. libri Remediorum, *Receptes*, Quercetani Pharmacopœa, Riolani, Renaudii, Compend. Medicam. Alexandrini, Hiſtoria ſtirpium Cluſi, Fuski, Alexikepus, & medicus hort. D'orenetus de ſimplic. Burg. Renealmius, de plantis cum figuris, Robert. Cenalis, De ponder. & menſuris, practica Bordonii.

Ad Diætam qui ſupra, Theſaurus Sanitatis, Hortus Sanitatis, Regimen Vitæ, Secreta Liebaut, & Vveckeri, imago, Sanitatis de Levis, Leſſius de Sanit. tuenda, Bartholom. de Montagnano, Hugo Senenſis, Ant. Cerviſanus, Ant. Guaynerius, Franc. Barbas, de re uxoria, Jacobus Fabinienſis, Nicol. Marſilius, Thadæus Florent. Thomas Florentin. Truſianus, Jo. Mandena, de Curioſis orbis. Vivere Medice, vivere beate, & diu.

CAPUT VI. AULA VI.

Mathematica.

MAthematicæ diſciplinæ, quas hominum veſtigia, & patrimonium undis immerſabile vocabat Ariſtippus, & quæ vel ipſo nomine ſcientiæ quo ſolæ appellantur, quanto ſint ambiendæ ſtudio, quanta voluptate animi, quantove ſalutis Publicæ bono impendendæ, docuit velunus Archimedes Patriæ defenſor, & Pſellus claſſis Barbarorum expugnator: Mathematicæ inquam, patientiſſimum hominem deſiderant, qui ingenio, imaginatione manuque valeat, ſitque liber, & locuples, ac alia nulla diſtrictus occupatione, ut docuit ævo noſtro Tycho, Gaſſendus, & qui ſtipendio ampliſſimo authorati floruerunt, Appianus, Orontius, Regiomontanus, Maginus. Initium ducitur ab Arithmetica, & Geometria, quæ ſunt aliarum fontes. Illa numeros, hac figuras planas, & ſolidas contemplatur: Algebra, in numeris figuras, & demonſtrationes rimatur, ut in Diophanto videre eſt Clavio, &c. Muſica, quæ Arithmeticæ filiola eſt, numeros eorumque proportiones conſiderat in ſonis ſive flatu, ſive pulſu, ſive voce fiant: in proportione quadrupla, octupla, quintupla. Inde illæ conſonantiæ, ut appellitant, Diateſſaron, Diapaſon, Diſdiapaſon, Diapente, ut, fa; ut, ſol. Inde Syſtemata uſque ad tonos triginta, Inde modi tredecim, Lydii, Phrygii, mixti, &c. & Muſica, Diatonica, Chromatica & Harmonica, de qua Plutarchus, Capella, Athenæus Zarlinus, Merſennus, Parranus, & alii. Aſtronomia, Geometriæ ſubalternata, attendit in Aſtris figuram orbicularem, circulares motus, eorumque proportiones: Aſpectus trigonos, ſextiles, ſynodos, parallaxes, dodecatemoria, ſeu domos Planetarum duodecim: Epicyclos, eccentricos, & augem, apogæum, ſtationes, æquationes, retrogradationes, elevationes, influentias, eclipſes, ortus, occaſus. Gnomonica, à gnomone, & ſtylo qui centrum univerſi, & axem repræſentat ſphæræ ſic dicta, conſiderat umbram ſolis per duodecim circulos horarios progredientem ſectis in totidem partes circulis, in quibus horologia deſcribuntur, ſive regularia quę nec declinant, nec inclinant, ſive irregularia quæ alterutrum, aut etiam utrumque præſtant: ſunt autem ii circuli quinque numero, Horizon, Æquinoctialis, Meridianus, Verticalis, Polaris in ſphæra recta ſectiones æquales ſunt & ſpatia linearum: in obliqua non item, excepto horologio Æquinoctiali. Delineantur ad ſtellas, ad lunam, ad ſpeculum & aliis modis mille. Optica in triplici viſione, recta, reflexa, & refracta figurarum geometricarum vim admiratur, & Catoptrica in ſpeculis, Omphaloptica in tubis & ſectionibus vitreis. Gæodeſia figuras eaſdem metitur, & magnitudines rerum radio geometrico, quadrato, quadrante, ſemicirculo, Aſtrolabio; radix autem hujus diſciplinæ tota eſt in triangulo proportionali. Computus, Solis & Lunæ motuum adæquationem

tionem concinnat, ad tempora feſtorum Eccleſiaſticorum, Paſchalium maxime aptatam, per emboliſmos, Cyclos, Aureos numeros, Epactas, &c. Geographia terram expendit & metitur atque aquam, verbo, mundum, ſecundum latitudines ab æquinoctiali ad boream vel auſtrum, & longitudines ab oriente, eumque dividit in Zonas quinque, juxta quinque Sphæræ circulos, torridam ſub æquinoctiali, temperatas duas intra tropicos cancri vel capricorni, & polares frigidas duas, intra polares orbiculos; ac eodem more dividit in climata juxta mutationem temperiei, capiendo primordium à Syene Ægypti uſque ad polos per intervalla certorum graduum. Mechanica Machinas molitur & muoitiones, vim majorem in certis figurarum modis & angulis exploratam habens, ut in circulo, in cochlea, in vecte; nam quo res à centro longius diſtat, hoc movetur velocius & potentius in figura circulari ut patet in funda longiori & breviori, in vecte longiore vel breviore quo onera ſublevantur, hypomochlio depreſſiori vel altiori, & pondera tanto facilius attolluntur, quanto plures ſunt cochleæ licet motus ſit tardior: Balliſtæ & Catapultæ machinæque Petrariæ tanto feriunt fortius, quanto longius à centro contenduntur: ſclopi porro, bombardæ & tormenta vim habent phyſicam, ne detur penetratio, igne prorumpente foras & ſecum rapiente globos ferreos, quia non habet ſatis ſpatii intra tubum illum: juvat tamen ictum figurâ illa cylindrica: porro angulus rectus in munitionibus conſtantius reſiſtit arieti & ictibus tormentorum æneorum quam angulus acutus, quia lineæ recti anguli fortius obnituntur, & ſe tuentur mutuo: ſpectantur etiam lineæ defenſionis, & alia ſexcenta Geometrica in arcibus, & in acierum & exercituum ordinatione, agmina quadrata, lunares, ovales, circulares, ſpirales lineæ & figuræ. Architectura proportiones expendit, longitudinis, latitudinis, altitudinis, craſſitudinis, profunditatis, & figuras quadratas, trapezia, circulares, ovales & alias, in ædificiis, in columnis, in veſtibus, in arcubus, in aquæductibus, in theatris, in templis &c. Indiget tamen etiam ſapientia Philoſophica & Medica ad ſitum ſalubrem & amœnitate commodum ſibi deligendum, ad dignoſcendas ſoli & materiaturæ ſubſervientis dotes, ut ſapienter admonet hujus diſciplinæ conditor Vitruvius. Conferunt ad exercitium & contemplationem inſtrumenta ut vocant Mathematica regula recta & diviſoria: circinus ſcriptor, & diviſorius, quadratum ut vocant, Mathematicum, quadrans circuli, perpendiculum, libella; triangulum proportionum, ſphæra Globo mundi incluſo & circulis horariis diviſâ & planis horologiorum, Aſtrolabium univerſale Rojas, aut regionale Stoflerini, quale olim Turnone conſtruximus Philoſophiæ candidati: Meteoroſcopiũ & torquetum Appiani, Helioſcopium Skeiner & tubi uranoſcopi, perſpicilla Galilæi vocant, inſtrumentum reflexionum opticarum, ſpecula uſtoria ærea, vitrea, concava, lenticularia, cylindrica, polyoptica, omphaloptica, enoptica, pyxis ſpeculorum admirabilis, organum ſpeculorum, tubi optici, annuli mathematici, Globi cæleſtes, & terreſtres ſpectatæ magnitudinis, mappæ univerſales, regionum, locnrum, urbium; itineraria, pyxis nautica, radius mathematicus, in crucis modum, vulgo Baculus Jacob, aut ſemicirculus ad dimenſiones, circinus terrarum menſorius, organum horologiorum, & picturæ apud Bætinum qui & alia profert artis inventa: Archimedis ſphera motus omnes cœlorum repræſentans in muſæo Caroli V. Gallorum regis, P. Athanaſii Kirker inventa, Machinas Mechanicas deſcripſit Beſſonus, Agricola, Vegetii, interpres, Martianus Capella de omnibus mathem. ſcripſit.

De Arithmetica ſcripſere Diophantus Græcol. Algebræ princeps, de qua audio ſcribentem Præſidem comitatus Burgundiæ Boyvin omniſcium & ſapientem, Clavius, Boëtius, Euclides, Gemma Friſius, Tartaglia, Barlaamus, Barocius, Bombellus, Tonſtalus; Cardanus, Bungus, Nicomachus, Nonius, Pſellus, Stiphelius, Jordanus, Lucas à Burgo, Leonardus Piſanus, Stevinius, Cad. Beza, Goſſelinus, Ramus, vernacula lingua plures, Bachet de ludis & jocis numerorum, & Dioph. Arithmetica, de Moya, Savone, Fabri, Stapulenſis, Tonſtalũ, Chaligar, Peverone, Fuſtel, Rabbi Elias, novum lumen, *Prattica mercàntivole*, *Hiſp.* Paulinus de ſeptenario, *livres de Savone*, conſtat operationib. 4. Additione, Subtractione, Partitione, Multiplicatione, Regula Societatis, & aurea trium, radice quadrata, & cubica, & arcanis Algebræ, ſinuum &c. Probatio per 7. & 9. ludi & joci.

De Muſica, Plutarchus, Athenæus, Boëtius, Bulengerus, Zarlinus op. Merſennius op. in Geneſ. & de Muſicis inſtrumentis, Guido Aretinus, Berno, Conradus Hirſaugienſis, Optalicius

licius de organis, de Hydraulicis, Bulenger de Theatro Salomon, de cauſ. Harmoniæ, Muſica, Franchini, Foskii, contrapuntur. Var. Athenæus, Poſſevinus lib. 15. cap. 5. bibl. ſelectæ numerat. 200.

De Geometria, Archimedes, Euclides, com. Clavii &c. extat Græce cum comment. Procli Græc. Eutocius in archimeden, Apollonii Pergæi & Sereni Conica, Athenæi Mechanica cum Birone, Onoſandro, Aphricano, Herone, Heronis Geometroumena, Machinæ, Gæodeſia, Geoponica, & Cteſibii Hydriazygia, Beſſoni Machinæ, Regiomontanus de Triangulis, Buteo de quadratura Circuli, Clavii opera; Tartalea, Proclus, Pſellus in Quadrivio, Orontius, Ptolemæi opera, Theodoſii & Menelai Sphærica, Leautaudi elementa Geometrica, Sylvius de modo menſurandi per viſum, Stofler, Appianus, & Rojas, Ræinuſque per Aſtrolabium, Serenus de ſectione Cylindri & cooi, Holometrum Abelis de Fulione, Albatechnii Sphærica, Alberti Dur. inſtitutiones Geometricæ, Apollonii Perg. Conica, Picolomineus in Mechanica Ariſtotelis & al. Cleomedis circularis inſpectio, Coſmus, Bartolus de arte metiendi, Eutocius, Aſcalonita, Ubaldi Theorica Planiſphæriorum, Cardanus de proportionibus, Jordanus de ponderibus, Ceredius de modo attollendarum aquarum, Marini comm. in data Euclidis, Pappi collectiones Mathematicæ, Appiani quadrans, Gornelius Gemma de arte Cyclognomonica, Orontius de circuli quadratura, Reginmont. Cuſanus Cardinalis, Rudimenta mathem. Munſteri, Leautaudi, Georg à S. Vincentio rom. 2. recentiſſ. Pelet. de dimenſione, Breſſius, Fuskius.

De Aſtrologia Aratus Græcol. in corpore poët. Græc. Manilius in Choro Poët. Lat. Julius Firmicus & alii quinque veteres eodem vol. op. Hermes, Bethem. Zael, Almanſor, Omar, Ptolemæus totus, Ariſtarchus de Magnitudine Solis & Lunæ, Uranologia D. Petavii ejuſdemque tomi duo de doctrina temporum, opt. Scaliger de emendatione temp. Clavii Sphæra, Scheineri Roſa Urſinia, & alia Galilæo tributa de perſpicilliis & tubis opticis, Helioſcopium, Empedoclis Sphæra, Cteſibus, Philo Byzantius Hipparchus in Arati Phœnomena, Alphonſinæ Tabulæ, Alphraganus, Albumaſar, Hipparchus, Iſaac Monachus, Tycho Barbæus op. Keplerus, Appiani Aſtr. Blanchini Tabulæ, Origani, Magini, Junctini, Petavii, Gemma Friſius & alii de radio Aſtronomico & aliis, ejuſdemque de uſu Globi, Cæleſtis & Aſtrolabii, Aſtrolabium Joannis de Rojas, Stofierini & aliorum, Jo. Lucidus de emendat. temporum, Poſſevinus lib. 15. bibl. ſec. c. 11. Bætinus, Baranzani Aſtrologia, Horoſcopi de quibus & in Aſtrolabiis citatis, Campanellæ Aſtrol. & Horoſc. Jo. Grammaticus de Aſtrolabio, Gaſſendus, Copernicus: Aſtrolabium demonſt. Clavii, Aſtrolabium aliud univerſale Gemmæ Friſii, Aſtronomia Helvetii, Mollerii, Beſſæi, Bonicontii, Pierii, Sphæra Procli, & Sacroboſchi, Ephemerides Mizaldi, Junctini, Magini, Origani, Petavii, Petrarcha cootra Aſtrol. Mirandulanus, P. de Angelis, Scaliger contra judiciariam & alii apud Poſſev. l. 15. Capella. Sententia Galiæi &c. de motu terræ & cæli quiete, damnata eſt ab Urbano 8. & Paulo V. & demonſtratur falſa, per diſtantias Solis à polis varias ſemper, & à nobis, & per ortus ſtellarum ab eodem puncto per alhidadam viſos, ac per diſtantias Planetarum & ſtellarum à terra: ſi enim terra ſtatuator in medio Planetarum ubi erant diſtantiæ olim poſitæ? Hypotypoſes orbium Cælſtium, Jo. Vernetus de 8. Sphæra, Prædictiones Aſtronomicæ, Lupicinus de radio Aſtron. Sphæra Picolom. Argoli Ephemerides, & Everarti, Primum mobile Oſvaldi, Sphæræ tractatus plurium, ſphæra, mundi R. Abrahæ, Ziegleri Aſtron. Albumaſar de ſignificat. & experientiis, Albubater & Meſſahala de Ann. Aben Ezra, de Nativitatibus, Gebri Aſtronomia, Hipparchus in Aratum, Kepplerus, Galilæi & Gaſſendi opera, Mizaldi Cometographia, inſtrum. Aſtronom. ſupra diximus in bibl. Vaticana plur. & computus.

De Gnomonica: Clavii Gnomonica, Voëllus de Horologiis, Athanaſius Kirker de magnetis uſu, de luce & umbra, Fabrica & uſus inſtrumenti Horologiorum, Bætious in Apiario, op. Aſtrolabii uſus, Jo. Paduanus de Horologiis, vernacula lingua plures, Federicus Comandinus de Horologiorum deſcript. Bonetus de uſu annuli aſtron.

De computo Eccl. Beda, Cenſorinus de Anno, Petavius, & Scaliger ſupra computus Aſtronomicus, Clavius de Kaleodarii reformatione, & Apologia Kalendarii ejuſdem & computus, Kalendarium Regiomontani, computus in Photii Myriobiblo, & in Vaticana bibliot. multiplex, Jo. à Sacrobolco de anni ratiooe, V. Chronologos, Martyrol. in Choro Poët. nos de anno, Piſſer. de Æra Hiſp. &c. Baronius, in Anoal. Eccl. pluribus diſput. cum de Paſchali controverſia differit,

 & ci-

& citat. vet. computi authores, SS. PP. & Kalendaria.

De Coſmographia, Geographia, Hydrographia, Chorographia, Topographia, Poliographia, veteres Coſmographi, Plinius, Strabo, Stephanus, Avienus & Priſcianus, Poëtæ, Antonini & Rutilii Itinerarium, Pomp. Mela de ſitu orbis, Solinus, Ariani peri plus, Dionyſ. de ſitu orbis, Ptolem. Græcol. Ptolemæi Tabulæ, Magini, Ortelii, Mercatoris, majores & minores, Glareanus, Appianus, Gemma Friſius, Clavius in Sphæram, Jo. Laur. Coſmographia, Jo. Ferelii Coſmotheoria, Vernerus in Ptol. civitates orbis Bruini, Munſteri, regiſtri temporum, d'Aviti mundus tomis 4. Belleforeſius, Munſterus, navigationum tria volumina, *Viaggi* 3. navigationes Hollandicæ, America 3. vol. India Orient. 2. vol. vide titulos Hiſtoriæ Nation. Guidaimant, Tartaleæ inventio Navigat. Picolomineus de magnitudine terræ & aquæ, pyxis nautica, ſpeculum nauticum Aurigarii, P. Methini Garciæ, Pilotage, Laur. Corvinus Alex. Citolinus, Ant. Pinetus, Ben. Bordonius, de inſulis, Marius Nigri, Merula, Gualt. Lud. ſpeculum orbis, Lazius, Goropius, Cluverius, Æneas Sylvius, in Europa, Volaterranus, Levinus, Apollonius, Olorius, Tranſylvanus de novo orbe, Thevetus, Corteſ. Nunius; Alvaradus, Oviedus, Cartier, Adrichomius & alii vet. terræ ſanctæ deſcriptores & recentiores, Villamont &c. Pantocoſmus: Status omnes orbis parvis volum. Itineraria Romani Patricii, Pauli Veneti, P. Martyris, Columbi, Barri, Americi Veſpucii, Magellani Navig. hiſtorici Indiarum, Merulæ Coſmographia Generalis, Mecometria, Caſtelnaud ſive Guideymont ad navigat. novus orbis regionum Cadamuſti &c. Itinerarium Hugonis, Mappæ univerſ. & pecul. Globus terr. & cæleſtis, Pantoſconi.

De Optica, ſeu Perſpectiva & Catoptrica, Pſellus, Theſ. opticus Alhazen, Vitellio, perſpectiva com. Jo. Cantuarienſis, perſpectiva Danielis Barbari, Euclidis Optica & Catoptrica, Maurolycus; Merula, Egnatii Danti perſpectiva, Aporta, Cardanus de ſpeculis, Bætinus in apiario curioſiſſ. Aguillonius, Oculus Skeiner, Athan. Kirker de luce & umbra, Albertus Durer, picturæ ratio Vignoles, Marolois, Bætinus, Pomp. Gauricus de ſculptura. De Architectura, Vitruvius, Alb. Durer. Serlio, Drouet, Perret, de l'Orme op. Vignoles, Polyphilus, Maurolycus, Diagraphice Alb. Durer. Jo. Jucundus, ordines 5. Philander Vitruvii comment. Scaniozzi, Caboreus, Vredeman 5. ord. Gogen. fortific. Herard. fortific. de Ville DE Architect. & machinis, Blancani echometria, & mechanica, Fabio Colona in ſpiritalia Heronis. Aug. Ramelli machinæ, G. Ubaldi mechanica, Stevinus de hydroſtaticis, Diego Sacredo. 5. ordres, Plum, 5. colonnes, Dietrelin. Bullan. Ducerceau. le Muet. Ruſconi, Balbus Rivius, Roma Magii, Laur. Palladio, Cataneo, Tarchi, Baſſi, Lomazo, Valderunus, Barbarus, & Merula in vita Cæſ. *Forces mouvantes de Salomon, Decaux.* Beſſon, Pneumatica Portæ, Fabio Colona hydraulica Heronis, Stradæ artificia, Hicesbuchius, Herrera Creſcentienſis agricult. *Cheminées, Sauvegarde*, Paduanus de Ventis, Palyſſi, *de la nature des eaux, Jaques Beſſon, invention des eaux.* Pachynier, Picolomin. Monantholus, Victorio, Zovia, Metii & Clavii Geometria practica ad menſuras, *Architecture de Savot, feux d'artifice de Salomon, de Caux, de François Tibourel, de Hanzelet.*

De re bellica, Herardi Munitinnes, de Ville, Perreti, Frontini Caſtrametatio & ſtratagemata, Duchoul, Lipſii Poliorcetica, Polyæni Stratagem. Beſſoni Machinæ, Vegetii commentarius de machinis vet. Tactica Conſtantini, Leo, Onoſander, Vegetius, &c. ſupra, Hollandica militia de Bombardis, & igneis miſſilibus: Gogen architectura, militaris, nova Tactica Arziani, &c. Græcolat. Fabri propoſitiones eruditiſſ. de motu. De machinis petrariis, V. Tacitum, authores de bello ſacro, vitam SS. Lud. Jonvillei, &c.

CAPUT VII. AULA VII.

Philoſophorum Scholaſticorum.

CUm Philoſophia doceatur optima methodo in academiis, nihil occurrit obſervandum amplius, dummodo illud arcte teneatur, ut tricæ illæ entis rationis, præciſionum, punctorum, infiniti, objectorum paucis definiantur, & in ſeriis opera ſeria collocetur. Seria porro opera ponitur in arcanis rerum naturalium cauſis, effectis, principiis inveſtigandis, in influentiis ſyderum & cauſis anni tempeſtatum variarum: In plantarum, gemmarum, metallorum, explorandis dotibus: In magiæ naturalis miraculis, totiuſque naturæ ſpectaculis, & prodigiis, vitato Chryſopœiæ & horuſcopicæ ſcopulo, *imponit multis, ars alchymiſtica fallax Authorem inviſum reddit & ipſa ſuum.* Petrarcha de remed. utr. fort. ſpondent divitias

quas

quas non habent pauperes Alchymiſtæ, & fruſtra eſt illud Ægyptiorum, χρυσομάλλον δέρας Suid. Imponit enim utraque mortalibus, exploſa novitate rerum abſurdarum amatrice, veritate ſententiarum, non vanitate ſectarum, clavum tenente. Denique exploſa opinionum temeritate, quæ in præceps feruntur, & perturbant Rempublicam, ſublataque æmulatione & iracundia, vinceodique cupiditate, è qua ſolent inceodia rixarum & ſimultatum exoriri quamplurima. Quis enim non videt, quam ſint alieni affectus hujuſmodi inordinati ab hominibus, qui ſapientiam etiam religioſam profitentur. Pax, veritas, & charitas Chriſtiana moderentut omnibus ad incrementa doctrinarum, ad plauſum auditorum & ad exempla virtutum. Modum edixit Hier. in epitaphio Nepotiaoi, ſermo ejus de ſcriptutis aliquid proponere, libenter audire, reſpondere verecunde, recta ſuſcipere, prava non acriter confutare, diſputantem contra ſe magis docere quam vincere, & ingenuo pudote qui ornabat ætatem, quid cujus eſſet confiteri. Illud, ajebat, Tertulliani, iſtud Cypriani, &c. Jam opiniones quæ pacta tacita redolent, ut de ſanatione vulnerum ſympathica, de hotarum pulſu ex arteria, de virga bifurca theſaurorum, aurifodioarum & fontium indice, de Taliſmanis medicis & Phyſicis Gaff. Paracelſi, Trithemii amandentur in ultimas terras, &c. ne nominentur quidem compendia dictatarum rerum, ſemper mihi viſa ſunt diſpendia & fuci ſcientiarum, mutatur enim imaginatio & memotia dictatorum & transſertur in alium codicem. eoq; modo perit ſructus laboris primi & ſuſcipitur ſecundus eventu dubio. Potro dictatis eruditi viri longe fœlicios & doctius hauritur ſcientia, quam libri unius prælectiooe. Ille enim legit & digeſſit omnes, ut apis argumentoſa ad condiendum ſavum; hic unum tantum florem ſugit, ut omittam amorem & ſtudium ſcriptarum ſua manu rerum ſingularium & propriarum, cum liber vulgatus ſit & communis & ad contemptum ſtudiorum atque Magiſtrotum incitet. Ut quid enim ſchola habenti librum? Studium quoque in tradenda politica videretur accurate ponendum quæ ſapientes viros decet orbis gubernatores, quam vix à limine ſalutant, & ut canes è Nilo, lambendo curſim prætereunt. Porro in ſcholis & in athletico pulvere coodiſcenda Philoſophia eſt, alioqui in umbra educata Solem & Martem non feret, eritq; ſemper enervis. Si quis tamen navum ſortitus eſſet magiſtrum, & ipſe aureo præditus foret ingenio, paucis eam menſibus exhaurire poſſet, ac deinceps in ſtadio & certamine vires experiri. Principum privilegium eſt ad menſam inter epulas & ſercula, arcana ſapientiæ de ſapientum ore deguſtare. Nunc cum ad colum & inſtitam de regno virorum ancillatura apud fœminas ablegata eſt, conantur eam mulierculæ vernacula lingua lallantem pitiſſando conſequi, ſed avolat à Gynæceo, & caput inter nubila condit. Quis enim ſine Oedipo naturæ capiat, oedum diſſolvat, ænigmata? Ipſa vero diſciplinis omnibus velut è cęlo cooriene, diſciplinis inquam omnibus lucem affert & opportunitatem maximi, cum ſit rationis excultrix. Ideo altero ſemper claudicant pede, altetove oculo cæcutiunt, qui ſine Philoſophia, Juriſprudentiam, Medicinam, Theologiam, & Rhetoricam illam ſapientum regiam & ſacram exambiunt, memoria, non ratione & judicio artem dirigentes: denique etſi Platooica, Stoica, *Pythagorica* & Epicurea magnificum aliquid polliceantut, Ariſtotelica ſola Athletica eſt, & ut ſolito conſuetoque utar verbo, ſolida & doctrinalis.

Ariſtoteles ergo mente condiendus ejuſq; interptetes evoluendi, Themiſtius, Simplicius, Aphrodiſæus, Ammonius, Euſtratius Simplicius, Michael Epheſius, Boetius, Georg. Scholarius, Avicenna, Coociliator, Thomas, Scotus, Alenſis, Albertus, Niphus, Burlæus, Baconus, Buccaferreus, Javellus, Tolet. Conimbr. Suaris Metaph. Fooſeſæ metaph. & logica, Albertini Corollaria, Dandinus de anima. Cabeus de magnete & meteoris, Gilbertus de Magnete, Vallii Logica, Toletus totus Ruvius totus, Meodoça, Arriaga, Oviedus, Conimbricenſes in totum, Curricul. à S. Joſeph. Fulienſis, Javelli moralis op. Theophili moralis ſcientia & Theologi naturalis op. Campanella, Pavonii moralis ſcientia, Gallutii moralis, Sorel. Yves, Ceriſier, Marande, Gallice, & alii; Coeffeteau, Senaut, le Maiſtre, le Moyue, de paſſionibus, ut vocant: omnes citati in hiſtoria naturali. Cardanus, Scaliger, Majolus, Aporta omnes ex Bibliotheca Chymica, Geber. Ulſtadius, Albertus, omnes Geogr. Strab. Plin. Valeotinus, Nabot de elementis, Portius de colcribus, Fridericus Delphinus, de fluxu & refluxu maris, Joan. Aſcenden. de imbribus, Carol. Bovillus, de intellectu, ſenſu, nihilo, &c. Friderici Nauſeæ mirabilia, Azalus de rebus mirandis. Iſaaci mineralia, Contareni opera, Guyon

Guyon de pulchritudine, ſeminarium Philoſophiæ Patritii, Sepatlius, Fabri prælectiones philoſ. & propoſitiones de motu erudiriſſimæ. Palavicinus de Bono, Italice Guicciardini memorabilia, otio Imperalia G. Simon Lucenſ. de ſenſilibus, Moralis Fabri Stapulenſis, moralis Martini, Pavonii, Guildenius de Centro gravitatis, Balduinus in Porphyrium, Bruleter, Burana, Logica Lorini, Cæſalpinus de Mineralib. Georg. Agricola, de Mineralib. Tignoſius, Gaſſendus, Teleſius de natura rerum, Marande *Philoſoph. Françoiſe* Philoſophia, Craſſotii, & Dureli.

CAPUT VIII. AULA VIII.

Flos optimorum locorum.

QUia melius Exemplis, quam præceptis traditur Oratoria, quod Auguſtinus admonuit, efflagitarunt à me permulti locorum illuſtrium Indicem, & librorum reconditiorum, quibus ut obſecundem hæc pauca de locis, tum de libris ſubtexam, tum manum tollam de tabula, ubi magiſtri aderunt.

Fanus ergo patrum quem edidimus anno 1615: totus melleus eſt. Salvianus maxime, Cyprianus, & Eucherius inibi, Ambroſius cap. ult. lib. de Jacob. de hono mottis. De inſtit. virg. de Elia, Tob. Theodoſio, & Valentiniano, & contra Symmachum de ara Victoriæ Tertull. lib. ad Martyres de ſpectaculis fin. *De* patientia, de Reſurr. *C*arnis, & pœnitentia; Julius Firmicus & Lact. totus Arnobii liber 1. & 8. qui eſt Minutii Fœlicis, Hieronymi Epiſtolæ laudatoriæ, & exhortatoriæ, adverſus Jovinianum, Vigilantium, Elvidium, Ruff. Hilarius de laude vitæ ſolitariæ, Hilarius Pictav. contra Conſtantium, & Optatus, ac Lociſer Calaritan. Baſilii, Naz. Nyſ. Chryſoſt. orationes Panegyt. Vincentius Lirin. Sidonius I. Paulinus: Tacitus de claris Oratoribus. Dionyſ. Chryſoſt. nrat. de Regno, de legibus, de concordia, & Theologica, Themiſtii de amicitia, &c. Juliani Imp. Cæſares, Cyniciſmus, oratio de Sole, Plinii, Pacat. Nazarii, Mamertini, Auſonii, Panegyrici, Præfatio in Nomocanonem, Balſamonis, Euſtachii præfatio in Hom. Maximi Tyrii oratio de Deo, Conciones hiſtoricorum, Epiſtolæ Græcorum omnium, Cujacii opera, Symmachi Epiſtolæ, & orationes, de Ara Victoriæ, Pauli Æmilii, oratio de Juſtitia in Philippo pulchto, Plinii præfatio, Hiſtoriæ natur. & lib. 2. initio, & fere in om. lib. initio, Heliodori Æthiopica, & Sophiſtarum op. Luciani Toxaris, Icaromenippus, calumnia mercede conducti, ſeu Aula, Methodii homilia de Purif. Senecæ procem. natur. qq. de providentia conſolationes, de Ira, de clementia, Apuleji apologia, Florida, & lib. 11. Metamorph. Doctiſſ. ut Oſiris, Plut. Senecæ, & Neronis orationes recipt. apud Tacitum, Agrippæ, & Mecœnatis de imperio ad Auguſt. apud. Dionem, Caſp. & ibid. contra Ciceronem: lib. 13. mer. Ovid. Ajacis, & Ulyſſis orationes pro armis Achillis: ejuſdem lib. 2. Regia Solis deſcr. Ronſardi hymnus auri, & Æternitatis, Orpheus de lapidib. Ubi ſacta Caverna myſt. funebres or. Gregoræ. Æneæ Sylvi lamentatio Conſtantinopoleos, ſomnia vanitatis rerum omnium apud Joach. Bellajum, Silloni epiſt. ſeu præfatio lib. de Immort. Animæ Senautii. Item ep. & præf. de affectibus, Orationes Lud. d'Orleans, & de Neſmond. Sertum eloquentiæ Gall. ubi orationes æquandæ Ciceroni, Eloquentia Gallica du Vait, Argenis, Zenonis ot. de patientia Baſilii, in illud, Attendetibi, Chryſ. quod nemo læditur niſi à ſeip. & de ſacerdotio, Greg. Naz. orat. de pace, in qua valedicit Conſtantinopoli, ejuſdem ſorma veræ uxoris ad Olympiadem in carminibus, elogia Juglaris, Vitruvii præfationes libb. D. Thom. opuſc. de moribus divinis, de ſacramento altaris, Porticus Reginæ le Moyne, Symbola Caucini, & opera alia. Vid. Hier. in fine vitæ Pauli erem. libet nunc eos interrogare qui domos marmoribus veſtiunt, &c. Vid. Bernard. in cantica C. de Jeſu nomine elegantiſſ. in vita Hier. ornatiſſime, fortiſſimeque dicuntur iſta. Quis unquam ſacras literas ſic ex ipſis hauſit fontibus? quis altius imbibit? quis ſimili cura didicit, quis in promptu, & in procinctu, ſic habuit? quis citavit, aut denſius, aut appoſitus, quis ediſſeruit doctis? quis tractavit ſanctius, aut fœlicius? quis eruditiſſimos illos interpretes evoluit diligentius? quis hæreticorũ dogmata refellit efficacius? quis chriſti philoſophiã penitius cognitã habuit? quis eã vividius aut literis expreſſit aut vita? Hæc quæro te an Theologi ſint, annon? An ideo Theologus non eſt quia non crepet majores aut minores? Non ergo Theologorum apex Auguſtinus inter Theologos? tum multis partibus aliis potiot Hieron. Quis exorditur dexterius? quis proponit abſolutius? quis narrat evidentius? quis exſpatiatur amœnius? quis colligit nervoſius? quis telum in adverſarium torquet acrius, aut exceptum retorquet admirabilius? quis illigat tenacius? Quis in affectibus

ctibus jucundior, quis in affectibus concitandis vehementior, quis in ſchematiſmis floruIentior, aut picturatus magis? quis ſententias interſeritaptius? quis Epiphonematibus pungit argutius? quis hypotypoſes effingit rectius? quis attollit magnificentius, aut dejicit humilius? quanta ordinis ratio, quod conſilium, quæ tranſitionum delitiæ, quas ſæpenumero per ſeutentiam contexit, quam parata Latini ſermonis copia: quæ vocum emphaſes, & delectus, quanta rerum ſupellex, quæ authorum agmina, quam ubique denſus, & inſtans ſibi, quam fœlici mixtura contexit, concinnat ac ſtruit omnia! Præterea qui nervi, qui lacerti, qui vigor, qui artus orationis ac vita! ut nuſquam dormitat, nuſquam jacet, nuſquã reſiſtit, ut ubique properans auditorem ſuum rapit: ut ſemper aliud ex alio pendet, & gemmam gemma trahit; quam modulata, quam numeroſa totius orationis compoſitio! quam mire commatis, & colis rotatur, & volvitur oratio! Quid dicam de feſtivitate qua res triſtiſſimas, etiam ilie mire condiit? poſtremo quod pectus, quanta cauſæ fiducia! quis docet apertius, quis delectat urbanius, quis movet efficacius, quis laudat candidius, quis ſuadet gravius, quis hortatur ardentius, quis inſtituit ſanctius, quis cum amicis fabulatur humanius? Nullum enim eſt argumenti genus, in quo non luſerit, nuſquam ſibi diſſimilis: Hæc non admodum mirentur, qui in hanc palæſtram nunquam deſcenderunt. Cæterum, magnarum virium eſt tractare ſacra tam ſplendide, ſimplicia tam erudite, inculta tam polite, retruſa tam dilucide, & tam populariter, periculoſa tam libere, ſecuta tam plauſibiliter. Aliud eſt epiſtolam ſcribere, aliud in graviſſimis argumentis, tot excudere volumina, aliud in ficta controverſia declamare, aliud in ſeriis fidei negotiis, utriſque ſatisfacere, & iis qui nil ſpectant præter divinæ Scr. ſcientiam, & iis qui tantum vires ingenii expectant. Hæc qui præſtat, parum Ciceronianus eſt. En una amplificatione figurata dotes oratoris enumeratas: ita Regias, & alias licebit recenſere. Audiamus Sidonium lib, 3. ad Claud. Mamertum: O liber multifariam poliens! ô unica ſingulariſque doctrina, cui moris eſt cum ſingulis artibus philoſophari! qui non abnuit cum Orpheo tenere plectrum, cum Æſculapio baculum, cum Archimede radium, cum Euphrate horoſcopium, cum Perdice circinum, cum Vitruvio perpendiculum, quæque inveſtigare numquam deſtiterit cum Thalete tempora, cum Atlante ſydera, cum Zeto pondera, cum Chryſippo numeros, cum Euclide menſuras. Nemo ſæculo meo quæ voluit affirmare ſic valuit: ſeotit ut Pythagoras, dividit ut Socrates, explicat ut Plato, implicat ut Ariſtoteles, blanditur ut Æſchines, iraſcitur ut Demoſthenes, vernat ut Hortenſius, æſtuat ut Cethegos, incitat ut Curio, moratur ut Fabius, ſimulat ut Craſſus, diſſimulat ut Cęſar, ſuadet ut Cato, diſſuadet ut Appius, perſuadet ut Tullius. Jam ſi ad SS. P. veniatur, inſtuit ut Hier. deſtruit ut Lactantius, adſtruit ut Aug. attollitur ut Hilarius, ſummittitur ut Joannes, ut Baſilius corripit, ut Gregorius conſolatur, ut Oroſius affluit, ut Ruffinus ſtringit, ut Euſebius narrat, ut Eucherius ſollicitat, ut Paulinus provocat, ut Ambroſius perſeverat, arbitro me, in utroque genere dicendi poëtico & ſoluto nec Athenæ ſic Atticæ, nec muſæ ſic muſicæ judicabuntur. Vid. ejuſdem Sidonii Epiſt. 7. libr. 5. lib. 2. prim. & 2. libri 3. 13-quarti 11. & 21. ſeptimi 9. & 14. de hominis miſeria.

CAPUT IX. AULA IX.

Curioſa Bibliotheca, flos majoris.

MUſæum ornatur rariſſimis rebus ex naturæ Theſauro, ex artis & ſcientiæ miraculis, tabellis, numiſmatis, gemmis, ſtatuis, monetis, Manuſcriptis, vaſis gemmeis, donariis, qualia vidimus Romæ, Florentiæ, Aquiſſextiis Bononiæ, Mediolani, Pariſiis: libro aureo charact. libri plumbei, libri Sinenſes, Coptici, Arabici, Ægyptii.

Compendium bibliothecæ fit ex lectiſſimis & pretioſiſſ. authoribus cujuſcumque facultatis quos ſupra recenſuimus. Compendium aliud rariſſimum, memoria, oblivionem crebra rerum retractatione averruncans; aliud fit ex authoribus multis in unum corpus collectis, ut in bibl. Colonienſi & Pariſ. & corporibus hiſtoriarum eſt uſurpatum & in conciliis ac Poëtis, ejuſmodi eſt favus Patrum noſter, florem delibatum & mellis medullam eliquans in os & in aores ex Ambroſia ſaliva &c. præterea curioſiſſimi libri in unum muſæum recooduntur, Manuſcripti ſolis noti *Dominis*, Archivia & excerpta ex Archiviis, Reliquiæ Aureæ muſæorum eruditorum, Maſſoni, Pithœi, Perezii, &c. codices lingua Coptica, Arabica & alia peregrina conſcripti, aut vetuſtate fumoſa nobiles; libri rari qui non habentur paſſim, & ex aliarum bibliothecarum licitatione coëmuntur, inveſtigan-

turque orbe toto: congreſſus regum, *Entrevenes des Rois*, Hiſtoriæ arcanæ ut eſt illa Procopii ἀνέκδοτα, hiſtoria ſcandaloſa Lud. XI. adverſaria Reginæ Margaritæ, Clavis Lulli, itinerarium Benjamini, reveta aureum, otia imperialia ejuſdem rationis, Dubec hiſtoria Tamerlanis: aut qui vulgo non leguntur ut Tzetzes in corpore Græcorum Poëtarum, Phædrus, Cyrillus fabulator, & Calcagninus, Pſalmi. Salomonis, Philaſtrii initia, Photii bibl. Fragmentis & reliquiis aurei ſæculi abundant Stobæi eclogæ, certis locis inaudita ex ignotis ſcriptoribus condunt, vel qui res continent arcanas ut Julius Firmicus de errore profanarum relig. ejuſdem Aſtronomica, Hierocles in aurea carmina Pythagoræ, Galatinus, Fr. Georg. Venetus, Buxtorfii Synagoga, Maſora & Abbreviaturæ, Pauſaniæ lib. 6. præſertim, Seldenus de diis Syris, Athenæus totus, Strabo totus, Eugubinus de peren. Phil. dicta veterum de deo, Trin. &c. referens, Prodromus Athanaſii Kirker & Obeliſci & alia op. Itinera Indiarum, Acoſta, Majoli caniculares Dies, Symbola & ſtemmata citata in Philologia, Boſius de cruce, Paleotus de Syndone, Pancirolæ liber de antiquis perditis & novis inventis, Codini paralipomena, Curopalates de officiis imperii, hiſtoria Concilii Trid. contra vetitam, Corippus, libertates Gal. Pithœi, aliæ 2. vol. prohibitæ, lectiones antiquæ Caniſii, Cardani opera, & Eraſmi purgata, Nomocanon Photii, libri baſilicon & epitome, Harmenopulus, jus orient. Codex omnium legum, Theologia D. Jacob. ex libris plumbeis Hiſpanicis, Arcudius, Cabaſilas de vita in Chriſto, Liturgiæ, Græc. Proverbia Arabica, capitula rr. Hebræo lat. pirke avot. Carretus de Jeſu nomine, Henricus à Carreto MS. in bibl. Fuxenſi Toloſæ, & pugio Raimondi ac Mariale m. Vincentii, necnon inveſtitura regni Siciliæ & alia, Euſebius de præpar. refertus antiquiſſimis notis, Syneſius de providentia, Arriani venatio, MS. & Philo Bizantius in bibl. de l'Agneau, inibi etiam Fælix Abbas & omnia opera Cardani, Bætinus, Aporta: *Chiffres de Vigenere:* Trithemii Polygraphia, Steganographia vetita ſapit magicum neſcio quid, Paracelſi Paramirum, *le lys facré:* Silloni opera & Senaut, Theatrum honoris Favini, Mundus d'Aviti, conſiliarius ſtatus, Antonii Perez Ep. Hiſp. Guſman, Hiſpan. Cancionero, Hiſp. Poët. Mancini, Marini Boccalino, Gucciardini &c. pronuntiata Status, Roma ſubterranea, authores finium regundorum, Sanderus de ſchiſmate, Utopia Mori, Juglaris elogia, Triſmegiſtus, Plotinus, Mirandulani duo, Petrarcha de remediis fortunæ &c. tomis duobus, Boëtius de conſol. Enchiridion Epicteti & Arr. Cebetis tabula, vita Antonini Græcol. Nierembergii ars voluntatis, Summalii meditationes, Gerſo, biblia parva, Græca, Hebraica, Latina, Pſalmi Syriacolatini. Muſæum ſibi quiſque ſuum notis ſuis conſtruat, ſeque ipſum viventem biblioth. præſtet, & μουσεῖον περιπατῶν.

Bibliothecam Rabbinicam compoſuit Buxtorfius, eamque habes in libro Abbreviaturarum & in authoribus quos citavimus. Talmud. vetitum eſt ut Alcoranum Mahom. Miſna torah. item de interpretibus ſcripturæ aliqua proferuntur. Aben Eſra, Raſci, Ralbag, Targum, Galatinus, Reuclinus, Porchetus, Fr. Geor. Venetus & alii Rabini uno tomo Arcana eorum præcipua vulgaverunt, Maſoram, Lexica, Concordantias & alia ſupra recenſuimus ex Buxtorfio & aliis: d'Aquin, Carretus, Capitula Patr. Fagius.

Bibliothecam librorom prohibitorum non inſtituimus, ſufficit index conc. Trid. & Romanæ Eccl.

Bibliothecas univerſales authorum & ſcientiarum indicavimus: Geſnerum, Poſſevinum, Trithemium, Draudium, Fabianum, Juſtinianum, Hier. Gennad. Sigebertum, Molanum, Digeſtum Yves, Alſtedium, Garzonum, Bellarminum, Patrem Allegambe, & ſcriptores authorum Ordinum Religioſorum, Bibliothecam pontificiam MS. codices ex Poſſevini apparatu Vaticanæ & aliarum Biblioth. Naudé de Bibl. inſtr. Clementem item Sidon. lib. 3. Ep. 11. de Cl. Mamerto, *Triplex Bibliotheca, quo magiſtro Romana, Attica, Chriſtiana*, fulſit.

Porro, libri improbatæ lectionis & ab Eccleſia damnati, ne legantur ſine facultate ejuſdem Eccleſiæ & ſuperiorum; & cum eorum venia legentur, ea mente id fiat, qua Dioſcorides venena ſciri patitur, ut parentur antidota, nam ut in Prœmio in Lucam graviſſime pronuntiavit Ambroſius, *leguntur aliqua, ut non legantur, legimus, ne ignoremus, legimus non ut teneamus, ſed ut repudiemus*, & nos in edicto perpetuo Chori Poëtarum plura protulimus contra libros impuros: Sidon. Apollin. lib. 3. ep. 13. caſtitatis affectu contubernia fugis impudicorum: hic vero contra hæreticos, magicos, impios, amatorios, & libellos diffamatorios & calumnioſos ac ſchiſmaticos bellum indicimus. Placet Sidonii Apol. ſigillo obſignare omnia Muſæa lib. 2. Epiſt.

2. Epiſt. 2. Nil in illis paginis impreſſum repe- riatur quod non vidiſſe ſit ſanctius, non hic per nudam corporum pulcritudinem turpis proſtat hiſtoria, quæ ſicut ornat artem, ſic devenuſtat artificem, & ſi quid occurrat obſcœnum, caſte confeſtim Gymnaſiarcharum Virga diſſolvat: hæc eſt enim via malis moribus, ut innocentiam multitudinis devenuſtent ſcelera paucorum. Magiſtris idem quod Joanni ſuo, literarum per Gallias ſuſcitatori, cui ut Tullio & Demoſtheni, ſtatuas & imagines ardentibus votis optat in medio *Gentis invictæ*, ut remotis gradibus dignitatum, quibus ab ultimo ſummus diſcernitur, ſolum ſit nobilitatis indicium LITERAS NOSSE. Sidon. l. 4. ep. 17. par ducibus Romanis, lingua, manuque, quorum dextra non minus ſolebat ſtylum tractare quam gladium.

Eccleſiæ Romanæ judicio omnia ſubmittimus.

SCRIPTORUM PRÆTERMISSORUM AUCTARIUM.

Poëtæ.

DElitiæ Poëtarum Gallorum, & Italorum, Bidermanni Poëſis. Heinſii poëmata, Julii, & Joſephi Scaligeri poëmata, urbes, Jani Douſæ poëmata: Cottæ poëmata, Hug. Grotii poëmata, Marcini poëm. Viaſii Henricias, Borbonias Hug. poëmata Paſſeratii, Pomponii, Thomæ Borbonii poëmata, Hendecaſyllabi Morelli, Ænigmatographia Torchanotæ, Epigr. Carm. Paſſio Mancini, Bibliotheca Comicorum 150. ſelecta epigrammata, Pontani poëſis, Comœdia Acolaſti, Reuſneri itinerarium, Ligurinus, poëmata diverſorum Gall. Latin. Joci Menandri, Chriſtomachia, Theophylacis, Caſimiri Lyrica, Guineſii Poëſis, Chanut, Muſculi, Bætini, Gallutii.

Gallica Poëſis. *Le Moine, Corneille, Scuderi, La Croix, Croiſille, Richemont, Baro, Mareſchal, Recueil des Cartels, Franciade, Laudun. du Rocher, Deurval, Gougenot, Mairet, Racau, d'Auvray, Montleon, Frentele, Rayſignier, Chabro, de Viney, Hardy, l'Eſpinace: Regnier, Billard, Maynard, Boiſſieu, Maillet, du Perron, Pelletier, de Magni Maiſonfleur, de Pontoux, Belleau, Villon, Baumier, de la Deviſe, Parnaſſe, Tellier, Pieces poëtiques, l'Hoſpital d'Amour, de l'Hoſpital, Clitandre, Oeuvres Chreſt. d'Arnaud, Dandilly; Recueil des vers de ce temps, nouvelles Muſes Françoiſes, Burleſques.*

Hiſpanica Poëſis, *Romances, Recopillados, Romanceres, Lopes de Vega, de Eveilla, Diana, de Montemajor, Juegos Honeſtos, Tempeſta Amoroſa Guſman Alfarache, Fuga Amoroſa. Entretenimientos, Foreſta Spagnuola, la Deleria, Del Sueno, Sereſtima, la Deſordinada, Codicia, Vida del Picaro, el Sagai.*

Italica Poëſis, *Guarini, Bracciolini, Naro, Rime d'Academici Gelati, Fiamma, Leonini, Fabio Gloſſonti, Rime de Diverſi, Satyre de Diverſi, Boccacio, Beninnenni, Paraboſco, Eraſmo di Valvaſone, Madigali, di Manfredi, Campegi, Petri, Gioan Delacoſa, Ongaro, Marſola, Stanze de Diverſi, Bembo, Groto, Fiamme di Paterno, Ruſcelli, Luvre, Spechio de Principi, Piaceri Montaneſi comed. Candelajo Comedia, Filena, Chryſelia, la Vedoua, ingratitudine. Il ſacrificio, Il Philoſopho, Mondragola, il Cieco, Calliſto & Meliboea, Amoroſi Inganni, Verſi Burleſchi.*

Oratores, Cællotii Petavii, Vavaſſoris, Ferrarii orationes. *Oraiſons Funebres de Griſel, Noël Condé.*

Philologi, Antiquitates Conviviales Stuckii. *Hieroglyphiques de Divers. Trattenimenti, de Bargagli, Impreſe de Camillo, Porro, Bargagli, il merito delle Dene.* γυναικόσπαιν@. *Arte de navigare P. de Medina, Lettere de Guarini, Borgheſi, d'Allabriga, L. Grotto, Dignité des Rois. Affaires d'Eſtat; Vertus pour bien Regner, Les raiſons de la Monarchie, Roſier des guerres Civiles, converſation de Guazo. Il Corteggiano del Baldeſan. Republ. Chreſtien. du Perier. Recueil des Harangues, par Launel, le Magiſtrat, & Juge Parfait:* De memorabilibus fœminis. *Des femmes, Marconville, Theatre du Monde, par Boytcau, inſtitution de la femme Chreſtienne, P. de Changi.* Antonini libri transformationum, Politia Oldembordii, Mureti lectiones, Aula Ulrici, Huteri, Guill. Onciaci Colloquia, Joſephi Scaligeri de re nummaria, item Joan à Choquier, Puteani, Roma-

Romanæ Monetæ ad noſtram revocatio. *Des Monnoyes Grimodet*, Hotmannus, Covarruvias, Monetus, &c. Julius Obſequens, de prodigiis, & Polydorus, Nicolai Leonici, de Varia hiſtoria Sibyllina, Eraſmi, Schmidii, Hadr. Junii obſervationes: *Dichos & ſentencias.* De recta nominum impoſitione P. du Tiard. Lulli de Secretis naturæ Apomaſar, de ſignificatione ſomniorum. *Heroicos Hechos*, Boccatius de caſibus virorum illuſtr. *Diſcorſi Academici, Diece Veglie, Lettere de Principi. Idea del Secretario Zuchi, de la vertu des Payens, Politique Treſchreſtienne, le Miniſtre d'Eſtat, Harangues heroiques, femmes illuſtres, Tableau de la fortune, Sorel. Eſtilo de eſcrivir Cartas, Teſoro Politico, Politica de Dio*, Syſtema Politicum. Quemade, *Menoſprecio de Corte, El Paſſagero.* De perfecto Principe. *Il Principe di Botero, l'Arſenal de la Milice, Principes de l'Art Militaire, de Billon; du General d'armées, Traité du méprie de la Cour, Philoſophe de Cour.* Bebeliana Opuſcula. Orat. Paſſeratii, panegyrici urbis 8. Capelli fragmenta variorum authorum. Doleti, & Bodii orationes, Querulus, Antiqua comœdia, Agrippæ oration. 10. Zopædia Bellingeri, homo Diabolus Gaſp. Dornani. *Refranes ò Proverbios Caſtellaños*, naturæ Theatrum Bodini, Hercules Prodicius, Principum Pighii, Zoroaſter Joſſenii. *Traité de la Nobleſſe & des ignobles, Florentin, Thieriat:* Sadoleti epiſtolæ & Brunelli, Manutii, Aretini, Longolii, Baudii, Bruti, *Lettere de Nicol. Franco, Lettere de Torquato Taſſo.* De maleficiis Dæmonum, & impoſturis, Leonardi Vair, & Jacobi Grepin Gallicè. Dæmoniaſtria, exorciſmi Guy de la Broſſe, *Traité de la meſdiſance: le triomphe de la raiſon ſur les paſſions.* Antiquitatum variarum volumina 17. *Peregrinacion de la vida, viciſſitude des choſes, diſcours politiques, livre des Princes, la Noüe, diſcours politiques, & militaires diſc. Cormenal, reſolutions politiques, Maxim. Ariſtodemocratique, Turquet.* Theatrum politicum, Rinardi, de translatione Imperii, Anonymi, Cavalcanti de Republ. *Labyrintho de Corte, Brancaliſſo.* Juſti Vellii in Cebetis Tabulam. Pauli de la Scala, Miſcellaneorum. *Origine delle Barbare deſtruttioni, & de Venetia: des mœurs & habits.* Elias Vinetus & Scaliger, in Auſonium, Theatrum, Polyanthea, Locupletius, Gutherii, de Orbitate, deorũ ocarumq; capita. Sauvertii, de officiis domus Auguſtæ. *L'eſtat & comportement des Armes, Choier: la ſcience heroique, Vulſon Colombiere, ſcience heraldique, de Charmettes, tableau Armorial, Moreau, la Roquete, Threſor des merveilles de Fontainebleau: recueil des armes de pluſieurs maiſons, medailles du ſieur le Meneſtrier, medailles d'Antoine le Pois.* Numiſmata Imperatorum, Adolphi, Parmegiano, *delle medaglie, Erezzo, Savos. recueil de Chirindonax, Drüide, imagini d'elle donne Auguſte & d'Imperatori*, Goltzii Numiſmata, Gorlei Theſaurus Numiſmatũ, Proſopographia Heroum, Pantaleonis, Cuſpinianus, de conſulibus. Antiquitates Boiſſardi, Faſti Goltzii, familiæ Romanæ, hiſtoria vitæ & mortis Franciſci Baronis de Verulamo, Scaligeri epiſtolæ Ariſtenetæ, Mnemonica, Vuiliſti, *Chiffres indechiffrables M. Bele Parfait Herot.* De jure regni contra Buchananum. *Pinti, Giornata della Agricoltura: d'ella coltivatione, Giovan Vettorio, Philoſophie des Princes, furori della Gioventù. Inſtitution du Prince Chreſtien, Godeau, conſolation de la Theologie, Ceriſier, vertu du Prelat, veuë Chreſtienne, le Juge & Magiſtrat Parfait, Triomphe de la Chaſteté.* Voſſii lib. Rhetoricorum. *L'homme Spirituel, S. Jure:* Salmaſii opera purgata & Caſauboni, Calviſii Chronologia, item Mercatoris, Laziardi Opmeri, Beroaldi, Carionis, l'Abbe, Thevet, Ariſtophanes Bizetti, Durantius Variorum, Oracula Methodii, *Pierre Meſſie, Diverſes Leçons*, Petrus Crinitus, Gazæus de Epiſtolis, Thaleodius, Champier, Akonier Theſaur. Aphoriſm. Politic. Gabutii Florida, Gilb. Tilesberius de Otiis Imperialibus, Anſelmus Boëtius de Gemmis, Rueris, Platearius, Andreas Bacoi, Berchorius, Spoelbergius.

Hiſtorici Germaniæ &c. Pontanus, rerum Germ. commentar. Urtiſius de rebus Germaniæ, Ficher. Vaſſeburgii Auſtria, Errera de Germ. & Hiſpan. Bruningi Palæſtra imperial. Paralipomena Abb. Urſpergenſis, Polanus, de Theologia Germaniæ. Heindeſt, de bello Moſcovitico, Joan. Baſilidis vita, Wolphgangus Hillel, hiſtoria Suëtiæ, item Joan. Magnus & Cruſius, Soiter de Bello Pannoniæ, Stuamphius, Dubravius, Lazius, Sambucas, Heraldus, Æneas Syl. Bizarrus, la Haye, Reſcius de Atheiſmo *Hæreticorum.* Niger, Evagere, de Sectis, Scluſelberg. hiſtoria Wicleffiſtarum, Michonius Hiſtoria Anabaptiſt. Cochlæus, hiſtoria Huſſitarum, Lutheranor. &c. Fabricius, hiſtoria Sacramentariorum, Sirenus, Spondanus, Gauterius, Lindanus, Anglerius, Ulerobergius, Catalogus hæret. Maſſoni, Calvinus, Bucanani hiſtori Scotica, Camerarii, Pontani Danica. *Hiſtoria Polonica*, Vaponi, Neugebaueri, rerum Polonicarum tomus, Amalfius, Callimachus de rebus Uladislai,

diſlai, Lud. Guicciardinus rerum Belgicarum, Athenæ Belgicæ, Vvanderhaet, Belgici tumultus, *Hiſt. Italica*, Gerardi Cherubini hiſtoria Bononiæ, Mauroceni, & Juſtiniani hiſtoria Veneta, & Coriolani, Booinſegnius, Benzonius, Rhanſanus, Philippus Novarienſis, Mambrinus Roſeus, *Hiſt. Neopolit.* Sigonius, hiſtoria Doriæ, Grolerius, direptio urbis Rom. *Hiſt. Perſica*, Minaldus de bello Turcoperſico, Barochius de Perſis, Spanduginus, vita Iſmaëlis, Aula Turcica, Epirome Turciæ, Etrepinus de Tuneti exp. Sanſoninus, vita Selimi, du Bec. Hiſt. Tamerlanis, Iſidorus, expugnario Conſtantinop. Reuſner, Turc. *Hiſt. Hiſp.* Bosbeg. Zenochærus, Coneſtagius, Nebienſis, Campana, Valdeſius, Oroſius, Baleus, Angl. *Gall.* Condæi res Geſtæ, Lurbeus, & Darnol. Burdegal. *Sacri Hiſtorici*, Pamphilius, Chronicon Eremitarum S. Aug. Ant. Carracioli Annales Theatinorum, Tuſſi. Rhò, Menologium, Carmelitarum, Illuſtres hom. Societ. J. Joan. Magni Epiſc. Upſalenſes, Malaxo, ſeries Patriarcharum Conſtantinopol. Cabreræ Ponrifices Nieni, Uguelli Victorelli, vita Innocentii per Violandam, Pii V. per Carem. Holquenii, Leodienſes Epiſcopi, Petramela de Cardinalibus, Goduinus de Præſulibus Angliæ, Analecta Eccleſiæ; *Raiſons de l'Office*, Villette, Berterii, de Imperio Rom. &c. Eccleſia, *les juſtes Grandeurs de l'Egliſe, par la Val*, Sylva Anachoretica, faſti Hebræorum, Vignier, Centuriarores Hæreſibus expurgandi, Joſephus Hebræol. Munſteri, *Peyrat Hiſtoire eccleſiaſtique de la Chapelle du Roy*, *Hiſtoire Eccleſ. de Vignier*, *Hiſtoire de la delivrance de l'Egliſe*, Morin, de Patriarchis, *Hiſtoire des Papes du Cheſne*, *Hiſtoire Eccleſ. d'Eſpagne*, Fr. Padilla, Italia Sacra Ferdinandi Vehelo, Monarchia Goldaſti Haiminsfeld, Bohemia pia Bertholdi Pontani, Hiſtoria Eccleſ. Capelli, Moſſonus de Epiſcopis Urbis, Hiſtoria Eccleſiaſtica Gazei, Senonenſium Archiepiſcoporum vitæ, *Vida de Pio quinto*, Chappeville Epiſcopi, Ægidii Bacherii de Epiſcopis Tungrorum & Leodienſium, *Hiſtoire ſacrée d'Aquitaine par Jean Bajole*, Hiſtoria Gallonii, Hiſtoria Thebea Baldeſani, Geographia Eccleſiaſtica Myrei, Canonicorum Regular. S. Auguſtini Origines, Myrei, Benedictinæ Origines, Myrei, Chronicon Præmonſtrateoſe, Cameracenſe, Atrebatenſe Myrei, Hiſtoria omoium Religionum, Morigia, Chronicon Carthuſienſe, Dorlandi, Martiniana, Deſchamps, Notitia Epiſcopatuum Galliæ; Maſſoni, vita S. Leonis IX. Bellicenſium Epiſcoporum Serject, Chronicon Epiſcoporum Ultrajectinorum, Jo. Beka, *Hiſtoire de Maſte par Nalerat*, Hiſtoria Rhod. Equirum, de Capite Sacri Ordinis S. Spiritus Diſſertatio Fr. Petri Saunier Galli, Henr. Pantaleonis, Acta Bonifacii VIII. & Benedicti X. Petr. Andreas de Monarchia Pontiſ. & Imperat. in Tacitum, Mare Religioſor. Maurolyc. Oſiander, Epiſtolæ hiſtor. Ubert. Folietra, Laziardi Epiſtolæ Hiſtor. Monachus Paduanus, Chronicon Monfortianum, Campana Hiſt. mundi, Chronicon Nangii, Gobelini Coſmodronium, Alberti Argentin. Chronicon, Petrus Gnodalius Oliverius de Mir. Virsburg. Opmeri, Chronicon MS. Maſſæ Chronicon, Dion. Paradini hiſtoria, S. Vict. Bergomas de claris mulier. Venerus Faſcicul. temporum.

Philoſophia, *Philoſophie Civile*, Othonis Heurnii Barbarica Philoſophia, Pyrotechnia, Margarita Philoſoph. Rogerii, Baconi de poteſtate Artis & naturæ, *Chryſopée d'Aubert*, *l'Eclache Philoſophie Morale.* Averſa Philoſophia, Durellei, Philoſophia de Arcanis Rerumpublicarum.

Mathematici, Alcabitii Magiſterium Judiciorum, Tractatus Aſtrologicus Heurn. Alcudhar judiciaria, Horologiographia Munſteri, Horolog. & Geometria Bullani, *Architectura de Diego de Sagredo*, Jacob. de Indagine, Chiromantia, Iatromathematica, Aſluen. *Theorique des Planetes*, *le Grand Routier & pilotage*, *Uſage des Quadrans & eguilles par Jean Tarde*, *compoſt des Bergers & Kalendrier*, *Graphometrie*, *Geographie hiſtorique*, *de Reſſuge*, *Geograph. de Bonele.*

Medici, Varandæus de morbis Mulierum, *Jaques Guillemot*, *de l'heureux Accouchement*, Ficini de vita, *Methode contre la peſte*, *Pourtrait de Santé, par du Cheſne*, *Chirurgie de Franc.* Joannis Morelli, de ſebre purpurata epidemica, Arnaldi & Carionis, *la proprieté*, *& vertu des eaux*, *herbes*, *&c. par les Medecins de Basle*, de tuenda valetudine Heſſi, & Joan. Placentini, Tractatus de magnetica vulnerum curatione, Roder. Goclenii, *Secrets & merveilles de la nature*, *Vecher*, Miſaldi, ſecretorum, *Theriaque Françoiſe par Magin*, Lulli, de ſecretis naturæ, contradicentium Medicorum liber de Partu Hom. Rhodionis, Alberti M. de ſecretis mulierum, *de la Philoſophie Nat. par Zacharie & Bernard Treviſan*, *bref conſeil pour les malades*, Iatromathematica Joan. Aſſueri, *Della Arte di Chymia*, *Giovani & Dalagochie*, *Traité du vray ſecret des Philoſof. & eſprit general*, Specimen

cimen hiſtoriæ Plantarum, Boſſuetius de natura Aquatilium, de natura vini, Gonſalonerius Rueff. de concept. fœtus, *Medecine de la Riviere*, Fortunius Lichetus de Monſtris.

Juriſconſulti.

Juriſconſulti, Pauli ſententiarum liber, Forſterus, de Juriſconſultis, Harprecten, inſtitut. Cornel. Biſoldus de jure publico, Suſtinus, Vivandus, Boërius de Regalibus, Danielis Otto, diſſertationes her. quæſtiones de immunitatibus, Oeconomia Canonum Debollo, Catelli Cottæ Memorabilia, Boëtius Epone de jure ſacro, Theſaurus hiſtor. de Pœnit. Bochel, decreta Eccleſiæ Gallicanæ, Collectio rerum Cleri Galliæ, Dreſchter, Reſtucher, Schiferdegheſeus, Clapmarius de arcanis Rerumpubl. Se-ſt. Foxius, de Regno, & Regis inſtitutione, -ragoſus de Republ. Chriſt. caſus Canonici a. t. Giballinus, de clauſura Religioſ. *Geliot Armoiries.* Anelii de officio Sacerdotis. *Les Fores & Couſtumes de Bearne.* Advocationes Fulvæi. *Nouveau recueil des Arreſts & couſtumes de Bourgogne, par Bouvot, & d'Eſcouſe.* Alberti Aniſet, de jure connubiorum. *Clement Vaillant du Vaſſal, Loy ſalique*, vid. tit. Philologorum, Jo. Sceidenvin in inſtitut. Imper. *Reliefs Forenſes, par Rouillar, Bacquet, Droits du Domaine.* Codicis breviarium, Fabri Burdegalenſis, Codex legum antiquarum, Wiſigotorum, Longobardorum, Salicæ, Alemannorum, Bajoariorum, Ripuariorum, Saxonum, Conſtitutiones Anglicæ, Siculæ, Neapolitanæ, Capitulare Caroli Magni, & Ludovici Pii, & Caroli Calvi. Jus Græcorum Leunclavii tom. 2. Codex Canonum Eccleſiæ univerſæ, Antonii Auguſtini emendationes, Franc. Patrii de inſtitur. Reip. lib. 9. Decreta Clodovei, Chilperici, Alemannorum, Saxonum, Bacovius, Bauny, nova praxis beneficiorum, Marchinus, de ordine, Tonduti quæſtiones opt. Theodorici leges. *Origine du Parlement des Pairs.* libri Baſilicon cum comment. Thalelæi Græcol. Fabrotii. *Recueil des Edits, verifiés, formulaire des Esleus, Traité des Tailles*, novellæ Halloandri feudorum, &c. Rævardi Regulæ juris, inſtitutiones Bucherelli. *Inſtruction des finances, Guidon general des finances par Hannequin, Reglement des Aides & Finances, de la ſouveraineté du Roy, Savaron, Abus de la Juſtice des villages. Juſtice criminelle, Laurent Bouchel.* Tonduti Quæſtiones. *Patiſſon de la diſſolution du mariage.* Richer, cauſa Regia.

Theologi.

Veterum Galliæ THEOLOGORUM ſcripta, Paralipomena, P. Bleſenſis. *Doctrine de l'Antiquité. Primauté de S. Pierre, Raconis.* Abaillardi & Heloiſæ opera, Ficini, de religione Chriſtiana, de Sainctes, ad Edicta, de licentia ſectarum, Becanus, contra Ant. de Dominis, de Roa, de Anima Purgator. Vincentius, de agno Dei, Opuſcula Dogmatica veterum quinque ſcriptorum, Aviti opera. *Remonſtrances d'Yves contre la novelle Doctrine, Monarchie du Verbe incarné Zacharie de Liſieux.* Opuſcula Angelæ de Fulginio, Tractatus virginitatis, Gradi. Item Henr. Korummani. *L'Antipapeſſe de Florimond. Paraphraſes diverſes de l'Eſcriture*, Gall. Ital. Hiſp. ling. *Catechiſme Royal, Loyat.* Theſaurus SS. Patrum, Pereſius de Traditionibus, Ferrandus, Chifflctii Florilegium Biblicum, Hebraicum, & Diction. Hebr. Epiſcopi Lodevenſis, Herice, videndus tom. 8. D. Th. quæſtionum & tomus c. Gentiles, & tom. opuſcul. ut & Suaris opuſcula varia, & Scoti quodlib. varia, Mariale Bruni, Tilman. Breslembachius, Flores Patrum. Theſaur. ſcripturæ Rubeni de falſis prophetis, Deſchamps, contra Janſeniſtas, Raconis, Petavius, & alii contra Arnaldiſtas, Theoph. corona, & de 2. c. concertatio Eccl. Cath. & Angl. Cantacuzenus in Biblia, Emanuel Eugenii, Chriſtianorum liber, ſeu Octateuchi explicatio, viſiones Danielis. Plures omnis generis ſcriptores Geſnerus, Draudius & alii ſubminiſtrabunt, Addent eruditi plurimos, & ſequens ætas.

FINIS.

Facultas R. P. Provincialis Societatis Jeſu in Provincia Lugdunenſi.

CLaudius Maucler Provincialis Societatis JESU in Provincia Lugdunenſi, juxta Privileg. eidem Societati à Regibus Chriſtianiſſimis Henrico III. 10. Maji 1583. Henrico IV. 20. Decemb. 1606. & Ludovico XIII. 14. Febr. 1611. conceſſum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur ne libros ab ejuſdem Societatis hominibus compoſitos abſque Superiorum permiſſione imprimant, Permittit GUILLELMO BARBIER Typographo Regio, ut librum cui inſcriptio eſt, *Arcana ſtudiorum omnium Methodus, & Bibliotheca ſcientiarum*, ALEXANDRI FICHET *Societatis JESU* ad decem proximos annos imprimere ac libere divendere poſſit. Datum Cabiloni 13. Julii, 1648.

CLAUDIUS MAUCLER.

CATA-

64

CATALOGUS CODICUM MSS. BIBLIOTHECÆ LOCUPLETISSIMÆ MEDICEÆ

CONCINNATUS

à

WILHELMO LANGIO,

DANO.

Digitized by Google

CATALOGUS

CODICUM MSS. ET INSIGNIUM QUORUNDAM IMPRESSORUM

BIBLIOTHECAE

MEDICEAE

Quæ Florentiæ ad Divi Laurentii ſervatur.

PLUTEUS I. PARTE ANTERIORI.

1 Biblia Ebræa impr. in fol.

2 Eliah Mſrachi. Elias Orientalis. Comment. quædam R. Selomoh Jizchac in Sacras literas, impr. fol.

3 Pſalterium Ebræô-Græco Arabico Chaldaicum cum tribus interpretationibus Latinis, impr. fol.

4 Peruſch Miſchnah Hathorah com̄ent. in 5. l. Moſis Don Jſaac Abarbanel, Impr. fol. Ebr.

5 Peri Sedek Es chajim, Fructus Juſtitiæ Arbor vitæ expoſitio Aven Jachin in Eccleſiaſten, Ebr. MS. fol.

6 Com̄ent. in Legem, Aben Ezræ (quanquam nomen nuſpiam invenire potui) Ebr. MS. 4. deſunt aliquot Paraſchæ.

7 Liber Cabalæ Abraam Levi MS. fol. Ebr.

8 Comment. R. David Kimchi MS. Ebr. fol. Eod. Vol. tractatus ſine nomine de ratione Annor. Judaicor. cui ſubjuncta eſt tabula eandem explicans facta Anno Jud. 5313. hoc eſt noſtro 1553.

9 Ezechiel & XII. Prophetæ minores Ebr. MS. 4. pars Zachariæ & Malachias totus deſunt.

10 Pſalterium Armenum MS. fol. minore, Armenice.

11 Evangelia literis ae lingua Armena MS. fol. min. Armenice.

12 Pſalterium Syriacum MS. 4. Syriace.

13 Miſſale Armenum ex lat. traductum ab Ep. Gregorio Anno 1353. Romæ MS. fol. min. Armenice. Ab initio Calendarium habet ad noſtram rationem emendatum.

14 Liber Eſther Ebr. MS. 16. ſine punctis vocalibus, ſed cum punctis quibuſdam ſive cornibus ſuper voces.

15 Sepher Ham̄achbaroth, liber conjunctionum, ſive ſyntaxis & proſodia Ebraica Mar Immanuel. Ebr. impr.

16 Pſalterium Ebr. impr. 16.

17 Tractatus Aſtronomicus R. Abraham Chaja Hiſpani Ebr. MS. 4.

18 Pſalmi, Prov. Job & Daniel, Ebr. impr. 16.

19 Abrah̄. ben Chasdas Levita MS. Ebr. 4. lib. peculiar.

20 Liber Eſther Ebr. optime ſcriptus ſed ſine punctis vocalibus 4. ſive 8. oblongo.

21 Com̄ent. in Com̄ent. Aben Eſzræ in legem R. Samuelis Mothoth. Ebr. impr. in 4.

22 Tractat. Ebr. ſine nomine (Inſcr. Ægidium Chriſtianum nominat neſcio quo ſundamēto) MS. 4. Ebr. in eod. volum:
Bini tractatus R. Juda ben Moſeh. primus de animâ, alter com̄entarius in Hiſtoriam creationis, MS. in 4. Ebr.

23 Pſalterium Arab. MS. 8. Arabice. Verſus finem quædam deſunt.

24 Liber Eſther, MS. in 4, multa deſunt.

25 Pſalter. Aethiopicum quod Joh. Potken (qui illud edidit) Chaldaicum vocat, ſed plane Ætbiopicū eſt, ea nempe lingua conſcriptum qua Abiſſini in ſacris utuntur, quæ quamvis aliqua ratione cum Chaldaica conveniat, alia tamam lingua eſt. impr. ſol.

26 Abuachmar, vel Abuchamar, quem Algael inſcriptio vocat, var. Philoſoph. MS. Ebr. 4.

27 Diverſæ cantiones ſacræ Ebraicæ 4. MS.

28 Maaſche R. Jehoſchuæ ben Levi Tract. de feſtis & ceremoniis Judaicis. Impr. 4. Vol. eod. Dibre Hajamin ben hamelek Venaſir filius Regis & Princeps Hiſt. R. Abraham Levi ben Chaſdaï in 4. Ambo Ebr. impr.

29 Piruſch Maſechet Aboth. Comment. in tractatum Talmudicum Aboth, cujuſdam Jehuda, imp. 4.

PLUT. EOD. PART. POSTER.

30 Biblia Ebræa ſcripta cuidam Rabbino cujus nomen eraſum eſt, à quodam Jacobo filio Joſephi Anno Judaico 5055. (11. die Niſan) qui eſt noſter 1295. ſol. margo optime cum paraphraſi Chaldaica Onkelos ſuper Pentateuchum ita ordinata ut ſinguli verſus

verſus Chaldaici ſingulis Ebraicis immediate cognoſcantur, adjecta eſt maſora. Codex eſt optimus, annor. 357. MS. Ebr.

31 Biblia Ebræa nitidiſſime ſcripta à quodam Chriſtiano, ut initium indicat. MS. Ebr. fol.

32 uſque ab 39 Biblia Regia Hiſpanica, opera Ariæ Montani edita, ac impreſſa apud Plantinum cum Dictionariis Ebraicis, Syrochaldaicis & Græcis, Volum. 8. fol.

40 Codex Evangeliorum Syriacus optimus characteribus antiquis ſine punctis vocalibus ſcriptus Ao. Alex. 1038. hoc eſt juxta epocham vulgarem Syror. & Orientalium ad noſtrum computum redactâ Ao. Chriſti 727. ab initio Harmoniam Evangelicam habet Euſebii Pamphili. Hic Codex fere 925. annis ante noſtra tempora ſcriptus eſt, fol. MS. Syriace.

41 Aron Haëduth. Arca teſtimonii, ſeu fœderis R. Jehudæ Philoſophi in 22. Cap. dividitur, Philoſophica tractat. MS. fol.

42 Liber fundamentorum Legis, MS. 4. Ebr.

43 Liber Generationum Adam. de variis caſibus humanis tractat. Ebr. MS. fol. Ebr.

44 Tractatus de Anima. R. Jehuda ben Abrah. Ebr. MS. 4.

45 Liber Joſue, Judicum, & Samuelis duo MS. 4. Ebr. ſatis antiquus, ſed quædam folia aliena manu inſerta videntur.

46 Commentarius in Eccleſiaſten, MS. 4. Ebr. ſine nomine. (impr. 8.

47 Minhagim, ſine liber Ritualis Judæor. Ebr.

48 Joreh Daath, Docens ſcientiam comment. in Halachoth ſive traditiones Rabbinicas, impr. f. Ebr.

49 Michtam le David: Ornamentum Davidis, tractatus de Articulis legis, MS. Ebr. 4.

50 Commentarius in Pentateuchum R. Niſi, ben Laſcha, ben Samuel, MS. Ebr. 4.

51 Liber fundamentorum fidei, impr. Ebr. fol.

52 Liber Job, & Eſdras, MS. 4. Ebr. bonæ notæ.

53 Epitome Operum R. Selomoh Jarchi, MS. Ebr. 4.

54 Sebedot Iſchach. comment. in quinque libros Moſis. R. Iſaach Karo, impr. Ebr. 4.

55 Midraſch ſive Allegoria in 5. libellos, hoc eſt Ruth, cant. cantic. Eccleſiaſten, Threnos, & Eſther, Ebr. impr. fol.

56 Codex Evangeliorum Syriacus antiquiſſimus Literis capitalibus ſcriptus ſine punctis vocalibus Anno Alex. 807. hoc eſt Chriſti 586. cum Harmonia Evangelica Ammonii, & Euſebii & miniaturis, quæ etiam in ſuperiori codice Syriaco Evangelior. ſunt, picturiſque veteris & novi teſtamenti. Hic codex vere inæſtimabilis èſt, optime ſcriptus, & optime conſervatus, unicum tantum in principio folium deeſt. Annos habet 1066. MS. in fol. Syr.

57 Comment. Joſephi Colon in tractatus quoſdam Rabbinicos, impr. fol. Ebr.

58 Codex Evangeliorum Syriacus magnæ antiquitatis, quippe iiſdem fere literis quibus prior ſcriptus, ſed propter ea quæ ad finem deſunt de antiquitate nihil certi aſſeverare licet. Harmoniam in fronte habet ut reliqui duo, optimus ſane eſt, MS. Syriace fol.

59 Concordantiæ Ebraicæ R. Mardochai Nathan, impr. Ebr. fol.

60 Sepher Milchamoth Adonai, Liber bellor. Domini R. Levi ben Gerſon, in fol. MS. Ebr.

61 Raziel, Liber Cabbaliſticus, MS. Ebr.

PLUT. II.

1 Biblia Ebræa cum Comment. R. Selomoh Jarchi, Aben Ezræ, David Kimchi & R. Levi ben Gerſon; ut & Maſora ſcripta nitidiſſime à Solomone fil. R. Chaſdai, menſe Chasleu Anno 5157. Chriſtiano noſtro 1397. MS. Ebr. fol. mag.

2 Liber Sohar Comment. Myſticus in Pentat. impr. Ebr. fol. (impr. Ebr. 4.

3 Machor Chajim, fons vitæ, Comm. in Pentat.

4 Sepher Chaſuth Kaſcha, ſive viſio dura R. Iſaach Arama, Ebr. 4. impr. Varias quæſt. philoſophicas tractat. Eodem Vol. Commentarius in comment. Salomonis Jarchi in legem. Comment. in legem R. Jacob Baal Haturim fil. Aſcher concernens Maſoram, & alia ejus generis, Ebr. impr. 4.

5 Liber ſine nomine, Cabbaliſtica, & Philoſophica tractans, Ebr. MS. 4. Inſcriptio eſt appoſita: Portæ Lucis, neſcio qua ratione.

6 Biur al tephilloth, ſive expoſitio precum ordinariarum Judaicarum, R. Jehudah fil. R. Moſeh, Ebr. MS. fol.

7 Orach Chajim, ſemita vitæ R. Jacob: filii Aſcher, qui & baal Haturim dicitur. Omnes ritus, & ceremonias Judaicas explicat. Ebr. impr. fol. cum comment.

8 Choſchen hamiſchpat, pectorale Judicum R. Joſeph. Karo, Coment. Juridicus in Talmud, impr. fol. Ebr.

9 Eben Eſer, Lapis adjutorii Joſeph Karo, impr. Ebr. fol. Juridica tractat, ſicut prior.

10 Comment. in 5. Libellos, ſeu Megilloth, & Chetubim ſive Hagiographa, Don Joſeph ben Lagion, impr. Ebr. fol.

11 Biur alhamoreh, expoſitio in Doctorem (hoc eſt Ra. Moſeh ben Majemon, qui ſcri-

pſit More Nebuchim, Doctorem dubitantium) R. Moſeh fil. Salomonis, qui ſcripſit ſuper 2. partes & Jeſaiah fil. ejus ſuper 3. qui etiam opus exſcripſit, MS. Ebr. in fol.

12 Pſalterium Ebraic. MS. (primum, & 2dum pſalmum pro uno habet, ideoque 149. tantum Pſalmos numerat. Poſt 26. vel 27. multa deſunt uſque ad finem 97. numeri 98. in pſalmo 118. vulgo 119. unum de eſt folium, ſequuntur Job, Proverbia Eccleſiaſtes Cant. cantic. Threni, Eſther (de eſt aliquid in principio) Eſdras, Nehemiæ liber unus, Chronicor. primus ex quo multa deſunt, & 2dus qui non finit. Folia ex codice antiquo ſunt qubus alius alicubi nova inſeruit pro iis quæ aberant, alicubi loca vacua reliquit, MS. Ebr. in fol.

13 Commentarius Literalis in Pſalmos, MS. Ebr. fol. ſatis antiquus.

14 Mibchar Hapeninim, flos gemarum, ſententiæ ſapientum, impr. Ebr. 4.

15 Sepher Meen hachochma, liber ex fonte ſapientiæ Rab. Joſeph Gikitiel, MS. 4. Ebr.

16 Seder Tephilloth, liber precum Judaicar. MS. 16. Ebr. Tractatus de ratione Annor. Judaicor. tam Lunar. quam Solarium, impr. Ebr.

17 Eben Bochen, Lapis diſcernens R. Iſaach Schem Tob, ſcriptus à Judæo 5145. hoc eſt noſtro 1385. In Tortona ab Obadia Amathia, MS. Ebr. 4. In eodem Volum: Explicatio ſuper libros ſacros, MS. Ebr. 4. Alius tractatus ſive comment. in Proph. MS, aliquid in fine deeſt.

18 Explicatio ſuper Prophetias Ezechielis, MS. 4. deeſt aliquid. Liber ex fonte ſapientiæ, MS. 4. Ebr. min. lit. R. Joſeph. Gikitiliah. eſt idem cum priore, num. 15.

19 Targum in legem, ab initio de eſt fol. & ad finem plura, 4. MS. chald.

20 Sepher Haſſechel. liber intellectus, MS. Ebr. 4. Eod. Vol: Comment. in Paraſchas legis Schem Tob. fil. Abraam, MS. 4. Ebr. Comment. alter Anonymi in Paraſchas, MS. Ebr. in 4.

21 Schaaloth veteſchuboth. Interrogationes & reſponſiones. Varia dubia explicata à R. Niſim, MS. 4. Ebr.

22 Moſene Sedek, Lances Juſtitiæ R. Abraam fil Samuel Levitæ. fil. Chaſdai, 8. MS. Ebr.

23 Sepher Jezirah liber Cabbaliſticus quem Ebræi quidam ab Abraamo Patriarcha ſcriptum volunt. impr. Ebr. 4.

24 Expoſitio in Haphtharoth ſeu Lectiones propheticas quæ poſt Paraſchas in Synagogis Judæor. feſtis diebus, & Sabbatis leguntur, MS. Ebr. 4.

25 Comment. in viſionem Ezechielis Prophetæ, Ebr. MS. 4. (Ebr. 4.

26 Or Amim, Lux Gentium R. Obadiæ, impr.

27 Degel Ahaba, ſignum Amoris, impr. 8. Eod. Vol. Tractatus numeralis, MS. Ebr. 12. Tractatus alter impr. Anonymus, Ebr. 8. Tractatus tertius, MS. Ebr. 12. Anonymus. (impr. 8. Ebr.

28 Agarath Beale Chajim, R. Kalonymi,

29 Maon: Il tempio, Rime Sacre in Ebreo, & Italiano, MS. 8.

30 Seder Tephilloth, Sepher adam. Preces Judæor. juxta ritum Hiſpanic. impr. Ebr. 12.

31 Schealoth Veteſchuboth. Interrog. & reſponſ. varia dubia explicat. R. Meir, impr. 4. Ebr.

32 Sepher Haberith R. Eliezer, liber Cabbaliſticus, quem ſicut & librum Sohar Ebræi ante Talmud conſcriptum arbitrantur, quamvis ſatis ἀλόγως, MS. Ebr. 4.

33 Ohel moëd Tabernaculum congregationis. Dictionarium Ebr. R. Salomonis fil. Aaron fil. Samuelis, impr. 4. Ebr.

34 Tractatus de Annis, menſibus, & Feſtis Judæorum, MS. 4. Ebr.

35 Literæ familiares, aliaque ejus generis R. Immanuel.

36 Meemor Haſchebel. Inſtructio Semitæ, ſive greſſuum, Philoſophica tractat. Impr. 4. Ebr.

37 Sepher Haorah, liber lucis, Cabbaliſtica tractat. MS. Ebr. 4.

38 Tractatus Cabbaliſticus, pars libri Sohar cum alio quodam tractatu ſine nomine, ejuſd. materiæ, MS. 4. Ebr.

39 En haganim, fons hortorum. R. Samuel Bachmor. Comment. in ſcripturas, impr. 8. Ebr. in eod. Vol. comment. in Pſalmos, MS. 8. Ebr. & alia quædam ſine nomine, impr. 8. Ebr.

40 Excerpta quædam Talmudica, MS. Ebr. 4.

41 Sepher Haorah, liber Lucis, tractatus de nominibus Dei, MS. Ebr. in 4.

42 Schaar Haſchamaim, porta cæli. Tractatus Aſtronomicus R. Abraam Aben Ezra, cum duplici explicatione, MS. 4. Ebr.

43 Comentarius in Paraſchas legis, MS. Ebr. 8.

44 Mibchar Hapeninim, flos gemarum, impr. 4. Ebr. Tractatus de tempore ſine nomine, impr. 4. Ebr. De motu Lunæ, impr. 4. Ebr.

45 Illuſtratio ſuper Jobum, MS. Ebr. 4. ibid. Explicatio primi cap. Geneſeos, MS. Ebr. 4. Tractatus quidam R. Jehudah fil. Saul. fil. Tachum, MS. 4. Ebr.

46 Re-

46 Regimen corporis, liber medicus Anatomicus, MS. Ebr. 4. min.

47 Orechoth Elam, ſemitæ mundi, tractatus de Paradiſo aliiſque variis, MS. 4. Ebr.

48 Pars libri Sohar, MS. 4. in Eod. Vol. Tractatus ejuſdem fere materiæ ſine nomine, MS. 4. Ebr.

49 Deraſchoth al Hathorah, ſermones in legem, MS. Ebr. 4.

50 Viſio dura Iſaach Arama, impr. Ebr. 4.

51 Expoſitio in Eccleſiaſten, MS. in 4. Ebr. ſine principio.

52 Seder Tephilloth, liber precum Judaicarum, MS. 12. Ebr.

53 Pars libri Sohar. MS. 4. Ebr. eod. Vol. Liber Bahir. MS. 4. Ebr.

54 Liber Sinenſis, MS. 4. in ſerico complanato, Sinice, vel chinice.

PLUT. III.

1 Sepher thorah, ſive Pentateuchus cum comment. R. Selomoh Jarchi cum Targum uſque ad caput XII. Numer. *E*od. Vol. Megilloth, ſive 5. libelli cant. nempe Ruth, Eccleſ. Threni & Eſther. Chetubim, ſive Hagiographa, omnia ſcripta Ebr. à Solomone F. R. chaſdai, MS. fol. mag. Ebr.

2 Pentateuchus cum comment. Var. Ebraicis & Haphtharoth, ſive textibus propheticis quos in Synagogis legunt, impr. fol. Ebr.

3 Pentateuchus cum comment. & Targum Haphtharoth & Megilloth ſcripta ab Iſaaco fil. Hamenachem 24. menſis Adar Anno Jud. 4057. qui eſt Chriſti 291. pro R. Nothethia Heeſi, ut ipſe ad finem ſcribit, MS. Ebr. fol.

4 Deuteronomium cum Haphtharoth, & Megilloth, MS. Ebr. 4.

5 Tract. D. Leonis, MS. 4. Medica & Philoſoph. tractat.

6 Comm. R. Levi ben Gerſon in Pentateuchum, nitide, MS. Ebr. fol.

7 R. Samuelis de adventu Meſſiæ, Latine, 4. Eod. cod. MS. Nicolai Lyræ contra Judæos. In Evangel. Matthæi Anonymi. Franc. Mayronis ſuper ſermones Laodulphi & alia ejus generis, omnia MSS. in 4. Lat.

8 Comm. R. Salom. Jarchi in Script. Sacr. MS. fol. Ebr. codex bonus.

9 Schealoth, veteſchuboth, Interrog. & Reſponſ. ſive varia dubia & reſponſiones à R. Niſim, Gerundenſe, impr. 4. Ebr.

10 Quinque libri Moſeh cum Megilloth & Aphtharoth, MS. Ebr. fol. cum Miniaturis & picturis inſtrumẽta templi repræſẽtantibus.

11 Comment. R. Salomonis Jizchak in Script. ſacras, MS. fol. Ebr. multa ad finem deſunt.

12 More Nebuchim, doctor dubitantium R. Moſeh Majemonidis, MS. 8. Ebr.

13 Pentateuchus cum comment. Megilloth & Haphtharoth, impr. 4. Ebr.

14 Pentateuchus cum Targum, MS. bene 4. Ebr. & chald.

15 More Nebuchim R. Moſeh ben Maymon cum Comm. Schem Tob. & alior. impr. fol. Ebr.

16 Expoſitio Legis R. Jacob Baal Hathurim, impr. 4. Ebr.

PLUT. IV.

1 Acta Apoſt. Epiſt. Jacobi. I. Petri. II. Johannis. III. Judæ. I. Pauli. XIV. cum Scholiis & Proœmiis Græcis optimis, atque antiquiſſimis ineditis ſcripta Ao. Chriſti 399. vel ante, ut ex iis patet quæ de martyriis S. Pauli Apoſt. referuntur inter primam & 2dam R. Epiſt. quadratis literis exarata. Codex optimus Annor. 1252. *MS.* fol. Græce.

2 D. Baſilii Archiepiſcopi cæſar. cappad. com̃. in Iſaiam, *MS.* fol. Græc. Pergam.

3 Athenagoras Athen. Philoſ. Chriſt. de reſurr. *MS.* à Joh. Roto cretenſi, procurante Laurent. Medice, Ao. 1491. fol. Gr. in eod. Vol. Stephani Byzantini de urbibus & populis, ſcriptus ab eodem, Anno 1492. perg. fol. Græc.

4 Andreæ Archiep. cretenſis laud. in Natalem B. Virginis, fol. Gr. Joh. Monachi Damaſceni Oratio in laudem B. V. *MS.* fol. Gr. Sophronii Arch. conſt. in laudes crucis & reſurr. Pantaleonis Presb. in exalt. S. crucis. Chryſoſtomi in eandem, licet nomẽ non eſt in ſcript. Anonymi de Invent. S. crucis. Vita B. Suſannæ Anonym. Anonymi in conceptione S. Johan. Præcurſoris. Pantaleonis Diaconi conſtantinop. de miraculis S. Mich. Archang. Theodori Studitæ in S. crucem. Pancratii Epiſt. & Chryſoſt. in Martyrium Baarlaam. Germani Archiep. conſtant. in Obit. B. Virg. Procli Arch. conſt. in B. Virg. Georgii Metropol. Nicomediæ in obit. B. Virg. Vita Johan. Damaſceni per Joh. Patriarch. Hieroſolymitanum. Georgii Metropol. Nocomed. in concept. B. V. Joh. chryſoſtomi de abſtinendo à Theatris & ſpectaculis. Hiſt. Suſannæ & Belis, cæteraque Danielis. Græca, quæ in Ebræo non extant. Chryſoſt. in laudem Philogonii &c. Athanaſii in Natalem domini &c. Anonymi in

mi in Nat. Domini. Gregorii Nyſſeni τῆς νύσης in D. Steph. Protomartyr. & in Natalem Domini, ac innocentes. Amphilochii in D. Baſilium. Anonymi in circumciſionem Domini & de laudibus B. Baſilii. Vita D. Sylveſtri Epiſcopi Romani. Gregorii Archiep. Neocæſar. in diem Theophanias (quam nos Epiphaniam) appellamus. Chyſoſt. in eundem Diem. Vita B. Dominicæ Anonym. Martyrium Tatiani Martyris Anon. Chryſoſt. in diem oblationis Chriſti in templo. Anonymi de triplici invent. capitis S. Johan. Baptiſtæ. Vita S. Theophanis Sigrianenſis. Vita B. Alexii. Vita S. Baſilii presbyt. Ancyrani. Gregor. Neocæſar. in B. V. hæc omnia, *MSS.* Gr. ſol.

5 Theophylactus in Acta Apoſtolorum & omnes Epiſt. Pauli ad Rom. nempe, Ebræos Coloſſ. &c. *MS.* fol. Gr.

6 S. Anaſtaſii reſponſiones ad varias quæſtiones ſacras ſibi ab Orthodoxis Viris propoſitas, quas auctoritate SS. PP. explicat, adductis in eam ſententiam integris antiq. PP. locis, quorum plurima non extant, *MS.* 4. Græce.

7 Idem cum pluribus PP. Locis quam prior. *MS.* 4. Gr.

8 Baſilii M. Epiſcopi Cæſar. Cappad. homiliæ in diverſa loca ſacræ Scripturæ & alia. Ejuſd. Epiſt. ad Gregor. Nazianzenum & alios. Martyrium SS. Euſtatii, Maxentii, Eugenii, Oreſtis & Mardarii Martyrum. Omnia, *MS.* in fol. Græce.

9 S. Baſili Homiliæ & Epiſtolæ, *MS.* ſol. Gr.

10 Synopſis Baſilicon ſive conſtitutionum Imperalium, *MS.* fol.

11 Andocides de myſteriis & contra Alcibiadem, Iſæi, Dinarchi contra Demoſthenem & alia. Gorgiæ Encomium Helenæ, Apologia Parmenid. &c. *MS.* fol. Græc.

12 Symbolum S. Athanaſii ad Julium Pontif. Rom. Gr. quicunque &c. Te Deum laudamus S. Ambroſii, Græc. Confeſſio fidei SS. PP. 318. contra Paulum Samoſatenſem; (genuinam non judico, quia in hac fit ſæpius mentio ὁμοουσίου, conſubſtantialis.) Expoſitio ſidei S. Athanaſii. Decretum Synodi Conſtantinopol. VI. De concilio Nicæno quædam. Decretum Synodi Nicænæ II. Julii Cardinalis quæſtio, an aliquid veri apponere liceat Symbolo, cum expoſ. Nicolai Secundini. D. Thomæ Aquinatis de fide Græc. Leontii Scholaſtica expoſ. in hæreſes ex ore Theod. Abb. S. Baſilii ad Amphilochium & alios. Jo. Becci CPol. Archiepiſc. de proceſſ. Spir. S. cum reſponſione Beſſarionis, & variis locis Scripturæ huc pert. S. Joh. Damaſceni de Triſhagio Epiſt. Ejuſd. contra Manichæos. S. Athanaſii Epiſt. ad Serapionem, ejuſd. Epiſt. Cat. S. Cyrilli ad Hermiam. omnia *MSS.* 4. Græc.

13 Baſilii Archiepiſcopi Cæſareæ Cappad. Orationes, ut de Nativitate Domini: epitaphium S. Baſilii M, in Paſcha, Encænia, Pentecoſten, in Maccabæos, S. Cyprian., S. Athanaſ. & alios *MS.* inſ. Gr.

14 Epiſt. S. Baſilii *M.S.* Greg. Naz. Libanii Soph. ad Amphilochium & Optatum Epiſcopos, *MSS.* fol. Gr.

15 Excerpta ex variis operibus Origenis collecta ex Baſilio, Gregorio Naz. per quendā Theodorum. Clementis de peregrinationibus Petri, ad Jacobum, *MS.* Gr. ſol.

16 Anaſtaſiii reſponſiones 156. (idem cum 6. & 7. hujus) &c. ſcripta à quodam Nicephoro *Ao.* 6571. *M.* Octob. Ind. prima, eodem quo S. Antonius 7. Novembr. die Jovis, ſive quinta, in promontorio Panormitano obiit, *MS.* Græc. 4. majori.

17 S. Baſilii *M.* homiliæ variæ in miſeram vitā, ſeu de humilitate, in Pſal. 50. de pœnit. in eum qui incidit in latrones, in filium prodigum, *MS.* fol. Græc.

18 Baſilii *M.* in Hexameron, homil. 22. S. Greg. Nyſſ. Phyſiol. mundi ad Petrum quendam. Ejuſdem defenſio dubiorum quorundam S. Baſilii in Hexaemron, *MS.* 4. min. Gr.

19 S. Baſil. M. homiliæ in aliquot Pſalmos, de jejunio, in princip. Proverb. in Baptiſma, in XL. Martyres, in Martyrem Gordeanum, In Mart. Barlaam, in Natalem Domini &c. *MS.* fol. Græc.

20 S. Athanaſii Sermones aliquot. Ejuſdem Epiſt. & varia Opuſcula.

21 Marci Agarici de obitu S. Ephrem Syri, & Martyrum coronatorum. Anaſtaſii Archiepiſc. Antiochiæ, de veris dogmat. Ejuſdem de incircumſcripto. S. Baſilii M. contra Sabellium, Arium, & Anomæos. Ejuſdem contra eos qui calumniantur noſtros Deos dicere. Cyrilli Alex. Epiſt. ad Monachos Anaſt. & Alex. &c. Cyrilli Anathematiſmi XII. cum oppoſitionibus Theodoreti, & reſpon. & explicat. Cyrilli, *MSS.* in 4. Gr.

22 Sententiæ & Aſſertiones quædam ex SS. PP. de proceſſione ſpiritus ſanct. *MS.* in ſol. Græc.

23 S. Athanaſii contra Idola. De Incarnat. Verbi & ejus Epiphania, ſive Manifeſtatione in carne. Excerpta de fide. In Annunc. B. V.

In

In ea Verba, abite in Caſtellum, quod ante nos eſt, invenietis pullum, & aſinum ligatos. Epiſtola ad Epictetum Corinth. Epiſcopum contra hæreticos. Expoſitio fidei. Liberii Archiep. Romani epiſt. ad Athanaſium. S. Athan. reſponſ. ad epiſt. Liberii. Alia ejuſdem, ſine principio. ejuſd. contra Sabellianos de conſubſtantiatione filii & Spiritus S. cum Deo. Quod unus ſit Chriſtus. Epiſt. ad Adelphium contra Arianos. Epiſtola ad Maximū Philoſophum. De incarnatione Verbi. De Aſſumptione humanæ naturæ Verbi contra Arium & Apollinarium. Contra hæreſes. Omnia *MS.* fol. Gr.

24 S. Baſilii M. ad Juvenes de utilitate ex libris Gentilium. Iſocratis Orationes. Anonymi Orat. in eos qui pro patria in prœlio quodam occubuerunt, *MS.* 4. Gr.

25 S. Baſilii M. ad juvenes &c. *MS.* 4. Gr.

26 Adagia Græca cum variis ſententiis atque expoſitionibus Poetarum & Philoſophorum Græcorum ordine Alphab. ſcripta ab Arſenio Monembaſiæ Archiep. ad Leon. X. P. *MS.* fol. Gr.

27 Baſilii M. de Spir. S. ad Amphilochium. c. 30. ſed 5. deſunt in principio. Ejuſd. contra Eunomium, L. 3. Contra defenſionem Eunomii. Contra eos qui dicunt in ſcripturis ſæpe mentionem fieri Patris, & filii: Sp. autem S. non, niſi in Baptiſmo. Homiliæ in Hexameron in novem libros diſtinctæ, Greg. Nyſſeni Epiſtola ad Petrum. Ejuſd. Phyſiologia Mundi. S. Baſilii M. in illud. S. Johannis, in principio &c. Ejuſd. contra Sabellianos, Arium & Anomæos.

28 Antiochi Monachi de virtutibus & vitiis, capita 131 (quorum unum deeſt ad finem) ad Euſtatium, *MS.* 8.

29 Acta Apoſtol. Epiſtolæ S. Jacobi. S. Petri II. S. Johannis III. S. Judæ. cum interlineari Verſione. S. Pauli. 14. omnium cum præfationibus & ſcholiis brevibus, *MS.* fol. Græc.

30 Acta Apoſtol. & Epiſt. omnes ut ſupra n. 1. & 29. & Apocalypſis Codex pulcherrimus, *MS.* Gr. 4.

31 Idem cum 29. ſed in epiſt. Petri aliquid tranſpoſitum eſt, nihil tamen deeſt, *MS.* Gr. 4.

32 Idem cum num. 30. ſed præmittuntur Jambi morales 24. inde capitula Evangel. Dominicalium. Dorothei Epiſcopi Tyri (qui à Licinio Martyrio affectus fuit) de 70. diſcipulis & 12. Apoſtol. &c. ſubjungitur explicatio diverſarum vocum & poſtea Lexicon Cyrilli Evangelicum ubi voces peregrinæ difficilioreſque Græce explicantur, *MS.* 12. Gr.

33 Baſilii M. ad juvenes de utilit. *MS.* 8. Gr.

PLUT. V.

1 Pentateuchus Joſue, Judicum, Ruth, Regum IV. Paraliſpomenon II. Eſdræ primus (qui nobis eſt primus inter Apocryphos, ſive tertius dictus) Eſdræ ſecundus (qui primus eſt) Nehemias & primus Maccabæorum, cui quidem XI. capita principio deſunt, MS. fol. Græc.

2 Photii Patriarchæ Conſtantinop. ſuper Canones Concil. tituli XIV. cum Comment. Theod. Balſam. Zonaræ & Theod. Balſamonis in Can. Concilior.

3 Clementis Alexandrini Stromaton, L. VIII deeſt aliquid in principio. Explicationes atque initia diſquiſitionum & Excerpta ex libris Theodoti doctrina quæ vocatur Orientalis, ex ſententia Valentini, deeſt aliquid in fine, MS. fol. Græc.

4 Biblia ſacra Vulg. edit. Romæ 1594. fol.

5 Pſalterium Davidis & preces Græcor. MS. 4. Gr.

6 Cyrilli Alexandri Comm. in Iſaiam L. 2. (cujus pars tamen in princ. deeſt atque incipit Cap. 17. Eſa.. L. 3. 4. & 5. MS. fol. Græc.

7 Lexicon Græcum Vocum S. Scripturæ & alior. auctor. S. Maximi, MS. 4. Gr. nullum habet titulum in autographo niſi Antonii. Ex ſcriptus ex Cod. antiquo 6942.

8 Catena in Eſaiam Collecta à Nicol. Archiep. Cypri (finit C. XVI. Iſaiæ) MS. in fol. SS. PP. Loca ſunt, quæ alibi non exſtant.

9 Prophetæ IV. Majores Iſaias &c. Cat. PP. Var. Euſebii, Severi, Didymi, Origenis & alior. In Iſaiam quidem Comment. diductior eſt. in reliquos vero brevior. In Daniele poſt XIIum caput ſubjungitur Hiſtoria. de Bel in Babylone &c. atq. ubi Suſañæ Hiſtor. eſt. præmittuntur cujuſdam Poetæ verſus in ipſius laudem & Jeremiæ Prophetæ imago depicta MS. in fol. Græc. Cod ant. & optimus.

10 Carmen Hexametrum in laudes cujuſdam Martyris. Joh. Geometræ Jambi in Martyrium Pantaleonis. Georgii Piſidæ in Hexaemeron Jambi. Tractatus de Samaritanis. Comment in Pater Noſter Anonymi. Eugenii Philoſophi filii Ammira Regis ad Regem Guilelmū. Nicolai Hydruntini Carmin. in Chriſtum & alia. Georgii Charthophylacis Callipolitan. Jambi Nicolai Cæſarienſis verſus &c. MS. Gr. 4.

11 Dionyſii Areopagitæ Cæleſtis Hierarchia. de Divinis nominibus: deeſt aliquid, MS. f. Gr.

12 Defenſio Macarii Theſſalonicenſis & Nili Cabaſilæ contra Demetrium Cydonenſem, forma Dialogi conſcripta, MS. in f. Gr.

13 Dionyſii Areopagitæ de Cœleſt. Hierarchia, de Divinis nominibus pars 4. capitis uſque ad finem, alia manu, MS. fol. Gr.

14 Comment. in Pſalmos Anonymi, incipit à Pſalmo. 72. ſive 73. juxta Ebr. & finit. 112. Ebr. 113. MS. in fol. Gr.

15 S. Cyrilli Alex. Glaphyra ſive Comm. in Pentateuchum, MS. Gr. in 4.

16 Chriſtodulus Monachus ſive Joh. Cantacuzenus contra Palamam hæreticum, MS. 8. Gr. Ejuſd. alius tractatus.

17 Pſalterium & hymni ſacri ac preces juxta officium divinum Græcorum ſcripta anno 6910. ſeu 1403. Chriſti, MS. 12. Græc.

18 Pſalterium & hymni ſacri, MS. in 8. Græc.

19 Dionyſii Areop. de Cœleſti Hierarchia. Ejuſdem de Hie-

Hierarchia Eccleſiaſtica ad Timotheum. Ejuſd. de myſteriis Theologiæ ad eundem. S. Nazianzeni plures orationes, MS. fol. min. gr.

20 Dictionarium Eccleſiaſticum Græcum juxta Alphabeti rationem: ad finem adjunctæ ſunt variæ Lectiones, Octaplon ſeu ſacræ ſcripturæ, MS, fol. gr.

21 Pſalterium Ebr. & Græc. ſcript, à quodam fratre Dominico Bernardi Florent. ſumptibus Bartholomæi Bartholini &c, ms. fol. Ebr. gr.

22 Canones S. Conciliorum, MS. 4. gr.

23 Pſalterium Davidis &c, MS. 4. gr.

24 Clementis Alex. Pedagog. L. III. MS. gr. fol. min.

25 Pſalterium &c, MS. 4. gr.

26 Dionyſ. Areop. de divinis nominibus. Ejuſd. Epiſt. MS. 4. min. gr.

27 Catena in Job, ſeu Comment, variorum SS. PP. Olympiodori, Polychronii, Didymi, Origenis, Chryſoſtomi, Severi &c, MS. 4. Gr. Cod. optim.

28 Pſalterium cum Hymnis &c, impr. 8. gr.

29 Theodoreti quæſtiones in vetus teſtamentum. Ejuſd. de vitis SS. Patrum ſive Hiſtoria Philothei ordinata juxta menſium rationem. MS. fol. gr.

30 Pſalterium David cum Hymnis & Kalendario. XII. annorum ad finem ſcripto in totidem circulis cujuslibet Anni feſta in quolibet circulo, ultimus eſt Anni 6521. quo Paſcha fuit 5. Aprilis. præmiſſus eſt, Pſalterio tractatulus quidam Summaria Pſalmorum exhibens, neſcio an S. Athanaſii, MS. 4. gr. Codex bonus ſcriptus circa annum Chriſti 1012. adeoq; nunc 640. annos habet.

31 Centones Homerici Eudoxiæ Auguſtæ de miraculis Chriſti (deeſt principium & finis) MS. fol. gr.

32 Dionyſ. Areopag. de Cæleſti Hierarchia. Ejuſd. de divinis nominibus. Comment. in libros prædictos. Polycratis, Diadochi Archiep. Epheſini pars. Epiſtolæ ad Victorem Epiſcopum Romanum deſumptæ ex Euſebio Pamphilo & Joh. Conſtantinop. Philonis Judæi de Chriſtianis circumciſis Aegypt. (Hi Chriſtiani non erant, ſed Eſſeni, ſed error eſt plurium PP.)

33 Pſalterium David. & Hymni ſacri juxta officium Græcorum, MS. 8. gr.

34 Pſalterium & Hymni &c, MS 4. gr.

35 S. Cyrilli Alex. de Trinitate. L. VII. ad Hermiam, Ejuſd. de Adoratione in Spir. & Verit. l. 1. ad Palladium, MS. græc. fol

36 Nicolai Sacerdotis Tarentini defenſio Græcorum contra Latinos. Initium Græce & reliqua Græcolat. Ej. eſt de Sacris Imaginibus Græcolat. quod Azymis Sacramentum Dominus non inſtituerit, Græce atq; in eam rem alia. Joh. Patriarchæ Hieroſolym. de Azymis gr. Sophronii Patriarchæ, Hieroſolym. Epiſtola Synodica ſeu Encyclica, MS. 4.

37 Apollinaris Metaphraſis Pſalm. Davvid. Joh. Geometræ ſacri Hymni verſibus comprehenſi. ms. 8. græc. nov.

38 Pentateuchus, Joſuæ, Judicum & Ruth, MS. Græc. in fol.

39 Pſalterium & officium Græcor. MS. græc. in 12.

40 Joh. Zonaræ Comment. in Canones tam Apoſtol. quam Conciliorum plurimorum, Joh. Conſtantinop. & aliorum conſtitutiones juridicæ, præcipue de nuptiis, cum arbore conſanguinitatis ad finem. Michaelis Attaliotæ Proconſulis & Judicis varia Juridica. Omnia, MSS. fol. Gr.

PLUT. VI.

1 Quatuor Evangelia Arabice Impr. in Typographia Medicæa, Romæ 1590. fol.

2 Liber Evangeliorum Dominicalium & feſtor. juxta Græcos, MS. fol. græc.

3 S. Epiphanii de 70. Interprett. Euſebii Pamphili Comment. in Pſalmos: ſequuntur ipſum & Pſalmi, Hymni & Orationes ſacræ & alia.

4 Interpretatio præceptorum Domini Noſtri J. Chr. ſummam Biblior. continens, collecta ex pluribus SS. Patribus Chryſoſt. Anaſtaſio Sinaita, Maximo Monacho, S. Saba, Gerontico, Baſſano & SS. Conciliis, &c. MSS. fol. Græc. medit. bonum.

5 S. Joh. Chryſoſt. Comment. in Evang. Matthæi (incipit C. VII. noſtro) S. Joh. & Lucæ, MS. Græc. Comment. ſeu Catena ex diverſis PP. collecta in Epiſtolas Jacobi, Petri. II. Joh. V. & Judæ. Omnia, MSS. Græc. fol. Quæſtiones in Geneſin, ſine principio & fine, MS. græc. fol.

6 Euſebii Pamph. de præp. Evang. L. 15. Jambi quidam Græci quibus titulus: Aurea Carmina, ſcripta ut Liber indicat, anno. 5. ſive 6000 hoc eſt 502. Chriſti. Sed arma Medicea habet, unde arbitror eum millenarium tantum poſuiſſe, cæteros numeros omiſiſſe, nam & Codex novus eſt, MS. fol. græc.

7 Evangelia juxta Lectionarium Græcor. MS. in fol Græc. Cod. pulch.

8 Theophylactus in aliquot Epiſtolas Pauli l. eſt Philipp. ubi deeſt aliquid. Diverſæ quæſtiones contra Judæos, forte Theodoreti. MS. græc. fol.

9 Euſebii Pamphil. de præpar. Evangel. ſcripta Ao. 6852. menſ. Septem. indict. 2. Carmina aurea ſeu Jambi quidam Græci. Iidem qui in Cod. 6. hujus, MS. gr. in fol.

10 Euthymii Monachi Zigabeni Dogmatica Panoplia. Deeſt aliquid ad finem. Ultima hæreſis eſt Saracenorum numer 24. quamvis ſine numero, ſed præcedens Bogomilorum eſt 23. MS. fol. græc

11 Quatuor Evangelia, MSS 4. græc.

12 Epiphanii Eleutheropolitæ Archiepiſc. Cypri, ejuſd. qui de Hæreſibus, de fide ad Monachus. Varia excerpta ſunt ex PP. de artic. fidei, quibus ſubjungitur Juſtini Martyr. expoſitio fidei, 4. ms. græc.

13 Quatuor Evangelia, Acta Apoſt. & omnes Epiſt. MS. 4. gr.

14 Quatuor Evangelia cum brevi Harmonia ab initio, Menologium græcor. ms. græc. 4. Min. Cod. pulchr.

15 Quatuor Evangelia MS. gr. 4. Codice oblongo & optimo cum præf. Euſebii ad Carpianum in Evangeliſtas.

16 Quatuor Evangelia, MS. 4. Majori gr.

17 Gregorii Nyſſeni contra Eunomium L. 12. cum propoſitionibus. Apologia Hexaemeri S. Baſilii M. ipſius Eunomii de Trinitate. Ejuſdem de fide Epiſtola ad Patridenſes. In ea verba hic eſt filius meus dilectus: S. Cyrilli Alexandri Archiepiſc. Anathematiſmi XII. Ejuſdem ſolutiones quæſt. dogmaticar. ſibi propoſitarum. Ejuſd. ad eos qui dicunt Chriſtum ignoraſſe ultimum diem. Ejuſdem Epiſt. ad Caloſirium Epiſc. Arſinoes contra Anthropomorphitas. Omnia, MSS. 4. majori gr.

18 Quatuor Evangelia cum Harmonia Euſeb. Pamph & imaginibus depictis 4. Evangeliſtarum, MS. græc. fol. Cod. antiquiſſ.

19 Theodoreti quæſtiones in ſacr. ſcripturam, Prologus & initium commentarii Incipit: Innumeris. Andreæ Arch. Cretenſis Cæſareæ, Cappadociæ in Apocalypſin D. Joh. MS. fol. græc.

20 Chryſoloræ comiſſio Veteris & Novæ Romæ. Ejuſd. in obitum fratris ſui Palantis. Oratio de Trinit. & alia ad Epiſcopos de pace, MS. gr. in 4.

21 Liber Evangeliorum Dominicalium juxta græcos, Literis quadratis exaratus, MS. in 4. gr.

22 Euſebii Pamph. contra vitam Apoll. Tyanei ſcriptam à Philoſtrato. De Epiſt. & verſ. conſcrib. tractatus. Synopſis

nopſis Logicæ. In diverſa Platonis Opera ſcholia. Herodianus de declinat. nominum. Ejuſdem de verbo & alia Grammaticalia. Phrynichi collectio de verbis & nominibus Atticis. Omnia MS. ſumptibus Laurentii Medicis, ſcripta à Joh. Roſo.

23 Quatuor Evangelia cum Harmonia Lineari Euſeb. & picturis, nitide, MS. Gr 4.

24 IV. Evangelia MS. Gr. 12. deeſt fol. inprincipio.

25 IV. Evangelia cum ord. Lectionarii Græci. MS. 8. Gr.

26 Theophylacti Archiep. Bulgarienſis Comm. in IV. Ev. MS. fol. Gr.

27 Evangelium Matthæi & Marci. Acta Apoſt. Epiſt. Jacobi, Petri, Joh. Judæ & Pauli, Evangel. Lucæ & Joh. MS. 12. in Gr.

28 IV. Evang. ſcripta A. 6792. M. Jul. 28. Indict. 13. MS. 8 Gr.

29 IV. Evangelia MS. 12. Gr.

30 IV. Evangelia MS. 12. Gr.

31 Lib. Evang. juxta lect. Græcorum, lit. quadr. MS fol. Gr.

32 IV. Evangelia cum Harmonia Euſeb. & imag. Evangeliſtarum, MS. 8 Gr. Codex bonus.

33 IV. Evang. Cum ſcholiis, MS. fol. Gr.

34 IV. Evang. MS. Græc.

PLUT. VII.

1 Gregor. Nyſſeni interpretatio, ſeu Commentarius in Inſcript. Pſalmorum. Ejuſd. diſputatio contra Judæos. De Anima Tractatus Edictum Juſtiniani Imp. pro recta fide & contra hæreſes. Excerptum Henotici Encyclici, ſive unionis ineundæ ab omnibus, miſſum per Pergamenum Auguſtalem ab Imp. Zenone piiſſimo. Anaſtaſii Sinaitæ Presbyteri de homine facto ad imaginem Dei &c. Sermon. III. Ejuſd. in 6. Pſalmum. S. Baſilii Seleucienſis Epiſcopi Homiliæ in varias Hiſtorias veteris ac novi Teſtamenti, ut de Creatione, de Adamo II. de Cain & Abel, de Noe II. de Abraam &c. in ea verba, *Ego ſum paſtor bonus: ad me omnes: Niſi efficiamini ſicut parvuli:* de duobus cæcis. Aſterii Amaſeæ Epiſc. homil. Sacr. IV. de divite Epul. de Villico iniquitatis, ſive de Avaritia. Invectiv in feſt. Calend. de divortio ex XII. Mathæi, an liceat uxorem dimittere qualibet cauſa, omnia MS fol. Gr.

2 Greg. Theol Nazianz. Carmina. Amphilochii Iconienſis Jambi. Nemeſius de Natura hominis. Theodoretus de curatione græcor. affectuum. MS. 8. græc.

3 Greg Naz orationes variæ in Reſurr. Domini, in Maccabæos, in obitum S. Baſilii, in Theophaniam ſeu Epiphaniam. Oratio habita in congreg. 150. Epiſc. in Martyr. S. Anaſtaſiæ. De pauperibus nutriendis, omnia MS. fol. græc.

4 S. Gregorii Nyſſeni de hominis generatione. Ejuſdem de animæ poteſtatibus. Defenſio Hexaëmeri Baſil M. ad Petrum fratrem, contra Apollinarium. Omnia MS. Ao. 1489. in fol ſumpt. Laur. Med. per Joh. Roſum Jan. 20. Romæ, MS. fol. græc.

5 S. Greg. Naz. Orationes 25. Expoſitio Hiſtor. quarum meminit in Epitaph. S. Baſil. M. Vita S. Greg. Theol. ſeu Naz. MS. fol major græc. Cod. emptus 1387. m. Decembr.

6 Excerpta ex Interpr. S. Joh. Chryſoſt. in 2dam ad Corinthios. Item ex vita Joh. Chryſoſt. Palladii, S. Greg. Naz. Orationes 16. Ejuſd. Jambi tetraſtichi ſacri cum Paraphraſi græca Nicetæ Philoſophi qui & David dicitur. Excerpta quædam diverſorum de variis quæſtionibus ſacris, omnia MS. fol. græc.

7 S. Greg. Naz. Orationes & alia ſcripta, MS. fol. græc.

8 Ejuſdem Orationes & alia ſcripta ſimul 50. Ejuſd. Vita ſcripta per Gregor Presbyter. in med. libr. poſt tractatum contra Eunomianos qui eſt Num. 25. Tres explicationes hiſtor. quarum Nazianz. meminit in oratione in ss. Lumina in primo Stelitеutico contra Julianũ & in Epitaph. S. Baſil. M. cum ſcholiis Græcis, literis quadratis, Codex optimus, MS. græc fol.

9 Comment. in Apocalypſin, ſine nomine, MS. 4. græc.

10 S. Greg. Naz. Carmina. Nonni Paraphraſis Joh. MS. fol. græc.

11 S. Greg. Naz. Orationes 16 MS. fol. græc.

12 Ejuſd. Orationes & alia ſcripta ſimul. 52. Vita ipſius per Greg. diſcipulum ipſius (qui alibi vocatur Greg. Presbyter.) Expoſitio Hiſtoriarum de quibus S. Greg. Naz. agit in Epitaph. S. Baſil. Orat. in SS. lumina & in ſtelitеuticis duabus contra Julianum Omnia, MS. fol. gr. Min.

13 Nicetæ Serron Metropolitæ Heracleæ commentarii in ſcripta quædam S. Greg. Theologi Archiepiſ. Conſtant. alias Nazianz. MS. in fol. gr. Cod. bonus.

14 S. Joh. Chryſoſt. ad Baſilium fratrem de ſacerdotio Lib. VI. varia manu, MS. 12.

15 Ejuſdem Homilia de Calamitate Antiochiæ. Sententiæ ſapientum collectæ tam ex ſacris quam ss. PP. & variis Philoſophis de variis rebus à quodam Monacho Georgida. ſententiæ VII. ſap. Pythag. Lycurgi. Democriti. Philonis, Severi & aliorum, omnia MS. 4. græc.

16 Joh. Damaſc. expoſitio Orthodoxæ fid. in cap. 100. ad Coſmam Epiſcopum Majumæ, MS. 4. græc.

17 Joh. Scholaſtici Abbatis in monte Sinai Climax ſeu ſcala virtutum, graduum 30. cum Vita ejuſdem per quendam Danielem Raithenum Monachum, MS. 4. græc.

18 Quæſt. & reſp. quædam ſacræ Anonymi. Nicetæ Presbyteri practicorum (ſive de moralibus) capitum Centuriæ. III. Hierothei Monachi homilia contra Latinos, ubi diverſa quædam habet de Myſt. Trinitatis quaſi mathem. Cabaliſt S. Maximi meditationes.

19 Nicetæ Chartophylacis quibus tẽporib. & quas ob cauſas Eccleſia Romana & Græca diviſa fuerit: (fragmentum potius hoc dicendum erit.) Canon ſacrorum librorum cum Prophetiis de Chriſto. Simeonis Magiſtri de cibis & herbis juxta ordinem Alphabeti. Ejuſd. de ſenſibus. de Eclipſium cauſa aliaque Phyſica. Ad Conſtantinum Prophyrogenn. de morbis &c. Dioclis Epiſtola ad Antiochum Regem prophylacticus ſive de ſanitate tuenda, ubi de Menſuris & ponderum capitibus variaque alia ad Medicinam ſpectantia, omnia MS. græc. 4

20 Joh. ſcholaſt Climax, grad. 30. vide num. 17. hujus Ejuſdem ad Paſtorem. Vita in principio &c. MS. 4. græc.

21 S. Ignatii Epiſt. XII. deeſt prima & pars 2dæ. S. Polycarpi Epiſt. ad Philippenſes. S. Hippolyti Epiſc. & Martyr. de conſummatione mundi, Anti Chriſto & altero adventu Chriſti, MS. 4. græc. Codex novus.

22 S. Greg. Naz. Orationes & alia ſcripta ſimul 51. Vita ejuſd. Greg. ut ſupra Codex antiquus, ſed ad finem quædam addita ſunt nova manu, MS. fol. græc.

23 S. Joh. Damaſc. dogmatica ſeu Philoſoph. in c. 103. ad Coſmam Epiſc. Majuma. MS. 4. græc.

34 S. Greg. Naz. ſeu Theol. Archiep. Conſtantinop. Orationes & alia ſcripta ſimul 16 cum effigie ejuſdem Greg. ſcriptum Ao. 6599. (hoc eſt Chriſti 1091.) manu Athyrii Monachi Xiphilini. menſ. Apr. Ind. 14. Codex antiquus & rarus.

25 Vita S. Gregorii Armeni. Greg. Nyſſeni de vita Gregorii Neocæſarienſis Βίος καὶ πολιτεία, Vita ss. Metrophanis & Alexandri, cum ſubjuncta Vita Conſtantini piiſſimi Imperatoris. MS. 4. græc.

26 Sancti Greg Naz. in Natalem Domini. S. Baſilii M. in eundem. Greg. Nyſſeni in protomart. ſteph. Gr. Nazianz. Epitaphios in obitum Baſilii M. Amphilochii de Baſil. M. & ejus miraculis &c. Joh. Chryſoſt. excerpta

ex prima oratione de calamitate Antiochenor. Ejuſd. Oratio in Herodem & Innocentes. Greg. Theologi in ss. Lumina. Baſilii M, in Baptiſma. Greg Theol in ss. lumina vel Baptiſ. diverſus à priore. Amphilochii Epiſcopi Iconiæ in Virg. Mariam, in Annam & Simeonem. Greg. Nyſſeni in Principium (θᾶσιν) ss. Jejuniorum Ejuſdem de bene agendo. Joh. Chryſoſt de Pœnitent Ninivitarum. Baſilii M. Oratio in 40. Martyres Martyrium ss. 40. Martyrum in Sebaſto paſſorum Anaſtaſii Sinaitæ Comment. in VI. Pſalmum. Baſil M, de Jejunio & Ethicis ipſius. Ejuſdem in ea verba, obſerva te ipſum. Quod Deus non ſit cauſa malorum. Pamphili Monachi carmina heroica X. Ejuſdem ſermo de Reſurrectione Domini, Joh. Chryſoſt. in illud: *Conſidera quod in medio laqueorum ambules*, ex XV. de ſtatuis. Ejuſdem de iis qui Scandalizantur ſelicitate malorum ex I. de ſtatuis. B. Ephrem de pœnit, fine mundi & altero adventu Domini. Joh, Chryſoſt, de Centurione in divit, Epulon, in Samaritanum. S. Athanaſii in cœcum natum. S. Joh. Chryſoſt. in Natal. B. V. Ejuſdem in Lazarum. Leontii Presbyt. Hieroſolym. in Prophonſina & palmarum feſtum & reſurrectionem Lazari. S Epiphanii Arch. Cypri in feſtum palmar. Joh. Chryſoſt. in ficum creſcentem. Ejuſdem in X. Virgines. Ejuſd. in meretricem & unguentum, in proditionem Judæ & inſtitutionem myſteriorum. Stephani Epiſcopi τῆς ἱερᾶς πόλεως, Hierapolitani de eo quod dicitur apud Marcum, filium hominis ignorare finem mundi. S. Joh. Chryſoſt. in magnam Paraſceven. Procli Arch. Conſtant. in eandem. Epiphanii in ſepulturam Domini, omnia ms. fol. græc.

27 Georgii ſcholarii de proceſ. Sp. s. ad Joh. Comnenum Trapezuntiæ Regem L. ſecundus, ms. græc. fol.

28 Greg. Theol. Naz. Orat. & alia ſcripta XVIII. in fine alia manu, ms. græc. fol.

29 Georg. Pachymeræ Comment. in Opera s. Dionyſ. Areop. ad Athanaſium Alexandriæ Patriarch. Conſtant. commorantem. Andreæ Cretenſis in Apocal ms. 4. græc.

30 Greg. (forte Nyſſeni) Comment. in Cant. Cantic. Prov. ſalomonis, Job. & librum ſirach ſcript. Ao. 6831. ms. 4. græc.

31 Georgii Metochitæ de mediis ineundæ pacis inter Eccleſ. Rom. & Conſtantinopol. ms. 4. Græce, Liber bonus.

32 Greg. Theol. Naz. Arch. Conſtantinop. Orationes & alia ſcripta, ſimul XVI. cum picturis ſepulturam D. Baſil. & Chriſti Baptiſma repræſentantibus, ms. 4. græc. codex bonus & viſu dignus.

33 Greg. Theol. ſive Naz. Orat. IV. in ſexages. In Natalem Domini, in Converſionem B. Melaniæ Romanæ. In Theophaniam qui incipit. Joh. Chryſoſt. in divitem Epulonem. B. Ephræm de ſalute animæ & extremo judicio. Job Damaſc de iis qui in fide obierunt, & liturgia pro ipſis. Baſil. M. de Jejunio Orat prima. Nectarii Arch. Conſtant. expoſitio cauſæ propter quam primo ſabbato Jejunii fiat mentio Mart. Theodori. &c. de miſericordia. Vita s. Mariæ Aegypt. ſcripta per ſophronium Hieroſolym. Patriarcham. Omnia ms. fol. gr.

34 Gennadii ſcholarii Patriarchæ Conſtant. liber de capitulis fidei, quæ diſputata fuerunt cum Amira Machometo, qui alias inſcribitur de via ſalutis humanæ. ms. 8. græc.

PLUT. VIII.

1 S. Joh. Chryſ. Homiliæ & alia opera, MS. fol. græc.

2 Ejuſdem Comment. in Epiſt. Pauli ad Epheſios. de incomprehenſibili, contra Anomæos. Orationes 3. ad eum qui efflagitabat à Diabolo, *MS.* fol. Gr.

3 S. Joh. Chryſ. Homil. 66. in Geneſin. deeſt aliquid ad finem, *MS.* fol. Gr.

4 Ejuſd. Hypomnema in Evang. S. Joh. homil. 46. quarum ultimum eſt de murmure Judæorum ob ea verba Chriſti: ego ex cælo deſcendi (Joh. VI.) *MS.* fol. Gr.

5 Ejuſd. Hypomnema in Matthæum. homil. 45. ultimum eſt in ea verba (cap. XIII.) *cur loquens turbis in parabolis*, *MS.* fol. Gr.

6 Ejuſd. comment. in duas Epiſt. Pauli ad Theſſalonicenſes pr. ad Timoth. & ad Hebræos, *MS.* fol. Gr.

7 Ejuſd. Comment. in Geneſin homil. 66. ultima eſt *dixit Iſrael ad Joſeph ego morior* &c. *MS.* fol. Gr.

8 Chriſtodulj ſcripta contra Palamam & Barlaam Hæreticos cum omnibus actis ejus rei, *MS.* fol. Gr. magno in carta.

9 S. Joh. Chryſ. Comment. in Ep. ad Hebræos, *MS.* fol. Gr.

10 Ejuſd. contra Judæos ſerm. VI. in viſionem Eſaiæ (vidi Dominum ſedentem &c.) Sermon. VI. de incircumſcripto & aliæ orationes quædam, *MS.* fol. Gr.

11 Ejuſd. Homil. 34. in Epiſt. ad Ebræos prima, eſt quaſi prologus & in Cod. 9. hujus non eſt ſed ſecunda primum locum habet. præmittitur ipſa Epiſtola ad Ebr. literis quadr. rubris ſcripta, MS. fol. Gr.

12 Comment. in 4. Evangeliſtas è SS. PP. præcipue vero S. Joh. Chryſ. collectus, MS. 4. major. Gr.

13 Ethica varia excerpta ex diverſis libr. S. Joh. Chryſ. ſed 10 primis ex comm. ipſius in Epiſt. ad Rom. Ebr. Tit. & Timoth. *MS.* fol. græc.

14 D. Jacobi Epiſt. cum comm. S. Joh. Chryſ. & alterum hujus comment. in Matthæum, & Marc. *MS.* fol. Gr.

15 S. Joh. Chryſ. ſermon. Moral 32. & 33. Encomium D. Pauli, *MS.* fol. Gr.

16 Theologica quædam Græca ſine nomine & principio, *MS.* 4. Gr.

17 S. Joh. Chryſ. de virginibus & regularibus tractatus aliquot. Ejuſd. Epiſtolæ 200. Joh. Metropolitani Epheſini expoſitio Canonum Apoſtolicorum & Synodicorum contra hæreticos. S. Baſilii Hiſt. Eccleſiaſtica (expoſitio eſt rituum Eccleſiaſticor. forte Germani Archiep. Conſtantioopolitani.) Ethica quædam excerpta ex Comment. S. Joh. Chryſ. in acta Apoſtol. Expoſitio fidei Coo-

Digitized by Google

Concilii Conſtantinop. atque explicatio ejuſd. Excerpta quædam VI. Synodi. Edictum Irenici Flavii Conſtantini poſitum in Narthece Cnnſtantinop. Epiſtola Procli Conſtantinop. & Synodi ad Domnum. Ejuſdem S. Synodi Oratio ad Marcianum Imperatorem. Excerpta quædam hiſtorica de primis Conciliis. Scripta de modo coronandi Imper. Orientalem. De Synodo Chalcedonenſi quædam. Epiſtola Conſtantini M. Imp. & ss. Hapoſtoli ad S. Sylveſtrum Epiſcopū Rom. Hæc ultima alia manu ſcripta eſt, & adpoſitum, à Photio Patriarcha Conſtantinopolit. non probari: Omnia, *MS.* 4. Gr.

18 Joh. Scholaſtici Climax & ad Paſtorem. Acta quædam Pilati, nova manu ſcripta, *MS.* 4. Gr.

19 Joh. Chryſ. & aliorum ut Theodoreti, Oecumenii in Acta Apoſt. & Epiſt. D. Pauli, ultima eſt ad Philemonem, MS. 4. Græc.

20 Athanaſii Patriarchæ Antiocheni expoſitio vocum quarundam de myſt. Incarnationis. S. Maximi Confeſſoris diſputatio contra Pyrrhum Regem, ubi Maximi effigies. Ejuſdem Syntacterius, ſeu de conventu 150 Epiſcop. Capitul. Dogmaticor. Centuria III. & alia XV. Caſſiani Abbatis Romani de malis cogitationibus, MS. 12. gr.

21 Joh. Scholaſtici Climax & ad Paſtorem, MS. 4. græc.

22 Joh. Damaſceni Parallela, ſeu de variis rebus Theolog. & Philoſoph. MS. 4. græc.

23 Quædam de Arianis & Conſtantino M. Anonymi. Varia Excerpta ex S. Joh. Chryſ. & aliis. ss. PP. de variis quæſtionibus. Oreſtiadis Diaconi Conſt. Oratio MS. 4. Græc.

24 S. Joh. Chryſ. in Evangel. S. Joh. Comēnt. B. Titi Boſtrenſis Epiſc. Interpretatio in Evang. Lucæ cum excerptis ex comm. in Evang. Matthæi, MS. fol. Gr.

25 S. Joh. Chryſ. Orat. & alia ſimul 27, ultima eſt de Virginitate, MS. fol. Gr.

26 Joh. Becci Patriarchæ Conſt. de unione veteris & novæ Romæ tract. duo cum oppoſit. & reſponſ. de ead. quæſtione. Liturgia ſeu Miſſale S. Greg. juxta ritum latinum Græce. Nicephori Blemmydæ Presbyt. de proceſſ. ſp. S. quod à filio &c. Ejuſd. tract. de dogmaticis quæſt. ad Imp. Theod. Ducam Laſcharem. Conſtantini Meliteniotæ Chartophylacis Eccleſiæ Conſtantinop. de unione Eccleſiæ Latinor. & Græcor. MS. fol. Gr.

27 Job. Proverb. Salom. Eccleſiaſtes, Cantic. Cant. MS. 4. Majori, literis grandioribus Græc. Cod. inſignis, notantur ad omnia traslationes aliorum, Symmach. nempe Theod. &c.

28 Comm. in Geneſin S. Joh. Chryſ. Incipit c. XI. de confuſ. linguarum: ſcriptus à quodam Johanne Novemb. 13. Indict. 1. Ao. 6481. Chriſti 973. bene MS. 4. Magno Gr.

29 Brevis interpretatio, S. Joh. Chryſ. in Evang. Mathæi, MS. fol. Gr.

30 S. Joh. Chryſ. homil. 21. Antiochiæ & alibi habitæ, ultima eſt Catecheſis eor. qui debent baptizari.

PLUT. IX.

1 S. Joh. Chryſ. homil. in Geneſin: prima eſt in cap. XII. *abſumpſit Sara Abraam* & ultima: *dixit Iſrael Joſepho, ecce morior*, quæ eſt 67. MS. fol. Gr.

2 Euthymii Zigabeni Comment. in Pſalmos & hymnos ſacræ ſcriptur. ut Moſis, Zach. & MS. fol. Gr. membr.

3 S. Joh. ſcholaſtici Climax cum Comment. MS. fol. Græc.

4 S. Joh. Chryſ. homil. variæ ſeu Orationes 24. in ſanctos, MS. fol. Gr.

5 Com̄. Ejuſd. homil. Matthæum ad XC. Deſunt 45. ab initio & incipit c. 13. Parabola hominis qui ſeminavit bonum ſemen &c. MS. fol. Græc.

6 Ejuſdem Hypomnema in Acta Apoſtolor. in homil. 55. Ad finem alius tractatus de actis Petri & Pauli (qui etiam in aliis Codicibus ut in bibliotheca Siciliæ Meſſanenſi inter opera Chryſoſt. reperitur) MS. fol. Gr.

7 S. Joh. Chryſoſt homil. 24. Quiddam ſine nomine, & principio, *MS.* fol. Gr.

8 Theodori Balſamonis Patriarchæ Antiochiæ Nomocanon in titulis LXXIII. Codex optimus. Varia juridica & reſcripta Impp. Græc. *MS.* fol.

9 Hiſtoria Chriſtoduli ſuorum temporum ad Nilum (hæc edita eſt ſub nomine Joh. Cantacuzeni) *MS.* fol. Magno Gr.

10 Nicetæ (Metropolitæ Heracleæ) in S. Pauli Epiſtolas, *MS.* fol. quadrato, Gr. opus inſigne.

11 Eliæ Metropolitæ Cretæ in Climacem Joh. Scholaſtici comment. *MS.* fol. Gr.

12 Nicolai Archiepiſc. Methonis Expoſit. Elementor. Theologiæ Procli Lycii Platonici, alias Diadochi. Collatio eſt dogmatum Platonicor. cum dogmatibus Chriſtianis, hæc reperitur latine in Bibliotheca Leidenſi. Tractatus pro defenſione Græcor. quod non juſta cauſa à Latinis ſegregati ſint. Ejuſdem

Nicolai de Proceſſione *Sp.S.* & Communione infermentati tract. duo, cum Epiſtola quadam Epiſcopi Anonymi ad eundem, *MS.* fol. Græc.

13 *S.* Joh. Chryſ. Comment. in Iſaiam, Jerem. & Job. *MS.* fol. Græc.

24 Pars Martyrologii Græci, Martyrũ nempe à 18. Maji ad 31. incluſive. Dialogus Hiſtoricus Palladii Epiſc. Helenepolis ad Theodorum Diaconum Rom. de Vita Joh. Chryſ. Doctrina cujuſdam Jacobi Judæi baptizati ſub Heraclio Imperat. de *Sabbato* non obſervando poſt adventum Chriſti & quod Jeſus ſit verus Meſſias. Vita Conſtantini Judæi Chriſtiani, *MS.* fol. Gr.

15 Lectionarium, ſeu officium Divinum Græcor. Procli Archiep. Conſtant. ſermo in Theophaniam literis quadr. exaratus. Tractatus de feſtis & Paſchate ex Conſtitut. *Si*nodi Nicænæ, & ordinat. Apoſtolor. literis quadr. de eſt aliquid ab initio, *MS.* 12. Gr.

16 Explicatio Philoſoph. in lib. Geneſ. ſine princip. brevis recenſio hæreſium ex Epiphanio & populorum juſta ratio, qua ex Noachi filiis ortum ac nomen habent. Nili Monachi de Philoſophia Morali. Ejuſdem de precibus c. 143. Excerpta de mundi creatione. Michaelis Diaconi Conſtantinop. Oratio, omnia MS. fol. Gr.

17 Martyria duo, primum principio caret. Joh. Damaſc. in natal. Domini. Amphilochii Iconiæ Epiſc. in eundem. *S.* Baſilii Encomium Martyris Gordiæ. Vita S. Pauli Thebæi. *S.* Baſili M. ſermo in Baptiſm. Joh. Chryſ. in ss. Lumina. Theodori Daphnopati hypomnema in inventionem. *S.* Manus *S.* Joh. Baptiſtæ. Martyrium *S.* Polyeucti. Vita *S.* Theodori Cœnobiarchæ. Vita B. Joh. Diaconi Pauperis. Hypomnema in adorationem *S.* Catenæ B. Petri Apoſtoli. Vita *S.* Antonii M. ſcripta *S.* Athanaſio Magno. *S.* Athanaſii vita ejuſdem. Vita B. Euthymii. Hypomnema in *S.* Apoſtol. Timotheum. Martyrium *S.* Anaſtaſii Perſæ. Martyrium *S.* Clementis Epiſcopi Ancyrani. Vita *S.* Gregor. Theologi per ipſum diſcipul. Greg. &c. Vita *S.* Xenophontis, & ſociorum hoc eſt filiorum Arcadii & Joh. In reliquias *S.* Joh. Chryſ. De inventione harum reliquiarum. Joh. Metropolitæ Euchaiton Encom. Baſil. *M.* Gregorii Theol. & Joh. Chryſoſt. *Martyrium* ss. Abbatum *Syri* & Joelis. *S.* Greg. Nyſſeni in præſentationem Domini in templo. Cyrilli Archiep. Hieroſolym. in eandem. De inventione veſtis B. V. *S. Maximi* Confeſſoris de Charitate Centuriæ III. *MS.* 4. Græc.

18 Nili Monachi de Philoſophia Chriſtiana &c. Ejuſd. alia moralia & ſermones. Capita ſeu ſententiæ utiles 95. *MS.* fol. Gr.

19 Nili Monachi Opera Theologica & Philoſ. (incipit de angelis, multa deſunt) ad Coſmum *Epiſc.* Majumæ, *MS.* 4. Gr.

20 Quæſt. & Reſponſ. quædam ſacræ de ſacramentis &c. Regulæ Aſceticæ Baſil. M.

21 Officiorum Græcorum in celebr. *SS.* Mytilenenſium David. Georgii & Simeonis cum vitis horum ſanctorum. Brevis *Ex*poſitio in ſanctos Vet. & Novi Teſt. *MS.* 8. Gr.

22 S. *Joh.* Chryſ. Homil. XI. S. *E*piphanii Cypri in Sepulturam *Domini.* *S.* Chryſoſt. homil. in Annunc. B. V. Ejuſd. *Epiſt.* 15. *MS.* fol. Gr.

23 *Joh.* Chryſ. Orat. diverſæ 17. S. Greg. *Epiſc.* Romani Praxis. De bonis *Epiſcop.* qui ſequuntur præcepta Dei, ubi varia loca Scripturæ explicantur. De Miraculo facto Conſtantinopoli. Vita S. *E*uphroſyni Martyris. Leonis Magiſtri Proconſulis Patricii Comment. in Geneſin. Quæſtiones ejuſdem in duos libros poſteriores Regum. *E*juſd. Comment. in *E*xod. Levit. Num. Deuteron. Jeſu Nave, Judicum, & Ruth, ex diverſis *PP.* *E*juſdem quæſtiones in 2. primos libros Regum. Didymi contra Manichæos. (edit. lat. in App. Sacr. *P*oſſev.) Alex. Lycopolitæ ad Manichæos; Methodii de libero arbitrio. Item de Deo & materia contra Manichæos ad finẽ alia manu, *MS.* f. gr. ed. à Meurſio ex hoc cod.

24 Collectio Univerſalium opinionum de Philoſophia, Aſtronomia, Theologia, ac de hæreſibus ex Epiphanio excerpta, & in unum redacta à Niceta Choniate, *MS.* fol. magno Gr. agit de expugnata à Latinis Conſtantiopoli; (inedita.)

25 *S.* Joh. Chryſ. homil. in Joh. Init. hom. 46. (*murmurabant Judæi quod diceret Jeſus: ego ſum panis ex cœlo* Joh. VII.) finit 88. *Simon Jonæ amas me,* *MS.* fol. Gr.

26 Divina præcepta cum adhortatione ad virtutes fuſe explicata, *MS.* fol. Gr.

27 Lexicon *S. Maximi* juxta Alphab. ad finem eſt collectio diverſarum vocum rariorum Epiſt. Pauli & libris Heſiod. ejuſdem *MS.* 4. Gr.

28 Topographia Chriſtiana Photio in Bibliot. vocatur Octaplon Chriſtianorum. Expoſitio eſt Locorum, quorum meminit *Sacra* Scriptura atque ibi diſputat de figura terræ, quam

quam inſtar|tentorii eſſe exiſtimat,ac contra gentiles aliud aſſerentes varia adducit *MS.* in 4. Gr. ad finem quædam habet de Itinere Indico.

29. Florilegium diverſarum ſententiarum juxta ſeriem materiarum diſpoſitarum. *MS.* 4. Gr.

30 Libanii Sophiſtæ & Demoſthenis Oratiooes aliquot, ms. in 4. minore gr.

31. Orationes diverſorum in B. partim Andr. Cretens. Joh. Damaſceni, Germani Arch. Conſtant. Georgii Nicomedienſis, Amphilochii, Cyrilli, Chryſoſt. Partim Anonymorum. Prima eſt in venerandam effigiem B. V. Romæ *MS.* 4. Gr.

32. Nicephori Blemmidæ de Regno. Arriani Expeditio Alex. M. L. VII. Ejusd. Indica, qui eſt liber VII. expeditionis. Procopii de Ædif. factis a Juſtiniano Imp. L. 6. Excerpta ex ejusdem Perſicis, Libycis, Gothicis. &c. Sexti Empiricl cootra Aſtrologos. Alcinoi Iotroductio in Platonem. Contra Plotinum de exiſtentia Animæ ſcriptum doctum ac ineditum. Pythagoræ Carmina aurea cum Comm. Hieroclis. exemplar bonum. Origenis de variis Philoſoph. ſectis. Pſelli Dialogus de Dæmonibus *MS.* 4. Gr.

33. Encomia in Martyres Menſis Junii, Julii & Auguſti diverſorum ſcriptorum, Chrys. Cyril. Joſephi Ebræi (in Maccabæos) quibus interpoſitæ de transfig. Domini in monte Orationes III. una Cyril. Alexandrini, altera Andreæ Cretenſis; ultima inter omnes eſt Oratio Euthymii Monachi in adorationem S. Zonæ B. V. Omnia *MS.* fol. Gr.

34. S. Joh. Chrys. Hypomnema in Matthæum in homil. 25. quarum ultimæ finis eſt. ſerm. in monte *MS.* f. Gr.

35. S. Joh. Chrys. Orat. & alia ſcripta ſimul 24. Martyrium ſanctorum Euſtratii, Auxentii, Eugenii, Mardarii & Oreſtis &c. Vita S. Mariæ Ægypt. a Sophronio Patriarc. ſcripta. Martyrium S. Aretæ, & Socior. in Negra civitate Homeritarum. S. Chrys. in S. Philogonum 24. *MS.* omnia fol. Gr.

PLUT. X.

1 Nomocanon, ſive Expoſitio Caoonum Concilior. MS. ſol. GR.

2 Breviarium Eccleſiæ Græcæ, incipit menſe Aprili, MS. fol. græc.

3 Paradiſus ſive de Vita practica, Anonymi. Joh. Eucrati expoſitio Luminarii, ſeu de fame ſpirituali in propoſitionibus 300. Abbatis Danielis, ac Zoſimi Aſcetica. Fons florum moralium, Anonymi. S. Caſſiani Abbatis Rom. de malitia diſcurſus. 8. Ejuſd. ad Leontium de Patribus. Joh. Epiſcopi Carpazii ad Monachos, ad paracletum presbyterum, omnia MS. ſol. græc.

4 S. Joh. Chryſ. Comment. io Epiſtol. Pauli, MS. fol. græc.

5 Concilium Florentinum impr. Romæ 1577. ſol. græc.

6 S. Pauli Epiſt. cum Scholiis, & præfat græc. ex variis PP. collectis, MS. fol. græc. Codex bonus, ac inſignis.

7 Epiſtolæ S. Pauli cum Schol. diverſor. PP. & præfationibus ubi id lemioa quod in Cod. 1. plut. 4. erat, etiam legitur, ſed ſine applicatione ad ſua tempora. Euthalii Diaconi præfationes in Acta & omnes Epiſt. cum peregrinatione D. Pauli, & profectione ejuſd. Romam. Cod. optimus, MS. ſol. græc.

8 Duodecim Prophetæ minores cum ſchollis. Iſaias, Jeremias cum Threnis & Epiſt. Baruch. Ezechiel & Daniel (cujus XII. Caput nobis incipit: & appoſitus eſt Aſtyages &c.) Hiſtoria Suſannæ, illic non eſt. Codex optimus.

9 Theophylacti Comment. lo Epiſt. Pauli, MS. 4. major. græc.

10 Collectio canonum Eccleſiaſticor. cum comment. MS. fol. græc. Ab initio Petri & Pauli conſtitutiones habet. Cod. inſignis, loquo varia inedita.

11 Joh. Scholaſtici Climax. &c. Vita cujusdam Sancti, nomen oon poteſt legi. MS. 4. GR.

12 Baſilii M. Hexaëmeron. Greg. Nyſſeni fratris S. Baſilii de conſtitut. hominis. Apologia S. Baſilii M. ejuſdem. præmittuntur ſcholia Pſelli in S. Baſil. MS. ſol. græc.

13 Theophylacti Epiſtolæ, MS. GR. in fol.

14 S. Thomæ Aquinatis confeſſio ex Græco (hoc eſt latina) in Græcum traducta per Demetrium Cydonem. De proceſſ. sp. s. variorum Card. Beſſar. ad Alexium Laſcaren, & contra Beccum: Maximi Planudis contra latinos, & Beſſariooem: Beſſar. contra Plethonem & io verba: *Niſi vadam, Sp. S. non veniet.* Greg. Patriarch. Conſtant. ad Regem Trapezuntiæ Epiſtola de eodem. Marci Metropolit. Epheſior. de eod. cum oppoſitionibus Greg. Scholarii. Quæ omnia proprie ſunt acta quædam Concilii: ita enim ſubſcriptum eſt Anno Domini 1439. Jul. 6. die 2da Indict. à creatione M. 6947. Pootificat. noſtri 9. MS. fol. græc.

15 Officium Divinum Græcor. *MS.* 8. græc.

16 Theophili Anteceſſoris Inſtit. Juſtiniani

cum

cum arbore conſanguinit. ad finem, *MS.* fol. græc.

17 Theodoreti de curatione Græc. Affectionum, l. 12. *MS.* in fol. græc.

18 Ejuſd. de Affection, &c. ſive Therapeutices, l. 12. Hiſtoria Eccleſiaſtica. De providentia, l. 10. MS. fol. min. græc.

19 S. Pauli Epiſt. cum ſcholiis Græc. ex diverſ. PP. *MS.* fol. græc. Codex bonus.

20 Philonis Judæi opera in tractat. 28. *MS.* 12. græc.

21. Officium divinum Græcor. cum officio B. V. Ariſtot. de Anima Lib. I. Pollucis Onomaſticon ad Commodum Imp. Nicephori Gregoræ Philoſoph. in librum ſuum de inſomniis. Phalaridis Epiſtolæ. omnia MSS. 4. Gr.

22. Homericentones de Incarnat. & miraculis Domini ordinati juxta harmoniam Evangel. antiq. & collecta a Domina Eudoxia Imper. ſorore Dominæ Zoæ uxoris Monomachi: ultimo loco ponit judicium univerſale, poſt reliquam hiſtoriam. Annotantur libri, ex quibus verſus ſunt deſumpti. Phocylidis carmina. Menandri Monoſtichæ ſententiæ juxta literas Alphab. Pythagoræ aurea Carmina. Emmanuelis Chryſoloræ Orat. ad Imp. Emmanuelem de comparat. Veteris & Novæ Romæ. Ejusd. ad Joh. Chryſoloram de eadem re. Pyrrhi Epirotar. Regis ad P. Valerium Conſ. Romanum Epiſt. Reſponſio P. Valerii. Omnia *MS.* 4. Gr.

23. Philonis Judæi de Vita Moſis L. III. de Virtutibus. de Joſepho. Quis ſit rerum Divinarum hæres. *MS.* 4. Gr.

24. Ariſtidis & Demoſthenis Oratt. aliquot. *MS.* 4. Græc.

25. Ex Actis Concilii Florentini quædam ſcripta a quodam Menexeno. Ejusd. Menexeni Dialogus de Trinitate. Cariſtomi Hermonymi demonſtratio quod Jeſus ſit filius Dei. *MS.* 4. græc.

26. Theodori Presbyteri Logica quædam. Ammonius in V. voces Porphyrii. Philopon. in Prædicam. (vulgo hic lib. Ammonio tribuitur.) Pſelli comment. in libros Ariſt. de interpret. cum tabulis quibusdam ad finem. *MS.* 4. græc.

27 Lectionarium Græcor. quo in ſacris utuntur. *MS.* 4. gr.

28. Offic. Div. Græcor. *MS.* 4. græc.

29. Olympiodori Hypomnema in Eccleſiaſten. Catena aliquot ss. PP. ut Maximi, Polychronii &c. præſertim vero Olympiod. in Job. *MS.* 4. græc.

30. Excerpta quædam ex ss. PP. de precibus Ordinar. Græcor. *MS.* in 12. græc.

31 Andreæ Cretens. in Concept. B. V. & de exalt. S. Crucis. Demetrii Chryſoloræ Encom. in Mag. Demet. Orat. II. Germani Archip. Conſtant. in adu. B. V. in templum Novemb. 21. Vita S. Nicolai Archiep. Myræ in Lycia. S. Baſil. M. Protrepticus ſeu in Baptismum. S. Joh. chryſoſt. in præſentationem Chriſti in templo, & Annunt. B. V. Demetrii chryſoloræ de mirac. fact. Conſtantinop. a B. V. & Annunt. B. V. Martyrium S. Georgii & miraculum factum ad ipſius imaginem. Dorothei Metropolitæ Mytilenenſis de adventu Agarenorum contra Conſtantinop. Mens. Jun. Ind. XV. Vita ſeu Encom. in Natal. S. Joh. Baptiſtæ. De martyrio & peregrinationibus Petri & Pauli. Joh. Damaſc. in transfigurationem chriſti. Vita S. Irenæ Chryſobalantæ. S. Joh. Euchaitæ in Obitum B. Virg. Omnia MS. 4. græc.

PLUT. XI.

1 Vita ss. Coſmæ & Damiani. Martyrium ss. Acyndini, Pegaſii & ſociorum &c. ss. Acepſimacti & Joſephi &c. Vita S. Johannis Nicii. Vita & Martyr. Agalactionis & Epiſtomes. Martyrium. & Vita S. Pauli Confeſſ. Archiep. Conſt. Martyr. S. Hieronis & ſociot. Vita S. Matronæ &c. Vita S. Theoctiſtæ. Martyr. S. Mennæ Aegyptii. Vita Joh. Arch. Alexandrini Miſericordis. Omnia ſcripta à quodam Joachimo, menſ. Octobri Ind. XI. 6836. fol. græc.

2 Vita S. Athanaſii & alior. menſis Januarii ut Euthymii, Gregorii Nazianz. &c. *MS.* fol. græc.

3 Theodoreti Epiſc. Cyri Comm. in Eccleſiaſt. & Daniel. Ejuſd. Curatio Græc. Affect. Codex inſignis, *MS.* fol. gr.

4 Theodoreti Epiſc. Cyri comment. in XII. Prophetas minores & 4. majores, cum ipſo textu Prophetarum, *MS.* fol. Gr. codex bonus & antiq. ac valde inſignis.

5 Ejuſd. comment. in Pſalmos, *MS.* fol. græc. codex valde bonus.

6 Theophylacti Archiep. Bulgar. comment. in IV. Evangelia, *MS.* fol. Gr.

7 Ejuſdem in Epiſt. Pauli ex comment. & ſcriptis S. Joh. chryſoſt. & aliorum collectus, MS. 4. major. græc.

8 Ejuſd. in IV. Evangelia, *MS.* fol. græc.

9 Vita S. Euthymii Abbatis ſcripta per S. Cyrillum. Vita S. Sabæ Vita S. Joh. Ep. & Eremitæ.

Vita

Vita s. Epiph. Ep. Cypri continuata à Polybio Epiſcopo Rhiocuroru. S. Mennæ Martyris ſcripta per Timotheum Archiep. Alexandriæ. Pantalcon Diaconus de miraculis SS. Archangelorum. Vita ss. Eliæ, & Eliſæi Prophetarum. ss. simonis sali & Joh. Eremitæ per Leontium Epiſcopum Cypri. Vita B. Patriarchæ Abraam ſ. Ephrem. Sermo B. Iſaaci Monachi. Joh. caſſianus de vita ss. PP. in Aegypto. Vita S. Spiridionis Epiſcopi & S. cyriaci Abbatis. S. Theodoſii Archimandritæ per Theodorum ejus diſcipulum, & cyrillum Archiep. ſcripta. Vita S. Pachomii, ac quædam præcepta ejuſd. Epiſtola. Ammonii Epiſcopi de Vita S. Pachomii & S. Theodori. Theophili Epiſtola de vita ejuſd. S. Joh. Chryſoſt. plures Oratt. & Opuſcula, MS. fol. Gr.

10 Vitæ & Martyria aliquot ss. menſ. Decembr. MS. fol. Gr.

11 Idem, MS. fol. Gr.

12 Preces Veſpertinæ Græcorum, MS. 12. Gr.

13 Luciani Dialogi, MS. 4. Gr.

14 Collectio diverſar. Seotent. ex ſacris & profan. Scriptoribus. Titulus eſt, de Vita Virtutis, & malitiæ juxta Evangel. MS. 8. Gr.

15 Vitæ aliquot ss. menſ. Decembris. S. Germani Epiſc. Cooſtantinop. in obitum B. V. & alia, MS. fol. Gr.

16 Vita S. Clementis Papæ Rom. diſcip. S. Petri. Martyrium s. clementis Ancyrani, MS. 8. græc.

17 Carmina Sibyllina in lib VII. *MS.* 4. græc. cod. novus.

18 Theophylactus in IV. Evangelia, MS. fol. Gr. cod. bonus.

19 S. Nicolai Archiep. Myrorum, Vita. Martyrium s. Euſtachii uxoris ac filiorum, MS. 4. min. græc.

20 Vita Simeonis Archimandritæ, Martyrium Mamantis. Anthemi Epiſc. Nicomediæ. Babylæ Arch. Antioch. ſub. Numeriano. De S. Michaele Archangelo. Martyrium Eudocii & Socior. Sozontis. S. Severiani, ss. Manodoræ, & Socior. s. Theodoræ Alexandrinæ. s. Autonomi. s. Cornelii Ceoturionis. Vita s. Nicetæ. Martyrium Euphemiæ. s. Sophiæ, & filiarum. s. Trophimi & Sociorum. Euſtachii & uxoris & filiorum. Encomium Aſterii Amaſeæ Epiſc. in Martyrem Phocam. Vita s. Theclæ Iconienſis. Vita s. Euphroſynæ. Martyrium Calliſtrati & ſociorum. Vita & certamina S. Patris & Confeſſ. Charitonis. Vita & Martyrium Greg. Martyr. ex magna Armenia, omnia MS. fol. Gr.

21 Vita & Martyrium Polyeucti, Marciani &c. Vita Theodori Cœnobiarchæ. Martyr. ss. Stratonici & Socii. Vita S. Nili. s. Joh. pauperis. In Invent. s. Catenæ D. Petri. Vita s. Antonii conſcripta à s. Athanaſio M. MS. 4. Gr.

22 Theophylactus in XII. Propbetas minores. MS. fol. Gr.

Qui ſequuntur Plutei uſque ad 28. ſunt Latini, quos eam ob cauſam omiſi.

PLUT. XXVIII.

1 Claudii Ptolemæi magna (vel Mathematica) Syntaxis cum præfationibus Pappi, & Theonis (utraque Inſcriptio illic eſt) l. 13. omnes Ejuſd. prompti canones v. Planetarum. Ejuſd. Ptolemæi apparentiæ ſtellar. fixar. cum earum ſignificatione ex Eudoxo, & aliis cum tractatu de magnitudine ſtellar. Ejuſdem Judiciaria. Theonis Alexandrini in Ptolem. Aſtronom. comment. L. duo. Euclidis Megarenſis Elementor. l. XIII. ex edit. Theonis. Ejuſd. data ex edit. Theonis. Ad finem tabula ſexagenariorum eſt, omnia MS. fol. Gr. magno.

2 Euclidis Megarenſis Elementa, & data, MS. fol. Gr. cod. antiquus.

3 Euclidis Meg. Element. L. XV. Ejuſdem Phænomena, *MS.* in fol. Gr. codex vetus forma oblonga.

4 Archimedis de Sphæra & cylindro L. II. Ejuſd. cyclometrica, de conicis & Sphæricis, de Helicis, de Aequiponderantibus. Pſammites ſeu de numero arenæ. Tetragoniſmus. Eutocii Aſcalonitæ comm. in Archimedem. Cronus de menſuris ſeu ratione menſurandi, omnia MS. fol. Gr.

5 Strabonis Geographiæ, L. X. MS. fol. Gr.

6 Euclidis Elemeot. L. XV. Quartus decimus incipit. *Hypſiclis quæ Euclidi tribuuntur.* Ejuſdem de Optica. Phænomena ſive Sphærica, MS. cod. valde bonus.

7 Theonis Alexandr. in promptos canon. Ptolemæi expoſitio poſter. Ptolomæi ordinatio promptorum canonum. Ejuſd. hypotheſes Planetarum cum tabul. Aſtronom. & longitudine & latitudine ſtellar. fixar. vulgo Canon Mathematicus vel Aſtronomicus dicitur. Procli Diadochi Platon. Hypotypoſis ſuppoſitionum Mathematicarum. Pauli Alexandr. Introductio in Apoteleſmatica, ad finem menſes Roman. & Arabici invicem collati, MS. 4. Gr.

8 Euclidis Elem. L. XIII. cum XIV. & XV. qui inſcribuntur Hypſiclis io Euclidem. Ejuſd. Euclidis Data, MS. 4. Gr.

9 Claudii Ptolemæi Geographica L. VIII. MS. fol. Gr.

10 Euclidis Data, Optica & Phænomena (quædam deſunt ab initio) *MS.* fol. *Gr.*

11 Manuelis Bryennii de Muſica Antiquor. Ejuſdem comment. in Timæum Platonis de animæ ſubſtantia & cognitione, aliaque Platonica. *E*juſdem in generationem Animæ *P*latonis. De Mirabil. Lectionibus, ubi de Auguriis aliiſque ejus generis tractat. *MS.* fol. *Gr.*

12 Theonis Smyrnæi Platonici Mathematica utilia ad Lectionem Platonis. Theonis Alexandr. in promptos canones *P*tolemæi L. IV. hi ſunt ex Syntagmate priori eujus in aliis Canonibus ipſe Theon meminit, ſed libros ſe V. ſcripſiſſe ait. Ptolemæi expoſit. promptor. Canonum ad Syrum (adjecta ſunt Scholia, ſine principio, in quibus meminit anni C. Diocletiani atque *E*clipſeos vel obſervationis cujusdam eo anno factæ.) Theonis Alexandrini Com̃. in prompt. Canonum Syotagma ſecundum. Tabulæ Geographicæ Ptolemæi. Tabulæ Aſtronomicæ Theonis cum Laterculo Regum Chaldæorum, Perſiæ, Ægypti, & Faſtis Coss. prout in vulgaribus Theonis Codicibus reperiuntur. Apotelesmatica quædam cum tabulis. Fragmentum Phænomenon Ptolemæi (ut arbitror) Procli Diadochi Aſtronomicar. hypotheſeon Hypotypoſis. De Mercurio quædam, Anonymi. Alia quædam de poſitionibus *E*phemeridarum *MS.* 4. Græc.

13 Georgii Chryſococcæ (ut arbitror) Canonum Perſicorum conſtructio, ſine nomine. Iſaaci Argyri Methodus computi Eccleſ. *E*xcerpta ex Apotelesmaticis Hephæſtionis Thebani & alia Aſtrologica. Mercurii Triſmegiſti ad Ammonem Ægyptium Medicomathematica, Item Galeni. Stephani Philoſophi Alexandrini & Doctoris Oecumenici hoc eſt Univerſalis quædam prædictiones Mathematicæ. Omnia *MS.* 4. græc.

14 Varia Aſtrolog. partim ſine nomine, partim Hephæſtionis Thebani, Aſtrampſychi Ægyptii ad Ptolemæum Regem, Steph. Alexandrini, *D*octoris Oecumenici &c. *MS.* 4. græc.

15 Strabonis Geographia Incip. l. 2. de Aſia usque ad XVII. inclus. *MS.* fol. Gr.

16 Canones Perſici ut ſupra num. 13. Iſaaci Argyri—ibid. num. 13. Excerpta ex Hephæſtione Thebano. Mercurii Triſmegiſti ad Regem Ægyptium. Galeni quædam Medicomathematica. Steph. Oecumenici Doctoris Aſtrologica. Omnia hæc ut prius cod. 13. Tabulæ longit & latitud. aliquot civitatum. Iſaaci Monachi conſtructio Aſtrolabii. Claudii Ptolem. conſtructio Can. Mathematicor. ad Syrum. *E*juſd. Symperasmatica & alia Aſtrologica. Omnia *MS.* 4. Græc.

17 Perſica Syntaxis vel compoſitio Aſtronomiæ (forte Chryſococcæ) *MS.* in fol. Gr.

18 Theonis Alexandrini Comment. in Syntaxeos Mathematicæ Ptolomæi libros priores VI. Pappi Alex. in ejusdem Syntaxeos V. & VI. libros ſcholia *MS.* in fol. magno, in charta pergam. literis majusc. Græc. codex inſignis & rarus.

19 Strabonis Geographiæ libri poſteriores 8. a X. nempe ad XVII. incluſ. *MS.* 4. Gr.

20 Porphyrii Jſagoge in Apotelesmata Ptolemæi. Centiloquium Ptolemæi ſine nomine cum ſcholiis brevib. Anonym. Ejusd. Tetrabiblos (ut vulgo vocant) ſeu de Apotelesmatibus ad Syrum L. IV. cum Scholiis Anonymi. Judicia quædam Aſtrologica Anonymi. Omnia *MS.* 4. Gr.

21 Joh. Philoponi de uſu Aſtrolabii, bene ſcript. Tractatus de Aſtrolabio Anonymi. Methodus utilis de uſu Canonum Aſtronomicorum. Theonis Alexandrini in promptos cãones Syntagma ſecundum. Excerpta quædam ejusdem ex Comment. in Syntaxin Ptolemæi. Omnia *MS.* in 4. Gr.

22 Geomantica quædam Anonymi (forte Michaelis Apoſtolii *B*yzantini — Aſtrologica quædam Anonymi.

23 Geoponica (Conſtantini Imperat *P*orphyrogenetæ) ſine nomioe in L. XX. *MS.* in 4. Gr. Cod. bonus.

24 De *P*roſodia Anonymi. Manuelis Moſchopuli de *P*roſodia liber, hoc eſt ratione accentuum &c. & alia Grammaticalia, *MS.* 4. Gr.

25 *D*ionyſii *P*eriegeſis cum Scholiis (Euſtathii ut arbitror.) Aeſchyli aliquot tragœdiæ, Vulcanus nempe, Prometheus ligatus, ſeptem ad Thebas, Perſæ cum *S*chol. Græcis. Ajax flagellifer ſive lorarius & Electra, Sophoclis ut arbitror, cum Scholiis, *MS.* 4. gr.

26 Theonis Alexandr. in prompt. Canon. *S*yntagma 2dũ ad Epiphanium filium cum tabulis Mathematicis. Optime ſcriptus in charta pergamena Anno Chriſti 900. *MS.* 4. Gr.

27 Maximi peri catarchon, liber, Carm. Heroico, Introductio in Aſtrologiam. Manethonis Apotelesmaticor. l. VI. Carm. Heroico. Alia quædam Aſtrologica, cod. bonus. *MS.* io fol. Gr.

28 *Pro-*

28 Procli Diadochi Hypotypoſis Mathematicar. Hypotheſium, cod. bonus. *MS.* in f. G.

29 Strabonis fragmentum de magnitudine & figura terræ. Platonis definititiones. Ejuſd. Epitaphios, ſeu Oratio in mortem eor. qui bello occubuerunt. Clinias ſeu Oratio quædam falſo Platoni tributa. Timæus Locrus Platonis, ſeu de natura Mundi, *MS.* 4. Gr. Chart. rec. in eodem codice olim fuere Plethonis correctiones Geographicorum Strabonis ſed mala manu ablatæ & exciſæ ſunt.

32 Iſaaci Argyri Monachi Aſtronomica. Pollucis Onomaſticum (vane ſcribit ad Julium Cæſarem) MS. 4. Gr.

33 Apomaſaris (forte Albumaſaris) Apoteleſmaticus de Aſtrologicis prædictionibus, *MS.* 4. *Gr.* Anno Domini 1542.

34 Hermetis Medici Mathematica (in aliis libris inſcribitur Hermetis Triſmegiſti Medicomathem.) ad Ammon. Aegypt. Liber quatuor foliorum. Galeni de declinationibus morborum. Alia quædam Aſtrologica ſine nomine de obſervatione translatione temporum, & eorum quæ in iis accidunt, Anonymi. Com̃entaria in Apoteleſmata Ptolemæi de prædictione ventorum, atque alia Aſtologica ex opinione Chaldæorum & Aegyptior. De Univerſalibus Apoteleſmatibus. Ephemerides ſeu de Ortu, & Occaſu ſtellar. Incipit menſe Januario. Multa alia Aſtrologica ſine nomine, omnia MS. 4. *Gr.* cod. bonus.

35 Nicomachi Geraſeni Arithmeticæ Iſagoges l. 2. cum Scholiis tractatus de Virtute numerorum, MS. in fol. *Gr.*

36 Apomaſaris Apoteleſmatica ſeu potius excerpta ejuſdem. Varia Aſtrologica ſunt, MS. 4. *Gr.*

37 Arati Phænomena cum Scholiis antiq. MS. *Ao.* Chr. 1464. fol. *Gr.* Liber fuit Ang. Politiani, cujus manus hic reperitur, ſicut paſſim alibi in libris, ut & alicubi comitis Mirandul.

38 CL. Ptolemæi Geogr. L. VIII. MS. 4. Gr.

39 Hipparchi Bithyni in Arati & Eudoxi Phænomena L. III. MS. in fol. gr. Cod. bonus valde.

40 Strabonis Geographiæ. L. X. priores MS. in fol. gr.

41 Franc. Porti Cretenſis Oratio quædam MS. 8. gr.

42 CL. Ptolemæi Geogr. Script. 1445. Florent. MS. in fol. gr.

43 Ptolemæi Tetrabiblos ad Syrum optime ſcriptus. Procli Diadochi Hypotypoſis Mathematicar. Hypothes. MS. in fol. Gr.

44 De Climatibus terræ tractatulus folior. 2. Adamantii Sophiſtæ de ventis. Achillis Tatii Iſagoge in Arati Phænomena.
Excerpta ex l. 3. Comm. Hipparchi in Arati & Eudoxi phænom. MS. 4. gr.

45 Ariſtot. Mechanica. Theophraſti Metaphyſica. Pſelli de poteſtate Dæmonum Dialogus *MS.* 4. gr. Cod. bonus.

46 Ptolemæi Hypotheſes planetar. Tractatus de conjunctionibus luminar. Scriptus circa Ann. Philippi 941. Ind. 6. ut ex quadam obſervatione Mathemat. patet a quodam Chriſtiano: ad finem enim tractatus eſt de Paſchate celebrando juxta Eccleſiæ conſtitutiones *MS.* 4. Gr. Theonis Alexandrini in promptos Canones Ptolemæi Syntagma 2. cum tabulis Aſtronomicis. Omnia *MS.* 4. Gr.

47 CL. Ptolomæi Mathem. Syntaxis. Aſtrologica varia. *MS.* 4. gr.

48 Procli Diadochi Hypotypoſis Mathemat. Hypothes. Theonis Alexandr. in promptos canones Syntagma ſecundum cum tabulis Mathemat. & Canone Regum & Imp. & annis coss. Ultimus Imp. ponitur Leo qui imperavit poſt Theodoſium Incipit a temporibus Antonini Pii, & terminatur anno poſt Conſulatum Tiber. Auguſti folius. Codex bonus & antiquus *MS.* 4. Gr.

49 CL. Ptolemæi Geogr. L. 8. cum tab. Geographicis Græcis. Codex bonus *MS.* in f. gr.

In Plut. 29. & 30. non ſunt ſcriptores Græci.

PLUT. XXXI.

1 Tragœdiæ aliquot Euripidis, Sophoclis, Aeſchyli, MS. majori Gr.

2 Carmina quædam monoſticha in dies feſtos SS. cujuslibet menſis, incipit à Sept. terminatur Auguſto. Carmen in Natalem Domini. Lexicon Græcum Chriſtoduli juxta ordinem Alphabeti, deſinit littera P. Aeſchyli Tragœdiæ cum ſcholiis Omnia MS. Gr. 4.

3 Oppiani Halieutica & Cynegetica cum ſchol. Scholia in Hecubam Euripidis. Aeſchyli Prometheus & aliæ tragœdiæ cum ſcholiis, MS. in 4. Gr.

4 Ex Enchiridio Hephæſtionis de IX. Carminum Generibus. Demetrii Triclinii de eadem re. Excerpta ex Platonii & aliis de Comœdia & ejus differentia. Ariſtophanis Plutus, & aliæ Comœdiæ cum præf. Thomæ Magiſtri & vita Ariſtoph. ejusd. MS. 4. Gr.

5 Euripidis Phœniſſæ cum Scholiis Heſiodi Opera & dies cum Scholiis. Pindari Hymni, Olympia X. cum Schol. vett. Theocriti Bucolicon cum Scholiis. Homeri Iliados l. 3. cum Schol. brevib. MS. 4. gr.

6 Euripidis aliquot Tragœdiæ MS. 4. gr.

7 Argonautica Apollonii Rhodii cum veteri Schol. Sententiæ Monoſtichæ ex variis Poetis juxta Alphabetum diſpoſitæ, Muſæi Hero & Leander. Euripidis Medea, & Andromacha, omnia Impr. florent 1492. 4. gr. lit. quadr.

8. Martyrium Georgii Martyris Æſchyli Prometheus, Perſæ,

Perſæ, Agamemnon, Eumenides, Aiax, Oreſtes, Dionyſii Periegeſis ſine nomine, Lycophron, Omnia ms. 4. græc.

9 Euripidis & Sophoclis Tragœdiæ & Vita ipſius Eurip. MS. 4. græc.

10 Euripidis Tragœd. MS, in fol. gr.

11 Apollonii Rhodii Argonautica cum ſcholiis, Cod. novus MS. fol. gr.

12 Ariſtophanis Comœd. Imp. ap. Ald. 1498. cum Schol. græc.

13 Idem cum Scholiis brevibus MS. f. gr.

14 Ariſtot. Poetica & Rhetoricor. L. IV. Ejusd. Rhet. ad Alexandrum. Hermogenis ars Rhetorica Libris IV. Ejusdem de Ideis & alia Oratoria &c. MS. 4. gr.

15 Euripidis Tragœdiæ aliquot cum Schol. MS. f. gr.

16 Ariſtophanis Comœd. MS. 4. gr.

17 Euripidis aliquot Trag. cum ſchol. MS. 4. gr.

18 Euripid. Trag. aliquot cum ſchol. Theocriti IV. Eidyllia MS. 4. gr.

19 Heſiodi Theogonia. Ejusdem ſcutum. Phocylidis carmina. Theognidis carmina. Homeri Batrachomyomachia. Pythag. Carmina aurea. Omnia ms. ſol. gr.

20 Euripidis aliquot Tragœd. cum ſchol. brevib. ms. 4. græc.

21 Ariſtoph. nubes, & alia ex cod. antiquo interpol. ms. 4. gr.

23 Heſiodi Opera & dies cum Scholiaſte. Procli Diadochi in hunc libr. Comment. Planudæ Grammatica quædam. Demetrii explicatio vocum Homeri l. 1. & 11. Iliadis Anonymi (forte ejusdem Demetrii) tractatus de dialectis græc. Iſaaci Argyri Monachi proſodia de Metris ms. 4. gr. Tractatus latinus de Metris ex Donato, & Beda in eod. Vol.

24 Heſiodi Opera & dies, Theogonia, & ſcutum. Excerpta Jo. Tzetzæ de differentia Poetarum. Scholia vetera in Theogonias Heſiodi. Petri Chartophylacis Bulgariæ, & Joh. Diaconi Comment. in ſcutum Herculis Heſiodi. Procli Comment. in Opera & Dies, vel potius excerpta. Andronici Byzantini Epigr. Heroicum ad Card. Beſſarionem. Imp. Juliani Epiſtolæ ms. omnia in 4. gr.

25 Euripidis Tragœdiæ — ad finem Idyllion Theocriti ms. 4.

26 Apollonii Argonautica cum ſcholiaſte ab initio poſito, ms. in 4. Codex bonus.

27 Coluthi Poetæ Raptus Helenæ. Tryphiodori Captivitas Ilii. Oppiani Cynegetica l. 4. ms. gr. 4.

28 Anthologia Epigrammatum gr. l. 7. collecta a Maximo Planude Monacho ms. 4. gr.

29 Q. Calabri Paralipomenon Homeri, l. 4. Tryphiodori Ægyptii Grammatici & Poetæ Captivitas Ilii. Coluthi Lycopolitæ Thebani (qui ſub Anaſtaſio Braccino vixit) raptus Helenæ. Impreſſ. apud Aldum. 8. græc.

30 Anthologia diverſ. Epigrammatum l. 7. impr. apud Aldum, 8. gr.

31 Euripidis Tragœdiar. pars altera impr. apud Aldum.

32 Heſiodi ſcutum & Theogonia, & Hymni quidam Deorū. Arati Phaenomena ſine nomine, ms. in fol. gr.

33 Anthol. l. 7. impr. Florentiæ literis Capital.

34 Euripidis aliquot Tragœdiæ, ms. in 4. gr. Cod. bonus.

35 Ariſtophanis aliquot Comœdiæ, ms. in 4. gr.

36 Euiſd. Aliquot Comœdiæ, ms. in 4. gr.

37 Heſiodi Opera & Dies. Nicetas (qui & Plethon) de proceſſ. S. ſpiritus Orat. 6. Interrogationes & Reſponſ. ſacræ ex ss. Patribus. Smyrnæi de Azymis & proceſſ. s. Spiritus. Leonis Imp. ad Georg. Suffiguratio animarum: deeſt principium. Excerpta Dionyſii Areopagitæ. Ejusdem de Cœleſti Hierarchia. Sermo quidam in Pſalmos. Ammonii Hermei Introductio in Philoſop. In prædicab. Ariſtotelis cum ſcholiis brevibus. Porphyrii Introductio in 5. voces. Joh. Damaſcenus de Luce. Compendium Organi. Compendium Muſices. Compendium Geometriæ. Phornuti excerpta de Diis. Euſebii Pamphili Epitome temporum de s Paſchate. Alia quædam de Paſchate & computo. De Cometis eorumque Generibus. Plutarchi de Placitis Philoſoph. l. 2dus Inſcribitur Phyſica. Omnia, ms. in 4. græc.

38 Aeſchyli Tragœdiæ aliquot, deeſt principium, prima eſt ſeptem ad Thebas, ms. in 4. græc.

39 Heſiodi Opera & Dies. Oppiani Halieutica, ms. in 4. gr.

PLUT. XXXII.

1 Homeri Batrachomyomachia. Ejuſd. Ilias cum perpetua paraphraſi interlineari Græca, forte Pſelli, vel Theodori Gazæ, a quo etiam ſcriptus, in fol. majori græc. Codex pulcherrimus.

2 Sophoclis Tragœdiæ ſex. Heſiodi Opera & Dies. Euripidis Tragœdiæ XVIII. Aeſchyli Trag. tres, Ms. in fol gr.

3 Homeri Ilias cum ſcholiis ineditis & Batrachom. in ſol. Ms. gr. Codex bonus.

4 Vita Homeri ex Herodoto & Plutarcho. Dionis Chryſoſtomi Oratio de Homero quæ eſt 53. Homeri Ilias, Odyſſea, Batrachom. & Hymni, omnia Ms. in fol. majori, Codex novus nitide ſcriptus.

5 Homeri Ilias Ms. in fol. gr.

6 Ejusdem Ilias, Odyſſea, & Batrachom. ſcripſit Joh. Roſo, fol. græc.

7 Homeri Opera Omnia cum vita & elogiis ex Herodoto, Plutarcho, & Dione Chryſoſtomo, & præfat. Demetrii Chalcondylæ. Impreſſ. Florentiæ 1488. in fol gr.

8 Homeri Ilias (deſunt quædam ab initio) Codex antiquus, ms. in fol. græc.

9 Apollonii Argonautica cum ſcholiaſte vetere, hoc eſt cum ſcholiis Lucilli Tarrhæi Sophoclei & Theonis & Vita Apollonii. Æſchyli Tragœdiæ ſex, Perſæ, Agamemnon, Choephori, Prometheus ligatus, Eumenides, ſeptem ad Thebas & vita Æſchyli ad finem. Sophoclis Tragœdiæ ſeptem. Aiax Maſtigophorus, Electra, Oedipus, Tyr. Antigone, Trachiniæ, Philoctetes, Oedipus Coloneus cum Scholiis Græcis antiquis. MS. gr. f. Codex optimus in pergameno, inſignis vetuſtatis.

10 Homeri Ilias.

11 Manuelis Moſchopuli collectio vocum Atticarum ex Iconibus Philoſtrati, ſed imperfecta. Ilias Homeri, *MS.* fol. Gr.

12 Homeri Odyſſea. Catonis Romani carmina moralia, ms. in fol. gr.

13 Libanii Sophiſtæ Orationes. Dialogi Luciani, ms. 4. gr.

14 Homeri Odyſſea, Batrachomyomachia & Hymni cum præf. & vita & elogio ejusdem ex Herod. Plut. & Dione. Impreſſ. in fol. gr.

15 Ejusd. Ilias, ms. 4. Codex bonus.

16 Nonni Dionyſiacor. L. 48. ſive de Exped. Bacchi carmen Heroicum. Theocriti Idyllia XIX. Apollonii Argonautica L. IV. Heſiodi Opera & Dies, Theogonia & Scutum. Oppiani Cynegetica L. IV. & Halieutica L. V. *M*oſchi Siculi Syracuſii Europa, *A*mor fugitivus & Megara. Nicandri Theria-

ca

cum ſine principio. Ejuſd. Alexipharmaca. Thryphiodori de Ilii Captivitate. Phocylidis Carmina, bis poſita. S. Greg. Naz. Carmina Theologica. Varia Apollinis Oracula. Ænigmata quædam. Juliani verſus quidam. Epigrammata deſcripta in column. erectis in Hippodromo Conſtantinopolitano. Greg. Naz. carmina. Omnia verſibus ſcripta in 4. Gr. Liber emptus Conſtantinop. ab uxore Joh. Chryſoloræ 1424.

17 Lycophron cum Scholiis Iſaaci Tzetzæ ms. in 4. gr.

18 Homeri Ilias ms. in 4. gr.

19 Manuelis Philæ varia carmina. ms. 4. gr.

20 Lycophronis Alexandra cum ſcholiis ms. in fol. gr.

21 Luciani Phalaris. Euripidis Tragœdiæ duæ ms. 4. gr.

22 Homeri Ilias cum Scholiis brevibus & præf. ſine nomine. Batrachomyomachia, MS. in fol. Gr.

23 Ejuſd. Odyſſea, MS. in 4. Gr.

24 Idem codex, ſed antiquior. MS. in 4. Gr.

25 Ejuſd. Iliadis l. VIII. MS. 4. Gr.

26 Pythagoræ Aurea Carmina cum comment. Hieroclis, mſ. 4. gr.

27 Homeri Ilias, ms. 4. gr.

28 Iliados L. duo cum ſchol. Græco. (forte Euſtathio) ms. 4. gr.

29 Lycophron cum ſchol. ms. 4. gr.

30 Homeri Odyſſea, ms. fol. gr.

31 Ejuſd. Ilias, ms. f. gr.

32 Ajax flagellifer Sophoclis cum ſchol. ms. 4. gr.

33 Pindarus cum veteri Scholiaſte. Euripid. aliquot Tragœd. cum ſchol. Epiſtolæ Phalaridis, Bruti. Ex Epiſtolis Photii Patriarch. Conſtantinop. Epiſt. Procopii Gazæi Sophiſtæ. Epiſt. Syneſii Epiſcopi Pentepolis. Antipatri Sidonii Epigramma in Homerum & alior. quorundam verſus atq. explicationes fabular. Homericarum. Lexicon vocum Græcar. juxta Alphabetum. Tractatus de Dialectis, ms. omnia 4. gr.

34 Sophoclis aliquot Tragœdiæ atq. ejus vita, ms. 4. gr.

35 Pindarus cum ſcholiaſte & Vita ipſius ad finem, ms. f. gr.

36 Lycophron cum ſcholiaſte. Pindari Hymni aliquot cum ſcholiaſte. Dionyſii Periegeſis, ſeu deſcriptio Orbis. Heſiodi Opera & Dies, omnia ms in 4. gr.

37 Theocriti Bucolica & Syrinx. Pindarus cum ſcholiaſte. Libanii Sophiſtæ Epiſtolæ, ms. 4. gr.

38 Homeri Ilias, ms. fol. gr.

39 Homeri Odyſſea, ms. 4. gr.

40 Sophoclis Trag. tres, Ajax, Electra & Oedipus Tyrann. cum ſcholiis, ms. fol. gr.

41 Pindari Olympia. Heſiodi Opera & Dies, ms. 4. gr.

42 Pſelli Paraphraſis in Iliadem Homeri, verbum verbo reſpondens, ms. 4. gr.

43 Theocriti Bucol. & In Adonidem, ms. 4. gr.

44 Pindari Olympia cum ſchol. brevib. Joh. Damaſc. in Natal. Dom. carmen. Alior. Poetar. Encomia in Sanctor. feſta, ms. 4. gr.

45 Apollonii Argonautica. Orphei Hymni. Homeri Hymni in Apollinem & Venerem, ms. gr. fol.

46 Theocriti Bucolica & Helenæ Epithalamium & Syrinx & Altare, ms. fol. gr.

47 Ilias Homer. ms. fol. gr. codex bonus.

48 Theognidis verſus. Luciani aliquot Dialogi & Epiſt. ms. 4. gr.

49 Sophoclis Ajax Flag. & Electra, ms. fol. gr.

50 Homeri Batrochomyomachia. Pythagoræ Aurea carmina, cum Elogiis in ipſum Pythag. ms. 8. gr.

51 Tragœdiæ Sophoclis duæ, ms. 4. gr.

52 Pindarus cum veteri ſcholiaſte. Theocritus, ms. fol. gr.

PLUT. LV.

1 Lexicon Suidæ vel Sudæ (ut inſcriptio eſt) finit lit. ψ ut ſolet. nomina propria non habet, bene ſcriptus a quodam Petro cretenſi, Julii VIII. A. 6930. f. M. Gr.

2 Ulpiani Rhetoris expoſitio Orat. Demoſth. Libanii Quæſtoris ineditæ Epiſtolæ, partim in charta partim in Pergameno. ms. f. gr. codex bonus.

3 Sopatri Exercitationes Oratoriæ ms. 4. gr.

4 Urbicii (forte Mauricii Imp. legendum erit) tactica: quædam variis in locis deſiderantur. Tactica quædam ſine nomine, niſi forte ad priora pertinent. collectio ex variis de ordin. exercitu cap. 54. Auctor antiq. & bonus, quamquam ſine nomine. Alia quædam Tactica ſine principio & nomine. Auctor poſt Beliſarium vixit, nam ejus meminit. Aſclepiodoti Philoſophi Tactica in cap. XII. Æliani (ſummi Sacerdotis) Tactica. Æneæ de toleranda obſidione liber. Arriani Tactica & Ordo exercitus contra Alanos. Onoſandri Strategicus cum tractatu de militaribus Orationibus. Tractat. de variis curioſis, ut remediis equorum, telis veneno tingendis &c. ſine principio. In aliis libris inveni inſcriptum: Julii Africani

fricani ceſti, ſed non eſt ille liber cujus ſuo hoc nomine meminit Photius in Bibliotheca: hic enim a barbaro & ſtulto quodam homine ſcriptus eſt. Enchiridion Epicteti. Problemata militaria L. XIV. Leonis Imp. Tactica & conſtitutiones militares. Conſtantini Imp. Strategica. Præmittitur codici Juramentum ut bene ſcribatur. Codex optimus Pergam. ms. in ſol. gr.

5 Theodori Studitæ Confeſſoris Catecheſis ad monachos, & alia moralia. S. Maximi monachi cap. 40. (ut inſcribitur) ſed ſunt centuriæ ipſius morales tres, & aliquot epiſt. f. G. ms.

6 Synelii Epiſt. & Orat. ms. 4. gr.

7 Theodori Prodromi Grammatica nonnulla. Arſenii Gramatica. Philoſtrati Icones cum expoſitione. Carmen Heroicum Marcelli Sidetæ ſcholia in chironem de piſcibus. Philoſtrati Heroica, & Epiſtolæ. Epiſtolæ Bruti à Mithridate collectæ. Maximi Planudis Epigrammata. Marci Antonini de ſe ipſo. Enchiridion Epicteti. Catonis Parænetica ad filium ſive diſticha ut vulgo vocant, traducta in Græcum à Max. Planude. Pythagoræ aurea carmina. Iſocrates ad Demonicum. Agapeti Oratio admonitoria ad Imp. Juſtinianum. Collectio proverbior. ex Salomone & Siracide. Dictionatium quoddam ſine nomine. Phocylidis carmina. Herôdiani quædam Grammatica. Excerpta Grammatica ex Chœroboſco & aliis. Joh. Tzetzæ Grammatica. Georgii Chœroboſci de fig. Poeticis. Tractatus Grammaticus de ſpiritibus & accent. Theophylacti Simocattæ de dubiis Phyſicis. Oracula quædam Apollinis. Hephæſtion de metris. Procli Sophiſtæ de charactere Epiſtol. ſorte Libanii. Gregorii Corinthii de conſcrib. epiſt. & verſibus. Alexandri de figuris ſcotent. & verborum. Nicephori Gregoræ de voce Aſtanactus Longobardi *Sapientiſſ. de conſtructione. Conſtantini Acabiti varia. Proverbia varia Græca. Dictionarium. Michael de conſtructione. Alius de eadem re. Maximi Planudis Grammatica & Syntaxis. Joh. Glychis (qui poſtea fuit Patriarcha Conſtant.) de Syntaxi, omnia MS. 4. gr.

8 Syneſii Cyrenæi Epiſt. 146. Hymni & Orat. 4. gr. ms.

9 Theodorus Gaza de menſibus. Ejuſdem de Spontaneo & invito, ms. gr.

10 Theonis Sophiſtæ Progymnaſmata & Orat. ms. 4. gr.

11 Theodori Laſcaris, filii Joh. Ducæ Imp. Phyſica, ms. 4. gr.

12 Theodori Grammat. Iſagoge in Grammat. ms. 4.

13 Theodori contradictorius contra Beſſarionem, ms. 4. gr.

14 Theodorus de menſibus. Lexicon Harpocrat. deeſt aliquid ad finem. De figuris Rhethoricis ex Hermogene. Tryphonis de affectionibus dictionum. Manuelis Moſchopuli de eadem re. Tractatus de Dialectis, Anonymi, *MS.* in ſol. gr.

15 Theodori Iſagog. Grammat. 4. gr. *MS.*

16 Idem, in 4. gr. *MS.*

17 Theodori Grammatici Alexandrini de Proſod. & Oratione. Idem auctor cum priore ut arbitror. *MS.* 4. gr.

18 Varini Camertis Lexicon ad Petrum Medices, *MS.* fol. gr.

19 Xenophontis Rhetoris Memorab. l. 4. ejuſd. Oeconomicus. De Venatione, Cyropædia, Expeditio Cyri, Hipparchicus, *Hieron ſive Tyrannus, de Equitatione, Politia Lacedæmoniorum & Athenienſium, *MS.* fol. gr.

20. Commentar. Syriani, Sopatri, & Marcellini in Rhetorica Hermog. *MS.* fol. gr.

21 Xenophontis Convivium, Oeconomicus, Cyropædia. ſcripta Conſtantinop. Ind. V. A. 6935. MS. 4. gr.

22 Xenophontis Encomium Ageſilai, Hiero, Socratis Memorab. l. 4. Hipparchicus, de Equitatione. Pulitia Lacedæm. Politia Athenienſium, Oeconomicus, Convivium & Cynegeticus, omnia *MS.* in fol. gr.

PLUT. LVI.

1 Menandri Sophiſtæ Rhetorica & alia, ubi etiam tractatus de fontibus & Fluviis, de incremento Nili, mulieribus claris virtute bellica (neſcio an Phlegontis Tralliani qui etiam de longævis ſcripſit) Homeri & Heſiodi certamen. Theophylacti Bulgar. Epiſcopi de cauſis, propter quas latini Græcos accuſant. Ejuſdem ſermo de adoratione S. Crucis. Polemnnis Sophiſtæ in obitum Callimachi & Cynægyri. Ex Commentatiis Metropolitæ Corinthi in libr. Hermog. de gravitate dicendi, & alia Rhetorica. Liber ſextus Pollucis. Polyæni Strategematica. Quæſtiones Natur. ſine principio. Cart. Bombyc. omnia *MS.* . ſol. Gr.

2 Plutarchi varia Philoſophica.

3 Maximi Planudæ Grammatica & Syntaxis. Plutarch. de poteſtate animarum. Orationes & Epiſtolæ Anonymi. Epiſtolæ Bruti. Vita & Epiſtolæ Georgii Cyprii. Iſocratis

Pana-

Panathenaicus. Fragmentum Eunapii de Vir. Sophiſt. omnia MS. 4. gr.

4 Plutarchi Philoſophica & ejuſdem Parall. *MS.* fol. gr.

5 Plutarchi Philoſophica. Item Galba & Otho, *MS.* fol. gr.

6 Lexicon Moſchopuli ex Iconibus Philoſtrati, *MS.* 4. gr.

7 Plutarchi apophthegmata Principum. Apophthegmata Laconica. De utilitate Aquæ & ignis. De Delectu Oraculorum. Quod bruta ratione non careant. Vita Homeri, omnia *MS.* 4. gr.

8 *M*anuelis Moſchopuli Protoſchedia & aliquot Oratt. Ariſtidis, *MS.* gr. in 4.

9 Plutarchi Philoſoph. Impreſſ. Venet. Ald. 1509. fol. gr.

10 Pauſaniæ Deſcript. Græc. l. X. *MS.* gr. fol. cod. nitidus.

11 Pauſan. &c. ſcriptus Romæ a Joh. Roſo.

12 Jul. Pollucis Onomaſticon ad Comm. Imp. fol. *MS.* gr.

13 Joh. Monachi Sententiæ. Explicatio aliquot vocum lat. Græce. Jus Canonicum ex Var. *C*oncilior. decretis Collect. Collectio Novellar. poſt Juſtin. editar. ms. fol. gr.

14 Nicephori Gregoræ contra librum Palamæ. Ejuſd. Excerpta Hiſt. Rom. *MS.* gr. 4.

15 Plutarchi quædam. Galeni Med. de ſpeciebus Philoſophiæ, *MS.* gr. 12.

16 De Dialectis tractat. Item & Tryphonis Grammatic. Grammatica quædam & Poëtica, Herodiani Schemata, MS. gr. 4.

17 Moſchopuli Schedæ ſeu rudimenta Gram. ms. 4. gr.

18 Plethonis Varia Opuſcula & Orat. ms.

19 Liber ſine Principio (ut credo) Porphyr. de Antro Nymphar. 8. gr.

20 Palæphati Hiſt. incredib. Philoſtrati Lemnii Iconum l. 4. Phornuti Theoria de Deor. Natura. Calliſtrati diſſertat. in Imagines &c. ms. gr. 4. codex bene ſcriptus.

21 Nemeſii Epiſcopi Emeſæ de Nat. hominis & alia: liber exſcriptus Anno 1563. ex cod. ms. *M*onaſt. S. Sabæ Hieroſolymis, ms. Gr. 12.

22 Maximi Planudis Epiſt. & Orationes. Phocylidis carmina. Diſticha Catonis translata ad Planude. Boethius de Conſolatione Gr. à *P*lanude &c. ms. 4. gr.

23 Moſchopuli Dictioarium & alia ſine principio, ms. 4. gr.

24 *P*lutarchi Apophtegmata *P*rincipum. Apophtegmata Laconica. *P*ræcepta *P*olitica, conſolatio ad Apollonium, ms. gr. bene,

25 *P*lutarchus de Homero, ms. gr. 4.

26 Moſchopuli Schedæ ſine principio, ms. gr. 4.

27 De nominibus & Verb. Atticis ex Technologia Iconum *P*hiloſtrati facta à Moſcopulo, ms. gr. 4.

28 Grammatica *M*anuel. Moſchopoli, ms. 4. gr.

29 Q. Calabri *P*aralipomena ſive derelicta ab Homero poſt mortem Hectoris. l. 14. cod. exſcriptus ex libro antiquo à *G*eorgio Trapez. ms. fol. gr.

PLUT. LVII.

1 Luciani Opera. Syneſii Cyrenæi Archiep. ſeu Metropolitæ epiſt. & Orat. MS. f. gr.

2 Luciani Opera impr. Florent. 1496. f. gr.

3 Etymologicum Magnum MS. gr. in fol. antiq.

4 Lyſiæ Orationes XXXI. Gorgiæ Encomium Helenæ. Alcidamantis orationes duæ. Antiſthenis orationes duæ. Demadis Oratio una. MS in fol. gr.

5 Jo. Doxopatri Comment. in Aphthon. Progymn. Hermog. Rhet. cum Comm. Anonymi. Ejuſd. de diviſione, De ideis &c. cum Comm. Jo. Siculi MS.

6 Luciani Opera Varia. MS. in fol. gr.

7 Epiſt. ſine nomine, forte S. Maximi. S. Maximi exhortatio ad Gregor. ex præfectum Africæ. Ejusd. expoſitio Pſalmi. 59. S. Athanaſii Epiſtolæ ad Ruffinianum. S. Baſilii MS. Epiſt. 173. S. Gregorii Nazianzeni Epiſt. 234. prima eſt S. Baſilii ad Nazianzenum. S. Ignatii Martyris Epiſt. IV. ſatis antiq. & bonæ notæ, codex ille quo in edendis Ignatianis Iſaacus Voſſius uſus eſt. MS. Charta pergam. bene f. gr.

8 De Verbis & nomin. Græcis eorumque differentiis, ſine nomine. MS. gr. 4.

9 Laonici Athenienſis Hiſt. ſuor temp. MS. fol. gr.

10 Explicatio Vocum Homeri Odyſſeas, ſine nomine f. g.

11 Etymol. Magnum. MS. f. gr. ſcriptus in Candia, 1466.

12 Epiſtolæ Variorum. Phalaridis 140. Anacharſidis. 9. Mithridatis de Epiſt. Bruti. Bruti 70. Chionis 17. Euripidis. 5. Hippocratis cum reſponſ. 15. Heracliti. 9. Apollonii Tyanei. 91. Dionyſii Sophiſtæ Antiocheni. 46. Lyſidis ad Hipparchum. 1. Meliſſæ mulieris. 1. Myiæ Mulieris. 1. Theanus Mulieris. 3. prima de educatione liberor. Muſonii. 1. Diogenis Cynici. 29. Cratetis. 14. Platonis. 8. Æſchinis. 4. Procopii Gazæi Sophiſtæ. 40. Dionis. 5. Phalaridis aliæ. 16. Apollonii Tyanæi aliæ. 4. Juliani Apoſtatæ ad Libanium cum reſpons. Libanii. Excerpta ex Callinico. Adriano Rhetore. Hiſtoria Babylonica Jamblichi. Ex Philone Judæo. Epiſt. Amaſidis Regis Ægypti ad Polycratem Samium ex Herodoto. Dionis Chryſoſt. quod Ilium non ſit captum. Theophylacti Simocatæ Epiſt. & Ethica quædam ex Variis ſcriptoribus. Omnia in fol. MS. græce

13 Luciani Dialogi & alia Opuſc. 46. MS. gr. f.

14 Comment. Anonymi in Rhet. Hermogenis ſine princ. MS. f. græc.

15 Etymologicum MS. gr. f. bene ſcript.

16 Vocabularium Græcolat. MS. 4.

17 Collectio vocum Atticarum ſine nomine, ſed quantum colligo eſt Thomæ Magiſtri MS 4. gr. Oracula quædam Jambica de Conſtantinop. fato MS. gr. 4. Zenobii Epitome ſimilitudinum Collectar. ex Didymo & aliis, juxta Alphabetum. Impr. Flor. 4. gr.

18 Phi-

18 Philologica quædam Græca atque alia Grammatica juxta ordinem Alphabeti MS 4. gr.
19 Libanii Epiſtolæ ad Julianum Apoſt, 408. & ultra MS. græc. 4.
20 Ejuſdem Orationes MS. 4. gr.
21 Idem MS. 4. gr.
22 De tempore & modo capiendi accipitres & inſtituendi ad venatum L. II.
23 Variæ Orationes incerti MS 4. min. gr.
24 Zacaperi Epiſt. cum Scholiis, Thomæ de Atticis nominibus. Jo. Glychis Patr. Conſtantinop. Epiſt. Phrynichi Elegantiæ, Paſchalium annor. aliquot. De Accentibus. Præcepta Grammatica carmine conſcripta. Phornutus de Diis. Thomæ Magiſtri elegantiæ Atticæ MS. 4. gr.
25 Michaelis Syncelli Hieroſolymitani Grammatica. & Philologica varia, MS. gr. 8. bonus.
26 Conjugat. & Declinat. gr. MS. 4.
27 Libanii Orat. tom. 2 prior meditationes ſeu meletas continet, alter Orationes, Encomia &c. MS. gr. 4. bonus.
28 Luciani Orationes & Dialogi MS. 4. gr.
29 Ejuſd. Luciani Dialogi aliquot Deor. Plutarch. de Diff. Amici &c. Iſocratis quædam. Demoſth. Olynt. 2. Diverſa Epigrammata Græca ſine nomine MS. 4. gr.
30 Ichnilatis Indica, Varia quædam Hiſtorica curioſa ſine nomine, forte ejuſdem: Æſopi vita & fabulæ MS. gr. 4.
31 Tactica de ordine militari tam navali quam terreſtri ſcript 1564. manu Antonii Eparchi. gr. 4.
32 Scholia quædam in Iliad. Homeri. Tryphonis de Affectibus vocum, ubi Comment. in Homerum & explicatio fabular ipſius. Scholia in Odyſſ. Homeri L. 4. Jo. Tzetzæ Epiſt. MS. 4. Gr.
33 Liban. Soph. Orationes Hephæſtionis de verſibus. Juliani Apoſtatæ hymnus in ſolem ſive Oratio. Ariſt. Phyſiognomica cum Hiſtoria anim. aquar. ventor. Gemiſti Oratio ad Imperatorem. Epiſt. quædam Card. Beſſarionis. Hermiæ Philoſophi Introd. in Iſag. Porphyrii. Zoroaſtri magica cum explic. ejuſdem. Ariſtot. de univerſo ad Alexandrum. Georg. Gemiſtus de Virtutibus. Ariſt. de Virtutibus. Omnia MS. 4 gr.
34 Libanii Sophiſtæ de Charactere Epiſtolico. Grammatica quædam incerti. Grammatica Maximi Planudis. Herodiani de Spiritibus, vel de ratione accentuum. De nominibus & verbis &c. Alia quædam Grammatica & Philologica ex diverſis. De Ideis Rhetoricis, de proverbiis & Sententiis Rhet. Tract. de Dialect. de Affectionibus dictionum. Pauli Silentiarii in balneum Pythicum, carmine Jambico cum Scholiis. Excerpta quædam ex Phrynicho. Quædam Arithmetica, Muſica, Geometrica, Aſtronom. Syneſii Epiſtolæ. Libanii Sophiſtæ quædam ex Iconibus Philoſtrati. Ariſtidis Panathenaicus cum Scholiis. Maximi Planudis Grammatica. Alterius cujuſdam proſodica. MS. 4. Gr.
35 Grammatica quædam ſine nomine, excerpta ex Herodoto & aliis, MS. 4.
36 Jo. Tzetzæ hypotheſis allegorica, in aliquot libros Homeri. Theognoſti gramm. de Ortographia atque alia Grammatica, MS. Gr. 8. Codex bonus.
37 Grammatica quædam Anonymi, MS. 4. Gr.
38 Scholia antiqua in Homeri Iliada. f. Impr. Gr.
39 Lexicon Græcum (forte Laſcaris) MS. 4. Gr.
40 Michaelis Pſelli epiſtolæ, orationes & alia opuſcula. Cyrilli Archiep. Conſtantinop. Oratt. & Epiſt. Epiſtolæ Encyclicæ Patriarchæ Antioch. ad Patriarcham Conſtantinop. ad Archiepiſc. Aquil. Patriarch. Alexandrin. & Papam Rom. & reſcriptum Papæ Leon. ad eund. Patriarch. Antiochiæ Petrum, digna ſane quæ ederentur. Pſelli diverſa Opuſcula ad finem tractatus de Inſomniis, & quædam Hiſtorica, MS. Gr. 4.
41 Manuelis Moſchopuli grammatica quædam, & explicatio in Homerum. MS. 4. Gr.
42 Lexicon Anonymi ſine principio. Lexicon Rhetoricum explicans verba difficiliora. Lexicon collectum ex Stephano, Theodoreto & aliis Lexicographis. Caſſiani Longini Philoſophi dictiones Octateuchi ſeu Sacræ Scripturæ Græce explicatæ juxta Alphabetum. Lexicon aliud: ad finem eſt expoſitio nominum literar. Græcar. petita ex lingua Græca, ſatis ridicula. Tractatus de menſuris & ponderibus tam Hebraicis quam Græcis aliiſq. Computus quidam Eccleſiaſticus ejuſd. Explicatio Vocum quarundam Latinar. difficilium aliaque, ſeu Lexicon Latino barbarum. Codex optimus, ſcriptus circa Anno 6690. hoc eſt Chriſti 1180. in pergam. MS. 4. gr.
43 Luciani aliquot Dialogi, MS. f. Gr.
44 Libanii Rhetoris Meditationes ſeu exercitationes & Oratt. MS. f. Gr. Codex bonus.
45 Lyſiæ aliquot Oratt. n. 28. Luciani Oratt. 3. Cebetis tabula. Herodiani Hiſt. L. 8 poſt Marcum. Aeſchinis Vita & Oratt. cum præfat. Apollonii & Scholiis. Euripidis Epiſtolæ aliquot. Epiſtolæ Hippocratis, Heracliti, Apollonii Tyanei, Lyſidis ad Hipparchum una, Theanus 3. Democriti de natura hominis ad Hippocratem. Aeſchinis aliæ quædam epiſtolæ. MS. 4. Gr.
46 Luciani Dialogi, MS. nitide 4. Gr.
47 Libanii Sophiſtæ exercitationes aliquot & Epiſtolæ. Lexicon ad finem & Grammatica nonnulla. MS. 4. Gr.
48 Lexicon quoddam Græcum. S. Cyrilli Hieroſolymitani Oratio quædam. Hymni ſacri, & alia ſacra Carmina inſerta cum expoſitione, MS. gr. 4.
49 De Affectionibus dictionum, ſine nomine, MS. gr.
50 Dictionarium Græcum ex diverſis libris. Dictiones ex actis Apoſtolorum Libris Regum aliiſque ſacris libris excerptæ. Variæ Sententiæ. Nomina Civitatum Græciæ, quæ hodie mutata ſunt. Charitonis quædam, MS. gr. 4.
51 Luciani Orat. & Dialogi. Epiſtolæ Anacharſ. vel Phalaridis. Alia quædam Luciani, MS. fol. gr.
52 Lyſiæ Orationes, MS. 4. gr.

PLUT. LVIII.

1 Julii Pollucis Onomaſticum *MS.* f. gr.
2 Joſephi Pinaſi Racendytæ Rhetorica quædam cum præf. ejuſd. Theodori Laſcaris Jo. Imp. Filii de Phyſica Comunione Excerpta ex Comment. Porphyrii in Cratylum Platonis. Galeni Hiſtoria Philoſophica. Ariſtot. de mundo ad Alexandrum. Varia Rhetorica Libanii Sophiſtæ *MS.* gr. f.
3 Pollucis Onomaſticum ad Commodum Imperat. L. X. *MS.* f. gr.
4 Harpocrationis Lexicon ex X. Rhetoribus collectum usque ad litteram υ. Termini quidam Juridici explicati Latine. Sententiæ Democriti & alior. ſapientum. Simeonis Vettii Sethi, de variis quæſtionibus Phyſicis & Philoſoph. *MS.* f. gr.
5 Iſocratis aliquot Oratt. cum vita ejuſdem, ab initio. *MS.* bene f. gr.

6 Va-

Digitized by Google

6 Variæ declamat. ſine nomine (forte Demoſthenis) & alior. *MS.* f. gr.

7 Icones Philoſtrati *MS.* f. gr.

8 Hori Apollinis Hieroglyph. quæ ſcripſit lingua Ægyptiaca, iti Græcam tranſtulit Philippus. MS. f. Gr.

9 Philoſtrati Vita Apollonii L. 8. Euſebii Pamphili contra Hieroclem qui Apollonium Chriſto Salvatori contulit. Impr. apud Aldum. f. gr.

10 Iſocratis Orat. cum Plutarchi Vita Impr. f. gr.

11. Jo. Stobæi Apophthegmata Selecta in tract. 123. Sententiæ Theocriti ſcriptæ a Joh. Roſo Romæ 1493. Hippomachi Vita quem poſtea Hipparchum vocat, & Sententiæ. Excerpta quædam M. Antonini Philos. Manu Roſi.

12 Orationes Iſocratis, nitide ſcriptæ.

13 Phornuti de Diis, per Jo. Roſum MS. f. gr.

14 Iſocratis Orationes. Pythagoræ Aurea Carmina, cum Comment. Hieroclis, ſcripta a Michaele Apoſtolio Byzantino. Enchiridion Hephæſtionis de Metris. Beſſarionis Cardinalis ad Plethonem Opuſc. Plethonis tractatus de quatuor Virtutibus. Epiſtola Secundini & Andronici. Cato ſeu de ſenectute Ciceronis traductus a Gaza. Hæc poſteriora ſcripſit Antonius Mediolan. f. gr.

15 Franciſci Philelphi Carmina Græca ad diverſos, ſive Pſychagogia. MS. 4. gr.

16 Phalaridis Epiſtolæ. Epiſtolæ Bruti, Libanii ad Julianum. Juliani Imperat. Philoſtrati amatoriæ. S. Gregorii Theologi. Epiſtola S. Gregor. Nyſſeni de his qui Hieroſolymas proficiſcuntur MS. 4. gr.

17 Philoſtrati Heroica MS. 4. gr.

18 Eadem 4. gr. MS.

19 Herodiani Genica ſeu de generibus & alia Grammatica. Jo. Philop. de diverſis vocibus quæ ſub diverſa ſignificatione alium accentum habent. Latercula quædam menſium. De diverſis vocibus quæ apud alios populos Græciæ aliter antiquitus pronuntiabantur. Regulæ quædam Grammaticæ.

20 Joſephi Racendytæ Compend. Rhetor. Compend. Philoſophiæ Ariſt. ſine nomine. Compend. Mathematicar. ſeu Arithmeticæ, Muſicæ, Geometriæ, Aſtronomiæ. De fide, & Divinis dogmatibus. Exiſtimo quod omnia ſint ejuſdem Auctoris. MS. gr. 4.

21 Ejuſdem Raceodytæ Rhetorica. De Orat. & Carmin. ſcribendis. ms. gr. 4.

22 Rhetorica ex Variis Auctoribus, collecta ſine nomine. ms. gr. 4.

23 Philoſtrati Icones. 32. Pauli Silentiarii in Balneum Pythium Carmen. Philoſtrati Heroica. Vita Æſopi, & Fabulæ aliquot: ſcriptus Ao. 6913. Menſe. Majo in 4. gr.

24 Rhetorica quædam Hermogenis cum Scholiis. Excerpta ex Plutarcho. Quædam ex Fabulis Æſopi. Hiſtoria quædam de temporibus, ms. gr. 8.

25 Varia Grammatica, ſine nomine. Alia Grammatica ex Jo. Philopono, Tryphiodoro & aliis MS. 8. gr.

26 Pollucis Onomaſticum ad Commod. Imp. ms. 4. gr.

27 Georgii Corteſii Scholarii Grammatica & Proſodica. ms. 4. gr.

28 Flavii Philoſtrati Icones, Heroica &c. Impreſſ. f. apud Ald.

29 Quædam Grammatica ſine nomine. Adagia quædam juxta ordinem Alphabeti. Jo. Damaſceni Inſtit. Dogmaticæ. Pſelli in Libros Platonis de gener. anim. Manuelis Bryennii de Muſica. L. 4. Aſclepii Tralliani Comment. in L. 2. Arithmetic. Nicomachi. Pſelli de Methodo Arithmetica Ægyptior. Ejusd. de Dogmatibus Chaldæorum. Alia quædam Geometrica de Bicubo. Claudii Ptolemæi Harmonicon ſeu de Muſica libri tres una cum Comment. Porphyrii. Codex bonus atque antiquus. *MS.* 4. Gr.

30 Definitiones Philoſophicæ & Theologicæ juxta Alphabet. Grammatica & Proſod. quædam. Lexicon S. Cyrilli Alex. juxta Alphab. ſcripta circa annum 6865. quo tempore Paſcha incidebat in April. IX. Ind. X. Prophetiæ ſeptem prophet. qui prophetarunt in templo Athenienſi, nempe Titan, Thias, Polon, Ochilos, (ocellus ſorte) Thucydides, Tenandrus & Plato. Quædam de ratione ſacrorum feſtor. juxta Græcos. Omnia MS. 4. Gr.

31 Variæ Sententiæ Philoſophicæ, & Morales e ſacra Scriptura & Libris Theologicis deprompta MS. 4. gr.

32 Philoſtrati Heroica, in charta pergamena. Ejusd. Icones ſcriptæ in charta vulgari, nova manu. Themiſtii Philoſophi Commentar. in quædam Ariſtot. in charta pergamena nitide, ſed nova manu.

PLUT. LIX.

1 Platonis Opera Omnia. præmittuntur vita ejus per Diogenem Laertium, Prologus Albini ſeu introductio in Libros Platonis, Theon Smyrnæus de Mathematicis neceſ-

ſariis ad Lectionem Platonis. Alcinous de Dogmatibus Platonis, Plutarchi Dialogus de Muſica. Platonis poſt Phædonem inſeruntur Carmina Aurea Pythagoræ. Poſt Timæum L[illegible]um Plutarchus de Generatione animarum ſive Pſychogoni[illegible] Platonis. Codex Optimus. *MS.* f. Gr.

2 Euſtathii Scholior. in Homeri Iliada pars prior.

3 Ejusdem pars altera ſcripta eadem manu. Codices optimi, & antiqui. Charta pergam. f. *MS.* gr. lit. ant.

4 Demoſtheois Orat. aliquot. MS. f. Gr. Codex novus.

5 Thaletis epiſtola. Philoſtrati, Solonis, Chilonis, Pittaci, Cleobuli, Periandri, Traſybuli, Anacharſidis, Epimenidis, Pherecydis, Anaximenis, Archytæ, Pythagoræ, Lyſidis, Hippocratis, Platonis ad Archytam Tarent. & alios. Abaridis una ad Phalaridem. Bruti collectæ a Mithridate. Æſchinis, Alciphronis amatoriæ. Omnes MS. 4. græe.

6 Euſtathii παρεκβολαὶ in Odyſſeam Homeri. *MS.* fol. m. Codex bonus græc.

7 Varior. Scholia in Hermogenis Rhetoricam *MS.* in fol. græc.

8 Demoſthenis Orat. aliquot cum præfationibus Libanti, & Vita Demoſthenis *MS.* fol. Græc.

9 Ejusdem Demoſth. aliquot Orat. *MS.* f. gr. Codex bonus.

10 Ejusd. aliquot Orationes MS. f. græc.

11 Dionyſii Halicarnaſſei Rhetorica ſeu Oratoria quædam, ſeu de conſcribendis Oration. Ejusd. de Imitatione & de his qui varias exercitationes edidere. De Compoſitione nominum. Demetrii Phal. de eloquutione. Apſinii Rhetoris de Proœmiis & alia Rhetorica. Minutiani de Epicherematibus. Ariſtidis de Oratione Politica. Menandri Rhet. diviſio eorum quæ demonſtrantur & alia Rhet. Omnia f. MS. a Nicodemo Monacho, bene.

12 Epiſtolæ Variæ cujusdam Episcopi Athenienſis ad alios Epiſc. Ejusd. Orationes & carmina quædam. Epiſt. quædam Theophylacti MS. 4. Majori Gr.

13 Geſta Chriſti Domini poſt Reſurrectionem. Quæſtiones ac Reſponſiones Variæ ſacræ & profanæ. Diſputatio Chriſtiani cum Judæo. Epigrammata & ſententiæ aliquot ſapientum viror. Jo. Chryſoſtomi tractatulus. Tractatus de piſcibus, reptilibus & aliis. Hiſtoria de Origine Urbis Romæ ejusque geſtis. Epiſtola vel Tractatus cujusdam Alex. Papæ. Catalogus Imp. Orientis a Conſtantino M. Catalogus Patriarcharum quinque ſedium Romanæ, Conſtantinopolitanæ, Alexandrinæ, Anthiochenæ & Hieroſolymitanæ. S. Athanaſii Commentaria in loca difficiliora S. Script. Expoſitio Fidei, & preces Chriſtoduli. Ex Libro S. Auguſtini de anima & alia hujus generis. Marci Patriarch. Conſtantinop. ded. N. Jeſu Chriſto Quædam de Simone Mago. Vita Conſtantini & Helenæ & de inventione & manifeſtatione Crucis. Vita Beati Germani, ms. 4. gr.

14 Varia ſcripta Medica Galeni, ſine principio. Philareti de pulſibus, ms. 4. gr.

15 Dionyſii Halicarnaſſei de compoſitione nominum. Ejuſd. de Vita Decem Rhetorum. Philoſtrati Vitæ Sophiſtar. ad Ant. Gordianum Conſulem. Calliſtrati Orationes quædam. Ariſtidis Orationes, omnia *MS.* 4. Gr. codex bonus.

16 S. Cyrilli Alex. Lexicon Alphabeticum. Aliud Lexicon juxta Alphabetum. Grammatica quædam, ms. 4. gr. codex bonus.

17 Paraphraſis in primum Pſalmum, & Carmina quædam Anonymi. Leges Platonis. Heronis Alexandrini ſpiritalia. Quædam excerpta Patrum. Geſta contra Barlaam & Acyodinum hæreticos. Cabaſilæ de quæſt. Græcor. & Latinor. Dictionarium Græcum, incipit litera H. Agathonis Monachi Epiſt. ad Juſtin. Imp. Quidam de figuris. Lesbonactis de figuris. Anonymi Chriſtiani de Spiritibus & Accentibus. Ex M. Antonini Vita. Pſellus de Dæmonibus. Carmina Anonymi ex Homero & aliis. Juridica quædam. Modus inſcribendi literas Conſtantinopolitanus. Variæ Inſcriptiones Antiquæ, literis majuſculis. Sexti Empirici contra Aſtrologos. Contra Palimpſychnſin Plotini Tractatus bonus Porphyrii 5. voces & Categoriæ Ariſt. *MS.* 4. Gr.

18 Chryſoloræ collatio Veteris, & novæ Romæ, ms. 8. gr.

19 Demoſth. Orat. aliq. cum Schol. ms. 4. gr.

20 Sententiæ Morales ex variis Sapientum ſcriptis Gentil. & Chriſtianorum, ms. 4. gr.

21 S. Epiphanii Eleutheropolitæ Archiepiſc. Cypri Vita cum duab. Epiſt. ad eum ſcriptis ex civitate Suedron Pamphiliæ ab Atharatro Maoilio * & Ais Presbyteris & alia à Palladio ex eadem Civit. ac de eadem re nempe de Trinitate, cum reſponſione Epiphanii, ms. fol. Gr. bene.

22 Dionis Chryſoſt. Orat. Variæ. 80. ms. f. g.
23 Chryſoloræ comp. veteris & novæ Romæ, ms. 8. gr.
24 Iſocratis aliquot Orat. ſine nomine. Demetrii Cydonii Epiſt. & Orationes, ms. f. gr.
25 Libanii Sophiſtæ vita Demoſthenis. Demoſthenis Oratio cum ſchol. Libanii ad Proconſ. Montium. Ejuſd. Epiſtolæ. Ariſtidis Oratio de Rhetorica, ms. fol. gr.
26 Maximi Planudis Syntaxis. Ejuſdem alii tractatus Grammatici, ultimus eſt de verbis Synon. juxta ordin. Alphab. ms. fol.
27 DemoſthenisOrat. aliquot cum præfat. Libanii, ſine nomine. Epiſtolæ Euripidis. Epiſtolæ Hippocratis, ms. omnia 4. gr.
28 Conſtantini Pſelli expoſitio fidei ad Conſtantinum Imp. Monomachum, in charta perg. MS. gr.
29 Demoſth. Orat. aliquot, prima eſt cum præfat. Libanii, ms. 4. gr.
30 Excerpta Hiſtorica, Geogr. Moral. ex diverſ. Proverbia juxta Ordinem Alphab. Maximi Planudis proverbia. Libanii Sophiſtæ ad Baſil. M. epiſt. Ejuſdem exercit. Rhetoricæ, ms. 4. gr.
31 Quæſtiones Grammat. Manuelis Cretenſis, ms. 4.
32 Geoponica Conſt. Imp. l. 20. ms. græc. Optimus.
33 Grammatica nonnulla, Fabulæ Aeſopi. Codex bonus, MS.
34 Demetrii Moſchi Dial. ad Lud. Gonzagam, ms. fol. gr.
35 Variæ Epiſt. Græcor. recentior. ut Joh. & Theodori Laſcarum & alior. ms. 4. gr.
36 Grammatica Conſt. Laſcar. Theocriti Idyllia, Heſiodi opera & Dies. Impr. fol. gr.
37 Dionis Chryſoſtomi Orat. aliquot. Iſocratis ad Demonicum. Polemonis Sophiſtæ in Cynægetum & Callimachū. Heſychii Mileſii Illuſtris de ſapientibus viris eruditione celebribus. Orat. ex Philoſtrato de Vitis Sophiſtar. MS. 4. Græc.
38 Collectio atque expoſitio vocum quibus utuntur Rhetores, ſeu Lexicon Eudemi Rhetoris. Quædan de Orthographia. Jo. Monachi in SS. Natales Jambica & Elegia. Dictionar. Pſalmor. atq. alior. libror. Sacr. Definitiones Theologicæ ex PP. MS. 4. gr.
39 Demoſth. aliquot Orat. MS. 4. gr.
40 Cebetis tabula. Baſilii M. de utilit. ex Gentil. ſcriptis. Plutarchi de puerorum inſtit. Xenophontis Hieron, ſive Tyranoicus Impreſſ. 8. græc.
41 Demoſth. Orat. aliq. ms. 8. gr. bene.
42 Conſtant. Laſcaris de nom. & verb. l. 17. MS. 4. Gr.
43 Euſtathii Maiſtoris Rhetoris & Eccleſiaſtici Scholia in Iliada Homeri ms. 4. gr.
44 Manuelis quæſt. Grammat. Ejuſd. Schedæ. Icones Philoſtrati & Heroica. Pauli Silentiarii in Balneum Pythicum, carmen. Diverſor. Epigram̄. Lexicon Verborum Herodoti ejusdem Emmanuelis. Ejusdem Manuelis varia Philoſophica. Laterculum Menſium, Proſodica. Max. Planudis Dialogi Grammat. cum Syntaxi ejusdem Græca. Omnia ms. 4.
45 Dionyſii Thracis Grammatica ſcripta A. 6986. indit. 12. Apr. 24.
46 Demoſth. Orationes aliquot ſcriptæ a Jo. Roſo. 1459. bene.
47 Ejusdem Demoſth. Olynth. 2. & contra Philipp. Chionis epiſtolæ. Menexenus vel de Sepultura, Dial. Plat. Plutarchi de virt. & vit. ms. 4. gr.
48 Quæſt. Gram̄at. Chryſoloræ (ut videtur) ſine nomine, charta pergamena ms. 8. gr.
49 Dictionarium Græcum ms. 4. gr.

PLUT. LX.

1 Athenæi Naucratitæ Dipnoſoph. l. 15. ms. f.
2 Id. Ath. ab initio nomina ſunt eor. qui in libro citantur. cum præfat. ad finem quædam ſunt quæ in aliquibus libris deſiderantur. Opin. Var. Philoſophor. de accremento & diminutione Nili. MS. omnia in f. gr. cod. bonus.
3 Ariſtidis Orationes ms. f. gr. Cod. valde bonus.
4 Æſchinis Orat. & Epiſt. Epiſt. aliquot Anacharſidis. Cratetis. Platonis. Hippocratis. Sententiæ ſeptem Sapientum in tripode Delphico. Omnia ms. f. gr.
5 Arriani Comm. in Epictetum L. IV. ad Lucium Gellium. Juliani Oratio in ſolem ad Salluſtium. Anthiochicus ſive miſopogon. Themiſtii Phil. Baſaniſtes vel Philoſophus. Ejusdem in patrem ſuum ms. in f. gr.
6 Ariſtidis Orat. cum ſcholiis brevibus. Platonis Phædon, & Gorgias. Syneſii Cyrenæi Dion ſive de propria vita. Ejusd. de dono ad Pæonium. Ægyptii (quamvis ſine nomine) ſeu de provid. Orat. 2. de Inſomniis cum ſcholiis. de Laude Calvorum. de Regno ad Imp. Arcadium. ms. 4. gr.
7 Ariſtid. Orat. ms. fol. codex bonus gr.
8 Ariſtidis Orationes ss. cum ſcholiis brevibus. codex inſignis. ms. Gr. fol.
9 Ejusdem Orationes 38. cum vita ejusdem, ſcholiis ac prolegomenis. ms. 4. gr.
10 Ariſtotelis ars Rhetorica l. III. ad Alexandrum ms. gr. fol.

11 An-

11 Andreæ cretenſis in obitum Virg. Mariæ, Ex Epiſtolis Paull ad Epheſios. De Spiritu S. ex S. athanaſio & Epiſtola Synodica ad Serapionem. S. Athanaſii contra Arrianos ex Gregorio Nyſſeno & Theodoreto quædam. Omnia ms. 4. longo. gr.

12 Ariſtidis Orat. & Vita. ms. 4. gr.

13 Antiochi Orationes Morales, & dogmaticæ ms. 4. gr. ſine principio & fine.

14 Ariſtoteles de Poëtica. Quomodo deceat Juvenes audire Poëtas, Herodoti Vita Homeri. Dio chryſoſtomus. Libanii Sophiſtæ. Epiſtolarum characteres, Sententiæ Monoſticæ Menandri. Demetrius Phalereus de phraſi ſeu Elocut. ms. 4. gr.

15 Aphthonii Sophiſtæ Progymnaſmata cum ſchol. brevib. Hermogenis Rhetorica ms. 4. gr.

16 Ariſtoteles de poët. Dionyſius Halicarnas. de proprietate dict. Thucydidis. Marcellinus in Thucydidem. Præfatio in Odyſſeâ Homeri. Demetrii Phalerei formulæ Epiſtolares. Diſticha Catonis translata in Græcum a Maximo Planude. Libanii Epiſtolæ duæ ad Priſcianum. Iſidori Peluſiotæ Epiſt. X. cum Scholiis. Leonardi Aretini de Rep. Florent. ad Georg. Anarucem. Gregorii Metropolitæ corinthii. Nicephori Gregoræ dubia. Epiſt. Joh. Argyropuli ad chryſocephalom. Baſilii Magni io Martyrem Gordiam. Diodori tractatus de menſuris. Alius tractatus de menſuris, ſine nomine. Alius ex mente veterinariorum. omnia ms. 4. gr.

17 Vita Æſopi ſcripta a Maximo Planude. Ejusd. Fabulæ impr. 4. gr.

18 Ariſtoteles de arte Rhet. lib. III. Rhet. ad Alexandrum. Dionyſius Halicarnaſſ. de proprietate dictionis Thucydidis. De Compoſitione nominum. Theophraſti Characteres 15. Codex bonus. ms. 8. gr.

19 Herculis XII. labores Carmine conſcripti ſine nomine. Cornuti ad filium Georgium de Diis (idem eſt qui in aliis libris vocatur Phornutus, ſed coroutus ſcribitur in omnibus foliis libri.) Palæphatus de incredibilibus. Æliaoi Romani Varia Hiſtoria lib. XIV. Ex Hetaclide de rebus publ. De inundatione Nili, variorum Philoſophorum opiniones. Ariſtoteles de mirabilibus codex novus. ms. 8. gr.

20 Ariſtidis Orat. XLIII. ſine nomine, ms. 4. gr.

21 Ariſtoteles de Poët. ms. 4. gr.

22 Aphthonii Progymnaſ. Hermogenis Rhet. ms. 4. gr.

23 Apollonius (Dyſcolus) de Syntaxi ſeu conſtructione, codex boous, ms. 8. gr.

24 Ariſtidis Orat. XVI. ms. 4. gr.

25 Aphthooii Progymnaſ. Hermogenis Rhetorica cum Scholiis, ms. 4. gr.

26 Apollonii Alexandrini (Dyſcoli) de conſtructione. Idem cum priore, ms. 8. gr.

27 Aphthonii Progymnaſ. Hermogenis Rhetorica, ms. 4. gr. Pſellus de tribus figuris Syllogiſmorum. Lesbonactis Dialecti gentil. integer non extat, ms. 4. gr.

28 Æſchinis aliquot Epiſtolæ, ms. 12. gr.

29 Apollodori Athen. bibliotheca, ms. 4. gr.

PLUT. LXIX.

1 Plutarchi Vitæ Parallelæ an. 6939. Chriſti 1429. indict. 8. may. 2. fer. 4. manu Gerardi. fol. Gr.

2 Thucydidis Hiſtorica. Codex inſignis atque optimus. Vita ejuſd. ab initio, alia manu, MS. fol. Gr.

3 Plutarchi Parallelæ aliæ, MS. in fol. Gr.

4 Ejuſdem parallelæ aliæ, MS. fol. Gr.

5 Socratis Scholaſtici Hiſtoria Eccleſiaſtica, Lib. VII. Evagrii Scholaſtici Hiſtoria Eccleſiaſtica, Libb. MS. fol. gr. Codex inſignis atq. optimus.

6 Plutarchi parallelæ XIV, ſcriptæ an. 6505. menſe Junio indict. pr. manu Gregorii Crebœliſi, fol. majori Gr.

7 Socratis Scholaſtici Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ tom. prim. MS. fol. Græc.

8 Procopii Cæſarenſis Hiſtoria belli Gothici per Beliſarium geſti, Lib. IV. MS. fol. Gr.

9 Polybii Hiſtor. lib. V. & excerpta ex reliquis XII. libris quæ apud Caſaubonum habes, MS. 4. Gr. Codex novus.

10 Joſephi Judæi antiquitatum, Lib. XX. Ejuſdem de Maccabæis, MS. fol. Gr.

11 Philonis Judæi varia, MS. 4. Gr.

12 Xenophontis Relictorum à Thucidide vel Hiſtoriæ Græc. Lib. VII. Ejuſdem Cyropædia, Lib. VIII. ms. 4. Græc.

13 Laertii Diogenis dicta & ſententiæ Celebrium Philoſophorum, Lib. X. Cleomedis circularis Theoriæ Lib. MS. fol. Gr Cod. inſigois.

14 Variæ Hiſtoriæ antiquæ Græcæ Joh. Grammatici Tzetzæ, quarum meminit in duabus Epiſtolis, cum aliquot Carminibus ejuſdem. Herodianus de generibus.

15 Xeoophontis Hellenicon libri VII. ſcripti an. 6963. indict. 3. fol. Gr.

16 Thucididis Hiſtoriarum Libri VIII. fol. MS. Gr.

17 Joſephi de Captivitate Judaica lib. VI. (integer eſſe videtur) ad finem quidem nihil deeſt Capitum diviſio nulla eſt, MS. 4. Gr. Cod. egregius.

18 Xenophontis expeditio. MS. 4. Gr.

19 Joſephi de Captivitate Judaica lib. VI. eſt idem plane cum priori, neq. capitula ulla habet. Character ſcripturæ conveoit cum illa quæ eſt in Actis Apoſtolor. plut. 4. Cod. 4. Codex inſignis atq. optimus, MS. 4. gr.

20 Flavii Joſephi Antiquitatum Judaicarum lib. XV. Ejuſd. de Maccabæis, MS. 4. Gr.

21 Excerpta Polybii ex lib. VI. IX. XI. MS. fol. Gr.

22 Flavii Joſephi contra Apionem lib. 2. Cod. eſt inſignis atque Antiquus ſed io 2do libro deſunt quaſi quinq. folia io editis, ms. 4. Gr.

23 Ejuſd. de antiquitate Judaica lib. XX. (in princip. lib. poſter. notatum eſt quot annis res illius libri geſtæ ſint) ad finem fragment. eſt cum hac inſcriptione: Excerpta

ex Jo-

et Joſepho contra Græcos, ſeu genoles de cauſa Univerſi. Videtur illud eſſe, quod Photius legit ac Joſepho abjudicat, & potius cuidam antiquor. Parrum adjudicat, ms 4 gr.

24 Plutarchi Vita Craſſi, ms, 4. gr.

25 Xenophon de Republica Lacedæm. Platonis Gorgias, ms, fol. gr.

26 Philoſtrati Apollonii Tyanei Vita, ſine principio, cum itineribus Apollonii, ms. 4. gr.

27 Philoſtrati Apollonii Vita. Hori Apollinis Nilot. Hieroglyphica. Procli elementa Phyſica ſeu introductio in Philoſophiam Platonis.

28 Laertii Diogenis Vitæ & Sententiæ Philoſophor. lib. X. ms. 4. gr.

29 Quinti Calabri de Geſtis Græcorum poſt mortem Hectoris, ſeu de relictis ab Homero, lib. XIV. ms. in f. gr.

30 Thucydidis Hiſt. lib. VIII. Philoſtrati lib duo. Ejuſdem Heroica. Iconum lib. 2. Codex optimus & egregius. Dionyſ. Chryſoſtomi ex prima Oratione de Regno, ms. 4. gr.

31 Plutarchi Vitæ Parallelæ aliquot, ms. in fol. gr.

32 Ejusdem Parallelæ aliquot. MS. in fol. gr.

33 Philoſtrati Apollonii Tyanei vita. Cod. egreg. MS. f. gr.

34. Plutarchi aliquot Parallelæ MS. fol. gr.

35 Laertii Diogenis Vitæ & Sententiæ Celeb. Philos. Lib. X. ms. 4. Majori græc.

36 Flavii Joſephi de Captivitate Judaica lib. VII. Cap. ad oram & in principio librorum notata, ms. 4. majori gr. Cod. bonus.

37 Excerpta ex Orationibus S. Baſilii. Apollonii Dyscoli Alexandrini de Conſtruct. lib. IV. cum vita ejusdem ms. 4. gr.

38 Theophylacti Simocattæ lib. IIX. Universalis Hiſtoriæ, incipit a principio Maurioi Imper. finit in Phoca, cujus Tyrannidem deſcribit. ms. 4. gr.

PLUT. LXX.

1 Arriani de expeditione Alexandri Magni lib. VIII. Plutarchi de fortuna, & virtute Alexandri *Magni* lib. 2. *D*iodori Siculi lib. 1. 2. 3. 4. *De* expeditione Perſarum, ſine nomine: forte Diodori. Ineditus ut arbitror, omnia *MS.* fol. gr.

2 Alexias ſeu Hiſtoria Alexii Rom. Imper. ſcripta in lib. 14. ab ipſius filia Comnena. codex inſignis atq. optimus, quam ab ipſa Anoa vel ſcriptum vel approbatum crediderim, *MS.* in fol. gr.

3 Herodoti Halicar. Hiſtoria, ſeu Muſæ, ſcriptus literis majuſculis, cod. inſignis *MS.* in fol. Græc.

4 Jo. Zonaræ Epitome Hiſtoriarum ab initio mundi uſque ad Alexium Comnenum, in lib. 2. priori tractat Hebraica & res Romanas ſub Conſulibus, alter Hiſtoriam Impp. codex bonus, quamvis lectu difficilis ob multiplices abbreviaturas, *MS.* in 4. majori gr.

5 Appiani Italicæ ſeu Romanæ Hiſtoriæ compendium. *E*xcerpta ex ejuſdem Celticis. Ejuſdem Syriaca. Libyca. Illyricæ initium. Parthica. *M*ithridatica. Fragmenta ex *E*vagrio, Philoſtorgio, Diodori Siculi lib XXXII. Appiani Rom. Hiſtoriæ lib. XIV. XV. XVI. XVII. XVIII. ſeu Emphylion, id eſt de bellis Civilibus Romanorum, lib. v. *P*rocopii Cæſareenſis de ædificiis Juſtiniani ſeu de templo S. *S*ophiæ. Evagrii Scholaſtici de eodem. Pſelli Lectiones Paradoxæ. Pæanii translatio Hiſtoriæ Rom. Eutropii ad Conſtantinum Magn. *P*lutarchi de Pſychogonia Timæi. *E*xcerpta ex Hiſtoria Memnonis. Dionyſii Halicarnaſſei antiquitatum Romanar. lib. XI. Fragmentum ſecundi Sermonis S. Nili in *P*aſcha. Procli Diadochi Hypotypoſis Aſtronomica, *MS.* fol. gr.

6 Herodoti Halicarnaſſei Hiſtoria ſeu Muſæ eleganter ſcripta à Nicolao Triclinio, Anno 6826. Indict. prima, menſe Martio, codex bonus in fol. gr.

7 Euſebii Pamphili Hiſtoriæ Eccleſiaſt. lib. x. *E*juſd. de Martyribus *P*alæſtinæ (qui quidem cod. notatur in aliquibus codicibus reperiri inſertus in lib. 8. cui editi libri conveniunt.) Socratis Hiſtoriæ Eccleſiaſt. lib. VII. Annorum CXL. Cod. optimus atq. inſignis, literis magnis, *MS.* fol. gr.

8 Dionis Hiſtoria Romana, incipiens lib. 36. cujus initium deeſt, terminatur lib L. ſine fine, *MS.* fol. gr. Codex antiquus & valde bonus.

9 Arriani de Expeditione Alexandri Magni lib. VIII. Plutarchi de fortuna & virtute Alexandri M. lib. II. Diodori *S*iculi. lib. 1. 2. 3. & 5. ſcriptus 30. Maji *S*abbato A. 6907. Indict. 7. *MS.* fol. gr. nitide Græc.

10 Dionis Coccejani Hiſtoriæ Rom. incipit lib. XLII. & finit morte Claudii: ſubjungitur pars lib. 38. *MS.* 4. gr.

11 Chronicon *G*eorgii Monachi, collectum ex variis Scriptoribus ab Orbe condito ad obitum Imp. Rom. *MS.* fol. gr. cod. opt.

12 Diodori Siculi Bibliothecæ libri x. ab XIdo ad XX. incluſive, *MS.* in fol. gr. cod. bonus ſed lib. XVII. quædam deſunt.

13 Eunapii fragmentum ex vitis ſophiſtarum. Libanii Sophiſtæ Epiſtolæ 380. ſed ab initio tres deſunt, & poſtea duæ, nempe 377. & 378. Baſilii Magni de uſu ex ſcriptis gentilium capiendo, ad Juvenes. Libanii Sophiſtæ Oratio ad Julianum Imp. Aelii Ariſtidis Epiſtolæ ad M. Aurelium Antoninum & L. Commodum. Impp. Ejuſdem Palinodia ſuper Smyrnam. Libanii *S*ophiſtæ Declamationes, Omnia ms. in 8. gr.

14 Heſychii Mileſii Illuſtris de viris celebribus eruditione ſapientib. juxta ordinẽ Alphab. ſcriptus ad Coſmum Medicem Mag. Ducem a Chriſtophoro Rufo. *MS.* 4. Gr.

15 Georgii Codini de rebus Patriis Urbis Conſtantinopolis, ubi de miniſtris Aulæ Imperatoriæ, titulis & officiis eorum, coronatione Imp. aliisque ejus generis agit. Ad finem brevis eſt Catalogus Imp. Conſtantinopolitanro. *MS.* 4. Gr.

16 Diodori Siculi lib. VI. *MS.* 4. gr.

17 Herodiani Hiſtoriarum poſt Marcum Imp. Lib. IIX. *MS.* 4. gr.

18 Diodori Siculi Lib. V. MS. 4. Gr.

19 Lyſiæ Vita ſcripta per Plutarchum, vel ut alii volunt per Dionyſium Halicarnaſſeum. Æſchinis Epiſtolæ. Iſocratis aliquot Orationes & Epiſtolæ. Item Xenoph. vel Æſchin. Xenophontis Epiſtolæ. Omnia MS. fol. Gr.

20 Euſebii Pamphili Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Lib. X. cum tractatu ejusdem de Martyribus Cæſareæ, reperto in Codice quodam in lib. VIII. (ſicut in noſtris editis eſt.) Ab initio Catalogum habet Epiſcoporum, quinq; magnarum Parochiarum a Chriſto Domino ad Conſtantinum Magnum. Hieroſolymorum nempe, CPol. Alexandriæ, Antiochiæ & Romæ. Codex inſignis *MS.* in f. gr.

21 Herodiani Hiſtoria poſt Marcum L. VIII. MS. 4. Gr.

22 Zoſimi Comitis & Apoſiſci Hiſtor. Lib. V. deeſt aliquid ab initio. Scriptus ab Joh. Roſo 1490. MS. in fol. Gr.

23 Evagrii Scholaſtici Hiſtoria Eccleſ. Lib. VI. Cod. antiq. & bonus. MS. 4. Gr.

24 Arriani de Expeditione Alex. Mag. *MS.* 4. Gr.

25 Apollonii Rhodii Scholiaſtes MS. fol. gr.

26 Appiani Hiſtoria Romana, (Emphylia habet.) Æliani Romani variæ Hiſtoriæ Lib. XIV. Heraclides de rebus publicis *MS.* Omnia in 4. Gr. nitide.

27 De Inventione Capitis S. Johannis Baptiſtæ in Civitate Emeſſenorum. S. Joh. Chryſoſtomi in natali S. Joh. Baptiſtæ ſermones duo. S. Antipatri Epiſc. Boſtrenſis in eundem. Anatolii Epiſc. Theſſalonicenſis in decollatione S. Joh. Baptiſtæ & choreas Herodiadæ ſermones. 3. MS. bene in fol. Gr.

28 Arriani expeditio Alexandri M. Polemonis Sophiſtæ in obitum Cynægiri & Callimachi MS. 4. Gr.

29 Herodoti Muſæ. Codex bonus MS. fol. Gr.

30 Arriani expeditio Alex. Magni MS. 4. Gr.

31 Vita Æſopi, Maximi Planudis MS. 4. Gr.

32 Herodoti Halicarnaſſei Hiſtoriæ MS. 4. gr.

33 Appiani Emphylion ſeu bellorum Civilium Rom. lib. III. *MS.*

34 Diodori Siculi libri prior. V. ab initio finis eſt Arriani MS. 4. Gr.

35 Herodoti Vita Homeri. Gorgiæ Encomium Helenæ. Orphei Argonauóca & Hymni. Homeri Hymni. Moschi Amor fugiövus. Muſæi Hero & Leander. Omnia MS. in fol. minori Gr.

36 Heliodori Æthiopica in lib. V. MS. 4. Gr.

37 De Geſtis Alexandri Magni contra Darium ſine principio & fine, alioqui ſcriptum bonum & Cod. antiq. MS. min. græc.

PLUT. LXXI.

1 Simplicii Commentaria in Categorias Ariſtot. impr. in fol. gr.

2 Idem *MS.* in Charta bombyc. 4. gr.

3 Porphyrii, Phœnicis diſcipuli Plotini, Lycopolitæ Aegypti V. voces. Michaelis Pſelli de differentia & proprio. Synopſis V. vocum Porphyrii. Ammonii Philoſophi in V. voces & Categorias, cum quibusdam Damaſceni ad finem. Joh. Philoponi in Categorias. Ammonii Comment. in lib. de Interpretatione, *MS.* fol. gr.

4 Boethii varia Rhetorica, ubi etiam de prædicamentis. Rhetorica ad Herennium. Comment. ejuſdem Boethii in Topica Cic. *MS.* lat. in fol. gr.

5 Simplicius in Categorias Ariſt. ms. in f. gr.

6 Boethii Severini in Prædicamenta & de Interpret. Ariſtotelis, latine in fol.

7 Joh. Argyropuli in lib. de Interpretatione Ariſtot. MS. lat. fol.

8 Nicephori Blemmydæ introductiones Logicæ. Ejuſd. Phyſica & Aſtronomica. ms. fol. Gr.

9 Adrianus Card. S. Chryſogoni de ſermone latino, impr. lat.

10 Comment. in priora Analytica Ariſtotelis, *MS.* fol. gr.

11 Comment. in V. voces Porphyrii, ms. 4. g.

12 Comment. in priora Analytica Ariſtotelis, *MS.* 4. gr.

13 Expoſitio in Elenchos Sophiſticos Ariſtotelis, ſine nomine, *MS.* 4. gr.

14 Varia Logica, ſine nomine, ms. 4. Latine.

15 Comment in poſteriora Analytica Ariſtotelis, *MS.* 4. gr.

16 Ignatii Philoſophi Metropolitæ Selybriæ Comment. in Pragmatian Logicam Ariſtot. *MS.* fol. gr.

17 Elenchi Sophiſtici cum ſcholiis, ms. 4. minori gr.

18 Joh. Argyropuli præfat. in lib. Ariſtot. de Interpretat. cum lib. Ariſtot. ms. in fol. lat.

19 Michaelis Pſelli Paraphraſis in lib. de Interpretatione. Ejuſdem in tres figuras Logicæ, ms. in 8. gr.

20 Joh. Damaſceni Philoſophica & Theologica ad finem, ms. 4. gr.

21 Boethii expoſitio in lib. de Interpretatione, ms. in 4. latine.

22 Joh. Argyropuli in poſteriora Analytica, &c. ad Coſmum Medicem, ms. fol. latine.

23 Joh. Philoponi Commentaria in Categorias Ariſtot. ms. in 4. gr.

24 Compendium Logicæ & Philoſophiæ naturalis, ms. lat. omnes.

25 Comment. Burlæi in V. Voces Porphyrii, ms. fol. lat.

26 Comment. Latinus in poſteriora Analytica, ms. fol.

27 Explicationes Jacobi Piconi in comment. Thomæ de interpret. ms. in f. lat.

28 Logica incerti auctoris, lat. ms. in 4.

29 Comment. in poſteriora Analytica, Roberti Anglici, ms. in fol. lat.

30 Porphyrii V. Voces & Ariſtot. categoriæ per interrogationes & reſponſiones. Theologumena Arithmeticæ. Anatolius de binario & Ternario. Nicomachi Theologia de Numeris. Ejuſd. excerpta ex lib. 2do. Adamantii Sophiſtæ Phyſiognomica lib. 2. omnia ms. in 4. minori gr.

31 Commentaria Philoponi in poſteriora Analytica, ms. 4. gr.

32 Iſagoge Porphyrii cum expoſitione. Ammonii comment. in prædicamenta de interpretat. & de tribus figuris. Procli Diadochi Platonici Philoſophi elementa Theologica. Themiſtii Paraphraſis in poſteriora Analytica. comentaria in Sophiſtica. Sophronii comment. in lib. de Anima. Michaelis Pſelli in lib. de Interpretatione vel potius ejuſd. ex ore Michaelis Pſelli. ms. 4. gr.

33 Dialectica Magiſtri Petri Hiſpani. Divi Thomæ Logica. Boëthii Analytica. Dexippus in prædicamenta Ariſtotelis. Synopſis Syllogiſmorum. Procli elementa Phyſica in lib. duobus. Hermetis ter . . Sacer ad Tat filium, & alia. Magentini de Syllogiſmis conditionalibus. Aphrodiſei quæſtiones naturales. Alcinoi introductio in Platonis dogmata, ſermo didaſcalicus, omnia ms. in 4. gr.

34 Logica Magiſtri Petri, MS. in 4. Latine.

35 Porphyrii V. voces. Ammonii Commentaria in V. voces &c. Libri de interpretatione Ariſtotelis. Michaelis Pſelli in eosdem. Ariſtotelis Categoriæ, bene ſcriptæ. Commentaria Ammonii in Categorias, liber ſcriptus An. 6799. MS. Omnia Gr. in 4.

PLUT. LXXII.

1 David. Philoſophus in 5. voces Porphyrii, ſeu Prolegomena Philoſophiæ.

2 Joh. Philoponi in Prædicamenta. Idem in priora & poſteriora Analyt. MS. in fol. Gr. Alexandri Aphrodiſei commentaria in Sophiſtica Ariſtot. MS. fol. gr.

3 Porphyrii V. voces. Organum Ariſtotelis, codex bonus, MS. fol. Gr.

4 Porphyrii V. voces. Organum Ariſtotelis cum Scholiis, MS. 4. Gr. majori.

5 Davidis prolegomena Philoſophica, ſeu in logicam Porphyrii V. voces. Organum Ariſtotelis. Inter Analytica & Topica inſertum eſt Syntagma Philoſophicum ſine nomine, MS. 4. Gr.

6 Alexandri Aphrodiſei annotationes in Elenchos Sophiſticos. Ariſtotelis. MS. in fol. Gr.

7 Ammonius Hermeas in V. voces, & de interpretatione, MS. 4. gr.

8 Ariſtotelis Analytica priora & poſteriora, MS. in fol. gr.

9 Alexandri Aphrodiſei commentaria in priora Analytica, MS. in fol. Gr.

10 Ariſtotelis Categoriæ cum Scholiis ex lib. de interpretatione & Analytica, MS. in fol. minori gr.

11 Alexandri Aphrodiſei commentaria in priora Analytica, MS. in fol. nitide gr.

12 Ariſtotelis de interpretatione, Analytica, Topica & Elenchi, MS. in 4. gr.

13 Alexandri Aphrodiſei comment. in Analytica, MS. f. gr.

14 Ex Oratione Ammonii Hermeæ in Categorias, MS. 4. gr.

15 Idem cum XII.

16 Idem cum XIV.

17 XII. & XV. nitide ſcriptus.

18 Ariſtotelis Topica, nitide, MS. 4. gr.

19 --- Analytica cum Scholiis, MS. 4. gr.

20 - Analytic. prior. cum Scholiis, MS. 4. gr.

21 Dexippi Philoſ. Platonici in Categorias Ariſt. MS. 4. gr.

22 Ammonius in V. voces Porphyrii. Ariſtotelis de interpretatione & Analytica cum Scholiis, MS. 4. gr.

23 Ammonii Comment. in Ariſtot. de interpretatione, MS. 4. gr.

24 Themiſtii Commentaria in poſteriora Analytica Ariſtotelis, MS. 4. gr.

25 Idem nitide ac pulchre ſcriptus in fol. Gr.

26 Prolegomena ex ore Davidis Philoſophi, MS. 4. gr.

PLUT. LXXIV.

1 Hippocratis Medici Opera Omnia, MS. fol. major, Cod. novus.

2 Pauli Aeginetæ Medici optimi Lib. VII. ad finem de Menſuris & ponderibus, Codex inſignis, MS. 4. majori Græc.

3 Varia Opuſcula Galeni, MS. fol. gr. Cod. bonus.

4 Galenus de uſu partium lib. XVII. MS. in fol. gr.

5 Ejuſdem varia opera, ut de Theriaca, Antidotis, poteſtate naturæ &c. MS. in fol. gr.

6 Galeni Therapeutica lib. XIV. MS. 4. gr.

7 Chirurgica Hippocratis (ex ſunt quædam) Amyntæ, Galeni, Aſclepiadis Bithyni, Apollonii Theros. Oribaſii, Archigenis. Nymphodori. Heliodori, Dioclis. Rufi Epheſii. Apollonii Citienſis: ubi variæ picturæ antiquæ de cura, artuum modum atque inſtrumenta Chirurgica graphice oſtendentes. Sorani, Palladii. Omnes MS. in fol. magno, Græce literis majuſc. Codex plane eximius.

8 Galeni Commentaria in Aphoriſmos Hippocratis & in prognoſtica ejuſdem, MS. in fol. Gr.

9 Ejuſd. de uſu partium lib. XVII, Cod. bonus. MS. f. gr.

10 Ejuſd. Anatomica Lib. VI. Et de Simplicibus medicamentis, Alexandri Tralliani Lib. XII.
Ex Laertio Diogene, Quædam de Unguentis, Omnia MS. in fol. gr.

11 Commentaria in Aphoriſmos Hippocratis, ſine princip. fote Galeni. MS. 4. gr.

12 Galeni Varia Opuſcula, Porphyrii de Abſtinentia rerum Animatarum. Lyſiæ aliquot Orationes, MS. 4. gr.

13 Hippocratis Vita ex Sorano. Hippocratis Aphoriſmorum lib. VII. cum Comment. Actuarii Joh. Zachariæ F. de Urinis lib. VI. Commentaria in Enchiridion Epictetucum ipſo Enchiridio, Iſocrates ad Demonicum. Ex Moral. Leonis Imp. cum Scholiis. Phocylidis Carmina. Ex M. Antonii Imp. libro de ſeipſo. Georgii Gemiſti de virtutibus liber. De laboribus Herculis. De obitu Ephraim Syri. Orationes Monachales. Cydonis Epiſtolæ. Georgii Conteſii Epiſtolæ. Ex Spiritalibus Heronis. Ejuſdem Iſagoge Geometriæ. Iſaaci Monachi Geodætica. Agapeti ad Juſtinianum Imp. Moralia. Ex Joſepho de Antiquitate Judaica lib. De Paſſione Chriſti & Confeſſione Sacra. Pauli Silenoarii in Balneum Pythicum. Moſchi amor fugitivus. Excerpta ex Poſidippo, Metrodoro, Platone. Joh. Evchaitæ Excerpta Hiſtorica ex Sacra Scriptura, carmine comprehenſa. De Kalendis, Nonis, & Idibus. Menſes diverſarum Gentium. Tractatus de Menſuris & ponderibus. Excerptum ex Herodoto de numeris. Ex Joſepho Excerpta, omnia MS. in 4. gr.

14 Galeni definitiones Medicæ de Inventione Medicinæ, ms. in 4. gr.

15 Oribaſii Medica in lib. VIII. ms. in 4 gr.

Galeni de differentiis morborum, & de cognitione par-
16 tium affectarum, & alia ms. 4. majori, bene, gr.

17 Oribaſii Medicinalium lib. IX. ms. 4. majori, bene. gr.

18 Galeni de Uſu partium lib. XVII. ms. in fol. gr.

19 Joh. Damaſceni de medicamentis evacuantibus. Itinerarium peregrinantis, ſeu liber Medicinalis, compoſitus ab Eprubagzaphare Ebelſiba, translatus in linguam Græcam à Conſtantino Rhegecino Protoſecretario, MS. in fol. græc.

20 Dioſcoridis lib. 2. de Herbis ad Andromachum, MS in fol. græc.

21 Pauli Sophiſtæ Medici de fracturis, MS. 4. gr.

22 Galeni de Medicamentis purgantibus & alia. MS. f. gr.

23 Pedacii Dioſcoridis Anazarbei Cilicis de Medica materia lib. IX. Pauli Aeginetæ excerpta lib. VII. ex Galeno. Et de Menſuris, MS. in fol. gr.

24 Pauli Aeginetæ liber Medicinalium VI. MS. 4. gr.

25 Galeni de Compoſitione Medicamentorum. Ejuſdem de Evchymia & Cacochymia, MS. f. gr.

26 Pauli Æginetæ Medicinalium lib. V. VI. VII. ad finem tractatus de menſuris, MS. 4. gr.

27 Ejuſdem libri Medicinales, MS. fol. gr.

28 Galeni de pulſibus lib. IV. MS. 4. majori græc.

29 Pauli Æginetæ Medicinalium, lib. IV. MS. in 4. græc. Cod. bonus.

30 Galeni de locis affectis lib. VI. MS. in fol. gr.

31 Pauli Æginetæ lib. VII. MS. in fol. gr.

PLUT. LXXV.

1 Avicenna, impreſſus Romæ, Arabice fol. majori. Arab.

2 Aetii Medicinalium lib. VII. a nono uſque ad XV. incluſ. MS. 4. gr.

3 Variæ præparationes Medicamentorum ac præſcriptiones contra morbos, ex diverſis antiquis Medicis collectum. Ms. in 4. inſignis.

4 Itinerarium peregrinantis Eprubagzaphar Ebelſibai, translatum in Græcum à Conſtantino Rhegino (ut LXXIV. 19.) MS. f. gr.

5 Aetii Medicinalium lib. III. nempe VI. VII. & IIX. Galeni Commentar in Hippocr. de acuta diæta, ms. f. gr.

6 Medica quædam ad Conſtantinum Imp. Porphyrogennetum. Leonis Imp. Tactica excerpta, ſcripta ao. 6412. Lex pœnalis militaris ex Tacticis Rufi. Hymni Sacri militares. Varia Excerpta de re veterinaria, ſeu cura & medicina Equorum ex Apſyrto, Hierocle &c. ubi fragment. Diodori de menſuris & ponderibus; alia Medica, ms. 4. majori gr.

7 Aetii Medicinalium lib. IV. à XIII. nempe ad XVI. incluſ. Galenus de purgationibus. Ejuſdem de Arenis, ms. in f. g.

8 Aetii quædam de Urinis, Galeni de compoſitionibus Medicamentorum. Remedia quædam ad partum facilitandum. Epiſtola Dioclis ad Regem Antiochum, ms. 4. græc.

9 Actuararius de Urinis, de ſpiritibus animalibus, &c. De Medicamentis, eorumq. præparationibus, ms. 4. gr.

10 Aetii (ut videtur) medica ſine princip. & fine, ms. 4. gr.

11 Actuarii de Urinis lib. VII. De ſpiritibus animalibus ad Joſephum Philoſophum. De Alimentis. Therapevtica & de Compoſitione Medicamentorum, ſcript. a quodam Stephano Monacho ao. 6920. indict. V. ſatis bene. ms. in fol. græc.

12 Aetii Amydeni Synopſis Rerum Medicinalium in lib. tribus, ex Oribaſii tribus libris & Galeno, Archigene, Ruſo & aliis ms. in fol. gr. bene.

13 Aetii Amydeni lib. XIV. XV. XVI.

14 Problemata Phyſica Alexandri Aphrodiſei lib. duo, ms. in fol. bene gr. Galenus de Febribus lib. duo ſcriptus a Joh. Roſo 1491. Ejuſd. de quinq. ſenſibus, ſeu de Elementis juxta Hippocratem lib. duo, ms. in fol. gr.

15 Aretæi Cappadocis de Methodo Medendi lib. V. præmittitur alius tractatus medicus ſine princip. ejuſdem ut arbitror. ms. in fol. gr.

16 Actuarii de Urinis lib VII. de ſpiritibus vitalibus, de Concoctione, de differentiis morborum, Therapeutica ſeu de Compoſitione Medicamentorum, Catalogus materiæ Medicæ. Omnia ms. 4. gr.

17 Galeni de compoſitione medicamentorum localium lib. X. MS. 4. gr. Cod. bonus.

18 Aetii lib. V. a IX. ad XIII. incluſive, ms. in fol. gr. Codex bonus.

19 Varia Medica de definitionibus & Methodo Medica, de variis medicamentis liber, collectus ex antiquis auctoribus: ad finem quædam ſunt de alimentis & Aſtrologicis ad Medicinam ſpectantibus ms. in fol. gr.

20 Aetii Amydeni Medicinales L. III. ex tribus libris Oribaſii (quorum primus eſt ad Julianum Imp. 2. ad Euſtathium, 3. ad Eunapium) & aliis Medicis excerptus MS. in f. gr.

21 Aetii libri poſteriores VIII. a IX. ad XVI. incluſive. Ad finem varia experimenta Medica, Cod. inſignis eſt & antiquus. ms. f. gr.

22 Palladii Sophiſtæ ſcholia in octo libros Epidemicon Hippocratis ms. in fol. gr.

PLUT. LXXX.

1 Juſtiniani Imperatoris Inſtitutionum lib. IV. traducti a Theophilo Anteceſſore Cod. bonus & antiquus. *MS.* f. græc.

2 Collectio Legum ac Conſtitutionum Principalium in lib. IV. Inſtitutiones Juſtiniani Imperatoris Theophili Anteceſſoris. Cod. inſignis ac egregius MS. 4. majori gr.

3 Commentarius in Ethica Ariſtotelis ad Nicomachum (paraphraſis) *MS.* in fol. gr.

4 Juſtiniani Imp. Novellæ Cod. bonus MS. in f. gr.

5 Plutarchi Philoſophica *MS.* in fol. Gr.

6 Novellæ aliquot Imperatorum Græcor. poſt Juſtinianum, inſcriptio eſt: Prochiros legum. Compédium legum Michaelis Attaliotæ. Aliud Compendium tit. 50. factum juſſu Conſtantini & Leonis Impp. Theophili Anteceſſoris Inſtitutiones Juſtinianeæ. Com̃. in Ioſtituta ſeu inſtitiones. Leonis Philoſophi ac Imperatoris Epitome legum tam bellicarum quam Civilium. Michaelis Pſelli Synopſis Legum Carmine jambico. Excerpta Conſtitutionum Juridicarum pragmaticarum ex libris Praxeon ſeu actuum Magni Euſtathii Romani. Cod. bonus. MS. omnia gr. in 4.

7 Platonis Politica & Parmenid. ms. in fol. gr. nitide.

8 Synopſis Baſilicon, ſeu Epitome eorum quæ in LX. libris Leonis atq; Conſtaotini Cæſarum cullectis a Protoſpatario Sabbatio ex libris Juſtiniani continentur, juxta Ordioẽ Alphabeti. Novellæ Senioris Imper. ms. An. 6437. in f. gr. cod. inſignis ac bonus.

9 Procli Diadochi Lycii Com̃. in Politica Platonis. ms. in f. gr. cod. opt. ac inſignis antiq. literis majusc.

10 Synopſis Baſilicon, incipiens à littera D. usque ad finem, juxta ordinem Alphabeti. Novellæ Romani, Conſtantini, Nicephori, aliorum Impp. ms. in 4. majori gr. codex bonus.

11 Tractatus Juridicus de nuptiis, & jure mariti & uxoris, cum ſcholiis ſine principio & fine. Cod. inſignis eſt ac lib. bonus. ms. in fol. gr.

12 Baſilicon tomus primus ſeu lib. X. priores ex LX. conſtitutionibus Codex bonus MS. in fol. græc.

13 Xenophontis Reſpublica Athenarum: Pori ſeu de proſodis & alia Opuſcula. Ex Polybii lib. VI. VIII. X. excerpta. Diſticha Catonis. Plutarchus de Proverbiis Alexandrinorum & alia Proverbia, ſine principio. ms. 4. gr.

14 Xenophontis Cyropædia ms. in fol. gr.

15 Porphyrii de Abſtinentia rerũ inanimatarum. Ej. propoſitiones 28. de ſenſibus titulus eſt. ms. f. gr.

16 Legum liber omnium juxta rationẽ Alphab. differt a Synopſi Baſilicon, de qua ante. ms. in f. gr.

17 Platonis aliquot Dialogi Morales & de legibus. Ejusd. Definitiones & Epiſtolæ XII. ms. bene. 4. gr.

18 Inſtitut. Juſtiniani Theophil. Anteceſſ. lib. poſteriores III. incipit lib. II. tit. II. ms. 4. gr. bene.

19 Platonis de Republ. lib. X. & Timæus. Syneſii Cyrenæi ad Imp. de Regno. De providentia ſeu Ægyptio Orat. ſecunda. Dion, & de inſomniis, de calvitie, de dono ad Pæonium. ms. in 4. gr. Majori.

20 Synopſis Baſilicon ſeu LX. libri legales juxta titut. Alphab. deſunt quædã ad finẽ. cod. bon. ms. 4. gr.

21 Plutarchi Varia Opuſcula, ms. f. g. cod. bon.

22 Ejuſd. Varia Philoſophica, num. 31. Inſcriptiones quædam Græcæ & Latinæ in Græcia & alibi repertæ. Plutar. Conſolatio ad Uxorẽ, MS. 4. majori gr.

23 Theophraſti Characteres. Apoteleſmatica ſeu Aſtrol. quædam de curſu Solis & Lunæ, *MS.* 4. gr.

24 Somnium Scipionis cum Com̃entario Macrobii tractatus à Maximo Planude. Georgii Gemiſti de differentiis Ariſtotelis & Platonis & quantum Plato præſtet Ariſtoteli. Ejuſdem Comment. in Sententias Magicas ſeu Chaldaicas Zoroaſtri. De Virtutibus tractatus. M. Ciceronis de arte Memoriæ ex latino traslatus. Oratio quædam ſine nomine & principio. de Italis in Peloponeſo habitantibus, *MS.* in 4. gr.

25 Plutarchi de Inſtitutione Puerorum, ſine nomine (*MS.* f. gr.

26 Catonis Diſticha à Maximo Planude translata Ariſtophanis Comœdiæ tres cum vita ipſius, ms. 4. gr.

27 Platonis Hipparchus, ſeu de Avaritia, *MS.* 4. gr. M. Ciceronis Cato ſeu de Senectute translatus à Theodoro Gaza.

28 Plutarchi Philoſophi tractatus XVI. MS. 4. gr. Ejuſd. tractatus Philoſoph. alii XVII. *MS.* 4. gr.

30 Ejuſd. Quæſtiones Phyſicæ XXX. de fato Epitome ſeu Pſychogunia Timæi. Dialogus de Muſica. Homeri Vita, *MS.* 4. gr.

PLUT. LXXXI.

1 Ariſtotelis Ethica, Phyſica ac Metaphyſica, ms. f. G. cod. bonus.

2 Dionis Chryſoſtomi Opera. Rhetorica quædam, (*MS.* in 4. gr.

3 Euſtathii in Ariſtotelem ad Nicomachum, MS. f. gr.

4 Ariſtotelis Ethica Eudemia, *MS.* fol. gr.

5 Ejuſdem. Politica & Oeconomica, *MS.* fol. gr.

6 Idem.

7 Ejuſd. Ethica Nicom. ſcript. a Jo. Roſo, *MS.* gr.

9 Idem, *MS.* fol. gr.

10 Idem.

11 Codex inſignis Idem.

12 Ejuſdem Magnorum Moralium lib. 2. ſcript. à Jo. Roſo. Moralia Eudemia lib. V. Ethicorum ad Nicomachum lib. III. *MS.* 4. gr.

13 Ejuſd. magna Moralia. Demetrii Phalerei de Elocutiune ſeu interpretatione, *MS.* f. gr.

14 Aſpaſii Scholia in 8. lib. Nicomacheor. Ariſtot. MS. (f. gr.

15 Ariſtotelis Ethicon Eudemion lib. VII. Hori Apollinis Niloi Hieroglypbica (ſeu de literis Hieroglyphicis, ut ad finem eſt) lib. II. traducta ex Ægyptio in Græcum a Philippo, *MS.* 4. gr.

16 Ariſtotelis ad Nicomacbum, *MS.* gr.

17 Idem.

18 Idem. Ejuſd. magna Moralia, de partibus Animal. cod. antiquus & bonus, MS. in fol. gr.

19 Epitome Juris collecta ex Hexa biblo ſeu parte prima ex decem Baſilicon à Conſtantino Harmenopulo. Ejuſdem compendium Canonum Sacrorum Conciliorum, MS. 4. gr.

20 Ariſtotelis Ethica Eudemia lib. VIII. Hori Apollinis Niloi hieroglyphica ſen interpretatio literar. Hieroglyphicarum Ægyptiarum lin. 2. Definitione Platonis, *MS.* 4. gr. nitide.

21 Politica & Oeconomica Ariſtotelis, mſ. 4. gr.

22 Enchiridium Epicteti cum comment. Simplicii in idem, cod. novus ſed nitidus, ſcriptus Ao. 1513. 13 Decembr. mſ. 4. gr.

23 Boethii de conſolatione Philoſophiæ, traduct. in Græcum à Maximo Planude, mſ. f. gr.

PLUT. LXXXV.

1 Ammonius & David Philoſophus in v. voces Porphyrii. David Philoſophus Magentinus & Simplicius in categorias Ariſt. Ammonius, Magentinus, & Pſellus in de Interpretatione. Magentinus vel Philoponus in ptiora Analytica. Philoponus in poſteriora Analytica. Alexander in Topica & Elenchos Sophiſtarum. Euſtratii in Ethica Nicomachea. Ammonii in lib. de Animia. Olympiodoti Philoſophi Alexandrini Meteorologica, nitide ſcript. Johannis Scholaſtici Alexandrini Annotationes ex libb. Ammonii in libb. de generatione & eorruptione. Simplicii in aſculationes Phyſicas. Miehael Epheſius in de partibus Animalium, ſomno, vigilia, odore. Alexandri in Metaphyſica. omnia ms. gr. in ſol. maximo.

2 Simplicii in Ariſtotelis Phyſicas auſcult. mſ. ſol. gr.

3 Theophraſti Hiſtoria Plantarum libb. IX. & pars X. De cauſis Plantarum lib. VI. Ariſtotelis de Plantis lib. II. ms. 4. gr. nitide.

4 Theodori Metochitæ comment. in lib. 40. in Atiſtolem, MS. ſol. gr. (bene.

5 Simplicii in Phyſicæ Ariſtotelis partē. mſ. in f. g.

6 Platonis Dialogi XXX. codex opt. ms. in ſ. gr.

7 Ejuſd. Dialogi XX. ſcripti Ao. 6929. Chriſti 1420. indict. XIV. in ſ. gr.

8 Procli niadochi Platonici comment. in Parmenidem Platonis lib. VII. finis 7. alia manu. Ejuſdem in Alcibiadem Platonis, quædam deſunt. Exeerpta quædam alia Procli. Codex nitidus, ſcriptus a Joh. Roſo 1489. mſ. in ſ. gr.

9 Pythagoræ aurea Carmina. Alcinoi Sermo Didaſcalicus de Dogmatibus Platonis, qui inſcribitur etiam Epitome. Theonis Smyrnæi de Mathematicis utilibus ad lectionem Platonis. Vita Platonis per Laertium. Introductio in Platonem Albini prnlogus. Opera Platonis, omnia num. LXXVII. ultimo loco ponuntur Platonis Definitiones. Ariſtidis Orationes Gr. pro Rhetorica contra Platonem. Libanii Sophiſtæ Oratio. Xenophontis Rhetoris Oeconomicus, & convivium, mſ. in ſ. g.

10 Philonis Judæi Opera: ad finē tractatus eſt, quod Numē nō nutriatur, quē Philonis eſſe arbitror. mſ. f. g.

11 Sexti Empirici Pyrrhoniarum Hypotypoſeon & de ſecta Sceptica lib. X. ſcript. a Thoma Prodromo 6973. MS. in fol. gr.

12 Themiſtii in Ariſtotelis Phyſicam paraphraſis, mſ. (fol. gr.

13 Platonis aliquot Dialogi, MS. 4. gr.

14 Idem. Platonis aliquot Dialogi, mſ. in 4. gr.

15 Vita Plotini & Ordinatio librorum ipſius per Porphyrium, Enneadum Plotini lib. VI. Maximi Tyrii Sophiſtæ Variæ propoſit. Platonicæ, mſ. in f. g.

16. Themiſtii comment. in libros Ariſtotelis de Anima, ſcript. manu Philippi, MS. in fol. gr.

17 Idem codex antiquus & bonus, mſ. in 8. gr.

18 Themiſtii Coment. in Phyſicam Ariſtot. mſ. f. gr.

19 Sexti Empirici Pyrrhoniarum Hypotheſeon lib. X. (vocatur Sextus Sceptieus.) De bono & malo, Juſto & Injuſto tractatus, ſcriptus lingua Dorica, dubitatur an ſit Sexti Empirici, MS. 4. gr.

20 Sophronii Paraphraſis in lib. de Anima libris tribus, MS. in fol. gr.

21 Simplicii Comm. in lib. de Anima Ariſtotelis ſine principio & fine, codex bonus, MS. in fol. gr.

22 Theophraſti de cauſis plantarum lib. VI. Ariſtotelis de plantis libri duo. Theophraſti Hiſtoria Plantarum lib. X. ſed ad finem quædam deſunt, mſ. 4. majoti gr. nitide.

23 Sexti Empiriei Pyrrhoniarum Hypotypoſeon libti 3. contra Mathematieos lib. duo prior eſt contra Grammaticos, Rhetores, Poëtas, alter eontra Geometras, Aſtrologos, Arithmeticos, & Muſicos. Contra Logicos lib. 2. Contra Phyſicos lib. 2. Contra Ethieos, qui ſunt decem libri ipſius Hypomnematum. Tractatus lingua Dorica ſcriptus, ut codice, 19. hujus.

25 Syneſii (Syriani) Philoxeni de dubiis II. lib. Methaphyſ. Ariſtot. MS. fol. gr.

26 Theophraſti Hiſtoti a Plantarum. De Cauſis Plantarum. Ariſtotelis problemata. Alexandri Aphrodiſei comm. & problem. Ariſtotelis Mechanica & Methaphyſ. XII. Theophraſti Methaphyſica lib. unus. Impr. in fol. gr.

27 Simplieii lib. IV. in Atiſtotelem de Cælo, ms. ſ. gr.

PLUT. LXXXVI.

1 Olympiodori Alexandrini in Meteor. Ariſtot. Comm, Meletó monachi de Natura hominis ms. fol. gr.

2 Georgii Diaconi Comment. in libros Ariſtot. ſeu tractatus Philoſophici ex mente Ariſtot. ms. in ſol. gr.

3 Jamblichi Chaleidenſis Cælo Syriæ de ſecta Pythagorica lib. IX. primus de vita Pythagoræ. 2. de Inſtitutione ad Philoſoph. 3. de Communi ſcientia Methematica IV. de Iſagoge Arithmetica Nicomachi, poſteriores quinq. deſunt, quorum primus ſeu V. eſt de Phyſicis Arithmeticæ ſcientiæ, VI. de Arithmetica ſcientia quæ eſt in Ethicis, VII. de Arithmetica ſcientia quæ eſt in Divinis. VIII. De Geometria Pythagorica. IX. de Muſica Pythagorica. Marini Neapolitani Proclus, vel de felicitate Vitæ Procli. Ariſtot. de Mirabilibus auſcultat. Theophraſti Characteres. Æſchyli quædam. ms. in 4. majori gr. Cod. atqv. 4. bonus.

4 Hermiæ Platonici Philoſophi Hypomnema in Platonis Phædrum cum Proœmio. Quædam in medio deſunt. ms a Joh. Roſo 1490. menſe Auguſto. Florentiæ ms. ſ. g. bene.

5 Damaſcii Philoſophi dubitationes & Reſponſ. de primis principiis ex mente Pythagoricorum, Orphei & Platonis ms. in fol. gr. nitide. Codex novus.

6 Adamantionis Nemeſii, Epiſcopi Emeſeni de natura hominis: præmittuntur quædam de hæreſibus, ſine principio. Compendium Conciliorum omniū duobus foliis comprehenſum a temporibus Apoſtol. uſq. ad Synodum Oecumenicam Octavam. B. Patricii Alarei ſermo diviſus in partes 156. Epiſtola Synodica S. Sophronii Archiep. Hieroſolymorum, quæ eſt contra omnes hæreſes. Anaſtaſii Patriarchæ Theupoleos (ſeu Antiochiæ) de fide. SS. 318 Patrum Nicænorum ad Eccleſiam SS. in Alexandria. Joh. Presbyteri Damaſceni de SS. Jejuniis. Fragmentum ex Epiſtola Ignatii ad Philippenſes. De Jejunio Quadrageſimali, de Sabbati, & Dominicæ Jejunio non faciendo. Excerpta alia ex SS. Patribus de diverſis rebus Theologicis. Cod. Antiquus, atq. optimus. ms. in fol. græc.

7 Æliani de proprietatibus Animalium lib. XVII. Eunapii Vitæ Sophiſtarum. Deſunt quædam ad finem. Cod. inſignis atque optimus, ms. 4. græc.

8 Æliani de proprietate Animalium, plura deſunt. Agapeti Diaconi Epiſtolæ ad Juſtinianum Imp. Epiſtolæ S. Iſidori Peluſiotæ n. 4.

Liba-

Libanii Sophiſtæ o.312. Syneſii Cyrenæi Epiſc. Ptolemaidis n. 156. Proverbia Varia juxta Ordinem Alphabeti. Proverbia ex Platone. Epiſtolæ Patriarchæ Gregorii o. 63. Apophthegmata Sapientum Græciæ Thaletis (quem Athenienſem vocat) Solonis Athenienſis, Chilonis Lacedæmonii, Pittaci Mytilenæi, Biantis, Periandri Corinthii, Anacharſidis Scythæ, Anaxagoræ Clazomenii, Socratis Athenienſis, Theodori Philoſophi, Stilponis Megarenſis, Menedemi, Speuſippi, Xenocratis, Bionis Boryſthenii, Ariſtotelis Stagiritæ, Theophraſti, Lyconis Troadenſis, Demetrii Phalerei, Heraclidis Pontici Senioris, Antiſthenis Athenienſis, Diogenis, Zenonis Cyprii, Cleanthis, Chryſippi Tarentini Pythagoræ Samii, Empedoclis Acragantini, Heracliti Epheſii, Xenocratis, Democriti Abderitæ, Anaxarchi, Pyrrhonis Elei, Bruti Epiſtolæ. 71. ſine principio. Hermagoræ Epiſtolæ aliorumq. Philoſophorum n. 55. Procli Elementa Theologica cap. 211. Iſaaci Argyri Monachi Method. Cycli Solaris & Lunaris. Carmina quædam græca. Excerpta ex Baſilio Magno. Photii Patriarchæ contra Latinos & alia. Adagia Varia. Ex Plutarcho de Alexandri Magni Fortuna & contra Ariſtotelem, qui dicit cœlum eſſe æternum. De Elephante, & aliis Animalibus tractatulus. Epiſtolæ Diogenis Cynici. Quædam de Verſibus. Præmittuntur his omnibus Geographica quædam & de animalibus &c. ſine nomine omnia mſ. 4. gr.

9 Michaelis Epheſii in Ariſtot. de partibus animalium Scholia. Ejusd. de inceſſu animalium, & generatione animalium &c. Eutecnii Sophiſtæ paraphraſis in alexipharmaca Nicandri. Dioſcorides de alexipharmacis. Eutecnii in antipharmaca, ſeu alexipharmaca Nicandri continuatio. Theophili Protoſpatarii Comment. in Aphoriſmos Hippocratis, omnia ms. nitide in fol. gr.

10 Scholia in 8. libros Ariſtot. Metaphys. facta ab Aſclepio ex ore Ammonii Hermiæ ms. fol. gr.

11 Idem ſcriptus an. 1564. Chriſti, manu Aor. Exarchi.

12 Gregorii Nyſſeni Phyſiologia ſeu de natura hominis. S. Baſilii magni contra Eunomium lib. 2. Ejuſdem ad Amphilochium Iconiæ Lycaoniæ Epiſcop. ſeu de Spiritu Sancto. Ejuſdem de generatione hominis. Codex antiquus eſt & bonus. ms. 4. gr.

13 Gregorii Nyſſeni Catecheſis. De Anima. De Catecheſi. Epiſtolæ plures, ultima eſt ad Heraclianum Hæret. S. Maximi quædam pro defenſione S. Gregorii Nyſſeni. Demoſthenis Oratio Epitaphios. Præmittuntur fragmenta quædam S. Thalaſſii S. Maximi &c. Cod. bonus & antiq. ms. f. gr.

14 Varia Chiromantica, & ejus generis alia ſub titulo Pythagorici Laxeuterii, quod Perſice dicitur Ramplium ms. in fol. gr.

15 Nicephori Ctitoris Monachi, & presbyteri de cauſis naturalibus Meteor. Epitome. Ejuſdem Commentaria in 8. Pſalmum. Contra Latinos quædam, quod azymis ſacrificent. Michaelis Pſelli de Creat. mundi, & aliæ propoſitiones Theologicæ ac Philoſophicæ ad Imperat. Michaelem n. 125. Ammonii Hermii in dubia quædam Porphyrii. Joh. Hydruntini. diſcipuli Nicolai Hydruntini ſolutio quarundam quæſtioonum ms. 4. gr.

16 Liber de Alchymia & Lapide Philoſophorum: primum caput eſt de menſuris & ponderibus, ubi citat libros Cleopatræ de menſuris & ponderibus. Zoſimi Panopolitæ de eadem re. Zoſimi Thebani ſeu Thebæi Ægyptii de eadem re. Joh. Damaſceni, & cujuſdam Rinaldi de eadē re. Heliodori Philoſophi Jambica ad Theodoſium Imp. de Myſtica Arte Philoſophorum, omnia ms. 4. gr.

17 Laxeuterium Pythagoricum ut num. 14. Liber de Chiromantia à Græculo quodā ſcriptus, mſ. 4. gr.

18 Excerpta ex primo libro Anthologiæ de natura, Ætii Alentis (Vettii Valentis) Antiocheni Aſtrologica, ſunt de natura Plantarum, & duodecim ſignorum, MS. à Joh. Roſo. f. gr.

19 Commentarius in Phyſicam Ariſtotelis. Ariſtotelis Ars Rhetorica. Rhetorica ad Alexandrum Magnum, moralia, de Anima, de Mundo. Thomæ Aquinatis in libros Ariſtotelis de Anima, in Græcum translatum à Georgio Scholario, MS. 4. gr.

20 Meletii de Natura & compoſitione hominis ex SS. Patribus & Philoſophis. Theophili & Stephani de Febrium differentia ex Hippocrate, & Galeno, ms. 4. gr. (in 4. nitide gr.

21 Oppiani Halicutica lib. v. cynegetica lib. IV. ms.

22 Georgii Pachymerii Philoſophica in Organum Ariſtotelis: Phyſica, Metaphyſica, Ethica ad Nicomachum, &c. ms. 4. gr.

23 Nicephori Gregoræ Philoſophi in libros Syneſii Philoſophi, Epiſcopi Pentapolis, in cap. CLXX. cum Protheoria ejuſdem Nicephori, ms. a Joh. Roſo 1491. in fol. gr.

24 Demetrii Phalerei, de Elocutione, enuntiatione ſeu interpretatione, impreſſus in 8. gr.

25 Fons cognitionis Grammaticæ, ſeu de nominibus, Dionyſii Thracis & Grammatici Byzantini Doctor. Oecumenici quæſtiones quædam Grammaticales vel Excerpta. Ejuſdem & alia ejus generis, ſine nomine, ms. 4. gr.

26 Oppiani Halieutica lib. v. cod. anti[illegible] ms. 4. gr.

27 S. Thomæ Aquinatis liber de ſubſtan[illegible] translatus à Georgio Scholario. Ejuſd. Georgii d[illegible] felicitate humana inter Ariſtotelem & Plotinum, ms. 4. Gr.

28 Heronis Alexandrini ſpiritalium lib. 2. cum figuris bonis. Hermippi de Aſtrologia lib. 2. in forma Dialogi, ms. 4. gr.

29 Jamblichi Chaloidenſis lib. 4. de Secta Pythag[illegible]ca, eſt idē cum num. 3. & nihil habet amplius, ms. [illegible] gr.

30 Joh. Damaſceni compendium Theologiæ & [illegible]iloſophiæ in propoſitiones 104. ad Coſmam E[illegible]c. Majumæ, cod. antiq. mſ. 8. gr.

31 Nicephori Ctitoris, Monachi, & Presbyt. Epitome Iſagogica de cauſis naturalibus, ſcripta à Le[illegible]ne Anagnoſta, menſe Decembri 6827. mſ. 8. g[illegible]

32 Ocili Leucani (vulgo Ocelli Lucani) de natu[illegible] univerſi, ms. nitide 8. gr. (cod. antiq. ms. 4. g[illegible]

33 Oppiani Halieutica lib. v. Vita ejuſdem Oppia[illegible]

PLUT. LXXXVII.

1 Ariſtotelis Hiſtoriæ Animalium, ms. in fol. gr.

2 Ejuſd. Varia ſcripta Phyſica, ut de Hiſtoria Animalium &c. Theophraſtri de Laboribus, de piſcibus &c. impr. Græce apud Aldum.

3 Fragmenta libri primi Ariſt. de generatione Animalium. Enneades Plotini ſex juxta ordinationem Porphyrii, cum vita Plotini a Porphyrio ſcripta, videtur idem eſſe Codex, quo Ficinus uſus eſt, Cod. bonus, mſ. in fol. gr.

4 Codex Ariſtotelis de generatione Animalium & alia Phyſica, ms. in fol. gr. Cod. antiquus.

5 Georgii Pachymerii ſcholia in Phyſica Ariſtotelis cum ipſo textu Ariſtotelis, Cod. bonus mſ. in f. gr.

6 Ariſtotelis Phyſicorum lib. IV. cum memoratione Philoponi, mſ. 4. gr. Cod. bonus. (mſ. f. gr.

7 Ejuſd. Phyſicæ Auſcult. lib. omnes, cod. antiquus,

8 Artemidori Daldiani Onirocritica ſeu de inſomniis ad Caſſium Maximum, & Artemidorum Filium (ad quem ultimus inſcribitur) lib. v. Cod. inſignis & antiquus, mſ. in fol. gr. (gica, mſ. f. gr.

9 Alexandri Aphrodiſei comment. in Meteorolo-

10 Gram-

Digitized by Google

10 *A*riſtotelis phyſicæ auſcultationes. Nicetæ Gregorii (vel Gregorii cujuſdam) Synopſis quatuor diſciplinarum *P*hiloſophicarum de *A*rithmetica, Geometria, *A*ſtrologia, Item de *A*nima. *A*phthonii progymnaſmata cum ſcholiis. Tractatus de ſenſibus. *A*ureaCarmina Pythagoræ, mſ. omnia in (4. majori g.

11 *A*riſtotelis Varia *P*hyſica, mſ. f. gr.

12 Ejuſdem Metaphyſicorum libri cum ſcholiis *A*lexand. *A*phrodiſei, mſ. in gr. Cod. bonus.

13 Varia phyſica & *A*ſtronomica, cum Comment. in medio in Octavum pſalmum. Quædam *M*oralia & Logica ex mente *A*riſtotelis, ſine principio & nomine, mſ. 4. gr.

14 *A*riſtotelis de Mundo. Jo. Damaſceni phyſica quædam. Iſocratis Orationes. Polemonis Sophiſtæ in Callimachum & Theophraſti Characteres, tantum initium eſt, cod. antiq. mſ. 4. gr. (tidus.

15 *A*riſtotelis *P*roblemata *P*hyſica, mſ. 4. gr. *C*od. ni-

16 *A*riſtotelis de univerſo ad *A*lexandrum. Verſus quidam de paſſione. Canon Lunaris, & Solaris ad Paſchata invenienda. *P*orphyrii Iſagoge in Organum. Nicephori Blemmydæ phyſica. Impp. Orientales verſibus comprehenſi. Quædam de Tempore. De gradu conſanguinitatis. Epiſtolæ Gregorii Nazianzeni ad Nicobulum. Platonis *A*pophthegmata. Septem Sapientum Reſponſa Moſchi Carmine Heroico. Fragmentum ex Poſidippo Comico de vitæ neceſſariis, carmine Jambico. Metrodori de eadem re fragmentum. Fragmentum Caſſiæ de eadem re & Monacho. Euclidis *E*lementorum lib. primus, mſ. 8. gr. Cod. antiq.

17 *A*riſtotel. de Cœlo, & alia Phyſica, mſ. 4. gr.

18 Ejuſd. Metaphyſica, mſ. 4. gr.

19 Idem ms. 4. gr. (Themiſtii, ms. 4. gr.

20 Ejuſd. de *A*nima & alia *P*hyſica cum Comment.

21 Ejuſdem de ſenſu & memoria. Synopſis Demonſtrationum de proceſſu *S*piritus Sancti, ex Sacra Scriptura. Cod. antiquus ſatis, mſ. 8. gr.

22 *A*riſtoteles de *A*nima, ms. in fol. gr.

23 Idem, & alia phyſica ejuſdem, ms. 8. gr.

24 Ejuſd. phyſicæ auſcultationes libb. aliquot, ms. 8. gr. (ſtii lib. VII. ms. 4. gr.

25 Ejuſdem de *A*nima lib. III. cum Scholiis Themi-

26 *A*riſtotelis Meteorologica. *E*juſdem Metaphyſica, ms. bene in fol. gr.

27 Ejuſdem Hiſtoria *A*nimalium, ms. f. gr. nitide.

PLUT. LXXXVIII.

1 Tractatus Philoſophico-Poeticus Arabicus MS. f. Arab.

2 Michlol Rab. David Kimchi cum Lexico ejuſdem, ad finem quædam de verbo Grammaiic. MS. 4. nitide Hebraice.

3 Liber Radicum ſeu theſaurus linguæ Hebrææ ejuſdem impres. in fol. Hebraice.

4 Index Paraſcharum, & aliorum textuum explicatorum in Talmude MS. 4. Hebraice.

5 Radices R. D. Kimchi impr. in fol. Hebraice.

6 Idem MS. in f. Hebr. Cod. bonus & ſcriptus a quodam Maſamone.

7 Lexicon Hebraico-Chaldaicum Eliæ Levitæ Germani: explicat voces Syriacas Targumicas Onkelos. Jonathanis & Jeroſolymitani. Impr. in fol. Hebr.

8 Grammatica Hebræo-Latina Franciſci Titii Impr. in fol. Hebr.

9 Varia Grammat. Hebr. ad finem tractatus eſt de nominibus propriis S. Scripturæ. Cod. bonus. MS. 4. Hebr.

10 Grammat. Eliæ Grammat. impr. in 12. Hebr.

11 Maſechet Purim, tractatus de purim Ebr. cum Comm. in lib. Ruth. Libelli aliquot Cabbaliſtici Saadiæ Gaon MS 8. Hebr.

12 Literæ familiares quædam. MS. 8. Hebr.

13 Liber boni ſenſus ſeu de Vocalibus & accentibus Hebraicis Eliæ Germani. Ejusd. Maſoreth Hamaſoreth. R. Jacob Baal Hatturim Comm. in legem. Geometrici & Cabaliſtici tractatus. Impr. 4. Hebr.

14 Literæ Rab. Chalda ad David Gaon qui Judaiſmum deſeruerat. Com. Rab. Joſephi Filii Schem. Tob. in Agadoth. ms. 4. Hebr.

15 Radices Linguæ Hebrææ. ms. 4. Hebr.

16 Liber ad omne deſiderium, ſeu formula conſcribendi contractus &c. ms. 4. Hebr.

17 Sententiæ de Actionibus & geſtis mundi, collectæ ex variis ſcriptoribus, præcipue Aben-Ezra. Rhythmi morales ex Ben-Sira. Formulæ Epiſtolarum. Omnia ms. 4. Hebr.

18 Liber Agadoth. titulus eſt formulæ litterarum ms. 4. Hebr.

19 Variæ Epiſtolæ & alia ms. 4. Hebr.

20 Grammat. Hebraico-Latina Joh. Iſaaci. Impr. 4.

21 Grammatica quædam ſine nomine ms. 8. Hebr.

22 Grammatica Hebraico-Latina, ms. 8.

23 Erotemata Impr. in 12. Latine.

IN EODEM PLUTEO PARTE POSTER. SEU VERSUS PARIETES.

24 Libri Meteoron Ariſtotel. ex Arabic. translat. ms. 4. Hebr.

25 Ejusd. Ethica ad Nicomachum. Platonis de Republica. Albumaſar Alphatabi de Intellectu. De Anima. MS. nitide in f. Hebr.

26 Pars Avicennæ ex Arab. trad. ms. in fol. Hebr.

27 Ejusdem aliquot libri ms. 4. Hebr.

28 Arithmetica vulgaris, & ſexagenaria. Alius tractatus Arithmeticus Jacobi Filii Machor. Geometrica & Aſtronomica Abraham Filii Chaim. Hiſpani. De Aſtrolabio juxta Ptolemæum. MS. omnia nitide in 4. Hebr.

29 De Medicina, Moſis Filii Abor. MS. 4. Hebr. Cod. bonus.

30 R. Immanuel Filii Jacob, de Annis, Menſibus Motu Solis & Lunæ cum tabulis Aſtronomicis. R. Abraham Filii Chaim. Philoſophica mathematico Phyſica, nitide. De Circulo & Lineis ei inſcriptis, ſeu Trigonometrica MS. 4. Gebr.

31 Albucamar (qui Algazel dicitur) varia philoſophica, Logica Phyſica, Mathematica &c. cum ſcholiis MS. fol. Hebr.

32 Organum Ariſtotelis Hebr. Tractatus Logicus cujusdam Abrahami. MS. 5235. 4. Hebr.

33 Sententiæ Juridicæ. De Annis Judaicis. MS. 4. Hebr.

34 Logica ſine nomine MS. 4. Hebr.

35 De Medicina, ſine nomine ms. Hebr. 4.

36 Alius Tractatus de Medicina ms. 4. Hebr.

37 Alius de Medicina ms. in fol. Hebr.

38 De Materia Medica ms. in fol. Hebr.

39 Porphyrii Iſagoge in Ariſt. cum Comment. Ariſtotelis Ca-

40 De Alimentis Liber. ms. 4. Hebr. (tegoriæ ms. 4. or.

41 Comment. in lib. Eſther, titulus eſt: pretium Vini, impr. in 4. Heb.

42 Liber Intellectus, R. Moſeh, ubi explicat varia ad ſapientiam Judaicam ſpectantia, ut de Nominibus Dei, De præceptis Sabbathi, Feſtorum: Libellus de ducenda uxore fratris mortui, ms. in 8. Hebr. titulus foris inſcriptus eſt: Moſe de ponderibus.

43 Tractatus Aſtrologicus ms. 8. Hebr.

44 Liber Portæ Cœli, tractatus Phyſico-Aſtrologicus, impr. in 4. Heb.

45 Iſagoge Porphyrii Syri, ſeu liber adventus, ms. in 4. Hebr.

46 Arithmetica, & alia de numeris ms. 4. Hebr.

47 Tractatus de Horologiis ms. 4. Hebr.

48 Varia Medica ms. 4. Hebr.

49 Liber Medicinæ. mſ. 4. Hebr.

50 Generationes Adam, liber de Chiromantia. Impr. in 4. Hebr.

51 De Motu Solis & Lunæ, cum tabulis Aſtronomicis, mſ. 4. Hebr.

52 Logica quædam Abrahæ Leonis, mſ. 4. Hebr.

53 Pars Avicennæ mſ. 4. Hebr.

54 Aphoriſmi Hippocratis, cum Comment. mſ. 4. Hebr.

55 Categoriæ Ariſtotelis, & alia Logica ejusdem, traducta ab Eben Raſchad ms. 4. nitide Hebr.

56 Phyſica Ariſtotelis traducta ab eod. Raſchad. ms. in 4. Hebr. nitide. Medica quædam ms. in 4. Hebraice.

F I N I S.